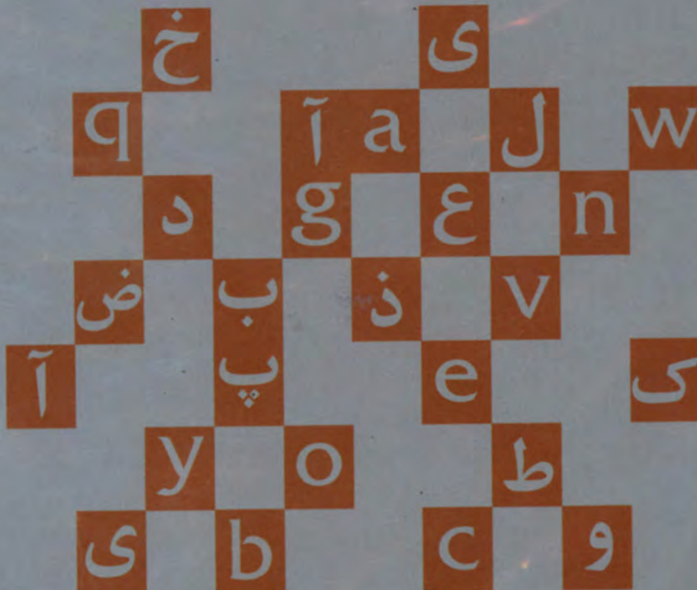

فرهنگ معاصر کیمیا

فارسی-انگلیسی

کریم امامی

FARHANG MOASER
KIMIA
PERSIAN-ENGLISH
DICTIONARY

Karim Emami

Farhang Moaser Publishers
Tehran 2006

Farhang Moaser Publishers
45 Khiaban Daneshgah
Tehran 13147, Iran.
Tel. (+ 9821) 66465530, 66465520
Fax: (+ 9821) 66417018
E-mail: farhangmo@neda.net
Visit us at: www.farhangmoaser.com

First Published 2006

فرهنگ معاصر
کیمیا
فارسی ـ انگلیسی

کریم امامی

فرهنگ معاصر
تهران ۱۳۸۵

فرهنگ معاصر
شماره ۴۵، خیابان دانشگاه، تهران ۱۳۱۴۷
تلفن: ۶۶۹۵۲۶۳۳ ـ ۶۶۴۶۵۵۳۰ ـ ۶۶۴۶۵۵۲۰
فکس: ۶۶۴۱۷۰۱۸
E-mail: farhangmo@neda.net
Website: www.farhangmoaser.com

فرهنگ معاصر کیمیا

کریم امامی

ویراستار: **علی خزاعی‌فر**

چاپ اول: ۱۳۸۵

حروف‌نگاری و طراحی:

واحد کامپیوتر ـ سمیه خلیلی

چاپ: **فرهنگ معاصر**

تیراژ: ۵۰۰۰

یادداشت

کریم امامی ده سال آخر عمر را در فکر تألیف و تدوین این فرهنگ گذراند و هفت سال تمام، قسمت عمدهٔ وقتش را پشت کامپیوتر صرف تکمیل آن کرد. او یک‌تنه این کار را به انجام رساند. خوشبختانه در ماه‌های آخر و پیش از آن‌که ضعف قوا مانع شود، کار را به پایان رساند.

بدبختانه اما، این فرصت را نیافت که مقدمه و صفحات آغازین کتاب را چنان‌که خود می‌خواست، با نثر خاص خودش بنگارد. آنچه در پی می‌آید یادداشتی است که در حافظهٔ رایانه‌اش به همین صورت به جا ماند.

گلی امامی

سپاسگزارم:

از خداوند بزرگ که فرصت به انجام رساندن این کار را به من داد

از پزشکان معالج و مراقبم دکتر داود منادی‌زاده، دکتر مصطفی باقرزاده و دکتر فریدون علا

از همسر عزیزم گلی، و دخترانم هدیه و هستی امامی، برادرانم مهندس رحیم و دکتر محسن امامی

از ناشرم داود موسایی و کیخسرو شاپوری

از دوستان فاضل و کمک‌به‌حال، شمیم بهار، شائول بخاش، علی خزاعی‌فر، باقر معین

از صاحبان آثار بیشماری که از نوشته‌ها و تألیفات آن‌ها سود برده‌ام مخصوصاً از زنده‌یاد سلیمان حییم و مرحوم غلامحسین مصاحب

از مهندس اسکندر فیروز و همکاران او در عالم محیط زیست و طبیعت ایران

از پدیدآورندگان کامپیوتر و شبکه جهانی اینترنت، از مؤلفان فرهنگ بزرگ آکسفورد و فرهنگ آکسفورد اَدوَنس لِرنر

و سرانجام با یاد پدرم مرحوم محمد حسن امامی و با یاد مادرم.

راهنمای استفاده از فرهنگ

توجه به نکات زیر مراجعه به این فرهنگ را آسان‌تر و سودمندتر خواهد کرد.

۱. ترتیب واژه‌ها

مدخل‌های این فرهنگ براساس ترتیب الفبایی واژه‌های فارسی تنظیم شده است.

افسونگر /af.sun.gar/ اسم. صفت. (= جادوگر) [جمع: ~ها، ~ان] an enchanter, an enchantress, a charmer 2. [*adj*] using magic 3. charming, ravishing

افشا(ء) /ef.šā(')/ اسم. disclosure,

۲. شماره‌گذاری مدخل‌ها

وقتی یک صورت نوشتاری نمایندهٔ بیش از یک معنا بوده است از شماره‌گذاری استفاده شده است.

آب [۱] /āb/ اسم. 1. water, aqua (= H2O) 2. any liquid resembling water.

آب [۲] /āb/ اسم. juice, extract

آب [۳] /āb/ اسم. [شیمی] sth dissolved in water, solution

۳. تلفظ

در این فرهنگ، برای نشان دادن تلفظ واژه‌ها از یک شیوهٔ سادهٔ آوانگاری استفاده شده است. هجاهای تشکیل‌دهندهٔ هر واژه با نقطه (.) از هم جدا شده‌اند.

پابرجا /pā . bar . jā/ صفت. stable, firmly-rooted, enduring

اگر واژه‌ای دو صورت تلفظی داشته است، این دو صورت با ویرگول (،) از هم جدا شده‌اند.

چشم /češm , čašm/ اسم. [کالبدشناسی] [جمع: ~ها، ~ان] eye(s)

جدول نشانه‌های آوایی در صفحات آغازین کتاب آمده است.

۴. مقولهٔ دستوری

مقولهٔ دستوری هر واژه پس از تلفظ آن ضبط شده است.

تاجدار /tāj.dār/ صفت. wearing a crown, crowned

در مواردی که مدخل دارای دو مقولهٔ دستوری است، مثلاً اسم و صفت، هر دو مقوله ذکر شده و معادل‌ها با اختصار مقولهٔ دستوری در انگلیسی از یکدیگر تفکیک شده‌اند.

چندضلعی /čand.zel.'i/ اسم. صفت. [هندسه]
1. [n] polygon 2. [adj] polygonal

۵. زیرمدخل‌ها

زیرمدخل‌های این فرهنگ به ترتیب الفبایی آورده شده است. زیرمدخل‌ها شامل عبارات، اصطلاحات و بعضی از ضرب‌المثل‌های پرکاربرد زبان فارسی است. برای ضرب‌المثل‌ها، علاوه بر معادل، ترجمهٔ تحت‌اللفظی آنها نیز ارائه شده است.

آواز /ā.vāz/ اسم. 1. call 2. song 3. voice
آوازِ پَرندگان song of birds
آوازِ دَسته‌جَمعی a song sung in chorus

۶. شماره‌گذاری معانی

هر جا واژه‌ای بیش از یک معنا داشته، این معانی به ترتیب اهمیت با شماره از هم جدا شده‌اند.

افغانی /af.ğā.ni/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، اَفاغنه]
1. [n] a native of Afghanistan, an Afghan
2. *Afghani:* the monetary unit of Afghanistan
3. [adj] pertaining to Afghanistan, Afghan

معادل‌هایی که تقریباً هم‌معنا بوده‌اند با علامت ویرگول (،) از هم جدا شده‌اند.

بالغ /bā.leğ/ صفت. 1. having come of age
2. adult , mature

۷. کاربرد پرانتز

پرانتز ( ) در موارد زیر به کار رفته است:

۱. کنار مدخل همراه با علامت = برای نشان دادن مترادف(های) واژه.

تئاتر[ف] /te.'ātr/ اسم. نیز **تآتر**
(= ۱. * نمایش ۲. * نمایش‌سرا)
1. theatre[Br]/ theater[Us], drama

۲. در جلو یا به دنبال یک معادل انگلیسی برای:

الف) نشان دادن اینکه می‌توان آن معادل انگلیسی را با مطلب داخل پرانتز یا بدون آن خواند.

اُتوبوسِ بیابانی/ مُسافری
a (motor-) coach[Br], an intercity passenger bus[Us]

ب) معرفی بافت خاصی که آن معادل در آن به کار می‌رود.

آبشارزن /ab.šār.zan/ اسم. [جمع: ~ها]
(in volleyball etc) a spiker

ج) برای ارائهٔ توضیح بیشتر.

شِرکتِ واحدِ اُتوبوسرانی the United Bus Company (of Tehran etc)

۳. بعد از زیرمدخل، برای ارائهٔ توضیح بیشتر.

با اِحتراماتِ فائقه (در پایان نامهٔ اداری)
With our highest regards

۴. در درون مدخل اصلی و تلفظ برای نشان دادن اینکه مدخل یا تلفظ را می‌توان با قسمت درون پرانتز یا بدون آن خواند.

آبا (ء) / (') ā.bā/ اسم. [جمعِ اَب] fathers

۵. بالای مدخل اصلی برای نشان دادن بعضی اختصارات و کوته‌نوشته‌ها.

پلاسما (ن) /pe.lās.mā/ اسم.
1. [*anat*] plasma 2. [*phys*] plasma

۶. برای نشان دادن ترجمهٔ تحت‌اللفظی ضرب‌المثل‌ها به انگلیسی.

پارسال دوست امسال آشنا. [ضرب‌المثل]
Long time no see. [*prov*] (*ex tr* = We were friends last year but we are only acquaintances this year.)

۷. پس از مقولهٔ دستوری برای نشان دادن بافت کاربرد.

اینجانب /in.jā.neb/ اسم. (بیشتر در نامه‌نگاری)
I, the undersigned

۸. کاربرد قلاب

علامت قلاب [ ] در موارد زیر به کار رفته است:

۱. پس از مقولهٔ دستوری مدخل اصلی و پس از زیرمدخل برای نشان دادن حوزهٔ معنایی.

استحکامات /es/teh.kā.māt/ اسم. [نظامی] [جمعِ استحکام] fortifications
آبِ سَنگین [فیزیک] heavy water

۲. پس از مقولهٔ دستوری برای نشان دادن صورت جمع یا مفرد مدخل.

جادوگر /jā.du.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a magician, a wizard, a sorcerer

حوائج /ha.vā.'ej/ اسم. نیز حوایج [جمعِ حاجت]
needs

۳. بعد از مقولهٔ دستوری برای نشان دادن سبک زبانی مدخل مورد نظر.

تائب /tā.'eb/ صفت. [ادبی] نیز **تایب** (= توبه‌کار) penitent, repentant

۴. قبل از معادل انگلیسی برای نشان دادن مقولهٔ دستوری.

بالایی /bā.lā.'i/ صفت.اسم. 1. [*adj*] upper, higher 2. [*n*] the upper one, the higher one

۵. قبل از معادل انگلیسی برای نشان دادن سبک زبانی معادل مورد نظر.

بلندکردن /bo.land.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to lift sth, to raise sth, to pick up sth 2. [*col*] to pick up a woman

۶. پس از معادل انگلیسی برای نشان دادن صورت جمع یا مفرد آن.

باکتری(ف) /bāk.te.ri./ اسم. [زیست‌شناسی] bacterium [*sing*] , bacteria [*pl*]

۷. قبل از معادل انگلیسی برای نشان دادن حوزهٔ معنایی یا بافت کاربرد معادل مورد نظر.

بخش /baxš/ اسم. (= ۵. تقسیم) 1. section, part 2. portion, share 3. district 4. [*hospital*] ward 5. [*math*] division

۹. قلم تعریف‌ها

در تعریف مدخل‌ها، از دو قلم استفاده شده است. یک قلم برای معادل و دیگری قلمی ریزتر. آن بخش از اطلاعات که برای توضیح بیشتر مدخل آورده شده، با قلم ریزتر ولی آن بخش که وجودش در تعریف ضروری است با قلم معادل آورده شده است.

چپر /ča.par/ اسم. a fence made of branches and twigs, wattle

۱۰. ارجاعات

اگر واژه‌ای مترادف یا صورت نوشتاری متداول‌تری داشته، با علامت ← به آن ارجاع شده است.

حاج /hāj/ ←**حاجی**

۱۱. صورت‌های بریتانیایی و آمریکایی

برای مدخل‌ها و زیرمدخل‌های فارسی،

معادل‌ها به انگلیسی بریتانیایی داده شده است. در مواردی که این معادل‌ها در انگلیسی آمریکایی متفاوت هستند، واژهٔ آمریکایی و املای متفاوت آمریکایی نیز داده شده است و این تفاوت با علامت Br (بریتانیایی) و Us (آمریکایی) مشخص شده است.

چِک‌کشیدن /ček.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to write/ draw a cheque [Br]/ check [Us]

چُسی‌فُن (ن) /čo.si.fon/ اسم. [گفتار]
a mobile phone [Br], a cellphone [Us]

۱۲. کوته‌نوشت‌ها و علایم اختصاری

در این فرهنگ از تعدادی کوته‌نوشته و علامت اختصاری استفاده شده که جدول آن در روبرو آمده است.

(ف)	وام واژهٔ فرنگی
نا	نامتداول، نادر
(ن)	واژهٔ نو
❊	واژهٔ مصوب فرهنگستان زبان
×	واژهٔ منسوخ
~	تکرار سرواژه
←	ارجاع
⇚	متضاد

نشانه‌های آوایی			
معادل فارسی	نشانهٔ آوایی	معادل فارسی	نشانهٔ آوایی
م	m	ع، همزه	'
ن	n	ـَ	a
ـُ	o	آ	ā
ـُ بلند	ow	ب	b
پ	p	چ	č
ق	q	د	d
ر	r	ـِ	e
ث، س، ص	s	ف	f
ش	š	گ	g
ت، ط	t	غ	ğ
او	u	ح، ه	h
و	v	ای	i
خ	x	ای کشیده	i:
ی	y	ج	j
ذ، ز، ض، ظ	z	ک	k
ژ	ž	ل	l

فهرست حوزه‌های معنایی

[*dated*]	dated	[سابق]
[*cons*]	construction	[ساختمان]
[*pol*]	politics	[سیاست]
[*cine*]	cinematography	[سینما]
[*chess*]	chess	[شطرنج]
[*joc*]	jocular	[شوخی]
[*chem*]	chemistry	[شیمی]
[*indus*]	industry, industrial	[صنعت]
[*prov*]	proverb, idiom	[ضرب‌المثل]
[*phot*]	photography	[عکاسی]
[*Acad*]	Academy	[فرهنگستان]
[*phil*]	philosophy	[فلسفه]
[*tech*]	technical	[فنی]
[*arch*]	archaic	[قدیم]
[*anat*]	anatomy	[کالبدشناسی]
[*libr*]	library science	[کتاب]
[*agri*]	agriculture	[کشاورزی]
[*child*]	child's word	[کودکانه]
[*col*]	colloqualism	[گفتار]
[*bot*]	botany	[گیاه‌شناسی]
[*fig*]	used figuratively	[مجازی]
[*poli*]	polite usage	[محترمانه]
[*archi*]	architecture	[معماری]
[*mus*]	musicology	[موسیقی]
[*astr*]	astronomy	[نجوم]
[*mili*]	military	[نظامی]
[*sport*]	sports	[ورزش]
[*geom*]	geometry	[هندسه]
[*art*]	art	[هنر]
[*Jud*]	Judaism	[یهودیت]

[*lit*]	literary, literature	[ادبی]
[*spice*]	spices	[ادویه]
[*Islam*]	Islam	[اسلام]
[*econ*]	economy	[اقتصاد]
[*comm*]	commerce	[بازرگانی]
[*game*]	card games	[بازی]
[*bank*]	banking	[بانک]
[*elec*]	electricity	[برق]
[*hygi*]	hygiene	[بهداشت]
[*fabric*]	textile	[پارچه]
[*bird*]	ornithology	[پرنده‌شناسی]
[*med*]	medicine	[پزشکی]
[*garm*]	garment	[پوشاک]
[*thea*]	theatre	[تئاتر]
[*hist*]	history, historical	[تاریخ]
[*zool*]	zoology	[جانورشناسی]
[*print*]	printing	[چاپ]
[*acco*]	accounting	[حساب]
[*ent*]	entomology	[حشره‌شناسی]
[*law*]	law	[حقوقی]
[*car*]	car/ automobile	[خودرو]
[*cook*]	cookery/cooking	[خوراکی]
[*phar*]	pharmacology	[داروشناسی]
[*gram*]	grammar	[دستور]
[*comp*]	computing	[رایانه]
[*colo*]	colour	[رنگ]
[*psych*]	psychology	[روان‌شناسی]
[*ling*]	linguistics	[زبان‌شناسی]
[*geol*]	geology	[زمین‌شناسی]
[*biol*]	biology	[زیست‌شناسی]

فرهنگ معاصر

کیمیا

فارسی ـ انگلیسی

آ، آ

آ /ā/اسم. a variety of the letter اَلف which is known as آيِ مَدّی or آيِ باکُلاه - the hatted *alef* - and is treated separately in most Persian dictionaries for easier reference

آئورت(ف) /ā.'ort/اسم. [کالبدشناسی] the aorta

آئین /ā.'in/ ← آیین

آئین‌نامه /ā.'in.nā.me/ ← آیین‌نامه

آئینه /ā.'i.ne/ ← آیینه

آب[1] /āb/اسم. 1. water, aqua (= H2O)
2. any liquid resembling water.

آبِ آشامیدنی (= آبِ خوردن) drinking water

آبِ باران rain water

آبِ بینی ← آبِ دَماغ

آبِ تَصفیه‌شده treated water, purified water

آبِ جاری/ رَوان running water

آبِ جوش، آبْجوش boiling water

آبِ چاه water from a well, well water

آبِ چَشم [ادبی] tears

آبِ چِشمه spring water

آبِ حَیات the water of life (which is supposed to bestow eternal life to anyone drinking it), the elixir of life

آبِ خالص pure water

آبِ خام (= تَصفیه‌نشده) raw water

آبِ خوردن ← آبِ آشامیدنی

آبِ دَماغ نیز آبِ بینی mucus of the nose, snot

آبِ دَهان saliva

آبِ راکد stagnant water

آبِ رَوان/ جاری running water

آبْ زیپو /-pow/ [گفتار] watery, weak, wishy-washy

آبِ زیرزمینی underground water(s), subterranean water(s)

آبِ سَبک [فیزیک] light water

آبِ سَخت hard water

آبِ سَرد cold water

آبِ سَطحی surface water

آبِ سَنگین [فیزیک] heavy water

آبِ سیاه [پزشکی] glaucoma

آبِ شَنگولی، آبْشنگولی [گفتار] an alcoholic beverage, booze

آبِ شور salt/ salty water

آبِ شیر/ لوله tap[Br] water, water from the faucet[Us]

آبِ شیرین fresh water

آبِ طَهور [اسلام] cleansing/ purifying water

آبِ قَلیل [اسلام] an amount of water so small that it does not have cleansing power, sub-*kurr* water

-آبِ کُر [اسلام] a sufficient volume of water that is considered clean, *kurr* water
آبِ گازدار carbonated/ sparkling water
آبِ گَرم warm water, hot water
آبِ گِل‌آلود muddy/ turbid water
آبِ لوله‌کشی tap water[Br], piped water
آبِ مُروارید [پزشکی] cataract
آبِ مُطلق [اسلام] pure water
آبِ مَعدنی mineral water
آبِ مُقطّر distilled water
آبِ وِلرم tepid water, lukewarm water
آب‌هایِ آزاد international waters, the high seas
آب‌هایِ ساحلی territorial waters, coastal waters
آبِ یَخ iced water[Br], ice water[Us]
آب آوردنِ چَشم [پزشکی] to develop cataract, to be afflicted with cataract
آب افتادنِ دَهان (of sb's mouth) to water
آبِ پاکی رویِ دَست کسی ریختن to say a flat 'No' to sb who is expecting a favour[Br]
آبِ توبه بر سرِ کسی ریختن [مجازی] to cause/ make sb to repent from his/ her sinful way of life
آب خوردن to drink water
□ خیلی آسان بود؛ مثل آب خوردن.
It was as easy as pie/ as ABC/ as 1-2-3.
از آب درآمدن to turn out, to prove
□ آنقدرها هم خوب از آب درنیامد.
It did not turn out so well after all.
به آب انداختنِ کشتی to launch a ship
به آب زدن to wade in water
خود را به آب و آتش زدن to make a desperate effort to succeed, to take every risk
□ خودش را به آب و آتش می‌زند تا بـلکه پیش‌قسطِ یک آپارتمان کوچک را جور کند.
He is so desperate; he is trying everything to put together the down payment for a small flat[Br]/ apartment[Us].
دَسته گُل به آب دادن to make a big mistake/ a bloomer[Br]
□ باور نمی‌کنم این دسته گل را تـو بـه آب داده باشی.
I can't believe this bloomer[Br]/ beauty[Us] is your handiwork.
آب از آب تکان نخورد. [ضرب‌المثل]
Absolutely nothing happened.
There was no ripple effect.
برای فلان‌کس چه آب بیری چه کوزه را بشکنی فرقی نمی‌کند. [ضرب‌المثل]
For so and so, whether you help or hinder is all the same.
... تا آب‌ها از آسیاب بیفتد. [ضرب‌المثل]
... to allow things to quiet down

آب[2] /āb/ اسم. juice, extract
آبِ اَنگور 1. grape juice 2. [*lit*] wine
آبِ پُرتقال orange juice
آبِ میوه، آبْمیوه fruit juice
آبِ نارنج sour orange juice

آب[3] /āb/ اسم. [شیمی] sth dissolved in water, solution
آبِ اُکسیژنه [شیمی] hydrogen peroxide, peroxide
آبِ ژاوِل [شیمی] potassium hypochlorite, Javelle water
آبِ طَلا نیز آب‌طَلا gold-plating
آبِ نُقره silver-plating

آب‌آهک /āb.ā.hak/ اسم. [ساختمان] milk of lime

آباد /ā.bād/ صفت. populated, developed, in good repair

ـ آباد /-ā.bād/ پسوند. suffix found in the names of Iranian towns and villages; it is usually

آب‌بندی /āb.ban.di/ اسم.
making watertight, sealing
آب‌بندیِ سوپاپ [خودرو]
grinding in the valve(s) of an engine
آب‌بندی کردن /āb.ban.di.kar.dan/ مصدر متعدی.
to make sth watertight, to seal sth hermetically
آب‌بها /āb.ba.hā/ اسم. water-rate
آبپاش /āb.pāš/ اسم. watering can
آبپاشی /āb.pā.ši/ اسم. sprinkling water on the ground etc
آبپاشی کردن /āb.pā.ši.kar.dan/ مصدر متعدی.
to sprinkle water around
آبپخشان (ن) /āb.pax.šān/ اسم. [جغرافیا]
watershed, water-parting
آب‌پز /āb.paz/ صفت. cooked in water, boiled
تُخمِ مُرغِ آب‌پز (hard-)boiled egg(s)
آبتاز (ن) /āb.tāz/ اسم. [جغرافیا] breaking up of ice in frozen rivers in the spring
آب‌ترسی /āb.tar.si/ اسم. [روانشناسی]
fear of water, hydrophobia
نیز آب‌هَراسی
آبتنی /āb.tani/ اسم. taking a dip, bathing
آبتنی کردن /āb.ta.ni.kar.dan/ مصدر لازم.
to bathe, to take a dip
آبجو /āb.jow/ اسم. beer, ale, lager
آبجویِ بُشکه draught[Br]/ draft[Us] beer
آبجویِ بُطری bottled beer
آبجوسازی /āb.jow.sā.zi/ اسم. brewery
آبجی /āb.ji/ اسم. [گفتار] (= خواهر) sister, sis
آبچاله /āb.čā.le/ اسم. a puddle of water
آبچکان /āb.če.kān/ اسم. صفت. [ساختمان]
1. [*n*] a groove made under a projecting slab of stone to prevent rain water from running down the adjoining wall, a drip groove 2. [*adj*] dripping

appended to the name of the founder of the place. Some instances:
حسن‌آباد Hasan-abad
علی‌آباد Ali-abad
آبادان /ā.bā.dān/ صفت. [ادبی] (= آباد)
populated, prosperous
آبادان [جغرافیا] Abadan
آبادانی /ā.bā.dā.ni/ اسم. (= عُمران)
rural development, urban development, development work
آباد کردن /ā.bād.kar.dan/ مصدر متعدی.
to make sth habitable, to develop sth
آبادگر /ā.bād.gar/ صفت. اسم. [جمع: ـها، ـان]
1. [*adj*] fond of building and development 2. [*n*] builder, developer
□ کریم خان زند پادشاهی آبادگر بود.
Karim Khan, founder of the Zand dynasty, was a great builder.
آبادی /ā.bā.di/ اسم. (= دِهِ کوچک) village, settlement, hamlet
آباره (ن) /ā.bā.re/ اسم. aqueduct
آباژور (ف) /ā.bā.žur/ اسم. (= * نورتاب)
lampshade
آبان /ā.bān/ اسم. *Aban:* 8th month of the Iranian solar calendar (30 days) corresponding roughly to November
آب‌انبار /āb.an.bār/ اسم. cistern, reservoir
آبا(ء) /ā.bā(')/ اسم. [جمعِ اَب] fathers
آباءِ کِلیسا [مسیحیت] the Church Fathers
آبا و اَجداد one's forebears, one's forefathers, one's ancestors
آب‌باز /āb.bāz/ اسم. [جمع: ـها]
1. swimmer, a diver, an aquanaut
2. a performer in water sports
آب‌بند /āb.band/ اسم. 1. flood gate
2. retaining wall, embankment
3. small dam, ***bund***

آبچلیک /āb.če.lik/اسم. [پرنده‌شناسی]
sandpiper

آب‌خشک‌کن /āb.xošk.kon/اسم.
blotting paper نیز کاغذِ آب‌خُشک‌کن

آبخوان(ن) /āb.xān/اسم. [زمین‌شناسی]
a water-bearing stratum of earth, aquifer

آبخور /āb.xor/اسم. (= آب‌نشین)
the draught[Br]/ draft[Us] of a ship

آبخوری /āb.xo.ri/اسم. (= ۱. لیوانِ آبخوری)
1. glass, tumbler 2. drinking fountain

آبخیز(ن) /āb.xiz/اسم. [جغرافیا]
drainage-basin, catchment area, watershed

آبخیزداری(ن) /āb.xiz.dā.ri/اسم.
watershed management

آب دادن /āb.dā.dan/مصدر متعدی.
1. to water a plant etc, to irrigate a field etc 2. to electroplate sth

آبداده /āb.dā.de/صفت. (= ۲. آبدیده)
1. electroplated 2. tempered

آبدار /āb.dār/صفت.
1. juicy, succulent
2. (of poetry) excellent 3. (of gems) of the first water 4. (of swear words) highly explicit

آبدارچی /āb.dār.či/اسم. [جمع: ~ها]
the person in charge of drinks and refreshments in an office

آبدارخانه /āb.dār.xā.ne/اسم.
a room in an office where hot or cool drinks are prepared

آبدرمانی(ن) /āb.dar.mā.ni/اسم. [پزشکی]
1. hydrotherapy 2. a theory that claims some diseases can be cured by drinking an abundant amount of water

آبدرّه(ن) /āb.dar.re/اسم. [جغرافیا]
fiord

آبدزدک /āb.doz.dak/اسم. [حشره‌شناسی]
1. mole cricket 2. syringe

آبدوست /āb.dust/صفت. [شیمی] (= هیدروفیل)
readily absorbing water, hydrophilic

آبدوغ خیار /āb.duğ.xi.yār/اسم. [خوراکی]
abdugh khiyar: yogurt mixed with water and diced cucumbers, cold yoghurt soup

آبدهی(ن) /āb.de.hi/اسم. (= دِبی)
outflow of water, output

آبدیدگی /āb.di.de.gi/اسم.
the state of having suffered damage by water

آبدیده /āb.di.de/صفت.
1. damaged by water 2. (of steel etc) heated and then immersed in water, tempered 3. seasoned, experienced

فولادِ آبدیده — tempered steel

آبراهه /āb.rā.he/اسم.
channel, waterway, watercourse

آبرسانی /āb.ra.sā.ni/اسم.
the act of supplying water to farmlands etc

کانالِ آبرسانی — an irrigation canal

آبرُفت(ن) /āb.roft/اسم. [زمین‌شناسی]
alluvium

آب رفتن /āb.raf.tan/مصدر لازم.
(of clothes etc) to shrink

آبرُفتی /āb.rof.ti/صفت.
alluvial

دَشت‌هایِ آبرُفتی — alluvial plains

آبرنگ /āb.rang/اسم. صفت. [نقاشی]
1. [*n*] watercolours[Br]
2. [*adj*] watercolour[Br]

□ چه نقاشیِ آبرنگِ قشنگی! کارِ خودتان است؟
What a nice watercolour[Br] painting! Is it your own work?

آبرو /āb.row/اسم.
waterway, channel

آبرو /ā.be.ru/اسم.
good name, reputation, honour[Br], respect

باآبرو — respectable, reputable

بی‌آبرو — disgraced, dishonoured[Br]

آبرویِ کسی را بردن — to disgrace sb, to bring dishonour[Br] to sb

☐ دخترشان آبروی خانواده را برده است.
Their daughter has brought dishonour[Br] *to the whole family.*

آبروریزی /ā.be.ru.ri.zi/ اسم.
causing a scandal, creating a scene

آبروریزی کردن /ā.be.ru.ri.zi.kar.dan/ مصدر لازم.
to cause a scandal

آبرومند /ā.be.ru.mand/ صفت.
respectable, honourable[Br]

آبرومندانه /ā.be.ru.man.dā.ne/ قید. صفت.
1. [*adv*] respectably, honourably[Br]
2. [*adj*] respectable

آبریز(ن) /āb.ri:z/ اسم. [زمین‌شناسی] (= آبخیز)
1. catchment area, drainage area
2. a drain

آبریزش /āb.ri.zeš/ اسم. [پزشکی]
outpouring of water from the nose etc, catarrh, rheum

آبریزگاه(ن) /āb.riz.gāh/ اسم.
public toilet(s)

آب زدن /āb.za.dan/ مصدر متعدی.
to spray water on sth, to moisten

آبزن(ن) /āb.zan/ اسم. [فرهنگستان]
1. jacuzzi, spa[Us] 2. [*dated*] bath-tub

آبزی(ن) /āb.zi/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*adj*] living in water, water [*bef. n*], aquatic, marine 2. [*n*] an aquatic creature

آبزیان(ن) /āb.zian/ اسم. [جمعِ آبزی]
aquatic animals, marine life, sea creatures

آبزی‌دان(ن) /āb.zi.dān/ اسم. [فرهنگستان] (= آکواریم)
aquarium

آب زیرکاه /āb.zi.re.kāh/ صفت.
sly

آبستره(ف) /ābs.te.re/ صفت. (= اِنتزاعی)
abstract

نقاشیِ آبستره — an abstract painting

آبستن /ā.bes.tan/ صفت. (= حامله)
pregnant, expecting, with child

☐ شش‌ماهه آبستن بود.
She was six months pregnant/ gone.

آبستن شدن /ā.bes.tan.šo.dan/ مصدر لازم.
to get/ become pregnant, to conceive

آبستن کردن /ā.bes.tan.kar.dan/ مصدر متعدی.
to get/ make a girl/ woman pregnant

آبستنی /ā.bes.ta.ni/ اسم. (= حاملگی)
pregnancy

آبستنیِ ناخواسته — an unwanted pregnancy

آب‌سُر(ن) /āb.sor/ اسم.
a vessel fitted with hydrofoils, a hydrofoil

آب‌سردکن /āb.sard.kon/ اسم.
water cooler

آبسنج(ن) /āb.sanj/ اسم.
an instrument to determine the specific gravity of liquids, hydrometer

آبسنگ(ن) /āb.sang/ اسم. [زمین‌شناسی]
reef

آبسنگِ حَلقوی — atoll

آبسنگِ مَرجانی — coral reef

آبسه(ف) /āb.se/ اسم. [پزشکی]
abscess

☐ دندانش آبسه کرده است.
He has an abscessed tooth.

آبشار /āb.šar/ اسم.
1. waterfall, cascade
2. (in volleyball etc) a spiked ball

آبشارِ نیاگارا — Niagara Falls

آبشار زدن /āb.šār.za.dan/ مصدر متعدی.
(in volleyball etc) to spike the ball

آبشارزن /ab.šār.zan/ اسم. [جمع: ـ‌ها] •
(in volleyball etc) a spiker

آبشخور /ā.beš.xor/ اسم.
a watering-place, a water-hole

آب شدن /āb.šo.dan/ مصدر لازم.
to melt

آب شدنِ یَخ‌ها — 1. [*n*] thaw 2. [*vi*] to thaw

از خِجالت آب شدن [گفتار] — to feel extremely embarrassed

آبشش /āb.šoš/ اسم. [آبزی]
gill(s)

آب‌شناس(ن) /āb.še.nās/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a hydrologist

آب‌شناسی(ن) /āb.še.nā.si/ اسم. hydrology

آبشویه(ن) /āb.šu.ye/ اسم. [فرهنگستان] (= سیفون) flush tank

آبشویی /āb.šu.'i/ اسم. washing in water, rinsing

آب‌شیرین‌کن /āb.ši.rin.kon/ اسم. a desalination unit/ plant

آب‌طلا /āb.ta.lā/ اسم. نیز آبِ طَلا gold-plating, gilding

آب‌طلا دادن /āb.ta.lā.dā.dan/ مصدر متعدی. to gold-plate sth, to gild sth

آبغوره /āb.ğu.re/ اسم. juice of sour grapes, verjuice

آبغوره‌گرفتن /āb.ğu.re.ge.ref.tan/ مصدر لازم. 1. to extract verjuice 2. [*fig/ col*] to shed tears

□ این فیلم از ما خیلی آبغوره گرفت.
The film was a real tear-jerker.

آبفشان(ن) /āb.fe.šān/ اسم. صفت. 1. [*n*] geyser 2. [*adj*] [*lit*] spouting water

آبکار /āb.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها] sb whose job is electroplating, an electro-plater

آبکاری /āb.kā.ri/ اسم. electroplating

آبکاری کردن /āb.kā.ri.kar.dan/ مصدر متعدی. engage in electroplating, electroplate to sth

آبکافت(ن) /āb.kāft/ اسم. [شیمی] (= هیدرولیز) hydrolysis

آب‌کردن /āb.kar.dan/ مصدر متعدی. (= ذوب کردن) to melt sth down

آبکره /āb.ko.re/ اسم. [زمین‌شناسی] (= هیدروسفر) the hydrosphere

آبکش /āb.keš/ اسم. 1. strainer 2. sb who draws water from a well

آبکشی /āb.ke.ši/ اسم. 1. drawing water from a well 2. straining 3. draining 4. rinsing

آب‌کشیدن /āb.ke.ši.dan/ مصدر متعدی. 1. to draw water out of a well etc 2. to rinse sth in water

آبکی /ā.ba.ki/ صفت. 1. watery, watered-down, diluted 2. weak, with little substance

اِستدلالِ آبکی a weak line of reasoning

شِعرِ آبکی doggerel

آبگذر /āb.go.zar/ اسم. a usu subterranean water canal

آبگردان /āb.gar.dān/ اسم. large ladle, dipper[Us]

آبگرفتگی(ن) /āb.ge.ref.te.gi/ اسم. flooding

دُچارِ آبگرفتگی شدن to be flooded

آب‌گرم‌کن /āb.garm.kon/ اسم. geyser[Br], water heater[Us]

آبگریزی(ن) /āb.go.ri.zi/ اسم. [شیمی] the tendency to repel water, hydrophobia

آبگز /āb.gaz/ صفت. saturated with water, waterlogged

آبگوشت /āb.gušt/ اسم. [خوراکی] 1. broth, stock 2. a popular stew made with mutton, certain pulses, onions and potatoes

آبگیر /āb.gir/ اسم. (= گنجایش) 1. a natural pool, pond 2. the water-holding capacity of a tank etc

آبگیری /āb.gi.ri/ اسم. 1. filling up with water 2. extracting the juice of fruit etc, juicing

آبگینه /āb.gi.ne/ اسم. [ادبی] (= شیشه) glass

موزهٔ آبگینه Tehran Glass Museum

آبله /ā.be.le/ اسم. [پزشکی] 1. smallpox 2. pock-mark(s) 3. blister

آبلهٔ گاوی cowpox

آبله‌گرفتن /āb.le.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to catch/ get smallpox

آبله‌رو /āb.le.ru/ صفت. (of a person) with a pock-marked face

آبله‌کوبی /āb.le.ku.bi/ اسم. [پزشکی] vaccination against smallpox

آبله‌کوبی کردن /āb.le.ku.bi.kar.dan/ مصدر متعدی. to vaccinate sb against smallpox

آبله‌مرغان /āb.le.mor.ğān/ اسم. [پزشکی] chickenpox

آبلیمو /āb.li.mu/ اسم. 1. lime juice 2. lemon juice

آبلیموی جَهرُم lime juice from Jahrom (in the Fars Province)

آبمیوه /āb.mi.ve/ اسم. fruit juice

آبمیوهٔ طَبیعی natural fruit juice

آبمیوه‌فروشی /āb.mi.ve.fo.ru.ši/ اسم. a fruit juice shop/ stall

آبمیوه‌گیری /āb.mi.ve.gi.ri/ اسم. a juice extractor, juicer نیز دَستگاهِ آبمیوه‌گیری

آب‌نبات /āb.na.bāt/ اسم. [خوراکی] candy, comfit

آب‌نَباتِ چوبی lollipop, lolly[Br], sucker[Us]

آب‌نَباتِ نَرم toffee

آب‌ندیده /āb.na.di.de/ صفت. (of fabric etc) unwashed, new

آب‌نشین /āb.ne.šin/ اسم. (= آبخور) the draught[Br]/ draft[Us] of a ship

آب‌نکشیده /āb.na.ke.ši.de/ صفت. 1. unwashed, unrinsed 2. coarse, uncouth

فُحش‌هایِ آب‌نکشیده coarse language

آبنگاری(ن) /āb.ne.gā.ri/ اسم. [زمین‌شناسی] hydrography

آبنما /āb.na.mā/ اسم. [معماری] a system of fountains and reflecting pools

آبنمک /āb.na.mak/ اسم. a saline solution, brine

توی آب نَمک خواباندن [گفتار] to conserve sth for later use

آبنوس /āb.nus/ اسم. [گیاه‌شناسی] ebony

آب و تاب /ā.bo.tāb/ اسم. (in speech etc) an exaggerated style put on for dramatic effect

با آب و تاب with much ado

باآب و تاب تَعریف کردن to tell a story grandiloquently, to go into great detail

آب و خاک /ā.bo.xāk/ اسم. (= سَرزمین) one's native soil, homeland

آب و رنگ /ā.bo.rang/ اسم. a rosy complexion, freshness of youth

آب وگل /ā.bo.gel/ اسم. 1. a person's innate nature 2. farming and land tenure

حَقِّ آب وگِل rights acquired by having worked on a plot of land for many years, rights of tenure

از آب وگِل درآمدن to develop/ grow into, to grow past the difficult years of childhood

آب و نان /ā.bo.nān/ اسم. (= مَعاش) one's daily bread, livelihood

آبونمان(ف) /ā.bu.ne.mān/ اسم. (= * اِشتراک) 1. subscription 2. the subscription fee

آبونه(ف) /ā.bu.ne/ اسم. (= * مُشترک) subscriber

آبونه شدن /ā.bu.ne.šo.dan/ مصدر لازم. to subscribe to a publication etc

آب و هوا /ā.bo.ha.vā/ اسم. climate

جایِ خوش آب و هوا a place with a mild and pleasant climate

حَقِ بدیِ آب و هوا bad weather allowance

آبی¹ /ā.bi/ صفت. pertaining to water, aquatic, water [*bef. n*]

آسیایِ آبی (= آسیاب) a water mill

کِشتِ آبی irrigated agriculture, irrigation farming

آبی ۲ /ā.bi/ صفت. [رنگ] blue, azure

آبیِ آسمانی pale blue, sky blue

آبیِ باز/ روشن light blue, powder blue

آبیِ سیر deep blue

آبیِ فیروزه‌ای turquoise blue

آبیِ نَفتی smoky blue

آبیار /āb.yār/ اسم. person in charge of the distribution of irrigation water, water bailiff

آبیاری /āb.yā.ri/ اسم. irrigation, watering

آبیاریِ بارانی spray irrigation, sprinkler irrigation

آبیاریِ تَحتِ فِشار pressurized irrigation

آبیاریِ غَرقابی basin irrigation

آبیاریِ قطره‌ای drip/ drip feed irrigation, trickle irrigation

آبیاری‌کردن /āb.yā.ri.kar.dan/ مصدر متعدی. to irrigate a field etc, to water a tree etc

آبی‌خاکی (ن) /ā.bi.xā.ki/ صفت. sea and land, amphibian

عَملیاتِ آبی‌خاکی [نظامی] an amphibian/ sea-land operation

آپارات (ف) /ā.pā.rāt/ اسم. [سینما] 1. a film/ movie[Us] projector 2. vulcanization

آپارات‌کردن /ā.pā.rāt.kar.dan/ مصدر متعدی. to repair a punctured rubber tube by vulcanizing it, to vulcanize sth

آپاراتچی /ā.pā.rāt.či/ اسم. [سینما] the projectionist

آپاراتی /ā.pā.rā.ti/ اسم. a tyre[Br]/ tire[Us] repairs man/ shop

آپارتاید (ف) /ā.pār.tāyd/ اسم. racial segregation, apartheid

آپارتمان (ف) /ā.pār.te.mān/ اسم. a flat[Br], an apartment[Us]

آپارتمانِ بُزرگِ طَبقهٔ آخر penthouse

آپارتمانِ تَک‌واحدی a flat[Br]/ apartment[Us] occupying the whole of one floor

آپارتمانِ سه‌خوابه a three-bedroom flat[Br]/ apartment[Us]

آپارتمانِ مُبله a furnished flat[Br]/ apartment[Us]

آپارتمان‌سازی /ā.pār.te.mān.sā.zi/ اسم. building blocks of flats[Br]/ apartments[Us]

آپارتمان‌نشین /ā.pār.te.mān.ne.šin/ اسم. a flat[Br]/ apartment[Us] dweller

آپارتمان‌نشینی /ā.pār.te.mān.ne.ši.ni/ اسم. the practice of dwelling in flats[Br]/ apartments[Us] rather than in traditional houses

آپارتمانی /ā.par.te.mā.ni/ صفت. pertaining to flats[Br]/ apartments[Us], apartment [*bef. n*]

مُجتمعِ آپارتمانی a block of flats[Br], an apartment building[Us]

□ ما هنوز به زندگیِ آپارتمانی عادت نکرده‌ایم.

We have not yet adapted ourselves to living in a flat.

آپاندیس (ف) /ā.pān.dis/ اسم. [کالبدشناسی] (= آویزه) the appendix

عَملِ آپاندیس appendectomy

عَملِ آپاندیس کردن 1. (for the patient) to have an appendectomy 2. (for the doctor) to do an appendectomy

آپاندیسیت (ف) /ā.pān.di.sit/ اسم. [پزشکی] appendicitis

آ ـ پنج /ā.panj/ اسم. a sheet of paper measuring 148 × 210mm, A5

آتاشه (ف) /ā.tā.še/ اسم. (= وابسته) attaché to an embassy

آتاشهٔ بازرگانیِ سِفارتِ فَرانسه
the commercial attaché of the French Embassy
آتاشهٔ فَرهنگی the cultural attaché
آتاشهٔ مَطبوعاتی the press attaché
آتاشهٔ نِظامی the military attaché
آتش /ā.taš/اسم. 1. fire 2. a source of heat
آتش! [نظامی] Fire!
آتشِ زیرِ خاکستر a fire lying hidden under the ashes, a smouldering fire
با آتش بازی کردن to play with fire
به آتش کشیدن to destroy sth by fire, to torch sth
آتش روشن کردن /ā.taš.row.šan.kar.dan/ مصدر متعدی. to light a fire
آتش زدن /ā.taš.za.dan/ مصدر متعدی. to set fire to sth, to set sth on fire, to set sth alight, to ignite sth
آتش کردن /ā.taš.kar.dan/ مصدر متعدی. to fire (a weapon)
آتش گرفتن /ā.taš.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to catch fire
آتش‌افروز /ā.taš.af.ruz/اسم. 1. sb who lights a ceremonial fire 2. a firebrand
آتشبار(ف) /ā.taš.bār/اسم. [نظامی] an artillery battery
آتشباری /ā.taš.bā.ri/اسم. [نظامی] an artillery barrage, cannonade
آتشبازی /ā.taš.bā.zi/اسم. 1. fireworks, pyrotechnics 2. a display of firework(s)
وَسایلِ آتشبازی various pieces of firework
آتشبازی کردن /ā.taš.bā.zi.kar.dan/ مصدر متعدی. to put on a display of fireworks/ pyrotechnics
آتش‌بس /ā.taš.bas/اسم. [نظامی] ceasefire, truce
آتش‌بیار /ā.taš.biār/اسم. 1. stoker 2. firebrand
آتش‌بیارِ مَعرکه sb who incites others to acts of violence, a firebrand
آتش‌پاره /ā.taš.pā.re/اسم. 1. spark 2. a very lively child or young woman
آتش‌پرست /ā.taš.pa.rast/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] fire worshipper, Zoroastrian
آتش‌خاموش‌کن /ā.taš.xā.muš.kon/اسم. (= کَپسولِ آتش‌نشانی) fire extinguisher, extinguisher
آتشخانه /ā.taš.xā.ne/اسم. furnace, boiler
آتشدان /ā.taš.dān/اسم. brazier
آتشزا /ā.taš.za/صفت. incendiary
بُمبِ آتشزا an incendiary bomb
آتش‌زنه /ā.taš.za.ne/اسم. flint
سَنگِ آتش‌زنه flint stone
آتش‌سوزی /ā.taš.su.zi/اسم. (= حَریق) a fire
آتش‌سوزیِ بُزرگ a conflagration
آتش‌سوزیِ عَمدی an act of arson
آتشفشان /ā.taš.fešān/اسم. [زمین‌شناسی] volcano
آتشفشانِ خاموش an extinct volcano
آتشفشانِ فَعّال an active volcano
دَهانهٔ کوهِ آتشفشان the crater of a volcano
آتشفشانی /ā.taš.fe.šā.ni/صفت. اسم. 1. [*adj*] pertaining to volcanoes, volcanic 2. [*n*] a volcanic eruption
سَنگ‌هایِ آتشفشانی volcanic rocks
آتشفشانی کردن /ā.taš.fe.šā.ni.kar.dan/ مصدر لازم. (of a volcano) to erupt
آتشک /ā.ta.šak/اسم. [گفتار] syphilis
آتشکار /ā.taš.kār/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] stoker
آتشکده /ā.taš.ka.de/اسم. fire temple

یک آتشکدهٔ ساسانی
a Sassanian/ Sassanid fire temple

آتشگردان /ā.taš.gar.dān/ اسم. [سابق]
a simple device consisting of a small wire basket and a chain used to fan the charcoals in the basket by twirling it round and round, fire igniter

آتشگیر /ā.taš.gir/ صفت. (= قابلِ اِشتعال)
inflammable, flammable[Us]

آتشگیرانه /ā.taš.gi.rā.ne/ اسم. kindling

آتش‌نشان /ā.taš.ne.šān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
firefighter, fireman

آتش‌نشانی /ā.taš.ne.šā.ni/ اسم.
1. the act of putting out/ (= اِطفاءِ حریق) extinguishing a fire, firefighting
2. the fire brigade, the fire service[Br], the fire department[Us]

ایستگاهِ آتش‌نشانی — fire station

کَپسولِ آتش‌نشانی (= آتش‌خاموش‌کُن)
fire extinguisher

ماشینِ آتش‌نشانی — fire engine

آتشی /ā.ta.ši/ صفت. 1. fiery 2. fiery red

آتشی‌مزاج /ā.ta.ši.me.zāj/ صفت.
hot-tempered, hot-headed

آتشین /ā.ta.šin/ صفت. [ادبی] 1. fiery
2. fiery red

سُخنرانیِ آتشین — a fiery speech

آتل[ف] /ā.tel/ اسم. [پزشکی] splint(s)

آتلیه[ف] /ā.tel.ye/ اسم. atelier, studio, workshop

آتمسفر[ف] /āt.mos.fer/ اسم. [فیزیک] نیز **اتمسفر**
atmosphere

آتو[ف] /ā.tu/ اسم. a trump card, a winning card

آت و آشغال /ā.to.āš.ğāl/ اسم. (= خُردوریز)
odds and ends, sundries

آتی /ā.ti/ صفت. (= آینده) upcoming, future, next

سالِ آتی — next year

آتیه /ā.ti.ye/ اسم. (= آینده) future

جَوانِ خوش‌آتیه — a promising young man

□ این کار آتیه ندارد.
There is no future in this job.

آثار /ā.sār/ اسم. [جمعِ اَثر] 1. traces
2. historical monuments 3. works

آثارِ هُنری — works of art

آثارِ جُرم — evidence of the crime

آج /āj/ اسم. a raised surface texture, tread(s)

آجِ لاستیک — tyre[Br]/ tire[Us] tread(s)

آجان[ف] /ā.jān/ اسم. [گفتار/ سابق] نیز آژان
policeman, cop

آجدار /āj.dār/ صفت. treaded

آجر /ā.jor/ اسم. [ساختمان] brick(s)

آجرِ توخالی — hollow brick(s), perforated brick(s)

آجرِ فِشاری — pressed brick(s)

آجرِ قِرمز — red brick(s)

آجرِ نَسوز — fire-brick(s)

آجرِ نَما — facing brick(s)

آجرپاره /ā.jor.pā.re/ اسم. (= پاره‌آجر)
brickbat

آجرپزی /ā.jor.pa.zi/ اسم. brickyard

آجرچین /ā.jor.čin/ اسم. صفت.
1. [*adj*] bricklayer 2. [*adj*] brick [*bef. n*]

آجرفرش /ā.jor.farš/ صفت.
(of a surface) paved with bricks

حَیاطِ آجرفرش — a yard paved with bricks

آجرکاری /ā.jor.kā.ri/ اسم. brickwork

آجری /ā.jo.ri/ صفت. made of bricks, brick [*bef. n*]

دیوارِ آجری — a brick wall

آجل /ā.jel/ صفت. [ادبی] forthcoming, future

آجودان[ف] /ā.ju.dān/ اسم. [نظامی]
aide-de-camp (ADC)

آجیدن /ā.ji.dan/ مصدر متعدی.
to create a treaded surface in sth, to punch a hole, to perforate

آجیده /ā.ji.de/ صفت مفعولی.
treaded, perforated

آجیل /ā.jil/ اسم.
1. a mixture of roasted and salted nuts such as watermelon seeds, almonds, pistachios, hazelnuts etc 2. a small bribe, ***baksheesh***

آجیلِ شیرین — an assortment of dried fruits and unsalted nuts

آجیلِ مُشکل‌گُشا — an assortment of roasted nuts that are given away with the request that the recipients pray for the donor's problem to be solved

آجیل‌خوری /ā.jil.xo.ri/ اسم.
a small plate used to serve nuts

آجیل دادن /ā.jil.dā.dan/ [گفتگو]
to give a bribe

آجیل‌فروشی /ā.jil.fu.ru.ši/ اسم.
a shop selling dried fruits and nuts

آچار[1] /ā.čār/ اسم.
pickle(s)

آچارِ زیتون — pickled olives

آچار[2] /ā.čār/ اسم. [مکانیک]
wrench, spanner

آچارْ بوکس — a socket spanner, a box spanner

آچارْ پیچ‌گوشتی — a screwdriver

آچارْ پیچ‌گوشتیِ چارسو — a cross-point screwdriver, a Phillips screwdriver

آچارْ تَخت — an open-ended spanner

آچارْ رینگی — a ring spanner

آچارْ شَلّاقی — a pipe wrench, a Stilson wrench

آچارْ فَرانسه — an adjustable wrench, a monkey wrench

آچارْ قُفلی — locking pliers, a vice grip wrench

آچارْ کَلاغی — tongue and groove pliers

آچارکشی /ā.čār.ke.ši/ اسم.
the act of tightening up the nuts and bolts of a machine etc

آچمز /āč.maz/ صفت.
1. (in chess) pinned down 2. [*fig*] unable to move or act

آچمز شدن /āč.maz.šo.dan/ مصدر لازم.
to become pinned, to be pinned down

آ ـ چهار /ā.ča.hār/ اسم. نیز آ-چار
a sheet of paper measuring 297 × 210 mm, A4

آحاد /ā.hād/ اسم. [ریاضی] [جمعِ اَحَد] (= یکان)
the units

آحادِ مَردم — all the people in the community, people from all walks of life

آخ /āx/ صوت.
ouch, ow

آخال /ā.xāl/ اسم. (= نُخاله)
1. rubble 2. rubbish, refuse

آختن /āx.tan/ مصدر. [ادبی]
to draw a sword etc, to brandish

آخته /āx.te/ صفت مفعولی. [ادبی]
drawn, unsheathed, brandished

با شَمشیرهایِ آخته — with drawn swords

آخر /ā.xar/ اسم. صفت. قید. [جمع: اَواخر]
1. [*n*] the end 2. [*adj*] last 3. [*adv*] at last, finally

آخرِ خَط — the end of the line

آخرِ سَر — in the end

تا آخر — to the end

تا آخرِ آخر — to the bitter end

حَرفِ آخر — the last word

شامِ آخر — the last supper

شاهنامه آخرش خوش است. [ضرب‌المثل]
All's well that ends well. [*prov*] (*ex tr* = The *Book of Kings* ends on a happy note.)

به آخر رسیدن — to come to an end

به آخرِ خَط رسیدن — to reach the end of the line, to lose all hope

□ در این خانواده همیشه حَرفِ آخـر را زن می‌زند.
In this family, the wife has always the last word.

آخر /ā.xor/ ← آخور

آخرالامر /ā.xe.rol.'amr/ قید. (= سَرانجام)
at last, at long last

آخرالزمان /ā.xe.roz.za.mān/ اسم.
نیز آخر زمان
1. the end of Time
2. [*Isl*] the period between the advent of Islam and Judgement Day

آخربین /ā.xar.bin/ صفت. (= عاقبت‌اندیش)
(of a person) far-sighted, prudent

آخرت /ā.xe.rat/ اسم.
afterlife, the hereafter, the other world

آخر و عاقبت /ā.xe.ro.'ā.qe.bat/ اسم. [گفتار]
what happens to one in future, the final outcome

آخری /ā.xa.ri/ اسم.
the last one
□ این آخری بود.
This was the last one.

آخرین /ā.xa.rin/ صفت.
1. last 2. latest
آخرین اَخبار the latest news
آخرین مُدل the latest model
آخرین نَفر the last person, the last one
آخرین تیرِ تَرکش one's last hope, one's last shot (*ex tr* = the last arrow in one's quiver)
تا آخرین نَفس to the last breath

آخشیج /āx.ši:j/ اسم. [جمع: ـ ان] [ادبی]
1. any one of the four elements of the ancients 2. the opposite

آخور /ā.xor/ اسم. نیز آخُر
manger

آخوند /ā.xond/ اسم. [اسلام]
1. cleric, clergyman 2. a teacher of religion

آخوندک /ā.xon.dak/ اسم. [حشره‌شناسی]
praying mantis

آداب /ā.dāb/ اسم. [جمعِ اَدَب]
1. rules of conduct 2. manners 3. rituals
آدابِ مُعاشرت good manners, rules of conduct, etiquette

آداب و رسوم /ā.dā.bo.ro.sum/ اسم.
the popular customs of a community, mores

آداپتور^(ف) /ā.dāp.tor/ اسم.
an electrical adaptor

آدامس^(ف) /ā.dāms/ اسم.
chewing gum, gum
آدامسِ بادکُنکی bubble gum

آدرس^(ف) /ād.res/ اسم. (= نِشانی)
address
آدرسِ پُستی postal address

آدرنالین^(ف) /ā.der.nā.lin/ اسم. [شیمی]
adrenalin

آدم /ā.dam/ اسم.
1. human being, man, fellow 2. a civilized person 3. one (the impersonal pronoun)
آدمْ‌آهنی (= آدمْ مَصنوعی) robot
آدمِ حِسابی a good man, gentleman
آدمْ‌بَرفی 1. snowman 2. Yeti
آدمْ مَصنوعی (= آدمْ‌آهنی) a robot
آدم و حَوّا Adam and Eve
بابا آدم، حَضرتِ آدم Adam
□ آدم حالا باید چه خاکی به سرش کند؟
What in hell does one do now?

آدمخوار /ā.dam.xār/ صفت. [جمع: ـ ها، ـ ان]
1. man-eating 2. [*n*] cannibal
بَبرِ آدمخوار a man-eating tiger
قَبیلهٔ آدمخواران a tribe of cannibals

آدم‌ربا /ā.dam.ro.bā/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ یان]
kidnapper, abductor

آدم‌ربایی /ā.dam.ro.bā.'i/ اسم.
the act of kidnapping sb, abduction

آدمک /ā.da.mak/ اسم.
1. a small man, manikin, dwarf 2. dummy, mannequin, effigy

آدم‌کش /ā.dam.koš/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
killer, murderer

آدم‌کشی /ā.dam.ko.ši/ اسم. (= قتلِ نفس)
homicide, murder

آدم‌نما /ā.dam.na.mā/ صفت. humanoid, anthropoid
میمون‌هایِ آدم‌نما anthropoid apes

آدمی /ā.da.mi/ اسم. [جمع: آدمیان] [ادبی]
human being, man

آدمیّت /ā.da.miy.yat/ اسم. (= اِنسانیّت)
1. humanity, humaneness
2. civil behaviour

آدمیزاده /ā.da.mi.zā.de/ اسم.
[جمع: آدمیزادگان] mankind, humankind

آدینه /ā.di.ne/ اسم. (= جُمعه) Friday

آذر[1] /ā.zar/ اسم. [ادبی] (= آتش) fire

آذر[2] /ā.zar/ اسم. *Azar:* 9th month of the Iranian solar calendar (30 days) corresponding roughly to December
« آذر، ماهِ آخرِ پاییز »
" Azar, the Last Month of Autumn "

آذربایجانی /ā.zar.bāy.jā.ni/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to the province of Azerbaijan, Azeri 2. [*n*] a native of Azerbaijan, an Azeri

آذرخش /ā.za.raxš/ اسم. [ادبی] (= بَرق)
a lightning, a thunderbolt

آذری /ā.za.ri/ صفت. اسم.
تُرکیِ آذری Azeri Turkish

آذوقه /ā.zu.qe/ اسم. provisions, food supplies, supplies
□ بعد آذوقه‌شان تمام شد.
Then their provisions ran out.

آذین /ā.zin/ اسم. [ادبی] decoration, ornament

آذین‌بندی /ā.zin.ban.di/ اسم.
the act of decorating a room etc with festoons and coloured lights

آذین‌بندی کردن /ā.zin.ban.di.kar.dan/ مصدر متعدی. to decorate a place

آر(ف) /ār/ اسم. a metric unit for measuring land equal to $100m^2$, are

ـ آرا /ā.rā/ پسوند. suffix denoting sb who decorates or beautifies
بَزم‌آرا [ادبی] sb who adds to the liveliness of a party, the life of the party
چَمن‌آرا [ادبی] some flower or tree that beautifies a meadow

آرا(ء) /ā.rā(')/ اسم. [جمعِ رأی] 1. opinions, views 2. votes
آرایِ دانشمندان views of learned men
آرایِ مَردمِ تهران the votes cast by the people of Tehran

آرابسک(ف) /ā.rā.besk/ اسم. [هنر] (= اِسلیمی)
a stylized floral scroll, arabesque

آراستگی /ā.rās.te.gi/ اسم. being elegant, elegance

آراستن /ā.rās.tan/ مصدر متعدی.
1. to groom sb/ sth, to make elegant
2. to decorate sth

آراسته /ā.rās.te/ صفت. well-groomed, elegant

آرام /ā.rām/ صفت. calm, tranquil, serene

آرام آرام /ā.rā.mā.rām/ قید. gently, slowly, quietly

آرام‌بخش(ن) /ā.rām.baxš/ صفت. اسم.
1. [*adj*] soothing, restful
2. [*n*] [*med*] a tranquilizer
قُرصِ آرام‌بخش a tranquilizer pill

آرامپز(ن) /ā.rām.paz/ اسم. [آشپزی]
a slow cooker

آرامش /ā.rā.meš/ اسم. 1. tranquillity[Br]/ tranquility[Us], serenity, peace, repose
2. a lull
آرامشِ خاطر peace of mind
آرامشِ پیش از توفان the calm before the storm

آرامش‌بخش /ā.rā.meš.baxš/ صفت.
soothing, restful, comforting, pacifying

آرام شدن /ā.rām.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to calm/ quiet down 2. (of a baby) to stop crying

آرام‌کردن /ā.rām.kar.dan/ مصدر متعدی.
to pacify/ soothe sb

آرامگاه /ā.rām.gāh/ اسم.
1. resting place, 2. grave, tomb 3. mausoleum

آرامگاهِ اَبدی [مجازی] grave, tomb
(*ex tr* = eternal resting place)

آرامگاهِ سَعدی the tomb of Saadi

آرامگاهِ نادر در مَشهد the Mausoleum of Nader Shah in Mashad

آرام‌گرفتن /ā.rām.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
1. to come to rest 2. to find peace

آرامی[1] /ā.rā.mi/ اسم.
the state of being quiet, tranquillity^Br/ tranquility^Us, repose

به آرامی quietly, gently

آرامی[2] /ā.rā.mi/ اسم. [زبان‌شناسی]
an old Semitic language, Aramaic

آرامیدن /ā.rā.mi.dan/ مصدر لازم. نیز آرمیدن
to lie down, to rest, to come to rest

آرایش /ā.rā.yeš/ اسم.
1. make-up 2. decoration 3. arrangement, deployment

آرایشِ جَنگی deployment of forces, battle array

آرایشِ صَحنه set design

آرایشِ عَروس bridal make-up and hairstyling

آرایشِ غَلیظ heavy make-up

آرایشِ مو hairdressing, hairstyling

لوازمِ آرایش cosmetics

آرایش دادن /ā.rā.yeš.dā.dan/ مصدر متعدی.
to arrange sth, to put in order, to decorate, to beautify

آرایش‌کردن /ā.rā.yeš.kar.dan/ مصدر.
to make up, to use make-up

آرایشگاه /ā.rā.yeš.gāh/ اسم.
1. beauty salon^Br/ parlor^Us 2. barber's shop^Br/ barber shop^Us

آرایشگاهِ زَنانه ladies' hairdressing salon^Br, beauty parlor^Us, hairdresser's

آرایشگاهِ مَردانه barber's shop^Br/ barbershop^Us

آرایشگر /ā.rā.yeš.gar/ اسم. [جمع: ~ان]
1. hairdresser 2. barber (= سَلمانی)

آرایشی(ن) /ā.rā.ye.ši/ صفت. [فرهنگستان]
1. decorative (= تَزیینی)
2. pertaining to cosmetics, cosmetic

آرایه(ن) /ā.rā.ye/ اسم. [فرهنگستان] (= دِکور)
1. the set (in a theatre etc)
2. ornament(s)

آرایه‌های مِعماری architectural ornaments

آرایه‌گر(ن) /ā.rā.ye.gar/ اسم. [فرهنگستان]
set designer, decorator (= دِکوراتور)

آرایه‌گری(ن) /ā.rā.ye.ga.ri/ اسم. [فرهنگستان]
set design, decoration (= دِکوراسیون)

آر.پی.جی(ف) /ār.pi.ji/ اسم. [نظامی]
1. rocket-propelled grenade (RPG) 2. RPG launcher
نیز آرپی‌جی

آرتزین(ف) /ār.te.zi.yan/ صفت. ← چاه آرتزین

آرتش /ār.teš/ اسم. ← اَرتش

آرتیست(ف) /ār.tist/ اسم.
1. actor or actress 2. artist(e) 3. [*dated*] the hero (of an action movie)

آرتیست‌بازی /ār.tist.bā.zi/ اسم.
Hollywood-style stunts, acrobatics, daredevilry

□ بالاخره با آرتیست‌بازی سوار اتوبوس شدم.
After performing some acrobatics, I finally got on the bus.

آرتیشو(ف) /ār.ti.šo/ اسم. [گیاه‌شناسی]
artichoke (= کَنگر فَرنگی)

آرد /ārd/اسم. 1. flour 2. powder
آردِ چهارصفر very fine white flour
آردِ سِفید white flour
آردِ اَلک‌شده sifted flour
آردِ برنج rice flour
آردِ ذُرت corn flour
آردِ سَبوس‌دار، آردِ سَبوس‌نگرفته
wholemeal/ wholewheat flour
آردِ گندم wheat flour
آردِ خود را بیختن و آردبیزِ خود را آویختن
[ضرب‌المثل] to give up an activity, to hang up one's boots (*ex tr* = to sift one's flour and hang up the sift)

آردبیز /ārd.bi:z/اسم. (= اَلک) a fine sieve

آردکردن /ārd.kar.dan/ مصدر متعدی.
to mill grains etc, to grind sth to powder

آردواز^(ف) /ārd.wāz/اسم. [ساختمان]
asbestos cement slate(s)

آردی /ār.di/ صفت. floury, mealy

آرزو /ā.re.zu/اسم. wish, desire, aspiration, dream
آرزویِ مُحال an impossible/ unattainable wish
آرزو به گور بردن to die before one's wish is fulfilled, to carry a wish to the grave
به آرزویِ خود رسیدن
to get one's wish
تَحقّق یافتنِ آرزو to have a wish fulfilled/ realized

آرزوکردن /ā.re.zu.kar.dan/ مصدر متعدی.
to wish sth, to desire sth, to make a wish

آرزومند /ā.re.zu.mand/ صفت. desirous

آرزومندی /ā.re.zu.man.di/اسم. longing, yearning

آرسنیک^(ف) /ār.se.nik/ ← ارسنیک

آرشه^(ف) /ār.še/اسم. [موسیقی]
the bow of a violin etc

آرشیتکت^(ف) /ār.ši.tekt/اسم.
(= مُهندِسِ مِعمار، مِهراز) architect

آرشیو^(ف) /ār.šiv/اسم. (= * بایگانی، مرکزِ اسناد)
archive(s)

آرشیویست^(ف) /ār.ši.vist/اسم. (= * بایگان)
archivist

آرگن^(ف) /ār.gon/اسم. [شیمی] نیز آرگون
argon (*Ar*)

آرم^(ف) /ārm/اسم. (= نِشانه) an emblem, a logo

آرماتور^(ف) /ār.mā.tur/اسم. [ساختمان]
a framework of iron bars used to reinforce concrete, armature

آرماتوربندی /ār.mā.tur.ban.di/اسم. [ساختمان]
setting up a framework of reinforcing bars in the skeleton of a building

آرمان /ār.mān/اسم. (= ایده‌آل، کَمالِ مَطلوب)
ideal, perfect type

آرمان‌شهر^(ن) /ār.mān.šahr/اسم.
(= مَدینهٔ فاضله) Utopia

آرمانگرا^(ن) /ār.mān.ge.rā/ صفت.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌یان] (= ایده‌آلیست)
1. idealistic, Utopian 2. [*n*] idealist
آدمِ آرمانگرا idealist, Utopian

آرمانگرایانه^(ن) /ār.mān.ge.rā.yā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] idealistic 2. [*adv*] idealistically

آرمانگرایی^(ن) /ār.mān.ge.rā.'i/اسم.
(= ایده‌آلیسم) idealism

آرمانی /ār.mā.ni/ صفت. ideal [*bef. n*]
□ آیا سویس به نظرِ شما یک کشورِ آرمانی است؟
Do you consider Switzerland an ideal country?

آرمیدن /ā.ra.mi.dan/ ← آرامیدن

آرنج /ā.ranj/اسم. [کالبدشناسی] elbow

آرواره /ār.vā.re/اسم. [کالبدشناسی] (= فَک)
jaw(s)
آروارهٔ بالایی the upper jaw

آروارهٔ پایینی the lower jaw

آروغ /ā.roğ/اسم. (بادِ گلو) نیز آرُغ belch

آروغ زدن /ā.roğ.za.dan/ مصدر لازم.
to belch

آری /ā.ri/قید. (= بَلی) نیز آره yes, affirmative

آریایی /ār.yā.'i/ صفت. اسم. [جمع: ـها، ـان]
1. pertaining to the Aryan race, Aryan
2. [*n*] an Aryan

آریستوکرات(ف) /ā.ris.tok.rāt/اسم.
(= اَشرافزاده) aristocrat

آریستوکراسی(ف) /ā.ris.tok.rā.si/اسم.
(= حُکومتِ اَشراف) aristocracy

آز /āz/اسم. (= حِرص) greed, avarice

آزاد[۱] /ā.zād/ صفت. 1. free, liberated, released 2. loose, unhindered

آزاد! [نظامی] At ease!

بَندرِ آزاد a free port

شُغلِ آزاد a non-government job, a job in the private sector

دارایِ شُغلِ آزاد self-employed

هَوایِ آزاد open air

از هَفت دولت آزاد بودن to be free as a bird, to be carefree

آزاد[۲] /ā.zād/اسم. [گیاه‌شناسی] نیز آزاددرخت
elm of Siberia, Siberian elm

آزاداندیش /ā.zā.dan.diš/ صفت. اسم.
[جمع: ـها، ـان] 1. [*adj*] freethinking, liberal minded 2. [*n*] a freethinker

آزادانه /ā.zā.dā.ne/ قید. of one's free will, freely

آزادراه(ف) /ā.zād.rāh/اسم. (= اُتوبان)
a motorway^{Br}, a freeway^{Us}, a thruway^{Us}

آزادراهِ شُمال the Caspian motorway^{Br}/ freeway^{Us}

آزاد ساختن /ā.zād.sāx.tan/ مصدر متعدی.
to free sb/ sth, to set free, to emancipate, to liberate

آزادسازی /ā.zād.sā.zi/اسم. the act of liberating sb/ sth, liberation, emancipation

آزادسازیِ خُرّمشهر the liberation of Khorramshahr

آزاد شدن /ā.zād.šo.dan/ مصدر لازم.
to be freed, to be released, to be liberated

آزادکردن /ā.zād.kar.dan/ مصدر متعدی.
to free, to set free, to release

آزادگان /ā.zā.de.gān/اسم. [جمعِ آزاده]
the liberated prisoners of the Iran-Iraq war

آزادگی /ā.zā.de.gi/اسم. freedom of spirit

آزادماهی /ā.zād.mā.hi/اسم. [آبزی]
(= ماهیِ آزاد) Caspian salmon

آزادمنش /ā.zād.ma.neš/ صفت. (= آزاده)
free spirited, liberal

آزاده /ā.zā.de/ صفت. اسم. 1. [*adj*] free spirited, free from prejudice 2. [*n*] a free-spirited person 3. [*n*] a liberated prisoner of the Iran-Iraq war

آزادی /ā.zā.di/اسم. freedom, liberty

آزادیِ اِجتماعات freedom of assembly

آزادیِ اَندیشه freedom of thought

آزادیِ بَیان freedom of expression

آزادیِ بَحث و تَحقیق /-o-/
academic freedom

آزادیِ مَشروط از زندان
conditional release, parole

آزادیِ مَطبوعات freedom of the press

آزادی‌بخش /ā.zā.di.baxš/ صفت.
(= رَهایی‌بخش) liberating, liberation [*bef. n*]

آزادیخواه /ā.zā.di.xāh/ صفت. اسم. [جمع: ـان]
(= آزادی‌طلب) 1. freedom-loving, liberal 2. [*n*] a freedom-loving person, a liberal

آزادیخواهانه /ā.zā.di.xā.hā.ne/ صفت.
liberal, democratic
اَندیشه‌هایِ آزادیخواهانه liberal ideas

آزادیخواهی /ā.zā.di.xā.hi/ اسم.
1. love of freedom 2. political activity in the cause of freedom

آزادی‌طلب /ā.zā.di.ta.lab/ صفت.
← آزادیخواه

آزار /ā.zār/ اسم. inflicting pain on sb, torment, torture, persecution
موجودِ بی‌آزار /mow-/
a harmless creature

آزار دادن /ā.zār.dā.dan/ مصدر متعدی.
to hurt sb, to torment sb/ sth, to torture, to persecute

آزاردوست(ن) /ā.zār.dust/ اسم. (= مازوخیست)
a masochist

آزار دیدن /ā.zār.di.dan/ مصدر لازم.
to suffer pain or injury

آزار رساندن /ā.zār.re.sān.dan/ مصدر متعدی.
to cause pain or injury to sb/ sth

آزارگر(ن) /ā.zār.gar/ اسم. (= سادیست)
a sadist

آزارنده /ā.zā.ran.de/ صفت فاعلی. offensive, annoying, repugnant

آزاله /ā.zā.le/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز آزالیا
azalea

آزبست(ف) /āz.best/ اسم.
(= پَنبهٔ کوهی، پَنبهٔ نَسوز) asbestos

آزردگی /ā.zor.de.gi/ اسم. نیز آزردگیِ خاطر
feeling offended, feeling insulted, taking offence[Br]/ offense[Us], pique

آزردن /ā.zor.dan/ مصدر متعدی. 1. to cause pain or injury to sb 2. to offend

آزرده /ā.zor.de/ صفت. مف. annoyed, offended

آزرده‌خاطر /ā.zor.de.xā.ter/ صفت.
deeply offended

آزرده شدن /ā.zor.de.šo.dan/ مصدر لازم.
to be/ get annoyed, to be offended, to feel insulted

آزرده‌کردن /ā.zor.de.kar.dan/ مصدر متعدی.
← آزردن

آزرم /ā.zarm/ اسم. [ادبی] (= شَرم) shame, modesty, embarrassment

آزرمگین /ā.zarm.gin/ صفت. [ادبی]
(= شَرمگین) embarrassed

آزگار /ā.ze.gār/ صفت. (in reference to the passage of time) long, never-ending
دَه سالِ آزگار ten long years, ten years on end

آزمایش /āz.mā.yeš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـات]
test, experiment, trial

آزمایش‌کردن /āz.mā.yeš.kar.dan/ مصدر متعدی.
to test sth, to experiment with sth

آزمایشگاه(ن) /āz.mā.yeš.gāh/ اسم. (= لابراتوار)
a laboratory, a lab

آزمایشگاهی /āz.mā.yeš.gā.hi/ صفت.
pertaining to a laboratory, laboratory [*bef. n*]
خوکچهٔ آزمایشگاهی guinea-pig

آزمایشی /āz.mā.ye.ši/ صفت. (= تَجربی)
experimental, test [*bef. n*]
به صورتِ آزمایشی on a trial basis
پَروازِ آزمایشی a test flight

آزمند /āz.mand/ صفت. [ادبی] greedy, avaricious

آزمودن /āz.mu.dan/ مصدر متعدی.
to test sb/ sth, to try sth

آزموده /āz.mu.de/ صفت. (= باتجربه)
1. tried, tested 2. experienced

آزمون(ن) /āz.mun/ اسم. [فرهنگستان] (= تِست)
test(s), exam(s)
آزمونِ وُرودی entrance exam
آزمون و خَطا /-o-/ trial and error

آزمونِ هوش intelligence test

آزمونه(ن) /āz.mu.ne/ اسم. [فرهنگستان]
a multiple-choice test

آزمونه‌ای(ن) /āz.mu.ne.'i/ صفت. (= تِستی)
test [*bef. n*]

آژان(ف) /ā.žān/ اسم. [سابق] نیز آجان
policeman, copper[Br], cop, constable[Br], bobby[Br]

آژانس(ف) /ā.žāns/ اسم. (= بُنگاه) agency, agent's office

آژانسِ اَملاک real estate agent

آژانسِ بیمه insurance agent

آژانسِ مُسافرت travel agent

تاکسیِ آژانس telephone taxi, minicab[Br]

آژدار /āž.dār/ صفت. نیز آجدار 1. treaded, textured 2. [*Acad*] perforated

آژه(ن) /ā.že/ اسم. [فرهنگستان] (= پرفوراتور)
perforator

آژیر /ā.žir/ اسم. siren, alarm

آژیرِ خَطر the alarm

آژیرِ حَملهٔ هَوایی air-raid siren

آژیرکشیدن /ā.žir.ke.ši.dan/ مصدر متعدی.
to sound the alarm

آس(ف) /ās/ اسم. (= تکخال) ace

آسِ پیک the ace of spades

آسِ خِشت the ace of diamonds

آسِ دِل the ace of hearts

آسِ گشنیز the ace of clubs

آس به زمین زدن to play a trump card, to play a winning card

آسان /ā.sān/ صفت. easy, facile

آسان‌گرفتن /ā.sān.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
1. to be lenient to sb 2. to take it easy

آسان‌بر(ن) /ā.sān.bar/ اسم. [فرهنگستان]
lift[Br], elevator[Us] (= آسانسور)

آسانسور(ف) /ā.sān.sor/ اسم. (= ✻ آسان‌بَر)
lift[Br], elevator[Us]

آسانسورِ بار goods lift[Br]/ freight elevator[Us], service lift

آسانسورِ غَذا (در بعضی رستوران‌ها)
dumb waiter

آسانسورچی /ā.sān.sor.či/ اسم. lift-boy[Br], elevator attendant[Us]

آسانی /ā.sā.ni/ اسم. ease, facility

به آسانی easily, with ease, without difficulty

آسان‌یاب /ā.sān.yāb/ صفت. (= سَهل‌الوصول)
easy to find, easily available

آسایش /ā.sā.yeš/ اسم. comfort, rest, repose

آسایشِ خاطر peace of mind

آسایش‌طلب /ā.sā.yeš.ta.lab/ صفت.
(= راحت‌طَلَب) (of sb) who seeks an easy life and does not like hard work

آسایشگاه /ā.sā.yeš.gāh/ اسم.
1. a sanatorium, a rest home, a home 2. the sleeping quarters of soldiers in military barracks

آسایشگاهِ رَوانی (= تیمارستان) a mental/ psychiatric hospital, a lunatic asylum

آسایشگاهِ سالمندان an old people's home, a nursing home

آسایشگاهِ مَعلولین a home for the disabled

آستان /ās.tān/ اسم. (= آستانه) 1. threshold 2. royal pavilion

آستانِ قُدس (رَضوی) the holy shrine of Imam Reza (the 8th Shiite Imam) in Mashad

آستانه /ās.tā.ne/ اسم. threshold

در آستانهٔ ... on the threshold of, on the brink of, about to

◻ در آستانهٔ اِزدواج بود که خبرِ مرگ پدرش رسید. *She was about to be married when she learned of her father's death.*

آستر /ās.tar/ اسم. 1. lining 2. the first coat of paint, priming

آسترِ بَدرقه [کتاب] endpaper(s)

آستر کردن /ās.tar.kar.dan/ مصدر متعدی. to line sth with

آستری /ās.ta.ri/ اسم. [پارچه] lining material

آستیگمات(ف) /ās.tig.māt/ صفت. [پزشکی] (of the eyes) suffering from astigmatism, astigmatic

آستین /ās.tin/ اسم. sleeve(s)

آستینِ بُلند long sleeves

آستینْ سرِخود 1. with raglan sleeves 2. [*col*] self-contained

آستینِ کوتاه short sleeves

آستین بالا زدن to roll up one's sleeves to do sth

باد در آستین انداختن to put on airs, to show off

□ آقای صدری آستین‌اش را بالا زد تا برای پسرش زن بگیرد.

Mr. Sadri rolled up his sleeves and got to work, to try and find his son a wife.

آسفالت(ف) /ās.fālt/ اسم. نیز اِسفالت asphalt, macadam

آسفالتِ سَرد cold asphalt

آسفالتکاری /ās.fālt.kā.ri/ اسم. [ساختمان] asphalting, macadamizing

آسفالت کردن /ās.fālt.kar.dan/ مصدر متعدی. to asphalt, to pave with asphalt, to macadamize a road etc

آسفالته(ف) /ās.fāl.te/ صفت. paved, asphalted, macadamized

جاده‌هایِ آسفالته macadamized roads, paved roads

آسم(ف) /āsm/ اسم. [پزشکی] (= تَنگیِ نَفس) asthma

آسمان /ā.se.mān/ اسم. 1. sky, firmament 2. heaven

آسمانِ شَب the night sky

در هَفت آسمان یک سِتاره نداشتن to own absolutely nothing, to be without any financial resources (*ex tr* = not to have a star in all the seven heavens)

آسمان‌جل /ā.se.mān.jol/ صفت. [گفتار] poor and homeless, down and out

آسمان‌خراش /ā.se.mān.xa.rāš/ اسم. skyscraper

آسمان‌نما(ف) /ā.se.mān.na.mā/ اسم. [نجوم] (= پلانتاریوم) planetarium

آسمان و ریسمان /ā.se.mā.no.ris.mān/ اسم. two unrelated topics, chalk and cheese

آسمان و ریسمان به‌هم بافتن to talk of unrelated topics, to ramble

آسمانه /ā.se.mā.ne/ اسم. [ادبی] canopy

آسمانی /ā.se.mā.ni/ صفت. 1. pertaining to the sky, celestial 2. heavenly, divine

بَلایِ آسمانی an act of God, a thunderbolt from heaven

مائدهٔ آسمانی food of the gods, ambrosia

آس و پاس /ā.so.pās/ صفت. destitute, down and out

آسودگی /ā.su.de.gi/ اسم. 1. freedom from anxiety 2. comfort

آسودن /ā.su.dan/ مصدر لازم. to rest in peace, to be free from anxiety

آسوده /ā.su.de/ صفت. 1. free from anxiety 2. comfortable

آسوده‌خاطر /ā.su.de.xā.ter/ صفت. free from worry, unworried, relaxed

آسوده شدن /ā.su.de.šo.dan/ مصدر لازم. to be relieved of anxiety, pain, etc

آسوده کردن /ā.su.de.kar.dan/ مصدر متعدی. to relieve sb of anxiety etc

آسوری /ā.su.ri/ صفت. اسم. نیز آشوری 1. Assyrian 2. [*n*] a member of the Assyrian community, an Assyrian

آسه ^۱ /ā.se/ اسم. 1. axis 2. millstone

آ ـ سه ^۲ /ā.se/ اسم. a sheet of paper measuring 297 × 420mm, A3

آسیا ^۱ /ā.si.yā/ اسم. نیز آسیاب (water)mill

آسیای آبی، آسیاب watermill

آسیای بادی windmill

آسیای موتوری a motor-driven mill

سَنگِ آسیا millstone

سَنگ زیرینِ آسیا 1. the lower millstone, the load-bearing part of a mechanism 2. [*fig*] the person who bears the brunt of life's forces

آسیا به نوبت. [ضرب‌المثل] First come, first served. [*prov*]

آسیا ^۲ /ā.si.yā/ اسم. [جغرافیا] Asia

آسیاب /ā.si.yāb/ ← آسیا ^۱

آسیابان /ā.si.yā.bān/ اسم. miller

آسیا(ب)کردن /ā.si.yā(b).kar.dan/ مصدر متعدی. to mill grain etc, to grind sth to powder

آسیایی /ā.si.yā.'i/ صفت. اسم. 1. pertaining to Asia, Asian, Asiatic 2. [*n*] an inhabitant of Asia, an Asian

آسیب /ā.si:b/ اسم. injury, damage, harm

آسیب‌پذیر /ā.sib.pa.zir/ صفت. vulnerable

اَقشارِ آسیب‌پذیرِ جامعه the vulnerable strata of society

آسیب دیدن /ā.sib.di.dan/ مصدر لازم. to be injured, to be damaged

آسیب‌دیده /ā.sib.di.de/ صفت. damaged

آسیب رساندن /ā.sib.ra.sān.dan/ مصدر متعدی. to cause an injury, to damage sth

آسیب‌شناس ^(ن) /ā.sib.še.nās/ اسم. (= پاتولوژیست) pathologist

آسیب‌شناسی ^(ن) /ā.sib.še.nā.si/ اسم. (= پاتولوژی) pathology

آسیستان ^(ف) /ā.sis.tān/ اسم. (= * دَستیار) assistant, aide[Us]

آش /āš/ اسم. [خوراکی] a thick soup, pottage

آشِ رِشته a popular pottage made with pulses and Iranian noodles

آشِ شُلّه قَلمکار 1. the "beggar's soup" 2. [*fig*] a mixed bag of tricks

آشِ ماست a pottage made with mutton, mixed herbs, split peas and yoghurt

برای کسی آش پختن to lay a trap for sb

آشِ دَهن‌سوزی نیست. [ضرب‌المثل] It is nothing to write home about. (*ex tr* = It is not a broth hot enough to burn the mouth.)

آشِ کَشکِ خاله [ضرب‌المثل] sth that one is forced to do, doctor's orders (*ex tr* = Auntie's whey broth)

نُخودِ هر آش بودن [ضرب‌المثل] to have a finger in every pie [*prov*] (*ex tr* = to be a chickpea in every pottage)

آشامیدن /ā.šā.mi.dan/ مصدر متعدی. (= نوشیدن) to drink a liquid etc

آشامیدنی /ā.šā.mi.da.ni/ صفت. اسم. (= قابلِ نوشیدن، نوشیدنی) 1. drinkable, potable 2. [*n*] a refreshing drink, a beverage

آشپز /āš.paz/ اسم. (= طَبّاخ) a cook (male or female)

آشپز که دو تا شُد غَذا شور می‌شود یا بی‌مزه. [ضرب‌المثل] Too many cooks spoils the broth. [*prov*] (*ex tr* = When there are two cooks, the food will become either salty or bland.)

آشپزباشی /āš.paz.bā.ši/ اسم. (= سَرآشپز) head cook, chef

آشپزخانه /āš.paz.xā.ne/ اسم. (= مَطبخ) kitchen

آشپزخانهٔ باز [فرهنگستان] open kitchen

آشپزی /āš.pa.zi/ اسم. (= طَبخ غذا)
1. cooking, cookery 2. cuisine
آشپزی فَرانسوی French cuisine
کِتابِ آشپزی a cookery book[Br], a cookbook
کِلاسِ آشپزی cooking/ cookery class(es)

آشپزی‌کردن /āš.pa.zi.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cook, to prepare a meal

آشتی /āš.ti/ اسم. reconciliation, peace
دولتِ آشتیِ مِلّی /dow-/ a government of national reconciliation

آشتی‌جویانه /āš.ti.ju.yā.ne/ صفت.
conciliatory

آشتی دادن /āš.ti.dā.dan/ مصدر متعدی.
to reconcile two sides etc

آشتی‌کردن /āš.ti.kar.dan/ مصدر لازم.
to make peace with sb, to make up with sb

آشتی‌کنان /āš.ti.ko.nān/ اسم.
a celebration marking the reconciliation of two warring sides

آشتی‌ناپذیر /āš.ti.nā.pa.zir/ صفت.
irreconcilable, intransigent, uncompromising

آشغال /āš.ğāl/ اسم. [گفتار] rubbish[Br], refuse, garbage[Us], trash[Us]
ظَرفِ آشغال dustbin[Br], garbage can[Us], trash can[Us]

آشغال‌جمع‌کن /āš.ğāl.ja:m.kon/ اسم.
refuse collector, scavenger

آشغالدونی /āš.ğāl.du.ni/ اسم. [گفتار]
1. rubbish heap[Br], garbage dump[Us]
2. a very untidy place

آشغالی /āš.ğā.li/ اسم. dustman[Br], garbage man[Us]

آشفتگی /ā.šof.te.gi/ اسم. 1. confusion, disarray 2. agitation

آشفتن /ā.šof.tan/ مصدر لازم. 1. to become angry 2. to become agitated
3. [*vt*] to throw sth into confusion

آشفته /ā.šof.te/ صفت. 1. confused, in disarray 2. agitated

آشفته‌بازار /ā.šof.te.bā.zār/ اسم.
a situation of total chaos

آشفته‌حال /ā.šof.te.hāl/ صفت. (= پَریشان)
distressed, agitated, confused

آشکار /āš.kār/ صفت. (= نمایان) ← نَهان
in full view, clearly visible, evident, manifest, obvious, clear, apparent

آشکارا /āš.kā.ra/ قید. 1. openly
2. explicitly 3. clearly

آشکارساز(ن) /āš.kār.sāz/ اسم. [فیزیک]
detector

آشکار شدن /āš.kār.šo.dan/ مصدر لازم.
to be revealed, to be disclosed

آشکارکردن /āš.kār.kar.dan/ مصدر متعدی.
to reveal/ unveil sth, to disclose sth

آشنا /āš.(e).nā/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~یان]
1. familiar, acquainted with
2. [*n*] an acquaintance
دوستان و آشنایان /-o-, va/ friends and acquaintances

آشنا شدن /ā.še.nā.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to get acquainted with sb, to get to know sb, to meet sb 2. to become familiar with sth

آشناکردن /ā.še.nā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to acquaint sb with sb/ sth, to familiarize sb with sth

آشنایی /āš.(e).nā.'i/ اسم. familiarity, acquaintance
◻ آشناییِ مختصری با او دارم. *I have a nodding acquaintance with him/ her.*

آشنایی‌زدایی(ن) /āš.nā.'i.zo.dā.'i/ اسم. [هنر]
defamiliarization

آشوب /ā.šub/ اسم. disturbance, riot, unrest
آشوب‌های خیابانی street riots
آشوب به پا کردن to cause a riot
آشوب شدن (دل) /ā.šub.šo.dan/ مصدر لازم. [گفتار] to have an attack of nausea
آشوب‌طلب /ā.šub.ta.lab/ صفت. اسم. [جمع: ــ‌ها، ــان] 1. advocating lawlessness and violence 2. [*n*] an advocate of lawlessness
آشوبگر /ā.šub.gar/ اسم. [جمع: ــ‌ها، ــان] rioter, troublemaker
آشوبگری /ā.šub.ga.ri/ اسم. rioting, public disturbance, lawlessness
آشوری /ā.šu.ri/ صفت. اسم. (= آسوری) 1. pertaining to ancient Assyria, Assyrian 2. [*n*] an Assyrian
آش و لاش /ā.šo.lāš/ صفت. [گفتار] badly cut and bruised, beaten up
آشیان /ā.ši.yān/ اسم. [ادبی] nest
آشیانه /ā.ši.yā.ne/ اسم. (= لانه) a bird's nest
آشیانهٔ عِشق love nest
آشیانهٔ عُقاب eagle's aerie/ nest
آشیانهٔ مُسلسل [نظامی] pill-box
آشیانهٔ هَواپیما hangar
آشیانه ساختن /ā.ši.yā.ne.sāx.tan/ مصدر متعدی. to build a nest
آشیانه‌کردن /ā.ši.yā.ne.kar.dan/ مقید. لازم. to nest
آغا /ā.ğā/ اسم. (= آقا) 1. a title for high-ranking Mongol ladies, Lady 2. a title for eunuchs serving at Qajar courts, Master
آغاز /ā.ğāz/ اسم. the beginning, the start, the commencement
در آغاز at/ in the beginning
نُقطهٔ آغاز the starting point

آغاز شدن /ā.ğāz.šo.dan/ مصدر لازم. to get started, to begin, to commence, to get underway
آغازکردن /ā.ğāz.kar.dan/ مصدر متعدی. to start/ begin/ commence sth
آغازگر /ā.ğāz.gar/ اسم. [جمع: ــ‌ها، ــان] 1. starter 2. pioneer, ground-breaker
آغازیدن /ā.ğā.zi.dan/ مصدر متعدی. [ادبی] (= آغاز کردن) to start/ begin/ commence sth
آغازین /ā.ğā.zin/ صفت. [ادبی] ← واپَسین the first, the earliest
آغشتگی /ā.ğoš.te.gi/ اسم. the state of being smeared with sth
آغشتن /ā.ğoš.tan/ مصدر متعدی. to moisten, to mix, to smear
آغشته /ā.ğoš.te/ صفت. smeared, stained, mixed
دَستمالِ آغُشته به خون a blood-stained handkerchief
آغل /ā.ğol/ اسم. pen, shed
آغُلِ گاو a cowshed
آغُلِ گوسفند a sheep pen
آغوز /ā.ğoz/ اسم. (= شیرِ ماک) the first milk of a parturient sheep or cow, beestings
آغوش /ā.ğuš/ اسم. [کالبدشناسی] (= بَغل) the space within two arms, the bosom, the breast, the arms
با آغوشِ باز with open arms
در آغوش کشیدن / گرفتن to embrace/ hug sb, to hold sb in one's arms
آغوش‌گشودن /ā.ğuš.go.šu.dan/ مصدر لازم. to open one's arms
آفات /ā.fāt/ اسم. [جمعِ آفت] pests
آفاتِ نَباتی agricultural pests, garden pests
دفعِ آفات pest control
آفاق /ā.fāq/ اسم. [جمعِ اُفق] horizons

آفاق و اَنفُس /-o-/ the land and the people

سِیرِ آفاق و اَنفس travelling[Br]/ traveling[Us] to see the world, sightseeing

آفت /ā.fat/اسم. [جمع: ـها، آفات]

1. calamity, catastrophe 2. pest, vermin, blight

آفتِ پول sb who wastes money, a wastrel

آفتاب /āf.tāb/اسم. ← مَهتاب 1. rays of the sun, sunshine, sunlight 2. the sun

آفتابِ لبِ بام 1. the last rays of the setting sun 2. [*fig*] sb who does not have long to live

حَمّام آفتاب sunbathing

طُلوعِ آفتاب sunrise, sun-up[Us]

غُروبِ آفتاب sunset, sundown[Us]

در آفتاب لمیدن to bask in the sun

□ بعد آفتاب شد. *Then the sun broke out.*

آفتاب‌پرست /āf.tāb.pa.rast/ اسم.

[جانورشناسی] (= حِربا) chameleon

آفتاب‌خوردن /āf.tāb.xor.dan/ مصدر لازم.

to be exposed to the sun

آفتابرو /āf.tāb.ru/ صفت. (= آفتابگیر)

facing the sun, sunny

آفتاب‌زدگی /āf.tāb.za.de.gi/ اسم. [پزشکی]

sunstroke

آفتاب‌زدن /āf.tāb.za.dan/ مصدر لازم.

(of the sun) to rise

آفتاب‌زده /āf.tāb.za.de/ صفت.

suffering from sunstroke, sun-stricken

آفتاب‌سوختگی /āf.tāb.sux.te.gi/ اسم.

sunburn

آفتاب‌سوخته /āf.tāb.sux.te/ صفت.

1. sunburned 2. deeply suntanned

آفتابگردان /āf.tāb.gar.dān/ اسم. [گیاه‌شناسی]

1. sunflower 2. [*dated*] portable sunshade, parasol

تُخمِ آفتابگردان sunflower seeds

تُخمهٔ آفتابگردان roasted sunflower seeds

روغنِ آفتابگردان /row-/ sunflower oil

آفتابگرفتگی /āf.tāb.ge.ref.te.gi/ اسم. [نجوم]

(= کُسوف) solar eclipse

آفتاب‌گرفتن /āf.tāb.ge.ref.tan/ مصدر لازم.

1. to sunbathe 2. to have a solar eclipse eclipse

آفتابگیر /āf.tāb.gir/ صفت. اسم. (= آفتابرو)

1. catching the sun, sunny

2. [*n*] a sunshade, a parasol

3. [*phot*] a lens hood

آفتاب‌نزده /āf.tāb.na.za.de/ قید.

before sunrise, at daybreak

آفتاب‌نشین /āf.tāb.ne.šin/ اسم.

[جمع: ـها، ـان] (= خوش‌نشین)

1. a villager who owns no land and has no share of the harvest 2. a freeloader

آفتابه /āf.tā.be/ اسم.

the ewer used in Iranian latrines

آفتابه خَرجِ لِحیم است. [ضرب‌المثل]

The game is not worth the candle. [*prov*]

(*ex tr* = the cost of soldering is more than the price of the ewer.)

آفتابه‌دزد /āf.tā.be.dozd/ اسم. (= دَله‌دُزد)

petty thief, pilferer

آفتابه‌دزدی /āf.tā.be.doz.di/ اسم.

(= دَله‌دُزدی) petty theft, pilfering

آفتابی /āf.tā.bi/ صفت. 1. sunny

2. (of florescent lamps) warm white

هَوای آفتابی sunny weather

عینکِ آفتابی (a pair of) sunglasses, shades

آفتابی شدن /āf.tā.bi.šo.dan/ مصدر لازم.

[گفتار] to appear in public

□ مدتی است این طرف‌ها آفتابی نشده است.

He has not shown his face around here for some time.

آفتامات (ف) /āf.tā.māt/ اسم. [موتور خودرو]
1. the charging regulator[Br], the generator regulator[Us]
2. a Russian assault rifle

آفریدگار /ā.fa.ri.de.gār/ اسم. (= خالق)
the Creator, the Maker, the Lord
آفریدگارِ جهان — the Creator of the World

آفریدن /ā.fa.ri.dan/ مصدر متعدی.
(= خَلق کردن) to bring sb/ sth into being, to create sth

آفریده /ā.fa.ri.de/ صفت. اسم. (= مَخلوق)
1. [*adj*] created 2. [*n*] a creature

آفریقا /āf.ri.qā/ اسم. [جغرافیا] نیز افریقا
Africa

آفریقایی /āf.ri.qā.'i/ صفت. اسم. نیز افریقایی
1. [*adj*] pertaining to Africa, African
2. [*n*] an inhabitant of Africa, an African

آفرین /ā.fa.rin/ اسم. (= مَرحبا، بارک‌الله)
words of praise and congratulation, bravo, well-done, excellent
آفرین! — Bravo! Well-done!
صَد آفرین! — A hundred bravos!

آفرینش /ā.fa.ri.neš/ اسم. (= خَلق)
the act of creating, creation

آفرین‌گفتن /ā.fa.rin.gof.tan/ مصدر متعدی.
to praise sb, to congratulate sb

آفرینندگی /ā.fa.ri.nan.de.gi/ اسم. (= خَلاقیّت)
creativity, creativeness
آفرینندگی هُنری — artistic creativity

آفریننده /ā.fa.ri.nan.de/ اسم.
[جمع: ــ‌ها، آفرینندگان] (= خالق)
1. the Creator 2. any creator

آفساید (ف) /āf.sāyd/ اسم.
(in football etc) offside

آفند /ā.fand/ اسم. [نظامی] (= حَمله)
assault, attack, offensive

آفیش (ف) /ā.fiš/ اسم. (= ✻ دیوارکوب)
poster

آقا /ā.qā/ اسم. [جمع: ــ‌یان] 1. gentleman
2. the master 3. mister (Mr)
آقایِ فُلان — Mr So-and-so
آقایِ خانه — the master of the house
خانم‌ها و آقایان! — Ladies and gentlemen!
□ آقاتون خونه هستند؟ — *Is your man at home?*

آقاجان /ā.qā.jān/ اسم. [گفتار] 1. dad, daddy 2. dear sir, dear fellow, my good man

آقازاده /ā.qā.zā.de/ اسم. 1. (in polite usage) your son, son 2. a prominent cleric's son (and hence influential)
□ آقازاده هستند؟ — *Is he your son?*

آقایان /ā.qā.yān/ اسم. [جمعِ آقا]
(the sign on public toilets) gents[Br], men[Us]

آقایی /ā.qā.'i/ اسم. (= بُزرگواری)
1. behaviour befitting a gentleman, gentlemanly behaviour 2. mastery
آقایی کردن — 1. to show kindness and generosity 2. to be master of, to rule

آک (ن) /āk/ صفت. [گفتار] ← آکبند

آکادمی (ف) /ā.kā.de.mi/ اسم. (= ✻ فرهنگستان)
the Academy
عُضوِ آکادمیِ فَرانسه — A member of the French Academy

آکادمیک (ف) /ā.kā.de.mik/ صفت.
academic

آکاردئون (ف) /ā.kār.de.'on/ اسم. [موسیقی] نیز آکوردئون
(piano) accordion

آکاردئون‌زن /ā.kār.de.'on.zan/ اسم.
an accordion player

آکاردئونی /ā.kār.de.'o.ni/ صفت.
accordion-like, folding
دَر(بِ) آکاردئونی — a folding door

آکاژو (ف) /ā.kā.žu/ اسم. [گیاه‌شناسی]
mahogany

آکبند(ف) /āk.band/ صفت. نیز آک
in its original packaging, brand new
a brand new TV set تلویزیونِ آکبند
آکروبات(ف) /āk.ro.bāt/ اسم. acrobat
آکروباسی(ف) /āk.ro.bā.si/ اسم. acrobatics
آکروباسیِ هَوایی aerial acrobatics, aerobatics
آکلاد(ف) /ā.ko.lād/ اسم. (= اَبرو) نیز آکولاد
brace(s): { }
آکله /ā.ke.le/ اسم. (= جُذام) 1. leprosy
2. [*col*] shrew
آکندگی /ā.kan.de.gi/ اسم.
the state of being full, fullness
آکندن /ā.kan.dan/ مصدر متعدی. (= پُر کردن)
to fill up, to stuff, to cram
آکنده /ā.kan.de/ صفت مفعولی. 1. full of, crammed with 2. [*Acad*] (of dead birds and animals) stuffed, taxidermized
آکنده‌ساز(ن) /ā.kan.de.sāz/ اسم. [فرهنگستان]
a taxidermist
آکنده‌سازی(ن) /ā.kan.de.sā.zi/ اسم.
taxidermy [فرهنگستان]
آکواریم(ف) /ā.kwā.ryom/ اسم. (= * آبزی‌دان)
aquarium
آکورد(ف) /ā.kord/ اسم. [موسیقی] chord
آکوردئون(ف) /ā.kor.de.'on/ ← آکاردئون
آکوستیک(ف) /ā.kus.tik/ اسم. [فیزیک]
1. acoustics 2. acoustic qualities of a concert hall etc
آکولاد(ف) /ā.ko.lād/ اسم. ← آکُلاد
آگاه /ā.gāh/ صفت. اسم. (= مُطّلع) [جمع: ـان]
1. aware 2. conscious 3. informed, knowledgeable 4. [*n*] an informed person
informed sources مَنابعِ آگاه
آگاهانه /ā.gā.hā.ne/ قید. صفت.
1. [*adv*] knowingly 2. [*adj*] knowing, conscious

آگاهانیدن /ā.gā.hā.ni.dan/ مصدر متعدی.
1. to inform sb of sth (= اطّلاع دادن)
2. to make sb conscious of sth
آگاه شدن /ā.gāh.šo.dan/ مصدر لازم.
to be informed of sth, to learn of sth
آگاه کردن /ā.gāh.kar.dan/ مصدر متعدی.
to inform sb of sth
آگاهی /ā.gā.hi/ اسم. (= اطّلاع)
1. awareness 2. information
بدین‌وسیله به آگاهی می‌رساند که ...
This is to inform you that ...
the Criminal Investigation Department[Br] (CID), detective bureau[Us] ادارهٔ آگاهی
آگراندیسمان(ف) /āg.rān.dis.mān/ اسم.
[عکاسی] (= آگراندیسور) 1. the act of enlarging photographs, enlargement, blow-up 2. enlarger
آگراندیسور(ف) /āg.rān.di.sor/ اسم. [عکاسی]
enlarger
آگه /ā.gah/ اسم. [ادبی] (= آگاه) informed
آگهی /ā.ga.hi/ اسم. (= اِعلان)
1. advertisement, advert[Br], ad
2. a public notice
آگهیِ اِستخدام a job advertisement, a job vacancy advert, a job ad
آگهیِ اِنحصارِ وِراثت a public notice calling on all the legal heirs and beneficiaries of a deceased person to come forward, a judicial probate notice
آگهیِ تِلویزیونی a TV commercial
آگهی در صفحهٔ نیازمندی‌ها an ad in the classified section (of a newspaper)
به روزنامه آگهی دادن to advertise in a newspaper, to place an ad in a newspaper
آگهی کردن /ā.ga.hi.kar.dan/ مصدر لازم.
to advertise, to place an ad in a newspaper etc, to publicize sth

آگهی‌دهنده /ā.ga.hi.da.han.de/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌دگان] advertiser

آل /āl/ اسم. descendants, clan, house, kith and kin

آلِ عَلی the descendants of Hazrat Ali, the first Shiite Imam

آلاپلنگی /ā.lā.pa.lan.gi/ صفت. [گفتار]
speckled, spotted, leopard [*bef. n*]

آلات /ā.lāt/ اسم. [جمعِ آلت] tools, instruments

آلاتِ طَرَب [سابق] musical instruments

آلاچیق /ā.lā.čiq/ اسم. arbour, gazebo, summer house

آلاخون والاخون /ā.lā.xun.vā.lā.xun/ اسم.
[گفتار] (= آواره) banished from one's home, errant, wandering

آلّاکلنگ /āl.lā.ko.lang/ اسم. see-saw, teeter-totter[Us]

آلاله /ā.lā.le/ اسم. [گیاه‌شناسی] buttercup

آلامد(ف) /ā.lā.mod/ صفت. fashionable

آلایش /ā.lā.yeš/ اسم. contamination, pollution, taint

بی‌آلایش untainted, innocent

عِشقِ بی‌آلایش innocent love

آلاینده(ف) /ā.lā.yan.de/ صفت. اسم.
1. [*adj*] polluting 2. [*n*] a pollutant

گازهای آلاینده polluting gases

آلبالو /āl.bā.lu/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز آلوبالو
sour cherry

آلبالوپلو /āl.bā.lu.po.low/ اسم. [خوراکی]
a popular Iranian dish made with rice, sweetened sour cherries and chicken

آلبالویی /āl.bā.lu.'i/ صفت. [رنگ]
cherry red, cherry

آلبانیایی /āl.bā.ni.yā.'i/ صفت. اسم.
1. pertaining to Albania, Albanian
2. [*n*] a native of Albania, an Albanian
3. the Albanian language, Albanian

آلبوم(ف) /āl.bom/ اسم. (= * جُنگ) album

آلبومِ تَرانه‌هایِ قَدیمی an album of old songs

آلبوم تَمبر an album of postage stamps

آلبومِ عَکس an album of photographs

آلبومین(ف) /āl.bu.min/ اسم. [شیمی]
albumen

آلت /ā.lat/ اسم. [جمع: ـ‌ها، آلات]
instrument, tool, organ

آلتِ تَناسلی the genital organ

آلتِ جُرم the tool used to commit a crime, the smoking gun, the murder weapon

آلتِ دَست a puppet (manipulated and controlled by sb else), a tool

آلتِ موسیقی a musical instrument

آلرژی(ف) /ā.ler.ži/ اسم. [پزشکی] (= حَساسیّت)
allergy

آلزایمر(ف) /āl.zāy.mer/ اسم. [پزشکی]
Alzheimer's disease

آلش /ā.leš/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= راش)
beech, beech tree

آلگ(ف) /ālg/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= جُلبک)
algae (alga *sing*)

آلگوریتم(ف) /āl.go.ritm/ اسم. [ریاضی]
algorithm

آلمانی /āl.mā.ni/ صفت. اسم. 1. pertaining to Germany, German 2. [*n*] a native or citizen of Germany, a German 3. the German language, German

□ دقّتِ آلمانی معروف است.
German precision is proverbial.

آلو /ā.lu/ اسم. [گیاه‌شناسی] plum

آلو زَرد yellow plum

آلو سیاه black plum

آلوبالو /ā.lu.bā.lu/ ← آلبالو

آلوچه /ā.lu.če/ اسم. [گیاه‌شناسی]
cherry plum

آلودگی /ā.lu.de.gi/ اسم. contamination, pollution

آلودن /ā.lu.dan/ مصدر متعدی. (= آلوده کردن) to pollute sth, to contaminate

آلوده /ā.lu.de/ صفت. polluted, contaminated, tainted, dirty, unclean

خونِ آلوده tainted blood

دست‌های آلوده dirty hands

گوشتِ آلوده tainted meat

آلوده شدن /ā.lu.de.šo.dan/ مصدر لازم. to be contaminated

آلوده‌کردن /ā.lu.de.kar.dan/ مصدر متعدی. to contaminate sth, to pollute sth

آلومینیم(ف) /ā.lu.min.yom/ اسم. [فلز] aluminium[Br], aluminum[Us] *(Al)* نیز آلومینیوم

آلومینیمی /ā.lu.mi.ni.yo.mi/ صفت. made of aluminium[Br]/ aluminum[Us], alumin(i)um [*bef. n*] نیز آلومینیومی

پَنجرهٔ آلومینیمی alumin(i)um window frame(s)

آلونک /ā.lu.nak/ اسم. hut, hovel

آلونک‌نشین /ā.lu.nak.ne.šin/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان] a dweller in a hovel or slum, slum-dweller

مَحلّهٔ آلونک‌نشین‌ها a shanty town

آلی /ā.li/ صفت. pertaining to living organisms, organic

شیمیِ آلی organic chemistry

آلیاژ(ف) /āl.yāž/ اسم. alloy

آلیاژِ مِس و روی an alloy of copper and zinc

آماتور(ف) /ā.mā.tor/ صفت. اسم. (= ✽ غیرحرفه‌ای) 1. amateur [*bef. n*], non-professional 2. [*n*] an amateur

عکاسِ آماتور an amateur photographer

آماتوری /ā.mā.to.ri/ صفت. 1. amateurish 2. amateur [*bef. n*], non-professional

آماج /ā.māj/ اسم. [ادبی] (= هَدَف) target

آماجِ انتقاد/ حمله قرار گرفتن to become a target for/ the target of ...

آماد(ن) /ā.mād/ اسم. [نظامی] military supplies

آمادگاه(ن) /ā.mād.gāh/ اسم. [نظامی] a supplies depot

آمادگی /ā.mā.de.gi/ اسم. 1. readiness, preparedness 2. the preschoolers' class in a kindergarten, the preschool

کِلاسِ آمادگی a class for preschool children

آماد و پشتیبانی(ن) /ā.mā.do.poš.ti.bā.ni/ اسم. [فرهنگستان] (= لُجستیک) logistics

آماده /ā.mā.de/ صفت. in a state of preparedness, prepared, ready, ready-made

آماده به خِدمت [نظامی] (of conscripts) waiting to be called up, ready for military service

آمادهٔ اِستخدام seeking employment

لباس‌های آماده/ دوخته ready-made clothes/ garments

آماده‌باش /ā.mā.de.bāš/ اسم. [نظامی] state of alert

آماده‌باشِ کامل a state of high alert, a red alert

آماده‌باش دادن to put on alert

در آماده‌باش بودن to be in a state of alert

آماده‌سازی /ā.mā.de.sā.zi/ اسم. 1. the act of preparing sb/ sth for a specified job, preparation 2. processing

آماده شدن /ā.mā.de.šo.dan/ مصدر لازم. to prepare oneself, to get ready

آماده‌کردن /ā.mā.de.kar.dan/ مصدر متعدی. to prepare sb/ sth, to make/ get sb/ sth ready

آمار(ن) /ā.mār/ اسم. (= × اِحصائیّه) statistics
آمارِ تَصادفات statistics of road accidents
مَرکزِ آمار ایران the Statistical Centre of Iran
آمارگر(ن) /ā.mār.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] statistician
آمارگرفتن /ā.mār.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. to collect/ gather statistics
آمارگیر(ن) /ā.mar.gir/ اسم. sb who collects statistics
آمارگیری(ن) /ā.mār.gi.ri/ اسم. the act of collecting/ gathering statistics
آماری(ن) /ā.mā.ri/ صفت. statistical
آماس /ā.mās/ اسم. [پزشکی] (= وَرم) swelling, distension
آماس کردن to swell, to become swollen, to distend
آمایش(ن) /ā.mā.yeš/ اسم. 1. preparation 2. processing
آمایشِ سَرزمین preparing public lands for agriculture or settlement, land management
آمبولانس(ف) /ām.bu.lāns/ اسم. [خودرو] 1. ambulance 2. (in polite speech) hearse (= نعش‌کش)
آمبولی(ف) /ām.bo.li/ اسم. [پزشکی] embolism
آمپر(ف) /ām.per/ اسم. [برق] 1. ampere, amp 2. [*col*] gauge
آمپرِ بنزین [گفتار] the fuel gauge
آمپرسنج /ām.per.sanj/ اسم. [برق] ammeter
آمپول(ف) /ām.pul/ اسم. 1. ampoule 2. [*col*] injection, shot, jab[Br]
آمپولِ خوراکی a phial of medicine to be taken orally
آمپولِ زیرجلدی a hypodermic/ subcutaneous injection
آمپولِ وَریدی an intravenous injection
آمپول زدن /ām.pul.za.dan/ مصدر متعدی. (= تَزریق کردن) to give sb an injection
آمپول‌زن /ām.pul.zan/ اسم. (= تَزریقاتی) sb whose job is to give injections
آمد /ā.mad/ اسم. [گفتار] good luck, auspiciousness
آمد داشتن /ā.mad.dāš.tan/ مصدر لازم. to bring good luck, to be auspicious
آمد نداشتن /ā.mad.na.dāš.tan/ مصدر لازم. not to be auspicious, to bring bad luck
□ می‌گویند نگاه‌داشتن آهو در منزل آمد ندارد.
Some people believe that keeping a pet gazelle brings bad luck.
آمدن /ā.ma.dan/ مصدر لازم/ متعدی. 1. [*vi*] to come 2. to arrive 3. [*vt*] to suit, to become, to look good on
بیا اینجا. Come here.
آمده‌ام. I have come.
□ نمی‌دانی چقدر این لباس به تو می‌آید.
You won't believe how great you look in this dress.
آمد و رفت /ā.ma.do.raft/ اسم. (= آمد و شُد) 1. coming and going 2. traffic 3. exchange of visits with, socializing with
با کسی آمد و رفت نداشتن not to meet with sb socially, not to socialize with sb
آمد و شد /ā.ma.do.šod/ اسم. (= آمد و رفت) 1. pedestrian traffic 2. social visits
آمر /ā.mer/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین] a superior authority who gives orders, the commander
□ آمر و مأمور هر دو مسئول هستند.
Both are responsible: the person who gave the order and the person who carried it out.

آمرانه /ā.me.rā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] commanding
2. [*adv*] commandingly, imperiously
با لَحنِ آمرانه in a commanding tone

آمرزش /ā.mor.zeš/ اسم. forgiveness of one's sins, absolution, beatification

آمرزیدن /ā.mor.zi.dan/ مصدر متعدی.
to forgive sb's sins, to absolve sb of his/ her sins
◻ خدا رفتنگانت را بیامرزد.
May God forgive the sins of your departed loved ones.

آمریکا(ف) /ām.ri.kā/ اسم. [جغرافیا] نیز اِمریکا
1. the North American continent, America 2. the United States of America (USA)
آمریکایِ جُنوبی South America
آمریکایِ شُمالی North America
آمریکایِ لاتین Latin America
آمریکایِ مَرکزی Central America

آمریکایی /ām.ri.kā.'i/ صفت. اسم. نیز اِمریکایی
[جمع: ~ها، ~ان]
1. pertaining to America or the United States, American
2. [*n*] an American, a U.S. citizen

آمفی‌تئاتر(ف) /ām.fi.te.'ātr/ اسم. نیز آمفی‌تآتر
amphitheatre[Br]/ amphitheater[Us]

آموختن /ā.mux.tan/ مصدر لازم/ متعدی.
(= ۱. فرا گرفتن، یاد گرفتن ۲. یاد دادن، آموزش دادن)
1. [*vi*] to learn sth 2. [*vt*] to teach sth to sb, to instruct sb in sth

آموختنی /ā.mux.ta.ni/ صفت. اسم.
1. that may be learned (= قابلِ آموختن)
2. [*n*] sth worth learning

آموخته /ā.mux.te/ اسم. صفت.
1. what one has learned, learning
2. [*adj*] accustomed, used

آموخته شدن /ā.mux.te.šo.dan/ مصدر لازم.
to get accustomed/ used to sb/ sth

آموزانه(ن) /ā.mu.zā.ne/ اسم. [فرهنگستان]
(= حَق‌التدریس) wage(s) paid to hourly-rated teachers

آموزش /ā.mu.zeš/ اسم. 1. the act of teaching/ instructing/ training/ educating sb 2. education, instruction
آموزشِ اِبتدایی ← آموزشِ دبستانی
آموزشِ بُزرگسالان adult education
آموزشِ پیشدانشگاهی pre-university education
آموزشِ دَبستانی primary education[Br], elementary education[Us]
آموزشِ دَبیرستانی secondary education[Br], high school education[Us]
آموزشِ مُتوسّطه ← آموزشِ دبیرستانی
آموزشِ مُکاتبه‌ای teaching by correspondence
آموزشِ فَنّی وَ حِرفه‌ای vocational training
آموزشِ دانشگاهی university education
آموزشِ دینی religious education
آموزشِ عالی higher education

آموزش دادن /ā.mu.zeš.dā.dan/ مصدر متعدی.
to teach/ train/ instruct/ educate sb

آموزشگاه /ā.mu.zeš.gāh/ اسم. school, training centre[Br]/ center[Us]
آموزشگاهِ عالی a school offering university-level education, an institute of higher education
آموزشگاهِ عالیِ پَرستاریِ اِصفهان Isfahan School of Nursing

آموزشگاهی /ā.mu.zeš.gā.hi/ صفت.
pertaining to a school, school [*bef. n*]

آموزش و پرورش /ā.mu.ze.šo.par.va.reš/ اسم. (= تَعلیم و تَربیت) education, pedagogy
اُصولِ آموزش و پَرورش principles of education, pedagogical principles

وِزارتِ آموزش و پَرورش
(= وِزارتِ مَعارف، وزارتِ فَرهنگ)
Ministry of Education

آموزشی /ā.mu.ze.ši/ صفت. pertaining to education, educational, instructional
فیلم‌های آموزشی educational films

آموزشیار^(ن) /ā.mu.zeš.yār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] 1. an assistant teacher 2. a teacher of the Literacy Campaign classes

آموزگار /ā.muz(e).gār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= مُعلّم) 1. a teacher 2. a primary school[Br]/ elementary school[Us] teacher

آموزگاری /ā.muz.gā.ri/ اسم.
a teacher's job, the teaching profession, teaching

آموزنده /ā.mu.zan.de/ صفت. instructive, educational
◻ از فیلم خوشم آمد چون خیلی آموزنده بود.
I liked the film because I found it highly educational.

آموزه^(ن) /ā.mu.ze/ اسم. (= دُکترین) doctrine

آمونیاک^(ف) /ā.mon.yāk/ اسم. [شیمی]
ammonia

آمیب^(ف) /ā.mib/ اسم. [جانورشناسی] amoeba

آمیختن /ā.mix.tan/ مصدر متعدی.
1. to mix, to blend (= مخلوط کردن)
2. to mingle, to mix with people

آمیخته /ā.mix.te/ صفت.اسم. 1. [*adj*] mixed, blended 2. [*n*] a mixture

آمیزش /ā.mi.zeš/ اسم. 1. the act of mixing with people, socializing 2. sexual intercourse

آمیزشی /ā.mi.zeši/ صفت.
pertaining to sexual intercourse, venereal
بیماری‌های آمیزشی sexually transmitted diseases, venereal diseases

آمین /ā.min/ دعا. Amen!

آن[1] /ān/ اسم. instant, moment
در آنِ واحد at the same time
◻ یک آن فُرصت بده.
Oh, give me a moment.

آن[2] /ān/ ضمیر. [جمع: ~ها، ~ان] 1. that 2. it
آن‌ها، آنان 1. those 2. they

آناً /ā.nan/ قید. instantly, instantaneously, immediately

آنارشی^(ف) /ā.nār.ši/ اسم. (= هَرج و مَرج)
anarchy

آنارشیست^(ف) /ā.nār.šist/ اسم.
(= هَرج و مرج‌طلب) anarchist
◻ کار، کارِ آنارشیست‌هاست.
It is the work of the anarchists. No doubt about it.

آنالوگ^(ف) /ā.nā.log/ صفت. [رایانه] (= قیاسی)
analogue[Br], analog[Us]

آنالیز^(ف) /ā.nā.liz/ اسم. (= تَجزیه و تَحلیل)
analysis

آناناس^(ف) /ā.nā.nās/ اسم. [گیاه‌شناسی]
pineapple

آنتراکت^(ف) /ān.te.rākt/ اسم. [تئاتر]
interval[Br], intermission[Us]

آنتن^(ف) /ān.ten/ اسم. [برق] aerial[Br], antenna[Us]
آنتنِ رادیو a radio aerial
آنتنِ مَرکزی a central antenna
آنتنِ ماهواره a satellite dish
آنتن دادن/ ندادن (تلفن همراه)
to be within/ out of the range of the nearest antenna, to be in/ out of range
رویِ آنتن رفتن (رادیو و تلویزیون)
to go on the air

آنتن‌دهی^(ن) /ān.ten.de.hi/ اسم.
(of mobile phones) working range

آنتی‌بیوتیک^(ف) /ān.ti.bio.tik/ اسم.
[داروشناسی] antibiotics

آنتی‌تز^(ف) /ān.ti.tez/ اسم. [فلسفه] (= بَرابرنهاد)
antithesis

آنتی‌ژن(ف) /ān.ti.žen/ اسم. [پزشکی]
antigen (= پادگن)

آنتی‌سپتیک(ف) /ān.ti.sep.tik/ صفت. (= گندزدا)
antiseptic
مَحلولِ آنتی‌سپتیک
an antiseptic solution

آنتیک(ف) /ān.tik/ صفت. اسم.
1. [*adj*] antique, (= ۱. باستانی ۲. عَتیقه)
ancient 2. [*n*] an antique object,
an antique

آنتیموان(ف) /ān.ti.mu.ān/ اسم. [فلز]
antimony (Sb)

آنجا /ān.jā/ قید. there, over there,
yonder
از آنجایی‌که inasmuch as, whereas, since
□ از آنجایی‌که ما آدم‌هایِ تحصیل‌کرده‌ای هستیم بهتر است همیشه از روی عقل و منطق عمل کنیم و نه از روی احساس.
Inasmuch as we are educated people, we should be always guided by reason and logic and not by our emotions.

آنچنان /ān.če.nān/ قید. so, in such a way
هَوا آنچنان سَرد بود که ...
It was so cold that ...

آنچنانی /ān.če.nā.ni/ صفت. immodest
off-color[Us], shady
با آرایشِ آنچنانی with that screeming
make-up of hers

آنچه /ān.če/ ضمیر. what, that which
آنچه گفتم ... What I said ...

آندوسکوپی(ف) /ān.dos.ko.pi/ اسم. [پزشکی]
endoscopy

آندیو(ف) /ān.di:v/ اسم. [گیاه‌شناسی]
Belgian endive

آنرمال(ف) /ā.nor.māl/ اسم. (= نابهنجار)
abnormal

آنزیم(ف) /ān.zim/ اسم. [زیست‌شناسی]
enzyme

آنژین(ف) /ān.žin/ اسم. [پزشکی] 1. angina
2. sore throat
آنژین صَدری [پزشکی] angina pectoris

آنژیو(ف) /ān.ži.yo/ اسم. (= آنژیوگرافی)
angiography

آنژیوکردن /ān.ži.yo.kar.dan/ مصدر متعدی.
to have an angiography

آنژیوپلاستی(ف) /ān.ži.yo.pe.lās.ti/ اسم.
balloon angioplasty [پزشکی]

آنژیوگرافی(ف) /ān.žio.ge.rā.fi/ اسم. [پزشکی]
angiography نیز آنژیو

آن‌طور /ān.towr/ قید. (= آن‌گونه)
in the way that, like that, as
□ آن‌طور هم که می‌گویند نیست.
It is not like that at all.

آنفلوآنزا(ف) /ān.fu.lu.'ān.zā/ اسم. [پزشکی]
influenza, flu

آنقدر /ān.qadr/ قید. so, so much, as much
هوا آنقدر گَرم بود که ...
The weather was so hot that ...

آنقوت /ān.qut/ اسم. [پرنده‌شناسی]
ruddy shelduck, ruddy sheldrake

آن‌که /ān.ke/ ضمیر. he who, she who,
that which

آنگاه /ān.gāh/ قید. (= آن‌وَقت) then,
at that time

آنگلوفیل(ف) /ān.ge.lo.fil/ صفت. اسم. [سیاست]
1. Anglophile 2. [*n*] an Anglophile

آن‌گونه /ān.gu.ne/ قید. (= آن‌طور)
in the way that, like that, as

آن‌وقت /ān.vaqt/ قید. (= آن‌گاه) then,
at that time

آن‌هم /ān.ham/ قید. at that
□ بی‌پول بودم، آن هم در شهر غریب.
I was flat broke, and far from home at that.

آنی /ā.ni/ صفت. قید. 1. instantaneous,
instant [*bef. n*] 2. [*adv*] instantly

مَرگِ آنی a sudden death

آوا /ā.vā/اسم. 1. sound 2. voice 3. call

« آوایِ وَحش » "The Call of the Wild"

آوابر(ن) /ā.vā.bar/اسم. [فرهنگستان] (= آیفن) intercom, house phone, door phone

آوار /ā.vār/اسم. falling debris, debris

□ دخترش زیر آوار مانده بود ولی نجات یافت. *Her daughter was caught under falling debris, but she was rescued.*

آوارگی /ā.vā.re.gi/اسم. the state of being a vagrant, vagrancy, homelessness,

آواره /ā.vā.re/صفت. [جمع: ـ‌ها، آوارگان] 1. driven from one's home, homeless, displaced 2. [n] a displaced person, vagrant, refugee

آوارگانِ جنگ persons displaced by war, war refugees

آوارهٔ کوه و بیابان /-o-/ sb who has been uprooted from his home, a wanderer

آواره شدن /ā.vā.re.šo.dan/مصدر لازم. to become homeless, to be driven from one's home

آواز /ā.vāz/اسم. 1. call 2. song 3. voice

آوازِ پَرندگان song of birds

آوازِ دَسته‌جَمعی a song sung in chorus

آوازخوان /ā.vāz.xān/اسم. نیز آوازه‌خوان singer, vocalist (= خواننده)

آوازخوانان /ā.vāz.xā.nān/قید. while singing

□ آوازخوانان به صحرا رفتیم. *We walked through the fields, singing songs.*

آواز خواندن /ā.vāz.xān.dan/مصدر متعدی. to sing a song

آوازخوانی /ā.vāz.xā.ni/اسم. singing, a singing career

آوازه /ā.vā.za/اسم. fame, reputation

آوازه‌خوان /ā.vā.ze.xān/ ← آوازخوان

آوازی /ā.vā.zi/صفت. pertaining to singing, vocal

موسیقیِ آوازی vocal music

آواشناس(ن) /ā.vā.še.nās/اسم. [زبان‌شناسی] phonologist

آواشناسی(ن) /ā.vā.še.nā.si/اسم. [زبان‌شناسی] phonology

آوانگارد(ف) /ā.vān.gārd/صفت. (= پیشتاز) avant-garde

آوانگاری(ن) /ā.vā.ne.gā.ri/اسم. [زبان‌شناسی] phonetic transcription

آوانگاری کردن /ā.vā.ne.gā.ri.kar.dan/ مصدر متعدی. to record the pronunciation of words in phonetic transcription

آوایی /ā.vā.'i/صفت. pertaining to sounds, phonetic

نِظامِ آواییِ زبانِ فارسی the phonetic system of the Persian language

آوخ /ā.vax/صوت. [ادبی] alas, a pity

آوردگاه /ā.vard.gāh/اسم. [ادبی] battlefield (= میدانِ جَنگ)

آوردن /ā.var.dan/مصدر متعدی. ← بُردن to bring sb/ sth, to fetch sb/ sth

□ بیاورش اینجا. *Bring it over here.*

آورنده /ā.va.ran.de/اسم. [جمع: آورندگان] sb that brings sth, the bearer (= حامل)

آورندهٔ خَبر the bearer of the news

خَط زدن آورنده (در نوشتنِ چک) to cross a cheque[Br]/ check[Us]

آوریل(ف) /āv.ril/اسم. the month of April

آوند /ā.vand/اسم. [گیاه‌شناسی] vessel

آوندی /ā.van.di/صفت. vascular

بافتِ آوندی [گیاه‌شناسی] vascular tissue

آونگ /ā.vang/اسم. [فیزیک] (= پاندول) pendulum

آووکادو(ف) /ā.vo.kā.do/اسم. [گیاه‌شناسی] avocado

آویختن /ā.vix.tan/ مصدر لازم/ متعدی.
1. [*vi*] to hang from sth etc
2. [*vt*] to hang sth, to suspend sth
آویخته /ā.vix.te/ صفت مفعولی. hung, hanging, suspended
آویز /ā.viz/ اسم. 1. pendant 2. chandelier
گُلِ آویز [گیاه‌شناسی] fuchsia
آویزان /ā.vi.zān/ صفت. hanging, dangling, suspended
آویزان شدن /ā.vi.zān.šo.dan/ مصدر لازم. to hang/ dangle from sth
آویزان کردن /ā.vi.zān.kar.dan/ مصدر متعدی. to hang/ suspend sth from sth
آویزه /ā.vi.ze/ اسم. (= آپاندیس) 1. pendant 2. [*anat*] the appendix
آویزهٔ گوش [قدیم] earring
آویزهٔ گوش کردن [مجازی] to make an important piece of advice one's motto in life
آویشن /ā.vi.šan/ اسم. [گیاه‌شناسی] wild marjoram
آویشنِ شیرازی thyme
آه /āh/ صوت. 1. ah, oh, alas 2. [*n*] sigh
آه کشیدن /āh.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to sigh
آهار [1] /ā.hār/ اسم. starch or similar material used for stiffening, stiffening
آهار [2] /ā.hār/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز گُلِ آهار zinnia
آهار زدن /ā.hār.za.dan/ مصدر متعدی. to starch sth
آهارزده /ā.hār.za.de/ صفت. starched
آهای /ā.hāy/ صوت. hey, ahoy
آهستگی /ā.hes.te.gi/ اسم. slowness
به آهستگی slowly, softly
آهسته /ā.hes.te/ صفت. قید. 1. [*adj*] slow, slow-footed 2. [*adv*] slowly, softly, gently

آهسته آهسته /ā.hes.te.'ā.hes.te/ قید. (= آرام آرام) 1. slowly 2. gradually
آهک /ā.hak/ اسم. [زمین‌شناسی] lime
آهکِ زنده quicklime
آهکِ کُشته slaked lime
سَنگِ آهَک limestone
آهکی /ā.ha.ki/ صفت. containing lime, calcareous, lime [*bef. n*]
آهن /ā.han/ اسم. [فلز] iron (*Fe*)
آهنِ سِفید galvanized iron
تیرِ آهن iron girder, iron beam
سَنگِ آهن iron ore
عَصرِ آهن the Iron Age
کارخانهٔ ذوبِ آهن ironworks, steel mill
آهن آلات /ā.ha.nā.lāt/ اسم. articles made of iron, ironware
آهن‌پاره /ā.han.pā.re/ اسم. scrap iron
آهن‌ربا /ā.han.ro.bā/ اسم. magnet
آهنربایی /ā.han.ro.bā.'i/ صفت. magnetic
آهن‌فروش /ā.han.fo.ruš/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان] ironmonger
آهن‌کشی /ā.han.ke.ši/ اسم. the act of reinforcing sth with strips of metal
آهنگ /ā.hang/ اسم. 1. tune, song, musical composition 2. rhythm 3. tone 4. rate 5. [*lit*] intention
آهنگر /ā.han.gar/ اسم. blacksmith, smith
آهنگری /ā.han.ga.ri/ اسم. 1. blacksmithery, blacksmithing 2. a blacksmith's workshop, smithy
آهنگ ساختن /ā.hang.sāx.tan/ مصدر متعدی. to compose a song etc
آهنگ‌ساز /ā.hang.sāz/ اسم. [موسیقی] [جمع: ـ ها، ـ ان] composer
آهنگسازی /ā.hang.sā.zi/ اسم. composing music
آهنگین /ā.han.gin/ صفت. 1. tuneful, melodious 2. rhythmic, rhythmical

نَثرِ آهنگین rhythmic prose

آهنی /ā.ha.ni/صفت. made of iron, iron [bef. n]

تَختخوابِ آهنی an iron bed

آهنین /ā.ha.nin/صفت. [ادبی]

1. made of iron, iron [bef. n]

2. strong (as iron)

اِرادهٔ آهنین an iron will

آهو /ā.hu/اسم. [جانورشناسی] [جمع: ـ‌ها، ـان]

gazelle, deer

آهویِ دَشت gazelle

آهویِ جَنگل deer

آهویِ خُتَن musk-deer

گوشتِ آهو venison

آهوبره /ā.hu.ba(r).re/اسم. [جانورشناسی]

fawn, a young gazelle

آه و ناله /ā.ho.nā.le/اسم.

moaning and groaning

آه ندارد که با ناله سوداکند. [ضرب‌المثل]

He does not have two pennies to rub together. [prov] (ex tr = He does not even have a sigh to trade with a moan.)

آی /āy/صوت. O, oh, hey

آی آدم‌ها! Hey you people!

آیا /ā.yā/قید. an interrogative particle introducing a question

□ آیا هیتلر دیوانه بود؟ *Was Hitler mad?*

آیات /ā.yāt/اسم. [جمعِ آیت و آیه] verses

آیاتِ عِظام [اسلام] grand ayatollahs

آیت /ā.yat/اسم. [جمع: آیات، آیت‌ها] 1. sign, token 2. miracle, marvel

□ آیتی از زیبایی بود.

She was the personification of beauty.

آیت‌الله /ā.ya.tol.lāh/اسم. [اسلام] نیز آیةالله

a high-ranking Moslem cleric, *ayatollah*

آیرودینامیک(ف) /āy.ro.di.nā.mik/ صفت.

[فیزیک] نیز آئرودینامیک aerodynamic

آیزنه /ā.yez.ne/اسم. (= هَمریش)

the husband of one's sister, one's brother-in-law

آی.سی.یو.(ف) /'āy.si.yu/اسم. [پزشکی]

the Intensive Care Unit (ICU)

آیش /ā.yeš/اسم. [کشاورزی]

1. leaving an agricultural land fallow

2. fallow land

آیش دادن /ā.yeš.dā.dan/مصدر متعدی.

to leave a land fallow, to plant crops in rotation

آیفن(ف) /āy.fon/اسم. (= ٭ آوابر، اِف‌اِف)

house phone, door phone, intercom

آیفنِ تَصویری video door phone

آیندگان /ā.yan.de.gān/اسم. [جمعِ آینده]

future generations, posterity

آینده /ā.yan.de/اسم. صفت. [جمع: آیندگان]

1. [n] sb who comes or arrives 2. the future

2. [adj] coming, next, future

دولتِ آینده the next government

نَسل‌هایِ آینده the future generations

این چَهارشنبه نه، چَهارشنبهٔ آینده

a week next Wednesday

□ آینده ازآنِ جوانان است.

The future belongs to the young.

آینده‌نگر /ā.yan.de.negar/ صفت.

forward-looking

آینده‌نگری /ā.yan.de.ne.ga.ri/اسم.

1. foresight 2. futurology

آینه /ā.ye.ne/ ← آیینه

آیه /ā.ye/اسم. [جمع: ـ‌ها، آیات]

1. a Koranic verse 2. = آیت

آیین /ā.yin/اسم. نیز آئین 1. religion

2. ritual(s) 3. code of conduct, manners

آیینِ دادرسی [حقوقی] court procedure

آیینِ دادرسیِ کیفری the Penal Code

آیینِ دادرسیِ مَدنی the Civil Code

آیین زَرتشت the Zoroastrian religion, Zoroastrianism

آیین‌نامه /ā.yin.nā.me/اسم. نیز آئین‌نامه
1. bylaw 2. regulations

آیین‌نامهٔ اجرایی detailed regulations governing the enforcement of a particular law, executive bylaw

آیینه /ā.yi.ne/اسم. نیز آئینه، آینه mirror, looking-glass

آیینهٔ قَدّی a full-length mirror

آیینهٔ کاوْ a concave mirror

آیینهٔ کوژ a convex mirror

آیینه‌بندان /ā.yi.ne.ban.dān/اسم. نیز آئینه‌بندان decorating a room etc with mirrors and festoons

آیینه‌خانه /ā.yi.ne.xā.ne/اسم. نیز آئینه‌خانه
a room decorated with mirrors, a hall of mirrors

آیینه‌دار /ā.yi.ne.dār/اسم. [قدیم] نیز آئینه‌دار
1. a mirror holder, barber 2. valet

آیینه‌داری /ā.yi.ne.dā.ri/اسم. نیز آئینه‌داری
the job of a mirror holder

آیینه‌داری در شهرِ کوران [ضرب‌المثل]
an exercise in futility (*ex tr* = offering the inhabitants of the City of the Blind the chance to view themselves in the mirror)

آیینه‌کاری /ā.yi.ne.kā.ri/اسم.
mirror-work

ا، ا

ئیدروژن /id.ro.žen/ ← هیدروژن

ئیدروکاربور /id.ro.kār.bur/ ← هیدروکاربور

ا /alef/ اسم. 1st letter of the Persian alphabet.

ائتلاف /e'.te.lāf/ اسم. coalition

اِئتلافی از نیروهای مُخالف a coalition of opposition forces

تشکیل ائتلاف دادن to form a coalition

□ ائتلافِ بزرگِ احزابِ چپ به هم خورد.
The grand coalition of leftist parties broke up.

ائتلافی /e'.te.lā.fi/ صفت. coalition [*bef. n*]

دولتِ اِئتلافی a coalition government

ائمه /a.'em.me/ اسم. [اسلام] [جمعِ امام] Imams

اَئمهٔ جَماعت (= اِمامانِ جُمعه) the preachers leading congregational prayers on Fridays

اب /abb/ اسم. [جمع: آباء] father (in Arabic)

ابا(ء) /e.bā(')/ اسم. refusal

اباکردن /e.bā.kar.dan/ مصدر لازم. to refuse to do sth

اباطیل /a.bā.til/ اسم. [جمعِ باطل] falsehoods, nonsense

ابتدا(ء) /eb.te.dā(')/ اسم. (= آغاز) beginning, start, commencement

اِبتدا به ساکن abruptly, without any advance preparation

□ پسرم، همین‌طور که نمی‌شود ابتدا به ساکن از کوه دماوند بالا رفت.
My boy, you cannot just get up one morning and climb Mount Damavand.

ابتدایی /eb.te.dā.'i/ صفت. 1. primary, elementary 2. rudimentary, primitive

مَدرسهٔ اِبتدایی (= دبستان) primary school^Br, elementary school^Us

ابتذال /eb.te.zāl/ اسم. banality, vulgarity, triteness

ابتر /ab.tar/ صفت. [ادبی] 1. doek-tailed 2. poor in quality, medioere

اِستدلالِ اَبتر a faulty argument

ابتکار /eb.te.kār/ اسم. [جمع: ـها، ـات] 1. initiative 2. innovation, invention

ابتکارِ (عَمل) را در دست داشتن to have/ hold the initiative

ابتکاری /eb.te.kā.ri/ صفت. innovative, original

ابتلا(ء) /eb.te.lā/ اسم. [جمع: ـئات] affliction, suffering

ابتیاع /eb.ti.yā'/ اسم. [جمع: ـات] (= خریداری) purchase, buying, acquisition

ابجد /ab.jad/ اسم. the first of eight combinations of letters that make up the numerical alphabet in Arabic, ABCD

حُروفِ اَبجد the letters of the Arabic numerical alphabet which are each assigned a value from 1 to 1000

ابخره /ab.xe.re/ اسم. [جمعِ بُخار] vapours[Br], gases

ابد /a.bad/ اسم. ← اَزل endless time, eternity, future eternity

تا اَبد forever, for all time

ابداع /eb.dā'/ اسم. (= نوآوری) creating a novelty, innovation

ابداع‌کردن /eb.dā'.kar.dan/ مصدر متعدی. to innovate, to create a novelty

ابداعی /eb.dā.'i/ صفت. (= نوآورانه) innovative

ابدالآباد /a.ba.dol.ā.bād/ اسم. [ادبی] eternity (of eternities)

تا اَبدالآباد forever and ever, for all eternity

ابداً /a.ba.dan/ قید. (= به‌هیچ‌وجه) by no means, not at all, never

▫ این مسأله ابداً ساده نیست.

This question is far from easy.

ابدی /a.ba.di/ صفت. eternal, everlasting

دوستیِ اَبدی everlasting friendship

ابدیّت /a.ba.diy.yat/ اسم. eternity, everlasting time

ابر /abr/ اسم. 1. cloud 2. sponge, foam rubber

اَبرِ بارانزا/ بارا(ن) rain cloud(s)

اَبرِ رشته‌ای/ کاکُلی(ن) cirrus cloud(s)

اَبرِ لایه‌ای/ پوشن(ن) stratus cloud(s)

اَبرِ کومه‌ای/ کوهه‌ای(ن) cumulus cloud(s)

ابرآلود /ab.rā.lud/ صفت. cloudy

ابرار /ab.rār/ اسم. [ادبی] [جمعِ بَرّ] good men, philanthropists

ابراز /eb.rāz/ اسم. expression, manifestation, assertion

اِبرازِ اِحساسات showing one's feelings in support of sb/ sth, cheering sb/ sth

اِبرازِ وُجود asserting oneself, self-assertion

ابرازِ اِحساسات کردن to cheer excitedly

ابرازکردن /eb.rāz.kar.dan/ مصدر متعدی. to express/ assert sth, to display sth

ابرام /eb.rām/ اسم. 1. insistence 2. [*law*] confirmation (of a sentence in a higher court)

ابررسانا(ن) /a.bar.ra.sā.nā/ اسم. [فیزیک] superconductor

ابرقدرت(ن) /a.bar.qod.rat/ اسم. [سیاست] superpower

ابرمرد(ن) /a.bar.mard/ اسم. a superman

ابرو /ab.ru/ اسم. [کالبدشناسی] [جمع: ~ها، ~ان] eyebrow(s)

اَبروانِ پیوسته joined eyebrows, unibrow[Us]

اَبرویِ کَمانی arched eyebrow(s)

اَبرو انداختن to move one's eyebrows up and down

اَبرو درهم کشیدن to knit the brow, to frown

ابری /abri/ صفت. cloudy, clouded, overcast

در هَوایِ اَبری in cloudy weather

▫ خانه‌ام ابری‌ست. (نیما یوشیج)

My house is cloudy.

ابریشم /ab.ri.šam/ اسم. silk

اَبریشمِ مَصنوعی artificial silk, synthetic silk

کِرمِ اَبریشم silkworm

ابریشم‌دوزی /ab.ri.šam.du.zi/ اسم. embroidery

ابریشمی /ab.ri.ša.mi/ صفت. 1. silken, silk [*bef.n*] 2. [*col/ n*] condom

پارچهٔ اَبریشمی silk fabric/ material

ابزار /ab.zār/اسم. نیز اَفزار [جمع: ابزار، ~ها]
tool(s), instrument(s)
اَبزارِ تولید means of production
اَبزارِ دَقیق precision instruments
جَعبهٔ اَبزار toolbox
ابزارفروش /ab.zār.fo.ruš/اسم.
an ironmonger^Br, a hardware dealer^Us
ابزارفروشی /ab.zār.fo.ru.ši/اسم.
ironmongery^Br, hardware store^Us
ابزارگرایی^(ن) /ab.zār.ge.rā.'i/اسم. [فلسفه]
instrumentalism
ابزاری /ab.zā.ri/صفت. pertaining to a tool or instrument, instrumental
اِستفادهٔ اَبزاری using sth as a means to an often illicit end, instrumental use
اِستفادهٔ اَبزاری از کودکان در جُرم و جِنایت
the instrumental use of children in criminal activities
ابژکتیو^(ف) /ob.žek.tiv/اسم. (= عَدسی) lens
ابطال /eb.tāl/اسم. making null and void, annulment
اِبطالِ اِنتخابات annulment of elections
ابعاد /ab.'ād/اسم. [جمعِ بُعد] dimensions
ابقا(ء) /eb.qā(')/اسم. confirming or retaining sb in a position of authority, reinstatement, reappointment
□ شهردار تبریز دیروز برای چهار سال دیگر ابقا شد.
Yesterday the Mayor of Tabriz was reappointed for another four years.
ابلاغ /eb.lāğ/اسم. communication, official notification
ابلاغ کردن /eb.lāğ.kar.dan/مصدر متعدی.
to communicate sth to sb, to notify sb of sth
□ حکم دادگاه تاکنون به ما ابلاغ نشده است.
So far, we have not been officially notified of the court's ruling.

ابلاغیّه /eb.lā.ğiy.ye/اسم. an official statement, communiqué
ابلق /ab.laq/صفت. 1. (of animals) piebald, skewbald 2. (of plants) variegated
اَسبِ اَبلَق a piebald horse
بَرگ‌های اَبلَق variegated leaves
ابله /ab.lah/اسم. صفت. 1. [*n*] a fool, an idiot 2. [*adj*] foolish, idiotic
ابلهانه /ab.la.hā.ne/صفت. قید.
1. [*adj*] foolish, idiotic
2. [*adv*] foolishly, idiotically
سُخنانِ اَبلهانه foolish words
ابلهی /ab.la.hi/اسم. foolishness
ابلیس /eb.li:s/اسم. Satan, Devil
ابن /ebn/اسم. [جمع: اَبنا] son (in Arabic)
اِبنِ سینا Avicenna (= the son of Sina)
ابنا(ء) /ab.nā(')/اسم. [جمعِ اِبن] sons
اَبناءِ وَطن sons of the fatherland
ابنیه /ab.ni.ye/اسم. [جمعِ بِنا] buildings
ابو /a.bu/اسم. father (of so-and-so, in Arabic)
جَزیرهٔ ابوموسیٰ Abu-Musa Island
میرزا ابوالحسنِ خانِ شیرازی
Mirza Abol-Hasan Khan of Shiraz
ابوا^(ف) /o.bo.wā/اسم. [موسیقی] oboe
ابواب /ab.vāb/اسم. [جمعِ باب] doors, gates
اَبوابِ جَنّت the gates of Paradise
ابوابجمع /ab.vāb.jam'/اسم. [نظامی]
the personnel and armaments placed in the charge of one commander, charge
ابوالبشر /a.bol.ba.šar/اسم. Adam, Father of Mankind
ابوطیّاره /a.bu.tay.yā.re/اسم. [گفتار]
jalopy, heap (= قارقارک)
ابوعطا /a.bu.'a.tā/اسم. [موسیقی]
Abu-Ata: a subdivision of *shur*, one of the seven modes of classical Persian music
ابوی /a.ba.vi/اسم. my dad, Father

ابه /o.be/اسم. a Turcoman encampment

ابهام /eb.hām/اسم. [جمع: ـات] ambiguity

ابهّت /o.boh.hat/اسم. imposing appearance, majesty

باابُهّت imposing, majestic

ابیات /ab.yāt/اسم. [جمع بِیت] lines of poetry, distiches

ابیض /ab.yaz/صفت. (= سِفید) white

دارالابیَض [جغرافیا] Casablanca

کاخ اَبیض (تهران) the White Palace

اپرا(ف) /o.pe.rā/اسم. [موسیقی] 1. opera 2. an opera house

خوانندهٔ اُپرا /xā-/ an opera singer

اُپرای «آیدا» اثرِ وِردی *Aida* by Verdi

«شَبی در اُپرا» "A Night at the Opera"

اپراتور(ف) /o.pe.rā.tor/اسم.
an/ the operator (of a computer etc)

اپرت(ف) /o.pe.ret/اسم. [موسیقی] operetta

اتاق /o.tāq/اسم. نیز اُطاق room, chamber

اُتاقِ پَذیرایی the drawing room

اُتاقِ تِجارت/ بازرگانی Chamber of Commerce

اُتاقِ تَکی (در هُتل) a single room

اُتاقِ خواب /xāb/ bedroom

اُتاقِ ناهارخوری the dining room

اُتاقِ نِشیمن the living room, the sitting room

اُتاقِ تاریک [عکاسی] camera obscura

اُتاقِ فَرمان the control room

اتاقک /o.tā.qak/اسم. [فرهنگستان] (= کابین)
a small room, cabin, cubicle

اتانل(ف) /e.tā.nol/اسم. [شیمی]
(= الکلِ سِفید/ طِبّی) ethanol, ethyl alcohol

اتباع /at.ba'/اسم. [جمعِ تَبعه] nationals, subjects, citizens

اَتباعِ بیگانه foreign nationals, expatriates, aliens

اتّحاد /et.te.hād/اسم. (= یِگانگی)
unity, union, alliance

اِتّحادِ جَماهیرِ شورویِ سابق
the former Union of Soviet Socialist Republics (ex-USSR), the former Soviet Union

اتّحاد داشتن /et.te.hād.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be/ stand united

اتّحادیه /et.te.hā.diy.ye/اسم. (= سَندیکا)
union, trade union, syndicate, guild

اِتّحادیهٔ دِفاعی a defence[Br]/ defense[Us] alliance

اِتّحادیهٔ صِنفی a trade union, a guild

اِتّحادیهٔ کارگری a labour[Br] union/ syndicate

اتّخاذ /et.te.xāz/اسم. (= گِرفتن) taking sth, adopting sth

اِتّخاذِ تَصمیم taking a decision

اتر(ف) /e.ter/اسم. [شیمی] ether

اتراق /ot.rāq/اسم. breaking a journey for a period of rest, bivouac

اتراق کردن /ot.rāq.kar.dan/ مصدر لازم.
to camp for the night, to bivouac

اتریشی /ot.ri.ši/صفت. اسم. نیز اطریشی
1. [*adj*] pertaining to Austria, Austrian
2. [*n*] a citizen of Austria, an Austrian

اتّساع /et.te.sā'/اسم. (= گشادگی) dilation

اتّصال /et.te.sāl/اسم. [جمع: ـها، ـات]
connection, joint

اتّصالات /et.te.sā.lāt/اسم. [جمعِ اِتّصال]
(in plumbing) fittings

اتّصالاً /et.te.sā.lan/ قید. (= بِلااِنقطاع)
ceaselessly

اتّصال دادن /et.te.sāl.dā.dan/ مصدر متعدی.
to connect two things, to join sth to another

اتّصالی /et.te.sā.li/اسم. [برق]
a short circuit

اتّفاق /et.te.fāq/اسم. [جمع: ~ات، ~ها]
1. occurrence, incident, accident
2. agreement 3. alliance
□ در اینجا چه اتّفاقی افتاده است؟
What has happened here? Has there been an accident?
اِتّفاقِ آرا a unanimity of votes
به اِتّفاقِ آرا unanimously, in unanimity

اتّفاقاً /et.te.fā.qan/ قید. 1. by chance, by mere chance, accidentally, incidentally 2. it so happens that

اتّفاقات /et.te.fā.qāt/اسم. [جمع اتّفاق]
1. accidents 2. (= بَخشِ اِتّفاقات)
بَخشِ اِتّفاقات/ اورژانس (in a hospital) the casualty ward^Br, the emergency room^Us (ER)

اتّفاق افتادن /et.te.fā.qof.tā.dan/ مصدر لازم.
to happen, to occur, to take place

اتّفاقی /et.te.fā.qi/ صفت. قید.
1. [*adj*] accidental 2. occasional
3. [*adv*] accidentally, by accident

اتّکال /et.te.kāl/اسم. (= توکّل)
relying on sb, putting one's trust in sb
اِتّکال به خُداوند trust in God

اتّکا(ء) /et.te.ka(')/اسم. reliance, dependence
اِتّکای به نَفْس self-reliance
نُقطهٔ اِتّکا [فیزیک] (= تکیه‌گاه) fulcrum

اتّکاکردن /et.te.kā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to rely upon sb/ sth

اتلاف /et.lāf/اسم. wastage, waste, squandering
اِتلافِ پول squandering money
اِتلافِ وَقت a waste of time

اتم^(ف) /a.tom/اسم. [فیزیک] atom

اتمام /et.mām/اسم. completion
به اِتمام رسانیدن to complete sth
به اِتمام رسیدن to be completed
□ ساختمانِ این بنایِ باشکوه در سال ۱۳۷۸ هجریِ خورشیدی به اتمام رسید.
The construction of this magnificent edifice was completed in 1378 A.H.S./1999.

اتمام حجّت /et.mā.me.hoj.jat/اسم.
[فرهنگستان] (= اولتیماتوم، * زِنهاره)
ultimatum

اِتمامِ حُجّت کردن
/et.mā.me.hoj.jat.kar.dan/ مصدر متعدی.
to give an ultimatum to

اتمسفر^(ف) /at.mos.fer/ ← آتمسفر

اتم‌شکن /a.tom.še.kan/اسم. [فیزیک]
accelerator, cyclotron

اتمی /a.to.mi/ صفت. pertaining to atoms, atomic, atom [*attrib*], nuclear
بُمبِ اَتم an atom bomb
ساعتِ اَتمی an atomic clock

اتو /u.tu/اسم. نیز اُطو a pressing iron, an iron
اُتویِ بُخار a steam iron
اُتویِ بَرقی an electric iron
اُتویِ زُغالی a charcoal-heated iron
میزِ اُتو an ironing board

اتوبان^(ف) /o.to.bān/اسم. (= آزادراه)
motorway^Br, freeway^Us

اتوبوس^(ف) /o.to.bus/اسم. bus, coach^Br
اُتوبوسِ بَرقی a trolley bus
اُتوبوسِ بیابانی/ مُسافری
a (motor-)coach^Br, an intercity passenger bus^Us
اُتوبوسِ دوطَبَقه a double-decker
اُتوبوسِ شَهری a city bus

اتوبوسرانی /o.to.bus.rā.ni/اسم.
bus service
شِرکتِ واحدِ اُتوبوسرانی the United Bus Company (of Tehran etc)

اتوبیوگرافی^(ف) /o.to.bi.yo.ge.rā.fi/اسم.
autobiography (= زندگینامهٔ خود)

اتود^(ف) /e.tud/ اسم. 1. a preliminary study 2. sketch

اتوسرویس^(ف) /o.to.ser.vis/ اسم. (= تَعمیرگاه) garage^Br, service-station^Br, repair shop^Us

اتوکردن /u.tu.kar.dan/ مصدر متعدی. to iron/ press sth

اتوکشی /u.tu.ke.ši/ اسم. pressing clothes

اتوماتیک^(ف) /o.to.mā.tik/ صفت. (= خودکار) automatic

اتوماسیون^(ف) /o.to.mā.si.yon/ اسم. automation

اتومبیل^(ف) /o.to.mo.bil/ اسم. (= خودرو، ماشین) car, motorcar^Br, automobile^Us, auto^Us

أتومبیلِ سَواری saloon^Br, sedan^Us

أتومبیلِ شَخصی a private car

أتومبیلِ کِرایه a rented/ hired car, a taxi

أتومبیلِ کورسی a racing car

اتومبیل‌رانی /o.to.mo.bil.rā.ni/ اسم. motoring, touring

مُسابقهٔ أتومبیلرانی a race for motorcars, a car race

اتومبیلرو /o.to.mo.bil.row/ صفت. motorable

جادّهٔ أتومبیلرو a motorable road, a good road

اتومبیل‌سازی /o.to.mo.bil.sā.zi/ اسم. (= خودروسازی) manufacturing motorcars^Br/ automobiles^Us

صَنعتِ أتومبیل‌سازی the automobile industry

کارخانهٔ أتومبیل‌سازی a car factory^Br, an automobile factory^Us

اتّهام /et.te.hām/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـات] accusation, allegation, charge

به کسی اتّهام وارد کردن to accuse sb of sth, to charge sb with sth

□ به چه اتّهامی مرا بازداشت کرده‌اید؟ *On what charge have I been arrested?*

اتّهامات /et.te.hā.māt/ اسم. [جمع اتّهام] charges, accusations, allegations

اِتّهاماتِ واهی trumped up charges

اتیکت^(ف) /e.ti.ket/ اسم. (= بَرچسب، * بَهانما) 1. label 2. price-tag 3. etiquette, good manners

اثاث /a.sās/ اسم. نیز **اثاثیه** [جمع: اثاثیه] (= اسبابِ خانه) furniture, furnishings, household goods, goods and chattels

اثبات /es.bāt/ اسم. 1. the act of proving sth 2. proof, affirmation

اِثباتِ وُجودِ خُدا proving that God exists, proof of God's existence

قابلِ اِثبات provable, demonstrable

به اِثبات رساندن to prove sth

اثباتاً /es.bā.tan/ قید. in the affirmative

نَفیاً /-an/ یا اِثباتاً in the negative or the affirmative, negatively or affirmatively

اثبات‌گرایی /es.bāt.ge.rā.'i/ اسم. [فلسفه] (= تَجربه‌گرایی) empiricism

اثر /a.sar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـات، آثار] 1. trace, impression, mark 2. effect 3. work

اَثرِ ... written by, composed by, made by ...

اَثرِ اَدبی a literary work

اَثرِ اَنگشت fingerprint

اَثرِ تاریخی a historical monument

اَثرِ حَجمی^(ن) sculpture

اَثرِ طَبیعی a natural effect

اَثرِ هُنری a work of art

در/ بر اَثرِ (= در نَتیجهٔ) as a result of

اثربخش /a.sar.baxš/ صفت. (= مؤثّر) efficacious, effective

داروی اَثربخش an efficacious medicine

اثرپذیر /a.sar.pa.zir/ صفت. impressionable

اثر کردن /a.sar.kar.dan/ مصدر لازم.
to take effect, to prove effective

اثرگذار /a.sar.go.zār/ صفت. capable of leaving an impression, impressive

اثناعشر /es.nā.'a.šar/ ← اِثنیٰ‌عشر

اثنا(ء) /as.nā(')/ اسم. during, in the course of

در این اَثنا in the meantime, meanwhile

در اَثنایِ شَب during the night

اثنیٰ‌عشر /es.nā.'a.šar/ اسم. [کالبدشناسی] نیز اثناعشر (= دَوازدهه) duodenum

زَخمِ اِثنیٰ‌عَشر duodenal ulcer

اثنیٰ‌عشری /es.nā.'a.ša.ri/ صفت. [اسلام] pertaining to the Twelve-Imam Shiite sect, Twelver

شیعهٔ اِثنیٰ‌عَشری Twelve-Imam Shiite Muslim/ Moslem

اثیر[(یو)] /a.si:r/ اسم. [ادبی] ether

اثیری /a.si.ri/ صفت. [ادبی] ethereal

زیبایِ اَثیری ethereal beauty

اجابت /e.jā.bat/ اسم. the act of answering, responding

اِجابتِ دُعا answering one's prayers

اِجابتِ مِزاج [محترمانه] movement of the bowels

□ مزاج جناب‌عالی امروز چند بار اجابت کرده است؟

How many times have your bowels moved today?

اجاره /e.jā.re/ اسم. rent, lease

اِجاره به شَرطِ تَملیک

renting with an/ the option to buy

اجاره‌ای /e.jā.re.'i/ صفت. 1. rented, leased 2. for rent, to/ for let

اجاره‌بها /e.jā.re.ba.hā/ اسم. (= مال‌الاجاره) rent, rental

اجاره دادن /e.jā.re.dā.dan/ مصدر متعدی.
to let/ rent sth (out) to sb, to lease sth to sb

اجاره‌دار /e.jā.re.dār/ اسم. (= مُستأجر)
a/ the tenant, the lessee

اجاره‌کردن /e.jā.re.kar.dan/ مصدر متعدی.
to rent/ lease sth from sb

اجاره‌نامه /e.jā.re.nā.me/ اسم. the lease

اجاره‌نشین /e.jā.re.ne.šin/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] sb who lives in rented premises, a tenant

اجازه /e.jā.ze/ اسم. 1. permission 2. permit

اِجازهٔ کار a work permit

با اجازه! With your permission!

اجازه دادن /e.jā.ze.dā.dan/ مصدر متعدی.
to permit/ allow/ let sb to do sth

□ اجازه بدهید خود را معرفی کنم.

Please allow me to introduce myself.

اجازه‌گرفتن /e.jā.ze.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to ask sb's permission to do sth

اجازه‌نامه /e.jā.ze.nā.me/ اسم. (= مجوّز)
permit, authorization

اجاق /o.jāq/ اسم. 1. hearth 2. stove, cooker

اُجاقِ بَرقی an electric range

اُجاقِ گاز نیز اجاق‌گاز a gas range, a gas stove, a gas cooker

اُجاقِ مایکروویو (= * تُندپز)
a microwave oven

اُجاقِ نَفتی a kerosene stove

اُجاقش کور است. [ضرب‌المثل] She is sterile; he has no child to carry his name.
(*ex tr* = His/ her fire-place has been walled up.)

اجامر و اوباش /a.jā.me.ro.ow.bāš/ اسم.
the rabble

اجانب /a.jā.neb/ اسم. [جمعِ اَجنبی]
(= بیگانگان) foreigners

اجبار /ej.bār/ اسم. compulsion, coercion

به اِجبار by force, compulsorily

اجباراً /ej.bā.ran/ قید. compulsorily

اجباری /ej.bā.ri/ صفت. اسم.
1. compulsory, obligatory
2. [*n*] [*dated*] military service

اجتماع /ej.te.mā'/ اسم. [جمع: ـها، ـات]
1. gathering, assembly 2. society, community

در اِجتماع in society

اجتماعی /ej.te.mā.'i/ صفت. 1. social, communal 2. sociable, gregarious

آدمِ اِجتماعی a sociable person, a gregarious type

تأمینِ اِجتماعی social security

عُلومِ اِجتماعی social sciences, social studies

اجتناب /ej.te.nāb/ اسم. (= دوری کردن)
the act of avoiding sb/ sth, avoidance

اجتناب‌ناپذیر /ej.te.nāb.nā.pa.zir/ صفت.
unavoidable, inevitable

اجتهاد /ej.te.hād/ اسم. [اسلام]
1. the expertise to interpret religious and legal matters independently
2. endeavour[Br]

اجحاف /ej.hāf/ اسم. (= تَعدّی) injustice

اجحاف‌کردن /ej.hāf.kar.dan/ مصدر متعدی.
to subject sb to an injustice, to make sb the victim of an unfair practice

اجداد /aj.dād/ اسم. [جمع جَدّ و جَدّه]
ancestors, forefathers

اجدادی /aj.dā.di/ صفت. ancestral

خانهٔ اَجدادیِ ما our ancestral house

اجر /ajr/ اسم. (= پاداش) 1. divine reward
2. wage(s)

اجرا(ء) /ej.rā(')/ اسم. 1. execution, enforcement, implementation
2. performance of a play etc

اِجرایِ آتش [نظامی] firing (of weapons)

اِجرایِ قانون enforcement of the law

□ اجرایِ امشبِ شما خیلی بهتر از دیشب بود.
Your performance tonight was much better than last night.

اجرائی /ej.rā.'i/ صفت. نیز اجرایی
pertaining to enforcement or implementation of sth, executive

قُدرتِ اِجرائی executive power

اجرائیات /ej.rā.'iy.yāt/ اسم. [جمع اجرائیه]
a department in an office for enforcing executive/ court orders

اجرائیه /ej.rā.'iy.ye/ اسم. [حقوقی]
a court order allowing the seizure of goods for the payment of a debt, a writ of execution

برای کَسی اِجرائیه صادر کردن
to get a court order allowing the seizure of property for the payment of a person's debt

اجرا شدن /ej.rā.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to be implemented
2. to be performed

اجراکردن /ej.rā.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to execute an order 2. to perform sth

اجرام /aj.rām/ اسم. [جمع جِرم] bodies

اَجرامِ آسمانی/ سَماوی heavenly bodies

اجرایی /ej.rā.yi/ ← اجرائی

اجرت /oj.rat/ اسم. (= دَستمزد، حَقّ‌الزحمه)
wage(s), fee(s)

□ اجرتِ این تعمیر چقدر است؟
How much do I owe you for this repair job?

اجرت‌المثل /oj.ra.tol.mesl/ اسم. 1. a fair remuneration for services rendered etc
2. a rent equal to the amount mentioned in the lease

اجزا(ء) /aj.zā(')/ اسم. [جمع جُزء] parts, ingredients, components

اجساد /aj.sād/ اسم. [جمع جَسد] corpses, dead bodies

اجسام /aj.sām/ اسم. [جمعِ جِسم] bodies

اجق‌وجق /a.jaq.va.jaq/ صفت. [گفتار]
(of colours) loud, clashing, gaudy

اجل /a.jal/ اسم. (the time of one's) death

اجلاس /ej.lās/ اسم. (= نِشست) 1. session
2. holding a session

اجلاس داشتن /ej.lās.dāš.tan/ مصدر لازم.
to hold a session, to meet, to convene, to assemble

اجماع /ej.mā'/ اسم. 1. consensus
2. gathering, assembly

اجمال /ej.māl/ اسم. brevity, conciseness

به‌اِجمال (= اِجمالاً) in brief

اجمالاً /ej.mā.lan/ قید. briefly, in brief, concisely

اجمالی /ej.mā.li/ صفت. brief, concise

بررسیِ اجمالی a cursory examination

اجناس /aj.nās/ اسم. [جمعِ جِنس] goods

اجنبی /aj.na.bi/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَجانب]
(= بیگانه) a foreigner, a stranger, an alien

اجنبی‌پرست /aj.na.bi.pa.rast/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= بیگانه‌پرست)
a xenophile

اجنبی‌پرستی /aj.na.bi.pa.ras.ti/ اسم.
(= بیگانه‌پرستی) xenophilia

اجنّه /a.jen.ne/ اسم. [جمعِ جِن] genii

اجیر /a.jir/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= مُزدور)
sb hired to do a job, a hired hand, a mercenary

اجیر شدن /a.jir.šo.dan/ مصدر لازم.
to be hired for a job

اجیر کردن /a.jir.kar.dan/ مصدر متعدی.
to hire sb to do a job

احادیث /a.hā.dis/ اسم. [اسلام] [جمعِ حدیث]
the body of traditions related to Prophet Mohammad

احاطه /e.hā.te/ اسم. 1. the act of surrounding sth, encirclement
2. a good grasp of a subject, proficiency

احاطه داشتن /e.hā.te.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be proficient in sth

احاطه کردن /e.hā.te.kar.dan/ مصدر متعدی.
to encircle/ surround sth, to encompass sth

□ خانهٔ ما را جنگل احاطه کرده است.
Our house is surrounded by a forest.

احتراز /eh.te.rāz/ اسم. (= پَرهیز)
1. avoidance 2. abstinence

غیرقابلِ اِحتراز (= اِجتناب‌ناپذیر)
unavoidable

احتراق /eh.te.rāq/ اسم. [شیمی]
combustion

اُتاقِ اِحتراق the combustion chamber
اِحتراقِ کامل full combustion
اِحتراقِ ناقص incomplete combustion

احترام /eh.te.rām/ اسم. [جمع: ـ‌ات]
respect, reverence, esteem, regard

با اِحتراماتِ فائقه (در پایان نامهٔ اداری)
With our highest regards

با اِحتراماتِ کاملِ نِظامی
with full military honours[Br]

اَدایِ اِحترام کردن
to pay one's respects to sb

احتراماً /eh.te.rā.man/ قید. respectfully

احترام‌گذاشتن /eh.te.rām.go.zāš.tan/
مصدر متعدی. [نظامی] (= سَلام دادن)
to salute sb

احتساب /eh.te.sāb/ اسم. taking into account, calculation

با اِحتسابِ هَمهٔ هَزینه‌ها having taken into account all the expenses

احتضار /eh.te.zar/ اسم. (= جان کَندن)
being near death, being in the throes of death, death-agony

در حالتِ اِحتضار بودن to be dying,
to be in the throes of death, to be lying
on one's death bed

احتقان /eh.te.qān/اسم. [پزشکی] congestion
داروی ضدِّ اِحتقان decongestant

احتکار /eh.te.kār/اسم. hoarding

احتکار کردن /eh.te.kār.kar.dan/ مصدر متعدی.
to hoard sth

احتلام /eh.te.lām/اسم. having a wet dream

احتمال /eh.te.māl/اسم. [جمع: ـات]
probability, likelihood
به اِحتمالِ زیاد most probably,
in all likelihood
حِسابِ اِحتمالات [ریاضی] calculation of
the odds, probability calculus

احتمالاً /eh.te.mā.lan/ قید. probably

احتمال داشتن /eh.te.māl.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be probable, to be likely,
to look like
□ امشب احتمال دارد هوا بارانی شود.
It looks like rain tonight.

احتمالی /eh.te.mā.li/ صفت. probable

احتیاج /eh.ti.yāj/اسم. [جمع: ـات]
need, want, requirement (= نیازمندی)
رَفعِ اِحتیاج satisfying a need
اِحتیاج مادرِ اِختراع است. [ضرب‌المثل]
Necessity is the mother of
invention. [*prov*]

احتیاج داشتن /eh.ti.yāj.dā.š.tan/ مصدر لازم.
to need/ require sth/ sb

احتیاط /eh.ti.yāt/اسم. 1. caution,
prudence 2. [*milit*] the reserve(s)
اَفسرِ اِحتیاط a reservist officer

احتیاطاً /eh.ti.yā.tan/ قید.
as a precaution, (just) in case

احتیاط کاری /eh.ti.yāt.kā.ri/اسم.
exercising prudence, being prudent,
being careful

احتیاط کردن /eh.ti.yāt.kar.dan/ مصدر لازم.
to be careful, to exercise caution,
to be prudent

احتیاطی /eh.tiyāt/ صفت. precautionary
اِقداماتِ اِحتیاطی precautionary measures

احد /a.had/اسم. [جمع: آحاد] 1. one
2. [*math*] unit

احداث /eh.dās/اسم. construction,
building, erection

احداث شدن /eh.dās.šo.dan/ مصدر لازم.
to be constructed, to be built,
to be erected

احداث کردن /eh.dās.kar.dan/ مصدر متعدی.
to build/ construct/ erect sth

احرار /ah.rār/اسم. [جمعِ حُرّ] (= آزادگان)
freedom-loving people

احراز /eh.rāz/اسم. 1. the act of
achieving/ obtaining sth, attainment
2. ascertaining/ establishing sth
اِحرازِ هُویّت establishing sb's identity
بَعد از اِحرازِ شَرایط after meeting
all the conditions

احراز کردن /eh.rāz.kar.dan/ مصدر متعدی.
to attain sth, to achieve sth

احرام /eh.rām/اسم. [اسلام] *ihram:*
the special garment of pilgrimage to Mecca
(composed of two seamless linen or
woollen sheets)

احزاب /ah.zāb/اسم. [جمعِ حِزب]
political parties

احساس /eh.sās/اسم. [جمع: ـات]
sensation, feeling, sentiment

احساسات /eh.sā.sāt/اسم. [جمعِ احساس]
sentiments, feelings, sensation
اِحساساتِ عمیق/ صادقانه
heartfelt sentiments

احساساتی /eh.sā.sā.i/ صفت.
1. sentimental 2. emotional

احساساتی شدن /eh.sā.sā.ti.šo.dan/ مصدر لازم.
to become emotional

احساس کردن /eh.sās.kar.dan/ مصدر متعدی.
to feel sth, to sense sth

احساسگر(ن) /eh.sās.gar/ اسم. (= سِنسور)
sensor

احسان /eh.sān/ اسم. (= نیکوکاری)
a charitable act, charity
رَدِّ اِحسان declining sb's offer of charity

احسن /ah.san/ صفت تفضیلی. [از حُسن]
better, best, nicer, nicest
به نَحوِ اَحسن in the best possible way

احسنت /ah.sant/ صوت. (= آفرین) Bravo! Well-done! Hear hear!

احشام /ah.šām/ اسم. [جمع حَشم]
1. attendants 2. sheep and cattle

احضار /eh.zār/ اسم.
the act of summoning sb, summons
اِحضارِ اَرواح holding a session to communicate with the spirits of the dead, holding a séance

احضار شدن /eh.zār.šo.dan/ مصدر لازم.
to be summoned

احضار کردن /eh.zār.kar.dan/ مصدر متعدی.
to summon/ recall sb

احضارنامه /eh.zār.nā.me/ اسم. (= احضاریّه)
summons, subpoena

احقاقِ حقّ /eh.qā.qe.haqq/ اسم. [حقوقی]
giving back to sb what is rightfully theirs, rectifying a wrong

احکام /ah.kām/ اسم. [جمع حُکم] orders, edicts, writs
اَحکامِ شَرعی [اسلام] religious edicts
اَحکامِ عَشره [یهودیت] the Ten Commandments

احمق /ah.maq/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، حُمقا]
1. [n] a stupid person, an idiot, a fool, a simpleton 2. [adj] foolish, stupid

احمقانه /ah.ma.qā.ne/ صفت. قید.
1. [adj] idiotic, foolish
2. [adv] foolishly

احوال /ah.vāl/ اسم.
[جمعِ حال، جمع در جمع: ـات]
1. state of health 2. one's life and work 3. things (in general)
اَحوالِ کسی را پرسیدن to inquire after sb's health, to ask how sb is doing
□ اوضاع و احوال شما چطور است؟
How are things with you?

احوالپرسی /ah.vāl.por.si/ اسم. inquiring after sb's health

احیا(ء) /eh.yā(')/ اسم. 1. bringing back to life, revival 2. [*chem*] reduction
اِحیای رُسوم کُهن reviving old customs
شَب‌های اِحیا nights of vigil and prayer during the month of Ramadan

احیاکردن /eh.yā.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to revive sth, to give sth a fresh lease of life 2. [*chem*] to reduce a chemical compound

احیاناً /eh.yā.nan/ قید. by any chance, in case

اخ /ax/ صوت. [کودک] bad, unpleasant

اَخ کردن /ax.kar.dan/ مصدر متعدی. [کودک]
to cough out sth

اِخ کردن /ex.kar.dan/ مصدر متعدی. [گفتار]
to pay reluctantly, to cough up
□ مجبور شدم پنجاه چوب اِخ کنم.
I was forced to cough up fifty (thousand) tomans.

اخّاذی /ax.xā.zi/ اسم. extortion, racketeering, blackmail

اخّاذی کردن /ax.xā.zi.kar.dan/ مصدر متعدی.
to extort sth from sb, to obtain money by extortion

اخبار /ax.bār/ اسم. [جمع خَبر] news

اخباری /ax.bā.ri/ صفت. [دستور] indicative

فِعلِ مُضارعِ اَخباری present indicative tense

وَجه اخباری the indicative mood

اخت /oxt/ صفت. [گفتار] familiar, close, intimate

اُخت شدن /oxt.šo.dan/ مصدر لازم. to become familiar with sb/ sth, to get used to sth

اختاپوس /ox.tā.pus/ اسم. [آبزیان] (= هَشت‌پا) octopus

اختتام /ex.te.tām/ اسم. getting concluded, conclusion

اختتامیّه /ex.te.tā.miy.ye/ صفت. ⟵ اِفتتاحیه closing, concluding

مَراسمِ اِختتامیّه the closing ceremonies

اختر /ax.tar/ اسم. [ادبی] [جمع: ـها، ـان] star (= ستاره)

اختراع /ex.te.rā'/ اسم. [جمع: ـها، ـات] the act of inventing sth, invention

اختراع شدن /ex.te.rā'.šo.dan/ مصدر لازم. to be invented

اختراع کردن /ex.te.rā'.kar.dan/ مصدر متعدی. to invent sth

اختراعی /ex.te.rā.'i/ صفت. newly-invented, new-fangled

اخترشناس /ax.tar.še.nās/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (= مُنَجِّم) an astronomer

اخترشناسی /ax.tar.še.nās/ اسم. (= نُجوم) astronomy

اخترفیزیک[ف] /ax.tar.fi.zik/ اسم. [نجوم] astrophysics

اختصار /ex.te.sār/ اسم. [جمع: ـات] 1. brevity 2. abbreviation

به اِختصار (= اِختصاراً) briefly, in brief

اختصاراً /ex.te.sā.ran/ قید. briefly, in brief

اختصارات /ex.te.sā.rāt/ اسم. [جمع اِختصار] abbreviations (= کوته‌نوشت‌ها)

اختصاری /ex.te.sā.ri/ صفت. abbreviated, brief

نِشانه‌های اِختصاری abbreviations

اختصاص /ex.te.sās/ اسم. [جمع: ـات] allocation, appropriation

اِختصاصِ اِعتبار appropriation of funds

اختصاصاً /ex.te.sā.san/ قید. especially, exclusively

اختصاص دادن /ex.te.sās.dā.dan/ مصدر متعدی. 1. to allocate/ earmark funds etc 2. to set aside sth for a special purpose

اختصاصی /ex.te.sā.si/ صفت. special, especially provided

◻ خبرنگاران را با یک پروازِ اختصاصی به منطقهٔ زلزله‌زده بردند.

The reporters were taken to the earthquake-stricken area on a special flight.

اختفا(ء) /ex.te.fā(')/ اسم. (= پنهان شدن) going into hiding, concealment

اختلاس /ex.te.lās/ اسم. embezzlement

اختلاس کردن /ex.te.lās.kar.dan/ مصدر متعدی. to embezzle money, funds etc

اختلاط /ex.te.lāt/ اسم. 1. mixing/ blending two or more things 2. mingling socially, socializing

اختلاط کردن /ex.te.lāt.kar.dan/ مصدر لازم. to mingle, to socialize

اختلاف /ex.te.lāf/ اسم. [جمع: ـها، ـات] 1. difference 2. discrepancy 3. disagreement, quarrel, feud

اِختلافِ عَقیده a difference of opinion

اِختلافِ فاز [برق] phase difference

اِختلافِ نَظر divergence of views

اِختلافاتِ خانوادگی family feuds

اختلاف داشتن /ex.te.lāf.dāš.tan/ مصدر لازم. to have a disagreement, to differ, to disagree

اختلال /ex.te.lāl/اسم. [جمع: ـات]
1. disruption 2. disorder, disturbance
اِختلالِ حَواس/ رَوانی mental disorder, psychiatric disorder
اِختلالِ رادیویی interference
دُچارِ اِختلال شدن to suffer disruption, to be disrupted

اختناق /ex.te.nāq/اسم. (= خَفگی، خَفقان)
strangulation, suffocation
□ آیا کتابِ "اختناقِ ایران" اثرِ مورگان شوستر را خوانده‌ای؟
Have you read Strangulation of Persia *by Morgan Shuster?*

اخته /ax.te/صفت. castrated, emasculated
اَسبِ اَخته gelding
خُروسِ اَخته capon
گاوِ نَرِ اَخته bullock

اخته‌کردن /ax.te.kar.dan/مصدر متعدی.
to castrate/ geld/ emasculate a male animal or person

اختیار /ex.ti.yār/اسم. [جمع: ـات]
1. authority, power(s) 2. option, choice 3. free will
با اِختیاراتِ تام with full authority, with full powers
بی‌اِختیار 1. [*adj*] powerless 2. [*adv*] involuntarily
جَبر یا اِختیار fatalism or free will

اختیاری /ex.ti.yā.ri/صفت. optional
چهاردیواری اِختیاری [ضرب‌المثل]
An Englishman's home is his castle. [*prov*] (*ex tr* = One may do as one wishes in one's home.)

اختیار داشتن /ex.ti.yār.daš.tan/مصدر لازم.
to be empowered/ have the authority to do sth
اِختیار دارید! [مجازی] No way! Never! Impossible!

اخذ /axz/اسم. taking, obtaining
اَخذِ تَصمیم taking a decision
بدونِ اَخذِ نَتیجه without obtaining any results

اخذکردن /axz.kar.dan/مصدر متعدی.
to take sth from sb

اخرا(یو) /ox.rā/اسم. 1. ochre[Br], ocher[Us] 2. (the colour) ochre/ ocher
گِلْ اُخرا ochre/ ocher

اخراج /ex.rāj/اسم. 1. expulsion 2. dismissal, discharge, lay-off
اِخراج از مَحلّ کار dismissal
اِخراج از مَدرسه expulsion

اخراج شدن /ex.rāj.šo.dan/مصدر لازم.
1. to be expelled 2. to be dismissed, to be discharged, to get sacked[Br], to be fired, to be laid off

اخراج‌کردن /ex.rāj.kar.dan/مصدر متعدی.
1. to expel sb 2. to dismiss/ fire sb, to discharge sb, to sack[Br] sb, to lay sb off

اخراجی /ex.rā.ji/صفت. expelled, dismissed, discharged
کارمندِ اِخراجی a dismissed employee

اخرایی /ox.rā.'i/صفت. [رنگ] ochre[Br]/ ocher[Us]

اخروی /ox.ra.vi/صفت. pertaining to afterlife, other-worldly
اَجرِ اُخروی divine reward

اخصّ /a.xas(s)/صفت تفضیلی. ← اَعَمّ [از خاصّ]
more specific
به طورِ اَخصّ in particular, especially

اخطار /ex.tār/اسم. 1. notice 2. warning

اخطارکردن /ex.tār.kar.dan/مصدر متعدی.
to serve notice on sb, to warn sb

اخطاریّه /ex.tā.riy.ye/اسم.
official notice

اخگر /axgar/اسم. [ادبی] (= جرّقه) spark

اخلاص /ex.lās/ اسم. sincerity, devotion
از روی اِخلاص in all sincerity
اخلاف /ax.lāf/ اسم. ← اَسلاف [جمعِ خَلَف] sons and grandsons, descendants, successors
اخلاق /ax.lāq/ اسم. [جمعِ خُلق] 1. temper, humour[Br] 2. morality, ethics
اَخلاقِ حِرفه‌ای professional ethics
عِلمِ اَخلاق ethics
اَخلاقِ اِسلامی Muslim ethics
اخلاقاً /ax.lā.qan/ قید. morally, morally speaking
اخلاقی /ax.lā.qi/ صفت. moral, ethical
اَرزش‌های اَخلاقی ethical/ moral values
اخلاقیّات /ax.lā.qiy.yāt/ اسم. [جمعِ اخلاقیّه[ّا]] morals, morality
اخلال /ex.lāl/ اسم. causing trouble, making mischief, disturbance, disruption
اخلال کردن /ex.lāl.kar.dan/ مصدر متعدی. to disrupt a process, to make mischief, to cause trouble
اخلالگر /ex.lāl.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] troublemaker
اخم /axm/ اسم. frown
اخم کردن /axm.kar.dan/ مصدر لازم. to frown, to scowl
اخمو /ax.mu/ صفت. (of a person) frowning, scowling, sullen, sour-looking, peevish
اَخوان /a.xa.vān/ اسم. [تثنیهٔ اَخ] two brothers
اِخوان /ex.vān/ اسم. [جمعِ اَخ] (= بَرادران) brothers, brethren
اخوّت /o.xov.vat/ اسم. (= بَرادری) brotherhood, fraternity
اخوی /a.xa.vi/ اسم. (= بَرادر، داداش) 1. my brother 2. a brother
□ لطفاً سلامِ مرا بـه حـضرتِ اخـوی ابـلاغ بفرمایید. *Please convey my regards to your honourable[Br] brother.*
اخوین /a.xa.veyn/ اسم. [تثنیهٔ اَخ] two brothers
اخیر /a.xir/ صفت. recent
اخیراً /a.xi.ran/ قید. recently, lately
ادا[1] /a.dā/ اسم. [جمع: ~ها] 1. coquettish behaviour[Br] 2. play-acting, buffoonery, mimicry
اَدا و اُصول /-vo-/ 1. coquetry 2. excessive formality
اَدا درآوردن 1. to behave coquettishly 2. to act comically, to fool around
ادا(ء)[2] /a.dā(')/ اسم. payment, discharge
اَدایِ اِحترام paying one's respects to sb
اَدایِ دِیْن repayment of a debt
اَدایِ وَظیفه discharging one's duty
ادات /a.dāt/ اسم. [جمع: اَدوات] tool, instrument
ادارات /e.dā.rāt/ اسم. [جمعِ اِداره] offices
اداره /e.dā.re/ اسم. [جمع: ~ها، ~ات] 1. office, bureau, department, administration 2. management
اِدارهٔ آگاهی Criminal Investigation Department[Br] (CID), Detective Bureau[Us]
ادارهٔ پُست Post office
اِدارهٔ کُل department general
اداره‌جات /e.dā.re.jāt/ اسم. [گفتار] [جمعِ اداره] various government offices
اداره‌جاتی /e.dā.re.jā.ti/ صفت. اسم. [گفتار] 1. pertaining to the civil service 2. a civil-servant type
اداره شدن /e.dā.re.šo.dan/ مصدر لازم. to be run, to be managed
اداره کردن /e.dā.re.kar.dan/ مصدر متعدی. to run a company etc, to manage an office etc

اداری /e.dā.ri/صفت. pertaining to an office or administration, administrative, bureaucratic, business [*bef. n*]
کارِ اِداری official business
ماشین‌های اِداری business machines

اداکردن /a.dā.kar.dan/ مصدر متعدی. to pay sth, to make a payment to sb

ادامه /e.dā.me/ اسم. continuation, sequel

ادامه دادن /e.dā.me.dā.dan/ مصدر متعدی. to continue sth, to carry/ go on with sth

ادامه یافتن /e.dā.me.yāf.tan/ مصدر لازم. to continue [*vi*], to go on

ادایی /a.dā.'i/ صفت. [گفتار] 1. coquettish 2. with affected manners

ادب /a.dab/ اسم. [جمع: آداب] 1. politeness, courtesy 2. literature, letters
اَدبِ فارسی Persian literature, Persian letters
اَهلِ اَدب (= اَدیب) a man of letters
بااَدب polite, courteous
بی‌اَدب rude, ill-mannered

ادبا(ء) /o.da.ba(')/ اسم. [جمعِ اَدیب] literary persons, scholars of Persian literature, men of letters, literati

ادب‌کردن /a.dab.kar.dan/ مصدر متعدی. to discipline sb, to punish sb

ادبی /a.da.bi/ صفت. literary
مَجلّاتِ اَدبی literary reviews

ادبیّات /a.da.biy.yāt/ اسم. [جمعِ اَدبیّه^ نا] 1. literature 2. published texts on a given subject, literature
اَدبیّاتِ تَطبیقی comparative literature
اَدبیّاتِ عامیانه folk literature
اَدبیّاتِ فارسی Persian literature
اَدبیّاتِ کُهن classical literature
اَدبیّاتِ مُعاصر contemporary literature

ادرار /ed.rār/ اسم. [زیست‌شناسی] 1. urine 2. urination 3. [*lit*] stipend

ادرارآور /ed.rā.rā.var/ صفت. (= مُدِرّ) diuretic

ادرارکردن /ed.rār.kar.dan/ مصدر لازم. (= شاشیدن) to urinate, to mictuate, to pass water, to piss

ادراک /ed.rak/ اسم. [روان‌شناسی] [جمع: ـات] perception
اِدراکِ فراحِسّی extrasensory perception (ESP)

ادّعا /ed.de.'ā/ اسم. claim, assertion

ادّعاکردن /ed.de.'ā.kar.dan/ مصدر متعدی. to claim, to make a claim, to assert, to maintain

ادّعانامه /ed.de.'ā.nā.me/ اسم. [حقوقی] (= کیفرخواست) indictment

ادّعایی /ed.de.'ā.'i/ صفت. (= موردِ ادّعا) claimed, so-called

ادعیه /ad.'i.ye/ اسم. [جمعِ دُعا] prayers

ادغام /ed.ğām/ اسم. the act of integrating two things, integration

ادغام شدن /ed.ğām.šo.dan/ مصدر لازم. (of two things) to be integrated, to merge
□ مدرسهٔ ما و آن مدرسهٔ بزرگ سرِ خیابان پارسال ادغام شدند.
Our school and the big school on the street corner were integrated last year.

ادغام‌کردن /ed.ğām.kar.dan/ مصدر متعدی. to integrate two or more things, to combine, to merge

ادکلن^(ف) /o.do.ko.lon/ اسم. [آرایش] eau de Cologne, cologne

ادلّه /a.del.le/ اسم. [جمعِ دَلیل] reasons

ادوات /a.da.vāt/ اسم. [جمعِ اَدات] tools, instruments

ادوار /ad.vār/ اسم. [جمعِ دوره] periods

ادواری /ad.vā.ri/ صفت. periodical
به طورِ اَدواری every so often, periodically

نشریاتِ اَدواری periodicals

ادویه /ad.vi.ye/اسم. [جمعِ دَوا] 1. medicines 2. spices

ادویه‌جات /ad.vi.ye.jāt/اسم. [جمعِ اَدویه] various spices

ادیان /ad.yān/اسم. [جمعِ دین] religions

ادیب /a.di:b/اسم. [جمع: ~ان، اُدبا] a man of letters, a literary person, a literary scholar

ادیبانه /a.di.bā.ne/صفت. literary, writerly

اذان /a.zān/اسم. [اسلام] the call to prayer (sounded usu from the minaret of a mosque)

اَذانِ مَغرب the call to evening prayers

اذان‌گفتن /a.zān.gof.tan/مصدر متعدی. to call the faithful to congregational prayer

اذعان /ez.'ān/اسم. (= اِقرار) admission of one's guilt etc, confession

اذعان‌کردن /ez.'ān.kar.dan/مصدر متعدی. to admit to a wrongdoing, to confess

اذن /ezn/اسم. (= اِجازه) permission

اِذنِ دُخول permission to enter the premises

اِذنِ دُخول مُرشدا! Master, permission requested to enter.

اذهان /az.hān/اسم. [جمعِ ذِهن] minds

اذیّت /a.ziy.yat/اسم. (= آزار) harassment, persecution, torment

اذیّت شدن /a.ziy.yat.šo.dan/مصدر لازم. to be harassed/ tormented, to suffer pain

اذیّت‌کردن /a.ziy.yat.kar.dan/مصدر متعدی. to harass sb, to torment sb, to cause pain and suffering

اذیت و آزار /a.ziy.ya.to.'ā.zār/اسم. persecution, harassment

موردِ اَذیّت و آزار قرار گرفتن 1. to be tormented 2. to be molested

ارائه /e.rā.'e/اسم. نیز ارایه presentation, display, demonstration

ارائه دادن /e.rā.'e.dā.dan/مصدر متعدی. to present sth, to make a presentation, to demonstrate

ارائه‌کننده /e.rā.'e.ko.nan.de/اسم. [جمع: ~ها، ~کنندگان] sb who makes a presentation, a presenter

ارّابه /ar.rā.be/اسم. 1. cart, wagon, waggon[Br] 2. chariot

اَرّابه جَنگی 1. chariot 2. an armoured[Br] vehicle

ارّابه‌ران /ar.rā.be.rān/اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a charioteer

ارادت /e.rā.dat/اسم. feeling of friendship and devotion

ارادت داشتن /e.rā.dat.dāš.tan/مصدر لازم. to be a devoted friend, to be a devotee

ارادتمند /e.rā.dat.mand/صفت. اسم. [جمع: ~ان] 1. [*adj*] tied by a bond of friendship, devoted 2. [*n*] a devotee, a fan

□ بنده از ارادتمندانِ پدرِ مَرحومِ شما بودم. *I had the good fortune of knowing your late father.*

اراده /e.rā.de/اسم. will, determination

اِرادهٔ آهَنین iron will

ارادهٔ مَعطوف به قُدرت the will to power

اِرادهٔ مِلّی the national will

بااِراده determined, wilful[Br]/ willful[Us]

بی‌اِراده weak, chinless

ارادی /e.rā.di/صفت. controlled by the will, voluntary

غِیرِارادی involuntary

اراذل /a.rā.zel/اسم. [جمعِ رَذل] hooligans, rascals

اراضی /a.rā.zi/ اسم. [جمعِ اَرض] lands
اَراضیِ زِراعی agricultural lands, arable lands
اَراضیِ بایر fallow/ uncultivated lands
ارامنه /a.rā.ma.ne/ اسم. [جمعِ اَرمنی] (= اَرمنی‌ها، اَرمنیان) Armenians
ارایه /e.rā.ye/ ← ارائه
ارباب /ar.bāb/ اسم. [جمعِ رَبّ] [جمع: ـ‌ها، ـان] 1. a/ the lord, a/ the master, an/ the employer 2. masters, proprietors
اَربابِ اَنواع [جمعِ رَب‌النوع] deities, pagan gods
اَربابِ جَراید [سابق] newspaper publishers
اَربابِ رُجوع (= مُراجعه کنندگان) business callers (in an office), clients, customers
نِظامِ اَرباب و رَعیّتی /-o-/ [سابق] the system of landlord-peasant land tenure
اربابی /ar.bā.bi/ صفت. belonging to the landlord, manorial, lordly
خانهٔ اَربابی mansion, manor(-house)
اربعه /ar.ba.'e/ صفت. (= چَهارگانه) foursome, four
جَهاتِ اَربعه the cardinal points (of the compass)
عَناصِرِ اَربعه the four elements (of the ancients: Fire, Air, Water and Earth)
اربعین /ar.ba.'in/ اسم. [اسلام] *Arba'in:* the 40th day of the martyrdom of Imam Hussein (the third Shiite Imam) commemorated every year by holding mourning ceremonies
ارتباط /er.te.bāt/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـات] 1. connection, contact 2. communication
با چیزی اِرتباط برقرار کردن to relate to sth
□ اصلاً نمی توانم با این نقاشی ارتباط برقرار کنم. *Hard as I try, I cannot relate to this painting.*
ارتباطات /er.te.bā.tāt/ اسم. [جمعِ ارتباط] 1. communications 2. contacts
اِرتباطاتِ راهِ دور telecommunications
ارتباط دادن /er.te.bāt.dā.dan/ مصدر متعدی. to connect two or more things together, to relate sth/ sb to sth/ sb else
ارتباط داشتن /er.te.bāt.dāš.tan/ مصدر لازم. to be in contact with sb/ sth
ارتباطی /er.te.bā.ti/ صفت. 1. pertaining to communication 2. connecting
ارتجاع /er.te.jā'/ اسم. 1. [*phys*] elasticity 2. [*polit*] opposition to political progress, reaction
نیروهای اِرتجاع forces of reaction
ارتجاعی /er.te.jā.'i/ صفت. reactionary
ارتجال /er.te.jāl/ اسم. 1. the act of speaking impromptu 2. composing a poem on the spot
ارتجالاً /er.te.jā.lan/ قید. off-hand, off the cuff, impromptu, extempore
ارتحال /er.te.hāl/ اسم. 1. departure 2. departure from life, decease
ارتداد /er.te.dād/ اسم. apostasy
ارتدکس (ف) /or.to.doks/ اسم. [مسیحیت] Orthodox/ orthodox
کِلیسایِ اُرتدکس the Orthodox Church
مَسیحیانِ اُرتدکس orthodox Christians
ارتزاق /er.te.zāq/ اسم. finding one's daily bread, making a living
ارتزاق کردن /er.te.zāq.kar.dan/ مصدر لازم. to make a living, to earn one's daily bread
ارتش (ف) /ar.teš/ اسم. [نظامی] نیز آرتش armed forces, army

ارتشا(ء) /er.te.šā(')/ اسم. giving or accepting bribes, bribery

ارتشبد(ن) /ar.teš.bod/ اسم. [نظامی] the highest rank in the Iranian armed forces, a field marshal[Br], a four-star general[Us]

ارتشتار /ar.teš.tār/ اسم. [نظامی / قدیم] a military commander

بُزرگ اَرتشتاران فَرمانده [نظامی / سابق] the Supreme Commander of the Armed Forces

ارتشی /ar.te.ši/ صفت. اسم. 1. [*adj*] military 2. [*n*] a person employed by the armed forces, a military man

جیپ‌های اَرتشی military Jeeps

ارتعاش /er.te.'āš/ اسم. [فیزیک] [جمع: ـات] 1. vibration 2. tremor

اِرتعاشاتِ صوتی sound vibrations

ارتفاع /er.te.fā'/ اسم. [جمع: ـات] 1. height, altitude, elevation 2. [*geom*] altitude, the perpendicular 3. (of a sound) pitch

ارتفاعات /er.te.fā.'āt/ اسم. [جمعِ اِرتفاع] higher ground, elevations, highlands

ارتفاع‌سنج /er.te.fā'.sanj/ اسم. altimeter

ارتفاع‌یاب /er.te.fā'.yāb/ اسم. [نجوم] sextant

ارتقا(ء) /er.te.qā'/ اسم. 1. promotion 2. [*comp*] upgrading (hardware or software)

ارتقا دادن /er.te.qā.dā.dan/ مصدر متعدی. 1. to raise sth to a higher level 2. to upgrade a computer system etc

ارتقا یافتن /er.te.qā.yāf.tan/ مصدر لازم. to be/ get promoted

ارتکاب /er.te.kāb/ اسم. the act of committing/ perpetrating a crime etc, perpetration

اِرتکابِ جُرم committing a crime

ارث /ers/ اسم. (= مُرده‌ریگ، میراث) inheritance, heritage, legacy

اِرثِ پِدری patrimony

اِرث و میراث /-o-/ [گفتار] inheritance

کسی را از اِرث مَحروم کردن to disinherit sb, to cut off sb from an inheritance

ارث بردن /ers.bor.dan/ مصدر لازم. to inherit sth from sb

ارثی /er.si/ صفت. hereditary

بیماریِ اِرثی a hereditary disease

ارثیه /er.siy.ye/ اسم. the legacy, the heritage

ارج /arj/ اسم. (= اَرزش) worth, value

ارج گذاشتن /arj.go.zāš.tan/ مصدر متعدی. to hold sb in esteem, to consider sth valuable, to show respect to sb

ارجاع /er.jā'/ اسم. [جمع: ـات] 1. referal 2. reference 3. assigning work to sb

ارجاع کردن /er.jā'.kar.dan/ مصدر متعدی. to refer sth to sb

ارجاعات /er.jā.āt/ اسم. [کتاب] [جمعِ اِرجاع] references

ارجح /ar.jah/ صفت تفضیلی. [از رُجحان] preferable to, most preferable

ارجحیّت /ar.ja.hiy.yat/ اسم. preference

ارجمند /ar.jo.mand/ صفت. valuable, valued, worthy, esteemed

دوستِ اَرجمند a valued friend

ارد(ف) /ord/ اسم. [گفتار] (= فَرمان) command, order

ارد دادن /ord.dā.dan/ مصدر متعدی. to boss people around, to give orders

اردک /or.dak/ اسم. [پرنده‌شناسی] duck

اُردکِ اَهلی domestic duck

اُردکِ نَر drake

اُردکِ وَحشی wild duck

جوجه اُردک duckling

اردک‌ماهی /or.dak.mā.hi/ اسم. [آبزیان]
pike

اردنانس (ف) /or.do.nāns/ اسم. [نظامی]
ordnance

اردنگی /or.dan.gi/ اسم. نیز اُردنگ
a kick in the but, a kick in sb's behind

اردنی /or.do.ni/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Jordan, Jordanian
2. [*n*] a native of Jordan, a Jordanian

اردو /ordu/ اسم.
1. camp, encamptment
2. a large group of people 3. the Urdu language, Urdu

اردو زدن /or.du.za.dan/ مصدر لازم.
to set up camp, to encamp

اردوگاه /or.du.gāh/ اسم.
camp, encampment

اُردوگاهِ بازپَروری (برای مُعتادان)
a rehabilitation camp

اُردوگاهِ پَناهندگان — a refugee camp

اُردوگاهِ پیشاهنگی — a Boy Scouts camp

اُردوگاهِ تابستانی — a summer camp

اُردوگاهِ کارِ اِجباری — a concentration camp

اُردوگاهِ نِظامی — an army camp, a military camp

ارده /ar.de/ اسم.
sesame seed paste, tahini/ tahina

اردیبهشت /or.di.be.hešt/ اسم.
Ordibehesht: the 2nd month of the Iranian solar calendar (31 days) corresponding roughly to May

ارز (ن) /arz/ اسم. (= اَسعار)
foreign exchange, foreign/ hard currency

اَرزِ آزاد — foreign exchange purchased on the free market

اَرزِ دولتی — foreign exchange allocated by the governemt and purchased from a bank

اَرزِ شِناور — foreign exchange converted to the local currency at a floating rate

اَرزِ صادراتی — foreign exchange obtained from exports

ارزآور (ن) /ar.za.var/ صفت.
(of a commodity) capable of earning foreign currency

ارزآوری (ن) /ar.zā.va.ri/ اسم.
the power to earn foreign currency

ارزاق /ar.zāq/ اسم. [جمعِ رِزق]
foodstuffs

اَرزاقِ عُمومی — basic commodities

ارزان /ar.zān/ صفت. ← گران
1. cheap, inexpensive, low-priced
2. low-cost

ارزان شدن /ar.zān.šo.dan/ مصدر لازم.
(of prices) to lower, to drop

▫ نمی‌دانستم برنجِ شمال ارزان شده است.
I had no idea the price of Caspian rice had dropped.

ارزانفروشی /ar.zān.fo.ru.ši/ اسم.
selling at a low price, fair dealing

ارزان کردن /ar.zān.kar.dan/ مصدر متعدی.
to lower/ cut/ slash prices

ارزانی /ar.zā.ni/ اسم. ← گرانی
1. lowness of prices, cheapness
2. [*lit*] a gift bestowed on sb

ارزبر (ن) /arz.bar/ صفت.
(of a project etc) that requires the outlay of foreign currency

ارزبری (ن) /arz.ba.ri/ اسم.
the need for the outlay of foreign currency

ارزش /ar.zeš/ اسم.
value, worth

اَرزِشِ اِسمی [اقتصاد] — nominal value

اَرزِشِ اَفزوده [اقتصاد] — added value

بااَرزِش — valuable

بی‌اَرزِش — worthless

ارزش‌گذاری /ar.zeš.go.zā.ri/ اسم.
the process of evaluating sth, evaluation, appraisal, assessment

ارزشمند /ar.zeš.mand/ صفت.
valuable, precious

ارزشی /ar.ze.ši/ صفت.
value [*bef. n*]

داوریِ اَرزشی value judgement[Br]/ judgment[Us]

ارزشیابی /ar.zeš.yā.bi/ اسم. evaluation

ارزن /ar.zan/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. millet 2. [*fig*] a minute amount

ارزنده /ar.zan.de/ صفت. valuable

خَدماتِ اَرزنده valuable services

ارزی /ar.zi/ صفت. pertaining to or calculated in foreign exchange, foreign exchange [*bef. n*]

حِسابِ اَرزی a foreign exchange account, a US dollar account, a Euro account

ارزیاب /arz.yāb/ اسم. an assessor

اَرزیابِ مالیات a tax assessor

ارزیابی /arz.yā.bi/ اسم. assessment, appraisal, evaluation

ارزیابی‌کردن /arz.yā.bi.kardan/ مصدر متعدی. to assess/ appraise/ evaluate sth

ارزیدن /ar.zi.dan/ مصدر لازم. to be worth

□ نمی‌توانی حدس بزنی آن مجسمهٔ قدیمی چقدر می‌ارزد.

You will never guess how much that antique statue is worth.

ارژن /ar.žan/ اسم. [گیاه‌شناسی] wild almond

ارسال /er.sāl/ اسم. (= فِرستادن) the act of sending/ shipping sth, dispatch, despatch[Br]

ارسال‌کردن /er.sāl.kar.dan/ مصدر متعدی. to send/ dispatch/ ship sth, to despatch[Br] sth

ارسالی /er.sā.li/ صفت. that has been sent, sent, dispatched

بَستهٔ اِرسالی the package you etc dispatched

ارسنیک(ف) /ar.se.nik/ اسم. [شیمی] arsenic (*As*) نیز آرسنیک

ارسی /o.ro.si, or.si/ اسم. [سابق] 1. a sash window 2. a type of leather shoe with high heel

ارشاد /er.šād/ اسم. (= راهنمایی) guidance

وِزارتِ فَرهنگ و اِرشادِ اِسلامی /-o-/ the Ministry of Culture and Islamic Guidance

ارشادکردن /er.šād.kar.dan/ مصدر متعدی. to guide/ offer guidance to sb

ارشد /ar.šad/ صفت تفضیلی. [از رُشد] 1. older, elder, oldest 2. senior

بَرادرِ اَرشد the older/ elder brother

ویراستارِ اَرشد a senior editor

ارشدیّت /ar.ša.diy.tat/ اسم. seniority

ارض /arz/ اسم. [جمع: اَراضی] (= زَمین) land, territory

اَرضِ موعود /mow-/ the promised land

کُرهٔ اَرض the planet Earth, the globe

ارضا(ء) /er.zā(')/ اسم. 1. satisfaction 2. fulfilment[Br]/ fulfillment[Us], gratification

ارضاشدن /er.zā.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to be satisfied 2. to be fulfilled

ارضاکردن /er.zā.kar.dan/ مصدر متعدی. to satisfy sb, to give satisfaction to sb

ارضی /ar.zi/ صفت. pertaining to land, land [*bef. n*], territorial

اِختلافاتِ اَرضی territorial disputes

ارعاب /er.'āb/ اسم. intimidation

ارغوان /ar.ğa.vān/ اسم. [گیاه‌شناسی] judas tree

ارغوانی /ar.ğa.vā.ni/ صفت. اسم. 1. [*adj*] purple 2. [*n*] the colour[Br] purple

□ متأسفانه ارغوانی از رنگ‌های محبوب من نیست.

I am afraid purple is not one of my favourite[Br] colours[Br]

ارفاق /er.fāq/ اسم. leniency

ارفاق کردن /er.fāq.kar.dan/ مصدر متعدی.
to show leniency to sb, to be lenient to sb

ارقام /ar.qām/ اسم. [جمعِ رَقَم] digits

ارکان /ar.kān/ اسم. [جمعِ رُکن] pillars

اَرکانِ حَرب [سابق] (= ستادِ ارتش) army headquarters

ارکستر(ف) /or.kestr/ اسم. [موسیقی] orchestra

اُرکسترِ سَمفونیک a symphony orchestra

اُرکسترِ سَمفونیکِ تِهران Tehran Symphony Orchestra

اُرکسترِ مَجلسی a chamber orchestra

رَهبرِ اُرکستر the conductor

ارکیده(ف) /or.ki.de/ اسم. [گیاه‌شناسی] orchid

ارگ /arg/ اسم. [معماری] citadel

اَرگِ بَم the old citadel of Bam

ارگ(ف) /org/ اسم. [موسیقی] organ, pipe-organ[Us]

اُرگِ بَرقی an electric organ

ارگان(ف) /or.gān/ اسم.
(= * تَرجمان، نشریهٔ رَسمی) organ, mouthpiece

ارگانیزه(ف) /or.gā.ni.ze/ صفت. (= سازمان‌یافته) organized

ارگانیسم(ف) /or.gā.nism/ اسم. [زیست‌شناسی]
(= زیستمند، سازواره) organism

ارم /e.ram/ اسم. an earthly paradise

ارمغان /ar.ma.ğān/ اسم. (= هَدیه، سوغات)
a gift (from a faraway land), souvenir

ارمنی /ar.ma.ni/ صفت. اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، اَرامنه] 1. [*adj*] pertaining to Armenia, Armenian 2. [*n*] an Armenian 3. the Armenian language, Armenian

ارواح /ar.vāh/ اسم. [جمعِ روح] spirits, souls, ghosts

اَرواحِ خَبیثه evil spirits

اروپا(ف) /o.ru.pā/ اسم. [جغرافیا] Europe

اِتّحادیهٔ اُروپا the European Union (EU)

اروپایی /o.ru.pā.'i/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
(= فرنگی) 1. [*adj*] pertaining to Europe, European 2. [*n*] an inhabitant of Europe, a European

ارّه /ar.re/ اسم. saw

اَرّهٔ آهَن‌بُر a hack saw

اَرّهٔ بَرقی a power saw, a buzz saw

اَرّهٔ دستی a hand saw

اَرّهٔ مویی a jigsaw, a fretsaw

اَرّهٔ نَواری a band saw

ارّه‌ای /ar.re.'i/ صفت. serrated

کاردِ ارّه‌ای knife with a serrated blade

ارّه کردن /ar.re.kar.dan/ مصدر متعدی.
to saw wood etc

ارّه‌ماهی /ar.re.mā.hi/ اسم. [آبزیان] sawfish

اریب /o.rib/ صفت. diagonal, slanting

به‌صورتِ اُریب diagonally

اریون(ف) /oryon/ اسم. [پزشکی] mumps

از /az/ حرف اضافه. 1. from, of, out of 2. since 3. than

از اینجا و آنجا from here and there

از جُمله including

از روزی که به اَهواز رفتند since the day they went to Ahwaz

جوان‌تر از من younger than me

□ یک نُمره بزرگتر از این یکی بدهید.
Please give me one size larger than this.

ازآب‌گذشته /az.'āb.go.zaš.te/ صفت.
(said usu of goodies) come from a long way off, come from overseas

□ میل کنید، از آب گذشته است.
Please have some. They come from overseas.

ازا(ء) /e.zā(')/ اسم. lieu, stead

در اِزای in exchange for, in lieu of

ازاره /e.zā.re/ اسم. [ساختمان] dado

ازاله /e.zā.le/ اسم. the act of removing sth, removal
اِزالهٔ بِکارت deflowering a virgin, defloration
اِزالهٔ مو depilation
داروی اِزالهٔ مو (= داروی نِظافت) a depilatory preparation
ازالید(ف) /o.zā.lid/ اسم. نیز اوزالید blueprint, diazo(type)
ازاین /a.zin/ حرف. ضمیر. نیز ازین of this, from this
ازاین‌رو /a.zin.ru/ حرف ربط. therefore
ازبر /az.bar/ قید. from memory, by heart
از بر کردن /az.bar.kar.dan/ مصدر متعدی. to learn sth by heart/ by rote, to memorize sth
ازبک /oz.bak/ اسم. a native of Uzbekistan, an Uzbek
ازبکی /oz.ba.ki/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Uzbekistan, Uzbek
2. [*n*] the Uzbek language, Uzbek
ازپاافتادن /az.pā.of.tā.dan/ مصدر لازم. to collapse with exhaustion, to fall, to succumb
ازپاافتاده /az.pā.of.tā.de/ صفت. utterly exhausted, fallen, spent
ازت(ف) /a.zot/ اسم. [شیمی] (= نیتروژن) nitrogen (*N*)
ازجان‌گذشتگی /az.jān.go.zaš.te.gi/ اسم. (= فَداکاری) readiness to sacrifice oneself for a cause, selflessness
ازجان‌گذشته /az.jān.go.zaš.te/ صفت. اسم. [جمع: ـگذشتگان]
1. [*adj*] ready to sacrifice oneself, selflessly devoted to a cause
2. [*n*] a self-sacrificer
ازخودبیگانگی(ن) /az.xod.bi.gā.ne.gi/ اسم. [روان‌شناسی] self-alienation, alienation

ازخودراضی /az.xod.rā.zi/ صفت. self-satisfied
ازخودگذشتگی /az.xod.go.zaš.te.gi/ اسم. selflessness, self-sacrifice
باازخودگذشتگی selflessly
ازخودگذشته /az.xod.go.zaš.te/ صفت. selfless, self-sacrificing
ازدحام /ez.de.hām/ اسم. 1. presence of too many people in one place, crowding, overcrowding 2. a milling crowd
ازدست‌رفتن /az.dast.raf.tan/ مصدر لازم. to be lost, to be missed
□ چه حیف که فرصت از دست رفت. *We missed the opportunity. Too bad!*
ازدست‌رفته /az.dast.raf.te./ صفت. 1. lost 2. missed
فُرصتِ ازدست‌رفته a lost opportunity
ازدواج /ez.de.vāj/ اسم. (= زَناشویی) ← طَلاق the act of getting married, marriage, matrimony, wedlock
جَشنِ اِزدواج (= عَروسی) wedding
عَقدِ اِزدواج the marriage contract
ازدواج‌کردن /ez.de.vāj.kar.dan/ مصدر لازم. (= زَن گرفتن/ شوهر کردن) to get married, to wed sb, to tie the knot
با کسی اِزدواج کردن to marry sb, to get married to sb
ازدیاد /ez.di.yād/ اسم. (= اَفزایش) 1. increase 2. propagation (= تَکثیر)
ازکارافتادگی /az.kā.rof.tā.de.gi/ اسم. the state of being disabled, incapacity to work
ازکارافتاده /az.kā.rof.tā.de/ صفت. disabled, incapacitated
ازگیل /az.gil/ اسم. [گیاه‌شناسی] medlar
اَزْگیلِ ژاپُنی [گیاه‌شناسی] loquat, Japanese medlar

ازل /a.zal/ اسم. ← **اَبَد** an eternity without beginning, pre-eternity, past eternity

از اَزَل تا اَبَد from everlasting to everlasting, from past eternity to future eternity, for all eternity

ازلی /a.zali/ صفت. existing from pre-eternity, eternal

ازمابهتران /az.mā.beh.ta.rān/ اسم. [جمعِ ازمابِهتر] 1. the genii, the fairies 2. [*fig*] the high and the mighty

ازمنه /az.ma.ne/ اسم. [جمعِ زَمان] times, aeons[Br]/ eons[Us], periods

در اَزمنهٔ باستانی in ancient times

ازن(ف) /o.zon/ اسم. [شیمی] نیز اُزون ozone

لایهٔ اُزن the ozone layer

سوراخ در لایهٔ اُزن the hole in the ozone layer

ازهم‌پاشیدگی /az.ham.pā.ši.de.gi/ اسم. disintegration, break-up

ازهم‌پاشیدن /az.ham.pā.ši.dan/ مصدر لازم. to disintegrate, to break up

ازهم‌پاشیده /az.ham.pā.ši.de/ صفت. disintegrated, broken up

ازیادرفتن /az.yād.raf.tan/ مصدر لازم. to be forgotten, to sink/ fall into oblivion

ازیادرفته /az.yād.raf.te/ صفت. (= فَراموش‌شده) forgotten

ازین /a.zin/ حرف. ضمیر. ← **ازاین**

اژدر /až.dar/ اسم. [نظامی] 1. torpedo 2. dragon

اژدرافکن /až.dar.af.kan/ اسم. [نظامی] a torpedo boat

اژدها /až.de.hā/ اسم. 1. dragon 2. a very large snake

اسّ /os(s)/ اسم. (= شالوده) foundation, basis

اُسّ و اَساس the basis of sth

اساتید /a.sā.ti:d/ اسم. [جمعِ استاد] masters, professors

اسارت /e.sā.rat/ اسم. (= اَسیری) captivity, slavery

اساس /a.sās/ اسم. basis, foundation

بر اَساسِ ... on the basis of ...

بی‌اَساس baseless, unfounded

اساساً /a.sā.san/ قید. basically, fundamentally

اساس‌نامه /a.sās.nā.me/ اسم. articles of association, statutes

اساسی /a.sā.si/ صفت. fundamental, basic

قانونِ اساسی constitution, fundamental law

□ باید یک فکرِ اساسی بکنیم. *We have to think of something totally different.*

اساطیر /a.sā.tir/ اسم. [جمعِ اُسطوره] myths

اساطیری /a.sā.ti.ri/ صفت. mythical

اسافل /a.sā.fel/ اسم. [جمعِ اَسفل] 1. people in the lowest class of society, riff-raff 2. one's private parts

اَسافِلِ اَعضا one's genitals

اسالیب /a.sā.li:b/ اسم. [جمعِ اُسلوب] styles

اسامی /a.sā.mi/ اسم. [جمعِ اِسم] names

اَسامیِ بَرندگان names of the winners

اسانس(ف) /e.sāns/ اسم. [شیمی] essence, extract

اِسانسِ وانیل vanilla essence/ extract

اِسانس‌های مَصنوعی artificial essences

اسب /asb/ اسم. [جانورشناسی] [جمع: ـِ‌ها، ـِ‌ان] 1. horse 2. [*chess*] knight 3. (in an articulated lorry) the tractor

اَسبِ آبی [جانورشناسی] hippopotamus

اَسبِ بُخار horsepower

اَسبِ ماده (= مادیان) mare

اَسبِ نَر stallion

کُرّه اَسب foal

کُرّه اَسبِ ماده filly

کُرهٔ اَسبِ نَر colt

اَسبِ پیشکشی دَندانش را نمی‌شمارند. [ضرب‌المثل]
One must not look a gift horse in the mouth. [*prov*]

اسباب /as.bāb/ اسم. [در اصل جمعِ سَبَب]
[جمع در جمع: ـ ها]
1. things 2. tools, instruments, means

اَسبابِ خانه (= اثاث‌البیت)
household goods and furniture, chattels

□ پاشو اسباب‌هاتو جمع کن، داریم می‌ریم.
Come on. Get your things, we're leaving.

اسباب‌بازی /as.bāb.bā.zi/ اسم. (= بازیچه)
toy, plaything

اَسباب‌بازی فُروشی toy-shop

اسباب‌کشی /as.bāb.bā.zi/ اسم.
moving house, moving

اسباب‌کشی کردن /as.bāb.ke.ši.kar.dan/
مصدر لازم. to move house, to move

اسبدوانی /asb.da.vā.ni/ اسم. horse racing

مُسابقاتِ اَسبدوانی horse races

اسب‌سواری /asb.sa.vā.ri/ اسم. (= سَواری)
riding^Br, horseback riding^Us

اسب‌سواری کردن /asb.sa.vā.ri.kar.dan/
مصدر لازم. to ride^Br, to go horseback riding^Us

اسبق /as.baq/ صفت تفضیلی. [از سابق]
preceding the last one, previous, erstwhile

از وُزرای اَسبق a former cabinet minister

فَرماندارِ اَسبقِ رَشت
the previous governor of Rasht

اسپاگتی^(ف) /es.pā.ge.ti/ اسم. [خوراکی]
a type of pasta, spaghetti

اِسپاگتی با سُسِ گوجه‌فرنگی
spaghetti with tomato sauce

اسپانیایی /es.pā.ni.yā.'i/ صفت. اسم.
نیز اسپانیولی
1. [*adj*] pertaining to Spain, Spanish 2. [*n*] a native of Spain, a Spaniard 3. [*n*] the Spanish language, Spanish

تَرجمه‌شده از اِسپانیایی
translated from the Spanish

اسپرانتو^(ف) /es.pe.rān.to/ اسم. [زبان‌شناسی]
the Esperanto language, Esperanto

اِسپرانتودان an Esperantist

اسپرت^(ف) /es.port/ صفت. نیز اسپورت
1. pertaining to sports, sport [*bef. n*], athletic 2. (of clothes) casual

آدمِ اِسپرت an athletic type

کَفشِ اسپورت sport shoe(s)

لِباسِ اِسپرت sportswear, casual clothes

اسپرس /es.pe.res/ اسم. [گیاه‌شناسی]
sainfoin, lucerne

اسپرم^(ف) /esperm/ اسم. [زیست‌شناسی] sperm

اسپری^(ف) /es.pe.rey/ اسم. (= ✲ افشانه)
spray, aerosol

اسپریس /as.pe.ris/ اسم. (= میدانِ اَسب‌دَوانی)
racecourse^Br, racetrack^Us

اسپورت^(ف) /es.port/ ← اسپرت

استات^(ف) /a.se.tāt/ اسم. [شیمی] acetate

اَستاتِ سُرب lead acetate

اَستاتِ سِلّولز acetate of cellulose

استاد /os.tād/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان، اَساتید]
1. a master, a master craftsman
2. a professor

اُستادِ بُزرگ (در شطرنج) grand master

اُستادِ دانشگاه a university professor, a tutor^Br, a (full) professor

اُستادِ راهنما one's supervisor^Br, one's advisor^Us

اُستادِ میهمان a guest lecturer, a visiting professor

جورِ اُستاد به ز مِهرِ پدر [ضرب‌المثل]
Spare the rod and spoil the child. [*prov*]
(*ex tr* = The tutor's harsh discipline is preferable to the father's love.)

استادانه /os.tā.dā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] masterly 2. [*adv*] in a masterly manner

استادکار /os.tād.kār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a master craftsman

استادی /os.tā.di/ اسم.
1. mastery
2. professorship

با اُستادیِ تَمام — with utmost mastery

استادیار(ن) /os.tād.yār/ اسم.
a lecturer[Br], an assistant professor[Us]

استادیوم(ف) /es.tā.di.yom/ اسم. (= ورزشگاه)
stadium

استارت(ف) /es.tārt/ اسم. [خودرو]
the self-starter

استاژ(ف) /es.tāž/ اسم. (= کاروَرزی)
a period of practical training

استامپ(ف) /es.tāmp/ اسم. (= ✻ جوهرگین)
ink-pad, stamp-pad

استان /os.tān/ اسم.
province, county

استانبولی‌پلو /es.tām.bo.li.po.low/ اسم. [خوراکی]
an Iranian dish made with rice, tomato juice, lamb and aubergines

استاندار /os.tān.dār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
the governor-general of a province

استاندارد(ف) /es.tān.dārd/ صفت. اسم.
1. [*adj*] standard (= ✻ استانده)
2. [*n*] standard

اِستانداردِ اِجباری — compulsory standard

زیر استاندارد — below/ not up to standard

مطابق با استاندارد بودن — to meet/ achieve/ conform to/ comply with standards

مُوسسهٔ اِستاندارد و تَحقیقاتِ صنعتیِ ایران
the Institute for Standards and Industrial Research of Iran (ISIRI)

استانداری /os.tān.dā.ri/ اسم.
1. the position of a governor-general, governor-generalship
2. the governor-general's office

استانده(ن) /es.tān.de/ صفت.
standard

استبداد /es.teb.dād/ اسم. [سیاست]
tyranny, despotism, autocracy, dictatorship, totalitarianism

استبدادی /es.teb.dā.di/ صفت.
tyrannical, autocratic

استتار /es.te.tār/ اسم.
camouflage, concealment

استتار کردن /es.te.tār.kar.dan/ مصدر متعدی.
to camouflage sb/ sth

استثمار /es.tes.mār/ اسم. (= بَهره‌کشی)
exploitation

استثمار شدن /es.tes.mār.šo.dan/ مصدر لازم.
to be exploited

استثمارکردن /es.tes.mār.kar.dan/ مصدر متعدی.
to exploit sb

استثماری /es.tes.mā.ri/ صفت.
based on exploitation, exploitative

اِستعماری و اِستثماری /va/
colonialistic and exploitative

استثنا(ع) /es.tes.nā(')/ اسم.
exception

به استثنایِ (= به‌جُز)
except, with the exception of, except for

استثنائاً /es.tes.nā.'an/ قید. (= به‌طور استثنائی)
exceptionally

استثناکردن /es.tes.nā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to except sb/ sth, to make an exception of sb/ sth, to exclude sb/ sth

استثنائی /es.tes.nā.'i/ صفت. نیز اِستثنایی
exceptional

به‌طورِ اِستثنائی (= اِستثنائاً) — exceptionally

استحاله /es.te.ha.le/ اسم.
(= تَغییرِ ماهیّت، دگرگونی)
a material change, transformation, transmutation, metamorphosis

استحصال /es.teh.sāl/ اسم. recovery

اِستحصالِ نُقره از شیشه‌های عَکاسی
recovery of silver from photographic plates

استحضار /es.teh.zar/ اسم. (= آگاهی)
information, knowledge

بدین وسیله به اِستحضارِ مَقامِ عالی می‌رساند که ... (در نامه‌های اداری)
I beg to inform your excellency that ...

استحفاظ /es.teh.fāz/ اسم.
the act of providing protection for sth, safeguarding

استحفاظی /es.teh.fā.zi/ صفت. pertaining to protection, providing protection

حوزهٔ اِستحفاظی the area under the protection of (a police station etc)

استحقاق /es.teh.qāq/ اسم. merit, worthiness, deserts

استحقاق داشتن /es.teh.qāq.dāš.tan/
مصدر لازم. to deserve sth

□ آقا، فکر نمی‌کنید من استحقاق نمرهٔ بیشتری را دارم؟
Don't you think I deserve a higher mark, sir?

استحقاقی /es.teh.qā.qi/ صفت. deserved

مُرخّصیِ اِستحقاقی one's earned leave

استحکام /es.teh.kām/ اسم. [جمع: ـات]
1. solidness, firmness, strength
2. fortification

استحکامات /es/teh.kā.māt/ اسم. [نظامی] [جمع استحکام]
fortifications

استحمام /es.teh.mām/ اسم. having a bath[Br], taking a bath[Us]

استحمام کردن /es.teh.mām.kar.dan/
مصدر لازم. (= حَمّام کردن) to bath[Br], to bathe[Us], to have a bath[Br], to take a bath[Us]

استخاره /es.te.xā.re/ اسم. a method of seeking divine guidance for a decision that one is about to make (with the help of prayer beads or the Holy Koran etc), consulting an oracle

استخاره کردن /es.te.xā.re.kar.dan/
مصدر لازم. to seek divine guidance by the method described above, to consult an oracle

□ برای فروشِ خانه استخاره کردیم، خوب آمد.
We sought divine guidance for the sale of the house, and we received a favourable[Br] answer.

استخدام /es.tex.dām/ اسم. the act of employing sb, taking into service, hiring, employment, recruitment

استخدام شدن /es.tex.dām.šo.dan/
مصدر لازم. to be employed, to be taken into service, to be hired

استخدام کردن /es.tex.dām.kar.dan/
مصدر متعدی. to employ/ hire/ recruit sb

استخدامی /es.tex.dā.mi/ صفت. pertaining to employment, employment [*bef. n*]

آیین‌نامهٔ اِستخدامی
employment regulations

استخر /es.taxr/ اسم. 1. pool, pond
2. swimming-pool

اِستخرِ سَرپوشیده an indoor pool

اِستخرِ شِنا a swimming pool

استخراج /es.tex.rāj/ اسم. (= خارج کردن)
1. extraction 2. extracting metal from ore 3. working a mine

اِستخراجِ فِلِزّات extracting metal from ore by smelting or other methods

اِستخراجِ نَفت oil production

اِستخراجِ آرا
counting and tabulation of votes

استخراج کردن /es.tex.rāj.kar.dan/
مصدر متعدی. 1. to extract ore
2. to smelt metal from ore 3. to extract information (from various sources, a collection of data etc)

استخوان /os.to.xān/ اسم. [کالبدشناسی]
bone

بی‌اُستخوان
boneless

اُستخوان تَرکاندن
to grow up suddenly, to reach puberty

اُستخوان لایِ زَخم گذاشتن
to prolong a treatment unnecessarily, to leave a job unfinished

استخوان‌بندی /os.to.xān.ban.di/ اسم.
1. skeleton 2. framework

استخواندار /os.to.xān.dār/ اسم.
1. strong-boned 2. [*fig*] solid, strong, unwavering

از رِجالِ اُستخواندارِ کِشور
one of the country's enduring political figures

استخوانی /os.to.xā.ni/ صفت.
bony, osseous

استدعا(ء) /es.ted.'ā(')/ اسم.
request, entreaty

استدعا کردن /es.ted.'ā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to implore/ entreat/ request sb to do sth

استدلال /es.ted.lāl/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات]
reasoning, argument, argumentation

استدلال کردن /es.ted.lāl.kar.dan/ مصدر لازم.
to reason, to argue, to establish sth by reasoning

استدلالی /es.ted.lā.li/ صفت.
based on reasoning, rational

استر /as.tar/ اسم. [جانورشناسی] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
(= قاطر)
mule

استراتژی(ف) /es.te.rā.te.ži/ اسم. (= راهبُرد)
strategy

استراتژیک(ف) /es.te.ra.te.žik/ صفت.
(= راهبُردی)
strategic

کالایِ اِستراتژیک
basic commodity of strategic importance for the country (such as wheat), a strategic commodity

استراحت /es.te.rā.hat/ اسم.
rest, relaxation

استراحت کردن /es.te.rā.hat.kar.dan/
مصدر لازم.
to rest, to relax, to take a break

استراحتگاه /es.te.rā.hat.gāh/ اسم.
a place to rest, a resting place, a rest area

استراقِ سمع /es.te.rā.qe.sam'/ اسم. (= شُنود)
the act of eavesdropping

استراقِ سَمع کردن /es.te.rā.qe.sam'.kar.dan/
مصدر متعدی.
to eavesdrop on sb

استرالیایی /os.to.rā.li.yā.'i/ صفت. اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*adj*] pertaining to Australia, Australian, [*col*] Aussie
2. [*n*] an Australian

استرداد /es.ter.dād/ اسم.
restitution, reclamation

اِستردادِ مُجرمین
extradition (of criminals)

استرژن(ف) /es.tor.žen/ اسم.
(= ماهیِ خاویار، اوزون بورون)
sturgeon

استسقا(ء) /es.tes.qā(')/ اسم. [پزشکی]
edema, dropsy

استشمام /es.teš.mām/ اسم. [ادبی]
the act of smelling

□ استشمامِ رایحهٔ شکوفه‌های گیلاس دخترک را سرمست ساخته بود.
The young girl was in a state of ecstasy as the fragrance of cherry blossoms filled her nostrils.

استشمام کردن /es.teš.mām.kar.dan/ مصدر متعدی. (= بوییدن) to smell an odour[Br] etc

استشهاد /es.teš.hād/ اسم. 1. calling for the testimony of a witness 2. a written testimony by one or more witnesses, affidavit

استصواب /es.tes.vāb/ اسم. (= صَلاح‌دید) approbation, approval

استصوابی /es.tes.vā.bi/ صفت. giving or denying approval, approbatory

نِظارتِ اِستصوابی supervision with the power of approval, approbatory supervision

استضعاف /es.tez.'āf/ اسم. the act of making people weak and powerless through exploitation and oppression

استطاعت /es.te.tā.'at/ اسم. (= توانایی) the ability, financial or otherwise, for a difficult undertaking

اِستطاعتِ بَدنی (= طاقت) the physical fitness required for a difficult undertaking (such as the pilgrimage to Mecca)

اِستطاعتِ کاری را داشتن/ نداشتن to be able/ not to be able to do sth

استعاره /es.te.'ā.re/ اسم. [ادبی] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات] metaphor

مثال: دِلِ سَنگ e.g. a heart of stone

استعاری /es.te.'ā.ri/ صفت. metaphorical

استعانت /es.te.'a.nat/ اسم. (= یاری خواستن) the act of seeking help, asking for assistance

استعداد /es.te'.dād/ اسم. talent, aptitude, gift

اِستعدادِ ذاتی natural talent

بااِستعداد gifted, talented

بی‌اِستعداد without talent, inept

استعفا(ء) /es.te'.fā(')/ اسم. the act of resigning from a job, giving up a position, resignation

اِستعفای پادشاه از مَقامِ سَلطنت abdicating the throne, abdication

استعفا دادن /es.te'.fā.dā.dan/ مصدر لازم. نیز اِستعفا کردن to resign, to quit, to submit/ tender one's resignation

استعفانامه /es.te'.fā.nā.me/ اسم. letter of resignation, resignation

استعلاج /es.te'.lāj/ اسم. (= طَلَبِ دَرمان) seeking medical treatment

استعلاجی /es.te'.lā.ji/ صفت. pertaining to medical treatment

مُرخصیِ اِستعلاجی sick leave

استعلام /es.te'.lām/ اسم. seeking information, putting out a query

اِستعلامِ بَها obtaining a quotation on the price of an item, asking for a proforma invoice

استعمار /es.te'.mār/ اسم. colonialism

استعمارکردن /es.te'.mār.kar.dan/ مصدر متعدی. to make a colony, to turn into a colony, to colonialize

استعمارگر(ن) /es.te'.mār.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a colonialist

استعمارگری(ن) /es.te'.mār.ga.ri/ اسم. engaging in colonialism

استعماری /es.te'.mā.ri/ صفت. colonial

استعمال /es.te'.māl/ اسم. (= کاربُرد) use, usage, utilization, application

اِستعمالِ خارجی [داروشناسی] external application

استعمال کردن /es.te'.māl.kar.dan/ مصدر متعدی. (= به کار بُردن) to use, to utilize, to apply

استغاثه /es.te.ğā.se/ اسم. pleading for help

استغفار /es.teǧ.fār/ اسم. (= طَلَبِ بَخشِش)
asking forgiveness for one's sins, repentance

استغفار کردن /es.teǧ.fār.kar.dan/ مصدر لازم.
to ask forgiveness for one's sins, to repent

استغنا(ء) /es.teǧ.nā(')/ اسم. (= بی‌نیازی)
1. reaching a stage in Sufi training where one no longer feels a need for worldly goods, needlessness 2. richness

استفاده /es.te.fā.de/ اسم. (= ۲. سود)
1. use, utilization 2. profit

قابلِ اِستفاده — usable, in working condition

غِیرقابلِ اِستفاده — unusable

□ این کار برای ما هیچ استفاده‌ای ندارد.
There is absolutely no profit for us in this job.

استفاده کردن /es.te.fā.de.kar.dan/ مصدر متعدی.
to use/ utilize sth

استفاده‌جو /es.te.fā.de.ju/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان]
a profiteer

استفاده‌جویی /es.te.fā.de.ju.'i/ اسم.
profiteering

استفاده‌کننده /es.te.fā.de.ko.nan.de/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌گان] (= کاربَر)
a user

استفتا(ء) /es.tef.tā(')/ اسم. [اسلام]
seeking the opinion of a Muslim cleric on a religious or legal question, seeking a *fatwa*

استفراغ /es.tef.rāǧ/ اسم. [پزشکی]
vomiting, throwing up[Us], retching

استفراغ کردن /es.tef.rāǧ.kar.dan/ مصدر لازم.
to vomit, to throw up[Us], to retch, to be sick

استفسار /es.tef.sār/ اسم. (= پُرسیدن)
the act of seeking information, making an inquiry

استفسار کردن /es.tef.sār.kar.dan/ مصدر متعدی.
to seek information, to inquire

استفهام /es.tef.hām/ اسم.
seeking clarification, interrogation

عَلامتِ اِستفهام — the question mark (?)

استفهامی /es.tef.hā.mi/ صفت.
interrogative

جُملهٔ اِستفهامی — an interrogative sentence

استقامت /es.te.qā.mat/ اسم. (= پایداری)
resistance, steadfastness, perseverance

استقامت کردن /es.te.qā.mat.kar.dan/ مصدر لازم.
to put up resistance, to remain steadfast, to persevere

استقبال /es.teq.bāl/ اسم. (= پیشواز)
1. meeting and welcoming people on their arrival 2. welcoming a suggestion etc

مورِدِ اِستقبال قرار گرفتن — to be welcomed, to be well received

استقبال کردن /es.teq.bāl.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to welcome sb/ sth 2. to receive sth with approval

استقرا(ء) /es.teq.rā(')/ اسم. [منطق]
inductive reasoning, induction

استقرائی /es.teq.rā.'i/ صفت. نیز اِستقرایی
inductive

استقرار /es.teq.rār/ اسم.
stationing, positioning, taking up position

استقرار یافتن /es.teq.rār.yāf.tan/ مصدر لازم.
to take up position

□ نیروهای دشمن در تپه‌های روبرو استقرار یافته بودند.
The enemy forces had taken up position in the hills facing us.

استقراض /es.teq.rāz/ اسم.
seeking loans, borrowing money

استقراضی /es.teq.rā.zi/ صفت.
pertaining to loans, lending

بانکِ اِستقراضیِ روس
the Lending Bank of Russia

استقرایی /es.teq.rā.'i/ ← استقرائی

استقلال /es.teq.lāl/ اسم. independence

اِستقلالِ اِقتصادی
economic independence

اِستقلالِ سیاسی political independence

□ استقلالِ سیاسی بدونِ استقلالِ اقتصادی معنی ندارد. *Political independence is meaningless without economic independence.*

استقلال‌طلب /es.teq.lāl.ta.lab/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] an advocate of independence, a seeker of independence

استقلال‌طلبانه /es.teq.lāl.ta.la.bā.ne/ صفت.
pertaining to the struggle for independence

مُبارزهٔ اِستقلال‌طلبانه
the struggle for independence

استقلال یافتن /es.teq.lāl.yāf.tan/ مصدر لازم.
(of countries) to become independent

استکان(ف) /es.te.kān/ اسم. tea glass

اِستکانِ کَمرباریک a tea glass that tapers in the middle (*ex tr* = a tea glass with a slim waist)

اِستکانْ نَعلبکی a tea glass with its saucer

یک اِستکان چای a small glass of tea

استکبار /es.tek.bār/ اسم. [سیاست]
1. extreme arrogance 2. arrogant behaviour[Br] towards small or poor countries

اِستکبارِ جَهانی world arrogance

استکباری(ن) /es.tek.bā.ri/ صفت.
extremely arrogant, imperialistic

استماع /es.te.mā'/ اسم. (= شنیدن، گوش‌دادن)
listening to

استمداد /es.tem.dād/ اسم. (= کُمک خواستن)
seeking assistance, calling for help

استمداد کردن /es.tem.dād.kar.dan/
مصدر لازم. to call for help, to send out an SOS

استمرار /es.tem.rār/ اسم. continuity

استمرار داشتن /es.tem.rār.dāš.tan/ مصدر لازم.
to have continuity, to continue

استمراری /es.tem.rā.ri/ صفت. continuous

ماضیِ اِستمراری [دستور]
the past continuous tense

استمنا(ء) /es.tem.nā(')/ اسم. masturbation

استمناکردن /es.tem.nā.kar.dan/ مصدر لازم.
to masturbate

استناد /es.te.nād/ اسم. citing
documentary evidence in support of one's argument

به اِستنادِ ... on the basis of, according to

به چیزی اِستناد کردن to cite a document in support of one's argument

استنباط /es.ten.bāt/ اسم. [جمع: ~ات]
1. understanding, (= دَریافت، بَرداشت) comprehension 2. inference

اِستنباطِ من از موضوع این است که ...
The way I understand it ...

استنباط کردن /es.ten.bāt.kar.dan/
مصدر متعدی. 1. to understand sth
2. to infer sth, to make/ draw inferences

استنباطی /es.ten.bā.ti/ صفت. inferential

استنتاج /es.ten.tāj/ اسم. [جمع: ~ات]
drawing a conclusion, (= نَتیجه‌گیری) deduction, inference

استنساخ /es.ten.sāx/ اسم. (= نُسخه‌برداری)
copying a manuscript, making fresh copies of a text etc

استنساخ کردن /es.ten.sāx.kar.dan/
مصدر متعدی. to copy a manuscript, to make a copy

استنشاق /es.ten.šāq/ اسم. 1. breathing in, inhaling 2. smelling

استنشاق کردن /es.ten.šāq.kar.dan/ to breathe in, to inhale

استنطاق /es.ten.tāq/ اسم. [حقوقی] (= بازپرسی) questioning, interrogation, cross-examination

استنطاق کردن /es.ten.tāq.kar.dan/ مصدر متعدی. to question sb, to interrogate sb, to cross-examine sb

استوا(ء) /es.te.va('), os.to-/ اسم. [جغرافیا] the equator

خطِّ اِستوا the equator

استوار /os.to.vār/ صفت. اسم. (= مُحکم) 1. [*adj*] stable, firm, solid 2. [*n*] [*milit*] a warrant officer

با گام‌های اُستوار with firm steps

اُستوار دوّم warrant officer 2nd class[Br], warrant officer[Us]

اُستوار یکم warrant officer 1st class[Br], chief warrant officer[Us]

استوارنامه(ن) /os.to.vār.nā.me/ اسم. the credentials of an ambassador

استوانک(ن) /os.to.vā.nak/ اسم. [فرهنگستان] (= کپسول، سیلندر) a small cylinder, canister

استوانه /os.to.vā.ne/ اسم. صفت. [هندسه] 1. [*n*] a cylinder 2. [*adj*] cylindrical

استوانه‌ای /os.to.vā.ne.'i/ صفت. cylindrical

استوایی /es.te.vā.'i,os.to-/ صفت. equatorial, tropical

آب و هوای اِستوایی tropical climate

استودیو(ف) /es.tud.yo/ اسم. studio

اِستودیوی صِدابرداری a sound studio

اِستودیوی عَکّاسی a photographer's studio

اِستودیوی فیلمبرداری film studio[Br], movie studio[Us]

استوقدوس(یو) /os.to.qod.dus/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز اُسطوخدّوس lavender

استون(ف) /a.se.ton/ اسم. [شیمی] acetone

استهزا(ء) /es.teh.za(')/ اسم. (= ریشخند) making fun of sb, mockery, derision

استهزا کردن /es.teh.zā.kar.dan/ مصدر متعدی. to mock sb, to make fun of sb, to deride sb/ sth

استهلاک /es.teh.lāk/ اسم. [اقتصاد] depreciation, amortization

استیجاری /es.ti.jā.ri/ صفت. (= اِجاره‌ای) rented, leased

خطِّ (تلفن) اِستیجاری a leased line

□ ساختمانِ مدرسه یک خانهٔ زهوار دررفتهٔ استیجاری بود که حتی به دردِ سکونت هم نمی‌خورد. *The schoolhouse was a rented dilapidated building which was not even fit for residence.*

استیشن(ف) /es.tey.šen/ اسم. [خودرو] estate car[Br], station wagon[Us]

استیصال /es.ti.sāl/ اسم. abject poverty, extreme destitution

از رویِ اَستیصال in desperation, because of extreme poverty

استیضاح /es.ti.zāh/ اسم. [سیاست] 1. (in parliament) asking a question from the prime minister or a minister, interpellation 2. motion of censure, impeachment

استیضاح کردن /es.ti.zāh.kar.dan/ مصدر متعدی. (in parliament) to subject the prime minister or a minister to questioning and/ or a motion of censure, to impeach

استیفا(ء) /es.ti.fā(')/ اسم. claiming and receiving the full amount of what is due, reclamation

اِستیفایِ حُقوقِ مِلّتِ ایران reclaiming the full rights of the Iranian people

استیک(ف) /es.teyk/ اسم. [خوراکی] (= بیفتک)
steak, beefsteak

استیل(ف) /es.til/ اسم.
1. style
2. period [bef. n]

مُبلِ اِستیل period furniture (in the style of French courts)

استیلا(ء) /es.ti.lā(')/ اسم.
domination, mastery, supremacy

استیناف /es.ti.nāf/ اسم. [حقوقی]
(= پژوهش، تَجدیدِ نظر)
appealing the verdict of a lower court

مَحکمهٔ اِستیناف [سابق] (= دادگاهِ تَجدیدنَظر)
court of appeal, appellate court

اسد /a.sad./ اسم.
1. lion (in Arabic)
2. [astro] Leo

اسرا(ء) /o.sa.rā(')/ اسم. [جمعِ اسیر]
captives, prisoners

اسرائیلی /es.rā.'i.li/ صفت. اسم.
1. [adj] pertaining to Israel, Israeli, Israelite
2. [n] a citizen of Israel, an Israeli

اسرار /as.rār/ اسم. [جمعِ سِرّ]
secrets

«اَسرارِ گَنجِ دَرهٔ جِنّی» "The Mystery of the Treasure of the Haunted Valley"

اسرارآمیز /as.rā.rā.miz/ صفت.
mysterious

اسراف /es.rāf/ اسم. (= زیاده‌رَوی)
1. wastefulness 2. extravagance

اسراف کردن /es.rāf.kar.dan/ مصدر لازم.
to spend/ consume wastefully or extravagantly

□ دخترجان، وقتی بادنجان سرخ می‌کنی، آنقدر در مصرفِ روغن اسراف نکن.
My dear girl, don't be so generous with cooking oil when you are frying aubergines.

اسرافکار /es.rāf.kār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a waster, a wastrel

اسرع /as.ra'/ صفت تفضیلی. [از سریع]
quicker, quickest

در اَسرعِ وقت (= هرچه زودتر)
as soon as possible (ASAP), in the shortest possible time, at one's earliest convenience

اسطبل /es.tabl/ اسم. نیز اِصطبل
stable

اسطرلاب(یو) /os.tor.lāb/ اسم. [نجوم] نیز اُصطرلاب
astrolabe

اسطقس(یو) /os.to.qos/ اسم.
1. [col] a solid structure, solidity
2. [arch] element, essence

اسطوخودّوس(یو) /os.to.xod.dus/ اسم.
← اُستوقدّوس

اسطوره /os.tu.re/ اسم. [جمع: ~ها، اَساطیر]
myth, legend

اسطوره‌شناسی /os.tu.re.še.nā.si/ اسم.
(= میتولوژی)
mythology

اسفار /as.fār/ اسم. [یهودیت] [جمعِ سِفر]
Books of the Old Testament

اَسفارِ خَمسه the Pentateuch

اسفالت /es.fālt/ ← آسفالت

اسفالته ← آسفالته

اسف‌انگیز /a.sa.fan.giz/ صفت. نیز اَسف‌بار
(= غم‌انگیز)
regrettable, deplorable, grievous

اسفل /as.fal/ صفت تفضیلی. [از سُفلیٰ]
lower, lowest

به دَرکِ اَسفل! To (the lowest) hell with it!

اسفناج(یو) /es.fe.nāj/ اسم. [گیاه‌شناسی]
spinach

اسفناک /a.saf.nāk/ صفت.
deplorable, regrettable

اسفنج /es.fanj/ اسم.
1. (natural) sponge
2. artificial/ synthetic sponge, foam rubber

اسفنجی /es.fan.ji/ صفت.
spongy, sponge [bef. n]

کِیکِ اِسفنجی sponge cake

اسفند ¹ /es.fand/ اسم. *Esfand:* the 12th month of the Iranian solar calendar (29-30 days), corresponding roughly to March

اسفند ² /es.fand/ اسم. [گیاه‌شناسی] wild rue

اِسفند دود کردن to burn seeds of wild rue (in the belief that it will protect one against the evil eye)

اسقاط /es.qāt/ اسم. صفت. 1. [*n*] scrap, junk 2. [*adj*] scrapped, junk [*bef. n*]

اسقاط‌خر /es.qāt.xar/ اسم. a scrap merchant, a junk dealer

اسقاط‌فروشی /es.qāt.fo.ru.ši/ اسم. junkyard, scrapyard

اسقف (یو) /os.qof/ اسم. [مسیحیت] a bishop

اُسقفِ اَعظم the archbishop

اسکاتلندی /es.kāt.lan.di/ صفت. اسم. 1. [*adj*] pertaining to Scotland, Scottish, Scotch 2. a native of Scotland, a Scot, a Scotsman, a Scotswoman

اسکاچ (ف) /es.kāč/ اسم. 1. a mass of wire wool, Scotch pad 2. Scotch tape[Us], sellotape[Br]

اسکادران (ف) /es.kād.rān/ اسم. [نظامی] a squadron (of military aircraft or helicopters)

اسکان /es.kān/ اسم. causing (migratory tribes etc) to settle down, resettlement

اسکان دادن /es.kān.dā.dan/ مصدر متعدی. to resettle refugees etc

اسکان گرفتن /es.kān.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to settle down نیز اِسکان یافتن

اسکلت (ف) /es.ke.let/ اسم. (= اُستخوان‌بندی) 1. [*anat*] skeleton 2. framework

اِسکلتِ فولادی [معماری] a steel-frame construction

اسکلت‌بندی (ن) /es.ke.let.ban.di/ اسم. setting up the framework of a building etc

اسکله (ف) /es.ke.le/ اسم. (= بارانداز، لَنگرگاه) wharf, quay, jetty, landing-pier

اسکن (ف) /es.kan/ اسم. [پزشکی] CT scan, CAT scan[Us] نیز سی.تی.اسکن

اسکناس (ف) /es.ke.nās/ اسم. banknote, note[Br], bill[Us]

اسکنه /es.ke.ne/ اسم. wood chisel

اسکواش (ف) /es.ku.wāš/ اسم. [ورزش] squash

اسکورت (ف) /es.kort/ اسم. (= * هَمرَوی) escort

با اِسکورتِ نِظامی under military escort

اسکورت کردن /es.kort.kar.dan/ مصدر متعدی. (= * هَمرَوی کردن) to escort sb

اسکی (ف) /es.ki/ اسم. [ورزش] skiing

اِسکیِ رویِ آب water-skiing

اِسکیِ سُرعت downhill skiing

اِسکیِ صَحرانوردی cross-country skiing

اِسکیِ کوهستان alpine skiing

اَسکیِ مارپیچ slalom skiing

چوبِ اِسکی ski(s)

کَفشِ اِسکی ski boot(s)

وسایلِ اِسکی skiing apparel and accessories

اسکی‌باز /es.ki.bāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a skier

اسکیتینگ (ف) /es.key.ting/ اسم. [ورزش] (ice-, roller-) skating

اسکیزوفرنی (ف) /es.ki.zo.fe.re.ni/ اسم. [روان‌شناسی] schizophrenia

اسکی کردن /es.ki.kar.dan/ مصدر لازم. to ski

اسکیمو (ف) /es.ki.mo/ اسم. [جغرافیا] 1. Inuit, Eskimo 2. ice lolly[Br]/ popsicle[Us]

● Eskimo نام قدیمی و «استعماریِ» ساکنانِ بومیِ شمالِ کانادا و گروئن‌لند است. بیشترِ این مردم اکنون ترجیح می‌دهند Inuit خوانده شوند.

اسلاف /as.lāf/اسم. [جمعِ سَلَف] ← **اَخلاف**
ancestors, forebears

اسلام /es.lām/اسم.
Islam, the Muslim religion

جَهانِ اِسلام — the world of Islam

اسلام آوردن /es.lām.'ā.var.dan/ مصدر لازم.
(= به دینِ اسلام مُشرّف شدن)
to be converted to Islam, to embrace Islam, to become a Muslim

اسلام‌شناس(ن) /es.lām.še.nās/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
an Islamic scholar, a student of Islam

اسلام‌شناسی(ن) /es.lām.še.nā.si/اسم.
Islamic studies

اسلامگرا(ن) /es.lām.ge.rā/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان]
a political activist in the cause of Islam, an Islamist

اسلامی /es.lā.mi/صفت.
Islamic, Muslim, Moslem

اسلامیّت /es.lā.miy.yat/اسم.
the essential Islamic character of sth, Islamism

اسلاو(ف) /es.lāv/اسم. [جغرافیا]
a Slavonic-speaking person, a Slav

اسلاید(ف) /es.lāyd/اسم. [عکاسی]
slide, transparency

اِسلایدِ رَنگی — a colour[Br] slide

پروژکتورِ اِسلاید — a slide projector

اسلحه /as.la.he/اسم. [جمعِ سِلاح]
weapons, arms

اَسلحهٔ خودکار — automatic weapons

اَسلحهٔ سَبک — small arms

«وِداع با اَسلحه»
" A Farewell to Arms "

اسلحه‌خانه /as.la.he.xā.ne/اسم.
armoury[Br], arsenal

اسلحه‌سازی /as.la.he.sā.zi/اسم.
the act of manufacturing arms

کارخانهٔ اسلحه‌سازی — an arms factory

اسلواک(ف) /es.lo.vāk/اسم. [جغرافیا]
a native of Slovakia, a Slovak

اسلوب /os.lub/اسم. [جمع: ـ‌ها، اَسالیب]
1. style, fashion 2. manner, method

اسلیمی /es.li.mi/اسم. [هنر]
arabesque

اسم /esm/اسم. [جمع: ـ‌ها، اَسامی، اَسماء]
(= نام)
1. name 2. [*gram*] noun

اِسمِ خاص [دستور] — a proper noun

اِسمِ ذات [دستور] — a concrete noun

اِسمِ رَمز — 1. code-name 2. password

اِسمِ عام [دستور] — a common noun

اِسمِ فامیل (= نامِ خانوادگی) — surname, family name, last name

اسمِ کوچک (= نام) — first name, given name, Christian name

اِسمِ مُستعار — pseudonym, pen-name

اَسمِ مَعنی [دستور] — an abstract noun

اسماء(ء) /as.mā(')/اسم. [جمعِ اِسم]
names

اَسماءِ خُداوند — (various) names of God

اسماً /es.man/قید.
nominally, in name

□ پدرش اسماً رئیسِ کارخانه است. رئیسِ واقعی نمایندهٔ وزارتِ صنایع است.
Her father heads the factory only in name; the man from the Ministry of Industries is the real boss.

اسماعیلی /es.mā.'ili/صفت. اسم. [اسلام] [جمع: ـ‌ان، اسماعیلیّه]
1. [*adj*] pertaining to the Isma`ili/ Ismaelian (Seven-Imam Shiite) sect, Isma'ili 2. [*n*] a member of the Isma'ili sect, an Isma'ili

اسماعیلیّه /es.mā.'i.liy.ye/اسم. [اسلام]
نیز اسمعیلیّه (= اسماعیلیان)
the Isma'ili (Seven-Imam Shiite) sect, members of the Isma`ili sect

اسم‌گذاری /esm.go.zā.ri/اسم. (= نامگذاری)
giving a name to sb/ sth, naming, christening

اسم‌نویسی /esm.ne.vi.si/ اسم. (= ثَبتِ نام، نام‌نویسی) enrolment[Br]/ enrollment[Us], registration

اسم‌نویسی کردن /esm.ne.vi.si.kar.dan/ مصدر لازم. to enrol[Br]/ enroll[Us] in a course etc, to register

اسموکینگ(ف) /es.mo.king/ اسم. [پوشاک] dinner jacket[Br], tuxedo[Us]

اسمی /es.mi/ صفت. nominal, in name

بَهای اِسمی nominal value

اَسناد /as.nād/ اسم. [جمعِ سَنَد] documents, papers

اَسنادِ رَسمی official documents

مَرکزِ اَسناد (= آرشیو)

a/ the documentation centre[Br]/ center[Us]

اِسناد /es.nād/ اسم. the act of attributing sth to sb

به کسی اِسناد بستن

to falsely accuse sb of sth

اسوه /os.ve/ اسم. (= اُلگو) a role model, symbol

اسهال /es.hāl/ اسم. [پزشکی] diarrhoea[Br], diarrhea[Us]

اِسهالِ خونی dysentery

اسید /a.sid/ اسم. [شیمی] acid

اَسید اَستیک (= جوهرِ سِرکه) acetic acid

اَسید سولفوریک (= جوهرِ گوگرد)

sulphuric acid

اسیدی /a.si.di/ صفت. acidic, acid [*bef. n*]

بارانِ اَسیدی acid rain

شَرایطِ اَسیدی acidic conditions

اسیر /a.sir/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، اُسرا]

a captive, a prisoner

اَسیرِ جَنگی a prisoner of war (POW)

اسیر شدن /a.sir.šo.dan/ مصدر لازم.

to be captured, to be taken prisoner

اسیر کردن /a.sir.kar.dan/ مصدر متعدی.

to capture sb, to take sb prisoner

اسیری /a.si.ri/ اسم. (= اِسارت) captivity, imprisonment

اسیلوسکوپ(ف) /o.si.los.kop/ اسم. [فیزیک] oscilloscope

اشارات /e.šā.rāt/ اسم. [جمعِ اشاره] hints, allusions

اشارپ(ف) /e.šārp/ اسم. [پوشاک] shawl

اشارت /e.šā.rat/ اسم. ← اشاره

اشاره /e.šā.re/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات]

1. pointing at, making a sign 2. hint, allusion 3. indication

اشاره کردن /e.šā.re.kar.dan/ مصدر متعدی.

1. to point to sb/ sth, to point a finger at sb/ sth 2. to hint at sth, to allude to sth 3. to beckon to sb

اشاعه /e.šā.'e/ اسم. (= پَراکندن) the act of spreading/ disseminating news etc, propagation

اِشاعهٔ فِساد spreading corruption

اشاعه یافتن /e.šā.'e.yāf.tan/ مصدر لازم.

to spread, to be disseminated

اشانتیون(ف) /e.šān.ti.yon/ اسم. (= نِمونه)

sample, specimen

اشباح /aš.bāh/ اسم. [جمعِ شَبَح] phantoms

اشباع /eš.bā'/ اسم. [فیزیک] 1. the act of saturating sth with sth, saturation 2. impregnation

به حَدِّ اِشباع رسیدن

to reach the saturation point

اشباع شدن /eš.bā'.šo.dan/ مصدر لازم.

to be/ become saturated

□ بازارِ این کالا کاملاً اشباع شده است.

The market for this product is totally saturated.

اشباع کردن /eš.bā'.kar.dan/ مصدر متعدی.

to saturate sth

اشبل /oš.bol, aš.bal/ اسم. fish roe, caviar

اشتباه /eš.te.bāh/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـات]
mistake, error, blunder (= خَطا)
Wrong number! اِشتباه گرفتید. (در تلفن)
a slip of the tongue, اِشتباهِ لُپی / لَفظی
a Freudian slip
اشتباهاً /eš.te.bā.han/ قید. erroneously,
mistakenly, by mistake
◻ دیشب اشتباهاً زنگِ طبقهٔ بالا را زدم و شرمنده شدم.
Last night I rang the door-bell of the people upstairs by mistake, and I was quite embarrassed.
اشتباهات /eš.te.bā.hāt/اسم. [جمعِ اشتباه]
mistakes, errors
اشتباهکاری /eš.te.bāh.kā.ri/اسم.
making a clumsy mistake, bungling
اشتباه کردن /eš.te.bāh.kar.dan/ مصدر لازم.
to make a mistake, to make an error, to err
اشتباهی /eš.te.bā.hi/صفت. قید.
1. [*adj*] erroneous
2. [*adv*] erroneously
اشتر /oš.tor/اسم. [جانورشناسی] (= شُتر)
camel
اشتراک /eš.te.rāk/اسم. 1. participation
2. subscription (= آبونمان)
اِشتراکِ مَساعی (= هَمکاری)
cooperation
حَقِّ اِشتراک [فرهنگستان] (= آبونمان)
the subscription fee
اشتراکی /eš.te.rā.ki/صفت. 1. collective, joint, communal 2. pertaining to communism, Communist [*bef. n*]
Communism مَرامِ اِشتراکی (= کُمونیسم)
اشتعال /eš.te.'āl/اسم. (= آتش گرفتن)
catching fire, burning, blazing
اشتغال /eš.te.ğāl/اسم. employment
certificate of employment گَواهیِ اِشتغال

اشتغال داشتن /eš.te.ğāl.dāš.tan/ مصدر لازم.
to have a job, to be employed
اشتغال‌زا[(ن)] /eš.te.ğāl.zā/ صفت. that creates employment/ jobs, job-creating
job-creating projects طَرح‌های اِشتغال‌زا
اشتقاق /eš.te.qāq/اسم. derivation
اشتها /eš.te.hā/اسم. craving for food, appetite
to have a healthy appetite خوش‌اشتها بودن
اشتها آور /eš.te.hā.'ā.var/صفت. (= مُشَهّی)
appetizing
اشتها داشتن /eš.te.hā.dāš.tan/ مصدر لازم.
to have (a big) appetite
◻ نمی‌دانم چرا امروز اشتها ندارم.
I don't know why I have no appetite today.
اشتیاق /eš.ti.yāq/اسم. eagerness, ardent desire, yearning
اشتیاق داشتن /eš.ti.yāq.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be very eager to do sth
اشجار /aš.jār/اسم. [جمعِ شَجر] (= دِرختان)
trees
اشخاص /aš.xās/اسم. [جمعِ شَخص] (= کَسان)
persons, people
unauthorized persons اَشخاصِ مُتفرّقه
اشدّ /a.šad(d)/ صفت تفضیلی. [از شَدید]
severer, severest
the severest punishment اَشدِّ مُجازات
اشرار /aš.rār/اسم. [جمعِ شَریر] bandits
اَشراف /aš.rāf/اسم. [جمعِ شَریف]
noblemen, aristocrats
اِشراف /eš.rāf/اسم. being in a high position with a view of the neighbouring[Br] houses, having a commanding view of sth, superintendence
اِشراف داشتن /eš.rāf.dāš.tan/ مصدر لازم.
1. to have a commanding view of sth
2. to be on top of a subject
3. to superintend

اشرافی /aš.rā.fi/ صفت. aristocratic
زندگیِ اَشرافی aristocratic life
اشرافیّت /aš.rā.fiy.yat/ اسم. aristocracy
اشراق /eš.rāq/ اسم. illumination (of the inner self), enlightenment
اشربه /aš.ra.be/ اسم. [جمعِ شَراب] drinks, beverages
اشرف /aš.raf/ صفت تفضیلی. [از شَریف] nobler, noblest
□ انسان اشرف مخلوقات است.
Man is the most noble creature God has created.
اشرفی /aš.ra.fi/ اسم. [قدیم] *Ashrafi:* a gold coin that was in circulation up to 1925
اَشعار /aš.'ār/ اسم. [جمعِ شِعر] poems, poetry
اِشعار /eš.'ār/ اسم. the act of stating sth, informing sb of sth
اشعار داشتن /eš.'ār.dāš.tan/ مصدر متعدی. to state sth to sb, to inform sb of sth
بدین وسیله اِشعار می‌دارد ... (در نامه‌نگاری) This is to advise you that ...
اشعّه /a.ša'.'e/ اسم. [جمعِ شُعاع] (= پَرتوها) rays, radiation
اَشعّهٔ کیهانی cosmic rays
اَشعّهٔ گاما gamma rays
اَشعّهٔ مَجهول x-ray(s)
اَشعّهٔ مادونِ قِرمز (= پَرتوهای فُروسُرخ) infrared rays
اَشعّهٔ ماوَرای بَنفش (= پَرتوهای فَرابَنفش) ultraviolet rays
اشغال /eš.ğāl/ اسم. the act of occupying a place etc, occupation, occupancy
اشغال کردن /eš.ğāl.kar.dan/ مصدر متعدی. to occupy a town etc
اشغالگر /eš.ğāl.gar/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [*adj*] occupying, of occupation 2. [*n*] an occupier

نیروهای اِشغالگر occupation forces
اشغالی /eš.ğā.li/ صفت. occupied, under occupation
اشک /ašk/ اسم. نیز اَشگ tear(s)
اَشکِ تِمساح ریختن to shed crocodile tears
اَشکِ شادی/ شوق /šowq/ tears of joy
□ اشک از گونه‌هایش جاری شد.
Tears flowed/ rolled/ streamed down her cheeks.
اشک‌آلود /aš.kā.lud/ صفت. tearful
اشک‌آور /aš.kā.var/ صفت. producing tears, causing tears to flow, lachrymogenic
گازِ اَشک‌آور tear gas
اشکاف /eš.kāf/ اسم. (= گَنجه) cupboard, closet
اَشکال /aš.kāl/ اسم. [جمعِ شِکل] forms, figures
اِشکال /eš.kāl/ اسم. [جمع: ـ‌ات] (= عِیب) 1. difficulty, fault, problem, defect, catch 2. bug (in a computer programme)
اِشکال داشتن /eš.kāl.dāš.tan/ مصدر لازم. not to work properly or smoothly because of a defect, to have a problem, to be defective/ faulty
□ کارِ من چه اشکالی دارد؟
What's wrong with my work?
اشکانی /aš.kā.ni/ صفت. [تاریخ] (= پارتی) pertaining to the Arsacid dynasty of Persian kings, Arsacid, Parthian
هُنرِ اَشکانی Parthian art
اشکانیان /aš.kā.ni.yān/ اسم. [جمعِ اَشکانی] (= پارتیان) the Arsacids, the Parthians
اشکبار /ašk.bār/ اسم. wet with tears, tearful, wet
با چَشمانِ اَشکبار with tearful eyes
اشک ریختن /ašk.rix.tan/ مصدر لازم. to shed/ weep tears

اشک کسی را درآوردن
to reduce/ move sb to tears

اشکوب /oš.kub/ اسم. (= طَبقه) storey[Br], story[Us], floor

اشکی /aš.ki/ صفت. pertaining to tears, tear [*bef. n*]

غُددِ اَشکی [کالبدشناسی] tear glands

اشگ /ašg/ ← اشک

اشل[(ف)] /e.šel/ اسم. (= مِقیاس) scale

اِشلِ حُقوق pay scale

◻ اشلِ این نقشه چقدر است؟

What is the scale of the map?

اشمئزاز /eš.me'.zāz/ اسم. repugnance, revulsion

اشهد /aš.had/ اسم. [اسلام] words of creed pronounced by Muslims, profession of faith

اَشهد خود را گفتن (to utter the words of Muslim creed and) to prepare oneself for death, to lose all hope

اشیاء /aš.yā'/ اسم. [جمعِ شَیء] objects, things

اصابت /e.sā.bat/ اسم. the act of hitting sth, a hit

موردِ اِصابت قَرار گرفتن to be hit by a bullet etc, to receive a blow

اصابت کردن /e.sā.bat.kar.dan/ مصدر لازم. to be hit by sth

◻ در آشوب‌های خیابانی تصادفاً گلوله‌ای به او اصابت کرد.

He was hit by a stray bullet during the riots.

اصالت /e.sā.lat/ اسم. 1. noble birth 2. genuineness, authenticity

اِصالتِ فَرد [فلسفه] (= فَردگرایی)
individualism

اِصالتِ وُجود [فلسفه] (= اِگزیستانسیالیسم)
existentialism

اصالتاً /e.sā.la.tan/ قید. [حقوقی]
in one's own right, on one's own behalf, in person

اصالت داشتن /e.sā.lat.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be genuine, to be authentic

اصحّ /a.sah(h)/ صفت تفضیلی. [از صَحیح]
more correct, most correct

اَصحّ آن است که بگویند ...
It would be more correct to say ...

اصحاب /as.hāb/ اسم. [جمعِ صاحب]
1. proprietors 2. companions

اَصحابِ حَضرتِ پیغمبر
the companions of the Holy Prophet

اَصحابِ دَعوی the opposing parties in a dispute, the two warring sides

اصرار /es.rār/ اسم. the act of insisting on sth, insistence

به اِصرارِ من at my insistence

اصرار کردن /es.rār.kar.dan/ مصدر متعدی.
to insist on sth, to urge sb to do sth
نیز اِصرار ورزیدن

اصطبل /es.tabl/ ← اسطبل

اصطرلاب /os.tor.lāb/ ← اسطرلاب

اصطکاک /es.te.kāk/ اسم. [فیزیک] friction

اصطلاح /es.te.lāh/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ات]
1. idiom 2. term

اِصطلاحاتِ پِزشکی medical terms

به اِصطلاح 1. so to say 2. so-called

در اِصطلاحِ حقوقدانان in legal parlance/ terminology/ jargon

◻ این آقایانِ به اصطلاح اصلاح‌طلب از جانِ ما چه می‌خواهند؟

These so-called reformist gentlemen, what do they want from us?

اصطلاحاً /es.te.lā.han/ قید. in legal etc parlance, in technical etc terms

اصطلاحنامه /es.te.lāh.nāme/ اسم.
terminology

اصطلاحی /es.te.lā.hi/ اسم. idiomatic

اصغر /as.ğar/ صفت تفضیلی. [از صَغیر] ← اَکبر
smaller, younger, junior, minor

اصفهانی /es.fa.hā.ni/ صفت. اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. pertaining to the city of Isfahan/ Esfahan, from Isfahan, of Isfahan 2. [*n*] a native of Isfahan, an Isfahani

اصل /asl/ اسم. صفت. [جمع: اُصول]
1. [*n*] principle, law, doctrine
2. [*n*] origin 3. [*n*] [*fin*] the principal of a loan 4. [*adj*] original, genuine, authentic

اَصلِ بَرائت [حقوقی] the principle that an accused person is considered innocent until proven guilty

اَصلِ بَقای مادّه [فیزیک] the law of conservation of energy

اَصل و فَرع /-o-/ [بانک] principal and interest

اَصل و نَسب parentage, genealogy

اصلاً /as.lan/ قید. 1. originally
2. (in negative sentences) by no means, not at all

اصلاح /es.lāh/ اسم. [جمع: ـ‌ات] 1. reform
2. correction, improvement 3. haircut
4. breeding

اصلاحِ نباتات plant breeding

اصلاح کردن /es.lāh.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to reform sth 2. to correct sth, to rectify sth 3. to have a haircut

اصلاحات /es.lā.hāt/ اسم. [جمع اصلاح]
reforms

اِصلاحاتِ اَرضی land reform

اصلاح پذیر /es.lāh.pa.zir/ صفت.
corrigible, reformable (= قابلِ اصلاح)

اصلاح طلب /es.lāh.ta.lab/ صفت. اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [*adj*] reformist, reform-minded 2. [*n*] a person advocating reforms, a reformist

اصلاح طلبانه /es.lāh.ta.la.bā.ne/ صفت.
pertaining to reforms, reformist

اصلاح ناپذیر /es.lāh.nā.pa.zi:r/ صفت.
incorrigible (= غیرقابلِ اِصلاح)

اصلاحیّه /es.lā.hiy.ye/ اسم.
a correction notice, an amendment

اصلح /as.lah/ صفت تفضیلی. [از صالح] better, more suitable, best, most suitable

اِنتخابِ اَصلح the best choice

اصلی /as.li/ صفت. original, principal, main

نُکتهٔ اَصلی the main point

اصمّ /a.sam(m)/ صفت. [ادبی]
deaf and dumb

عددِ اَصم [ریاضی] (= عددِ گُنگ)
an irrational number

اصناف /as.nāf/ اسم. [جمع صِنف] guilds

اصوات /as.vāt/ اسم. [جمع: صوت] sounds

اصول /o.sul/ اسم. [جمع اَصل] principles

اُصولِ اَخلاقی moral principles

اصولاً /o.su.lan/ قید. in principle, as a matter of principle

اصولگرا /osul.ge.rā/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها]
1. [*adj*] fundamentalist (= بُنیادگرا)
2. [*n*] a person advocating fundamentalism, a fundamentalist

اصولگرایی /o.sul.ge.rā.'i/ اسم. (= بُنیادگرایی)
fundamentalism

اصولی /o.su.li/ صفت. 1. of principle
2. believing in certain principles

آدمِ اُصولی a man of principle

مُوافقتِ اُصولی
an agreement in principle

اصیل /a.si:l/ صفت. noble, of good parentage, thoroughbred, of good breeding

اضافات /e.zā.fāt/ اسم. [جمعِ اِضافه]
additional items, addenda

اضافه /e.zā.fe/ اسم. صفت. [جمع: اضافات]
1. [n] the act of adding two things together 2. addition 3. [gram] *ezafeh:* a phrase of two words (two nouns, or a noun and an adjective) tied together with a *kasre* (e-sound, usu transcribed as -e in English) showing different syntactical relationships listed below 4. [adj] additional, extra, excess

اِضافهٔ اِستعاری (مثال: بارانِ رَحمت)
a metaphor: *the rain of mercy*

اِضافهٔ بَیانی (مثال: سِکّهٔ طَلا)
an adjective or noun used attributively: *a gold coin*

اِضافهٔ تَشبیهی (مثال: قَدِّ سَرو)
a simile: *a cypress-like figure*

اِضافهٔ مِلکی (مثال: اتومبیلِ پدربزرگ)
the genitive case: *Grandpa's car*

به اِضافهٔ (= عَلاوه بر) in addition to

کَسرهٔ اِضافه The e-sound (*kasre*) which is added to the end of the first word in an *ezafeh* combination

اضافه‌بار /e.zā.fe.bār/ اسم.
excess baggage, excess luggage

اضافه‌حقوق /e.zāfe.ho.quq/ اسم. rise^Br, raise^Us

اضافه شدن /e.zā.fe.šo.dan/ مصدر لازم.
to be added to sth, to increase [vi], to grow

اضافه‌کاری /e.zā.fe.kā.ri/ اسم.
1. overtime 2. working overtime 3. overtime pay

اضافه‌کاری کردن /e.zā.fe.kā.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to work overtime

اضافه‌کردن /e.zā.fe.kar.dan/ مصدر متعدی.
to add sth to, to increase sth

اضافی /e.zā.fi/ صفت. additional, extra, excess, spare

اضحی /az.hā/ اسم. sacrifice (in Arabic)

عیدِ اَضحیٰ (= عیدِ قُربان)
Feast of the Sacrifice

اضداد /az.dād/ اسم. [جمعِ ضِد] contraries, opposites

جَمعِ اَضداد a marriage of two contraries, a paradoxical situation

اضطراب /ez.te.rāb/ اسم. anxiety, stress

اضطراب‌آور /ez.te.rā.bā.var/ صفت.
distressing, unsettling, upsetting

اضطراب داشتن /ez.te.rāb.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be anxious, to suffer from anxiety

اضطرار /ez.te.rār/ اسم. 1. constraint, necessity 2. desperation, distress

از رویِ اِضطرار out of desperation

اضطراراً /ez.te.rā.ran/ قید. (= به ناچار)
1. perforce 2. out of desperation

اضطراری /ez.te.rā.ri/ صفت. 1. forced, constrained 2. emergency [bef. n]

خُروجِ اِضطراری an/ the emergency exit

وَضعیّتِ اِضطراری an emergency

اضلاع /az.lā'/ اسم. [هندسه] [جمعِ ضِلع] sides

اضمحلال /ez.meh.lāl/ اسم. [ادبی] (= نابودی)
annihilation

اطاعت /e.tā.'at/ اسم. (= فرمانبُرداری)
obedience

اِطاعتِ کورکورانه blind obedience

☐ اطاعت می‌شود. *Will do, sir.*

اطاعت‌کردن /e.tā.'at.kar.dan/ مصدر لازم.
to obey/ follow orders, to obey sb

اطاق /o.tāq/ ← اتاق

اطاله /e.tā.le/ اسم. the act of prolonging/ extending sth

اِطالهٔ کَلام verbosity, wordiness

اطبّا(ء) /a.teb.bā(')/ اسم. [جمعِ طَبیب]
(= پزشکان) doctors, physicians

اضافات /e.zā.fāt/اسم. [جمعِ اِضافه]
additional items, addenda

اضافه /e.zā.fe/اسم. صفت. [جمع: اضافات]
1. [*n*] the act of adding two things together 2. addition 3. [*gram*] *ezafeh:* a phrase of two words (two nouns, or a noun and an adjective) tied together with a *kasre* (e-sound, usu transcribed as -e in English) showing different syntactical relationships listed below 4. [*adj*] additional, extra, excess

اِضافهٔ اِستعاری (مثال: بارانِ رَحمت)
a metaphor: *the rain of mercy*

اِضافهٔ بَیانی (مثال: سِکّهٔ طَلا)
an adjective or noun used attributively: *a gold coin*

اِضافهٔ تَشبیهی (مثال: قَدِّ سَرو)
a simile: *a cypress-like figure*

اِضافهٔ مِلکی (مثال: اتومبیلِ پدربزرگ)
the genitive case: *Grandpa's car*

به اِضافهٔ (= عَلاوه بر) in addition to

کَسرهٔ اِضافه The e-sound (*kasre*) which is added to the end of the first word in an *ezafeh* combination

اضافه‌بار /e.zā.fe.bār/اسم.
excess baggage, excess luggage

اضافه‌حقوق /e.zāfe.ho.quq/اسم.
rise[Br], raise[Us]

اضافه شدن /e.zā.fe.šo.dan/مصدر لازم.
to be added to sth, to increase [*vi*], to grow

اضافه‌کاری /e.zā.fe.kā.ri/اسم.
1. overtime 2. working overtime 3. overtime pay

اضافه‌کاری کردن /e.zā.fe.kā.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to work overtime

اضافه کردن /e.zā.fe.kar.dan/مصدر متعدی.
to add sth to, to increase sth

اضافی /e.zā.fi/صفت.
additional, extra, excess, spare

اضحیٰ /az.hā/اسم.
sacrifice (in Arabic)

عیدِ اَضحیٰ (= عیدِ قُربان)
Feast of the Sacrifice

اضداد /az.dād/اسم. [جمعِ ضِد]
contraries, opposites

جَمعِ اَضداد
a marriage of two contraries, a paradoxical situation

اضطراب /ez.te.rāb/اسم.
anxiety, stress

اضطراب‌آور /ez.te.rā.bā.var/صفت.
distressing, unsettling, upsetting

اضطراب داشتن /ez.te.rāb.dāš.tan/مصدر لازم.
to be anxious, to suffer from anxiety

اضطرار /ez.te.rār/اسم.
1. constraint, necessity 2. desperation, distress

از رویِ اِضطرار out of desperation

اضطراراً /ez.te.rā.ran/قید. (= به ناچار)
1. perforce 2. out of desperation

اضطراری /ez.te.rā.ri/صفت.
1. forced, constrained 2. emergency [*bef. n*]

خُروجِ اِضطراری an/ the emergency exit

وَضعیّتِ اِضطراری an emergency

اضلاع /az.lā'/اسم. [هندسه] [جمعِ ضِلع]
sides

اضمحلال /ez.meh.lāl/اسم. [ادبی] (= نابودی)
annihilation

اطاعت /e.tā.'at/اسم. (= فرمانبُرداری)
obedience

اِطاعتِ کورکورانه blind obedience

□ اطاعت می‌شود. *Will do, sir.*

اطاعت کردن /e.tā.'at.kar.dan/مصدر لازم.
to obey/ follow orders, to obey sb

اطاق /o.tāq/ ← اتاق

اطاله /e.tā.le/اسم.
the act of prolonging/ extending sth

اِطالهٔ کَلام verbosity, wordiness

اطبّا(ء) /a.teb.bā(')/اسم. [جمعِ طَبیب] (= پزشکان)
doctors, physicians

اطراف /at.rāf/ اسم. [جمعِ طَرَف]
surrounding areas, suburbs, environs
اَطرافِ شِمیران the environs of Shemiran
اطرافیان /at.rā.fi.yān/ اسم. [جمعِ اَطراف]
the people close to an important person, sb's entourage, sb's inner circle
اطراق /ot.rāq/ ←اتراق
اطریشی /ot.ri.ši/ ←اتریشی
اطعام /et.'ām/ اسم. the act of feeding a group of people
اِطعامِ مَساکین 1. feeding the poor
2. [*joc*] throwing a party
اطعام‌کردن /et.'ām.kar.dan/ مصدر متعدی.
to feed a group of people
اطعمه /at.'a.me/ اسم. [جمعِ طَعام]
various foods, dishes
اطفال /at.fāl/ اسم. [جمعِ طِفل] (= کودکان)
children
اطفا(ء) /et.fā(')/ اسم. extinguishing a fire
اِطفایِ حَریق (= آتش‌نشانی) fire-fighting
اطّلاع /et.te.lā'/ اسم. [جمع: ـات]
information, knowledge
بی‌اِطّلاع uninformed, ignorant
پُراِطّلاع 1. well-informed 2. informative
تا اَطّلاعِ ثانوی until further notice
اطّلاعات /et.te.lā.'at/ اسم. [جمعِ اِطّلاع]
information, data, intelligence
اِطّلاعاتِ عُمومی general knowledge
اطّلاعاتِ مَحرمانه classified information, secret information
میزِ اطّلاعات the information desk
وِزارتِ اِطّلاعات 1. Ministry of Intelligence 2. [*dated*] Ministry of Information
اطلاعاتی /et.te.lā.'ā.ti/ صفت.
1. pertaining to information, informational
2. attached to the Ministry of Intelligence, Intelligence [*bef. n.*]
مأمورِ اِطّلاعاتی an Intelligence officer, a secret-service man
اطّلاع دادن /et.te.lā'.dā.dan/ مصدر متعدی.
to inform/ tell sb of sth, to notify sb
اطّلاع‌رسانی(ف) /et.te.lā'.ra.sā.ni/ اسم.
1. dissemination of information
2. information technology (IT), information science
اطّلاعیّه /et.te.lā.'iy.ye/ اسم.
announcement, communiqué
اطّلاعیّهٔ مَطبوعاتی a press release
اطلاق /et.lāq/ اسم. calling sth by a particular name, applying a special meaning to a word
اطلس /at.las/ اسم. 1. [*fab*] satin
2. [*book*] atlas
اَطلسِ راه‌های ایران a road atlas of Iran
اطلسی /at.la.si/ اسم. [گیاه‌شناسی] petunia
اطمینان /et.mi.nān/ اسم. 1. confidence, trust 2. assurance 3. safety
شیر/ سوپاپِ اِطمینان a/ the safety valve
اطمینان‌بخش /et.mi.nān.baxš/ صفت.
reassuring
اطمینان دادن /et.mi.nān.dā.dan/
مصدر متعدی. to assure sb of sth, to give assurance
اطمینان داشتن /et.mi.nān.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be/ feel confident
اطناب /et.nāb/ اسم. verbosity, prolixity
اطو /u.tu/ ←اتو
اطوار /at.vār/ اسم. [جمعِ طور] 1. manners, fashions 2. coquettish behaviour[Br], coquetry
اطواری /at.vā.ri/ صفت. coquettish
اظهار /ez.hār/ اسم. [جمع: ـات]
1. making a statement, declaring sth
2. statement, declaration
اِظهارِ عَقیده expressing an opinion

اظهارِ فَضل showing off one's knowledge
اظهارِ نَظر expressing one's views, sounding off
اظهارِ نَظر کردن to express one's views on the matter

اظهارات /ez.hā.rāt/ اسم. [جمعِ اظهار]
statements, remarks
□ اظهاراتِ اَخیرِ امیرِ کویت از نظرِ دولتِ ایران دوستانه نیست.
The Iranian government does not consider the recent statements of the Emir of Kuwait as friendly.

اظهار کردن /ez.hār.kar.dan/ مصدر متعدی.
نیز اِظهار داشتن
to state sth, to declare sth, to make a statement, to remark sth

اظهارنامه /ez.hār.nā.me/ اسم.
a declaration form, declaration
اظهارنامهٔ گُمرکی a customs declaration
اظهارنامهٔ مالیاتی a declaration of income, a tax return

اعاده /e.'ā.de/ اسم.
giving back sth, returning sb's property etc, restitution
اعادهٔ حِیثیّت returning a person to his/ her former status, rehabilitation
اعادهٔ دادرسی a retrial

اعانات /e'a.nāt/ اسم. [جمعِ اِعانه] donations

اعانه /e.'ā.ne/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اعانات]
a voluntary contribution, donation, handout
اِعانه دادن to make a donation
اِعانه جمع کردن to make a collection, to raise money
□ ما داریم به نفعِ سیل‌زدگانِ شمال اعانه جمع می‌کنیم. شما کمک نمی‌کنید؟
We are making a collection to help the flood victims of the Caspian region. Won't you contribute something?

اعتبار /e'.te.bār/ اسم. [جمع: ـات]
1. credit 2. validity
اعتبارِ اَسنادی [بانک] letter of credit (LC)
بی‌اعتبار 1. discredited 2. invalid
از درجهٔ اِعتبار ساقط شدن to lose its validity, to be cancelled
□ مدّتِ اعتبارِ گذرنامهٔ شما سپری شده است.
I am afraid your passport is no longer valid.

اعتبارات /e'.te.bā.rāt/ اسم. [جمعِ اعتبار]
credits
اِعتباراتِ بانکِ جَهانی World Bank credits

اعتبار داشتن /e'.te.bar.dāš.tan/ مصدر لازم.
1. to be creditworthy 2. to be valid

اعتبارنامه /e'.te.bār.nāme/ اسم. [مجلس]
credentials

اعتباری /e'.te.bā.ri/ صفت.
pertaining to credits, credit [*bef. n*]

اعتدال /e'.te.dāl/ اسم.
1. moderation, temperance 2. [*astro*] equinox
اِعتدالِ بَهاری (رَبیعی) the spring/ vernal equinox (21 March/ 1 Farvardin)
اِعتدالِ پاییزی (خَریفی) the autumn equinox (22 September/ 31 Shahrivar)
در حَدِّ اِعتدال in moderation

اعتدالین /e'.te.dā.leyn/ اسم. [نجوم]
[تثنیهٔ اِعتدال] the two equinoxes at the beginning of spring and autumn

اعتذار /e'.te.zār/ اسم. (= پوزش) apology

اعتراض /e'.te.rāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـات]
protest, objection

اعتراض‌آمیز /e'.te.'rā.zā.miz/ صفت.
of protest, protesting

اعتراض کردن /e'.te.rāz.kar.dan/ مصدر لازم.
to protest to sb about sth, to object to sth

اعتراض‌نامه /e'.te.rāz.nā.me/ اسم.
a letter of protest

اعتراف /e'.te.rāf/ اسم. [جمع: ـ ات] confession, an admission of guilt

اعترافات /e'.te.rā.fāt/ اسم. [جمع اعتراف] confessions

«اِعترافاتِ آوگوستینِ قِدّیس» " The Confessions of St. Augustine "

اعتراف کردن /e'.te.rāf.kar.dan/ مصدر لازم. to confess to a crime etc, to make a confession, to admit one's guilt etc, to come clean

وادار به اعتراف کردن to force a confession from sb, to beat a confession out of sb

اعترافنامه /e'te.rāf.nā.me/ اسم. a written confession, a letter of confession

اعتصاب /e'.te.sāb/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ات] strike, a work stoppage

اِعتصابِ عُمومی a general strike

اِعتصابِ غَذا a hunger strike

در اِعتصاب بودن to be on strike

اعتصابشکن /e'te.sāb.še.kan/ اسم. a strike-breaker, a blackleg

اعتصاب کردن /e'.te.sāb.kar.dan/ مصدر لازم. to go on strike, to come out on strike, to strike

اعتصابی /e'.te.sā.bi/ صفت. who is on strike, striking

کارگرانِ اِعتصابی striking workers

اعتقاد /e'.te.qād/ اسم. [جمع: ـ ات] (= باور) belief, faith, creed

اعتقادات /e'.te.qā.dāt/ اسم. [جمع اِعتقاد] beliefs

اِعتقاداتِ مَذهبی religious beliefs

اعتقاد داشتن /e'.te.qād.dāš.tan/ مصدر لازم. to believe in sb/ sth, to believe that

اعتقادی /e'.te.qā.di/ صفت. pertaining to one's beliefs, of belief

اُصولِ اِعتقادی principles of belief

اعتلا(ء) /e'.te.lā(')/ اسم. the act of raising sth to a high position, exaltation

برای اِعتلایِ هُنرِ ایران to raise Persian art to new heights

اعتماد /e'.te.mād/ اسم. confidence, trust

اِعتمادِ به نَفْس self-confidence

اعتماد کردن /e'.te.mād.kar.dan/ مصدر متعدی. to trust sb

◻ از شدّتِ سوء ظن به هیچکس اعتماد نمی‌کند. *He is so suspicious; he trusts no one.*

اعتنا(ء) /e'.te.nā(')/ اسم. 1. heed, attention 2. notice

بی‌اِعتنا paying no attention, indifferent

اعتنا کردن /e'.te.nā.kar.dan/ مصدر متعدی. to pay attention to sb, to heed sb's advice etc

اعتیاد /e'.ti.yād/ اسم. [جمع: ـ ات] addiction

اعتیاد داشتن /e'.ti.yād.dāš.tan/ مصدر لازم. to be addicted to sth

اعجاب /e'.jāb/ اسم. wonder, marvel

اعجاب‌آور /e'.jā.bā.var/ صفت. wondrous, marvellous[Br], marvelous[Us]

اعجاز /e'.jāz/ اسم. (= مُعجزه) miracle

اعجوبه /o'.ju.be/ اسم. a prodigy, a whiz-kid[Us]

اعداد /a'.dād/ اسم. [جمع عَدد] numbers

اعدام /e'.dām/ اسم. the act of putting sb to death, execution

مُجازاتِ اِعدام capital punishment

اعدام شدن /e'.dām.šo.dan/ مصدر لازم. to be executed

اعدام کردن /e'.dām.kar.dan/ مصدر متعدی. to execute sb, to put sb to death, to hang sb

اعدامی /e'dā.mi/ صفت. اسم. 1. [*adj*] condemned to death, sentenced to death 2. [*n*] sb who is

condemned to death, a prisoner in the death row

اِعراب /e'rāb/اسم. the traditional system of indicating pronunciation in Persian and Arabic by putting diacritical signs above or below consonants to add short vowel sounds, e.g. اِعْراب

اَعراب /a'.rāb/اسم. [جمعِ عَرَب] Arabs

اعراب‌گذاری /e'rāb.go.zā.ri/اسم. the act of applying the *e'rab* system to indicate pronunciation

اِعراب‌گذاریِ کامل using the *e'rāb* system in full for every letter

اعزام /e'.zām/اسم. (= فرستادن) dispatching, sending

اِعزامِ دانشجو به خارج sending students abroad (to continue their education)

اعزام‌کردن /e'.zām.kar.dan/مصدر متعدی. to dispatch forces etc, to send sb on a mission etc

اعزامی /e'.zā.mi/صفت. dispatched, sent

هیئتِ اِعزامیِ ایران به ژاپن
the Iranian mission to Japan

اعشار /a'šār/اسم. [جمعِ عُشر] tenths, tithes

اعشاری /a'.šā.ri/صفت. [ریاضی] (= دَهدهی، دَهگانی) decimal

اعصاب /a'.sāb/اسم. [جمعِ عَصَب] nerves

اعصار /as'.sār/اسم. [جمعِ عَصر] ages

اعضا(ء) /a'.zā(')/اسم. [جمعِ عُضو] 1. members 2. limbs of the body

اَعضایِ بَدَن organs, limbs

اعطا(ء) /e'.tā(')/اسم. bestowing, granting, giving

اِعطاکردن /e'.tā.kar.dan/مصدر متعدی. to bestow/ confer sth on sb, to give sth to sb

اعطایی /e'.tā.'i/صفت. granted, bestowed, given

اعظم /a'.zam/صفت تفضیلی. [از عظیم] greater, greatest, grander, grandest

مَسجدِ اَعظمِ قُم
the Grand Mosque at Qom

اعقاب /a'.qāb/اسم. [جمعِ عَقَب] descendants

اعلا /a'.lā/صفت تفضیلی. [از عالی] نیز اَعلیٰ of superior quality, superior, super, first class

اعلاحضرت /a'.lā.haz.rat/ ← اعلیحضرت

اعلام /a'.lām/اسم. [جمعِ عَلَم] 1. well-known people 2. proper nouns

فِهرستِ اَعلام [کتاب] an index of names

اعلام /e'.lām/اسم. announcement, proclamation, declaration

اِعلامِ جُرم submitting a written statement to the legal authorities, informing them of a crime or misdemeanour[Br]

اِعلامِ حُضور making one's presence known, reporting for duty

اعلام‌کردن /e'.lām.kar.dan/مصدر متعدی. to announce sth, to declare sth, to proclaim, to make a proclamation

اعلامیّه /e'.lā.miy.ye/اسم. announcement, declaration, communiqué

اِعلامیّهٔ جهانیِ حُقوقِ بَشر
the Universal Declaration of Human Rights

اِعلامیّهٔ شمارهٔ ۵ Communiqué No. 5

اعلان /e'.lān/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات] (= آگهی) notice, advertisement

اِعلانِ جَنگ declaration of war

اعلان‌کردن /e'.lān.kar.dan/مصدر متعدی. 1. to advertise 2. to declare

اعلم /a'.lam/صفت تفضیلی. [از عالِم] more learned, most learned

اعلیحضرت /a'.lā.haz.rat/اسم. نیز اعلاحضرت His Majesty

اَعلیحضرتا! Your Majesty, Sire

اعمّ /a.'am(m)/ صفت تفضیلی. ← **اَخصّ** [از عام]
more common, most common
به طورِ اَعمّ in general
اعماق /a'.māq/ اسم. [جمعِ عُمق] depths
اعمال /a'.māl/ اسم. [جمعِ عَمل] acts, actions, deeds
اَعمالِ شاقّه [زندان] hard labour[Br]
اعمال /e'.māl/ اسم. application, exertion
اِعمالِ زور exerting force
اِعمالِ نُفوذ using one's influence
اعمال کردن /e'.māl.kar.dan/ مصدر متعدی.
to exert, to apply
اعوان و انصار /a'.vā.no.an.sār/ اسم. [ادبی] [جمعِ عون و نصیر]
supporters
اعوجاج /e'.ve.jāj/ اسم. [جمع: ـات] (= کجی)
1. crookedness 2. distortion
اعیاد /a'.yād/ اسم. [جمعِ عید] feast days
اعیان /a'.yān/ اسم. [جمعِ عین] the rich, the affluent
اعیانی /a'.yā.ni/ صفت. اسم. ← عَرصه
1. [*adj*] befitting the rich, luxurious, grand 2. [*n*] anything built on a plot of land, considered as an independent entity, building(s)
بَرادرِ اَعیانی a brother with whom one shares both parents, a full brother
زِندگیِ اَعیانی a grand lifestyle
اغتشاش /eğ.te.šāš/ اسم. [جمع: ـها، ـات]
1. disturbance 2. disorder, confusion
اغتنام /eğ.te.nām/ اسم. (= غَنیمت شمردن)
to value sth, to cherish sth
اِغتنامِ فُرصت seizing the opportunity
اغذیه /ağ.zi.ye/ اسم. [جمعِ غذا]
various food items, foodstuff
مَغازهٔ اَغذیه‌فروشی a food shop, a delicatessen, a deli
اغراض /ağ.rāz/ اسم. [جمعِ غرض] grudges
اغراق /eğ.rāq/ اسم. exaggeration

اغراق‌آمیز /eğ.rā.qā.miz/ صفت.
exaggerated
اغراق کردن /eğrāq.kar.dan/ مصدر لازم.
to overdo sth, to overact
اغراق گفتن /eğ.rāq.gof.tan/ مصدر لازم.
to exaggerate
اغفال /eğ.fāl/ اسم. 1. deception 2. seduction
اغفال کردن /eğ.fāl.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to deceive sb 2. to seduce sb
اغلاط /ağ.lāt/ اسم. [جمعِ غلط] errors
اَغلاطِ اِملایی spelling mistakes
اغلب /ağ.lab/ قید. often, frequently
اَغلبِ اوقات most of the time, often
اغماض /eğ.māz/ اسم. (= چَشمپوشی)
overlooking sb's mistake etc, turning a blind eye to sth
قابلِ اِغماض negligible
اغما(ء) /eğ.mā(')/ اسم. [پزشکی] coma
«ثُریا در اِغما» "Soraya in a Coma"
به حالتِ اِغما افتادن to go into a coma
اغنیا(ء) /ağ.ni.yā(')/ اسم. [جمعِ غَنی] the rich
اغوا(ء) /eğ.va(')/ اسم. temptation, seduction
اغوا شدن /eğ.vā.šo.dan/ مصدر لازم.
to be tempted
اغواکردن /eğ.vā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to tempt sb to do sth
اغواگر /eğ.vā.gar/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a tempter, a temptress
اغیار /ağ.yār/ اسم. [جمعِ غِیر] strangers, the uninitiated
افادات /e.fā.dāt/ اسم. [جمعِ اِفاده[1]] benefits
افاده[1] /e.fā.de/ اسم. [جمع: ـات] being of benefit, serving a useful purpose
افاده[2] /e.fā.de/ اسم. [گفتار] putting on airs, being haughty
بااِفاده haughty, superior, snobbish

modest, humble بی‌اِفاده

افاضات /e.fā.zāt/ اسم. [جمعِ اِفاضه]
effusions, utterances

افاضه /e.fā.ze/ اسم. [ادبی] [جمع: ـ‌ات]
pouring out a stream of (spiritually uplifting) words

افاغنه /a.fā.ğa.ne/ اسم. [جمعِ اَفغانی]
Afghans (= افغانی‌ها)

اف‌اف(ف) /ef.'ef/ اسم. (= * دَربازکُن)
(door) buzzer, house phone
□ اف‌اف‌شان خراب است.
Their house phone is out of order.

افاقه /e.fā.qe/ اسم. 1. recovery (from an illness) 2. regaining consciousness
3. improvement (in a situation)

افاقه کردن /e.fā.qe.kar.dan/ مصدر لازم.
to prove effective, to bring about an improvement

افت /oft/ اسم. 1. fall, drop
2. shortfall in weight etc
a lowering of educational standards اُفتِ تَحصیلی
ups and downs, fluctuations اُفت و خیز /-o-/

افتادگی /of.tā.de.gi/ اسم. modesty, humility

افتادن /of.tā.dan/ مصدر لازم. to fall,
to fall down, to drop
to be (inadvertently) omitted از قَلَم افتادن

افتاده /of.tā.de/ صفت. 1. fallen
2. humble, modest

افتان و خیزان /of.tā.no.xi.zān/ قید.
staggering along (*ex tr* = falling and rising)

افتتاح /ef.te.tāh/ اسم. (= گُشایش) opening, inauguration
the inauguration ceremony مَراسمِ اِفتتاح

افتتاح کَردن /ef.te.tāh.kar.dan/ مصدر متعدی.
to inaugurate a new building etc

افتتاحیّه /ef.te.tā.hiy.ye/ صفت. ← اِختتامیّه
inaugural
the opening ceremony مَراسمِ اِفتتاحیّه
the inaugural address نُطقِ اِفتتاحیّه

افتخار /ef.te.xār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات]
honour[Br], glory
in honour[Br] of ... به اِفتخارِ ...
a source of pride مایهٔ اِفتخار
به کَسی اِفتخار کردن
to be proud of sb/ sth

افتخارآمیز /ef.te.xā.rā.miz/ صفت.
honourable[Br], glorious

افتخاری /ef.te.xā.ri/ صفت. honorary
an honorary degree دُکترای اِفتخاری

افترا(ء) /ef.te.rā(')/ اسم. slander, calumny

افتضاح /ef.te.zāh/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات]
1. [*n*] disgrace, scandal
2. [*adj*] [*col*] terrible, scandalous
to cause a scandal اِفتضاح بارآوردن

افت کردن /oft.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to have a shortfall نیز اُفت داشتن
2. to decline, to deteriorate

افرا /af.rā/ اسم. [گیاه‌شناسی] maple

افراد /af.rād/ اسم. [جمعِ فَرد] individuals

اِفراز /ef.rāz/ اسم. dividing a jointly-owned plot of land into individual portions, demarcation

افراشتن /af.rāš.tan/ مصدر متعدی.
to raise/ hoist a flag etc
raising the flag اَفراشتنِ پَرچم

افراشته /af.rāš.te/ صفت. hoisted, raised

افراط /ef.rāt/ اسم. (= زیاده‌رَوی) excess, excessiveness, extravagance
going to extremes اِفراط و تَفریط

افراط کردن /ef.rāt.kar.dan/ مصدر لازم.
to overdo sth, to go to excess

افراط گرا(ن) /ef.rāt.ge.rā/ اسم. [سیاست] [جمع: ـ‌یان]
an extremist

افراط گرایانه(ن) /ef.rāt.ge.rā.yā.ne/ صفت.
extreme, extremist [*bef. n*]
extreme views نَظراتِ اِفراط گرایانه

افراط گرایی(ن) /ef.rāt.ge.rā.'i/ اسم.
extremism

افراطی /ef.rā.ti/ اسم. صفت.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌یان، اِفراطیّون]
1. [*n*] an extremist 2. [*adj*] extreme, drastic

افروختن /af.rux.tan/ مصدر لازم/ متعدی.
1. [*vi*] to burn, to glow 2. [*vt*] to kindle, to set ablaze

افروخته /af.rux.te/ صفت. burning, glowing

افریقا /ef.ri.qā/ ← آفریقا

افریقایی /ef.ri.qā.'i/ ← آفریقایی

افزار /af.zār/ ← اَبزار

افزارمند /af.zār.mand/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. an artisan 2. a technician

افزایش /af.zā.yeš/ اسم. the act of increasing, increase, growth, augmentation

افزایش دادن /af.zā.yeš.dā.dan/ مصدر متعدی.
to increase sth, to augment sth

افزایش یافتن /af.zā.yeš.yāf.tan/ مصدر لازم.
to increase [*vi*], to grow, to be increased

افزاینده /af.zā.yan.de/ صفت. نیز فَزاینده
increasing, growing

افزودن /af.zu.dan/ مصدر متعدی/ لازم.
1. [*vt*] to add, to increase 2. [*vi*] to grow

افزودنی /af.zu.da.ni/ صفت. اسم.
1. [*adj*] capable of being added or increased (= قابلِ اَفزایش) 2. [*n*] an additive
permitted additives اَفزودنی‌های مُجاز

افزوده /af.zu.de/ صفت. added

افزون /af.zun/ صفت. [ادبی] نیز فُزون
exceeding (= بیش‌تر، زیادتر)
more than, over, exceeding اَفزون بر
over five thousand people اَفزون بر پَنجهزار نَفر

افزونی /af.zu.ni/ اسم. [ادبی] نیز فُزونی
overabundance, excess in amount or number

افسار /af.sār/ اسم. bridle

افسار زدن /af.sār.a.dan/ مصدر متعدی.
to bridle a horse etc

افسارگسیختگی /af.sār.go.six.te.gi/ اسم.
the state of being unrestrained or unchecked

افسارگسیخته /af.sār.go.six.te/ صفت.
unbridled, unchecked, runaway
runaway inflation تَوَرمِ اَفسارگُسیخته

افسانه /af.sā.ne/ اسم. [جمع: ـ‌ها] legend, fable

افسانه‌ای /af.sā.ne.'i/ صفت. legendary, fabulous
the legendary wealth of Korah/ Croesus ثِروتِ اَفسانه‌ایِ قارون

افسانه‌سرا /af.sā.ne.sa.rā/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان]
a storyteller

افست(ف) /of.set/ اسم. [چاپ]
offset printing, photo-offset

افست کردن /of.set.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to reproduce a book etc by the offset process 2. to pirate a book etc

افستی(ن) /of.se.ti/ صفت. [چاپ] (= اُفست‌شده)
1. reproduced by photo-offset
2. pirated, cheaply printed

افسر[1] /af.sar/ اسم. [ادبی] (= تاج) crown

افسر[2](ن) /af.sar/ اسم. [نظامی] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
an officer (= صاحب‌مَنصب)
a senior officer اَفسرِ اَرشد
junior officers اَفسرانِ جُزء
the officer on duty اَفسرِ نِگهبان
a non-careerist officer who is serving his compulsory military service اَفسرِ وَظیفه

افسردگی /af.sor.de.gi/ اسم. [روانشناسی] depression, the blues[Us]
دچار افسردگی بودن to feel depressed, to suffer from depression

افسردن /af.sor.dan/ مصدر لازم. [ادبی] 1. to become depressed 2. to wilt 3. to freeze

افسرده /af.sor.de/ صفت. 1. sad, depressed 2. wilted

افسرده‌خاطر /af.sor.de.xā.ter/ صفت. sad, depressed, blue[Us], down

افسری /af.sa.ri/ صفت. اسم. 1. [*adj*] pertaining or belonging to an officer, officer [*bef. n*] 2. [*n*] an officer's rank or career
دانشکدهٔ اَفسری the Officers' College

افسوس /af.sus/ اسم. صوت. 1. [*n*] regret(s) 2. [*interj*] Alas! What a pity!

افسوس خوردن /af.sus.xor.dan/ مصدر لازم. to regret sth, to feel sorry, to have regrets

افسون /af.sun/ اسم. charm, spell

افسون کردن /af.sun.kar.dan/ مصدر متعدی. to cast a spell on sb/ sth, to hex, to charm sb/ sth, to bewitch sb

افسونگر /af.sun.gar/ اسم. صفت. (= جادوگر) [جمع: ~ها، ~ان] an enchanter, an enchantress, a charmer 2. [*adj*] using magic 3. charming, ravishing

افشا(ء) /ef.šā(')/ اسم. disclosure, revelation

افشاکردن /ef.šā.kar.dan/ مصدر متعدی. to disclose/ divulge a secret etc, to reveal classified information etc

افشاگر /ef.šā.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a divulger (of secrets)

افشاگرانه /ef.šā.ga.rā.ne/ صفت. revelatory, revealing, exposing

افشاگری(ن) /ef.šā.ga.ri/ اسم. revelation (of usu scandalous nature), exposé

افشان /af.šān/ صفت. اسم. 1. [*adj*] scattered, moving in every direction 2. [*n*] [*farm*] fork 3. spray can, aerosol
موهای اَفشان long loose hair

افشاندن /af.šān.dan/ مصدر متعدی. [ادبی] to spray, to scatter about, to broadcast, to sow (seeds etc)

افشانه(ن) /af.šā.ne/ اسم. [فرهنگستان] spray, aerosol

افشره /af.šo.re/ اسم. (hand-pressed) fruit juice

افضل /af.zal/ صفت تفضیلی. [از فاضل] 1. more learned, most erudite 2. superior to

افطار /ef.tār/ اسم. 1. the act of breaking one's fast 2. a meal ending one's fast

افطارکردن /ef.tār.kar.dan/ مصدر لازم. to break one's fast

افطاری /ef.tā.ri/ اسم. an early supper taken at the end of a day of fasting

افعال /af.'āl/ اسم. [جمع فِعل] 1. acts, deeds 2. [*gram*] verbs
اَفعالِ باقاعده و بی‌قاعده [دستور] regular and irregular verbs

افعی /af.'i/ اسم. [جانورشناسی] viper

افغان[1] /af.ğān/ اسم. (= فُغان) lamentation, wailing

افغان[2] /af.ğān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان، اَفاغنه] a native of Afghanistan, an Afghan

افغانی /af.ğā.ni/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، اَفاغنه] 1. [*n*] a native of Afghanistan, an Afghan 2. *Afghani:* the monetary unit of Afghanistan 3. [*adj*] pertaining to Afghanistan, Afghan
موسیقیِ اَفغانی Afghan music

افق /o.foq/ اسم. [جمع: ~ها، آفاق] horizon

خَطِّ اُفق the horizon, the skyline

افقی /o.fo.qi/ صفت. ⟵ عَمودی horizontal

افکار /af.kār/ اسم. [جمعِ فِکر] thoughts, ideas

اَفکارِ پَریشان a jumble of unrelated thoughts

اَفکارِ عُمومی public opinion

افکندن /af.kan.dan/ مصدر متعدی. (= انداختن) to throw sth, to cast sth

افلاس /ef.lās/ اسم. 1. the state of being destitute 2. insolvency, bankrupcy

افلاس‌نامه /ef.lās.nā.me/ اسم. a certificate of being destitute

افلاطونی /af.lā.tu.ni/ صفت. pertaining to Plato, Platonic, platonic

عِشقِ اَفلاطونی platonic love

افلاک /af.lāk/ اسم. [جمعِ فَلَک] heavens

افلیج /ef.li:j/ صفت. اسم. [پزشکی] (= مَفلوج) 1. [*adj*] paralysed[Br]/ paralyzed[Us], crippled 2. [*n*] a paralysed person, a cripple

افندی /a.fan.di/ اسم. Mr (in Turkish), Effendi, effendi

افواج /af.vāj/ اسم. [جمعِ فوج] 1. groups of people 2. regiments

افواه /af.vāh/ اسم. [جمعِ فُوه] (= دَهان‌ها) 1. mouths 2. hearsay, street talk, grapevine

افواهی /af.vā.hi/ صفت. rumoured[Br]

به طورِ اَفواهی by hearsay, as a rumour[Br], by grapevine

افول /o.ful/ اسم. 1. (of a star etc) setting, going down, disappearing from sight 2. [*fig*] declining

افول کردن /o.ful.kar.dan/ مصدر لازم. 1. (of a star) to set 2. to decline

افیون /af.yun/ اسم. (= تَریاک) opium

افیونی /af.yu.ni/ صفت. 1. addicted to opium 2. made of opium, opiate

مَوادِ اَفیونی opiates

اقارب /a.qā.reb/ اسم. [جمعِ اَقرَب] relatives

اقاریر /a.qā.ri:r/ اسم. [جمعِ اِقرار] confessions

اقاقیا /a.qā.qi.yā/ اسم. [گیاه‌شناسی] locust tree, false acacia

اقالیم /a.qā.li:m/ اسم. [جمعِ اِقلیم] climates, climes

اقامت /e.qā.mat/ اسم. the act of residing or staying in a place, residence

اِجازهٔ اِقامت residence permit

اقامت کردن /e.qā.mat.kar.dan/ مصدر لازم. to stay at a place etc, to reside in a country etc

اقامتگاه /e.qā.mat.gāh/ اسم. residence

اِقامتگاهِ قانونی sb's place of legal residence, domicile

اقامه /e.qā.me/ اسم. 1. the act of performing, staging, holding sth 2. setting up sth, initiating sth

اِقامهٔ دَعوا/ دَعوی bringing legal action against sb

اِقامهٔ نَماز [اسلام] holding a congregational prayer

اقبال /eq.bāl/ اسم. (= بَخت) good fortune, good luck

بَد اِقبال unfortunate, unlucky

خوش اِقبال fortunate, lucky

اقتباس /eq.te.bās/ اسم. borrowing (an idea), adaptation

اقتباس کردن /eq.te.bās.kar.dan/ مصدر متعدی. to borrow an idea etc, to adapt sth

اقتدا(ء) /eq.te.da(')/ اسم. following sb's leadership, walking in sb else's footsteps

اقتدار /eq.te.dār/ اسم. [جمع: ـات] authority, power

بااِقتدار 1. [*adj*] authoritative
2. [*adv*] authoritatively

بی‌اِقتدار without authority

دولتِ بی‌اِقتدار a government that cannot exercise its authority

اقتدارگرا(ن) /eq.te.dār.ge.rā/ صفت. اسم.
1. [*adj*] authoritarian
2. [*n*] an authoritarian

اقتدارگرایی(ن) /eq.te.dar.ge.rā.'i/ اسم.
[سیاست] authoritarianism

اقتراح /eq.te.rāh/ اسم. [جمع: ~ها، ~ات]
(= نَظرخواهی) 1. the act of conducting a survey 2. survey

اقتصاد /eq.te.sād/ اسم.
1. the act of economizing 2. economy 3. economics

اِقتصادِ آزاد a free market economy

اقتصادِ تک‌محصولی a single-product economy

اِقتصادِ دولتی a state controlled economy, a command economy

اِقتصادِ خُرد microeconomics

اِقتصادِ کَلان macroeconomics

عِلمِ اِقتصاد economics

اقتصاددان(ن) /eq.te.sād.dān/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] an economist

اقتصادسنجی(ن) /eq.te.sād.san.ji/ اسم.
econometrics

اقتصادی /eq.te.sā.di/ صفت.
pertaining to economy, economic

اقتصادیّات /eq.te.sā.diy.yāt/ اسم.
(= عِلمِ اقتصاد) economics

اقتضا(ء) /eq.te.zā(')/ اسم. exigency, necessity, need

به اِقتضایِ موقعیّت depending on the circumstances

اقدام /eq.dām/ اسم. [جمع: ~ها، ~ات]
action, move, measure

اقدامات /eq.dā.māt/ اسم. [جمع اِقدام]
moves, measures

□ همهٔ اِقداماتِ مُقتضی به عمل آمد.
All the necessary measures were taken.

اقدام‌کردن /eq.dām.kar.dan/ مصدر لازم.
to take action, to make a move

اقدس /aq.das/ صفت تفضیلی. [از قدّوس]
holier, holiest, more sacred, most sacred

اقرار /eq.rār/ اسم. [جمع: ~ها، اَقاریر]
1. the act of confessing 2. confession, admission of guilt

اقرارکردن /eq.rār.kar.dan/ مصدر لازم.
to confess to a crime etc

اقرارنامه /eq.rār.nā.me/ اسم. 1. confession 2. affidavit

اقران /aq.rān/ اسم. [جمع قِرن] (= هَمگنان)
peers, equals, companions

اقربا(ء) /aq.re.bā(')/ اسم. [جمع قَریب]
(= نَزدیکان) relatives

اقساط /aq.sāt/ اسم. [جمع قِسط]
instalments[Br], installments[Us]

اَقساطِ بدونِ بَهره
interest-free instalments[Br]

اقساطی /aq.sā.ti/ صفت. قید.
1. [*adj*] instalment[Br]/ installment[Us] [*bef. n*]
2. [*adv*] by/ in instalments (= به‌اَقساط)

اقسام /aq.sām/ اسم. [جمع قِسم] kinds

اقشار /aq.šār/ اسم. [جمع قِشر] social strata

اقصا(ء) /aq.sā(')/ صفت تفضیلی. [از قاصی]
نیز اقصیٰ farther, farthest

در اَقصایِ عالَم in the farthest regions of the world

□ در اقصایِ عالم بگشتم بسی (سعدی)
I roamed the world far and wide.

اقصر /aq.sar/ صفت تفضیلی. [از قَصیر]
shorter, shortest

اقصیٰ /aq.sā/ ← اقصا

اقلّ /a.qal(l)/ صفت تفضیلی. [از قَلیل] less, least
بَندهٔ اَقلّ [ادبی/ قدیم] I, the humblest slave
حَدِّ اَقلّ (= کَمترین) the least amount, the minimum
اقلّاً /a.qal.lan/ قید. (= دَستِ کَم) at least
اقلام /aq.lām/ اسم. [جمعِ قَلَم] items
اقلّیت /a.qal.liy.yat/ اسم. ⟵ اکثریّت minority
اَقلّیت‌های مَذهبی religious minorities
اقلیدسی /eq.li.do.si/ صفت. pertaining to Euclid, Euclidean
هِندسهٔ اِقلیدسی Euclidean geometry
اقلیم /eq.li:m/ اسم. [جمع: ـ ها، اَقالیم] 1. climate 2. region
اقلیم‌شناسی(ن) /eq.lim.še.nā.si/ اسم. climatology
اقلیمی /eq.li:.mi/ صفت. climatic
شَرایطِ اِقلیمی climatic conditions
اقمار /aq.mār/ اسم. [جمعِ قَمَر] moons, satellites
اقماری /aq.mā.ri/ صفت. pertaining to moons, satellite [*bef. n*]
شَهرک‌های اَقماری satellite towns
اقناع /eq.nā'/ اسم. the act of satisfying sb, convincing sb
اقناع کردن /eq.nā'.kar.dan/ مصدر متعدی. to satisfy sb, to convince sb of sth
اقوال /aq.vāl/ اسم. [جمعِ قول] sayings
اقوام /aq.vām/ اسم. [جمعِ قوم] 1. ethnic groups 2. relatives
اقیانوس /oq.yā.nus/ اسم. [جغرافیا] ocean
اُقیانوسِ آرام the Pacific (Ocean)
اُقیانوسِ اَطلس the Atlantic (Ocean)
اُقیانوسِ مُنجمدِ جُنوبی the Antarctic (Ocean)
اُقیانوسِ مُنجمدِ شُمالی the Arctic (Ocean)
اُقیانوسِ هِند the Indian Ocean

اقیانوس‌شناس(ن) /oq.yā.nus.še.nās/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان] an oceanographer
اقیانوس‌شناسی(ن) /oq.yā.nus.še.nā.si/ اسم. oceanography
اقیانوسیّه /oq.yā.nu.siy.ye/ اسم. [جغرافیا] Oceania
اکابر /a.kā.ber/ اسم. [جمعِ اَکبر] (= بُزرگسالان) adults
کِلاسِ اَکابر [سابق] a literacy class for adults
اکاذیب /a.kā.zi:b/ اسم. [جمعِ اُکذوبه] lies, falsehoods
نَشرِ اَکاذیب disseminating falsehoods
اکازیون(ف) /o.kā.zi.yon/ اسم. bargain
اکالیپتوس(ف) /o.kā.lip.tus/ اسم. [گیاه‌شناسی] eucalyptus
اکبر /ak.bar/ صفت تفضیلی. [از کَبیر] ⟵ اَصغر 1. greater, greatest 2. older, senior, major
دُبِّ اَکبر [نُجوم] Ursa Major, the Plough[Br], the Big Dipper[Us]
اکتاو(ف) /ok.tāv/ اسم. [موسیقی] octave
اکتبر(ف) /ok.tobr/ اسم. (the month of) October
اکتساب /ek.te.sāb/ اسم. acquisition, acquiring
اکتسابی /ek.te.sā.bi/ صفت. acquired
□ در این فکر بودم که شجاع بودن در بشر ذاتی است یا اکتسابی.
I was wondering whether bravery in men is an innate quality or an acquired one.
اکتشاف /ek.te.šāf/ اسم. [جمع: ـ ات] exploration
اکتشافات /ek.te.šā.fāt/ اسم. [جمعِ اِکتشاف] explorations, discoveries
اکتشافی /ek.te.šā.fi/ صفت. exploratory
پَروازِ اِکتشافی/ شِناسایی a reconnaissance flight

اکتفا(ء) /ek.te.fā(')/ اسم. contenting oneself with sth, finding sth sufficient/adequate

اکتفاکردن /ek.te.fā.kar.dan/ مصدر لازم. to content oneself with sth, to find sth sufficient, to make do with sth

اکثر /ak.sar/ صفت تفضیلی. [از کثیر] ← اقلّ more, most

حدِّ اَکثر (= بیشترین) the maximum

اکثراً /ak.sa.ran/ قید. 1. mostly 2. most of the time, often, more often than not

اکثریّت /ak.sa.riy.yat/ اسم. ← اقلیّت the majority

اکراد /ak.rād/ اسم. [جمعِ کُرد] (= کُردها) the Kurds

اکرام /ek.rām/ اسم. the act of honouring[Br] sb, showing kindness, hospitality

اکران(ف) /ek.rān/ اسم. [سینما] screen

اکران‌کردن /ek.rān.kar.dan/ مصدر متعدی. to exhibit a film etc, to screen sth

اکراه /ek.rāh/ اسم. 1. reluctance 2. dislike 3. compulsion, coercion

با نَهایتِ اِکراه most reluctantly

اکسایش(ن) /ok.sā.yeš/ اسم. [شیمی] (= اُکسیداسیون) oxidation

اکسپرس(ف) /eks.pe.res/ صفت. express

پُستِ اِکسپرس (= پُستِ پیشتاز) express mail[Br], special delivery[Us]

اکسل(ف) /ak.sel/ اسم. [خودرو] axle

اَکسلِ عَقب the back axle

اکسید(ف) /ok.sid/ اسم. [شیمی] oxide

اُکسیدِ روی zinc oxide

اُکسیدِ سُرب lead oxide

اکسیداسیون(ف) /ok.si.dā.si.yon/ اسم. [شیمی] (= اُکسایش) oxidation

اکسیر /ek.sir/ اسم. elixir

اِکسیرِ حَیات the elixir of life

اکسیژن(ف) /ok.si.žen/ اسم. [شیمی] oxygen

اکسیژنه(ف) /ok.si.že.ne/ اسم. [شیمی] oxygenated

آبِ اُکسیژنه hydrogen peroxide, peroxide

اکل /akl/ اسم. eating (in Arabic)

اَکلِ از قفا [ضرب‌المثل] doing sth in a roundabout way

اکلیل /ek.li:l/ اسم. (= ۲. دیهیم) 1. [*lit*] crown, diadem 2. [*bot*] corymb 3. bronze powder

اکلیلِ کوهی [گیاه‌شناسی] rosemary

اکلیلی /ek.li.li/ صفت. 1. coronary 2. resembling or pertaining to bronze powder

شَریانِ اِکلیلی [کالبدشناسی] coronary artery

اکمل /ak.mal/ صفت تفضیلی. [از کامل] more perfect, most perfect

به نَحوِ اَکمل in the best possible way, in the most perfect manner

اکناف /ak.nāf/ اسم. [جمعِ کَنَف] frontiers, outlying regions, distant parts

اکنون /ak.nun/ اسم. قید. 1. [*n*] present time 2. [*adv*] now, at present

اکوسیستم(ف) /e.ko.sis.tem/ اسم. [زیست‌شناسی] ecosystem

اکولوژی(ف) /e.ko.lo.ži/ اسم. (= بوم‌شناسی) ecology

اکیپ(ف) /e.kip/ اسم. (= گروهِ مُجهّز) team, crew

اکید /a.kid/ صفت. 1. strict 2. emphatic

دَستورِ اَکید strict orders

اکیداً /a.ki.dan/ قید. strictly

اگر /a.gar/ حرف. (= چنانچه، هَرگاه) if

اگرنه (= درغیرِ این‌صورت) if not, otherwise

اگرچه /a.gar.če/ حرف. (= هَرچند) although, though, even though

اگزما⁽ف⁾ /eg.ze.mā/اسم. [پزشکی] eczema

اگزوز⁽ف⁾ /eg.zoz/اسم. [خودرو]
the exhaust pipe

اگزیستانسیالیست⁽ف⁾ /eg.zis.tan.si.yā.list/
اسم. [فلسفه] an existentialist

اگزیستانسیالیسم⁽ف⁾ /eg.zis.tan.si.ya.lism/
اسم. [فلسفه] (= اِصالتِ وُجود)
existentialism

اگو⁽ف⁾ /e.gu/اسم. (= فاضلاب) 1. sewer
2. the sewage system

اگوست⁽ف⁾ /o.gust/ ← اوت

الّا /el.lā/قید. except, save, but,
except for

اِلّا این‌که except that

الاغ /o.lāğ/اسم. [جانورشناسی] (= خَر)
donkey, ass

اُلاغ نَر jackass, he-ass

مادهٔ اُلاغ jenny-ass

الّاکلنگ /al.lā.ko.lang/اسم. see-saw,
teeter-totter[Us]

الآن /al.'ān/قید. just now, right away

الاه /e.lāh/ ← اِله

الاهه /e.lā.he/ ← اِلهه

الاهی /e.lā.hi/ ← اِلهی

الباقی /al.bā.qi/اسم. [حساب]
the remainder, the balance

البته /al.bat.te/قید. of course, certainly

البسه /al.ba.se/اسم. [جمعِ لِباس] garments,
costumes

التجا(ء) /el.te.jā(')/اسم. [جمع: التجاآت]
the act of seeking refuge (= پناه بردن)

التزام /el.te.zām/اسم. [جمع: ـات]
1. the act of accompanying sb
2. undertaking sth (= تعهّد)

در اِلتزامِ رِکاب in the company of
(some high personage)

التزام دادن /el.te.zām.dā.dan/مصدر لازم.
to undertake, to sign an undertaking

التزام‌گرفتن /el.te.zām.ge.ref.tan/مصدر لازم.
to obtain an undertaking from sb

التزامی /el.te.zā.mi/صفت. [دستور]
subjunctive

التفات /el.te.fāt/اسم. [جمع: ـها، ـات]
1. attention 2. favour[Br]

اِلتفاتِ شما زیاد! [گفتار/ سابق]
Thank you very much. (*ex tr* = May
your favours[Br] grow manifold.)

التفات‌کردن /el.te.fāt.kar.dan/مصدر.
1. to pay attention [محترمانه]
2. to give sth, to donate sth

□ التفات می‌فرمایید بنده چه عرض می‌کنم؟
Are you listening to what I am telling you?

التقاط /el.te.qāt/اسم. the act of picking
and combining elements from different
places

التقاطی /el.te.qā.ti/صفت. [فلسفه] eclectic

التماس /el.te.mās/اسم. entreaty,
supplication

اِلتماسِ دُعا! Please pray for me/ us.

التماس به درگاه خداوند
prayers and supplications

التماس‌کردن /el.te.mās.kar.dan/مصدر لازم.
to beg sb for sth, to plead with sb for sth,
to beseech, to entreat

التهاب /el.ta.hāb/اسم. [جمع: ـات]
1. a burning sensation because of heat
or excitement 2. [*med*] inflammation

التیام /el.ti.yām/اسم. healing of a wound

التیام‌ناپذیر /el.ti.yām.nā.pa.zir/صفت.
that will not heal, unhealable

التیام یافتن /el.ti.yām.yāf.tan/مصدر لازم.
نیز اِلتیام پذیرفتن (of a wound) to heal [*vi*]

الجزایری /al.ja.zā.ye.ri/صفت. اسم. [جغرافیا]
[جمع: ـها، ـان] 1. [*adj*] pertaining to
Algeria, Algerian 2. [*n*] a native of
Algeria, an Algerian

الحاد /el.hād/ اسم. 1. atheism 2. heresy, apostasy

الحادی /el.hā.di/ صفت. atheistic, heretical, apostatical

نَشریّاتِ اِلحادی
publications preaching atheism

الحاق /el.hāq/ اسم. [جمع: ـات] (= پیوستن)
1. the act of joining sth 2. being annexed

الحاقی /el.hā.qi/ صفت. added, annexed, affixed

الحاقیّه /el.hā.qiy.ye/ اسم. addendum (*pl* addenda), supplement

الحان /al.hān/ اسم. [جمعِ لَحن] songs, melodies

الحقّ /al.haq(q)/ قید. truly, in truth, verily, forsooth

اَلحقّ و الانصاف
in all fairness

الحمد /al.hamd/ اسم. [اسلام] *Al-hamd:* the name of the opening *sura* of the Qur'an

الحمدالله /al.ham.do.lel.lāh/ دعا. [اسلام]
Praise the Lord! Thank God!

الخ /e.lax/ کوته. (= اِلیٰ آخر)
and so on and so forth

الزام /el.zām/ اسم. [جمع: ـات]
1. necessity, requirement
2. compulsion

الزام‌آور /el.zā.mā.var/ صفت. binding, compulsory

الزاماً /el.zā.man/ قید. necessarily

الزامی /el.zā.mi/ صفت. compulsory, obligatory, required

الساعه /as.sā.'e/ قید. in a moment, presently

السنه /al.sa.ne/ اسم. [جمعِ لِسان] languages

مَدرسهٔ اَلسنهٔ شَرقیّه
School of Oriental Languages

الصاق /el.sāq/ اسم. the act of affixing sth to sth, attaching

اِلصاقِ تَمبر
attaching stamps to an envelope etc

الصاقی /el.sā.qi/ صفت. attached, affixed

الغا(ء) /el.ğā(')/ اسم. the act of abolishing sth, abolition, abrogation, cancellation

اِلغایِ بَردگی/ بَرده‌داری
abolition of slavery

الغرض /al.ğa.raz/ قید. The point is ...

الف /a.lef/ اسم. 1. *Alef:* the first letter of the Persian alphabet 2. anything slender resembling the form of alef

الفاظ /al.fāz/ اسم. [جمعِ لَفظ] words

الفبا(ء) /a.lef.bā(')/ اسم. the alphabet

به تَرتیبِ حُروفِ اَلفبا
in alphabetical order

الفبایی /a.lef.bā.'i/ صفت. alphabetic, alphabetical

الفت /ol.fat/ اسم. 1. the act of getting used to sb, becoming familiar with 2. friendship, companionship

القاب /al.qāb/ اسم. [جمعِ لَقب] titles, honorifics

القا(ء) /el.qā(')/ اسم. [جمع: القاآت]
1. suggesting an idea to sb, suggestion
2. [*phys*] induction

اِلقایِ شُبهه
planting a false notion in sb's mind, misleading sb

القاکردن /el.qā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to suggest an idea to sb

القایی /el.qā.'i/ صفت. 1. suggested
2. [*phys*] inducted

القصّه /al.qes.se/ قید. as I was saying ...

الک /a.lak/ اسم. sieve, hair sieve

الک‌کردن /a.lak.kar.dan/ مصدر متعدی.
to sift sth, to pass sth through a sieve

الکتروآنسفالوگرافی (ف)
/e.lek.te.ro.'ān.se.fā.lo.ge.rā.fi/ اسم. [پزشکی]
electroencephalography

الکتروآنسفالوگرام(ف) /e.lek.te.ro.'ān.se.fā.lo.ge.rām/ اسم. [پزشکی]
electroencephalogram (EEG)
الکترواستاتیک(ف) /e.lek.te.ro.es.tā.tik/ صفت.
electrostatic (= ایستانبرقی)
الکترود(ف) /e.lek.te.rod/ اسم. electrode
اِلکترودِ جوشکاری welding electrodes
الکتروشیمی(ف) /e.lek.te.ro.ši.mi/ اسم.
electrochemistry (= بَرقاشیمی)
الکتروکاردیوگرام(ف)
/e.lek.te.ro.kār.di.yo.ge.rām/ اسم. [پزشکی]
electrocardiogram (ECG, EKG)
الکترولیز(ف) /e.lek.te.ro.liz/ اسم. electrolysis
الکترومغناطیس /e.lek.te.ro.meğ.nā.tis/
اسم. (= بَرقاطیس) electromagnetics
الکتروموتور(ف) /e.lek.te.ro.mo.tor/ اسم.
an electric motor
الکترون(ف) /e.lek.te.ron/ اسم. [فیزیک]
electron(s)
الکترونیک(ف) /e.lek.te.ro.nik/ اسم.
electronics
الکترونیکی /e.lek.te.ro.ni.ki/ صفت.
electronic
الکتریسیته(ف) /e.lek.te.ri.si.te/ اسم. (= بَرق)
electricity
اِلکتریسیتهٔ ساکن (= ایستانبَرق)
static electricity
الکتریکی /e.lek.ti.ri.ki/ صفت. اسم. (= بَرقی)
1. [*adj*] electric, electrical
2. [*n*] an electrician
مَغازهٔ اِلکتریکی a shop selling electrical goods
الکل(ف) /al.kol/ اسم. [شیمی] alcohol
اَلکلِ چوب / صَنعتی methylated spirit, methyl alcohol
اَلکلِ سِفید / طِبّی ethanol, ethyl alcohol, surgical spirit[Br], rubbing alcohol[Us]
الکل‌سنج /al.kol.sanj/ اسم. alcoholmeter

الکلی /al.ko.li/ صفت. اسم.
1. [*adj*] alcoholic 2. [*n*] an alcoholic
غیرِاَلکلی non-alcoholic
نوشیدنی‌های اَلکلی alcoholic beverages
الکلیسم(ف) /al.ko.lism/ اسم.
addiction to alcohol, alcoholism
الکن /al.kan/ صفت. unable to speak properly, stammering
زَبانِ اَلکن a stammering tongue
الکی /a.la.ki/ صفت. قید. [گفتار]
1. [*adj*] nonsensical, unfounded
2. [*adv*] uselessly, in vain, for no good reason
الکی‌خوش /a.la.ki.xoš/ صفت. [گفتار]
happy-go-lucky
الگو /ol.gu/ اسم. pattern
الگوبرداری /ol.gu.bar.dā.ri/ اسم. the act of copying sth, using sth as a model
الگوریتم(ف) /al.go.ritm/ اسم. [ریاضی]
algorithm
الله /al.lāh/ اسم. [اسلام] God, *Allah*
الم /e.lam, ā.lām/ اسم. [جمع: آلام] pain, agony
الماس /al.mās/ اسم. diamond
اَلماسِ شیشه‌بُری a glass-cutter
اَلماسِ صَنعتی industrial diamond(s)
الماس‌نشان /al.mās.ne.šān/ صفت.
studded with diamonds, diamond-studded
المپیاد(ف) /o.lam.pi.yād/ اسم. [ورزش]
Olympiad
المپیک(ف) /o.lam.pik/ صفت. [ورزش]
Olympic, Olympics
مُسابقاتِ اُلمپیک the Olympic Games, the Olympics
کُمیتهٔ مِلّیِ اُلمپیک
the National Olympic Committee
المثنّی /al.mo.san.nā/ اسم. a validated duplicate copy, an exact copy

اَلم‌شنگه /a.lam.šan.ge/اسم. [گفتار] a display of anger and emotion, scandal, scene

اَلم‌شنگه برپا کردن to create/ make a scene

النگو /a.lan.gu/اسم. bangle, bracelet

الو[1] /a.low/اسم. [گفتار] a flaming fire

الو[2 (ف)] /a.low/اسم. (در تلفن) Hello!

الواح /al.vāh/اسم. [جمعِ لوح] tablets

الوار[1] /al.vār/اسم. timber, lumber[Us]

الوار[2] /al.vār/اسم. (= لُرها) inhabitants of Luristan, the Lurs

الواط /al.vāt/اسم. [جمعِ لوطی] lewd persons, libertines

الواطی /al.vā.ti/اسم. lewdness, immoral behaviour[Br]

الوان /al.vān/اسم. صفت. [جمعِ لون] 1. [*n*] colours[Br] 2. [*adj*] coloured[Br], colourful[Br]

کاغذِ اَلوان coloured[Br] paper

الوگرفتن /a.low.ge.ref.tan/مصدر لازم. [گفتار] to burst into flames, to catch fire

الوهیّت /o.lu.hiy.yat/اسم. (= خُدایی) divinity, godhood

اله /e.lah/اسم. a god, a divinity

الهام /el.hām/اسم. [جمع: ـها، ـات] inspiration

سَرچشمهٔ اِلهام a/ the source of inspiration

الهام‌بخش /el.hām.baxš/صفت. inspiring

الهام بخشیدن /el.hām.bax.ši.dan/مصدر متعدی. to inspire sb to do sth, to give/ offer/ provide inspiration

الهام‌گرفتن /el.hām.ge.ref.tan/مصدر لازم. to be inspired by sb/ sth, to seek inspiration from sb/ sth, to derive/ draw inspiration from sb/ sth

الهه /e.lā.he/اسم. a goddess

دیانا، اِلههٔ جَنگل Diana, the goddess of the forest

الهی[1] /e.lā.hi/صفت. divine, godly

الهی[2] /e.lā.hi/دعا. O God! O Lord!

الهیّات /e.lā.hiy.yāt/اسم. [جمعِ اِلهیّه] theology, divinity

دانشکدهٔ اِلهیّات School of Theology

الی /e.lā/حرف. 1. to, towards 2. until

اِلیٰ یومِ قیامت until the Day of Judgement

الیٰ‌آخر /e.la.'ā.xar/قید. نیز اِلخ and so on and so forth

الیاف /al.yāf/اسم. [جمعِ لیف] fibres[Br]/ fibers[Us]

اَلیافِ طَبیعی natural fibres[Br]

اَلیافِ مَصنوعی synthetic fibres[Br]

اَلیافِ نوری optical fibres[Br]

الی‌الابد /e.lal.'a.bad/قید. (= تاابد) forever, ever after

الی‌غیرالنهایه /e.lā.ğey.ron.na.hā.ye/قید. (= تا بی‌نهایت) to infinity

الیم /a.li:m/صفت. (= دَردناک) painful

عَذابِ اَلیم most painful torment

ام.آر.آی.[(ف)] /em.'ār.'āy/اسم. [پزشکی] magnetic resonance imaging (MRI)

امّا /am.mā/قید. (= وَلی، وَلیکن) but, however

اَمارات /a.mā.rāt/اسم. [جمع: اَماره] (= قَرائن و شواهد) circumstantial evidence

اِمارات /e.mā.rāt/اسم. [جمعِ اِمارت] emirates

امارت /e.mā.rat/اسم. [جمع: اِمارات] the domain of an emir, *emirate*

اماره /a.mā.re/اسم. [حقوقی] [جمع: اَمارات] indication, sign, clue

امّاره /am.mā.re/صفت. that leads one to sinful acts, concupiscible

نفسِ امّاره the concupiscible appetite

اماکن /a.mā.ken/ اسم. [جمعِ مَکان] places, buildings

اِدارهٔ اَماکن a government or municipal office overseeing public places

اَماکنِ عُمومی public places and buildings

اَماکنِ مُتبرّکه the holy sites

اماله /e.mā.le/ اسم. [پزشکی] (= تَنقیه) enema

آبِ اِماله an enema solution

اماله‌کردن /e.mā.le.kar.dan/ مصدر متعدی. to give/ administer an enema

امام /e.mām/ اسم. [اسلام] [جمع: ـ‌ها، ـان] a religious leader, an ***Imam***

اِمامِ جُمعه the leader of the Friday prayers in the city's main mosque

اِمامِ زَمان the 12th (Shiite) Imam, the Absent Imam

دَوازده اِمام the Twelve (Shiite) Imams

امامت /e.mā.mat/ اسم. [اسلام] the mission of an Imam, imamate, imamship

امامزاده /e.mām.zā.de/ اسم. [اسلام] 1. a son or descendant of an Imam 2. a shrine where a descendant of an Imam is believed to be buried

امان /a.mān/ اسم. 1. safety, security 2. protection, safekeeping 3. mercy, respite, quarter

به اَمانِ خُدا! God be with you! Goodbye! Godspeed!

امانات /a.mā.nāt/ اسم. [جمعِ اَمانت] parcels, consignments

امانت /a.mā.nat/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَمانات] 1. trustworthiness, honesty 2. sth left in trust with sb 3. consignment

اَمانتِ پُستی a postal parcel

خیانتْ در اَمانت breach of trust

امانتدار /a.mā.nat.dār/ اسم. صفت. 1. [*n*] sb who is holding sth in trust, a trustee 2. [*adj*] trustworthy

امانتداری /a.mā.nat.dā.ri/ اسم. trustworthiness

امانت‌سپار /a.mā.nat.se.pār/ اسم. sb who leaves sth with a bank etc for safekeeping, a truster

امانت‌فروشی /a.man.fo.ru.ši/ اسم. a shop selling second-hand goods on consignment

امانت‌گذاشتن /a.mā.nat.go.zāš.tan/ مصدر متعدی. 1. to leave sth with sb for safekeeping, to trust sb with sth 2. to bury a body in a temporary grave (for reburial later at a permanent site)

امانت‌گرفتن /a.mā.nat.ge.ef.tan/ مصدر متعدی. to borrow sth from sb

□ این کتاب را از پدرم به امانت گرفته‌ام.
I have borrowed this book from my father.

امان خواستن /a.mān.xās.tan/ مصدر. (of bandits and criminals) to plead for mercy, to ask for a safe-conduct

امان دادن /a.mān.dā.dan/ مصدر متعدی. to spare an enemy's life

امان‌نامه /a.mān.nā.me/ اسم. a letter guaranteeing a person will escape punishment if he or she surrenders, pardon, safe-conduct

امانی /a.mā.ni/ صفت. pertaining to consignments, on consignment

فُروشِ اَمانی selling goods on consignment

امّا و اگر /am.mā.vo.a.gar/ اسم. (bothersome) conditions, ifs and buts

بدونِ امّا و اگر unquestioningly

امّا و اگر گذاشتن to impose difficult conditions

امپراتور(ف) /em.pe.rā.tur/ اسم. نیز اِمپراطور
an/ the emperor

امپراتوری /em.pe.rā.tu.ri/ اسم. نیز امپراطوری
empire

اِمپراتوری بریتانیا — the British Empire

امپریالیست(ف) /am.pe.ri.yā.list/ اسم. [سیاست]
an imperialist

امپریالیستی /am.pe.ri.yā.lis.ti/ صفت.
imperialistic, imperialist [*bef. n*]

امپریالیسم(ف) /am.pe.ri.yā.lism/ اسم. [سیاست]
imperialism

امّت /om.mat/ اسم. [اسلام] [جمع: اُمم]
the nation of Islam, the *Umma*

امتحان /em.te.han/ اسم. [جمع: ~ها، ~ات]
1. examination (= آزمون)
2. trial exam, test

اِمتحاناتِ نَهایی — final exams, finals
اِمتحانِ تَجدیدی — a make-up exam
اِمتحانِ شَفاهی — an oral exam
اِمتحانِ کَتبی — a written exam
اِمتحانِ وُرودی — an entrance exam
در اِمتحان رَد شدن — to fail an exam
در اِمتحان قَبول شدن — to pass an exam, to succeed in an exam

امتحان دادن /em.te.hān.dā.dan/ مصدر لازم.
to take an examination, to sit for an exam

امتحان کردن /em.te.hān.kar.dan/ مصدر متعدی.
to examine sb/ sth, to test sb/ sth, to try sb/ sth

امتحانی /em.te.hā.ni/ صفت. قید.
1. [*adj*] pertaining to an exam, exam [*bef. n*]
2. [*adv*] on a trial basis

سئوالاتِ اِمتحانی — examination questions
وَرقهٔ اِمتحانی — a large sheet of ruled paper, legal cap[Us]

امتداد /em.te.dād/ اسم.
1. extension, continuation 2. a parallel line or course

در اِمتدادِ — along

□ داشتیم در امتدادِ جادّهٔ آبادان به خرّمشهر پیش می‌رفتیم که یک تانکِ دشمن را از دور دیدیم.
We were advancing along the Abadan-Khorramshahr highway, when we spotted an enemy tank in the distance.

امتداد دادن /em.te.dād.dā.dan/ مصدر متعدی.
to extend a line etc

امتزاج /em.te.zāj/ اسم. (= آمیختگی)
1. mixing together, blending 2. mixture

امتعه /am.ta.'e/ اسم. [جمعِ مَتاع] (= کالاها)
goods

اَمتعهٔ وَطنی [سابق] — domestic goods, Iranian products

امتلاء /em.te.lā(')/ اسم.
fullness, repletion

اِمتلاءِ مِعده — having had too much to eat, an attack of indigestion

امتناع /em.te.nā'/ اسم.
1. refusal
2. abstention

امتناع کردن /em.te.nā'.kar.dan/ مصدر لازم.
to refuse sth, to abstain from doing sth

امتنان /em.te.nān/ اسم.
gratitude, thankfulness

اِظهارِ اِمتنان کردن — to express one's gratitude

امتیاز /em.ti.yāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ات]
1. privilege 2. concession
3. [*sport*] point(s) scored

اِمتیازِ مُثبت — plus
اِمتیازِ مَنفی — minus

امتیاز دادن /em.ti.yāz.dā.dan/ مصدر متعدی.
1. to give a concession 2. to allow one's opponent to score

امتیاز گرفتن /em.ti.yāz.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
1. to get a concession
2. to score a point

امتیازنامه /em.ti.yāz.nā.me/ اسم.
a concessionary agreement, concession

امتیازی /em.ti.yā.zi/ صفت.
1. concessionary 2. pertaining to points scored

□ این دو تیم هردو ۱۱ امتیازی هستند.
These two teams are tied with 11 points each.

امثال /am.sāl/ اسم. [جمعِ ۱) مَثَل ۲) مِثل]
1. proverbs, sayings 2. similar things, the like

امثله /am.sa.le/ اسم. [جمعِ مِثال] examples

امحا(ء) /em.hā(')/ اسم. obliteration, destruction, annihilation

اِمحاء مَزارعِ خَشخاش destruction of cultivated poppy fields

امداد /em.dad/ اسم. help, assistance, relief

امداد خواستن to call for help, to send an S.O.S. message

امدادرسان /em.dād.ra.sān/ اسم.
[جمع: ـها، ـان] (= اِمدادگر)
a relief worker

امدادرسانی ⁽ⁿ⁾ /em.dād.ra.sā.ni/ اسم.
a relief operation

امدادگر ⁽ⁿ⁾ /em.dād.gar/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
an aid worker, a relief worker, a rescue worker

امدادی /em.dā.di/ صفت. pertaining to relief work, relief [*bef. n*]

دُوِ اِمدادی a relay race

امر /amr/ اسم. [جمع: ۱) اَوامر ۲) اُمور]
1. order, command 2. affair

اَمر به مَعروف [اسلام] ← نَهی از مُنکر
enjoining the good

اَمرِ خِیر a prospective marriage

فِعلِ اَمر [دستور] the imperative

اَمر و نَهی کردن /-o-/ to give orders

□ امر بفرمایید. *What can I do for you?*

امرارمعاش /em.rā.re.ma.'āš/ اسم.
making a living, earning one's livelihood

امراض /am.rāz/ اسم. [جمعِ مَرَض] (= بیماری‌ها)
diseases

امرا(ء) /o.ma.rā(')/ اسم. [جمعِ اَمیر] emirs, commanders

اُمرایِ اَرتش
generals (of the armed forces)

امربر /amr.bar/ اسم. [نظامی] an orderly

امرداد /a.mor.dād/ ← مُرداد

امرکردن /amr.kar.dan/ مصدر لازم.
to command/ order sb to do sth, to give a command

امرود /am.rud/ اسم. [گیاه‌شناسی]
1. wild pear 2. [*lit*] pear

امروز /em.ruz/ اسم. قید. 1. [*n*] this day
2. [*adv*] today

اِمروز و فَردا کردن to fail to do sth by a given date and always promise the next day

امروزه /em.ru.ze/ قید. nowadays

امروزی /em.ru.zi/ صفت. modern, contemporary

امریکا /em.ri.kā/ اسم. [جغرافیا] (= آمریکا)
1. America 2. the United States (USA)

اِمریکایِ جُنوبی South America

اِمریکایِ شُمالی North America

اِمریکایِ مَرکَزی Central America

اِمریکایِ لاتین Latin America

امریکایی /em.ri.kā.'i/ صفت. اسم. (= آمریکایی)
1. [*adj*] pertaining to the United States, American, U.S., [*col*] Yankee
2. [*n*] an American, a U.S. citizen, a Yankee

امریّه /am.riy.ye/ اسم. (written) order(s)

امساک /em.sāk/ اسم. the act of being abstemious, abstemiousness, abstinence

امساک کردن /em.sāk.kar.dan/ مصدر لازم. to refrain from eating too much, to be abstemious

امسال /em.sāl/ اسم. قید. 1. [n] this year 2. [adv] this year

امشب /em.šab/ اسم. قید. 1. [n] this night 2. [adv] tonight

امشی /em.ši/ اسم. (old brand-name for an) insecticide

امشی زدن /em.ši.za.dan/ مصدر متعدی. [گفتار] 1. to spray insecticide 2. to expel unwanted personnel etc

امضا(ء) /em.zā(')/ اسم. signature, autograph

جَعلِ اِمضا forging sb's signature

کتابِ اِمضا شده an autogaphed book

امضاکردن /em.zā.kar.dan/ مصدر متعدی. to sign sth, to put one's signature underneath sth, to autograph sth

امضاکننده /em.zā.ko.nan.de/ اسم. [جمع: ـ‌ها، امضاکنندگان] a signatory

ما اِمضاکنندگانِ زیر ... We, the undersigned, ...

امعا(ء) و احشا(ء) /am.'ā.'o.'ah.šā(')/ اسم. [کالبدشناسی] (= اَندرونه) the viscera, the entrails

امکان /em.kān/ اسم. [جمع: ـات] being possible/ feasible, possibility

امکانات /em.kā.nāt/ اسم. [جمع اِمکان] possibilities, facilities

امکانپذیر /em.kān.pa.zir/ صفت. (= شُدنی، مُمکن) possible, feasible

امکان داشتن /em.kān.dāš.tan/ مصدر لازم. (= شُدن) to be possible/ feasible

امکنه /am.ka.ne/ اسم. [جمع مَکان] places, locations

امل /a.mal/ اسم. [جمع: آمال] (= آرزو) desire, wish

امُّل /om.mol/ صفت. [گفتار] old-fashioned

املاح /am.lāh/ اسم. [جمع مِلح] (= نَمک‌ها) salts

اَملاحِ نُقره silver salts

املاک /am.lāk/ اسم. [جمع مِلک] estates, landed properties, real estate[Us]

املا(ء) /em.lā(')/ اسم. 1. dictation 2. spelling

املایی /em.lā.'i/ صفت. pertaining to spelling, spelling [bef. n]

غَلطِ اِملایی a spelling mistake

املاگفتن /em.lā.gof.tan/ مصدر متعدی. to give a dictation

املت(ف) /om.let/ اسم. [خوراکی] omelette/ omelet[Us]

اُملتِ پَنیر a cheese omelette

اُملتِ قارچ an omelette with mushrooms

اُملتِ گوجه‌فرنگی a tomato omelette

امم /o.mam/ اسم. [جمع اُمّت] Islamic nations

امن /amn/ صفت. ⟵ ناامن safe, secure

خانهٔ اَمن a safe house

امن بودن /amn.bu.dan/ مصدر لازم. to be safe from robbers etc

امنا(ء) /o.ma.nā(')/ اسم. [جمع امین] trusted persons, trustees

هیئتِ اُمنا the board of trustees

امنیت /am.niy.yat/ اسم. security, public safety

شورای اَمنیّت the UN Security Council

امنیتی /am.niy.ya.ti/ صفت. pertaining to security, security [bef. n]

مَأمورِ اَمنیّتی a security agent

امنیه /am.niy.ye/ اسم. [سابق] 1. gendarmerie 2. a gendarme

اموات /am.vāt/ اسم. [جمع میّت] (= مُردگان) the dead

امواج /am.vāj/اسم. [جمعِ موج] waves

اموال /am.vāl/اسم. [جمعِ مال] belongings, property, estate

اَموالِ غِیرمنقول the immovables

اَموالِ مَنقول the movables

امور /o.mur/اسم. [جمعِ أمر] affairs, matters

اُمورِ اِداری administrative affairs

اُمورِ اِقتصادی economic affairs

اُمورِ خارجه/ خارجی foreign affairs

اُمورِ داخله/ داخلی internal affairs

اُمورِ دَفتری office work

اُمورِ مالی financial affairs

□ من معمولاً در امورِ مالیِ شرکت دخالت نمی‌کنم.

I usually do not interfere in the financial affairs of the company.

اموی /o.ma.vi/صفت. [تاریخ] pertaining to the Umayyad Dynasty, Umayyad, Umayyid

امویان /o.ma.vi.yān/اسم. [تاریخ] [جمعِ اُموی] the Ummayads

امّهات /om.ma.hāt/اسم. [جمعِ اُمّهه] 1. mothers 2. the most important parts of sth

امّی /om.mi/صفت. 1. maternal 2. illiterate, unschooled

امیال /am.yāl/اسم. [جمعِ مِیل] desires

اَمیالِ نَفسانی carnal desires

امید /omid/اسم. hope, hopeful expectation

اُمید به زندگی life expectancy

تیمِ اُمید [ورزش] the national B squad/ team

قَطعِ اُمید کردن (= اُمیدِ خود را از دست دادن) to give up hope, to lose (all) hope

تا ریشه در آب است اُمیدِ ثَمری هست [ضرب‌المثل] While there's life there's hope. [*prov*]

(*ex tr* = While the roots are still in water, there is hope for the tree to [grow and] bear fruit.)

امیدبخش /o.mid.baxš/صفت. hopeful, promising

امید داشتن /o.mid.dāš.tan/مصدر لازم. to hope, to have hope, to be hopeful

امیدوار /o.mid.vār/صفت. hopeful, sanguine

امیدوار بودن /omid.vār.bu.dan/مصدر لازم. to be hopeful, to be sanguine

امیدوارانه /o.mid.vā.rā.ne/صفت. قید. 1. [*adj*] hopeful 2. [*adv*] hopefully

امیدوارکننده /o.mid.vār.ko.nan.de/صفت. hopeful, reassuring

امیدواری /o.mid.vā.ri/اسم. hopefulness

امیر /a.mir/اسم. [جمع: ـــها، ـــان، اُمرا] an *emir*, a prince

امیرالحاج /a.mi.rol.hāj/اسم. [اسلام] the leader of a group of pilgrims bound for Mecca

امیرالمؤمنین /a.mi.rol.mo'.me.nin/اسم. [اسلام] the commander of the faithful, a title given to the first Shiite Imam, Hazrat Ali

امیرنشین /a.mir.ne.šin/اسم. *emirate*

امین /a.min/اسم. صفت. [جمع: اُمَنا] 1. [*n*] a trusted person, a trustee 2. [*adj*] honest, trustworthy

ان /an/اسم. [گفتار] (= گُه) shit, turd

اناث /o.nās/اسم. ⇐ ذُکور [جمعِ اُنثیٰ] females, womenfolk

انار /a.nār/اسم. [گیاه‌شناسی] pomegranate

آبِ اَنار pomegranate juice

رُبِّ اَنار pomegranate concentrate/ paste

انارستان /a.nā.res.tān/اسم. (= باغِ اَنار) a pomegranate orchard

انبار /am.bār/اسم. storehouse, warehouse, storage area

اَنبارِ عُمومی — a shared warehouse

انباردار /am.bār.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a storekeeper, a warehouseman

انبارداری /am.bār.dā.ri/ اسم. 1. the job of a storekeeper 2. warehousing

حقِّ اَنبارداری — warehousing charges, storage dues

انبارکردن /am.bār.kar.dan/ مصدر متعدی. to store sth, to stockpile sth, to keep sth in storage

انبارگردانی(ن) /am.bār.gar.dā.ni/ اسم. stocktaking

انباره(ن) /am.bā.re/ اسم. [برق] (= آکومولاتور) battery

انباری /am.bā.ri/ صفت. 1. kept in storage 2. fit for storage

پیازِ اَنباری — onions good for storage

انباز /am.bāz/ اسم. [ادبی] (= شَریک) a partner

انبازی /am.bā.zi/ اسم. [ادبی] (= شِراکت) 1. partnership 2. participation

انباشت /am.bāšt/ اسم. accumulation, stockpiling

انباشتگی /am.bāš.te.gi/ اسم. 1. the state of sth being in good supply, accumulation 2. over-supply, excessive supply

انباشتن /am.bāš.tan/ مصدر متعدی. to accumulate sth, to stockpile sth

انباشته /am.bāš.te/ صفت. accumulated, stockpiled, in good supply

انبان /am.bān/ اسم. a leather bag

انبر /am.bor/ اسم. a pair of tongs

انبردست /am.bor.dast/ اسم. a pair of pliers

اَنبردستِ دَم‌باریک — needle-nose pliers

اَنبردستِ قُفل‌دار — locking-grip pliers

انبرک /am.bo.rak/ اسم. a pair of pincers

انبساط /em.be.sāt/ اسم. ← اِنقباض [جمع: ـ‌ات] 1. [*phys*] expansion 2. joy, levity, glee

اِنبساطِ خاطر — a feeling of joy

اِنبساط و اِنقباض /-o-/ — expansion and contraction

قابلِ اِنبساط — expandable

انبساطی /em.be.sā.ti/ صفت. ← اِنقباضی characterized by expansion

انبوه /am.buh/ صفت. accumulated, crowded, thick, multitudinous

اَنبوهِ مَردم — multitudes of people

ریشِ اَنبوه — a bushy beard

انبوهساز(ن) /am.buh.sāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a mass constructor of buildings etc

انبوهسازی(ن) /am.buh.sā.zi/ اسم. mass construction of buildings etc

انبه /am.be/ اسم. [گیاه‌شناسی] mango

اَنبهٔ پاکستانی — mangoes imported from Pakistan

تُرشیِ اَنبه — mango chutney

انبیا(ء) /am.bi.yā(')/ اسم. [جمع: نَبی] the prophets

انبیق /am.bi:q/ اسم. [شیمی] alembic

قَرع و اَنبیق /-o-/ — retort and alembic

انتحار /en.te.hār/ اسم. (= خودکُشی) the act of taking one's own life, suicide

انتحارکردن /en.te.hār.kar.dan/ مصدر لازم. to take one's own life, to commit suicide

انتحاری /en.te.hā.ri/ صفت. pertaining to suicide, suicidal, suicide [*bef. n*]

بُمب‌گذاریِ اِنتحاری — a suicide bombing

انتخاب /en.te.xāb/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات] 1. selection, choice 2. election

حقِّ اِنتخاب — the right to choose

حقِّ اِنتخاب داشتن — to have the right to choose, to have a choice, to have the option of doing sth

انتخابات /en.te.xā.bāt/اسم. [جمعِ انتخاب]
elections
parliamentary elections اِنتخاباتِ پارلمانی
local council elections اِنتخاباتِ شوراها
general elections اِنتخاباتِ عُمومی
by-elections[Br], midterm elections[Us] اِنتخابِ میاندوره‌ای

انتخاباتی /en.te.xā.bā.ti/صفت.
pertaining to elections, electoral
an election campaign مُبارزهٔ اِنتخاباتی

انتخاب شدن /en.te.xāb.šo.dan/مصدر لازم.
1. to get elected 2. to be selected/ chosen

انتخاب کردن /en/te.xāb.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to elect sb
2. to choose/ select sb/ sth

انتخاب‌کننده /en.te.xāb.ko.nan.de/اسم. [جمع: ـها، ـکنندگان]
an elector, a voter
the electors, voters, the electorate اِنتخاب‌کنندگان

انتخابی /en.te.xā.bi/صفت.
1. elective 2. selected 3. optional
constituency حوزهٔ اِنتخابیّه

انترن ^(ف)^ /an.tern/اسم. [پزشکی]
a house officer[Br], a houseman[Br], an intern[Us]

انترنی /an.ter.ni/صفت.
pertaining to the work of a house officer[Br]/ intern[Us]
housemanship[Br]/ internship[Us] دورهٔ اَنترنی

انتزاع /en.te.zā'/اسم. (= تَجرید)
abstraction

انتزاعی /en.te.zā.'i/صفت. (= تَجریدی، آبستره)
abstract
an abstract drawing طَرحی اِنتزاعی/ آبستره

انتساب /en.te.sāb/اسم.
1. kinship 2. affiliation 3. attribution

انتشار /en.te.šār/اسم. [جمع: ـات]
1. dissemination 2. publishing

اِنتشار دادن
1. to publish sth
2. to circulate a rumour[Br]

انتشارات /en.te.šā.rāt/اسم. [جمعِ انتشار]
1. publications 2. a publishing house
Khavar Publishers اِنتشاراتِ خاور

انتشاراتی /en.te.šā.rā.ti/صفت.
pertaining to publishing, publishing [*bef. n*]
publishing activities فَعالیّت‌های اِنتشاراتی
a publishing house, a publisher موسسهٔ اِنتشاراتی

انتصاب /en.te.sāb/اسم. [جمع: ـات]
the act of appointing sb to a position of authority, appointment

انتصابی /en.te.sā.bi/صفت.
appointed
an appointed senator سناتور انتصابی

انتظار /en.te.zār/اسم. [جمع: ـات]
1. waiting 2. expectation, anticipation
the waiting room اُتاقِ اِنتظار
suspension اِنتظارِ خِدمت
"Waiting for Godot" «در اِنتظارِ گودو»
to be waiting for sb, to be expecting sb در اِنتظارِ کسی بودن
□ در انتظارِ ورودِ قَطارِ زنجان هستم.
I am waiting for the arrival of the train from Zanjan.

انتظار داشتن /en.te.zār.dāš.tan/مصدر متعدی.
to expect sth (= تَوقّع، چَشمداشت)

انتظار کشیدن /en.te.zār.ke.ši.dan/مصدر لازم.
to wait for sb/ sth for a long time
□ بیچاره زن! هفت سالِ آزگار انتظار کشیده است.
The poor woman! She has been waiting for seven long years.

انتظام /en.te.zām/اسم. [جمع: ـات]
1. order, orderliness 2. systematic arrangement, good array

انتظامات /en.te.zā.māt/اسم. [جمعِ انتظام]
(office in charge of) security

مَسئولِ اِنتظامات 1. the officer in charge of security 2. sergeant at arms

انتظامی /en.te.zā.mi/ صفت.
1. security [*bef. n*] 2. disciplinary

دادگاهِ اِنتظامیِ قُضات the judges' disciplinary tribunal

نیروهای اِنتظامی security forces, law-enforcement officers

انتفاضه /en.te.fā.za/ اسم. [سیاست]
uprising, ***intifada***

انتفاع /en.te.fā'/ اسم. (= بهره‌گیری) 1. utility
2. making a profit, exploitation

انتفاعی /en.te.fā.'i/ صفت. profit-making, for profit

موسسهٔ اِنتفاعی a profit-making establishment, a commercial venture

انتقاد /en.te.qād/ اسم. [جمع: ـها، ـات]
(= بَدگویی، خُرده‌گیری) 1. the act of criticizing sb/ sth 2. criticism

انتقادآمیز /en.te.qā.dā.miz/ صفت. critical

سُخنانِ اِنتقادآمیز critical remarks

انتقادکردن /en.te.qād.kar.dan/ مصدر لازم.
to criticize sb/ sth, to be critical of sb/ sth

انتقادی /en.te.qā.di/ صفت. pertaining to criticism, critical

انتقال /en.te.qāl/ اسم. [جمع: ـها، ـات]
the act of transferring sth from one place to another, transfer, transmission

اِنتقالِ پول transfer of money

اِنتقالِ خون blood transfusion

انتقال دادن /en.te.qāl.dā.dan/ مصدر متعدی.
to transfer sb/ sth from A to B

انتقالی /en.te.qā.li/ صفت. transferred

حَرکتِ اِنتقالی [فیزیک/ نجوم]
motion/ movement of translation

دَبیرانِ اِنتقالی transferred teachers

انتقال یافتن /ente.qāl.yāf.tan/ مصدر لازم.
to be transferred

انتقام /en.te.qām/ اسم. 1. the act of taking revenge 2. revenge, vengeance

انتقامجو /en.te.qām.ju/ صفت. (= کینه‌جو)
revengeful, vengeful, vindictive

انتقامجویانه /en.te.qām.ju.yā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] revengeful, vindictive
2. [*adv*] revengefully, vengefully

انتقام‌گرفتن /en.te.qām.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to take revenge, to avenge oneself on sb

انتگرال(ف) /an.teg.rāl/ اسم. [ریاضی]
integral

حِسابِ اَنتگرال integral calculus

انتها(ء) /en.te.hā(')/ اسم. (= پایان)
1. the end of sth, the conclusion of sth
2. extremity

به اِنتها رسیدن to end, to reach its conclusion

انجام /an.jām/ اسم. 1. the act of doing/ undertaking/ accomplishing/ concluding sth 2. the conclusion, the end (= عاقبت، پایان)

اَنجامِ وَظیفه کردن to perform one's duty

انجام دادن /an.jām.dā.dan/ مصدر متعدی.
to do/ perform/ undertake/ accomplish sth

□ مگر نمی‌بینی دارم مشقِ شبم را انجام می‌دهم؟
Can't you see I'm doing my homework?

انجامیدن /an.jā.mi.dan/ مصدر لازم. [ادبی]
to result in sth, to end

□ همه می‌پرسند این وضع به کجا خواهد انجامید.
Everybody wants to know where will all this end.

انجماد /en.je.mād/ اسم. the state of freezing, frost

نُقطهٔ اِنجماد freezing point

بیرون آوردن از اِنجماد
to thaw frozen food etc

انجمن /an.jo.man/ اسم. 1. gathering, meeting, assembly 2. society, association, institute

اَنجمنِ اَدبی a literary society

اَنجمنِ اولیا و مُربیّان/ خانه و مَدرسه a parent-teacher association (PTA)

اَنجمنِ خِیریّه a philanthropic society, a benevolent society

اَنجمنِ شَهر [سابق] the city council

شَمعِ انجمن the life of the party

انجیر /an.ji:r/ اسم. [گیاه‌شناسی] fig

انجیرِ مَعابد Indian fig tree, banyan tree

بَرگِ اَنجیر fig leaf

دِرختِ اَنجیر fig tree

انجیل /en.ji:l/ اسم. [مسیحیت] the Gospel, the evangel, the (Holy) Bible, the New Testament

انچوچک /an.ču.čak/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. wild pear 2. seed of the same

انحا(ء) /an.hā(')/ اسم. [جمعِ نَحو] ways, modes

به هر نَحوی از انَحا که شده in any conceivable way possible, one way or another

انحراف /en.he.rāf/ اسم. [جمع: ـ‌ات] 1. deviation (= کَجی، کَجرَوی) 2. perversion

اِنحرافِ بینی [پزشکی] a crooked/ deviated nose, an asymmetric nose

اِنحرافِ جنسی sexual perversion

انحرافی /en.he.rā.fi/ صفت. deviant

اَندیشه‌های اِنحرافی deviant ideas

جادّهٔ اِنحرافی diversion[Br], detour[Us]

انحصار /en.he.sār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات] monopoly

اِنحصاراتِ دولتی state monopolies

گَواهی اِنحصارِ وِراثت probate

انحصارطلب /en.he.sār.ta.lab/ اسم. نیز اِنحصارگر [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a monopolist

انحصارطلبانه /en.he.sār.ta.la.bā.ne/ صفت. monopolistic

انحصارطلبی /en.he.sār.ta.la.bi/ اسم. monopolism

انحصارگر[(ن)] /en.he.sār.gar/ اسم. نیز اِنحصارطلب [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a monopolist

انحصاری /en.he.sā.ri/ صفت. 1. exclusive, sole 2. monopoly [*bef. n*]

نَمایندهٔ اِنحصاری a/ the sole agent

انحطاط /en.he.tāt/ اسم. decline, degeneration, decadence

انحلال /en.he.lāl/ اسم. the act of closing down a company etc, liquidation

انحنا(ء) /en.he.nā(')/ اسم. curvature

انداختن /an.dāx.tan/ مصدر متعدی. (= ۱. پَرتاب کردن ۲. قالب کردن) 1. to throw sth, to cast sth, to drop sth 2. [*col*] to fob sb off with sth

اَنداختنِ بَچّه 1. to have a miscarriage 2. to have an abortion

اَنداختنِ تُکمه‌ها to fasten one's buttons, to button up

اَنداختنِ تیر 1. to shoot an arrow 2. to fire a shot

اَنداختنِ دِرخت to fell a tree

اَنداختنِ سِرکه/ شَراب to start the process of making home-made vinegar/ wine, to make vinegar/ wine

اَنداختنِ عَکس to take a photo, to have a photo taken

اَنداختنِ فَرش to spread a carpet on the floor

◻ چطور توانستی آن کامپیوتر از رده خارج را به او بیندازی؟
How could you fob him off with that obsolete computer?

اندازه /an.dā.ze/ اسم. صفت. 1. [n] size, measure 2. [adj] of the right size
به اَندازه moderately, in moderation
بی‌اَندازه beyond measure, extremely
◻ اندازه‌س؟ (= اندازه است؟)
Is it the right size? Does it fit?

اندازه‌گرفتن /an.dā.ze.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. to measure sth

اندازه‌گیری /an.dā.ze.gi.ri/ اسم. (= سَنجش) measuring, measurement

اندام /an.dām/ اسم. 1. organ 2. figure, body

اندامگان(ن) /an.dām.gān/ اسم. [زیست‌شناسی] (= زیستمند، موجودِ زنده) an organism

اندر /an.dar/ حرف. [ادبی] (= دَر) 1. in, within 2. on

اندرز /an.darz/ اسم. (= پَند) a piece of advice

اندرزگاه(ن) /an.darz.gāh/ اسم. a counselling centre[Br], counseling center[Us]

اندرکنش(ن) /an.dar.ko.neš/ اسم. (= تَعامل) interaction

اندرون /an.da.run/ اسم. 1. interior 2. women's quarters, ***harem***
در اَندرونِ ... inside, within

اندرونه /an.da.ru.ne/ اسم. [کالبدشناسی] (= اَمعا و اَحشا) the viscera, the entrails

اندرونی /an.da.ru.ni/ اسم. [معماری] ← بیرونی the inner house, the women's quarters

اندک /an.dak/ صفت. (= کَم) little, few

اندک‌اندک /an.da.kan.dak/ قید. little by little, gradually

اندکی /an.da.ki/ اسم. قید. 1. [n] a small amount 2. [adv] for a short time/space, a little

ان‌دماغ /an.da.māğ/ اسم. [گفتار] snot

ان‌دماغی /an.da.mā.ği/ صفت. [گفتار] snotty, snotty-nosed

اندوختن /an.dux.tan/ مصدر متعدی. to save money etc, to store sth, to accumulate

اندوخته /an.dux.te/ صفت. اسم. 1. [adj] saved, amassed 2. [n] savings, a nest egg

اندود /an.du:d/ اسم. 1. a coat of sealing substance applied to a surface, a rendering 2. a sealant

اندودن /an.du.dan/ مصدر متعدی. (= اَندود کردن) to apply a sealant to a surface

اندونزیایی /an.do.ne.zi.yā.'i/ صفت. اسم. نیز اندونزیائی [جمع: ~ها، ~ان] 1. [adj] pertaining to Indonesia, Indonesian 2. [n] a native of Indonesia, an Indonesian

اندوه /an.du:h/ اسم. (= غَم) grief, sorrow

اندوهبار /an.du:h.bār/ صفت. (= غَم‌انگیز) grievous, sorrowful, tragic

اندوهگین /an.du:h.gin/ صفت. (= اَندوهناک) sad, sorrowful

اندیس(ف) /an.dis/ اسم. 1. index 2. value
اَندیس بالا [چاپ] superscript
اَندیس پایین [چاپ] subscript

اندیشمند /an.diš.mand/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= روشنفکر) a thinker, an intellectual

اندیشناک /an.diš.nāk/ صفت. [ادبی] 1. thoughtful 2. anxious, concerned

اندیشه /an.di.še/ اسم. [جمع: ~ها] (= فِکر) thought, idea
اَندیشه‌های والا lofty ideas

اندیشیدن /an.di.ši.dan/ مصدر لازم.
to think, to cogitate, (= فکر کردن)
to meditate, to ruminate, to ponder,
to reflect

اندیکاتور(ف) /an.di.kā.tor/ اسم.
the master دَفترِ اَندیکاتور (= * نامه‌نما)
register of incoming and outgoing
correspondence

اندیکاتورنویس /an.di.kā.tor.ne.vis/ اسم.
the clerk in charge of (= * نَمانویس)
the register of incoming and
outgoing correspondence

اندیکس(ف) /an.diks/ اسم.
1. index
2. [*books*] thumb-index (= اَنگشتی)

انرژی(ف) /e.ner.ži/ اسم. (= کارمایه)
1. energy 2. power
potential energy اِنرژیِ پُتانسیل
kinetic energy اِنرژیِ جُنبشی
thermal energy اِنرژیِ حَرارتی / گَرمایی
solar energy اِنرژیِ خورشیدی
renewable energy انرژیِ قابلِ تَجدید
nuclear power اِنرژیِ هَسته‌ای

انرژی دادن /e.ner.ži.dā.dan/ مصدر متعدی.
to give positive energy to sb,
to energize sb/ sth

انرژیزا(ن) /e.ner.zi.zā/ صفت. [خوراکی]
nutritious, high-protein, energizing

انرژی‌گرفتن /e.ner.ži.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to get positive energy from sb,
to be energized by sb/ sth

انزال /en.zāl/ اسم.
the act of discharging
the male sperm, ejaculation

انزجار /en.ze.jār/ اسم.
disgust,
aversion

انزجارآور /en.ze.jā.rā.var/ صفت.
disgusting, revolting

انزوا(ء) /en.ze.vā(')/ اسم. (= گوشه گیری)
isolation, seclusion
to seclude onself در کُنجِ اِنزوا نشستن
in an isolated corner

انزواطلبی /en.ze.vā.ta.la.bi/ اسم. [سیاست]
isolationism

انس /ons/ اسم.
familiarity, friendliness,
companionship
to become familiar with اُنس گرفتن
sb/ sth, to become intimate with sb

انساب /an.sāb/ اسم. [جمعِ نَسَب]
lineage
genealogy عِلمِ اَنساب
a genealogist مُتخَصِّصِ عِلمِ اَنساب

انسان /en.sān/ اسم. [جمع: ~ها] (= آدم)
1. man, human being, mankind
2. person, one
the perfect man اِنسانِ کامل

انسان‌دوستانه /en.sān.dus.ta.ne/ صفت.
humanitarian, altruistic, (= بَشردوستانه)
philanthropic, humane

انسان‌دوستی /en.sān.dus.ti/ اسم.
loving one's fellow man, (= بَشردوستی)
altruism, philanthropy,
humanitarianism

انسان‌شناس /en.sān.še.nās/ اسم.
an anthropologist [جمع: ~ها، ~ان]

انسان‌شناسی /en.sān.še.nā.si/ اسم.
the study of man, anthropology

انسان‌گرایی(ن) /en.sān.ge.rā.'i/ اسم.
humanism (= هومانیسم)

انسانی /en.sā.ni/ صفت.
1. human
2. humane

انسانیّت /en.sā.niy.yat/ اسم. (= آدمیّت)
1. humanity, humaneness
2. politeness

انسانیّت‌کردن /en.sā.niy.yat.kar.dan/ مصدر لازم.
to go out of one's way to be
courteous, to act as a perfect gentleman

انستزی(ف) /a.nes.te.zi/ اسم. [پزشکی]
anaesthesia[Br]/ anesthesia[Us] (= هوشبری)

انستیتو(ف) /ans.ti.tu/ اسم. (= مؤسسه)
institute
the Pasteur Institute اَنستیتو پاستور

انسجام /en.se.jām/ اسم. cohesion

انسداد /en.se.dād/ اسم. obstruction, occlusion, blocking, clogging up
اِنسدادِ روده [پزشکی]
obstructed intestine

انشا(ء) /en.šā(')/ اسم. 1. writing, composing, formulating sth 2. a composition
to write a composition نوشتنِ اِنشا

انشاءالله /en.šā.'al.lāh/ دعاسم. [اسلام]
God willing, ***inshallah***

انشعاب /en.še.'āb/ اسم. 1. branching out or splitting up, split 2. getting connected to a public utility, connection
connection dues حقِّ اِنشعاب

انشعابی /en.še.'ā.bi/ صفت. اسم. [سیاست]
[جمع: ـ‌ها، اِنشعابیّون] 1. [*adj*] belonging to a splinter group of a political party 2. [*n*] a member of the splinter group

انصار /an.sār/ اسم. [جمعِ ناصر/ نَصیر]
supporters
supporters and followers of the Holy Prophet اَنصارِ حَضرتِ مُحمّد

انصاف /en.sāf/ اسم. equity, fairness
fair, equitable بااِنصاف
unfair, lacking a sense of equity بی‌اِنصاف
houses of equity خانه‌های اِنصاف [سابق]

انصافاً /en.sā.fan/ قید. justly, fairly, honestly

انصراف /en.se.rāf/ اسم. (= تغییرِ عقیده)
1. changing one's mind, having a change of heart 2. withdrawal, renunciation

اِعلامِ اِنصراف کردن (of political candidates etc) to announce that they are withdrawing their candidacy

انصرافنامه /en.se.rāf.nā.me/ اسم.
a letter indicating that one is withdrawing from a race or a course of study etc, a renunciation

انضباط /en.ze.bāt/ اسم. discipline, rigour[Br]
intellectual discipline انضباطِ فکری

انضباطی /en.ze.bā.ti/ صفت. disciplinary
disciplinary action اِقدامِ اِنضباطی

انضمام /en.ze.mām/ اسم. the act of joining sb/ sth, annexing sth, annexation
together with, plus به اِنضمامِ ...

انطباق /en.te.bāq/ اسم. the act of adapting sth, adaptation, conformity, adjustment, accommodation
adaptable قابلِ اِنطباق

انظار /an.zār/ اسم. [جمعِ نَظَر] view(s), eyes
in public view در اَنظارِ عامّه

انعام /en.'ām/ اسم. tip, gratuity

انعام دادن /en.'ām.dā.dan/ مصدر متعدی.
to tip sb, to give a tip to sb
□ انعامِ پستچی را دادی؟
Did you tip the postman?

انعام‌گرفتن /en.'ām.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to receive/ pocket a tip

انعطاف /en.'e.tāf/ اسم. (= نَرمِش)
flexibility
inflexible بدونِ انعطاف

انعطاف‌پذیر /en.'e.tāf.pa.zir/ صفت.
flexible, supple (= قابلِ انعطاف)

انعطاف‌ناپذیر /en.'e.tāf.nā.pa.zir/ صفت.
inflexible, rigid (= غیرقابلِ انعطاف)

انعقاد /en.'e.qād/ اسم. 1. coagulation of blood etc 2. conclusion of an agreement 3. holding a meeting
coagulation of blood اِنعقادِ خون

انعکاس /en.'e.kās/اسم. (= بازتاب) reflection, echo, resonance, reverberation

اِنعکاسِ صِدا (= پژواک) echo

اِنعکاسِ نور در آب reflection of light in water

انعکاس یافتن /en.'e.kās.yāf.tan/ مصدر لازم. to be reflected, to echo, to resonate

انغوزه /an.ğo.ze/اسم. [داروشناسی] asafoetida[Br], asafedia[Us]

انفارکتوس(ف) /an.fa(r)k.tus/ اسم. [پزشکی] coronary thrombosis, coronary, heart attack

انفارکتوس کردن /an.fāk.tus.kar.dan/ مصدر لازم. to have a heart attack

انفاس /an.fās/اسم. [جمعِ نَفَس] breaths

انفجار /en.fe.jār/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات] the act of exploding, explosion, bursting, eruption

اِنفجارِ جمعیّت population explosion

انفراداً /en.fe.rā.dan/ قید. (= به تَنهایی) individually, by oneself

انفرادی /en.fe.rā.di/صفت. individual, solo, solitary

انفصال /en.fe.sāl/اسم. severance, discharge, dismissal

اِنفصالِ دایم از خَدماتِ دولتی permanent dismissal from civil service

انفعال /en.fe.'āl/اسم. [جمع: ـ‌ات] 1. passivity 2. embarrassment, shame

فِعل و اِنفعال (= کُنش و واکُنش) action and reaction

انفعالی /en.fe.'ā.li/صفت. passive

موضعِ اِنفعالی a passive position

انفورماتیک(ف) /an.for.mā.tik/اسم. (= اِطّلاع‌رسانی) (= داده‌ورزی) 1. computer science 2. information technology (IT)

انفیه /an.fi.ye/اسم. snuff

انفیه‌دان /an.fi.ye.dān/ اسم. snuff-box

انقباض /en.qe.bāz/اسم. [فیزیک] ← اِنبساط contraction

انقباضی /en.qe.bā.zi/ صفت. ← اِنبساطی characterized by contraction

انقراض /en.qe.rāz/ اسم. 1. getting overthrown 2. extinction

اِنقراضِ نَسلِ دینوسورها extinction of dinosaurs

انقضا(ء) /en.qe.zā(')/ اسم. expiration, expiry

انقطاع /en.qe.tā'/اسم. interruption

بلا اِنقطاع ceaselessly, continuously

انقلاب /en.qe.lāb/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات] 1. a drastic change 2. revolution, a social upheaval 3. [*astro*] solstice

اِنقلاباتِ جَوّی climatic changes

اِنقلابِ اِسلامی the Islamic Revolution

اِنقلابِ اُکتبر (در روسیه) the October Revolution of 1917

اِنقلابِ تابستانی (سِیفی) the summer solstice

اِنقلابِ زِمستانی (شَتوی) the winter solstice

اِنقلابِ صَنعتی the Industrial Revolution

اِنقلابِ کَبیرِ فَرانسه the French Revolution

اِنقلابِ فَرهنگیِ چین China's Cultural Revolution

انقلاب کردن /en.qe.lāb.kar.dan/ مصدر لازم. to revolt, to cause/ start a revolution

انقلابی /en.qe.lā.bi/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، انقلابیّون] 1. [*adj*] revolutionary 2. [*n*] a revolutionary

انقیاد /en.qi.yād/ اسم. submission, obedience

انکار /en.kār/ اسم. (= حاشا) denying, denial

مَدارکِ غیرقابلِ اِنکار undeniable evidence

انکارکردن /en.kār.kar.dan/ مصدر متعدی. to deny sth, to refuse to accept the truth of sth

انکارناپذیر /en.kār.nā.pa.zi:r/ صفت. undeniable

انکسار /en.ke.sār/ اسم. 1. [*phys*] refraction 2. despondency

اِنکسارِ نور refraction of light

انکیزیسیون(ف) /an.ki.zi.si.yon/ اسم. (= تَفتیشِ عَقاید) inquisition

انگ /ang/ اسم. mark, hallmark

انگار /en.gār/ قید. as if

◻ مادر جان، طوری با من حرف نزن که انگار من هنوز بچه هستم.

Mom, please don't talk to me like that, as if I was still a baby.

انگاره /en.gā.re/ اسم. 1. supposition 2. rough sketch 3. [*math*] figure

انگاشتن /en.gāš.tan/ مصدر متعدی. to suppose sth, to imagine sth, to presume sth

انگبین /an.ga.bin/ اسم. [ادبی] (= عَسَل) honey

انگ زدن /ang.za.dan/ مصدر متعدی. 1. to hallmark gold and silver articles 2. to brand sb/ sth

انگشت /an.gošt/ اسم. [کالبدشناسی] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] finger

اَثرِ اَنگشت fingerprint

اَنگشتِ اِشاره the index finger

اَنگشتِ حَلقه the ring finger

اَنگشتِ شَست the thumb

اَنگشتِ کوچک the little finger, pinkie/ pinky[Us]

اَنگشتِ وَسط the middle finger

بَندِ اَنگشت knuckle

نوکِ اَنگشت fingertip

اَنگشت به دَهان ماندن to be amazed, to be dumb-founded

به اَنگشت کردن to wear on one's finger

انگشتانه /an.goš.tā.ne/ اسم. thimble

انگشتر /an.goš.tar/ اسم. نیز انگشتری ring

اَنگشترِ اَلماس a diamond ring

اَنگشترِ خاتم a signet-ring

اَنگشترِ عَقیق an agate ring

نِگینِ انگشتر the gemstone(s) mounted on a ring

انگشت‌شمار /an.gošt.šo.mar/ صفت. few, fewer than ten

انگشت‌نگاری /an.gošt.ne.gā.ri/ اسم. fingerprinting

انگشت‌نگاری کردن /an.gošt.ne.gā.ri.kar.dan/ مصدر متعدی. to fingerprint sb

◻ در فرودگاهِ کندی نیویورک از ما انگشت‌نگاری کردند.

We were fingerprinted at the JFK Airport in New York.

انگشت‌نما /an.gošt.na.mā/ صفت. notorious, ill-famed, infamous

انگشتی /an.goš.ti/ اسم. 1. any finger-like object, finger 2. a part of a glove that holds a finger, finger 3. a rubber cover for the finger 4. [*books*] thumb-indexing (= اَندیکس)

انگل /an.gal/ اسم. [زیست‌شناسی] (= پارازیت) parasite

انگل‌های اِجتماع social parasites

انگل‌شناسی /an.gal.še.nā.si/ اسم. parasitology

انگلی /an.ga.li/ صفت. parasitic, parasitical, parasite-like

بیماری‌های اَنگلی parasitic diseases
زندگیِ اَنگلی living as a parasite
انگلیسی /en.ge.li.si/صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] pertaining to England or Britain, English, British 2. [*n*] the English language, English 3. an Englishman, an Englishwoman, a Britisher, a limey
انگلیسی‌زبان /en.ge.li.si.za.bān/صفت.
English-speaking
مَردمانِ اِنگلیسی‌زبان
English-speaking people
انگم /an.gom/اسم. the solidified gum found on the trunk of some fruit trees
انگور /an.gur/اسم. [گیاه‌شناسی] grape(s)
آبِ انگور grape juice
اَنگورِ بی‌هَسته seedless grapes
اَنگورِ فَرنگی gooseberry
اَنگورِ یاقوتی champagne grapes[Us]
چیدنِ اَنگور to pick/ harvest grapes
انگولک /an.gu.lak/اسم. [گفتار]
(secret) manipulation, machination
انگولک‌کردن /an.gu.lak.kar.dan/
مصدر متعدی. 1. to interfere in the functioning of a machine by touching the buttons 2. to secretly manipulate sth
انگیختن /an.gix.tan/مصدر متعدی. [ادبی]
to provoke sb to do sth
انگیزه /an.gi.ze/اسم. 1. motive
2. motivation
بااَنگیزه highly motivated
انوار /an.vār/اسم. [جمعِ نور] rays of light, lights
انواع /an.vā'/اسم. [جمعِ نوع] kinds, species
« اصلِ اَنواع » داروین Charles Darwin's " The Origin of Species "
اَنواعِ اَدبی literary genres
انهار /an.hār/اسم. [جمعِ نَهر] streams

انهدام /en.he.dām/اسم. destruction, demolition, annihilation
انیاب /an.yāb/اسم. [جمعِ ناب[ت]]
(= دندان‌های نیش) canine teeth
انیدرید[(ف)] /a.nid.rid/اسم. [شیمی]
anhydride
اَنیدرید سولفوریک sulphuric anhydride
انیران /a.ni.rān/صفت. [ادبی] non-Iranian
انیس /a.ni:s/اسم. (= هَمنشین)
a companion
انیسون /a.ni.sun/اسم. [گیاه‌شناسی]
(= رازیانهٔ رومی) anise, anise seed
او /u/ضمیر. 1. he 2. she
او را، به او 1. him 2. her
ازآنِ او 1. his 2. hers
دستِ او (= دَستش) 1. his hand 2. her hand
اوا /e.vā/صوت. gosh! gee![Us] gee whiz[Us]
اوائل /a.vā.'el/← اوایل
اواخر /a.vā.xer/اسم. [جمعِ آخر]
1. latter parts 2. last days
اَواخرِ سال towards the end of the year
در اواخرِ دههٔ ۶۰ in the late 1960s
در این اَواخر lately
اواخواهر /e.vā.xā.har/صفت. [گفتار]
(said of a man) effeminate
اواسط /a.vā.set/اسم. [جمعِ وَسط]
the middle parts, the middle
در اَواسطِ towards the middle of, in mid
اوامر /a.vā.mer/اسم. [جمعِ أمر] commands, orders
اوان /a.vān/اسم. [ادبی] time, period
در این اَوان at this time
اوایل /a.vā.yel/اسم. نیز اوائل [جمعِ اَوّل]
beginnings, early parts
اَوایلِ سال early in the year
اوباش /ow.bāš/اسم. [جمعِ وَبش[ت]]
hooligans

اوباشگری /ow.bāš.ga.ri/ اسم.
hooliganism

اوت^(ف) /ut/ اسم. نیز اُگوست
(the month of) August

اوج /owj/ اسم. ← حَضیض
1. elevation, altitude 2. the highest point, the peak 3. [*astro*] apogee 4. [*mus*] the highest pitch

در اوج — on top of the world

□ یکشبه از اوجِ عزّت به حضیضِ ذلّت افتاد.
He was a respected citizen when he went to bed, but when he got up in the morning he found himself in total disgrace. (*ex tr* = In the course of one night he fell from the peak of grace to the abyss of disgrace.)

اوجا /u.jā/ اسم. [گیاه‌شناسی]
Caspian elm

اوج‌گرفتن /owj.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
(of a plane etc) to climb, to gain altitude

اودیومتری^(ف) /o.di.yo.met.ri/ اسم.
audiometry (= شِنوایی‌سنجی)

اوراد /ow.rād/ اسم. [جمعِ وِرد]
incantations

اوراق /ow.rāq/ اسم. صفت. [جمعِ وَرَق]
1. [*n*] papers, documents 2. folios 3. [*adj*] [*col*] (of a book) coming apart 4. (of a car etc) dilapidated, ready to be scrapped

اوراقِ بَهادار — bonds, stocks, shares
اوراقِ خَزانه — treasury bonds
اوراقِ قرضه — bonds
اوراقِ مُشارکت — government bonds

اوراقچی /ow.rāq.či/ اسم.
a scrap merchant, a junk dealer

اورانوس^(ف) /o.rā.nus/ اسم. [نجوم]
(the planet) Uranus

اورانیوم^(ف) /u.rā.ni.yom/ اسم. [شیمی]
uranium (*U*) نیز اورانیم

اورانیوم غَنی‌شده — enriched uranium

اورژانس^(ف) /ur.žāns/ اسم.
emergency services

بَخشِ اورژانس [پزشکی] (= اِتّفاقات) — accident and emergency[Br] (A & E), casualty[Br], the emergency room[Us] (ER)

وَضعِ اورژانس — an emergency

اورکت^(ف) /o.ver.kot/ اسم. [پوشاک]
heavy overcoat, car coat

اورنگ /ow.rang/ اسم. [ادبی] (= تَختِ شاهی)
the throne

اوره^(ف) /u.re/ اسم. [شیمی]
urea

اوزالید^(ف) /o.zā.lid/ ← اُزالید

اوزان /ow.zān/ اسم. [جمعِ وَزن]
weights

اوزان و مَقادیر /-o-/ — weights and measures

اوزون‌بورون /u.zun.bu.run/ اسم.
sturgeon (= اِسترژن، ماهیِ خاویار)

اوستایی /a.ves.tā.'i/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Avesta, Avestan 2. [*n*] the Avestan language, Avestan

اوصاف /ow.sāf/ اسم. [جمعِ وَصف]
accounts, descriptions

اوضاع /ow.zā'/ اسم. [جمعِ وَضع]
conditions, circumstances, situation

در این اوضاع و اَحوال /-o-/ — under the circumstances

اوقات /ow.qāt/ اسم. [جمعِ وَقت]
1. times, hours 2. mood, humour[Br]

□ اوقاتِ خوشی را برای شما، شنوندگانِ عزیز، آرزو می‌کنیم.
We wish all of our listeners a very good day or night.

اوقاف /ow.qāf/ اسم. [جمعِ وَقف]
endowments

سازمانِ حَج و اوقاف وَ اُمورِ خِیریّه — the (Iranian) Organization for Hajj, Endowments and Charities

اوکراینی /uk.rā.'i.ni/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Ukraine, Ukrainian 2. [*n*] a native of Ukraine, a Ukrainian

اوّل /av.val/ اسم. صفت. قید.
1. [*n*] the first 2. [*adj*] first (= نخست) 3. [*adv*] first
اَوّل آن‌که ... (= اَوّلاً) firstly, to begin with
اَوّل شَخصِ مُفرد/ جَمع [دستور] first person singular/ plural
☐ نه، اوّل شما بفرمایید. *No, after you.*

اوّلاً /av.va.lan/ قید. (= اَوّل آن‌که) firstly, in the first place

اولاد /ow.lād/ اسم. [جمعِ وَلَد] (= فَرزندان) children, offspring

اولتراسونیک(ف) /ul.te.rā.so.nik/ صفت. [فیزیک] (= فَراصوتی) ultrasonic

اولتیماتوم(ف) /ol.ti.mā.tom/ اسم. (= ✻ اتمام حُجّت، ✻ زِنهاره) ultimatum

اولتیماتوم دادن /ul.ti.mā.tom.dā.dan/ مصدر متعدی. to give sb an ultimatum

اولویّت /ow.la.viy.yat/ اسم. priority, preference

اولویّت داشتن /ow.la.viy.yat.dāš.tan/ مصدر لازم. to have/ take priority over sb/ sth

اولیٰ /ow.lā/ صفت تفضیلی. [از ولی] نیز اولیٰ‌تر worthier, more befitting, more suited
به طَریقِ اولیٰ all the more so

اَوّلی /av.va.li/ اسم. [جمع: ~ها]
1. the first one 2. a student of the first class, a first-year[Br], a first-grader[Us]

اولیا(ء) /ow.li.yā(')/ اسم. [جمعِ وَلی]
1. guardians 2. parents 3. saints
اولیایِ اُمور the authorities

اوّلین /av.va.lin/ صفت. (= نَخستین) 1. first 2. foremost
اَوّلین کاری که کردیم ... The first thing we did ...

اوّلیّه /av.va.liy.ye/ صفت. ⟵ ثانویّه
1. primary, original 2. primitive
اِنسانِ اَوّلیّه primitive man
مَوادِ اَوّلیّه primary materials

اون /un/ صفت. [گفتار] (= آن) that
اون‌کاره [گفتار] (of a person of ill repute) doing you know what

اونس(ف) /ons/ اسم. ounce (oz = 28.35 *gr.*)

اونیفورم(ف) /u.ni.form/ اسم. (= ✻ هَم‌سانه، لِباسِ فُرم) uniform

اوه /ow, uh/ صوت. ah, oh

اوهام /ow.hām/ اسم. [جمعِ وَهم] illusions, phantasms

اویغوری /oy.ğo.ri/ صفت. Uighur

اهالی /a.hā.li/ اسم. [جمعِ اَهل] inhabitants, people
اَهالیِ رَشت the inhabitants of Rasht

اهانت /e.hā.nat/ اسم. insult, offence[Br]/ offense[Us]

اهانت‌آمیز /e.hā.na.tā.miz/ صفت. insulting, rude, offensive
رَفتارِ اِهانت‌آمیز insulting behaviour[Br]

اهانت کردن /e.hā.nat.kar.dan/ مصدر متعدی. to insult sb, to offend sb

اهتزاز /eh.te.zāz/ اسم. (of flags) fluttering, flying
در اِهتزاز بودن (of flags) to be flying, to be fluttering in the breeze

اهتمام /eh.te.mām/ اسم. (= سَعی، کوشش) endeavour[Br], effort
به اِهتمامِ ... through the good offices of, thanks to the efforts of

اهداف /ah.dāf/ اسم. [جمعِ هَدَف] aims, goals, objectives

اهدا(ء) /eh.dā(')/ اسم. the act of offering, giving, dedicating sth

اهدائیه /eh.dā.'iy.ye/ اسم. dedication

اهداکردن /eh.dā.kar.dan/ مصدر متعدی. to offer sth to sb as a gift, to dedicate sth to sb

اهدایی /eh.dā.'i/ صفت. نیز اِهدائی given as a gift, dedicated

اهرام /ah.rām/ اسم. [جمعِ هِرَم] pyramids

اَهرامِ ثَلاثه the Great Pyramids (of Egypt) (*ex tr* = the three pyramids)

اهرم /ah.rom/ اسم. 1. lever 2. crow-bar

اَهرمِ اِقتصادی an economic lever

اهرم‌کَردن /ah.rom.kar.dan/ مصدر متعدی. to lever sth, to move sth with a lever

اهریمن /ah.ri.man/ اسم. (= شیطان) the Satan, the Devil

اهریمنی /ah.ri.ma.ni/ صفت. satanic, devilish, evil

اهل /ahl/ اسم. صفت. [جمع: اَهالی]
1. [*n*] a native, an inhabitant
2. a connoisseur, an aficionado
2. [*adj*] competent, eligible

اَهلِ بَخیه sb who is knowledgeable, sb who knows the ropes (*ex tr* = a master of the stitch), an insider

اَهلِ بیت 1. members of one's household 2. the Holy Prophet's household

اَهلِ سُنّت a Sunnite Muslim

اَهلِ شیراز a native of Shiraz

اَهلِ عِلم 1. a scientist 2. an Islamic scholar

اَهلِ قَلم a wielder of the pen, i.e. a writer, a translator, a journalist etc

اهلی /ah.li/ صفت. ⇐ وَحشی tame, domestic, domesticated

جانورانِ اَهلی domestic animals

اهلیّت /ah.liy.yat/ اسم. competence, eligibility

اهلی‌کردن /ah.li.kar.dan/ مصدر متعدی. to domesticate a wild animal etc

اَهَمّ /a.ham(m)/ صفت تفضیلی. [از مُهِم] more important, most important

اهم(ف) /ohm/ اسم. [برق] the unit of electrical resistance, ohm

اهمال /eh.māl/ اسم. neglecting one's duty, negligence

اهمال‌کاری /eh.māl.kā.ri/ اسم. professional negligence, dereliction of duty

اهم‌متر(ف) /ohm.metr/ اسم. [برق] ohm meter, volt-ohm meter

اهمّیت /a.ham.miy.yat/ اسم. 1. importance 2. significance

اهمّیت دادن /a.ham.miy.yat.dā.dan/ مصدر لازم. to attach importance to, to consider important

اهورامزدا /a.hu.rā.maz.dā/ اسم. *Ahura-mazda:* the name of God in ancient Persian theology

اهورایی /a.hu.rā.'i/ صفت. [ادبی] divine

اهوی /o.hoy/ صوت. ahoy, hey you!

ای /ey/ صوت. (= یا) O! oh!

اِی ایران ای مَرزِ پُرگهر Iran, O bejewelled land!

اِی خُدا O God!

ایاب و ذهاب /e.yā.bo.za.hāb/ اسم. (= رفت و آمد) coming and going, (pedestrian) traffic

هزینهٔ ایـاب و ذهـاب transportation costs

ایادی /a.yā.di/ اسم. [جمعِ اَیدی ت] 1. hands 2. agents, men

ایالات /e.yā.lāt/ اسم. [جمعِ ایالت] provinces, states

ایالاتِ مُتّحدِ امریکا the United States of America (USA)

ایالت /e.yā.lat/ اسم. [جمع: ـ ها، ایالات]
province, state
ایّام /ay.yām/ اسم. [جمع یوم] 1. days 2. times
آیّام تَعطیل Fridays and public holidays
□ ایّام به کام بادا!
May your days be happy ones.
ایتالیایی /i.tā.li.yā.'i/ صفت. اسم.
1. [adj] pertaining to Italy, Italian
2. [n] a native of Italy, an Italian
3. the Italian language, Italian
ایتام /ey.tām/ اسم. [جمع یَتیم] orphans
دارالایتام [سابق] (= پَرورشگاه) orphanage
ایثار /i.sār/ اسم. (= فَداکاری) the act of giving/ contributing one's dearest possessions for a cause, altruism, sacrifice
ایثارکردن /i.sār.kar.dan/ مصدر لازم.
to give one's life or cherished possessions for a cause, to make a sacrifice
ایثارگر(ن) /i.sār.gar/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
1. sb who has sacrificed a family member in the cause of the Islamic Revolution
2. sb who is ready to make a sacrifice for a sacred cause, a sacrificer
ایثارگری(ن) /i.sār.ga.ri/ اسم. the act of making a sacrifice for a sacred cause
ایجاب /i.jāb/ اسم. obligation, commitment, affirmation
ایجاب‌کردن /i.jāb.kar.dan/ مصدر لازم.
to necessitate, to call for
ایجاد /i.jād/ اسم. the act of creating sth, creation, establishment
ایجاد شدن /i.jād.šo.dan/ مصدر لازم.
to be created, to be established
ایجادکردن /i.jād.kar.dan/ مصدر متعدی.
to create sth, to bring about, to establish

ایجاز /i.jāz/ اسم. brevity, conciseness
در کَمالِ ایجاز with utmost brevity
ایدئولوژی(ف) /i.de.'o.lo.ži/ اسم. ideology
ایدئولوژیکی /i.de.'o.lo.ži.ki/ صفت.
نیز ایدئولوژیک ideological
ایدز(ف) /eydz/ اسم. [پزشکی] Acquired Immune Deficiency Syndrome (AIDS)
بیمارانِ مُبتلا به ایدز AIDS patients
ایده(ف) /i.de/ اسم. (= اَندیشه، فِکر) idea
ایده‌آل(ف) /i.de.'āl/ اسم. صفت. نیز ایدئال
(= ۱. آرمان، کَمالِ مَطلوب ۲. آرمانی)
1. [n] an ideal 2. [adj] ideal
شرایطِ ایده‌آل ideal conditions
ایده‌آلیست(ف) /i.de.'āl/ اسم. [جمع: ـ ها]
(= آرمان‌گرا) an idealist
ایده‌آلیسم(ف) /i.de.ā.lism/ اسم.
(= آرمان‌گرایی) idealism
ایذا(ع) /i.zā(')/ اسم. (= آزار) the act of harassing sb. harassment
ایذایی /i.zā.'i/ صفت. (= آزارنده) causing harassment
حرکاتِ ایذایی harassing acts/ maneuvers, harassment
ایراد /i.rād/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ات]
1. objection, criticism 2. delivering (a speech etc) 3. inflicting (a blow etc)
ایرادکردن /i.rād.kar.dan/ مصدر متعدی.
to deliver a speech etc
ایرادگرفتن /i.rād.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to criticize sb/ sth, to find fault with sb, to pick on sb
ایرادگیر /i.rād.gir/ اسم. صفت. (= عِیبجو)
1. [n] sb who constantly finds faults with others, a fault-finder, a caviller, a critic 2. [adj] cavilling
ایران /i.rān/ اسم. [جغرافیا] Iran, Persia
● نام رسمی ایران به انگلیسی و زبان‌های دیگر Iran است. Persia نامی است که در

گذشته بیشتر در اروپا و مخصوصاً در انگلیس به کار می‌رفته است. بعضی از دانشمندان به دلایلی عقیده دارند که هنوز هم بهتر است کشورمان در خارج از ایران Persia خوانده شود.

جُمهوریِ اِسلامیِ ایران — the Islamic Republic of Iran (IRI)

فَلاتِ ایران — the Iranian plateau

ایران‌زمین /i.rān.za.min/ اسم.
the Iranian heartland

ایران‌شناس /i.rān.še.nās/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
an expert on Iran, a student of Iran, an Iranologist

ایران‌شناسی /i.rān.še.nā.si/ اسم.
Iranology, Iranian studies

ایرانی /i.rā.ni/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] Iranian, Persian
2. [*n*] a native of Iran, an Iranian

خانوادهٔ زَبان‌های ایرانی — the family of Iranian languages

موسیقی ایرانی — Persian music

موسیقی ایرونی — Iranian pop music

ایرانیک(ن) /i.rā.nik/ اسم. [چاپ] *Iranik:*
a kind of slanting typeface for Persian which is similar to *Italics*

ایرلندی /ir.lan.di/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] pertaining to Ireland, Irish
2. [*n*] a native of Ireland, an Irishman, an Irishwoman

ایرونی /i.ru.ni/ صفت. [گفتار] (= ایرانی)
typically Iranian

دُختر ایرونی — a typically Iranian girl (with black eyes and dark hair)

ایزد /i.zad/ اسم. (= خُدا)
1. god
2. (in Zoroastrianism) an angel

ایزدی /i.za.di/ صفت. divine, godlike

ایزوتوپ(ف) /i.zo.top/ اسم. [شیمی] isotope

ایزولاسیون(ف) /i.zo.lā.si.yon/ اسم. (= عایق‌کاری)
insulation

ایست /i:st/ اسم. halt, stop

ایست! [نظامی] — Halt!

ایستِ قَلبی [پزشکی] — cardiac arrest

ایستا(ن) /i:s.tā/ صفت. ← پویا
static

ایستادگی /i:s.tā.de.gi/ اسم. (= مُقاومت)
1. resistance 2. steadfastness

ایستادن /i:s.tā.dan/ مصدر لازم.
1. to stand
2. to stop, to come to a stop

ایستاده /i:s.tā.de/ صفت. قید.
1. [*adj*] standing, erect
2. [*adv*] in a standing position, standing

ایستانبرق(ن) /i:s.tān.barq/ اسم. [فیزیک] (= الکتریستهٔ ساکن)
static electricity

ایستایی(ن) /i:s.tā.'i/ اسم. ← پویایی
1. being in a static state 2. [*phys*] statics

ایست‌سنج(ن) /ist.sanj/ اسم. [فرهنگستان] (= پارکومتر)
parking meter, meter

ایست‌کردن /ist.kar.dan/ مصدر لازم.
to halt, to stop

ایستگاه /i:st.gāh/ اسم.
1. station 2. stop

ایستگاهِ اُتوبوس — a bus stop

ایستگاهِ تاکسی — a taxi rank

ایستگاهِ راه‌آهن — a railway[Br]/ railroad[Us] station

ایستگاهِ فَضاییِ بین‌المللی — the International Space Station (ISS)

ایشان /i.šān/ ضمیر. (= آنان)
they, them

ازآنِ ایشان — theirs

خانهٔ ایشان — their house

ایشان فرمودند [محترمانه] — He said ...

ایضاً /ey.zan/ قید. (= هَمچنین)
ditto, likewise

ایفا(ء) /i.fā(')/ اسم. fulfilling, performing

ایفایِ نَقش کردن — to perform a role

ایفاد /i.fād/ اسم. dispatch

ایفادکردن /i.fād.kar.dan/ مصدر متعدی.
to send/ dispatch a memorandum etc

ایقان /i.qān/ اسم. (= یَقین) 1. certitude 2. conviction

ایل /il/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـات] a nomadic tribe

ایلامی /i.ilā.mi/ صفت. اسم. نیز عیلامی 1. [*adj*] pertaining to ancient Elam, Elamite 2. pertaining to the present-day province of Ilam in western Iran, Ilami 2. [*n*] the Elamite language, Elamite

ایلخان /il.xān/ اسم. the top khan in a tribal confederacy, the big chief

ایلخی /il.xi/ اسم. a large open space where horses are kept for breeding, stud

ایلغار /il.ğār/ اسم. a raid (by Mongol hordes) ending in pillage and plunder

ایل و تبار /i.lo.ta.bār/ اسم. one's kith and kin, members of a clan

ایلی /i.li/ صفت. tribal, nomadic

ایلیاتی /il.yā.ti/ اسم. [گفتار] tribal, nomadic

ایما(ء) /i.mā(')/ اسم. a small sign made by the eyebrows etc

با ایماء و اِشاره /-'o-/ in sign language

ایمان /i.mān/ اسم. faith, belief

ایمان داشتن /i.mān.dāš.tan/ مصدر لازم. to believe in sb/ sth

ایمانی /i.mā.ni/ صفت. pertaining to one's faith

بَرادرانِ ایمانی brethren, brothers-in-faith

ایمن /i.man/ صفت. safe, secure

ایمنی /i.ma.ni/ اسم. safety, security

ایمنی‌شناس /i.ma.ni.še.nās/ اسم. [پزشکی] an immunologist

ایمنی‌شناسی(ن) /i.ma.ni.še.nā.si/ اسم. [پزشکی] immunology

ایمیل(ف) /'i.meyl/ اسم. (= پیام‌نگار) 1. e-mail 2. an e-mail message

این /in/ صفت. ضمیر. [جمع: این‌ها، اینان] 1. [*adj*] this 2. [*pro*] this

این سَرزمین this land

این و آن /-o-/ this and that

این‌ها these

◻ آیا این همان است که می‌خواستی؟ *Is this what you wanted?*

اینترنت(ف) /in.ter.net/ اسم. [رایانه] the Internet

شَبکهٔ جَهانیِ اینترنت The Worldwide Web (WWW)

اینجا /in.jā/ قید. ← آنجا here, in this place

اینجانب /in.jā.neb/ اسم. (بیشتر در نامه‌نگاری) I, the undersigned

این‌جور /in.jur/ صفت. قید. (= چنین) 1. [*adj*] such 2. [*adv*] thus

این‌سان /in.sān/ صفت. [ادبی] (= چنین) such

اینک /i.nak/ قید. now, at present

این‌که /in.ke/ حرف. that, the fact that

ایوان /ey.vān/ اسم. [معماری] veranda, porch

ایوانک(ن) /ey.vā.nak/ اسم. [فرهنگستان/ معماری] نیز ✱ ایوانگاه balcony

ایهام /i.hām/ اسم. 1. [*rhet*] amphiboly 2. ambiguity, equivocation

ب، بـ، ـبـ، ـب

ب /be/ اسم. 2nd letter of the Persian alphabet

با[1] /bā/ حرف. اسم. 1. with, together with 2. accompanied by 3. by, by means of

با هم together

□ نمی‌دانم با این مشکل چه کنم.
I don't know what to do with this problem.

□ با پدرش به کنسرت آمد.
She attended the concert with her father.

□ مردِ بیچاره با یک ضربهٔ پُتک بـه قـتل رسیده بود.
The poor man had been killed by one blow of the sledge hammer.

با[2] /bā/ اسم. the formal name of the letter ب

از بایِ بِسم‌الله تا تایِ تَمّت from A to Z (*ex tr* = from the B of Beginning to the D of the End)

با ـ /bā/ پیشوند. prefix denoting having sth, -ful; see examples below

بااِحساس sensitive

بااَدب (= مؤدّب) polite, courteous

بااَرزش valuable

باآن‌که /bā.ān.ke/ حرف. (= باوُجودِ آن‌که) although, even though

بااراده /bā.e.rā.de/ صفت. strong-willed, resolute

بااستخوان /bā.os.to.xān/ صفت. (of meat) with bones included ⇐ بی‌اُستخوان

باایمان /bā.'i.mān/ صفت. (= مؤمن) devout

بااین‌که /bā.in.ke/ حرف. (= باوُجودِ این‌که) although, even though

باب[1] /bāb/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَبواب] 1. gate, door 2. chapter 3. subject 4. a unit for counting real estate (usu not translated into English)

بابِ عالی [تاریخ] the Sublime Porte

در بابِ ... about, on the subject of

یک باب مَغازه a shop

باب[2] /bāb/ صفت. (= مُناسب) suitable, appropriate

بابِ روز fashionable

چیزِ بابِ طَبع one's favourite[Br] dish etc, one's cup of tea

باب شدن [گفتار] to become fashionable, to gain currency

بابا /bā.bā/ اسم. (= پدر) 1. father, dad, daddy, papa, old man 2. fellow, man

باباجان dear fellow, my good man

□ بابا، دست وردار!
Come off it, man! Let go, man!

بابابزرگ /bā.bā.bo.zorg/ اسم. [جمع: ~ها]
grandfather, (= پدربزرگ، جَدّ)
grandpa, grandad[Br]

باب‌المعده /bā.bol.me'.de/ اسم. [کالبدشناسی]
pylorus

بابانوئل /bā.bā.no.'el/ اسم.
Father Christmas[Br], Santa Claus[Us], Santa[Us]

بابت /bā.bat/ اسم.
matter, subject, account

از بابتِ — for

بابتِ خَریدِ یک دَست لِباس
(payment) for the purchase of one suit

بابونه /bā.bu.ne/ اسم. [گیاه‌شناسی]
camomile, chamomile

شامپوی بابونه — camomile shampoo

بابی /bā.bi/ اسم. [تاریخ] [جمع: ~ها، ~ان، بابیّه]
a Babi, a Babee

باتجربه /bā.taj.ro.be/ صفت.
experienced, seasoned

باتری(ف) /bāt.ri/ اسم. نیز **باطری** (= پیل)
1. battery 2. cell 3. [*col*] pace-maker

باتریِ تَر — a wet cell, a lead-acid battery

باتریِ خُشک — a dry cell, a dry battery

باتریِ شارژشو /-šow/
a rechargeable battery

باتریِ قَلمی — an AA battery

باتریِ نیم‌قَلم — an AAA battery

باتلاق /bāt.lāq/ اسم. نیز **باطلاق**
swamp, marsh

باتلاقی /bāt.lā.qi/ صفت.
marshy

زَمینِ باتلاقی — marshland

باتوم /bā.tum/ ←باتون

باتون(ف) /bā.tun/ اسم.
truncheon, baton, billy club[Us]

باتیک(ف) /bā.tik/ اسم. [پارچه]
batik

باج /bāj/ اسم.
1. tribute, toll, tax
2. protection money

باجِ سِبیل — a forced payment

باج دادن /bāj.dā.dan/ مصدر متعدی.
to pay protection money, to submit to blackmail

باج به شُغال/ فَلَک ندادن [ضرب‌المثل]
not to submit to blackmail,
to behave adamantly

باجگیر /bāj.gir/ اسم. [جمع: ~ها]
an extortionist, a racketeer

باجگیری /bāj.gi.ri/ اسم.
extortion, blackmail

باجناق /bā.je.nāq/ اسم. نیز **باجناغ** (= هَمریش)
the husband of one's wife's sister,
a brother-in-law

□ ما دو نفر برادر هستیم، و از وقتی با دو خواهر ازدواج کرده‌ایم باجناق هم شده‌ایم.
We are brothers, and ever since we married two sisters, we are also brothers-in-law.

باجه(ن) /bā.je/ اسم. (= گیشه)
window, counter

باجهٔ بِلیت‌فروشی — the ticket counter, the box office

باجهٔ پُست — a/ the local post office

باحال(ن) /bā.hāl/ صفت. [گفتار]
groovy, lively, cool, neat

□ چه رستوران باحالی!
What a cool restaurant!

باحوصله /bā.how.se.le/ صفت.
patient

باخبر /bā.xa.bar/ صفت.
informed, aware

باخت /bāxt/ اسم.
1. the act of losing, loss 2. the amount lost (in gambling)
3. defeat

باختر /bāx.tar/ اسم. [ادبی] (= مَغرب)
west

باخترزمین /bāx.tar.za.min/ اسم. (= غَرب)
the West, the Occident

باختری /bāx.ta.ri/ صفت. [ادبی] (= غَربی)
western, westerly, occidental

باختن /bāx.tan/ مصدر لازم. 1. [*vi*] to lose, to suffer defeat 2. [*lit*] to engage in a contest

خود را باختن — to lose one's nerve, to panic

خود را نباختن — to play it cool, not to panic

نَردِ عِشق باختن [ادبی] — to engage in a game of love

باخدا /bā.xo.dā/ صفت. pious, devout, God-fearing

باد[1] /bād/ اسم. 1. wind, a strong breeze, a current of air 2. swelling 3. stomach gas, flatus 4. fart

بادِ بِسامان [جغرافیا] — trade wind(s)

بادِ تُند — a strong wind, gale

بادِ خورشیدی [فیزیک] — solar wind

بادِ گَلو (= آروغ) — belch

بادِ مُخالف — a contrary wind

بادِ مَفاصل [پزشکی] — articular rheumatism

بادِ مُلایم — a light wind, breeze

بادِ مُوافق — a favourable[Br] wind, a fair wind

ثِروتِ بادآورده — windfall

باد و باران خورده — weather-beaten

پُشت به باد — with the wind

رو به باد — against the wind

باد انداختن تویِ آستین/ در غَبغب — to put on airs, to swell/ be inflated with pride

بادآورده را باد می‌بَرد. [ضرب‌المثل] — Easy come easy go. [*prov*] (*ex tr* = What is brought by the wind will be carried away by the wind.)

□ بادِ تُندی می‌وزید. *A strong wind was blowing.*

باد[2] /bād/ فعل. [از بودن] may it be so

زِنده بادا! (فلان) — Long live (so and so)! Viva (so and so)!

مُرده بادا! (فلان) — Down with (so and so)! Death to (so and so)!

هرچه بادا باد. — Come what may.

باد آمدن /bād.ā.ma.dan/ مصدر لازم. نیز باد وزیدن — to be windy, (of a wind, breeze etc) to be blowing

باد آوردن /bā.dā.var.dan/ مصدر لازم. (= وَرَم کردن) — (of limbs) to swell

بادام /bā.dām/ اسم. [گیاه‌شناسی] almond

بادامِ تَلخ — bitter almond(s)

بادامِ زمینی (= پستهٔ شامی) — peanut, earth nut

بادامِ شیرین — sweet almond(s)

بادامِ کوهی (= اَرژَن) — mountain almond

بادامِ هِندی (= لوزِ هِندی) — tropical almond

روغَنِ بادام /-row/ — almond oil

بادامی /bā.dā.mi/ صفت. almond-shaped

چَشمانِ بادامی — almond eyes

چَشمْ بادامی — almond-eyed

بادبادک /bād.bā.dak/ اسم. kite

بادبادک هَوا کردن — to fly a kite

بادبان /bād.bān/ اسم. [جمع: ~ها] (= شِراع) sail(s)

بادبان برافراشتن — (of a ship) to set sail, to unfurl a sail

باد بردن /bād.bor.dan/ مصدر متعدی. to be blown/ carried away by the wind

«باد ما را خواهد بُرد» — "The Wind Will Carry Us"

بادبزن /bād.be.zan/ اسم. fan

بادبزنِ برقی (= پَنکه) — an electric fan

بادبزنِ تاشو /-šow/ — a folding fan

بادبزنِ دَستی — a portable fan, a punkah

بادبزنِ سَقفی — an overhead fan, a ceiling fan

بادپا /bād.pā/ صفت. fleet-footed, swift

باد خوردن /bād.xor.dan/ مصدر لازم. to be exposed to fresh air/ wind

بادخورک /bād.xo.rak/ اسم. [پرنده‌شناسی]
swift

بادخیز /bād.xi:z/ صفت.
windswept

باد دادن /bād.dā.dan/ مصدر متعدی/ لازم.
1. [vt] to expose sth to air/ wind
2. [vi] (of an inflated object) to lose air

باد دادنِ خَرمن
to winnow threshed grain (wheat, barley etc)

به باد دادن ← برباد دادن

کَلّهٔ خود را باد دادن
to go for a walk, to clear one's head

بادرنجبویه /bād.ranj.bu.ye/ اسم. [گیاه‌شناسی]
نیز بادرَنگبویه
(lemon) balm

بادرنگ /bād.rang/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز بالنگ
bergamot citron/ orange

باد زدن /bād.za.dan/ مصدر متعدی.
to fan sb/ sth

بادسنج /bād.sanj/ اسم.
anemometer

بادکردن /bād.kar.dan/ مصدر متعدی/ لازم.
1. [vt] to inflate sth 2. [vi] to swell

بادشکن /bād.še.kan/ صفت. اسم.
1. [adj] carminative 2. [n] a carminative, a windbreaker 3. a row of trees planted to break the force of the wind, a wind-break

بادکش /bād.keš/ اسم. [پزشکی]
dry-cupping

بادکش کردن /bād.keš.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cup sb on the back etc

بادکنک /bād.ko.nak/ اسم.
balloon

« بادکنکِ سِفید »
" The White Balloon "

بادگیر /bād.gir/ اسم.
wind turret

« بلندی‌های بادگیر »
" Wuthering Heights "

□ بادگیرهای یزد یکی از ویژگی‌های چشم‌اندازِ شهر هستند.
The wind turrets of Yazd are a characteristic feature of the city's skyline.

بادنجان /bā.dem.jān/ اسم. [گیاه‌شناسی]
نیز بادمجان
aubergine[Br], eggplant[Us], brinjal (commonly used in India and Pakistan)

بادنجان دورِ قابْ‌چین
a sycophant

خورشِ بادنجان [خوراکی]
a popular Iranian dish made with stewed lamb, fried aubergines[Br] and served with steamed rice

دُلمهٔ بادنجان [خوراکی]
stuffed aubergines[Br]

بادنما /bād.na.mā/ اسم.
1. weather-vane, weathercock 2. (at an airfield) a wind sock

بادکرده /bād.kar.de/ صفت مفعولی.
swollen, inflated

بادوام /bā.da.vām/ صفت.
durable, long-lasting

باده /bā.de/ اسم. [ادبی] (= شَراب)
wine

باده‌گساری /bā.de.go.sā.ri/ اسم. [ادبی]
نیز باده‌پیمایی
carousing

مَجلسِ باده‌گُساری
a carousal

بادی /bā.di/ صفت.
1. filled with air, air [bef. n] 2. powered by wind, Aeolian, wind [bef. n]

تُشکِ بادی
an air mattress

تُفنگِ بادی
an air rifle

چراغِ بادی
a hurricane lamp/ lantern

سازهای بادی [موسیقی]
wind instruments

سازهای بادیِ بِرنجی
brass wind instruments

سازهای بادیِ چوبی
wood wind instruments

نیروگاهِ بادی
a wind farm

بادی‌گارد(ن) /bā.di.gārd/ اسم.
(= ☼ جان‌پاس، مُحافظِ شخصی، مُحافظ)
a bodyguard

باذوق /bā.zowq/ صفت.
artistically inclined, gifted

بار[۱] /bār/ اسم. 1. load, burden 2. cargo, baggage 3. fruit
بارِ اِلکتریکی [برق] electric charge
بارِ اِلکتریسیتهٔ مُثبت / مَنفی
a positive/ negative electric charge
بارِ خاطر [ادبی] a source of anxiety, a load on one's mind
بارِ عام (in a court) a public audience, a levee
بار و بَندیل (= قُبل مَنقل)
kit and caboodle
بارِ خود را بستن to feather one's nest
به بار نشستن (= ثَمر دادن) to bear fruit
بار[۲] /bār/ اسم. [جمع: ـها] (= دَفعه) time, turn
بارِ دیگر next time
سِه بار three times
بار[۳(ف)] /bār/ اسم. bar, pub, saloon
بار آمدن /bā.rā.ma.dan/ مصدر لازم.
(of a child etc) to grow up (in a particular way)
بار آوردن /bā.rā.var.dan/ مصدر متعدی.
1. to bring up a child etc 2. to grow a plant etc, to nurture sth
باران /bā.rān/ اسم. نیز بارون rain
بارانِ اَسیدی acid rain
بارانِ ریز drizzle
بارانِ شدید downpour
بارانِ مُلایم a gentle rain
بارانِ موسمی monsoon
باران باریدن /bā.rān.bā.ri.dan/ مصدر لازم.
نیز باران آمدن to rain
مِثلِ دُمِ اَسب باران باریدن
to rain cats and dogs
باران خوردن /bā.rān.xor.dan/ مصدر لازم.
to be caught in the rain, to be drenched by rain
باراناز /bā.ran.dāz/ اسم. dock, wharf
« در بارانداز » "On the Waterfront"
بارانزا /bā.rān.zā/ صفت. rain-bearing, rain [*bef. n*]
بادهای بارانزا rain-bearing winds
بارانسنج /bā.rān.sanj/ اسم. a rain gauge
بارانگرفتن /bā.rān.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to start raining
بارانی /bā.rā.ni/ صفت. اسم. (= ۲. پالتوبارانی)
1. [*adj*] rainy, pluvial 2. [*n*] raincoat, mackintosh[Br], mac(k)[Br]
باربر /bār.bar/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (= حَمّال)
a porter, a carrier, a coolie
باربری /bār.ba.ri/ اسم. (= حَمل ونَقل)
1. transportation of goods, shipping, haulage, porterage 2. a transportation company
باربند /bār.band/ اسم. [خودرو]
luggage rack
باربیتورات[(ف)] /bār.bi.tu.rāt/ اسم. [شیمی]
barbiturate
بار دادن /bār.dā.dan/ مصدر متعدی.
1. to bear fruit 2. (of a king etc) to give audience, to receive in audience
باردار /bār.dār/ صفت. (= ۱. آبستن)
1. pregnant, with child 2. charged, loaded
بارداری /bār.dā.ri/ اسم. (= آبستنی)
pregnancy, child-bearing
در دورانِ بارداری during pregnancy
بارز /bā.rez/ صفت. distinct, prominent
بار زدن /bār.za.dan/ مصدر متعدی.
(of a lorry etc) to pick up cargo
بارش /bā.reš/ اسم. 1. the act of raining, snowing 2. precipitation
□ رادیو گفت بارشِ تگرگ در بعضی از نقاطِ خُراسان بـه مـحصولاتِ کشـاورزی صـدمه وارد کرده است.
According to the radio, hailstorms have

caused much damage to the agricultural crops in some parts of Khorasan.

بارفروش /bār.fo.ruš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a fruit and vegetable wholesaler
مِیدانِ بارفروش‌ها — the main fruit and vegetable market

بارفیکس(ف) /bār.fiks/ اسم. [ورزش]
the horizontal bar

بارقه /bā.re.qe/ اسم. [ادبی] a ray of light, gleam
بارقهٔ اُمید — a ray of hope

بارک‌الله /bā.ra.kal.lāh/ صوت. (= آفرین)
Bravo, well-done!

بارکد(ف) /bār.kod/ اسم. (= * رَمزینه)
bar code

بارکردن /bār.kar.dan/ مصدر متعدی.
to load sth onto a lorry etc

بارکش /bār.keš/ صفت. load-carrying
حِیواناتِ بارکش — beasts of burden, pack animals
ماشینِ بارکش (= کامیون) — lorry[Br], truck[Us]

بارگاه /bār.gāh/ اسم. 1. an audience hall 2. a royal building, palace 3. a mountaineers' camp

بارگیری /bār.gi.ri/ اسم. the act of loading cargo

بارم(ف) /bā.rem/ اسم. (= * شُمارک)
the calculation scale

بارنامه /bār.nā.me/ اسم. 1. way-bill
2. [*ship*] a bill of lading
3. [*air*] an airwaybill

بارندگی /bā.ran.de.gi/ اسم. rainfall, percipitation
میزانِ مُتوسّطِ بارندگیِ سالانه
the average annual rainfall

بارو /bā.ru/ اسم. [قدیم] a fortified wall, rampart

باروت /bā.rut/ اسم. [شیمی] gunpowder
باروتِ پَنبه — gun-cotton

بارور /bār.var/ صفت. 1. fertile
2. fruit-bearing
نابارور — infertile, sterile

بارورساختن /bār.var.sāx.tan/ مصدر متعدی.
1. to fertilize/ pollinate plants etc
2. to inseminate a female animal etc

باروری‌سازی(ن) /bār.var.sā.zi/ اسم.
1. fertilization, insemination
2. pollination 3. seeding
باروسازیِ اَبرها — seeding clouds (to induce them to rain)
□ کارشناسانِ کشاورزی می‌گویند که زنبورِ عسل به باوررسازیِ گیاهان کمک می‌کند.
According to agronomists, the honey bee helps to pollinate plants.

باروری /bār.va.ri/ اسم. fertility

بارهنگ /bār.hang/ اسم. [گیاه‌شناسی]
plantain

باری[1] /bā.ri/ صفت. اسم. 1. [*adj*] pertaining to cargo, cargo [*bef. n*], freight [*bef. n*]
2. a lorry[Br], a truck[Us]
باریِ مَخزنی [فرهنگستان] — a tanker
قَطارِ باری — a freight train
کَشتیِ باری — a cargo ship, a freighter

باری[2] /bā.ri/ قید. anyhow, anyway
باری به هَر جَهت [گفتار] — (of a person) lackadaisical, inattentive

باریافتن /bār.yāf.tan/ مصدر لازم.
(of a person) to be received in audience

باریت(ف) /bā.rit/ اسم. [شیمی] barytes

باری‌تعالی /bā.ri.ta.'ā.lā/ اسم.
God Almighty

باریدن /bā.ri.dan/ مصدر لازم/ متعدی.
1. [*vi*] to rain, snow etc 2. [*vt*] to shed tears etc

باریک /bā.rik/ صفت. ← پَهن narrow, slender, tapering

روده‌ٔ باریک [کالبدشناسی]
the small intestine
(کار) به جای باریک کشیدن
to reach a critical juncture, to reach a sensitive stage
□ در این موقع مذاکرات به جای باریکی کشیده بود.
At this time, the negotiations had reached a critical stage.

باریک شدن /bā.rik.šo.dan/ مصدر لازم.
to become narrower, to taper
باریک شدن در چیزی
to pay close attention to sth

باریکه /bā.ri.ke/ اسم.
a strip (of cloth, land etc)

باریم (ف) /bā.ri.yom/ اسم. [شیمی]
barium (*Ba*)

باز ۱ /bāz/ صفت. ← بسته
1. open 2. clear, unhindered 3. [*geo*] obtuse
زاویهٔ باز — an obtuse angle
فضای باز — an open space
دستِ کسی را باز گذاشتن
to give sb a free hand

باز ۲ /bāz/ قید.
1. again 2. once more

باز ۳ /bāz/ اسم. [پرنده‌شناسی]
falcon, hawk

باز ۴ (ف) /bāz/ اسم. [شیمی]
base, alkali

باز ـ /bāz/ پیشوند.
prefix denoting repetition, re-; see examples below

بازآفرینی (ن) /bā.zā.fa.ri.ni/ اسم.
the act of recreating sth, recasting
بازآفرینی واقعیّت — recreating reality

بازآمدن /bā.zā.ma.dan/ مصدر لازم.
to come back, to return (= بازگشتن)

بازآموزی (ن) /bā.zā.mu.zi/ اسم.
attending a refresher course, re-education

بازار /bā.zār/ اسم.
market, market-place, ***bazaar, souk***
بازارِ آزاد — the free market
بازارِ سیاه — the black market
بازارِ تِهران — the Tehran Bazaar
بازارِ مُشترک — common market
بازارِ مِسگرها — the coppersmiths' bazaar/ souk
بازارِ مَکاره — fair
جُمعه بازار — 1. a weekly farmers' market set up on Fridays 2. a flea market set up on Fridays
□ آیا بازارِ تَجریش را دیده‌اید؟
Have you been to the bazaar in Tajrish?

بازارچه /bā.zār.če/ اسم.
a cluster of shops in a neighbourhood [Br], a small roofed market, an arcade

بازارشکنی (ن) /bā.zār.še.ka.ni/ اسم.
[فرهنگستان] (= دَمپینگ)
dumping

بازارگرمی /bā.zār.gar.mi/ اسم.
sales talk, sales pitch, salesmanship

بازاری /bā.zā.ri/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
1. [*adj*] pertaining to the bazaar, bazaar [*bef. n*] 2. (of goods) of poor quality, shoddy 3. [*n*] a businessman, esp one working in the bazaar

بازاریاب (ن) /bā.zār.yāb/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a salesman, a salesperson

بازاریابی (ن) /bā.zār.yā.bi/ اسم.
marketing, market research

بازالت (ف) /bā.zalt/ اسم. [زمین‌شناسی]
basalt

بازاندیشی (ن) /bā.zan.di.ši/ اسم.
rethinking

بازبین /bāz.bin/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a controller

بازبینی /bāz.bi.ni/ اسم.
1. inspection, control 2. review

بازبینی کردن /bāz.bi.ni.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to inspect sth 2. to review sth

بازپرداخت /bāz.par.dāxt/ اسم.
the act of repaying a loan etc, repayment

بازپرداختِ بدهی‌های خارجی
repayment of foreign debts

بازپرس /bāz.pors/ اسم. [حقوق] (= × مُستنطق)
an examining magistrate

بازپرسی /bāz.por.si/ اسم. (= اِستنطاق)
the act of questioning by a magistrate

بازپرسی کردن /bāz.por.si.kar.dan/ مصدر متعدی.
to question sb who is in custody

بازپروری(ن) /bāz.par.va.ri/ اسم.
re-education, rehabilitation
اُردوگاهِ بازپروری برایِ مُعتادانِ موادِ مُخدّر
a re-education camp for drug addicts

بازپسین /bāz.pa.sin/ صفت. [ادبی] (= واپسین)
last, ultimate, final

بازتاب(ن) /bāz.tāb/ اسم. (= انعکاس)
1. [*phys*] reflection 2. [*psych*] reflex
3. echo, response
بازتابِ شَرطی conditioned reflex
□ سفرِ رئیسِ جمهور به فرانسه بازتابِ گسترده‌ای در مطبوعاتِ اروپا داشت.
The President's visit to France was widely reported in the European press.

بازجو /bāz.ju/ اسم. [حقوقی] [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان]
an interrogator

بازجویی /bāz.ju.'i/ اسم. interrogation

بازجویی کردن /bāz.ju.'i.kar.dan/ مصدر متعدی.
to interrogate sb, to subject sb to interrogation

بازخرید /bāz.xa.ri:d/ اسم. 1. buying back sth 2. voluntary severance from employment in a company etc
پولِ بازخرید severance pay/ compensation

بازخرید کردن /bāz.xa.rid.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to buy sth back
2. to encourage an employee to opt for voluntary severance

بازخواست /bāz.xāst/ اسم. 1. reprimand
2. calling sb to account

بازخواست کردن /bāz.xāst.kar.dan/ مصدر متعدی.
to call sb to account

بازخورد(ن) /bāz.xord/ اسم. (= فیدبَک)
feedback

بازدارنده /bāz.dā.ran.de/ صفت.
inhibiting, restraining, deterring
عَواملِ بازدارنده restraining factors, deterrents

بازداشت /bāz.dāšt/ اسم. (= توقیف) arrest, detention

بازداشت کردن /bāz.dāšt.kar.dan/ مصدر متعدی.
to arrest/ detain sb

بازداشتگاه /bāz.dāšt.gāh/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
1. a detention centre[Br] 2. a prison

بازداشتن /bāz.dāš.tan/ مصدر متعدی.
to prevent sb from doing sth

بازداشتی /bāz.dāš.ti/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها]
1. [*adj*] detained 2. [*n*] a detainee

بازدانه /bāz.dā.ne/ صفت. [گیاه‌شناسی]
naked-seeded, gymnospermous

بازدم /bāz.dam/ اسم. ← دَم
exhaled breath

بازده(ن) /bāz.deh/ اسم. 1. return, yield
2. output 3. efficiency

بازدید /bāz.di:d/ اسم. 1. a return visit
2. a tour of inspection
دید و بازدید exchange of visits

بازدید کردن /bāz.did.kar.dan/ اسم.
1. to visit (to pay a visit to) a factory etc
2. to inspect a school etc

بازدیدکننده /bāz.did.ko.nan.de/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌کنندگان] a visitor

بازرس /bāz.ras/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
an inspector
بازرسِ کُل Inspector General

بازرسی /bāz.ra.si/ اسم. inspection

inspectorate اداره‌ٔ بازرسی
body search بازرسیِ بَدنی
بازرسی کردن /bāz.ra.si.kar.dan/
to inspect sth/ sb مصدر متعدی.
بازرگان /bā.zar.gān/ اسم. [جمع: ~ ها، ~ ان]
a merchant, a trader, (= تاجر)
a businessman
بازرگانی /bā.zar.gā.ni/ اسم. صفت. (= تِجارت)
1. [*n*] commerce, commercial activity, trade 2. [*adj*] commercial, trading, trade [*bef. n*]
موسساتِ بازرگانی
commercial institutions, trade houses
Ministry of Commerce وزارتِ بازرگانی
بازسازی(ن) /bāz.sā.zi/ اسم. (= تَجدیدِ بِنا)
rebuilding, reconstruction
بازسازیِ مَناطقِ جَنگ‌زده
reconstruction of war-torn areas
بازسازی کردن /bāz.sā.zi.kar.dan/
to rebuild/ reconstruct مصدر متعدی.
a place, to renovate a house etc, to refurbish a hotel etc
باز شدن /bāz.šo.dan/ مصدر لازم.
to open [*vi*], to be opened
باز شدنِ غُنچهٔ گُل
(of a flower bud) to open
بازشناختن /bāz.še.nāx.tan/ مصدر متعدی.
to tell one from another, to recognize sth/ sb
بازکردن /bāz.kar.dan/ مصدر متعدی.
to open sth, to untie sth, to unlock, to unscrew
بازگرداندن /bāz.gar.dān.dan/ مصدر متعدی.
to return sb/ sth to its place of origin
to repatriate sb, بازگرداندنِ به وَطَن
to deport sb
◻ مدتی است صحبت از بازگرداندنِ پناهندگانِ کُرد به زادگاه‌شان می‌شود.
For some time now, there is this talk of repatriating the Kurdish refugees.
بازگشایی /bāz.go.šā.'i/ اسم. نیز بازگشائی
the act of reopening sth
بازگشاییِ دانشگاه‌های کِشور
the reopening of the universities
بازگشت /bāz.gasht/ اسم.
1. return, coming back, going back 2. comeback
« رودخانهٔ بدونِ بازگشت »
" River of No Return "
بازگشتن /bāz.gaš.tan/ مصدر لازم.
to come/ go back, to return
بازگو /bāz.gu/ اسم.
the act of relating what one has heard, retelling
بازگوکردن /bāz.gu.kar.dan/ مصدر متعدی.
to relate what one has heard, to retell
بازماندگان /bāz.mān.de.gān/ اسم.
1. survivors [جمعِ بازمانده]
2. the closest relatives of a deceased person, the next of kin
◻ ما به بازماندگانِ این مصیبتِ دردناک تسلیت می‌گوییم.
We offer our condolences to the bereaved family members.
بازماندن /bāz.mān.dan/ مصدر لازم.
to be detained, to be delayed
to be stopped from doing sth از کاری بازماندن
بازمانده /bāz.mān.de/ اسم. [جمع: بازماندگان]
1. remainder 2. a survivor 3. the closest relative of a deceased person, the next of kin
«بازماندهٔ روز»
" The Remains of the Day "
بازنده /bā.zan.de/ صفت. اسم. ← بَرنده
1. [*adj*] losing [جمع: بازندگان]
2. [*n*] the loser, the losing side
بازنده شدن /bā.zan.de.šo.dan/ مصدر لازم.
to lose (= باختن)

بازنشستگی ^(ن)^ /bāz.ne.šas.te.gi/ اسم.
retirement (= × تَقاعد)
forced retirement بازنشستگیِ اِجباری
old-age pension حُقوقِ بازنشستگی
retirement age سِنِّ بازنشستگی

بازنشسته /bāz.ne.šas.te/ صفت. اسم.
[جمع: ـ‌ها، بازنشستگان] (= × مُتقاعد)
1. [adj] retired, pensioned off
2. [n] a pensioner, a retiree

بازنشسته شدن /bāz.ne.šas.te.šo.dan/ مصدر لازم.
to retire, to be pensioned off

بازنشسته کردن /bāz.ne.šas.te.kar.dan/ مصدر متعدی.
to pension off sb, to retire [vt]

بازنگری ^(ن)^ /bāz.ne.ga.ri/ اسم.
the act of reviewing sth, review, reappraisal

بازو /bā.zu/ اسم. [کالبدشناسی] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
the upper arm, arm
the biceps کُرَهٔ بازو

بازوبند /bā.zu.band/ اسم.
armband, armlet
بازوبندِ کاپیتانی [فوتبال]
the captain's armband

بازوکا ^(ف)^ /bā.zu.kā/ اسم. [نظامی]
bazooka

بازی /bā.zi/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
1. game 2. play
the game of 'hide and seek' بازیِ قایم باشک
a fair game, fair play بازیِ جوانمردانه
at play در حالِ بازی

بازیافت ^(ن)^ /bāz.yāft/ اسم.
recycling, recovery, salvage

بازیافتی ^(ن)^ /bāz.yāf.ti/ صفت.
recycled, recovered, salvaged
recycled paper کاغذِ بازیافتی

بازیچه /bā.zi.če/ اسم. (= آسبابِ بازی)
plaything, toy

بازی خوردن /bā.zi.xor.dan/ مصدر لازم.
to be tricked, to be deceived, to be manipulated

بازی دادن /bā.zi.dā.dan/ مصدر متعدی.
to play games with sb, to manipulate sb

بازی کردن /bā.zi.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to play 2. to perform a role

بازیکن /bā.zi.kon/ اسم. [ورزش]
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a player

بازیگر /bā.zi.gar/ اسم. [هنر] ← نابازیگر
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
an actor/ actress, a performer

بازیگردان /bā.zi.gar.dān/ اسم. [هنر]
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. an acting coach 2. a puppeteer

بازیگوش /bā.zi.guš/ صفت.
playful, frolicsome

باس ^(ف)^ /bās/ صفت. اسم. [موسیقی]
1. [adj] bass 2. [n] a bass singer, a basso

باستان /bās.tān/ اسم.
ancient times, antiquity

باستان‌شناس /bās.tān.še.nās/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
an archaelogist[Br]/ archeologist[Us]

باستان‌شناسی /bās.tān.še.nā.si/ اسم.
archaeology[Br]/ archeology[Us]

باستانی /bās.tā.ni/ صفت.
ancient, antique

باسترک /bās.ta.rak/ اسم. [پرنده‌شناسی]
(= توکا)
thrush

باسکول ^(ف)^ /bās.kul/ اسم.
a platform scale

باسلیقه /bā.sa.li.qe/ صفت.
having good taste, tasteful, of taste
□ آدم بسیار باسلیقه‌ای است.
She has impeccable taste.

باسمه /bās.me/ اسم. [سابق]
1. a printed picture 2. printing in general

باسمه‌ای /bās.me.'i/ صفت. 1. of poor quality, shoddy 2. printed

باسن(ف) /bā.san/ اسم. [کالبدشناسی]
pelvis, hip

باسواد /bā.sa.vād/ صفت. اسم. ← بیسواد
[جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] literate
2. [*n*] a person with some education, a literate

باسیل(ف) /bā.sil/ اسم. [زیست‌شناسی]
bacillus

باسیلِ کُخ — Koch's bacillus

باشخصیّت /bā.šax.siy.yat/ صفت.
with a strong personality ← بی‌شخصیّت

باشرف /bā.ša.raf/ صفت. ← بی‌شَرف
honourable[Br]

باشکوه /bā.šo.kuh/ اسم. glorious, magnificent, splendid

باشگاه(ن) /bāš.gāh/ اسم. club

باشگون /bā.š.gun/ صفت. bringing good luck, of good omen, auspicious

باشنده /bā.šan.de/ اسم. [ادبی]
[جمع: ~ها، باشندگان] (= ساکن) a resident, an inhabitant

باشه /bā.še/ اسم. [پرنده‌شناسی] (= قِرقی)
sparrow hawk

- باشی /bā.ši/ پسوند. suffix appended to nouns to indicate head-, chief-. Some instances:

آشپزباشی — a/ the chef

باغبانباشی — a/ the head-gardener

باصرفه /bā.sar.fe/ صفت. economical, advantageous

باصره /bā.se.re/ اسم. (= بینایی) sight, eyesight

عَصَبِ باصره — the optic nerve

باصفا /bā.sa.fā/ صفت. 1. pleasant 2. sincere

جایِ باصفا — a pleasant spot (with greenery and a good view)

باطری /bāt.ri/ ← باتری

باطل /bā.tel/ صفت. ← حَق 1. null, void, worthless 2. false

جدالِ حَقّ و باطل — the struggle between truth and falsehood

باطلاق /bāt.lāq/ ← باتلاق

باطل شدن /bā.tel.šo.dan/ مصدر لازم.
to become null and void, to become worthless

باطل‌کردن /bā.tel.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cancel, to render null and void, to invalidate

باطله /bā.te.le/ صفت. cancelled, nullified

کاغذِ باطله — waste paper

سَبدِ کاغذِ باطله — a waste-paper basket[Br]/ wastebasket[Us]

باطن /bā.ten/ اسم. ← ظاهر
1. the hidden interior of sth
2. the inner self

باطناً /bā.te.nan/ قید. ← ظاهراً inwardly, at heart

□ باطناً آنقدرها هم آدم بدی نیست.
In his heart, he is not such a bad person.

باطنی /bā.te.ni/ صفت. ← ظاهری
1. pertaining to the inner self 2. pertaining to an inner circle of initiates, esoteric
3. heartfelt

باعث /bā.'es/ اسم. (= سَبب)
1. the cause of sth 2. the motive

باعث و بانیِ کاری /-o-/ [گفتار]
the person responsible for the establishment of sth, the prime mover

باعث شدن /bā.'es.šo.dan/ مصدر متعدی.
to cause sth, to bring about sth, to be responsible for sth

باعظمت /bā.'a.za.mat/ اسم. majestic, grandiose, magnificent

باغ /bāğ/ اسم. [جمع: ~ها، ~ات] (= بوستان)
garden, orchard
باغ اَنگور vineyard
باغِ گیاه‌شِناسی a botanical garden
باغِ ملّی [سابق] (= پارک) a public park
باغِ میوه orchard
باغِ وَحْش a zoological garden, zoo
به کَسی دَرِ باغِ سَبز نشان دادن
to give false promises to sb
تویِ باغ نبودن [گفتار] to have no idea
of what is going on, to be clueless

باغبان /bāğ.bān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a gardener

باغبانی /bāğ.bā.ni/ اسم. gardening, horticulture

باغچه /bāğ.če/ اسم. 1. a small garden
2. a flower bed, parterre

باغداری /bāğ.dā.ri/ اسم. creation and maintenance of fruit orchards, fruit growing/ farming

باغیرت /bā.ğey.rat/ صفت. zealous

بافت /bāft/ اسم. (= ۲. نَسج) 1. the act of weaving, weave 2. tissue 3. texture
بافتِ آبکش [گیاه‌شناسی] xylem
بافتِ آونـدی [گیاه‌شناسی]
vascular tissue
بافتِ پیوندی [کالبدشناسی]
connective tissue
بافتِ چوبی [گیاه‌شناسی] phloem
بافتِ تاریخی [معماری] historic fabric
بافتِ شَهری [معماری] urban texture

بافت‌برداری(ن) /bāft.bar.dā.ri/ اسم. [پزشکی]
biopsy (= نمونه‌برداری)

بافت‌شناسی /bāft.še.nā.si/ اسم. [پزشکی]
histology

بافتن /bāf.tan/ مصدر متعدی. 1. to weave sth
2. to knit sth
بافتنِ گیسو to braid one's hair
به هم بافتن 1. to weave together
2. [*fig*] to concoct, to fabricate
خیال بافتن to daydream

بافتنی /bāf.ta.ni/ اسم. knitwear

بافرهنگ /bā.far.hang/ صفت. cultured, educated

بافندگی /bā.fan.de.gi/ اسم. 1. weaving
2. knitting 3. textile manufacturing

بافنده /bā.fan.de/ اسم. [جمع: ~ها، بافندگان]
a weaver, a knitter

بافه /bā.fe/ اسم.
1. a sheaf of wheat stalks etc
2. electric cable [فرهنگستان]

باقالی /bā.qā.li/ ← باقلا

باقالی‌پلو /bā.qā.li.po.low/ اسم. [خوراکی]
baqali-polow: a popular Iranian rice dish made with broad beans and mutton, or chicken
□ من عاشق باقالی‌پلو هستم ولی خواهر کوچکم به آن لب نمی‌زند.
I just love baqali-polow, *but my younger sister won't touch it.*

باقرقره /bā.qer.qe.re/ اسم. [پرنده‌شناسی]
(= کوکرِ شِکم‌سیاه)
black-bellied sand-grouse

باقلا /bā.qe.lā/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز باقالی
broad bean, fava bean, horsebean

باقلوا /bāq.la.vā/ اسم. [خوراکی] *baqlava:* a kind of pastry made with ground almonds and syrup, *baklava, paklava*

باقی /bā.qi/ صفت. اسم. [جمع: باقیّات، بقایا]
1. [*adj*] remaining, lasting
2. [*n*] the remainder, the rest
باقی بَقایتان (در پایانِ نامه)
What remains is to pray for your safe-keeping.

باقی ماندن /bā.qi.mān.dan/ مصدر لازم.
to remain, to stay

باقی‌مانده /bā.qi.mān.de/ اسم.
the remainder
باقیماندهٔ حِساب the outstanding amount
باقیماندهٔ غذا leftovers
باک [1] /bāk/ اسم. (= پَروا) fear, anxiety
باک نداشتن to have no fear
باک [2(ف)] /bāk/ اسم. [خودرو] petrol tank[Br], gas tank[Us]
دَرِ باک petrol[Br]/ gas[Us] tank cap
باکتری (ف) /bāk.te.ri./ اسم. [زیست‌شناسی]
bacterium [*sing*], bacteria [*pl*]
باکتری‌هایِ هوازی aerobic bacteria, aerobes
باکتری‌شناسی (ن) /bāk.te.ri.she.nā.si/ اسم.
bacteriology
باکره /bā.ke.re/ صفت. virgin
دخترِ باکره a virgin, a maiden
باکفایت /bā.ke.fā.yat/ صفت. capable, efficient, able
□ عمویش از مُدیرانِ باکفایت صَنعتِ فولاد است.
Her uncle is one of the most capable managers of the steel industry.
باگذشت /bā.go.zašt/ صفت. forgiving
بال [1] /bāl/ اسم. [جمع: ـها، ـان] wing
بال و پَر /-o-/ plumage
بالِ هَواپیما airplane wing(s)
از خوشحالی بال درآوردن to jump with joy
بال و پَر دادن [مجازی] to encourage and support sb
زیرِ بالِ کسی را گرفتن to provide assistance to sb, to patronize sb
بال [2] /bāl/ ← وال
بالا /bā.lā/ اسم. صفت. قید. ⟵ پایین
1. [*n*] the top of sth, the upper part of sth 2. [*adj*] high, upper 3. [*adv*] high, up, upward

اُتاقِ خوابِ بالا the upstairs bedroom
بالا و بالاتر higher and higher
بالایِ ... above, over, on top of
بالایِ سَر overhead
خود را بالا کشیدن 1. to raise oneself, to pull oneself up 2. to improve one's social status, to climb the social ladder
پولی را بالا کشیدن [گفتار] to embezzle money, to fail to pay back a debt
بالا آمدن /bā.lā.ā.ma.dan/ مصدر لازم.
to come up, to rise
بالابان /bā.lā.bān/ اسم. [پرنده‌شناسی]
saker falcon, saker
بالابر (ن) /bā.lā.bar/ اسم. [فرهنگستان] (= آسانسورِ بار)
a freight lift[Br]/ elevator[Us]
بالاپوش /bā.lā.puš/ اسم. 1. quilt
2. top coat, overcoat
بالاتنه /bā.lā.ta.ne/ اسم. [کالبدشناسی]
⟵ پایین‌تنه the upper part of the body, the torso, the trunk
بالاجبار /bel.ej.bār/ قید. (= اِجباراً)
perforce, compulsorily
بالاخانه /bā.lā.xā.ne/ اسم. [معماری]
an upper room, attic, garret
بالأخره /bel.'a.xa.re/ قید. (= سَرانجام)
at last, at length, eventually, finally
□ بالأخره موفّق شدیم.
At last we made it.
بالاخصّ /bel.a.xas(s)/ قید. especially, in particular
بالادست /bā.lā.dast/ اسم. ⟵ پایین‌دست
1. a superior 2. a place/ higher up further 3. (in a river) upstream
بالا رفتن /bā.lā.raf.tan/ مصدر لازم.
to go up, to climb
بالارونده /bā.lā.ra.van.de/ صفت. climbing
بوتهٔ رُزِ بالارونده a climbing rose-bush

بالاشهری /bā.lā.šah.ri/ صفت. اسم.
1. pertaining to ⟸ پایین‌شهری [جمع: ~ها]
the upper and richer parts of the town
2. [*n*] an inhabitant of the richer neighbourhoods[Br]

بالانس(ف) /bā.lāns/ اسم. [ورزش] handstand
بالانس کردنِ چرخ [خودرو]
to balance a car's wheels

بالانس زدن /bā.lāns.za.dan/ مصدر لازم.
1. to make a handstand
2. [*fig*] to do acrobatics

بالانویس(ن) /bā.lā.ne.vi:s/ اسم. [تئاتر و سینما]
surtitles ⟸ زیرنویس

بالایی /bā.lā.'i/ صفت. اسم. 1. [*adj*] upper, higher 2. [*n*] the upper one, the higher one

بالدار /bāl.dār/ صفت. winged
حَشراتِ بالدار winged insects

بالرین(ف) /bā.le.rin/ اسم.
a female ballet dancer, a ballerina

بال زدن /bāl.za.dan/ مصدر لازم.
to flap/ flutter one's wings

بالسویّه /bes.sa.viy.ye/ قید. (= به طورِ مُساوی)
equally

بالش /bā.leš/ اسم. pillow

بالشتک /bā.leš.tak/ اسم. a small cushion, pad

بالعکس /bel.'aks/ قید. (= برعکس)
on the contrary, vice versa
□ همهٔ پَروازهای تِهران ـ کیش و بالعکس لَغو شده‌اند.
All flights from Tehran to Kish Island and vice versa have been cancelled.

بالغ /bā.leğ/ صفت. 1. having come of age
2. adult, mature
بالغ بر exceeding, in excess of

بالفعل /bel.fe'l/ صفت. قید. 1. [*adj*] actual
2. [*adv*] actually

بالقوّه /bel.qov.ve/ صفت. قید.
1. [*adj*] potential 2. [*adv*] potentially
تَجهیزِ هَمهٔ اِمکاناتِ بالقوّهٔ کشور
mobilizing all the country's potential resources

بالکن(ف) /bāl.kon/ اسم. [معماری]
1. balcony (= * اِیوانک، * ایوانگاه)
2. (in cinemas) the first balcony, mezzanine

بالگردان(ن) /bāl.gar.dān/ اسم. [فرهنگستان]
helicopter (= هِلیکوپتر، چَرخ‌بال)

بالماسکه(ف) /bāl.mās.ke/ اسم.
a masked ball, a fancy dress party

بالن /bā.lon/ ← بالون

بالندگی /bā.lan.de.gi/ اسم. (= رُشد)
growth, exuberance

بالنده /bā.lan.de/ صفت. growing, exuberant

بالنسبه /ben.nes.be/ قید. (= نسبتاً)
relatively, rather

بالنگ /bā.lang/ ← بادرنگ

بالون(ف) /bā.lon/ اسم. نیز بالن balloon
بالونِ هوایِ گَرم a hot-air balloon

باله¹ /bā.le/ اسم. [زیست‌شناسی] fin

باله²(ف) /bā.le/ اسم. [هنر] ballet

بالیدن /bā.li.dan/ مصدر لازم. 1. to grow
2. to feel proud of sth
به خود بالیدن to pride oneself on sth

بالیستیک(ف) /bā.lis.tik/ صفت. ballistic
موشکِ بالیستیک a ballistic missile

بالین /bā.lin/ اسم. bedside

بالینی /bā.li.ni/ صفت. bedside [*bef. n*]
طِبِّ بالینی clinical medicine
کتابِ بالینی bedside read

بام /bām/ اسم. roof, house-top
یک بام و دو هَوا [ضرب‌المثل] (to have) double standards (*ex tr* = one roof and two types of weather)

بامبول /bām.bul/ اسم. [گفتار] deception, trickery

بامبول زدن /bām.bul.za.dan/ مصدر لازم. نیز بامبول درآوردن to play tricks on sb, to go back on one's word

بامحبّت /bā.mo.hab.bat/ صفت. kind, affectionate

بامداد /bām.dād/ اسم. [ادبی] (= صُبح) morning, morn

سَرِ ساعتِ شِشِ بامداد at 6 a.m. sharp

بامزه /bā.maze/ صفت. 1. tasty, delicious 2. interesting, cute, funny, amusing

باملاحظه /bā.mo.lā.he.ze/ صفت. considerate

بامیه ۱ /bā.mi.ye/ اسم. [گیاه‌شناسی] okra, gumbo[Us]

بامیه ۲ /bā.mi.ye/ اسم. [خوراکی] a kind of sweet, traditionally made during the month of Ramadan, resembling an okra

باند(ف) /bānd/ اسم. 1. band, bandage 2. landing strip 3. carriageway 4. gang, clique

باندِ تَبهکاران a gang of criminals

باندِ فُرودگاه (بُزرگ) the runway

باندِ فُرودگاه (کوچک) the landing strip, the airstrip

جادهٔ دوباندِه a dual carriageway[Br], a divided highway[Us]

باندبازی /bānd.bā.zi/ اسم. giving unfair advantage to a member of one's clique, favouritism[Br], cronyism

باندپیچی /bānd.pi.či/ اسم. (= بانداژ) bandaging

باندپیچی کردن /bānd.pi.či.kar.dan/ مصدر متعدی. to bandage a wound etc

باندرل(ف) /ban.do.rol/ اسم. (= * سَرچسب) an inspection sticker

بانشاط /bā.ne.šāt/ صفت. lively, vibrant

بانفوذ /bā.no.fuz/ صفت. influential

بانک(ف) /bānk/ اسم. [جمع: ~ ها] bank

بانکِ اِطّلاعات database, a data bank

بانکِ خُصوصی a privately-owned bank

بانکِ خون a blood bank

بانکِ رَهنی the Mortgage Bank

بانکِ مرکزیِ ایران the Central Bank of Iran

بانکِ مِلّیِ ایران Bank Melli Iran

بانکداری /bānk.dā.ri/ اسم. banking

بانک‌زنی(ن) /bānk.za.ni/ اسم. bank robbery

بانکی /bān.ki/ صفت. pertaining to banking or a bank, bank [*bef. n*]

حِسابِ بانکی a bank account

عَملیّاتِ بانکی banking operations

وامِ بانکی a bank loan

□ امروز صبح دارم می‌روم تجریش برای یک کارِ بانکی.

I am going to Tajrish this morning to take care of some banking business.

بانگ /bāng/ اسم. 1. cry, shout, a loud call 2. any loud sound

بانمک /bā.na.mak/ صفت. 1. cute, nice 2. funny

بانو /bā.nu/ اسم. [جمع: بانوان] 1. a lady 2. Mrs.

آقای سپهری و بانو Mr. and Mrs. Sepehri

آقای دکتر لُطفی و بانو Dr. and Mrs. Lotfi

بانویِ عَزیز dear lady

ورزشِ بانوان ladies' sports

بانی /bā.ni/ اسم. [جمع: ~ ها، ~ ان] a sponsor, a patron

باوجوداین‌که /bā.vo.ju.de.'in.ke/ قید. (= بااین‌که) even though, in spite of the fact that

باور /bā.var/ اسم. belief
باور نمی‌کنم. I can't believe it.
باورکردن /bā.var.kar.dan/ مصدر متعدی. to believe sb or sth
□ از بس دروغ می‌گوید دیگر کسی حرف‌هایش را باور نمی‌کند.
She has been telling so many lies that nobody believes her any more.
باوردرمانی(ن) /bā.var.dar.mā.ni/ اسم. faith healing
باورنکردنی /bā.var.na.kar.da.ni/ صفت. unbelievable, incredible
باوفا /bā.va.fā/ صفت. faithful, loyal
باوقار /bā.ve.qār/ صفت. solemn, dignified
باه /bāh/ اسم. [پزشکی] sexual vigour^Br in men
قوّهٔ باه sexual power, virility
باهم /bā.ham/ قید. together, with each other
همه باهم all of us/ you/ them together
باهنر /bā.ho.nar/ صفت. accomplished
باهوش /bā.huš/ صفت. intelligent, clever
باید /bā.yad/ فعل. [از بایستن] must, ought to, have to, should
□ باید امشب بروم. (سپهری)
I must be off tonight.
بایر /bā.yer/ صفت. ← دایر barren, uncultivated
اَراضیِ بایر uncultivated lands
بایستگی /bā.yes.te.gi/ اسم. [ادبی] the state of being necessary, necessity
بایستن /bā.yes.tan/ مصدر لازم. to be necessary, to be a 'must'
بایسته /bā.yes.te/ صفت. necessary, compulsory
بایستی /bā.yes.ti/ فعل. [از بایستن] must, ought to, have to, should

بایع /bā.ye'/ اسم. (= فروشنده) the seller
بایکوت(ف) /bāy.kot/ اسم. boycott
بایکوت‌کردن /bāy.kot.kar.dan/ مصدر متعدی. to boycott sb or sth
بایگان(ن) /bāy.gān/ اسم. [فرهنگستان] [جمع: ~ها] (= آرشیویست) 1. person in charge of an archive, an archivist 2. a filing clerk
بایگانی(ن) /bāy.gā.ni/ اسم. [فرهنگستان] (= آرشیو) 1. archive(s) 2. a filing system
بایگانیِ راکد dead files
بایگانی‌کردن /bāy.gā.ni.kar.dan/ مصدر متعدی. to file sth (away)
ببر /babr/ اسم. [جانورشناسی] tiger
بَبرِ بَنگال Bengal tiger
بَچّه بَبر tiger cub
ماده بَبر tigress
ببعی /ba.ba.'i/ اسم. [کودک] a lamb
بت /bot/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] 1. an idol 2. a singer or movie star etc who is worshipped by his or her fans
بتانه /ba.ta.ne/ ← بَتونه
بتانه‌کاری /ba.tā.ne.kā.ri/ ← بَتونه‌کاری
بتاوی /ba.tā.vi/ اسم. [گیاه‌شناسی] shaddock
بت‌پرست /bot.pa.rast/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] 1. an idolater 2. a pagan
بت‌پرستی /bot.pa.ras.ti/ اسم. idolatry
بتخانه /bot.xā.ne/ اسم. نیز بُتکده a Hindu temple
بت‌شکن /bot.še.kan/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] sb who breaks idols, an iconoclast
بتکده /bot.ka.de/ ← بُتخانه
بتن(ف) /be.ton/ اسم. [ساختمان] concrete
بِتُن آرمه (=بِتنِ مُسلّح) reinforced concrete
بتنی /be.to.ni/ صفت. made of concrete, concrete [*bef. n*]
سازهٔ بِتنی a concrete structure

بتونیر (ف) /be.to.nir/ اسم. [ساختمان]
a concrete mixer

بتونه /ba.tu.ne/ اسم. نیز بَتانه، بَطانه
(glazier's) putty, filler

بتونه‌کاری /ba.tu.ne.kā.ri/ اسم. نیز بَتانه‌کاری
applying putty to a surface to make it smooth, puttying

بتّه /bot.te/ اسم. [گفتار] (= بوته)
1. a thorn bush growing in the desert 2. bush, shrub

بی‌بتّه [مجاز] inept, incompetent

گُل و بُتّه /-o-/ a floral design

بتّه‌جقّه /bot.te.jeq.qe/ اسم. [هنر]
a traditional Iranian motif resembling a cypress tree bent in the wind

بجا /be.jā/ صفت. timely, to the point, appropriate

بجز /be.joz/ حرف اضافه. except, other than, apart from

بچّگانه /bač.če.gā.ne/ صفت. 1. childish 2. childlike (= کودکانه) 3. appropriate for children

رفتارِ بَچّگانه childish behaviour[Br]

کَفشِ بَچّگانه children's shoes

بچّگی /bač.če.gi/ اسم. (= کودکی)
1. childhood 2. childish behaviour[Br]

بچّه /bač.če/ اسم. [جمع: بچّه‌ها] (= کودک)
a child, an infant, a kid

بچّه کوچولو a baby

بچّه پس‌انداختن [تحقیر] to beget children

□ جوان، بچّهٔ کجایی؟
Where are you from, young man?

بچّه‌دار /bač.če.dār/ صفت.
having one or more children

بَچّه‌دار نشدن not to be able to have children, to be infertile

بچّه‌داری /bač.če.dā.ri/ اسم. child care, mothercraft

بچّه‌مدرسه /bač.če.mad.re.se/ اسم.
a schoolboy, a schoolgirl, a schoolchild

بچّه‌ننه /bač.če.na.ne/ اسم. [گفتار]
a sissy/ cissy[Br]

بحار /be.hār/ اسم. [جمعِ بَحر] seas

ماوراءِ بحار overseas

بحبوحه /boh.bu.he/ اسم. the middle part of sth, midst

در بحبوحهٔ جَنگ in the midst of the war

بحث /bahs/ اسم. 1. discussion 2. argument

قابلِ بَحث open to discussion, debatable

بحث‌کردن /bahs.kar.dan/ مصدر لازم.
to discuss sth with sb

بحر /bahr/ اسم. [جمع: بِحار] (= دَریا) 1. sea 2. poetic metre[Br]/ meter[Us]

بَحرِ اَحمر (= دریای سُرخ) the Red Sea

بَحر/ دَریای عُمّان the Arabian Sea

در بَحرِ کَسی/ چیزی فرورفتن
to ponder sb/ sth

بحران /boh.rān/ اسم. a critical situation, crisis

بُحرانِ مالی a financial crisis

بحران‌زده /boh.rān.za.de/ صفت.
crisis-ridden

بحرانی /boh.rā.ni/ صفت. critical

وضعِ بُحرانیِ کِشور
the country's critical situation

بحری[۱] /bah.ri/ صفت. (= دَریایی) ← بَرّی
pertaining to the sea, sea [*bef. n*], marine, nautical, maritime

بحری[۲] /bah.ri/ اسم. [پرنده‌شناسی]
peregrine falcon

بحرینی /bah.rei.ni/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Bahrain, Bahraini
2. [*n*] a native of Bahrain, a Bahraini

بحریّه /bah.riy.ye/ اسم. [سابق]
(= نیرویِ دَریایی) the navy

بحقّ /be.haq(q)/ صفت. نیز **به‌حق** (= برحق)
just, righteous
دَعاویِ بِحقِّ دولتِ ایران — the just claims of the Iranian government

بحمدالله /be.ham.del.lāh/ دعا.
(= خدا را شُکرا!) Thank God! Praise the Lord!
□ بحمدالله حال مریض امروز خیلی بهتر است.
Thank God, the patient is feeling much better today.

بخار /bo.xār/ اسم. [جمع: ـها، ـات، اَبخره]
vapour[Br], steam
بُخارِ آب — water vapour[Br], steam
□ این دستگاه به قوّهٔ بُخار کار می‌کند.
This machine is powered by steam.

بخار شدن /bo.xār.šo.dan/ مصدر لازم.
to turn into vapour[Br], to evaporate

بخارکردن /bo.xār.kar.dan/ مصدر لازم.
to give off steam, to steam

بخاری /bo.xā.ri/ اسم. صفت.
1. [n] heater, stove 2. [adj] powered by steam, steam [bef. n]
بُخاریِ بَرقی — an electric heater
بُخاریِ دَستی — a portable heater
بُخاریِ دیواری (= شومینه) — fireplace
بُخاریِ گازی — a gas stove, a gas heater
بُخاریِ نَفتی — a paraffin[Br]/ kerosene[Us] heater
کشتیِ بُخاری — a steamship, a steamer

بخت /baxt/ اسم.
luck, fortune
بَختِ بَد — bad/ poor luck
بَختِ بُلند — good luck

بخت‌آزمایی (ن) /bax.tāz.mā.'i/ اسم.
lottery

بخت‌برگشته /baxt.bar.gaš.te/ صفت.
unfortunate, unlucky, ill-fated

بختک /bax.tak/ اسم. (= کابوس)
nightmare

بختیار /baxt.yār/ صفت. [ادبی]
lucky, fortunate

بختیاری /bax.ti.yā.ri/ صفت. اسم.
1. [adj] pertaining to the Bakhtiari tribe in south-central Iran, Bakhtiari
2. [n] a member of the Bakhtiari tribe, a Bakhtiari
از خَوانینِ بَختیاری — a Bakhtiari chieftain

بخرد /bex.rad/ صفت. [ادبی]
wise

بخش /baxš/ اسم. (= ۵. تقسیم)
1. section, part 2. portion, share 3. district 4. [hospital] ward 5. [math] division
بَخشِ رُستاق از شهرستانِ داراب در اُستانِ فارس — Rostaq district, Darab township, Fars province
بَخشِ زایمان [پزشکی] — the maternity ward
بَخشِ خُصوصی [اقتصاد] — the private sector
بَخشِ دولتی/ عُمومی [اقتصاد] — the public sector

بخشاینده /bax.šā.yan.de/ صفت. [ادبی]
merciful, forgiving
به نامِ خُداوندِ بَخشایندهٔ مِهربان — In the name of God, the Merciful, the Compassionate

بخش‌پذیر /baxš.pa.zir/ صفت. (= قابلِ تقسیم)
divisible

بخشدار /baxš.dār/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a district-governor

بخشداری /baxš.dā.ri/ اسم.
1. the position of a district-governor 2. the district-governor's office

بخشش /bax.šeš/ اسم.
1. the act of giving, donating 2. gift 3. forgiveness, pardon

بخش‌کردن /baxš.kar.dan/ مصدر متعدی.
(= تَقسیم کردن) to divide A by B

بخش‌ناپذیر /baxš.nā.pa.zir/ صفت.
(= غیرقابلِ تَقسیم) indivisible

بخشنامه[ن] /baxš.nā.me/ اسم. (= × مُتحدالمآل)
circular

بخشنده /bax.šan.de/ صفت.
1. giving
2. forgiving

« درختِ بَخشنده » "The Giving Tree"

بخشودگی /bax.šu.de.gi/ اسم. (= مُعافیّت)
exemption

بَخشودگیِ مالیاتی tax exemption/ relief

بخشوده /bax.šu.de/ صفت. (= مُعاف)
exempt, exempted

بخشی[ن] /bax.ši/ اسم. [حساب] (= مَقسوم)
the dividend

بخشیاب[ن] /baxš.yāb/ اسم. [حساب]
(= مَقسومٌ عَلیه) the divisor

بخشیدن /bax.ši.dan/ مصدر متعدی.
1. to forgive/ pardon sb 2. to give sth to sb

بخصوص /be.xo.sus/ صفت. قید. نیز **به‌خصوص**
1. [*adj*] special, particular 2. peculiar
3. [*adv*] especially, particularly

در این روزِ بخصوص
on this particular day

□ آدم بخصوصی است.
He is a peculiar person.

بخل /boxl/ اسم.
meanness (esp out of jealousy), parsimony, stinginess

بخوبی /be.xu.bi/ قید. نیز **به‌خوبی**
well, properly, perfectly

بخور /bo.xur/ اسم. [پزشکی]
inhalation

بخور دادن /bo.xur.dā.dan/ مصدر متعدی.
to give a medicated inhalation to sb

بخیل /ba.xi:l/ صفت. اسم.
1. [*adj*] miserly, mean, parsimonious 2. [*n*] a miserly person

بخیه /ba.xi.ye/ اسم.
stitch(es)

بخیه زدن /ba.xi.ye.za.dan/ مصدر متعدی.
to stitch, to suture

بد /bad/ صفت. اسم. ← خوب، خوش
1. [*adj*] bad, ill, foul, nasty 2. evil
3. [*adv*] badly, poorly, improperly

بَدا به حال کسی که ...
Woe upon him who ...

چشمِ بَد
the evil eye

بدآب و هوا /bad.ā.bo.ha.vā/ صفت.
← خوش‌آب و هوا
with a harsh climate

□ مجازاتش سه ماه اقامتِ اجباری در یک جای بدآب و هوا بود.
He was sentenced to a forced exile of three months in a place with a harsh climate.

بدیِ آب و هوا
bad climate allowance

بدآموزی /ba.dā.mu.zi/ اسم.
the act of teaching immoral and/ or improper behaviour[Br], serving as a bad example

بداخلاق /ba.dax.lāq/ صفت. ← خوش‌اخلاق
ill-tempered, ill-humoured[Br]

بدان /be.dān/ حرف. (= به‌آن) [ادبی]
to that, to it

بدانجا /be.dān.jā/ قید. [ادبی] (= به آنجا)
yonder

بداهه‌نوازی /be.dā.he.na.vā.zi/ اسم.
[موسیقی] the act of playing improvised music, improvisation

بدبخت /bad.baxt/ صفت. ← خوشبخت
unlucky, unfortunate, miserable

بدبختانه /bad.bax.tā.ne/ قید. ← خوشبختانه
unfortunately, unluckily

بدبختی /bad.bax.ti/ اسم. ← خوشبختی
misery, misfortune

بدبده /bad.ba.de/ اسم. [پرنده‌شناسی]
(= بلدرچین) quail

بدبو /bad.bu/ صفت. ← خوشبو
smelly, stinking, fetid, foul-smelling

بدبیاری /bad.bi.yā.ri/ اسم.
a run of bad luck (esp in gambling)

بدبین /bad.bin/ صفت. ← خوش‌بین
pessimistic

آدمِ بَدبین a pessimist

بدبینی /bad.bi.ni/ اسم.← خوش‌بینی
pessimism

بدجنس /bad.jens/ صفت.← خوش‌جنس
malicious, mischievous

بدجنسی /bad.jen.si/ اسم.← خوش‌جنسی
malice, maliciousness, mischief

بدحال /bad.hāl/ صفت. in a poor state of health, ailing

مَریضِ بَدحال
a person who is critically ill

بدحجاب(ن) /bad.he.jāb/ صفت. [اسلام]
not observing the proper Islamic dress code, improperly dressed

بدحساب /bad.he.sāb/ صفت.← خوش‌حساب
tardy in paying bills and settling one's account

بدخط /bad.xat/ صفت.← خوش‌خط
1. with a poor hand-writing
2. written illegibly

بدخیم(ن) /bad.xi:m/ صفت. [پزشکی]
malignant ← خوش‌خیم

غُدّهٔ بَدخیم a malignant tumour[Br]

بددهن /bad.da.han/ صفت. foul-mouthed, abusive

بددهنی /bad.da.ha.ni/ اسم. using foul language

بدر /badr/ اسم. [نجوم] (= ماهِ شبِ چَهارده)
the full moon

بدرستی /be.do.ros.ti/ قید. نیز به‌درستی
correctly, properly, well

بدرفتاری /bad.raf.tā.ri/ اسم.← خوش‌رفتاری
ill-treatment, maltreatment

با کسی بَدرفتاری کردن to treat sb harshly, to subject sb to ill-treatment

بدرقه /bad.ra.qe/ اسم. seeing sb off, a send-off

مَراسمِ بَدرقهٔ رَسمی an official send-off

بدرقه کردن /bad.re.qe.kar.dan/ مصدر متعدی.
to see sb off

بدرقه کننده /bad.re.qe.ko.nan.de/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، بدرقه‌کنندگان] (= مُشایع)
sb who accompanies a departing guest (to the airport etc) to see him/ her off

بدرود /bed.rud/ اسم. [ادبی] farewell, adieu

بدسابقه /bad.sā.be.qe/ صفت.← خوش‌سابقه
with a criminal record

بدسلیقه /bad.sa.li.qe/ صفت.← خوش‌سلیقه
with a poor taste

بدشانس /bad.šāns/ صفت.← خوش‌شانس
out of luck, unlucky

بدشانسی /bad.šān.si/ اسم.← خوش‌شانسی
bad luck, tough luck

بدشکل /bad.šekl/ صفت. grotesque, deformed, ugly

بدعادت /bad.'ā.dat/ صفت. accustomed to a bad habit

بدعاقبت /bad.'ā.qe.bat/ صفت.
ending in failure or tragedy ← خوش‌عاقبت

بدعت /bed.'at/ اسم. 1. innovation 2. heresy

بدقول /bad.qowl/ صفت.← خوش‌قول
(of sb) who does not keep his or her promise, unreliable, unpunctual

بدگمان /bad.go.mān/ صفت. suspicious, mistrustful

بدگویی /bad.gu.'i/ اسم. 1. speaking ill of sb 2. fault-finding 3. backbiting

بدل /ba.dal/ اسم. 1. substitute 2. copy, imitation 3. counter-measure 4. [*cine*] a stunt man/ woman

بدلباس /bad.le.bās/ صفت.← خوش‌لباس
badly-dressed

بدل‌چینی /ba.dal.či.ni/ اسم. glazed pottery, crockery, inferior china

بدلی /ba.da.li/ صفت. fake, false
جَواهِرِ بَدلی fake jewels, paste
بدمزه /bad.ma.ze/ صفت. ← خوشمزه
with a bad taste, distasteful, disagreeable
بدمینتون(ف) /bad.min.ton/ اسم. [ورزش]
نیز بدمینتن badminton
توپِ بَدمینتون shuttlecock[Br]/ birdie[Us]
بدن /ba.dan/ اسم. (= تَن، پیکر) body
بَدنِ اِنسان the human body
بدنام /bad.nām/ صفت. ← خوش‌نام
infamous, notorious, disreputable
بدنام‌کردن /bad.nām.kar.dan/ مصدر متعدی.
to give sb a bad name, to blacken sb's name, to defame sb, to disgrace sb
بدنامی /bad.nā.mi/ اسم. ← خوش‌نامی
infamy, notoriety, ill repute
بدن‌سازی(ن) /ba.dan.sā.zi/ اسم.
(= پَرورشِ اَندام) body-building
بدنه /ba.da.ne/ اسم. (= پیکره) 1. body
2. frame 3. the main part of sth
بَدنهٔ اُتومبیل the car body
بَدنهٔ هَواپیما the fuselage
بدنی /ba.da.ni/ صفت. physical, corporal
تَربیتِ بَدنی physical education
بدو /badv/ اسم. (= آغاز) beginning
از بَدوِ طُفولیّت from early childhood
بدون /be.du.ne/ حرف. (= بی) without
بدونِ اِستثنا without exception
□ بدونِ دخترم از اینجا نمی‌روم.
I won't leave without my daughter.
بَدوی /bad.vi/ صفت. initial, primary
دادگاهِ بَدوی a/ the lower court
بَدَوی /ba.da.vi/ صفت. (= بادیه‌نشین)
Bedouin, desert-dwelling
بدهکار /be.deh.kār/ اسم. صفت. ← بستانکار
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [n] a debtor
2. [adj] in debt, indebted
گوشِ کسی بدهکار نبودن not to be willing to listen, to fall on deaf ears, to turn a deaf ear to
بدهکار بودن /be.deh.kār.bu.dan/ مصدر لازم.
to owe sb sth, to owe sth to sb, to be in debt
بدهکاری /be.deh.kā.ri/ اسم. ← بستانکاری
1. debt 2. indebtedness 3. debit (recorded on a bank statement)
بِدهکاری بالا آوردن to get into debt
بدهی /be.de.hi/ اسم. (= دِیْن) ← طَلَب
debt, amount owed
بدی /ba.di/ اسم. ← خوبی badness, evil, wretchedness
خوبی و بدی goodness and evil
بدیع /ba.di'/ صفت. admired for its novelty, new, novel
عَلمِ بَدیع the art of good writing (esp by using flowery language and figures of speech)
بدیمن /bad.yomn/ صفت. ← خوش‌یُمن
inauspicious, ill-omened, bringing bad luck
بدین /be.din/ قید. [ادبی] (= به این)
to this, this much
بدین فَرخندگی روزی on such an auspicious day as this
بدیهه /ba.di.he/ اسم. an impromptu speech, an extemporaneous poem
بدیهه‌سرا /ba.di.he.sa.rā/ صفت. skilled in composing extemporaneous poetry
بدیهه‌سرایی /ba.di.he.sa.rā.'i/ صفت.
the art of composing off-the-cuff poems
بدیهی /ba.di.hi/ صفت. evident, obvious
بدیهیّات /ba.di.hiy.yāt/ اسم. [جمعِ بدیهی]
self-evident truths, the obvious
بذر /bazr/ اسم. [گیاه‌شناسی] [جمع: ـ‌ها، بُذور]
(= تُخم، دانه) seed(s)
به بَذر نشستن to go to seed

بذر افشاندن /baz.raf.šān.dan/ مصدر متعدی. [کشاورزی] to sow seeds of sth

بذرالبنگ /baz.rol.bang/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= بنگ‌دانه) bhang seeds, henbane seeds

بذرپاش /bazr.pāš/ اسم. [کشاورزی] (= بَذرافشان) sower, seeder, drill, a sowing machine

بذل /bazl/ اسم. (= بَخشش) the act of giving/ donating sth

بَذلِ توجّه [ادبی] paying attention

بَذل و بَخشش acts of generosity

بذله /baz.le/ اسم. (= شوخی، لَطیفه) witticism

بذله‌گو /baz.le.gu/ صفت. اسم. [جمع: ـ ها، ـ یان] 1. [*adj*] witty 2. [*n*] a witty person, a humorist

بذله‌گویی /baz.le.gu.'i/ اسم. 1. being witty 2. witticism

بَر[1] /bar/ اسم. (= بار، ثَمر) fruit

بی‌بَر fruitless

بَر[2] /bar/ اسم. 1. side 2. bosom

در بَر کردن to put on (a garment)

در بَر گرفتن [ادبی] 1. to press sb to one's bosom 2. to include

بَر[3] /bar/ حرف. اسم. [ادبی] on, upon, over

بَرلَه for sb/ sth

بَرعَلیه against sb/ sth

بَر (سَرِ) آن بودن to have the intention of doing sth

بَر ـ /bar-/ پیشوند. 1. prefix adding the sense of 'up' or 'upwards' to some verbs 2. prefix adding emphasis to some verbs 3. prefix added to some nouns to make an adjective

(۱) بَرافراشتن to raise/ hoist a flag etc

(۲) بَرافروختن to become red in the face

(۳) بَرقرار in place, firmly established

بُر /bor/ اسم. shuffling of cards

برائت /ba.rā.'at/ اسم. 1. the state of being free from guilt, guiltlessness 2. acquittal

بَرائتِ ذِمّه freedom from debt and other obligations

برآشفتن /ba.rā.šof.tan/ مصدر لازم. 1. to become agitated 2. to become angry

برآشفته /ba.rā.šof.te/ صفت. agitated

برآمدگی /ba.rā.ma.de.gi/ اسم. (= بَرجستگی) 1. projection, protuberance 2. swelling

برآمدن /ba.rā.ma.dan/ مصدر لازم. [ادبی] 1. to rise 2. to swell 3. to emerge

از عُهده برآمدن/ برنیامدن to succeed/ fail in doing sth, to manage/ fail to manage to do sth

□ خیلی سعی کردم ولی متأسفانه از عهده برنیامدم.

I tried very hard but unfortunately I did not succeed.

برآمده /ba.rā.ma.de/ صفت. protruded, swollen

برآورد /ba.rā.vord/ اسم. (= تَخمین) estimate, estimation

بَرآوردِ سرِدَستی a rough estimate, a guesstimate/ guestimate[Us]

□ بهترین برآوردی که برای این کار گرفته‌اید چقدر است؟

What is the best quote you have been able to obtain for this job?

برآوردکردن /ba.rā.vord.kar.dan/ مصدر متعدی. to estimate sth, to make an estimate of sth

برآوردن /ba.rā.vor.dan/ مصدر متعدی. [ادبی] to make sth happen

آرزویِ کسی را برآوردن to make a wish come true

برابر [1] /ba.rā.bar/ صفت. equal, on an equal footing, on a par with, corresponding to
دو بَرابر twofold, twice as much
سه بَرابر threefold, thrice as much

برابر [2] /ba.rā.bar/ قید. (= روبرو) opposite
در بَرابرِ in front of
در بَرابرِ قانون before the law
□ دیروز تعدادی از دانش‌آموزان در برابرِ سفارتِ آمریکا تظاهرات کردند.
Yesterday, a number of students demonstrated in front of the U.S. embassy.

برابر [3] /ba.rā.bar/ اسم. [زبان‌شناسی] (= مُعادل) equivalent

برابرنهاد [(ن)] /ba.rā.bar.na.hād/ اسم. نیز برابرنهاده (= آنتی‌تز) the exact opposite, the antithesis

برابری /ba.rā.ba.ri/ اسم. equality, parity

برات /ba.rāt/ اسم. [بانک] [جمع: بَروات] draft, a bill of exchange

براتکش /ba.rāt.keš/ اسم. [بانک] the drawer of a draft

براتگیر /ba.rāt.gir/ اسم. [بانک] the drawee of a draft

برادر /ba.rā.dar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= اَخوی، داداش) a brother
بَرادرِ بُزرگ‌تر an older/ elder brother
بَرادرِ تَنی (= بَرادرِ اَعیانی) a full brother
بَرادرِ کوچک‌تر a younger brother
بَرادرِ خیلی کوچک one's kid brother
بَرادرِ ناتنی (= نابَرادری) a half-brother
بَرادرِ از مادر جُدا، از پدر سَوا a stepbrother

برادران /ba.rā.da.rān/ اسم. صفت. [جمعِ برادر] 1. [*n*] brothers 2. [*adj*] for men (= مَردانه)
بَرادرانِ دینی brethren
بَرادرانِ وارنر [سینما] Warner Bros.
□ کلاس‌های خواهران صبح‌ها و کلاس‌های برادران بعدازظهرها تشکیل می‌شود.
Women's classes are held in the mornings and men's classes in the afternoons.

برادرانه /ba.rā.da.rā.ne/ صفت. brotherly, fraternal

برادرخوانده /ba.rā.dar.xān.de/ اسم. [جمع: ~ها] an adopted brother, a foster brother

برادرزاده /ba.rā.dar.zā.de/ اسم. [جمع: ~ها، ~زادگان] the child of one's brother, a nephew, a niece

برادرزن /ba.rā.dar.zan/ اسم. [جمع: ~ها] the brother of one's wife, a brother-in-law

برادرشوهر /ba.rā.dar.šow.har/ اسم. [جمع: ~ها] the brother of one's husband, a brother-in-law

برادرکشی /ba.rā.dar.ko.ši/ اسم. 1. fratricide 2. a fratricidal war

برادروار /ba.rā.dar.vār/ صفت. in a brotherly manner, like two brothers, brotherly, fraternal

برادری /ba.rā.da.ri/ اسم. (= اُخوّت) brotherhood, fraternity

براده /bo.rā.de/ اسم. filing(s)
بُرادهٔ آهن iron filings

برازنده /ba.rā.zan.de/ صفت. 1. befitting, becoming 2. elegant

براستی /be.rās.ti/ قید. نیز به‌راستی truly, in truth, indeed

برافتادن /ba.rof.tā.dan/ مصدر لازم. نیز وَرافتادن 1. to be overthrown 2. to become obsolete/ extinct

برافراشته /ba.raf.rāš.te/ صفت. raised, held high, high on the mast

برافروختن /ba.raf.rux.tan/ مصدر متعدی/ لازم. 1. [*vt*] to kindle a fire 2. [*vi*] to go red in the face because of heat or embarrassment, to glow, to fume

برافروخته /ba.raf.rux.te/ صفت. 1. glowing 2. red in the face
بَرّاق /bar.rāq/ صفت. shining, glittering
بُراق /bo.rāq/ صفت. 1. with long hair 2. with bristling hair
گُربهٔ بُراق long-haired Persian cat
به روی کسی بُراق شدن[گفتار] to bristle at sb
بَرّاق کردن /bar.rāq.kar.dan/ مصدر متعدی. to polish sth, to give a shine to sth
بُرّان /bor.rān/ صفت. cutting, sharp
برانداختن /ba.ran.dāx.tan/ مصدر متعدی. to overthrow / topple a government
براندازی /ba.ran.dā.zi/ اسم. forceful overthrow of a government etc, subversion, sedition
برانکار /be.rān.kār/[(ف)] اسم. [پزشکی] stretcher, litter, gurney[Us] نیز برانکارد
برانگیختن /ba.ran.gix.tan/ مصدر متعدی. to arouse, to stimulate, to excite
برانگیخته /ba.ran.gix.te/ صفت. aroused, stimulated, excited
برای /ba.rā.ye/ حرف اضافه. for, for the sake of, for the purpose of
«گُلی برایِ تو» "A Rose for You"
برایند /ba.rā.yand/ اسم. [فیزیک] (= مُنتجّه) the resultant of two or more forces
بر باد دادن /bar.bād.dā.dan/ مصدر متعدی. [مجازی] to squander away one's wealth etc
بر باد رفته /bar.bād.raf.te/ صفت. dissipated, squandered, lost
«بَر باد رفته» "Gone with the Wind"
ثِروتِ بَربادرفته a squandered wealth
بربر /bar.bar/ صفت. اسم. 1. [*adj*] barbarian 2. [*n*] a barbarian
بربری /bar.ba.ri/ اسم. ← نانِ بَربری
بربریّت /bar.ba.riy.yat/ اسم. barbarity

برپا[1] /bar.pā/ فعل امر. [نظامی] On your feet!
برپا[2] /bar.pā/ صفت. erected, standing
برپایی /bar.pā.'i/ اسم. setting up, erection
برتر /bar.tar/ صفت تفضیلی. superior, higher, better
برتری /bar.ta.ri/ اسم. 1. superiority, 2. advantage
برتری داشتن /bar.ta.ri.dāš.tan/ مصدر لازم. to have an advantage, to be superior
برترین /bar.ta.rin/ صفت عالی. highest, best
بَرج /barj/ اسم. [گفتار] نیز خَرج non-essential expenses
بُرج /borj/ اسم. [جمع: ـ ها، بُروج] 1. tower 2. a high-rise building 3. one of the houses of the zodiac 4. a solar month (۴. = ماهِ شَمسی)
بُرجِ خُنک‌کننده a cooling tower
بُرجِ عاج the ivory tower
بُرجِ مُراقبت (در فرودگاه) the control tower
بُرجِ ناقوس (در کلیسا) belfry
بُرجِ نِگهبانی (در اردوگاه) a watch tower
برجستگی /bar.jes.te.gi/ اسم. 1. a raised part on a surface, lump, bulge 2. prominence 3. an outstanding quality
◻ برجستگیِ این شخصِ فروتن توانایی حیرت‌انگیزِ او در شعر و شاعری بود.
The outstanding thing about this very modest person was his astonishing talent for writing poetry.
برجسته /bar.jas.te/ صفت. 1. prominent, outstanding 2. in relief, embossed
نَقشِ بَرجسته [هنر] a relief
نقشهٔ بَرجستهٔ ایران a relief map of Iran
نِویسندهٔ بَرجسته a prominent writer

برجسته‌کردن/bar.jas.te.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to give prominence to sth 2. to underline/ highlight a text etc 3. to work a pattern in relief, to emboss sth

برجک/bor.jak/ اسم.
1. a small tower, turret 2. the turret on top of a tank etc

برچسب/bar.časb/ اسم. (= اِتیکت) label, sticker, tag

بَرچسبِ قیمت(= ☼ بَهانما) a price tag

برچسب‌زدن/bar.časb.za.dan/ مصدر متعدی.
1. to attach a sticker to sth, to label sth
2. [*fig*] to label sb/ sth

برچیدن/bar.či.dan/ مصدر متعدی.
1. to pack things up 2. to close down
3. to remove sth

برحسبِ/bar.has.be/ قید.
1. according to, per 2. measured in

وَزن این سَنگ برحَسبِ کیلوگرم
Measured in kilograms, this stone weighs ...

برحق/bar.haq(q)/ صفت. (= بحق) just, righteous

برخاستن/bar.xās.tan/ مصدر لازم.
to get up, to stand up, to rise

از خواب بَرخاستن to wake up

از میان بَرخاستن[ادبی] to disappear

برخلافِ/bar.xa.lā.fe/ قید. contrary to, unlike, as opposed to

شِنا بَرخلافِ جَریانِ آب
swimming against the current

□ مهین برخلافِ خواهرش شهین سیگار نمی‌کشد.
Mahin, unlike her sister Shahin, does not smoke.

برخورد/bar.xord/ اسم.
1. coming into contact with sth, collision, crash
2. encounter, meeting 3. clash, conflict 4. treatment

بَرخوردِ شاخ‌به‌شاخِ دو اتومبیل
a head-on collision

بَرخوردِ قانونی legal action, prosecution

برخوردار/bar.xor.dār/ صفت. (= بَهره‌مند)
1. enjoying the fruits of sth
2. in possession of sth

برخورداری/bar.xor.dā.ri/ اسم. (= بَهره‌مندی)
having sth at one's disposal, enjoying the fruits of sth, enjoyment

□ قاچاقچیانِ موادِ مخدّر با برخورداری از سلاح‌های قوی‌تر موفّق به فرار شدند.
The narco-traffickers were able to get away thanks to their superior firepower.

برخوردکردن/bar.xord.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to meet sb by chance
2. to come into contact with sb/ sth, to collide with sth 3. to take action against sb

بَرخوردن/bar.xor.dan/ مصدر متعدی/ لازم.
1. [*vt*] to come across sth, to run into sb, to have a chance encounter with sb
2. [*vi*] to feel offended

بُر خوردن/bor.xor.dan/ مصدر لازم. (of cards)
to be shuffled, to be mixed together

بَرخورنده/bar.xo.ran.de/ صفت. insulting, offensive

برخه[ن]/bar.xe/ اسم. (= کَسر)
1. fraction
2. portion

برخه‌شمار[ن]/bar.xe.šo.mār/ اسم. [حساب] (= × صورت)
the numerator of a fraction

برخه‌نام[ن]/bar.xe.nām/ اسم. [حساب] (= × مَخرج)
the denominator of a fraction

برخی/bar.xi/ صفت. [ادبی] (= بَعضی)
some, certain

بَرخی اَفراد certain individuals

بُرد[۱]/bord/ اسم.
1. the act of winning
2. win 3. range, reach

بُرد و باخت /-o-/ winning and losing

بُرد[2] /bord/ اسم. [قدیم] a type of striped linen fabric

بُردِ یَمانی the best type of such fabric which was imported from Yemen

بَر دادن /bar.dā.dan/ مصدر متعدی. [ادبی] 1. to bear fruit 2. to pollinate a unisex fruit tree such as the female date palm

بُردار /bor.dār/ اسم. [ریاضی] vector

برداشت /bar.dāšt/ اسم. 1. harvest 2. withdrawal of money from a bank account 3. understanding, impression

برداشت کردن /bar.dāšt.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to harvest crops 2. to withdraw money from an account etc 2. to form an impression of sb/ sth

برداشتن /bar.dāš.tan/ مصدر متعدی. 1. to pick up/ lift sth 2. to remove sth from a location 3. the verbal element in some compounds with the meaning of to become

تاب برداشتن to become warped

دور برداشتن /dowr-/ to pick up speed

کُلاه از سر برداشتن to take off one's hat

□ این قاب تاب برداشته است.
The frame has become warped.

بردبار /bord.bār/ صفت. patient, tolerant, forbearing

بردباری /bord.bā.ri/ اسم. patience, tolerance, forbearance

بُرد داشتن /bord.dāš.tan/ مصدر لازم. to have a range of

بَردگی /bar.de.gi/ اسم. servitude, slavery

بُردن /bor.dan/ مصدر متعدی. 1. to carry/ take sb/ sth to some place, to transport 2. to win a prize etc

از میان بردن [ادبی] to destroy, to annihilate

بُردنی /bor.da.ni/ صفت. worth taking

□ دزدها هرچه را بردنی بود برده بودند.
The burglars had taken everything that was worth taking.

بَرده /bar.de/ اسم. [جمع: ـها، بَردگان] (= بَنده، زَرخرید) sb kept in bondage, a slave

آزاد ساختنِ بَردگان emancipation of the slaves

برده‌داری /bar.de.dā.ri/ اسم. the practice of keeping slaves, slavery

برده‌فروش /bar.de.fo.ruš/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a slave dealer, a slave trader

برده‌فروشی /bar.de.fo.ru.ši/ اسم. slave trade

بررس /bar.ras/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (= مُمیّز) 1. an examiner 2. a censor

بررسی /bar.ra.si/ اسم. 1. the act of examining sth, examination, scrutiny 2. study

□ قضیه تحتِ بررسی است.
The case is being investigated.

بررسی کردن /bar.ra.si.kar.dan/ اسم. to examine/ study sth, to consider sth

برزخ /bar.zax/ اسم. 1. the interval between one's death and resurrection 2. the purgatory 3. [*geog*] isthmus

بُر زدن /bor.za.dan/ مصدر متعدی. to shuffle cards

برزگر /bar.ze.gar/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (= کشاورز) a farmer, a cultivator, a grower of wheat etc

برزن /bar.zan/ اسم. 1. a quarter in a town 2. a municipal sub-district

در هر کوی و بَرزن in every part of the town

برزنت(ف) /be.re.zent/ اسم. [پارچه] tarpaulin

برزنتی /be.re.zen.ti/ صفت. made of tarpaulin, tarpaulin [*bef. n*]

برزیلی /be.re.zi.li/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Brazil, Brazilian
2. [*n*] a native of Brazil, a Brazilian

برس[ف] /bo.ros/ اسم. (= × ماهوت‌پاک‌کن) brush

بُرسِ مو hairbrush

برس زدن /bo.ros.za.dan/ مصدر متعدی. to brush one's hair etc

برش /bo.resh/ اسم. 1. the act of cutting sth
2. cut, slice, section
3. [*fig*] decisiveness

برش[ف] /borš/ اسم. [خوراکی] Russian cabbage soup, borsch(t)

برشتار[ن] /be.reš.tār/ اسم. [فرهنگستان] a toaster oven

برشته /be.reš.te/ صفت. toasted

نانِ برشته toast

برشته‌کردن /be.reš.te.kar.dan/ مصدر متعدی. to toast bread etc

برش دادن /bo.reš.dā.dan/ مصدر متعدی. to make a cut, to cut sth

برش داشتن /bo.reš.dāš.tan/ مصدر لازم. to be decisive in action

برش‌کار /bo.reš.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] sb who cuts cloth in a garment factory, a cutter

برطرف /bar.ta.raf/ صفت. (= زُدوده) eliminated, removed

□ بعد به ما گفتند خطر برطرف شده.
Then they told us that we were out of danger.

برطرف‌کردن /bar.ta.raf.kar.dan/ اسم. to eliminate sth, to remove sth

برعکس /bar.'aks/ قید. (= بِالعکس) 1. contrary to, unlike 2. vice versa

برف /barf/ اسم. 1. snow 2. snowfall

کوه‌های پوشیده از بَرف snow-covered/ capped mountains

ارتفاعِ برف depth of the snow

بارشِ برف snow fall

توفانِ برف snowstorm

دانه‌های بَرف snowflakes

□ نمی‌دونی چه برفی داره میادا
It is snowing so hard you won't believe it.

برف آمدن /bar.fā.ma.dan/ مصدر لازم. to snow
نیز بَرف باریدن

برفاب /bar.fāb/ اسم. slush

برف‌بازی /barf.bā.zi/ اسم. the children's game of throwing snownalls at one another, snow-balling

برف‌پاروکن /barf.pā.ru.kon/ اسم. (= بَرفی[2]) the man who is hired to shovel snow

برف‌پاک‌کن /barf.pāk.kon/ اسم. [خودرو] windscreen-wiper[Br], windshield-wiper[Us]

برف‌روبی /barf.ru.bi/ اسم. shovelling snow, clearing roads from snow

ماشینِ برف‌روب snow blower, snow plough

برفک[ن] /bar.fak/ اسم. 1. [*med*] thrush (= آفت) 2. [*TV*] snow

برفگیر /barf.gir/ صفت. 1. snow-prone
2. snowbound

□ در آن دهکدهٔ دورافتاده ما نزدیک یک ماه برفگیر بودیم.
In that remote village, we were snowbound for nearly a month.

برفی[1] /bar.fi/ صفت. snowy

در هَوای بَرفی in snowy weather

روزِ بَرفی a snowy day

گُلوله بَرفی snowball

برفی[2] /bar.fi/ اسم. [گفتار] (= بَرف‌پاروکن) the man who shovels snow

برق /barq/اسم. 1. electricity, electric power 2. lightning (= آذرخش) 3. shine, gloss

بَرقِ تَک‌فاز single-phase power

بَرقِ سِه‌فاز a three-phase supply of electrical power

بَرقِ فِشارِ ضَعیف low-tension electricity, low-voltage current

بَرقِ فِشارِ قوی high-tension electricity, high-voltage current

بَرقِ لَب [آرایش] lip gloss

بَرقِ مُتناوب alternative current (AC)

بَرقِ مُستقیم direct current (DC)

قَطعِ بَرق power failure, power cut, blackout

نیروگاهِ بَرق a power station

بَرق کسی را گرفتن to receive an electric shock, to be electrocuted

برقابی /bar.qā.bi/(ن) صفت. hydro-electric

برق‌آسا /bar.qā.sā/ صفت. instantaneous, like lightning, lightning [*bef. n*]

جَنگِ بَرق‌آسا blitzkrieg, blitz

برق‌درمانی /barq.dar.mā.ni/(ن) اسم. electrotherapy [پزشکی]

برقرار /bar.qa.rār/ اسم. established, in place, functioning

□ یک سرویسِ پستِ تصویری در پستخانهٔ نزدیک ما برقرار شده است.

There is now a fax service available in our neighbourhood[Br] *post office.*

برقرارکردن /bar.qa.rār.kar.dan/ مصدر متعدی. to establish sth, to put sth in place, to start sth

برقراری /bar.qa.rā.ri/ اسم. the act of establishing sth, putting in place, starting

برق‌رسانی /barq.ra.sā.ni/(ن) اسم. the act of supplying electricity to an area etc, electrification

برق‌زدگی /barq.za.de.qi/ اسم. the effect of having been struck by lightning

برقکار /barq.kār/ اسم. [جمع: ـها، ـان] an electrician (= برقی۳)

برق‌گرفتگی /barq.ge.ref.te.gi/ اسم. the effect of having received an electric shock, electrocution

برقگیر /barq.gir/ اسم. a lightning conductor[Br], a lightning rod[Us]

برقو /bor.qu/ اسم. [ابزار] reamer

برقی /bar.qi/ صفت. اسم. 1. [*adj*] electric, electrical 2. glossy, shiny 3. [*n*] an electrician (= بَرقکار)

برکت /ba.re.kat/ اسم. [جمع: بَرَکات] 1. blessing, abundance (through God's blessing) 2. usefulness

خدا بَرکت بدهد!

May God give you more.

از تو حَرکت، از خُدا بَرکت. [ضرب‌المثل]

God helps those who help themselves. [*prov*]

برکنار /bar.ke.nār/ صفت. removed, dismissed

برکنار بودن /bar.ke.nār.bu.dan/ مصدر لازم. to be on the sidelines, not to be involved

برکنارکردن /bar.ke.nār.kar.dan/ مصدر متعدی. to remove sb from office, to dismiss sb, to oust sb

برکناری /bar.ke.nā.ri/ اسم. dismissal, discharge, removal

برکه /ber.ke/ اسم. (= آبگیر) pond, pool

برگ /barg/ اسم. 1. [*bot*] leaf, foliage 2. a sheet of paper, a card etc 3. [*lit*] provisions

بَرگِ بَرنده the winning card

بَرگِ بو [گیاه‌شناسی] bay leaf

بَرگِ خَرید (= فاکتور) invoice

a simple leaf — بَرگِ ساده [گیاه‌شناسی]
a compound leaf — بَرگِ مُرکّب [گیاه‌شناسی]
a serrated leaf — برگِ مُضرّس [گیاه‌شناسی]
privet — بَرگِ نو /now/ [گیاه‌شناسی]
to play a trick on sb — به کسی بَرگ زدن
بَرگ سَبزی است تُحفهٔ دَرویش. [ضرب‌المثل]
This is a small gift from a poor man.
[Please accept it with magnanimity.]

برگ دادن /barg.dā.dan/ مصدر لازم.
to grow/ sprout leaves — نیز بَرگ آوردن

برگچه /barg.če/ اسم. [گیاه‌شناسی] leaflet

برگردان /bar.gar.dān/ اسم.
1. [*poet*] refrain 2. a part of a garment that is doubled on itself 3. translation
a turndown collar — یَقهٔ بَرگَردان

برگرداندن /bar.gar.dān.dan/ مصدر متعدی.
1. to return sth, — نیز برگردانیدن
to send back sth/ sb 2. to turn over sth
3. to translate sth

برگزار شدن /bar.go.zār.šo.dan/ مصدر لازم.
(of a cermony etc) to be held, to be staged

برگزارکردن /bar.go.zār.kar.dan/
to hold/ stage a ceremony etc — مصدر متعدی.
□ مجلسِ عروسی به خیر و خوشی برگزار شد و حالا عروس سه ماهه آبستن است.
The wedding was held most happily, and now the bride is three months pregnant.

برگزارکننده /bar.go.zār.ko.nan.de/ اسم.
the person or — [جمع: ـ‌ها، ـ‌کنندگان]
organisation responsible for staging a gathering, the organizer, the sponsor

برگزاری /bar.go.zā.ri/ اسم. the act of holding or staging sth

برگزیدن /bar.go.zi.dan/ مصدر متعدی.
1. to choose/ select sb/ sth, to pick sb/ sth 2. to elect sb

برگزیده /bar.go.zide/ صفت. اسم.
1. [*adj*] choice, — [جمع: ـ‌ها، بَرگزیدگان]
selected, hand-picked, élite 2. [*n*] one of the élite 3. selection
a volume of selected poetry, an anthology — بَرگزیدهٔ اَشعار

برگشت /bar.gašt/ اسم. 1. return, coming back 2. [*psych*] regression 3. recurrence 4. sending back a bounced cheque[Br]/ check[Us] to its depositor
bounced, returned — بَرگشت خورده (چک، پاکت)
بَرگشتِ سَرمایه
a return on the capital

برگشت دادن /br.gašt.dā.dan/ مصدر متعدی.
1. to return sth, to have sth returned
2. to deduct a sum from an account and credit it to the original payer

برگشتن /bar.gaš.tan/ مصدر لازم. (= بازگشتن)
1. to return, to come back, to go back
2. to turn around

برگشت‌ناپذیر /bar.gašt.nā.pa.zir/ صفت.
which cannot be reversed, irreversible

برگشتی /bar.gaš.ti/ صفت. returned

برگه /bar.ge/ اسم. [فرهنگستان] (= فیش)
1. an index card, a slip of paper 2. form
3. clue (= سَرنخ) 4. dried peaches or apricots

برگه‌دان(ن) /bar.ge.dān/ اسم. [فرهنگستان]
a box or drawer for — (= فیشیه)
holding index cards, a card-index

بِرلیان(ف) /be.rel.yān/ اسم. a diamond of the finest cut, a brilliant

برم(ف) /borom/ اسم. [شیمی] bromine (*Br*)

برملا /bar.ma.lā/ صفت. exposed, in the open, in public view

برملا شدن /bar.ma.lā.šo.dan/ مصدر لازم.
to be exposed, to be revealed

برملاکردن /bar.ma.lā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to expose sth, to reveal sth

برنامه /bar.nā.me/ اسم.
1. plan
2. programme[Br]/ program[Us]
بَرنامهٔ زَمانی timetable, schedule
سازمانِ بَرنامه و بودجه the Planning and Budget Organization

برنامه‌ریزی /bar.nā.me.ri.zi/ اسم.
1. preparing a plan of action, planning,
2. programming

برنامه‌نویس(ن) /bar.nā.me.ne.vis/ اسم. [رایانه]
[جمع: ~ها، ~ان] a programmer

برنامه‌نویسی /bar.nā.me.ne.vi.si/ اسم. [رایانه]
programming
زَبانِ بَرنامه‌نویسی programming language

برنج[1] /be.renj/ اسم. [گیاه‌شناسی] rice
بِرنجِ دودی smoked rice
بِرنجِ سِفیدشده white rice
بِرنجِ سِفیدنشده brown rice
بِرنجِ شُمال (long-grain) rice from the Caspian region
بِرنجِ گِرده short-grain rice, glutinous rice

برنج[2] /be.renj/ اسم. [فلز] brass

برنج‌زار /be.renj.zār/ اسم. (= شالی‌زار)
a rice field, a paddy field

برنجی /be.ren.ji/ صفت. 1. made of rice, rice [*bef. n*] 2. made of brass, brass [*bef. n*]
کاسهٔ بِرنجی a brass bowl

بَرنده /ba.ran.de/ اسم. صفت. ← بازنده
[جمع: ~ها، برندگان] 1. [*n*] the winner
2. a carrier 3. [*adj*] winning
بَرندهٔ جایزهٔ نوبل winner of the Nobel prize, Nobel laureate

بُرَنده /bor.ran.de/ صفت. (of a knife etc)
cutting, sharp, keen

بَرنده شدن /ba.ran.de.šodan/ مصدر لازم.
to win a prize etc

برنز(ف) /bo.ronz/ اسم. [فلز] (= مِفرغ)
bronze
مِدالِ بُرنز a bronze medal

برنزه(ف) /bo.ron.ze/ صفت. (of skin) tanned, suntanned

برنشیت(ف) /bo.ron.šit/ اسم. [پزشکی]
bronchitis

برنهاد(ن) /bar.na.hād/ اسم. [فلسفه] (= تِز)
thesis

برو[1] /bo.row/ فعل امر. [از رفتن] Go!

برو[2] /bo.row/ صفت. [گفتار] fast
یک اتومبیلِ بُرو a fast car

بروات /ba.ra.vāt/ اسم. [بانک] [جمعِ بَرات]
bills of exchange

بروج /bo.ruj/ اسم. [جمعِ بُرج]
solar months
بُروجِ فَلَکی houses of the zodiac

برودت /bo.ru.dat/ اسم. ← حَرارت
extreme cold, coldness

بروز /bo.ruz/ اسم. 1. appearing
2. appearance 3. outbreak, onset
بُروزِ بیماری outbreak/ onset of a disease

بروز دادن /bo.ruz.dā.dan/ مصدر متعدی.
to reveal/ divulge a secret etc,
to let the cat out of the bag

بروشور(ف) /bo.ro.šur/ اسم. (= ❋ دَفترک)
brochure, literature

برومند /bo.ru.mand/ صفت. (of a man)
strong, powerful, well-built

برون /bo.run/ قید. [ادبی] (= بیرون) ← درون
outside, on the outside

برون - /bo.run/ پیشوند. prefix meaning 'out', 'outward', exo-, outer-; see instances below.

برون‌ریز(ن) /bo.run.ri:z/ اسم. [کالبدشناسی]
(of glands) exocrine ← دَرون‌ریز

برون‌گرا(ن) /bo.run.ge.rā/ صفت. [روان‌شناسی]
extroverted ← دَرون‌گرا

بریتانیایی /be.ri.tā.ni.yā.'i/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Britain, British
2. [*n*] a native of Britain, a Briton, a Britisher[Us], a Brit
British English اِنگلیسی بریتانیایی

بریدگی /bo.ri.de.gi/ اسم. 1. the state of being cut off 2. cut, incision 3. notch

بریدن /bo.ri.dan/ مصدر متعدی/لازم.
1. [*vt*] to cut sth, (= قَطع کردن) to make an incision 2. [*fig*] to put an end to sth, to make a clean break
3. [*vi*] (of milk) to curdle 4. [*vi*] [*col*] to break down, to crack up, to be flabbergasted

بریده /bo.ri.de/ صفت. اسم. 1. [*adj*] cut, clipped 2. curdled 3. [*n*] a cutting, a clipping
newspaper cuttings or clippings بُریدهٔ جَراید
curdled milk شیرِ بُریده

بریلیم(ف) /be.ri.li.yom/ اسم. [شیمی]
beryllium (*Be*)

برین /ba.rin/ صفت عالی. [ادبی] most high, up in the sky
the Paradise, Heaven بهشتِ بَرین

بز /boz/ اسم. [جانورشناسی] goat
mountain goat, ibex بُزِ کوهی (= پازن)
nanny-goat بُزِ ماده
billy-goat بُزِ نَر

بز آوردن /boz.ā.var.dan/ [گفتار] مصدر لازم.
to have a stroke of bad luck, to be unlucky

بزاق /bo.zāq/ اسم. [کالبدشناسی] (= آبِ دهان)
saliva
saliva glands غُددِ بُزاق

بزاقی /bo.zā.qi/ صفت. salivary

بزرک /baz.rak/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= تُخمِ کَتان)
linseed

an extrovert آدمِ بُرونگرا

برون‌مرزی(ن) /bo.run.mar.zi/ صفت.
1. external (= خارج از کشور)
2. extraterritorial
بَرنامه‌های بُرون‌مرزیِ رادیو ایران
the external service of Radio Iran

بره(ف) /be.re/ اسم. [پوشاک] beret

بَرّه /bar.re/ اسم. [جانورشناسی] lamb

برهان /bor.hān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، بَراهین]
proof, logical reasoning

برهم‌زدن /bar.ham.za.dan/ مصدر متعدی.
to disrupt a meeting etc

برهمکنش(ن) /bar.ham.ko.neš/ اسم. (= تعامل)
interaction

برهنگی /be.reh.ne.gi/ اسم. nakedness, bareness, nudity

برهنه /be.reh.ne/ صفت. (= لُخت) naked, bare, nude, with no clothes on, in the buff

برهنه شدن /be.reh.ne.šo.dan/ مصدر لازم.
to undress, to strip, to take off one's clothes

برهوت /ba.ra.hut/ صفت. اسم. 1. [*adj*] without vegetation or signs of life, barren
2. [*n*] wasteland
an arid desert بیابانِ بَرهوت

برهه /bor.he/ اسم. juncture, stage
at this juncture در این بُرهه

بری /ba.ri/ صفت. devoid of, free from, exempt

بَرّی /bar.ri/ صفت. ← بَحری pertaining to dry land, living on land, land [*bef. n*]

بریان /ber.yān/ صفت. roasted, grilled, barbecued
a whole lamb roasting on a spit بَرّهٔ بِریان

بریان‌کردن /ber.yān.kar.dan/ مصدر متعدی.
to roast meat etc, to grill, to barbecue

روغنِ بَزرک linseed oil

بزرگ /bo.zorg/ صفت. اسم. [جمع: ـ ها، بُزرگان]
1. [*adj*] big, large 2. grand 3. great 4. major 5. grown-up, adult 6. [*n*] a chief, an elder 7. an important person, a VIP

بُزرگِ خاندان the family patriarch

تِهرانِ بُزرگ the Greater Tehran

بزرگداشت(ن) /bo.zorg.dāšt/ اسم.
(= گرامیداشت، تَجلیل) ceremony held to honour[Br] sb

مَجلسِ بُزرگذاشتِ عَلّامهٔ قَزوینی
a gathering held to honour[Br] (the memory of) the eminent scholar Mohammad Qazvini

بزرگ شدن /bo.zorg.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to grow larger 2. to grow up

بزرگ کردن /bo.zorg.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to enlarge a photo etc 2. to bring up a child etc

بزرگراه(ن) /bo.zorg.rāh/ اسم. motorway[Br], expressway[Us]

بزرگسال /bo.zorg.sāl/ صفت. اسم.
[جمع: ـ ها، بزرگسالان] 1. [*adj*] adult, grown up 2. [*n*] an adult, a grown-up

بزرگسالی /bo.zorg.sā.li/ اسم. adulthood

□ مادرم انگلیسی را در کودکی آموخت و فرانسه را در بزرگسالی.
Mother learned English as a child and French as an adult.

بزرگنمایی(ن) /bo.zorg.na.mā.'i/ اسم. [فیزیک]
1. magnification 2. magnifying power 3. exaggerating the importance of an event etc

یک عَدسی با بُزرگنماییِ ۱۰ بَرابر
a lens with a 10^x magnifying power

بزرگوار /bo.zorg.vār/ صفت.
1. magnanimous 2. generous 3. revered, respected

بزرگواری /bo.zorg.vā.ri/ اسم. (= آقایی)
1. magnanimity 2. generosity

بزرگی /bo.zor.gi/ اسم. (= عظمت، وُسعت)
1. greatness 2. largeness, size 3. magnanimity

بزغاله /boz.ğā.le/ اسم. [جانورشناسی] (= بُزک)
kid

بزک /ba.zak/ اسم. (= آرایش) make-up

بزم /bazm/ اسم. [ادبی] a banquet, a feast, a carousal

بزمجّه /boz.maj.je/ اسم. [جانورشناسی]
(= سوسمار) lizard

بزن[1] /be.zan/ فعل امر. [از زدن] Strike!

بزن[2] /be.zan/ صفت. with a tendency to hit out, aggressive

بزن‌بزن /be.zan.be.zan/ اسم. [گفتار]
(= کُتک‌کاری) scuffle, free-for-all

بزن‌بهادر /be.zan.ba.hā.dor/ صفت. اسم.
[گفتار] 1. [*adj*] swaggering, swashbuckling 2. [*n*] a swaggerer, a swashbuckler

بزنگاه /be.zan.gāh/ اسم. 1. the climax of a story 2. [*arch*] a place where caravans were usually robbed

سَرِ بِزنگاه in the nick of time

بزن و بکوب /be.za.no.be.kub/ اسم. [گفتار]
loud music and foot stumping

بزودی /be.zu.di/ قید. نیز به زودی soon, shortly, presently

بزور /be.zur/ قید. نیز به زور 1. by force, forcefully 2. hardly

بزه /be.zeh/ اسم. (= جُرم) crime, wrongdoing

بزهکار /be.zeh.kār/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
(= مُجرم) a criminal, a felon, a wrongdoer

بزهکاری /be.zeh.kā.ri/ اسم.
a criminal act, felony, wrongdoing

بژ (ف) /bež/ اسم. صفت. [رنگ]
1. [*adj*] the colour[Br] beige 2. [*adj*] beige

بس /bas/ صفت. enough, sufficient

بسا /ba.sā/ قید. [ادبی] many, much

ای بَسا 1. many a ... 2. probably

بساتین /ba.sā.tin/ اسم. [جمعِ بُستان] gardens

بساز ۱ /be.sāz/ فعل امر. [از ساختن] Build!

بساز ۲ /be.sāz/ صفت. willing to put up with difficulties, tolerant

بساز و بفروش (ن) /be.sā.zo.bef.ruš/ اسم. [گفتار] a slipshod builder who only wants to make a quick buck

بساط /be.sāt/ اسم. 1. a temporary pavement spread for selling goods, a stand 2. paraphernalia

بساط پهن کردن 1. to lay out one's goods for sale, to set up a stand 2. to spread sth on the floor

□ در آن اتاق بساطِ تریاک پهن بود.
All the tools for smoking opium were laid out on the floor.

بساک /ba.sāk/ اسم. [گیاه‌شناسی] the anther at the tip of the stamen

بسامان /be.sā.mān/ صفت. in good order, orderly, shipshape

بسامد (ن) /ba.sā.mad/ اسم. [فیزیک] frequency

بَسامدِ رادیویی radio frequency

بَسامدِ شِنیداری audio frequency

بسامدی (ن) /ba.sā.ma.di/ صفت. pertaining to frequency, frequency [*bef. n*]

فَرهنگِ بَسامدی [زبان‌شناسی]
a dictionary in which the headwords have been arranged according to the frequency of their usage.

بساوایی /ba.sā.vā.'i/ اسم. (= لامسه) the sense of touch

بسپار (ن) /bas.pār/ اسم. [شیمی] polymer

بسپارش (ن) /bas.pā.reš/ اسم. [شیمی] the act of polymerization

بست /bast/ اسم. 1. a fastening mechanism, fastener, clamp, clasp, clip 2. a place of refuge, sanctuary, asylum, *bast*

بَستِ شیلنگ hose-fastening clip(s)

بَستِ کابل cable clip(s)

بِستان /bes.tān/ فعل امر. [از ستاندن] Take (it)!

بُستان /bos.tān/ اسم. [ادبی] [جمع: ~ها، بَساتین] (= بوستان) garden, orchard

بستانکار /bes.tān.kār/ اسم. ← بدهکار [جمع: ~ها، ~ان] (= طَلَبکار) 1. a creditor 2. the credit side of an account

□ بیست میلیون بـه بـستانکارِ حـسـاب‌تان واریز کرده‌ام.
I have credited your account with Rls 20 million.

بستانکاری /bes.tān.kā.ri/ اسم. (= طَلَبکاری) ← بِدهکاری 1. the amount of money due to sb 2. the act of asking for the payment of a debt

بستر /bes.tar/ اسم. 1. [*lit*] bed 2. ground, foundation

بِسترِ بیماری sickbed

بِسترِ رودخانه a/ the river bed

بستری /bes.ta.ri/ صفت. 1. confined to bed 2. admitted to hospital

بستری کردن /bes.ta.ri.kar.dan/ مصدر متعدی. to admit sb to hospital, to hospitalize sb

بستگان /bas.te.gān/ اسم. [جمعِ بسته] relatives

بَستگانِ دَرجه اوّل one's closest relatives, family members, next of kin

بستگی /bas.te.gi/ اسم. 1. a family tie, kinship 2. relation, connection 3. dependence

بستگی داشتن /bas.te.gi.dāš.tan/ مصدر لازم.
1. (of two things or persons) to be related
2. to depend on sth
◻ رفتنِ ما به اصفهان بستگی دارد به این‌که زنم بتواند فردا را مرخّصی بگیرد.
Our trip to Isfahan depends on whether my wife can take tomorrow off.

بستن /bas.tan/ مصدر متعدی/ لازم.
1. [*vt*] to close a door etc, to shut sth, to turn sth off 2. to tie sth, to fasten, to bind
3. [*vi*] (of liquids) to freeze, to gel, to congeal
بَستنِ زَخم to bandage a wound
بَستنِ شیرِ آب to turn off the tap[Br]/ faucet[Us]
بَستنِ قَرارداد to sign an agreement with sb
بَستنِ ماست [خوراکی] to make yogurt

بست نشستن /bast.ne.šas.tan/ مصدر لازم.
to take refuge in a sanctuary, to stage a sit-in

بستنی /bas.ta.ni/ اسم. [خوراکی] ice cream, ice[Br]
بَستنی چوبی an ice cream stick
بَستنیِ قیفی an ice cream cone, a cone
بَستنیِ لیوانی ice cream served in a paper cup

بستنی‌فروش /bas.ta.ni.fo.ruš/ اسم.
an ice cream vendor [جمع: ــها، ــان]

بستنی‌فروشی /bas.ta.ni.fo.ru.ši/ اسم.
an ice cream parlour[Br]/ stall

بسته /bas.te/ اسم. صفت.
1. [*n*] parcel, package 2. [*adj*] closed, shut 3. tied, fastened
بَستهٔ پُستی a postal parcel

بسته‌بندی /bas.te.ban.di/ اسم.
packing, packaging
بَسته‌بندیِ کادویی gift-wrapping
با بَسته‌بندیِ کادویی gift-wrapped

بسته‌بندی کردن /bas.te.ban.di.kar.dan/ مصدر متعدی.
to pack sth, to package sth, to wrap sth

بسختی /be.sax.ti/ قید. نیز به سختی
with difficulty
◻ بیمار در زمانِ ورودش به بیمارستان بسختی نفس می‌کشید.
At the time of her arrival at the hospital, the patient was breathing with difficulty.

بسزا /be.se.zā/ صفت. نیز به سزا
appropriate, well-deserved

بسط /bast/ اسم.
1. extension
2. expansion
قَبض و بَسط contraction and expansion

بسط دادن /bast.dā.dan/ مصدر متعدی.
1. to extend sth 2. to expand sth

بسکتبال(ف) /bas.ket.bāl/ اسم. [ورزش]
the game of basketball

بسکتبالیست(ف) /bas.ket.bā.list/ اسم.
a basketball player [جمع: ــها]

بس کردن /bas.kar.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to stop, to say enough
◻ محضِ خدا بس کنید! خونریزی دیگر بس است.
Stop, for God's sake! There has already been enough bloodshed.

بسلامت /be.sa.lā.mat/ قید. نیز به سلامت
1. safely 2. in good health
بُرو بسلامت! Godspeed!

بسلامتی /be.sa.lā.ma.ti/ قید. نیز به سلامتی
1. safely 2. To your good health!

بسم‌الله /bes.mel.lāh/ دعا. [اسلام]
in the name of God/ Allah

بسمه تعالی /bes.me.hi.ta.'ā.lā/ دعا.
نیز باسمه تعالی (at the top of documents) In the Name of God the Almighty

بسنده /ba.san.de/ صفت. [ادبی] (= کافی)
sufficient, enough

بسنده بودن /ba.san.de.bu.dan/ مصدر لازم.
to be enough/ sufficient, (= کافی بودن)
to suffice

بسنده کردن /ba.san.de.kar.dan/ مصدر لازم.
to content oneself with sth (= کِفایت کردن)
□ بنده به همین مختصر بسنده می‌کنم و تریبون را به سخنرانِ بعدی می‌سپارم.
I am going to content myself with these few words, and will now leave the rostrum to the next speaker.

بسیار /bes.yār/ صفت. قید.
1. [*adj*] many, much, a lot of, a great deal of
2. [*adv*] very, profusely, extensively
بسیاری اَشخاص many people
با رَنج بسیار with much toil

بسیج /ba.si:j/ اسم.
1. the act of mobilizing people etc, mobilization 2. Mobilization Militia, *Baseej*
بَسیجِ عُمومی general mobilization

بسیج کَردن /ba.sij.kar.dan/ مصدر متعدی.
to mobilize forces etc, to call up

بسیجی(ن) /ba.si.ji/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a member of the *Baseej* or the Organization for the Mobilization of a Citizens Army

بسیط /ba.si:t/ صفت.
1. extensive
2. [*gram*] simple

بشارت /be.šā.rat/ اسم. [ادبی] (= مُژده)
glad tidings, good news

بشارت دادن /be.šā.rat.dā.dan/ مصدر لازم.
to bring glad tidings/ good news

بشارت‌دهنده /be.šā.rat.da.han.de/ اسم.
[جمع: ـها، بشارت‌دهندگان] (= مُبشّر)
a herald bringing good news, a harbinger

بشّاش /baš.šāš/ صفت. [ادبی]
cheerful, smiling
با چِهرهٔ بَشّاش with a smiling face

بشر /ba.šar/ اسم. (= انسان، آدم)
man, mankind, human being(s), the human race

بشردوستانه /ba.šar.dus.tā.ne/ صفت.
humanitarian, humanistic (= اِنسان‌دوستانه)

بشردوستی /ba.šar.dus.ti/ اسم.
loving one's fellow man, humanitarianism, philanthropy (= اِنسان‌دوستی)

بشره /ba.ša.re/ اسم.
1. face, complexion
2. [*anat*] epidermis

بشریّت /ba.ša.riy.yat/ اسم.
humanity

بشقاب /boš.qāb/ اسم.
plate, dish
بُشقابِ پَرنده a flying saucer, a UFO
بُشقابِ توگود /-gowd/ a deep plate
بُشقابِ دِسرخوری a dessert plate
بُشقابِ سوپ‌خوری a soup plate[Br]
بُشقابِ یِکبار مَصرف a paper plate

بشقابی /boš.qā.bi/ صفت.
dish-shaped, dish [*bef. n*]
آنتنِ بُشقابی a dish antenna

بشکن[۱] /beš.kan/ فعل امر. [از شکستن]
Break (it)!

بشکن[۲] /beš.kan/ اسم. صفت. ← نَشکن
1. [*n*] the act of snapping one's fingers
2. [*adj*] breakable

بشکن زدن /beš.kan.za.dan/ مصدر لازم.
to snap one's fingers

بشکه /boš.ke/ اسم.
1. barrel, cask
2. a measure of capacity for liquids roughly equal to 160 litres[Br]/ liters[Us]
بُشکهٔ چوبی a wooden cask
□ قیمت نفتِ خام دیروز به بشکه‌ای ۳۰ دلار رسید.
Yesterday, the price of crude oil rose to $30.00 per barrel

بشور /be.šur/ فعل امر. [از شُستن]
Wash (it)!

بشور و بپوش(ن) /be.šu.ro.be.puš/ صفت.
wash and wear, no-iron [پوشاک]

بصر /ba.sar/ اسم. [جمع: أبصار] 1. eye
2. eyesight, sight, vision

بصری /ba.sa.ri/ صفت. optical, visual

بصیرت /ba.si.rat/ اسم. (= بینش) 1. insight
2. expert knowledge 3. a sound judgement

چشمِ بَصیرت a discerning eye

بضاعت /be.zā.'at/ اسم. the financial means needed for an undertaking, capital

بِضاعتِ کاری را داشتن/ نداشتن
to have/ lack the financial means for an undertaking

بطالت /be.tā.lat/ اسم. idleness, futility

بطانه /ba.tā.ne/ ← بتونه

بطری(ف) /bot.ri/ اسم. bottle

یک بُطری آبِ مَعدنی
a bottle of mineral water

در بطری بازکن bottle opener

بطلان /bot.lān/ اسم. the state of being null and void, being invalid, nullity, invalidity

بر چیزی خَطِّ بُطلان کشیدن
to nullify sth, to declare sth null and void

بطلمیوسی /bat.lam.yu.si/ صفت.
pertaining to Ptolemy, Ptolemaic

هیئتِ بَطلمیوسی [نجوم] the Ptolemaic system of astronomy

بطن /batn/ اسم. [جمع: بُطون] 1. belly, abdomen 2. a ventricle of the heart
3. the interior of sth

بطیء /ba.ti:'/ صفت. [ادبی] (= کُند) slow, slow-moving

بع‌بع /ba'.ba'/ صوت. bleating of a sheep or a lamb, baa

بع‌بع کردن /ba'.ba'.kar.dan/ مصدر لازم.
(of a lamb or sheep) to bleat, to baa

بعثت /be'.sat/ اسم. [اسلام]
1. the act of sending out sb on a mission
2. the appointment of the Holy Prophet to his divine mission

بَعد /ba'd/ قید. then, later, afterwards

بَعد از تَحریر (= بعدالتحریر)
postscript, P.S.

بَعد از ظُهر 1. [*n*] afternoon 2. PM

بَعد از میلاد AD, CE

◻ ما درست بعد از محلِ دریافتِ عوارض در بزرگراه منتظر شما می‌مانیم.
We will be waiting for you just after the tollbooths on the motorway[Br]*/ expressway*[Us].

بُعد /bo'd/ اسم. [جمع: أبعاد] 1. distance
2. dimension

بُعدِ چهارم the 4th/ fourth dimension

بعداً /ba'.dan/ قید. 1. afterwards, later, subsequently 2. then

بعدها /ba'.de.hā/ قید. later on, afterwards, several years later

بعدی /ba'.di/ اسم. the next one

نَفرِ بَعدی (بیاید جلو) Next, please!

بعضی /ba'.zi/ ضمیر. (= بَرخی) someones, certain

بَعضی وَقت‌ها (= گاه) sometimes

◻ بعضی وقت‌ها می‌روم پیاده‌روی تا پارکِ قیطریّه.
Sometimes I go for a walk as far as the Qeytariyyeh Park.

بعلاوه[1] /be.'a.lā.ve/ اسم. (= نِشانهٔ اِضافه)
the plus sign (+)

بعلاوه[2] /be.'a.lā.ve/ قید. نیز به علاوه
besides, in addition to, plus

بعید /ba.'id/ صفت. 1. far, remote
2. improbable, unlikely

بَعید نیست که ... It is possible that; it is not improbable that

بغاز /bo.ğāz/ اسم. [جغرافیا] (= تنگه) strait
بُغازِ بُسفر the Bosphorus
بغچه /boğ.če/ ← بُقچه
بغرنج /boğ.ranj/ صفت. complicated, intricate
بغض /boğz/ اسم. 1. grudge 2. [*col*] a lump in one's throat
بُغضِ کسی تَرکیدن to burst into tears
بغض‌کردن /boğz.kar.dan/ مصدر لازم. to have a lump in one's throat
بغل /ba.ğal/ اسم. 1. [*anat*] side, bosom, the space within one's arms (= آغوش) 2. an armful
جیبِ بَغل the inside pocket
زیرِ بَغل the armpit
زیرِ بَغلِ کسی را گرفتن to hold sb's arm(s) to help him/ her walk
بغل‌دست /ba.ğal.dast/ قید. by sb's side, beside
بَغل‌دستِ راننده next to the driver
صَندلیِ بغل‌دستِ راننده [خودرو] the passenger seat
بغل‌کردن /ba.ğal.kar.dan/ مصدر متعدی. to embrace/ hug sb
بَغل کردنِ بَچّه to carry a/ the baby in one's arms
بَغلِ کسی خوابیدن to have sexual intercourse with sb, to sleep with sb
بغلی /ba.ğa.li/ صفت. اسم. 1. [*adj*] next 2. pocket-sized 3. (of a baby) used to being carried in the arms 4. [*n*] the next person/ object in the row 5. a hip-flask
کیفِ بَغلی a pocket-book, a wallet
بقا(ء) /ba.qā(')/ اسم. 1. permanence (= دَوام) 2. survival
مُبارزه برایِ بَقا [زیست‌شناسی] struggle for life
بقاع /bo.qā'/ اسم. [جمعِ بُقعه] tombs
بُقاعِ مُتبرّکه the sacred tombs of the Saints
بقاعده /be.qā.'e.de/ صفت. نیز به قاعده proper, orderly
بقّال /baq.qāl/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= خواربارفروش) a grocer
بقّالی /baq.qā.li/ اسم. (= خواربارفروشی) grocery, a grocer's
بقایا /ba.qā.yā/ اسم. [جمعِ بَقیّه] what is left of sth, remains, remainders
بقچه /boq.če/ اسم. نیز بُغچه a square piece of cloth in which sth is wrapped, pack, bundle
بقعه /boq.'e/ اسم. [جمع: ~ها، بِقاع] tomb, mausoleum, shrine
بقولات /ba.qu.lāt/ اسم. [جمعِ بقول] pulses
بقیّه /ba.qiy.ye/ اسم. [جمع: بَقایا] the rest, the remainder, the balance
بَقیهٔ حِساب (= تَتمّه) the balance of the account
بکار[1] /be.kār/ فعل امر. [از کاشتن] Sow!
بکار[2] /be.kār/ (ف) اسم. [موسیقی] natural
سی بِمل، سی بِکار B flat, B natural
بکارت /be.kā.rat/ اسم. virginity, maidenhood, spinsterhood
اِزالهٔ بِکارت deflowering a virgin
پَردهٔ بِکارت [کالبدشناسی] the hymen
بکر /bekr/ صفت. virgin, intact, untouched
خاکِ بِکر virgin soil
فِکرِ بِکر a brilliant idea
بکس /boks/ ← بوکس
بکسل /bok.sel/ (ف) اسم. [خودرو] towing a vehicle etc
سیمِ بُکسل a tow-line, a tow-rope
بکسل کردن to tow a vehicle etc
بکسوات /bok.so.vāt/ (ف) اسم. [خودرو] spinning of the wheels (without moving forward)

بکسوات کردن /bok.so.vāt.kar.dan/ مصدر لازم. 1. (of the wheels) to spin without moving forward, to lose traction 2. [*fig*] to stop making any progress
□ چرخ‌های ماشین در برف بکسوات می‌کردند و ما همگی مجبور شدیم پیاده شویم و هل بدهیم.
We had to get out and push the car, as the wheels were uselessly spinning in the snow.

بکش ¹ /bo.koš/ فعل امر. [از کُشتن] Kill!

بکش ² /bo.koš/ قید. [گفتار] to the limit of one's strength, extremely hard

بکلّی /be.kol.li/ قید. نیز به‌کلّی wholly, totally, entirely

بگونیا(ف) /be.go.ni.yā/ اسم. [گیاه‌شناسی] begonia

بل /bol/ اسم. the act of catching sth in mid-air

بل گرفتن /bol.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. 1. to make a catch 2. [*col*] to seize the opportunity

بَلا /ba.lā/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، بَلایا]
1. [*n*] calamity, disaster
2. [*col*] extremely clever
بَلای آسمانی an act of God
بَلا سَرِ کسی آوردن to give sb hell, to make life difficult for sb

بِلا ـ /be.lā-/ پیشوند. (= بدونِ) prefix adding a negative sense to the meaning of the word, un-, in, ir. See some instances below.

بلااستثنا(ء) /be.lā.es.tes.nā(')/ قید. (= بدونِ استثنا) without an exception, with no exception

بلااستفاده /be.lā.es.te.fā.de/ صفت. (= بدونِ استفاده) unused, idle

بلاتکلیف /be.la.tak.li:f/ صفت. with an undecided future, with an uncertain fate, in limbo

بلاد /be.lād/ اسم. [جمع بَلَد] cities

بلاشرط /be.la.šart/ اسم. (= بدونِ قید و شرط) unconditional, with no strings attached
تَسلیمِ بِلاشرط unconditional surrender

بلاصاحب /be.lā.sā.heb/ صفت. (= بدونِ صاحب) without a known owner, unclaimed

بلاعوض /be.lā.'a.vaz/ صفت. with nothing given in exchange, gratuitous
به صورتِ بِلاعوض gratuitously
کُمکِ بِلاعوض (outright) aid, grant

بلاغت /ba.lā.ğat/ اسم. eloquence
عِلمِ بَلاغت rhetoric

بلافاصله /be.lā.fā.se.le/ قید. immediately, right away

بلاگردان /ba.lā.gar.dān/ اسم. alms given to avert an impending disaster

بلال /ba.lāl/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= ذُرت)
1. maize[Br], (Indian) corn[Us]
2. (charcoal-broiled) corn on the cob

بلامانع /be.la.mā.ne'/ صفت. permissible, allowed, unobjectionable
□ تعویضِ نامِ کوچه از نظرِ شهرداری بلامانع است.
The Municipality has no objection to the alley being renamed.

بلامعارض /be.lā.mo.'ā.rez/ صفت. (= بِلامنازع) uncontested

بلاهت /be.lā.hat/ اسم. stupidity, idiocy, foolishness

بلایا /ba.lā.yā/ اسم. [جمع بَلا] disasters

بلبرینگ(ف) /bol.be.ring/ اسم. (= یاتاقانِ ساچمه‌ای) ball-bearing

بلبل /bol.bol/ اسم. [پرنده‌شناسی] nightingale, ***bulbul***
بُلبُلِ خُرما white-eared bulbul

بلبل‌زبانی /bol.bol.za.bā.ni/ اسم. amusing chatter, glib talk

بلبلی /bol.bo.li/ صفت. sounding like the warbling of a nightingale
سوتِ بُلبُلی a kind of whistle, a catcall
بلد /ba.lad/ اسم. صفت. [جمع: بِلاد، بُلدان]
1. [*n*] a guide 2. city
3. [*adj*] knowledgeable, skilful[Br], skillful[Us]
بلد بودن /ba.lad.bu.dan/ مصدر لازم.
to know how to do sth, to have the necessary skills for sth
بلدرچین /bel.der.čin/ اسم. [پرنده‌شناسی]
(= بَدبده) quail
بلژیکی /bel.ži.ki/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Belgium, Belgian
2. [*n*] a native of Belgium, a Belgian
بلشویسم(ف) /bol.še.vis.m/ اسم. [سیاست]
Bolshevism
بلشویک(ف) /bol.še.vi.k/ صفت. اسم. [سیاست]
1. [*adj*] Bolshevik 2. [*n*] a Bolshevik
بلع /bal'/ اسم. the act of swallowing
بلعیدن /bal.'i.dan/ مصدر متعدی. (= قورت دادن)
1. to swallow food etc 2. to devour
بلغار /bol.ğār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a native of Bulgaria, a Bulgar
بلغاری /bol.ğā.ri/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Bulgaria, Bulgarian
2. [*n*] a native of Bulgaria (= بُلغار)
3. the Bulgarian language, Bulgarian
بلغمی‌مزاج /bal.ğa.mi.me.zāj/ صفت.
phlegmatic in temperament
بلغور /bal.ğur/ اسم.
crushed wheat or barley
بَلغورِ گَندم (= گَندم نیمکوب) cracked wheat, crushed wheat, *bulgur*
بلغور کردن /bal.ğur.kar.dan/ مصدر لازم.
[گفتار] to speak incomprehensibly (as if in a foreign tongue)
بلکه /bal.ke/ حرف ربط. 1. perhaps
2. rather 3. on the contrary 4. but
□ منتظرش می‌شوم بلکه بیاید.
I will wait for her, hoping that she will come.
□ نه‌تنها نیامد، بلکه معذرت هم نخواست.
She never showed up, and what's worse, she didn't even apologize.
□ گوسپند از برای چوپان نیست / بلکه چوپان برای خدمت اوست.
The sheep are not there for the shepherd/ The shepherd is there for the sheep.
□ این کتاب نه تنها در زبان فارسی بلکه در هیچ زبان دیگری مانند ندارد.
Not only is this book unique in Persian; it is unique in any other language.
بلم /ba.lam/ اسم. (= قایق) a small boat, a rowboat[Br]/ rowing boat[Us]
بلند /bo.land/ صفت. ← کوتاه 1. high, elevated 2. tall 3. long 4. loud
با صِدایِ بُلند in a loud voice
دارایِ قَدِ بُلند of tall stature
دامنِ بُلند a long skirt
دیوارهای بُلند high walls
مویِ بُلند long hair
بلندا /bo.lan.dā/ اسم. [ادبی] height
بلندبالا /bo.land.bā.lā/ صفت. (of people) tall
بلندپایه /bo.land.pā.ye/ صفت.
high-ranking
بلندپرواز /bo.land.par.vāz/ صفت.
1. high-flying 2. [*fig*] ambitious
بلندپروازی /bo.land.par.vā.zi/ اسم.
(= جاه‌طلبی) ambition
بلند شدن /bo.land.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to get up, to rise 2. (of hair etc) to grow
بلندکردن /bo.land.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to lift sth, to raise sth, to pick up sth
2. [*col*] to pick up a woman
بلندگو /bo.land.gu/ اسم. loudspeaker

بُلندگوی دَستی loudhailer[Br], bullhorn[Us], megaphone

بلندی /bo.lan.di/ اسم. (= ارتفاع) 1. height, elevation 2. tallness 3. loudness 4. highland(s)

«بُلندی‌های بادخیز» " Wuthering Heights "

بُلندی‌های جولان [جغرافیا] Golan Heights

بلوا /bal.vā/ اسم. public disturbance, riot(s)

بلوار[ف] /bol.vār/ اسم. نیز بولوار (= چارباغ) boulevard

بُلوارِ کِشاورز the Keshavarz Boulevard

بلواکردن /bal.vā.kar.dan/ مصدر لازم. to riot, to revolt

بلوچ /ba.luč/ اسم. [جغرافیا] [جمع: ـها، ـان] a native of Baluchistan, a Baluch

بلوچی /ba.lu.či/ اسم. pertaining to Baluchistan, Baluchi

گویشِ بَلوچی the Baluchi dialect

بلور /bo.lur/ اسم. (= کریستال) 1. crystal 2. cut glass

بُلورهای بَرف snow crystals

بلورآلات /bo.lu.rā.lāt/ اسم. [جمعِ بُلور] glassware

بلوری /bo.lu.ri/ اسم. 1. resembling a crystal, crystalline 2. made of crystal, crystal [*bef. n*]

گُلدانِ بُلوری a crystal vase

بلوز[ف] /bo.luz/ اسم. [پوشاک] blouse

بلوط /ba.lut/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. oak 2. acorn(s)

دِرختِ بَلوطِ کُهن‌سالی an old oak

بلوطی /ba.lu.ti/ اسم. صفت. [رنگ] 1. [*n*] the colour[Br] auburn 2. [*adj*] auburn

بلوغ /bo.luğ/ اسم. puberty, coming of age, adulthood, maturity

سِنِّ بُلوغ the age of puberty

به سِنِّ بلوغ رسیدن to come of age

بلوف[ف] /be.lof/ اسم. bluffing, bluff

بلوف زدن /be.lof.za.dan/ مصدر لازم. to bluff

بلوک[ف] /be.lok/ اسم. 1. block 2. bloc 3. a block of flats[Br]/ apartments[Us]

بِلوکِ شَرق [تاریخ] the (former) Eastern Bloc

بِلوک‌های سیمانی cement blocks

بُلوک /bo.luk/ اسم. [سابق] [جمع: بُلوکات] (= بَخش) district

بلوند[ف] /be.lond/ صفت. blonde, blond

موی بِلوند blonde hair

بله /ba.le/ صوت. (= بَلی، آری) yes

بلهوس /bol.ha.vas/ صفت. (= هَوَسباز) capricious

بلی /ba.li/ صوت. (= بله، آری) yes

بلیت[ف] /be.lit/ اسم. نیز بلیط ticket

خریدن بلیت to buy a ticket/ tickets

فروختن بلیت to sell tickets

بِلیتِ رَفت و بَرگشت/ دوسَره a return (ticket)[Br], a round-trip (ticket)[Us]

بِلیتِ یِکسره a single[Br]/ one-way[Us] ticket

دَفترِ فروشِ بِلیت the ticket office

گیشهٔ فُروشِ بِلیت the ticket window, the box office

زیرِ بِلیتِ کسی بودن [گفتار] to be under sb's obligation

بم /bam/ صفت. ← زیر (of a voice) bass, deep

بمب[ف] /bomb/ اسم. [نظامی] bomb

بُمبِ اتم an atom bomb, an A-bomb

بُمبِ خوشه‌ای a cluster bomb

بُمبِ ساعتی a time bomb

بُمبِ صوتی a percussion grenade

بُمبِ هیدروژنی a hydrogen bomb

بمباران[ن] /bom.bā.rān/ اسم. 1. bombing 2. bombardment

بمباران کردن /bom.bā.rān.kar.dan/ مصدر متعدی. to bomb a city etc, to subject a place to bombing

بمب افکن /bom.baf.kan/ اسم. a bomber airplane

بمب گذاری /bomb.go.zā.ri/ اسم. the act of planting a bomb, a bomb attack

بُمب‌گذاریِ اِنتحاری suicide bombing

بمل /be.mol/ اسم. [موسیقی] flat

رِ بِمِل D flat

بموقع /be.mow.qe'/ قید. صفت. نیز به موقع 1. [*adv*] at the right time, in time 2. [*adj*] timely, opportune

بن[1] /bon/ اسم. [ادبی] (= بیخ) 1. bottom, base 2. root

بُنِ فِعل [دستور] the root of the verb

از بیخ و بُن کندن to uproot sb/ sth completely, to eradicate sth

بن[2] [ف] /bon/ اسم. (= * بَهابرگ) voucher, coupon

بُنِ کِتاب a book voucher, a book token

بَنا /ba.nā/ اسم. [جمع: بَناها، اَبنیه] 1. construction, building 2. a building

بَنایِ یادبود a memorial building, a monument

بَنّا /ban.nā/ اسم. [جمع: ~ها، ~یان] 1. a bricklayer 2. a mason 3. a builder

بنابراین /be.nā.ba.rin/ قید. therefore

بناحق /be.nā.haq/ قید. نیز به‌ناحق unjustly

بنادر /ba.nā.der/ اسم. [جمع بَندر] ports

بناکردن /be.nā.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to build/ construct sth

بِنا کردن به ...[گفتار] to start doing sth

◻ از آن روز به بعد بنا کرد به بدرفتاری.
From that day on, he started to act up.

بناگذاشتن /benā.go.zāš.tan/ مصدر لازم. (= قَرار گذاشتن) to agree on a course of action etc

بنّایی /ban.nā.'i/ اسم. 1. a bricklayer's job 2. construction work

بن‌بست /bon.bast, bom-/ اسم. 1. blind alley, cul-de-sac, close, dead end 2. [*fig*] deadlock, impasse

مُذاکرات در بُن‌بست Talks Deadlocked!

بنت /bent/ اسم. [جمع: بَنات] daughter (in Arabic)

بِنتِ قونسول [گیاه‌شناسی] poinsettia, Christmas/ Easter flower[Us]

بنجل /bon.jol/ اسم. صفت. 1. [*n*] unsellable stock, dead stock, shoddy goods 2. [*adj*] shoddy, worthless

بنچاق /bon.čāq/ اسم. a notarized sales contract esp of property

بند /band/ اسم. 1. a piece of cord, rope, string 2. [*anat*] joint 3. paragraph, clause 4. (in a prison) a block of cells 5. a small dam, *bund* 6. (in wrestling) a hold

بَندِ اَنگشت knuckle

بَندِ جوراب garter(s)

بَندِ رَخت clothesline[Br], washing line[Br], line

بَندِ ساعت a watch strap[Br], a watchband[Us]

بَندِ شَلوار braces[Br], suspenders[Us]

بَندِ کاغذ (= ۵۰۰ برگ) a ream of paper

بَندِ کَفش shoe lace(s)

بَندِ ناف [کالبدشناسی] the umbilical cord

بَندِ دِلِ کسی را پاره کردن to give sb a fright/ scare

بند آمدن /ban.dā.ma.dan/ مصدر لازم. (of the flow of a liquid) to stop, to cease

بند آوردن /ban.dā.var.dan/ مصدر متعدی.
to stop the flow of a liquid etc, to block

بندباز /band.bāz/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
a trapeze artist, a tightrope walker, an acrobat

بندبازی /band.bāz/ اسم.
1. a high tightrope act, a balancing act
2. acrobatics

بندپا /band.pā/ اسم. [جانورشناسی]
arthropod (such as a spider etc)

بندپایان /band.pā.yān/ اسم. [جانورشناسی]
[جمعِ بَندپا]
the Arthropoda

بندر /ban.dar/ اسم. [جمع: ـ ها، بَنادر]
port, sea-port
بَندرِ آزاد — a free port
بَندرِ عَبّاس در خَلیجِ فارس
Bandar Abbas in the Persian Gulf

بندرگاه /ban.dar.gāh/ اسم.
the port area, harbour[Br], wharf

بندری /ban.da.ri/ صفت.
pertaining to a port, port [*bef. n*]
تأسیساتِ بَندری — port facilities
موسیقیِ بَندری — the folk music of the Persian Gulf coastal region, esp as performed in Bandar Abbas

بندکشی /band.ke.ši/ اسم. [ساختمان]
pointing, jointing

بندکشی کردن /band.ke.ši.kar.dan/
مصدر لازم. [ساختمان]
to point up the joints in a brickwork

بندگی /ban.de.gi/ اسم.
1. slavery, servitude 2. [*polite*] paying one's respects

بند و بست /ban.do.bast/ اسم. (= زَد و بند)
a secret deal, collusion

بند و بست کردن /ban.do.bast.kar.dan/ مصدر متعدی.
to make a secret deal with sb, to collude with sb

بنده /ban.de/ اسم. [جمع: ـ ها، بَندگان]
(= زَرخرید، غُلام)
1. a slave
2. I (i.e. your slave)

بنده‌زاده /ban.de.zā.de/ اسم. [گفتار]
my son, Junior[Us]

بنده‌نوازی /ban.de.na.vā.zi/ اسم. [محترمانه]
an act of kindness esp to a subordinate
◻ بنده‌نوازی فرمودید.
You have been most kind.

بندی /bandi/ صفت.
made of strings, decorated with straps etc
کَفشِ بَندی (مردانه) — laced-up shoes[Br], Oxfords[Us]

ـ بندی /ban.di/ پسوند.
suffix that creates a verbal noun, with the various senses of the verb بستن; e.g.
آب‌بندی — making water-tight
جیره‌بندی — rationing
رَده‌بندی — classification

بنزن /ban.zan/ اسم. [شیمی]
benzene

بنزین /ben.zin/ اسم. [شیمی]
petrol[Br], gasoline[Us], gas[Us]
بِنزینِ بدون سرب — unleaded petrol[Br]/ gasoline[Us]
بِنزینِ سوپر — high-octane petrol[Br]/ gas(oline)[Us], super
بِنزینِ هَواپیما — aviation fuel/ gasoline[Us]
پُمپ بنزین — a petrol station[Br], a service station[Br], a filling station[Us], a gas station[Us]

بنشن /bon.šan/ اسم. (= حُبوبات)
pulses

بنفش /ba.nafš/ اسم. صفت. [رنگ]
1. [*n*] the colour[Br] violet 2. [*adj*] violet

بنفشه /ba.naf.še/ اسم. [گیاه‌شناسی]
violet
بَنفشهٔ آفریقایی [گیاه‌شناسی]
African violet
بَنفشه فَرنگی [گیاه‌شناسی] — pansy

بنکدار /bo.nak.dār/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
a wholesaler esp of groceries

بنگ /bang/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. bhang, Indian hemp 2. henbane

بنگالی /ban.gā.li/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Bengal, Bengal [*bef. n*] 2. [*n*] sb from Bengal, a Bengali 2. the Bengali language, Bengali

بنگاه /bon.gāh/ اسم. establishment, institution, trading house

بُنگاهِ کاریابی an employment agency

بُنگاهِ مُعاملات مِلکی a real estate agency

بنگاهی /bon.gā.hi/ اسم. [گفتار] the man from the real estate agency, a real estate agent

بنگدانه /bang.dā.ne/ اسم. (= بَذرالبنگ) bhang seeds, henbane seeds

بنگلادشی /ban.ge.lā.de.ši/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Bangladesh, Bangladeshi 2. [*n*] a citizen of Bangladesh, Bangladesh, a Bangladeshi

بنگی /ban.gi/ اسم. sb addicted to henbane, a bhang addict

بنه /be.ne/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= چاتلانقوش)
1. terebinth tree, turpentine tree
2. terebinth nuts

بُنه /bo.ne/ اسم. 1. all one's (movable) belongings, chattel 2. luggage, baggage

بنی /ba.ni/ اسم. [جمعِ اِبن] sons (in Arabic)

بنی‌آدم /ba.ni.'ā.dam/ اسم.
sons of Adam, mankind, humankind

□ بنی‌آدم اعضای یک پیکرند
که در آفرینش ز یک گوهرند (سعدی)

All humankind are limbs of the same tree,/
For in creation they have one pedigree.

بنیاد /bon.yād/ اسم. 1. foundation
2. origin 3. a foundation

بنیادگرا /bon.yād.ger.rā/ صفت. اسم.
1. [*adj*] fundamentalist [جمع: ـها، ـیان]
2. [*n*] a fundamentalist

بنیاد نهادن /bon.yād.na.hā.dan/ مصدر متعدی.
نیز بُنیاد گذاشتن to establish a firm etc, to lay the foundations of sth, to found

بنیادی /bon.yā.di/ صفت. (= اَساسی)
fundamental, basic

ذَرّاتِ بُنیادی [فیزیک]
fundamental particles

بنیان /bon.yān/ اسم. structure, construction, building

بنیانگذار(ن) /bon.yān.go.zār/ اسم.
[جمع: ـها، ـان] the founder of sth, the father of sth

بُنیانگذارِ صَنعتِ پولاد در ایران
father of the steel industry in Iran

بنیه /bon.ye/ اسم. stamina, physical strength, constitution, general health

بُنیهٔ مالی financial strength

بو /bu/ اسم. نیز بوی smell, odour[Br], scent

بوهای آشنا familiar smells

بویِ بَد an unpleasant odour[Br], a bad smell

بویِ خوش a sweet smell, a fragrance, an aroma, a perfume

بویِ زُهم a fetid smell

بویِ گَند a stink, a stench

بویِ نا a musty smell

بواسیر /ba.vā.sir/ اسم. [پزشکی]
haemorrhoids[Br]/ hemorrhoids[Us], piles

بو بردن /bu.bor.dan/ مصدر متعدی.
to scent/ suspect sth

بوبین(ف) /bo.bin/ اسم. 1. reel 2. spool 3. coil

بوتان(ف) /bu.tān/ اسم. [شیمی] butane

بوته[1] /bu.te/ اسم. (= بُتّه) bush, shrub, shrubbery

بوتهٔ گُلِ سُرخ a rose bush

بوته[2] /bu.te/ اسم. crucible, melting pot

از بوتهٔ آزمایش سَربلند بیرون آمدن
to pass a test with flying colours[Br]

بوتیک(ف) /bu.tik/ اسم. boutique

بوتیمار /bu.ti.mār/ اسم. [پرنده‌شناسی] bittern

بوجاری /bu.jā.ri/ اسم. 1. the act of winnowing of grains and esp rice 2. a place where grains are winnowed or husked, a rice mill

بود /bud/ اسم. being, existence

◻ بود و نبودِ ما برای او چه فرقی می‌کند؟
What difference does it make to him whether we live or die?

بودائیّت /bu.dā.'iy.yat/ اسم. (= بودایی‌گری) Buddhism

بو دادن /bu.dā.dan/ مصدر متعدی/ لازم.
1. [*vi*] to smell, to stink 2. to smell of sth 3. [*vt*] to roast nuts etc

◻ دستمالت همیشه بوی گلِ یاس می‌دهد.
Your handkerchief always smells of jasmine.

بوداده /bu.dā.de/ صفت. roasted

پستهٔ بوداده roasted pistachios

بودار /bu.dār/ صفت. giving off an odour[Br], smelly, scented 2. [*fig*] suspicious

بودایی /bu.dā.'i/ صفت. اسم. نیز بودائی [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] pertaining to Buddhism, Buddhist 2. [*n*] a believer in the teachings of Buddha, a Buddhist

بودایی‌گری /bu.dā.'i.ga.ri/ اسم. (= بودائیّت) Buddhism

بودجه(ف) /bud.je/ اسم. [اقتصاد] budget

بودجه‌بندی /bud.je.ban.di/ اسم. preparing an itemized budget, budgeting

بودن /bu.dan/ مصدر لازم. 1. to be, to exist 2. to stay

باشد؟ باشه؟ All right? Okay?

بودن یا نبودن to be or not to be

◻ تا هستم و هست دارمش دوست (ایرج)
I will love her as long as we live.

بور[1] /bur/ صفت. 1. blond(e) 2. fair

موی بور blonde hair

بور[2] /bur/ صفت. [گفتار] embarrassed

بور شدن /bur.šo.dan/ مصدر لازم. [گفتار] to be embarrassed because of failure

بوران /bu.rān/ اسم. wind-driven rain or snow, squall(s)

بورانی /bo.rā.ni/ اسم. [خوراکی] *Borani:* a popular side dish of cooked spinach etc, mixed with yogurt and served cold

بورژوا(ف) /bur.žu.wā/ اسم. صفت. [جامعه‌شناسی]
1. [*n*] a member of the bourgeoisie, a bourgeois 2. [*adj*] bourgeois

بورژوازی(ف) /bur.žu.wā.zi/ اسم. [جامعه‌شناسی] the bourgeoisie

بورژوایی /bur.žu.wā.'i/ صفت. [جامعه‌شناسی] bourgeois

بورس(ف) /burs/ اسم. [اقتصاد] (= * بهابازار)
1. the stock exchange 2. a market for one specialized commodity, an exchange 3. a scholarship

بورسِ تَحصیلی (= * راتبه)
a scholarship, a bursary

بورس دادن to award sb a scholarship

بورس گرفتن to win/ receive a scholarship

بورسِ خرید و فروشِ کامپیوتر
the computer exchange

بورسِ سَهام و اوراقِ بَهادارِ تهران
the Tehran Stock Exchange

توی بورس بودن [گفتار] to be a sought-after item of commerce, easily bought and readily sold

بورس‌بازی /burs.bā.zi/ اسم. [اقتصاد] financial speculation

بورسیه(ف) /bur.si.ye/ اسم. (= * راتبه‌گیر) the recipient of a scholarship, a scholar

بوروکرات^(ف) /bu.rok.rāt/ اسم. [جمع: ~ها]
a bureaucrat
بوروکراسی^(ف) /bu.rok.rā.si/ اسم.
bureaucracy
بورون /bo.ron/ اسم. [شیمی] boron (*B*)
بوری^(ف) /bu.ri/ اسم. blow-pipe
بوریا /bu.ri.yā/ اسم. a coarsely-knit flat mat, rush matting
بوزینه /bu.zi.ne/ اسم. [جانورشناسی] (= میمون)
1. monkey 2. ape
بوس /bus/ اسم. (= بوسه) kiss
بوستان /bus.tān/ اسم. (= باغ، بُستان)
orchard, garden
بوسه /bu.se/ اسم. نیز بوس (= ماچ) kiss
بوسهٔ خُداحافظی a farewell kiss
بر دَستِ کسی بوسه زدن
to kiss sb's hand
بوسه دادن /bu.se.dā.dan/ مصدر متعدی.
to give sb a kiss
بوسه فرستادن /bu.se.fe.res.tā.dan/
to blow sb a kiss مصدر متعدی.
بوسیدن /bu.si.dan/ مصدر متعدی.
to kiss sb/ sth
□ استاد عزیز، اجازه بدهید دستانِ هنرمندِ شما را ببوسم.
Maestro, please allow me to kiss your most talented hands.
بوسیدنی /bu.si.da.ni/ صفت. kissable
بوش^(ف) /buš/ اسم. [مکانیک] bush
بوشن^(ف) /bušan/ اسم. [مکانیک] coupler
بوف /buf/ اسم. (= جُغد، بوم) owl
« بوفِ کور » " The Blind Owl "
بوفه^(ف) /bu.fe/ اسم. 1. a refreshment counter/ bar, canteen, buffet
2. (on a train) buffet-car 3. sideboard^Br, buffet^Us (= * چینی‌جا)
بوق /buq/ اسم. horn, bugle
بوقِ آزاد (در تلفن) dial tone
بوقِ اتومبیل horn
بوقِ اِشغال/ مَشغول (در تلفن)
the engaged^Br/ busy^Us signal
بوق زدن /buq.za.dan/ مصدر لازم. [خودرو]
to sound the horn, to honk, to beep
بوق زدن ممنوع! No Honking!
بوقلمون /bu.qa.la.mun/ اسم. [پرنده‌شناسی]
1. turkey 2. chameleon (= حِربا)
بوقلمونِ ماده a turkey hen
بوقلمونِ نَر a turkey cock
گوشتِ بوقلمون turkey
بوقلمون‌صفت /bu.qa.la.mun.se.fat/ صفت.
chameleon-like
بوقی /bu.qi/ صفت. 1. cone-shaped
2. (of sb) who plays the horn or sells horns
کُلاهِ بوقی dunce's cap
بوکردن /bu.kar.dan/ مصدر لازم. نیز بو کشیدن
to smell, to sniff
بوکس^(ف) /boks/ اسم. [ورزش] نیز بُکس
boxing (= * مُشت‌زنی)
بوکسور^(ف) /bok.sor/ اسم. [ورزش]
a boxer (= * مُشت‌زن)
بوگیر^(ف) /bu.gir/ اسم. deodorizer
بول /bowl/ اسم. (= اِدرار، پیشاب) urine
بول کردن /bowl.kar.dan/ مصدر لازم.
to unirate, to piss, (= اِدرار کردن)
to pass water
بولاغ‌اوتی /bu.lā.ğu.ti/ اسم. [گیاه‌شناسی]
watercress (= آب‌تره، شاهیِ آبی)
بولتن^(ف) /bu.le.tan/ اسم. (= * خَبرنامه)
bulletin
بولدوزر^(ف) /bul.do.zer/ اسم. bulldozer
بولوار^(ف) /bol.vār/ ← بُلوار
بوم^۱ /bum/ اسم. natural habitat, country
بوم^۲ /bum/ اسم. [نقاشی] canvas(s)
بوم^۳ /bum/ اسم. [پرنده‌شناسی/ ادبی] (= جُغد)
owl

بومادران /bu.mā.da.rān/ اسم. [گیاه‌شناسی]
common yarrow, milfoil

بوم‌شناس(ن) /bum.še.nās/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
an ecologist (= اِکولوژیست)

بوم‌شناسی(ن) /bum.še.nā.si/ اسم. (= اِکولوژی)
ecology

بومی /bu.mi/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
1. [*adj*] native, indigenous
2. [*n*] a native, an aborigine

بومیانِ اُسترالیا
the Aborigines of Australia

بویا /bu.yā/ صفت.
having a strong smell, odorous

جوزِ بویا [ادویه]
nutmeg

بویایی /bu.yā.'i/ اسم. (= شامّه)
the sense of smell

بویژه /be.vi.že/ قید. نیز به ویژه (= مَخصوصاً)
especially, specially, in particular

بوییدن /bu.'i.dan/ مصدر متعدی/لازم. [ادبی]
1. [*vt*] to smell sth, to sniff sth (= بو کردن)
2. [*vi*] to smell (= بو دادن)

بَه /bah/ صوت. نیز بَه بَه
Excellent!

بِه /beh/ اسم. [گیاه‌شناسی]
quince

بِهِ ژاپنی
the Japanese quince

بِه /be/ حرف اضافه.
1. to 2. at 3. by

به آن شَخص
to that person

به اِستثنایِ
except, other than

به تَدریج
gradually, little by little

به خاطِرِ
1. for the sake of 2. thanks to

به طَرَفِ (= به سویِ)
towards[Br]/ toward[Us]

به عِلّتِ
because of, due to

به عُنوانِ
as, in the capacity of

به مَحضِ این‌که
as soon as, the moment ...

به نامِ
in the name of

به نُدرت
rarely, seldom

به وَسیلهٔ
by, by means of

به هَرحال
anyhow, anyway

□ به عنوانِ شهردارِ تبریز، از خدماتِ شما صمیمانه سپاسگزاری می‌کنم.
In my capacity as the Mayor of Tabriz, I wish to offer you my heartfelt gratitude for what you have done.

بِه ـ /beh-/ پیشوند.
prefix adding the sense of 'good' or 'better' to the word. See instances below.

بها /ba.hā/ اسم. (= قیمت)
1. price, cost
2. value, worth

بَهایِ تَمام‌شده
cost price

بهابازار(ن) /ba.hā.bā.zār/ اسم. [فرهنگستان]
the stock exchange (= بورس)

بهابرگ(ن) /ba.hā.barg/ اسم. [فرهنگستان]
voucher, coupon, stamp (= بُن)

بها دادن /ba.hā.dā.dan/ مصدر متعدی.
to give credence to sth, to attach importance to sth, to value sth

بهادار /ba.hā.dār/ اسم.
valuable

اوراقِ بَهادار
stocks and bonds, negotiable securities

بهار /ba.hār/ اسم.
1. spring
2. blossom(s)

بَهارِ آزادی [بانک]
name of a gold coin issued by the Islamic Republic of Iran

بَهارِ نارنج
sour orange blossom(s)

با یک گُل بهار نمی‌شود. [ضرب‌المثل]
One swallow does not make summer.
[*prov*] (*ex tr* = One flower does not make a spring)

□ بویِ بهار می‌آمد. *Spring was in the air.*

بهاره /ba.hā.re/ صفت.
1. pertaining to spring, spring [*bef. n*] 2. (of crops) sown in the spring

گَندمِ بَهاره
spring wheat

بهاری /ba.hā.ri/ صفت.
pertaining to spring, spring [*bef. n*], vernal

نَسیمِ بَهاری
a spring breeze

بهامُهر[ن] /ba.hā.mohr/ اسم. [فرهنگستان]
token(s), chip(s) (= ژتون)

بهانما /ba.hā.na.mā/ اسم. [فرهنگستان]
price tag (= برچسبِ قیمت)

بهانه /ba.hā.ne/ اسم.
pretext, excuse

□ زندانی به بهانهٔ رفتن به دستشویی فرار کرد.
The prisoner managed to escape under the pretext of going to the toilet.

بهانه آوردن /ba.hā.ne.ā.var.dan/ مصدر لازم.
to make excuses

بهانه‌جویی /ba.hā.ne.ju'i/ اسم.
the act of being difficult, being picky

بهانه‌گیر /ba.hā.ne.gir/ صفت. (= بهانه‌جو)
difficult to please, picky

عَلی بَهانه‌گیر [ضرب‌المثل]
a proverbial child who is never satisfied with what he is offered and always asks for sth else

بهایی /ba.hā.'i/ صفت. اسم. نیز بهائی
[جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] pertaining to the Baha'i faith, Baha'i 2. [*n*] a member of the Baha'i faith, a Baha'i

بهایی‌گری /ba.hā.'i.ga.ri/ اسم. (= بهائیّت)
the Baha'i faith, Baha'ism

بهبود /beh.bud/ اسم. (= بهبودی)
1. improvement 2. recovery

بهبود یافتن /beh.bud.yāf.tan/ مصدر لازم.
to get better, to recover from an illness

به‌به /bah.bah/ صوت. نیز بَه
Excellent! Bravo!

بهت /boht/ اسم. (= حیرت)
amazement, bewilderment, consternation

بهتان /boh.tān/ اسم.
a false accusation, slander, calumny

بهتر /beh.tar/ صفت تفضیلی. [از خوب]
better, superior

بهتر شدن /beh.tar.šo.dan/ مصدر لازم.
to get better, to improve [*vi*]

□ پدر جان، امروز بهترید؟
Dad, how are you feeling today? Better?

بهتر کردن /beh.tar.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to do sth better, to better
2. to improve conditions etc

بهترین /beh.ta.rin/ صفت عالی. [از خوب]
best, of highest quality

□ این بهترین پیشنهادی است که به ما شده است.
This is the best offer we have had.

بهجت /beh.jat/ اسم. (= شادی)
joy, delight

به خصوص /be.xo.sus/ ← بخصوص

به خوبی /be.xu.bi/ ← بخوبی

بهداری /beh.dā.ri/ اسم.
health service, public health

اِدارهٔ بِهداری
(the local) public health department

وزارتِ بِهداری [سابق]
Ministry of Health

بهداشت /beh.dāsht/ اسم.
1. hygiene, sanitation 2. public health, health care

وزارتِ بِهداشت و دَرمان و آموزشِ پزشکی
Ministry of Public Health, Medical Care and Medical Education

بهداشتی /beh.dāš.ti/ صفت.
hygienic, sanitary

در شَرایطِ بِهداشتی
in hygienic conditions

سِرویس‌های بِهداشتی[ن]
toilets, lavatories, restrooms[Us], WC

لَوازمِ بهداشتی (برای حمّام)
sanitary ware

مَحصولاتِ بِهداشتی
health care products, toiletries

نَوارِ بِهداشتی
sanitary towel, tampon

بهداشتیار[ن] /beh.dāšt.yār/ اسم.
a health worker

بهدانه /beh.dā.ne/ اسم.
quince seed(s)

به درد بخور /be.dard.bo.xor/ صفت. [گفتار]
useful

به درد نخور /be.dard.na.xor/ صفت. [گفتار]
good-for-nothing, useless

به درستی /be.do.ros.ti/ ← بدرستی

به‌راستی /be.rās.ti/ ← براستی

به‌روز (ن) /be.ruz/ صفت. up-to-date

به‌روزکردن /be.ruz.kar.dan/ مصدر متعدی.
to update sth

بهر /bahr/ اسم. [حساب] (= خارج قسمت)
1. quotient 2. share, portion

بهرام /bah.rām/ اسم. [نجوم] (= مِرّیخ)
the planet Mars

بهروزی /beh.ru.zi/ اسم. [ادبی] happiness, prosperity, welfare

بهره /bah.re/ اسم. 1. share, portion
2. profit 3. [*bank*] interest

بدونِ بَهره [بانک] interest-free

بَهرهٔ مالکانه [کشاورزی]
the landlord's share (of the harvest)

بهره‌برداری /bah.re.bar.dā.ri/ اسم.
1. exploitation 2. production

پَروانهٔ بهره‌برداری production licence[Br]/ license[Us]

به بَهره‌برداری رسیدن (of a factory) to become operational, to start production, to come on stream

بهره‌برداری کردن /bah.re.bar.dā.ri.kar.dan/
مصدر متعدی. to derive profit from sth, to exploit sth

بهره بردن /bah.re.bor.dan/ مصدر لازم.
(= اِستفاده کردن) to benefit from sth, to enjoy (the fruits of) sth

بهره‌کشی /bah.re.ke.ši/ اسم. [جامعه‌شناسی]
the act of exploiting people ruthlessly, ruthless exploitation

بهره‌مند /bah.re.mand/ صفت. (= برخوردار)
enjoying the fruits of sth

بهره‌مند شدن /bah.re.mand.šo.dan/
مصدر لازم. to enjoy the fruits of sth

بهره‌وری (ن) /bah.re.va.ri/ اسم.
productivity

بهزراعی (ن) /beh.ze.rā.'i/ اسم.
better farming by using superior agricultural techniques

به‌زودی /be.zu.di/ ← بزودی

به‌زور /be.zur/ ← بزور

بهزیستی (ن) /beh.zis.ti/ اسم.
social welfare

سازمانِ بِهزیستیِ کِشور
the Iranian Social Welfare Organization

بهسازی (ن) /beh.sā.zi/ اسم. improving the living conditions etc (in a given location)

به‌سختی /be.sax.ti/ ← بسختی

به‌سزا /be.se.zā/ ← بسزا

به‌سلامت /be.sa.lā.mat/ ← بسلامت

به‌سلامتی /be.sa.lā.ma.ti/ ← بسلامتی

بهشت /be.hešt/ اسم. (= فِردوس)
1. paradise, heaven ≠ جَهنَم، دوزخ
2. Paradise, the Garden of Eden

بِهشتِ رویِ زَمین an earthly paradise

بهشتی /be.heš.ti/ صفت. pertaining to Paradise, of Paradise, heavenly, divine

به‌قاعده /be.qa.'e.de/ ← بقاعده

به‌کلّی /be.kol.li/ ← بکلّی

به‌لیمو /beh.li.mu/ اسم. [گیاه‌شناسی]
lemon verbena

شَربتِ بِهْلیمو a popular syrup made of concentrated quince juice and lime

به‌منزله /be.man.ze.le/ حرف.اسم. as, like, in the guise of

◻ شما به‌منزله پدر من هستید.
You are like a father to me.

به‌موقع /be.mow.qe'/ ← بموقع

به‌هم /be.ham/ قید. 1. together
2. with one another

به هم خوردن /be.ham.xor.dan/ مصدر لازم.
to be disrupted, to be cancelled

به هم زدن /be.ham.za.dan/ مصدر متعدی.
1. to mix/ blend two or more things together 2. to disrupt a meeting etc, to cancel an engagement etc

به هم رسیدن	to come together
به هم گفتن	to tell one another

بهمان /bah.mān/ اسم. نیز فُلان
an imaginary person, so-and-so

فُلان و بَهمان	Tom, Dick and Harry

بهمن[1] /bah.man/ اسم. avalanche

□ راهِ شمشک به دیزین در نتیجهٔ سقوط بهمن بسته شده است.
The Shemshak-Dizin road has been blocked by an avalanche.

بهمن[2] /bah.man/ اسم. *Bahman:*
11th month of the Iranian solar calendar (30 days) corresponding roughly to February

بهمنگیر /bah.man.gir/ صفت. اسم.
1. [*adj*] avalanche-prone 2. [*n*] a structure built to deflect avalanches, an avalanche shelter

بهنجار[(ن)] /be.han.jār/ صفت. normal

نابهنجار	abnormal

بهنژادی[(ن)] /beh.ne.žā.di/ اسم. (= اصلاحِ نژاد)
improving a plant or animal's stock by selective breeding

بهنگام /be.hen.gām/ صفت. timely, well-timed, opportune

بهوش /be.huš/ صفت. conscious

به ویژه /be.vi.že/ ← بویژه

بهیار[(ن)] /beh.yār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
an assistant nurse, a practical nurse

بهینه /be.hi.ne/ صفت. اسم.
1. [*adj*] optimum, best 2. [*n*] optimum

بهینه‌سازی[(ن)] /be.hi.ne.sā.zi/ اسم.
the act of optimizing sth, optimization

بی /bi/ حرف اضافه. (= بدونِ) without

بی ـ /bi/ پیشوند. prefix with the meaning of 'without', -less; see some examples below.

بی‌آزار	harmless
بی‌اَدب	impolite
بی‌پایان	endless
بی‌ثَمر	fruitless, futile
بی‌نَظمی	disorder

بی‌آبرو /bi.ā.be.ru/ صفت. disgraced, scandalous

بی‌آبرویی /bi.ā.be.ru.'i/ اسم. (= رُسوایی)
scandalous behaviour[Br], scandal

بی‌آبرویی کردن /bi.ā.be.ru.'i.kar.dan/ مصدر لازم.
to cause/ create a scandal

بی‌آب و علف /bi.ā.bo.'a.laf/ صفت.
barren, arid, infertile

بی‌آبی /bi.ā.bi/ اسم. 1. the state of having no water 2. aridity 3. drought

بی‌آلایش /bi.ā.lā.yeš/ صفت. untainted, innocent

بیابان /bi.yā.bān/ اسم. 1. desert 2. wilderness

بیابانِ بی‌آب و عَلَف	an arid desert (with no water or vegetation)

بیابان‌زایی[(ن)] /bi.yā.bān.zā.'i/ اسم.
desertification

بیابان‌زدایی[(ن)] /bi.yā.bān.zo.dā.'i/ اسم.
fighting desertification, reclaiming desert lands, dedesertification

بیابانگرد /bi.yā.bān.gard/ صفت.
wandering in the desert, nomad

اَقوامِ بیابانگردِ آسیای میانه
the nomads of Central Asia

بیابانی /bi.yā.bā.ni/ صفت. pertaining to deserts, desert [*bef. n*], cross-country

بیات /ba.yāt/ صفت. (= شب‌مانده) stale

نانِ بَیات	stale bread

بی‌اجازه /bi.e.jā.ze/ صفت.
without permission, unauthorized

بی‌احترامی /bi.eh.te.rā.mi/ اسم.
disrespect, discourtesy

بی‌احتیاط /bi.eh.ti.yāt/ صفت. imprudent, careless

بی‌احتیاطی /bi.eh.ti.yā.ti/ اسم.
imprudence, lack of prudence, indiscretion

بی‌احتیاطی کردن /bi.eh.ti.yā.ti.kar.dan/ مصدر لازم. to act imprudently, to throw caution to the winds

بی‌اختیار /bi.ex.ti.yār/ صفت. قید.
1. [*adj*] involuntary
2. [*adv*] involuntarily, unintentionally

□ وقتی دخترم از اتوبوس پیاده شد، او را بی‌اختیار در آغوش گرفتم.
As soon as my daughter stepped off the bus, I jumped to hug her; I could not help it.

بی‌ارزش /bi.ar.zeš/ صفت. of no value, worthless

بی‌اطّلاع /bi.et.te.lā'/ صفت. uninformed, unaware, ignorant

بی‌ارتباط /bi.er.te.bāt/ صفت. without any connection (to the subject), irrelevant

بی‌اساس /bi.a.sās/ صفت. (= بی‌پایه)
baseless, unfounded
اتّهاماتِ بی‌اساس unfounded accusations

بی‌استعداد /bi.es.te'.dād/ صفت.
with no talent, untalented

بی‌اشتها /bi.eš.te.hā/ صفت. having no appetite, without appetite

بی‌اعتبار /bi.e'.te.bār/ صفت. 1. invalid 2. lacking creditworthiness

بی‌اعتقاد /bi.e'.te.qād/ صفت. without conviction, having no faith in sth

بی‌اعتنا /bi.e'.te.nā/ صفت. indifferent to sb/ sth, heedless of sth

بی‌اعتنایی /bi.e'.te.nā.'i/ اسم.
indifference, lack of attention
به کسی بی‌اعتنایی کردن
to deliberately snub sb

بی‌امان /bi.a.mān/ صفت. 1. merciless, allowing no respite 2. ceaseless, incessant
بارانِ بی‌امان incessant rain

بیان /ba.yān/ اسم. 1. the act of expressing sth 2. expression
بیانِ هُنری artistic expression

بیان کردن /ba.yān.kar.dan/ مصدر متعدی.
to state sth, to express one's thoughts

بی‌انتها /bi.en.te.hā/ اسم. (= بی‌پایان)
endless, with no end in sight

بی‌اندازه /bi.an.dā.ze/ صفت. قید.
1. [*adj*] immeasurable, beyond measure, infinite 2. [*adv*] immeasurably, extremely

بی‌انصاف /bi.en.sāf/ صفت. unfair, lacking fairness

بی‌انصافی /bi.en.sā.fi/ اسم. unfairness, unfair dealing

□ واقعاً که بی‌انصافی است.
This is so unfair!

بیانیّه /ba.yā.niy.ye/ اسم. statement, declaration, communiqué

بی‌اهمیّت /bi.a.ha.miy.yat/ صفت.
unimportant, insignificant

بی‌ایمان /bi.'i.mān/ صفت. lacking faith, unbelieving

بی‌باک /bi.bāk/ صفت. fearless, dauntless, intrepid

بی‌بدیل /bi.ba.di:l/ صفت. matchless, peerless, unique

بی‌برگ /bi.barg/ صفت. [گیاه‌شناسی] leafless
بی‌بَرگ و نَوا lacking means of subsistence, poor, destitute

بی‌بضاعت /bi.be.zā.'at/ صفت. poor, indigent, destitute

بی‌بند و بار /bi.ban.do.bār/ صفت. (= لاأبالی) 1. irresponsible 2. permissive

بی‌بو /bi.bu/ اسم. with no smell, odourless[Br]

بی‌بو و خاصیّت ineffectual, inane

بی‌بی /bi.bi/ اسم. 1. an elderly lady 2. a grandmother 3. [*cards*] queen

بی‌بیِ پیک the queen of spades

بی‌پایه /bi.pā.ye/ اسم. (= بی‌اَساس) baseless, unfounded

بی‌پدر و مادر /bi.pe.da.ro.mā.dar/ صفت. 1. of humble birth, base-born 2. illegitimate 3. orphaned

بی‌پرده /bi.par.de/ صفت. قید. (= رُک، صریح) 1. [*adj*] frank, open, explicit 2. [*adv*] frankly, openly, explicitly

بی‌پروا /bi.par.vā/ صفت. dauntless, reckless

بی‌پناه /bi.pa.nāh/ صفت. (of sb) who lacks support and protection, unprotected, helpless

بی‌پول /bi.pul/ صفت. with no money, penniless, poor

بی‌پولی /bi.pu.li/ اسم. the state of being penniless, poverty

بی‌پیر /bi.pi:r/ صفت. (= لَعنتی) damned, confounded, bloody (*ex tr* = without a spiritual guide)

این سَرمایِ بی‌پیر This confounded cold weather

بی‌پیرایه /bi.pi.rā.ye/ صفت. unadorned, austere

بیت /beyt/ اسم. [جمع: (۱) اَبیات (۲) بُیوت] 1. [*poet*] couplet, distich 2. house 3. the family of a religious leader esp the women and children

بیتِ اِمام Imam's household

بیت(ف) /bit/ اسم. [رایانه] bit

بی‌تاب /bi.tāb/ صفت. restless, impatient

بی‌تابی /bi.tā.bi/ اسم. restlessness, lack of fortitude

بی‌تابی کردن 1. to show restlessness 2. to cry and weep

بی‌تاریخ /bi.tā.rix/ صفت. undated

بیت‌المال /bey.tol.māl/ اسم. [اسلام] the treasury (of an Islamic state)

پولِ بیت‌المال public funds

بی‌تأمّل /bi.ta.'am.mol/ قید. without a moment's hesitation, immediately

بی‌تجربه /bi.taj.ro.be/ صفت. inexperienced, green

بی‌تربیت /bi.tar.bi.yat/ صفت. rude, impolite, ill-mannered

بی‌تردید /bi.tar.di:d/ قید. without a doubt, doubtlessly, no doubt, undoubtedly

بی‌تفاوت /bi.ta.fā.vot/ صفت. indifferent

بی‌تقصیر /bi.taq.si:r/ صفت. innocent, guiltless

بی‌تناسب /bi.ta.nā.sob/ صفت. out of proportion, disproportionate

بیتوته /bey.tu.te/ اسم. spending the night at a place other than one's home

بیتوته‌کردن /bey.tu.te.kar.dan/ مصدر لازم. to spend the night at a place

☐ در سبزوار ناچار شدیم در زایرسرایی بیتوته کنیم.
At Sabzevar, we had to spend the night in a pilgrims' hostel.

بی‌توجّه /bi.ta.vaj.joh/ صفت. oblivious, inattentive

بی‌ثبات /bi.so.bāt/ صفت. (= ناپایدار) unstable, unsettled

بی‌ثمر /bi.sa.mar/ صفت. fruitless, futile

بیجا /bi.jā/ صفت. out of place, inappropriate
سُخنانِ بیجا inappropriate words
بیجاده /bi.jā.de/ اسم. [جواهر] garnet
بی‌جان /bijān/ صفت. lifeless, inanimate, dead
□ جسدِ بی‌جانِ سرباز کنارِ سنگر افتاده بود.
The soldier's lifeless body lay next to the trench.
بی‌جواب /bi.ja.vāb/ صفت. unanswered
بی‌جهت /bi.jahat/ قید. for no reason
بیچارگی /bi.čā.re.gi/ اسم. misery, wretchedness, helplessness
بیچاره /bi.čā.re/ صفت. قید. [جمع: بیچارگان]
1. [*adv*] poor, miserable, helpless
2. [*n*] a poor person
بیچاره‌کردن /bi.čāre.kar.dan/ مصدر متعدی.
[گفتار] to drive sb to desperation by pestering them
بی‌چاکِ‌دهن /bi.čā.ke.da.han/ صفت. [گفتار]
foul-mouthed, loose-tongued
بی‌چون و چرا /bi.ču.no.če.rā/ صفت. قید.
1. [*adj*] unquestioning, (= مُسلّم) indisputable, undeniable
2. [*adv*] without any question, unquestioningly, no questions asked
بی‌چیز /bi.či:z/ صفت. [گفتار] poor, destitute
بی‌حاصل /bi.hā.sel/ صفت. fruitless, futile
بی‌حال /bi.hāl/ صفت. 1. weak, without energy, sapped 2. sickly
بی‌حجاب /bi.he.jāb/ صفت. [اسلام]
without proper Islamic garb, unveiled
بی‌حدّ /bi.had(d)/ صفت. boundless
بی‌حَدّ و حِساب countless, immeasurable, immense, untold
بی‌حرکت /bi.ha.re.kat/ صفت. motionless
بی‌حساب /bi.he.sāb/ صفت. countless

بی‌حسّ /bi.hes(s)/ صفت. 1. numb
2. anaesthetized[Br]/ anesthetized[Us]
بی‌حسّ‌کردن /bi.hes.kar.dan/ مصدر متعدی.
to anaesthetize[Br]/ anesthetize[Us] a part of the body
بی‌حسّی /bi.hes.si/ اسم. the state of having no feeling in a part of one's body, numbness
بی‌حِسّیِ موضعی /mow-/ local anaesthesia[Br]/ anesthesia[Us]
داروی بی‌حِسّی an anaesthetic[Br]/ anesthetic[Us]
بیخ /bi:x/ اسم. 1. root 2. the lowest part of sth, bottom
از بیخ و بن کندن to uproot sth completely
بی‌خاصیّت /bi.xā.siy.yat/ صفت.
ineffective, useless, good-for-nothing
بی‌خانمان /bi.xā.ne.mān/ صفت.
cut off from one's family, homeless
بی‌خبر /bi.xa.bar/ صفت. قید.
1. [*adj*] unaware, uninformed
2. [*adv*] unawares, without an advance notice
□ مادرم بی‌خبر از خواب پرید (سپهری)
Mother woke up unawares.
بی‌خبر آمدن /bi.xa.bar.ā.ma.dan/ مصدر لازم.
to arrive unannounced, to make a surprise visit
بیختن /bix.tan/ مصدر متعدی/لازم. to sift sth
آردِ خود را بیختیم، آردبیز را آویختیم [ضرب‌المثل]
To sow one's wild oats. [*prov*] (*ex tr* = We have sifted our flour, and hung up the sieve.)
بی‌خطر /bi.xa.tar/ صفت. harmless, safe, without any danger
کِبریتِ بی‌خَطر safety match(es)
بی‌خوابی /bi.xā.bi/ اسم. insomnia, sleeplessness

دُچارِ بی‌خوابی بودن to suffer from insomnia

بی‌خود /bi.xod/ صفت. قید.
1. [*adj*] of poor quality 2. in a state of ecstasy 3. [*adv*] for no good reason

از خود بی‌خود شدن 1. to swoon, to faint 2. to go off the deep end

□ بی‌خود و بی‌جهت بلند شد و جلو همه به من فحش داد.
For absolutely no reason, he got up and called me names right in front of everybody.

بید[1] /bi:d/ اسم. [گیاه‌شناسی] willow

بیدِ مَجنون weeping willow

بید[2] /bi:d/ اسم. [حشره‌شناسی] moth

بیداد /bi.dād/ اسم. injustice, oppression, cruelty, tyranny

بیدادگاه(ن) /bi.dād.gāh/ اسم.
'a court of injustice' (which will not hand down a fair ruling)

بیدادگری /bi.dād.ga.ri/ اسم. cruel and unjust deeds, injustice

بیدار /bi.dār/ صفت. 1. awake, wakeful 2. conscious 3. vigilant

خوابی یا بیدار؟ Are you awake?

بیدارباش /bi.dār.bāš/ اسم. [نظامی] reveille

بیدار شدن /bi.dār.šo.dan/ مصدر لازم.
to wake up, to awaken [*vi*]

بیدار کردن /bi.dār.kar.dan/ مصدر متعدی.
to rouse sb from sleep, to wake sb up, to awaken sb [*vt*]

بیدار ماندن /bi.dār.mān.dan/ مصدر لازم.
to stay up, to stay awake, to keep a vigil

بیداری /bi.dā.ri/ اسم. 1. the state of being awake 2. awakening

«تاریخِ بیداریِ ایرانیان»
" A History of the Awakening of Iranians "

بی‌دانه /bi.dā.ne/ صفت. seedless

بی‌درد /bi.dard/ صفت. without any suffering, painless

زایمانِ بی‌دَرد painless childbirth

بی‌درنگ /bi.de.rang/ قید. (= بلادرنگ)
immediately, right away, without delay

بید زدن /bid.za.dan/ مصدر لازم.
(of garments) to be attacked and eaten by moths

بیدزده /bid.za.deh/ صفت. moth-eaten

بیدستر /bi.des.tar/ اسم. [جانورشناسی]
beaver

بیدمشک /bid.mešk/ اسم. [گیاه‌شناسی]
musk willow, Egyptian willow

عَرَقِ بیدمشک essence extracted from the catkins of musk willow

بی‌دُم /bi.dom/ صفت. tailless

بیده(ف) /bi.de/ اسم. (لوازم حمّام) bidet

بیدین /bi.din/ صفت. irreligious

بیراهه /bi.rā.he/ قید. off the main road, off road, cross-country

□ ما از بیراهه میان‌بر زدیم و زودتر رسیدیم.
We got there before everyone else, because of the shortcut we took off the main road.

بیرق /bey.raq/ اسم. (= پَرچم) flag

بیرون /bi.run/ اسم. قید ← دَرون
1. [*n*] outdoors 2. [*adv*] out, outside, outdoors

بیرون آمدن /bi.run.ā.ma.dan/ مصدر لازم.
to come out, to emerge

بیرون رفتن /bi.run.raf.tan/ مصدر لازم.
1. to go out, to leave, to exit
2. [*col*] to move one's bowels

بی‌رونق /bi.row.naq/ صفت. (= کِساد)
(of a market) stagnant, dull

بیرون کردن /bi.run.kar.dan/ مصدر متعدی.
to expel sb, to dismiss sb

بیرونی /bi.ru.ni/ صفت. اسم. (= خارجی)
1. [adj] outer, external 2. [n] the outer house ← دَرونی / اندرونی
the outer wall دیوارِ بیرونی
بی‌رویّه /bi.ra.viy.ye/ صفت. unrestrained, uncontrolled
ورودِ بی‌رَویّهٔ کالاهای خارجی
the uncontrolled import of foreign goods
بی‌ریخت /bi.rixt/ صفت. ugly
بیزار /bi.zār/ صفت. tired of, disgusted with
از کسی یا چیزی بیزار بودن to hate (the sight of) sb or sth
بیزاری /bi.zā.ri/ اسم. dislike, disgust
بی‌زحمت /bi.zah.mat/ قید. (= لُطفاً)
please, kindly
□ بی‌زحمت آن نمکدان را بدهید به من.
Please pass the salt.
بی‌سابقه /bi.sā.be.qe/ صفت.
unprecedented
بیست /bi:st/ اسم. [عدد] twenty (20)
بیست و یک twenty one (21)
بیست و یکم twenty first (21st)
بیستم /bis.tom/ صفت. twentieth (20th)
بیسکویت(ف) /bis.ku.wit/ اسم. [خوراکی]
biscuit(s)[Br], cookie(s)[Us]
بیسموت(ف) /bis.mut/ اسم. [شیمی]
bismuth (Bi)
بیسواد /bi.sa.vād/ صفت. قید. [جمع: ـ‌ها، ـان]
1. [adj] 2. illiterate [n] an illiterate person
بیسوادی /bi.sa.vā.di/ اسم. illiteracy
مُبارزه با بیسوادی
the fight against illiteracy
بی‌سیم /bi.si:m/ صفت. wireless, radio [bef. n]
تِلفنِ بی‌سیم radio telephone
بیش /bi:š/ صفت. [ادبی] (= بیشتر) more

بیش از more than, over
بیش و کم /-o-/ (= کم و بیش)
more or less
بیشتر /biš.tar/ صفت تفضیلی. قید. [از زیاد]
1. [adj] more, greater, larger, harder 2. [adv] more, some more 3. often
بیشترِ اوقات /-ow-/ most of the time, often
بیشترین /biš.ta.rin/ صفت عالی. [از زیاد]
most, greatest, strongest
□ بیشترینِ بخشِ ارثیهٔ عمویش نصیبِ یک آسایشگاهِ سالمندان شده‌است.
The largest portion of her uncle's inheritance has gone to an old people's home.
بی‌شخصیّت /bi.šax.siy.yat/ صفت.
lacking moral fibre[Br]/ fiber[Us], laking (personal) integrity
بی‌شرف /bi.ša.raf/ صفت. [موهن!]
(of sb) who has no sense of honour[Br], vile
آدمِ بی‌شرف a scoundrel, a knave
بی‌شرم /bi.šarm/ صفت. shameless
بی‌شرمانه /bi.šar.mā.ne/ صفت. قید.
1. [adj] shameless 2. [adv] shamelessly
بی‌شعور /bi.šo.'ur/ صفت. lacking common sense, stupid
بی‌شک /bi.šak/ قید. undoubtedly, doubtlessly
بی‌شمار /bi.šo.mār/ صفت. countless, numerous
بیشه /bi.še/ اسم. thicket, grove, wood(s)
بیشینه /bi.ši.ne/ اسم. (= حَدّ اَکثر) ← کَمینه
maximum
بیشینه‌سازی(ن) /bi.ši.ne.sā.zi/ اسم.
maximization
بی‌صبرانه /bi.sab.rā.ne/ قید. صفت.
1. [adv] impatiently 2. [adj] impatient

بی‌صبری /bi.sab.ri/ اسم. impatience
بی‌صدا /bi.se.dā/ صفت. noiseless, soundless, silent
بی‌ضرر /bi.za.rar/ صفت. harmless
بیضتین /bey.za.teyn/ اسم. [کالبدشناسی] [تثنیهٔ بیضه] (the two) testicles, testes, balls
بیضوی /bey.za.vi/ صفت. elliptical
بیضه /bey.ze/ اسم. [کالبدشناسی] (= تُخم، خایه) 1. testicle, testis, ball 2. [*arch*] egg
بیضه‌بند /bey.ze.band/ اسم. jockstrap
بیضی /bey.zi/ اسم. صفت. [هندسه] 1. [*n*] ellipse 2. [*adj*] elliptical
بی‌طرف /bi.ta.raf/ صفت. taking no sides, impartial, neutral
بی‌طرفی /bi.ta.ra.fi/ اسم. neutrality, impartiality
□ بی‌طرفیِ ایران در جنگِ جهانیِ دوّم نادیده گرفته شد.
Iran's neutrality was not respected in World War II.
بیع /bey'/ اسم. (= خَرید، فُروش) the act of buying or selling, sale
بیعانه /bey.'ā.ne/ اسم. an advance payment for a purchase
بیعت /bey.'at/ اسم. [اسلام] oath of allegiance
با کسی بیعت کردن to declare one's allegiance to sb
بی‌عدالتی /bi.'e.dā.la.ti/ اسم. injustice
بی‌عرضه /bi.'or.ze/ صفت. incompetent, inept
بی‌عفّت /bi.'ef.fat/ صفت. lacking chastity, immoral, indecent
بی‌عفّت کردن /bi.'ef.fat.kar.dan/ مصدر متعدی. to rape (a woman)
بی‌علاقگی /bi.'a.lā.qe.gi/ اسم. 1. lack of affection 2. disinterest
بی‌علاقه /bi.'a.lā.qe/ صفت. 1. lacking interest, disinterested 2. feeling no affection for sb
بیع‌نامه /bey'.nā.me/ اسم. a sales contract
بی‌عیب /bi.'eyb/ صفت. (= سالم) faultless, impeccable, in perfect condition, unblemished
بی‌غرض /bi.ğa.raz/ صفت. unbiased, disinterested
بی‌غم /bi.ğam/ صفت. (of sb) who has no care in the world, carefree
بیغوله /bi.ğu.le/ اسم. a lonely and desolate place
بی‌غیرت /bi.ğey.rat/ صفت. [موهن!] lacking zeal esp in defending the honour[Br] of one's wife etc
آدم بی‌غیرت a cuckold
بی‌فایده /bi.fā.ye.de/ صفت. useless, of no benefit
بیفتک(ف) /bif.tek/ اسم. [خوراکی] (= استیک) steak, beefsteak
بی‌فکر /bi.fekr/ صفت. thoughtless
بی‌قاعده /bi.qā.'e.de/ صفت. irregular
اَفعالِ بی‌قاعده irregular verbs
بی‌قرار /bi.qa.rar/ صفت. restless
بی‌قراری /bi.qa.rā.ri/ اسم. restlessness
بی‌قواره /bi.qa.vā.re/ صفت. (= بی‌تَناسب) ill-proportioned, misshapen, badly-shaped, awkward
یک تکّه زمینِ بی‌قواره a badly-shaped plot of land
بی‌قید /bi.qeyd/ صفت. careless, irresponsible
بی‌قید و شرط /bi.qey.do.šart/ صفت. unconditional
بیکار /bi.kār/ صفت. اسم. [جمع: ـها، ـان] 1. [*adj*] jobless, unemployed 2. idle 3. [*adv*] a jobless person

تعدادِ بیکاران
the number of the unemployed

بیکار بودن /bi.kār.bu.dan/ مصدر لازم.
1. to be jobless/ unemployed, to be out of work 2. to have nothing to do, to be idle

بیکارگی /bi.kā.re.gi/ اسم. living an idle life, loafing around

بیکاره /bi.kā.re/ اسم. sb who does not like to work, a loafer, an idler

بیکاری /bi.kā.ri/ اسم. unemployment, joblessness

بیکران /bi.ke.rān/ صفت. [ادبی] boundless

دَریایِ بیکرانِ ... the boundless sea of ...

بیکربنات(ف) /bi.kar.bo.nāt/ اسم. [شیمی]
bicarbonate

بیکربناتِ سُدیم (= جوشِ شیرین)
bicarbonate of soda, bicarb[Br]

بی‌کس /bi.kas/ صفت. (of sb) who has no relatives, kinless, alone in the world

بی‌کفایت /bi.ke.fā.yat/ صفت. inefficient

بی‌کم و زیاد /bi.ka.mo.zi.yād/ قید.
no more no less, exactly as it was said

◻ این سخنانی بود که من آن شب شنیدم، بی‌هیچ کم و زیاد.
These were the exact words I heard that night, no more no less.

بیگ /beyg/ اسم. [سابق] *beg:* the title of a man of rank, bey

خیابانِ مَقصود بیگ Maqsud Beg street

بیگاری /bi.gā.ri/ اسم. forced labour[Br] unpaid labour[Br], drudgery

بیگانگی /bi.gā.ne.gi/ اسم. 1. the state of being an alien 2. alienation

بیگانه /bi.gā.ne/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، بیگانگان]
1. [*n*] a foreigner, an alien, an expatriate, an expat 2. [*adj*] foreign, alien, expatriate

رادیوهای بیگانه foreign radio stations

بیگم /bey.gom/ اسم. [سابق] *begum:* the title of a lady of rank, later extended to any lady

فاطمه بیگم Fatemeh Begum

بی‌گمان /bi.go.mān/ قید. doubtlessly, undoubtedly

بی‌گناه /bi.go.nāh/ صفت. innocent, not guilty

بی‌گناهی /bi.go.nā.hi/ اسم. innocence

« عصر بی‌گناهی » " Age of Innocence "

بیگودی(ف) /bi.gu.di/ اسم. [آرایش]
hair rollers, curlers

بیل /bil/ اسم. 1. spade 2. shovel

بیلِ مکانیکی excavator, power shovel

بیل زدن /bil.za.dan/ مصدر متعدی.
to dig the earth with a spade

بیلاخ /bi.lāx/ اسم. [موهن!] giving sb the finger (as a gesture of defiance)

بیلاخ دادن /bi.lāx.dā.dan/ مصدر لازم. [موهن!]
to give sb the finger

بیلان(ف) /bi.lān/ اسم. (= تَرازنامه)
balance sheet

بیلچه /bil.če/ اسم. [ابزار] trowel

بیلیارد(ف) /bi.li.yārd/ اسم. [بازی] billiards

بیلیاردِ امریکایی (the game of) pool

بی‌لیاقت /bi.li.yā.qat/ صفت. (= بی‌کفایت)
incompetent

بیم /bi:m/ اسم. (= ترس) fear, dread

از کسی/ چیزی بیم داشتن
to fear/ dread sb/ sth

◻ بیم آن می‌رود که تمام سرنشینانِ هواپیما کشته شده باشند.
It is feared that everyone on board the airliner may have perished.

بیمار /bi.mār/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*adj*] ill, sick, (= ناخوش، مَریض) indisposed, in poor health, under

to cough up (to get the job done). (*ex tr* = The dough will be unleavened if you don't add the yeast.)

بی‌مبالات /bi.mo.bā.lāt/ صفت. careless

بی‌محابا /bi.mo.hā.bā/ صفت. reckless

بی‌محل /bi.ma.hal/ صفت. 1. untimely 2. (said of a cheque) without enough money in the account for it to be cashed, overdrawn, bad

خُروسِ بی‌مَحل [ضرب‌المثل] a proverbial cock[Br]/ rooster[Us] that crows at the wrong time

بی‌مروّت /bi.mo.rov.vat/ صفت. ruthless

بی‌مزه /bi.ma.ze/ صفت. tasteless, insipid, bland

بی‌مصرف /bi.mas.raf/ صفت. useless

بی‌معطّلی /bi.mo.'at.ta.li/ قید. (= بیدرنگ) without any delay, right away

بی‌معنی /bi.ma'.ni/ صفت. meaningless, nonsensical, senseless

بی‌مقدار /bi.meq.dār/ صفت. worthless, of no or little value

بی‌مقدّمه /bi.mo.qad.da.me/ قید. without advance preparation, abruptly

بی‌ملاحظه /bi.mo.lā.he.ze/ صفت. inconsiderate

بیمناک /bi:m.nāk/ صفت. fearful, afraid

بیمو /bi.mu/ صفت. hairless

بیمه /bi.me/ اسم. insurance, assurance[Br]

بیمهٔ اِتّکایی reinsurance

بیمهٔ اِجتماعی social security

بیمهٔ عُمر life assurance[Br], life insurance[Us]

حقّ بیمه the premium

بی‌مُهرگان /bi.moh.re.gān/ اسم. [جانورشناسی] invertebrates [جمعِ بی‌مُهره]

بی‌مهره /bi.moh.re/ صفت. invertebrate

بی‌مهری /bi.meh.ri/ اسم. lack of affection, unkindness

the weather[Us] 2. [*n*] an ill person, a sick person 3. a patient (in a hospital or in a doctor's office)

چشمانِ بیمار [ادبی] languid eyes

نامِ بیمار the patient's name

بیمارداری /bi.mār.dā.ri/ اسم. the act of looking after/ nursing a sick person, patient care

بیمارستان /bi.mā.res.tān/ اسم. [پزشکی] hospital, infirmary (= مریضخانه)

بیمارستان آموزشی a teaching hospital

بیمارستانِ تَخصّصیِ کودکان children's specialized hospital

بیمارستانِ خُصوصی a private hospital

بیمارستانِ صَحرایی a field hospital

بیمارستانِ عُمومی a general hospital

رَئیسِ بیمارستان the director of the hospital, the hospital director

بیمارستانی /bi.mā.res.tā.ni/ صفت. pertaining to a hospital, hospital [*bef. n*]

بیمار شدن /bi.mār.šo.dan/ مصدر لازم. to fall ill, to become indisposed

بیمارگونه(ن) /bi.mār.gu.ne/ صفت. morbid, sick

بیماری /bi.mā.ri/ اسم. illness, sickness, disease, malady, poor health

بیماریِ اِرثی a hereditary disease

بیماریِ مادرزادی a congenital disease

بیماریِ مُزمن a chronic disease

تَشخیصِ بیماری diagnosing a disease

بیماری‌زا(ن) /bi.mā.ri.zā/ صفت. (of sth) that causes a disease, pathogenic

بی‌مانند /bi.mā.nand/ صفت. (= بی‌هَمتا) matchless, unparalleled, unique

بی‌مایه /bi.mā.ye/ صفت. (said of a person) without profound knowledge of the subject, shallow, superficial

بی‌مایه فَطیر است. [ضرب‌المثل] You will have

بیمه کردن /bi.me.kar.dan/ مصدر متعدی.
to insure/ assure[Br] sth
□ ما خانه را در برابر آتش‌سوزی و سرقت بیمه کرده‌ایم.
We have insured our home against fire and theft.
بیمه گر(ن) /bi.me.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
the insurer
بیمه گزار(ن) /bi.me.go.zār/ اسم.
the insured party [جمع: ~ها، ~ان]
بیمه‌نامه /bi.me.nā.me/ اسم.
an/ the insurance policy
بی‌میل /bi.meyl/ صفت. unwilling, reluctant
بی‌میلی /bi.mey.li/ اسم. unwillingness, reluctance
بین /beyn/ اسم. (= میان) the space/ interval between two things
بین خودمان بماند
let this be our little secret
بینِ من و تو between you and I
در این بین (= در این میان)
in the meantime, in the meanwhile
بینا /bi.nā/ صفت. that can see, seeing
چَشمِ بینا و گوشِ شِنوا
a keen eye and a receptive ear
بینال(ف) /bi.ye.nāl/ اسم. [هنر] (= دو سالانه)
a biannual artistic event esp a major art show
بین‌المللی /bey.nol.me.la.li/ صفت.
international
رَوابطِ بینِ‌المللی international relations
بی‌نام /bi.nām/ صفت. nameless, anonymous
بی‌نام و نشان /bi.nā.mo.ne.šān/ صفت.
without a name or a known address, anonymous, obscure
بینایی /bi.nā.'i/ اسم. eyesight, vision

بینایی کامل 20/ 20 vision, perfect eyesight
حِسِّ بینایی the sense of sight
بینایی‌سنجی(ن) /bi.nā.'i.san.ji/ اسم.
optometry
بی‌نتیجه /bi.na.ti.je/ صفت. 1. without obtaining any result, futile 2. inconclusive
بینش /bi.neš/ اسم. (= بَصیرت) insight
بی‌نظم /bi.nazm/ صفت. disorderly, untidy, irregular
بی‌نظمی /bi.naz.mi/ اسم. disorder, irregularity
بی‌نظیر /bi.na.zir/ صفت. (= بی‌هَمتا)
unique, unparalleled, matchless
بی‌نمک /bi.na.mak/ صفت.
1. without salt, unsalted, salt-free
2. bland
پَنیرِ بی‌نمک salt-free cheese
بیننده /bi.nan.de/ اسم. [جمع: ~ها، بینندگان]
a viewer, a spectator
□ فیلم مستندی که دیشب از کانال ۲ پخش شد مورد توجهِ بینندگان قرار گرفت.
The documentary shown on Channel 2 last night was a big hit with the viewers.
بینوا /bi.na.vā/ اسم. poor, destitute
بی‌نهایت /Ri.na.hā.yat/ صفت. اسم.
1. [*adj*] infinite, extremely large
2. [*n*] infinity
از صِفر تا بی‌نهایت from zero to infinity
□ دو خطِّ موازی یکدیگر را در بی‌نهایت قطع می‌کنند.
Two parallel lines meet at infinity.
بینی /bi.ni/ اسم. [کالبدشناسی/ ادبی] (= دَماغ)
the nose
سوراخِ بینی nostril(s)
بینیِ خود را گرفتن to wipe one's nose
بی‌نیاز /bi.ni.yāz/ صفت. needing nothing, needless

بی‌واسطه /bi.vā.se.te/ صفت. قید.
1. [*adj*] immediate 2. direct
3. [*adv*] without an intermediary, directly
a direct transaction خَریدِ بی‌واسطه
(without the intervention of a middleman)
بیوپسی(ف) /bi.yop.si/ اسم. [پزشکی]
biopsy (= نِمونه‌برداری)
بی‌وزنی /bi.vaz.ni/ اسم. [فیزیک]
weightlessness
in a state of weightlessness در حالتِ بی‌وزنی
بیوسفر(ف) /bi.yos.fer/ اسم. (= زیستکُره)
the biosphere
بیوشیمی(ف) /bi.yo.ši.mi/ اسم. (= زیست‌شیمی)
biochemistry
unfaithful, faithless, disloyal بیوفا /bi.va.fā/ صفت.
a faithless/ false friend دوستِ بیوفا
faithlessness, unfaithfulness, disloyalty, infidelity بیوفایی /bi.va.fā.'i/ اسم.
biogas بیوگاز(ف) /bi.yo.gāz/ اسم.
biology بیولوژی(ف) اسم. (= زیست‌شناسی)
بیوه /bi.ve/ اسم. صفت. نیز بیوه‌زن
1. [*n*] a widow 2. [*adj*] widowed
بی‌همتا /bi.ham.tā/ صفت. (= بی‌نظیر)
unique, unparalleled, matchless
بی‌هوازی /bi.ha.vā.zi/ صفت. [زیست‌شناسی]
anaerobic
anaerobic bacteria باکتری‌های بی‌هوازی
futility, uselessness بیهودگی /bi.hu.de.gi/ اسم.
futile, useless بیهوده /bi.hu.de/ صفت.
1. unconscious بیهوش /bi.huš/ اسم.
2. anaesthetized[Br], anesthetized[Us]
3. unintelligent
بیهوش شدن /bi.huš.šo.dan/ مصدر لازم.
to become unconscious, to lose consciousness, to faint
بیهوش کردن /bi.huš.kar.dan/ مصدر متعدی.
to anaesthetize[Br]/ anesthetize[Us] sb, to put sb under anaesthetic[Br]/ anesthetic[Us]
بیهوشی /bi.hu.ši/ اسم. (= ۲. هوشبَری)
1. the state of being unconscious, unconsciousness 2. anaesthesia[Br]/ anesthesia[Us]

پـ، ـپـ، ـپ، پ

پ /pe/ اسم. 3rd letter of the Persian alphabet

پا[1] /pā/ اسم. [کالبدشناسی] نیز پای [جمع: ـها]
1. foot 2. leg 3. a unit of measurement, foot 4. [*col*] (in card games) a partner, a player

جایِ پا — 1. footprint(s) 2. footing

ساقِ پا — leg, shin

نرمهٔ ساقِ پا — the calf of the leg

صِدایِ پا — footstep(s), footfall

کَفِ پا — the sole of the foot

مُچِ پا — ankle

از پا افتادن — to collapse (from exhaustion etc)

از پا درآمدن — 1. to go down in defeat, to collapse, to succumb 2. to die

از پا درآوردن — 1. to defeat sb, to vanquish sb 2. to kill an enemy etc

پا به پا کردن — to hesitate, to linger, to drag one's feet

پا به فَرار گذاشتن — to start to flee, to hightail it

پا به سن گذاشتن — to become middle-aged, to grow old

پا پیش گذاشتن — to step forward, to take the initiative

پا جایِ پایِ کَسی گذاشتن — to follow in sb's footsteps

پا روی پا انداختن — to cross one's legs

رویِ پایِ خود ایستادن — to stand on one's two feet, to manage on one's own

زیرِ پایِ کسی نشستن — to tempt sb to do sth

هردو پایِ خود را در یک کَفش کردن — to insist on doing sth

پا رویِ دُمِ سَگ مگذار. [ضربالمثل] — Let sleeping dogs lie. [*prov*] (*ex tr* = Do not step on a dog's tail.)

پا[2] /pā/ قید. at the foot of

پایِ دیوار — next to the wall

پایِ کوه — at the foot of the mountain

ـ پا /pā/ پسوند. suffix indicating 1. the possession of legs 2. sb whose job is to keep watch. Examples:

چَهارپایان — quadrupeds

شَبپا — a night watchman

هِزارپا [حشرهشناسی] — millipede, centipede

پانداز /pā.an.dāz/ اسم. 1. a pimp 2. a small rug spread at the entrance of a room

پابرجا /pā.bar.jā/ صفت. stable, firmly-rooted, enduring

پابرهنه /pā.be.reh.ne/ صفت. قید. اسم.
[جمع: ـها، پابرهنگان] 1. [*adj*] barefoot, barefooted 2. [*adv*] barefoot

3. [n] a barefoot person, a poor man or woman

پاپ(ف) /pāp/ اسم. [مسیحیت] the Pope, the pontiff, the Holy Father

مَقرِ پاپ the Vatican, the Holy See

پاپ بندیکتِ شانزدهم Pope Benedict XVI

پاپ جان پُلِ دوّم Pope John Paul II

پاپا(ف) /pā.pā/ اسم. [گفتار] dad, daddy, papa

پاپوش /pā.puš/ اسم. 1. [arch] ladies' slippers, babouche 2. a trumped-up charge, a frame-up

برای کَسی پاپوش دوختن to bring false charges against sb, to frame sb

پاپیتال(ف) /pā.pi.tāl/ اسم. [گیاه‌شناسی] ivy, English ivy, common ivy (= عَشقه)

پاپیروس(ف) /pā.pi.rus/ اسم. papyrus

پاپیون(ف) /pā.pi.yon/ اسم. bow tie

پات /pāt/ اسم. [شطرنج] stalemate

پاتختی /pā.tax.ti/ اسم. a small bedside table

پاتک(ن) /pā.tak/ اسم. [نظامی] ← تَک counter-attack

پاتوق /pā.toq/ اسم. hang-out, haunt

پاتولوژی(ف) /pā.to.lo.ži/ اسم. pathology (= آسیب‌شناسی)

پاتولوژیست /pā.to.lo.žist/ اسم. [جمع: ~ها] a pathologist (= آسیب‌شناس)

پاتیل /pā.til/ اسم. صفت. 1. [n] cauldron 2. [adj] [col] drunk, tipsy

پاتیناژ(ف) /pā.ti.nāž/ اسم. [ورزش] ice skating

پاجوش /pā.juš/ اسم. [گیاه‌شناسی] runner, sucker

پاچنبری /pā.čam.ba.ri/ صفت. club-footed

پاچه /pā.če/ اسم. 1. leg(s) 2. trotter(s)

پاچهٔ شلوار trouser leg(s)

پاچهٔ گوسفند sheep's trotter(s)

پاچه‌گرفتن /pā.če.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. [گفتار] to subject sb to a sudden attack

پا دادن /pā.dā.dan/ مصدر لازم. (= جور شدن) (of an occasion) to arise, (of things) to work out

□ اگر پا داد، تعطیلاتِ نوروز می‌رویم به بندرعباس.
If things work out, we will go to Bandar Abbas for the Nowruz holidays.

پاداش /pā.dāš/ اسم. reward, bonus

پاداش دادن /pā.dāš.dā.dan/ مصدر متعدی. to reward sb, to give a bonus to sb

پاداش‌گرفتن /pā.dāš.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to receive a bonus, to be rewarded

پادتن(ن) /pād.tan/ اسم. [پزشکی] antibody

پادرد /pā.dard/ اسم. [پزشکی] any one of various aches and pains that affect the feet or the legs, a sore foot, sore legs

پادرمیانی /pā.dar.mi.yā.ni/ اسم. intervention, mediation (= میانجیگری)

□ سرانجام با پادرمیانیِ پدربزرگ دو داماد آشتی کردند.
The two sons-in-law were finally reconciled thanks to grandpa's intervention.

پادرهوا /pā.dar.ha.vā/ صفت. uncertain, up in the air

پادری /pā.da.ri/ اسم. doormat

پادزهر /pād.zahr/ اسم. نیز پازهر 1. antidote, antitoxin 2. bezoar, bezoar-stone

پادساعتگرد(ن) /pād.sā.'at.gard/ قید. ← ساعتگرد (= بَرخَلافِ جهتِ حَرکتِ عَقربه‌های ساعت) anticlockwise

پادشاه /pā.de.šāh/ اسم. [جمع: ~ان] (= شاه) a/ the king, the monarch, the sovereign, the ***shah***

پادشاهی /pā.de.šā.hi/ اسم. 1. reign 2. kingdom

دورانِ پادشاهیِ احمدشاه
the reign of Ahmad Shah

دولتِ پادشاهیِ اسپانیا
the Kingdom of Spain

پادشاهی کردن /pā.de.šā.hi.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to reign 2. to live like a king

پادگان(ن) /pā.de.gān/ اسم. [نظامی] (= × ساخلو) 1. garrison 2. barracks

پادگن(ن) /pād.gen/ اسم. [پزشکی] (= آنتی‌ژن) antigen

پادو /pā.dow/ اسم. an errand boy

پارابلوم(ف) /pā.rāb.lom/ اسم. a type of automatic pistol

پاراتیفوئید(ف) /pā.rā.ti.fo.'id/ اسم. [پزشکی] (= شبه‌حصبه) paratyphoid

پارازیت(ف) /pā.rā.zit/ اسم. (= ۱. انگل ۲. امواجِ مُزاحم) 1. parasite 2. [*radio*] interference, static

پارازیت انداختن /pā.rā.zit.an.dāx.tan/ مصدر متعدی/لازم. [گفتار] 1. [*vt*] to jam a radio broadcast etc 2. [*vi*] to heckle, to make a wisecrack

پاراشوت(ف) /pā.rā.šut/ اسم. (= چترِ نِجات) parachute

پاراف(ف) /pā.rāf/ اسم. (= * پیش‌امضا) initials

پاراف کردن /pā.rāf.kar.dan/ مصدر متعدی. to initial an agreement etc

پارافین(ف) /pā.rā.fin/ اسم. paraffin

پاراگراف(ف) /pā.rā.ge.rāf/ اسم. (= * بَند) paragraph

پارالل(ف) /pa.rā.lel/ اسم. [ورزش] parallel bars

پارامتر(ف) /pā.rā.metr/ اسم. parameter

پاراوان(ف) /pā.rā.vān/ اسم. (= * پَردینه) a folding screen

پارتی[1] /par.ti/ اسم. [تاریخ] pertaining to the Parthians, Parthian

پارتی[2](ف) /pār.ti/ اسم. 1. connection, a friend in high places 2. party 3. shipment (= مَحموله)

□ فرق من و تو می‌دونی چیه؟ تو پارتی داری و من ندارم.
The difference between you and me is that you have connections and I have none.

□ امشب دعوت دارم به یک پارتی ولی نمی‌توانم بروم.
I am invited to a party tonight but I can't make it.

پارتی‌بازی(ن) /pār.ti.bā.zi/ اسم. the act of gaining favour[Br] through nepotism, cronyism

پارتی‌بازی کردن /pār.ti.bā.zi.kar.dan/ مصدر لازم. [گفتار] to get a job done through nepotism or cronyism, to pull a few strings

پارتیزان(ف) /pār.ti.zān/ اسم. [جمع: ~ها] (= چریک) a guerrilla

پارتیزانی /pār.ti.zā.ni/ صفت. (= چریکی) pertaining to guerrillas, guerrilla [*bef. n*]

جَنگِ پارتیزانی guerrilla warfare

پارتیشن(ف) /pār.ti.šen/ اسم. (= * دیوارَک) a thin wall that divides a large room into two or more rooms, a partition

پارچ /pārč/ اسم. pitcher

یک پارچ آب a pitcher of water

پارچه /pār.če/ اسم. cloth, fabric, material, textile

پارچهٔ راه‌راه striped material

پارچهٔ ساده plain fabric

پارچهٔ گُلدار fabric with a floral pattern

سِه مِتر پارچهٔ آستری three metres[Br]/ yards[Us] of lining material

پارک(ف) /pārk/اسم. (= بوستان) 1. a public garden, a park 2. the act of parking one's car etc

a play-pen پارکِ بَچّه (= * مانَک)

a wooded park پارکِ جَنگلی

a national park پارکِ مِلّی

a wildlife sanctuary پارکِ وَحش

پارکت(ف) /pār.ket/اسم. (= * چوب‌فَرش)

a type of wooden flooring, parquet

پارک ـ سوار(ن) /park.sa.vār/اسم. [خودرو]

park and ride: (= * پیاده‌سَوار)

a large car park[Br]/ parking lot[Us] on the edge of the city where people can park their cars and continue their journey by public transport

پارک‌کردن /pārk.kar.dan/مصدر متعدی.

to park one's car etc [خودرو]

پارکومتر(ف) /par.ko.metr/اسم.

parking meter, meter (= * تَوَقّف‌سنج)

پارک‌وی(ف) /pārk.vey/اسم. parkway[Us]

پارکینگ(ف) /pār.king/اسم. (= * تَوَقّفگاه)

a car park[Br], a parking lot[Us]

پارکینگِ طَبقاتی (= چندطبقه)

a multi-storey car park[Br], a multi-storey[Br], a parking garage[Us]

پارگی /pā.re.gi/اسم. tear, rent

پارلمان(ف) /pār.le.mān/اسم. (= * مَجلس)

the parliament, the national assembly

the European Parliament پارلمانِ اُروپا

پارلمانی /pār.le.mā.ni/صفت.

pertaining to the parliament, parliamentary

پارو /pā.ru/اسم. 1. oar, paddle

2. a type of shovel, snow shovel

to shovel snow بَرف پارو کردن

پاروزدن /pā.ru.za.dan/مصدر لازم. to row

پاروزن /pā.ru.zan/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]

an oarsman, a rower

پاروزنی /pā.ru.za.ni/اسم. [ورزش]

rowing

پارچه‌ای /pār.če.'i/صفت. made of cloth, cloth [*bef. n*]

a cloth cap کُلاهِ پارچه‌ای

پارچه‌بافی /pār.če.bā.fi/اسم. (= نَسّاجی)

weaving cloth, cloth-weaving, producing textile

a textile factory کارخانهٔ پارچه‌بافی

پارچه‌فروش /pār.če.fo.ruš/اسم.

a draper [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]

پارچه‌فروشی /pār.če.fo.ru.ši/اسم.

drapery, the draper's

پارس /pārs/صوت. (= عوعو)

barking of a dog, bark

پارسا /pār.sā/اسم. صفت. [ادبی] [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان]

1. [*n*] a devout person, an ascetic

2. [*adj*] devout, pious, ascetic

پارسال /pār.sāl/اسم. قید. (= سالِ گُذشته)

1. [*n*] the past year 2. [*adv*] last year, the year before

پارسال دوست امسال آشنا. [ضرب‌المثل]

Long time no see. [*prov*] (*ex tr* = We were friends last year but we are only acquaintances this year.)

پارس‌کردن /pārs.kar.dan/مصدر لازم.

(of a dog) to bark (= عوعو کردن)

پارسنگ /pār.sang/اسم. (in weighing) allowance made for the weight of the receptacle or wrapping, tare, make-weight

He has a screw loose. **عَقلش پارسنگ می‌بَرد** [ضرب‌المثل] (*ex tr* = His reasoning power needs a tare to balance)

پارسی /pār.si/صفت. اسم. [ادبی]

1. [*adj*] pertaining to ancient Persia, Persian 2. [*n*] an older form of Persian 3. a Zoroastrian living in India, a Parsee [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]

شِعرِ کُهنِ پارسی

classical Persian poetry

پاره /pā.re/ صفت. torn, rent, worn-out, ragged

با کَفش‌های پاره wearing worn-out shoes

پاره‌آجر /pā.re.ā.jor/ اسم. brickbat

پاره‌پاره /pā.re.pā.re/ صفت. نیز پاره پوره (= ژنده) in rags, tattered, in tatters

پاره شدن /pā.re.šo.dan/ مصدر لازم. to get torn, to tear [*vi*]

پاره کردن /pā.re.kar.dan/ مصدر متعدی. to tear sth (up), to cut sth to pieces

پاره‌وقت(ن) /pā.re.vaqt/ صفت. ← تمام‌وقت part-time

مُربّیِ پاره‌وقتِ روان‌شناسی a part-time instructor of psychology

پاریسی /pā.ri.si/ صفت. pertaining to the city of Paris, Parisian

پارینه‌سنگی(ن) /pā.ri.ne.san.gi/ صفت. [زمین‌شناسی] ← نوسَنگی pertaining to the Palaeolithic period, Palaeolithic[Br]/ Paleolithic[Us]

دورانِ پارینه‌سَنگی the Palaeolithic period

پازن /pā.zan/ اسم. [جانورشناسی] (= بُز کوهی) wild goat, ibex

پازهر /pā.zahr/ ← پادزهر

پاس[۱] /pās/ اسم. 1. watch, guard duty 2. a portion of the night

به پاسِ خَدماتِ شُما in recognition of your services

پاسی از شَب گُذشته a while after nightfall

پاس[۲](ف) /pās/ اسم. [ورزش] the act of passing the ball, pass

پاسِ گُل [فوتبال] goal assist

پاساژ(ف) /pā.sāž/ اسم. a shopping arcade, a shopping centre[Br]/ center[Us]

پاسبان(ن) /pā.se.bān/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a (police) constable[Br], a cop[Us], a policeman

پاسپورت(ف) /pās.port/ اسم. (= گُذرنامه) passport

پاستوریزه(ف) /pās.to.ri.ze/ صفت مفعولی. pasteurized

شیرِ پاستوریزه pasteurized milk

پاستوریزه کردن /pās.to.ri.ze.kar.dan/ مصدر متعدی. to pasteurize sth

پاسخ /pā.sox/ اسم. (= جَواب) ← پُرسش answer, reply, response

پاسخ دادن /pā.sox.dā.dan/ مصدر لازم. to answer, to give an answer, to reply

پاسخ‌دهنده /pā.sox.da.hande/ اسم. [جمع: ـها، ـگان] a respondent

پاسخگو /pā.sox.gu/ صفت. answerable, accountable

پاس دادن /pās.dā.dan/ مصدر لازم/ متعدی. 1. [*vi*] [*lit*] to keep watch 2. [*vt*] to pass the ball etc

پاسدار(ن) /pās.dār/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a sentry, a guard

پاسدارانِ اِنقلاب the Revolutionary Guards

پاسدارخانه(ن) /pās.dār.xā.ne/ اسم. guardhouse

پاسگان(ن) /pās.gān/ اسم. [فرهنگستان] guards

پاسگاه(ن) /pās.gāh/ اسم. a (military) post

پاسگاهِ پُلیس a police post, a police kiosk

پاسیو(ف) /pā.si.yo/ اسم. [معماری] (= ✽ نورخان) patio, atrium[Us]

پا شدن /pā.šo.dan/ مصدر لازم. (= بُلند شدن) to get up, to stand up

پاشنه /pāš.ne/ اسم. [کالبدشناسی] the heel of the foot

پاشنهٔ آشیل (= نُقطه ضعف) the Achilles' heel of sb

پاشنهٔ بلند high heel(s)

پاشنهٔ جوراب the heel of a sock or stocking

پاشنهٔ کَفش the heel of a shoe

پاشنهٔ کوتاه low heel(s)

پاشنهٔ کَفش را وَر کشیدن و راه افتادن
to get shod and going

پاشنه‌کش /pāš.ne.keš/ اسم. shoehorn

پاشویه /pā.šu.ye/ اسم. [پزشکی] foot-bath

پاشویه‌کردن /pā.šu.ye.kar.dan/ مصدر متعدی.
to give sb a foot-bath

پاشیدن /pā.ši.dan/ مصدر متعدی. to scatter sth, to sprinkle sth, to throw around

پافشاری /pā.fe.šā.ri/ اسم. (= اِصرار)
insistence, persistence

پافشاری‌کردن /pā.fe.šā.ri.kar.dan/
مصدر لازم. to insist on sth, to persist

پاک /pāk/ صفت. clean, pure, chaste, impeccable, spotless, unblemished, immaculate

آن‌راکه حِساب پاک است از مُحاسبه چه باک است.
[ضرب‌المثل] He who has an impeccable account has nothing to fear on the day of reckoning.

پاکت(ف) /pā.kat/ اسم. 1. envelope 2. a paper bag

پاکتِ سیگار a packet[Br]/ pack[Us] of cigaretts

پاکدامن /pāk.dā.man/ صفت. honest, chaste

پاک شدن /pāk.šo.dan/ مصدر لازم.
to become clean, to be wiped clean, to be cleared

پاکردن /pā.kar.dan/ مصدر متعدی.
نیز به پاکردن (= پوشیدن)
to put on shoes, trousers etc

پاک‌سازی(ن) /pāk.sā.zi/ اسم. the act of cleansing sth, purging sb/ sth, purge

پاک‌سازیِ قومی /qow-/
ethnic cleansing

□ پدرم در جریانِ پاکسازی‌های بعد از انقلاب شغلِ خود را از دست داد.
My father lost his job in the post-revolution purges.

پاکسازی‌کردن /pāk.sā.zi.kar.dan/
مصدر متعدی. to undertake a purge, to purge sb/ sth

پاکستانی /pā.kes.tā.ni/ صفت. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*adj*] pertaining to Pakistan, Pakistani
2. [*n*] a native or citizen of Pakistan, a Pakistani

پاک‌کردن /pāk.kar.dan/ مصدر متعدی.
to clean sth, to cleanse sth, to wipe sth clean, to clear sth, to erase sth

پاک‌کن /pāk.kon/ اسم. (= مِدادپاک‌کن)
eraser, rubber

پاک‌کننده /pāk.ko.nan.de/ اسم.
detergent

مَوادِ پاک‌کننده، پاک‌کننده‌ها detergents

پاکنویس /pāk.ne.vis/ اسم. 1. the act of making a fair copy 2. a fair copy

پاکنویس‌کردن /pāk.ne.vis.kar.dan/
مصدر لازم. to make a fair copy

پاکوتاه /pā.ku.tāh/ صفت. 1. short-legged
2. [*bot*] dwarf

پاکی /pā.ki/ اسم. 1. the state of being clean, cleanliness 2. purity, chastity

پاکیزگی /pā.ki.ze.gi/ اسم. (= نِظافت)
cleanliness, neatness

پاکیزه /pā.ki.ze/ صفت. clean, neat

پاگرد /pā.gard/ اسم. [معماری] landing

پاگردِ بالایِ پلّکان the landing at the top of the stairs/ staircase

پاگون /pā.gun/ اسم. [نظامی] (= سَردوشی)
epaulette[Br]/ epaulet[Us]

پالایش /pā.lā.yeš/ اسم. [شیمی] the act of refining sth, purification, filtration

پالایشگاه(ن) /pā.lā.yeš.gāh/ اسم. refinery

پالایشگاهِ نفتِ اَراک the Arak oil refinery

پالایه^(ن) /pā.lā.ye/اسم. [فرهنگستان] (= فیلتر)
a (photographic) filter

پالتو^(ف) /pal.tow/اسم. [پوشاک] overcoat, topcoat, coat

پالتوِ کُلفت great coat

پالودن /pā.lu.dan/مصدر متعدی. to refine sth, to filter sth

پالوده۱ /pā.lu.de/اسم. [خوراکی]
[n] [food] *paludeh:* a kind of cold refreshment made of frozen starch, sugar and fragrant essences

پالوده۲ /pā.lu.de/صفت. [adj] refined, filtered, strained

پامچال /pām.čāl/اسم. [گیاه‌شناسی] primrose

پانتومیم^(ف) /pān.to.mim/اسم. [تئاتر]
pantomime (= لال‌بازی)

پاندول^(ف) /pan.dul/اسم. [فیزیک] (= آونگ)
pendulum

پانزده /pānz.de/اسم. [عدد] fifteen (15)

پانزدهم /pānz.da.hom/صفت. [عدد]
fifteenth (15th)

پانزدهمین نَفر the fifteenth person

پانسمان^(ف) /pān.se.mān/اسم.
1. the dressing on a wound 2. the act of dressing a wound

پانسمان‌کردن /pān.se.mān.kar.dan/
مصدر متعدی. to dress a wound

پانسیون^(ف) /pān.si.yon/ اسم. a boarding house, *pension*

پانصد /pān.sad/اسم. [عدد]
five hundred (500)

پانصدم /pān.sa.dom/صفت. [عدد]
five hundredth (500th)

پانوشت^(ن) /pā.ne.vešt/اسم. (= پاوَرقی)
footnote

پاویون^(ف) /pā.vi.yon/اسم.
1. pavilion (= ۱. ✲ کوشک ۲. ✲ سَرایه)
2. a pavilion in a hospital

پایا /pā.yā/صفت. [ادبی] enduring, permanent

پایاپای /pā.yā.pāy/اسم. [اقتصاد] (= تَهاتُر)
the act of exchanging goods, barter

اُتاقِ پایاپای [بانک]
the (central) clearing house

مُعاملاتِ پایاپای barter transactions

پایاپای‌کردن /pā.yā.pāy.kar.dan/
مصدر متعدی. to exchange goods, to barter

پایاب /pā.yāb/اسم. a shallow part of a lake etc, shallow, shoal

پایان /pā.yān/اسم. the end, the conclusion, finis

پایانِ خوش /xoš/ a happy ending

«پایانِ ماجرا»
"The End of the Affair"

نُقطهٔ پایان the final point, the end

گواهینامهٔ پایانِ خِدمت [نظامی]
certificate of having completed one's military service, certificate of discharge from the army

پایان دادن /pā.yān.dā.dan/مصدر متعدی.
نیز به پایان رساندن to end sth, to bring sth to a conclusion

پایان یافتن /pā.yān.yāf.tan/مصدر لازم.
نیز به پایان رسیدن to end, to come to an end, to finish

پایان‌نامه^(ن) /pā.yān.nā.me/اسم. [دانشگاه]
dissertation, thesis (= تِز)

پایانه^(ن) /pā.yā.ne/اسم. [فرهنگستان]
terminal (= تِرمینال)

پایانی /pā.yā.ni/صفت. final, ultimate

پای‌بند /pāy.band/صفت. 1. fettered, encumbered by 2. loyal to

پایتخت /pāy.taxt/اسم. the capital, the capital city, the seat of government, a metropolis

□ یادم نیست پایتختِ استرالیا کجاست.
I can't remember where the capital of Australia is.

پایدار /pāy.dār/صفت. 1. enduring, resistant, stable 2. [*met*] settled

ناپایدار [هوا] unsettled

پایداری /pāy.dā.ri/اسم. 1. endurance, steadfastness 2. resistance

پایکوبی /pāy.ku.bi/اسم. the act of dancing, foot thumping

پایگاه /pāy.gāh/اسم. base

پایگاهِ داده‌ها [رایانه] database, databank

پایگاهِ نظامی a military base

پایگاهِ نیرویِ دَریایی a naval base

پایگاهِ نیرویِ هَوایی an air base

پایمال /pāy.māl/صفت. trampled, trodden upon

پایمال کردن /pāy.māl.kar.dan/مصدر متعدی. to trample sth, to tread on sth

□ ما هرگز اجازه نخواهیم داد که خون شهیدانِ ما پایمال شود.
We shall never allow the blood of our martyrs to be trampled underfoot.

پایمردی /pāy.mar.di/اسم. 1. help provided selflessly 2. intercession

پایمردی کردن /pāy.mar.di.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to act selflessly in defence of sb else 2. to intercede on sb's behalf

پاینده /pā.yan.de/صفت. lasting, enduring, permanent

پاینده باشی ای ایران!
May you live on forever O Iran!

پایور /pāy.var/اسم. [سابق] [جمع: ـها، ـان] an officer in the police force

پایوران^(ن) /pāy.va.rān/اسم. [فرهنگستان] [جمعِ پایور] (= کادر) cadre

پایه /pā.ye/اسم. 1. leg(s) of a chair, table etc, stand, pedestal 2. foundation, base 3. class, degree 4. [*school*] form^Br, grade^Us 5. [*Acad*] scale (= اِشل)

گواهینامهٔ پایهٔ یکم a first-class driving licence^Br/ driver's license^Us

پایی /pā.'i/اسم. ⬅ دَستی 1. made for the feet, foot [*bef. n*] 2. worked by pedals

چرخِ خَیّاطیِ پایی a foot-operated sewing machine

پاییدن /pā.'i.dan/ مصدر لازم/ متعدی.
[1. [*vi*] to last, to endure, to remain 2. [*vt*] to watch over on sth, to keep an eye on sth/ sb

بپّا! Watch out!

دیری نخواهید پایید که ...
It will be not be long before ...

پاییز /pā.'i:z/اسم. نیز پائیز (= خَزان)
autumn^Br, fall^Us

پاییزه /pā.'i.ze/صفت. [کشاورزی] نیز پائیزه
harvested in the autumn, autumn^Br/ fall^Us [*bef. n*]

عَسلِ پاییزه autumn honey

پاییزی /pā.'i.zi/صفت. autumnal, fall [*bef. n*]

پایین /pā.'in/اسم. صفت. قید. نیز پائین ⬅ بالا
1. [*n*] the bottom of sth 2. the lower part of sth 3. downstairs 4. [*adj*] low 5. lower 6. [*adv*] down, below, downward

پایینِ ... at the lower part of, below

پایین‌تر lower, lower down

رو به پایین downward

لَبِ پایین the lower lip

افتاد پایین. It fell down.

پایین آمدن /pā.'in.ā.ma.dan/ مصدر لازم.
to come down, to descend

پایین آوردن /pā.'in.ā.var.dan/ مصدر متعدی.
to bring sth down, to lower sth

پایین‌تنه /pā.'in.ta.ne/ اسم. [کالبدشناسی]
1. the lower part of the body, ← بالاتنه the loins 2. [*col*] one's private parts, the genitals

پایین‌دست /pā.'in.dast/ اسم. قید. ← بالادَست
1. [*n*] a subordinate 2. [*adv*] (of a river) downstream

پایین رفتن /pā.'in.raf.tan/ مصدر لازم.
to go down, to descend

پایین‌شهری /pā'in.šah.ri/ صفت. اسم.
← بالاشهری [جمع: ~ها]
1. [*adj*] pertaining to the lower and poorer parts of the town 2. [*n*] an inhabitant of the poorer neighbourhoods[Br], a slum-dweller

پایینی /pā.'i.ni/ صفت. ← بالایی
located downstairs, downstairs [*bef. n*]
کوچهٔ پایینی
the next lane down the road

پپه /pa.pe/ صفت. [گفتار] easily deceived/ duped, simple
□ نمی‌دانم چرا برای کاری به این پیچیدگی چنین آدمِ پپه‌ای را فرستاده‌اند؟
I don't know why they have sent a simpleton to handle such a complex job?

پتاسیم(ف) /po.tā.si.yom/ اسم. [شیمی]
potassium (*K*)
اَملاحِ پُتاسیم potassium salts

پتروشیمی(ف) /pet.ro.ši.mi/ اسم.
petrochemistry
شرکتِ مِلّیِ صَنایعِ پتروشیمیِ ایران
the National Iranian Petrochemical Company (NIPC)
فَرآورده‌های پتروشیمی petrochemicals
کارخانهٔ پتروشیمی
a petrochemical(s) plant

پتک /potk/ اسم. sledge-hammer

پتو /pa.tu/ اسم. blanket
پَتویِ سَربازی an army blanket

پته /pa.te/ اسم. receipt, permit, pass

پتیاره /pat.yā.re/ صفت. اسم.
1. [*adj*] (of a woman) ill-tempered, quarrelsome 2. [*n*] a shrew

پچ پچ /peč.peč/ اسم. the act of whispering, whispering(s)

پچ پچ کردن /peč.peč.kar.dan/ مصدر لازم.
to whisper, to speak under one's breath

پخ /pax/ اسم. a sloping surface, bevel, chamfer

پخ /pox/ اسم. [موهن!] shit (in Turkish) used mostly figuratively
□ هیچ پُخی نیست. *He is no big shot.*

پخت /poxt/ اسم. 1. the act of cooking or baking 2. batch

پختگی /pox.te.gi/ اسم. 1. the state of being mature 2. ripeness, maturity, experience

پختن /pox.tan/ مصدر متعدی. 1. to cook sth, to bake sth, to make/ prepare a dish 2. [*col*] to talk sb into accepting a proposition
پُختنِ آش to make a broth
پُختنِ غَذا to cook food
پُختنِ نان to bake bread
از گرما پختم. It is unbearably hot.

پخته /pox.te/ صفت. 1. cooked, baked, done 2. experienced, seasoned
□ عزیزم، برو ببین سیب‌زمینی‌ها پخته یا نه.
Honey, can you please check the potatoes to see if they are done?

پخ زدن /pax.za.dan/ مصدر متعدی.
to bevel sth, to chamfer sth

پخش /paxš/ اسم. 1. distribution
2. broadcasting, televising
3. play-back
پَخشِ صوت a cassette player

پَخشِ هَمراه [فرهنگستان] (= واکمن)
Walkman, Discman

پخش‌کردن /paxš.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to distribute sth 2. to spread sth, to scatter, to disperse 3. to broadcast, to televise sth, to air sth 4. to play a cassette

پخمه /pax.me/ صفت. stupid, dull-witted

پدافند(ن) /pa.dā.fand/ اسم. [نظامی] (= دِفاع)
defence[Br], defense[Us]

پَدافندِ هَوایی air defence[Br]/ defense[Us]

پدال(ف) /pe.dāl/ اسم. pedal

پدالِ گاز the accelerator pedal[Br], the gas pedal[Us]

پدر /pe.dar/ اسم. 1. father 2. dad, daddy, papa, pa

بی‌پدر [موهن!] bastard

پدرِ روحانی /row-/ [مسیحیت]
the holy father

پدر و مادر parents

پدرِ کسی را درآوردن [گفتار] to give sb hell, to cause trouble for sb

پدرانه /pe.da.rā.ne/ صفت. قید.
1. [adj] fatherly, paternal 2. [adv] in a fatherly manner

پدربزرگ /pe.dar.bo.zorg/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] one's grandfather, grandpa, grandad[Br], granddad[Us]

پدرخوانده /pe.dar.xān.de/ اسم.
1. one's adoptive father
2. one's godfather

پدرزن /pe.dar.zan/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
the father of one's wife, father-in-law

پدرسالار /pe.dar.sā.lār/ اسم. [جامعه‌شناسی]
a patriarch

پدرسالاری /pe.dar.sā.lā.ri/ اسم.
[جامعه‌شناسی] patriarchy

پدرسگ /pe.dar.sag/ اسم. [موهن!]
son of a bitch

پدرسوخته /pe.dar.sux.te/ اسم. صفت. [موهن!]
1. [n] a rascal, a scoundrel, a devil
2. [adj] wretched, mean, dishonest

پدرشوهر /pe.dar.šow.har/ اسم.
the father of one's husband, father-in-law

پدرکشتگی /pe.dar.koš.te.gi/ اسم.
1. a deep-seated grudge held against sb for the death of one's father, a blood feud
2. also used figuratively

من که با شما پدرکشتگی ندارم.
I have no quarrel with you.

پدرکُشی /pe.dar.ko.š.i/ اسم. the act of killing one's father, patricide

پدرمرده /pe.dar.mor.de/ اسم. صفت. (= یَتیم)
1. [n] an orphan 2. [adj] orphaned

پدری /pe.da.ri/ اسم. صفت.
1. [n] fatherhood 2. [adj] paternal

در حَقِّ کسی پِدری کردن
to act as a father to sb

◻ جدّهٔ پدری من ۹۰ سال عمر کرد.
My paternal grandmother lived to be 90.

پدید /pa.di:d/ صفت. [ادبی] ← ناپَدید
visible

پدید آمدن /pa.di.dā.ma.dan/ مصدر لازم.
(= خَلق شدن) to come into being, to be created

پدید آوردن /pa.di.dā.ma.dan/ مصدر متعدی.
(= خَلق کردن) to bring sth into being, to create sth

پدیدار /pa.di.dār/ صفت. visible, in view

پدیدار ساختن /pa.di.dār.sāx.tan/
مصدر متعدی. to expose sth to view, to reveal sth

پدیدار شدن /pa.di.dār.šo.dan/ مصدر لازم.
to come into view, to appear, to loom

پدیدارشناسی(ن) /pa.di.dār.še.nā.si/ اسم.
[فلسفه] (= پَدیده‌شناسی) phenomenology

پدیدآورنده(ن) /pa.di.dā.va.ran.de/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـآورندگان] the creator (of a work of art), the author

پدیده(ن) /pa.di.de/ اسم. phenomenon

پَدیدهٔ اِجتماعی a social phenomenon

پَدیدهٔ فیزیکی a physical phenomenon

پدیده‌شناسی(ن) /pa.di.de.še.nā.si/ اسم.
(= پدیدارشناسی) phenomenology

پذیرا /pa.zi.rā/ صفت. receptive, welcoming, hospitable

پذیرا شدن /pa.zi.rā.šo.dan/ مصدر لازم.
to receive/ welcome sb

پذیرایی /pa.zi.ra.'i/ اسم. 1. reception, entertainment 2. showing hospitality to sb

پذیرایی کردن /pa.zi.rā.'i.kar.dan/ مصدر لازم.
to receive guests etc, to entertain friends etc

پذیرش /pa.zi.reš/ اسم. 1. the act of receiving or admitting sb, reception 2. (in a hotel etc) the reception desk 3. admission (to an institution) 4. accepting sth

پَذیرشِ تَحصیلی letter of admission (to a university etc)

پذیرفتن /pa.zi.rof.tan/ مصدر متعدی.
1. accept sb/ sth 2. to admit sb to a place etc

پذیرفتنی /pa.zi.rof.ta.ni/ صفت. (= قابلِ‌قَبول)
acceptable, believable

پذیرفته /pa.zi.rof.te/ صفت مفعولی.
accepted, admitted

پذیره /pa.zi.re/ اسم. [ادبی] reception, acceptance

پذیره‌نویسی /pa.zi.re.ne.vi.si/ اسم. [اقتصاد]
an undertaking to buy shares in a new company, subscription

پَر /par/ اسم. feather(s)

پَرِ سیاوشان [گیاه‌شناسی] maidenhair

پَرِ کاه a bit of straw, a piece of chaff

پَرِ غاز goose down

پَرِ قو eider down

قَلَمِ پَر quill

لَحافِ پَرِ قو eiderdown

پُر /por/ صفت. full, filled to capacity

پُر از ... full of

پُر از آبِ چَشم full of tears

پُر - /por/ پیشوند. prefix denoting full of sth, -ful; see instances below

پُرآب /po.rāb/ صفت. (of fruits) juicy

پُرآوازه /po.rā.vā.ze/ صفت. famous, renowned, illustrious

پراکندگی /pa.rā.kan.de.gi/ اسم.
1. dispersion 2. diffusion

پراکندن /pa.rān.kan.dan/ مصدر متعدی.
(= پراکنده ساختن) to scatter sth, to disperse sth, to disseminate sth

پراکنده /pa.rā.kan.de/ صفت مفعولی.
scattered, dispersed

پراکنده شدن /pa.rā.kan.de.šo.dan/
مصدر لازم. to disperse, to scatter

پراکنده کردن /pa.rā.kan.de.kar.dan/
مصدر متعدی. to disperse a crowd etc, to scatter sth

پراکنش(ن) /pa.rā.ka.neš/ اسم. dispersion, distribution

پراگماتیسم(ف) /pe.rāg.mā.tism/ اسم. [فلسفه]
(= عَمَلگرایی) pragmatism

پرانتز(ف) /pa.rān.tez/ اسم. (= کَمان، هِلال)
parenthesis (-ses *pl*), round bracket(s)

در پَرانتز (= بِینَ‌الهلالین) in brackets

پَرانتز باز کردن [مجازی]
to introduce a parenthetic remark

پراندن /pa.rān.dan/ مصدر متعدی.
(= پَرواز دادن) to cause sth to fly, to cause sth to fly, to launch, to shoo away

پرایس‌لیست(ف) /pe.rāys.list/اسم.
price list, list of prices (= بهانامه ✱)

پُربار /por.bār/صفت. 1. heavy with fruit, fruitful 2. (of a writer) prolific

پُربازده(ن) /por.bāz.deh/صفت. high-yield
بَذرِ پُربازده high-yield seed(s)

پُربسامد /por.ba.sā.mad/صفت. [فیزیک]
← کم‌بسامد pertaining to high-frequency
واژه‌های پُربسامد frequently-used words

پَرپَر /par.par/صفت. 1. (of a flower) stripped of its petals 2. [*fig*] destroyed in its prime, ravaged
▫ این گُلِ پَرپَرِ ماست.
This is our flower shot to pieces in its prime.

پُرپَر /por.par/صفت. [گیاه‌شناسی] ← کَم‌پر
with multiple petals, double
گُلِ کوکبِ پُرپَر /kow-/ double dahlia(s)

پَرپَرزدن /par.par.za.dan/ مصدر لازم.
1. to flutter one's wings excitedly
2. used also figuratively

پَرپَرکردن /par.par/ مصدر متعدی.
1. to pluck a flower's petals
2. [*fig*] to destroy sth beautiful in its prime

پُرپشت /por.pošt/صفت. (of hair) thick, luxuriant, rich
بارانِ پُرپُشت thick rain

پرت /part/صفت. 1. off the mark, off course 2. irrelevant
جایِ پَرت an out-of-the-way place
حَرف‌های پَرت irrelevant talk

پرتاب /par.tāb/اسم. 1. the act of throwing sth 2. launch, throw
پَرتابِ وَزنه [ورزش] the shot-put, putting the shot
▫ در همان پرتابِ اول ۳ امتیاز گرفت.
She scored three points with her first throw.

پرتاب شدن /par.tāb.šo.dan/ مصدر لازم.
to be thrown/ hurled/ launched

پرتاب‌شناسی(ن) /par.tāb.še.nā.si/اسم.
[فیزیک] ballistics

پرتاب‌کردن /par.tāb.kar.dan/ مصدر متعدی.
to throw sth, to launch sth
پَرتاب کردنِ وَزنه to put the shot

پرتابه(ن) /par.tā.be/اسم. [فیزیک]
projectile, missile

پرتره(ف) /port.re/اسم. [هنر] (= تَکچهره)
portrait
پُرترهٔ سِفارشی a commissioned portrait

پرت شدن /part.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to fall off a mountain etc 2. to be thrown out/ off

پرتغالی /por.to.ğā.li/صفت. اسم. [جغرافیا]
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [*adj*] pertaining to Portugal, Portuguese 2. [*n*] a native of Portugal, a Portuguese 3. the Portuguese language, Portuguese
▫ این قلعه را پرتغالی‌ها سیصد سال پیش ساخته‌اند.
This fort was built by the Portuguese some three hundred years ago.

پرتقال(ف) /por.to.qāl/اسم. [گیاه‌شناسی]
orange
پُرتقالِ تامسُن
Thompson navel orange(s)
پُرتقالِ خونی (توسُرخ) (Maltese) blood orange(s)
پُرتقالِ نافی navel orange(s)
پُرتقالِ واشنگتن Washington navel orange(s)

پرت‌کردن /part.kar.dan/ مصدر متعدی.
to throw sth, to hurl sth, (= پَرتاب کردن) to fling

پرتگاه /part.gāh/اسم. precipice, cliff

پُرتنش(ن) /por.ta.neš/صفت. tense, full of tension

پرتو /par.tow/ اسم. (= شُعاع) a ray of light, beam
در پَرتو ... in the light of
پَرتوِ فَرابنفش ultraviolet ray(s)
پَرتوِ فُروسرخ infrared ray(s)
پَرتوهای کیهانی cosmic rays

پرتوافشانی /par.to.af.šā.ni/ اسم. radiating/ emitting/ giving off light, radiation

پُرتوان /por.ta.vān/ صفت. powerful, strong

پرتوبینی(ن) /par.tow.bi.ni/ اسم. [پزشکی] (= رادیوسکپی) radioscopy

پرتودرمانی(ن) /par.tow.dar.mā.ni/ اسم. [پزشکی] radiotherapy

پرتوزا(ن) /par.tow.zā/ صفت. radioactive
مَوادِ پَرتوزا radioactive materials

پرتوشناس(ن) /par.tow.še.nās/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (= رادیولوژیست) a radiologist

پرتوشناسی(ن) /par.tow.še.nā.si/ اسم. (= رادیولوژی) radiology

پرتوقّع /por.ta.vaq.qo'/ صفت. ← کَم‌توقّع expecting too much

پرتونگاری(ن) /par.tow.ne.gā.ri/ اسم. radiography

پُرجمعیت /por.jam.'iy.yat/ صفت. ← کَم‌جمعیت with a big population, heavily populated, populous

پُرجوش و خروش /por.ju.šo.xo.ruš/ صفت. full of sound and fury, roaring with excitement

پرچ /parč/ اسم. 1. the act of riveting 2. rivet(s)

پرچ کردن /parč.kar.dan/ مصدر متعدی. to rivet sth, to fasten with rivets

پُرچانه /por.čā.ne/ صفت. talkative, garrulous

پُرچربی /por.čar.bi/ صفت. rich in fat, fatty, high-fat

پرچم /par.čam/ اسم. (= بیرق) flag, banner, standard
(بَر)افراشتنِ پَرچم to raise the flag

پرچمدار /par.čam.dār/ اسم. [جمع: ـها] a/ the standard-bearer, a/ the leader

پَرچین /par.čin/ اسم. [کشاورزی] hedge

پُرچین /por.čin/ صفت. 1. full of wrinkles, wrinkled 2. curled, curly

پُرحرف /por.harf/ صفت. ← کَم‌حرف talkative, chatty

پُرحرفی /por.har.fi/ اسم. verbosity

پرخاش /par.xāš/ اسم. the act of speaking aggressively to sb, scolding

پرخاشجو /par.xāš.ju/ صفت. (= پرخاشگر) with an aggressive behaviour[Br], aggressive, quarrelsome

پرخاش کردن /par.xāš.kar.dan/ مصدر لازم. to speak harshly to sb, to scold, to chastise

پرخاشگری /par.xāš.ga.ri/ اسم. [روان‌شناسی] aggressiveness, quarrelsomeness

پُرخرج /por.xarj/ صفت. (= پُرهزینه) costly, expensive

پُرخواننده /por.xā.nan.de/ صفت. widely-read, with a large readership, mass-circulation
□ دیروز یکی از روزنامه‌های پُرخوانندهٔ صبح با رئیس جمهور مصاحبه کرده بود.
Yesterday, one of the most widely circulated morning papers carried an interview with the President.

پُرخور /por.xor/ صفت. gluttonous
آدم پُرخور a glutton

پُرخوری /por.xo.ri/ اسم. gluttony

پُرخون(ن) /por.xun/ اسم. [پزشکی] having too much blood in one's system,

suffering from polycythaemia^Br/ polycythemia^Us

پُرخونی^(ن) /por.xu.ni/ اسم. [پزشکی]
polycythaemia vera^Br, -themia vera^Us

پرداخت /par.dāxt/ اسم. 1. the act of making a payment, payment, disbursement, settlement 2. the act of polishing sth 3. [*Acad*] retouching (= رتوش)

عَدمِ پَرداخت non-payment

پرداختکار^(ن) /par.dāxt.kār/ اسم. [فرهنگستان] [جمع: ـ‌ها، ـان] (= رتوشور) a retoucher

پرداخت‌کردن /par.dāxt.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to pay a sum of money, to make a payment 2. to polish sth, to put the finishing touches to sth 3. to retouch sth

پرداخت‌کننده /par.dāxt.ko.nan.de/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـکنندگان] sb making a payment, a payer

پَرداخت‌کنندگانِ مالیّات (= مؤدّیانِ مالیّات) taxpayers

پرداختن /par.dāx.tan/ مصدر متعدی. 1. to pay a sum, to make a payment, to settle a bill etc 2. to devote oneself to a job

به کاری پرداختن to embark on a career

پرداخته /par.dāx.te/ صفت مفعولی. paid

پَردار /par.dār/ صفت. feathered

کُلاهِ پَردار a feathered cap/ hat

پرداز /par.dāz/ اسم. [نقاشی] (= هاشور) shading off, stumping (a drawing), hachures, hatching

پردازش^(ن) /par.dā.zeš/ اسم. processing

پَردازشِ اِطلاعات data processing

پردازنده /par.dā.zan.de/ اسم. [رایانه] (= پردازشگر) a processing unit, processor

پرداویز /par.dā.vi:z/ اسم. [فرهنگستان] (= لوور دراپه) a type of window blind with vertical louvres^Br/ louvers^Us, Louvre Drape™

پُردرآمد /por.da.rā.mad/ صفت. ← کَم‌درآمد high-income

خانواده‌های پُردرآمد high-income families

پَر درآوردن /par.da.rā.var.dan/ مصدر لازم. 1. to grow feathers, to fledge 2. to become mature

پُردردسر /por.dar.de.sar/ صفت. troublesome, bothersome

◻ این از آن کارهای پُردردسری است که من اصلاً دوست ندارم.
This is one of those tiresome jobs that I simply can't be bothered with.

پرده /par.de/ اسم. 1. curtain, drape(s)^Us, drapery^Us, screen 2. [*anat*] membrane 3. act(s) of a play 4. [*mus*] tone 5. [*art*] canvas 6. [*mus*] fret

بی‌پَرده 1. [*adj*] frank, blunt 2. [*adv*] frankly, bluntly

پردهٔ بکارت [کالبدشناسی] hymen

پَردهٔ سینما the cinema screen^Br, the movie screen^Us

پَردهٔ گوش [کالبدشناسی] the tympanic membrane

پَردهٔ صِفاق [کالبدشناسی] the peritoneum

رُبعِ پَرده [موسیقی] quartertone

نیم‌پَرده [موسیقی] semitone

پَرده را کشیدن to draw the curtain(s)

◻ پرده افتاد و مردم شروع کردند به کف زدن.
The curtain fell and the spectators began to applaud.

پرده‌برداری /par.de.bar.dā.ri/ اسم. the act of unveiling a statue etc

پرده‌برداری کردن /par.de.bar.dā.ri.kar.dan/ مصدر متعدی.
to unveil a statue etc

پرده برداشتن /par.de.bar.dāš.tan/ مصدر متعدی.
to unveil sth, to reveal a secret

پرده‌پوشی /par.de.pu.ši/ اسم.
keeping sth secret, covering up a mistake

پرده دریدن /par.de.de.ri.dan/ مصدر متعدی.
1. to speak defiantly to a superior [ادبی]
2. to reveal a secret

پرده زدن /par.de.za.dan/ مصدر لازم.
to set up curtains or drapes

پردیزه(ن) /par.di.ze/ اسم.
a university campus

پردیس(ن) /par.di:s/ اسم.
1. a paradise-like garden 2. a university campus

پردینه(ن) /par.di.ne/ اسم. [فرهنگستان]
a folding screen (= پاراوان)

پُررفت و آمد /por.raf.to.ā.mad/ صفت.
full of traffic, crowded, busy
خیابانِ پُررفت و آمد a busy street

پُررنگ /por.rang/ صفت. ← کَم‌رنگ
1. with rich/ deep colours[Br], vividly coloured[Br] 2. [*fig*] prominent, conspicuous
آبیِ پُررنگ deep blue
چایِ پُررنگ strong tea
حُضورِ پُررنگ a conspicuous presence

پُررنگ کردن /por.rang.kar.dan/ مصدر متعدی.
to highlight sth, to bring sth into prominence [مجازی]

پُررو /por.ru/ صفت. ← کَم‌رو
cheeky, saucy

پُررویی /por.ru.'i/ اسم.
cheekiness, cheek, impertinence

پَر ریختن /par.rix.tan/ مصدر لازم.
(of birds) to shed feathers, to moult

پرز /porz/ اسم.
fuzz, down, pile

پُرزحمت /por.zah.mat/ صفت.
difficult, laborious, bothersome

پَر زدن /par.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
(of a bird) to flap its wings, to flutter

پِرس(ف) /pe.res/ اسم. (= مَنگنه)
a machine for pressing things together, a press

پُرس(ف) /pors/ اسم. [خوراکی]
portion, serving

پرسان /por.sān/ صفت.
questioning
پُرسان پُرسان asking directions as one goes along

پرسپکتیو(ف) /pers.pek.ti:v/ اسم.
perspective (= مناظر و مَرایا)

پرستار /pa.ras.tār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a nurse
پَرستارِ بچّه a nanny[Br], a nursemaid
پَرستارِ شَب a night nurse
پَرستارِ مرد a male nurse

پرستاری /pa.ras.tā.ri/ اسم.
nursing
آموزشگاهِ پَرستاری school of nursing

پرستاری کردن /pa.ras.tā.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to nurse sb, to look after sb

پرستش /pa.ras.teš/ اسم.
1. the act of worshipping sb/ sth 2. worship

پرستش کردن /pa.ras.teš.kar.dan/ مصدر متعدی. (= پرستیدن)
to worship God etc

پرستشگاه /pa.ras.teš.gāh/ اسم.
a house of worship, temple

پرستنده /pa.ras.tan.de/ اسم.
a worshipper [جمع: ~ها، پرستندگان]

پرستو /pa.ras.tu/ اسم. [پرنده‌شناسی]
swallow
از یک پرستو تابستان نشود. [ضرب‌المثل]
One swallow does not make a summer. [*prov*]

پرستیدن /pa.ras.ti.dan/ مصدر متعدی.
to worship sb/ sth, to adore sb/ sth

پرستیژ[ف] /pe.res.ti:ž/ اسم. prestige

پُرسر و صدا /por.sa.ro.se.dā/ صفت. very noisy, raucous

پرسش /por.seš/ اسم. 1. the act of asking a question, 2. question, query

پرسشگر[ن] /por.seš.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] a questioner

پرسشنامه[ن] /por.seš.nā.me/ اسم. questionnaire

پِرس‌کار[ن] /pe.res.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] a press operator

□ پرس‌کارِ باتجربه مورد نیاز است. *Wanted: experienced press operators.*

پِرس‌کردن /pe.res.kar.dan/ مصدر متعدی. to press two or more things together

پرسناژ[ف] /per.so.nāž/ اسم. (= شَخصیّت) a character in a play or a film

پرسنل[ف] /per.so.nel/ اسم. (= کارکنان) personnel, staff

پرسنلی /per.so.ne.li/ صفت. pertaining to the personnel department

عَکسِ پرسنلی — passport photo(s)

پرس و جو /por.so.ju/ اسم. making an inquiry

پرس و جوکردن /por.so.ju.kar.dan/ مصدر لازم. to inquire, to make an inquiry

پرسه /par.se/ اسم. the act of wandering aimlessly about

پرسه زدن /par.se.za.dan/ مصدر لازم. to wander about aimlessly

پرسیدن /por.si.dan/ مصدر متعدی. (= سؤال کردن) to ask sb sth, to question sb about sth, to inquire, to query

پرش /pa.reš/ اسم. 1. the act of jumping, leaping 2. a jump, a leap

پَرشِ اِرتفاع [ورزش] — high jump

پَرش با نیزه [ورزش] — pole vault

پَرش با چَتر — a parachute jump

پَرشِ سه‌گام [ورزش] — triple jump, (formerly) the hop, step and jump

پَرشِ طول [ورزش] — long jump[Br], broad jump[Us]

پُرشدن /por.šo.dan/ مصدر لازم. to fill (up)

پُرشنونده[ن] /por.še.na.vande/ صفت. (of a radio show) with a large audience, with many listeners, popular

پُرشور /por.šur/ صفت. passionate, enthusiastic

پُرطرفدار /por.ta.raf.dār/ صفت. with many fans, very popular

پُرفایده /por.fā.ye.de/ صفت. very useful, highly beneficial

پرفراتور[ف] /per.fo.rā.tor/ اسم. (= ٭ آژِ) a perforating machine, a perforator

پرفراژ[ف] /per.fo.rāž/ اسم. (= ٭ آژ) perforation

پُرفروش /por.fo.ruš/ صفت. selling briskly, best-selling

کتابِ پُرفروش — a best-seller

فِهرستِ کِتاب‌های پُرفروش — the best-seller list

پرفسور[ف] /po.ro.fe.sor/ اسم. نیز پروفسور (= اُستادِ دانشگاه) a university professor, an academic

پُرفشار /por.fe.šār/ صفت. high-pressure

پَرقیچی /pa.re.qey.či/ اسم. [گفتار] a sidekick, a protégé

پُرکار /por.kār/ صفت. 1. highly active, hyperactive, prolific 2. [*art*] elaborate, ornate, rich in detail

پُرکاری /por.kā.ri/ اسم. hyperactivity

پُرکالری /por.kā.lo.ri/ صفت. [خوراکی] high calorie

رژیمِ پُرکالری — a high-calorie diet

پُرکردن /por.kar.dan/ مصدر متعدی. (= آکندن)
to fill (up) a vessel etc, to cram, to pack
□ لیوان را پر از آبِ خنک کردم و به دستش دادم.
I filled the glass with ice-cold water and gave it to her.

پُرکرشمه /por.ke.reš.me/ صفت. [ادبی]
coquettish
بانوی زیبای پُرکرشمه
a beautiful coquette

پَرکشیدن /par.ke.ši.dan/ مصدر لازم. [ادبی]
to fly off, to fly high, to soar, to take wing

پَرکنده /par.kan.de/ صفت. plucked
مُرغِ پَرکنده plucked chicken

پرگار /par.gār/ اسم. a pair of compasses

پُرماجرا /por.mā.je.rā/ صفت. adventurous, eventful
□ داستانِ سفرِ پرماجرایمان را به کویر برایت تعریف کردم؟
Did I tell you the story of our adventures in the salt desert?

پُرمایه /por.mā.ye/ صفت. 1. strong, rich 2. undiluted 3. (of a person) learned

پرمحصول /por.mah.sul/ صفت. high-yield
برنجِ پُرمحصول high-yield rice

پُرمدعّا /por.mod.da.'ā/ صفت. (of a person) pretentious, opinionated

پُرمصرف /por.mas.raf/ صفت. widely-used
کالاهای پُرمصرف consumer goods

پُرمو /por.mu/ صفت. ← کَم‌مو hairy, with a full head of hair

پرمنگنات(ف) /per.man.ge.nāt/ اسم. [شیمی]
permanganate
پرمنگناتِ پُتاسیم
potassium permanganate

پرندگان /pa.ran.de.gān/ اسم. [جمع پرنده]
birds, fowls
پَرندگانِ آبزی water birds, water fowls
پَرندگانِ شِکاری birds of prey

پرنده /pa.ran.de/ صفت. اسم.
[جمع: ـها، پرندگان] 1. [*adj*] flying, capable of flying 2. [*n*] bird, fowl 3. any flying object
بُشقابِ پَرنده a flying saucer

پرنده‌باز /pa.ran.de.bāz/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a bird fancier/ lover

پرنده‌شناس /pa.ran.de.še.nās/ اسم.
an ornithologist

پرنده‌شناسی /pa.ran.de.še.nā.si/ اسم.
ornithology

پُرنور /por.nur/ صفت. ← کَم‌نور 1. bright 2. well-illuminated, well-lit

پرو(ف) /po.row/ اسم. [پوشاک] fitting

پروا /par.vā/ اسم. heed, concern
بی‌پَروا heedless of danger, reckless

پروار /par.vār/ صفت. fattened

پرواربندی(ن) /par.vār.ban.di/ اسم.
fattening sheep and cattle for the market
مزرعهٔ پَرواربندی feedlot, feedyard

پروارکردن /par.vār.kar.dan/ مصدر متعدی.
to fatten animals for the market

پرواز /par.vāz/ اسم. 1. the act of flying 2. flight
پَروازِ آزمایشی a test flight
پَروازِ شِناسایی a reconnaissance flight
پَروازهای بینِ‌المللی international flights
پَروازهای داخلی domestic flights

پروازخوبی(ن) /par.vāz.xu.bi/ اسم.
aerobatics

پروازکردن /par.vaz.kar.dan/ مصدر لازم.
to fly, to take to the air, to take off

پروانه[1] /par.vā.ne/ اسم. 1. [*ent*] butterfly 2. [*tech*] fan

پروانه[2] /par.vā.ne/ اسم. licence[Br]/ license[Us], permit

پَروانهٔ ماهیگیری a fishing permit

پروانه‌شناس /par.vā.ne.še.nās/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـان] a lepidopterist

پروانه‌شناسی /par.vā.ne.še.nā.si/ اسم.
lepidopterology

پروپان(ف) /po.ro.pān/ اسم. [شیمی]
propane (gas)

پُر و پیمان /po.ro.pey.mān/ صفت. [گفتار]
filled to capacity, ample

پروتئین(ف) /po.ro.te.'in/ اسم. [شیمی]
protein

کَمبودِ پُروتئین protein deficiency

پروتئینی /po.ro.te.'i.ni/ صفت. made of protein, protein [*bef. n*]

فُروشگاهِ مَوادِ پُروتئینی a shop selling high-protein products esp meat, poultry and fish

پروتستان(ف) /po.ro.tes.tān/ اسم. [مسیحیت]
← کاتولیک Protestant

کِلیسای پُروتستان a Protestant church

پروتکل(ف) /po.ro.to.kol/ اسم. protocol

پروردگار /par.var.de.gār/ اسم. (= خُدا)
the Creator, God

پَروردگارا! O Lord!

پرورده /par.var.de/ صفت مفعولی.
1. processed, prepared 2. pickled, cured

پَنیرِ پَرورده process/ processed cheese

زِیتونِ پَرورده pickled olives (to which ground walnuts, pomegranate sauce and fragrant herbs have been added)

پرورش /par.va.reš/ اسم. 1. the act of nurturing/ growing/ rearing/ breeding sb/ sth 2. training, development

پَرورشِ اَندام (= بَدن‌سازی) body-building

پَرورشِ ذِهن developing one's mind

پَرورشِ گُل و گیاه growing flowers and plants, horticulture

پرورش دادن /par.va.reš.dā.dan/
مصدر متعدی. to nurture/ breed/ grow sb/ sth, to form sb/ sth

□ می‌دانستی خواهرم بنفشهٔ آفریقایی پرورش می‌دهد؟

Did you know my sister cultivates African violets?

پرورشگاه(ن) /par.va.reš.gāh/ اسم.
(= × دارالایتام، یَتیم‌خانه) orphanage

پرورشی /par.va.re.ši/ صفت.
1. grown or bred by man, cultured
2. pertaining to the formative side of education

ماهیِ پَرورشی farmed fish, cultured fish, pond-raised fish

پرورش یافتن /par.va.reš.yaf.tan/ مصدر لازم.
to be nurtured, to grow up

پَروزن /par.vazn/ صفت. اسم. [ورزش]
1. [*adj*] featherweight
2. [*n*] a featherweight boxer

پروژکتور(ف) /po.ro.žek.tor/ اسم. (= نورافکن)
projector, floodlight

پُروژکتورِ سینما (= * فَراتاب) a film projector[Br], a movie projector[Us]

پُروژکتورِ اِسپات spotlight

پروژه(ف) /po.ro.že/ اسم. (= طَرح) project

پروستات(ف) /po.ros.tāt/ اسم. [کالبدشناسی]
the prostate gland

پروفرما(ف) /po.ro.for.mā/ اسم.
(= * پیش‌برگ، پیش‌فاکتور)
a pro forma invoice

پروفسور(ف) /po.ro.fe.sor/ ← پرفسور

پروفیل(ف) /po.ro.fil/ اسم. [صنعت]
profiled metal beams

پُروفیلِ آلومینیم aluminium[Br]/ aluminum[Us] profiled beams

پروکردن /po.row.kar.dan/ مصدر لازم.
[پوشاک] to have a fitting

پرولتاریا(ف) /po.ro.le.tā.ri.yā/ اسم. [سیاست]
the proletariat

پرونجا(ن) /par.van.jā/ اسم. [فرهنگستان]
a filing cabinet (= فایل)

پروندان(ن) /par.van.dān/ اسم. [فرهنگستان]
a box file (= زونکن)

پرونده(ن) /par.van.de/ اسم. 1. file, dossier 2. case

پرونده‌سازی(ن) /par.van.de.sā.zi/ اسم.
frame-up

پروین /par.vin/ اسم. [نجوم] Pleiades

پَرّه /par.re/ اسم. blade(s), vane(s), spoke(s), rib(s)
پَرّهٔ بینی wing(s) of the nose
پَرّهٔ چَرخ spoke(s) of a wheel
پَرّهٔ رادیاتور radiator rib(s)
پَرّه‌های آس‌باد
vanes/ sails of a windmill

پُرهزینه /por.ha.zine/ صفت. (= پُرخرج)
costly, expensive

پرهیز /par.hi:z/ اسم. 1. the act of avoiding sb/ sth, avoidance 2. the act of abstaining from sth, abstinence 3. [*med*] diet, regimen

پرهیز داشتن /par.hiz.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be abstaining from certain foods

پرهیزکار /par.hiz.kār/ صفت. نیز پرهیزگار
devout, pious, ascetic

پرهیز کردن /par.hiz.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to avoid sb/ sth 2. to abstain from sth

پرهیزگاری /par.hiz.gā.ri/ اسم. نیز پرهیزکاری
piety

پَری /pa.ri/ اسم. fairy
پَریِ دریایی mermaid
پَریِ شاهرخ [پرنده‌شناسی] golden oriole
قِصّهٔ جِن و پَری a fairy tale

پُری /po.ri/ اسم. the state of being full, fullness

پُریاخته(ن) /por.yāx.te/ صفت. [زیست‌شناسی]
metazoan ← تَک‌یاخته

پری‌پیکر /pa.ri.pey.kar/ صفت. [ادبی]
with a beautiful figure, delicately built

پری‌چهره /pa.ri.čeh.re/ صفت. [ادبی]
with a beautiful face, beautiful

پریدگی /pa.ri.de.gi/ اسم. the state of being chipped, missing etc
پَریدگیِ رَنگ paleness, pallor

پریدن /pa.ri.dan/ مصدر لازم. 1. to jump, to leap, to spring 2. to fly 3. to evaporate

پریروز /pa.ri.ruz/ اسم. قید. 1. [*n*] the day before yesterday 2. [*adv*] two days ago, the day before yesterday

پریز(ف) /pi.riz/ اسم. [برق] socket[Br], outlet[Us]
پریزِ آنتن an aerial socket
پریزِ تِلفن a telephone outlet

پریسکپ(ف) /pe.ris.kop/ اسم. periscope

پریشان /pa.ri.šān/ صفت. (= آشفته)
1. distracted 2. distressed 3. (of hair) dishevelled

پریشان‌خاطر /pa.ri.šān.xā.ter/ صفت.
distracted, disturbed (= آشفته‌حال)

پریشانی /pa.ri.šā.ni/ اسم. (= آشفتگی)
1. distraction 2. confusion, disorder

پریشب /pa.ri.šab/ اسم. قید. 1. [*n*] the night before last 2. [*adv*] the night before last, two nights ago

پریموس(ف) /pi.ri.mus/ اسم.
نیز چراغِ پریموس a Primus™ stove, a pressure stove

پز(ف) /poz/ اسم. 1. the act of showing off 2. putting on airs

پزا /pa.zā/ صفت. easily cooked
ناپز / ناپزا not easily cooked

پز دادن /poz.dā.dan/ مصدر لازم.
to show off, to put on airs

□ نگاش کن! چه پزی داره می‌ده!
Just look at her! Showing off like that!

پزشک /pe.zešk/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a doctor, a physician (= دُکتر، طَبیب)
پزشکِ عُمومی a general practitioner, a GP[Br], a family doctor
پزشکِ قانونی the coroner[Br], the medical examiner[Us]
پزشکِ مُتخصّص a consultant[Br], a specialist[Us]
پزشکِ مُعالج the attending physician

پزشکی /pe.zeš.ki/اسم. (= طِبّ)
the medical profession, medicine
پزشکیِ قانونی 1. the coroner's office 2. forensic medicine, medical jurisprudence
عُلومِ پزشکی medical sciences
نِظامِ پزشکی the medical association
سازمانِ نِظامِ پزشکیِ ایران the Iranian Medical Association

پزشکیار(ن) /pe.zešk.yār/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a medical assistant

پژمردگی /pež.mor.de.gi/اسم. the state of being wilted/ withered

پژمردن /pež.mor.dan/مصدر لازم.
to wilt, to wither, to fade (= پژمرده شدن)

پژمرده /pež.mor.de/صفت مفعولی. wilted, withered, faded

پژمرده شدن /pež.mor.de.šo.dan/مصدر لازم.
to wilt, to wither (= پژمردن)

پژواک /pež.vāk/اسم. (= اِنعکاسِ صِدا)
echo

ـ پژوه /pa.žuh/پسوند. suffix denoting a person who undertakes research.
حافظ پَژوه a student of Hafez
دانش‌پَژوه a scholar

پژوهانه(ن) /pa.žu.hā.ne/اسم. [فرهنگستان]
honorarium paid to a researcher (= حق‌التحقیق)

پژوهش /pa.žu.heš/اسم. 1. research 2. [*law*] appeal to a higher court
پَژوهش‌خواسته /-xās-/ [حقوقی] subject of the appeal
پَژوهش‌خوانده /-xān-/ the appellee, the respondent
پَژوهش‌خواه /-xāh/ the appellant

پژوهشکده(ن) /pa.žu.heš.ka.de/اسم.
a research institute

پژوهشگاه(ن) /pa.žu.heš.gāh/اسم.
a research institute, a research centre[Br]/ center[Us]

پژوهشگر /pa.žu.heš.gar/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a researcher

پژوهشی(ن) /pa.žu.he.ši/صفت.
1. pertaining to research, research [*bef.n*] (= تَحقیقاتی) 2. [*law*] pertaining to the process of appeal, appeal [*bef. n*], appellate

پژوهنده /pa.žu.han.de/اسم.
a researcher [جمع: ـ‌ها، پژوهندگان]

پس /pas/حرف. قید. 1. [*prep*] so 2. then 3. [*adv*] back, behind
پَس از after
پَس از توفان after the storm
پَسِ گَردن back of the neck

پس ـ /pas/پیشوند. prefix denoting after, after-, post-

پس آوردن /pa.sā.var.dan/مصدر متعدی.
to bring sth back, to return sth

پساب(ن) /pa.sāb/اسم. effluent(s)

پس افتادن /pa.sof.tā.dan/مصدر لازم. [گفتار]
to faint (from shock etc)

پسامدرن(ن) /pa.sā.mo.dern/صفت. [هنر]
post-modern (= پُست‌مُدرن)

پسامدرنیسم^(ن) /pa.sā.mo.der.nism/ اسم. [هنر]
post-modernism

پس انداختن /pa.san.dāx.tan/ [گفتار]
to make babies one after another

پس‌انداز /pa.san.dāz/ اسم. [بانک] savings

حسابِ پس‌انداز [بانک]
a savings account

پس‌اندازکردن /pa.san.dāz.kar.dan/ مصدر متعدی.
to save money, to put sth away for future use

پس‌پسکی /pas.pa.sa.ki/ قید. [گفتار]
backward(s)

□ اول دستمالی روی چشمانش بست، بعد پس پسکی شروع کرد به دویدن، بعد هم خورد زمین.
First he put on a blindfold, then he started to run backwards, and finally he stumbled and fell.

پَست /past/ صفت. 1. low, low-lying 2. mean, vile

اَراضیِ پَست — low lands

پَست و بُلندِ زندگی
the ups and downs of life

پُست^(ف) /post/ اسم. 1. post, mail 2. position 3. watch

اِدارهٔ پُست (= پُستخانه)
a/ the post office

پُستِ اِلکترونیکی — e-mail

پُستِ بَرق — substation

پُستِ تَصویری — the fax service in a post office

پُست رِستانت — poste restante[Br], general delivery[Us]

پُستِ زَمینی — surface mail

پُستِ سِفارشی — registered mail

پُستِ فَرماندهی — a command post

پُستِ هَوایی — air mail

صَندوقِ پُست — postbox[Br], mailbox[Us]

وزارتِ پُست و تِلگراف
Ministry of Posts and Telegraphs

پستان /pes.tān/ اسم. [کالبدشناسی]
1. breast(s) 2. the udder of a cow etc

سَرطانِ پستان — breast cancer

پستان‌بند /pes.tān.band/ اسم. [پوشاک]
brassière, bra (= سینه‌بند)

پستاندار /pes.tān.dār/ اسم. [جانورشناسی]
a mammal [جمع: ـ‌ها، ـان]

پستانداران /pes.tān.dā.rān/ اسم.
mammals [جمع پستاندار]

پِستاندارانِ عالی — primates

پستانک /pes.tā.nak/ اسم. 1. dummy[Br], pacifier[Us] 2. [*mech*] nipple

پستچی /post.či/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a postman[Br], a mailman[Us] (= مأمورِ پُست)

پستخانه /post.xā.ne/ اسم. [سابق]
a/ the post office (= اِدارهٔ پُست)

پستر /pos.ter/ ← پوستر

پست‌فطرت /past.fet.rat/ صفت. vile, villainous

پُست‌کردن /post.kar.dan/ مصدر متعدی.
to post a letter etc, to mail, to put in the mail

پستو /pas.tu/ اسم. a small back room used mainly for storage

پسته /pes.te/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. pistachio 2. pistachio nut

پِستهٔ خَندان — pistachios nuts with half-open shells

پِستهٔ زَمینی (= بادامِ زمینی) — peanut

پِستهٔ کوهی (= بِنه) — mountain almond

پستی /pos.ti/ صفت. postal, mail [*bef. n*]

خَدماتِ پُستی — postal services

صَندوقِ پُستی — a post-office box

□ نامه را به نشانیِ صندوقِ پستی‌شان فرستادم.
I sent the letter to their PO Box address.

پستیژ(ف) /pos.ti:ž/ اسم. [آرایش] نیز پُستیش
hairpiece, toupee, wig

پسخوراند(ن) /pas.xo.rānd/ اسم. نیز بازخورد
feedback

پس دادن /pas.dā.dan/ مصدر متعدی.
to give sth back, to return sth

پس دادن پول (بعد از پس گرفتنِ کالا)
to refund, to pay back

پسر /pe.sar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] 1. a boy, a lad 2. one's son 3. a fellow, a guy

پسرِ خواهر /-xā-/ the son of one's sister, a nephew

پسرِ بَرادر the son of one's brother, a nephew

پسرانه /pe.sa.rā.ne/ صفت. boyish, for boys, boys [*bef. n*]

مَدرسهٔ پسرانه a boys' school

پسربچّه /pe.sar.bač.če/ اسم. a young boy, a lad, a kid

پسرخاله /pe.sar.xā.le/ اسم. the son of one's maternal aunt, a cousin

پسردایی /pe.sar.da.'i/ اسم. the son of one's maternal uncle, a cousin

پسرزاده /pe.sar.zā.de/ اسم. a/ the child of one's son, a grandchild

پسرعمو /pe.sar.'a.mu/ اسم. the son of one's paternal uncle, a cousin

پسرعمّه /pe.sar.'am.me/ اسم. the son of one's paternal aunt, a cousin

□ روز جمعه رفتیم پیک‌نیک، با همهٔ پسرعمه‌ها و پسرعموها و دختردایی‌ها و دخترخاله‌ها.
Last Friday, we went on a picnic with all our cousins; everyone was there.

پسرخوانده /pe.sar.xān.de/ اسم.
an adopted son, a foster son

پسرک /pe.sa.rak/ اسم. a little boy

پسروی /pas.ra.vi/ اسم. ← پیشروی
moving backward, receding, regression

پس‌زمینه(ن) /pas.za.mi.ne/ اسم. [هنر] (= زمینه) ← پیش‌زمینه
a/ the background, a/ the backdrop

پس‌فردا /pas.far.dā/ اسم. قید.
1. [*n*] the day after tomorrow
2. [*adv*] the same as [*n*]

پس‌فرداشب /pas.far.dā.šab/ قید.
two nights from now, in two nights' time

پس فرستادن /pas.fe.res.tā.dan/ مصدر متعدی.
to send sth/ sb back, to return sth

پس‌کرایه /pas.ke.rā.ye/ اسم. ← پیشکرایه
carriage charges paid at the destination

پس‌کوچه /pas.ku.če/ اسم. a back alley, a back lane

پس گرفتن /pas.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
to take sth back

پس‌لرزه(ن) /pas.lar.ze/ اسم.
the after-shock(s) of an earthquake

پس‌مانده /pas.mān.de/ اسم. leftovers, remains, residue

پسند /pa.sand/ اسم. 1. the act of examining and approving sb/ sth
2. approval, admiration

مورد پَسند قرار گرفتن
to be met with approval

پسندکردن /pa.sand.kar.dan/ مصدر متعدی. (= پَسندیدن) to approve sb/ sth, to like and select sth

پسندیدن /pa.san.di.dan/ مصدر متعدی.
to like and approve sb/ sth

پسندیده /pa.san.di.de/ صفت مفعولی.
admirable, praiseworthy, laudable

رَفتارِ پَسندیده admirable behaviour[Br]

پس و پیش /pa.so.pi:š/ قید.
back to front[Br], backwards[Us]

پَس و پیش کردن
to move things back and forth

□ مطمئن هستی پولیورت را پس و پیش نپوشیده‌ای؟
Are you sure you're not wearing your jersey back to front[Br] */ backwards*[Us] *?*

پسوند /pas.vand/ اسم. [دستور] ← پیشوند
suffix

پسی /pa.si/ اسم. 1. the state of being left behind in life 2. backwardness 3. destitution

پشت /pošt/ اسم. 1. back, rear 2. the back side, the reverse side 3. a generation
پُشتِ ... behind, at the back of, beyond
پُشت اَندر پُشت generation after generation, for many generations
پُشتِ بام (= بام) the roof, housetop(s)
پُشتِ پارچه the reverse side of a fabric
پُشتِ جبهه behind the front lines
پُشتِ سَرِ هم one after another, non-stop
پُشت‌گُلی [رنگ] a pale pink
از پُشتِ کوه نیامدن (of a person) not to be a backwoodsman i.e. to be urbane
به کسی / چیزی پُشت کردن
to turn one's back on sb/ sth
پُشتِ سرِ کسی حرف زدن
to talk behind sb's back
□ پشتِ دریاها شهری است. (سپهری)
There's a city beyond the seas.

پشت‌بند /pošt.band/ اسم.
1. [*archi*] buttress 2. a reinforcing bar (used to make a door more secure)
3. what follows, sequel

پشت به پشت /pošt.be.pošt/ قید.
1. back to back 2. from generation to generation

پشت‌درد /pošt.dard/ اسم. [پزشکی]
backache

پشتک /poš.tak/ اسم. [ورزش] ← وارو
a forward somersault, a flip

پشتک زدن /poš.tak.za.dan/ مصدر لازم.
to do a forward somersault, to somersault

پشتکار /pošt.kār/ اسم. perseverance, stamina

پشتگرمی /pošt.gar.mi/ اسم.
dependence on sb for support, backing
به کسی پُشتگرمی داشتن
to depend on sb for support

پشت‌مازه /pošt.mā.ze/ اسم. (= فیله)
the tenderloin of beef, mutton etc, the fillet of sirloin

پشت میزنشین /poš.te.miz.ne.šin/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] 1. a white-collar worker, a sedentary worker
2. a bureaucrat

پشت‌نویسی /pošt.ne.vi.si/ اسم. (= ظَهرنویسی)
1. the act of endorsing a financial undertaking 2. endorsement

پشتو /paš.tu/ اسم. the Pashtu language, Pashtu

پشتوانه /pošt.vā.ne/ اسم. backing
پُشتوانهٔ اِسکناس backing (usu bullion) for the banknotes in circulation

پشت و پناه /poš.to.pa.nāh/ اسم.
one's protector

پشت و رو /poš.to.ru/ قید. (usu said of garments) inside out

پشته /poš.te/ اسم. mound

پشتی /poš.ti/ اسم. cushion, back-rest

پشتیبان /poš.ti.bān/ اسم. a person providing support and protection, a protector, a patron
پَروندهٔ پُشتیبان [رایانه] back-up file(s)

پشتیبانی /poš.ti.bā.ni/ اسم. support, backing

پشتیبانی کردن /poš.ti.bā.ni.kar.dan/ مصدر لازم.
to support/ back sb/ sth

پشک /pešk/ اسم. lot(s)

پشک انداختن /peš.kan.dāx.tan/ مصدر لازم.
to draw lots

پشکل /peš.kel/ اسم. sheep dung

پشم /pašm/ اسم. wool, fleece
پَشمِ شیشه glass wool
بافتنِ پَشم to weave woollen yarn into cloth
چیدنِ پَشم to shear sheep
ریسیدنِ پَشم to spin wool

پشمالو /paš.mā.lu/ صفت. woolly, shaggy, hairy

پشمبافی /pašm.bā.fi/ اسم. the act of weaving woollen fabrics

پشم‌چینی /pašm.či.ni/ اسم. the act of shearing sheep, sheep shearing

پشم‌ریسی /pašm.ri.si/ اسم. the act of spinning wool

پشمک /paš.mak/ اسم. [خوراکی]
candyfloss[Br], cotton candy[Us]

پشمی /paš.mi/ صفت. woollen[Br], woolen[Us]
جورابِ پَشمی woollen[Br] socks

پشه /pa.še/ اسم. [حشره‌شناسی] mosquito, gnat
پَشهٔ مالاریا anopheles

پشه‌بند /pa.še.band/ اسم. a mosquito net

پشه‌کش /pa.še.koš/ اسم. insecticide

پشیز /pa.ši:z/ اسم. [قدیم] a very small coin hardly worth anything, a black penny
□ پشیزی نمی‌ارزد. *It is not worth a penny.*

پشیمان /pa.ši.mān/ صفت. sorry, remorseful, regretful
□ من پشیمان نیستم. *I have no regrets.*

پشیمان شدن /pa.ši.mān.šo.dan/ مصدر لازم.
to regret a past act etc, to feel remorse for what one has done

پشیمانی /pa.ši.mā.ni/ اسم. regret, remorse

پف /pof/ اسم. puffing up, swelling

پُف‌کردن /pof.kar.dan/ مصدر لازم/ متعدی.
1. [*vi*] to swell, to rise, to puff (up)
2. [*vt*] to blow air etc

پف‌آلود /po.fā.lud/ صفت. swollen, puffed up, puffy

پفک /po.fak/ اسم. 1. peashooter[Br]
2. a type of very light sweet made principally of egg white, a lemon puff

پفیوز /pof.yuz/ صفت. [گفتار]
vile and good-for-nothing, arsehole[Br]/ asshole[Us]

پک /pok/ اسم. a puff (on a cigarette, pipe etc), a drag

پک زدن /pok.za.dan/ مصدر لازم.
to puff at/ on a cigarette etc

پکر /pa.kar/ صفت. disappointed, downbeat, glum

پکر شدن /pa.kar.šo.dan/ مصدر لازم.
to feel disappointed

پگاه /pe.gāh/ اسم. [ادبی] early in the morning, before sunrise, dawn

پل /pol/ اسم. bridge, flyover, overpass
پُلِ راه‌آهن a railway bridge
پُلِ عابرِ پیاده an overhead pedestrian walkway
پُلِ قوسی /qow-/ an arch bridge
پُلِ گَردان a swing bridge
پُلِ مُعلّق a suspension bridge

پلاتین(ف) /pe.lā.tin/ اسم. [شیمی]
1. platinum (*Pt*) 2. [*mech*] (contact) points

پلاریزاسیون(ف) /po.lā.ri.zā.si.yon/ اسم.
[فیزیک] (= قُطبش) polarization

پلاریزه(ف) /po.lā.ri.ze/ صفت مفعولی. (= قُطبیده)
polarized

پلاژ(ف) /pe.lāž/ اسم. 1. a beach with facilities for bathing etc 2. a temporary shelter built on the beach to accommodate bathers

پلاس /pa.lās/ اسم. [پارچه] a very coarse cloth woven from goat's hair

پلاستیک(ف) /pe.lās.tik/ اسم. plastic

پلاستیکِ حبابی bubble wrap

جَرّاحِ پلاستیک [پزشکی] a plastic surgeon

جَراحیِ پلاستیک plastic surgery

پلاستیکی /pe.lās.ti.ki/ صفت. made of plastic, plastic [*bef. n*]

قاشق و چنگالِ پلاستیکی plastic forks and spoons

ظُروفِ پلاستیکی plastic utensils

پلاسما(ف) /pe.lās.mā/ اسم. 1. [*anat*] plasma 2. [*phys*] plasma

پلاسیدگی /pa.lā.si.de.gi/ اسم. (= پژمردگی) the state of being wilted

پلاسیدن /pa.lā.si.dan/ مصدر لازم. (= پژمردن) to wilt, to wither

پلاسیده /pa.lā.si.de/ صفت مفعولی. (= پژمرده) wilted, withered

پلاک(ف) /pe.lāk/ اسم. 1. name plate, 2. [*mot*] a number plate[Br], a license plate[Us] 3. a plaque

پلاکارد(ف) /pe.lā.kārd/ اسم. placard, banner

پلاکت(ف) /pe.lā.ket/ اسم. [زیست‌شناسی] (= گِردهٔ خون) platelet(s)

پلان(ف) /pe.lān/ اسم. (= ۲. نما) 1. [*archi*] ground plan 2. [*cine*] shot

پلانتاریوم /pe.lā.ne.tā.ri.yom/ اسم. [نجوم] (= آسمان‌نما) planetarium

پلتیک(ف) /pol.tik/ اسم. [گفتار] trick, ruse

پلتیک زدن /pol.tik.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار] to play a trick on sb

پل زدن /pol.za.dan/ مصدر لازم. to build a bridge over sth, to bridge a river etc

پلشت /pe.lešt/ صفت. [ادبی] 1. dirty, unclean 2. septic, infected

پلشت‌بر(ن) /pe.lešt.bar/ اسم. (= گَندزدا) disinfectant, antiseptic

پلشت‌بری(ن) /pe.lešt.ba.ri/ اسم. (= گَندزدایی) the act of disinfecting sth

□ این محلول خاصیتِ پلشت‌بری دارد. *This solution acts as a disinfectant.*

پلک /pelk/ اسم. [کالبدشناسی] eyelid(s)

پلّکان /pel.le.kān/ اسم. [جمعِ پلّه] stairs, staircase

پلّکانِ اِضطراری emergency stairs, the fire escape

پلّکانِ مارپیچ a spiral staircase

پلک زدن /pelk.za.dan/ مصدر لازم. to blink

پلکیدن /pel.ki.dan/ مصدر لازم. to move around, to stick around, to potter[Br]/putter[Us] about

پلمب(ف) /po.lomb/ اسم. (= ❁ مُهر و موم) a leaden seal placed by the authorities on a door, luggage etc

پلمب کردن /po.lomb.kar.dan/ مصدر متعدی. to seal sth with a leaden seal

پلمب‌شده /po.lom.šo.de/ صفت مفعولی. sealed

پلنگ /pa.lang/ اسم. [جانورشناسی] [جمع: ~ها، ~ان] leopard, panther

بَچّه پَلَنگ leopard cub(s)

ماده‌پَلَنگ a female leopard, a leopardess

پلنوم(ف) /pe.le.nom/ اسم. [سیاست] the plenary session of a political party

پلو /po.low/ اسم. [خوراکی] steamed rice esp when mixed with other ingredients, *pilau, pilaf*

پلوپز(ن) /po.low.paz/ اسم. an electric rice cooker

پلوتون^(ف) /pe.lo.ton/ اسم. [نجوم]
the planet Pluto

پلوتونیم /pe.lo.to.ni.yom/ اسم. [شیمی]
plutonium (*Pu*)

پلّه /pel.le/ اسم. [جمع: ـ ها، پلکان]
1. stair(s), step(s) 2. rung(s) of a ladder

پلّه بَرقی — an escalator

پلّه‌پلّه /pel.le.pel.le/ قید. step by step, gradually

پلی‌آکریل^(ف) /po.li.'āk.ril/ اسم. [شیمی]
polyacrylic

پلی‌اتیلن^(ف) /po.li.e.ti.len/ اسم. [شیمی]
polythene^Br, polyethylene^Us

پلی‌استر^(ف) /po.li.'es.ter/ اسم. [شیمی]
polyester

پلیپ^(ف) /po.lip/ ← پولیپ

پلی‌تکنیک^(ف) /po.li.tek.nik/ اسم.
a technical university, a polytechnic

پلید /pa.li:d/ صفت. [ادبی]
1. dirty 2. evil, abominable

پلیدی /pa.li.di/ اسم. [ادبی]
evil, wickedness

پلیس^(ف) /po.li:s/ اسم. (= نیروی اِنتظامی)
1. police 2. a policeman

پُلیسِ راه — highway patrol

مَأمورِ پُلیس — a policeman

مَأمورِ پُلیسِ راه — a highway patrolman

پلیسه^(ف) /pe.li.se/ اسم. pleat(s)

پلیسی /po.li.si/ صفت. pertaining to the police fore, police [*bef. n*]

داستانِ پُلیسی — a detective story, a thriller

پلیکان^(ف) /pe.li.kān/ اسم. [پرنده‌شناسی]
pelican

پلی‌کپی^(ف) /po.li.ko.pi/ اسم.
(= ☼ دَستگاهِ تَکثیر)
1. the act of duplicating texts 2. a duplicated text 3. a duplicating machine

دَستگاهِ پُلی‌کپی — a duplicating machine

□ ما کتاب درسی نداریم؛ استادان فقط به ما پلی‌کپی می‌دهند.
We have no textbooks; our instructors just give us photocopied handouts.

پلی‌کپی کردن /po.li.ko.pi.kar.dan/ مصدر متعدی.
to get a text duplicated

پلی‌کلینیک^(ف) /po.li.ki.li.nik/ اسم. [پزشکی]
a medical centre^Br/ center^Us (with several clinics)

پلیمر^(ف) /po.li.mer/ اسم. [شیمی] (= بَسپار)
polymer

پلیور^(ف) /po.li.ver/ ← پولور

پماد^(ف) /po.mād/ اسم. [پزشکی]
ointment, pomade

پمپ^(ف) /pomp/ اسم. (= تُلمبه)
pump

پُمپِ آب — a water pump

پمپاژ^(ف) /pom.pāž/ اسم.
(= ☼ پُمپ‌زنی، تُلمبه‌زنی)
pumping

پنالتی^(ف) /pe.nāl.ti/ اسم. [فوتبال]
a/ the penalty kick

ضَربهٔ پِنالتی — the penalty kick

نُقطهٔ پِنالتی — the penalty spot

پناه /pa.nāh/ اسم.
shelter, refuge, asylum

به جایی پَناه بردن — to take shelter in a safe place etc

پَناه بر خدا! — May God protect us.

□ وقتی توفان شد ناچار به غارِ کوچکی در دامنهٔ کوه پناه بردیم.
When the storm broke, we were forced to seek shelter in a small cave at the foot of the mountain.

پناهجو^(ن) /pa.nāh.ju/ اسم. [جمع: ـ یان]
an asylum seeker

پناه جستن /pa.nāh.jos.tan/ مصدر لازم.
to take refuge, to seek shelter

پناه دادن /pa.nāh.dā.dan/ مصدر متعدی.
to give sb refuge, to take sb in

پناهگاه /pa.nāh.gāh/ اسم. shelter, a place of refuge
پَناهگاهِ حَملهٔ هوایی an air raid shelter
پناهندگی /pa.nā.han.de.gi/ اسم. asylum
پَناهندگیِ سیاسی political asylum
تَقاضایِ پَناهندگی (سیاسی) کردن
to ask for/ seek (political) asylum
پناهنده /pa.nā.han.de/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، پناهندگان] a refugee
پَناهندگان اَفغان در ایران
Afghan refugees in Iran
پنبه /pam.be/ اسم. [گیاه‌شناسی] cotton
پَنبهٔ کوهی (= پَنبهٔ نَسوز، آزبست) asbestos
پَنبهٔ هیدروفیل absorbent cotton
مَزارعِ پَنبه cotton fields
پَنبه شُدنِ رِشته‌های کسی (of sb's efforts)
to be totally undone (*ex tr* = sb's spun yarns to be changed back to cotton)
پَنبهٔ کسی را زدن to reveal sb's shortcomings, to speak ill of sb (*ex tr* = sb's cotton to be carded and all its impurities laid bare)
پنبه‌ای /pam.be.'i/ صفت. (= نَخی)
made of cotton, cotton [*bef. n*]
پنبه‌دانه /pambe.dā.ne/ اسم. cotton seed(s)
روغنِ پَنبه‌دانه /row-/ cotton seed oil
پنبه‌کاری /pam.be.kā.ri/ اسم. [کشاورزی]
growing cotton, cotton growing
پنج /panj/ اسم. [عدد] five (5)
پَنج یِک (= یِک پَنجم) one fifth
پنجاه /pan.jāh/ اسم. [عدد] fifty (50)
پنجاهم /pan.jā.hom/ صفت. fiftieth (50th)
پنج‌بر /panj.bar/ اسم. [هندسه] (= پَنج‌ضلعی)
pentagon
پنج‌تن /panj.tan/ اسم. [اسلام] the Holy Five (i.e. Prophet Mohammad, his daughter Fatemeh/ Fatima, and the Imams Ali, Hasan and Hosein/ Hussein)

پنجره /pan.ja.re/ اسم. window, casement, skylight
پَنجره (در کشتی) port-hole
پنجشنبه /panj.šam.be/ اسم. Thursday
شَبِ پَنجشنبه the night before Thursday (i.e. Wednesday evening)
پنجشنبه‌بازار /panj.šam.be.bā.zār/ اسم.
a farmers' market held on Thursdays, Thursday Market
پنجشنبه‌شب /panj.šam.be.šab/ اسم.
(= شَبِ جُمعه) Thursday evening
پنج‌ضلعی /panj.zel.'i/ اسم. [هندسه] (= پَنج‌بر)
pentagon
پنجم /pan.jom/ صفت. fifth (5th)
پنجگانه /panj.gā.ne/ صفت.
coming in a set of five
حَواسِ پَنجگانه the five senses
پنجه /pan.je/ صفت. 1. the hand, the five fingers 2. claw(s), paw
پَنجهٔ پا toe(s)
پنجه‌بکس /pan.je.boks/ اسم.
brass knuckles
پنجه‌کشیدن /pan.je.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to claw at sth, to paw sth
پنچر(ف) /pan.čar/ صفت. punctured, with a flat tire[Us]
◻ حاجی پنچری! /pan.ča.ri/
You have a flat tire[Us] mister.
پنچرکردن /pan.čar.kar.dan/ مصدر لازم.
to have a puncture, to have a flat tire[Us]
پنچرگیری /pan.čar.gi.ri/ اسم.
fixing a puncture[Br], fixing a flat tire[Us]
پند /pand/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌یات] (= نَصیحت)
(a piece/ word of) advice, counsel
پندآموز /pan.dā.muz/ صفت. instructive
پندار /pen.dār/ اسم. thought, fantasy, figment of the imagination

پنداری /pen.dā.ri/ قید. [ادبی] (= اِنگار، گویی)
as if
□ پنداری شب شده بود.
It was as if night had fallen.

پنداشتن /pen.dāš.tan/ مصدر متعدی.
to imagine sth, to suppose sth

پند دادن /pand.dā.dan/ مصدر متعدی.
to give sb a piece of advice

پنس(ف) /pans/ اسم.
(a pair of) tweezers/ pincers

پنط /pont/ ← پونت

پنکه /pan.ke/ اسم. (= بادبزنِ بَرقی)
an electric fan
پَنکهٔ سَقفی — a ceiling fan, an overhead fan
پَنکهٔ سَقفیِ غِیربَرقی — punkah

پنگوئن(ف) /pan.gu.'an/ اسم. [پرنده‌شناسی]
penguin

پنهان /pan.hān/ صفت. (= مَخفی)
hidden, concealed, secret, covert
در پنهان — in secret

پنهان شدن /pan.hān.šo.dan/ مصدر لازم.
to hide, to go into hiding

پنهان کردن /pan.hān.kar.dan/ مصدر متعدی.
to hide/ conceal sth/ sb

پنهانی /pan.hā.ni/ صفت. قید.
1. [*adj*] secret 2. [*adv*] secretly

پنیر /pa.nir/ اسم. [خوراکی]
cheese
پَنیرِ کُلبه — cottage cheese
پَنیرِ پیتزا — mozzorella
پَنیرِ خانگی — home-made cheese
پَنیرِ سِفید — feta cheese
پَنیرِ هُلندی — Gouda cheese

پنیرک /pa.ni.rak/ اسم. [گیاه‌شناسی]
common mallow, fairy cheese

پنیرمایه /pa.nir.mā.ye/ اسم. (= مایهٔ پَنیر)
rennet

پنیری /pa.ni.ri/ صفت.
made with cheese, cheesy, cheese [*bef. n*]

پنی‌سیلین(ف) /pe.ni.si.lin/ اسم. [داروشناسی]
penicillin

پوار(ف) /pu.wār/ اسم. [پزشکی]
a bulb with a syringe

پوان(ف) /pu.wān/ اسم. [ورزش] (= اِمتیاز)
point(s)

پوان‌شکنی(ن) /pu.wān.še.ka.ni/ اسم. [ورزش]
tie-breaking

پوتین(ف) /pu.tin/ اسم.
(a pair of) boot(s)
پوتینِ نِظامی — army boots

پوچ /pu:č/ صفت.
1. blank, empty, without a kernel 2. futile, absurd
سَرِ هیچ و پوچ — for/ over nothing at all
□ دعوا سرِ هیچ و پوچ بود.
It was much ado about nothing.

پوچی /pu:či/ اسم.
futility, absurdity
تِئاترِ پوچی — theatre of the absurd

پود /pu:d/ اسم. ⟸ تار
weft, woof

پودر(ف) /pudr/ اسم. (= گَرد)
powder
پودرِ بَچّه (= پودرِ تالک) — talcum powder
پودرِ کاری [خوراکی] — curry powder
پودرِ لِباسشویی — washing powder[Br], laundry detergent

پودمان(ن) /pud.mān/ اسم. (= تِرم)
a school term

پودنه /pud.ne/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز پونه
wild mint, spearmint, pennyroyal

پورسان(ف) /pur.sān/ اسم. (= دَرصد)
1. percent 2. commission

پورسانتاژ(ف) /pur.sān.tāž/ اسم. (= * درصدانه)
percentage

پورسان‌گرفتن /pur.sān.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to receive a commission

پوره(ف) /pu.re/ اسم. [خوراکی]
a mashed vegetable such as potatoes, purée
پورهٔ سیب — apple purée
پورهٔ سیب‌زمینی — mashed potatoes

پوز /pu:z/ اسم. (= پوزه) the snout of an animal etc

پوزخند /puz.xand/ اسم. snigger, smirk, grin

پوزخند زدن /puz.xand.za.dan/ مصدر لازم. to snigger at sb, to smirk, to grin, to scoff

پوزش /pu.zeš/ اسم. (= مَعذرت) apology, excuse(s), regrets

پوزش خواستن /pu.zeš.xās.tan/ مصدر لازم. to apologize to sb, to make/ offer one's apologies, to excuse oneself

پوزش‌خواهی /pu.zeš.xā.hi/ اسم. the act of apologizing to sb

پوزه /pu.ze/ اسم. (= پوز) 1. the snout of an animal 2. the bow of a boat

پوزه‌بند /pu.ze.band/ اسم. muzzle

پوست /pust/ اسم. 1. the skin 2. the hide of animals 3. the shell of nuts 4. the peel of fruit and vegetables 5. the bark of trees

پزشکِ مُتخصّصِ پوست a dermatologist

پوستِ خام raw hide

پوستِ سَر scalp

پوستِ سیب apple peel

پوست انداختن /pust.an.dāx.tan/ مصدر لازم. (of a serpent etc) to shed the skin, to exuviate

پوستر(ف) /pos.ter/ اسم. [هنر] نیز پُستر poster, placard

پوست‌کن /pust.kan/ اسم. peeler

پوست‌کندن /pust.kan.dan/ مصدر متعدی. 1. to skin/ shell/ peel sth 2. [*fig*] to skin sb alive

پوست و استخوان /pus.to.os.to.xān/ صفت. skinny, all skin and bones

◻ نمی‌دانی دوهفته اسهال چه به روزِ دخترم آورده بود؛ شده بود پوست و استخوان.
You can't imagine what two weeks of diarrhoea had done to my poor daughter; she was just skin and bones.

پوسته /pus.te/ اسم. 1. the epidermis 2. a/ the crust 3. a layer of skin

پوستهٔ زمین the earth's crust

پوسته پوسته شدن (of paint) to flake off

پوستی /pus.ti/ صفت. made of skin or fur, fur [*bef. n*]

کاغذِ پوستی parchment paper

کُلاهِ پوستی an astrakhan cap

پوستین /pus.tin/ اسم. a tanned sheepskin with its wool intact made into a cloak, a sheepskin coat

پوسیدگی /pu.si.de.gi/ اسم. rot, decay, putrefaction

پوسیدگیِ دَندان 1. tooth decay 2. a cavity in a tooth

پوسیدن /pu.si.dan/ مصدر لازم. to rot, to decay, to decompose

پوسیده /pu.si.de/ صفت مفعولی. rotten, decayed, decomposed

پوش /pu:š/ اسم. 1. covering 2. a small bit of sth, chaff

پوش دادنِ مو to backcomb[Br] hair, to tease hair[Us]

پوشاک /pu.šāk/ اسم. clothing, clothes, garment(s)

پوشاکِ زمستانی winter garments

صَنعتِ تولیدِ پوشاک the garment/ clothing industry

پوشال /pu.šāl/ اسم. straw, packing, padding

پوشالی /pu.šā.li/ اسم. 1. made of straw 2. flimsy

دولتِ پوشالی a puppet government

پوشاندن /pu.šān.dan/ مصدر متعدی. 1. to cover sth, to conceal sth 2. to clothe sb/ sth

پوش‌برگ (ن) /puš.barg/ اسم. [فرهنگستان] (= فویلِ آلومینیومی) aluminium[Br]/ aluminum[Us] foil

پوشت (ف) /po.šet/ اسم. a dress handkerchief put in a gentleman's outside breast pocket

پوشش /pu.šeš/ اسم. 1. the act of covering sth, coverage 2. cover, garb

پوششِ اِسلامی (= حِجاب) the Islamic dress code, the veil

پوششِ خَبَری news coverage

پوششِ گیاهی vegetation

زیرِ پوششِ ... affiliated with

پوشش دادن /pu.šeš.dā.dan/ مصدر متعدی. to give coverage to sb/ sth

پوشک (ن) /pu.šak/ اسم. a disposable nappy[Br]/ diaper[Us]

پوشکره (ن) /pu:š.ko.re/ اسم. [زمین‌شناسی] the stratosphere

پوشن (ن) /pu.šan/ اسم. [فرهنگستان] cover, dust jacket

پوشه (ن) /pu.še/ اسم. folder, file

پوشیدن /pu.ši.dan/ مصدر متعدی. 1. to put on sth 2. to wear sth

پوشیده /pu.ši.de/ صفت مفعولی. 1. covered, concealed, veiled 2. clothed

پوک /puk/ اسم. 1. hollow 2. (of nuts etc) without a kernel

پوکه /pu.ke/ اسم. the empty shell of a cartridge, shell casing

پوکهٔ مَعدَنی a type of soft porous stone used in construction work, tufa

پوکی /pu.ki/ اسم. the state of being hollow

پوکیِ اُستخوان /-xān/ [پزشکی] osteoporosis

پول /pul/ اسم. 1. money 2. the price or cost of sth

پولِ پیش an advance payment, a deposit

پولِ توجیبی pocket money

پولِ چای tip, gratuity, ***baksheesh***

پولِ خُرد (small) change

پولِ کاغذی paper money

پولِ نَقد cash, ready money

پول پارو کردن to shovel up money

پول علفِ خرس نیست. [ضرب‌المثل] Money does not grow on trees. [*prov*] (*ex tr* = Money is not bear grass.)

□ «چرا با زنت نرفتی آمریکا؟» «پـولش را نداشتم.» *"Why didn't you go to the States with your wife?" "I couldn't afford it."*

پولاد /pu.lād/ اسم. [ادبی] (= فولاد) steel

پولادِ آبدیده (آبداده) tempered steel

پولدار /pul.dār/ صفت. wealthy, rich, affluent

آدمِ پولدار a rich person, a rich man, a rich woman

آدم‌های خیلی پولدار the filthy rich

پول دادن /pul.dā.dan/ مصدر لازم. to pay, to spend money

پول داشتن /pul.dāš.tan/ مصدر لازم. to be rich

پول درآوردن /pul.da.rā.var.dan/ مصدر لازم. to earn money, to make money

پولک /pu.lak/ اسم. 1. sequin(s), spangle(s) 2. a small disc 3. fish scale(s) (= فِلس)

پولک‌دوزی /pu.lak.duzi/ اسم. a type of embroidery in which large numbers of sequins are used to create ornamental patterns

پولکی /pu.la.ki/ صفت. too fond of money, willing to do anything for money, venal

پولور (ف) /po.li.ver/ اسم. [پوشاک] نیز پُلیور jersey, jumper[Br], pullover[Br], sweater

پولوس(ف) /po.lows/اسم. [خودرو] the axle shaft نیز میلِ پولوس

پولی /pu.li/صفت. pertaining to money, monetary

سیاستِ پولیِ دولت /dow-/ the government's monetary policy

پولیپ(ف) /po.lip/اسم. [کالبدشناسی] نیز پُلیپ polyp

پوما /pu.mā/اسم. [جانورشناسی] (= شیرِ کوهی) puma, mountain lion

پونت(ف) /pont/اسم. [چاپ] نیز پُنط a unit of measurement in typesetting, (Didot) point (= 0.376 mm)

پوند(ف) /pownd/اسم. pound(s) sterling (£)

پونز(ف) /pu.nez/اسم. a drawing pin[Br], thumbtack[Us], tack[Us]

پونه /pu.ne/اسم. [گیاه‌شناسی] نیز پودونه wild mint, spearmint

پویا(ن) /pu.yā/صفت. ← ایستا dynamic

پویانما(ن) /pu.yā.na.mā/اسم. [فرهنگستان] a maker of animated films

پویانمایی(ن) /pu.yā.na.mā.'i/اسم. [فرهنگستان] animation

پویایی(ن) /pu.yā.'i/اسم. ← ایستایی dynamism

پویش(ن) /pu.yeš/اسم. exploration

پوینده(ن) /pu.yan.de/اسم. [جمع: ~ها، پویندگان] an explorer (= کاشف)

پوییدن /pu.'i.dan/مصدر متعدی. [ادبی] to explore sth

په /pah/صوت. Phew! Fie!

پ هاش(ف) /pe.hāš/اسم. [شیمی] pH

□ پ هاشِ خاک را اندازه گرفتیم، قلیایی بود. *We measured the pH level of the soil; it was alkaline.*

پهلو /pah.lu/اسم. [کالبدشناسی] the side, the flank of sb/ sth

پَهلویِ ... next to, beside, adjacent

پَهلوی دیوار beside/ by the wall

زمینِ پهلوی پارک the land adjacent to the park

پهلوان /pah.la.vān/اسم. [جمع: ~ها، ~ان] 1. a champion wrestler 2. a hero

پَهلوان پَنبه a cardboard cavalier

پَهلوان کَچل the hero of a puppet show somewhat similar to Punchinello of the Italians, Punch (in the Punch and Judy show)

پهلوانی /pah.la.vā.ni/اسم. the state of being a national champion, championship

پهلوگرفتن /pah.lu.ge.ref.tan/مصدر لازم. (of a ship) to berth

پهلوی /pah.la.vi/صفت. 1. pertaining to the Middle Persian language, Pahlavi 2. [*hist*] pertaining to the dynasty that succeeded the Qajars and was toppled by the Islamic Revolution, Pahlevi

یک مَتنِ پَهلوی a Pahlavi text

پهلویی /pah.lu.'i/صفت. (= بَغلی) adjacent, next, adjoining, next door

اُتاقِ پَهلویی the adjacent room

پَهن /pahn/صفت. (= عَریض) wide, broad

پِهِن /pe.hen/اسم. horse, donkey or mule dung

پهنا /pah.nā/اسم. (= عَرض) width, breadth

پهناور /pah.nā.var/صفت. vast, extensive, extremely wide

دَریای پَهناور the wide wide sea

پَهن‌پیکر /pahn.pey.kar/صفت. (of aircraft etc) wide-bodied

پَهن‌کردن /pahn.kar.dan/مصدر متعدی. 1. to broaden a road etc, to widen sth 2. to spread a carpet etc

پهنه /pah.ne/اسم. a broad stretch of land etc

پی /pey/ اسم. 1. [*archi*] the foundation, groundwork 2. [*anat*] nerve(s) 3. tendon(s), sinew(s) 4. track

پیاپی /pa.yā.pey/ صفت. (= پی‌درپی)
rapidly following one another, successive, consecutive

□ این زمین‌لرزه‌های پیاپی همه را عصبی کرده است.
These successive earthquakes have made everybody jittery.

پیاده /pi.yā.de/ اسم. صفت. قید. ← سَواره [جمع: ـها] (= عابرِ پیاده)
1. [*n*] a pedestrian 2. [*n*] (in chess) pawn 3. [*adj*] walking, foot [*bef. n*] 4. [*col*] ignorant, uninformed 5. [*adv*] on foot

سَربازِ پیاده — a foot soldier, an infantryman

پیاده شدن از اتوبوس/ هَواپیما — to get off a bus/ plane

پیاده شدن از اتومبیل — to get out of a car

پیاده شدن از دوچرخه/ اسب — to dismount from a bicycle/ a horse

پیاده شدن از کِشتی — to disembark

پیاده کردنِ ماشین‌آلات — to dismantle machinery

پیاده کردنِ مُسافر — to drop off passengers

پیاده کردنِ نَقشه — to execute a plan

پیاده رفتن /pi.yā.de.raf.tan/ مصدر لازم.
to go on foot, to walk

پیاده‌رو /pi.yā.de.row/ اسم. ← سَواره‌رو
the pavement[Br], the sidewalk[Us]

پیاده‌روی /pi.yā.de.ra.vi/ اسم. 1. the act of going for a walk 2. walking

پیاده‌رویِ طولانی — 1. hiking 2. a hike

پیاده‌روی کردن /pi.yā.de.ra.vi.kar.dan/ مصدر لازم.
to go for a walk, to go on a hike

پیاده ـ سوار^(ن) /pi.yā.de.sa.vār/ اسم. [فرهنگستان] (= پارک‌ـسوار)
park and ride

پیاده‌نظام /pi.yā.de.ne.zām/ اسم. [نظامی]
the infantry

پیاز /pi.yāz/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. onion 2. bulb(s)

سوپِ پیاز به سبکِ فَرانسوی — French onion soup

پیازِ نَرگس — daffodil bulb(s)

پیازچه /pi.yāz.če/ اسم. [گیاه‌شناسی]
spring onion(s)[Br], green onion(s)[Us], scallion(s)[Us]

پیازداغ /pi.yāz.dağ/ اسم. [خوراکی]
crisp-fried onions

پی افکندن /pe.yaf.kan.dan/ مصدر متعدی. [ادبی]
1. to lay the foundation of a building etc 2. to establish/ found a society etc

□ پی افکندم از نظم کاخی بلند/ که از باد و باران نیابد گزند (فردوسی)
A lofty palace have I built out of verse, Impervious to the ravages of wind and rain.

پیاله /pi.yā.le/ اسم. cup, bowl

پیام /pa.yām/ اسم. message, call, signal

پَیامِ بازرگانی — a (TV or radio) commercial

پیامبر /pa.yām.bar/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (= پیغمبر، پیمبر)
a prophet

□ کتاب «پیامبر» نوشتهٔ جبران خلیل جبران چندین بار به فارسی ترجمه شده است.
Kahlil Gibran's The Prophet *has been translated into Persian more than once.*

پیامد^(ن) /pe.yā.mad/ اسم. outcome, consequence

پیام‌رسانی^(ن) /pa.yām.re.sā.ni/ اسم.
the act of communicating messages, communication

پیامگیر(ن) /pa.yām.gir/ اسم. (= منشی تلفنی) answering machine, answerphone[Br]

پیام‌نگار(ن) /pa.yām.ne.gār/ اسم. [فرهنگستان] (= ایمیل) 1. e-mail 2. an e-mail message

پیام‌نما(ن) /pa.yām.ne.mā/ اسم. [فرهنگستان] teletext

پیانو(ف) /pi.yā.no/ اسم. [موسیقی] piano

پیانوی ایستاده an upright piano

پیانوی مَجلسی a grand piano

کوک کردنِ پیانو to tune a piano

پیانو زدن /pi.yā.o.za.dan/ مصدر لازم. to play the piano

پیانیست(ف) /pi.yā.nist/ اسم. (= نَوازندهٔ پیانو) a pianist, a piano player

پی بردن /pey.bor.dan/ مصدر لازم. to discover sth, to find out sth

پیپ(ف) /pip/ اسم. pipe

پیپ کشیدن /pip.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to smoke a pipe

پیت(ف) /pit/ اسم. a metal or plastic container for liquids, a large tin

پیتزا(ف) /pit.zā/ اسم. [خوراکی] pizza

پیتزای قارچ و پَنیر a cheese and mushroom pizza

پیتزافروشی /pit.zā.fo.ru.ši/ اسم. pizzeria, a pizza parlour[Br]

پیج(ف) /peyj/ اسم. the act of paging sb

پیجامه /pi.jā.me/ ← پیژامه

پیج کردن /peyj.kar.dan/ مصدر لازم. (= * پیجویی کردن) to page sb, to have sb paged

پیجو(ن) /pey.ju/ اسم. [فرهنگستان] (= پیجر) pager, beeper[Us]

پیجویی کردن /pey.ju.'i.kar.dan/ مصدر لازم. (= پیج کردن) 1. [*Acad*] to page sb, to have sb paged 2. to inquire about sb/ sth

پیچ¹ /pi:č/ اسم. 1. bend, turn, curve, twist 2. [*mech*] screw, bolt

پیچِ آهن a metal screw

پیچِ چارسو a Phillips-head screw

پیچِ چوب a wood screw

پیچِ سَرصاف a flat-head screw

پیچِ سَرگِرد a round-head screw

پیچ و مُهره bolt and nut

دَندهٔ پیچ the thread (of a screw)

پیچ² /pi:č/ اسم. [گیاه‌شناسی] vine, trailer, climber

پیچِ اَمین‌الدوله /-nod.dow-/ honeysuckle

پیچِ اَناری trumpet vine

پیچِ تِلگرافی periwinkle

پیچازی /pi.čā.zi/ صفت. with a tartan pattern, plaid, tartan

پارچهٔ پیچازی plaid, tartan

پیچان /pi.čān/ صفت فاعلی. turning, twisting, spinning, winding, meandering

پیچاندن /pi.čān.dan/ مصدر متعدی. to turn/ twist/ wind sth

پیچ خوردن /pič.xor.dan/ مصدر لازم. to turn, to twist

پیچ دادن /pič.dā.dan/ مصدر متعدی. to turn sth, to twist sth

پیچ در پیچ /pi:č.dar.pi:č/ صفت. (= پیچاپیچ) 1. twisting and turning, 2. spiralling 3. intricate, maze-like

پیچش /pi.češ/ اسم. 1. the act of turning 2. [*med*] colic pains, the gripes

پیچک /pi.čak/ اسم. 1. [*bot*] ivy 2. [*elec*] bobbin, armature

پیچ‌گوشتی /pič.guš.ti/ اسم. (= آچارپیچ‌گوشتی) screwdriver

پیچ‌گوشتیِ چارسو a Phillips screwdriver

پیچ و تاب /pi.čo.tāb/ اسم. undulations

پُرپیچ و تاب undulating

پیچ و خم /pi.čo.xam/ اسم. a number of successive turns

جادهٔ پُرپیچ‌وخم a winding road

پیچیدن /pi.či.dan/ مصدر لازم/ متعدی.
1. [*vi*] to turn, to make a turn, to twist
2. [*vt*] to wrap sth
◻ اینجا بپیچ دستِ راست. *Turn right here.*

پیچیده /pi.či.de/ صفت مفعولی.
1. complicated, intricate, complex
2. wrapped up

پیدا /pey.dā/ صفت. ⬅ ناپیدا visible, evident, in (full) view

پیدا بودن /pey.dā.bu.dan/ مصدر لازم.
1. to be visible, to be in sight
2. to be evident

پیدا شدن /pey.dā.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to appear, to become visible
2. to turn up, to be found

پیداکردن /pey.dā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to find sb/ sth

پیدایش /pey.dā.yeš/ اسم. the act of coming into being, genesis, advent, emergence

پیدایی /pey.dā.'i/ اسم. 1. appearance, being in view 2. = پیدایش

پی در پی /pey.dar.pey/ صفت. قید. (= پیاپی)
1. [*adj*] arriving one after another, successive 2. [*adv*] successively

پیر /pi:r/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*adj*] old, aged, (= سالخورده) advanced in years 2. [*n*] an old man, an old woman, a senior citizen[Us]
3. a patriarch 4. a spiritual leader, a guru, a mentor

پیرِ دانا a wise old man

پیرابند[(ن)] /pi.rā.band/ اسم. [فرهنگستان]
(in printing) a box (= کادر)

پیراپزشکی[(ن)] /pi.rā.pezeš.ki/ اسم.
paramedical skills

پیرارسال /pi.rār.sāl/ قید. 1. the year before last, two years ago 2. used also as [*n*]

پیراستن /pi.rās.tan/ مصدر متعدی.
1. to trim sth 2. to beautify sth by trimming it 3. to decorate sth

پیراسته /pi.rās.te/ صفت مفعولی. trimmed, beautified, decorated

پیراشکی[(ف)] /pi.rāš.ki/ اسم. [خوراکی]
Russian dumplings, pirozhky (*pl* -ies)

پیرامون /pi.rā.mun/ اسم. حرف اضافه.
(= ۱. مُحیط ۴. دربارهٔ)
1. [*n*] the circumference of sth
2. the perimeter, the surrounding area(s)
3. [*prep*] round,[Br] around[Us] 4. about, all about, concerning
◻ پیرامونِ دایره مساوی است با قطر ضرب در پی.
The circumference of a circle equals its diameter multiplied by pi (π).
◻ سخنرانیِ امشب پیرامونِ فقر در کشورهای جهانِ سوم است.
The topic of tonight's lecture is poverty in the Third World.

پیراهن /pi.rā.han/ اسم. [پوشاک] (= پیرهن)
1. men's shirt 2. women's dress

پیراهنِ آستین‌کوتاه a short-sleeved shirt

پیراهنِ خواب nightshirt

پیراهنِ رِکابی a sleeveless vest

پیراهنِ یَقه‌بسته a polo-neck shirt

پیرایش /pi.rā.yeš/ اسم. 1. the act of trimming sth 2. editing a text

پیرایشگاه[(ن)] /pi.rā.yeš.gāh/ اسم. (= آرایشگاه)
a barber shop

پیرایه /pi.rā.ye/ اسم. ornament, decoration

پیرچشمی /pir.čaš.mi/ اسم. [پزشکی] presbyopia, long-sightedness[Br], far-sightedness[Us]

پیردختر /pir.dox.tar/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a spinster, an old maid

پیرزن /pir.(e).zan/ اسم. [جمع: ـها، ـان] an old woman, an elderly lady

پیر شدن /pir.šo.dan/ مصدر لازم. to grow old, to get old, to age

پیرکردن /pir.kar.dan/ مصدر متعدی. to cause sb to age prematurely

پیرکس(ف) /pi.reks/ اسم. (= ❁ نَسوز) Pyrex

کاسهٔ پیرکس — a Pyrex bowl

پیرمرد /pir.(e).mard/ اسم. [جمع: ـها، ـان] an old man

پیرو /pey.row/ اسم. صفت. [جمع: ـها، ـان] 1. [*n*] a follower, a disciple 2. a follow-up action 3. [*adj*] subordinate

پیروِ ... — following, further to

پیروِ گفتگوی تلفنی — following our telephone conversation

پیروز /pi.ru:z/ صفت. نیز فیروز victorious, triumphant

پیروز شدن /pi.ruz.šo.dan/ مصدر لازم. to win, to triumph, to beat one's opponent

پیروزمند /pi.ruz.mand/ صفت. victorious

پیروزی /pi.ru.zi/ اسم. نیز فیروزی victory, triumph, win

پیروزیِ ۱-۲ [فوتبال] — a 2-1 win

پیروی /pey.ra.vi/ اسم. the act of following sb's orders or teachings etc, obedience

پیروی کردن /pey.ra.vi.kar.dan/ مصدر لازم. to follow sb's orders or teachings, to obey sb, to bide by a rule

◻ از دستوراتِ من پیروی نمی‌کند.
He does not follow my instructions.

پیرهن /pir.han/ ← پیراهن

پیری /pi.ri/ اسم. (= سالخوردگی) old age, senility

◻ مردِ بیچاره هیچ مرضی نداشت؛ از پیری مرد.
The poor man had no particular ailment; he simply died of old age.

پیزر /pi.zor/ اسم. [گیاه‌شناسی] bulrush

پیزری /pi.zo.ri/ صفت. 1. made of bulrushes 2. flimsy (= پوشالی)

پیزی /pi.zi/ اسم. [موهن!] arse-hole[Br], ass-hole[Us]

پیزیِ کاری را نداشتن — not to have the guts to do sth

پیژامه /pi.žā.me/ اسم. [پوشاک] نیز پیجامه pyjamas, pajamas[Us]

● اصلِ واژهٔ انگلیسی پا(ی)جامهٔ فارسی است.

شَلوارِ پیژامه — pyjama bottoms, pyjama trousers

کُتِ پیژامه — pyjama top, pyjama jacket

یک دَست پیژامه — a pair of pyjamas

پیس(ف) /pi.yes/ اسم. [تئاتر] (= نِمایشنامه) play

«خَسیس» اثر مولیر، پیسی در پَنج پَرده
The Miser by Molière, a play in five acts

پیست(ف) /pist/ اسم. [ورزش] track: a course or area prepared for a sporting activity

پیستِ اِسکی — a/ the ski slope

پیستِ دو /dow/ — a racetrack[Br], a racecourse[Us], the track

پیستِ دوچرخه‌سواری — velodrome

پیستِ رَقص — the dance floor

پیستون(ف) /pis.ton/ اسم. [مکانیک] piston

پیسی /pi.si/ اسم. 1. [*med*] discoloration of the skin 2. [*col*] trouble

به پیسی افتادن — to get into trouble

پیش ¹ /pi:š/اسم. (= جُلو) ← پُشت
1. the front 2. the vowel-point /-o-/ in Persian (ـُ) (= ضَمّه)
in front of پیشِ ...
to have sth ahead of one در پیش داشتن
پیش ² /pi:š/صفت. front, frontal
the front teeth دَندان‌های پیش
پیش ³ /pi:š/قید. 1. forward, ahead, forth 2. ago
March forward! پیش رو! /row/
I went forward and said ... رَفتم پیش و گفتم ...
three days ago سِه روزِ پیش
پیش ⁴ /pi:š/حرف. near, beside, by
□ بیا بنشین پیشِ بابا.
Here, sit next to Daddy.
پیش - /pi:š/ پیشوند. prefix denoting (1) before and (2) in front of, fore-; see examples below
پیش‌آگهی ⁽ⁿ⁾ /pi.šā.ga.hi/اسم.
1. an advance notice, a reminder
2. [*med*] prognosis
پیش‌آمدن /pi.šā.madan/ مصدر لازم.
to occur, to happen
پیشاب /pi.šāb/اسم. (= اِدرار) urine
پیشاپیش /pi.šā.piš/ قید. in advance, beforehand
پیشامد /pi.šā.mad/اسم. incident, occurrence, happening
پیشانی /pi.šā.ni/اسم. [کالبدشناسی]
the forehead
a high forehead پیشانیِ بُلند
the entablature پیشانیِ ساختمان [معماری]
پیشاهنگ /pi.šā.hang/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a Scout[Br], a Boy Scout[Us] 2. a pioneer
Girl Guides دُخترانِ پیشاهنگ [سابق]
پیش‌امضا ⁽ⁿ⁾ /pi.šem.zā/اسم. [فرهنگستان]
initials (= پاراف)

پیش‌بخاری /piš.bo.xā.ri/اسم. [معماری]
the mantle-piece, the chimney-piece
پیش‌برد /piš.bord/اسم. moving things forward, progress
successful management of the affairs پیشبردِ اُمور
پیش‌برگ ⁽ⁿ⁾ /piš.barg/اسم. [فرهنگستان]
(= پُروفرما، پیش‌فاکتور) a pro forma invoice
پیش‌بند /piš.band/اسم. [پوشاک] apron, pinafore
bib پیش‌بندِ بَچّه
پیش‌بینی /piš.bi.ni/اسم. prediction, looking into the crystal ball, anticipation, forecasting the weather etc
weather forecast پیش‌بینیِ وَضعِ هَوا
unforeseeable, unpredictable غیرقابلِ پیش‌بینی
foreseeable, predictable قابلِ پیش‌بینی
پیش‌بینی‌کردن /piš.bi.ni.kar.dan/ مصدر متعدی.
to predict/ foresee/ foretell the future, to forecast the weather etc
پیش پا افتاده /pi.še.pā.of.tā.de/صفت.
commonplace, banal
پیش‌پرداخت /piš.par.dāxt/اسم. (= بیعانه)
an advance payment
پیش‌پرده /piš.par.de/اسم. [تئاتر]
curtain-riser: a song sung before the play
پیش‌پیش /piš.piš/صوت. word(s) spoken to call a cat, "Here kitty; kitty, kitty!"
پیش‌پیش‌کردن /piš.piš.kar.dan/ مصدر لازم.
to call a cat
پیشت /pišt/صوت. word used to drive a cat away, "Shoo!", "Scat!"[Us]
پیشتاز /piš.tāz/صفت. avant-garde, front-running, pioneer
express delivery[Br], special delivery[Us] پُستِ پیشتاز

هُنرِ پیشتاز avant-garde art

پیشتر /pi:š.tar/صفت تفضیلی. قید. [از پیش]
1. [*adj*] former, earlier 2. [*adv*] ahead, in front, farther/ further ahead

پیشترها in former times, formerly

◻ پیشترها که تهران به این بزرگی نشده بود زندگی خیلی راحت‌تر بود.
Years ago, when Tehran was a smaller place, life was much easier.

پیشخدمت /piš.xed.mat/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
1. a male servant 2. a waiter 3. a tea boy

پیشخدمتِ زن a waitress, a maid

پیشخدمتِ مَخصوص a valet

سَرپیشخدمت 1. the head waiter 2. the butler

پیش‌خرید /piš.xa.ri:d/اسم. ← پیش‌فروش
buying in advance, forward buying, advance booking

پیش‌خریدکردن /piš.xa.rid.kar.dan/ مصدر متعدی.
to buy sth for future delivery, to make an advance booking

پیشخوان /piš.xān/اسم.
(in a shop) the counter

پیش‌دانشگاهی(ن) /piš.dā.neš.gā.hi/صفت.
pre-university

درس‌های پیش‌دانشگاهی pre-university courses

فَرهنگِ پیش‌دانشگاهی a dictionary designed for students who are seeking entrance into colleges and universities

پیشداوری /piš.dā.va.ri/ اسم.
prejudgement, prejudice

پیشداوری‌کردن /piš.dā.va.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to prejudge sth/ sb

پیش‌درآمد /piš.da.rā.mad/اسم. [موسیقی]
the prelude, the overture

پیش‌دستی /piš.das.ti/اسم.
1. a small plate 2. the act of pre-empting sb/ sth 3. a pre-emptive move

پیشدستی‌کردن /piš.das.ti.kar.dan/ مصدر لازم.
to pre-empt sb/ sth

پیشرفت /piš.raft/اسم.
progress, advance, forward motion

پیشرفت‌کردن /piš.raft.kar.dan/ مصدر لازم.
to progress, to advance, to move forward

پیش رفتن /piš.raf.tan/ مصدر لازم.
to advance, to move forward, to proceed

پیشرفته /piš.raf.te/صفت مفعولی.
advanced, developed

فَناوری پیشرفته advanced technology

کِشورهای پیشرفته developed countries

پیشرو /piš.row/صفت.
pioneering, progressive, forward-looking

پیشروی /piš.ra.vi/اسم.
1. the act of moving forward 2. advance, progress

◻ پیشرویِ نیروهای دشمن دیشب متوقّف شد.
The enemy's advance was brought to a halt last night.

پیشروی‌کردن /piš.ra.vi.kar.dan/ مصدر لازم.
to advance, to move forward

پیش‌زمینه(ن) /piš.za.mi.ne/اسم. [هنر]
the foreground ← پَس‌زمینه

پیش‌ساخته(ن) /piš.sāx.te/صفت مفعولی.
prefabricated, prefab

خانه‌های پیش‌ساخته prefab houses

پیش‌شرط(ن) /piš.šart/اسم.
precondition

پیش‌شماره(ن) /piš.šo.mā.re/اسم. [تلفن]
the national code[Br], the area code[Us]

پیش‌غذا(ن) /piš.ğa.zā/اسم.
starter

پیش‌فاکتور(ن) /piš.fāk.tor/اسم.
(= پُروفرما، ✻ پیش‌بَرگ) a pro forma invoice

پیش‌فرض(ن) /piš.farz/اسم. premise

پیش‌فروش /piš.fo.ruš/اسم. ← پیش‌خرید
the act of selling sth for future delivery, advance sale, advance booking

پیش‌فروش کردن /piš.fo.ruš.kar.dan/ مصدر متعدی.
to sell sth in advance

پیشقدم /piš.qa.dam/ صفت. اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] (= پیشگام)
1. [*adj*] pioneering 2. [*n*] a pioneer

پیشقدم شدن /piš.qa.dam.šo.dan/ مصدر لازم.
to take the initiative, to pioneer

پیش‌قسط(ن) /piš.qest/اسم. [بازرگانی]
a down payment

پیشکار /piš.kār/اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a steward, an agent

پیشکرایه /piš.ke.rā.ye/اسم. ← پَسکرایه
advance payment of freight charges

پیش‌کسوت /piš.kes.vat/اسم. صفت.
[جمع: ~ها، ~ان]
1. [*n*] a senior member of a profession, a doyen 2. [*adj*] veteran

از پیشکسوتانِ کارِ چاپ
a veteran printer

پیشکش /piš.keš/اسم. (= هَدیه)
present, gift, tribute

پیشکش به ... [کتاب]
dedicated to

پیشکش کردن /piš.keš.kar.dan/ مصدر متعدی.
to present sth to sb as a gift, to dedicate sth to sb

پیشگام(ن) /piš.gām/اسم. صفت. [جمع: ~ها، ~ان]
(= پیشقدم)
1. [*n*] a pioneer, a forerunner 2. [*adj*] pioneering

پیشگامانِ نَقّاشیِ نُوین
pioneers of modern painting

پیشگاه /piš.gāh/اسم. (= مَحضر)
the presence of a high-ranking person

در پیشگاهِ عَدلِ اِلهی
in the presence of divine justice

پیش‌گفتار(ن) /piš.gof.tār/اسم. [کتاب]
the preface, introduction, forward, preamble

پیشگو /piš.gu/اسم. [جمع: ~ها، ~گویان]
a predictor, a prognosticator, a soothsayer, an oracle, a fortune teller

پیشگویی /piš.gu.'i/اسم.
prediction, prophecy, prognostication

پیشگیری /piš.gi.ri/اسم.
1. prevention 2. [*med*] prophylaxis, prophylactic treatment

پیشگیری کردن /piš.gi.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to prevent sth from happening, to take preventative action

پیشمرگ /piš.marg/اسم.
1. sb who gives his life to save sb else 2. a Kurdish fighter, a *peshmarg*

پیشمرگِ کسی شدن
to sacrifice one's life for another person

پیشنماز /piš.na.māz/اسم. [اسلام]
the leader of congregational prayers in a mosque

پیش‌نویس(ن) /piš.ne.vis/اسم. (= مُسوَدّه)
a/ the draft of a letter etc

پیش‌نویسِ سوّم
the third draft

پیش‌نویس کردن /piš.ne.vis.kar.dan/ مصدر متعدی.
to draft a proposal etc

پیشنهاد /piš.na.hād/اسم. [جمع: ~ها، ~ات]
1. a suggestion, a proposal, an offer 2. [*Majl*] a motion 3. a bid, a tender

پیشنهادکردن /piš.na.hād.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to suggest/ propose sth, to make a suggestion/ proposal 2. to make a motion 3. to make a bid

پیش‌نیاز(ن) /piš.ni.yāz/اسم.
prerequisite

پیشوا /piš.vā/اسم. [جمع: ~ها، ~یان] (= رَهبر)
a leader

پیشواز /piš.vāz/اسم. (= اِستقبال)
the act of going out to meet and welcome sb
to go out to welcome a person etc به پیشواز کسی رفتن

پیشوند /piš.vand/اسم. [دستور] ← پَسوند
prefix

پیشه /pi.še/اسم. (= کار، حرفه) vocation, craft, métier, profession

پیشه‌ور /pi.še.var/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a craftsman, a tradesman

پیشه‌وران(ن) /pi.še.va.rān/اسم. [جمع پیشه‌ور]
tradesmen, trades people

پیشی[1] /pi.ši/اسم. [کودک] cat, kitten

پیشی[2] /pi.ši/اسم. (= سِبقت) precedence

پیشی‌گرفتن /pi.ši.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to overtake sb, to go into the lead, to take the lead

پیشین /pi.šin/صفت. [ادبی] (= سابق)
1. former, erstwhile 2. ancient
3. front, frontal

پیشینه /pi.ši.ne/اسم. (= سابقه)
1. past records, background
2. a police record, a criminal record

پیشینه‌دار(ن) /pi.ši.ne.dār/صفت. (= سابقه‌دار)
(sb) with a criminal record
a burglar with a criminal record سارقِ پیشینه‌دار

پیشینیان /pi.ši.ni.yān/اسم. [جمعِ پیشینی]
1. people of the antiquity 2. past generations, predecessors

پیغام /pey.ğām/اسم. (= پَیام) message

پیغمبر /pey.ğam.bar/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a prophet (= پیامبر)

پیغمبری /pey.ğam.ba.ri/اسم. (= پیامبری)
a prophet's mission, prophethood
to claim to be a prophet of God ادعایِ پیغمبری کردن

پیف /pif/صوت. Fie! What a stink!

پیک /peyk/اسم. [جمع: ـ‌ها] (= قاصد)
a courier, a messenger

پیک(ف) /pik/اسم.
Spades (in a pack of cards)
the Queen of Spades بی‌بی پیک

پیکاپ(ف) /pi.kāp/اسم. [خودرو] (= وانت)
1. a pickup, a pickup truck, a van
2. the pickup arm of a record-player

پیکار /pey.kār/اسم. combat, battle

پیکارکردن /pey.kār.kar.dan/ مصدر لازم.
to fight, to battle, to engage in combat

پیکان /pey.kān/اسم. arrowhead

پیکانه(ن) /pey.kā.ne/اسم. [فرهنگستان]
arrow (= فِلش)

پیکر /pey.kar/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌آن]
1. body, figure 2. statue

پیکربندی(ن) /pey.kar.ban.di/اسم. [رایانه]
configuration

پیکرتراش /pey.kar.ta.rāš/اسم. [هنر]
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= مُجسّمه‌ساز) a sculptor
a sculptress بانویِ پیکرتراش

پیکرتراشی /pey.kar.ta.rā.ši/اسم.
the art of a sculptor, sculpture (= مُجسّمه‌سازی)

پیکره /pey.ka.re/اسم. (= مُجسّمه، تَندیس)
a statue

پیک‌نیک(ف) /pik.nik/اسم. picnic

پیک‌نیک رفتن /pik.nik.raf.ta/مصدر لازم.
to go on a picnic

پیگرد(ن) /pey.gard/اسم. legal action, prosecution
legal action پیگردِ قانونی
□ متخلّفان موردِ پیگردِ قانونی قرار خواهند گرفت. *Violators will be prosecuted.*

پی‌گرفتن /pey.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
to pursue a matter, to follow sth up

پی‌گم‌کردن /pey.gom.kar.dan/ مصدر لازم.
to try to mislead one's pursuers

پیگیر /pey.gir/ صفت.
persistent, unrelenting

پیگیری /pey.gi.ri/ اسم.
follow-up action, follow-through

پیل ^۱ /pi:l/ اسم. [ادبی] (= فیل)
elephant

پیل ^۲ (ف) /pi:l/ اسم. [برق] (= باتری)
cell, battery

پیلوت (ف) /pi.lot/ اسم. (= شَمعک)
pilot-light: a small flame that burns continuously in a gas cooker etc

پیله /pi.le/ اسم.
the cocoon of an insect

پیلهٔ کِرمِ اَبریشم — silkworm cocoon(s)

پیله‌کردن /pi.le.kar.dan/ مصدر لازم. (= گیر دادن)
to pester sb

پیله‌ور /pi.le.var/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a peddler^Br / a pedlar^Us

پیمان /pey.mān/ اسم.
pact, treaty, compact, contract

پیمانِ ژنو — the Geneva convention

پیمان‌شکن /pey.mān.še.kan/ صفت. [ادبی]
unfaithful

یارِ پیمان‌شکن [ادبی] — a fickle lover

پیمانکار /pey.mān.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] (= مُقاطعه‌کار)
a contractor

پیمانکاری /pey.mān.kā.ri/ اسم.
1. the act of undertaking (= مُقاطعه‌کاری) jobs under contract 2. contract work

پیمان‌نامه (ن) /pey.mān.nā.me/ اسم.
a written contract

پیمانه /pey.mā.ne/ اسم.
1. cup, goblet 2. measuring-cup

پیمانی /pey.mā.ni/ صفت.
working under contract, contractual

کارمندِ پیمانی — sb who has been employed for a limited period of time

پیمبر /pa.yom.bar/ ← پیامبر

پیمودن /pey.mu.dan/ مصدر متعدی. [ادبی]
1. to measure sth 2. to traverse a stretch of land, to trek, to cover

◻ تا شبانگاه به مقصد رسیدیم راه درازی پیمودیم.
We trekked a long way until we finally reached our destination at nightfall.

پینکی /pi.na.ki/ اسم. [گفتار] (= چُرت)
catnap, snooze

پینکی رفتن /pi.na.ki.raf.tan/ مصدر لازم.
to snooze (esp while one is sitting or standing)

پینگ‌پنگ (ف) /ping.pong/ اسم. [ورزش]
ping-pong, table tennis

توپِ پینگ‌پُنگ — a ping-pong ball

راکتِ پینگ‌پُنگ — ping-pong bat(s)

پی‌نوشت (ن) /pey.ne.vešt/ اسم.
1. a marginal note 2. end-note(s)

پینه /pi.ne/ اسم. (= وَصله)
1. callus 2. patch

پینه بستن /pi.ne.bas.tan/ مصدر لازم.
(of skin) to become callous

پینه‌بسته /pi.ne.bas.te/ صفت.
callous

پینه‌دوز /pi.ne.du:z/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
1. a cobbler 2. lady bug (= کفش‌دوز)

پیوره (ف) /pi.yo.re/ اسم. [پزشکی]
pyorrhoea^Br, pyorrhea^Us

پیوست /pey.vast/ اسم. قید.
1. [*n*] enclosure, addendum, attachment 2. [*adv*] attached

◻ پیوستْ تصویرِ نامهٔ قبلی ارسال می‌گردد.
Attached you will find a photocopy of our previous letter.

پیوستگی /pey.vas.te.gi/ اسم.
the state of being connected, connection, attachment, affinity

پیوستن /pey.vas.tan/ مصدر لازم.
1. to join an organisation etc
2. to adhere to a treaty etc

پیوسته /pey.vas.te/ صفت. قید.
1. [*adj*] adjoining, connected
2. permanent 3. [*adv*] continuously, continually, permanently, always
عُضوِ پیوستهٔ فَرهنگستان a permanent member of the Academy

پیوند /pey.vand/ اسم.
1. link, connection, bond 2. [*bot*] graft
پیوندِ اِسکنه‌ای [کشاورزی] wedge grafting
پیوندِ زَناشویی the bond of matrimony
پیوندِ شِکمی [کشاورزی] T-budding
پیوندِ عُضو [پزشکی] organ transplant

پیوند زدن /pey.vand.za.dan/ مصدر متعدی.
1. to graft sth onto sth else 2. to transplant an organ

پیوندی /pey.van.di/ صفت.
1. grafted 2. transplanted

پیه /pih/ اسم.
tallow (usu made from sheep's fat)

پیه‌سوز /pih.suz/ اسم. [قدیم] an oil lamp (esp one burning tallow)

ت، تـ، ـتـ، ـت

ت[1] /te/ اسم. 4th letter of the Persian alphabet

ت[2(ف)] /te/ اسم. 1. T square 2. a mop in the shape of a T

تِ و تَخته a drawing board and its accessories

تِ کشیدن to mop the floor etc

تئاتر(ف) /te.'ātr/ اسم. نیز تآتر
(= ۱. ❋ نمایش ۲. ❋ نمایش‌سرا)
1. theatre[Br]/ theater[Us], drama
2. a building or hall where plays are performed, theatre[Br]/ theater[Us], playhouse

تئاتری /te.'āt.ri/ صفت. نیز تآتری (= نمایشی)
theatrical, dramatic

تئودولیت(ف) /te.'o.do.lit/ اسم. [مهندسی]
theodolite

تئوری(ف) /te.'o.ri/ اسم. (= ❋ نَظریّه) theory

تئوریسین(ف) /te.'o.ri.si.yan/ اسم.
a theorist/ theoretician (= ❋ نظریّه‌پرداز)

تئوریک(ف) /te.'o.rik/ صفت. (= ❋ نَظری)
theoretic, theoretical

تآتر /te.'ātr/ ← تئاتر

تآتری /te.'āt.ri/ ← تئاتری

تا /tā/ اسم. 1. one unit of a countable object
2. fold, crease

چندتا؟ How many?

چندتایی a few

□ دو دوتا چهار تا.
Two times two makes four.

تا[2] /tā/ حرف. 1. to, so far as 2. till, until
3. so that

«از اینجا تا ابدیّت»
" From Here to Eternity "

از صُبح تا شَب from morning till/ to night

تا اندازه‌ای to a certain extent, somewhat

تااین‌که until (such time as)

تابه‌حال، تاکنون up to now, so far

□ پدر بزرگم می‌گوید سحرخیز باش تا کامروا شوی.
If you want to succeed, start your day bright and early. That's what Grandpa always says.

تا[3] /tā/ اسم. the formal name of the letter «ت»

تا تایِ تَمَت to the very end

تائب /tā.'eb/ صفت. [ادبی] نیز تایب (= توبه‌کار)
penitent, repentant

تاب /tāb/ اسم. (= طاقت) 1. endurance, staying power, resistance 2. a swing

تاب آوردن /tā.bā.var.dan/ مصدر لازم.
to endure hardship etc, to withstand, to resist

تاب نیاوردن not to be able to withstand a force, to give way, to give

تابان /tā.bān/ صفت. shining, radiant
کِشورِ خورشیدِ تابان (= ژاپن)
Land of the Rising Sun

تاباندن /tā.bān.dan/ مصدر متعدی.
1. to direct rays of light onto sth, to shine [vt] 2. to heat sth until it begins to glow

تاب‌بازی /tāb.bā.zi/ اسم. نیز تاب‌سَواری
(of children) riding on a swing

تاب برداشتن /tāb.bar.dāš.tan/ مصدر لازم.
(usu of wooden objects) to warp

تابتا /tā.be.tā/ صفت. نیز تابه‌تا
(of a pair of things) ill-matched, ill-mated

تاب خوردن /tāb.xor.dan/ مصدر لازم.
to swing

تاب دادن /tāb.dā.dan/ مصدر متعدی.
to curl sth, to twist sth, to swing sth
□ پهلوان روی صندلی نشسته بود و نوک سبیل‌هایش را تاب می‌داد.
The champion wrestler was sitting on a chair, twirling his moustache.

تابداده /tāb.dā.de/ صفت. curled
سِبیل‌های تاب‌داده curled mustachios

تابدار /tāb.dār/ صفت. [ادبی] curly, curling, wavy, undulating
گیسوانِ تابدار wavy tresses

تابستان /tā.bes.tān/ اسم. (the) summer

تابستانی /tā.bes.tā.ni/ صفت. (= صِیفی)
pertaining to summer, summer
لِباسِ تابستانی summer clothes, summer wear
میوه‌های تابستانی summer fruit(s)

تاب‌سواری /tāb.sa.vā.ri/ اسم. ← تاب‌بازی

تابش /tā.beš/ اسم. 1. the act of radiating 2. radiation, glow
تابشِ فَرابَنفش ultraviolet rays
تابشِ فُروسرخ infrared rays

تابشگر /tā.beš.gar/(ن) اسم. [فیزیک]
an object giving off radiation, a radiator

تابع /tā.be'/ اسم. [جمع: اَتباع، تَبَعه، تَوابِع]
1. a subject/ national/ citizen (of a country)
2. a follower, a subordinate
3. [*math*] function
تابعِ اَولیّه [ریاضی] antiderivative
تابعِ دَرجه دُوّم [ریاضی] quadratic function

تابعیّت /tā.be.'iy.yat/ اسم. citizenship, nationality
تابعیّت دوگانه dual citizenship

تابلو(ف) /tāb.lo/ اسم. 1. picture, painting, canvas 2. tableau 3. sign 4. [*col*] sth eye-catching
تابلوی اِعلانات a bulletin board[Br], a noticeboard[Us]
تابلوی بَرق switchboard
تابلوی راهنما signpost, signboard
تابلوی نَقّاشی painting, canvas

تابلوساز /tāb.lo.sāz/ اسم. 1. a sign painter 2. a painter, an artist

تابناک /tāb.nāk/ صفت. radiant, shining

تابندگی /tā.ban.de.gi/ اسم. the state of being radiant, radiance

تابنده /tā.ban.de/ صفت. radiant, glowing, shining

تابو(ف) /tā.bu/ اسم. taboo

تابوت /tā.but/ اسم. coffin, casket

تابه /tā.be/ اسم. (= ماهیتابه) a frying pan

تابه‌تا /tā.be.tā/ ← تابتا

تابیدن /tā.bi.dan/ مصدر لازم/متعدی.
1. to shine, to glow, to radiate
2. [vt] to twist/ twirl sth, to spin yarn etc

تابیده /tā.bi.de/ صفت. spun, twisted

تاپ(ف) /tāp/ صفت. [گفتار] top, first-class

تاتار /tā.tār/ اسم. [سابق] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a native of Tartary in Central Asia, a Tartar

تاتو /tā.tu/ اسم. [جانورشناسی] pony

تاتی /tā.ti/ اسم. [کودک] toddling

تاتی‌کردن /tā.ti.kar.dan/ مصدر لازم.
(of a child) to toddle

تأثّر /ta.'as.sor/ اسم. [جمع: ـات] (= اندوه)
sadness, sorrow, grief

تأثّرآور /ta.'as.so.rā.var/ صفت.
causing sorrow, touching, sorrowful, sad

تأثیر /ta'.si:r/ اسم. [جمع: ـات]
1. impression 2. effect 3. influence

بی‌تأثیر / خالی از تأثیر (= بلااثر)
with no effect, without effect, ineffectual

□ تأثیر تمدّنِ غرب بر زندگی ایرانیان موضوعی است قابلِ مطالعه.
The influence of Western civilization on the life of Iranians should be made the subject of a study.

تأثیرپذیر /ta'.sir.pa.zir/ صفت.
impressionable

تأثیر داشتن /ta'.sir.daš.tan/ مصدر لازم.
to have an effect, to prove effective

تأثیرکردن /ta'.sir.kar.dan/ مصدر لازم.
to prove effective

تأثیرگذار /ta'.sir.go.zār/ صفت. impressive

تأثیرگذاشتن /ta'.sir.go.zāš.tan/ مصدر لازم.
to leave a good/ bad impression on sb

تاج /tāj/ اسم. (= افسر) 1. crown
2. the comb of a cock 3. the crest on the top of a bird's head

تاجِ خورشید — the corona
تاجِ دَندان — the crown of a tooth
تاجِ گُل — a floral tribute in the form of a crown

تاج‌خروسی /tāj.xo.ru.si/ اسم. [گیاه‌شناسی]
cock's-comb

تاجدار /tāj.dār/ صفت. wearing a crown, crowned

تاجر /tā.jer/ اسم. [جمع: ـها، ـان، تُجّار]
(= بازرگان) a merchant, a trader, a businessman

تاجرپیشه /tā.jer.pi.še/ صفت. concerned with making money, mercenary

تاجگذاری /tāj.go.zā.ri/ اسم. coronation

تاج‌ملوک /tāj.mo.luk/ اسم. [گیاه‌شناسی]
(= تاج‌الملوک) columbine, aquilegia

تاج و تخت /tā.jo.taxt/ اسم.
1. the physical symbols of a king's authority: the crown and the throne 2. kingship

تاجیک /tā.jik/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a native of Tajikistan, a Tajik

تاجیکی /tā.ji.ki/ صفت. اسم. 1. pertaining to Tajikistan, Tajik 2. a dialect of Persian spoken in Tajikistan, Tajik, Tajiki

تاخت /tāxt/ اسم. 1. galloping of a horse etc 2. gallop

به تاخت (= چهارنَعل) at full gallop, with utmost speed

تاخت‌زدن /tāxt.za.dan/ مصدر متعدی.
[گفتار] to exchange sth for another, to barter

تاخت‌کردن /tāxt.kar.dan/ مصدر لازم.
(= چهارنَعل رفتن) to go at a gallop, to gallop

تاختن /tāx.tan/ مصدر لازم/متعدی.
1. [*vi*] to gallop, to rush forward
2. [*vt*] to attack a country etc

تاخت و تاز /tāx.to.tāz/ اسم. foray(s), onslaught(s), incursion(s)

□ تاخت و تازِ نیروهای بیگانه در میهن ما سال‌ها ادامه داشت.
Foreign troops continued to make forays into our country for many years.

تاخوگراف(ف) /tā.xo.ge.rāf/ اسم. [خودرو]
tachograph

تأخیر /ta'.xir/ اسم. (= دیرکرد) being late, delay, tardiness, procrastination

به تأخیر افتادن — to be delayed, to become overdue

به تأخیر انداختن to delay sth, to put off sth, to postpone sth

تأخیر داشتن /ta'.xir.dāš.tan/ مصدر لازم. نیز تأخیر کردن to be late, to be delayed, to be overdue

تأدیب /ta'.dib/ اسم. the act of correcting sb's bad manners, disciplinary punishment

تأدیبی /ta'.di.bi/ صفت. pertaining to correction of character, correctional, corrective

حَبسِ تأدیبی a 'correctional' prison term

تأدیه /ta'.di.ye/ اسم. the act of paying or paying back, making a payment

تار[1] /tār/ صفت. 1. dim, dark, murky 2. blurred, out of focus

تار[2] /tār/ اسم. 1. cord, string 2. (in a loom) warp 3. a stringed musical instrument popular in Iran, the *tar*

تارِ صوتی /sow-/ vocal cord(s)

تارِ عَنکبوت cobweb

تارِ مو a single hair

تار و پود warp and woof (weft)

تارآوا(ن) /tā.rā.vā/ اسم. [کالبدشناسی] (= تارِ صوتی) vocal cord(s)

تاراج /tā.rāj/ اسم. (= چپاول) plunder, pillage

به تاراج رفتن to be plundered/ pillaged

تارزن /tār.zan/ اسم. a player of the tar, a tar-player

تار زدن /tār.za.dan/ مصدر لازم. to play the tar

تارک /tā.rak/ اسم. the highest point of anything, the top, the crest, the pinnacle

تارک‌دنیا /tā.rek.don.yā/ اسم. [مسیحیت] [جمع: ~ها] a hermit, a monk

زَنِ تارک‌دنیا a nun

تار و مار /tā.ro.mār/ صفت. disintegrated, cut to pieces, decimated, annihilated

تار و مار کردن /tā.ro.mār.kar.dan/ مصدر متعدی. to decimate the enemy etc, to annihilate sth

تاری /tā.ri/ اسم. (of eyesight) the state of being blurred, dimness

تاریخ /tā.rix/ اسم. [جمع: ~ها، تَواریخ] 1. history 2. a history book 3. date

بدونِ تاریخ (of a letter etc) undated

به تاریخِ اِمروز bearing today's date, dated today

تاریخِ اُروپا the history of Europe

تاریخِ ایران در ۱۰ جلد the history of Iran in ten volumes

تاریخِ فَرنگی the date according to the Gregorian calendar

تاریخِ باستان ancient history

تاریخِ شَمسی the date according to the Iranian solar calendar

تاریخِ قَمری the date according to the Islamic lunar calendar

تاریخِ مُعاصر contemporary history, modern history

□ تاریخ قضاوت خواهد کرد. *History will be the judge.*

تاریخچه /tā.rix.če/ اسم. a short history of sth

تاریخچهٔ پَرچمِ ایران a brief history of the Iranian flag

تاریخدان /tā.rix.dān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= مُورّخ) a historian

تاریخگذاری(ن) /tā.rix.go.zā.ri/ اسم. the act of determining the date of sth, dating

تاریخ گذاشتن /tā.rix.go.zāš.tan/ مصدر متعدی. to date a letter etc

تاریخ‌گرایی(ن) /tā.rix.ge.rā.'i/ اسم. (= تاریخیگری) historicism

تاریخ‌نگار /tā.rix.ne.gār/ اسم. نیز تاریخ‌نویس [جمع: ـ‌ها، ـان] a chronicler, a historian
تاریخی /tā.ri.xi/ صفت. historic, historical
اَسنادِ تاریخی historical documents
یک روزِ تاریخی a historic day
تاریخیگری(ن) /tā.ri.xi.ga.ri/ اسم. (= تاریخ‌گرایی) historicism
تاریک /tā.ri:k/ اسم. 1. dark, dim, unlit, murky 2. obscure
تاریک شدنِ هَوا to get/ grow dark
تاریک‌اندیشی(ن) /tā.ri.kan.di.ši/ اسم. obscurantism
تاریکخانه /tā.rik.xā.ne/ اسم. 1. a photographic darkroom 2. a dark and secret chamber
تاریک‌کردن /tā.rik.kar.dan/ مصدر متعدی. to darken a room etc
تاریک و روشن /tā.ri.ko.row.šan/ صفت. semi-dark, twilit
هَوای تاریک و روشن twilight, dusk
تاریکی /tā.ri.ki/ اسم. darkness, dark, obscurity
در تاریکی in the dark, in darkness
تَرسِ از تاریکی fear of darkness
◻ چرا شما دو نفر توی تاریکی نشسته‌اید؟ *Why are you two sitting in the dark?*
تازاندن /tā.zān.dan/ مصدر متعدی. 1. to push a horse to gallop at full speed 2. to act recklessly (when one is in a position of authority)
تازدن /tā.za.dan/ مصدر متعدی. to fold sth
تاشدن /tā.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to fold up/ away 2. to bend
تاکردن[1] /tā.kar.dan/ مصدر متعدی. to fold paper, cloth etc
تاکردن[2] /tā.kar.dan/ مصدر لازم. [گفتار] to treat sb well/ badly etc

تازگی /tā.ze.gi/ اسم. 1. freshness 2. novelty
به تازگی (= تازگی‌ها، اخیراً) recently
◻ این‌که تازگی ندارد. *This is nothing new.*
تازگی‌ها /tā.ze.gi.hā/ قید. [جمعِ تازگی] recently, lately
تازه /tā.ze/ صفت. اسم. قید. 1. [*adj*] fresh 2. new, novel 3. [*n*] sth new 4. [*adv*] recently, just
تازه‌های هُنر news from the world of art
شیرِ تازه fresh milk
کارِ تازه [موسیقی] a new composition
◻ تازه چه خبر؟ *What's new? What's up?*
تازه‌به‌دوران‌رسیده /tā.ze.be.dow.rān.resi.de/ صفت. (= نوکیسه) nouveau riche
تازه‌دم /tā.ze.dam/ صفت. (of tea) freshly brewed
تازه‌کار /tā.ze.kār/ صفت. green, inexperienced, novice
تازه‌نفس /tā.ze.na.fas/ صفت. fresh
سَربازانِ تازه‌نفس fresh troops
تازه‌وارد /tā.ze.vā.red/ صفت. newly arrived
آدمِ تازه‌وارد a newcomer
تازی[1] /tā.zi/ اسم. [جانورشناسی] نیز سَگِ تازی hound, greyhound
تازی[2] /tā.zi/ صفت. [جمع: ـ‌ها، ـان] (= عَرَبی) 1. [*adj*] Arabic, Arabian, Arab [*bef. n*] 2. [*n*] an Arab
اَسبِ تازی an Arabian horse
تازیانه /tā.zi.yā.ne/ اسم. [ادبی] (= شلّاق) whip, scourge
تاس[1] /tās/ اسم. ← طاس[1]
تاس[2] /tās/ اسم. ← طاس[2]
تأسّف /ta.'as.sof/ اسم. 1. regret 2. sorrow
◻ اَسبابِ تأسّف است. *It is a matter for regret.*

تأسّف‌آور /ta.'as.so.fā.var/ صفت.
regrettable, deplorable, pitiable

تأسّف خوردن /ta.'as.sof.xor.dan/ مصدر لازم.
to regret sth, to deplore sth, to feel sorry for sb/ sth

تاس‌کباب /tās.ka.bāb/ اسم. ← طاس‌کباب

تاس‌ماهی /tās.mā.hi/ اسم. [آبزی]
(= ماهیِ خاویار) sturgeon

تاسوعا /ta.su.'ā/ اسم. [اسلام]
Tasu'a: the 9th day of Moharram which precedes Ashura, the anniversary of the martyrdom of Imam Hosein/ Hussein; both are days of solemn mourning for Shiites.

تاسیدن /tā.si.dan/ مصدر لازم.
1. to feel sick 2. (of sb's colour) to darken

تاسیده /tā.si.de/ صفت مفعولی.
(of sb) looking sickly

تأسیس /ta'.sis/ اسم. [جمع: ـات]
1. the act of establishing sth, founding 2. establishment, foundation

تَأسیس ۱۳۶۲ Founded 1362/ 1983.

تأسیسات /ta'.si.sāt/ اسم. [جمعِ تأسیس]
1. installations 2. (a building's) heating and cooling system, utilities

مُهندسِ تَأسیسات a utilities engineer

تأسیس کردن /ta'.sis.kar.dan/ مصدر متعدی.
to establish a company etc, to found sth, to start sth

تاشو /tā.šow/ صفت.
folding, collapsible, foldaway

تختخوابِ تاشو a foldaway bed

صَندلیِ تاشو a folding chair

عَصایِ تاشو a collapsible walking-stick

تاغ /tāǧ/ اسم. [گیاه‌شناسی]
saxaul

تافتون /tāf.tun/ اسم. ← نانِ تافتون

تافته /tāf.te/ اسم. [پارچه]
a type of fine silken fabric, ***taffeta***

● اصلِ واژهٔ انگلیسی **تافتهٔ** فارسی است.

تافتهٔ جُدابافته [ضرب‌المثل]
one who thinks he or she is sb special and expects preferential treatment (*ex tr* = a specially woven taffeta)

تاق /tāq/ صفت. نیز طاق[۲]
odd (the opposite of even)

تاقدیس(ن) /tāq.di:s/ اسم. [زمین‌شناسی]
← ناودیس
anticline, upfold

تاک /tā:k/ اسم. [گیاه‌شناسی/ ادبی] (= مو، رَز)
vine, grapevine[Us]

تاکتیک(ف) /tāk.tik/ اسم.
tactic, stratagem

تاکتیکی /tāk.ti.ki/ صفت.
tactical

عَقب‌نشینیِ تاکتیکی a tactical retreat

تاکستان /tā.kes.tān/ اسم. [ادبی] (= موستان)
vineyard

تاکسی(ف) /tāk.si/ اسم.
taxi, taxicab, cab

ایستگاهِ تاکسی a taxi rank, a taxi stand

تاکسیِ آژانس a private taxi, a minicab

تاکسیِ تِلفنی a radio cab

تاکسیِ نارنجی a shared taxi

رانندهٔ تاکسی a/ the taxi-driver, a/ the cabby/ cabbie

تاکسیِ دَربست کرایه کردن
to hire a cab

تاکسی گرفتن to take a taxi

□ با تاکسی آمدم. *I came by taxi.*

تاکسی‌درمی(ف) /tāk.si.der.mi/ اسم.
(= ❋ آکندسازی) taxidermy

تاکسی‌درمیست(ف) /tāk.si.der.mist/ اسم.
(= ❋ آکندساز) a taxidermist

تاکسی‌متر(ف) /tāk.si.metr/ اسم.
taximeter, meter

تاکن(ن) /tā.kon/ اسم. [چاپ]
a folding machine, a folder

تأکید /ta'.kid/ اسم.
1. the act of emphasizing sth 2. emphasis

با تَأکید emphatically

تأکید از من است (در مقاله‌های تحقیقی)
My italics

تأکیدکردن /ta'.kid.kar.dan/ مصدر لازم.
to emphasize a point etc, to stress
◻ روی این نکتهٔ مهم هرقدر تأکید بشود بازهم کم است.
The importance of this point cannot be over-emphasized.

تالاب /tā.lāb/ اسم.
1. a natural pond, mere
2. wetlands
تالاب‌های طبیعیِ گیلان — the natural wetlands of Gilan

تالار /tā.lār/ اسم. [معماری]
a very large room, hall, auditorium[Us]
تالارِ اجتماعات — an assembly hall
تالارِ پذیرایی — a banquet hall
تالارِ کُنسرت — a concert hall

تالاسمی(ف) /tā.lā.se.mi/ اسم. [پزشکی]
thalassaemia[Br], thalassemia[Us]

تألّم /ta.'al.lom/ اسم.
1. the feeling of pain
2. grief, sorrow

تألیف /ta'.lif/ اسم. [جمع: ~ات]
1. the act of compiling a book etc, compilation, authorship 2. a compilation, a compiled work
تألیفِ ... — (written/ compiled) by

تألیف‌کردن /ta'.lif.kar.dan/ مصدر متعدی.
to compile a dictionary etc, to write a book etc.

تألیفی /ta'.li.fi/ صفت. (= تألیف‌شده)
compiled, written
◻ این کتاب یک اثرِ تألیفی است نه ترجمه.
This book is a work of original authorship, not a translation.

تامّ /tā:m(m)/ صفت.
full, complete
اِختیاراتِ تامّ — full authority, full powers

تام‌الاختیار /tā.mol.ex.ti.yār/ صفت.
fully authorized, fully empowered, with full authority

تامپون(ف) /tām.pon/ اسم. [پزشکی]
cotton wool swab(s)

تأمّل /ta.'am.mol/ اسم. [جمع: ~ات]
1. the act of contemplating sth
2. contemplation, meditation
تأمّلاتِ شاعرانه — poetical meditations

تأمّل‌کردن /ta.'am.mol.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to contemplate, to meditate, to deliberate 2. to wait, to linger

تأمین /ta'.min/ اسم.
1. the act of providing safety and security
2. supplying goods etc
تأمینِ اجتماعی — social security

تأمینات /ta'.mi.nāt/ اسم. [سابق] [جمعِ تأمین]
(= اِدارهٔ آگاهی)
the Criminal Investigation Department[Br] (CID), detective bureau[Us]

تأمین‌کردن /ta'.min.kar.dan/ مصدر متعدی.
to secure sth, to provide sth, to supply sth

تاندون(ف) /tāndon/ اسم. [کالبدشناسی]
(= زَردپی)
tendon(s)

تانژانت(ف) /tān.žān.tānt/ اسم. [ریاضی]
tangent

تانک(ف) /tānk/ اسم. [نظامی]
tank
تانکِ شِرمن — a (General) Sherman tank, a Sherman

تانکر(ف) /tān.ker/ اسم. [خودرو]
a road tanker
تانکرِ حاملِ بنزین — a petrol[Br]/ gasoline[Us] tanker
◻ درخت‌های وسطِ بزرگراه را با تانکر آب می‌دهند.
The trees planted in the central reservation[Br] of the motorway (in the highway median[Us]) are irrigated by a water lorry[Br] (truck[Us]).

تانگو(ف) /tān.go/ اسم. نیز رَقصِ تانگو
the tango

تانگوی آرژانتینی the Argentinian tango

تأنّی /ta.'an.ni/ اسم. slowness, deliberateness

با تأنّی slowly and deliberately

تاوان /tā.vān/ اسم. compensation, damages

▫ من دارم تاوانِ اشتباهاتم را می‌پردازم.
I am paying for my mistakes.

تاوان دادن /tā.vān.dā.dan/ مصدر متعدی. to pay damages/ compensation

تاول /tā.val/ اسم. blister(s)

تاول زدن /tā.val.za.dan/ مصدر لازم. to blister

تاول‌زده /tā.val.za.de/ صفت مفعولی. blistered

دست‌های تاول‌زده blistered hands

تاون(ن) /tā.van/ اسم. [فرهنگستان] (= فِر) an/ the oven

تأویل /ta'.vi:l/ اسم. [جمع: ~ات] the act of interpreting a text etc, interpretation, explanation

تأهّل /ta.'ah.hol/ اسم. ⟵ تجرّد the state of being married, married life

تایب /tā.yeb/ صفت. ← تائب

تایپ(ف) /tāyp/ اسم. (= ماشینِ تَحریر) typewriter

تایپ‌کردن /tāyp.kar.dan/ مصدر متعدی. to type a letter etc (= ماشین کردن)

تایپیست(ف) /tāy.pist/ اسم. [جمع: ~ها] a typist (= ماشین‌نویس)

خانم ماشین‌نویس a lady typist

تایر(ف) /tā.yer/ اسم. [خودرو] (= لاستیک) tyre[Br]/ tire[Us]

تأیید /ta'.yid/ اسم. [جمع: ~ات] 1. the act of confirming sth/ sb 2. confirmation, affirmation, endorsement

با تأییداتِ خُداوندِ مُتعال with the blessings of God Almighty

تأییدکردن /ta'.yid.kar.dan/ مصدر متعدی. نیز موردِ تأیید قرار دادن to confirm a statement etc, to affirm that a statement is true

تأییدیّه /ta'.yi.diy.ye/ اسم. an official letter confirming the validity of a document, a written confirmation

تب /tab/ اسم. [پزشکی] a high body temperature, fever

تَبِ روده‌ای (= تیفوئید) typhoid

تَبِ زَرد yellow fever

تَبِ مالت Malta fever

تَبِ نوبه /-now-/ (= مالاریا) malaria

تَبِ یونجه hay fever

تَب و تاب excitement, frenzy

به مَرگ گرفتن تا به تَب راضی شود. [ضرب‌المثل] to cause sb to choose the lesser of two evils (*ex tr* = to confront sb with the threat of death in order to make him/ her consent to fever)

تب‌آلود /ta.bā.lud/ صفت. feverish

تبادل /ta.bā.dol/ اسم. the act of exchanging sth for another, an exchange

تَبادلِ آتش [نظامی] exchange of fire

تَبادُلِ نَظر an exchange of views, a discussion

تَبادلِ یونی [فیزیک] ion exchange

تبار /ta.bār/ اسم. lineage, descent, pedigree

▫ من از تبارِ شاعرانِ باستانم.
I am a descendant of a line of ancient poets.

تبانی /ta.bā.ni/ اسم. a secret agreement/ deal, collusion

تبانی‌کردن /ta.bā.ni.kar.dan/ مصدر لازم. to collude with sb in doing sth

تباه /ta.bāh/ صفت. spoiled, rotten, gone bad, decayed

تباه شدن /ta.bāh.šo.dan/ مصدر لازم.
to spoil, to rot, to go bad, (= فاسد شدن) to go to waste

تباه کردن /ta.bāh.kar.dan/ مصدر متعدی.
to spoil sth, to waste sth

تباهی /ta.bā.hi/ اسم. [ادبی] decay, rot, corruption

تب‌بر /tab.bor/ صفت. [پزشکی] febrifugal, anti-febrile, antipyretic

داروی تَب‌بر a febrifuge

تبّتی /tab.ba.ti/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Tibet, Tibetan
2. [*n*] a native of Tibet, a Tibetan

تبحّر /ta.bah.hor/ اسم. (= اُستادی) mastery, proficiency

تبخال /tab.xāl/ اسم. [پزشکی] cold sore(s)

تبختر /ta.bax.tor/ اسم. a show of self-importance, haughtiness, swagger

با تَبختر haughtily

تبخیر /tab.xir/ اسم. [فیزیک] evaporation

◻ گرمایِ خورشید باعثِ تبخیرِ آب می‌شود.
The heat of the sun causes water to evaporate.

تبخیر شدن /tab.xir.šo.dan/ مصدر لازم.
to evaporate

تبخیر کردن /tab.xir.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cause sth to evaporate

تب داشتن /tab.daš.tan/ مصدر لازم.
to have a fever, to run a temperature

تبدیل /tab.di:l/ اسم. 1. conversion, transformation 2. [*elec*] a two-way switch

تَبدیلِ اَرز converting foreign currency into local currency and vice versa

تبدیل شدن /tab.dil.šo.dan/ مصدر لازم.
to convert to, to change to, to be transformed into

تبدیل کردن /tab.dil.kar.dan/ مصدر متعدی.
to convert sth to sth else, to change sth to sth else

تبذیر /tab.zir/ اسم. the act of squandering money etc, profligacy

تبر /ta.bar/ اسم. axe[Br]/ ax[Us], hatchet

تبرئه /tab.ra.'e/ اسم. acquittal, exoneration

تبرئه شدن /tab.ra.'e.šo.dan/ مصدر لازم.
to be acquitted, to be exonerated

تبرئه کردن /tab.ra.'e.kar.dan/ مصدر متعدی.
to acquit sb

تبرّا /ta.bar.rā/ ← تبرّی

تبرزین /ta.bar.zin/ اسم. battle-axe

تبرّک /ta.bar.rok/ اسم. the act of blessing sb/ sth

تبرّی /ta.bar.rā/ اسم. نیز تبرّا disavowal

تبرید /tab.ri:d/ اسم. (= سردسازی)
1. cooling, refrigeration 2. a refreshing drink offered to cool the body

تبریزی /tab.ri.zi/ صفت. اسم. [جمع: ـها، ـان]
1. [*adj*] pertaining to the city of Tabriz, of Tabriz, Tabrizi 2. [*n*] a native of Tabriz, a Tabrizi 3. [*bot*] poplar

تبریک /tab.ri:k/ اسم. [جمع: ـات]
congratulation(s), felicitation(s)

تَبریکِ سالِ نو /now-/ New Year greetings/ felicitations

تبریک گفتن /tab.rik.gof.tan/ مصدر لازم.
to congratulate sb on sth, to offer one's felicitations

◻ صمیمانه تبریک عرض می‌کنم.
May I offer you my sincerest congratulations?

تبسّم /ta.bas.som/ اسم. (= لَبخند) smile

تبسّمِ شاد a happy smile

تبسّم کردن /ta.bas.som.kar.dan/ مصدر لازم.
to smile (= لَبخند زدن)

تبصره /tab.se.re/ اسم. note (added to an article in bills, contracts etc), clause, proviso

تبعه /ta.ba.'e/ اسم. [جمع: ـها، اَتباع] a subject, a national, a citizen

اَتباعِ بیگانه/ خارجی foreign nationals, expatriates, aliens

تبعیّت /ta.ba.'iy.yat/ اسم. (= پیروی) following sb's orders or example

به تَبعیّت از جنابِ عالی following your example

تبعید /tab.'i:d/ اسم. 1. the act of sending sb to a forced exile 2. exile, banishment

تبعید شدن /tab.'id.šo.dan/ مصدر لازم. to be sent into exile, to be banished, to be exiled

تبعید کردن /tab.'id.kar.dan/ مصدر متعدی. to banish/ exile sb to ...

تبعیدگاه /tab.'id.gāh/ اسم. the place of exile

تبعیدی /tab.'i.di/ اسم. صفت. [جمع: ـها، ـان] 1. a person sent into exile, an exiled person, an exile 2. [*adj*] exiled, banished

تبعیض /tab.'i:z/ اسم. discrimination, favouritism[Br]

تَبعیضِ نژادی racial discrimination

تَبعیض قایل شدن to discriminate against sb, to practise discrimination

تب کردن /tab.kar.dan/ مصدر لازم. to contract a fever, to become feverish

تبلور /ta.bal.vor/ اسم. crystallization

تبلور بخشیدن to crystallize

تبلیغ /tab.li:ğ/ اسم. [جمع: ـات] 1. propaganda 2. publicity, advertising 3. proselytizing

تبلیغات /tab.li.ğāt/ اسم. [جمع تبلیغ] 1. propaganda 2. publicity, advertising, promotion 3. propagation (of a belief)

سازمانِ تَبلیغاتِ اِسلامی the Organization for the Propagation of Islam

تبلیغاتی /tab.li.ğā.ti/ صفت. pertaining to publicity or propaganda, publicity [*bef. n*], promotional

بَرنامهٔ تَبلیغاتی a publicity campaign

جَنگِ تَبلیغاتی a propaganda war

مَوادِ تَبلیغاتی promotional material

تبلیغ کردن /tab.liğ.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to publicize sth, to promote a product etc, to advertise 2. to proselytize for a belief

◻ یادت باشد که من برای کتابت خیلی تبلیغ کردم، ها.

Don't forget that I have been promoting your book to a lot of people.

تبلیغی /tab.li.ği/ صفت. pertaining to proselytizing (for a belief), missionary

کارِ تَبلیغی (برای کلیسا) missionary work

تبهکار /ta.bah.kār/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (= جنایتکار) a criminal, a felon, a malefactor

تبهکارانه /ta.bah.kā.rā.ne/ صفت. (= جنایتکارانه) criminal, felonious

اِقداماتِ تَبهکارانه criminal acts

تبهکاری /ta.bah.kā.ri/ اسم. (= جِنایت) crime, felony, criminal activity

تبیین /tab.yin/ اسم. explanation, exposition

تپ‌اختر[(ن)] /ta.pax.tar/ اسم. [نجوم] pulsar

تپانچه /ta.pān.če/ اسم. نیز طپانچه pistol, handgun

تپش /ta.peš/ اسم. نیز طپش a throbbing motion, throb, pulsation

تَپشِ قَلب palpitation(s)

تپق /to.poq/ اسم. stumbling over the pronunciation of a difficult word, a slip of the tongue

تپق زدن /to.poq.za.dan/ مصدر لازم.
to fluff, to trip, to stumble

تپل /to.pol/ صفت. [گفتار] chubby, tubby

تپنده /ta.pan.de/ صفت. beating, throbbing, palpitating

تپّه /tap.pe/ اسم. hill

تَپّهٔ کوچک hillock, mound

تپه‌ماهور /tap.pe.mā.hur/ اسم.
hilly country, rolling hills

تپیدن /ta.pi.dan/ مصدر لازم. to beat, to throb, to palpitate

تتبّع /ta.tab.bo'/ اسم. [جمع: ـات]
research, scholarship (= پژوهش، تَحقیق)

تتمّه /ta.tam.me/ اسم. the remainder

تتمّهٔ حِساب the balance

تثبیت /tas.bi:t/ اسم. 1. the act of fixing sth, stabilizing sth 2. stabilization

تَثبیتِ قیمت‌ها stabilizing the prices

تثبیت کردن /tas.bit.kar.dan/ مصدر متعدی.
to stabilize a situation etc

تثلیث /tas.li:s/ اسم. 1. the act of dividing sth into three parts 2. trinity 3. [*Chris*] the Holy Trinity

تثنیه /tas.ni.ye/ اسم. the dual plural form (in Arabic, and Persian)

مثال: طَرفَین *e.g.* the two sides

تجّار /toj.jār/ اسم. [جمع تاجر] merchants

تجارب /ta.jā.rob/ اسم. [جمع تَجربه]
experiences

تجارت /te.jā.rat/ اسم. (= بازرگانی)
commerce, trade

تِجارتِ آزاد free trade

تِجارتِ خارجی foreign trade

سازمانِ تِجارتِ جهانی
the World Trade Organization (WTO)

تجارتخانه /te.jā.rat.xā.ne/ اسم. offices of a trading company, a trading house, a commercial firm

تجارت کردن /te.jā.rat.kar.dan/ مصدر لازم.
to trade, to engage in commerce

تجارتی /te.jā.ra.ti/ صفت. (= تِجاری)
pertaining to commerce, commercial

عَلامتِ تِجارتی trademark (TM)

تجاری /te.jā.ri/ صفت. (= تِجارتی)
commercial

ساختمانِ تِجاری a commercial building

تجانس /ta.jā.nos/ اسم. homogeneity

تجاوز /ta.jā.voz/ اسم. 1. the act of exceeding one's limits 2. aggression, invasion, transgression 3. rape

تجاوزکار /ta.jā.voz.kār/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
an aggressor, a transgressor

تجاوزکارانه /ta.jā.voz.kā.rā.ne/ صفت.
1. [*adj*] aggressive 2. [*adv*] aggressively

تجاوز کردن /ta.jā.voz.kar.dan/
مصدر لازم/ متعدی. 1. [*vi*] to exceed a limit etc 2. [*vt*] to invade another country etc, to commit an act of aggression
3. to encroach upon sb else's rights
4. to rape a woman etc

□ ما اجازه نمی‌دهیم دشمن به خاک ما تجاوز کند.
We shall not allow the enemy to encroach upon our territory.

تجاهل /ta.jā.hol/ اسم. the act of pretending ignorance

تجدّد /ta.jad.dod/ اسم. (= مُدرنیته)
modernity, modernization

تجدّدخواه(ن) /ta.jad.dod.xāh/ اسم. صفت.
[جمع: ـان] (= تجدّدطلب، نوگرا)
1. an advocate of modernity, a modernist
2. [*adj*] advocating modernity, modernist

تجدّدخواهی(ن) /ta.jad.dod.xā.hi/ اسم.
(= تجدّدطلبی، مُدرنیته) the act of advocating modernity

تجدید /taj.di:d/ اسم. 1. the act of renewing sth 2. renewal
تَجدیدِ اِشتراک renewing a subscription
تَجدیدِ چاپ reprinting a book etc
تَجدیدِ خاطره going over one's memories, recalling old memories
تَجدیدِ عَهد renewing a promise
تَجدیدِ فِراش (of a man) marrying a second wife, marrying for a second time (*ex tr* = to renew one's bedding)
تَجدیدِ قُوا recuperating one's strength, recuperation
تجدیدکردن /taj.did.kar.dan/ مصدر متعدی. to renew sth
تجدیدِنظر /taj.di.de.na.zar/ اسم. (= بازنگری) 1. revision, reappraisal 2. [*law*] appeal
دادگاهِ تَجدیدِنظر the court of appeal
تجدیدنظرطلبی (ن) /taj.di.de.na.zar.ta.la.bi/ اسم. [سیاست] revisionism
تجدیدنظرکردن /taj.di.de.nazar.kar.dan/ مصدر لازم. to reconsider a proposal etc, to revise a text etc
تجدیدی /taj.di.di/ اسم. صفت. 1. [*n*] a student who is due to sit for a new/ makeup[Us] exam 2. [*adj*] failed in the original exam and due to sit for a new exam
تجدیدی شدن /taj.di.di.šo.dan/ مصدر لازم. (of a student) to be required to sit for a new/ makeup[Us] exam
تجربه /taj.ro.be/ اسم. [جمع: ـ‌ها، تَجربیّات، تَجارب] 1. experience 2. experiment
تجربه‌کردن /taj.ro.be.kar.dan/ مصدر متعدی. to experience sth
تجربه‌گرایی (ن) /taj.ro.be.ge.rā.'i/ اسم. [فلسفه] (= اثبات‌گرایی) empiricism
تجربی /taj.re.bi/ صفت. 1. acquired by experience rather than education 2. experimental 3. [*phil*] empirical
تجربیّات /taj.ro.biy.yāt/ اسم. [جمعِ تَجربه] experiences
تجرّد /ta.jar.rod/ اسم. ← تأهّل the state of being single, celibacy
عالَمِ تَجرّد the world of celibacy
تجرید /taj.ri:d/ اسم. (= اِنتزاع) abstraction
تجریدی /taj.ri.di/ صفت. (= اِنتزاعی) abstract
تجزیه /taj.zi.ye/ اسم. 1. the act of separating sth into its components or basic elements, breakdown, decomposition 2. analysis
تَجزیهٔ آب به هیدروژن و اُکسیژن separating water into hydrogen and oxygen
تَجزیه به عَواملِ اوّل [ریاضی] prime decomposition
تَجزیه و تَحلیل (= آنالیز) analysis (of a situation etc)
تجزیه‌طلب /taj.zi.ye.ta.lab/ اسم. [سیاست] [جمع: ـ‌ها، ـان] a separatist
تجزیه‌کردن /taj.zi.ye.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to separate sth into its basic elements 2. to analyse[Br]/ analyze[Us] sth
تجزیه‌ناپذیر /taj.zi.ye.nā.pa.zi:r/ صفت. inseparable
تجسّس /ta.jas.sos/ اسم. (= جُستجو) the act of conducting a search
تجسّم /ta.jas.som/ اسم. 1. the act of imagining or visualizing sth 2. an imagined scene, a visualization 3. embodiment
تجسّم کردن to imagine sth, to visualize sth
تجلّی یافتن to be manifested
تجسّمی /ta.jas.so.mi/ صفت. imagined, visualized
هُنرهای تَجسّمی visual arts

تجلّی /ta.jal.li/ اسم. (= جلوه‌گری)
1. the act of manifesting oneself
2. manifestation

تجلیل /taj.li:l/ اسم.
honouring[Br] sb or sth
مَجلسِ تَجلیل از شاعرانِ زندهٔ خُراسان
a ceremony to honour[Br] the living poets of Khorasan

تجمّع /ta.jam.mo'/ اسم.
gathering, assembly

تجمّل /ta.jam.mol/ اسم.
luxury
زِندگیِ پُرتجمّل
a life of luxury

تجمّلی /ta.jam.mo.li/ صفت. (= لوکس)
luxurious, de luxe

تجوید /taj.vi:d/ اسم. [اسلام]
the art of reciting the Holy Koran/ Qur'an

تجویز /taj.vi:z/ اسم.
1. the act of authorizing sth 2. prescription

تجویزکردن /taj.viz.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to prescribe a medicine etc
2. to recommend a course of action

تجهیز /taj.hi:z/ اسم. [جمع: ـات]
the act of equipping sb/ sth, supplying sth/ sb with all the necessary equipment

تجهیزات /taj.hi.zāt/ اسم. [جمع تَجهیز]
equipment, facilities, amenities
تَجهیزاتِ اِداری
office equipment
□ برای انجام این کار، ما همهٔ تجهیزات لازم را داریم.
We have all the necessary equipment required for this job.

تجهیزکردن /taj.hiz.kar.dan/ مصدر متعدی.
to equip sb/ sth (with sth)

تجیر /te.ji:r/ اسم.
a screen made of rushes or cloth, used as a partition

تحت /taht/ حرف اضافه. (= زیر)
under
اَفرادِ تَحتِ تَکفّل
one's dependents
تَحتِ سِتم
oppressed
تَحتِ فِشار
1. under pressure
2. pressurized
تَحتِ مُراقبت
under special care
تَحتِ نَظر
1. under surveillance
2. under observation

تحت‌الارضی /tah.tol.ar.zi/ صفت. (= زیرزمینی)
subterranean

تحت‌الحفظ /tah.tol.hefz/ قید.
under guard

تحت‌الحمایه /tah.tol.he.mā.ye/ صفت.
under the protection of
کِشورِ تَحت‌الحمایهٔ سازمان مِلل
a UN protectorate

تحت‌الشعاع /tah.toš.šo.'ā'/ صفت.
overshadowed
تَحت‌الشعاع قرار گرفتن
to be overshadowed by

تحت‌اللفظی /tah.tol.laf.zi/ صفت. (= لفظ به لفظ)
literal, word for word
تَرجمهٔ تَحت‌اللفظی
a word-for-word translation, a literal rendering

تحتانی /tah.tā.ni/ صفت. (= زیرین) ← فوقانی
lower
طَبقاتِ تَحتانیِ ساختمان
the lower floors of the building

تحجّر /ta.haj.jor/ اسم.
1. ossification, petrifaction 2. becoming mentally rigid and inflexible

تحدّب /ta.had.dob/ اسم. (= کوژی)
convexity

تحدید /tah.di:d/ اسم.
1. limiting
2. limitation
تَحدیدِ حُدود
defining the boundaries of a property

تحرّک /ta.har.rok/ اسم. [جمع: ـات]
movement, mobility

تحریر /tah.ri:r/ اسم. [ادبی] (= نوشتن)
1. writing, composing
2. [*music*] trilling one's voice

کاغذِ تَحریر writing paper
میزِ تَحریر desk

تحریریّه /tah.ri.riy.ye/ اسم. (= هیئتِ تَحریریّه)
هِیئتِ تَحریریّه the editorial board (of a newspaper etc)

تحریص /tah.ri:s/ اسم. [ادبی] the act of exciting sb's greed

تحریض /tah.ri:z/ اسم. (= برانگیختن)
the act of inciting sb to do sth

تحریف /tah.ri:f/ اسم. 1. the act of changing sb's statement 2. misquotation, distortion, falsification

تحریف‌کردن /tah.rif.kar.dan/ مصدر متعدی.
to distort sb's statement
□ من چنین چیزی نگفته‌ام؛ این زن کلام مرا تحریف کرده است.
I have never said such a thing; she has twisted my words.

تحریک /tah.ri:k/ اسم. [جمع: ــ‌ها، ــات]
stimulation, provocation, instigation

تحریک‌آمیز /tah.ri.kā.mi:z/ صفت.
provocative, stimulating

تحریک‌کردن /tah.rik.kar.dan/ مصدر متعدی.
to stimulate sb/ sth, to provoke sb

تحریم /tah.ri:m/ اسم. 1. the act of forbidding sth and declaring it unlawful 2. boycott, sanction, embargo

تحریم‌کردن /tah.rim.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to forbid/ ban sth 2. to boycott sb 3. to place an embargo on sth
□ این تحریم‌ها را کی لغو می‌کنند؟
When are these sanctions going to be lifted?

تحسین /tah.sin/ اسم. 1. the act of praising/ admiring sb/ sth 2. praise, admiration

تحسین‌کردن /tah.sin.kar.dan/ مصدر متعدی.
to praise sb/ sth, to admire sb/ sth

تحشیه /tah.ši.ye/ اسم. the act of adding marginal notes to a text

تحصّن /ta.has.son/ اسم. (= مُتحصّن شدن)
1. the act of seeking refuge in a sanctuary 2. staging a sit-in, a sit-in

تحصیل /tah.si:l/ اسم. [جمع: ــات]
1. the act of acquiring sth 2. education, schooling, studying (= آموزش)
تَرکِ تَحصیل dropping out of school
دانشجوی تَرکِ‌تَحصیلی a college dropout

تحصیلات /tah.si.lāt/ اسم. [جمع تحصیل]
education, schooling
تَحصیلاتِ ابتدایی primary[Br]/ elementary[Us] education
تَحصیلاتِ دانشگاهی university education, higher education

تحصیلدار /tah.sil.dār/ اسم. [جمع: ــ‌ها، ــان]
a bill collector

تحصیل‌کرده /tah.sil.kar.de/ صفت.
educated
تَحصیل‌کردهٔ اِنگلستان British-educated
تَحصیل‌کردهٔ ایران Iran-educated
تَحصیل‌کردهٔ آمریکا US-educated
تَحصیل‌کردهٔ خارج foreign-educated

تحصیلی /tah.si.li/ صفت. pertaining to education or schooling, school [*bef. n*]
سالِ تَحصیلی school year, academic year

تحفه /toh.fe/ اسم. [جمع: ــ‌ها، تُحَف]
1. present, gift (= اَرمغان، هَدیه) (esp from a faraway place) 2. [*joc*] sth of little value
□ تحفه‌ای نیست. *It is nothing special.*

تحقّق /ta.haq.qoq/ اسم. (= به حَقیقت پیوستن)
realization, fulfilment, materialization

تحقّق یافتن /ta.haq.qoq.yāf.tan/ مصدر لازم.
to be realized, (of a wish) to be fulfilled, to materialize

تحقیر /tah.qi:r/ اسم. 1. the act of humiliating/ belittling sb 2. contempt

تحقیرآمیز /tah.qi.rā.mi:z/ صفت. humiliating, contemptuous

تحقیرکردن /tah.qir.kar.dan/ مصدر متعدی. to humiliate/ belittle sb, to hold sb in contempt

تحقیق /tah.qi:q/ اسم. [جمع: ـات] 1. research (= پژوهش) 2. investigation, inquiry

کُمیسیونِ تَحقیق a/ the committee of inquiry

تحقیقات /tah.qi.qāt/ اسم. [جمع تحقیق] 1. investigations, inquiries 2. research

تَحقیقاتِ میدانی field work

تحقیقاتی /tah.qi.qā.ti/ صفت. نیز تَحقیقی pertaining to research, research [*bef. n*]

تحقیق‌کردن /tah.qiq.kar.dan/ مصدر لازم/ متعدی. 1. [*vi*] to conduct a research into sth 2. [*vt*] to investigate sb/ sth

تحقیقی /tah.qi.qi/ ← تحقیقاتی

تحکّم /ta.hak.kom/ اسم. 1. the act of ordering people around, being bossy 2. domineering behaviour[Br], bossiness

با تَحکّم in a domineering manner

تحکّم‌آمیز /ta.hak.ko.mā.mi:z/ صفت. domineering, overbearing

تحکّم‌کردن /ta.hak.kom.kar.dan/ مصدر متعدی. to order/ boss people around, to lord it over sb

تحکیم /tah.ki:m/ اسم. 1. the act of strengthening sth, consolidating sth 2. consolidation

تحلیف /tah.li:f/ اسم. administering the oath of office, swearing-in

مَراسمِ تَحلیف the swearing-in ceremony

تحلیل /tah.li:l/ اسم. 1. analysis 2. dissolution 3. digestion 4. gradual diminishing of sb's strength

تَحلیل رفتنِ قُوا to lose one's vital powers

تحلیل‌کردن /tah.lil.kar.dan/ مصدر متعدی. to analyse[Br]/ analyze[Us] sth

تحلیل‌گر (ن) /tah.li:l.gar/ اسم. [جمع: ـها، ـان] an analyst

تَحلیل‌گرِ سیستم a system analyst

تحلیلی /tah.li.li/ صفت. analytic, analytical

هِندسهٔ تَحلیلی analytical geometry

تحمّل /ta.ham.mol/ اسم. tolerance, forbearance

غِیرقابلِ تَحمّل unbearable, intolerable

تحمّل‌کردن /ta.ham.mol.kar.dan/ مصدر لازم. to tolerate, to bear, to endure sth

تحمیل /tah.mi:l/ اسم. 1. the act of imposing/ forcing sth on sb 2. imposition

تحمیل‌کردن /tah.mil.kar.dan/ مصدر متعدی. to impose sth on sb

تحمیلی /tah.mi.li/ صفت. imposed, forced

تحوّل /ta.hav.vol/ اسم. [جمع: ـات] 1. the act of evolving 2. evolution, gradual transformation, development

تحوّلات /ta.hav.vo.lāt/ اسم. [جمع تَحوّل] developments

آخرین تَحوّلاتِ سیاسی در خاورِ میانه the latest political developments in the Middle East

تحوّل یافتن /ta.hav.vol.yāf.tan/ مصدر لازم. to evolve, to be transformed

تحویل /tah.vi:l/ اسم. the act of handing over sth to sb, delivery

تَحویلِ سال (= سال‌تَحویل) the exact moment when the new (Iranian) year begins

تَحویلِ جنس در منزل
home delivery of food etc

تحویل دادن /tah.vil.dā.dan/ مصدر متعدی.
to hand over sth to sb, to deliver
□ مأمورانِ انتظامی کودکِ گم‌شده را به پدر و مادرش تحویل دادند.
The police handed over the missing child to its parents.

تحویلدار /tah.vil.dār/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
a/ the cashier (= صَندوقدار)

تحویل گرفتن /tah.vil.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
1. to take delivery of sth, to take over sth
2. to receive sb well/ not so well etc

تحویلی /tah.vi.li/ صفت. (= تَحویل‌شده)
delivered

تحیّر /ta.hay.yor/ اسم.
1. the act of being astonished 2. astonishment

تخت[1] /taxt/ اسم.
1. the throne 2. a raised seat, couch, bed 3. the sole of the shoe

تَختِ بیمارستان
a hospital bed

تَختِ سَفری
a camp cot

تَختِ عَمل
the operating table

تَختِ سَلطنت
the royal throne

تخت[2] /taxt/ صفت. [گفتار]
1. flat
2. free from anxiety, in peace
□ خیالت تخت باشد. *Don't you worry.*

تختخواب /tax.te.xāb/ اسم.
1. bed 2. cot
3. bunk, bunk-bed

تَختخوابِ دونفره
a double bed

تَختخوابِ یک‌نفره
a single bed

دو تَختخوابِ یک‌نفره کنارِ هم
twin beds

درست کردنِ تخت‌خواب
to make one's bed

تخت‌روان /tax.te.ra.vān/ اسم. [قدیم]
palanquin

تخته /tax.te/ اسم.
1. a piece of wood, plank, board 2. blackboard 3. a unit for counting rugs and carpets
4. backgammon (= تَخته‌نَرد)

تَختهٔ پَرش
springboard

تَخته بازی کردن
to play backgammon

دُکّان کسی را تَخته کردن [مجازی]
to cause sb to give up an activity

تخته‌پاره /tax.te.pā.re/ اسم.
a chunk of wood (usu found floating in the water after a shipwreck), flotsam

تخته‌پاک‌کن /tax.te.pāk.kon/ اسم.
a blackboard eraser

تخته‌رسم /tax.te.rasm/ اسم.
a drawing board

تخته‌سنگ /tax.te.sang/ اسم.
a large mass of stone, rock

تخته‌سه‌لایی /tax.te.sel.lā.'i/ اسم.
plywood

تخته‌سیاه /tax.te.si.yāh/ اسم. (= تَخته)
blackboard

تخته‌شستی /tax.te.šas.ti/ اسم. [نقاشی]
palette

تخته‌قاپو /tax.te.qā.pu/ صفت.
(of a tribe) settled

تخته‌قاپوکردن /tax.te.qā.pu.kar.dan/ مصدر متعدی. (= اِسکان دادن)
to cause/ force a nomadic tribe to settle down

تخته‌نرد /tax.te.nard/ اسم. (= تَخته)
1. the game of backgammon
2. a backgammon set

تخدیر /tax.di:r/ اسم.
the act of putting sb under the influence of narcotics

تخدیرکننده /tax.dir.ko.nan.de/ صفت.
narcotic (= مُخدّر)

تخریب /tax.rib/ اسم. (= خَراب کردن)
1. the act of demolishing/ pulling down a building etc 2. demolition, destruction

تَخریبِ شَخصیّت
character assassination

تخریب‌کردن /tax.rib.kar.dan/ مصدر متعدی.
to demolish/ pull down/ wreck a building etc

تخصّص /ta.xas.sos/ اسم. speciality/ specialty, specialization, expertise
دارای تَخصّص در بیماری‌های قَلب و عُروق
specializing in cardio-vascular diseases

تخصّص داشتن /ta.xas.sos.dāš.tan/ مصدر لازم.
to specialize in, to be an expert in

تخصّصی /ta.xas.so.si/ صفت. specialized
□ تـرجـمه بـه عـقیدهٔ اسـتادمان یک کـارِ تخصّصی است.
According to our professor, translation is a job for the specialist.

تخصیص /tax.si:s/ اسم. (= اِختصاص دادن)
1. the act of allocating funds etc to sth 2. allocation, appropriation

تخصیص دادن /tax.sis.dā.dan/ مصدر متعدی.
to allocate/ appropriate funds etc

تخطئه /tax.ta.'e/ اسم. falsification

تخطئه‌کردن /tax.ta.'e.kar.dan/ مصدر متعدی.
to falsify facts etc

تخطّی /ta.xat.ti/ اسم. (= سَرپیچی)
the act of disobeying an order etc, committing an offence^Br^/ offense^Us^

تخطّی کردن/ نکردن to disobey/ not to disobey an order

تخفیف /tax.fi:f/ اسم. 1. discount, reduction (from the original price)
2. lessening, abatement

تخفیف دادن /tax.fif.dā.dan/ مصدر لازم.
to give a discount, to knock off an amount

تخفیف گرفتن /tax.fif.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to obtain/ receive a discount

تخفیف یافتن /tax.fif.yāf.tan/ مصدر لازم.
to become less intense, to abate

تخلّص /ta.xal.los/ اسم. (a poet's) nom de plume, pen-name, pseudonym

تخلّف /ta.xal.lof/ اسم. 1. the act of breaking the law 2. violation, infringement, infraction, offence^Br^/ offense^Us^

تخلّف‌کردن /ta.xal.lof.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to violate/ break the law
2. to disobey an order

تخلیه /tax.li.ye/ اسم. 1. evacuation
2. eviction 3. offloading of cargo
4. discharge 5. debriefing

تَخلیهٔ اِطّلاعات	debriefing
تَخلیهٔ اِنرژی	letting off steam
تَخلیهٔ بَرقی	electrical discharge
تَخلیهٔ کالا	unloading goods
حُکمِ تَخلیه [حقوقی]	eviction order

تخلیه‌کَردن /tax.li.ye.kar.dan/ مصدر متعدی.
to evacuate sth or sb from a place, to vacate a building, etc.

تخم /toxm/ اسم. 1. seed(s) 2. egg(s)
3. testis (testes *pl*), testicle(s), ball(s)

تُخمِ آفتابگَردان	sunflower seed(s)
تُخمِ اُردک	duck's egg(s)
تُخمِ چَشم (= کُرهٔ چشم)	eyeball
تُخمِ دوزَرده	1. an egg with two yolks 2. [*col*] sth exceptional/ extraordinary
تُخم ریختنِ ماهی	to spawn
تُخم گذاشتنِ پَرندگان	to lay eggs

تخماق /tox.māq/ اسم. a big wooden hammer, mallet, beetle

تخمدان /toxm.dān/ اسم.
1. [*anat*] the ovary 2. [*bot*] the ovary

تخم‌ریزی /toxm.ri.zi/ اسم. spawning

تخم‌زا ^(ن)^ /toxm.zā/ اسم. [زیست‌شناسی]
oviparous

تخمک /tox.mak/ اسم.
1. [*anat*] ovum (*pl* ova) 2. [*bot*] ovule

تُخمکِ بارْوَر zygote

تخم‌کشی /toxm.ke.ši/ اسم. breeding

تخم‌گذار /toxm.go.zār/ صفت. (of hens) laying

تخم‌گذاری /toxm.go.zā.ri/ اسم. the act of laying eggs

تخم‌مرغ /tox.me.morğ/ اسم. egg(s)

پوستِ تُخم‌مرغ the eggshell, the shell

زَردهٔ تُخم‌مرغ the egg-yolk, the yolk

سِفیدهٔ تخم‌مرغ the egg-white, the white

تُخم‌مرغ آب‌پَز hard-boiled egg(s)

تُخم‌مرغِ عَسلی / نیم‌بَند soft-boiled egg(s)

تخم‌مرغی /tox.me.mor.ği/ اسم. 1. oval, egg-shaped 2. made with eggs, egg [*bef. n*]

تخمه /tox.me/ اسم. roasted seeds of watermelon etc

تُخمهٔ کَدو roasted pumkin seeds

تُخمهٔ هِندوانه roasted watermelon seeds

تخمی /tox.mi/ صفت. 1. pertaining to eggs or seeds 2. bearing seeds, seedy 3. good for breeding 4. [*col*] of little value, worthless

اَسبِ تُخمی stallion

حَرف‌های تُخمی rubbish, bullshit

تخمیر /tax.mi:r/ اسم. [شیمی] 1. the process of fermenting 2. fermentation

تخمیر شدن /tax.mir.šo.dan/ مصدر لازم. to ferment

تخمیرشده /tax.mir.šo.de/ صفت مفعولی. fermented

تخمیرکننده /tax.mir.ko.nan.de/ اسم. a fermenting agent (= مُخمِّر)

تخمین /tax.min/ اسم. (= بَرآورد) 1. the act of estimating sth 2. estimate, good guess, guesstimate

به تَخمین (= تَخميناً) approximately

◻ ارزشِ این فرش، بـه تـخمینِ مـن، یک چیزی است بالای دو چوب.

I guesstimate that this carpet has a market value of over two million tomans.

تخمیناً /tax.mi.nan/ قید. approximately

تخمین زدن /tax.min.za.dan/ مصدر متعدی. (= بَرآورد کردن) to estimate sth, to guesstimate sth

تخمینی /tax.mi.ni/ صفت. approximate

تخیّل /ta.xay.yol/ اسم. [جمع: ~ات] imagination, fantasy

تخیّلی /ta.xay.yo.li/ صفت. imaginary, imagined, unreal

نَقّاشیِ تَخیّلی a painting of an imagined scene, painting from memory

تداخل /ta.dā.xol/ اسم. 1.the problem of one thing interfering with another 2. interference 3. intermingling

تداخل کردن /ta.dā.xol.kar.dan/ مصدر لازم. 1. (of two things) to intermingle 2. (of two forces etc) to counteract, to interact

تدارک /ta.dā.rok/ اسم. [جمع: ~ات] 1. preparation 2. acquiring provisions

تدارکات /ta.dā.ro.kāt/ اسم. [جمعِ تدارک] 1. provisions, supplies 2. the supplies department, the purchase department

تدارک دیدن /ta.dā.rok.di.dan/ مصدر متعدی. to prepare sth, to make preparations for sth

تداعی /ta.dā.'i/ اسم. association of ideas or images

تَداعیِ آزاد [روان‌شناسی] free association

تَداعیِ مَعانی [روان‌شناسی] association of ideas

تداعی کردن /ta.dā.'i.kar.dan/ مصدر متعدی. to call sth to mind, to remind sb of sth

تداول /ta.dā.vol/ اسم. usage, circulation

□ در تداولِ عامّه مـی‌گویند «تـافتون» ولی اصلِ آن گویا «تافتان» است.
In common usage the bread is called tāftun, *but the correct form is supposedly* tāftān.

تدبیر /tad.bi:r/ اسم. [جمع: ـ‌ها، تَدابیر] 1. a plan of action to solve a problem 2. stratagem 3. management

با تَدبیر astute, resourceful

تَدبیرِ مَنزل [سابق] (= خانه‌داری) good housekeeping, home economics

تدریج /tad.ri:j/ اسم. gradation

به تَدریج gradually, little by little

تدریجاً /tad.ri.jan/ قید. gradually

تدریجی /tad.ri.ji/ صفت. gradual

تدریس /tad.ri:s/ اسم. (= دَرس دادن) 1. the act of teaching, giving lessons 2. instruction, tuition

تَدریسِ خُصوصی private tutoring

تدریس‌کردن /tad.ris.kar.dan/ مصدر لازم. to teach sth to sb

تدفین /tad.fin/ اسم. (= خاکسپاری) 1. the act of burying sb 2. burial

تدلیس /tad.li:s/ اسم. deceit, fraud

تدوین /tad.vin/ اسم. 1. compilation 2. [*cine*] editing

تدوین‌کردن /tad.vin.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to compile a book etc 2. to edit a film etc

تدوین‌کننده /tad.vin.ko.nan.de/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌کنندگان] 1. a/ the compiler of a book etc 2. [*cine*] (= تدوینگر)

تدوینگر[ن] /tad.vin.gar/ اسم. [سینما] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] an editor, a film[Br]/ movie[Us] editor

تدیّن /ta.day.yon/ اسم. (= دینداری) religiousness, religiosity

تذکاریه /tez.kā.riy.ye/ اسم. (= یادداشت) memorandum

تذکّر /ta.zak.kor/ اسم. reminder, notice

مَجلسِ تَذکّر (= مجلسِ خَتم) a memorial service

تذکّر دادن /ta.zak.kor.dā.dan/ مصدر لازم. to remind sb of sth, to point out sth to sb, to warn sb of sth

تذکره /taz.ke.re/ اسم. 1. a biographical dictionary of poets 2. [*obs*] passport (= گُذرنامه)

تذهیب /taz.hi:b/ اسم. [هنر] 1. the act of illuminating a manuscript 2. illumination

تر /tar/ صفت. (= خیس) wet, moist

ـ تر /tar/ پسوند. suffix added to an adjective to indicate the comparative degree; -er, more

زیباتر more beautiful

کوتاه‌تر shorter

ترابری[ن] /ta.rā.ba.ri/ اسم. (= حَمل و نقل) transportation

وزارتِ راه و تَرابری Ministry of Roads and Transportation

تراخم[ف] /ta.rā.xom/ اسم. [پزشکی] trachoma

تراخمی /ta.rā.xo.mi/ صفت. [پزشکی] trachomatous

تراز /ta.rāz/ صفت. اسم. 1. [*adj*] level, balanced 2. [*n*] [*fin*] balance 3. a spirit-level, a level 4. [*lit*] status

تَرازِ آبی carpenter's level

تَرازِ اوّل first-class

تَرازِ بازرگانیِ خارجی balance of trade

تَرازِ پَرداخت‌ها balance of payments

تَراز کردنِ حِساب to balance an account

ترازش[ن] /ta.rā.zeš/ اسم. 1. the act of balancing an account etc 2. calibration

ترازشده /ta.rāz.šo.de/ صفت. (= مُتعادل) balanced

ترازنامه[ن] /ta.rāz.nā.me/ اسم. [حساب] the balance sheet

□ شرکت‌هایِ سهامیِ عام باید ترازنامهٔ خود را در تیرماهِ هر سال منتشر کنند.
All public companies are required to publish their balance sheets in the July of each year.

ترازو /ta.rā.zu/ اسم. a pair of scales[Br], scale[Us], balance
کَفه‌های تَرازو the pans of a balance

تراژدی[ف] /te.rā.že.di/ اسم. [تئاتر] tragedy

تراس[ف] /te.rās/ اسم. [معماری] (= * بَهارخواب، مَهتابی) a/ the terrace

تراست[ف] /te.rāst/ اسم. [اقتصاد] a trust

تراش /ta.rāš/ اسم. 1. the act of cutting or carving sth 2. cut 3. shave 4. pencil-sharpener (= مدادتراش)
دَستگاهِ تَراش lathe

تراش دادن /ta.rāš.dā.dan/ مصدر متعدی. to cut sth esp glass, diamonds etc

تراشکار /ta.rāš.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a lathe operator

تراشکاری /ta.rāš.kā.ri/ اسم. machining

تراشه[ن] /ta.rā.še/ اسم. 1. shaving(s), splinter(s) 2. [*compu*] chip

تراشیدن /ta.rā.ši.dan/ مصدر متعدی. 1. to shave, to scrape 2. to carve 3. to sharpen a pencil etc
تَراشیدنِ سَر to shave one's head
مُشکل تَراشیدن to create difficulties for sb

تراشیده /ta.rā.ši.de/ صفت مفعولی. 1. shaved, carved, cut 2. emaciated esp because of illness
نیم دوجین مَدادِ تَراشیده half a dozen sharpened pencils

تراضی /ta.rā.zi/ اسم. mutual consent
با تَراضیِ طَرفین with the mutual consent of both parties

ترافیک[ف] /te.rā.fik/ اسم. traffic congestion
□ می‌بخشید دیر شد؛ نمی‌دونید چه ترافیکی بود.
Please forgive my being so late; you cannot imagine the terrible traffic in the streets.

تراکافت[ن] /ta.rā.kāft/ اسم. [پزشکی] (= دیالیز) dialysis

تراکتور[ف] /te.rāk.tor/ اسم. tractor

تراکتورسازی[ن] /te.rāk.tor.sā.zi/ اسم. tractor manufacturing, manufacturing tractors
کارخانهٔ تراکتورسازیِ تبریز Tabriz Tractor Manufacturing Plant

تراکم /ta.rā.kom/ اسم. compression, congestion, density, intensity
ضَریبِ تَراکم [خودرو] the compression ratio (of the engine)
ضریبِ تَراکمِ ساخت و ساز floor area ratio
منطقهٔ ساخت و ساز با تراکمِ بالا a high-intensity building zone
منطقهٔ ساخت و ساز با تراکمِ پایین a low-intensity building zone

ترام[ف] /te.rām/ اسم. [چاپ] a/ the halftone screen

ترامِوای[ف] /te.rām.vāy/ اسم. tram[Br], tramcar[Br], streetcar[Us], trolley[Us]
مَسیرِ تِراموای tramway

ترانزیت[ف] /te.rān.zit/ اسم. transit
حَقِّ تِرانزیت transit duty
سالنِ تِرانزیت the transit lounge
ویزایِ تِرانزیت a transit visa

ترانزیتی /te.rān.zi.ti/ صفت. pertaining to the transit of goods etc, transit [*bef. n*]
کالاهایِ تِرانزیتی goods in transit: goods entering and leaving a country on their way to another country

ترانزیستور[ف] /te.rān.zis.tor/ اسم. [برق] transistor

ترانزیستوری /te.rān.zis.to.ri/ صفت.
using transistors, transistor [*bef. n*]
رادیوی ترانزیستوری a transistor radio
ترانس(ف) /te.rāns/ اسم. [گفتار/ برق]
(= ترانسفورماتور) transformer
ترانسپورت(ف) /te.rāns.port/ اسم.
(= ترابری، حمل و نقل) transportation
ترانسفورماتور(ف) /te.rāns.for.mā.tor/ اسم.
[برق] (= ترانس) transformer
ترانه /ta.rā.ne/ اسم. [موسیقی] song,
the words of a song, lyrics
ترانهٔ عامیانه a folk song
ترانه‌سرا /ta.rā.ne.sa.rā/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ یان]
a songwriter, a lyricist
ترانه‌سرایی /ta.rā.ne.sa.rā.'i/ اسم.
writing songs/ lyrics
تراوا(ن) /ta.rā.vā/ صفت. [فیزیک] permeable
تراوایی(ن) /ta.rā.vā.'i/ اسم. [فیزیک]
permeability
تراورتن(ف) /te.rā.ver.tan/ اسم. [زمین‌شناسی]
travertine
تراورس(ف) /te.rā.vers/ اسم. (in railways)
sleeper[Br], tie[Us]
تراوش /ta.rā.voš/ اسم. 1. the act of
permeating, oozing out 2. seepage,
leakage
تراویدن /ta.rā.vi.dan/ مصدر لازم.
to permeate, to ooze out, to seep, to leak
ترب /to.rob/ اسم. [گیاه‌شناسی] radish
تربِ سیاه black radish
تربانتین(ف) /te.re.bān.tin/ اسم. [شیمی]
turpentine
تربت /tor.bat/ اسم. 1. earth (in Arabic)
2. place of burial, grave
تربچه /to.rob.če/ اسم. [گیاه‌شناسی]
garden radish
تربچه نُقلی garden radish(es) with small
round red roots

تربیت /tar.bi.yat/ اسم. 1. education,
training, upbringing 2. good manners
باتَربیت well-mannered
بی‌تَربیت ill-mannered, rude
تَربیتِ بَدنی physical education
دانشکدهٔ تَربیتِ مُعلّم
teacher training college
تربیت‌کردن /tar.bi.yat.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to teach sb good manners 2. to train
sb, to educate sb
تربیت‌پذیر /tar.bi.yat.pa.zi:r/ صفت.
trainable, educable
تربیت‌ناپذیر /tar.bi.yat.nā.pa.zi:r/ صفت.
untrainable, incorrigible
تربیتی /tar.bi.ya.ti/ صفت. (= پَرورشی)
pertaining to the formative side of education
تربیع /tar.bi'/ اسم. [نجوم] 1. the four
phases of the moon, the lunar quarter
2. quadrature
ترتیب /tar.ti:b/ اسم. 1. the act of putting
things in order, arranging things
2. order, arrangement 3. sorting
alphabetically 4. collation
به تَرتیبِ دُرست in proper order
به تَرتیبِ مُراجعه first come,
first served
تا و ترتیب [چاپ] folding,
gathering and collating
تَرتیبِ اَثر دادن/ ندادن to take/ not
to take sth into consideration
ترتیب دادن /tar.tib.dā.dan/ مصدر متعدی.
to arrange sth, to organize sth
ترتیزک /tar.ti.zak/ اسم. [گیاه‌شناسی]
(= شاهی) garden cress,
pepper-grass
ترتیل /tar.ti:l/ اسم. [اسلام]
reciting the Koran/ Qur'an with
a melodious voice

ترجمان /tar.jo.mān/ اسم. (= مُترجم) 1. an interpreter, a translator, a dragoman 2. [*Acad*] the organ of a political party etc

◻ می‌دانستی که اصل واژهٔ dragoman همان ترجمانِ عربی است؟
Did you know that the English word dragoman *comes from the Arabic* tarjumān?

ترجمه /tar.jo.me/ اسم. 1. the act of translating a text from one language into another 2. translation, rendering

تَرجمهٔ آزاد a free translation
تَرجمهٔ اَدبی literary translation
تَرجمهٔ تَحت‌اللفظی a literal translation
تَرجمهٔ رَسمی an official translation, a certified translation
تَرجمهٔ شِعر translating poetry
تَرجمهٔ شَفاهی oral translation, interpreting for sb
تَرجمهٔ غِیررسمی unofficial translation
تَرجمهٔ هَمزمان simultaneous translation
حَق‌التَرجمه translation fee(s)
دارالترجمه a translation bureau

◻ ترجمهٔ کلمهٔ فرانسویِ «مرسی» به فارسی می‌شود «متشکرم».
The French word 'merci' translates as motoshakkeram *in Persian.*

ترجمه‌کردن /tar.jo.me.kar.dan/ مصدر متعدی. to translate a text etc, rendering a text into another language

ترجیح /tar.ji:h/ اسم. preference

ترجیحاً /tar.ji.han/ قید. preferably

ترجیح دادن /tar.jih.dā.dan/ مصدر متعدی. to prefer sth to another, to give preference to sb/ sth

ترجیحی /tar.ji.hi/ صفت. preferential

نِرخ‌هایِ تَرجیحی preferential rates

ترجیع‌بند /tar.ji'.band/ اسم. [ادبی] refrain

ترحلوا /tar.hal.vā/ اسم. [خوراکی] *tarhalwa:* a type of soft *halwa* made with flour, sugar, cooking oil etc

ترحّم /ta.rah.hom/ اسم. compassion, pity

از رویِ تَرحّم out of pity

ترحّم‌کردن /ta.rah.hom.kar.dan/ مصدر لازم. to pity sb, to feel sorry for sb/ sth

ترحیم /tar.hi:m/ اسم. the act of praying for the dead, asking forgiveness for the sins of a deceased person

مَجلسِ تَرحیم (= مَجلسِ تذکّر) a memorial service

ترخون /tar.xun/ اسم. [گیاه‌شناسی] tarragon

ترخیص /tar.xi:s/ اسم. 1. the act of getting sth released or cleared 2. release, clearance

تَرخیصِ کالا از گُمرک getting goods cleared from the customs, customs clearance

ترد /tord/ صفت. crisp, brittle

تردّد /ta.rad.dod/ اسم. (= رَفت و آمد) coming and going, traffic

تردستی /tar.das.ti/ اسم. 1. dexterity 2. conjuring, sleight of hand

تردید /tar.di:d/ اسم. (= دودِلی) hesitation, doubt, misgiving, being of two minds about sth

◻ تردید را کنار بگذار؛ فرصت از دست می‌رود.
Don't hesitate; time is running out.

تردید داشتن /tar.did.dāš.tan/ مصدر لازم. to have doubts about sth

تردیدکردن /tar.did.kar.dan/ مصدر لازم. to hesitate

ترس /tars/ اسم. (= بیم) 1. fear, dread 2. phobia (= هَراس)

تَرسِ از آب [روان‌شناسی] hydrophobia
تَرسِ از بُلندی [روان‌شناسی] fear of heights, acrophobia

تَرسِ از فَضاهای بَسته [روان‌شناسی]
claustrophobia
to lose one's fear ریخته شدنِ تَرس
ترسا /tar.sā/ صفت. اسم. [ادبی] [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان]
1. [*adj*] Christian (= مَسیحی)
2. [*n*] a Christian
داستانِ شیخ صَنعان و دُخترِ تَرسا [ادبی]
the story of Sheikh San'an and the Christian maiden
ترسان /tar.sān/ صفت. fearful, afraid
ترساندن /tar.sān.dan/ مصدر متعدی.
to frighten sb, to scare sb
ترسناک /tars.nāk/ صفت. frightening, scary
◻ من که از فیلم‌های ترسناک خوشم میاد. تو چطور؟
I just love horror movies. How about you?
ترسو /tar.su/ صفت. timid, cowardly
a coward آدمِ تَرسو
ترسیدن /tar.si.dan/ مصدر لازم. to fear/dread sth, to be afraid of sth
Fear not! مَترس! [ادبی]
Have no fear. Don't be afraid. نَترس!
◻ من ازون چشم‌ها می‌ترسم!
Oh, how I fear those lovely eyes!
ترسیده /tar.si.de/ صفت مفعولی. scared, frightened
ترسیم /tar.si:m/ اسم. the act of drawing or tracing a map etc
ترسیم‌کردن /tar.sim.kar.dan/ مصدر متعدی.
to draw sth, to trace sth
ترش /torš/ صفت. sour, acid, tart
slightly sour, acidulous لَب تُرش
to frown, to become ill-tempered (رو) تُرش کردن
ترش‌شدن /torš.šo.dan/ مصدر لازم.
to go sour, to turn acid

ترشّح /ta.raš.šoh/ اسم. [جمع: ـ‌ات]
1. the act of secreting sth 2. secretion, discharge
ترشّح‌کردن /ta.raš.šoh.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to secrete a liquid 2. to splatter drops of a liquid
ترشدن /tar.šo.dan/ مصدر لازم. to get wet, to become moist
ترشرو /torš.ru/ صفت. [ادبی] peevish, crabby, ill-tempered
ترشرویی /torš.ru.'i/ اسم. [ادبی]
peevishness, bad tempter
ترشک /tor.šak/ اسم. [گیاه‌شناسی] sorrel
جوهرِ تُرشک /jow-/ [شیمی]
oxalic acid
ترش و شیرین /tor.šo.ši.rin/ صفت. (= مَلَس)
sweet and sour
ترشی /tor.ši/ اسم. 1. sourness, acidity
2. pickled vegetables made with vinegar, chutney
mango chutney تُرشیِ اَنبه
pickled baby aubergines[Br]/ eggplants[Us] تُرشیِ بادنجان
ترشیجات /tor.ši.jāt/ اسم. [جمعِ ترشی]
various types of pickled vegetables and fruits, pickles and chutneys
ترشیدگی /tor.ši.de.gi/ اسم. the state of having turned sour
ترشیدن /tor.ši.dan/ مصدر لازم. (= تُرش شدن)
to go sour, to turn acid, to ferment
ترشیده /tor.ši.de/ صفت مفعولی. gone sour, turned acid, fermented
an old maid دُخترِ تُرشیده
ترصیع /tar.si:'/ اسم. the act of decorating sth with inlaid gems
ترعه /tor.'e/ اسم. [جغرافیا] (= کانال)
a (man-made) canal
Panama Canal تُرعهٔ پاناما

ترغیب /tar.ği:b/ اسم. 1. the act of persuading sb to do sth, 2. persuasion, encouragement

«تَرغیبِ دوستانه» "Friendly Persuasion"

ترفند /tar.fand/ اسم. ploy, trick, ruse

ترفیع /tar.fi:'/ اسم. 1. the act of giving sb a promotion 2. promotion 3. elevation

تَرفیعِ دَرجه [نظامی] promotion to a higher rank

□ پدرشان امروز ترفیع گرفته است و حالا همه دارند به او تبریک می‌گویند.
Their father has just been promoted, and he is being now showered with congratulations.

ترفیع دادن /tar.fi'.dā.dan/ مصدر متعدی. to give sb a promotion

ترقوه /tar.qo.ve/ اسم. [کالبدشناسی] the clavicle, the collar bone

ترقّه /ta.raq.qe/ اسم. firecracker

تَرقّه در کردن to throw a firecracker

ترقّی /ta.raq.qi/ اسم. (= پیشرفت) ⟵ تنزّل 1. progress, advancement 2. rise

تَرقّیِ قیمت‌ها a rise in prices

تَرقّیِ مَعکوس a retrograde step

ترقّیخواه^(ن) /ta.raq.qi.xāh/ اسم. [سیاست] [جمع: ـان] an advocate of progress, a progressive

ترقّی کردن /ta.raq.qi.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to rise 2. to succeed in life

تَرَک /ta.rak/ اسم. crack, crevice

تَرک¹ /tark/ اسم. 1. the act of giving up sth, staying away from sb/ sth, leaving, abandoning, forsaking sb/ sth

تَرکِ اِعتیاد treating/ curing addiction, breaking addiction

تَرکِ سیگار giving up smoking

تَرکِ عادت giving up a habit

تَرک² /tark/ اسم. a position (on a horse, bike etc) behind the rider

دوتَرکه سوار شدن to ride double

تُرک /tork/ اسم. [جمع: ـها، ـان، اَتراک] a Turk, an Azerbaijani, a person of Turkish descent

قَهوهٔ تُرک Turkish coffee

ترکاندن /ta.ra.kān.dan/ مصدر متعدی. to cause sth to explode, to explode, to blast

تَرَک برداشتن /ta.rak.bar.dāš.tan/ مصدر لازم. to crack

تَرک‌بند /tark.band/ اسم. (in a bike) the carrying rack, the luggage carrier

تَرَک‌خورده /ta.rak.xor.de/ صفت مفعولی. cracked

تَرکردن /tar.kar.dan/ مصدر متعدی. to make sth wet, to moisten sth

تُرک‌زبان /tork.za.bān/ صفت. Turkish-speaking

قَبایِلِ تُرک‌زبان Turkish-speaking tribes

ترکش /tar.keš/ اسم. 1. a piece of shrapnel, shell fragment(s) 2. a quiver

آخرین تیرِ تَرکش [مجازی] one's last hope

ترکش خوردن /tar.keš.xor.dan/ مصدر لازم. to be hit with pieces of shrapnel

تَرک‌کردن /tark.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to give up a habit etc 2. to leave a place etc 3. to abandon sb/ sth

تُرکمن /tor.ka.man/ اسم. [جمع: ـها، تَراکمه] a native of Turkmenistan, a Turkoman, a Turcoman, a Turkmen

قالیچهٔ تُرکمن a Turkoman rug

تُرکمنی /tur.ka.ma.ni/ صفت. pertaining to Turkomans, Turkoman [*bef. n*]

تَرکه /tar.ke/ اسم. صفت. 1. [*n*] a young branch, switch, shoot, twig 2. [*adj*] (of a person) slim, thin

تُرکی /tor.ki/ صفت. اسم. 1. [*adj*] Turkish, Turkic 2. [*n*] the Turkish language, Turkish

تُرکیِ آذری a dialect of Turkish spoken in Azerbaijan, Azeri Turkish

تُرکیِ اِستانبولی the Turkish spoken in modern Turkey, Turkish

ترکیب /tar.ki:b/ اسم. [جمع: ـها، ـات] 1. the act of combining two or more things 2. combination, composition

ترکیب‌بندی (ن) /tar.kib.ban.di/ اسم. [هنر] composition (= کُمپوزیسیون)

ترکیب‌کردن /tar.kib.kar.dan/ مصدر متعدی. to combine A and B etc, to blend, to mix

ترکیدگی /tar.ki.de.gi/ اسم. the state of being burst, rupture

تَرکیدگیِ لوله a burst pipe

ترکیدن /ta.ra.ki.dan/ مصدر لازم. to burst, to blow up, to explode

□ از وقتی ترقّه توی دستش ترکید انگشتِ اشاره‌اش حس ندارد.

Ever since a firecracker blew up in his hand, he has lost all sensation in his index finger.

ترکیده /tar.ki.de/ صفت. burst, exploded

ترلان /tar.lān/ اسم. [پرنده‌شناسی] نیز طرلان goshawk

ترم (ف) /term/ اسم. (= پودمان) a school term

ترمبوز (ف) /to.rom.bo:z/ اسم. [پزشکی] thrombosis

ترمز (ف) /tor.moz/ اسم. [خودرو] brake(s)

تُرمزِ بادی / کُمپرسی air brake(s)

تُرمزِ روغنی /row-/ hydraulic brake(s)

روغنِ تُرمز /row-/ brake fluid

بُریدنِ تُرمز (of the brakes) to fail

نیشِ تُرمز زدن to touch the brake pedal

ترمزدستی /tor.moz.das.ti/ اسم. [خودرو] the handbrake[Br], the emergency brake[Us], the parking brake[Us]

تُرمزکردن /tor.moz.kar.dan/ مصدر لازم. to apply the brakes, to brake, to stop

ترمودینامیک (ف) /ter.mo.di.nā.mik/ اسم. thermodynamics [فیزیک]

ترموس (ف) /ter.mos/ اسم. thermos flask[Br], thermos bottle[Us], a thermos

ترموستات (ف) /ter.mos.tāt/ اسم. (= دَماپای) a/ the thermostat

ترموکوپل (ف) /ter.mo.kupl/ اسم. (= * بَندآور) a/ the thermocouple: a sensing device in a gas burner that shuts off the gas supply when the flame is extinguished •

ترمومتر (ف) /ter.mo.metr/ اسم. (= دَماسنج) a/ the thermometer

ترمه /ter.me/ اسم. [پارچه] *termeh:* a hand-woven fabric made from fine cashmere wool and silk and decorated with stylized motifs, cashmere material

ترمیم /tar.mi:m/ اسم. 1. the act of repairing a damage 2. repair, repair work, restoration

تَرمیمِ کابینه a cabinet reshuffle

ترمیم‌کردن /tar.mim.kar.dan/ مصدر متعدی. to repair/ restore sth

ترمیمی /tar.mi.mi/ صفت. restorative, restoration [*bef. n*]

ترمینال (ف) /ter.mi.nāl/ اسم. (= * پایانه) a/ the terminal

تِرمینالِ اُتوبوس a bus terminal

ترنج /to.ranj/ اسم. (= بادرَنگ) 1. [*bot*] citron 2. the medallion of a carpet

ترنّم /ta.ran.nom/ اسم. the act of singing melodiously

تر و تازه /ta.ro.tā.ze/ صفت. [گفتار]
fresh and fair

ترور(ف) /te.ror/ اسم. (= سوءِ قَصد)
assassination
تِرورِ نافرجام an assassination attempt

ترورکردن /te.ror.kar.dan/ مصدر متعدی.
to assassinate sb

تروریست(ف) /te.ro.rist/ اسم. [جمع: ~ها]
a terrorist

تروریستی /te.ro.ris.ti/ صفت. pertaining to terrorism, terrorist [*bef. n*]

تروریسم(ف) /te.ro.rism/ اسم. terrorism

تروکاژ(ف) /tu.ru.kāž/ اسم. [سینما]
(= جلوه‌های ویژه) special effect(s)

ترومبون(ف) /to.rom.bo:n/ اسم. [موسیقی]
trombone
نَوازندهٔ تُرومبون a trombonist

ترومپت(ف) /to.rom.pet/ اسم. [موسیقی]
trumpet
نوازندهٔ تُرومپت a trumpeter, a trumpet player

ترویج /tar.vi:j/ اسم. 1. the act of promoting sth 2. promotion, propagation
اِدارهٔ تَرویجِ کِشاورزی
the agricultural extension service
□ یکی از هدف‌های ما ترویج کالاهای ایرانی در خارج از کشور است.
One of our aims is to promote Iranian goods abroad.

ترویج‌کردن /tar.vij.kar.dan/ مصدر متعدی.
to promote a product, to popularize a practice etc

تره /ta.re/ اسم. [گیاه‌شناسی] garden leek

تُرّهات /tor.ra.hāt/ اسم. [جمع تُرَّهَة(ع)]
(= سُخنانِ یاوه) idle talk, nonsense

تره‌بار /ta.re.bār/ اسم. fresh greens and vegetables
میدانِ تَره‌بار a fruit and vegetable market

تره‌فرنگی /ta.re.fa.ran.gi/ اسم. [گیاه‌شناسی]
leek

تره‌ون /te.re.van/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= بَرگِ نو)
privet

تری /ta.ri/ اسم. wetness

تریا(ف) /te.ri.yā/ اسم. (= کافه‌تریا) cafeteria, café

تریاق /tar.yāq/ اسم. antidote

تریاک /tar.yāk/ اسم. opium

تریاکی /tar.yā.ki/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] pertaining to opium 2. [*col*] yellowish brown 3. [*n*] an opium addict

تریبون(ف) /ti.ri.bun/ اسم. 1. podium, rostrum 2. forum
تِریبونِ آزاد an open forum
پُشتِ تِریبون رفتن to mount the rostrum

تریپلکس(ف) /ti.rip.leks/ صفت. [معماری]
(of an apartment) triplex

تریشین(ف) /te.ri.šin/ اسم. [جانورشناسی]
trichina (*pl* trichinae)

تریکو(ف) /te.ri.ko/ اسم. knitwear

تریکوبافی(ن) /te.ri.ko.bā.fi/ اسم. knitting
کارگاهِ تِریکوبافی a workshop for producing knitwear

تریلی(ف) /te.rey.li/ اسم. [خودرو] نیز **تریلر**
trailer
تِریلیِ کَمرشکن an articulated lorry[Br]/ truck[Us], an artic[Br]

تریلیون(ف) /te.ri.li.yon/ اسم. trillion
(10^{12} = one million million)

ـ ترین /ta.rin/ پسوند. suffix added to an adjective to indicate the superlative degree; -est, most
بُلندترین the highest
دُشوارترین the most difficult

تز(ف) /tez/ اسم. 1. thesis (= نَهاد)
2. dissertation (= پایان‌نامه)

تزار /te.zār/ اسم. [تاریخ] the Russian Tsar/ Czar

تزاری /te.zā.ri/ صفت. pertaining to the Russian Tsars, Tsarist/ Czarist

روسیهٔ تِزاری Tsarist Russia

تزاید /ta.zā.yod/ اسم. (= اَفزایش) increase, augmentation

رو به تَزاید بودن to be on the increase

تزریق /taz.ri:q/ اسم. [جمع: ـات]

1. the act of injecting sth into sb/ sth
2. injection

تَزریقِ زیرِجلدی a hypodermic/ subcutaneous injection, a hype

تَزریقِ سَرمایه injection of capital

تَزریقِ وَریدی intravenous injection

□ این کارخانه برای خروج از بن‌بست نیاز به تزریقِ سرمایه دارد.

To get this plant out of its current predicament, there is need for a fresh injection of capital.

تزریقات /taz.ri.qāt/ اسم. [جمعِ تزریق]

1. injections 2. a room in a doctor's office where injections are administered

تزریقاتی /taz.ri.qā.ti/ اسم. (= آمپول‌زَن) sb whose job is to give injections

تزریق‌کردن /taz.riq.kar.dan/ مصدر متعدی. to inject sth into sb/ sth, to administer/ give an injection

تزریقی /taz.ri.qi/ صفت. injected

تزکیه /taz.ki.ye/ اسم. 1. the act of purifying sth 2. purification

تَزکیهٔ نَفْس self-purification

تزلزل /ta.zal.zol/ اسم. 1. shakiness 2. instability

تزلزل‌ناپذیر /ta.zal.zol.nā.pa.zi:r/ صفت. unshakable, firm

تزویر /taz.vi:r/ اسم. hypocrisy, dissimulation, deceit

تزیین /taz.yin, -'in/ اسم. نیز تزئین [جمع: ـات]

1. the act of decorating sth 2. decoration

تزیینات /taz.yi.nāt/ اسم. [جمعِ تزیین] decorations, ornaments, embellishments

تزیین‌کردن /taz.yin.kar.dan/ مصدر متعدی. (= آراستن) to decorate sth

تزیینی /taz.'i.ni/ صفت. (= ✲ آرایشی) pertaining to decoration, decorative

هُنرهایِ تَزیینی decorative arts

تسامح /ta.sā.moh/ اسم. indulgence, leniency, tolerance

تَسامح و تَساهل political tolerance

تساوی /ta.sā.vi/ اسم. (= بَرابَری)

1. equality 2. [*sport*] a draw[Br]/ tie[Us]

به‌تَساوی equally, in equal proportions

تساهل /ta.sā.hol/ اسم. indulgence, forbearance, mildness

تسبیح /tas.bi:h/ اسم. 1. prayer beads, worry beads, rosary 2. the act of praising God

تسبیح انداختن /tas.bih.an.dāx.tan/ مصدر لازم. to finger worry beads

تست(ف) /test/ اسم.

1. test, exam (= آزمون ✲)
2. a multiple-choice test (= آزمونه ✲)

تِستِ چَهارجوابی a multiple-choice test

تِستِ آبستنی/ حاملگی pregnancy test

تِستِ هوش intelligence test

تستر(ف) /tos.ter/ اسم. (= نان‌بِرشته‌کن) toaster

تُستر آون (= ✲ بِرشتار) a toaster oven

تست‌کردن /test.kar.dan/ مصدر متعدی. (= ✲ آزمودن) to test sb/ sth, to give sb a test

تسجیل /tas.ji:l/ اسم. 1. confirmation 2. documentation

تسخیر /tas.xi:r/ اسم. 1. the act of conquering sth 2. conquest

تَسخیرِ اَرواح exorcism

تسخیر کردن /tas.xir.kar.dan/ مصدر متعدی. to conquer a country etc

تسخیرناپذیر /tas.xir.nā.pa.zi:r/ صفت. invincible, unconquerable

تسریع /tas.ri:'/ اسم. the act of expediting a process etc, doing sth more quickly, speeding up

تسریع کردن /tas.ri'.kar.dan/ مصدر لازم. نیز تسریع به عمل آوردن to expedite matters etc, to speed up

تسطیح /tas.ti:h/ اسم. the act of levelling ground etc

تَسطیحِ اَراضیِ نزدیکِ رودخانه levelling the lands near the river

تسطیح کردن /tas.tih.kar.dan/ مصدر متعدی. to level land etc

تسکین /tas.kin/ اسم. the act of alleviating pain etc

تَسکینِ دَرد pain relief, killing pain

تسکین دادن /tas.kin.dā.dan/ مصدر متعدی. to relieve/ alleviate pain or suffering

تسکین یافتن /tas.kin.yāf.tan/ مصدر لازم. (of pain or suffering) to be relieved, to be alleviated

تسلسل /ta.sal.sol/ اسم. an unending chain, a connected sequence of events

دورِ باطل / تَسلسل /dow-/ a vicious circle

تسلّط /ta.sal.lot/ اسم. 1. dominance, control 2. proficiency, mastery

تسلّط داشتن /ta.sal.lot.dāš.tan/ مصدر لازم. 1. to dominate over sth, to be in control 2. to be proficient in sth

□ دخترم به زبانِ انگلیسی تسلّطِ کامل دارد. *My daughter has a perfect command of English.*

تسلّی /ta.sal.li/ اسم. consolation, comfort

تسلّی دادن /ta.sal.li.dā.dan/ مصدر متعدی. to console/ comfort sb

تسلّی‌بخش /ta.sal.li.baxš/ صفت. comforting

تسلیت /tas.li.yat/ اسم. 1. the act of offering one's condolences to sb 2. condolence(s)

تسلیت گفتن /tas.li.yat.gof.tan/ مصدر لازم. to offer sb one's condolences

□ مرگِ مادرت را صمیمانه تسلیت می‌گویم. *Please accept my heartfelt condolences for the death of your mother.*

تسلیح /tas.li:h/ اسم. the act of arming a group of people etc

تسلیحات /tas.li.hāt/ اسم. [جمعِ تسلیح] armaments, war materiel

تسلیحاتی /tas.li.hā.ti/ صفت. pertaining to armaments, armament [*bef. n*]

تسلیم /tas.li:m/ اسم. 1. submission, surrender, resignation 2. handing over

تَسلیمِ بلاشرط unconditional surrender

تسلیم شدن /tas.lim.šo.dan/ مصدر لازم. to surrender, to give oneself up

تسلیم کردن /tas.lim.kar.dan/ مصدر متعدی. to submit/ hand over sth to sb

تسمه /tas.me/ اسم. belt, band, strap

تَسمه پَروانه [خودرو] the fan belt

تَسمهٔ آهن an iron band

تَسمهٔ نقّاله a conveyor belt

تسمه‌کشی (ن) /tas.me.ke.ši/ اسم. reinforcing cargo etc by passing iron straps around it

تسمیه /tas.mi.ye/ اسم. (= نام‌گذاری) the process of naming sb/ sth, christening

وَجهِ تَسمیه the reason for giving a particular name to sb/ sth

تسنّن /ta.san.non/ اسم. [اسلام] professing to be a Sunnite/ Sunni Muslim

اَهلِ تَسنّن the Sunnites/ Sunni Muslims

تسویه /tas.vi.ye/ اسم. 1. the act of settling an account 2. settlement of an account

تسویه کردن /tas.vi.ye.kar.dan/ مصدر متعدی. نیز تَصفیه کردن to settle an account etc

تسهیل /tas.hi:l/ اسم. [جمع: ـات] (= آسان‌سازی) the act of making sth easier, facilitating a procedure etc

تسهیلات /tas.hi.lāt/ اسم. [جمع تسهیل] facilities, amenities

تسهیل کردن /tas.hil.kar.dan/ مصدر متعدی. to make sth easier, to facilitate sth

تشابه /ta.šā.boh/ اسم. resemblance, similarity

تَشابهِ اِسمی confusion of names, mistaken identity

تشبّث /ta.šab.bos/ اسم. the act of resorting to sb/ sth to seek a favour[Br], hanging on to sb/ sth

تشبیه /taš.bi:h/ اسم. [جمع: ـات] 1. the act of comparing two things that have certain similarities 2. [*lit*] simile

تشبیه کردن /taš.bih.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to compare two things, to liken sb/ sth to another 2. to use a simile

تشت /tašt/ اسم. نیز طَشت a flat round tub made of metal or plastic

تشتّت /ta.šat.tot/ اسم. lack of unity, discordance

تَشتّتِ آراء diversity of views/ votes etc

تشتک /taš.tak/ اسم. نیز طشتک 1. a small tub 2. [*photo*] tray 3. the cap of a soft drink bottle

تَشتکِ ثُبوت [عکاسی] the fixer tray

تَشتکِ ظُهور [عکاسی] the development tray

تشجیع /taš.ji:'/ اسم. the act of encouraging sb to an act of bravery, emboldening sb, offering encouragement

تشخیص /taš.xi:s/ اسم. 1. the act of distinguishing between two things (e.g. right from wrong) 2. diagnosis 3. [*lit*] personification

تَشخیصِ اِفتراقی [پزشکی] differential diagnosis of diseases

تَشخیصِ طِبّی medical diagnosis

تَشخیصِ هُویّت establishing sb's identity, identification

تشخیص دادن /taš.xis.dā.dan/ مصدر متعدی. 1. to distinguish between two things 2. to diagnose a disease etc

□ هوا تاریک بود و صورتش را درست نمی‌توانستم تشخیص بدهم.
It was dark and I could hardly make out his face.

تشدّد /ta.šad.dod/ اسم. severity

تشدید /taš.di:d/ اسم. (= شَدیدتر شدن) 1. intensification, aggravation 2. [*phys*] resonance 3. [*ling*] gemination: doubling of a letter marked by the sign [ّ]

نِشانهٔ تَشدید the gemination mark [ّ] in Persian and Arabic alphabets

تشدید کردن /taš.did.kar.dan/ مصدر متعدی. to intensify sth

تشرّف /ta.šar.rof/ اسم. (= شَرفیابی) being received by a high personage (and thus being honoured[Br]) 2. visiting a holy site

تَشرّف به دینِ اِسلام the act of embracing Islam, converting to Islam

تشریح /taš.ri:h/ اسم. 1. the act of expounding sth 2. dissecting sth, dissection 3. anatomy (= کالبدشناسی)

تشریح کردن /taš.rih.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to expound sth 2. to dissect sth

□ نظریه‌ام را با همهٔ جزئیّات برایش تشریح کردم.
I expounded my theory for him in detail.

تشریحی /taš.ri.hi/ صفت. descriptive

تشریف /taš.ri:f/ اسم. [جمع: ـات] that which bestows honour[Br] upon sb/ sth, honouring[Br]

تشریفات /taš.ri.fāt/ اسم. [جمع تشریف] 1. formalities 2. ceremonies 3. protocol

تشریفاتی /taš.ri.fā.ti/ صفت. 1. pertaining to protocol 2. ceremonial

اُتومبیلِ تَشریفاتی [خودرو] limousine, limo

تشریف آوردن /taš.ri.fā.var.dan/ مصدر لازم. [محترمانه] to come, to pay a visit, to arrive

تشریف بردن /taš.rif.bor.dan/ مصدر لازم. [محترمانه] to go, to leave

□ از اینجا تشریف می‌برید به اصفهان، برای تماشای دیدنی‌های آن شهر.

From here, you will be going to Isfahan to enjoy the sights there.

تشریف‌فرمایی /taš.rif.far.mā.'i/ اسم. [محترمانه] 1. a royal visit 2. the arrival of a high-ranking personage

تشریک‌مساعی /taš.ri.ke.ma.sā.'i/ اسم. (= هَمکاری) cooperation, a joint effort

تشعشع /ta.ša'.šo'/ اسم. [جمع: ـات] (= پَرتوافشانی، تابش) radiation

تَشعشعاتِ زیانبخش harmful radiation

تشعیر /taš.'ir/ اسم. [هنر] the act of decorating the margins of a manuscript with floral and animal motifs

تشک /to.šak/ اسم. نیز دُشک mattress

تُشکِ بادی an air mattress

تُشکِ بَرقی electric mattress pad(s)

تُشکِ طِبّی an orthopaedic[Br]/ orthopedic[Us] mattress

تُشکِ فَنَری a spring mattress

لَحاف و تُشک (جمع شده) bedroll

تشکچه /to.šak.če/ اسم. a small mattress, cushion

تشکّر /ta.šak.kor/ اسم. [جمع: ـات] the act of thanking sb

تشکّر کردن /ta.šak.kor.kar.dan/ مصدر لازم. to thank sb, to express one's gratitude to sb

تشکّرآمیز /ta.šak.ko.rā.mi:z/ صفت. expressing gratitude, thankful

تشکّل /ta.šak.kol/ اسم. 1. the act of getting organized, organization 2. an organization

تَشکّلِ صِنفی an organization that brings together members of the same trade, a trade association, a guild

تشکیل /taš.ki:l/ اسم. [جمع: ـات] 1. the act of being formed 2. organization

تَشکیلِ خانواده starting a family

تشکیل دادن /taš.kil.dā.dan/ مصدر متعدی. to establish sth, to form sth

تشکیل شدن /taš.kil.dā.dan/ مصدر لازم. to be formed

تشکیل شدن از to consist of, to be comprised of

تشکیلات /taš.ki.lāt/ اسم. [جمع تشکیل] (= سازمان) an organization

تَشکیلاتِ حِزبی party organization, party apparatus

تشکیلاتی /taš.ki.lā.ti/ صفت. (= سازمانی) pertaining to an organization, organizational

آدمِ تَشکیلاتی (در احزابِ سیاسی) a party bureaucrat, an apparatchik

تشنّج /ta.šan.noj/ اسم. 1. turmoil, unrest 2. [*med*] spasm(s), convulsion(s)

دُچارِ تَشنّج شدن to have convulsions

تشنّج‌آفرین (ن) /tašan.noj.'ā.fa.rin/ صفت. نیز تَشنّج‌زا، تَنش‌زا (sth) that creates tension, provocative, incendiary

تصادف /ta.sā.dof/ اسم. 1. coincidence 2. collision, traffic accident (= تَصادم)
تَصادفِ شاخ به شاخ a head-on collision
تصادفاً /ta.sā.do.fan/ قید. accidentally, by chance
☐ دیروز تصادفاً برادرت را در کتابفروشی محله‌مان دیدم.
Yesterday I ran into your brother in our neighbourhood[Br] *bookshop*[Br] / *bookstore*[Us]
تصادف‌کردن /ta.sā.dof.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to have an accident 2. to be in collision with sth
تصادفی /ta.sā.do.fi/ صفت. قید. 1. accidental 2. [*adv*] accidentally 3. randomly
تصادم /ta.sā.dom/ اسم. (= بَرخورد، تَصادف) collision
تصاعد /ta.sā.'od/ اسم. 1. evaporation 2. [*math*] progression, progressively
تَصاعدِ عَددی arithmetical progression
تَصاعدِ هِندسی geometrical progression
تصاعدی /ta.sā.'o.di/ صفت. progressional
به صورتِ تَصاعدی in geometrical progression, progressively
تصاویر /ta.sā.vi:r/ اسم. [جمعِ تَصویر] images, illustrations, pictures
تَصاویرِ مُتحرّک moving pictures
تصحیح /tas.hi:h/ اسم. 1. the act of correcting a text etc 2. correction, editing
تَصحیحِ نِمونه‌های چاپی proofreading
تصحیح‌کردن /tas.hih.kar.dan/ مصدر متعدی. to correct a text etc
تصدّق /ta.sad.doq/ اسم. (= صَدقه دادن) the act of giving alms
تَصدّقِ کَسی رفتن/ شدن [مجازی] to offer oneself as a sacrifice

سُخنانِ تَشنّج‌آفرین incendiary words
تشنّج‌زدا[ن] /ta.šan.noj.ze.dā/ صفت. (= تَنش‌زدا) (sth) that removes tension, that defuses/ eases a tense situation, pacifying
تشنگی /teš.ne.gi/ اسم. (= عَطش) thirst
تشنه /teš.ne/ صفت. 1. thirsty 2. eager
☐ مگر تشنه‌ات نیست؟
I thought you were thirsty; aren't you?
تشویش /taš.vi:š/ اسم. anxiety, agitation, worry
تشویش داشتن /taš.viš.dāš.tan/ مصدر لازم. to be agitated, to be worried
تشویق /taš.vi:q/ اسم. 1. the act of encouraging sb 2. encouragement
تشویق‌کردن /taš.viq.kar.dan/ مصدر متعدی. to encourage sb, to offer encouragement to sb
تشویقنامه[ن] /taš.vi:q.nā.me/ اسم. a letter of praise for sb's efforts, a letter of commendation, a testimonial
تشویقی /taš.vi.qi/ صفت. that offers encouragement
مُسابقاتِ تَشویقی a contest designed to offer encouragement to younger participants
تشی /ta.ši/ اسم. [جانورشناسی] (= خارپُشت) porcupine
تشیّع /ta.šay.yo'/ اسم. [اسلام] professing to be a Shiite/ Shi'i Muslim
اَهلِ تَشیّع the Shiites/ Shi'i Muslims
تشییع /taš.yi:'/ اسم. (= مُشایعت) the act of accompanying sb
تَشییعِ جِنازه funeral
مَراسمِ تَشییع obsequies
تصاحب /ta.sā.hob/ اسم. the act of taking possession of a property etc
تصاحب‌کردن /ta.sā.hob.kar.dan/ مصدر متعدی. to take possession of sth

□ تصدّق وجود نازنینت گردم.
May I sacrifice [سابق / در آغاز نامه‌ها]
my humble life for your exalted being.

تصدّی /ta.sad.di/ اسم. the act of taking charge of sth, to be in charge/ control of sth
دورانِ تَصدّی term of office, tenure

تصدیع /tas.di:'/ اسم. the act of causing a headache for sb, troubling or bothering sb

تصدیع دادن /tas.di'.dā.dan/ مصدر متعدی. [مجازی] to cause trouble for sb. to bother sb, to disturb sb

تصدیق /tas.di:q/ اسم. 1. the act of certifying sth, certification 2. certificate (= گواهینامه)
تَصدیقِ اِمضا certifying the authenticity of sb's signature, authenticating sb's signature

تصدیق‌کردن /tas.diq.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to certify sth 2. to confirm a statement etc

تصرّف /ta.sar.rof/ اسم. [جمع: تصرّفات] 1. the act of taking possession of sth 2. making changes in sb else's property
تصرّفِ عُدوانی [حقوقی] forcibly occupying a property and making changes in it
دَخل و تَصرّف /-o-/ making alterations in sth without prior permission

تصرّف‌کردن /ta.sar.rof.kar.dan/ مصدر متعدی. to take possession of, to occupy a place etc

تصفیه /tas.fi.ye/ اسم. 1. the act of purging or purifying sth 2. purification, filtration

تصفیه‌خانه /tas.fi.ye.xā.ne/ اسم. 1. a refinery (= پالایشگاه) 2. a purification plant (for water)

تصفیه‌شده /tas.fi.ye.šo.de/ صفت مفعولی. refined, purified

تصفیه‌کردن /tas.fi.ye.kar.dan/ مصدر متعدی. نیز تسویه کردن to purify/ filter/ refine sth

تصلّب /ta.sal.lob/ اسم. [پزشکی] sclerosis
تَصلّبِ شَرایین hardening of the arteries, arteriosclerosis

تصمیم /tas.mi:m/ اسم. decision, resolution

تصمیم داشتن /tas.mim.dāš.tan/ مصدر متعدی. to have the intention of

تصمیم‌گرفتن /tas.mim.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. to decide, to make up one's mind
□ تصمیمت را گرفته‌ای؟ خوب فکرهایت را بکن.
Have you reached a decision yet? You should really think it over.

تصمیم‌گیری /tas.mim.gi.ri/ اسم. the act of decision-making

تصنّعی /ta.san.no.'i/ صفت. affected
خَندهٔ تَصنّعی an affected laughter

تصنیف /tas.ni:f/ اسم. [جمع: ـها، ـات] 1. the act of writing or composing sth 2. composition, work 3. [*mus*] song, ditty

تصنیف خواندن /tas.nif.xān.dan/ مصدر متعدی. to sing a song/ ditty

تصنیف‌کردن /tas.nif.kar.dan/ مصدر متعدی. to write a poem etc, to compose music etc

تصوّر /ta.sav.vor/ اسم. 1. imagination, fancy 2. concept
غیرِ قابلِ تصوّر unimaginable

تصوّرکردن /ta.sav.vor.kar.dan/ مصدر متعدی. to imagine, to think

تصوّف /ta.sav.vof/ اسم. (= صوفیگری) mysticism, Sufism

تصویب /tas.vi:b/ اسم. approval, ratification
به تَصویب رسیدن to be ratified, to be approved
تصویب‌نامه /tas.vi:b.nā.me/ اسم. a cabinet decree
تصویب‌کردن /tas.vib.kar.dan/ مصدر متعدی. to ratify sth, to approve sth
تصویبی /tas.vi.bi/ صفت. approved
تصویر /tas.vi:r/ اسم. [جمع: ـ‌ها، تَصاویر] 1. image, picture, sketch, illustration, painting 2. photocopy, photostat[Us]
تَصویرِ حَقیقی a real image
تَصویرِ مَجازی a virtual image
تصویرِ مَعکوس a mirror image
تَصویرِ واژگون an upside-down image, an inverted image
تصویربردار[(ن)] /tas.vir.bar.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a camera operator (usu in TV), a cinematographer, a videographer
تصویربرداری[(ن)] /tas.vir.bar.dā.ri/ اسم. 1. imaging 2. filming 3. videotaping 4. photographing
تَصویر کردن to illustrate, to portray, to depict
تصویرگر[(ن)] /tas.vir.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= مُصوِّر) an illustrator
تصویری /tas.vi.ri/ صفت. pertaining to pictures, video
رَسانه‌هایِ تَصویری the electronic media (TV, video etc)
تضاد /ta.zād/ اسم. 1. conflict 2. contrast
تَضادِ دَرونی inner conflict
تَضادِ طَبَقاتی class conflict
تضاد داشتن /ta.zād.dāš.tan/ مصدر لازم. to be in conflict with
تضامن /ta.zā.mon/ اسم. joint liability
تضامنی /ta.zā.mo.ni/ صفت. having joint liability, joint and several
شِرکَتِ تَضامنی a joint-liability company
تضرّع /ta.zar.ro'/ اسم. 1. the act of beseeching, begging, imploring sb for sth 2. supplication
تضعیف /taz.'i:f/ اسم. (= ضَعیف کردن) the act of weakening sb/ sth, undermining sth
تضعیف‌کردن /taz'if.kar.dan/ مصدر متعدی. to weaken sb/ sth, to undermine sth
تضمین /taz.min/ اسم. 1. the act of guaranteeing sb/ sth 2. guarantee 3. security, collateral
تضمین‌کردن /taz.min.kar.dan/ مصدر متعدی. to guarantee sb/ sth
تضمینی /taz.mi.ni/ صفت. (= تضمین‌شده) guaranteed
چِکِ تَضمینی a banker's cheque[Br]/ a cashier's check[Us]
تضییع /taz.yi:'/ اسم. (= ضایع کردن) wasting sth, squandering sth
تضییق /taz.yi:q/ اسم. [جمع: ـ‌ات] 1. forcing restrictions on sb 2. [*med*] stricture
تطابق /ta.tā.boq/ اسم. adaptation, accommodation, adjustment
تَطابقِ چَشم adjustment of the eyes
تطبیق /tat.bi:q/ اسم. (= مُطابقت) 1. correspondence, congruence, conformity 2. comparison
تطبیق‌کردن /tat.biq.kar.dan/ مصدر لازم. to correspond [*vi*]
تطبیقی /tat.bi.qi/ صفت. comparative
اَدبیّاتِ تَطبیقی comparative literature
تطمیع /tat.mi:'/ اسم. the act of enticing sb to do sth illegal, offering sb the promise of a bribe or financial gain
تطهیر /tat.hi:r/ اسم. 1. the act of cleansing sb/ sth 2. purification

تظاهر /ta.zā.hor/ اسم. [جمع: ـات]
1. the act of pretending 2. pretension, affectation

تظاهر کردن /ta.zā.hor.kar.dan/ مصدر لازم.
to pretend, to make a pretence[Br]/ pretense[Us]

تظاهرکننده[(ن)] /ta.zā.hor.ko.nan.de/ اسم.
[جمع: ـها، ـکنندگان] a demonstrator

تظاهرات /ta.zā.ho.rāt/ اسم. [جمع تظاهر]
demonstration, demo, rally
تَظاهراتِ خیابانی street demonstrations
تَظاهراتِ مُسالمت‌آمیز a peaceful demonstration
تَظاهراتِ نِشسته (= تَحصّن) sit-in
◻ تظاهرات بدون دریافتِ اجازهٔ قبلی ممنوع!
No demonstrations are allowed without prior authorization!

تظاهرات کردن /ta.zā.ho.rāt.kar.dan/ مصدر لازم.
to demonstrate

تظلّم /ta.zal.lom/ اسم. (= دادخواهی)
1. the act of complaining to a higher authority against an injustice
2. a plea for justice

تعادل /ta.'ā.dol/ اسم.
equilibrium, balance
در حالتِ تَعادلِ کامل in perfect balance
تَعادل خود را نگاه داشتن
to keep one's balance
تعادل خود را از دست دادن
to lose one's balance

تعارض /ta.'ā.roz/ اسم.
antagonism, opposition

تعارف /ta.'ā.rof/ اسم. [جمع: ـات]
1. compliment 2. polite talk (esp in offering hospitality etc to sb while expecting the offer to be declined) 3. offering sth to sb 4. a gift

تعارف دادن /ta.'ā.rof.dā.dan/ مصدر متعدی.
to give sth to sb as a gift

تعارف کردن /ta.'ā.rof.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to offer sth to sb 2. to offer hospitality etc (without really meaning it)

تعاریف /ta.'ā.ri:f/ اسم. [جمع تَعریف]
definitions

تعاقب /ta.'ā.qob/ اسم.
1. the act of pursuing sb/ sth 2. pursuit

تعالی /ta.'ā.lā/ صفت.
exalted, most high
خُدایِ تَعالیٰ God Most High, God Almighty

تعالی /ta.'ā.li/ اسم.
elevation, exaltation

تعالیم /ta.'ā.li:m/ اسم. [جمع تَعلیم]
teachings
تَعالیمِ بودا the teachings of Buddha

تعامل /ta'ā.mol/ اسم.
interaction

تعاون /ta.'ā.von/ اسم. (= هَمیاری)
cooperation, mutual assistance

تعاونی /ta.'ā.vo.ni/ صفت.
cooperative
شِرکتِ تَعاونی a cooperative society, a cooperative, a co-op

تعبیر /ta'.bi:r/ اسم. [جمع: ـات]
1. interpretation 2. an expression
تَعبیرِ خواب interpretation of dreams

تعبیر کردن /ta'.bir.kar.dan/ مصدر متعدی.
to interpret sth, to try to reveal the hidden meaning of sth, to construe sth as sth

تعبیه /ta'.bi.ye/ اسم.
the act of arranging or fixing sth

تعبیه کردن /ta'.bi.ye.kar.dan/ مصدر متعدی.
to install a device etc in sth

تعجّب /ta.'aj.job/ اسم.
1. surprise 2. wonder
◻ من از شدّتِ تعجّب زبانم بند آمده بود.
I was simply dumbfounded.

تعجّب آور /ta.'aj.jo.bā.var/ صفت.
surprising

تعجّب کردن /ta.'aj.job.kar.dan/ مصدر لازم.
to be surprised

تعجیل /ta'.ji:l/ اسم. (= شِتاب) haste, hurry, rush

با تَعجیل hastily, hurriedly

تعجیل کردن /ta'.jil.kar.dan/ مصدر لازم. to hurry, to hasten (= شِتاب کردن)

تعداد /te'.dād/ اسم. (= شمار) number, headcount

تِعدادِ مُسافرانِ اُتوبوس the number of passengers in the bus

تِعدادی a few, a number of, some

تعدّد /ta.'ad.dod/ اسم. multiplicity, plurality

تَعدّدِ زوجات /zow-/ polygamy

تعدّی /ta.'ad.di/ اسم. [جمع: ـات] 1. the act of encroaching (= دَست‌درازی) on sb else's rights 2. encroachment, transgression, injustice

تعدیل /ta'.di:l/ اسم. (= مُتعادل ساختن) modification, adjustment

تَعدیلِ مالیات‌ها lowering of the taxes, tax-cuts

تعدیل کردن /ta'.dil.kar.dan/ مصدر متعدی. to modify sth, to lower sth

تعرّض /ta.'ar.roz/ اسم. (= تَک) 1. [*milit*] offensive 2. aggression 3. speaking aggressively

با تَعرّض in an offensive manner

تعرّض کردن /ta.'ar.roz.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to launch an offensive 2. to scold sb

تعرفه /ta'.re.fe/ اسم. tariff(s)

تَعرفهٔ گُمرکی customs tariff(s)

تعریض /ta'.ri:z/ اسم. (= پَهن کردن) the act of widening a street etc

تعریف /ta'.ri:f/ اسم. [جمع: ـها، ـات، تَعاریف] 1. the act of defining sth 2. definition 3. praise 4. an account of sth

از کسی/ چیزی تَعریف کردن to praise sb/ sth, to put in a good word for sb

چیزی را تَعریف کردن to define sth

تعریف کردن /ta'.rif.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to describe an event etc [گفتار] 2. to tell a story, a joke etc

□ تعریف کن ببینم. *Now tell me all about it.*

تعریق /ta'.ri:q/ اسم. 1. the act of perspiring 2. [*bot*] transpiration

تعزیر /ta'.zi:r/ اسم. [اسلام] [جمع: ـات] 1. the act of penalizing sb for an offence[Br]/ offense[Us] for which there is no prescribed punishment in the Islamic law 2. reprimand

تعزیه /ta'.zi.ye/ اسم. [تئاتر] ***ta'zieh:*** the Iranian passion play

تعزیه‌خوانی /ta'.zi.ye.xā.ni/ اسم. staging a passion play

تعزیه‌گردان /ta'.zi.ye.gar.dān/ اسم. 1. the director of a passion play 2. [*col*] sb who stage-manages an event, the behind-the-scene instigator

تعصّب /ta.'as.sob/ اسم. prejudice, fanaticism, bigotry

تَعصّبِ نِژادی racial prejudice

«غُرور و تَعصّب» "Pride and Prejudice"

تعطیل /ta'.ti:l/ صفت.اسم. 1. [*adj*] closed, not working, shut down 2. [*n*] the state of being closed down, stoppage 3. holiday, day off

تَعطیلِ آخَرِ هَفته the weekend

تَعطیلِ رَسمی an official holiday, a bank holiday[Br]

تَعطیلِ عُمومی a public holiday

روزِ تَعطیل holiday, a day of rest

تعطیلات /ta'.ti.lāt/ اسم. [جمعِ تعطیل] 1. holidays 2. vacation

تَعطیلاتِ تابستان the summer vacation

تعطیل شدن /ta'.til.šo.dan/ مصدر لازم. to shut down [*vi*]

تعطیل کردن /ta'.til.kar.dan/ مصدر متعدی. to close down sth [vt]

تعظیم /ta'.zi:m/ اسم. 1. the act of bowing before sb as a gesture of respect 2. a bow

تعظیم کردن /ta'.zim.kar.dan/ مصدر لازم. to bow down before sb

تعفّن /ta.'af.fon/ اسم. (= گندیدگی) 1. the process of putrefying 2. putrefaction, rotting

بوی تَعفّنِ اَجساد the stench of rotting bodies

تعقّل /ta.'aq.qol/ اسم. (= خِردمندی) rationality, judiciousness, wisdom

از روی تَعقّل judiciously, wisely

تعقیب /ta'.qi:b/ اسم. 1. pursuit, chase 2. legal action, prosecution

تَحتِ تَعقیب wanted by the police

قَرارِ مَنعِ تَعقیب [حقوقی] shelving the case by the prosecutor (for lack of convincing evidence), dismissing the charges

تَحتِ تَعقیب قرار دادن to bring legal action against sb

تعقیب کردن /ta'.qib.kar.dan/ مصدر متعدی. to pursue sb/ sth, to chase sb/ sth

تعلّق /ta.'al.loq/ اسم. [جمع: ـات] 1. the state of belonging 2. attachment

تعلّق داشتن /ta.'al.loq.dāš.tan/ مصدر لازم. (of sth) to belong to sb

تعلّق گرفتن /ta.'al.loq.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to be given to sb (as their property), to go to

□ و امّا جایزهٔ سوم، به کسی تعلّق گرفته است که متأسفانه قادر نیست امروز در جمعِ ما حضور داشته باشد، چون در بیمارستان است.

As for the third prize, it has gone to someone who, much to our regret, cannot be here today, because she is in hospital.

تعلّل /ta.'al.lol/ اسم. delaying for no good reason, procrastination

تعلّل کردن /ta.'al.lol.kar.dan/ مصدر لازم. to delay, to procrastinate, to drag one's feet

تعلّم /ta.'al.lom/ اسم. (= فَراگیری) ← تَعلیم the process of learning

تعلیق /ta'.li:q/ اسم. suspension, abeyance

به حالِ تَعلیق درآمدن to be suspended

تعلیقی /ta'.li.qi/ صفت. suspended

حَبسِ تَعلیقی a suspended prison sentence

تعلیم /ta'.li:m/ اسم. [جمع: ـات] (= آموزش) the process of teaching, instruction

تَعلیمِ خَطّ teaching calligraphy

تَعلیم و تَربیت (= آموزش و پرورش) education

تعلیمات /ta'.li.māt/ اسم. [جمعِ تَعلیم] 1. education 2. teachings

تَعلیماتِ پَیامبر the teachings of the Holy Prophet

تَعلیماتِ دینی religious instruction

تَعلیماتِ عَشایری tribal education

تعلیم دادن /ta'.lim.dā.dan/ مصدر متعدی. to teach sb, to instruct sb, to train

تعلیم گرفتن /ta'.lim.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to take lessons from sb

تعلیمی [1] /ta'.li.mi/ اسم. a swagger stick

تعلیمی [2] /ta'.li.mi/ صفت. (= آموزشی) educational, didactic

تعمّد /ta.'am.mod/ اسم. deliberateness, wilfulness

تعمّداً /ta.'am.mo.dan/ قید. deliberately, wilfully

تعمّدی /ta.'am.mo.di/ صفت. deliberate, wilful, intentional

تعمّق /ta.'am.moq/ اسم. (= ژرف‌اندیشی) deep reflection about sth

تعمّق کردن /ta.'am.moq.kar.dan/ مصدر لازم.
to consider sth in depth, to give sth careful thought

تعمید /ta'.mi:d/ اسم. [مسیحیت] baptism
غُسلِ تَعمید the process of immersion in water during the baptism ceremony

تعمیدی /ta'.mi.di/ صفت. pertaining to baptism, baptismal
پدرِ تَعمیدی [مسیحیت] godfather

تعمیر /ta'.mi:r/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات]
1. the act of repairing sth, mending/ fixing sth 2. repair(s)
تَعمیرِ اساسیِ موتور خودرو
engine overhaul

تعمیرکار(ن) /ta'.mir.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a repairman, a mechanic

تعمیر کردن /ta'.mir.kar.dan/ مصدر متعدی.
to repair/ mend/ fix sth

تعمیرگاه(ن) /ta'.mir.gāh/ اسم.
a repair shop, workshop
تَعمیرگاهِ اُتومبیل a garage
تَعمیرگاهِ مُجاز an authorized service centre[Br]/ center[Us]

تعمیری /ta'.mi.ri/ صفت. 1. in need of repair 2. repaired

تعمیم /ta'.mi:m/ اسم. generalization

تعمیم دادن /ta'.mim.dā.dan/ مصدر متعدی.
to generalize sth

تعوید /ta'.vi:z/ اسم. amulet, charm

تعویض /ta'.vi:z/ اسم. 1. the act of replacing sth or being replaced 2. change, replacement
تَعویضِ روغن /row-/ [خودرو]
oil change

تعویض کردن /ta'.viz.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to replace sth 2. to exchange sth with/ for sth else

تعویق /ta'.vi:q/ اسم. (= دیرکرد) 1. delay 2. postponement
به تَعویق انداختن to postpone an event etc, to put sth off

تعهّد /ta.'ah.hod/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات]
undertaking, pledge, commitment, obligation

تعهّد کردن /ta.'ah.hod.kar.dan/ مصدر متعدی.
to undertake/ pledge to do sth
□ تعهّد می‌کنی از این به بعد با همسرت بدرفتاری نکنی؟
Do you give your word not to mistreat your wife from now on?

تعهّدات /ta.'ah.ho.dāt/ اسم. [جمع تعهّد]
commitments, undertakings
تَعهّداتِ اَخلاقی moral obligations
تَعهّداتِ مالی financial undertakings

تعهّدنامه(ن) /ta.'ah.hod.nā.me/ اسم.
a written undertaking

تعیین /ta'.yin/ اسم. 1. the act of designating/ determining sth, deciding sth 2. determination of sth 3. appointment
با تَعیینِ وَقتِ قَبلی by appointment
تَعیینِ حُروف [چاپ] mark-up
تَعیینِ وَقت کردن to make an appointment, to fix a time
□ وقتِ ملاقات دارید؟
Do you have an appointment?

تعیین کردن /ta'.yin.kar.dan/ مصدر متعدی.
to designate/ determine sth, to appoint sb to a position

تعیین‌کننده /ta'.yin.ko.nan.de/ صفت.
decisive

تغذیه /tağ.zi.ye/ اسم. (= غَذا دادن، غذا خوردن)
1. the act of eating or feeding sb
2. nutrition, feeding
سوءِ تَغذیه malnutrition

کارشناسِ تَغذیه a nutritionist

تغذیه‌کردن /tağ.zi.ye.kar.dan/ مصدر لازم/ متعدی.
1. [vi] to feed
2. [vt] to feed sth to an animal/ machine etc

تغزّل /ta.ğaz.zol/ اسم. (= غزل‌سرایی)
the act of writing love songs, lyricism

تغزّلی /ta.ğaz.zo.li/ صفت. lyrical

شِعرِ تَغزّلی lyrical poetry

تغلیظ /tağ.li:z/ اسم. (= غَلیظ کردن)
the act of increasing the strength of sth by reducing its volume, concentration

تغییر /tağ.yi:r/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات] (= دِگرگونی)
the process of change, transformation, alteration

تَغییرِ شُغل changing jobs

تَغییرِ قیافه putting on a disguise

تَغییرِ مَذهب conversion to a new faith

تغییر دادن /tağ.yir.dā.dan/ مصدر متعدی.
to change, to alter sth [vt]

تغییرکردن /tağ.yir.kar.dan/ مصدر لازم.
to change, to alter [vi]

تغییرناپذیر /tağ.yir.nā.pa.zi:r/ صفت.
unchangeable

تَف /taf/ اسم. (= تَفت) a searing heat

تُف[1] /tof/ اسم. (= آبِ دهان) spit, spittle, saliva

تُفِ سَربالا spitting into the wind

تُف[2] /tof/ صوت. Fie!

تُف به این زندگی! Fie on this life!

تف‌کردن /tof.kar.dan/ مصدر لازم.
to spit
نیز تُف انداختن

تفاخر /ta.fā.xor/ اسم. (= فَخرفروشی)
the act of boasting of one's achievements, belongings etc

تفاسیر /ta.fā.si:r/ اسم. [جمعِ تَفسیر]
commentaries

تَفاسیرِ قُرآن commentaries on the Koran/ Qur'an

تفاصیل /ta.fā.si:l/ اسم. [جمعِ تَفصیل]
a detailed account of sth

تفاضل /ta.fā.zol/ اسم. [حساب] (= مانده)
the difference (between two numbers), a subtraction sum

تَفاضلِ گُل [فوتبال] goal difference

تفأل /ta.fa'.'ol/ اسم. (= فال گرفتن)
1. the act of divining the future
2. divination, augury

تَفأل با دیوانِ حافظ consulting the divan of Hafez to gain an insight into the future

تفاله /to.fā.le/ اسم. residue, remains, refuse, pulp

تُفالهٔ چغندر/ نیشکر bagasse

تفاوت /ta.fā.vot/ اسم. (= فَرق)
a/ the difference

تَفاوت از زمین تا آسمان است. [ضرب‌المثل]
There is a mile of difference.

تفاوت داشتن /ta.fā.vot.dāš.tan/ مصدر لازم.
to differ, to be different

تفاهم /ta.fā.hom/ اسم. mutual understanding, accord

تفاهم داشتن /ta.fā.hom.dāš.tan/ مصدر لازم.
to have an understanding with sb

تفاهم‌نامه[ن] /ta.fā.hom.nā.me/ اسم.
a letter of understanding

تفت /taft/ اسم. [گفتار] (= تَف)
a searing heat

تفت دادن /taft.dā.dan/ مصدر متعدی. [آشپزی]
to sauté sth

تفته /taf.te/ صفت. seared

تفتیش /taf.ti:š/ اسم. (= بازرسی)
1. the act of inspecting sth 2. inspection

تفحّص /ta.fah.hos/ اسم. 1. a thorough search 2. investigation

کُمیسیونِ تَحقیق و تَفحّص a committee of inquiry

تفرّج /ta.far.roj/ اسم. (= گَردش)
1. the act of going out to see the world
2. excursion, outing

تفرّجگاه /ta.far.roj.gāh/ اسم. (= گَردشگاه)
a recreational area, promenade, resort

تفرعن /ta.far.'on/ اسم.
haughty behaviour[Br], haughtiness

تفرقه /taf.re.qe/ اسم. (= چَنددستگی)
division, discord, disunion

تفرقه‌افکنی /taf.re.qe.af.ka.ni/ اسم.
causing division among people, sowing the seeds of discord

تفریح /taf.ri:h/ اسم. [جمع: ـات]
recreation, amusement, fun and games

زَنگِ تَفریح — recess, break

تفریحات /taf.ri.hāt/ اسم. [جمعِ تفریح]
amusements, recreational activities, fun and games

تَفریحاتِ سالم — healthy recreations

تَفریحاتِ شَب — nocturnal amusements

تفریح‌کردن /taf.rih.kar.dan/ مصدر متعدی.
to have fun, to amuse oneself

تفریحی /taf.ri.hi/ صفت.
recreational

تفریط /taf.ri:t/ اسم.
1. neglect, negligence 2. dissipation, wasting of money and assets

تفریق /taf.ri:q/ اسم. [حساب] (= کاهش)
subtraction

◻ پسر شما نه جمع بلد است نه تفریق.
Your son can do neither additions nor subtractions.

تفریق‌کردن /taf.riq.kar.dan/ مصدر متعدی.
to subtract A from B

تفسیر /taf.si:r/ اسم.
1. the act of commenting on a text etc, interpreting sth 2. commentary, interpretation, exegesis

تفسیرکردن /taf.sir.kar.dan/ مصدر متعدی.
to interpret a poem etc, to comment upon a text etc

تفصیل /taf.si:l/ اسم. [جمع: ـات]
a detailed account

قَتل در خیابانِ لاله‌زار! عَکس و تفصیلات!
Murder on Lalezar! The full story! Pictures!

تفصیلی /taf.si.li/ صفت.
detailed

نَقشهٔ تَفصیلیِ شهرِ تِهران
a detailed map of Tehran

تفضیلی /taf.zi.li/ صفت.
preferential

صِفتِ تَفضیلی [دستور] — the comparative degree of an adjective: بزرگ‌تر (larger)

تفقّد /ta.faq.qod/ اسم. [جمع: ـات]
the act of extending kindness and sympathy to sb

اِبرازِ تَفقّد کردن — to show concern and sympathy towards a subordinate

تفکّر /ta.fak.kor/ اسم. [جمع: ـات]
1. the act of thinking 2. cogitation 3. meditation

◻ آن‌چنان در بحرِ تفکّر فرورفته بود که صدای مرا نشنید.
He was so deeply lost in thought that he did not hear me calling him.

تفکیک /taf.ki:k/ اسم. (= جُداسازی)
separation, segregation

تَفکیکِ دین از سیاست — separation of religion and the state

تَفکیکِ قُوای سه‌گانه — separation of the three branches of the government

تفکیک‌کردن /taf.kik.kar.dan/ مصدر متعدی.
to separate one thing from another, to keep things/ persons separate

تفلن(ف) /tef.lon/ اسم. [شیمی]
Teflon

تفنگ /to.fang/ اسم.
gun, rifle

تُفنگِ بادی — airgun, an air rifle

تُفنگِ دولول /do-/ a double-barrelled shotgun

تُفنگِ ژ ۳ a G-3 assault rifle

تُفنگِ ساچمه‌ای a shotgun

تُفنگِ سَرپُر a muzzle-loading rifle, musket

تُفنگِ گُلوله‌زنی rifle

تَه تُفنگ the butt of a rifle

تفنگچی /to.fang.či/ اسم. [سابق] [جمع: ~ها، ~ان] an armed man in the service of a warlord, a musketeer

تفنگدار /to.fang.dār/ اسم. [نظامی] [جمع: ~ها، ~ان] a soldier armed with a rifle, a rifleman

تُفنگدارِ نیروی دَریایی a marine

« سِه تُفنگدار » "The Three Musketeers"

تفنگ‌ساز /to.fang.sāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a gunsmith

تفنّن /ta.fan.non/ اسم. 1. amusing oneself with various hobbies, toying with a subject 2. dilettantism 3. hobby

تفنّنی /ta.fan.no.ni/ صفت. done for fun, dilettantish

تفوّق /ta.fav.voq/ اسم. (= بَرتری) superiority, supremacy, hegemony

تفویض /taf.vi:z/ اسم. 1. the act of handing over/ delegating sth to sb 2. delegation of sth

تَفویضِ اِختیارات delegation of authority

تفهیم /taf.hi:m/ اسم. (= فهماندن) the act of making sth understood, explanation

تَفهیمِ اِتّهام [حقوقی] reading the charges (which have been brought against a defendant), arraignment

تقّ /taq(q)/ صوت. bang! knock!

تَقِّ کاری درآمدن (the truth about some shady operation) to be revealed

تقابل /ta.qā.bol/ اسم. 1. the act of confronting sth 2. confrontation

تقارن /ta.qā.ron/ اسم. 1. symmetry 2. correspondence 3. conjunction

تقاص /ta.qās/ اسم. [گفتار] (= مُکافات) punishment (for a crime)

تَقاص پَس دادن to suffer hardship for a past misdeed

تقاضا /ta.qā.zā/ اسم. 1. demand 2. request 3. application

عَرضه و تَقاضا /-o-/ [اقتصاد] supply and demand

تقاضاکردن /ta.qā.za.kar.dan/ مصدر متعدی. to request sth from sb, to ask sb for sth, to demand sth

تقاضانامه /ta.qā.zā.nā.me/ اسم. (= دَرخواست) an application form, a written application

تقاطع /ta.qā.to'/ اسم. 1. (the act of two lines) intersecting one another 2. intersection, junction, crossing

تقاعد /ta.qā.'od/ اسم. [سابق] (= بازنشستگی) getting retired, retirement

تقبّل /ta.qab.bol/ اسم. (= قَبول کردن) the act of accepting/ undertaking sth

تقبیح /taq.bi:h/ اسم. 1. the act of denouncing sb/ sth 2. denunciation

تقبیح‌کردن /taq.bih.kar.dan/ مصدر متعدی. to denounce sb/ sth

تقدّس /ta.qad.dos/ اسم. sacredness, holiness, sanctity

تقدّم /ta.qad.dom/ اسم. precedence

حَقِّ تَقَدّم 1. priority 2. right of way

تقدیر /taq.di:r/ اسم. 1. destiny, fate 2. praise, appreciation, encomium

(از کسی) تَقدیر کردن to praise sb for his or her good work

☐ تقدیر نبود. *It was not to be.*

تقدیرنامه /taq.dir.nā.me/ اسم.
an official citation, a testimonial

تقدیس /taq.di:s/ اسم. 1. the act of sanctifying sb/ sth 2. sanctification

تقدیم /taq.di:m/ اسم. the act of presenting, dedicating sth to sb

تقدیم کردن /taq.dim.kar.dan/ مصدر متعدی. [محترمانه] (= پیشکش کردن) to give/ offer sth to sb, to dedicate sth to sb
□ اجازه می‌خواهم این اثرِ ناقابل را به آن جناب تقدیم کنم.
I beg to dedicate this humble composition to Your Excellency.

تقدیم‌نومچه /taq.dim.num.če/ اسم. [گفتار]
the dedication (in a book)

تقدیمی /taq.di.mi/ صفت. offered, presented, dedicated

تقرّب /ta.qar.rob/ اسم. 1. the act of approaching sb/ sth 2. approach

تقرّب جستن /ta.qar.rob.jos.tan/ مصدر لازم.
to seek to get close to a high personage

تقریب /taq.ri:b/ اسم. approximation
به تَقریب approximately

تقریباً /taq.ri.ban/ قید. approximately, almost, nearly, about

تقریبی /taq.ri.bi/ صفت. approximate

تقریر /taq.ri:r/ اسم. [جمع: ـات]
utterance(s), spoken word(s)

تقریظ /taq.ri:z/ اسم. a laudatory text (praising a book etc)

تقسیط /taq.si:t/ اسم. (= قِسط‌بندی)
arranging to pay a sum in instalments[Br]/ installments[Us]

تقسیم /taq.si:m/ اسم. [جمع: ـات]
1. division, distribution
2. [*arith*] division (= بَخش)
قابلِ تَقسیم (= بَخش‌پذیر) divisible
تَقسیم به نِسبت dividing sth proportionally

تقسیمات /taq.si.māt/ اسم. [جمعِ تقسیم]
divisions
تَقسیماتِ کِشوری division of the country into provinces and townships etc

تقسیم‌بر(ن) /taq.sim.bar/ اسم. [گفتار]
the division sign (:)

تقسیم‌بندی(ن) /taq.sim.ban.di/ اسم.
dividing sth into portions

تقسیم کردن /taq.sim.kar.dan/ مصدر متعدی.
to divide/ distribute sth

تقصیر /taq.si:r/ اسم. fault, guilt
□ "تقصیرِ کی بود؟" "تقصیرِ من و بس."
"Whose fault was it?" "Mine and mine alone."

تقصیرکار /taq.sir.kār/ صفت. (= مُقصّر)
1. guilty, at fault 2. [*n*] the guilty person, the culprit

تقطیر /taq.ti:r/ اسم. [شیمی]
(= عَرَق‌گیری، عَرَق‌کشی) distillation

تقطیر کردن /taq.tir.kar.dan/ مصدر متعدی.
to distil[Br]/ distill[Us] sth

تقطیع /taq.ti:'/ اسم. 1. dissecting sth, dissection 2. [*lit*] scansion of verse

تقلّا /ta.qal.lā/ اسم. the act of struggling, trying hard, making every effort

تقلّا کردن /ta.qal.lā.kar.dan/ مصدر لازم.
to struggle
□ هرچه تقلّا کرد نتوانست خلاص شود.
Hard as he tried, he could not free himself.

تقلّب /ta.qal.lob/ اسم. resorting to dishonest practices, cheating, fraud

تقلّب کردن /ta.qal.lob.kar.dan/ مصدر لازم.
to cheat, to use tricks

تقلّبی /ta.qal.lo.bi/ صفت. false, fake, counterfeit, adulterated
آبلیموی تَقلّبی adulterated lime juice
پولِ تقلّبی counterfeit money

مَدارکِ شِناساییِ تَقلّبی
fake identity papers
گُذرنامهٔ تَقلّبی a false passport

تقلید /taq.li:d/ اسم. 1. imitation, mimicry 2. (in Shiite Islam) following the instructions of a religious leader

تقلیدکردن /taq.lid.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to imitate, to mimic, to copy 2. to follow the instructions of a religious leader, to emulate

تقلیدی /taq.li.di/ صفت. imitated, copied

تقلیل /taq.li:l/ اسم. (= کاهش) 1. the act of reducing sth 2. reduction
تَقلیلِ هَزینه‌ها cutting costs, reducing expenditure

تقلیل دادن /taq.lil.dā.dan/ مصدر متعدی. to reduce sth, to cut down the number of sth

تقنینیّه /taq.ni.niy.ye/ صفت. legislative
قوّهٔ تَقنینیّه the legislative (branch)

تقوا /taq.vā/ اسم. نیز تقویٰ piety, godliness
آدمِ باتَقوا a pious person

تقّ و توق /taq.qo.tuq/ صوت. [گفتار]
bang bang, an exchange of fire

تقّ و لق /taq.qo.laq/ صفت. [گفتار]
1. rickety 2. (of offices) functioning only in name (because most of the staff is on holiday etc)

تقویت /taq.vi.yat/ اسم. 1. the act of strengthening, reinforcing, fortifying sth 2. reinforcement, fortification
داروی تَقویت tonic
داروی تَقویتِ مو a hair tonic

تقویت‌کردن /taq.vi.yat.kar.dan/ مصدر متعدی. to strengthen sth, to reinforce sth, to fortify sth

تقویت‌کننده /taq.vi.yat.ko.nan.de/ صفت. invigorating, strengthening, reinforcing

تقویتی [(ن)] /taq.vi.ya.ti/ صفت. meant to strengthen sth
کِلاس‌هایِ تَقویتی remedial classes for weaker students

تقویم /taq.vi:m/ اسم. 1. calendar 2. the calendar (= گاه‌شماری) 3. appraisal (= اَرزیابی)
تَقویمِ بَغلی a pocket diary
تَقویمِ دیواری a wall calendar
تَقویمِ رومیزی a desk diary
تَقویمِ شمسی the solar calendar
تَقویمِ قمری the lunar calendar

تقویم‌کردن /taq.vim.kar.dan/ مصدر متعدی. to appraise/ evaluate sth

تقیّه /ta.qiy.ye/ اسم. dissimulation

تقیّه‌کردن /ta.qi.ye.kar.dan/ مصدر لازم. to hide one's true belief when one's life is in danger

تک [۱ (ن)] /tak/ اسم. [نظامی] ← پاتک attack, offensive

تک [۲] /tak/ صفت. single, unique
تَک و تَنها all by oneself

تک - /tak/ پیشوند. prefix denoting one, mono-, uni-. See instances below.

تُک /tok/ اسم. [گفتار] (= نوک) tip of sth
با تُکِ پا with the tip of one's foot
تُکِ‌پا تُکِ‌پا on tiptoe
یک تُکِ پا [گفتار] for a short visit
شُمارهٔ تُک [چاپ] superior figure(s)

تکاپو /ta.kā.pu/ اسم. (= دَوندگی) running around to get sth done, endeavour[Br]

تکافو /ta.kā.fu/ اسم. being sufficient, sufficiency

تکافوکردن /ta.kā.fu.kar.dan/ مصدر لازم. to be sufficient, to suffice

تکالیف /ta.kā.li:f/ اسم. [جمعِ تَکلیف] things that one has to do, chores, assignments, homework

تکامل /ta.kā.mol/ اسم. the process of gradual development, evolution

تکاملی(ن) /ta.kā.mo.li/ صفت. evolutionary

تکامل یافتن /ta.kā.mol.yāf.tan/ مصدر لازم. to develop gradually, to evolve

تکان /ta.kān/ اسم. an abrupt motion, shock, shake, tremor

تکان خوردن /ta.kān.xor.dan/ مصدر لازم. to move, to shake [vi]

تکان دادن /ta.kān.dā.dan/ مصدر متعدی. to move sb/ sth, to shake sb/ sth

تکاندن /ta.kān.dan/ مصدر متعدی. to shake sth, to shake out sth

□ دخترم، اول سفره را بتکان، بعد آن را تا کن.
Honey, please shake out the tablecloth, and then fold it.

تکان‌دهنده(ن) /ta.kān.da.han.de/ صفت. shocking, distressing

تکانه(ن) /ta.kā.ne/ اسم. [فیزیک] impulse

تکاور(ن) /ta.kā.var/ اسم. [نظامی] [جمع: ~ها، ~ان] a commando

تکایا /ta.kā.yā/ اسم. [جمعِ تَکیه] places of public mourning

تکبّر /ta.kab.bor/ اسم. haughtiness, vanity, excessive pride, arrogance

تکبیر /tak.bi:r/ اسم. [اسلام] the act of chanting الله اکبر (= God is Great)

تک‌تک /tak.tak/ قید. one by one, singly

تک‌تیر /tak.ti:r/ اسم. a single shot (fired from a rifle etc)

تک‌تیرانداز(ن) /tak.ti.ran.dāz/ اسم. [نظامی] [جمع: ~ها، ~ان] a sniper

تکثّر /ta.kas.sor/ اسم. (= کثرت) abundance, plenty, numerousness

تکثّرگرایی(ن) /ta.kas.sor.ge.rā.'i/ اسم. [سیاست] pluralism

تکثیر /tak.si:r/ اسم. 1. the act of multiplying sth 2. multiplication, duplication, reproduction 3. [bot] propagation

تکثیرکردن /tak.sir.kar.dan/ مصدر متعدی. to duplicate sth, to reproduce sth

تکچهره(ن) /tak.čeh.re/ اسم. [هنر] (= پُرتره) portrait

تک‌حزبی(ن) /tak.hez.bi/ صفت. [سیاست] single-party

نِظامِ سیاسیِ تَک‌حزبی
a single-party political system

تکخال /tak.xāl/ اسم. 1. an/ the ace (in a pack of cards) 2. [fig] a winning card

تکخوان(ن) /tak.xān/ اسم. [موسیقی] [جمع: ~ها، ~ان] a singer singing solo, a soloist

تک‌درخت /tak.de.raxt/ اسم. a single tree, a lone tree

تکدّی /ta.kad.di/ اسم. (= گِدایی) going door to door and begging

تکذیب /tak.zi:b/ اسم. 1. the act of denying or contradicting sth 2. denial, contradiction

تکذیب‌کردن /tak.zib.kar.dan/ مصدر لازم. to deny a statement etc, to contradict sth

تکذیب‌نامه(ن) /tak.zi:b.nā.me/ اسم. a written denial

تکرار /tek.rār/ اسم. 1. the act of repeating sth 2. repetition, reiteration

تکرارکردن /tek.rār.kar.dan/ مصدر متعدی. to repeat sth [vt], to reiterate sth

□ هرچه می‌گویم تکرار کنید.
Please repeat after me.

تکراری /tek.rā.ri/ صفت. repetitious, repeated, oft-repeated

هَمان حَرف‌هایِ تِکراری the same old talk, the same old clichés

تکرنگ(ن) /tak.rang/ صفت. [هنر] monochrome

تکرو (ن) /tak.row/ صفت. nonconformist, individualistic
آدمِ تَکرو an individualist
تکروی /tak.ra.vi/ اسم. individualistic action or behaviour[Br]
تکریم /tak.ri:m/ اسم. the act of honouring[Br] sb
تکریم‌کردن /tak.rim.kar.dan/ مصدر متعدی. to honour[Br] sb, to shower praise on sb
تک‌شماره /tak.šo.mā.re/ اسم. a single issue of a publication
تک‌فرزند (ن) /tak.far.zand/ اسم. [جامعه‌شناسی] 1. [*n*] a single child 2. [*adj*] with a single child
خانواده‌هایِ تَک‌فرزند single-child families
تک‌فروشی /tak.fo.ru.ši/ اسم. ← عُمده‌فروشی retail
قیمتِ تَکفروشی retail price
تکفّل /ta.kaf.fol/ اسم. the act of taking charge of sb
اَفرادِ تَحتِ تَکفّل the family members under one's charge, dependents
تکفیر /tak.fi:r/ اسم. 1. the act of calling sb an unbeliever, accusing sb of heresy 2. excommunication
تکفیرکردن /tak.fir.kar.dan/ مصدر متعدی. to declare sb an unbeliever, to excommunicate sb
تک‌گویی (ن) /tak.gu.'i/ اسم. [تئاتر] monologue, soliloquy
تک‌لپّه‌ای /tak.lap.pe.'i/ اسم. [گیاه‌شناسی] ← دولپّه‌ای monocotyledonous, monocot
تکلّف /ta.kal.lof/ اسم. 1. the act of standing upon ceremony, ceremoniousness 2. mannerism, affectation

تکلّم /ta.kal.lom/ اسم. (= سُخن گفتن) the act of speaking
تکلّم‌کردن /ta.kal.lom.kar.dan/ مصدر لازم. to speak, to talk
تکلیس /tak.li:s/ اسم. [شیمی] calcination
تکلیف /tak.li:f/ اسم. [جمع: تَکالیف] 1. what one has to do, assignment, an assigned duty 2. homework
بِلاتَکلیف not knowing what to do, in limbo
تَعیینِ تَکلیف telling sb what to do
تَکلیفِ شَرعی a religious duty
تک‌محصولی (ن) /tak.mah.su.li/ صفت. pertaining to the culture of a single crop, monocultural
اِقتصادِ تَک‌محصولی a monocultural economy
تک‌مضراب /tak.mez.rāb/ اسم. 1. [*mus*] a single note played on a stringed instrument 2. a clever remark, interjection
تکمله /tak.ma.le/ اسم. 1. supplement, complement 2. an addendum (= پیوست)
تکمه /tok.me/ اسم. نیز دُکمه button
تُکمهٔ افتاده a missing button
تُکمه‌غیبی/ قابلمه‌ای press-stud(s)
جاتُکمه buttonhole
تُکمه‌های لِباس را انداختن to do one's buttons up, to button up
تُکمه‌های لِباس را باز کردن to undo the buttons of, to unbutton
□ چرا معطّلی؟ تُکمه را فشار بده. *What are you waiting for? Go ahead and press the button.*
تکمه‌ای (ن) /tok.me.'i/ صفت. resembling a button, button [*bef. n*]
قارچِ تُکمه‌ای button mushrooms
کَلَمِ تُکمه‌ای Brussels sprouts

تکمه سردست /tok.me.sar.dast/ اسم.
cuff-link(s)

تکمیل /tak.mi:l/ اسم. صفت. 1. [n] the act of completing sth 2. completion 3. [adj] complete
□ ظرفیّت تکمیل است. *No vacancy.*

تکمیل شدن /tak.mil.šodan/ مصدر لازم.
to be/ get completed

تکمیل کردن /tak.mil.kar.dan/ مصدر متعدی.
to complete sth

تکمیلی /tak.mi.li/ صفت. (= کامل‌کننده)
supplementary, complementary

تک‌نگاری^(ن) /tak.ne.gā.ri/ اسم.
monograph

تک‌نواز^(ن) /tak.na.vāz/ اسم. [موسیقی] [جمع: ~ها، ~ان]
a musician performing solo, a soloist

تک‌نوازی^(ن) /tak.na.vā.zi/ اسم. [موسیقی]
solo performance on a musical instrument

تکنوکرات^(ف) /tek.no.ke.rat/ اسم. [جمع: ~ها] (= فَن‌سالار)
a technocrat

تکنوکراسی^(ف) /tek.no.ke.rā.si/ اسم. (= فَن‌سالاری)
technocracy

تکنولوژی^(ف) /tek.no.lo.zhi/ اسم. (= فناوری)
technology

تکنولوژیست^(ف) /tek.no.lo.zhist/ اسم. [جمع: ~ها] (= فناور)
a technologist
تِکنولوژیستِ آموزشی
an educational technologist

تکنیسین^(ف) /tek.ni.si.yan/ اسم. [جمع: ~ها] (= * فَن‌وَرز)
a technician

تکنیک^(ف) /tek.nik/ اسم. (= فَن، صِناعت)
technique

تکواندو /tek.vān.do/ اسم. [ورزش]
Tae Kwon Do, taekwondo

تک و توک /ta.ko.tuk/ صفت. [گفتار]
very few, occasional

تکوین /tak.vin/ اسم. (= پیدایش)
creation, genesis

تکّه /tek.ke/ اسم.
piece, bit, morsel, patch
یک تِکّه نان — a piece of bread
تِکّه تِکّه کردن — to cut to pieces

تکّه‌پاره /tek.ke.pā.re/ اسم. صفت.
1. [n] fragment(s) 2. [adj] tattered

تکّه‌تکّه /tek.ke.tek.ke/ قید.
in pieces, piecemeal

تکّه‌دوزی /tek.ke.du.zi/ اسم.
a sort of embroidery in which pieces of cloth are sown on the material in hand

تک‌همسری^(ن) /tak.ham.sa.ri/ اسم. [جامعه‌شناسی]
monogamy

تکی /taki/ صفت. [گفتار]
single, solo
اُتاقِ تَکی (در هتل) — a single room
رَقصِ تَکی — a solo dance

تکیاخته /tak.yāx.te/ صفت. [زیست‌شناسی]
consisting of a single cell, unicellular, one-celled

تکیده /ta.ki.de/ صفت مفعولی.
(of sb) who has lost weight because of illness, gaunt, haggard-looking

تکیه /tek.ye/ اسم. [جمع: تَکایا]
1. the act of leaning on/ against sb/ sth 2. anything that provides support, support, prop, brace 3. [ling] stress 4. a place of public mourning

تکیه دادن /tek.ye.dā.dan/ مصدر لازم.
to lean on/ against sth
□ به پنجره تکیه ندهید، خطر دارد.
It is not safe to lean against the window.

تکیه کلام /tek.ye ka.lām/ اسم.
sb's favourite[Br] expression

تکیه‌گاه /tek.ye.gāh/ اسم.
1. sb/ sth that one can turn to for support, sth that one can lean on, prop, support 2. [phys] the fulcrum (of a lever)

تگرگ /ta.garg/ اسم. hail
دانهٔ تَگرگ hailstone(s)
ریزشِ تَگرگ hailstorm
تگرگ باریدن /ta.garg.bā.ri.dan/ مصدر لازم. نیز تگرگ آمدن to hail
□ دارد تگرگ می‌آید. *Look! It's hailing.*
تگرگی /ta.gar.gi/ صفت. 1. resembling hail 2. [*cons*] coarse-grained, with a coarse finish, stippled
تگری /ta.ga.ri/ صفت. [گفتار] ice-cold
آبجو تَگری ice-cold beer
تَلّ /tal(l)/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَتلال] 1. hill, mound 2. a pile of sth
تِل /tel/ اسم. 1. hairband, headband 2. aigrette
تلاش /ta.lāš/ اسم. effort, endeavour[Br], struggle
تلاش کردن /ta.lāš.kar.dan/ مصدر لازم. to try hard, to make an effort
تلاشگر[ن] /ta.lāš.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a very hard-working person, esp in a crusade
تلاطم /ta.lā.tom/ اسم. (of liquids) being in a state of agitation, (of waves) beating against one another
تَلاطمِ دَریا roughness of the sea
تلافی /ta.lā.fi/ اسم. retaliation, reprisal
تَلافیِ چیزی را سرِ کسی درآوردن to take it on sb
تلافی کردن /ta.lā.fi.kar.dan/ مصدر متعدی. to retaliate against sb for sth, to reciprocate sth with sth
تلاقی /ta.lā.qi/ اسم. the act of coming together, meeting, confluence
مَحلِّ تَلاقی meeting point
تلاقی کردن /ta.lā.qi.kar.dan/ مصدر لازم. (of two things) to come together, to meet

تلألؤ /ta.la'.lo'/ اسم. (= درخشندگی) glitter, sparkle, scintillate
پُرتَلألو glittering, scintillating
تلاوت /ta.lā.vat/ اسم. the act of reciting a sacred text (such as the Koran/ Qur'an)
تَلاوتِ کَلامُ‌اللهِ مَجید intoning passages from the Glorious Koran/ Qur'an
تلاوت کردن /ta.lā.vat.kar.dan/ مصدر لازم. to recite/ intone (a sacred text)
تلخ /talx/ صفت. bitter, acrid
تَلخ و شیرین bitter-sweet
تلخکام /talx.kām/ صفت. bitter, disappointed
تلخی /tal.xi/ اسم. bitterness
تلخیص /tal.xi:s/ اسم. (= خُلاصه کردن) the act of summarizing a text etc
تلسکوپ[ف] /te.les.kop/ اسم. نیز تلسکپ (= دوربینِ نُجومی) telescope
تلطیف /tal.ti:f/ اسم. 1. the act of making sth more delicate and refined 2. making sth less offensive
تَلطیفِ هَوا freshening the air
تلف شدن /ta.laf.šo.dan/ مصدر لازم. to die, to perish
□ در آن تابستان، هزاران گوسفند از شدّتِ گرما و بی‌آبی تلف شدند. *That summer, thousands of sheep perished because of drought and extreme heat.*
تلف کردن /ta.laf.kar.dan/ مصدر متعدی. to waste sth, to squander sth
تلفات /ta.la.fāt/ اسم. [جمع تلف] casualties, losses
تِعدادِ تَلفاتِ دُشمن the number of enemy losses
تلفّظ /ta.laf.foz/ اسم. pronunciation
بَد تلفّظ کردن to mispronounce a name etc

تلفّظ‌کردن /ta.laf.foz.kar.dan/ مصدر متعدی.
to pronounce a word etc

تلفن(ف) /te.le.fon/ اسم. نیز تلفون
telephone, phone

a radio (tele)phone — تِلفنِ بیسیم
a cordless (tele)phone — تِلفنِ دَستی (بیسیم خانگی)
a trunk call[Br], a long-distance call[Us,Br] — تِلفنِ راه دور
a pay phone — تِلفنِ عُمومی
a mobile phone[Br], a cell phone[Us] — تِلفنِ هَمراه (= موبایل)
1. a phone book, a telephone directory 2. one's personal phone book — دَفترِ تِلفن
the telephone number — شُمارهٔ تِلفن
a phone box, a telephone booth — کیوسکِ تِلفن

تلفنچی /te.le.fon.či/ اسم. [جمع: ــ ها، ــ ان]
the telephone operator, the operator

تلفنخانه /te.le.fon.xā.ne/ اسم. [سابق]
the telephone exchange (= ادارهٔ تِلفن)

تلفن‌کردن /te.le.fon.kar.dan/ مصدر لازم.
to telephone, to phone, to call, to make a call, to ring up, to give sb a ring

تلفنگرام(ف) /te.le.fon.ge.rām/ اسم. [سابق]
a written message dictated over the telephone

تلفنی /te.le.fo.ni/ صفت. قید.
1. [*adj*] phone, telephone [*bef. n*]
2. [*adv*] by telephone, over the phone

تلفیق /tal.fi:q/ اسم. 1. collating (two or more things) 2. collation, combination, blend, mix

تلفیق‌کردن /tal.fiq.kar.dan/ مصدر متعدی.
to collate two or more things, to blend, to combine, to mix

تلقّی /ta.laq.qi/ اسم. (= بَرخورد) the way sth is received or viewed, attitude

تلقیح /tal.qi:h/ اسم.
1. vaccination (= مایه‌کوبی)
2. insemination (= باروَرسازی)

artificial insemination — تَلقیحِ مَصنوعی

تلقّی‌کردن /ta.laq.qi.kar.dan/ مصدر متعدی.
to view/ consider sth in a certain manner

تلقین /tal.qin/ اسم. 1. the act of suggesting sth to sb 2. suggestion, inculcation

تلقین‌کردن /tal.qin.kar.dan/ مصدر متعدی.
to try to put an idea in sb's head, to suggest sth to sb, to inculcate

تلکس(ف) /te.leks/ اسم. 1. telex
2. a message sent by telex

a telex machine — دَستگاهِ تِلکس

تلکه /ta.la.ke/ اسم. [گفتار] 1. getting sth from sb by unfair means

تلکه‌کردن /ta.la.ke.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cadge sth from sb, (= تیغ زدن) to touch[Br] sb for sth, to put a bite[Us] on sb

تلکه‌گیر /ta.la.ke.gir/ اسم. [گفتار]
a cadger [جمع: ــ ها، ــ ان]

تلگراف(ف) /tel.ge.rāf/ اسم. [جمع: ــ ها، ــ ات]
1. telegraph 2. [*col*] a telegram

radio telegraph — تِلگرافِ بی‌سیم
an urgent telegram — تِلگرافِ فوری /-fow/

تلگرافچی /tel.ge.rāf.či/ اسم. [سابق]
a telegraph operator [جمع: ــ ها، ــ ان]

تلگرافخانه /tel.ge.rāf.xā.ne/ اسم. [سابق]
the telegraph office

تلگراف زدن /te.le.ge.rāf.za.dan/
مصدر متعدی. نیز تِلگراف کردن to telegraph, to cable, to wire

تلگرافی /tel.ge.rā.fi/ صفت. قید.
1. [*adj*] short and concise as in a telegram, telegraphic 2. [*adv*] by telegraph

تلگرام(ف) /tel.ge.rām/ اسم. telegram, cable, wire

تلماسه /tal.mā.se/ اسم. sand dune, dune

تلمبه /to.lom.be/ اسم. (= پُمپ) 1. pump 2. plunger (used in opening clogged pipes)
تُلمبهٔ آب a water pump
تُلمبهٔ بَرقی an electric pump
تُلمبهٔ دَستی a hand pump
تُلمبهٔ لَجن‌کِش a dredging pump

تلمبه‌خانه /to.lom.be.xā.ne/ اسم. a pumping-station

تلمبه زدن /to.lom.be.za.dan/ مصدر متعدی. to pump water, oil etc

تلمبه‌زنی /to.lom.be.za.ni/ اسم. the act of pumping

تلنبار /ta.lam.bār/ اسم. (= تلمبار، تل‌انبار) stockpile

تلنبارکردن /ta.lam.bār.kar.dan/ مصدر متعدی. to stockpile sth

تلنگر /ta.lan.gar/ اسم. fillip

تلوتلو /te.low.te.low/ اسم. [گفتار] a staggering motion (as if one is about to fall)

تلوتلو خوردن /te.low.te.low.xor.dan/ مصدر لازم. to stagger, to totter

تلوّن /ta.lav.von/ اسم. 1. changing colour[Br] 2. fickleness
تَلوّنِ مِزاج fickleness, capriciousness

تلویحاً /tal.vi.han/ قید. implicitly

تلویحی /tal.vi.hi/ صفت. implicit, implied

تلویزیون(ف) /te.le.vi.zi.yon/ اسم. 1. television, TV, telly[Br] 2. a television set
تِلویزیونِ ۲۸ اینچ a 28-inch television set
تِلویزیونِ رَنگی colour[Br] television
تِلویزیونِ مَداربسته a closed-circuit television (CCT)

تلویزیونی /te.le.vi.zi.yo.ni/ صفت. pertaining to television, television/ TV [*bef. n*]
بَرنامهٔ تِلویزیونی a TV programme[Br]/ program[Us]

تله /ta.le/ اسم. trap, snare, gin
تَلهٔ اِنفجاری booby trap
به تَله انداختن to trap sth, to snare sth/ sb, to catch sth/ sb

تله‌پاتی(ف) /te.le.pā.ti/ اسم. telepathy

تله‌تایپ(ف) /te.le.tāyp/ اسم. a teletype machine

تله‌سی‌یژ(ف) /te.le.si.yezh/ اسم. a ski lift, a chair lift

تله‌فتو(ف) /te.le.fo.to/ اسم. [عکاسی] telephoto
عَدسیِ تِله‌فتو a telephoto lens

تله‌کابین(ف) /te.le.kā.bin/ اسم. cable car
□ با پای خودتان به قلّهٔ توچال رفتید یا بـا تله کابین؟
Did you climb to the top of Tochal on foot, or did you ride the cable car?

تله‌گذاشتن /ta.le.go.zash.tan/ مصدر لازم. to lay a trap

تله‌متری(ف) /te.le.met.ri/ اسم. (= دورسنجی) telemetry

تله‌موش /ta.le.muš/ اسم. mousetrap

تلیله /ta.li.le/ اسم. [پرنده‌شناسی] sandpiper

تم(ف) /tem/ اسم. (= مَضمون، دَرون‌مایه) theme

تمارض /ta.mā.roz/ اسم. the act of feigning illness, malingering

تمارض‌کردن /ta.mā.roz.kar.dan/ مصدر لازم. to pretend to be ill, to malinger, to feign illness

تماس /ta.mās/ اسم. contact, touch
در تَماس بودن/ نبودن to be/ not to be in touch with sb

تماس گرفتن /ta.mās.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to contact sb, to get in touch with

تماشا /ta.mā.šā/ اسم. the act of watching
a sight, a spectacle etc, viewing

تماشاچی /ta.mā.šā.či/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a spectator, a viewer (= تماشاگر)

تماشاخانه /ta.mā.šā.xā.ne/ اسم.
theatre, playhouse (= تئاتر، نَمایش‌سرا)

تماشا کردن /ta.mā.ša.kar.dan/ مصدر متعدی.
to watch a play etc, to view a show

تماشاگر /ta.mā.šā.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a spectator, a viewer (= تَماشاچی)

تماشایی /ta.mā.šā.'i/ صفت. (= دیدنی)
spectacular, worth watching

تمام /ta.mām/ صفت. 1. all, whole, entire
2. full, complete
سه روزِ تَمام three full days

تماماً /ta.mā.man/ قید. entirely,
completely, in toto

تمام‌رخ /ta.mām.rox/ صفت. [عکاسی]
full-face
← نیم‌رخ
عَکسِ تَمام‌رخ a full-face portrait

تمام‌رسمی /ta.mām.ras.mi/ صفت. formal
لباسِ تَمام‌رسمی a formal costume

تمام شدن /ta.mām.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to finish 2. to run out
□ سیگارش تمام شده بود.
He had run out of cigarettes.

تمام‌عیار /ta.mām.'a.yar/ صفت.
1. of standard purity 2. fully-fledged[Br]/ full-fledged[Us], all-out
جَنگِ تَمام‌عیار an all-out war

تمام‌قد /ta.mām.qad/ صفت. full-length

تمام کردن /ta.mām.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to complete a job etc, to finish an assignment etc 2. to run out of sth, to use up

تمام‌وقت (ن) /ta.mām.vaqt/ صفت. قید.
1. [*adj*] full-time 2. [*adv*] full-time
کارِ تَمام‌وقت a full-time job
تَمام‌وقت کار کردن to work full-time

تمامی /ta.mā.mi/ اسم. all of sth, the whole of sth

تمامیّت /ta.mā.miy.yat/ اسم.
1. the entirety of sth 2. integrity
تَمامیّتِ اَرضیِ کِشور the country's territorial integrity

تمامیّت‌خواه (ن) /ta.mā.miy.yat.xāh/ اسم.
[سیاست] (= توتالیتر) totalitarian: sb who is not willing to share power with others

تمایز /ta.mā.yoz/ اسم. 1. the act of distinguishing between two things
2. distinction

تمایل /ta.mā.yol/ اسم. inclination, tendency

تمایل داشتن /ta.mā.yol.dāš.tan/ مصدر لازم.
to tend to, to have a tendency to, to be inclined towards, to gravitate to

تمبر (ف) /tamr/ اسم. a postage stamp, stamp
آلبوم تَمبر a stamp album
اِلصاقِ تَمبر affixing stamps to a legal document etc
تَمبرِ باطله cancelled stamp(s)
نقشِ تَمبر a franking stamp[Br]
ماشینِ نَقشِ تَمبر a postal franking machine[Br], a postage meter machine[Us]
جَمع کردنِ تَمبر to collect stamps

تمبرباز (ن) /tamr.bāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a stamp collector

تمبرشناس (ن) /tamr.še.nās/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـان] a philatelist

تمتّع /ta.mat.to'/ اسم. (= بَهره‌مندی)
1. enjoying sth 2. enjoyment

تمثال /tem.sāl/ اسم. the likeness of a high personage, portrait

تمثیل /tam.si:l/ اسم. [ادبی] allegory

تمثیلی /tam.si.li/ صفت. allegorical

تمجید /tam.ji:d/ اسم. praise, commendation

تمجیدکردن /tam.jid.kar.dan/ مصدر متعدی.
to praise/ commend sb

تمدّد /ta.mad.dod/ اسم. stretching one's body, relaxing, lounging

تَمدّدِ اَعصاب rest and relaxation

تمدّن /ta.mad.don/ اسم. civilization

تاریخِ تَمدّن the history of civilization

تَمدّن‌های بُزرگ great civilizations

تمدید /tam.di:d/ اسم. 1. prolongation 2. extension

تمدید شدن /tam.did.šo.dan/ مصدر لازم.
to be extended, to be renewed

تمدیدکردن /tam.did.kar.dan/ مصدر متعدی.
to extend sth, to get an extension, to renew sth

□ گذرنامه‌ام را به‌تازگی تمدید کردم.
I just had my passport renewed.

تمرّد /ta.mar.rod/ اسم. (= نافرمانی)
disobedience, rebellion

تمرّدکردن /ta.mar.rod.kar.dan/ مصدر لازم.
to rebel, to disobey sb

تمرکز /ta.mar.koz/ اسم. 1. centralization 2. concentration

تَمرکزِ حَواس concentration

تَمرکزِ قُوا concentration of forces

قُدرتِ تَمرکز power of concentration

تمرکززدایی(ن) /ta.mar.koz.ze.dā.'i/ اسم.
decentralization

تمرگیدن /ta.mar.gi.dan/ مصدر لازم. [موهن!]
to sit down

بِتمرگ! Sit down!

تمر هندی /tam.re.hen.di/ اسم. [گیاه‌شناسی]
tamarind

تمرین /tam.rin/ اسم. 1. practice 2. exercise, drill 3. [*theat*] rehearsal

تَمرینِ اَنگشت (برای آموزشِ پیانو)
finger exercise(s)

تمرین‌کردن /tam.rin.kar.dan/ مصدر لازم.
to practise[Br]/ practice[Us], to exercise

تمساح /tem.sāh/ اسم. [جانورشناسی]
crocodile, alligator

تمسخر /ta.mas.xor/ اسم. ridicule, mockery

تمسخرآمیز /ta.mas.xo.rā.mi:z/ صفت.
mocking

تمسخرکردن /ta.mas.xor.kar.dan/
مصدر متعدی. to ridicule sb/ sth, to mock

تمشک /ta.mešk/ اسم. [گیاه‌شناسی] raspberry

تمشیت /tam.ši.yat/ اسم.
the act of managing/ administering sth

تَمشیتِ اُمورِ شِرکت
managing the affairs of the company

تمشیت دادن /tam.ši.yat.dā.dan/
مصدر متعدی. to manage sth, to arrange sth

تمکین /tam.kin/ اسم. obedience, submission

تمکین‌کردن /tam.kin.kar.dan/ مصدر متعدی.
to obey a command, to submit to sb's will

تمکین نکردن 1. to disobey, to fail to obey 2. (said of a wife) not to submit to her husband's will or wishes

تملّق /ta.mal.loq/ اسم. (= چاپلوسی)
the act of offering false praise, flattery, blandishment

تملّق‌آمیز /ta.mal.lo.qā.mi:z/ صفت.
full of flattery, flattering (= چاپلوسانه)

تملّق‌گفتن /ta.mal.loq.gof.tan/ مصدر لازم.
to flatter sb (= چاپلوسی کردن)

تملّک /ta.mal.lok/ اسم. the act of taking possession of a property etc, takeover

تملّک‌کردن /ta.mal.lok.tar.dan/ مصدر متعدی.
to take possession of sth

تملیک /tam.li:k/ اسم. 1. transfer of ownership 2. a type of hasp

اِجاره به شَرطِ تَملیک leasing a property with the stipulation that ownership be transferred to the lessee at the end of the lease, hire purchase[Br], installment plan[Us]

تمنّا /ta.man.nā/ اسم. desire, yearning

تمنّاکردن /ta.man.nā.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to desire sth, to wish sth, to ask earnestly, to beseech

تَمنّا می‌کنم. I beseech you.

تموّل /ta.mav.vol/ اسم. (= ثروت) wealth, riches

تمهید /tam.hi:d/ اسم. [جمع: ~ات] 1. preparing the ground for sth, arranging for sth to take place 2. stratagem, manoeuvre[Br]/ maneuver[Us]

تمیز /ta.mi:z/ صفت. اسم. 1. [*adj*] clean, neat, nice 2. [*n*] discernment, judgement

تمیز دادن /ta.miz.dā.dan/ مصدر متعدی. to distinguish between two things

تمیزکردن /ta.miz.kar.dan/ مصدر متعدی. to clean sth, to wipe sth clean

تمیزی /ta.mi.zi/ اسم. (= پاکیزگی) cleanliness, neatness

تَن /tan/ اسم. 1. the body (= بَدن) 2. a unit for counting people, person (= نَفَر)

تُن[۱ (ف)] /ton/ اسم. a metric ton, tonne

کامیونِ دَه تُن a ten-ton lorry[Br]/ truck[Us]

تُن[۲ (ف)] /ton/ اسم. [آبزی] tuna, tunny[Br]

ساندویچِ ماهیِ تُن tuna sandwich

تُن[۳ (ف)] /ton/ اسم. [موسیقی] tone

تن‌آسا /ta.nā.sā/ صفت. self-indulgent

تن‌آسایی /ta.nā.sā.'i/ اسم. self-indulgence

تنابنده /ta.nā.ban.de/ اسم. [گفتار] person, man, soul

هیچ تَنابنده‌ای نبود ... There was not a soul ...

تنازع /ta.nā.zo'/ اسم. (= مُبارزه) struggle

تنازعِ بَقا [زیست‌شناسی] struggle for life

تناسب /ta.nā.sob/ اسم. 1. proportion 2. suitability 3. [*math*] proportion

به تَناسب proportionately

بی‌تَناسب out of proportion, disproportionate

تناسب داشتن /ta.nā.sob.dāš.tan/ مصدر لازم. 1. to be well-proportioned 2. to fit

تناسخ /ta.nā.sox/ اسم. transmigration of souls, metempsychosis, reincarnation

تناسلی /ta.nā.so.li/ صفت. genital

آلتِ تَناسلی the genital organ

تناظر /ta.nā.zor/ اسم. [ریاضی] correspondence

تَناظرِ یک به یک a one-to-one correspondence

تناقض /ta.nā.qoz/ اسم. contradiction

تناقض داشتن /ta.nā.qoz.dāš.tan/ مصدر لازم. to be in contradiction with sth

تناقض‌گویی /ta.nā.qoz.gu.'i/ اسم. contradicting oneself, making contradictory statements

تناوب /ta.nā.vob/ اسم. alternation, rotation

به تَناوب alternately

تناور /ta.nā.var/ صفت. [ادبی] big, corpulent, stout, sturdy

تناول /ta.nā.vol/ اسم. (= خوردن) eating, consuming

تناول کردن /ta.nā.vol.kar.dan/ مصدر متعدی. (= خوردن) to eat sth, to consume sth

تنباکو[(ف)] /tam.bā.ku/ اسم. (= توتون) tobacco (esp of the type used in a hookah)

تنبان /tom.bān/ اسم. [پوشاک] underpants

تنبک /tom.bak/ اسم. [موسیقی] نیز دُمبک (= ضَرب)
tombak: a kind of drum played with the fingers, popular in Persian music

تنبل /tam.bal/ صفت. lazy, idle, indolent
آدمِ تَنبل a lazy person, lazy-bones

تنبلی /tam.ba.li/ اسم. laziness, indolence
تَنبلیِ چَشم lazy eye, amblyopia

تنبور /tam.bur/ اسم. [موسیقی] نیز طنبور
tamboura: a four-stringed instrument played with the fingers, popular in Western Iran and Turkey

تنبوشه /tam.bu.še/ اسم. clay water-pipe(s)

تن به تن /tan.be.tan/ صفت. man to man, hand to hand
جَنگِ تَن‌به‌تن hand-to-hand combat

تنبیه /tam.bi:h/ اسم. 1. punishment 2. [*dated*] a note, N.B. (= آگاهی)
تَنبیهِ بَدَنی corporal punishment
◻ مربّیانِ امروز اعتقادی به تنبیهِ بدنی ندارند.
Today's educators do not believe in using corporal punishment.

تنبیه‌کردن /tam.bih.kar.dan/ مصدر متعدی.
to punish sb, to subject sb to punishment

تن‌پرور /tan.par.var/ صفت. [ادبی]
indolent, idle, self-indulgent

تن‌پروری /tan.par.va.ri/ اسم. indolence, self-indulgence

تن‌پوش /tan.pu:š/ اسم. (= پوشاک، لباس)
garment, clothing

تنتور(ف) /tan.tur/ اسم. [داروشناسی]
a tincture of sth
تَنتورِ یُد tincture of iodine

تنخواه /tan.xāh/ اسم. 1. capital 2. merchandise 3. = تنخواه‌گردان

تنخواه‌گردان /tan.xāh.gar.dān/ اسم. [حساب]
petty cash, a revolving fund

تند /tond/ صفت. قید. 1. [*adj*] fast, rapid, speedy 2. [*taste*] hot, pungent 3. [*adv*] fast, quickly, rapidly, speedily
بویِ تُند a pungent smell
بویِ تُندِ اِتر the pungent smell of ether
غَذایِ تُند hot food
◻ زنِ من عاشقِ غذاهایِ تندِ هندی است.
My wife just loves hot Indian dishes.

تنداب /ton.dāb/ اسم. (in rivers) rapids

تن دادن /tan.dā.dan/ مصدر لازم.
to submit to a hardship
تَن به کار دادن to work diligently

تندباد /tond.bād/ اسم. gale, hurricane

تندپز(ن) /tond.paz/ اسم. [فرهنگستان]
a microwave oven, microwave

تندخو /tond.xu/ صفت. hot-tempered

تندخوانی(ن) /tond.xā.ni/ اسم.
speed-reading

تندر /ton.dar/ اسم. [ادبی] (= رَعد) thunder

تندرست /tan.do.rost/ اسم. (= سَلامت)
healthy, sound, in good health, hale and hearty

تندرستی /tan.do.ros.ti/ اسم. (= سَلامتی)
(good) health

تندرو /tond.row/ صفت. 1. swift, fast, fleet-footed 2. [*polit*] extremist

تندروی /tond.ra.vi/ اسم. 1. swiftness 2. extremism 3. extravagance

تند شدن /tond.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to quicken, to accelerate 2. (of food) to become hot and spicy 3. to become angry

تندکردن /tond.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to quicken, to accelerate
2. to make food etc hot and spicy

تندنویس(ن) /tond.ne.vi:s/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a shorthand typist, a stenographer[Us]

تندنویسی(ن) /tond.ne.vi.si/ اسم.
shorthand, stenography[Us], speed-writing

تند و تیز /ton.do.ti:z/ صفت. hot and spicy

تندی /ton.di/ اسم. 1. speed, rapidity 2. ill temper 3. (of taste) hotness

تندیس(ن) /tan.di:s/ اسم. [هنر] (= مُجسّمه، پیکره) statue

تنزّل /ta.naz.zol/ اسم. ⟵ ترقّی decline, fall, lowering

تَنزّلِ ناگهانیِ قیمت‌ها
a sudden decline in prices

تنزّل‌کردن /ta.naz.zol.kar.dan/ مصدر لازم.
to decline, to decrease in value

تنزیب /tan.zi:b/ اسم. gauze: a thin fabric used in dressing wounds

تنزیل /tan.zi:l/ اسم. 1. discount 2. interest

پول تَنزیل دادن
to lend money on interest

تنش(ن) /ta.neš/ اسم. tension

تنش‌زا(ن) /ta.neš.zā/ صفت. (= تَشنّج‌زا)
that creates tension

تنش‌زایی(ن) /ta.neš.zā.'i/ اسم. (= تَشنّج‌زایی)
the act of creating tension

تنش‌زدایی(ن) /ta.neš.zo.dā.'i/ اسم. (= تَشنّج‌زدایی)
the act of easing/ removing tension, détente

تنظیم /tan.zi:m/ اسم. [جمع: ـات]
1. the act of regulating or adjusting sth
2. regulation, adjustment

تَنظیمِ بازار regulating the market
تَنظیمِ خانواده family planning
تَنظیمِ موتور [خودرو] tune-up
◻ اِین اتومبیل احتیاج به تنظیمِ موتور دارد.
This car can use a good tune-up.

تنظیمات /tan.zi.māt/ اسم. [جمع تَنظیم]
settings

تنظیم‌کردن /tan.zim.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to regulate sth, to adjust sth, to set up sth 2. to compose a text etc, to write

تنظیمی /tan.zi.mi/ صفت. (= تنظیم‌شده)
1. set 2. regulated, adjusted 3. written

تنعّم /ta.na'.'om/ اسم. affluence

تنفّر /ta.naf.for/ اسم. aversion, hate, dislike

اِبرازِ تَنفّر expressing one's disaffection for some belief, organization etc

تنفّر داشتن /ta.naf.for.dāš.tan/ مصدر لازم.
to hate sb/ sth, to have an aversion to sb/ sth

تنفّس /ta.naf.fos/ اسم. (= نَفَس کشیدن)
1. the act of breathing, respiration
2. recess, break

اِعلامِ تَنفّس announcing a recess
تَنفّسِ مَصنوعی artificial respiration

تنفّس‌کردن /ta.naf.fos.kar.dan/ مصدر لازم.
(= نَفَس کشیدن) to breathe

تنفّسی /ta.naf.fo.si/ صفت. pertaining to breathing, respiratory

بیماری‌هایِ تَنفّسی respiratory diseases

تنفیذ /tan.fi:z/ اسم. confirmation of a result by a high personage esp by signing it

تنقّل /ta.naq.qol/ اسم. [جمع: ـات] the act of eating light refreshments between two meals

تنقّلات /ta.naq.qo.lāt/ اسم. [جمعِ تنقّل]
sweets, sweetmeats, dried fruits, nuts etc eaten before or after a meal

تنقیح /tan.qi:h/ اسم. [ادبی] (= ویرایش)
the act of editing a text

تنقیه /tan.qi.ye/ اسم. [پزشکی] enema

تنقیه‌کردن /tan.qi.ye.kar.dan/ مصدر متعدی.
to give sb an enema

تنک /to.nok/ صفت. sparse, thin

ریشِ تُنُک a thin beard

تن کردن /tan.kar.dan/ مصدر متعدی.
to put on sth, to wear sth (= پوشیدن)

تنکه /to.no.ke/ اسم.
1. [*dated*] panties
2. panel (in a door)

تنگ /tang/ صفت. اسم. ⟵ گشاد
1. [*adj*] narrow 2. tight, tight-fitting
3. [*n*] a mountain pass, gorge

تَنگِ هَم close together

تَنگ بودنِ دِل (= دِلتنگ بودن)
to feel sad and nostalgic,
to be heavy-hearted

تَنگ بودنِ لباس to be (too) tight

□ هیچ‌وقت دلت برای پسرت تنگ نمی‌شود؟
Don't you ever miss your son?

تنگ /tong/ اسم. decanter, carafe

تنگاتنگ /tan.gā.tang/ صفت. very close, close-set

رابطهٔ تَنگاتنگ a very close relationship

تنگدست /tang.dast/ صفت. poor, indigent, in financial difficulty

تنگدستی /tang.dast.ti/ اسم. (= فقر)
poverty

تنگستن(ف) /tan.ges.tan/ اسم. [شیمی]
tungsten (*W*)

تنگنا /tang.nā/ اسم.
1. bottleneck
2. straits, difficulty, fix

در تَنگنا بودن to be in dire straits

تنگ‌نظر /tang.na.zar/ صفت.
narrow-minded, jealous

تنگ‌نفس /tang.na.fas/ صفت. short of breath, suffering from asthma, asthmathic

تنگه /tan.ge/ اسم. [جغرافیا] straits, channel

تَنگهٔ هُرمز Straits of Hormuz

تنگی /tan.gi/ اسم. narrowness, tightness

تَنگیِ نَفَس [پزشکی] 1. shortness of breath 2. asthma

تنور /ta.nur/ اسم. 1. any (formerly wood-fired) oven for baking bread, tandoor
2. any modern oven

تا تَنور گرم است باید نان بست. [ضرب‌المثل]
Make hay while the sun shines. [*prov*]
(*ex tr* = One should bake bread while the oven is hot.)

تنوره /ta.nu.re/ اسم. 1. smoke-stack, chimney 2. a swirling mass of rising smoke or dust

تَنورهٔ سَماور the chimney of a samovar

تنوره کشیدن /ta.nu.re.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to rise up like a column of smoke

تنوری /ta.nu.ri/ صفت. oven-baked, tandoori

بادنجانِ تَنوری aubergines[Br]/ eggplants[Us] cooked slowly in a baker's oven

نانِ تَنوری a type of round flat bread popular in central and southern Iran

تنوّع /ta.nav.vo'/ اسم. (= گوناگونی)
variety, diversity

تنومند /ta.nu.mand/ صفت. big, stout, corpulent

تنویر /tan.vi:r/ اسم. 1. the act of illuminating sth 2. illumination

تَنویرِ اَفکار enlightenment

تنه /ta.ne/ اسم. (= بَدَنه) trunk, body

تَنهٔ دوچرخه the bicycle's frame

تنها /tan.hā/ صفت. 1. solitary, sole, only 2. lonely, alone, solo

تنهایی /tan.hā.'i/ اسم. loneliness, solitude

به تَنهایی alone, all by oneself

تنه خوردن /ta.ne.xor.dan/ مصدر لازم.
to be jostled

تنه زدن /ta.ne.za.dan/ مصدر متعدی.
to jostle sb

تنی /ta.ni/ صفت. pertaining to the body, bodily, corporal, physical

خواهرِ تَنی a full sister

تنیدن /ta.ni.dan/ مصدر متعدی. to weave a web etc

تنیده /ta.ni.de/ صفت مفعولی. woven, spun

دَر هم تَنیده interwoven

تنیس(ف) /te.nis/ اسم. [ورزش] tennis

تِنیسِ رویِ میز table tennis, ping-pong

توپِ تِنیس tennis ball(s)

راکتِ تِنیس a tennis racket

زَمینِ تِنیس tennis court

قَهرمانِ تِنیس a tennis champion

تنیس‌باز /te.nis.bāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] a tennis player

تو /to/ ضمیر. 1. thou 2. you (familiar form for 2nd person singular)

تو را thee, you

به تو to thee, to you

مالِ تو thine, yours

ـ‌ت، ـ‌تان thy, your

تو[1] /tu/ اسم. (= دَرون، داخل) the inside, the interior

از تو from the inside

رَفتم تو. I walked in; I went inside.

تو[2] /tu/ حرف اضافه. in, into, within

توی جَعبه in the box

تو[3] /tu/ قید. inside

بَفرمایید تو. Please come in; please step inside.

توّاب /tav.vāb/ اسم. [جمع: ـ‌ها، تَوّابین] a penitent person (esp one who has switched sides)

توابع /ta.vā.be'/ اسم. [جمعِ تابع] 1. dependencies, environs 2. [*math*] functions

توارث /ta.vā.ros/ اسم. the act of inheriting sth or passing sth to sb by inheritance

عِلمِ تَوارث (= ژِنتیک) genetics

تواریخ /ta.vā.ri:x/ اسم. [جمعِ تاریخ] history books

☐ در تواریخ آمده‌است که اسکندرِ مقدونی...
It has been recorded in history books that Alexander the Great...

توازن /ta.vā.zon/ اسم. balance, equilibrium

تواضع /ta.vā.zo'/ اسم. (= فُروتنی) humility, modesty

توافق /ta.vā.foq/ اسم. mutual agreement, consent

با تَوافق by mutual agreement

توافق کردن /ta.vā.foq.kar.dan/ مصدر لازم. to reach an agreement with sb, to agree with sb

توافقنامه(ن) /ta.vā.foq.nā.meh/ اسم. a written agreement

توافقی(ن) /ta.vā.fo.qi/ صفت. agreed upon

خَریدِ اَرز به نِرخِ تَوافقی buying foreign currency at a mutually agreed upon rate

توالت(ف) /tu.vā.let/ اسم. 1. make-up 2. the toilet, the lavatory, the loo[Br], the washroom[Us], WC[Br]

توالتِ ایرانی an Iranian-style toilet (with a sunken bowl)

توالتِ عَروس bridal make-up

توالتِ عُمومی toilets, public convenience[Br], restrooms[Us]

توالتِ غَلیظ a heavy make-up

توالتِ فَرنگی a European-style toilet (with a raised seat)

کاغذِ توالت toilet paper, toilet tissue

☐ ببخشید، توالت کجاست؟
Where is the toilet[Br] / washroom[Us] please?

توالت رفتن /tu.vā.let.raf.tan/ مصدر لازم. to go to the toilet

توالت‌کردن /tu.vā.let.kar.dan/ مصدر لازم.
to make up one's face, to put on make-up

توالد /ta.vā.lod/ اسم. (= زاد و ولد)
reproduction, producing babies
تَوالد و تَناسل sexual reproduction

توالی /ta.vā.li/ اسم. coming one after another, succession, sequence

توأم /tow.'am/ صفت. coming together, linked, conjoined

توأماً /tow.'a.man/ قید. (= باهم) together

توأمان /tow.'a.mān/ اسم. twins

توان /ta.vān/ اسم. 1. power, might, energy 2. [*math*] power 3. [*phys*] power
۷ به‌توانِ ۳ 7^3 (7 raised to the power of 3)
تَوانِ دُوّم the second power = square
تَوانِ سِوّم the third power = cube

توانا /ta.vā.nā/ اسم. able, powerful, mighty
تَوانا بُوَد هرکه دانا بُوَد [ضرب‌المثل]
Knowledge is power. [*prov*] (*ex tr* = He who knows has power.)

توانایی /ta.vā.nā.'i/ اسم. ability, power

توان‌بخشی(ن) /ta.vān.bax.ši/ اسم. [پزشکی]
rehabilitation, rehab

توان‌خواه(ن) /ta.vān.xāh/ اسم. [جمع: ـان]
a disabled person (= مَعلول)

توانستن /ta.vā.nes.tan/ مصدر لازم.
to be able to, can
◻ دیروز نتوانستم بروم.
I was not able to make it yesterday.

توان‌سنج(ن) /ta.vān.sanj/ اسم. [فیزیک]
1. dynamometer 2. wattmeter

توان‌فرسا /ta.vān.far.sā/ صفت. [ادبی]
exhausting, taxing

توانگر /ta.vān.gar/ صفت. [ادبی] rich, wealthy
کشورهای توانگر affluent countries

توبره /tub.re/ اسم. nosebag[Br]/ feedbag[Us]

توبه /tow.be/ اسم. repentance

توبه‌کردن /tow.be.kar.dan/ مصدر لازم.
to feel regret for a misconduct, to repent

توبه‌نامه(ن) /tow.be.nā.me/ اسم.
a written recantation

توبیخ /tow.bi:x/ اسم. reprimand, rebuke

توبیخ‌کردن /tow.bix.kar.dan/ مصدر متعدی.
to reprimand/ rebuke sb for sth

توپ¹ /tup/ اسم. 1. ball 2. [*milit*] gun, cannon, an artillery piece 3. roll (of cloth) 4. [*col*] bluff
توپِ خالی an empty bluff
توپِ فوتبال a football
حِفظِ توپ [فوتبال] keeping possession of the ball, ball possession
گلولهٔ توپ a cannon ball, a shell
به‌توپ بستن to bombard a place, to subject a place to heavy bombardment
دور کردنِ توپ [فوتبال] to clear the ball
◻ توپ در زمینِ شماست.
The ball is in your court.

توپ²(ن) /tup/ صفت. [گفتار] well-off
وَضع‌شان توپ‌توپ است.
They are loaded.

توپ‌جمع‌کن /tup.jam.kon/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
(in tennis) a ball boy/ girl

توپچی /tup.či/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a gunner

توپخانه /tup.xā.ne/ اسم. [نظامی] artillery

توپر /tu.por/ صفت. solid (not hollow)

توپی /tu.pi/ اسم. 1. the hub of a wheel 2. the plug[Br]/ stopper[Us]

توپیدن /tu.pi.dan/ مصدر متعدی. [گفتار]
to tell sb off

توت /tut/ اسم. [گیاه‌شناسی] mulberry
توتِ سِفید white mulberries

توت سیاه (= شاه‌توت) black mulberries

توتالیتر (ف) /to.tā.li.ter/ صفت. (= تمامیّت‌خواه) totalitarian

توت‌فرنگی /tut.fa.ran.gi/ اسم. [گیاه‌شناسی] strawberry

توتون /tu.tun/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= تَنباکو) tobacco

توجّه /ta.vaj.joh/ اسم. attention, heed, care

با تَوجّه به این‌که bearing in mind that, considering that

قابلِ تَوجّه considerable, notable

کانون توجّه centre[Br]/ center[Us] of attention

□ لطفاً توجّه بفرمایید.
May I have your attention please.

توجّه‌کردن /ta.vaj.joh.kar.dan/ مصدر لازم. to pay attention to sb/ sth

توجیه /tow.ji:h/ اسم. 1. the act of briefing sb about sth 2. explanation 3. justification

توجیه‌کردن /tow.jih.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to brief sb 2. to justify an action

توجیهی (ن) /tow.ji.hi/ صفت. designed to explain or clarify sth, explanatory

توحّش /ta.vah.hoš/ اسم. ← تمدّن barbarism, savagery

توحید /tow.hi:d/ اسم. (= یکتاپرستی) ← شِرک belief in the existence of one God, monotheism

توحیدی (ن) /tow.hi.di/ صفت. monotheistic

اَدیانِ توحیدی monotheistic religions

توخالی /tu.xā.li/ صفت. ← توپُر 1. hollow 2. used also [*fig*]

تَهدیدِ توخالی an empty threat

تودرتو /tu.dar.tu/ صفت. interconnected

تودل‌برو /tu.del.bo.row/ صفت. [گفتار] (of a girl or woman) sweet

تودماغی /tu.da.mā.ği/ صفت. قید. 1. [*adj*] nasal 2. [*adv*] nasally

تودماغی صُحبت کردن to speak nasaly, to speak through the nose

تودوزی (ن) /tu.du.zi/ اسم. [خودرو] the interior upholstery of a vehicle

توده /tu.de/ اسم. 1. heap, mass, stack, a pile of sth 2. [*med*] lump, mass

تودهٔ مَردم the masses, the populace

توده‌ای (ن) /tu.de.'i/ صفت. اسم. [سیاست] 1. [*adj*] belonging to the old Tudeh (Communist) Party, Communist 2. [*n*] a member of the old Tudeh Party, a Communist

توده‌کردن /tu.de.kar.dan/ مصدر متعدی. to pile sth up, to heap sth

تودهنی /tu.da.ha.ni/ اسم. 1. a slap across the mouth 2. rebuff

تودهنی زدن /tu.da.ha.ni.za.dan/ مصدر متعدی. to rebuff sb for having said sth wrong

تودیع /tow.di:'/ اسم. (= خُداحافظی، بدرود) 1. the act of saying goodbye (esp to sb who is retiring) 2. goodbye, farewell

تور[1] /tur/ اسم. 1. net 2. lace

تورِ ماهیگیری a fishing net

به‌تور انداختن، باتور گرفتن to catch, to net, to trap

تور[2] (ف) /tur/ اسم. (= گَشت) a(n organized) tour

تورِ زیارتی tour of a pilgrimage site

تورِ سیاحتی tour of a tourist destination

تورات /tow.rāt/ اسم. [یهودیت] the Torah, the Mosaic Law, the Pentateuch, the Old Testament

توربافی /tur.bā.fi/ اسم. weaving nets or lace

توربین (ف) /tur.bin/ اسم. turbine

توربینِ آبی a hydraulic turbine

توربینِ گازی a gas turbine

توردوزی /tur.du.zi/ اسم. embroidery on lace

تورفتگی /tu.raf.te.gi/ اسم. 1. dent 2. recess 3. indentation

تورّق /ta.var.roq/ اسم. (= وَرق زدن) the act of leafing through a book

تورّم /ta.var.rom/ اسم. [اقتصاد] inflation

تَورّم دورقمی a double digit inflation

□ مردم نمی‌دانند با این تورّمِ افسارگسیخته چه بکنند.
People don't know how to cope with this runaway inflation.

تورنسل (ف) /turn.sol/ اسم. [شیمی] litmus

کاغذِ تورنسُل litmus paper

توری /tu.ri/ اسم. 1. lace 2. netting 3. a shopping bag made of netting 4. screen 5. [*bot*] crape myrtle

پَنجرهٔ توری a window-screen

توریِ چراغِ گاز the mantle of a gas lamp

توریِ سیمی a wire mesh

توریست (ف) /tu.rist/ اسم. [جمع: ~ها] (= گَردشگر، سَیّاح) a tourist

توریستی (ن) /tu.ris.ti/ اسم. pertaining to tourism, touristy[Br], tourist [*bef. n*]

جاذبه‌هایِ توریستی tourist attractions

توریسم (ف) /tu.rism/ اسم. (= گَردشگری، سیاحت، جَهانگردی) tourism

توریسمِ داخلی (= ایرانگردی) internal tourism

توزرد /tu.zard/ صفت. [گفتار] (of sb who turns out to be) no good

توزرد از آب درآمدن to be proved a disappointment

توزیع /tow.zi:'/ اسم. 1. the act of distributing sth 2. distribution

توزیعِ عادلانهٔ ثِروت a fair distribution of wealth

توزیع‌کردن /tow.zi'.kar.dan/ مصدر متعدی. (= پَخش کردن) to distribute goods etc

توزین /tow.zin/ اسم. (= وَزن کردن) the act of weighing sth

توسرخ /tu.sorx/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= دارابی) shaddock, pompelmousse

توسری /tu.sa.ri/ اسم. a blow to the top of the head

توسّطِ /ta.vas.so.te/ حرف. 1. by, by means of, through 2. care of (c/ o)

□ پول را توسّطِ برادرم بفرستید.
Please send the money care of my brother.

توسعه /tow.se.'e/ اسم. 1. expansion 2. development

توسعهٔ اِقتصادی economic development

توسعهٔ پایدار sustainable development

توسعهٔ سیاسی political development

کشورهایِ در حالِ توسعه developing countries/ nations

توسعه دادن /tow.se.'e.dā.dan/ مصدر متعدی. to expand a business etc

توسعه‌طلبی (ن) /tow.se.'e.ta.la.bi/ اسم. [سیاست] expansionism

توسکا /tus.kā/ اسم. [گیاه‌شناسی] alder

توسّل /ta.vas.sol/ اسم. the act of turning to sb to seek help, resorting to sth or sb

تَوسّل به زور resorting to force

توسن /tow.san/ صفت. [ادبی] (of a horse) wild and untamed

توش /tuš/ اسم. staying power, energy

توش و تَوان all one's strength

توشه /tu.še/ اسم. 1. provisions for a journey 2. luggage[Br]/ baggage[Us]

توشیح /tow.ši:h/ اسم. (of a head of state) signing an act of parliament into law, the royal assent

توصیف /tow.si:f/ اسم. 1. the act of describing sth 2. description

توصیف‌کردن /tow.sif.kar.dan/ مصدر متعدی. to describe sth, to depict sth

توصیف‌ناپذیر /tow.sif.nā.pa.zir/ صفت. indescribable (= وَصف‌ناشدنی)

توصیفی(ن) /tow.si.fi/ صفت. descriptive

توصیه /tow.si.ye/ اسم. recommendation, advice

توصیه‌کردن /tow.si.ye.kar.dan/ مصدر متعدی. to recommend sth/ sb to sb

توصیه‌نامه(ن) /tow.si.ye.nā.me/ اسم. a letter of recommendation

توضیح /tow.zi:h/ اسم. [جمع: ~ات] 1. the act of explaining sth 2. explanation

توضیحات /tow.zi.hāt/ اسم. [جمعِ توضیح] explanations, explanatory notes

توضیح خواستن /tow.zih.xās.tan/ مصدر متعدی. to ask for an explanation, to ask for clarification

توضیح دادن /tow.zih.dā.dan/ مصدر متعدی. to explain sth, to offer an explanation, to expound sth, to elaborate on sth

توضیحی /tow.zi.hi/ صفت. that offers an explanation, explanatory, expository

توطئه /tow.te.'e/ اسم. conspiracy, plot, intrigue

توطئه‌کردن /tow.ta.'e.kar.dan/ مصدر لازم. to plot, to conspire

توفال /tu.fāl/ اسم. [ساختمان] a thin narrow strip of wood, lath

توفان /tu.fān/ اسم. نیز طوفان storm, hurricane, tempest, typhoon

توفانِ بَرف a snow storm

توفانِ شِن a sand storm

□ بعد توفانِ سختی شد. *Then we had a terrible storm.*

توفان‌زا /tu.fān.zā/ صفت. [ادبی] storm [*bef. n*]

اَبرهای توفان‌زا storm clouds

توفانی /tu.fā.ni/ صفت. نیز طوفانی stormy

توفنده /tu.fan.de/ صفت. [ادبی] full of fury, roaring, raging

توفیدن /tu.fi.dan/ مصدر لازم. [ادبی] to speak or behave angrily

توفیر /tow.fi:r/ اسم. (= تَفاوت) the difference between two things

توفیرکردن /tow.fir.kar.dan/ مصدر لازم. to differ

توفیق /tow.fi:q/ اسم. 1. success 2. good fortune

توفیقِ اِجباری a blessing in disguise

توفیق داشتن /tow.fiq.dāš.tan/ مصدر لازم. to have the good fortune

توقّع /ta.vaq.qo'/ اسم. [جمع: ~ات] expectation

توقّع داشتن /ta.vaq.qo'.dāš.tan/ مصدر متعدی. to expect sth from sb

توقّف /ta.vaq.qof/ اسم. 1. the act of stopping 2. stop

بدونِ تَوَقّف non-stop

تَوَقّف مَمنوع! [خودرو] No Parking!

توقّف‌سنج(ن) /ta.vaq.qof.sanj/ اسم. [فرهنگستان] (= پارکومتر) parking meter, meter

توقّف‌کردن /ta.vaq.qof.kar.dan/ مصدر لازم. to stop, to pause

توقّفگاه(ن) /ta.vaq.qof.gāh/ اسم. [خودرو] a car park[Br], a parking lot[Us] (= پارکینگ)

توقیف /tow.qi:f/ اسم. 1. the act of arresting sb, taking sb into custody 2. arrest, detention 3. (of a newspaper) suspension

توقیفِ اَموال sequestration of property, impounding a property

توقیفِ روزنامه
suspending a newspaper

توقیف‌کردن /tow.qif.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to arrest sb 2. to sequestrate sth

توقیفی[ن] /tow.qi.fi/ صفت. (= توقیف‌شده)
1. arrested, detained 2. confiscated

توکا /tu.kā/ اسم. [پرنده‌شناسی] thrush

توکار /tu.kār/ صفت. ← روکار built-in

کلیدِ توکار a built-in switch

توکّل /ta.vak.kol/ اسم. trust, reliance

تَوَکّلتُ عَلیَ‌الله Trust in God.

تولّد /ta.val.lod/ اسم. (= زایش) 1. the act of giving birth or being born 2. birth

جَشنِ تولّد a birthday party

روزِ تَولّد (= زادروز) sb's birthday

کارتِ تَولّد a birthday card

تولّد یافتن /ta.val.lod.yāf.tan/ مصدر لازم.
to be born [ادبی]

تولک /tu.lak/ اسم. (of birds) moulting[Br]/ molting[Us]

تولک رفتن /tu.lak.raf.tan/ مصدر لازم.
to moult[Br]/ molt[Us]

توله /tu.le/ اسم. 1. pup, cub 2. hound

توله سَگ pup, puppy

تولیت /tow.li.yat/ اسم. custodianship

تولید /tow.li:d/ اسم. [جمع: ـات]
1. the act of producing or generating sth
2. production

تولیدِ اَنبوه mass production

تولیدِ ناخالصِ داخلی gross domestic product (GDP)

تولیدِ ناخالصِ مِلّی gross national product (GNP)

تولیدات /tow.li.dāt/ اسم. [جمعِ تولید]
products

تولیداتِ صَنعتی industrial products

تولیداتِ کِشاورزی
agricultural products

تولیدکننده[ن] /tow.lid.ko.nan.de/ اسم.
[جمع: ـها، ـکنندگان] a producer, a manufacturer

تولیدِ مثل /tow.li.de.mesl/ اسم. (= زاد و ولد)
procreation, reproduction

تولیدمثل کردن /tow.li.de.mesl.kar.dan/
مصدر متعدی. to reproduce, to make babies, to bring forth offspring

تولیدی[ن] /tow.li.di/ صفت. اسم. (= تولیدشده)
1. [*adj*] produced, manufactured
2. manufacturing 3. [*n*] a small workshop where goods are manufactured

□ می‌دونستی خواهرم یک تولیدی لباسِ بچّه زده؟
Did you know my sister has set up a small workshop where she produces children's clothing?

تومان /tu.mān/ اسم. [اقتصاد] نیز تومن
1. an unofficial monetary unit in Iran, equal to 10 rials 2. [*col*] = one million tomans (Rls 10,000,000)

تومور[ف] /tu.mor/ اسم. [پزشکی] (= غُدّه)
a tumour[Br]

تونل[ف] /tu.nel/ اسم. tunnel

تونلِ دَریایِ مانش [جغرافیا]
the Channel Tunnel

تونلِ راه‌آهن
a railyway[Br]/ railroad[Us] tunnel

تونل زدن /tu.nel.za.dan/ مصدر لازم.
to tunnel, to build a tunnel

تونیک[ف] /to.ni:k/ اسم. 1. tunic 2. tonic

توهّم /ta.vah.hom/ اسم. [روان‌شناسی]
1. hallucination 2. illusion, fantasy

توهّم‌زا[ن] /ta.vah.hom.zā/ صفت.
hallucinatory

داروهای توهّم‌زا hallucinatory drugs

توهین /tow.hin/ اسم. (= اِهانت) insult, affront, outrage

توهین به مُقدّسات sacrilege, blasphemy

توهین‌آمیز(ن) /tow.hi.nā.mi:z/ صفت.
insulting, offensive

توهین‌کردن /tow.hin.kar.dan/ مصدر متعدی.
to insult sb, to offend sb

تویی /tu.'i/ صفت. اسم. [گفتار] 1. [*adj*] inner
2. [*n*] the inner tube 3. anything which may be inside sth else

اُتاقکِ تویی — the inner chamber

ته /tah/ اسم. the bottom of sth, the base of sth

از تَهِ دِل — from the bottom of one's heart

تا تَه — to the end

تَه و توی چیزی را درآوردن
to get to the bottom of sth

تهاتری(ن) /ta.hā.to.ri/ صفت. (= پایاپای)
bartered, exchanged

تهاجم /ta.hā.jom/ اسم. aggression, onslaught

تَهاجمِ فَرهنگی — cultural aggression

تهاجمی(ن) /ta.hā.jo.mi/ صفت. aggressive

ته‌بندی /tah.ban.di/ اسم. a snack taken before a meal

ته‌چسب(ن) /tah.časb/ صفت. [چاپ]
glued together (the signatures of a book)

صَحافیِ تَه‌چسب — perfect binding

ته‌چک /tah.ček/ اسم. the stub or counterfoil of a cheque[Br]/ check[Us]

ته‌چین /tah.čin/ اسم. [خوراکی] *tahchin:* a well-known Iranian dish made with rice, egg yolks, yogurt, saffron and pieces of lamb or chicken

ته‌دوزی(ن) /tah.du.zi/ اسم. [چاپ]
sewed together (the signatures of a book), smyth-sewing

تهدید /tah.di:d/ اسم. [جمع: ـها، ـات]
threat, menace

تهدیدآمیز /tah.di.dā.mi:z/ صفت.
threatening, menacing

تهدیدکردن /tah.did.kar.dan/ مصدر متعدی.
to threaten sb

ته‌دیگ /tah.di:g/ اسم. [خوراکی]
the bottom crust of a rice dish

تهذیب /tah.zi:b/ اسم. 1. polishing, refining 2. editing

تهران /teh.rān/ اسم. [جغرافیا]
Tehran, Teheran — نیز (سابق) طهران

اَهالیِ تِهران — the people of Tehran

تِهرانِ بُزرگ — the Greater Tehran

تهرانی /teh.rā.ni/ صفت. اسم. [جمع: ـها، ـان]
pertaining to Tehran, Tehrani
2. [*n*] a citizen of Tehran, a Tehrani

ته رفتن /tah.raf.tan/ مصدر لازم.
to sink to the bottom

ته‌رنگ /tah.rang/ اسم. a pale tint, tinge

تهرون /teh.run/ اسم. [گفتار] ← تهران

تهرونی /teh.ru.ni/ صفت. [گفتار] ← تهرانی

ته‌ریش /tah.ri:š/ اسم. stubble

ته‌سیگار /tah.si.gār/ اسم. a cigarette butt, a cigarette end

ته‌کشیدن /tah.ke.ši.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to run out, to finish

ته‌لهجه(ن) /tah.lah.je/ اسم. [زبان‌شناسی]
a slight accent

با تَه‌لَهجهٔ گیلکی
with a slight Gilani accent

ته‌مانده(ن) /tah.mān.de/ صفت. اسم.
1. [*adj*] leftover 2. [*n*] remains, leftovers

غَذایِ تَه‌مانده — leftover food, leftovers

تهمت /toh.mat/ اسم. accusation, slander, calumny

تهمت زدن /toh.mat.za.dan/ مصدر لازم.
to slander sb

ته‌نشست /tah.ne.šast/ اسم. sediment(s)

تەنشستی (ن) /tah.ne.šas.ti/ صفت. (= رُسوبی)
sedimentary, alluvial
سَنگ‌هایِ تَەنشَستی
sedimentary rocks
تەنشین /tah.ne.šin/ صفت.
(of sediments) in the process of sinking to the bottom, settling
تەنشین شدن /tah.ne.šin.šo.dan/ مصدر لازم.
to settle
تهنیت /tah.ni.yat/ اسم. (= شادباش)
felicitation, congratulation
تهنیت‌گفتن /tah.ni.yat.gof.tan/ مصدر متعدی.
to congratulate sb on the occasion of sth
تهوّر /ta.hav.vor/ اسم. (= بی‌پروایی)
fearlessness, recklessness
تهوّع /ta.hav.vo'/ اسم. [پزشکی]
nausea
اِحساسِ تَهوّع داشتن
to have nausea, to feel sick
تهوّع‌آور (ن) /ta.hav.vo'.ā.var/ صفت.
nauseating
تهویه /tah.vi.ye/ اسم.
ventilation
تَهویهٔ مَطبوع
air-conditioning
تهویه‌کردن /tah.vi.ye.kar.dan/ مصدر متعدی.
to ventilate sth, to aerate sth
تهی /to.hi/ صفت. [ادبی] (= خالی)
empty
تهیدست /to.hi.dast/ صفت.
extremely poor, indigent
تهیگاه /to.hi.gāh/ اسم. [کالبدشناسی]
flank
تهیّه /ta.hiy.ye/ اسم.
1. preparation 2. procurement
تهیّه‌کردن /ta.hiy.ye.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to prepare sth 2. to procure sth, to purchase sth
تهیّه‌کننده /ta.hiy.ye.ko.nan.de/ اسم. [سینما]
[جمع: ـ‌ها، ـ‌کنندگان]
a producer
تهییج /tah.yi:j/ اسم. (= به هَیجان درآوردن)
the act of creating excitement and fervour[Br] in sb, to excite sb

تی. ان. تی. (ف) /ti.en.ti/ اسم. [شیمی]
trinitrotoluene (TNT)
تیپ [1] /tip/ اسم. [نظامی]
brigade
تیپ [2] (ف) /tip/ اسم.
type
تیپا /tipa/ اسم.
a kick with the tip of the foot
تیتانیم (ف) /ti.tā.ni.yom/ اسم. [شیمی]
titanium (*Ti*)
تیتر (ف) /titr/ اسم. (= عنوان)
a (newspaper) headline, title
تیتراژ (ف) /tit.rāzh/ اسم. [سینما] (= عُنوان‌بندی)
titles, credits
تیتیش‌مامانی /ti.tiš.mā.mā.ni/ اسم. [کودک]
nice and dandy
تیر [1] /ti:r/ اسم.
1. bullet, shot 2. arrow, dart 3. pole, post, beam
تیرِ چراغ
a lamp-post
تیرِ چوبی
a wooden beam
صِدایِ تیر
gunshot(s), shot(s)
با یک تیر دو نشان زدن [ضرب‌المثل]
to kill two birds with one stone [*prov*]
تیری در تاریکی [ضرب‌المثل]
a shot in the dark [*prov*]
تیر [2] /ti:r/ اسم.
Tir: 4th month of the Iranian solar calendar (31 days) corresponding roughly to July
تیرآهن /ti.rā.han/ اسم.
an iron beam, an iron girder
تیراژ (ف) /ti.rāzh/ اسم. (= شُمارگان)
1. (of newspapers) circulation
2. (of books) print run, edition
تیراژ اَپار (ف)
offprint
روزنامهٔ پُرتیراژ
a mass-circulation daily
◻ این کتاب فقط در تیراژ ۵۰۰ نسخه چاپ شده است.
This book has been printed in a limited edition of 500 copies only.
تیر انداختن /ti.ran.dāx.tan/ مصدر متعدی.
to shoot an arrow etc, to fire shots

تیرانداز /ti.ran.dāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. an archer 2. a gunman, a marksman

تیراندازی /ti.ran.dā.zi/ اسم. shooting, fusillade

تیراندازی با کَمان archery

تیراندازیِ هوایی shooting into the air, firing in the air

تیراندازی‌کردن /ti.ran.dā.zi.kar.dan/ مصدر لازم. to shoot, to fire shots

تیربار(ن) /tir.bār/ اسم. [نظامی] a heavy machine-gun

تیرباران /tir.bā.rān/ اسم. execution by firing squad

تیرباران‌کردن /tir.bā.rān.kar.dan/ مصدر متعدی. to execute sb by firing squad

تیرتخشایی(ن) /tir.tax.šā.'i/ اسم. pyrotechnics

تیرچه(ن) /tir.če/ اسم. [ساختمان] a small beam

تیرخوردن /tir.xor.dan/ مصدر لازم. to get shot

تیررس /tir.ras/ اسم. the range of a bullet, artillery shell etc

در تیررَس نبودن to be out of range

تیرزدن /tir.za.dan/ مصدر متعدی. to shoot sb/ sth

نیز باتیر زدن

تیرک /ti.rak/ اسم. a small bar or beam

تیرکِ افقیِ دَروازه [فوتبال] the crossbar

تیرکمان /tir.ka.mān/ اسم. sling-shot

تیرگی /ti.re.gi/ اسم. darkness, murkiness

تیروئید(ف) /ti.ro.'id/ اسم. [کالبدشناسی] the thyroid gland

تیروکمان /ti.ro.ka.mān/ اسم. bow and arrow

تیره[1] /ti.re/ صفت. dark, murky

تیره[2] /ti.re/ اسم. 1. [*zool*] family 2. [*anat*] column

تیرهٔ پُشت the vertebral column, the backbone

تیره[3](ف) /ti.re/ اسم. hyphen, dash

تیرهٔ بُلند dash

تیرهٔ کوتاه hyphen

تیره‌روز /ti.re.ruz/ صفت. [ادبی] (= بَدبخت) unfortunate, out of luck

تیز[1] /tiz/ صفت. 1. sharp, cutting 2. keen, bright 3. swift

تیز[2] /tiz/ اسم. fart

تیزاب /ti.zāb/ اسم. [شیمی] nitric acid

تیزابِ سُلطانی aqua regia

تیزبر /tiz.bor/ اسم. cutter

تیزبین /tir.bin/ صفت. sharp-eyed, eagle-eyed, astute

تیزپر /tiz.par/ اسم. (of a bird) swift in flight

تیزچنگ /tiz.čang/ اسم. sharp-clawed

تیزدادن /tiz.dā.dan/ مصدر لازم. to fart, to break wind

تیزر(ف) /ti.zer/ اسم. [سینما] an introductory sample of a feature film, teaser[Us], trailer

تیزکردن /tiz.kar.dan/ مصدر متعدی. to sharpen a knife etc

تیزکن /tiz.kon/ اسم. a tool used for sharpening sth, sharpener

تیزهوش /tiz.huš/ صفت. اسم. [جمع: ~ان]
1. [*adj*] extremely intelligent, sharp
2. [*n*] an extremely bright child

دَبیرستانِ تیزهوشان the school for the gifted

تیزی /ti.zi/ اسم. 1. sharpness, keenness 2. a sharp protrusion

تی‌شرت(ف) /ti.šert/ اسم. [پوشاک] T-shirt, teeshirt

تیشه /ti.še/ اسم. adze

تیغ /ti:ğ/ اسم. 1. razor, razor-blade 2. [*lit*] sword

تیغِ صورت‌تراشی a safety razor

تیغِ موکت‌بُری a box cutter

« لبهٔ تیغ » " The Razor's Edge "

تیغ زدن /tiğ.za.dan/ مصدر متعدی. [گفتار]
(= تَلکه کردن) to put a bite on sb

تیغ‌زن /tiğ.zan/ اسم. [گفتار] [جمع: ~ها، ~ان]
a cadger

تیغه /ti.ğe/ اسم. 1. the blade of a knife etc
2. a thin wall, a partition

تیفوئید(ف) /ti.pho.'id/ اسم. [پزشکی]
(= حَصبه، تبِ روده‌ای) typhoid fever, typhoid

تیفوس(ف) /ti.fus/ اسم. [پزشکی] (= مُحرقه)
typhus fever, typhus

تیک(ف) /tik/ اسم. [پزشکی] tic

تیکِ عَصبی a nervous tic

تیک‌تاک /tik.tāk/ صوت. the ticking sound of a clock, tick-tock

تیلر(ف) /ti.ler/ اسم. [کشاورزی] tiller

تیله /ti.le/ اسم. marble, a glass ball

بازیِ تیله‌اَنگشتی (= تیله‌بازی)
a game of marbles

تیم(ف) /ti:m/ اسم. team, squad

تیمِ والیبالِ دُخترانِ دانشگاهِ شَهید بِهشتی
The Girls' Volleyball Team of Shahid Beheshti University

تیماج /ti.māj/ اسم. goat leather, morocco, kid

تیمار /ti.mār/ اسم. caring for the sick

تیمارستان(ن) /ti.mā.res.tān/ اسم.
(= آسایشگاهِ رَوانی) a lunatic asylum, a psychiatric hospital

تیمچه(ن) /tim.če/ اسم.
a small caravanserai near the bazaar where traders have their offices

تیمسار /tim.sār/ اسم. [نظامی] an honorific title used before the names of Iranian generals, general

تیمّم /ta.yam.mom/ اسم. [اسلام] a kind of ablution where there is no water, dry ablution

تیمی(ن) /ti.mi/ صفت. belonging to a team, team [*bef. n*]

خانهٔ تیمی a house used by a team of political activists

کارِ تیمی team-work

تیوب(ف) /ti.yub/ اسم. [خودرو] (= تویی)
the inner tube (of a tire[Br] / tyre[Us])

تیول /ti.yul/ اسم. [سابق] fief

تیهو /ti.hu/ اسم. [پرنده‌شناسی]
a type of small partridge, a see-see partridge

ثـ، ـثـ، ـث، ث

ث /s/ اسم. 5th letter of the Persian alphabet
ث یِ سه‌نُقطه a name given to this letter
to distinguish it from the letter «س»
(*ex tr* = the three-dotted S)
ثابت /sā.bet/ اسم. 1. fixed, immovable
2. constant, steady 3. (of colours^Br^) fast
ثابت شدن /sā.bet.šo.dan/ مصدر لازم.
to be proved
◻ سرانجام بی‌گناهیِ دوستِ ما ثابت شد.
Our friend was at last proved to be innocent.
ثابت‌قدم /sā.bet.qa.dam/ صفت. (= اُستوار)
resolute, steadfast
ثابت‌کردن /sā.bet.kar.dan/ مصدر متعدی.
to prove sth (to sb)
ثابت کردنِ عَکس
to fix photographic prints
ثارالله /sā.rol.lāh/ اسم. [اسلام]
a title given to Imam Hosein/ Hussein (the third Shiite Imam) after his martyrdom
(*extr* = He whose death will be avenged by God)
ثالث /sā.les/ صفت. (= سِوّم) third
شَخصِ ثالث a/ the third party
ثالثاً /sā.le.san/ قید. (= سِوّم این‌که) thirdly, in the third place
ثامن /sā.men/ صفت. (= هَشتم)
eighth (8th)

ثانوی /sā.na.vi/ صفت. نیز **ثانویّه** ^مؤنث^ (= دوّم)
1. second 2. secondary
تا اِطّلاعِ ثانوی until further notice
حُقوقِ ثانویّه secondary rights
ثانی /sā.ni/ صفت. (= دوّم) second
شاه عبّاسِ ثانی [تاریخ] Shah Abbas II (the Second)
ثانیاً /sā.ni.yan/ قید. (= دوّم این‌که)
secondly, in the second place
ثانیه /sā.ni.ye/ اسم. [زمان] second(s)
ثانیه‌شمار /sā.ni.ye.šo.mār/ اسم.
sth that measures time in seconds
عَقربهٔ ثانیه‌شمار the seconds hand of a clock/ watch
ثانیه‌شماری /sā.ni.ye.šo.mā.ri/ اسم.
the act of counting the seconds (as time passes)
ثانیه‌شماری کردن
/sā.ni.ye.šo.mā.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to count the seconds
◻ شب همه‌شب ثانیه‌شماری کردم.
All night long, I counted the seconds as they ticked by.
ثَبّات /sab.bāt/ اسم. a clerk in charge of registering documents
ثبات /so.bāt/ اسم. stability, permanence
ثُباتِ سیاسی political stability

ثبت /sabt/ اسم. the act of registering sth, registration, maintenance of records

ادارهٔ ثبتِ اَحوال the General Register Office^Br, Vital Records Services^Us, Civil Status Registration Office

ادارهٔ ثبتِ اِختراعات the Patent Office

ادارهٔ ثبتِ اَسناد the Office of Land Registry

سازمانِ ثَبتِ اَسناد و اَملاکِ کشور the State Organization for the Registration of Deeds and Properties

به ثبت رساندنِ شرکت to get a company registered

ثبت شدن /sabt.šo.dan/ مصدر لازم. to be registered

ثبت کردن /sabt.kar.dan/ مصدر متعدی. to register sth, to record sth in a register

ثبتِ نام /sab.te.nām/ اسم. enrolment^Br, enrollment^Us, registration (in a school or college)

ثبتِ نام کردن /sab.te.nām.kar.dan/ مصدر لازم. to enrol^Br, to enroll^Us, to register

ثبتی ^(ن) /sab.ti/ صفت. 1. pertaining to one of the registry offices 2. registered, notarized

ثبوت /so.but/ اسم. 1. the act of proving sth 2. [*photo*] fixing

مَحلولِ ثُبوت the fixing solution

ثروت /ser.vat/ اسم. (= تَموّل) wealth, riches

ثِروتِ بادآورده windfall

ثروتمند /ser.vat.mand/ صفت. wealthy, rich, well-off

ثریّا /so.ray.yaā/ اسم. [نجوم] (= پَروین) Pleiad (*pl* Pleiads/ Pleides)

ثعلب /sa'.lab/ اسم. [گیاه‌شناسی] wild orchid, orchis

ثقل /seql/ اسم. (= سَنگینی) 1. weight, gravity 2. indigestion

ثِقلِ سامعه (= سَنگینیِ گوش) being hard of hearing

مَرکزِ ثِقل (= گِرانیگاه) the centre^Br/ center^Us of gravity

ثقه /se.qa/ صفت. [ادبی] trustworthy, reliable

ثقیل /sa.qi:l/ صفت. 1. heavy, weighty 2. hard to digest

ثلاثه /sa.lā.se/ صفت. (= سه‌گانه) composed of three, threesome

ثلث /sols/ اسم. 1. one third 2. a school term of two and a half months, quarter 3. a third of a person's property which may be bequeathed to persons other than one's legal heirs 4. a type of calligraphy esp popular in Arab countries, *thuluth*

ثُلثِ سِوّم the third and last term of the school year

به خطِّ ثُلثِ مُمتاز written in an exquisite *thuluth* script

ثمر /sa.mar/ اسم. 1. fruit 2. result

بی‌ثَمر fruitless, futile

پُرثَمر fruitful

ثمربخش /sa.mar.baxsh/ صفت. fruitful, effective

ثمر بخشیدن /sa.mar.bax.ši.dan/ مصدر لازم. to yield results, to prove fruitful

ثمر دادن /sa.mar.dā.dan/ مصدر لازم. to bear fruit

ثمره /sa.ma.re/ اسم. 1. fruit 2. offspring

ثمن /sa.man/ اسم. the price of a property in legal parlance

ثمین /sa.min/ صفت. [ادبی] valuable

ثنا /sa.naā/ اسم. (= سِتایش) praise, adulation

ثناگو /sa.nā.gu/ اسم. [ادبی] [جمع: ~یان]
sb who regularly praises a high personage, a panegyrist

ثنایا /sa.nā.yaā/ اسم. [جمع ثنیّه↑]
(of teeth) incisors

ثنویّت /sa.na.viy.yat/ اسم.
dualism

ثواب /sa.vāb/ اسم.
a divine reward

کار خوبی است، ثَواب دارد.
It is a good deed; it will get you a divine reward.

ثواب کردن /sa.vāb.kar.dan/ مصدر لازم.
to do a good deed

ثوابت /sa.vā.bet/ اسم. [نجوم] ⟵ سَیّارات [جمع ثابته↑]
fixed stars

ثور /sowr/ اسم.
1. the second sign of the Zodiac, Taurus 2. (= اردیبهشت)

ﺟ، ﺠ، ﺞ، ج

ج /jim/ اسم. 1. 6th letter of the Persian alphabet 2. abbrev of جلد (= volume), of جواب (= answer) and of جُنوب (= south)

ج۱ abbrev of جَمادی الاول, the 5th month of the Arabic lunar calendar

ج۲ abbrev of جَمادی الثانی, the 6th month of the Arabic lunar calendar

جا /jā/ اسم. نیز جای 1. place, space, room 2. capacity 3. seat 4. accommodation 5. occasion

به جایِ instead of, in place of, in lieu of

جایِ دِنج a cosy[Br]/ cozy[Us] spot, a nice and quiet place

جای دیگر elsewhere

به جا آوردن to recognize sb

جایِ کسی را خالی کردن
to remember an absent friend etc

□ دیشب جایت خیلی خالی بود.
We really missed you last night.

جاافتادگی /jā.of.tā.de.gi/ اسم.
(in a text) omission(s)

جا افتادن /jā.of.tā.dan/ مصدر لازم.
1. to settle down 2. to fit [*vi*]
3. to be inadvertently omitted from a text

جاافتاده /jā.of.tā.de/ صفت. 1. matured 2. well-cooked 3. inadvertently omitted

خورشِ جااُفتاده a well-cooked stew

جا انداختن /jā.an.dāx.tan/ مصدر متعدی.
1. to fit sth, to put sth in place
2. to leave out from a text etc

جابجا /jā.be.jā/ قید. نیز جابه‌جا (= دَرجا)
1. on the spot 2. in several places, here and there

جابجاکردن /jā.be.jā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to move sth, to displace sth

جابجایی^(ن) /jā.be.jā.'i/ اسم. نیز جابه‌جایی
movement, displacement, dislocation

جاپا /jā.pā/ اسم. نیز جایِ پا 1. footprint 2. foothold

جاتخم‌مرغی^(ن) /jā.tox.me.mor.ği/ اسم.
eggcup

جاتکمه^(ن) /jā.tok.me/ اسم. نیز جادُکمه
buttonhole

جاجیم /jā.ji:m/ اسم. a type of pileless tribal blanket woven with woollen[Br]/ woolen[Us] wefts and cotton warps, *jajim, jajeem*

جاخالی /jā.xā.li/ اسم.
1. dodging motion, a an evasive action
2. (in tennis) a drop shot

جاخالی دادن /jā.xā.li.dā.dan/ مصدر لازم.
to duck, to dodge, to sidestep

جاخوردن /jā.xor.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to be surprised, to be taken aback

جاخوش کردن /jā.xoš.kar.dan/ مصدر لازم.
to make oneself nice and cosy[Br]/ cozy[Us], to nestle

جا دادن /jā.dā.dan/ مصدر متعدی. to make room for sb/ sth, to accommodate sb

جادار /jā.dār/ صفت. roomy, spacious

جا داشتن /jā.dāš.tan/ مصدر لازم.
to have room for sb/ sth

جادو /jā.du/ اسم. magic, sorcery, witchcraft

□ آیا تو به جادو عقیده داری؟
Do you believe in magic?

جادوجنبل /jā.du.jam.bal/ اسم. [گفتار]
any type of sorcery or voodoo, hocus-pocus

جادوگر /jā.du.gar/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
a magician, a wizard, a sorcerer
زَنِ جادوگر a witch, a sorceress

جادوگری /jā.du.ga.ri/ اسم. the act of practising[Br]/ practicing[Us] magic, wizardry, witchcraft, sorcery

جادویی /jā.du.'i/ صفت. magic, magical

جادّه /jād.de/ اسم. road, highway
جادّهٔ آسفالته a paved/ asphalted road, a macadam road
جادّهٔ خاکی a dirt/ unpaved road
جادّهٔ شوسه a gravel road
جادّهٔ کوهستانی a mountain road

جادّه‌سازی /jād.de.sā.zi/ اسم. the act of building roads, road building, road construction

جادّه‌صاف‌کن /jād.de.sāf.kon/ اسم.
[ساختمان] steamroller

جاذبه /jā.ze.be/ اسم. attraction, appeal
جاذبهٔ جِنسی sex appeal
نیروی جاذبه power of attraction
نیرویِ جاذبهٔ زَمین (= گِرانِش)
earth's gravity

□ متأسفانه پیشنهاد شما برای من جاذبه‌ای ندارد.
I am afraid your proposal has no attraction for me.

جار /jār/ اسم. chandelier

جارچی /jār.či/ اسم. [سابق] the town crier, a crier

جارختی /jā.rax.ti/ اسم. coat rack[Us], rack

جار زدن /jār.za.dan/ مصدر لازم. [سابق]
1. to make a public announcement
2. to hawk a merchandise

جارو /jā.ru/ اسم. نیز جاروب broom, besom
جارو بَرقی a vacuum cleaner, a Hoover[Br]
جارو دَستی a broom

جار و جنجال /jā.ro.jan.jāl/ اسم. [گفتار]
brawl, row

جاروکردن /jā.ru.kar.dan/ مصدر لازم.
نیز جارو کشیدن to sweep the floor etc, to vacuum a place

جاروکش /jā.ru.keš/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
(= رُفتگر) a street sweeper

جاری[1] /jā.ri/ صفت. 1. running, flowing
2. current
آبِ جاری (= آبِ رَوان) running water
اُمورِ جاری current affairs, day-to-day affairs
حِسابِ جاری [بانک]
a current account[Br], a checking account[Us]

جاری[2] /jā.ri/ اسم. (= زَنِ بَرادر، هَمعروس)
two or more women whose husbands are brothers, a sister-in-law

جاری شدن /jā.ri.šo.dan/ مصدر لازم.
(of water etc) to flow, to run
جاری شدنِ سِیل to have a flood

جاز[(ف)] /jāz/ اسم. [موسیقی] jazz

جاسازی[(ن)] /jā.sā.zi/ اسم. concealing sth in a secret compartment

جاسازی کردن /jā.sā.zi.kar.dan/ مصدر متعدی.
to conceal sth in a secret compartment

جاسنگین /jā.san.gin/ صفت.
respectable and dignified

جاسوس /jā.sus/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a spy, an agent
جاسوسِ دوجانبه a double agent

جاسوسی /jā.su.si/ اسم. the act of spying, espionage
جاسوسیِ صَنعتی industrial espionage

جاسوسی کردن /jā.su.si.kar.dan/ مصدر لازم.
to spy for a foreign power etc, to engage in espionage

جاشو /jā.šu/ اسم. [جمع: ـها] (= مَلوان)
a sailor, a seaman, a deck-hand

جاعل /jā.'el/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a forger, a counterfeiter

جاکتابی(ن) /jā.ke.tā.bi/ اسم. (= قَفسهٔ کتاب)
bookcase, bookshelf

جاکش /jā.keš/ اسم. a pimp

جاکلیدی(ن) /jā.ke.li.di/ اسم. key ring

جاگذاشتن /jā.go.zāš.tan/ مصدر متعدی.
to leave sb/ sth behind

جاگرفتن /jā.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to hold, to have room for

جاگیر /jā.gi:r/ صفت. bulky

جالب /jā.leb/ صفت. 1. interesting 2. attractive
جالبِ توجّه interesting

جالباسی(ن) /jā.le.bā.si/ اسم. (= جارَختی)
1. wardrobe 2. coat rack[Us]

جالیز /jā.li:z/ اسم. [کشاورزی] a field devoted to growing summer vegetables, a kitchen garden

جالیزکاری /jā.liz.kā.ri/ اسم. [کشاورزی]
growing vegetables esp melons and pumpkins

جالینوسی /jā.li.nu.si/ صفت. pertaining to Galen, galenic, galenical
طِبِّ جالینوسی Galenical medicine

جام /jām/ اسم. 1. cup, goblet 2. a pane of glass
جامِ شَراب a drinking cup, a wine glass, a chalice
جامِ قَهرمانی [ورزش] championship cup

جا ماندن /jā.mān.dan/ مصدر لازم.
1. to be left behind/ out 2. to miss a bus, a flight etc
□ این زنِ بیچاره از پروازش جا مانده است.
The poor woman has missed her flight.

جامد /jā.med/ صفت.اسم. [جمع: ـات]
1. [*adj*] solid 2. anything solid
حالتِ جامد [فیزیک] solid state
گاز، مایع، جامد gas, liquid, solid

جامدات /jā.me.dāt/ اسم. [جمعِ جامد] solids

جامدادی(ن) /jā.me.dā.di/ اسم.
pencil-case[Br], pencil-pouch[Us]

جامع /jā.me'/ صفت. comprehensive, all-embracing, catholic
طَرحِ جامع master plan
مَسجِدِ جامع / جمعه congregational mosque, Friday mosque

جامعه /jā.me.'e/ اسم. [جمع: ـها، جَوامع]
society, community
جامعهٔ باز an open society
جامعهٔ سُنّتی a traditional society
جامعهٔ صَنعتی an industrial society
جامعهٔ مَدَنی a civil society
جامعهٔ مَصرفی a consumer society
□ در جامعهٔ ما متأسفانه پول حرفِ اول را می‌زند.
It is very unfortunate that in our society today money has the last word.

جامعه‌ستیز(ن) /jā.me.'e.se.ti:z/ صفت.
anti-social

جامعه‌شناختی(ن) /jā.me.'e.še.nāx.ti/ صفت.
sociological

جامعه‌شناس ^(ن) /jā.me.'e.še.nās/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a sociologist

جامعه‌شناسانه ^(ن) /jā.me.'e.še.nā.sā.ne/ صفت. (= جامعه‌شناختی)
sociological

جامعه‌شناسی ^(ن) /jā.me.'e.še.nā.si/ اسم.
sociology

جامعیّت /jā.me.'iy.yat/ اسم.
comprehensiveness, thoroughness, catholicity

جامه /jā.me/ اسم. [ادبی] (= لِباس)
clothes, garment, attire, raiment

جامه‌دان /jā.me.dān/ اسم. [ادبی] (= چَمدان)
suitcase

جان[1] /jān/ اسم.
1.life 2. soul

از جان و دِل /-o-/ — wholeheartedly

جانِ تازه — a fresh lease of life

« جانِ کَلام » — "The Heart of the Matter"

جان به جان‌آفرین تسلیم کردن — to give up the ghost, to expire, to die

جان به در بردن — to escape injury, to survive an accident etc

جانِ کسی به لب رسیدن — to become desperate, to reach the end of one's tether

جان[2] /jān/ صوت.
1. dear (as life)
2. hooray!, yippee!

هوشنگ جان — Hushang dear/ darling

جانان /jā.nān/ اسم. [ادبی]
the beloved, one's sweetheart

جانانه /jā.nā.ne/ صفت. [گفتار]
good, hearty, vigorous, ample

دِفاعِ جانانه — a vigorous defence[Br]/ defense[Us]

کُتَکِ جانانه — a good thrashing

غَذای جانانه — a hearty meal

جانب /jā.neb/ اسم. [جمع: جَوانب] (= طَرَف)
1. side 2. direction

از جانبِ (= از طَرَفِ) — on behalf of

این‌جانب — yours truly, I (the undersigned)

همهٔ جَوانبِ اَمر — all aspects of the matter

جانباز /jān.bāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a self-sacrificing person, a self-sacrificer 2. a disabled war veteran

جانبازی /jān.bā.zi/ اسم.
an act of self-sacrifice

جانبخش /jān.baxš/ صفت. [ادبی]
revitalizing, invigorating, bracing

□ مدّتی پیاده‌روی کردیم و هوایِ جانبخشِ بهاری را به درونِ ریه‌هایمان فرستادیم.
We strolled for a while, breathing in the invigorating spring air.

جانبدارانه /jā.neb.dā.rā.ne/ صفت.
biased

جانبی ^(ن) /jā.ne.bi/ صفت.
1. lateral, side [*bef. n*] 2. secondary (= فَرعی)

حُقوقِ جانبی — neighbouring[Br] rights, related rights, derivative rights

لَوازمِ جانبی — accessories

مَحصولاتِ جانبی — by-products

جان‌پاس ^(ن) /jān.pās/ اسم. [فرهنگستان] [جمع: ـ‌ها] (= بادی‌گارد، مُحافظ)
a bodyguard

جان‌پناه /jān.pa.nāh/ اسم.
1. shelter, trench 2. parapet

جان دادن /jān.dā.dan/ مصدر لازم.
to die, to expire

جاندار /jān.dār/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*adj*] living, alive, animate
2. [*col*] vigorous 3. [*n*] a living being/ thing

جانداران /jān.dā.rān/ اسم. [جمعِ جاندار]
all life forms, the living creatures

جان‌سخت /jān.saxt/ صفت.
diehard

جان داشتن /jān.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be alive, to be living

جانشین /jā.ne.šin/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a successor 2. a substitute, a deputy

جانشینِ فَرماندهِ نیرویِ هَوایی
deputy commander of the Air Force
to replace sb [vi], جانشینِ کسی شدن
to substitute sb, to deputize for sb
جانشین کردن /jā.ne.šin.kar.dan/
مصدر متعدی. to name sb as one's successor, to replace sb by sb else
جانشینی /jā.ne.ši.ni/ اسم. 1. succession 2. substitution, replacement
جان‌گداز /jān.go.dāz/ صفت. [ادبی] (= جانسوز) heart-rending, tragic
جانگرایی(ن) /jān.ge.rā.'i/ اسم. animism
جانماز /jā.na.māz/ اسم. [اسلام]
1. a square piece of cloth on which the prayer stone is placed 2. a prayer rug
جانماز آب کشیدن to pretend to be a devout Moslem, to pretend to be a much better person than one really is
جان‌نثار /jān.ne.sār/ اسم.
1. a self-sacrificer 2. (in letters written to a high personage) your devoted servant
جانور /jā.ne.var/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
(= حِیوان) 1. an animal 2. a beast 3. [col] worms (that live inside the intestines of people)
◻ این پسره حتماً جانور دارد.
The boy has worms, for sure.
جانوران all animals, the animal kingdom
جانورشناس(ن) /jā.ne.var.še.nās/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a zoologist
جانورشناسی(ن) /jā.ne.var.še.nā.si/ اسم.
zoology
جانی[1] /jā.ni/ صفت. sincere, whole-hearted
دوستِ جانی a bosom friend
جانی[2] /jā.ni/ اسم. (= جِنایتکار) a criminal
جاودان /jāv.dān/ صفت. نیز جاویدان (= اَبدی)
eternal, immortal

جاودانگی /jāv.dā.ne.gi/ اسم. (= اَبدیّت)
eternity, immortality
جاودانه /jāv.dā.ne/ قید. forever, for ever[Br], for all eternity, for all time
جاوید /jā.vi:d/ صفت. (= جاودان) eternal
جاه /jāh/ اسم. 1. high rank 2. pomp
جاه‌طلب /jāh.ta.lab/ صفت. ambitious
جاه‌طلبی /jāh.ta.la.bi/ اسم. ambition, ambitiousness
جاهل /jā.hel/ صفت. اسم. (= نادان)
1. [adj] ignorant 2. [n] an ignorant person 3. [col] a thug
جاهلیّت /jā.he.liy.yat/ اسم. (= نادانی)
ignorance
دورانِ جاهلیّت [تاریخ] the period of paganism before the advent of Islam in Arabia
جایز /jā.yez/ صفت. نیز جائز permissible
جایزالخطا /jā.ye.zol.xa.tā/ اسم. fallible
◻ انسان جایزالخطا است. *Man is fallible.*
جایزه /jā.ye.ze/ اسم. [جمع: ~ها، جَوایز]
prize, trophy, award
جایزهٔ اول the first prize, the top prize
جایزه دادن /jā.ye.ze.dā.dan/ مصدر متعدی.
to give/ award a prize to sb
جایزه گرفتن /jā.ye.ze.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to win a prize
جایگاه /jāy.gāh/ اسم. 1. place, location, station 2. [Acad] box (in a theatre) (= لُژ)
جایگاهِ اُرکستر 1. the orchestra pit 2. the bandstand
جایگاهِ فُروشِ بِنزین a petrol station[Br], a gas station[Us], a filling station[Us]
جایگزین /jāy.go.zin/ صفت. substitute, replacement
جایگزین کردن /jāy.go.zin.kar.dan/
مصدر متعدی. to replace sb/ sth with another, to substitute sb/ sth for another

جایگزینی /jāy.go.zi.ni/اسم. 1. the act of replacing sb/ sth 2. replacement, substitution

جبّار /jab.bār/اسم. (= ستمگر) tyrant

جبال /je.bāl/اسم. [جمعِ جَبل] (= کوه‌ها) mountains

جِبالِ هیمالیا the Himalayas

جبر /jabr/اسم. 1. strong pressure, coercion, constraint 2. [*math*] algebra 3. fatalism

جبراً /jab.ran/ قید. forcibly, compulsorily

جبران /job.rān/اسم. compensation, reparation

جبران‌کردن /job.rān.kar.dan/ مصدر لازم. to compensate sb for sth, to make up for sth

□ نگران نباش، من جبران می‌کنم.
Don't you worry; I'll make up for it.

جبران‌ناپذیر[ن] /job.rān.nā.pa.zi:r/ صفت. irreparable

خِسارتِ جُبران‌ناپذیر irreparable damage

جبرگرایی[ن] /jabr.ge.rā.'i/ اسم. [فلسفه] determinism

جبری[ن] /jab.ri/ صفت. 1. forced, compulsory 2. algebraic

جبل /ja.bal/اسم. [جمع: جِبال] (= کوه) mountain (in Arabic)

جبلّی /je.bel.li/اسم. (= ذاتی، فِطری) innate, inborn

جبن /jobn/اسم. (= تَرس) fear (in Arabic)

جبّه /job.be/اسم. [پوشاک] cloak, mantle

جبهه /jeb.he/اسم. [نظامی] the front

پُشتِ جِبهه behind the front line

جِبههٔ پُرفشار [هواشناسی] a high-pressure system

جِبههٔ جَنگ the (war) front

جِبههٔ کَم‌فشار [هواشناسی] a low-pressure system

جِبههٔ مِلّی [تاریخ] the National Front

جبین /ja.bin/اسم. (= پیشانی) forehead

جت[ف] /jet/اسم. jet

موتورِ جت a jet engine

هَواپیمایِ جِت a jet airplane/ aircraft

جثّه /jos.se/اسم. body, carcass

جَدّ /jad(d)/اسم. ← جَدّه [جمع: اَجداد] (= پدربزرگ) 1. one's grandfather 2. an ancestor

جَدّ اندر جَدّ generation after generation, for many generations

جَدّ پدری one's paternal grandfather

جَدّ مادری one's maternal grandfather

جِدّ /jed(d)/اسم. (= کوشش) endeavour[Br]

با جِدّ و جَهد with utmost effort

جُدا /jo.dā/صفت. قید. 1. [*adj*] separate, detached 2. [*adv*] separately

جِدّاً /jed.dan/ قید. seriously, earnestly, in earnest

جُدا جُدا /jo.dā.jo.dā/ قید. separately, in separate groups, one by one

جدار /je.dār/اسم. (= دیواره) wall, partition

جِدارِ مِعده the wall of the stomach

جداسازی[ن] /jo.dā.sā.zi/اسم. (= تَفکیک) separation, segregation

جُداسازیِ نِژادی racial segregation, apartheid

جداشدن /jo.dā.šo.dan/ مصدر لازم. to separate [*vi*], to get separated

جداکردن /jo.dā.kar.dan/ مصدر متعدی. to separate sb/ sth from sb/ sth

جداگانه /jo.dā.gā.ne/صفت. قید. 1. [*adj*] separate 2. [*adv*] separately

□ ما هرکدام جداگانه درخواست دادیم.
We each applied separately.

جدال /je.dāl/اسم. (= مُبارزه) conflict, strife

جدانشدنی /jo.dā.na.šo.da.ni/ صفت. inseparable

جداول /ja.dā.vel/اسم. [جمع جَدول] tables

جدایی /jo.dā.'i/اسم. separation, separateness

جدایی‌ناپذیر(ن) /jo.dā.'i.nā.pa.zi:r/صفت. (= لاینفک) inseparable

جدل /ja.dal/اسم. 1. argument, dispute 2. polemics

جدلی /ja.da.li/صفت. argumentative

جدّ و آباد /jad.do.ā.bād/اسم. [گفتار] ● در اصل: جدّ و آبا one's ancestors, forefathers, forebears

جدول /jad.val/اسم. [جمع: ـ ها، جَداول] 1. table 2. timetable, schedule 3. the kerb^Br, curb^Us 4. the gutter (= جوی)

جَدولِ تَناوبیِ عَناصر the periodic table of elements

جَدولِ ضَرب the multiplication table

جَدولِ کَلماتِ مُتقاطع a crossword puzzle

جَدول حَل کردن to solve crossword puzzles

جدول‌بندی /jad.val.ban.di/اسم. 1. tabulation 2. building open gutters along the streets 3. building irrigation channels

جَدّه /jad.de/اسم. (= مادربُزرگ) ← جَدّ one's grandmother, granny

جَدّهٔ پدری one's paternal grandmother

جَدّهٔ مادری one's maternal grandmother

جِدّی /jed.di/صفت. serious, earnest, diligent, severe, strict

جِدّیت /jed.diy.yat/اسم. seriousness, seriousness of purpose, earnestness

با جِدّیت diligently

جدید /ja.di:d/صفت. new, modern

جدیداً /ja.di.dan/قید. recently, newly

جذّاب /jaz.zāb/صفت. attractive, fascinating, charming

جذّابیّت /ja.zā.biy.yat/اسم. attractiveness, attraction, fascination, charm

جذام /jo.zām/اسم. [پزشکی] leprosy

جذامخانه /jo.zām.xā.ne/اسم. a leper asylum, a leper-house

جذامی /jo.zā.mi/صفت. suffering from leprosy, leprous, leper [*bef. n*]

جذب /jazb/اسم. ← دَفع 1. absorption 2. attraction

جذب شدن /jazb.šo.dan/مصدر لازم. 1. to be absorbed 2. to be attracted

جذب کردن /jazb.kar.dan/مصدر متعدی. 1. to absorb sth 2. to attract sb/ sth

جذبه /jaz.be/ اسم. 1. rapture, ecstasy 2. /ja.za.be/ an air of authority

جذر /jazr/اسم. [ریاضی] the square root of a number

□ اگر گفتی جذر ۸۱ چقدر می‌شود؟
What is the square root of 81?

جذرگرفتن /jazr.ge.ref.tan/مصدر متعدی. to calculate the square root of a number

جر /jer/صوت. the sound of cloth being torn

جرئت /jor.'at/اسم. نیز جرأت daring, courage

جرئت‌کردن /jor.'at.kar.dan/مصدر لازم. to dare to do sth, to have the courage to do sth

جرّاثقال /jar.re.as.qāl/اسم. نیز جَرّثقیل crane

جرّاح /jar.rāh/اسم. [پزشکی] [جمع: ـ ها، ـ ان] a surgeon

جراحات /je.rā.hāt/اسم. [جمع جراحت] wounds, injuries

جراحت /je.rā.hat/اسم. [جمع: جراحات]
wound, injury (= زخم)
جرّاحی /jar.rā.hi/اسم. [پزشکی] surgery
جَرّاحیِ بُزرگ major surgery
جَرّاحیِ پلاستیک plastic surgery
جَرّاحیِ عُمومی general surgery
جَرّاحیِ قَلبِ باز open-heart surgery
جَرّاحیِ مَحدود minor surgery
جَرّاحیِ مَغز و اَعصاب /-o-/
neurosurgery
عَمَلِ جرّاحی an (a surgical) operation, surgery
جراید /ja.rā.yed/اسم. [جمعِ جریده]
newspapers, the press
مُدیرانِ جَراید newspaper publishers
جرایم /ja.rā.yem/اسم. [جمعِ جُرم] crimes
جرب /ja.rab/اسم. [پزشکی] (= گال)
1. scabies, itch 2. mange
جربزه /jor.bo.ze/اسم. capability, guts
جربیل(ف) /jer.bil/اسم. [جانورشناسی] gerbil
جرّثقیل /jar.re.sa.qi:l/اسم. [مکانیک]
crane, winch نیز جَرّاثقال
جرثومه /jor.su.me/اسم. [ادبی] 1. germ, microbe 2. root
جُرثومهٔ فِساد the root of evil
جرح /jarh/اسم. injury, laceration
ضَرب و جَرح /-o-/ assault and battery
جرح و تعدیل /jar.ho.ta'.di:l/اسم.
revision, modification
جر خوردن /jer.xor.dan/مصدر لازم.
(of cloth etc) to be torn
جر دادن /jer.dā.dan/مصدر متعدی.
to tear cloth etc
جرز /jerz/اسم. [معماری] 1. pillar, pier
2. a load-bearing wall
جر زدن /jer.za.dan/مصدر لازم. [گفتار]
(in gambling) to refuse to accept one's loss, to bilk

جرس /ja.ras/اسم. [ادبی] (caravan) bell(s)
جرعه /jor.'e/اسم. gulp, mouthful, sip
جرعهٔ بزرگ gulp
جرعهٔ کوچک sip
لاجُرعه in one gulp
جرقّه /ja.raq.qe/اسم. (= اَخگر) spark
جرقّه زدن /jar.raq.qe.za.dan/مصدر لازم.
to spark, to send off sparks
جرگه /jar.ge/اسم. a group of people forming a circle, a circle
شِکارِ جَرگه a type of hunt in which a number of people (= beaters) drive the game towards the hunters
جِرم /jerm/اسم. [جمع: ـ‌ها، اَجرام]
1. substance, body 2. [*phys*] mass
اَجرامِ آسمانی [نجوم] heavenly bodies
جِرمِ بحرانی [فیزیک] critical mass
جِرمِ دَندان plaque, tartar
جُرم /jorm/اسم. [جمع: جرم‌ها، جَرایم] (= بزه)
offence[Br]/ offense[Us], crime, felony
اِعلامِ جُرم کردن to bring an accusation against sb
□ پسرِ همسایه را به جرمِ سِرقت دستگیر کرده‌اند.
The police have arrested the boy next-door on a charge of burglary.
جُرم‌شناسی /jorm.še.nā.si/اسم.
criminology
جِرم‌گرفتن /jerm.ge.ref.tan/مصدر لازم.
(of a kettle etc) to become covered with incrustations
جِرم‌گیری /jerm.gi.ri/اسم. 1. removing incrustations from a kettle etc 2. removing plaque from the teeth
جرّ و بحث /jar.ro.bahs/اسم. a noisy argument, a drawn-out debate
جرّ و بحث‌کردن /jar.ro.bahs.kar.dan/
مصدر لازم. to argue, to debate

جری /ja.ri/ صفت. 1. fighting mad
2. fearless, undaunted
جری شدن to become bold
جری کردن to embolden sb (to break the law etc)

جریان /ja.ra.yān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ات]
current, flow of water etc
جَریانِ آب flow of water
جَریانِ بَرق electrical current
جَریانِ مُستقیم [برق] direct current (DC)
جَریانِ مُتناوب [برق] alternative current (AC)
جَریانِ ناسالم [مجازی] an unhealthy movement/ development
جَریانِ هَوا (= کوران) a current of air
در جَریان بودن 1. to be in progress 2. to be informed of sth

جریانات /jar.yā.nāt/ اسم. [جمع جریان]
1. proceedings 2. developments

جریان داشتن /jar.yān.dāš.tan/ مصدر لازم.
to flow, to circulate

جریب /ja.ri:b/ اسم. an old unit of land measurement now fixed at one hectare, (roughly) an acre

جریحه‌دار /ja.ri.he.dār/ صفت. injured, wounded, hurt
جَریحه‌دار کردنِ اِحساسات
to hurt one's feelings

جریده /ja.ri.de/ اسم. [جمع: جَراید] (= روزنامه)
newspaper

جریمه /ja.ri.me/ اسم. [جمع: ~ها، جَرایم]
fine, penalty
بَرگِ جَریمه (برای خَلافِ رانندگی) ticket
جَریمهٔ نَقدی a cash fine

جریمه شدن /ja.ri.me.šo.dan/ مصدر لازم.
to be fined

جریمه کردن /ja.ri.me.kar.dan/ مصدر متعدی.
to fine sb, to penalize sb

جز /joz/ حرف. except, other than
بِجُز except, other than
جُزاین‌که except that
▫ عرضِ دیگری نیست بجز خداحافظی.
There is nothing more to say but "Goodbye".

جزئی /joz.'i/ صفت. نیز جزیی ← کُلّی
trivial, partial, slight, small
اِختلافِ جُزئی a small difference

جزئیات /joz.'iy.yāt/ اسم. [جمعِ جزئیّه = جزئی]
details

جزا /ja.zā/ اسم. punishment, retribution, penalty
روزِ جَزا (= روزِ قیامت) Judgement Day, the Day of Reckoning

جزایر /ja.zā.yer/ اسم. [جمعِ جَزیره] islands, isles
جَزایرِ بریتانیا [جغرافیا] the British Isles

جزایی /ja.zā.'i/ صفت. (= کِیفری) penal

جزر /jazr/ اسم. (= فُروکِشند) low tide
جَزر و مَدّ (= کِشند) tide(s)

جزغاله /jez.ğā.le/ صفت. [گفتار] (of meat) burnt and shrivelled[Br]/ shriveled[Us]

جزغاله شدن /jez.ğāle.šo.dan/ مصدر لازم.
to be burnt and charred

جزم /jazm/ صفت. unwavering, firm, determined
عَزمِ جَزم unwavering resolution, determination

جزم‌اندیشی[ن] /jaz.man.di.ši/ اسم.
dogmatism

جزمی[ن] /jazmi/ صفت. dogmatic

جزو /jozv/ اسم. (= جُزء) part, particle

جزوات /jo.za.vāt/ اسم. [جمعِ جُزوه]
1. pamphlets 2. fascicles

جزوه /joz.ve/ اسم. [جمع: ~ها، جُزوات]
1. pamphlet 2. fascicle 3. study notes

جزوه‌دان /joz.ve.dān/ اسم. a box-file

جزیرگان(ن) /ja.zi.re.gān/اسم. [جغرافیا] (= مَجمع‌الجزایر)
archipelago

جزیره /ja.zi.re/اسم. [جمع: ـ‌ها، جَزایر]
island, isle

جَزیرهٔ آتشفشانی — a volcanic island
جَزیرهٔ کیش — Kish Island

جزیره‌نشین /ja.zi.re.ne.šin/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
an islander

جزیه /jez.ye/اسم. [اسلام]
jeziah: a poll tax paid by non-Muslims to a Muslim government

جزء /joz'/اسم. ⟵ کُلّ [جمع: اَجزاء]
1. part(s), detail(s) 2. ingredient(s)

جُزء به جُزء — part by part, in detail
جُزءِ لایَنفک — an inseparable part

جسارت /je.sā.rat/اسم.
boldness, audacity, presumption

جَست /jast/اسم. (= پَرش)
leap, jump

جُستار(ن) /jos.tār/اسم.
essay, a (scholarly) paper

جُستجو /jos.te.ju/اسم.
search, quest, pursuit

جُستجو و جایگزینی [رایانه] — search and replace
در جُستجویِ حَقیقت — in search of truth
در جُستجویِ زیبایی — in quest of beauty

جُستجوکردن /jos.te.ju.kar.dan/مصدر لازم.
to search for sb/ sth, to look for sb/ sth, to seek sb/ sth, to pursue sth

جَستن /jas.tan/مصدر لازم.
to leap, to jump

جُستن /jos.tan/مصدر متعدی.
to look for sb/ sth, to seek sb/ sth

جَست و خیز /jas.to.xi:z/اسم.
leaping, capering, frolicking, jumping (with joy)

جَسته گریخته /jas.te.go.rix.te/قید.
(of information etc) in bits and pieces, from here and there

جسد /ja.sad/اسم. [جمع: ـ‌ها، اَجساد] (= جِنازه)
a dead body, cadaver, corpse

جسم /jesm/اسم. ⟵ روح [جمع: اَجسام]
body, physique, substance

جِسمِ خارجی — a foreign body

جسماً /jes.man/قید. ⟵ روحاً
physically

□ جسماً حالم خوب است؛ ولی روحاً نه.
Physically, I am fine; but mentally, I am not.

جسمانی /jes.mā.ni/صفت. ⟵ روحانی
corporeal

جسمی /jes.mi/صفت. ⟵ روحی
physical, corporal

جسور /ja.sur/صفت.
bold, daring, audacious

جسورانه /ja.su.ra.ne/صفت. قید.
1. [*adj*] bold, audacious
2. [*adv*] boldly

جشن /jašn/اسم.
feast, festivity, festival, celebration

جَشنِ تَولّد — a birthday party
جَشنِ سالروزِ اِزدواج — a wedding anniversary celebration
جَشنِ عَروسی — wedding
جَشنِ مِلّی — a national holiday

جشن‌گرفتن /jašn.ge.ref.tan/مصدر لازم.
to celebrate

جشنواره(ن) /jašn.vā.re/اسم. (= فِستیوال)
festival

جَشنوارهٔ فیلمِ فَجر — the Fajr Film Festival

جعبه /ja'.be/اسم.
box, case, chest

جَعبهٔ سیاه (در هواپیما) — the black box, the flight recorder
جَعبهٔ طَنین [موسیقی] — resonance box
جَعبهٔ مُقوّایی — a cardboard box

جعبه‌آینه /ja'.be.ā.ye.ne/اسم. (= ویترین)
showcase

جعبه‌ابزار(ن) /ja'.be.ab.zār/اسم.
toolbox

جعبه‌تقسیم[ن] /ja'.be.taq.si:m/ اسم. [برق] junction-box

جعبه‌دنده[ن] /ja'.be.dan.de/ اسم. [خودرو] gearbox

جعبه‌فرمان[ن] /ja'.be.far.mān/ اسم. [خودرو] the steering gear

جعفری[۱] /ja'.fa.ri/ صفت. [اسلام] pertaining to the Ja'fari sect of Shiite Muslims, Twelver [*bef. n*]

جعفری[۲] /ja'.fa.ri/ اسم. [گیاه‌شناسی] parsley

جَعفریِ فَرنگی chervil

گُلِ جَعفری French marigold

جعل /ja'l/ اسم. forgery, fabrication, falsification

جعل کردن /ja'l.kar.dan/ مصدر متعدی. to forge a document etc, to fabricate evidence etc

جعلی /ja'.li/ صفت. (= ساختگی) forged, fabricated, false, counterfeit

اِسکناسِ جَعلی a counterfeit banknote

جغجغه /jeğ.je.ğe/ اسم. rattle

جغجغه‌ای /jeğ.je.ğe.'i/ صفت. that makes a rattling sound, ratchet [*bef. n*]

آچار جغجغه‌ای a ratchet screw driver

جغد /joğd/ اسم. [پرنده‌شناسی] (= بوف) owl

جُغدِ جَنگلی tawny owl

جُغدِ سِفید barn owl

جغرافیا /joğ.rā.fi.yā/ اسم. نیز جُغرافی geography

جُغرافیایِ اِجتماعی social geography

جُغرافیایِ سیاسی political geography

جغرافیایِ طَبیعی physical geography

جغرافیایی[ن] /joğ.rā.fi.yā.'i/ صفت. geographic, geographical

جغرافیدان[ن] /joğ.rā.fi.dān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a geographer

جغله /je.ğe.le/ اسم. [گفتار] a young boy who has not reached puberty

جفا /ja.fā/ اسم. ← وَفا 1. cruelty, oppression 2. [*lit*] torment inflicted on the lover by a disdainful beloved

جَفت /jaft/ اسم. bark of oak used for tanning hides, tan

جُفت[۱] /joft/ اسم. 1. a pair of things 2. a couple 3. a mate 4. [*anat*] placenta

یک جُفت کَفش a pair of shoes

جُفت[۲] /joft/ صفت. ← طاق (of numbers) even

جُفت شدن /joft.šo.dan/ مصدر لازم. to come together, to mate

جفتک /jof.tak/ اسم. (of horses etc) kicking with both legs, flinging

جفتک انداختن /jof.tak.an.dāx.tan/ مصدر لازم. 1. to plunge and fling 2. [*fig*] to disobey orders

جفتک‌چارکش /jof.tak.čār.koš/ اسم. (the game of) leap-frog

جفت کردن /joft.kar.dan/ مصدر متعدی. to fit together, to couple two things

جفتگیری[ن] /joft.gi.ri/ اسم. (of birds and animals) mating, copulating

جفتگیری کردن /joft.gi.ri.kar.dan/ مصدر لازم. to mate, to copulate

جفت و جور /jof.to.jur/ صفت. [گفتار] fitting nicely together

جفتی /jof.ti/ صفت. in pairs

□ نگفتم جفتی بیایید تو، گفتم تک‌تک.
I didn't ask you to enter in pairs, I said one by one.

جفنگ /ja.fang/ صفت. (= مُزخرف) nonsense, rubbish

جقّه /jeq.qe/ اسم. aigrette

جک[ف] /jak/ اسم. [مکانیک] jack

جَکِ هیدرولیکی a hydraulic jack

جک زدن /jak.za.dan/ مصدر لازم. to jack sth up, to raise sth using a jack

جکوزی(ف) /ja.ku.zi/اسم. (= * آبزن)
Jacuzzi, whirlpool bath

جگر /je.gar/اسم. [کالبدشناسی] (= کَبد، زَهره)
1. liver 2. [*fig*] guts, courage

جگرِ سفید — lungs of sheep etc

جگرِ سیاه — the liver of sheep etc

جگرک /je.ga.rak/اسم. [خوراکی]
pieces of sheep's liver roasted on fire

جگرگوشه /je.gar.gu.še/اسم. a child who is very dear to his or her parents, darling, the apple of one's eye

جگری /je.ga.ri/صفت. اسم. [رنگ]
1. [*adj*] maroon 2. [*n*] the colour[Br] maroon

جگن /ja.gan/اسم. [گیاه‌شناسی] sedge

جل /jol/اسم. rag, dishcloth

جُلِ اَسب — a horse blanket

□ خودش و جل و پلاسش را ورداشتند انداختند کنارِ خیابان.
He was evicted, and ended up on the pavement with his few belongings.

جلا[1] /ja.lā/اسم. lustre, varnish

روغنِ جَلا — varnish

جلا[2] /ja.lā/اسم. the act of going into exile

جَلایِ وَطن — leaving one's homeland

جلّاد /jal.lād/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= دژخیم)
an executioner, a hangman

جلال /ja.lāl/اسم. (= شُکوه) glory

جلب /ja.lab/صفت. [گفتار] sly, wily, deceitful

جلب /jalb/اسم. 1. attraction 2. the act of arresting sb

بَرگ / حُکمِ جَلب — an arrest warrant

جَلبِ توجّه کردن — to attract attention

جلبک /jol.bak/اسم. [گیاه‌شناسی]
algae (*sing* alga)

جلب‌کردن /jalb.kar.dan/مصدر متعدی.
to arrest sb (= بازداشت کردن)

جَلد /jald/صفت. (= چابک) quick, swift

جلد /jeld/اسم. 1. cover(s), binding 2. volume 3. skin

« تاریخِ ایرانِ کمبریج » در هَفت جِلد
"The Cambridge History of Iran" in seven volumes

جِلدِ سَخت — (of books) hardback[Br], hardcover[Us]

جِلدِ نَرم — paperback[Br], softcover[Us]

جِلدِ هَفت‌تیر — holster

جلدکردن /jeld.kar.dan/مصدر متعدی.
to bind a book etc

□ دادم کتاب را جلدِ چرمیِ اعلا کردند.
I had the book bound in fine leather.

جلدی /jel.di/صفت. (= پوستی) pertaining to the skin, cutaneous, skin [*bef. n*]

بیماری‌های پوستی / جِلدی
skin diseases

جلدی /jel.di/قید. per copy

جِلدی چند؟ — How much per copy?

جلسات /ja.la.sāt/اسم. [جمعِ جَلسه]
sessions, meetings

جلسه /ja.la.se/اسم. [جمع: ـ‌ها، جَلسات]
meeting, session

جَلسهٔ دادگاه — a/ the hearing

جَلسهٔ سِرّی / غِیرعَلنی — a closed session

جَلسهٔ عَلنی — an open session

دَستورِ جلسه — agenda

تَشکیلِ جَلسه دادن — to meet, to hold a meeting

جلف /jelf/صفت. 1. frivolous 2. gaudy

جلق /jalq/اسم. (= اِستِمنا) masturbation

جلق زدن /jalq.za.dan/مصدر لازم.
to masturbate

جلگه /jol.ge/اسم. (= دَشت) plain

جُلگهٔ شیراز — the plain of Shiraz

جلو /je.low/اسم. صفت. قید. 1. [*n*] the front, the foreground 2. the bridle 3. [*adj*] front, in front 4. [*adv*] ahead, in front

اتومبیلِ جلوِ ما the car ahead of us
جِلوِ ساختمان the front of the building
جِلوِ شُما in front of you, before you
جلوباز /je.low.bāz/ صفت. open in front
جلوبندی^(ن) /je.low.ban.di/ اسم. [خودرو] the front under-structure
جلوخان /je.low.xān/ اسم. [معماری] the open space in front of a large building, forecourt
جلودار /je.low.dār/ اسم. (= پیش‌قراول، طَلایه‌دار) the vanguard
جلورفتن /je.low.raf.tan/ مصدر لازم. to advance, to lead, to go/ move ahead/ forward
جلو زدن /je.low.za.dan/ مصدر لازم. to move ahead, to overtake sb/ sth
جلوس /jo.lus/ اسم. 1. the act of sitting down in a ceremonial way 2. accession (to the throne)
جلوس کردن /jo.lus.kar.dan/ مصدر لازم. to take one's seat
جلوگیری /je.low.gi.ri/ اسم. prevention, holding back, restraint
جِلوگیری از بارداری birth control
جلوگیری کردن /je.low.gi.ri.kar.dan/ مصدر متعدی. to prevent/ stop/ bar sb from doing sth
جلوه /jel.ve/ اسم. (= خودنمایی) 1. the act of revealing/ manifesting oneself, manifestation 2. striking appearance, impressive display
جِلوه‌های ویژه [سینما] special effects
جلوه کردن /jel.ve.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to show off 2. to put on an impressive display
جلوه‌گاه /jel.ve.gāh/ اسم. [ادبی] showroom, stage
جلویی /je.lo.wi/ صفت. (the one) in front

جلیقه /je.li.qe/ اسم. [پوشاک] 1. waistcoat 2. vest
جِلیقهٔ ضِدّگُلوله a bullet-proof vest
جِلیقهٔ نِجات a life-jacket
جلیل /ja.li:l/ صفت. great, glorious
جم /jom/ اسم. [گفتار] motion, movement
جماد /ja.mād/ اسم. [جمع: ـات] anything inanimate (as distinct from plants and animals)
جمادی‌الاوّل /ja.mā.di.yol.'av.val/ اسم. نیز جَمادی الاولیٰ the month of Jumada I in Arabic lunar calendar
جمادی‌الثانی /ja.mā.di.yol.'sa.ni/ اسم. the month of Jumada II in Arabic lunar calendar
جمّازه /jam.mā.ze/ اسم. [جانورشناسی] a fast camel, a dromedary
جماع /je.mā'/ اسم. sexual intercourse, coitus
جِماعِ مُنقطع coitus interruptus
جماعت /ja.mā.'at/ اسم. an assembly of people, a group, a congregation
جماع کردن /je.mā'.kar.dan/ مصدر لازم. to have sex
جمال /ja.māl/ اسم. (= زیبایی) beauty
جماهیر /ja.mā.hi:r/ اسم. [جمعِ جُمهور] republics
اِتحادِ جَماهیرِ شوروی سابق the former Soviet Union
جمبوری^(ف) /jam.bu.ri/ اسم. a (Boy Scouts') jamboree
جمجمه /jom.jo.me/ اسم. [کالبدشناسی] the skull, the cranium
جم خوردن /jom.xor.dan/ مصدر لازم. to move, to stir
جُم نخوردن to remain motionless, not to budge

جمع /jam'/ اسم. 1. addition 2. total 3. [*gram*] plural 4. a group of people
جَمعِ کُلّ grand total
جمع‌آوری /jam.ā.va.ri/ اسم. (= گِردآوری)
1. the act of gathering things together
2. collection, compilation
◻ پسربچه که بودم علاقهٔ زیادی به جمع‌آوریِ تمبر داشتم.
As a young boy, I was seriously into collecting stamps.
جمع‌آوری کردن /jam.ā.va.ri.kar.dan/ مصدر متعدی. to collect things, to gather things etc
جمعاً /jam.'an/ قید. (= رویهمرفته)
on the whole, in all, altogether, collectively
◻ خریدِ امروزِ شما جمعاً می‌شود ۱۹۵۰۰ تومان.
Your shopping today comes to 19500 tomans, everything included.
جمع‌بندی(ن) /jam'.ban.di/ اسم.
preparing a summary of pros and cons, summing-up, summation
جلسهٔ جمع‌بندی a wash-up session
جمع‌بندی کردن /jam'.ban.di.kar.dan/ مصدر لازم. to summarize, to sum up a situation etc
جمع زدن /jam'.za.dan/ مصدر متعدی.
to add (up) two or more numbers together, to perform an addition
جمع شدن /jam'.šo.dan/ مصدر لازم.
to come together, to gather, to assemble
جمع کردن /jam'.kar.dan/ مصدر متعدی.
to collect things, pets etc
جمع و جور /jam.'o.jur/ صفت. small and neat, compact
جمعه /jom.'e/ اسم. (= آدینه) Friday
جُمعه شب Friday evening
شبِ جُمعه Thursday evening
مَسجدِ جُمعه (= مسجدِ جامع) the main mosque of any town where congregational prayers are held on Fridays, the Friday mosque
جمعی /jam.'i/ صفت. اسم.
1. [*adj*] collective, group [*bef. n*]
2. [*n*] a member of a military unit
تَلاشِ جَمعیِ ما our collective effort
جمعیّت /jam.'iy.yat/ اسم. 1. a crowd
2. the population of a country etc
3. an association, a society
پُرجمعیّت populous
کَم‌جمعیّت sparsely populated
جَمعیّتِ هِلالِ اَحمر the Red Crescent Society of Iran
◻ جمعیّتِ ایران بیشتر است یا جمعیّتِ عراق؟
Which is the more populous country, Iran or Iraq?
جملات /jo.ma.lāt/ اسم. [جمعِ جُمله]
sentences
جملگی /jom.le.gi/ قید. all, all of them, the whole lot
جمله /jom.le/ اسم. [جمع: ـ‌ها، جُملات]
1. [*gram*] sentence 2. [*math*] term
از آن جُمله including
جُملهٔ پایه the main clause
جُملهٔ پیرو a subordinate clause
جمله‌بندی(ن) /jom.le.ban.di/ اسم.
wording, phraseology
جمنده /jo.man.de/ اسم. (= جُنبنده)
anything that moves, an insect
جمود /jo.mud/ اسم. rigidity, lack of flexibility
جُمودِ فِکری rigid thinking
جمهور /jom.hur/ اسم. the public, the totality of the people

جمهوری /jom.hu.ri/ اسم. [سیاست]
republic [جمع: جَماهیر]
جُمهوريِ تُرکیّه the Republic of Turkey, the Turkish Republic
ریاستِ جُمهوری president of the republic, the president

جمهوریّت /jom.hu.riy.yat/ اسم.
the essential nature of a republic, republicanism

جمهوریخواه /jom.hu.ri.xāh/ اسم. صفت.
[جمع: ـان] 1. [n] an advocate of republicanism, a republican
2. [adj] republican
حِزبِ جُمهوریخواه the Republican Party

جمیع /ja.mi:'/ اسم. totality, whole
جَمیعِ مردم all the people

جن /jen/ اسم. [جمع: أجِنّه] 1. a magical spirit, a genie, a jinnee 2. a demon

جناب /je.nāb/ اسم. an honorific title for men, Excellency
جِنابِ آقايِ ... (His) Excellency ...
جِنابعالی (Your) Excellency
جِنابانِ عالی Excellencies

جناح /je.nāh/ اسم. 1. wing, flank
2. faction
جِناحِ راست [سیاست] the right wing
دولتمردانِ جِناحِ راست
right-wing politicians

جناحی(ن) /je.nā.hi/ اسم. [سیاست]
factional

جناحین /je.nā.heyn/ اسم. [جمع تثنیهٔ جناح]
the two wings

جنازه /je.nā.ze/ اسم. (= جَسَد، نَعش)
a corpse, a (dead) body
تَشییعِ جِنازه funeral (procession)

جناس /je.nās/ اسم. a play on words, pun

جناغ /je.nāğ/ اسم. the wishbone (in chickens etc)

جناغ شکستن /je.nāğ.šekas.tan/ مصدر لازم.
to wager, to make a bet

جناغی /je.nā.ği/ اسم. صفت. [هنر]
1. [n] a herringbone pattern
2. [adj] herringbone

جنایات /je.nā.yāt/ اسم. [جمعِ جنایت]
crimes, felonies
جِناياتِ جَنگی war crimes
دادگاهِ رَسیدگی به جِناياتِ جَنگی
the war crimes tribunal

جنایت /je.nā.yat/ اسم. [جمع: ـها، جِنایات]
crime, felony, a criminal act
«جِنایت و مُکافات»
"Crime and Punishment"

جنایتکار(ن) /je.nā.yat.kār/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a criminal, a felon (= بزهکار، جانی)

جنایتکارانه(ن) /je.nā.yat.kā.rā.ne/ صفت.
criminal, felonious

جنایی(ن) /je.nā.'i/ صفت. نیز جنائی criminal

جنب /janb, jamb/ اسم. 1. side, flank
2. pleura (= غِشاء ریه)
جَنبِ next to, adjoining
ذاتُ‌الجَنب [پزشکی] pleurisy

جنبان /jom.bān/ صفت. moving, shaking
مِنارِ جُنبان the shaking minarets (of Isfahan)

جنباندن /jom.ban.dan/ مصدر متعدی.
to rock/ shake/ move sth

جنبش /jom.beš/ اسم. 1. movement, motion 2. a political movement
جُنبشِ عَدَمِ تَعهّد
the Non-Aligned Movement
جُنبش‌هایِ دانشجویی در ایران
student movements in Iran
به جُنبش درآوردن to set in motion, to stir

جنبنده /jom.ban.de/ اسم. [جمع: ـها، جنبدگان]
any living creature (= جُمنده)

جنب و جوش /jom.bo.juš/اسم. [گفتار]
hustle and bustle, commotion

جنبه /jam.be/اسم. side, aspect

جنبی /jan.bi, jam.bi/صفت. (= جانبی)
1. lateral, side [*bef. n*] 2. secondary

side-effects عَوارضِ جَنبی

□ این دارو عوارضِ جَنبیِ مهمّی ندارد.
This drug has no major side-effects.

جنبیدن /jom.bi.dan/مصدر لازم.
1. to move, to wriggle, to stir
2. to hurry

Hurry up, kid! بچّه بجنب!

جنّت /jan.nat/اسم. (= بهشت) Paradise, Heaven

جنتلمن(ف) /jen.tel.man/اسم.
an honourable[Br] man, a gentleman

جنجال /jan.jāl/اسم. 1. row, brawl
2. tumult, hue and cry 3. scandal

to kick up a row جَنجال به پا کردن

جنجالی /jan.jā.li/صفت. 1. tumultuous, raucous 2. (of a newspaper) sensational

جنحه /jon.he/اسم. [حقوقی]
a minor crime, misdemeanour[Br]

جنده /jen.de/اسم. [گفتار] [جمع: ـ‌ها]
a prostitute, a whore (= روسپی)

جنده‌بازی /jen.de.bā.zi/اسم. [گفتار]
going out with whores, whoring

جنده‌خانه /jen.de.xā.ne/اسم. [گفتار]
whorehouse, brothel

جن‌زده /jen.za.de/صفت. attacked by an evil spirit, possessed

جنس /jens/اسم. [جمع: ـ‌ها، اَجناس]
1. material, substance 2. gender, sex
3. [*zool*] genus 4. commodity, goods esp contraband

the fair sex جِنسِ لَطیف

the opposite sex جِنسِ مُخالف

جنسی /jen.si/صفت. 1. sexual, sex [*bef. n*], gender-oriented
2. in kind (= غیرِنَقدی)

sex appeal جاذبۀ جِنسی

sexual relationship رابطۀ جِنسی

جنسیّت /jen.siy.yat/اسم. sex, sexuality, gender

جَنگ /jang/اسم. (= رَزم، نَبرد) 1. war, warfare, combat 2. battle

World War II جَنگِ جَهانیِ دُوّم

psychological warfare جَنگِ رَوانی

the Cold War جَنگِ سَرد

chemical warfare جَنگِ شیمیایی

war of attrition جَنگِ فَرسایشی

power struggle جَنگِ قُدرت

mêlée, skirmish جَنگِ مَغلوبه

biological warfare جَنگِ میکروبی

nuclear war جَنگِ هَسته‌ای

to declare war on another country etc اِعلانِ جَنگ دادن

جُنگ /jong/اسم. [فرهنگستان] (= آلبوم)
1. anthology 2. album

جنگ‌آزموده(ن) /jan.gāz.mu.de/صفت.
battle-hardened, veteran

جنگ‌افزار(ن) /jan.gaf.zār/اسم. weaponry, armament(s)

جنگاور /jan.gā.var/صفت. [ادبی]
skilled in the arts of war, warlike

جنگجو /jang.ju/اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان]
1. [*n*] a fighter, a combatant, a warrior
2. [*adj*] fighting

جنگزده /jang.za.de/صفت. اسم. [جمع: ـ‌زدگان]
1. [*adj*] ravaged/ ruined by war, war-ravaged, war-torn 2. [*n*] a war victim

جنگ‌کردن /jang.kar.dan/مصدر لازم.
to make war, to fight, to battle

جنگل /jan.gal/اسم. wood, forest, jungle

تَخریبِ جَنگل‌ها deforestation

جَنگل‌هایِ مازندران
the forests of Mazandaran

□ من جنگل‌هایِ افریقا را فقط در کتاب و روی پردهٔ سینما دیده‌ام.
I have only seen the jungles of Africa in picture-books or on the movie screen.

جنگل‌بان /jan.gal.bān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a forester, a forest guard

جنگل‌بانی /jan.gal.bā.ni/ اسم.
the forestry service

جنگلداری(ن) /jan.gal.dā.ri/ اسم. forestry

جنگل‌کاری(ن) /jan.gal.kā.ri/ اسم.
afforestation

جنگلی /jan.ga.li/ صفت. pertaining to forests and woods, forest [*bef. n*]

چوبِ جَنگلی good-quality timber (coming from a natural forest)

جنگنده /jan.gan.de/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها]
1. [*n*] a warrior 2. fighter aircraft
3. [*adj*] fighting

جنگ و گریز /jan.go.go.ri:z/ اسم.
hit-and-run fighting,
guerrilla-style fighting

جنگی /jan.gi/ صفت. fighting, combat, war [*bef. n*]

کشتیِ جَنگی a warship

هَواپیمایِ جَنگی a warplane

جنگیدن /jan.gi.dan/ مصدر لازم.
(= جَنگ کردن) to fight, to combat, to wage war

جن‌گیر /jen.gi:r/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
an exorcist

جنوب /jo.nub/ اسم. 1. south, the South
2. the southern regions of Iran esp Fars and the Persian Gulf coastal areas

جُنوبِ شَرقی south-east

جُنوبِ غَربی south-west

جنوباً /jo.nu.ban/ قید. to the south, on the south side

جنوبگان(ن) /jo.nub.gān/ اسم. [جغرافیا]
(= مَنطقهٔ مُنجمدِ جُنوبی) the Antarctic

جنوبی /jo.nu.bi/ صفت. southern, from the south

جنون /jo.nun/ اسم. [روان‌شناسی] (= دیوانگی)
insanity, madness, lunacy

جُنونِ اَدواری circular insanity, manic-depressive psychosis

جُنونِ گاوی [پزشکی] mad cow disease (BSE)

جنّی /jen.ni/ صفت. (= جِن‌زده)
attacked by a demon, possessed

جنّی شدن to act suddenly in a most strange and inexplicable manner

□ نمی‌دونی! کامپیوترِ من دیشب جنّی شده بود.
Last night, my computer was acting up in such a bizarre way that I couldn't believe my eyes.

جنین /ja.nin/ اسم. [کالبدشناسی] (= رویان)
1. foetus[Br]/ fetus[Us] 2. embryo
(before the third month of pregnancy)

سِقْطِ جَنین miscarriage

جنین‌شناس(ن) /janin.še.nās/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـان] (= رویان‌شناس)
an embryologist

جنین‌شناسی(ن) /ja.nin.še.nā.si/ اسم.
(= رویان‌شناسی) embryology

جنینی(ن) /ja.ni.ni/ صفت. foetal[Br]/ fetal[Us], embryonic

جو /ju/ اسم. (= جوی) 1. the gutter
2. brook, stream

جوی آب brook, a small stream

جوی کنارِ خیابان the gutter

ـ جو /-ju/ پسوند. suffix denoting one who seeks, e.g. دانشجو (= university student)

جَوّ /jav(v)/اسم. atmosphere

جو /jow/اسم. [گیاه‌شناسی] barley

جوِ دوسَر [گیاه‌شناسی] (= یولاف) oat(s)

جواب /ja.vāb/اسم. (= پاسخ) answer, reply

جَوابِ اَبلهان خاموشی است. [ضرب‌المثل] Silence is golden. [*prov*] (*ex tr* = Silence is the best answer for fools)

جواب دادن /ja.vāb.dā.dan/ مصدر لازم. to answer, to reply

جواب کردن /ja.vāb.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to dismiss sb 2. to reject sb/ sth 3. to give up hope on a patient

جوابگو /ja.vāb.gu/صفت. answerable, accountable, responsible

جوار /ja.vār/اسم. proximity, vicinity

جوارح /ja.vā.reh/اسم. [جمعِ جارحه[ن]] organs (of the body)

جواز /ja.vāz/اسم. (= پَروانه، مُجَوّز) licence[Br]/ license[Us], pass, permit

جَوازِ عُبور laissez-passer, pass, permit, green light

دارندهٔ جَواز the licensee

جواز دادن /ja.vāz.dā.dan/ مصدر متعدی. to license sb to do sth, to authorize sb to do sth

جوازگرفتن /ja.vāz.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. to obtain a license/ pass/ permit

جوال /ja.vāl/اسم. a large sack (usu made of goat hair)

جوالدوز /ja.vāl.duz/اسم. a packing needle

جوامع /ja.vā.me'/اسم. [جمعِ جامعه] communities, societies

جوان /ja.vān/صفت. اسم. ← پیر [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [*adj*] young, youthful 2. [*n*] a young person, a youth

جَوانانِ وَطن the youth of the country

جوانانه[ن] /ja.vā.nā.ne/ صفت. youthful

جوانب /ja.vā.neb/اسم. [جمعِ جانب] sides, aspects

جوان شدن /ja.vān.šo.dan/ مصدر لازم. to be rejuvenated, to grow young

جوانک /ja.vā.nak/اسم. a lad, a young man, a youngster

جوان کردن /ja.vān.kar.dan/ مصدر متعدی. to rejuvenate sb or sth

جوانگرایی[ن] /ja.vān.ge.rā.'i/اسم. youth-oriented thinking, action etc

جوانمرد /ja.vān.mard/اسم. a person with a keen sense of chivalry and fairplay

جوانمردانه[ن] /ja.vān.mar.dā.ne/ صفت. قید. 1. [*adj*] chivalrous 2. [*adv*] chivalrously

جوانمردی /ja.vān.mar.di/اسم. chivalry

جوانمرگ /ja.vān.marg/ صفت. dead at a young age

جوانمرگ شدن /ja.vān.marg.šo.dan/ مصدر لازم. to die young, to be cut down in the prime of youth

جوانه /ja.vā.ne/اسم. sprout, bud(s)

جوانهٔ گَندم freshly-germinated wheat(s)

جَوانهٔ ماش bean sprout(s)

جوانه زدن /ja.vā.ne.za.dan/ مصدر لازم. [گیاه‌شناسی] to germinate, to bud, to sprout

جوانی /ja.vā.ni/اسم. the state of being young, youth, youthfulness

اکسیرِ جَوانی the elixir of youth

جوانی کردن /ja.vā.ni.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to engage in activities suitable for younger persons 2. to act recklessly

جواهر /ja.vā.her/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات] jewel, gem

جواهرآلات[ن] /ja.vā.he.rā.lāt/اسم. various types of jewellery[Br]/ jewelry[Us]

جواهرات /ja.vā.he.rāt/اسم. [جمعِ جواهر] jewellery^Br/ jewelry^Us
costume jewellery جَواهراتِ بَدلی
the Crown Jewels جَواهراتِ سَلطنتی
□ دیشب جواهراتِ زنم را دزد برد.
Last night my wife's jewels were stolen.

جواهرساز^(ن) /ja.vā.her.sāz/اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] sb who designs and makes jewels, a jeweller^Br/ jeweler^Us

جواهرفروش^(ن) /ja.vā.her.fo.ruš/اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] sb who sells jewels, a jeweller^Br/ jeweler^Us

جواهرنشان /ja.vā.her.ne.šān/صفت.
(= مُرصَّع) bejewelled^Br, bejeweled^Us

جوایز /ja.vā.yez/اسم. [جمعِ جایزه] prizes

جوجو /ju.ju/اسم. [کودک] 1. birdie 2. chick 3. insect

جوجه /ju.je/اسم. a young chicken, chick
chicken kebab جوجه‌کباب
جوجه را آخرِ پاییز می‌شمارند. [ضرب‌المثل]
Don't count your chickens before they are hatched. [*prov*] (*ex tr* = Hatched chicks are best counted at the end of the autumn.)
□ در یک گوشهٔ بازار جوجهٔ یکروزه می‌فروشند و در گوشهٔ دیگر مرغِ کشته.
Day-old chicks are on sale in one part of the market, and slaughtered chickens are available in another.

جوجه‌تیغی /ju.je.ti.ğī/اسم. [جانورشناسی]
(= خارپشت) hedgehog

جوجه‌خروس /ju.je.xo.rus/اسم.
1. a young cock^Br/ rooster^Us
2. a young man

جوجه‌سوخاری /ju.je.su.xā.ri/اسم. [خوراکی]
breaded fried chicken usually offered in special restaurants

جوجه‌کشی /ju.je.ke.ši/اسم. hatching eggs in an incubator, poultry farming
the incubator دَستگاهِ جوجه‌کشی

جوخه /ju.xe/اسم. [نظامی] a squad
the firing squad جوخهٔ اِعدام

جودو^(ف) /ju.do/اسم. [ورزش] judo

جور /jur/اسم. صفت. 1. [*n*] sort, kind 2. [*adj*] matching 3. assorted, of all sorts
This way. این جور.
What kind? چه جور؟
goods of all sorts جِنسِ جور
assorted fruits همه‌جور میوه

جوراب /ju.rāb/اسم. [پوشاک] 1. socks 2. stockings
stockings, hoses جورابِ بُلند
knee-high stockings جورابِ زیرِ زانو
tights جورابِ شَلواری
socks جورابِ کوتاه
nylons جورابِ نایلون (زنانه)
ladder run^Br, run^Us دَررفتگیِ جوراب (زنانه)
a pair of stockings یک جُفت جوراب
one (odd) sock یک لِنگه جوراب

جوراب‌فروشی^(ن) /ju.rāb.fo.ru.ši/اسم.
hosiery

جور بودن /jur.bu.dan/مصدر لازم.
to match, to go with
(in a shop) to have a full assortment of goods جور بودنِ جِنس

جور شدن /jur.šo.dan/مصدر لازم. [گفتار]
(of things) to work out
□ خیلی سعی کردم پولت را فراهم کنم، ولی جور نشد.
I tried very hard to get you your money, but it just didn't work out.

جور کردن /jur.kar.dan/مصدر متعدی. [گفتار]
1. to sort things 2. to put together

جوراجور /jur.vā.jur/ صفت. of all kinds, various, diverse, assorted

جوز /jowz/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= گِردو) walnut

جوزِ هِندی (= جوزِ بویا) nutmeg

جوزا(ء) /jow.zā(')/ اسم. 1. the third sign of the Zodiac, Gemini 2. [سابق] (= خُرداد)

جَوسازی[ن] /jav.sā.zi/ اسم. creating a hostile atmosphere

جوش[1] /juš/ صفت. اسم. 1. [*adj*] boiling, boiling hot 2. [*n*] [*med*] boil, pimple, acne

آبِ جوش boiling water

جوشِ شیرین [شیمی] bicarbonate of soda, bicarb

جوشِ صورت acne

جوش[2] /juš/ اسم. [مکانیک] weld, welding

خال جوش spot-weld

جوش آمدن /ju.šā.ma.dan/ مصدر لازم. (of water etc) to reach the boiling point, to start to boil

جوش آوردن /ju.šā.vor.dan/ مصدر متعدی. 1. to bring to boil 2. to overheat [*vi*]

□ در سربالاییِ امامزاده هاشم اتومبیلِ ما جوش آورد، و مجبور به توقف شدیم.
During the climb to Emamzadeh Hashem, our car's engine overheated, and we had to stop.

جوشان /ju.šān/ صفت. 1. boiling 2. fizzy, effervescent

قُرصِ ویتامین "ثِ" جوشان effervescent Vitamin C tablet(s)

جوشاندن /ju.šān.dan/ مصدر متعدی. to boil sth

جوشانده /ju.šān.de/ اسم. decoction, infusion

جوش خوردن /juš.xor.dan/ مصدر لازم. to fuse together, to unite, to amalgamate

جوش خوردنِ استخوان (of a bone fracture) to heal, to fuse

جوش دادن /juš.dā.dan/ مصدر متعدی. to weld two things together

جوشش /ju.šeš/ اسم. 1. the act of boiling 2. ebullience

جوشکار[ن] /juš.kār/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a welder

جوشکاری /juš.kā.ri/ اسم. [مکانیک] welding

جوشن /jow.šan/ اسم. [ادبی] (= زِره) body armour[Br], cuirass

جَوشناسی[ن] /jav.še.nā.si/ اسم. atmospheric sciences, atmospherology

جوشی /ju.ši/ صفت. [گفتار] (sb) who easily gets angry, volatile

جوشیدن /ju.ši.dan/ مصدر لازم. to boil

جوشیده /ju.ši.de/ صفت مفعولی. boiled

جوع /ju'/ اسم. (= گرسنگی) 1. hunger 2. [*med*] bulimia

جوع داشتن to suffer from bulimia

سَدِّ جوع کردن to subsist on a small amount of food

جوف /jowf/ اسم. the interior space of an enclosed object

در جوفِ پاکت inside the envelope

جوگندمی /jow.gan.do.mi/ صفت. grizzled

ریشِ جوگندمی a grizzled beard

جولان /jow.lān/ اسم. galloping in a showy manner, parading

جولان دادن /jow.lān.dā.dan/ مصدر لازم. 1. to ride around the parade-ground 2. to show off

جَوندگان /ja.van.de.gān/ اسم. [جمع جَونده] rodents

جَونده /ja.van.de/ اسم. [جانورشناسی] [جمع: جوندگان] a rodent such as a rat etc

جوهر /jow.har/ اسم. 1. essence 2. substance 3. tinted ink 4. acid, alkaloid

جوهرِ تُرشک oxalic acid

جوهرِ سِرکه acetic acid

جوهرِ گوگرد sulphuric acid

جوهرِ لیمو citric acid

جوهرِ مورچه formic acid

جوهرِ نَمک hydrochloric acid

جوهرگین (ن) /jow.har.gin/ اسم. [فرهنگستان] (= اِستامپ) a stamp pad

جوهری /jow.ha.ri/ صفت. 1. aniline 2. ink-stained

رَنگ‌هایِ جوهری aniline dyes

جَوّی /jav.vi/ صفت. atmospheric

جوی /juy/ اسم. [ادبی] (= جو) brook

جویا /ju.yā/ صفت. searching, inquiring

جویا شدن /ju.yā.šo.dan/ مصدر لازم. to inquire, to make an inquiry, to ask about

جویبار /juy.bār/ اسم. [ادبی] 1. a place beside a brook 2. a large brook

جَویدن /ja.vi.dan/ مصدر متعدی. to chew food etc, to masticate, to gnaw

خوب بجو! /be.jow/ Chew well!

جَویده /ja.vi.de/ صفت مفعولی. well-chewed

جوین /jo.vin/ صفت. [ادبی] made of barley

یک قُرص نانِ جُوین a loaf of barley bread

جوینده /ju.yan.de/ اسم. [جمع: جویندگان] a seeker, a searcher

جهات /ja.hāt/ اسم. [جمع جهت] 1. directions 2. reasons

به جَهاتِ مُختلف for various reasons

جَهاتِ چَهارگانه the cardinal points

جهاد /ja.hād/ اسم. [اسلام] 1. a holy war, a *jihad* 2. a crusade

جَهادِ سازندگی the Crusade for Construction

◻ بعد از انقلاب «جهاد سازندگی» در مناطق روستایی فعالیّتِ زیادی انجام داد.
After the Revolution, the "Crusade for Construction" was very active in the rural areas.

جهادگر (ن) /ja.hād.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a crusader

جهادی (ن) /ja.hā.di/ صفت. engaged in a holy war, crusading, *jihadi*

جهاز /ja.hāz/ اسم. [جمع: ~ات] 1. a ship 2. [*col*] (a bride's) trousseau (= جهیزیّه) 3. system

جَهاز حاضمه (= دَستگاهِ گُوارش) the digestive system

جهالت /ja.hā.lat/ اسم. (= نادانی) ignorance

جهان /ja.hān/ اسم. (= دُنیا، عالَم) the world, the globe

جَهانِ سِوّم the Third World

در جَهان in the world, on earth

جَهانِ هَستی (= گیتی) the universe

جهان‌آفرین /ja.hān.ā.fa.rin/ اسم. [ادبی] Creator of the universe, God

جهان‌بینی (ن) /ja.hān.bi.ni/ اسم. worldview, outlook

جهان‌پهلوان /ja.hān.pah.la.vān/ اسم. a world (wrestling) champion

جهانخوار (ن) /ja.hān.xār/ صفت. (of a country) seeking world domination (*ex tr* = world-devouring)

جهاندن /ja.hān.dan/ مصدر لازم. to make/ cause a horse etc to leap

جهاندیده /ja.hān.di.de/ صفت. (sb) who has seen the world, experienced, seasoned

جهان‌شمول^(ن) /ja.hān.šo.mul/ صفت. universal

جهانگرد /ja.hān.gard/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= گردشگر) a tourist, an explorer

جهانگردی /ja.hān.gar.di/ اسم. (= گردشگری) tourism

دَفترِ اطلاعاتِ جَهانگردی — a tourist information office

جهان‌گشایی /ja.hān.go.šā.'i/ اسم. (= جهانگیری) world conquest

جهان‌نما /ja.hān.na.mā/ اسم. [عکاسی/ سابق] stereoscope

جهان‌وطن^(ن) /ja.hān.va.tan/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a citizen of the world, a cosmopolitan person

جهان‌وطنی^(ن) /ja.hān.va.ta.ni/ اسم. cosmopolitanism

جهانی /ja.hā.ni/ صفت. 1. global, universal, international 2. worldwide, world [*bef. n*]

جهانی شدن /ja.hā.ni.šo.dan/ مصدر لازم. to become globalized, globalization

جهانیان /ja.hā.ni.yān/ اسم. [جمعِ جهانی] people of the world

جهت /ja.hat/ اسم. [جمع: جَهت‌ها، جِهات] 1. direction 2. side 3. reason

از این جَهت — for this reason

به هرجَهت — anyhow, anyway

جهتگیری^(ن) /ja.hat.gi.ri/ اسم. the act of assuming a position (in support of or opposition to sb/ sth), choosing/ taking sides

جهت‌یابی^(ن) /ja.hat.yā.bi/ اسم. finding one's direction, orientation

جهد /jahd/ اسم. (= کوشش) effort, endeavour[Br]

جهش /ja.heš/ اسم. 1. the act of jumping, leaping 2. jump, leap 3. a leap forward 4. [*biol*] mutation

جهل /jahl/ اسم. (= نادانی) the state of being ignorant, ignorance

جهنده /ja.han.de/ صفت. jumping, leaping

جهنّم /ja.han.nam/ اسم. (= دوزخ) hell, Hell, inferno

به جَهنّم! — To hell with it!

جهنّم‌درّه /ja.han.nam.dar.re/ اسم. a hell-hole

جهنّمی /ja.han.na.mi/ صفت. 1. hellish, infernal 2. going to hell, hell-bound

جهود /jo.hud/ اسم. [موهن!] (= یَهودی، کَلیمی) a Jew, a kike[Us]

جهیدن /ja.hi.dan/ مصدر لازم. to jump, to leap

جهیزیّه /ja.hi.ziy.ye/ اسم. dowry, trousseau

جِیب /jeyb/ اسم. 1. [*lit*] collar 2. [*math*] sine (= سینوس)

جیب /ji:b/ اسم. pocket

جیبِ بَغل — an inside pocket

جیبِ پالتو — coat pocket(s)

جیبِ شَلوار — trouser pocket(s)

جیبِ کُت — jacket pocket(s)

جیب‌بر /jib.bor/ اسم. [جمع: ~ها] a pickpocket

جیب‌بری /jib.bo.ri/ اسم. the act of picking pockets

جیبی /ji.bi/ صفت. pocket [*bef. n*], pocket-sized

پولِ توجیبی — pocket money

کتابِ جیبی — a pocket book

ماشینِ حِسابِ جیبی — a pocket calculator

جیپ^(ف) /ji:p/ اسم. [خودرو] Jeep

جیر /ji:r/ اسم. 1. suede
2. chamois-leather, shammy
دَستکشِ جیر (a pair of) suede gloves
جیرجیر /jir.ji:r/ صوت. a squeaking sound, a squeak
جیرجیرک /jir.ji.rak/ اسم. [حشره‌شناسی] cricket
جیرو(ف) /ji.ru/ اسم. [بانک] (= پُشت‌نویسی) endorsement
جیره /ji.re/ اسم. ration(s)
جیرهٔ روزانه a daily ration
جیره‌بندی /ji.re.ban.di/ اسم. rationing
جیره‌بندی کردن /ji.re.ban.di.kar.dan/ مصدر متعدی. to ration sth
□ هم‌اکنون شنیدم که در فرانسه ناچار شده‌اند فروش بنزین را جیره‌بندی کنند.
I just heard that in France they have been forced to ration the sale of petrol[Br] */ gasoline*[Us].
جیره‌خوار /ji.re.xār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] sb who regularly receives a stipend from sb else, a lackey, a servant
جیرینگ /ji.ring/ صوت. نیز جِرینگ the jingling sound of coins
جیرینگی /ji.rin.gi/ قید. 1. with a jingling sound 2. in hard cash
جِیش /jeyš/ اسم. (= سِپاه) army
جیش /ji:š/ اسم. [کودک] pee
جیش داشتن /jiš.dāš.tan/ مصدر لازم. to want to pee
جیش کردن /jiš.kar.dan/ مصدر لازم. to pee, to piss, to urinate
جیغ /ji:ğ/ اسم. a shrill cry, scream
جیغ جیغو /jiğ.ji.ğu/ صفت. [گفتار] speaking with a squeaky voice
جیغ زدن /jiğ.za.dan/ مصدر لازم. to scream
نیز جیغ کشیدن
جیک /jik/ صوت. a small sound, a peep
اگر جیک بزنی ...
If you open your mouth ...
جیک جیک /jik.jik/ صوت. a chirping sound esp that made by sparrows
جیم شدن /jim.šo.dan/ مصدر لازم. [گفتار] to sneak away, to take a French leave
جین(ف) /jin/ اسم. [پارچه] denim
شلوارِ جین jeans
جیوه /ji.ve/ اسم. [شیمی] mercury *(Hg)*
سنگِ جیوه cinnabar

چ، چـ، ـچ، ـچ

ج /če/ اسم. 1. 7th letter of the Persian alphabet 2. abbrev of چاپ = printing, edition

چابک /čā.bok/ اسم. agile, nimble, swift

چابک‌سوار /čā.bok.sa.vār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] a horseman, a jockey

چابکی /čā.bo.ki/ اسم. agility, nimbleness

به چابکی with agility, agilely, nimbly

چاپ /čāp/ اسم. 1. printing, typography 2. a printing, an impression, an edition

چاپِ اُفست offset printing

چاپِ دوّم second printing, second impression

چاپِ دوّم با تَجدید نظر (= ویراست/ ویرایشِ دوّم) second edition

چاپِ سَنگی lithography

چاپِ سیلک silk-screen printing

چاپِ فِلکسو flexography

چاپِ لوحی 1. offset 2. a facsimile edition

چاپِ مُسطّح letterpress printing

زیرِ چاپ in press

صَنعتِ چاپ the printing industry

به چاپ رسیدن (= چاپ شدن) to be/ get printed, to be published

□ به تو گفته بودم که فرهنگِ پدرم زیر چاپ است؟

Did I tell you that my father's dictionary is in the hands of the printers?

چاپار /čā.pār/ اسم. [جمع: ـ‌ها] a courier, a mounted messenger

چاپچی /čāp.či/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] 1. sb working in a printing press, a printer, a typographer 2. [*col*] habitual liar (= چاخان)

چاپخانه /čāp.xā.ne/ اسم. (= مَطبعه) printing press, printing house

چاپخانه‌دار /čāp.xā.ne.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] the owner of a printing press/ house

چاپ زدن /čāp.za.dan/ مصدر متعدی. [گفتار] to fabricate sth

چاپ کردن /čāp.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to print sth 2. to publish a book etc

چاپگر(ن) /čāp.gar/ اسم. [رایانه] printer

چاپگرِ جوهرافشان /-jow/ an inkjet printer

چاپگرِ سوزنی a dot-matrix printer

چاپگرِ لیزری a laser printer

چاپلوس /chāp.lus/ صفت. اسم. 1. [*adj*] flattering 2. [*n*] a flatterer, a sycophant

چاپلوسانه /čāp.lu.sā.ne/ قید. صفت.
1. [*adv*] in a flattering manner
2. [*adj*] flattering

چاپلوسی /čāp.lu.si/ اسم. flattery

چاپلوسی کردن /čāp.lu.si.kar.dan/ مصدر لازم.
to flatter sb

چاپی /čā.pi/ صفت. 1. pertaining to printing, typographic 2. printed
غَلطِ چاپی a typographic error, a typo, a misprint

چاپیدن /čā.pi.dan/ مصدر متعدی.
to plunder a place etc, to rob sb
چاپیدنِ بیت‌المال robbing the public treasury

چاتلانقوش /čāt.lān.quš/ اسم. [گیاه‌شناسی]
fruit of the terebinth tree, terebinth nuts (= بنه)

چاتمه /čāt.me/ اسم. [نظامی] stacking/piling arms

چاچول‌باز /čā.čul.bāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a charlatan, a liar and a cheat

چاخان /čā.xān/ اسم. a boastful lie
آدمِ چاخان a boastful person who lies about his achievements, a liar

چاخان کردن /čā.xān.kar.dan/ مصدر لازم.
to lie boastfully, to tell tall tales

چادر /čā.dor/ اسم. 1. tent
2. a usu black veil, ***chador/ chadur***
چادرِ اُکسیژن oxygen tent
چادر به سر کردن to wear a full-length veil, to wear a chador

چادر زدن /čā.dor.za.dan/ مصدر لازم.
to pitch a tent, to camp

چادرشب /čā.dor.šab/ اسم.
a usu chequered[Br]/ checkered[Us] material in which bedclothes are wrapped

چادرنشین /čā.dor.ne.šin/ اسم.
a tent-dweller, a nomad [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
عَربِ چادرنشین a Bedouin

چادرنشینی /čā.dor.ne.ši.ni/ اسم.
tent-dwelling, nomadic life

چادرنماز /čā.dor.na.māz/ اسم. [پوشاک]
a veil (usu made of a light printed fabric with a floral pattern) worn by women at home esp when saying their prayers

چادری /čā.do.ri/ صفت. (woman)
wearing a ***chador, chador***-clad

چار ـ /čār/ پیشوند. (= چهار ـ)
prefix denoting four, quadri-, tetra-; see instances below

چارباغ /čār.bāğ/ اسم. [فرهنگستان]
boulevard (= بُلوار، چَهارباغ)

چارپا /čar.pā/ اسم. [جانورشناسی] [جمع: ـ‌یان]
a quadruped (= چَهارپا)

چارپاره /čār.pā.re/ اسم. (= چَهارپاره)
1. buckshot(s) 2. [*lit*] a type of quatrain

چارچرخه /čār.čar.xe/ اسم. (= چَهارچرخه)
hand-cart, trolley

چارچنگولی /čar.čangu.li/ قید.
(crawling etc) on all fours (= چاردَست و پا)
به چیزی چارچنگولی چسبیدن
to hang on tightly to sth

چارچوب /čār.čub/ اسم. (= چَهارچوب)
frame, framework

چارخانه /čār.xā.ne/ صفت. [گفتار] نیز چهارخانه
chequered[Br], checkered[Us]

چاردست و پا /čar.das.to.pā/ قید.
on all fours

چاردیواری /čār.di.vā.ri/ اسم. [گفتار]
enclosure, house, abode (= چَهاردیواری)

چاردیواری اختیاری. [ضرب‌المثل]
An Englishman's home is his castle.
[*prov*] (*ex tr* = One can do as one pleases inside one's home.)

چارراه /čār.rāh/ اسم. (= چَهارراه)
crossroads, intersection

چارشاخ /čār.šāx/ صفت. (= چَهارشاخ)
astounded, dumbfounded

چارشانه /čār.čā.ne/ صفت. [گفتار] (= چَهارشانه)
broad-shouldered

چارطاقی /čār.tā.qi/ اسم. [معماری] (= چَهارطاقی)
a square structure of four arches and a dome usu sheltering a tomb

چارقد /čār.qad/ اسم. [پوشاک]
a broad scarf usu made of white muslin used to veil a woman's hair

چارلا /čār.lā/ صفت. (= چَهارلا)
four-ply

چارمیخه /čār.mi.xe/ صفت.
tightly nailed down, firmly fixed

قَراردادِ چارمیخه
a watertight contract

چاروادار /čār.vā.dār/ اسم. [جمع: ـ ها] (= مُکاری)
a person that transports goods on mules and other beasts of burden, a muleteer

چارواداری /čār.vā.dā.ri/ صفت.
befitting a muleteer, vile

فحش چارواداری foul language of the vilest sort

چاره /čā.re/ اسم.
remedy, cure

□ چاره چیست؟ *What is to be done?*

چاره‌اندیشی[ن] /čā.re.an.di.ši/ اسم.
the act of searching for a remedy, drawing up a remedial plan

چاره‌جو /čā.re.ju/ صفت.
resourceful

چاره‌جویی /čā.re.ju.'i/ اسم.
finding a solution, resourcefulness

چاره‌کردن /čā.re.kar.dan/ مصدر متعدی.
to remedy a mistake etc, to cure sth

چاره‌ناپذیر[ن] /čā.re.nā.pa.zi:r/ صفت.
irremediable, incurable

چاره‌یابی /čā.re.yā.bi/ اسم.
finding a remedy, problem-solving, troubleshooting

چاشت /čāšt/ اسم. (= صُبحانه)
1. breakfast 2. [*lit*] forenoon

چاشت‌کردن /čāšt.kar.dan/ مصدر لازم.
to have one's breakfast, to breakfast

چاشنی /čāš.ni/ اسم.
1. a percussion cap, detonator 2. sth (e.g. lime juice) that is added to food to improve its taste, zest, relish

چاشنی زدن /čāš.ni.za.dan/ مصدر متعدی.
to add sth to food to improve its taste

چاق /čāq/ صفت. (= فَربه)
fat, obese, corpulent

چاقالو /čā.qā.lu/ اسم. [گفتار]
plump, fat

چاق شدن /čāq.šo.dan/ مصدر لازم.
to get fat, to gain weight

چاق‌کردن /čāq.kar.dan/ مصدر متعدی.
to fatten sb

چاق کردنِ دَنده [خودرو] to change to a lower gear, to change down

چاق کردنِ قَلیان to prepare a hookah for smoking

چاق کردنِ نَفس to catch one's breath

چاقو /čā.qu/ اسم.
knife, penknife[Br], pocket knife[Us]

چاقوی قَلمتراش a penknife

چاقوتیزکُن /čā.qu.tiz.kon/ اسم. [جمع: ـ ها]
a knife-grinder

چاق و چلّه /čā.qo.čel.le/ اسم. [گفتار]
fat, well-fed

گُربهٔ چاق و چلّه a well-fed cat

چاقوخوردن /čā.qu.xor.dan/ مصدر لازم.
to be stabbed

چاقوزدن /čā.qu.za.dan/ مصدر متعدی.
to knife sb, to stab sb

چاقوکش /čā.qu.keš/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
a cutthroat, a thug, a ruffian

چاقوکشی /čā.qu.ke.ši/ اسم. the act of attacking sb with a knife

چاقی /čā.qi/ اسم. fatness, obesity, corpulence

چاک /čāk/ اسم. 1. cut, slit 2. tear

چاکِ دَهانِ خود را باز کردن [گفتار] to open one's mouth and pour out a torrent of invective

زدن به چاک [گفتار] to get away, to get lost

چاک چاک /čāk.čāk/ صفت. [ادبی] criss-crossed with cuts

این قَلبِ چاک چاک this wounded heart

چاک خوردن /čāk.xor.dan/ مصدر لازم. to get torn/ rent

چاک دادن /čāk.dā.dan/ مصدر متعدی. to cut sth open, to slit sth, to rend نیز چاک زدن

چاکر /čā.ker/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= نوکر) a servant

چاکریم! [تعارف] I'm your servant!

چال /čāl/ اسم. [گفتار] hollow, pit

چالِ چانه (= چاهِ زِنخدان) the dimple in one's chin, a dimpled chin

چالِ گونه the dimple(s) in one's cheek(s)

چالاک /čā.lāk/ صفت. (= چابک) nimble, agile, quick

چالش /čā.leš/ اسم. 1. challenge 2. [*arch*] fight

☐ بزرگ‌ترین چالشِ زندگیِ او ترجمهٔ قرآن به پارسیِ سَره بود.

The biggest challenge of his life was translating the Koran/ Qur'an into "Pure Persian."

چاله /čā.le/ اسم. pit, hole, hollow

از چاله به چاه [ضرب‌المثل] from bad to worse (*ex tr* = getting out of a hole to fall into a well)

چاله چوله /čā.le.ču.le/ اسم. [گفتار] 1. pot-hole(s) 2. [*fig*] the holes and shortfalls in one's budget

چانه /čā.ne/ اسم. [کالبدشناسی] chin

چانه زدن /čā.ne.za.dan/ مصدر لازم. to bargain, to haggle

چانه‌زنی[ن] /čā.ne.za.ni/ اسم. the act of bargaining

چانه‌زنیِ دَسته‌جمعی collective bargaining

چاودار /čāv.dār/ اسم. [گیاه‌شناسی] rye

چاوش /čā.voš/ اسم. [قدیم] the leader of a caravan of pilgrims

چاه /čāh/ اسم. well, shaft

چاهِ آرتزین an artesian well

چاهِ زِنخدان (= چالِ چانه) a dimple in the chin

چاهِ عَمیق a deep well

چاهِ فاضل‌آب a sewer well, a cesspit

چاهِ مُستراح a cesspool, a cesspit

چاهِ نَفت an oil well

چاهِ هَوایی an air pocket

کندنِ چاه to dig a well, to sink a well

چاهک /čā.hak/ اسم. a drainage pit, sump

چاه‌کن /čāh.kan/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a well-digger

چای /čāy/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= چاهی) tea

چایِ تازه‌دَم a freshly-made tea

چایِ دارجیلینگ Darjeeling tea

چایِ دَم‌کشیده a well-brewed tea

چایِ سَبز China tea, green tea

چایِ سیاه black tea

چایِ دیشلمه/ قَندپَهلو unsweetened tea taken with one or two lump(s) of sugar (usu placed in the saucer)

چایِ کیسه‌ای tea bag(s)

قوطیِ چای tea caddy

یک قوری چای a pot of tea
دَم کردنِ چای to brew/ make tea
چایخانه /čāy.xā.ne/ اسم. (= قَهوه‌خانه)
teahouse, tearoom
چایخور /čāy.xor/ اسم. [جمع: ـ ها]
a tea drinker
چایخورِ قَهّار a heavy tea drinker
چایخوری /čāy.xo.ri/ اسم. صفت.
1. [*n*] the act of drinking tea
2. [*adj*] pertaining to the serving of tea
فِنجانِ چایخوری a teacup
قاشقِ چایخوری a teaspoon
□ دکتر گفته است روزی سه قاشق چایخوری.
The doctor has prescribed three teaspoonfuls (of medication) a day.
چای‌دان /čāy.dān/ اسم. (= قوطیِ چای)
a tea caddy
چایکاری /čāy.kā.ri/ اسم. 1. the act of planting tea bushes 2. a tea plantation
مَزارعِ چایکاریِ گیلان
Gilan's tea plantations
چاییدن /čā.yi.dan/ مصدر لازم. (= سَرما خوردن)
to catch cold
چپ /čap/ اسم. صفت. ⟵ راست
1. [*n*] the left side of anything 2. [*adj*] left, left-hand 3. cross-eyed 4. leftist
اینجا بپیچ دستِ چَپ. Turn left here.
به چَپ چَپ! [نظامی] Left turn!
رُفقای چپ our leftist friends
نَظر به چَپ [نظامی] Eyes left!
نگاهِ چَپ a hostile look
با کسی چَپ افتادن
to bear a grudge against sb
□ چیه؟ امروز صبح از دندهٔ چپ بلند شده‌ای؟
What's the matter? Did you get up on the wrong side of the bed this morning?
چپ‌اندرقیچی /ča.pan.dar.qey.či/ صفت. [گفتار]
zigzag, crooked

چپاندن /ča.pān.dan/ مصدر متعدی.
to cram sb/ sth into a small space, to stuff things into a box etc
چپاول /ča.pā.vol/ اسم. (= غارت) plunder, pillage
چپاول کردن /ča.pā.vol.kar.dan/ مصدر متعدی.
to plunder a palace etc, to pillage a town etc
چپاولگر^(ن) /ča.pā.vol.gar/ اسم.
[جمع: ـ ها، ـ ان] (= غارتگر) a plunderer
چپ چپ /čap.čap/ قید.
in a hostile manner
□ همین‌طور مرا چپ‌چپ نگاه می‌کرد.
He kept eyeing me in a most unfriendly way.
چپدست /čap.dast/ صفت. left-handed, lefty/ leftie^Us
آدمِ چَپدست a left-handed person, a southpaw^Us, a lefty/ leftie
چپر /ča.par/ اسم. a fence made of branches and twigs, wattle
چپرَوی^(ن) /čap.ra.vi/ اسم. 1. the act of openly adhering to leftist politics
2. radicalism
چپ شدن /čap.šo.dan/ مصدر لازم. [خودرو]
(= چَپه شدن) to overturn, to capsize
چپق /čo.poq/ اسم. a clay pipe with a long stem
چپق کشیدن /čo.poq.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to smoke a clay pipe
چُپقِ کسی را کشیدن to give sb a sound/ good beating
چپگرا^(ن) /čap.ge.rā/ صفت. اسم. [سیاست]
[جمع: ـ ها، ـ یان] 1. [*adj*] leftist
2. [*n*] a leftist person
چپگرد^(ن) /čap.gard/ صفت. turning left
پیچِ چَپگرد a left-handed screw
چپه /ča.pe/ صفت. overturned, capsized

چپه شدن /ča.pe.šo.dan/ مصدر لازم.
to overturn, to capsize (= چَپ شدن)
چپی^(ن) /ča.pi/ صفت. اسم. [سیاست]
1. [*adj*] leftist, left-wing 2. [*n*] sb with leftist views, a leftist
چپیدن /ča.pi.dan/ مصدر لازم.
to force oneself into a small space
چتایی /ča.tā.'i/ اسم. [گیاه‌شناسی] jute
چتر /čatr/ اسم. 1. umbrella, brolly^Br 2. parachute
چَترِ آفتابیِ پایه‌دار sunshade^Br, a garden parasol^Us
چَترِ آفتابیِ زَنانه parasol
چَترِ نِجات (= پاراشوت) parachute
چترباز /čatr.bāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a parachutist
سَربازِ چَترباز a paratrooper
چتری /čat.ri/ صفت. resembling an umbrella
موی چَتری fringe^Br, bangs^Us
چتکه^(ف) /čot.ke/ اسم. (= چُرتکه) abacus
چتکه انداختن /čot.ke.an.dāx.tan/ مصدر لازم.
to calculate, (= حِساب کردن) to do the numbers
چتول^(ف) /čat.val/ اسم. a small bottle holding about 125 ml (= just over 4 fluid ounces)
چخ /čex/ صوت. a sound made to drive/ shoo a dog away, go away!
چخماق /čax.māq/ اسم. 1. flint 2. the hammer or cock of a gun
سِنگِ چَخماق flint-stone, flint
چدن /čo.dan/ اسم. [فلز] cast iron
چدنی /čo.da.ni/ صفت. made of cast iron, cast iron [*bef. n*]
چَرا /ča.rā/ اسم. grazing (of sheep, cattle etc)
به چَرا فرستادن to put out to pasture
چَرا کردن (= چَریدن) to graze

چرا /če.rā/ ادات استفهام. 1. why, what for 2. why yes (i.e. affirmative response to a negative question)
چرا که نَه why not
چراغ /če.rāğ/ اسم. a lamp, a light
چراغِ بادی a hurricane lamp
چراغِ تُرمز [خودرو] the brake light^Br, the stop light^Us
چراغِ چشمک‌زن a blinking light
چراغِ خَطر a stop light, the red light
چراغِ راهنمایی a traffic-light, a stop light
چراغِ زَنبوری a pressurized lantern, a pressure lamp
چراغِ سَبز the green light
چراغِ قُوّه a torch, a flashlight
چراغِ مُطالعه a reading-lamp
چراغِ مَهتابی a florescent light
چراغِ نَفتی a paraffin lamp^Br, a kerosene lamp^Us
چراغی که به خانه رَواست به مَسجد حَرام است.
[ضرب‌المثل] Charity begins at home.
[*prov*] (*ex tr* = A lamp which is required at home should not be given to the mosque.)
چراغان /če.rā.ğān/ صفت.
decorated with lights, illuminated
چراغانی /če.rā.ğā.ni/ اسم. illumination
چراغانی کردن to illuminate (a building etc), to decorate with lights
چراگاه /ča.rā.gāh/ اسم. pasture, pastureland, grazing ground
چراندن /ča.rān.dan/ مصدر متعدی.
to put out to pasture
چرب /čarb/ اسم. greasy, oily, rich in fat
چَرب شدن to get grease/ oil on sth, to become greasy
چَرب کردن to grease sth, to oil sth, to lubricate sth

سبیلِ کسی را چَرب کردن
to grease sb's palm

چربدست /čarb.dast/ صفت. [ادبی]
dexterous

چرب‌زبان /čarb.za.bān/ صفت.
glib, good at flattery

چرب‌زبانی /čarb.za.bā.ni/ اسم.
glib talk, sweet talk

چرب‌زبانی کردن
to talk glibly, to sweet talk sb

چرب و نرم /čar.bo.narm/ صفت. [گفتار]
wholesome, delicious

لُقمهٔ چَرب و نَرم
1. a tasty morsel 2. [*fig*] sth very enticing

چربه /čar.be/ اسم.
top cream

چربی /čar.bi/ اسم.
fat, grease, oil

چَربیِ اِشباع‌شده
saturated fat

چَربیِ خون
cholestrol

چربیدن /čar.bi.dan/ مصدر لازم.
(of sth being weighed) to exceed the predetermined weight

چِرت /čert/ صفت. [گفتار]
nonsensical, absurd

چُرت /čort/ اسم.
nap, snooze, doze

چُرت زدن
to nap, to doze, to snooze

چرتکه(ف) /čort.ke/ اسم. نیز چُتکه
an abacus

چرت و پرت /čer.to.pert/ اسم. [گفتار]
nonsense, idle talk

چرخ /čarx/ اسم.
1. wheel 2. turn, spin

چَرخِ خَیّاطی
a sewing-machine

چَرخِ دَستی (= فُرغون)
a wheelbarrow

چَرخِ دَنده
gearwheel

چَرخِ طَیّار [مکانیک]
the flywheel

چَرخِ کوزه‌گری
the potter's wheel

چَرخِ گوشت
a mincer[Br], a meat grinder[Us]

چَرخ خوردن
to turn, to spin

چَرخ کردن [گوشت]
to mince/ grind meat

چرخان /čar.xān/ صفت.
rotating, turning, spinning, whirling

چرخاندن /čar.xān.dan/ مصدر متعدی.
to turn, to rotate, to spin

چرخبال(ن) /čarx.bāl/ اسم. (= بالگرد، هِلیکوپتر)
helicopter

چرخدار /čarx.dār/ صفت.
fitted with wheels or castors

صَندلیِ چَرخدار (= * چَرخک)
wheelchair

چرخ‌ریسک /čarx.ri.sak/ اسم. [پرنده‌شناسی]
tit

چرخش /čar.xeš/ اسم.
1. the act of turning, rotation 2. turn, a change of direction

چَرخشِ ۱۸۰ درجه
a turn of 180 degrees, an about-face, an about-turn

چرخشت /čar.xošt/ اسم.
the wine-press

چرخشی(ن) /čar.xe.ši/ صفت.
rotating, rotational

چرخ‌فلک /čar.xe.fa.lak/ اسم.
the Ferris wheel, the Big Wheel

چرخک(ن) /čar.xak/ اسم. [فرهنگستان]
wheelchair

چرخکار(ن) /čarx.kār/ اسم.
1. (in a garment factory) a worker operating a sewing-machine 2. [*dated*] a machinist

چرخک‌رانی(ن) /čar.xak.rā.ni/ اسم.
[فرهنگستان]
the act of moving about in a wheelchair

چرخ‌کرده /čarx.kar.de/ صفت مفعولی.
1. ground 2. machine-sewn

گوشتِ چَرخ‌کرده
mince[Br], ground beef[Us]

□ ما کتلتِ ماشینی را با گوشتِ چرخ‌کرده و گردِ نان درست می‌کنیم.
Our hamburger patties are made with ground beef and breadcrumbs.

چرخنده /čar.xan.de/ صفت. turning, revolving, rotating

چرخه /čar.xe/ اسم. 1. reel 2. cycle

چرخی /čar.xi/ صفت. 1. machine-made 2. round, circular

چرخیدن /čar.xi.dan/ مصدر لازم. to turn, to rotate, to revolve, to spin

چرس /čars/ اسم. *charas/ churrus:* a narcotic substance obtained from the leaves of Indian hemp, cannabis resin

چرک /čerk/ صفت. اسم. 1. [*adj*] dirty, soiled 2. [*n*] pus 3. grime, dirt, filth

چرکِ گوش (= مومِ گوش) ear wax

لباس‌هایِ چرک soiled clothes

چرکتاب /čerk.tāb/ صفت. (of material or garments) darkish in colour[Br] (and not showing up dirt)

چرکس(ف) /čar.kas/ اسم. [جغرافیا] a native of Circassia, a Circassian

چرکسی /čar.ka.si/ صفت. Circassian

کَنیزِ چَرکسی a Circassian slave girl

چرک شدن /čerk.šo.dan/ مصدر لازم. to get dirty, to become soiled

چرک کردن /čerk.kar.dan/ مصدر لازم/ متعدی. 1. [*vi*] (of a wound) to become infected and to discharge pus 2. [*vt*] to make sth dirty, to soil sth

چرکمرد /čerk.mord/ صفت. نیز چرکمرده improperly washed (with hardened particles of dirt embedded in the fabric)

چرکنویس /čerk.ne.vi:s/ اسم. ← پاکنویس the first draft, a rough copy

چرکین /čer.kin/ صفت. [ادبی] dirty, filthy

چرم /čarm/ اسم. 1. leather 2. hide

چَرمِ طَبیعی natural leather

چَرمِ مَصنوعی artificial leather

چرمسازی(ن) /čarm.sā.zi/ اسم. (= دبّاغی) 1. the process of making leather, tanning 2. a tannery

چرمی /čar.mi/ صفت. made of leather, leather [*bef. n*]

چرند /ča.rand/ اسم. nonsense, rubbish

چرندگفتن /ča.rand.gof.tan/ مصدر لازم. to talk nonsense

▫ چقدر چرند میگی! *Oh, you're talking such nonsense!*

چرنده /ča.ran.de/ اسم. [جمع: ـ‌ها، چرندگان] a grazing animal, a herbivore

هَمهٔ چَرندگان و پَرندگان all the birds and the beasts

چروک /čo.ruk/ اسم. wrinkle, crease

چین و چُروک wrinkles

چروک شدن /čo.ruk.šo.dan/ مصدر لازم. to become wrinkled, to get creased

چروک کردن /čo.ruk.kar.dan/ مصدر متعدی. to wrinkle sth, to cause sth to wrinkle

چروکیدن /čo.ru.ki.dan/ مصدر لازم. (= چُروک خوردن) to wrinkle

چروکیده /čo.ru.ki.de/ صفت. wrinkled

چریدن /ča.ri.dan/ مصدر لازم. to graze, to pasture

چریک /če.rik/ اسم. [جمع: ـ‌ها] (= پارتیزان) a guerrilla

چریکی(ن) /če.ri.ki/ صفت. pertaining to guerrillas, guerrilla [*bef. n*]

جَنگِ چریکی guerrilla warfare

چس /čos/ اسم. [موهن!] a soundless fart, fizzle

چسان /če.sān/ ادات استفهام. [ادبی] نیز چه سان (= چگونه) how

چسان‌فسان /čo.sān.fe.sān/ اسم. [گفتار] the act of dressing up

چسان‌فسان‌کردن /čo.sān.fe.sān.kar.dan/ مصدر لازم. [گفتار] to doll oneself up, to get dolled up

چسب /časb/ اسم. glue, adhesive, paste, cement
چَسبِ اِسکاچ Scotch tape[Us], Sellotape[Br]
چَسبِ دوقُلو two-part glue
چَسبِ طِبّی sticking-plaster[Br], Band-Aid[Us]
چَسبِ قَطره‌ای superglue
چَسبِ مایع glue
نَوار چَسب adhesive tape

چسبان /čas.bān/ صفت. tight-fitting

چسباندن /čas.bān.dan/ مصدر متعدی. to glue two things together, to stick sth to sth, to paste

چسب زدن /časb.za.dan/ مصدر متعدی. to apply glue to sth

چسبناک /časb.nāk/ صفت. (= نوچ) sticky, gluey, adhesive

چسبندگی /čas.ban.de.gi/ اسم. adhesion, adhesiveness, stickiness

چسبنده /čas.ban.de/ صفت. adhesive

چسبی(ن) /čas.bi/ صفت. [گفتار] 1. gluey 2. attached by a strip of Velcro

چسبیدن /čas.bi.dan/ مصدر لازم. 1. to stick to sth/ sb, to adhere to, to bond 2. to enjoy sth (food, experience etc) really well.
دو دَستی به چیزی چسبیدن to hold fast to sth and not let go
□ چلوکبابِ امروز واقعاً به من چسبید. *I really enjoyed the* chelo-kebab *we had today.*

چست /čost/ صفت. [ادبی] (= چالاک) agile, nimble

چس‌فیل /čos.fi:l/ اسم. [گفتار] popcorn

چسی /čo.si/ اسم. [گفتار] a show of self-importance

چسی آمدن /čo.si.ā.ma.dan/ مصدر لازم. to show off, to brag

چسیدن /čo.si.dan/ مصدر لازم. to fart quietly, to fizzle

چُسی‌فُن(ن) /čo.si.fon/ اسم. [گفتار] a mobile phone[Br], a cellphone[Us]

چش /čoš/ صوت. (= هُش) a command to a horse or donkey to stop, whoa!

چشاندن /če.šan.dan/ مصدر متعدی. to give a taste of sth to sb, to cause sb to taste sth

چشایی /če.šā.'i/ اسم. (= ذائقه) the sense of taste

چشته‌خور /češ.te.xor/ صفت. used to receiving handouts

چشته‌خور شدن /češ.te.xor.šo.dan/ مصدر لازم. to become dependent on handouts

چشم /češm, čašm/ اسم. [کالبدشناسی] [جمع: ~ها، ~ان] eye(s)
به چَشم، چَشم! [مجازی] Yessir, will do.
تا چِشم کار می‌کرد as far as the eye could see/ reach
تُخمِ چِشم the eyeball
چِشمِ بَد the evil eye
چِشمِ بَد به دور! May the evil eye stay away!
چِشمِ بینا (= چِشمِ بَصیرت) the seeing eye
چِشمِ دِل the inner eye, the mind's eye
چِشمِ سوزن the eye of the needle
چِشمِ شما روشن! /row-/ congratulations (for the safe return of your son etc)
چِشمم آب نمی‌خورَد که ... I am very dubious that ...
چِشمم به دَر دوخته بود. I had my eyes glued/ plastered on the door.

در یک چشم بهم زدن
in a twinkling of an eye, in a jiffy
نورِ چشم the apple of one's eye
یک‌چشم one-eyed
سیاهی رفتنِ چَشم (of one's vision) to dim
چشم‌انتظار /češ.men.te.zār/ صفت. (= چشم به راه)
waiting, expectant
چشم‌انداز /češ.man.dāz/ اسم. 1. view, panorama 2. prospect, outlook
چشم‌بسته /češm.bas.te/ قید. (= نَدید)
with one's eyes closed/ shut, without even looking
▫ من همین‌طور چشم‌بسته می‌توانم بگویم الآن دارد چکار می‌کند.
With my eyes closed, I can tell you what he is doing at this very moment.
چشم‌بند(ن) /češm.band/ اسم. 1. blindfold 2. blinkers[Br]/ blinders[Us]
چشم‌بندی /češm.ban.di/ اسم. (= شُعبده‌بازی)
a conjuring trick, an illusion
چشم‌بندی کردن /češm.ban.di.kar.dan/ مصدر لازم. to conjure, to perform a conjuring trick
چشم‌پزشک /češm.pe.zešk/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] an ophthalmologist, an oculist, an eye doctor
چشم‌پزشکی(ن) /češm.pe.zeš.ki/ اسم. ophthalmology
چشم‌پوشی /češm.pu.ši/ اسم. (= نادیده گرفتن)
overlooking/ disregarding sb's mistake etc
چشم‌پوشی کردن /češm.pu.ši.kar.dan/ مصدر متعدی. to overlook/ disregard etc sb's fault
چشم‌چپ /češm.čap/ صفت. [پزشکی] (= لوچ)
suffering from strabismus, squinting, cross-eyed
چشم‌چران /češm.ča.rān/ اسم. [جمع: ~ها] an ogler

چشم‌چرانی /češm.ča.rā.ni/ اسم. ogling
چشم‌چرانی کردن /češm.ča.rā.ni.kar.dan/ مصدر لازم. to ogle at sb
چشمخانه /češm.xā.ne/ اسم. (= حَدقه)
socket of the eye
چشمداشت /češm.dāšt/ اسم. (= انتظار)
expectation
چشم‌درد /češm.dard/ اسم. sore eyes, soreness of the eyes
چشم‌روشنی /češm.row.ša.ni/ اسم. gift, present
چشم‌زخم /češm.zaxm/ اسم. a harm caused supposedly by the power of the evil eye
▫ چشم‌زخمی به او نرسید.
He escaped unharmed.
چشم‌شو /češm.šu/ اسم. a small cup for holding eye lotion, an eye bath
چشم‌غرّه /češm.ğor.re/ اسم.
a reproachful look, a dirty look, an angry look
چشم‌غرّه رفتن /češm.ğor.re.raf.tan/ مصدر لازم. to give sb a dirty look
چشمک /češmak/ اسم. wink
چشمک زدن /češ.mak.za.dan/ مصدر لازم. to wink at sb
چشمک‌زن /češ.mak.zan/ صفت. blinking
چشم‌گربه(ن) /češm.gor.be/ اسم.
a series of small reflectors placed in the middle of the road, Cat's-eye(s)
چشمگیر(ن) /češm.gi:r/ صفت.
eye-catching, striking, impressive
چشم و گوش‌بسته /češ.mo.guš.bas.te/ صفت.
naive, inexperienced
چشم همچشمی /češm.ham.češ.mi/ اسم. (= چشم و همچشمی) personal rivalry
چشم و همچشمی کردن
to keep up with the Joneses

چشمه /češ.me/ اسم. 1. a natural spring
2. a span of a bridge 3. opening, eyelet
چشمهٔ آبگرم thermal spring(s)
چشمهٔ آبِ مَعدنی a mineral spring
چشمه‌سار /češ.me.sār/ اسم. a place
full of natural springs and greenery
چشمی /češ.mi/ صفت. اسم. 1. [*adj*] ocular
2. [*n*] (in optical instruments) the lens
through which one looks, the eyepiece
چشیدن /če.ši.dan/ مصدر متعدی.
to taste sth, to savour^Br sth
□ بیا سوپ را بچش، ببین خوشمزه شده است یا نه.
Please taste the soup and tell me if the taste is all right.
چطور /če.towr/ ادات استفهام. نیز چه طور
(= چگونه) how? how come?
in what way?
چطور شد؟ How did it happen?
چغاله /čo.ğā.le/ اسم. green almonds or
apricots etc
چُغاله بادام young unshelled almonds
sold on street corners in early spring
چغلی /čo.ğo.li/ اسم. the act of reporting
sb's wrongdoing to a higher person,
tale-bearing
چغلی‌کردن /čo.ğo.li.kar.dan/ مصدر لازم.
to tell on sb, to bear tales
چغندر /čo.ğon.dar/ اسم. [گیاه‌شناسی]
beet^Br, beetroot^Us
چُغندرِ قند sugar beet
چغندرکاری /čo.ğon.dar.kā.ri/ اسم. [کشاورزی]
growing sugar beets, beet-growing
چفت /čeft/ اسم. hasp, a door bolt
چفت‌کردن /čeft.kar.dan/ مصدر متعدی.
to secure a door or window with a bolt
چفت و بست /čef.to.bast/ اسم.
secure fastenings

چِفت و بَست نداشتن
to have no proper fastening
چفته /čef.te/ اسم. an arched trellis
for supporting grapevines etc
چِفتهٔ مو /mow/ vine growing on a trellis
چقدر /če.qadr/ ادات استفهام. نیز چه قدر
1. how much? 2. how many?
3. how long? 4. how
چِقدر میشه؟ How much?
چِقدر طول می‌کشه؟
How long will it take?
چِقدر مُشکل است ...
How difficult it is ...
چَک /čak/ اسم. (= سیلی) slap on the face
چک [1] (ف) /ček/ اسم. [بانک] cheque^Br,
check^Us
چکِ بانکی a banker's cheque^Br,
a cashier's check^Us
چکِ بی‌مَحل (= چکِ بَرگشت‌خورده)
a bounced cheque^Br, a rubber check^Us,
a bad check^Us
چکِ سِفیدمُهر a blank cheque^Br/ check^Us
چکِ مُدّت‌دار a post-dated cheque^Br/
check^Us
چکِ مُسافرتی traveller's cheque(s)^Br/
traveler's check(s)^Us
چکی به مَبلغِ ده میلیون ریال
a cheque^Br/ check^Us for Rls 10 m.
دَسته چک cheque-book^Br/ checkbook^Us
چک [2] (ف) /ček/ اسم. the act of
checking or controlling sb/ sth
چک [3] /ček/ اسم. [جغرافیا] a native of
the Czech Republic, a Czech
چکاپ (ف) /če.kāp/ اسم. [پزشکی] check-up
چکاپ‌کردن /če.kāp.kar.dan/ مصدر لازم.
to have a check-up [پزشکی]
چکاد /ča.kād/ اسم. [ادبی] (= قُلّه)
the summit, the top

چکامه /ča.kā.me/ اسم. [ادبی] ode

چکاندن /če.kān.dan/ مصدر متعدی.
to let fall in drops, to drip [vt]

□ هر شب ۱۰ قطره از این دارو را در چشم بچه بچکانید.
You need to put 10 drops of this medication into the baby's eyes every night.

چکاوک /ča.kā.vak/ اسم. [پرنده‌شناسی]
lark

چَک‌چَک /čak.čak/ اسم. [پرنده‌شناسی]
wheatear

چِک‌چِک /ček.ček/ صوت.
the sound of dripping water

صِدایِ چِک‌چِکِ باران
the pattering of rain (on the roof etc)

چکش /ča.koš,čak.koš/ اسم. hammer

پَرتابِ چَکش [ورزش]
throwing the hammer

چَکشِ بَرق [خودرو] the distributor rotor

چَکشِ چوبی mallet

چَکش و قَلم hammer and chisel

داس و چَکش hammer and sickle

چکش‌خور /ča.koš.xor/ صفت. (= چَکش‌پذیر)
(of metals) malleable

چکش زدن /ča.koš.za.dan/ مصدر لازم.
to hammer

چکش‌کاری /ča.koš.kā.ri/ اسم.
the act of hammering

چک کردن /ček.kar.dan/ مصدر متعدی.
to check sb/ sth

چک کشیدن /ček.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to write/ draw a cheque[Br]/ check[Us]

چکمه /čak.me/ اسم. (a pair of) boots, high boots

چَکمهٔ سَواری riding boots

چَکمهٔ لاستیکی rubber boots, Wellingtons[Br], Wellies[Br]

چک و چانه /ča.ko.čā.ne/ اسم. [گفتار]
1. the chin and the area around the mouth
2. haggling

با کسی چَک و چانه زدن [گفتار]
to bargain, to haggle

چکّه /ček.ke/ اسم. [گفتار] (= قَطره)
1. a drop of water etc 2. leakage

چکّه کردن /ček.ke.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to drip 2. to leak

چَکی /ča.ki/ قید. [گفتار]
without detailed calculations

همین‌طور چَکی چند؟
How much for the whole lot?

چِکی /če.ki/ اسم. [جغرافیا] pertaining to the Czech Republic, Czech

زَبانِ چکی the Czech language

چکیدن /če.ki.dan/ مصدر لازم.
to fall in drops, to drip

آب از دستش نمی‌چکد. [ضرب‌المثل]
He is so tight-fisted/ stingy. (*ex tr* = He does not allow water to drip from his hands.)

چکیده[۱] /če.ki.de/ صفت. distilled

ماستِ چکیده yogurt thickened by allowing most of its water to drain out, dripped yogurt

چکیده[۲] /če.ki.de/ اسم. 1. extract, essence 2. the summary of an article, abstract

چکیده‌نامه [(ن)] /če.ki.de.nā.me/ اسم.
a journal of abstracts on a given subject, e.g. *Abstracta Iranica*

چکیده‌نویسی [(ن)] /če.ki.de.ne.vi.si/ اسم.
the act of preparing abstracts of articles and books

چگالی [(ن)] /ča.gā.li/ اسم. [فیزیک] density

چگالی‌سنج [(ن)] /ča.gā.li.sanj/ اسم.
pycnometer

چگونگی /če.gu.ne.gi/ اسم. 1. state, quality, position, nature of sth 2. the circumstances
چگونگیِ اَمر the facts of the matter

چگونه /če.gu.ne/ ادات استفهام. نیز چه گونه
1. how 2. what kind of (= چطور)

چل /čel/ اسم. [گفتار] (= چهل) forty (40)

چل - /čel/ پیشوند. (= چهل-) prefix denoting forty; see instances below

چلاق /čo.lāq/ صفت. اسم. 1. [*adj*] lame 2. physically disabled 3. [*n*] a cripple

چلاندن /če.lān.dan/ مصدر متعدی. to squeeze sth (to extract juice or water from it), to wring sth

چلپاسه /čal.pā.se/ اسم. [جانورشناسی] lizard (= مارمولک)

چل‌تکّه /čel.tek.ke/ اسم. patchwork
لَحافِ چل‌تکّه a patchwork quilt

چلتوک /čal.tuk/ اسم. (= شَلتوک) unhusked rice, paddy

چلچراغ /čel.če.rāğ/ اسم. chandelier

چلچله /čel.če.le/ اسم. [پرنده‌شناسی] (= پَرستو) martin, swallow

چلغوز /čal.ğuz/ اسم. 1. pigeon droppings 2. [*fig*] used as an insult, scum

چلنگر /če.len.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a tinker, a locksmith

چلو /če.low/ اسم. [خوراکی] steamed rice, boiled and steamed after straining off the excess water

چلوار /čel.vār/ اسم. [پارچه] a white tightly-woven cotton fabric, longcloth, calico

چلوخورشت /če.low.xo.rešt/ اسم. [خوراکی] steamed rice served with a juicy mutton stew

چلوکباب /če.low.ka.bāb/ اسم. [خوراکی] kebabs served on steamed rice

چلوکبابی /če.low.ka.bā.bi/ اسم. a kebab house, a restaurant serving kebabs with steamed rice

چلّه /čel.le/ اسم. 1. forty days 2. bowstring 3. the warp on a carpet loom
چلّهٔ بُزرگ the first forty days of winter
چلّهٔ کوچک the next twenty days of winter
در چلّهٔ زمستان in midwinter

چلّه نشستن /čel.le.ne.šas.tan/ مصدر لازم. to observe forty days of abstinence and meditation in seclusion for self-purification

چلیپا /ča.li.pā/ اسم. [ادبی] (= صَلیب) the cross

چلیک /če.lik/ اسم. 1. barrel, cask 2. drum

چماق /čo.māq/ اسم. club, cudgel, bludgeon

چماقدار /čo.māq.dār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a club-wielder, a vigilante

چمباتمه /čom.bāt.me/ اسم. the squatting position

چمباتمه زدن /čom.bāt.me.za.dan/ مصدر لازم. to squat (down)

چمچه /čam.če/ اسم. ladle

چمدان /ča.me.dān/ اسم. (= جامه‌دان) suitcase, bag
چمدانِ خود را بستن to pack one's suitcase
□ شرکتِ هواپیمایی یکی از چمدان‌هایِ مرا گم کرده است.
The airline has lost one of my suitcases.

چمن /ča.man/ اسم. 1. [*bot*] bluegrass, meadow grass, grass 2. lawn, turf, meadow
زدنِ چَمن to mow/ cut the lawn

چمن‌زار /ča.man.zār/ اسم. meadow

چمن‌زن[ن] /ča.man.zan/ اسم.
lawn-mower

چمن‌کاری /ča.man.kā.ri/ اسم.
the act of growing grass, laying with turf

چم و خم /ča.mo.xam/ اسم.
the intricacies of how sth works
چَم و خمِ کار را آموختن
to learn the ropes

چموش /ča.muš/ صفت.
stubborn, mulish

چمیدن /ča.mi.dan/ مصدر لازم. [ادبی]
to walk coquetishly, to strut (= خرامیدن)

چنار /če.nār/ اسم. [گیاه‌شناسی]
(oriental) plane tree, plane
چنارِ امریکایی
sycamore

چنان /če.nān, čo-/ قید. (= آن‌گونه)
such, so, thus
از چنان پدری چنین پسری. [ضرب‌المثل]
Like father, like son. [*prov*]
▫ آنچنان برفی آمد که همهٔ راه‌ها بسته شد.
We had such a heavy snowfall that all the roads became impassable.

چنانچه /če.nān.če/ قید. (= درصورتی‌که)
if, in case
چنانچه حَرفم را باور ندارید ...
If you don't believe me ...

چنانکه /če.nān.ke/ قید. (= به طوری‌که)
as
چنانکه خِدمت‌تان عَرض کردم ...
As I told you before ...

چنبر /čam.bar/ اسم.
any soft ring-shaped object, a coil

چنته /čan.te/ اسم.
carpet-bag, duffle bag, sack, satchel
چیزی در چَنته نداشتن
to have nothing to offer

چند /čand/ قید.
1. several, a few, some 2. how many
▫ چند روز در یزد می‌مانید؟
How long are you going to stay in Yazd?

چند ـ /čand/ پیشوند.
prefix denoting several, multi-, poly-; See instances below

چندان /čan.dān/ قید.
so, so much, so many
▫ «خسته‌ای؟»
"Are you tired?"
«نه چندان.»
"Not that much."

چندبرابر /čand.ba.rā.bar/ قید.
several times as much

چندجانبه /čand.jā.ne.be/ صفت.
multilateral

چنددستگی[ن] /čand.das.te.gi/ اسم.
lack of unity, division

چندرسانه‌ای[ن] /čand.ra.sā.ne.'i/ صفت.
multimedia

چندزبانه[ن] /čand.za.bā.ne/ صفت.
multilingual

چندش /čen.deš/ اسم.
a shudder of disgust etc

چندش‌آور[ن] /čen.de.šā.var/ قید.
disgusting, repugnant
▫ تصورِ خوردنِ گوشت برایم چندش‌آور است.
The idea of eating meat is repugnant to me.

چندصدایی[ن] /čand.se.dā.'i/ صفت.
1. [*mus*] polyphonic 2. [*pol*] pluralistic
جامعهٔ چَندصدایی
a pluralistic society

چندضلعی /čand.zel.'i/ اسم. صفت. [هندسه]
1. [*n*] polygon 2. [*adj*] polygonal

چندکاره[ن] /čand.kā.re/ صفت.
multifunctional

چندگانگی[ن] /čand.gā.ne.gi/ اسم.
diversity

چندم /čan.dom/ صفت.
what, which
● در انگلیسی معادل دقیقی برای «چندم» وجود ندارد ولی مفهوم آن البته وجود دارد و به شکل‌های گوناگون بیان می‌شود.

امروز چَندم ماه است؟ Which day of the month is it? What is the date today?
در کِلاس نُمره چَندم است؟ What is his rank in class?
□ روزولت چندمین رئیس جمهور امریکا بود؟
How many presidents preceded Franklin D. Roosevelt to the White House?
چندملّیتی[(ن)] /čand.mel.li.ya.ti/ صفت. multinational
شِرکت‌هایِ چَندمِلّیتی multinational companies, multinationals
چندمنظوره[(ن)] /čand.man.zu.re/ صفت. multipurpose (= چَندکاره)
چندوجهی /čand.vaj.hi/ اسم. [هندسه] polyhedron
چند و چون /čan.do.čun/ اسم. facts, details of sth
چندهمسری[(ن)] /čand.ham.sa.ri/ اسم. [جامعه‌شناسی] polygamy
چندی[1] /čan.di/ اسم. (= کَمّیّت) quantity
چندی[2] /čan.di/ قید. for a while
چَندی پیش a while ago, sometime ago
چندین /čan.din/ قید. several, many
چَندین شَخص / نَفر several people
چنگ[1] /čang/ اسم. claw(s), paw
چنگ[2] /čang/ اسم. [موسیقی] 1. the lyre, the harp 2. a quaver[Br], an eighth note[Us]
زدنِ چَنگ to play the lyre/ harp
چنگال /čan.gāl/ اسم. 1. claw(s), paw 2. fork
کارد و چَنگال /-o-/ knife and fork
چنگر /čan.gar/ اسم. [پرنده‌شناسی] coot
چنگ زدن /čang.za.dan/ مصدر لازم. 1. to claw at sth/ sb, to paw at sth 2. to clutch sth
چنگک /čan.gak/ اسم. 1. hook 2. grappling-iron, grapnel

چنین /če.nin, čo-/ قید. (اصل: چو+این) (= این‌گونه) such, so, thus
رَقصی چُنین ... such a dance
چو /čo/ قید. [ادبی] (= چون) like
چوب /čub/ اسم. 1. wood 2. rod, cane 3. [*col*] one thousand tomans; one million tomans
چوبِ حَراج the auctioneer's gavel
چوبِ زیرِبغل crutch(es)
چوبِ کِبریت، چوبْ‌کِبریت matchstick
چوبِ میزانه [موسیقی] the (conductor's) baton
چوبِ چیزی را خوردن to suffer on account of some mistake etc
چوب لایِ چَرخِ کاری گذاشتن to throw a spanner into the works[Br], to throw a monkey-wrench into the machinery[Us]
چوب‌بری /čub.bo.ri/ اسم. a timber[Br]/ lumber[Us] yard
چوب‌پا /čub.pā/ اسم. stilt(s)
چوب‌پرده /čub.par.de/ اسم. a curtain rod
چوب‌پنبه /čub.pam.be/ اسم. cork
درختِ چوب‌پنبه the cork oak
چوب‌پنبه‌کش /čub.pam.be.keš/ اسم. corkscrew
چوبخط /čub.xat/ اسم. [سابق] a rod which is notched each time a customer buys sth on credit, tally
چوبدستی /čub.das.ti/ اسم. 1. club, stick 2. a swagger-stick
چوب زدن /čub.za.dan/ مصدر متعدی. to cane sb, to have sb caned
چوب‌ساب /čub.sāb/ اسم. rasp
چوب‌سیگار /čub.si.gār/ اسم. a cigarette holder
چوبفرش[(ن)] /čub.farš/ اسم. [فرهنگستان] (= پارکت) parquet

چوبک /ču.bak/ اسم. [گیاه‌شناسی] *chubak:* a thorny plant (*Acanthophyllum*) that grows widely in Iran; its root was used as a detergent

چوبکاری /čub.kā.ri/ اسم. 1. woodwork 2. praising sb in his or her presence

چوب‌لباسی /čub.le.bā.si/ اسم. a coat hanger, hanger

چوبه /ču.be/ اسم. post, shaft

چوبهٔ دار the gallows

چوبی /ču.bi/ صفت. made of wood, wooden, wood [*bef. n*]

چوبین /ču.bin/ صفت. [ادبی] wooden

چوپان /ču.pān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= شَبان) a shepherd

دُخترِ چوپان a shepherdess

چوپانی /ču.pā.ni/ اسم. (= شَبانی) 1. the job of a shepherd 2. herding sheep

چوپانی کردن /ču.pā.ni.kar.dan/ مصدر لازم. to act as a shepherd, to shepherd

چوچوله /ču.ču.le/ اسم. [کالبدشناسی] the clitoris

چوق‌الف /čuq.'a.lef/ اسم. [گفتار] (= چوبِ اَلف) bookmark

چوگان /čow.gān/ اسم. [ورزش] the game of polo

چون /čun/ قید. 1. as, for 2. like (= مِثلِ)

چون باد [ادبی] like wind

چون‌که because

چونی؟ [ادبی] How are you?

چون و چرا /ču.no.če.rā/ اسم. questioning, arguing

□ پولِ شما را بی‌چون و چرا پس می‌دهیم.
We will refund your money, no questions asked.

چونی /ču.ni/ اسم. [ادبی] (= کیفیّت) quality

چه /če/ ادات استفهام. what

به تو چه؟ (= به تو چه مربوط؟) What has it got to do with you?

چه ... چه whether ... or

چه بِرود چه نَرود ... Whether he leaves or stays ...

چه حرف‌ها! What nonsense!

چه کسی بود؟ Who was it?

هرچه what, whatever

□ نامه را به چه کسی دادی؟
To whom did you give the letter?

ـ چه /če/ پسوند. suffix added to nouns to create diminutives, -let

باغچه a small garden

دَفترچه notebook

چهار /ča.hār/ اسم. [عدد] four (4)

چَهار عَملِ اَصلی the four basic arithmetic functions, i.e. addition, subtraction, multiplication and division

چَهار فَصل the four seasons

چهار ـ /ča.hār/ پیشوند. (= چار ـ) prefix denoting four, quadri-, tetra-; See instances below

چهاراسبه /ča.hār.'as.be/ قید. at full gallop, post-haste

چهارباغ /ča.hār.bāğ/ اسم. (= چارباغ، بُلوار) boulevard

چهاربرابر /ča.hār.ba.rā.bar/ قید. four times as much, fourfold

چهارپا /ča.hār.pā/ اسم. [جمع: ـ‌یان] (= چارپا) a quadruped

چهارپاره /ča.hār.pā.re/ اسم. (= چارپاره) buckshot(s)

چهارپایه /ča.hār.pā.ye/ اسم. stool

چهارچرخه /ča.hār.čar.xe/ اسم. anything with four wheels, trolley, dolly

چهارچشمی /ča.hār.češ.mi/ قید. with utmost attention

چَهارچشمی مُواظب بودن
to be all eyes, to watch sb like a hawk
□ چهارچشمی مراقبِ حرکاتش بودم.
I was all eyes as I watched his every move.

چهارچوب /ča.hār.čub/ اسم. (= چارچوب)
frame, framework
در چَهارچوبِ برنامهٔ سِوّم
within the framework of the Third Plan

چهارخانه /ča.hār.xā.ne/ صفت. (= چارخانه)
chequered[Br], checkered[Us]
پارچهٔ چَهارخانه chequered[Br] cloth

چهاردست و پا /ča.hār.das.to.pā/ قید.
on all fours

چهارده /ča.hār.dah/ اسم. [عدد]
fourteen (14)
چَهارده مَعصوم [اسلام] the Fourteen Immaculate Ones i.e. the Holy Prophet, his daughter Fatemeh/ Fatima and the 12 Imams

چهاردهم /ča.hār.da.hom/ صفت.
fourteenth (14th)
ماهِ شَبِ چَهاردهم the full moon

چهاردیواری /ča.hār.di.vā.ri/ اسم.
1. a modest house (= چاردیواری)
2. enclosure

چهارراه /ča.hār.rāh/ اسم. (= چارراه)
crossroads, intersection

چهارزانو /ča.hār.zā.nu/ قید. cross-legged
چَهارزانو نشستن to sit cross-legged

چهارشاخ /ča.hār.šāx/ صفت. (= چارشاخ)
astounded, dumbfounded

چهارشانه /ča.hār.šā.ne/ اسم. (= چارشانه)
broad-shouldered

چهارشنبه /ča.hār.šam.be/ اسم.
Wednesday
چهارشنبه سوری the last Wednesday of the (Iranian) year, Festive Wednesday
چَهارشنبه شَب Wednesday night
شَبِ چَهارشنبه the eve of Wednesday i.e. Tuesday night
شَبِ چَهارشنبه سوری the evening preceding the Festive Wednesday which is celebrated by Iranians with bonfires and firecrackers

چهارضلعی /ča.hār.zel.'i/ صفت.اسم. [هندسه]
1. [*adj*] quadrilateral
2. [*n*] a quadrilateral

چهارطاقی /ča.hār.tā.qi/ اسم. [معماری] (= چارطاقی)
a square structure of four arches and a dome usu sheltering a tomb

چهارگاه /ča.hār.gāh/ اسم. [موسیقی]
chahar-gah: one of the seven modes of classical Persian music

چهارگوش /ča.hār.guš/ اسم. صفت. [هندسه]
1. [*n*] a quadrangle, a square
2. [*adj*] quadrangular

چهارلا /ča.hār.lā/ صفت. (= چارلا) four-ply

چهارلاچنگ /ča.hār.lā.čang/ اسم. [موسیقی]
a hemidemisemiquaver[Br], a 1/64 note[Us]

چهارم /ča.hā.rom/ صفت. fourth (4th)

چهارنعل /ča.hār.na'l/ اسم. full gallop
چَهارنعل رفتن to gallop at full speed

چهاریک /ča.hār.yek/ اسم. one fourth, a quarter

چهچه /čah.čah/ اسم. (of birds) warbling, twittering

چهچه زدن /čah.čah.za.dan/ مصدر لازم.
to warble, to twitter

چهره /čeh.re/ اسم.
1. face, visage
2. a well-known personality, a celebrity

چهره‌پرداز[ن] /čeh.re.par.dāz/ اسم. [تئاتر] [جمع: ~ها] (= گریمور)
a make-up artist

چهره‌پردازی[ن] /čeh.re.par.dā.zi/ اسم. (= گریم)
make-up

چهل /če.hel/ اسم. [عدد] forty (40)

چهلّم /če.hel.lom/ صفت. fortieth (40th)
چی /či/ ادات استفهام. [گفتار] (= چه) what?
چیپس(ف) /čips/ اسم. [خوراکی]
potato crisps[Br], crisps[Br], potato chips[Us], chips[Us]
چیپسِ خَلالی shoestring potatoes, potato sticks
چیت /čit/ اسم. [پارچه] chintz, printed fabric, print
چیتا /či.ta/ اسم. [جانورشناسی] cheetah
چیدن /či.dan/ مصدر متعدی. 1. to pick flowers, fruit etc, to pluck sth, to cut sth
2. to set, to lay, to arrange
□ لطفاً میز را برای هشت نفر بچینید.
Please set the table for eight.
چیره /či.re/ اسم. victorious, triumphant
چیره‌دست /či.re.dast/ صفت. skilful[Br], skillful[Us], dexterous
چیره شدن /či.re.šo.dan/ مصدر متعدی.
to prevail over sb, to vanquish sb
چیز /či:z/ اسم. 1. thing, object 2. stuff
چیزی anything, something
هرچیز anything, everything
همه چیز all things, everything
هیچ چیز nothing
تا نباشد چیزکی مردم نگویند چیزها [ضرب‌المثل]
There is no smoke without fire. [*prov*]
(*ex tr* = There must be something, otherwise people would not be talking.)
چیزبرگر(ف) /čiz.ber.ger/ اسم. [خوراکی]
cheeseburger
چیستان /čistān/ اسم. [ادبی] (= مُعمّا) riddle
چیستی /čis.ti/ اسم. [ادبی] (= ماهیّت)
the nature of sth

چیلر(ف) /či.ler/ اسم. (= * سَردکن)
a cooling unit, a chiller[Us]
چین ۱ /čin/ اسم. fold, pleat, wrinkle
چین و چروک wrinkle(s)
چین ۲ /čin/ اسم. [جغرافیا] China
چین‌چیلا(ف) /čin.či.lā/ اسم. [جانورشناسی]
chinchilla
چین‌خوردگی /čin.xor.de.gi/ اسم.
1. the state of being wrinkled
2. fold, wrinkle
چین خوردن /čin.xor.dan/ مصدر لازم.
to wrinkle
چین‌شناسی /čin.še.nā.si/ اسم. Sinology
چین و شکن /či.no.še.kan/ اسم. [ادبی]
curls
چینه /či.ne/ اسم. [زمین‌شناسی] 1. stratum, layer 2. a pisé wall
چینه‌دان /či.ne.dān/ اسم.
(in a bird) the crop
چینه‌شناس(ن) /či.ne.še.nās/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـان] a stratigrapher
چینه‌شناسی(ن) /či.ne.še.nā.si/ اسم.
stratigraphy
چینی /či.ni/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to China, Chinese
2. [*n*] a native of China 3. the Chinese language 4. porcelain, china-ware, china
خاکِ چینی china clay, kaolin
ظُروف چینی، چینی‌آلات porcelain, china-ware
غَذاهای چینی Chinese dishes/ cuisine
چینی‌جا(ن) /či.ni.jā/ اسم. [فرهنگستان] (= بوفه)
sideboard[Br], buffet[Us]

ح، ح، ح، ح

ح /he/ اسم. 1. 8th letter of the Persian alphabet 2. abbrev of حُدود or حُدوداً (= about, circa)

حائز /hā.'ez/ ← حایز

حائل /hā.'el/ ← حایل

حاتم‌بخشی /hā.tam.bax.ši/ اسم. 1. giving generously (in imitation of Hātem of the Tā'i tribe, proverbial for his generosity) 2. [*joc*] giving too little

حاج /hāj/ ← حاجی

حاج آقا ← حاجی آقا

حاج خانم ← حاجیه خانم

حاجب /hā.jeb/ اسم. 1. [*arch*] a doorman, a chamberlain 2. curtain, screen

حاجبِ ماوَرا(ء) (= کَدر) opaque

مادّهٔ حاجب (در رادیولوژی) radio-opaque solution

حاجت /hā.jat/ اسم. [جمع: ~ها، حاجات، حَوائج] 1. need, want (= نیاز) 2. sth necessary

قَضایِ حاجت کردن to answer the call of nature, to pay a call

□ خدا حاجتت را بر آورده کند. *May God grant you your wish.*

حاجتمند /hā.jat.mand/ صفت. (= نیازمند) 1. needy 2. destitute

حاجی /hā.ji/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a man who has made a pilgrimage to Mecca, a *Hajji*

حاجی آقا نیز حاج آقا a respectable middle-aged Muslim (who has been to Mecca)

حاجیه /hā.ji.ye/ اسم. a woman who has made the pilgrimage to Mecca

حاجیه خانم نیز حاج خانم a respectable elderly Muslim lady (who has been to Mecca)

حادّ /hād(d)/ صفت. 1. acute 2. serious, critical

وَضعِ حادّ a critical situation

حادثه /hā.de.se/ اسم. [جمع: ~ها، حَوادث] accident, incident (= رویداد)

حادثه‌جو /hā.de.se.ju/ اسم. [جمع: ~یان] an adventurer (= ماجراجو)

حاذق /hā.zeq/ صفت. highly proficient

طَبیبِ حاذق a very good doctor

حارّه /hār.re/ صفت. hot and humid, tropical

مَناطقِ حارّه [جغرافیا] the tropics

حاشا /hā.šā/ صوت. [ادبی] Never!

حاشاکردن /hā.šā.kar.dan/ مصدر لازم. to deny sth

حاشیه /hā.ši.ye/ اسم. [جمع: ~ها، حَواشی] 1. the margin 2. a marginal note,

footnote 3. the edge, the border, the fringe 4. the hem, the selvage

حاشیهٔ اَمنیّت safety margin

حاشیهٔ سود profit margin

حاشیهٔ قالی borders of a carpet

در حاشیه in the margin, on the fringes, on the sidelines

حاشیه‌ای(ن) /hā.ši.ye.'i/ صفت. marginal

مَسائل حاشیه‌ای side issues

حاشیه رفتن /hā.ši.ye.raf.tan/ مصدر لازم.
to digress, to beat about the bush

حاشیه‌نشین /hā.ši.ye.ne.šin/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] 1. sb who lives on the fringes of a city, a slum-dweller 2. sb who stays on the sidelines (and does not get directly involved)

حاشیه‌نشینی(ن) /hā.ši.ye.ne.ši.ni/ اسم.
1. living on the fringes of a city, slum-dwelling 2. staying on the sidelines

حاشیه‌نویسی(ن) /hā.ši.ye.ne.vi.si/ اسم.
(= تَحشیه) the act of adding marginal notes and commentary to a text

حاصل /hā.sel/ اسم. 1. the outcome, the result 2. harvest, crop(s), fruit

حاصِلْ جمع the sum, the total

حاصِلْ ضرب the product

□ خوب یا بد، حاصلِ عُمرِ من همین یک کتاب است.
For what it is worth, the sum of my life is only this book.

حاصل برداشتن /hā.sel.bar.dāš.tan/
مصدر متعدی. to harvest, to bring in the harvest

حاصلخیز /hā.sel.xi:z/ صفت. (= باروَر)
(of land) fertile

حاصلخیزی /hā.sel.xi.zi/ اسم. fertility

حاضر /hā.zer/ صفت. اسم. ⬅ غایب
[جمع: حُضّار، حاضران، حاضرین]
1. [*adj*] present 2. ready, prepared 3. [*n*] sb who is present at a ceremony or function

□ «حمید ادیب!» - *"Hamid Adib!"*

□ «حاضر.» - *"Present/ Here."*

حاضر در صَحنه present in the (political etc) arena (and ready for action)

حاضر غایب کردن [گفتار]
to conduct a roll call, to call the roll

□ شام حاضر است. *Dinner is served.*

حاضرالذهن /hā.ze.roz.zehn/ صفت.
having good presence of mind, alert

حاضر بودن /hā.zer.bu.dan/ مصدر لازم.
1. to be present 2. to be ready

حاضرجواب /hā.zer.ja.vāb/ صفت.
good at repartee, smart

حاضرجوابی /hā.zer.ja.vā.bi/ اسم.
power of repartee

حاضر شدن /hā.zer.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to get ready 2. to go to a meeting, to appear at a gathering

حاضر کردن /hā.zer.kar.dan/ مصدر متعدی.
to prepare sth, to make sth ready

حاضری /hā.ze.ri/ اسم. [خوراکی]
simple food items that require no cooking

□ دیشب شام حاضری خوردیم.
We had a cold snack for dinner last night.

حافظ /hā.fez/ اسم. [ادبی] [جمع: ~ها، ~ان]
1. a keeper, a protector 2. sb who has memorized the whole text of the Holy Koran/ Qur'an

حافظ شاعرِ شَهیرِ شیراز Hafez/ Hafiz, the world-renowned poet of Shiraz

حافظه /hā.fe.ze/ اسم. memory

حافظهٔ جَمعی collective memory

حافظهٔ ضَعیف a bad memory

حافظهٔ قَوی a good memory

to commit sth to memory, to memorize sth — به حافظه سپردن

حاکم /hā.kem/ اسم. صفت.
[جمع: ـها، ـان، حُکّام] 1. [*n*] the ruler 2. the governor 3. [*adj*] ruling, governing

a religious judge — حاکمِ شَرع [اسلام]

the ruling/ governing party — حِزبِ حاکم

the ruling body — هیئتِ حاکمه

حاکمیّت /hā.ke.miy.yat/ اسم.
1. sovereignty 2. governance, rule 3. the establishment

national sovereignty — حاکمیّتِ مِلّی

حاکی /hā.ki/ صفت. indicative, indicating, speaking of

transparent — حاکیِ ماوَرا(ء) (= شَفّاف)

□ اَخبار رسیده از جنوب حاکی از خشکسالی شدیدی است.
Reports from southern Iran all indicate a severe drought in that area.

حاکی بودن /hā.ki.bu.dan/ مصدر لازم.
(= حِکایت داشتن) to indicate sth, to speak of sth, to be indicative of sth

حال /hāl/ اسم. [جمع: اَحوال] 1. state (of health), overall condition 2. mood

a lover of the good life, a bon-vivant — اَهلِ حال

and yet ... — در عینِ حال

1. the present time 2. [*gram*] the present tense — زمانِ حال

to faint — از حال رفتن

to feel ill, to have a fit — بَد شدنِ حال

to become sick/ ill, to have a fit — حالِ کسی به هم خوردن

to have one's good mood spoiled, to have one's spirit dampened — حالِ کسی گرفته شدن

1. to be overcome with pleasure etc, to be transported, to be enraptured 2. to be transformed — حالی به حالی شدن

to be in good spirits — سرِ حال بودن

□ امروز صبح حال خواهرت چطوره؟
How is your sister today?
How is she feeling this morning?

حالا /hā.lā/ قید. now, at present

so far, up to now, yet — تا حالا (= تابه‌حال)

حالا حالاها /hā.lā.hā.lā.hā/ قید. [گفتار]
for a (long) while yet

حالب /hā.leb/ اسم. [کالبدشناسی] (= میزنای)
the ureter, urinary duct

حالت /hā.lat/ اسم. [جمع: ـها، حالات]
1. state, condition 2. position 3. expression, pose

در همین حالت بمانید. [عکاسی]
Hold it!

حال کردن /hāl.kar.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to enjoy oneself, to be having fun

حال گرفتن /hāl.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
[گفتار] to spoil one's good mood, to dampen sb's spirit

حالگیری[ن] /hāl.gi.ri/ اسم. [گفتار] the act of spoiling the good mood of a person or a group of people, a demoralizing act

حالگیری کردن /hāl.gi.ri.kar.dan/
مصدر متعدی. to spoil sb's good mood

حال و روز /hā.lo.ruz/ اسم. [گفتار]
sb's overall state (physical, financial etc)

حال و هوا /hā.lo.ha.vā/ اسم. [گفتار]
the prevailing mood, the general ambience/ ambiance, atmosphere

حالی شدن /hā.li.šo.dan/ مصدر لازم.
to be understood

□ حالیت شد؟
Got it?

حالی کردن /hā.li.kar.dan/ مصدر متعدی.
to explain sth to sb

حامل /hā.mel/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] (= آورنده)
a carrier, a bearer
حاملِ این پیغام
the bearer of this message
چکِ حامل a cheque[Br]/ check[Us] payable to the bearer, an uncrossed cheque[Br]
خطِّ حامل [موسیقی] staff, stave
حاملگی /hā.me.le.gi/ اسم. (= آبستنی)
the act of child-bearing, pregnancy
حامله /hā.me.le/ صفت. (= آبستن)
bearing a child, pregnant
زَنِ حامله a pregnant woman
حامله شدن /hā.me.le.šo.dan/ مصدر لازم.
(= آبستن شدن) to become pregnant
حامی /hā.mi/ اسم. [جمع: ـان] a protector, a supporter, a patron
حاوی /hā.vi/ صفت. containing
حاوی بودن /hā.vi.bu.dan/ مصدر لازم.
to contain
◻ پاکت گم‌شده حاویِ اسناد مهمّی بوده است.
The missing envelope contained a number of important documents.
حایز /hā.yez, hā.'ez/ صفت. نیز حائز
possessing, holding
حایزِ اهمیّت important, of importance
حایزِ شَرایط meeting all the conditions, eligible
حایزِ اکثریّت شدن
to win the majority of the votes
حایل /hā.yel, hā.'el/ صفت. نیز حائل
coming between two things, intervening, guarding, retaining
دیوارِ حایل a retaining wall
حَبّ /hab(b)/ اسم. [جمع: حُبوب] 1. pill 2. any seed resembling a pill
حَبِّ نِشاط a pep pill
حُبّ /hob(b)/ اسم. [ادبی] love

حُبِّ وَطن (= میهن‌دوستی) patriotism
حباب /ho.bāb/ اسم. 1. bubble 2. a (glass) lampshade
حبّ خوردن /hab(b).xor.dan/ مصدر متعدی.
to take a pill
حبِّ جیم خوردن (= جیم شدن)
to take a French leave, to sneak away, to play truant
حبس /habs/ اسم. (= زِندان) 1. prison, jail 2. imprisonment
حَبسِ اَبد life imprisonment
حَبسِ اِنفرادی solitary confinement
حَبسْ با اَعمالِ شاقّه hard labour[Br]
حَبسِ تَعلیقی a suspended prison term
حبس شدن /habs.šo.dan/ مصدر لازم.
to be imprisoned, to be put into prison
حبس کردن /habs.kar.dan/ مصدر متعدی.
to imprison sb, to jail sb, to put sb in prison
حبشی /ha.ba.ši/اسم. صفت. [جغرافیا]
1. [*n*] a native of Abyssinia (now Ethiopia), an Abyssinian 2. [*adj*] Abyssinian, Ethiopian
حبوبات /ho.bu.bāt/ اسم. [جمع در جمعِ حَبّ]
(= بُنشن) pulse(s)
حبّه /hab.be/ اسم. a small piece of sth, a grain of sth
حبیب /ha.bi:b/ اسم. [ادبی] [جمع: اَحباب]
1. a friend 2. a lover, the beloved
حتّا /hat.tā/ ← حتّی
حتم /hatm/ اسم. (= یَقین) certainty
حتماً /hat.man/ قید. certainly, assuredly, for sure
حتم داشتن /hatm.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be certain, to be sure
حتمی /hat.mi/ صفت. certain, sure
مَرگِ حَتمی certain death
حتّی /hat.tā/ قید. نیز حتّا even

حتّی‌الامکان /hat.tal.'em.kān/ قید.
as far/ much as possible (= در حدِّ اِمکان)

حتّی‌القوّه /hat.tal.qov.ve/ قید.
to the best of one's ability

حجّ /haj(j)/ اسم. [اسلام]
the pilgrimage to Mecca, the *Hajj*

حَجِّ عُمره — the pilgrimage of devotion, the lesser pilgrimage

حجّ تَمتّع — the pilgrimage of obligation

حجاب /he.jāb/ اسم. [اسلام]
the veil, the Islamic dress code

بَدحجاب — (of a woman) improperly dressed

کشف حجاب [تاریخ] — the compulsory removal of the veil by the Iranian women in 1315/ 1937

حجّاج /hoj.jāj/ اسم. [جمعِ حاج، حاجی]
pilgrims returning from Mecca, *Hajjis*

حجّار /haj.jār/ اسم. (= سَنگ‌تراش)
1. a stonemason, a stone-cutter
2. a sculptor

حجّاری /haj.jā.ri/ اسم. (= سَنگ‌تراشی)
1. the job of a stonemason 2. the art of carving stone 3. sculpture

حجامت /he.jā.mat/ اسم. [پزشکی]
blood-letting, cupping, phlebotomy

حجب /hojb/ اسم. (= کَمرویی)
bashfulness, modesty

حجب و حیا /hoj.bo.ha.yā/ اسم. [گفتار]
sense of modesty

حجّت /hoj.jat/ اسم. [جمع: ~ها، حُجج]
reasoning, argument, proof

حجّت آوردن /hoj.jat.ā.var.dan/ مصدر لازم.
to reason, to make an argument

حجج /ho.jaj/ اسم. [جمعِ حُجّت]
proofs

آیاتِ عِظام و حُججِ اِسلام — ayatollahs and clerics of lower rank

حجر /ha.jar/ اسم. [جمع: اَحجار] (= سَنگ)
stone (in Arabic)

اَحجارِ کَریمه — precious stones

حَجرِ فَلاسفه — the philosopher's stone

عَصرِ حَجر — the Stone Age

حجرات /ho.ja.rāt/ اسم. [جمعِ حُجره]
chambers, rooms

حجره /hoj.re/ اسم. [جمع: حُجره‌ها، حُجرات]
1. chamber, room, cell (= اُتاق)
2. the office of a merchant

حجله /hej.le/ اسم.
1. the bridal chamber, the nuptial chamber 2. a symbolic replica of a nuptial chamber (made of imitation crystals, mirrors and lights, used in mourning for a man who has died young)

حجم /hajm/ اسم.
1. volume, bulk
2. [*archi*] space

حَجمِ یک مُکعّب — the volume of a cube

حجمی(ن) /haj.mi/ صفت.
pertaining to volume

آثارِ حَجمی(ن) [هنر] — sculpture pieces

□ در موزهٔ هنرِ معاصرِ تهران نمایشگاهی از آثارِ حجمی جدید برپاست.
The Tehran Museum of Contemporary Art is staging an exhibition of modern sculpture.

حجة‌الاسلام /hoj.ja.tol.es.lām/ اسم. [اسلام]
the title of a cleric who has completed his theological studies, *mullah*
نیز حجت ـ

حجیم /ha.ji:m/ صفت.
bulky, voluminous

نانِ حَجیم — bulky roll(s)

حدّ /had(d)/ اسم. [جمع: حُدود]
1. limit, boundary, extent 2. [*Islam*] the prescribed punishment (so many lashes of the whip) for a sinful act

بی حَدّو حِساب/ حَصر — incalculable, boundless

تا حَدّی — to a certain extent

حَدّ اَقل 1. [*n*] the minimum
2. [*adv*] at least
حَدّ اَکثر 1. [*n*] the maximum
2. [*adv*] at most
حَدّ اَکثرِ سُرعتِ مُجاز the speed limit
حَدِّ شَرعی punishment for a sinful act
حَدِّ فاصِل the boundary (between two things)
حَدِّ مُجاز the permissible level
حَدِّ وَسط (= میانگین) average, mean
حدّت /hed.dat/ اسم. sharpness, vehemence
حد زدن /had.za.dan/ مصدر متعدی. [اسلام] to administer the prescribed punishment for a sinful act
حدس /hads/ اسم. [جمع: ـ ها، حَدسیّات] guess, conjecture
حَدسِ من این است که My guess is that ...
حدس زدن /hads.za.dan/ مصدر متعدی. to guess sth, to conjecture
حدسی /hadsi/ قید. based on guesswork
□ حدسی می‌گویم. *I am just guessing.*
حدقه /ha.da.qe/ اسم. (= کاسهٔ چَشم) the eye socket, the socket
چَشمانِ از حَدقه درآمده eyes bulging from their sockets
حدوث /ho.dus/ اسم. 1. occurrence, taking place 2. [*phil*] formation, creation
حدود /ho.dud/ اسم. [جمعِ حدّ] limits, boundaries
در حُدودِ about, roughly, approximately
حدیث /ha.dis/ اسم. [جمع: ـ ها، اَحادیث] 1. [*Islam*] a saying from the body of quotations relating to the Holy Prophet, tradition, ***hadith*** 2. [*lit*] narrative

حَدیثِ نَفْس (= سَرگذشت) a personal account, an autobiographical narrative
حدیده /ha.di.de/ اسم. [فنی] the die for cutting an external thread on a screw etc
حذاقت /he.zā.qat/ اسم. proficiency
حذر /ha.zar/ اسم. caution, watchfulness
بر حَذَر کردن to warn sb of some danger
از چیزی حذر کردن to avoid sth (because of its potential danger)
حذف /hazf/ اسم. 1. the act of eliminating sb/ sth 2. elimination, deletion
حَذفِ فیزیکی liquidating sb (i.e. to kill)
حذف‌کردن /hazf.kar.dan/ مصدر متعدی. to eliminate sb, to delete sth
حذفی[ن] /haz.fi/ صفت. 1. eliminated
2. elimination [*bef. n*]
مُسابقهٔ حَذفی [ورزش] a knockout competition/ tournament
حرّا /har.rā/ اسم. [گیاه‌شناسی] avicennia, white mangrove
جَنگلِ حَرّا در جَزیرهٔ قِشم the mangrove forest of Qeshm Island
حراج /ha.rāj/ اسم. 1. auction 2. sale
حَراجِ باورنکردنی فقط به مدت ده روز! An incredible sale for ten days only!
حراجِ آخرِ فصل end of the season sale(s)
چیزی را به حراج گذاشتن to put sth up for sale, to sell sth by auction
حراج‌کردن /ha.rāj.kar.dan/ مصدر متعدی. to auction sth, to sell sth in an auction
حراجی /ha.rā.ji/ اسم. صفت. 1. [*n*] the auctioneer 2. [*adj*] auctioned off, sold at reduced prices
کالاهایِ حَراجی goods sold in a sale
حرارت /ha.rā.rat/ اسم. (= گَرما) 1. heat
2. fervour[Br]

دَرجهٔ حرارت (= دَما) the temperature
◻ درجهٔ حرارتِ تهران در این ساعت ۲۰ درجهٔ سانتیگراد برابر ۶۸ درجهٔ فارنهایت است.
Tehran's temperature currently stands at 20° C or 68° F

حرارت دادن /ha.rā.rat.dā.dan/ مصدر متعدی. (= گرم کردن) to heat sth

حرارتی (ن) /ha.rā.ra.ti/ صفت.
1. pertaining to heat, thermal
2. [*dated*] pertaining to a hot temperament
آدم حَرارتی a person with a hot temperament
سوختِ حَرارتی heating oil

حراست /ha.rā.sat/ اسم. protection, security

حراست‌کردن /ha.rā.sat.kar.dan/ مصدر متعدی. to guard sth, to protect sb/ sth

حرّاف /har.rāf/ صفت. 1. talkative, garrulous 2. well-spoken

حرام /ha.rām/ صفت. [اسلام] unlawful, illicit, (religiously) forbidden
◻ خوردن گوشتِ خوک برای مسلمین حرام است.
Muslims are forbidden from eating pork.

حرامزاده /ha.rām.zā.de/ اسم. [جمع: ـ ها]
1. an illegitimate child, a bastard
2. a cunning and crafty person

حرام‌گوشت /ha.rām.gušt/ صفت. ← حَلال‌گوشت (of birds and animals) that Muslims are forbidden from eating

حرب /harb/ اسم. (= جَنگ) war (in Arabic)

حربا /her.bā/ اسم. [جانورشناسی] (= آفتاب‌پرست) chameleon

حربه /har.be/ اسم. (= سِلاح) weapon

حربی /har.bi/ صفت. 1. pertaining to war, war [*bef. n*] 2. (of a person) that has taken up arms, fighting
کافرِ حَربی an infidel who must be fought and subdued

حرج /ha.raj/ اسم. distress, anguish, fault, blame
◻ بر دیوانه حَرَجی نیست.
A madman is beyond reproach.

حرز /herz/ اسم. amulet, charm
حِرزِ جَواد a charm worn by children around their neck or on their arm

حرص /hers/ اسم. greed, greediness, avidity, avarice, cupidity

حرص خوردن /hers.xor.dan/ مصدر لازم. to simmer with anger, to fume, to chafe

حرص زدن /hers.za.dan/ مصدر لازم. to act greedily

حَرف /harf/ اسم. [جمع: ـ ها، حُروف]
1. letter (of the alphabet), character
2. talk, word, saying
حَرفِ اِضافه [دستور] preposition
حَرف به حَرف letter by letter
حَرفِ بی‌صدا [زبان‌شناسی] (= صامت) consonant
حَرفِ تَعریف [دستور] article (definite/ indefinite)
حَرفِ حِساب a logical and reasonable statement
حَرفِ رَبط [دستور] conjunction
حَرفِ صِدادار [زبان‌شناسی] (= مُصوّت) vowel
◻ حرفِ حِساب توی کلّه‌اش نمی‌رود.
He just won't listen to reason.

حِرَف /he.raf/ اسم. [جمع حِرفه] vocations, crafts

حرف درآوردن /harf.da.rā.var.dan/ مصدر لازم. [گفتار] to circulate a rumour[Br] about sb

حرف زدن /harf.za.dan/ مصدر لازم. to talk, to speak

حَرفِ اوّل را زدن to have the last word

نوک‌زبانی حَرف زدن to speak with a lisp

حرف‌شنو /harf.še.now/ صفت. [گفتار] obedient

بَچّهٔ حَرف‌نشنو a disobedient child

حرف‌گوش‌کردن /harf.guš.kar.dan/ مصدر لازم. to obey orders, to accept a suggestion (and act upon it), to listen to sb

حرفه /her.fe/ اسم. [جمع: ~ها، حِرَف] vocation, craft, profession

حرفه‌ای /her.fe.'i/ صفت. professional ← آماتور، غیرحرفه‌ای

حرفی (ن) /har.fi/ صفت. 1. pertaining to letters 2. verbal

کَلمهٔ پَنج حرفی a five-letter word

حرکات /ha.ra.kāt/ اسم. [جمع حَرکت] movements

حرکت /ha.re.kat, har.kat/ اسم. 1. motion(s), movement(s), move 2. departure 3. [*chess*] move

بی حرکت! Freeze!

مات در دو حَرکت Mate in two moves

حرکت دادن /ha.re.kat.dā.dan/ مصدر متعدی. to move sth

حرکت‌کردن /ha.re.kat.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to move 2. to start/ set off on a journey

حرکتی (ن) /ha.re.ka.ti/ صفت. pertaining to motion, kinetic

اِنرژیِ حَرکتی kinetic energy

حرم /ha.ram/ اسم. the interior of a shrine, sanctuary

حَرمِ مُطهّرِ اِمام رِضا the Holy Shrine of Imam Reza

حرمان /her.mān/ اسم. (= ناامیدی) despair

حرمت /hor.mat/ اسم. 1. sanctity, inviolability 2. the state of being inviolable

حرم‌سرا /ha.ram.sa.rā/ اسم. harem

حروف /ho.ruf/ اسم. [جمع حَرف] 1. letters 2. font

حُروفِ بُزرگ (در موردِ حروف لاتین) capital letters, upper-case

حُروفِ کوچک small letters, lower-case

حروفچین /ho.ruf.čin/ اسم. [چاپ] [جمع: ~ها] a typesetter

حروفچینی /ho.ruf.či.ni/ اسم. [چاپ] typesetting

حُروفچینیِ کامپیوتری computerized typesetting

حروف‌ریزی /ho.ruf.ri.zi/ اسم. [چاپ] typecasting

حروف‌نگار (ن) /ho.ruf.ne.gār/ اسم. [جمع: ~ها] a typist or typesetter working with a computer

حرّیّت /hor.riy.yat/ اسم. [ادبی] freedom, liberty

حریر /ha.ri:r/ اسم. [پارچه] 1. a very soft silk fabric 2. silk

حریره /ha.ri.re/ اسم. [خوراکی] a very simple liquid food (usu made of starch and sugar) for babies and invalids, pap

حریص /ha.ri:s/ صفت. greedy, avaricious, avid

حریف /ha.ri:f/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] 1. a rival, an opponent, a match 2. [*lit*] a drinking companion

حریف بودن /ha.rif.bu.dan/ مصدر لازم. to be a match for sb

حریق /ha.ri:q/ اسم. (= آتشسوزی) fire, conflagration

اِطفاءِ حَریق [سابق] (= آتش‌نشانی) firefighting

حریم /ha.ri:m/ اسم. outer limits, confines, precincts

□ هرگونه ساخت و ساز در حریم بزرگراه ممنوع است.
No construction work is allowed within the confines of the motorway[Br] / *expressway*[Us].

حزب /hezb/ اسم. [جمع: ~ها، اَحزاب]
a political party
حِزبِ کارگر (بریتانیا) the Labour Party
حِزبِ مُحافظه‌کار (بریتانیا)
the Conservative Party

حزب‌اللهی(ن) /hez.bol.lā.hi/ اسم. [سیاست] [جمع: ~ها]
a member of the 'Party of God' (usu with conservative tendencies)

حزبی /hez.bi/ صفت. pertaining to a political party, party [*bef. n*]

حزن /hozn/ اسم. [ادبی] (= اَندوه) sorrow, grief

حزن‌آلود /hoz.nā.lud/ صفت. [ادبی]
sorrowful, mournful

حزین /ha.zin/ صفت. [ادبی] sad, sorrowful
با آوای حَزین in a sad voice

حس /hes(s)/ اسم. [جمع: ~ها، حَواس] sense, sensation, feeling
حِسِّ بَساوایی (= لامسه)
the sense of touch
حِسِّ بویایی (= شامّه) the sense of smell
حِسِّ بینایی (= باصره) the sense of sight
حِسِّ چشایی (= ذائقه) the sense of taste
حِسِّ شِشم the sixth sense
حِسِّ شنوایی (= سامعه)
the sense of hearing

حساب /he.sāb/ اسم. 1. calculation 2. arithmetic 3. account
حِسابِ اَبجد calculating the value of words according to numbers assigned to letters in the Arabic numeric alphabet
حِسابِ بانکی a bank account
حِسابِ فاضله calculus
صورت حِساب invoice, bill
ماشینِ حِساب calculator
به حِساب گذاشتن 1. to charge sth to one's account 2. [*fig*] to attribute sth to sb/ sth
حِساب پس دادن to be called to account
روی کسی حساب باز کردن
to count on sb
حِساب حِساب است کاکا بَرادر [ضرب‌المثل]
Short accounts make long friends. [*prov*] (*ex tr* = Accounts are accounts and brothers are brothers.)

حسابدار /he.sāb.dār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
an accountant
حِسابدارِ قَسم‌خورده
a chartered accountant

حسابداری /he.sāb.dā.ri/ اسم.
1. book-keeping, accounting, accountancy 2. the accounts department
حِسابداریِ صَنعتی
industrial accounting

حسابرس(ن) /he.sāb.ras/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
an auditor

حسابرسی(ن) /he.sāb.ra.si/ اسم. auditing

حساب‌سازی(ن) /he.sāb.sā.zi/ اسم.
falsification of accounts, juggling the books

حساب‌کردن /he.sāb.kar.dan/ مصدر متعدی.
to calculate sth, to compute sth

حسابگر /he.sāb.gar/ صفت. calculating
آدمِ حِسابگر a calculating person

حساب و کتاب /he.sā.bo.ke.tāb/ اسم. [گفتار]
1. the accounts 2. order, orderliness
حِساب و کِتاب کردن
to do the accounts

حسابی /he.sā.bi/ صفت. good, sound, proper, ample

آدم حِسابی a proper gentleman

□ به این می‌گویند یک چلوکبابِ حِسابی. *Now this is what I call* chelo-kebab, *with a capital C!*

حسادت /he.sā.dat/ اسم. (= حَسد، رَشک) jealousy

از شدّتِ حِسادت out of jealousy

حسادت‌کردن /he.sā.dat.kar.dan/ مصدر لازم. to feel jealous of sb

حسّاس /has.sās/ صفت. 1. sensitive, keen, susceptible to 2. allergic to

حسّاسیّت /has.sā.siy.yat/ اسم. 1. sensitivity, susceptibility 2. [*med*] allergy (= آلرژی)

به چیزی حَسّاسیّت داشتن to be allergic to sth

حسب /ha.sab., hasb/ اسم. قید. 1. quantity or measure 2. agreement, conformity

بَرحَسبِ according to

حسب‌الامر /has.bol.amr/ قید. as ordered, per your/ his/ her order(s)

حسب‌الوظیفه /has.bol.va.zi.fe/ قید. in the line of one's duty

حسد /ha.sad/ اسم. jealousy

حسدورزی /ha.sad.var.zi/ اسم. feeling jealous of sb/ sth

حسرت /has.rat/ اسم. yearning for sth one cannot have, rue, regret

گُلِ حَسرت meadow saffron, autumn crocus

حسرت خوردن /has.rat.xor.dan/ مصدر لازم. to yearn for sth, to regret sth

حس‌کردن /hes.kar.dan/ مصدر متعدی. to feel sth, to sense sth

حس‌گر(ن) /hes.gar/ اسم. [فیزیک] sensor

حسن /hosn/ اسم. ← سوء 1. virtue 2. beauty

از حُسنِ اتّفاق by a lucky coincidence

حُسن‌اش این بود که ... The good thing about it was ...

حُسنِ رَفتار good behaviour[Br], good conduct

حُسنِ نیّت good will, good faith

حُسنِ یوسف [گیاه‌شناسی] coleus

حسن‌لبه /ha.san.la.be/ اسم. gum benzoin, benzoin

جوهرِ حَسن‌لَبه [شیمی] benzoic acid

حسود /ha.sud/ صفت. jealous

حسودی /ha.su.di/ اسم. (= حِسادت) jealousy

حسودی‌کردن /ha.su.di.kar.dan/ مصدر لازم. to be/ feel jealous of sb

حسّی /hes.si/ صفت. pertaining to the senses, sensory

حسینیّه /ho.sey.niy.ye/ اسم. [اسلام] an assembly hall esp built for ceremonies commemorating the mourning the martyrdom of Imam Hosein/ Hussein

حشرات /ha.ša.rāt/ اسم. [جمعِ حَشَره] insects

حشره /ha.ša.re/ اسم. [زیست‌شناسی] [جمع: ـ‌ها، حَشَرات] insect

حشره‌خوار /ha.ša.re.xār/ صفت. insectivore

حشره‌شناس /ha.ša.re.če.nās/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] an entomologist

حشره‌شناسی /ha.ša.re.še.nā.si/ اسم. entomology

حشره‌کش /ha.ša.re.koš/ اسم. insecticide

حشری /ha.ša.ri/ صفت. [گفتار] horny, lecherous

حشم /ha.šam/ اسم. 1. quadruped(s), sheep and cattle 2. servants

حشمت /heš.mat/ اسم. [ادبی] show of opulence, pomp

حشیش /ha.ši:š/ اسم. cannabis, marijuana, ***hashish***

حشیش کشیدن /ha.šiš.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to smoke marijuana, to smoke pot, to smoke a joint

حصار /he.sār/ اسم. fence, wall

حصارکشیدن /he.sār.ke.ši.dan/ مصدر متعدی. to build a fence

حصبه /has.be/ اسم. [پزشکی] (= تیفوئید) typhoid, typhoid fever

حصر /hasr/ اسم. 1. count 2. restriction of movement imposed on sb 3. monopoly (= انحصار)

حَصرِ وَراثت (= اِنحصارِ وَراثت) the process of determining the legal heirs of a deceased person, judicial probate

حصول /ho.sul/ اسم. (= دَستیابی) acquisition, obtaining

حصّه /hes.se/ اسم. (= سَهم) portion, share, lot

حصیر /ha.sir/ اسم. mat, matting

حصیری /ha.si.ri/ صفت. made of straw, straw [*bef. n*]

کُلاهِ حَصیری a straw hat

حضّار /hoz.zār/ اسم. [جمعِ حاضر] (= حاضران) those present, the audience, the assembled company

حضانت /he.zā.nat/ اسم. guardianship, custody

حضر /ha.zar/ اسم. ← سَفَر being at home, being in town

در سَفَر و حَضَر /va/ at home and abroad

حضرات /ha.za.rāt/ اسم. [جمعِ حَضرت] 1. excellencies 2. the said gentlemen

حضرت /haz.rat/ اسم. 1. Highness 2. Holiness

حَضرتِ اَمیر His Holiness the First Imam

حَضرتِ عالی your good self!

حَضرتِ والا Your/ His Highness

حضور /ho.zur/ اسم. presence, attendance

حُضورِ ذِهن presence of mind

در حُضورِ in the presence of

حضوراً /ho.zu.ran/ قید. in your/ his/ her presence, face to face

◻ تلفنی خطر دارد؛ اگر اجازه می‌فرمایید حضوراً عرض کنم.
It is too risky over the telephone; I would really prefer to tell you in person.

حضور داشتن /ho.zur.dāš.tan/ مصدر لازم. (= حاضر بودن) to be present

حضور و غیاب /ho.zu.ro.ği.yāb/ اسم. roll-call

حضور و غیاب‌کردن /ho.zu.ro.ği.yāb.kar.dan/ مصدر متعدی. to call the roll

حضوری /ho.zu.ri/ صفت. face-to-face

مُذاکراتِ حُضوری face-to-face negotiations

حضیض /ha.zi:z/ اسم. ← اوج 1. [*astr*] the point nearest to earth in the orbit of a heavenly body, perigee 2. low-lying land 3. [*fig*] the lowest point, nadir

حَضیضِ ذِلّت the nadir of wretchedness

حظّ /haz(z)/ اسم. enjoyment, delight, sensual pleasure

حظ بردن /haz.bor.dan/ مصدر لازم. نیز حَظ کردن to enjoy sth, esp sensually

حفّار /haf.fār/ اسم. 1. an excavating machine 2. a digger 3. [*zool*] mole

حفّاری /haf.fā.ri/ اسم. 1. the act of drilling, digging, excavating 2. excavation, dig

حفّاری کردن /haf.fā.ri.kar.dan/ مصدر متعدی.
to drill a hole etc, to dig sth,
to excavate

حفاظ /he.fāz/ اسم. 1. guard 2. shield
3. shelter

حفاظت /he.fā.zat/ اسم. protection,
conservation

مَنطقهٔ حِفاظت شده a protected area,
a wildlife sanctuary

حفاظت کردن /he.fā.zat.kar.dan/ مصدر لازم.
to protect sb/ sth, to guard sb/ sth,
to safeguard sth

حفر /hafr/ اسم. (= کَندن) the act of
digging or drilling a hole etc

حَفرِ چاه digging a well

حَفرِ چاهِ نَفت drilling an oil well

حفره /hof.re/ اسم. (= چاله، گودال) hole,
pit, cavity

حفریّات /haf.riy.yāt/ اسم. [جمعِ حفریه نا]
excavations

حَفریّاتِ باستان‌شناسی
archeological excavations

حفظ /hefz/ اسم. 1. protection,
preservation, conservation
2. committing to memory,
memorizing, rote

حفظ‌الصحّه /hef.zoz.seh.he/ اسم. [سابق]
hygiene (= بهداشت)

حفظ بودن /hefz.bu.dan/ مصدر لازم.
to know sth by heart

حفظ کردن /hefz.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to protect sb/ sth 2. to memorize sth

حفظی /hef.zi/ قید. صفت.
1. [*adv*] from memory, by heart, by rote
2. [*adj*] that requires memorizing

دَرس‌هایِ حِفظی subjects that require
a lot of memorizing

حق /haq(q)/ اسم. [جمع: حُقوق] 1. right
2. entitlement 3. fee 4. [*fig*] God,
the Truth

حَقِّ آب و گِل rights acquired by having
worked on a plot of land for many years,
rights of tenure

حَقِّ اِشتراک subscription fee

حَقِّ اِنتخاب the right to choose,
a choice

حَق این بود که ...
the right thing to do would have been ...

حَق با تو بود. You were right.

حَقِّ بیمه premium

حَقِّ تَقدّم priority, right of way

حَقِّ رَأی 1. suffrage 2. vote

حَقِّ عُضویّت membership fee

حَقِّ نَشر (= حَقِّ مؤلّف) copyright

حَقِّ وِتو the right to veto

مُرغِ حَق [پرنده‌شناسی]
European scops owl

□ حق نگهدارت. *May God protect you.*

حقّا /haq.qā/ صفت. قید. 1. [*adj*] true
2. [*adv*] in truth

دخترعمهٔ حقّا a true cousin

حقّاً /haq.qan/ قید. rightfully, by right

حقّابه /haq.qā.be/ اسم. [کشاورزی]
the amount of irrigation water that a farm etc
receives from a canal etc by right,
water-rights

حقارت /he.qā.rat/ اسم. inferiority

عُقدهٔ حِقارت [روان‌شناسی]
inferiority complex

حقّ‌الامتیاز /haq.qol.em.ti.yāz/ اسم.
royalty

حقّ‌البوق /haq.qol.buq/ اسم. [گفتار]
a fee that one is obliged to pay under some
pretext, a bribe

حقّ‌التألیف /haq.qot.ta'.li:f/ اسم.
author's fees, royalty

حقّ‌التدریس /haq.qot.tad.ri:s/ اسم.
a teacher's hourly-rated pay (= ✻ آموزانه)

حقّ‌الترجمه /haq.qot.tar.jo.me/ اسم.
translator's fees

حقّ‌الزّحمه /haq.qoz.zah.me/ اسم.
fee, remuneration, honorarium

حقّ‌السّکوت /haq.qos.so.kut/ اسم.
blackmail, hush money

حقّ‌العمل /haq.qol.'a.mal/ اسم. (= کارمزد)
commission

حقّ‌العمل‌کار /haq.qol.'a.mal.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
sb who works for commission, an agent

حقّ‌العمل‌کاری /haq.qol.'a.mal.kā.ri/ اسم.
working for commission

حقّ‌القدم /haq.qol.qa.dam/ اسم. (= پایمُزد)
fee paid to sb who makes a house call esp a doctor

حقّ‌الوکاله /haq.qol.ve.kā.le/ اسم.
a lawyer's fees, legal fees

حقّانیّت /haq.qā.niy.yat/ اسم.
rightfulness, legitimacy

حقایق /ha.qā.yeq/ اسم. [جمعِ حَقیقت]
facts, truths

حق‌به‌جانب /haq.be.jā.neb/ صفت.
self-righteous

حق‌تعالی /haq.ta.'ā.lā/ اسم. [ادبی]
God Almighty

حق داشتن /haq.dāš.tan/ مصدر لازم.
1. to be entitled to sth
2. to be right about sth

حَق نداشتن — to have no right to do sth

□ شما حق ندارید به من توهین کنید.
You have no right to insult me.

حق‌شناسی /haq.še.nā.si/ اسم.
a show of gratitude

حق‌کشی /haq.ko.ši/ اسم.
the act of committing a gross injustice

حق‌ناشناس /haq.nā.še.nās/ صفت.
ungrateful

حقّ و حساب /haq.qo.he.sāb/ اسم. [گفتار]
bribe, ***baksheesh***

□ «چرا جوازت درست نمی‌شود؟»
"What's holding up your permit?"
«حقّ و حساب می‌خواهند.»
"They want a baksheesh."

حقّ و حقوق /haq.qo.ho.quq/ اسم. [گفتار]
what is rightfully due to a person, dues

حقوق /ho.quq/ اسم. [جمعِ حقّ]
1. rights 2. law, jurisprudence 3. salary, monthly pay

با حُقوق ماهانه ۳۰۰ هزار تومان — with a monthly salary of 300 thousand tomans

حُقوقِ بازنشستگی	pension
حُقوقِ بَشر	human rights
حُقوقِ بین‌الملل	international law
حُقوقِ پایه	a base salary
حُقوقِ ثابت	a fixed salary
حُقوقِ شَهروندی	civil rights
حُقوقِ گُمرکی	customs duties
حقوقِ مادی	economic rights
حُقوقِ مَعنوی	moral rights
دانشکدهٔ حُقوق	law school

حقوق‌بگیر /ho.quq.be.gi:r/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
1. a salaried person
2. sb who is in the pay of a powerful person or a foreign government, a lackey

« حُقوق‌بگیرانِ اِنگلیس در ایران »
" British Lackeys in Iran "

حقوقدان /ho.quq.dān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a lawyer, a jurist

حقوقی[ن] /ho.qu.qi/ صفت.
legal, juridical

شَخصِ حُقوقی — a body corporate, a corporation

حَقّه /haq.qe/ صفت.
rightful, just

حُقّه /hoq.qe/ اسم.
1. trick, ruse, ploy
2. a tiny bowl

حقّه‌باز /hoq.qe.bāz/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها]
1. [*n*] a trickster, a swindler, a cheat
2. [*adj*] deceitful

حقّه‌بازی /hoq.qe.bā.zi/ اسم.
trickery, deceit, humbug

حقیر /ha.qi:r/ صفت.
1. small, humble
2. [*n*] = I (this nobody)

حقیقت /ha.qi.qat/ اسم. [جمع: حَقایق] (= راستی)
1. truth 2. fact

در حَقیقت — indeed, in fact

□ حقیقت ما را آزاد خواهد کرد.
The truth will set us free.

حقیقتاً /ha.qi.qa.tan/ قید. (= براستی)
truly

حقیقت داشتن /ha.qi.qat.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be true

حقیقی /ha.qi.qi/ صفت.
1. real, true
2. actual

داستانِ حَقیقی — a true story

شَخصِ حَقیقی — an actual person, a real person

حکّ /hak(k)/ اسم.
the act of engraving

حکّاک /hak.kāk/ اسم.
an engraver

حکّاکی /hak.kā.ki/ اسم.
the art of engraving, etching

حَکاکی با اسید — etching

حکّام /hok.kām/ اسم. [جمعِ حاکم]
rulers, governors

حکایات /he.kā.yāt/ اسم. [جمعِ حِکایت]
stories, tales, anecdotes

حکایت /he.kā.yat/ اسم. [جمع: ـ‌ها، حِکایات]
story, tale

حِکایتِ حیوانات — a fable

حکّ شدن /hak(k).šo.dan/ مصدر لازم.
to be engraved

□ این تصویر در ذهن من حک شده است.
This image is etched in my memory.

حکّ کردن /hak.kar.dan/ مصدر متعدی.
to engrave sth

حَکَم /ha.kam/ اسم. [جمع: ـ‌ها] (= داوَر)
an arbitrator, a referee

حُکم /hokm/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَحکام]
1. order, command, edict 2. sentence, writ 3. a game of cards played in Iran similar to whist

حُکمِ اداری — an administrative order

حُکمِ اِعدام — the death sentence

حُکمِ جَلب (= دَستورِ بازداشت) — an arrest warrant

حُکمِ حُکومتی — an edict issued by the highest authority in the land

حُکمِ غیابی — a sentence passed in absentia

حکماً /hok.man/ قید.
without fail

حکماء /ho.ka.mā(')/ اسم. [جمعِ حَکیم]
learned men, philosophers, doctors

حکمت /hek.mat/ اسم.
1. philosophy
2. metaphysics 3. wisdom

اَنجمنِ حِکمت و فَلسفه /-o-/ — the Iranian Society of Theosophy and Philosophy

حِکمتِ اِلٰهی — 1. theosophy 2. theology

حِکمتِ طَبیعی [سابق] (= طَبیعیّات) — natural sciences

حکمران /hokm.rān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= فَرمانروا)
the ruler of a country etc, the governor

حکمفرما /hokm.far.mā/ صفت.
being in force, prevailing, dominating

حکمفرما بودن /hokm.far.mā.bu.dan/ مصدر لازم.
to prevail, to dominate, to be in force, to rule

حکم کردن /hokm.kar.dan/ مصدر متعدی.
to order/ command sb to do sth

حکمیّت /ha.ka.miy.yat/ اسم. (= داوری)
arbitration

اِرجاع به حَکَمیّت
referring a dispute to arbitration

حکّ و اصلاح /hak.ko.es.lāh/ اسم.
the act of altering or (= ویرایش)
modifying a text, editing

حکّ و اصلاح کردن /hak.ko.es.lāh.kar.dan/
to edit a text مصدر متعدی. (= ویرایش کردن)

حکومت /ho.ku.mat/ اسم.
1. the act of governing a country, governance
2. government, rule

dictatorship حُکومتِ اِستبدادی
the rule of law حُکومتِ قانون
theocracy حُکومتِ مَذهبی
حُکومتِ مَردم به دستِ مَردم برای مَردم
the rule of the people by the people for the people
martial law حُکومتِ نِظامی

حکومت کردن /ho.ku.mat.kar.dan/
to govern, to rule مصدر متعدی.

حکومتی /ho.ku.ma.ti/ صفت.
pertaining to government, governmental, state [*bef. n*]
secrets of the state اَسرارِ حُکومتی

حکیم /ha.ki:m/ اسم. [جمع: ـان، حُکما]
1. a wise person 2. a philosopher
3. [*arch*] a physician

حکیمانه /ha.ki.mā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] wise, judicious 2. [*adv*] wisely
فرمایشاتِ حَکیمانهٔ ...
the wise words of ...

حکیمباشی /ha.kim.bā.ši/ اسم. [سابق]
the head physician (of a city),
the court physician

حلّ /hal(l)/ اسم.
1. the act of solving a problem etc 2. the act of dissolving sth in a liquid 3. solution 4. dissolution
the solution راهِ حَلّ
settling a dispute حَلِّ اِختلاف
insoluble غیرِقابلِ حَلّ

□ اختلافات‌مان را حل کرده‌ایم.
We have settled our differences.

حلّاج /hal.lāj/ اسم. (= پَنبه‌زن)
sb who beats cotton to make it puffy,
a cotton-ginner

حلّاجی /hal.lā.ji/ اسم. (= پَنبه‌زنی)
1. the act or job of ginning cotton
2. analytical study of a subject
□ این قضیه نیاز به حلّاجی دارد.
This problem needs to be properly analysed[Br] */ analyzed*[Us]

حلال /ha.lāl/ اسم. [اسلام] ⟵ حَرام
1. lawful, legitimate 2. permissible, ***halal***

حلّال /hal.lāl/ اسم. [شیمی]
solvent

حلال‌زاده /ha.lāl.zā.de/ اسم. ⟵ حَرامزاده
1. a legitimate child 2. an honest person

حلال‌گوشت /ha.lāl.gušt/ صفت.
(of birds and animals) that ⟵ حَرام‌گوشت
Muslims are allowed to eat, ***halal***

حلّ المسائل /hal.lol.ma.sā.'el/ اسم. [کتاب]
a book that contains نیز حلّ‌المسایل
typical math or physics problems
together with their solutions

حلاوت /ha.lā.vat/ اسم. (= شیرینی)
1. sweetness 2. also *fig*

حلب /ha.lab/ اسم.
a cubic container made of tin plate
a petrol[Br] tin حَلَبِ بنزین

حلبی /ha.la.bi/ اسم.
tin plate

حلبی‌آباد[ن] /ha.la.bi.ā.bād/ اسم.
shanty town, bidonville

حلبی‌ساز /ha.la.bi.sāz/ اسم. [جمع: ـ ها]
a tinsmith, a whitesmith

حلزون /ha.la.zun/ اسم. [جانورشناسی]
snail

حلزونی /ha.la.zu.ni/ صفت.
spiral, helical

helix مُنحنیِ حَلَزونی [هندسه]

حلّ شدن /hal(l).šo.dan/ مصدر لازم.
1. to be solved 2. to dissolve [*vi*]

حلق /halq/ اسم. [کالبدشناسی] the throat, the gullet

حلق‌آویز /hal.qā.vi:z/ صفت.
hanging by the neck

حلق‌آویز کردن /hal.qā.viz.kar.dan/
مصدر متعدی. (= دار زدن) to hang sb
خود را حَلق‌آویز کردن
to hang oneself (to commit suicide)

حلقوم /hol.qum/ اسم. [کالبدشناسی] (= حَلق)
the throat

حلقوی /hal.qa.vi/ صفت. ring-shaped

حلقه /hal.qe/ اسم. ring, hoop, loop, circle
حَلقهٔ اِزدواج the wedding ring
حَلقهٔ زَنجیر link(s) of a chain
حَلقهٔ گُل wreath

حلقه حلقه /hal.qe.hal.qe/ صفت. made of rings, coming in curls, annulated

حلقه زدن /hal.qe.za.dan/ مصدر لازم.
to gather around sb or sth

حلقه کردن /hal.qe.kar.dan/ مصدر متعدی.
to coil up a length of rope etc

حلقی(ن) /hal.qi/ صفت. guttural

حلّ کردن /hal(l).kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to solve a problem etc 2. to dissolve sth [*vt*]

حلوا /hal.vā/ اسم. [خوراکی] *halva, halwa:* a sweetmeat popular in the Middle East, made of flour, sugar and shortening
حَلوا اَرده a kind of *halva* made with ground sesame seeds (tahini) and grape syrup
حَلوا شِکری the same kind of *halva*, but sweetened with sugar

حلواماهی /hal.vā.mā.hi/ اسم. [آبزی]
(= ماهیِ حَلوا) white pomfret
حَلواماهیِ سیاه black pomfret

حلّ و فصل /hal.lo.fasl/ اسم. settlement (of a dispute), sorting out (of a problem)

حلول /ho.lul/ اسم. 1. arrival, advent 2. entrance, penetration
حُلولِ روح در جِسم
penetration of the soul into the body
حُلولِ سالِ نو the start of the new year

حلیم /ha.li:m/ اسم. [خوراکی] نیز هَلیم
halim: a popular dish somewhat like mush, cooked on low heat with wheat and mutton, and sold in special shops

حمار /he.mār/ اسم. [جانورشناسی] (= خَر، اُلاغ)
donkey (in Arabic)
قَضیهٔ حِمار [هندسه]
the Pythagorean theorem

حماسه /ha.mā.se/ اسم. epic
□ شاهنامهٔ فردوسی حماسهٔ ملّی ما ایرانیان است.
Ferdowsi's Book of Kings *is the national epic of all of us Iranians.*

حماسه‌سرا /ha.mā.se.sa.rā/ اسم. صفت.
1. [*n*] an epic poet 2. [*adj*] epic

حماسی /ha.mā.si/ صفت. epic
مَنظومهٔ حَماسی an epic poem

حماقت /he.mā.qat/ اسم. foolishness, idiocy

حماقت کردن /he.mā.qat.kar.dan/ مصدر لازم.
to act foolishly

حمّال /ham.māl/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a porter, a bearer (= باربر)
2. an offensive word

حمّالی /ham.mā.li/ اسم. a porter's job, porterage

حمّالی کردن /ham.mā.li.kar.dan/ مصدر لازم.
to carry heavy weights, to work like a dog, to sweat one's gut out

حمّام /ham.mām/ اسم. bath, bathroom

حَمّامِ زَنانه 1. a public bath exclusively for women 2. a very noisy place with people talking together
حَمّامِ عُمومی (= گَرمابه) a public bath
حَمّامِ آفتاب sunbath
حَمّامِ آفتاب گرفتن to sunbathe
حمّام رفتن /ham.mām.raf.tan/ مصدر لازم.
to go to a public bath
حمّام کردن /ham.mām.kar.dan/ مصدر لازم.
to take a bath, to bathe
حمّامی /ham.mā.mi/ اسم. (= گرمابه‌دار)
the bath-keeper, the bath-attendant
حمایت /he.mā.yat/ اسم. protection, support
حمایت کردن /he.mā.yat.kar.dan/ مصدر متعدی.
to protect sb/ sth, to support sb/ sth
حمایتی(ن) /he.mā.ya.ti/ صفت.
1. protected 2. subsidized
حمایل /ha.mā.yel/ اسم. baldric
حمد /hamd/ اسم. the act of praising sb esp God
حمق /homq/ اسم. [ادبی] foolishness
حمقا /ho.ma.qā/ اسم. [جمعِ أحمق] fools
حَمَل /ha.mal/ اسم. 1. the first sign of the Zodiac, Aries 2. (= فَروردین)
حَمل /haml/ اسم. 1. the act of carrying sth 2. transport, shipping, carriage
قابلِ حَمل portable, movable
وَضعِ حَمل کردن to give birth to
حملات /ha.ma.lāt/ اسم. [جمعِ حَمله] attacks
حمل کردن /haml.kar.dan/ مصدر متعدی.
to carry sb/ sth, to transport sb/ sth
حمل و نقل /ham.lo.naql/ اسم. (= تَرابری)
transportation, transport
حمله /ham.le/ اسم. [جمع: ـ‌ها، حَملات] (= آفند)
1. attack, offensive, raid
2. [*med*] an epileptic attack, a fit
حَملهٔ قَلبی a heart attack
حَملهٔ گازانبری [نظامی] a pincer attack
حمله کردن /ham.le.kar.dan/ مصدر متعدی.
to attack sb/ sth, to start an offensive, to make a raid
حمیّت /ha.miy.yat/ اسم. ardour[Br], zeal
حنا /ha.nā/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. *henna*
2. the dried leaves of henna used as a dye
گلِ حَنا garden balsam
حَنایش دیگر رَنگی ندارد. [ضرب‌المثل]
He has lost his charm. (*ex tr* = His henna has lost its colour[Br].)
حنایی /ha.nā.'i/ اسم. [رنگ] a reddish brown colour[Br], russet
گُربهٔ حَنایی a ginger cat
حنبلی /ham.ba.li/ اسم. [اسلام]
one of the four sects of Sunnite Muslims, Hanbalite
حنجره /han.ja.re/ اسم. [کالبدشناسی] larynx
حنفی /ha.na.fi/ اسم. [اسلام] one of the four sects of Sunnite Muslims, Hanafite
حوّا /hav.vā/ اسم. Eve
آدم و حَوّا Adam and Eve
حوائج /ha.vā.'ej/ اسم. نیز حوایج [جمعِ حاجت]
needs
حوادث /ha.vā.des/ اسم. [جمعِ حادثه]
accidents, events
حواری /ha.vā.ri/ اسم. [جمع: حواریّون]
an apostle, a disciple
حَواریّونِ حَضرتِ عیسیٰ the (Twelve) Apostles
حواس /ha.vās/ اسم. [جمعِ حاسّه‌ٔ] 1. senses 2. wits
تَمرکزِ حَواس concentration
حَواسِ پَنجگانه the five senses
حواسش جمع بود.
She had her wits about her.
حَواسِ خود راجَمع کردن to concentrate

حواس‌پرتی /ha.vās.par.ti/ اسم.
absent-mindedness

حواشی /ha.vā.ši/ اسم. [جمعِ حاشیه] margins

حواصیل /ha.vā.si:l/ اسم. [پرنده‌شناسی]
heron

حواله /ha.vā.le/ اسم. [بانک] [جمع: ~ها، ~جات]
a money order, a bank draft

حواله‌کرد /ha.vā.le.kard/ اسم. [بانک]
order (for the payment of a sum of money etc)

حواله‌کردن /ha.vā.le.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to send money to sb 2. to refer sth/ sb to another person

حوالی /ha.vā.li/ اسم. (= پیرامون)
environs, vicinity

در حَوالیِ شِمشک
in the vicinity of Shemshak

حوت /hut/ اسم. 1. the twelfth sign of the Zodiac, Pisces 2. (= اسفند)

حوری /hu.ri/ اسم. a nymph (in Paradise), a *houri*

حوزوی /how.za.vi/ صفت. pertaining to an Islamic seminary, seminary [*bef. n*]

تَحصیلاتِ حوزوی education obtained in a seminary (rather than in regular schools and universities)

حوزه /how.ze/ اسم. district, zone, area, domain

حوزهٔ اِنتخاباتی constituency

حوزهٔ عِلمیّه seminary

□ این کار خوشبختانه درست در حوزهٔ تخصّص من است.
Fortunately, this job happens to be in my area of speciality.

حوصله /how.se.le/ اسم. 1. patience 2. interest to do sth 3. [*zool*] crop (= چینه‌دان)

باحوصله patient

بی‌حوصله impatient, restless

حوصله به خرج دادن to be patient, to bear with sb

حوصله (کسی) سَررفتن
to become bored, to lose one's interest

حوصلهٔ کاری را نداشتن
not to be in the mood for sth

حوصله‌کردن /how.se.le.kar.dan/ مصدر لازم.
to muster patience to do sth

حوض /howz/ اسم. pond, ornamental pool, tank, piscina

حوضچه /howz.če/ اسم. a small pool, basin

حوضخانه /howz.xā.ne/ اسم. [معماری]
a large room in the basement of a traditional Persian house with a small pond in the centre[Br]/ center[Us]

حوضه /how.ze/ اسم. [جغرافیا]
the basin (of a river)

حول /howl/ اسم. 1. power 2. the area around sth (= پیرامون)

به حول و قوّهٔ الهی with God's help

در حول و حوشِ /howš/ around

حوله /how.le/ اسم. towel

حولهٔ آشپزخانه kitchen cloth[Br], kitchen towel[Us]

حولهٔ حمّام bath towel(s)

حولهٔ دَستی a hand towel

حولهٔ کاغذی paper towel

حوله‌ای^(ن) /how.le.'i/ صفت.
towelling[Br]/ toweling[Us]

پارچهٔ حوله‌ای towelling[Br]/ toweling[Us], huckaback

حومه /hu.me/ اسم. suburb(s), outskirts, environs

حیّ /hay(y)/ صفت. (= زِنده) alive, living

حیا /ha.yā/ اسم. modesty, bashfulness, shame

بی‌حَیا shameless

◻ آقاجان، حیا کن! *For shame, sir!*

حیات /ha.yāt/ اسم. (= زندگی) life, lifetime

حَیاتِ وَحش wildlife

اگر حَیاتی باقی بود ... If I was still among the living ...

در قیدِ حَیات بودن to be still alive

حیاتبخش /ha.yāt.baxš/ صفت. life-giving, revitalizing

حیات داشتن /ha.yāt.dāš.tan/ مصدر لازم. (= زنده بودن) to be alive

حیاتی /ha.yā.ti/ صفت. vital, crucial

آمارِ حیاتی vital statistics

حیاط /ha.yāt/ اسم. [معماری] courtyard, yard, (in U.K.) garden

حیاط خلوت /ha.yāt.xal.vat/ اسم. [معماری] an inner courtyard, backyard

حیاکردن /ha.yā.kar.dan/ مصدر لازم. to feel shame, to be ashamed

حیث /heys/ اسم. respect

از حَیثِ دَوام for durability

از هر حیث from every respect

حیثیّت /hey.siy.yat/ اسم. prestige, reputation, honour[Br]

اِعادهٔ حیثیّت rehabilitation, reinstatement, restoration of a person's good name

حیران /hey.rān/ صفت. perplexed, amazed, confused, bewildered

حیرت /hey.rat/ اسم. amazement, astonishment

اَنگشتِ حیرت به دَندان گزیدن to be amazed/ astonished

حیرت‌انگیز /hey.ra.tan.gi:z/ صفت. amazing, astonishing

حیرت کردن /hey.rat.kar.dan/ مصدر لازم. to be amazed/ astonished

حیّز /hay.yez/ اسم. extension, reach

از حَیّزِ اِنتفاع افتادن/ ساقط شدن to become totally useless

حیض /heyz/ صفت. (= قاعده) (of a woman) menstruating, having her period

حیطه /hi.te/ اسم. an area with defined boundaries, domain

حیف /heyf/ صوت. What a pity!

◻ حِیف شد که دیشب نتوانستی بیایی. *Such a pity you couldn't come last night.*

حیف و میل /hey.fo.meyl/ اسم. 1. wasting, squandering 2. misappropriation of funds

حیله /hi.le/ اسم. deceit, trick, ruse

حیله‌گر /hi.le.gar/ صفت. cunning

آدمِ حیله‌گر a cunning fellow, a trickster

حین /hi:n/ اسم. time, moment

در حینِ (= در اَثنایِ) during, in the course of

حیوان /hey.vān/ اسم. [جمع: ـها، ـات، حَیَوان] (= جانور) 1. an animal 2. a beast

حیواناتِ شِکاری beasts of prey

حیوانی /hey.vā.ni/ صفت. 1. pertaining to animals, animal [*bef. n*] 2. beastly

خویِ حیوانی animal nature

حیوانیّت /hey.vā.niy.yat/ اسم. 1. animalism 2. beastliness

حی و حاضر /hay.yo.hā.zer/ صفت. present and accounted for, alive and kicking

خ، خـ، ـخـ، ـخ

خ /xe/ اسم. 1. 9th letter of the Persian alphabet 2. abbrev of خیابان = street

خائن /xa.'en/ اسم. صفت.
[جمع: ~ها، ~ان، ~ین] 1. [*n*] a traitor
2. [*adj*] treacherous, perfidious, disloyal

خائنانه /xā.'e'nā.ne/ صفت. treacherous, traitorous

اَعمالِ خائنانهٔ این مرد
the treacherous acts of this man

خاتم /xā.tam/ اسم. 1. [*lit*] a signet ring
2. inlaid work, inlaid mosaics

چوب‌سیگارِ خاتم
an inlaid-mosaic cigarette holder

خاتم /xā.tem/ اسم. (= ختم‌کننده) the last, the ultimate

خاتمِ اَنبیا نیز خاتم‌الانبیاء
the last of the prophets (i.e. Hazrat Mohammad/ Mohammed)

خاتمکاری /xā.tam.kā.ri/ اسم.
the craft of making inlaid mosaics

□ خاتمکاری هنر است یا صنعت؟
Is making inlaid mosaics considered an art or a craft?

خاتمه /xa.te.me/ اسم. (= پایان) the end, the conclusion

در خاتمه ... In conclusion ...

خاتمه دادن /xā.te.me.dā.dan/ مصدر متعدی.
to end sth, to finish sth [*vt*], to put an end to sth

خاتمه یافتن /xā.te.me.yāf.tan/ مصدر لازم.
to end, to finish [*vi*], to conclude

خاتون /xā.tun/ اسم. [ادبی] [جمع: ~ها، خَواتین]
a lady of rank

خاج /xāj/ اسم. 1. the cross (= صَلیب)
2. [*cards*] clubs (= گِشنیز)

خاج‌پرست /xāj.pa.rast/ صفت. [گفتار]
Christian

بِلادِ خاج‌پرست [سابق/ شوخی]
Christian lands, Christendom

خاج‌شویان /xāj.šu.yān/ اسم. [مسیحیت]
the Epiphany (observed on Jan. 6th)

خاخام /xā.xām/ اسم. [یهودیت] a rabbi

خادم /xā.dem/ اسم. ← مَخدوم
[جمع: ~ان، ~ین، خُدّام، خَدَمه] (= خِدمت‌گزار)
a servant, a servitor

خادمانِ بَشریّت servants of mankind

خادمِ کِلیسا [مسیحیت] deacon

خار /xār/ اسم. 1. thorn(s), barb(s),
2. a thorny plant or bush, thorn, bramble 3. [*mech*] pin, key

خارِ ماهی (= تیغِ ماهی) fish-bone

خار در چشمِ کَسی بودن
to be a thorn in sb's side

خارا /xā.rā/اسم. [زمین‌شناسی] (= گِرانیت)
granite
hard as granite **به سَختیِ سَنگِ خارا**
خاراندن /xā.rān.dan/مصدر متعدی.
to scratch sb/ sth
□ هی خودت را نخاران!
Stop scratching yourself!
خارپشت /xār.pošt/اسم. [جانورشناسی]
hedgehog (= جوجه‌تیغی)
خارج /xā.rej/قید. 1. out, outside
2. abroad
abroad **خارج از کِشور**
irrelevant **خارج از موضوع** /mow-/
(to the subject under discussion)
impolite **خارج از نِزاکت**
خارج خواندن /xā.rej.xān.dan/مصدر لازم.
to sing out of tune [موسیقی]
خارج شدن /xā.rej.šo.dan/مصدر لازم.
to go out, to leave, to exit, to make one's exit
(of a train) **خارج شدن قطار از خَط**
to leave the rails, to jump the track, to derail
خارج‌قسمت /xā.rej.qes.mat/اسم. [حساب]
the quotient (= بَهر)
خارج کردن /xā.rej.kar.dan/مصدر متعدی.
to send sb/ sth out, to exclude sb/ sth from sth
خارجه /xā.re.je/اسم. foreign lands
Ministry of Foreign Affairs, the Foreign Ministry, the Foreign Office[Br], the State Department[Us] **وِزارتِ اُمورِ خارجه**
خارجی[1] /xā.re.ji/صفت. 1. external, outer (= بیرونی) 2. foreign, alien (= بیگانه)
3. pertaining to foreign lands (= بُرونمرزی)
foreign radios **رادیوهای خارجی**
گـوشِ خارجـی [کالبدشناسی]
the outer ear

خارجی[2] /xā.re.ji/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a foreigner, an outsider, an alien, an expatriate, an expat
اِحساساتِ ضدّخارجی (= بیگانه ستیزی)
xenophobia
خارخسک /xār.xa.sak/اسم. [گیاه‌شناسی]
caltrop
خاردار /xār.dār/صفت. barbed, thorny
barbed wire, razor wire **سیمِ خاردار**
خارِش /xāreš/اسم. 1. itching 2. itch
« خارِشِ هَفت‌ساله »
" The Seven Year Itch "
خارشتر /xār.šo.tor/اسم. [گیاه‌شناسی] thistle
خارق‌العادّه /xā.re.qol.'ād.de/ صفت.
extraordinary
خاریدن /xā.ri.dan/مصدر لازم. to itch
خازن(ن) /xā.zen/اسم. [فیزیک] capacitor
خاستگاه(ن) /xāst.gāh/اسم. origin, source
□ هیچ می‌دانی خاستگاهِ اصلیِ آریـایی‌ها کجا است؟
Do you happen to know where the Aryans originally came from?
خاشاک /xā.šāk/اسم. particles of dirt and dust, dirt, dead leaves, twigs
خاص /xās(s)/صفت. (= ویژه) ← عام
special, particular
all the people, the commoners and the nobles **خاصّ و عام**
a special ceremony **مَراسمِ خاص**
خاصِره /xā.se.re/اسم. [کالبدشناسی] flank
pelvis **لَگَنِ خاصره** [کالبدشناسی]
خاصّه /xās.se/صفت. special, private
especially since ... **خاصّه این‌که ...**
سَوارانِ خاصّهٔ ملکه
the Queen's private horse guards
خاصّه‌خرجی /xās.se.xar.ji/اسم. [گفتار]
spending a large sum of money as a favour[Br] to sb, preferential treatment

خاصّه‌خرجی کردن /xās.se.xar.ji.kar.dan/ مصدر لازم.
to give sb preferential treatment

خاصیّت /xā.siy.yat/اسم. [جمع: خَواص]
a special quality/ property (= ویژگی)
و خاصیّتِ عشق این است. (سپهری)
And this is how love is.
□ بخور، خاصیّت دارد. *Come on, eat it; it's good for you.*

خاطر /xā.ter/اسم.
1. mind, memory 2. sake
به خاطرِ پول for (the sake of) money
به خاطرِ خُدا for God's sake
به خاطرِ کَسی for sb's sake
به خاطر آوردن to remember/ recall sth
چیزی را به خاطر کَسی آوردن
to remind sb of sth

خاطرات /xā.te.rāt/اسم. [جمعِ خاطره]
1. memories, reminiscences 2. memoirs
خاطراتِ چرچیل Churchill's memoirs
خاطراتِ کودکی childhood memories

خاطرجمع /xā.ter.jam'/صفت.
sure about sth, assured
□ خاطرجمع باش. *Rest assured.*

خاطرجمعی /xā.ter.jam.'i/اسم.
the state of being sure about sth, assurance

خاطرخواه /xā.ter.xāh/اسم. [گفتار]
a lover [جمع: ـ‌ها]
خاطرخواهِ کَسی بودن
to be in love with sb

خاطرنشان /xā.ter.ne.šān/اسم. [ادبی]
reminder (= یادآوری)

خاطرنشان کردن /xā.ter.ne.šān.kar.dan/
مصدر متعدی. [ادبی] to remind sb of sth

خاطره /xā.te.re/اسم. [جمع: ـ‌ها، خاطرات]
memory, remembrance, recollection

خاطره‌نویسی /xā.te.re.ne.vi.si/اسم.
writing one's memoir

خاطی /xā.ti/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= خَطاکار)
1. the culprit, an offender 2. used also as [*adj*]

خاقان /xā.qān/اسم. [تاریخ]
Khaqan: title of Chinese emperors in Persian

خاک /xāk/اسم.
1. soil, earth, dust 2. land, territory 3. sb's grave
خاکِ آهکی marl
خاک بر سَرت![موهن!]
Shame on you!
خاکِ دَستی earth shovelled[Br] in by hand, non-compacted earth
خاکِ رُس clay
خاکِ قَندنیز خاکهٔ قند castor sugar[Br], powdered sugar[Us]
خاکِ گُلدان potting soil
با خاک یکسان کردن to level to the ground, to raze, to (totally) demolish
به خاک سِپُردن[ادبی] to bury sb
به خاکِ سیاه نشاندن to cause sb's ruin
به خاکِ سیاه نشستن to be ruined

خاک‌آلود /xā.kā.lud/صفت. dusty

خاک‌ارّه /xā.kar.re/اسم. sawdust

خاک‌انداز /xā.kan.dāz/اسم. dustpan

خاکبرداری /xāk.bar.dā.ri/اسم.
the act of moving earth, excavation

خاک خوردن /xāk.xor.dan/مصدر لازم.
to gather dust

خاکروبه /xāk.ru.be/اسم.
rubbish[Br], trash[Us], garbage[Us]

خاکروبه‌ای /xāk.ru.be.'i/(ن)اسم.
the dustman[Br]/ garbage man[Us]

خاکریز /xāk.ri:z/اسم. [نظامی] earthwork

خاکزی /xāk.zi/(ن)صفت.
(of worms etc) that live in the earth, terricolous

خاکسار /xāk.sār/صفت. [ادبی]
utterly humble

خاکسپاری /xāk.se.pā.ri/اسم. burial

□ مراسم خاکسپاریِ نمایشنامه‌نویسِ نامدار دیروز در حضورِ بسیاری از دوستان و دوستداران او برگزار شد.
The famed playwright's funeral was held yesterday, attended by many of his fans and friends.

خاکستر /xā.kes.tar/ اسم. ash(es)

خاکستری /xā.kes.ta.ri/ صفت. [رنگ]
1. grey, gray[Us] 2. ashen

خاک‌شناسی /xāk.še.nā.si/ اسم.
soil science, pedology

خاکشیر /xāk.šir/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز خاکشی
hedge-mustard, London rocket

خاک کردن /xāk.kar.dan/ مصدر متعدی.
to bury sb/ sth (= دَفن کردن)

خاکه /xā.ke/ اسم. dust, powder
خاکهٔ زُغال powdered coal or charcoal

خاکی /xā.ki/ صفت. 1. earthen 2. dusty 3. terrestrial 4. ***khaki***
سَدِّ خاکی an earthen dam

خاگینه /xā.gi.ne/ اسم. [خوراکی]
an Iranian dish similar to the omelette, usu sweetened with syrup

خال /xāl/ اسم. 1. spot, speckle 2. mole, beauty spot 3. tattoo 4. the bull's-eye
زدن توی خال to hit the bull's-eye

خالجوش(ٌ) /xāl.juš/ اسم. [فنی] spot weld

خال خال /xāl.xāl/ صفت. spotted, speckled

خالدار /xāl.dār/ صفت. 1. spotted, speckled 2. decorated with a polka dot pattern, polka dot

خالص /xā.lez/ صفت. (= ناب) 1. pure, unadulterated 2. net
وَزنِ خالص net weight

خالصانه /xa.le.sā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] sincere, cordial
2. [*adv*] sincerely

خالصه /xā.le.se/ اسم. [جمع: خالصه‌جات]
a property owned by the state, crown land

خالق /xā.leq/ اسم. (= پَروردگار) the Creator

خالکوبی /xāl.ku.bi/ اسم. 1. the act of tattooing 2. a tattoo

خال کوبیدن /xāl.ku.bi.dan/ مصدر لازم.
to get tattooed (= خالکوبی کردن)

خالکوبی کردن /xāl.ku.bi.kar.dan/
مصدر متعدی/ لازم. 1. [*vt*] to tattoo sb
2. [*vi*] to get tattooed
□ دوستم یک قلبِ تیر خورده روی سینه‌اش خالکوبی کرده است.
My friend has a tattoo in the shape of a heart pierced by an arrow on his chest.

خالو /xā.lu/ اسم. [سابق] (= دایی)
one's maternal uncle

خاله /xā.le/ اسم. [جمع: ~ها]
one's maternal aunt
خاله جان auntie
پِسرخاله، دُخترخاله the son/ daughter of one's maternal aunt, a cousin

خاله‌زاده /xā.le.zā.de/ اسم. [جمع: ~ها]
the son/ daughter (= پِسرخاله، دُخترخاله) of one's maternal aunt, a cousin

خاله‌زنک /xā.le.za.nak/ اسم. [گفتار]
a woman who goes from house to house carrying gossip, a gossip, a tattler

خالی /xā.li/ صفت. empty, vacant, void, blank, bare
اُتاقِ خالی! Room for rent!
جایِ خالی empty space, blank

خالی‌بندی(ن) /xā.li.ban.di/ اسم. [گفتار]
1. the act of bragging and making empty boasts, bluffing 2. an empty boast

خالی شدن /xā.li.šo.dan/ مصدر لازم.
to become empty, to empty [*vi*], to get vacated

خالی کردن /xā.li.kar.dan/مصدر متعدی.
to empty sth [vt], to vacate a place etc
جایِ کَسی را خالی کردن
to remember an absent friend etc

خام /xām/صفت. 1. raw, uncooked, crude 2. green, inexperienced 3. untreated, unprocessed
خیالِ خام — a vain thought
گوشتِ خام — raw meat
مادهٔ خام — raw material
نَفتِ خام — crude oil

خامخوار(ن) /xām.xār/اسم. [جمع: ـها، ـان]
a strict vegetarian who will not eat cooked food, a raw foodist

خامخواری(ن) /xām.xā.ri/اسم.
the practise of eating only raw and unprocessed vegetarian food, raw-foodism

خامسا /xā.me.san/قید. (= پَنجم آنکه)
fifthly, in the fifth place

خامگیاه‌خوار(ن) /xām.gi.yāh.xār/اسم.
[جمع: ـها، ـان] (= خامخوار) a vegan who does not eat cooked food, a raw foodist

خاموش /xā.muš/صفت. 1. silent, mute 2. turned off, extinguished
چراغِ خاموش — an extinguished lamp
وادیِ خاموشان [مجازی]
the valley of the dead

خاموش شدن /xā.muš.šo.dan/مصدر لازم.
1. (of a light) to go out 2. (of an engine) to stall 3. to fall silent

خاموش کردن /xā.muš.kar.dan/مصدر متعدی.
1. to extinguish a fire etc. 2. to silence sb 3. to switch off an engine

خاموشی /xā.mu.ši/اسم. 1. silence 2. power failure, blackout 3. [fig] death
«خاموشیِ دَریا» — "Silence of the Sea"
خاموشیِ نوبتی — rolling blackout(s)

خامه /xā.me/اسم. 1. cream 2. silk yarn 3. [bot] the style (= a part of the ovary of a flower) 4. [lit] the pen
خامهٔ رَقیق — light cream, half and half
خامهٔ غَلیظ — heavy cream
□ این مقدّمه هم به خامهٔ حضرتِ استادی نگاشته شده است.
The maestro himself has also penned the introduction.

خامه‌ای(ن) /xā.me.'i/صفت. made of cream, cream [bef. n]
پَنیرِ خامه‌ای — cream cheese

خامه‌دوزی /xā.me.du.zi/اسم. embroidery

خامه‌گیری(ن) /xā.me.gi.ri/اسم. the act of skimming milk to remove its cream

خامی /xā.mi/اسم. 1. the state of being raw, rawness 2. lack of experience

خان[1] /xān/اسم. [ادبی] caravanseray, caravansary[Us]

خان[2] /xān/اسم. [جمع: ـها، خَوانین]
1. a tribal chief 2. honorific title added to the name of a gentleman
کَریم خانِ زَند
Karim Khan of the Zand dynasty
ناصر خانِ قَشقایی
Naser Khan of the Qashqai tribe

خان[3] /xān/اسم. the rifling (of a gun barrel)

خانخانی /xān.xā.ni/اسم. feudal anarchy

خاندان /xān.dān/اسم.
an extended family, clan, house
بُزرگِ خاندان — the family patriarch

خانقاه /xā.ne.qāh/اسم. a Sufi monastery

خانگی /xā.ne.gi/صفت. 1. pertaining to the house/ home 2. homemade, home-baked 3. domestic, domesticated
ماستِ خانگی — home-made yogurt
مُرغِ خانگی — poultry

خانم /xā.nom/اسم. [جمع: ـ‌ها] (= بانو)
1. a lady, a gentlewoman 2. the wife, the mistress, the missus, the lady of the house 3. honorific title added to the name of a lady, Madam

خانمِ ... Mrs, Ms ...

خانمِ خانه‌دار a housewife, a homemaker

خانمْ بُزرگ the older mistress (e.g when a mother-in-law and a wife live under the same roof)

خانمْ رَئیس the madam (of a brothel)

خانمْ مُدیر the headmistress (of a school)

خانمْ مُعلّم a female teacher, the mistress[Br]

خانم‌ها اوّل شما بفرمایید. Ladies first.

خانمان /xā.ne.mān/اسم. one's home (and all the household goods in it)

بی‌خانمان homeless

خانمان‌سوز /xā.ne.mān.suz/صفت. [ادبی]
ruinous, devastating

خانم‌بازی /xā.nom.bā.zi/اسم. [گفتار]
whoring

خانمی /xā.no.mi/اسم. 1. the state of being a lady 2. lady-like behaviour[Br]

خانوادگی /xā.ne.vā.de.gi/صفت. (= فامیلی)
pertaining to the family, familial, family [bef. n]

پزشکِ خانوادگی one's family doctor

نامِ خانوادگی surname[Br], last name[Us], family name

خانواده /xā.ne.vā.de/اسم. صفت.
1. [n] one's family 2. an extended family 3. [n] family-size

دوغِ خانواده a family size bottle of yogurt soda

خانوار /xā.ne.vār/اسم. household

▫ طبقِ سرشماریِ سالِ ۱۳۷۵، جمعاً ۳۸۱۹ خانوار در بخشِ زَرقان در نزدیکیِ شیراز زندگی می‌کنند.
According to the 1375/1996 census, a total of 3819 households live in the district of Zarqan, near Shiraz.

خانه /xā.ne/اسم. 1. home 2. house 3. nest 4. a square (on a chessboard etc)

خانهٔ اِجاره‌ای a rented house

خانهٔ خُدا 1. a/ the house of God, a mosque, a church, a chapel 2. the Grand Mosque in Mecca

خانهٔ سالمندان a nursing home, an old people's home[Br], a retirement home[Us]

خانهٔ فَرهنگ (= فرهنگسرا)
a house of culture

خانهٔ ییلاقی a country house, a villa

ـ خانه /xa.ne/پسوند.
suffix denoting a house

چاپخانه a printing house

چایخانه a tea house

خانه‌آرایی(ن) /xā.ne.'ā.rā.'i/اسم. [فرهنگستان]
interior decoration (= دِکوراسیونِ داخلی)

خانه بدوش /xā.ne.be.duš/اسم. صفت.
نیز خانه به دوش
1. [adj] a homeless person, a vagabond 2. [adj] homeless

خانه تکانی /xā.ne.ta.kā.ni/ اسم.
spring-cleaning, house-cleaning

خانه‌تکانی کردن /xā.ne.ta.kā.ni.kar.dan/
مصدر لازم. to give a house a general cleaning

خانه خانه /xā.ne.xā.ne/صفت.
chequered[Br], checkered[Us]

رومیزی خانه خانه a chequered[Br]/ checkered[Us] tablecloth

خانه‌خراب /xā.ne.xa.rāb/صفت. ruined, reduced to poverty

خانه‌داری /xā.ne.dā.ri/اسم.
housekeeping, homemaking, housework

خانه‌زاد /xā.ne.zād/ صفت. (of a servant's child) who is born and bred in the master's house, extremely loyal
غُلام خانه‌زاد [سابق] a faithful servant
خانه‌سازی(ن) /xā.ne.sā.zi/ اسم. the act of building houses, house building, construction of homes
خانه‌شاگرد /xā.ne.šā.gerd/ اسم. [جمع: ~ها] an errand-boy, a page, a boy
خانه‌نشین /xā.ne.ne.šin/ صفت.
1. confined to one's home
2. unemployed, retired, inactive
خاور /xā.var/ اسم. [ادبی] (= شَرق) 1. east
2. the East
خاورِ دور the Far East, the Orient
خاورِ میانه the Middle East
خاورِ نَزدیک the Near East
خاوران /xā.va.rān/ اسم. [ادبی]
lands lying to the east (of a country)
خاورشناس(ن) /xā.var.še.nās/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] (= مُستشرق، شَرق‌شناس)
an orientalist
خاورشناسی(ن) /xā.var.še.nā.si/ اسم.
orientalism, (= شَرق‌شناسی)
oriental studies
خاوری /xā.va.ri/ صفت. [ادبی] (= شَرقی)
eastern, easterly
خاویار /xā.vi.yār/ اسم. [خوراکی] caviar
انواعِ خاویار:
بلوگا Beluga
سوریوگا Sevruga
آسترین Osetra
ماهیِ خاویار (= اوزون‌بورون) sturgeon
خایه /xā.ye/ اسم. [کالبدشناسی] (= بِیضه)
1. testicle, ball(s) 2. [*fig*] guts
خایه‌مالی /xā.ye.mā.li/ اسم. [موهن!]
licking sb's boots, flattery
خب /xob/ قید. [گفتار] (= خوب) well

□ خُب، بعدش چی شد؟
Well, what happened next?
خباثت /xe.bā.sat/ اسم. wickedness, viciousness
خبّاز /xab.bāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= نانوا)
a baker
صِنفِ خَبّاز the bakers' guild
خبّازی /xab.bā.zi/ اسم. (= نانوایی) bakery
خبث /xobs/ اسم. wickedness, viciousness
خُبثِ طینت sb's wicked nature, malevolence
خبر /xa.bar/ اسم. [جمع: ~ها، اَخبار] 1. news, information 2. [*print*] copy
3. [*gram*] predicate (= گُزاره)
خَبَرِ خوش good news
خَبَرِ ساعتِ ۹ the 9 o'clock news
□ متأسفم که برایتان خَبَرِ ناخوشی آورده‌ام.
I am afraid I have some bad news for you.
خبرچین /xa.bar.čin/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
an informer
خبر دادن /xa.bar.dā.dan/ مصدر متعدی.
to inform/ tell sb of sth, to pass on the news to sb
خبردار /xa.bar.dār/ اسم. [نظامی]
Attention!
خَبردار ایستادن to stand at attention
خبر داشتن /xa.bar.dāš.tan/ مصدر لازم.
to know sth, to be aware of sth
خبرساز(ن) /xa.bar.sāz/ صفت.
that makes headlines, sensational
خبرگان /xeb.re.gān/ اسم. [جمعِ خِبره]
experts
مَجلسِ خِبرگان the Council of Experts
خبرگرفتن /xa.bar.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to inquire about a situation etc
خبرگزاری /xa.bar.go.zā.ri/ اسم.
a news agency

خبرنامه^(ن) /xa.bar.nā.me/اسم. [فرهنگستان] (= بولتن) bulletin, newsletter

خبرنگار /xa.bar.ne.gār/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a correspondent, a reporter, a stringer

□ و اینک گزارشی از خبرنگارِ ما در سازمانِ ملل.
And now, a report from our correspondent at the UN.

خبرویّت /xeb.ra.viy.yat/اسم. expertise

خبره /xeb.re/اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، ـ‌گان] (= کارشناس) 1. [*n*] an expert, a connoisseur 2. [*adj*] expert [*bef. n*]

خبری^(ن) /xa.ba.ri/صفت. pertaining to news, news [*bef. n*]

مَجلهٔ خَبری a news magazine

خبط /xabt/اسم. error, mistake

خَبطِ دِماغ mental disorder, dementia

خبیث /xa.bi:s/صفت. wicked, malevolent, malicious

خپل /xepel/صفت. [گفتار] short and stout, roly-poly, podgy

ختایی /xa.tā.'i/اسم. [هنر] نیز خَطایی Chinese-style floral scrolls used in Persian decorative arts

ختم /xatm/اسم. 1. the act of completing sth, finishing

مَجلسِ خَتم a memorial service held for a recently deceased person

ختمی /xat.mi/اسم. [گیاه‌شناسی] نیز خَطمی hollyhock, marsh mallow

خَتمیِ چینی [گیاه‌شناسی] hibiscus

ختنه /xat.ne/اسم. [پزشکی] circumcision

ختنه‌سوران /xat.ne.su.rān/اسم. [سابق] "feast of circumcision" held for a newly-circumcized boy

ختنه کردن /xat.ne.kar.dan/مصدر متعدی. to have sb circumcised

خجالت /xe.jā.lat/اسم. shame, embarrassment

باعثِ خجالتِ کَسی شدن to cause sb to be embarrassed, to put sb to shame

خجالت‌آور /xe.jā.la.tā.var/ صفت. shameful, embarrassing

خجالت دادن /xe.jā.lat.dā.dan/مصدر متعدی. to embarrass sb, to cause sb to blush

خجالت کشیدن /xe.jā.lat.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to feel ashamed, to get embarrassed

خجالتی /xe.jā.la.ti/صفت. shy, bashful

آدمِ خِجالتی a shy person

خجسته /xo.jas.te/صفت. auspicious, of good omen, happy

در این روزِ خُجسته on this auspicious day, on this happy day

خجل /xe.jel/صفت. ashamed, embarrassed

خجول /xa.jul/صفت. (= خِجالتی) shy, bashful

خدا /xo.dā/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان] (= خُداوند، پَروردگار) God, deity, the Lord, ***Allah***

خُدا کند ... I hope to God, Let's hope

خُدا نکند ... God/ Heaven forbid ...

خُدایا! (= ای خُدا) O God! O Lord!

خُدای من! My God! Good gracious!

خُدای نکرده God/ Heaven forbid

مَحضِ خُدا for God's sake

خداباوری^(ن) /xo.dā.bā.va.ri/اسم. (= خُداشناسی) godliness, piety

خدابیامرز /xo.dā.bi.yā.morz/ صفت. of blessed memory, late

پدرِ خُدا بیامرزم می‌گفت ...
my late father used to say ...

خداپسندانه /xo.dā.pa.san.dā.ne/ صفت. that will please God, charitable

اَعمالِ خداپسندانهٔ این مَرد
this man's good deeds

خداحافظ /xo.dā.hā.fez/ دعا. (= بِدرود)
goodbye, bye-bye, farewell

خداحافظی /xo.dā.hā.fe.zi/ اسم.
the act of saying goodbye, bidding sb farewell, leave-taking

خداحافظی کردن /xo.dā.hā.fe.zi.kar.dan/ مصدر لازم.
to say goodbye, to bid farewell, to take one's leave

خداداد /xo.dā.dād/ صفت. نیز خُداداده
God-given

□ با این همه استعداد خداداد باید بیشتر از این‌ها پیشرفت می‌کرد.
She should have been able to achieve far more, considering her God-given talent.

خداشناس /xo.dā.še.nās/ صفت.
god-fearing

خدّام /xod.dām/ اسم. [جمعِ خادم]
staff members of a shrine etc

خدانشناس /xo.dā.naš.nās/ صفت.
atheistic, irreligious, heathen

خدانگهدار /xo.dā.ne.gah.dār/ دعا.
(= خداحافظ)
farewell

خداوکیلی /xo.dā.va.ki.li/ قید. [گفتار]
honest to God, as God is our witness

خداوند /xo.dā.vand/ اسم. (= خُدا، پروردگار)
God, the Lord

خداوندِ عالَم
Lord of the Universe

خداوندگار /xo.dā.van.de.gār/ اسم.
1. God 2. the Lord, the Master

خدایی /xo.dā.'i/ صفت. اسم.
1. [*adj*] divine, godly
2. [*n*] being God

خدشه /xad.še/ اسم.
scratch, blemish

خدشه‌دار /xad.še.dār/ صفت. (= مَخدوش)
scratched, blemished

خدشه‌دار کردن /xad.še.dār.kar.dan/ مصدر متعدی.
to taint sth, to blemish sth, to damage sth

آبروی کَسی را خدشه‌دار کردن
to tarnish sb's good name

خدعه /xod.'e/ اسم. (= نیرنگ)
deceit, treachery

خدمات /xa.da.māt/ اسم. [جمعِ خدمت]
services

خَدماتِ اِضطراری
emergency services

خَدماتِ پس از فُروش
after-sales services

خَدماتِ فَنّی
technical services

خَدمات کامپیوتری
computer services

خَدماتِ مَجالس
catering

خَدماتِ ویژه
special services

خدمت /xed.mat/ اسم. [جمع: ~ها، خَدَمات]
service

خِدمتِ سَربازی
(= خِدمتِ نِظامِ وظیفه / زیرِ پَرچم)
military service

ده سال سابقهٔ خدمت
ten years of service

ساعت خِدمت‌تان هست؟ [محترمانه]
Do you (happen to) have a watch?

(در) خِدمتِ کسی بودن
1. to be ready to render sb a service 2. to be with/ in the presence of sb

□ هر وقت امری داشتید بفرمایید، بنده با جان و دل در خدمت خواهم بود.
Whenever there is anything I can do, please do not hesitate to ask, and I'll be wholeheartedly at your service.

خدمتکار /xed.mat.kār/ اسم. نیز خدمتگار [جمع: ~ها، ~ان]
a servant, a manservant, domestic help

خِدمتکارِ زَن
a female servant, a housemaid, a maid

خدمت‌کردن /xed.mat.kar.dan/ مصدر لازم.
to serve sb/ sth

خدمتگزار /xed.mat.go.zār/ اسم. صفت.
1. [*n*] a servant [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
2. [*adj*] dedicated to service, working with dedication

خِدمتگزارانِ جُزء
low-echelon civil servants

دولتِ خِدمتگزار
a government which is dedicated to serving the people

خدمه /xa.da.me/ اسم. [جمع خادم]
1. servants, retainers, retinue
2. the crew of a ship, airliner etc

مُسافران و خَدمهٔ هَواپیما
the airliner's passengers and crew

خدنگ /xe.dang/ اسم. [ادبی]
a straight arrow

خدیو /xa.di:v/ اسم. [ادبی]
king, ruler, the ***khedive*** (of Egypt)

خر /xar/ اسم. [جانورشناسی] (= اُلاغ)
1. ass, donkey 2. a stupid person, a fool

خَرِ ماده
a she-ass, a jenny-ass

خَرِ نَر
a jack-ass

کُرّه خَر
a foal, she-foal

خَرِ کریم را نَعل کردن [ضرب‌المثل]
to grease sb's palm, to pay a bribe

خراب /xa.rāb/ صفت.
1. (of equipment) out of order, not working 2. (of food) spoiled, gone bad 3. (of buildings) in ruins, demolished 4. (of people) depraved, morally corrupt

خرابات /xa.rā.bāt/ اسم. [ادبی]
tavern, pot-house

خراب‌شدن /xa.rāb.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to break down 2. to spoil, to go bad
3. to be demolished/ destroyed/ wrecked

خراب شدنِ اتومبیل
to have a breakdown

خَراب شدن سرِ کسی [گفتار]
to barge in on sb

خراب‌شده /xa.rāb.šo.de/ صفت.
1. ruined, wrecked 2. damned, blooming, bloody

این خراب‌شده
this damned place

خرابکار /xa.rāb.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a saboteur 2. a vandal

خرابکاری /xa.rāb.kā.ri/ اسم.
1. sabotage 2. vandalism 3. bungling

خراب‌کردن /xa.rāb.kar.dan/ مصدر متعدی.
to demolish/ destroy/ wreck sth, to ruin sth

خرابه /xa.rā.be/ اسم. (= ویرانه)
ruin, a ruined place

خَرابه‌های تَختِ‌جمشید
the ruins of Persepolis

خرابی /xa.rā.bi/ اسم. (= ویرانی)
1. destruction, devastation 2. damage
3. breakdown

خراج /xa.rāj/ اسم.
taxes paid to a foreign power, tribute

خراج‌گزار /xa.rāj.go.zār/ اسم.
a country or person that pays tribute to another, a tributary

خرّاز /xar.rāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a haberdasher[Br], a person selling sewing notions[Us]

خرّازی /xar.rāzi/ اسم.
haberdasher's trade

خرّازی‌فروشی /xar.rā.zi.fu.ru.ši/ اسم.
a haberdashery[Br], a notions store[Us]

خراسانی /xo.rā.sā.ni/ صفت. اسم.
1. pertaining to the province of Khorasan
2. [*n*] a native of Khorasan

خراش /xa.rāš/ اسم.
scratch, abrasion

خراشیدگی /xa.rā.ši.de.gi/ اسم.
abrasion

خراشیدن /xa.rā.ši.dan/ مصدر متعدی.
to scratch sth, to cause scratches in sth, to scrape sth

خراشیده /xa.rā.ši.de/ صفت. scratched

خرّاط /xar.rāt/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a (wood) turner

خرّاطی /xar.rā.ti/ اسم. 1. a wood turner's craft 2. turnery

دَستگاهِ خَرّاطی a lathe

خرافات /xo.rā.fāt/ اسم. [جمعِ خُرافه] superstition(s)

خرافاتی /xo.rā.fā.ti/ صفت. superstitious

آدمِ خُرافاتی a superstitious person

خرافه /xo.rā.fe/ اسم. [جمع: خرافات] superstition

خرامان /xe.rā.mān/ صفت. walking gracefully

خرامیدن /xe.rā.mi.dan/ مصدر لازم. to walk gracefully

خربزه /xar.bo.ze/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز خَربوزه melon

پوستِ خَربزه زیرِ پای کسی گذاشتن to place a banana skin in front of sb's doorstep

خرپا /xar.pā/ اسم. [معماری] truss, roof-truss

خرپشته /xar.poš.te/ اسم. [معماری] ridge

خرپول /xar.pul/ صفت. [گفتار] filthy rich, stinking with money

آدمِ خَرپول Mr. Moneybags

خرت و پرت /xer.to.pert/ اسم. junk, odds and ends, knick-knacks

خرتوخر /xar.tu.xar/ صفت. [گفتار] in total confusion, higgledy-piggledy, chaotic

خرج /xarj/ اسم. (= هَزینه) 1. expense, expenditure 2. (in ammunition) priming

خَرجِ دررفته after deduction of expenses, net

□ خرجِ سفر مرا که می‌دهد؟ *Who will pay my travel expenses?*

خرج برداشتن /xarj.bar.dāš.tan/ مصدر لازم. to cost

خرج کردن /xarj.kar.dan/ مصدر متعدی. to spend money etc

خرج و دخل /xar.jo.daxl/ اسم. 1. expenditure and income 2. the financial operation of a company etc

خَرج و دَخل کردن to be financially viable

خرجی /xar.ji/ اسم. money for daily expenses, a monthly allowance

خرجین /xor.jin/ اسم. نیز خورجین saddlebag(s)

خرچسونه /xar.čo.su.ne/ اسم. [حشره‌شناسی] stink bug, stink beetle

خرچنگ /xar.čang/ اسم. [جانورشناسی] crab

خرحمّالی /xar.ham.mā.li/ اسم. [گفتار] unrewarding physical labour[Br], donkey-work, drudgery

خرخاکی /xar.(e).xā.ki/ اسم. [حشره‌شناسی] wood-louse

خِرخِر /xer.xer/ صوت. a rasping sound, a rattling sound

خُرخُر /xor.xor/ صوت. 1. a purring sound 2. the sound of snoring

خُرخُر کردن /xor.xor.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to snore 2. to purr

خِرخِره /xer.xe.re/ اسم. [گفتار] (= گلو) (the front of) the throat

خِرد /xe.rad/ اسم. (= عَقل) wisdom

خُرد /xord/ صفت. (= ریز، کوچک) small, little

پولِ خُرد small change

خُرد و خَمیر [گفتار] 1. dead beat 2. beat-up

خرداد /xor.dād/ اسم. Khordad: 3rd month of the Iranian solar calendar (31 days) corresponding roughly to June

خُرد خُرد /xord.xord/ قید. نیز خُرده خُرده
little by little, gradually

خُردزیستمند^(ن) /xord.zist.mand/ اسم.
micro-organism [زیست‌شناسی]

خُردسال /xord.sāl/ صفت. اسم.
1. young, underage [جمع: ~ها، ~ان]
2. [n] a young boy or girl

خُرد شدن /xord.šo.dan/ مصدر لازم.
to break [vi], to disintegrate

خُرد کردن /xord.kar.dan/ مصدر متعدی.
to break sth, to cut sth to pieces

خِردگرا^(ن) /xe.rad.ge.rā/ صفت. [فلسفه]
rationalist

خِردگرایانه^(ن) /xe.rad.ge.rā.yā.ne/ صفت.
rationalistic

خِردگرایی^(ن) /xe.rad.ge.rā.'i/ اسم. [فلسفه]
rationalism (= اِصالتِ عَقل)

خِردگریزی^(ن) /xe.rad.go.ri.zi/ اسم. [فلسفه]
irrationality

خردل /xar.dal/ اسم. [گیاه‌شناسی]
mustard

تُخمِ خَردل
mustard seed(s)

خردلی /xar.da.li/ صفت. [رنگ]
mustard, mustard yellow

خردمند /xe.rad.mand/ اسم. صفت.
1. [n] a wise person, [جمع: ~ها، ~ان]
a sage 2. [adj] wise

خردمندانه /xe.rad.man.dā.ne/ صفت. قید.
1. [adj] wise 2. [adv] wisely

خُرد و ریز /xor.do.riz/ اسم. (= آت و آشغال)
sundries, odds and ends

خُرده /xor.de/ اسم.
1. a small amount of sth, a bit 2. a fragment 3. fault

خُرده‌بورژوا^(ن) /xor.de.bur.žu.wā/ اسم.
a member of the lower middle class, a petit bourgeois [جامعه‌شناسی]

خُرده‌حساب /xor.de.he.sāb/ اسم.
1. a small outstanding debt
2. [fig] an old grudge

خُرده‌فرمایش /xor.de.far.mā.yeš/ اسم.
a series of petty orders given to a subordinate

خُرده‌فرمایش دادن/ داشتن
to order sb around

خُرده‌فروشی /xor.de.fu.ru.ši/ اسم.
1. the retail trade ← عُمده‌فروشی
2. a retail shop/ store

خُرده‌کاری /xor.de.kā.ri/ اسم.
minor repairs

◻ نقاشِ آشنای ما متأسفانه خرده‌کاری قبول نمی‌کند.
Unfortunately our house painter does not take on odd jobs.

خُرده‌گرفتن /xor.de.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to find fault with sth, to criticize sb for sth, to cavil

خُرده‌گیری /xor.de.gi.ri/ اسم.
the act of fault-finding, criticism

خُرده‌مالک /xor.de.mā.lek/ اسم. [کشاورزی]
a small landowner, [جمع: ~ها، ~ان، ~ین]
a smallholder^Br

خُردی /xor.di/ اسم. [ادبی]
childhood

خر زدن /xar.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to study day and night, to cram for exams

خرزهره /xar.zah.re/ اسم. [گیاه‌شناسی]
oleander

خرس /xers/ اسم. [جانورشناسی]
bear

بَچه خِرس
bear cub(s)

خِرسِ سیاه
black bear

خِرسِ قُطبی
polar bear

خِرسِ قَهوه‌ای
brown bear

خرسک /xer.sak/ اسم.
1. a teddy bear
2. a type of tribal rug with a thick pile

خرسند /xor.sand/ صفت.
happy, satisfied, content

خرسندی /xor.san.di/ اسم.
satisfaction, contentment

خر شدن /xar.šo.dan/ مصدر لازم.
to act like a fool
□ خَر نشو! *Don't be such a fool!*

خرطوم /xor.tum/ اسم. the trunk (of an elephant)

خرطومی /xor.tu.mi/ صفت. اسم.
1. [*adj*] resembling an elephant's trunk, trunk-like 2. [*n*] a flexible pipe, a hose (= لولهٔ خُرطومی)

خرفت /xe.reft/ صفت. نیز خِرِف
feeble-minded, daft, demented

خرفت شدن /xe.reft.šo.dan/ مصدر لازم.
to become demented/ senile, to go gaga

خرفه /xor.fe/ اسم. [گیاه‌شناسی] purslane

خرفهم /xar.fahm/ صفت. [گفتار] (= شیرفهم)
finally understood after having been explained many times

خرفهم کردن /xar.fahm.kar.dan/ مصدر متعدی.
to explain sth over and over again until it is understood (= شیرفهم کردن)

خرق /xarq/ اسم. [ادبی]
the act of rending sth, tearing

خَرقِ عادت sth extraordinary, sth beyond the realm of the ordinary, miracle

خرقه /xer.qe/ اسم. [پوشاک]
a (patchwork) cloak worn by the Sufis

خِرقه تُهی کردن [ادبی] to pass away

خرک /xa.rak/ اسم. 1. a small donkey 2. (in gymnastics) vaulting-horse, horse 3. [*mus*] (in a stringed instrument) the bridge

خَرکِ چوب‌بُری a saw-horse, a horse

خرکچی /xa.rak.či/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ ان]
a donkey boy, a donkey man

خرکردن /xar.kar.dan/ مصدر متعدی.
to fool sb, to make a fool of sb

خرکی /xa.ra.ki/ صفت. 1. uncouth, rough, donkey-like 2. big

شوخیِ خَرکی a bad practical joke, rough stuff, horseplay

خرگاه /xar.gāh/ اسم. a large tent, pavilion
□ در دامنهٔ تپه، خیمه و خرگاهی دیده می‌شد. *A series of large tents were in clear view at the foot of the hill.*

خرگوش /xar.guš/ اسم. [جانورشناسی]
rabbit, hare

خرگوشِ خانگی rabbit

خرگوشِ صَحرایی hare

خرگوشی /xar.gu.ši/ صفت. rabbit-like

در خوابِ خَرگوشی فرورفتن
to become negligent (because of overconfidence; a reference to the fable of the Race between the Tortoise and the Hare)

خرّم /xor.ram/ صفت. green, verdant, lush

خرما /xor.mā/ اسم. [گیاه‌شناسی]
1. date-palm 2. date(s)

هَم خُدا را می‌خواهد هَم خُرما را [ضرب‌المثل]
You cannot have your cake and eat it, too. [*prov*] (*ex tr* = He wants to have both his God and his dates.)

خرمالو /xor.mā.lu/ اسم. [گیاه‌شناسی]
persimmon, date plum, kaki

خرمایی /xor.mā.'i/ صفت. [رنگ]
reddish brown

خرمگس /xar.ma.gas/ اسم. [حشره‌شناسی]
gadfly, horsefly

خرمن /xar.man/ اسم. 1. harvest 2. stack, pile

خرمن برداشتن /xar.man.bar.dāš.tan/ مصدر لازم.
to harvest, to bring in the harvest

خرمن کردن /xar.man.kar.dan/ مصدر متعدی.
to pile up sth

خرمنکوب /xar.man.kub/ اسم.
a threshing machine, a harvester

خرمن‌کوبیدن /xar.man.ku.bi.dan/ مصدر متعدی.
to thresh the harvested stalks (to separate the grain from the straw)

خرمهره /xar.moh.re/ اسم.
big blue bead(s) (usu made of fired clay)

خرّمی /xor.ra.mi/ اسم.
greenness, lushness

خرناس /xor.nās/ صوت.
the sound of sb snoring, snore(s)

خرناس‌کشیدن /xor.nās.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to snore loudly

خرند /xe.rand/ اسم.
(in a garden) a paved walk

خروار /xar.vār/ اسم.
1. an obsolete measure of weight roughly equal to 300 *Kg* 2. a large amount of sth
مُشت نمونهٔ خَروار a typical specimen (*ex tr* = a fistful as a specimen of the whole load)

خرّ و پف /xor.ro.pof/ صوت.
the sound of snoring

خروج /xo.ruj/ اسم.
the act of going out, exit, departure
خُروجِ اِضطراری the emergency exit
سِفرِ خُروج (در تورات) The Exodus
مُهرِ خروج (در گذرنامه) an exit visa

خروجی(ن) /xo.ru.ji/ اسم. (= بَرگِ خُروج)
1. exit 2. exit tax 3. [*comp*] output 4. permission for sb/ sth to leave the premises

خروس /xo.rus/ اسم. [پرنده‌شناسی]
cock[Br], rooster[Us]
اَذانِ خُروس cock-a-doodle-do
خُروسِ اَخته capon
خُروسِ بی‌مَحل [مجازی] sb who speaks out of turn and out of context
خُروسِ جَنگی a game-cock, a fighting cock

خُروسِ کولی /-kow/ [پرنده‌شناسی]
lapwing, pewit

خروس‌بازی /xo.rus.bā.zi/ اسم.
cock-fighting

خروس‌خوان /xo.rus.xān/ قید.
at the crack of dawn, at first light

خروس‌قندی /xo.rus.qan.di/ اسم. [سابق]
a kind of lollipop in the shape of a cock[Br]/ rooster[Us]

خروسک /xo.ru.sak/ اسم.
1. [*med*] laryngitis
2. [*mech*] a wing nut

خروس‌وزن /xo.rus.vazn/ صفت. اسم. [ورزش]
1. [*adj*] (in boxing) bantamweight
2. [*n*] a bantamweight boxer

خروش /xo.ruš/ اسم.
a loud roar
جوش و خُروش hustle and bustle

خروشان /xo.ru.šān/ صفت.
roaring, raging

خروشیدن /xo.ru.ši.dan/ مصدر لازم.
to shout with all one's power, to roar

خریّت /xa.riy.yat/ اسم. [مجازی]
stupidity, ignorance, asininity
خود را به خَریّت زدن to feign ignorance

خرید /xa.ri:d/ اسم. ← فروش
1. the act of buying/ purchasing/ shopping sth 2. buy, purchase
خَریدِ اَقساطی buying sth in instalments[Br]/ installments[Us], hire-purchase[Br]
خَریدِ نَسیه buying on credit
خَریدِ نَقدی paying (for sth) in cash
قُدرتِ خَرید purchasing power
مَرکزِ خَرید a shopping centre[Br]/ center[Us], a mall
□ چه خریدِ خوبی! *What a good buy!*

خریدار /xa.ri.dār/ اسم. ← فروشنده [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a buyer, a purchaser

خریداری/xa.ri.dā.ri/اسم. the act of buying, purchasing, making a purchase

نگاهِ خَریداری an appraising glance

خریداری کردن/xa.ri.dā.ri.kar.dan/ مصدر متعدی. (= خَریدن) to buy, to purchase, to make a purchase, to acquire

خرید رفتن/xa.rid.raf.tan/ مصدر لازم. to go shopping

خرید کردن/xa.rid.kar.dan/ مصدر متعدی/ لازم. to buy, to purchase, to make a purchase, to shop

خریدن/xa.ri.dan/ مصدر متعدی. ← فروختن to buy sth, to purchase sth, to make a purchase

□ از من به تو نصیحت: نه بخر نه بفروش. *If you want my advice: neither buy nor sell.*

خرید و فروش/xa.ri.do.fo.ruš/اسم. buying and selling, trading

خرید و فروش کردن /xa.ri.do.fo.ruš.kar.dan/ to trade, to engage in trading

خریده/xa.ri.de/صفت. bought, purchased

خز/xaz/اسم. (= پوست) fur

خزان/xa.zān/اسم. [ادبی] (= پاییز) autumn, fall[Us]

در خَزانِ زندگی in one's twilight years

خَزان کردن (of trees) to shed their leaves in autumn

□ این درخت‌ها هیچ‌کدام خزان نمی‌کنند. *None of these trees is/ are deciduous.*

خزانه/xa.zā.ne/اسم. treasury

خزانه‌دار/xa.zā.ne.dār/اسم. [جمع: ـها] the treasurer

خزانه‌داری/xa.zā.ne.dā.ri/اسم. the Treasury

خَزانه‌داریِ دولتِ اِمریکا the U.S. Treasury

خزاین/xa.zā.yen/اسم. [جمعِ خَزینه] treasures

خزعبلات/xo.za'.ba.lāt/اسم. [جمعِ خُزعبل] (= مُزخرفات) nonsense, rubbish, bosh[Br]

خزفروش/xaz.fo.ruš/اسم. [جمع: ـها، ـان] a dealer in furs, a furrier

خزفروشی/xaz.fo.ru.ši/اسم. furriery

خزندگان/xa.zan.de.gān/اسم. [جمعِ خَزنده] 1. [*biol*] Reptilia 2. reptiles

خزنده/xa.zan.de/اسم. صفت. 1. [*n*] a reptile 2. [*adj*] creeping, crawling

کودتایِ خَزنده a creeping coup d'état

خزوک/xa.zuk/اسم. [حشره‌شناسی] (= سوسک) cockroach

خزه/xa.ze/اسم. [گیاه‌شناسی] moss

خزیدن/xa.zi.dan/ مصدر لازم. to creep, to crawl

خزیده/xa.zi.de/ قید. in a creeping/ crawling fashion

خزینه/xa.zi.ne/اسم. [جمع: ـها، خَزاین] 1. treasury 2. treasure 3. reservoir

خَزینهٔ حَمّام[سابق] a (heated) pool in a public bath for bathers to dip in

خس/xas/اسم. 1. bit of straw, wood chip etc 2. sth of no value

خَس و خاشاک dirt and dust

خسارات/xe.sā.rāt/اسم. [جمعِ خِسارت] damages

خسارت/xe.sā.rat/اسم. [جمع: ـها، خِسارات] 1. damage(s) 2. loss

خِسارت وارد کردن to inflict damage(s) on sb/ sth

خسارت دادن/xe.sā.rat.dā.dan/ مصدر متعدی. to pay damages

خسارت دیدن/xe.sā.rat.di.dan/مصدر لازم.
to suffer damages, to be damaged

خسّت/xes.sat/اسم. (= خَسیسی، ناخن‌خُشکی)
stinginess, meanness

خستگی/xas.te.gi/اسم.
fatigue, tiredness, exhaustion, weariness

خَستگی درکردن
to rest

خستگی‌ناپذیر/xas.te.gi.nā.pa.zir/^(ن)^ صفت.
tireless, untiring, indefatigable

خسته/xas.te/صفت.
tired, fatigued, weary

□ خسته نباشید!
Well-done, I hope you are not too tired by working so hard.

خسته شدن/xas.te.šo.dan/مصدر لازم.
to tire [*vi*], to get tired

خسته‌کردن/xas.te.kar.dan/مصدر متعدی.
to wear sb out, to cause fatigue

خسته‌کننده/xas.te.ko.nan.de/صفت.
1. tiring, exhausting 2. boring

خس خس/xes.xes/صوت.
the sound of heavy breathing, râle

خِس خِسِ سینه
breathing with a rasping sound

خسران/xos.rān/اسم. (= زیان)
damage, loss

خسوف/xo.suf/اسم. [نجوم] (= ماه‌گرفت)
a lunar eclipse, an eclipse of the moon ← کسوف

خُسوفِ جُزئی
a partial eclipse of the moon

خُسوفِ کُلّی
a total eclipse of the moon

خسیس/xa.si:s/صفت. اسم.
1. [*adj*] mean, stingy, miserly 2. [*n*] a miser

خش/kaš/^(ن)^ اسم.
1. scratch 2. huskiness of the voice

خشاب/xa.šāb/اسم.
a clip of cartridges (for a rifle etc)

خش افتادن/xa.šof.tā.dan/مصدر لازم.
to be scratched

خش انداختن/xa.šan.dāx.tan/مصدر متعدی.
to scratch sth

خشت/xešt/اسم.
1. mud brick(s), sun-dried brick(s) 2. [*cards*] diamonds

سَربازِ خِشت
the jack of diamonds

خشت زدن/xešt.za.dan/مصدر لازم.
to make mud bricks

خشتک/xeš.tak/اسم.
the seat of one's trousers/ pants

خشتمال/xešt.māl/اسم. [جمع: ~ ها]
a maker of mud bricks

خشتی/xeš.ti/صفت.
resembling a brick, square

قَطعِ خِشتی[کتاب]
a square trim-size measuring about 22 22 *cm*

خشخاش/xaš.xāš/اسم. [گیاه‌شناسی]
poppy

تُخمِ خَشخاش
poppy seeds

روغَنِ خَشخاش/-row/
poppy oil

شیرهٔ خَشخاش
poppy juice

خشخاشی/xaš.xā.ši/^(ن)^ صفت.
pertaining to poppy or poppy seeds, poppy [*bef. n*]

نانِ خَشخاشی
any type of bread which has been sprinkled with poppy seeds

خش خش/xeš.xeš/صوت.
a rustling sound, rustle

خشدار/xaš.dār/^(ن)^ صفت.
scratched, scratchy

خشک/xošk/صفت.
1. dry, dried 2. arid 3. short of a specified weight

خُشک (خشکم، ~ت، ~ش و غیره) زدن
to be transfixed (with fear, surprise etc)

خشکاندن/xoš.kān.dan/مصدر متعدی.
1. to dry [*vt*], to dry out sth
2. to dehydrate sth

خشکانده/xoš.kān.de/صفت. (= خُشک‌کرده)
dried, dehydrated, desiccated

خشک‌اندیشی (ن) /xoš.kan.di.ši/ اسم.
dogmatism (= تعصّب)

خشکبار /xošk.bār/ اسم.
dried nuts and fruits

خشکسالی /xošk.sā.li/ اسم.
drought

خشک شدن /xošk.šo.dan/ مصدر لازم.
to dry [vi], to get dry
خُشک شدنِ دِرخت — to die
□ گربهٔ بیچاره از سرما خشک شده بود.
The poor cat had frozen to death.

خشک شویی (ن) /xošk.šu.'i/ اسم.
dry-cleaning
مَغازهٔ خُشک‌شویی — dry-cleaner's, cleaner's
خُشک‌شویی کردن — to dry-clean a garment etc
(لباس و غیره را) به خُشک‌شویی دادن — to have a suit etc dry-cleaned

خشک‌کردن /xošk.kar.dan/ مصدر متعدی.
to dry sth [vt]

خشک‌کن /xošk.kon/ اسم.
1. a dryer 2. [*dated*] a blotting pad

خشک و خالی /xoš.ko.xā.li/ صفت. [گفتار]
without anything else (where additional things are expected)
یک فنجان چایِ خُشک و خالی — just a cup of tea and nothing else

خشکه[1] /xoš.ke/ اسم.
1. a type of flat bread which is baked twice to remove its water 2. cast steel

خشکه[2] /xoš.ke/ صفت.
in cash (without the addition of anything in kind)
جیرهٔ خُشکه [نظامی] — cash payment in lieu of actual daily provisions

خشکه‌پزی /xoš.ke.pa.zi/ اسم.
bakery specializing in making twice-baked bread

خشکی /xoš.ki/ اسم.
1. dryness, aridity 2. dry land 3. stiffness of joints 4. lack of flexibility 5. chapped condition of the skin
از راهِ خُشکی — by land, overland

خشکیدن /xoš.ki.dan/ مصدر لازم.
1. to dry [vi] 2. to wither

خشکیده /xoš.ki.de/ صفت.
1. dried 2. withered

خشم /xašm/ اسم. (= غَضب)
anger, wrath, rage, fury

خشم‌آلود /xaš.mā.lud/ صفت. [ادبی]
angry, wrathful

خشمگین /xašm.gin/ صفت.
angry, (= خَشمناک، عَصبانی) enraged, furious

خشمگین شدن /xašm.gin.šo.dan/ مصدر لازم.
to become angry (= عَصبانی شدن)

خشمناک /xašm.nāk/ صفت.
angry

خشن /xa.šen/ صفت.
1. rough, coarse 2. harsh 3. rude

خشنود /xoš.nud/ صفت. (= خُرسند)
satisfied, content, happy

خشنودی /xoš.nu.di/ اسم. (= خُرسندی)
satisfaction, contentment

خشوع /xo.šu'/ اسم. [ادبی]
extreme humility

خشونت /xo.šu.nat/ اسم.
1. harshness 2. violence
□ نمی‌دانستی من از خشونت بیزارم؟
Didn't you know that I hate violence?

خصال /xe.sāl/ اسم. [جمعِ خِصلت]
qualities, characteristics

خصایص /xa.sā.yes/ اسم. [جمعِ خَصیصه]
characteristics

خصلت /xes.lat/ اسم. [جمع: ـ‌ها، خِصال]
quality, nature, character trait

خصم /xasm/ اسم. (= دُشمن)
foe, enemy

خصمانه /xas.mā.ne/ صفت.
hostile

اَعمالِ خَصمانه hostile acts

خصوصاً /xo.su.san/ قید. especially, particularly

خصوصی /xo.su.si/ صفت. private, personal

نامهٔ خُصوصی a private/ personal letter

خصوصیّات /xo.su.siy.yāt/ اسم. [جمعِ خصوصیّت] characteristics

خصوصیّت /xo.su.siy.yat/ اسم. [جمع: خُصوصیّات] 1. characteristic, particularity 2. intimacy

با کسی خُصوصیّت داشتن to be on intimate terms with sb

خصوصی‌سازی[ن] /xo.su.si.sā.zi/ اسم. [اقتصاد] 1. the act of privatizing a state-owned company etc 2. privatization

خصومت /xo.su.mat/ اسم. enmity, hostility, animosity

با کسی خُصومت داشتن to bear a grudge against sb

خصیصه /xa.si.se/ اسم. [جمع: ـ‌ها، خَصایص] special quality, characteristic, peculiarity

خط /xat(t)/ اسم. [جمع: ـ‌ها، خُطوط] 1. line, stripe 2. handwriting 3. script 4. (in a coin) tails

خَطِّ آهن (= راه‌آهن) railway[Br], railroad[Us]

خَطِّ اِستوا the Equator

خَطِّ اُتو [پوشاک] press line

خَطِّ تولید [صنعت] a production line

خَطِّ سِیر the route (of a bus etc), itinerary

خَطِّ فارسی the Persian script

خَطِّ فَقر the poverty line

خطِّ قِرمز the red line

خَطِّ لوله [صنعت] pipeline

خَطِّ مُستقیم a straight line

خطِّ مَشی /maš.ye/ policy

خَطِّ مُقدّمِ جِبهه [نظامی] the front line

خَطِّ مُمتد a solid line, an unbroken line

خَطِّ مُنحنی a curved line

خَطِّ مونتاژ [صنعت] an assembly line

خَطِّ میخی cuneiform

خَطِّ نَستعلیق the *Nasta'liq* script

خَطِّ نَماد (= * رَمزینه) barcode

خَطِّ نُقطه‌چین a dotted line

دانشجویانِ پیروِ خَطِّ اِمام Students Following the Imam's Path

□ طبقِ آمار و ارقامِ بانکِ مرکزی، عده‌ای از هموطنانِ ما زیر خطِّ فقر زندگی می‌کنند.
According to the figures released by the Central Bank, a number of our countrymen live below the poverty line.

خطا /xa.tā/ اسم. صفت. (= اِشتباه) 1. [*n*] mistake, error 2. [*sport*] foul, fault 3. [*adj*] erroneous, faulty

خطایِ باصره optical illusion

خطاب /xe.tāb/ اسم. the act of addressing sb, address

خطابخش /xa.tā.baxš/ صفت. forgiving

خطاب‌کردن /xe.tāb.kar.dan/ مصدر متعدی. to call sb sth, to address sb as sth

خطابه /xe.tā.be/ اسم. a formal speech, oration, address

خطاپوش /xa.tā.puš/ صفت. (sb) that can overlook sb else's mistakes or sins. forgiving

خطّاط /xat.tāt/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= خوشنویس) a calligrapher

خطّاطی /xat.tā.ti/ اسم. [هنر] (= خوشنویسی) calligraphy, elegant penmanship

خطاکار /xa.tā.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= خاطی) a wrongdoer, the culprit

خطاکردن /xa.tā.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to make an error/ mistake 2. [*sport*] to foul

خطّ‌الرأس /xat.tor.ra's/ اسم. crest (of a mountain), ridge, skyline

خطّ‌القعر /xat.tol.qa'r/ اسم.
(in a valley etc) thalweg

خطبا /xo.ta.bā/ اسم. [جمعِ خَطیب]
preachers, orators

خطبه /xot.be/ اسم. sermon, homily

خط خطّی /xat.xat.ti/ صفت. criss-cross

خط خطّی‌کردن /xat.xat.ti.kar.dan/ مصدر متعدی.
to fill a page with doodles or marginal notes

خط خوردگی /xat.xor.de.gi/ اسم.
the state of having one or more words crossed out, correction(s)

خط خوردن /xat.xor.dan/ مصدر لازم.
(of words etc) to be crossed out

خط خورده /xat.xor.de/ صفت.
crossed out, scratched

خط دادن /xat.dā.dan/ مصدر متعدی.
to suggest a course of action to sb

خطدار /xat.dār/ صفت. lined, ruled

خطر /xa.tar/ اسم. [جمع: ـها، ـات] danger, peril, jeopardy, risk

خَطرِ مَرگ — danger of death

جانِ کسی در خَطر بودن — (one's life) to be in danger/ jeopardy

(خود را)به خَطر انداختن — to risk/ jeopardize one's life

خطر داشتن /xa.tar.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be dangerous/ perilous/ risky

خطرکردن /xa.tar.kar.dan/ مصدر لازم.
to risk, to run a risk

خطرناک /xa.tar.nāk/ اسم. dangerous, perilous, risky

خط زدن /xat.za.dan/ مصدر متعدی.
to cross out sb/ sth

خط‌شناسی(ن) /xat.še.nā.si/ اسم.
graphology

خط کش /xat.keš/ اسم. ruler

خط کشِ مُحاسبه [سابق] — a slide rule

خط کشی /xat.ke.ši/ اسم. 1. the act of drawing lines 2. lines drawn on a surface

خَط‌کشیِ عابرِ پیاده — zebra crossing[Br], pedestrian crossing[Us]

خط کشیدن /xat.ke.ši.dan/ مصدر متعدی.
to draw a line

خط گرفتن /xat.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to be guided by sb else

خطمی /xat.mi/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز خَتمی
hollyhock, marsh mallow

خطور /xo.tur/ اسم.
(of an idea) occurring to one

به خاطرِ کسی خُطور کردن — to cross one's mind, to occur to one

خطّ و ربط /xat.to.rabt/ اسم. [گفتار]
writing skills

خطوط /xo.tut/ اسم. [جمعِ خَط] lines

□ همهٔ خطوط مشغول هستند.
All the phone lines are engaged[Br] / busy[Us]

خطّ و نشان /xat.to.nešān/ اسم. [گفتار]
a black mark

(برای کسی)خطّ و نِشان کشیدن — to threaten sb

خطّه /xet.te/ اسم. territory, country

خطّی /xat.ti/ صفت. 1. linear 2. handwritten 3. motivated by a certain ideology

بَرنامه‌نویسیِ خَطّی — linear programming

نُسخهٔ خَطّی — manuscript

خطیر /xa.ti:r/ صفت. 1. important 2. dangerous, serious

خفّاش /xof.fāš/ اسم. [جانورشناسی] bat

خُفّاشِ میوه‌خوار — Egyptian fruit bat

خفا(ء) /xafā(')/ اسم. secrecy, concealment

در خِفا — in secret, secretly

خِفّت /xef.fat/ اسم. disgrace

خِفت /xeft/ اسم. a running knot

خِفت انداختن /xef.tan.dāx.tan/ مصدر متعدی. to catch sb/ sth in a noose

خُفتن /xof.tan/ مصدر لازم. [ادبی] (= خوابیدن) to sleep, to slumber

خفته /xof.te/ صفت. اسم. [جمع: ـها، ـگان] 1. [*adj*] sleeping, asleep 2. [*n*] a sleeping person, a sleeper

خفقان /xa.fa.qān/ اسم. suffocation

خفقان‌آور /xa.fa.qān.ā.var/ صفت. suffocating

خفگی /xa.fe.gi/ اسم. [پزشکی] suffocation, asphyxia

خَفگی در آب — drowning

خفه /xa.fe/ صفت. suffocated, choked, strangled

خَفه! — Shut up!

خفه شدن /xa.fe.šo.dan/ مصدر لازم. to suffocate, to choke to death

خفه‌کردن /xa.fe.kar.dan/ مصدر متعدی. to strangle sb, to choke sb, to suffocate sb, to smother sb

خفیف /xa.fi:f/ صفت ↔ شَدید slight, mild, weak

سَکتهٔ خَفیف [پزشکی] — a mild stroke

خفیه /xof.ye/ صفت. secret

مَامورِ خُفیه [سابق] — a secret agent

خل /xol/ صفت. half-witted, daft

خلا /xa.lā/ اسم. [گفتار] the loo[Br], the WC[Br], the latrine

خلأ /xa.la'/ اسم. [فیزیک] vacuum

خَلأِ سیاسی — political vacuum

در خَلأ — in a vacuum

خَلاص /xa.lās/ صفت. rescued, released, relieved

تیرِ خَلاص — coup de grâce

خَلاص شدن /xa.lās.šo.dan/ مصدر لازم. to be rescued, to be released

(از شَرِ چیزی)خَلاص شدن — to be/ get rid of sth

خُلاصه /xo.lā.se/ اسم. قید. 1. [*n*] summary, résumé 2. [*adv*] in short

خُلاصهٔ داستان — synopsis

خُلاصه‌کردن /xo.lā.se.kar.dan/ مصدر متعدی. to summarize sth

خَلاصی /xa.lā.si/ اسم. deliverance, safety

خلاف /xa.lāf/ اسم. صفت. حرف اضافه. 1. a minor offence[Br]/ offense[Us], misdemeanour[Br] 2. [*adj*] improper, untoward 3. [*prep*] contrary to

بَرخلافِ — contrary to

خَلافِ شَرع — contrary to the shari'a

خَلافِ قانون — against the law

□ من بَرخَلافِ شما، این طور فکر نمی‌کنم.
Unlike you, I don't think so.

خلافت /xe.lā.fat/ اسم. [اسلام] the ***caliphate***

خلافکار /xa.lāf.kār/ اسم. [جمع: ـها، ـان] an offender, a wrongdoer

خلافکاری /xa.lāf.kā.ri/ اسم. the act of breaking the law, committing an offence[Br]/ offense[Us]

خلاف‌کردن /xa.lāf.kar.dan/ مصدر لازم. to commit an offence[Br]/ offense[Us]

خلافی /xa.lā.fi/ اسم. [گفتار] a case of misdemeanour[Br]

خلّاق /xal.lāq/ صفت. (= آفریننده) creative, inventive, resourceful

خلّاقیّت /xal.lā.qiy.yat/ اسم. (= آفرینندگی) creativity, creativeness

خلال /xe.lāl/ اسم. 1. interval 2. a thin and long piece of wood etc, pick

خَلالِ دَندان — tooth-pick

خَلالِ نارنج — orange peel (cut into thin strips)

در خَلالِ این مُدّت — during this time

خلال کردن /xe.lāl.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cut sth into thin narrow strips [آشپزی]

خلایق /xa.lā.yeq/ اسم. [جمعِ خَلق] people, peoples

خلایق هرچه لایق. [ضرب‌المثل]
People get what they deserve.

خل‌بازی /xol.bā.zi/ اسم.
behaving foolishly, goofing around

خلبان[ن] /xa.la.bān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a pilot, an aviator, an airman

خَلبانِ هَواپیمایِ شِکاری — a fighter pilot
خَلبانِ هَواپیمایِ مُسافری — a commercial pilot, an airline pilot
کُمک خَلبان — the co-pilot

خلبانی /xa.la.bā.ni/ اسم. صفت.
1. [n] a pilot's job
2. [adj] pertaining to a pilot

گَواهینامهٔ خَلبانی — the pilot's licence[Br]/ license[Us]

خلجان /xa.la.jān/ اسم. [جمع: ـ‌ات]
1. twitching(s) of the eye or of the other limbs
2. agitation

خلخال /xal.xāl/ اسم. ankle-ring, anklet

خلسه /xal.se/ اسم. [روان‌شناسی] trance

خلط[1] /xelt/ اسم. the act of mixing two things

خِلطِ مَبحث — confusing the issue
خَلطِ مَبحث کردن — to confuse the issue, to change the subject

خلط[2] /xelt/ اسم. [جمع: اَخلاط]
1. any of the four humours[Br] of ancient medicine (blood, phlegm, yellow bile, black bile) 2. mucus, phlegm

خلط‌آور /xel.tā.var/ صفت. expectorant

خلع /xal'/ اسم. the act of deposing sb from a position of power

خَلعِ سِلاح — disarmament
خَلعِ دَرجه [نظامی] — demotion
خَلعِ لِباس — unfrocking a clergyman
خَلعِ یَد — dislodging sb from a position of authority, dispossession, takeover

خلعت /xal.'at/ اسم.
1. a robe of honour[Br]
2. [fig] a shroud esp one which has been brought back from a pilgrimage to a holy site

خلع شدن /xal'.šo.dan/ مصدر لازم.
to be deposed

□ احمد شاه، آخرین پادشاه قاجار، در سال ۱۳۰۴ از سلطنت خلع شد.
Ahmad Shah, the last Qajar king, was deposed in 1304/ 1925.

خلع‌شده /xal'.šo.de/ صفت. (= مَخلوع)
deposed

خلع کردن /xal'.kar.dan/ مصدر متعدی.
to depose sb

خلف /xa.laf/ اسم. صفت. [جمع: اَخلاف]
1. [n] a successor 2. [adj] worthy of succession

فَرزندِ خَلَف — a son worthy of his father

خلفا /xo.la.fā/ اسم. [اسلام] [جمعِ خَلیفه]
the *caliph*s

خلفی /xal.fi/ صفت. ← قُدامی posterior

خَلق /xalq/ اسم. [جمع: ـ‌ها، خَلایق]
1. the act of creation 2. the people

جُمهوریِ خَلقِ چین — the People's Republic of China
خَلق شدن (= آفریده شدن) — to come into being, to be created
خَلق کردن (= آفریدن) — to create sb/ sth

خُلق /xolq/ اسم. [جمع: اَخلاق] temper, humour[Br], disposition

حُسنِ خُلق — good temper

خَلق‌السّاعه /xal.qos.sā.'e/ اسم. صفت.
1. [n] [biol] spontaneous generation, abiogenesis 2. [adj] created overnight

خَلق‌الله /xal.qol.lāh/ اسم. (= مَردم)
the common people, the commoners

خِلقت /xel.qat/اسم. (= آفرینش) creation

خُلقیّات /xol.qiy.yāt/اسم. [جمعِ خُلقیّه[ن]]
the traits and peculiarities that make up a person's character

« خُلقیّاتِ ما ایرانیان »
" The National Character of Us Iranians "

خلل /xelal/اسم. crack, fissure, fault, defect

خللناپذیر /xe.lal.nā.pa.zi:r/صفت.
indestructible

خلل و فرج /xe.la.lo.fo.raj/اسم.
pores in the skin etc

خلنگ /xa.lang/اسم. [گیاه‌شناسی] heather

خلنگزار[ن] /xa.lang.zār/اسم. heath, moor

خلوت /xal.vat/اسم. صفت.
1. [*n*] seclusion, privacy
2. [*adj*] secluded, not crowded

با کسی خَلوت کردن to have a private meeting with sb, to have a tête-à-tête

خلوت‌نشین /xal.vat.ne.šin/اسم. [ادبی]
sb who lives in seclusion

خل و چل /xo.lo.čel/صفت. [گفتار]
half-witted, cuckoo

آدمِ خُل و چل a moron

خلوص /xo.lus/اسم. purity

دَرجهٔ خُلوص degree of purity

خلیج /xa.li:j/اسم. [جغرافیا] gulf, bay

خَلیجِ بَنگال the Bay of Bengal

خَلیجِ فارس the Persian Gulf

خلیفه /xa.li.fe/اسم. [اسلام] [جمع: ~ها، خُلفا]
the *Caliph*

□ از هارون‌الرشید، پنجمین خلیفهٔ عباسی، حکایت‌ها نقل می‌کنند.
Harun al-Rashid, the fifth Abbasid Caliph, is the subject of many a tale.

خَم /xam/اسم. bend, curve

خَمِ راه a bend in the road

خَم به اَبرو نیاوردن
not to bat an eyelid[Br]/ eye[Us]

خُم /xom/اسم. a large earthen jar

خُمِ رَنگرزی the dyer's vat

خمار /xo.mār/صفت. 1. suffering from a hangover 2. (of a drug addict) in need of a fix

بامدادِ خُمار the morning after (a night of carousal)

چَشمانِ خُمار languid eyes

خمارشکن /xo.mār.še.kan/اسم.
a drink taken to cure a hangover, a/ the hair of the dog that bit you

خماری /xo.mā.ri/اسم. 1. hangover
2. the physical state of an addict who is in need of a fix

خَم‌شدن /xam.šo.dan/مصدر لازم.
to bend [*vi*], to stoop

خَم‌کردن /xam.kar.dan/مصدر متعدی.
to bend sth (down)

خمپاره /xom.pā.re/اسم. [نظامی]
a mortar shell

خمپاره‌انداز /xom.pā.re.an.dāz/اسم. [نظامی]
mortar

خَمپذیر[ن] /xam.pa.zi:r/صفت. supple, flexible, malleable

خَمر /xamr/اسم. (= شَراب) wine, alcoholic beverage(s)

شُربِ خَمر drinking wine or other alcoholic beverages

خُمره /xom.re/اسم. (= خُم)
a big earthen jar

خَمری /xam.ri/صفت. pertaining to alcohol

جُنونِ خَمری [پزشکی] delirium tremens

خُمس /xoms/اسم. (= یک‌پنجم)
1. one fifth 2. [*Islam*] one fifth of a person's revenues that each Muslim is required to donate for charity

خَمسه /xam.se/اسم. any group of five, pentad

خَمش⁽ⁿ⁾ /xa.meš/اسم. the act of bending sth

خَمکاری⁽ⁿ⁾ /xam.kā.ri/اسم. the act of bending flat surfaces or straight lines to give them curvature

خموده /xa.mu.de/صفت. 1. in a state of torpor, torpid 2. placid

خمیازه /xam.yā.ze/اسم. (= دَهن‌دره) yawn

خمیازه‌کشیدن /xam.yā.ze.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to yawn

خمیدگی /xa.mi.de.gi/اسم. (= اِنحنا) the state of being bent, curvature

خمیدن /xa.mi.dan/مصدر لازم. (= خَم شدن) to bend down, to stoop

خمیده /xa.mi.de/صفت. bent, curved, crouched

خمیر /xa.mi:r/اسم. dough, paste

خَمیرِ دَندان toothpaste

خَمیرِ ریش shaving cream

وَرز دادنِ خَمیر to knead dough

خمیرترش /xa.mir.torš/اسم. fermented dough, sour-dough, leaven

خمیرکردن /xa.mir.kar.dan/مصدر متعدی. to make dough

خَمیر کردنِ کتاب to pulp (unsold) books

خمیرگیر /xa.mir.gi:r/اسم. [جمع: ~ها] (in a traditional bakery) the person who prepares the dough, the dough maker

خمیرمایه /xa.mir.mā.ye/اسم. yeast, leaven

خمیره /xa.mi.re/اسم. (= سِرشت) nature, natural disposition

خن /xan/اسم. (in a cargo ship) the hold

خنّاق /xon.nāq/اسم. [پزشکی] (= دیفتری) diphtheria

خنثی /xon.sā/صفت. اسم. نیز خُنثا 1. [*adj*] [*chem*] neutral 2. [*gram*] neuter 3. (of colours[Br]) neutral 4. [*n*] a hermaphrodite

خنثی‌کردن /xon.sā.kar.dan/مصدر متعدی. to neutralize a bomb etc

خنجر /xan.jar/اسم. dagger

خنجرزدن /xan.jar.za.dan/مصدر متعدی. to stab sb with a dagger

□ «دوستاش» از پشت بهش خنجر زدند. *His so-called friends stabbed him in the back.*

خندان /xan.dān/صفت. laughing, smiling

خنداندن /xan.dān.dan/مصدر متعدی. to make sb laugh, to cause laughter

خندق /xan.daq/اسم. a deep ditch dug for defensive purposes, moat, fosse

خَندقِ بَلا (= شِکم) the belly, the hatch

خنده /xan.de/اسم. laughter, laugh

خَندهٔ نُخودی giggle

خَندهٔ از دل برآمده a hearty laughter

صِدایِ خَنده the sound of laughter, peal(s) of laughter

از خَنده روده‌بُر شدن to roar with laughter

زیرِ خَنده زدن to burst out laughing

خَنده بر هر دَردِ بیدرمان دَواست. [ضرب‌المثل] Laughter is the best medicine. [*prov*] (*ex tr* = Laughter is a cure for every incurable ailment.)

خنده‌آور /xan.de.ā.var/صفت. funny, comical, droll

خنده‌دار /xan.de.dār/صفت. (= مُضحک) laughable, funny, comical, droll, hilarious

خنده‌رو /xan.de.ru/صفت. (of a person) cheerful, jolly, with a cheerful disposition

خندیدن /xan.di.dan/ مصدر لازم. to laugh, to giggle

از تهِ دل خندیدن
to laugh one's head off

به ریشِ کسی خندیدن
to laugh up one's sleeve at sb

به کسی خندیدن
to laugh at sb

خنزرپنزر /xen.zer.pen.zer/ اسم. [گفتار]
(= خرت و پرت) odds and ends, junk

خنس /xe.nes/ اسم. [گفتار] trouble

افتادن توی خِنس
to get into trouble

خنک /xo.nak/ اسم. cool, fresh

هَوایِ خُنکِ صُبحگاهی
the cool morning air

خنک شدن /xo.nak.šo.dan/ مصدر لازم.
to cool [*vi*]

خنک کردن /xo.nak.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cool sth

خنکی /xo.na.ki/ اسم. 1. coolness
2. a refreshing drink (which is supposed to cool the body)

خنگ /xeng/ صفت. [گفتار] dumb, stupid, thick

خنیاگر /xon.yā.gar/ اسم. [ادبی]
[جمع: ـها، ـان] a minstrel

خو /xu/ اسم. نیز خوی 1. disposition
2. habit

خواب /xāb/ اسم. صفت. 1. [*adj*] sleep, slumber 2. dream 3. (in carpets & textile) the direction in which the nap bends, pile 4. [*adj*] asleep, sleeping

خوابِ زِمستانی [زیست‌شناسی]
hibernation, the winter sleep

خوابِ سَبک
light sleep

خوابِ عَمیق
deep sleep

خوابِ مَصنوعی (= هیپنوتیسم)
hypnosis

قُرصِ خواب
sleeping pill(s)

کیسهٔ خواب
sleeping-bag

خواب (کسی را) گرفتن
to become drowsy/ sleepy

خود را به خواب زدن
to feign sleep, to pretend to be asleep

خواب‌آلود /xā.bā.lud/ صفت. sleepy, drowsy

خواب‌آلودگی /xā.bā.lu.de.gi/ اسم.
sleepiness, drowsiness

خواب‌آور /xā.bā.var/ صفت. soporific

خواباندن /xā.bān.dan/ مصدر متعدی.
1. to put sb to sleep, to put to bed
2. (in gardening) to layer 3. (in cooking) to marinate meat etc

□ بچه را خواباندی؟
Did you put the baby to bed?

خواب دیدن /xāb.di.dan/ مصدر لازم.
to dream, to have a dream

خواب رفتن /xāb.raf.tan/ مصدر لازم.
to fall asleep, to go to sleep, to sleep

خواب رفتنِ پا و غیره
to have an attack of pins and needles (in one's leg etc)

خوابگاه /xāb.gāh/ اسم. 1. dormitory, dorm 2. [*arch*] bedroom

خوابگاهِ دُختران
a girls' dormitory

خوابگرد /xāb.gard/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a sleepwalker, a somnambulist

خوابگزار /xāb.go.zār/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
(= مُعبّر) an interpreter of dreams

خواب ماندن /xāb.mān.dan/ مصدر لازم.
not to wake up at the appointed time, to oversleep

□ دیروز صبح خواب ماندم و به پروازِ اهواز نرسیدم.
I overslept yesterday morning, and I missed my flight to Ahwaz.

خواب‌نما شدن /xāb.na.mā.šo.dan/
مصدر لازم. to have a dream that appears

to have a mystical significance, to see a vision

خواب و بیدار /xā.bo.bi.dār/ اسم.
a state between wakefulness and sleep

خواب و خیال /xā.bo.xi.yāl/ اسم.
daydream(s), fantasy/ -sies, reverie

ـ خوابه /xā.be/ پسوند. [گفتار]
suffix combining with a digit to indicate the number of rooms in a flat[Br]/ apartment[Us]

آپارتمانِ ۳ خوابه — a three bed-room flat

خوابیدن /xā.bi.dan/ مصدر لازم.
1. to lie down 2. to go to bed 3. to sleep

با کسی خوابیدن — to sleep with sb, to have sex with sb

یک چُرت خوابیدن — to have a nap, to snooze

خوابیده /xā.bi.de/ صفت.
1. lying down 2. sleeping

خواجه /xā.je/ اسم.
1. a eunuch
2. [*arch*] title of a man of substance, Master

خوار /xār/ صفت. [ادبی]
held in contempt, contemptible, despicable, abject

خواربار(ن) /xār.bār/ اسم.
groceries, provisions

خواربارفروش(ن) /xār.bār.fo.ruš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a grocer

خواربارفروشی(ن) /xār.bār.fo.ru.ši/ اسم.
a grocer's shop, a grocery[Us]

خوار شمردن /xār.šo.mor.dan/ مصدر متعدی.
to hold sb in contempt, to belittle sb

خواری /xā.ri/ اسم.
the state of abjectness, humiliation, servility

خواست /xāst/ اسم.
1. will, wish
2. demand

به خواستِ خُدا (= انشاءالله) — God willing

خواست‌های ما این است ... — Here are our demands ...

خواستار /xās.tār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] (= مُتقاضی)
sb who desires sth, an applicant

خواستگار /xās.te.gār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a suitor, a wooer

خواستگاری /xās.te.gā.ri/ اسم.
the formal visit of a suitor to a girl's house in order to ask for her hand in marriage

خواستن /xās.tan/ مصدر متعدی.
to want sth, to wish sth, to require sth

□ از جونِ من چی می‌خوای؟
What do you want from me?

خواستنی /xās.ta.ni/ صفت.
desirable

خواسته /xās.te/ اسم.
1. demand
2. [*law*] the claim (in a law-suit) (= مُدّعیٰ‌بِه)
3. [*lit*] property, riches

خواسته یا ناخواسته — consciously or unconsciously

خواص /xa.vās/ اسم. [جمعِ (۱) خاصّه (۲) خاصیّت]
1. the elite
2. properties

خَواصِ طبّیِ گیاهان — medicinal properties of plants

فیلمی برایِ خَواص — a film for the elite

خوان /xān/ اسم. [ادبی]
a laid out meal, a feast

هَفت خوانِ رُستم — the seven Herculean feats of Rostam/ Rustam

خوانا /xā.nā/ صفت.
legible, readable

خَطِّ خوانا — a legible handwriting

خَطِّ ناخوانا — an illegible handwriting

خواندن /xān.dan/ مصدر متعدی.
1. to read sth, to peruse a letter etc
2. to sing 3. to call sb, to summon sb
4. [*lit*] to name sb sth

آواز خواندن — to sing a song

دَرس خواندن — to study

خواندنی /xān.da.ni/ صفت. اسم.
1. [adj] readable, well worth reading
2. [n] reading material(s)
خواندنی‌هایِ کودکان و نوجوانان
juvenile books and magazines
reading material مَوادِ خواندنی

خوانده /xān.de/ صفت. اسم.
1. [adj] read 2. called
3. [n] [law] the defendant (= مُدّعیٰ عَلیه)

خوانسالار /xān.sā.lār/ اسم. [سابق]
1. the chef [جمع: ~ها، ~ان]
2. the major-domo

خوانش[ن] /xā.neš/ اسم. (= قَرائت)
the act of reading, reading

خواننده /xā.nan.de/ اسم. [جمع: ~ها، ~گان]
1. a reader 2. a singer (= آوازخوان)

خوانین /xa.vā.nin/ اسم. [جمعِ خان]
tribal chiefs, khans

خواه /xāh/ قید.
whether
whether ... or خواه ... خواه
□ من باید وظیفه‌ام را انجام بدهم خواه بمیرم خواه زنده بمانم.
I must do my duty whether I live or die.

خواهان /xā.hān/ اسم. صفت.
1. [n] [law] the plaintiff (= مدّعی، شاکی)
2. [adj] desirous, willing

خواهر /xā.har/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a sister (= هَمشیره)
a step sister, a half-sister خواهرِ ناتنی

خواهرانه /xā.ha.rā.ne/ صفت.
sisterly

خواهرخوانده /xā.har.xān.de/ اسم.
1. an adopted sister 2. sb who is like a sister to sb else

خواهرزاده /xā.har.zā.de/ اسم.
1. a nephew [جمع: ~ها، ~گان]
2. a niece

خواهرزن /xā.har.zan/ اسم.
the sister of one's wife, a sister-in-law

خواهرشوهر /xā.har.šow.har/ اسم.
the sister of one's husband, a sister-in-law

خواهری /xā.ha.ri/ اسم.
1. acting like a sister
2. sisterhood

خواهش /xā.heš/ اسم.
the act of asking a favour[Br], request
□ دوستِ عزیز، خواهشی دارم.
My friend, I have a favour[Br] to ask.

خواهش کردن /xā.heš.kar.dan/ مصدر متعدی.
to ask sb to do sth, to request sth from sb

خواهشمند /xā.heš.mand/ صفت.
expecting a favour[Br], having a request
خواهشمند است ... (در نامه‌نگاری)
It is requested that ...

خواه ناخواه /xāh.nā.xāh/ قید.
willy-nilly (= خواهی نخواهی)

خوب /xub/ صفت. قید.
1. [adj] good, nice, fine, okay/ O.K. 2. [adv] well, nicely, fine
1. very well 2. all right, O.K. بسیارخوب
It is a good thing that ... خوب شد که ...

خوبرو /xub.ru/ صفت. (= قَشنگ)
pretty, handsome, good-looking

خوب شدن /xun.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to recover from an illness, to get well
2. to turn out well, to end well

خوبی /xu.bi/ اسم. (= نیکی)
goodness, kindness
well به خوبی‌نیز بخوبی
□ از آن پس به خوبی و خوشی با هم زندگی کردند.
They lived happily ever after.

خوبی کردن /xu.bi.kar.dan/ مصدر لازم.
to do a good deed, to do sb a good turn

خود /xod/ ضمیر. اسم. (= خویش)
1. [pr] oneself 2. [n] self, ego
by itself, automatically به خودیِ خود
myself خودم

خودت yourself

خودش herself, himself, itself

خودمان ourselves

خودتان yourselves

خودشان themselves

از خود گذشتن 1. to act selflessly 2. to sacrifice one's life

به خود آمدن to recover one's senses, to regain consciousness

خود -/xod/ پیشوند. prefix denoting self; auto-, ego-, self-; see instances below

خود/xud/اسم. [ادبی] (= کُلاهخود) helmet

خودآزاری/xo.dā.zā.ri/(ن) اسم. [روانشناسی] (= مازوخیسم) masochism

خودآگاه/xo.dā.gāh/(ن) صفت. self-conscious, self-aware

خودآگاهی/xo.dā.gā.hi/(ن) اسم. [روانشناسی] self-consciousness, self-awareness

خودآموخته/xo.dā.mux.te/(ن) صفت. self-educated, autodidactic

آدمِ خودآموخته a self-educated person, an autodidact

خودآموز/xo.dā.muz/(ن) اسم. [کتاب] a teach yourself book, a self-study manual

خوداتّکایی/xo.det.te.kā.'i/(ن) اسم. self-reliance

خوداشتغالی/xo.deš.te.ğā.li/(ن) اسم. self-employment

خودانگیخته/xo.dan.gix.te/(ن) صفت. spontaneous

خودباروری/xod.bār.va.ri/(ن) اسم. [زیست‌شناسی] self-fertilization

خودباوری/xod.bā.va.ri/(ن) اسم. (= اِعتماد به نَفس) self-confidence

خودبخود/xod.be.xod/صفت. قید. [فرهنگستان] نیز خود به خود 1. [*adj*] automatic 2. [*adv*] automatically

خودبزرگ‌بینی/xod.bo.zorg.bi.ni/(ن) اسم. [روانشناسی] megalomania

خودبسندگی/xod.ba.san.de.gi/(ن) اسم. (= خودکفایی) self-sufficiency

خودپرداخت/xod.par.dāxt/(ن) اسم. [فرهنگستان] (= فرانشیز) (in assurance[Br]/ insurance[Us]) a portion or percentage of a loss that the insurer does not pay, franchise[Br], deductible[Us]

خودپرداز/xod.par.dāz/اسم. [بانک] (= عابربانک) an automatic teller machine (ATM)

خودپرستی/xod.pa.ras.ti/اسم. narcissism

خودپسندی/xod.pa.san.di/ اسم. self-admiration

خودتراش/xod.ta.rāš/اسم. a safety razor

خودجوش/xod.juš/(ن) صفت. spontaneous

تَظاهراتِ خودجوش spontaneous demonstrations

خودچسب/xod.časb/(ن) صفت. self-adhesive

خودخواسته/xod.xās.te/ صفت. self-imposed

تَبعیدِ خودخواسته a self-imposed exile

خودخواه/xod.xāh/صفت. selfish, egotistic, egotistical

آدمِ خودخواه a selfish person, an egotist, an egoist

خودخواهی/xod.xā.hi/اسم. selfishness, egoism, egotism

خودخوری/xod.xo.ri/اسم. the act of suffering in silence, to brood (= خودخوری کردن)

خودداری/xod.dā.ri/اسم. (= خویشتن‌داری) 1. self-control, restraint 2. refusal

از انجام کاری خودداری کردن to refrain from doing sth, to refuse to do sth

خودرأی/xod.ra'y/صفت. obstinate, self-willed, wayward

خودرنگ(ن)/xod.rang/صفت.
(of rugs) undyed, woven with undyed wool (in black, brown, beige and white)

خودرو(ن)/xod.row/اسم. (= اُتومبیل)
a self-propelled vehicle, motor car[Br], car, automobile[Us]

خودروِ بُمب‌گذاری‌شده a car bomb

خودرو/xod.ru/صفت. [گیاه‌شناسی]
grown from seeds that are found in the soil, wild

گُل‌هایِ خودرو wild flowers

خودروسازی(ن)/xod.row.sā.zi/اسم.
the act of manufacturing automobiles

صَنعتِ خودروسازی
the automotive industry

خودساخته(ن)/xod.sāx.te/صفت.
self-made

مَردانِ خودساخته self-made men

خودسانسوری(ن)/xod.sān.su.ri/اسم.
self-censorship

خودستایی/xod.se.tā.'i/اسم.
the act of praising oneself, self-praise

خودسر/xod.sar/صفت. 1. wilful, obstinate, wayward 2. rogue

خودسرانه/xod.sa.rā.ne/قید. 1. wilfully 2. acting against orders

خودسوزی(ن)/xod.su.zi/اسم.
the act of setting oneself on fire, self-immolation

خودشناسی(ن)/xod.še.nā.si/اسم.
self-discovery

خودشیرینی/xod.ši.ri.ni/اسم.
the act of ingratiating oneself with sb, currying favour[Br] with sb

خودشیفتگی(ن)/xod.šif.te.gi/اسم.
self-love, narcissism (= خودپرستی)

خودفروخته(ن)/xod.fo.rux.te/صفت.
(said of a person) who has sold himself to the enemy

خودفروشی/xod.fo.ru.ši/اسم.
1. prostitution 2. [*lit*] vanity

خودکار(ن)/xod.kār/اسم. صفت.
1. [*n*] a biro[Br], a ball-point pen[Us]
2. [*adj*] [*Acad*] automatic

خودکاری(ن)/xod.kā.ri/اسم. automation

خودکامگی/xod.kā.me.gi/اسم. [ادبی]
autocracy, despotism

خودکامه/xod.kā.me/صفت. autocratic, despotic

فَرمانروایِ خودکامه an autocrat, a despot

خودکاوی(ن)/xod.kā.vi/اسم. [روان‌شناسی]
self-analysis

خودکشی/xod.ko.ši/اسم. (= اِنتحار)
the act of taking one's life, suicide

خودکشی کردن/xod.ko.ši.kar.dan/
مصدر لازم. to commit suicide

□ دخترِ همسایه با خوردن ۳۰ قرصِ خواب‌آور خودکشی کرده بود، ولی پزشکان در آخرین لحظه نجاتش دادند.
The girl next door had attempted suicide by taking 30 sleeping pills; fortunately the doctors were able to save her life.

خودکفا(ن)/xod.kafā/صفت. (= خودبسنده)
self-sufficient

خودکفایی(ن)/xod.ka.fā.'i/اسم.
(= خودبسندگی) self-sufficiency

خودگردان(ن)/xod.gardan/صفت.
1. enjoying self-rule, autonomous
2. self-managed

خودگردانی(ن)/xod.gar.dā.ni/اسم.
self-rule

خودمانی/xo.de.mā.ni/صفت. نیز خودمونی
familiar, intimate

خودمحوری(ن) /xod.meh.va.ri/ اسم.
egocentrism

خودمختار(ن) /xod.mox.tār/ صفت.
autonomous

جُمهوریِ خودمُختارِ اَنگوش
the Autonomous Republic of Ingushetia

خودمختاری(ن) /xod.mox.tā.ri/ اسم.
autonomy

خودمیزان‌ساز(ن) /xod.mi.zān.sāz/ صفت.
auto-focus [عکاسی]

خودنمایی /xod.na.mā.'i/ اسم.
showing off, ostentation

خودنمایی‌کردن /xod.na.mā.'i.kar.dan/
to show off مصدر لازم.

خودنویس /xod.ne.vi:s/ اسم. fountain pen

خودی /xo.di/ صفت. اسم. ← غیرخودی
1. [*adj*] belonging to one's own side, not alien, insider 2. [*n*] an insider, 'one of us'

friendly fire — آتشِ خودی [نظامی]
one's own forces — نیروهای خودی

خودیاری(ن) /xod.yā.ri/ اسم. self-help, a voluntary contribution

خور /xor/ اسم. [جغرافیا] an arm of the sea stretching inland along the coasts of the Persian Gulf

خوراک /xo.rāk/ اسم. 1. food 2. feed 3. a meal 4. a type of European-style meat dish served with cooked vegetables and usu without rice

خوراکی /xo.rā.ki/ صفت. اسم. (= خوردنی)
1. [*adj*] eatable, edible 2. [*n*] food, nourishment, comestible

خوراکی‌هایِ گوناگون
various comestibles

خوراندن /xo.rān.dan/ مصدر متعدی.
1. to feed sth to sb (= خوراک دادن)
2. [*mech*] to make a part fit a machine

چیزی را به زور به کسی خوراندن
to force sb to eat sth, to force sth down sb's throat, to force-feed sb

خوردگی(ن) /xor.de.gi/ اسم.
corrosion (of metals)

خوردن /xor.dan/ مصدر متعدی. 1. to eat sth, to drink sth, to partake of food 2. to corrode metals etc 3. to receive a blow etc 4. to fail to pay back a loan etc 5. to coincide with sth

to drink water — آب خوردن
to drink tea — چای خوردن
to grieve — غُصّه خوردن
to be beaten up — کُتک خوردن
to have lunch/ supper — ناهار/ شام خوردن

خوردنی /xor.da.ni/ صفت. اسم. (= خوراکی)
1. [*adj*] eatable, edible, safe to eat
2. [*n*] food, nourishment, comestible
□ به نظرِ تو این قارچ‌ها خوردنی هستند؟
Do you think these mushrooms are safe to eat?

خورد و خوراک /xor.do.xo.rāk/ اسم. [گفتار]
1. eating 2. nourishment

خورده /xor.de/ صفت. (= خورده‌شده)
1. eaten 2. corroded

خورده شدن /xor.de.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to be eaten 2. to be corroded

خورش /xo.reš/ اسم. [خوراکی] نیز خورشت
a class of Iranian lamb/ mutton stews that are combined with various vegetables and eaten with steamed rice

lamb stew and rice — چلو خورش
lamb stew with aubergines[Br]/ eggplants[Us] — خورشتِ بادنجان

خورشید /xor.ši:d/ اسم. the sun
sunshine — نورِ خورشید (= آفتاب)

خورشیدی /xor.ši.di/ صفت. (= شَمسی)
pertaining to the sun, solar

اِنرژیِ خورشیدی solar energy

سالِ خورشیدی solar year

خورگرفت(ن) /xor.ge.reft/ اسم. [نجوم]

(= کُسوف) a solar eclipse, an eclipse of the sun

خورند /xo.rand/ صفت. (= در خور)

befitting, suitable for

خوره /xo.re/ اسم. [پزشکی] (= جُذام)

leprosy

خوزستانی /xu.zes.tā.ni/ صفت. اسم.

[جمع: ~ها، ~ان] 1. [*adj*] pertaining to the province of Khuzestan/ Khuzistan, Khuzestani 2. [*n*] a native of Khuzestan, a Khuzestani

این خوزستانی‌های جوشی

these hot-tempered Khuzestanis

خوش /xoš/ صفت. 1. happy, cheerful 2. good

خَبرِ خوش good news

خوش باشید!

Have a good time! Have fun!

خوش گذشت؟

Did you have a good time?

شب خوش! Good night!

از کسی/ چیزی خوش آمدن

to like sb/ sth

خوش ـ /xoš/ پیشوند. prefix denoting a positive quality, good-, well-; see instances below

خوش‌آب و هوا /xoš.ā.bo.ha.vā/ صفت.

with a healthy climate, salubrious

خوش‌آوا /xo.šā.vā/ صفت.

with a sweet voice, mellifluous

خوشا /xo.šā/ صوت. Oh, happy happy ...

خوشا به حالِ تو!

Lucky you! Good for you!

خوشا به حالِ فُروتنان!

Blessed are the meek.

خوشاب(ن) /xo.šāb/ اسم. [فرهنگستان]

(= کُمپوت) compote, preserve

خوش‌اخلاق /xo.šax.lāq/ صفت.

good-tempered, good-humoured[Br]

خوشامد /xo.šā.mad/ اسم. welcome

خوشامدگفتن /xo.šā.mad.gof.tan/ مصدر لازم.

to welcome sb, to greet sb

خوشامدگویی /xo.šā.mad.gu.'i/ اسم.

the act of greeting sb with words of welcome

خوشایند /xo.šā.yand/ صفت. اسم.

1. [*adj*] pleasant 2. [*n*] pleasure

برایِ خوشایندِ جنابِ‌عالی

for your pleasure

خوش‌باور /xoš.bā.var/ صفت. gullible, credulous

خوشبخت /xoš.baxt/ صفت. happy, blissful, fortunate, lucky

خوشبختانه /xoš.bax.tā.ne/ قید.

fortunately, happily, luckily

خوشبختی /xoš.bax.ti/ اسم. (= سَعادت)

happiness, bliss, good fortune

خوش‌برخورد /xoš.bar.xord/ صفت.

friendly

خوشبو /xoš.bu/ صفت. fragrant, sweet-smelling

گُل‌های خوشبو fragrant flowers

خوش بودن /xoš.bu.dan/ مصدر لازم.

to be happy, to enjoy oneself

خوش‌بین /xoš.bin/ صفت. optimist

□ پدرم فطرتاً آدم خوش‌بینی است.

My father is an optimist by nature.

خوش‌بینانه /xoš.bi.nā.ne/ صفت. optimistic

خوش‌بینی /xoš.bi.ni/ اسم. optimism

خوش‌تیپ(ن) /xoš.tip/ صفت. [گفتار]

handsome and distinguished

خوش‌جنس /xoš.jens/ صفت.

good-natured, kind

خوشحال /xoš.hāl/ صفت. (= شاد) happy, glad

« شاهزادهٔ خوشحال »
"The Happy Prince"

خوشحال کردن /xoš.hāl.kar.dan/ مصدر متعدی. to make sb happy, to gladden sb's heart

خوشحالی /xoš.hā.li/ اسم. happiness, gladness, joy

با خوشحالی happily, joyfully, gladly

خوش‌حساب /xoš.he.sāb/ صفت. good at settling one's accounts

خوش‌خبر /xoš.xa.bar/ صفت. bearing good news

خوش‌خوراک /xoš.xo.rāk/ صفت. 1. (of a person) with a healthy appetite 2. (of food) tasty, delicious

خوش خوشک /xoš.xo.šak/ قید. [گفتار] (= یَواش‌یَواش) at a leisurely pace, slowly

خوش‌خیالی /xoš.xi.yā.li/ اسم. wishful thinking

خوش‌خیم /xoš.xi:m/ صفت. ← بَدخیم benign

غُدّهٔ خوش‌خیم a benign tumour^Br

خوش‌ذوق /xoš.zowq/ صفت. artistically-inclined

خوش‌رقصی /xoš.raq.si/ اسم. sycophantic behaviour^Br, sycophancy

خوشرو /xoš.ru/ صفت. with a cheerful mien, cheerful

خوش‌سخن /xoš.so.xan/ صفت. well-spoken

خوش‌شانس /xoš.šāns/ صفت. lucky

خوش‌شانسی /xoš.šān.si/ اسم. a stroke of (good) luck

خوش‌شانسی آوردن /xoš.šan.si.ā.var.dan/ to have a stroke of luck, to be lucky

خوش‌عکس ^(ن) /xoš.'aks/ صفت. (= فتوژنیک) photogenic

□ مـن آدم خـوش‌عکسی نـیستم؛ در ایـن عکس هم اتفاقی خوب افتاده‌ام.
I am not usually photogenic; I think it is just lucky that I look OK in this picture.

خوش‌قدم /xoš.qa.dam/ صفت. (= خوش‌یُمن) (sb) that brings good luck

خوش‌قلب /xoš.qalb/ صفت. with a kind heart, kind-hearted

خوش‌قواره /xoš.qa.vā.re/ صفت. (of a plot of land) well-proportioned

خوش‌قول /xoš.qowl/ صفت. good at keeping one's promise(s)

خوش‌قیافه /xoš.qi.yā.fe/ صفت. good-looking, handsome

خوشگذران /xoš.go.za.rān/ صفت. enjoying life, epicurean

آدمِ خوشگذران a bon-vivant, a lover of the good life

خوشگل /xoš.gel/ صفت. نیز خوشکل beautiful, gorgeous

خوشگلی /xoš.ge.li/ اسم. good looks

خوش‌لباس /xoš.le.bās/ صفت. well-dressed

خوشمزگی /xoš.ma.ze.gi/ اسم. 1. deliciousness 2. facetiousness

خوشمزگی کردن /xoš.ma.ze.gi.kar.dan/ مصدر لازم. to tell jokes, to try to be funny

خوشمزه /xoš.ma.ze/ صفت. 1. tasty, delicious 2. with a good sense of humour^Br

غَذاهایِ خوشمزه delicious dishes

خوشنام /xoš.nām/ صفت. reputable

خوش‌نشین /xoš.ne.šin/ اسم. [کشاورزی] [جمع: ~ها، ~ان] 1. a villager who does not own land and does not farm 2. a loiterer

خوشنویس /xoš.ne.vi:s/اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= خَطّاط) a calligrapher
اَنجمنِ خوشنویسانِ ایران the Iranian Society of Calligraphy

خوشنویسی /xoš.ne.vi.si/اسم. (= خَطّاطی) calligraphy

خوش و بش /xo.šo.beš/اسم. [گفتار] small talk, pleasantries

خوش و بش کردن /xo.šo.beš.kar.dan/ مصدر لازم. to engage in small talk, to exchange pleasantries

خوشوقت /xoš.vaqt/صفت. glad, pleased
□ از ملاقات شما خوشوقتم. *I am so happy to meet you.*

خوشوقتی /xoš.vaq.ti/اسم. gladness, pleasure
با کمالِ خوشوقتی with utmost pleasure
اظهارِ خوشوقتی کردن to express one's pleasure at sth

خوشه /xu.še/اسم. cluster, bunch, ear
یک خوشهٔ اَنگور a bunch of grapes
خوشه‌های گَندم ears of wheat

خوشه‌ای /xu.še.'i/صفت. coming in a cluster, cluster [*bef. n*]
بُمبِ خوشه‌ای a cluster bomb
ذُرتِ خوشه‌ای [گیاه‌شناسی] giant millet

خوشه‌چینی /xu.še.či.ni/اسم. 1. the act of gleaning (a field after the harvest) 2. gathering information etc from here and there

خوشی /xo.ši/اسم. joy, mirth

خوش‌یمن /xoš.yomn/صفت. of good omen, auspicious

خوف /xowf/اسم. (= تَرس) fear, fright

خوک /xuk/اسم. [جانورشناسی] pig, hog, swine
بَچه خوک piglet
خوکِ دَریایی [آبزی] dolphin
خوکِ ماده sow
خوکِ نَر boar
خوکِ وحشی a wild boar
گوشتِ خوک pork
موی خوک bristle(s)

خوکچه /xuk.če/اسم. a little pig, piglet
خوکچهٔ هِندی a guinea pig

خوکدانی /xuk.dā.ni/اسم. pigsty, pigpen

خوگرفتن /xu.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to get used to sth, to become accustomed to sth

خون /xun/اسم. [زیست‌شناسی] blood
خونِ شَریانی arterial blood
خونِ وَریدی venous blood
سازمانِ اِنتقالِ خون the Blood Transfusion Service of Iran
سرطانِ خون leukaemia[Br], leukemia[Us]
فِشارِ خون 1. blood pressure (BP) 2. high blood pressure, hypertension
گَردشِ خون blood circulation
گُروهِ خون blood group, blood type
خونِ دل خوردن to suffer great anguish and sorrow
خونِ کسی را در شیشه کردن to suck the blood of sb, to severely exploit sb
فشارِ خونِ کسی را گرفتن to check sb's blood pressure

خون‌آلود /xu.nā.lud/صفت. bloody, blood-smeared, blood-stained

خون آمدن /xun.ā.ma.dan/ مصدر لازم. to bleed, to discharge blood

خونابه /xu.nā.be/اسم. 1. blood-stained discharge 2. serum

خون‌ادراری /xun.ed.rā.ri/اسم. [پزشکی] (= هماتوری) haematuria[Br], hematuria[Us]

خونبها /xun.ba.hā/اسم. (= دیه) blood-money

خونخوار /xun.xār/صفت. bloodthirsty

خونخواهی /xun.xā.hi/اسم. the act of seeking vengeance for a murdered relative

خون دادن /xun.dā.dan/ مصدر لازم. to give/ donate blood

خون‌دماغ /xun.da.māğ/ اسم. [پزشکی] a bleeding of the nose, nosebleed

خونروش /xun.ra.veš/ اسم. [پزشکی] dysentery (= اِسهالِ خونی)

خونریز /xun.ri:z/ صفت. blood-thirsty, extremely cruel

خونریزی /xun.ri.zi/ اسم. 1. bloodshed 2. bleeding, haemorrhage^Br/ hemorrhage^Us

خونریزیِ بینی (= خون‌دماغ) nosebleed

خونریزی کردن /xun.ri.zi.kar.dan/ مصدر لازم. to bleed, to haemorrhage^Br/ hemorrhage^Us

خونسرد /xun.sard/ صفت. 1. cold-blooded 2. cool

خونسردی /xun.sar.di/ اسم. coolness, sang-froid, cold-bloodedness

« در کمالِ خونسردی » " In Cold Blood "

خون‌شناسی^(ن) /xun.še.nā.si/ اسم. [پزشکی] haematology^Br/ hematology^Us

خونگرم /xun.garm/ صفت. 1. [*bio*] warm-blooded 2. warm and sympathetic

خونمردگی /xun.mor.de.gi/ اسم. [پزشکی] the purple or black-and-blue area resulting from a bruise, extravasated blood, ecchymosis

خونی /xu.ni/ صفت. pertaining to blood, bloody, blood [*bef.n*]

بیماری‌هایِ خونی blood diseases

خونین /xu.nin/ صفت. bloody, gory

خونین و مالین /xu.ni.no.mā.lin/ صفت. [گفتار] bloodied, gored

خوی /xoy/ اسم. [ادبی] perspiration, sweat

خوی /xuy/ اسم. ← خو

خویش^۱ /xi:š/ ضمیر. [ادبی] 1. oneself (= خویشتن) 2. own (= خود)

◻ جانِ خویش را فدایِ میهن کرد.
He sacrificed his life for his country.

خویش^۲ /xi:š/ اسم. صفت. نیز خویشاوند [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [*n*] a relative, a kinsman, a kinswoman 2. [*adj*] related, of the same family

یکی از خویشانِ نزدیکِ من one of my close relatives

خویشاوند /xi.šā.vand/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ان] 1. [*n*] a relative, a kinsman, a kinswoman 2. [*adj*] related

خویشاوندان relations, relatives, family members

خویشاوندِ سَببی sb related by marriage

خویشاوندی /xi.šā.van.di/ اسم. kinship, a family tie

خویشتن /xiš.tan/ اسم. [ادبی] (= خویش) self

خویشتنِ خویش one's inner self

خویشتن‌داری /xiš.tan.dā.ri/ اسم. restraint, self-control (= خودداری)

خویش‌فرما^(ن) /xiš.far.mā/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان] a self-employed person

خیابان /xi.yā.bān/ اسم. 1. street, avenue 2. road 3. (in a garden) walk

خیابانِ اَصلی a thoroughfare, a major road, the high street^Br, the main street^Us

خیابانِ دوطرفه a two-way street

خیابانِ فَرعی a side street

خیابانِ مُشجّر a tree-lined road, an avenue

خیابانِ یک‌طرفه a one-way street

خیال /xi.yāl/اسم. [جمع: ـ ات]
1. imagination 2. fancy, fantasy
خیالت راحت باشد.
Put your mind at ease.
an impossibility — خیالِ مَحال
in the realm of fantasy — در عالمِ خیال

خیالات /xi.yā.lāt/اسم. [جمعِ خیال]
fantasies, depressing thoughts

خیالاتی /xi.yā.lā.ti/صفت.
(of a person) obsessed with depressing thoughts and illusions

خیال‌انگیز /xi.yāl.an.gi:z/صفت.
(of sth) that excites the imagination

خیالباف /xi.yāl.bāf/اسم.
a fanciful person, a daydreamer

خیالبافی /xi.yāl.bā.fi/اسم.
the act of daydreaming, fantasizing

خیالبافی کردن /xi.yāl.bā.fi.kar.dan/
to fantasize — مصدر لازم.

خیالپردازی /xi.yāl.par.dā.zi/اسم.
daydreaming, fantasizing (= خیالبافی)

خیال کردن /xi.yāl.kar.dan/مصدر متعدی.
to imagine sth, to think of sth, to suppose
□ خیال نمی‌کنم امشب بیاید.
I don't think she's coming tonight.

خیالی /xi.yā.li/صفت.
imaginary, imagined

خیّام /xay.yām/اسم. (= چادردوز)
a maker of tents, a tent-maker

خیانت /xi.yā.nat/اسم.
treachery, treason, betrayal
breach of trust — خیانت در امانت

خیانت‌پیشه /xi.yā.nat.pi.še/صفت.
treacherous, traitorous
a born traitor — خیانت‌پیشهٔ فطری

خیانتکار /xi.yā.nat.kār/اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
a traitor, a treacherous person

خیابان‌کشی /xi.yā.bān.ke.ši/اسم.
the act of laying out streets

خیابانی /xi.yā.bā.ni/صفت.
pertaining to streets, street [*bef. n*]
street demonstrations — تَظاهراتِ خیابانی

خیار[1] /xi.yār/اسم. [گیاه‌شناسی]
cucumber
greenhouse cucumber(s) — خیارِ درختی
خیارِ جالیز (تخم اصفهانی)
Persian cucumber(s)
gherkin(s), cornichon(s) — خیارِ ریز (برای خیارشور)

خیار[2] /xi.yār/اسم. [حقوقی]
the option for either party in a transaction to nullify the deal if certain conditions are not met
the option to nullify a contract if one party finds out he is being cheated — خیارِ غَبن

خیارترشی /xi.yār.tor.ši/اسم.
pickling cucumber(s)

خیارچنبر /xi.yār.čam.bar/اسم. [گیاه‌شناسی]
snake cucumber, serpent cucumber

خیارشور /xi.yār.šur/اسم.
pickled cucumber(s), dill pickle(s)[Us]

خیاره /xi.yā.re/اسم. [معماری]
flute(s)

خیاره‌دار /xi.yā.re.dār/صفت.
fluted
fluted columns — سُتون‌هایِ خیاره‌دار

خیّاط /xay.yāt/اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
a tailor (= دوزنده، دَرزی)
a dressmaker, a seamstress — خَیّاطِ زَنانه

خیّاط‌خانه /xay.yāt.xā.ne/اسم. (= خَیّاطی)
a tailor's shop/ workshop

خیّاطی /xay.yā.ti/اسم.
1. the practice of making garments, sewing, dressmaking 2. a tailor's shop
a sewing machine — چَرخِ خَیّاطی

خیّاطی کردن /xay.yā.ti.kar.dan/مصدر لازم.
to sew, to make garments

خیانت کردن /xi.yā.nat.kar.dan/ مصدر لازم.
to commit treason, to commit an act of treachery
1. to betray sb به کسی خیانت کردن
2. to be unfaithful to sb (esp one's wife or husband)

خیر [1] /xeyr/ اسم. ← شَرّ
1. the good
2. goodness
a prospective marriage اَمرِ خیر
for the common good برایِ خیرِ عامّه
We had a narrow escape. به خیر گذشت!

خیر [2] /xeyr/ صوت. [گفتار] (= نَه)
no
◻ نخیر، آقا تشریف ندارند.
No sir, the master is not in.

خیّر /xay.yer/ صفت. (= نیکوکار)
charitable, generous
a philanthropist آدم خَیّر

خیراتَ /xey.rāt/ اسم. [جمع خیره[1]]
charitable deeds

خیرخواه /xeyr.xāh/ صفت.
benevolent

خیرخواهی /xeyr.xā.hi/ اسم.
benevolence
out of the goodness of one's heart, benevolently از رویِ خِیرخواهی

خیرگی /xi.re.gi/ اسم.
1. bedazzlement
2. brazenness

خیرمقدم /xey.re.maq.dam/ اسم. (= خوشامد)
words of welcome, a welcome address
to formally welcome sb خِیرمقدم گفتن

خیره /xi.re/ صفت.
1. dazzled
2. staring, gazing

خیره‌سر /xi.re.sar/ صفت. [ادبی]
headstrong, obstinate, brazen

خیره شدن /xi.re.šo.dan/ مصدر لازم.
to stare/ gaze at sb/ sth

خیره کردن /xi.re.kar.dan/ مصدر متعدی.
to dazzle the eyes etc, to bedazzle

خیره کننده /xi.re.ko.nan.de/ صفت.
dazzling
نورِ خیره کنندهٔ خورشید
the dazzling light of the sun

خیریّه /xey.riy.ye/ صفت.
pertaining to charity, charitable
charitable acts اُمورِ خِیریّه
a charitable institution موسسهٔ خِیریّه

خیز /xi:z/ اسم.
1. leap, jump, lift
2. [*med*] swelling, oedema[Br]/ edema[Us], dropsy

خیزاب /xi:.zāb/ اسم.
wave, swell

خیزران /xey.za.rān/ اسم. [گیاه‌شناسی]
bamboo
a wicker chair صَندلیِ خِیزران
a bamboo cane عَصایِ خِیزران

خیزش (ن) /xi.zeš/ اسم.
1. the act of leaping into the air, taking off 2. take-off

خیس /xi:s/ صفت. (= تَر)
wet, drenched, soaked
wet with perspiration خیسِ عَرق

خیساندن /xi.sān.dan/ مصدر متعدی.
to soak sth

خیس شدن /xis.šo.dan/ مصدر لازم.
to get wet

خیس کردن /xis.kar.dan/ مصدر متعدی.
to drench sb, to soak sth

خیش /xi:š/ اسم. [کشاورزی] (= گاوآهن)
the plough[Br]/ plow[Us]
ploughshare[Br]/ plowshare[Us] تیغهٔ خیش

خیط /xit/ صفت. [گفتار] نیز خیت
in a sorry state of affairs, bad, rotten, hopeless
◻ اوضاع حسابی خیط است.
The situation is as bad as it can get.

خیط شدن /xit.šo.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to lose face because of one's mistake or poor performance

خیط کردن /xit.kar.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to do badly, to make a mess of things

کسی را خیط کردن to humiliate sb (by making them lose face)

خیطی /xi.ti/اسم. [گفتار] the disappointment and bitterness following sb's failure

خیک /xik/اسم. a goat or sheep skin used as a container

خیکی /xi.ki/صفت. 1. kept in a goat skin 2. fat, corpulent

خیل /xeyl/اسم. a large number of people, a multitude

خیلی /xey.li/صفت. قید. 1. [*adj*] many, much, a lot of 2. [*adv*] very

خیمه /xey.me/اسم. (= چادر) tent

خیمه‌شب‌بازی /xey.me.šab.bā.zi/اسم. [تئاتر] Punch and Judy show, puppet show

خیمه‌گاه /xey.me.gāh/اسم. a camp site, a camp

د، ـد

د [1] /dāl/ اسم. 10th letter of the Persian alphabet

د [2] /de/ صوت. 1. (exclamation): what! 2. (exhortation): come on!

دِ یالّا! Go on! Come on!

دائر /dā.'er/ صفت. ← دایر

دائم /dā.'em/ صفت. ← دایم

دائی /dā.'i/ اسم. ← دایی

داخل /dā.xel/ اسم. قید. (= دَرون)
1. [*n*] the inside of sth, the interior of sth
2. [*adv*] inside, in

داخل شدن /dā.xel.šo.dan/ مصدر لازم.
to enter, to go in, to walk in

□ سرزده داخل مشو / میکده حمام نیست.
Do not enter unannounced; a tavern is not a public bath.

داخله /dā.xe.le/ اسم. ⟵ خارجه
the interior (of the country)

وِزارتِ داخله [سابق] (= وزارتِ کِشور)
Ministry of the Interior

داخلی /dā.xe.li/ صفت. (= دَرونی)
1. internal, inner 2. domestic

پَروازهای داخلی domestic flights

خونریزی داخلی internal bleeding

گوشِ داخلی [کالبدشناسی] the inner ear

داد [1] /dād/ اسم. 1. justice (= عَدل)
2. [*col*] cry, shout

آهای! به دادم برسید. Help!

با داد و فَریاد with much shouting

به دادِ کسی رسیدن [گفتار]
to go to sb's help/ rescue

داد [2] /dād/ اسم. (in combinations) the act of giving, e.g. داد و ستد

دادار /dā.dār/ اسم. [ادبی] God

داداش /dā.dāš/ اسم. [گفتار]
(usu one's older) brother

دادخواست /dād.xāst/ اسم. [حقوقی]
a formal complaint (= عَرضِ‌حال)
(made to a court of law), petition

دادخواه /dād.xāh/ صفت. اسم.
1. [*adj*] seeking justice 2. [*n*] a seeker of justice 3. [*law*] the plaintiff, the petitioner (= شاکی)

دادخواهی /dād.xā.hi/ اسم. [حقوقی]
1. the act of calling for justice
2. going to a court of law and lodging a complaint, litigation

□ خدایا! فریادِ دادخواهیِ ما را به گوشِ مسئولان برسان.
O God, make the authorities hear our cries for justice.

دادخواهی کردن /dād.xā.hi.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to call for justice
2. to file a complaint, to litigate

دادرس /dād.ras/ اسم. [حقوقی] [جمع: ~ها، ~ان] (= قاضی) a judge, a justice

دادرسانِ دیوانِ عالیِ کِشور
the justices of the Supreme Court

دادرسی[ن] /dād.ra.si/ اسم. [حقوقی] (= مُحاکمه) 1. the act of hearing a case and passing judgement 2. trial

آیینِ دادرسی
the penal code

داد زدن /dād.za.dan/ مصدر لازم. نیز داد کشیدن to cry, to shout, to yell, to holler

دادستان[ن] /dād.se.tān/ اسم. [حقوقی] [جمع: ~ها] (= مُدّعی‌العموم) the public prosecutor^Br, the district attorney^Us (DA)

دادستانی /dād.se.tā.ni/ اسم. [حقوقی] 1. the public prosecutor's job 2. the public prosecutor's office (= دادسرا)

دادسرا[ن] /dād.sa.rā/ اسم. the office of the public prosecutor^Br, the office of the district attorney^Us, the DA's office^Us

دادگاه[ن] /dād.gāh/ اسم. [حقوقی] (= مَحکمه) a court of law, a tribunal

دادگاهِ اِنتظامی
a disciplinary tribunal

دادگاهِ اِنقلاب
the revolutionary court

دادگاهِ تَجدیدِ نَظر
a court of appeal, an appellate court

دادگاه صحرایی / سرپایی
a kangaroo court

دادگاهِ نِظامی
a court martial

دادگاهِ ویژهٔ روحانیّت /-row-/
a special court for the clergy

دادگاهی[ن] /dād.gā.hi/ صفت. referred to a court for trial

(کسی را) دادگاهی کردن
to send sb's case to court for trial

دادگر /dād.gar/ صفت. [ادبی] (= عادل) just

دادگستر /dād.gos.tar/ صفت. [ادبی] (of a ruler) who works to spread justice in his/ her realm

دادگستری /dād.gos.ta.ri/ اسم. 1. the act of administering justice 2. the local department of justice (= عَدلیّه ×)

وزارتِ دادگستری
the Ministry of Justice

دادن /dā.dan/ مصدر متعدی. 1. to give sth, to hand over sth 2. to pay sth, to contribute sth 3. to yield sth 4. to produce sth

دادنامه[ن] /dād.nā.me/ اسم. [حقوقی] (= حُکم) (the text of) the court's ruling, judgement, decision

داد و بیداد /dā.do.bi.dād/ اسم. [گفتار] a noisy argument, row

داد و بیداد راه انداختن
to start a row

داد و ستد /dā.do.se.tad/ اسم. 1. trade 2. exchanging goods, ideas etc, give and take

داد و فریاد /dā.do.far.yād/ اسم. [گفتار] shouting, hollering, yelling

داد و فریادکردن /dā.do.far.yād.kar.dan/ مصدر لازم. to shout and holler, to engage in a shouting match

داده[ن] /dā.de/ اسم. [جمع: ~ها] datum (*pl* data)

□ اشکالِ کار در این است که داده‌هایِ ما برای تصمیم‌گیریِ صحیح کافی نیست.
The trouble is we do not have enough data to make a sound decision.

داده‌پردازی[ن] /dā.de.par.dā.zi/ اسم. [رایانه] نیز داده‌آمایی data processing

داده‌ورزی[ن] /dā.de.var.zi/ اسم. [فرهنگستان] (= انفورماتیک) information technology (IT)

دادیار /dād.yār/ اسم. [حقوقی] [جمع: ~ها، ~ان] an assistant public prosecutor^Br, an assistant district attorney^Us

دار [1] /dār/ اسم. 1. tree (= دِرخت)
2. gallows
دارِ قالی a carpet (weaver's) loom
دار [2] /dār/ اسم. [ادبی] (= خانه) house, abode
دارِ فانی the earthly abode, this world
دارِ فانی را بدرود گفتن to pass away
دارا /dā.rā/ صفت. 1. being in possession of, having, containing
2. rich, wealthy
دارا و نَدار the haves and have-nots
دارای شِناسنامهٔ شُمارهٔ ۳۳۳
holder of the birth certificate No. 333
دارابی /dā.rā.bi/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= توسُرخ) shaddock, pampelmouse, pompelmoose
دارالتأدیب /dā.rot.ta'.di:b/ اسم. (= کانونِ اِصلاح و تَربیت) a house of correction for juvenile delinquents
دارالترجمه /dā.rot.tar.jo.me/ اسم. a translation bureau
دارالمجانین /dā.rol.ma.jā.nin/ اسم. [سابق] (= تیمارستان) a lunatic asylum
دارالوکاله /dā.rol.ve.kā.le/ اسم. a lawyer's office, a law firm
دارایی /dā.rā.'i/ اسم. possessions, belongings, holdings, assets
داراییِ فِکری (= مالکیّتِ مَعنوی)
intellectual property
وِزارتِ دارایی وَ اُمورِ اِقتصادی
the Ministry of Finance (= × وِزارتِ مالیّه) and Economic Affairs
داربست /dār.bast/ اسم. scaffolding
دارچین /dār.čin/ اسم. [گیاه‌شناسی، ادویه] cinnamon
دارحلقه /dār.hal.qe/ اسم. [ورزش] (in gymnastics) rings[Br], stationary rings[Us]

دار زدن /dār.za.dan/ مصدر متعدی. نیز به دار آویختن to hang sb, to execute sb by hanging
دارکوب /dār.kub/ اسم. [پرنده‌شناسی] woodpecker
دارندگی /dā.ran.de.gi/ اسم. the state of being wealthy, affluence
دارنده /dā.ran.de/ اسم. [جمع: دارندگان] (= دارا) a possessor of sth, a holder of sth
دارو /dā.ru/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌جات] (= دَوا) medicine, a medicinal drug, medication, pharmaceutical(s)
داروی ژِنِریک a generic drug, a no-name drug
راهنمایِ داروها (کتاب) pharmacopoeia[Br], pharmacopia[Us]
داروخانه /dā.ru.xā.ne/ اسم. (= دَواخانه) a chemist's shop[Br], the chemist's[Br], a pharmacy[Br], a drugstore[Us]
داروخانهٔ شَبانه‌روزی
a 24-hour pharmacy
دارو خوردن /dā.ru.xor.dan/ مصدر لازم. to take one's medicine
دارو دادن /dā.ru.dā.dan/ مصدر متعدی.
1. to give sb his/ her medicine
2. to prescribe a medicine for sb
3. to dispense medicine
دار و دسته /dā.ro.das.te/ اسم. [گفتار] bunch, circle, clique, gang, pack
داروساز /dā.ru.sāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= دَواساز) a pharmacist, a chemist[Br], a druggist[Us], a manufacturer of drugs
داروسازی /dā.ru.sā.zi/ اسم. preparing/ manufacturing drugs, pharmacology, pharmacy
داروشناس /dā.ru.še.nās/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a pharmacologist

داروغه /dā.ru.ğe/ اسم. [سابق] the sheriff, the chief of police

داروَک /dār.vak/ اسم. [جانورشناسی] (green) tree frog
نیز داروَگ

دار و ندار /dā.ro.na.dār/ اسم. all one's belongings/ possessions
◻ دیشب دزد آمده خانهٔ خواهرم و همهٔ دار و ندارش را برده.
My sister's house was burgled[Br] / burglarized[Us] last night; the burglars have swept the house clean.

دارونما[(ن)] /dā.ru.na.mā/ اسم. placebo

دارویی /dā.ru.'i/ صفت. medicinal, pharmaceutical
فَرآوردهٔ دارویی a pharmaceutical preparation/ product

داس /dās/ اسم. sickle, scythe

داستان /dās.tān/ اسم. (= حِکایت، قِصّه) story, tale, fiction
داستانِ بُلند (= رُمان) a novel
داستانِ بُلند (= رُمانِ کوتاه) a novella
داستانِ تَخَیّلیِ‌عِلمی science fiction, sci-fi
داستانِ تِکراری the same old story
داستانِ کوتاه a short story

داستان‌پرداز /dās.tān.par.dāz/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (= قِصّه‌گو) a storyteller

داستان‌پردازی /dās.tān.par.dā.zi/ اسم. (= قِصّه‌گویی) 1. storytelling [ادبی] 2. fabrication [گفتار]

داستان‌سرا /dās.tān.sa.rā/ اسم. [ادبی] [جمع: ـیان] 1. a storyteller, a raconteur 2. a writer of fiction

داستان‌سرایی /dās.tān.sa.rā.'i/ اسم. [ادبی] 1. storytelling 2. writing fiction

داستان‌نویس /dās.tān.ne.vi:s/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a writer of fiction, a novelist

داستان‌نویسی /dās.tān.ne.vi.si/ اسم. writing short stories or novels

داستانی /dās.tā.ni/ صفت. pertaining to fiction, fictional, fictitious
اَثرِ داستانی a work of fiction
(کتابِ) داستانی fiction
(کتابِ) غِیرِ داستانی non-fiction

داش /dāš/ اسم. [گفتار] 1. shortened form of داداش, brother 2. a tough (who engages in extortion and occasionally helps the poor)

داشبورد[(ف)] /dāš.bord/ اسم. [خودرو] dashboard, fascia, dash[Us]
نیز داشبُرد
جعبهٔ داشبورد glove compartment

داشت /dāšt/ اسم. [کشاورزی] the act of nursing young plants to maturity
← کاشت، برداشت

داشتن /dāš.tan/ مصدر متعدی. 1. to have sth, to possess sth, to own 2. as an auxiliary verb that combines with a main verb to form continuous tenses. e.g. دارم می‌روم (= I'm going)
بَچّه داشتن to have children
پول داشتن to have money, to be rich
خانه نداشتن to own no house of one's own
دربر داشتن to contain, to involve
دوست داشتن to love sb/ sth
کار داشتن to be busy
◻ داشتیم شام می‌خوردیم که ناگهان زمین لرزید.
We were having dinner when suddenly the ground underneath us began to shake.

داعی /dā.'i/ اسم. [جمع: دُعات] 1. sb who invites people to embrace a new faith, a missionary 2. a beneficiary of sb's charity (who prays for the health of his benefactor) (= دعاگو) 3. yours truly

داعیه /dā.'i.ye/ اسم. desire, ambition, claim

داغ [1] /dāğ/ اسم. 1. a mark burnt into the skin by a red-hot metal, brand, scar 2. bereavement

داغِ پیشانی a scar on the forehead (usu formed from frequent contact with the prayer stone)

داغِ دِل the loss of a loved one (that leaves its mark on the heart)

داغِ نَنگ stigma

داغ [2] /dāğ/ صفت. hot, burning

آبِ داغ hot water

داغِ داغ very hot, piping hot

داغان /dā.ğān/ صفت. نیز داغون 1. broken down, shattered, scattered 2. also *fig*

داغان کردن /dā.ğan.kar.dan/ مصدر متعدی. to destroy/ shatter sb/ sth

داغدار /dāğ.dār/ صفت. bereaved

داغدیده /dāğ.di.de/ صفت. bereaved

داغ زدن /dāğ.za.dan/ مصدر متعدی. نیز داغ کردن to brand an animal etc

داغ شدن /dāğ.šo.dan/ مصدر لازم. to get hot, to heat up

داغ کردن /dāğ.kar.dan/ مصدر متعدی/ لازم. 1. [*vt*] to heat food etc 2. [*vi*] (of an engine etc) to overheat

داغمه /dāğ.me/ اسم. parched condition of the skin caused by dry heat and dust

لَب‌های داغمه بسته parched lips

داغ و درفش /dā.ğo.de.rafš/ اسم. tools of torture, torture

دافع /dā.fe'/ صفت. نیز دافعه repellent, repulsive

قُوّهٔ دافعه [فیزیک] the force of repulsion

دال /dāl/ اسم. *dal:* the name of the letter « د »

دالّ /dāl(l)/ صفت. indicating, indicative, suggesting, suggestive

... دالّ براین است که ... (these points) indicate/ suggest that ...

دالان /dā.lān/ اسم. [معماری] hallway, vestibule, corridor

دالانِ هَوایی an air corridor

دالبر /dāl.bor/ اسم. صفت. 1. [*n*] scallop(s) 2. [*adj*] scalloped

دام [1] /dām/ اسم. 1. trap, snare, gin 2. a fishing net or trap

به دام افتادن to be trapped, to be snared, to be caught in a net

به دام انداختن to trap sth, to snare sth, to net sth, to catch sth

دام [2] /dām/ اسم. ← دَد 1. domestic animals 2. cattle and sheep, livestock

داماد /dā.mād/ اسم. 1. the bridegroom 2. one's son-in-law

دامادی /dā.mā.di/ اسم. the state of being the bridegroom, marriage

دامان /dā.mān/ اسم. نیز دامن the lap

در دامانِ مادرم in my mother's lap

دامپرور /dām.par.var/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a livestock farmer

دامپروری /dām.par.va.ri/ اسم. (= دامداری) animal husbandry

دامپزشک /dām.pe.zešk/ (ن) اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= بیطار) a veterinarian, a veterinary surgeon, a vet

دامپزشکی /dām.pe.zeš.ki/ (ن) اسم. veterinary medicine

دامدار /dām.dār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a cattle farmer, a sheep farmer, a livestock farmer

دامداری /dām.dā.ri/ اسم. animal husbandry, livestock breeding

دامن /dā.man/ اسم. نیز دامان 1. skirt 2. the lap 3. a lapful of sth

دامنِ چین‌دار a pleated skirt

دامنی از گُل a lapful of roses

دامن زدن /dā.man.za.dan/ مصدر متعدی. [مجازی] to add fuel, to fan the flames

دامنگیر /dā.man.gir/ صفت. (= گریبانگیر) (of sth) that becomes a burden or an affliction, that clings to you, that ties you down

دامنگیرِ کسی شدن to become a source of trouble for sb

دامنه /da.ma.ne/ اسم. 1. the extent of sth, the range, the scope 2. the lower slopes of a mountain

دامنهٔ صدا the range of sb's voice

□ در دامنهٔ کوه ممکن است انسان نتواند قلّه را ببیند.

When you are on the lower slopes of a mountain, you cannot always see the summit.

دامنه‌دار /dā.ma.ne.dār/ صفت. extensive

دامی(ن) /dā.mi/ اسم. pertaining to livestock, livestock [*bef. n*]

بیماری‌هایِ دامی

diseases of cattle and sheep

دان /dān/ اسم. نیز دانه chicken feed

دانا /dā.nā/ صفت. اسم. 1. [*adj*] learned, knowledgeable, wise 2. [*n*] a wise person, a sage

دانایِ کُل omniscient

دانایی /dā.nā.'i/ اسم. wide-ranging knowledge, learning, wisdom

دانایی توانایی است. [ضرب‌المثل]

Knowledge is power. [*prov*]

دانتل(ف) /dān.tel/ اسم. [پارچه] lace

دان دان /dān.dān/ صفت. 1. granulated 2. grained

دانستن /dā.nes.tan/ مصدر متعدی.

1. to know sth 2. to be of the opinion that ..., to consider/ think/ regard sth ...

لازم دانستن

to consider/ deem sth necessary

دانستنی /dā.nes.ta.ni/ اسم. (= شایستهٔ دانستن) sth worth knowing, a notable fact

دانسته /dā.nes.te/ اسم. قید. 1. [*n*] what one knows, knowledge 2. [*adv*] knowingly

نَدانسته unknowingly

دانش /dā.neš/ اسم. 1. knowledge, learning, know-how 2. science (= علم)

دانشِ فَنّی technical know-how

دانش‌آموخته(ن) /dā.ne.šā.mux.te/ اسم. [جمع: دانش‌آموختگان] (= فارغ‌التّحصیل) a graduate, an alumnus (*pl* alumni[Us])

دانش‌آموختگانِ دَبیرستانِ اَلبرز

Alborz (Secondary[Br]/ High[Us] School) alumni

دانش‌آموز(ن) /dā.ne.šā.muz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= مُحصّل) 1. a student, a pupil[Br] 2. a secondary[Br]/ high[Us] school student

دانش‌پایه(ن) /dā.neš.pā.ye/ اسم. (= کِلاس) class, grade[Us]

دانش‌آموزانِ دانش‌پایهٔ پَنجم

fifth-year pupils, fifth years

دانش‌پژوه /dā.neš.pa.žuh/ اسم. [ادبی] [جمع: ~ان] a seeker of knowledge, a scholar

دانشجو(ن) /dā.neš.ju/ اسم. [جمع: ~یان] a university student, an undergraduate

دانشجویی /dā.neš.ju.'i/ اسم. the state of being a university student

□ از روزگارِ دانشجویی خاطراتِ شیرینی دارم.

I have many fond memories from my student days at the university.

دانشسرا /dā.neš.sa.rā/ اسم. (= × دارالمُعلّمین) a teacher-training school, a normal school

دانشسرایِ عالی [سابق] (= دانشگاهِ تربیتِ معلّم)
the Teacher-training University

دانشکده(ن) /dā.neš.ka.de/ اسم. (in a university) a college, a school, a faculty

دانشکدهٔ اَدبیّات Faculty of Letters, School of Literature

دانشکدهٔ پزشکی School of Medicine

دانشکدهٔ حُقوق School of Law, Law School

دانشکدهٔ فَنّی School of Engineering

دانشکدهٔ هُنرهایِ زیبا
Faculty of Fine Arts

دانشگاه(ن) /dā.neš.gāh/ اسم. (= × دارالعِلم)
university

دانشگاهِ صَنعتیِ شَریف
Sharif University of Technology

دانشگاهِ عُلومِ پزشکیِ شیراز
Shiraz University of Medical Sciences

دانشگاهِ هُنر University of the Arts

دانشگاه و دانشگاهیان Academia

دانشگاهی /dā.neš.gā.hi/ صفت. اسم.
1. academic, university-level, university [*bef. n*] 2. [*n*] an academic

تَحصیلاتِ دانشگاهی university education, higher education

دانشمند /dā.neš.mand/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، ~ان]
1. a scientist, a learned person 2. [*adj*] learned, wise

دانشنامه(ن) /dā.neš.nā.me/ اسم.
1. the certificate of graduation from a university, a university degree 2. encyclopaedia[Br]/ encyclopedia[Us] (= دایرةالمَعارف)

دانشنامهٔ ایران و اِسلام
The Encyclopaedia[Br] of Iran and Islam

دانشور /dā.neš.var/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= دانشمند)
a man of letters, an erudite person, a scholar

دانشیار /dā.neš.yār/ اسم. [جمع: ~ان]
(in a university) a reader[Br] in sth, a lecturer[Br], an associate professor[Us]

دانشیارِ ادبیّاتِ اِنگلیسی در دانشگاهِ آکسفورد
Reader in English Literature at Oxford

دانشیارِ تاریخِ خاورِ میانه در دانشگاهِ هاروارد
Associate Professor of Middle East History at Harvard

دانشیاری /dā.neš.yā.ri/ اسم. the rank or job of a reader[Br] or associate professor[Us]

دانگ /dāng/ اسم. 1. one sixth of a property 2. one's share of the expenses 3. [*mus*] half an octave

□ سه دانگ خانه به من و سه دانگِ دیگر به همسرم تعلّق دارد.
Half of the house is mine, and the other half belongs to my wife.

دانگی /dān.gi/ صفت. قید. (= پیکی)
1. [*adj*] Dutch 2. [*adv*] each person paying an equal share of the expenses, Dutch

سورِ دانگی a Dutch treat

دانگی به رستوران و غیره رفتن
to go Dutch

دانمارکی /dān.mār.ki/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] pertaining to Denmark, Danish 2. [*n*] the Danish language 3. [*n*] a native of Denmark, a Dane

شیرینیِ دانمارکی Danish pastry

دانه /dā.ne/ اسم. 1. seed, grain 2. anything resembling a grain 3. piece (used in counting)

دانهٔ تَسبیح a rosary bead

دانهٔ رو (کاموابافی) pearl

دانهٔ زیر (کاموابافی) knit

دانهٔ فِلفِل peppercorn(s)

دانه‌های روغنی /row-/ oil-seeds, oleaginous seeds

شِش دانه سَنجاقِ تَه‌گِرد six pins

دانه‌ای /dā.ne.'i/ قید. by the piece, per piece

دانه‌بندی⁽ⁿ⁾ /dā.ne.ban.di/ اسم. granulation

دانه پاشیدن /dā.ne.pā.ši.dan/ مصدر لازم. to entice sb to walk into a trap, to draw, to lead on, to tempt

دانه‌خوار /dā.ne.xār/ صفت. (of birds) that feed on grain, granivorous

دانه‌دانه /dā.ne.dā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] granular, granulated
2. [*adv*] one by one

دانه‌درشت /dā.ne.do.rošt/ صفت. اسم.
1. [*adj*] coarse-grained
2. [*n*] [*fig*] an influential person, a big shot

داو /dāv/ اسم. 1. (in chess, backgammon etc) one's turn to play
2. (in gambling) the stake(s)

داور /dā.var/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. a judge, an arbitrator
2. [*sport*] the referee, the umpire

داوری /dā.va.ri/ اسم. 1. judgement, arbitration 2. the job or function of a referee, refereeing

داوری کردن /dā.va.ri.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to judge, to arbitrate 2. to referee a game of football etc

داوطلب /dāv.ta.lab/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. a volunteer 2. a candidate
3. an applicant

داوطلب شدن /dāv.ta.lab.šo.dan/ مصدر لازم. to volunteer for a job etc

داوطلبانه /dāv.ta.la.bā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] voluntary 2. [*adv*] voluntarily
خَدماتِ داوطلبانه voluntary services

داوودی /dā.vu.di/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز داودی chrysanthemum

دائم /da.'em/ صفت. قید. نیز دایم
1. [*adj*] permanent, constant, continuous 2. [*adv*] permanently, constantly, continuously

دائماً /dā.'e.man/ قید. نیز دایماً
continuously, constantly, always

دائمی /dā.ye.mi/ صفت. نیز دایمی
permanent

دایر /dā.yer/ صفت. نیز دائر ← بایر
in working order, functioning

دایر بودن /dā.yer.bu.dan/ مصدر لازم.
to be working, to be functioning

دایر کردن /dā.yer.kar.dan/ مصدر متعدی.
to establish sth, to set up sth

دایره /dā.ye.re/ اسم. [جمع: ~ها، دَوایر]
1. [*geom*] circle 2. (in an organization) section, unit

دایره زَنگی نیز داریه زنگی [موسیقی]
tambourine

دایرةالبروج /dā.ye.ra.tol.bo.ruj/ اسم. [نجوم]
the apparent path of the sun among the stars during the year, ecliptic

دایرةالمعارف /dā.ye.ra.tol.ma.'ā.ref/ اسم.
نیز دائرةالمعارف (= دانشنامه، فَرهنگ‌نامه)
encyclopaedia[Br]/ encyclopedia[Us]

« دایرةالمعارفِ بریتانیکا »
" Encyclopaedia Britannica "

داین /dā.yen/ اسم. (= طَلبکار) ← مَدیون
a creditor

دایه /dā.ye/ اسم. [جمع: ~ها، دایگان]
a wet nurse

دایهٔ مِهربان‌تر از مادر [ضرب‌المثل]
More Catholic than the Pope [*prov*]
(*ex tr* = a nurse kinder than the mother)

دایی /dā.'i/ اسم. نیز دائی [جمع: ~ها]
one's maternal uncle

پسر دایی، دُختر دایی a cousin

نَوهٔ دایی one's second cousin

دایی‌زاده /dā.'i.zā.de/ اسم. [جمع: ~ها]
a cousin

داءالفیل /dā.'ol.fi:l/ اسم. [پزشکی]
elephantiasis

دبّ /dob(b)/ اسم. [جانورشناسی]
bear (in Arabic)

دُبِّ اَصغر [نجوم] Ursa Minor

دُبِّ اَکبر [نجوم] the Plough[Br], the Big Dipper[Us], Ursa Major

دبّاغ /dab.bāğ/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a tanner

دبّاغخانه /dab.bāğ.xā.ne/ اسم. tannery

دبّاغی /dab.bā.ği/ اسم. the craft of tanning

دبستان /da.bes.tān/ اسم. (= مَدرسهٔ اِبتدایی)
primary school[Br], elementary school[Us]

دبستانی /da.bes.tā.ni/ صفت. pertaining to the primary[Br]/ elementary[Us] school
school [*bef. n*]

طِفلِ دَبستانی a school-age child

یارِ دَبستانی a school chum

دبش /debš/ صفت. acrid, astringent, slightly bitter

چایِ دِبش strong tea

دبنگ /da.bang/ صفت. [گفتار] stupid

مَرتیکهٔ دَبنگ [موهن، گفتار] you nitwit!

دبّه /dab.be/ اسم. vessel, container, flask

دبّه درآوردن /dab.be.da.rā.var.dan/
مصدر لازم. [گفتار] to renege on one's promise, to renege on a deal

دبی(ف) /de.bi/ اسم. (= آبدهی) outflow, delivery (of water)

دبیت /da.bit/ اسم. [پارچه] a type of tightly woven cotton fabric used for lining, percale

دبیر /da.bi:r/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. a (secondary[Br]/ high[Us] school) teacher
2. the secretary of a society 3. an editor

دَبیرِ کُل Secretary General

□ من با دبیرِ اوّلِ سِفارتِ پاکستان در تهران آشنا شده‌ام.
I have met the First Secretary of the Pakistani Embassy in Tehran.

دبیرخانه(ن) /da.bir.xā.ne/ اسم. secretariat

دبیرستان(ن) /da.bi.res.tān/ اسم.
a secondary school[Br], (= مَدرسهٔ مُتوسّطه)
a high school[Us]

دبیرستانی /da.bi.res.tā.ni/ صفت.
pertaining to secondary schools, secondary school[Br] [*bef. n*], high school[Us] [*bef. n*]

دبیری /da.bi.ri/ اسم. صفت.
1. [*n*] a teacher's job 2. a secretary's position 3. [*adj*] pertaining to a secondary school teacher or a secretary

□ با حقوقِ دبیری که نمی‌شود زن گرفت.
You cannot get married on a teacher's pay.

دپو(ف) /de.po/ اسم. depot

دج /dej/ صفت. نیز دِژ solid, hard

خاکِ دِج hard soil

دجّال /daj.jāl/ اسم. [اسلام] an impostor who will claim he is the 12th Imam of the Shiite Muslims, the Islamic version of Antichrist

خَرِ دَجّال a gigantic ass on which Dajjal will ride

دچار /do.čār/ صفت. afflicted with, suffering from, burdened with

دچار شدن /do.čar.šo.dan/ مصدر متعدی.
to become afflicted with hardship etc, to catch a disease etc

دخالت /de.xā.lat/ اسم. 1. the act of interfering in/ with sth, meddling
2. interference

دخالت کردن /de.xā.lat.kar.dan/ مصدر متعدی.
to interfere, to meddle, to step in, to get involved

دخانیّات /do.xā.niy.yāt/ اسم. [جمعِ دُخانیّه]
articles made of tobacco,
tobacco products
No Smoking! اِستعمالِ دُخانیّات مَمنوع
the Tobacco Monopoly اِنحصارِ دُخانیّات
دخت /doxt/ اسم. [ادبی]
shortened form of دُختر, daughter
دختر /dox.tar/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
1. a girl, a maid 2. one's daughter
3. a virgin
دُخترِ بَرادر، دُخترِ خواهر /-xā/
one's niece (= خواهرزاده)
دُختر خاله، دُختر دایی، دُختر عَمو، دختر عَمّه
a cousin
an old maid دُخترِ تُرشیده
a girl of marriageable age, دُخترِ دَمِبَخت
a nubile girl
دخترانه /dox.ta.rā.ne/ صفت.
1. (made) for girls 2. girlish
a secondary school[Br] دَبیرستانِ دُخترانه
for girls, a girls' high school[Us]
girls' shoes کَفشِ دُخترانه
دختربچه /dox.tar.bač.če/ اسم. [جمع: ـها]
a small girl, a lass
دخترخوانده /dox.tar.xān.de/ اسم.
a foster daughter, [جمع: ـها]
an adopted daughter
دخترک /dox.ta.rak/ اسم. [جمع: ـان]
a little girl, a lass/ lassie
دختری /dox.ta.ri/ اسم. صفت.
1. [n] the state of being sb's daughter
2. virginity 3. [adj] pertaining to
a daughter, filial
◻ امیرحسین نوهٔ دختریِ من‌است.
Amir-Hosein is my grandson by my daughter.
دخل /daxl/ اسم. (= درآمد)
1. income, earning(s) 2. the till 3. connection
به من هیچ دخلی (= رَبطی) ندارد.
It's got nothing to do with me.
دَخلِ کسی را آوردن [گفتار]
to give sb hell, to give it to sb
دخل و خرج /dax.lo.xarj/ اسم.
income and expenditure
(of a business) دَخل و خَرج کردن
to earn enough to cover its expenses,
to be financially viable
دخمه /dax.me/ اسم.
a dark and airless place, crypt, tomb 2. a Zoroastrian cemetery, a 'tower of silence'
دخول /do.xul/ اسم.
1. the act of entering 2. entrance, entry 3. penetration
دخیل /da.xi:l/ صفت. اسم.
1. involved, instrumental 2. (of words) entered into another language 3. [n] a strip of cloth tied to the grillwork of a shrine by a supplicant
loan-words واژه‌های دَخیل
دد /dad/ اسم. [ادبی] ← دام
wild beast(s)
د.د.ت.(ف) /de.de.te/ اسم. [شیمی]
dichloro-diphenyl-trichloro-ethane (DDT)
ددر /da.dar/ قید. [کودک] (= بیرون از خانه)
outside, out, out of the house
ددری /da.da.ri/ صفت. [گفتار]
used to leaving the house in search of amusement, gadabout
ددمنشانه /dad.ma.ne.šā.ne/ صفت. [ادبی]
beastly
a beastly attack حَملهٔ دَدمنشانه
در[1] /dar/ اسم. نیز دَرب
1. door, gate, entrance 2. the lid, the top
behind closed doors پُشتِ درهایِ بسته
the garden gate دَرِ باغ
the lid (of a box) دَرِ جَعبه
the exit دَرِ خُروجی
sliding door(s) دَرِ کِشویی

دَرِ گَردان a revolving door
دَرِ وُرودی the entrance
دَری به تَخته خوردن
to get a lucky break
□ بعد دری به تخته خورد و آقا یکشبه پولدار شد.
Then the so-called gentleman had a lucky break and became rich overnight.
در [۲] /dar/ حرف اضافه. in, within, at, on
در بالایِ on top of, above
در حالی‌که while, as
در حُدودِ about
در زیرِ under, underneath
در مَحَلّ at your place, on the spot
در هر حال، در هر صورت anyhow, anyway
یکِ در یک‌ونیم one by one and a half (metres[Br] / meters[Us])
دُرّ /dor(r)/ اسم. [ادبی] [جمع: دُرَر] pearl
دُرِّ کوهی quartz
درآمد /da.rā.mad/ اسم. 1. income, revenue 2. [*mus*] prelude 3. [*book*] foreword
دَرآمدِ سَرانه per capita income
مالیاتِ بر دَرآمد income tax
دَرآمد نداشتن to have no income
درآمدن /da.rā.ma.dan/ مصدر لازم.
to come out, to emerge
درست از کار درآمدن to turn out well
□ هرچه سعی‌کردم ترجمهٔ عبارتِ موردِ نظر به فارسی درست درنیامد.
Hard as I tried, the translation of the phrase in question just would not sound right in Persian.
درآمیختن /da.rā.mix.tan/ مصدر متعدی. [ادبی] (= آمیختن) to mix two or more things together, to mingle, to blend, to co-mingle

درآوردن /da.rā.var.dan/ مصدر متعدی.
1. to extract sth, to pull out
2. to bring out, to produce
3. to publish books etc
شبیه کسی را درآوردن
to impersonate sb
دُرّاج /dor.rāj/ اسم. [پرنده‌شناسی]
black partridge
دراز /de.rāz/ صفت. ← کوتاه long, tall, lengthy
درازا /de.rā.zā/ اسم. (= طول) length
از دِرازا/ دِرازی lengthways, lengthwise
به دِرازا کشیدن to go on and on, to drag on
درازدست /de.rāz.dast/ صفت.
with long arms
اردشیرِ درازدست [تاریخ] Artaxerxes I
درازکش /de.rāz.keš/ قید. lying down
درازکشیدن /de.rāz.keš/ مصدر لازم.
to lie down
درازگوش /de.rāz.guš/ اسم. [ادبی] ass, donkey
درازمدّت(ن) /de.rāz.mod.dat/ صفت.
(= بُلندمدّت) long-term
بَرنامه‌ریزیِ دِرازمدّت
long-term planning
درازنا /de.rāz.nā/ اسم. [ادبی] (= دِرازا)
length
درازی /de.rā.zi/ اسم. (= دِرازا، طول) length
درافتادن /da.rof.tā.dan/ مصدر لازم.
(= درگیر شدن) to come to blows with sb, to grapple with sb, to fall out with sb
دراگ‌استور(ف) /de.rā.ges.tor/ اسم.
a(n American-style) drugstore
درام(ف) /de.rām/ اسم. صفت. [تئاتر]
1. [*n*] drama 2. [*adj*] [*col*] experiencing personal difficulties, tragic

دربردن /dar.bor.dan/ مصدر متعدی.
to lead sb out of danger etc, نیز به در بردن
to arrange for sb to escape
to lead sb astray از راه به دربُردن

دربرگرفتن /dar.bar.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
1. to embrace sb 2. to consist of

دربرگیرنده /dar.bar.gi.ran.de/ صفت.
comprising, consisting (= حاوی)

دربست /dar.bast/ صفت. 1. whole, entire, intact 2. hired, chartered
to charter a plane, a bus etc دَربست کرایه کردن
□ با ماشینِ دربست رفتیم به کاشان.
We travelled[Br] */ traveled*[Us] *to Kashan in a hired car.*

دربسته /dar.bas.te/ صفت. sealed, unopened
a sealed letter نامهٔ دَربسته

دربستی /dar.bas.ti/ صفت. chartered
a charter flight پَروازِ دربستی

دِربطری بازکن /da.re.bot.ri.bāz.kon/ اسم.
a bottle opener

دربند /dar.band/ اسم. 1. a mechanism for closing a door 2. [*arch*] a cul-de-sac with a gate at its entrance 3. a narrow mountainous pass

درب و داغون /dar.bo.dā.ğun/ صفت. [گفتار]
dilapidated, broken down

درپوش /dar.puš/ اسم. lid, cap, cover

درج /darj/ اسم. 1. the act of inserting sth in a text etc 2. insertion, incorporation

درجا /dar.jā/ قید. on the spot

درجات /da.ra.jāt/ اسم. [جمعِ دَرَجه]
degrees

درجا زدن /dar.jā.za.dan/ مصدر لازم. [نظامی]
1. to mark time 2. to stop moving forward, to stagnate

□ وضعیتش بیچاره خیلی درام است.
He lives, the poor man, in a very sad state.

دراماتیک(ف) /de.rā.mā.tik/ صفت.
dramatic, tragic
dramatic art هنرهای دِراماتیک

دراویش /da.rā.vi:š/ اسم. [جمعِ دَرویش]
dervishes, Sufis

درایت /de.rā.yat/ اسم. 1. knowledge, know-how 2. insight, perception, shrewdness
1. [*adj*] insightful با دِرایت
2. [*adv*] insightfully

درب /darb/ اسم. (= دَر) 1. door
2. [*arch*] a large gate

دربار /dar.bār/ اسم. the royal court, the king's palace
Minister of the Royal Court وَزیرِ دَربار

درباره /dar.bā.re.ye/ حرف اضافه. (= درباب)
about, concerning, pertaining to
as for/ to that man دربارهٔ آن شَخص

درباری /dar.bā.ri/ صفت. اسم. 1. courtly
2. a courtier [جمع: ~ها، ~ان]

دربازکن(ن) /dar.bāz.kon/ اسم.
1. the door-buzzer 2. a tin-opener[Br], a can-opener[Us]

دربان /dar.bān/ اسم. [جمع: ~ها]
a porter[Br], a doorman[Us], a door-keeper, a gatekeeper

دربانی /dar.bā.ni/ اسم. the job of a porter[Br]/ doorman[Us]

دربایست /dar.bā.yest/ اسم. صفت. [ادبی]
1. [*n*] necessity 2. [*adj*] necessary

دربدر /dar.be.dar/ صفت. نیز در به در (= آواره)
wandering from place to place, homeless, vagrant

دربدری /dar.be.da.ri/ اسم. نیز در به دری
homelessness, vagrancy (= آوارگی)

درج کردن /darj.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to print a text in a publication 2. to insert, to incorporate

درجه /da.ra.je/ اسم. [جمع: ـ‌ها، دَرجات]
1. degree, grade, class
2. an officer's rank

دَرجه اَوّل، دَرجه یک — first-class, first-rate
درجهٔ بادِ لاستیک [خودرو] — a tyre[Br]/ tire[Us] pressure gauge
دَرجهٔ تَب — thermometer
دَرجهٔ حَرارت (= دَما) — temperature

درجه‌بندی /da.ra.je.ban.di/ اسم. grading, sorting (by size etc)

درجه‌بندی کردن /dar.je.ban.di.kar.dan/ مصدر متعدی. to grade sth, to sort sth

درجه‌دار /da.ra.je.dār/ اسم. صفت. [نظامی] [جمع: ـ‌ها، ـان]
1. [n] a non-commissioned officer (NCO)
2. [adj] graduated (= مُدرّج)

درخت /de.raxt/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] tree

دِرختِ اَفرا — a maple tree
دِرختِ چِنار — a plane tree
دِرختِ خرما — a date palm
دِرختِ نارون — an elm
دِرختِ هَمیشه‌بهار — an evergreen tree

درختچه(ن) /de.raxt.če/ اسم. shrub, bush, a dwarf tree

درختکاری /de.raxt.kā.ri/ اسم.
planting trees, tree-planting

روزِ دِرختکاری — Arbor Day[Us]

درختی /de.rax.ti/ صفت. pertaining to a tree, tree [bef. n]

سیبِ دِرختی — regular apple(s) (as distinct form potatoes which are سیبِ زمینی)

درخش /de.raxš/ اسم. a flash of light, lightning

درخشان /de.rax.šān/ صفت. brilliant, shining, bright

درخشش /de.rax.šeš/ اسم. brilliance, luminosity

درخشندگی /de.rax.šan.de.gi/ اسم.
brilliance, luminosity

درخشنده /de.rax.šan.de/ صفت.
giving out light, shining, bright

درخشیدن /de.rax.ši.dan/ مصدر لازم.
1. to give out light, to shine, to scintillate 2. also *fig*

درخواست /dar.xāst/ اسم. (= تَقاضا)
1. request 2. requisition, application

درخواست کردن /dar.xāst.kar.dan/ مصدر متعدی. to request sth, to make a request for sth

درخواست‌نامه(ن) /dar.xāst.nā.me/ اسم. [فرهنگستان] (= اَپلی‌کیشن)
an application form

درخواستی /dar.xās.ti/ صفت.
requested, applied for (= درخواست‌شده)

درخور /dar.xor/ صفت. (= شایسته)
suitable, befitting, appropriate

دَرد /dard/ اسم. 1. pain, ache
2. ailment, affliction, malady
3. [*col*] use

بی‌دَرد — painless
داروی ضدِّ درد — a painkiller
دَردِ بی‌دَرمان — an incurable malady
سردَرد — headache
کمردَرد — backache
گلودَرد — sore throat
به دَرد خوردن — to be of some use, to come in handy
به دَرد نخوردن — to be of no use

□ دردت که نیامد. آمد؟
Now it didn't hurt, did it?

دُرد /dord/ اسم. dreg(s), lees

دردآشنا /dar.dāš.nā/ صفت.
intimately familiar with a problem

دردآور /dar.dā.var/ صفت. causing pain, painful

درد آوردن /dar.dā.var.dan/ مصدر متعدی. to cause pain

دردار /dar.dār/ صفت. (of a container) equipped with a lid/ top etc, lidded

ظَرفِ دَردار a container which has a lid and can be sealed

دُردانه /dor.dā.ne/ اسم. [مجازی] a very precious being (usu said of a child with no sibling)

درد دل /dar.de.del/ اسم. grievance(s) (told to a friend), confidence(s)

درد دل کردن /dar.de.del.kar.dan/ مصدر لازم. to pour out one's heart to sb

دردسر /dar.de.sar/ اسم. trouble, headache

برای کسی دَردسر درست کردن to cause trouble for sb

دردکردن /dard.kar.dan/ مصدر لازم. to ache, to hurt, to be sore

دندانم درد می‌کند. I have a bad toothache.

دردکُش[ن] /dard.koš/ صفت. اسم. (= ضِدّ دَرد) 1. [*adj*] effective in alleviating pain, painkilling 2. [*n*] a painkiller, a pain reliever

دردکِشیدن /dard.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to suffer pain

دردناک /dard.nāk/ صفت. painful, aching, sore

دررفتگی /dar.raf.te.gi/ اسم. dislocation of a joint

دَررفتگیِ جوراب a ladder[Br], a run[Us] in one's stocking

دررفتن /dar.raf.tan/ مصدر لازم. 1. to escape, to flee, to clear out, to get away 2. (of a joint) to be dislocated 3. (of a firearm) to go off, to be discharged

◻ برادرم از پله افتاد، استخوانِ کتفش دررفت. *My brother fell down the stairs and dislocated his shoulder.*

دررو /dar.row/ اسم. [گفتار] way out, exit

درز /darz/ اسم. seam, crevice

لولهٔ بدونِ دَرز seamless pipe(s)

در زدن /dar.za.dan/ مصدر لازم. to knock (at a door)

درزکردن /darz.kar.dan/ مصدر لازم. [گفتار] (of a secret) to leak

درزی /dar.zi/ اسم. [ادبی] (= خَیّاط) a tailor

درس /dars/ اسم. [جمع: ـ‌ها، دُروس] 1. lesson 2. course

دَرسِ خُصوصی private lesson(s)

دَرسِ عِبرت sth that one can learn from

◻ خوب است این اتفاق درسِ عبرتی باشد برای همهٔ ما. *Let this be a lesson to all of us.*

درست /do.rost/ صفت. قید. 1. [*adj*] correct, right, true, impeccable 2. exact 3. proper 4. honest 5. [*adv*] correctly, rightly 6. properly 7. exactly

اِملاء دُرستِ این واژه the correct spelling of this word

دُرست به اندازه است. It is just right.

کارِ دُرست the right thing to do

شَخصِ دُرست an honest man

درستکار /do.rost.kār/ صفت. honest, trustworthy

درستکارانه /do.rost.kā.rā.ne/ صفت. قید. 1. [*adj*] honest 2. [*adv*] honestly

درستکاری /do.rost.kā.ri/ اسم. honesty, probity

درست کردن /do.rost.kar.dan/ مصدر متعدی. to correct sth, to put sth right, to repair sth, to mend sth

دُرست کردنِ غَذا to prepare food, to prepare a dish

درسته /do.ros.te/ قید. [گفتار] whole

درستی /do.ros.ti/ اسم. 1. correctness 2. truth 3. honesty, integrity

درسخوان /dars.xān/ صفت. studious

بَچّهٔ دَرسخوان a studious child, a diligent student

درس خواندن /dars.xān.dan/ مصدر لازم. to study

درس‌خوانده /dars.xān.de/ صفت. (= تَحصیل‌کرده) educated

آدمِ دَرس‌خوانده an educated person

درس دادن /dars.dā.dan/ مصدر لازم. to teach sth to sb, to tutor sb, to lecture sb

□ درسی بهت بدم که هیچ‌وقت فراموش نکنی.

I will teach you a lesson you will never forget.

درسنامه[ن] /dars.nā.me/ اسم. any text used in conjunction with a university course, an early draft of a textbook

درس و مشق /dar.so.mašq/ اسم. [گفتار] one's homework and assigned reading

درسی /dar.si/ صفت. pertaining to teaching, tutorial, instructional

کِتابِ درسی a textbook

درشت /do.rošt/ صفت. ⟵ ریز 1. large 2. coarse, rough

مَشقِ دُرشت a calligraphy exercise written with a medium-sized reed pen

درشت‌باف /do.rošt.bāf/ صفت. [پارچه] نیز دُرشت‌بافت coarsely-knit

درشت‌کردن /do.rošt.kar.dan/ مصدر متعدی. to magnify sth, to enlarge sth

درشت‌نی[ن] /do.rošt.ney/ اسم. [کالبدشناسی] (= استخوانِ دُرشت‌نی) ⟵ نازک‌نی shin-bone, the tibia

درشتی /do.roš.ti/ اسم. 1. largeness 2. coarseness 3. harshness of temper

با کسی دُرشتی کردن to speak harshly to sb

درشکه[ف] /do.roš.ke/ اسم. [سابق] a horse-drawn cab, a droshky

درشکه‌چی /do.roš.ke.či/ اسم. [سابق] [جمع: ~ها] a coachman, a cabbie

درصد /dar.sad/ اسم. صفت. قید. (= پورسانت) 1. [*n*] per cent, percent[Us] (%) 2. [*adj*] per cent, percent[Us] 3. [*adv*] per cent, percent[Us]

با بَهرهٔ ۸ درصد with an 8 per cent interest

چند درصد؟ How many percentage points?

دارایِ یک درصد ناخالصی containing one per cent impurity

صددرصد خالص 100% pure

درصدانه[ن] /dar.sa.dā.ne/ اسم. [فرهنگستان] (= پورسانتاژ) percentage

درصدگیری[ن] /dar.sad.gi.ri/ اسم. the act of calculating percentages

درصورتی‌که /dar.su.ra.ti.ke/ حرف ربط. 1. whereas, even though 2. if, in case

□ می‌بینم باز با سر و وضع نامرتّب سر کار آمده‌ای، درصورتی‌که همیشه باید تمیز و مرتّب باشی.

I see that once again you have come to work looking untidy, even though you must be neatly dressed at all times.

درفش /de.rafš/ اسم. 1. awl 2. banner, standard, flag

درفشِ کاویان the name of the Iranian flag in ancient times

دُرفشانی /dor.fe.šā.ni/ اسم. 1. speaking with eloquence 2. [*joc*] speaking nonsense

درقی /dar.qi/ صفت. pertaining to the thyroid gland, thyroid [*bef. n*]
غُدهٔ دَرقی [کالبدشناسی] (= غدهٔ تیروئید) the thyroid gland
بُزرگ شدنِ غُدهٔ دَرقی goitre, bronchocele

دَرَک /da.rak/ اسم. the lowest level of Hell/ hell
به دَرَک! To hell with it!

دَرک /dark/ اسم. perception, grasp, understanding, comprehension

درکردن /dar.kar.dan/ مصدر متعدی. (= شِلیک کردن) to fire a shot etc, to discharge a pistol etc
از راه به در کردن/ بُردن to lead sb astray

درک‌کردن /dark.kar.dan/ مصدر متعدی. to comprehend/ understand/ grasp sth

درگاه /dar.gāh/ اسم. [معماری] 1. doorway 2. threshold 3. the king's palace

درگذشت /dar.go.zašt/ اسم. (= وَفات، مَرگ) decease, demise, death, passing away

درگذشتن /dar.go.zaš.tan/ مصدر لازم. (= وَفات یافتن، مُردن) to pass away, to die

درگذشته /dar.go.zaš.te/ اسم. صفت. [جمع: درگذشتگان] 1. [*n*] a deceased person 2. [*adj*] deceased

درگرفتن /dar.ge.ref.tan/ مصدر لازم. [ادبی] to start, to break out

درگیر /dar.gi:r/ صفت. involved, engaged

درگیر شدن /dar.gir.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to get involved 2. to come to blows with sb
درگیر شدن با دشمن to engage the enemy, to clash with the enemy

درگیری[ن] /dar.gi.ri/ اسم. 1. involvement 2. engagement with the enemy etc 3. conflict
دَرگیریِ خیابانی street clashes (between demonstrators and the police)
درگیریِ مُسلحانه shootout, firefight
□ ما هر روز با همسایهٔ دیوار به دیوارِ خود درگیری داریم.
We have an ongoing battle with our next-door neighbour[Br]

درمان /dar.mān/ اسم. 1. the act of treating sb for an illness 2. cure 3. remedy

درمان‌کردن /dar.mān.kar.dan/ مصدر متعدی. to treat sb for an illness, to cure sb of an illness

درماندگی /dar.mān.de.gi/ اسم. the state of being helpless, helplessness

درماندن /dar.mān.dan/ مصدر لازم. to reach a dead end, to feel helpless, to be at one's wit's/ wits' end

درمانده /dar.mān.de/ صفت. helpless, desparate, destitute

درمان‌شناسی[ن] /dar.mān.še.nā.si/ اسم. [پزشکی] therapeutics

درمانگاه[ن] /dar.mān.gāh/ اسم. [پزشکی] an outpatient clinic

درمانگاهی[ن] /dar.mān.gā.hi/ صفت. pertaining to a clinic, clinical

درمان‌پذیر /dar.mān.pa.zi:r/ صفت. (= قابلِ عَلاج) curable
دَرمان‌ناپذیر (= لاعَلاج) incurable

درمانی /dar.mā.ni/ صفت. therapeutic, curative

درمنه /der.ma.ne/ اسم. [گیاه‌شناسی] wormwood

درنا /dor.nā/ اسم. [پرنده‌شناسی] crane

درندشت /da.ran.dašt/ صفت. vast
در آن باغِ دَرندشت in that vast garden
در آن خانهٔ دَرندشت in that rambling house

درّندگان /dar.ran.de.gān/ اسم. [جمع دَرّنده] ferocious animals, savage beasts

درّندگی /dar.ran.de.gi/ اسم. ferocity, fierceness, savagery

درّنده /dar.ran.de/ صفت. اسم.
[جمع: ـ‌ها، درّندگان] 1. [*adj*] fierce, ferocious, savage 2. [*n*] a savage beast

درنگ /de.rang/ اسم. pause, delay

بدونِ دِرنگ، بی‌دِرنگ immediately

درنگ‌کردن /de.rang.kar.dan/ مصدر لازم.
to pause, to wait, to delay

درنوردیدن /dar.na.var.di.dan/ مصدر متعدی.
(= پیمودن) 1. to traverse/ cross a stretch of land 2. [*arch*] to fold away a garment etc

درو /de.row/ اسم. the act of reaping
a crop, the harvest

فَصلِ دِرو harvest time

دروازه /dar.vā.ze/ اسم. 1. gate(s)
2. (in football[Br]/ soccer[Us]) the goal

« دَروازهٔ جَهنّم » " Gate of Hell "

دروازه‌بان /dar.vā.ze.bān/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= ۲. گُلر)
1. the gate-keeper 2. (in football[Br]/ soccer[Us]) the goalkeeper, the goalie, the keeper[Br], the goaltender[Us]

در و پیکر /da.ro.pey.kar/ اسم. [گفتار]
secure doors and windows

یک کُلبهٔ مَخروبهٔ بی دَر و پیکر
a dilapidated cottage with no secure doors or windows

درود /do.rud/ اسم. [ادبی] greeting(s), salutation(s)

درودفرستادن /do.rud.fe.res.tā.dan/
مصدر لازم. [ادبی] to send greetings to sb, to salute sb, to hail sb

دروکردن /de.row.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to reap a crop, to harvest
2. to mow down a row of targets with machine-gun fire

درودگر /do.rud.gar/ اسم. [ادبی]
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= نَجّار) a carpenter, a joiner

درودگری /do.rud.ga.ri/ اسم. [ادبی]
(= نَجّاری) carpentry

دروس /do.rus/ اسم. [جمع دَرس] lessons, subjects, courses

دُروسِ پایه basic subjects/ courses

دروغ /do.ruğ/ اسم. صفت. 1. [*n*] lie, fib, falsehood 2. [*adj*] false, untrue

دُروغِ شاخدار an elaborate lie

دُروغِ مَصلحت‌آمیز a white lie

دروغپردازی /do.ruğ.par.dā.zi/ اسم.
the act of concocting elaborate lies

دروغکی /do.ru.ğa.ki/ قید. [گفتار] falsely, under false pretenses

دروغ‌گفتن /do.ruğ.gof.tan/ مصدر لازم.
to lie, to tell a lie

دُروغ نگو! [شوخی] You must be joking!

● توضیح: فارسی‌زبانان توجه داشته باشند که اگر در انگلیس یا امریکا به کسی بگویند: "You are lying." سخنِ توهین‌آمیزی بر زبان آورده‌اند و هرگاه پوزش نخواهند کار به دعوا خواهد کشید.

دروغگو /do.ruğ.gu/ اسم. صفت.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌یان] 1. [*n*] a liar
2. [*adj*] lying, deceitful

□ حتماً می‌دانی که دروغگو دشمن خداست.
I am sure you already know that a liar is God's enemy.

دروغگویی /do.ruğ.gu.'i/ اسم. the act of lying, telling lies

دروغی /do.ru.ği/ صفت. false, sham

خُدایِ دُروغی a false god

دروغیاب(ن) /do.ruğ.yāb/ اسم.
lie-detector, polygraph

دروغین /do.ru.ğin/ صفت. [ادبی] false

دروگر /de.row.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. a harvester 2. a harvesting machine

درون /da.run/ اسم. قید. ← بُرون
1. [*n*] the inside, the interior
2. [*adv*] inside

درون‌بین(ن) /da.run.bin/ اسم. [پزشکی]
the endoscope (= آندوسکوپ)

درون‌بینی(ن) /da.run.bi.ni/ اسم. [پزشکی]
endoscopy (= آندوسکوپی)

درونداد(ن) /da.run.dād/ اسم. ← بُرونداد
input

درون‌ریز /da.run.ri:z/ صفت. ← بُرون‌ریز
(of glands) endocrine

درون‌سوز /da.run.suz/ اسم. [مکانیک]
internal-combustion
موتورهای دَرون‌سوز
internal-combustion engines

درون‌شهری(ن) /da.run.šah.ri/ صفت.
(occurring or functioning) within the city, intra-urban
the inner-city train قطار درون‌شهری

درون‌گرا(ن) /da.run.ge.rā/ صفت. ← بُرون‌گرا
introverted

درون‌گروهی(ن) /da.run.go.ru.hi/ صفت.
intragroup
رِقابت‌های دَرون‌گروهی
intragroup rivalries

درون‌مایه(ن) /da.run.mā.ye/ اسم. [هنر]
theme

درون‌مرزی /da.run.marzi/ صفت.
pertaining to the interior ← بُرون‌مرزی
(within the boundaries of a country)
روزنامه‌های دَرون‌مرزی
newspapers published inside Iran

درونی /da.ru.ni/ صفت. (= داخلی) ← بُرونی
inner, internal

در و همسایه /da.ro.ham.sā.ye/ اسم. [گفتار]
the people in the neighbourhood[Br]

درویدن /de.ra.vi.dan/ مصدر متعدی.
to reap sth, to harvest sth
آن‌کس که باد می‌کارد توفان می‌دِرَوَد. [ضرب‌المثل]
Sow the wind and reap the whirlwind.
[*prov*] (*ex tr* = He who sows the wind will reap a raging storm.)

درویش /dar.vi:š/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان، دَراویش]
a *dervish,* a *Sufi*

درویشی /dar.vi.ši/ اسم.
1. life of a dervish 2. a frugal life

درّه /dar.re/ اسم. [جغرافیا]
valley, canyon, ravine

دَرهم /dar.ham/ صفت.
1. mixed, unsorted 2. entangled
unsorted fruit میوهٔ دَرهم

دِرهم /der.ham/ اسم.
1. an old Islamic coin, drachma 2. the currency of the United Arab Emirates, Dirham

درهم آمیختن /dar.ha.mā.mix.tan/ مصدر متعدی.
to mix together, to intermingle, to blend

درهم برهم /dar.ham.bar.ham/ صفت. [گفتار]
in total confusion, higgledy-piggledy, helter-skelter

درهم پیچیدن /dar.ham.pi.či.dan/ مصدر لازم.
to intertwine, to interlace

درهمجوش /dar.ham.juš/ صفت.
(of several ingredients) brewed together
a mixed brew آشِ درهمجوش [مجازی]

دری /da.ri/ اسم. [زبان‌شناسی] نیز فارسیِ دَری
Dari Persian, Dari (spoken in Afghanistan)

دریا /dar.yā/ اسم. (= بَحر)
sea
the high seas دَریایِ آزاد
Caspian Sea دَریایِ خَزر
the Mediterranean دَریایِ روم [قدیم]
the Red Sea دَریایِ سُرخ (= بَحرِ اَحمر)
the Black Sea دَریایِ سیاه

سَطحِ دَریا sea level
کِنارِ دَریا the beach, the seaside, the seashore

دریابان /dar.yā.bān/ اسم. [نظامی]
a vice admiral

دریاچه /dar.yā.če/ اسم. lake
دَریاچهٔ اُرومیه Lake Urmiah
دَریاچهٔ بَختگان Lake Bakhtegan

دریادار /dar.yā.dār/ اسم. [نظامی]
a rear admiral

دریازدگی(ن) /dar.yā.za.de.gi/ اسم. [پزشکی]
seasickness

دریازده(ن) /dar.yā.za.de/ صفت. seasick

دریازن /dar.yā.zan/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a pirate, a buccaneer (= دُزدِ دَریایی)

دریازنی /dar.yā.zani/ اسم. [ادبی] piracy

دریاسالار /dar.yā.sā.lār/ اسم. [نظامی]
an admiral (= × اَمیرالبحر)

دریافت /dar.yāft/ اسم. ← پَرداخت
1. receipt(s), payments received
2. perception

دریافت‌کردن /dar.yāft.kar.dan/ مصدر متعدی.
to receive sth, to get sth
□ امروز نامهٔ بدونِ امضایی دریافت کردم که ذهنم را به کلّی مغشوش کرده است.
Today, I received an anonymous letter which has totally confused me.

دریافت‌کننده /dar.yāft.ko.nan.de/ اسم.
the recipient, [جمع: ـها، ـگان]
the receiver

دریافتن /dar.yāf.tan/ مصدر متعدی. (= فَهمیدن)
to perceive sth, to grasp a point etc,
to understand

دریافتی /dar.yāf.ti/ صفت. اسم. (= دریافت‌شده)
1. [*adj*] received 2. [*n*] the sum received,
receipt

دریاکنار /dar.yā.ke.nār/ اسم. (= کنارِ دَریا)
the seaside

دریانورد /dar.yā.na.vard/ اسم.
[جمع: ـها، ـان] (= مَلّاح) a seaman,
a sailor, a mariner

دریانوردی /dar.yā.na.var.di/ اسم.
seafaring, navigation

دریایی /dar.yā.'i/ صفت. (= بَحری)
pertaining to the sea, marine, maritime,
nautical, sea [*bef. n*]
سِتارهٔ دَریایی starfish
میلِ دَریایی a nautical mile (= 1.85 *km*)
نیروی دَریایی the Navy

دریچه /da.ri.če/ اسم. 1. window, hatch,
trap-door 2. (in a ship or plane) porthole
3. valve
دَریچهٔ اِطمینان safety valve
دَریچهٔ میترال (در قلب) the bicuspid[Br]/ mitral[Us] valve
دریچهٔ نورگیر 1. skylight
2. [*phot*] the shutter

دریدن /de.ri.dan/ مصدر متعدی.
1. to tear sth, to rend sth 2. (of wild beasts) to attack and devour a lamb etc

دریده /de.ri.de/ صفت. 1. torn, rent
2. [*col*] shameless

دریغ /de.ri:ğ/ اسم. (= اَفسوس)
feeling sorry for the loss of sth,
regret, pity
□ دریغم آمد که او را به مجلس خود دعوت نکنیم.
I felt it would be a pity if we did not invite him to our gathering.

دریغا /de.ri.ğā/ صوت. Alas! What a pity!

دریل(ف) /de.ril/ اسم. [مکانیک]
an electric drill

درین /da.rin/ حرف اضافه. [ادبی] (= در این)
in this, at this

دری‌وری /da.ri.va.ri/ اسم. [گفتار]
nonsense

دریوزگی /dar.yu.ze.gi/ اسم. [ادبی]
1. poverty, destitution 2. begging, beggary, mendicity

دزد /dozd/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (= سارق)
a thief, a burglar, a robber

دُزدِ دَریایی (= دَریازن) a pirate, a buccaneer

دُزدِ مُسلّح an armed robber, a bandit

شَریکِ دُزد و رَفیقِ قافله [ضرب‌المثل]
to run with the hare and to hunt with the hounds [*prov*] (*ex tr* = an ally of the robbers and a friend of the caravan)

دزدانه /doz.dā.ne/ قید. [ادبی] furtively, stealthily

دزدکی /doz.da.ki/ قید. [گفتار] covertly, stealthily

دزدکی نگاه کردن
to (take a) peep at sth/ sb

دزدگیر(ن) /dozd.gi:r/ اسم. a burglar alarm

دزدی /doz.di/ اسم. (= سِرقت) theft, burglary, robbery

دُزدی کردن to steal money etc, to rob sb, to burgle[Br]/ burglarize[Us] a house etc

دزدیدن /doz.di.dan/ مصدر متعدی.
(= سِرقت کردن) to steal sth, to rob sb, to burgle[Br]/ burglarize[Us] a house etc

دَستش را دزدید.
He quickly withdrew his hand.

دزدیده /doz.di.de/ صفت. قید. (= مَسروقه)
1. [*adj*] stolen 2. [*adv*] furtively

دُزدیده نگاه کردن to glance furtively at sb/ sth

دزنفکته(ف) /de.zan.fek.te/ صفت. [تمسخر]
foppish, dandyish

دژ /dež/ اسم. (= قَلعه) fortress, castle

دژبان /dež.bān/ اسم. [جمع: ـها]
1. the military police
2. [*arch*] the commander of a fortress

دژپیه /dož.pi:h/ اسم. a benign tumour[Br]

دژخیم /dež.xi:m/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
the executioner, the hangman (= جَلّاد)

دژم /de.žam/ صفت. [ادبی] 1. glum, in low spirits 2. angry

دسامبر(ف) /de.sāmr/ اسم.
the month of December

دسایس /da.sā.yes/ اسم. [جمع دَسیسه]
intrigues

دست /dast/ اسم. [کالبدشناسی] [جمع: ـها، ـان]
1. hand 2. arm 3. paw 4. a set of things 5. a game of chess etc 6. manual skill

اَمان از دستِ تو! God help me from your mischief!

در دَستِ اِقدام (اصطلاحِ اداری) being dealt with, in progress, in the pipeline

دَستِ اوّل 1. the first game
2. [*adj*] first-hand

دَستِ بالا 1. [*adv*] at most
2. [*n*] the upper hand

دَستِ چَپ 1. the left hand
2. [*adv*] on the left

دَستِ چَپی [سیاست] a leftist, a lefty

دَستِ خودم نبود. I couldn't help it.

دَستِ دوّم second-hand

دَستِ راست 1. the right hand
2. [*adv*] on the right

دَستِ راستی [سیاست] a rightist, a right-winger

دَستِ کَم (= اقلّاً) at least

دَم دَست handy

کَفِ دَست the palm of the hand

یک دَست کُت و شَلوارِ فَلانِل خاکستری
a grey[Br]/ gray[Us] flannel suit

یک دَست صَندلیِ ناهارخوری
a set of dining-room chairs

یک دَست وَرق a pack[Br]/ deck[Us] of cards

از دَست دادن to lose sth/ sb

به دَست آوردن to obtain/ gain sth

دَست از پا خَطا نکردن not to misbehave, to behave like a gentleman

دَست از جان شستن to give up hope, to despair, to prepare oneself for death

دَست از سَرِ کَسی برداشتن

to leave sb alone

دَست به آب رساندن [گفتار]

to go to the lavatory

دَست به سَر کردن to get rid of sb

دَست به کار شدن to set to work

دَست به یَقه شدن

to come to grips with sb

دَستِ خالی برگشتن

to return empty-handed

دَست دِراز کردن to reach out

دَست رویِ دَست گذاشتن

to sit idly by and do nothing

دَستِ (کسی) کَج بودن to be inclined to steal things, to be a kleptomaniac

دَستِ (کسی را) گرفتن 1. to hold sb's hand 2. to extend a helping hand to sb

دَستِ کَم گرفتن to underestimate sb/ sth

دَست نِگاه داشتن to put a job on hold, not to go ahead with sth

دَست و پای خود را گُم کردن

to lose one's cool, to panic

راهِ دستِ کسی نبودن not to be the sort of thing that one does willingly

یک گُنجشک در دَست بِه از دَه گُنجشک در دِرخت [ضرب‌المثل]

A bird in hand is better than two in the bush [*prov*] (*ex tr* = A sparrow in hand is better than ten on the tree.)

◻ دستِ شما درد نکند.

Bravo, well-done! Thank you.

دست‌آموز /das.tā.muz/ صفت.

(of some animals) tame, pet [*bef. n*]

دستار /das.tār/ اسم. (= عَمّامه) turban

دست‌افشار /das.taf.šār/ صفت.

hand-squeezed, hand-pressed

آبلیمویِ دَست‌افشارِ جَهرم

hand-squeezed lime juice from Jahrom

دست‌افشان /das.taf.šān/ صفت. dancing (esp with the rhythmic movement of the hands and arms)

دست افشاندن /das.taf.šān.dan/ مصدر لازم.

to move one's hands and arms in a rhythmic way as in a dance, to dance

دست انداختن /das.tan.dāx.tan/ مصدر متعدی.

to play a prank on sb, to make a fool of sb

دست‌انداز /das.tan.dāz/ اسم. (in roads) pothole, bump

دست‌اندازی /das.tan.dā.zi/ اسم.

(= دست‌درازی) the act of encroaching upon sb else's rights or property

دست‌اندرکار /das.tan.dar.kār/ اسم.

[جمع: ـ‌ها، ـان] sb who is involved in implementing a project

دست‌اندرکاران /das.tan.dar.kā.rān/ اسم.

[جمعِ دَست‌اندرکار] those involved in implementing a project, the work team, the crew, the staff members

دستاورد /das.tā.vard/ اسم. 1. feat, achievement 2. result, fruit, consequence

دستاویز /das.tā.vi:z/ اسم. (= بَهانه) pretext, excuse

دَستاویز قرار دادن to use sth as a pretext for doing or not doing sth

دستباف /dast.bāf/ صفت. نیز دَستبافت

1. (of cloth etc) hand-woven
2. (of rugs etc) hand-knitted

قالیچهٔ دَستباف a hand-knitted rug

دستبرد /dast.bord/ اسم. burglary, theft

دستبرد زدن /dast.bord.za.dan/ مصدر لازم.
to burgle[Br]/ burglarize[Us] a shop etc

دستبند /dast.band/ اسم. 1. bracelet
2. handcuffs, cuffs, manacle
با دَستبند in handcuffs

دستبند زدن /dast.band.za.dan/ مصدر متعدی.
to handcuff sb

دستبوسی /dast.bu.si/ اسم. 1. the act of kissing sb's hand (as a gesture of respect)
2. [*fig*] paying one's respects

دستپاچگی /dast.pā.če.gi/ اسم. a state of alarm and undue haste, embarrassment

دستپاچه /dast.pā.če/ صفت. embarrassed, perturbed

دستپاچه شدن /dast.pā.če.šo.dan/ مصدر لازم.
to become embarrassed, perplexed

دستپاک /dast.pāk/ صفت. honest

دستپخت /dast.poxt/ اسم. 1. a dish prepared by a particular person
2. cooking skills
□ دستپختِ دخترِ من حرف ندارد.
There is no denying that my daughter's cooking is excellent.

دست‌پرورده /dast.par.var.de/ صفت.
1. brought up under the care and protection of sb 2. sb's protégé

دست‌پیچ /dast.pič/ اسم. [خوراکی]
meat loaf

دست‌تنگ /dast.tang/ صفت.
short of cash, hard up

دست‌تنها /dast.tan.hā/ صفت. قید.
1. [*adj*] single-handed, unaided
2. [*adv*] single-handedly, without help

دستچین /dast.čin/ صفت. hand-picked, select

دستچین کردن /dast.čin.kar.dan/ مصدر متعدی.
to handpick sth/ sb, to select sth/ sb

دستخط /dast.xat/ اسم. handwriting

دستخوش /dast.xoš/ اسم. صفت.
gratuity paid by a winning gambler to sb, also *fig* 2. [*adj*] prone, subject to
دَستخوشِ حَوادث بودن
to be subject to the whims of fate

دست دادن /dast.dā.dan/ مصدر لازم.
to shake hands with sb

دست‌درازی /dast.de.rā.zi/ اسم.
(= دست‌اندازی) reaching out into sb else's pocket, making forays into other people's property

دستدوز /dast.duz/ صفت. (of shoes etc) made by hand, handmade

دسترس /dast.ras/ اسم.
(area within one's) reach
در دَسترس within reach, accessible
دور از دَسترس out of reach, inaccessible

دسترنج /dast.ranj/ اسم. product of one's/ sb's labour[Br]
بِرنج، دَسترنجِ شالیکارانِ شُمال rice, this crop so laboriously cultivated by the paddy farmers of the Caspian littoral

دست زدن /dast.za.dan/ مصدر لازم.
1. to touch sth 2. to clap, to applaud (= کف زدن)

دست‌ساز /dast.sāz/ صفت. made/ crafted by hand, handmade
بُمبِ دَست‌ساز a home-made bomb

دستشویی /dast.šu.'i/ اسم. 1. wash-basin
2. lavatory, toilet

دستفروش /dast.fo.ruš/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a pedlar[Br], a peddler[Us]

دستفروشی /dast.fo.ru.ši/ اسم. peddling, hawking

دستک /das.tak/ اسم. [سابق] a notebook used for recording the daily receipts and expenditures

دستکاری /dast.kā.ri/ اسم. manipulation, doctoring, retouching
دستکاری کردن to tamper with sth
دست کردن /dast.kar.dan/ مصدر لازم. (of gloves) to put on, to wear
دستکش /dast.keš/ اسم. glove(s), mitten(s)
دَستکشِ اِسکی ski gloves
دَستکشِ بوکس boxing gloves
دَستکشِ چَرمیِ مَردانه men's leather gloves
دَستکشِ لاستیکی rubber gloves
یک جُفت دَستکش a pair of gloves
دستگاه /dast.gāh/ اسم. 1. machine, apparatus 2. system 3. [*mus*] one of the seven modes of traditional Persian music comparable to *raga* in Indian music 4. a unit for counting houses, flats etc
در دَستگاهِ هُمایون [موسیقی] in the mode of *Homayun*
دَستگاهِ بُخور an inhalator, a humidifier
دَستگاهِ تَکثیر a duplicating machine
دَستگاهِ گَردشِ خون circulation of blood, the circulatory system
دَستگاهِ گُوارش the digestive system
یک دَستگاه ساختمان a building
دستگرمی /dast.gar.mi/ اسم. warm-up practice
دستگیر /dast.gi:r/ صفت. 1. helpful, benevolent 2. captured, arrested
دستگیر شدن /dast.gir.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to be captured, to be arrested 2. [*col*] to understand
□ از حرف‌هایِ او چیزی دستگیرم نشد.
I didn't get what he was trying to say.
دستگیر کردن /dast.gir.kar.dan/ مصدر متعدی. to capture sb, to arrest sb
دستگیره /dast.gi.re/ اسم. handle, knob
دَستگیرهٔ دَر doorknob
دستگیری /dast.gi.ri/ اسم. 1. the act of capturing or arresting a suspect etc 2. providing assistance to sb
دستلاف /dast.lāf/ اسم. (= دَشت) (in a shop) the day's first sale, handsel
دستمال /dast.māl/ اسم. handkerchief, hanky
دَستمالِ کاغذی tissue(s), paper napkin(s)
دستمال سفره /dast.māl.sof.re/ اسم. napkin(s)
دستمال گردن /dast.māl.gar.dan/ اسم. cravat
دستمایه /dast.mā.ye/ اسم. a small initial capital
دست مریزاد /dast.ma.ri.zād/ صوت. Well done! Bravo!
دستمزد /dast.mozd/ اسم. wage(s), fee(s) (usu for manual work)
دستنامه[ن] /dast.nā.me/ اسم. (= * دَستینه) handbook
دستنبو /das.tam.bu/ اسم. [گیاه‌شناسی] a small fragrant melon, a miniature musk melon
دست‌نخورده /dast.na.xor.de/ صفت. untouched
دست‌نشانده /dast.ne.šān.de/ صفت. appointed by a larger power and subordinate to it
دولتِ دَست‌نشانده a satellite state, a client state, a puppet regime
دست‌نماز /dast.na.māz/ اسم. [اسلام] (= وُضو) ablutions
دستنوشته[ن] /dast.ne.veš.te/ اسم. (= نُسخهٔ خطّی) manuscript (MS)
دستنویس /dast.ne.vi:s/ صفت. hand-written

دست و پا /das.to.pā/ اسم. hands and feet, arms and legs, all four limbs (used usu with other words to form idiomatic expressions)

آدم بی‌دَست و پا an ineffectual person

آدمِ دَست و پا چُلُفتی a person whose fingers are all thumbs, a clumsy clod

دَست و پا زدن to flounder

دَست و پایِ خود را گُم کردن to lose one's cool, to panic

زیرِ دَست و پا رفتن to be trampled to death (as in a stampede)

دست و پاگیر /das.to.pā.gi:r/ صفت. that restricts one's freedom of movement, cumbersome, bothersome

دست و دِل‌باز /das.to.del.bāz/ صفت. generous

دستور /das.tur/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات] 1. command, order 2. instruction(s) 3. grammar 4. a Zoroastrian priest

دَستورِ جَلسه the agenda

دَستورِ زَبان grammar

دستورالعمل /das.tu.rol.'a.mal/ اسم. instructions, directive

دستور دادن /das.tur.dā.dan/ مصدر متعدی. to order sb to do sth

دستورنامه(ن) /das.tur.nā.me/ اسم. a manual of instructions

دستوری /das.tu.ri/ صفت. 1. carried out per instructions, ordered 2. grammatical

◻ حضرتِ والا از کارهایِ دستوری خوش‌شون نمی‌یاد.

His Highness doesn't like to be told what to do.

دسته /das.te/ اسم. [جمع: ـ‌ها، دَستجات] 1. handle, hilt, haft 2. group, band, gang 3. a bunch of sth 4. [*mus*] the neck of a stringed instrument

دَستهٔ دُزدها a band of robbers

دَستهٔ چاقو the handle of a knife

دَستهٔ شَمشیر the hilt of a sword

دَسته کِلید a bunch of keys

یک دَسته اِسکناس a wad of banknotes[Br]/ bills[Us]

یک دَسته کاغذ a sheaf of paper

دسته‌بندی /das.te.ban.di/ اسم. classification, categorization

دسته‌جمعی /das.te.jam.'i/ صفت. قید. 1. [*adj*] collective, (= گُروهی) group [*bef. n*] 2. [*adv*] collectively, jointly, all together

عَکسِ دَسته‌جمعی a group photograph

کارِ دَسته‌جمعی collective work

دسته‌دار /das.te.dār/ صفت. equipped with one or more handles, handled

دسته دسته /das.te.das.te/ قید. in groups, in droves

دسته‌گل /das.te.gol/ اسم. 1. a bunch of flowers, bouquet 2. [*fig*] a terrible mistake, a bloomer[Br]/ blooper[Us]

دسته گل به آب دادن to foul/ louse/ mess up

دستی /das.ti/ صفت. (= یَدی) 1. manual, hand [*bef. n*] 2. handmade 3. tame (دَست‌آموز =)

پولِ دَستی cash borrowed informally

تُرمزِ دَستی [خودرو] the handbrake

چَرخِ دَستی wheelbarrow

صَنایعِ دَستی handicrafts

دستیابی /dast.yā.bi/ اسم. the act of gaining access to sb/ sth

دستیار(ن) /dast.yār/ اسم. [فرهنگستان] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= آسیستان) an assistant, an aide, a helper

دست یازیدن /dast.yā.zi.dan/ مصدر لازم. [ادبی] 1. to reach out towards sth 2. to endeavour[Br]

دستینه /das.ti.ne/ اسم.
1. [*Acad*] handbook (= دَست‌نامه)
2. handwriting 3. [*arch*] signature
4. [*arch*] the colophon (at the end of a manuscript)

دسر(ف) /de.ser/ اسم. dessert, sweet[Br]

دسیسه /da.si.se/ اسم. intrigue, conspiracy

دسیسه چیدن /da.si.se.či.dan/ مصدر لازم.
to intrigue, to conspire against sb, to hatch a plot

دسیسه‌چینی /da.si.se.či.ni/ اسم.
the act of conspiring against sb, resorting to intrigue

دشت[1] /dašt/ اسم. (= جُلگه) a stretch of flat meadowland, a plain

دشت[2] /dašt/ اسم. (= دَستلاف) (in a shop) the day's first sale, handsel

دشتبان /dašt.bān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a watchman guarding farmland

دشک /do.šak/ اسم. نیز **تُشک** mattress

دشکچه /do.šak.če/ اسم. نیز **تُشکچه**
a small mattress, cushion

دشمن /doš.man/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
(= خَصم) an enemy, a foe, an adversary

دشمنانه /doš.ma.nā.ne/ صفت. قید. (= خَصمانه)
1. [*adj*] hostile 2. [*adv*] in a hostile manner, with enmity

دشمن‌تراشی /doš.man.ta.rā.ši/ اسم.
making new enemies for oneself

دشمنی /doš.mani/ اسم. (= خُصومت)
enmity, hostility, animosity

دشنام /doš.nām/ اسم. (= فُحش) swear word(s), foul language

دشنام دادن /doš.nām.dā.dan/ مصدر لازم.
to call sb names, to curse sb/ sth, to swear at sb/ sth

دشنه /deš.ne/ اسم. a long knife, dagger

دشوار /doš.vār/ صفت. (= سَخت، مُشکل)
difficult, hard

دشواری /doš.vā.ri/ اسم. difficulty, hardship

به دُشواری — with difficulty

دعا /do.'ā/ اسم. [جمع: ~ها، اَدعیه] prayer

دُعایِ خِیر — benediction

کِتابِ دُعا — a prayer book

کَسی را دُعا کردن — to pray for sb

دعا خواندن /do.'ā.xān.dan/ مصدر لازم.
to pray (to God)

دعاگو /do.'ā.gu/ اسم. (= داعی)
1. one who prays for the health and prosperity of sb else 2. yours truly

دعاوی /da.'ā.vi/ اسم. [جمع دَعوی] claims

دعوا /da'.vā/ اسم. quarrel, row, fight

وَسطِ دَعوا نِرخ طِی کردن [ضرب‌المثل]
to seize an opportunity to advance one's own agenda (*ex tr* = to bargain over fees right in the middle of a fight)

دعواکردن /da'.vā.kar.dan/ مصدر لازم.
to quarrel with sb, to fight

دعوت /da'.vat/ اسم. 1. the act of inviting sb to a function etc 2. invitation

کارتِ دَعوت — an invitation card

دعوت‌کردن /da'.vat.kar.dan/ مصدر متعدی.
to invite/ ask sb to do sth

دعوتنامه /da'.vat.nā.me/ اسم.
letter of invitation

دعوتی /da'.va.ti/ صفت. by invitation, invitational

دعوی /da'.vi/ اسم. [جمع: دَعاوی] (= اِدّعا)
claim

دغدغه /dağ.da.ğe/ اسم. 1. fear, anxiety apprehension 2. concern, preoccupation

دغل /da.ğal/ صفت. dishonest, deceitful, cheat

آدمِ دَغَل — a fraud and a cheat

دغلی /da.ğa.li/ اسم. — dishonesty, fraudulent action

دف /daf/ اسم. [موسیقی] — *daf:* a big tambourine

دفاتر /da.fā.ter/ اسم. [جمعِ دَفتر] — 1. books, records 2. offices, bureaus

دفاع /de.fā'/ اسم. (= پَدافند) — defence[Br]/ defense[Us]

آخرین دِفاع — sb's last defence[Br]

دفاعِ مُقدّس — Holy Defence[Br]

وزارَتِ دِفاع و پُشتیبانیِ نِظامی — Ministry of Defence[Br] and Military Support

□ او در راهِ دِفاع از میهنش شرافتمندانه جان باخت. — *He died honourably[Br] defending his country.*

دفاع‌کردن /de.fā'.kar.dan/ مصدر لازم. — to defend sb/ sth

از خود دفاع کردن — to defend oneself

دفاعی /de.fā.'i/ صفت. — pertaining to defence[Br]/ defense[Us], defence[Br] [*bef. n*], defensive

بازیِ دِفاعی — a defensive game

مکانیسمِ دِفاعی — a defence[Br]/ defensive mechanism

دفاعیّه /de.fā.'iy.ye/ اسم. [جمع: دِفاعیّات] — a text written or spoken in one's defence[Br]/ defense[Us]

دفتر /daf.tar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، دَفاتر] — 1. book, notebook, register 2. bureau, office

دَفترِ اَسنادِ رَسمی (= مَحضر) — the office of a notary public

دَفترِ جَهانگردی — a tourist office/ bureau

دَفترِ حِساب — ledger

دَفترِ حُقوقی — a law firm, law office(s)

دَفترِ خَدماتِ مُسافرت — a travel agency

دَفترِ راهنما — directory

دَفترِ ریاستِ جُمهوری — the Office of the President

دَفترِ فُروشِ بِلیت — a ticket office

دَفترِ کار — office(s)

دَفترِ مَرکَزی — head-office

دَفترِ مَقامِ مُعظّمِ رَهبری — the Office of His Eminence, the Supreme Leader

دَفترِ نُت [موسیقی] — (sheet) music-folio

دَفترِ یادداشت — notebook

دفترچه /daf.tar.če/ اسم. — exercise-book, notebook, booklet

دفترخانه /daf.tar.xā.ne/ اسم. نیز دَفترخانهٔ اَسنادِ رَسمی (= مَحضر) — the office of a notary public

دفتردار[(ن)] /daf.tar.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= ۱. حِسابدار) — 1. a bookkeeper, an accountant, 2. a notary (public)

دفترداری /daf.tar.dā.ri/ اسم. (= حسابداری) — book-keeping

دَفترداریِ دوبل — book-keeping by double entry, the double-entry system of book-keeping

دفترک[(ن)] /daf.ta.rak/ اسم. [فرهنگستان] (= بُروشور) — brochure, pamphlet

دفتر و دستک /daf.ta.ro.das.tak/ اسم. [گفتار] — office articles or equipment (including financial records, account books, papers etc)

دفتری /daf.ta.ri/ صفت. — clerical, office [*bef. n*]

کارِ دَفتری — clerical work, office work

دفتریار[(ن)] /daf.tar.yār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] — a notary public's assistant

دفته /daf.te/ اسم. (= دَفتین) — a heavy iron comb used by carpet weavers to pack the knots

دف زدن /daf.za.dan/ مصدر لازم. — to play the *daf*/ tambourine

دفزن /daf.zan/ اسم. [موسیقی] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] — a *daf*/ tambourine player

دفع /daf'/ اسم. ← **جَذب** the act of repelling an attack etc, parrying, repulsing

دفعات /da.fa.'āt/ اسم. [جمعِ دَفعه] times

دفع کردن /daf'.kar.dan/ مصدر متعدی. to repel/ repulse/ parry sb/ sth

□ زیبایی غریبِ آن زن مرا در آنِ واحد جذب و دفع می‌کرد.

Her eerie beauty attracted and repelled me at the same time.

دفعه /daf.'e/ اسم. [جمع: ـها، دَفعات] (= بار) time

چَند دَفعه؟ How many times?

چَندین دَفعه several times

دَفعاتِ مُتعدّد many times

دَفعهٔ دیگر next time

دفن /dafn/ اسم. 1. the act of burying sb 2. burial, interment

دفن کردن /dafn.kar.dan/ مصدر متعدی. to bury sb/ sth, to inter sb

دفیله[ف] /de.fi.le/ اسم. [سابق] (= رِژه) parade, procession

دفینه /da.fi.ne/ اسم. (= گَنج) a buried treasure

دق /daq(q)/ اسم. 1. the act of knocking on sth 2. [*med*] percussing, percussion

دَقّ‌الباب (= دَر زدن) knocking at the door

چَکشِ دَقّ [پزشکی] plexor, a percussion-hammer

دق /deq(q)/ اسم. [سابق] (= سِل) 1. [*med*] pulmonary consumption, tuberculosis 2. extreme grief

دقایق /da.qā.yeq/ اسم. [جمعِ دَقیقه] 1. minutes 2. minute/ fine points

دقت /deq.qat/ اسم. 1. exactness, precision 2. care

بی‌دِقّت careless

دَقّت کنید! Your attention, please!

دقت کردن /deq.qat.kar.dan/ مصدر لازم. to be careful, to pay attention

دق کردن /deq(q).kar.dan/ مصدر لازم. to die of grief

دق‌مرگ /deq.marg/ اسم. [گفتار] 1. death from grief 2. also *fig*

دق‌مرگ شدن /deq(q).marg.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to die of grief 2. [*fig*] to almost die of anxiety

دقه /daq.qe/ اسم. [خودرو] engine knock, ping

دقیانوس /daq.yā.nus/ اسم. [تاریخ] the Roman emperor Decius (201-251 CE)

عَهدِ دَقیانوس a very long time ago, ancient times

دقیق /da.qi:q/ صفت. نیز دَقیقه 1. exact, precise 2. careful, meticulous

آدمِ دَقیق a meticulous person

عُلومِ دَقیقه the exact sciences

دقیقاً /da.qi.qan/ قید. precisely, exactly, on the dot

□ قطار دقیقاً در رأسِ ساعتِ ۸ صبح حرکت کرد.

The train pulled out of the station at 8.00 a.m. sharp.

دقیقه /da.qi.qe/ اسم. one 60th part of an hour, a minute

دَقیقه به دَقیقه minute by minute

دَقیقهٔ نَود the last minute, eleventh hour

ـ دقیقه‌ای /da.qi.qe.i/ پسوند. suffix used in conjunction with a number to form an adjective denoting length of time; -minute

یک تِلفنِ سِه دَقیقه‌ای a three-minute phone call

دقیقه‌شمار /da.qi.qe.šo.mār/ اسم. the minute hand of a watch/ clock

دقیقه‌شماری /da.qi.qe.šo.mā.ri/ اسم.
the act of counting the minutes as they go by, waiting impatiently for sth to happen

دک /dak/ اسم. [گفتار] (= سَر، کَلّه) head

دکّان /dok.kān/ اسم. (= مَغازه) shop, store

دکّاندار /dok.kān.dār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= مَغازه‌دار)
a shopkeeper[Br], a storekeeper[Us], a tradesman

دکتر(ف) /dok.tor/ اسم. [جمع: ~ها]
1. [*med*] a doctor of medicine (MD), a physician 2. a person holding a doctorate, a Ph.D. etc

آقای دکتر روحانی Dr. Rowhani

آقایانِ دُکترها the doctors

دکترا(ف) /dok.to.rā/ اسم. (= دُکتری)
a doctorate, a Ph.D. etc

دارایِ دَرجهٔ دکترای اَدبیاتِ فارسی از دانشگاهِ تهران a Ph.D. in Persian literature from Tehran University

دُکترای اِفتخاری an honorary degree

به کسی دُکترای اِفتخاری دادن/ اعطا کردن
to confer an honorary degree on sb

دکترس(ف) /dok.to.res/ اسم. [سابق] (= خانم دُکتر)
a lady/ woman doctor, a female doctor/ physician

دکتری /dok.to.ri/ اسم. (= دُکترا)
1. a doctorate, a Ph.D. etc
2. the medical profession

دکترین(ف) /dok.to.rin/ اسم. (= آموزه)
doctrine

دکستروز(ف) /deks.te.roz/ اسم. [شیمی]
dextrose

دک‌کردن /dak.kar.dan/ مصدر متعدی. [گفتار] (= دَست به سر کردن)
to get rid of sb, to send sb off/ away

دکل /da.kal/ اسم. نیز دَگَل
1. mast 2. derrick 3. pylon

دَکلِ بَرق pylon

دَکلِ چاهِ نَفت derrick

دَکلِ کِشتی mast

دکلانشور(ف) /dek.lān.šur/ اسم. [عکاسی]
the cable release

دکلته(ف) /de.kol.te/ صفت. [پوشاک]
décolleté, low-necked

دکلمه(ف) /dek.la.me/ اسم.
the act of reciting poetry etc in a dramatic fashion, declamation

دکلمه‌کردن /dek.la.me.kar.dan/ مصدر متعدی.
to declaim poetry etc

دکمه /dok.me/ اسم. نیز دُگمه (= تُکمه)
1. button 2. knob

دکور(ف) /de.kor/ اسم. [تئاتر] (= ❊ آرایه)
the set, the décor

دکوراتور(ف) /de.ko.rā.tor/ اسم. [جمع: ~ها] (= ❊ آرایه‌گر)
1. a set-designer
2. a decorator

دکوراتیو(ف) /de.ko.rā.tiv/ صفت. (= ❊ آرایشی، ❊ تَزیینی)
decorative

دکوراسیون(ف) /de.ko.rā.si.yon/ اسم.
(= ❊ صحنه‌آرایی، ❊ خانه‌آرایی، ❊ آرایه‌گری، ❊ آرایش)
1. set design
2. interior decoration 3. decoration

دکورساز /de.kor.sāz/ اسم. [تئاتر] [جمع: ~ها]
a workman specializing in building sets

دکورسازی /de.kor.sā.zi/ اسم. [تئاتر]
building sets for the stage etc

دکومانتاسیون(ف) /do.ku.mān.tā.si.yon/ اسم. (= سَندآرایی)
documentation

دکّه /dak.ke/ اسم. a small shop, stall

دَکّهٔ روزنامه‌فروشی a newspaper kiosk, a news agent, a newsstand

دگر /de.gar/ صفت. [ادبی] (= دیگر) other

دگراندیش(ن) /de.ga.ran.di:š/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*n*] sb whose ideas

do not conform to the prevalent norms, an alternative thinker
2. [*adj*] nonconformist

دگراندیشی[ن] /de.ga.ran.di.ši/ اسم.
alternative thinking

دگردیسی[ن] /de.gar.di.si/ اسم.
1. [*bio*] metamorphosis 2. also *fig*

دگرگون /de.gar.gun/ صفت. (= دیگرگون)
changed, transformed

دگرگون شدن /de.gar.gun.šo.dan/ مصدر لازم.
to change [*vi*], to transform

دگرگون کردن /de.gar.gun.kar.dan/ مصدر متعدی.
to change/ transform sth

دگرگونی /de.gar.gu.ni/ اسم.
change, transformation, metamorphosis

دگم[ف] /dogm/ صفت. [گفتار]
(of a person) dogmatic

دگماتیسم[ف] /dog.mā.tism/ اسم. (= جزم‌اندیشی)
dogmatism

دگماتیک[ف] /dog.mā.tik/ صفت. (= جزم‌اندیش، جزمی)
dogmatic

دگنک /da.ga.nak/ اسم. (= چماق)
a big club, a cudgel

به ضَربِ دَگنک [گفتار] by using force, by coercion

دل /del/ اسم. [کالبدشناسی]
1. the heart (= قلب) 2. the belly, the abdomen (= شکم) 3. the seat of one's emotions 4. guts, courage (= جُرئت)

از تَهِ دِل from the bottom of one's heart

با دِل و جان with all one's heart, most willingly

تَهِ دِلِ (کَسی) in his/ her heart of hearts

در دِلِ شَب in the middle of the night, in deep night

دِلم نیامد که ...
I could not bring myself to ...

به دِلِ (کَسی) افتادن/ بَرات شدن
to have a premonition (of some future event)

دِل از دست دادن to lose one's heart

دِل به دَریا زدن to take the plunge

دِلِ (کَسی) به‌هم خوردن to have nausea, to feel sick

دِلِ (کَسی) تَنگ شدن to feel nostalgic for sth, to miss sb/ sth

دِلِ (کَسی) دَرد کردن [گفتار]
to have a belly/ tummy ache

دِلِ (کَسی را) به دست آوردن
to charm sb, to ingratiate oneself with sb

دِلِ (کَسی) گِرفته بودن
to have a heavy heart

از دِل بِرَود هرآنکه از دیده بِرفت [ضرب‌المثل]
Out of sight, out of mind [*prov*]

□ دِلم برای باغچه می‌سوزد. (فرخزاد)
I feel sorry for the flower-beds.

دل‌آزرده /de.lā.zor.de/ صفت.
offended, hurt

دل‌آسوده /de.lā.su.de/ صفت.
relieved

دلار[ف] /do.lār/ اسم. [بانک]
dollar(s) ($)

دُلارِ امریکا U.S. dollar(s) (US $/ USD)

دُلارِ اُسترالیا Australian dollar(s) (Aus. $/ AUD)

دُلارِ کانادا
Canadian dollars(s) (Can. $/ CAD)

دلّاک /dal.lāk/ اسم. [سابق] [جمع: ~ها، ~ان]
1. a masseur (in a public bath) 2. a barber

دلّال /dal.lāl/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= واسطه)
a broker, a middleman, a dealer

دَلّالِ مُحبّت (= قَوّاد) a pimp, a procurer

دلالت /de.lā.lat/ اسم.
1. guidance 2. indication

دِلالت براین دارد که ... This is an indication of ...; it indicates that ...

دلّاله /dal.lā.le/ اسم. [جمع: ~ها]
1. a (female) match-maker 2. a procuress

دلّالی /dal.lā.li/ اسم. a broker's job, brokering

حَقِّ دَلّالی a broker's commission, brokerage

دل‌انگیز /de.lan.gi:z/ صفت. [ادبی] heart-warming, stirring

دلاور /de.lā.var/ صفت. brave, valiant

دلاویز /de.lā.vi:z/ صفت. [ادبی] loving, tender, delectable

دلایل /da.lā.yel/ اسم. نیز **دَلائل** [جمعِ دَلیل] reasons

دل باختن /del.bāx.tan/ مصدر لازم. [ادبی] to fall in love with sb

دلباخته /del.bāx.te/ صفت. اسم. [ادبی] 1. [*adj*] enamoured[Br], in love with 2. [*n*] a lover

دِلدار و دِلباخته the lover and the beloved

دلبخواه /del.be.xāh/ صفت. [گفتار] after one's heart, favourite[Br]

دلبخواهی /del.be.xā.hi/ صفت. قید. [گفتار] 1. [*adj*] based on one person's wishes or whims, arbitrary 2. [*adv*] arbitrarily

□ صندلی‌ها شماره داره یا دلبخواهی‌یه؟

Are the seats numbered or can one sit wherever one pleases?

دلبر /del.bar/ اسم. [ادبی] [جمع: ـ‌ها، ـان] 1. a coquette 2. the beloved

دل بردن /del.bor.dan/ مصدر لازم. to behave coquettishly, (= دِلبری کردن) to beguile, to charm, to lead on

دلبری /del.ba.ri/ اسم. effusing charm, coquettishness, appeal, allurement

دلبری کردن /del.ba.ri.kar.dan/ مصدر لازم. to behave coquettishly (= دِل بردن)

دلبستگی /del.bas.te.gi/ اسم. affection, attachment

دلبسته /del.bas.te/ صفت. emotionally attached to sb

دلپذیر /del.pa.zi:r/ صفت. enjoyable, pleasant, delectable

دل پیچه /del.pi.če/ اسم. [پزشکی] the gripes[Br], cramps[Us]

دلتا[(ف)] /del.tā/ اسم. [جغرافیا] delta

دِلتایِ رودِ نیل the Nile delta

دلتنگ /del.tang/ صفت. 1. depressed, blue[Us] 2. nostalgic

دلتنگی /del.tan.gi/ اسم. the state of being low in spirits 2. nostalgia

□ بَچه برای مادرش خیلی دِلتنگی می‌کند.

The child terribly misses her mom.

دلجویی /del.ju.'i/ اسم. the act of offering solace and comfort to sb

دلجویی کردن /del.ju.'i.kar.dan/ مصدر لازم. to console sb

دلچرکین /del.čer.kin/ صفت. peeved, offended

دلچسب /del.časb/ صفت. pleasant, agreeable, delicious

دلخراش /del.xa.rāš/ صفت. heart-rending, harrowing

دل ... خواستن /del.xās.tan/ مصدر لازم. to wish sth

□ دلت چی می‌خواست؟

What is it that you wish?

□ دِلم می‌خواست امشب می‌توانستیم مسابقهٔ فوتبال را زنده در تلویزیون تماشا کنیم.

I wish we could watch tonight's football[Br] / soccer[Us] match live on television.

دلخواه /del.xāh/ صفت. desired, ideal

تَأثیرِ دِلخواه the desired effect

دلخور /del.xor/ صفت. annoyed, indignant

دلخور شدن /del.xor.šo.dan/ مصدر لازم. to get annoyed, to be offended

دلخوش‌کنک /del.xoš.ko.nak/ اسم. [گفتار] a small pleasure

دلخوشی /del.xo.ši/ اسم. delight, pleasure, the joy in one's life

دلخون /del.xun/ صفت. [ادبی] with a bleeding heart, grieved

دل دادن /del.dā.dan/ مصدر لازم. to lose one's heart to sb

به کاری دِل دادن to put one's heart into what one is doing

دلداده /del.dā.de/ اسم. [ادبی] [جمع: ـ‌ها، ـگان] the lover

دلدار /del.dār/ اسم. [ادبی] the beloved

دلداری /del.dā.ri/ اسم. 1. the act of offering consolation to sb 2. consolation, comfort

دلداری دادن /del.dā.ri.dā.dan/ مصدر متعدی. to console sb

دل‌درد /del.dard/ اسم. stomach ache, tummy ache, bellyache

دلربا /del.ro.ba/ صفت. fascinating, charming

دلرحم /del.rahm/ صفت. [گفتار] compassionate, kind

دلزده /del.za.de/ صفت. [گفتار] 1. fed up, disgusted 2. bored

دلسرد /del.sard/ صفت. discouraged, disappointed

دلسرد شدن /del.sard.šo.dan/ مصدر لازم. to get discouraged

دلسرد کردن /del.sard.kar.dan/ مصدر متعدی. to discourage sb

دلسردی /del.sar.di/ اسم. the state of feeling discouraged, discouragement

دل سوزاندن /del.su.zān.dan/ مصدر متعدی. to feel sorry for sb/ sth

دلسوزانه /del.su.zā.ne/ قید. صفت. 1. [*adv*] conscientiously 2. [*adj*] conscientious

با سِپاس از زَحماتِ دِلسوزانهٔ مُربّیان in gratitude for the conscientiousness of the hard-working teaching staff

دلسوزی /del.su.zi/ اسم. 1. compassion, sympathy 2. conscientiousness

دلسوزی کردن /del.su.zi.kar.dan/ مصدر لازم. to feel pity for sb

دل شکستن /del.še.kas.tan/ مصدر لازم. to break sb's heart

دلشکسته /del.še.kas.te/ صفت. broken-hearted

دلشوره /del.šu.re/ اسم. worry, anxiety

دل‌ضعفه /del.za'.fe/ اسم. pang(s) of hunger

دل‌غشه /del.ğa.še/ اسم. [گفتار] pangs of anguish often caused by watching a distressing scene

دِل‌غشه گرفتن to feel pangs of anguish at the sight of sb's distress

دل‌غشه‌آور /del.ğa.še.ā.var/ صفت. excruciating, distressing, heart-rending

دلفریب /del.fa.ri:b/ صفت. fascinating, beguiling

دلفین(ف) /dol.fin/ اسم. [آبزی] dolphin

دلقک /dal.qak/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] a clown, a buffoon, a jester

دَلقکِ دَربار the court jester

دلقک‌بازی /dal.qak.bā.zi/ اسم. clowning, buffoonery

دلکش /del.kaš/ صفت. captivating, enchanting

دلکو(ف) /del.ko/ اسم. [خودرو] the distributor

دلگرم /del.garm/ صفت. ← دِلسرد 1. encouraged 2. hopeful

دلگرمی /del.gar.mi/ اسم. ← دِلسردی encouragement

دلگرمی دادن /del.gar.mi.dā.dan/ مصدر لازم. to offer encouragement to sb

دلگشا /del.go.šā/ صفت. delightful, cheery

دلگی /da.le.gi/ اسم. [گفتار] acts of gluttony (while disregarding one's diet or the rules of etiquette)

دلگیر /del.gi:r/ صفت. 1. gloomy 2. offended

دلگی کردن /da.le.gi.kar.dan/ مصدر لازم. to make a pig of oneself

دلمشغولی(ن) /del.maš.ğu.li/ اسم. concern, preoccupation

دَلمه /da.la.me/ صفت. congealed, coagulated

خونِ دَلمه شده congealed blood

دُلمه /dol.me/ اسم. [خوراکی] *dolma:* a Middle Eastern dish made by stuffing rice, meat and some pulses inside tomatoes, aubergines[Br]/ eggplants[Us] or vine leaves and then cooking them over low heat

دُلمهٔ بَرگِ مو /mow/ stuffed vine leaves

دُلمهٔ بَرگِ کَلَم stuffed cabbage leaves

دَلمه شدن /da.la.me.šo.dan/ مصدر لازم. (of blood etc) to congeal [*vi*]

دلنازک /del.nā.zok/ صفت. sensitive, tender-hearted

دلنشین /del.ne.šin/ صفت. agreeable, pleasant

دلنواز /del.na.vāz/ صفت. [ادبی] uplifting

دلو /dalv/ اسم. 1. a leather bucket 2. the 11th sign of the Zodiac, Aquarius 3. (= بَهمن)

دلواپس /del.vā.pas/ صفت. (= نِگران) worried, anxious

دلواپسی /del.vā.pa.si/ اسم. (= نِگرانی) worry, anxiety

دل و جرئت /de.lo.jor.'at/ اسم. [گفتار] courage, guts

دل و دماغ /de.lo.da.māğ/ اسم. [گفتار] enthusiasm, exuberance

بی‌دل و دماغ in low spirits

دل و روده /de.lo.ru.de/ اسم. [گفتار] the innards, the abdomen

دَله /da.le/ صفت. [گفتار] (of sb) who cannot stop eating anything in sight, gluttonous

آدمِ دَله a glutton, a pig

دله‌دزد /da.le.dozd/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a petty thief, a pilferer

دله‌دزدی /da.le.doz.di/ اسم. petty theft, pilfering

دلهره /del.ho.re/ اسم. fear, fright, apprehension, horror

دلهره‌آور /del.ho.re.'ā.var/ صفت. frightening, scary

فیلم دلهره‌آور horror film

دلیجان(ف) /de.li.jān/ اسم. [قدیم] stagecoach, mail coach

دلیر /de.li:r/ صفت. اسم. (= شُجاع) 1. [*adj*] brave, courageous 2. [*n*] a brave man

« دِلیرانِ تَنگستان » " The Brave Men of Tangestan "

دلیرانه /de.li.rā.ne/ صفت. قید. 1. [*adj*] brave, courageous 2. [*adv*] bravely, courageously

دلیری /de.li.ri/ اسم. (= شُجاعت) bravery, courage

دلیل /da.li:l/ اسم. [جمع: ~ها، دَلایل] 1. reason 2. proof 3. a guide

بی‌دَلیل for no (good) reason

دلیل آوردن /da.lil.'ā.var.dan/ مصدر لازم. 1. to reason 2. to argue

دَم[1] /dam/ اسم. حرف اضافه. 1. [*n*] breath (= نَفَس) 2. humid air, vapour[Br] 3. bellows 4. a moment 5. the cutting edge of a sword (= لَبه) 6. [*prep*] at, by, near

از دَم [گفتار] from the first one to the last
دَمِ دَر at the front door, by the door
دَمِ دَست at hand
دَم و بازدَم breath inhaled and exhaled
هَر دَم [ادبی] every moment
یک دَم [ادبی] one moment
دَم غنیمت است [ضرب‌المثل]
Seize the day [*prov*] (*ex tr* = Every moment is precious and worthwhile.)
□ دمت گرم مرشد! *Well sung, master!*

دَم۲ /dam/ اسم. (= خون) blood (in Arabic)
اولیای دَم /-ow-/ the next of kin to a murder victim (who have the power to demand the murderer's death or to pardon him/ her) (*ex tr* = avengers of blood)

دُم /dom/ اسم. [کالبدشناسی] نیز دُمب tail
دُم اَسبی (در آرایشِ مو) pony tail
مِثلِ دُمِ اَسب باران باریدن
to rain cats and dogs
دُم به تَله ندادن to act carefully to avoid incriminating oneself
دُمی به خُمره زدن to drink, to get drunk

دَما(ن) /da.mā/ اسم. (= درجهٔ حَرارت)
the temperature

دَمابان(ن) /da.mā.bān/ اسم. [فرهنگستان]
a thermos flask (= فِلاسک)

دَماپای(ن) /da.mā.pāy/ اسم. (= تِرموستات)
thermostat

دَمار /da.mār/ اسم. death, destruction, ruin
دَمار از روزگارِ کسی درآوردن
to bring about sb's ruin

دَماسنج(ن) /da.mā.sanj/ اسم. (= × میزان‌الحراره)
thermometer

دَماغ /da.māğ/ اسم. [کالبدشناسی] (= بینی)
the nose
بادِ دَماغ vanity, airs
دَماغِ عَمل‌شده/ عَملی a nose reshaped by plastic surgery
دَماغِ قَلمی a small and well-proportioned nose
دَماغِ گُنده a big nose
سوراخِ دَماغ nostril(s)
عَملِ دَماغ nose job, rhinoplasty
موی دَماغ [مجازی] 1. a pest 2. a gooseberry
دَماغِ خود را عَمل کردن
to have a nose job
دَماغِ خود را گرفتن to blow one's nose
□ بچّه، انقدر دستْ تو دماغت نکن.
Hey kid, stop picking your nose.

دِماغ /de.māğ/ اسم. [ادبی] the brain, grey[Br]/ gray[Us] matter

دَماغ‌سوخته /da.māğ.sux.te/ صفت.
having been proved wrong, disappointed, embarrassed

دَماغه /da.mā.ğe/ اسم. 1. [*geog*] cape 2. the prow of a ship
دَماغهٔ اُمیدِ نیک Cape of Good Hope

دِماغی /de.mā.ği/ صفت. pertaining to the brain, cerebral, mental
اَمراضِ دِماغی [سابق] (= بیماری‌های رَوانی)
mental diseases/ disorders

دَم‌باریک /dam.bā.ri:k/ اسم.
نیز اَنبردستِ دم‌باریک
(a pair of) long-nosed pliers

دَمبدم /dam.be.dam/ قید. نیز دَم‌به‌دَم
repeatedly, recurring in steady succession

دُم‌برگ /dom.barg/ اسم. [گیاه‌شناسی]
the leaf stalk, petiole

دُم‌بریده /dom.bo.ri.de/ صفت.
1. with its tail cut off, dock-tailed 2. sly, cunning

دُمبک /dom.bak/ اسم. [موسیقی] (= تُنبک)
a kind of drum played with the fingers and popular in Persian music

دَمبل^(ف) /dam.bel/ اسم. [ورزش]
dumb-bell(s)

دَمپایی /dam.pā.'i/ اسم. نیز کفشِ سَرپایی
(a pair of) slippers

دَمپخت /dam.poxt/ اسم. [خوراکی]
a meatless dish of rice cooked with mung beans or lentils
نیز دَمپختک

دَمپینگ^(ف) /dam.ping/ اسم. [اقتصاد]
the practice of dumping (= بازارشکنی) (= goods sold at artificially low prices in a foreign market)

دُم‌جنبانک /dom.jom.bā.nak/ اسم.
wagtail [پرنده‌شناسی] (= گُنجشکِ سَقّا)

دَمخور /dam.xor/ اسم.
sb who spends long hours in another person's company, a boon companion
با کسی دَمخور بودن
to be close to sb and spend long hours with him/ her

دُمدار /dom.dār/ صفت.
having a tail, tailed

دَمدمی /dam.da.mi/ صفت. نیز دَمدمی‌مِزاج
fickle, irresolute

دِمده^(ف) /de.mo.de/ صفت. (= از مُد افتاده)
out of fashion, old-fashioned

دَمر /da.mar/ صفت.
lying flat on one's belly, prostrate, prone

دَم‌زدن /dam.za.dan/ مصدر لازم.
1. to breathe 2. to speak out

دَمساز /dam.sāz/ صفت.
(of sb) who shares another person's tastes and interests, like-minded
دوستانِ دَمساز
like-minded fellows, cronies

دَمغ /da.maǧ/ صفت. [گفتار] نیز دَمق
disappointed

دَم‌قیچی /da.me.qey.či/ اسم.
snippets of cloth etc, snippings

دَم‌کردن /dam.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to brew/ make tea etc 2. to steam boiled rice etc by keeping a tight lid on the pot over low heat

دَم‌کرده[1] /dam.kar.de/ صفت.
(of air) humid and still, heavy, muggy

دَم‌کرده[2] /dam.kar.de/ اسم.
a herbal infusion

دم‌کشیدن /dam.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
1. (of tea) to be properly brewed
2. (of rice) to become light and fluffy

دُم‌کلفت /dom.ko.loft/ اسم. [گفتار] [جمع: ~ها]
a wealthy and influential person

دَم‌کنی /dam.ko.ni/ اسم.
1. a padded lid which is placed on top of a pot of boiled rice as it is steamed 2. a tea cosy[Br]

دَم‌گرفتن /dam.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
[موسیقی] to sing together the same line(s) again and again

دُمل /do.mal/ اسم. [پزشکی]
abscess, boil

دِمو^(ف) /de.mo/ اسم.
demonstration, demo

دَم و دستگاه /da.mo.das.gāh/ اسم. [گفتار]
1. the paraphernalia of a wealthy life-style 2. the trappings of high office

دموکرات^(ف) /de.mok.rāt/ اسم. [جمع: ~ها]
an advocate of democracy, a democrat
عُضوِ حزبِ دموکرات (در امریکا)
a Democrat

دموکراتیک^(ف) /de.mok.rā.tik/ صفت.
democratic

دموکراسی^(ف) /de.mok.rā.si/ اسم.
democracy نیز دمکراسی (= مَردم‌سالاری)

دمونستراسیون^(ف) /de.mons.te.rā.si.yon/ اسم.
a street demonstration, a rally (= تَظاهراتِ خیابانی)

دموی /da.ma.vi/ صفت. (= خونی)
pertaining to blood, haematic[Br]/hematic[Us]

دمه /da.me/ اسم. (= کولاک) blizzard

دمی[1] /da.mi/ اسم. [خوراکی] (= کته)
steamed rice, boiled and steamed without straining off the excess water

دمی[2] /da.mi/ اسم. [ادبی] ← دم[1]
one moment

دمیدن /da.mi.dan/ مصدر لازم.
1. to breathe out 2. to blow air on sth (from one's mouth or with bellows)
3. [*lit*] to rise, to appear (e.g. dawn, the sun, flowers etc)

دمیده /da.mi.de/ صفت. 1. blown
2. risen
□ از خونِ جوانانِ وطن لاله دمیده. (عارف)
Tulips bloom now where sons of the fatherland shed their blood.

دنائت /de.nā.'at/ اسم. (= پستی) vileness

دنبال /dom.bāl/ اسم. the rear, the tail
دُنبالِ چیزی بودن to be after sth
دُنبالِ کَسی کردن to chase/ pursue sb
دُنبالِ کَسی/ چیزی گشتن
to look for sb/ sth

دنبالچه /dom.bāl.če/ اسم. [کالبدشناسی]
the coccyx

دنباله /dom.bā.le/ اسم. 1. the tail
2. the continuation of sth

دنباله‌دار /dom.bā.le.dār/ صفت.
continued, ongoing, protracted
سِتارهٔ دُنباله‌دار (= ذوذَنَب) [نجوم]
comet

دنباله داشتن /dom.bā.le.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be ongoing/ continuing
دنباله/ بقیه در شمارهٔ بعد
to be continued

دنباله‌رو /dom.bā.le.row/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a follower, a disciple

دنباله‌روی /dom.bā.le.ra.vi/ اسم.
the act of following in sb else's footsteps

دنبک /dom.bak/ اسم. [موسیقی] نیز تُنبک
a drum used in Persian music

دنبلان /dom.ba.lān/ اسم. sheep's testicles
دُنبلانِ کوهی [گیاه‌شناسی] truffle(s)

دنبه /dom.be/ اسم. sheep's fat, sheep-tail fat

دنج /denj/ صفت. cosy[Br], cozy[Us]

دندان /dan.dān/ اسم. [کالبدشناسی]
tooth (*pl* teeth)
دَندانِ آسیا/ کُرسی molar(s)
دَندانِ پیش (= ثَنایا) front teeth, incisor(s)
دَندانِ شیری milk tooth, baby tooth
دَندانِ عَقل wisdom tooth/ teeth
دَندانِ کِرم‌خورده/ پوسیده
a decayed tooth
دَندانِ مَصنوعی artificial/ false teeth, dentures
دَندانِ نیش (= اَنیاب) canine teeth
نَخِ دَندان dental floss
دَندان پُر کردن to have a tooth filled
دَندان روی جِگَر گذاشتن
to suffer hardship without complaining, to grin and bear it
دَندانِ کسی گِرد بودن to be greedy
کاشتنِ دندان to have a tooth implant
نَخ کشیدنِ دندان to floss one's teeth

دندانپزشک(ن) /dan.dān.pe.zešk/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـان] a dentist

دندانپزشکی(ن) /dan.dān.pe.zeš.ki/ اسم.
dentistry

دندان‌درد /dan.dān.dard/ اسم. toothache

دندانساز /dan.dān.sāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
1. a technician who specializes in making dentures 2. [*dated*] a dentist, a dental practitioner

دندان‌شکن /dan.dān.še.kan/ صفت. hard, tough
جَوابِ دَندان‌شِکن a retort, a riposte
دندان‌قروچه /dan.dān.qo.ru.če/ اسم. gnashing one's teeth
دَندان‌قروچه رفتن to gnash one's teeth
دندان‌کشیدن /dan.dān.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to have a tooth extracted
دندان‌گرفتن /dan.dān.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to bite
دندانگیر[(ن)] /dan.dān.gi:r/ صفت. substantial
□ آقادزده چیز دندانگیری پیدا نکرده بود. *Our master burglar had found few objects of real value to take.*
دندانه /dan.dā.ne/ اسم. cog, tooth
دندانه‌دار /dan.dā.ne.dār/ صفت. toothed, serrated
چَرخِ دَندانه‌دار a cog-wheel
دندانی /dan.dā.ni/ صفت. pertaining to teeth, dental
دنده /dan.de/ اسم. 1. [*anat*] rib(s)
2. [*car*] the gear lever[Br], the gear shift[Us]
دَنده‌اش نَرم! [گفتار] Serves him/ her right!
دَنده اُتوماتیک [خودرو] automatic transmission
دَندهٔ خَلاص [خودرو] the neutral gear
دَندهٔ سَنگین [خودرو] the low gear
دَندهٔ عَقب [خودرو] the reverse gear
دَندهٔ یِک [خودرو] the bottom gear
در دَنده خَلاص راندن to coast, to freewheel
□ با دندهٔ سنگین حرکت کنید. *Drive in low gear.*
دنده‌ای /dan.de.i/ صفت. operated with a gear mechanism
موتورِ دَنده‌ای a motorbike

دنگ[1] /dang, deng/ اسم. نیز پادنگ a heavy man-powered pounder used to husk rice
دنگ[2] /dang/ صوت. a ringing sound, clang, ding
دنگال /dan.gāl/ صفت. [گفتار] (of an enclosed space) very large
دنگ و فنگ /dan.go.fang/ اسم. [گفتار] 1. excessive formalities or intricacies
2. luxury
دنی /da.ni/ صفت. [ادبی] (= پَست) vile
دنیا /don.yā/ اسم. (= جَهان) the world
آن دُنیا (= آخرت) the next world
یک دُنیا loads of sth, a lot of
به دُنیا آمدن to be born
از دُنیا رفتن to pass away, to die
دنیادیده /don.yā.di.de/ صفت. experienced, seasoned
آدم دُنیادیده a much-travelled[Br] person
آدم دُنیادیده‌یی یه. *He has been around. He knows the score.*
دنیوی /don.ya.vi/ صفت. pertaining to this world, this-worldly, earthly, mundane
دو[1] /do/ اسم. [عدد] 1. two (2)
2. [*adj*] a couple of
دو به دو نیز دوبدو 1. in pairs
2. just the two of us/ them
دو دو تا، چهارتا. Two times two = four
به حسابِ دو دوتا چهارتا in simple arithmetic
دو سه قَطره باران a few drops of rain
هَردو both
دو[2] /do/ اسم. [موسیقی] (the note) C, do, doh
در گام دو ماژور in C major
دو- /do-/ پیشوند. prefix denoting two of sth; bi-, two-, twin-, double-.
See instances below.

دو /dow/ اسم. 1. the act of running 2. run
دوِ اِستقامت long-distance running
دوِ اِمدادی relay(s), a relay race
دوِ بامانع hurdles
دوِ سُرعت sprint(s)
دوِ صَحرانوردی cross-country running, steeple-chase
دوِ ماراتُن the marathon
مُسابقهٔ دو a race
دوئل^(ف) /du.'el/ اسم. 1. the act of duelling^Br/ dueling^Us 2. a duel
دوئل کردن /du.'el.kar.dan/ مصدر لازم. to duel
دوآتشه /do.ā.te.še/ صفت. 1. which has been distilled/ baked twice 2. overzealous, fanatical, die-hard
طرفدارِ دوآتشه a fanatical supporter
کمونیستِ دوآتشه a die-hard communist
گُلابِ دوآتشه twice-distilled rose water
نانِ دوآتشه a type of crisp dry bread (which is baked twice)
دوا /da.vā/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ جات] (= دارو) medicine, medication
دوات /da.vāt/ اسم. inkpot
دواجات /da.vā.jāt/ اسم. [سابق] [جمعِ دَوا] various drugs and medicines
دواخانه /da.vā.xā.ne/ اسم. [گفتار] (= داروخانه) pharmacy, dispensary, apothecary's
دوار /da.vār/ اسم. (= سَرگیجه) dizziness, vertigo
دوّار /dav.vār/ صفت. rotating, revolving
دوازده /da.vāz.dah/ اسم. [عدد] twelve (12)
دوازده امامی /da.vāz.dah.e.mā.mi/ صفت. اسم. [اسلام] (= اثنیٰ عَشَری) 1. [*adj*] Twelver 2. [*n*] a Twelver Shiite
دوازدهم /da.vaz.da.hom/ صفت. twelfth (12th)
اِمام دَوازدهم the Twelfth Imam
دوازدَهه /da.vāz.da.he/ اسم. [کالبدشناسی] (= اِثناعشر) the duodenum
دواسبه /do.as.be/ صفت. two-horsed
کالسکهٔ دواسبه carriage and pair
دوالپا /da.vāl.pā/ اسم. a mythical creature which is supposed to have long tentacle-like legs
دوام /da.vām/ اسم. durability, endurance, permanence
بادَوام durable, long-lasting
بی‌دَوام which easily wears out, shoddy
دوام داشتن /da.vām.dāš.tan/ مصدر لازم. to last, to wear well, to be durable
دوان /da.vān/ صفت. running
دَوان دَوان آمدن to come running
دواندن /da.vān.dan/ مصدر متعدی. to make an animal/ person run, to exercise a horse etc
دواوین /da.vā.vin/ اسم. [جمعِ دیوان] collections of poetry, *divan*s
دوایر /da.vā.yer/ اسم. [جمعِ دایره] circles
دَوایرِ مُتّحدالمرکز concentric circles
دوبار /do.bār/ قید. two times, twice
دوباره /do.bā.re/ قید. (= مُجدّداً) again, anew, once more
دوباره کاری^(ن) /do.bā.re.kā.ri/ اسم. doing sth which has already been done, duplication, repetition
□ تألیفِ دو یا سه دایرةالمعارفِ مشابه چیزی نیست جز دوباره کاری.
Compiling two or three similar encyclopaedias^Br / encyclopedias^Us amounts only to one thing: duplication.
دوباله /do.bā.le/ صفت. two-winged
هَواپیمای دوباله a biplane
دوبانده^(ن) /do.bān.de/ صفت. (of roads) with two separate carriageways

جادهٔ دوبانده a dual carriageway[Br], a divided highway[Us]

دوبرابر /do.ba.rā.bar/ صفت. double, twofold, twice as much

دوبعدی /do.bo'.di/ صفت. two-dimensional

دوبل[(ف)] /dubl/ صفت. double

تنیسِ دوبلِ زَنان women's doubles matches

دوبلاژ[(ف)] /dub.lāž/ اسم. [سینما] dubbing the soundtrack of a film into a different language

دوبلور[(ف)] /dub.lor/ اسم. [جمع: ـها] an actor/ actress who speaks the lines of a character in a film which is being dubbed

دوبله[(ف)] /dub.le/ صفت. [سینما] 1. with a dubbed soundtrack (not the original version), dubbed 2. doubled

دوبله به فارسی dubbed into Persian

دوبله پارک کردن [خودرو] to double-park

دوبله‌کردن /dub.le.kar.dan/ مصدر متعدی. to dub a film/ TV programme[Br]/ program[Us] into another language

دوبهمزن /do.be.ham.zan/ اسم. نیز دوبه‌هم‌زن [جمع: ـها] a person who makes trouble by inciting the two sides of a conflict, a trouble-maker, a mischief-maker

دوبیتی /do.bey.ti/ اسم. a poem composed of two distiches, quatrain

دوبینی[(ن)] /do.bi.ni/ اسم. [پزشکی] double vision, diplopia

دوپایه[(ن)] /do.pā.ye/ صفت. [گیاه‌شناسی] with male and female organs on separate plants, dioecious

دوپلکس[(ف)] /dup.leks/ صفت. نیز دوبلکس built on two floors, duplex

آپارتمانِ دوپلکس a duplex flat[Br]/ apartment[Us]

دوپهلو /do.pah.lu/ صفت. equivocal, ambiguous, double-edged

جوابِ دوپَهلو an equivocal answer

کَلامِ دوپَهلو double entendre

دوپیس[(ف)] /do.pi.yes/ اسم. [پوشاک] (= کُت و دامن) a lady's two-piece suit (consisting of matching jacket and skirt)

دوپینگ[(ف)] /do.ping/ اسم. (= * زورافزایی) doping

دوپینگ‌کردن /do.ping.kar.dan/ مصدر لازم. to use performance-enhancing drugs, to dope

دوتا[1] /do.tā/ اسم. two (of a kind)

دوتا[2] /do.tā/ صفت. [ادبی] bent double

دوتا دوتا /do.tā.do.tā/ قید. two by two, in pairs

دوتار /do.tār/ اسم. [موسیقی] *dotar:* a musical instrument with two strings plucked with fingers (popular in north-eastern Iran and Central Asia)

دوتخته /do.tax.te/ صفت. double-bedded

اُتاقِ دوتَخته a double room, a double

دوترکه /do.tar.ke/ قید. 1. (on a horse) riding double 2. (on a motorcycle etc) riding pillion

دوجانبه /do.jā.ne.be/ صفت. (= دوطَرفه) reciprocal, mutual, bilateral, two-way

احترامِ دوجانبه mutual respect

جاسوسِ دوجانبه double agent

دوجداره /do.je.dā.re/ صفت. double-shelled

مَنبعِ دوجِداره a double-shelled tank

دوجنسی /do.jen.si/ صفت. [زیست‌شناسی] نیز دوجنسیّتی bisexual

دوجین[(ف)] /do.jin/ اسم. twelve of sth, dozen

یک دوجین مِدادِ طَرّاحی a dozen drawing pencils

یک جین مِدادپاک‌کُن
half a dozen erasers

دوچرخه /do.čar.xe/ اسم.
bicycle, bike, cycle

دوچرخهٔ ثابت — an exercise bike, a stationary bike
دوچرخهٔ کورسی — a racing bicycle/ bike
دوچرخهٔ کوهستان — a mountain bike

◻ من معمولاً با دوچرخه سرِ کار می‌روم.
I usually cycle to work.

دوچرخه‌رو[ن] /do.čar.xe.row/ اسم.
a cycle lane[Br], a bicycle lane[Us], a bike lane[Us], a cycleway[Br], a bikeway[Us]

دوچرخه‌ساز /do.čar.xe.sāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a bicycle/ bike repairman

دوچرخه‌سازی /do.čar.xw.sā.zi/ اسم.
1. manufacturing bicycles
2. a cycle/ bike repair shop

کارخانهٔ دوچرخه‌سازی — a bicycle factory

دوچرخه‌سوار /do.čar.xe.sa.vār/ اسم.
a cyclist, a biker [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]

دوچرخه‌سواری /do.čar.xe.sa.vā.ri/ اسم.
riding a cicyle, cycling, biking

◻ دخترم عاشقِ دوچرخه‌سواری است.
My daughter is crazy about cycling.

دوچرخه‌سواری کردن
/do.čar.xe.sa.vā.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to ride a bicycle, to cycle, to bicycle, to bike

دوچشمی /do.čaš.mi/ صفت.
for both eyes, binocular

دوربینِ دوچشمی — binoculars, field glasses

دوخت /duxt/ اسم.
1. the act of sewing
2. the way a garment has been sewn or made

دوختن /dux.tan/ مصدر متعدی.
to sew sth, to stitch sth together, to make a garment etc

دوخت و دوز /dux.to.duz/ اسم. [گفتار]
sewing, dressmaking

دوخته /dux.te/ صفت. مفرد.
1. sewn
2. ready-made, ready-to-wear

لباسِ دوخته — ready-made clothes, prêt-à-porter

دوخته‌فروشی /dux.te.fo.ru.ši/ اسم.
(= فروشگاهِ لِباس)
a store selling ready-to-wear garments, fashion house/ shop, boutique

دود /dud/ اسم.
1. smoke, fume,
2. smoking cigarettes etc

من اَهلِ دود نیستم. — I don't smoke.

دودِ چراغ خوردن
to burn the midnight oil

دودِ چیزی توی چشمِ کسی رفتن
to suffer the adverse consequences of some action

◻ دودش توی چشمِ خودش خواهد رفت.
He himself will be the first one to suffer.

دود دادن /dud.dā.dan/ مصدر متعدی.
to fumigate a room etc

دودزا[ن] /dud.zā/ صفت.
smoke-emitting, smoky

وَسایطِ نَقلیهٔ دودزا
smoke-emitting vehicles

دودزده /dud.za.de/ صفت.
blackened by smoke, sooty

دودَستگی /do.das.te.gi/ اسم.
lack of unity, division, discord

دودَستی /do.das.ti/ قید.
1. with both hands, ambidextrously
2. [*fig*] coming on strong

دود شدن /dud.šo.dan/ مصدر لازم.
to burn up, to go up in smoke, to disappear/ vanish

مثل این بود که دود شد رفت هوا.
It vanished into thin air.

دور /dur/ صفت. قید. 1. [*adj*] far, faraway, distant, remote 2. [*adv*] far, away
از دور from afar, from a distance
دور از وَطن far away from home
دور از هم apart
دورتر farther, further
دور ـ /dur-/ پیشوند. prefix denoting a long distance; tele-. See instances below.
دور /dowr/ اسم. قید. [جمع: اَدوار]
1. [*n*] [*geol*] period 2. round, turn, cycle 2. (in races) lap 3. [*adv*] around, round, about
دورِ اِفتخار [ورزش] the lap of honour[Br]
دورِ باطل a vicious circle
دور تا دور all around
سَفرِ دورِ دُنیا a voyage round the world
دورادور /du.rā.dur/ قید. from a distance, from afar
□ دورادور با هم آشنا هستیم.
We have a nodding acquaintance.
دورافتاده /du.rof.tā.de/ صفت. remote, outlying, far-flung
دِهکدهٔ دوراُفتاده‌ای در کُردستان
a remote village in Kurdistan
دَوَران /da.va.rān/ اسم. (= گَردش)
circulation
دوران /dow.rān/ اسم. period, era, epoch
دورانِ باستان the antiquity, ancient times
دورانِ بَچّگی one's childhood
دور انداختن /du.ran.dāx.tan/ مصدر متعدی.
to throw sth away, to cast away, to discard sth
دورانداختنی (ن) /du.ran.dāx.ta.ni/ صفت.
(= یکبارمَصرف) disposable
دوراندیش /du.ran.di:š/ صفت. far-sighted
دوراندیشی /du.ran.di.ši/ اسم. foresight, far-sightedness

دودکردن /dud.kar.dan/ مصدر متعدی. لازم.
1. [*vt*] to smoke a cigarette etc 2. [*vi*] (of a fire etc) to smoke, to emit smoke
دودکش /dud.keš/ اسم. chimney, smoke-stack
دودکشِ کَشتی the funnel[Br]/ smoke-stack[Us] (of a ship)
دودِل /do.del/ صفت. of two minds, hesitant, irresolute, wavering
دودل بودن /do.del.bu.dan/ مصدر لازم.
to be in[Br]/ of[Us] two minds about sth, to be undecided
دودَم /do.dam/ صفت. (of a sword etc) double-edged, two-edged
شَمشیرِ دودَم a two-edged sword
دودمان /dud.mān/ اسم. 1. family, clan 2. lineage
دودمانِ کسی را به باد دادن
to exterminate/ root out sb's family
دودمِه (ن) /dud.meh/ اسم. smog
دودَمه /do.da.me/ صفت. [گفتار]
(of leftover food esp rice) reheated
دود و دم /du.do.dam/ اسم. [گفتار]
1. a lot of smoke (from fires where a big meal is in preparation) 2. smoking opium
دو دوزه /do.du.ze./ اسم.
نیز دو دوزه‌بازی کردن double-crossing sb, two-timing sb
دودویی (ن) /do.do.'i/ صفت. [رایانه] binary
دَستگاهِ دودویی the binary system
دوده /du.de/ اسم. soot, lamp-black
دودی /du.di/ صفت. 1. smoked 2. dark grey[Br]/ gray[Us] 3. [*col*] addicted to smoking
عِینکِ دودی dark glasses
ماهیِ دودی smoked fish
دودیفرانسیل (ن) /do.di.fe.rān.si.yel/ اسم.
[خودرو] four-wheel drive (4WD)

دوران‌ساز⁽ⁿ⁾ /dow.rān.sāz/ صفت.
epoch-making

دَورانی /da.va.rā.ni/ صفت. circular
حَرکتِ دَورانی circular motion

دوراهی /do.rā.hi/ اسم. 1. a fork in the road, a Y-junction, a parting of the ways 2. [*fig*] dilemma
برسرِ دوراهی [مجازی] in a dilemma

دوربرد /dur.bord/ صفت. long-range
موشک‌های دوربُرد long-range missiles

دوربرگردان⁽ⁿ⁾ /dowr.bar.gar.dān/ اسم.
(in a motorway) turnaround

دوربین /dur.bin/ اسم. صفت.
1. [*n*] a pair of binoculars, telescope 2. camera 3. [*adj*] [*med*] long-sighted, presbyopic 4. far-sighted
دوربینِ تِلویزیون a TV camera
دوربین تلویزیونِ مَداربَسته
a closed circuit TV camera
دوربینِ عَکّاسی a (photographic) camera, a still camera
دوربینِ عَکاسیِ دیجیتال
a digital (still) camera
دوربینِ فیلمبرداری a movie camera
دوربینِ مَخفی 1. a hidden camera 2. (on television) Candid Camera
دوربینِ نُجومی (= تِلسکوپ) telescope
دوربینِ ویدئو a video camera, a camcorder (camera/ recorder)

دوربینی /dur.bi.ni/ اسم. [پزشکی]
long-sightedness, presbyopia

دورپرواز⁽ⁿ⁾ /dur.par.vāz/ صفت. capable of flying long distances, far-flying, long-range

دورخیز /dur.xi:z/ اسم. running a few paces to pick up speed before a jump, run-up

دورخیزکردن /dur.xiz.kar.dan/ مصدر لازم.
to run a short distance before jumping

دوردست /dur.dast/ صفت. faraway, distant, remote, far-off

دور زدن /dowr.ra.dan/ مصدر لازم. [خودرو]
to turn around, to do/ make a U-turn

دور شدن /dur.šo.dan/ مصدر لازم.
to move away, to walk off, to gain distance

دورفرمان⁽ⁿ⁾ /dur.far.mān/ اسم. [فرهنگستان]
remote control (= ریموت‌کنترل)

دورکردن /dur.kar.dan/ مصدر متعدی.
to remove sb/ sth from a place, to push away sb/ sth

دورگ‌سازی⁽ⁿ⁾ /do.rag.sā.zi/ اسم. [گیاه‌شناسی]
the act of cross-breeding

دورگه /do.ra.ge/ صفت. اسم. 1. [*adj*] hybrid 2. [*n*] a hybrid, a half-breed
سَگِ دورگه a mongrel

دورنگ /do.rang/ صفت. two-colour[Br], two-tone

دورنگار⁽ⁿ⁾ /dur.ne.gār/ اسم. [فرهنگستان]
facsimile, fax, (= فاکس، فَکس، نَمابر) fax machine

دورنگاری⁽ⁿ⁾ /dur.ne.gā.ri/ اسم. [فرهنگستان]
the act of sending a (= فاکس کردن) document etc by fax, faxing

دورنگری /dur.ne.ga.ri/ اسم. foresight, far-sightedness

دورنما /dur.ne.mā/ اسم. (= مَنظره) view, landscape, panorama
دورنمای دَربند در روزِ بَرفی
view of Darband on a snowy day

دورنویس /dur.ne.vi:s/ اسم. (= * دورنِگار)
a fax machine

دورو /do.ru/ صفت. 1. two-faced, hypocritical, insincere 2. (of garments) reversible 3. double-sided

دور و بر /dow.ro.bar/ اسم. [گفتار]
environions, vicinity, hereabouts

□ «خانم کجا هستند؟»
"Where's the missus?"
«یک جایی همین دور و برها.»
"Oh, she's around here somewhere."

دورویی /do.ru.'i/ اسم. hypocrisy, duplicity

دوره /dow.re/ اسم. 1. period, cycle 2. a set of books 3. a periodical meeting of friends etc

دورهٔ فِشرده an intensive course

دورهٔ کاملِ «لغتنامهٔ دهخدا» the full set of " Dehkhoda's Persian Dictionary "

دوره کردنِ دَرس to review one's lessons

دوره‌ای /dow.re.'i/ صفت. periodic, periodical, rotational

دوره‌گرد /dow.re.gard/ صفت.
moving from place to place, itinerant

فُروشندهٔ دوره‌گرد 1. a pedlar[Br]/ peddler[Us], a hawker

نَوازندهٔ دوره‌گرد an itinerant musician, a busker

دوری /du.ri/ اسم. the state of being remote, remoteness, distance

□ به خاطرِ دوریِ راهِ بیمارستان، نمی‌توانم هر روز به دیدنتان بیایم.
Because the hospital is so far away, I cannot come to visit you every day.

دوری /dow.ri/ اسم. a round plate

دوری‌کردن /du.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to stay away from sb, to keep one's distance from sb

دوز /duz/ اسم. نیز دوزبازی a kind of board game (somewhat similar to noughts and crosses[Br]/ tic-tac-toe[Us] played by two players)

دوزاری /do.zā.ri/ اسم. [گفتار]
a small coin worth (= دوهزاری، دوریالی) 2 rials (which until recently was the required coin for payphones)

دوزاریِ کسی افتادن [گفتار]
to get the message, to catch on

دوزاریِ کسی دیر افتادن [گفتار]
to get the message after a long delay, to be slow-witted

دوزبانه /do.za.bā.ne/ صفت. bilingual

فَرهنگ‌هایِ دوزبانه bilingual dictionaries

دوزخ /du.zax/ اسم. [ادبی] (= جَهَنّم)
Hell, hell ← بهشت

دوزخی /du.za.xi/ صفت. [ادبی] (= جَهَنّمی)
1. hellish 2. going to hell, hell-bound 3. [*n*] sb who is going to hell, damned/ doomed to burn in hell

دوزندگی /du.zan.de.gi/ اسم. (= خَیّاطی)
1. a tailor's craft 2. a tailor's shop

دوزنده /du.zan.de/ اسم. [جمع: ~ها، دوزندگان]
1. a tailor 2. a seamstress (= خَیّاط)

دوزنه /do.za.ne/ صفت. having two wives, bigamous

مَردِ دوزَنه a bigamist

دوز و کلک /du.zo.ka.lak/ اسم. [گفتار]
ruse, deceit

با دوز و کَلَک by deceit and lies

دوزیستان /do.zis.tān/ اسم. [زیست‌شناسی]
[جمعِ دوزیست] (= × ذوحیاتین) Amphibia, amphibians

دوزیستی /do.zis.tān/ صفت. amphibian

دوسالانه /do.sā.lā.ne/ صفت. اسم.
1. [*adj*] held every two years, biennial
2. [*n*] [*Acad*] a biennial art show

دوساله /do.sā.le/ صفت. two-year old

کُرّه‌اسبِ دوساله a two-year old colt

دوست /dust/ اسم. ← دُشمن [جمع: ~ها، ~ان]
a friend, a pal

دوستِ پسر، دوستْ‌پسر boyfriend

دوستِ جانی a bosom friend

دوستِ دُختر، دوستْ‌دُختر girlfriend
دوستِ واقعی a real friend
دوست آن دانم که گیرد دستِ دوست/ در پریشان‌حالی و درماندگی (سعدی) [ضرب‌المثل]
A friend in need, is a friend indeed. [*prov*]
(*ex tr* = A true friend is the one who will extend a helping hand to his friend in distress and helplessness.)

دوستار /dus.tār/ اسم. ← دوستدار

دوستانه /dus.tā.ne/ صفت.
1. [*adj*] friendly, amicable
2. [*adv*] amicably, in a friendly way
روابطِ دوستانه friendly relations

دوستدار /dus.tār, dus.dār/ اسم. نیز دوستار [جمع: ~ان]
1. a devotee 2. (at the end of a letter) yours truly

دوست داشتن /dust.dāš.tan/ مصدر متعدی.
to love sb or sth, to be fond of sb/ sth

دوست‌داشتنی /dust.dāš.ta.ni/ صفت.
lovable, lovely, sweet

دوستی /dus.ti/ اسم. friendship, amity

دوسر /do.sar/ صفت. having two heads, two-headed
ماهیچهٔ دوسَر a muscle with two heads, the biceps

دوسره /do.sa.re/ صفت. (= رَفت و بَرگشت)
two-way
بلیتِ دوسَره a return[Br] (ticket), a round-trip[Us] ticket

دوسیه(ف) /du.si.ye/ اسم. [سابق] (= پَرونده)
dossier, file

دوش[1] /duš/ اسم. [کالبدشناسی] (= شانه)
shoulder
به دوش کشیدن to shoulder a load etc

دوش[2(ف)] /duš/ اسم. the shower (in a bathroom)
دوشِ دَستی handheld shower head

دوش[3] /duš/ قید. [ادبی] (= دیشب) last night

دوشاب /du.šāb/ اسم. (= شیرهٔ اَنگور)
cooked grape syrup

دوشاخه /do.šā.xe/ اسم. 1. a two-pronged branch of a tree 2. [*elec*] plug 2. (in a bicylce) the fork(s) (holding the wheels)

دوشادوش /du.šā.duš/ قید. نیز دوش به دوش
shoulder to shoulder
□ در این مبارزه ما دوشادوشِ هم ایستاده‌ایم.
In this struggle we stand together, shoulder to shoulder.

دوش‌فنگ /duš.fang/ اسم. [نظامی]
Shoulder arms!

دوش گرفتن /duš.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to have[Br]/ take[Us] a shower

دوشنبه /do.šam.be/ اسم. Monday
شَبِ دوشنبه Sunday evening

دوشنبه‌شب /do.šam.be.šab/ اسم.
Monday evening

دوشیدن /du.ši.dan/ مصدر متعدی.
1. to milk a cow etc 2. [*fig*] to milk sb, to exploit sb

دوشیزگی /du.ši.ze.gi/ اسم. the state of being a virgin, virginity

دوشیزه /du.ši.ze/ اسم. [جمع: ~ها، دوشیزگان]
1. a young girl, a maiden, a virgin
2. Miss so-and-so

دوطرفه /do.ta.ra.fe/ صفت. (= دوجانبه)
1. bilateral, mutual 2. two-way
دوستیِ دوطَرفه mutual friendship

دوغ /duğ/ اسم. [خوراکی] yogurt drink
دوغِ گازدار yogurt soda

دوغاب /du.ğāb/ اسم. thin fluid mortar, grout

دوقطبی(ن) /do.qot.bi/ صفت. bipolar

دوقلو /do.qo.lu/ اسم. صفت. [جمع: ~ها]
1. [*n*] twins 2. [*adj*] twin
خواهرِ دوقلوی من /xā-/ my twin sister
دوقلوهای به‌هم چَسبیده Siamese twins, conjoined twins

دوقلوهای هَمسان identical twins

دوقلو زاییدن /do.qo.lu.zā.'i.dan/ مصدر متعدی.
to give birth to twins

دوک[1] /duk/ اسم.
spindle

لاغر مثلِ دوک as thin as a rake

دوک[2 (ف)] /duk/ اسم.
a Duke

دوکابینه[(ن)] /do.kā.bi.ne/ صفت.
(of a pickup-truck) having an extended cab (with room for front and rear seats)

دوکاو[(ن)] /do.kāv/ صفت. [فیزیک]
(of a lens) biconcave

دوک‌نشین /duk.ne.šin/ اسم. [تاریخ]
dukedom, duchy

دوکوژ[(ن)] /do.kuž/ صفت. [فیزیک]
(of a lens) biconvex

دوکی /du.ki/ صفت.
1. spindle-shaped
2. very thin, spindly

دوگانگی /do.gā.ne.gi/ اسم.
1. duality
2. contradiction

دوگانه /do.gā.ne/ صفت.
composed of two elements/ parts, dual, double

دول /dul/ اسم. [گفتار]
1. [*col*] bucket
2. a small boy's genitals

دوَل /do.val/ اسم. [جمعِ دولت]
governments, countries

دوَلِ خارجه [سابق] foreign countries

دولا /dol.lā/ صفت.
1. two-ply, folded
2. bent double, bent down

دولاب /du.lāb/ اسم.
1. a rope and bucket mechanism used to draw water from a well usu with the help of an ox, a water-wheel 2. closet

دولابچه /du.lāb.če/ اسم. (= کُمد)
a small closet

دولاچنگ /dol.lā.čang/ اسم. [موسیقی]
a semiquaver[Br], a 1/16th note[Us]

دولا دولا /dol.lā.dol.lā/ قید.
with one's back bent, stooping

شُترسواری و دولا دولا [ضرب‌المثل]
When you are riding high on a camel, you should not crouch (as if to hide yourself).

دولا شدن /dol.lā.šo.dan/ مصدر لازم.
to bend down, to stoop

دولپّه‌ای /do.lap.pe.'i/ صفت. [گیاه‌شناسی]
dicotyledonous, dicot

دولت /dow.lat/ اسم. [جمع: دولت‌ها، دوَل]
1. government 2. good fortune
3. wealth

دولتِ اِئتلافی a coalition government

دولتِ اِنتقالی an interim government

دولت در تَبعید a government in exile

دولتِ مُوقّت a provisional government

دولتِ نِظامی a military government

دولت‌های بُزرگ major powers

رئیسِ دولت the head of government

هیئتِ دولت the council of ministers, the cabinet

دولت‌سرا /dow.lat.sa.rā/ اسم.
a stately mansion, the government house

دولت‌شهر[(ن)] /dow.lat.šahr/ اسم.
city-state

دولتمرد[(ن)] /dow.lat.mard/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a high-ranking government official, a public figure

دولت‌منزل /dow.lat.man.zel/ اسم. [محترمانه]
residence, house

◻ دولت‌منزلِ جنابِ‌عالی کجاست؟
Where is Your Excellency's house located?

دولتی /dow.la.ti/ صفت.
governmental, state [*bef. n*], government [*bef. n*], state-run, state-owned

بیمارستان‌های دولتی state hospitals

دانشگاهِ دولتیِ تاجیکستان
the State University of Tajikistan

□ اداراتِ دولتی و بانک‌ها فردا تعطیل است.
Government offices and banks will be closed tomorrow.

دولوکس[ف] /do.luks/ صفت.
deluxe, luxury [*bef. n*]

دوّم /dov.vom/ صفت.
second (2nd)

دوّماً /dov.vo.man/ قید. (= دوّم‌این‌که)
second, secondly, in the second place

دوّم‌شخص /dov.vom.šaxs/ اسم. [دستور]
second person (i.e. you)
دُوّم‌شَخصِ مُفرد second person singular
دُوّم‌شَخصِ جَمع second person plural

دوموتوره /do.mo.to.re/ صفت.
having two engines, twin-engined
هَواپیمای دوموتوره a twin-engined plane

دوّمی /dov.vo.mi/ اسم.
the second one, No. 2
دوّمی ندارد! He is second to none.

دون /dun/ صفت. [ادبی] (= پَست)
base

دونبش[ف] /do.nabš/ صفت.
located on the corner of two streets, corner
زَمینِ دونَبش a corner lot
مَغازهٔ دونَبش a corner shop

دون‌پایه /dun.pā.ye/ صفت.
low-echelon

دوندگی /da.van.de.gi/ اسم.
the act of running around, chasing around, leg work

دونده /da.van.de/ اسم. صفت.
1. [*n*] a runner [جمع: ـ ‌ها، دَوندگان]
2. [*adj*] running

دونفره /do.na.fa.re/ صفت.
for two, two-man, two-woman
تیمِ دونفرهٔ شَطرنجِ ایران
the two-man chess team from Iran

دونقطه /do.noq.te/ اسم.
colon (:)

دو و میدانی /do.vo.mey.dā.ni/ اسم. [ورزش]
athletics[Br], track and field[Us]

دوهفتگی /do.haf.te.gi/ قید.
every two weeks, fortnightly[Br]

دویدن /da.vi.dan/ مصدر لازم.
to run, to sprint

دویست /de.vi:st/ اسم. [عدد]
two-hundred (200)

دویستم /de.vis.tom/ صفت.
two-hundredth (200th)

دویستی /de.vis.ti/ اسم. [گفتار]
a 200-toman (= 2000 rials) note[Br]/ bill[Us]

دَه /dah/ اسم. [عدد]
ten (10)

دِه /deh/ اسم. [جمع: دِهات] (= آبادی)
village
اَهلِ دِه، مَردمِ دِه the villagers
□ بی‌گمان در دهِ بالادست، چینه‌ها کوتاه است. (سپهری)
In the village upstream, the mud walls are no doubt kept low.

دهات /de.hāt/ اسم. [جمعِ ده]
1. villages 2. the countryside

دهاتی /de.hā.ti/ صفت. [جمع: ـ ‌ها]
1. rural, rustic 2. [*n*] a villager

دهاقین /da.hā.qin/ اسم. [جمعِ دِهقان]
farmers

دهان /da.hān/ اسم. [ادبی] نیز دَهن
1. [*anat*] the mouth 2. opening, orifice
تَنفّسِ مَصنوعیِ دَهان به دَهان
mouth-to-mouth resuscitation
دَرِ دهانت را بگذار! [موهن]
Shut your trap! Shut up!
دَهانش از تعجّب باز ماند.
She dropped her jaw in astonishment.
دَهانش هنوز بوی شیر می‌دهد.
He is still a young boy.
با پول دَهانِ کسی را بستن to buy sb's silence, to pay hush-money to sb
حَرف توی دَهانِ کسی گذاشتن
to put words into sb's mouth

دَهان باز کردن 1. to open one's mouth
2. (of sth) to crack, to burst open
دروازه را می‌توان بست ولی دَهانِ مردم را نمی‌توان.
[ضرب‌المثل] You can shut the gates of a town, but not the mouths of the people.
(i.e. You cannot stop people from talking.)

دهان‌پرکن /da.hān.por.kon/ صفت. grandiloquent, pompous, high-flown

دهان‌دره /da.hān.da.re/ اسم. (= خَمیازه) yawn
دَهان‌دَره کردن to yawn
فُرودادنِ دَهان‌دَرّه to stifle a yawn

دهان‌سوز /da.hān.suz/ صفت. so hot that it will burn the mouth, piping hot
آشِ دَهان‌سوز [مجازی] sth extra special
هیچ آشِ دهان‌سوزی نیست. [ضرب‌المثل] It is nothing to write home about.
(*ex tr* = It is not a broth that you will gulp down piping hot.)

دهانه /da.hā.ne/ اسم. 1. opening, orifice 2. the mouth of sth
دَهانهٔ آتشفشان the crater of a volcano
دَهانهٔ زِهدان (= مَهبل) the vagina

دهدار /deh.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] the administrator of a rural district

دهداری /deh.dā.ri/ اسم. 1. the act of administering a rural district 2. the administrative offices of a rural district

دهدهی /dah.da.hi/(ن) صفت. [ریاضی] decimal (= اَعشاری)

دهر /dahr/ اسم. [ادبی] [جمعِ دُهور] time, epoch

دهری /dah.ri/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، دَهریّون]
1. [*n*] a materialist, an atheist
2. [*adj*] atheistic

دهستان /de.hes.tān/ اسم. a rural district or sub-district (consisting of a number of villages)

دهش /de.heš/ اسم. the act of giving, being generous, generosity

دهشت /deh.šat/ اسم. [ادبی] strong fear, horror

دهشتناک /deh.šat.nāk/ صفت. [ادبی] horrendous

دهقان /deh.qān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، دَهاقین] a farmer, a small-holder[Br]

دهقانی /deh.qā.ni/ صفت. rustic, rural

دهکده /deh.ka.de/ اسم. village, hamlet
دِهکدهٔ جَهانی global village

دِه‌کوره /deh.ku.re/ اسم. a small and obscure village

دَهگان /dah.gān/(ن) اسم. [حساب] the tens

دهل /do.hol/ اسم. [موسیقی] kettledrum

دهلوی /deh.la.vi/ صفت. pertaining to Delhi (in India), of/ from Delhi
امیرخُسرو دِهلوی (the poet) Amir-Khosrow of Delhi

دهلیز /deh.li:z/ اسم. a narrow passageway, corridor

دَهم /da.hom/ صفت. tenth (10th)

دهن /da.han/ اسم. [گفتار] نیز دَهان the mouth
آب افتادنِ دَهن (of mouth) to water
◻ دیگر نمی‌خواهد تعریف کنی؛ دهنم آب افتاد. *Please do not go on; my mouth is already watering.*

دهنده /da.han.de/ صفت. اسم. 1. giving
2. [*n*] the donor of an organ (which is to be used in a transplant)

دهن‌کجی /da.han.ka.ji/ اسم. making a wry face at sb (as a gesture of defiance), making a grimace
دَهن‌کجیِ روشنفکرانه an act of intellectual defiance

دهنه /da.ha.ne/ اسم. نیز دَهانه 1. the bit of a bridle 2. the mouth of a river 3. orifice

دهنی /da.ha.ni/ صفت. 1. pertaining to the mouth, mouth [*bef. n*] 2. [*n*] (in a telephone) the mouthpiece

ساز دهنی a harmonica, a mouth organ

دهه /da.he/ اسم. 1. decade 2. a period of ten days

اوایل دَههٔ پَنجاه the early fifties/ 50's

دی /dey/ اسم. Dey: the 10th month of the Iranian solar calendar (30 days) corresponding roughly to January

دیابت(ف) /di.yā.bet/ اسم. [پزشکی] (= مَرضِ قَند) diabetes

دیاپازون(ف) /di.yā.pā.zon/ اسم. [موسیقی] a tuning fork

دیار /di.yār/ اسم. [ادبی] [جمعِ دار] land, country, territory

دیارِ عَدم the land of the dead, the domain of Death

دیافراگم(ف) /di.yā.fe.rāgm/ اسم. 1. the mechanism that controls the aperture of a lens, diaphragm 2. the diaphragm in a microphone etc 3. [*anat*] the diaphragm between the lungs and the abdomen (= حِجابِ حاجز)

دی‌اکسید(ف) /di.yok.si:d/ اسم. [شیمی] dioxide

دیاگرام(ف) /di.yā.ge.rām/ اسم. (= نِمودار) diagram

دیالکتیک(ف) /di.yā.lek.tik/ اسم. [فلسفه] dialectics

دیالکتیکی /di.yā.lek.ti.ki/ صفت. dialectic

دیالمه /da.yā.le.me/ اسم. [تاریخ] (= دِیلمیان) the Deylamites

دیالوگ(ف) /di.yā.log/ اسم. [سینما] dialogue lines

دیالیز(ف) /di.yā.liz/ اسم. [پزشکی] dialysis

دیانت /di.yā.nat/ اسم. (= دینداری) 1. religiosity, religiousness 2. religion

دیبا /di.bā/ اسم. [پارچه] fine brocade

دیباچه /di.bā.če/ اسم. the preface of a book, foreword

دیپلم(ف) /dip.lom/ اسم. diploma

دیپلمِ اِفتخار diploma of honour[Br]

فوقِ دیپلم (= مدرکِ کاردانی) a post-secondary school[Br]/ high school[Us] certificate, an Associate (degree)

دیپلمات(ف) /dip.lo.māt/ اسم. [جمع: ـ‌ها] a diplomat

دیپلماتیک(ف) /dip.lo.mā.tik/ صفت. diplomatic

کُر دیپلماتیک (= هیئتِ سیاسی) corps diplomatique (CD)

دیپلماسی(ف) /dip.lo.mā.si/ اسم. diplomacy

دیپلم گرفتن /dip.lom.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to graduate from secondary[Br]/ high[Us] school

دیپلمه(ف) /dip.lo.me/ اسم. [جمع: ـ‌ها] 1. a secondary[Br]/ high[Us] school graduate 2. holder of a diploma

دیجیتال(ف) /di.gi.tāl/ صفت. [رایانه] digital

دید /di:d/ اسم. 1. sight, vision 2. insight 3. visibility 4. view

دیدار /di.dār/ اسم. (= مُلاقات) visit, meeting, encounter

دیدار به قیامت. See you on Judgement Day.

به دیدارِ کسی رفتن to visit sb, to call on sb

دیدارکردن /di.dār.kar.dan/ مصدر لازم. to meet sb, to visit sb/ sth, to see sb/ sth

دیدار تازه کردن to see an old friend after a period of absence

دیداری /di.dā.ri/ صفت. 1. pertaining to vision, visual 2. [*bank*] (of a draft) payable at sight

دیداری شنیداری ⁽ᵒ⁾ /di.dā.ri.še.ni.dā.ri/ صفت. (= سَمعی‌بَصری) audio-visual

دید داشتن /did.dāš.tan/ مصدر لازم. to have a clear view of the road etc

دیدرس /did.ras/ اسم. as far as the eye can see, visual range

در دیدرس بودن/ نبودن to be within/ out of sight

دید زدن /did.za.dan/ مصدر متعدی. 1. to glance at sb/ sth 2. to ogle 3. to appraise the value of sth

دیدگانی ⁽ᵒ⁾ /did.gā.ni/ اسم. [فیزیک] optics

دیدگاه /did.gāh/ اسم. (= نُقطهٔ نَظر) 1. viewpoint, point of view 2. vantage point

□ از دیدگاهِ صرفاً اقتصادی، این طرح مقرون به صرفه نیست.
From a purely economic point of view, this is not a viable project.

دیدن /di.dan/ مصدر متعدی. 1. to see sb/ sth 2. to pay a visit to sb 3. (in compound verbs) to suffer or receive injury, loss etc

صَدمه دیدن to suffer damage

دیدنی /di.da.ni/ صفت. اسم. 1. [*adj*] worth watching, spectacular 2. [*n*] sth worth a visit, sth worth watching

دیدنی‌های تَبریز popular sights of Tabriz

دید و بازدید /di.do.bāz.di:d/ اسم. an exchange of visits

دیده /di.de/ اسم. صفت. [جمع: دیدگان] (= چَشم) 1. the eye 2. what one has seen 3. [*adj*] seen

از دل برود هر آنکه از دیده برفت [ضرب‌المثل] out of sight, out of mind [*prov*]

دیده‌بان /di.de.bān/ اسم. [نظامی] نیز دیدبان [جمع: ـ ها] an observer (in a plane or in an observation post)

دیده‌بانی /di.de.bā.ni/ اسم. the act of observing sb/ sth (e.g. the enemy's movements) and reporting it

دیده شدن /di.de.šo.dan/ مصدر لازم. to be seen, to be observed

دیده‌ور /di.de.var/ اسم. [ادبی] [جمع: ـ ها، ـ ان] a lookout, a scout

دِیر /deyr/ اسم. [مسیحیت] 1. monastery 2. [*fig*] tavern

دِیرِ مُغان [ادبی] a Zoroastrian temple

دیر /di:r/ صفت. قید. ⟵ زود 1. [*adj*] late, tardy, delayed 2. [*adv*] late, belatedly

دیر به دیر at long intervals

دیر یا زود sooner or later

دیرآشنا /di.rāš.nā/ صفت. reserved, unsociable, not friendly

دیر آمدن /di.rā.ma.dan/ مصدر لازم. (= دیر رسیدن) to be late, to arrive late

دیر آمدن و زود رفتن to arrive late and leave early

دیرباز /dir.bāz/ قید. [ادبی] long ago

از دیرباز from way back, for a long time

دیرباور /dir.bā.var/ صفت. incredulous

دیرپا /dir.pā/ صفت. [ادبی] long-lasting, enduring

دیررس /dir.ras/ صفت. (of fruits) late-ripening

دیر شدن /dir.šo.dan/ مصدر لازم. to be getting late

دیرک /di.rak/ اسم. (= تیرک) a long pole, mast

دیرکِ عَمودیِ چادر the upright pole of a tent

دیرکرد /dir.kerd/ اسم. (= تأخیر) delay

دیروز /di.ruz/ اسم. قید. 1. [*n*] yesterday 2. [*adv*] yesterday, the day before

دیروقت /dir.vaqt/ قید. late (in the evening etc)

▫ دیشب تا دیروقت خانهٔ خواهرم بودیم.
Last night, we were at my sister's until a very late hour.

دیرهضم /dir.hazm/ صفت. (of food) hard to digest

دیری /di.ri/ اسم. ← زودی lateness, tardiness

به این دیری so late

دیری است که ... It has been a long time since ...

دیرین /di.rin/ صفت. [ادبی] old, ancient, antique

دوستانِ دیرین old friends

دیرین‌شناسی^(ن) /di.rin.še.nā.si/ اسم. [زمین‌شناسی] palaeontology^Br/ palentology^Us

دیز^(ف) /di.yez/ اسم. [موسیقی] sharp

فا دیز F sharp

دیزل^(آ) /di.zel/ صفت. [مکانیک] diesel

موتورِ دیزل a diesel engine

دیزلی /di.ze.li/ صفت. diesel

دیزی /di.zi/ اسم. [خوراکی] 1. *dizi:* the Iranian working man's pottage (usu made by stewing mutton with vegetables and pulses in individual-portion cooking pots over low heat) 2. the earthen pot in which *dizi* is cooked, pipkin^R

دیس^(ف) /di:s/ اسم. an oval serving dish, platter

دیسک^(ف) /disk/ اسم. 1. disc^Br/ disk^Us 2. [*anat*] disc^Br/ disk^Us 3. (farm machinery) disc^Br/ disk^Us harrow 4. [*sport*] the discus

دیسکِ فِشرده [رایانه] compact disc (CD)

دیسکِ فِشردهٔ نوری [رایانه] CD-ROM

دیسکِ کَمر [پزشکی] a slipped disc^Br/ disk^Us

دیسکِ لیزری a laser disc

دیسک زدنِ زَمین [کشاورزی] to harrow a field

دیسکت^(ف) /dis.ket/ اسم. [رایانه] diskette, floppy

دیسک‌گردان^(ن) /disk.gar.dān/ اسم. [رایانه] a disk drive

دیسکوتک^(ف) /dis.ko.tek/ اسم. discotheque, disco

دیشب /di.šab/ اسم. قید. 1. [*n*] last night 2. [*adv*] last night, the night before

دیشلمه /diš.la.me/ صفت. (= قَندپهلو) unsweetened tea served with one or two lumps of suger that are placed in the saucer

دیفتری^(ف) /dif.te.ri/ اسم. [پزشکی] (= خُنّاق) diphtheria

دیفرانسیل^(ف) /dif.rān.si.yel/ اسم. 1. [*car*] differential gear 2. [*math*] differential

دیفن‌باخیا^(ف) /di.fen.bā.xi.yā/ اسم. [گیاه‌شناسی] dieffenbachia, dumb cane

دیکتاتور^(ف) /dik.tā.tor/ اسم. [جمع: ـها] a dictator, an autocrat, a tyrant

دیکتاتوری /dik.tā.to.ri/ اسم. صفت. 1. [*n*] dictatorship 2. [*adj*] dictatorial

دیکته^(ف) /dik.te/ اسم. dictation

دیکته‌کردن /dik.te.kar.dan/ مصدر متعدی. to dictate sth to sb

دیکته‌گفتن /dik.te.gof.tan/ مصدر متعدی. to give a dictation to a class etc

دیگ /dig/ اسم. a cooking pot (usu made of copper)

دیگِ بُخار boiler

دیگِ زودپز a pressure cooker

دیگچه /dig.če/ اسم. a small pot

دیگر /di.gar/ صفت. اسم. قید. 1. [*adj*] other, another, next 2. [*n*] sb else 3. [*adv*] any more 4. else

بارِ دیگر (= دیگربار) once more, once again
جایِ دیگر somewhere else, elsewhere
جُمعهٔ دیگر next Friday
دیگه (= دیگر) چه‌خبر؟
What else is new?
دیگه طاقت ندارم.
I can't take it any more.
□ یک فنجان چایِ دیگر میل دارید؟
Would you like another cup of tea?
دیگرآزاری(ن) /di.ga.rā.zā.ri/ اسم. (= سادیسم)
sadism
دیگران /di.ga.rān/ اسم. [جمعِ دیگر] others, other people
دیگرگونی /di.gar.gu.ni/ اسم. [ادبی] (= دِگرگونی)
transformation
دیگری /di.ga.ri/ اسم. 1. sb else 2. the other/ second one
دیگی /di.gi/ صفت. cooked in a pot
دیلاق /dey.lāq/ صفت. [گفتار]
(of a person) very tall, lanky
دیلم /dey.lam/ اسم. crow-bar
دیلمی /dey.la.mi/ صفت. [تاریخ]
pertaining to the Deylam region of northern Iran, Deylamite
دیلمیان /dey.la.mi.yān/ اسم. [تاریخ] [جمعِ دیلمی] (= دَیالمه)
the Deylamite kings, the Deylamites
دیم /deym/ صفت. [کشاورزی] grown by dry farming, unirrigated, rain-watered
اَنجیرِ دِیم figs from rain-watered fig trees
دیمکاری /deym.kā.ri/ اسم. [کشاورزی]
dry farming
دیمی /dey.mi/ صفت. 1. unirrigated, uncultivated 2. uncalculated, illogical (= الکی)
دین /din/ اسم. [جمع: ـ ها، اَدیان] (= کیش، آیین)
religion, faith

دینِ اِسلام the Muslim religion, Islam
دینِ مَسیح the Christian religion, Christianity
دینِ یَهود the Jewish faith, Judaism
دین /deyn/ اسم. [جمع: دُیون] (= بدهی)
1. debt 2. obligation
دینار /di.nār/ اسم. [سابق] 1. *dinar:* an obsolete currency unit equal to 1/100th of Rial 2. the actual currency of some countries, Dinar
تا دینارِ آخر to the last penny
دینارِ عَراقی the Iraqi Dinar
دینام(ف) /di.nām/ اسم. [برق] dynamo, a small generator
دینامیت(ف) /di.nā.mit/ اسم. dynamite
دینامیک(ف) /di.nā.mik/ صفت. (= پویا)
dynamic
دین‌باور(ن) /din.bā.var/ اسم. religious
دین‌باوری(ن) /din.bā.va.ri/ اسم.
religiousness, religiosity, piety
دینداری /din.dā.ri/ اسم. religiosity, piety
دینی /di.ni/ صفت. pertaining to religion, religious
تَعلیماتِ دینی religious teachings
تَعلیماتِ دینی (در مدارس)
religious education
دینیار(ن) /din.yār/ اسم. a military chaplin
دیو /di:v/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان] a demon, a fiend, a beast
«دیو و دِلبر»
"The Beauty and the Beast"
دیوار /di.vār/ اسم. wall
از دَر و دیوار from every direction
بالای دیوار on top of the wall
دیوار به دیوار adjacent, next-door
دیوارِ چین the Great Wall of China
دیوارِ حَمّال [ساختمان] a load-bearing wall

دیوارِ صوتی /sow-/ [فیزیک]
the sound barrier

دیوارک(ن) /di.vā.rak/ اسم. [فرهنگستان]
(= پارتیشن) partition

دیوارکشیدن /di.vār.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to build a wall

دیوارکوب /di.vār.kub/ اسم. صفت.
[فرهنگستان] 1. poster
2. [*adj*] hung from the wall, nailed to the wall

دیوارنگاره(ن) /di.vār.ne.gā.re/ اسم. [هنر]
(= نَقاشیِ دیواری) a wall-painting, a mural, a fresco

دیوارنویسی(ن) /di.vār.ne.vi.si/ اسم.
1. the act of writing on walls 2. graffiti

دیواره /di.vā.re/ اسم. 1. anything upright resembling a wall 2. [*anat*] septum
دیوارهٔ کوه the side of the mountain

دیواری /di.vā.ri/ صفت. pertaining to walls, mural, wall [*bef. n*]
کاغذِ دیواری wallpaper

دیوان /di.vān/ اسم. [جمع: ـها، دَواوین]
1. collected works of a poet, ***divan***
2. [*arch*] a government office 3. court, tribunal 4. [*dated*] sofa
دیوانِ حافظ the collected poems of Hafez, the *Divan* of Hafez
دیوانِ عالیِ کِشور the Supreme Court
دیوانِ مُحاسبات (وزارتِ دارایی)
the Comptroller's Office
دیوانِ هِند the India Office

دیوان‌سالاری(ن) /di.vān.sa.lā.ri/ اسم.
bureaucracy

دیوانگور /di.van.gur/ اسم. [گیاه‌شناسی]
(= انگورفرنگی) gooseberry

دیوانگی /d.vā.ne.gi/ اسم. madness, insanity, frenzy

دیوانه /di.vā.ne/ اسم. mad, insane, lunatic, crazy, nuts, out of one's mind
دیوانهٔ زنجیری a raging lunatic
دیوانهٔ عِشقِ کَسی بودن
to be madly in love with sb

دیوانه شدن /di.vā.ne.šo.dan/
to go mad/ crazy/ nuts
□ مگر دیوانه‌شده‌ای؟
Are you mad? Are you out of your mind?

دیوانه‌کردن /di.vā.ne.kar.dan/ مصدر متعدی.
to drive sb crazy, to drive sb out of his/ her mind

دیوانه‌کننده /di.vā.ne.ko.nan.de/ صفت.
maddening

دیوانه‌وار /di.vā.ne.vār/ صفت. madly, crazily, frantically

دیوانی /di.vā.ni/ صفت. [قدیم]
governmental

دیوباد /div.bād/ اسم. dust storm

دیّوث /day.yus/ اسم. [موهن!] cuckold

دیود(ف) /di.yod/ اسم. [فیزیک] diode
دیودِ نوری a light-emitting diode (LED)

دیوسیرت /div.si.rat/ صفت. demonic, fiendish

دیون /du.yun/ اسم. [جمعِ دِین] debts

دیه /di.ye/ اسم. [حقوقی] blood-money

دیهیم /dey.hi:m/ اسم. [ادبی] 1. crown 2. diadem

ذ، ذ

ذ /zāl/اسم. 11th letter of the Persian alphabet pronounced exactly as the letter « ز »

ذائقه /zā.'e.qe/اسم. نیز ذایقه (= چشایی) the sense of taste, the palate

برای تَغییرِ ذائقه for a change of taste

ذات /zāt/اسم. [جمع: ذَوات] 1. essence, inherent nature 2. self

اِسمِ ذات [دستور] a concrete noun

ذاتِ لایزال the Immortal Being i.e. God

ذاتِ مُلوکانه [سابق] His Majesty

فی حَدِّ ذاته by itself, per se

ذاتاً /zā.tan/قید. (= فِطرتاً) inherently, intrinsically, by nature

ذات‌الجنب /zā.tol.jamb/اسم. [پزشکی] (= پَهلودَرد) pleurisy

ذات‌الریه /zā.tor.ri.ye/اسم. [پزشکی] (= سینه‌پَهلو) pneumonia

ذاتی /zā.ti/صفت. inherent, intrinsic

ذاکر /zā.ker/اسم. [اسلام] [جمع: ـان، ـین] a professional narrator of the lives of the Imams and esp the martyrdom of Imam Hosein/ Hussein

ذال /zāl/اسم. *zal:* the name of the letter « ذ »

ذامسقه(ف) /zā.mes.qe/اسم. (= بَتونه) 1. glazier's putty 2. putty

ذایقه /zā.'e.qe/اسم. ← ذائقه

ذبح /zebh/اسم. (= کُشتار) 1. the act of slaughtering sheep etc 2. slaughter

با ذِبحِ اِسلامی (of sheep etc) slaughtered in accordance with Islamic rules, ***halal***

ذبح‌کردن /zebh.kar.dan/مصدر متعدی. to slaughter sheep etc for human consumption

ذخایر /za.xā.yer/اسم. [جمعِ ذَخیره] reserves, stocks, resources

ذَخایرِ مَعدنی mineral deposits, mineral resources

ذخیره /za.xi.re/اسم. [جمع: ذَخایر، ذخائر] 1. a supply of sth, store(s) of sth, a stock of sth 2. reserve(s) 3. an army reservist

□ بعد ذخیرهٔ آبِ آشامیدنی‌مان تمام شد. *Then our supply of drinking water run out.*

ذخیره‌سازی(ن) /za.xi.re.sā.zi/اسم. the act of stocking up supplies, stockpiling etc

ذخیره‌کردن /za.xi.re.kar.dan/مصدر متعدی. to store/ accumulate sth, to build up a stock of sth

ذَخیره کردنِ جا to book[Br] a seat, to make a booking[Br]/ reservation

ذرّات /zar.rāt/اسم. [جمعِ ذرّه] particles

ذَرّاتِ آلفا [فیزیک] alpha particles

ذَرّاتِ بِتا [فیزیک] beta particles

ذرّاتِ زیراتمی [فیزیک]
subatomic particles

ذراع /ze.rā'/اسم. (= ذرع) *zera':*
an obsolete measure of length (= 41 inches, 104 *cm*)

ذرّت /zor.rat/اسم. [گیاه‌شناسی] (= بلال)
maize[Br], Indian corn[Us]
آردِ ذُرت cornmeal
آردِ ذُرتِ بدون سَبوس corn flour
ذُرتِ خوشه‌ای/ عُلوفه‌ای sorghum, Indian millet
روغنِ ذُرت maize oil[Br], corn oil[Us]

ذرع /zar'/اسم. [سابق] (= گز) *zar':*
a unit of length (= 41 inches, 104 *cm*) which was officially in use in Iran until 1925

ذرّه /zar.re/اسم. [جمع: ذرّات]
1. a minute particle, atom, iota
2. a very small amount of sth
یک ذرّه مُحبّت a tiny bit of love

ذرّه‌بین /zar.re.bin/اسم.
a magnifying glass, lens
زیرِ ذرّه‌بین 1. under the magnifying glass 2. [*fig*] under scrutiny

ذرّه‌بینی /zar.re.bi.ni/صفت. microscopic
موجوداتِ ذرّه‌بینی micro-organisms

ذرّه‌پروری /zar.re.par.va.ri/اسم. [محترمانه]
the act of nurturing/ showing kindness to underlings
□ ذرّه‌پروری می‌فرمایید.
Your Excellency is too kind to his subordinates.

ذرّه ذرّه /zar.re.zar.re/قید. little by little, bit by bit

ذریّات /zor.riy.yāt/ نیز ذُرّیّت، ذُرّیّه
children, offspring, progeny

ذغال /zo.ğāl/اسم. ← زُغال

ذکا(ء) /zo.kā(')/اسم. (= هوشمندی)
intelligence, sagacity

ذکاوت /za.kā.vat/اسم. (= هوش)
intelligence

ذَکر /za.kar/اسم. [جمع: ذُکور]
1. the male genital organ, the penis
2. male (= نَرینه)

ذِکر /zekr/اسم. 1. the act of mentioning sb/ sth, mention 2. invocation of God
ذِکرِ خِیر speaking well of sb, praising sb in his/ her absence
ذِکرِ مُصیبت a recitation of the trials and tribulations of the Imams esp the martyrdom of Imam Hossein/ Hussein, pouring out the story of one's troubles, a tale of woe
قابلِ ذِکر (= قابلِ عَرض)
worth mentioning, mentionable

ذِکرکردن /zekr.kar.dan/مصدر متعدی.
to mention sb/ sth, to cite

ذِکرگفتن /zekr.gof.tan/مصدر لازم.
to repeat many times the name of God as a prayer

ذکور /zo.kur/اسم. ⟵ اُناث [جمعِ ذَکر]
the males
اولادِ ذُکور /ow-/ the male progeny, the male children

ذکی /za.ki/صفت. (= باهوش) intelligent

ذلّت /zel.lat/اسم. (= بَدبختی) abjectness, debasement, degradation

ذلّه /zel.le/صفت. [گفتار] harassed, pestered

ذلیل /za.li:l/صفت. downtrodden, abject
□ خُدا ذلیل‌تون نکنه.
May God protect you from abject poverty.

ذلیل‌شده /za.lil.šo.de/صفت. [گفتار]
نیز ذَلیل‌مُرده damned, cursed, bloody

ذَمّ /zam(m)/اسم. ⟵ مَدح 1. the act of speaking ill of sb, finding fault with sb 2. disparagement, vilification

ذمّه /zem.me/ اسم. 1. obligation 2. duty
اَهلِ ذِمّه [تاریخ] non-Muslims (Zoroastrians, Jews and Christians) who lived in a Muslim country and were obliged to pay tribute to the Islamic state

ذن[ف] /zen/ اسم. Zen

ذنب /zanb/ اسم. (= گُناه) (Arabic for) sin
ذَنبِ لایَغفر an unforgivable sin

ذوات /za.vāt/ اسم. [جمعِ ذات] beings, entities

ذوالحجّه /zol.haj.je/ اسم.
نیز ذی‌الحجّه، ذی‌حجّه *Dhu'l-Hijja:* 12th month of the Islamic lunar calendar, the month of the ***Hajj*** pilgrimage to Mecca

ذوالفقار /zol.fa.qār/ اسم. 1. Hazrat Ali's double-edged sword 2. sword

ذوالفنون /zol.fo.nun/ اسم. نیز ذوفنون
sb who is a master of several arts

ذوالقدر /zol.qadr/ صفت.
(of a person) worthy of respect

ذوالقعده /zol.qa'.de/ اسم.
نیز ذی‌القعده، ذی‌قعده *Dhu'l-Qa'dah:* 11th month of the Islamic lunar calendar

ذوب /zowb/ اسم. 1. the act of melting 2. smelting
ذوبِ آهن smelting iron ores
کارخانهٔ ذوبِ آهن an iron foundry

ذوب شدن /zowb.šo.dan/ مصدر لازم.
to melt [*vi*], to be melted (down)

ذوب شده /zowb.šo.de/ صفت. (= مُذاب)
melted, molten

ذوب کردن /zowb.kar.dan/ مصدر متعدی.
to melt sth (down)

ذوحیاتین /zu.ha.yā.teyn/ اسم. [زیست‌شناسی]
(= دوزیستان) the amphibians, Amphibia

ذوذنب /zu.za.nab/ اسم. [نجوم]
(= ستارهٔ دُنباله‌دار) comet

ذوزنقه /zu.za.na.qe/ اسم. [هندسه]
trapezium[Br], trapezoid[Us]

ذوفنون /zu.fo.nun/ اسم. (= ذوالفنون)
master of several arts

ذوق /zowq/ اسم. 1. good taste 2. artistic sense 3. enthusiasm
باذوق endowed with good taste
خوش‌ذوق with good taste, tasteful
ذوقِ سَلیم good/ refined taste
توی ذوقِ کسی زدن to dampen sb's enthusiasm

ذوق‌زده /zowq.za.de/ صفت. excited, overjoyed

ذوق کردن /zowq.kar.dan/ مصدر لازم.
to show enthusiasm for sth

ذوق‌کنان /zowq.ko.nān/ قید.
full of enthusiasm, enthusiastically

ذوق و شوق /zow.qo.šowq/ اسم.
enthusiasm

ذوقی /zow.qi/ صفت. pertaining to one's artistic sense
کارِ ذوقی hobby

ذوقیّات /zow.qiy.yāt/ اسم. [جمعِ ذوقیّه[نا]]
hobbies, pleasures of the mind

ذهاب /za.hāb/ اسم. (= رفتن) ← اَیاب
the act of leaving, going, departure

ذهب /za.hab/ اسم. (= طَلا)
(Arabic for) gold

ذهن /zehn/ اسم. [جمع: ~ها، اَذهان]
1. the mind 2. memory 3. the brain
حُضورِ ذِهن presence of mind
دور از ذِهن far-fetched

ذهنی /zeh.ni/ صفت. ← عِینی 1. mental 2. subjective
□ بعد از هشت ساعت کارِ ذهنی، یک ساعت فعالیّتِ بدنی می‌چسبد.
After eight hours of mental work, an hour of physical activity is a welcome change.

ذهنیّت /zeh.niy.yat/ اسم. ⬅ عینیّت
1. mentality, mindset, frame of mind
2. subjectivity

ذی‌الحجّه /zel.haj.je/ اسم. ← ذوالحجّه

ذی‌القعده /zel.qa'.de/ اسم. ← ذوالقعده

ذیحجّه /zi.haj.je/ اسم. ← ذوالحجّه

ذی‌حساب /zi.he.sāb/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a financial controller assigned to a government office by the Ministry of Finance

ذی‌حسابی /zi.he.sā.bi/ اسم.
the office of the financial controller

ذی‌حق /zi.haq(q)/ صفت. [سابق]
having a just claim (= صاحبِ حق)

ذی‌حیات /zi.ha.yāt/ صفت. [سابق] (= جاندار)
animate
غیرِ ذی‌حَیات inanimate

ذی‌ربط /zi.rabt/ صفت. [سابق] (= مَربوط)
concerned, relevant
وِزارتخانه‌های ذی‌ربط
the ministries concerned

ذی‌روح /zi.ruh/ صفت. [سابق]
animate, alive
غیرِ ذی‌روح inanimate, lifeless

ذی‌سهم /zi.sahm/ صفت. [سابق] (= سَهیم)
having a share of sth

ذی‌شعور /zi.šo.'ur/ صفت. [سابق] (= باشُعور)
intelligent

ذی‌صلاح /zi.sa.lāh/ صفت. [سابق] (= صالح)
competent

ذی‌صلاحیت /zi.sa.lā.hiy.yat/ صفت. [سابق]
competent (= دارای صَلاحیّت)

ذی‌علاقه /zi.'a.lā.qe/ صفت. [سابق]
interested (= عَلاقه‌مند)

ذیقعده /zi.qa'.de/ اسم. ← ذوالقعده

ذی‌قیمت /zi.qi.mat/ صفت. [سابق] (= گِران‌بها)
precious, valuable

ذیل /zeyl/ اسم.
what is appended to a text, appendix

ذیلاً /zey.lan/ قید. (= در ذِیل)
hereunder, hereafter, below

ذی‌نفع /zi.naf'/ صفت. اسم.
1. [*adj*] interested 2. [*n*] a beneficiary

ذی‌نفوذ /zi.no.fuz/ اسم. (= بانُفوذ)
influential

ر، ر

ر[1] /re/اسم.
12th letter of the Persian alphabet

ر[2] /re/اسم. [موسیقی] (the note) D
در گام رِ مینور in D minor

رئالیست(ف) /re.'ā.list/اسم. صفت. [هنر]
نیز رآلیست [جمع: ـ ها] (= واقع‌گرا)
1. [*n*] a realist 2. [*adj*] realist

رئالیسم(ف) /re.'ā.lism/اسم. [هنر] نیز رآلیسم (= واقع‌گرایی)
realism, Realism
رِئالیسمِ جادویی magic(al) realism
رِئالیسمِ سوسیالیستی Socialist Realism

رئیس /ra.'i:s/اسم. نیز رَییس [جمع: ـ ها، ـ ان، رؤسا]
the head of an organization, department etc, the chief, the president, the boss, the CEO (chief executive officer)
رَئیسِ بانکِ مَرکزی Governor of the Central Bank
رَئیسِ پُلیس the chief of police
رَئیسِ جَلسه the chair, the chairperson, the chairman, the chairwoman
رَئیسِ جُمهور President of the Republic, the President
رَئیسِ دانشکدهٔ پزشکی
Dean of the School of Medicine
رَئیسِ دانشگاهِ تِهران
Chancellor of Tehran University

رَئیسِ دولت /dow-/
Head of Government
رَئیسِ شِرکت president of a company
رَئیسِ کِشور Head of State
رَئیسِ مَجلس Speaker of the House
رَئیسِ هیئتِ مُدیره Chairman of the Board (of Directors)
رَئیسهٔ دِیر [مسیحیت] mother superior
هِیئتِ رَئیسه the presidium, the presiding board, the board

رآکتور(ف) /re.āk.tor/اسم. [فیزیک] reactor
رِآکتورِ هَسته‌ای a nuclear reactor

را /rā/ [دستور] a grammatical marker placed after the direct object of the verb in the sentence. It has no independent meaning.
□ کتاب را به او دادم. *I gave her the book.*

رابط /rā.bet/اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان، ـ ین]
an intermediary, a go-between, a contact
اَفسرِ رابط a liaison officer
سیمِ رابط a connection cord

رابطه /rā.be.te/اسم. [جمع: ـ ها، رَوابط]
1. connection, link, tie 2. relation(s)
3. relationship
رابطهٔ پدری ـ پسری
a father-son relationship
رابطهٔ دوستانه friendly relation(s)

رابطهٔ عاشقانه a love affair

رابطهٔ نامشروع an illicit relation, a liaison, an affair

رابطه برقرار کردن to establish a connection with sb

رابعاً /rā.be.'an/ قید. (= چهارم آن‌که) fourthly, in the fourth place

رابیتس(ف) /rā.bits/ اسم. [ساختمان] sheet(s) of wire netting used in the building of false ceilings etc, rabitz

راپرت(ف) /rā.port/ اسم. [سابق] (= گزارش) report

راپسودی(ف) /rāp.so.di/ اسم. [موسیقی] rhapsody

راپید(ف) /rā.pid/ اسم. نیز راپیدوگراف stylographic drawing pen(s)

راج /rāj/ اسم. [گیاه‌شناسی] holly

راجع /rā.je'/ صفت. 1. referring 2. recurrent

تَبِ راجع / راجعه a recurrent fever

راجع به on the subject of, about, re

راحت /rā.hat/ اسم. صفت. قید. 1. [*n*] comfort, ease, relief 2. [*adj*] comfortable 3. (of a person) easy-going 4. [*adv*] comfortably, easily

□ خیالش راحت است. *Her mind is at ease.*

راحت‌الحلقوم /rā.ha.tol.hol.qum/ اسم. [خوراکی] a sweet made of starch and sugar, Turkish delight

راحت بودن /rā.hat.bu.dan/ مصدر لازم. 1. to be comfortable 2. (of a person) to be at ease, to feel at home

خیالِ کسی راحت بودن (of one's mind) to be at ease

راحت شدن /rā.hat.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to be relieved of pain, misery etc 2. to die (esp after a long illness)

راحت‌طلب /rā.hat.ta.lab/ صفت. (of sb) who seeks an easy life (and does not like hard work), easy-going

راحتی /rā.hat.ta.la.bi/ اسم. comfort, ease, convenience

صَندلیِ راحتی an easy chair

راحل /rā.hel/ اسم. one that has departed this life, deceased

اِمام راحل the late (= departed) Imam

رادار(ف) /rā.dār/ اسم. [فیزیک] radar

رادمرد /rād.mard/ اسم. [ادبی] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a chivalrous person, a generous man

رادون(ف) /rā.don/ اسم. [شیمی] the gas radon (*Rn*)

رادیاتور(ف) /rā.di.yā.tor/ اسم. radiator

□ رادیاتورِ اتاقِ من اصلاً حرارت ندارد. *The radiator in my room gives off hardly any heat.*

رادیان(ف) /rā.di.yān/ اسم. [ریاضی] a unit for measuring angles, radian

رادیکال(ف) /rā.di.kāl/ صفت. اسم. (= ریشه‌ای) 1. [*adj*] radical, extreme 2. [*n*] [*math*] the radical sign ($\sqrt{\ }$)

رادیکالیسم(ف) /rā.di.kā.lism/ اسم. [سیاست] advocating radical reforms, radicalism

رادیم(ف) /rā.di.yom/ اسم. [شیمی] radium (*Ra*)

رادیو(ف) /rā.di.yo/ اسم. 1. radio, wireless 2. a radio set

رادیوی اِف‌اِم FM radio

رادیوی بَرق و باتری a portable battery-operated radio that can also be connected to the mains[Br]/ household power[Us]

رادیوی ترانزیستوری a transistor radio

رادیوی موجِ کوتاه a short-wave radio

گویندهٔ رادیو a radio presenter[Br]/ announcer[Us]

to listen to the radio گوش دادن به رادیو
□ خبر زلزله را اول از رادیوی اتومبیل شنیدیم.
We first heard the news of the earthquake on the car radio.

رادیوآکتیو(ف) /rā.di.yo.'āk.tiv/ صفت.
radioactive (= پَرتوزا)

رادیوپخش(ن) /rā.di.yo.paxš/ اسم.
a radio-cassette player

رادیوتراپی(ف) /rā.di.yo.te.rā.pi/ اسم.
radiotherapy, [پزشکی] (= پَرتودَرمانی)
radiation therapy

رادیوسکپی(ف) /rā.di.yos.ko.pi/ اسم. [پزشکی]
radioscopy (= پَرتوبینی)

رادیوضبط(ن) /rā.di.yo.zabt/ اسم.
a radio-cassette recorder

رادیوگرافی(ف) /rā.di.yo.ge.rā.fi/ اسم.
radiography, [پزشکی] (= پَرتونگاری)
X-ray

رادیولوژی(ف) /rā.di.yo.lo.ži/ اسم. [پزشکی]
radiology (= پَرتوشناسی)

رادیولوژیست(ف) /rā.di.yo.lo.žist/ اسم.
a radiologist [جمع: ~ها] (= پَرتوشناس)

رادیویی /rā.di.yo.'i/ صفت.
pertaining to radio or broadcasting, radio [*bef. n*]
radio waves اَمواجِ رادیویی
a radio broadcast, سُخنرانیِ رادیویی
a speech delivered on the radio

راز /rāz/ اسم.
1. secret 2. mystery
a well-kept secret رازِ سَربه مُهر

رازدار /rāz.dār/ اسم. (= مَحرمِ اَسرار)
sb who is good at keeping secrets,
sb whose lips are sealed, a confidant

رازقی /rā.ze.qi/ اسم. [گیاه‌شناسی]
Arabian jasmine

رازک /rā.zak/ اسم. [گیاه‌شناسی]
hop

راز و نیاز /rā.zo.ni.yāz/ اسم. [ادبی]
1. exchanging amorous confidences
2. praying silently to one's Maker

رازی /rā.zi/ صفت. [تاریخ]
Razi:
coming from the old city of Rey/ Rhages near Tehran

رازیانه /rā.zi.yā.ne/ اسم. [گیاه‌شناسی]
fennel
fennel seeds تُخمِ رازیانه

رأس /ra's/ اسم. [جمع: رُئوس] (= سَر)
1. the head (in Arabic) 2. the top 3. a unit for counting livestock 4. [*geog*] cape
the top of the pyramid رَأسِ هِرم
three donkeys سه رَأس اُلاغ

رأساً /ra'.san/ قید.
at one's own initiative, independently

رأس‌الجدی /ra'.sol.jad.y/ اسم. [نجوم]
Capricorn
Tropic of Capricorn مَدارِ رأس‌الجَدی

رأس‌السرطان /ra'.sol.sa.ra.tān/ اسم. [نجوم]
Tropic of Cancer مَدارِ رأس السَرطان

راست /rāst/ صفت. قید. ⟵ ۱. چَپ ۲. کَج ۳. دُروغ
1. [*adj*] right 2. straight
3. true 4. [*adv*] straight, directly
Right turn! به راست راست! [نظامی]
the right hand دَستِ راست
fair and square, Honest to God! راستِ حُسینی [گفتار]
the right side طَرَفِ دَستِ راست
Eyes right! نَظر به راست! [نظامی]
to turn right به راست پیچیدن

راستا /rās.tā/ اسم. (= اِمتداد)
1. extension, continuation 2. direction
in the direction of, towards[Br], toward[Us] در راستای

راست‌روده /rāst.ru.de/ اسم. [کالبدشناسی]
the rectum

راستگرا(ن) /rāst.ge.rā/ صفت. اسم. [سیاست]
[جمع: ~ها، ~ان] (= دستِ راستی)
1. [*adj*] rightist, conservative
2. [*n*] a rightist, a conservative

راستگرد(ن) /rāst.gard/ صفت.
1. (of screws etc) turning clockwise
2. (of traffic) right-turning

راست‌گفتن /rāst.gof.tan/ مصدر لازم.
to tell the truth
اگه راس میگی ...
I dare/ challenge you to ...
□ به خدا راست می‌گم.
I swear to God I am telling the truth.

راستگو /rāst.gu/ صفت. اسم. ⟸ دُروغگو
1. [*adj*] truthful [جمع: ~ها، ~یان]
2. [*n*] a truthful person

راست‌گوشه(ن) /rāst.gu.še/ صفت. [هندسه] (= قائم‌الزاویه)
right-angled
a right-angled triangle مُثلثِ راست‌گوشه

راستگویی /rāst.gu.'i/ اسم.
truthfulness

راست و ریس /rās.to.ri:s/ صفت. [گفتار]
in order, sorted out
کارها را راست و ریس کردن
to put things in order, to sort things out

راسته /rās.te/ اسم.
1. a row of shops (usu selling similar merchandize)
2. [*biol*] order 3. (of mutton and beef) loin, sirloin
□ برای پیدا کردن این کتاب باید بروید به راستهٔ کتابفروش‌ها، جلو دانشگاه تهران.
To find this book, you will have to go to the booksellers' row across Tehran University.

راستی /rās.ti/ اسم.
1. the state of being true or straight 2. truth 3. honesty
indeed, honestly به راستی نیز براستی
Oh really? راستی؟!
راستی، می‌خواستم بگویم ...
By the way, I wanted to say ...

راستین /rās.tin/ صفت. [ادبی]
true
فَرزندِ راستینِ خَلق
a true son of the people

راسخ /rā.sex/ صفت. [ادبی]
firm

راسو /rā.su/ اسم. [جانورشناسی]
weasel

راش /rāš/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= آلش)
beech

راضی /rā.zi/ صفت.
satisfied, content, happy, pleased

راضی شدن /rā.zi.šo.dan/ مصدر لازم.
to be gratified, to consent

راضی کردن /rā.zi.kar.dan/ مصدر متعدی.
to please, to persuade, to compensate, to win sb's consent

راشی /rā.ši/ اسم. (= رُشوه‌دهنده) ⟸ مُرتشی
sb who gives a bribe, a briber

راغب /rā.ğeb/ صفت.
willing, inclined

راقم /rā.qem/ اسم. [جمع: ~ین]
a writer, a scribe
the present writer راقمِ این سُطور

راکت(ف) /rā.ket/ اسم.
1. racket, bat
2. rocket
badmington racket(s) راکتِ بَدمینگتون
table tennis bat(s) راکتِ پینگ‌پونگ
tennis racket(s) راکتِ تِنیس

راکد /rā.ked/ صفت.
without movement, stagnant
a dull market بازارِ راکد
a dormant bank account حِسابِ راکد

راگو(ف) /rā.gu/ اسم. [خوراکی]
ragout: a dish of meat and vegetables stewed together

رالی(ف) /rā.li/ اسم. [ورزش]
a rally (for sports cars on public roads)

رام /rām/ صفت.
tame, docile

رام شدن /rām.šo.dan/ مصدر لازم.
(of wild animals etc) to be tamed

رام کردن /rām.kar.dan/ مصدر متعدی.
to tame a wild animal etc
«رام کردن زن سرکش»
"The Taming of the Shrew"

رامش /rā.meš/ اسم. [ادبی]
pleasure, good cheer

رامشگر /rā.meš.gar/ اسم. [ادبی] [جمع: ـها، ـان] a minstrel, a musician

رامی(ف) /rā.mi/ اسم. (game of cards) rummy, gin rummy

ران /rān/ اسم. [کالبدشناسی] the upper part of the leg, the thigh

رانِ بَرّه a leg of lamb

رانِ مُرغ chicken leg(s), a drumstick

رانت(ف) /rānt/ اسم. a lucrative privilege granted to an insider by the government

رانتِ اِقتصادی an economic favour[Br] made to sb by the government

رانت‌خوار(ن) /rānt.xār/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a person who grows fat on the economic favours[Br] of the government, a rentier

راندمان(ف) /rān.de.mān/ اسم. (= بازدِه) 1. yield, output 2. efficiency

راندن /rān.dan/ مصدر متعدی. 1. to drive a vehicle, to steer a boat etc, to ride a bicyle etc 2. to turn sb out, to drive sb away

بر زَبان راندن [ادبی] to utter, to pronounce, to state

▫ پدر بی‌رحم دخترش را از خانه بیرون راند.
The cruel father threw her daughter out of the house.

رانده /rān.de/ صفت. 1. driven 2. driven out, expelled

از همه‌جا رانده و مانده having been denied help by everybody

رانده‌وو(ف) /rān.de.vu/ اسم. (= قرارِ مُلاقات) 1. rendezvous, appointment, date 2. a clandestine meeting

رانش /rā.neš/ اسم. 1. the act of thrusting sth forward 2. [*med*] successive evacuations of the bowels as a result of having taken a purgative

رانشِ زَمین(ن) landslip, landslide

رانندگی /rā.nan.de.gi/ اسم. the act of driving, motoring

آموزشگاهِ رانندگی a driving school

اِمتحانِ رانندگی driving test(s)

تَخلّفاتِ رانندگی motoring offences[Br]/ offenses[Us]

گَواهینامهٔ رانندگی driving-licence[Br] driver's license[Us]

▫ همان بار اوّل در امتحان رانندگی قبول شدم.
I passed the driving test on my first try.

رانندگی کردن /rā.nan.de.gi.kar.dan/ مصدر لازم. to drive a vehicle etc

راننده /rā.nan.de/ اسم. [جمع: ـها، رانندگان] a driver, a motorist

رانندهٔ اُتومبیلِ تَشریفاتی a chauffeur

رانندهٔ کامیون a lorry[Br]/ truck[Us] driver

راوی /rā.vi/ اسم. [جمع: ـان] a narrator, a story-teller

راویانِ اَخبار [ادبی] chroniclers of events

راوی دانای کُل [ادبی] the omniscient narrator

راه /rāh/ اسم. (= طَریق) way, path, road, route

از راهِ ... via

از راهِ هَوا by air

راهِ حَلّ solution

▫ راه دیگری نیست.
There is no other way.

راهِ راست [مجازی] (= صِراط المُستقیم) the Path of Righteousness

راهِ شیری [نجوم] the Milky Way

راهِ میان‌بُر a shortcut

راه و بیراه (of wood, paper etc) along the grain and against the grain

سَرِ راه on the way

نَقشهٔ راه‌هایِ کِشور the road map of Iran

وزارتِ راه و تَرابری /-o-/ Ministry of Roads and Transportation

(به) راه افتادن 1. to set out, to start on a journey etc 2. to start operations

راهِ پَس و پیش نداشتن not to be able to move back or forward, to be in a fix

راه را بَند آوردن to block the road, to hold up traffic

دِل به دِل راه دارد. [ضرب‌المثل]
Hearts communicate. [*prov*] (Said when two people find out they have the same intention.)

راه‌آهن /rāh.'ā.han/ اسم. railway[Br], railroad[Us]

راه‌آهنِ زیرزمینی (= راه‌آهنِ شَهری، مِترو) the Underground[Br], the subway[Us], the Metro, the Tube[Br]

راه‌اندازی (ن) /rā.han.dā.zi/ اسم. (of a new factory etc) the act of putting into operation, making operational, commissioning, bringing on line

راهب /rā.heb/ اسم. [مسیحیت] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= تارکِ دُنیا، رُهبان) a monk

راهبرد (ن) /rāh.bord/ اسم. (= استراتژی) strategy

راهبردی (ن) /rāh.bor.di/ صفت. (= اِستراتژیک، سوق‌الجیشی) strategic

راه‌بند /rāh.band/ اسم. a means of blocking the road, a road block

راه‌بندان (ن) /rāh.ban.dān/ اسم. a traffic jam

راهبه /rā.he.be/ اسم. [مسیحیت] [جمع: ـ‌ها] (= زَنِ تارکِ دُنیا) a nun

راه‌پلّه /rāh.pel.le/ اسم. [معماری] stairway

راه‌پیمایی (ن) /rāh.pey.mā.'i/ اسم. [سیاست] march, demonstration, rally

راه پیمودن /rāh.pey.mu.dan/ مصدر لازم. [ادبی] to cover a course esp on foot, to journey

راه دادن /rā.h.dā.dan/ مصدر متعدی. 1. to admit sb to a place 2. to allow another car to overtake you, to let sb pass

(به کسی) راه دادن to move aside to let sb pass, to yield the right of way

راهداری /rāh.dā.ri/ اسم. 1. road maintenance 2. an office resposible for road maintenance

راه راه /rāh.rāh/ صفت. striped

پارچهٔ راه راه a striped fabric

راه رفتن /rāh.raf.tan/ مصدر لازم. to walk, to move about on foot, to march

راهرو /.rāh.row/ اسم. [معماری] corridor, passage, passage-way, hallway

راهروی زیرزمینی subway[Br], underpass

راهزن /rāh.zan/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a highway robber, a bandit

راهزنی /rāh.za.ni/ اسم. an act of highway robbery, banditry

راهسازی /rāh.sā.zi/ اسم. building roads, road construction

راهکار (ن) /rāh.kār/ اسم. working method(s), working procedure(s)

راهگشا /rāh.go.šā/ صفت. (of sb/ sth) that opens the way or breaks an impasse

□ در حقیقت، اقدام بموقع شما بود که راهگشای این مشکل شد.
It was in fact your timely intervention that helped break the impasse.

راهنما /rāh.na.mā/ اسم. صفت.
1. [*n*] a guide [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان]
2. (in a theatre etc) an usher/ usherette
3. [*adj*] that shows the way

چراغِ راهنما [خودرو] the indicator[Br], the turn signal[Us], the blinker

دَفترچهٔ راهنما the manual, the instructions booklet

راهنمایی /rāh.na.mā.'i/ اسم. 1. the act of offering guidance or advice, showing sb the way 2. guidance
چراغِ راهنمایی a (set of) traffic light(s)
دورهٔ راهنمایی /dow-/ the junior high school
افسر/ مأمور راهنمایی و رانندگی the traffic police
راهنمایی کردن /rāh.ne.mā.'i.kar.dan/ مصدر متعدی. to guide sb, to direct sb to a place, to offer sb advice
راهی /rā.hi/ صفت. (= رَوانه) bound for a destination, journeying
راهی شدن /rā.hi.šo.dan/ مصدر لازم. to set off on a journey
رأی /ra'y/ اسم. [جمع: ـها، آراء] 1. view, opinion 2. judgement 3. verdict 4. vote
با رَأیِ مَخفی by secret ballot
حَقِّ رَأی the right to vote, suffrage
رَأیِ اِعتماد a vote of confidence
رَأیِ عَدمِ اِعتماد a vote of no confidence
رَأیِ مُخالِف a vote **against**, a nay
رَأیِ مُمتنع an abstention
رَأیِ مُوافِق a vote **for**, an aye
رای /rāy/ اسم. [ادبی] counsel, opinion
رایانه(ن) /rā.yā.ne/ اسم. (= کامپیوتر) computer, a PC (personal computer)
رایانه‌ای(ن) /rā.yā.ne.'i/ صفت. pertaining to computers or computing, computer [*bef. n*]
رایانیدن(ن) /rā.yā.ni.dan/ مصدر لازم. 1. to use a computer 2. to computerize a system etc
رایج /rā.yej/ صفت. (= مُتداول) current, in common use
پولِ رایج the common currency
رایحه /rā.ye.he/ اسم. (= بویِ خوش) a pleasant smell/ scent, fragrance, odour[Br]

رأی دادن /ra'y.dā.dan/ مصدر لازم. to vote, to cast a vote
◻ آیا در انتخابات ریاست جمهوری آتی رأی می‌دهی؟
Are you going to vote in the forthcoming presidential elections?
رأی‌دهنده /ra'y.da.han.de/ اسم. [جمع: ـها، رأی‌دهندگان] a voter
رایزر(ف) /rāy.zer/ اسم. [ساختمان] a riser pipe
رایزن /rāy.zan/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a counsellor in an embassy
رایزنی /rāy.za.ni/ اسم. 1. the act of counselling 2. consultation
رایگان /rāy.gān/ صفت. (= مَجّانی) free, gratis, gratuitous
به رایگان free of charge, no charge, gratuitously
رَأی‌گیری /ra'y.gi.ri/ اسم. voting, polling, election
رَبّ /rab(b)/ اسم. [جمع: اَرباب] 1. the Lord, God 2. the master
رُبّ /rob(b)/ اسم. the thickened juice of a usu sour fruit or vegetable
رُبِّ اَنار the thickened juice of pomegranates, pomegranate paste
رُبِّ گوجه‌فرنگی tomato paste
رُبِّ نارنج the thickened juice of sour/ Seville oranges
ربا /re.bā/ اسم. usury
رباب /ro.bāb/ اسم. [موسیقی] a stringed musical instrument which has gone out of use, rebec
◻ دو زلفونت بُوَد تارِ ربابم. (باباطاهر)
Your tresses twain are the strings of my rebec.
رباخوار /re.bā.xār/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a usurer, a money-lender

رباط /re.bāt/ اسم. 1. [*anat*] tendon, ligament (= زَردپی) 2. [*lit*] a caravanserai[Br]/ caravansari[Us]

رباعی /ro.bā.'i/ اسم. [جمع: ـ‌ها، رُباعیّات] *ruba'i:* a poem consisting of four hemistiches, a quatrain

« رباعیّاتِ عُمرِ خَیّام » "The Rubaiyat of Omar Khayyam"

ربّ‌النوع /rab.bon.now'/ اسم. a deity

ربّانی /rab.bā.ni/ صفت. divine

عِشاءِ رَبّانی [مسیحیت] the Lord's Supper

ربح /rebh/ اسم. [بانک] (= بَهره) interest

ربدوشامبر[(ف)] /rob.do.šāmr/ اسم. [پوشاک] a dressing gown

ربط /rabt/ اسم. 1. relevance 2. connection

بی‌رَبط irrelevant

ربط داشتن /rabt.dāš.tan/ مصدر لازم. to be relevant to sth, to be connected to sb/ sth

□ این کار اصلاً ربطی به ما ندارد. *This has got nothing to do with us. This is none of our business.*

ربع /rob'/ اسم. (= یک‌چهارم) one fourth (1/4th) of sth, a quarter of sth

رُبعِ ساعت a quarter of an hour

رُبعِ مَسکون the quarter of the earth that the ancients believed to be inhabited

سه رُبعِ ساعت three quarters of an hour

ربودن /ro.bu.dan/ مصدر متعدی. 1. to steal sth, to snatch sth from sb 2. to win a prize etc

ربیع /ra.bi:'/ اسم. (= بَهار) the spring (in Arabic)

ربیع‌الاوّل /ra.bi.'ol.'av.val/ اسم. Rabi I: 3rd month of the Islamic lunar calendar

ربیع‌الثانی /ra.bi.'os.sā.ni/ اسم. Rabi II: 4th month of the Islamic lunar calendar

رپرتاژ[(ف)] /re.por.tāž/ اسم. (= گُزارش) a (usu detailed) report (carried in a newspaper or magazine)

رِپرتاژ ـ آگهی a report which is printed as a paid advertisement

رتاتیو[(ف)] /ro.tā.tiv/ صفت. [چاپ] rotary

ماشینِ چاپِ رُتاتیو a rotary printing press

رتبه /rot.be/ اسم. sb's rank, grade, standing in class etc

رُتبهٔ اوّل at the top of his/ her class, top-ranking

رتوش[(ف)] /ro.tuš/ اسم. (= ٭ پَرداخت) retouching, touching up, doctoring

بدونِ رُتوش unretouched, as is

رتوش‌کار /ro.tuš.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= ٭ پَرداخت‌کار، رتوشور) a retoucher

رتوش کردن /ro.tuš.kar.dan/ مصدر متعدی. to retouch sth, to touch up sth, to doctor sth

رتیل /ro.teyl/ اسم. [حشره‌شناسی] نیز رُطیل tarantula

رثا(ء) /ra.sā(')/ اسم. (= مویه) mourning

شِعری در رَثایِ ... an elegy for ...

رج /raj/ اسم. (= رَدیف) row, line

رجال /re.jāl/ اسم. [جمعِ رَجل] important men, dignitaries, public figures

رجّاله /raj.jā.le/ اسم. 1. the rabble 2. one of the rabble

رجا(ء) /ra.jā(')/ اسم. (= اُمید) hope

رَجای واثق دارم که ... I have every hope that ..., I am confident that ...

رجب /ra.jab/ اسم. *Rajab:* 7th month of the Islamic lunar calendar

رجحان /roj.hān اسم. (= بَرتری) superiority

رجحان داشتن /roj.hān.dāš.tan/ مصدر لازم. to have preference over sb/ sth

رجز /ra.jaz/اسم. [ادبی] 1. a poem recited on the battlefield by one of the duelling champions in his own praise, self-praise 2. bragging

رجزخوانی /ra.jaz.xā.ni/اسم. 1. the act of praising one's power and fighting skills 2. boastfulness

رجعت /rej.'at/اسم. (= بازگشت) return

رجل /ra.jol/اسم. [جمع: رِجال] (= مَرد) 1. a man 2. sb important, somebody

رَجلِ سیاسی (= سیاستمدار) a politician

رجم /rajm/اسم. (= سنگسار) the act of stoning sb to death

رجوع /ro.ju'/اسم. 1. the act of going back to sb/ sth 2. referring, reference

رجوع کردن /ro.ju'.kar.dan/مصدر لازم. 1. to go back to sb/ sth 2. (of a husband) to become reconciled with a divorced wife

رجولیّت /ro.ju.liy.yat/اسم. virility, manhood

آلتِ رُجولیّت the male genital organ

رحل /rahl/اسم. a folding lectern (esp used to hold an open copy of the Holy Koran/ Qur'an)

رَحلِ اِقامت افکندن [ادبی] to make an extended stay, to settle down

رحلت /reh.lat/اسم. departure from this world, death

رحلی /rah.li/صفت. [کتاب] measuring c 21 × 28 cm, demy quarto (4to)

قَطعِ رَحلی the demy quarto trim size

رَحم /rahm/اسم. compassion, mercy

بی‌رَحم merciless, cruel

رِحم /ra.hem/اسم. [کالبدشناسی] [جمع: اَرحام] the womb, the uterus

رحمان /rah.mān/صفت. merciful, compassionate

بِسم‌الله الرحمٰن الرحیم In the Name of God the Merciful the Compassionate

رِحم‌بند /ra.hem.band/اسم. [پزشکی] pessary

رحمت /rah.mat/اسم. 1. pity 2. compassion, kindness

رحم کردن /rahm.kar.dan/مصدر لازم. to have mercy on sb

رحیم /ra.hi:m/صفت. merciful

رخ /rox/اسم. (= رو) 1. the face, the visage 2. (in chess) the rook

تَمام‌رُخ full-face

نیم‌رُخ profile

رخت /raxt/اسم. (= لِباس) 1. clothes, garment 2. [*arch*] the carpets and beddings in a house

رَختِ چرک laundry, dirty/ soiled linen

رختخواب /rax.te.xāb/اسم. 1. bed 2. bedding, bedclothes

◻ تمام روز توی رختخواب خوابیده بود و کتاب می‌خواند.

She was reading in bed all day.

رختشو /raxt.šu/اسم. نیز رختشور [جمع: ـها] a washerwoman, a laundress, a launderer

رختشوخانه /raxt.šu.xā.ne/اسم. نیز رختشورخانه a public laundry, a wash-house

رختشویی /raxt.šu.'i/اسم. the act of washing clothes

بَندِ رَختشویی clothesline, washing line[Br], line

◻ من آشپزی می کنم، او رخت‌ها را می‌شوید.

I do the cooking and she does the laundry.

رختکن /raxt.kan/اسم. [ورزش] نیز اتاق رَختکن changing room(s)[Br], locker-room(s)[Us]

رخ دادن /rox.dā.dn/مصدر لازم. [ادبی] (= روی دادن) to happen, to occur

رخسار /rox.sār/اسم. [ادبی] نیز رُخساره face, visage

رخساره /rox.sā.re/ اسم. 1. face
2. [*geol*] facies

رخشان /rax.šān/ صفت. [ادبی] (= دِرخشان)
bright, brilliant, luminous, glowing

رخصت /rox.sat/ اسم. (= اِجازه) leave, permission

رخنه /rax.ne, rex-/ اسم. 1. crack, chink, crevice 2. seepage, leakage

رخنه‌کردن /rax.ne.kar.dan/ مصدر لازم.
to infiltrate into sth, to seep through sth

رخنه‌گر /rex.ne.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
an infiltrator

رخوت /rex.vat/ اسم. lethargy

رَدّ /rad(d)/ اسم. صفت. 1. [*n*] refusal
2. rejection 3. trail, track, scent
4. [*adj*] [*col*] failed

رَدِّ اِحسـان
turning down a charitable offer

رَدِّ کسی را گرفتن to track sb

□ ردّی یا قبول؟ *Did you pass? Or did you fail?*

ردّ شدن /rad(d).šo.dan/ مصدر لازم.
1. to pass, to go by 2. to fail an exam

ردّکردن /rad(d).kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to reject a proposal etc 2. to pass sth to sb, to let sth/ sb through 3. to give sb a failing mark^Br/ grade^Us

ردّ و بدل /rad.do.ba.dal/ اسم. [گفتار]
(= مبادله) exchanging goods, information etc

رده /ra.de/ اسم. [فرهنگستان] (= کِلاسه، ❋ طَبقه)
1. class 2. row, rank 3. [*biol*] class

از رَده خارج outdated, discontinued, obsolete

رده‌بندی /ra.de.ban.di/ اسم. [فرهنگستان]
(= کِلاسه‌بندی، ❋ طَبقه‌بندی) 1. the act of classifying people, things, ideas etc
2. classification

دیدارِ رَده‌بندی [ورزش] a classification match (to determine places 3 and 4)

رده‌بندی‌شده /ra.de.ban.di.šo.de/ صفت.
[فرهنگستان] (= ❋ طبقه‌بندی‌شده)
classifed, secret

رده‌بندی‌کردن /ra.de.ban.di.kar.dan/
مصدر متعدی. to classify things etc

ردّی /rad.di/ اسم. 1. the state of having failed 2. failure in an exam

نُمرهٔ رَدّی a failed mark^Br/ grade^Us

ردیاب /rad.yāb/ اسم. صفت. 1. tracker
2. a tracking device
3. [*adj*] tracker [*bef. n*]

سَگِ رَدیاب a tracker dog

ردیابی /rad.yā.bi/ اسم. the act of tracking/ trailing/ tracing sb/ sth

ایستگاهِ رَدیابیِ ماهواره‌ها
a satellite tracking station

ردیف /ra.di:f/ اسم. 1. row, rank
2. [*lit*] in Persian poetry, the word(s) or particle(s) which follow the rhyme word at the end of the distich and remain unchanged throughout the poem. *e.g.*:

بوی جوی مولیان آید **همی**
یاد یار مهربان آید **همی** (رودکی)

3. [*mus*] the traditional sequence of melodies in any of the seven modes of classical Persian music, *radif*

«رَدیفِ میرزا عَبدالله»
" The Radif of Mirza Abdollah "

ردیف‌کردن /ra.dif.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to arrange in a row 2. to organize in the proper sequence (for implementation)

رذالت /re.zā.lat/ اسم. vileness, villainy

رذل /razl/ صفت. vile, villainous

رَز /raz/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= مو، تاک)
grape-vine, vine

دُختِ رَز [ادبی] the juice of the grape, wine (*ex tr* = daughter of the grape-vine)

رُز(ف) /roz/اسم. [گیاه‌شناسی] rose

گُل‌هایِ رُزِ کَم‌پر و پُرپر roses, single and double

رزّاق /raz.zāq/اسم. (= روزی‌رسان) provider of one's daily bread *i.e.* God

هُوَالرَزّاق He who is the provider of our daily bread, *i.e.* God

رزرو(ف) /re.zerv/صفت. 1. [*n*] the act of making a booking[Br]/ reservation[Us] 2. [*adj*] substitute (= ذَخیره)

رزروکردن /re.zerv.kar.dan/مصدر متعدی. to book[Br], to make a booking[Br]/ reservation[Us]

رزم /razm/اسم. [ادبی] combat, duel, battle, war

رزمایش(ن) /raz.ma.yeš/اسم. [نظامی] (= مانور) military exercise(s)

رزم‌ناو(ن) /razm.nāv/اسم. [نظامی] warship, cruiser

رزمنده /raz.man.de/اسم. [جمع: ~ها، رَزمندگان] a warrior, a fighter

رزمیار(ن) /razm.yār/اسم. a corporal in the Revolutionary Guards

رزمی‌کار(ن) /raz.mi.kār/اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a person who practises[Br]/ practices[Us] the martial arts, a martial artist

رزنانس(ف) /re.zo.nāns/اسم. [فیزیک] resonance (= ❋ تَشدید)

رزومه(ف) /re.zu.me/اسم. 1. the abstract of a paper (= چکیده ❋) 2. curriculum vitae (CV) (= کارنامک ❋)

رزوه /rez.ve/اسم. (in screws etc) the thread

رزیدنت(ف) /re.zi.dent/اسم. [پزشکی] a young doctor who is in residency in a hospital for advanced training, a registrar[Br], a resident[Us]

رزین(ف) /re.zin/اسم. [شیمی] resin

رزینی /re.zi.ni/صفت. resinous

رژه(ن) /re.že/اسم. a (military) parade, march-past, procession

رِژه رفتن /re.že.raf.tan/مصدر لازم. to parade, to march past

□ امروز قرار است به مناسبت روز ارتش سربازان در خیابان رژه بروند.
Today is Armed Forces Day, and troops will be parading the streets.

رژیسور(ف) /re.ži.sor/اسم. [تئاتر] (= کارگردان) the director

رژیم(ف) /re.ži:m/اسم. 1. [*pol*] (system of) government, regime 2. [*med*] diet, regimen

تغییرِ رژیم [سیاست] regime change

رِژیم چاقی [پزشکی] a gaining diet

رِژیم لاغری [پزشکی] a losing diet

هَمکاری با رژیمِ پیشین collaboration with the former regime

رژیم داشتن /re.žim.dāš.tan/مصدر لازم. to be on a diet

رژیم‌گرفتن /re.žim.ge.ref.tan/مصدر لازم. to go on a diet

رژیمی(ن) /re.ži.ni/صفت. pertaining to diet, diet [*bef. n*]

غَذاهایِ رَژیمی diet food(s)

رس /ros/اسم. [زمین‌شناسی] نیز رُست clay

رسا /ra.sā/صفت. loud and clear

با صِدای رَسا in a loud ringing voice

رسالات /re.sā.lāt/اسم. [جمعِ رساله] treatises

رسالت /re.sā.lat/اسم. 1. (a prophet's) mission 2. one's mission in life

رساله /re.sā.le/اسم. [جمع: رِسالات] 1. [*arch*] letter, missive 2. treatise 3. a (BA etc) thesis (= پایان‌نامه)

رسّام /ras.sām/اسم. [جمع: ~ها] (= نَقشه‌کش)
a drughtsman[Br]/ draftsman[Us]

گُلولهٔ رَسّام [نظامی] a tracer bullet

رسانا(ن) /ra.sā.nā/صفت. [فیزیک] (= هادی)
that conducts electricity or heat, conductive

جِسمِ رَسانا a conductor

رساندن /ra.sān.dan, re/ مصدر متعدی.
1. to take sth to sb, to deliver sth, to supply sth 2. to communicate sth to sb 3. to express an idea

سَلام رساندن to send sb absent one's regards

□ این پاکت را به دست شخص فَرمانده بِرسان.
Give this envelope to the commander himself.

رسانه(ن) /ra.sā.ne, re-/اسم.
medium (*pl* media)

رِسانه‌های گُروهی (= وَسایلِ ارتباطِ جَمعی)
the mass media, the media

ـ رسانی /ra.sā.ni, re/ پسوند. suffix
denoting the act of supplying, delivering. Some instances: آبرسانی، برق‌رسانی

رستاخیز /ras.tā.xi:z/اسم. [ادبی]
resurrection

روزِ رَستاخیز / قیامت Resurrection Day

رستگاری /ras.te.gā.ri/اسم. salvation, deliverance from danger, evil etc

رَستن /ras.tan/ مصدر لازم. [ادبی] to escape from, to find relief from

رُستن /ros.tan/ مصدر لازم. (= روییدن)
(of plants) to grow, to sprout

رستنی /ros.ta.ni/اسم. (= گیاه) a plant

رُستنی‌ها (= گیاهان) plants, flora

« رُستنی‌های ایران » " Flora Iranica "

رستوران(ف) /res.tu.rān/اسم. restaurant, eatery[Us], diner[Us]

رستوران‌دار /res.tu.rān.dār/اسم. [جمع: ~ها، ~ان] the proprietor of a restaurant, a restaurant owner

رسته /ras.te/اسم. (= صِنف) 1. class, guild 2. a branch of the army (*e.g.* infantry, artillery etc)

رسد /ra.sad/اسم. [نظامی، سابق] (= دَسته)
platoon

رسل /ro.sol/اسم. [جمعِ رَسول] prophets

رسم /rasm/اسم. [جمع: ~ها، رُسوم]
1. custom, rule, common practice
2. drawing

رَسمِ فَنّی technical drawing

رَسمِ ما این است که ... It is our custom

رسم‌الخطّ /ras.mol.xat(t)/اسم. نیز رَسمِ خط
(= شیوهٔ خط) orthography

رسماً /ras.man/قید. officially, formally

رسمی /ras.mi/صفت. 1. official, formal
2. certified

دَعوتنامهٔ رَسمی
an official letter of invitation

مَدرکِ رَسمی an official document

ترجمهٔ رسمی notarized tranlation

رسمیّت /ras.miy.yat/اسم. the state of being official or formal

به رَسمیّت شناختن to officially recognize sb/ sth

رسن /ra.san/اسم. [ادبی] (= طَناب) rope

رسوا /ros.vā/صفت. disgraced, scandalous, notorious, infamous

رسواشدن /ros.vā.šo.dan/ مصدر لازم.
to be disgraced, to lose face

رسواکردن /ros.vā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to discredit/ disgrace/ dishonour[Br] sb

رسوایی /ros.vā.'i/اسم. disgrace, a public scandal

رسوب /ro.sub/اسم. (= تَه‌نِشست)
1. the act of sedimentation 2. sediment(s)

رسوب‌کردن /ro.sub.kar.dan/
to settle, to sink down (= تَه‌نشست کردن)

رسوبی /ro.su.bi/ صفت. sedimentary, alluvial
sedimentary rocks سَنگ‌های رُسوبی

رسوخ /ro.sux/ اسم. 1. the act of seeping into sth 2. seepage 3. [*arch*] firmness

رسوخ‌کردن /ro.sux.kar.dan/ مصدر لازم.
to seep into sth

رسول /ra.sul/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان، رُسل]
a prophet (= پَیامبر)
the Prophet of God رَسول‌الله [اسلام]

رسوم /ro.sum/ اسم. [جمعِ رَسم] customs

رسیتال(ف) /re.si.tāl/ اسم. [موسیقی] recital

رسید /ra.si:d, re-/ اسم. receipt
a voucher of receipt قَبضِ رِسید

رسید دادن /ra.sid.dā.dan/ مصدر لازم.
to give a receipt

رسیدگرفتن /ra.sid.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to get a receipt

رسیدگی /ra.si.de.gi, re-/ اسم. 1. the act of investigating sth, taking care of sth, seeing to sth 2. investigation 3. verification, audit 4. ripeness

رسیدگی‌کردن /ra.si.de.gi.kar.dan/
مصدر لازم. to investigate sth, to deal with sth

رسیدن /ra.si.dan, re-/ مصدر لازم/ متعدی.
1. to reach a place, to arrive at a place
2. to ripen, to reach maturity
3. to have time for a job etc
4. [*vt*] to look after sb
let alone ... تا چه رسد به این‌که ...
□ درست در ساعتِ ۱۲ به قُلّه رسیدیم.
We reached the summit at exactly 12 o'clock.

رسیده /ra.si.de, re-/ صفت. 1. arrived 2. ripe, mature, mellow
having hardly arrived رَسیده و نَرسیده
ripe fruit میوهٔ رِسیده

رشادت /re.šā.dat/ اسم. (= دلیری)
bravery, valour^Br

رشته /reš.te/ اسم. صفت. قید. 1. string, thread 2. one's field of study, discipline 3. a mountain range 4. [*Acad*] a series 5. [*cook*] strips of dried dough, noodle 6. [*adj*] spun (= ریسیده)
changing one's field of study تَغییرِ رِشته
interdisciplinary میانْ‌رشته‌ای
field of study رِشتهٔ تَحصیلی
رِشته کوه‌های زاگرُس
the Zagros mountain range
a string of pearls یک رِشته مُروارید
این رشته سرِ دراز دارد. [ضرب‌المثل]
There is yet more to come. (*ex tr* = This yarn is never-ending.)

رشته فرنگی /reš.te.fa.ran.gi/ اسم.
pasta, macaroni (= ماکارونی)

رشتی /raš.ti/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to the city of Rasht/ Resht
2. [*n*] a native of Rasht, a Rashti

رشد /rošd/ اسم. 1. the process of growing 2. growth, development
population growth رُشدِ جَمعیّت
کِشورهایِ درحالِ رُشد/ توسعه
developing countries

رشدکردن /rošd.kar.dan/ مصدر لازم.
to grow, to develop

رشک /rašk/ اسم. [ادبی] (= حَسد) jealousy, envy

رشوه /reš.ve, roš-/ اسم. 1. bribery, graft^Us 2. bribe 3. [*agri*] fertilizer

رشوه‌خواری /reš.ve.xā.ri/ اسم.
corruption, graft^Us

رشوه دادن /reš.ve.dā.dan/ مصدر متعدی.
to bribe sb, to give a bribe to sb

رشوه گرفتن /reš.ve.ge.ref.tan/
to receive/ accept a bribe

رشید /ra.ši:d/ صفت. 1. well-grown, with a good physique 2. brave

رصد /ra.sad/ اسم. [نجوم] 1. the act of observing the stars etc 2. astronomical observation

رصدخانه /ra.sad.xā.ne/ اسم. observatory

رصد کردن /ra.sad.kar.dan/ مصدر لازم.
to make astronomical observations

رضایت /re.zā.yat/ اسم. 1. satisfaction 2. consent

با رضایتِ طَرفین — by mutual consent

رضایت‌بخش /re.zā.yat.baxš/ صفت.
satisfactory

□ کار دوست شما متأسفانه رضایت‌بخش نیست.

We are not satisfied, I am sorry to say, with your friend's performance.

رضایت دادن /re.zā.yat.dā.dan/ مصدر لازم.
1. to give one's consent 2. to withdraw charges against sb, to agree not to press charges against sb

رضایت داشتن /re.zā.yat.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be satisfied with sb/ sth

رضایت‌نامه /re.zā.yat.nā.me/ اسم.
a testimonial

رضا(ء) /re.zā(')/ اسم. 1. contentment 2. consent 3. resignation

رضوان /rez.vān/ اسم. [ادبی] (= بهشت)
Paradise

روضهٔ رِضوان [ادبی]
the garden of Paradise

رضوی /ra.za.vi/ صفت. 1. pertaining to the shrine of Imam Reza, the eighth Shiite Imam, in Mashad 2. descended from Imam Reza, Razavi

رطب /ro.tab/ اسم. [خوراکی] (= خُرمایِ تازه)
fresh date(s)

رطوبت /ro.tu.bat/ اسم. (= نَم) humidity, moisture

رُطوبتِ نِسبی — relative humidity

رطوبت‌سنج /ro.tu.bat.sanj/ اسم.
(= نَم‌سنج، میزان‌الرّطوبه) hygrometer

رطیل /ro.teyl/ اسم. [حشره‌شناسی] نیز رُتیل
tarantula

رعایا /ro.'ā.yā/ اسم. [جمعِ رَعیّت]
1. peasants 2. subjects

رعایت /re.'ā.yat/ اسم. 1. the act of observing, abiding by, heeding, respecting the law etc 2. observance of the law etc 3. consideration

عَدمِ رِعایت — non-observance

رعایت کردن /re.'ā.yat.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to observe sth 2. to respect sth

رِعایتِ کسی را کردن
to show consideration for sb

رعب /ro'b/ اسم. [ادبی] dread, awe

رعد /ra'd/ اسم. (= تُندر) thunder

رَعد و بَرق /-o-/ — thunder and lightning

رعدآسا /ra'.dā.sā/ صفت. [ادبی] thunderous

رعشه /ra'.še/ اسم. [پزشکی] uncontrollable shaking of a limb, shaking palsy

رعنا /ra'.nā/ صفت. [ادبی] graceful

جَوانِ رَعنا — a handsome youth

رعنازیبا /ra'.nā.zi.bā/ اسم. [گیاه‌شناسی]
gaillardia, blanket flower

رعیّت /ra.'iy.yat/ اسم. [جمع: ـ ها، رُعایا]
1. a peasant (working on sb else's farmland), a farm labourer[Br]
2. [*dated*] a subject of a country (= تَبعه)

رعیّتی /ra.'iy.ya.ti/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to peasants, peasant [*bef. n*] 2. the work of a peasant

نِظامِ اَرباب و رَعیّتی [کشاورزی] /-o-/
the landlord-peasant system

□ چهل سال رعیتی کردم و حالا از مال دنیا چه دارم؟
For forty years I worked my butt off as a farm labourer[Br]*, and now what do I have in the way of worldly possessions?*

رغبت /reğ.bat/ اسم. (= میل) desire, inclination

رغم /rağm/ اسم. spite, reluctance

به رَغم، عَلیٰ رَغمِ in spite of

رفاقت /re.fā.qat/ اسم. friendship, companionship

رفاقت کردن /re.fā.qat.kar.dan/ مصدر لازم. to keep company with sb

رفاه /re.fāh/ اسم. welfare, comfort

رفاهی /re.fā.hi/ صفت. pertaining to welfare or leisure, welfare [*bef. n*]

خَدماتِ رِفاهی welfare services

رفتار /raf.tār/ اسم. conduct, behaviour[Br], demeanour[Br], manners

□ هرچه می‌خواهی بگو، ولی رفتار امشبت اصلاً قابل توجیه نیست.
Say what you will, but you can never justify the way you behaved tonight.

رفتار کردن /far.tār.kar.dan/ مصدر لازم. to behave, to conduct oneself, to act

رفتارگرایی(ن) /raf.tār.ge.rā.'i/ اسم. [روان‌شناسی] behaviourism[Br]

رفتاری /raf.tā.ri/ صفت. pertaining to behaviour[Br], behavioural[Br]

عُلومِ رَفتاری behavioural[Br] sciences

رفتگان /raf.te.gān/ اسم. [جمعِ رَفته] 1. the departed 2. the dead

رُفتگر /rof.te.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= سُپور) a road sweeper, a street sweeper, a dustman[Br]

رفتن /raf.tan/ مصدر لازم. 1. to go 2. to leave, to depart 3. to become frayed/ worn (= ساییده شدن) 4. to pass away, to die

از بین/ میان رفتن to be destroyed

از هوش رفتن to faint

از یاد رفتن to be forgotten

به چیزی یا کسی رفتن (= شبیه شدن/ بودن) to inherit a resemblance from one's parents or grandparents, to take after one's mother or father etc

رفتنِ آب [گفتار] to have a disruption in the water service

رفتنِ بَرق [گفتار] power failure

رفتنی /raf.ta.ni/ صفت. اسم. 1. [*adj*] definitely going 2. dying, moribund 3. mortal 4. [*n*] a goner

رَفت و آمد /raf.to.'ā.mad/ اسم. 1. comings and goings, traffic 2. socializing

با کسی رَفت و آمد داشتن to socialize with sb, to associate with sb

رُفت و روب /rof.to.rub/ اسم. [گفتار] cleaning house, cleaning

□ از صبح تا حالا مشغول رفت و روب بودم.
I have been cleaning house all morning.

رفته /raf.te/ صفت. 1. gone 2. dead 3. worn, frayed

رفته رفته /raf.te.raf.te/ قید. by and by, gradually

رفراندم(ف) /re.fe.rān.dom/ اسم. نیز رفراندوم (= هَمه‌پُرسی) referendum

رفع /raf'/ اسم. 1. the act of removing an obstacle etc, remedying a situation, eliminating a difficulty 2. removal, elimination, lifting

رَفعِ اِختلاف settling a difference

رَفعِ توقیف /tow-/ freeing a detained person or an impounded property

رَفعِ عَطش quenching one's thirst

□ انشاءالله رفع کسالت شده است.
I hope your health is fully restored.

رفع شدن /raf'.šo.dan/ مصدر لازم.
to be remedied, to be lifted, to be eliminated

رفع کردن /raf'.kar.dan/ مصدر متعدی.
to remove an obstacle etc, to lift a restriction

رفع و رجوع /raf.'o.ro.ju'/ اسم. [گفتار]
the act of settling an argument etc

رفقا /ro.fa.qā/ اسم. [جمعِ رَفیق] 1. friends, companions 2. comrades

رفلکتور(ف) /ref.lek.tor/ اسم. [عکاسی]
reflector

رفو /ro.fu/ اسم. darning, mending

رفوزه(ف) /ro.fu.ze/ صفت. (= مَردود) failed, flunked[Us]

رفوزه شدن /ro.fu.ze.šo.dan/ مصدر لازم. (= رَد شدن)
to fail an examination

رفوکردن /ro.fu.kar.dan/ مصدر متعدی.
to darn a damaged rug etc

رفوگری /ro.fu.ga.ri/ اسم. expert repair work (on a damaged carpet, fabric etc)

رفیع /ra.fi'/ صفت. [ادبی] (= بُلند) lofty, high

رفیق /ra.fi:q/ اسم. [جمع: ـها، ـان، رُفقا]
1. a friend, a pal, a chum, a companion, a crony 2. (in socialist circles) comrade 3. [*col*] a lover, a paramour

رَفیقِ اِستالین — Comrade Stalin

رَفیقِ راه — a travelling[Br]/ traveling[Us] companion

رَفیقِ گَرمابه و گُلستان — a boon companion

رَفیقِ نیمه‌راه — a fair-weather friend

رفیق‌بازی /ra.fiq.bā.zi/ اسم. cronyism

رفیق داشتن /ra.fiq.daš.tan/ مصدر متعدی.
to have a lover [گفتار]

رفیق شدن /ra.fiq.šo.dan/ مصدر لازم.
to become friends

رفیق گرفتن /ra.fiq.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to find oneself a lover [گفتار]

رفیقه /ra.fi.qe/ اسم. [جمع: ـها] a mistress, a lover

رقابت /re.qā.bat/ اسم. 1. the act of competing with sb 2. competition, rivalry

رقابت کردن /re.qā.bat.kar.dan/ مصدر لازم.
to compete with sb/ sth, to be in competition with sb/ sth, to be rivals

رقّاص /raq.qās/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a (male) dancer

رقّاص‌خانه /raq.qās.xā.ne/ اسم. [سابق]
dance hall, cabaret

رقّاصک /raq.qā.sak/ اسم. [مکانیک]
the balance wheel of a watch

رقّاصه /raq.qā.se/ اسم. [جمع: ـها]
a (female) dancer

رقبا /ro.qa.bā/ اسم. [جمعِ رقیب] competitors

رقّت /req.qat/ اسم. 1. fluidity, dilution 2. tenderness 3. sympathy, pity

رِقّتِ قَلب — tenderness of heart

رقّت‌انگیز /req.qa.tan.gi:z/ صفت. pitiable, pitiful

رقص /raqs/ اسم. 1. the act of dancing 2. a dance

رَقصِ تَکی — a solo dance

رَقصِ شِکَم — belly dancing

کِلاسِ رَقص — a dancing class

رقصاندن /raq.sān.dan/ مصدر متعدی.
to make sb dance

رقص‌کنان /raqs.ko.nān/ قید.
while dancing

رقصنده /raq.san.de/ اسم. صفت.
1. [*n*] a dancer [جمع: ـها، رَقصندگان]
2. [*adj*] dancing

رقصیدن /raq.si.dan/ مصدر لازم. to dance
به سازِ کَسی رقصیدن [مجازی]
to dance to sb's tune[Br]
رقعه /roq.'e/ اسم. (= نامه) letter, epistle, missive
رقعی /roq.'i/ صفت. [کتاب] measuring *c* 14×21 *cm*, demy octavo (8vo)
قَطعِ رُقعی the demy octavo format[Br]/ trim size[Us]
رقم /ra.qam/ اسم. [جمع: ~ها، اَرقام] 1. digit, number 2. [*art*] the signature (of a painter etc), *pinxit*
رقومی /ro.qu.mi/ صفت. numerical, digital
هندسهٔ رُقومی descriptive geometry
رقیب /ra.qi:b/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان، رُقبا] a competitor, a rival
رقیق /ra.qi:q/ صفت. diluted, thin, watery
سوپِ رَقیق a thin soup
رقیق شدن /ra.qiq.šo.dan/ مصدر لازم. to be diluted
رقیق کردن /ra.qiq.kar.dan/ مصدر متعدی. to dilute sth, to add water to sth
رک /rok/ صفت. قید. 1. [*adj*] frank, outspoken, blunt 2. [*adv*] frankly
رکاب /re.kāb/ اسم. 1. stirrup(s) 2. (in a biycle) pedal(s) 3. (in garments) strap(s) 4. (in early cars) the running board
مُلتزمینِ رِکاب entourage, retinue
رکاب دادن /re.kāb.dā.dan/ مصدر لازم. 1. (of a horse) to allow sb to mount it 2. (of a woman) to submit to the advances of a man, to be docile
رکاب زدن /re.kāb.za.dan/ مصدر لازم. (در دوچرخه‌سواری) to pedal
رکابی /re.kā.bi/ اسم. with straps
پیراهنِ رِکابی a dress with shoulder straps
زیرپیراهنِ رِکابی a sleeveless vest
کَفشِ رَکابی strap shoe(s)
رکعت /rak.'at/ اسم. [اسلام] *rak'at:* a segment of a Muslim's required daily prayers (said partly standing, partly genuflecting and partly in prostration)
رک‌گویی /rok.gu.'i/ اسم. 1. the act of speaking frankly, being blunt 2. frankness, outspokenness
رکن /rokn/ اسم. [جمع: ~ها، اَرکان] pillar, a fundamental section, a basic element
اَرکانِ حَرب [سابق] (= سِتادِ اَرتش) the general staff[Br], the army staff[Us]
اَرکانِ دولت /-dow-/ the pillars of the state
رکود /ro.kud/ اسم. 1. stagnation 2. [*econ*] recession, slump
رُکودِ توأم با تَورّم stagflation
رکورد(ف) /re.kord/ اسم. record
رکوردِ جَهانی a world record
رکوردِ جَهانیِ پَرشِ اِرتفاع the world record for high jump
شکستنِ رِکورد to break/ shatter the record
رکورددار(ن) /re.kord.dār/ اسم. [جمع: ~ها] a record holder
رکوع /ro.ku'/ اسم. [اسلام] 1. the act of stooping and touching one's knees (as one is saying one's daily prayers) 2. genuflection
رکیک /ra.ki:k/ صفت. obscene
فُحشِ رَکیک obscenity
رگ /rag/ اسم. 1. [*anat*] blood vessel, vein 2. strain, streak
رَگِ دیوانگی a strain of madness
رَگ به رَگ شدنِ مَفصل to sprain a joint (ankle, wrist etc)
زدنِ توی رَگ [گفتار] 1. to inject 2. to eat/ drink/ have sth delicious

رگبار /rag.bār/اسم. 1. shower, rainstorm, cloud-burst 2. a burst of machine-gun fire

□ طبق پیش‌بینی ادارهٔ هواشناسی قرار است امشب رگبارهای پراکنده ببارد.
According to the weather forecast, we are going to have scattered showers tonight.

رگبرگ /rag.barg/اسم. [گیاه‌شناسی]
(in a leaf) vein(s), rib(s)

رگبند^(ن) /rag.band/اسم. [پزشکی] (= شَریان‌بند)
tourniquet

رگبی^(ف) /rag.bi/اسم. [ورزش] rugby

رگزنی /rag.za.ni/اسم. (= فَصد) the act of bloodletting

رگل^(ف) /regl/اسم. (= قاعدگی، عادتِ ماهانه)
(in women) period, menstruation

رگل شدن /regl.šo.dan/مصدر لازم.
(of a woman) to have one's period, to menstruate

رگلاتور^(ف) /reg.lā.tor/اسم. [مکانیک]
an adjusting mechanism, regulator

رگلاژ^(ف) /reg.lāž/اسم. (= تَنظیم) 1. the act of adjusting, tuning, setting a device, a machine etc 2. adjustment

رگه /ra.ge/اسم. 1. vein 2. [*geol*] lode

رل^(ف) /rol/اسم.
1. the steering wheel of a car (= فَرمان)
2. [*thea*] role, part (= نَقش)

پشتِ رُل نشستن [گفتار]
to take charge of a situation

رُل بازی کردن [گفتار] to play-act

رله^(ف) /re.le/اسم. [برق] 1. the act of relaying radio or TV signals
2. a relaying device, a relay

رله کردن /re.le.kar.dan/مصدر متعدی.
to relay radio/ TV signals

رم /ram/اسم. (of a horse) getting frightened and shying

رماتیسم /ro.mā.tism/اسم. [پزشکی]
rheumatism

رماتیسمی /ro.mā.tis.mi/صفت.
pertaining to rheumatism, rheumatic

رمّال /ram.māl/اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
(= فالگیر) a fortune-teller

رمان^(ف) /ro.mān/اسم. [کتاب] novel

رُمانِ پلیسی a detective story, a thriller

رُمانِ تاریخی a historical novel

رمانتیسم^(ف) /ro.mān.tism/اسم. [هنر]
نیز رُمانتی‌سیسم romanticism

رمانتیک^(ف) /ro.mān.tik/صفت. romantic

آدمِ رُمانتیک a romantic person, a romantic

رماندن /ra.mān.dan/مصدر متعدی. (= رَم دادن)
to cause a horse etc to shy

رمان‌نویس /ro.mān.ne.vi:s/اسم.
[جمع:~ها، ~ان] a novelist

رمپ^(ف) /ramp/اسم. (= سَطحِ شیب‌دار)
ramp

رم دادن /ram.dā.dan/مصدر متعدی.
(= رَماندن) to cause a horse etc to shy, to cause a group of animals to stampede

رمز /ramz/اسم. [جمع: ~ها، رُموز]
1. secret, mystery 2. cipher, code
3. [*Acad*] symbol (= سَمبول، نَماد)

پَیام/ تِلگرامِ رَمز a coded message, a telegram in cipher

کارشناسِ رَمز a cryptographer

کَشفِ رَمز decoding a coded message

به رَمز دَرآوردن to encode/ encrypt sth

کَشفِ رَمز کردن to decode/ decipher a message

رمزی /ram.zi/صفت. 1. coded, in code, encrypted
2. [*Acad*] symbolic (= سَمبولیک، نَمادی)

رمزینه^(ن) /ram.zi.ne/اسم. [فرهنگستان]
(= بارکُد) barcode

رمضان /ra.me.zān/اسم. Ramadan:
9th month of the Islamic lunar calendar during which all able-bodied Muslims are required to fast

رمق /ra.maq/اسم. energy, vitality
□ از من رمقی به سعیِ ساقی مانده است.
(خیّام)
A last gasp remains in me thanks to the saki's care.

رم کردن /ram.kar.dan/مصدر لازم. (= رَمیدن)
(of horses etc) to shy

رمل /raml/اسم. (= ریگ، شِن)
sand (in Arabic)

رموز /ro.muz/اسم. [جمعِ رَمز] secrets, hidden points

رمه /ra.me/اسم. a flock of sheep, goats etc, a herd of cattle etc

رمیدن /ra.mi.dan/مصدر لازم. (= رَم کردن)
(of horses etc) to get frighened, to shy

رمیده /ra.mi.de/صفت. frightened, scared

رنج /ranj/اسم. 1. pain, suffering
2. [*arch*] illness, disease
نابُرده رَنج گَنج مُیَسّر نمی‌شود. [ضرب‌المثل]
No pains, no gains[Br]. No pain, no gain.[Us]
[*prov*] (*ex tr* = Without painstaking labour[Br], the treasure will not be found.)

رنجاندن /ran.jān.dan/مصدر متعدی.
to offend sb, to cause sb to feel offended, to annoy sb

رنجبر /ranj.bar/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a labourer[Br], a toiler, a worker (= زَحمتکش)

رنج بردن /ranj.bor.dan/مصدر لازم.
to suffer pain, to toil, to take pains نیز رنج کشیدن

رنجش /ran.ješ/اسم. 1. taking offence[Br]/ offense[Us], feeling offended
2. annoyance, displeasure, pique

رنجور /ran.jur/صفت. 1. ailing, afflicted
2. suffering pain

رنجیدن /ran.ji.dan/مصدر لازم. to feel offended, to take offence[Br]/ offense[Us], to get annoyed

رنجیده /ran.ji.de/صفت مفعولی. offended

رند /rend/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، رُنود]
1. a sly and wily person
2. a free-spirited Sufi

رنده /ran.de/اسم. 1. (in carpentry) plane
2. (in cooking) grater

رنده کردن /ran.de.kar.dan/مصدر متعدی.
1. to plane wood etc 2. to grate cheese etc

رَنگ /rang/اسم. (= لون) 1. colour[Br], tint, hue 2. paint 3. dye 4. [*lit*] deceit
● توضیح: در ادامهٔ این مدخل مفصّل، برای صرفه‌جویی در جا از تکرار شکل امریکایی واژهٔ colour یعنی color خودداری شد.

رَنگِ تیره	a dark colour
رَنگِ ثابت	fast colour(s)
رَنگِ روشن /row-/	a light colour
رَنگِ روغن /row-/	oil paint(s)
رَنگِ سَرد	cool colour(s) (*e.g.* blue)
رَنگِ گَرم	warm colour(s) (*e.g.* red)
رَنگِ مو	1. colour of the hair 2. hair dye
رَنگ‌هایِ اَصلی	the primary colours (red, blue and yellow)
رَنگ‌هایِ جوهری /jow-/	anyline dyes
رَنگ‌هایِ شاد	bright colours
رَنگ‌هایِ شیمیایی	synthetic paints/ dyes
رَنگ‌هایِ طَبیعت	colours of nature
رَنگ‌هایِ طَبیعی	natural colours/ dyes
رَنگ‌هایِ فَرعی	secondary colours
رَنگ‌هایِ گیاهی	vegetal dyes
یک دَست رَنگ	a coat of paint
رفتنِ رَنگ	(of colour) to fade

رِنگ /reng/اسم. [موسیقی] a usu lively dance tune in Persian music

رنگ‌آمیزی /ran.gā.mi.zi/اسم.
the colour[Br] scheme of sth

رنگارنگ /ran.gā.rang/صفت. colourful[Br], multicoloured[Br]

رنگ‌باخته /rang.bāx.te/صفت. [ادبی]
having lost its colour[Br], faded, pale

رنگ‌بر /rang.bar/صفت. اسم. [شیمی]
1. [*adj*] with bleaching properties
2. [*n*] bleach

رنگ‌برداری[ن] /rang.bar.dā.ri/اسم.
the process of removing paint, paint removal

رنگ‌بری /rang.ba.ri/اسم.
the process of bleaching

رنگ‌پریدگی /rang.pa.ri.de.gi/اسم. paleness

رنگ‌پریده /rang.pa.ri.de/صفت. pale, faded

رنگ دادن /rang.dā.dan/مصدر لازم.
(of colours[Br], in washing) to run

رنگدانه[ن] /rang.dā.ne/اسم. (= رَنگیزه)
pigment

رنگرز /rang.raz/اسم. [جمع: ~ها] a dyer

رنگرزی /rang.ra.zi/اسم. the dyer's art/ craft, dyeing

خُمِ رَنگرزی — the dyer's vat

رنگ زدن /rang.za.dan/مصدر متعدی.
to colour[Br] sth, to paint sth, to stain sth

رنگسازی /rang.sā.zi/اسم.
manufacturing paint

کارخانهٔ رَنگسازی — a paint factory

رنگ‌کار[ن] /rang.kār/اسم. [جمع: ~ها]
a painter (in a workplace)

رنگ‌کردن /rang.kar.dan/مصدر متعدی.
1. to dye wool etc 2. to trick sb

رنگ کردنِ مو — to dye one's hair

□ میز را قهوه‌ای روشن و صندلی‌ها را به همان رنگ ولی چند پرده سیرتر رنگ کنید.
Please paint the table a light brown and the chairs a darker shade of the same colour[Br].

رنگ و بو /ran.go.bu/اسم. the overall air of sth, the aura of sth

رنگ و رو /ran.go.ru/اسم. [گفتار]
1. the colour[Br] of one's complexion 2. allure

بی‌رنگ و رو — faded, pale, bleached

رنگ و روغن /ran.go.row.ğan/اسم. [هنر]
نیز رنگ روغن — oils, oil

تابلویِ رَنگ و روغن کارِ کَمال‌المُلک
an oil painting by Kamal ol-Molk

رنگی /ran.gi/صفت. coloured[Br], painted, tinted, stained, colour[Br] [*bef. n*]

رَنگی نشوید! — Wet paint!

شیشهٔ رَنگی — stained glass

فیلمِ رَنگی — colour[Br] film

کاغَذِ رَنگی — coloured[Br] paper

لِنزِ رَنگی — tinted (contact) lens(es)

رنگیزه /ran.gi.ze/اسم. (= رَنگدانه)
pigment

رنگین /ran.gin/صفت. [ادبی] coloured[Br]

رنگینک /ran.gi.nak/اسم. [خوراکی]
ranginak: a kind of dessert popular in southern Iran (made with dates, walnuts, flour, ghee and spices)

رنگین‌کره[ن] /ran.gin.ko.re/اسم. [نجوم]
the chromosphere of the sun, etc

رنگین‌کمان /ran.gin.ka.mān/اسم.
(= قوسِ قُزَح) rainbow

رنود /ro.nud/اسم. [جمعِ رِند]
the sly and wily ones

رو /ru/اسم. حرف اضافه. نیز روی
1. [*n*] the face 2. surface 3. the top side of sth 4. the front side of sth
5. [*col*] cheek, cheekiness 6. [*prep*] on, over

با رویِ خوش — in a friendly way, smiling

بنازم، چه رویی! — God, what cheek!

روی میز on the table
روی هَم altogether
به رویِ کسی نیاوردن not say sth to sb's face, not to acknowledge sb's mistake
رو آوردن به to turn to sb/ sth
رو به بهبود (و غیره) گذاشتن
to begin to improve etc
رو کردن به to turn to sb/ sth
رو گرداندن از to turn away from sb/ sth
□ اتاق رو به دریا می‌خواهید یا اتاق رو به جنگل؟
Which would you prefer? A room with a view of the sea or one facing the forest?

روا /ra.vā/ صفت. permissible, allowable, lawful, just

روابط /ra.vā.bet/ اسم. [جمعِ رابطه] relations
رَوابطِ بین‌المِلَلی international relations
رَوابطِ عُمومی public relations

رواج /ra.vāj/ اسم. 1. the state of being in circulation, being in common use 2. currency

رواج داشتن /ra.vāj.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be current, to be commonly used

رواداری[ن] /ra.vā.dā.ri/ اسم. (= تَساهل)
tolerance

روادید /ra.vā.di:d/ اسم. (= ویزا) visa
رَوادیدِ یکساله با اجازهٔ وُرودِ مُکرّر
a one-year multiple-entry visa

رواق /ra.vāq/ اسم. [معماری] portico

روال /ra.vāl, re-/ اسم. practice, procedure
به رَوالِ مَعمول as usual
به هَمین رَوال in the same manner

روان[۱] /ra.vān/ صفت. 1. flowing, running
2. (of traffic) moving
3. (of language) fluent

روان[۲] /ra.vān/ اسم. 1. the psyche
2. the spirit (= روح)

روان‌پریش[ن] /ra.vān.pa.ri:š/ صفت.
[روان‌شناسی] psychotic

روان‌پریشی[ن] /ra.vān.pa.ri.ši/ اسم.
[روان‌شناسی] psychosis

روان‌پزشک[ن] /ra.vān.pe.zešk/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] a psychiatrist

روان‌پزشکی[ن] /ra.vān.pe.zeš.ki/ اسم.
[پزشکی] psychiatry

روان‌تنی[ن] /ra.vān.ta.ni/ صفت.
psychosomatic
بیماری‌هایِ رَوان‌تنی
psychosomatic disorders

رواناز /ru.an.dāz/ اسم. bedcover, bedclothes, quilt, blanket

روان‌درمانی[ن] /ra.vān.dar.mā.ni/ اسم.
psychotherapy

روان‌ساز[ن] /ra.vān.sāz/ صفت. اسم. [فنی]
1. [*adj*] lubricating 2. [*n*] a lubricant

روان شدن /ra.vān.šo.dan/ مصدر لازم.
1. (of water) to flow (down)
2. [*lit*] to set off for

روان‌شناختی[ن] /ra.vān.še.nāx.ti/ صفت.
psychological

روان‌شناس[ن] /ra.vān.še.nās/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] a psychologist

روان‌شناسانه[ن] /ra.vān.še.nā.sā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] psychological
2. [*adv*] psychologically

روان‌شناسی[ن] /ra.vān.še.nā.si/ اسم.
(= × مَعرفةالنفس) psychology
رَوان‌شناسیِ بالینی clinical psychology
رَوان‌شناسیِ پَرورشی
educational psychology
رَوان‌شناسیِ کودک child psychology
□ در دانشگاه، روان‌شناسی از درس‌های مورد علاقهٔ من بود.
At the university, psychology was one of my favourite[Br] *subjects.*

روان‌کاو⁽ⁿ⁾ /ra.vān.kāv/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] a psychoanalyst

روان‌کاوی⁽ⁿ⁾ /ra.vān.kā.vi/ اسم. psychoanalysis

روان‌گردان⁽ⁿ⁾ /ra.vān.gar.dān/ صفت. psychedelic

داروهای رَوان‌گردان psychedelic drugs

روان‌نژند⁽ⁿ⁾ /ra.vān.ne.žand/ صفت. [روان‌شناسی] neurotic

روان‌نژندی⁽ⁿ⁾ /ra.vān.ne.žan.di/ اسم. [روان‌شناسی] neurosis

روان‌نویس⁽ⁿ⁾ /ra.vān.ne.vi:s/ اسم. roller pen

روانه /ra.vā.ne/ صفت. (= راهی) bound for, despatched

روانی[1] /ra.vā.ni/ صفت. 1. psycho, psychopath 2. psychotic 3. spiritual

بیمارِ رَوانی a person suffering from mental disorder, mental patient

روانی[2] /ra.vā.ni/ اسم. 1. smoothness, fluency 2. the state of having been lubricated

روایات /ra.vā.yāt/ اسم. [جمعِ رَوایت] narratives, versions

روایت /ra.vā.yat/ اسم. [جمع: ـ‌ها، رَوایات] 1. the act of narrating sth 2. narration, narrative, sb's version of events 3. [*Islam*] tradition, *hadith*

روایت‌کردن /ra.vā.yat.kar.dan/ مصدر متعدی. to narrate a story etc

روایی /ra.vā.'i/ صفت. narrative

شِعرِ رَوایی narrative poetry

روباز /ru.bāz/ صفت. open, uncovered

کانالِ روباز an open ditch

روبان⁽ᶠ⁾ /ru.bān/ اسم. ribbon

روباه /ru.bāh/ اسم. [جانورشناسی] fox

بَچّه روباه fox cub

روباهِ ماده vixen, she-fox

روبرو /ru.be.ru/ حرف اضافه. نیز رو به رو opposite, vis-à-vis, facing

روبرویِ کاخِ نیاوران opposite the Niavaran Palace

روبروشدن /ru.be.ru.šo.dan/ مصدر لازم. to come face to face with sb, to meet sb/ sth, to run into sb/ sth

روبروکردن /ru.be.ru.kar.dan/ مصدر متعدی. to confront sb with sb/ sth

روبل⁽ᶠ⁾ /rubl/ اسم. [بانک] the monetary unit of Russia, rouble[Br]/ ruble[Us]

روبنا⁽ⁿ⁾ /ru.be.nā/ اسم. (= روساخت) ← زیربنا superstructure

روبنده /ru.ban.de/ اسم. [سابق] a total veil for a woman's head and face, burka

روبوسی /ru.bu.si/ اسم. the act of kissing sb on both cheeks (as a gesture of cordial welcome)

روبیدن /ru.bi.dan/ مصدر متعدی. (= جارو کردن) to sweep a carpet etc clean

روپوست /ru.pust/ اسم. [کالبدشناسی] the epidermis

روپوش /ru.puš/ اسم. [پوشاک] 1. (in Islamic Republic of Iran) an outer garment for women (in the shape of a loose coat), manteau 2. overalls[Br]/ coveralls[Us] 3. cover

روپیه /ru.pi.ye/ اسم. [بانک] the monetary unit of India and Pakistan etc, rupee

روتختی /ru.tax.ti/ اسم. bedspread, coverlet

روح /ruh/ اسم. [جمع: اَرواح] 1. spirit, soul 2. ghost 3. the essence of life

قَبضِ روح شدن 1. to die 2. to be frightened to death

□ موسیقی غذایِ روح است. *Music is food for the soul.*

روحاً /ru.han/ قید. spiritually

روحاً و جِسماً physically and mentally

روح‌القدس /ru.hol.qo.dos/ اسم. [مسیحیت] the Holy Ghost, the Holy Spirit

روح‌الله /ru.hol.lāh/ اسم. the Spirit of God

روحانی /row.hā.ni, ru-/ صفت. اسم.
[جمع: ـ‌ها، روحانیّون] 1. [*adj*] spiritual 2. clerical 3. [*n*] a Muslim cleric, a Muslim clergyman, a ***mullah***

روحانیّت /ru.hā.niy.yat/ اسم. 1. spirituality 2. the clergy

روحانی‌نما[(ن)] /ru.hā.ni.na.mā/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، یان] sb who pretends to be a cleric (but in fact is not), a sham ***mullah***

روحانیّون /row.hā.niy.yun/ اسم. [اسلام]
[جمع روحانی] the clerics, the clergy

جامعهٔ روحانیّونِ مُبارز the League of Activist Clerics

روحبخش /ruh.baxš/ صفت. [ادبی] exhilarating, cheering

روحی /ru.hi/ صفت. 1. spiritual 2. mental

روحیّات /ru.hiy.yāt/ اسم. [جمعِ روحیّه] various moods of a person

روحیّه /ru.hiy.ye/ اسم. [جمع: ـ‌ها، روحیّات] 1. mood 2. state of the mind, morale

روحیّهٔ ضَعیف low morale

روحیّهٔ قَوی high morale

روحیّهٔ خود را باختن / از دست دادن to lose one's confidence, to lose morale

روحیّه دادن /ru.hiy.ye.dā.dan/ مصدر متعدی. to boost/ raise sb's morale

روخوانی /ru.xā.ni/ اسم. the act of reading from a text rather than reciting from memory

رود /rud/ اسم. [جغرافیا] river

رودِ کارون the River Karun, the Karun

رودخانه /rud.xā.ne/ اسم. [جغرافیا] (= بسترِ رود) 1. the river bed 2. river

رودربایستی /ru.dar.bā.yes.ti/ اسم. (= تَکلّف) ceremonious behaviour[Br], formality, standing on ceremony

بی‌رودربایستی without any ceremony, frankly

رودربایستی کردن /ru.dar.bā.yes.ti.kar.dan/ مصدر لازم. to stand on ceremony

رو در رو /ru.dar.ru/ صفت. facing, face to face

رودست /ru.dast/ اسم. [گفتار] (= کَلَک) 1. a clever trick 2. match, peer

رودست نداشتن to have no match, to be the best, to be number one

رودست خوردن /ru.dast.xor.dan/ مصدر لازم. to be tricked, to be deceived

رودست زدن /ru.dast.za.dan/ مصدر متعدی. to trick/ deceive sb

رودل /ru.del/ اسم. [گفتار] (= اِمتلاء مِعده) an upset stomach

رودل کردن /ru.del.kar.dan/ مصدر لازم. to have an upset stomach

روده /ru.de/ اسم. [کالبدشناسی] intestine(s), bowel(s), entrail(s), gut(s)

اِلتهابِ روده [پزشکی] enteritis

رودهٔ بُزرگ the large intestine

رودهٔ کوچک the small intestine

رودهٔ کور (= رودهٔ اَعوَر) the blind gut, the caecum[Br]/ cecum[Us]

روده‌ای /ru.de.'i/ صفت. pertaining to the intestines, intestinal, enteric

روده‌درازی /ru.de.de.rā.zi/ اسم. rambling talk, garrulity

◻ مُرشد داشت روده‌درازی می‌کرد و حوصلهٔ من سر رفته بود.
The old storyteller was going on and on and I was bored stiff.

روراست /ru.rāst/ صفت. [گفتار] honest, straightforward

روروک /row.ro.wak/ اسم.
(a child's) scooter

روز /ruz/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (= یوم) day
برای روزِ مَبادا for a rainy day
به روز (= روزآمد) up to date
در روزِ روشن /-row/ in broad daylight
روزِ اَزَل [ادبی] the first day of Creation
روز به خِیر Good day!
روز به روز day by day
روزِ تَعطیل holiday
روزِ تَوَلّد one's birthday
روزِ رَستاخیز / قیامت Judgement Day
روزِ مادر Mother's Day
روزِ واقعه [مجازی] the day one dies
روزهایِ زوج even days (Sat, Mon, Wed)
روزهایِ فَرد odd days (Sun, Tue, Thu)
روزِ کسی را سیاه کردن to give sb hell
روز از نو روزی از نو [ضرب‌المثل]
back to the beginning, back to square one

روزآمد(ن) /ru.zā.mad/ صفت. [فرهنگستان]
(= به‌روز) up to date

روزآمدکردن /ru.zā.mad.kar.dan/
مصدر متعدی. to update sth,
to make sth up to date

روزافزون /ru.zaf.zun/ صفت.
ever-increasing
به شِکلِ روزافزونی ever-increasingly

روزانه /ru.zā.ne/ صفت. قید. 1. [*adj*] daily
2. [*adv*] daily, per day

روزشمار /ruz.šo.mā.ri/ اسم. صفت.
1. [*n*] a day-by-day account of sth
2. [*adj*] calculated by the number of days
بَهرهٔ روزشمار [بانک] interest paid to a deposit on the basis of the number of days the money remains in the account

روزشماری /ruz.šo.mā.ri/ اسم. the act of waiting impatiently for sb/ sth

روزگار /ru.ze.gār/ اسم. times, days, age, day and age
« روزی روزگاری در غرب »
"Once Upon a Time in the West"
□ عجب روزگاری بود.
Those were the days.

روزمرّگی(ن) /ruz.mar.re.gi/ اسم.
living from day to day (with no concern for the future), being in a rut

روزمرّه /ruz.mar.re/ صفت. (= روزانه) daily, routine

روزمزد /ruz.mozd/ صفت. paid by the day, daily-rated
کارگرانِ روزمُزد daily-paid labour[Br]

روزنامه /ruz.nā.me/ اسم. [جمع: ـها، روزنامجات]
1. a daily newspaper, a daily
2. journal, diary 3. [*pl*] the daily press, the press (= مَطبوعات)
روزنامهٔ دیواری a wall newspaper
روزنامهٔ رَسمی the official gazette
روزنامه‌هایِ صُبحِ تهران
Tehran's morning dailies
روزنامهٔ عَصر an evening daily

روزنامه‌فروش /ruz.nā.me.fu.ruš/ اسم.
[جمع: ـها، ـان] a newsagent[Br], a newsdealer[Us]
پِسرکِ روزنامه‌فروش the newspaper boy

روزنامه‌فروشی /ruz.nā.me.fu.ru.ši/ اسم.
1. the job of selling newspapers
2. bookstall[Br], news-stand[Us]

روزنامه‌نگار /ruz.nā.me.ne.gār/ اسم.
[جمع: ـها، ـان] a journalist, a newspaperman, a newspaperwoman

روزنامه‌نگاری /ruz.nā.me.ne.gā.ri/ اسم.
journalism, newspaper work

روزنه /row.za.ne/ اسم. نیز روزن، سوراخ
hole, opening, aperture, orifice
روزنهٔ اُمید a ray of hope

روزنهٔ بسیار کوچک pinhole

روزه /ru.ze/ اسم. [اسلام] 1. the act of observing the fast, fasting 2. fast

روزهٔ شک‌دار نگرفتن
to act prudently (*ex tr* = not to fast when you are not sure the conditions are right)

روزه‌خواری /ru.ze.xā.ri/ اسم. violating the fast in public during the month of *Ramadan*

روزه‌دار /ru.ze.dār/ صفت. fasting, observing the fast

روزه شکستن /ru.ze.še.kas.tan/ مصدر لازم. (= اِفطار کردن)
to break one's fast

روزه‌گرفتن /ru.ze.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to fast, to observe the fast

روزی[1] /ru.zi/ اسم. one's daily bread

روزی[2] /ru.zi/ قید. one day

روزی‌رسان /ru.zi.ra.sān/ اسم. (= رَزّاق)
provider of our daily bread, *i.e.* God

روژ(ف) /ruž/ اسم. [آرایش] rouge, blusher/ blush[Us]

روژِ لَب (= ماتیک) lipstick

روس(ف) /rus/ اسم. [جمع: ~ها] 1. a Russian 2. [*arch*] Russia

رؤسا /ro.'a.sā/ اسم. [جمعِ رَئیس] (= رئیسان)
chiefs etc

روساخت(ن) /ru.sāxt/ اسم. (= روبنا)
superstructure ⬅ زیرساخت

روسپی /rus.pi/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= فاحشه)
a prostitute, a whore

روسپی‌خانه /rus.pi.xā.ne/ اسم. brothel, bordello, whorehouse

روسپیگری /rus.pi.ga.ri/ اسم. (= فَحشا)
prostitution

روستا /rus.tā/ اسم. 1. village 2. the countryside, the country

روستازاده /rus.tā.zā.de/ اسم.
[جمع: ~ها، روستازادگان] a farmer's son/ daughter, a country boy/ girl

روستایار(ن) /rus.tā.yār/ اسم.
a social worker assigned to the rural areas

روستایی /rus.tā.'i/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] a villager, a farmer, a rustic
2. [*adj*] rural, rustic

روسری /ru.sa.ri/ اسم. [پوشاک] scarf, headscarf, babushka[Us]

روسفید /ru.se.fi:d/ صفت. ⬅ روسیاه
feeling proud (for one's success or having been proved right)

□ دخترمان امروز ما را روسفید کرد.
Our daughter made us proud today.

روسی /ru.si/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Russia, Russian
2. [*n*] the Russian language, Russian

روسیاه /ru.si.yāh/ صفت. ⬅ روسفید
ashamed, mortified, disgraced, found guilty

روسیاه شدن /ru.si.yāh.šo.dan/ مصدر لازم.
to become disgraced

روسیاه‌کردن /ru.si.yāh.kar.dan/ مصدر متعدی.
to put sb to shame, to cause sb to be disgraced

روش /ra.veš/ اسم. (= طِرز، نَحوه)
the way to do sth, method, procedure

رَوشِ تَهیّهٔ مُربّای توت‌فرنگی
the recipe for making strawberry conserve

روش‌شناسی(ن) /ra.veš.še.nā.si/ اسم.
methodology

روش‌مند(ن) /ra.veš.mand/ صفت.
methodical

روشن /row.šan/ صفت. ⬅ تاریک light, bright, illuminated, well-lit

آبیِ روشن light blue

روشن شدنِ هَوا to grow light

روشنایی /row.ša.nā.'i/ اسم. ⬅ تاریکی
light, luminosity, brightness

روشناییِ روز daylight

روشن‌بین /row.šan.bin/ صفت. astute, perceptive

روشندل /row.šan.del/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [*adj*] blind, sightless 2. perspicacious 3. [*n*] a blind person

روشنفکر (ن) /row.šan.fekr/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= × مُنوّرالفکر) 1. [*n*] an intellectual, an egg-head 2. [*adj*] intellectual

روشنفکرانِ اِسلامی Islamic intellectuals
روشنفکرانِ لائیک secular intellectuals
طَبقهٔ روشنفکر the intelligentsia

روشنفکرانه /row.šan.fek.rā.ne/ صفت. intellectual, highbrow

روشن‌کردن /row.šan.kar.dan/ مصدر متعدی. ← خاموش کردن to light a candle etc, to switch on the light, to turn on the radio etc

روشن کردنِ چراغ to switch on the light
روشن کردن خودرو با هُل to bump-start a car

روشنگری (ن) /row.šan.ga.ri/ اسم. 1. the act of illuminating a subject etc 2. enlightenment

عَصرِ روشنگری [تاریخ] the Age of Enlightenment

روشنی /row.ša.ni/ اسم. light, illumination, brightness

روشوفاژی (ن) /ru.šu.fā.ži/ اسم. an ornamental wooden structure placed on top of a radiator, a radiator bonnet

روضه /row.ze/ اسم. [اسلام] 1. a sermon recalling the tragedies of Karbala (*i.e.* the martyrdom of Imam Hosein/ Hussein and his supporters) 2. a gathering in which such a sermon is delivered 3. [*lit*] garden

روضهٔ رِضوان the Paradise

روضه‌خوان /row.ze.xān/ اسم. [اسلام] [جمع: ـ‌ها] a preacher who specializes in recalling the tragedies of Karbala (usu in a mournful manner)

روضه‌خوانی /row.ze.xā.ni/ اسم. [اسلام] the act of organizing a gathering to remember the martyrs of Karbala (usu during the months of Moharram and Safar)

روغن /row.ğan/ اسم. 1. oil 2. ointment

روغنِ آفتاب‌گردان sunflower oil
روغنِ تُرمز [خودرو] brake fluid
روغنِ حِیوانی ghee, clarified butter
روغنِ ذُرت maize oil[Br], corn oil[Us]
روغنِ قَنّادی shortening
روغنِ ماهی cod-liver oil
روغنِ موتور engine oil
روغنِ نَباتیِ جامد hydrogenated vegetable oil
روغنِ نَباتیِ مایع vegetable seed oil

روغنِ ریخته جمع نمی‌شود. [ضرب‌المثل] It is no use crying over spilt milk. [*prov*] (*ex tr* = Spilt oil cannot be gathered up.)

□ پزشکان می‌گویند روغن زیتون برای سلامتی مفید است. *According to medical opinion olive oil is good for one's health.*

روغن‌دان /row.ğan.dān/ اسم. oilcan

روغن‌سوزی /row.ğan.su.zi/ اسم. [فنی] a faulty condition in the engine that causes lubricating oil to be burned with fuel

به روغن‌سوزی افتادن (of engines and people) to show signs of wear and tear, to age and develop ailments

روغن‌سوزی داشتن /row.ğan.su.zi.dāš.tan/ مصدر لازم. [خودرو] to be burning lubricating oil with fuel, to be in need of an overhaul

روغنکاری /row.ğan.kā.ri/ اسم.
lubricating, lubrication

روغنکاری کردن /row.ğan.kā.ri.kar.dan/ مصدر متعدی.
to lubricate, to oil, to grease sth

روغن‌کشی /row.ğan.ke.ši/ اسم.
the process of extracting oil from oilseeds
دَستگاهِ روغن‌کشی — an oil press

روغن‌گرفتن /row.ğan.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to extract oil from sth

روغنی /row.ğa.ni/ صفت.
1. oily, oleaginous 2. smeared with oil

روکار /ru.kār/ صفت. [ساختمان] ← توکار
(of wiring etc) fixed on the surface, surface mount [*bef. n*], external
کِلیدِ روکار — a surface-mounted switch

روکش /ru.keš/ اسم. cover, coat, coating
روکشِ چوب — veneer
روکشِ دَندان — crown
روکشِ کِتاب — dust jacket/ cover

روکش کردن /ru.keš.kar.dan/ مصدر متعدی.
to coat sth, to veneer sth
روکش کردنِ آسفالت
to resurface a road
روکش کردنِ لاستیک [خودرو]
to rethread worn tyres[Br]/ tires[Us]

روگذر(ن) /ru.go.zar/ اسم.
a flyover[Br], an overpass[Us]

روگردان /ru.gar.dān/ صفت. نیز رویگردان
disillusioned with sb/ sth
از کسی یا چیزی روگردان شدن
to be disillusioned with sb/ sth, to turn away from sb/ sth
□ برادرم بعد از چند سال پرهیز از خوردن گوشت، از گیاهخواری رویگردان شد.
After excluding meat from his diet for several years, my brother became disillusioned with vegetarianism.

روگرفت(ن) /ru.ge.reft/ اسم. [فرهنگستان]
photocopy, photostat (= کُپی، * رونوشت)

روگرفتن /ru.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
(of women) to cover oneself with a veil (in front of a man who is not a close relative)

رول‌پلاک(ف) /rol.pe.lāk/ اسم. [فنی]
Rawlplug[Br], wall anchor[Us]

رومانیایی /ro.mā.ni.yā.'i/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Romania, Romanian
2. [*n*] a native of Romania, a Romanian
3. the Romanian language, Romanian

رومی /ru.mi/ صفت.
1. pertaining to Rome and the Roman Empire, Roman
2. pertaining to ancient Asia minor, Roman
اَعدادِ رومی — Roman numerals
بَرِ رومی [معماری] — a Romanesque façade

رومیزی /ru.mi.zi/ اسم.
1. tablecloth
2. [*adj*] desktop, desk [*bef. n*]
نَشرِ رومیزی — desktop publishing

روناس /ru.nās/ اسم. [گیاه‌شناسی] madder

روند /ra.vand/ اسم. (= فَرایند)
1. process
2. trend
رَوندِ صُلحِ خاورمیانه
the Middle East peace process

رونده /ra.van.de/ صفت. اسم.
[جمع: ~ها، رَوندگان]
1. [*adj*] [*bot*] climbing, trailing
2. [*n*] a walker, a wayfarer, a pedestrian
رُزِ رَونده — climbing rose

رونق /row.naq/ اسم.
1. the peak of sth's splendour[Br] 2. business boom

رونق داشتن /row.naq.dāš.tan/ مصدر لازم.
to flourish

رونوشت /ru.ne.vešt/ اسم. [فرهنگستان]
copy, duplicate (= * روگرفت، کُپی)
رونوشتِ مُصدّق — a certified copy
رونوشتِ مُطابقِ اَصل — a true copy

رونوشت گرفتن /ru.ne.vešt.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. to copy sth, to make a copy of sth, to photocopy sth

رونویسی /ru.ne.vi.si/ اسم. the act of copying a text etc

روی[1] /ruy/ اسم. نیز رو (= رُخ) the face

روی[2] /ruy/ اسم. [شیمی] zinc (*Zn*)

رؤیا /ro'.yā/ اسم. dream, reverie, vision

رویارویی(ن) /ru.yā.ru.'i/ اسم. (= مُقابله) confrontation

رویان(ن) /ru.yān/ اسم. [کالبدشناسی] (= جَنین) 1. embryo 2. foetus[Br]/ fetus[Us]

رویان‌شناسی(ن) /ru.yān.še.nā.si/ اسم. embryology

رؤیایی /ro'.yā.'i/ صفت. dream-like, dreamy, dream [*bef. n*]

◻ با یک سفر رؤیایی به ژاپن چطوری؟ *How would you like a dream trip to Japan?*

رؤیت /ro'.yat/ اسم. (= دیدار) 1. the act of seeing sb/ sth, viewing 2. the sight of sb/ sth

رؤیتِ هِلال catching sight of the new moon

رؤیت کردن /ro'.yat.kar.dan/ مصدر متعدی. (= مُشاهده) to see sb/ sth, to view sb/ sth

رویداد /ruy.dād/ اسم. (= حادثه) occurrence, happening, incident, event

رویدادِ تاریخی a historic event

روی دادن /ruy.dā.dan/ مصدر متعدی. (= رُخ دادن) to happen, to occur, to take place

رویش /ru.yeš/ اسم. (= رُشد) 1. the act of growing, sprouting 2. growth

رویکرد(ن) /ruy.kard/ اسم. approach

رَویّه /ra.viy.ye/ اسم. 1. method, tack 2. procedure

رَویّهٔ قَضایی legal procedure

رویه /ru.ye/ اسم. 1. surface 2. exterior 3. the upper side 4. the top layer

رویهٔ کفش the uppers

رویه‌کوبی /ru.ye.ku.bi/ اسم. the craft of an upholsterer, upholstery

روی‌هم‌رفته /ru.ye.ham.raf.te/ قید. on the whole, altogether

روییدن /ru.'i.dan/ مصدر لازم. to grow, to sprout

رویین /ru.yin/ صفت. made of zinc or brass, brazen

رویین‌تن /ru.'in.tan/ صفت. invulnerable

ره /rah/ اسم. [ادبی] (= راه) way

رها /ra.hā/ صفت. (= آزاد) loose, free, released

رها شدن /ra.hā.šo.dan/ مصدر لازم. (= آزاد شدن) to be released, to be set free, to be liberated

رهاکردن /ra.hā.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to free/ release sb, to let go of sb/ sth 2. to give up sth

رهانیدن /ra.hā.ni.dan/ مصدر متعدی. to rescue sb, to set sb free

رهاورد /ra.hā.vard/ اسم. (= اَرمغان، سوغات) gift(s) brought back by a traveller[Br]/ traveler[Us]

رهایی /ra.hā.'i/ اسم. deliverance, release, liberation, freedom

رهایی‌بخش(ن) /ra.hā.'i.baxš/ صفت. liberating, liberation [*bef. n*]

این اَرتش‌هایِ به اِصطلاح رَهایی‌بخش these so-called liberation armies

رهایی یافتن /ra.hā.'i.yāf.tan/ مصدر لازم. to be rescued, to reach safety

رهبان /roh.bān/ اسم. [مسیحیت] [جمع: ـ‌ها، ـان] (= راهب) a monk

رهبر /rah.bar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] 1. a leader 2. a guide 3. (in Islamic Republic of Iran) the Supreme Leader

رَهبرِ اُرکستر [موسیقی] the conductor
رَهبرِ حِزب the party leader
رهبری /rah.ba.ri/ اسم. 1. leadership 2. guidance
مَقامِ مُعظّمِ رَهبری
His Eminence the Supreme Leader
رهبری کردن /rah.ba.ri.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to lead sb, to guide sb 2. to conduct an orchestra
رهرو /rah.row/ اسم. [ادبی] [جمع: ~ها، ~ان]
1. a walker 2. a wayfarer
رهزن /rah.zan/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= راهزن)
a robber, a bandit
رهسپار /rah.se.pār/ صفت. (= راهی)
bound for, travelling[Br]/ traveling[Us] to
رهسپار شدن /rah.se.pār.šo.dan/ مصدر لازم.
to set out for, to embark on a journey
رهگذر /rah.go.zar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a passer-by
از این رَهگذر because of this, as a result of this, through this
ره‌گیری[ن] /rah.gi.ri/ اسم. [نظامی]
the act of challenging a passing ship etc and forcing them to stop
رهن /rahn/ اسم. [بانک] mortgage
رهن دادن /rahn.dā.dan/ مصدر متعدی.
to mortgage a house etc
رهن کردن /rahn.kar.dan/ مصدر متعدی.
to take a flat[Br] etc on mortgage
رهنما /rah.na.mā/ اسم. [ادبی] [جمع: ~ها، ~یان]
(= راهنما) a guide
رهنمود[ن] /rah.ne.mud/ اسم. guidance
رهن‌نامه /rahn.nā.me/ اسم.
the mortgage deed
رهنی /rah.ni/ صفت. pertaining to a mortgage, mortgaged, mortgage [*bef. n*]
بانکِ رَهنی the Mortgage Bank
خانهٔ رَهنی a mortgaged house

رهیاب /rah.yāb/ اسم. [ادبی] a path-finder
رهیافت[ن] /rah.yāft/ اسم. approach
رهین /ra.hin/ صفت. indebted to
◻ رهین مِنّت شما هستم؛ امیدوارم روزی جبران کنم.
I owe you a debt of gratitude, which I hope to repay one day.
ریا /ri.yā/ اسم. hypocrisy, dissimulation
ریاحین /ra.yā.hin/ اسم. [ادبی] [جمع رِیحان]
fragrant herbs
ریاست /ri.yā.sat/ اسم. the top position (in any organization or company), chairmanship, the chair, presidency
ریاستِ جُمهوری the office of the president, presidency
مَقامِ مُحترمِ ریاستِ اِدارهٔ ... (در نامه‌نگاری)
the Head of the Department of ...
ریاضت /ri.yā.zat/ اسم. rigorous self-discipline, asceticism
ریاضت کشیدن /ri.yā.zat.ke.ši.dan/
مصدر لازم. to impose on oneself a regimen of strict self-discipline
ریاضی /ri.yā.zi/ صفت. اسم.
1. [*adj*] mathematical
2. [*n*] mathematics
ریاضیّات /ri.yā.ziy.yāt/ اسم. [جمع ریاضیّه[نا]]
mathematical sciences, mathematics, math
اُستادِ ریاضیّات a professor of mathematics, a math professor
ریاضیّاتِ جَدید new math, new mathematics
ریاضیّاتِ عالی higher mathematics
ریاضیّاتِ کاربُردی applied mathematics
ریاضیّاتِ گُسسته discrete mathematics
ریاضیّاتِ مَحض pure mathematics
ریاضیدان /ri.yā.zi.dān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a mathematician

ریاکار /ri.yā.kār/اسم. [جمع: ـها، ـان]
a hypocrite

ریاکارانه /ri.yā.rā.ne/صفت. قید.
1. [*adj*] hypocritical
2. [*adv*] hypocritically

ریال /ri.yāl/اسم. [بانک] 1. *Rial:* the monetary unit of Iran (Rls)
2. the monetary unit of Saudi Arabia etc

ریالی /ri.yā.li/صفت. pertaining to Rials, calculated in Rials

مُعاملاتِ ریالی transactions carried out in Rials (as distinct from those done in foreign currencies)

ریتم(ف) /ritm/اسم. (= ضَرباهنگ) rhythm

ریتین /ri.ya.teyn/اسم. [تثنیهٔ ریه] (= شُش‌ها)
the (two) lungs

ریحان /rey.hān/اسم. [گیاه‌شناسی]
sweet basil

ریخت /rixt/اسم. (= شِکل) 1. outward appearance, looks 2. shape, form

ریخت‌شناسی(ن) /rixt.še.nā.si/اسم.
morphology (= مورفولوژی)

ریختن /rix.tan/مصدر متعدی. 1. to pour (liquid), to spill sth 2. to cast sth in a mould
3. to shed, to throw

به هم ریختن to put in disarray, to throw things around, to create chaos

دور ریختن to throw/ cast away

(با کسی) رویِ هم ریختن [گفتار]
1. to join forces, to collude with sb
2. to begin a liaison

ریخت و پاش /rix.to.pāš/اسم. [گفتار]
throwing one's money about/ around, lavish spending

□ سهراب اهل ریخت و پاش نیست.
Sohrab is not one for throwing his money about.

ریخته /rix.te/صفت. thrown, spilt, cast

ریخته‌گر /rix.te.gar/اسم. [جمع: ـها، ـان]
a foundry worker, a founder

ریخته‌گری /rix.te.ga.ri/اسم. 1. the craft of casting metal 2. a foundry

ریدمان /ri.de.mān/اسم. [موهن! گفتار]
1. the act of shitting 2. a shitty situation, a mess

ریدن /ri.dan/مصدر لازم. [موهن! گفتار]
to shit

ریز /ri:z/صفت. tiny, minute, fine, microscopic

ریزباف /riz.bāf/صفت. نیز ریزبافت
finely-knit, finely-woven

ریزبرگه(ن) /riz.bar.ge/اسم. [فرهنگستان]
microfiche (= میکروفیش)

ریزبین(ن) /riz.bin/اسم. (= میکروسکوپ)
microscope

ریزپردازنده(ن) /riz.par.dā.zan.de/اسم.
microprocessor [رایانه]

ریز ریز کردن /riz.riz.kar.dan/مصدر متعدی.
to cut sth to small pieces, to mince

ریزسنج(ن) /riz.sanj/اسم. micrometer

ریزش /ri.zeš/اسم. the act of shedding, pouring, spilling sth 2. spillage, fallout, pouring out 3. precipitation
4. shedding of personnel, downsizing

خطرِ ریزشِ مَصالحِ ساختمانی
Danger! Falling Debris!

ریزشِ پرسنل shedding of personnel

ریزشِ تونل cave-in

ریزشِ کوه landslide

ریزشِ مو hair loss

ریزفیلم(ن) /riz.film/اسم. [فرهنگستان]
microfilm (= میکروفیلم)

ریزنقش /riz.naqš/صفت. 1. (of a man or woman) small in build 2. (of a woman) petite

ریزوم(ف) /ri.zom/اسم. [گیاه‌شناسی]
rhizome

ریزه /ri.ze/صفت. اسم. 1. [*adj*] tiny, minute 2. [*n*] crumbs and bits of food

ریزه‌خوار /ri.ze.xār/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a beneficiary of sb's generosity (*ex tr* = sb who feeds on the crumbs from sb else's table)

ریزه‌کاری /ri.ze.kā.ri/اسم. fine work, elaborate details

☐ این نقاشی چقدر ریزه‌کاری دارد! *This painting is so full of minute details.*

ریزی /ri.zi/اسم. smallness of size, tininess, minuteness

ریسک^(ف) /risk/اسم. (= خطر) risk

ریسک‌کردن /risk.kar.dan/ مصدر لازم. to risk, to run the risk of

ریسمان /ris.mān/اسم. 1. string, thread 2. cotton cord

ریسندگی /ri.san.de.gi/اسم. the act of spinning cotton or wool

ریسنده /ri.san.de/اسم. [جمع: ـ‌ها، ریسندگان] a spinner

ریسه /ri.se/اسم. 1. string 2. a line of things 3. [*bot*] thallus

یک ریسه لامپ چراغانی a string of coloured[Br] lights

از خَنده ریسه رفتن to laugh oneself sick

ریسیدن /ri.si.dan/ مصدر متعدی. (= رِشتن) to spin wool or cotton

ریش[1] /ri:š/اسم. (= × مَحاسن) beard

ریشِ بُزی، ریشِ پروفسوری a goatee

ریشِ تُنک a thin beard

ریشِ توپی a bushy beard

ریشِ جو گَندمی /jow/ a grizzled beard

به ریشِ کسی خندیدن to laugh at sb behind his/ her back

بیخِ ریشِ کسی ماندن (of goods) to remain unsold, (of a person) to be stuck with sth

ریشِ خود را در آسیاب سِفید نکردن [ضرب‌المثل] to be a fully experienced person (*ex tr* = My grey beard is not the result of a visit to the flour mill.)

ریش و قیچی در دَست شُماست. [ضرب‌المثل] "The beard and the scissors are both in your hands"; *i.e.* the decision is yours to make. You can do as you see fit.

ریش[2] /ri:š/صفت. [ادبی] injured, wounded, sore

این قَلبِ ریش this wounded heart

ریشتر^(ف) /riš.ter/اسم. [زمین‌شناسی] the Richter scale for measuring the magnitude of earthquakes

ریش‌تراش /riš.ta.rāš/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. a barber 2. a shaver

ریش‌تراشِ برقی an electric shaver

ریش‌تراشی /riš.ta.rā.ši/اسم. the act of shaving one's/ sb's beard

تیغِ ریش‌تراشی a razor

ریش تَراشیدن /riš.ta.rā.ši.dan/ مصدر لازم. to shave

ریشتری /riš.te.ri/صفت. measured on the Richter scale

زلزلهٔ ۶ ریشتری an earthquake measuring 6 on the Richter scale

ریشخند /riš.xand/اسم. mockery, derision

ریشخندکردن /riš.xand.kar.dan/ مصدر متعدی. to mock sb, to deride sb/ sth

ریش سفید /riš.se.fi:d/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] an old and respected man, an elder

ریش‌سفیدهایِ دِه the village elders

ریش‌گذاشتن /riš.go.zāš.tan/ مصدر لازم. to grow a beard

ریشو /ri.šu/صفت. with a beard, bearded

ریشه /ri.še/ اسم. 1. root(s) 2. fringe(s), frill(s)
ریشهٔ اَصلی [گیاه‌شناسی] the taproot
ریشهٔ فَرعی [گیاه‌شناسی] side-root(s)
ریشهٔ سِوّم [ریاضی] (= کَعب) cube root
از ریشه کندن to uproot a tree etc
ریشه‌ای /ri.še.'i/ صفت. 1. pertaining to roots, root [*bef. n*] 2. radical, fundamental
اِصلاحاتِ ریشه‌ای radical reforms
ریشه‌کردن /ri.še.kar.dan/ اسم. نیز ریشه دَوانیدن to take root, to send down roots
ریشه‌کن /ri.še.kan/ صفت. uprooted
ریشه‌کن‌کردن /ri.še.kan.kar.dan/ مصدر متعدی. to uproot sth
ریشه‌کنی /ri.še.ka.ni/ اسم. 1. the act of uprooting sth 2. eradication
ریشه‌کنیِ مالاریا malaria eradication
ریشه‌کنیِ فَلجِ اَطفال eradicating polio
ریگ /ri:g/ اسم. pebble(s), shingle(s)
ریگِ رَوان shifting sands
ریگزار /rig.zar/ اسم. an area of land covered with sand and pebbles, desert
ریل(ف) /reyl/ اسم. rail(s)
ریل‌گذاری /reyl.go.zā.ri/ اسم. (the act of) laying down railway[Br]/ railroad[Us] tracks
ریمل(ف) /ri.mel/ اسم. [آرایش] mascara
ریموت(ف) /ri.mot/ اسم. (= ☼ دورفرمان) the remote control/ zapper[Br]
رینگ(ف) /ring/ اسم. ring
رینگِ بوکس the boxing ring
رینگِ پیستون [فنی] (in the engine) the piston ring(s)
ریواس /ri.vās/ اسم. [گیاه‌شناسی] rhubarb
ریوی /ri.ya.vi/ صفت. pertaining to the lungs, pulmonary
ریه /ri.ye/ اسم. [کالبدشناسی] [تثنیه: ریتین] (= شُش) the lung
رییس /ra.'is/ اسم. نیز رئیس the head, the chief, the president
● برای معادل‌های بیشتر و ترکیبات ← رئیس

ز، ز

ز /ze/ اسم. 1. 13th letter of the Persian alphabet 2. [*lit*] shortened form of از (زان = از آن؛ زو = از او)

زا /zā/ اسم. نیز زای childbirth

سرِ زا رفتن (of a woman) to die giving birth, to die in childbirth/ labour[Br]

زائد /zā.'ed/ صفت. اسم. نیز **زاید** [جمع: زَوائد]
1. [*adj*] redundant, superfluous
2. [*n*] sth/ sb redundant

زائو /zā.'u/ صفت. اسم. 1. [*adj*] (of a woman) who is about to give birth or has just given birth, parturient 2. [*n*] such a woman

زنِ زائو a woman in labour[Br]

زاپاس(ف) /zā.pās/ صفت. (= یَدَکی) spare

کلیدِ زاپاس a spare key

لاستیکِ زاپاس the spare tyre[Br]/ tire[Us]

□ دیروز پنچر کردم و تازه دیدم لاستیکِ زاپاسم هم باد ندارد.
I had a flat yesterday, and I then found out that my spare tyre[Br] was also flat.

زاج /rāj/ اسم. [شیمی] 1. alum 2. vitriol

زاجِ سَبز iron sulphate, green vitriol

زاجِ سِفید alum

زاد /zād/ اسم. childbirth (used mostly in combination with other words)

زادبوم /zād.bum/ اسم. [ادبی] (= زادگاه)
one's birthplace, one's native land

زادروز /zād.ruz/ اسم. [ادبی] (= روزِ تَوَلّد)
one's birthday

زادگاه /zād.gāh/ اسم. (= زادبوم، مَحلِّ تَوَلّد)
one's birthplace

زادن /zā.dan/ مصدر متعدی. نیز زاییدن
1. to give birth to 2. [*fig*] to bring forth, to produce

زاد و رود /zā.do.rud/ اسم. all one's children and grandchildren, one's progeny

زاد و ولد /zā.do.va.lad/ اسم. the act of procreation, reproduction

آهنگ/ نِرخِ زاد و وَلد birth rate

زاد و ولد کردن /zā.do.va.lad.kar.dan/
مصدر لازم. to reproduce, to procreate, to make babies

زاده /zā.de/ صفت. اسم. 1. [*adj*] born
2. [*n*] a child of

ـ زاده /zā.de/ پسوند. (= ـ پور) suffix denoting "the son of", -son

تقی‌زاده Taqizadeh (a common family name meaning "the son of Taqi")

شاهزاده a prince

زاده شدن /zā.de.šo.dan/ مصدر لازم.
(= به دُنیا آمدن) to be born

زار /zār/ صفت. قید. 1. [*adj*] deplorable, sad 2. [*adv*] bitterly, mournfully

با آن حالِ زار in that deplorable state

زار زار گریه کردن [ادبی] to weep bitterly

زار زدن /zār.za.dan/ مصدر لازم.
to weep mournfully

زارع /zā.re'/ اسم. [جمع: ـها، ـان، ـین] (= کِشاورز)
a farmer

زاری /zā.ri/ اسم. 1. the act of crying, weeping 2. lamentation

گریه و زاری کردن to weep loudly

زاغ [1] /zāğ/ اسم. [پرنده‌شناسی، ادبی] raven

زاغ سیاهِ کسی را چوب زدن
to keep sb under observation, to keep an eye out for sb's movements

زاغ [2] /zāğ/ اسم. 1. alum (= زاج)
2. [*adj*] blue

چَشمِ زاغ blue eyes

زاغچه /zāğ.če/ اسم. [پرنده‌شناسی] magpie

زاغه /zā.ğe/ اسم. 1. dump 2. hovel

زاغهٔ مُهمّات [نظامی]
an ammunition dump

زاغه‌نشین /zā.ğe.ne.šin/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a slum-dweller

زاغی /zā.ği/ اسم. [پرنده‌شناسی] (= زاغچه)
magpie

زال /zāl/ اسم. 1. an albino
2. [*lit*] a grey-haired old man or woman

زالزالک /zāl.zā.lak/ اسم. [گیاه‌شناسی] haw

دِرختِ زالزالک hawthorn (tree)

زالو /zā.lu/ اسم. [جانورشناسی] leech

مثل زالو به کسی چسبیدن
to hang on to sb like a leech

زانو /zā.nu/ اسم. [کالبدشناسی]
1. the knee 2. (in plumbing) an elbow joint, bend (= زانویی)

کاسهٔ زانو [کالبدشناسی] the kneecap, patella

به زانو درآوردن
to bring sb to his/ her knees

زانوبند /zā.nu.band/ اسم. 1. knee support
2. garter

زانوبندِ طِبّی knee brace(s)

زانوبندِ وَرزشی knee pad(s)

نِشانِ زانوبند order of the garter[Br]

زانو زدن /zā.nu.za.dan/ مصدر لازم.
to kneel, to kneel down, to genuflect

زاویه /zā.vi.ye/ اسم. [جمع: ـها، زَوایا] (= گوشه)
1. angle 2. corner 3. monastery, sanctuary

زاویهٔ ۴۵ دَرجه an angle of 45º

زاویهٔ حادّه (تُند) an acute angle

زاویهٔ قائمه a right angle

زاویهٔ مُنفرجه (باز) an obtuse angle

زاویه‌دار /zā.vi.ye.dār/ صفت. angular

زاویه‌یاب /zā.vi.ye.yāb/ اسم. (= زاویه‌سنج)
an instrument for measuring angles, a goniometer

زاهد /zā.hed/ اسم. [جمع: ـها، ـان، زُهّاد]
a devout person, an ascetic

زاهدِ خِلوت‌نشین a hermit

زایا /zā.yā/ صفت. [ادبی، بیشتر مجازی] (= زاینده)
productive, generative

زایچه /zāy.če/ اسم. نیز **زایجه**
1. one's horoscope 2. a birth certificate

زاید /zā.yed/ صفت. اسم. نیز **زائد** [جمع: زَواید]
1. [*adj*] redundant, superfluous
2. [*n*] sth/ sb redundant

زاید بر مَصرف (= مازاد) surplus

□ ما همهٔ لباس‌هایِ زاید بر مصرف‌مان را فرستادیم برای زلزله‌زدگان.
We had all our surplus clothing sent to the earthquake victims.

زایده /zā.ye.de/ اسم. نیز **زائده** outgrowth, protuberance

زایر /zā.yer/ اسم. نیز **زائر** [جمع: ـها، ـان، زُوّار]
a pilgrim

زایرسرا /zā.yer.sa.rā/ اسم. نیز زائرسرا a hostel for pilgrims (to the shrine in Mashad etc)

زایش /zā.yeš/ اسم. 1. the act of giving birth 2. also *fig*

زایشگاه(ن) /zā.yeš.gāh/ اسم. a maternity hospital

زایل /zā.yel/ صفت. نیز زائل fading, disappearing

زایل شدن /zā.yel.šo.dan/ مصدر لازم. to disappear, to fade

زایل کردن /zā.yel.kar.dan/ مصدر متعدی. to obliterate sth, to eradicate sth

زایمان /zā.ye.mān/ اسم. childbirth, accouchement, delivery, parturition

پزشکِ مُتخصّصِ زایمان an obstetrician

دَردِ زایمان labour[Br]

زاینده /rā.yan.de/ صفت. (= زایا) productive, generative

زاییدن /zā.'i.dan/ مصدر متعدی. to give birth to a child, to be delivered of a baby

گاوِکسی زاییدن [ضرب‌المثل] to have a load of trouble dumped on one

□ مش حسن، بدو بیا که گاوت زاییده.
Mashdi Hasan, come here quick. You are in big trouble.

زاییده /zā.'i.de/ صفت. having given birth

زباد /za.bād/ اسم. [جانورشناسی] civet, musk-cat

زباله /zo.bā.le/ اسم. (= آشغال، خاکروبه) rubbish[Br], garbage[Us], trash[Us], refuse, litter, waste

جَمع‌آوریِ زُباله rubbish[Br]/ garbage[Us] collection

زُبالهٔ هَسته‌ای nuclear waste

سَطلِ زُباله dustbin[Br], garbage can[Us], trash can[Us], litter bin[Br]

کامیونِ زُباله‌کش a dustcart[Br], a garbage truck[Us]

کیسهٔ زُباله a rubbish bag[Br], a trashbag[Us], a dustbin liner[Br]

زباله‌دان /zo.bā.le.dān/ اسم. dustbin[Br], a garbage can[Us]

زُباله‌دانِ تاریخ the dustbin of history

زباله‌دانی /zo.bā.le.dā.ni/ اسم. (= آشغال‌دونی) a rubbish heap[Br], a garbage dump[Us]

زباله‌سوز /zo.bā.le.suz/ اسم. incinerator

زبان /za.bān/ اسم. 1. [*anat*] the tongue 2. language, tongue

زبانِ بی‌زَبانی sign language

زبانِ چرب و نرم a glib tongue

زبانِ زِنده a living language

زبانِ کوچک [کالبدشناسی] the uvula

زبانِ عامیانه colloquialism

زبانِ فارسی the Persian language, Persian, Farsi

زبانِ مادری one's mother tongue

زبانِ مُرده a dead language

ساندویچِ زبان [خوراکی] a sheep's tongue sandwich, an ox tongue sandwich

فیلمِ سینمایی به زبانِ اَصلی a film/ movie shown in the original version

کِشورهای اِنگلیسی‌زبان the English-speaking countries

به/ بر زبان آوردن to utter, to pronounce

بَند آمدنِ زبان to lose one's power of speech, to be lost for words

زبان باز کردن (of a baby) to start talking

گرفتنِ زبان (= لُکنت) to stammer, to stutter

زَبانِ سُرخ سَرِ سَبز می‌دهد بر باد. [ضرب‌المثل] His unruly tongue will be the death of him one day. (*ex tr* = His red tongue will cause his green head to be put on the executioner's block.)

□ می‌خواست حقیقت را از زبانِ شوهرش بشنود.
She wanted to hear the truth from her husband's own lips.

زبان‌آموز(ن) /za.bān.ā.muz/ اسم.
[جمع: ـها، ـان] learner of a foreign language, a language learner

زبان‌آور /za.bān.ā.var/ صفت. [ادبی]
endowed with the gift of eloquent speech, glib-tongued

شَخصِ زبان‌آور a powerful speaker

زبان‌بسته /za.bān.bas.te/ صفت.
1. tongue-tied, dumb 2. poor

حیوانِ زَبان‌بسته the poor animal

زباندان /za.bān.dān/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
sb who speaks several languages, a polyglot

زبان‌درازی /za.bān.de.rā.zi/ اسم.
impertinence, insolence

زبان‌درازی کردن /za.bān.de.rā.zi.kar.dan/ مصدر لازم.
to talk impertinently, to talk back

زبان در قفا /za.bān.dar.qa.fā/ اسم.
[گیاه‌شناسی] larkspur, delphinium

زبانزد /a.bān.zad/ اسم. 1. a (common) saying, a proverb 2. buzzword

زبانزد شدن /za.bān.zad.šo.dan/ مصدر لازم.
to become proverbial

زبان زدن /za.bān.za.dan/ مصدر متعدی.
1. to taste sth 2. to lick sth

زبان‌شناختی(ن) /za.bān.še.nāx.ti/ صفت.
[زبان‌شناسی] linguistic

زبان‌شناس(ن) /za.bān.še.nās/ اسم.
[زبان‌شناسی] [جمع: ـها، ـان] a linguist

زبان‌شناسی(ن) /za.bān.še.nā.si/ اسم.
[زبان‌شناسی] linguistics

زبان‌گنجشک /za.bān.gon.ješk/ اسم.
[گیاه‌شناسی] ash, angelica tree

زبان‌نفهم /za.bān.nafahm/ صفت.
lacking the power of comprehension, thick[Br], dense

مَرتیکهٔ زَبان‌نفهم [موهن!] The idiot!

زبانه /za.bā.ne/ اسم. 1. (of fire) tongue 2. (of a lock) the bolt 3. (of a flute) the reed

زَبانهٔ آتش a tongue of flame

زَبانهٔ قُفل the bolt of a lock

کام و زَبانه (در نجّاری) /-o-/
mortise and tenon

زبانه کشیدن /za.bā.ne.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
(of a fire) to flare up

زبانی /za.bā.ni/ صفت. 1. verbal 2. lingual

زبدگان /zob.de.gān/ اسم. [جمعِ زُبده]
(= نُخبگان) the elite

زبده /zob.de/ صفت. choice, select, elite

زِبَر /ze.bar/ اسم. (= فَتحه)
1. the vowel-point /a/ (َ)
2. [*prep*] [*lit*] above, over

زِبْر /zebr/ اسم. coarse, rough

زِبَرجد /ze.bar.jad/ اسم. [زمین‌شناسی]
a yellowish-green precious stone, chrysolite, topaz

زِبَردست /ze.bar.dast/ صفت. skilled, skilful[Br]/ skillful[Us], dexterous

زِبری /zeb.ri/ اسم. coarseness, roughness

زبون /za.bun/ صفت. downtrodden, defeated

زجاجیّه /zo.ja.jiy.ye/ اسم. [کالبدشناسی]
(in the eye) the vitreous body, the vitreous humour[Br]

زجر /zajr/ اسم. torment, torture

خود را زَجر دادن to torment oneself

زجر دادن /zajr.dā.dan/ مصدر متعدی.
to torment sb, to torture sb

زجر کشیدن /zajr.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to suffer, to be in agony

زحل /zo.hal/ اسم. [نجوم] (= کیوان)
the planet Saturn
حَلقه‌های زُحل — the rings of Saturn
□ آیا انسان می‌تواند حلقه‌های زحل را با چشمِ غیرمسلّح مشاهده کند؟
Can one see the rings of Saturn with the naked eye?

زحمات /za.ha.māt/ اسم. [جمعِ زَحمت]
efforts, troubles, pains
با سِپاس از زَحماتِ شما — many thanks for all your pains

زحمت /zah.mat/ اسم. [جمع: ~ها، زَحمات]
1. hardship, trouble 2. inconvenience

زحمت دادن /zah.mat.dā.dan/ مصدر لازم.
to trouble sb. to bother sb

زحمتکش /zah.mat.keš/ اسم. صفت.
1. [n] a labourer^Br, [جمع: ~ها، ~ان] a toiler, a worker 2. [adj] hard-working
آدمِ زَحمتکش — a hard-working fellow

زحمتکشان /zah.mat.ke.šān/ اسم.
workers, toilers, [جامعه‌شناسی] the labour^Br
زَحمتکشانِ جَهان — workers of the world

زحمت کشیدن /zah.mat.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
1. to work hard, to toil, to labour^Br
2. to make an effort

زخم /zaxm/ اسم.
1. wound, cut, laceration, injury 2. ulcer
جایِ زخم — scar
چَسبِ زَخم (= چَسبِ طِبّی) — sticking plaster^Br, Band-aid^Us
زَخمِ اِثنیٰ عَشَـر [پزشکی] — duodenal ulcer
زَخمِ بِستر — bedsore
زَخمِ زبان — taunt
زَخمِ مِعده [پزشکی] — gastric ulcer

زخم‌بندی /zaxm.ban.di/ اسم. (= پانسمان)
the act of dressing a wound

زخم شدن /zaxm.šo.dan/ مصدر لازم.
to get bruised/ lacerated
□ خوردم زمین، دستم زخم شد ولی چیز مهمی نیست.
I fell down and bruised my hand, but it's nothing much.

زخم کردن /zaxm.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cause a laceration

زخمه /zax.me/ اسم. [موسیقی] (= مِضراب)
the plectrum

زخمی /zax.mi/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [adj] wounded, injured
2. [n] a wounded person
تِعدادِ کُشته‌شدگان و زَخمی‌ها — the number of casualties

زخمی شدن /zax.mi.šo.dan/ مصدر لازم.
to be/ get wounded, to be injured

زخمی کردن /zax.mi.kar.dan/ مصدر متعدی.
to injure sb, to wound sb

زدگی /za.de.gi/ اسم.
1. a minor fault in a manufactured article such as a scratch or a small tear 2. being fed up with life etc

زدن /za.dan/ مصدر متعدی.
1. to hit sb/ sth, to strike, to beat, to knock 2. to play a musical instrument 3. (of insects) to sting, to bite 4. (in hunting) to shoot, to bag
5. [col] to set up, to establish
6. to manufacture, to produce
7. to snatch, to steal
زدنِ بوق [خودرو] — to hoot^Br, to honk
زدنِ به هَدف — to hit the target
زدنِ تُخمِ مرغ — to beat or whisk eggs
زدنِ زنگ — to ring the bell
زدنِ گُل [فوتبال] — to score a goal
□ بعد زد و انقلاب شد. *Then it so happened that we had this revolution.*

زد و بند /za.do.band/ اسم.
collusion, wheeling and dealing

زد و خورد /za.do.xord/ اسم. scuffle, skirmish, brawl

زد و خوردکردن /za.do.xord.kar.dan/ مصدر لازم. to fight, to exchange blows, to clash

زدودن /zo.du.dan/ مصدر متعدی. [ادبی] to wipe off sth, to wipe sth clean

زدوده /zo.du.de/ صفت. wiped clean

زده /za.de/ صفت. hit, beaten

زَر /zar/ اسم. [ادبی] (= طَلا) gold

زِر /zer/ اسم. a harsh and unpleasant sound

زِرِ زیادی زدن to grumble unnecessarily

□ زِرِ زیادی نزن! *Oh stop griping!*

زرّادخانه /zar.rād.xā.ne/ اسم. [نظامی] arsenal

زراعت /ze.rā.'at/ اسم. (= کِشاورزی) agriculture, farming

زِراعتِ آبی irrigation farming

زِراعتِ دِیم dry farming

عِلمِ زِراعت agronomy

زراعت‌کردن /ze.rā.'at.kar.dan/ مصدر لازم. to farm, to grow crops

زراعی /ze.rā.'i/ صفت. agricultural, agronomic

زرّافه /zar.rā.fe/ اسم. [جانورشناسی] (= شُترگاوپلنگ) giraffe

زراندود /ra.ran.dud/ صفت. gold plated, gilded, gilt

زربافت /zar.bāft/ صفت. نیز زرباف، زَربفت woven with threads of gold, brocaded

زربین /zar.bin/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= سروِ کوهی) Italian cypress (with spreading horizontal branches)

زرتشتی /zar.toš.ti/ صفت. اسم. نیز زَردشتی [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [*adj*] Zoroastrian, Zarathustrian 2. [*n*] a Zoroastrian

زَرتشتی‌های مقیمِ هِند Parsees, Parsis

زرتشتی‌گری /zar.toš.ti.ga.ri/ اسم. (= کیشِ زَرتشتی) Zoroastrianism

زرخیز /zar.xi:z/ صفت. [مجازی] rich (in mineral deposits), highly fertile

زرد /zard/ صفت. اسم. [رنگ] 1. [*adj*] yellow 2. [*n*] the colour[Br] yellow

زَردِ خَردلی mustard yellow

زَردِ زَرد a very pronounced yellow

زَردِ کَهربایی amber

زردِ لیمویی lemon yellow

زردآلو /zar.dā.lu/ اسم. [گیاه‌شناسی] apricot

زرداب /zar.dāb/ اسم. (= صَفرا) bile, yellow bile, choler

زردپوست /zard.pust/ صفت. belonging to the Mongolian race, yellow

● توضیح: به کار بردن واژهٔ yellow در اشاره به مردمان شرقِ آسیا امروزه موهن تلقی می‌شود.

زردپی /zard.pey/ اسم. [کالبدشناسی] (= رِباط) tendon

زردچوبه /zard.ču.be/ اسم. [گیاه‌شناسی/ ادویه] turmeric

زردزخم /zard.zaxm/ اسم. [پزشکی] impetigo

زردشتی /zar.doš.ti/ صفت. اسم. نیز زَرتشتی [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [*adj*] Zoroastrian, Zarathustrian 2. [*n*] a Zoroastrian

زرد شدن /zard.šo.dan/ مصدر لازم. (of leaves etc) to turn yellow

زردک /zar.dak/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= هَویج) carrot

زردکردن /zard.kar.dan/ مصدر لازم/ متعدی. 1. [*vi*] [*col*] to get scared, to chicken out[Us] 2. [*vt*] to paint sth yellow

زردنبو /zar.dam.bu/ صفت. sallow

زردوزی /zar.du.zi/ اسم. embroidery with gold threads

زرده /zar.de/ اسم. the yolk of an egg, egg yolk

زرده‌پره /zarde.pa.re/ اسم. [پرنده‌شناسی]
bunting

زرده‌پرهٔ لیمویی yellow-hammer

زردی /zar.di/ اسم. 1. yellowness
2. [*med*] jaundice (= زَردیان، یَرقان)

زرشک /ze.rešk/ اسم. [گیاه‌شناسی] barberry

زرشک‌پلو /ze.rešk.po.low/ اسم. [خوراکی]
zereshk-polow: a popular Iranian dish made with steamed rice, chicken and barberries

زرشکی /ze.reš.ki/ صفت. اسم. [رنگ‌شناسی]
1. [*adj*] maroon 2. [*n*] the colour[Br] maroon

زرق و برق /zar.qo.barq/ اسم. 1. glitter
2. gaudiness

زرکوب /zar.kub/ صفت. اسم. (= طَلاکوب)
1. [*adj*] gold stamped
2. [*n*] [*arch*] sb who made gold leafs, a gold beater

با جِلدِ چَرمیِ زَرکوب [کتاب]
bound in gold stamped leather

زرگر /zar.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a goldsmith

زرگری /zar.ga.ri/ اسم. صفت.
1. [*n*] the goldsmith's craft or shop
2. [*adj*] pertaining to goldsmiths

جَنگِ زَرگری a sham quarrel
(intended to deceive the onlookers)

زَبانِ زَرگری a "private" language spoken by members of a group, lingo, cant

زرنگ /ze.rang/ صفت. clever, smart

زرنگار /zar.ne.gār/ صفت. embellished with gold, gold-plated, illuminated

زرنگی /ze.ran.gi/ اسم. 1. cleverness, smartness 2. shrewdness

زرنیخ /zar.ni:x/ اسم. [شیمی] mineral arsenic trisulphide, orpiment, yellow arsenic

زرورق /zar.va.raq/ اسم. 1. gold leaf
2. gold foil

کاغذِ زَروَرق tissue paper

زره /ze.reh/ اسم. armour[Br], chain mail

زره‌پوش /ze.reh.puš/ اسم. [نظامی]
an armoured[Br] car/ personnel carrier

زرهی /ze.re.hi/ صفت. armoured[Br]

یک لشکرِ زرهی [نظامی]
an armoured[Br] division

زری /za.ri/ اسم. [پارچه] brocade

زرّین /zar.rin/ صفت. (= طَلایی) golden

زشت /zešt/ صفت. ← زیبا 1. ugly
2. foul, indecent, impolite

حَرف‌هایِ زِشت obscenities

زشتی /zeš.ti/ اسم. 1. ugliness
2. foulness

زعفران /za'.fa.rān/ اسم. [گیاه‌شناسی/ ادویه]
saffron

زعفرانی /za'.fa.rā.ni/ صفت.
1. [*adj*] flavoured[Br] with saffron, saffron [*bef. n*] 2. saffron-coloured[Br], saffron 3. [*n*] the colour[Br] saffron

زعم /za'm/ اسم. (= گُمان) view, opinion

به زَعمِ آنان in their view of the matter

زغال /zo.ğāl/ اسم. نیز ذغال 1. charcoal
2. coal

زُغالِ چوب charcoal

زغال‌اخته /zo.ğāl.'ax.te/ اسم. [گیاه‌شناسی]
cornel, cornelian cherry

زغال‌سنگ /zo.ğāl.sang/ اسم. coal

مَعدنِ زُغال سَنگ a coal mine

زغال‌سوز /zo.ğāl.suz/ صفت. 1. coal-fired
2. charcoal-burning

زغال شدن /zo.ğāl.šo.dan/ مصدر لازم.
to be charred

زغالی /zo.ğā.li/ صفت. 1. pertaining to coal or charcoal, charcoal [*bef. n*]
2. (char)coal-burning

بِرگرِ زُغالی charcoal-grilled burger(s)

سَماورِ زُغالی
a charcoal-burning samovar

طَرحِ زُغالی [هنر] a charcoal drawing
زفیر /za.fir/ اسم ← **شهیق** 1. the act of exhaling breath 2. exhaled breath
زق زق /zoq.zoq/ اسم. a throbbing pain
زکات /za.kāt/ اسم. [اسلام] نیز زکاة، زکوة
zakat: alms paid to the poor in accordance with specific religious instructions
زکام /zo.kām/ اسم. [پزشکی] nasal catarrh, coryza, a cold in the head
زکام شدن /zo.kām.šo.dan/ مصدر لازم. to catch a cold
زگیل /ze.gi:l/ اسم. wart(s)
زل زدن /zol.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار] to stare at sb/ sth
زلال /zo.lāl/ صفت. (of water etc) clear, limpid
زلالیه /zo.lā.liy.ye/ اسم. [کالبدشناسی] (in the eye) the aqueous humour[Br]
زلزله /zel.ze.le/ اسم. (= زمین‌لرزه) earthquake, quake, tremor
آمدن/ حادث شدنِ زلزله (of an earthquake) to happen, to occur
◻ تابستان گذشته، زلزله‌ای به قدرتِ ۵/۹ ریشتر طبس را لرزاند و ساختمان‌های زیادی را ویران کرد.
Last summer, a strong earthquake measuring 5.9 on the Richter scale rocked Tabas, destroying many buildings.
زلزله‌خیز /zel.ze.xi:z/ صفت. earthquake-prone
زلزله‌زده /zel.ze.le.za.de/ صفت. اسم. [جمع: زلزله‌زدگان] 1. [*adj*] ravaged by earthquake, quake-ravaged 2. [*n*] an earthquake victim
زلزله‌شناسی /zel.ze.le.še.nā.si/ اسم. seismology
زلزله‌نگار /zel.ze.le.ne.gār/ اسم. (= لرزه‌نگار) seismograph

زلف /zolf/ اسم. 1. a lock of hair, ringlet 2. long hair, tress
زمام /ze.mām/ اسم. rein(s)
زِمامِ اُمور the reins of power
زمامدار /ze.mām.dār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= حاکم) sb who holds the reins of power, the ruler, the head of government
زمان /za.mān/ اسم. [جمع: ~ها، اَزمنه] (= وَقت) 1. time 2. age 3. [*gram*] tense
اِمامِ زَمان the 12th (Shiite) Imam
زَمانِ حال [دستور] the present tense
زَمانی که (= وَقتی‌که) when
◻ روزنی دارد دیوارِ زَمان ...(سپهری)
There's a hole in the wall of time ...
زمان‌بر (ن) /za.mān.bar/ صفت. time-consuming
زمان‌بندی (ن) /za.mān.ban.di/ اسم. the act of scheduling, timing
زمان‌بندی کردن /za.mān.ban.di.kar.dan/ مصدر متعدی. to prepare a timetable, to make a schedule
زمان‌سنج (ن) /za.mān.sanj/ اسم. (= ساعت، کرونومتر) time-piece, chronograph, chronometer
زمانه /za.mā.ne/ اسم. (= روزگار) times, era, age
در ایـن دور و زَمانـه in this day and age
زمانی /za.mā.ni/ صفت. temporal, chronological
به تَرتیبِ زَمانی chronologically
زمخت /zo.moxt/ صفت. coarse, rough, uncouth
زمرّد /zo.mor.rod/ اسم. [زمین‌شناسی] emerald
اَنگشترِ زُمرّد an emerald ring
زمرّدی /zo.mor.ro.di/ صفت. [رنگ] emerald green

زمرّدین /zo.mor.ro.din/ صفت. [ادبی]
emerald [*bef. n*]

زمره /zom.re/ اسم. (= گروه) group
در زُمرهٔ ... [ادبی] among, amongst

زمزمه /zem.ze.me/ اسم.
a humming sound, murmur

زمزمه‌کردن /zem.ze.me.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to hum, to murmur 2. to speak in a low voice

زمزمه‌گر /zam.za.me.gar/ صفت. [ادبی]
humming, murmuring
جویبارِ زَمزمه‌گر a murmuring brook

زمستان /ze.mes.tān/ اسم. ← تابستان
winter
در زِمستان in (the) winter
چِلّهٔ زِمستان in the dead of winter

زمستان‌خوابی ⁽ⁿ⁾ /ze.mes.tān.xā.bi/ اسم.
hibernation [زیست‌شناسی]

زمستانی /ze.mes.tā.ni/ صفت. pertaining to winter, wintry, winter [*bef. n*]
لباسِ زِمستانی winter clothing
□ به کدام یک از ورزش‌های زمستانی بیشتر علاقه داری؟
Which winter sport do you like best?

زمین /za.min/ اسم. 1. earth, ground 2. land, terrain 3. the Earth
زمینِ بازیِ کودکان
children's playground
زمینِ وَرزش a playing-field
زیرِ زَمین under the ground
کُرهٔ زَمین the Earth, the planet Earth
یک قَواره زَمین a plot of land
بوسیدنِ زمین to kiss the ground under sb's feet (as a sign of utter respect)
(به) زَمین خوردن to fall (down), to hit the ground
(به) زَمین زدن 1. to cause sb to fall 2. to throw sb/ sth to the ground
(به) زَمین گذاشتن to lay/ put sth down
زَمین و زمان را به هم دوختن
to do everything possible, to leave no stone unturned, to spare no effort
تَفاوت از زمین تا آسمان است. [ضرب‌المثل]
There is a world of difference. They are poles apart. (*ex tr* = The difference between them is as much as the space between heaven and earth.)

زمین‌پیمایی ⁽ⁿ⁾ /za.min.pey.mā.'i/ اسم.
geodesy

زمینخواری ⁽ⁿ⁾ /za.min.xā.ri/ اسم.
acquisition of land by dishonest means, land-grabbing

زمین‌دار /za.min.dār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a landowner, a landholder, (= مالک) the landlord, (in India) ***zemindar***

زمین‌شناس ⁽ⁿ⁾ /za.min.še.nās/ اسم.
a geologist [جمع: ~ها، ~ان]

زمین‌شناسی ⁽ⁿ⁾ /za.min.še.nā.si/ اسم.
geology

زمین‌شو /za.min.šu/ اسم. نیز زَمین‌شور
1. mop 2. sb who mops floors, a cleaning man

زمین‌گرمایی ⁽ⁿ⁾ /za.min.gar.mā.'i/ صفت.
geothermal

زمین‌گیر /za.min.gi:r/ صفت. unable to walk, confined to bed, bed-ridden

زمینلاد ⁽ⁿ⁾ /za.min.lād/ اسم. [جغرافیا]
the mainland

زمین‌لرزه /za.min.lar.ze/ اسم. (= زلزله)
earthquake, quake, tremor
«زَمین‌لرزه‌هایِ تَبریز»
" The Earthquakes of Tabriz "

زمینه /za.mi.ne/ اسم. background, ground, base, field
در این زَمینه in this field
رَنگِ زَمینه the base colour[Br]

زمینه‌چینی /za.mi.ne.či.ni/ اسم.
the act of preparing the ground for sth

زمینه‌ساز(ن) /za.mi.ne.sāz/ اسم.
sth that paves the way for some later development, the groundwork, the build-up

□ حملهٔ نیروهای متفقین به ایران در شهریورِ ۱۳۲۰ زمینه‌سازِ سقوطِ رضا شاه گردید.
The invasion of Iran by the Allied forces in September 1941 paved the way for the fall of Reza Shah.

زمینی /za.mi.ni/ صفت. ⟵ آسمانی، هَوایی
terrestrial, land [*bef. n*], earth [*bef. n*], ground [*bef. n*]

surface mail پُستِ زَمینی
ground forces نیروهایِ زَمینی

زن /zan/ اسم. ⟵ مَرد [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a woman, a female 2. a wife

the wife of one's brother, one's sister-in-law زَنِ بَرادر
a housewife زَنِ خانه‌دار
the wife of one's maternal uncle, aunt زَنِ دایی
the wife of one's paternal uncle, aunt زَنِ عَمو

زَن و شـوهر /-o.šow-/
husband and wife

زنا /zenā/ اسم.
adultery, fornication

incest زِنایِ با مَحارم
adultery with a married woman زِنایِ مُحصنه

زنّار /zon.nār/ اسم. [مسیحیت]
1. a girdle worn by Christians in Muslim countries
2. a cross worn around the neck

زناشویی /za.nā.šu.'i/ اسم. (= اِزدواج)
marriage, matrimony

زناکار /ze.nā.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. an adulterer 2. an adulteress

زناکاری /ze.nā.kā.ri/ اسم.
the act of committing adultery

زنان /za.nān/ اسم. [جمعِ زن] (= × نِسوان)
women (in general)

پِزشکِ مُتخصّصِ بیماری‌هایِ زَنان
a gynaecologist[Br]/ gynecologist[Us]

women's rights حُقوقِ زَنان
women's studies مُطالعاتِ زَنان

زنانگی /za.nā.ne.gi/ اسم.
femininity

زنانه /za.nā.ne/ صفت.
1. feminine, womanly, for women, ladies'
2. effeminate

effeminate behaviour[Br] رَفتارِ زَنانه
ladies'/ women's shoes کَفشِ زَنانه
ladies'/ women's wear لباسِ زنانه

زن‌بابا /zan.bā.bā/ اسم. (= زَن‌پدر، نامادری)
one's stepmother

زن‌باره /zan.bā.re/ صفت. اسم. [ادبی]
1. [*adj*] womanizing
2. [*n*] a womanizer

زنبق /zam.baq/ اسم. [گیاه‌شناسی]
iris

زنبور /zam.bur/ اسم. [حشره‌شناسی]
1. bee
2. wasp, hornet

bumblebee زنبورِ تُخمی
honey bee زَنبورِ عَسَل

زنبورداری /zam.bur.dā.ri/ اسم.
bee-keeping, apiculture

زنبورک /zam.bu.rak/ اسم.
1. [*mus*] Jews' harp 2. [*arch*] a light cannon, falconet

زنبوری /zam.bu.ri/ صفت. اسم.
1. [*adj*] resembling a bee, buzzing like a bee
2. [*n*] a pressurized kerosene- or gas-burning lantern (= چراغِ زَنبوری)

زنبه /zam.be/ اسم. [ساختمان] نیز زنبر
hand-barrow

زنبیل /zam.bi:l/ اسم.
basket

زنبیل‌بافی /zambil.bā.fi/ اسم.
weaving baskets, basket-weaving

زن‌پدر /zan.pe.dar/ اسم. (= زن‌بابا، نامادری)
a stepmother
زنجبیل /zan.je.bi:l/ اسم. [گیاه‌شناسی]
ginger
زنجبیلی /zan.je.bi.li/ صفت.
containing ginger, gingery, ginger [*bef. n*]
gingerbread نانِ زَنجبیلی
زنجره /zan.je.re/ اسم. [حشره‌شناسی] cricket
زنجیر /zan.ji:r/ اسم. chain(s)
a long line of cars[Br]/ vehicles, an unbroken string of autos[Us] خطِّ زَنجیر
links of a chain حَلقه‌هایِ زَنجیر
tyre[Br]/ tire[Us] chains زَنجیرِ چَرخ [خودرو]
□ متّهم را با غل و زنجیر بـه دادگـاه آورده بودند.
The defendant had been brought to the courtroom in chains.
زنجیرزنی /zan.jir.za.ni/ اسم. the act of beating oneself with chains (esp during the days commemorating the martyrdom of Imam Hosein/ Hussein), self-flagellation
زنجیره /zan.ji.re/ اسم. 1. a chain of sth, a string of sth, a cycle
2. [*Acad*] a (TV) serial (= سِریال)
زنجیرهٔ غذایی [زیست‌شناسی]
the food chain
زنجیره‌ای[(ی)] /zan.ji.re.'i/ صفت.
1. resembling a chain, linked together like a chain, chain [*bef. n*] 2. serial
chain stores, multiple stores[Br] فُروشگاه‌هایِ زَنجیره‌ای
serial killings قَتل‌هایِ زَنجیره‌ای
زنجیری /zan.ji.ri/ صفت. chain-like, chain [*bef. n*]
a raging lunatic دیوانهٔ زَنجیری
زن دادن /zan.dā.dan/ مصدر متعدی.
to arrange for a man to get married, to find sb a wife

زن‌گرفتن /zan.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
(of a man) to get married
زنخدان /ze.nax.dān/ اسم. [ادبی] the chin
زند[۱] /zand/ اسم. [کالبدشناسی]
one of the two bones of the forearm
the radius زَندِ اَعلیٰ
the ulna زَندِ سُفلیٰ
زند[۲] /zand/ صفت. [تاریخ] pertaining to Karim Khan Zand and his successors, Zand
زندار /zan.dār/ صفت. (of a man) married, with a wife
زنداری /zan.dā.ri/ اسم. keeping a wife (and providing for the family)
□ راهِ زنداری این نیست.
This is no way to support a wife and family.
زندان /zen.dān/ اسم. (= مَحبس) prison, jail, jail-house[Us]
the warden of a prison رَئیسِ زِندان
solitary confinement زِندانِ اِنفرادی
زندانبان /zen.dān.bān/ اسم.
[جمع: ـها، ـان] the jailer, a prison guard, the turnkey
زندانی /zen.dā.ni/ صفت. اسم. (= مَحبوس)
1. [*adj*] imprisoned, in prison
2. [*n*] a prisoner
a political prisoner زِندانیِ سیاسی
زندانی شدن /zen.dā.ni.šo.dan/ مصدر لازم.
to be imprisoned, to be thrown into prison
زندانی کردن /zen.dā.ni.kar.dan/ مصدر متعدی.
to put sb in prison, to imprison/ jail sb, to incarcerate sb
زندگان /zen.de.gān/ اسم. [جمعِ زِنده]
the living
زندگانی /zen.de.gā.ni/ اسم. (= زِندگی)
1. life 2. the course of one's life, lifetime (= عُمر)

« شَرحِ زِندگانیِ من »
" An Account of My Life "

زندگی /zen.de.gi/ اسم. (= حَیات) 1. life, living 2. one's life
امید به زندگی life expectancy
هَزینهٔ زندگی the cost of living

زندگی کردن /zen.de.gi.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to live 2. to reside

زندگی‌نامه(ن) /zen.de.gi.nā.me/ اسم. [فرهنگستان] (= بیوگرافی، شرحِ حال) biography
* زندگینامهٔ خودنوشت/ * زندگی‌نامهٔ خود/ * زندگی‌نامهٔ من autobiography

زنده /zen.de/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، زندگان] 1. [*adj*] live, living, alive 2. [*n*] a living being
پَخشِ زِنده (= پَخشِ مُستقیم) (of radio/ TV) a live broadcast
موجوداتِ زِنده living creatures
موسیقیِ زِنده live music

زنده‌باد /zen.de.bād/ دعا. Long live ...!, Viva ...!

زنده‌بگور /zen.de.be.gur/ صفت. buried alive
نیز زنده به‌گور

زنده بودن /zen.de.bu.dan/ مصدر لازم. to be alive, to live

زنده‌دل /zen.de.del/ صفت. full of life, lively, young at heart
پیرمردِ زِنده‌دل a lively old man

زنده‌زا(ن) /zen.de.zā/ صفت. [زیست‌شناسی] viviparous

زنده شدن /zen.de.šo.dan/ مصدر لازم. to come back to life, to be revived

زنده کردن /zen.de.kar.dan/ مصدر متعدی. to bring sb back to life, to restore sb to life, to resuscitate

زنده ماندن /zen.de.mān.dan/ مصدر لازم. to stay alive, to survive, to live

زنده‌یاد(ن) /zen.de.yād/ اسم. (= رَوانشاد، مَرحوم) (the) late, of blessed memory
زِنده‌یاد دکتر مُعین the late Dr. Mo'in

زن‌سالار /zan.sā.lār/ صفت. ← مَردسالار dominated by women, female dominated
جامعهٔ زَن‌سالار a female-dominated society

زن‌سالاری(ن) /zan.sā.lā.ri/ اسم. [جامعه‌شناسی] domination of women over men

زن‌ستیزی(ن) /zan.se.ti.zi/ اسم. misogyny

زنگ /zang/ اسم. 1. bell, buzzer 2. (in schools) a period 3. rust, corrosion
زَنگِ اَخبار bell
زَنگِ تَفریح (در مَدرسه) break
زَنگِ خَطر alarm bell(s)
زَنگِ دَر the doorbell
صِدایِ زَنگ ding-dong, chime(s)

زنگار /zan.gār/ اسم. green rust, verdigris

زنگاری /zan.gā.ri/ اسم. [رنگ] a greenish blue colour[Br], cyan-blue

زنگدار /zang.dār/ صفت. 1. sonorous, reverberating (= پُرطَنین) 2. equipped with bells, chiming
ساعتِ زَنگ‌دار a chiming clock
صِدایِ زَنگدار a sonorous voice

زنگ‌زدگی /zang.za.de.gi/ اسم. rust, corrosion

زنگ زدن /zang.za.dan/ مصدر متعدی/لازم. 1. [*vt*] to ring a bell etc 2. [*vi*] to ring 3. [*vi*] to rust, to corrode

زنگ‌زده /zang.za.de/ صفت. rusty, rusted, corroded
یک قِیچیِ زَنگ‌زده a rusty pair of scissors

زنگوله /zan.gu.le/ اسم. small bell(s)
زَنگوله راکه به گَردنِ گُربه می‌بندد؟ [ضرب‌المثل] Who will bell the cat? [*prov*]

زنگی [1] /zan.gi/ صفت. having bells
مارِ زَنگی [جانورشناسی] a rattle-snake
زنگی [2] /zan.gi/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Zanzibar, African
2. [*n*] [*lit*] a black slave (originally from East Africa)
زننده /za.nan.de/ صفت. اسم.
1. [*adj*] repulsive, repugnant 2. pungent, biting 3. [*n*] a hitter, a striker, a beater
4. player of a musical instrument (= نَوازنده)
زَنندهٔ گُل [فوتبال] the scorer of a goal
زنهار /zen.hār/ اسم. 1. warning
2. [*lit*] showing mercy to sb who is going to be put to death
زِنهاره (ن) /zen.hā.re/ اسم. [فرهنگستان]
ultimatum (= اِتمامِ حجّت، اولتیماتوم)
زنی /za.ni/ اسم. the state of being a woman, womanhood
زنیان /zen.yān/ اسم. [گیاه‌شناسی] aniseed
زوّار /zov.vār/ اسم. [جمعِ زائر، زایر]
pilgrims
اُتوبوسِ حاملِ زوّار a bus carrying pilgrims
زوال /za.vāl/ اسم. decline, decay
رو به زَوال گذاشتن to begin to decline
زوایا /za.vā.yā/ اسم. [جمعِ زاویه] corners, recesses
زواید /za.vā.yed/ اسم. نیز زوائد [جمعِ زایده]
protuberances, redundancies
زوبین /zu.bin/ اسم. javelin
زوج /zowj/ اسم. ← فَرد 1. a pair of things
2. a couple, a husband and wife
3. [*adj*] [*math*] even
عَددِ زوج an even number (e.g. 2, 4 etc)
□ این آپارتمانِ نقلی جان می‌دهد برای یک زوجِ جوان.
This gem of a flat[Br] */ apartment*[Us] *would be just ideal for a young couple.*

زوجات /zow.jāt/ اسم. [جمعِ زوجه] wives
زوجه /zow.je/ اسم. [جمع: ~ها، زوجات]
(= زن، هَمسر) one's wife
زود /zud/ صفت. قید. 1. [*adj*] early
2. quick 3. [*adv*] soon 4. quickly
زود باش! Be quick! Hurry up!
صُبحِ زود early in the morning
هرچه زودتر
as soon as possible (ASAP)
ـ زود /zud/ پیشوند. prefix with the meaning of early, quick. See instances below.
زودباور /zud.bā.var/ صفت. ← دیرباور
credulous, gullible
زودپز /zud.paz/ صفت. easily cooked
(دیگِ) زودپز a pressure-cooker
زودرس /zud.ras/ صفت.
(of fruits etc) early
پیریِ زودرس premature ageing
توت‌فرنگیِ زودرس early strawberries
زودرنج /zud.ranj/ صفت. touchy,
easy to offend, easily offended
زودگذر /zud.go.zar/ صفت. passing,
transient, ephemeral, short-lived
زودی /zu.di/ اسم. the state of being early
به زودی shortly, soon
به همین زودی؟ So soon? Already?
به زودیِ زود [گفتار] very soon
به هَمین زودی‌ها sometime soon
زور /zur/ اسم. 1. force, compulsion
2. strength, power
به زور by force, forcibly
حَرفِ زور an unacceptable demand
□ ببین، داری حرفِ زور می‌زنی.
Now you are being unreasonable.
زورآزمایی /zu.rāz.mā.'i/ اسم. a test of strength, a wrestling match
زورافزایی (ن) /zu.raf.zā.'i/ اسم. [فرهنگستان]
doping (= دوپینگ)

زورخانه /zur.xā.neh/ اسم. [ورزش]
an indoor sports facility with a sunken pit where traditional athletic exercises are performed, a "House of Strength"

زور دادن /zur.dā.dan/ مصدر متعدی.
to push, to press sth

زور زدن /zur.za.dan/ مصدر لازم.
to strain/ exert oneself

زورق /zow.raq/ اسم. (= قایق)
a small boat

زورکی /zu.ra.ki/ صفت. قید.
1. [*adj*] forced
2. [*adv*] forcibly, by force

خَندهٔ زورکی — a forced laugh

زورگفتن /zur.gof.tan/ مصدر لازم.
to coerce, to bully

زورگویی /zur.gu.'i/ اسم.
the act of bullying, making unreasonable demands, coercion

زورگیری[ن] /zur.gi.ri/ اسم.
1. mugging
2. extortion

زورمداری /zur.ma.dā.ri/ اسم. [سیاست]
resorting to bullying tactics to advance one's cause, political bullying

زورمند /zur.mand/ صفت.
strong, powerful

زوزه /zu.ze/ اسم.
1. (of wild animals) howling 2. howl, yowl

زوزهٔ شُغال — the wail of a jackal

زوزه‌کشیدن /zu.ze.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to howl, to yowl, to wail

زوفا /zu.fā/ اسم. [گیاه‌شناسی]
hyssop

زولبیا /zul.bi.yā/ اسم. [خوراکی]
zulbia: a sweet esp popular during the month of Ramadan (made with a deep-fried mixture of yoghurt and starch and sugar)

زوم[ف] /zum/ اسم.
(in TV, cinema etc) the act of zooming in on sb/ sth

عَدسیِ زوم — a zoom lens

زوم کردن /zum.kar.dan/ مصدر لازم.
(in TV, cinema etc) to zoom in/ out

زونا[ف] /zo.nā/ اسم. [پزشکی]
shingles

زونکن[ف] /zon.kan/ اسم. (= * پَرونداِن)
a box file

زه /zeh/ اسم.
1. catgut, gut
2. bowstring 3. the strings of a musical instrument 4. the protective rim of sth

زهاب /ze.hāb/ اسم.
water seeping out of the soil (near a spring etc)

زهد /zohd/ اسم.
asceticism, piety

زهدان /zeh.dān/ اسم. [ادبی، کالبدشناسی] (= زَحِم)
the womb

در زِهدانِ زَمان — in the womb of time

زهر /zahr/ اسم. (= سَم)
poison, venom, toxin

جامِ زَهر/ شوکران — the cup of hemlock (that was given to Socrates to drink)

زَهرِ مار — "viper's venom!" (used as an interjection to show displeasure)

زَهرِ چشم گرفتن — to intimidate one's subordinates etc

زهرآلود /zah.rā.lud/ صفت.
poisonous, poisoned, venomous, toxic

زهرابه /zah.rā.be/ اسم. [زیست‌شناسی]
toxin

زهرخند /zahr.xand/ اسم.
a bitter smile

زهر خوردن /zahr.xor.dan/ مصدر لازم.
to take poison

زهر دادن /zahr.dā.dan/ مصدر متعدی.
to poison sb

زهرشناسی /zahr.še.nā.si/ اسم. (= سَم‌شناسی)
toxicology

زَهره /zah.re/ اسم. [کالبدشناسی] (= کیسهٔ صَفرا)
1. the gall bladder
2. [*fig*] guts

زَهره تَرک شدن — to be scared to death

زُهره /zoh.re/ اسم. [نجوم] (= ناهید)
(the planet) Venus

زه زدن /zeh.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to chicken out of sth

زهکشی /zeh.ke.ši/ اسم.
drainage
کانالِ زهکشی
a drainage canal

زهم /zohm/ اسم.
an unpleasant smell (from meat, fish etc)
بوی زُهمِ ماهی
a fishy smell

زهوار /zeh.vār/ اسم.
a groove (used to hold sth in place)

زهواردررفته /zeh.vār.dar.raf.te/ صفت.
rickety, rickety-rackety
یک جُفت صندلیِ زِهواردررفته
a pair of rickety chairs

زهی /ze.hi/ صفت.
made of catgut, string [*bef. n*]
سازهایِ زِهی [موسیقی]
stringed instruments, the strings

زیاد /zi.yād/ صفت. قید.
1. [*adj*] many, much, numerous, frequent, abundant, plentiful 2. [*adv*] much, a lot, often
پولِ زیاد
much money, a lot of money
پیشنهادهایِ زیاد
many offers
زیادتر
more
خیلی زیادتر
plenty more
□ در مهمانیِ دیشب، اصلاً غذا زیاد نیامد.
There was absolutely no food left over from the dinner party last night.

زیاد آمدن /zi.yā.dā.ma.dan/ مصدر لازم.
to have a surplus amount of sth

زیاد شدن /zi.yād.šo.dan/ مصدر لازم.
to increase [*vi*], to grow

زیاد کردن /zi.yād.kar.dan/ مصدر متعدی.
to increase sth, to raise, to multiply sth

زیاده /zi.yā.de/ صفت. اسم.
1. [*adj*] more than the required amount 2. [*n*] an excess amount
زیاده عَرضی نیست.
There is nothing more to be said.

زیاده‌خواهی(ن) /zi.yā.de.xā.hi/ اسم.
excessive greed, avarice (= افزون‌طلبی)

زیاده‌روی /zi.yā.de.ra.vi/ اسم. (= اِفراط)
the act of going to extremes, keeping no limit, extravagance

زیاده‌روی کردن /zi.yā.de.ra.vi.kar.dan/ مصدر لازم.
to overdo sth, to go to extremes, to go to excess

زیادی /zi.yā.di/ صفت.
excessive, redundant, superfluous, unwanted

زیارت /zi.yā.rat/ اسم.
1. pilgrimage
2. visiting with a high personage
□ آمدیم بـه زیـارتِ جـنابِ‌عالی، تشـریف نداشتید.
We came by to pay our respects to Your Excellency, but you were not at home.

زیارت رفتن /zi.yā.rat.raf.tan/ مصدر لازم.
to go on a pilgrimage

زیارت کردن /zi.yā.rat.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to visit a shrine etc 2. [*poli*] to see a high personage

زیارتگاه /zi.yā.rat.gāh/ اسم.
a place of pigrimage, a shrine

زیارتنامه /zi.yā.rat.nā.me/ اسم. [اسلام]
a special prayer of pilgrimage (recited in a shrine addressing the saint buried there)

زیارتی /zi.yā.ra.ti/ صفت.
pertaining to pilgrims, pilgrimage [*bef. n*]
تورِ زیارتی به مَشهد
a pilgrimage tour to Mashad

زیان /zi.yān/ اسم. (= ضَرر)
1. loss
2. harm, detriment
سود و زیان /-o-/
profit and loss

زیان‌آور /zi.yān.ā.var/ صفت. (= مُضِر)
harmful, detrimental

زیان داشتن /zi.yān.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be harmful

زیان کردن /zi.yān.kar.dan/ مصدر لازم.
to suffer/ sustain a loss

زیبا /zi.bā/ صفت. beautiful, pretty, lovely
چه روزِ زیبایی! What a beautiful day!

زیباسازی(ن) /zi.bā.sā.zi/ اسم. the act of beautifying sth, beautification

زیبایی /zi.bā.'i/ اسم. (= جَمال) beauty, charm, loveliness

زیبایی‌شناختی(ن) /zi.bā.'i.še.nāx.ti/ صفت.
aesthetic[Br], esthetic[Us]

زیبایی‌شناسی(ن) /zi.bā.'i.še.nā.si/ اسم.
نیز زیباشناسی (= × عِلم‌الجمال)
aesthetics[Br], esthetics[Us]

زیبنده /zi.ban.de/ صفت. becoming, befitting

زیپ(ف) /zip/ اسم. zip[Br], zip-fastener[Br], zipper[Us]
زیپِ جلویِ شَلوار the fly, flies[Br]
بالا کشیدن زیپ to do a zip[Br]/ zipper[Us] up
پایین کشیدن زیپ to undo a zip[Br]/ zipper[Us]
□ معذرت می‌خواهم، فکر می‌کنم زیپ شلوارتان باز است.
Sorry to bother you, but I think your fly is undone/ showing.

زیتون /zey.tun/ اسم. [گیاه‌شناسی] olive
آچارِ زیتون cured olives
باغِ زیتون an olive grove
دِرَختِ زیتون an olive tree
روغنِ زیتون olive oil
روغنِ زیتونِ اَعلا (بودار)
extra virgin olive oil
زیتونِ پَرورده cured olives enriched by ground walnuts etc
زیتونِ تَلخ [گیاه‌شناسی] (= شالِ پِستانه)
azedarac, bead tree
زیتونِ هَسته گرفته pitted olives

زیتونی /zey.tu.ni/ صفت. اسم. [رنگ]
1. [*adj*] olive-green 2. [*n*] such a colour[Br]

زیج /zi:j/ اسم. [نجوم] astronomical tables

زیدی /zey.di/ صفت. [اسلام] Zeydi: pertaining to a group of Shiite Muslims who believe Zeyd, a son of Imam Zeyn al-'Abedin, to be the true 5th Imam

زیر /zi:r/ حرف اضافه. اسم. صفت.
1. [*prep*] under, beneath 2. [*n*] the bottom of sth, the lower part of sth 3. the vowel-point /-e-/ (ـِ) (= کَسره) 4. [*adj*] (of a voice or sound) high-pitched, treble
5. following
به تَرتیبِ زیر in the following order
در زیر (= ذیلاً) below
زیرِ قیمت 1. [*adj*] under-priced
2. [*adv*] below the going price
لِباسِ زیر underwear
زیرِ پا گذاشتن to disregard sth
زیرِ خنده زدن to burst out laughing

زیر ـ /zi:r/ پیشوند. prefix denoting below, less than, under-, sub-. See instances below.

زیرآبی /zi.rā.bi/ صفت. قید. 1. [*adj*] below the surface of water, underwater
2. [*adv*] underwater
□ شنای زیرآبی بلدی؟
Can you swim underwater?

زیرا /zi.rā/ حرف ربط. because, for, since

زیراب /zi.rāb/ اسم. the drainage hole (usu at the bottom of a pool)
زیرابِ کسی را زدن to cause sb's downfall esp by subterfuge

زیراکس(ف) /zi.rāks/ اسم. Xerox, a photocopying technique

زیراکس‌کردن /zi.rāks.kar.dan/ مصدر متعدی.
to xerox sth, to photocopy sth

زیراکسی /zi.rāk.si/ اسم. duplicated by a Xerox or similar machine, xeroxed, photocopied

اَدبیّاتِ زیراکسی underground literature

زیرانداز /zi.ran.dāz/ اسم. a mattress, a floor covering

زیربغل /zi.re.ba.ğal/ اسم. [کالبدشناسی] the armpit, pit[Us]

زیربنا[ن] /zir.ba.nā/ اسم. (= زیرساخت) infrastructure

زیربنایی[ن] /zir.ba.nā.'i/ صفت. infrastructural

توسعهٔ زیربنایی infrastructural development

زیرپایی /zir.pā.'i/ اسم. footstool

زیرپله /zir.pel.le/ اسم. [معماری] the space under the stairs (usu used as a storage area)

زیرپوش /zir.puš/ اسم. [پوشاک] underwear

زیرپیراهن /zir.pi.rā.han/ اسم. [پوشاک] vest[Br], undershirt[Us]

زیرجامه /zir.jā.me/ اسم. [پوشاک] (men's) underpants, pants (= زیرشلواری)

زیرچشمی /zir.češ.mi/ قید. out of the corner of one's eye, surreptitiously

زیرخاکی[ن] /zir.xā.ki/ اسم. an antique object (unearthed in the course of usu illegal excavations)

زیرخانواده[ن] /zir.xā.ne.vā.de/ اسم. [زیست‌شناسی] subfamily

زیردریایی[ن] /zir.dar.yā.'i/ اسم. [نظامی] submarine (= × تَحت‌البحری)

زیردریاییِ هَسته‌ای a nuclear submarine

زیردست /zir.dast/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a subordinate

زیردستی /zir.das.ti/ اسم. a writing pad, a clipboard

زیرزمین /zir.za.min/ اسم. [معماری] basement, cellar

زیرزمینی /zir.za.mi.ni/ صفت. 1. subterranean 2. [*fig*] underground, clandestine

زیرزیرکی /zir.zi.ra.ki/ قید. clandestinely, surreptitiously, behind sb's back

زیرساخت[ن] /zir.sāxt/ اسم. (= زیربنا) infrastructure

زیرسازی[ن] /zir.sā.zi/ اسم. [ساختمان] 1. the act of laying the groundwork for sth, preparing the ground for sth 2. groundwork

زیرسیگاری /zir.si.gā.ri/ اسم. ashtray

زیرشاخه[ن] /zir.šā.xe/ اسم. [زیست‌شناسی] sub-branch

زیرشلواری /zir.šal.vā.ri/ اسم. (= زیرجامه) (men's) underpants, pants

زیرفون /zir.fun/ اسم. ← زیزفون

زیرک /zi.rak/ صفت. clever, smart, shrewd

زیرکانه /zi.ra.kā.ne/ قید. shrewdly

زیرکونیوم[ف] /zir.ko.ni.yom/ اسم. [شیمی] zirconium (*Zr*)

زیرکی /zi.ra.ki/ اسم. cleverness, smartness, shrewdness

زیرگذر[ن] /zir.go.zar/ اسم. ← روگذر subway[Br], underpass

زیرگرفتن /zir.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. [خودرو] to run over sb

□ سگِ بیچاره را یک اتومبیلِ عبوری زیر گرفت.
The poor dog was run over by a passing car[Br] / automobile[Us].

زیرگروه[ن] /zir.go.ruh/ اسم. [زیست‌شناسی] subgroup

زیرگونه[ن] /zir.gu.ne/ اسم. [زیست‌شناسی] subgenus

زیرلب /zir.lab/ قید. under one's breath

زیرلبی دُعا خواندن to say a prayer under one's breath

زیرمجموعه(ن) /zir.maj.mu.'e/ اسم. [ریاضی] subset

زیرنویس(ن) /zir.ne.vi:s/ اسم. 1. [*cine*] subtitles 2. [*libr*] caption(s)

زیر و رو /zi.ro.ru/ قید. topsy-turvy, upside down

زیر و روکردن /zi.ro.ru.kar.dan/ مصدر متعدی. to ransack a place etc, to turn sth upside down

زیره /zi.re/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. cumin 2. caraway

زیرهٔ سبز cumin seeds

زیرهٔ سیاه caraway seeds

زیره به کِرمان بردن [ضرب‌المثل] to carry coals to Newcastle [*prov*] (*ex tr* = to carry cumin seeds to Kerman)

زیری /zi.ri/ صفت. the one underneath

زیزفون /ziz.fun/ اسم. نیز زیرفون lindentree, limetree

زیست /zi:st/ اسم. [ادبی] 1. the act of living, life 2. short for زیست‌شناسی

زیست‌بوم(ن) /zist.bum/ اسم. (= اِکوسیستم) ecosystem

زیست‌شناس(ن) /zist.še.nās/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a biologist

زیست‌شناسی(ن) /zist.še.nā.si/ اسم. (= × عِلم‌الحیات) biology

زیست‌شیمی(ن) /zist.ši.mi/ اسم. biochemistry

زیست‌فیزیک(ن) /zist.fi.zik/ اسم. biophysics

زیست‌کره(ن) /zist.ko.re/ اسم. [زمین‌شناسی] (= بیوسفر) the biosphere

زیستگاه(ن) /zist.gāh/ اسم. habitat

□ به نظر دانشمندان، دشتِ ارژن در نزدیکی شیراز یکی از زیستگاه‌های شیرِ ایرانی بوده، که در حال حاضر نسل‌اش منقرض شده است. *Dasht-e Arzhan, near Shiraz, is known to have been a habitat of the Persian lion, now extinct.*

زیست‌محیطی(ن) /zist.mo.hi.ti/ صفت. ecological, environmental

زیستمند(ن) /zist.mand/ اسم. (= سازواره) organism

زیستن /zis.tan/ مصدر لازم. [ادبی] (= زندگی کردن) to live

زیگزاگ(ف) /zig.zāg/ صفت. zigzag

زیلو /zi.lu/ اسم. *zilu:* a cotton flat-weave floor covering popular in central Iran

زین /zin/ اسم. saddle

زینِ دوچَرخه the saddle of a bicycle

زینِ زَنانه (برای اسب) side-saddle

زینت /zi.nat/ اسم. ornament

زینت‌بخش /zi.nat.baxš/ صفت. that adorns, adorning

زینتی /zi.na.ti/ صفت. ornamental, decorative

زین‌ساز /zin.sāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a saddler

زینک(ف) /zink/ اسم. [چاپ] نیز زینگ a(n offset) plate

زین کردن /zin.kar.dan/ مصدر متعدی/لازم. 1. to saddle a horse etc 2. [*vi*] [*col*] to prepare for action

زینه /zi.ne/ اسم. (= دَرجه) degree

زینه‌ای(ن) /zi.ne.'i/ صفت. graduated

زیور /zi.var/ اسم. ornament

زیورآلات /zi.va.rā.lāt/ اسم. various ornaments, personal jewellery[Br]/ jewelry[Us]

ژ، ژ

ژ /že/ اسم. 14th letter of the Persian alphabet

ژ ۳(ف) /že.se/ اسم. [نظامی] a G-3 assault rifle

ژئوپولیتیک(ف) /že.'o.po.li.tik/ اسم. [سیاست] geopolitics

ژئودزی(ف) /že.'o.de.zi/ اسم. (= زَمین‌پیمایی) geodesy

ژئوفیزیک(ف) /že.'o.fi.zik/ اسم. geophysics

موسسهٔ ژئوفیزیکِ دانشگاهِ تهران the Geophysics Institute of Tehran University

ژاپنی /žā.po.ni/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Japan, Japanese
2. [*n*] a native of Japan, a Japanese
3. the Japanese language, Japanese

غَذاهای ژاپنی the Japanese cuisine

□ یاد گرفتنِ زبانِ ژاپنی در بزرگسالی به هیچ‌وجه کارِ آسانی نیست.
Japanese is by no means an easy language to learn as an adult.

ژاکت(ف) /žā.kat/ اسم. [پوشاک] cardigan[Br], a cardigan sweater[Us]

ژاژ /žāž/ اسم. [گیاه‌شناسی]
1. a very hard-to-chew variety of thistle
2. idle talk

ژاژخایی /žāž.xā.'i/ اسم. [ادبی] the act of engaging in idle talk, chewing the cud

ژاله /žā.le/ اسم. [ادبی] (= شَبنَم) dew, dewdrop(s), hoar-frost

ژامبون(ف) /žām.bon/ اسم. [خوراکی] ham

ژامبونِ مُرغ *zhambon-e morgh:* ***hallal*** sausage rolls made from cured chicken breasts

ژاندارم(ف) /žān.dārm/ اسم. [سابق] [جمع: ~ها] (= × اَمنیه) a policeman serving in a rural district, a gendarme, a constable

ژاندارمری(ف) /žān.dār.me.ri/ اسم. [سابق] the gendarmerie, the constabulary

ژانر(ف) /žanr/ اسم. [هنر] genre

ژانویه(ف) /žān.vi.ye/ اسم. January

ژتون(ف) /že.ton/ اسم. (= * بَهامُهر) chip(s), token(s)

ژرژت(ف) /žor.žet/ اسم. [پارچه] georgette

ژرسه(ف) /žer.se/ اسم. [پارچه] jersey, stockinet, stockinette

ژرف /žarf/ صفت. (= عَمیق) deep, profound

ژرفا /žar.fā/ اسم. (= عُمق) depth, profoundness, profundity

ژرفاسنج(ن) /žar.fā.sanj/ اسم. (= ژَرفایاب)
1. a plumb line 2. a depth gauge[Br]/ gage[Us], a depth recorder

ژرف‌اندیش /žar.fan.di:š/ صفت. [ادبی] given to profound thinking, deep-thinking
□ هم‌\اکنون باخبر شدیم که ماکان، فیلسوفِ ژَرف‌اندیشِ مُعاصر، دیشب درگذشت.
We have just learned that Makan, the contemporary philosopher so well-known for the profundity of his thoughts, passed away last night.

ژرفانمایی^(ن) /žar.fā.na.mā.'i/ اسم. [هنر] (= پرسپکتیو) perspective

ژرفنا /žarf.nā/ اسم. [ادبی] a very deep well/ pit, an abyss

ژرفنگری /žarf.ne.ga.ri/ اسم. the act of considering sth in depth

ژرمانیوم^(ف) /žer.mā.ni.yom/ اسم. [شیمی] germanium (*Ge*)

ژرمن^(ف) /žer.man/ صفت. of German extraction, German

ژرمنی /žer.ma.ni/ صفت. belonging to the Germanic languages, Germanic

ژزویت /žez.vit/ صفت. [مسیحیت] (= یَسوعی) Jesuit

ژست^(ف) /žest/ اسم. 1. pose, gesture 2. a dramatic pose/ posture

ژست‌گرفتن /žest.ge.ref.tan/ مصدر لازم. 1. to strike a pose 2. to put on airs

ژستی /žes.ti/ صفت. [گفتار] pseudo dramatic, melodramatic, posed
عَکسِ ژِستی a photograph with a phoney^Br/ phony^Us pose

ژل^(ف) /žel/ اسم. [آرایش] gel
ژِل زدن به مو to apply gel to one's hair

ژلاتین^(ف) /že.lā.tin/ اسم. gelatin(e)

ژلاتینی /že.lā.ti.ni/ صفت. gelatinous
دَستگاهِ چاپِ ژِلاتینی [سابق] gelatin copying pad, hectograph

ژله^(ف) /že.le/ اسم. [خوراکی] (= لَرزانک) jelly

ژن^(ف) /že.le/ اسم. [زیست‌شناسی] gene

ژنتیک^(ف) /že.ne.tik/ اسم. (= عِلمِ وِراثت) genetics

ژنتیکی /že.ne.ti.ki/ صفت. (= اَرثی) genetic

ژن‌درمانی^(ن) /žen.dar.mā.ni/ اسم. [پزشکی] gene therapy

ژنده /žen.de/ صفت. ragged, tattered, shabby

ژنده‌پوش /žen.de.puš/ صفت. clothed in rags, wearing tattered clothes

ژنراتور^(ف) /že.ne.rā.tor/ اسم. [برق] generator
ژنراتورِ برقِ اِضطراری an emergency generator

ژنرال^(ف) /že.ne.rāl/ اسم. [نظامی] [جمع: ~ها] a general

ژنرالیسیم^(ف) /že.ne.rā.li.sim/ اسم. generalissimo

ژنریک^(ف) /že.ne.rik/ صفت. generic, no-name^Us
داروهای ژِنریک generic drugs

ژنوم^(ف) /že.nom/ اسم. [زیست‌شناسی] genome

ژوئن^(ف) /žu.'an/ اسم. June

ژوئیه^(ف) /žu.'i.ye/ اسم. July

ژوپن^(ف) /žu.pon/ اسم. [پوشاک] petticoat, slip

ژوراسیک^(ف) /žu.rā.sik/ اسم. [زمین‌شناسی] Jurassic
دورهٔ ژوراسیک the Jurassic period

ژوردوزی /žur.du.zi/ اسم. drawn work, drawn-thread work, open work

ژورنال^(ف) /žur.nāl/ اسم. magazine
ژورنالِ مُد a fashion magazine

ژورنالیست^(ف) /žur.nā.list/ اسم. [جمع: ~ها] (= روزنامه‌نگار) a journalist

ژورنالیسم^(ف) /žur.nā.lism/ اسم. (= روزنامه‌نگاری) journalism

ژوکر^(ف) /žo.ker/ اسم. 1. (in a pack of cards) the joker 2. a wild card 3. a joker, a clown

ژول^(ف) /žul/ اسم. [فیزیک] joule(s) (J)

ژولیده /žu.li.de/ اسم. dishevelled, tousled

با موی ژولیده having tousled hair

ژولیده‌کردن /žu.li.de.kar.dan/ مصدر متعدی. to tousle one's hair, etc

ژیان /ži.yān/ صفت. [ادبی] angry, fierce, ferocious

شیرِ ژیان a ferocious lion

ژیرو^(ف) /ži.ru/ اسم. [بانک] giro^Br

ژیروسکوپ^(ف) /ži.ros.kop/ اسم. [فیزیک] gyroscope

ژیروکردن /ži.ru.kar.dan/ مصدر متعدی. to giro a cheque^Br/ check^Us

ژیکلور^(ف) /žik.lor/ اسم. [فنی] نیز ژیگلور the fuel jet (in the carburettor^Br/ carburetor^Us)

ژیگو^(ف) /ži.go/ اسم. [خوراکی] a roast leg of lamb, roast lamb

ژیگولو^(ف) /ži.go.lo/ اسم. [جمع: ~ها] a gigolo, a dandy

ژیله^(ف) /ži.le/ اسم. [پوشاک] (= جلیقه) waistcoat^Br, vest^Us

ژیمناست^(ف) /žim.nāst/ اسم. [ورزش] [جمع: ~ها] a gymnast

ژیمناستیک^(ف) /žim.nās.tik/ اسم. [ورزش] gymnastics

ســ، سـ، س، س

س /sin/ اسم. 1. 15th letter of the Persian alphabet 2. abbrev of **سُؤال** (= question)

سئانس(ف) /se.'āns/ اسم. [سینما] showing, screening, showtime

سائیدن /sā.'i.dan/ مصدر متعدی. نیز **ساییدن** to rub sth, to grind sth, to file sth, to rasp sth

سابق /sā.beq/ صفت. (= پیشین) 1. former, previous, ex- 2. [*n*] past

در سابق (= سابقاً) formerly

رئیسِ جُمهورِ سابق the former president, the ex-president

سابق‌الذکر /sā.be.qoz.zekr/ صفت. (= نامبُرده) above-mentioned, aforementioned

سابقاً /sā.be.qan/ قید. formerly, previously, in the past

سابقه /sā.be.qe/ اسم. [جمع: سَوابق] 1. precedent, record 2. background 3. [*med*] history

سابقهٔ خِدمت service record

سابقهٔ ذِهنی (= خاطره) a memory

سابقهٔ کار work experience

سوءِ سابقه criminal record

عَدمِ سوءِ سابقه (= عدمِ سوءِ پیشینه) police clearance

□ این کار سابقه دارد.
There's a precedent for this.

سابقه‌دار /sā.be.qe.dār/ صفت. with a past record

دزدِ سابقه‌دار a burglar with a criminal record

سابوتاژ(ف) /sā.bo.tāž/ اسم. (= خرابکاری) sabotage

سابیدن /sā.bi.dan/ مصدر متعدی. [گفتار] (= ساییدن) to grind sth, to file sth, to rasp sth

ساتن(ف) /sā.tan/ اسم. [پارچه] satin

ساج[1] /sāj/ اسم. [گیاه‌شناسی] teak

چوبِ ساج teak wood

ساج[2] /sāj/ اسم. a round metal pan (that is heated from beneath and used to bake flat bread)

ساچمه /sāč.me/ اسم. 1. shot(s), pellet(s) 2. a ball bearing

ساحر /sā.her/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= جادوگر) a wizard

ساحره /sā.he.re/ اسم. [جمع: ~ها] (= زنِ جادوگر) a witch

ساحری /sā.he.ri/ اسم. (= جادوگری) wizardry, witchcraft

ساحل /sā.hel/ اسم. [جمع: سَواحل] (= کَرانه) the coast, the shore

ساحلِ دَریا (= دَریاکنار) the seashore

ساحلِ رودخانه the river bank

ساحلی /sā.he.li/ صفت. coastal
آب‌های ساحلی coastal waters
ساخت /sāxt/ اسم. 1. the act of making sth, constructing sth 2. construction, make, structure
ساختِ خارج foreign-made, imported
ساختِ داخل of domestic manufacture, Iranian-made, made in Iran
ساختار^(ن) /sāx.tār/ اسم. structure
ساختارگرایی^(ن) /sāx.tār.ge.rā.'i/ اسم. (in literary criticism) structuralism
ساختاری^(ن) /sāx.tā.ri/ صفت. structural
◻ داستانِ کوتاهِ شما اشکالِ ساختاری دارد. *Your short story has a structural problem.*
ساختگی /sāx.te.gi/ صفت. forged, fabricated, concocted
ساختمان /sāx.te.mān/ اسم. 1. the act of building 2. construction 3. a building
ساختمانی /sāx.te.mā.ni/ صفت. pertaining to construction, constructional, construction [*bef. n*]
فعالیّت‌هایِ ساختمانی construction activities
مَصالحِ ساختمانی building materials
ساختن /sāx.tan/ مصدر متعدی. 1. to build sth, to construct sth 2. to make, to manufacture sth 3. (of food) to agree with sb 4. to put up with sb, to get along with sb 5. to make, to render (= *kardan* in compound verbs)
ساخت و پاخت /sāx.to.pāxt/ اسم. (= تبانی) collusion
ساخت و ساز /sāx.to.sāz/ اسم. construction work, development activity
ساخته /sāx.te/ صفت. made, manufactured

سادات /sā.dāt/ اسم. [جمعِ سیّد] descendents of the Holy Prophet, *Sayyeds, Sayyids*
سادساً /sā.de.san/ قید. (= شِشم این‌که) sixthly, in the sixth place
سادگی /sā.de.gi/ اسم. 1. plainness, simplicity 2. ease 3. austerity 4. simple-mindedness
از رویِ سادگی naively
به سادگی simply, easily
◻ به این سادگی هم نیست. *It is not as simple as that. It isn't that simple.*
ساده /sā.de/ صفت. 1. plain, simple 2. easy 3. austere
ساده‌دل /sā.de.del/ صفت. simple-hearted, sincere
زَن ساده‌دلی است. She's a simple woman.
ساده‌لوح /sā.de.lowh/ صفت. naive, simple-minded, credulous
آدمِ ساده‌لوحی است. He's a simpleton.
ساده‌نویسی^(ن) /sā.de.ne.vi.si/ اسم. writing in a simple style
سادیست^(ف) /sā.dist/ اسم. [روان‌شناسی] [جمع: ~ها] (= آزارگر) a sadist
سادیسم^(ف) /sā.dism/ اسم. [روان‌شناسی] (= دیگرآزاری) ← مازوخیسم sadism
سار /sār/ اسم. [پرنده‌شناسی] starling
ساربان /sā.re.bān/ اسم. [جمع: ~ها] a camel-driver, a cameleer
ساردین^(ف) /sār.din/ اسم. [آبزی] sardine(s)
قوطیِ ساردین a tin^(Br)/ can^(Us) of sardines
سارس^(آ) /sārs/ اسم. [پزشکی] severe acute respiratory syndrome (SARS)
سارق /sā.req/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان، ~ین] (= دُزد) a thief, a burglar, a robber

سارِقِ مُسلّح an armed robber, a bandit, a brigand

سارگپه /sār.ga.pe/ اسم. [پرنده‌شناسی] buzzard

ساری /sā.ri/ اسم. [پوشاک] sari

ساز /sāz/ اسم. [موسیقی] 1. a musical instrument 2. (= تار)

سازهایِ بادی wind instruments

سازهایِ برنجی brass instruments

سازهایِ زِهی stringed instruments, the strings

سازهایِ کوبه‌ای percussion instruments

سازدهنی /sāz.da.ha.ni/ اسم. [موسیقی] a mouth organ[Br], harmonica

ساز زدن /sāz.za.dan/ مصدر لازم. نیز ساز نواختن to play a musical instrument, to play music

سازش /sā.zeš/ اسم. 1. reconciliation 2. compromise 3. collusion

سازشکار /sā.zeš.kār/ اسم. sb who collaborates with the enemy, a collaborator, sb who engages in collusion, an opportunist

سازشکاری /sā.zeš.kā.ri/ اسم. 1. collaboration with the enemy 2. compromise 3. collusion

سازش کردن /sā.zeš.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to make peace 2. to compromise 3. to collude with sb

سازش‌ناپذیر /sā.zeš.nā.pa.zi:r/ صفت. 1. irreconcilable 2. intransigent

سازشناسی(ن) /sāz.še.nā.si/ اسم. [موسیقی] a systematic study of musical instruments, organology

سازکردن /sāz.kar.dan/ مصدر لازم. [ادبی] to start an operation etc

□ تیمور آهنگِ جنگ ساز کرد.
Tamerlane prepared for war.

سازگار /saz.gār/ صفت. compatible with, harmonious with

سازگاری /sāz.gā.ri/ اسم. compatibility, harmony

سَرِ سازگاری نداشتن to be embarked on a path of (domestic) strife

سازمان(ن) /sāz.mān/ اسم. (= تَشکیلات) organization/ organisation[Br], set-up

سازمانِ تِجارتِ جَهانی the World Trade Organization (WTO)

سازمانِ مِلَلِ مُتّحد the United Nations Organization (UNO), the United Nations (UN)

سازمانِ میراثِ فَرهنگی the National Trust[Br], the National Heritage Organization

سازمان دادن /sāz.mān.dā.dan/ مصدر متعدی. to organize sth

سازماندهی(ن) /sāz.mān.de.hi/ اسم. 1. the act of organizing sth 2. organizational skills

سازمانی(ن) /sāz.mā.ni/ صفت. pertaining to an organization, organizational, organization [*bef. n*]

خانهٔ سازمانی a house given to an employee while he works for the organization/ company, a company-provided house

نمودار سازمانی an organization chart

سازمند(ن) /sāz.mand/ صفت. [فرهنگستان] organized

سازند(ن) /sā.zand/ اسم. [ریاضی] (= مؤلفه) component

سازندگی /sā.zan.de.gi/ اسم. 1. being constructive 2. construction activities, development

سازنده /sā.zan.de/ اسم. صفت. [جمع: ـِ ها، سازندگان] 1. [*n*] a builder, a constructor 2. a maker, a manufacturer 3. [*adj*] constructive

سازواره[ن] /sāz.vā.re/ اسم. [زیست‌شناسی]
(= زیستمند) an organism

ساز و برگ /sā.zo.barg/ اسم. [ادبی]
the accoutrements[Br] of sth

ساز و کار[ن] /sā.zo.kār/ اسم. (= مکانیسم)
mechanism

سازه[ن] /sā.ze/ اسم. 1. [*math*] factor
2. [*archi*] structure
مُهندسی سازه structural engineering

ساس /sās/ اسم. [حشره‌شناسی] bed bug

ساسات[ف] /sā.sāt/ اسم. [خودرو] the choke

ساسانی /sā.sā.ni/ صفت. [تاریخ] Sassanian, Sassanid
هُنرِ ساسانی Sassanian art

ساسانیان /sā.sā.ni.yān/ اسم. [تاریخ]
the Sassanian kings, the Sassanian dynasty, the Sassanians

ساطور /sā.tur/ اسم. cleaver, chopper

ساعات /sā.'āt/ اسم. [جمعِ ساعت] hours
◻ ساعاتِ فَراغت‌تان را چگونه می‌گذرانید؟
How do you spend your leisure time?

ساعت /sā.'at/ اسم. [جمع: ~ها، ساعات]
1. clock, watch 2. hour
ساعتِ آفتابی a sundial
ساعتِ بَغلی a watch
ساعتِ دو بعد از ظُهر 2 p.m., two in the afternoon, 1400 hours
ساعتِ دو بعد از نیمه‌شب 2 a.m., two in the morning, 0200 hours
ساعتِ دیواری (با پاندول) a grandfather clock
ساعتِ رومیزی a clock
ساعتِ سعد/ خوب an auspicious hour/ time, a propitious hour/ time
ساعتِ شَمّاطه‌دار an alarm clock
ساعتِ شِنی an hourglass
ساعتِ مُچی a wrist-watch
ساعتِ نحس/ بد an inauspicious hour/ time, an unpropitious hour/ time
ساعت چنده؟ What time is it?
این ساعت چنده؟
How much is this watch?
◻ اختلافِ ساعت بینِ تهران و پاریس دو ساعت و نیم است.
The time difference between Tehran and Paris is two and a half hours.

ساعت‌ساز /sa.'at.sāz/ اسم. [جمع: ~ها]
a watchmaker

ساعت‌شمار /sa.'at.šo.mār/ اسم.
نیز عَقربهٔ ساعت‌شمار
the hour hand of a watch/ clock

ساعتگرد[ن] /sa.'at.gard/ قید. ← پادساعتگرد
moving in the direction the hands of a clock move, clockwise

ساعتی /sa.'a.ti/ صفت. قید.
1. [*adj*] resembling a clock 2. measured by the hour 3. [*adv*] per hour
کارِ ساعتی work paid by the hour
گُلِ ساعتی [گیاه‌شناسی] passion flower

ساعد /sā.'ed/ اسم. [کالبدشناسی] the forearm

ساعی /sā.'i/ صفت. (= کوشا، سختکوش)
diligent, industrious, hard-working

ساغر /sā.ğar/ اسم. [ادبی] goblet, (wine) cup

ساق /sāq/ اسم. [کالبدشناسی] نیز ساقِ پا
the lower part of the leg, the shank

ساق‌بند /sāq.band/ اسم. [ورزش]
shin-guard(s)

ساقدوش /sāq.duš/ اسم. (in weddings)
the best man, groomsman

ساقط /sā.qet/ صفت. 1. fallen
2. (of a foetus) miscarried (= سِقط‌شده)
3. [*law*] lapsed
از هَستی ساقط شدن to lose everything
ساقط کردنِ هواپیما
to shoot down a plane

ساقه /sā.qe/ اسم. [گیاه‌شناسی] stem, stalk(s)

ساقی /sā.qi/ اسم. [ادبی] the cupbearer, the *saki*

ساک(ف) /sāk/ اسم. a shopping bag

ساکِ دَستی a holdall, a duffel bag

ساکارز(ف) /sā.kā.roz/ اسم. [شیمی] saccharose, sucrose

ساکت /sā.ket/ صفت. (= خاموش) silent, quiet, still

ساکت شدن /sā.ket.šo.dan/ مصدر لازم. to fall silent, to stop talking

ساکت کردن /sā.ket.kar.dan/ مصدر متعدی. to silence sb, to pacify the baby etc

ساکسوفن(ف) /sāk.so.fon/ اسم. [موسیقی] the saxophone

ساکن /sā.ken/ اسم. صفت. [جمع: ـان، ـین، سَکَنه] 1. an inhabitant, a dweller, a resident 2. [*adj*] stationary, motionless, static

ساکنِ جایی بودن to reside/ dwell in a place, to inhabit a place

سال /sāl/ اسم. [جمع: ـها، سالیان] 1. year 2. age (= سِن)

روزِ اوّلِ سالِ نو New Year's Day

سالِ تَحصیلی the school year, the academic year

سالِ شَمسی the solar year

سالِ قَمری the lunar year

سالِ کَبیسه a leap year

سالِ مالی the fiscal year

سالِ نو the New Year

سالِ نوری [نجوم] a light year

سالِ ۱۳۸۳ هِجریِ شَمسی the year 1383 AHS (solar year after hejira)

سالِ ۱۴۲۵ هِجریِ قَمری the year 1425 AH (lunar year after hejira)

سالِ ۲۰۰۴ میلادی the year 2004 AD/ CE (anno domini = the year of our Lord/ of the Christian/ Common era)

سالی ماهی (قید.) once in a blue moon

صَد سال به این سال‌ها! Many happy returns!

□ «خواهرت چند سالشه؟» "How old is your sister?"

«هفت سالشه.» "She's seven."

سالاد(ف) /sā.lād/ اسم. [خوراکی] salad

سالادِ اولیویه salad Olivier, Russian salad

سالادِ شیرازی tomato and cucumber salad, Shirazi salad

سالادِ فَصل green salad (made of any greens that are in season)

سالادِ میوه fruit salad

هَم زدنِ سالاد to toss the salad

سالادخوری /sā.lād.xo.ri/ اسم. a salad bowl

سالار /sā.lār/ اسم. [سابق] [جمع: ـها، ـان] 1. the army chief, the top general 2. chieftain

ـ سالاری /sā.lā.ri/ پسوند. suffix denoting government or dominance, -cracy, -archy, *e.g.*:

مادرسالاری matriarchy

مَردم‌سالاری democracy

سالامبور(ف) /sā.lām.bor/ اسم. pickled skin of sheep, goats etc

سالانه /sā.lā.ne/ صفت. قید. نیز سالیانه 1. [*adj*] annual, yearly 2. [*adv*] annually, per annum

درآمدِ سالانهٔ ایران از نَفت Iran's annual income from oil

سال تحویل /sāl.tah.vi:l/ اسم. the exact moment when the new Iranian year is ushered in

مَراسمِ سال تحویل ceremonies marking the beginning of the new Iranian year at Nowruz

سالخوردگان /sāl.xor.de.gān/ اسم.
[جمعِ سالخورده]
the elderly, senior citizens[Us]

سالخورده /sāl.xor.de/ صفت. اسم.
[جمع: سالخوردگان]
1. [*adj*] old, elderly, aged 2. [*n*] an old man or woman

سالروز(ن) /sāl.ruz/ اسم. (= سالگرد)
the anniversary of an event

سالشمار(ن) /sāl.šo.mār/ اسم.
chronolgy

سالشمارِ زندگیِ مُصدّق
the chronology of Mohammad Mosaddeq's life

سالَک /sā.lak/ اسم. [پزشکی]
the Aleppo boil/ button, oriental sore, cutaneous leishmaniasis

سالِک /sā.lek/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a wayfarer (esp one who is embarked on the path of Sufism)

سالگرد /sāl.gard/ اسم. (= سالروز)
the anniversary of an event

□ می‌دانستی دیروز دهمین سالگردِ ازدواجِ ما بود؟
Did you know that yesterday was our tenth wedding anniversary?

سالم /sā.lem/ صفت.
1. healthy, hale 2. sanitary, hygienic 3. sound, intact

صَحیح و سالم /-o-/
1. safe and sound 2. in good condition, in one piece

سالم‌سازی(ن) /sā.lem.sā.zi/ اسم.
the act of improving the sanitary conditions in a place

سالمند /sāl.mand/ صفت. اسم.
1. [*adj*] old, aged, senile 2. [*n*] an old man/ woman

سالمندان /sāl.man.dān/ اسم. [جمعِ سالمند]
old folks/ people, senior citizens[Us], the aged

پزشکِ متخصّصِ مراقبت از سالمندان
a geriatrician

مراقبتِ پزشکی از سالمندان
geriatrics

سالن(ف) /sā.lon/ اسم. [معماری] (= تالار)
hall, auditorium[Us]

سالنِ پَذیرایی (در خانه)
the drawing room, the salon

سالنِ تِئاتر
a theatre[Br]/ theater[Us], a playhouse

سالنِ سینما
a cinema[Br], a movie theater[Us]

سالنِ کُنسرت
a concert hall

سالنامه /sāl.nā.me/ اسم.
yearbook, almanac

سالنما /sāl.na.mā/ اسم. (= تَقویم)
calendar

ـ ساله /sā.le/ پسوند.
suffix denoting the number of years that sb/ sth is old, -year old

دُخترِ شانزده‌ساله
a 16-year old girl

سالیانه /sā.li.yā.ne/ صفت. قید. اسم. (= سالانه)
1. [*adj*] annual 2. [*adv*] annually, per annum 3. [*n*] [*arch*] an annuity

سامان /sā.mān/ اسم.
1. good working order, orderliness 2. [*arch*] household furnishings, goods and chattels[Br]

به سامان نیز بسامان
in good order

نابسامان
in disorder, in disarray, chaotic

سامان دادن /sā.mān.dā.dan/ مصدر متعدی.
1. to put sth in order, to put one's house in order 2. to systematize or rationalize an operation

سامان‌دهی(ن) /sā.mān.de.hi/ اسم.
1. the act of putting things in order 2. systematizing and/ or rationalizing an operation, systematization, rationalization

سامانمند(ن) /sā.mān.mand/ اسم.
systematized, in good order

سامانه(ن) /sā.mā.ne/ اسم.
system

سامانی /sā.mā.ni/ صفت. [تاریخ]
pertaining to the Samanid dynasty, Samanid

سامانیان /sā.mā.ni.yān/ اسم. [تاریخ]
the Samanids (= آلِ سامان)
سامعه /sā.me.'e/ اسم. [زیست‌شناسی] (= شِنوایی)
the sense of hearing
ثقلِ سامعه (= سنگینیِ گوش)
being hard of hearing
the faculty of hearing قُوّهٔ سامعه
سامی /sā.mi/ صفت. اسم. [جغرافیا]
1. [adj] Semitic [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
2. [n] a Semite
□ عربی و عبری از جملهٔ زبان‌هایِ سامی هستند.
Arabic and Hebrew belong to the Semitic family of languages.
سان /sān/ اسم. [نظامی]
inspection of troops
مَراسمِ سان و رِژه /-va-/
troop inspection and parade
سانت^(ف) /sānt/ اسم.
(short for)
centimetre^Br/ centimeter^Us (*cm*)
سانتریفوژ^(ف) /sānt.ri.fuž/ اسم. [فیزیک]
centrifuge (= گُریز از مَرکز)
a centrifuge unit دَستگاهِ سانتریفوژ
سانتیگراد^(ف) /sān.ti.ge.rād/ صفت.
centigrade (= صَدبَخشی/ زینه‌ای)
۲۰ درجهٔ سانتیگراد
20 degrees centigrade (Celsius)
سانتی‌متر^(ف) /sān.ti.metr/ اسم. (= سانت)
centimetre^Br/ centimeter^Us (*cm*)
سانحه /sā.ne.he/ اسم. [جمع: سَوانح]
an accident, an incident
ساندویچ^(ف) /sān.de.vič/ اسم. [خوراکی]
a sandwich
a salami^Br/ baloney^Us sandwich ساندویچِ کالباس
a chicken sandwich ساندویچِ مُرغ
ساندویچ فُروشی /sān.de.vič.fo.ru.ši/ اسم.
a sandwich shop, a snack bar

ساندویچی /sān.de.vi.či/ اسم. صفت.
1. [n] a sandwich vendor
2. [adj] pertaining to sandwiches
frankfurter bun(s) نانِ ساندویچی
سان دیدن /sān.di.dan/ مصدر لازم.
to inspect the troops
سانسور^(ف) /sān.sur/ اسم. (= مُمَیِّزی)
censorship
the censor مَأمورِ سانسور (= سانسورچی)
سانسورچی /sān.sur.či/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
the censor (= مَأمورِ سانسور)
سانسور کردن /sān.sur.kar.dan/ مصدر متعدی.
to censor a book etc
ساواک^(ن) /sā.vāk/ اسم خاص. [سابق]
Savak, short for.
سازمانِ اطّلاعات و امنیتِ کشور
(= the secret police of the Pahlavi regime)
ساواکی^(ن) /sā.vā.ki/ اسم. صفت. [سابق]
1. sb working for *Savak*
2. [adj] pertaining to *Savak*
سایبان /sā.ye.bān/ اسم.
1. awning
2. sunshade
carport سایبانِ اتومبیل
سایدبای‌ساید^(ف) /sāyd.bāy.sāyd/ اسم. صفت.
a refrigerator/ freezer (= * هَمبَر)
side-by-side combination
سایر /sā.yer/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ان، ـ‌ین]
1. [n] other(s), the rest 2. [adj] other
3. [lit] widely used
the other gentlemen سایرِ آقایان
a common saying, a proverb مَثَلِ سایر
سایش /sā.yeš/ اسم.
the act of rubbing, abrasion
سایه /sā.ye/ اسم.
1. shadow 2. shade
3. [fig] protection
in the shade در سایه
under your shadow زیرِ سایهٔ شما
(i.e. patronage)

سایهٔ سَرکار کَم نشود.
"May your shadow never diminish."
(= May we continue to live under your patronage/ protection.)
the shady side of the street طَرفِ سایهٔ خیابان
1. to be in the shade 2. to keep a low profile در سایه بودن
سایه انداختن /sā.ye.an.dāx.tan/ مصدر لازم.
to cast a shadow
سایه‌دار /sā.ye.dār/ صفت.
(of trees) shady, leafy
سایه روشن /sā.ye.row.šan/ اسم.
light and shade, chiaroscuro
سایه‌گستر /sā.ye.gos.tar/ صفت.
(of trees) tall and leafy (thus creating extensive areas of shade), shady
ساییدگی /sā.'i.de.gi/ اسم.
wear, abrasion
ساییدن /sā.'i.dan/ مصدر متعدی.
1. to grind to a fine powder 2. to rub
ساییده /sā.'i.de/ صفت.
1. ground, powdered 2. worn, frayed
ground pepper فِلفِلِ ساییده
سبّ /sab(b)/ اسم.
the act of using foul language, swearing esp at the saints and prophets
سبب /sa.bab/ اسم. [جمع: ـ ها، اَسباب]
1. the cause of sth 2. the means, the wherewithall
because of به سَبَبِ (= به علّتِ)
سبب شدن /sa.bab.šo.dan/ مصدر لازم.
to cause, to bring about
◻ سخنانِ دوستِ ما سببِ خندهٔ حاضران شد.
The remarks of our friend caused much mirth in the audience.
سببی /sa.ba.bi/ صفت.
causative
a relative by marriage خویشاوندِ سَببی

سبحان‌الله /sob.hā.nal.lāh/ دعا.
Glory be to God! Hallelujah!
سبد /sa.bad/ اسم.
basket, hamper
the family basket سَبدِ خانواده [اقتصاد]
waste-paper basket[Br], waste-basket[Us] سَبدِ کاغذِ باطله
سبدبافی /sa.bad.bā.fi/ اسم.
weaving baskets, basket-weaving
سبز /sabz/ صفت. اسم.
1. [*adj*] green 2. [*poli*] advocating the protection of the environment, green 2. [*n*] the colour[Br] green
a greenish blue آبیِ مایل به سَبز
the green light چراغِ سَبز
pistachio green سَبزِ مَغز پِسته‌ای
a very pronounced green سبزِ سَبز
lime green سبزِ لیمویی
سبز شدن /sabz.šo.dan/ مصدر لازم.
(of seeds etc) to germinate, to grow
سبزفام /sabz.fām/ صفت.
greenish
سبزقبا /sab.ze.qa.bā/ اسم. [پرنده‌شناسی]
(European) roller
سبز کردن /sabz.kar.dan/ مصدر متعدی.
to start seeds etc
سبزه /sab.ze/ اسم. صفت.
1. [*n*] grass 2. [*adj*] (of people) dark-complexioned, olive-skinned, dark
سبزه‌رو /sab.ze.ru/ صفت.
dark-complexioned
سبزه‌زار /sab.ze.zār/ اسم.
a meadow
سبزی /sab.zi/ اسم. [جمع: سبزیجات]
1. greenness 2. herb(s), greens
an assortment of edible herbs (such as sweet basil, summer savoury[Br], mint, garden cress, coriander[Br]/ cilantro[Us], chive, scallions, radishes etc) سَبزیِ خوردن
سبزی‌پلو /sab.zi.po.low/ اسم. [خوراکی]
Sabzi polow: a dish of steamed rice cooked with an assortment of herbs and eaten usu with fried fish

سبزیجات /sab.zi.jāt/ اسم. [جمعِ سَبزی] various greens and vegetables, legumes

سبزی‌فروش /sab.zi.fo.ruš/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a greengrocer[Br]

سبزی‌فروشی /sab.zi.fo.ru.ši/ اسم. a greengrocer's[Br]

سبزیکاری /sab.zi.kā.ri/ اسم. growing herbs and greens, market gardening[Br], truck farming[Us]

باغچهٔ سَبزیکاری a kitchen garden

سبزینه(ن) /sab.zi.ne/ اسم. chlorophyll

سبع /sa.bo'/ صفت. (= دِرَنده) ferocious

سبعیّت /sa.bo.'iy.yat/ اسم. ferocity

سبقت /seb.qat/ اسم. the act of taking the lead, overtaking

خَطِّ سبقت (در بزرگراه) the fast lane

سِبقت مَمنوع No overtaking! No passing!

سبقت‌گرفتن /seb.qat.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to overtake, to take the lead, to move ahead

سَبُک /sa.bok/ صفت. ← سَنگین 1. light, lightweight 2. frugal 3. flippant

شامِ سَبُک a light supper

سَبُک (و) سَنگین کردن to weigh the different possibilities of sth, to appraise the pros and cons

□ باور نمی‌کنی که خوابِ من چقدر سبک است.

You won't believe what a light sleeper I am.

سبک /sabk/ اسم. [هنر] (= شیوه) style

پَردهٔ نَقّاشی به سَبکِ کوبیسم a canvas in the Cubist style

سبکسر /sa.bok.sar/ صفت. light-headed, frivolous

سبک شدن /sa.bok.šo.dan/ مصدر لازم. to grow lighter, to lighten [vi]

سبک‌شناسی /sabk.še.nā.si/ اسم. the act of studying literary styles, stylistics

سَبُک‌کردن /sa.bok.kar.dan/ مصدر متعدی. to make sth lighter, to lighten sth [vt]

بارِ کسی را سَبُک کردن to lighten sb's burden

سبک‌مغز /sabok.mağz/ صفت. flightly, shallow, scatterbrained

سبک‌وزن /sa.bok.vazn/ صفت. اسم. [ورزش] 1. [adj] lightweight 2. [n] a lightweight

سبکی /sa.bo.ki/ اسم. lightness

سبکی /sab.ki/ صفت. pertaining to style, stylistic

سبو /sa.bu/ اسم. [ادبی] an earthen jar

سبوس /sa.bus/ اسم. bran

آردِ گَندمِ سَبوس‌دار wholewheat flour, wholemeal flour

سَبیل /sa.bi:l/ اسم. صفت. 1. [n] way, road 2. [adj] [col] free of charge

سِبیل /se.bi:l/ اسم. moustache[Br], mustache[Us]

سِبیلِ چَخماقی handlebar moustaches

سِبیلِ کسی را چَرب کردن to grease the palm of sb

سبیل گذاشتن /se.bil.go.zaš.tan/ مصدر لازم. to grow a moustache[Br]/ mustache[Us]

سبیلو /se.bi.lu/ صفت. with a big moustache[Br]/ mustache[Us], moustached[Br]/ mustached[Us]

□ عمویِ تو همان آقایِ سبیلوست که پهلویِ پدرِ من ایستاده است؟

Is your uncle the gentleman with the big moustache[Br]/ mustache[Us] standing next to my dad?

سپاس /se.pās/ اسم. expression of thanks, thankfulness, gratitude

سپاسگزار /se.pās.go.zār/ صفت. thankful, grateful

سپاسگزاری /se.pās.go.zā.ri/ اسم.
the act of expressing one's gratitude, thanksgiving

سپاسگزاری کردن /se.pās.go.zā.ri.kar.dan/
to thank sb, to express one's appreciation for sth

سپاه /se.pāh/ اسم. [نظامی] 1. army, troops 2. an army comprising three divisions 3. short for:
سپاهِ پاسدارانِ اِنقلابِ اِسلامی
(= The Islamic Revolution Guards Corps)

سپاهی /se.pā.hi/ اسم. [جمع: ـان]
1. a soldier, a trooper. 2. a member of The Islamic Revolution Guards Corps

سپتامبر[ف] /sep.tāmr/ اسم. September

سپر /se.par/ اسم. 1. shield 2. the bumper (in front or back of a car)
سِپر به سِپر (در جاده)
bumper to bumper

سپر انداختن /se.pa.ran.dāx.tan/ مصدر لازم. [ادبی]
to give up the fight, to surrender

سپردن /se.por.dan/ مصدر متعدی.
1. to entrust sth/ sb to sb, to deposit sth with sb 2. to ask sb to do sth

سپرده /se.por.de/ صفت. اسم.
1. [*adj*] entrusted, handed over
2. [*n*] [*bank*] a deposit
دَستِ شما سِپرده!
It is in your good hands now.
a bank deposit — سِپردهٔ بانکی

سپرز /se.porz/ اسم. [کالبدشناسی] (= طَحال)
the spleen

سپری /se.pa.ri/ صفت. elapsed, expired
bygone days — روزگارِ سِپری‌شده
elapsed time — زَمانِ سِپری‌شده

سپری شدن /se.pa.ri.šo.dan/ مصدر لازم.
(of time) to elapse

سپس /se.pas/ قید. then, afterwards

سپور /so.pur/ اسم. [جمع: ـها] (= رُفتگر)
a street-sweeper, a road sweeper

سپه /se.pah/ اسم. (کوتاه‌شدهٔ) army

سپهبد /se.pah.bod/ اسم. [نظامی] [جمع: ـها، ـان]
a lieutenant general

سپهر /se.pehr/ اسم. [ادبی] the sky, the firmament

سپهسالار /se.pah.sā.lār/ اسم. [قدیم]
the commander in chief of the army

سپید /se.pi:d/ صفت. [ادبی] (= سِفید)
white

سپیدار /se.pi.dār/ اسم. [گیاه‌شناسی]
white poplar

سپیده‌دم /se.pi.de.dam/ اسم. dawn, daybreak

سپیدی /se.pi.di/ اسم. [ادبی] whiteness

ستاد[ن] /se.tād/ اسم. headquarters (HQ), operational centre[Br]/ center[Us]
سِتادِ اَرتش (= × اَرکانِ حَرب)
general staff
relief operations centre[Br]/ center[Us] — سِتادِ اِمدادرسانی
election headquarters — سِتادِ اِنتخاباتی

ستارگان /se.tā.re.gān/ اسم. [جمع ستاره] (= اَختران)
stars
the stars at night — سِتارگانِ شَب

ستاره /se.tā.re/ اسم. [جمع: ـها، سِتارگان] (= اَختر)
1. star 2. asterisk (*)
starfish — سِتارهٔ دَریایی [آبزی]
comet — سِتارهٔ دُنباله‌دار [نجوم]
a movie star — سِتارهٔ سینما
a five-star hotel — هُتِلِ پَنج سِتاره

ستاره‌شناس /se.tā.re.še.nās/ اسم.
[جمع: ـها، ـان] (= اَخترشناس، مُنَجِّم)
an astronomer

ستاره‌شناسی /se.tā.re.še.nā.si/ اسم. (= اخترشناسی، نُجوم)
astronomy

ستاک /se.tāk/ اسم. [گیاه‌شناسی]
1. a new shoot 2. [*gram*] the root of a verb (= بُنِ فعل)

ـ ستان /-s.tān/ پسوند. suffix denoting place of, -land, *e.g.:*
اِنگلستان England
گُلستان a rose garden

ستاندن /se.tān.dan/ مصدر متعدی. (= گرفتن)
to get sth from sb, to receive sth from sb
□ برو طلبت را از او بخواه و اگر نداد به زور بستان.
Go on, ask him for your money, and if he doesn't pay up, make him pay.

ستایش /se.tā.yeš/ اسم. 1. the act of praising sth/ sb 2. praise, admiration

ستایش‌آمیز /se.tā.ye.šā.mi:z/ صفت.
expressing praise, laudatory

ستایش‌کردن /se.tā.yeš.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to praise sb/ sth, to laud sb/ sth
2. to worship God etc

ستایشگر /se.tā.yeš.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. an admirer 2. a worshipper

ستبر /se.tabr/ صفت. [ادبی] thick

ستردن /se.tor.dan/ مصدر متعدی. [ادبی]
1. to shave 2. to erase (= پاک کردن)

سترگ /se(o).torg/ صفت. [ادبی] great, enormous, gigantic

سترون /se.tar.van/ صفت. (= عقیم، نازا)
sterile, infertile

سترون‌سازی⁽ⁿ⁾ /se.tar.van.sā.zi/ اسم.
1. the act of sterilizing sb/ sth
2. sterilization

ستم /se.tam/ اسم. (= ظُلم، بیداد) cruelty, injustice, oppression
تَحتِ سِتم oppressed

ستم‌کردن /se.tam.kar.dan/ مصدر لازم.
to act cruelly, to oppress sb, to do sb an injustice

ستمدیده /se.tam.di.de/ صفت. اسم.
1. [*adj*] oppressed 2. [*n*] an oppressed person [جمع: ستمدیدگان]

ستم‌ستیزی⁽ⁿ⁾ /se.tam.se.ti.zi/ اسم.
fighting oppression, taking up arms against oppression

ستمشاهی⁽ⁿ⁾ /se.tam.šā.hi/ اسم. [سیاست]
monarchy characterized by oppression and despotism
دورانِ سِتمشاهی the period of monarchical tyranny

ستمکار /se.tam.kār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
an oppressor

ستم‌کشیده /se.tam.ke.ši.de/ صفت.
long-suffering (from oppression)
□ هر روز که خبرها را می‌شنوم، دلم برای مردمانِ ستمکشیدهٔ آفریقا بیشتر می‌سوزد.
As I listen to the news everyday, I feel more sympathy for the long-suffering people of Africa.

ستمگر /se.tam.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
an oppressor (= ستمکار)

ستمگرانه /se.tam.ga.rā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] cruel, oppressive
2. [*adv*] cruelly, oppressively

ستمگری /se.tam.ga.ri/ اسم.
act(s) of cruelty and oppression

ستوان⁽ⁿ⁾ /sot.vān/ اسم. [نظامی] (= × نایب)
a lieutenant
سُتوان یِکم a lieutenant[Br], a first lieutenant[Us]
سُتوان دوّم a second lieutenant
سُتوان سِوّم a third lieutenant

ستوانیار⁽ⁿ⁾ /sot.vān.yār/ اسم. [نظامی]
a sub lieutenant

ستودن /so.tu.dan/ مصدر متعدی. [ادبی]
to praise sb/ sth

ستودنی /so.tu.da.ni/ صفت. praiseworthy

ستوده /so.tu.de/ صفت. laudable

ستون /so.tun/ اسم. [معماری] column, pillar

به سُتونِ یک [نظامی] in single file

سُتونِ پنجم the fifth column

سُتونِ فقرات [کالبدشناسی] the vertebral column, backbone, the spine

سُتونِ یادبود an obelisk

یک سُتون از تانک‌های دُشمن

a column of enemy tanks

ستوه /so.tuh/ اسم. 1. weariness 2. running out of patience, frustration

به سُتوه آوردن to beleaguer/ harass/ hound sb, to drive sb up the wall

به سُتوه آمدن to run out of patience, to become frustrated

سته(ن) /se.te/ اسم. [گیاه‌شناسی] any type of juicy fruit with small stones, drupe

ستیزه /se.ti.ze/ اسم. belligerence, hostility, quarrel

ستیزه‌جو /se.ti.ze.ju/ صفت. belligerent, hostile, quarrelsome

ستیغ /se.ti:ğ/ اسم. [ادبی]

the crest of a mountain, ridge

ستیهنده /se.ti.han.de/ صفت. [ادبی]

quarrelsome, belligerent

سجّاده /saj.jā.de/ اسم. a prayer rug

سجاف /se.jāf/ اسم. [پوشاک] a false hem

سجاوندی /sa.jā.van.di/ اسم. (= نُقطه‌گذاری)

punctuation

سجایا /sa.jā.yā/ اسم. [جمع سَجیّه]

character traits

سجده /saj.de/ اسم. [اسلام] the act of prostration (in the course of saying one's daily prayers)

سجده‌کردن /saj.de.kar.dan/ مصدر لازم.

to prostrate oneself

سجل /se.jel/ اسم. [سابق] [جمع: سِجلّات]

the national identity card (= شناسنامه)

سجیّه /sa.jiy.ye/ اسم. [جمع: سَجایا]

one's natural disposition, a character trait

سحاب /sa.hāb/ اسم. (= اَبر) cloud

سحابی /sa.hā.bi/ اسم. [نجوم] nebula

سَحر /sa.har/ اسم. just before daybreak, very early dawn

صُبحِ سَحر [گفتار] at the crack of dawn, very early in the morning

مُرغِ سَحر (= بُلبل) the nightingale

سِحر /sehr/ اسم. 1. the act of using magic 2. magic, witchcraft

سِحرآمیز /seh.rā.mi:z/ صفت. magic, magical

اُپرای «فُلوتِ سِحرآمیز» اثرِ موتزارت

Mozart's opera *The Magic Flute*

سَحرخیز /sa.har.xi:z/ صفت. اسم.

1. [*adj*] rising early 2. [*n*] an early riser, an early bird

سَحرخیز باش تا کامروا باشی [ضرب‌المثل]

The early bird catches the worm. [*prov*]

(*ex tr* = If you want to succeed, start your day at the crack of dawn.)

سَحری /sa.ha.ri/ اسم. a meal taken just before daybreak (before one starts to fast)

سخاوت /se.xā.vat/ اسم. generosity, munificence, bounty

سخاوتمند /se.xā.vat.mand/ صفت. (= سَخی)

generous, munificent

سخت /saxt/ صفت. قید. 1. [*adj*] difficult, hard (= دُشوار) 2. resistant, hard (= مُقاوم) 3. grave, severe, terrible (= شَدید) 2. [*adv*] hard, seriously, severely (= به‌سَختی)

بیماریِ سَخت a grave illness

توفانِ سَخت a severe storm

سخت‌افزار(ن) /sax.taf.zār/ اسم. [رایانه]

hardware

← نَرم‌افزار

سخت‌افزاری /sax.taf.zā.ri/ صفت.
pertaining to hardware, hardware [*bef. n*]
a hardware problem مُشکلِ سَخت‌افزاری
سختپوست(ن) /saxt.pust/ صفت. اسم.
1. [*adj*] crustaceous [زیست‌شناسی]
2. [*n*] a crustacean
سختپوستان(ن) /saxt.pus.tān/ اسم.
Crustacea, [جمعِ سختپوست]
Crustaceans
سخت‌جان /saxt.jān/ صفت. (= جان‌سخت)
diehard
سخت‌شامه /saxt.šā.me/ اسم. [کالبدشناسی]
dura mater ← نَرم‌شامه
سختکوش /saxt.kuš/ صفت. (= ساعی، کوشا)
hard-working, diligent
سختگیر /saxt.gi:r/ صفت.
(of a person) strict, severe
a disciplinarian آدمِ سَختگیر
سختگیرانه /saxt.gi.rā.ne/ صفت. strict, exacting
سخت‌گیری /saxt.gi.ri/ اسم. strictness, severity
سختی /sax.ti/ اسم. 1. hardship, difficulty 2. hardness 3. severity, intensity 4. [*chem*] presence of alkaline salts in water, hardness
with difficulty به سَختی (= به زَحمت)
سختی‌کشیدن /sax.ti.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to suffer hardship
سختی‌گیر(ن) /sax.ti.gi:r/ اسم.
water-softener
سخن /so.xan/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. speech, talk 2. remark, statement
3. [*lit*] letters, literature
سخن‌پراکنی /so.xan.pa.rā.ka.ni/ اسم.
the act of broadcasting (esp on radio)
the BBC بُنگاهِ سُخن‌پراکنیِ اِنگلستان
(British Broadcasting Corporation)

سخن‌پرداز /so.xan.par.dāz/ اسم.
an orator, a writer, a wordsmith [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
سخن‌چین /so.xan.čin/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a talebearer, a backbiter (= نَمّام)
سخنران /so.xan.rān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a speaker, a lecturer, an orator
□ سخنرانِ امشبِ ما نیازی به معرّفی ندارد.
Our speaker tonight requires no introduction.
سخنرانی /so.xan.rā.ni/ اسم. lecture, speech, talk, presentation
سخنرانی‌کردن /so.xan.rā.ni.kar.dan/
مصدر لازم. to lecture, to deliver a speech, to give a talk, to make a presentation, to read a paper
سخن‌سرا /so.xan.sa.rā/ اسم. [ادبی]
a poet, a versifier [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان]
سخن‌سنجی /so.xan.san.ji/ اسم.
1. the act of evaluating a poem or a literary work 2. literary criticism
سخن‌گفتن /so.xan.gof.tan/ مصدر لازم.
to speak, to talk
سخنگو(ن) /so.xan.gu/ اسم. صفت.
1. [*n*] the spokesman, [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان] spokeswoman, spokesperson
2. [*adj*] talking
سخنگوی دولت /dow-/
the government spokesman
a talking doll عَروسکِ سُخنگو
سخنور /so.xan.var/ اسم. [ادبی]
a poet, a writer [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
سخنوری /so.xan.va.ri/ اسم. the art of fine writing, belles-lettres
سخی /sa.xi/ صفت. (= سِخاوتمند)
generous
سخیف /sa.xi:f/ صفت. [ادبی] baseless, worthless

سد /sad(d)/ اسم. 1. the act of blocking sth, obstruction 2. barrier, obstacle 3. dam, dyke

سَدِّ راه an obstacle/ barrier

سَدِّ جوع satisfying one's hunger

سدِّ خاکی an earthfill dam, an earth dam, an embankment dam

سَدِّ مَخزنی a reservoir dam

سَدِّ مَعبر obstruction (of a public thoroughfare)

شکستنِ سَدّ (of a dam) to burst

سدّ بستن /sad.bas.tan/ مصدر لازم. to build a dam

سدر /sedr/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. cedar 2. powdered leaves of the wild jujube tree used to wash hair

سدس /sods/ اسم. (= یک ششم) one sixth of sth (1/6th)

سدّکردن /sad.kar.dan/ مصدر متعدی. to block sth, to obstruct sth

سده /sa.de/ اسم. (= قَرن) 1. century 2. a set of a hundred

جَشنِ سَده The Festival of Bonfires celebrated by the Zoroastrians on the 10th of Bahman/ 30 January, marking the 100th day of winter according to the old Iranian calendar

سدیم /sod.yom/ اسم. [شیمی] نیز سُدیوم sodium (*Na*)

کِلوریدِ سُدیم sodium chloride

سَر[1] /sar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] 1. [*anat*] the head (= کَلّه) 2. the leader, the head (= رَئیس) 3. the top of sth 4. the lid, the cap (= دَر) 5. beginning, end 6. a unit for counting people

از این سَر تا آن سَرِ خیابان from one end of the street to the other

از سَر once again (from the beginning)

از سَر تا تَه from beginning to end, cover to cover

سَر تا سَر (= سراسر) all over, throughout

سَرِ خَر [گفتار] unwelcome company, nuisance, gooseberry

سَرِ خود at one's own initiative, without asking permission

سَرِ شَب early in the evening, shortly after nightfall

هَفت سَر عائله seven mouths to feed

یک سَرِ سوزن a tiny bit, an/ one iota

از سَرِ خود باز کردن to get rid of sb/ sth

سَر از پا نشناختن (از شادی) to be jumping with joy, to be overjoyed

سَر به سَرِ کَسی گذاشتن to tease sb

سَر در نیاوردن to fail to grasp sth

سَرِ کَسی را خوردن to talk sb's head off

سَرِ کَسی کُلاه گذاشتن to hoodwink/ deceive sb

سَر و صورت دادن to organize the affairs of a company etc

سَر و کَلّه زدن to deal with a difficult person

سَر و گوش آب دادن to look around (to see what is going on), to look-see[Us]

آب که از سَر گُذشت چه یک نِی چه صَد نِی. [ضرب‌المثل] In for a penny, in for a pound. [*prov*] (*ex tr* = When one is floundering in deep water, what difference does it make if the depth is one or a hundred fathoms.)

□ «سرم درد می‌کند.» *I have a headache.*

سَر[2] /sar/ حرف اضافه. on top of, on, at

سَرِ بزنگاه in the nick of time

سَرِ حال in good health, in a good mood, in good spirits

سَرِ خاک at sb's grave
سَرِ راه on the way
سَرِ ساعت right on time, on the dot
سَرِ فُرصت at one's leisure
سَرِ کار at work
سَرِ کوه on top of the mountain
سَرِ وَقت on time
سَرِ کار رفتن to go to work, to find employment
سَرِ کار گذاشتن 1. to find sb a job 2. [*col*] to make sb the victim of a hoax, to take sb for a ride

سَر ـ /sar-/ پیشوند. prefix denoting the top position or the highest rank, head-, chief-, arch-
سَرپیشخدمت the head-waiter[Us]
سَرخَلبان the captain (of an airliner)

سِر /ser/ صفت. [گفتار] numb

سِرّ /ser(r)/ اسم. [جمع: أسرار] (= راز) a secret, a mystery

سُر /sor/ صفت. (= لَغزنده) slippery

سرآستین /sar.ās.tin/ اسم. [پوشاک] cuff(s)

سرآشپز /sar.āš.paz/ اسم. (= آشپزباشی) the chef, the head-cook
مُعاونِ سَرآشپز a sous-chef

سرآغاز /sa.rā.ğāz/ اسم. the beginning

سر آمدن /sa.rā.ma.dan/ مصدر لازم. (= پایان یافتن) to come to an end, to expire

سرا /sa.rā/ اسم. [ادبی] نیز سَرای house

سراب /sa.rāb/ اسم. mirage

سراپا /sa.rā.pā/ قید. نیز سَرتاپا from head to foot, from top/ head to toe

سراپرده /sa.rā.par.de/ اسم. pavilion

سرّاجی /sar.rā.ji/ اسم. a shop that makes and sells leather goods
سَرّاجیِ ایران Iran Leather Goods

سراچه /sa.rā.če/ اسم. [ادبی] 1. a small house 2. [*Acad*] a suite in a hotel etc

سرازیر /sa.rā.zi:r/ صفت. ⟵ سَربالا downhill, sloping down

سرازیر شدن /sa.rā.zir.šo.dan/ مصدر لازم. to descend, to go downhill

سرازیری /sa.rā.zi.ri/ اسم. ⟵ سَربالایی a downhill slope, a descent

سراسر /sa.rā.sar/ حرف اضافه. نیز سرتاسر throughout, all over

سراسری /sa.rā.sa.ri/ صفت. nationwide
راه‌آهنِ سَراسریِ سیبری the Trans-Siberian Railway

سراسقف /sar.'os.qof/ اسم. [مسیحیت] archbishop

سراسیمه /sa.rā.si.me/ صفت. قید. 1. [*adj*] in a state of confusion and panic, frantic 2. [*adv*] frantically

سراشیب /sa.rā.ši:b/ صفت. (= سرازیر) sloping downhill

سراغ /so.rāğ/ اسم. an indication of sb/ sth's whereabouts, a trace

سراغ داشتن /so.rāğ.dāš.tan/ مصدر متعدی. to know of sb/ sth

سراغ گرفتن /so.rāğ.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. to inquire about sb/ sth
□ دیشب یک نفر آمده بود اینجا سراغت را می‌گرفت.
Last night someone was here asking for you.

سرافراز /sa.raf.rāz/ صفت. نیز سرفراز 1. proud (of what one has done) 2. honoured[Br] (= مُفتخر)

سرافرازی /sa.raf.rā.zi/ اسم. نیز. سرفرازی 1. pride 2. honour[Br]
مایهٔ سَرافرازی a source of pride

سرافکنده /sa.raf.kan.de/ صفت. ashamed, humiliated, mortified

سرامد /sa.rā.mad/ صفت. اسم. [ادبی] نیز سرآمد [جمع: سَرامدان]
1. [*adj*] top-ranking
2. [*n*] a very gifted person

سرامیک(ف) /se.rā.mik/ اسم. صفت.
1. [*n*] the potter's art/ craft, ceramics
2. [*adj*] ceramic

گُلدانِ سِرامیک — a ceramic vase

سران /sa.rān/ اسم. [جمعِ سَر]
heads (of state, of government etc)

کُنفرانسِ سَران — a summit conference

کُنفرانسِ سَرانِ ۸ کشورِ صَنعتیِ جهان در توکیو — the G8 summit in Tokyo

سرانجام /sa.ran.jām/ قید. اسم.
1. [*adv*] finally, eventually 2. [*n*] end, conclusion

سرانداز /sa.ran.dāz/ اسم. [پوشاک]
1. a veil worn by women at home
2. a narrow carpet used to fill the space between the main carpet and the wall

سرانگشت /sa.ran.gošt/ اسم. fingertip

سرانگشتی /sa.ran.goš.ti/ صفت.
pertaining to the fingertips

حِسابِ سَرانگشتی — a rough and ready calculation, a rough estimate

سرانه /sa.rā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] per capita 2. [*adv*] per capita

دَرآمدِ سَرانه — per capita income

مالیّاتِ سَرانه — a poll tax

سرایت /se.rā.yat/ اسم. contagion, transmission (of a disease etc)

سرایت کردن /se.rā.yat.kar.dan/ مصدر لازم.
(of a disease) to spread, to be transmitted (by contact etc)

سرایدار /sa.rāy.dār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a caretaker, a janitor[Us]

سرایه(ن) /sa.rā.ye/ اسم. [فرهنگستان] (= پاویون)
a hospital pavilion

سرب /sorb/ اسم. [فلز] lead (*Pb*)

بدونِ سُرب — unleaded, lead-free

سربار /sar.bār/ اسم.
1. a burden (on sb else's shoulder) 2. the choice part of a load of fruit etc

☐ نمی‌خواهم سَربارِ شما باشم.
I don't want to impose on you.

سرباره /sar.bā.re/ اسم. [فلز] slag

سرباز /sar.bāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*n*] a soldier 2. (cards) a jack, a knave
3. [*adj*] uncovered, open-air

سَربازِ صِفر [گفتار] — a private, a raw recruit

سَربازِ وَظیفه — a conscript[Br], a draftee[Us]

سربازخانه /sar.bāz.xā.ne/ اسم. barracks

سربازگیری /sar.bāz.gi.ri/ اسم.
1. the act of calling up conscripts[Br]/ draftees[Us], recruiting troops
2. conscription[Br], the draft[Us], call up

سربازی /sar.bā.zi/ اسم. military service, soldiering

زِندگیِ سَربازی — a soldier's life

سربالا /sar.bā.lā/ صفت. قید. ← سَرپایین
1. [*adj*] uphill, sloping up, upward
2. [*adv*] upwards[Br]/ upward[Us]

جَوابِ سَربالا — an evasive answer

سربالایی /sar.bā.lā.'i/ اسم. ← سَرپایینی، سرازیری
a stretch of the road going uphill, an ascending slope, a climb

سربراه /sar.be.rāh/ صفت. [گفتار] نیز سَر به راه
well-behaved, obedient, easy to deal with, docile

سربرگ(ن) /sar.barg/ اسم. letterhead

سر بریدن /sar.bo.ri.dan/ مصدر متعدی.
to cut sb's throat, to behead sb, to decapitate sb

سربزیر /sar.be.zi:r/ صفت. [گفتار] نیز سَر به زیر
modest, humble

سربسته /sar.bas.te/ صفت. قید.
1. [*adj*] closed, sealed, guarded
2. [*adv*] guardedly
□ سربسته خدمت‌تان عرض می‌کنم. به صلاح شماست که از این شهر بروید.
I can only tell you that the best thing for you to do is to leave town.

سربسر /sar.be.sar/ صفت. قید. نیز سَر به سَر
1. [*adj*] (in a transaction) even
2. [*adv*] all over (= سرتاسر)

سربلند /sar.bo.land/ صفت. (= سرافراز)
1. proud (of one's achievements)
2. honoured[Br] (= مُفتخر)

سربلندی /sar.bo.lan.di/ اسم. (= سَرافرازی)
1. pride 2. honour[Br]

سربند /sar.band/ اسم. [پوشاک]
1. headdress 2. hairband 3. turban

سر بودن /sar.bu.dan/ مصدر لازم.
to be head and shoulders above others

سربه‌نیست /sar.be.ni:st/ صفت. [گفتار]
secretly murdered (and his/ her body disposed of)
سَر به نیست کردن — to have sb bumped off (so that his or her body is not even found)

سربه هوا /sar.be.ha.vā/ صفت. [گفتار]
lacking concentration, inattentive, in the clouds
سَر به هوا بودن — to be playful, to lack concentration

سربی /sor.bi/ صفت.
1. made of lead, leaden 2. lead-coloured[Br]
مَدادِ سُربی — a lead pencil

سرپا /sa.re.pa/ صفت.
standing, on one's feet, up and about
سَرپا بودن — to be on one's feet, to be up and about

سرپاسبان /sar.pās.bān/ اسم. [جمع: ~ها]
a police sergeant

سرپایی /sar.pā.'i/ صفت. قید. اسم.
1. [*adj*] standing 2. [*med*] outpatient
3. [*adv*] as an outpatient
4. [*n*] slippers (= دَمپایی)
بیمارِ سَرپایی — an outpatient
درمانگاه بیمارانِ سَرپایی — an outpatient clinic
مُعالجهٔ سَرپایی — outpatient treatment

سرپایینی /sar.pā.'i.ni/ اسم ← سَربالایی
a downhill slope, a descending slope

سرپرست /sar.pa.rast/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. the supervisor, the person in charge, the acting head 2. (a child's) guardian (= وَلی)

سرپرستار /sar.paras.tār/ اسم. [جمع: ~ها]
the matron[Br], the head nurse[Us], a senior nurse

سرپرستی /sar.pa.ras.ti/ اسم.
1. the act of supervising sb/ sth 2. supervision
3. guardianship

سرپستانک /sar.pes.tā.nak/ اسم.
the nipple of a feeding bottle

سرپناه /sar.pa.nāh/ اسم.
shelter

سرپوش /sar.puš/ اسم.
the cover of sth, the cap, the lid
(روی چیزی/ کاری) سَرپوش گذاشتن — to cover sth up

سرپوشیده /sar.pu.ši.de/ صفت ← سَرباز
1. covered, roofed 2. wearing a head scarf
استخر سرپوشیده — an indoor pool

سرپهن /sar.pahn/ صفت.
(of a pen etc) with a wide tip, broad-tipped

سرپیچ /sar.pi:č/ اسم. [برق]
lamp-holder, socket

سرپیچی /sar.pi.či/ اسم.
1. the act of disobeying orders 2. disobedience

سر پیچیدن /sar.pi.či.dan/ مصدر لازم.
to disobey orders (= سَرپیچی کردن)

سرپیچی کردن /sar.pi.či.kar.dan/ مصدر لازم.
to disobey orders etc
◻ اگر نروی، تو را به اتهامِ سرپیچی از دستورِ افسرِ مافوق دادگاهی می‌کنم.
If you don't go, I will have you court-martialled for disobeying a superior officer.

سرپیشخدمت /sar.piš.xed.mat/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. the head waiter, the maître d' 2. the butler, the major-domo

سرتاپا /sar.tā.pā/ قید. نیز سراپا
from head to foot/ toe

سرتاسر /sar.tā.sar/ قید. نیز سراسر
all through, throughout, all over
all through the night — سَرتاسرِ شَب

سرتیپ /sar.ti:p/ اسم. [نظامی] [جمع: ~ها، ~ان]
a brigadier general, a brigadier

سرتیز /sar.ti:z/ صفت. (= نوک‌تیز)
with a sharp end, pointed

سرجوخه /sar.ju.xe/ اسم. [نظامی] [جمع: ~ها]
a corporal

سرچسب /sar.časb/ اسم. [فرهنگستان]
an inspection sticker (= باندرل)

سرچشمه /sar.češ.me/ اسم.
the fountain-head, the head-spring, the source of a river
سَرچشمه‌های رودِ کَرخه
the headwaters of the River Karkheh

سرچین /sar.čin/ صفت.
(of fruit etc) hand-picked, choice

سرحد /sar.had/ اسم. [جمع: سرحدّات] (= مَرز)
frontier, border
as far as possible — تا سَرحدِّ اِمکان

سرخ /sorx/ صفت. اسم. (= قِرمِز)
1. [*adj*] red 2. red-hot 3. ruddy 4. [*n*] the colour[Br] red

ارتشِ سُرخ (در شورویِ سابق)
the Red Army
ferrous oxide — خاکِ سُرخ

سرخاب /sor.xāb/ اسم. [آرایش] (= روژِ گونه)
rouge, blusher, blush[Us]

سرخابی /sor.xā.bi/ اسم. [رنگ]
a bright purplish red, magenta

سرخانه /sar.xā.ne/ صفت.
attached to or a part of one's house, live-in
a live-in son-in-law — دامادِ سَرخانه
a private tutor — مُعلّمِ سَرخانه

سرخپوست /sorx.pust/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
an American Indian, a native American, a Red Indian, a redskin
● توضیح: به کار بردن واژه‌های Red Indian و redskin در اشاره به بومیان امریکا امروزه به شدّت موهن تلقی می‌شود.

سرخجه /sorx.je/ اسم. [پزشکی]
erysipelas, St. Anthony's fire (= سُرخکِ کاذب)

سرخدار /sorx.dār/ اسم. [گیاه‌شناسی]
yew

سرخرگ /sorx.rag/ اسم. [کالبدشناسی]
artery (= شَریان) ← سیاهرگ

سرخس /se.raxs/ اسم. [گیاه‌شناسی]
fern

سرخ شدن /sorx.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to blush, to blush red 2. to be fried

سرخط /sar.xat(t)/ اسم.
headline
و اینک سَرخطِ اَخبار.
And now the news headlines.

سرخک /sor.xak/ اسم. [پزشکی]
measles
erysipelas — سُرخکِ کاذب

سرخ کردن /sorx.kar.dan/ مصدر متعدی.
to fry sth [خوراکی]

سرخ‌کرده /sorx.kar.de/ صفت. [خوراکی]
fried
fried fish — ماهیِ سُرخ‌کرده

سرخ‌کن /sorx.kon/ اسم. [خوراکی]
fryer

سرخلبان(ن) /sar.xa.la.bān/ اسم. [جمع: ~ها]
an airline captain, the captain

سَرخوردگی /sar.xor.de.gi/ اسم.
disillusionment, frustration

سَر خوردن /sar.xor.dan/ مصدر لازم.
to be disappointed, (= سَرخورده شدن)
to be disillusioned, to be frustrated

سُر خوردن /sor.xor.dan/ مصدر لازم.
to slide, to slip
□ پایم سُر خورد ولی توانستم تعادلم را حفظ کنم.
I slipped but I managed to keep my balance.

سَرخورده /sar.xor.de/ صفت.
disappointed, disillusioned, frustrated

سرخوش /sar.xoš/ صفت. 1. happy, jovial
2. [*arch*] tipsy

سرخی /sor.xi/ اسم. redness, ruddiness

سرد /sard/ صفت. ← گَرم cold, chilly
در یک شَبِ سَردِ زِمستانی
in a cold winter night
« سَردَمه. » [گفتار] I'm cold.
سَرد و گَرم چِشیده /-o-/ experienced in the ways of the world, seasoned
سوپِ سَرد a cold soup
عَرَقِ سَرد a cold sweat
گوشتِ سَرد (= برش‌هایی از انواعِ کالباس)
cold cuts

سردآبی (ن) /sar.dā.bi/ صفت.
cold-water [*bef. n*]
پَرورشِ ماهی‌های سَردآبی
farming cold-water fishes

سرداب /sar.dāb/ اسم. [معماری] نیز سَردابه
cellar
سَردابِ کِلیسا the crypt

سر دادن /sar.dā.dan/ مصدر متعدی.
1. [*lit*] to let out a cry etc
2. to pay the difference in an exchange

سردار /sar.dār/ اسم. 1. an honorific military title, a general 2. the commander
3. a warlord
سَردارِ کُلّ [سابق]
the commander in chief

سرداور /sar.dā.var/ اسم.
(in an arbitration case) the umpire

سردبیر /sar.da.bi:r/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
the editor of a newspaper or magazine,
the editor-in-chief

سردخانه /sard.xā.ne/ اسم. cold store
در سَردخانه نگهداری کردن
to put into cold storage

سردر /sar.dar/ اسم. [معماری] portal
سَردرِ مَسجدِ شِیخ لُطف‌الله
the portal of Sheikh Lotfollah Mosque

سردرختی /sar.de.rax.ti/ اسم. (= میوهٔ نَچیده)
unpicked fruit

سردرد /sar.dard/ اسم. [پزشکی] headache

سردرگم /sar.dar.gom/ صفت.
not knowing what to do, confused,
bewildered, perplexed

سردرگمی /sar.dar.go.mi/ اسم. confusion

سردست /sar.dast/ اسم. 1. cuff(s)
2. (of meat) foreshank

سردسته /sar.das.te/ اسم. the ringleader,
head of a gang
سَردستهٔ قاچاقچیان the leader of
a gang of smugglers

سردستی /sar.das.ti/ صفت. cursory

سردسیر /sard.si:r/ اسم. ← گرمسیر
a region with a cold climate,
a cold country

سرد شدن /sard.šo.dan/ مصدر لازم.
to get cold, to cool [*vi*]
□ بدو بیا، شامت سرد شد.
Hurry up, your dinner is getting cold.

سردفتر /sar.daf.tar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a notary public

سرد کردن /sard.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cool sth, to refrigerate sth

سردکن /sard.kon/ اسم. [فنی] (= سَرماساز)
a chilling unit, a chiller

سردماغ /sar.da.măğ/ اسم. (= سَرحال)
in good humour[Br], in high spirits

سردمدار /sar.dam.dăr/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
sb holding the reins of power, the helmsman of a political party etc, the leader, the head

سردمزاج /sard.me.zăj/ صفت.
frigid

سر دوانیدن /sar.da.vă.ni.dan/ مصدر متعدی.
to give sb the runaround

سردوشی /sar.du.ši/ اسم. [نظامی]
epaulette(s)[Br]/ epaulet(s)[Us]

سردی /sar.di/ اسم. ← گرمی
1. coldness
2. certain foods or drinks that (according to traditional medicine) lower the body temperature (and make one lethargic)

به سَردی نیز بسردی
coldly

□ گفته می‌شود سردیِ هوا باعثِ شکستِ تیمِ فوتبالِ ما در اروپا بوده است.
The cold weather in Europe has been blamed for the poor performance of our football[Br]/ soccer[Us] team there.

سردیس(ن) /sar.di:s/ اسم. [هنر]
a (sculpted) head, a bust

سَراست /sar.răst/ صفت.
1. straightforward 2. (of an account) with rounded sums

سَراهی /sar.ră.hi/ صفت. اسم.
1. [*adj*] (of a baby) abandoned on the street
2. [*n*] a gift given to a departing traveller[Br]/ traveler[Us]

بَچّهٔ سَرراهی
an abandoned baby, a foundling

سررسید /sar.re.si:d/ اسم. [بانک]
the date of maturity of a bill etc, due date, due day

سررسیدنامه(ن) /sar.re.sid.nă.me/ اسم.
a desk diary, a calendar-organizer

سررشته /sar.reš.te/ اسم.
1. expertise, know-how 2. means of control

سَررشتهٔ اُمور را در دَست گرفتن
to take charge/ control of sth

از کاری سَررشته‌ای نداشتن
to know nothing about sth, not to have a clue

سررشته‌داری /sar.reš.te.dă.ri/ اسم. [سابق]
(= تَدارکات)
the supply department, the procurement office

سر رفتن /sar.raf.tan/ مصدر لازم.
to boil over, to overflow

سرریز /sar.ri:z/ اسم.
1. the act of overflowing 2. the amount overflowed

سرریزکردن /sar.riz.kar.dan/ مصدر لازم.
to overflow

سر زدن /sar.za.dan/ مصدر لازم.
1. to pay a visit, to drop in
2. [*lit*] (of the sun) to rise

سرزده /sar.za.de/ قید. صفت.
1. [*adv*] unannounced, uninvited
2. used also as *adj*

سَرزده وارد شدن
to arrive unannounced, to intrude

سرزمین /sar.za.min/ اسم. (= کِشور)
land, country, territory

سَرزمینِ مادری
one's motherland

سَرزمین‌هایِ اِشغالی
the occupied territories

سرزندگی /sar.zen.de.gi/ اسم. (= نِشاط)
joy of life, liveliness, exuberance

سرزنده /sar.zen.de/ صفت.
lively, full of life, vivacious

سرزنش /sar.za.neš/ اسم.
reproach, reprimand

سرزنش کردن /sar.za.neš.kar.dan/ مصدر متعدی.
to reproach sb for sth, to reprimand sb, to chide sb

سرژ(ف) /serž/ اسم. [پارچه]
serge

سرسام /sar.sām/ اسم. [پزشکی]
1. encephalitis 2. delirium

سرسام‌آور /sar.sā.mā.var/ صفت.
staggering, astounding, mind-boggling

گرانیِ سَرسام‌آور
the staggering rise of prices

سرسبد /sar.sabad/ اسم.
pick of the crop

گُلِ سَرسبد the cream of the crop

سرسبز /sar.sabz/ صفت. lush green, verdant, luxuriant

سرسبزی /sar.sab.zi/ اسم. luxuriance, verdure

سر سپردن /sar.se.por.dan/ مصدر لازم.
to become totally devoted to sb (esp to a Sufi master)

سرسپرده /sar.se.poe.de/ صفت. اسم.
[جمع: سرسپردگان] 1. [*adj*] totally devoted 2. [*n*] a devotee

سرستون /sar.so.tun/ اسم. [معماری]
the capital of a column

سَرستون‌های جانوری (نظیرِ سرستون‌های تخت‌جمشید)
protome capitals

سرسخت /sar.saxt/ صفت. (of a person)
headstrong, obstinate, stubborn

سرسختانه /sar.sax.tā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] stiff, strong
2. [*adv*] stubbornly

□ مقاومتِ سَرسختانهٔ نیروهای خودی دشمن را وادار به عقب‌نشینی کرد.
The stiff resistance put up by our troops forced the enemy to withdraw.

سرسختی /sar.sax.ti/ اسم. obstinacy, stubbornness

سرسرا /sar.sa.rā/ اسم. [معماری]
the entrance hall of a house, the vestibule

سُرسُره /sor.so.re/ اسم. a slide

سَرسَری /sar.sa.ri/ صفت. قید.
1. [*adj*] casual, perfunctory
2. [*adv*] casually

سرسلسله /sar.sel.se.le/ اسم.
founder of a dynasty

سرسنگین /sar.san.gin/ صفت. slightly angry with sb, displeased with sb

با کَسی سَرسنگین بودن
to show one's displeasure at sb

سرسیلندر /sar.si.landr/ اسم. [خودرو]
cylinder head

واشرِ سَرسیلندر
the cylinder head gasket

سرشاخ /sar.šāx/ اسم. (in wrestling)
the act of grappling with one's opponent

با کَسی سَرشاخ شدن to come to grips with sb, to grapple with sb

سرشاخه /sar.šā.xe/ اسم. 1. small branches or tips of older branches of a tree, lop(s) 2. tributary of a river

سَرشاخه‌هایِ رودِ کارون
the headwaters of the River Karun

سرشار /sar.šār/ صفت. [ادبی] abundant, overflowing, brimful, replete with

سرشت /se.rešt/ اسم. [ادبی] (= ذات)
the inherent nature of sb/ sth

سِر شدن /ser.šo.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
(of fingertips etc) to become numb

سرشک /se.rešk/ اسم. [ادبی] (= اَشک)
tear(s)

سرشکسته /sar.še.kas.te/ صفت.
humiliated, disgraced

سرشکن /sar.še.kan/ صفت.
(of an expenditure) paid equally (or proportionately) by members of a group

سرشکن کردن /sar.še.kan.kar.dan/
مصدر متعدی. to divide an expenditure equally among a group of people

□ هزینهٔ اتوماتیک کردنِ درِ پارکینگ وقتی میان همسایه‌ها سرشکن شود آنقدرها زیاد نخواهد بود.
The cost of installing a remote-control operated door for our garage will not be all that much once it is shared by all the neighbours[Br]

سرشماری⁽ⁿ⁾ /sar.šo.mā.ri/ اسم. (= × اِحصائیّه)
census
سَرشماریِ سَراسریِ سال ۱۳۷۵
the nation-wide census of 1996

سرشماری کردن /sar.šo.mā.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to take a census

سرشناس /sar.še.nās/ صفت. well-known

سرشو /sar.šu/ اسم. نیز سرشوی (= شامپو)
shampoo
گِلِ سَرشو(ی) a pale rose-coloured[Br] clay that was used for washing hair, fuller's earth, montmorillonite

سرشیر /sar.ši:r/ اسم. (= قِیماق) the layer of cream that rises to the top of milk, top cream

سرصفحه /sar.saf.he/ اسم. [کتاب]
the running head on top of the page

سرطان /sa.ra.tān/ اسم. 1. [*med*] cancer
2. 4th sign of the Zodiac, Cancer 3. (= تیر)
سَرطانِ خون leukaemia[Br]/ leukemia[Us]
سَرطانِ ریه lung cancer
سَرطانِ سینه breast cancer
از بیماریِ سَرطان مردن to die of cancer

سرطان‌زا⁽ⁿ⁾ /sa.ra.tān.za/ صفت. [پزشکی]
carcinogenic
مَوادِ سَرطان‌زا carcinogens

سرطانی /sa.ra.tā.ni/ صفت. cancerous

سرعت /sor.'at/ اسم. speed, velocity
به سُرعت rapidly, swiftly, fast
حَدِّ اَکثرِ سُرعَتِ مُجاز the speed limit
سُرعتِ اَولیّه [فیزیک] momentum
رانندگی با سُرعتِ غِیرمجاز speeding

سرعت‌سنج /sor.'at.sanj/ اسم. [خودرو]
1. the speedometer
2. the tachograph (= تاخوگراف)

سرعت گرفتن /sor.'at.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to gain speed, to accelerate

سرعت‌گیر /sor.'at.gi:r/ اسم. (on roads in residential areas) a speed/ traffic hump

سرعمله /sar.'a.ma.le/ اسم. [جمع: ~ها]
the foreman (at a construction site)

سرفصل /sar.fasl/ اسم. [کتاب]
chapter heading
□ امضایِ این پیمان سرفصلِ تازه‌ای را در روابطِ دو کشور می‌گشاید.
The agreement which we are signing today will open a new chapter in the bilateral relations of our two countries.

سرفه /sor.fe/ اسم. [پزشکی] cough
سُرفه‌های شَدید violent coughs
افتادن روی سُرفه to have a fit of coughing

سرفه کردن /sor.fe.kar.dan/ مصدر لازم.
to cough

سرقت /ser.qat/ اسم. (= دُزدی) theft, robbery, burglary
سِرقتِ اتومبیل car theft
سِرقتِ اَدبی plagiarism
سِرقتِ مُسلّحانه armed robbery
سِرقتِ ناموفق attempted robbery

سرقت کردن /ser.qat.kar.dan/ مصدر متعدی.
to steal sth, to burgle[Br]/ burglerize[Us] a house etc

سرقفلی /sar.qof.li/ اسم.
the goodwill of a business

سرقلم /sar.qa.lam/ اسم. a pen nib

سرقلم رفتن /sar.qa.lam.raf.tan/ مصدر لازم. [گفتار]
to write, to pen

سرقلیان /sar.qal.yān/ اسم. the top part of a hookah (containing charcoal and burning tobacco), the chillum

سرک /sa.rak/ اسم. peep

سرک کشیدن /sa.rak.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to peep

سرکار /sar.kār/ اسم. 1. an honorific title for a lady 2. a honorific title for a junior officer 3. you

سَرکارِ خانم فَرمودند ... The lady said ..., Her Ladyship said ...

سَرکار سُتوان گفت ... The lieutenant said ...

سَرکار می‌فرمودید ...؟ Sir, you were saying ...?

سرکارگر /sar.kār.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها] the foreman (in a factory etc)

سرکج /sar.kaj/ صفت. with a bent tip

عَصایِ سَرکج a cane with a hooked head

سرکردن /sar.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to wear a head scarf etc 2. to live, to spend time

سرکرده /sar.kar.de/ اسم. [جمع: ـ‌ها، سرکردگان] the commander, the leader, the head (= رَئیس)

سرکش /sar.kaš/ صفت. rebellious, mutinous, rogue

سرکشی /sar.ke.ši/ اسم. 1. rebellion 2. inspection

سرکشی کردن /sar.ke.ši.kar.dan/ مصدر لازم. to drop in to see how things are

سرکشیدن /sar.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to pay a visit in order to supervise an operation etc (= سَرکشی کردن)

سرکلانتر /sar.ka.lān.tar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a senior officer in charge of several police stations

سرکلانتری /sar.ka.lān.ta.ri/ اسم. the main police station (in a district)

سرکنسول /sar.kon.sul/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] the consul-general

سرکنسولگری /sar.con.sul.ga.ri/ اسم. consulate-general

سَرکنسولگریِ ایران در کویته (پاکستان) the Iranian Consulate-General in Quetta, Pakistan

سرکوب /sar.kub/ اسم. the act of putting down a rebellion, suppression

سرکوب کردن /sar.kub.kar.dan/ مصدر متعدی. to crush/ suppress/ put down a rebellion etc

سرکوبی /sar.ku.bi/ اسم. the act of crushing a rebellion, suppression

سرکوفته /sar.kuf.te/ صفت مفعولی. crushed, repressed

اَمیالِ سَرکوفته repressed desires

سرکه /ser.ke/ اسم. vinegar

جوهرِ سِرکه acetic acid

سِرکهٔ انگور wine vinegar

سرکهٔ سیب apple (cider) vinegar

سرکه انداختن /ser.ke.'an.dāx.tan/ مصدر لازم. to make vinegar

سرگذشت /sar.go.zašt/ اسم. an account of one's adventures, a narrative, a biography

سرگرد /sar.gord/ اسم. [نظامی] (= × یاور) a major

سرگردان /sar.gar.dān/ صفت. (= آواره) 1. wandering, errant, vagrant 2. perplexed (= حِیران)

«یَهودیِ سَرگردان» "The Wandering Jew"

سرگردان بودن /sar.gar.dān.bu.dan/ مصدر لازم. to wander about, to have no place to go

سرگردانی /sar.gar.dā.ni/ اسم. (= آوارگی)
1. the state of having no permanent home, wandering from place to place, vagrancy
2. perplexity (= حیرانی)

سرگرفتن /sar.ge.ref.tan/ مصدر لازم. [گفتار]
(of things) to work out and get moving

سرگرم /sar.garm/ صفت. 1. amused, entertained 2. busy

سرگرم‌کردن /sar.garm.kar.dan/ مصدر متعدی.
to amuse sb, to entertain a group of people etc

سرگرم‌کننده /sar.garm.ko.nan.de/ صفت.
entertaining, amusing

سرگرمی /sar.gar.mi/ اسم. (= تفریح)
1. entertainment, amusement, fun
2. hobby, pastime

□ سرگرمیِ دوستم ساختنِ هواپیمای مدل است.
My friend has a hobby of making model airplanes.

سرگروه(ن) /sar.go.ruh/ اسم. [ورزش]
[جمع: ـ‌ها] 1. the captain of a sports team (= کاپیتان) 2. (in a sports contest) the top seed

سرگروهبان /sar.go.ruh.bān/ اسم. [نظامی]
[جمع: ـ‌ها] (= × وَکیل‌باشی) a sergeant major, a master sergeant

سرگشاده /sar.go.šā.de/ صفت. [ادبی] open
an open letter — نامهٔ سَرگشاده

سرگیجه /sar.gi.je/ اسم. [پزشکی] vertigo, dizziness, giddiness

سرلشکر /sar.laš.kar/ اسم. [نظامی]
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a major general

سرلوحه /sar.low.he/ اسم. [کتاب]
1. the epigraph 2. the frontispiece

سرلوله /sar.lu.le/ اسم. nozzle

سرم(ف) /se.rom/ اسم. [زیست‌شناسی]
1. serum 2. [*med*] drip[Br], IV[Us]
a drip bottle[Br], an IV bottle[Us] — شیشهٔ سِرم

سرما /sar.mā/ اسم. cold, chill, lack of heat
arctic cold — سَرمایِ قُطبی
to feel cold — اِحساسِ سَرما کردن

سرماخوردگی /sar.mā.xor.de.gi/ اسم.
[پزشکی] the common cold

سرماخوردن /sar.mā.xor.dan/ مصدر لازم.
[پزشکی] to catch (a) cold

سرمازا(ن) /sar.mā.zā/ صفت. refrigerant, cryogenic

سرمازدگی /sar.mā.za.de.gi/ اسم. [پزشکی]
1. frostbite, chilblain 2. hypothermia

سرمازدن /sar.m̄.za.dan/ مصدر لازم.
(of fruit trees etc) to be nipped by frost

سرمازده /sar.mā.za.de/ صفت.
1. frostbitten 2. suffering from hypothermia

سرماساز(ن) /sar.mā.sāz/ اسم. (= سَردکن)
a chilling unit, a chiller

سرمایش(ن) /sar.mā.yeš/ اسم. ← گَرمایش
the process of refrigeration

سرمایه /sar.mā.ye/ اسم. [اقتصاد] capital
سَرمایهٔ اِسمی / ثَبت‌شده — the nominal capital
the paid-up capital — سَرمایهٔ پَرداخت‌شده
the working capital — سَرمایهٔ در گردش

□ تأسیسِ چنین شرکتی به نظرِ من نیاز به سرمایه‌ای در حدِّ یک میلیارد تومان دارد.
Creating such a company would require, in my view, a starting capital of at least 10 billion rials.

سرمایه‌بر(ن) /sar.mā.ye.bar/ صفت.
capital-intensive
a capital-intensive project — طَرحِ سَرمایه‌بَر

سرمایه‌دار /sar.mā.ye.dār/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= صاحبِ سَرمایه)
a wealthy person, a capitalist

سرمایه‌داری /sar.mā.ye.dā.ri/ اسم. [اقتصاد]
capitalism

سرمایه‌گذار (ن) /sar.mā.ye.go.zār/ اسم.
an investor [جمع: ـ‌ها، ـان]
Arab investors سَرمایه‌گذارانِ عَرب

سرمایه‌گذاری (ن) /sar.mā.ye.go.zā.ri/ اسم.
investment [اقتصاد]
سَرمایه‌گذاریِ خارجی
foreign investment

سرمایه‌گذاری کردن
/sar.mā.ye.go.zā.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to invest in a project etc

سرمتّه /sar.mat.te/ اسم. [فنی]
drill bit

سرمدی /sar.ma.di/ صفت. [ادبی]
eternal

سرمربی /sar.mo.rab.bi/ اسم. [ورزش]
the manager[Br], the head-coach[Us]

سرمست /sar.mast/ صفت.
drunk, drunken, high
سَرمستِ از بادهٔ مُوفقیّت [ادبی]
drunk with success

سرمشق /sar.mašq/ اسم.
1. a line of calligraphy written at the top of a blank page as a model for the pupil to copy 2. example, role model
سَرمشق قرار دادن
to follow sb's example

سرمقاله /sar.ma.qā.le/ اسم.
the editorial (in a newspaper etc), the leader[Br]

سرمه /sorme/ اسم. [آرایش]
surma(h): powdered sulphide of antimony that was used by Iranian women to accentuate their eyebrows and eyelids, kohl

سرمه‌ای /sor.me.'i/ صفت.
dark blue, navy blue

سرمه‌دان /sor.me.dān/ اسم.
a small container esp made for *surma(h)*, a *surma*-holder

سرمهندس /sar.mo.han.des/ اسم.
the chief engineer of a project

سرنا /sor.nā/ اسم. [موسیقی]
sorna/zorna: a woodwind instrument, played in combination with *dohol* (drum) all over the rural and tribal areas of Iran

سرنام (ن) /sar.nām/ اسم. (= سَرواژه)
acronym

سرنامه /sar.nā.me/ اسم. (= سَربرگ)
letterhead

سرناوی (ن) /sar.nā.vi/ اسم. [نظامی]
a corporal in the navy [جمع: ـ‌ها، ـان]

سرنج /so.ranj/ اسم. [شیمی]
lead tetroxide, red lead, minium

سرنجی /so.ran.ji/ صفت. [رنگ]
orange red, bright red

سرنخ /sar.nax/ اسم.
1. clue 2. lead

سرند /sa.rand/ اسم. [ساختمان]
a coarse sieve, a riddle

سرند کردن /sa.rand.kar.dan/ مصدر متعدی.
to sift sth, to riddle sth

سرنسخه /sar.noš.xe/ اسم.
a physician's prescription form

سرنشین /sar.ne.šin/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a passenger or crew member of an airliner or ship etc

سرنشینان /sar.ne.ši.nān/ اسم.
[جمعِ سرنشین] the people aboard/on board an airliner etc, the passengers and crew of an airliner etc
□ به نظر می‌رسد که همهٔ سرنشینانِ هواپیما کشته شده باشند.
Everyone on board the airliner is feared dead.

سرنگ (ف) /so.rang/ اسم.
syringe
سُرنگِ یکبار مَصرف
a disposable single-use syringe

سرنگون /sar.ne.gun/ صفت.
1. toppled, overthrown 2. upside-down

سرنگون شدن /sar.ne.gun.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to fall down head first, to topple [*vi*]
2. (of an airplane) to crash
3. to be overthrown/ toppled

سرنگون کردن /sar.ne.gun.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to overthrow/ topple a government etc 2. to shoot down a plane etc

سِرنگهدار /ser.ne.gah.dār/ صفت.
good at keeping secrets

سرنوشت /sar.ne.vešt/ اسم. (= تَقدیر)
fate, destiny

سرنوشت‌ساز[ن] /sar.ne.vešt.sāz/ صفت.
fateful, momentous

سرنیزه /sar.ney.ze/ اسم.
bayonet
به زورِ سَرنیزه by force of arms, forcibly

سرو /sarv/ اسم. [گیاه‌شناسی]
cypress
سَروِ نُقره‌ای Arizona cypress
سَروِ ناز the tallest and slenderest variety of cypress, found esp in Shiraz

سرواژه /sar.vā.že/ اسم. (= سَرنام)
1. acronym 2. (in a dictionary) headword

سروان /sar.vān/ اسم. [نظامی] (= × سُلطان)
a captain

سر و ته /sa.ro.tah/ اسم. صفت. [گفتار]
1. [*n*] the beginning and the end of sth, the totality of sth 2. [*adj*] upside down
بی‌سَر و تَه without a proper beginning or end, incoherent
حَرف‌های بی‌سَر و تَه
incoherent ramblings
سَر و تَهِ قضیه را به هم آوردن [گفتار]
to wrap up the case, to bring sth to a close
سر و ته کردن [خودرو] to turn around
سَر و تَهِ یک کَرباس [ضرب‌المثل]
of the same mediocre material, equally bad (*ex tr* = the two ends of the same roll of canvas)

سرود /so.rud/ اسم. [موسیقی]
song, anthem, hymn
سُرودِ مَذهبی a religious hymn
سُرودِ مِلّی the national anthem

سرود خواندن /so.rud.xān.dan/ مصدر لازم.
to sing song(s)

سرودن /so.ru.dan/ مصدر متعدی.
1. to compose poetry 2. to sing a song

سروده /so.ru.de/ صفت. اسم.
1. [*adj*] composed, sung
2. [*n*] a poetical composition

سَرور /sar.var/ اسم. [ادبی] [جمع: ~ان]
a (spiritual) leader, a venerable figure, an elder

سُرور /so.rur/ اسم. (= شادی)
joy, mirth

سر و ریخت /sa.ro.rixt/ اسم. [گفتار]
the way one is dressed, looks, appearance

سر و زبان /sa.ro.za.bān/ اسم. [گفتار]
power of speech, persuasiveness, power of persuasion

سر و سامان /sa.ro.sā.mān/ اسم. [گفتار]
1. a settled way of life
2. a happily-married life

سروش /so.ruš/ اسم. [ادبی]
1. an angel, a messenger from Heaven 2. glad tidings

سر و صدا /sa.ro.se.dā/ اسم.
noise, racket, hue and cry
سَر و صِدا راه انداختن to make a lot of noise, to make a racket

سر و کار /sa.ro.kār/ اسم. [گفتار]
having to do with sb/ sth, dealing
با کسی سَر و کار داشتن to deal with sb
□ در این اداره سر و کارت فقط با من است.
In this office, you will be only dealing with me.

سر و وضع /sa.ro.vaz'/ اسم. [گفتار]
outward appearance

سَر و وَضع مُرتّب a neat appearance

سر و همسر /sa.ro.ham.sar/ اسم. [گفتار] the circle of one's family members and friends

میانِ سَر و هَمسر among one's kith and kin

سرویراستار /sar.vi.rās.tār/ اسم. [کتاب] the chief editor

سرویس^(ف) /ser.vis/ اسم. 1. service, maintenance, repairs 2. service charge 3. means of transport provided by one's office or school 4. a set of household objects

سِرویسِ بِهداشتی bathroom fixtures

سِرویسِ چایخوری a tea set

سرویس دادن /ser.vis.dā.dan/ مصدر لازم. to serve sb, to provide service, to be at sb's service

سرویس زدن /ser.vis.za.dan/ مصدر لازم. [ورزش] (= سِرو زدن) to serve the ball

سرویس‌کار /ser.vis.kār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= تَعمیرکار) a repairman, a maintenance man, a mechanic

سرویس کردن /ser.vis.kar.dan/ مصدر متعدی. to service a car etc

سره /sa.re/ صفت. [ادبی] pure, unalloyed

پارسیِ سَره pure Persian (containing only words of Persian origin and excluding loan words)

سر هم /sa.re.ham/ صفت. (of words) written as one word, conjoined

سرهم‌بندی /sa.re.ham.ban.di/ اسم. 1. the act of putting together sth quickly and shoddily, knocking sth together 2. makeshift work, improvisation

سرهنگ /sar.hang/ اسم. [نظامی] [جمع: ~ها، ~ان] a colonel

سَرهنگ تَمام [گفتار] a full colonel

سَرهنگ دُوّم a lieutenant colonel

سری^(ف) /se.ri/ اسم. 1. a series 2. a set

سرّی /ser.ri/ صفت. (= مَحرمانه) secret, confidential, classified

سریال^(ف) /se.ri.yāl/ اسم. (in TV) a serial

سِریالِ تلویزیونیِ جَدید a new television serial

سریانی /ser.yā.ni/ صفت. اسم. [زبان‌شناسی] 1. [*adj*] Syriac 2. [*n*] the Syriac language, Syriac

سریدن /so.ri.dan/ مصدر لازم. to slide, to glide

سری‌سازی^(ف) /se.ri.sā.zi/ اسم. the act of making not one but a series of similar objects at the same time, serial work

سریشم /se.ri.šom/ اسم. glue

سِریشمِ ماهی fish glue, isinglass

سریع /sa.ri:'/ صفت. قید. 1. [*adj*] quick, rapid, fast 2. [*adv*] quickly, rapidly, fast

سریعاً /sa.ri.'an/ قید. quickly, fast

سریع‌الانتقال /sa.ri.'ol.en.te.qāl/ صفت. quick-witted, sharp

سریع‌السیر /sa.ri.'os.seyr/ صفت. fast-moving, express

قَطارِ سَریع‌السیرِ اَهواز the express train from/ to Ahwaz

سرین /so.reyn/ اسم. [کالبدشناسی] buttocks

سزا /sezā/ اسم. a just reward or punishment (for what one has done), just deserts

بسزا نیز به سزا befitting, well-deserved

□ به سِزای عَمَلش رسید. *He got what he deserved. She got what was coming to her.*

سزار^(ف) /se.zār/ اسم. [تاریخ] (= قِیصر) Caesar

سزارین^(ف) /se.zā.ri.yan/ اسم. [پزشکی] Caesarean, Caesarean section, cesarian[Us], C-section[Us]

سزارین کردن /se.zā.ri.yan.kar.dan/ مصدر متعدی. to deliver a baby by Caesarean[Br]/ cesarian[Us] section

سزاوار /se.zā.vār/ صفت. (= شایسته) worthy, deserving

سزاوار بودن /se.za.vār.bu.dan/ مصدر لازم. to be worthy of sth, to deserve sth, to merit sth

سس^(ف) /sos/ اسم. [خوراکی] sauce

سُسِ سالاد salad dressing

سُسِ سالادِ فَرانسوی French dressing

سُسِ سِفید white sauce

سُسِ گوجه فَرنگی /-go-/ ketchup

سست /sost/ صفت. weak, feeble, frail

سست شدن /sost.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to weaken 2. to become loose

سست بودن /sost.bu.dan/ مصدر لازم. 1. to feel weak 2. to be loose

سستی /sost.ti/ اسم. 1. weakness, feebleness 2. lack of diligence, slackness

سسک /sesk/ اسم. [پرنده‌شناسی] warbler

سشوار^(ف) /se.šu.wār/ اسم. (= موخُشک‌کن) hairdryer, hairdrier, blow-dryer

سطح /sat.h/ اسم. [جمع: ـ ها، سُطوح] surface, level

سطحِ آب‌های زیرزمینی (= سَطحِ ایستابی) water table

سَطحِ دَریا the sea level

سَطحِ زِندگی the standard of living

سَطحِ زیرِ بَنا the floor area (of a building etc)

سَطحِ شیب‌دار ramp

سطحی /sat.hi/ صفت. superficial, shallow

سطر /satr/ اسم. [جمع: ـ ها، سُطور] a line of text

سطل /satl/ اسم. pail, bucket

سَطلِ آب a bucket/ pail of water

سطوح /so.tuh/ اسم. [جمعِ سَطح] surfaces, levels

سطور /so.tur/ اسم. [جمعِ سَطر] lines

سعادت /sa.'ā.dat/ اسم. (= خوشبختی) happiness, bliss

سعادتمند /sa'ā.dat.mand/ صفت. leading a happy life, happy, blissful

سعودی /sa.'u.di/ صفت. pertaining to the House of Sa'ud, Saudi

عربستانِ سَعودی (Kingdom of) Saudi Arabia (KSA)

سعی /sa'.y/ اسم. (= کوشش) 1. the act of trying hard to do sth 2. effort, endeavour[Br] 3. [*Islam*] one of the rituals of the Hajj pilgrimage (which is to run seven times between Safa and Marwa)

سعید /sa.'i:d/ صفت. 1. happy, blissful 2. auspicious

سعی کردن /sa'y.kar.dan/ مصدر لازم. to make an effort, to try, to attempt

سغدی /soğ.di/ صفت. [تاریخ] 1. pertaining to ancient Soghdiana, Soghdian 2. [*n*] the Soghdian language, Soghdian

سفارت /se.fā.rat/ اسم. 1. an ambassador's mission to a foreign country 2. legation, embassy

سِفارتِ کُبرایِ اِنگلیس در تهران the British Embassy in Tehran

سفارتخانه /se.fā.rat.xā.ne/ اسم. 1. legation, embassy 2. the chancery[Br], chancellery

سفارش /se.fā.reš/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ات] 1. recommendation 2. a (commercial) order

سفارش دادن /se.fā.reš.dā.dan/ مصدر متعدی. to order sth, to place an order

سفارش‌دهنده /se.fā.reš.da.han.de/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، سفارش‌دهندگان] sb who places an order for a shipment of goods etc
سفارش‌دهنده: شرکتِ ایران‌خودرو
Ordered by Irankhodro Co.

سفارش کردن /se.fā.reš.kar.dan/
مصدر متعدی. to recommend sb to sb

سفارش‌گیرنده /se.fā.reš.gi.ran.de/ اسم.
[جمع: سفارش‌گیرندگان] sb who receives an order and supplies the goods ordered

سفارشی /se.fā.re.ši/ صفت.
(= سفارش‌شده، سفارش داده شده)
1. recommended 2. ordered
3. custom-made
پُستِ سفارشی registered mail/ post[Br]
کَفشِ سفارشی
a pair of custom-made shoes

سفّاک /saf.fāk/ صفت. ruthless, merciless

سفال /so.fāl, se-/ اسم. earthenware, pottery, ceramic(s)
سُفالِ بدون لَعاب unglazed pottery, terracotta
سُفالِ لَعابدار glazed pottery

سفالگر /so.fāl.gar, se-/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
(= کوزه‌گر) a potter, a ceramicist

سفالگری /so.fāl.ga.ri, se-/ اسم.
making pottery, making ceramics
کارگاهِ سُفالگری a potter's workshop
کِلاسِ سُفالگری pottery class(es)
گِلِ سُفالگری / کوزه‌گری potter's clay

سفالی /so.fā.li, se-/ صفت. earthen, ceramic
ظُروفِ سُفالی earthenware

سفاین /sa.fā.yen/ اسم. [جمع سَفینه] ships

سِفت /seft/ صفت ← شُل hard, firm, stiff
تُخم‌مُرغِ سِفت hard-boiled egg(s)

سِفت شدن /seft.šo.dan/ مصدر لازم.
to become hard, to harden [vi]

سِفت‌کاری /seft.kā.ri/ اسم. [ساختمان]
← نازک‌کاری the main structure of a building (esp the parts which are made of brick), brickwork
☐ سفت‌کاریِ این ساختمان پارسال تمام شد، ولی نمی‌دانم به چه علّتی کار متوقف ماند.
The skeleton of this building was completed last year, but for some reason there has been no further progress.

سِفت کردن /seft.kar.dan/ مصدر متعدی.
to tighten sth, to harden
شُل کُن سِفت کُن درآوردن
to issue contradictory orders, to play fast and loose

سَفته /saf.te/ اسم. [بانک]
a promissory note

سُفته /sof.te/ صفت. [ادبی] pierced

سَفته‌بازی /saf.te.bā.zi/ اسم. [اقتصاد]
1. engaging in commerce without adequate capital by handing out promissory notes
2. speculation in a commodity

سَفته دادن /saf.te.dā.dan/ مصدر لازم.
to sign and hand over a promissory note

سِفتی /sef.ti/ اسم. hardness

سفر /sa.far/ اسم. journey, trip, travel, voyage
در سَفر وَ حَضر at home and abroad, at home and away from home
سَفر به خیر! سَفر خوش! Bon voyage! Godspeed! Have a safe journey. Have a good trip.
سَفرِ بی‌بازگشت a journey of no return
سَفرِ تَفریحیِ یکروزه
an excursion/ outing
سَفرِ دَریایی a (sea-)voyage, a cruise
سَفرِ طولانی a long journey
سِفرِ فَضایی a journey into space
سَفرِ کوتاه a short trip

« سَفرِ طولانی به خانه »
" The Long Voyage Home "
سفرا /so.fa.rā/ اسم. [جمعِ سَفیر] envoys, ambassadors
سُفرای کِبار ambassadors
سفرکردن /sa.far.dan/ مصدر لازم. نیز سَفر رفتن to travel, to go on a trip/ journey, to undertake a journey, to voyage
سفرنامه /sa.far.nā.me/ اسم. [کتاب] a travelogue/ travelog[Us], a book of one's travels
« سَفرنامهٔ ناصرخسرو »
" Naser-e Khosrow's Book of Travels "
سفره /sof.re/ اسم. 1. a special cloth that is spread on the floor and upon which various food items are laid, floor-cloth 2. spread
سُفرهٔ آب‌هایِ زیرزمینی a reservoir of underground water, aquifer
سُفرهٔ عَقد *sofre-ye aqd:* a very richly-decorated spread, laid out on the carpet in the room where the marriage ritual is to be performed
سُفرهٔ هَفت‌سین the *haft-sin* spread: the traditional paraphernalia for ushering in *Nowruz*, the Iranian New Year, laid out on a table or on the floor, with seven items whose names begin with the letter « س »
سفره‌ماهی /sof.re.mā.hi/ اسم. [آبزی] a variety of flat fish, sole
سفری /sa.fa.ri/ صفت. suitable for travelling[Br]/ traveling[Us], travel [*bef. n*]
کیفِ سَفری a travel bag
سفسطه /saf.sa.te/ اسم. [فلسفه] sophistry
سفلی /sof.lā/ صفت. ← عُلیا lower
مِصرِ سُفلیٰ the Lower Egypt
سفلیس /sef.lis/ اسم. ← سیفیلیس
سفید /se.fi:d/ صفت. اسم. [رنگ] 1. [*adj*] white 2. blank 3. [*n*] (the colour[Br]) white 4. [*mus*] minim[Br], half-note[Us]
سِفیدِ چِرک off-white
کاخِ سِفید (در واشینگتن) the White House
کِتابِ سِفید [سیاست] a White Paper
سفیداب /se.fi.dāb/ اسم. 1. white lead 2. a cosmetic white powder 3. a traditional scrubbing medium used in Iranian baths
سِفیدابِ روی zinc white
سِفیدابِ شیخ white lead
سفیدپوست /se.fid.pust/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] belonging to the white race, white, Caucasian
سفیدپوش /se.fid.puš/ صفت. clad in white, white-clad, white-robed
« بانوی سِفیدپوش »
" The Woman in White "
سفیدشدن /se.fid.šo.dan/ مصدر لازم. 1. (of one's hair) to turn grey[Br]/ gray[Us] 2. (of one's face) to go pale
سفیدک /se.fi.dak/ اسم. [گیاه‌شناسی] a white fungus that attacks plants, powdery mildew
سفیدکاری /se.fid.kā.ri/ اسم. [ساختمان] (= گچکاری) the process of putting a coat of plaster on walls, plastering
سفیدکردن /se.fid.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to whitewash sth, to paint sth white 2. to cover a wall etc with plaster 3. to tin copper vessels
سفیدگر /se.fid.ga.ri/ اسم. [سابق] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a whitesmith
سفیدمو /se.fid.mu/ صفت. grey-haired, white-haired
سفیدمهر /se.fid.mohr/ صفت. (of a document etc) signed with space for the text left blank

سفیده /se.fi.de/ اسم. the white of the egg, egg white

سفیدی /se.fi.di/ اسم. whiteness

به سِفیدیِ بَرف as white as snow

سفیر /sa.fi:r/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان، سُفرا] an ambassador, an envoy, a minister

سَفیرِ حُسنِ نیّت a goodwill ambassador

سَفیرِ سَیّار a roving ambassador

سفیرکبیر /sa.fir.ka.bi:r/ اسم. [جمع: سُفراءِ کِبار] an ambassador

□ پدرش مدتی سفیر کبیرِ ایران در پاکستان بود.

Her father was, for a number of years, the Iranian ambassador to Pakistan.

سفینه /sa.fi.ne/ اسم. [جمع: ~ها، سَفاین] ship, galleon (= کشتی)

سَفینهٔ فَضایی (= فَضاپیما) a spaceship

سقّ /saq(q)/ اسم. [کالبدشناسی] (= کام) the palate

سقّا /saq.qā/ اسم. [سابق] [جمع: ~ها ~یان] a water-carrier

سقّاخانه /saq.qā.xā.ne/ اسم. *saqqakhaneh:* a place where passers-by may help themselves to a drink of water, a drinking fountain

سقراطی /soq.rā.ti/ صفت. pertaining to the philosopher Socrates, Socratic

سقّز /saq.qez/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. turpentine tree 2. a resin secreted from this tree, turpentine 3. [*col*] chewing gum

سَقط /sa.qat/ اسم. (= پاره‌آجُر) 1. brickbat 2. [*lit*] foul language

سِقط /seqt/ اسم. (= انداختنِ بَچّه) (of a pregnant woman) having a miscarriage

سِقطِ جَنین miscarriage

سَقط شدن /sa.qat.šo.dan/ مصدر لازم. (of donkeys and horses) to die, to kick the bucket

سِقط کردن /seqt.kar.dan/ مصدر لازم. (of a pregnant woman) to have a miscarriage

سقف /saqf/ اسم. [ساختمان] 1. the ceiling 2. the roof 3. the upper limit of sth

زیرِ یک سَقف under one roof

سَقفِ بُلند a high ceiling

سَقفِ پَرواز the service ceiling of a plane

سَقفِ دَهان (= سَق، کام) the palate

سَقفِ کاذب a false ceiling

سَقفِ کوتاه a low ceiling

سقف زدن /saqf.za.dan/ مصدر لازم. [ساختمان] to build a roof over sth

سقلمه /so.qol.me/ اسم. a blow with one's elbow or fist to sb's side

سقلمه زدن /so.qol.me.za.dan/ مصدر متعدی. to nudge sb with one's elbow or fist

سقوط /so.qut/ اسم. 1. the act of falling 2. fall 3. crash 4. [*sport*] relegation of a team to a lower league

سُقوطِ آزاد free fall

سُقوطِ هَواپیما a plane crash

سُقوطِ قیمت‌ها a fall in prices

سقوط کردن /so.qut.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to fall 2. to crash

سکّان /sok.kān/ اسم. (in a boat) the rudder, the helm, the tiller

چَرخِ سُکّان (در کشتی) the wheel

سُکّانِ اُفقی (در هواپیما) the elevator

سُکّانِ عَمودی (در هواپیما) the rudder

کَشتیِ بی سُکّان a rudderless vessel

سکّاندار /sok.kān.dār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] the helmsman

سکانس(ف) /se.kāns/ اسم. [سینما] (= فَصل) a sequence

سکایی /sa.kā.'i/ صفت. اسم. [تاریخ] 1. [*adj*] pertaining to the Scythians, Scythian 2. [*n*] a Scythian

سکته /sak.te/ اسم. 1. stoppage, seizure
2. [*med*] a stroke, apoplexy
3. (in poetry) hiatus: a misplaced or missing syllable that breaks the rhythm
سَکتهٔ قلبی [پزشکی] heart failure
سَکتهٔ مَغزی [پزشکی] a stroke
سَکتهٔ کامل a fatal stroke
سَکتهٔ ناقص a stroke that results in partial paralysis of the body
□ دوست من سکتهٔ خفیفی کرده و حالا در بیمارستان است.
My friend has suffered a mild stroke, and is now in hospital.

سکرتر(ف) /sek.re.ter/ اسم. [جمع: ~ها] (= مُنشی) a female secretary

سکس(ف) /seks/ اسم. sex (1. sexual intercourse 2. genitalia)

سکسکه /sek.se.ke/ اسم. hiccup

سکسکه‌کردن /sek.se.ke.kar.dan/ مصدر لازم. to hiccup, to have the hiccups

سکسی /sek.si/ صفت. sexy

سکنجبین /se.kan.je.bin/ اسم. [خوراکی] a syrup made of sugar, vinegar and mint, oxymel

سکندری /se.kan.da.ri/ اسم. stumbling, tripping

سکندری خوردن /se.kan.da.ri.xor.dan/ مصدر لازم. to stumble, to trip

سکنه /sa.ka.ne/ اسم. [جمعِ ساکن] (= ساکنان) inhabitants, residents

سکنی /sok.nā/ اسم. نیز سُکنا 1. the act of inhabiting a place 2. habitation

سکنی‌گزیدن /sok.nā.go.zi.dan/ مصدر لازم. to settle down in a place

سکّو /sak.ku/ اسم. platform
سَکوی پَرش launch pad
سَکوی شیرجه diving platform
سَکوی نَفتی an oil rig, an oil platform[Us]

سکوت /so.kut/ اسم. (= خاموشی) 1. silence
2. [*mus*] rest
توطئهٔ سُکوت a conspiracy of silence
شِکستِ سُکوت breaking the silence
یک دَقیقه سُکوت a minute of silence
سُکوت موجبِ رِضاست. [ضرب‌المثل]
Silence gives consent. [*prov*]

سکوت‌کردن /so.kut.kar.dan/ مصدر لازم. to keep/ remain silent

سکون /so.kun/ اسم. 1. lack of motion, motionlessness, stillness
2. tranquillity, calm

سکونت /so.ku.nat/ اسم. (= اِقامت) residence, habitation, dwelling
مَحلِّ سُکونت place of residence, domicile, abode

سکونت داشتن /so.ku.nat.dāš.tan/ مصدر لازم. to live/ reside in a place

سکّه /sek.ke/ اسم. coin, a piece of silver/ gold
رویِ دیگرِ سِکّه
the other side of the coin
سِکّهٔ تَقلّبی/ قَلب a counterfeit coin
سِکّهٔ زَر a gold coin
از سِکّه افتادن [گفتار] to lose its popularity, to go out of fashion
سِکّهٔ یک پول شدن [گفتار]
to suffer dishonour[Br]/ disgrace/ humilation, to lose face
کارِ کسی سِکّه بودن [گفتار]
to be making a lot of money

سکّه‌ای /sek.ke.'i/ صفت. pertaining to coins, coin-operated
تلفنِ سِکّه‌ای a coin-operated pay phone

سکّه‌زدن /sek.ke.za.dan/ مصدر متعدی. to coin, to mint

سکّه‌شناس /sek.ke.še.nās/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a numismatist

سکّه‌شناسی /sek.ke.še.nā.si/ اسم.
numismatics

سگ /sag/ اسم. [جانورشناسی] dog, hound, canine

تا بوقِ سَگ [گفتار] until a very late hour
سَگِ آبی [جانورشناسی] a beaver
سَگِ پاسبان a watchdog
سَگِ تازی a greyhound
سَگِ راهنما (برای نابینایان)
a guide dog[Br], a seeing-eye dog[Us]
سَگِ زنده‌یاب(ن) a search and rescue dog
سَگِ گُرگی a German shepherd, an Alsatian
سَگِ گلّه a sheepdog
سَگِ ماده a bitch
سَگِ موادیاب(ن) a drug detection/ sniffing dog
سَگِ نَر a male dog
سَگِ هار a mad dog, a rabid dog
سَگِ وِلگرد a stray dog, a street dog
لانهٔ سَگ kennel[Br], doghouse[Us]
رویِ سَگِ کَسی را بالا آوردن
to make sb mad
مَحلِّ سَگ به کَسی نگذاشتن to totally ignore sb in front of others, to give sb the cold shoulder
سَگِ زرد برادرِ شَغال است [ضرب‌المثل]
A is no better than B; it is six of one and half-a-dozen of the other. [*prov*] (*ex tr* = Yellow dogs and jackals are brothers.)

سگ‌توله /sag.tu.le/ اسم. (= توله‌سَگ) pup, puppy, whelp

سگ‌جان /sag.jān/ صفت. (= سَخت‌جان)
diehard

سگدست /sag.dast/ اسم. [خودرو]
trailing (link) arm

سگدو /sag.dow/ اسم. [گفتار]
running around, leg work

سگدو زدن /sag.dow.za.dan/ مصدر لازم.
to do a lot of leg work, to run around for little financial reward

سگک /sa.gak/ اسم. clasp, buckle

سگ‌ماهی /sag.mā.i/ اسم. [آبزی] sturgeon

سگی /sa.gi/ صفت. 1. pertaining to dogs, doggy, canine 2. very difficult
«زندگیِ سَگی» " A Dog's Life "

سِل /sel/ اسم. [پزشکی] (= × تَبِ لازم)
tuberculosis (TB)
سِلِ گاوی bovine tuberculosis

سُل(ف) /sol/ اسم. [موسیقی] the note G

سلاجقه /sa.lā.je.qe/ اسم. [تاریخ]
[جمعِ سلجوقی] (= سَلجوقیان) the Seljuks
سلاجقهٔ روم the Seljuks of Asia Minor

سلاح /se.lāh/ اسم. [جمع: ~ها، اَسلحه]
weapon, arm
سِلاحِ شیمیایی chemical weapon(s)
سِلاحِ میکروبی biological weapon(s)
سِلاحِ هَسته‌ای nuclear weapon(s)

سلّاخ /sal.lāx/ اسم. [جمع: ~ها]
a slaughterer of sheep etc, a butcher
کاردِ سَلّاخ a butcher's knife

سلّاخ‌خانه /sal.lāx.xā.ne/ اسم. (= کُشتارگاه)
slaughterhouse, abattoir[Br]

سلاطین /sa.lā.tin/ اسم. [جمعِ سُلطان]
*sultan*s, kings

سلام /sa.lām/ اسم. greeting, hello, *salaam*
جَوابِ سَلام returning one's greeting
سَلامِ لُر/ روستایی بی‌طمع نیست. [ضرب‌المثل]
"The Lur who comes up to you and greets you has an ulterior motive." i.e. He who greets you with a friendly smile has a favour[Br] to ask.

سلامت /sa.lā.mat/ اسم. صفت. 1. [*n*] health
2. safety, being safe and sound
2. [*adj*] in good health, safe and sound

به سَلامت! Godspeed, goodbye

□ همهٔ مسافرانِ اتوبوس سلامت هستند؛ نگران نباشید.

All the passengers of the coach[Br] */ bus*[Us] *are safe and sound; there is no cause for alarm.*

سلامتی /sa.lā.ma.ti/ اسم. good health, sanity

به سَلامتی! To your health!

سلام‌علیکم /sa.lā.mon.'a.ley.kom/ دعا. the formal greeting of all Muslims [اسلام] (*ex tr* = "Peace be upon you.")

سلام‌کردن /sa.lām.kar.dan/ مصدر لازم. to greet sb by uttering "*Salaam*", to say hello/ hi[Us]

سلایق /sa.lā.yeq/ اسم. [جمعِ سَلیقه] نیز سَلائق tastes

برای سَلایقِ مُختلف for different tastes

سلب /salb/ اسم. the act of divesting sb of sth, taking away sth from sb

سَلبِ مالکیّت dispossession, expropriation

سَلبِ اِختیارات taking away sb's authority, divesting sb of his authority

از خود سَلبِ مَسئولیّت کردن to refuse to take responsibility for sth

سلب‌کردن /salb.kar.dan/ مصدر متعدی. to divest sb of sth

سلجوقی /sal.ju.qi/ صفت. [تاریخ] Seljuk, Seljukid

سلجوقیان /sal.ju.qi.yān/ اسم. [جمعِ سَلجوقی] the Seljuks (= سَلاجقه)

سلسله /sel.se.le/ اسم. [جمع: ـ‌ها، سَلاسِل] 1. chain 2. a series 3. dynasty, house 4. [*biol*] kingdom

سِلسلهٔ صَفویّه the Safavid dynasty

سِلسله جِبالِ هیمالیا the Himalaya mountain range, the Himalayas

سلسله‌جنبان /sel.se.le.jom.bān/ اسم. the instigator of a movement etc

سلسله‌مراتب /sel.se.le.ma.rā.teb/ اسم. hierarchy

سِلسله‌مراتبِ اِداری administrative hierarchy

سلطان /sol.tān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، سَلاطین] *sultan,* king, monarch, sovereign (= پادشاه)

سلطانی /sol.tā.ni/ صفت. (= شاهانه) 1. royal, kingly, fit for a king 2. king-size

سلطنت /sal.ta.nat/ اسم. 1. monarchy, kingdom, *sultanate* 2. the reign of a king/ *sultan* etc

سلطنت‌طلب /sal.ta.nat.ta.lab/ اسم. [سیاست] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a monarchist, a royalist

سلطنت‌کردن /sal.ta.nat.kar.dan/ مصدر لازم. to reign over the people etc

□ پادشاه باید سلطنت کند نه حکومت.

Kings should reign, not rule.

سلطنتی /sal.ta.na.ti/ صفت. (= شاهی) royal, monarchic

خاندانِ سَلطنتی the royal family

کاخِ سَلطنتی the royal palace

سلطه /sol.te/ اسم. domination, supremacy, hegemony

زیرِ سُلطهٔ امریکا under U.S. domination

سلطه‌جو /sol.te.ju/ صفت. اسم. (= سُلطه‌گر) 1. [*adj*] seeking domination 2. [*n*] sb who has a domineering behaviour[Br]

سلطه‌جویی /sol.te.ju.'i/ اسم. (= سُلطه‌طلبی) domineering behaviour[Br], seeking dominance

سلطه داشتن /sol.te.dāš.tan/ مصدر لازم. to dominate sb/ sth, to have authority over sb

سلطه‌گرانه /sol.te.ga.rā.ne/ صفت.
domineering

سَلَف /sa.laf/ اسم. صفت. [جمع: أسلاف]
1. [*n*] a predecessor 2. [*adj*] preceding
پادشاهانِ سَلَف the former kings

سَلَف‌خری /sa.laf.xa.ri/ اسم.
the act of purchasing sth in advance (esp agricultural crops), a forward purchase

سُلفژ(ف) /sol.fež/ اسم. [موسیقی] solfeggio

سِلف سرویس(ف) /self.ser.vis/ اسم.
a self-service (restaurant), a cafeteria

سُلفیدن /sol.fi.dan/ مصدر متعدی. [گفتار]
to cough up a sum of money

سلک /selk/ اسم. (= رَده) category, class
در سِلکِ دَرویشان
in the brotherhood of dervishes

سلمانی /sal.mā.ni/ اسم. [جمع: ~ها]
1. a barber (= آرایشگر)
2. a barber-shop
☐ «کجا بودی؟»
"Where have you been?"
«رفته بودم سلمانی.»
"I had gone to the barber's."

سلنیوم(ف) /se.le.ni.yom/ اسم. [شیمی]
selenium (*Se*)

سلو(ف) /so.lo/ صفت. [موسیقی] (= تکی) solo

سلوک /so.luk/ اسم. 1. conduct
2. the spiritual path a Sufi wayfarer follows

سلوکی /so.lu.ki/ صفت. [تاریخ]
pertaining to the Seleucids, Seleucid

سلوکیان /so.lu.ki.yān/ اسم. [تاریخ]
the Seleucids

سلّول(ف) /sel.lul/ اسم.
1. [*bio*] cell (= یاخته) 2. a small room, a cell
در سِلّولِ اِنفرادی
in solitary confinement
سِلولِ زِندان a prison cell

سِلولِ نوری [برق] a photoelectric cell

سلّولز(ف) /sel.lu.loz/ اسم. [شیمی] cellulose

سلوی /sal.vi/ اسم. [گیاه‌شناسی] salvia, scarlet sage

سلیس /sa.li:s/ صفت. [ادبی] fluent

سلیطه /sa.li.te/ اسم. صفت. (= زَنِ سَرکش)
1. [*n*] a shrew 2. [*adj*] shrewish, ill-tempered

سلیقه /sa.li.qe/ اسم. [جمع: ~ها، سَلایق] taste
آدمِ بی‌سَلیقه a person of poor taste
حُسنِ سَلیقه good taste

سلیم[1] /sa.li:m/ اسم. [پرنده‌شناسی] plover

سلیم[2] /sa.li:m/ اسم. 1. docile, modest
2. sane, sound
عَقلِ سَلیم 1. a sane mind
2. common sense

سلیمانی /so.ley.mā.ni/ صفت.
pertaining to Solomon, Solomonic

سَمّ /sam(m)/ اسم. (= زَهر) poison, venom, toxin

سُم /som/ اسم. [جانورشناسی]
(in horses etc) the hoof

سماجت /se.mā.jat/ اسم. persistance

سماع /sa.mā'/ اسم. *sama:* the Sufi ritual of chanting and dancing

سماق /so.māq/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. sumac, sumach 2. ground sumac (which is sprinkled on chelo kebab to give it zest)

سماق پالا /so.māq.pā.lā/ اسم. (= آبکش)
strainer

سماق مکیدن /so.māq.me.ki.dan/ مصدر لازم.
to do nothing, to twirl one's thumbs (*ex tr* = to suck sumac)

سماوات /sa.mā.vāt/ اسم. [جمعِ سَماء]
the heavens, the skies

سماور(ف) /sa.mā.var/ اسم. samovar

سماوی /sa.mā.vi/ صفت. (= آسمانی)
pertaining to the sky, celestial, heavenly

آفاتِ سَماوی natural disasters (esp those that have their origin in the sky)

سمبَل‌کردن /sam.bal.kar.dan/ مصدر متعدی. to do sth hastily and carelessly, to botch up

سمبول(ف) /sam.bol/ اسم. (= نَماد، مَظهر) symbol

سمبولیسم(ف) /sam.bo.lism/ اسم. [هنر] (= نَمادگرایی) symbolism

سمپاتیک(ف) /sam.pa.tik/ صفت. sympathetic

آدمِ سَمپاتیک a sympathetic person

اَعصابِ سَمپاتیک [کالبدشناسی] sympathetic nerves

سمپاش /sam.pāš/ اسم. a sprayer of insecticide

سَمپاشِ باغی a garden/ orchard sprayer

سَمپاشِ دَستی a hand sprayer

سَمپاشِ کِشاورزی a crop sprayer

هَواپیمایِ سَمپاش a sprayer plane, a crop-duster

سمپاشی /sam.pā.ši/ اسم. 1. the act of spraying insecticide etc 2. [*fig*] poisoning the air

سمپاشی‌کردن /sam.pā.ši.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to spray insecticide 2. to poison the air against sb/ sth

سمپوزیوم(ف) /sam.po.zi.yom/ اسم. (= گِردهمایی، * هَم‌نشست) symposium

سَمت /samt/ اسم. (= سو، جَهت، طَرَف) direction, side, way

در این سَمت و سو in this direction

سَمتِ قِبله the direction of *kiblah*

سِمَت /se.mat/ اسم. position, capacity

◻ در سِمَتِ ریاست چندان موفّق نبوده است.

In his capacity as director, he has not been all that successful.

سمت‌الرأس /sam.tor.ra's/ اسم. [نجوم] zenith

سمج /se.mej/ صفت. persistent, importunate

گِدایِ سِمج a persistent beggar

سَم دادن /sam.dā.dan/ مصدر متعدی. to poison sb

سُم‌دار /som.dār/ صفت. اسم. 1. [*adj*] hoofed 2. [*n*] a hoofed animal

سُمداران /som.dā.rān/ اسم. [زیست‌شناسی] [جمعِ سُمدار] the class of hoofed animals, Ungalata

سِمساری /sem.sā.ri/ اسم. a shop selling second-hand articles, junk-shop, thrift shop[Us], curiosity shop

سَم‌شناسی /sam.še.nā.si/ اسم. (= زَهرشناسی) toxicology

سمع /sam'/ اسم. [ادبی] 1. ear 2. hearing

◻ به سَمعِ جنابِ‌عالی خَلاف رسانده‌اند.

You have been misinformed, sir.

سمعک /sam.'ak/ اسم. hearing aid

سمعی /sam.'i/ صفت. (= شِنیداری) pertaining to the sense of hearing, auditory

سمعی‌بصری(ن) /sam'i.ba.sa.ri/ صفت. (= دیداری ـ شنیداری) audio-visual

سمفونی(ف) /sam.fo.ni/ اسم. [موسیقی] symphony

سَمفونیِ نُهمِ بِتهوون Beethoven's 9th Symphony

سمند /sa.mand/ اسم. a dun horse

سمندر /sa.man.dar/ اسم. [جانورشناسی] salamander

سمنو /sa.ma.nu/ اسم. [خوراکی] *samanu:* a sweet esp made at Nowruz from wheat germ and flour

سمور /sa.mur/ اسم. [جانورشناسی] marten

شَب گربه سَمور می‌نماید. [ضرب‌المثل] When the candle is away, all cats are grey.

[*prov*] (*ex tr* = At night cats and martens can hardly be told apart.)

سموم /so.mum/ اسم. [جمع سَمّ] poisons

سمّی /sam.mi/ صفت. (= زَهرآلود)

poisonous, toxic

سمینار(ف) /se.mi.när/ اسم. (= ❊ هَم‌اندیشی)

seminar

سن[1] /sen/ اسم. a type of pest that attacks fields of wheat, a wheat bug (*Eurygaster integriceps*)

سن[2](ف) /sen/ اسم. [تئاتر] the stage

رفتن روی سِن to go on stage, to appear in a play

سنّ[3] /sen(n)/ اسم. [جمع: سِنین]

the years of one's life, age

در سِنّ ۲۰ سالگی at the age of 20

در سِنّ بالا at an advanced age

زیرِ سِنّ قانونی under age

سِنّ بُلوغ the age of puberty

سِنِ تَمیز age of discretion

سِنّ قانونی legal age, full age, majority

بالا رفتنِ سِن to age

به سِنّ قانونی رسیدن to come of age

پا به سِن گذاشتن to become middle-aged, to become elderly, to grow old

سنا(ف) /se.nä/ اسم. the senate, the upper house/ chamber

مَجلسِ سِنا the senate

سناتور(ف) /se.nä.tor/ اسم. [جمع: ~ها]

a senator

□ آیا این خانم سناتورِ انتصابی بود یا انتخابی؟

Now this lady senator, was she appointed or elected?

سناریست(ف) /se.nä.rist/ اسم. [جمع: ~ها]

a scriptwriter (= فیلمنامه‌نویس)

سناریو(ف) /se.nä.ri.yo/ اسم. [سینما و غیره]

1. script, screenplay 2. scenario

□ سناریو را چه کسی نوشته است؟

Who has written the script?

سنباده /som.bä.de/ اسم. emery

چرخِ سُنباده emery wheel

کاغذِ سُنباده emery paper, sandpaper

سنبل /som.bol/ اسم. [گیاه‌شناسی] hyacinth

سنبل‌الطیب /som.bo.lot.ti:b/ اسم.

[گیاه‌شناسی] Indian valerian, spikenard

سنبله /som.bo.le/ اسم. (= خوشه) 1. an ear of wheat etc 2. [*astr*] the 6th sign of the Zodiac, Virgo 3. (= شهریور)

سنبوسه /sam.bu.se/ اسم. [خوراکی] نیز سَمبوسه

samosa: a triangular pastry filled with spiced vegetables or meat

سنبه /som.be/ اسم. 1. ramrod 2. punch

سنبه‌نشان /som.be.ne.šän/ اسم.

a prick punch, a dot punch

سنّت /son.nat/ اسم. [جمع: سنّت‌ها، سُنَن]

1. tradition, custom 2. [*Islam*] the *sunnah*, the deeds and words of the Holy Prophet and (according to the Shiites) the 12 Imams

اَهلِ سُنّت [اسلام] Sunnite Muslims

سنتز(ف) /san.tez/ اسم. (= هَم‌نهاد) synthesis

سنّت‌شکنی /son.nat.še.ka.ni/ اسم.

the act of breaking with tradition, acting contrary to tradition

سنّت‌گرایی(ن) /son.nat.ge.rä.'i/ اسم.

traditionalism

سنتور /san.tur/ اسم. [موسیقی] *santur:* an old Persian musical instrument, composed of 72 strings stretched over a trapezoid sounding-board and played with two wooden hammers

سنّتی /son.na.ti/ صفت. traditional

قَهوه‌خانهٔ سُنّتی a traditional Iranian tea-house

موسیقیِ سُنّتی traditional Persian music

سنج /senj/ اسم. [موسیقی] cymbal(s)

سنجاب /san.jāb/ اسم. [جانورشناسی] squirrel

سنجاق /san.jāq/ اسم. 1. pin 2. broach

سَنجاقِ تَه‌گِرد a pin

سَنجاقِ سَر a hairpin

سَنجاقِ سینه a broach

سَنجاقِ قُفلی a safety pin

سَنجاقِ کِراوات a tie clasp

سنجاقک /san.jā.qak/ اسم. [حشره‌شناسی] dragonfly

سنجد /sen.jed/ اسم. [گیاه‌شناسی] Russian olive, oleaster

سنجش /san.ješ/ اسم. 1. the act of measuring sth 2. measurement, evaluation

سنجش از (راه) دور telemetry

سنجشگر[ن] /san.ješ.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها] 1. a measuring instrument, gauge, meter 2. an evaluator

سنجه[ن] /san.je/ اسم. measure, gauge, a standard weight

سنجیدن /san.ji.dan/ مصدر متعدی. 1. to measure sth 2. to evaluate sb/ sth

با هم سنجیدن to compare two things

سنجیده /san.ji.de/ صفت. 1. measured 2. well thought-out

سُخنانِ سَنجیده carefully considered words

سنخ /senx/ اسم. sort, type

سنخیّت /sen.xiy.yat/ اسم. being of the same sort, being similar/ compatible

سِنخیّت نداشتن not to be anywhere similar or compatible

سَنَد /sa.nad/ اسم. [جمع: سَندها، اَسناد] 1. document 2. deed

سَندِ رَسمی an official document

سَندِ مالکیّت a title deed

سَندِ مَنگوله‌دار an official title deed with its leaden seal and tassel

سِند /send/ اسم. [جغرافیا] Indus

دَرّهٔ سِند the Indus valley

سندان /sen.dān/ اسم. anvil

سِندانِ گوش [کالبدشناسی] the anvil in the middle ear, the incus

سندرم[ف] /san.do.rom/ اسم. [پزشکی] (= نشانگان) syndrome

سندسازی /sa.nad.sā.zi/ اسم. 1. the act of forging documents 2. forgery

سنده /sen.de/ اسم. [موهن!] turd

سندیّت /sa.na.diy.yat/ اسم. validity as a legal document, authenticity

□ این نقشه سندیّت ندارد. *This map has no value as an official document.*

سندیکا[ف] /san.di.kā/ اسم. syndicate, a trade[Br]/ labor[Us] union

سنقر /son.qor/ اسم. [پرنده‌شناسی] harrier

سنگ /sang/ اسم. 1. stone, rock, boulder 2. ore 3. a precious stone 4. [*med*] stone, calculus 5. *sang:* an old unit of measuring the flow of water (one *sang* is enough water to turn a millstone)

دِلِ سَنگ [مجازی] a heart of stone

سَنگِ آتش‌زنه flintstone

سَنگِ آتشفشانی volcanic rock(s)

سَنگِ آذرین igneous rock(s)

سَنگِ آسمانی [نجوم] meteorite

سَنگِ آهک limestone

سَنگِ آسیا millstone

سَنگِ آهن iron ore

سَنگِ پا pumice stone

سَنگِ خارا granite

سَنگِ کُلیه kidney stone(s), renal calculus (calculi pl)

سَنگِ فَندک lighter flint(s)

سَنگِ قبر / گور tombstone

سَنگِ مِس copper ore

مَعدنِ سَنگ quarry

تیرش به سَنگ خورد.

He was thwarted in his aim.

سَرش به سَنگ خورد.

He hit his head against the wall.

(i.e. He failed miserably.)

سَنگِ تَمام گذاشتن to give sth/ sb the full treatment, to pull all the stops, to spare no expence

سَنگ رویِ سَنگ بَند نشدن [ضرب‌المثل]

A situation of total chaos (*ex tr* = a situation where no stone stays firmly on top of another.)

کسی را سَنگِ رویِ یَخ کردن

to humiliate sb by ignoring his/ her proposal

سنگاب /san.gāb/ اسم.

a stone water trough

سَنگابِ مَسجد the font

سنگ انداختن /san.gan.dāx.tan/ مصدر لازم.

1. to throw stones at sb/ sth

2. to create obstacles for sb

سنگ‌اندازی /san.gan.dā.zi/ اسم.

1. the act of throwing stones at sb/ sth

2. sabotage

سنگ‌بری /sang.bo.ri/ اسم. 1. the act of cutting down large blocks of stone

2. a workshop for such an operation

سنگ‌پرانی /sang.pa.rā.ni/ اسم.

stone-throwing (= سَنگ‌اندازی)

سنگ‌پشت /sang.pošt/ اسم. ← **لاکپُشت**

سنگ‌تراش /sang.ta.rāš/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]

a stonemason, a stone carver (= حَجّار)

سنگ‌چین /sang.čin/ اسم. a wall of loose stones, rip-rap

سنگدان /sang.dān/ اسم. [پرنده‌شناسی]

the gizzard (in a bird's digestive system)

سنگدل /sang.del/ صفت. hard-hearted, heartless, cruel

سنگر /san.gar/ اسم. [نظامی] trench

سنگربندی /san.gar.band.di/ اسم.

the act of digging trenches, setting up a barricade

سنگربندی کردن /san.gar.ban.di.kar.dan/

مصدر لازم. to dig trenches, to set up a barricade, to barricade

سنگریزه /sang.ri.ze/ اسم. (= ریگ)

a small stone, pebble, gravel

سنگزنی /sang.za.ni/ اسم. the act of sharpening a blade

سنگسار /sang.sār/ اسم. death by stoning

سنگسار کردن /sang.sār.kar.dan/ مصدر متعدی.

(= رَجم) to stone sb (to death)

سنگسر /sang.sar/ اسم. [آبزی] a type of fish from the Persian Gulf, grunt

سنگ شدن /sang.šo.dan/ مصدر لازم.

to turn into stone, to become petrified

سنگ‌شناسی(ن) /sang.še.nā.si/ اسم.

petrology

سنگفرش /sang.farš/ صفت. 1. paved with cobblestones 2. [*n*] flagstones covering a floor etc

سنگفرش کردن /sang.farš.kar.dan/

مصدر متعدی. to pave with stones

سنگ‌کار /sang.kār/ اسم. [جمع: ~ها]

a stonemason

سنگک /san.gak/ اسم. ← **نانِ سنگک**

سنگلاخ /sang.lāx/ اسم. rocky terrain

سنگ‌نبشته(ن) /sang.ne.beš.te/ اسم.

نیز سَنگ‌نوشته inscription, rock inscription

سَنگ‌نبشته‌های هَخامنشی در بیستون

the Achaemenian inscriptions at Bisotun

سنگ‌نگاره(ن) /sang.ne.gā.re/ اسم.

a bas-relief carved on a rock face

سنگ‌نوردی(ن) /sang.na.var.di/ اسم.
the act of climbing sheer rock faces, rock climbing

سنگواره(ن) /sang.vā.re/ اسم. (= فُسیل)
fossil
□ دوستِ زمین‌شناسم سنگواره‌ای به من داده است که می‌گوید شصت میلیون سال قدمت دارد.
My geologist friend has given me a fossil that he believes is 60 million years old.

سنگی /san.gi/ صفت.
rocky, stony, made of stone, stone [*bef. n*]
a stone lion — شیرِ سَنگی

سنگین /sangin/ صفت. ← سَبک
heavy, weighty

سنگینی /san.gi.ni/ اسم.
heaviness, weight
being hard of hearing — سَنگینیِ گوش

سنگینی کردن /san.gi.ni.kar.dan/ مصدر لازم.
to weigh down

سنن /so.nan/ اسم. [جمعِ سُنّت]
traditions

سنوات /sa.na.vāt/ اسم. [جمعِ سَنه]
years

سن و سال /sen.no.sāl/ اسم.
the years of one's life, age

سنه /sa.ne/ اسم. [ادبی]
1. year
2. the year a work of art has been completed, as indicated on the work
□ این نقّاشی نه رقم دارد نه سنه.
This painting bears neither the artist's signature nor the date of its completion.

سِنّی /sen.ni/ صفت.
pertaining to age
a temporary chairman who presides over the proceedings by virtue of his seniority — رَئیسِ سِنّی

سُنّی /son.ni/ اسم. صفت. [اسلام] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*n*] a Sunnite Muslim
2. [*adj*] Sunnite, Sunni

سنین /sa.nin/ اسم. [جمعِ سِن]
years

سو[1] /su/ اسم. نیز سوی (= سَمت، طَرَف)
direction
From which direction? — از کُدامین سو؟
از یک سو ... از سوی دیگر (= از یک طَرَف ... از طَرَف دیگر)
On the one hand ... on the other ...

سو[2] /su/ اسم.
1. eyesight, vision
2. light 3. a faint light seen from a distance
(of one's eyesight) to begin to fail — کم‌شدنِ سوی چَشم

سوئدی /su.'e.di/ صفت.
1. [*adj*] pertaining to Sweden, Swedish
2. [*n*] a native of Sweden, a Swede
3. the Swedish language, Swedish

سوئیت /su.'it/ اسم. (= ✱ سَراچه)
a suite in a hotel etc

سوئیسی /su.'i.si/ صفت. اسم. نیز سویسی
1. [*adj*] pertaining to Switzerland, Swiss
2. [*n*] a native of Switzerland, a Swiss
a Swiss watch — ساعتِ سوئیسی

سوا /sa.vā/ صفت. (= جُدا)
separate
apart from me, except me — سَوای من

سوابق /sa.vā.beq/ اسم. [جمعِ سابقه]
past records

سواحل /sa.vā.hel/ اسم. [جمعِ ساحل]
shores, coasts

سواد /sa.vād/ اسم.
1. the ability to read and write, literacy 2. copy of a letter etc (= رونوشت) 3. blackness 4. the view of a town seen in the far distance
□ در این وقت، سوادِ شهرِ قم و گنبدِ طلای آن از دور پیدا شد.
At this time the distant view of Qom with its golden dome appeared on the horizon.

سوادآموزی(ن) /sa.vā.dā.mu.zi/ اسم.
teaching sb (usu adults) the rudiments of reading and writing
a literacy campaign — نِهضتِ سَوادآموزی

سوار /sa.vār/ اسم. صفت. قید. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*n*] a rider, a horseman
2. [*adj*] mounted, on horseback
3. [*fig*] in a position of authority
4. [*adv*] on board, aboard
پُلیسِ سَوار mounted police
سَوارِ بر اَسب on horseback, mounted
سَوارِ کار firmly in the saddle (and in control of one's affairs)
سَوارانِ بَختیاری Bakhtiari horsemen
سَوارِ اُتوبوس شدن to get on a bus
سَوارِ اُتومبیل شدن to get into a car
سَوارِ اَسب شدن to mount a horse
سَوارِ دوچَرخه شدن to get on a bicycle
سَوارِ کَشتی شدن to get on board, to embark
سَوارِ هَواپیما شدن to board a plane
سَوار شدنِ آب بر زمین (of water) to flow freely onto a plot of land
سَوار کردنِ ماشین‌آلات
to assemble machinery
سَوار کردنِ مُسافر to pick up fare/passengers

سوارخوبی /sa.vār.xu.bi/ اسم.
trick riding (on horseback)

سوارکار /sa.vār.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a jockey, a rider, a horseman, a horsewoman, an equestrian

سواره /sa.vā.re/ قید. ← پیاده
on horseback

سواره‌رو /sa.vā.re.row/ اسم. ← پیاده‌رو
the main part of a street or road, roadway

سواره‌نظام /sa.vā.re.ne.zām/ اسم. [نظامی]
cavalry

سواری /sa.vā.ri/ اسم.
1. the act of riding a horse 2. a ride 3. a drive

سواری کردن /sa.vā.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to go riding, to go horseback riding[Us] 2. to go for a ride, to go for a drive

سواکردن /sa.vā.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to separate one thing from another
2. to select things, to handpick fruit

سؤال /so.'āl/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات] (= پُرسش)
question, query
عَلامتِ سُؤال question mark (?)
زیرِ سؤال بردن to question sth, to cast doubt

سؤال‌پیچ /so.āl.pič/ صفت.
subjected to a string of questions

سؤال‌پیچ کردن /so.āl.pič.kar.dan/ مصدر متعدی.
to bombard sb with questions, to subject sb to a long sequence of questions

سؤال کردن /so.āl.kar.dan/ مصدر متعدی.
(= پُرسیدن) to ask sb sth, to question, to query sb, to pose sb a question

سؤال و جواب /so.ā.lo.ja.vāb/ اسم.
question and answer, exchanging information

سوانح /sa.vā.neh/ اسم. [جمعِ سانحه]
disasters
سَوانحِ طَبیعی natural disasters

سوبسید(ف) /sub.sid/ اسم. (= ✿ یارانه)
subsidy

سوبسید دادن /sub.sid.dā.dan/ مصدر متعدی.
to subsidize an operation etc

سوبلمه(ف) /sub.le.me/ اسم. [شیمی]
corrosive sublimate, mercuric chloride

سوپ(ف) /sup/ اسم.
soup, broth
سوپِ تَره‌فرنگی و سیب‌زمینی
leek and potato soup, the vichyssoise
سوپِ جو /jow/ barley soup
سوپِ سَبزیجات (mixed) vegetable soup
سوپِ مُرغ chicken soup

□ می‌خواهم برای شام سوپ قارچ درست کنم.
I am going to make mushroom soup for supper.

سوپاپ(ف) /su.pāp/ اسم. [فنی] valve
سوپاپِ اِطمینان safety valve

سوپخوری /sup.xo.ri/ اسم. tureen
بُشقابِ سوپخوری a soup plate
قاشقِ سوپخوری tablespoon

سوپر(ف) /su.per/ اسم. supermarket

سوپرانو(ف) /sup.rā.no/ اسم. صفت. [موسیقی]
1. [*n*] a soprano 2. [*adj*] soprano

سوپردولوکس(ف) /su.per.do.luks/ صفت.
one class better than de luxe, super duper[Us]

سوپرسونیک(ف) /su.per.so.nik/ صفت.
(= مافوقِ سُرعتِ صوت) supersonic
هَواپیمایِ سوپرسونیک a supersonic jet

سوت /sut/ اسم. 1. whistle 2. the sound made by a whistle, a whistling sound
سوتِ بُلبلی catcall
□ لطفاً بعد از شنیدنِ صِدایِ سوت پیام بگذارید.
Please leave your message after hearing the beep.

سوت زدن /sut.za.dan/ مصدر لازم.
نیز سوت کشیدن to whistle, to blow the whistle
داور سوت زد.
The referee blew his whistle.

سوت سوتک /sut.su.tak/ اسم.
a penny whistle, a tin whistle

سوت و کور /su.to.kur/ اسم. [گفتار]
in a sad state, quiet, dead

سوته‌دل /su.te.del/ صفت. (= سوخته‌دل)
sad, miserable (because of some misfortune)

سوتین(ف) /su.ti.yan/ اسم. [پوشاک] (= سینه‌بند)
brassiere, bra

سوخ /sux/ اسم. [گیاه‌شناسی] bulb

سوخاری(ف) /su.xā.ri/ صفت. [خوراکی]
breaded and panfried
جوجهٔ سوخاری oven-fried chicken
گَردِ سوخاری breadcrumbs
نانِ سوخاری rusk, zwieback[Us]

سوخت /suxt/ اسم. fuel
سوختِ جامد solid fuel
سوختِ فُسیلی fossil fuel
سوختِ مایع liquid fuel

سوخت‌آما(ن) /sux.tā.mā/ اسم. [فنی]
(= کاربوراتور) carburettor[Br], carburetor[Us]

سوخت‌پاش(ن) /suxt.pāš/ اسم. [فنی]
the fuel jet, the injector (in an engine)

سوختگی /sux.te.gi/ اسم. 1. the state of being burnt 2. burn(s)

سوختگیری(ن) /suxt.gi.ri/ اسم. (of ships and planes) refuelling[Br]/ refueling[Us]
سوختگیری در هَوا midair refuelling[Br]/ refueling[Us]

سوختن /sux.tan/ مصدر لازم. 1. to burn, to blaze, to turn to ashes 2. (in children's games) to lose and leave the game
سوختنِ مُهره (of a piece) to go out of play, to become dead wood

سوخت و ساز(ن) /sux.to.sāz/ اسم.
[زیست‌شناسی] (= مِتابولیسم) metabolism

سوخته /sux.te/ صفت. burnt, scalded, scorched
« زمینِ سوخته » " Scorched Earth "
سوختهٔ تَریاک yen-shee
مُهرهٔ سوخته a piece that has gone out of play, dead wood

سوختی /sux.ti/ صفت. used as fuel, fuel [*bef. n*]

سود[1] /su:d/ اسم. (= مَنفَعت، فایده) ← زیان
1. profit, gain 2. benefit
3. [*bank*] interest (= بَهره)

به سودِ شماست.
It is to your advantage.
بی‌سود (= بی‌فایده، بی‌نتیجه) useless, to no effect
سودِ خالص/ ویژه net profit
سودِ ناخالص/ ناویژه gross profit
سود[۲ (ف)] /sud/ اسم. [شیمی]
a compound of sodium, soda
سودِ سوزآور caustic soda
سودآور /su.dā.var/ صفت. profitable
سودآوری /su.dā.va.ri/ اسم. (= سوددهی)
profitability
سودا[۱] /sow.dā/ اسم. [ادبی] trade, commercial transaction(s)
سودا[۲ (ف)] /sow.dā/ اسم. soda water, soda
سوداگر /sow.dā.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a trader, a businessman
سوداگرانِ مَرگ traders of death
(used in reference to narco-traffickers)
سودایی /sow.dā.'i/ صفت. melancholic
سودا(ء) /sow.dā(')/ اسم. 1. black bile 2. melancholy 3. passion, desire 4. [*med*] a skin disease, dartre
سودایِ خام پختن
to build castles in the air
سود بردن /sud.bor.dan/ مصدر لازم.
1. to profit, to make a profit
2. to benefit from sth
سودجو[(ن)] /sud.ju/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان]
1. [*n*] a profiteer 2. [*adj*] seeking an unfairly high profit
سودجویی[(ن)] /sud.ju.'i/ اسم.
profiteering
سود دادن /sud.dā.dan/ مصدر لازم.
to yield a profit, to be profitable
سوددهی /sud.de.hi/ اسم. (= سودآوری)
profitability

□ این کارخانه هنوز به سوددهی نرسیده است.
This factory is still operating in the red.
سود رساندن /sud.re.sān.dan/ مصدر متعدی.
to cause sb to make a profit
سودمند /sud.mand/ صفت. (= مُفید)
beneficial, useful
سور /sur/ اسم. (= مِهمانی) a feast
سورئالیست[(ف)] /su.re.'ā.list/ اسم. [هنر]
نیز سورآلیست [جمع: ـ‌ها] a surrealist
سورئالیستی /su.re.'ā.lis.ti/ صفت.
نیز سورآلیستی surrealistic
سورئالیسم[(ف)] /su.re.'ā.lism/ اسم. [هنر]
نیز سورآلیسم surrealism
سوراخ /su.rāx/ اسم. (= روزن) hole, puncture, cavity, orifice
سوراخِ دَماغ/ بینی nostril(s)
سوراخِ سُنبه‌های یک ساختمان
all the nooks and crannies of a building
سوراخِ کِلید keyhole
سوراخ سوراخ /su.rāx.su.rāx/ صفت.
full of holes, perforated
سوراخ شدن /su.rāx.šo.dan/ مصدر لازم.
to become punctured
سوراخ شدنِ لوله to spring a leak
□ جیبم سوراخ شده است.
I have a big hole in my pocket.
سوراخ کردن /su.rāx.kar.dan/ مصدر متعدی.
to make/ drill a hole in sth, to pierce sth, to bore sth
سوراخ کردنِ گوش
to have one's ears pierced
سوراخ‌کن /su.rāx.kon/ اسم. punch, perforator
سورتمه /surt.me/ اسم. sledge[Br]/ sled[Us]
سورچران /sur.cha.rān/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a person who enjoys a free meal, a sponger, a free-loader

سورچی /sur.či/ اسم. [سابق] [جمع: ~ها]
a coachman

سور دادن /sur.dā.dan/ مصدر متعدی.
to throw a party (to celebrate an occasion or a success)

سورسات /sur.sāt/ اسم. provisions

سورشارژ(ف) /sur.šārž/ اسم. surcharge

سوره /su.re/ اسم. [اسلام] *surah:* any one of the 114 chapters of the Holy Koran/ Qur'an, chapter

سوری[1] /su:ri/ اسم. [جمع: ~ها]
a wedding guest
سوری‌هایِ عَروس all the guests invited by the bride's family

سوری[2] /su.ri/ اسم. [گیاه‌شناسی]
damask rose

سوری[3] /su.ri/ صفت. pertaining to Syria, Syrian

سوز /suz/ اسم. 1. a burning feeling, a smarting pain 2. mental anguish 3. a cold and biting wind
با سوزِ دِل with all the sadness in one's heart
چه سوزی می‌آمد! There was such a cold wind blowing.

سوزاک /su.zāk/ اسم. [پزشکی]
gonorrhoea[Br]/ gonorrhea[Us]

سوزان /su.zān/ صفت. burning, flaring, blazing, ablaze

سوزاندن /su.zān.dan/ مصدر متعدی.
to burn sth, to scorch sth, to set sth on fire

□ دستم را سوزاندم.
I have burnt my hand.

سوزش /su.zeš/ اسم. a burning sensation, a smarting pain

سوزن /su.zan/ اسم. 1. needle
2. anything with a sharp point, pin
3. the firing pin of a gun 4. (in a railway line) points[Br]/ switch[Us]
5. [*col*] an injection, a shot
چَشمِ سوزن the eye of the needle
سوزنِ تَه‌گِرد (= سَنجاقِ تَه‌گِرد) a pin
سوزنِ جوالدوز a pack-needle
سوزنِ مَنگنه staple(s) (used in a stapler)
سوزن و نَخ needle and thread
یک نوکِ سوزن a very small amount, an iota
سوزن را نَخ کردن to thread a needle

سوزناک /suz.nāk/ صفت. mournful, plaintive, sad

سوزنبان(ن) /su.zan.bān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
(در راه‌آهن) a pointsman[Br], a switchman[Us]

سوزن‌دوزی /su.zan.du.zi/ اسم.
needlework, embroidery

سوزن زدن /su.zan.z.dan/ مصدر متعدی.
1. to prick sth with a needle
2. to give sb an injection

سوزنی /su.za.ni/ صفت. 1. [*adj*] worked by a pin or needle 2. needle-like
2. [*n*] a piece of embroidered cloth
بَرگِ سوزنی needle(s) of a fir tree
پَنچرِ سوزنی a very small puncture
تُفنگ سوزنی a shotgun

سوز و گداز /su.zo.go.dāz/ اسم. [ادبی]
sufferings of a lover

سوژه(ف) /su.že/ اسم. (= موضوع) subject, topic

سوسک /susk/ اسم. [حشره‌شناسی] beetle
سوسکِ حَمّام (= خَزوک) cockroach
سوسکِ طَلایی golden beetle

سوسمار /sus.mār/ اسم. [جانورشناسی]
(= ۱. مارمولک ۲. تِمساح) 1. lizard
2. crocodile

سوسن /su.san/ اسم. [گیاه‌شناسی] lily

سوسنبر /su.sam.bar/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز سوسمبر peppermint

سوسو /su.su/ اسم. a faint glimmer

سوسو زدن /su.su.za.dan/ مصدر لازم. to shine faintly, to glimmer

سوسول /su.sul/ اسم. [گفتار] [جمع: ~ها] a dandy, a fop

سوسه /su.se/ اسم. [گفتار] deceit, dishonesty, subterfuge, intrigue

سوسه آمدن /su.se.ā.ma.dan/ مصدر لازم. to try to sabotage sb's progress, to resort to subterfuge

سوسیالیست(ف) /sos.yā.list/ اسم. [سیاست] [جمع: ~ها] a socialist

سوسیالیستی /sos.yā.lis.ti/ صفت. socialist, socialistic

سوسیالیسم(ف) /sos.yā.lism/ اسم. [سیاست] socialism

سوسیس(ف) /so.sis/ اسم. [خوراکی] sausage(s)

ساندویچِ سوسیس a hot dog

سوسیسِ آلمانی frankfurter(s)

سوغات /sow.ğāt/ اسم. نیز سوغاتی (= اَرمغان) a gift from afar (brought by sb who has been on a journey)

سوف /suf/ اسم. [آبزی] pike-perch of the Caspian sea

سوفلور(ف) /suf.lor/ اسم. [تئاتر] [جمع: ~ها] the prompter

سوفله(ف) /suf.le/ اسم. [خوراکی] soufflé

سوفله کردن /suf.le.kar.dan/ مصدر متعدی. to prompt actors to speak their lines

سوق /sowq/ اسم. the act of driving troops etc towards a specific point

سوق /suq/ اسم. market, bazaar

سوق‌الجیشی /sow.qol.jey.ši/ صفت. [نظامی] (= استراتژیک، راهبردی) strategic

سوق دادن /sowq.dā.dan/ مصدر متعدی. (= هِدایت کردن) to guide/ drive people etc towards a place

سوکمیسیون(ف) /su.ko.mi.si.yun/ اسم. subcommittee

سوگ /sug/ اسم. [ادبی] (= عَزا) mourning

□ ما امروز در اینجا به سوگِ شاعری نشسته‌ایم که از هر جهت یگانه بود.

We are gathered here today to mourn for a poet who was unique in every way.

سوگلی /sow.go.li/ اسم. 1. the king's favourite[Br] wife or mistress 2. the apple of one's eye 3. one's favourite[Br] horse etc

سوگند /sow.gand/ اسم. (= قَسم) oath

به خُداوند سوگند که ... I swear to God that ...

سوگندِ وَفاداری the oath of allegiance

سوگند خوردن /sow.gand.xor.dan/ مصدر لازم. to take an oath, to swear

□ آیا سوگند می‌خوری که حقیقت را تمام و کمال بگویی؟

Do you swear to tell the whole truth?

سوگوار /sug.wār/ صفت. اسم. [جمع: سوگواران] 1. [*adj*] bereaved (= عَزادار) 2. [*n*] a mourner

خانواده‌هایِ سوگوار bereaved families

سوگواری /sug.wā.ri/ اسم. (= عَزاداری، ماتم) mourning, lamentation

سوگواری کردن /sug.vā.ri.kar.dan/ مصدر لازم. to mourn for the death of sb

سولفات(ف) /sul.fāt/ اسم. [شیمی] sulphate

سولفات دو سود sodium sulphate

سولفوریک(ف) /sul.fu.rik/ صفت. [شیمی] sulphuric

اسید سولفوریک (= جوهرِ گوگرد) sulphuric acid

سولفیت(ف) /sul.fit/ اسم. [شیمی] sulphite

سولفید(ف) /sul.fid/ اسم. [شیمی] نیز سولفور
sulphide

سوله(ف) /su.le/ اسم. [معماری] a prefab metal warehouse, a hangar-like structure used as workspace

سوّم /sev.vom/ صفت. third (3rd)

سومری /su.me.ri/ صفت. اسم. [تاریخ]
1. [*adj*] pertaining to ancient Sumeria, Sumerian 2. [*n*] the Sumerian language, Sumerian

سوّم‌شخص /sev.vom.šaxs/ اسم. [دستور]
third person

سوّم‌شخصِ مُفرد / جَمع
3rd person singular/ plural

سوّمی /sev.vo.mi/ اسم. the third one

سونا(ف) /so.nā/ اسم. sauna

سونات(ف) /so.nāt/ اسم. [موسیقی] sonata

سونار(ف) /so.nār/ اسم. [فیزیک] sonar

سوند(ف) /sond/ اسم. [پزشکی] 1. catheter 2. probe

سونوگرافی(ف) /so.nog.rā.fi/ اسم. [پزشکی]
ultrasound scan

سوهان[1] /sow.hān/ اسم. [فنی] file

سوهانِ پَهن a flat file

سوهانِ دُم‌موشی a needle file

سوهانِ لوله a round file

سوهانِ ناخن a nail file, emery board

سوهان[2] /sow.hān/ اسم. [خوراکی] *sowhan:* a kind of sweet made from wheat germ, flour, sugar and shortening and sold in the shape of round flat disks topped with pistachio chips

□ میل کنید، سوهانِ قم است.
Please take one. This is sowhan *from Qom.*

سوهان زدن /sow.hān.za.dan/ مصدر متعدی.
to file sth

سویا(ف) /so.yā/ اسم. [گیاه‌شناسی] soya[Br], soy[Us]

سُسِ سویا soy sauce, soya sauce

کُنجالهٔ سویا soya oilcake

لوبیای سویا soya[Br]/ soy[Us] beans

سویچ(ف) /su.wič/ اسم. [برق] switch

سویچِ اُتومبیل the car-key, the ignition key

سوء /su:'/ صفت. ← حُسن bad, ill, evil

سوءِ اِستفاده misuse

سوءِ اِستفادهٔ مالی misappropriation of funds

سوءِ تَعبیر misinterpretation

سوءِ تَغذیه malnutrition

سوءِ تَفاهم misunderstanding

سوءِ رَفتار misconduct

سوءِ ظَنّ suspicion

سوءِ قصد an assassination attempt

سوءِ مُدیریّت mismanagement

سوءِ نیّت ill will, malice

سوءِ هاضمه indigestion

قَصدِ سوء ill intent

سه /se/ اسم. صفت. [عدد] 1. [*n*] three (3)
2. [*adj*] [*col*] bad, disaster (= اِفتضاح)

سه ـ /se-/ پیشوند. prefix denoting three of sth, three-, tri-. See instances below.

سهام /sa.hām/ اسم. [جمعِ سَهم] shares

سهامِ بانام registered share(s)

سهامِ بی‌نام bearer share(s)

سودِ سَهام dividend

سهامدار /sa.hām.dār/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a shareholder

سهامی /sa.hā.mi/ صفت. pertaining to shares or stocks, joint-stock

شِرکتِ سَهامی a joint-stock company

سه‌بخشی /se.bax.ši/ صفت. اسم.
1. [*adj*] made of three parts, tripartite
2. [*art*] a triptych

سه‌بر /se.bar/ صفت. three-sided, trilateral

سه‌برابر /se.ba.rā.bar/ صفت. قید.
1. [*adj*] threefold 2. [*adv*] three times as much, threefold

سه‌برابر کردن /se.ba.rā.bar.kar.dan/ مصدر متعدی.
to multiply sth by three, to increase sth threefold

سه‌بُعدی /se.bo'.di/ صفت.
three-dimensional, three-D, 3-D
به صورتِ سه‌بُعدی in three-D/ 3-D

سه‌پایه /se.pā.ye/ اسم. صفت. [عکاسی]
1. [*n*] tripod 2. [*adj*] three-legged
سه‌پایهٔ نقّاشی an easel

سه‌تا[1] /se.tā/ اسم. three of sth

سه‌تا[2] /se.tā/ صفت. folded three times

سه‌تار /se.tār/ اسم. [موسیقی] *setar:* a popular musical instrument (smaller than a *tar*, with four strings which are plucked by the middle finger)

سه‌تکّه /se.tek.ke/ صفت. three-piece
لباسِ سه‌تِکّه a three-piece suit

سه‌جانبه /se.jā.ne.be/ اسم. (= سه‌طَرَفه)
tripartite, trilateral
مُذاکراتِ سه‌جانبهٔ ایران، روسیه و اُزبکستان
tripartite negotiations between Iran, Russia and Uzbekistan

سه‌چرخه /se.čar.xe/ اسم. tricycle

سه‌چهارم /se.ča.hā.rom/ اسم. (= سه‌رُبع)
three quarters, three fourths

سه‌راه /se.rāh/ اسم. صفت. 1. [*n*] fork, junction, a T-junction[Br] 2. [*adj*] three-way

سه‌راهی /se.rā.hi/ اسم.
1. [*elec*] an extension cord with three outlets 2. (in plumbing) a T-joint

سه‌رنگ /se.rang/ صفت.
having three colours[Br], tricolour[Br]
پَرچمِ سه‌رنگِ ایران
Iran's tricolour[Br] flag

سهره /seh.re/ اسم. [پرنده‌شناسی] goldfinch

سه‌سر /se.sar/ صفت. three-headed
اژدهای سِه‌سَر a three-headed dragon

سه‌شنبه /se.šam.be/ اسم. Tuesday
شَبِ سِه‌شَنبه Monday evening, the eve of Tuesday

سه‌شنبه‌شب /se.šam.be.šab/ اسم.
Tuesday evening
□ مطمئن نیستم که شبِ سه‌شنبه خانهٔ مهدوی‌ها مهمان هستیم یا سه‌شنبه‌شب؟
I am not sure whether we are invited to the Mahdavis for dinner on Monday or Tuesday.

سه‌ضربی /se.zar.bi/ صفت. [موسیقی]
in triple time

سه‌طرفه /se.ta.ra.fe/ صفت. (= سه‌جانبه)
tripartite, trilateral

سه‌قلو /se.qo.lu/ اسم. triplets

سه‌قلو زاییدن /se.qo.lu.zā.'i.dan/ مصدر متعدی.
to give birth to triplets

سه‌کنج /se.konj/ اسم. the inside corner between two walls

سه‌گانه /se.gā.ne/ اسم. 1. sth which is made up of three parts 2. [*lit*] a trilogy

سه‌گاه /se.gāh/ اسم. [موسیقی] *segah:* another one of the seven modes of classical Persian music

سه‌گوش /se.guš/ صفت. اسم.
1. [*adj*] three-cornered, triangular
2. [*n*] a triangle (= مُثلَّث)

سهل /sahl/ صفت. (= آسان) easy
سهلِ مُمتنع impossibly simple

سه‌لّا /sel.lā/ صفت. three-ply

سه‌لّاچنگ /sel.lā.čang/ اسم. [موسیقی]
a demisemiquaver[Br], a 1/32 note[Us]

سهل‌الوصول /sah.lol.vo.sul/ صفت.
easily accessible, readily available (= زودیاب)

سهل‌انگار /sah.len.gār/ صفت. nonchalant, negligent

سه‌لایی /sel.lā.'i/ صفت. اسم. 1. [*adj*] made of three plies, three-ply 2. [*n*] plywood (= تخته سه‌لایی)

سه‌لختی /se.lax.ti/ صفت. made of three parts

دَریچهٔ سِه‌لختی [کالبدشناسی] the tricuspid valve

سه‌لو /sel.lu/ اسم. [گفتار] (in cards) a three

سهم /sahm/ اسم. [جمع: ـ‌ها، سَهام]

1. share(s), stock(s) 2. portion, lot

□ سهم من این است (فرخزاد)

This is my lot

سهم‌الارث /sah.mol.'ers/ اسم. a person's (predertermined) share of an inheritance

سهم‌الارثِ زن از مالِ شوهر dower

سهم بردن /sahm.bor.dan/ مصدر لازم. to be granted/ given a share in sth

سهمگین /sahm.gin/ صفت. [ادبی] (= مَهیب) formidable, terrifying, terrible

سهمی /sahmi/ اسم. [هندسه] (= شَلجمی) parabola

سهمیّه /sah.miy.ye/ اسم. quota

سهمیّه‌بندی^(ن) /sah.miy.ye.ban.di/ اسم. the act of allocating quotas

سهمیه‌بندی کردن /sah.mi.yye.ban.di.kar.dan/ مصدر متعدی. to allocate quotas

سه نظام /se.ne.zām/ اسم. [فنی] (in a drill) the chuck key

سه‌نفره /se.na.fa.re/ صفت. three-man

هیئتِ سِه‌نَفره a three-man board

سهو /sahv/ اسم. an inadvertent error, slip, laspus

سهواً /sah.van/ قید. erroneously, by mistake, inadvertently

سهوالقلم /sah.vol.qa.lam/ اسم. a slip of the pen, a lapsus calami

سهولت /so.hu.lat/ اسم. ease

با سُهولتِ هرچه تمام‌تر with utmost ease

سه‌یک /se.yek/ اسم. (= یک‌سِوّم، ثُلث) one third (1/3)

سهیم /sa.hi:m/ صفت. اسم. 1. involved, implicated 2. [*adj*] having a share (in a venture etc) 3. a share-holder (= سَهامدار)

□ ما را در غمِ خود سهیم بدانید.

We share your grief.

سهیم بودن /sa.him.bu.dan/ مصدر لازم.

1. to be involved/ implicated in sth
2. to own shares in a company etc

سهیم شدن /sa.him.šo.dan/ مصدر لازم.

1. to become involved 2. to buy shares in a company etc

سهیم کردن /sa.him.kar.dan/ مصدر متعدی.

1. to involve/ implicate sb 2. to give a share/ shares of a company etc to sb

سی[1] /si/ اسم. [عدد] thirty (30)

سی[2] /si/ ^(ف) اسم. [موسیقی] the note B, te[Br], ti[Us], si

سیاتیک^(ف) /si.yā.tik/ اسم. [پزشکی] sciatica

عَصَبِ سیاتیک the sciatic nerve

سیّاح /say.yāh/ اسم. [جمع: ـان] (= جَهانگرد) a tourist, a sightseer, a globe-trotter

سیاحت /si.yā.hat/ اسم. (= جهانگردی) sightseeing, tourism, globe-trotting

سیاحت کردن /si.yā.hat.kar.dan/ مصدر لازم.

1. to see sights, to see the world
2. [*col*] to observe things

سیادت /si.yā.dat/ اسم. (= آقایی) mastery

سیّار /say.yār/ اسم. mobile, itinerant

تَعمیرگاهِ سَیّار a mobile repair shop, a repair shop on wheels

سیّارات /say.yā.rāt/ اسم. [نجوم] [جمعِ سَیّاره] planets

سیّارک⁽ⁿ⁾ /say.yā.rak/ اسم. [نجوم] asteroid

سیّاره /say.yā.re/ اسم. [نجوم] planet

سَیّارهٔ زَمین the planet Earth

سیاست /si.yā.sat/ اسم. 1. politics 2. policy 3. [lit] punishment

دُنیایِ سیاست the world of politics

سیاستِ پولیِ بانکِ مَرکَزی the fiscal policy of the Central Bank

سیاست‌های مالیِ دولت /dow-/ the government's financial policies

سیاست‌باز /si.yā.sat.bāz/ اسم. [جمع: ــها، ــان] a politician, a politico

سیاست‌گذاری /si.yā.sat.go.zā.ri/ اسم. the act of policy-making

سیاستمدار /si.yā.sat.ma.dār/ اسم. [جمع: ــها، ــان] a statesman

سیاسی /si.yā.si/ صفت. 1. political 2. diplomatic

عُلومِ سیاسی political science, politics

□ یک اتومبیلِ بُزرگِ سیاه‌رنگ با شُمارهٔ سیاسی ... *A big black limousine with a diplomatic number plate ...*

سیاق /si.yāq/ اسم. 1. style, manner 2. [*arch*] *siaq:* an outdated system of arithmetical notation

از سیاقِ عِبارت پیداست که ... It is clear from the context that ...

سیّال /say.yāl/ صفت. اسم. [جمع: ــات] 1. [*adj*] fluid, free-flowing 2. [*n*] a fluid

سی‌اُم /si.yom/ صفت. thirtieth (30th)

سیامی /si.yā.mi/ صفت. pertaining to Siam (now Thailand), Siamese

دوقُلوهایِ سیامی Siamese twins, conjoined twins

سیانور /si.yā.nur/ اسم. [شیمی] cyanide

سیانورِ پُتاسیم potassium cyanide

سیاه¹ /si.yāh/ صفت. نیز سیه (= مِشکی) 1. black, dark 2. [*n*] the colour^Br black

سیاه² /si.yāh/ اسم. [جمع: ــها، ــان] 1. a Black person, an African 2. [*mus*] a crochet^Br, a quarter note^Us

سیاه‌بازی /si.yāh.bā.zi/ اسم. [تئاتر] 1. a type of popular comedy (in which a master and a mistress are ridiculed by their cheeky black servant) 2. [*fig*] double-dealing, fraud, subterfuge

سیاه‌بخت /si.yāh.baxt/ صفت. (= بدبخت) unfortunate, luckless

سیاهپوست /si.yāh.pust/ صفت. اسم. 1. [*adj*] Black, African-American, African, Negro 2. [*n*] a Black, an African American, an African, a Negro

زَنِ سیاهپوست a Black woman, an African-American woman, an African woman, a Negress

● توضیح: استعمالِ دو واژهٔ Negro و Negress در اشاره به سیاهپوستان امروزه به شدّت موهن تلقی می‌شود.

سیاه‌پوش /si.yāh.puš/ صفت. clad in black, black-robed

سیاه‌چادر /si.yāh.čā.dor/ اسم. a black tent (used by nomads)

سیاهچال /si.yāh.čāl/ اسم. a dark dungeon, a black hole

سیاهچاله⁽ⁿ⁾ /si.yāh.čā.le/ اسم. [نجوم] a black hole

سیاه‌چرده /si.yāh.čor.de/ صفت. نیز سیه‌چُرده with dark skin, dark-complexioned, dark

سیاه‌چشم /si.yāh.čašm/ اسم. نیز سیه‌چشم black-eyed

سیاهرگ /si.yāh.rag/ اسم. [کالبدشناسی] (= وَرید) vein(s)

سیاه‌زخم /si.yāh.zaxm/ اسم. [پزشکی]
anthrax

سیاه‌سایه⁽ⁿ⁾ /si.yāh.sā.ye/ اسم. (= پَرهیب)
silhouette

سیاه‌سرفه /si.yāh.sor.fe/ اسم. [پزشکی]
whooping cough

سیاه‌قلم /si.yāh.qa.lam/ صفت. [هنر]
drawn with pen and ink

طَرّاحیِ سیاه‌قلم
a pen-and-ink drawing

سیاه کردن /si.yāh.kar.dan/ مصدر متعدی.
to blacken sth, to paint sth black

سیاه گوش /si.yāh.guš/ اسم. [جانورشناسی]
lynx

سیاه‌مست /si.yāh.mast/ صفت. [گفتار]
blind drunk

سیاه‌نمایی⁽ⁿ⁾ /si.yāh.ne.mā.'i/ اسم.
the act of painting a black (i.e. pessimistic) picture of sth

سیاه و سفید /si.yā.ho.se.fi:d/ صفت. [عکاسی]
black and white (B/W)

عَکسِ سیاه‌وسفید
a black and white photograph

سیاهه /si.yā.he/ اسم. (= صورت) list

سیاهی /si.yā.hi/ اسم. (= ظُلمت)
blackness, darkness

سیاهیِ لَشکر [سینما] extra(s)

□ دزد در سیاهیِ شب ناپدید شد.
The burglar disappeared in the darkness of the night.

سیب /si:b/ اسم. [گیاه‌شناسی] apple

آبِ سیب apple juice

سیبِ آدم [کالبدشناسی] Adam's apple

سیبِ لُبنانی a well-known variety of apple, whose seeds or cuttings must have been imported from Lebanon, Golden Delicious, Red Delicious

شَرابِ سیب cider

مِثلِ سیبی است که از وَسط نِصف کرده باشند. [ضرب‌المثل]
They are like peas in a pod. [*prov*] (*ex tr* = They are like an apple cut in half.)

سیبرنتیک⁽ᶠ⁾ /si.ber.ne.tiq/ اسم. cybernetics

سیب‌زمینی /sib.za.mi.ni/ اسم. [گیاه‌شناسی]
potato

پورهٔ سیب‌زَمینی mashed potatoes

سیب‌زَمینیِ اِسلامبولی
fingerling potatoes, new potatoes

سیب‌زَمینیِ تُرشی Jerusalem artichoke

سیب‌زمینیِ سُرخ‌کرده potato crisps[Br], potato chips[Us]

سیب‌زمینی پوست‌کن /sib.za.mini.pust.kan/ اسم.
a potato peeler

سیبک /si.bak/ اسم. [خودرو] a ball-joint

سیبکِ فَرمان the track-rod ball-joint

سیترات⁽ᶠ⁾ /sit.rāt/ اسم. [شیمی] citrate

سی‌تی‌اسکن⁽ᶠ⁾ /si.ti.es.kan/ اسم. [پزشکی]
CT scan, CAT scan

سیخ /six/ اسم. صفت. 1. [*n*] skewer, spit, brochette 2. (in a fireplace) the poker 3. [*adj*] rigid, erect

سیخِ پایِ خُروس cockspur(s)

سیخِ کَباب skewer, spit

به سیخ کشیدن to put on a skewer, to thread a skewer through meat etc

سیخکی /si.xa.ki/ قید. [گفتار] straight up, vertically

سیخی /si.xi/ صفت. 1. cooked on a skewer 2. [*adv*] per skewer

سیّد /sey.yed/ اسم. [جمع: سادات] *sayyed:* a male descendant of the Holy Prophet

سیّده /sey.ye.de/ اسم. a female descendant of the Holy Prophet

سِیر /seyr/ اسم. 1. travelling[Br]/traveling[Us], touring, sightseeing 2. course, movement 3. trend

سِیرِ آفاق touring the world
سِیرِ حَوادث the course of events
سِیرِ صُعودی an upward trend
سِیرِ نُزولی a downward trend
سیر [1] /si:r/ اسم. [گیاه‌شناسی] garlic
از سیر تا پیاز from A to Z
پودرِ سیر garlic powder
پَرّه / حَبّهٔ سیر a clove of garlic
سیرِ وَحشی / کوهی (= والک)
bear's garlic
□ دهنِ من بوی سیر می‌دهد؟ نمی‌دونی چقدر سیرترشی خوردم.
Do I have garlicky breath? I have eaten loads of pickled garlic.
سیر [2] /si:r/ صفت. ← گُرسنه full, satisfied, sated, satiated
سیر [3] /si:r/ صفت. [رنگ] dark, deep
قَهوه‌ایِ سیر dark brown
سیر [4] /si:r/ اسم. *sir:* an obsolete unit of weight equal to 75 *gm*
سیَر /si.yar/ اسم. [جمعِ سیرت، سیره]
1. dispositions 2. biographies
سیراب /si.rāb/ صفت. saturated with water, generously watered
سیراب‌کردن /si.rāb.kar.dan/ مصدر متعدی.
to water sth generously
سیرابی /si.rā.bi/ اسم. (sheep's) tripe
سیرت /si.rat/ اسم. [جمع: ـ‌ها، سیَر] نیز سیره
character, disposition, nature
بی‌سیرت کردن [گفتار] to rape a woman
سیرترشی /sir.torši/ اسم. [خوراکی]
pickled garlic
سیرسیرک /sir.si.rak/ اسم. [حشره‌شناسی]
cricket (= زَنجره)
سیرشدن /sir.šo.dan/ مصدر لازم. to eat enough food to satisfy one's hunger, to drink enough water to satisfy one's thirst, to feel full

سیر شدی؟ Have you had enough?
سیرک [(ف)] /sirk/ اسم. circus
سِیرکردن /seyr.kar.dan/ مصدر لازم.
to travel, to sightsee, to tour
سیرکردن /sir.kar.dan/ مصدر متعدی.
to feed sb, to give an adequate amount of food to sb
سیر و سلوک /sey.ro.so.luk/ اسم.
the path of self-enlightenment in Sufism, the Way, the Quest
سیره /si.re/ اسم. (= سیرت) history, biography
سیرهٔ حضرتِ مُحمّد
Life of the Holy Prophet
سیری /si.ri/ اسم. ← گُرسنگی 1. the state of having had enough to eat, fullness 2. also *fig* 3. the degree of the deepness of a colour[Br]
سیریلیک [(ف)] /si.ri.lik/ صفت. pertaining to the alphabet used by most East European countries (such as Russia), Cyrillic
به خَطِّ سیریلیک in Cyrillic
سیری‌ناپذیر /si.ri.nā.pa.zi:r/ صفت.
insatiable
سیزده /siz.dah/ اسم. [عدد] thirteen (13)
سیزده‌بدر /siz.de.be.dar/ اسم.
sizdeh bedar: the 13th day of Farvardin (which marks the end of *Nowruz* festivities; it is a public holiday and people usu spend the day outdoors)
سیزدهم /siz.da.hom/ صفت.
thirteenth (13th)
سیستم [(ف)] /sis.tem/ اسم. (= نِظام، سامانه)
system
سیستماتیک [(ف)] /sis.te.mā.tik/ صفت.
systematic (= نِظام‌مند، سامان‌مند)
سیسمونی /sis.mu.ni/ اسم. a set of baby's clothes and furniture (sent to the groom's

house by the bride's family shortly before the baby's arrival)

سی.سی.یو.^(ف) /si.si.yu/ اسم. [پزشکی]
the CCU (cardiac care unit) in a hospital

سیصد /si.sad/ اسم. [عدد]
three hundred (300)

◻ سیصد نفر برای شرکتِ در مسابقه ثبتِ نام کرده‌اند.
Three hundred people have registered to participate in the contest.

سیصدم /si.sa.dom/ صفت.
three hundredth (300th)

سیفون^(ف) /si.fon/ اسم.
1. siphon
2. a flush tank (= آبشویه *)

کِشیدن سیفونِ توالت — to flush the toilet

سیفیلیس^(ف) /si.fi.lis/ اسم. [پزشکی] نیز سِفلیس
syphilis

سیفیلیسی /si.fi.li.si/ صفت.
syphilitic

سیک /si:k/ اسم. [جغرافیا] [جمع: ~ها]
a member of the Sikh community of India etc, a Sikh

سیکل^(ف) /sikl/ اسم. (= چَرخه)
1. cycle
2. (formerly) either half of the six-year secondary^Br / high school^Us education

سیکلِ اَوّل [سابق] — grades 7, 8 and 9

سیکلِ دوّم [سابق] — grades 10, 11 and 12

سیکلامن^(ف) /sik.lā.men/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز سیکلمه (= نِگونسار)
cyclamen

سیگار^(ف) /si.gār/ اسم.
cigarette(s)

بَستهٔ سیگار — a pack of cigarettes

سیگارِ بَرگ — cigar(s)

قوطیِ سیگار — a cigarette case

ترکِ سیگار — giving up/ quitting smoking

روشن کردنِ سیگار — to light up a cigarette

کشیدنِ سیگار — to smoke a cigarette

سیگار از دستِ کسی نیفتادن — to chain-smoke one cigarette after another

◻ لطفاً از کشیدنِ سیگار خودداری کنید.
Thank you for not smoking in this no-smoking area.

سیگارفروش /si.gār.fo.ruš/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a tobacconist

سیگاری /si.gā.ri/ اسم. صفت.
1. [*n*] a smoker 2. [*adj*] addicted to smoking

سیل /seyl/ اسم.
flood, torrent, inundation, deluge

آمدنِ سِیل — to have floods

سیل‌آسا /sey.lā.sā/ صفت.
torrential

بارانهای سِیل‌آسا — torrential rains

سیلاب /sey.lāb/ اسم.
flood waters

سَیَلان /sa.ya.lān/ اسم.
flow

سیل‌بند /seyl.band/ اسم.
barrage, embankment, dyke

سیلزده /seyl.za.de/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، سیل‌زدگان]
1. [*n*] a flood victim 2. [*adj*] made homeless etc by floods

سیلندر^(ف) /si.landr/ اسم. (= اُستوانه)
cylinder, bottle

اُتومبیلِ شش سیلندر — a car with a six-cylinder engine

سیلندرِ گاز — a gas cylinder

کُلاهِ سیلندر — a top hat

سیلو^(ف) /si.lu/ اسم.
silo

سیلی /si.li/ اسم.
a slap across the face, a box on the ears

سیلی زدن /si.li.za.dan/ مصدر متعدی.
to slap sb

سیلیسیم^(ف) /si.li.si.yom/ اسم. [شیمی]
silicon (*Si*)

سیم /sim/ اسم. (= نُقره)
1. [*lit*] silver
2. wire, string, cord

سیمِ بَرق — flex^Br, electrical cord^Us

سیمِ خاردار — barbed wire, razor wire

سیمِ زَمین [برق] earth^Br, ground^Us
سیمِ ظَرفشویی steel wool, wire wool^Br
ماهیِ سیم [آبزی] a bream
زدن به سیمِ آخر to throw caution to the winds

سیما /si.mā/ اسم. [ادبی] (= صورت) face, visage

سیماب /si.māb/ اسم. [ادبی] (= جیوه) quicksilver, mercury

سیمان(ف) /si.mān/ اسم. cement
سیمانِ پُرتلند Portland cement
سیمانِ سِفید white cement
کارخانهٔ سیمان a cement plant

سیمان‌کاری /si.mān.kā.ri/ اسم. [ساختمان] covering walls etc with cement, cementing

سیمانی /si.mā.ni/ صفت. made of cement, cement [*bef. n*]

سیم‌بان /sim.bān/ اسم. [جمع: ـ‌ها] a member of the maintenance crew guarding telegraph/ telephone lines

سیم‌پیچ /sim.pi:č/ اسم. [برق] coil

سیم‌چین /sim.čin/ اسم. a wirecutter, a pair of cutting pliers

سیمرغ /si.morğ/ اسم. [ادبی] *simorgh:* a fabulous bird that has an important place in Persian literature

سیمکش /sim.keš/ اسم. [جمع: ـ‌ها] (= بَرقکار) an electrician

سیمکشی /sim.ke.ši/ اسم. [برق] wiring

سیمکشی کردن /sim.ke.ši.kar.dan/ مصدر متعدی. to lay out the electrical wiring of a house etc

سیم‌لخت‌کن /sim.loxt.kon/ اسم. (a pair of) wire strippers

سیمی /si.mi/ صفت. made of wire, wire [*bef. n*]
سیمی کردنِ کتاب to have a book's binding reinforced with a wire spiral binder

سیمین /si.min/ صفت. [ادبی] made of silver, silvery, silver [*bef. n*]

سین جیم(ن) /sin.ji:m/ اسم. [گفتار] (= سؤال و جَواب، استنطاق) interrogation, Q&A

سین جیم کردن /sin.jim.kar.dan/ مصدر متعدی. to subject sb to interrogation, to interrogate sb, to grill sb

سینما(ف) /si.ne.mā/ اسم. 1. cinema, pictures^Br, movies^Us 2. a cinema^Br, a movie house/ theater^Us
صَنعتِ سینما در ایران the film^Br/ movie^Us industry in Iran
□ بریم سینما و یک فیلمِ سرگرم‌کننده تماشا کنیم.
Let's go to the cinema^Br/ movies^Us and watch an entertaining film^Br/ movie^Us.

سینمادار(ن) /si.ne.mā.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] the owner of a cinema hall^Br/ movie theater^Us, the cinema proprietor

سینمادوست(ن) /si.ne.mā.dust/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] a film buff, a movie fan

سینماگر(ن) /si.ne.ma.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] a film-maker, a cineaste

سینمایی /si.ne.ma.'i/ صفت. cinematic
فیلمِ سینمایی a feature film, a movie

سینوزیت(ف) /si.no.zit/ اسم. [پزشکی] sinusitis

سینوس(ف) /si.nus/ اسم. 1. [*anat*] sinus(es) 2. [*math*] sine

سینه /si.ne/ اسم. [کالبدشناسی] chest, breast, bosom
سینهٔ مُرغ chicken breast
گوشتِ سینهٔ گوسفند brisket
صاف کردنِ سینه to clear one's throat

سینی /si.ni/ اسم. tray, salver

سیویل^(ف) /si.vil/ صفت. civilian

در لِباسِ سیویل in civilian clothes, wearing plain clothes, out of uniform, in mufti^Br

سیه /si.yah/ صفت. [ادبی]
(short form of سیاه) black (used esp in compounds)

سیه‌چرده /si.yah.čor.de/ صفت. (= سیاه‌چُرده)
with a dark complexion, dark

سیه‌چشم /si.yah.češm/ صفت. [ادبی] (= سیاه‌چِشم)
with black eyes, black-eyed

سیه‌مو /si.yah.mu/ صفت. [ادبی] (= سیاه‌مو)
with black hair, black-haired

سینه‌بند /si.ne.band/ اسم. [پوشاک]
1. breastplate (= پستان‌بند)
2. brassier, bra

سینه‌پهلو /si.ne.pah.lu/ اسم. [پزشکی]
pneumonia (= ذات‌الریّه)

سینه‌خیز /si.ne.xi:z/ قید. (= سینه‌مال)
crawling on one's belly

سینه‌ریز /si.ne.ri:z/ اسم. an elaborate necklace (with parts of it covering the top of the chest)

سینه‌زنی /si.ne.za.ni/ اسم. the act of beating one's chest (as a part of the mourning ritual)

سینه‌سرخ /si.ne.sorx/ اسم. [پرنده‌شناسی]
robin

ش، شـ، ـش

ش /šin/ اسم. 1. 16th letter of the Persian alphabet 2. abbrev of **شُماره** = number 3. abbrev of **شمسی** = solar (esp in dates)

ـ ش /-aš/ ضمیر. 1. 3rd pers. sing. possessive pronoun, his, her 2. 3rd pers. sing. accusative or dative pronoun

examples:

۱. کِتابِش (= کتابِ او) his/ her book

۲. دیدمش (= او را دیدم) I saw him/ her.

۳. گفتمش (= به او گفتم) I told him/ her.

شئونات /šo.'u.nāt/ اسم. [جمع در جمعِ شأن] code of conduct

شُئوناتِ اِسلامی Islamic standards of dress and conduct

شائبه /šā.'e.be/ اسم. نیز شایبه 1. doubt, suspicion 2. taint

دوستیِ بی‌شائبه an innocent friendship

شابک[ن] /šā.bak/ اسم. [کتاب] (= شُمارهٔ استانداردِ بین‌المللیِ کِتاب) (ISBN) International Standard Book Number

شابلن[ف] /šāb.lon/ اسم. نیز شابلون stencil

شاپرک /šā.pa.rak/ اسم. [حشره‌شناسی] 1. butterfly 2. moth نیز شاپره

شاپو[ف] /šā.po/ اسم. [پوشاک] a European-style felt hat for men, a trilby[Br] (hat), a Homburg (hat), a fedora

شاتون[ف] /šā.ton/ اسم. [خودرو] the connecting rod[Br], the piston rod[Us]

شاخ /šāx/ اسم. 1. horn(s) 2. a branch of a tree (= شاخه)

شاخِ حِجامت [سابق] a cupping-glass

شاخ و بَرگ 1. foliage 2. [*fig*] elaborate (and usu exaggerated) details

مثلِ شاخِ شِمشاد tall as a tree

شاخ به شاخ شدن 1. (of two vehicles) to have a head-on collision 2. (of two persons) to come to grips with one another

شاخ توی جیبِ کسی گذاشتن [گفتار] to praise sb to heaven (in order to get him/ her to do sth difficult or daring)

شاخِ دیو/ غول را شکستن [گفتار] to perform a Herculean task, to do the impossible (often used ironically)

شاخابه[ن] /šā.xā.be/ اسم. [جغرافیا] 1. the tributary of a river 2. a small inlet of the sea

شاخدار /šāx.dār/ صفت. horned

شاخ درآوردن /šax.da.rā.var.dan/ مصدر لازم. 1. to grow horns 2. to be astonished/ dumbfounded

□ هیچ نمی‌فهمم! دارم از تعجّب شاخ درمی‌آرم.
I don't get it. I am so astonished that I can hardly speak.

شاخ زدن /sāx.za.dan/ مصدر متعدی.
(of an animal) to attack sb/ sth with its horns, to butt sb/ sth

شاخسار /šax.sār/ اسم. the upper branches of trees, thick foliage

شاخص /šā.xes/ اسم. صفت. 1. index, indicator 2. [*adj*] prominent, outstanding

شاخصِ بَهای سَهام
the stock market index

◻ امروز صبح در روزنامه خواندم که شاخصِ هزینهٔ زندگی ۲ درصد بالا رفته است.
I read in the paper this morning that the cost-of-living index has moved up 2 notches.

شاخک /šā.xak/ اسم. [زیست‌شناسی]
1. a small horn 2. antenna, feeler

شاخه /šā.xe/ اسم. 1. branch, bough 2. tributary of a river 3. [*biol*] a large group of animals or plants that are genetically related, phylum 4. a branch of learning 5. a branch-line of a railway[Br]/ railroad[Us]

شاخهٔ خشک
a dead branch

از این شاخه به آن شاخه پریدن [مجازی]
to lack focus and to talk/ argue about unrelated topics, to digress

شاخی /šā.xi/ صفت. made of horn, horny

عینکِ دَسته شاخی [سابق]
horn-rimmed spectacles

شاد /šād/ صفت. (= خوشحال) happy, glad, joyful

شاداب /šā.dāb/ صفت. 1. fresh 2. succulent, juicy

شادباش /šād.bāš/ اسم. (= تَبریک)
felicitation, congratulation

شادروان /šād.ra.vān/ صفت. (= مَرحوم)
deceased, late, of blessed memory

شاد شدن /šād.šo.dan/ مصدر لازم.
to be made happy, to be overjoyed

شادکردن /šād.kar.dan/ مصدر متعدی.
to make sb happy, to gladden sb's heart

شادمان /šād.mān/ صفت. happy, glad, joyful

شادمانی /šād.mā.ni/ اسم. expressing one's joy, rejoicing, merriment

شادمانی کردن /šad.mā.ni.kar.dan/ مصدر لازم.
to express one's joy, to make merry, to rejoice

شادی /šā.di/ اسم. joy, happiness

شار(ن) /šār/ اسم. [فیزیک] flux

شارِ مِغناطیسی
magnetic flux

شارژ(ف) /šārž/ اسم. صفت.
1. [*n*] [*phys*] the (electrical) charge of a battery etc 2. the (monthly) maintenance charges paid for the upkeep of a building (* هَزینهٔ سَرانهٔ خَدمات =) 3. [*adj*] fully charged

شارژ کردنِ باتری و غیره
to charge/ recharge a battery etc

شارژشو(ن) /šārž.šow/ صفت. rechargeable

شارسنج(ن) /šār.sanj/ اسم. [فیزیک] fluxmeter

شارلاتان(ف) /šār.lā.tān/ اسم. [جمع: ~ها]
(= کُلاهبردار) a charlatan, a swindler

شاسی(ف) /šā.si/ اسم. 1. [*car*] the chassis, the frame 2. [*agri*] a cold frame, a propagator

شاش /šāš/ اسم. [گفتار] (= اِدرار) piss, pee, urine

شاشِ موش [مجازی]
just a trickle

شاش داشتن /šaš.dāš.tan/ مصدر لازم. [گفتار]
to need to pee, to need to go to the bathroom

شاشیدن /šā.ši.dan/ مصدر لازم. (= اِدرار کردن)
to piss, to pee, to have a pee[Br], to take a pee[Us], to urinate

شاعر /šā.'er/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] a poet

شاعرانه /šā.'e.rā.ne/ صفت. poetic, poetical

شاعره /šā.'e.re/ اسم. [جمع: ـ‌ها] a poetess

شاعری /šā.'e.ri/ اسم. 1. the art of writing poetry 2. a poet's vocation or career

□ دورانِ شاعریِ او کوتاه بود.

His poetical career was a short one.

شاغل /šā.ğel/ صفت. اسم. [جمع: ـان، ـین]

1. [*adj*] employed

2. [*n*] a fully-employed person

شاغل بودن /šā.ğel.bu.dan/ مصدر لازم.

to be employed, to have a job

شاغول /šā.ğul/ اسم. [ساختمان] نیز **شاقول**

plumb-line

شافعی /šā.fe.'i/ صفت. اسم. [اسلام]

1. [*adj*] belonging to one of the four main sects of Sunnite Islam, Shafiite

2. [*n*] a Shafiite Muslim

شاقّ /šāq(q)/ صفت. difficult, taxing, demanding, onerous

کارِ شاقّ a demanding job

شاکر /šā.ker/ صفت. اسم. 1. [*adj*] thankful, grateful 2. [*n*] a grateful person

شاکی /šā.ki/ اسم. [حقوقی] [جمع: ـان، شُکات] the plaintiff, the complainant[Br]

شاکیِ خُصوصی a private individual who has lodged a complaint against sb

شاگرد /šā.ki/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]

1. an apprentice 2. an errand-boy, a shop-assistant[Br]

شاگِرد آشپز the cook's assistant

شاگِرد اوّل the student with the highest marks[Br]/ grades[Us], the top student

شاگِردِ راننده/ شوفر the driver's mate

شاگِرد مَدرِسه (= دانش‌آموز) a pupil, a student, a schoolchild

شاگردانِ مَدارس schoolchildren

شاگردی /šā.ger.di/ اسم. the state of being/ having been sb's student or apprentice, apprenticeship

□ استاد، بنده همیشه به شاگردیِ شما مفتخر خواهم بود.

My dear professor, I will be always proud of the fact that I have been your student.

شال /šāl/ اسم. [پوشاک] shawl

شالِ کَشمیر a Cashmere shawl

شالِ پِستانه [گیاه‌شناسی] (= زیتونِ تَلخ) azedarac, bead tree, pride of India

● جالب است که نام اصلی این درختِ تناور در زبان فارسی «آزاد درخت» است که همراه با خودِ درخت به کشورها و زبان‌های اروپایی راه‌یافته، ولی این نام در خودِ ایران دیگر متداول نیست و ردّ آن را تنها در کتاب‌های کهن می‌توان گرفت.

شال‌گردن /šāl.gar.dan/ اسم. [پوشاک] scarf, muffler

شالوده /šā.lu.de/ اسم. [ساختمان] the foundation, the base

شالودهٔ کاری را ریختن to lay the foundations of sth

شالی /šā.li/ اسم. (= چَلتوک) unhusked rice

شالیزار /šā.li.zār/ اسم. [کشاورزی] a rice field, a paddy field, a paddy

شالیکار /šā.li.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] a rice farmer

شام /šām/ اسم. 1. supper, dinner

2. [*lit*] evening, eventide

شامِ آخر [مسیحیت] the Last Supper

شام‌خوردن /šām.xor.dan/ مصدر لازم.

to dine, to have dinner, to sup

شامپانزه[ف] /šām.pān.ze/ اسم. [جانورشناسی] chimpanzee

شامپو[ف] /šām.pu/ اسم. shampoo

شامپویِ گیاهی a herbal shampoo

شامخ /šā.mex/ صفت. [ادبی] lofty, high, elevated

شامگاه /šām.gāh/ اسم. evening, dusk

شامگاهان /šām.gā.hān/ قید. in the evening, at eventide

شامگاهی /šām.gā.hi/ صفت. pertaining to the evening, evening [*bef. n*]

شامل /šā.mel/ صفت. comprehensive

شاملِ containing, including

شاملِ حالِ کسی شدن / نشدن
to be/ not to be applicable to sb's case

شامل بودن /šā.mel.bu.dan/ مصدر لازم.
to comprise, to include, to consist of

شامه /šā.me/ اسم. [زیست‌شناسی] (= غِشاء، پَرده)
membrane

شامّه /šām.me/ اسم. (= بویایی)
the sense of smell

شامّهٔ قَوی a strong sense of smell

شامی /šā.mi/ اسم. [خوراکی] *shami:*
pan-fried patties (made of minced mutton and roasted chickpea/ garbanzo[Us] flour)

شأن /ša'n/ اسم. [جمع: شئون] 1. dignity
2. social rank, status

دونِ شأنِ کسی بودن
to be below sb's dignity

ـ شان /-e.šān/ ضمیر. 1. 3rd pers. pl. possessive pronoun, their 2. 3rd pers. pl. accusative or dative pronoun, them

examples:

۱. خانه‌شان (= خانهٔ ایشان/ آنان)
their house

۲. بُردمشان (= ایشان را بردم)
I took them.

۳. گفتمشان (= به ایشان گفتم) I told them.

شانتاژ(ف) /šān.tāž/ اسم. (= باج‌خواهی)
1. the act of resorting to blackmail
2. blackmail

شانزده /šānz.dah/ اسم. [عدد] sixteen (16)

شانزدهم /šānz.da.hom/ صفت.
sixteenth (16th)

شانس(ف) /šāns/ اسم. good luck, good fortune, luck

شانس آوردن /šāns.'ā.vor.dan/ مصدر لازم.
to be lucky, to have luck on one's side

□ اگر شانس بیاوریم و جایزهٔ اول را ببریم، خیلی خوب می‌شود.
If we win the first prize by a stupendous stroke of luck, it will be simply marvellous[Br]*/ marvelous*[Us].

شانسی /šān.si/ قید. by chance, by sheer luck

شانکر(ف) /šānkr/ اسم. [پزشکی] (= آتشک)
chancre

شانه[1] /šā.ne/ اسم. 1. comb 2. a clip of cartridges 3. a honeycombed board (used for transporting eggs)

شانه به سَر [پرنده‌شناسی] (= هُدهُد)
a hoopoe

شانهٔ عَسل honeycomb

شانه زدن/ کردنِ مو
to comb one's/ sb's hair

سرت را شانه زدی؟
Did you comb your hair?

شانه[2] /šā.ne/ اسم. (= دوش) 1. [*anat*] shoulder(s) 4. the shoulder of the road

شانه به شانه (= دوش به دوش)
shoulder to shoulder

شانه بالا انداختن
to shrug (one's shoulders)

شانه خالی کردن
to shirk one's responsibility

شاه /šāh/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= پادشاه)
1. the king, the shah, the monarch
2. (cards) the King 3. (chess) the King (K)

شاه عبّاسِ اوّل Shah Abbas I (the first)

شاهِ سیاه (در شطرنج) the Black King

شاهانه /šā.hā.ne/ صفت. royal, kingly, befitting a king

ضیافتِ شاهانه — a royal banquet, a sumptuous feast

شاه‌بلوط /šāh.ba.lut/ اسم. [گیاه‌شناسی]
chestnut

شاه‌بوف /šāh.buf/ اسم. [پرنده‌شناسی]
eagle owl

شاه‌پر /šāh.par/ اسم. (= شهپر)
the main flight-feather in a bird's wing, the pinion, the quill-feather, the pen-feather

شاه‌پسند /šāh.pa.sand/ اسم. [گیاه‌شناسی]
common garden verbena, vervain

شاه‌پسندِ درختی — lantana

شاهپور /šāh.pur/ اسم. نیز شاپور [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= شاهزاده)
a prince

شاهتره /šāh.ta.re/ اسم. [گیاه‌شناسی]
fumitory

عَرقِ شاهتَره — fumitory water

شاه‌توت /šāh.tut/ اسم. [گیاه‌شناسی]
black mulberry

شاه‌تیر /šah.ti:r/ اسم. [ساختمان]
the main beam of the roof etc

شاهد /šā.hed/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، شُهود] (= گواه)
1. a witness 2. a piece of evidence [جمع: شَواهد] 3. a quotation illustrating the usage of a word or phrase 4. [*lit*] a beautiful woman or handsome youth

شاهدِ عِینی — an eyewitness

شاهد بودن /šā.hed.bu.dan/ مصدر لازم.
to witness sth, to be a witness to sth

خُدا شاهد است — As God is my witness

شاهدانه /šāh.dā.ne/ اسم. [گیاه‌شناسی]
hemp, cannabis

شاهدخت /šāh.doxt/ اسم. [جمع: ـ‌ها] (= شاهزاده‌خانم)
a princess

شاهراه /šāh.rāh/ اسم.
a major road, highway

شاهرگ /šāh.rag/ اسم. [کالبدشناسی]
1. the jugular vein 2. (more precisely) the cartoid artery

شاهزاده /šāh.zā.de/ اسم. [جمع: ـ‌ها، شاهزادگان] (= شاهپور)
a prince

شاهزاده خانم /šāh.zā.de.xā.nom/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a princess

شاه‌فنر /šāh.fa.nar/ اسم.
1. the main spring of a mechanism 2. [*auto*] the strongest leaf spring(s) in the suspension system of early cars

شاهکار /šāh.kār/ اسم.
masterpiece

شاهکار زدن /šāh.kār.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to bring about a feat, to do the impossible

شاه‌کلید /šāh.ke.li:d/ اسم.
a master key, a pass key

شاه‌لوله /šāh.lu.le/ اسم.
a large pipe, a main, a pipeline carrying gas etc

شاه‌میوه /šāh.mi.ve/ اسم. [گیاه‌شناسی]
an exceptionally fine variety of pear

شاهنشاه /šā.han.šāh/ اسم. [جمع: ـ‌ان]
the king of kings, the emperor, *Shahanshah*

شاهنشاهی /šā.han.šā.hi/ صفت.
imperial

شاه‌نشین /šāh.ne.šin/ اسم. [معماری]
an alcove with a raised floor in a large room (usu reserved for guests of honour[Br]), dais

شاهوار /šāh.vār/ صفت.
kingly, royal

دُرِّ شاهوار — a very big pearl

شاهی /šā.hi/ اسم. صفت.
1. [*n*] kingship 2. [*bot*] garden cress (= تَرتیزک) 3. a very small coin of the late Qajar period 4. [*adj*] belonging to the royal court, royal

شاهین /šā.hin/ اسم. [پرنده‌شناسی]
falcon

شایان /šā.yān/ صفت.
worthy, befitting

شایانِ توجّه — worthy of attention

کوشش‌های شایانِ تَقدیر
praiseworthy efforts

شایبه /ša.ye.be/ اسم. نیز **شائبه** 1. doubt, suspicion 2. taint

شاید ¹ /shɛ.yad/ قید. perhaps, maybe

□ شاید بیاید شاید نیاید!
Perhaps she will come, perhaps she won't. Maybe he won't come, and then niaybe he will.

شاید ² /šā.yad/ فعل.
It would be most befitting.

چنان‌که شایَد و بایَد as it should, as one ought

شایستگی /ša.yes.te.gi/ اسم. merit

به شایستگیِ هرچه تمام‌تر
in a most befitting manner

شایسته /ša.yes.te/ صفت. 1. befitting 2. worthy, meritorious

شایسته‌سالاری ⁽ⁿ⁾ /ša.yes.te.sā.lā.ri/ اسم.
meritocracy

شایع /ša.ye'/ صفت. 1. widespread 2. rumoured[Br]

شایع است که ...
It is rumoured[Br] that ...

شایعات /ša.ye.'āt/ اسم. [جمعِ شایعه]
rumours[Br]

شایعه /šā.ye.'e/ اسم. [جمع: ــ‌ها، شایعات]
rumour[Br], hearsay

شایق /šā.yeq/ صفت. نیز **شائق** eager

شب /šab/ اسم. قید. ⟵ روز [جمع: ــ‌ها، ــ‌ان]
1. [*n*] night, late evening 2. the night before a certain day, eve 3. [*adv*] at night

شَب به خِیر! نیز **شَب‌بخیر** Good night!

شَب تا صُبح all night long

شَبِ جُمعه Thursday night

جُمعه شَب Friday night

شَب خوش! /xoš/ Good night!

شَبِ یَلدا *Yalda:* the longest night of the year (which precedes the winter solstice on the 1st of Dey/ 21 or 22 December)

هر شَب every night, night after night

یک شَب در میان every other night

شباب /ša.bāb/ اسم. (= جَوانی) youth

شب‌ادراری ⁽ⁿ⁾ /ša.bed.rā.ri/ اسم. [پزشکی]
bed-wetting

شبان /ša.bān/ اسم. [جمع: ــ‌ها، ــ‌ان] (= چوپان)
a shepherd

شبانگاه /ša.bān.gāh/ قید. [ادبی] at night

شبانگاهان /ša.bān.gā.hān/ قید. [ادبی]
at night, by night

شبانگاهی /ša.bān.gā.hi/ صفت.
nocturnal, nightly, night [*bef. n*]

شبانه /ša.bā.ne/ صفت. قید. 1. [*adj*] nightly, nocturnal 2. [*adv*] at night, by night

شبانه‌روز /ša.bā.ne.ruz/ اسم. قید.
1. [*n*] a full day and night, 24 hours
2. [*adv*] round the clock, day and night

شبانه‌روزی /ša.bā.ne.ru.zi/ صفت.
24-hour, round-the-clock

داروخانهٔ شَبانه‌روزی
a 24-hour pharmacy

(مَدرسهٔ) شَبانه‌روزی a boarding school

شبانی /ša.bā.ni/ اسم. صفت. 1. [*n*] the work of a shepherd 2. [*adj*] pastoral

زِندگیِ شَبانی a pastoral life

شباویز /ša.bā.vi:z/ اسم. [ادبی] (= مُرغِ حَق)
scops owl

شباهت /ša.bā.hat/ اسم. resemblance, likeness, similarity

شَباهتِ زیاد a strong resemblance

شباهت داشتن /ša.bā.hat.dāš.tan/ مصدر لازم.
to resemble sth or sb, to look like sth/ sb

□ نمی‌دانم این بچه به مادرش شباهت دارد یا به پدرش.
I can't decide whether this baby resembles its mother or its father.

شباهنگ /ša.bā.hang/ اسم. [ادبی]
1. nightingale
2. [astr] Sirius (= شَعرایِ یَمانی)

شب‌بو /šab.bu/ اسم. [گیاه‌شناسی]
the 'night-scented' gillyflower, dame's violet

شَب‌بویِ ایرانی garden rocket

شب‌پره /šab.pa.re/ اسم. [حشره‌شناسی] moth

شب‌تاب /šab.tāb/ صفت. that glows in the dark, luminescent

کِرمِ شَب‌تاب [حشره‌شناسی] glow-worm

شبح /ša.bah/ اسم. [جمع: اَشباح] phantom, spirit, spectre[Br]/ specter[Us]

شَبحِ جَنگ
the spectre[Br]/ specter[Us] of war

شبدر /šab.dar/ اسم. [گیاه‌شناسی] clover

شبرنگ /šab.rang/ صفت. اسم.
1. [adj] luminescent, fluorescent, Day-Glo 2. [n] [bot] red nectarine

شب‌زنده‌دار /šab.zen.de.dār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
sb who stays up, sb who keeps a vigil, a night owl

شب‌زنده‌داری /šab.zen.de.dā.ri/ اسم.
1. the act of keeping a vigil 2. a vigil

شبستان /ša.bes.tān/ اسم. [معماری]
the prayer hall of a mosque, sanctuary

شبکاری /šab.kā.ri/ اسم. the act of working the night shift, night work

□ این هفته من شبکاری دارم.
I will be working nights this week.

شبکلاه /šab.ko.lāh/ اسم. nightcap

شبکور /šab.kur/ اسم. 1. sb who is not able to see in the dark, night-blind
2. bat (= خُفّاش)

شبکوری /šab.ku.ri/ اسم. [پزشکی]
nyctalopia

شبکه /ša.ba.ke/ اسم. 1. network, grid
2. lattice, mesh

شَبکهٔ اِطّلاع‌رسانی
a communication network

شَبکهٔ سَراسریِ تِلویزیون
a nation-wide TV network

شبکیّه /ša.ba.kiy.ye/ اسم. [کالبدشناسی]
the retina of the eye

شبگرد /šab.gard/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a nightwatchman

شب‌مانده /šab.mān.de/ صفت.
(of food) stale, leftover from the day before

شب‌نامه /šab.nā.me/ اسم. a (usu political) pamphlet which is distributed clandestinely

شب‌نشینی /šab.ne.ši.ni/ اسم.
a gala dinner, a soirée, a party

شبنم /šab.nam/ اسم. (= ژاله) dew, hoar frost

شبنما /šab.ne.mā/ اسم. luminous

ساعتِ شَبنما a watch with luminous dial

شبه ـ /šebh-/ پیشوند.
prefix denoting similarity, quasi-, para-, -oid. See instances below.

« شِبه خاطرات » " A Memoir of Sorts "

شبهات /šo.ba.hāt/ اسم. [جمعِ شُبهه] doubts

شبه جزیره /šeb.he.ja.zi.re/ اسم. [جغرافیا]
peninsula

شبه حصبه /šeb.he.has.be/ اسم. [پزشکی]
(= پاراتیفوئید) paratyphoid

شبه فلز /šeb.he.fe.lez/ اسم. [شیمی]
metalloid, non-metal

شبه نظامی /šeb.he.ne.zā.mi/ صفت.
paramilitary

شبه وبا /šeb.he.va.bā/ اسم. [پزشکی]
(= وَبای اِلتور) eltor cholera

شبهه /šob.he/ اسم. [جمع: شُبهات] doubt, misgiving

اِلقایِ شُبهه کردن to cast doubt on sth in sb's mind

شبیخون /ša.bi.xun/ اسم. a night raid, a surprise attack (by night)

شبیه /ša.bih/ صفت. اسم. 1. [*adj*] similar, alike 2. [*n*] likeness, portrait

شبیه بودن /ša.bih.bu.dan/ مصدر لازم. to be similar/ alike

شَبیهِ کسی/ چیزی بودن to resemble sb or sth, to look like sb/ sth

شبیه‌سازی[ن] /ša.bih.sā.zi/ اسم. 1. simulation 2. modelling 3. cloning

شپش /še.peš/ اسم. [حشره‌شناسی] louse (lice *pl*)

شپش زدن /še.peš.za.dan/ مصدر لازم. نیز شپش گذاشتن to become infested with lice

شپشک /še.pe.šak/ اسم. [حشره‌شناسی] نیز شِپشه 1. mite 2. crab louse

شپش‌کشی /še.peš.ko.ši/ اسم. the act of finding and killing lice, delousing

شتاب /še.tāb/ اسم. (= عَجله) 1. haste, hurry 2. [*phys*] acceleration

به شتاب in haste, hurriedly

شتابان /še.tā.bān/ صفت. قید. 1. [*adj*] hasty, hurried 2. [*adv*] hastily, hurriedly

◻ به کجا چنین شتابان؟/ گَوَن از نسیم پرسید (شفیعی کدکنی)

"Whereto in such haste?"/ the goat's thorn asked the breeze.

شتابزده /še.tāb.za.de/ صفت. قید. 1. [*adj*] hasty, hurried 2. [*adv*] hastily, hurriedly

شتاب‌کردن /še.tāb.kar.dan/ مصدر لازم. to hurry, to make haste, to hasten

شتاب‌گرفتن /še.tāb.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to pick up speed, to accelerate

شتاب‌گیری /še.tāb.gi.ri/ اسم. gaining speed, acceleration

شتافتن /še.tāf.tan/ مصدر لازم. نیز شتابیدن to hurry, to hasten

شتر /šo.tor/ اسم. [جانورشناسی] نیز اُشتر camel

شُترِ دوکوهانه a Bactrian camel

شُترِ یک‌کوهانه a one-humped camel, a dromedary

ایـن شُـتری است کـه درِ خـانهٔ هـرکس خـوابیده. [ضرب‌المثل] This is the inevitable destiny of all of us. (*ex tr* = This is the camel that will kneel at everybody's doorstep.)

شُتر دیدی ندیدی [ضرب‌المثل] Mum's the word. (*ex tr* = You have never seen a camel. Right?)

شتربان /šo.tor.bān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= ساربان) a cameleer

شترگاوپلنگ /šo.tor.gāv.pa.lang/ اسم. صفت. 1. [*n*] camelopard, giraffe (= زَرّافه) 2. [*adj*] made of incongruous parts, hodge-podge

شترگلو /šo.tor.ga.lu/ اسم. [فنی] a culvert siphon, a siphon

شترمرغ /šo.tor.morğ/ اسم. [پرنده‌شناسی] an ostrich

شتری /šo.to.ri/ صفت. 1. camel-like, camel [*bef. n*] 2. the colour[Br] of camel's hair, pale brown

کینهٔ شُتری a deep-rooted grudge

شتک /ša.tak/ اسم. spatter, spattering

شتک زدن /ša.tak.za.dan/ مصدر لازم. to spatter, to bespatter, to splash

شتل /še.tel/ اسم. gratuity paid to the owner of a gambling house by the winner

شتوی /šat.vi/ صفت. (= زمستانی) ← صِیفی pertaining to winter, winter [*bef. n*]

مَحصولاتِ شَتوی [کشاورزی] winter crops

شته /ša.te/ اسم. [حشره‌شناسی] aphid

شجاع /šo.jā'/ صفت. اسم. [جمع: ـان] (= دلیر)
1. [*adj*] brave, valiant, courageous
2. [*n*] a brave person

سَرزمینِ شُجاعان land of the brave

شجاعانه /šo.jā.'ā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] valiant, courageous
2. [*adv*] bravely, valiantly

شجاعت /šo.jā.'at/ اسم. courage, bravery, valour[Br]

شجر /ša.jar/ اسم. [جمع: اَشجار] (= درخت)
tree (in Arabic)

شجره /ša.ja.re/ اسم. a family tree, lineage, pedigree

شجره‌نامه /ša.ja.re.nā.me/ اسم.
a genealogical tree, a family tree

شجری /ša.ja.ri/ صفت. tree-like

شیشهٔ شَجری patterned glass, figured glass, frosted glass

شخانه(ن) /ša.xā.ne/ اسم. [نجوم] (= شَهاب‌سَنگ)
meteorite

شخص /šaxs/ اسم. [جمع: ـها، اَشخاص]
a person, an individual, one

اَوّل شخصِ مُفرد/ جَمع [دستور]
1st person sing./ pl. (I/ we)

دوّم شخصِ مُفرد/ جَمع 2nd person sing./ pl. (thou-you/ you)

سِوّم شخصِ مُفرد/ جَمع 3rd person sing./ pl. (he-she-it/ they)

شَخصِ اوّلِ مَملکت
the head of the state

شَخصِ ثالث [حقوقی] a third party

شَخصِ حُقوقی a legal entity, a body corporate, a public body

شَخصِ حَقیقی a natural/ real person, a private individual

همهٔ اَشخاصِ حَقیقی و حُقوقی
all private individuals and public bodies

□ خواهش می‌کنم نامه را به شخصِ رئیسِ جُمهور بدهید.
Please give the letter to the President himself.

شخصاً /šax.san/ قید. personally, in person

شخصی /šax.si/ صفت. personal, private

هَواپیمایِ شَخصی a private (air)plane

وَسایلِ شَخصی
personal belongings/ effects

شخصیّت /šax.siy.yat/ اسم. personality, character

شخصیّت‌پردازی(ن) /šax.siy.yat.par.dā.zi/
اسم. developing characters (in a novel, play etc), character development

شخم /šoxm/ اسم. [کشاورزی] the act of ploughing[Br]/ plowing[Us]

شخم‌زدن /šoxm.za.dan/ مصدر لازم.
to plough[Br]/ plow[Us] the land

شداید /ša.dā.yed/ اسم. [جمعِ شِدّت]
hardships

شَدایدِ زِندگی the hardships of life

شدّت /šed.dat/ اسم. intensity, severity, vehemence

به شدّت نیز بشدّت intensely, severely, strongly

شِدّتِ جَریان [برق] the strength of an electric current

شِدّتِ سَرما the intensity of the cold

از شِدّت افتادن to diminish in intensity, to slacken

شِدّت گرفتن/ یافتن to become more intense/ severe, to intensify

شدن /šo.dan/ مصدر لازم. 1. to become, to turn, to get, to grow 2. to be possible 3. [*arch*] to go

نَشد که نَشد. It just couldn't be done.

تاریک شدنِ هَوا to grow dark

to get tired خَسته شدن
to go/ get away دور شدن
to be killed کُشته شدن
to get hungry گُرسنه شدن
شدنی /šo.da.ni/ صفت. possible, feasible
شدید /ša.di:d/ صفت. intense, violent, severe, strong
بادِ شَدید a strong wind, a gale
بارانِ شَدید a heavy downpour, a deluge
شدیدالحن /ša.di.dol.lahn/ صفت. (of a text) strongly-worded
شدیداً /ša.di.dan/ قید. severely, intensely, strongly
شرّ /šar(r)/ اسم. evil, mischief
خِیر و شَرّ (= نیک و بَد) good and evil
شرائط /ša.rā.'et/ اسم. نیز شَرایط [جمعِ شَرط] conditions
شرائین /ša.rā.'in/ اسم. [جمعِ شَریان] arteries
شراب /ša.rāb/ اسم. (= باده، مِی) wine
« شَرابِ خام » " Young Wine "
شراب انداختن to make wine
شرابخواری /ša.rāb.xā.ri/ اسم. the act of drinking wine, carousing
شراب خوردن /ša.rāb.xor.dan/ مصدر لازم. to drink wine, to wine
شرابسازی /ša.rāb.sā.zi/ اسم. 1. the process of making wine 2. a winery
شرابشناس /ša.rāb.še.nās/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a connoisseur of wines
شرابفروش /ša.rāb.fo.ruš/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a wine seller, a wine merchant, a vintner
شرّابه /šar.rā.be/ اسم. an ornamental pendant, tag, tassel
شرابی /ša.rā.bi/ اسم. 1. wine-stained 2. the colour[Br] of red wine, wine-coloured[Br]

شرارت /ša.rā.rat/ اسم. mischief, wickedness, viciousness, evil
شراره /ša.rā.re/ اسم. [جمع: شَرَر] (= جرقّه) spark
شراع /še.rā'/ اسم. (= بادبان) sail
شراعی /še.rā.'i/ صفت. (= بادبانی) equipped with sails, sail(ing) [*bef. n*]
کِشتیِ شِراعی a sailing boat, a sail-boat[Us]
شرافت /ša.rā.fat, še-/ اسم. honour[Br], good name
شرافتمند /še.rā.fat.mand, še-/ صفت. honourable[Br]
□ زیرا بروتوس شخصِ شرافتمندی است.
For Brutus is an honourable man.
(Shakespeare)
شرافتمندانه /še.rā.fat.man.dā.ne/ صفت. قید. 1. [*adj*] honourable[Br], honest 2. [*adv*] honourably[Br], honestly
کارِ شِرافتمندانه honourable[Br]/ honest work
شرافتی /še.rā.fa.ti/ صفت. pertaining to one's honour[Br], honour[Br] [*bef. n*]
وامِ شِرافتی a loan extended to university students without collateral, an "honour"[Br] loan
شراکت /še.rā.kat/ اسم. partnership
شراکتی /še.rā.ka.ti/ صفت. قید. 1. [*adj*] done in partnership with others, collective 2. [*adv*] collectively
شرایط /ša.rā.yet/ اسم. نیز شَرائط [جمعِ شَرط] 1. conditions, terms 2. circumstances
در این شَرایط in these circumstances
شَرایطِ نامُساعدِ جَوّی inclement weather
واجدِ شَرایط eligible
شرب /šorb/ اسم. the act of drinking
قابلِ شُرب (= آشامیدنی) drinkable, potable

شربت /šar.bat/ اسم. a sweet-tasting beverage, syrup, ***sherbet*** (non-carbonated)

شَربتِ آبلیمو limeade, lemonade

شَربتِ بِهلیمو /beh-/ a popular summer drink made by diluting lime-and-quince syrup in ice water

شَربتِ سُرفه a cough syrup, expectorant syrup

شرپنل(ف) /še.rep.nel/ اسم. [نظامی] shrapnel

شرجی /šar.ji/ اسم. صفت. 1. [*n*] muggy weather, sultry weather 2. [*adj*] hot and humid, sweltering

شرح /šarh/ اسم. 1. the act of explaining sth 2. explanation, commentary

با شَرح و تَفصیل in great detail

به شَرحِ زیر as follows

* شَرحِ حال (= بیوگرافی) a biography

* شَرحِ حالِ خود (= اُتوبیوگرافی) an autobiography

شرح دادن /šarh.dā.dan/ مصدر متعدی. to explain sth, to recount sth to sb

شرح کردن /šarh.kar.dan/ مصدر متعدی. to interpret sth, to comment on a text etc

شرخر /šar.xar/ اسم. [گفتار] sb who specializes in recovering bad debts, a bumbaillif

شرر /ša.rar/ اسم. [جمعِ شَراره] sparks

شرط /šart/ اسم. [جمع: ـ ها، شُروط، شَرایط، شَرائط] 1. condition, stipulation 2. bet, wager

بدونِ قِید و شَرط unconditional, without any stipulations

به شَرطِ این‌که ... on the condition that ..., provided that ...

به شَرطِ چاقو (when buying watermelons) Red and sweet inside or your money back.

شرط بستن /šart.bas.tan/ مصدر لازم. to bet, to wager

□ سر هرچه تو بگویی شرط می‌بندم که فردا تیمِ ما برنده می‌شود.
I bet you anything that our team will win tomorrow.

شرطبندی /šart.ban.di/ اسم. betting, wagering

شرطبندی کردن /šart.ban.di.kar.dan/ مصدر لازم. to bet, to wager

شرط کردن /šart.kar.dan/ مصدر متعدی. to stipulate sth as a condition

شرطی /šar.ti/ صفت. 1. conditional 2. [*psych*] conditioned

جُملهٔ شَرطی a conditional sentence

شرع /šar'/ اسم. [اسلام] Islamic law, the *shariah*

حاکمِ شَرع a religious judge

شرعاً /šar.'an/ قید. [اسلام] according to the *shariah*, religiously speaking

شرعی /šar.'i/ صفت. [اسلام] religiously correct

ظُهرِ شَرعی the exact noon (as defined by the *shariah*)

عَقدِ شَرعی a religious marriage contract

شرعیّات /šar.'iy.yāt/ اسم. [اسلام] [جمعِ شَرعیّه] religious teachings

شرف /ša.raf/ اسم. honour[Br], dignity

باشَرف honourable[Br]

بی‌شَرف with no moral scruples

شرفیاب /ša.raf.yāb/ صفت. [محترمانه] received in audience

شرفیاب شدن /ša.raf.yāb.šo.dan/ مصدر لازم. [محترمانه] to be received in audience

شرفیابی /ša.raf.yā.bi/ اسم. [محترمانه] meeting with a high personage, an audience

شرق /šarq/ اسم. [جغرافیا] (= خاور) 1. east 2. the East, the Orient

شَرقِ دور (= خاورِ دور) the Far East

شرقاً /šar.qan/ قید. (= از شَرق) to the east, on the eastern side

شرق‌شناس /šarg.še.nās/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] (= خاورشناس) an orientalist

شرق‌شناسی /šarq.še.nā.si/ اسم. (= خاور شناسی) orientalism

شرقی /šar.qi/ صفت. eastern, Eastern, oriental

شرک /šerk/ اسم. ← توحید belief in the existence of more than one god, dualism, polytheism

شرکا(ء) /šo.ra.kā(')/ اسم. [جمع شَریک] partners

شرکت /šer.kat/ اسم. 1. company, firm, partnership 2. participation

شِرکتِ تَعاونی a co-operative society, a co-op

شِرکتِ چَندمِلیّتی a multinational company

شِرکتِ سَهامیِ خاص a private (joint-stock) company

شِرکتِ سَهامیِ عام a public (limited) company (plc/ PLC)

شِرکتِ مُضاربه‌ای a kind of company that borrows money from its shareholders and promises to pay them a predetermined (and often unrealistically high) dividend. These companies are similar to what is known as "pyramid schemes" in the West.

شرکت‌کردن /šeer.kat.kar.dan/ مصدر لازم. to take part, to participate, to attend a meeting etc

شرم /šarm/ اسم. 1. shame, pudency 2. [*lit*] the male or female genital organ

شرم‌آور /šar.mā.var/ صفت. shameful, disgraceful

شرمسار /šarm.sār/ صفت. (= شَرمنده) ashamed, disgraced

شرم‌کردن /šarm.kar.dan/ مصدر لازم. to feel ashamed

شرمگاه /šarm.gāh/ اسم. [کالبدشناسی] pudendum (pudenda *pl*), private parts

شرمندگی /šar.man.de.gi/ اسم. the state of having been put to shame, shame, embarrassment

اَسبابِ شَرمندگی a cause for embarrassment

با شَرمندگی shamefacedly, to one's shame

شرمنده /šar.man.de/ صفت. ashamed, shamefaced, embarrassed

شرمنده‌کردن /šar.man.de.kar.dan/ مصدر متعدی. to put sb to shame, to embarrass sb, to cause sb to feel ashamed

بَنده را شَرمنده می‌فرمایید. You are embarrassing me (with your praise etc).

شرور /ša.rur/ صفت. اسم. (= شَریر) 1. [*adj*] wicked, mischievous, vicious 2. [*n*] a scoundrel, a villain

شرّ و شور /šar.ro.šur/ اسم. enthusiasm, noisy playfulness, brouhaha, passion, zeal

شروط /šo.rut/ اسم. [جمعِ شَرط] conditions

شروع /šo.ru'/ اسم. (= آغاز) beginning, start

شروع شدن /šo.ru'.šo.dan/ مصدر لازم. to get started, to start [*vi*], to begin [*vi*], to get underway

شروع‌کردن /šo.ru'.kar.dan/ مصدر متعدی. to begin sth, to start sth

شریان /ša.ra.yān/ اسم. [کالبدشناسی] (= سُرخرگ) artery

شریان‌بند /ša.ra.yān.band/ اسم. [پزشکی] (= رَگ‌بند) tourniquet

شریانی /ša.ra.yā.ni/ صفت. (= سُرخرگی)
arterial
← وَریدی
arterial blood خونِ شِریانی
شریر /ša.ri:r/ صفت. اسم. [جمع: اَشرار] (= شَرور)
1. wicked, mischievous, vicious
2. [*n*] an outlaw, a villain
شریعت /ša.ri.'at/ اسم. [اسلام] (= شَرع)
religious law, the *shariah*
شریف /ša.ri:f/ صفت. اسم. [جمع: اَشراف]
1. [*adj*] noble, honourable[Br]
2. [*n*] a person of noble birth, a nobleman
شریک /ša.ri:k/ اسم. [جمع: ـ‌ها، شُرکا]
1. a partner 2. an associate
a partner in crime, an accomplice, an accessory before/ after the fact شَریکِ جُرم
one's life partner شَریکِ زِندگی
شَریکِ دُزد و رَفیقِ قافله [ضرب‌المثل]
To run with the hare and hunt with the hounds [*prov*] (*ex tr* = in league with the robbers and professing friendship to the caravan)
شریک‌الملک /ša.ri.kol.melk/ اسم.
a co-owner, a joint owner
شریک بودن /ša.rik.bu.dan/ مصدر لازم.
to be (business) partners/ associates
شریک شدن /ša.rik.šo.dan/ مصدر لازم.
to enter into a partnership with sb
شست /šast/ اسم. [کالبدشناسی]
the thumb نیز اَنگشتِ شَست
the big toe شَستِ پا
شستشو /šos.te.šu/ اسم. ← شست و شو
شستن /šos.tan/ مصدر متعدی. to wash sth, to launder clothes etc
to wash one's face and hands, to wash up[Us] شُستنِ دَست و رو
to wash up[Br], to do the dishes[Us], to do the washing-up[Br] شُستنِ ظَرف
to wash clothes, to do the laundry شُستنِ لِباس
شست و شو /šos.to.šu/ اسم. نیز شُستشو
the act of washing, bathing
brainwashing شُست و شویِ مَغزی
washable قابلِ شُست و شو
شست و شو کردن /šos.to.šu.kar.dan/ مصدر متعدی. to wash sth, to give sth a good wash
شسته /šos.te/ صفت. washed, laundered
شسته رفته /šos.te.rof.te/ صفت. clean, neat, tidy, spick and span
شستی /šas.ti/ اسم. 1. the key(s) of a piano etc, the button(s) of an instrument
2. a (painter's) palette (= تَخته شستی)
a bell-push شَستیِ زَنگِ اَخبار
شش /šeš/ اسم. [عدد] six (6)
double sixes جُفت شِش (در تخته‌نرد)
five and six شِش و بِش (در تخته‌نرد)
شُش /šoš/ اسم. [کالبدشناسی] (= ریه) lung
شش برابر /šeš.ba.rā.bar/ قید. six times as much/ many, sixfold
ششدانگ /šeš.dāng/ اسم. صفت. قید.
1. [*n*] the entirety of sth (esp property)
2. [*adj*] (of a singer's voice) full-range
3. [*adv*] entirely
◻ ششدانگِ حواست پیشِ منه؟
Do I have your undivided attention?
شش ضلعی /šeš.zel.'i/ اسم. [هندسه]
a hexagon
ششلول /šes.lul/ اسم. [سابق] (= هَفت‌تیر)
a six-shooter, a revolver
ششلول‌بند /šes.lul.band/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a gun-slinger, a gunman
ششم /še.šom/ صفت. sixth (6th)
شش ماهه /šeš.mā.he/ صفت.
lasting six months, six-month [*bef. n*], semi-annual

a six-month-old baby بَچّهٔ شِش‌ماهه
a perm فِرِ شِش‌ماهه [سابق]
شش‌وجهی /šeš.vaj.hi/ صفت. اسم. [هندسه]
1. having six faces, hexahedral
2. [*n*] hexahedron *e.g.* a cube
شش‌یک /šeš.yek/ اسم. (= دانگ)
one-sixth of sth
شصت /šast/ اسم. [عدد] sixty (60)
شصتم /šas.tom/ صفت. sixtieth (60th)
شطّ /šat(t)/ اسم. [جغرافیا] a big river
شَطّ‌العرب (= اَروَندرود) Shatt el-Arab
شطرنج /šat.ranj/ اسم. chess
the game of chess بازیِ شَطرنج
blindfold chess شَطرنجِ چِشم‌بَسته
the chessboard صَفحهٔ شَطرنج
a chess champion قَهرمانِ شَطرنج
chess pieces, chessmen مُهره‌هایِ شَطرنج
a game of chess یک دَست شَطرنج
شَطرنج بازی کردن/ باختـن
to play chess
شطرنجباز /šat.ranj.bāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a chess-player
شطرنجی /šat.ran.ji/ صفت. chequered[Br]/ checkered[Us]
شعار /še.'ār, šo-/ اسم. slogan, motto
◻ این است شُعارِ من در زِندگی: «خـوش باش دمی که زندگانی این است».
This is my motto in life: "Be merry a while, for this is living."
شعار دادن /šo.'ār.dā.dan/ مصدر لازم.
to shout a slogan, to engage in sloganeering
شعاع /šo.'ā'/ اسم. [جمع: اَشِعّه] (= پَرتو)
a ray of light, a beam
the radius of a circle شُعاعِ دایره
شعایر /ša'ā.yer/ اسم. نیز **شَعائر** [جمعِ شعاره[ا]]
rites, rituals, ceremonies

شعب /šo.'ab/ اسم. [جمعِ شُعبه] branches
شعبات /šo.'a.bāt/ اسم. [جمع در جمعِ شُعبه]
(the many) branches
شعبان /ša'.bān/ اسم. Sha'ban:
8th month of the Islamic lunar calendar
شعبده /šo'.ba.de/ اسم.
a conjuring act/ trick
شعبده‌باز /šo'.ba.de.bāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a conjurer, a magician
شعبده‌بازی /šo'.ba.de.bā.zi/ اسم.
the act of conjuring (= چشم‌بندی)
شعبده‌بازی کردن /šo'.ba.de.bā.zi.kar.dan/
مصدر لازم. to do conjuring tricks, to conjure
شعبه /šo'.be/ اسم. [جمع: ~ها، شُعَب]
a branch (office), a department
◻ برایِ نقد کردنِ چک مجبور شدم بروم بـه بانکِ ملّی، شعبهٔ بازار.
To cash the cheque[Br]/check[Us], I had to go all the way to Bank Melli, the bazaar branch.
شعر /še'r/ اسم. [جمع: ~ها، اَشعار] 1. poetry
2. a poem 3. [*col*] nonsense
free verse شِعرِ آزاد
lyrical poetry شِعرِ تَغزّلی/ غِنایی
epic poetry شِعرِ حَماسی
classical poetry شِعرِ کِلاسیک/ سنّتی
modern Persian poetry شِعرِ نوِ فارسی
شعرا /šo.'a.rā/ اسم. [جمعِ شاعر] poets
شعری /še'ri/ صفت. poetical
poetical license ضَرورتِ شِعری
شعف /ša.'af/ اسم. (= شادی) glee
شعله /šo'.le/ اسم. flame(s)
شعله‌پخش‌کن /šo'.le.paxš.kon/[(ن)] اسم.
a heat diffuser (placed on top of a gas burner to diffuse the heat)
شعله‌کشیدن /šo'.le.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to burst into flames, to blaze

شعله‌ور /šo'.le.var/ صفت. aflame, ablaze, flaming, blazing

شعور /šo.'ur/ اسم. 1. consciousness 2. intelligence, common sense

بی‌شعور lacking intelligence, stupid

شغال /šo.ğāl/ اسم. [جانورشناسی] jackal

شغل /šoğl/ اسم. employment, job, vocation, profession

تغییرِ شغل changing one's job

شُغلِ آزاد a non-government job, a job in the private sector

شغلی /šoğ.li/ صفت. pertaining to job(s), job [*bef. n*]

فُرصت‌های شُغلی job opportunities

شفا /ša.fā/ اسم. (= بهبودی) 1. the process of healing 2. cure

شفابخش /ša.fā.baxš/ صفت. curative, healing

شفا دادن /ša.fā.dā.dan/ مصدر متعدی. to cure sb of a disease

شفاعت /ša.fā.'at/ اسم. the act of interceding, intercession

شفاعت کردن /ša.fā.'at.kar.dan/ مصدر متعدی. to intercede on sb behalf

شفّاف /šaf.fāf/ صفت. 1. transparent 2. clearly-expressed, lucid

شفّافیّت /šaf.fā.fiy.yat/ اسم. 1. transparency 2. lucidity

شفاهاً /ša.fā.han/ قید. ← کَتباً verbally, orally

شفاهی /ša.fā.hi/ صفت. verbal, oral

اِمتحاناتِ شَفاهی oral exams

شفا یافتن /ša.fā.yāf.tan/ مصدر لازم. to be healed, to be cured

شفت /šaft/ اسم. [گیاه‌شناسی] drupe

شفتالو /šaf.tā.lu/ اسم. [گیاه‌شناسی] an inferior type of peach (which is native to Iran)

شفته /šef.te/ اسم. [ساختمان] lime concrete

شفشاهنگ[ن] /šaf.šā.hang/ اسم. (= اِستالاگمیت) ← گُلفهشنگ stalagmite

شفق /ša.faq/ اسم. ← فَلَق dusk, evening twilight

شَفقِ جُنوبی aurora australis

شَفقِ شُمالی aurora borealis

شفقت /ša.fa.qat/ اسم. compassion

شفیره /ša.fi.re/ اسم. [حشره‌شناسی] (= نوچه) pupa

شفیق /ša.fi:q/ صفت. compassionate

شَق /šaq/ صفت. stiff, rigid, erect

شَقّ و رَق [گفتار] (holding oneself) very erect and stiff, starched

شِقّ /šeq(q)/ اسم. [جمع: شُقوق] way, option, course of action, alternative

◻ یکی از این دو راه را باید انتخاب کنید؛ شقّ دیگری وجود ندارد.

You have to choose one of these two courses of action; there is no third way.

شقاقل /ša.qā.qol/ اسم. [گیاه‌شناسی] wild parsnip/ carrot

شقاقلوس /ša.qā.qo.lus/ اسم. [پزشکی] (= قانقاریا) gangrene

شقاوت /ša.qā.vat/ اسم. ruthlessness, brutality, blood-thirstiness

شقایق /ša.qā.yeq/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. field/ corn poppy 2. horn(ed) poppy

شَقایقِ دَریایی [آبزی] sea anemone

شَقایقِ نعمانی [گیاه‌شناسی] anemone

شقوق /šo.quq/ اسم. [جمع شِقّ] ways

شقّه /šaq.qe/ اسم. half a carcass of mutton etc, side

شقّه کردن /šaq.qe.kar.dan/ مصدر متعدی. to cut (lengthwise) into two halves

شقیقه /ša.qi.qe/ اسم. [کالبدشناسی] (= گیجگاه) temple

شکّ /šak(k)/ اسم. (= ۱. تَردید ۲. گمان) 1. doubt 2. suspicion

بِدونِ شَک doubtless, without a doubt
شَکِّ فَلسفی scepsis, scepticism
شَکی نیست که ...
There is no doubt that ...
شکات /šo.kāt/ اسم. [جمعِ شاکی]
complainants, plaintiffs
شکار /še.kār/ اسم. (= صید، نَخجیر)
1. the act of hunting 2. a hunt 3. prey, game 4. [*col*] glum, disappointed
شِکارِ بُزرگ big game hunting/ shooting
شِکارِ پَرنده shooting birds
شِکارِ غیرمُجاز poaching
شِکارِ مُرغابی duck-shooting
شکاربان /še.kār.bān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a game warden
شکارچی /še.kār.či/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a hunter, a huntsman, (= صَیّاد)
a *shikari* (usu a professional hunter)
زَنِ شِکارچی a huntress, a lady hunter
شِکارچیانِ بدونِ پَروانه poachers
شکار شدن /še.kār.šo.dan/ مصدر لازم.
to be captured, to be tracked down
شکار کردن /še.kār.kar.dan/ مصدر متعدی.
to hunt/ capture sth/ sb
شکارگاه /še.kār.gāh/ اسم. (= نَخجیرگاه)
hunting-ground(s)
شکاری /še.kā.ri/ صفت. hunting
پَرندهٔ شِکاری a bird of prey
تُفنگِ شِکاری a shotgun
سَگِ شِکاری a hound, a retriever
هَواپیمایِ شِکاری a fighter plane
شکاف /še.kāf/ اسم. crack, gap, split, crevice, incision
□ شکافِ روزافزونِ میانِ توانگران و تهی‌دستان باید برای دولتیان نگران‌کننده باشد.
The growing gap between the haves and have-nots should be a cause for concern for the government.

شکافت /še.kāft/ اسم. the act of cracking/ splitting sth
شِکافتِ هَسته‌ای [فیزیک]
nuclear fission
شکافتن /še.kāf.tan/ مصدر متعدی.
1. to split/ crack/ cleave sth
2. (in sewing and knitting) to undo
شکافته /še.kāf.te/ صفت. cut, cracked, split
شکاف دادن /še.kāf.dā.dan/ مصدر متعدی.
to split/ crack sth, to make an incision in sth
شکّاک /šak.kāk/ صفت. اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
1. [*adj*] sceptial[Br]/ skeptical[Us]
2. [*n*] a sceptical[Br] person, a sceptic[Br]/ skeptic[Us]
شکّاکیّت /šak.kā.kiy.yat/ اسم.
scepticism[Br]/ skepticism[Us]
شکایات /še.kā.yāt/ اسم. [جمعِ شِکایت]
complaints, grievances
صَندوقِ شِکایات و پیشنهادات
a letterbox for suggestions and grievances
شکایت /še.kā.yat/ اسم. [جمع: ~ها، شِکایات]
1. complaint 2. [*law*] a suit lodged against sb
شکایت کردن /še.kā.yat.kar.dan/ مصدر لازم.
to lodge/ file a complaint against sb
شکایتنامه /še.kā.yat.nā.me/ اسم. [حقوقی]
(= دادخواست، شِکوائیّه)
a formal complaint, a petition
شِکر /še.kar/ اسم. granulated sugar
شِکرِ سُرب [شیمی] acetate of lead
شِکرِ سُرخ brown sugar
شُکر /šokr/ اسم. 1. the act of offering one's thanks 2. thank(s)
جایِ شُکرش باقی است که ...
We still have to be thankful that ...
خُدا را شُکر Thank God!

شِکرآب /še.ka.rāb/ اسم. [گفتار]
a misunderstanding between two friends, tiff, spat

شکرآب شدن (میان دو نفر)
(of relations between two individuals) to sour

شُکرانه /šok.rā.ne/ اسم.
expression of one's gratitude, thanksgiving

به شُکرانهٔ
as an expression of thanks for ...

شِکرپاش /šekar.pāš/ اسم.
a sugar-dispenser

شِکردان /šekar.dān/ اسم.
a sugar bowl

شِکرک /še.ka.rak/ اسم.
small crystals of sugar (that sometimes appear in bottles of syrup or jam)

شُکرکردن /šokr.kar.dan/ مصدر لازم.
to offer one's thanks (usu to God)

شُکرگزاری /šokr.go.zā.ri/ اسم.
the act of thanksgiving, expression of one's gratitude

جَشنِ شُکرگزاری (در امریکا و کانادا)
Thanksgiving (Day)

شِکری /še.ka.ri/ صفت.
1. sugary, sugar [*bef. n*] 2. off-white, cream-coloured [Br]

شکست /še.kast/ اسم.
1. defeat, failure
2. a break (usu used in compounds)

شِکستِ نور [فیزیک]
refraction of light

شکست خوردن /še.kast.xor.dan/ مصدر لازم.
to be defeated, to be beaten, to be vanquished

شکست دادن /še.kast.dā.dan/ مصدر متعدی.
to defeat sb, to vanquish the enemy, to beat one's opponent

شکستگی /še.kas.te.gi/ اسم.
fracture, breakage

شِکستگیِ اُستخوان /-xān/
a bone fracture

شکستن /še.kas.tan/ مصدر لازم / متعدی
1. [*vi*] to break, to crack, to fracture
2. [*vt*] to break sth (= شِکاندن)

شکست‌ناپذیر /še.kast.nā.pa.zi:r/ صفت.
unconquerable, invincible

شکستنی /še.kas.ta.ni/ صفت.
fragile, breakable

شکسته /še.kas.te/ صفت.
broken, cracked, fractured

خَطِّ شِکسته
one of the styles of Persian calligraphy, cursive, *shikasta*

شکسته‌بسته /še.kas.te.bas.te/ صفت.
1. broken down, dilapidated
2. (of a foreign language) broken

□ به انگلیسیِ شِکسته‌بَسته به زن فهماندم که احتیاج به کمک دارم.
I managed to convey to the woman, in my broken English, that I was in need of help.

شکسته‌بند /še.kas.te.band/ اسم. [پزشکی] [جمع: ـ‌ها]
a bone-setter

شکسته‌نفسی /še.kas.te.naf.si/ اسم.
(false) modesty, humility, self-deprecation

شکسته‌نفسی کردن /še.kas.te.naf.si.kar.dan/ مصدر لازم.
to speak with (usu false) modesty of one's shortcomings

شکفتن /še.kof.tan/ مصدر لازم.
(of flowers etc) to bloom, to blossom

شکفته /še.kof.te/ صفت.
(of flowers) opened, in bloom

شک کردن /šak(k).kar.dan/ مصدر لازم.
1. to doubt sth 2. to suspect sb

شکل /šekl/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَشکال]
1. shape, form 2. way, manner
3. (in books) figure(s)

به چه شکل؟
In what way? How?

به شِکلِ دایره
in the shape of a circle

شکلات^(ف) /šo.ko.lāt/ اسم. [خوراکی]
chocolate
نیز شوکولات

شکلاتی /šo.ko.lā.ti/ صفت. 1. made of chocolate, chocolate [*bef. n*] 2. chocolate coloured[Br]
کیکِ شُکلاتی a chocolate cake

شکل‌پذیر /šekl.pa.zi:r/ صفت. capable of being shaped, plastic, malleable

شکل دادن /šekl.dā.dan/ مصدر متعدی.
to shape/ form sth

شکلک /šek.lak/ اسم. grimace, a wry face
شِکلک در آوردن to make a face, to pull a face

شکل‌گرفتن /šekl.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to be formed

شکل‌گیری /šekl.gi.ri/ اسم.
the process of formation

شکل و شمایل /šek.lo.ša.mā.yel/ اسم. [گفتار]
the way one looks, appearance
□ با این شکل و شمایل در اینجا چه می‌کنی؟
What are you doing here with this outlandish appearance?

شکم /še.kam/ اسم. [کالبدشناسی]
1. the abdomen 2. the stomach 3. belly, tummy
شِکمِ گُنده a paunch, a pot belly
شِکمی از عَزا درآوردن to have a hearty meal after a period of near starvation, to feast it
کار کردنِ شِکم to move one's bowels

شکم‌باره /še.kam.bā.re/ صفت. (= شِکمو)
gluttonous

شکم‌بند /še.kam.band/ اسم. corset

شکمبه /še.kam.be/ اسم. (= سیرابی)
(in sheep etc) the rumen, the paunch

شکم‌پرستی /še.kam.pa.ras.ti/ اسم.
gluttony

شکم دادن /še.kam.dā.dan/ مصدر لازم.
(of a ceiling etc) to sag [ساختمان]

شکم‌درد /še.kam.dard/ اسم. [پزشکی]
1. abdominal pains, belly-ache, tummy-ache 2. gripes, colic pains

شکم‌روش /še.kam.ra.veš/ اسم. [پزشکی]
diarrhoea[Br], diarrhea[Us] (= اِسهال)

شکم‌گنده /še.kam.gon.de/ صفت.
pot-bellied, big-bellied

شکمو /še.ka.mu/ صفت. gluttonous

شکمی /še.ka.mi/ صفت. 1. pertaining to the abdomen, abdominal 2. coming from the belly (and not from the head), said without thinking
پیوندِ شِکمی [کشاورزی] budding
حَرف‌های شِکمی idle chatter

شکن /še.kan/ اسم. curl(s), crease(s)

شکنج /še.kanj/ اسم. [ادبی] curl(s), wrinkle(s), crease(s)

شکنجه /še.kan.je/ اسم. torture
شِکنجهٔ چینی Chinese water torture

شکنجه‌کردن /še.kan.je.kar.dan/ مصدر متعدی.
to torture sb, to subject sb to torture

شکنجه‌گر /še.kan.je.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a torturer, a tormentor

شکننده /še.ka.nan.de/ صفت. fragile, breakable

شکوائیه /šek.vā.'iy.ye/ اسم.
(= شکایت‌نامه، دادخواست) an official complaint, a petition

شکوفا /šo.ku.fā/ صفت. flowering, blooming, in full bloom, florescent
اِقتصادِ شکوفا a flourishing economy

شکوفا شدن /šo.ku.fā.šo.dan/ مصدر لازم.
to flower, to bloom, to burst into bloom, to reach the peak of florescence

شکوفایی /šo.ku.fā.'i/ اسم. flowering, blooming, flourishing, florescence

شکوفه /šo.ku.fe/ اسم. [گیاه‌شناسی]
1. blossom(s) 2. [*col*] vomiting
شکوفهٔ سیب apple blossom(s)
« شکوفه‌های پژمرده »
" Broken Blossoms "

شکوفه کردن /šo.ku.fe.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to blossom 2. [*col*] to vomit

شِکوه /šek.ve/ اسم. complaint, grievance

شُکوه /šo.kuh/ اسم. splendour[Br], glory
باشُکوه glorious, in full splendour[Br]

شِکوه کردن /šek.ve.kar.dan/ مصدر لازم.
to complain, to grumble, to lament

شکّیات /šak.kiy.yāt/ اسم. [اسلام] [جمعِ شَکیّه[ئا]]
doubts, uncertainties (usu regarding the details of one's religious duties)

شکیبا /ša.ki.bā/ صفت. (= صَبور) patient

شکیبایی /ša.ki.bā.'i/ اسم. (= صَبر)
patience, fortitude

شکیل /ša.ki:l/ صفت. well-formed, pretty

شگرد /še.gerd/ اسم. the knack for doing sth, a special way, a trick
▫ کار کردن با این دستگاه شگردِ خاصی دارد.
There is a special trick for getting this machine to work properly.

شگرف /še.garf/ صفت. [ادبی] wondrous, wonderful, great

شگفت /še.geft/ صفت. (= عَجیب، حِیرت‌آور)
astonishing, amazing, surprising
در شِگفت شدن [ادبی] to be amazed

شگفت‌انگیز /še.gef.tan.gi:z/ صفت.
surprising, wonderful, amazing

شگفتی /še.gef.ti/ اسم. surprise, wonder, astonishment, amazement
غَرقِ شِگفتی شدن to be filled with wonder/ amazement

شگون /šo.gun/ اسم. a good omen
شُگون داشتن/ نداشتن
to bring good/ bad luck

شَل /šal/ صفت. (= لَنگ) lame, limping, crippled

شُل /šol/ صفت. loose, lax, slack

شلّاق /šal.lāq/ اسم. (= تازیانه) whip, lash, scourge
دَه ضَربه شلّاق ten lashes

شلّاق زدن /šal.lāq.za.dan/ مصدر متعدی.
to whip/ flog sb

شلّاقی /šal.lā.qi/ قید. as fast as one can, post-haste

شلال /ša.lāl/ اسم. (in sewing) a type of long loose stitch, a basting stitch

شلال کردن /ša.lāl.kar.dan/ مصدر متعدی.
to baste pieces of cloth together

شلتاق /šal.tāq/ اسم. oppressive action, excessively harsh behaviour[Br]

شلتاق کردن /šal.tāq.kar.dan/ مصدر لازم.
to resort to excessive tactics

شلتوک /šal.tuk/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز چَلتوک
unhusked rice, paddy

شلجمی /šal.ja.mi/ اسم. صفت. [هندسه]
1. [*n*] parabola (= سَهمی)
2. [*adj*] parabolic

شلخته /še.lax.te/ صفت. slovenly, slatternly, untidy

شُل شدن /šol.šo.dan/ مصدر لازم.
to become loose, to become slack, to work itself loose

شلغم /šal.ğam/ اسم. [گیاه‌شناسی] turnip
شَلغمِ زَرد rutabaga, Swedish turnip

شُل کردن /šol.kar.dan/ مصدر متعدی.
to loosen sth, to slacken sth

شلنگ /še.lang/ اسم. [گفتار]
1. a long stride 2. (= شیلنگ)

شلنگ انداختن /še.lan.gan.dāx.tan/ مصدر لازم.
to walk with long strides

شلیل /ša.li:l/ اسم. [گیاه‌شناسی] nectarine, smooth peach

شَمّ /šam(m)/ اسم. (= بویایی) 1. the sense of smell 2. flair 3. perceptiveness

شَمّ کاری را داشتن to have a flair for sth, to have a natural talent for sth

شِما^(ف) /še.mā/ اسم. a simplified view of sth, a schema

شِمای کلّی overview, outline

شُما /šo.mā/ ضمیر. you

شُماها/ شُمایان you

شُما را you

به شُما to you

خانهٔ شُما your home

از آنِ شُما yours

شماتت /še.mā.tat/ اسم. (= سَرزنش) the act of scolding sb for sth

شماتت‌کردن /še.mā.tat.kar.dan/ مصدر متعدی. to scold sb for sth

شمار /šo.mār/ اسم. 1. number 2. counting, reckoning 3. [*Acad*] (= شُمارگان)

بی‌شُمار countless

پُرشُمار numerous

در شُمارِ among

به شُمار آمدن/ رفتن to be regarded as, to be considered

□ سنایی از جملهٔ شاعرانِ بزرگِ ایران به شمار می‌رود.

Sana'i is ranked among the more eminent Persian poets.

شمارش /šo.mā.reš/ اسم. 1. the act of counting, reckoning 2. a count

شُمارشِ آراء counting of the votes

شُمارشِ مَعکوس the countdown

شمارشگر^(ن) /šo.māreš.gar/ اسم. counter

شُمارشگرِ گایگر [فیزیک] a Geiger counter

شلنگ اندازان /še.lan.gan.dā.zān/ قید. walking with long strides

شلوار /šal.vār/ اسم. [پوشاک] (a pair of) trousers, pants, breeches

خِشتکِ شَلوار seat of the pants

شَلوارِ پیژامه pyjama bottom

شَلوارِ جین jeans

شَلوارِ سَواری riding breeches

شَلوارِ کُردی Kurdish trousers, baggy pants

شلوارک^(ن) /šal.vā.rak/ اسم. [پوشاک] short pants, shorts

شَلوارکِ داغ hot pants

شلوغ /šo.luğ/ صفت. 1. crowded 2. noisy

شلوغ‌کردن /šo.luğ.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to speak loudly, to create a lot of noise, to make a racket 2. to create a disturbance

شلوغ‌کاری /šo.luğ.kā.ri/ اسم. working in a disorganized way, creating confusion, muddling

شلوغی /šo.lu.ği/ اسم. 1. the state of being crowded or noisy 2. a disturbance

شلّه /šol.le/ اسم. [خوراکی] *sholleh:* a simple rice broth

شلّه‌زرد /šol.le.zard/ اسم. [خوراکی] *sholleh zard:* an Iranian dessert (made with rice, sugar and shortening, spiced with saffron and cinnamon and garnished with almond chips)

شلی /šo.li/ اسم. 1. the state of being slack or loose 2. slackness, looseness

شلّیک /šel.lik/ اسم. 1. the act of firing a weapon 2. a salvo

شلّیک‌کردن /šel.lik.kar.dan/ مصدر متعدی. to shoot a firearm, to fire

□ شلّیک نکنید! محضِ خدا شلّیک نکنید!

Don't shoot! Don't shoot for God's sake!

شمارک⁽ⁿ⁾ /šo.mā.rak/ اسم. [فرهنگستان]
(= بارِم) the calculation scale

شمارگان⁽ⁿ⁾ /šo.mār.gān/ اسم. [فرهنگستان]
(= تیراژ) 1. (in books) the number of copies in an edition, print run
2. (in newspapers etc) circulation

شماره /šo.mā.re/ اسم. 1. number, digit
2. (in newspapers etc) issue
شُمارهٔ تِلفن telephone number
شُمارهٔ سِریال the serial number
شُمارهٔ شَهربانی [خودرو]
the registration number
شمارهٔ صفر (در نشریاتِ جدید)
the pilot (issue)

شماره‌زن /šo.mā.re.zan/ اسم.
a numbering machine

شماره‌گذاری /šo.mā.re.go.zā.ri/ اسم.
[خودرو] registration

شماره‌گرفتن /šo.mā.re.ge.ref.tan/
مصدر متعدی. to dial a telephone number
□ چه شماره‌ای را گرفته‌اید؟
What number have you dialled[Br] */ dialed*[Us] *?*

شماره‌گیر /šo.mā.re.gi:r/ اسم.
(in a telephone) the dial, the numeric dialpad

شمّاطه /šam.mā.te/ اسم. the alarm mechanism in a watch/ clock
ساعتِ شَمّاطه an alarm clock

شمّاطه‌دار /šam.mā.te.dār/ صفت.
equipped with an alarm mechanism, alarm [*bef. n*]

شمال /šo.māl/ اسم. [جغرافیا] 1. the north
2. the North (= northern Iran, esp Gilan and Mazandaran provinces)
شمالِ شَرقی northeast
شمالِ غَربی northwest
قُطبِ شُمال the North Pole

شمالاً /šo.mā.lan/ قید. to the north, on the north side

شمالگان⁽ⁿ⁾ /šo.māl.gān/ اسم. [جغرافیا]
← جُنوبگان the Arctic

شمالی /šo.mā.li/ صفت. اسم. [جمع: ~ها]
1. [*adj*] northern 2. [*n*] a northerner
نیمکرهٔ شُمالی the Northern Hemisphere
ضِلعِ شُمالیِ حَیاط the northern side of the courtyard
هَمسایگان شُمالی ما
our northern neighbours[Br]

شمایل /ša.mā.yel/ اسم. an icon of the Imams, saints etc

شمایل‌پرستی /ša.mā.yel.pa.ras.ti/ اسم.
the cult of worshipping images, iconolatry

شمایل‌سازی /ša.mā.yel.sā.zi/ اسم. [هنر]
the art of painting icons

شمایل‌شکنی⁽ⁿ⁾ /ša.mā.yel.še.ka.ni/ اسم.
iconoclasm

شمد /ša.mad/ اسم. a sheet of muslin (used as covering when taking a nap)

شمردن /šo.mor.dan/ مصدر متعدی.
1. to count objects, people etc, to enumerate 2. to consider as
(کَسی را) دشمن شمردن
to consider sb as one's enemy

شمرده /šo.mor.de/ صفت. 1. (of speech) measured 2. clearly enunciated, distinct 3. counted

شمس /šams/ اسم. [جمع: شُموس] (= خورشید)
the Sun (in Arabic)

شمسه /šam.se/ اسم. [هنر] 1. a sun-like disc[Br]/ disk[Us] 2. a sun-like motif (used in illuminating manuscripts)

شمسی /šam.si/ صفت. (= خورشیدی) ← قَمری
pertaining to the sun, solar
مَنظومهٔ شَمسی [نجوم] the solar system

شمش /šemš/ اسم. bullion, ingot, bar
شِمشِ طَلا gold bullion

شمشاد /šem.šād/ اسم. [گیاه‌شناسی] box tree, box

شمشه /šem.še/ اسم. [ساختمان] the mason's rule

شمشیر /šam.ši:r/اسم. sword, sabre[Br]/ saber[Us]
تیغهٔ شمشیر the blade
دَستهٔ شَمشیر the hilt
غَلافِ شَمشیر the sheath, the scabbard
شَمشیرِ داموکْلِس the sword of Damocles
شَمشیرِ دودَم a two-edged sword
شَمشیرِ خود را غَلاف کردن to sheath one's sword
□ تهدیدِ اخراج از کشورِ میزبان چون شمشیرِ داموکلس بالای سرِ پناهندگان آویزان است.
The threat of deportation from the host country hangs over the refugees like the sword of Damocles.

شمشیربازی /šam.šir.bā.zi/ اسم. [ورزش] fencing

شمشیرزن /šam.šir.zan/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a swordsman

شمشیرکشیدن /šam.šir.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to draw one's sword

شمشیری /šam.ši.ri/ صفت. sword-like, sword-shaped

شمع /šam'/ اسم. 1. candle(s) 2. [*cons*] pile, prop 3. [*phys*] a unit of measuring light, candlepower, candela
روشن کردنِ شَمع /row-/ to light a candle
خاموش کردنِ شَمع (با فوت) to blow out a candle

شمعدان /šam'.dān/ اسم. candlestick
شَمعدانِ چَندشاخه candelabra

شمعدانی /šam'.dā.ni/ اسم. [گیاه‌شناسی] geranium
شَمعدانیِ عَطری pelargonium

شمع زدن /šam'.za.dan/ مصدر متعدی. [ساختمان] to prop up a wall etc

شمع‌ساز /šam'.sāz/ اسم. [جمع: ~ها] a candle-maker, a chandler

شمعک /šam.'ak/ اسم. (in a gas range etc) a pilot light, a pilot

شمعکوب /šam'.kub/ اسم. [ساختمان] a pile-driver

شمول /šo.mul/ اسم. 1. the act of encompassing sth 2. the area thus encompassed
شُمولِ قانون the area covered by a particular law

شمّه /šem.me/ اسم. 1. a small amount, 2. a brief account
□ بعد شمّه‌ای از بدبختی‌هایش را برایم گفت.
Then she gave me an account of her misfortunes.

شمیز /šo.mi:z/ اسم. نیز **شومیز** (= مُقوّا) 1. cardboard 2. folder (= پوشه)
با جِلدِ شُمیز [کتاب] in paperback

شمیم /ša.mi:m/ اسم. a sweet smell, a pleasant odour[Br]

شن /šen/ اسم. course sand, gravel

شنا /še.nā/ اسم. 1. the act of swimming 2. a swim 3. a swimming stroke 4. press-up(s)[Br], push-up(s)[Us]
شِنایِ پَروانه the butterfly stroke
شِنایِ پُشت the backstroke
شِنایِ قورباغه the breaststroke
شِنایِ کِرال the crawl
کُلاهِ شِنا a swimming cap[Br] a bathing cap[Us]

شناخت /še.nāxt/ اسم. 1. the act of recognizing sb/ sth 2. recognition 3. profound knowledge 4. cognition

شناخت‌شناسی(ن) /še.nāxt.še.nā.si/ اسم. (= مَعرفت‌شناسی) epistemology

شناختن /še.nāx.tan/ مصدر متعدی. 1. to recognize sb/ sth 2. to know sb/ sth 3. to have a good knowledge of

□ برادرت دیروز مرا نشناخت.
Your brother didn't recognize me yesterday.

□ سال‌هاست او را می‌شناسم.
I have known her for years.

شناخته /še.nāx.te/ صفت. نیز **شناخته‌شده** known, well-known

unknown ناشناخته

ـ شناختی(ن) /-še.nāx.ti/ پسوند. (= شناسانه) suffix transforming nouns ending in ـشناسی into adjective; *e.g.*:

sociology جامعه‌شناسی (اسم)

sociological جامعه‌شناختی (صفت)

شنا رفتن /še.nā.raf.tan/ مصدر لازم. [ورزش] to do press-ups[Br], to do push-ups[Us]

شناس /še.nās/ صفت. [گفتار] (= آشنا) (sb) who is known to the speaker, an acquaintance

ـ شناس /še.nās/ پسوند. suffix, equivalent to the English -logist

a psychologist رَوان‌شِناس

شناسا /še.nā.sā/ صفت. knowledgeable, well-informed

شناساگر(ن) /še.nā.sā.gar/ اسم. [شیمی] an (acid/ base) indicator

شناساندن /še.nā.sān.dan/ مصدر متعدی. to make sth known, to publicize sb/ sth

ـ شناسانه /še.nā.sā.ne/ پسوند. (= شِناختی) suffix transforming a noun ending in ـشناسی into an adjective, -logical

جامعه‌شناسانه (= جامعه‌شناختی) sociological

شناسایی /še.nā.sā.'i/ اسم. 1. the act of recognizing/ identifying sb/ sth 2. identification, recognition 3. [*mili*] reconnaissance

a reconnaissance flight پَروازِ شِناسایی

an identity card (ID) کارتِ شِناسایی

شناسنامه /še.nās.nā.me/ اسم. (= × سِجِل) (the official) national identity card (issued by the government)

شناسنامه‌ای /še.nās.nā.me.'i/ صفت. pertaining to one's identity card

اِطّلاعاتِ شِناسنامه‌ای
personal information/ data

شناسایی کردن /še.nā.sā.'i.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to identify sb/ sth 2. to reconnoitre[Br]/ reconnoiter[Us] a location etc

□ از او خواسته‌شد به سردخانهٔ پزشکیِ قانونی برود و جسدِ برادرش را شناسایی کند.
He was asked to go to the city morgue to identify his brother's body.

شناسه(ن) /še.nā.se/ اسم. [دستور] 1. an inflectional suffix added to the root of the verb to indicate the verb's subject (*e.g.* -am in raftam = I went) 2. code 3. [*ling*] signifier, signifiant

ـ شناسی /še.nā.si/ پسوند. suffix, equivalent to the English -logy

sociology جامعه‌شناسی

psychology رَوان‌شناسی

شنا کردن /še.nā.kar.dan/ مصدر لازم. to swim

شناگر /še.nā.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] a swimmer

شناور /še.nā.var/ صفت.اسم. 1. [*adj*] floating, buoyant 2. [*n*] a float 3. a ship, a vessel

شناور شدن /še.nā.var.šo.dan/ مصدر لازم.
to float (on water)

شنبلیله /šam.be.li.le/ اسم. [گیاه‌شناسی]
fenugreek

شنبه /šam.be/ اسم. Saturday
شَبِ شَنبه Friday evening
شنبهٔ آینده next Saturday
شنبهٔ دیگر (نه این شنبه)
next Saturday week

شنبه شب /šam.be.šab/ اسم.
Saturday evening

شنجرف /šan.jarf/ اسم. ← شنگرف

شن‌ریزی /šen.ri.zi/ اسم. [ساختمان]
the act of covering a surface with gravel, gravelling

شنزار /šen.zār/ اسم. sandy terrain

شنفتن /še.nof.tan/ مصدر متعدی. [گفتار]
← شَنیدن

شن‌کش /šen.keš/ اسم. rake

شنگ /šeng/ اسم. [گیاه‌شناسی] goat's beard, salsify

شنگرف /šan.garf/ اسم. [شیمی] نیز **شنجرف**
cinnabar

شنگرفی /šan.gar.fi/ صفت. [رنگ]
vermilion (red)

شنگول /šan.gul/ صفت. 1. jolly
2. tipsy

شنگولی /šan.gu.li/ اسم. 1. the state of being jolly 2. tipsiness
آبِ شَنگولی، آب‌شنگولی [گفتار]
any alcoholic drink, booze

شنل /še.nel/ اسم. [پوشاک] cape, cloak, mantle

شنوا /še.na.vā/ صفت. ⟵ ناشنوا
with a good sense of hearing, hearing
گوشِ شِنوا 1. a sympathetic ear
2. [*fig*] sb in authority who will listen to one's grievance

شنوایی /še.na.vā.'i/ اسم. (= سامعه)
the sense of hearing

شنوایی‌سنج(ن) /še.na.vā.'i.sanj/ اسم.
audiometer

شنوایی‌سنجی(ن) /še.na.vā.'i.san.ji/ اسم.
audiometry

شنود(ن) /š.nud/ اسم. the act of electronic eavesdropping, wiretapping

شنوندگان /še.na.van.de.gān/ اسم.
[جمعِ شنونده] listeners, the audience, the radio audience

شنونده /še.na.van.de/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، شِنوندگان] (= مُستمع) a listener

شنی[1] /še.ni/ صفت. sandy
ساحل شِنی a sandy beach

شنی[2](ف) /še.ni/ اسم. (in tanks etc)
caterpillar tracks

شنیتسل(ف) /še.nit.sel/ اسم. [خوراکی]
schnitzel, veal schnitzel
شِنیتسلِ مُرغ chicken schnitzel

شنیداری(ن) /še.ni.dā.ri/ صفت. (= صوتی)
⟵ دیداری pertaining to the sense of hearing, aural, audio

شنیدن /še.ni.dan/ مصدر متعدی. نیز شِنفتن
1. to hear a sound 2. to listen to sb
3. [*col*] to smell an odour[Br]
شِنیدن کی بُوَد مانند دیدن. [ضرب‌المثل]
Seeing is believing. [*prov*] (*ex tr* = There is no comparison between seeing something and hearing about it.)

شنیدنی /še.ni.da.ni, ša-/ صفت. اسم.
1. worth listening to, interesting
2. [*n*] an interesting story

شنیده /še.ni.de, ša-/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها]
1. [*adj*] heard 2. [*n*] what one has heard

شنیع /ša.ni:'/ صفت. obscene, abominable

شوّال /šav.vāl/ اسم. Shawwal: 10th month of the Islamic lunar calendar

شواهد /šā.vā.hed/ اسم. [جمعِ شاهد] evidence

شَواهد و قَراین circumstantial evidence

شوت(ف) /šut/ اسم. [ورزش] shot

شوت کردنِ توپ to shoot the ball

□ کریمی توپ را صاف شوت کرد توی گوشهٔ بالای گل.

Karimi shot the ball right into the upper corner of the net.

شوخ /šux/ صفت. نیز شوخ طَبع with a good sense of humour[Br], good-humoured[Br], witty

شوخ و شنگ /šu.xo.šang/ صفت. [گفتار] jolly, happy

شوخی /šu.xi/ اسم. 1. joke 2. anecdote 3. a practical joke, a prank

شوخیِ خَرکی a coarse prank, horseplay

شوخی‌بردار نبودن not to be a joke, to be a serious matter

شوخی کردن /šu.xi.kar.dan/ مصدر لازم. to jest, to joke

□ شوخی می‌کنی؟

Is this a joke? Are you kidding?

شور¹ /šur/ صفت. اسم. 1. [*adj*] salty, saline, brackish 2. [*n*] a mix of salted and pickled vegetables

شور² /šur/ اسم. passion, frenzy, enthusiasm

دِلم شور می‌زند.[گفتار] I am so worried.

شور و شوق enthusiasm, eagerness

شور³ /šur/ اسم. the act of washing

شور رفتنِ لِباس to shrink

شور⁴ /šur/ اسم. [موسیقی] *shur:* one of the seven modes of classical Persian music

شور /šowr/ اسم. 1. consultation, deliberation 2. reading (of a bill in parliament)

شورِ دُوّمِ لایحهٔ بودجه the second reading of the budget bill

شورا /šow.rā/ اسم. council

شورایِ شَهر the city council

شورایِ نِگهبان the Council of Guardians

شوراب /šu.rāb/ اسم. (a body of) brackish water

شوراندن /šu.rān.dan/ مصدر متعدی. to cause a group of people to rise up in rebellion, to cause sb to rebel

شورانگیز /šu.ran.gi:z/ صفت. [ادبی] lively, passionate, exciting

شورایی(ن) /šow.rā.'i/ صفت. pertaining to a council, council [*bef. n*]

مُدیریّتِ شورایی managed by a committee

شوربخت /šur.baxt/ صفت. [ادبی] plagued by bad luck, star-crossed

شورت(ف) /šort/ اسم. [پوشاک] (a pair of men's) shorts

شورش /šu.reš/ اسم. 1. the act of revolting, rising up in rebellion 2. a revolt, a rebellion, an insurgency

شورشِ خیابانی street riots

شورش کردن /šu.reš.kar.dan/ مصدر لازم. to rebel, to revolt, to rise up in rebellion, to mutiny

شورشی /šu.re.ši/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] 1. [*adj*] rebellious 2. [*n*] a rebel, a mutineer

شورنرو /šur.na.row/ صفت. [پارچه] shrink-resistant

شورو(ف) /šev.row/ اسم. kid leather

شوروی /šow.ra.vi/ صفت. (= شورایی) 1. consultative 2. pertaining to the former Soviet Union, Soviet [*bef n*]

اتّحادِ جَماهیرِ شورویِ سابق the ex-U.S.S.R., the former Soviet Union

شوره /šu.re/ اسم. [شیمی] potassium nitrate, saltpetre[Br], saltpeter[Us]
شورهٔ سَر dandruff
شوره‌زار /šu.re.zār/ اسم. a stretch of salt desert, salt land(s), salt marsh(es)
شوری /šu.ri/ اسم. saltiness, salinity
درجهٔ شوریِ آب the degree of salinity of the water
نه به این شوریِ شور، نه به آن بی‌نمکی. [ضرب‌المثل] "Neither so salty (as the food is now), nor so bland (as it was before)". This is a call for moderation.
شوریدن /šu.ri.dan/ مصدر لازم. to revolt, to mutiny, to rise up in rebellion
شوریده[1] /šu.ri.de/ صفت. frenzied
شوریده[2] /šu.ri.de/ اسم. [آبزی]
نیز ماهیِ شوریده a type of Persian Gulf fish, tiger-toothed croaker
شوسه(ف) /šu.se/ صفت. (of roads) surfaced with gravel
جادهٔ شوسه a gravel road, a roadway, a highway
شوفاژ(ف) /šo.fāž/ اسم. central heating
شوفاژکار(ن) /šo.fāž.kār/ اسم. [جمع: ~ها] a plumber specializing in the maintenance of heating and cooling systems
شوفر(ف) /šu.fer/ اسم. [گفتار] [جمع: ~ها] (= راننده) a driver
شوفرِ تاکسی a taxi driver
شوق /šowq/ اسم. 1. strong desire 2. eagerness
شوقِ کاری را داشتن to be eager to do sth
شوق و ذوق /šow.qo.zowq/ اسم. enthusiasm
با شوق و ذوق with much enthusiasm, enthusiastically
شوک(ف) /šok/ اسم. [پزشکی] the state of shock
شوکِ اِلکتریکی an electric shock
توی شوک بودن to be in shock
شوکا /šu.kā/ اسم. [جانورشناسی] roe deer, roe
شوکت /šow.kat/ اسم. grandeur, pomp, glory
شوکران /šow.ka.rān/ اسم. [گیاه‌شناسی] hemlock
□ سقراط ناچار شد با نوشیدنِ جامِ شوکران خودکشی کند.
Socrates was forced to take his own life by drinking a draught of hemlock.
شوکه(ف) /šo.ke/ صفت. in a state of shock, shocked
شوکه شدن /šo.ke.šo.dan/ مصدر لازم. to be shocked
شوم /šum/ صفت. ominous, of ill omen, bringing bad luck, ill-fated
در آن روزِ شوم on that ill-fated day
شومینه(ف) /šo.mi.ne/ اسم. (= بُخاریِ دیواری، ❋ هیمه‌سوز) a wood-burning fireplace
شووینیست(ف) /šo.vi.nist/ اسم. [سیاست] [جمع: ~ها] a chauvinist
شووینیستی /šo.vi.nis.ti/ صفت. chauvinistic
شووینیسم(ف) /šo.vi.nism/ اسم. chauvinism
شوهر /šow.har/ اسم.⟸ زَن [جمع: ~ها، ~ان] (= شوی) a husband, man
شوهرِ خاله/ عَمّه the husband of one's aunt, uncle
شوهرِ خواهر /xā-/ the husband of one's sister, brother-in-law
شوهرِ نَنه stepfather
«شوهر دلخواه» "An Ideal Husband"
شوهردار /šow.har.dār/ صفت. (of a woman) married

شوهرداری /šow.har.dā.ri/ اسم. ← زنداری
looking after one's husband,
behaving like a married woman
آیینِ شوهرداری
How to Keep Your Husband Happy

شوهر کردن /šow.har.kar.dan/ مصدر لازم.
(of a woman) to get married, to find a husband

شوی /šuy/ اسم. [ادبی] (= شوهر) husband

شوید /še.vi:d/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= شِبت)
dill

شویدی /še.vi.di/ اسم. [گیاه‌شناسی]
garden cosmos

شوینده(ن) /šu.yan.de/ اسم. detergent,
washing-powder

شه /šah/ اسم. [ادبی] (= شاه) the king,
the shah

شهاب /ša.hāb/ اسم. [نجوم] meteor,
a shooting star

شهابسنگ /ša.hāb.sang/ اسم. [نجوم] (= شَخانه)
meteorite

شهادت /ša.hā.dat/ اسم. 1. evidence
(given in court) 2. martyrdom
به شَهادت رسیدن to be martyred
شَربتِ شَهادت نوشیدن
to attain martyrdom

شهادت دادن /ša.hā.dat.dā.dan/ مصدر لازم.
to give evidence, to testify, to attest to sth
شَهادتِ دُروغ دادن to commit perjury,
to perjure oneself

شهادتگاه /ša.hā.dat.gāh/ اسم.
the place of sb's martyrdom

شهادت‌نامه [سابق] 1. certificate
2. affidavit

شهادتین /ša.hā.da.teyn/ اسم. [اسلام]
the two articles of creed that a Muslim pronounces to attest to his or her faith.
These are:
اَشهدُ اَن لا اِله اِلّا الله /
اَشهدُ اَن مُحمّداً رسولُ الله
I profess that there is only one God;
I profess that Muhammad is His Prophet.

شهامت /ša.hā.mat/ اسم. (= دلیری)
audacity, moral fibre

شهباز /šah.bāz/ اسم. [پرنده‌شناسی] (= طَرلان)
goshawk

شهبانو /šah.bā.nu/ اسم. (= مَلَکه) the queen,
the empress

شهپر /šah.par/ اسم. 1. (= شاه‌پَر)
2. (in airplanes) the aileron

شهد /šahd/ اسم. 1. nectar 2. honey
شَهدِ گُل the nectar

شهدا /šo.ha.dā/ اسم. [جمعِ شَهید] martyrs
شُهدای اِسلام martyrs of Islam

شهر[1] /šahr/ اسم. city, town
مَرکزِ شَهر the city centre[Br], downtown[Us]
شَهرِ بُزرگ a (big) city, a metropolis
شَهرِ بازی an amusement park
شَهرِ زادگاه one's hometown
شَهرِ صَنعتی an industrial estate/ park
شَهرِ کوچک a small town

شهر[2] /šahr/ اسم. [جمع: شُهور]
month (in Arabic)

شهرآشوب /šah.rā.šub/ صفت. [ادبی]
(said of a woman) who can cause a riot with her charms

شهربانی(ن) /šahr.bā.ni/ اسم. (= × نَظمیّه)
the police department
مُعاونِ شَهربانیِ مَرکز
Deputy Chief of Tehran Police

شهرت /šoh.rat/ اسم. fame, renown,
reputation
دارایِ شُهرتِ جَهانی world-famous,
internationally well-known

شهرت داشتن /šoh.rat.dāš.tan/ مصدر لازم.
1. to be well-known 2. to be rumoured[Br]

شهردار(ن) /šahr.dār/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
(= × رئیسِ بَلدیّه) the mayor

شهرداری(ن) /šahr.dā.ri/ اسم. (= × بَلدیّه)
the municipality
کاخِ شَهرداری the town hall

شهرسازی /šahr.sā.zi/ اسم. [معماری]
urban development, urbanization, town planning

شهرستان /šah.res.tān/ اسم. 1. a township
2. [*col*] the provinces

شهرستانی /šah.res.tā.ni/ صفت. اسم. [جمع: ـها]
1. [*adj*] provincial 2. [*n*] sb from the provinces, a provincial type

شهرک(ن) /šah.rak/ اسم. [معماری]
a suburban township, a satellite town, a dormitory town
شَهرکِ اِکباتان Ekbatan township
شَهرکِ مُشجّر a garden city[Br]

شهرک‌سازی(ن) /šah.rak.sā.zi/ اسم.
development of suburban townships

شهرنشین /šahr.ne.šin/ صفت. اسم.
[جمع: ـها، ـان] 1. city-dwelling
2. [*n*] a city-dweller, a townsman, a citizen

شهروند(ن) /šahr.vand/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a citizen (enjoying civic rights)
شَهروندانِ آتن citizens of Athens

شهروندی(ن) /šahr.van.di/ اسم. citizenship
حُقوقِ شَهروندی civic rights

شهری /šah.ri/ صفت. اسم. ← روستایی
1. [*adj*] pertaining to a town or city, urban, city [*bef. n*] 2. [*n*] a city-dweller, a townsman
گازِ شَهری natural gas (from the mains)

شهریار /šah.ri.yār/ اسم. [جمع: ـان]
1. a monarch 2. a prince

شهریور /šah.ra.var/ اسم. *Shahrivar:*
6th month of the Iranian solar calendar (31 days) corresponding roughly to September

شهریّه /šah.riy.ye/ اسم. tuition fee

شهسوار /šah.sa.vār/ اسم. [تاریخ]
[جمع: ـها، ـان] (= شوالیه) a knight

شهلا /šah.lā/ صفت. [ادبی] (said of the eyes) pretty (like those of a doe)

شهوات /ša.ha.vāt/ اسم. [جمعِ شَهوت]
passions, carnal desires

شهوانی /ša.ha.vā.ni/ صفت. pertaining to lust or carnal desires, carnal

شهوت /šah.vat/ اسم. [جمع: شَهوات] 1. lust, passion 2. an inordinate appetite
دَفع/ ارضای شَهوت gratifying one's lust, gratification of lust
شَهوتِ کَلام داشتن to have an irresistable urge for talking, to be a compulsive talker

شهوت‌انگیز /šah.va.tan.gi:z/ صفت.
sexually arousing, erotic

شهوترانی /šah.vat.rā.ni/ اسم. debauchery

شهود /šo.hud/ اسم. [جمعِ شاهد]
1. witnesses 2. intuition

شهودی /šo.hu.di/ صفت. intuitive

شهید /ša.hid/ اسم. [جمع: ـان، شُهدا]
a martyr
بُنیادِ شَهید the Martyrs' Foundation
شَهیدِ گمنام The Unknown Martyr

شهیدپرور(ن) /ša.hid.par.var/ صفت.
(said of a town or family) that breeds men who are ready to die for a just cause

شهید شدن /šahid.šo.dan/ مصدر لازم.
to be martyred, to die for a just cause

شهید کردن /ša.hid.kar.dan/ مصدر متعدی.
to kill sb (who is fighting for a just cause) and thus make him/ her a martyr

شهیر /ša.hi:r/ صفت. famous

شهیق /ša.hi:q/ اسم. (= دَم) ← زَفیر
1. the act of inhaling 2. inhaled breath

شیّاد /šay.yād/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] charlatan 2. [*n*] a swindler, a charlatan, a shyster

شیار /ši.yār/ اسم. furrow, groove
شیار زدنِ زَمین to plough[Br]/ plow[Us] the land

شیاطین /ša.yā.tin/ اسم. [جمعِ شیطان]
devils

شیاف /ši.yāf/ اسم. [پزشکی] suppository

شیب /ši:b/ اسم. slope, gradient
شیبِ ۴۵ درجه a slope of 45 degrees

شیبدار /šib.dār/ صفت. sloping, inclining, slanting
زَمینِ شیبدار sloping land

شیپور /šey.pur/ اسم. [موسیقی] 1. bugle, trumpet, horn 2. anything resembling a trumpet
شیپورِ اُستاش [کالبدشناسی]
the Eustachian tube
شیپورِ فالوپ [کالبدشناسی]
the Fallopian tube
شیپورِ بیدارباش [نظامی] the reveille
شیپورِ جَمع [نظامی] the assembly
شیپورِ خاموشی [نظامی] taps[Us]
نَوازندهٔ شیپور a trumpeter

شیپورچی /šey.pur.či/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a bugler

شیپوری /šey.pu.ri/ صفت. اسم.
1. [*adj*] trumpet-shaped
2. [*n*] [*bot*] calla lily

شیخ /šeyx/ اسم. [جمع: شُیوخ]
an honorific title used for a venerable older man (in the tribe etc), a sheikh/ shaikh/ sheik

شیخ‌نشین /šeyx.ne.šin/ اسم. sheikhdom
□ شیخ‌نشین‌های سابق همه امروز امیرنشین شده‌اند.
All the old sheikhdoms are now called emirates.

شیدا /šey.dā/ صفت. [ادبی] love-sick, frenzied

شیر[1] /ši:r/ اسم. [جانورشناسی] lion
شیربَچّه a lion cub
شیر تو شیر (= خَر تو خَر) total confusion
شیرِ دَریایی a sea lion, a seal
شیرِ مادّه a lioness
شیر یا خَط؟ Heads or tails?
شیری یا روباه؟ Did you get it? Were you successful or not?
دِلِ شیر داشتن to be extremely brave or foolhardy (*ex tr* = to have the heart of a lion)
کسی را شیر کردن
to embolden sb to do sth

شیر[2] /ši:r/ اسم. milk
شیرِ اِستریلیزه UHT milk, long-life milk
شیرِ پاستوریزه pasteurized milk
شیرِ پاک‌کُننده [آرایش] cleansing milk
شیرِ چربی گرفته skimmed milk[Br], skim milk[Us]
شیرِ خُشک powdered milk, formula[Us]
شیرِ عَسَلی condensed milk
شیرِ کَم‌چربی low-fat milk
شیرِ تازهٔ گاو fresh cow's milk
شیرِ مادر mother's milk, breast milk
صَنایعِ شیر dairy industries
از شیر گرفتن to wean a baby, calf etc
از شیرِ مُرغ تا جانِ آدم [ضرب‌المثل]
every far-fetched item under the sun (*ex tr* = from hen's milk to human life)

شیر[3] /ši:r/ اسم. [فنی] tap[Br], faucet[Us], valve
شیرِ اِطمینان the safety valve

شیرِ گاز را ببند! Please turn off the gas.

شیر[۴] /ši:r/ اسم. [آبزی] (= ماهیِ شیر، قُباد) a Persian Gulf fish, seer fish

شیرآلات /ši.rā.lāt/ اسم. [جمعِ شیر] faucets and valves

شیرابه /ši.rā.be/ اسم. [گیاه‌شناسی] sap, latex

شیرازه /ši.rā.ze/ اسم. [کتاب] 1. the headband of a book 2. the stitching at the back of a book 3. [*fig*] the mainstay of sth, the binding that holds things together

شیرازی /ši.rā.zi/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [*adj*] pertaining to the city of Shiraz, Shirazi 2. [*n*] a native of Shiraz, a Shirazi

شیربها /šir.ba.hā/ اسم. a sum of money paid by the bridegroom to the bride's family, bride price/ wealth

شیرجه /šir.je/ اسم. [ورزش] 1. the act of diving 2. a dive

قهرمانِ شیرجه a champion diver

شیرجه رفتن /šir.je.raf.tan/ مصدر لازم. نیز شیرجه زدن to plunge head first into the water, to dive

شیرخشت /šir.xešt/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. cotoneaster 2. the sweet gum obtained from cotoneaster which is used as a purgative

شیرخوار /širxār/ صفت. اسم. 1. [*adj*] feeding on milk 2. [*n*] a baby that is still unweaned, a suckling

طِفلِ شیرخوار a suckling baby

شیرخوارگاه /šir.xār.gāh/ اسم. an orphanage (for very young infants)

شیر خوردن /šir.xor.dan/ مصدر لازم. 1. to drink milk 2. (of a baby) to be still a suckling

شیر دادن /šir.dā.dan/ مصدر لازم. 1. to give milk to a baby etc, to suckle 2. (of a cow etc) to give milk

شیر دادن (از پستان) to breast-feed

شیر دادن (با شیشه) to bottle-feed

شیردان /šir.dān/ اسم. 1. jug 2. (in sheep and other ruminants) abomasum

شیردل /šir.del/ صفت. lion-hearted, brave

ریچارد شیردل Richard the Lion-Heart

شیردوش /šir.duš/ اسم. 1. a person who milks a cow etc 2. a breast-pump 3. a milking machine

شیردوشِ بَرقی an electric milking machine

شیر دوشیدن /šir.du.ši.dan/ مصدر لازم. to milk a cow etc

شیرده /šir.deh/ صفت. secreting milk, lactating, nursing

گاوِ شیرده 1. a milk cow 2. [*fig*] a milch cow, a cash cow

▫ عمّه لیلا گاوِ شیردهِ خانواده است. *Auntie Leila is the family milch cow.*

شیرزن /šir.zan/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a brave woman, a lioness, an Amazon

شیرشکری /šir.še.ka.ri/ صفت. [رنگ] white tinged with yellow, yellowish white

شیرفروش /šir.fo.ruš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a man or woman selling milk, a milkman, a milkmaid

شیرفلکه /šir.fa.la.ke/ اسم. the main valve, stopcock

شیرفهم /šir.fahm/ صفت. (= خَرفهم) perfectly understood

شیرفهم شدن /šir.fahm.šo.dan/ مصدر لازم. to understand sth perfectly

شیرفهم کردن /šir.fahm.kar.dan/ مصدر متعدی. to explain sth thoroughly

شیرقهوه /šir.qah.ve/ اسم. [خوراکی] coffee with milk or cream, white coffee[Br], latté

شیرکاکائو /šir.kā.kā.'u/ اسم. [خوراکی]
(hot) cocoa[Br], hot chocolate

شیرمرد /šir.mard/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a lion of a man, a brave man, a hero

شیرموز /šir.mowz/ اسم. [خوراکی]
banana milk shake

شیروانی /šir.vā.ni/ اسم. [معماری]
gabled roof, tin roof

شیر و خورشید /ši.ro.xor.ši:d/ اسم.
the Lion and Sun (*i.e.* the official emblem of the Iranian government before 1979)

شیر و خورشیدِ سُرخ (امروز = هَلالِ اَحمر)
the Red Lion and Sun Society

شیره /ši.re/ اسم.
1. (thickened) juice of some fruits, syrup 2. sap 3. a strong narcotic preparation made from yen-shee (opium residue), *shireh*

شیرهٔ اَنگور — boiled down grape juice
شیرهٔ شِکر — syrup (= sugar and water)
شیرهٔ مِعدی — gastric juice(s)
سَرِ کسی را شیره مالیدن — to fool sb, to hoodwink sb
شیرهٔ کسی را مکیدن — to suck sb dry

شیره‌کش‌خانه /ši.re.keš.xā.ne/ اسم.
an opium den

شیری /ši.ri/ صفت. اسم. (= لَبنی)
1. [*adj*] pertaining to milk, milky, lactic, milk [*bef. n*] 2. very light cream, off-white 3. [*n*] the milkman

دَندانِ شیری — milk tooth
راهِ شیری [نجوم] — the Milky Way
گاوِ شیری — a dairy cow

شیرین /ši.rin/ صفت. قید.
1. [*adj*] sweet, sugary 2. pleasant, enjoyable 3. melodious 4. [*adv*] [*col*] for sure

چایِ شیرین — sweetened tea

□ پدرِ مانی پنجاه‌وپنج را شیرین دارد.
Mani's father is fifty-five, if he is a day.

شیرین‌بیان /ši.rin.ba.yān/ اسم. [گیاه‌شناسی]
liquorice[Br], licorice[Us]

شیرین‌پلو /ši.rin.po.low/ اسم. [خوراکی]
shirin polow: a rice dish for festive occasions (made with rice, chicken, sugar and shortening, and garnished with orange peel and almond chips)

شیرین‌زبانی /ši.rin.za.bā.ni/ اسم.
1. giving clever answers (esp when this is done by a child) 2. sweet-talking (sb into doing sth)

شیرین‌کاری /ši.rin.kā.ri/ اسم.
1. acrobatic exploit(s) 2. [*joc*] antic(s) 3. [*mus*] showing off one's virtuosity

شیرین‌کاشتن /ši.rin.kāš.tan/ مصدر لازم. [گفتار]
to pull off a difficult victory (by great individual effort)

شیرین‌کردن /ši.rin.kar.dan/ مصدر متعدی.
to sweeten sth

شیرین کردنِ آبِ دَریا — to desalinate seawater

شیرینی /ši.ri.ni/ اسم.
1. the state of being sweet, sweetness 2. sweet(s)[Br], candy, sweetmeat, pastry

شیرینیِ خُشک — assorted biscuits[Br]/cookies[Us]
شیرینیِ تَر — creamy tarts and cakes

شیرینی‌جات /ši.ri.ni.jāt/ اسم. [جمعِ شیرینی]
different varieties of sweets

شیرینی‌خوران /ši.ri.ni.xo.rān/ اسم. (= مَراسمِ نامزدی)
(a small party to celebrate a girl's) betrothal, engagement

شیرینی‌فروش /ši.ri.ni.fo.ruš/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (= قَنّاد)
a confectioner

شیرینی‌فروشی /ši.ri.ni.fo.ru.ši/ اسم. (= قَنّادی)
confectionery, a confectioner's

شیست(ف) /ši:st/ اسم. [زمین‌شناسی] schist, shale (= سَنگِ رُستی)

شیشکی /ši.ša.ki/ اسم. a raspberry[Br], a Bronx cheer[Us]

شیشکی بستن /ši.ša.ki.bas.tan/ مصدر لازم. [گفتار] to give a raspberry[Br], to give a Bronx cheer[Us]

شیشلیک /šiš.lik/ اسم. [خوراکی] pieces of marinated lamb put on skewers and grilled on charcoal, lamb kebab, ***shish kebab***[Us]

شیشه /ši.še/ اسم. (= آبگینه) 1. glass 2. bottle

شیشهٔ اِطمینان (= شیشهٔ ایمنی) secure glass, safety glass

شیشهٔ تَراش cut-glass

شیشهٔ جام sheet glass, pane

شیشهٔ دوجداره insulated glass, double-glazing

شیشهٔ رَنگی stained glass

شیشهٔ عَکّاسی a photographic plate

شیشهٔ عینک spectacle lens(es)

شیشهٔ مات ground-glass, frosted glass

شیشهٔ ضِدگُلوله bullet-proof glass

شیشه‌ای /ši.še.'i/ صفت. made of glass, glass [*bef. n*]

شیشه‌بر /ši.še.bor/ اسم. [جمع: ~ها] a glazier

شیشه‌پاک‌کن(ن) /ši.še.pāk.kon/ اسم. 1. a window cleaner 2. a rubber squeegee used for cleaning windows

شیشه‌سازی /ši.še.sā.zi/ اسم. 1. the process of making glass 2. glass works

شیشه‌گر /ši.še.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a glass-blower

شیطان /šey.tān/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، شَیاطین] 1. [*n*] Satan, the Devil 2. [*adj*] (said of a child) naughty

□ مُتّهم فقط می‌گوید لعنت بر شیطان، لعنت بر شیطان.
The accused keeps repeating 'curse the devil, curse the devil'.

شیطان‌صفت /šey.tān.se.fat/ صفت. [ادبی] diabolical, satanic

شیطانک /šey.tā.nak/ اسم. 1. [*tech*] pawl 2. [*mus*] the nut of a violin etc 3. an imp

شیطانی /šey.tā.ni/ صفت. satanic, devilish, diabolical

شیطنت /šey.ta.nat/ اسم. mischief, naughtiness

شیطنت‌کردن /šey.ta.nat.kar.dan/ مصدر لازم. to do mischief, to be naughty

شیعه /ši.'e/ اسم. صفت. [اسلام] [جمع: شیعیان] 1. [*n*] a member of the Shiite sect, a Shiite, a Shi'i 2. [*adj*] Shiite

شیعهٔ اِثنیٰ‌عَشَری a 12-Imam Shiite, a Twelver

شیعی /ši.'i/ صفت. [اسلام] Shiite, Shi'i

شیفت(ف) /šift/ اسم. (= * نوبت) shift

شیفتِ شَب the night shift

شیفته /šif.te/ صفت. infatuated, fascinated

شیفتی /šif.ti/ صفت. (= * نوبتی، * نوبت‌کار) working in shifts, shift [*bef. n*]

شیفون(ف) /ši.fon/ اسم. [پارچه] chiffon

شیک(ف) /ši:k/ صفت. stylish, elegant, chic, trendy, fashionable

شیک‌پوش /ši:k.puš/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان] 1. [*adj*] elegant, smartly-dressed 2. [*n*] sb elegant, an elegant dresser

شیلات /ši.lāt/ اسم. [جمع شیل[تا] = fish trap] fisheries

شِرکتِ شیلاتِ ایران the Iranian Fisheries Company

شیلنگ(ف) /ši.lang/ اسم. نیز شلنگ a rubber hose

شیله‌پیله /ši.le.pi.le/ اسم. [گفتار] a hidden agenda, an ulterior motive, underhand tactic(s), ruse
□ یک شیله‌پیله‌ای توی کارش هست.
There's something fishy about him.

شیلیایی /ši.li.yā.'i/ صفت. pertaining to Chile, Chilean

شیمی(ف) /ši.mi/ اسم. chemistry
شیمیِ آلی organic chemistry
شیمیِ مَعدنی inorganic chemistry

شیمیایی /ši.mi.yā.'i/ اسم. chemical
مَوادِ شمیایی chemicals

شیمیدان /ši.mi.dān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a chemist

شیمی‌درمانی(ن) /ši.mi.dar.mā.ni/ اسم. [پزشکی] chemotherapy

شینیون(ف) /šin.yon/ اسم. [آرایش] a bun

شیوا /ši.vā/ صفت. eloquent

شیوخ /šo.yux/ اسم. [جمعِ شیخ] sheikhs
شیوخِ عَرب Arab sheikhs

شیوع /šo.yu'/ اسم. 1. the process of spreading out 2. outbreak
شُیوعِ بیماری an epidemic

شیوع یافتن /šu.yu'.yāf.tan/ مصدر لازم. to break out, to become widespread

شیون /ši.van/ اسم. wailing, mourning
مَرگ یکبار، شیون یکبار [ضرب‌المثل] (of sth inevitable) Let's get it over and done with. (*ex tr* = Death once, mourning once.)

شیون‌کردن /ši.van.kar.dan/ مصدر لازم. to mourn sb's death loudly and passionately

شیوه /ši.ve/ اسم. (= ۱. سَبک ۲. رَوش) 1. style 2. method

شیوه‌نامه(ن) /ši.ve.nā.me/ اسم. a manual of style, a style book

شیهه /šey.he/ اسم. the neighing of a horse, whinnying, neigh

شیهه‌کشیدن /šey.he.ke.ši.dan/ مصدر لازم. (of a horse) to neigh, to whinny

شیء /šey'/ اسم. [جمع: اَشیاء] thing, object

صـ، صـ، ص، ص

ص /sād/ اسم. 1. 17th letter of the Persian alphabet 2. abbrev of صَفحه (= page) 3. abbrev of صَلّیَ‌الله عَلیه (= May God bless him.)

صائب /sā.'eb/ صفت. نیز صایب correct

خَدسِ صائب

an educated/ informed guess

صابر /sā.ber/ صفت. اسم. [جمع: ـان، ـین]

1. [*adj*] patient, enduring (= شَکیبا)

2. [*n*] sb who waits (and suffers)

صابون /sā.bun/ اسم. soap

آبِ صابون soap-suds

حُبابِ صابون soap bubble(s)

سَنگِ صابون soap-stone

قالبِ صابون a bar/ cake of soap

صابون زدن /sā.bun.za.dan/ مصدر متعدی.

to wash sth with soap, to soap

شِکَمِ خود را صابون زدن

to look forward to a delicious and ample meal

صابونی /sā.bu.ni/ صفت. soapy

صاحب /sā.heb/ اسم. [جمع: ـها، ـان]

1. the owner/ proprietor/ possessor of sth (= مالک، دارنده)

2. the holder of a degree, concession etc

3. ***Sahib:*** a word formerly used by the natives in colonial India when addressing Europeans

صاحبِ چیزی بودن

to have/ own/ possess sth

□ روزِ اول با دستِ خالی شروع کردند و حالا صاحبِ همه‌چیز هستند.

They started off with nothing, and now they have everything.

صاحب‌اختیار /sā.heb.ex.ti.yār/ صفت. اسم.

1. [*adj*] fully authorized, empowered

2. [*n*] a person with full authority

صاحب‌امتیاز /sā.heb.em.ti.yāz/ اسم.

[جمع: صاحبانِ امتیاز]

1. (of publications) the publisher, the proprietor, the license-holder

2. a concession(n)aire

صاحب‌جمع /sā.heb.jam'/ اسم. a person who is responsible for the safekeeping of all the movable property in an organization, the custodian, the keeper[Br], the curator[Us]

صاحبخانه /sā.heb.xā.ne/ اسم. [جمع: ـها]

1. the owner of a house, the landlord

2. the host (= میزبان)

خانمِ صاحبخانه

1. the landlady

2. the hostess

صاحبدل /sā.heb.del/ اسم. [ادبی] [جمع: ـان]

1. a lover of literature

2. a Sufi

صاحب‌سبک /sā.heb.sabk/ صفت.
(of a writer or an artist) with a distinct personal style
a stylist هُنرمندِ صاحب‌سَبک

صاحب‌عزا /sā.heb.'a.zā/ اسم.
the chief mourner [جمع: صاحبانِ عزا]

صاحب‌کار /sā.heb.kār/ اسم. (= کارفرما)
the owner of a construction site etc, the employer

صاحب‌منصب /sā.heb.man.sab/ اسم.
1. a ranking official [جمع: ~ها، ~ان]
2. [*dated*] an officer (= اَفسر)

صاحب‌نظر /sā.heb.na.zar/ صفت. اسم.
1. [*adj*] with astute views
2. [*n*] an authority on a given subject

صادر /sā.der/ صفت.
issued, sent out, exported

صادرات /sā.de.rāt/ اسم. ← واردات
exports [جمع صادره]
oil exports صادراتِ نَفتی
non-oil exports صادراتِ غِیرنَفتی

صادراتی /sā.de.rā.ti/ صفت. ← وارداتی
1. pertaining to exports, export [*bef. n*]
2. export grade, export quality, exportable 3. of high quality
hard currency earned from exports اَرزِ صادراتی
export-grade pistachios پستهٔ صادراتی
very high-quality fruit میوهٔ صادراتی

صادرکردن /sā.der.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to export sth ← وارد کردن
2. to issue an order etc

صادرکننده /sā.der.ko.nan.de/ اسم.
an exporter [جمع: ~ها، صادرکنندگان]
exporters of carpets and rugs صادرکنندگانِ فَرش

صادره /sā.de.re/ صفت. (= صادرشده)
1. issued 2. exported

صادق /sā.deq/ صفت.
true, truthful, sincere
the true dawn صُبحِ صادق

صادقانه /sā.de.qā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] truthful 2. [*adv*] truthfully, sincerely
صادقانه عَرض می‌کنم ...
I am telling you in all sincerity ...

صاعقه /sā.'e.qe/ اسم. (= آذرخش)
a flash of lightning, thunderbolt

صاف /sāf/ صفت. قید.
1. [*adj*] flat, smooth 2. (of water etc) clear
3. straight 4. [*adv*] straight, directly

صاف شدن /sāf.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to become clear, to be clarified
2. to be filtered
(of the sky) to clear صاف شدنِ هَوا

صافکار(ن) /sāf.kār/ اسم. [خودرو] [جمع: ~ها]
a panel beater[Br]

صافکاری /sāf.kā.ri/ اسم. [خودرو]
repairing the bodywork of a car, panel beating

صاف کردن /šf.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to clear sth 2. to straighten sth, to smoothen sth 3. to filter a liquid etc
4. to strain boiled rice etc
to clear one's throat صاف کردنِ سینه

صاف و ساده /sā.fo.sā.de/ صفت. [گفتار]
simple, naive

صافی /sā.fi/ اسم.
filter, strainer
to filter/ strain sth از صافی گذراندن

صالح /sā.leh/ صفت.
competent, qualified
in a competent court در دادگاهِ صالح

صامت /sā.met/ صفت. اسم. (= گُنگ)
1. [*adj*] silent, mute
2. [*n*] [*ling*] a consonant (= هَم‌خوان)
a silent movie فیلمِ صامت

صانع /sā.ne'/ اسم. [جمع: صُنّاع] 1. a maker, a manufacturer 2. the Maker (*i.e.* God)

صبا /sa.bā/ اسم. [ادبی] zephyr
ای (بادِ) صَبا ... O Zephyr ...

صبح /sobh/ اسم. (= بامداد) morning
اِمروز صُبح this morning
چهارشنبه صُبح Wednesday morning
ساعتِ هشتِ صُبح 8 a.m., 08:00 hours
صُبحِ اَزَل [ادبی] the morning of Creation, the beginning of time
صُبح بخیر! نیز صبح به خِیر Good morning!
صُبحِ زود early in the morning
صُبحِ کَلّهٔ سَحر [گفتار] at the crack of dawn
فَردا صُبح tomorrow morning

صبحانه /sob.hā.ne/ اسم. (= چاشت) breakfast

صبحانه خوردن /sob.hā.ne.xor.dan/ مصدر لازم. to have breakfast, to breakfast

صبحگاه /sobh.gāh/ اسم. قید. 1. [*n*] morning, morn 2. [*adv*] in the morning

صبحگاهان /sobh.gā.hān/ قید. in the morning

صبحگاهی /sobh.gā.hi/ صفت. pertaining to morning, morning [*bef. n*]

صبر /sabr/ اسم. (= شَکیبایی) patience, forbearance
صَبرِ ایّوب the patience of Job

صبرزرد /sab.re.zard/ اسم. [گیاه‌شناسی] aloe

صبرکردن /sabr.kar.dan/ مصدر لازم. to wait, to have patience, to endure

صبور /sa.bur/ صفت. (= بُردبار) patient, forbearing, long-suffering

صحابه /sa.hā.be/ اسم. [جمع: اَصحاب] 1. a friend, a companion 2. a companion of the Holy Prophet

صحاری /sa.hā.ri/ اسم. [جمعِ صَحرا] deserts

صحّاف /sah.hāf/ اسم. [کتاب] [جمع: ~ها، ~ان] a bookbinder

صحّافی /sah.hā.fi/ اسم. 1. the craft of bookbinding 2. a bookbindery
صَحّافیِ تَه‌چسب [کتاب] perfect binding
صَحّافیِ تَه‌دوخت (با جلدِ سَخت) case binding
◻ دادم دورهٔ لغتنامهٔ دهخدایم را با جلدِ تمام ـ چرم صحافی کردند.
I had my set of Dehkhoda Dictionary fascicles bound in full leather.

صحبت /soh.bat/ اسم. 1. conversation, talk 2. [*lit*] company, companionship
صُحبت‌هایِ پیش‌پاافتاده small talk
سَرِ صُحبت را با کسی باز کردن to start a conversation with sb

صحبت‌کردن /soh.bat.kar.dan/ مصدر لازم. to talk, to speak, to converse, to chat

صحّت /seh.hat/ اسم. (= تَندرستی) 1. health 2. correctness
صِحّتِ عَمَل (= دُرستکاری) honesty

صحرا /sah.rā/ اسم. 1. open fields 2. desert

صحرایی /sah.rā.'i/ صفت. pertaining to fields and meadows, field [*bef. n*], desert [*bef. n*]
بیمارستانِ صَحرایی a field hospital
گُل‌هایِ صَحرایی wild flowers

صحن /sahn/ اسم. [معماری] the courtyard of a shrine or mosque, precinct(s)

صحنه /sah.ne/ اسم. [تئاتر] (= سِن) 1. the stage 2. the theatre[Br]/ theater[Us], the arena (= عَرصه)
رویِ صَحنه آوردن to stage a play
رویِ صَحنه رفتن to go on the stage

صحنه‌آرا[ن] /sah.ne.ā.rā/ اسم. [فرهنگستان] [جمع: ~یان] a set designer

صحنه‌آرایی ^(ن) /sah.ne.ā.rā.'i/ اسم.
1. the act of designing sets [فرهنگستان]
2. set design

صحنه‌سازی ^(ن) /sah.ne.sā.zi/ اسم.
disguising the scene (for a dishonest purpose), planting false evidence (to mislead the police)
□ قاتل با صحنه‌سازی و قرار دادنِ یک یادداشتِ جعلی نزدیکِ جسد خواسته بود وانمود کند که مقتول خودکشی کرده است.
The murderer had planted a fake suicide note near the body to suggest that the deceased had taken his own life.

صحیح /sa.hi:h/ صفت. (= دُرست)
1. correct, right 2. exact
صَحیح است، اَحسنت! (در مجلس)
Hear, hear!
صَحیح و سالم — 1. safe and sound 2. intact

صخره /sax.re/ اسم. rock, cliff

صخره‌ای /sax.re.'i/ صفت. rocky

صد /sad/ اسم. [عدد] نیز یکصد
hundred (100), one hundred, a hundred
صَد درصَد — one hundred percent
صَدها نَفر — several hundred people, hundreds (of people)

صدا /se.dā/ اسم. 1. sound 2. voice
بی‌صدا — 1. silent, mute 2. silently
حُروفِ بی‌صدا (= صامت‌ها) — consonants
باصِدا (= صِدادار) — 1. emitting a sound 2. [*ling*] voiced
با صِدای آهسته — in a low voice
با صِدای بلند — in a loud voice, loudly
صِدای باد در درختانِ کاج
the sound of wind rustling through the pines
صِدای باران روی شیروانی
the sound of rain drumming on the tin roof
صِدای پا — footstep(s), footfall
« صدای پایِ آب »
" Water's Footsteps "
صِدای خُرخُرِ بچه‌گربه
the purring sound of a kitten
صِدای خَشدار — a husky voice, a gravel voice
صِدای سَرِ صَحنه [سینما] — recording sound simultaneously with the picture
صِدای غرّا — a stentorian voice
صِدای کُلفت — a deep (booming) voice
صِدای نازک — a thin voice
کسی را صِدا زدن / کردن — to call sb
□ و صدایش همچون نیزهٔ کوتاهی پهنای افق را پیمود. (فروغ فرخزاد)
And his voice traversed the horizon like a javelin.

صدابر ^(ن) /sedā.bar/ اسم. [فرهنگستان]
microphone, mic, mike (= میکرفن)

صدابردار ^(ن) /sedā.bar.dār/ اسم. [جمع: ~ها]
a soundman, a sound recordist

صدابرداری ^(ن) /sedā.bar.dā.ri/ اسم.
1. the act of recording sounds, sound recording 2. audio-recording

صداخفه‌کن /sedā.xa.fe.kon/ اسم.
1. the silencer (attached to a gun)
2. the muffler of a car's exhaust-pipe

صدادار /sedā.dār/ اسم. 1. sonorous 2. [*ling*] voiced
حُروفِ صِدادار (= مُصوّت‌ها) — vowels

صدا درآوردن /se.dā.da.rā.var.dan/ مصدر لازم.
to make a sound, to mimic the sound of sb or some animal

صدارت /sedā.rat/ اسم. [سابق]
1. the office of the grand vizier
2. premiership

صداقت /sedā.qat/ اسم. truthfulness, honesty, sincerity
در کَمالِ صِداقت — in all honesty

صداکردن /se.dā.kar.dan/ مصدر لازم/ متعدی.
1. [vi] to make a sound 2. [vt] to call sb
صداگذاری(ن) /sedā.go.zā.ri/ اسم. [سینما]
preparing a film's sound-track
صدا و سیما(ن) /sedā.vo.si.mā/ اسم.
radio and television
صدا و سیمایِ جُمهوریِ اِسلامیِ ایران
the Islamic Republic of Iran Broadcasting (IRIB)
صدبخشی /sad.bax.ši/ صفت. divided into one hundred parts, centigrade
صدبرابر /sad.ba.rā.bar/ قید.
a hundredfold, a hundred times as much
◻ اگر با پولت زمین خریده بودی، امروز صدبرابر شده بود.
If you had bought a plot of land with your money, its value would have grown a hundredfold.
صدتومانی /sad.tu.mā.ni/ اسم. [گیاه‌شناسی]
peony نیز گُلِ صَدتومانی
صدد /sa.dad/ اسم. the intention to do sth
در صَددِ کاری بودن
to have the intention of doing sth
صدر /sadr/ اسم. 1. [anat] the chest 2. the upper part of sth 3. the head of an organization
from top to bottom از صَدر تا ذِیل
the early years of Islam صَدرِ اِسلام
صدراعظم /sad.re.a'.zam/ اسم.
1. [hist] the grand vizier, the chief minister 2. the chancellor
the German Chancellor صَدراعظمِ آلمان
صدری /sad.ri/ صفت. pertaining to the chest, pectoral, chest [bef. n]
صدف /sa.daf/ اسم. [آبزی]
mother-of-pearl, oyster
صدفی /sa.da.fi/ صفت. 1. made of seashell 2. pearly

صدق /sedq/ اسم. truth, veracity
صدقات /sa.da.qāt/ اسم. [جمع صَدقه] alms
صدق کردن /sedq.kar.dan/ مصدر لازم.
to hold true, to apply [vi]
صدقه /sa.da.qe/ اسم. [جمع: صَدقات]
money given to charity, alms, charity
صدگان /sad.gān/ اسم. [ریاضی]
the hundreds
صدم /sa.dom/ صفت. hundredth
one hundredth, one per cent[Br]/ percent[Us] یک صَدم
صدمات /sa.da.māt/ اسم. [جمع صَدمه]
injuries, damages
صدمه /sad.me/ اسم. [جمع: ـ‌ها، صدمات]
1. injury, bodily harm 2. damage
صدمه خوردن /sad.me.xor.dan/ مصدر لازم.
1. to be injured, to be hurt 2. to be damaged نیز صَدمه دیدن
صدمه زدن /sad.me.za.dan/ مصدر متعدی.
1. to cause injury to sb 2. to damage sth
صدور /so.dur/ اسم. the act of issuing sth (e.g. an edict, a document etc)
the date of issue تاریخِ صُدور
صدیق /sa.di:q/ صفت. truthful, faithful
a faithful friend دوستِ صَدیق
صراحت /se.rā.hat/ اسم. (= رُک‌گویی)
frankness, directness
frankly با صراحت
frankness of speech, explicit language صراحتِ لَهجه
صراط /sa.rāt/ اسم. (= راه) way, path
the path of righteousness صِراط المُستقیم
صرّاف /sar.rāf/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a money-changer
صرافت /se.rā.fat/ اسم. notion, idea, inkling
به صِرافتِ کاری افتادن
to get the idea to do sth

صرّافی /sar.rā.fi/ اسم. 1. the vocation of money-changing 2. a money-changer's shop

صرب(ف) /serb/ اسم. [جغرافیا] [جمع: ـها] a native of Serbia, a Serb

صربی /ser.bi/ صفت. اسم.
1. [adj] pertaining to Serbia, Serbian
2. [n] the language of Serbia, Serbian

صرع /sar'/ اسم. [پزشکی] (= غَش) epilepsy

صَرف /sarf/ اسم. 1. the act of spending/ consuming/ using up sth
2. [gram] conjugating a verb
3. partaking of food 4. being worthwhile, being profitable

صَرف و نَحو /-o-/
morphology and syntax, grammar

صِرف /serf/ صفت. 1. mere, sheer
2. pure, unadulterated, absolute

صِرفاً /ser.fan/ قید. merely, purely

□ صرفاً به خاطرِ شماست که این کار را انجام می‌دهم.
I am doing this only for your sake.

صَرف کردن /sarf.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to spend time etc 2. to conjugate a verb
3. to eat or drink sth 4. to be worthwhile, to be profitable

صرف‌نظر /sar.fe.na.zar/ اسم. the act of disregarding sth, doing without

صَرفِ‌نظر از این‌که apart from, regardless of, irrespective of the fact that ...

از چیزی یا کاری صَرفِ‌نظر کردن
to disregard sth, to desist from doing sth, to give up sth, to do without sth

صرفه /sar.fe/ اسم. 1. profit, advantage
2. thrift

با صَرفه economical, to one's advantage

مَقرون به صَرفه economical

صرفه‌جو /sar.fe.ju/ صفت. (= مُقتصد) thrifty

صرفه‌جویی /sar.fe.ju.'i/ اسم. 1. the act of economizing 2. thrift, economy

صرفه‌جویی کردن /sar.fe.ju.'i.kar.dan/ مصدر لازم.
to economize, to be thrifty, to save money

صریح /sa.ri:h/ اسم. 1. explicit, frank, outspoken 2. clear

صریحاً /sa.ri.han/ قید. explicitly, frankly

صعب /sa'b/ صفت. (= دُشوار، سَخت) difficult, hard

صعب‌العلاج /sa'.bol.'e.lāj/ صفت.
(of some diseases) hard to cure

صعود /so.'ud/ اسم. ← نُزول
1. the act of climbing, ascending
2. a climb, an ascent 3. [sport] promotion of a team to a higher division of the league

صُعود به قُلّهٔ اِورست
the ascent of Everest

صعودکردن /so.'ud.kar.dan/ مصدر لازم.
to climb, to ascend, to rise (= بالا رفتن)

صعودی /so.'u.di/ صفت. (= بالارَونده)
ascending, upward

رَوندِ صُعودی an upward trend

صغیر /sa.ği:r/ صفت. اسم. [جمع: صِغار]
1. [adj] underage, minor
2. [n] an underage child, a minor

آسیای صَغیر [جغرافیا] Asia Minor

□ بیچاره زن! نمی‌دانم با پنج تا بچهٔ صغیر چه می‌خواهد بکند.
The poor woman! I don't know what she is going to do with five small children.

صف /saf/ اسم. [جمع: ـها، صُفوف] 1. rank, row 2. queue[Br], line[Us]

صَفِ نان the bread queue[Br], the bread line[Us]

در صَف ایستادن to queue (up)[Br], to form a line

صف‌آرایی /sa.fā.rā.'i/ اسم. the act of arraying troops, marshalling forces

صف‌آرایی کردن /sa.fā.rā.'i.kar.dan/ مصدر لازم. to array one's troops, to take up position for battle

صفا /sa.fā/ اسم. 1. purity, limpidness 2. clarity, serenity 3. pleasantness
باصَفا 1. (of a place) pleasant 2. (of a person) sincere, without animosity or malice
در صُلح و صَفا peacefully, in peace
صَفایِ باطن purity of the heart

صفات /se.fāt/ اسم. [جمعِ صِفت] qualities
صِفاتِ نیکو good qualities, virtues

صفّاری /saf.fā.ri/ صفت. [تاریخ] pertaining to the Saffarid dynasty, Saffarid

صفّاریان /saf.fā.ri.yān/ اسم. [تاریخ] [جمعِ صَفاری] the Saffarids

صفاق /se.fāq/ اسم. [کالبدشناسی] نیز پَردهٔ صِفاق peritoneum

صفاکردن [گفتار] to relax and enjoy oneself (esp outdoors)

صف بستن /saf.bas.tan/ مصدر لازم. نیز صَف کشیدن to line up, to form a queue[Br]/ line[Us], to fall in line

صفت /se.fat/ اسم. [جمع: ~ها، صِفات] 1. quality, attribute 2. [*gram*] adjective
صِفتِ تَفضیلی the comparative degree
صِفتِ عالی the superlative degree
صِفتِ مِلکی possessive adjective
صِفت و موصوف /mow-/ a noun and adjective combination, an adjective and the noun it modifies

صفحات /sa.fa.hāt/ اسم. [جمعِ صَفحه] 1. pages 2. areas

صفحه /saf.he/ اسم. [جمع: ~ها، صَفحات] 1. surface, a flat area 2. page 3. region, area 4. a gramophone record 5. the board which is used to play chess etc
صَفحهٔ تِلویزیون the TV screen
صَفحه کِلید [رایانه] the keyboard
صَفحهٔ ساعت the dial of a watch/ clock
صَفحهٔ شِناسنامه/ حُقوق [کتاب] the copyright page
صَفحهٔ عُنوان [کتاب] the title page
صَفحهٔ نَمایش [رایانه] (= مونیتور) the monitor
«صفحهٔ اول» "The Front Page"

صفحه‌آرایی(ن) /saf.he.ā.rā.'i/ اسم. [چاپ] layout, page make-up

صفحه‌گذاشتن /saf.he.go.zāš.tan/ مصدر متعدی. 1. to play a gramophone record 2. to backbite

صَفَر /sa.far/ اسم. Safar: 2nd month of the Islamic lunar calendar

صِفر /sefr/ اسم. صفت. [عدد] 1. [*n*] nought[Br], zero[Us], nil[Br], zilch[Us], cipher (0) 2. [*adj*] [*col*] = صِفرکیلومتر
دو صِفر هَفت double "o" seven (007)
صِفر کردنِ حِساب [گفتار] to settle one's account
صِفر کردنِ کُنتر [گفتار] to reset the meter, to start from scratch

صفراوی /saf.rā.vi/ صفت. نیز صَفرایی 1. pertaining to bile, bilious 2. choleric

صفرا(ع) /saf.rā(')/ اسم. (= زَرداب) bile, gall
کیسهٔ صَفرا [کالبدشناسی] the gall bladder
سَنگِ کیسهٔ صَفرا gall stone(s)

صفرکیلومتر(ن) /sefr.ki.lo.metr/ صفت. [گفتار] 1. [*car*] with zero miles on the clock, brand-new 2. [*fig*] inexperienced
ناشرانِ صِفرکیلومتر novice publishers

صفوف /so.fuf/ اسم. [جمعِ صَف] rows

صفوی /sa.fa.vi/ صفت. [تاریخ] pertaining to the Safavid dynasty, Safavid

صفویان /sa.fa.vi.yān/ اسم. نیز صَفویّه [جمعِ صَفوی]
the Safavids
□ نقاشی در روزگارِ صفویان رونقِ ویـژه‌ای داشت.
Painting flourished in the Safavid period.

صفّه /sof.fe/ اسم. [معماری] platform, dais

صفیر /sa.fi:r/ اسم. (= سوت)
a whistling sound, swish
صَفیرِ گُلوله‌ها the swish of bullets

صلابت /sa.lā.bat/ اسم. hardness, firmness

صلّابه /sol.lā.be/ اسم. butcher's hooks, gambrel
به صُلّابه کشیدن [مجازی] to subject sb to physical torture or mental anguish

صلات /sa.lāt/ اسم. [اسلام] نیز صَلوٰة (= نَماز)
a Muslim's required daily prayers

صلاح /sa.lāh/ اسم. 1. goodness 2. salvation 3. the best interests of sb, the good of sb
صَلاح نیست. It is not advisable.
□ به صَلاحِ شماست که پیشنهاد (ازدواج) را قبول کنید.
It is in your best interest to accept the proposal.

صلاح‌اندیشی /sa.lā.han.di.ši/ اسم.
(= مَصلحت‌جویی) deliberating to find the best course of action for sb or a given situation

صلاحیّت /sa.lā.hiy.yat/ اسم. (= شایستگی)
competence
صاحبِ صَلاحیّت competent
عَدمِ صَلاحیّت lack of competence, incompetence
رَدّ صَلاحیّت کردن
to disqualify a candidate etc

صلب /solb/ صفت. hard, firm, solid
چوبِ صُلب solid wood

صلبیّه /sol.biy.ye/ اسم. [کالبدشناسی]
the sclerotic coat of the eyeball, the sclera

صلح /solh/ اسم. 1. peace
2. [*law*] the act of transferring one's property to sb else, conveyance
پاسدارِ صُلح a peace-keeper
صلحِ پایدار a lasting peace

صلحجو /solh.ju/ صفت. 1. peaceable, peaceful 2. [*n*] a pacifist

صلح‌کردن /solh.kar.dan/ مصدر لازم/ متعدی.
1. [*vi*] to make peace 2. [*vt*] to transfer one's property to sb else

صلوات /sa.la.vāt/ دعا. [اسلام] *salavat:*
a commonly-used salutation invoking God to bless the Holy Prophet, his house and his companions
صلی‌الله علیه و آله Blessings of God be upon him and his descendants

صلوات‌فرستادن /sa.la.vāt.fe.res.tā.dan/
مصدر لازم. to utter such a salutation

صلواتی /sa.la.vā.ti/ صفت. (of goods or services) free in exchange for uttering a *salavat*

صلوٰة /sa.lāt/ اسم. ← صَلات

صله /se.le/ اسم. 1. an act of generosity, munificence 2. a cash award given to a poet (for an exceptionally good composition)
صِلهٔ رَحم/ اَرحام visiting and helping one's relatives as a charitable act

صلیب /sa.li:b/ اسم. [مسیحیت] (= چلیپا)
the cross
پیکرهٔ حَضرتِ عیسیٰ بر صَلیب
a crucifix
صَلیبِ سُرخ the Red Cross
صَلیبِ شِکسته a swastika
بر صَلیب کشیدن (= مَصلوب کردن)
to crucify sb

صلیبی /sa.li.bi/ صفت.
in the shape of a cross, cruciform
جَنگ‌های صَلیبی [تاریخ] the Crusades
صمغ /samğ/ اسم. (= اَنگم) gum
صَمغِ عَربی gum arabic
صمیمانه /sa.mi.mā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] sincere, heartfelt, cordial
2. [*adv*] sincerely, cordially
صمیمی /sa.mi.mi/ صفت. نیز صَمیم
intimate, sincere, cordial
از صَمیمِ قَلب
from the bottom of one's heart
☐ صمیمی ترین دوستِ من اهلِ مشهد است.
My best friend is from Mashad.
صمیمیّت /sa.mi.miy.yat/ اسم. intimacy, sincerity
صناعات /se.nā.'at/ اسم. [جمعِ صِناعت]
crafts
صناعت /se.nā.'at/ اسم. [جمع: ـ ها، صِناعات]
craft, craftsmanship, technique
صنایع /sa.nā.ye'/ اسم. [جمعِ صَنعت]
industries
صَنایعِ بَدیعی [ادبی] figures of speech
صَنایعِ تَبدیلی process industries, secondary industries
صَنایعِ دَستی handicrafts
صَنایعِ سَبک light industries
صَنایعِ سَنگین heavy industries
صَنایعِ مادر primary industries
وِزارتِ صَنایع the Ministry of Industries
وِزارتِ صَنایعِ سَنگین
the Ministry of Heavy Industries
صندل [1] /san.dal/ اسم. [گیاه‌شناسی]
sandalwood
صندل [2] /san.dal/ اسم. (a pair of) sandals
صندلی /san.da.li/ اسم. chair, seat
صَندلیِ تاشو a folding chair
صندلیِ خیزرانی a wicker chair
صَندلیِ راحتی an armchair, an easy chair
صَندلیِ چَرخ‌دار (= * چَرخک)
a wheelchair
صَندلیِ گَردان / چَرخان a swivel-chair
صَندلیِ لَهستانی a type of upright wooden chair, a Thonet bentwood chair
صندوق /san.duq/ اسم. 1. chest, box
2. [*econ*] fund
صَندوقِ اَمانات [بانک] a safe deposit box, a box in the Safety Deposit vault
صَندوقِ بین‌المللیِ پول
the International Monetary Fund (IMF)
صَندوقِ پُست a postbox[Br], a mailbox[Us]
صَندوقِ پُستیِ شمارهٔ ۱۳۸۳
Post Office Box 1383, P.O.Box 1383
صَندوقِ قَرض‌الحَسَنه a benevolent fund for small interest-free loans
صَندوقِ عَقَب [خودرو]
the boot[Br]/ the trunk[Us]
صندوقچه /san.duq.če/ اسم. a small chest
صندوقدار /san.duq.dār/ اسم. [جمع: ـ ها]
a cashier
صنعت /san.'at/ اسم. [جمع: ـ ها، صَنایع]
1. industry 2. craft 3. [*lit*] a figure of speech
صاحبانِ صَنعت the industrialists
صَنعتِ نَفت the oil industry
صنعتگر /san'at.gar/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
an artisan, a craftsman
صنعتی /san.'a.ti/ صفت. industrial
صنعتی شدن /san.'a.ti.šo.dan/ مصدر لازم.
to become industrialized
صنف /senf/ اسم. [جمع: ـ ها، اَصناف، صُنوف]
a guild, a trade
صنفی /sen.fi/ صفت. pertaining to a guild, guild [*bef. n*]
اِتحادیّهٔ صِنفی a trade union, a syndicate

صنوبر /se.now.bar/ اسم. [گیاه‌شناسی]
black poplar
صنوف /so.nuf/ اسم. [جمعِ صِنف] guilds
صواب /sa.vāb/ صفت. right, correct
صوت /sowt/ اسم. [جمع: اَصوات] (= صِدا)
1. sound 2. [*gram*] interjection
3. idle talk
صوت‌شناسی /sowt.še.nā.si/ اسم. [فیزیک]
acoustics
صوتی /sow.ti/ صفت. pertaining to sound, acoustic
صور /so.var/ اسم. [جمعِ صورت] forms
صورت /su.rat/ اسم. [جمع: ~ها، صُوَر] (= چهره)
1. face 2. image, portrait 3. form 4. list
به صورتِ ظاهر (= صوری)
in appearance only
دَر این صورت — in this case
دَر صورتی‌که — in case
دَر هَر صورت — in any case, at any rate
صورتِ غَذا (= مِنو) — the menu, the bill of fare
صورتِ فَلَکی [نجوم] — constellation
صورتِ موجودیِ اَنبار — inventory
صورتِ خود را با سیلی سُرخ نگاه داشتن [ضرب‌المثل]
(to do one's utmost) to keep up appearances
(*ex tr* = to keep one's cheeks ruddy by slapping oneself)
□ ممکن است صورتِ غذا را لطف کنید؟
Can we have the menu, please?
صورت جلسه /su.rat.ja.la.se/ اسم.
the minutes of a meeting
صورتحساب /su.rat.he.sāb/ اسم.
invoice, bill, check[Us]
صورتحسابی به مبلغ هشت میلیون ریال
an invoice for 8 million Rials
صورتک /su.ra.tak/ اسم. (= ماسک) mask
صورت مجلس /su.rat.maj.les/ اسم.
an authenticated statement of facts in support of a criminal charge, a procès-verbal
صورتی /su.ra.ti/ صفت. اسم. [رنگ]
1. [*adj*] pink 2. [*n*] the colour[Br] pink
صوری /su.ri/ صفت. 1. formal
2. superficial 3. sham, pretended
اِزدواجِ صوری — a sham marriage
شِباهَتِ صوری — a superficial resemblance
مَنطقِ صوری — formal logic
صوفی /su.fi/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a Sufi, a mystic
صوفیانه /su.fi.yā.ne/ صفت. Sufi, mystic, mystical
صوفیگری /su.fi.ga.ri/ اسم. (= تَصوّف)
Sufism, mysticism
صومعه /sow.ma.'e/ اسم. [مسیحیت] (= دِیر)
monastery
صهیونیست(ف) /seh.yu.nist/ اسم. [یهودیت]
[جمع: ~ها] a Zionist
صهیونیستی /seh.yu.nis.ti/ صفت. Zionist
صهیونیسم(ف) /seh.yu.nism/ اسم. Zionism
صیّاد /say.yād/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. a hunter, a trapper (= شِکارچی)
2. a fisherman (= ماهیگیر)
صید /seyd/ اسم. (= شِکار، ماهیگیری)
1. the act of hunting or fishing 2. prey, game
صیدکردن /seyd.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to hunt sth, to trap sth 2. to fish, to net
صیغه /si.ğe/ اسم. [اسلام]
1. a temporary marriage 2. a woman who consents to such a marriage, a concubine
3. [*gram*] the grammatical form of a word, paradigm
صیفی /sey.fi/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to summer, aestival, summer [*bef. n*] 2. [*n*] any one of the summer vegetables

صیفی‌جات /sey.fi.jāt/ اسم. [جمعِ صیفی] summer vegetables

صیفی‌کاری /sey.fi.kā.ri/ اسم. the act of growing summer crops

صیقل /sey.qal/ اسم. polish

صیقل دادن /sey.qal.dā.dan/ مصدر متعدی. to polish/ burnish sth

صیقلی /sey.qa.li/ صفت. polished, burnished

ضـ، ـضـ، ـض، ض

ض /zād/ اسم.
18th letter of the Persian alphabet

ضابط /zā.bet/ اسم. [جمع: ـان، ـین]
1. a bailiff, an agent
2. a tax-collector
sheriffs, bailiffs ضابطانِ دادگستری

ضابطه /zā.be.te/ اسم. [جمع: ـها، ضَوابط]
rule, standard, criterion

ضارب /zā.reb/ اسم. [جمع: ـان، ـین]
an attacker, an assailant

ضامن /zā.men/ اسم. [جمع: ـین]
1. the guarantor 2. the safety catch

ضامندار /zā.men.dār/ صفت.
1. equipped with a safety catch
2. equipped with a clasp
a clasp-knife چاقوی ضامندار

ضایع /zā.ye'/ صفت. spoiled, damaged, rotten, wasted

ضایعات /zā.ye.'āt/ اسم. [جمع ضایعه]
wastage, waste material, scraps
printer's offcuts, trimmings, waste paper ضایعاتِ کاغذ

ضایع شدن /zā.ye'.šo.dan/ مصدر لازم.
to be spoiled, to be damaged

ضایع کردن /zā.ye'.kar.dan/ مصدر متعدی.
to spoil/ damage sth, to waste sth, to ruin sth

ضایعه /zā.ye.'e/ اسم. [جمع: ضایعات] 1. loss
2. injury
an irreparable loss ضایعهٔ جُبران‌ناپذیر

ضبط /zabt/ اسم. 1. the act of seizing sth
2. the act of recording sounds etc
3. recording a fact etc 4. seizure, confiscation 5. a tape recorder
(= ضَبط صوت)
◻ برایِ ضبطِ در تاریخ عرض می‌کنم که کارِ شما اشتباه و به زیانِ ایران است.
I am going on record, here and now, to say that what you are doing is wrong and against the interests of the country.

ضبط صوت /zab.te.sowt/ اسم. [فنی] نیز ضبط
a tape recorder

ضبط کردن /zabt.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to seize/ confiscate property etc
2. to record sound

ضبطی /zab.ti/ صفت. (= ضَبط‌شده) seized, confiscated
seized property اَموالِ ضَبطی

ضجّه /zaj.je/ اسم. 1. the sound of loud lamentation 2. a wail

ضجّه زدن /zaj.je.za.dan/ مصدر لازم.
to howl, to wail

ضخامت /ze.xā.mat/ اسم. (= کُلفتی)
thickness

به ضِخامتِ یک سانتی‌متر 1 cm thick

ضخیم /za.xi:m/ صفت. (= کُلفت، سِتبر)
1. thick 2. coarse

ضدّ /zed(d)/ اسم. [جمع: اَضداد]
the contrary of sth, the opposite of sth

بر ضِدِّ against, contrary to

ضدّ ـ /zed(d)-/ پیشوند. prefix with the meaning of opposed to, against, anti-, counter-. See instances below.

ضدّ آب /zed.de.āb/ صفت. 1. waterproof 2. water-repellent

ضدّ آتش /zed.de.ā.taš/ صفت. fireproof

ضدّ اطّلاعات /zed.de.et.te.lā.āt/ صفت.
counter-intelligence

ضدّ انعقاد /zed.de.en.'e.qād/ صفت.
[داروشناسی] anticoagulant

ضدّ انقلاب /zed.de.en.qe.lāb/ اسم.
counter-revolution

ضدّ انقلابی /zed.de.en.qe.lā.bi/ صفت.
counter-revolutionary

ضدّ بید /zed.de.bi:d/ صفت.
moth-repellent

ضدّ حسّاسیّت /zed.de.has.sā.siy.yat/ صفت.
[داروشناسی] antihistamine

ضدّ حمله /zed.de.ham.le/ اسم. (= پاتَک)
counter-attack, counteroffensive

ضدّ خش (ن) /zed.de.xaš/ صفت.
scratchproof

شیشهٔ ضِدّ خَش scratchproof glass

ضدّ زنگ /zed.de.zang/ صفت. rustproof

رَنگِ ضِدّ زنگ rustproof paint

ضدّ شورش /zed.de.šu.reš/ صفت.
counter-insurgency

پُلیسِ ضِدّشورش the riot police

ضدّ ضربه /zed.de.zar.be/ صفت.
shockproof

ضدّعفونی /zed.de.'o.fu.ni/ صفت.
disinfectant

ضدّعفونی کردن /zed.de.'o.fu.ni.kar.dan/
to disinfect sth

ضدّعفونی‌کننده /zed.de.'o.fu.ni.ko.nan.de/
صفت. antiseptic, disinfectant

□ دکتر گفته است زخم باید هر روز با محلولِ ضدّعفونی‌کنندهٔ ملایم شستشو داده شود.
The doctor has said the wound must be washed with a mild disinfectant every day.

ضدّگلوله /zed.de.go.lu.le/ صفت.
bulletproof

جلیقهٔ ضِدّگُلوله a bulletproof vest

ضدنفخ /zed.de.nafx/ صفت. (= بادشکن)
carminative

ضدّ نور /zed.de.nur/ صفت. [عکاسی]
against the light

ضدّ و نقیض /zed.do.na.qi:z/ صفت.
contradictory, paradoxical

ضدّ هوایی /zed.de.ha.vā.'i/ صفت.
anti-aircraft

توپِ ضِدّ هَوایی an anti-aircraft gun

ضدّیّت /zed.diy.yat/ اسم. opposition, antagonism

ضدیّت کردن /zed.di.yat.kar.dan/ مصدر لازم.
to oppose sb/ sth, to work against sb/ sth

ضدّ یخ /zed.de.yax/ اسم. [خودرو]
antifreeze

ضرّابخانه /zar.rāb.xā.ne/ اسم. a place where new coins are minted, the mint

ضرایب /za.rā.yeb/ اسم. [جمعِ ضریب]
coefficients, multipliers

ضرب /zarb/ اسم. 1. the act of beating sb, striking sth 2. assault, battery 3. [*arith*] multiplication 4. [*mus*] *zarb:* a type of Persian drum (= تُنبک)

ضَربِ سِکّه striking coins, coining money, minting

ضَربِ شَست a master-stroke

ضَرب و جَرح [حقوقی]
assault and battery
یک ضرب (در وزنه‌برداری) snatch
دو ضرب (در وزنه‌برداری) clean and jerk
ضربات /za.ra.bāt/ اسم. [جمع ضَربه، ضربت]
blows, strokes
ضرب‌المثل /zar.bol.ma.sal/ اسم. proverb, saying
ضربان /za.ra.bān/ اسم. 1. beating, a beat 2. pulse, pulsation
ضَربانِ قَلب 1. the beating of the heart 2. palpitation(s)
ضرباهنگ(ن) /zar.bā.hang/ اسم. rhythm
ضربت /zar.bat/ اسم. [جمع: ضَربات] (= ضَربه)
blow, stroke
ضربت خوردن /zar.bat.xor.dan/ مصدر لازم.
to receive a blow/ stroke, to be injured
ضَربت خوردنِ حَضرتِ عَلی [اسلام]
commemoration of the day when Hazrat Ali, the first Imam of the Shiites, was fatally wounded
ضربت زدن /zar.bat.za.dan/ مصدر متعدی.
to deliver a stroke, to inflict a blow
ضربتی(ن) /zar.ba.ti/ صفت. done swiftly, emergency [*bef. n*]
طَرح ضَربتی a crash programme[Br]/ program[Us]
ضرب‌در /zarb.dar/ اسم. the sign of multiplication (×)
ضربدیدگی /zarb.di.de.gi/ اسم. bruise(s), contusion
ضرب‌کردن /zarb.kar.dan/ مصدر متعدی.
to multiply (*a* by *b*) [حساب]
ضرب‌گرفتن /zarb.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to play the *zarb* [موسیقی]
ضربگیر /zarb.gi:r/ اسم. [موسیقی] [جمع: ـ‌ها]
a player of the *zarb*, a *zarb*-player, a drummer

ضربه /zar.be/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ضَربات]
(= ضَربت) 1. blow, stroke 2. shock
ضَربهٔ آزاد/ ایستگاهی [فوتبال]
a free kick
ضَربهٔ روحی a mental shock
ضَربهٔ فَنّی 1. (in boxing) knock-out (KO) 2. (in wrestling) a fall
ضَربهٔ مَغزی [پزشکی] concussion
ضربه خوردن /zar.be.xor.dan/ مصدر لازم.
to receive blow(s), to be hit, to be struck
ضربه زدن /zar.be.za.dan/ مصدر متعدی.
to strike a blow, to hit sb/ sth
ضربه شدن /zar.be.šo.dan/ مصدر لازم.
(in wrestling) to lose a match by a fall
ضربه‌کردن /zar.be.kar.dan/ مصدر متعدی.
(in wrestling) to win a match by a fall
ضربه‌گیر /zar.be.gi:r/ اسم. [فنی] (= کُمک‌فنر)
the shock-absorber
ضربی /zar.bi/ صفت. 1. [*mus*] rhythmic 2. resembling a *zarb*, barrel-shaped
قِطعهٔ ضَربی [موسیقی] a rhythmic piece
ضرر /za.rar/ اسم. (= زیان) 1. loss 2. harm
ضرر داشتن /za.rar.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be harmful, not to be good for sb
ضرر زدن /za.rar.za.dan/ مصدر متعدی.
to cause sb to suffer a loss
ضررکردن /za.rar.kar.dan/ مصدر لازم.
to suffer/ incur a loss, to lose money
ضرورت /za.ru.rat/ اسم. necessity, exigency
برحَسبِ ضَرورت as the need arises
ضرورتاً /za.ru.ra.tan/ قید. necessarily
ضروری /za.ru.ri/ صفت. necessary, essential
ضروریّات /za.ru.riy.yāt/ اسم. [جمع ضَروریه‌نا]
necessities, necessaries

ضَروریّاتِ اَولیّه basic necessities

ضریب /za.ri:b/ اسم. [ریاضی] [جمع: ضَرایب] coefficient, multiplier

ضَریبِ هوشی (= بَهرهٔ هوشی) IQ (intelligence quotient)

ضعف /za'f/ اسم. weakness, infirmity

ضَعفِ جِسمانی physical weakness

نُقاطِ ضَعف weak points

اِحساسِ ضَعف کردن to feel weak

ضعفا(ء) /zo.'a.fā(')/ اسم. [جمع ضَعیف] (= ضعیفان) the weak, the meek

ضعف کردن /za'f.kar.dan/ مصدر لازم. to faint, to swoon

ضعیف /za.'i:f/ صفت. اسم. [جمع: ـان، ضُعفا] 1. [*adj*] weak 2. feeble, frail 3. [*n*] sb weak, an underdog

ضعیفه /za.'i.fe/ اسم. [سابق] a member of the weaker sex *i.e.* a woman (nowadays considered pejorative)

ضلع /zel'/ اسم. [هندسه] [جمع: ـها، اَضلاع] side

ضماد /ze.mād/ اسم. [داروشناسی] poultice

ضمانت /ze.mā.nat/ اسم. 1. the act of guaranteeing sth/ sb 2. a security or surety 3. guarantee, warranty

ضمانت کردن /ze.mā.nat.kar.dan/ مصدر متعدی. to guarantee sth

ضِمانتِ کسی را کردن 1. to act as sb's guarantor 2. to vouch for sb's character

ضمانت‌نامه /ze.mā.nat.nā.me/ اسم. a guarantee, a warranty

ضِمانت‌نامهٔ بانکی a bank guarantee letter

ضمایر /za.mā.yer/ اسم. [جمع ضَمیر] pronouns

ضَمایرِ شَخصی [دستور] personal pronouns (I, you, he/ she/ it etc)

ضمایم /za.mā.yem/ اسم. [جمع ضَمیمه] supplements, appendices

ضمن /zemn/ اسم. 1. the inside or interior of sth 2. also, along with

در ضِمنْ 1. in the meanwhile 2. incidentally (= ضِمناً)

در ضِمنِ کاری in the course of sth

□ در ضِمن، می‌خواستم بگویم که امشب ما شام مهمان هستیم. *Incidentally, I wanted to tell you that we have been invited to a dinner party tonight.*

ضمناً /zem.nan/ قید. incidentally, by the way

ضمنی /zem.ni/ صفت. implicit

به طورِ ضِمنی implicitly

ضمّه /zam.me/ اسم. (= پیش) the vowel-point /o/ in Persian (ـُ)

ضمیر /za.mi:r/ اسم. [جمع: ضَمایر] 1. the inner self, the mind, the heart 2. [*gram*] a pronoun

ضَمیرِ ناخودآگاه [روان‌شناسی] نیز ضَمیرِ ناهُشیار the unconscious (mind)

ضمیمه /za.mi.me/ اسم. [جمع: ضَمایم] appendix, supplement, enclosure, annex

ضمیمه کردن /za.mi.me.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to enclose sth 2. to annex sth

ضوابط /za.vā.bet/ اسم. [جمع ضابطه] criteria

ضیافت /zi.yā.fat/ اسم. banquet, feast, party

ضیق /zi:q/ اسم. (= تَنگی) 1. tightness 2. [*med*] stricture

به عِلّتِ ضیقِ وَقت because one is running out of time

ط، ط، ط، ط

ط /tā/ اسم. 1. 19th letter of the Persian alphabet 2. abbrev of طَبقه (= floor, storey)

طابق‌النعل‌بالنعل /tā.be.qon.na'.le.ben.na'l/ قید. exactly as specified, to the letter

□ دستوراتِ شما را طابق‌النعل‌بالنعل اجرا کردم.

I carried out your instructions to the letter.

طارمی /tā.re.mi/ اسم. [معماری] a lattice fence, a balustrade

طاس[1] /tās/ صفت. نیز تاس bald

طاس[2] /tās/ اسم. نیز تاس 1. a copper or brass bowl (used formerly in bath-houses) 2. (a pair of) dice (*sing.* die)

طاس ریختن /tās.rix.tan/ مصدر لازم. to throw dice

طاس گرفتن /tās.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to cog the dice, to play with loaded dice

طاس‌کباب /tās.ka.bāb/ اسم. نیز تاس‌کباب *tas kabab:* a popular Iranian stew made with mutton, potatoes, tomatoes and onion etc

طاسی /tā.si/ اسم. baldness

طاعت /tā.'at/ اسم. [جمع: طاعات] obeying God, performing the required acts of worship

طاعون /tā.'un/ اسم. [پزشکی] plague

طاغوت /tā.ğut/ اسم. 1. the name of an idol in ancient Arabia 2. [*fig*] a godless and arrogant despot

طاغوتی (ن) /tā.ğu.ti/ صفت. [سیاست] 1. connected to the former monarchist regime 2. pertaining to a decadent (westernized) lifestyle

طاق[1] /tāq/ اسم. [معماری] نیز تاق 1. arch, an arched roof 2. vault

طاقِ ضَربی barrel vault

طاقِ گهواره‌ای / آهنگ wagon vault

طاقِ نُصرت an arch of triumph

طاق[2] /tāq/ صفت. [عدد] ⟸ جُفت odd

طاقباز /tāq.bāz/ صفت. قید. 1. [*adj*] flat on one's back, supine 2. [*adv*] in a supine position

طاقت /tā.qat/ اسم. staying power, endurance

طاقت آوردن /tā.qa.tā.var.dan/ مصدر لازم. to endure hardship

□ بیچاره بالاخره طاقت نیاورد و مرد.

The poor man! He couldn't take it any more and died.

طاقت‌فرسا /tā.qat.far.sā/ صفت. back-breaking, exhausting, unbearable

کارِ طاقت‌فرسا back-breaking labour[Br]

طاقچه /tāq.če/ اسم. [معماری]
a recessed shelf, niche, ledge

طاق زدن /tāq.za.dan/ مصدر لازم. [ساختمان]
to build an arch, to arch, to vault

طاقنما /tāq.ne.mā/ اسم. [معماری]
a false arch

طاقه /tā.qe/ اسم. [پارچه]
a roll/ bolt of cloth

طالب /tā.leb/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a person desiring sth, a seeker

طالبِ عِلم (= طَلَبه) a seminary student, a seminarian

گُروهِ طالبان (در افغانستان) the Taliban

طالبانی(ن) /tā.le.bā.ni/ صفت. pertaining to the Taliban, Taliban [*bef. n*]

طالبی /tā.le.bi/ اسم. [گیاه‌شناسی] a type of musk-melon, cantaloup(e)

طالع /tā.le'/ اسم. صفت. 1. [*n*] one's future as it is foretold, horoscope, fortune
2. [*adj*] rising, ascendant

طالع‌بینی /tā.le'.bi.ni/ اسم.
fortune-telling, astrology

طاوس /tā.vus/ اسم. [پرنده‌شناسی] نیز طاووس
peacock

پَرِ طاوس peacock's feather

طاوسِ ماده peahen

طاوسی /tā.vu.si/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز طاووسی
Spanish broom

طاهر /tā.her/ صفت. [اسلام] ← نَجِس
1. clean 2. pure 3. chaste

طایر /tā.yer/ اسم. [جمع: طُیور]
a flying creature, a bird

طایرِ قُدس [ادبی] (= فِرشته) an angel

طایفه /tā.ye.fe/ اسم. نیز طائفه
[جمع: ~ها، طَوایف] tribe, clan

طبّ /teb(b)/ اسم. (= پزشکی) medicine

طبِّ جایگزین alternative medicine

طبِّ سُنّتی conventional medicine

طبِّ سوزنی acupuncture

طبابت /te.bā.bat/ اسم. 1. practising^Br/ practicing^Us medicine 2. the medical profession

◻ برادرم در امریکا مشغول طبابت است.
My brother is a practising^Br physician in the United States.

طبابت کردن /te.bā.bat.kar.dan/ مصدر لازم.
to practise^Br/ practice^Us medicine

طبّاخ /tab.bāx/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= آشپز)
a cook

طبّاخی /tab.bā.xi/ اسم. (= آشپزی)
1. cooking, cookery 2. a shop selling cooked (sheep's) trotters etc (= کلّه‌پزی)

طبّال /tab.bāl/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a drummer (= طَبل‌زن)

طبایع /ta.bā.ye'/ اسم. [جمع طَبیعت]
tempers

طَبایعِ چَهارگانه (در طبِّ قدیم)
the four humours^Br

طبخ /tabx/ اسم. (= پُختن)
the act of cooking

طبخِ غَذا (= آشپزی) cooking, preparing a meal

طبری /ta.ba.ri/ صفت. [تاریخ] pertaining to ancient Tabarestan (present-day Mazandaran)

طبع /tab'/ اسم. [جمع: ~ها، طَبایع]
(= ۱. سِرشت ۳. چاپ) 1. nature, temper, temperament 2. natural talent for sth, flair 3. impression, printing

طَبعِ شِعر a flair for writing poetry

طَبع و نَشر کردن to publish a book etc

طبعاً /tab.'an/ قید. naturally

طَبَق /ta.baq/ اسم. a round wooden tray (used for carrying goods on one's head)

طِبق /tebq/ اسم. accordance

(بر) طِبقِ according to, in accordance with

طِبقِ مَعمول — as usual

طبقات /ta.ba.qāt/ اسم. [جمعِ طَبقه]
1. classes 2. strata 3. storeys

طبقاتی /ta.ba.qā.ti/ صفت. pertaining to social classes, class [*bef. n*]

اِختلافِ طَبقاتی — class difference(s), class distinctions

طبق‌کش /ta.baq.keš/ اسم. [جمع: ~ها]
a porter who specializes in carrying a loaded tray on his head

طبقه /ta.ba.qe/ اسم. [جمع: ~ها، طَبقات]
1. (in a building) storey[Br]/ story[Us], floor
2. class, social stratum 3. category
4. shelf

طَبقهٔ کارگر [جامعه‌شناسی] — the working class

طَبقهٔ هَمکف [معماری] — the ground floor[Br], the first floor[Us]

طَبقهٔ اوّل [معماری] — the first floor[Br], the second floor[Us]

طَبقهٔ زیرزَمین [معماری] — the basement

□ ما در طبقهٔ بالا زندگی می‌کنیم و پدر و مادرم در طبقهٔ پایین.
We live upstairs and my parents live downstairs.

طبقه‌بندی /ta.ba.qe.ban.di/ اسم.
1. the act of classifying things/ persons
2. classification, categorization
3. furnishing a wall etc with shelves

طبقه‌بندی‌شده(ن) /ta.ba.qe.ban.di.šo.de/ صفت.
classified, secret

اَسنادِ طَبقه‌بندی‌شده — classified documents

طبقه‌بندی کردن /ta.ba.qe.ban.di.kar.dan/ مصدر متعدی.
to classify documents etc, to categorize things/ people

طبل /tabl/ اسم. [موسیقی] — drum

چوبِ طَبل — drumstick(s)

صِدای طَبل — drumbeat

طَبلِ بُزرگ — the base drum

طَبلِ کوچک — snare drum(s)

طبل زدن /tabl.za.dan/ مصدر لازم.
to beat the drum

طبیب /ta.bi:b/ اسم. [جمع: ~ان، اَطبّا] (= پزشک)
a doctor of medicine, a doctor[Br], a GP[Br], a physician[Us]

طبّی /teb.bi/ صفت. (= پزشکی) medical, medicinal

خَواصِ طِبّی — medicinal properties

طبیعت /ta.bi.'at/ اسم. [جمع: ~ها، طَبایع]
1. nature 2. disposition, temper

طَبیعتِ بیجان [هنر] — still life

طَبیعتِ ثانوی — second nature

طبیعتاً /ta.bi.'a.tan/ قید. naturally

طبیعت‌گرا(ن) /ta.bi.'at.ge.rā/ صفت.
naturalistic

نَقّاشیِ طَبیعت‌گرا — naturalistic painting

طبیعت‌گرایی(ن) /ta.bi.'at.ge.rā.'i/ اسم.
naturalism

طبیعی /ta.bi.'i/ صفت. ← مَصنوعی
1. natural, physical 2. normal

تاریخِ طَبیعی — natural history

چَرمِ طَبیعی — natural leather

عُلومِ طَبیعی — natural sciences

غِیرطَبیعی — unnatural

گازِ طَبیعی — natural gas

مَناظِرِ طَبیعی — natural scenery

طبیعیدان /ta.bi.'i.dān/ اسم. [جمع: ~ها]
a naturalist

طپانچه /ta.pān.če/ اسم. نیز تپانچه — pistol, handgun

طحال /ta.hāl/ اسم. [کالبدشناسی] (= اِسپرز)
spleen

وَرمِ طَحال [پزشکی] — splenitis

عَمَلِ برداشتنِ طَحال [پزشکی] — splenectomy

طرابلسی /ta.rāb.lo.si/ صفت. pertaining to
a) Tripoli in Syria *b)* Tripoli in Lybia

طرّاح /tar.rāh/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a designer 2. the architect/ mastermind of a plan

طَرّاحِ صَحنه a stage designer, a set designer

طَرّاحِ گرافیک a graphic designer

طرّاحی /tar.rā.hi/ اسم. 1. the act of sketching, drawing, designing
2. a drawing, a sketch, a design

طَرّاحیِ صَحنه stage/ set design

طَرّاحیِ گرافیک graphic design

طَرّاحیِ لِباس costume design

طرّاحی‌کردن /tar.rā.hi.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to design sth 2. to sketch sth

طراوت /ta.rā.vat/ اسم. (= تَر و تازگی)
freshness

طرب /ta.rab/ اسم. (= شادی) joy, mirth

طرب‌انگیز /ta.ra.ban.gi:z/ صفت. joyful, mirthful

طرح /tarh/ اسم. 1. design 2. sketch, drawing 3. project 4. a bill drawn up by members of parliament, a private member's bill[Br]

طَرحِ تِرافیک 1. a plan to improve traffic conditions in the Tehran city centre[Br]/ center[Us] by restricting the movement of private cars on working days
2. the restricted traffic zone

طَرحِ مدادی a pencil drawing

طَرحِ مِلّی a national project

طرح ریختن /tarh.rix.tan/ مصدر لازم.
to draw up a scheme

طرح‌کردن /tarh.kar.dan/ مصدر متعدی.
to discuss a proposal etc with sb

طرحواره[(ن)] /tarh.vā.re/ اسم.
a rough sketch, a preliminary plan

طرد /tard/ اسم. the act of driving sb away from a place, expelling sb from a place, banishing sb to a place

طردکردن /tard.kar.dan/ مصدر متعدی.
to drive sb away from one's door, to expel sb from one's place

طرز /tarz/ اسم. manner, method, mode

طَرزِ فِکر attitude

طَرزِ کار the way sth/ sb works

طَرزِ لِباس پوشیدن
the way one dresses

□ «این دیگه چه طرزِ لباس پوشیدنی‌یه؟»
"For God's sake, what kind of an outfit is that?"

طرف /ta.raf/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَطراف]
1. side 2. direction (= سَمت، سو)
3. (in contracts) party

از این طَرَف this way

از طَرَفِ 1. on behalf of
2. (in signing a letter) for

از یک طَرَف ... از طَرَفِ دیگر
on the one hand ... on the other (hand)

این طَرَف‌ها hereabouts[Br]/ hereabout[Us]

به طَرَفِ شُمال towards/ toward[Us] north, facing north

طرفِ پُشت به آفتاب (= نَسار)
the shady side, the side facing north

طرفدار /ta.raf.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a supporter, a partisan, a fan, (= هَوادار) an advocate

طرفداری /ta.raf.dā.ri/ اسم. (a show of) support, partiality, taking sides

از کسی طَرفداری کردن to support sb, to side with sb

طرفه /tor.fe/ اسم. novelty, rarity

طُرفه این‌که strangely enough

طرفةالعین /tor.fa.tol.'eyn/ اسم.
twinkling of an eye (= چِشم به هم‌زدن)

در یک طرفةالعین / به طرفةالعینی
in the twinkling of an eye

طرفین /ta.ra.feyn/ اسم. [تثنیهٔ طَرَف]
1. the two sides, the two extremes, the two extremities 2. the two parties

طَرفینِ قَرارداد the two contracting parties, the parties to the contract

▫ طَرفین موافقت کردند قرارداد یک سال دیگر تمدید شود.
Both parties agreed to extend the contract for another year.

طرق /to.roq/ اسم. [جمع طَریق] ways

ادارهٔ طُرق و شَوارع [سابق] (= ادارهٔ راه)
the department of roads

طرقه /tor.qe/ اسم. [پرنده‌شناسی] thrush

طرلان /tar.lān/ اسم. [پرنده‌شناسی] (= شَهباز)
goshawk

طرّه /tor.re/ اسم. a lock of hair, a ringlet

طریق /ta.ri:q/ اسم. [جمع: طُرق] (= راه)
1. way, path 2. manner 3. means

از طَریقِ تُرکیّه via Turkey

ارائهٔ طَریق کردن to provide guidance to sb, to show the way

طریقت /ta.ri.qat/ اسم. 1. way, path 2. (in Sufism) the path of truth 3. a Sufi order 4. a school of thought

طریقه /ta.ri.qe/ اسم. manner, method

طَریقهٔ پُختنِ حَلوا
the recipe for making *halva*

طشت /tašt/ اسم. نیز تَشت pan, basin

طَشتِ رُسوایيِ کسی از بام افتادن
(of sb) to be publicly disgraced

طشتک /taš.tak/ اسم. نیز تَشتک
a small flat vessel, a tray

طعام /ta.'ām/ اسم. [جمع: ـها، اَطعِمه]
food, dish (= خوراک، غَذا)

طعام خوردن /ta.'ām.xor.dan/ مصدر لازم.
to partake of a meal [ادبی]

طعم /ta'm/ اسم. (= مَزه) taste, flavour[Br]

طعمه /to'.me/ اسم. bait, lure

طعنه /ta'.ne/ اسم. taunt, sarcasm

به طَعنه sarcastically

طعنه‌آمیز /ta'.ne.ā.mi:z/ صفت. sarcastic, taunting

طعنه زدن /ta'.ne.za.dan/ مصدر متعدی.
1. to taunt sb 2. to use sarcastic language 3. to reproach sb

طغیان /toğ.yān/ اسم. 1. rebellion, mutiny 2. outburst, inundation

طغیان کردن /toğ.yān.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to rebel 2. (of a river) to burst/overflow its banks

طفره /taf.re/ اسم. the act of evasion (from fulfilling an obligation), evasiveness

طفره رفتن /taf.re.raf.tan/ مصدر لازم.
to delay fulfilling an obligation, to use evasive tactics, to drag one's feet

طفل /tefl/ اسم. [جمع: ـان، اَطفال]
(= بَچّه، کودک) a child

طفلک /tef.lak/ اسم. 1. a little child 2. the poor child(!)

طفلک حسن poor Hassan!

طفولیّت /to.fu.liy.yat/ اسم. (= بَچّگی، کودکی)
childhood

طفیلی /to.fey.li/ اسم. [جمع: ـها]
a parasite, a hanger-on, a sponger

طلا /ta.lā/ اسم. [شیمی] (= زَر) gold (*au*)

دستبندِ طَلا a gold bracelet

سِکّهٔ طَلا gold coin(s)

طَلايِ سِفید 1. white gold 2. [*col*] platinum

طَلايِ سیاه black gold[Us] (= oil)

مِدالِ طَلا a gold medal

طلّاب /tol.lāb/ اسم. [جمع طالب]
seminary students

طلافروش /ta.lā.fo.ruš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a goldsmith

طلاق /ta.lāq/ اسم. ⟵ اِزدواج
divorce

طلاق دادن /ta.laq.dā.dan/ مصدر متعدی.
to divorce one's wife

طلاق‌گرفتن /ta.lāq.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to get a divorce from one's husband

طلاق‌نامه /ta.lāq.nā.me/ اسم. (= مَدارکِ طَلاق)
a bill of divorce, divorce papers

طلاکاری /ta.lā.kā.ri/ اسم.
1. the act of using gold to enhance the beauty of ornaments 2. gold-plating 3. illumination (= تَذهیب)

طلاکوب /ta.lā.kub/ صفت. اسم. (= زرکوب)
1. [*adj*] gold-stamped
2. [*n*] [*arch*] a gold-beater

طلایه /ta.lā.ye/ اسم. (= جُلودار)
vanguard

طَلایهٔ سِپاه — the vanguard of the army

طلایی /ta.lā.'i/ صفت. (= زَرّین)
1. golden, gold 2. [*n*] (the colour[Br]) gold

طلب /ta.lab/ اسم.
1. the act of wanting or seeking sth 2. a demand, a claim 3. money due to sb

از کسی طَلَب داشتن (= بِستانکار بودن)
to have money owed to one, to have financial claims

□ حالا من از تو پنج میلیون طلب دارم.
Now you owe me five million.

طلبکار /ta.lab.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a creditor

طلبکاری /ta.lab.kā.ri/ اسم.
the act of demanding payment, asking for one's money

طلبکاری کردن /ta.lab.kā.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to demand payment, to ask sb for one's money

طلب کردن /ta.lab.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to demand sth 2. to ask for sb or sth

طلبه /ta.la.be/ اسم. [جمع: ـ‌ها، طُلّاب]
a seminary student, a student of theology

طلبیدن /ta.la.bi.dan/ مصدر متعدی.
1. to call sb, to summon sb 2. to ask for sth

طلسم /te.lesm/ اسم. [جمع: ـ‌ات]
1. talisman 2. charm 3. a magic spell

طلسم شدن /te.lesm.šo.dan/ مصدر لازم.
to fall under sb's spell, to be spellbound, to be bewitched

طلسم کردن /te.lesm.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cast a spell on sb, to bewitch sb

طلق(ف) /talq/ اسم.
mica, talcum, isinglass

طَلَقِ مَصنوعی — Perspex[Br], Plexiglas[Us]

طلقی /tal.qi/ صفت.
made of mica, Perspex[Br]/ Plexiglas[Us] [*bef. n*]

طلوع /to.lu'/ اسم. (= برآمدن)
1. (of the sun, moon etc) the act of appearing above the horizon, rising
2. appearance, rise

طُلوعِ خورشید — the sunrise

طُلوعِ ماه — the moonrise

طلوع کردن /to.lu'.kar.dan/ مصدر لازم.
to rise, to appear on/ above the horizon

طلیعه /ta.li.'e/ اسم. (= طَلایه، جلودار)
the vanguard of an advancing army

طمّاع /tam.mā'/ صفت. (= طِمعکار)
highly covetous, extremely greedy

طمع /ta.ma'/ اسم.
greed, avarice, cupidity, covetousness

طمعکار /ta.ma'.kār/ صفت. (= طَمّاع)
greedy, covetous

طناب /ta.nāb/ اسم.
rope, cord

طَنابِ دار — the hangman's noose

طَنابِ رَختشویی — the clothes line, the washing line, the line

طنابی /ta.nā.bi/ صفت. made of rope, rope [*bef. n*]

نَردبانِ طَنابی a rope-ladder

طنّاز /tan.nāz/ صفت. coquettish

طنز /tanz/ اسم. satire, irony, humorous language

طنزآمیز /tan.zā.mi:z/ صفت. satirical, ironic, humorous

طنزنویس /tanz.ne.vi:s/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a satirist, a humorist

طنین /ta.nin/ اسم. resonance, ring

طنین انداختن /ta.nin.an.dāx.tan/ مصدر لازم. (of a sound) to resonate, to reverberate

طنین‌انداز /ta.ni.nan.dāz/ صفت. (of a sound) resonant, resonating, reverberating

طواف /ta.vāf/ اسم. 1. the act of walking around sth (as a ritual) 2. circumambulation

طواف کردن /ta.vāf.kar.dan/ مصدر لازم. to walk around sth (*e.g.* the Kaaba, in the course of the Hajj pilgrimage)

طوایف /ta.vā.yef/ اسم. [جمعِ طایفه] tribes

طور /towr/ اسم. [جمع: ـها، اَطوار] 1. manner, mode 2. kind

این طور in this manner

به طوری که so that

چطور؟ چه طور؟ How? In what way or manner?

طوسی /tu.si/ صفت. [رنگ] dark grey[Br]/ gray[Us]

طوسیِ نوک‌مدادی(ن) graphite grey[Br]

طوطی /tu.ti/ اسم. [پرنده‌شناسی] parrot

طوطی‌وار /tu.ti.vār/ قید. parrot-like, parrot-fashion

طوطی‌وار تکرار کردن to repeat parrot-like, to parrot

طوفان /tu.fān/ اسم. نیز توفان storm

طوفانی /tu.fā.ni/ صفت. نیز توفانی stormy

طوق /towq/ اسم. 1. necklace 2. collar 3. a mark resembling a ring around a bird's neck

طوقه /tow.qe/ اسم. 1. hoop, ring 2. (in a bicycle) the wheel rim

طول /tul/ اسم. (= دِرازا) **length**

به طولِ .... مِتر (so many) metres long

در طولِ شَب during the night, in the course of the night

طولِ جُغرافیایی longitude

طولِ عُمر longevity

طولِ موج /mowj/ wave length

طولی نکشید که ... shortly afterwards ...

طولاً /tu.lan/ قید. lengthways, lengthwise

طولانی /tu.lā.ni/ صفت. (= دِراز) long, lengthy, prolonged

طولانی شدن /tu.lā.ni.šo.dan/ مصدر لازم. to get/ grow longer, to lengthen [*vi*], to be prolonged

طولانی کردن /tu.lā.ni.kar.dan/ مصدر متعدی. to prolong sth

طول دادن /tul.dā.dan/ مصدر لازم. [گفتار] to take one's time, to drag one's feet, to procrastinate

□ چرا اینقدر طول دادی؟
What took you so long?

طول کشیدن /tul.ke.ši.dan/ مصدر لازم. (= به دِرازا کشیدن) to take a long time, to last long

طولی /tu.li/ صفت. قید. 1. [*adj*] lengthwise, longitudinal 2. [*adv*] lengthways

طومار /tu.mār/ اسم. نیز تومار scroll, roll of parchment

طویل /ta.vi:l/ صفت. (= بُلند) 1. long, lengthy 2. tall

« صفِ طویلِ خاکستری »
" The Long Gray Line "

طویله /ta.vi.le/ اسم. stable

طهارت /ta.hā.rat/ اسم. 1. purification 2. ablution 3. purity

طهارت‌گرفتن /ta.hā.rat.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to wash oneself after moving one's bowels

طیّ /tey(y)/ اسم. the act of travelling[Br]/ traveling[Us] from *A* to *B*, traversing a distance

طَیِّ طَریق (= پیمودن) travelling[Br]/ traveling[Us] overland, covering a distance, wayfaring

طیّارات /tay.yā.rāt/ اسم. [جمعِ طیّاره] (= هَواپیماها) airplanes

طیّاره /tay.tā.re/ اسم. [جمع: ـ ها، طیّارات] (= هَواپیما) aeroplane[Br], airplane[Us], plane

طَیّارهٔ دوباله biplane

طیّاره‌چی /tay.yā.re.či/ اسم. [سابق] [جمع: ـ ها] an aviator

طیران /ta.ya.ran/ اسم. (= پَرواز) the act of flying, flight

طیف /teyf/ اسم. [فیزیک] spectrum

طِیفِ گُسترده‌ای از ... a wide range of ...

طیف‌نگار(ن) /teyf.negār/ اسم. [فیزیک] spectrometer

طیّ‌کردن /tey(y).kar.dan/ مصدر لازم. 1. to journey, to traverse a stretch of land etc 2. to negotiate a fee in advance

طینت /ti.nat/ اسم. (= سِرِشت) nature

طیور /to.yur/ اسم. [جمعِ طایر] birds

ظ، ظ، ظ

ظ /zā/ اسم.
20th letter of the Persian alphabet

ظالم /zā.lem/ اسم. صفت. ← مَظلوم
[جمع: ـ‌ها، ـان، ـ ین، ظَلَمه]
1. [n] an oppressor, a tyrant, a ruthless person 2. [adj] unjust, cruel, ruthless

ظالمانه /zā.le.mā.ne/ صفت. قید. ← مَظلومانه
1. [adj] unjust, cruel 2. [adv] unjustly, cruelly

ظاهر /zā.her/ اسم. ← باطن [جمع: ظَواهر]
1. [n] (outward) appearance
2. [adj] apparent, outward
به ظاهر (= ظاهراً) apparently
صورتِ ظاهر the outward appearance
حِفظِ ظاهر کردن to keep up appearances

ظاهراً /zā.he.ran/ قید. apparently

ظاهربین /zā.her.bin/ صفت. (of sb) who makes superficial observations
آدمِ ظاهربین a person who makes superficial observations, a superficial observer

ظاهرسازی /zā.her.sā.zi/ اسم.
the act of putting up false front, a window-dressing

ظاهرشدن /zā.her.šo.dan/ مصدر لازم.
to appear, to emerge (= پیدا شدن)

ظاهرفریب /zā.her.fa.rib/ صفت.
alluring

ظاهرکردن /zā.her.kar.dan/ مصدر متعدی.
to develop a negative/ print [عکاسی]

ظاهری /zā.he.ri/ صفت. ← باطنی
apparent, outward, external, superficial

ظرافت /ze.rā.fat/ اسم. delicacy, fineness, daintiness

ظرایف /za.rā.yef/ اسم. [جمع ظَریفه]
finer points, niceties

ظرف /zarf/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ظُروف]
1. vessel, utensil, container
2. during, in the course of
□ ظرف‌های کثیف را کجا می‌گذارید؟
Where do you put the dirty dishes?
□ ظرفِ پنج روز *within five days*

ظرف شستن /zarf.šos.tan/ مصدر لازم.
to wash up[Br], to do the dishes[Us]

ظرفشویی /zarf.šu.'i/ اسم. 1. the act of washing the dishes 2. sink
ماشینِ ظَرفشویی dishwasher, a washing-up machine[Br]
مایعِ ظَرفشویی washing-up liquid[Br], detergent

ظرفیّت /zar.fiy.yat/ اسم. 1. capacity
2. [chem] valence

ظروف /zo.ruf/ اسم. [جمعِ ظَرف] utensils, dishes, containers

ظُروفِ مُرتبطه [فیزیک] interconnected vessels

ظَروفِ یکبار مَصرف disposable containers, disposables

ظریف /za.ri:f/ صفت. delicate, fine, dainty

ظریفه /za.ri.fe/ اسم. [جمع: ظَرایف] 1. witticism 2. a fine point

فُنونِ ظَریفه [سابق] (= هنرهایِ زیبا) fine arts

ظفر /za.far/ اسم. (= پیروزی) victory, triumph

ظفرنمون /za.far.ne.mun/ صفت. [ادبی] victorious, triumphant

□ آن‌گاه قشونِ ظفرنمونِ تیمور واردِ شیراز شد.

Then Tamerlane's army made a triumphant entrance into Shiraz.

ظلّ /zel(l)/ اسم. 1. shadow 2. [*astr*] umbra 3. [*math*] tangent (= تانژانت)

در ظِلِّ توَجّهاتِ under the patronage of

ظِلِّ تَمام [ریاضی] (= کوتانژانت) cotangent

ظلّ‌الله /zel.lol.lāh/ اسم. the Shadow of God (a title of Persian kings)

ظلم /zolm/ اسم. injustice, cruelty, oppression

ظلمات /zo.lo.māt/ اسم. [جمعِ ظُلمت] 1. pitch darkness (= تاریکیِ ژرف) 2. a very dark place

ظلمانی /zol.mā.ni/ صفت. (= تاریک) dark

ظلمت /zol.mat/ اسم. (= تاریکی) darkness

«ظُلمتِ نیمروز» "Darkness at Noon"

ظلم‌کردن /zolm.kar.dan/ مصدر لازم. to do injustice, to commit a cruel act

ظنّ /zan(n)/ اسم. (= گُمان) 1. speculation, conjecture 2. suspicion 3. opinion

حُسنِ ظَن good opinion

ظنین /za.nin/ صفت. (= بَدگمان) suspicious

ظواهر /za.vā.her/ اسم. [جمعِ ظاهر] appearances

ظَواهرِ اَمر outward indications

ظَهر /zahr/ اسم. (= پُشت) the back, the reverse side

ظُهر /zohr/ اسم. noon, midday

بَعدازظُهر afternoon, p.m.[Br], P.M.[Us]

پیش‌ازظُهر forenoon, a.m.[Br], A.M.[Us]

ظَهرنویسی /zahr.ne.vi.si/ اسم. (= پُشت‌نویسی) the act of writing on the back of a document, endorsing

ظهور /zo.hur/ اسم. 1. the act of appearing, appearance 2. advent 3. [*photo*] developing

ظُهورِ دینِ اِسلام the advent of Islam

ع، ع، ع، ع

ع /'eyn/ اسم. 1. 21st letter of the Persian alphabet 2. abbrev of عَلیه‌السلام (= Peace be upon him.)

عائله /'ā.'e.le/ اسم. نیز عایله
one's wife and children and other dependants, one's family

عائله‌مند /'ā.'e.le.mand/ صفت. (= عیالوار)
burdened with a (large) family

عائله‌مندی /'ā.'e.le.man.di/ اسم.
the state of being saddled with a (large) family

حقّ عائله‌مندی — an allowance paid to an employee with a large family, family allowance

عابد /'ā.bed/ اسم. صفت. [جمع: عُبّاد]
1. [*n*] a devout person, a worshipper
2. [*adj*] devout, pious

عابر /'ā.ber/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان، ~ین]
(= رَهگذر) a passer-by

عابرِ پیاده — a pedestrian

عابربانک[ن] /'ā.ber.bānk/ اسم. [بانک]
(= باجهٔ خودپرداز) an automatic teller machine (ATM)

عاج /'āj/ اسم. ivory

عاجِ دَندان — dentin(e)

عاجز /'ā.jez/ صفت. اسم. [جمع: عَجَزه]
1. [*adj*] helpless, incapable of doing sth
2. disabled, handicapped 3. [*n*] a cripple

عاجزانه /'ā.je.zā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] humble 2. [*adv*] humbly

عاجزانه استدعا دارم که ... — I humbly beg you ...

عاجل /'ā.jel/ صفت. speedy, quick

شَفای عاجل — speedy recovery

عاد /'ād/ اسم. [ریاضی] (= بَخشیاب، مَقسومٌ‌علیه)
divisor, factor, aliquot part

عادات /'ā.dāt/ اسم. [جمعِ عادت] habits

عادت /'ā.dat/ اسم. [جمع: ~ها، عادات]
1. habit 2. custom

عادتِ ماهانه (در زنان) — the monthly period, the period, the menses, menstruation

عادتِ ماهانه داشتن (= قاعده بودن) — (of a woman) to be having her period, to be menstruating

از روی عادت — by sheer force of habit

عادت داشتن /'ā.dat.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be in the habit of doing sth, to be accustomed to sth

☐ من عادت دارم شب‌ها با پنجرهٔ باز بخوابم، چه در تابستان چه زمستان.
I am in the habit of sleeping with my bedroom window open, summers as well as winters.

عادت‌کردن /'ā.dat.kar.dan/ مصدر لازم.
to get into the habit of doing sth, to become accustomed to sth, to get used to doing sth

« عادت می‌کنیم »
" We'll Get Used to It "

عادکردن /'ād.kar.dan/ مصدر لازم. [ریاضی]
to divide

عادل /'ā.del/ صفت. (= دادگر)
just

انوشیروانِ عادل — Anowshiravan the Just

عادلانه /'ā.de.lā.ne/ صفت. قید.
1. [adj] just, equitable 2. [adv] justly, equitably

عادی /'ā.di/ صفت. (= مَعمولی)
ordinary, usual, normal

غیرِ عادی — 1. unusual 2. abnormal

عادی‌سازی(ن) /'ā.di.sā.zi/ اسم.
1. the act of normalizing things etc
2. normalization

عار /'ār/ اسم. (= نَنگ)
sth to be ashamed of, a cause for embarrassment, shame

کار عار نیست. [ضرب‌المثل] — To work (for a living) is nothing to be ashamed of.

عارض /'ā.rez/ اسم. [حقوقی] (= دادخواه)
a petitioner

عارضه /'ā.re.ze/ اسم. [جمع: عَوارض]
1. incident, accident, occurrence
2. an attack of illness

عارف /'ā.ref/ اسم. [جمع: ـان، عُرفا]
1. a mystic, a Sufi 2. a knowledgeable person, a connoisseur

عارفانه /'ā.re.fā.ne/ صفت.
in the manner of a mystic, mystical, transcendental

عاری /'ā.ri/ صفت.
1. devoid of, bereft of 2. [arch] naked

عاری از دِرخت — bereft of trees

عاریت /'ā.ri.yat/ اسم.
the act of lending or borrowing an object

به عاریت دادن — to lend sth

به عاریت گرفتن — to borrow sth

عاریتی /'ā.ri.ya.ti/ صفت.
borrowed, loaned

□ با لباسِ عاریتی رفته بودم عروسی.
I had gone to the wedding, wearing a borrowed suit.

عاریه /'ā.ri.ye/ صفت.
a lent or borrowed object

دندانِ عاریه — false teeth

عازم /'ā.zem/ صفت. (= رَهسپار)
1. bound for, going to 2. determined

عاشق /'ā.šeq/ اسم. صفت. [جمع: ـها، ـان، عُشّاق]
1. [n] the lover 2. [adj] love-smitten, in love with, enamoured

عاشقِ سینه‌چاک — a desperate lover

عاشقانه /'ā.še.qā.ne/ صفت. قید.
1. [adj] amorous, loving
2. [adv] amorously, lovingly

نامهٔ عاشقانه — a love letter

عاشق‌پیشه /'ā.šeq.pi.še/ اسم. [جمع: عاشق‌پیشگان]
1. [n] a lover of women, a Casanova 2. [adj] in love with women, Casanovaesque

عاشق‌شدن /'ā.šeq.šo.dan/ مصدر لازم.
to fall in love with sb

عاشقی /'ā.še.qi/ اسم.
(the state of) being in love

عاشورا /'ā.šu.rā/ اسم. [اسلام]
Ashura: the 10th day of Muharram (which is the anniversary of the martyrdom of Imam Hosein/ Hussein; both 9th and 10th of Muharram are days of solemn mourning for Shiites)

عاصی /'ā.si/ صفت.
rebellious, mutinous

عاطفه /'ā.te.fe/ اسم. [روان‌شناسی] [جمع: عَواطف]
1. affection, affect, emotion 2. kindness

بی‌عاطفه — heartless

عاطفی /'ā.te.fi/ صفت. affective, emotional
رابطهٔ عاطفی an emotional relationship
عافیت /'ā.fi.yat/ اسم. (= تَندرستی) good health
عاقبت /'ā.qe.bat/ اسم. قید. [جمع: عَواقب] 1. [n] the end of a story, (= سَرانجام) the conclusion 2. [adv] eventually, at last
عاقبت به خِیر شدن نیز عاقبت بخیر شدن gaining a happy life (after a series of misfortunes)
عاقد /'ā.qed/ اسم. [جمع: ~ ین] 1. the cleric who officiates at a marriage ceremony 2. one who signs a contract
عاقل /'ā.qel/ اسم. صفت. [جمع: ~ان، عُقلا] 1. a wise person, a sage 2. [adj] endowed with wisdom, wise, rational
عاقلانه /'ā.qe.lā.ne/ صفت. قید. (= خُردمندانه) 1. [adj] wise, rational 2. [adv] wisely
عاقل‌مرد /'ā.qel.mard/ اسم. a middle-aged man
عاقله‌زَن a middle-aged woman
عالَم /'ā.lam/ اسم. [جمع: عَوالم] the world, the universe
آدم و عالَم the whole world
عالَمِ صَغیر microcosm
عالَمِ کَبیر macrocosm
یک عالَم [گفتار] a great deal of, a lot of
□ در اقصایِ عالم بگشتم بسی (سعدی)
I roamed the world far and wide.
عالِم /'ā.lem/ اسم. صفت. [جمع: ~ان، عُلما] 1. [n] a learned man, (= دانشمند) a scientist 2. [adj] learned
عالِمانِ دین clergymen, clerics

عالِمانه /'ā.le.mā.ne/ صفت. academic, scholarly
عالَمیان /'ā.la.mi.yān/ اسم. [جمعِ عالمی] the people of the world
عالی /'ā.li/ صفت. 1. exalted, supreme, high 2. [col] excellent
آموزشِ عالی higher education
شورایِ عالیِ اِنقلابِ فَرهنگی the High Council of Cultural Revolution
عالی‌جناب /'ā.li.je.nāb/ اسم. (honorific title) His Excellency, Your Excellency, Excellency
عالی‌رتبه /'ā.li.rot.be/ صفت. نیز عالی‌مَقام high-ranking, senior
عالیه /'ā.li.ye/ صفت. (feminine form of عالی) high, supreme
تَحصیلاتِ عالیه (= آموزشِ عالی) university education
مَصالحِ عالیهٔ کِشور the higher interests of the country
عام /ām/ صفت. ← خاص common, general, public
اِسمِ عام [دستور] common noun
عام‌المَنفعه /'ā.mol.man.fa.'e/ صفت. benefiting the public, pertaining to public utilities
خَدماتِ عام‌المنفعه public services
عامل /'ā.mel/ اسم. صفت. [جمع: ~ان، عُمّال، عَوامل] 1. an agent 2. [math] factor 3. working, operating 4. [col] skilful[Br]/ skillful[Us], good at
عامّه /'ā.m.me/ اسم. the public
خِیرِ عامّه the public good
عامّهٔ مَردم members of the general public
عامّه‌پسند /'ā.m.me.pa.sand/ صفت. liked by the masses, popular, lowbrow
ادبیّاتِ عامّه‌پَسند popular literature

عامّه‌فهم /'ā.m.me.fahm/ صفت. easily understood, written for the lay reader, popular

عامی /'ā.mi/ اسم. [جمع: عَوام] a commoner, an uneducated person

عامیانه /'ā.mi.yā.ne/ صفت. vulgar, colloquial

عاید /'ā.yed/ اسم. return(s) on invested capital, money gained

عایدِ کَسی شدن to gain a profit etc

□ از این کنسرتِ آخر هم چیزی عایدِ نوازندگان نشد.

As for this last concert, the musicians hardly earned anything either.

عایدات /'ā.ye.dāt/ اسم. [جمع عائده[تا]] (= عَواید) revenues, earnings, income

عایدی /'ā.ye.di/ اسم. (= دَرآمد) income

عایق /'ā.yeq/ اسم. صفت. 1. [*n*] insulating material, non-conductive insulation material 2. [*adj*] insulating, non-conductive

عایق‌کاری /'ā.yeq.kā.ri/ اسم. the act of applying insulating material to a surface, waterproofing a roof etc

عایق‌کردن /'ā.yeq.kar.dan/ مصدر متعدی. to insulate sth against heat, cold etc

عایله /'ā.ye.le/ اسم. ← عائله

عبا /'a.bā/ اسم. [پوشاک] *aba:* a sleeveless outer garment worn by Arab sheikhs and Muslim clerics

عِباد /'e.bād/ اسم. [جمع عَبد] slaves

عُبّاد /'ob.bād/ اسم. [ادبی] [جمع عابد] worshippers

عبادات /'e.bā.dāt/ اسم. [جمع عبادت] acts of worship

عبادت /'e.bā.dat/ اسم. [جمع: ـ‌ها، عِبادات] (= پَرستش) the act of worshipping a deity, worship

عبادت‌کردن /'e.bā.dat.kar.dan/ مصدر لازم. to worship God, to perform religious rites

عبادتگاه /'e.bā.dat.gāh/ اسم. (= پَرستشگاه) temple, chapel, mosque

عبادی[ن] /'e.bā.di/ صفت. pertaining to acts of worship, religious

سرودهای عبادی devotional songs

عبارات /'e.bā.rāt/ اسم. [جمع عِبارت] phrases

عبارت /'e.bā.rat/ اسم. [جمع: ـ‌ها، عِبارات] phrase, passage, expression

به عِبارتِ دیگر in other words

عبارت‌پردازی /'e.bā.rat.par.dā.zi/ اسم. phraseology, phrasing, wording

عباسی /'ab.bā.si/ صفت. اسم. [تاریخ] 1. [*adj*] pertaining to the Abbasid caliphate, Abbasid 2. [*n*] an old monetary unit originally created during the reign of Shah Abbas I

خُلفایِ عَبّاسی

the Abbasid caliphs (of Baghdad)

عبث /'a.bas/ صفت. (= بیهوده) futile

به عَبَث in vain

عبد /'abd/ اسم. [جمع: عِباد] (= بَنده) a slave, a servant

عَبدالله a common name given to male Muslims meaning 'a servant of God'

عبرانی /'eb.rā.ni/ صفت. اسم. [یهودیت] 1. [*adj*] pertaining to Hebrews, Hebrew, Hebraic 2. [*n*] a Hebrew, a Jew

عبرت /'eb.rat/ اسم. 1. the act of learning from one's past mistake(s), drawing a lesson from an experience 2. a lesson, a warning

مایهٔ عِبرت شدن

to serve as an example to one

عبرت‌انگیز /'eb.ra.tan.gi:z/ صفت. serving as an example or warning, admonitory

عبرت‌گرفتن /'eb.rat.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to learn a lesson from sth
□ بیایید همگی از این ماجرا عبرت بگیریم.
Let this be a lesson to all of us.

عبری /'eb.ri/ اسم. [زبان‌شناسی]
the Hebrew language, Hebrew

عبودیّت /'o.bu.diy.yat/ اسم. (= بندگی)
1. servitude 2. devotion

عبور /'o.bur/ اسم.
1. the act of passing through (a territory etc) 2. passage, transit
حَقِّ عُبور 1. the right of passage 2. toll (paid for the right of passage)
عُبور مَمنوع (traffic sign) No Entry
غیرقابلِ عُبور impassable

عبورکردن /'o.bur.kar.dan/ مصدر لازم. (= گذشتن)
to pass through, to go through, to traverse, to cross

عبور و مرور /'o.bu.ro.mo.rur/ اسم.
coming and going, traffic

عبوری /'o.bu.ri/ صفت.
passing through, in transit
اُتومبیل‌هایِ عُبوری passing cars

عبوس /'a.bus/ صفت.
grim, stern, sullen, sour-tempered

عتاب /'e.tāb/ اسم. (= پَرخاش)
rebuke, reproach

عتبات /'a.ta.bāt/ اسم. [اسلام] [جمعِ عَتَبه]
the Shiite shrines in Iraq
عَتَباتِ عالیّات the holy shrines in Najaf and Karbala

عتیق /'a.ti:q/ صفت. [ادبی]
ancient
« عَهدِ عَتیق » "The Old Testament"

عتیقه /'a.ti.qe/ اسم. [جمع: ~ها، ~جات] (= آنتیک)
an antique object, relic

عتیقه‌فروش /'a.ti.qe.fo.ruš/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
an antique dealer

عثمانی /'os.mā.ni/ صفت. اسم. [تاریخ]
1. [*adj*] pertaining to the Ottoman empire, Ottoman 2. [*n*] Ottoman Turkey

عجالتاً /'e.jā.la.tan/ قید.
for now, for the time being

عجایب /'a.jā.yeb/ اسم. [جمعِ عَجیبه]
wonders
عَجایبِ هَفتگانه the seven wonders of the world

عجب /'a.jab/ اسم. (= شِگفتی)
wonder, amazement
عَجَب! Good God! Good gracious!

عجبا /'a.ja.bā/ صوت. [ادبی] (= شگفتا!)
Wonder of wonders!

عجز /'ajz/ اسم. (= ناتوانی)
inability, impotence, helplessness
اِظهارِ عَجز کردن to express one's utter inability to deal with sth

عجزه /'a.ja.ze/ اسم. [جمعِ عاجز]
cripples (and other handicapped people)

عجله /'a.ja.le/ اسم. (= شِتاب)
haste, hurry, rush
باعَجله hastily, hurriedly

عجله داشتن /'a.ja.le.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be in a hurry, to be rushed
عجله کن! Hurry up!

عجله‌کردن /'a.ja.le.kar.dan/ مصدر لازم.
to hurry, to make haste, to hasten

عجم /'a.jam/ صفت. اسم.
1. [*adj*] non-Arab 2. Persian, Iranian 3. [*n*] Persians, Iranians
بِلادِ عَجَم Persian-speaking lands, Iran
مُلوکِ عَجَم Persian kings
□ عَجَم زِنده کردم بدین پارسی (فردوسی)
The Persians, I gave them a new life with this here Persian

عجول /'a.jul/ صفت. (= شِتابزده)
hasty

عجولانه /'a.ju.lā.ne/ قید. صفت.
1. [*adv*] hastily, hurriedly
2. [*adj*] hurried, hasty

عجیب /'a.ji:b/ صفت. strange, surprising, unusual
خیلی عَجیبه. It's very strange.
عجیب و غریب /'a.ji.bo.ğa.ri:b/ صفت. bizarre, outlandish, weird
عدالت /'e.dā.lat/ اسم. (= داد) justice, equity
عداوت /'a.dā.vat/ اسم. (= دُشمنی) enmity, animosity, grudge
عدد /'a.dad/ اسم. [جمع: ـها، اَعداد] 1. number, digit 2. a unit for counting objects (usu not translated)
سِه عَدد مِداد three pencils
عَددِ اَصلی a cardinal number
عَددِ اَعشاری / دَهدهی a decimal number
عَددِ تَرتیبی an ordinal number
عَددِ زوج /zowj/ an even number
عَددِ صَحیح a whole number, an integer
عَددِ فَرد an odd number
عَددِ کَسری a fraction
عددنویسی /'a.dad.ne.vi.si/ اسم. numerical notation
عددی /'a.da.di/ صفت. numerical
عدس /'a.das/ اسم. [گیاه‌شناسی] lentil
عدس‌پلو /'a.das.po.low/ اسم. [خوراکی] *adas polow:* a modest Iranian dish made with rice, lentils, raisins and (sometimes) meat
عدسی /'a.da.si/ اسم. [فیزیک / عکاسی] 1. lens 2. [*cook*] a simple side-dish made with lentils, fried onions and some spices
عَدسیِ کوژ / مُحدّب a convex lens
عَدسیِ کاو / مُقعّر a concave lens
عَدسیِ تِله‌فوتو a telephoto lens
عَدسیِ زوم a zoom lens
عَدسیِ ماکرو a macro lens
عَدسیِ نُرمال a normal lens
عَدسیِ واید a wide-angle lens

عدل[1] /'adl/ اسم. (= عِدالت، داد) justice, equity
عدل[2] /'adl/ اسم. bale, half the load carried by a beast of burden
عدل‌بندی /'adl.ban.di/ اسم. the process of packing in bales, baling
عدم /'a.dam/ اسم. (= نیستی) ← وُجود non-existence, nothingness
دیارِ عَدم the land of death
عَدمِ ... lack of sth (often used as a negative prefix)
عَدمِ اِعتماد lack of trust
عَدمِ پرداختِ مالیات non-payment of taxes, tax evasion
عَدمِ تَعادل lack of balance, imbalance
عَدمِ رُعایت non-observance
عَدمِ صَلاحیّت lack of competence
عدم‌النفع /'a.da.mon.naf'/ اسم. [حقوقی] lost profits
عدن /'a.dan/ اسم. Eden, Paradise
باغِ عَدن Garden of Eden
عدو /'adu/ اسم. [ادبی] [جمع: اَعداء] (= دُشمن) an enemy, a foe
عدوانی /'od.vā.ni/ صفت. hostile, by force, forcible
عدول /'o.dul/ اسم. the act of going back on one's promise etc
عدول کردن /'o.dul.kar.dan/ مصدر لازم. to change one's mind, to go back on a promise, to renege on sth
عدّه /'ed.de/ اسم. 1. number, a number of 2. [*law*] the period during which a divorced or widowed woman may not remarry
عِدّه‌ای بودند که ... there were a number of people who ...
عذاب /'a.zāb/ اسم. 1. torment, torture 2. pain

عَذابِ وُجدان pangs of conscience

عذاب دادن /'a.zāb.dā.dan/ مصدر متعدی.
to torment/ torture sb

عذاب کشیدن /'a.zāb.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to suffer pain, to be tormented

عذر /'ozr/ اسم. [جمع: مَعاذیر] (= پوزش)
1. excuse 2. pretext

عُذرِ بَدتر از گُناه [ضرب‌المثل]
a lame excuse (*ex tr* = an excuse worse than the offence[Br]/ offense[Us])

عُذرِ مُوَجّه a good excuse

عذرخواستن /'ozr.xās.tan/ مصدر لازم.
to apologize, to excuse oneself, to express one's regrets (for being unable to accept an invitation etc)

عذرخواهی /'ozr.xā.hi/ اسم.
1. the act of apologizing to sb for sth 2. an apology

عذرخواهی کردن /'ozr.xā.hi.kar.dan/ مصدر لازم.
to apologize, to offer one's apologies to sb for sth

عرّاده /'ar.rā.de/ اسم.
1. a gun carriage 2. a unit for counting cannons, a piece

سِه عَرّاده توپ three pieces of artillery

عراق /'a.rāq/ اسم. [جغرافیا]
Iraq

عَراقِ عَجم [تاریخ] Central Iran

عَراقِ عَرب [تاریخ] Mesopotamia

عراقی /'a.rā.qi/ صفت. اسم. [جغرافیا]
1. [*adj*] pertaining to Iraq, Iraqi
2. [*n*] a native of Iraq, an Iraqi

عرایض /'a.rā.yez/ اسم. [جمعِ عَریضه]
statements, remarks (made in front of sb superior)

عرب /'a.rab/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَعراب]
an Arab

عربده /'ar.ba.de/ اسم.
a loud outcry, drunken singing and shouting

عربده‌کشی /'ar.ba.de.ke.ši/ اسم.
the act of shouting, noisy revelling, brawling

عربده‌کشیدن /'ar.ba.de.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to sing and shout drunkenly

عربستان /'a.ra.bes.tān/ اسم. [جغرافیا]
Arabia

عَربستانِ سُعودی
(Kingdom of) Saudi Arabia (KSA)

عربی /'a.ra.bi/ صفت. اسم. (= تازی)
1. [*adj*] Arabic, Arabian, Arab
2. [*n*] the Arabic language, Arabic

عرش /'arš/ اسم. [ادبی]
the highest heaven, the empyrean

عرشه /'ar.še/ اسم.
(in a ship) the deck

◻ برویم رویِ عرشه هوایی بخوریم.
Let's go on deck for a breath of fresh air.

عرصه /'ar.se/ اسم. ← اَعیانی
1. an open space, an area 2. [*fig*] the arena of sth 3. a plot of land (regarded as a separate entity from the house which has been built on it)

عَرصهٔ سیاست the political arena

عَرصه را بر کسی تنگ کردن
to drive sb into a corner

عَرض[1] /'arz/ اسم. (= پهنا) ← طول
width, breadth

به عَرضِ ... مِتر (so many) metres wide

در عَرضِ دو هَفته within a period of two weeks

عَرضِ جُغرافیایی latitude

عَرض[2] /'arz/ اسم.
1. the act of saying sth to a superior 2. a remark thus made, an utterance 3. making a presentation (= عَرضه، ارائه)

به عَرضِ عالی می‌رساند که ...
It is respectfully stated that ...

چه عَرض کنم؟ What shall I say?

عَرضِ حال (= دادخواست) petition

عَرَض /'a.raz/ اسم. [فلسفه]
accident

عرضاً /'ar.zan/ قید. ← طولاً
breadthways, breadth-wise

عرض‌کردن /arz.kar.dan/ مصدر متعدی. [محترمانه] to utter, to make a remark

عَرضه /'ar.ze/ اسم. 1. the act of putting on display, presenting to the public, offering for sale 2. supplying sth

عَرضهٔ مُستقیم direct sale (from the manufacturer to the consumer)

عُرضه /'or.ze/ اسم. capability, efficiency

بی‌عُرضه awkward, inefficient

عَرضه‌کردن /'ar.ze.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to present sth 2. to offer sth for sale 3. to supply sth

عَرضه و تقاضا /'ar.ze.vo.ta.qā.zā/ اسم. [اقتصاد] supply and demand

عرضی /'arzi/ صفت. ← طولی 1. in direction of the breadth, breadthways, breadth-wise 2. latitudinal

عرعر[1] /'ar.'ar/ اسم. [گیاه‌شناسی] ailanthus, Tree of Heaven, Chinese sumach

عرعر[2] /'ar.'ar/ صوت. the sound made by a donkey, braying, heehaw

عرعرکردن /'ar.'ar.kar.dan/ مصدر لازم. (of a donkey) to bray, to heehaw

عرف /'orf/ اسم. 1. long-standing practice 2. common law (as distinct from religious law or *shariah*)

عرفان /'er.fān/ اسم. mysticism, Sufism

عرفانی /'er.fā.ni/ صفت. pertaining to Sufism, mystic

عرفا(ء) /'o.ra.fā(')/ اسم. [جمع عارف] mystics, Sufis

عرفی /'or.fi/ صفت. 1. based on common-law or long-standing practice 2. secular

عَرق /'a.raq/ اسم. 1. [*biol*] sweat, perspiration 2. extract, essence 3. a distilled alcoholic spirit, ***arrack***

عَرقِ دوآتشه a strong type of arrack that has been distilled twice

عَرقِ نَعنا mint water

قَطره‌های عَرق drops of sweat

عِرق /'erq/ اسم. [جمع: عُروق] (= رَگ) a blood vessel

عِرق‌النِساء [پزشکی] (= سیاتیک) sciatica

عِرقِ مِلّی one's sense of nationalism

عرقچین /'a.raq.čin/ اسم. [پوشاک] skullcap

عرقخوری /'a.raq.xo.ri/ اسم. a bout of hard drinking, boozing

عرق‌سوز /'a.raq.suz/ صفت. suffering from heat rashes

عرق‌سوز شدن /'a.raq.suz.šo.dan/ مصدر لازم. to have heat rashes

عرق‌کردن /'a.raq.kar.dan/ مصدر لازم. to perspire, to sweat

عرق‌کشی /'a.raq.ke.ši/ اسم. the act of distilling alcoholic spirits

عرقگیر /'a.raq.gi:r/ اسم. [پوشاک] 1. a sleeveless vest (for men), a string vest 2. a distiller of herbal essences

عرقگیری /'a.raq.gi.ri/ اسم. 1. distilling herbal essences 2. a distillery for extracting herbals essences

□ دوستانِ کرمانیِ ما یک کارگاهِ بزرگِ عرقگیری در بیرونِ شهر برپا کرده‌اند.
Our Kermani friends have set up a big workshop for extracting herbal essences just outside the town.

عرقیّات /'a.ra.qiy.yāt/ اسم. herbal waters

عروج /'o.ruj/ اسم. [ادبی] ascension

عروس /'a.rus/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] 1. a bride 2. one's daughter-in-law

عَروسِ دَریایی [آبزی] medusa

عروسک /'a.ru.sak/ اسم. doll, puppet

عَروسکِ پُشتِ پَرده [گیاه‌شناسی]
winter cherry, Chinese lantern plant
عَروسکِ خیمه‌شب بازی
a marionette
عَروسکِ کوکی
a wind-up doll

عروسک‌بازی /'a.ru.sak.bā.zi/ اسم.
1. playing with dolls
2. [*fig*] child's play

عروسی /'a.ru.si/ اسم.
1. marriage
2. wedding
جَشنِ عَروسی
a wedding

عروسی کردن /'a.ru.si.kar.dan/ مصدر لازم.
to get married

عروض /'a.ruz/ اسم. [ادبی]
prosody
عِلمِ عَروض
prosody

عروق /'o.ruq/ اسم. [جمعِ عِرق]
blood vessels

عروقی /'o.ru.qi/ صفت.
pertaining to blood vessels, vascular
بیماری‌های عُروقی
vascular diseases

عریان /'or.yān/ صفت. (= بِرِهنه، لُخت)
naked, bare, nude

عریان شدن /'or.yān.šo.dan/ مصدر لازم.
to take off one's clothes, to strip

عریانی /'or.yā.ni/ اسم.
nakedness, nudity

عریض /'a.ri:z/ صفت. (= پَهن)
wide, broad

عریض و طویل /'a.ri.zo.ta.vi:l/ صفت. [گفتار]
large, extensive, elaborate
□ با این تشکیلاتِ عریض و طویلِ اداری معلوم است که کار پیش نمی‌رود.
With such an extensive bureaucracy, no wonder that things bog down.

عریضه /'a.ri.ze/ اسم.
a letter written to a high personage, a petition

عزا /'a.zā/ اسم. (= سوگواری)
mourning
روزِ عَزا
a day of mourning

عزادار /'a.zā.dār/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
(= سوگوار)
1. [*adj*] in mourning, bereaved 2. [*n*] a mourner
خانواده‌های عَزادار
the bereaved families
«عَزادارانِ بَیَل»
" The Mourners of Bayal "

عزاداری /'a.zā.dā.ri/ اسم. (= سوگواری)
mourning

عزاداری کردن /'a.zā.dā.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to mourn, to go through a period of mourning

عزاگرفتن /'a.zā.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to mourn sb's death, to be in mourning for sb

عزب /'a.zab/ اسم. (= مُجرّد)
a bachelor, a single person (usu male)

عزّت /'ez.zat/ اسم.
honour[Br] (accorded to one), esteem
عِزّت زیادا!
May your esteem expand! (a phrase used in leave-taking)
عِزّتِ نَفس
one's sense of honour[Br], self-respect, self-esteem

عزرائیل /ez.rā.'i:l/ اسم. [اسلام]
Azrael, the Angel of Death

عزل /'azl/ اسم.
the act of deposing sb, removing sb from office, revoking sb's authority
بِلاعَزل
irrevocable

عزلت /'oz.lat/ اسم. (= گوشه‌گیری)
retirement from the world, seclusion
در کُنجِ عُزلت روزگار به سر آوردن [ادبی]
to lead a life of seclusion

عزل کردن /'azl.kar.dan/ مصدر متعدی.
to depose sb, to remove sb from office, to dismiss sb

عزم /'azm/ اسم.
intention, resolution, resolve

عَزمِ خود را جَزم کردن to make a firm decision, to make up one's mind, to resolve

عزیز /'a.zi:z/ صفت. اسم. [جمع: ـان]
1. [*adj*] dear, beloved 2. [*n*] a dearly-loved person, a darling 3. a form of address used by radio and TV presenters[Br]/ announcers[Us]

شما عَزیزان (در رادیو)
you dear listeners

عَزیز جون [گفتار] lovey,[Br] luvvy[Br], honey

عزیمت /'a.zi.mat/ اسم. the act of starting on a journey, departure

عزیمت‌کردن /'a.zi.mat.kar.dan/ مصدر لازم.
to set off on a journey, to leave, to depart

عسرت /'os.rat/ اسم. (= تَنگدستی) poverty, destitution

زمانهٔ عُسرت hard times

عسل /'a.sal/ اسم. (= اَنگبین) honey

عَسل با عطرِ آویشن
thyme-scented honey

عَسلِ تَصفیه‌شده purified honey

عَسلِ تَصفیه‌نشده raw honey

عَسلِ خالص pure honey

عسلی /'a.sa.li/ صفت. اسم.
1. [*adj*] resembling honey, honey [*bef. n*] 2. [*n*] the colour[Br] of honey, golden brown 3. a foot-stool, a small table

تُخمِ مُرغِ عَسلی soft-boiled egg(s)

عشّاق /'oš.šāq/ اسم. [جمعِ عاشق] lovers

عشایر /'a.šā.yer/ اسم. [جمعِ عَشیره]
nomadic tribes

عشایری /'a.šā.ye.ri/ صفت. pertaining to nomadic tribes, tribal, nomadic

عَشا(ء) /'a.šā(')/ اسم. (= شام)
supper (in Arabic)

آیینِ عَشای رَبّانی [مسیحیت] Mass, the Lord's Supper

عِشا(ء) /'e.šā(')/ اسم. (= سَرِ شَب) evening

نَمازِ عِشا [اسلام] evening prayers

عشر /'ošr/ اسم. [عدد] (= یکدهم، ده‌یک)
one tenth (1/10)

عشرت /'eš.rat/ اسم. (= خوشگذرانی)
1. living a life of pleasure 2. indulging oneself in sensual pleasures

عشرتکده /'eš.rat.ka.de/ اسم. a house of prostitution, a brothel

عشق /'ešq/ اسم. 1. love 2. passion

عِشقِ اَفلاطونی platonic love

عِشق و عاشِقی [گفتار]
an affair of the heart, a love affair

عشقبازی /'ešq.bā.zi/ اسم. the act of making love, lovemaking

عشقبازی‌کردن /'ešq.bā.zi.kar.dan/
مصدر لازم. to make love

عشق‌ورزیدن /'ešq.var.zi.dan/ مصدر لازم.
to love sb, to be in love with sb

عشقه /'a.ša.qe/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= پاپیتال)
ivy

عشقی /'eš.qi/ صفت. 1. pertaining to love, love [*bef. n*], amorous, romantic 2. capricious

ماجرای عِشقی a love affair

عشوه /'eš.ve/ اسم. coquetry

عشوه‌گری /'eš.ve.ga.ri/ اسم.
coquettishness

عشیره /'a.ši.re/ اسم. [جمع: عَشایر]
a nomadic tribe

عصا /'a.sā/ اسم. a walking stick, a stick[Br], a cane

عَصای آرنجی an elbow crutch

عَصای سَلطنت the sceptre

◻ مردِ نابینا با احتیاط پیش می‌آمد و عصای سفیداش را جلوِ پایش تکان می‌داد.
The blind man tapped his white cane in front of him as he cautiously advanced.

عصا زدن /'a.sā.za.dan/ مصدر لازم.
to walk with a stick
عصازنان /'a.sā.za.nān/ قید.
walking with a stick
عصاره /'o.sā.re/ اسم. 1. extract, juice 2. the essence of sth
عصّاری /'as.sā.ri/ اسم. (= روغن‌کشی) 1. the process of extracting oil from fruits or seeds 2. an oil press
اَسبِ عَصّاری a work horse (usu blindfolded) used to turn an oil press
عصب /'a.sab/ اسم. [کالبدشناسی] [جمع: ـ‌ها، اَعصاب] nerve(s)
عَصَبِ بویایی the olfactory nerve
عَصَبِ بینایی the optic nerve
عَصَبِ سیاتیک the sciatic nerve
عَصَبِ‌شنوایی the auditory nerve
عصبانی /'a.sa.bā.ni/ صفت. (= خَشمگین)
angry, furious, mad
عصبانی بودن /'a.sa.bā.ni.bu.dan/ مصدر لازم.
to be angry/ cross with sb
عصبانیّت /'a.sa.bā.niy.yat/ اسم. anger, fury
□ از شدّتِ عـصبانیّت نـمی‌توانست درست حرف بزند.
She was so angry she could hardly speak.
عصبانی شدن /'a.sa.bā.ni.šo.dan/ مصدر لازم.
to become angry/ mad, to get mad
عصبانی کردن /'a.sa.bā.ni.kar.dan/ مصدر متعدی.
to make sb angry
عصب‌شناسی(ن) /'a.sab.še.nā.si/ اسم.
neurology
عصبی /'a.sa.bi/ صفت. 1. pertaining to the nerves, neural 2. nervous, tense
عصر /'asr/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَعصار] 1. late afternoon, early evening 2. age, era
اِمروز عَصر early this evening
عَصربخیر! نیز عصر به خیر
Good evening!
عَصرِ حَجر [تاریخ] the Stone Age
عصرانه /'as.rā.ne/ اسم. [خوراکی] tea[Br], afternoon snack
عَصرانهٔ مُفصّل high tea[Br]
عصمت /'es.mat/ اسم. the state of being free from sin, chastity, innocence, immaculateness
عصیان /'es.yān, 'os-/ اسم. (= طُغیان)
rebellion, mutiny
عصیان کردن /'es.yān.kar.dan/ مصدر لازم.
to rebel, to mutiny
عضلات /'a.zo.lāt/ اسم. [جمع عَضله] (= ماهیچه‌ها)
muscles
عضلانی /'a.zo.lā.ni/ صفت. pertaining to the muscles, muscular
عضله /'a.zo.le/ اسم. [کالبدشناسی] (= ماهیچه)
muscle
گرفتگیِ عضله muscle cramp
عضو /'ozv/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَعضا]
1. a member 2. [*anat*] an organ, a limb
عضو شدن /'ozv.šo.dan/ مصدر لازم.
to join an organization, to become a member of a society etc
عضوگیری(ن) /'ozv.gi.ri/ اسم. recruiting members, a membership drive
عضویّت /'oz.viy.yat/ اسم. membership
حَقِّ عُضویّت the membership fee
عطا /'a.tā/ اسم. 1. the act of bestowing sth on sb, giving 2. bestowal
عطاکردن /'a.tā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to give, to grant, to convey (usu a gift etc), to bestow sth on sb
عطارد /'a.tā.rod/ اسم. [نجوم] (= تیر)
the planet Mercury
عطّاری /'at.tā.ri/ اسم. 1. a shop selling (esp today) medicinal herbs 2. a shop

عظیم /'a.zi:m/ صفت. (= بُزرگ) 1. great, grand, majestic 2. enormous, huge

عظیم‌الجثه /'a.zi.mol.jos.se/ صفت. big, huge, enormous, gigantic

عفاف /'e.fāf/ اسم. (= پاکدامنی) chastity, modesty

عفت /'ef.fat/ اسم. chastity, modesty

عفریت /'ef.ri:t/ اسم. (in Islamic mythology) an evil demon, an *afreet*

عفریته /'ef.ri.te/ اسم. 1. a she-demon 2. an old witch

عفو /'afv/ اسم. (= بَخشایش) 1. pardon, forgiveness 2. amnesty

عَفوِ عُمومی general amnesty

عفوکردن /'afv.kar.dan/ مصدر متعدی. to forgive/ pardon sb

□ بنده را عفو بفرمایید. *Please forgive me.*

عفونت /'o.fu.nat/ اسم. 1. infection 2. putrefaction

عُفونتِ خون [پزشکی] (= گَندخونی) septic poisoning, saepticaemia^Br/ septicemia^Us

عفونی /'o.fu.ni/ صفت. infectious

بیماری‌های عُفونی infectious diseases

عفیف /'a.fi:f/ صفت. (= پاکدامن) chaste, modest, virtuous

عق /'oq/ اسم. [گفتار] throwing up, spewing, vomiting

عقاب /'o.qāb/ اسم. [پرنده‌شناسی] eagle

عقابی /'o.qā.bi/ صفت. resembling an eagle, aquiline

بینیِ عُقابی an aquiline nose

عقاید /'a.qā.yed/ اسم. [جمعِ عقیده] beliefs

عقب /'a.qab/ اسم. قید. صفت. ⟵ جلو 1. [*n*] back, behind, rear 2. offspring, progeny 3. [*adv*] back, behind 4. [*adj*] rear, back

selling non-perishable groceries (like tea, sugar, spices etc)

عطایا /'a.tā.yā/ اسم. [جمعِ عَطیّه] gifts

عطر /'atr/ اسم. perfume, scent

عَطرِ گُلِ مُحمّدی *attar*

عطرآگین /'at.rā.gin/ صفت. perfumed

عطرپاش /'atr.pāš/ اسم. a perfume spray, an atomizer

عطرمایه^(ن) /'atr.mā.ye/ اسم. [فرهنگستان] aromatic essence(s), aroma (= اِسانس)

عطری /'at.ri/ صفت. perfumed, scented, fragrant

شَمعدانیِ عَطری sweet-scented geranium

عطسه /'at.se/ اسم. sneeze

عطسه‌کردن /'at.se.kar.dan/ مصدر لازم. to sneeze نیز عَطسه زدن

عطش /'a.taš/ اسم. (= تِشنگی) thirst

رَفعِ عَطش کردن to quench one's thirst

عطف /'atf/ اسم. 1. inclination, gravitation 2. the spine of a book

حَرفِ عَطف [دستور] a conjunction

عَطف به ... (در نامه‌نگاری) in reference to ...

عَطف به ماسَبق going back to a past date, being retroactive

نُقطهٔ عَطف a turning point

عَطف به ماسَبق شدن (of a law) to apply retroactively, to be retroactive

عطوفت /'o.tu.fat/ اسم. (= مِهربانی) kindness, affection

عطیّه /'a.tiy.ye/ اسم. [جمع: عَطایا] gift, present

□ این کودک یک عطیهٔ الهی است. *This baby is a gift from God.*

عظمت /'a.za.mat/ اسم. (= بُزرگی) 1. greatness, grandeur, majesty 2. magnitude, enormity

لطفاً بروید عقب. Please step back.
چراغ‌های عَقَب [خودرو] the rear lights
دَرِ عَقَب 1. (in a house) the back door
2. (in a car) the rear door

عقب افتادن /'a.qab.of.tā.dan/ مصدر لازم.
to fall/ lag behind

عقب‌افتاده /'a.qa.bof.tā.de/ صفت.
1. fallen behind, in arrears
2. backward, retarded
پَرداخت‌هایِ عَقَب‌افتاده
overdue payments, arrears

عقب انداختن /'a.qab.an.dāx.tan/ مصدر متعدی.
to put off sth to a later date,
to postpone sth, to defer sth

عقب راندن /'a.qab.rān.dan/ مصدر متعدی.
to drive/ push sb/ sth back

عقب کشیدن /'a.qab.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to pull back, to withdraw

عقبگرد /'a.qab.gard/ اسم. [نظامی]
1. About turn! 2. an about-turn[Br],
an about-face[Us]

عقب‌ماندگی /'a.qab.mān.de.gi/ اسم.
1. the state of being retarded or
backward 2. retardation
عَقَب‌ماندگیِ ذِهنی [روان‌شناسی]
mental retardation/ backwardness

عقب ماندن /'a.qab.mān.dan/ مصدر لازم.
to be left behind

عقب‌نشینی /'a.qab.ne.ši.ni/ اسم.
the act of retreating (from one's position),
retreat, withdrawal, pull-back

عقبی /'a.qa.bi/ صفت. اسم.
1. [*adj*] positioned in the rear, back, rear
2. [*n*] the one at the back

عقد /'aqd/ اسم. [جمع: عُقود]
1. a contract
2. the marriage contract
عَقدِ اِزدواج/ نِکاح
the marriage contract
مَجلِسِ عَقد (= عَقدکنان) the marriage
ceremony (as distinct from the wedding,
and held in the bride's house)

عقدکردن /'aqd.kar.dan/ مصدر متعدی.
to perform the marriage ceremony,
to marry sb to sb, to join a man and
a woman in wedlock

عقدکنان /'qd.ko.nān/ اسم. ← مَجلِسِ عَقد

عقدنامه /'aqd.nā.me/ اسم.
the official
document bearing the marriage contract

عقده /'oq.de/ اسم.
1. [*psych*] complex
2. knot, node 3. [*anat*] ganglion
عُقدهٔ اُدیپ the Oedipus complex
عُقدهٔ حِقارت the inferiority complex
عُقدهٔ خودبُزرگ‌بینی
the superiority complex

عقده‌ای /'oq.de.'i/ صفت.
suffering from a complex, bearing
a grudge

عقرب /'aq.rab/ اسم. [حشره‌شناسی]
1. scorpion 2. [*astr*] the eighth
sign of the Zodiac, Scorpio 3. (= آبان)
نیشِ عَقرب the sting of the scorpion

عقربه /'aq.ra.be/ اسم.
1. pointer
2. the hour/ minute/ seconds hand on
a watch/ clock dial

عق زدن /'oq.za.dan/ مصدر لازم.
to vomit,
to spew, to throw up

عقل /'aql/ اسم. (= خِرد)
1. wisdom,
reason 2. intellect
عَقلِ مَعاش the ability to manage one's
money, domestic economy
عَقلِ کُل [گفتار/ شوخی] Mr. Wiseman
□ مگر عقلت کم شده؟
Have you lost your mind?

عقلانی /'aq.lā.ni/ صفت.
pertaining to
the intellect, intellectual, rational
قُوّهٔ عَقلانی the intellectual faculty

عقلایی /'o.qa.lā.'i/ صفت. (= خِردمندانه)
rational, wise [*bef. n*]
کارِ عُقلایی the wise thing to do

عقلا(ء) /'o.qa.lā(')/ اسم. [جمعِ عاقل] (= عاقلان)
wise people, the wise

عقلی /'aq.li/ صفت. rational, intellectual

عقوبت /'o.qu.bat/ اسم. 1. punishment for a misdeed 2. torment

عقود /'o.qud/ اسم. [جمعِ عقد] contracts

عقیدتی(ن) /'a.qi.da.ti/ صفت.
pertaining to ideology, ideological

عقیده /'a.qi.de/ اسم. [جمع: ـ‌ها، عقاید]
1. belief, faith 2. ideology 3. opinion
اِظهارِ عقیده کردن to express an opinion, to air one's view

عقیده داشتن /'a.qi.de.dāš.tan/ مصدر لازم.
to believe sth (in sb/ sth)

عقیق /'a.qi:q/ اسم. [زمین‌شناسی] agate
عَقیقِ سُرخ cornelian

عقیم /'a.qi:m/ صفت. (= سِتروَن، نازا)
sterile, barren

عقیم‌سازی(ن) /'a.qim.sā.zi/ اسم.
1. the act of making sb infertile
2. (in men) vasectomy

عقیم کردن /'a.qim.kar.dan/ مصدر متعدی.
(در مردها) to make a man infertile through vasectomy or castration
عَقیم کردنِ گربهٔ ماده to spay a cat
عَقیم کردنِ گربهٔ نَر to neuter a tomcat

عقیم گذاشتن /'a.qim.go.zāš.tan/ مصدر متعدی.
to neutralize a plot etc

عکّاس /'ak.kās/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a photographer
عَکاسانِ آماتور amateur photographers
عَکاسِ حِرفه‌ای
a professional photographer

عکّاسخانه /'ak.kās.xā.ne/ اسم. (= عَکّاسی)
a photographer's studio

عکّاسی /'ak.kā.si/ اسم. 1. the art/ craft of photography 2. a photography shop, a photographer's studio
عَکاسیِ رَنگی colour[Br] photography
عَکّاسیِ سیاه و سفید
black and white photography

عکس /'aks/ اسم. صفت. 1. [*n*] photo, photograph, picture 2. [*adj*] reverse, opposite
در جَهتِ عَکس
in the opposite direction
عَکسِ پرسُنِلی passport photo(s)
عَکسِ فوری [سابق] 1. an instantaneous photograph, a snapshot 2. a Polaroid photo/ print
عَکسِ غِیرفوری [سابق] a photograph, usu taken in a photographer's studio requiring retouching

عکس‌العمل /'ak.sol.'a.mal/ اسم. (= واکُنش)
reaction
عَمل و عَکس‌العمل (= کُنش و واکنش)
action and reaction
عَکس‌العمل نشان ندادن to show no reaction, not to react to sth

عکس انداختن /'aks.'an.dāx.tan/ مصدر متعدی.
to photograph sb/ sth, to take/ shoot a picture of sb/ sth

عکسبرداری /'aks.bar.dā.ri/ اسم.
photography, taking photographs/ pictures

عکس‌برگردان /'aks.bar.gar.dān/ اسم.
transfer(s), decal(s)

عکسدار /'aks.dār/ صفت.
1. (of a document) with a passport photo attached, bearing a photo
2. illustrated
شِناسنامهٔ عَکسدار a national identity card bearing the owner's photo

عکس گرفتن /'aks.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
1. to photograph sb 2. to have a part of one's body x-rayed

علائق /'a.lā.'eq/ اسم. نیز عَلایق [جمعِ عَلاقه]
interests

علائم /'a.lā.'em/ اسم. نیز عَلایم [جمعِ عَلامت]
signs

علاج /'a.lāj/ اسم. cure, remedy
آخرین عَلاج — the ultimate cure

علاج‌پذیر /'a.lāj.pa.zi:r/ صفت. curable

علاج کردن /'a.lāj.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cure sb of sth, to remedy sth
علاجِ واقعه قَبل از وُقوع باید کرد. [ضرب‌المثل] — Prevention is better than cure. [*prov*]

علاج‌ناپذیر /'a.lāj.pa.zi:r/ صفت.
incurable

علّاف /'al.lāf/ اسم. 1. a vendor of forage, a corn-chandler 2. [*col*] a person who has nothing to do

علّاف شدن /'al.lāf.šo.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to be kept waiting

علاقه /'a.lā.qe/ اسم. [جمع: ~ها، عَلائق]
1. attachment 2. interest, concern
عَلاقهٔ مِلکی — a plot of land or some property, a piece of real estate

علاقه داشتن /'a.lā.qe.dāš.tan/ مصدر لازم.
1. to be attached to sb/ sth, to be fond of sb/ sth 2. to be interested in sb/ sth

علاقه‌مند /'a.lā.qe.mand/ صفت. اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] 1. [*adj*] interested, attached 2. [*n*] sb who is interested in sth, a fan
عَلاقه‌مندان — 1. interested persons/ parties, those interested 2. fans

علامات /'a.lā.māt/ اسم. [جمعِ عَلامت] signs

علامت /'a.lā.mat/ اسم. [جمع: ~ها، علامات]
1. sign, mark 2. indication (= نِشانه) 3. signal

علامت دادن /'a.lā.mat.dā.dan/ مصدر لازم.
to signal (to sb)

علامت‌گذاری /'a.lā.mat.go.zā.ri/ اسم.
the act of marking sth, putting a marker on sth

علّامه /'al.lā.me/ اسم. 1. a very learned person 2. an honorific title given to an erudite man, *Allameh*
عَلّامه دِهخدا — Allameh Dehkhoda
عَلّامهٔ دَهر — the most learned man on earth

علاوه /'a.lā.ve/ اسم. addition, increase
عَلاوه‌بر (= به علاوهٔ) — in addition to

علایق /'a.lā.yeq/ اسم. ← علائق

علّت /'el.lat/ اسم. [جمع: ~ها، عِلَل]
1. the cause of sth 2. the reason for sth 3. defect (= عِیب)
به چه عِلّت؟ — Why? For what reason?
عِلّت و مَعلول — cause and effect

علّت‌العلل /'el.la.tol.'e.lal/ اسم.
1. the root cause of sth 2. the main reason for sth
□ علّت‌العللِ تمام بدبختی‌هایِ ما فقر است.
Poverty is the underlying cause of all our miseries.

علف /'a.laf/ اسم. grass, weed, herb
عَلَفِ هَرز — weed(s)

علفخوار /'a.laf/ صفت. اسم. [جمع: ~ان]
1. [*adj*] herbivorous 2. [*n*] a herbivore

علفخواران /'a.laf.xā.rān/ اسم. [جمعِ عَلفخوار]
herbivorous animals, the Herbivora

علفزار /'a.laf.zār/ اسم. pasture, grassland

علف‌کُش [ن] /'a.laf.koš/ اسم. herbicide

علفی /'a.la.fi/ صفت. 1. pertaining to grass, made of grass, grass [*bef. n*] 2. herbivorous (= عَلفخوار)
دُکتر عَلَفی [گفتار/ شوخی] — a herbalist

علل /'e.lal/ اسم. [جمعِ عِلّت] causes

عَلَم /'a.lam/ اسم. [جمع: اَعلام] 1. flag, standard 2. a steel rod topped by a stylized hand used in mourning ceremonies 3. a celebrity

عِلم /'elm/ اسم. [جمع: عُلوم] 1. science 2. knowledge in general, learning

زَبانِ عِلم the language of science

عِلمِ اَخلاق ethics

علما(ء) /'o.la.mā(')/ اسم. [جمعِ عالِم] 1. learned men 2. Muslim theologians, the *Ulema*

علمی /'el.mi/ اسم. scientific

علمی ـ تخیّلی (ن) /'el.mi.ta.xay.yo.li/ صفت. science-fiction [*bef. n*], sci-fi

داستانِ عِلمی ـ تَخیّلی a science fiction pulp

علناً /'a.la.nan/ قید. openly, publicly

علنی /'a.la.ni/ صفت. open, public

مُحاکمهٔ عَلَنی a public trial

علوفه /'o.lu.fe/ اسم. fodder, hay, provender

علوم /'o.lum/ اسم. [جمعِ عِلم] sciences, scientific disciplines

عُلومِ اِجتماعی social sciences

عُلومِ اِنسانی humanities

عُلومِ پزشکی medical sciences

عَلَوی /'a.la.vi/ صفت. Alavi: descended from Hazrat Ali, the first Shiite Imam

عِلوی /'el.vi, 'ol-/ صفت. sublime, celestial

علّی /'el.li/ صفت. causal

علیا /'ol.yā/ اسم. ← سُفلا upper

نیلِ عُلیا [جغرافیا] the Upper Nile

علیاحضرت /'ol.yā.haz.rat/ اسم. Her Majesty

عُلیاحضرت مَلَکهٔ اِنگلیس

Her Majesty the Queen of England

علی‌البدل /'a.lal.ba.dal/ صفت. alternate

عُضوِ عَلی‌البدل an alternate member

علی‌الحساب /'a.lal.he.sāb/ قید. on account

□ خواهش می‌کنم چیزکی علی‌الحساب بپردازید.

Please pay a small amount on account.

علی‌السویّه /'a.las.sa.viy.ye/ قید. صفت. 1. [*adv*] equally (= به طورِ بَرابر) 2. [*adj*] equal, same, without difference

برای من علی‌السویّه است.

It is all the same to me.

علی‌ایّ‌حال /'a.lā.ay.yo.hāl/ قید. anyway, anyhow, (= در هر حال) in any case

علیّت /'el.liy.yat/ اسم. [فلسفه] causality, causation

علیحدّه /'a.lā.had.de/ قید. (= جداگانه) separately

علی‌رغم /'a.lā.rağm/ قید. (= برغم) in spite of, despite

عَلیٰ‌رغم این‌که ... despite the fact that

علیق /'a.li:q/ اسم. fodder (for cattle etc)

علیکم‌السلام /'a.ley.ko.mos.sa.lām/ دعا. Peace be upon you. (This is the usual answer to sb saying سَلام.)

علیل /'a.li:l/ صفت. in a poor state of health, infirm, invalid

علیه /'a.leyh/ قید. (= بر ضِدِّ) ← لَه against

علیه‌السلام /'a.ley.hes.sa.lām/ دعا. [اسلام] Peace be upon him. (This is a salutation which is used when the Imams and lesser saints are mentioned; it is abbreviated in English as PBUH, and sometimes as AS)

عمارات /'e.mā.rāt/ اسم. [جمعِ عِمارت] buildings

عمارت /'e.mā.rat/ اسم. [جمع: ~ها، عِمارات] 1. the act of constructing/ building 2. a building (= ساختمان)

عمّال /'om.māl/ اسم. [جمعِ عامِل] agents

عمّامه /'am.mā.me/ اسم. [پوشاک] (= دَستار)
turban

عمّان /'om.mān/ اسم. [جغرافیا]
the Sultanate of Oman

بحر / دریای عُمّان
the Arabian Sea

عمّانی /'om.mā.ni/ صفت. اسم. [جغرافیا]
1. [*adj*] pertaining to the Sultanate of Oman, from Oman, Omani 2. [*n*] a native of Oman, an Omani

لیموِ عُمّانی
sun-dried limes (used in Persian cooking)

عمد /'amd/ اسم.
intention, intent

از رویِ عَمد، به عَمد
intentionally, deliberately, wilfully

عمداً /'am.dan/ قید.
deliberately, intentionally, on purpose

عمدتاً /'om.da.tan/ قید.
chiefly, mainly, principally

عمده /'om.de/ صفت.
1. chief, main, principal, major 2. wholesale

عمده‌فروش /'om.de.fo.ruš/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a wholesale dealer, a wholesaler

عمده‌فروشی /'om.de.fo.ru.ši/ اسم. ← خُرده‌فروشی
1. the act of selling wholesale 2. the wholesale trade

عُمده‌فروشیِ دارو
the wholesale trade in pharmaceuticals

عمدی /'am.di/ صفت.
intentional, deliberate

عمر /'omr/ اسم. (= زِندگی)
lifetime, life

خدا عُمرت بدهد!
May God give you a long life.

عُمرِ نوح
a very long life (as long as Noah's, who is supposed to have lived 950 years)

عمراً(ن) /'om.ran/ قید. [گفتار]
never, not on your life

عمران /'om.rān/ اسم. (= آبادانی)
construction, building, (rural) development

مُهندسِ عُمران (= مهندسِ راه و ساختمان)
a civil engineer

عمرانی(ن) /'om.rā.ni/ صفت.
pertaining to building and development, development [*bef. n*]

بَرنامهٔ عُمرانیِ دُوّم
the Second Development Plan

عمر کردن /'omr.kar.dan/ مصدر لازم.
to live (so many years)

□ پدرم نود سال عمر کرد.
My father lived to be ninety.

عمق /'omq/ اسم. [جمع: اَعماق] (= ژَرفا)
depth, profundity

عمق‌سنج /'omq.sanj/ اسم. (= ژَرفاسنج)
a depth gauge^{Br}/ gage^{Us}, a depth recorder

عمقی /'om.qi/ صفت.
1. pertaining to depth, depth [*bef. n*] 2. deep, profound

عمل /'a.mal/ اسم. [جمع: اَعمال] (= کار)
1. act, action, deed 2. [*med*] operation, surgery

در عَمل
in practice

رویِ تَختِ عَمل
on the operating table

زیرِ عمل
during an operation

عَملِ جَرّاحی
a (surgical) operation, a surgical intervention

به عمل کار برآید به سخندانی نیست. [ضرب‌المثل]
Actions speak louder than words. [*prov*]

عمل آمدن /'a.mal.ā.ma.dan/ مصدر لازم.
(of crops) to be grown, to be cultivated

عمل آوردن /'a.mal.ā.var.dan/ مصدر متعدی.
to cultivate sth, to grow sth

□ باغدارانِ نطنز شاه‌میوه‌های درجه‌اوّلی به عمل می‌آورند.
The fruit farmers of Natanz grow excellent pears.

عملاً /'a.ma.lan/ قید. practically, in practice

عملکرد /'a.mal.kard/ اسم. (= کارکرد)
1. performance 2. yield (= درآمد)

عمل کردن /'a.mal.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to act, to perform, to practise[Br]/ practice[Us] 2. to have an operation

عَمل کردنِ مِزاج — to move one's bowels

عَمل نکردن — (of an explosive device) to fail to go off/ explode

عملگرایی /'a.mal.ge.rā.'i/ (ن) اسم.
pragmatism (= اِصالتِ عَمل)

عمله /'a.ma.le/ اسم. [جمع: ~ ها]
1. an unskilled labourer[Br], a construction worker 2. [arch] workers, personnel, crew

عَملهٔ طَرب [سابق] — musicians and entertainers

عملی /'a.ma.li/ صفت. 1. practical, practicable, feasible 2. [col] addicted to opium

عملی شدن /'a.ma.li.šo.dan/ مصدر لازم.
to become a reality, to be realised[Br]/ realized[Us]

عملیّات /'a.ma.liy.yāt/ اسم. [جمع عَملیّه[ن]]
a military (or paramilitary) operation, a campaign

عملیاتی شدن /'a.ma.liy.yā.ti.šo.dan/
to become operational مصدر لازم.

عمو /'a.mu/ اسم. [جمع: ~ ها]
one's paternal uncle

خان عَمو — one's older/ oldest uncle

عَمو سام — Uncle Sam

عَمو نوروز — 1. a personification of the Iranian New Year 2. a character similar to Father Christmas[Br]/ Santa Claus[Us] (who is supposed to visit people's homes at Nowruz and bring children presents)

عمود /'a.mud/ اسم. صفت. (= سُتون)
1. [n] pillar, column 2. [geom] a vertical line 3. [adj] vertical, perpendicular

عمودی /'a.mu.di/ صفت. vertical, perpendicular

عموزاده /'a.mu.zā.de/ اسم.
[جمع: ~ ها، عَموزادگان] a son or daughter of one's paternal uncle, a cousin

عموم /'o.mum/ اسم. 1. whole, total, all 2. everybody, the public

عُمومِ مَردم — all the people, the general public

◻ ورود برایِ عموم آزاد است.
Everybody is welcome.

عموماً /'o.mu.man/ قید. generally, in general

عمومی /'o.mu.mi/ صفت. ⟵ خُصوصی
general, public

بیمارستانِ عُمومی — a general hospital

گَرمابهٔ عُمومی — a public bath

وَسیلهٔ نَقلیّهٔ عُمومی — public transport

عمومیّت /'o.mu.miy.yat/ اسم.
generality, universality

عمومیّت یافتن /'o.mu.miy.yat.yāf.tan/
to become common practice مصدر لازم.

عمّه /'am.me/ اسم. [جمع: ~ ها]
one's paternal aunt

عَمّه جان، عَمّه خانم — Auntie

عمّه‌زاده /'am.me.zā.de/ اسم.
[جمع: ~ ها، عَمّه‌زادگان] a son or daughter of one's paternal aunt, a cousin

عمیق /'a.mi:q/ صفت. deep, profound

عمیقاً /'a.mi.qan/ قید. profoundly, deeply

عمیقاً متأسفم. — I am deeply sorry.

عنّاب /'an.nāb, on-/ اسم. [گیاه‌شناسی] jujube

عنّابی /'an.nā.bi, on-/ صفت. [رنگ]
1. maroon 2. [n] the colour[Br] maroon

عناد /'e.nād/ اسم. (= دُشمنی) animosity, hostility

عناصر /'a.nā.ser, -sor/ اسم. [جمعِ عُنصر] elements

عنان /'e.nān/ اسم. (= اَفسار) the rein(s) of a horse etc

عِنانِ اِختیار از کَف دادن to lose one's control

عناوین /'a.nā.vin/ اسم. [جمعِ عنوان] titles

عنایات /'e.nā.yāt/ اسم. [جمعِ عِنایت] favours[Br]

عنایت /'e.nā.yat/ اسم. [جمع: عِنایات] (= لُطف) favour[Br]

موردِ عِنایت قرار دادن to bestow favour[Br] (up)on sb

عنبر /'am.bar/ اسم. 1. ambergris 2. amber

ماهیِ عَنبر [آبزی] sperm whale

عنبیّه /'e.na.biy.ye/ اسم. [کالبدشناسی] [جمع: ~ها] the iris of the eye

عنبیّه‌نگاری[ن] /'enabiy.ye.ne.gāri/ اسم. iris scanning

عنتر /'an.tar/ اسم. نیز اَنتر [جانورشناسی] 1. monkey, baboon 2. (as an insult) You monkey!

عندالمطالبه /'en.dal.mo.tā.le.be/ قید. on demand, whenever demanded

عنصر /'on.sor/ اسم. [جمع: ~ها، عَناصر] 1. element 2. principle 3. agent 4. person

چهار عُنصر the four elements (fire, air, water and earth)

عُنصرِ نامَطلوب [سیاست] persona non grata

عنف /'onf/ اسم. (= زور) force, severity, harshness

به عُنف by force

عنقریب /'an.qa.ri:b/ قید. shortly, in the near future

عنکبوت /'an.ka.but/ اسم. [جانورشناسی] spider

عنکبوتی /'an.ka.bu.ti/ صفت. pertaining to spiders, spider [*bef. n*], spidery

عنوان /'on.vān/ اسم. 1.the title of a book etc 2. heading, headline

به عُنوانِ ... as, in the capacity of

□ چه عنوانِ غریبی برای یک کتاب!
What a strange title for a book!

عنوان‌بندی[ن] /'on.vān.ban.di/ اسم. [سینما] (= تیتراژ) credit titles, credits

عنوان کردن /'on.vān.kar.dan/ مصدر متعدی. to put sth forward, to suggest/ propose sth for discussion

عنین /'a.nin/ صفت. (of a man) impotent

عوائد /'a.vā.'ed/ اسم. نیز عَواید [جمعِ عائده] revenues, income

عوارض /'a.vā.rez/ اسم. [جمعِ عارضه] 1. charges, taxes, dues 2. accidents, effects

عَوارضِ جانبی [پزشکی] side-effects

عَوارضِ خُروجی exit tax

عَوارضِ گُمرکی customs duties

عوارضی /'a.vā.re.zi/ اسم. toll booths (on a motorway[Br]/ tollway[Us])

عواریّه[ف] /'a.vā.riy.ye/ صفت. نیز اَواریّه (of goods) damaged in transit

کاغذِ عَواریّه paper made unusable because of damage by sea-water etc, damaged paper, casse paper

عواطف /'a.vā.tef/ اسم. [جمعِ عاطفه] emotions

عواقب /'a.vā.qeb/ اسم. [جمعِ عاقبت] consequences

عوالم /'a.vā.lem/ اسم. [جمعِ عالَم] worlds

□ در این عوالم نیست.
He is not in this sort of game.

عوام /'a.vām/ اسم. [جمعِ عامّه]
the common people, commoners, plebs (= plebeians)
مَجلسِ عَوام (در بریتانیا)
the House of Commons
عوامانه /'a.vā.ma.ne/ صفت.
1. in the manner of the common people, folksy[Us] 2. vulgar, uncouth, unrefined
عوام‌پسند /'a.vām.pa.sand/ صفت.
popular, low-brow (= عامه‌پسند، مَردم‌پسند)
عوامفریبی /'a.vām.fa.ri.bi/ اسم.
demagogy, demagoguery
عوامل /'a.vā.mel/ اسم. [جمعِ عامل]
1. agents 2. factors
عواید /'a.vā.yed/ اسم. نیز **عوائد** [جمعِ عائده[نا]]
revenues, income
عود /'ud/ اسم. [گیاه‌شناسی]
1. aloes-wood, agila-wood 2. joss-stick
عود /'owd/ اسم.
1. return, recurrence 2. relapse of a disease
عودت /'ow.dat/ اسم.
1. the act of returning sth to sb 2. return
عودت دادن /'ow.dat.dā.dan/ مصدر متعدی.
to return sth to sb (= برگرداندن)
عودسوز /'ud.suz/ اسم.
an incense burner
عور /'ur/ صفت. (= لُخت)
naked
عورت /'ow.rat/ اسم.
one's private/ privy parts, nudity
سِترِ عورت
covering one's nudity
عوض /'a.vaz/ اسم.
1. substitute, replacement 2. exchange 3. compensation, reward
در عَوض
instead
در عَوضِ ... (= به جایِ)
in exchange for, in lieu of, instead of
عَوض و بَدل کردن
to exchange sth for another, to barter
چیزی که عَوض دارد گِله ندارد. [ضرب‌المثل]
Exchange is no robbery. [*prov*]
عوض‌کردن /'a.vaz.kar.dan/ مصدر متعدی.
to change sb/ sth, to replace sb/ sth
عَوض کردنِ لباس
to change into clean/ different clothes, to change
عوضی /'a.va.zi/ صفت.
1. [*arch*] spare 2. wrong, erroneous 3. [*col*] abnormal, bizarre
« مردِ عوضی »
" The Wrong Man "
◻ از راهِ عوضی رفتیم و گم شدیم.
We took a wrong turn and got lost.
عوضی‌گرفتن /'a.va.zi.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. [گفتار]
to take sb for sb else, to mistake sth for sth else
عوعو /'ow.'ow/ صوت. (= پارس)
the sound of a dog barking, bark(s)
عوعوکردن /'ow.'ow.kar.dan/ مصدر لازم.
to bark (= پارس کردن)
عهد /'ahd/ اسم.
1. promise 2. treaty 3. age
عَهدِ بوق [گفتار]
in Queen Anne's time
« عَهدِ جَدید »
" The New Testament "
عَهدِ دَقیانوس
proverbially a very long time ago, ancient times, antiquity
از عَهدِ دَقیانوس
from time immemorial
عهد بستن /'ahd.bas.tan/ مصدر لازم.
نیز عَهد کردن
to pledge one's word, to make a solemn promise, to make a pledge, to make a compact
عهدنامه /'ahd.nā.me/ اسم.
treaty, pact
عهدنامهٔ تُرکمن‌چای [تاریخ]
1. the Treaty of Turkmanchai (signed in 1828 by Russia and Iran/ Persia, ending the Russio-Persian war that had started in 1825) 2. [*fig*] an unfair treaty or contract that sb is forced to sign

عهده /'oh.de/ اسم. 1. undertaking, responsibility 2. charge
از عُهدهٔ کاری برآمدن to succeed in doing sth, to pull sth off
بر عُهده گرفتن to undertake to do sth

عهده‌دار /'oh.de.dār/ صفت. 1. responsible 2. charged with

عیادت /'a.yā.dat/ اسم. the act of visiting a sick person
◻ ساعاتِ عیادت در این بیمارستان از ۳ تا ۵ بعد از ظهر است.
Visiting hours in this hospital are between 3 and 5 p.m.[Br] */ P.M.*[Us]

عیادت‌کردن /'a.yā.dat.kar.dan/ مصدر لازم. to visit a sick person

عیار /'a.yār/ اسم. 1. the degree of purity of a precious metal 2. standard, criterion 3. (in a recipe) the exact amount of various ingredients
طَلای ۱۸ عَیار 18-carat[Br]/ karat[Us] gold

عیّار /'ay.yār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] [تاریخ] *Ayyar:* any one of the Robin-Hood type bandits who operated in the Arab-occupied lands in the Abbasid period

عیارسنجی(ن) /'a.yār.san.ji/ اسم. the act of determining the purity of a precious metal, assaying

عیّاش /'ay.yāš/ صفت. (= خوشگذران) fond of good living, bon-vivant
آدمِ عَیّاش a man of pleasure, a bon-vivant

عیال /'a.yāl/ اسم. 1. one's wife 2. one's wife and children

عیالوار /'a.yāl.vār/ صفت. (= عائله‌مند) (of a man) burdened with a large family

عیان /'a.yān/ صفت. (= آشکار) evident, in full view

عیان شدن /'a.yān.šo.dan/ مصدر لازم. to be exposed, to be revealed, to come into view

عیان‌کردن /'a.yān.kar.dan/ مصدر متعدی. to expose, to reveal

عیب /'eyb/ اسم. [جمع: ~ها، عُیوب] defect, fault
از کسی عِیب گرفتن to fault sb, to find faults with sb/ sth, to criticize sb

عیب‌جویی /'eyb.ju.'i/ اسم. the act of fault-finding

عیب داشتن /'eyb.daš.tan/ مصدر لازم. to have a defect, to be faulty
عِیبی ندارد. [گفتار] 1. It doesn't matter. 2. There's nothing wrong with it.

عیب‌یاب(ن) /'eyb.yāb/ اسم. (in computer etc) a diagnostic programme[Br]/ program[Us], a troubleshooter

عید /'eyd/ اسم. [جمع: ~ها، اَعیاد] a festive day, a festival, a feast
عیدِ پاک [مسیحیت] Easter
عیدِ فِطر [اسلام] the feast marking the end of Ramadan, *id-ul-Fitr*
عیدِ قُربان/ اَضحیٰ [اسلام] the Feast/ Festival of Sacrifice, *id-ul-Adha*
عیدِ میلادِ مَسیح/ نوئل [مسیحیت] Christmas
عیدِ نوروز festivities marking the Iranian New Year, *Nowruz*
عیدِ شما مبارک! Blessed be your feast! Happy Nowruz, Happy New Year, Merry Christmas, Happy Easter etc

عیدی /'ey.di/ اسم. New Year's gratuity or bonus

عیسوی /'i.sa.vi/ صفت. اسم. [جمع: عیسویان] 1. [*adj*] Christian (= مَسیحی) 2. [*n*] a believer in Jesus Christ, a Christian

عیش /'eyš/ اسم. (= عِشرت) a life of pleasure

عیلامی /'i.lā.mi/ صفت. اسم. [تاریخ] 1. [*adj*] Elamite 2. [*n*] the Elamite language, Elamite

عین /'eyn/ اسم. صفت. 1. [*n*] the eye (in Arabic) 2. substance, object 3. the original 4. [*adj*] [*col*] similar to

عیناً /'ey.nan/ قید. exactly

عینک /'ey.nak/ اسم. (a pair of) glasses, spectacles, goggles

عینکِ آفتابی sunglasses

عینکِ اِسکی ski goggles

عینکِ ایمنی safety glasses

عینکِ پَنسی a pince-nez

عینکِ تَدریجی progressives lenses, no-line bifocals[Us]

عینکِ تَک‌چشم a monocle

عینکِ تَک‌دید single vision glasses

عینکِ تیره/ دودی dark glasses

عینکِ جوشکاری welding goggles

عینکِ خواندن reading glasses

عینکِ دودید bifocal glasses, bifocals

عینکِ شِنا swimming goggles

عینکِ طِبّی prescription glasses

عینکِ موتورسواری motorcycle goggles

عینک زدن /'ey.nak.za.dan/ مصدر لازم. to wear glasses

عینک‌فروشی /'ey.nak.fo.ru.ši/ اسم. a shop/ store selling glasses, an optician's

عینکی /'ey.na.ki/ صفت. wearing glasses, bespectacled, spectacled

عینی /'ey.ni/ صفت. ← ذهنی objective

عینیّت /'ey.niy.yat/ اسم. objectivity

عیوب /'o.yub/ اسم. [جمعِ عیب] faults

غ، غـ، ـغـ، ـغ

غ /ğe/ اسم. 1. 22nd letter of the Persian alphabet 2. abbrev of غایب (= absent)

غائب /ğā.'eb/ صفت. نیز غایب absent

غائله /ğā.'e.le/ اسم. نیز غایله insurrection, rebellion, trouble

غار[1] /ğār/ اسم. cave, cavern, grotto

یارِ غار an intimate friend, a bosom friend

غار[2] /ğār/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= بَرگِ‌بو) laurel, bay tree

غارت /ğā.rat/ اسم. 1. the act of plundering, pillaging, sacking, looting 2. plunder, pillage, sack

غارت‌کردن /ğā.rt.kar.dan/ مصدر متعدی. to plunder a place, to pillage, to sack

غارتگر /ğā.rat.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a plunderer, a pillager, a robber

غارتگرانِ بیت‌المال plunderers of the public treasury

غارتگری /ğā.rat.ga.ri/ اسم. plundering, looting, pillaging

غارشناسی(ن) /ğār.še.nā.si/ اسم. speleology

غار غار /ğār.ğār/ صوت. نیز قار قار the sound of a crow or raven, cawing, croaking

غار غارکردن /ğar.ğar.kar.dan/ مصدر لازم. (of crows or ravens) to caw, to croak

غارنشین /ğār.nešin/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a cave-dweller, a caveman, a troglodyte

غارنشینی /ğār.ne.ši.ni/ اسم. dwelling in caves, cave-dwelling

غاز /ğāz/ اسم. [پرنده‌شناسی] goose

جوجهٔ غاز gosling

غازِ نَر gander

غازِ وَحشی wild goose (geese)

مرغ همسایه غاز است. [ضرب‌المثل] The grass is greener (on the other side of the fence). [*Prov*] (*ex tr* = The neighbour's[Br] hens are [as fat as] geese.)

غاز چرانیدن /ğāz.ča.rā.ni.dan/ مصدر لازم. [گفتار] to have nothing to do, to loiter

غازی /ğā.zi/ اسم. [قدیم] a warrior (fighting in the cause of Islam)

غاصب /ğā.seb/ صفت. اسم. [جمع: ~ان، ~ین] 1. [*adj*] usurping 2. [*n*] a usurper

غافل /ğā.fel/ صفت. 1. negligent 2. unaware, not knowing

غافل از این‌که ... little knowing that ..., unaware of the fact that ...

از چیزی غافل شدن/ ماندن to neglect sth, to lose sight of sth, to forget about sth, to overlook sth

غافلگیر /ğā.fel.gi:r/ صفت.
caught by surprise, surprised
◻ در این حملهٔ شبانه، سربازانِ دشمن غافلگیر شدند.
In this night raid, the enemy was caught by surprise.

غافلگیرانه /ğā.fel.gi.rā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] surprise [*bef. n*]
2. [*adv*] by surprise

غافلگیر شدن /ğā.fel.gir.šo.dan/ مصدر لازم.
to be caught by surprise, to be surprised

غافلگیر کردن /ğā.fel.gir.kar.dan/ مصدر متعدی.
to catch/ take sb by surprise, to surprise, to catch sb unawares

غافلگیری /ğā.fel.gi.ri/ اسم.
the act of catching sb by surprise, surprise, surprisal

غالب /ğā.leb/ صفت. اسم.
1. [*adj*] prevailing 2. victorious
3. [*n*] the victor
بادِ غالب — the prevailing wind
غالبِ اوقات /ow-/ — most of the time, frequently, often
غالب و مَغلوب — the victor and the vanquished

غالباً /ğā.le.ban/ قید. frequently, often

غالب شدن /ğa.leb.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to prevail 2. to triumph over sb/ sth

غامض /ğā.mez/ صفت. (= پیچیده) complex, complicated, knotty, puzzling

غان /ğān/ اسم. [گیاه‌شناسی] birch

غان و غون /ğā.no.ğun/ صوت.
the cooing sounds made by a baby

غان و غون کردن /ğā.no.ğun.kar.dan/ مصدر لازم.
(of a baby) to make cooing sounds, to coo, to goo-goo

غایب /ğā.yeb/ صفت. نیز غائب ⟵ حاضر
absent, hidden from view
اِمامِ غایب [اسلام] (= امامِ دوازدهم) — the Absent Imam

غایبانه /ğā.ye.bā.ne/ قید. اسم.
1. [*adv*] done without being personally present, by proxy
2. [*n*] blindfold chess (= ۲. شَطرنجِ چشم‌بسته)
اِرادتِ غایبانه — regard for sb one has not met but has heard of
◻ آقا خوشوقتم! من خدمتِ شما اِرادتِ غایبانه دارم.
So glad to meet you, sir; I had heard so much about you.

غایب بودن /ğâ.yeb.bu.dan/ مصدر لازم.
to be absent

غایت /ğā.yat/ اسم.
the limit of sth, the end of sth
به غایت نیز بغایت [ادبی] — extremely

غایله /ğā.ye.le/ اسم. نیز غائله
insurrection, rebellion, trouble

غبار /ğo.bār/ اسم. dust, haze

غبارآلود /ğo.bā.rā.lud/ صفت. dusty, hazy

غبارروبی /ğo.bār.ru.bi/ اسم.
periodic cleaning of a shrine (and collecting the offerings thrown into the tomb enclosure by pilgrims) (*ex tr* = wiping away the dust)

غبطه /ğeb.te/ اسم. envy

غبطه خوردن /ğeb.te.xor.dan/ مصدر لازم.
to envy sb for sth

غبغب /ğab.ğab/ اسم. double chin

غبن /ğabn/ اسم. inflicting a loss on sb by fraud, deception
اِحساسِ غَبن کردن — to feel cheated

غدد /ğo.dad/ اسم. [جمعِ غُدّه] glands
غددِ اَشکی — tear glands
غددِ فوقِ کُلیه — suprarenal glands

غدّه /ğod.de/ اسم. [پزشکی]
1. gland
2. tumour[Br]
غُدّهٔ چرکی an abscess
غُدّهٔ خوش‌خیم a benign tumour[Br]
غُدّهٔ بُرونریز an exocrine gland
غُدّهٔ دَرونریز an endocrine gland

غذا /ğa.zā/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَغذیه] (= خوراک)
1. food 2. a dish 3. a meal
صورتِ غَذا (= مِنو) the menu, the bill of fare
غَذایِ حاضری/ سَبک a light meal, a snack
سَرِ غَذا in the course of having a meal, at table
سه وَعده غَذا در روز three meals a day

غذائیّت /ğa.zā.'iy.yat/ اسم. nourishing value of sth, nourishment

غذا پختن /ğa.zā.pox.tan/ مصدر لازم. (= آشپزی کردن) to cook, to prepare a meal

غذا خوردن /ğa.zā.xor.dan/ مصدر لازم. to eat, to have a meal

غذاخوری /ğa.zā.xo.ri/ اسم.
1. [*n*] a place for eating, canteen, cafeteria, refreshment room 2. [*adj*] pertaining to eating, dining
سالنِ غذاخوری eatery, restaurant

غذا دادن /ğa.zā.dā.dan/ مصدر متعدی. (= خوراک دادن) to feed sb
◻ غذای گربه را داده‌ای؟
Have you fed the cat?

غذایی /ğa.zā.'i/ صفت. pertaining to food, alimentary, nutritious
مَوادِ غَذایی foodstuffs, nutrients

غر /ğor/ اسم. [گفتار] (= غُرغُر) 1. the act of grumbling 2. grumble(s)

غرّا /ğar.rā/ صفت. [ادبی] eloquent

غراب /ğo.rāb/ اسم. [ادبی] [پرنده‌شناسی] raven

غرامت /ğe.rā.mat/ اسم. [جمع: غِرامات] damages, compensation, reparation(s)
غِراماتِ جَنگ war reparations

غرّان /ğor.rān/ صفت. roaring
شیرِ غُرّان a roaring lion

غرایب /ğa.rā.yeb/ اسم. نیز غَرائب [جمعِ غریبه] strange things, marvels

غرایز /ğa.rā.yeb/ اسم. نیز غَرائز [جمعِ غَریزه] instincts

غرب /ğarb/ اسم. [جغرافیا] (= باختر)
1. west 2. the West, the Occident

غربا(ء) /ğo.ra.bā(')/ اسم. [جمعِ غَریب] strangers

غرباً /ğar.ban/ قید. (= از غَرب) to the west, on the western side

غربال /ğar.bāl/ اسم. نیز غَربیل a (coarse-meshed) sieve, a riddle

غربال کردن /ğar.bāl.kar.dan/ مصدر متعدی. to sift/ sieve sth

غربت /ğor.bat/ اسم. the state of being away from one's home, life in exile
غَمِ غُربت nostalgia, homesickness
◻ در غربت مرد، دور از زادگاهش.
He died in a foreign land, far away from home.

غربتی /ğor.ba.ti/ اسم. [گفتار] [جمع: ـ‌ها]
1. a (usu poor) stranger 2. a gypsy

غربزدگی(ن) /ğarb.za.de.gi/ اسم. [جامعه‌شناسی] infatuation with Western culture and lifestyle, westoxication

غربزده(ن) /ğarb.za.de/ صفت. westoxicated, westernized

غرب‌ستیزی(ن) /ğarb.se.ti.zi/ اسم. hating the West and all things Western, fighting the West, having an anti-Western attitude

غرب‌گرایی(ن) /ğarb.ge.rā.'i/ اسم.
loving the West, having a pro-Western attitude

غربی /ğar.bi/ صفت. (= باختری)
1. western, Western, westerly, west [*bef. n*] 2. a native of the West, a Westerner, an Occidental

نه غَربی نه شَرقی 1. neither Western nor Eastern 2. [*dated*] neither pro-West nor pro-East (*i.e.* pro-Soviet)

غرزدن /ğor.za.dan/ مصدر لازم.
to grumble, to carp

غرس /ğars/ اسم. (= کاشتنِ درخت)
the act of planting trees etc

غَرسِ اَشجار (= دَرختکاری) planting trees

غرّش /ğor.reš/ اسم.
1. roaring, rumbling, thundering 2. roar

غُرّشِ رَعد the rumbling of thunder

غُرّشِ هَواپیماهایِ جَنگی the roar of warplanes

غرض /ğa.raz/ اسم. [جمع: اَغراض]
1. motive, purpose 2. animosity, grudge

غَرض و مَرض [گفتار] ulterior motive(s)

غرض‌ورزی /ğa.raz.var.zi/ اسم.
showing unfairness and lack of impartiality (because of a grudge against sb)

غُر غُر /ğor.ğor/ اسم. نیز قُرقُر
grumbling, griping

غُر غُرکردن /ğor.ğor.kar.dan/ مصدر لازم.
to grumble, to gripe, to carp (= غُر زدن)

غُرغُرو /ğor.ğo.ru/ صفت. نیز قُرقُرو
given to grumbling

آدمِ غُرغُرو a grumbler

غَرغَره /ğar.ğa.re, ğer-/ اسم. نیز قَرقَره
the act of gargling

غَرغره کردن to gargle

غرفه /ğor.fe/ اسم. [جمع: ~ها، غُرفات]
1. booth, stand 2. [*arch*] an upper chamber

غرق /ğarq/ اسم.
1. the state of being submerged in water 2. drowning 3. sinking

غَرقِ خون weltering in blood

غَرقِ فِکر deep in thought

غرقاب /ğar.qāb/ اسم.
deep water

غرقابی /ğar.qā.bi/ صفت.
pertaining to being submerged in deep water

آبیاریِ غَرقابی [کشاورزی] basin irrigation

غرق شدن /ğarq.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to drown 2. to sink [*vi*]

غرق‌کردن /ğarq.kar.dan/ مصدر متعدی.
to sink a ship etc, to submerge sth in water

غروب /ğo.rub/ اسم.
1. (of the sun, moon etc) going down below the horizon, setting 2. sunset

غُروبِ آفتاب sunset

غروب‌کردن /ğo.rub.kar.dan/ مصدر لازم.
(of the sun and moon) to set

غرور /ğo.rur/ اسم.
pride, vanity

غُرورِ جوانی (= جوشِ صورت) acne

غرورآفرین(ن) /ğo.ru.rā.fa.rin/ صفت.
that makes one proud, that fills one with pride

پیروزیِ غرورآفرینِ تیمِ مِلّی
the wonderful victory of the national team that has made us all proud ...

غرّ و لند /ğor.ro.lond/ اسم. [گفتار] نیز قُرّ و لُند
grumbling, complaining

غَرّه /ğar.re/ صفت.
cocksure, cocky

غُرّه /ğor.re/ اسم. ← سَلخ
the first day of a lunar month

غریب /ğa.ri:b/ صفت. اسم. [جمع: ~ان، غُربا]
1. [*adj*] strange, freakish 2. exotic 3. far away from one's home 4. [*n*] sth strange or freakish 5. a stranger

غریبانه /ğa.ri.bā.ne/ قید.
in the manner of a person living in exile, without friend and family
مَرگِ غریبانهٔ شاعر the poet's death in a foreign land (without his family being at his/ her bedside)

غریب‌گز /ğa.rib.gaz/ اسم. [حشره‌شناسی]
a type of tick (in Khorasan, reputed to bite only strangers)

غریبگی /ğa.ri.be.gi/ اسم.
the state of being a stranger, not feeling at home

غریبه /ğa.ri.be/ اسم. [جمع: ـ‌ها، غَرایب]
(= بیگانه) a stranger, a foreigner, an alien, an outsider
آدمِ غَریبه a stranger, an outsider

غریبی /ğa.ri.bi/ اسم.
the state of being a stranger or being far away from home

غُرّیدن /ğor.ri.dan/ مصدر لازم.
to roar

غریزه /ğa.ri.ze/ اسم. [جمع: ـ‌ها، غَرایز]
instinct, intuitive knowledge
غَریزهٔ حیوانی animal instinct

غریزی /ğa.ri.zi/ صفت.
instinctive
به طورِ غَریزی instinctively

غریق /ğa.ri:q/ صفت.
1. drowned 2. [/fig] immersed in
غَریقِ رَحمت immersed in (God's) mercy

غریو /ğa.ri:v/ اسم.
loud shouts (from a crowd), clamour[Br]

غزال /ğa.zāl/ اسم. [جانورشناسی]
gazelle

غزل /ğa.zal/ اسم. [ادبی]
sonnet, *ghazal*

غزلسرا /ğa.zal.sa.rā/ اسم. [جمع: ـ‌یان]
a sonneteer

غزنوی /ğaz.na.vi/ صفت. اسم. [تاریخ]
1. [*adj*] pertaining to the Ghaznavid dynasty, Ghaznavid 2. [*n*] a native of Ghazni (in present-day Afghanistan), a Ghaznavid

غَزنویان [تاریخ]
the Ghaznavid dynasty, the Ghaznavids

غزوه /ğaz.ve/ اسم. [اسلام] [جمع: غَزوات]
ghazwa: any one of the battles in which Prophet Mohammad/ -ed fought against the infidels

غژغژ /ğež.ğež/ صوت.
a creaking sound, a creak

غژگاو /ğaž.gāv/ اسم. [جانورشناسی]
yak

غسّال /ğas.sāl/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
(= مُرده‌شور) a person whose job is to perform the ritual washing of a corpse, a corpse washer

غسّالخانه /ğas.sāl.xā.ne/ اسم.
(= مُرده‌شورخانه) a building in a cemetery where corpses are washed and prepared for burial

غسل /ğosl/ اسم.
a ritual immersion of the body in water, ablution

غسل کردن /ğosl.kar.dan/ مصدر لازم.
to dip in water, to perform an ablution

غش /ğaš/ اسم.
1. a fainting fit 2. an epileptic fit

غش کردن /ğaš.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to faint, to swoon 2. to have a fit

غشا(ء) /ğe.šā(')/ اسم. [کالبدشناسی]
membrane
غِشایِ مُخاطی the mucous membrane

غشایی /ğe.šā.'i/ صفت.
pertaining to the membrane, membranous

غشگیر(ن) /ğaš.gi:r/ اسم. [کتاب]
(a pair of) book-ends

غشی /ğa.ši/ صفت.
given to epileptic fits, epileptic

غصب /ğasb/ اسم.
1. the act of illegally seizing another person's property, usurping 2. usurpation

غصبی /ğas.bi/ صفت.
usurped

3. [*dated*] your obedient servant
(when addressing a king etc)
غُلام سیاه an African slave
غلامانه /ğo.lā.mā.ne/ اسم. [قدیم] (= شاگردانه)
a tip (paid to a shop assistant)
غلام‌گردش /ğo.lām.gar.deš/ اسم. [معماری]
a corridor built around a dome, a gallery
غلبه /ğa.la.be/ اسم. 1. the act of prevailing upon an adversary
2. triumph, victory
بر کسی غَلَبه کردن to prevail upon sb, to triumph over sb, to beat sb
غلت /ğalt/ اسم. 1. the act of rolling
2. [*mus*] trilling the voice
3. [*mus*] playing a note tremolo
غلتان /ğal.tān/ صفت. rolling
مُرواریدِ غَلتان a perfectly globular pearl
غلتاندن /ğal.tān.dan/ مصدر متعدی.
to roll sth, to cause sth to roll
غلتک /ğal.tak/ اسم. نیز غَلطک a roller
usu made of stone or some heavy metal
غلتیدن /ğal.ti.dan/ مصدر لازم. to roll
غلط /ğa.lat/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، اَغلاط]
1. [*n*] mistake, error, fault
2. [*adj*] erroneous, faulty, incorrect
غَلطِ چاپی a typographical error, a typo, a misprint
غلط‌کردن /ğa.lat.kar.dan/ مصدر لازم.
to make a mistake
غَلط کردم! I am sorry; I made a mistake! It won't happen again.
غَلط نکنم ... If I am not mistaken ...
□ برو گم شو! هیچ غلطی نمی‌توانی بکنی!
Go to hell! You cannot do a damn' thing!
غلط‌گیری /ğa.lat.gi.ri/ اسم. [چاپ]
(= نِمونه‌خوانی) 1. the act of correcting proofs 2. proof-reading, correction

زَمینِ غَصبی a plot of land illegally taken over
غصّه /ğos.se/ اسم. sorrow, sadness, grief
غصّه‌خوردن /ğos.se.xor.dan/ مصدر لازم.
to feel sad, to grieve
غصّه‌دار /ğos.se.dār/ صفت. sorrowful, grief-stricken
غضب /ğa.zab/ اسم. (= خَشم) wrath, anger, rage, fury
غضبناک /ğa.zab.nāk/ صفت. angry, wrathful
غضروف /ğoz.ruf/ اسم. [کالبدشناسی]
cartilage
غضروفی /ğoz.ru.fi/ صفت. made of cartilage, cartilaginous
ماهی‌هایِ غُضروفی
cartilaginous fishes
غفلت /ğaf.lat, ğef-/ اسم. negligence, neglect, oversight
غفلتاً /ğef.la.tan/ قید. abruptly, unexpectedly, all of a sudden
غفلت‌کردن /ğef.lat.kar.dan/ مصدر لازم.
to neglect a duty etc
غل /ğol/ اسم. [قدیم] an iron collar placed around the neck of a prisoner
با غُل و زَنجیر (of a prisoner) in chains
غلّات /ğal.lāt/ اسم. [گیاه‌شناسی] [جمعِ غَلّه]
grains, cereals
غلاف /ğa.lāf/ اسم. (= ۱. نیام ۲. پوشینه)
1. (of a sword) the sheath, the scabbard
2. [*bot*] sheath, pod 3. cover, casing
غلاف‌کردن /ğa.lāf.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to sheathe one's sword etc
2. [*col*] to take back a claim etc, to desist from pursuing a quarrel
غلام /ğo.lām/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a (young) slave 2. a servant

غلط‌نامه /ğa.lat.nā.me/ اسم. [کتاب]
errata (and corrigenda)

غلظت /ğel.zat/ اسم. ← رقّت
1. thickness of a liquid 2. density
3. viscosity

غلظت‌سنج(ن) /ğel.zat.sanj/ اسم. [فیزیک]
(= چگالی‌سنج) a specific gravity
flask, a pycnometer

غلغله /ğol.ğo.le/ اسم. صفت.
1. [*n*] hubbub, tumult 2. [*adj*] [*col*] extremely crowded

غلو /ğo.lov/ اسم.
1. the act of exaggerating (in sb's praise etc)
2. exaggeration, hyperbole

غلوکردن /ğo.lov.kar.dan/ مصدر لازم.
to exaggerate, to resort to hyperbole

غلّه /ğal.le/ اسم. [جمع: غلّات]
grain, cereal(s), corn

اَنبارِ غَلّه granary

غلیان /ğa.la.yān/ اسم.
1. the act of boiling, simmering 2. ebullition

غَلیانِ احساسات an ebullition of feelings

غلیظ /ğa.li:z/ صفت.
1. (of liquids) thick
2. dense 3. viscous

سوپِ غَلیظ a thick soup, a pottage

غلیظ شدن /ğa.liz.šo.dan/ مصدر لازم.
to thicken

غم /ğam/ اسم. [جمع: ـها، غُموم‌ن] (= اَندوه)
sorrow, grief

غم‌انگیز /ğa.man.gi:z/ صفت.
sad, sorrowful, grievous

چه مَنظـرهٔ غَم‌انگیزی!
What a sad sight!

غمباد /ğam.bād/ اسم. [پزشکی] (= گواتر)
enlargement of the thyroid gland
(of the neck), goitre[Br]/ goiter[Us]

غمخوار /ğam.xār/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
(= غَمگسار) sb who commiserates with
another person

غمزه /ğam.ze/ اسم.
a subtle sign made with the movement of one's eyebrows,
an inviting glance

غمگسار /ğam.go.sār/ اسم. (= غَمخوار)
a friend who lends a willing ear to another
person's tale of woe

غمگین /ğam.gin/ صفت. (= اَندوهگین)
sad, sorrowful, unhappy

غمگین شدن /ğam.gin.šo.dan/ مصدر لازم.
to become sad, to be saddened

غمین /ğa.min/ صفت. [ادبی]
sad

غنا /ğa.nā/ اسم.
freedom from want, richness, wealth

غنایم /ğa.nā.yem/ اسم. [جمع غَنیمت]
spoils, booties

غَنایمِ جَنگ spoils of war

غنایی /ğe.nā.'i/ صفت.
lyrical

شِعرِ غِنایی (= شِعرِ تَغزّلی) lyrical poetry

غنچه /ğon.če/ اسم. [گیاه‌شناسی]
flower-bud, bud

غُنچهٔ رُز a rosebud

غنچه‌ای /ğon.če.'i/ صفت.
resembling a flower-bud

لَبِ غُنچه‌ای small red lips resembling
a rosebud

غنچه‌کردن /ğon.če.kar.dan/ مصدر لازم.
to put forth flower-buds, to bud

غنودن /ğo.nu.dan/ مصدر لازم. [ادبی]
to sleep, to lie down, to repose

غنی /ğa.ni/ صفت. اسم. [جمع: اَغنیا] (= ثِروتمند)
1. [*adj*] rich, wealthy, well-to-do
2. [*n*] a wealthy person

کِشورهای غَنی the rich countries

غنی‌سازی(ن) /ğa.ni.sā.zi/ اسم. [شیمی]
1. the act of enriching sth *e.g.* uranium
2. enrichment

غنی‌سازیِ اورانیوم uranium enrichment

غنی‌شده(ن) /ğa.ni.šo.de/ صفت.
enriched

غنیمت /ğa.ni.mat/ اسم. [جمع: غَنایم]
1. booty, spoil(s) 2. anything worth grabbing
« دَم غَنیمت است » "Seize the Day"
غنیمت شمردن /ğa.ni.mat.šo.mor.dan/ مصدر متعدی. to consider sth worthwhile
□ فرصت را غنیمت شمرده تبریکات صمیمانهٔ خود را تقدیم می‌دارم.
I take this opportunity to offer you my heartfelt congratulations.
غوّاص /ğav.vās/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a diver
غوّاصی /ğav.vā.si/ اسم. diving
غور /ğowr/ اسم. (= ژرف‌اندیشی) the act of thinking profoundly
غوررسی /ğowr.ra.si/ اسم. the act of considering sth in depth
غوره /ğu.re/ اسم. [گیاه‌شناسی] sour grape(s), unripe grape(s)
غوره نشده مَویز شدن [ضرب‌المثل] to have pretensions of being a full-fledged master before becoming one (*ex tr* = to become a raisin before one is a full-grown sour grape)
غوره‌غوره /ğu.re.ğu.re/ اسم. sour grapes preserved in brine
غوزه /ğu.ze/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز قوزه boll, pod
غوزهٔ پَنبه cotton boll(s)
غوطه /ğu.te/ اسم. the act of plunging into (the) water
غوطه خوردن /ğu.te.xor.dan/ مصدر لازم. to plunge into (the) water, to be submerged
غوطه‌ور /ğu.te.var/ صفت. submerged
غوطه‌ور شدن /ğu.te.var.šo.dan/ مصدر لازم. to plunge in water, to be submerged
غوغا /ğow.ğā/ اسم. uproar, tumult

غوغاسالاری (ن) /ğow.ğā.sā.lā.ri/ اسم. (in journalism) sensationalism
غوک /ğuk/ اسم. [جانورشناسی] (= قورباغه) frog
غول /ğul/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a giant, a ghoul
غولِ بیابانی [مجازی] a very big (and usu uncouth) man
غول‌آسا /ğu.lā.sā/ اسم. gigantic
غول‌پیکر /ğul.pey.kar/ اسم. enormous (in size), gigantic
غیاب /ği.yāb/ اسم. ← حُضور absence
در غیابِ او in his/ her absence
غیابی /ği.yā.bi/ قید. [حقوقی] in absentia
غیب /ğeyb/ اسم. things which are hidden from view, the invisible
عالَمِ غیب the invisible world
عِلمِ غیب foreknowledge, prescience
غیب شدن /ğeyb.šo.dan/ مصدر لازم. to disappear, to vanish (into thin air), to perform a vanishing act
غیبت /ğey.bat/ اسم. 1. absence 2. gossiping, gossip
غیبت کردن /ğey.bat.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to be absent from class, to play truant[Br], to play hooky[Us] 2. to gossip
غیبگو /ğeyb.gu/ اسم. [جمع: ~ها، ~یان] a diviner, a soothsayer, an oracle
غیبگویی /ğeyb.gu.'i/ اسم. divination
غیبی /ğey.bi/ صفت. 1. occult 2. invisible
غیر /ğeyr/ اسم. the outsider(s), the uninitiated, other(s)
(به) غیر از ... other than, except
غیر ـ /ğey.re-/ پیشوند. prefix giving a negative sense to the word; un-, non- etc. See instances below.
غیراخلاقی /ğey.re.'ax.lā.qi/ صفت. ← اَخلاقی unethical, immoral

غیرارادی /ğey.re.'e.rā.di/ صفت. ← اِرادی
involuntary

غیرانتفاعی /ğey.re.'en.te.fā.'i/ صفت.
non-profit-making[Br], non-profit[Us] ← اِنتفاعی
a private school مَدرسهٔ غِیرانتفاعی
(which is run as a non-profit-making enterprise)

غیربهداشتی /ğey.re.beh.dāš.ti/ صفت.
unhygienic, insanitary ← بِهداشتی
unhygienic conditions شَرایطِ غِیربهداشتی

غیرت /ğey.rat/ اسم.
zeal, jealousy
بالایِ غِیرتت ...
I call on your sense of honour[Br]

غیرتمند /ğey.rat.mand/ صفت. (= غَیور)
zealous

غیرتی /ğey.ra.ti/ صفت. [گفتار]
extremely mindful of the honour[Br] of one's wife or daughter, jealous
□ مردهایِ آذربایجانی خیلی غیرتی هستند.
Azarbaijani men are well-known for their zeal in guarding the honour[Br] of the family.

غیرحرفه‌ای /ğey.re.her.fe.'i/ صفت.
1. unprofessional ← حِرفه‌ای (۲ ← آماتور)
2. amateur

غیرخالص /ğey.re.xā.les/ صفت. (= ناخالص)
1. impure 2. gross ← خالص
gross weight وَزنِ غِیرخالص

غیرخطّی(ن) /ğey.re.xat.ti/ صفت. ← خَطّی
non-linear

غیرخودی /ğey.re.xo.di/ صفت. اسم ←
1. [*adj*] belonging to the other/ opposite side, alien, outsider ← خودی
2. [*n*] 'one of them', an outsider

غیررسمی /ğey.re.ras.mi/ صفت. ← رَسمی
1. unofficial 2. informal

غیرضروری /ğey.re.za.ru.ri/ صفت.
unnecessary ← ضَروری

غیرعادی /ğey.re.'ā.di/ صفت. ← عادی
unusual, uncommon

غیرعملی /ğey.re.'a.ma.li/ صفت. ← عَمَلی
impractical, unpractical

غیرقابلِ اجتناب /ğey.re.qā.be.le.ej.te.nāb/ صفت.
unavoidable, inevitable

غیرقابل اصلاح /ğey.re.qā.be.le.es.lāh/ صفت. ← قابل اِصلاح
incorrigible

غیرقابل اعتماد /ğey.re.qā.be.le.e'.te.mād/ صفت. ← قابل اعتماد
untrustworthy, unreliable

غیرقابل انکار /ğey.re.qā.be.le.en.kār/ صفت.
undeniable
undeniable evidence مَدارکِ غِیرقابلِ‌انکار

غیرقابل بخشش /ğey.re.qā.be.le.bax.šeš/ صفت.
unforgivable

غیرقابل درک /ğey.re.qā.be.le.dark/ صفت.
incomprehensible, unintelligible

غیرقابل علاج /ğey.re.qā.be.le.'e.lāj/ صفت.
incurable ← قابل علاج
an incurable disease بیماریِ غِیرقابلِ‌علاج

غیرقابل‌فهم /ğey.re.qā.be.le.fahm/ صفت.
unintelligible

غیرقابل‌قبول /ğey.re.qā.be.le.qa.bul/ صفت.
unacceptable ← قابل قَبول

غیرقابل‌مصرف /ğey.re.qā.be.le.mas.raf/ صفت. ← قابل مَصرف
with an expired consumption date, expired, unusable

غیرقانونی /ğey.re.qā.nu.ni/ صفت.
illegal, illicit ← قانونی (= خِلافِ قانون)

غیرمترقّبه /ğey.re.mo.to.raq.qe.be/ صفت.
unexpected, sudden
unforeseen disasters حَوادثِ غِیرمُترقّبه

(such as earthquakes, floods etc), natural disasters

غیرمستقیم /ğey.re.mos.ta.qi:m/ صفت.
indirect ← مُستقیم

غیرممکن /ğey.re.mom.ken/ صفت. ← مُمکن
impossible

غیرمنتظره /ğey.re.mon.ta.za.re/ صفت.
unexpected, abrupt

غیرمنطقی /ğey.re.man.te.qi/ صفت.
illogical ← مَنطقی
an illogical statement سُخنِ غیرمنطقی

غیرمنقول /ğey.re.man.qul/ صفت. ← مَنقول
immovable

غیرواقعی /ğey.re.vā.qe.'i/ صفت. ← واقعی
unreal, imaginary

غیره /ğey.re/ قید.
other than him/ her/ it
et cetera (etc), and so forth و غیره

غیژ /ği:ž/ صوت. the sound of something speeding by, whoosh

غیظ /ğeyz/ اسم. (= خَشم) wrath

غیور /ğa.yur/ صفت. (= غیرتمند) zealous

ف، ﻔ، ﻓ، ﻒ

ف /fe/ اسم.
23rd letter of the Persian alphabet

فئودال(ف) /fe.'o.dāl/ صفت. اسم. [جمع: ـ ها]
1. [*adj*] feudal 2. [*n*] a big landlord or tribal chief in the feudal system

فئودالیسم(ف) /fe.'o.dā.lism/ اسم.
feudalism

فا(ف) /fā/ اسم. [موسیقی]
(the note) F, Fa

در فا ماژور
in F major

فائده /fā.'e.de/ اسم. ← فایده

فائق /fā.'eq/ صفت. ← فایق

فابریک(ف) /fāb.rik/ اسم. صفت.
1. [*n*] [*arch*] factory
2. [*adj*] [*col*] (of spare parts) original, genuine

□ کدامش را بدهم؟ شمعِ فابریک یـا شـمعِ ایرانی؟
Which would you rather have? The manufacturer's genuine spark plugs or locally produced ones?

فاتح /fā.teh/ صفت. اسم. [جمع: ـ ان، ـ ین]
1. [*adj*] victorious, (= پیروز) triumphant 2. [*n*] a conqueror

سُلطان محمّدِ فاتح [تاریخ]
Sultan Mehmet the Conqueror

فاتحانه /fā.te.hā.ne/ صفت. قید. (= پیروزمندانه)
1. [*adj*] triumphant 2. [*adv*] triumphantly

فاتح شدن /fā.teh.šo.dan/ مصدر لازم.
to win, to triumph, to conquer

فاتحه /fā.te.he/ اسم. [اسلام]
(the first chapter of the Holy Koran/ Qur'an which is recited as) a prayer for the dead

فاتحه خواندن /fā.te.he.xān.dan/ مصدر لازم.
to say a prayer for the dead

فاتحه‌خوانی /fā.te.he.xā.ni/ اسم.
1. the act of saying prayers for the dead
2. a prayer meeting (held in memory of a deceased person)

فاجعه /fā.je.'e/ اسم. [جمع: ـ ها، فَواجِع ﺗﺎ]
tragedy, disaster, catastrophe

فاجعه‌آمیز /fā.je.'e.'ā.mi:z/ صفت.
tragic, disastrous, catastrophic

فاحش /fā.heš/ صفت.
1. blatant, glaring
2. considerable, copious, substantial
3. [*arch*] obscene

اِختلافِ فاحش
a striking difference

خَطایِ فاحش
a glaring error

فاحشه /fā.he.še/ اسم. [جمع: ـ ها، فَواحِش]
a prostitute, a whore (= روسپی)

فاحشه‌خانه /fā.he.še.xā.ne/ اسم.
a house of prostitution, a brothel, a bordello[Us]

فاخته /fāx.te/ اسم. [پرنده‌شناسی]
a stock dove

فاخر /fā.xer/ صفت. sumptuous, rich

البسهٔ فاخر rich garments

فار(ف) /fār/ اسم. lighthouse

فارس /fārs/ صفت. اسم. 1. [*adj*] coming from a Persian-speaking area, Persian-speaking 2. [*n*] the province of Fars in southern Iran

فارسی /fār.si/ اسم. صفت. [زبان‌شناسی] 1. [*n*] the Persian language, Persian, Farsi 2. [*adj*] Persian, Persian-language [*bef. n*] 3. pertaining to the province of Fars in southern Iran

اَدبیّاتِ فارسی Persian literature

زَبانِ فارسی Persian, Farsi

فارسیِ اِمروز Modern Persian

فارسیِ باستان Old Persian

فارسیِ میانه Middle Persian

□ به نظرِ من، فرهنگِ فارسی به فرانسهٔ پروفسور ژیلبر لازار کتابِ بسیار سودمندی است.

I find the Persian-French dictionary compiled by Professor Gilbert Lazard very useful.

فارسی‌زبان /fār.si.za.bān/ صفت. اسم. [جمع: ـها، ـان] 1. [*adj*] Persian-speaking 2. [*n*] a Persian-speaking person, an Iranian

برایِ فارسی‌زبانانِ جَهان for the speakers of Persian all over the world

عَشایرِ غیرفارسی‌زبان non-Persian-speaking nomads

فارغ /fā.reğ/ صفت. free, relieved, finished with a job

فارغ‌البال /fā.re.ğol.bāl/ صفت. نیز فارغبال (= آسوده‌خاطر) free from worry, having no care in the world, carefree

فارغ‌التحصیل /fā.re.ğot.tah.si:l/ اسم. [جمع: ـان] (= دانش‌آموخته) sb who has completed his or her studies, a graduate, an alumnus[Us]

فارغ‌التحصیلانِ دَبیرستانِ اَلبرز Alborz High School alumni[Us]

فارغ‌التحصیل شدن /fā.re.ğot.tah.sil.šo.dan/ to graduate from a university etc

فارغ‌التحصیلی /fā.re.ğot.tah.si.li/ اسم. graduation

مَراسمِ فارغ‌التحصیلی graduation ceremony, commencement[Us]

فارغ شدن /fā.reğ.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to finish a job etc 2. (of a woman in labour[Br]) to have given birth

فارماکولوژی(ف) /fār.mā.ko.lo.ži/ اسم. pharmacology

فارنهایت(ف) /fā.ren.hāyt/ اسم. Fahrenheit

۶۸ دَرجهٔ فارنهایت برابرِ ۲۰ دَرجهٔ صَدبخشی

68º Fahrenheit (F) equal to 20º Celsius (C)

فاز(ف) /fāz/ اسم. (= * گام) phase

اِختلافِ فاز [فیزیک] phase difference

فازِ یکم the first phase

فازمتر(ف) /fāz.metr/ اسم. [برق] a mains tester, a voltage tester, a voltage detector

فاستونی(ف) /fās.tu.ni/ اسم. [پارچه] serge

فاسد /fā.sed/ صفت. 1. rotten, decayed 2. corrupt

فاسد شدن /fā.sed.šo.dan/ مصدر لازم. to go bad, to rot, to decay

فاسدکردن /fā.sed.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to corrupt sb/ sth 2. to cause sth to decay

فاسق /fā.seq/ اسم. (= رَفیق) 1. the lover of a married woman, paramour 2. a sinner, a libertine

فاش /fāš/ صفت. [ادبی] frank, open, candid

□ فاش می‌گویم و از گفتهٔ خود دلشادم. (حافظ)
I speak candidly and I am so glad of my candour[Br].

فاش شدن /fāš.šo.dan/ مصدر لازم.
(of a secret) to be revealed/ divulged

فاش کردن /fāš.kar.dan/ مصدر متعدی.
to reveal/ divulge a secret

فاشیست(ف) /fā.šist/ اسم. [سیاست] [جمع: ~ها]
a fascist/ Fascist
حزبِ فاشیستِ ایتالیا
the Fascist party of Italy

فاشیستی /fā.šis.ti/ صفت. fascist/ Fascist
حکومتِ فاشیستی Fascist rule

فاشیسم(ف) /fā.šism/ اسم. [سیاست] Fascism

فاصله /fā.se.le/ اسم. [جمع: ~ها، فَواصل]
1. distance 2. space, gap 3. interval
حِفظِ فاصله maintaining one's distance from sb/ sth

فاصله‌گذاری(ن) /fā.se.le.go.zā.ri/ اسم. [تئاتر]
the act of endistancing the action from the audience, Alienation Effect

فاصله‌گرفتن /fā.se.le.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to move away from sb/ sth,
to distance oneself from sb/ sth

فاضل /fā.zel/ صفت. اسم. [جمع: فُضلا]
1. [*adj*] erudite, learned
2. [*n*] an erudite person, a learned man
یکی از دوستانِ فاضل
a learned friend of mine

فاضلاب /fā.ze.lāb/ اسم. 1. sewage
2. sewage water
مَجرایِ فاضلاب (= اِگو) the sewer

فاطمی /fā.te.mi/ صفت. اسم. [جمع: ~ان]
1. [*adj*] pertaining to (or descended from) Hazrat Fatemeh/ Fatima, daughter of the Holy Prophet, Fatimite, Fatimid 2. pertaining to the Fatimid caliphs of Egypt and Syria, Fatimid 3. [*n*] a follower of the Fatimid Caliphate, a Fatimid
ایّامِ فاطمیّه the mourning period marking the anniversary of Hazrat Fatemeh's death (on 3rd Jumada I)

فاطمیان /fā.te.mi.yān/ اسم. [تاریخ] [جمعِ فاطمی]
the Fatimids

فاعل /fā.'el/ اسم. ← مَفعول
1. the doer of an action, the agent
2. [*gram*] the subject of a transitive verb

فاعلی /fā.'e.li/ اسم. [دستور] subjective, nominative

فاقد /fā.qed/ صفت. devoid of, lacking

فاقد بودن /fā.qed. bu.dan/ مصدر لازم.
to lack sth, to be without sth,
to have sth missing

فاکتور(ف) /fāk.tor/ اسم.
(= * برگِ خَرید، * صورتحِساب)
1. invoice 2. [*math*] factor

فاکتورگرفتن /fāk.tor.g.eref.tan/ مصدر لازم.
[ریاضی] to factorize an algebraic expression etc

فاکس(ف) /fāks/ اسم. (= * دورنگار، نَمابر)
1. a fax machine 2. a message transmitted by fax, a faxed document

فاکس کردن /fāks.kar.dan/ مصدر متعدی.
(= * دورنگاری) to fax a letter etc,
to transmit a document by fax

فال /fāl/ اسم. 1. the act of divining the future 2. augury, divination
3. omen, sign
فالِ قَهوه divining sb's future by examining the dregs at the bottom of his or her Turkish coffee cup (somewhat similar to reading tea-leaves)
فالِ وَرق 1. cartomancy 2. solitaire, patience

فال [۲] /fāl/ اسم.
a portion of usu 10 units of sth

دو فالِ گِردو twenty fresh and shelled walnuts

فال‌گرفتن /fāl.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to resort to divination, to have one's fortune told, to go to a fortune-teller

به فال نیک گرفتن to take sth as a good and auspicious sign

□ پیدا شدن آن نامهٔ گمشده را مادرم به فالِ نیک گرفت و امیدوار شد.
When the missing letter turned up, Mom thought it was a good omen, and that gave her fresh hope.

فالانژ (ف) /fā.lānž/ اسم. [سیاست] [جمع: ~ها]
1. a Fascist thug (in Spain under General Franco) 2. a member of a right-wing vigilante group

فام /fām/ اسم. [ادبی] (= رَنگ) colour[Br], chroma

فامیل (ف) /fā.mi:l/ اسم. (= خانواده)
1. family 2. a relative

فامیلی /fā.mi.li/ صفت. (= خانوادگی)
pertaining to the family, family [*bef. n*], familial

فانتزی (ف) /fān.te.zi/ اسم. صفت. (= ❊ ۲. تفنّنی)
1. [*n*] a piece of humorous writing, a sketch, a fantasy 2. [*adj*] fancy

نانِ فانتزی varieties of European-style bread (such as loaves and buns)

فانوس /fā.nus/ اسم. lantern

فانوسِ دَریایی (= فار) lighthouse

فانوسقه /fā.nus.qe/ اسم. [نظامی] نیز فانسقه
a cartridge-belt

فانی /fā.ni/ صفت. ← باقی mortal, transient

انسان فانی است. Man is mortal.

فاویسم (ف) /fā.vism/ اسم. [پزشکی] favism, fabism

فایده /fā.ye.de/ اسم. نیز فائده
[جمع: ~ها، فَواید] (= سود) 1. benefit, profit 2. use, usefulness, good, advantage

فایده بردن /fā.ye.de.bor.dan/ مصدر لازم.
1. to benefit from sth 2. to profit

فایده‌کردن /fā.ye.de.kar.dan/ مصدر لازم.
to make a profit

فایق /fā.yeq/ صفت. نیز فائـق
1. prevalent, powerful, having the upper hand 2. [*lit*] superior, best of its kind

فایق آمدن /fā.yeq.ā.ma.dan/ مصدر لازم.
to triumph, to excel, to come through

فایل (ف) /fāyl/ اسم. (= پَرونده؛ ❊ پَرونجا)
1. file, dossier 2. a filing cabinet

فتاوی /fa.tā.vi/ اسم. [جمعِ فَتوا] *fatwa*s, religious edicts

فتح /fat.h/ اسم. [جمع: فُتوح، فُتوحات]
(= پیروزی) victory, triumph, conquest

فَتحِ باب opening the discussion, breaking the ice

فتح‌کردن /fath.kar.dan/ مصدر متعدی.
to conquer a country etc

فتحنامه /fath.nā.me/ اسم.
a proclamation of victory

فتحه /fat.he/ اسم. (= زِبر)
the vowel-point /a/ in Persian (َ)

فترت /fet.rat/ اسم. a period of inactivity, a lull

دورانِ فِترت [سیاست] interregnum

فتق /fatq/ اسم. [پزشکی] hernia, rupture

فتق‌بند /fatq.band/ اسم. truss

فتنه /fet.ne/ اسم. (= آشوب) sedition, mutiny, revolt

فتنه‌انگیز /fet.ne.'an.gi:z/ صفت.
provoking sedition, seditious

دُروغِ مَصلحت‌آمیز بِه از راستِ فتنه‌انگیز (سعدی)
A white lie is to be preferred to seditious truth.

فتو^(ف) /fo.to/ اسم. a photography shop

فتوا /fat.vā/ اسم. [اسلام] نیز فَتویٰ [جمع: ~ها، فَتاوی] *fatwa:* a religious edict (issued by an ayatollah)

فتوا دادن /fat.vā.dā.dan/ مصدر لازم. to issue a *fatwa*

فتوّت /fo.tov.vat/ اسم. (= جَوانمردی) chivalry

فتوتروپیسم^(ف) /fo.to.te.ro.pism/ اسم. [فیزیک] (= نورگرایی) phototropism

فتوحات /fo.tu.hāt/ اسم. [جمع در جمعِ فَتح] victories

فتور /fo.tur/ اسم. (= سُستی) 1. lassitude, languor 2. slowing down

فتوژنیک^(ف) /fo.to.že.nik/ صفت. (= خوش‌عکس) photogenic

فتوسل^(ف) /fo.to.sel/ اسم. (= چشمِ الکتریکی) photocell, a photoelectric cell

فتوسنتز^(ف) /fo.to.san.tez/ اسم. [گیاه‌شناسی] photosynthesis

فتوکپی^(ف) /fo.to.ko.pi/ اسم. (= * روگرفت) photocopy

دَستگاهِ فُتوکپی a photocopying machine, a photocopier

فتوکپی کردن /fo.to.ko.pi.kar.dan/ مصدر متعدی. to photocopy sth

فُتوکپی گرفتن /fo.to.ko.pi.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to have photocopies made from a document etc

فتوکرومیک^(ف) /fo.to.ke.ro.mik/ صفت. photochromic

عَدسیِ فُتوکرومیک photochromic lens(es)

فتوگرامتری^(ف) /fo.to.ge.rā.met.ri/ اسم. photogrammetry

فتویٰ /fat.vā/ اسم. ← فَتوا

فته /fa.te/ اسم. (= پَته) pass, permit

فَتهِ طَلَب [سابق] (= سَفته) a promissory note, an I.O.U.

فتیله /fe.ti.le/ اسم. wick

فجاءه /foj.'e/ اسم. a sudden death

فجایع /fa.jā.ye'/ اسم. [جمعِ فجیعه^(تا)] atrocities, tragedies

فجر /fajr/ اسم. dawn, daybreak

جَشنوارهٔ سینماییِ فَجر Fajr Film Festival

فَجرِ صادق the true dawn

فَجرِ کاذب the false dawn

فجیع /fa.ji:'/ صفت. tragic, heart-rending, horrid

قَتلِ فَجیعِ اُستادِ دانشگاه the horrid murder of a university professor

فحّاشی /fah.hā.ši/ اسم. the act of using foul language, abusiveness

فحش /fohš/ اسم. foul language, abusive language, swear word(s), cuss word(s)

فحشا(ء) /fah.šā(')/ اسم. (= روسپیگری) 1. prostitution 2. fornication

فحش دادن /fohš.dā.dan/ مصدر لازم. to curse sb, to swear at sb

فحل /fahl/ صفت. (of a male animal) in heat

نَرّه‌گاوِ فَحل a bull in heat

فخّار /fax.xār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= کوره‌پز) the owner of a brickworks^(Br), a brick-maker, a brick-yard operator

فخر /faxr/ اسم. pride, glory

فخر کردن /faxr.kar.dan/ مصدر لازم. (= نازیدن) to pride oneself on sth

فخیم /fa.xi:m/ صفت. honourable^(Br), high-ranking

دولتِ فَخیمهٔ بریتانیا [سابق] Her/ His (Britannic) Majesty's Government

فدا /fa.dā, fe-/ اسم. 1. sacrifice 2. [*arch*] ransom

فداکار /fa.dā.kār/ صفت. self-sacrificing, devoted, selfless

فداکاری /fa.dā.kā.ri/ اسم. an act of self-sacrifice, selfless devotion

فداکاری کردن /fa.dā.kā.ri.kar.dan/ مصدر لازم. to put one's life on the line

فداکردن /fa.dā.kar.dan/ مصدر لازم. to sacrifice oneself for sb/ sth

□ جانِ خود را فدایِ وطنش کرد. *He gave his life for his country. She sacrificed herself for her homeland.*

فدایی /fa.dā.'i/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a devotee, a devoted friend

فدراسیون(ف) /fe.de.rā.si.yon/ اسم. federation

فِدارسیونِ فوتبالِ ایران the Iranian Football Federation

فِدراسیون‌هایِ وَرزشی sports federations

فدرال(ف) /fe.de.rāl/ صفت. federal

دولتِ فِدرال a federal government

فَرّ /far(r)/ اسم. 1. a divine light (which is supposed to shine on chosen people), aura 2. splendour[Br]

با فَرّ و شُکوه resplendent in every way

فِر(ف) /fer/ اسم. 1. oven (= تاوَن ✻) 2. curling-iron(s)

فِرِ بَرقی an electric oven

فِرِ گازی a gas oven

فِرِ شِش‌ماهه [آرایش] perm, permanent wave

فِرِ مُژه [آرایش] eyelash curler

فِر زدنِ مو [آرایش] to have one's hair curled

□ می‌خواهم موهایم را فِرِ شش‌ماهه بزنم. *I would like to have a perm, please.*

فرئون(ف) /fe.re.'on/ اسم. [شیمی] Freon

فرا ـ /fa.rā-/ پیشوند. a widely-used prefix denoting a) to, toward(s) b) beyond c) around d) in; trans-, circum- etc. See instances below.

فرائض /fa.rā.'ez/ اسم. ← فرایض

فرابار(ن) /fa.rā.bār/ اسم. [هوا] ⟵ فروبار an area of high pressure

فرابنفش(ن) /fa.rā.ba.nafš/ صفت. [فیزیک] (= ماوراء بَنفش) ultraviolet (UV)

نورِ فَرابنفش ultraviolet light

فراتاب(ن) /fa.rā.tar/ اسم. [فرهنگستان] (= پروژکتور) projector

فراتر /fa.rā.tar/ قید. farther (up or down a road etc)

فراحسّی(ن) /fa.rā.hes.si/ صفت. extrasensory

اِدراکِ فَراحِسّی extrasensory perception (ESP)

فراخ /fa.rāx/ صفت. [ادبی] wide, large, broad, vast

□ دشت‌هایی چه فراخ!/ کوه‌هایی چه بلند! (سپهری) *What vast plains! What high mountains!*

فراخوان /fa.rā.xān/ اسم. (= دَعوت) invitation, summons

فراخواندن /fa.rā.xān.dan/ مصدر متعدی. to invite sb, to summon sb, to call sb

فراخور /fa.rā.xor/ صفت. اسم. (= ۱. مناسب) 1. [*adj*] suitable 2. [*n*] proportion

به فَراخورِ ... in proportion to, commensurate with

فراخی /fa.rā.xi/ اسم. wideness, largeness

فرار /fa.rār/ اسم. (= گُریز) escape, flight

راهِ فَرار (= مَفرّ) a way of escape, an escape route

فَرارِ مَغزها brain drain

فرّار /far.rār/ صفت. [شیمی] volatile

فرار دادن /fa.rār.dā.dan/ مصدر متعدی.
to help sb to escape, to arrange for sb's escape

فرارسیدن /fa.rā.re.si.dan/ مصدر لازم.
to arrive, to come upon the scene, to appear
فَرارسیدنِ بَهار the arrival of spring

فرارکردن /fa.rār.kar.dan/ مصدر لازم.
to escape, to make one's escape, to flee, to run away, to get away

فرارو /fa.rā.ru/ قید. [ادبی] (= در پیشِ رو)
in front of, ahead of, opposite

فراری /fa.rā.ri/ اسم. صفت.
escaped, fugitive, runaway
بَردهٔ فَراری a runaway slave
زِندانیِ فَراری an escaped convict, a fugitive
سَربازِ فَراری a deserter

فراز /fa.rāz/ اسم. ← نَشیب
the top, the summit
برفَرازِ ... on top of, above
فَراز و نَشیب high land(s) and low land(s), peak(s) and valley(s), [*fig*] ups and downs

فرازمینی(ن) /fa.rā.za.mi.ni/ صفت. (= فَضایی)
extra-terrestrial (ET)

فراست /fe.rā.sat, fa-/ اسم.
clearness of insight, mental perception, perspicacity

فراسو(ف) /fa.rā.su/ اسم. [ادبی]
the far side of sth
(در) فَراسویِ ... on the far side of sth, beyond sth

فرّاش /far.rāš/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a servant (who attends mainly to outdoor chores), a *ferash*
فَرّاشِ پُست [سابق] the postman
فَرّاشِ مَدرسه [سابق] the school janitor

فراصوتی(ن) /fa.rā.sow.ti/ صفت.
ultrasonic

فراعنه /fa.rā.'e.ne/ اسم. [تاریخ] [جمعِ فِرعون]
pharaohs
فَراعنهٔ مِصر the pharaohs of Egypt

فراغت /fa.rā.ğat/ اسم.
freedom from work, leisure, rest
اوقاتِ فَراغت free time, spare time, leisure
□ من در منزل اصلاً فراغتِ خاطر ندارم.
I have no peace of mind at home.

فرافکنی(ن) /fa.rā.fe.ka.ni/ اسم. [روان‌شناسی]
projection

فراق /fe.rāq/ اسم. (= جُدایی) ← وصال
separation (from the beloved)

فراک(ف) /fe.rāk/ اسم. [پوشاک]
a morning coat

فراکسیون(ف) /fe.rāk.si.yon/ اسم.
a parliamentary group

فراگرد(ن) /fa.rā.gard/ اسم. (= فَرایند)
process

فراگرفتن /fa.rā.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
(= ۱. اِحاطه کردن ۲. آموختن)
1. to surround sth, to encompass sth
2. to learn a language etc

فراگفتمان(ن) /fa.rā.gof.te.mān/ اسم.
metadiscourse

فراگیر /fa.rā.gi:r/ صفت. اسم. [جمع: ـها، ـان]
1. [*adj*] comprehensive, all-embracing
2. [*n*] a learner
دولتِ فَراگیر a broad-based government

فراماسون(ف) /fe.rā.mā.son/ اسم. [جمع: ـها]
a Freemason, a Mason

فراماسونری(ف) /fe.rā.mā.so.ne.ri/ اسم.
Freemasonry

فراملّیتی(ن) /fa.rā.mel.li.ya.ti/ صفت. نیز فَراملّی
transnational
شِرکت‌های فَراملّیتی transnational companies

فراموش /fa.rā.muš/ صفت. forgotten
فَراموشم مَکن [گیاه‌شناسی] forget-me-not
فراموش‌خانه /fa.rā.muš.xā.ne/ اسم. [سابق] a masonic lodge
فراموش شدن /fa.rā.muš.šo.dan/ مصدر لازم. to be forgotten
فراموشکار /fa.rā.muš.kār/ صفت. forgetful
آدمِ فَراموشکار a forgetful person
فراموش کردن /fa.rā.muš.kar.dan/ مصدر متعدی. to forget sb/ sth
فراموش/ فراموشش کن! Forget it.
فراموش‌نشدنی /fa.rā.muš.na.šo.da.ni/ صفت. unforgettable, memorable
یک شَبِ فَراموش‌نشدنی با کامکارها a memorable evening with the Kamkars
فراموشی /fa.rā.mu.ši/ اسم. (= نِسیان) 1. forgetfulness, oblivion 2. [*med*] amnesia
فرامین /fa.rā.min/ اسم. [جمعِ فرمان] commands
فرانسوی /fa.rān.sa.vi/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [*adj*] pertaining to France, French 2. [*n*] a Frenchman, a Frenchwoman
فرانسه(ف) /fa.rān.se/ اسم. [جغرافیا] 1. France 2. the French language, French
فرانشیز(ف) /fe.rān.ši:z/ اسم. (= * خودپرداخت) (in assurance[Br]/ insurance[Us]) a portion or percentage of the loss that the insurer does not pay, franchise[Br], deductible[Us]
فرانک(ف) /fe.rānk/ اسم. [بانک] the (old) monetary unit of several European countries, franc
فرانکِ بِلژیک [سابق] the Belgian franc (BF)
فِرانکِ سویس the Swiss franc (CHF)
فِرانکِ فَرانسه [سابق] the French franc (FF)

فراوان /fa.rā.vān/ صفت. abundant, plentiful
فراوانی /fa.rā.vā.ni/ اسم. abundance, plenty, frequency
فراورده(ن) /fa.rā.var.de/ اسم. نیز فرآورده product, produce
فَراورده‌هایِ صَنعتی industrial products
فَراورده‌هایِ کِشاورزی agricultural produce/ products
فَراورده‌هایِ لَبَنی dairy products
فَراورده‌هایِ نَفتی petroleum products
فراوری(ن) /fa.rā.va.ri/ اسم. processing
فَراوریِ مَواد materials processing
فراهم /fa.rā.ham/ صفت. gathered together, available, on hand
فراهم شدن /fa.rā.ham.šo.dan/ مصدر لازم. to be procured, to be obtained
فراهم کردن /fa.rā.ham.kar.dan/ مصدر متعدی. to procure sth, to put sth together, to assemble sth
□ متأسفانه پول فراهم نشد. *I am sorry; I just could not raise the money.*
فرایض /fa.rā.yez/ اسم. نیز فرائض [جمعِ فَریضه] religious duties
فرایند(ن) /fa.rā.yand/ اسم. (= رَوند) process
فَرایندهایِ تولید production processes
فربه /far.beh/ صفت. [ادبی] fat, obese, overweight
فرج /farj/ اسم. [کالبدشناسی] (in a woman) the vulva
فرجام /far.jām/ اسم. [ادبی] the end, the conclusion, the final outcome
فرجام‌خواهی(ن) /far.jām.xā.hi/ اسم. [حقوقی] the act of filing an appeal to the Supreme Court

فرجه /for.je/ اسم. (= مُهلت) respite, a period of grace

فرچه /fer.če/ اسم. a shaving brush

فرح /fa.rah/ اسم. a happy mood, cheerfulness

فرح‌انگیز /fa.ra.han.gi:z/ صفت. cheerful

فرح‌بخش /fa.rah.baxš/ صفت. cheery, cheering, exhilarating

فرّخ /far.rox/ صفت. (= خُجسته) auspicious, happy

فرخنده /far.xon.de/ صفت. auspicious, happy

در این روزِ فَرخنده on this happy day

فرد /fard/ اسم. صفت. [جمع: اَفراد] 1. [*n*] an individual, a person 2. [*adj*] single, sole 2. [*math*] odd ← زوج

فَردِ اَعلا (= مُمتاز) top grade, grade A, of superior quality

مُنحصر به فَرد unique

فردا /far.dā/ اسم. قید. 1. [*n*] tomorrow 2. the future 3. [*adv*] tomorrow

فَردا صُبح tomorrow morning

فَردا شَب tomorrow evening, tomorrow night

فَردایِ آن روز the next/ following day

فردا را کی دیده؟ [ضرب‌المثل] Tomorrow is another day. [*Prov*]
(*ex tr* = Who has seen the next day?)

فردگرایی(ن) /fard.ge.rā.'i/ اسم. [جامعه] individualism

فردوس /fer.dows/ اسم. (= بهشت) Paradise

فردی /far.di/ صفت. individual, personal

فِرز /ferz/ اسم. [گفتار] (= چابک) agile, nimble, swift

فرز(ف) /fe.rez/ اسم. [فنی] a portable circular saw (with abrasive disc), a builder's saw^Br

فرزانه /far.zā.ne/ صفت. اسم. [ادبی] [جمع: فرزانگان] 1. [*adj*] learned, wise 2. [*n*] a wise person

فرزکاری /fe.rez.kā.ri/ اسم. [ساختمان] milling slabs of stone etc

فرزند /far.zand/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] 1. a child, a son or a daughter 2. an offspring

□ شما چند فرزند دارید؟ *How many children do you have?*

فرزندخوانده /far.zand.xān.de/ اسم. [جمع: ~ها، فرزندخواندگان] an adopted son or daughter, a foster child

فرسایش /far.sā.yeš/ اسم. erosion, wearing out, attrition

فَرسایشِ خاک soil erosion

فرسایشی(ن) /far.sā.ye.ši/ صفت. causing erosion or attrition

جنگ فرسایشی war of attrition

فرستادن /fe.res.tā.dan/ مصدر متعدی. 1. to send sb/ sth, to dispatch, to despatch^Br 2. to emit, to transmit

فرستاده /fe.res.tā.de/ صفت. اسم. [جمع: فرستادگان] 1. [*adj*] sent, dispatched 2. [*n*] an emissary, a messenger

فرستنده /fe.res.tan.de/ اسم. 1. the sender 2. [*elec*] a transmitter

فرسک(ف) /fe.resk/ اسم. [هنر] a wall painting, a mural, a fresco

فرس‌ماژور(ف) /fors.mā.žor/ اسم. (= شَرایطِ قَهری) force majeure

فرسنگ /far.sang/ اسم. *farsang:* an old unit for measuring distance equal to 6 *km.*/ 3.75 *miles*

فرسودن /far.su.dan/ مصدر متعدی/لازم. 1. to wear sth out, to wear sth down, to make sb weary 2. [*vi*] to wear out/ down

فرسودگی /far.su.de.gi/ اسم. the state of being worn-out and unusable

سِنِ فَرسودگیِ اتومبیل the age when an automobile is legally considered 'unusable' and will have to be scrapped

فرسوده /far.su.de/ صفت. worn-out, broken-down, weary, exhausted, spent

فرسوده شدن /far.su.de.šo.dan/ مصدر لازم. to wear out, to get old and useless

◻ افسوس که بی‌فایده فرسوده شدیم ... (خیّام)
Alas! we have been worn out in vain ...

فَرش /farš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، فُروش] (= قالی) 1. carpet(s), rug(s) 2. flooring

صادراتِ فَرشِ کِشور
Iran's carpet exports

فَرشِ دَستباف hand-woven rug(s)

فَرشِ ماشینی a machine-made carpet/ rug (imitating a hand-woven rug)

فُرش /forš/ اسم. [زمین‌شناسی] silt

فرشبافی /farš.bā.fi/ اسم. (= قالیبافی) the act of weaving carpets, carpet weaving

فرشتگان /fe.reš.te.gān/ اسم. [جمعِ فرشته] angels

«فقط فرشتگان بال دارند»
" Only Angels Have Wings "

فرشته /fe.reš.te/ اسم. [جمع: ـ‌ها، فِرشتگان] an angel

فرش‌فروشی /farš.fo.ru.ši/ اسم. (= قالی‌فروشی) 1. the trade of buying and selling rugs, the carpet trade 2. a carpet shop/ store

فرش‌کردن /farš.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to spread carpets on the floor etc 2. to pave the ground with tiles etc

فرشینه(ن) /far.ši.ne/ اسم. [فرهنگستان] (= موکت) a fitted carpet[Br], a wall-to-wall carpet[Us], a moquette

فرصت /for.sat/ اسم. 1. opportunity 2. occasion 3. free time

سَرِ فُرصت at one's leisure, in good time

فُرصتِ طَلایی a golden opportunity

فُرصتِ مُطالعاتی(ن) (در دانشگاه) sabbatical

فُرصتِ مُناسب a good opportunity

فُرصت را غَنیمت شمردن
to take the opportunity to ...

فرصت‌طلب /for.sat.ta.lab/ صفت. opportunist

فرصت‌کردن /for.sat.kar.dan/ مصدر لازم. to find the time for sth

فرض /farz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، فُروض] 1. assumption, supposition 2. a religious duty

به فَرضِ این‌که ... assuming that ..., supposing that ...

فَرضِ مَحال assuming the impossible

فرضاً /far.zan/ قید. supposedly, supposing, hypothetically

فرض‌کردن /farz.kar.dan/ مصدر متعدی. to assume sth, to presume sth, to suppose sth

فرضی /far.zi/ صفت. hypothetical, supposed

فرضیّه /far.ziy.ye/ اسم. [جمع: ـ‌ها، فَرضیّات] 1. hypothesis 2. theory

فرط /fart/ اسم. excess, extreme

از فَرطِ تِشنگی from extreme thirst

فرع /far'/ اسم. [جمع: فُروع] ⟵ اَصل 1. secondary part(s), minor/ lesser part(s), branch(es) 2. [*bank*] interest

اَصل و فَرعِ وام the principal and the interest of a loan

فرعون /fer.'own/ اسم. [تاریخ] [جمع: فَراعنه] Pharaoh

فرعی /far.'i/ صفت. secondary, subordinate, minor, lesser
جادّهٔ فَرعی a secondary road
خَطِّ فَرعی (راه‌آهن و غیره) a side-line
خیابانِ فَرعی a side street
فرغون /for.ğun/ اسم. [ساختمان] wheelbarrow
فرفره /fer.fe.re/ اسم. (بازیچه) 1. top 2. whirligig
فرفری /fer.fe.ri/ صفت. (of hair) curly
فَرق /farq/ اسم. 1. difference, distinction 2. the parting of the hair
فَرقِ سَر the top/ crown of the head
چه فَرق می‌کند؟
What difference does it make?
☐ تو فرقت را از چپ باز می‌کنی یا از راست؟
How do you part your hair, on the left or on the right?
فِرق /fe.raq/ اسم. [جمعِ فِرقه] sects
فرق داشتن /farq.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be different, to differ
فرق‌گذاشتن /farq.go.zāš.tan/ مصدر لازم.
1. to differentiate (between two things)
2. to discriminate against (= تبعیض)
فرقه /fer.qe/ اسم. [جمع: ~ها، فِرق]
a religious or political sect
فرقه‌ای /fer.qe.'i/ صفت. sectarian
خُشونتِ فِرقه‌ای sectarian violence
فرقه‌گرایی(ن) /fer.qe.ge.rā.'i/ اسم. [سیاست]
sectarianism
فرکانس(ف) /fe.re.kāns/ اسم. [فیزیک] (= بَسامد)
frequency
فِرکانس‌هایِ رادیویی radio frequencies
فرم(ف) /form/ اسم. (= ٭ ۳. بَرگه) 1. form, shape 2. manner, method 3. a(n official) form, an application form
4. [*print*] form(e)
فُرمِ صَحّافی [کتاب] signature(s)
لِباسِ فُرم uniform
فرمالدئید /for.māl.de.'id/ اسم. [شیمی]
(the antiseptic) formaldehyde
فرمالیته(ف) /for.mā.li.te/ اسم. sth done for the sake of form, a (mere) formality
فرمالیست(ف) /for.mā.list/ اسم. [هنر]
[جمع: ~ها] an adherent of formalism, a formalist
فرمالیسم(ف) /for.mā.lism/ اسم. [هنر]
formalism
فرمان /far.mān/ اسم. [جمع: ~ها، فَرامین]
1. a royal command/ edict, a *firman*, a commandment 2. an order, a decree
3. [*car*] the steering-wheel, the wheel
دَه فَرمان [یهودیت] (= اَحکامِ عَشره)
the Ten Commandments, the Decalogue
فرمانِ هیدرولیک [خودرو]
power-assisted steering, power steering
پُشتِ فَرمان نشستن [خودرو]
to sit behind the wheel
فرمانبر /far.mān.bar/ صفت. اسم. (= مُطیع)
1. [*adj*] obedient 2. [*n*] a servant, an underling
فرمان دادن /far.mān.dā.dan/ مصدر لازم.
to command/ order sb to do sth
فرماندار /far.mān.dār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
(= × حاکم) the governor of a town
فَرماندارِ کُلّ Governor-General
فَرماندارِ نِظامیِ ...
the military governor of
فرمانداری /far.mān.dā.ri/ اسم.
1. the position of a governor, governorship, governorate
2. the governor's office
فرمانده /far.mān.de/ اسم. [نظامی] [جمع: ~ان]
a (military) commander, the commander of

فَرماندهِ کُلِّ قُوا [نظامی]
the Commander-in-chief (of the armed forces etc)

فرماندهی /far.mān.de.hi/ اسم. صفت.
1. [*n*] the position of a commander, command 2. [*adj*] pertaining to command, command [*bef. n*]
the command post مَقرِّ فَرماندهی

فرمانروا /far.mān.ra.vā/ اسم. [جمع: ـ یان]
the ruler of, the sovereign

فرمایش /far.mā.yeš/ اسم.
1. the act of ordering sth, bidding sb to do sth
2. a command, an order
3. [*dated*] a commercial order

فرمایشات /far.mā.ye.šāt/ اسم. [محترمانه]
the speech or statements of a high personage [جمعِ فَرمایش]

فرم دادن /form.dā.dan/ مصدر متعدی.
to shape sth, to form sth

فرمودن /far.mu.dan/ مصدر متعدی.
1. to order, to bid, to command
2. [*poli*] to do sth (= to say, to sit, to eat, to enter etc)

اوّل شما بفرمایید.
Please go ahead. After you.
Please have a seat. بفرمایید (بنشینید).
بفرمایید (میل کنید).
Please have some.
What did you say? چی فرمودید؟
□ حالا می‌فرمایید من چه کنم؟
What do you think I should do now?

فرمول(ف) /for.mul/ اسم.
formula

فرمول‌بندی(ن) /for.mul.ban.di/ اسم.
1. the act of formulating sth
2. formulation

فرمیکا(ف) /for.mi.kā/ اسم.
a type of decorative surfacing material, Formica, formica

فرنج(ف) /fe.renj/ اسم. [پوشاک]
the top part of a military uniform, tunic

فرنجمشک /fa.ranj.mešk/ اسم. [گیاه‌شناسی]
lemon-balm, balm-mint

فرنگ(ف) /fa.rang/ اسم. [سابق]
Europe

فرنگستان /fa.ran.ges.tān/ اسم. [سابق]
European countries, Europe

فرنگی /fa.ran.gi/ صفت. اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
1. [*adj*] European, Western
2. imported from Europe
3. [*n*] a European, a *Ferangi*

فرنگی‌مآب /fa.ran.gi.ma.'āb/ صفت.
Europeanized, Frenchified

فرنی /fe.re.ni/ اسم. [خوراکی]
fereni: a type of Iranian dessert (made with milk, rice flour, sugar and rose water)

فرو ـ /fo.ru/ پیشوند.
prefix denoting a downward or inward action; some instances:
to dip, to plunge [*vi*] فُرو بردن
to collapse [*vi*] فُرو ریختن
to dip, to thrust [*vt*] فُرو کردن

فروبار(ن) /fo.ru.bār/ اسم. [هوا] ⟵ فَرابار
depression

فروپاشی(ن) /fo.ru.pā.ši/ اسم.
collapse, disintegration
فُروپاشیِ اِتّحادِ جَماهیرِ شُوروی
the collapse of the Soviet Union

فروتن /fo.ru.tan/ صفت. (= مُتواضع)
modest, humble

فروتنی /fo.ru.ta.ni/ اسم. (= تَواضع)
modesty, humility

فروختن /fo.rux.tan/ مصدر متعدی.
to sell sth, to vend sth

فروخته /fo.rux.te/ صفت.
sold

فروخته شدن /fo.rux.te.šo.dan/ مصدر لازم.
to be sold, to sell [*vi*] (= به فُروش رسیدن)

□ تمامِ بلیت‌ها ظرفِ یک ساعت فروخته شد.
The tickets were sold out in an hour.

فرود /fo.rud/ اسم. 1. the act of landing 2. landing, descent

فُرودِ اِضطراری an emergency landing

فرود آمدن /fo.ru.dā.ma.dan/ مصدر لازم. to land, to come down, to descend

فرودگاه[ن] /fo.rud.gāh/ اسم. 1. airfield, aerodrome 2. airport

فُرودگاهِ بین‌المللیِ مِهرآباد Mehrabad International Airport

فروردین /far.var.din/ اسم. *Farvardin:* 1st month of the Iranian solar calendar (31 days) corresponding roughly to April

فرورفتگی /fo.ru.raf.te.gi/ اسم. ← بَرجستگی a depressed or sunken part of a surface, a depression, a hollow

فرورفتن /fo.ru.raf.tan/ مصدر لازم. to go down, to sink, to plunge

فرورفته /fo.ru.raf.te/ صفت مفعولی. sunken, depressed, hollow

گونه‌هایِ فُرورفته hollow/ sunken cheeks

فروریختن /fo.ru.rix.tan/ مصدر لازم. to collapse, to come crashing/ tumbling down

فروزان /fo.ru.zān/ صفت. [ادبی] bright, luminous, luminescent

فروسرخ[ن] /fo.ru.sorx/ صفت. [فیزیک] (= مادونِ قِرمز) infrared

پَرتوهایِ فُروسُرخ [فیزیک] infrared rays

فروش /fo.ruš/ اسم. 1. the act of selling/ vending sth 2. sale

خَرید و فُروش buying and selling

به فُروش رساندن to sell, to sell off

فروش رفتن /fo.ruš.raf.tan/ مصدر لازم. (= فُروخته شدن، به فُروش رسیدن) to be sold, to sell [*vi*]

فروشگاه /fo.ruš.gāh/ اسم. (= مَغازه) shop, store[Us], emporium

فُروشگاهِ بُزرگ 1. a department store 2. a supermarket

فُروشگاهِ تَعاونی a co-operative store

فروشگاهِ مَوادِ پروتئینی (= قَصّابی) a shop/ store selling meat, a butcher's

فُروشگاه‌های زَنجیره‌ای chain stores

فروشندگی /fo.ru.šand.de.gi/ اسم. 1. the job of a salesperson/ salesman/ saleswoman 2. salesmanship

فروشنده /fo.ru.šan.de/ اسم. ← خَریدار [جمع: ـ ها، فُروشندگان] 1. the seller, the vendor 2. a salesperson, a salesman, a saleswoman, a shop assistant[Br], a sales clerk[Us]

فُروشندهٔ دوره‌گرد /dow-/ a pedlar[Br], a peddler[Us], a hawker

فروشی /fo.ru.ši/ صفت. (= برای فُروش) for sale, on sale

□ فُروشی نیست. *It is not for sale.*

فروع /fo.ru'/ اسم. [جمعِ فَرع] ← اُصول the minor parts/ points

فُروعِ دین [اسلام] the secondary articles of faith (a set of eight points that deal with the more practical side of life, such as saying the daily prayers, fasting, paying tithe etc)

فروغ /fo.ruğ/ اسم. [ادبی] (= روشنی) 1. light 2. brightness

فروکش /fo.ru.keš/ اسم. the act of subsiding

فروکش کردن /fo.ru.keš.dar.dan/ مصدر لازم. to subside

فروگذار /fo.ru.go.zār/ اسم. the act of desisting from an effort, leaving a job unfinished, balking

از هیچ کوششی فُروگذار نکردن to spare no effort

فروند /far.vand/ اسم. a unit of counting ships and planes (usu not translated into English)

سه فَروند هَواپیما three planes

فرویدیسم(ف) /fe.roy.dism/ اسم. [روان‌شناسی] the teachings of Sigmund Freud, Freudism, Freudianism

فرّه /far.re/ اسم. (= فرّ) a divine light (which is supposed to shine on chosen individuals), aura

فرهنگ /far.hang/ اسم. 1. culture 2. education 3. a dictionary

آدم بی‌فَرهنگ an uncultured person

بافَرهنگ cultured, civilized

فَرهنگِ مَردم [فرهنگستان] (= فولکلور) 1. folklore 2. pop culture

وِزارتِ فَرهنگ [سابق] (= وِزارتِ آموزش و پَرورش، × وِزارتِ مَعارف) Ministry of Education

فرهنگستان(ن) /far.han.ges.tān/ اسم. [فرهنگستان] (= آکادمی) academy

فَرهنگستانِ زَبان و اَدَبِ فارسی the Academy of Persian Language and Literature

فَرهنگستانِ عُلوم the Academy of Sciences

فَرهنگستانِ هُنر the Academy of the Arts

فرهنگسرا(ن) /far.hang.sa.rā/ اسم. a cultural centre[Br]/ center[Us]

فرهنگنامه(ن) /far.hang.nā.me/ اسم. [کتاب] (= دایرةالمعارف) encylcopaedia[Br]/ encyclopedia[Us]

«فَرهنگنامهٔ کودکان و نوجوانان» "The Children's Encyclopaedia[Br]"

فرهنگ‌نویسی /far.hang.ne.vi.si/ اسم. lexicography

فرهنگی /far.han.gi/ صفت. اسم. [جمع: ـان] 1. [*adj*] cultural 2. pertaining to the teaching profession, educational 3. [*n*] an employee of the old Ministry of Education, a teacher

فرهیختگان /far.hix.te.gān/ اسم. [جمعِ فَرهیخته] cultured people

فرهیخته /far.hix.te/ صفت. university-educated, cultured, civilized

فریاد /far.yād/ اسم. 1. cry, shout 2. crying, shouting, yelling

به فَریادِ کسی رسیدن to answer sb's call for help, to come to sb's rescue

فریادرس /far.yād.res/ اسم. [جمع: ـها] sb who comes/ goes to another person's rescue, a rescuer, a white knight

فریادزدن /far.yād.za.dan/ مصدر لازم. نیز فریاد کشیدن to cry, to shout, to yell

فریب /fa.ri:b/ اسم. deceit, deception

فریب خوردن /fa.rib.xor.dan/ مصدر لازم. to be deceived, to be duped, to be hoodwinked

فریب دادن /fa.rib.dā.dan/ مصدر متعدی. to deceive sb, to dupe sb, to hoodwink sb

فریبکار /fa.rib.kār/ صفت. deceitful, deceptive

فریبنده /fa.ri.ban.de/ صفت. (= فَریبا) 1. charming 2. deceptive

فرّیت(ف) /fer.rit/ اسم. [شیمی] ferrite

فریزر(ف) /fe.ri.zer/ اسم. (= * یَخزن) freezer

فریزرِ ایستاده an upright freezer

فریزرِ صَندوقی a chest freezer

فریزری(ن) /fe.ri.ze.ri/ صفت. (= * یَخزده) frozen, freeze-dried

مَوادِ غَذاییِ فریزری frozen food items

فریزکردن(ن) /fe.riz.kar.dan/ مصدر متعدی. (= * مُنجمد کردن) to freeze food etc

فریضه /fa.ri.ze/ اسم. [جمع: ـها، فَرایض] a religious duty, a religious obligation

فریفتن /fe.rif.tan/ مصدر متعدی. (= فَریب دادن)
1. to charm sb, to deceive sb
2. to seduce sb

فزاینده /fa.zā.yan.de/ صفت. (= اَفزاینده)
increasing, growing
با سُرعتِ فَزاینده with ever increasing speed, with gathering speed

فزون /fo.zun/ صفت. [ادبی] (= اَفزون)
exceeding, more
فُزون بر ... in excess of

فزونساز(ن) /fo.zun.sāz/ اسم. [برق] (= آمپلیفایر)
amplifier

فزونی /fo.zu.ni/ اسم. [ادبی] (= اَفزونی)
overabundance, excess in amount or number

فساد /fe.sād/ اسم.
1. corruption
2. decay, deterioration
3. [*arch*] sedition
فِسادِ اَخلاق depravity, immorality, moral corruption
فِسادِ مالی corruption esp in financial matters
□ رئیسِ شرکت به اتّهامِ فِسادِ مالی بـه سـه سال زندان محکوم شد.
The president of the company was sentenced to three years' imprisonment for dishonest financial practices.

فستیوال(ف) /fes.ti.vāl/ اسم. (= جَشنواره)
festival

فسخ /fasx/ اسم.
1. the act of cancelling/ abrogating an agreement etc
2. annulment, cancellation, abrogation

فسخ کردن /fasx.kar.dan/ مصدر متعدی.
to annul/ cancel/ abrogate a contract

فسژن(ف) /fos.žen/ اسم. [شیمی]
phosgene gas, phosgene

فسفات(ف) /fos.fāt/ اسم. [شیمی]
phosphate

فسفر(ف) /fos.for/ اسم. [شیمی]
phosphorus (*P*)

فسفرسانس(ف) /fos.fo.re.sāns/ اسم.
(= فُسفرتابی)
phosphorescence

فسق /fesq/ اسم.
1. sinful acts, debauchery 2. adultery

فسقلی /fes.qe.li/ صفت. [گفتار]
tiny, itsy-bitsy, charmingly small

فسنجان /fe.sen.jān/ اسم. [خوراکی]
(= خورشِ فِسنجان)
fesenjan: a well-known Iranian dish (made with chicken or wild duck cooked in a sauce of ground walnuts and pomegranate paste, and served with steamed rice)

فسیل(ف) /fo.sil/ اسم. (= سَنگواره)
fossil

فسیل شدن /fo.sil.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to become fossilized 2. (of a person) to go to seed, to be ossified

فشار /fe.šār/ اسم.
1. the act of applying pressure to sth 2. push, pressure 3. stress
تَحتِ فِشار 1. under pressure 2. pressurized
فِشارِ روحی/ رَوانی stress
فِشارِ هَوا 1. air pressure 2. barometric pressure
تَحتِ فِشار قراردادن to press sb to do sth, to pressurize sb/ sth
□ زیر فِشارِ زِندگی خُرد می‌شویم.
We are being crushed under the weight of life's burdens.

فشار دادن /fe.šār.dā.dan/ مصدر متعدی.
to push sth, to press/ squeeze sth

فشارسنج /fe.šār.sanj/ اسم.
1. a pressure gauge 2. a manometer

فشارشکن /fe.šār.še.kan/ صفت.
pressure-reducing
شیرِ فِشارشکن [فنی] a pressure-reducing valve

فشاری /fe.šā.ri/ صفت. 1. worked by pressing 2. pressed, compressed
آجُرِ فِشاری pressed bricks
شیرِ فِشاری a type of tap[Br]/ faucet[Us] which is worked by pressing a knob

فشرده /fe.šor.de/ صفت. 1. pressed, squeezed 2. compressed, condensed 3. (of language) concise
دورهٔ فِشرده (در آموزش) an intensive course

فشرده‌سازی[(ن)] /fe.šor.de.sā.zi/ اسم. 1. the act of compressing sth 2. compression

فشفشه /feš.fe.še/ اسم. (در آتشبازی) skyrocket, rocket, a Roman candle

فشنگ /fe.šang/ اسم. cartridge(s)
قَطارِ فِشنگ a cartridge belt
مِثلِ فِشنگ [گفتار] like a shot

فصاحت /fe.sā.hat/ اسم. eloquence

فصح /fes.h/ اسم. [یهودیت] (the Jewish feast of) Passover

فصد /fasd/ اسم. (= رَگزنی) blood-letting, phlebotomy

فصل /fasl/ اسم. [جمع: ـها، فُصول] 1. season 2. [*book*] chapter 3. [*cine*] sequence
فَصلِ پاییز autumn, fall[Us]
«چَهار فَصل» ویوالدی Vivaldi's " The Four Seasons "

فصلنامه[(ن)] /fasl.nā.me/ اسم. a quarterly journal, a quarterly

فصلی /fas.li/ صفت. (= موسمی) seasonal

فصول /fo.sul/ اسم. [جمعِ فَصل] seasons

فصیح /fa.si:h/ صفت. [ادبی] eloquent

فضا /fa.zā/ اسم. 1. space, area, room 2. the outer space
فَضایِ سَبز a green space (such as a park or a garden in an urban area)
فَضایِ لایَتناهی the infinite space

فضائل /fa.zā.'el/ اسم. ← فضایل

فضاپیما[(ن)] /fa.zā.pey.mā/ اسم. (= سَفینهٔ فَضایی) spacecraft, spaceship

فضاحت /fe.zā.hat/ اسم. (= رُسوایی) disgrace, scandal, fiasco

فضاسازی[(ن)] /fa.zā.sā.zi/ اسم. the act of creating the right ambiance (in a play etc), creating an atmosphere

فضانورد[(ن)] /fa.zā.na.vard/ اسم. [جمع: ـها، ـان] an astronaut, a cosmonaut, a spaceman, a spacewoman
فَضانوردانِ امریکا American astronauts
فَضانوردانِ روس Russian cosmonauts
□ در سال ۱۹۶۹ دو فضانوردِ آمریکایی قدم بر کرهٔ ماه نهادند.
Two American astronauts landed on the moon in 1969.

فضانوردی[(ن)] /fa.zā.na.var.di/ اسم. the act of travelling[Br]/ traveling[Us] in space, space travel

فضایل /fa.zā.yel/ اسم. نیز فَضائل [جمعِ فَضیلت] virtues

فضایی /fa.zā.'i/ صفت. pertaining to outer space, spatial, space [*bef. n*]
هِندسهٔ فَضایی solid geometry

فضل /fazl/ اسم. [جمع: فَضایل/ فضائل] 1. excellence, merit 2. scholarship, erudition 3. munificence

فضلا(ء) /fo.za.la(')/ اسم. [جمعِ فاضل] learned men

فضله /faz.le/ اسم. [جمع: ـها، فُضولات] 1. excrement esp bird droppings, dung of small animals 2. waste matter, residue

فضول /fo.zul/ صفت. nosey, nosy, inquisitive, meddlesome

آدمِ فُضول a busybody, a Nosey Parker[Br]

فضولات /fo.zu.lāt/ اسم. [جمعِ فَضله] bird or animal droppings

فضولی /fo.zu.li/ اسم. the act of poking one's nose into sb else's business, meddling, interfering

فُضولی موقوف! /mow-/ Mind your own business!

فضولی کردن /fo.zu.li.kar.dan/ مصدر لازم. to interfere in the affairs of other people, to poke one's nose in other people's affairs, to meddle

فضیلت /fa.zi.lat/ اسم. virtue, excellence, superiority

فطر /fetr/ اسم. the act of breaking one's fast

عیدِ فِطر [اسلام] the Feast of Breaking the Fast (at the end of Ramadan), *Id al-Fitr*

فطری /fet.ri/ صفت. innate, inborn

فطریّه /fet.riy.ye/ اسم. [اسلام] alms given to the poor on the occasion of *Id al-Fitr*

فطیر /fa.ti:r/ صفت. unleavened

نانِ فَطیر unleavened bread

فعّال /fa'.'āl/ صفت. اسم. [جمع: ـان] 1. [*adj*] active, energetic 2. [*n*] an active person, an activist

فَعّالانِ سیاسی political activists

فعّالانه /fa'.'ā.lā.ne/ صفت. قید. 1. [*adj*] active 2. [*adv*] actively

فعّالیّت /fa'.'ā.liy.yat/ اسم. activity

فعل /fe'l/ اسم. [جمع: ـها، اَفعال] (= کِردار) 1. act, action 2. [*gram*] verb

فِعلِ مُرکّب [دستور] a compound verb

فِعلِ مُعین / کُمکی an auxiliary verb

فِعل و اِنفِعال (= کُنش و واکنش) action and reaction

فعلاً /fe'.lan/ قید. at present, for the time being

فعلی /fe'.li/ صفت. (= کُنونی) 1. present, actual 2. [*gram*] verbal

دولتِ فِعلی /dow-/ the present/current government

فقدان /feq.dān/ اسم. 1. loss, bereavement 2. lack of sth, want, absence

فقر /faqr/ اسم. (= ۱. تهیدستی ۲. کَمبود) 1. poverty, destitution 2. shortage of sth, deficiency

فَقرِ آهن [پزشکی] iron deficiency

فقرا(ء) /fo.qa.rā(')/ اسم. [جمعِ فَقیر] the poor, the needy, the destitute

فقرات /fa.qa.rāt/ اسم. [جمعِ فَقره] vertebrae (*pl*)

فقرزدایی(ن) /faqr.ze.dā.'i/ اسم. the act of eradicating poverty in society

فقره /fa.qa.re/ اسم. [جمع: ـها، فَقرات] (= ۱. مُهرهٔ پُشت ۳. مورد) 1. vertebra (*sing.*) 2. an instance, a case of 3. a unit for counting topics, incidents etc

سه فَقره سِرقت three instances of burglary

فقط /fa.qat/ قید. (= تَنها) only, merely, solely, just

◻ فقط سه روزِ دیگر وقت داری؛ یک فکری بکن. *You have only three days left; do something.*

فقه /feq.h/ اسم. [اسلام] expertise in Islamic law, Islamic jurisprudence

فقها /fo.qa.hā/ اسم. [جمعِ فَقیه] Islamic jurists

فقید /fa.qi:d/ صفت. deceased, lost

شاعرِ فَقید the late poet

فقیر /fa.qi:r/ صفت. اسم. [جمع: فَقیران، فُقرا]
1. [*adj*] poor, (= تَنگدست، تُهیدست) impoverished, destitute 2. [*n*] a poor person, a pauper, a beggar

فقیرانه /fa.qi.rā.ne/ صفت.
in the manner of poor people, poor
زِندگیِ فَقیرانه — a life of poverty

فقیه /fa.gih/ اسم. [جمع: ـان، فُقَها]
an Islamic jurist, a jurisconsult

فَکّ /fak(k)/ اسم. [کالبدشناسی] (= ۱. آرواره)
1. jaw 2. the act of separating two things
فَکِّ اَعلا (= آرواره زبرین) — the upper jaw
فَکِّ اَسفل (= آرواره زیرین) — the lower jaw
فَکِّ رَهن — redeeming/ lifting a mortgage

فُک(ف) /fok/ اسم. [آبزی] seal

فکاهی /fo.kā.hi/ صفت. humorous, satirical

فکاهیّات /fo.kā.hiy.yāt/ اسم. [جمع فُکاهیّه(ن)]
humorous writings and poems, humour[Br]

فکر /fekr/ اسم. [جمع: ـها، اَفکار]
1. thought, idea (= اَندیشه) 2. the mind
فِکرِ بِکر — a brilliant idea

فکر کردن /fekr.kar.dan/ مصدر لازم.
to think, to cogitate, to ponder, to meditate
به چیزی فِکر کردن — to think about/ of sth

فکری /fek.ri/ صفت.
pertaining to the intellect, mental, intellectual
بازی‌هایِ فِکری — intellectual games
کارِ فِکری — mental work, head-work

فکل(ف) /fo.kol/ اسم. [پوشاک/ سابق]
1. a detachable collar 2. a bow tie

فکور /fa.kur/ صفت.
capable of thinking clearly
آدمِ فَکور — a good thinker

فلاپی(ف) /fe.lā.pi/ اسم. [رایانه]
a floppy disk, a floppy, a diskette

فلات /fa.lāt/ اسم. [جغرافیا] plateau
فَلاتِ ایران — the Iranian plateau
فَلاتِ قارّه — the continental shelf

فلاحت /fa.lā.hat/ اسم. (= کشاورزی)
agriculture

فلاخن /fa.lā.xan/ اسم. sling

فلاسفه /fa.lā.se.fe/ اسم. [جمعِ فیلسوف]
philosophers (= فیلسوفان)

فلاسک(ف) /fe.lāsk/ اسم. (= * دَمابان)
Thermos, a thermos flask[Br], a thermos bottle[Us], a vacuum flask

فلاش(ف) /fe.lāš/ اسم. [عکاسی]
flash, flashgun, a flash attachment
فِلاش سَرِخود — with a built-in flash
لامپ فِلاش — flashbulb(s)

فلاش تانک(ف) /fe.lāš.tānk/ اسم.
flush tank (= * آبشویه، سیفون)
توالتِ مُجهّز به فلاش‌تانک — a flush toilet

فلافل /fa.lā.fel/ اسم. [خوراکی]
falafel: a Middle Eastern dish which is also popular in Iran (made with a deep-fried mixture of ground chick peas, onions, herbs and spices)

فلاکت /fa.lā.kat/ اسم.
misery, wretchedness, destitution

فلاکت‌بار /fa.lā.kat.bār/ صفت.
miserable, wretched

فلامینگو(ف) /fe.lā.min.go/ اسم. [پرنده‌شناسی]
flamingo

فلان /fo.lān/ صفت. اسم.
1. [*adj*] such and such 2. [*n*] such and such a person, so and so

فلانژ(ف) /fe.lānž/ اسم. [فنی]
a rim or projecting surface, a flange

فلانل(ف) /fe.lā.nel/ اسم. [پارچه] flannel

فلانی /fo.lā.ni/ اسم.
so and so, you know who

فلاورباکس⁽ف⁾ /fe.lā.ver.bāks/ اسم.
(= ❋ گُلشنه) a flower-box

فلج /fa.laj/ اسم. صفت. [پزشکی]
1. [*n*] paralysis 2. [*adj*] paralysed[Br]/ paralyzed[Us], crippled
فَلجِ اَطفال polio, poliomyelitis
فَلجِ ناقص partial paralysis

فلج کردن /fa.laj.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cripple sb/ sth, to paralyse[Br]/ paralyze[Us] sb

فلدسپات⁽ف⁾ /fel.des.pāt/ اسم. [زمین‌شناسی]
feldspar

فلذا /fa.le.zā/ حرف اضافه. (= بنابراین)
therefore, ergo

فلز /fe.lez/ اسم. [شیمی] [جمع: ~ها، ~ات]
metal
فِلزِ کسی خَراب بودن to be dishonest, to be crooked in one's ways

فلزّات /fe.lez.zāt/ اسم. [جمعِ فِلز] metals
فِلزّاتِ سَنگین heavy metals
فِلزّاتِ کَمیاب rare metals
فِلزّاتِ گِرانبها precious metals

فلزکاری /fe.lez.kā.ri/ اسم. metalwork

فلزّی /fe.lez.zi/ صفت. made of metal, metallic

فلزیاب /fe.lez.yāb/ اسم. a metal detector

فلس /fels/ اسم. (= پولک) fish scales(s)
☐ می‌توانی فلس‌های این ماهی را بکنی؟
Can you scale this fish?

فلسطینی /fa.las.ti.ni/ صفت. اسم. [جغرافیا]
1. [*adj*] pertaining to Palestine, Palestinian
2. [*n*] a native of Palestine, a Palestinian

فلسفه⁽ف⁾ /fal.sa.fe/ اسم. philosophy
« تاریخِ فَلسفهٔ غَرب »
" History of the Western Philosophy "

فلسفی /fal.sa.fi/ صفت. philosophical

فلش⁽ف⁾ /fe.leš/ اسم. (= ❋ پیکانه)
an arrow (indicating direction)

فلفل /fel.fel/ اسم. [گیاه‌شناسی] pepper
فِلفِلِ دُلمه‌ای pepper[Br], bell pepper[Us]
فِلفِلِ سَبز green pepper, cayenne
فِلفِلِ ساییده ground pepper
فِلفِلِ سیاه black pepper
دانه‌های فِلفِلِ سیاه peppercorn
فِلفِلِ قرمز red pepper, cayenne

فلفل‌دان /fel.fel.dān/ اسم. a pepper box, a pepper pot[Br], a pepper shaker[Us], a pepper mill

فلفل‌نمکی /fel.fel.na.ma.ki/ صفت. [رنگ]
pepper and salt, grizzled
موهای فِلفِل‌نَمَکی grizzled hair

فلق /fa.laq/ اسم. ← شَفَق dawn

فلک[1] /fa.lak/ اسم. [ادبی] [جمع: اَفلاک]
the firmament, the heaven, the sky

فلک[2] /fa.lak/ اسم. bastinado
کسی را فَلَک کردن [سابق]
to punish sb by having him bastinadoed

فلکزده /fa.lak.za.de/ صفت.
targeted by misfortune, unfortunate
بَدبختِ فَلکزده the miserable wretch

فلکسوگرافی⁽ف⁾ /fe.lek.so.ge.rā.fi/ اسم.
[چاپ] نیز فِلکسو flexography, aniline printing

فلکه /fa.la.ke/ اسم. roundabout[Br], a traffic circle[Us]

فلکی /fa.la.ki/ صفت. celestial
صورتِ فَلَکی [نجوم] constellation

فلوئور⁽ف⁾ /fo.lu.'or/ اسم. [شیمی] fluorine *(F)*

فلوت⁽ف⁾ /fu.lut/ اسم. [موسیقی] flute, recorder

فلوت زدن /fu.lut.za.dan/ مصدر لازم.
to play the flute

فلورسانس⁽ف⁾ /fe.lo.re.sāns/ اسم. [فیزیک]
fluorescence

فلورسنت⁽ف⁾ /felo.re.sent/ صفت. [فیزیک]
fluorescent

لامپِ فِلورسنت fluorescent lamp(s)
فلوکس(ف) /fo.loks/ اسم. [گیاه‌شناسی] phlox
فلّه(ن) /fal.le/ صفت. in bulk, unpacked
چایِ فَلّه unpacked tea
فلّه‌بر(ن) /fal.le.bar/ اسم. [خودرو/کشتی] a bulk carrier
فم /fam/ اسم. the mouth (in Arabic), orifice
فم‌المعده /fa.mol.me'.de/ اسم. [کالبدشناسی] the entrance of the stomach, cardia
فمینیست(ف) /fe.mi.nist/ اسم. [جمع: ~ها] a feminist
فِمینیستِ دوآتشه an overzealous feminist
فمینیسم(ف) /fe.mi.nism/ اسم. feminism
فن ۱(ف) /fan/ اسم. ventilator, fan
فن ۲ /fan/ اسم. [فرهنگستان] [جمع: ~ها، فُنون] 1. technique (= تِکنیک) 2. art, craft
فن‌آور(ن) /fan.ā.var/ اسم. [فرهنگستان] [جمع: ~ها، ~ان] (= تِکنولوژیست) a technologist
فن‌آورانه(ن) /fan.ā.va.rā.ne/ صفت. قید. 1. [*adj*] technological (= تِکنولوژیک) 2. [*adv*] technologically
فن‌آوری(ن) /fan.ā.va.ri/ اسم. نیز فنّاوری technology [فرهنگستان] (= تِکنولوژی)
فنا(ء) /fa.nā(')/ اسم. (= نیستی) 1. annihilation, destruction, death 2. (in Sufism) annihilation of the self and its unification with the Divine Essence
دارِ فَنا the transient world, this world
فناء فی الله unification with God
□ عمویم همهٔ ثروتش را به بادِ فنا داد. *My uncle squandered all his wealth.*
فنا شدن /fa.nā.šo.dan/ مصدر لازم. to be annihilated
فناناپذیر /fa.nā.nā.pa.zi:r/ اسم. immortal, indestructible

فنجان /fen.jān/ اسم. cup
به اندازهٔ یک فِنجان a cupful
فِنجانِ چایخوری teacup
فِنجان و نَعلبکی cup and saucer
یک فنجان چای a cup of tea, a cuppa[Br]
فندق /fan.doq/ اسم. [گیاه‌شناسی] hazelnut, filbert[Us]
درختِ فَندق hazel tree
فندک /fan.dak/ اسم. lighter
فنر /fa.nar/ اسم. spring
فَنرِ لوله a coil spring
فَنرِ وَرق leaf spring(s)
فنربندی(ن) /fa.nar.ban.di/ اسم. [خودرو] the suspension system
فنری /fa.na.ri/ اسم. equipped with springs, springy, resilient, spring [*bef. n*]
تَختخوابِ فَنری a spring bed
فن‌سالار(ن) /fan.sā.lār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= تِکنوکرات) a technocrat
فن‌سالارانه(ن) /fan.sā.lā.rā.ne/ صفت. (= تکنوکراتیک) technocratic
فن‌سالاری(ن) /fan.sā.lā.ri/ اسم. (= تِکنوکراسی) technocracy
فن‌کویل(ف) /fan.koyl/ اسم. نیز فن‌کوئل the fan coil units (in the centralized cooling and heating system of a large building)
فنل(ف) /fe.nol/ اسم. [شیمی] phenol, carbolic acid
فنلاندی /fan.lān.di/ صفت. اسم. [جغرافیا] 1. [*adj*] pertaining to Finland, Finnish 2. [*n*] a native of Finland, a Finn 3. the Finnish language, Finnish
فن‌ورز(ن) /fan.varz/ اسم. [فرهنگستان] [جمع: ~ها] (= تِکنیسین) a technician
فنون /fo.nun/ اسم. [جمع فَن] techniques
فنّی /fan.ni/ صفت. technical
فنیقی /fe.ni.qi/ صفت. اسم. [تاریخ] 1. [*adj*] pertaining to ancient Phoenicia,

Phoenician 2. [*n*] a native of Phoenicia, a Phoenician 3. the Phoenician language, Phoenician

فوائد /fa.vā.'ed/ اسم. ← فَواید

فواحش /fa.vā.heš/ اسم. [جمعِ فاحشه]
prostitutes

فوّاره /fav.vā.re/ اسم. a jet of water, a spout, a fountain

حوض و فَوّاره /how-/ a fountain with one or more jets of water

فَوّاره چون بُلند شود سَرنگون شود. [ضرب‌المثل]
What goes up comes down.
[*Prov*] (*ex tr* = The jet of water begins to fall as soon as it gains height.)

فوّاره زدن /fav.vā.re.za.dan/ مصدر لازم.
to gush out

فواصل /fa.vā.sel/ اسم. [جمعِ فاصله]
distances

فَواصلِ بَعید long distances

فواید /fa.vā.yed/ اسم. نیز **فوائد** [جمعِ فایده]
benefits

فَوایدِ عامّه [سابق] public utilities

فوت /fowt/ اسم. 1. decease, demise 2. lapse of time

فوت[1] /fut/ اسم. the act of blowing air out of one's mouth, puffing

فوت[2](ف) /fut/ اسم. (= پا)
(a unit of measurement) foot/ feet

فوتبال(ف) /fut.bāl/ اسم. [ورزش]
(association) football[Br], soccer[Us]

فوتبالِ دَستی table-top football/ soccer

فوتبالِ امریکایی American football

فوتبالیست(ف) /fut.bā.list/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a football player, a footballer

فوتسال(ف) /fut.sāl/ اسم. [ورزش]
indoor football[Br], indoor soccer[Us], futsal

فوتک /fu.tak/ اسم. blow-pipe

فوت کردن /fowt.kar.dan/ مصدر لازم. [محترمانه]
to die, to pass away, to expire

فوت کردن /fut.kar.dan/ مصدر لازم.
to blow at sth with one's mouth

◻ بیا شمع‌ها را فوت کن.
Come and blow out the candles!

فوت و فن /fu.to.fan/ اسم. [گفتار]
the knack/ secret of doing sth successfully

فوتون /fo.ton/ اسم. [فیزیک] photon(s)

فوتی /fow.ti/ صفت. (= فوری) urgent

کارِ فوری فوتی [گفتار] urgent business

فوج /fowj/ اسم. [نظامی، سابق] [جمع: ـ‌ها، اَفواج]
(= هَنگ) regiment

فودپروسسور(ف) /fud.po.ro.se.sor/ اسم.
(= * چندکاره) a food processor

فور /fur/ اسم. [گفتار] opium

فوراً /fowran/ قید. immediately, urgently, at once, right away

فوران /fa.va.rān/ اسم. 1. the act of erupting 2. eruption, effervescence

فورترن(ف) /for.te.ran/ اسم. [رایانه]
the Fortran programming language, Fortran

فور زدن /fur.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to smoke opium

فوری /fu.ri/ صفت. اسم. [گفتار] [جمع: ـ‌ها]
1. [*adj*] addicted to opium
2. [*n*] an opium addict

فوری /fow.ri/ صفت. قید.
1. [*adj*] immediate, instantaneous, urgent 2. [*adv*] immediately, at once

تِلگرامِ فوری [سابق] an urgent telegram

◻ به خانم منشی گفتم با آقای رئیس کارِ فوری دارم.
I told the secretary I wanted to see the director on urgent business.

فوریّت /fow.riy.yat/ اسم. 1. the state of being urgent 2. urgency 3. high priority (for a parliamentary bill)

با قیدِ دو فوریّت (said of a bill in parliament) presented for ratification with "double" priority

فوریّت‌های پزشکی
medical emergencies

فوریه(ف) /fev.ri.ye/ اسم. February

فوفل /fu.fel/ اسم. [گیاه‌شناسی] betel nut

دِرختِ فوفل the Areca Palm

فوق /fowq/ اسم. حرف اضافه. (= بالا) ← تَحت
1. [*n*] the upper part of sth
2. [*prep*] above, higher than

فوقِ بَرنامه extracurricular

فوقِ تَخصّص [پزشکی] a subspecialty

فوقِ دُکترا post-doctorate, post-doc

فوقِ دیپلم (= کاردانی)
a two-year diploma course in a college for students who have completed their secondary school[Br]/ high school[Us] education

فوقِ لیسانس (= کارشناسیِ اَرشد)
post-graduate studies at a university leading to a second degree, usu an M.A. or MSc.

فوق‌الذکر /fow.qoz.zekr/ صفت. (= نامبُرده)
above-mentioned

فوق‌العاده /fow.qol.'ād.de/ صفت. اسم.
1. [*adj*] extraordinary 2. excellent
3. [*n*] (of a newspaper) an extra
4. an allowance paid to civil servants when they travel etc, a per diem[Us]

فوقانی /fow.qā.ni/ صفت. (= بالایی) upper

طَبقهٔ فوقانی the upper floor

فول(ف) /ful/ صفت. [خودرو] with the full range of optional accessories

فول(ف) /fowl/ اسم. [ورزش] (= خَطا)
an action which is against the rules of the game, foul

فولاد /fu.lād/ اسم. نیز پولاد steel

فولادِ ضِدّزنگ stainless steel

فولادی /fu.lā.di/ صفت. نیز پولادی
made of steel, steel [*bef. n*]

فولادین /fu.lā.din/ صفت. [ادبی] نیز پولادین
of steel, steely, steel [*bef. n*]

اَعصابِ فولادین nerves of steel

فول کردن /fowl.kar.dan/ مصدر لازم. (= خَطا کردن)
to foul

فولکلور(ف) /folk.lor/ اسم. (= ✽ فرهنگِ مردم)
folklore

فولکوریک(ف) /folk.lo.rik/ صفت. (= ✽ مَردمی)
folkloric

فوم(ف) /fom/ اسم. (= لاستیکِ اِسفنجی)
foam rubber

فونتیک(ف) /fo.ne.tik/ اسم. صفت. (= آواشناسی)
1. [*n*] phonetics 2. [*adj*] phonetic

عَلایمِ فونتیک phonetic signs

فهارس /fa.hā.res/ اسم. [جمعِ فِهرست]
indexes, indices

فهرست /feh.rest/ اسم. [جمع: ـ‌ها، فَهارس]
1. list (= لیست، ✽ سیاهه، ✽ صورت)
2. [*Acad*] catalogue[Br] catalog[Us]
3. index

فِهرستِ اَعلام [کتاب] index of names, *index nominum*

فِهرستِ تَصاویر [کتاب]
list of illustrations

فِهرستِ راهنما [کتاب] (= نُمایه)
general index, index

فِهرستِ مَطالب [کتاب] table of contents

فهرست کردن /feh.rest.kr.dan/ مصدر متعدی.
1. to catalogue/ catalog[Us] a book etc
2. to prepare an itemized list

فهرست‌نویسی /feh.rest.ne.vi.si/ اسم. [کتاب]
the act of cataloguing/ cataloging[Us] a book

فهرست‌وار(ن) /feh.rest.vār/ قید.
touching on the main points only, briefly

فهم /fahm/ اسم. understanding, comprehension, grasp

□ این شعر از فهم من خارج است.
This poem is beyond my comprehension.

فهماندن /fah.mān.dan/ مصدر متعدی.
to make sb understand sth

فهمیدن /fah.mi.dan/ مصدر متعدی.
(= دَرک کردن) to understand sth, to comprehend sth, to grasp sth

فهمیدی؟ Do you understand? Did you get it?

حَرفِ کسی را نفهمیدن
not to understand what sb is saying

فهمیده /fah.mi.de/ صفت. endowed with common sense, sensible, understanding, judicious

آدم فَهمیده a sensible person

فی /fi/ اسم. حرف اضافه. [بازرگانی] (= ۲. از قَرارِ)
1. [*n*] unit price 2. [*prep*] at ... each

یک دوجین استکان فی سیصد تومان
a dozen tea-glasses at 300 tomans each

فیّاض /fay.yāz/ صفت. (= بَخشنده، سودرسان)
giving, yielding, bountiful

فی‌الفور /fel.fowr/ قید. right away, immediately

فی‌المجلس /fel.maj.les/ قید.
there and then, on the spot

فی‌الواقع /fel.vā.qe'/ قید. (= واقعاً)
actually, really, practically

فیبر^(ف) /fibr/ اسم. 1. fibre^Br, fiber^Us 2. fibreboard^Br, fiberboard^Us

فیبرِ شیشه fibreglass^Br, fiberglass^Us

فیبرِ نوری optical fibre(s)^Br/ fiber(s)^Us

فیثاغورثی /fi.sā.ğu.re.si/ صفت.
pertaining to the Greek mathematician Pythagoras, Pythagorean

فیدبک^(ف) /fid.bak/ اسم. (= بازخورد)
feedback

فی حدّ ذاته /fi.had.de.zā.teh/ قید.
by itself, per se

فیروز /fi.ruz/ صفت. [ادبی] نیز پیروز
victorious

فیروزه /fi.ru.ze/ اسم. [زمین‌شناسی]
turquoise

فیروزه‌ای /fi.ru.ze.'i/ صفت. [رنگ]
turquoise, sky-blue

فیروزی /fi.ru.zi/ اسم. [ادبی] نیز پیروزی
victory

فی زدن /fi.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to determine the price of sth

فیزیک^(ف) /fi.zik/ اسم. physics

فیزیکِ حالتِ جامد solid-state physics

فیزیکِ کاربردی applied physics

فیزیکِ کوانتومی quantum physics

فیزیکِ هَسته‌ای nuclear physics

فیزیک‌دان /fi.zik.dān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a physicist

فیزیکی /fi.zi.ki/ صفت. physical

فیزیوتراپ^(ف) /fi.zi.yo.te.rāp/ اسم. [گفتار] [جمع: ـ‌ها]
a physiotherapist

فیزیوتراپی^(ف) /fi.zi.yo.te.rā.pi/ اسم.
physiotherapy

فیزیوتراپیست /fi.zi.yo.te.rā.pist/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a physiotherapist

فیزیولوژی^(ف) /fi.zi.yo.loži/ اسم.
physiology

فیس /fi:s/ اسم. [گفتار] swelling with pride, putting on airs

فیستول^(ف) /fis.tul/ اسم. [پزشکی] fistula

فیش^(ف) /fi:š/ اسم. (= ✻ بَرگه) 1. an index card 2. a bank receipt, a slip, a ticket

فیشِ تِلفن the official receipt for a down-payment for a telephone line

فیش کردن /fiš.kar.dan/ مصدر متعدی.
to transfer information from a text to index cards

فیشیه^(ف) /fi.ši.ye/ اسم. (= * بَرگه‌دان)
a box or drawer for holding index cards, a card-index file

فیصله /fey.sa.le/ اسم. 1. the act of settling a dispute 2. settlement

فیصله دادن /fey.sa.le.dā.dan/ مصدر متعدی.
1. to settle a dispute 2. to put an end to a drawn-out affair

فیض /feyz/ اسم. grace, blessing, bounty

فیض بردن /feyz.bor.dan/ مصدر لازم.
to enjoy sb's bounty/ favour^Br etc

فیکس^(ف) /fiks/ صفت. fixed

فیکوس^(ف) /fi.kus/ اسم. [گیاه‌شناسی]
India rubber plant

فیگور^(ف) /fi.gur/ اسم. a sequence of body movements designed to attract attention, cutting a figure

فیگور آمدن /fi.gur.ā.ma.dan/ مصدر لازم.
[گفتار] (of a young man or woman) to show off one's figure

فیگوراتیو^(ف) /fi.gu.rā.tiv/ صفت. [هنر]
figurative, representational

هُنرِ فیگوراتیو — representational art, figurative art

فیل /fi:l/ اسم. [جانورشناسی] elephant

بَچّه فیل — a baby elephant
دَندانِ فیل — elephant's tusk(s)
فیلِ ماده — a female elephant
فیلِ نَر — a male elephant
کارِ حضرتِ فیل — a Herculean task
فیلِ کسی یادِ هندوستان افتادن — to become nostalgic for sth in one's past

فیلتر^(ف) /fil.ter/ اسم. (= * پالایه، صافی) filter

فیلسوف^(ف) /fil.suf/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، فَلاسفه] a philosopher

فیلسوفانه /fil.su.fā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] philosophical
2. [*adv*] philosophically

فیلم^(ف) /film/ اسم. [سینما/ عکاسی]
1. a film^Br, a movie^Us 2. roll-film

فیلمِ تَخت [عکاسی] — sheet film
فیلمِ حَلقه [عکاسی] — roll-film
فیلمِ سینمایی — a feature film
فیلمِ کارتون — a cartoon
فیلمِ کوتاه — a short
فیلمِ مُستند — a documentary
یک حلقه فیلمِ رَنگی ۲۴ تایی برای دوربین ۳۵ (میلمتری) — a roll of 24-exposure 135 colour^Br film

فیل‌ماهی /fil.mā.hi/ اسم. [آبزی]
giant sturgeon, beluga

فیلمبردار /film.bar.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a cameraman, a camerawoman, a cinematographer

فیلمبرداری /film.bar.dā.ri/ اسم. [سینما]
the act of shooting, filming

مُدیرِ فیلمبرداری [سینما] — director of cinematography

فیلمبرداری کردن /film.bar.dā.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to shoot, to film

فیلمخانه^(ن) /film.xā.ne/ اسم.
a film archive/ library, a cinematheque

فیلمساز /film.sāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a film-maker

فیلمسازانِ جَوان — young film-makers

فیلمنامه /film.nā.me/ اسم. (= سِناریو)
screenplay, film-script, script, scenario

فیلمنامه‌نویس /film.nā.me.nevi:s/ اسم.
(= سِناریست) a screenwriter, a scriptwriter

فیله^(ف) /fi.le/ اسم. (= پُشت‌مازه)
the fillet of beef, veal etc

گوشتِ فیله — tenderloin

فین /fin/ اسم.
the act of blowing one's nose

فینال(ف) /fi.nāl/ اسم. صفت. [ورزش]
1. [*n*] the final 2. [*adj*] final
مُسابقهٔ فینال the final

فینالیست(ف) /fi.nā.list/ اسم. [جمع: ~ها]
a team or person qualifying to play in the final contest, a finalist

فین‌کردن /fin.kar.dan/ مصدر لازم.
to blow one's nose

فین‌فین /fin.fin/ اسم. the act of snuffling

فین‌فین‌کردن /fin.fin.kar.dan/ مصدر لازم.
to snuffle

فیوز(ف) /fi.yuz/ اسم. [برق] fuse
جَعبه فیوز the fuse-box

فیوز پراندن /fi.yuz.pa.rān.dan/ مصدر لازم.
[گفتار] to go mad (with anger), to blow up, to boil over

فیوز پریدن /fi.yuz.pa.ri.dan/ مصدر لازم. [برق]
(said of an electric fuse) to blow out

ق، ـقـ، ـق، ق

ق /qāf/ اسم. 1. 24th letter of the Persian alphabet 2. abbrev of **قمری** (= lunar)

قائد /qā.'ed/ اسم. (= پیشوا، رهبر) the leader

قائدِ اَعظم — the Great Leader (the title given to the late M.A. Jinnah, the Father of Pakistan)

قائل /qā.'el/ صفت. نیز **قایل** professing to, believing in

(برای کسی/ چیزی) اَهمیّت قائل شدن/ نشدن — to attach importance/ no importance to sb/ sth

قائم /qā.'em/ صفت. نیز **قایم** standing, upright, vertical

حَضرتِ قائم [اسلام] — title of the 12th Imam of the Shiite Muslims

قائمِ بالذّات /bez.zāt/ — having an independent existence, self-existent, self-reliant

قائم‌الزاویه /qā.'e.moz.zā.vi.ye/ صفت. [هندسه] (= راست‌گوشه) rectangular, right-angled

مُثلّثِ قائم‌الزاویه — a right-angled triangle, a right triangle

قائم‌مقام /qā.'em.ma.qām/ اسم. (= جانشین) sb who is empowered to act for another person, the second in command, deputy

قاب[1] /qāb/ اسم. 1. frame 2. case 3. a serving dish, a platter

قابِ عَکس — a picture frame

قابِ عِینک — 1. the frames (of a pair of spectacles) 2. the case (for a pair of spectacles)

قاب[2] /qāb/ اسم. ← قاپ

قاب‌دستمال /qāb.das(t).māl/ اسم. a dish-cloth

قاب‌کردن /qāb.kar.dan/ مصدر متعدی. to frame a picture etc, to have a picture etc framed

قابل /qā.bel/ صفت. (= شایسته) capable efficient, qualified

رانندهٔ قابل — a skilful[Br]/ skillful[Us] driver

قابِلِ ... — (when followed by a noun) = -able, -ible

قابلِ اِجرا — executable

قابلِ اِستفاده — usable

قابلِ استفادهٔ دوباره — reusable

قابلِ اِشتعال — inflammable, flammable

قابلِ اِنعطاف — flexible

قابلِ تَحمّل — tolerable

قابلِ قَبول — acceptable

قابلِ مُطالعه/ بررسی — worth considering

□ «این انگشتر چنده؟» *"How much is this ring?"*

«قابلی نداره.»
"The price? It's not worth mentioning."

قابلمه /qāb.le.me/ اسم. a cooking pot
قابلمهٔ دسته‌دار a saucepan

قابلیّت /qā.be.liy.yat/ اسم. ability, capability
قابلیتِ ... (when followed by a noun) -ability, -ibility
قابلیّتِ اِشتعال inflammability
قابلیّتِ انعطاف flexibility

قاپ /qāp/ اسم. نیز قاب huckle-bone, knuckle-bone, astragalus

قاپ‌بازی /qaʊp.bā.zi/ اسم. the game of astragals

قاپیدن /qā.pi.dan/ مصدر متعدی. to snatch sth from sb

قاتل /qā.tel/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، ـ‌ین] (= آدمکُش) a murderer, a killer

قاجار /qā.jār/ صفت. اسم. [تاریخ] (= قَجر) 1. pertaining to the Qajar tribe or dynasty, Qajar 2. [n] name of the tribe, Qajar
پادشاهانِ قاجار (= قاجاریان، قاجاریّه) Qajar kings, the Qajars

قاچ /qā.jār/ اسم. نیز قاش slice
قاچِ زین the pommel of the saddle
یک قاچ خَربزه a slice of melon

قاچاق /qā.čāq/ صفت. illegally imported, smuggled, contraband
اَجناسِ قاچاق smuggled goods
سیگارِ قاچاق contraband cigarettes
صـیدِ قاچاق (= شِکارِ غیرمُجاز) poaching

قاچاقچی /qā.čāq.či/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a smuggler, a contrabandist
قاچاقچیِ مَشروب a bootlegger

قاچاقی /qā.čā.qi/ قید. clandestinely

قاچ کردن /qāč.kar.dan/ مصدر متعدی. to slice fruit etc

قادر /qā.der/ صفت. (= توانا) 1. able, capable 2. powerful, mighty
قادرِ مُتعال the Almighty

قادر بودن /qā.der.bu.dan/ مصدر لازم. to be able to do sth

قارچ /qārč/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. mushroom 2. fungus
قارچِ پَرورشی cultivated mushroom(s)
قارچِ تُکمه‌ای button mushroom(s)
قارچِ صَدفی oyster mushroom(s)
قارچِ وَحشی wild mushroom(s)
قارچ‌هایِ خوراکی edible mushrooms
قارچ‌هایِ سَمّی poisonous mushrooms
□ دیشب من یک سوپِ قارچِ درجه اول درست کردم. جای شما خالی!
Last night, I made a really excellent cream of mushroom soup. I wish you could have been there with us.

قارچ‌شناسی /qārč.še.nā.si/ اسم. mycology, fungology

قارقار /qār.qār/ صوت. نیز غارغار (the sound of a crow) cawing, caw

قارقارک /qār.qā.rak/ اسم. [گفتار] 1. a noise-maker, a rattle 2. any old car or appliance that makes a lot of noise

قارّه /qār.re/ اسم. [جغرافیا] continent
قارّهٔ جُنوبگان the Antarctic
هَفت قارّه the seven continents

قارّه‌پیما /qar.re.pey.mā/^(ن) اسم. intercontinental
موشکِ قارّه‌پیما an intercontinental ballistic missile (IBM)

قاری /qā.ri/ اسم. [جمع: قارئین] 1. a reader 2. a reciter of the Holy Koran/Qur'an

قاش /qāš/ اسم. نیز قاچ slice

قاشق /qā.šoq/ اسم. spoon
به‌اندازهٔ یک قاشق a spoonful

روزی سه قاشقِ سوپ‌خوری
three tablespoons a day
قاشقِ چایخوری a very small spoon
(used in Iran to stir tea; it is much smaller than the English teaspoon)
قاشقِ سَرپُر a heaping spoonful
قاشقِ سَرصاف a level spoonful
قاشقِ غَذاخوری / سوپ‌خوری
tablespoon
قاشقِ مُربّاخوری teaspoon

قاشقک /qā.šo.qak/ اسم. [موسیقی]
qashoqak: a device used to produce a rattling sound similar to castanet(s)

قاصد /qā.sed/ اسم. (= پیک) a messenger, a courier

قاصدک /qā.se.dak/ اسم. [گیاه‌شناسی]
dandelion seed(s), blow-ball

قاصر /qā.ser/ صفت. [ادبی] (= ناتوان)
incapable of, falling short, weak
□ زبانِ من از بیانِ احساساتم قاصر است.
My tongue fails me in expressing my sentiments.

قاضی /qā.zi/ اسم. [جمع: ــ‌ها، قُضات]
(= دادرس) a judge
قاضی عَسکر [نظامی]
a military chaplain
قاضیِ تَحقیق [حقوقی] an examining magistrate
تنها به قاضی رفتن to present one's side of a dispute only

قاضی‌القضات /qā.zi.al.qo.zāt/ اسم. [قدیم]
the highest judge in the land

قاطر /qā.ter/ اسم. [جانورشناسی] (= اَستر)
mule

قاطرچی /qā.ter.či/ اسم. [جمع: ــ‌ها، ــ‌ان]
a muleteer, a mule-driver

قاطع /qā.te'/ صفت. 1. decisive 2. categorical

قاطعانه /qā.te.'ā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] decisive 2. [*adv*] decisively

قاطعیّت /qā.te.'iy.yat/ اسم. decisiveness
با قاطعیّت (= قاطعانه) decisively

قاطی /qā.ti/ صفت. (= درهم) mixed

قاطی پاطی /qā.ti.pā.ti/ صفت. نیز قاطی پاتی
mixed up, pell-mell, in disorder

قاطی کردن /qā.ti.kar.dan/ مصدر متعدی/لازم.
1. [*vt*] to mix two or more things
2. [*vi*] [*col*] to get mixed up

قاعدتاً /qā.'e.da.tan/ قید. as a rule, normally

قاعدگی /qā.'e.de.gi/ اسم. (of a woman) the state of having one's period, menstruation

قاعده /qā.'e.de/ اسم. صفت. [جمع: ــ‌ها، قَواعد]
1. [*n*] rule, method 2. [*geom*] the base
3. [*adj*] having one's period, menstruating
باقاعده regular
« قاعدهٔ بازی »
" The Rules of the Game "

قاعده شدن /qā.'e.de.šo.dan/ مصدر لازم.
(= رِگل شدن) (of a woman) to have one's period, to menstruate

قافله /qā.fe.le/ اسم. (= کاروان) caravan

قافله‌سالار /qā.fe.sā.lār/ اسم. leader of the caravan, the caravan leader

قافیه /qā.fi.ye/ اسم. [ادبی] [جمع: قَوافی]
rhyme, rime

قافیه‌پرداز /qā.fi.ye.par.dāz/ اسم.
[جمع: ــ‌ها، ــ‌ان] a versifier (*i.e.* not a true poet)

قاقالی‌لی /qā.qā.li.li/ اسم. [کودک] (= شیرینی)
sweetmeat, candy, goodie, tidbit

قاقم /qā.qom/ اسم. [جانورشناسی] stoat, ermine
پوستِ قاقم ermine

قال /qāl/ اسم. (= بوتهٔ زرگری)
goldsmith's crucible

قالب /qā.leb/ اسم. [جمع: ـ‌ها، قَوالب]
1. mould[Br], mold[Us], impression
2. model, form, format 3. a unit for counting certain items (*e.g.* soap)

قالبِ بُتون [ساختمان] form, shuttering
قالبِ دَندان impression of the teeth
قالبِ کَفش last(s)
قالبِ صابون a cake/ bar of soap
قالب تُـهی کـردن [ادبی] to die, to expire

قالب‌بندی /qā.leb.ban.di/ اسم. [ساختمان]
the act of preparing wooden or metal forms for concrete, formwork

قالب‌ریزی /qā.leb.ri.zi/ اسم. casting

قالب‌کردن /qā.leb.kar.dan/ مصدر متعدی.
[گفتار] to pass off sth inferior to sb

قالب‌گرفتن /qā.leb.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to prepare a mould[Br]/ mold[Us], to get an impression

قالبی /qā.le.bi/ صفت. 1. cast in a mould[Br]/ mold[Us], moulded[Br]/ molded[Us] 2. cast in one piece

عِبارت‌هایِ قالبی stereotypes, clichés

قالپاق /qāl.pāq/ اسم. [خودرو] hubcap(s)

قال‌گذاشتن /qāl.go.zāš.tan/ مصدر متعدی.
[گفتار] to keep sb waiting and never show up, to stand sb up

قالی /qā.li/ اسم. (= فَرش)
a hand-woven carpet, a large rug

تاجرِ قالی a carpet merchant
قالیِ کرمان a Kirman carpet, a Kirman
قالیِ ماشینی machine-made carpet(s)

قالیباف /qā.li.bāf/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a carpet weaver

قالی بافتن /qā.li.bāf.tan/ مصدر لازم.
to weave a carpet

قالیبافی /qā.li.bā.fi/ اسم. the act of weaving carpets, carpet weaving

قالیچه /qā.li.če/ اسم. a small carpet, a rug

قالیچهٔ حَضرتِ سُـلیمان
the magic carpet
قالیچهٔ عَشایری a tribal rug

قالی‌فروش /qā.li.fo.ruš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
(= فَرش‌فروش) a rug dealer, a carpet dealer

قامت /qā.mat/ اسم. (= قَد) stature

□ مردی بود با قامتِ متوسّط.
He was a man of medium stature.

قاموس /qā.mus/ اسم. [ادبی] (= فَرهنگ)
a dictionary

قانع /qā.ne'/ صفت. 1. contented 2. convinced

قانع شدن /qā.ne'.šo.dan/ مصدر لازم.
to be satisfied, to be convinced

قانع‌کردن /qà.ne'.kar.dan/ مصدر متعدی.
to convince sb of sth

قانقاریا /qān.qā.ri.yā/ اسم. [پزشکی]
gangrene

قانون /qā.nun/ اسم. [جمع: ـ‌ها، قَوانین]
law, statute, code, an act of parliament, a piece of legislation

اِجرایِ قانون enforcing the law, law-enforcement
به نامِ قانون in the name of the law
خَلافِ قانون against the law, contrary to the law
طِبقِ قانون according to the law
حاکمیّتِ قانون the rule of law
قانونِ اِحتمالات the law of probability
قانونِ اَساسی the fundamental law, the constitution
قانونِ شَرع Islamic law, the *shariah*
قانونِ عُرف the common law

قانوناً /qā.nu.nan/ قید. legally, legally speaking, from a legal viewpoint

قانون‌شکنی /qā.nun.še.ka.ni/ اسم. breaking the law, law-breaking, breach of the law, lawlessness

قانون‌گذار(ن) /qā.nun.go.zār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a member of the legislative assembly, a legislator, a lawmaker

قانون‌گذاری(ن) /qā.nun.go.zā.ri/ اسم. legislation, making law(s)

قانون‌گرایی(ن) /qā.nun.ge.rā.'i/ اسم. the tendency to abide by the law, lawfulness

قانون‌گریزی(ن) /qā.nun.go.ri.zi/ اسم. the tendency to ignore the law, lawlessness

قانون‌مند(ن) /qā.nun.mand/ صفت. lawful

قانونی /qā.nu.ni/ صفت. legal, lawful, statutory

□ می‌خواهم بدانم کارِ ما قانونی است یا نه.
This thing that we are doing, is it legal? That's what I want to know.

قاهره /qā.he.re/ اسم خاص. [جغرافیا] Cairo

قایق /qā.yeq/ اسم. boat, canoe, kayak, dinghy

قایقِ بادبانی a sailing-boat[Br], a sailboat[Us], a yacht

قایقِ بادی a rubber dinghy

قایقِ پارویی a rowing boat[Br], a rowboat[Us]

قایقِ توپدار a gunboat

قایقِ موتوری a motorboat, a powerboat

قایقِ نجات a lifeboat

قایقران /qā.yeq.rān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a boatman, a boat-woman

قایقرانی /qā.yeq.rā.ni/ اسم. the act of boating, rowing

قایل /qā.yel/ صفت. ← قائل

قایم /qā.yem/ صفت. قید. 1. [*adj*] firm, secure 2. hidden 3. [*adv*] with full force

قایم شدن /qā.yem.šo.dan/ مصدر لازم. to hide [*vi*]

قایم‌کردن /qā.yem.kar.dan/ مصدر متعدی. to hide sth, to conceal sth

قایم‌موشک /qā.yem.mu.šak/ اسم. the game of hide and seek نیز قایم‌باشک

قبا /qa.bā/ اسم. [پوشاک] *qaba:* a long shirt for men (open in front and without a collar, still worn in some rural parts of Iran)

قباحت /qa.bā.hat/ اسم. 1. sense of shame (for having committed an indecent act) 2. ugliness, hideousness

قَباحت دارد! For shame!

قباد /qo.bād/ اسم. [آبزی] (= ماهیِ شیر) a type of fish from the Persian Gulf similar to mackerel, seer-fish, seer

قِبال /qe.bāl/ حرف. (= بَرابر) opposite, facing

در قِبالِ ... in exchange for, in lieu of

قباله /qa.bā.le/ اسم. [جمع: ـ‌ها، قَبالجات] 1. a title deed 2. the marriage contract

قبایل /qa.bā.yel/ اسم. [جمعِ قَبیله] tribes

قبر /qabr/ اسم. [جمع: ـ‌ها، قُبور] (= گور) grave, tomb

نَبشِ قَبر exhumation

سَنگِ قَبر tombstone

تَنِ کسی توی قَبر لرزیدن to turn[Br]/ roll[Us] in one's grave

قبرستان /qab.res.tān/ اسم. (= گورستان) graveyard, cemetery

قبرسی /qeb.re.si/ صفت. اسم. [جغرافیا] 1. [*adj*] coming from (the island of) Cyprus, Cypriot 2. [*n*] a native of Cyprus, a Cypriot

قبض /qabz/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، قُبوض]
1. [n] voucher, receipt, bill 2. the act of seizing/ taking sth 3. [adj] constipated
قَبضِ آب — the water bill
قَبضِ بَرق — the electricity bill
قَبضِ تِلفن — the (tele)phone bill
قَبضِ گاز — the gas bill
قَبضِ روح — the act of taking sb's life
قَبضِ روح شدن — to nearly die of fright

قبضه /qab.ze/ اسم. 1. the hilt of a sword etc, the haft of a dagger etc 2. a unit for counting weapons
یک قَبضه ریش — a beard (long enough to be grasped)
دو قَبضه شَمشیر — two swords

قبضه‌کردن /qab.ze.kar.dan/ مصدر متعدی.
to take hold of sth, to take possession of sth

قَبل /qabl/ قید. (= پیش) 1. [adv] ago, before 2. [adj] previous, preceding
سه شَبِ قَبل — three nights ago
شَبِ قَبل — last night, the preceding night
قَبل از — before, ere
قَبل از ظُهر — before noon
قَبل از میلاد — BC (before Christ)

قِبل /qe.bal/ اسم. side, part
از قِبلِ ... — by virtue of, on account of, thanks to

قبلاً /qab.lan/ قید. (= پیش از این)
previously, before

قبله /qeb.le/ اسم. [اسلام] *kiblah:* the point to which all Muslims turn at prayer, Mecca
قِبلهٔ عالم [سابق] — a title bestowed on Qajar kings: "Pivot of the Universe"
□ قبله از کدام طرف است؟
Where is the Kiblah? In what direction is Mecca?

قبله‌نما /qeb.le.na.mā/ اسم.
a special compass designed to show the direction of Mecca

قبلی /qab.li/ صفت. (= پیشی) previous, former, ex-

قبور /qo.bur/ اسم. [جمعِ قَبر] graves
زیارتِ اَهلِ قُبور — visiting the cemetery to pray for the dead, esp one's deceased relatives

قبول /qa.bul/ اسم. صفت. (= پَذیرفتن)
1. [n] the act of accepting sth, acceptance, approval 2. agreement 3. [adj] accepted, passed
جَوابِ قَبول — (of a telegram) with a prepaid reply

قبولاندن /qa.bu.lan.dan/ مصدر متعدی.
to convince sb of sth, to make sb accept sth

قبول شدن /qa.bul.šo.dan/ مصدر لازم.
to pass an exam

قبول‌کردن /qa.bul.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to accept sth (= پَذیرفتن)
2. to acknowledge that sth is true

قبولی /qa.bu.li/ اسم. acceptance
نُمرهٔ قَبولی — a passing mark[Br]/ grade[Us]

قبّه /qob.be/ اسم. [معماری] (= گُنبد) dome, cupola

قبیح /qa.bi:h/ صفت. obscene, indecent, shameful

قبیل /qa.bi:l/ اسم. (= جور) kind, type, sort
از این قَبیل — of this sort
از این قَبیل آدم‌ها — this sort of people, such fellows

قبیله /qa.bi.le/ اسم. [جمع: ~ها، قَبایل] tribe, clan

قبیله‌ای /qa.bi.le.'i/ صفت. tribal

قپان /qa.pān/ اسم. steelyard, a Roman balance

قتل /qatl/ اسم. (= کُشتن) 1. the act of killing sb 2. murder, homicide 3. the anniversary of the martyrdom of a Shiite Imam (esp Imam Hosein/ Hussein) which is a day of solemn mourning and a public holiday

قَتلِ عام (= کُشتار) massacre

قَتلِ عَمد a (deliberate and wilful) murder

قَتلِ غیرعَمد manslaughter

قَتلِ نَفْس (= آدمکشی) homicide

به قَتل رساندن to kill/ murder sb

به قَتل رسیدن to be murdered

قتل کردن to commit a murder

قتلگاه /qatl.gāh/ اسم. the site of a massacre or murder

قحبه /qah.be/ اسم. (= فاحشه) a prostitute

قحط /qaht/ اسم. صفت. 1. [n] scarcity, dearth 2. [adj] scarce, hard to find

◻ مگر آدم قحط بود؟

Was there nobody else?

قحطی /qah.ti/ اسم. scarcity of food, famine

قحطی‌زده /qah.ti.za.de/ صفت. famine-stricken, starving, starved

قَدّ /qad(d)/ اسم. height, stature

بچّه‌هایِ قد و نیمقد a brood (of children)

قُدّ /qod(d)/ صفت. [گفتار] stubborn, headstrong

قدّاره /qad.dā.re/ اسم. broadsword

قدامی /qo.dā.mi/ صفت. (= پیشین) ⟵ خَلفی frontal

قدبلند /qad.bo.land/ صفت. (= بُلندقد) tall

قدح /qa.dah/ اسم. (= کاسه) a large bowl

قَدر /qadr/ اسم. 1. worth, value 2. amount 3. [astr] the degree of the brightness of stars, magnitude

آن‌قدر so much, as much

چِقدر؟ How much? how long?

قَدری a little, a small amount

سِتارهٔ قَدرِ اوّل [نجوم] a star of the first magnitude

شَبِ قَدر (= لِیلةُالقَدر) the night when the Holy Koran/ Qur'an was first revealed to Prophet Mohammad/ ed (the eve of the 19th of Ramadan according to Shiites)

قَدرِ مُسلّم این‌که ... All that is certain is that ..., What is certain is that ...

قدَر /qa.dar/ اسم. (= سَرنوشت) predestination, fate, destiny

قدرت /qod.rat/ اسم. 1. power 2. ability 3. strength

به قُدرتِ خُدا thanks to the power of the Almighty

قُدرتِ خَرید purchasing power

قدرت‌طلب /qod.rat.ta.lab/ صفت. power-hungry, power-loving

قدرتمند /qod.rat.mand/ صفت. (= نیرومند) powerful, strong, mighty

قدرت‌نمایی /qod.rat.na.mā.'i/ اسم. a show of force, a show of strength

قدرتی[۵] /qod.ra.ti/ صفت. [ورزش] relying on power (rather than on speed), power [bef. n]

بازیِ قُدرتی [ورزش] power play

قدردان /qadr.dān/ صفت. appreciative, grateful

قدردانی /qadr.dā.ni/ اسم. (= قَدرشِناسی) appreciation, gratitude

قدردانی‌کردن /qadr.dā.ni.kar.dan/ مصدر لازم. to express one's appreciation for sb's efforts etc

قدرنشناس /qadr.naš.nās/ صفت. unappreciative, ungrateful

آدمِ قَدرنشناس an ungrateful person, an ingrate

قدس /qods/ اسم. holiness

القُدس [جغرافیا] (= بیتالمُقدّس)
Al-Quds, Jerusalem

قدسی /qod.si/ صفت. holy, sacred

قدغن /qad.ğan/ صفت. prohibited, forbidden, banned

قدغن بودن /qad.ğan.bu.dan/ مصدر لازم.
to be forbidden, to be prohibited

قدغن کردن /qad.ğan.kar.dan/ مصدر متعدی.
to prohibit sth, to ban sth, to forbid people from doing sth

قدقد /qod.qod/ صوت. (the sound of) cackling of hens, cackle

قدکوتاه /qad.ku.tāh/ صفت. (= کوتاهقد)
short, of short stature

قدم /qa.dam/ اسم. [جمع: ـ‌ها، قُدوم، اَقدام]
1. step, pace 2. a unit for (= گام) measuring short distances, pace(s)
3. the good or bad luck that a visitor may bring to a house

قَدم به قَدم step by step

قَدمِ نورسیده مُبارک May the arrival of the new-born baby be auspicious!

قَدم رَنجه کردن [محترمانه] to take the trouble of visiting a place, to deign to come

□ نگران نباش؛ همه می‌دونن قدم من خوبه.
Don't worry; I am known to bring good luck.

قدما(ء) /qo.da.mā(')/ اسم. [جمع قَدیم]
the ancients (= پیشینیان)

قدم برداشتن /qa.dam.bar.dāš.tan/ مصدر لازم.
to take a step/ steps

قدمت /qed.mat/ اسم. age, antiquity

قدم‌رو /qa.dam.row/ اسم. [نظامی]
Forward march!

قدم زدن /qa.dam.za.dan/ مصدر لازم.
to go for a walk

قَدّی /qad.di/ صفت. full-length

آینهٔ قَدّی a full-length mirror

قُدّی /qod.di/ اسم. stubbornness

قدّیس /qed.di:s/ اسم. [مسیحیت] نیز **قدّیسه**[ث]
a holy man, a saint [جمع: ـ ان]

آگوستینِ قِدّیس St. Augustine

قدیم /qa.di:m/ صفت. اسم. 1. [*adj*] old, ancient 2. [*n*] the old days, ancient times

ایّام قَدیم ancient times, days of yore

تِهرانِ قَدیم (= طِهران) Old Tehran

در قَدیم in the old days, in the (distant) past, in ancient times

قدیمی /qa.di.mi/ صفت. old, old-fashioned, archaic

قِر /qer/ اسم. a coquettish movement of the hips (and the shoulders) in the course of a solo dance, a coquettish act, coquetry

قُر /qor/ اسم. the act of complaining, griping[Us]

قرآن /qor.'ān/ اسم. [اسلام] the holy book of all Muslims, the Holy Koran, the Qur'an

قرائت /qa.rā.'at/ اسم. 1. the act of reading, reading aloud 2. a reading, recitation

قَرائتِ دَقیقِ مَتن a careful reading of the text

قرائتخانه /qa.rā.'at.xā.ne/ اسم. (= اُتاقِ مُطالعه)
the reading room

قرائن /qa.rā.'en/ اسم. نیز قَراین [جمع قَرینه]
indications

قرابت /qa.rā.bat/ اسم. 1. proximity
2. family relationship, kinship
3. affinity

قَرابتِ سَببی relationship by marriage, affinity

قَرابتِ نَسبی consanguinity, blood relationship

قرابه /qa.rā.be/ اسم. carboy, flagon

قرار /qa.rār/ اسم. 1. rest, repose 2. a verbal agreement, an understanding, an arrangement 3. an appointment, a date 4. [*law*] a judicial order, a ruling

از قَرارِ مَعلوم apparently

با قَرارِ قَبلی by appointment

به قَرارِ زیر (= به شَرحِ زیر) as follows

سَرِ قَرار at the rendezvous

قَرارِ بازداشت [حقوقی] a detention order

قَرارِ مُجرمیّت [حقوقی] a ruling confirming the charges against the accused

قَرارِ مَنعِ تَعقیب [حقوقی] a ruling dismissing the charges against the accused

قَرارِ مَنعِ تَعقیب صادر کردن to dismiss the charges against the accused

قرارداد /qa.rār.dād/ اسم. (= پیمان) contract, agreement

عَقدِ قَرارداد signing a contract

قرار دادن /qa.rār.dā.dan/ مصدر متعدی. to put/ place sth on a table etc (= نهادن، گذاشتن)

قراردادی /qa.rār.dā.di/ صفت. 1. pertaining to a contract, contractual 2. conventional

قرار داشتن /qa.rār.dāš.tan/ مصدر لازم. 1. to be located/ situated, to lie 2. to have a previous appointment/ engagement

قَرار دارید؟ Do you have an appointment?

□ شهرِ اهواز وسطِ خوزستان، در کنارِ رودِ کارون قرار دارد.

Ahwaz is located in the middle of Khuzistan province, on the banks of the river Karun.

قرارگاه[ن] /qa.rār.gāh/ اسم. [نظامی] an army camp

قرارگذاشتن /qa.rār.go.zāš.tan/ مصدر لازم. 1. to make an appointment 2. (of two or more people) to arrange to do sth together

قرارگرفتن /qa.rār.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to come to rest

قرار و مدار /qa.rā.ro.ma.dār/ اسم. [گفتار] an agreement for some course of action, an arrangement

قراضه /qo.rā.ze/ صفت. 1. dilapidated 2. scrapped

آهنِ قُراضه scrap iron

ماشینِ قُراضه an old motor-car, a jalopy

قران /qe.rān/ اسم. 1. [*astr*] conjunction (of two planets or stars) 2. [*arch*] a monetary unit of the Qajar period, now replaced by *Rial(s)*

قِرانِ سَعدِین [نجوم] the conjunction of Jupiter and Venus (which was considered extremely auspicious)

قراول /qa.rā.vol/ اسم. [سابق] [جمع: ~ها، ~ان] a sentinel, a guard, a watchman (= نِگهبان)

قراین /qa.rā.yen/ اسم. نیز قَرائن [جمعِ قَرینه] indications

قراء /qo.rā'/ اسم. [جمعِ قَریه] villages

قرب /qorb/ اسم. ← بُعد 1. proximity, closeness 2. kinship 3. status (as a result of one's closeness to a high personage)

قربان /qor.bān/ اسم. sacrifice, offering

بَله قُربان! Yes, sir!

بَله قُربان گو a yes-man

عیدِ قُربان [اسلام] (= عیدِ اَضحیٰ) the Feast of Sacrifice, *Eid ul-Adha*

قُربانت برِوم a term of endearment (addressed to a child or a sweetheart: "May I die for you.")

قُربانِ دَستِ شُما A thousand thanks for what you have done.

قربان‌کردن /qor.bān.kar.dan/ مصدر متعدی.
to offer sth as a sacrifice

قربانگاه /qor.bān.gāh/ اسم. a place where a sacrifice is made, the altar

قربانی /qor.bā.ni/ اسم. صفت.
1. [*n*] the sacrifice 2. the victim
3. [*adj*] sacrificial
گوسفندِ قُربانی sacrificial sheep

قربانی‌کردن /qor.bā.ni.kar.dan/ مصدر متعدی.
to sacrifice sth/ sb

قرتی /qer.ti/ اسم. [گفتار] نیز قِرتیِ‌قَشمِشَم
a dandy, a fop

قرحه /qor.he/ اسم. (= زَخم) ulcer, an open sore

قِر دادن /qer.dā.dan/ مصدر لازم.
to shake one's hips and shoulders coquettishly

قُر زدن /qor.za.dan/ مصدر لازم. to complain, to gripe[Us], to grumble, to nag

قرص ۱ /qors/ اسم. pill, tablet
قُرصِ جَویدنی chewable tablet(s)
قُرصِ خواب sleeping pill(s)
قُرصِ زیرزبانی a pill that is placed under the tongue, a sublingual pill
قُرصِ کَمر 1. [*bot*] cashew-nut 2. a pill which is supposed to enhance a man's virility
قُرصِ نان a loaf of flat bread
مِثلِ قُرصِ قَمر (usu said of a girl) extremely beautiful ("like the full moon")

قرص ۲ /qors/ صفت. firm, strong, solid

قرض /qarz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، قُروض] (= وام)
debt, loan
قَرض بالا آوردن [گفتار] to get into debt

قرض‌الحسنه /qar.zol.ha.sa.ne/ اسم. [اسلام]
an interest-free loan

قرض دادن /qarz.dā.dan/ مصدر متعدی.
to lend sb sth, to loan sth to sb

قرض‌کردن /qarz.kar.dan/ مصدر متعدی.
to borrow sth from sb نیز قرض گرفتن
☐ مانی می‌خواهد امشب اتومبیلِ ما را قرض کند.
Mani wants to borrow our car tonight.

قرضه /qar.ze/ اسم. debt
قَرضهٔ مِلّی [اقتصاد] national debt

قرطاس‌بازی /qer.tās.bā.zi/ اسم. (= کاغذبازی)
red-tape, bureaucracy

قرع /qar'/ اسم. [شیمی] ← اَنبیق retort

قرعه /qor.'e/ اسم. (= پشک) lot(s)
به حُکمِ قُرعه by drawing lots, by lottery

قرعه‌کشی /qor.'e.ke.ši/ اسم. 1. the act of drawing lots 2. lottery, the draw

قرعه‌کشیدن /qor.'e.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to draw lots

قرقاول /qar.qā.vol/ اسم. [پرنده‌شناسی]
pheasant

قرقره /qer.qe.re/ اسم. spool, bobbin
یک قِرقره نَخِ سِفید
a spool of white thread

قرقی /qer.qi/ اسم. [پرنده‌شناسی]
sparrow hawk

قرقیز /qer.qi:z/ صفت. اسم. [جغرافیا]
1. [*adj*] pertaining to Kirghiz people or the Republic of Kyrgyzstan, Kirghiz, Kyrgyz
2. [*n*] a native of Kirghizia/ Kyrgyzstan, a Kirghiz/ Kyrgyz

قرمز /qer.mez/ صفت. اسم. [رنگ] (= سُرخ)
1. [*adj*] red, crimson 2. (the colour[Br]) red, crimson

قرمزدانه /qer.mez.dā.ne/ اسم. cochineal, Scarlet Grain insect

قرمزی /qer.me.zi/ اسم. (= سُرخی)
redness

قرمه /qor.me/ اسم. [خوراکی/ سابق]
preserved meat (using age-old methods in rural Iran), corned meat

قرمه‌سبزی /qor.me.sab.zi/ اسم. [خوراکی]
qorme-sabzi: a popular Iranian dish (a mutton stew with ample amount of chopped herbs and beans, served with steamed rice)

کَلّهٔ کسی بویِ قُرمه‌سبزی دادن [گفتار]
(of sb) to be looking for trouble, to be politically motivated

قرن /qarn/ اسم. [جمع: ~ها، قُرون]
1. century 2. era

قَرنِ پانزدهمِ هِجری
15th century A.H.

□ ما هم‌اکنون در دههٔ اوّلِ قرنِ بیست و یکم هستیم.
We are now in the first decade of the 21st century.

قرنطینه /qa.ran.ti.ne/ اسم.
quarantine

در قَرنطینه نگاه داشتن
to keep sb/ sth in quarantine, to quarantine sb/ sth

قرنفل /qa.ran.fol/ اسم. [گیاه‌شناسی]
Sweet William, London Pride

قرنیز /qar.ni:z/ اسم. [معماری]
coping, cornice

قرنیّه /qar.niy.ye/ اسم. [کالبدشناسی]
the cornea of the eye

قروض /qo.ruz/ اسم. [جمعِ قَرض]
debts

قرون /qo.run/ اسم. [جمعِ قَرن]
centuries

قُرونِ وُسطیٰ
the Middle Ages, the medieval/ mediaeval period

قره‌نی /qa.ra.ney/ اسم. [موسیقی]
clarinet

قریب /qa.ri:b/ صفت. اسم. [جمع: اَقربا]
1. [*adj*] near, close (= نَزدیک)
2. [*n*] a relative

قَریبِ ...
close to, nearly

قریباً /qa.ri.ban/ قید.
shortly, in the near future, soon, anon

قریب‌الوقوع /qa.ri.bol.vo.qu'/ صفت.
imminent

قریحه /qa.ri.he/ اسم.
natural talent, gift (for writing poetry etc)

قرینه /qa.ri.ne/ اسم. [جمع: ~ها، قَراین]
1. [*n*] symmetry 2. analogy 3. indication 4. [*adj*] symmetrical, symmetric

قریه /qar.ye/ اسم. [جمع: ~ها، قُراء]
1. village 2. a small town

قزّاق /qaz.zāq/ اسم. [نظامی] [جمع: ~ها، ~ان]
Cossack

بریگادِ قَزّاق
the Cossack brigade

قزل‌آلا /qe.ze.lā.lā/ اسم. [آبزی]
trout

□ چرا ماهیِ قزل‌آلایِ رودخانه از قزل‌آلایِ پرورشی خوشمزه‌تر است.
Why is it that wild trout is tastier than farmed trout?

قزن‌قفلی /qa.zan.qof.li/ اسم.
hook and eye, hook 'n' eye

قزوینی /qaz.vi.ni/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to the city of Qazvin, Qazvini 2. [*n*] an inhabitant of Qazvin, a Qazvini

قساوت /qa.sā.vat/ اسم.
cruelty

قسر /qeser/ صفت.
[*arch*] barren, sterile

قسر دررفتن [گفتار]
to get away with it, to go scot-free

قسط /qest/ اسم. [جمع: ~ها، اَقساط]
1. instalment(s)[Br]/ installment(s)[Us]
2. fair dealing, justness

به اَقساطِ دَه‌ماهه
in ten monthly instal(l)ments

قسط‌بندی[(ن)] /qest.ban.di/ اسم.
the act of arranging to pay (a debt etc) in instal(l)ments

قسطی /qes.ti/ صفت.
(paid) in instal(l)ments

پَرداختِ قِسطی payment in instal(l)ments, instal(l)ment plan

قَسم /qa.sam/ اسم. (= سوگند) oath

به خُدا قَسم I swear to God

قِسم /qesm/ اسم. [جمع: اَقسام] (= نوع، جور) kind, sort

قسمت /qes.mat/ اسم. 1. part, portion, share 2. section 3. destiny, fate, ***kismet***

قِسمت بود که ... It was to be ..., it was written in the stars

قِسمت نبود که ... It was not to be ...

◻ من به قسمت خیلی عقیده دارم.
I am a strong believer in destiny having a hand in our affairs.

قسمت کردن /qes.mat.kar.dan/ مصدر متعدی. (= بَخش کردن) to divide sth between two persons/ among three people

قسم خوردن /qa.sam.xor.dan/ مصدر لازم. to take an oath, to swear

قشر /qešr/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَقشار] (= پوسته) 1. skin, bark, crust 2. a social stratum (*pl* strata)

قشری /qeš.ri/ صفت. 1. cutaneous, crustaceous 2. (of sb) who clings to a superficial reading of a text

قشقایی /qaš.qā.'i/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها] 1. [*n*] a member of the Qashqai tribe, a Qashqai 2. [*adj*] pertaining to the Qashqai tribe, Qashqai

قشلاق /qeš.lāq/ اسم. (= گَرمسیر) ↔ ییلاق winter quarters of a nomadic tribe, a region with a mild climate in winter

قشنگ /qa.šang/ صفت. pretty, handsome

قشنگی /qa.šan.gi/ اسم. the state of being pretty, prettiness, beauty

قشو /qa.šow/ اسم. currycomb

قشوکردن /qa.šow.kar.dan/ مصدر متعدی. to currycomb/ groom a horse etc

قشون /qo.šun/ اسم. [سابق] (= اَرتش) the army, the armed forces

قصّاب /qas.sāb/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a butcher

قصّابخانه /qas.sāb.xā.ne/ اسم. [سابق] (= کُشتارگاه) a slaughterhouse, an abattoir[Br]

قصّابی /qas.sā.bi/ اسم. (= ۲. گوشت‌فروشی، فروشگاهِ مَوادِ پروتئینی) 1. butchery, slaughter 2. a shop selling meat, the butcher's

قصار /qe.sār/ صفت. [جمعِ قَصیر = short]

کَلماتِ قِصار aphorisms

«کَلماتِ قِصارِ حَضرتِ عَلی»
"The Collected Aphorisms of Imam Ali"

قصاص /qe.sās/ اسم. [اسلام] punishment meted out according to the law of retaliation, "an eye for an eye, a tooth for a tooth", talio

قصاص کردن /qe.sās.kar.dan/ مصدر متعدی. to punish sb in exact measure to his/ her crime

قصاید /qa.sā.yed/ اسم. [جمعِ قَصیده] odes

قصبه /qa.sa.be/ اسم. [جمع: ـ‌ها، قَصَبات] a large village, a small town

قصد /qasd/ اسم. 1. the intention of doing sth, intent 2. purpose

به قَصد، بَر قَصد intentionally

قصد داشتن /qasd.dāš.tan/ مصدر متعدی. to intend to do sth, to have the intention of doing sth

قصر /qasr/ اسم. [جمع: ـ‌ها، قُصور] (= کاخ) palace

قصص /qe.sas/ اسم. [جمعِ قِصّه] tales

قَصَصِ قُرآن Tales from the Holy Koran/ Qur'an

قصور ¹ /qo.sur/ اسم. [جمعِ قَصر] palaces

قصور ² /qo.sur/ اسم. (= کوتاهی) the act of falling short (in performing a duty), failure, negligence

قصّه /qes.se/ اسم. [جمع: ـ‌ها، قِصص] fable, tale, story

قِصّهٔ جن و پَری a fairy tale

قِصّه‌هایِ کودکان children's stories, stories for children

▫ این قصّه سرِ دراز دارد. [ضرب‌المثل] This is just the beginning.

قصّه‌گو /qes.se.gu/ اسم. [جمع: ـ‌ها] a storyteller

قصّه‌گویی /qes.se.gu.'i/ اسم. storytelling

قصیده /qa.si.de/ اسم. [ادبی] [جمع: ـ‌ها، قَصاید] a long poem (written with a single rhyme and rhythm pattern around one theme), ode

قضا(ء) /qa.zā(')/ اسم. 1. the job of a judge, judgement 2. divine order 3. destiny 4. the act of carrying out an order, fulfilling a request

از قَضا by chance, it so happened ...

قَضایِ حاجت answering the call of nature, moving one's bowels

قَضا شدنِ نِماز (of prescribed daily prayers) to be delayed and not said at the proper time

قضائیّه /qa.zā.'iy.ye/ صفت. (fem form of قضایی) judiciary

قُوّهٔ قَضائیّه the judiciary branch of the government, the judiciary

قضات /qo.zāt/ اسم. [جمعِ قاضی] judges

قضاوت /qa.zā.vat/ اسم. (= داوَری) judgement, judgment[Us]

قَضاوتِ صَحیح sound judgement

قضاوت کردن /qa.zā.vat.kar.dan/ مصدر متعدی. to judge sb/ sth, to act as a judge or jury member

قضا و قدر /qa.zā.vo.qa.dar/ اسم. fate, destiny

قضایا /qa.zā.yā/ اسم. [جمعِ قَضیّه] cases

سایرِ قَضایا other matters

قضایی /qa.zā.'i/ صفت. juridical, judiciary

قضیّه /qa.ziy.ye/ اسم. [جمع: ـ‌ها، قَضایا] 1. case, affair 2. [*geom*] theorem 3. proposition 4. happening, incident

قَضیّه چیه؟ What's going on?

قَضیّهٔ فیثاغورث [هندسه] Pythagoras' theorem

قطّاب /qot.tāb/ اسم. [خوراکی] *qottab:* a kind of sweet pastry made in Yazd

قطار /qa.tār/ اسم. 1. train 2. a string of animals, a line of men walking in single file, a series of objects placed one after another

قَطارِ راه‌آهن a railway[Br]/ railroad[Us] train

قَطارِ شُتر a string of camels

قَطارِ فِشنگ a belt of cartridges

قطاع /qe.tā'/ اسم. [هندسه] a sector of a circle

قطب /qotb/ اسم. [جمع: ـ‌ها، قُطبین (دو قُطب)، اَقطاب] 1. either of the two poles of the earth 2. [*phys*] electrode 3. the pivot of a revolving object 4. a Sufi grand master

قُطبِ جُنوب [زمین‌شناسی] the South Pole

قُطبِ شُمال [زمین‌شناسی] the North Pole

قُطبِ مُثبت [فیزیک] the anode

قُطبِ مَنفی [فیزیک] the cathode

قطبش (ن) /qot.beš/ اسم. [فیزیک] polarization

قطب‌نما /qotb.ne.mā/ اسم. a compass

قُطب‌نمایِ رادیویی a radio compass

قطبی /do.qot.bi/ صفت. pertaining to the poles, polar

دو قُطبی bipolar
هَوای قُطبی arctic weather
قطبیدن(ن) /qot.bi.dan/ مصدر متعدی/ لازم.
1. [vt] to polarize light etc
2. [vi] to be polarized
قطبیده(ن) /qot.bi.de/ صفت. polarized
قطر /qotr/ اسم. [جمع: ~ها، اقطار]
1. [geom] diagonal 2. thickness
قُطرِ دایره the diameter of a circle
قُطرِ دَهانه (= کالیبر) calibre[Br], caliber[Us]
قطرات /qa.ta.rāt/ اسم. [جمعِ قَطره] drops
قَطراتِ باران drops of rain, raindrops
قطران /qat.rān/ اسم. [شیمی] tar
قطره /qat.re/ اسم. [جمع: ~ها، قَطرات] drop
« سه قَطره خون »
" Three Drops of Blood" "
قَطره قَطره drop by drop
قَطره‌های اَشک tear drops, tears
یک قَطره آب a drop of water
◻ حتّی یک قطره آبِ خوردن هم نداشتیم.
There was not even one drop of water to drink.
قطره‌چکان /qat.re.če.kān/ اسم.
a dropper, a medicine dropper, an eyedropper
قطع /qat'/ اسم. 1. the act of cutting off sth, breaking off
2. severance, interruption
3. [book] format, trim size[Us]
به طورِ قَطع و یَقین most certainly
قَطعِ بَرق power failure/ cut
قَطعِ رابطه (بین دو کشور) breaking off/ severing diplomatic relations
قَطعِ عُضو [پزشکی] amputation
قطعِ نخاعی [پزشکی] with a severed spinal chord, paraplegic
◻ دکترها از او قطعِ امید کرده‌اند.
The doctors have no hope for her recovery.

قطعات /qa.ta.'āt/ اسم. [جمعِ قَطعه] parts
قطعاً /qat.'an/ قید. certainly, definitely
قطع کردن /qat'.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cut/ break off/ sever sth
قطع کردنِ دارو to stop taking a medication, to come off a medication
قطعنامه(ن) /qat'.nā.me/ اسم. resolution
قطعه /qat.'e, qet-/ اسم. [جمع: ~ها، قَطعات]
1. piece, bit 2. patch 3. component, a spare part 4. a work of calligraphy executed on a single page
یک قَطعه زَمین a piece/ plot of land
یک قَطعه موسیقی a piece of music
قطعه‌سازی(ن) /qat.'e.sā.zi/ اسم.
the act of manufacturing (mechanical/ electronic etc) components/ parts
قطعی /qat.'i/ صفت. definite, certain
قطور /qa.tur/ صفت. thick, hefty
کِتابِ قَطور a thick book, a hefty tome
قطیفه /qa.ti.fe/ اسم. [پوشاک/ سابق] نیز قَدیفه
a large piece of absorbe(/a)nt cloth for drying one's body, a bath towel
قعر /qa'r/ اسم. (= تَه) bottom
در قَعرِ دَریا at the bottom of the sea
قفا /qa.fā/ اسم. back of the neck
به قَفا نگریستن [ادبی] to look back
قفایی /qa.fā.'i/ صفت. اسم. [رنگ]
1. [adj] mauve 2. [n] (the colour[Br]) mauve
قفس /qa.fas/ اسم. cage, coop
قفسه /qa.fa.se/ اسم. cupboard, shelf, cabinet
قَفسهٔ سینه [کالبدشناسی] the rib cage
قَفسهٔ کتابخانه a bookcase
قفسه‌بندی(ن) /qa.fa.se.ban.di/ اسم.
the act of installing shelves and/ or cabinets, shelving
قفقاز /qaf.qāz/ اسم. [جغرافیا]
(the region of) the Caucasus

قفقازی /qaf.qā.zi/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان] 1. [*adj*] pertaining to the Caucasus, Caucasian 2. [*n*] a native of the Caucasus, a Caucasian

قفل /qofl/ اسم. lock, padlock

قُفلِ رَمزی a combination-lock

قُفل کردنِ دَر to lock the door etc

باز کردنِ قُفلِ دَر to unlock the door etc

قفل‌ساز /qofl.sāz/ اسم. [جمع: ~ها] (= کِلیدساز) a locksmith

ققنوس /qoq.nus/ اسم. (the mythical bird) phoenix

قلّاب /qol.lāb/ اسم. (= ۲. کِروشه) 1. hook 2. square bracket(s)

قُلّابِ ماهیگیری a fish-hook

قُلّاب‌دوزی /qol.lāb.du.zi/ اسم. crocheting

قُلّابی /qol.lā.bi/ صفت. 1. fake, phoney, bogus 2. inferior

قلّاده /qal.lā.de/ اسم. 1. collar (for a dog etc) 2. a unit for counting certain animals *e.g.* dogs, elephants etc

دو قَلّاده یوزپلنگ two cheetahs

قلاع /qe.lā'/ اسم. [جمعِ قَلعه] castles

قلاویز /qa.lā.viz/ اسم. [فنّی] a tool for cutting the thread of an internal screw, tap

حَدیده و قَلاویز die and tap

قلب[1] /qalb/ اسم. [کالبدشناسی] [جمع: ~ها، قُلوب] (= دِل) 1. the heart 2. the centre[Br]/ center[Us] of sth 3. inversion

از صَمیمِ قَلب from the bottom of one's heart, with utmost sincerity

بیماری‌هایِ قَلب و عُروق cardio-vascular diseases

پزشکِ مُتخصّصِ قَلب a cardiologist

دریچه‌های قَلب valves of the heart

(به کسی) قوّتِ قَلب دادن to provide sb with encouragement and support

گرفتنِ قَلب to have (almost) a heart attack

قلب[2] /qalb/ صفت. [گفتار] (= تَقَلّبی) fake, counterfeit

قلباً /qal.ban/ قید. heartily, cordially

قلبی /qal.bi/ صفت. cordial, heartfelt

□ در پایان، اجازه می‌خواهم تشکّراتِ قلبیِ خود را به حضورِ عالی تقدیم کنم. *In conclusion, I beg to offer Your Excellency my heartfelt thanks.*

قلّت /qel.lat/ اسم. shortage, scarcity

قلچماق /qol.čo.māq/ صفت. [گفتار] (of a man) strong, robust, stout

قِل خوردن /qel.xor.dan/ مصدر لازم. (= غَلتیدن) to roll (off/ away)

قلدر /qol.dor/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، ~ان] 1. [*n*] a bully, a tough guy[Us] 2. [*adj*] tough, strong

قلدری /qol.do.ri/ اسم. bullying, using strong-arm tactics[Us]

قلع /qal'/ اسم. [شیمی] tin (*Sn*)

قلع و قمع /qal.'o.qam'/ اسم. the act of decimating an enemy etc

قلعه /qal.'e/ اسم. [جمع: ~ها، قِلاع] (= دِژ) castle, fort, fortress

قلعه رفتن /qal'e.raf.tan/ مصدر لازم. (in chess) to castle (short/ long)

قلق /qe.leq/ اسم. temper, mood, characteristic trait(s)

قلق کاری را بلد بودن to have the knack of doing sth

قُل‌قُل /qol.qol/ اسم. نیز غُل‌غل (of water) boiling and bubbling

قِلقِلک /qel.qe.lak/ اسم. tickling

قلقلک دادن /qel.qe.lak.dā.dan/ مصدر متعدی. to tickle sb

قِلقِلکی /qel.qe.la.ki/ صفت. ticklish

قُلّک /qol.lak/ اسم. a money box^Br, a piggy bank

قُلّکِ خود را شکستن
to break one's piggy bank

قلل /qo.lal/ اسم. [جمعِ قُلّه] peaks

قلم /qa.lam/ اسم. [جمع: ~ها، اَقلام] 1. pen 2. item(s) 3. [*print*] font

اَهلِ قَلم men of letters, the literati

به قَلم ... (= اَثر، نوشتهٔ ...) (written) by

قَلَمِ پا [کالبدشناسی] the shin bone

قَلَمِ خودنویس a fountain pen

قَلَمِ رَسم a drawing pen

قَلَمِ نِی a reed pen

قَلَم (و) دَوات pen and ink

نوکِ قَلم the nib

قلم‌انداز /qa.la.man.dāz/ صفت. قید. written hastily, dashed off

قلمتراش /qa.lam.ta.rāš/ اسم. pen knife, pocket knife^Us

قلم‌خوردگی /qa.lam.xor.de.gi/ اسم. change(s) made in a text by hand, corrections, alterations, erasures

قلمدان /qa.lam.dān/ اسم. [سابق] a pen-case

قَلمدان با رَقَمِ لُطفعلی‌خان
a pen-case designed and signed by Lotf-Ali Khan

قلمدوش /qa.lam.duš/ قید. (of a child) sitting upon sb's shoulder, riding piggy-back

قلمرو /qa.lam.row/ اسم. 1. realm, territory 2. [*biol*] kingdom

قلم‌زدن /qa.lam.za.dan/ مصدر لازم. to write, to scribble, to pen

قلمزن /qa.lam.zan/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] 1. a writer 2. an engraver

قَلمزنِ مَطبوعات a pen-pusher

قلمزنی /qa.lam.za.ni/ اسم. 1. (the craft of) engraving on metal 2. pen pushing

قلمستان /qa.la.mes.tān/ اسم. [کشاورزی] a nursery for plants

قلمکار /qa.lam.kār/ اسم. [پارچه] *qalamkar:* a hand-printed cotton fabric

قلم‌مو /qa.lam.mu/ اسم. a brush

قلم‌موی نَقاشی a paintbrush

قلمه /qa.la.me/ اسم. [کشاورزی] cutting, stem cutting, slip

قلمه‌زدن /qa.la.me.za.dan/ مصدر لازم. to propagate a plant by stem cuttings

قلمی /qa.la.mi/ صفت. 1. slender, tapering 2. penned, written

قلمی‌کردن /qa.la.mi.kar.dan/ مصدر متعدی. to pen/ write/ draw sth

قلنبه /qo.lom.be/ صفت. [گفتار] نیز قلمبه
big, fat, fleshy, lumpy

پولِ قُلنبه a wad of money

کَلماتِ قُلنبه big words

قلندر /qa.lan.dar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a wandering dervish, a *calender, kalender*

قلوب /qo.lub/ اسم. [جمعِ قَلب] hearts

قلوه /qol.ve/ اسم. [گفتار] kidney

دِل و قُلوه [خوراکی] (sheep's) kidneys and hearts (grilled on skewers as a poor man's delicacy)

دِل دادن و قُلوه گرفتن [گفتار]
to become intimate, to cosy up to sb^Us

قلوه‌ای /qol.ve.'i/ صفت. kidney-shaped

قلوه‌سنگ /qol.ve.sang/ اسم. cobble(s), cobblestone(s)

قلّه /qol.le/ اسم. [جمع: ~ها، قُلل]
the highest point of a mountain, the summit, the top, peak

قُلّهٔ اِورِست
the summit of Mount Everest

قلیا /qal.yā/ اسم. [شیمی] alkali, base

قلیان /qal.yān/ اسم. hookah, water pipe, hubble bubble, narghile(h), *kalian*
سَرِ قلیان the chillum
نِیپیچ قلیان the snake
کوزهٔ قلیان the vase
نیِ قَلیان the rigid tube that carries the smoke to the mouth
مِثلِ نیِ قَلیان thin as a rake

قلیان‌کشیدن /qal.yān.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to smoke the hookah

قلیایی /qal.yā.'i/ صفت. [شیمی] alkaline
□ پساب‌هایِ قلیایی مرداب را آلوده کرده است.
Alkaline effluents have polluted the lagoon.

قلیل /qa.li:l/ صفت. (= اَندک، کَم) ⟵ کَثیر
1. little 2. few

ق.م. /qāf.mim/ قید. (abbrev of قبل از میلاد) B.C., BC, B.C.E. (= before Christ, before the Christian era)

قمار /qo.mār/ اسم. 1. the act of gambling
2. a gamble, a risky business

قمارباز /qo.mār.bāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a gambler

قمارخانه /qo.mār.xā.ne/ اسم. (= کازینو)
a gambling house, a casino

قمارکردن /qo.mār.kar.dan/ مصدر لازم.
to gamble

قماش /qo.māš/ اسم. [پارچه] 1. textile(s), cloth 2. sort, kind

قمر /qa.mar/ اسم. [نجوم] [جمع: اَقمار] (= ماه)
the Moon, a moon
قَمر در عَقرب Moon in Scorpio
(a celestial conjunction that astrologers believe to be most inauspicious)
قَمرِ مَصنوعی (= ماهواره)
an artificial satellite, a satellite

قَمری /qa.ma.ri/ صفت. ⟵ شَمسی
pertaining to the Moon, lunar
یک دورِ قَمری زدن [گفتار]
to go on a roundabout way, to make a long detour

قُمری /qom.ri/ اسم. [پرنده‌شناسی]
turtle dove

قمقمه /qom.qo.me/ اسم. canteen (carried by soldiers), flask

قمه /qe.me/ اسم. poniard, dagger

قمیش /qa.miš/ اسم. 1. [*mus*] the (single) reed in the mouth-piece of a clarinet etc
2. a coquettish act

قنات /qa.nāt/ اسم. [جمع: ~ها، قَنَوات] (= کاریز)
kanat: a man-made subterranean water canal

قنّاد /qan.nād/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
(= شیرینی‌پَز) a confectioner

قنّادی /qan.nā.di/ اسم. (= شیرینی‌فُروشی)
confectionery, confectioner's

قناره /qa.nā.re/ اسم. butcher's hook(s), gambrel(s), cambrel(s)

قناری(ف) /qa.nā.ri/ اسم. [پرنده‌شناسی]
canary

قناس /qe.nās/ صفت. (of land etc) with an irregular shape, not rectilinear

قناعت /qa.nā.'at/ اسم. being happy with what one has, contentment
□ این شاعرِ برجسته زندگیِ توأم با قناعتی را در شیراز می‌گذراند.
This prominent poet leads a frugal life in Shiraz.

قناعت‌کردن /qa.nā.'at.kar.dan/ مصدر لازم.
to content/ satisfy oneself to sth

قند /qand/ اسم. lump sugar, loaf sugar
کَله قَند a sugar-loaf

قنداق /qon.dāq/ اسم. 1. (an infant's) swaddling-clothes 2. the stock of a rifle or a gun

قُنداق کردنِ بَچه to swaddle a baby
قندان /qan.dān/ اسم. a sugar bowl
قندشکن /qand.še.kan/ اسم. a small adze used to break loaf sugar into small pieces, sugar snips
قندگیر /qand.gi:r/ اسم. (a pair of) sugar tongs
قندی /qan.di/ صفت. pertaining to sugar, sugary, sugar [*bef. n*]
قندیل /qan.di:l/ اسم. [جمع: ــها، قَنادیل] a lantern hanging from the ceiling
قَندیلِ یَخ an icicle
قنسول /qon.sul/ اسم. نیز کُنسول [جمع: ــها، ــان] consul
قنسولگری /qon.sul.ga.ri/ اسم. نیز کُنسولگری consulate
قنسولگریِ ایران در کراچی the Iranian consulate in Karachi
قنوات /qa.na.vāt/ اسم. [جمعِ قَنات] subterranean water canals
قو /qu/ اسم. [پرنده‌شناسی] swan
قویِ فَریادکش whooping swan
قویِ گُنگ mute swan
لَحافِ پَرِقو an eiderdown, a duvet
قوا /qo.vā/ اسم. [جمعِ قُوّه] forces
قواره /qa.vā.re/ اسم. a unit for dividing land, cloth etc (a plot, a piece, a length of sth)
یک قَواره پارچه a length of cloth (usu enough to make a suit)
□ یک قــواره زمیـن سـراغ دارم کـه جـان می‌دهد برای ساختنِ یک برج. *I know of a plot of land that is just ideal for a high-rise.*
قواعد /qa.vā.'ed/ اسم. [جمعِ قاعده] rules
قوّالی /qav.vā.li/ اسم. [موسیقی] *qawali:* a session of Sufi songs and music (esp as practised[Br]/ practiced[Us] in India and Pakistan)

قوام /qa.vām, qe-/ اسم. consistency, firmness
قوانین /qa.vā.nin/ اسم. [جمعِ قانون] laws
قوّت /qov.vat/ اسم. 1. strength 2. energy 3. force
خُدا قُوّت! May God give you strength!
به قُوّتِ خود باقی بودن (of a law etc) to remain in force, to remain valid
قوت /qut/ اسم. nourishment, food
قوتِ لایَموت just enough food to keep body and soul together, a subsistence diet
قوچ /quč/ اسم. [جانورشناسی] 1. ram 2. a male mountain sheep, mouflon
قورباغه /qur.bā.ğe/ اسم. [جانورشناسی] frog
قورخانه /qur.xā.ne/ اسم. [سابق] (= زرّادخانه) armoury[Br], arsenal
قوری /qu.ri/ اسم. teapot
قوز /quz/ اسم. [کالبدشناسی] a deformed backbone, hump
قوزِ بالای قوز شدن to become a problem on top of an earlier one, to become doubly vexatious
قوزک /qu.zak/ اسم. [کالبدشناسی] the protruding bone(s) at either side of the ankle, malleolus
قوزکردن /quz.kar.dan/ مصدر لازم. to hunch
قوزی /qu.zi/ صفت. اسم. [جمع: ــها] 1. [*adj*] hunchback, (= گوژپُشت) humpback 2. [*n*] a hunchback
قوس /qows/ اسم. 1. [*geom*] arc 2. [*archi*] arch 3. curve 4. [*astr*] the ninth sign of the Zodiac, Sagittarius 5. (= آذر)
قوس قزح /qow.se.qo.zah/ اسم. (= رَنگین‌کمان) rainbow
قوسی /qow.si/ صفت. arched, curved

قوش /quš/ اسم. [پرنده‌شناسی] (= باشه)
falcon, hawk
قوطی /qu.ti/ اسم. box, tin[Br], can[Us]
قوطیِ سیگار a cigarette-case
قوطیِ کُنسرو a tin can, tin[Br], can[Us]
قوقولی‌قو /qu.qu.li.qu/ صوت.
the crow of a cock, cock-a-doodle-doo
قول /qowl/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَقوال]
1. a promise, one's word 2. saying
قولِ شَرف one's word of honour[Br]
قولی است که جُملگی بر آنند. [ضرب‌المثل]
It is said by all and sundry.
به قولِ خود وَفا کردن
to keep one's promise
زیرِ قولِ خود زدن
to break one's promise
قول دادن /qowl.dā.dan/ مصدر متعدی.
to promise sth to sb
قولنامه /qowl.nā.me/ اسم. [بازرگانی]
a letter of intent
قولنج /qu.lenj/ اسم. [پزشکی]
severe pains in the belly, colic, gripes
قولنج کردن /qu.lenj.kar.dan/ مصدر لازم.
to suffer from colic pains
قولون /qu.lun/ اسم. [کالبدشناسی] the colon
قوم /qowm/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَقوام]
an ethnic group, a people, a nation
قوم‌شناسی(ن) /qowm.še.nā.si/ اسم.
ethnology
قوم‌نگاری(ن) /qowm.ne.gā.ri/ اسم.
ethnography
قوم و خویش /qow.mo.xi:š/ اسم. [گفتار]
one's relatives, kith and kin
قومی /qow.mi/ صفت. ethnic
اِختلافاتِ قومی ethnic differences
قوّه /qovve/ اسم. [جمع: قُوا] 1. strength,
energy, power 2. a special ability,
faculty 3. [*elec*] a dry cell, a battery
4. one of the three branches of
the government
قُوّهٔ مُجریّه the executive branch
قُوّهٔ مُقنّنه the legislative branch
قوی /qa.vi/ صفت. strong, powerful
قویاً /qa.viy.yan/ قید. strongly
◻ این اتهام را قویاً تکذیب می‌کنم.
I strongly deny this charge.
قوی‌بنیه /qa.vi.bon.ye/ صفت.
with a strong constitution, robust
قوی‌هیکل /qa.vi.hey.kal/ صفت.
with a a powerful physique, big
قهّار /qah.hār/ صفت. 1. [*col*] avid,
eager 2. (of God) most powerful,
omnipotent, vengeful
قهر /qahr/ اسم. ⟵ مِهر 1. wrath, anger
2. coercion 3. the act of shunning sb and
refusing to talk to him/ her
(با کسی) قَهر بودن
not to be on speaking terms with sb
قهرآمیز /qah.rā.mi:z/ صفت. ⟵ مِهرآمیز
hostile, violent
قهراً /qah.ran/ قید. inevitably
قهرمان /qah.ra.mān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a hero 2. a champion
قَهرمانِ جَهان [ورزش]
the world champion
قَهرمانِ مِلّی a national hero
قهرمانانه /qah.ra.mā.nā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] heroic 2. [*adv*] heroically
◻ او قهرمانانه جنگید و قهرمانانه جان باخت.
He fought heroically and died a hero's death.
قهرمانی /qah.ra.mā.ni/ اسم.
1. the state of being a hero, heroism
2. championship
مُسابقاتِ قَهرمانیِ کُشتی
wrestling championships

قهرمان‌بازی /qah.ra.mān.bā.zi/ اسم.
heroics

قهری /qah.ri/ صفت. 1. forcible 2. inevitable

قهریّه /qah.riy.ye/ صفت. (fem form of قَهری) involving the use of force

قُوّهٔ قَهریّه using arms, by force of arms

قهقرا /qah.qa.rā/ اسم. (= پَسرفت) 1. the act of moving back, retrograding 2. retrogradation

قهقرایی /qah.qa.rā.'i/ صفت.
manifesting a backward motion, retrograde

سِیرِ قَهقرایی (= پَسرفت) retrograde movement, sliding back, regression

قهقهه /qah.qa.he/ صوت. (the sound of) loud laughter, peal of laughter

قهقهه زدن /qah.qa.he.za.dan/ مصدر لازم.
to laugh loudly and boisterously, to burst out into loud laughter

قهوه /qah.ve/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. coffee 2. ground coffee beans

قَهوهٔ بدونِ شیر black coffee

قَهوهٔ فوری (= نِسکافه) instant coffee

قَهوه تُرک Turkish coffee

قَهوه فَرانسه percolated coffee

قَهوهٔ نَساییده coffee bean(s)

قهوه‌ای /qah.ve.'i/ صفت. اسم. [رنگ] 1. [*adj*] brown 2. [*n*] (the colour[Br]) brown

قهوه‌جوش /qah.ve.juš/ اسم.
a coffee pot, a percolator

قهوه‌چی /qah.ve.či/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
the tea-house owner/ operator

قهوه‌خانه /qah.ve.xā.ne/ اسم.
1. a tea-house 2. a coffee house

□ ما در یک قهوه‌خانهٔ کنارِ راه چاشت کردیم.
We had our breakfast at a roadside tea-house.

قهوه‌خوری /qah.ve.xo.ri/ اسم.
نیز فنجانِ قهوه‌خوری coffee cup(s)

قی /qey/ اسم. [پزشکی] (= اِستفراغ) vomiting

قی‌آور /qe.yā.var/ صفت. emetic

قیاس /qi.yās/ اسم. 1. analogy, syllogism 2. comparison

قیاس به نَفس کردن to judge others by oneself, to measure other people's corn by one's own bushel

قیاسی /qi.yā.si/ صفت. analogical

قیافه /qi.yā.fe/ اسم. (= صورت) face, countenance, physiognomy

قیافه‌شناسی /qi.yā.fe.še.nā.si/ اسم.
the art of physiognomy

قیام /qi.yām/ اسم. 1. the act of rising, standing up 2. uprising, insurrection

قیامت /qi.yā.mat/ اسم. (= رَستاخیز)
1. resurrection 2. Day of Judgement 3. [*col*] extremely crowded

تا قیامت to the end of the world, till doomsday, forever

روزِ قیامت Day of Resurrection, Judgement Day, doomsday

قیامت کردن /qi.yā.mat.kar.dan/ مصدر لازم.
[گفتار] to perform (or do sth) exceptionally well

قیام کردن /qi.yām.kar.dan/ مصدر لازم.
to rise up, to stage an uprising, to revolt

قیچی /qey.či/ اسم. 1. (a pair of) scissors, shears 2. (in football[Br]/ soccer[Us]) a bicycle kick (= بَرگَردان)

قِیچیِ آهن‌بُری (a pair of) snips

قِیچیِ باغبانی pruning-shears, secateurs

قیچی کردن /qey.či.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cut sth, to shear sth

قید /qeyd/ اسم. [جمع: ~ها، قُیود]
1. restriction, stipulation 2. anything restricting movement, a shackle
3. [*gram*] adverb 4. a device that applies pressure, a press

an adverb of time **قیدِ زَمان** [دستور]
an adverb of place **قیدِ مَکان** [دستور]

قیدکردن /qeyd.kar.dan/ مصدر متعدی.
to specifically mention sth as a condition, to stipulate sth

conditions, stipulations **قید و شرط** /qey.do.šart/ اسم.

adverbial **قیدی** /qey.di/ صفت. [دستور]

tar, pitch **قیر** /qi:r/ اسم. [شیمی]

bitumen **قیرِ طَبیعی / مَعدنی**

a unit for weighing diamonds etc, carat **قیراط** /qi.rāt/ اسم.

sold by the carat, very expensive **قیراطی** /qi.rā.ti/ صفت.

□ باز هم بریز، مگر قیراطی‌یه؟
Go on pour some more. Why, is it sold by the carat?

tarred, pitched **قیراندود** /qi.ran.dud/ صفت.

قیرگونی /qir.gu.ni/ اسم. [ساختمان]
tarred gunny cloth

smeared with tar, tarred **قیری** /qi.ri/ صفت.

Caesar **قیصر** /qey.sar/ اسم. [تاریخ]

the German Kaiser **قیصرِ آلمان**

the Caesar **قیصرِ روم**

braid **قیطان** /qey.tān/ اسم.

braiding **قیطان‌دوزی** /qey.tān.du.zi/ اسم.

resembling a braid, thin **قیطانی** /qey.tā.ni/ صفت.

plucked eyebrows **اَبروی قیطانی**

funnel **قیف** /qif/ اسم.

funnel-shaped, cone-shaped **قیفی** /qi.fi/ صفت.

قی‌کردن /qey.kar.dan/ مصدر لازم.
to vomit, to throw up, to puke[Us]

قیل و قال /qi.lo.qāj/ اسم.
a loud argument, a noisy quarrel, a row

one's guardian **قیّم** /qay.yem/ اسم.

قیمت /qey.mat/ اسم. (= بَها)
the price of sth, the cost of sth

□ قیمتِ این گوشواره‌ها خیلی مناسب است: فقط سه میلیون تومان.
These earrings are very reasonably priced at three million tomans a pair.

قیمت داشتن /qi.mat.dāš.tan/ مصدر لازم.
to cost

قیمت‌شکنی(ن) /qey.mat.še.ka.ni/ اسم.
the act of slashing prices

قیمت‌کردن /qey.mat.kar.dan/ مصدر متعدی.
to price sth, to ask the price of sth

costly, expensive **قیمتی** /qey.ma.ti/ صفت.

protection, guardianship **قیمومت** /qey.mu.mat/ اسم.

کِشورهای تَحتِ قیمومتِ سازمانِ مِلَل
U.N. protectorates

minced meat **قیمه** /qey.me/ اسم.

khoresh qeymeh: **خورشِ قیمه** [خوراکی]
a popular dish of minced mutton and split peas (served with fried potatoes and steamed rice)

قیمه قیمه /qey.me.qey.me/ صفت.
cut into small pieces

restrictions **قیود** /qo.yud/ اسم. [جمعِ قید]

ک، ک، ک، ک

ک /ke; kāf/ اسم. 25th letter of the Persian alphabet

ـک /-ak/ پسوند. a common suffix imparting a diminutive meaning to the word, -et, -ette. Some instances:

اُتاقک a little room, a cabin

خَرک a small donkey

مُرغک a little bird, birdie

کائنات /kā.'e.nāt/ اسم. نیز کاینات [جمعِ کائن] (= جهانِ هَستی) all created beings, the universe, the world

کائوچو(ف) /kā.'u.ču/ اسم. (= لاستیک) (natural) rubber, India rubber

کائولین(ف) /kā.'o.lin/ اسم. [زمین‌شناسی] نیز کائولن (= خاکِ چینی) kaolin, china clay

کاباره(ف) /kā.bā.re/ اسم. a night club, cabaret

کابل(ف) /kābl/ اسم. (= ‌* بافه) cable

کابلِ بَرق electricity cable(s)

کابلِ زیرزمینی underground cable(s)

کابلِ هَوایی overhead cable(s)

کابل‌کَشی(ف) /kābl.ke.ši/ اسم. the act of sb laying (electric/ telephone etc) cables

کابوس /kā.bus/ اسم. nightmare, bad dream(s)

کابین[1](ف) /kā.bin/ اسم. (= * اُتاقک) cabin, booth

کابین[2] /kā.bin/ اسم. (= * مَهر، مَهریّه) a sum of money that the bridegroom undertakes to pay the bride on demand, the wife's marriage portion

کابینت(ف) /kā.bi.net/ اسم. cabinet, cupboard

کابینتِ آشپزخانه kitchen cabinet(s)

کابینه(ف) /kā.bi.ne/ اسم. (= هیئتِ دولت) the cabinet, the council of ministers

کاپ(ف) /kāp/ اسم. [ورزش] (= جام) Cup

کاپشن(ف) /kāp.šen/ اسم. [پوشاک] anorak[Br], parka

□ این کاپشن دوختِ داخل است یا خارج؟
Is this anorak imported or Iranian-made?

کاپوت(ف) /kā.put/ اسم. (= ۲. کاندوم)
1. the bonnet[Br]/ hood[Us] of a car
2. [*hyg*] condom, prophylactic

کاپیتالیست(ف) /kā.pi.tā.list/ اسم. [جمع: ـ‌ها] (= سَرمایه‌دار) a capitalist

کاپیتالیسم(ف) /kā.pi.tā.lism/ اسم. (= سَرمایه‌داری) capitalism

کاپیتان(ف) /kā.pi.tān/ اسم. (= ۱. سَرخلبان ۲. ناخدا ۳. سَرگروه)
1. a(n airline) captain
2. the captain of a ship, skipper[Us]
3. the captain of a sports team

کاتالوگ^(ف) /kā.tā.log/ اسم.
(= ❋ کالانما، ❋ کارنما، فِهرست)
catalogue^Br, catalog^Us

کاتالیزور^(ف) /kā.tā.li.zor/ اسم. [شیمی]
catalyst

کاتب /kā.teb/ اسم. [جمع: ـان، کُتّاب]
a scribe, a copyist of documents, a writer
کاتب/ راقم این سُطور — this writer

کاتر^(ف) /kā.ter/ اسم. a tool for cutting, a cutter, a box cutter

کات کبود /kā.te.ka.bud/ اسم. [شیمی]
the sulphate of copper, blue vitriol

کاتود^(ف) /kā.tod/ اسم. [برق] (= قُطبِ مَنفی)
the cathode
← آنود

کاتولیک^(ف) /kā.to.lik/ صفت. اسم. [مسیحیت] [جمع: ـها، ـان]
1. [*adj*] Catholic, Roman Catholic 2. [*n*] a Catholic
کلیسایِ کاتولیک — the Roman Catholic church
مَذهبِ کاتولیک — Catholicism
کاتولیک‌تر از پاپ [ضرب‌المثل]
more Catholic than the Pope [*prov*]
نیز دایهٔ مِهربان‌تر از مادر ← دایه

کاتولیکی /kā.to.li.ki/ صفت. [مسیحیت]
Catholic, Roman Catholic

کاج /kāj/ اسم. [گیاه‌شناسی]
pine
کاجِ مُطبَّق — Norfolk Island pine
کاجِ نُقره‌ای — blue spruce
میوهٔ کاج — pine cone(s)
◻ کدام را بیشتر می‌پسندی، درختِ سرو یا درختِ کاج؟
Which do you like better, the cypress or the pine?

کاچی /kā.či/ اسم. [خوراکی]
kachi: a rich dish of flour, shortening, sugar and saffron (esp given to women after having been delivered of a baby)
کاچی به از هیچی [ضرب‌المثل]
Half a loaf is better than none [*Prov*]

کاخ /kāx/ اسم. [معماری] (= قَصر)
palace, mansion
کاخِ گُلستان — Golestan Palace

کاخداری^(ن) /kāx.dā.ri/ اسم.
maintenance (and repair) of public buildings etc

کادر^(ف) /kādr/ اسم. (= ۱. ❋ پایوران، ۳. قاب ۴. ❋ پیرابند)
1. the regular staff of an office etc 2. the cadre(s) of a political party 3. [*cine*] frame 4. [*print*] rules enclosing a space, box
کادرِ آموزشی — the teaching staff
کادرِ اِداری — the administrative staff

کادربندی /kādr.ban.di/ اسم. [عکاسی^وغیره]
framing, composition

کادمیم^(ف) /kād.mi.yom/ اسم. [شیمی]
cadmium (*Cd*)

کادو^(ف) /kā.do/ اسم. (= هَدیه)
gift, present

کادوپیچی^(ن) /kā.do.pi.či/ اسم.
the act of gift-wrapping an object

کادویی^(ن) /kā.do.'i/ صفت. suitable as a gift, presentable
بَسته‌بندیِ کادویی — gift-wrapping
فروشگاهِ اَجناسِ کادویی — a gift shop

کاذب /kā.zeb/ صفت.
1. false 2. untruthful
دَندهٔ کاذب [کالبدشناسی] — false rib(s)

کار /kār/ اسم. (= ۳. شُغل ۴. عَمَل)
1. work, labour^Br 2. job, affair, business 3. employment 4. act, deed
ساعاتِ کار — working hours, business hours
ساعاتِ کارِ شِناور — flexitime^Br, flextime^Us
سَرِ کار — at work
کارِ بَد — sth unmentionable
کارِ خانه — housework, domestic work

کارِ خُصوصی a private matter

کارِ خِیر a good deed

کارِ دَست made by hand, handmade

کارِ گِل [گفتار] drudgery, donkeywork

کارِ مِیدانی field work

وِزارتِ کار و اُمورِ اِجتماعی

Ministry of Labour[Br] and Social Affairs

یک جای کار می‌لنگد.

There is sth wrong here.

از کار افتادن 1. (of a machine) to stop working, to break down 2. (of a person) to become disabled

به کار آمدن (= به درد خوردن)

to be of use, to come in handy

به کار انداختن to operate (a device etc)

به کار بردن to use sth, to utilize sth

مثل خر کار کردن to work like a dog

چه کار دارید؟ What can I do for you?

با چه کسی کار دارید؟

Whom do you wish to see?

چه جور کاری دارید؟

What is the nature of your business?

کار از کار گذشت. [ضرب‌المثل]

It is too late. The die is cast. [*Prov*]

□ عاشقِ کار کردن است.

He is a workaholic.

-کار /-kār/ پسوند. suffix indicating sb who performs a specified job, -er, -or

آتش‌کار a stoker

خدمتکار a servant

کارآزموده /kā.rāz.mu.de/ صفت. (= باتجربه)

experienced, seasoned

کارآفرین[ن] /kā.rā.fa.rin/ اسم. [اقتصاد] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]

an entrepreneur

کارآگاه /kā.rā.gāh/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]

a (police) detective, a sleuth (= × مُفَتّش)

کارآگاهِ خُصوصی a private detective / eye

کارآمد /kā.rā.mad/ صفت. skilful[Br], skillful[Us], proficient

غیرِکارآمد inefficient

کارآموز /kā.rā.muz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]

1. a trainee, an apprentice 2. a novice

کارآموزی /kā.rā.mu.zi/ اسم. training

دورهٔ کارآموزی a period of practical training, apprenticeship

کارا[ن] /kā.rā/ صفت. نیز کارآ efficient

کارابین[ف] /kā.rā.bin/ اسم. a short musket, a car(a)bine

کاراته /kā.rā.te/ اسم. [ورزش] karate

ضَربهٔ کاراته a karate chop

کارامل[ف] /kā.rā.mel/ اسم. (= قَندِ سوخته)

caramel

کارانه[ن] /kā.rā.ne/ اسم. (= حَق‌الزحمه)

wage(s), fee(s)

کارایی /kā.rā.'i/ اسم. نیز کارآیی efficiency

کاربَر[ن] /kār.bar/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]

1. [*adj*] [*econ*] labour[Br] intensive

2. [*n*] [*comp*] a user

کاربُر /kār.bor/ اسم. [گفتار]

good at getting a job done, efficient

کاربرد /kār.bord/ اسم. application, use, functionality

کاربردی[ن] /kār.bor.di/ صفت. applied, functional

ریاضیّاتِ کاربُردی applied math/ mathematics

فیزیکِ کاربُردی applied physics

کاربَری[ن] /kār.ba.ri/ اسم. 1. use, usage 2. function

کاربَریِ زَمین land use

□ شهرداری اجازهٔ تغییرِ کاربریِ این زمین را به ما نمی‌دهد.

The municipality is adamant in not allowing us to change the way this land is used.

کاربن /kār.bon/ اسم. [شیمی] نیز کربن
carbon (C)
carbon paper کاغذِ کاربن

کاربوراتور(ف) /kār.bu.rā.tor/ اسم. [فنی]
the carburettor[Br], (= سوخت‌آما)
carburetor[Us]

کاربیت(ف) /kār.bit/ اسم. [شیمی]
calcium carbide, carbide
a carbide lamp چراغ کاربیت [سابق]

کارپرداز /kār.par.dāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
person in charge of the supply department of an office, the purveyor

کارپردازی /kār.par.dā.zi/ اسم.
the Supply (= ادارهٔ تَدارکات)
Department, the Purchase Department

کارپژوهی(ن) /kār.pe.žu.hi/ اسم.
ergonomics

کارپوشه(ن) /kār.pu.še/ اسم. [فرهنگستان]
(in an office) a large folder (= کارتابل)
for incoming correspondence

کارت(ف) / kārt/ اسم. (= بَرگ)
card
a credit card کارتِ اِعتباری
greeting card(s) کارتِ تَبریک
a condolence card کارتِ تَسلیت
a birthday card کارتِ تَوَلّد
an invitation card کارتِ دَعوت
a yellow card کارتِ زَرد [فوتبال]
identity card (ID) کارتِ شِناسایی
کارتِ صوتی [رایانه] /sow-/
the sound card
a red card کارتِ قِرمز [فوتبال]
calling/ visiting card(s), کارتِ ویزیت
business card(s)
a smart card کارتِ هوشمند [رایانه]

کارت‌پستال(ف) /kārt.pos.tāl/ اسم.
postcard

کارتر(ف) /kār.ter/ اسم. [فنی] نیز کارتل
(in an engine) the crankcase

کارتل(ف) /kār.tel/ اسم. [اقتصاد] 1. a cartel
2. [*tech*] the crankcase
an oil cartel کارتلِ نَفت

کارتن(ف) /kār.ton/ اسم. carton

کارتن‌خواب(ن) /kār.ton.xāb/ اسم. [جمع: ~ها]
a homeless person who sleeps in the street,
a street dweller

کارتنک /kār.to.nak/ اسم. (= ۱. تارِ عَنکبوت
۲. عَنکبوت) 1. spider's web 2. spider

کارتوگرافی(ف) /kār.tog.rā.fi/ اسم.
cartography (= نَقشه‌برداری)

کارتون(ف) /kār.ton, -tun/ اسم. [سینما]
a(n animated) cartoon (= × مُضحک قَلَمی)

کارچاق‌کن /kār.čāq.kon/ اسم. [گفتار]
a fixer [جمع: ~ها]

کارخانه /kār.xā.ne/ اسم. [جمع: ~ها، کارخانجات]
factory, plant, mill, works
a cement plant کارخانهٔ سیمان
glassworks کارخانهٔ شیشه‌سازی
a steel mill کارخانهٔ فولادسازی
an aircraft factory کارخانهٔ هَواپیماسازی

کارخانه‌دار /kār.xā.ne.dār/ اسم.
a factory owner, [جمع: ~ها، ~ان]
an industrialist

کارد /kārd/ اسم. knife
the handle (of a knife) دَستهٔ کارد
knife and fork, cutlery کارد و چنگال
کارد به اُستخوان رسیدن /-xān-/
to become desperate, to get to the end of one's tether
□ تیغهٔ این کارد از جنسِ فولادِ ضدزنگ است.
This knife has a stainless steel blade.

کاردار /kār.dār/ اسم. [جمع: ~ها]
the chargé d'affaires (= × شارژدافر)
of an embassy, the chargé

کار داشتن /kār.dāš.tan/ مصدر لازم.
1. to have a job 2. to be busy,
to be occupied

□ مگر نمی‌بینی کار دارم؟
Can't you see I am busy?

کاردان [1] /kār.dān/ صفت. اسم. (= ۳. فوقِ دیپلم)
1. [*adj*] skilful[Br]/ skillful[Us]
2. [*n*] a skilled person 3. holder of a diploma for a two-year course of study in a college

کاردانِ فنّی — a police expert who deals with traffic accidents

کاردان [2] (ف) /kār.dān/ اسم. [خودرو] نیز گاردان
the cardan shaft

قُفلِ کاردان — the cardan/ universal joint

میلِ کاردان — the cardan shaft

کاردانش (ن) /kār.dā.neš/ اسم. (one of the three branches of secondary school[Br]/ high school[Us] education in Iran that emphasizes) vocational training

کاردانی /kār.dā.ni/ اسم. 1. savvy, professional skill 2. a two-year diploma course in a college

کاردتیزکن /kārd.tiz.kon/ اسم.
a knife-sharpener

کاردرمانی (ن) /kār.dar.mā.ni/ اسم.
occupational therapy

کاردستی /kār.das.ti/ اسم. handicraft, art and craft

کاردک /kār.dak/ اسم. 1. a palette knife 2. a putty knife

کاردکس (ف) /kār.deks/ اسم. نیز کارتکس
a Cardex filing system

کاردینال (ف) /kār.di.nāl/ اسم. [مسیحیت] [جمع: ~ها]
a cardinal

کاردیوگرافی (ف) /kār.di.yo.ge.rā.fi/ اسم. [پزشکی]
cardiography

کاردیوگرام (ف) /kār.di.yo.ge.rām/ اسم. [پزشکی]
cardiogram

کارزار /kār.zār/ اسم. [ادبی] (= جَنگ)
battle

کارساز /kār.sāz/ صفت. effective

کارسازی /kār.sā.zi/ اسم. the act of making a payment

کارشکنی /kār.še.ka.ni/ اسم. sabotage, obstruction

کارشناس /kār.še.nās/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= ۱. خِبره ۲. لیسانس، × لیسانسیه)
1. an expert, a connoisseur 2. holder of a university degree equal to a BA or BSc[Br]/ BS[Us]

کارشناسِ اَرشد (= ۲. فوقِ لیسانس)
1. a senior expert 2. holder of a university degree equal to an MA or MSc[Br]/ MS[Us]

کارشناسِ دادگستری
a recognized expert who can testify in court

کارشناسانه /kār.še.nā.sā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] expert [*bef. n*]
2. [*adv*] expertly

نَظرِ کارشناسانه — expert opinion

کارشناسی /kār.še.nā.si/ اسم. (= ۳. لیسانس)
1. the job of an expert 2. expertise, professional skill 3. a university degree equal to a BA or BSc[Br]/ BS[Us]

کارشناسیِ اَرشد (= فوقِ لیسانس)
a two-year post-graduate course of study to obtain an MA or MSc[Br]/ MS[Us]

کارشناسی‌کردن /kār.še.nā.si.kar.dan/ مصدر متعدی.
to examine sth and give an expert opinion on it

کارفرما /kār.far.mā/ اسم. [جمع: ~ها، ~یان]
an employer

کارکرد /kār.kard/ اسم. 1. earning(s) 2. performance 3. [*car*] the number on the meter, mileage

کارکردن /kār.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to work, to labour[Br] 2. (of a machine) to run

کار کردنِ شِکم [گفتار]
to move one's bowels

□ موتورِ اتومبیلِ شما خیلی خوب کار می‌کند.
The engine of your car runs very smoothly.

کارکرده /kār.kar.de/ صفت. (= مُستعمل)
used, second-hand

کارکشته /kār.koš.te/ صفت.
very experienced, seasoned, veteran

کارکن /kār.kon/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*col*] a purgative
2. [*adj*] hard-working

کارکنان(ن) /kār.ko.nān/ اسم. [فرهنگستان]
[جمعِ کارکُن] (= پرسنل) employees, personnel, staff

کارگاه /kār.gāh/ اسم. workshop, atelier, studio

□ جسدِ نقّاشِ پیر را در کارگاهش یافتند.
The body of the old painter was discovered in his studio.

کارگاهی /kār.gā.hi/ صفت. pertaining to a workshop, workshop [*bef. n*]

کارگر /kār.gar/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*n*] a worker, a labourer^{Br} 2. a daily servant 3. [*adj*] effective, efficacious

حِزبِ کارگر (در بریتانیا)
the Labour Party

طَبقهٔ کارگر — the working class
کارگرِ ساده — an unskilled worker
کارگرِ کِشاورزی — a farm labourer^{Br}/ hand
کارگر واقع شدن — to prove effective

کارگردان /kār.gar.dān/ اسم. [سینما/ تئاتر] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
the director

کارگردانِ تِئاتر — a stage director
کارگردانِ سینما — a film^{Br}/ movie^{Us} director

کارگردانی /kār.gar.dā.ni/ اسم. [هنر]
the art of directing films, plays etc, direction

فیلمی به کارگردانیِ عباسِ کیارستمی
a film directed by Abbas Kiarostami

کارگروه(ن) /kār.go.ruh/ اسم. [فرهنگستان]
(= کُمیته) a working group, a committee

کارگری /kār.ga.ri/ صفت. pertaining to workers, labour^{Br} [*bef. n*], working-class

مَحلّه‌های کارگری
working-class neighbourhoods^{Br}

کارگزار /kār.go.zār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
an agent, a commercial agent

کارگزارِ بورس [اقتصاد] — a stockbroker

کارگزینی /kār.go.zi.ni/ اسم.
the personnel department, the human resources department

کارگشایی /kār.go.šā.'i/ اسم. the act of providing relief to the needy

بانکِ کارگشایی [سابق] — a bank for giving out small loans, a loan bank

کارمایه(ن) /kār.mā.ye/ اسم. (= اِنرژی)
energy

کارمزد /kār.mozd/ اسم. [بانک]
1. a service charge, a commission
2. fee(s) paid for piece work

کارمند /kār.mand/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
an employee, a staff-member, a white-collar worker

کارمندِ دَفتری — an office clerk, a white-collar worker
کارمندِ دولت /dow-/ — a civil servant

کارمندی /kār.man.di/ صفت. pertaining to office workers, white-collar

چکِ کارمندی — a cheque^{Br}/ check^{Us} signed by a civil servant (and hence less risky to accept)

کارنامک(ن) /kār.nā.mak/ اسم. [فرهنگستان]
(= رِزومه) resumé, CV (*curriculum vitae*)

کارنامه /kār.nā.me/ اسم. 1. a school report[Br], a report card[Us] 2. one's track record

کارنامهٔ اِنتشاراتی a list of publications, a bibliography

◻ کارنامهٔ دوستِ ما در بانک مرکزی رویهم‌رفته مثبت است. *Our friend's track record in the Central Bank is on the whole positive.*

کارناوال(ف) /kār.nā.vāl/ اسم. carnival

کارنما(ن) /kār.na.mā/ اسم. [فرهنگستان] (= بروشور) a brochure (describing the services offered by a company)

کاروان /kā.ra.vān/ اسم. (= قافله) 1. a caravan of camels etc 2. a convoy of cars etc

کاروان‌سالار /kā.ra.vān.sā.lār/اسم. [جمع: ~ها] the leader of a caravan

کاروان‌سرا /kā.ra.vān.sa.rā/ اسم. caravanserai, caravansary[Us]

کارور(ن) /kār.var/ اسم. [فرهنگستان] [جمع: ~ها، ~ان] (= اُپراتور) the operator of a machine etc

کارورز(ن) /kār.varz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a trainee, [*med*] an intern(e)[Us]

کارورزی(ن) /kār.var.zi/ اسم. a period of practical training, professional training, [*med*] internship[Us]

کار و کاسبی /kā.ro.kā.se.bi/ اسم. [گفتار] business

کاره /kā.re/ اسم. [گفتار] somebody important, somebody

◻ کاره‌ای نیست. *He's nobody important.*

کاری /kā.ri/ صفت. hard-working, active

زخمِ کاری a mortal wound

کاریابی /kār.yā.bi/ اسم. the act of finding a job, a job hunt

بُنگاهِ کاریابی an employment agency, a job centre[Br]

کاریر(ف) /kā.ri.yer/ اسم. 1. Carrier Telephone (a now obsolete long-distance telephone system) 2. career

کاریز /kā.ri:z/ اسم. (= قَنات) *karez:* a man-made subterranean water canal, *kanat*

کاریکاتور(ف) /kā.ri.kā.tur/ اسم. caricature, cartoon

کاریکاتوریست(ف) /kā.ri.kā.tu.rist/ اسم. [جمع: ~ها] a caricaturist/ cartoonist

کازئین(ف) /kā.ze.'in/ اسم. [شیمی] casein

کازینو(ف) /kā.zi.no/ اسم. (= قُمارخانه) casino

کازیه(ف) /kā.zi.ye/ اسم. the in-tray, the out-tray, a letter tray

کاس /kās/ صفت. [گفتار] hollow, sunken

کاسب /kā.seb/ اسم. [جمع: ~ها، کَسَبه] a tradesman, a tradeswoman, a shopkeeper[Br], a storekeeper[Us]

کاسبرگ /kās.barg/ اسم. [گیاه‌شناسی] sepal(s)

کاسبی /kā.se.bi/ اسم. business, trade

کاسبی کردن /kā.se.bi.kar.dan/ مصدر لازم. to do business, to run a shop[Br]/ store[Us]

کاست(ف) /kāst/ اسم. [جامعه‌شناسی] caste

کاست(ف) /kā.set/ اسم. a cassette (for a cassette recorder/ player)

کاستن /kās.tan/ مصدر متعدی. 1. to decrease sth, to reduce sth 2. [*math*] to deduct A from B

کاسته /kās.te/ صفت. اسم. (= ۲. مَفروق) 1. [*adj*] decreased, reduced 2. [*n*] [*math*] subtrahend

کاستی /kās.ti/ اسم. 1. decrease 2. shortcoming

کاسکت(ف) /kās.ket/ اسم. [پوشاک] a peaked cap, a military cap

کاسنی /kās.ni/ اسم. [گیاه‌شناسی] chicory

کاسه /kā.se/ اسم. 1. bowl
2. [*mus*] the belly of a stringed instrument

کاسهٔ چَشم [کالبدشناسی] the eye's socket

کاسهٔ چینی a porcelain bowl

کاسهٔ گِدایی [مجازی] a begging bowl

کاسهٔ گُل [گیاه‌شناسی] calyx

کاسه و کوزه را سرِ کسی شکستن
to blame sb for sb else's mistake, to find a scapegoat

زیرِ کاسه نیم‌کاسه‌ای است. [ضرب‌المثل]
There is something fishy going on. (*ex tr* = There is half a bowl under the [larger] bowl)

کاسه‌نمد /kā.se.na.mad/ اسم. [فنی]
a shaft seal, shaft packing

کاش /kāš/ عبارت صوت. نیز **کاشکی**
1. I wish ... 2. Oh that ... 3. If only ...

کاشانه /kā.šā.ne/ اسم. 1. a small house, a humble abode 2. [*Acad*] flat[Br], apartment[Us]

لانه و کاشانه [ادبی] one's abode

کاشانی /kā.šā.ni/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to the city of Kashan, of Kashan, Kashani 2. [*n*] a native of Kashan, a Kashani

کاشت /kāšt/ اسم. 1. the act of sowing seeds, planting saplings etc 2. cultivating the soil

کاشت، داشت، برداشت [کشاورزی]
(the three phases of agriculture) planting, nursing the plants to maturity, and harvesting

کاشتِ مو transplanting hair

کاشتن /kāš.tan/ مصدر متعدی. to sow seeds, to plant trees, to cultivate land

گل کاشتن 1. to plant flowers
2. [*col*] to do exceptionally well, to shine

آن کس که باد بکارد توفان می‌درود. [ضرب‌المثل]
to sow the wind and reap the whirlwind [*Eng. idiom*] (*ex tr* = Whoever sows the wind will reap a storm.)

کاشر /kā.šer/ صفت. [یهودیت] (for Jews) religiously correct, kosher

قَصّابیِ کاشر a kosher butcher

کاشف /kā.šef/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. a discoverer 2. an explorer

□ بعد کاشف به عمل آمد که این آقایِ دکتر یک زنِ دیگر هم دارد.
Then it was discovered that the good doctor had another wife.

کاشکل(ف) /kāš.kol/ اسم. [پوشاک] scarf, neckerchief

کاشه(ف) /kā.še/ اسم. [داروشناسی] cachet, capsule

کاشی /kā.ši/ اسم. صفت. (= ۲. کاشانی)
1. [*n*] a glazed tile, faience 2. [*n*] a native of Kashan, a Kashani 3. [*adj*] of/ from Kashan, Kashani

کاشیِ مُعرّق mosaic tile(s)

کاشیِ هَفت‌رنگ polychrome tile(s)

کاشی‌پز /kā.ši.paz/ اسم. [جمع: ~ها]
a tile-maker

کاشیکار /kā.ši.kār/ اسم. [ساختمان] [جمع: ~ها]
a tile-layer, a tiler

کاشیکاری /kā.ši.kā.ri/ اسم. tile-work, tiling

کاشیکاری کردن /kā.ši.kā.ri.kar.dan/ مصدر لازم. to cover a surface with tiles, to tile a surface

کاغذ /kā.ğaz/ اسم. (= ۲. نامه) 1. paper
2. a letter

کاغذِ آب‌خُشک‌کن (= آب‌خُشک‌کن)
blotting paper

کاغذِ اِستنسیل (= * کاغذِ مومی) stencil

کاغذِ بازیافتی recycled paper

کاغذِ باطله waste paper
کاغذِ بَسته‌بندی wrapping paper
کاغذِ پُشت چسب‌دار
self-adhesive paper
کاغذِ تَحریر writing paper
کاغذِ خرید [گفتار] invoice
کاغذِ تُوالت toilet paper
کاغذِ دیواری wallpaper
کاغذِ روزنامه newsprint
کاغذِ روغنی / مومی waxed paper[Br],
wax paper[Us], greaseproof paper[Br]
کاغذِ سُنباده sandpaper
کاغذِ کادو gift-wrapping paper
کاغذِ کِرافت نیز کاغذِ گِراف kraft paper,
kraft
کاغذِ گِلاسه coated paper, glossy paper
کاغذِ مومی [فرهنگستان] (= کاغذِ اِستنسیل)
stencil
کاغذبازی /kā.ğaz.bā.zi/ اسم.
excessive bureaucracy, red tape
کاغذبر /kā.ğaz.bor/ اسم. a paper knife[Br],
a letter-opener[Us]
کاغذپاره /kā.ğaz.pā.re/ اسم. 1. a scrap
of paper, waste paper 2. a worthless
document
□ این کاغذپاره‌ها به درد من نمی‌خورد.
I have no use for these bits of paper.
کاغذسازی /kā.ğaz.sā.zi/ اسم.
1. the craft of making paper,
paper-making 2. forging a document
کارخانهٔ کاغذسازی a paper mill
کاغذفروش /kā.ğaz.fo.ruš/ اسم.
a paper merchant [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
کاغذگیر /kā.ğaz.gi:r/ اسم. a bulldog clip
کاغذ نوشتن /kā.ğaz.ne.veš.tan/ مصدر لازم.
to write a letter [گفتار]
کاغذی /kā.ğa.zi/ اسم. pertaining to paper,
made of paper, paper [*bef. n*]

پولِ کاغذی (= اِسکناس) paper money
کافئین(ف) /kā.fe.'in/ اسم. [شیمی]
caffeine
قَهوهٔ بدونِ کافئین decaf coffee, decaf
کافر /kā.far, -fer/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، کُفّار]
an infidel, a pagan, a heathen
کافرِ حَربی an infidel who refuses to
acknowledge the authority of Islam
and will have to be subdued by force
کافور /kā.fur/ اسم. [شیمی] camphor
کافوری /kā.fu.ri/ صفت. camphoric,
camphorated
کافه(ف) /kā.fe/ اسم. café, coffee-house
کافه‌تریا(ف) /kā.fe.te.ri.yā/ اسم.
a self-service restaurant, a cafeteria[Us]
کافه‌چی /kā.fe.či/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
the proprietor of a café, the café owner
کافه‌رستوران(ف) /kā.fe.res.tu.rān/ اسم.
a small restaurant which functions
also as a café, a café-restaurant
کافه‌گلاسه(ف) /kā.fe.ge.lā.se/ اسم.
a refreshing drink made of coffee and
ice cream, café glacée
کافی /kā.fi/ صفت. sufficient, ample,
enough
کافی است! That's enough!
کافی بودن /kā.fi.bu.dan/ مصدر لازم.
to suffice, to be enough
کافی‌شاپ(ف) /kā.fi.šāp/ اسم.
a western-style coffee shop[Us],
a coffee bar[Br]
کافی‌نت(ف) /kā.fi.net/ اسم. a shop where
customers can log on to the Internet,
an Internet café, a CoffeeNet,
a Cyber Café
کاکائو(ف) /kā.kā.'u/ اسم. [گیاه‌شناسی]
1. the cocoa tree 2. cocoa
شیر کاکائو hot cocoa

کاکائویی /kā.kā.'u.yi/ صفت.
containing cocoa, cocoa [*bef. n*]
cocoa-flavoured [Br] ice cream — بَستنیِ کاکائویی

کاکاسیاه /kā.kā.si.yā(h)/ اسم. [سابق] [جمع: ~ها]
a negro slave, a negro

کاکایی /kā.kā.'i/ اسم. [پرنده‌شناسی]
gull, seagull

کاکتوس(ف) /kāk.tus/ اسم. [گیاه‌شناسی]
cactus

کاکل /kā.kol/ اسم.
the tuft of hair on top of a person's head, the forelock, the topknot
the silks (on top of the ears of maize[Br]/ corn[Us]) — کاکلِ ذُرت

کاکلی /kā.ko.li/ اسم. [پرنده‌شناسی]
crested lark

کاکوتی /kā.ku.ti/ اسم. [گیاه‌شناسی]
field basil, ziziphora

کال /kāl/ صفت. (= نرسیده)
(of fruit) unripe, green

کالا /kā.lā/ اسم.
goods, merchandise, commodity
consumer good(s) — کالایِ مَصرفی
capital good(s) — کالایِ سَرمایه‌ای
basic commodities — کالاهای اَساسی

کالابرگ(ن) /kā.lā.barg/ اسم. [فرهنگستان] (= کوپن)
(ration) coupon(s)

کالباس(ف) /kāl.bās/ اسم. [خوراکی]
sausage, bologna, baloney[Us], salami
dry sausage — کالباسِ خُشک

کالبد /kāl.bod/ اسم.
1. frame, mould[Br]/ mold[Us] 2. the body, the anatomy

کالبدشکافی(ن) /kāl.bod.še.kā.fi/ اسم. (= تَشریح)
1. the act of dissecting an animal etc 2. dissection 3. autopsy

کالبدشناسی(ن) /kāl.bod.še.nā.si/ اسم. (= × عِلمِ تَشریح)
the study of anatomy

کالبدگشایی(ن) /kāl.bod.go.šā.'i/ اسم.
autopsy

کالبدی /kaul.bo.di/ صفت.
skeletal

کالج(ف) /kā.lej/ اسم. (= دانشکده)
college

کالری(ف) /kā.lo.ri/ اسم. [فیزیک]
1. a calorie 2. a kilocalorie
کالری بزرگ (= کیلوکالری)
a large calorie, a kilocalorie
a lesser calorie — کالریِ کوچک
□ من رژیم لاغری گرفته‌ام. جیرهٔ روزانه‌ام فقط ۱۳۰۰ کالری است.
I am on a diet; I am allowed only 1300 calories per day.

کالسکه(ف) /kā.les.ke/ اسم. [سابق]
a (horse-drawn) carriage, a coach
1. a pram[Br], a baby carriage[Us] 2. a pushchair[Br], a stroller[Us] — کالسکهٔ بَچّه
a carriage and four — کالسکهٔ چَهاراَسبه

کالک(ف) /kālk/ اسم. نیز کاغذِ کالک
tracing paper

کالومل(ف) /kā.lo.mel/ اسم. [شیمی] نیز کَلمل
protochloride of mercury, calomel

کالیبر(ف) /kā.libr/ اسم. (= قُطرِ دَهانه)
calibre[Br], caliber[Us]
سِلاحِ کَمریِ کُلت با کالیبر ۳۸
a 38 caliber[Us] Colt revolver

کام[1] /kām/ اسم. (= ۱. سَقفِ دَهان)
1. [*anat*] the roof of the mouth, palate
2. the inside of the mouth
3. [*lit*] the mouth
کام و زَبانه (نجّاری) /-o-/
mortise and tenon

کام[2] /kām/ اسم. [ادبی]
what one desires, the object of one's desire, object, goal
May your days be bright and merry! — اَیّام به کام بادا!
to have one's desire gratified, to attain one's goal — به کامِ دِل رسیدن

کام دِل گرفتن to gratify one's lust

کامپیوتر(ف) /kām.pi.yu.ter/ اسم. [رایانه]
computer

کامپیوترِ رومیزی a desktop, a PC (a personal computer)

کامپیوترِ کیفی a notebook, a laptop

کامپیوترکار(ن) /kām.pi.yu.ter.kār/ صفت.
capable of working with a computer, computer literate

کامپیوتری /kām.pi.yu.te.ri/ صفت.
(= رایانه‌ای) pertaining to computers or computing, computer [*bef. n*]

جُستجویِ کامپیوتری
a computer search

کامروا /kām.ra.vā/ صفت. [ادبی] نیز کامیاب
successful

کامل /kā.mel/ صفت. ← ناقص complete, perfect, thorough, full

اِنسانِ کامل the perfect man

سِریِ کامل a complete set

کاملاً /kā.me.lan/ قید. completely, perfectly

کامل شدن /kā.mel.šo.dan/ مصدر لازم.
to be completed, to be perfected

کامل کردن /kā.mel.kar.dan/ مصدر متعدی.
to complete sth, to perfect sth

کاملیا(ف) /kā.me.li.yā/ اسم. [گیاه‌شناسی]
camellia

کاملةالوداد /kā.me.la.tol.ve.dād/ صفت.
[سیاست] most favoured[Br]

دُوَلِ کاملةالوداد
most favoured[Br] nations

کاموا(ف) /kām.vā/ اسم. نیز کانوا
knitting yarn

کاموابافی /kām.vā.bā.fi/ اسم. knitting

میلِ کاموابافی knitting needle(s)

کامیاب /kām.yāb/ اسم. [ادبی] نیز کامروا
successful

کامیون(ف) /kām.yon/ اسم. [خودرو]
lorry[Br], truck[Us]

کامیونِ کَفی a flatbed, flatbed truck[Us]

کامیونِ کُمپرسی a tipper lorry[Br], a dumper truck[Br], a dump truck[Us]

کامیونت(ف) /kām.yo.net/ اسم.
a small lorry[Br]/ truck[Us]

کان /kān/ اسم. [ادبی] (= مَعدن) mine, quarry

کاناپه(ف) /kā.nā.pe/ اسم. sofa, couch, settee, divan

کاناپهٔ تَخت‌خواب‌شو /-šow/
a sofa bed

کانادایی /kā.nā.dā.'i/ صفت. اسم. [جغرافیا]
1. [*adj*] pertaining to Canada, Canadian
2. a native or citizen of Canada, a Canadian

کانال(ف) /kā.nāl/ اسم. 1. canal 2. duct 3. a TV channel

کانالِ آبیاری an irrigation canal

کانالِ سوئز [جغرافیا] Suez Canal

کانالِ کولر a cool air duct

کانالِ مانش [جغرافیا]
the English Channel

کانالِ هَوایِ گَرم a warm air duct

کانال‌کشی /kā.nāl.ke.ši/ اسم. [ساختمان]
the act of installing a system of ducts (for ventilation etc)

کانتینر(ف) /kān.ti.ner/ اسم.
a shipping container

□ ما اثاثِ منزل‌مان را در یک کانتینر جا دادیم و با کشتی به کانادا فرستادیم.
We packed our household goods into a container and sent them by ship to Canada.

کاندوم(ف) /kān.dom/ اسم. [بهداشت] (= کاپوت)
condom

کاندید(ف) /kān.did/ اسم. نیز کاندیدا [جمع: ~ها]
(= نامزد) a candidate

کاندیدا^(ف) /kān.di.dā/ اسم. نیز **کاندید**
a candidate
کاندیدای انتخاباتِ ریاستِ جُمهوری
a presidential candidate

کاندید شدن /kān.did.šo.dan/ مصدر لازم.
to be named a candidate,
to put forth one's name as a candidate

کاندید کردن /kān.did.kar.dan/ مصدر متعدی.
to nominate sb to/ as sth

کانسار^(ن) /kān.sār/ اسم. a region rich in mineral deposits, a mining area

کان‌کنی /kān.ka.ni/ اسم. (= بَهره‌برداری از مَعادن) mining

کانگورو^(ف) /kān.gu.ru/ اسم. [جانورشناسی] kangaroo

کأن‌لم‌یکن /ka.'an.lam.ya.kon/ عبارت. null and void, non-existent (*ex tr* = as if it had never existed)

کانون /kā.nun/ اسم. 1. the centre[Br]/ center[Us] of some activity etc 2. the focal point, the focus 3. a society, an association
کانونِ زَمین‌لرزه — the epicentre[Br]/ epicenter[Us] of an earthquake
کانونِ وُکلایِ دادگستری — the Bar association[Us], the lawyers association

کانونی /kā.nu.ni/ صفت. focal
فاصلهٔ کانونی — the focal length of a lens (F)
نُقطهٔ کانونی — the focal point

کانه^(ن) /kā.ne/ اسم. (= سَنگِ مَعدن) ore

کانی /kā.ni/ صفت. (= مَعدنی) mineral

کانی‌شناسی^(ن) /kā.ni.še.nā.si/ اسم. mineralogy

کاو /kāv/ صفت. (= مُقعّر) ← کوژ
concave, hollow
عَدسیِ کاو — a concave lens

کاور^(ف) /kā.ver/ اسم. (= ۱. ❋ پوشش ۲. روکش)
1. cover, covering
2. [*book*] the dust jacket

کاوش /kā.voš, -veš/ اسم. 1. the act of digging, excavating (in search of sth) 2. excavation, a dig 3. search, probe
کاوش‌های باستان‌شناسی
archaeological[Br]/ archeological[Us] excavations

کاوشکده^(ن) /kā.voš.ka.de/ اسم.
a centre[Br]/ center[Us] for promoting scientific investigation among students

کاوشگر^(ن) /kā.voš.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a searcher, an investigator

کاویدن /kā.vi.dan/ مصدر متعدی.
1. to dig a hole in search of sth, to excavate sth 2. to search for sth
□ هرقدر جیب‌هایم را کاویدم سکّهٔ ۲۵ تومانی پیدا نکردم.
I dug into all my pockets, but hard as I tried, I could not find a 250-rial coin.

کاه /kāh/ اسم. 1. straw 2. chaff
پَرِ کاه — a bit of straw
از کاهی کوهی ساختن [ضرب‌المثل]
to make a mountain out of a molehill [*prov*]
(*ex tr* = to make a mountain out of a bit of straw.)

کاهدان /kāh.dān/ اسم. a place for storing hay or straw, a hayloft

کاهش /kā.heš/ اسم. 1. the act of reducing sth 2. decrease, reduction

کاهش دادن /kā.heš.dā.dan/ مصدر متعدی.
to reduce sth, to decrease sth

کاهش یافتن /kā.heš.yāf.tan/ مصدر لازم.
(= کَم شدن) to decrease [*vi*], to diminish

کاهشیاب^(ن) /kā.heš.yāb/ اسم. [ریاضی]
(= مَفروقٌ‌مِنه) the minuend

کاهگل /kāh.gel/ اسم. [ساختمان]
the (ubiquitous) mixture of mud and straw (used in traditional building practices in Iran), cob

کاهن /kā.hen/ اسم. [یهودیت] [جمع: ـها، ـان، کَهَنه]
1. a Jewish priest 2. an augur, a soothsayer

کاهو /kā.hu/ اسم. [گیاه‌شناسی] lettuce
کاهوی چینی Chinese cabbage
کاهوی رَسمی romaine lettuce, cos lettuce
کاهوی فِری curled lettuce
کاهوی سالادی iceberg lettuce

کایت(ف) /kāyt/ اسم. a hang glider, a paraglider

کایت‌سواری(ن) /kāyt.sa.vā.ri/ اسم.
hang-gliding, paragliding

کاینات /kā.ye.nāt/ اسم. ← کائنات

کباب /ka.bāb/ اسم. [خوراکی] *kebab*, cabob, kabob
جوجه‌کَباب chicken kebab
سیخ کَباب skewer, brochette
کَبابِ بَرگ filet kebab
کَبابِ بَرّه (= شیشلیک) shashlik, shish kebab[Us]
کَبابِ تُرکی doner kebab, doner
کَبابِ کوبیده minced lamb kebab
□ دختر کوچکم از میان همهٔ غذاها، کبابِ ترکی را بیشتر دوست دارد.
Doner kebab is my youngest daughter's favourite[Br] dish.

کباب‌پز /ka.bāb.paz/ اسم. grill, barbecue
کباب‌پزِ زُغالی a charcoal grill

کباب‌سرا(ن) /ka.bāb.sa.rā/ اسم.
a restaurant serving a variety of kebabs, a kebab house

کباب شدن /ka.bāb.šo.dan/ مصدر لازم.
to be grilled, to be broiled

کباب‌کردن /ka.bāb.kar.dan/ مصدر متعدی.
to grill meat etc, to barbecue lamb chops etc, to roast meat
دلِ کسی را کَباب کردن
to cause extreme grief in sb

کبابی /ka.bā.bi/ اسم. صفت. 1. [*n*] a kebab shop 2. [*adj*] grilled, barbecued, roasted

کبالت(ف) /ko.bālt/ اسم. [شیمی]
cobalt (*Co*)

کبد /ka.bed/ اسم. [کالبدشناسی]
(= جگر، جگرِ سیاه) the liver
وَرم کَبد [پزشکی] hepatitis

کبدی /ka.be.di/ صفت.
pertaining to the liver, hepatic

کَبَر /ka.bar/ اسم. [گیاه‌شناسی] caper

کِبَر /ke.bar/ اسم. (= پیری) old age
کِبَرِ سِن گرفتن to obtain a court ruling to the effect that the petitioner is in fact older than his/ her birth certificate indicates

کِبْر /kebr/ اسم. (= نِخوت) haughtiness, arrogance

کبرا /kob.rā/ اسم. [جانورشناسی] نیز مارِ کُبرا
(= مارِ عینکی) the hooded snake, cobra

کبره /ka.ba.re/ اسم. (= ۲. پینه)
1. a clot of coagulated blood (covering a wound) 2. callus

کبریت /keb.rit/ اسم. match(es)
چوبِ کِبریت matchstick
قوطی کِبریت matchbox, a box of matches
کِبریتِ بُلند kitchen matches
کِبریتِ بی‌خَطر safety matches
کبریت دارید؟ Do you have a light?
کِبریت زدن/ کشیدن to strike a match

کبریت‌سازی /keb.rit.sā.zi/ اسم.
the process of manufacturing matches

کارخانهٔ کِبریت‌سازی a match factory

کبریتی /keb.ri.ti/ صفت. 1. resembling a matchstick or matchbox 2. (of fabrics) thick-ribbed

ماشینِ کِبریتی [خودرو/ سابق] a station-wagon

مَخملِ کِبریتی [پارچه] corduroy

کبک /kabk/ اسم. [پرنده‌شناسی] partridge

کَبکِ دَری Caspian snowcock

مثل کبک سرِ خود را زیرِ برف کردن [ضرب‌المثل] to bury one's head in the sand [*prov*] (*ex tr* = to bury, like a partridge, one's head in the snow)

کبوتر /ka.bu.tar/ اسم. [پرنده‌شناسی] نیز کَفتر [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] pigeon, dove

کَبوترِ جَنگلی wood pigeon

کَبوترِ چاهی rock dove

کَبوترِ نامه‌بَر carrier pigeon

کبوترباز /ka.bu.tar.bāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a pigeon-fancier

کبوتربازی /ka.bu.tar.bā.zi/ اسم. pigeon-fancying, pigeon-fancy

کبوترخان /ka.bu.tar.xān/ اسم. dovecot, a pigeon house

کبود /ka.bud/ صفت. اسم. 1. dark blue, indigo blue 2. (the colour[Br]) dark blue, indigo 3. (of a bruise) black and blue, livid

مَسجدِ کَبودِ تَبریز the Blue Mosque in Tabriz

کبود شدن /ka.bud.šo.dan/ مصدر لازم. (of the skin) to turn black and blue (because of a blow etc), to be bruised

کبوده /ka.bu.de/ اسم. [گیاه‌شناسی] black poplar

کبودی /ka.bu.di/ اسم. blueness

کبودیِ پوست contusion, bruising

کبیر /ka.bi:r/ صفت. (= بزرگ) ← صَغیر 1. great, major 2. of age, adult

پِطرِ کَبیر [تاریخ] Peter the Great

کبیره /ka.bi.re/ صفت. ← صَغیره (fem form of کبیر) great, major

گُناهانِ کَبیره deadly/ mortal sins

کبیسه /ka.bi.se/ صفت. (of the year) having an extra day in the month of Esfand (*i.e.* 30 days instead of 29), bissextile

سالِ کَبیسه a leap year

کپر /ka.par/ اسم. (= آلونک، کومه) hut, shack

کپسول(ف) /kap.sul/ اسم. (= * پوشینه) capsule

کَپسولِ آتش‌نشانی (= آتش‌خاموش‌کُن) a fire extinguisher

کپسولِ گاز a gas canister, a gas bottle

کَپک /ka.pak/ اسم. mould[Br], mold[Us]

کپک زدن /ka.pak.za.dan/ مصدر لازم. to go mouldy[Br]/ moldy[Us]

کَپل /ka.pal/ اسم. [کالبدشناسی] نیز کَفَل the buttocks, the rump

کُپل /ko.pol/ صفت. [گفتار] short and fat, podgy[Br], pudgy[Us], squat

کپور /ka.pur/ اسم. [آبزی] نیز ماهیِ کَپور carp

کَپّه /kap.pe/ اسم. 1. a shallow wooden tray (used to carry materials in construction work) 2. the pan of a balance 3. one half of a round fruit

کَپّهٔ هِندوانه half a watermelon

کَپّهٔ (مَرگِ) خود را گذاشتن [گفتار/ موهن] to try to get two winks of sleep

□ لیمو را دو کپّه کرد و با دست فشرد تا آبِ آن درآمد.
She cut the lime into two halves and then squeezed out the juice.

کُپّه /kop.pe/ اسم. (= توده) heap, pile

کپّه کردن /kop.pe.kar.dan/ مصدر متعدی. to heap/ pile sth

کِپی^(ف) /ke.pi/ اسم. [پوشاک] kepi, a corduroy cap, a cloth cap

کُپی^(ف) /ko.pi/ اسم. (= رونوشت، سَواد) copy

کُپی‌رایت^(ف) /ko.pi.rāyt/ اسم. (= حَقِّ مؤلف، حَقِّ نَشر) copyright

پیمانِ جهانیِ کُپی‌رایت the Universal Copyright Convention (UCC)

کُپی‌زنی^(ن) /ko.pi.za.ni/ اسم. [گفتار] producing bootleg copies of a work protected by copyright, piracy

کُپی کردن /ko.pi.kar.dan/ مصدر متعدی. (= کُپیه کردن) to copy sth, to make a copy of sth

کُپیه^(ف) /ko.pi.ye/ اسم. نیز کُپی 1. the act of copying 2. a copy

مِدادِ کُپیه a copying pencil, an indelible pencil

کَت /kat/ اسم. [کالبدشناسی] (= کِتف) shoulder (and top of the arm)

کَتِ کسی را بستن to bind sb's arms together behind their back, to pinion

کُت^(ف) /kot/ اسم. [پوشاک] jacket, coat

کُتِ اِسپرت a sports[Br]/ sport[Us] jacket

کُتِ چهاردُکمه a double-breasted jacket

کُت و دامن a (lady's) two-piece suit

کُت و شَلوار (از یک پارچه) a suit

کُت و شَلوار و جِلیقه a three-piece suit

کتاب /ke.tāb/ اسم. [جمع: ـ‌ها، کُتُب] 1. book 2. a sacred book (*e.g.* the Holy Koran/ Qur'an)

اَهلِ کِتاب disciples of sacred scriptures (Jews, Christians and Muslims)

کِتابِ آسمانی a Divine Book, a sacred book

کِتابِ جیبی a paperback

کِتابِ خَطّی a manuscript

کِتابِ دَرسی a textbook

کِتابِ دُعا a book of prayers (and devotions)

کِتابِ غِیرِدرسی a trade book

کِتابِ کُمَک‌درسی a supplementary book

کِتابِ گویا^(ن) audio book(s), book(s) on tape

کِتابِ مَرجع a reference book

کِتابِ مُقدّس the Bible, the Holy Scripture

کتابِ نَفیسِ مُصوّر a coffee-table book

کِتاب‌هایِ دَستِ دُوّم second-hand books

□ این کتاب متأسفانه نایاب است. *I am afraid this book is out of print.*

کتاب‌آرایی /ke.tā.bā.rā.'i/ اسم. the art of embellishing books (with various ornaments)

کتاب‌باز /ke.tāb.bāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها] a book-fancier, a bibliophile

کتابت /ke.tā.bat/ اسم. [سابق] 1. the act of writing 2. copying a text (with a calligraphic reed pen)

کتابچه /ke.tāb.če/ اسم. notebook, a blank book

کتابخانه /ke.tāb.xā.ne/ اسم. 1. library 2. bookcase

کِتابخانهٔ عُمومی a public library

کِتابخانهٔ مِلّیِ ایران the National Library (of the Islamic Republic) of Iran

کتاب خواندن /ke.tāb.xān.dan/ مصدر لازم. to read a book/ books

کتابخوانی /ke.tāb.xā.ni/ اسم. the act of reading books (for pleasure or enlightenment), the reading habit

کتابدار /ke.tāb.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a librarian

کُمَک کتابدار an assistant librarian

کتابداری /ke.tāb.dā.ri/ اسم.
library science, librarianship

کتابدوست /ke.tāb.dust/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a lover of books, a book lover, a bibliophile

کتاب‌سازی ^(ن) /ke.tāb.sā.zi/ اسم.
the practice of compiling worthless books

کتاب‌شناس /ke.tāb.še.nās/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a connoisseur of books and manuscripts 2. a bibliographer

کتاب‌شناسی /ke.tāb.še.nā.si/ اسم.
1. expertise in books and manuscripts
2. a bibliography

کتابفروش /ke.tāb.fo.ruš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a bookseller

کتابفروشی /ke.tāb.fo.ru.ši/ اسم.
bookshop^Br, bookstore^Us

کتابنامه /ke.tāb.nā.me/ اسم. (= کتاب‌شناسی)
a bibliography

کتاب نوشتن /ke.tāb.ne.veš.tan/ مصدر لازم.
to write a book

کتابی /ke.tā.bi/ صفت. اسم. قید.
1. [*adj*] pertaining to books, book [*bef. n*]
2. bookish 3. [*n*] a flat flask, a hip flask
4. [*adv*] packed together sideways (like books in a bookshelf)

کتان /ka.tān/ اسم. [گیاه‌شناسی]
flax cloth made of flax, linen

تُخمِ کَتان — linseed

کتانژانت ^(ف) /ko.tān.žānt/ اسم. [ریاضی]
cotangent

کتانی /ka.tā.ni/ صفت.
made of linen, linen [*bef. n*]

کَفشِ کَتانی — canvas shoes

کتب /ko.tob/ اسم. [جمعِ کِتاب]
books

کتباً /kat.ban/ قید.
in writing

کتبی /kat.bi/ صفت. ← شَفاهی
written

اِمتحانِ کَتبی — a written exam

کتری ^(ف) /ket.ri/ اسم.
a kettle

کتف /ketf/ اسم. [کالبدشناسی] (= شانه، کَت)
the shoulder (and top of the arm)

اُستخوانِ کِتف — the shoulder blade, the scapula

کتک /ko.tak/ اسم.
beating, thrashing

کتک خوردن /ko.tak.xor.dan/ مصدر لازم.
to get beaten up

کتک زدن /ko.tak.za.dan/ مصدر متعدی.
to beat sb up, to give sb a thrashing

کتک‌کاری /ko.tak.kā.ri/ اسم.
fight, brawl

کتل /ko.tal/ اسم.
1. a steep hill 2. a mountain pass 3. a led horse (paraded in ceremonies) 4. a large steel banner used in mourning ceremonies

کتلت ^(ف) /kot.let/ اسم. [خوراکی]
1. ground beef/ mutton patties 2. cutlet(s)

کُتلتِ دَسته‌دار — lamb chop(s)

کُتلتِ ماشینی (= کُتلت)
fried ground mutton or beef patties

کتمان /ket.mān/ اسم.
the act of concealing sth (esp a secret)

کتمان کردن /ket.mān.kar.dan/ مصدر متعدی.
to refuse to divulge a secret, to deny that one knows sth

کته /ka.te/ اسم. [خوراکی] نیز چلو
steamed rice (which is not strained after it is boiled)

کتیبه /ka.ti.be/ اسم.
1. inscription 2. [*archi*] frieze

کتیرا /ka.ti.rā/ اسم.
gum tragacanth

کثافت /ke.sā.fat/ اسم. [جمع: ـ‌ها، کثافات]
1. dirt, filth 2. [*col*] a filthy person

کثافت! [موهن!] — You filthy scumbug!

کثافت‌کاری /ke.sā.fat.kā.ri/ اسم.
1. the act of making a mess of things, messing sth up, botching a job, bungling
2. a mess-up

کثرت /kes.rat/ اسم. ⬅ قلّت 1. a large number or quantity of sth, abundance, plurality 2. excess

□ از کثرتِ جمعیت امکانِ جلو رفتن نبود.
The crowd was so dense that it was impossible to move forward.

کثرت‌گرایی(ن) /kes.rat.ge.rā.'i/ اسم. [سیاست] pluralism

کثیر /ka.si:r/ صفت. 1. numerous, abundant 2. excessive

کثیرالاضلاع /ka.si.rol.az.lā'/ اسم. [هندسه] (= چندضلعی) polygon

کثیرالانتشار /ka.si.rol.en.te.šār/ صفت. (= پُرتیراژ) (of newspapers) mass-circulation

کثیف /ka.si:f/ صفت. (= چرک) dirty, filthy, unclean, soiled

کثیف شدن /ka.sif.šo.dan/ مصدر لازم. to get dirty/ soiled

کثیف کردن /ka.sif.kar.dan/ مصدر متعدی. to make sth dirty, to dirty/ soil sth

کج /kaj/ صفت. قید. ⬅ راست
1. [*adj*] crooked, tilted, slanted, bent, wry, oblique 2. dishonest, perverted 3. [*adv*] in a crooked/ slanted manner, awry, obliquely

دَستش کَج است. He is light-fingered. She is a kleptomaniac.

کجا /ko.jā/ ادات استفهام. where, which place

از کُجا where ... from, whence

از کُجا آمده‌ای؟ where have you come from?

کُجا می‌روی؟ Where are you going?

اَهلِ کُجاست؟ Where is he/ she from?

□ از کُجا مَعلوم که راست می‌گوید؟
How can one be sure that he is telling the truth?

کج‌اندیشی /ka.jan.di.ši/ اسم. the state of being deviant, misguided, unorthodox

کجاوه /ka.jā.ve/ اسم. [قدیم] (= هودج) a pair of covered litters placed on the back of a camel/ mule for conveyance of two people esp women, palankeen, palanquin

کجایی /ko.jā.'i/ اسم. sb's place of origin, one's place of birth

□ کجایی بودنش برایِ من اهمیتی ندارد.
I don't care whether he comes from Mashad or the Moon.

کجدار و مریز /kaj.dā.ro.ma.ri:z/ اسم. (*ex tr* = the delicate act of tilting a cup without spilling the contents), a balancing act

کج‌روی /kaj.ra.vi/ اسم. the act of straying from the direct path, deviation, aberration

کج‌سلیقگی /kaj.sa.li.qe.gi/ اسم. bad taste, poor taste

کج شدن /kaj.šo.dan/ مصدر لازم. to tilt to one side, to bend

کج کردن /kaj.kar.dan/ مصدر متعدی. to tilt sth, to tip sth, to bend sth, to slant sth

کجکی /ka.ja.ki/ قید. crookedly, at an angle, obliquely

کج و معوج /ka.jo.mo'.vaj/ صفت. twisted, distorted, ill-shaped, deformed

کچاپ(ف) /ke.čāp/ اسم. ketchup, catchup[Us], catsup[Us]

کچل /ka.čal/ صفت. scald-headed, bald (as a result of ring-worm disease)

کَد /kad(d)/ اسم. toil, labour[Br]

کَدِ یَمین hard work, elbow-grease

کُد(ف) /kod/ اسم. (= رَمز) code

کُدِ پُستی postcode[Br], postal code[Br], Zip code[Us]

کَر /kar/ صفت. deficient in the sense of hearing, deaf
کَرکَر stone deaf
کَر و لال deaf and dumb, deaf-mute
◻ دختر، چرا جواب نمی‌دهی؟ مگر کری؟ *Why don't you answer, girl? Are you deaf?*

کُر[1] /kor/ اسم. [اسلام] *kur water:* the minimum amount of clean water that will cleanse anything washed in it (enough to fill a cube measuring about 80 *cm* on each side)

کُر[2 (ف)] /kor/ اسم. [موسیقی] 1. a choir 2. the (English) horn, cor anglais

کرئوزوت[(ف)] /ke.re.'o.zot/ اسم. [شیمی] creosote

کَرّات /kar.rāt/ اسم. [جمعِ کَرّت] times
به کَرّات many times

کُرات /ko.rāt/ اسم. [جمعِ کُره] spheres, globes
کُراتِ آسمانی celestial spheres

کراراً /ke.rā.ran/ قید. repeatedly

کرال[(ف)] /ke.rāl/ اسم. [ورزش] (in swimming) crawl, crawl-stroke
کِرالِ پُشت backstroke

کرامت /ke.rā.mat/ اسم. [جمع: کِرامات] 1. generosity 2. a small miracle (performed by a saint)

کران /ke.rān/ اسم. [ادبی] coast
از کِران تا کِران from coast to coast

کرانماسه[(ف)] /ke.rān.mā.se/ اسم. [زمین‌شناسی] sandbank

کرانه /ke.rā.ne/ اسم. (= ساحل، کِناره) 1. the shore, the coast 2. the bank(s) of a river
کِرانهٔ غَربی (رود اُردن) [جغرافیا] the West Bank (of the River Jordan)

کراوات[(ف)] /ke.rā.vāt/ اسم. [پوشاک] necktie, tie

کُدِ مِلّی the National ID Number

کدام /ko.dām/ ادات استفهام. which, what
کدام یک؟ Which one?

کدبانو /kad.bā.nu/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، ~ان] 1. [*n*] a housewife 2. [*adj*] good at housekeeping

کدخدا /kad.xo.dā/ اسم. [جمع: ~ها، ~یان] the headman of a village, the village chief

کدخدامنشی /kad.xo.dā.ma.ne.ši/ اسم. the process of settling disputes by (the arbitration of) an elder

کدر /ka.der/ صفت. 1. opaque 2. (of water) turbid

کدگذاری /kod,go.zā.ri/ اسم. the act of providing sth with codes, coding

کدو /ka.du/ اسم. [گیاه‌شناسی] squash, pumpkin, marrow, gourd
کَدو تَنبل great yellow gourd
کَدو حَلوایی pumpkin, winter squash
کَدوِی سَبز small vegetable marrow, courgette[Br], zucchini[Us]
کَدو قَلیانی crookneck squash, gourd
کدوی مُسَمّایی marrow, summer squash

کدورت /ko.du.rat/ اسم. 1. turbidity 2. opacity 3. misunderstanding

ـکده /-ka.de/ پسوند. suffix denoting a place of sth. Some instances:
دانشکده college
دِهکده village
هنرکده an art school

کذا /ka.zā/ قید. 1. (in a text) *sic* 2. thus, so
کَذا فی الاَصل *sic* (= It is thus in the original text)

کذایی /ka.zā.'i/ صفت. (= آن‌چنانی) such and such

کذب /kezb/ اسم. (= دُروغ) lie, falsehood
کِذبِ مَحض a sheer lie

کراوات زدن /ke.rā.vāt.za.dan/ مصدر لازم.
to wear a (neck)tie

کراهت /ke.rā.hat/ اسم. the state of being displeasing to the senses, unpleasantness, hideousness

کراهت داشتن /ke.rā.hat.dāš.tan/ مصدر لازم. [اسلام] (= مَکروه بودن)
to be undesirable

کرایه /ke.rā.ye/ اسم. 1. the fare
2. the rent, the hire
کِرایهٔ خانه the rent
□ کرایهٔ اتاقم دوماه است که عقب افتاده.
I have been in arrears with my rent for two months now.

کرایه‌ای /ke.rā.ye.'i/ صفت. on hire, for hire, hired

کرایه دادن /ke.rā.ye.dā.dan/ مصدر متعدی.
to let out sth on hire

کرایه کردن /ke.rā.ye.kar.dan/ مصدر متعدی.
to hire a van etc, to rent a room etc

کرباس /kar.bās/ اسم. [پارچه]
a coarse cotton fabric, canvas

کربلایی /kar.be.lā.'i/ اسم. *Karbela'i:* an honorific title given to sb who has been on a pilgrimage to Karbela and other Shiite holy sites in Iraq

کربن(ف) /kar.bon/ اسم. [شیمی] نیز کاربن
carbon (C)

کربنات(ف) /kar.bo.nāt/ اسم. [شیمی]
carbonate

کربوهیدرات(ف) /kar.bo.hid.rāt/ اسم. [شیمی]
carbohydrate

کرپ(ف) /ke.rep/ اسم. [پارچه] crêpe
کرپ دوشین crêpe de Chine

کرت /kart/ اسم. [کشاورزی] a portion of a field (which has been partitioned off with raised borders for farming and irrigation purposes), patch, plot

کرجی /ka.ra.ji/ اسم. (= قایق پارویی)
a rowing boat[Br], rowboat[Us]

کرجی‌بان /ka.ra.ji.bān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] (= قایق‌ران) the boatman

کرچ /korč/ صفت. (of a hen) brooding
مُرغ کُرچ a brooding hen

کرچک /kar.čak/ اسم. [گیاه‌شناسی]
castor-oil plant, Palma Christi
روغنِ کَرچک castor oil

کرخت /ke.rext/ صفت. نیز کِرخ numb

کرخت شدن /ke.rext.šo.dan/ مصدر لازم.
to become numb
از سَرما کِرخت شدن
to become numb with cold

کُرد /kord/ اسم. [جغرافیا] [جمع: ـ‌ها، اَکراد]
a native of Kurdistan, a Kurd

کردار /ker.dār/ اسم. 1. act, deed
2. conduct (esp of animals)

کردارشناسی(ن) /ker.dār.še.nā.si/ اسم. [جانورشناسی]
ethology

کردگار /ker.de.gār/ اسم. [ادبی] (= خُداوند)
The Creator, the Maker, God

کردن /kar.dan/ مصدر متعدی.
(= ۱. اَنجام دادن ۲. ساختن) 1. to do sth, to execute an order etc, to perform a task etc 2. to make sth 3. the verb کردن combines with nouns and adjectives to create compound verbs. Some instances:
آب کردن to melt sth
جَمع کردن to gather, to bring together
گُناه نکردن not to sin

کرده /kar.de/ اسم. (= عَمل) deed, act
از کَردهٔ خود پشیمان بودن to regret a past action, to be sorry for what one has done

کُردی /kor.di/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to the Kurds, Kurdish
2. [*n*] a dialect of the Iranian group of languages spoken by the Kurds, Kurdish

Kurdish songs تَرانه‌هایِ کُردی

کُرست^(ف) /kor.set/ اسم. [پوشاک] girdle, corset, stays

brace کُرستِ طبّی

کرسی /kor.si/ اسم. 1. stool, seat, chair 2. (in a university) a professorship, a chair 3. a seat of power 4. a traditional system of heating in the colder regions of Iran, and some other counties, *korsi, tandour*

خَطِّ کُرسی (در خوشنویسی) the base line

کُرسیِ رَفیعِ وِزارت the lofty seat of ministership

حَرفِ خود را به کُرسی نشاندن to win acceptance for one's views

□ پدرم صاحبِ کرسیِ ادبیاتِ فارسی در دانشگاهِ شیراز بود. *My father held the chair of Persian Literature at Shiraz University.*

کرسی‌گذاشتن /kor.so.go.zāš.tan/ مصدر لازم. to set up a *korsi*

کرشمه /ke.reš.me/ اسم. [ادبی] (= غَمزه) an inviting glance, a gesture made with the eyebrows

کرفس /ke.rafs/ اسم. [گیاه‌شناسی] celery

کَرَک /ka.rak/ اسم. [پرنده‌شناسی] (= بِلدرچین) quail

کُرک /kork/ اسم. 1. fine soft wool obtained from some goats, cashmere 2. down 3. fuzz

کِرکِره /ker.ke.re/ اسم. 1. Venetian blind(s) 2. a roller shutter

کُرکُری /kor.ko.ri/ اسم. [گفتار] boasting

کرکری خواندن /kor.ko.ri.xān.dan/ مصدر لازم. to boast, to brag

کرکس /kar.kas/ اسم. [پرنده‌شناسی] vulture

کرکننده /kar.ko.nan.de/ صفت. (of noise) deafening

کُرکی /kor.ki/ صفت. made of soft wool, woollen, wool [*bef. n*]

woollen socks جورابِ کُرکی

کرگدن /kar.ga.dan/ اسم. [جانورشناسی] rhinoceros

کَرَم /ka.ram/ اسم. generosity, munificence

کِرم /kerm/ اسم. [جانورشناسی] (= ۲. اَنگل) 1. worm 2. intestinal parasite(s)

silkworm کِرمِ اَبریشم (= نوغان)

earthworm کِرمِ خاکی

intestinal worm(s), ascaris کِرمِ روده [پزشکی]

glow-worm کِرمِ شَب‌تاب

tapeworm کِرمِ کَدو [پزشکی]

کِرِم^(ف) /ke.rem/ اسم. صفت. 1. [*n*] a cream 2. [*adj*] cream-coloured^Br, pale yellow 3. [*n*] (the colour^Br) cream

cleansing cream کِرمِ پاک‌کننده [آرایش]

facial cream کِرمِ صورت [آرایش]

کرمانی /ker.mā.ni/ صفت. اسم. 1. [*adj*] coming from the city of Kerman, Kermani 2. [*n*] a native of Kerman, a Kermani

کرم‌خوردگی /kerm.xor.de.gi/ اسم. the state of being worm-eaten

کِرم‌خوردگیِ دَندان (= پوسیدگی) tooth decay, caries

کرم‌خورده /kerm.xor.de/ صفت. (= کِرمو) 1. worm-eaten 2. (of teeth) decayed, affected by caries

کرم ریختن /kerm.rix.tan/ مصدر لازم. [گفتار] to act playfully or provocatively, to satisfy an urge

کرم‌زدن /kerm.za.dan/ مصدر لازم. (of food etc) to become infested with worms

کرمک /ker.mak/ اسم. [پزشکی] oxyuris, pinworm

کرم‌کارامل[ف] /ke.rem.kā.rā.mel/ اسم. [خوراکی] a popular French dessert, crème au caramel
□ بعدش دسر کرم کارامل خوردیم.
Then we had crème au caramel for dessert.

کرمکی /ker.ma.ki/ صفت. [گفتار] with a constant urge to do sth (because of, seemingly, oxyuric irritation), restless

کرنا /kar(e).nā/ اسم. [موسیقی] *karena:* a simple wind instrument with a bass sound, horn

کرنر[ف] /kor.ner/ اسم. [فوتبال] نیز ضربهٔ کُرنر a corner (kick)

کرنش /kor.neš/ اسم. the act of bowing one's head in front of sb as a sign of respect, obeisance

کروات[ف] /ke.ro.vāt/ اسم. [جغرافیا] a native or citizen of Croatia, a Croat

کرور /ko.rur/ اسم. [عدد] 1. half a million, a large number, 2. (in India & Pakistan) ten million, a crore

کروشه[ف] /ke.ro.še, kro-/ اسم. square bracket(s) ([])

کروک[ف] /ko.ruk/ اسم. the folding top of a carriage, car, pram etc

کروکی[1] /ko.ru.ki/ صفت. [خودرو] with a collapsible hood, convertible

کروکی[2][ف] /ko.ru.ki/ اسم. a sketch-map, a sketch

کروم[ف] /ko.rom, kro-/ اسم. [شیمی] chromium *(Cr)*, chrome

کروموزوم[ف] /ko.ro.mo.zom, kro-/ اسم. [زیست‌شناسی] chromosome

کرومیت[ف] /ko.ro.mit, ke-/ اسم. [شیمی] chromite

کرونومتر[ف] /ko.ro.no.metr, kro-/ اسم. (= زَمان‌سنج) chronometer

کروی /ko.ra.vi/ صفت. spherical, globular, round

کَره /ka.re/ اسم. [خوراکی] butter
کَرهٔ نَباتی [فرهنگستان] (= مارگارین) margarine, marge[Br]

کُره /ko.re/ اسم. [هندسه] [جمع: ~ها، کُرات] sphere, globe
کُرهٔ جُغرافیایی a globe
کُرهٔ زَمین the Earth, the globe

کُرّه /kor.re/ اسم. the young of some animals (such as the horse, the donkey, the camel), foal
کُرّه اَسب (نَر یا مادّه) foal
کُرّه اَسبِ نَر colt
کُرّه اَسبِ مادّه filly, a young mare

کُره‌ای /ko.re.'i/ صفت. اسم. [جغرافیا]
1. [*adj*] pertaining to Korea, Korean
2. [*n*] a native of Korea, a Korean
3. [*n*] the Korean language, Korean

کَری /ka.ri/ اسم. (= ناشنوایی) the state of being deaf, deafness
خود را به کَری زدن to feign deafness

کریپتن[ف] /ki.rip.ton, kri-/ اسم. [شیمی] krypton *(Kr)*

کریدور[ف] /ko.ri.dor/ اسم. [معماری] (= سَرسرا) corridor

کریستال[ف] /ki.ris.tāl, kris-/ اسم. crystal

کریسمس[ف] /ki.ris.mas/ اسم. (= عیدِ نوئل) Christmas, Xmas

کریم /ka.ri:m/ صفت. generous, munificent, great

کریمه /ka.ri.me/ صفت. (fem form of کَریم) generous, noble
اَحجارِ کَریمه [ادبی] precious stones

کریه /ka.ri:h/ اسم. hideous, abominable, odious

کزاز /ko.zāz/ اسم. [پزشکی] tetanus, lockjaw

کژ /kaž/ اسم. [ادبی] (= کَج) crooked, slanted, wry

کژدم /kaž.dom/ اسم. [ادبی] (= عَقرب) scorpion

کس /kas/ اسم. [جمع: ـ ان] 1. a person 2. someone, somebody 3. a relative

کَسی someone

هَرکَس 1. everyone, anyone 2. whoever

هَرکَس و ناکَسی every Tom, Dick and Harry

هیچ‌کَس no one, nobody

◻ ای مردِ مهربان، هرکسی هستی، از کمکت ممنونم.
Whoever you are, kind sir, I thank you for your help.

کس /kos/ اسم. [مستهجن] (= فَرج) cunt, vulva

کساد /ke.sād/ صفت. (= بی‌رونق) (of a market) stagnant, dull, depressed

کسادی /ke.sā.di/ اسم. stagnation, dullness (of the market)

کسالت /ke.sā.lat/ اسم. 1. indisposition, illness 2. boredom

کسالت‌آور /ke.sā.la.tā.var/ صفت. boring, dull

کسالت داشتن /ke.sā.lat.dāš.tan/ مصدر لازم. to be ill, to be indisposed, to be under the weather[Us]

کسب /kasb/ اسم. 1. the act of acquiring sth, acquisition 2. business, trade

کَسبِ دانش acquisition of knowledge

کَسبِ دَرآمد earning an income

کَسبِ مال acquiring wealth

کسب‌کردن /kasb.kar.dan/ مصدر متعدی. to acquire sth, to gain sth

کسب و کار /kas.bo.kār/ اسم. a money-making venture, business, vocation

◻ کسب و کارش خوب است.
She's doing fine. He is doing good business.

کسبه /ka.sa.be/ اسم. [جمعِ کاسب] traders, tradespeople, shopkeepers[Br], storekeepers[Us]

کسر /kasr/ اسم. [ریاضی] [جمع: کُسور] 1. [*math*] fraction 2. deficit 3. deduction

کَسرِ اَعشاری / دَهدهی a decimal fraction

کَسرِ مُتعارفی an ordinary fraction

کَسرِ صَندوق [بانک] cashier's deficit

کَسرِ تَمبر داشتن (of a letter) to be understamped

کَسرِ شَأنِ کسی بودن to be below sb's dignity

کسرکردن /kasr.kar.dan/ مصدر متعدی. to deduct sth from sth/ sb

کسره /kas.re/ اسم. (= زیر) the vowel-point /e/ in Persian (ـِ)

کسری /kas.ri/ اسم. deficit, shortfall

کَسریِ بودجه budget deficit

کسل /ke.sel/ صفت. 1. indisposed 2. bored

کسل شدن /ke.sel.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to become indisposed 2. to get bored

کسل‌کننده /ke.sel.ko.nan.de/ صفت. (= مَلال‌آور) boring, dull

کسور /ko.sur/ اسم. [جمعِ کَسر] 1. fractions 2. deductions

کسورات /ko.su.rāt/ اسم. [جمع در جمعِ کُسور] multiple deductions

کسوف /ko.suf/ اسم. [نجوم] (= خورشیدگرفتگی) a solar eclipse ⟵ خُسوف

کُسوفِ جُزئی a partial eclipse of the sun

کُسوفِ کُلّی a total solar eclipse

کس وکار /ka.so.kār/ اسم. one's relatives, one's kith and kin
بی‌کَس و کار without a family, alone in the world

کسینوس^(ف) /ko.si.nus/ اسم. [ریاضی] cosine (*cos*)

کش /keš/ اسم. 1. the act of stretching 2. an elastic band, a rubber band, a piece of elastic
کِشِ جوراب garter

کش آمدن /keš.ā.ma.dan/ مصدر لازم. 1. to stretch (like rubber) 2. [*col*] to lay down, take a nap

کشاکش /ke.šā.keš/ اسم. [ادبی] (= کِشمکش) a to-and-fro struggle, a tug of war

کشاله /ke.šā.le/ اسم. extension, continuation, trail
کِشالهٔ ران [کالبدشناسی] the groin

کشاندن /ke.šān.dan/ مصدر متعدی. to drag sb/ sth to a place, to pull sb/ sth out of a place, to cause sb to go to a place
به دِرازا کِشاندن to prolong sth, to protract sth

کشان‌کشان /ke.šān.ke.šān/ قید. by dragging
□ دزد را کشان کشان به کلانتری بردند. *The thief was dragged to the police station.*

کشاورز /ke.šā.varz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= زارع) a framer, a cultivator of the land

کشاورزی /ke.šā.var.zi/ اسم. (= زراعت) agriculture, farming
تولیداتِ کِشاورزی agricultural products
مَحصولاتِ کِشاورزی agricultural produce
کارشناسِ کِشاورزی an agriculturalist, a BSc^Br in agriculture

وِزارتِ جَهادِ کِشاورزی the Ministry of Agricultural Jihad, the Ministry of Agricultural Crusade

کشباف /keš.bāf/ اسم. 1. (in knitting) ribbing 2. jersey

کشت /kešt/ اسم. 1. the act of cultivating the land 2. a cultivated field
کِشتِ دیم dry farming
زیرِ کِشت بردن to bring under cultivation

کُشتار /koš.tār/ اسم. the act of killing (esp on a large scale), slaughter, carnage, massacre
کُشتارِ جَمعی (= قَتلِ عام) massacre, mass murder

کُشتارکردن /koš.tār.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to engage in a massacre 2. to slaughter sheep etc

کُشتارگاه^(ن) /koš.tār.gāh/ اسم. (= × سَلّاخ‌خانه) slaughterhouse, abattoir^Br

کِشتزار /kešt.zār/ اسم. cultivated field(s), agricultural land, farmland

کِشت‌کردن /kešt.kar.dan/ مصدر متعدی. (= کاشتن) 1. to cultivate the land, to grow crops 2. (of bacteria) to culture

کُشتگان /koš.te.gān/ اسم. [جمع کُشته] the dead
«برهنگان و کُشتگان» "The Naked and the Dead"

کِشتگر /kešt.gar/ اسم. [ادبی] نیز کِشتکار [جمع: ~ها، ~ان] a farmer, a cultivator of the land

کُشتن /koš.tan/ مصدر متعدی. (= به قَتل رساندن) 1. to kill sb, to murder sb, to put sb to death 2. [*lit*] to put out a fire, flame etc

کِشت و زرع /keš.to.zar'/ اسم. (= کِشاورزی) growing crops, agriculture

کِشت و صنعت^(ن) /keš.to.san.'at/ اسم. agro-industry, agribusiness

کِشت و کار /keš.to.kār/ اسم. farming

کُشت و کشتار /koš.to.koš.tār/ اسم. killing esp on a large scale, mass murder

کِشته /keš.te/ صفت. اسم. [ادبی] 1. [*adj*] sown, cultivated 2. [*n*] a cultivated field

کُشته /koš.te/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، کُشتگان] 1. [*adj*] murdered, killed (= ۳. مَقتول) 2. [*col*] madly in love with 3. [*n*] sb who has been killed, the murdered person, the murder victim

کُشته شدن /koš.te.šo.dan/ مصدر لازم. to be killed, to get killed, to be murdered

کِشتی /keš.ti, kaš-/ اسم. 1. ship, a naval vessel 2. a large boat

در/ بر کِشتی on board

کِشتیِ اُقیانوس‌پیما an ocean liner

کِشتیِ بادبانی/ بادی a sailing ship, a sailing boat^Br, a sailboat^Us

کِشتیِ باری freighter, a cargo ship

کِشتیِ بُخار steamship

کِشتی/ ناوِ جَنگی warship, frigate

کِشتیِ سیاحتی a cabin cruiser

کِشتیِ ماهیگیری a fishing boat, a trawler

کِشتیِ مُسافری a passenger ship

کشتیِ نوح Noah's ark

در/ بر کِشتی سَوار بودن to be on board (a ship)

سَوارِ کِشتی شدن to board a ship, to go aboard, to embark

کُشتی /koš.ti/ اسم. [ورزش] wrestling

کُشتیِ آزاد freestyle wrestling

کُشتیِ فَرنگی Greco-Roman wrestling

کُشتیار /košt.yār/ صفت. insistent

کُشتیارِ کسی شدن [گفتار] to do one's best/ utmost to persuade sb to do sth

☐ هرقدر کشتیارش شدم از من پول بگیرد قبول نکرد.
Hard as I tried to give him some money, he would have none of it.

کِشتی‌رانی /keš.ti.rā.ni/ اسم. shipping, sailing, navigation

کِشتی‌سازی /keš.ti.sā.zi/ اسم. the craft of building ships, ship-building

کارگاهِ کِشتی‌سازی a shipyard

کُشتی‌گیر /koš.ti.gi:r/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a wrestler

کُشتی‌گیرِ فَرنگی(کار) a Greco-Roman wrestler

کِش دادن /keš.dā.dan/ مصدر لازم. to prolong a job (for no good reason), to procrastinate

کِشدار /keš.dār/ صفت. 1. stretched, extended 2. ambiguous, equivocal 3. elastic

بَیانِ کِشدار speaking in a drawl

کِش رفتن /keš.raf.tan/ مصدر متعدی. [گفتار] to pilfer/ filch sth, to pinch^Br sth, to nick^Br sth

کِش‌سان^(ن) /keš.sān/ صفت. [فیزیک] elastic

کِشش /ke.šeš/ اسم. (= جاذبه) 1. attraction, pull 2. [*car*] traction, power

کشف /kašf/ اسم. 1. the act of discovering sth 2. discovery, detection

کشف‌الآیات /kaš.fol.ā.yāt/ اسم. [کتاب] an index of Koranic verses

کشف‌الابیات /kaš.fol.ab.yāt/ اسم. [کتاب] an index of first lines of poems

کشف‌اللغات /kaš.fol.lo.ğāt/ اسم. [کتاب] an index of keywords

کشف شدن /kašf.šo.dan/ مصدر لازم. to be discovered, to be found, to come to light

کشف کردن /kašf.kar.dan/ مصدر متعدی.
to discover sth, to find out sth

کشفیّات /kaš.fiy.yāt/ اسم. [جمع کَشفیه[ن]]
discoveries

کشک /kašk/ اسم. [خوراکی]
1. whey, dried whey, *kashk, qurut* 2. sth of little value

کَشک و بادنجان [خوراکی]
kashk-o bademjan: a popular Iranian side-dish (made with fried aubergines[Br]/ eggplants[Us], crisp-fried onions and *kashk*)

Meaning zilch![Us] یَعنی کشک!

to be doing one's thing (and not interfering in other people's business) کَشکِ خود را ساییدن

کشکول /kaš.kul/ اسم.
an oblong bowl (usu made from a coconut shell) carried by dervishes; it is an essential part of their apparel

a begging bowl کَشکولِ گدایی

کشمش /keš.meš/ اسم.
raisin(s)

sultana(s), sultana raisin(s) کِشمشِ بیدانه

currant(s) کَشمشِ پُلویی

green raisin(s) کِشمشِ سَبز

کشمکش /keš.ma.keš/ اسم.
conflict, a tug of war, scuffle

کشمیری /keš.ki.ri/ صفت. [جغرافیا]
1. [*adj*] pertaining to Kashmir, Kashmiri
2. [*n*] a native of Kashmir, a Kashmiri

کِشند[ن] /ke.šand/ اسم. (= جَزر و مَدّ)
tide

کِشنده /ke.šan.de/ صفت. اسم. [ادبی]
1. [*adj*] attractive 2. [*n*] a horse or an engine that pulls sth, a tractor

کُشنده /ko.šan.de/ صفت. اسم. (= ۲. قاتل)
1. [*adj*] mortal, fatal 2. a killer, a murderer

کشو /ke.šow/ اسم.
the drawer in a desk etc

کشور /keš.var/ اسم. (= مَملکت)
1. country, state 2. Iran

the head of state رَئیسِ کِشور

وزارتِ کِشور (= × وزارتِ داخله)
Ministry of the Interior, Home Office[Br]

a buffer state کِشورِ میانگیر

کِشورهایِ هَمجوار
the neighbouring[Br] countries

کشورداری /keš.var.dā.ri/ اسم.
the way a country is run, government, governance

کشوری /keš.va.ri/ صفت. ← لَشکری
1. pertaining to the country as a whole, belonging to the State, state [*bef. n*]
2. civil (as opposed to military)

civil aviation هَواپیماییِ کِشوری

کشویی /ke.šo.wi/ صفت.
sliding, telescopic

کِشی /ke.ši/ صفت.
elastic, stretch [*bef. n*], rubber [*bef. n*]

کشیدگی /ke.ši.de.gi/ اسم.
1. the state of being stretched, pulled, elongated
2. elongation, stretch

کِشیدگیِ عَضله [پزشکی]
muscle strain, a pulled muscle, a strained muscle

کشیدن /ke.ši.dan/ مصدر متعدی/ لازم.
1. [*vt*] to pull sth 2. to extract a tooth etc 3. to elongate/ stretch sth 4. to draw a line etc, to sketch a picture etc 4. to smoke a cigarette etc 5. to weigh sth 6. [*vi*] to have the energy to go on

Pull! به طرفِ خود بکشید! (روی دَر)

I cannot go on. دیگه نمی‌کشم. [گفتار]

سَختی کشیدن
to suffer/ endure a hardship

□ گفتم بکش، نه این‌که هل بده.
I told you to pull, not to push.

کشیده /ke.ši.de/ صفت. اسم. (= ۲. سیلی)
1. [*adj*] elongated, tall 2. [*n*] a slap in/ across the face

با آن قامتِ کِشیده with her tall figure

کشیش /ke.ši:š/ اسم. [مسیحیت] [جمع: ـ ها، ـ ان] a priest, a clergyman, a churchman

کشیشی /ke.ši.ši/ صفت. اسم. 1. [*adj*] pertaining to priests, priestly 2. [*n*] priesthood

در رَدای کِشیشی in the priestly garb

کشیک /ke.ši:k/ اسم. guard duty, watch

اَفسرِ کِشیک the officer on duty

□ متأسفانه دعوت شما را نمی‌توانم بپذیرم؛ امشب کشیک دارم.

I am afraid I cannot accept your invitation; I am on duty tonight.

کشیک دادن /ke.šik.dā.dan/ مصدر لازم. to keep watch, to do guard duty

کشیم /ke.ši:m/ اسم. [پرنده‌شناسی] grebe

کعب /ka'b/ اسم. [ریاضی] (= ریشهٔ سِوّم) the cube root of a number

کعبه /ka'.be/ اسم. [اسلام] the Kaaba in Mecca, the Caaba

خانهٔ کَعبه the Kaaba

کف[1] /kaf/ اسم. 1. the bottom of sth, the base of sth 2. the floor

قیمتِ کَف the bottom price

کَفِ اُتاق the floor

کَفِ پا the sole (of the foot)

کَفِ دَریا the sea bottom/ floor

کَفِ دَست the palm (of the hand)

کَفِ کاذب a false bottom

از کَف دادن to lose sth/ sb dear

(کسی یا چیزی را) مثل کفِ دستِ خود شناختن to know sb/ sth like the back of one's hand

کف[2] /kaf/ اسم. foam, froth

کف‌آلود /ka.fā.lud/ صفت. foamy, frothy

کفّار /kof.fār/ اسم. [جمعِ کافر] infidels

کفّاره /kaf.fā.re/ اسم. atonement, expiation

کفّاش /kaf.fāš/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان] a shoemaker

کفّاشی /kaf.fā.ši/ اسم. (= ۲. کَفش‌فروشی) 1. the craft of shoemaking 2. a shoe shop/ store, a shoemaker's

کفاف /ke.fāf/ اسم. 1. the state of being sufficient, sufficiency 2. a small allowance, a pittance

کفاف دادن /ke.fāf.dā.dan/ مصدر لازم. to be sufficient, to suffice

کفال /ke.fāl/ اسم. [آبزی] grey mullet

کفالت /ke.fā.lat/ اسم. 1. providing personal surety for sb 2. acting on sb else's behalf (esp an absent director)

کفایت /ke.fā.yat/ اسم. the state of being adequate, adequacy, sufficiency

به قدرِ کِفایت sufficiently

پیشنهادِ کِفایتِ مُذاکرات (در مجلس[و غیره]) a motion to end the debate

کفایت کردن /ke.fā.yat.kar.dan/ مصدر لازم. to be enough/ sufficient, to suffice

کف‌بینی /kaf.bi.ni/ اسم. palmistry

کفپوش[(ن)] /kaf.puš/ اسم. a floor covering (such as Linoleum etc)

کفتار /kaf.tār/ اسم. [جانورشناسی] hyena

کفتر /kaf.tar/ اسم. [پرنده‌شناسی/گفتار] (= کَبوتر) pigeon, dove

کفترباز /kaf.tar.bāz/ اسم. [گفتار] (= کبوترباز) a pigeon fancier

کفچه /kaf.če/ اسم. ladle

کفچه‌مار /kaf.če.mār/ اسم. [جانورشناسی] (= کُبرا، مارِ عینکی) cobra

کفر /kofr/ اسم. blasphemy, infidelity, atheism

کفرآمیز /kof.rā.mi:z/ صفت. blasphemous

کفران /kof.rān/ اسم. (= ناسپاسی) ingratitude

کفرستیزی(ن) /kofr.se.ti.zi/ اسم. the act of fighting to eradicate blasphemy in the world, fighting the infidels

کف زدن /kaf.za.dan/ مصدر لازم. (= دَست زدن) to applaud, to clap

کفسابی /kaf.sā.bi/ اسم. [ساختمان] the process of scrubbing and polishing the floors of a new building

کفش /kafš/ اسم. [پوشاک] shoe(s)

کَفشِ ایمنی safety shoes

کفشِ بندی (مردانه) (a pair of) lace-ups[Br], (a pair of) oxfords[Us]

کَفشِ پاشنه‌بُلند high heels

کَفشِ پیاده‌روی walking/ hiking shoes

کفشِ تِنیس tennis shoes

کَفشِ دَمپایی/ راحتی slippers

کفشِ وَرزشی trainers[Br], sneakers[Us], tennis shoes

یک جُفت کَفش a pair of shoes

یک لِنگه کَفش one shoe, one odd shoe

کَفش به پا کردن to put on one's shoes

□ کفش‌هایم کو / چه کسی بود صدا زد: سهراب؟ (سپهری)

Where are my shoes, Who was it who called my name?

کفشدار /kafš.dār/ اسم. [اسلام] [جمع: ~ها] the person who keeps the shoes of the worshippers (at the entrance of a mosque or a shrine)

کفشدوز /kafš.duz/ اسم. نیز ۲. کَفشدوزک [جمع: ~ها] 1. a shoemaker 2. [*ent*] ladybird[Br], ladybug[Us]

کفش‌کن /kafš.kan/ اسم. [معماری] the ante-room to a reception hall where people are expected to leave their shoes

کف‌شور /kaf.šur/ اسم. [ساختمان] a drain hole in the floor of a bathroom etc

کف کردن /kaf.kar.dan/ مصدر لازم. to foam, to froth

کفگیر /kaf.gi:r/ اسم. skimmer

کَفَل /ka.fal/ اسم. [کالبدشناسی] نیز کَپَل buttocks, the rump

کَفَن /ka.fan/ اسم. shroud, winding-sheet

کَفَن و دَفن /kaf.no.dafn/ اسم. burial (*ex tr* = shrouding and burying)

کفّه /kaf.fe/ اسم. (= کَپّه) pan

دو کَفّهٔ تَرازو the two pans of a balance

کفیل /ka.fi:l/ اسم. 1. the acting head of an organization 2. sb who has put up surety for another, a bondsman, a bailsman

به قِیدِ کَفیل آزاد شدن to be released on bond

کَک /kak/ اسم. [حشره‌شناسی] (= کِیک) flea

کُک(ف) /kok/ اسم. [زمین‌شناسی] coke

کک‌مک /kak.mak/ اسم. freckle(s)

کک‌مکی /kak.ma.ki/ صفت. freckled

کَل[1] /kal/ اسم. [ادبی] (= کَچَل) scald-headed, bald (as a result of ring-worm disease)

کَل اگر طَبیب بودی سَرِ خود دَوا نمودی [ضرب‌المثل] Physician heal thyself! [*Prov*] (*ex tr* = If the scald-headed man were a physician, he would first cure his own hair loss.)

کَل[2] /kal/ اسم. [جانورشناسی] (= پازَن) male mountain goat, male Persian ibex

کَل[3] /kal/ اسم. (short for **کربلایی**) honorific title for sb who has been on a pilgrimage to the holy shrines in Karbala in present-day Iraq

کُلّ /kol(l)/ اسم. صفت. (= تَمام) ↔ جُزء 1. [*n*] the whole of sth, the totality of sth 2. [*adj*] total, full, grand

جَمعِ کُلّ grand total

کُلّاً /kol.lan/ قید. (= تَماماً) wholly, totally, altogether

کلاف /ka.lāf/ اسم. 1. a skein of wool etc 2. [*archi*] cradle, cradling
کَلافِ سردرگُم a tangled skein
کلافه /ka.lā.fe/ صفت. confused, restless
کلافه شدن /ka.lā.fe.šo.dan/ مصدر لازم. to get confused, to become restless
کلاله /ko.lā.le/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. stigma 2. [*lit*] hair, the forelock 3. [*lit*] a bouquet of flowers
کلام /ka.lām/ اسم. 1. word 2. speech
عِلمِ کَلام [اسلام] a branch of Islamic theology that uses reasoning to prove its case, scholastic theology
کَلامِ مَنثور (= نَثر) prose
کَلامِ مَنظوم (= نَظم) verse
میانِ کَلام‌تان شِکر ... [گفتار] A thousand pardons for interrupting you, but ...
کلام‌الله /ka.lā.mol.lāh/ اسم. the word of God (*i.e.* the Holy Koran/ Qur'an)
کلان /ka.lān/ صفت. 1. big, gigantic 2. large, on a large scale
اقتصادِ کلان macroecnomics
کلانتر /ka.lān.tar/ اسم. [سابق] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. a tribal elder, a community leader 2. officer in charge of a police station
کلانتری /ka.lān.ta.ri/ اسم. (= × کُمیسری) a police station
کلانسال /ka.lān.sāl/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [*adj*] of ripe age 2. [*n*] a person of ripe age, a senior citizen
کلانشهر (ن) /ka.lān.šahr/ اسم. a very large city, a megalopolis
کلاوسن (ف) /ke.lāv.san/ اسم. [موسیقی] the harpsichord
کلاه /ko.lāh/ اسم. [پوشاک] hat, cap, helmet, head-gear
کُلاهِ ایمنی a safety helmet

کلات /ka.lāt/ اسم. [ادبی] a fortified place, a castle on top of a mountain esp in East Iran
کلاچ (ف) /ke.lāč/ اسم. [خودرو] نیز کلاج the clutch
کِلاج گرفتن to engage the clutch
کِلاج را رها کردن to disengage the clutch, to declutch
کلارینت (ف) /ke.lā.ri.net/ اسم. [موسیقی] (= قَره‌نی) the clarinet
کلاس (ف) /ke.lās/ اسم. 1. class, form[Br], grade[Us] 2. classroom
باکلاس [گفتار] high-class
کِلاسِ آمادگی the preschoolers' class (in a kindergarten)
کِلاسِ دَرس the classroom
کِلاسِ سِوّمِ دَبستان the third form at a primary school[Br], the third grade[Us]
کِلاسِ کُنکور special classes preparing students for university entrance exams
کلاسور (ف) /ke.lā.sor/ اسم. 1. a ring binder 2. a box file
کلاسه (ف) /ke.lā.se/ اسم. (= * رَده، * طَبقه) class, category
کلاسه‌شده /ke.lā.se.šo.de/ صفت. (= رَده‌بندی‌شده) classified
کلاسی /ke.lā.si/ صفت. suitable for classroom use, school [*bef. n*]
کلاسیک (ف) /ke.lā.sik/ صفت. classic, classical
موسیقیِ کِلاسیک classical music
کلّاش /kal.lāš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a swindler, a sponger
کلاشینکف (ف) /ka.lāš.ni.kof/ اسم. [نظامی] (معمولاً کِلاشینکف) an AK-47 assault rifle
کلاغ /ka.lāğ/ اسم. [پرنده‌شناسی] crow
کَلاغِ اَبلَق hooded crow
کَلاغِ سیاه rook

کُلاهِ ایمنی (برای کارگران ساختمانی)
hard hat
کُلاهِ ایمنی (برای موتورسواران)
crash helmet
کُلاهِ بره beret
کُلاهِ بوقی a dunce's cap
کُلاهِ پَشمی a woollen cap
کُلاهِ پوستی an astrakhan cap, a fur cap
کُلاهِ زَنانه a lady's hat
کُلاهِ شاپو (= کُلاهِ فَرنگی) a trilby hat
کلاهِ شَرعی a loop-hole that would allow an otherwise prohibited act to take place
این کُلاه برای سرِ من گشاد است.
This hat is too big for me.
کُلاه بر سَر گذاشتن to put on one's hat
کُلاه از سَر برداشتن to take off one's hat
کُلاهِ خود را قاضی کردن to judge a situation for oneself (and take the best course of action)
کُلاه سَرِ کَسی گذاشتن، کُلاهِ کسی را برداشتن
to cheat sb, to defraud sb
کُلاه‌کُلاه کردن [گفتار] to borrow money from A to pay off a debt to B and so on

کلاهبردار /ko.lāh.bar.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= حُقّه‌باز) a swindler, a trickster
□ این آقا را دستِ کم نگیرید؛ یک کلاه‌بردارِ حرفه‌ای است.
Do not underestimate him; he is a professional swindler.

کلاهبرداری /ko.lāh.bar.dā.ri/ اسم.
swindle, fraud, larceny

کلاهخود /ko.lāh.xud/ اسم. helmet

کلاهدوز /ko.lāh.duz/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a hat-maker, a hatter

کلاه‌فرنگی /ko.lāh.fa.ran.gi/ اسم. [معماری]
a summer house, a belvedere, a pavilion, a kiosk

کلاهک /ko.lā.hak/ اسم.
sth resembling a cap, cap, top
کُلاهکِ دودکش the chimney-pot
کُلاهکِ هَسته‌ای [نظامی]
a nuclear warhead

کلاه‌گیس /ko.lāh.gi:s/ اسم. wig, hairpiece, toupee

کلبه /kol.be/ اسم. cottage, hut
کُلبهٔ دَرویشی (در صحبت از خانهٔ شخص)
one's humble abode
«**کُلبهٔ عَمو تام**» "Uncle Tom's Cabin"
کُلبهٔ گِلی a mud hut

کلبی /kal.bi/ صفت. canine
فَلاسفهٔ کَلبی [فلسفه]
the Cynic philosophers

کلبی‌مسلک /kal.bi.mas.lak/ صفت. cynic
آدمِ کَلبی‌مسلک a cynic

کلت(ف) /kolt/ اسم. [نظامی] a Colt revolver

کلخوز(ف) /kol.xoz/ اسم. [کشاورزی]
(= مَزرعهٔ اِشتراکی) a collective farm, a *Kolkhoz*

کلر(ف) /ko.lor/ اسم. [شیمی] chlorine *(Cl)*

کلرات(ف) /ko.lo.rāt/ اسم. [شیمی] chlorate

کلرور(ف) /ko.lo.rur/ اسم. [شیمی] chloride
کُلرورِ سُدیم sodium chloride (the common salt)

کلروفرم(ف) /ko.lo.ro.form/ اسم. [شیمی]
chloroform

کلروفیل(ف) /ko.lo.ro.form/ اسم.
[شیمی / گیاه‌شناسی] (= سَبزینه)
chlorophyll

کلزا(ف) /kolza/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= مَنداب)
summer rape, coleseed, colza, French turnip
روغنِ کُلزا /row-/ colza oil, rapeseed oil

کلسترول(ف) /ko.les.te.rol/ اسم. [پزشکی]
cholesterol

کُلسترولِ بَد LDL cholesterol, 'bad' cholesterol
کُلسترولِ خوب HDL cholesterol, 'good' cholesterol
کلسیم(ف) /kal.si.yom/ اسم. [شیمی] نیز کلسیوم
calcium (*Ca*)
کلش /ko.laš/ اسم. [کشاورزی] lower ends of wheat stalks left in the ground after reaping, stubble(s)
کلف /ka.laf/ اسم. [نجوم] sun spot(s)
کُلُفت /ko.loft/ اسم. (= ضَخیم) ← نازک
thick
با صِدایِ کُلُفت in a deep voice
کلفَت /kol.fat/ اسم. [جمع: ~ها] a maid, a maidservant, a housemaid, a charwoman, domestic help, a domestic worker
□ در خانهٔ پدری کلفتی داشتیم که با ما زندگی می‌کرد. حالا خودمان کارگری داریم که هفته‌ای یک روز چند ساعت برای ما نظافت می‌کند.
In my parents' house, we had a live-in maid; now we have a charwoman who comes and cleans for a few hours once a week.
کُلُفت شدن /ko.loft.šo.dan/ مصدر لازم.
to become thick, to thicken [*vi*]
کُلُفتی /ko.lof.ti/ اسم. (= ضِخامت)
thickness
کلفَتی /kol.fa.ti/ اسم. working as a maid, a servant's life
کَلَک /ka.lak/ اسم. 1. a raft (floating on inflated goatskins) 2. [*col*] trick
کِلک /kelk/ اسم. [ادبی] (= قَلَم) pen
کلکتور(ف) /ko.lek.tor/ اسم. [برق]
the collector of a dynamo etc
کلک زدن /ka.lak.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to play a trick on sb

کلکسیون(ف) /ko.lek.si.yon/ اسم. (= مَجموعه)
a collection of postage stamps etc
کلکسیونر(ف) /ko.lek.si.yo.ner/ اسم. [جمع: ~ها] (= مَجموعه‌دار) sb who collects interesting objects, a collector
□ دوستی دارم که کلکسیونرِ نوارِ موسیقی است.
I have a friend who collects music tapes.
کلم /ka.lam/ اسم. [گیاه‌شناسی] cabbage
کَلَمِ بِراکُلی broccoli
کَلَمِ بَرگ / پیچ cabbage, Savoy cabbage
کَلَمِ بی‌سر kale
کَلَمِ دُکمه‌ای Brussels sprout
کَلَمِ قِرمز red cabbage
کَلَمِ قُمری kohlrabi
کَلَمِ گُل cauliflower
کلمات /ka.le.māt/ اسم. [جمعِ کَلِمه]
words, sayings
مُشتی کَلَماتِ بی‌سر و تَه
a jumble of meaningless words
کلم‌پلو /ka.lam.po.low/ اسم. [خوراکی]
kalam-polow: a rice dish made with cabbage leaves, herbs and small mutton meatballs and seasonings
کلمل(ف) /ka.lo.mel/ اسم. [شیمی] نیز کالومل
protochloride of mercury, calomel
کلمه /ka.la.me/ اسم. [جمع: ~ها، کَلَمات]
word (= واژه)
کَلَمه به کَلَمه word for word, verbatim
کَلَمهٔ شَهادت (words of) the Creed
کلنگ /ko.lang/ اسم. [ساختمان] (= ۲. دُرنا)
1. pick 2. [*bird*] crane
کُلَنگِ دوسَر pickaxe[Br], pickax[Us]
کلنگی(ن) /ko.lan.gi/ صفت. [گفتار]
(said of an old house) tear-down
کلنل(ف) /ko.lo.nel/ اسم. [سابق] (= سَرهَنگ)
a colonel
کلوب(ف) /ku.lub/ اسم. (= باشگاه) club

کُلوبِ شَبانه a nightclub

کلوچه /ko.lu.če/ اسم. [خوراکی] *kolucheh:* a type of muffin (which has been popular in Iran for centuries)

کلوخ /ko.lux/ اسم. a lump of earth, a clod

کُلوخ آنداز را پاداش سَنگ است [ضرب‌المثل] (retaliating in kind) tit for tat (*ex tr* = He who throws clods at people deserves to be hit with stones)

کلوش(ف) /ke.loš/ صفت. [پوشاک] cut along a curved line, bell-shaped

دامنِ کِلوش a bell-shaped skirt, a bell skirt

کلوفن(ف) /ko.lo.fon/ اسم. [شیمی] colophony, rosin

کلون /ko.lun/ اسم. [سابق] a strong bar used to fasten a door from the inside, bolt

کلون کردن /ko.lun.kar.dan/ مصدر متعدی. [سابق] to bar/ bolt a door etc

کلّه /kal.le/ اسم. [کالبدشناسی] (= سَر) 1. the head, the top 2. the brain

بی‌کَلّه reckless, heedless

کَلّهٔ کوه top of the mountain

کلّه‌پا /kal.le.pā/ صفت. [گفتار] (= ۱. سَرنگون) 1. toppled, overturned 2. very drunk, stoned

کلّه‌پاچه /kal.le.pā.če/ اسم. [خوراکی] sheep's head and trotters (cooked and sold in special shops)

کلّه‌پا شدن /kal.le.pā.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to lose one's balance and fall 2. to get stoned

کلّه‌پاکردن /kal.le.pā.kar.dan/ مصدر متعدی. to topple sb/ sth

کلّه‌پزی /kal.le.pa.zi/ اسم. (= طَبّاخی) a shop serving portions of cooked sheep's head and trotters

کلّه‌پوک /kal.le.puk/ صفت. (= اَبله) scatter-brained, hare-brained

کلّه‌خر /kal.le.xar/ صفت. blockhead, stupid

آدم کَلّه‌خر a blockhead

کلّه‌شقی /kal.le.šaq.qi/ اسم. the state of being obstinate, obstinacy

کلّه‌گنده /kal.le.gon.de/ اسم. صفت. [گفتار] 1. [*n*] a bigwig 2. [*adj*] with a big head

کلّی /kol.li/ صفت. whole, total, general, considerable

به طورِ کُلّی generally speaking

تَخفیفِ کُلّی a considerable discount

قاعدهٔ کُلّی the general rule

کلّیات /kol.liy.yāt/ اسم. [جمعِ کُلّیّت] 1. generalities 2. [*book*] general works (such as dictionaries etc) 3. the collected works of an author, poet etc

«کُلّیاتِ سَعدی» "The Complete Works of Saadi"

کلّیت /kol.li.yat/ اسم. the totality of sth, the whole of sth

کلید /ke.lid/ اسم. 1. key 2. switch 3. [*mus*] clef

کِلیدِ چراغ the light switch

کِلیدِ دو [موسیقی] the C clef, the alto clef

کِلیدِ سُل [موسیقی] the G clef, the treble clef

کِلیدِ فا [موسیقی] the F clef, the bass clef

کلید انداختن /ke.lid.an.dāx.tan/ مصدر لازم. to insert the key (into a lock)

کلید زدن /ke.lid.za.dan/ مصدر لازم. [سینما] (of a film project) to start shooting

کلیدساز /ke.lid.sāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= قُفل‌ساز) a locksmith

کلید شدن /ke.lid.šo.dan/ مصدر لازم. (of one's teeth) to be locked

کلیدواژه ⁽ⁿ⁾ /ke.lid.vā.že/ اسم. keyword

کلیدی ⁽ⁿ⁾ /ke.li.di/ صفت.
1. very important 2. pertaining to key(s), key [*bef. n*]

مُعاملهٔ کِلیدی a new type of transaction in which the key to the property and the purchase money are exchanged and all the bureaucratic formalities of the transaction are left to the purchaser

نَقشِ کِلیدی a key role

□ اجرایِ این طرح برایِ اقتصاد ایران اهمیّتِ کلیدی دارد.
The implementation of this project is of key importance for the Iranian economy.

کلیسا ⁽ف⁾ /ke.li.sā/ اسم. [مسیحیت] نیز کِلیسیا
church

کِلیسای اَعظم / جامع cathedral

کِلیسای اَعظمِ آرامنه در جُلفا
the Armenian Cathedral in Julfa

کلیسایی /ke.li.sā.'i/ صفت. pertaining to the church, ecclesiastical, church [*bef. n*]

موسیقیِ کِلیسایی church music

کلیشه ⁽ف⁾ /ke.li.še/ اسم. [چاپ] cliché, stereotype

کلیشه‌ای /ke.li.še.'i/ صفت. stereotyped

همان عِباراتِ کِلیشه‌ای
the same old clichés

کلیک /ke.lik/ اسم. [کالبدشناسی]
(= اَنگشتِ کوچک) the little finger, the pinkie[Us]

کلّی‌گویی /kol.li.gu.'i/ اسم. the act of speaking in general terms, generalization

کلیمی /ka.li.mi/ صفت. اسم. [یهودیت]
[جمع: ـ‌ها، ـان] (= یَهودی)
1. [*adj*] pertaining to Jews, Jewish
2. [*n*] a Jew

کلینیک ⁽ف⁾ /ke.li.nik/ اسم. [پزشکی] clinic

کلیوی /kol.ya.vi/ صفت.
pertaining to the kidneys, renal

کلیه /kol.ye/ اسم. [کالبدشناسی] [تثنیه: کُلیتین]
(= قُلوه) the kidney, either of the two kidneys

سَنگِ کُلیه [پزشکی] kidney stone(s), renal calculus (*pl* calculi)

شِکستنِ سَنگِ کُلیه extracorporeal shock-wave lithotripsy (ESWL)

عَملِ پیوندِ کُلیه
a kidney transplant operation

کلّیه /kol.liy.ye/ اسم. (= هَمه) all of sth, the totality of sth, the whole of sth

کُلّیهٔ زَنان all women

کم /kam/ صفت. 1. few, little 2. slight, small 3. short (of a specified amount etc), insufficient

کَمی a little, a bit, slightly

□ کم‌مانده بود که زمین بخورم.
I nearly fell.

کم ـ /kam-/ پیشوند. ← پُر ـ prefix denoting the insufficiency or small amount of sth, low-. See instances below.

کم‌آب /kam.āb/ صفت. 1. with (too) little water, arid 2. (of fruit) with too little juice, dry

□ پرتقال‌هایی که خریده‌ای همه کم‌آب هستند.
The oranges you have bought contain hardly any juice.

کم آمدن /kam.ā.ma.dan/ مصدر لازم.
to fall short, to show a deficit

کمابیش /ka.mā.bi:š/ قید. more or less

کماج /ko.māj/ اسم. [خوراکی] a type of spongy bread (which is baked in a pot over low fire)

کم‌ارزش /kam.ar.zeš/ صفت. of little value, trifling, trivial

کماکان /ka.mā.kān/ قید. as before, as usual

کمال /ka.māl/ اسم. 1. the state of perfection 2. maturity

در کَمالِ زیبایی at the height of one's beauty

کَمالِ مَطلوب (= آرمان، ایده‌آل) ideal

کمال‌گرایی(ن) /ka.māl.ge.rā.'i/ اسم. (= کَمال‌جویی) perfectionism

کمال یافتن /ka.māl.yāf.tan/ مصدر لازم. to attain perfection

کمان /ka.mān/ اسم. (= ۲. قوس) 1. bow 2. arc

کمانچه /ka.mān.če/ اسم. [موسیقی] *kamancheh:* an Iranian musical instrument similar to the fiddle, spike fiddle

کمانچه‌کش /ka.mān.če.keš/ اسم. [جمع: ~ها] a player of the *kamanche*, a fiddler

کماندان(ف) /ko.mān.dān/ اسم. a (local) commander

کُماندان‌های اَفغان Afghan commanders

کماندو(ف) /ko.mān.do/ اسم. [نظامی] [جمع: ~ها] (= تَکاور) a commando

کمانه /ka.mā.ne/ اسم. (= ۲. آرشه) 1. anything resembling a bow 2. [*mus*] the bow of a fiddle etc 3. ricochet

کمانه کردن /ka.mā.ne.kar.dan/ مصدر لازم. (of a bullet) to ricochet

□ گلوله کمانه کرده و خورده به این دخترِ بیچاره. *The bullet has ricocheted and in doing so has hit this poor girl.*

کمانی /ka.mā.ni/ صفت. arched

ابروی کَمانی arched eyebrow(s)

کم‌باد /kam.bād/ صفت. (of tyres[Br]/ tires[Us]) insufficiently inflated

کمباین(ف) /kom.bāyn/ اسم. [کشاورزی] a combine harvester

کم‌بسامد(ن) /kam.ba.sā.mad/ صفت. with low-frequency ⟵ پُربسامد

کمبود /kam.bud/ اسم. shortage, shortfall, deficiency, dearth

کَمبودِ ویتامین vitamin deficiency

کمپانی(ف) /kom.pā.ni/ اسم. (= شِرکت) a commercial establishment, a company, a firm

کم‌پر /kam.par/ صفت. [گیاه‌شناسی] ⟵ پُرپَر (of a flower) single, not double

کمپرس(ف) /kom.pe.res/ اسم. 1. [*med*] compress 2. [*tech*] compression

کُمپرسِ سَرد [پزشکی] a cold compress, an ice-pack

کُمپرسِ گَرم a hot compress

کمپرس کردن /kom.pe.res.kar.dan/ مصدر متعدی. to apply a cold/ hot compress to (a part of the body)

کمپرسور(ف) /kom.pe.re.sor/ اسم. [فنی] compressor

کمپرسی /kom.pe.re.si/ اسم. [خودرو] نیز کامیونِ کُمپرسی a tipper lorry[Br], a dump truck[Us]

کمپلکس(ف) /kom.pe.lex/ اسم. [روان‌شناسی] (= عُقده) a complex

کمپوت(ف) /kom.pot/ اسم. (= * خوشاب) fruit stewed in syrup, compote

کُمپوتِ آناناس tinned[Br]/ canned[Us] pineapple

یک قوطی کُمپوتِ گُلابی a tin[Br]/ can[Us] of pear compote

کمپوزیسیون(ف) /kom.po.zi.si.yon/ اسم. 1. [*mus*] composition 2. [*art*] composition

کمپوست(ف) /kom.post/ اسم. [کشاورزی] compost

کم‌پول /kam.pul/ صفت. with little money, short of cash, poor

کم‌تجربه /kam.taj.ro.be/ صفت.
with no or little experience, green

کمتر /kam.tar/ صفت. ← بیشتر
less, fewer

کمتر از
less than, fewer than

کمترین /kam.ta.rin/ صفت. ← بیشترین
least, fewest, minimum

کمترین مِقدارِ مُمکن
the minimum amount possible

کم‌توقّع /kam.ta.vaq.qo'/ صفت. ← پُرتوقّع
expecting little, easily satisfied

کم‌جمعیّت /kam.jam.'iy.yat/ صفت.
sparsely populated ← پُرجمعیت

کم‌چربی /kam.čar.bi/ صفت.
low-fat

رژیمِ کَم‌چربی
a low-fat diet

ماستِ کَم‌چَربی
low-fat yogurt

کم‌حافظه /kam.hā.fe.ze/ صفت.
with a poor memory, forgetful

کم‌حرف /kam.harf/ صفت. ← پُرحرف
of few words, reticent, reserved

کم‌حوصله /kam.how.se.le/ صفت.
easily bored, impatient

کم‌خرج /kam.xarj/ صفت.
low-cost, inexpensive, cheap, low-budget

کم‌خوراک /kam.xo.rāk/ صفت.
who eats sparingly, abstemious

کم‌خون /kam.xun/ صفت. [پزشکی]
anaemic[Br], anemic[Us]

کم‌خونی /kam.xu.ni/ اسم. [پزشکی]
anaemia[Br], anemia[Us]

مُبتلا به کَم‌خونیِ مُزمِن
suffering from chronic anaemia[Br]/ anemia[Us]

کمد(ف) /ko.mod/ اسم.
closet, wardrobe

کم‌درآمد /kam.da.rā.mad/ صفت. ← پُردرآمد
low-income

خانواده‌هایِ کَم‌درآمد
low-income families

کم‌دوام /kam.da.vām/ صفت.
with a short useful life, not durable

کمدی(ف) /ko.me.di/ اسم. [تئاتر/ سینما]
1. comedy 2. a comedy

کمدین(ف) /ko.me.di.yan/ صفت. [هنر] [جمع: ـ‌ها]
a comedian, a comic

چارلی چاپلین، کمدینِ شَهیر
the famous comedian, Charlie Chaplin

کمر /ka.mar/ اسم. [کالبدشناسی]
1. the waist, loin(s) 2. a belt
3. [*col*] the seat of a man's virility
4. a steep rock face, a crag
5. the mid-point of sth, halfway

آبِ کَمَر [گفتار]
the semen

کمربند /ka.mar.band/ اسم.
belt, waistband, girdle

کمربندِ ایمنی (خودرو)
the seat belt

کمربندِ ایمنی (هواپیما)
the safety belt

کمربندی /ka.mar.ban.di/ صفت.
resembling a belt, belt [*bef. n*]

جادهٔ کَمربندی
a ring road[Br], a beltway[Us]

□ ما همیشه از طریقِ جادهٔ کمربندی واردِ شاهراهِ تهران ـ اصفهان می‌شویم.
We always use the ring road[Br] / beltway[Us] to get to the Tehran-Isfahan highway.

کمردرد /ka.mar.dard/ اسم. [پزشکی]
back ache, lumbago

کمرشکن /ka.mar.še.kan/ صفت.
1. back-breaking (= طاقت‌فرسا)
2. (of long trailers) articulated

کمرکش /ka.mar.keš/ اسم.
the halfway point, the middle

در کَمرکشِ کوه
halfway up the mountain

کمرنگ /kam.rang/ صفت. ← پُررنگ
1. pale, faint 2. light

چایِ کَمرنگ
weak tea

سَبزِ کَمرنگ
light green

کمرنگ شدن /kam.rang.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to fade, to pale 2. to become less prominent

کمرنگ کردن /kam.rang.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to lighten the colour[Br] of sth 2. to play down the importance of sth

کمرو /kam.ru/ صفت. ← پررو shy, bashful, self-conscious

کمری /ka.ma.ri/ صفت. pertaining to the waist or the lumbar region, waist [*bef. n*]

سِلاحِ کَمری sidearm

کم‌سو /kam.su/ صفت. 1. dim 2. with a poor/ weak eyesight

□ نمی‌دانم با آن چشمانِ کم‌سو چطور کتاب می‌خواند.

I don't know how she keeps reading books with her poor eyesight.

کم‌سواد /kam.sa.vād/ صفت. poorly educated, semi-literate

کم شدن /kam.šo.dan/ مصدر لازم. to diminish, to decrease [*vi*]

کم‌عرض /kam.'arz/ صفت. 1. narrow 2. (of cloth) single width

کم‌عقل /kam.'aql/ صفت. foolish

کم‌عمق /kam.'omq/ صفت. shallow

کم‌غذا /kam.ğa.zā/ صفت. ← کَم‌خوراک

کم‌فروشی /kam.fo.ru.ši/ اسم. the act of selling short, delivering less than the specified amount, short selling

کم‌فروشی کردن /kam.fo.ru.ši.kar.dan/ مصدر لازم. to sell short, to short-change sb

کمک /ko.mak/ اسم. help, aid, assistance

کُمکِ فکری advice

کُمکِ مالی financial assistance

جَمع‌آوریِ کُمک‌هایِ نَقدی fund-raising

کُمک‌هایِ اَوّلیه first aid

کُمک‌هایِ مَردمی private contributions

□ من احتیاج به کمکِ فکری شما دارم.

I've come to pick your brain.

کمک - /ko.mak-/ پیشوند. prefix denoting sb (or sth) who assists sb else, assistant-, auxiliary- etc. See instances below.

کمک‌آشپز /ko.mak.āš.paz/ اسم. [جمع: ~ها] (= شاگردآشپز) 1. (in a hotel) an assistant cook 2. (in a ship) the cook's mate

کمک‌آموزشی /ko.mak.ā.mu.ze.ši/ صفت. that facilitates the learning process, educational

وَسایلِ کُمک‌آموزشی educational aids

کم‌کاری /kam.kā.ri/ اسم. 1. the act of working less efficiently or for shorter hours 2. work to rule (as a form of protest)

کم‌کاری کردن /kam.kā.ri.kar.dan/ مصدر لازم. to refuse to work hard, to go-slow, to work to rule

کمک‌پرستار /ko.mak.pa.ras.tār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] an assistant nurse, a nursing-aide, a nurse's aide

کمک‌حال /ko.mak.hāl/ صفت. helpful, supportive

کمک‌خرج /ko.mak.xarj/ اسم. (= کُمک‌هَزینه) an allowance for living expenses

کمک‌خلبان[ن] /ko.mak.xa.la.bān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] the co-pilot

کمک‌داور /ko.mak.dā.var/ اسم. [فوتبال] [جمع: ~ها، ~ان] a linesman

کمک‌دنده /ko.mak.dan.de/ اسم. [خودرو] a lever that engages the front axle in a 4WD vehicle, the transfer case/ box lever, the auxiliary shaft, the jack shaft

جا زدنِ کُمک‌دنده to engage the four wheels

خَلاص کردنِ کُمک‌دنده to disengage the four wheels

کمک‌راننده /ko.mak.rā.nan.de/ اسم. [جمع: ~ها، کمک‌رانندگان] the driver's mate

کم‌کردن /kam.kar.dan/ مصدر متعدی.
to decrease sth, to deduct sth, to subtract sth

کمک‌رسانی(ن) /ko.mak.ra.sā.ni/ اسم. (= اِمدادرسانی)
the act of getting help and relief supplies to a disaster area etc, a relief operation

کمک‌فنر /ko.mak.fa.nar/ اسم. [خودرو]
shock-absorber(s)

کمک‌کردن /ko.mak.kar.dan/ مصدر لازم.
to help sb, to aid sb, to assist sb, to provide help and succour[Br] to sb

کم‌کم /kam.kam/ قید. نیز کَم‌کَمک
1. little by little, gradually 2. in small quantities

کمک‌هزینه /ko.mak.hazine/ اسم.
← کُمک‌خرج

کمکی /ko.ma.ki/ صفت.
auxiliary, supplementary, substitute [*bef. n*]
رانندهٔ کُمکی a co-driver
فِعلِ کُمکی [دستور] (= فِعلِ مُعین)
an auxiliary verb
نیروهای کُمکی reinforcements

کم‌مایه /kam.mā.ye/ صفت.
1. with a small working capital, shoestring [*bef. n*] 2. (of a mixture) with an insufficient amount of the principal ingredient or base, weak, thin
3. (of a person) shallow

کم‌مو /kam.mu/ صفت. ← پُرمو
with little or no hair, with sparse hair

کمند /ka.mand/ اسم.
a rope with a running noose at one end, a lasso

کمند انداختن /ka.mand.an.dāx.tan/ مصدر لازم.
to use a lasso to catch an animal etc, to lasso sth

کم‌نظیر /kam.na.zi:r/ صفت.
choice, rare, exceptional

کم‌نمک /kam.na.mak/ صفت.
(of food) needing more salt, low-salt

کم‌نور /kam.nur/ صفت. ← پُرنور
poorly lit, dim

کم و بیش /ka.mo.bi:š/ قید. (= کَمابیش)
more or less

کم‌وزن /kam.vazn/ صفت. (= سَبُک)
lightweight

کم و زیاد /ka.mo.zi.yād/ قید.
more or less (than the specified amount)

کم و زیادکردن /ka.mo.zi.yād.kar.dan/ مصدر متعدی.
to turn (the strength or intensity of sth) up and down, to tamper with sth

کم و کیف /ka.mo.jeyf/ اسم. [گفتار] (= چگونگی)
the particulars of sth
کَم و کِیفِ پَرونده the details of the case

کمون[۱](ف) /ko.mun/ اسم. [جامعه‌شناسی]
a commune

کمون[۲] /ko.mun/ اسم. (= نُهفتگی)
(of a disease) the state of being hidden or latent, incubation
دورهٔ کُمون [پزشکی] the incubation period (of a disease)

کمونیست(ف) /ko.mu.nist/ اسم. [سیاست] [جمع: ~ها]
a communist
حِزبِ کُمونیست the Communist Party
اَعضایِ حِزبِ کُمونیست
members of the Communist Party, the Communists

کمونیستی /ko.mu.nis.ti/ صفت.
communist

کمونیسم(ف) /ko.mu.nism/ اسم. [سیاست] (= مَرامِ اِشتراکی)
communism

کم‌هوش /kam.huš/ صفت.
with a low IQ, not so bright, dull

کمّی /kam.mi/ صفت. ← کِیفی
quantitative

کمیاب /kam.yāb/ صفت. rare, scarce

کمّیت /kam.miy.yat/ اسم. quantity

□ ما در اینجا نگرانِ کیفیّت هستیم نه کمّیّت.
Here we are concerned with quality not quantity.

کمیته(ف) /ko.mi.te/ اسم. (= * کارگروه)
committee

کُمیتهٔ اِمداد — a relief committee

کُمیتهٔ مَرکزی — the central committee

کمیسیون(ف) /ko.mi.si.yun/ اسم.
commission, committee (= * گُروه، * هیئت)

کُمیسیونِ حَلِّ اِختلاف
the arbitration committee

کُمیسیونِ رَوابطِ خارجیِ مَجلس
the Foreign Relations Committee of the Parliament

کمیسیون داشتن /ko.mi.si.yun.dāš.tan/
مصدر لازم. [گفتار] to be in a meeting

کمیک(ف) /ko.mik/ صفت. (= مُضحک)
comic, comical

بازیگرِ کُمیک [تئاتر] — a comedian, a comic

کمین /ka.min/ اسم. an ambush, an ambuscade

«گُرگی در کَمین»
" A Wolf Lying In Wait "

کمین کردن /ka.min.kar.dan/ مصدر لازم.
to lay in ambush for sb, to ambush sb, to ambuscade the enemy, to waylay sb

کمینه /ka.mi.ne/ اسم. ← بیشینه
1. the minimum, the least amount
2. [*arch*] this writer, yours truly etc
3. [*arch*] (in a letter written by a woman) I the undersigned

کِنار /ke.nār/ اسم. حرف. قید.
1. [*n*] the edge, the limit, the outer side of sth 2. [*prep*] by, next to, beside 3. [*adv*] aside, away, off

از گوشه و کِنار — from here and there

بُرو کِنار! — Step aside! Make way!

بوس و کِنار [ادبی] — kissing, necking, petting

در کِنارِ ... — beside/ by ..., next to

کُنار /ko.nār/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= سِدر)
Christ's thorn, nubk tree

کِنار آمدن /ke.nā.rā.ma.dan/ مصدر لازم.
to come to terms with sb or sth, to accept a situation etc

کِنار رفتن /ke.nār.raf.tan/ مصدر لازم.
to step aside, to withdraw from a race etc

کِنارگذاشتن /ke.nār.go.zāš.tan/ مصدر متعدی.
1. to put away sth 2. to set aside sth 3. to remove sb from office

کناره /ke.nā.re/ اسم. (= کِرانه، ساحل)
1. the seashore 2. the edge, the hem 3. a narrow rug (which is spread next to the main carpet)

جادهٔ کناره — the coast(al) road

کناره‌گیری /ke.nā.re.gi.ri/ اسم.
1. the act of resigning a post, resignation 2. staying away from an activity, going into retirement

کناره‌گیری کردن /ke.nā.re.gi.ri.kar.dan/
مصدر لازم. to resign, to give up a post, to withdraw from a race

کناری /ke.nā.ri/ صفت. (= جانبی)
lying on the side, lateral, side [*bef. n*]

□ دو نفرِ کناری برادرانِ من هستند.
The two men next to me are my brothers.

کنام /ko.nām/ اسم. [ادبی] lair, den

کنایه /ke.nā.ye/ اسم. an oblique remark, an allusion, innuendo, metonymy

کنایه‌آمیز /ke.nā.ye.ā.mi:z/ صفت.
sarcastic

کنترات(ف) /kon.to.rāt/ اسم. (= پیمان) contract

کنتراتچی /kon.to.rāt.či/ اسم. [جمع: ـه‌ها، ـان] (= پیمانکار) a contractor

کنتراتی /kon.to.rā.ti/ صفت. (= پیمانی) undertaken under a contract, contractual, contract [*bef. n*]

کنتراست(ف) /kon.to.rāst/ اسم. contrast

کنترباس(ف) /kon.tor.bās/ اسم. [موسیقی] the double bass

کنترل(ف) /kon.to.rol/ اسم. (= نظارت، مَهار) control, check

قابلِ کُنترل controllable

غیرقابلِ کُنترل uncontrollable

کُنترلِ از راهِ دور remote control

کُنترلِ پروژه project control

کُنترلِ مَوالید birth control

کنترل کردن /kon.to.rol.kar.dan/ مصدر متعدی. to control sb/ sth, to check sb/ sth

کنتور(ف) /kon.tor/ اسم. (= ‌❊ شُمارشگر) meter

کُنتورِ آب the water meter

کُنتورِ بَرق the electricity meter

کُنتورِ گاز the gas meter

کنتورخوان /kon.tor.xān/ اسم. نیز کُنتورنویس [جمع: ـها] (= ❊ شُمارخوان) the meter reader

کنج /konj/ اسم. 1. a(n interior) corner, a nook 2. [*geom*] a solid angle

کُنجِ سه‌وَجهی [هندسه] trihedron

کنجاله /kon.jā.le/ اسم. نیز کُنجاره oilcake

کنجد /kon.jed/ اسم. [گیاه‌شناسی] sesame

روغنِ کُنجد sesame seed oil

کنجدی /kon.je.di/ صفت. containing sesame seeds, with sesame seeds

نانِ کُنجدی sesame seed bread/ roll(s)

کنجکاو /konj.kāv/ صفت. curious, inquisitive

□ خانم، شما نه‌تنها کنجکاو بلکه فضول هستید.
Lady, I find you not only inquisitive, but downright nosey.

کنجکاوی /kon.j.kā.vi/ اسم. curiosity, inquisitiveness

کُنجکاویِ عِلمی scientific curiosity

کنجکاوی کردن /konj.kā.vi.kar.dan/ مصدر لازم. to ask questions (to satisfy one's curiosity), to poke and pry into the affairs of sb else

کند[1] /kond/ صفت. 1. slow, slow-moving 2. (of a knife etc) blunt

کند[2] /kond/ اسم. [سابق] a device used in prisons to immobilize a prisoner by his legs, stocks

کندانسور(ف) /kon.dān.sor/ اسم. [فنی] condenser

کندذهن /kond.zehn/ صفت. slow, dull

آدمِ کُندذهن a dim-wit

کُندر /kon.dor/ اسم. frankincense

کُندرو /kond.row/ صفت. ← تُندرو (of a motor vehicle etc) slow, slow-moving

کَندن /kan.dan/ مصدر متعدی. 1. to dig a well etc, to excavate land etc 2. to take off one's shoes etc 3. to pluck flowers etc, to pull out a tree etc

بازهم بِکَن! Go on, dig some more!

کَلکِ کار را کندن [گفتار] to get the job done, to wrap up a job

مویِ خود را کندن to tear one's hair

کندو /kan.du/ اسم. beehive, hive

کند و کاو /kan.do.kāv/ اسم. 1. the act of digging in search of sth 2. an investigation, a probe

کُنده /kon.de/ اسم. a tree trunk, a log, a tree-stump

کَنده‌کاری /kan.de.kā.ri/ اسم. [هنر]
engraving, etching, carving

کنسانتره(ف) /kon.sān.te.re/ صفت. اسم.
1. [*adj*] condensed, concentrated
2. [*n*] concentrate

کُنسانترهٔ پُرتقال — frozen concentrated orange juice, orange juice concentrate

کنسرت(ف) /kon.sert/ اسم. [موسیقی]
concert

کنسرتو(ف) /kon.ser.to/ اسم. [موسیقی]
concerto

□ دیشب یک سولیستِ ژاپنی کنسرتوی ویولنِ مندلسون را همراهِ ارکستر سمفونیکِ تهران اجرا کرد.
Last night a Japanese soloist performed Mendelssohn's violin concerto with the Tehran Symphony.

کنسرسیوم(ف) /kon.ser.si.yom/ اسم.
a consortium of business organizations etc

کنسرو(ف) /kon.serv/ اسم.
canned[Us]/ tinned[Br] food, conserve

یک قوطی کُنسروِ لوبیا سَبز — a tin[Br]/ can[Us] of green beans

کنسرواتوار(ف) /kon.ser.vā.tu.vār/ اسم.
[موسیقی] a music conservatory

کنسول(ف) /kon.sul/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
(= × قُنسول) a consul

کُنسولِ ایران در استانبول — the Iranian Consul in Istanbul

کنسولگری /kon.sul.ga.ri/ اسم.
(= × قُنسولگری، قُنسول‌خانه) the consulate

کُنسولگریِ روسیه در تَبریز — the Russian consulate in Tabriz

کنسولی /kon.su.li/ صفت.
pertaining to a consulate, consular

اُمورِ کُنسولی — consular affairs

کنسول‌یار(ن) /kon.sul.yār/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
(= × نایب‌قُنسول) a vice-consul

کنش /ko.neš/ اسم.
action, act

کُنش و واکُنش — action and reaction

کنف /ka.naf/ اسم. [گیاه‌شناسی]
brown Indian hemp, bastard jute, ***kenaf***

کنفدراسیون(ف) /kon.fe.de.rā.si.yon/ اسم.
confederation

کُنفدراسیونِ فوتبالِ آسیا — the Asian Footbal Confederation (AFC)

کنفرانس(ف) /kon.fe.rāns/ اسم. (= ※ فَراهمایی)
conference

کُنفرانس/ مُصاحبهٔ مَطبوعاتی — a press conference, a news conference

کنفرانس دادن /kon.fe.rāns.dā.dan/ مصدر لازم.
to deliver a lecture

کنفی /ka.na.fi/ صفت.
made of hemp, hemp [*bef. n*]

کنکور(ف) /kon.kur/ اسم. (= آزمونِ وُرودی)
1. university entrance exam(s)
2. any entrance exam

کُنکورِ سَراسری — the nation-wide university entrance exam(s)

کنکوری(ن) /kon.ku.ri/ اسم.
a student who is preparing himself/ herself for the university entrance exams

پُشتِ کُنکوری‌ها — rejected contestants of the previous university entrance exams

کنگر /kan.gar/ اسم. [گیاه‌شناسی]
thistle

کَنگرِ فَرنگی (= آرتیشو) — artichoke

کنگره[۱] /kon.ge.re/ اسم.
1. crenation, scalloping 2. battlement(s) (on top of a castle wall)

کنگره[۲](ف) /kon.ge.re/ اسم. (= ※ گِردهمایی)
congress

کنگره‌ای /kon.ge.re.'i/ صفت.
crenated, serrated, scalloped

بَرگ‌هایِ کُنگره‌ای — crenated leaves

کننده /ko.nan.de/ اسم. [جمع: ~ها، کُنندگان]
the doer of an act (= فاعل)
کنوانسیون(ف) /kon.vān.si.yon/ اسم.
convention, treaty
the Geneva Convention کُنوانسیونِ ژنو
کنونی /ko.nu.ni/ صفت. present, current, actual
رئیسِ کُنونیِ انستیتو پاستور
the current head of the Pasteur Institute
کَنه /ka.ne/ اسم. [حشره‌شناسی] tick
مِثلِ کِنه به کسی چسبیدن
to stick to sb like a leech
کُنه /konh/ اسم. (= ذات، گوهر)
the true nature of sth, the essence of sth
کنیاک(ف) /kon.yāk/ اسم. brandy, cognac
کنیز /ka.ni:z/ اسم. [جمع: ~ها]
1. a slave girl 2. a devoted maidservant
a bondwoman کَنیزِ زَرخرید
کنیسه /ka.ni.se/ اسم. [یهودیت]
a Jewish temple, a synagogue
کو /ku/ ادات استفهام. (= کجا) where
□ کو کوزه‌گر و کوزه‌خر و کوزه‌فروش؟ (خیّام)
Where's the potter now? Where's the buyer? Where's the seller?
کوارتت(ف) /ku.(v)ār.tet/ اسم. [موسیقی]
quartet
a string quartet کوارتتِ زِهی
کوارتز(ف) /ku.(v)ārts/ اسم. [زمین‌شناسی]
quartz (= دُرِّ کوهی)
کوارک(ف) /ku.(v)ārk/ اسم. [فیزیک] quark
کواکب /ka.vā.keb/ اسم. [جمعِ کوکب]
stars (= ستاره‌ها)
کوانتوم(ف) /ku.(v)ān.tom/ اسم. [فیزیک]
quantum
کوانتیده(ن) /ku.(v)ān.ti.de/ صفت.
quantified

کوبایی /ku.bā.'i/ صفت. اسم. [جغرافیا]
1. [*adj*] pertaining to Cuba, Cuban
2. [*n*] a native of Cuba, a Cuban
کوبنده /ku.ban.de/ صفت. crushing, devastating
کوبول(ف) /ko.bol/ اسم. [رایانه]
the COBOL programming language
کوبه /ku.be/ اسم. the knocker of a door
کوبه‌ای(ن) /ku.be.'i/ صفت. pertaining to percussion, percussive
سازهایِ کوبه‌ای [موسیقی]
percussion instruments
کوبیدن /ku.bi.dan/ مصدر متعدی. (= کوفتن)
1. to knock/ pound/ beat sth 2. to grind/ crush sth 3. to demolish/ tear down a building etc
کوبیده /ku.bi.de/ صفت. (= کوفته)
1. [*adj*] pounded, ground, crushed
2. [*n*] = کَبابِ کوبیده
کوبیست(ف) /ku.bist/ اسم. [هنر] [جمع: ~ها]
a Cubist
کوبیستی /ku.bis.ti/ صفت. 1. Cubist, Cubistic 2. [*col*] any avant-garde style in painting
کوبیسم(ف) /ku.bism/ اسم. [هنر] Cubism
کوپن(ف) /ko.pon/ اسم. (= ❋ کالابَرگ)
ration coupon(s)
کوپن‌فروش /ko.pon.fo.ruš/ اسم.
sb who buys and sells coupons
کوپنی /ko.po.ni/ صفت. pertaining to ration coupons, sold to those holding ration coupons, subsidized
subsidized commodities اَجناسِ کوپنی
کوپه(ف) /ku.pe/ اسم. a compartment in a railway[Br]/ railroad[Us] carriage
کوتاه /ku.tāh/ صفت. 1. short 2. low
3. of short duration, brief
in brief ... سُخَنْ کوتاه ... [ادبی] (= خُلاصه)

سَقفِ کوتاه a low ceiling
عُمرِ کوتاه a short life
کوتاه آمدن /ku.tāh.'ā.ma.dan/ مصدر لازم.
[گفتار] to desist from an action, not to pursue sth further, to make concession
کوتاه شدن /ku.tāh.šo.dan/ مصدر لازم.
1. (of days etc) to grow short
2. (of garments, as a result of washing) to shrink
کوتاه‌قد /ku.tāh.qad/ صفت.
(of a person) short, short of stature
کوتاه‌کردن /ku.tāh.kar.dan/ مصدر متعدی.
to shorten sth, to cut sth short, to curtail sth
کوتاه‌مدّت /ku.tāh.mod.dat/ صفت.
short-term
وام کوتاه‌مُدّت a short-term loan
کوتاهی /ku.tā.hi/ اسم. (= ۳. قُصور)
1. shortness 2. brevity 3. neglect, negligence, failure to do one's duty
کوتوله /ku.tu.le/ اسم. صفت. [جمع: ~ها]
1. [*n*] a dwarf 2. [*adj*] dwarfish, dwarf [*bef. n*]
«سِفیدبَرفی و هَفت کوتوله»
"Snow White and the Seven Dwarfs"
کوتوله‌های سِفید [نجوم] white dwarfs
کوته /ku.tah/ صفت. [ادبی] (= کوتاه) short
کوته‌فکر /ku.tah.fekr/ صفت.
lacking foresight, short-sighted
کوته‌نوشت[ن] /ku.tah.ne.vešt/ اسم.
(= نشانهٔ اِختصاری) abbreviation
کوتیکول[ف] /ku.ti.kul/ اسم. [زیست‌شناسی]
cuticle
کوتین[ف] /ku.tin/ اسم. [گیاه‌شناسی] cutin
کوچ /kuč/ اسم. migration, transhumance
کوچِ عَشایر migration of nomadic tribes

کوچاندن /ku.čān.dan/ مصدر متعدی.
to cause/ force a tribe etc to move from one location to another
□ شاه عباس تعدادِ زیادی از ارمنیانِ جلفایِ روسیه را به حومهٔ اصفهان کوچاند.
Shah Abbas had a large number of Armenian families moved from Julfa, in Russia, to the suburbs of Isfahan.
کوچک /ku.ček, -čak/ صفت. اسم.
1. [*adj*] small, little, undersized
2. [*n*] [*fig*] a devoted servant, a faithful subordinate
من کوچکِ شما هستم.
I am your humble servant.
خود را کوچک کردن to belittle oneself
کوچ کردن /kuč.kar.dan/ مصدر لازم.
(= کوچیدن) to migrate
از جایی/ کشوری کوچ کردن
to emigrate from a country etc
به جایی/ کشوری کوچ کردن
to immigrate to a country etc
کوچگر /kuč.gar/ صفت. (= کوچنده)
nomadic, migratory
کوچولو /ku.ču.lu/ صفت. [گفتار] tiny, small
کوچه /ku.če/ اسم. alley, lane
کوچهٔ بُن‌بست a blind alley, a close, a cul de sac, a dead-end
کوچه‌باغ /ku.če.bāğ/ اسم. a narrow winding lane in-between gardens and orchards, a country lane
کوچیدن /ku.či.dan/ مصدر لازم. ← کوچ کردن
کوخ /kux/ اسم. (= آلونک) hut, hovel
کود /kud/ اسم. [کشاورزی] fertilizer, manure
کودِ حیوانی manure
کودِ شیمیایی chemical fertilizer
کودِ سَبز green manure

کودتا^(ف) /ku.de.tā/ اسم. [سیاست]
a coup d'état, a coup, a putsch

کود دادن /kud.dā.dan/ مصدر لازم.
to fertilize the soil etc

کودک /ku.dak/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a child, an infant (= بَچّه، طِفل)

کودکِ نوزاد /now-/ a newborn baby, a neonate, a babe

مَهدِ کودک a (day) nursery^Br, a day-care (center)^Us

پزشکِ مُتخصّصِ کودکان و نوزادان
a paediatrician^Br/ pediatrician^Us

کودکانه /ku.da.kā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] childish 2. childlike
3. [*adv*] childishly

کودکستان^(ن) /ku.da.kes.tān/ اسم.
a nursery school^Br, a kindergarten^Us

کودکی /ku.da.ki/ اسم. childhood, infancy

دورانِ خوشِ کودکی
the happy days of childhood

کودکیار^(ن) /ku.dak.yār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a child-minder, in a nursery^Br/ day care^Us

کودن /kow.dan/ صفت. dumb, slow-witted, dull, idiotic

کودنی /kow.dani/ اسم. dumbness, idiocy

کودنیِ مغولی (= منگولیسم)
Mongolian idiocy, mongolism

کور /kur/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] (= نابینا)
1. [*adj*] blind, sightless, eyeless
2. [*n*] a blind person

آدمِ کور a blind person

پَرواز کور blind flight, flying blind

کورِ مادرزاد born blind

نُقطهٔ کور the blind spot

کوری عَصاکشِ کورِ دِگر شود. [ضرب‌المثل]
a case of the blind leading the blind [*prov*]

کوران^۱ /ku.rān/ اسم. [جمعِ کور] the blind

شَهرِ کوران the city of the blind

کوران^۲ ^(ف) /ku.rān/ اسم. a current of (cold) air, a draught^Br/ draft^Us

کورتاژ^(ف) /kur.tāž/ اسم. [پزشکی] abortion

کورتاژکردن /kur.tāž.kar.dan/
مصدر متعدی/ لازم. 1. [*vt*] to perform an abortion on sb 2. [*vi*] to have an abortion

کورتیزون^(ف) /kor.ti.zon/ اسم. [داروشناسی]
a kind of steroid, a cortisone

کوررنگ /kur.rang/ صفت.
colour^Br blind

کورس^(ف) /kurs/ اسم. 1. (any kind of) race
2. the fare for a standard trip in a hired vehicle

◻ یک تیمِ تهرانی و یک تیمِ شهرستانی در کورسِ قهرمانیِ لیگ هستند.
A team from Tehran and a team from the provinces are favourites^Br to win the league's championship.

کورسو /kur.su/ اسم. a faint and intermittent light, a glimmer

کورسو زدن /kur.su.za.dan/ مصدر لازم.
to shine faintly, to glimmer

کورسی /kur.si/ صفت. racing

اُتومبیلِ کورسی a racing car, a racer

دوچرخهٔ کورسی a racing bicycle/ bike

کور شدن /kur.šo.dan/ مصدر لازم.
to go blind, to be blinded

کور شدنِ اشتها to lose one's appetite

کورک /ku.rak/ اسم. [پزشکی] boil

کورکردن /kur.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to blind sb 2. (in plumbing etc) to cut and seal a pipe

کورکورانه /kur.ku.rā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] blind 2. [*adv*] blindly

اِطاعتِ کورکورانه blind obedience

کورمال /kur.māl/ اسم. the act of groping in the dark

کورمکوری /kur.ma.ku.ri/ صفت. [گفتار] (of eyes) purblind, half-blind

کوره /ku.re/ اسم. furnace, kiln

از کوره در رفتن [گفتار] to lose one's temper, to blow one's top

کوره‌ای /ku.re.'i/ صفت. pertaining to a furnace, like a furnace

چراغ کوره‌ای [فنی] a blow torch

کوره‌پز /ku.re.paz/ اسم. [جمع: ~ها] a kiln operator, a lime-burner, a brick-burner, a brick-maker

کوره‌راه /ku.re.rāh/ اسم. a rough track, a narrow path, a footpath

کوره‌سواد /ku.re.sa.vād/ اسم. a limited ability to read and write

کوری /ku.ri/ اسم. (= نابینایی) the state of being blind, blindness, sightlessness

کوزه /ku.ze/ اسم. an earthenware jar, a pitcher, an amphora

کوزه‌گر /ku.ze.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a potter

کوزه‌گر همیشه از کوزهٔ شکسته آب می‌خورد. [ضرب‌المثل]

The plumber has always a leaky pipe. [*Prov*] (*ex tr* = The potter always drinks from a cracked pot.)

کوژ /kuž/ صفت. (= مُحدّب) convex, curved out, bulging out

کوژپشت /kuž.pošt/ صفت. اسم. نیز گوژپُشت [جمع: ~ها] 1. [*adj*] with a hump, with hunched back 2. [*n*] a hunchback

کوس /kus/ اسم. [ادبی] kettledrum, drum

کوس بستن /kus.bas.tan/ مصدر لازم. [گفتار] to rush forward suddenly toward(s) sb/ sth with hostile intent

کوسن ^(ف)^ /ku.san/ اسم. a small cushion

کوسه /ku.se/ اسم. صفت. [آبزی] 1. [*n*] shark 2. a man with a sparse beard 2. [*adj*] with a thin beard

کوشا /ku.šā/ اسم. hard-working, diligent

کوشش /ku.šeš/ اسم. (= سَعی) 1. making an effort 2. effort, endeavour[Br] 3. attempt

اوّلین کوشش the first attemp

□ خودش می‌گوید ثروتش را با کار و کوشش به دست آورده است.

He says he has made his money by hard work.

کوشش کردن /ku.šeš.kar.dan/ مصدر لازم. (= کوشیدن) 1. to attempt to do sth 2. to try hard, to make an effort, to endeavour[Br] to do sth

کوشک /kušk/ اسم. [فرهنگستان] (= ۱. پاویون) 1. pavilion, kiosk 2. [*archi*] villa, mansion

کوشیدن /ku.ši.dan/ مصدر لازم. (= کوشش کردن) 1. to attempt to do sth 2. to make an effort, to work hard, to strive

کوفت /kuft/ اسم. [پزشکی] syphilis

کوفتگی /kuf.te.gi/ اسم. 1. the state of having been battered and bruised 2. severe fatigue with aching muscles and bones

کوفتن /kuf.tan/ مصدر متعدی. (= کوبیدن) 1. to pound/ crush sth 2. to beat sth

کوفته /kuf.te/ صفت. اسم. 1. [*adj*] pounded, battered 2. extremely fatigued 3. [*n*] [*cook*] meatball(s)

کوفته تبریزی /kuf.te.tab.rizi/ اسم. [خوراکی] *kufteh tabrizi:* a meat dish originally from Tabriz, consisting of one giant meatball

کوفته ریزه /kuf.te.ri.ze/ اسم. [خوراکی]
kufteh rizeh: small meatball(s) no bigger than walnuts usu made of ground mutton

کوفی /ku.fi/ صفت. [جغرافیا] pertaining to the town of Kufah in present-day Iraq, of Kufah
خَطِّ کوفی the Kufic script, Kufic

کوک /kuk/ اسم. صفت. 1. a key for winding up a clock etc 2. (in sewing) a loose stitch 3. [*adj*] [*mus*] tuned, in tune
توی کوکِ کسی رفتن
to become interested in sb and keep him/ her under observation
کوک نبودنِ ساز [موسیقی] to be in need of tuning, to be out of tune

کوکائین(ف) /ko.kā.'in/ اسم. [شیمی]
cocaine, coke

کوکب /kow.kab/ اسم. [جمع: کَواکب]
1. [*astr*] star 2. [*bot*] dahlia (= گُلِ کوکب)

کوکتل(ف) /kok.tel/ اسم. cocktail(s)
کوکتلِ مولوتف a petrol-bomb[Br], a Molotov cocktail

کوک زدن /kuk.za.dan/ مصدر متعدی.
to stitch sth loosely, to baste

کوک کردن /kuk.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to wind up a clock etc
2. to tune a musical instrument

کوکنار /kok.nār/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= خَشخاش)
1. opium poppy 2. poppy seed pod(s)

کوکو۱ /ku.ku/ اسم. [پرنده‌شناسی] cuckoo

کوکو۲ /ku.ku/ اسم. [خوراکی] *kuku:* Iranian-style ometette made with eggs and such additional ingredients as herbs, onions, potatoes etc

کوکی /ku.ki/ صفت. having a clockwork mechanism, clockwork [*bef. n*], wind-up
عَروسکِ کوکی a wind-up doll

کول /kul/ اسم. [کالبدشناسی]
shoulders (and the top part of the back)

کولاژ(ف) /ko.lāž/ اسم. [هنر] collage

کولاک /ku.lāk/ اسم. 1. blizzard
2. a storm at sea

کولاک کردن /ku.lāk.kar.dan/ مصدر لازم.
[گفتار] to perform brilliantly, to outdo oneself, to excel

کولر(ف) /ku.ler/ اسم. a small air-conditioner, an air-cooler
کولرِ آبی a desert cooler
کولرِ گازی a unit air-conditioner

کول کردن /kul.kar.dan/ مصدر متعدی.
to carry sb piggyback نیز به کول گرفتن

کوله‌بار /ku.le.bār/ اسم. a load (usu a sack/ bag) carried on the back
□ با کوله‌باری از دانش به وطن برگشت.
He returned home with a bagful of knowledge.

کوله‌پشتی /ku.le.poš.ti/ اسم.
rucksack[Br], backpack, knapsack[Us]

کولی /kow.li/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a gypsy

کولی۱ /ku.li/ اسم. [آبزی] نیز ماهیِ کولی
bleak, blay

کولی۲ /ku.li/ اسم. the act of carrying sb on one's back

کولیت(ف) /ko.lit/ اسم. [پزشکی] colitis

کولی دادن /ku.li.dā.dan/ مصدر لازم.
to carry sb piggyback

کولیس(ف) /ku.lis/ اسم. [فنی]
a vernier calliper[Br]/ caliper[Us]

کولی گرفتن /ku.lu.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to get a ride on sb's back

کوم‌کوات /kum.ku.vāt/ اسم. [گیاه‌شناسی]
kumquat

کومه /ku.me/ اسم. (= کَپر) a temporary shelter made of branches etc, a hut

کون /kown/ اسم. (= هَستی) existence
کون و مَکان [ادبی] the world (and everything in it), the universe
کون /kun/ اسم. [مستهجن] (= مَقعد، نِشیمن) the arse[Br], the ass[Us], the bottom
کون‌گشاد /kun.go.šād/ صفت. [گفتار] lazy
آدمِ کون‌گشاد a lazy-bones
کونگ‌فو /kung.fu/ اسم. [ورزش] kung fu
کونه /ku.ne/ اسم. the butt of sth
کونهٔ خیار the butt/ stem end of a cucumber
کونه‌کردن /ku.ne.kar.dan/ مصدر لازم. (of a plant) to develop bulbous roots
کوه /kuh/ اسم. 1. mountain, mount 2. sth resembling a mountain, a big heap of sth
رِشته کوه‌هایِ البُرز the Alborz mountain range
کوهِ دنا Mount Dena
کوهِ یَخ an iceberg
کوهان /ku.hān/ اسم. the hump of a camel etc
کوهپایه /kuh.pā.ye/ اسم. the lands at the foot of a mountain, foothill(s)
کوه‌پیکر /kuh.pey.kar/ اسم. [ادبی] enormous, gigantic, massive
کوه‌پیمایی /kuh.pey.mā.'i/ اسم. (= کوه‌نوردی) the act of climbing a mountain, mountain climbing, mountaineering
کوهستان /ku.hes.tān/ اسم. mountainous country, highland
کوهستانی /ku.hes.tā.ni/ صفت. mountainous, hilly
کوهنورد /kuh.na.vard/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] a mountain climber, a mountaineer
کوهنوردی /kuh.na.var.di/ اسم. (= کوه‌پیمایی) mountaineering
کوهه /ku.he/ اسم. 1. a raised part of sth, a prominence 2. the pommel of a saddle, the saddle-bow
کوهی /ku.hi/ صفت. pertaining to mountains, mountain [*bef. n*]
شیرِ کوهی (= پوما) mountain lion, puma
کوی /kuy/ اسم. 1. (in a town) a quarter, a neighbourhood[Br] 2. a narrow street, a lane (= کوچه)
کویتی /ko.wey.ti/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها] 1. [*adj*] pertaining to Kuwait, Kuwaiti 2. [*n*] a native of Kuwait, a Kuwaiti
◻ می‌توانید نشانیِ بازارِ کویتی‌ها را به من بدهید؟
Could you please tell me how I can get to the Kuwaitis' Bazaar?
کویر /ka.vi:r/ اسم. [جغرافیا] salt desert, *kevir/ kavir*
کَویرِ لوت Dasht-i-Kavir
کویری /ka.vi.ri/ صفت. typical of a salt desert, desertic, desert [*bef. n*]
آب و هَوایِ کَویری desertic climate
که[1] /ke/ حرف ربط. that, who, whom
سَربازی که جانش را فدایِ وطنش کرد the soldier who gave his life for his country
زَنی که روزی دوستش داشت the woman whom he had once loved
◻ این همان کتابی است که خریدم ولی نخواندم.
This is the book that I bought but did not read.
که[2] /ke/ ضمیر استفهام. (= کی، چه‌کسی) who, whom, whose
با که؟ With whom?
برای که؟ For whom?
که را؟ Whom?
از آنِ که است (= کیست)؟ Whose is it?
« ناقوس برای که به صدا درمیاید » " For Whom the Bell Tolls "

که[3] /ke/ قید. when, where

روزی که زَمین لرزید
the day when the earth shook

جایی که ایستاده بود
the place where he stood

که[4] /ke/ موصول. that

گفت که ... She said that ...

که آیا ... whether

که این طور؟ Is that so?

که چه؟ So what?

که نگو ... that you won't believe

که /keh/ صفت. [ادبی] small, young

کِهتر /keh.tar/ صفت. [ادبی] (= کوچک‌تر)
smaller, younger ← مِهتر

بَرادرِ کِهتر the younger brother

کهربا /kah.ro.bā/ اسم. amber

کهربایی /kah.ro.bā.'i/ صفت. [رنگ]
amber-coloured[Br], amber

کهکشان /kah.ke.šān/ اسم. [نجوم] galaxy

کَهکشانِ راهِ شیری
the Milky Way galaxy

کهموج(ن) /keh.mowj/ اسم. [فیزیک]
microwave (= مایکروویو)

کهن /ko.han/ صفت. old, ancient,
archaic

« بادهٔ کُهن » " Old Wine "

کهنسال /ko.han.sāl/صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] old, aged, (= پیر، سالمند)
of advanced age 2. [*n*] an old person

کهنسالی /ko.han.sā.li/ اسم. (= پیری)
old age

کهنه /koh.ne/ صفت. (= ۳. مُزمن) 1. old,
worn-out 2. archaic 3. (of illness)
chronic

کهنه‌کار /koh.ne.kār/ صفت. (of sb) who
has been in the business a long time,
a veteran

آدمِ کُهنه‌کار an old-timer

کهور /ka.hur/ اسم. [گیاه‌شناسی] mesquite,
algarroba

کهولت /ko.hu.lat/ اسم. ripe old age,
senility

کهیر /ka.hi:r/ اسم. [پزشکی] nettle-rash,
urticaria, hives

کهیر زدن /ka.hir.za.dan/ مصدر لازم.
to break out into a rash

کِی /key/ ادات استفهام. when,
at what time

از کِی؟ Since when?

تا کِی؟ (= چه مدت؟) For how long?

کی /ki:/ ادات استفهام. who, whom

برای کی؟ For whom?

کیان /ki.yān/ اسم. [جمعِ کون = هَستی]
1. existence, essence, substance
2. [*fig*] basis, bedrock, substratum

کیانِ خانواده the foundation of
the family (as an institution)

کیپ /kip/ صفت. tightly closed,
airtight, watertight

کیت(ف) /kit/ اسم. a kit (of parts to be
assembled)

کیر /ki:r/ اسم. [مستهجن] (= آلتِ رُجولیّت)
penis, dick, prick

کیست(ف) /kist/ اسم. [پزشکی] cyst

کیسه /ki.se/ اسم. sack, bag, pouch

کیسهٔ آب‌گرم a hot-water bottle

کیسهٔ بوکس a punching bag

کیسهٔ حَمام a coarse loofah,
a scrubbing mitten

کیسهٔ خواب a sleeping bag

کیسهٔ زُباله a trash[Br]/ rubbish[Us] bag

کیسهٔ صَفرا [کالبدشناسی]
the gall-bladder

کیسه‌ای /ki.se.'i/ صفت. packed in bags,
sold by the bag

سیمانِ کیسه‌ای cement packed in bags

کیش[۱] /ki:š/ اسم. (= آیین، دین) religion, faith
کیشِ زَرتشتی the Zoroastrian religion, Zoroastrianism
کیش[۲] /kiš/ صوت. 1. (in chess) Check! 2. Shoo! (uttered to drive away chickens etc)
کیش و مات! Checkmate!
کیف /keyf/ اسم. intoxication, (drug-induced) enjoyment, pleasure
کیف /ki:f/ اسم. bag, purse[Br], briefcase
کیفِ بَغلی wallet, billfold[Us]
کیفِ پول purse[Br], a change purse[Us]
کیفِ خَرید a shopping bag
کیفِ زَنانه a handbag, purse[Us]
کیفِ کَمری a bum bag[Br], a fanny pack[Us]
کیفِ مَدارک، کیفِ مُهندسی، کیف briefcase, attaché case
کیفِ مَدرسه school bag, satchel
کیفر /key.far/ اسم. punishment, penalty
کیفرخواست(ن) /key.far.xāst/ اسم. [حقوقی] (= ادّعانامه) indictment
کیفری /key.fa.ri/ اسم. penal
کیف‌کردن /kef.kar.dan/ مصدر لازم. to enjoy oneself, to have a good time
کیفور /key.fur/ صفت. [گفتار] high on drugs, intoxicated
کِیفی /key.fi/ صفت. نیز چونی qualitative
کیفی /ki.fi/ صفت. carried in a bag, portable
کیفیّت /key.fiy.yat/ اسم. (= چونی) quality
کیفیّت‌سنجی(ن) /key.fiy.yat.san.ji/ اسم. quality control
کیک[۱] /keyk/ اسم. [حشره‌شناسی] flea
کیک[۲](ف) /keyk/ اسم. [خوراکی] cake
کِیکِ اِسفنجی a sponge cake
کِیکِ شُکلاتی a chocolate cake
کیلکا(ف) /kil.kā/ اسم. [آبزی] نیز ماهیِ کیلکا a variety of herring found in the Caspian Sea, bigeye herring, kilka
کیلو(ف) /ki.lo/ اسم. a kilogram, a kilo
کیلوگرم(ف) /ki.lo.ge.ram/ اسم. a kilogram, a kilo (*kg*)
کیلومتر(ف) /ki.lo.metr/ اسم. a kilometre[Br], a kilometer[Us] (*km*)
با سُرعتِ نُهصد کیلومتر در ساعت at a speed of 900 kms per hour
کیلومترشمار /ki.lo.metr.šo.mār/ اسم. the milometer[Br], the odometer[Us]
کیلووات(ف) /kilo.vāt/ اسم. [برق] kilowatt (*kw*)
کیلووات/ ساعت kilowatt-hour (*kwh*)
کیله /key.le/ اسم. (= پیمانه) measure, cup
کیمیا /ki.mi.yā/ اسم. alchemy
کیمیاگر /ki.mi.yā.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] an alchemist
کین /kin/ اسم. [ادبی] 1. grudge, rancour[Br] 2. vengeance
کین‌خواهی /kin.xā.hi/ اسم. the act of seeking revenge for sb's murder
کینه /ki.ne/ اسم. grudge
(از کسی) کینه به دل داشتن to bear a grudge against sb
کینه‌جو /ki.ne.ju/ صفت. vengeful
کیوسک(ف) /ki.yosk/ اسم. kiosk, booth
کیوسکِ تِلفن a (tele)phone booth, a phone box[Br], a call box[Br]
کیوسکِ روزنامه‌فروشی a newsagent[Br], a newsdealer[Us]
کیوی(ف) /ki.vi/ اسم. [گیاه‌شناسی] kiwi fruit, Chinese gooseberry
کیهان /key.hān/ اسم. (= جَهان، گیتی) the cosmos, the universe

کیهان‌پیما(ن) /key.hān.pey.mā/ اسم.
(= سَفینهٔ فَضایی) spacecraft, spaceship

کیهان‌شناخت(ن) /key.hān.še.nāxt/ اسم.
نیز **کیهان‌شناسی** cosmology

کیهان‌نورد(ن) /key.hān.na.vard/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] (= فَضانورد)
a cosmonaut, a spaceman

کیهانی /key.hā.ni/ صفت. pertaining to the cosmos, cosmic

گ، گ، گ، گ

گ /ge; gāf/ اسم. 26th letter of the Persian alphabet

گاباردین^(ف) /gā.bār.din/ اسم. [پارچه] gabardine

گار^(ف) /gār/ اسم. [سابق] (= ایستگاهِ راه‌آهن) the main railway^Br/ railroad^Us station

گاردِ ماشین [سابق] the starting-point of the old Shahr-e Rey railway line in South Tehran

گاراژ^(ف) /gā.rāž/ اسم. 1. the garage in a house 2. a commercial garage (for servicing motor vehicles)

گاراژدار /gā.rāž.dār/ اسم. [جمع: ~ها] the proprietor of a commercial garage, the garage owner

گارانتی^(ف) /gā.rān.ti/ اسم. (= ضمانت) guarantee, warranty

گارد^(ف) /gārd/ اسم. [جمع: ~ها] (= ۱. نگهبان ۲. ٭ پاسگان) 1. a sentry, a guard 2. a group of soldiers assigned to protecting a high personage etc, the guard(s)

گاردِ احترام guard of honour^Br

گاردِ ریاستِ جمهوری the Presidential Guard

گاردریل^(ف) /gārd.reyl/ اسم. (= نردهٔ محافظِ کنارِ جاده) crash barrier^Br, guard rail^Us

گاردگرفتن /gārd.ge.ref.tan/ مصدر لازم. [گفتار] to be on guard, to keep up one's guard

گاردن‌پارتی^(ف) /gār.den.pār.ti/ اسم. a garden party

گارسن^(ف) /gār.son/ اسم. [جمع: ~ها] (= پیشخدمت) a waiter

گارسه^(ف) /gār.se/ اسم. [چاپ] (در حروفچینی دستی) the type case, the job case

گارمون^(ف) /gār.mon/ اسم. [موسیقی] a Russian-style accordion

گارو^(ف) /gā.ro/ اسم. [پزشکی] (= رگبند، شریان‌بند) tourniquet

گاری /gā.ri/ اسم. a horse-driven cart, wagon, waggon^Br

گاریِ دستی a hand-cart, a push-cart

گاریچی /gā.ri.či/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a carter, a wagoner, a cart-driver

گاز[1] /gāz/ اسم. 1. the act of biting 2. a bite

گاز[2](ف) /gāz/ اسم. (= ۳. پدالِ گاز) 1. [*phys*] gas 2. small bubbles of gas, fizz 3. [*car*] the accelerator, the gas pedal^Us, the throttle

گازِ اشک‌آور tear gas

گازِ خفه‌کن [گفتار] poison gas

گازِ سَمّی poisonous gas(es), noxious fume(s)
گازِ طَبیعی natural gas
گازِ مایع liquefied petroleum gas (LPG)
گازهای گُلخانه‌ای greenhouse gases
گاز[۳] (ف) /gāz/ اسم. (پارچه برای بانداژ) gauze
گازانبر /gā.zam.bor/ اسم.
(a pair of) pincers
گازانبری /gā.zam.bo.ri/ صفت. similar to the action of pincers, pincer [*bef. n*]
حَملهٔ گازانبری [نظامی] a pincer attack
گاز دادن /gāz.dā.dan/ مصدر لازم. [خودرو]
to step on the gas, to step on it
گازدار /gāz.dār/ اسم. (of liquids) carbonated, fizzy
آبِ گازدار fizzy water, sparkling water
نوشیدنیِ گازدار a (carbonated) soft drink, a fizz[Br]
گازرسانی(ن) /gāz.ra.sā.ni/ اسم. the act of supplying a community with natural gas, laying pipes for gas
گاز زدن /gāz.za.dan/ مصدر متعدی.
to bite into sth
گازسوز /gāz.suz/ صفت. gas-fired[Br], gas-burning, natural gas-fuelled
خودروهایِ گازسوز
gas-fuelled vehicles
گازگرفتگی /gāz.ge.ref.te.gi/ اسم.
the state of being overcome by noxious gas(es), gas poisoning
گازگرفتن /gāz.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
(of a dog etc) to bite sb
□ نترس! گاز نمی‌گیرد، فقط واق واق می‌کند.
Don't mind the dog; he barks but does not bite.
گازوئیل(ف) /gā.zo.'il/ اسم. (= نَفتِ گاز)
gas oil
گازوئیلی /gā.zo.'i.li/ صفت. 1. burning gas oil 2. smeared with gas oil
گازی /gā.zi/ صفت. gaseous, gas [*bef. n*]
توربینِ گازی a gas turbine
گاس /gās/ قید. [گفتار] (= شاید) perhaps, maybe
گاستریت(ف) /gās.ti.rit/ اسم. [پزشکی]
(= اِلتهابِ مِعده) gastritis
گاف(ف) /gāf/ اسم. a gross mistake, a blunder
گاف‌کردن /gāf.kardan/ مصدر لازم.
to make a blunder, to blunder
گال(ف) /gāl/ اسم. [پزشکی] (= جَرَب)
scabies
گالری(ف) /gā.le.ri/ اسم. (= ۲. نِگارخانه)
1. gallery 2. an art gallery
□ داریم می‌رویم به تماشایِ یک نمایشگاهِ نقاشیِ مهم در گالریِ گلستان.
We are going to an important exhibition of paintings at the Golestan Gallery.
گالش(ف) /gā.leš/ اسم. galosh(es), overshoe(s)
یک جُفت گالش a pair of galoshes
گالن(ف) /gā.lon/ اسم. نیز **گالون**
a unit for measuring liquids, gallon (*gal.*)
گالنِ اِنگلیسی the Imperial gallon (= 4.5 *l*)
گالنِ اِمریکایی the U.S. gallon (= 3.8 *l*)
گالوانومتر(ف) /gāl.vā.no.metr/ اسم. [برق]
galvanometer
گالوانیزه(ف) /gāl.vā.ni.ze/ اسم. galvanized
آهنِ گالوانیزه galvanized iron sheets
گالینگور(ف) /gā.lin.gor/ اسم. [کتاب]
buckram
با جِلدِ گالینگور in hardback[Br], in hardcover[Us]
گام[۱] /gām/ اسم. (= ۱. قَدَم ۲. فاز)
1. a step, a pace 2. [*Acad*] phase
با گام‌هایِ اُستوار with firms steps

گام به گام (= قَدم به قَدم) step by step, gradual

گام^۲ (ف) /gām/ اسم. [موسیقی] the scale

گام بالارَونده an ascending scale

گامِ پایین‌رَونده a descending scale

در گامِ دو ماژور in the scale of C major

در گامِ لا مینور in the scale of A minor

گاما(ف) /gā.mā/ اسم. the third letter of the Greek alphabet, gamma ، γ ،

اَشعهٔ گاما [فیزیک] gamma rays

گام برداشتن /gām.bar.dāš.tan/ مصدر لازم. to take a step, to step, to walk

گامبو /gām.bo/ صفت. [گفتار] (said of a young boy or girl) overweight and awkward

گام زدن /gām.za.dan/ مصدر لازم. [ادبی] (= قَدم زدن) to walk

گام‌شمار(ن) /gām.šo.mār/ اسم. نیز **گام‌سَنج** pedometer

گانگستر(ف) /gān.ges.ter/ اسم. [جمع: ~ها] a gangster

گانگستربازی /gān.ges.ter.bā.zi/ اسم. gangster-style skulduggery

گاو /gāv/ اسم. [جانورشناسی] [جمع: ~ها، ~ان] 1. cow, bull, ox 2. cattle

گاوِ ماده (= ماده‌گاو) cow

گاوِ نَر (برایِ تُخم‌کشی) bull

گاوِ نَر (برایِ کار) (= وَرزا) bullock, ox

گاوِ شیری a dairy cow, dairy cattle

گاوِ گوشتی steer, beef cattle

گاوِ وَحشی bison

بیست رأس گاو twenty head of cattle (not twenty *heads* of cattle)

گلّهٔ گاو a herd of cattle

◻ اگر فکر می‌کنی من گاوِ شیردهِ خانواده هستم کور خواندی. *You're wrong if you think I am the family cash cow.*

گاوآهن /gā.vā.han/ اسم. (= خیش) plough^Br^/ plow^Us^

تیغهٔ گاوآهن ploughshare^Br^/ plowshare^Us^

گاواژ(ف) /ga.vāž/ اسم. [پزشکی] 1. feeding by tube 2. the feeding tube, the stomach tube

گاوباز /gāv.bāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a bullfighter, a matador

گاوبازی /gāv.bā.zi/ اسم. 1. bullfighting 2. a bullfight

گاوبندی /gāv.ban.di/ اسم. a secret agreement with sb esp for an illicit purpose, collusion

گاوچران /gāv.ča.rān/ اسم. نیز **گاوبان** [جمع: ~ها] a cow-herd, a cowhand, a cowboy^Us^

گاوداری /gāv.dā.ri/ اسم. 1. the job of rearing (dairy or beef) cattle, cattle farming, cattle breeding 2. a dairy farm, a ranch^Us^

گاورس /gā.vars/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز **جاورس** Indian millet, Italian millet

گاوزبان /gāv.za.bān/ اسم. [گیاه‌شناسی] bugloss

گاوزبانِ اُروپایی borage

گاوصندوق /gāv.san.duq/ اسم. safe, strongbox

گاوصَندوقِ نَسوز a fireproof safe

گاومیش /gāv.mi:š/ اسم. [جانورشناسی] buffalo

گاوی /gā.vi/ صفت. pertaining to cows, bovine

ماستِ گاوی yogurt made from cow's milk

گاه /gāh/ اسم. قید. (= زَمان) 1. [*n*] time 2. [*lit*] age, era 3. [*adv*] sometimes, once in a while

گاه‌شمار /gāh.šo.mār/ اسم. [ادبی] (= تَقویم) calendar

گاه‌شماری /gāh.šo.mā.ri/ اسم.
1. time-keeping 2. chronology

گاه‌گاهی /gāh.gā.hi/ صفت. قید. نیز گَهگاهی
1. [*adj*] occasional
2. [*adv*] occasionally

گاهنامه /gāh.nā.me/ اسم. (= تقویم)
calendar

گاهواره /gāh.vā.re/ اسم. [ادبی] نیز گهواره
cradle, crib[Us]

گاه و بیگاه /gā.ho.bi.gāh/ قید.
every so often, from time to time

گاهی /gā.hi/ قید. sometimes, occasionally

گاهی اوقات every now and then, sometimes

گاییدن /gā.'i.dan/ مصدر متعدی. [مستهجن!]
1. to have sex with sb, to fuck sb
2. [*col*] to bore sb by repeating oneself etc

گبر /gabr/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] (= زَرتشتی)
1. a Zoroastrian, a *guebre* 2. an infidel

گَبّه /gab.be/ اسم. *gabbeh:* a type of tribal rug with a thick pile and a simple design

گپ /gap/ اسم. 1. the act of chatting
2. chat, gab, small talk

گپ زدن /gap.za.dan/ مصدر لازم.
to have a conversation with sb,
to have a chat with sb, to chat with sb

گتر[ف] /getr/ اسم. [پوشاک / سابق]
half-gaiter(s) (worn to protect the ankles and top of the shoes)

گتو[ف] /ge.to/ اسم. the ghetto

گجراتی /goj.rā.ti/ صفت. اسم. [جغرافیا]
1. [*adj*] pertaining to Gujarat in India, Gujarati 2. [*n*] a native of Gujarat, a Gujarati 3. the Gujarati language, Gujarati

گچ /gač/ اسم. [ساختمان] gypsum, plaster of Paris, plaster, gatch

سَنگِ گَچ gypsum

گچِ تَحریر chalk

گچبری /gač.bo.ri/ اسم. [ساختمان] stucco, stucco-work

گچبری کردن /gač.bo.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to decorate a portion of the wall or ceiling with stucco-work

گچکار /gač.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a plasterer

گچکاری /gač.kā.ri/ اسم. [ساختمان]
plaster work, plastering

گچ گرفتن /gač.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
[پزشکی] to put sb's broken limb etc in a plaster cast

گچی /ga.či/ صفت. made of plaster, plaster [*bef. n*]

شَمعِ گَچی stearine candle(s)

مُجسّمهٔ گَچی a plaster statue

گدا /ge.dā/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـیان]
a beggar, a mendicant

گدابازی /ge.dā.bā.zi/ اسم. [گفتار]
acting as a miser, miserly conduct

☐ دست از گدابازی بردار و یک جفت کفشِ قشنگ برایِ دخترت بخر.
Oh stop this 'we-have-no-money' act, and buy a nice pair of shoes for your daughter.

گداخانه /ge.dā.xā.ne/ اسم. (= نَوانخانه)
the workhouse, the poorhouse

گداختن /go.dāx.tan/ مصدر متعدی.
to heat a piece of metal etc to the melting-point, to fuse, to smelt

گداخته /go.dāx.te/ صفت. white-hot, molten

گدار /go.dār/ اسم. a shallow part of the river (which can be crossed by wading), a ford

بی‌گُدار به آب زدن to act heedlessly
(*ex tr* = to wade into a river where there is no ford)

گداز /go.dāz/ اسم. 1. the state of being molten 2. smelting, fusion

گُدازِ هَسته‌ای [فیزیک] nuclear fusion

گدازه /go.dā.ze/ اسم. [زمین‌شناسی] lava

گدایی /ge.dā.'i/ اسم. the act of begging, beggary, mendicity

گدایی‌کردن /ge.dā.'i.kar.dan/ مصدر لازم. to ask for alms, to beg

گذار /go.zār/ اسم. transition, passage

دورانِ گُذار /dow-/ a transition period

گذاشتن /go.zāš.tan/ مصدر متعدی. 1. to put/ place/ lay down sth 3. to leave sth 2. to let sb do sth, to allow sb to do sth

بگذار بروم. Please let me go.

گذاشته /go.zāš.te/ صفت. put, placed

گذر /go.zar/ اسم. 1. the act of passing 2. passage, pass 2. an intersection of lanes/ streets with a few shops

«گُذری به هند» "A Passage to India"

نانوایِ سَرِ گُذر the bakery round the corner

گذرا /go.za.rā/ صفت. 1. passing 2. fleeting, evanescent

گذران /go.za.rān/ صفت. اسم. (= ۲. مَعاش) 1. [*adj*] passing, transient 2. [*n*] the means of living, livelihood

گُذران کردن to make a living

گذراندن /go.za.rān.dan/ مصدر متعدی. 1. to spend time 2. to pass an exam etc 3. to cause sth to pass through a course

از حَدّ گذراندن to exceed the limits of moderation etc

از سَر گذراندن to have a narrow escape, to have a close call[Us]

بَد گذراندن to have a bad/ rough time

خوش گذراندن to have a good time

□ دارد ایّامِ محکومیّتش را می‌گذراند.
He is serving his prison term.

گذرکردن /go.zar.kar.dan/ مصدر لازم. (= عُبور کردن) to pass by a place

گذرگاه /go.zar.gāh/ اسم. 1. a crossing point, a passageway 2. (in a river) ford

گذرگاهِ تَراز (راه‌آهن) a level crossing

گُذرگاهِ عابرِ پیاده (در خیابان) a zebra crossing[Br], a pedestrian crossing[Br], a crosswalk[Us]

گذرنامه /go.zar.nā.me/ اسم. (= × تَذکره) 1. passport 2. a travel document

گُذرنامهٔ خِدمت a service passport

گُذرنامهٔ سیاسی a diplomatic passport

گُذرنامهٔ مُعتبر a valid passport

گذشت /go.zašt/ اسم. 1. passing, passage 2. forgiveness

آدمِ باگُذشت a magnanimous person

گُذشتِ زَمان passage of time

گذشت‌کردن /go.zašt.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to relent and forgive sb 2. to withdraw a charge made earlier against sb, to decide not to press charges against sb

گذشتن /go.zaš.tan/ مصدر لازم. (= ۱. سِپری شدن ۲. عُبور کردن ۴. چَشمپوشی کردن) 1. (of time) to pass, to elapse 2. to pass, to go by 3. to cross a line etc 4. to do without sth, to overlook sth

این نیز بگذرد. This too will pass. (a saying favoured[Br] by the Sufis to remind one that nothing in this world is permanent)

خوش گذشت؟ Did you have a good time? Did you enjoy yourself?

از حَقِّ خود گذشتن to waive one's claim to sth

به خِیر گذشتن 1. to have a narrow escape 2. to end well

گذشته /go.zaš.te/ صفت. اسم. 1. [*adj*] past, bygone 2. [*n*] the past

در گُذشته in the past

گُذشته از این‌که ... apart from the fact that ...

گُذشته‌ها گذشته. Let bygones be bygones. [*prov*]

گَر [1] /gar/ صفت. [پزشکی] (of hairy animals) suffering from mange, mangy

یک بُزِ گَر گلّه را گَر می‌کند. [ضرب‌المثل] One bad apple spoils the barrel. [*prov*] (*ex tr* = A mangy goat causes the whole flock to be afflicted with mange.)

گَر [2] /gar/ حرف. [ادبی] (اگر) if (short for اگر)

ـگَر /-gar/ پسوند. suffix appended to a noun etc to denote the vocation of a person, -er, -or, -ist. Some instances:

آشوبگر a rioter

چاپگر a printer (both person and machine)

کِشتگر a farmer

گُر /gor/ اسم. fire, flame

گُرگرفتن /gor.ge.raf.tan/ مصدر لازم. to burst into flames

گُرگرفتگی /gor.ge.ref.te.gi/ اسم. [پزشکی] (of women) experiencing hot flushes

ـگرا (ن) /-ge.rā/ پسوند. suffix added to a noun to indicate adherence to a belief etc, -ist. Some instances:

چَپگرا a leftist

خِردگرا rational, a rationalist

گراد (ف) /ge.rād/ اسم. 1. a unit for measuring angles or arcs, grade, degree 2. [*math*] a hundredth part of a right angle 3. (in artillery) coordinates

گُراز /go.rāz/ اسم. [جانورشناسی] boar

گُرازِ دَریایی[آبزی] porpoise

گُرازِ وَحشی wild boar

گرافیت (ف) /ge.rā.fit/ اسم. [شیمی] graphite

گرافیست (ف) /ge.rā.fist/ اسم. [هنر] [جمع: ـ‌ها] a graphic designer

گرافیک (ف) /ge.rā.fik/ اسم. [هنر] graphic design

گرافیکی /ge.rā.fi.ki/ صفت. graphic

گرامافون (ف) /ge.rā.mā.fon/ اسم. نیز گِرام gramophone, record player

گرامی /ge.rā.mi/ صفت. (= اَرجمند) esteemed, honourable[Br], dear

□ شنوندگانِ گرامی، به پایان برنامهٔ امشب رسیده‌ایم.
We should remind our listeners now that we have reached the end of this evening's broadcast.

گرامیداشت (ن) /ge.rā.mi.dāšt/ اسم. (= بُزرگداشت) the act of honouring[Br] sb who has served the community etc

گران /ge.rān/ صفت. 1. expensive, costly, dear[Br] 2. [*lit*] heavy

□ خیلی گران است، کمتر نمی‌شود؟
It is too expensive; can you give me a discount?

گرانبها /ge.rān.ba.hā/ صفت. precious, valuable

خاطراتِ گرانبها precious memories

گران‌روی (ن) /ge.rān.ra.vi/ اسم. [فیزیک] (= چَسبندگی) viscosity

گرانش (ن) /ge.rā.neš/ اسم. [فیزیک] (= جاذبه) gravitation

گران شدن /ge.rān.šo.dan/ مصدر لازم. 1. (of prices) to rise 2. (of goods) to become more expensive

گرانشی (ن) /ge.rā.ne.ši/ صفت. gravitational

گرانفروش /ge.rān.fo.ruš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a trader who overcharges his/ her customers, a price gouger, a profiteer

گرانفروشی /ge.rān.fo.ru.ši/ اسم.
the act of overcharging, price gouging, profiteering

گرانقیمت /ge.rān.qi.mat/ صفت. (= گِران)
expensive, costly
مُبلمانِ گِرانقیمت expensive furniture

گرانمایه /ge.rān.mā.ye/ صفت. [ادبی] (= اَرجمند)
esteemed, admired

گرانول(ف) /ge.rā.nul/ اسم.
granule(s)

گرانی /ge.rā.ni/ اسم.
the state of being expensive, high/ rising prices

گرانیت(ف) /ge.rā.nit/ اسم. [زمین‌شناسی] (= سَنگِ خارا)
granite

گرانی‌سنج(ن) /ge.rā.ni.sanj/ اسم. [فیزیک]
gravimeter

گرانیگاه(ن) /ge.rā.ni.gāh/ اسم. [فیزیک] (= مَرکزِ ثقل)
the centre[Br]/ center[Us] of gravity

گراور(ف) /ge.rā.vor/ اسم. [چاپ]
a half-tone plate, a photoengraving

گراورسازی /ge.rā.vor.sā.zi/ اسم. [چاپ]
1. the process of preparing half-tone plates, photoengraving 2. a photoengraving workshop

گراوور(ف) /ge.rā.vur/ اسم. [هنر]
engraving, etching

گرایش /ge.rā.yeš/ اسم.
1. tendency, trend 2. the main subject a student studies at the university, one's major[Us]
□ گرایشِ من در مهندسیِ صنایع فرآوریِ موادِ خام است.
I am a student of industrial engineering, majoring in the processing of raw materials.

گرایش داشتن /ge.rā.yeš.dāš.tan/ مصدر لازم.
to tend to sth, to be inclined to sb/ sth

-گرایی(ن) /-ge.rā.'i/ پسوند.
suffix added to a noun to indicate a belief, a movement, a school of thought etc, -ism. Some instances:
فَردگرایی individualism
واقع‌گرایی realism

گربه /gor.be/ اسم. [جانورشناسی]
cat
بَچّه گُربه kitten
گُربهٔ بُراق a long-haired cat, a Persian cat
گُربهٔ پالاس [جانورشناسی] Pallas's cat, steppe cat, manul
گربهٔ پَلنگی a tabby cat
گُربهٔ ماده a female cat
گُربهٔ نَر a tomcat, a tom
گُربهٔ وَحشی [جانورشناسی] wild cat
می‌گویند گُربه هَفت جان دارد. [ضرب‌المثل]
A cat is said to have nine lives. [*prov*]

گربه‌باز /gor.be.bāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a cat lover, a cat fancier

گربه‌سانان /gor.be.sā.nān/ اسم. [زیست‌شناسی] [جمعِ گُربه‌سان]
the feline animals (lions, tigers etc), cat-kind, cat tribe, cats
خانوادهٔ گُربه‌سانان Felidae

گربه‌ماهی /gor.be.mā.hi/ اسم. [آبزی]
catfish

گرته‌برداری /gar.te.bar.dā.ri/ اسم. نیز گَرده‌برداری
1. stencilling, pouncing 2. using sth as a model, copying sth

گرجی /gor.ji/ صفت. اسم. [جغرافیا]
1. [*adj*] pertaining to Georgia, Georgian
2. [*n*] a native of Georgia, a Georgian
3. the Georgian language, Georgian

گرچه /gar.če/ حرف ربط. (= اگرچه)
though, even though

گرد /gard/ اسم.
1. powder 2. dust
گَردِ دَندان tooth powder
گَردِ لیمو ground dry lime
گَردِ نان‌پَزی baking powder
گَرد و خاک dust

از گَردِ راه نرسیده ...
having barely arrived

گَرد و خاک کردن 1. to raise dust
2. [*col*] to show off one's prowess

گِرد /gerd/ صفت. round, circular

گُرد /gord/ اسم. [ادبی] [جمع: ~ها، ~ان] (= پَهلوان) a champion fighter, a paladin

گَردآلود /gar.dā.lud/ صفت. (= خاک‌آلود) dusty

گِردآورنده /ger.dā.va.ran.de/ اسم. [جمع: ~ها، گِردآورندگان] 1. a collector 2. a compiler

گِردآوری /ger.dā.va.ri/ اسم. 1. the act of gathering things, collecting items 2. collection, compilation

گِردآوری کردن /ger.dā.va.ri.kar.dan/ مصدر متعدی. to gather things, to bring together, to collect/ compile/ amass things

گِرداب /ger.dāb/ اسم. whirlpool

گِردابِ کوچک eddy, vortex

گِردابِ عَظیم maelstrom

شَبِ تاریک و بیمِ موج و گِردابی چنین حایل (حافظ)

The waves run high, night is clouded with fears/ And eddying whirlpools clash and roar ... (G. Bell)

گِرداگِرد /ger.dā.gerd/ حرف اضافه. all around

گِرداله[ن] /ger.dā.le/ اسم. [زمین‌شناسی] boulder(s)

گَردان /gar.dān/ صفت. (= چَرخان) turning, revolving, rotating

سیخِ کَبابِ گَردان revolving/ rotating spit(s)

گُردان /gor.dān/ اسم. [نظامی] (= × فوج) battalion

گَرداندن /gar.dān.dan/ مصدر متعدی. 1. to rotate sth, to turn sth around 2. to manage/ run a company etc

□ مغازه را در واقع دختر می‌گرداند، نه پدر.
The real store manager is the daughter, not the father.

گَرداننده /gar.dā.nan.de/ اسم. [جمع: ~ها، گَردانندگان] 1. sb who runs an outfit, an organizer, a manager 2. a mediator, a master/ mistress of ceremonies (*MC*), an emcee[US]

گِردباد /gerd.bād/ اسم. 1. whirlwind 2. cyclone 3. tornado

گَردپاش /gard.pāš/ اسم. atomizer

گِردسوز /gerd.suz/ صفت. (said of a lamp, burner etc) with a cylindrical wick

چراغِ گِردسوز [سابق] an Argand lamp

گَردش /gar.deš/ اسم. 1. an outing, a promenade, an excursion 2. rotation, revolution 3. circulation

گَردش با اتومبیل[وغیره] a ride, a drive

گَردش به چپ ممنوع! No Left Turn

گَردشِ پیاده a walk

گَردشِ خون circulation of blood

گَردشِ عِلمی a field trip

گَردشِ کار work flow

گَردشِ سَرمایه turnover

(به) گَردش رفتن to go for a walk

گَردشگاه /gar.deš.gāh/ اسم. (= تَفرّجگاه) a public walk, a promenade, a tourist resort

گَردشگر[ن] /gar.deš.gar/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= توریست، سَیّاح) a tourist

گَردشگری[ن] /gar.deš.ga.ri/ اسم. (= توریسم، جهانگردی، ایرانگردی، سیاحت) tourism

گِردکان /ger.da.kān/ اسم. [گیاه‌شناسی] [ادبی] (= گِردو) walnut

گردگرفتن /gard.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to gather dust, to become dusty
گَردِ چیزی را گرفتن to brush off dust from sth, to dust sth
گردگیری /gard.gi.ri/ اسم. the act of brushing off dust from objects, dusting sth
گردگیری‌کردن /gard.gi.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to dust objects
2. [*col*] to give sb a beating
گردن /gar.dan/ اسم. [کالبدشناسی]
the neck
پُشتِ گَردن the back of the neck
یک سَر و گردن بالاتر از ...
a head and shoulders above ...
دستِ شکسته وَبال گردن است. [ضرب‌المثل]
an inevitable burden that one has to bear; similar to the English saying "the millstone round one's neck" (*ex tr* = A broken arm is a burden that the neck has to bear.)
به گَردن گرفتن
to accept responsibility for sth
□ گَردنِ من از مو هم باریک‌تر است.
No contest. You are absolutely right.
گردنبند /gar.dan.band/ اسم. necklace
گردن‌دراز /gar.dan.de.rāz/ صفت.
long-necked
خاله گَردن‌دراز
(in children's stories) the camel
گردن زدن /gar.dan.za.dan/ مصدر متعدی.
to behead sb
گردن‌کلفت /gar.dan.ko.loft/ صفت. اسم.
1. [*adj*] tough, bully [جمع: ـ‌ها، ـان]
2. [*n*] a thug, a roughneck[Us], a tough guy[Us]
گردنه /gar.da.ne/ اسم. a mountain pass
دُزدِ سَرِ گَردنه a highway robber
گَردنهٔ حِیران the Heyran Pass
گردو /ger.du/ اسم. [گیاه‌شناسی] walnut
مغزِ گردو shelled walnuts
هَر گِردی گِردو نیست. [ضرب‌المثل]
All is not gold that glitters. [*prov*]
(*ex tr* = Every round object is not a walnut.)
گردون /gar.dun/ اسم. [ادبی] نیز چرخِ گردون
the revolving heavens/ skies, the firmament
گردونه /gar.du.ne/ اسم. [ادبی] (= اَرابه)
chariot, carriage
گَرده[(ن)] /gar.de/ اسم. 1. [*bot*] pollen
2. a fine powder 3. pounce, stamping-powder
گِرده /ger.de/ اسم. a round loaf of bread
گُرده /gor.de/ اسم. [کالبدشناسی] (= ۲. کُلیه)
1. the back 2. the kidney
گرده‌افشانی[(ن)] /gar.de.af.šā.ni/ اسم.
[گیاه‌شناسی] pollination
گُرده‌ماهی /gor.de.mā.hi/ صفت. اسم.
[ساختمان] 1. [*adj*] raised in the centre[Br]/ center[Us] and sloping down on either side, humped, ridged 2. [*n*] a hump, a bump
گِردهمایی[(ن)] /ger.de.ha.mā.'i/ اسم.
(= کُنفرانس) conference, symposium
گَردی[۱] /gar.di/ اسم. [گیاه‌شناسی]
asparagus fern
گَردی[۲] /gar.di/ صفت. 1. dusty, mealy
2. [*col*] addicted to heroin
گِردی /ger.di/ اسم. roundness
گردیدن /gar.di.dan/ مصدر لازم. (= گَشتن)
1. to turn, to rotate 2. to become
گرز /gorz/ اسم. 1. mace 2. anything resembling a mace
گُرزِ خَشخاش poppy head(s)
گرسنگی /go.ros.ne.gi/ اسم. the state of being hungry, hunger, starvation

از گُرسنگی مردن to starve to death
◻ از شدّتِ گرسنگی قادر به فکر کردن نیستم.
I am so hungry that I cannot think.

گرسنگی کشیدن /go.ros.ne.gi.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to starve

گرسنه /go.ros.ne/ اسم. hungry, famished, starved, starving

گرفت /ge.reft/ اسم. the act of taking, seizing, seizure

خورشیدگِرفت (= خورگرفت، کُسوف) a solar eclipse

ماه‌گِرفت (= خُسوف) a lunar eclipse

گرفتار /ge.ref.tār/ صفت. 1. caught, captured, snared 2. busy, occupied

گرفتار بودن /ge.ref.tār.bu.dan/ مصدر لازم. 1. to be busy 2. to be in captivity

گرفتار شدن /ge.ref.tār.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to be captured 2. to get caught up in some unexpected business

گرفتارکردن /ge.ref.tār.kar.dan/ مصدر متعدی. to capture/ trap sb/ sth

گرفتاری /ge.ref.tā.ri/ اسم. 1. captivity 2. trouble, difficulty 3. involvement

با این هَمه گِرفتاری with so much work to do, with so many commitments

گرفتگی /ge.ref.te.gi/ اسم. the state of being obstructed, clogged etc

گِرفتگیِ بینی a clogged nose (as a result of a cold)

گِرفتگیِ صِدا hoarseness of the voice

گِرفتگیِ عَضله a muscle cramp

گِرفتگیِ لوله a clogged pipe

گرفتن /ge.ref.tan/ مصدر متعدی. 1. to take sth 2. to receive sth 3. to catch sth/ sb 4. to trap sth/ sb 5. to arrest sb, to seize sb/ sth 6. the word */ge.ref.tan/* easily combines with nouns to create compound verbs. These verbs are to be found alphabetically under the nouns with which they have combined.

بِگیر! Catch!

گرفتنِ زَبان (= لُکنت) stammering, stuttering

مُچِ کسی را گرفتن to catch sb in the act, to catch sb red-handed

گرفته /ge.ref.te/ صفت. sombre[Br], somber[Us], depressed

هوایِ گِرفته dull weather (with overcast skies), gloomy weather

گرگ /gorg/ اسم. [جانورشناسی] wolf

بَچّهٔ گُرگ، بَچّه‌گُرگ a wolf cub

گُرگِ باران دیده [ضرب‌المثل] an old rogue (*ex tr* = a wolf that has weathered many storms)

گرگ در لباسِ میش a wolf in sheep's clothing

گُرگِ ماده a she-wolf

هَوایِ گُرگ و میش (morning) twilight, gloaming

گرگم به هوا /gor.gam.be.ha.vā/ اسم. (the game of) tag

گرگی /gor.gi/ صفت. descended from a wolf, wolf-like, wolfish

گَرم /garm/ اسم. ↔ سَرد 1. warm 2. hot 3. (said of a person) friendly 4. (of food, according to traditional medicine) that produces heat in the body

اَسلحهٔ گَرم firearms

گرم و نرم snug, comfy

با کَسی گَرم گرفتن to cosy[Br]/ cozy[Us] up to sb

گِرم(ف) /ge.ram/ اسم. a small unit of weight in the metric system, a gram/ gramme[Br] (*g, gm*)

گرما /gar.mā/ اسم. نیز گَرمی (= حَرارت)
warmth, heat

گرمابرق⁽ⁿ⁾ /gar.mā.barq/ اسم. [برق]
thermoelectricity

گرمابه /gar.mā.be/ اسم. (= حَمّام)
a public bath, a Turkish bath, a *hammam*

گرمابه‌دار /gar.mā.be.dār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= حَمّامی)
the manager/ proprietor of a bathing establishment

گرمابی⁽ⁿ⁾ /gar.mā.bi/ صفت.
warm-water [*bef. n*]

ماهیانِ گرمابی
warm-water fishes

گرمازا⁽ⁿ⁾ /gar.mā.zā/ صفت.
1. heat-generating, heat-producing 2. [*chem*] exothermic

مَوادِ گرمازا
heat-generating materials, fuels

گرمازدگی /gar.mā.za.de.gi/ اسم. [پزشکی]
heatstroke

گرمازده /gar.mā.za.de/ صفت.
suffering from heatstroke

گرماشیمی⁽ⁿ⁾ /gar.mā.ši.mi/ اسم. [شیمی]
thermochemistry

گرماگرم /gar.mā.garm/ صفت. قید. (= گَرم‌گَرم)
1. [*adj*] piping hot 2. [*adv*] while sth is still hot

در گَرماگرمِ ...
in the heat of (the fight etc), in the midst of (work etc)

گرماگیر⁽ⁿ⁾ /gar.mā.gi:r/ صفت. [شیمی]
endothermic

گرمایش⁽ⁿ⁾ /gar.mā.yeš/ اسم. (= شوفاژ)
the system of heating in a building etc, central heating

گرمایشی⁽ⁿ⁾ /gar.mā.ye.ši/ صفت.
pertaining to the heating system, heating [*bef. n*]

گرمایی /gar.mā.'i/ صفت.
1. pertaining to heat, thermal 2. (said of a person) suffering from heatstroke

گرمب /go.romb/ صوت.
(the muffled sound of) a heavy object hitting the ground, a thud, a thump

گرمخانه /garm.xā.ne/ اسم. (= ۱. گُلخانه)
1. hothouse, greenhouse 2. the heated room of a public bath, the caldarium

گرمخانه‌ای⁽ⁿ⁾ /garm.xā.ne.'i/ صفت.
(of flowers and vegetables) grown in a hothouse, forced

گرمسیر /garm.si:r/ اسم. (= ۲. قِشلاق)
1. a region with a hot climate 2. the winter quarters of a nomadic tribe
⟵ سَردسیر

گرمسیری /garm.si.ri/ صفت.
pertaining to a hot region, tropical

بیماری‌هایِ گَرمسیری
tropical diseases

گرم‌شدن /garm.šo.dan/ مصدر لازم.
to get warm/ hot, to become heated

گَرم شدنِ هَوایِ کُرهٔ زَمین
global warming

گرمک /gar.mak/ اسم. [گیاه‌شناسی]
a variety of early cantaloupe

گرم‌کردن /garm.kar.dan/ مصدر متعدی.
to warm sth, to heat sth

خود را گَرم کردن
1. to warm oneself 2. [*sport*] to warm up

گرم‌کن /garm.kon/ اسم. [پوشاک]
a tracksuit[Br], a jogging suit, a sweatsuit[Us], sweats[Us]

پیراهنِ گَرم‌کن
sweatshirt

شَلوارِ گَرم‌کن
tracksuit bottoms[Br], sweatpants[Us]

گرمی /gar.mi/ اسم.
warmth, heat

گرو /ge.row/ اسم.
1. pledge, pawn, security 2. [*col*] mortgage

از گِرو درآوردن
to redeem a pawned object

گرو بستن /ge.row.bas.tan/ مصدر لازم.
to wager, to bet (= شَرط بستن)

گروگان /ge.row.gān/ اسم. [جمع: ~ها]
a hostage

گروگان‌گرفتن /ge.row.gān.ge.ref.tan/
مصدر متعدی.
to take/ hold sb hostage

گروگانگیر /ge.row.gān.gi:r/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان]
a hostage-taker

گروگانگیری /ge.row.gān.gi.ri/ اسم.
the act of hostage-taking

گروگذاشتن /ge.row.go.zāš.tan/ مصدر متعدی.
to pawn/ pledge sth (as security for obtaining a loan), to mortgage a house etc

گرّ و گرّ /gor.ro.gor(r)/ قید. [گفتار]
1. in large numbers 2. rapidly one after another

گروه /go.ruh/ اسم.
1. group 2. band, gang 3. lot 4. (in a college) department 5. [*gram*] phrase

گُروهِ تاریخ — the Department of History
گروهِ سِنّی — age group
گُروهِ فِشار — a pressure group
گُروهِ کار — a task force
گُروهِ مُجهّز [فرهنگستان] (= اِکیپ)
a team
گُروهِ مُخالف [فرهنگستان] (= اُپوزیسیون)
an opposition group

گروهان /go.ru.hān/ اسم. [نظامی]
company

گروهبان /go.ruh.bān/ اسم. [نظامی]
sergeant

گروهبانی /go.ruh.bā.ni/ اسم.
the rank of a sergeant, sergeancy

گروه‌بندی /go.ruh.ban.di/ اسم.
division into groups and subgroups, classification

گروه‌درمانی(ن) /go.ruh.dar.mā.ni/ اسم.
[روان‌شناسی]
group therapy

گروهک(ن) /go.ru.hak/ اسم. [سیاست]
a small group (used pejoratively when referring to opposition groups)

گروه‌گروه /go.ruh.go.ruh/ قید.
in large numbers, in droves

گروهی /go.ru.hi/ صفت. قید. (= دَسته‌جمعی)
1. [*adj*] collective, group [*bef. n*]
2. [*adv*] collectively

کارِ گُروهی — team work

گروی /ge.ro.vi/ اسم. نیز گرویی (= وَثیقه)
security, collateral[Us]

◻ گروی چی گذاشتی؟
What did you put up as collateral?

گرویدن /ge.ra.vi.dan/ مصدر لازم.
to embrace a faith, to adopt a belief

گره /ge.reh/ اسم.
1. knot, node
2. problem, difficulty 3. an obsolete unit of length (equal to 1/16 of a *zar'* = 6.5 *cm*/ 2.56 *in*)

گِرهِ چوب — a knot in wood
گرهِ خِفتی — a slip-knot
گِرهِ دَریایی — knot (= one nautical mile per hour)
گرهِ کور — a tangled knot (which cannot be easily untied)
گِرهِ کِراوات — the knot of one's (neck)tie

گِره بر جَبین افکندن [ادبی]
to knit the brows, to frown

گِره در کار افتادن
(of a job) to encounter a difficulty

باز کردن/ گُشودنِ گِره
to untie/ undo a knot

گره‌چینی /ge.reh.či.ni/ اسم. [هنر]
نیز گِره‌سازی
the act of introducing geometrical patterns into brickwork, woodwork, mirror mosaics etc, fretwork, trellis-work

گره خوردن /ge.reh.xor.dan/ مصدر لازم.
(of a job) to become tangled, to knot [*vi*]

گره زدن /ge.reh.za.dan/ مصدر متعدی.
to tie a knot, to knot

گره‌گشایی /ge.reh.go.šā.'i/ اسم.
1. the unravelling of a complication, resolving a difficulty, making a breakthrough 2. (in a novel, play etc) the dénouement

گریان /ger.yān/ صفت.
weeping, crying, in tears, tearful

چشم‌هایِ گِریان
tearful/ wet eyes

گریاندن /ger.yān.dan/ مصدر متعدی. (= به‌گِریه انداختن)
to cause/ make sb to weep, to bring tears to sb's eyes

□ یک بازیگرِ خوب باید بتواند هروقت اراده کند ما را بگریاند یا بخنداند.
A good actor should be able to make us laugh or cry at will.

گریبان /ge.ri.bān/ اسم. [پوشاک/ ادبی] (= یَقه)
the opening in front of a shirt etc, the collar

گِریبان چاک کردن [ادبی]
to rend the front of one's shirt (as a gesture of grief)

گِریبانِ کسی را گرفتن
to grab sb by the collar to make a demand, to collar

گریبانگیر /ge.ribān.gi:r/ صفت. (= دامنگیر)
(of sth) that becomes an affliction (= grabs you by he collar and and wilt not let go)

گریبانگیرِ کسی شدن
(of some disaster) to befall sb

گریپ^(ف) /gi.rip/ اسم. [پزشکی]
influenza, flu, 'flu

گریپ‌فروت^(ف) /ge.reyp.fu.rut/ اسم. [گیاه‌شناسی]
grapefruit

گریختن /go.rix.tan/ مصدر لازم. (= فَرار کردن)
to run away, to flee, to escape, to get away, to slip away

گریخته /go.rix.te/ صفت. (= فَراری)
escaped, runaway

گریدر^(ف) /ge.rey.der/ اسم. [ساختمان]
an earth scraper, a grader

گریز /go.ri:z/ اسم.
1. the act of running away, escaping, making one's getaway, escape, flight, respite

از آن گریزی نیست.
There is no escape; it is inevitable.

گُریز زدن به ...
1. to sneak to a place
2. (in the course of a speech) to digress to a different topic

گریزان /go.ri.zān/ صفت.
1. running away from sb/ sth, on the run
2. hating the sight of sb/ sth

گریزاندن /go.ri.zān.dan/ مصدر متعدی.
to arrange for sb to escape, to cause sb/ sth to run away

گریزپا /go.riz.pā/ صفت. [ادبی]
1. (said of a child) that tends to run away from school, truant 2. restless

گریزگاه /go.riz.gāh/ اسم. (= مَفر)
a place of refuge, a hideaway

گریس^(ف) /gi.ri:s/ اسم.
a lubricant obtained from petroleum, grease

تُلمبهٔ گریس
a grease gun

گریستن /ge.ris.tan/ مصدر لازم. [ادبی] (= گِریه کردن)
to weep, to cry, to shed tears

گریس‌کاری /gi.ris.kā.ri/ اسم. [فنی]
the act of lubricating machinery etc with grease, greasing, lubrication

گریم^(ف) /gi.rim/ اسم. [تئاتر]
make-up, maquillage

گریم‌کردن /gi.rim.kar.dan/ مصدر متعدی.
to put on make-up

گریمور^(ف) /gi.ri.mor/ اسم. [جمع: ـ ها] (= چهره‌پَرداز)
a make-up artist

گریه /ger.ye/ اسم.
weeping, crying, shedding tears

گِریه و زاری ·loud weeping

گریه اش گرفت. She felt like crying.
He felt tears welling up in his eyes.

(به) گِریه انداختن to make sb cry,
to move sb to tears

گریه‌کردن /ger.ye.kar.dan/ مصدر لازم.
to weep, to cry, to shed tears

□ دختر جان، چرا گریه می‌کنی؟
Why are you crying, my dear girl?

گز ^۱ /gaz/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. tamarisk, tamarisk-salt-tree 2. *gaz:* a sweet made with manna (esp in Isfahan, from the solidified juice extracted from the tamarisk tree)

گز ^۲ /gaz/ اسم. (= ذَرع) an obsolete unit of length measuring 41 *in*/ 104 *cm*

-گزار /-go.zār/ پسوند. suffix denoting a doer of some action, -or, -er. Some instances:

سپاسگزار a grateful person
کارگزار an agent
نَمازگزار a worshipper

گزاردن /go.zār.dan/ مصدر متعدی.
1. to perform an act 2. to convey a message, to make an utterance
3. to interpret a dream etc

گزارش /go.zā.reš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات]
(= × راپورت) 1. a report, an account of sth 2. a commentary

گزارشِ امکان‌سنجی^(ن) feasibility report
گزارشِ خَبری a news report, a reportage

گُزارشِ لَحظه به لَحظه [رادیو^(و غیره)]
a running commentary

گزارش دادن /go.zā.reš.dā.dan/ مصدر لازم.
to report on sth to sb, to submit a report about sth

گزارشگر ^(ن) /go.zā.reš.gar/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. a reporter
2. a commentator

گُزارشگرِ تِلویزیون
a TV commentator

گزارنده /go.zā.ran.de/ اسم. [ادبی]
[جمع: ـ‌ها، گزارندگان] 1. the narrator
2. the interpreter

گزاره^(ن) /go.zā.re/ اسم. [دستور] (= مُسند، خَبر)
1. the predicate ← نَهاد
2. (in logic) the proposition

گزاف /ga.zāf/ صفت. [ادبی] exorbitant

بَهایِ گَزاف an exorbitant price

گزافه‌گویی /ga.zā.fe.gu.'i/ اسم.
the act of bragging, exaggeration

گزانگبین /ga.zan.ga.bin/ اسم. نیز گَزَنگبین
the solidified juice of the tamarisk tree, manna, Persian manna

گزگز /gez.gez/ اسم. (= سوزن‌سوزن)
a prickly sensation in one's limbs, pringling, tingling

گزگزکردن /gez.gez.kar.dan/ مصدر لازم.
to pringle, to tingle

گزمه /gaz.me/ اسم. [سابق] [جمع: ـ‌ها]
a night watchman

گزند /ga.zand/ اسم. (= آسیب) harm, injury

□ به کوریِ چشمِ بدخواهان، بـه سـرورِ مـا گزندی نرسید.
Much to the chagrin of his ill-wishers (may their evil eyes be blinded), our Lord and Master escaped unharmed.

گزنده /ga.zan.de/ صفت. اسم.
1. [*adj*] biting, stinging 2. mordant, caustic 3. [*n*] a biting insect, a stinger

گزنون^(ف) /ge.ze.non/ اسم. [شیمی]
xenon (*Xe*)

گزنه /ga.za.ne/ اسم. [گیاه‌شناسی] nettle

گزیدگی /ga.zi.de.gi/ اسم. the state of having been bitten (by an insect etc), an insect bite

گَزیدن /ga.zi.dan/ مصدر متعدی.
to bite sb, to sting sb/ sth

گُزیدن /go.zi.dan/ مصدر متعدی.
(= اِنتخاب کردن)
to choose/ select sb/ sth

گُزیده /go.zi.de/ صفت. اسم.
1. [*adj*] chosen, selected, select
2. [*n*] a selection

گُزیر /go.zi:r/ اسم. [ادبی] (= عَلاج)
remedy, cure

گُزینش /go.zi.neš/ اسم. (= اِنتخاب)
1. the act of choosing sb/ sth, selection
2. the selection process 3. vetting a candidate for a job

گُزینه /go.zi.ne/ اسم.
1. choice, option
2. selected material

گَس /gas/ صفت.
(of taste) acrid, slightly bitter and astringent

گُستاخ /gos.tāx/ صفت.
rude, impudent, cheeky

گُستاخانه /gos.tā.xā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] rude, impudent
2. [*adv*] rudely, impudently

گُستاخی /gos.tā.xi/ اسم.
rudeness, impudence

گُستردن /gos.tar.dan/ مصدر متعدی. [ادبی]
(= پَهن کردن)
1. to spread out a carpet etc, to lay out sth
2. to propagate sth

گُسترده /gos.tar.de/ صفت مفعولی. (= پَهناور)
widespread, spread-out, extended, sprawling

گُسترش /gos.ta.reš/ اسم.
1. the act of spreading, extending, expanding sth
2. expansion, deployment

گُسترش دادن /gos.ta.reš.dā.dan/ مصدر متعدی.
1. to expand an area etc
2. (in chess) to deploy one's pieces

گُستره /gos.ta.re/ اسم. [ادبی]
expanse, domain

گُسترهٔ زَبانِ فارسی
the domain of Persian language

گُسستن /go.sas.tan/ مصدر متعدی/ لازم.
1. [*vt*] to break/ rupture sth
2. [*vi*] to come apart, to give way

گُسسته /go.sas.te/ صفت.
broken, ruptured, come apart, separated

گُسل[(ن)] /go.sal/ اسم. [زمین‌شناسی] نیز گُسله
fault, fault line

□ شهرِ تهران میان گُسلِ البرز و گُسلِ شهرری قرار دارد.
Tehran lies between Alborz and Ray fault lines.

گُسیختن /go.six.tan/ مصدر لازم. (= گُسستن)
to break, to come apart

از هم گُسیختن
to disintegrate

گُسیخته /go.six.te/ صفت.
broken, separated

گُسیل /go.si:l/ اسم.
the act of dispatching/ despatching[Br] a force etc to an area, sending

گُسیل داشتن /go.sil.dāš.tan/ مصدر متعدی.
(= رَوانه کردن)
to dispatch sb to a place to do sth

گُشاد /go.šād/ صفت. اسم. ← تَنگ
1. [*adj*] wide, dilated 2. (of garments) loose-fitting 3. [*n*] (in backgammons) an exposed piece, a blot

لِباسِ گُشاد
a loose-fitting garment

گُشادبازی /go.šād.bā.zi/ اسم. [گفتار]
1. (in backgammons) engaging in risky play 2. spending money recklessly, squandering away one's wealth

گُشاد شدن /go.šād.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to become dilated 2. (of shoes) to stretch and become less tight as they are worn

گشاده /go.šā.de/ صفت. [ادبی] open, wide-open

گشادی /go.šā.di/ اسم. wideness, looseness

گشایش /go.šā.yeš/ اسم. (= ۱. اِفتتاح ۲. فَرَج) 1. opening, inauguration 2. respite, relief

گشت /gašt/ اسم. 1. excursion, tour 2. patrol

گشتالت(ف) /geš.tālt/ اسم. [روان‌شناسی] gestalt

روان‌شناسیِ گشتالت gestalt psychology

گشتاور(ن) /gaš.tā.var/ اسم. [فیزیک] torque, moment

گشت زدن /gašt.za.dan/ مصدر لازم. 1. to visit and look around, to tour an area 2. [*milit*] to patrol an area etc

گشت‌زنی /gašt.za.ni/ اسم. the act of patrolling an area

گشتکره(ن) /gašt.ko.re/ اسم. [زمین‌شناسی] troposphere

گشتن /gaš.tan/ مصدر لازم/ متعدی. (= ۱. گَردیدن) 1. [*vi*] to turn, to rotate, to revolve 2. to range 3. to become 4. [*vt*] to search sb/ sth

گشت و گذار /gaš.to.go.zār/ اسم. a pleasure trip, an excursion, a promenade

گشتی /gaš.ti/ اسم. [نظامی] [جمع: ~ها] a patrol

گشنه /goš.ne/ صفت. [گفتار] (= گُرسنه) hungry, starved

گِداگُشنه‌ها the poor and the hungry

□ «مامان گشنمه! شام چی داریم؟»
"Mom, I'm starved. What are we having for dinner?"

گشنیز /geš.ni:z/ اسم. 1. [*bot*] coriander, cilantro[Us] 2. (cards) clubs

بی‌بیِ گِشنیز Queen of Clubs

تُخمِ گِشنیز coriander seed(s)

گشودن /go.šu.dan/ مصدر متعدی. (= باز کردن) 1. to open a door etc 2. to capture a besieged town

گشوده /go.šu.de/ صفت. (= مَفتوح) opened, open

گفتار /gof.tār/ اسم. ← نِوشتار 1. speech 2. colloquialism 3. a lecture

گفتاردرمانی(ن) /gof.tār.dar.mā.ni/ اسم. speech therapy

گفتاری /gof.tā.ri/ صفت. pertaining to speech, speech [*bef. n*]

گفتگو /gof.te.gu/ اسم. نیز گُفت و گو a conversation, a talk, a dialogue

گُفتگویِ تَمدّن‌ها the dialogue among civilizations

گُفتگویِ خُصوصی (میان دو نفر) a tête-à-tête

گفتگوکردن /gof.te.gu.kar.dan/ مصدر لازم. to converse with sb, to have a conversation with sb, to chat with sb

گفتمان(ن) /gof.te.mān/ اسم. 1. discourse 2. dialogue

گفتن /gof.tan/ مصدر متعدی. to say sth to sb, to tell sb sth

اَسرارِ مَگو hush hush secrets

هیچ مگو. Mum's the word.

... که نگو. ... that you would never believe.

دُروغ گفتن to lie

راست گفتن to tell the truth

سُخن گفتن to speak

شِعر گفتن to write/ compose poetry

قِصّه گفتن to tell a story

گفتنی /gof.ta.ni/ صفت. اسم. [جمع: ~ها] 1. [*adj*] worth saying, mentionable 2. [*n*] an important or interesting point that should be discussed

□ گفتنی‌ها بسیار است؛ از کجا شروع کنم؟
There are many things to tell.
Where do you want me to start?

گفت و شنود /gof.to.šo.nud/ اسم.
dialogue, conversation
مَجلسِ گُفت و شُنود — a colloquium

گفته /gof.te/ صفت. اسم. 1. [*adj*] said
2. [*n*] saying, dictum

گِل /gel/ اسم. 1. mud, mire 2. clay, earth
گِلِ اُخرا — ochre[Br]/ ocher[Us]
گِلِ رُس — clay
گِلِ سَرشور — fuller's earth
گِلِ سِفید — white clay
گِلِ نَسوز — fire clay
به گِل نشستن — (of a ship) to run aground, to be stranded

گُل ^۱ /gol/ اسم. 1. flower(s) 2. the best part of sth 3. sth resembling a flower 4. a small circular space
پَرورشِ گُل — growing flowers, floriculture
دَستهٔ گُل — a bunch of flowers, a bouquet
کِشورِ گُل و بُلبل — the Land of Roses and Nightingales (*i.e.* Iran)
گُلِ آویز — fuchsia
گُلِ اِستکانی — bell-flower
گُلِ حَسرت — meadow saffron
گُلِ رَنگ — safflower, bastard saffron
گُلِ ساعتی — passion flower
گُلِ سُرخ — a red rose, a damask rose
گُلِ شاخه‌ای — cut flower(s)
گُلِ صَدتومانی — peony
گُلِ قاصد — dandelion
گُلِ قالی — a floral motif in a carpet
گُلِ کاغذی — bougainvillea
گُلِ گاوزبان — viper's bugloss
گُلِ گَندم — cornflower
گُلِ مُحمّدی — a damask rose, a Persian rose
گُلِ مَریم — tuberose
گُلِ مَصنوعی — artificial flower(s)
گُلِ میمون — snapdragon
گُلِ یَخ — winter flower
از گُل رفتن — to stop flowering
از یک گُل بَهار نمی‌شود. [ضرب‌المثل]
One swallow doesn't make a summer.
[*prov*] (*ex tr* = Spring does not arrive with one flower.)

گُل ^۲ ^(ف) /gol/ اسم. [ورزش] (in football[Br]/ soccer[Us] etc) goal
آقای گُل (در فوتبال) — the leading goal-scorer (in a tournament etc)
گُلِ به خود زده — an own goal
گُلِ زده در خانهٔ حریف — an away goal

گل‌آذین /go.lā.zin/ اسم. [گیاه‌شناسی]
the flowering system of a plant, inflorescence

گل‌آرایی /go.lā.rā.'i/ اسم.
flower arrangement

گِل‌آلود /ge.lā.lud/ صفت. muddy

گلاب /go.lāb/ اسم. rose water
□ گلابِ قمصرِ کاشان معروف است.
The rose water from Qamsar, a township near Kashan, is famous.

گلاب‌پاش /go.lāb.pāš/ اسم. a rose water dispenser/ sprinkler

گلابتون /go.lā.ba.tun/ اسم. gold thread, silver thread

گلابی /go.lā.bi/ اسم. [گیاه‌شناسی] pear
دِرختِ گُلابی — a pear tree

گلادیاتور ^(ف) /ge.lā.di.yā.tor/ اسم. [جمع: ـِ‌ها]
a gladiator

گل انداختن /go.lan.dāx.tan/ مصدر لازم.
1. (of a charcoal fire) to glow
2. (of a conversation) to be going well

گلاویز /ga.lā.vi:z/ صفت. grappling

گلاویز شدن /ga.lā.viz.šo.dan/ مصدر لازم. to grapple with sb, to come to grips with sb

گلایدر(ف) /ge.lāy.der/ اسم. glider (= هَواپیمای بی‌موتور)

گلایول(ف) /ge.la.yol/ اسم. [گیاه‌شناسی] gladioli [*sing.* gladiolus], glad(s)

گلایه /ge.lā.ye/ اسم. نیز گِله a friendly complaint

از کسی گِلایه داشتن (= گِله کردن) to have a bone to pick with sb

گلباران /gol.bā.rān/ اسم. the act of showering sb or sb's path with rose petals

گل‌باقالی /gol.bā.qā.li/ صفت. (of cats) tabby, streaked, striped

گلبانگ /gol.bāng/ اسم. a melodious call

گُلبانگِ مُسلمانی (= اَذان) a *muezzin's* call to prayer

گلبرگ(ن) /gol.barg/ اسم. [گیاه‌شناسی] petal(s)

گلبول(ف) /go.lo.bul/ اسم. [زیست‌شناسی] blood corpuscle(s) (= گویچه)

گُلبولِ سِفید white blood cell(s)

گُلبولِ قِرمز red blood cell(s)

گلپر /gol.par/ اسم. [گیاه‌شناسی] cow parsnip

گلچه /gol.če/ اسم. a small flower, a floweret, a floret

گلچین /gol.čin/ اسم. [جمع: ~ها] 1. a flower picker 2. [*lit*] an anthology

گلچین کردن /gol.čin.kar.dan/ مصدر متعدی. to handpick sth, to select the best of sth

گلخانه /gol.xā.ne/ اسم. greenhouse, hothouse, conservatory[Br]

گلخانه‌ای /gol.xā.ne.'i/ صفت. grown in a greenhouse, greenhouse [*bef. n*]

اُرکیده‌هایِ گُلخانه‌ای greenhouse orchids

◻ این توت‌فرنگی‌هایِ نوبر حتماً گلخانه‌ای هستند.
These out-of-season strawberries must have been grown in a greenhouse.

گلخن /gol.xan/ اسم. the furnace that heats a traditional Iranian bath-house from beneath

گل خوردن /gol.xor.dan/ مصدر لازم. [فوتبال] (of a team) to have goals scored against it

گل دادن /gol.dā.dan/ مصدر لازم. to flower, to bloom

گلدار /gol.dār/ صفت. 1. (of a plant) flowering, in bloom 2. adorned with floral patterns, flowered

پارچهٔ گُلدار a flower-patterned fabric

گلدان /gol.dān/ اسم. 1. vase 2. flowerpot

گُلدانِ چینی a porcelain vase

گُلدانِ شَمعدانی a potted geranium

گلدانی /gol.dā.ni/ صفت. grown in a pot, potted

گیاهانِ گُلدانی potted plants

گلدسته /gol.das.te/ اسم. [معماری] the top part of a minaret in a mosque

گلدوزی /gol.du.zi/ اسم. embroidery

گل‌دهی /gol.de.hi/ اسم. flowering, the blooming period, florescence

گلر(ف) /go.ler/ اسم. [فوتبال] [جمع: ~ها] the goalkeeper, (= دَروازه‌بان) the keeper[Br], the goalie, the goaltender[Us]

گلرنگ /gol.rang/ صفت. [ادبی] rose-coloured[Br], rose-hued

گلزار /gol.zār/ اسم. 1. a field of flowers 2. a rose garden

گلزارِ شُهدا a martyrs' cemetery
(*ex tr* = the rose garden of the martyrs)

گل زدن /gol.za.dan/ مصدر لازم. [فوتبال]
to score (a goal)

گلزن /gol.zan/ اسم. [فوتبال] [جمع: ~ها]
a goal scorer

گلسازی /gol.sā.zi/ اسم.
the craft of making artificial flowers

گلستان /go.les.tān/ اسم.
a rose garden
□ دیباچهٔ «گلستان» یکی از عالی‌ترین نمونه‌های نثر در زبانِ فارسی است.
The prologue to Saadi's Golestan *(the Rose Garden) is one of the finest examples of Persian prose.*

گلسنگ /gol.sang/ اسم. [گیاه‌شناسی]
lichen

گلشن /gol.šan/ اسم. [ادبی]
garden

گلشنه[ن] /gol.ša.ne/ اسم. [فرهنگستان]
(= فِلاور باکس)
a flower-box

گل‌فروش /gol.fo.ruš/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a florist
دُخترِ گُلفروش — a flower girl

گل‌فروشی /gol.fo.ru.ši/ اسم.
1. the vocation of selling flowers
2. a flower shop, a florist's
دَکّهٔ گُل‌فروشی — a flower stall

گلفهشنگ[ن] /gol.fah.šang/ اسم. [زمین‌شناسی]
(= اِستالاکتیت) ← شَفشاهنگ
stalactite(s)

گلکاری /gol.kā.ri/ اسم.
1. the act of planting flowers, laying out flower beds, floriculture 2. flower beds

گُل کردن /gol.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to flower, to bring forth flowers
2. [*fig*] to shine, to attract attention, to be talked about

گل‌کلم /gol.ka.lam/ اسم. [گیاه‌شناسی]
(= کَلَمِ گُل)
cauliflower

گلگشت /gol.gašt/ اسم. [ادبی]
going for a promenade in a garden

گلگون /gol.gun/ صفت.
bright red, rose-hued

گِلگیر /gel.gi:r/ اسم. [خودرو]
1. the wing(s)[Br], the fender(s)[Us]
2. (in a bicycle) the mudguard

گل‌مژه /gol.mo.že/ اسم. [پزشکی]
sty

گل‌منگلی /gol.man.go.li/ صفت. [گفتار]
of various colours[Br], vari-coloured[Br]

گلنگدن /ga.lan.ga.dan/ اسم.
(in a rifle) the breech-block

گلو /ga.lu/ اسم. [کالبدشناسی]
1. the throat
2. the gullet of an animal
گَلو تازه کردن — to refresh oneself with a beverage
گَلویِ کسی گیر کردن (پیش کسی) [گفتار] — to be (secretly) in love with sb

گلواژه[ن] /gol.vā.že/ اسم. [ادبی]
a word of exceptional beauty

گلودرد /ga.lu.dard/ اسم. [پزشکی]
sore throat

گِل و شل /ge.lo.šol/ اسم. [گفتار]
soft mud, slush

گلوکز[ف] /go.lu.koz/ اسم. [شیمی]
glucose

گلوگاه /ga.lu.gāh/ اسم. (= ۱. حَلق)
1. [*anat*] the pharynx 2. a narrow passage leading to the main road, bottleneck

گَل و گشاد /ga.lo.go.šād/ اسم. [گفتار]
loose-fitting, two sizes too big

گلوگیر /ga.lu.gi:r/ صفت.
that causes a person to choke
لُقمهٔ گَلوگیر — an enticing morsel too big to be swallowed. Compare with "to bite off more than one can chew"

گلوله /go.lu.le/ اسم. (= ۲. فِشنگ)
1. a ball of sth 2. bullet 3. shot
گُلولهٔ بَرف — snowball
گُلولهٔ توپ — 1. a cannon ball 2. an artillery shell
گُلولهٔ رَسّام — a tracer bullet

به گُلوله بستن to shoot at sb/ sth with rifles or machine guns, to fusillade sb/ sth

گلوله‌باران /go.lu.le.bā.rān/ اسم. the act of shelling a place, bombardment

گُلوله‌باران کردن to shell a place, to subject a place to heavy bombardment

گلّه /ga(l).le/ اسم. flock, herd

گَلّهٔ گاو a herd of cattle

گَلّهٔ گوسفند a flock of sheep

گله /ge.le/ اسم. (= گِلایه) a complaint (made privately)

گلّه‌داری /ga(l).le.dā.ri/ اسم. (= دامداری) sheep farming, rearing sheep or cattle, animal husbandry

گله کردن /ge.le.kar.dan/ مصدر لازم. to complain to a friend or acquaintance

گله‌مند /ge.le.mand/ صفت. unhappy with sb's past action

گِلی /ge.li/ صفت. 1. muddy, mud [*bef. n*] 2. earthen

دیوارهای گِلی mud walls

گُلی /go.li/ صفت. rose-coloured[Br], red

گلیسیرین(ف) /ge.li.si.rin/ اسم. [شیمی] glycerine

گلیسین(ف) /ge.li.sin/ اسم. [گیاه‌شناسی] wisteria

گلی شدن /ge.li.šo.dan/ مصدر لازم. to get muddy

گلیم /ge.li:m/ اسم. a pileless hand-woven rug, a *kilim* (rug)

گِلیم خود را از آب بیرون کشیدن [ضرب‌المثل] to be capable of looking after one's interests (esp at a time of danger); to manage to stay high and dry; to pull one's chestnuts out of the fire [*prov*]

گم /gom/ صفت. lost, missing

راهِ خود را گم کردن to lose one's way, to be lost

□ زنم گواهینامهٔ رانندگی‌اش را گم کرده است. *My wife has lost her driving licence[Br] / driver's license[Us].*

گماشتن /go.māš.tan/ مصدر متعدی. to appoint sb to a position, to commission sb to do sth

گماشته /go.māš.te/ اسم. [نظامی/ سابق] [جمع: ~ها] (= × مَصدر) an orderly

گمان /go.mān/ اسم. 1. guess, surmise, supposition 2. belief, opinion 3. suspicion

گمان کردن /go.mān.kar.dan/ مصدر لازم. to guess, to suppose, to surmise, to think

گمانه‌زنی(ن) /go.mā.ne.za.ni/ اسم. (the act of) digging a trench/ well to test the potential of a site

گمراه /gom.rāh/ صفت. 1. misled, led astray, lost 2. also *fig*

گمراه شدن /gom.rāh.šo.dan/ مصدر لازم. to go astray, to lose one's way, to be lost

گمراه کردن /gom.rāh.kar.dan/ مصدر متعدی. to mislead sb, to lead sb astray

گمراهی /gom.rā.hi/ اسم. the state of being (spiritually) lost, immorality, depravity

گمرک /gom.rok/ اسم. [اقتصاد] customs

سازمانِ گُمرکِ ایران the Iranian Customs Authority

گمرکچی /gom.rok.či/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a customs officer

گمرکی /gom.ro.ki/ صفت. pertaining to the customs, customs [*bef. n*]

حُقوقِ گُمرکی customs duties

بدونِ حُقوقِ گُمرکی duty-free

گم شدن /gom.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to be lost 2. to be missing 3. to be misplaced

گمشده /gom.šo.de/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، گُمشدگان] (= مَفقود)
1. [*adj*] lost, missing 2. [*n*] a lost person or object
□ سرانجام کودکِ گمشدهٔ خود را یافت. *At last she was reunited with her lost child.*

گم‌کردن /gom.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to lose sth 2. to misplace a document etc

گمنام /gom.nām/ صفت. unknown, little known, obscure
سَربازِ گُمنام the Unknown Soldier/ Warrior
آرامگاهِ سَربازِ گُمنام the Tomb of the Unknown Warrior[Br]

گمنامی /gom.nā.mi/ اسم. the state of being unknown, obscurity, anonymity
در گُمنامی مُرد. He died in obscurity.

گم‌وگور /go.mo.gur/ صفت. [گفتار] lost without a trace

گم‌وگورشدن /go.mo.gur.šo.dan/ مصدر لازم. to disappear, to be lost without a trace

گناه /go.nāh/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= مَعصیت)
sin, transgression
گُناهِ صَغیره [اسلام] 1. a minor sin 2. (in Christian faith) a venial sin
گُناهِ کَبیره [اسلام] 1. a major sin 2. (in Christian faith) a deadly/ mortal sin

گناه‌داشتن /go.nāh.dāš.tan/ مصدر لازم.
1. to be sinful, to be a sinful act
2. to deserve love and/ or sympathy

گناهکار /go.nāh.kār/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] sinful
2. [*n*] a sinner

گناه‌کردن /go.nāh.kar.dan/ مصدر لازم.
to sin

گنبد /gom.bad/ اسم. [معماری] dome, cupola

گَنج /ganj/ اسم. (= دَفینه) 1. a buried treasure, a treasure-trove 2. wealth
گَنجِ بادآورد a windfall
گَنجِ قارون proverbially an immense wealth (named after the Biblical Korah/ Croesus)
سَرِ گَنج نشستن [گفتار] to spend money freely as if one has found a treasure

گُنج /gonj/ اسم. [ادبی] volume, capacity

گنجاندن /gon.jān.dan/ مصدر متعدی.
to find room for sth (in a confined space), to pack, to include, to insert sth in another

گنجایش /gon.jā.yeš/ اسم. (= ظَرفیّت)
1. capacity 2. volume

گنجشک /gon.ješk/ اسم. [پرنده‌شناسی]
sparrow
یک گُنجشک در دَست بِه از دَه گُنجشک در دِرخت [ضرب‌المثل] A bird in hand is worth two in the bush. [*prov*]

گنجشک‌روزی /gon.ješk.ru.zi/ صفت.
(of a person) with a very modest day-to-day income

گنجنامه /ganj.nā.me/ اسم. a document detailing the whereabouts of a buried treasure, a treasure map

گنجواژه(ن) /ganj.vā.že/ اسم.
a treasury of words, a thesaurus

گنجه /gan.je/ اسم. closet, cupboard

گنج‌یاب /ganj.yāb/ اسم. [جمع: ~ها]
1. a treasure hunter (= ۲. فِلزیاب)
2. a metal detector

گنجیدن /gon.ji.dan/ مصدر لازم. to fit into a confined space, to be contained
در عَقل نمی‌گنجد. It does not stand to reason.

گنجینه /gan.ji.ne/ اسم. (= ۱. خَزانه ۲. موزه)
1. treasure-house, treasury
2. [*Acad*] museum

گند /gand/ اسم. صفت. 1. [*n*] a foul smell, a stench 2. [*adj*] [*col*] rotten
عَجب دُنیایِ گَندی!
What a rotten world!

گنداب /gan.dāb/ اسم. (= فاضلاب) sewage

گندابرو /gan.dāb.row/ اسم. (= مَجرای فاضلاب) sewer(s)

گندخونی(ن) /gand.xu.ni/ اسم. [پزشکی] (= عُفونتِ خون) septic poisoning, septicaemia[Br]/ septicemia[Us]

گندزدا(ن) /gand.ze.dā/ صفت. (= آنتی‌سپتیک) disinfectant, antiseptic

گندزدایی(ن) /gand.ze.dā.'i/ اسم. the act of disinfecting sth, disinfection

گند زدن /gand.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار] to make a mess of things

گندم /gan.dom/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. wheat 2. a small unit of weight (equal to 0.0648 *gm*), a grain
زَنگِ گَندم (نوعی آفت) wheat rust
بهترین نانِ گَندم the finest wheat bread
گَندم از گَندم بروید جو ز جو [ضرب‌المثل]
As you sow, so must you reap. [*Prov*]

گندم‌زار /gan.dom.zār/ اسم. wheatfield

گندمگون /gan.dom.gun/ صفت. (= سَبزه) (of complexion) somewhat dark, lightly tanned

گُنده /gon.de/ صفت. [گفتار] big, outsize

گَنده‌دماغ /gan.de.da.māğ/ صفت. [گفتار] (= مُتکبّر) arrogant, snobbish

گُنده‌گوزی /gon.de.gu.zi/ اسم. [گفتار] the act of making grandiose claims

گَندیدن /gan.di.dan/ مصدر لازم. to rot, to go bad, to decay, to putrefy

گندیده /gan.di.de/ صفت. rotten, bad, putrid, decayed

گنگ /gong/ صفت. (= لال) 1. dumb, mute 2. vague

گنگی /gon.gi/ اسم. dumbness

گنه /go.nah/ اسم. [ادبی] (کوتاه‌شدهٔ گُناه) sin

گنه‌گنه(ف) /ga.ne.ga.ne/ اسم. [دارو] quinine

گواتر(ف) /gu.ātr/ اسم. [پزشکی] (= غَمباد) enlargement of the thyroid gland, goitre[Br], goiter[Us]

گوارا /go.vā.rā, ga-/ صفت. easily digested, wholesome
□ چه گوارا این آب!/ چه زلال این رود!
(سپهری) *How sweet the water!*
How limpid the river!

گواریدن /go.vā.ri.dan/ مصدر متعدی. [ادبی] (= هَضم کردن) to digest food

گوارش /go.vā.reš/ اسم. the act of digesting food, digestion

گوارشی /go.vā.re.ši/ صفت. pertaining to digestion, digestive
بیماری‌هایِ گُوارشی diseases of the stomach and the intestines

گواش(ف) /gu.āš/ اسم. [هنر] gouache, poster paint, poster colour(s)[Br]

گواه /go.vāh, ga-/ اسم. [جمع: ~ان] (= شاهد) a witness

گواهی /go.vā.hi, ga-/ اسم. (= شَهادت) 1. testimony 2. certificate
گواهیِ توَلّد birth certificate
گواهیِ عَدمِ سوءِ پیشینه (عَدمِ سوءِ سابقه) police clearance

گواهی دادن /go.vā.hi.dā.dan/ مصدر لازم. to testify, to bear testimony

گواهینامه(ف) /go.vā.hi.nā.me, ga-/ اسم. (= × تَصدیق) 1. certificate 2. licence[Br], license[Us] 3. diploma
گَواهینامهٔ رانندگی a driving licence[Br], a driver's license[Us]

گوبلن(ف) /gub.lan/ اسم. [هنر] a Gobelin tapestry, any tapestry

گوتیک(ف) /go.tik/ اسم. [هنر] Gothic

گوجه /gow.je, go:-/ اسم. [گیاه‌شناسی]
greengage, greengage plum

گوجه‌فرنگی /go.je.fa.ran.gi/اسم. [گیاه‌شناسی]
tomato

سُسِ گوجه‌فَرنگی (= کچاپ) ketchup, catchup, catsup

گوجه‌فَرنگیِ نُقلی cherry tomato

گود /gowd/ صفت. اسم. (= ۱. عَمیق)
1. [*adj*] deep, hollow, cavernous
2. [*n*] a pit

گودال /gow.dāl/ اسم. 1. pit, ditch, cavity 2. hole

گودبرداری /gowd.bar.dā.ri/ اسم.
the act of excavating a building site, excavation

گودی /gow.di/ اسم. 1. depth
2. a hollow part, a hollow, a depression

گور /gur/ اسم. (= قَبر) grave, tomb

زِ گَهواره تا گور
from the cradle to the grave

گورِ بابات! [گفتار/ موهن] To hell with you!

گورِ دَسته‌جمعی a mass grave

«کُدام گوری بودی؟»
"Where the hell were you?"

آرزو به گور بردن to carry one's wish to the grave

زِنده به گور کردن to bury sb alive

□ مرتیکه به من گفت: «گورت رو گم کن!»
The son of a bitch told me to get lost.

گورخر /gu.re.xar/ اسم. [جانورشناسی]
(Persian) wild ass, onager

گورخرِ افریقایی zebra

گورستان /gu.res.tān/ اسم. (= قَبرستان)
graveyard, cemetery, burial ground

گورکَن /gur.kan/ اسم. [جمع: ~ها]
(= ۱. قَبرکن ۲. رودک) 1. a gravedigger
2. [*zoo*] badger

گوریل(ف) /gu.ril/ اسم. [جانورشناسی]
gorilla

گوز /guz/ اسم. [مستهجن!] fart

گوز دادن /guz.dā.dan/ مصدر لازم. (= گوزیدن)
to fart, to break wind

گوزن /ga.vazn/ اسم. [جانورشناسی]
deer (*pl* deer)

گَوزنِ ماده doe

گَوزنِ نَر stag

بَچّهٔ گَوزن fawn

گوزیدن /gu.zi.dan/ مصدر لازم. [مستهجن!]
to fart, to break wind

گوژپشت /guž.pošt/ اسم. [جمع: ~ها]
(= کوژپشت) a hunchback, a humpback

گوساله /gu.sā.le/ اسم. [جانورشناسی] calf

گوسالهٔ اَخته steer

گوسالهٔ ماده heifer

گوسالهٔ نَر bull-calf

گوسالهٔ سامری [تاریخ] the golden calf

گوسفند /gus.fand/ اسم. [جانورشناسی]
[جمع: ~ها، ~ان] sheep (*pl* sheep)

گوسفندِ ماده (= میش) ewe

گوسفندِ نَر (= قوچ) ram

گوسفندِ قُربانی a sacrificial lamb

گوسفندِ مِرینوس Merino sheep

گوش /guš/ اسم. [کالبدشناسی] ear

نَرمهٔ گوش the ear lobe

گوشِ خارجی، لالهٔ گوش the external/ outer ear, the auricle

گوشِ میانی the middle ear

گوشِ داخلی the internal/ inner ear

«به گوشم!» (در مکالمات رادیویی)
"Over."

گوش به زَنگ 1. listening, all ears
2. [*Acad*] (of doctors etc) on call

گوشِ شِنوا a sympathetic ear

گوشِ شِیطان کَر! Touch wood!

گوشِ کُشتی‌گیران cauliflower ear(s)
گوشم با شماست. I'm listening to you.
پشتِ گوش انداختن to leave a job/ chore for later (and forget about it)
سوراخ کردنِ گوش
to have one's ears pierced
گوش تیز کردن to cock the ears, to strain one's ears
گوشِ کسی را بُریدن [گفتار] to put a bite on sb, to cadge money from sb
گوشِ کسی سَنگین بودن
to be hard of hearing

گوش‌پاک‌کن /guš.pāk.kon/ اسم.
cotton swab(s), cotton bud[Br], Q-tip[Us]

گوشت /gušt/ اسم. 1. flesh 2. meat 3. the pulp of a fruit
گوشت با ذِبحِ اِسلامی *halal* meat
گوشتِ بَرّه lamb
گوشتِ بی‌اُستخوان boneless meat
گوشتِ چَرخ‌کرده ground mutton/ beef
گوشتِ خوک pork
گوشتِ سَرد cold cuts
گوشتِ سِفید white meat
گوشتِ قِرمِز red meat
گوشتِ گاو beef
گوشتِ گوساله veal
گوشتِ گوسفند mutton
گوشتِ مُرغ chicken meat, poultry
گوشتِ لُخم boneless meat
خواباندنِ گوشت to marinate meat
◻ غذایِ بدونِ گوشت چیزی دارید؟
Do you serve vegetarian dishes?

گوشتالـو /guš.tā.lu/ صفت. plump, fleshy

گوشتخوار /gušt.xār/ صفت. ← گیاه‌خوار
(of animals) carnivorous
حِیوانِ گوشتخوار a carnivore

گوشتکوب /gušt.kub/ اسم. masher

گوشتی /guš.ti/ صفت. pertaining to meat or flesh, meaty, fleshy, meat [*bef. n*]
غَذاهایِ گوشتی meat dish(es)

گوشخراش /guš.xa.rāš/ صفت.
(of sounds) ear-splitting, deafening

گوش دادن /guš.dā.dan/ مصدر لازم.
to listen, to lend an ear
گوش فرادادن [ادبی] to listen carefully, to hearken[Br]/ harken[Us]
◻ به حرف‌های من خوب گوش بدهید.
Please listen carefully to what I have to say.

گوشزد /guš.zad/ اسم. the act of pointing sth out to sb

گوشزد کردن /guš.zad.kar.dan/ مصدر متعدی.
to point out sth to sb, (= تَذکّر دادن) to draw sb's attention to sth

گوشمالی /guš.mā.li/ اسم. punishment, chastisement

گوشمالی دادن /guš.mā.li.dā.dan/ مصدر متعدی.
to chasten/ chastise sb, to rap knuckles

گوش‌ماهی /guš.mā.hi/ اسم.
small seashell(s) usu found on the beach

گوشواره /guš.vā.re/ اسم. earring(s)
یک جُفت گوشوارهٔ فیروزه
a pair ofturquoise earrings

گوشه /gu.še/ اسم. (= ۲. زاویه) 1. corner 2. angle 3. a hint, an innuendo

گوشه زدن /gu.še.za.dan/ مصدر لازم.
to make an allusive remark, to drop a hint

گوشه‌گیر /gu.še.gi:r/ صفت. (of a person) reclusive, retiring
آدمِ گوشه‌گیر a recluse, a hermit

گوشه‌گیری /gu.še.gi.ri/ اسم. seclusion, retirement

گوشه‌نشینی /gu.še.ne.ši.ni/ اسم.
living the life of a recluse, retiring from public life

گوشی /gu.ši/ اسم. صفت.
1. [*n*] the receiver of a telephone
2. headphones, earphones
3. [*med*] the stethoscope
4. [*mus*] the tuning peg(s) of a stringed instrument 5. [*adj*] pertaining to the ear
6. [*adv*] [*mus*] by ear (*i.e.* without referring to written music)

«گوشی!» (در مکالمات تلفنی)
Hold on, please.

گوشی را نگه داشتن (در استفاده از تلفن)
to hold on, to hang on

گوشی را گذاشتن (در استفاده از تلفن)
to hang up

□ پیانو را از روی نت می‌زنم و سه‌تار را گوشی.
I play the piano by reading music, but I play the setar *by ear.*

گوگرد /gu.gerd/ اسم. [شیمی] sulphur (*S*)

جوهرِ گوگرد (= اسید سولفوریک)
sulphuric acid

گول /gul/ صفت. gullible, foolish

گول خوردن /gul.xor.dan/ مصدر لازم.
to be deceived, to be duped, to be tricked

گول زدن /gul.za.dan/ مصدر متعدی.
to deceive sb, to dupe sb

گون /ga.van/ اسم. [گیاه‌شناسی]
goat's thorn

گوناگون /gu.nā.gun/ صفت. (= مُتنوع)
diverse, various, of various sorts

گوناگونی /gu.nā.gu.ni/ اسم. diversity, variety

گونه /gu.ne/ اسم. 1. [*anat*] the cheek
2. kind, type, sort 3. [*biol*] species

اُستخوانِ گونه
the cheek bone, the malar bone

این گونه [ادبی]
in this way, thus

گونه‌گون /gu.ne.gun/ صفت. [ادبی]
(= گوناگون) diverse, various

گونی /gu.ni/ اسم. a gunny-sack, a sack

گونیا /gu.ni.yā/ اسم. set square

گونیا بودن /gu.ni.yā.bu.dan/ مصدر لازم.
to be at right angles to a point of reference

گوه /go.ve/ اسم. wedge

گوهر /gow.har/ اسم. نیز گُهر
(= ۱. جوهر ۲. جَواهر) 1. the essence of sth, the origin of sb/ sth 2. a precious stone, a gem, a jewel

گوی /guy/ اسم. ball, sphere

این گوی و این میدان! [ضرب‌المثل]
Here, give it a try! Let us see how well you do.

گویِ سبقت ربودن [ادبی]
to outrun one's rivals and leave them behind, to defeat the rest of the field

گویا[1] /gu.yā/ صفت. 1. talking, speaking
2. clear

ساعتِ گویا
a speaking/ talking clock

کتابِ گویا
audiobook(s), talking book(s)

گویا[2] /gu.yā/ قید. it seems that, it is said that

گویچه /guy.če/ اسم. (= ۱. گُلبول)
1. (in blood) corpuscle(s) 2. a small ball

گویش[(ن)] /gu.yeš/ اسم. [زبان‌شناسی] (= لَهجه)
dialect

گویش‌ور[(ن)] /gu.yeš.var/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a person speaking a particular dialect, a dialect speaker

گویش‌ورانِ گیلک
Gilaki dialect speakers

گویندگی /gu.yan.de.gi/ اسم. the job of a radio/ TV presenter[Br]/ announcer[Us]

گویندگی کردن /gu.yan.de.gi.kar.dan/ مصدر لازم.
to work as a radio/ TV presenter[Br]/ announcer[Us]

گوینده /gu.yan.de/ اسم. [جمع: ـ‌ها، گویندگان]
1. a speaker 2. a radio/ TV presenter[Br]/ announcer[Us] 3. any announcer

گویی /gu.'i/ قید. [ادبی] (= اِنگار)
as if, it seems to me, methinks

گُه /goh/ اسم. [مستهجن!] (= مَدفوع)
shit, excrement

گُهِ مُرغ
chicken shit

گُه خوردن [موهن/ گفتار] (= غَلَط کردن)
(a strong term of abuse used for sb who has done sth terribly wrong) to have made a gross mistake, to have done wrong

گُه زدن
to make a terrible mess

□ چی گفته؟ نمی‌ره؟ گه خورده!
He said he won't go? The hell he won't!

گُه‌خوردم‌نامه /goh.xor.dam.nā.me/ اسم. [گفتار]
a public recantation

گُهر /go.har/ اسم. [ادبی] (کوتاه‌شدهٔ گوهر)
gem, jewel

گهگاه /gah.gāh/ صفت. قید.
occasional
occasionally, from time to time

گهگاهی /gah.gā.hi/ صفت. قید.
sporadic, from time to time

گهواره /gah.vā.re/ اسم. (کوتاه‌شدهٔ گاهواره)
cradle, crib[Us]

گُهی /go.hi/ صفت. [موهن!]
shitty

گیا[(ن)] /gi.yā/ اسم. [گیاه‌شناسی]
the flora of a country

گیاه /gi.yāh/ اسم.
plant, vegetable, herb

گیاهخوار /gi.yāh.xār/ صفت. اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـان] (= ۱. عَلَفخوار)
1. [*adj*] (of animals) herbivorous
2. (of people) vegetarian
3. [*n*] a herbivore 4. a vegetarian

گیاهخواری که شیر هم می‌خورد
a lacto-vegetarian

گیاهخواری که شیر و تخم‌مرغ هم می‌خورد
a lacto-ovo-vegetarian

گیاهخوارِ تَمام‌عیار (که هیچ چیزی را که منشاء حیوانی داشته باشد نمی‌خورد)
a vegan

گیاهخواری[(ن)] /gi.yāh.xā.ri/ اسم.
the practice of vegetarianism

گیاه‌شناسی[(ن)] /gi.yāh.še.nā.si/ اسم.
botany

گیاهی /gi.yā.hi/ صفت.
pertaining to plants, herbal, vegetative, vegetable [*bef. n*]

زِندگیِ گیاهی
(of a person) living like a plant, vegetating

گیپور[(ف)] /gi.pur/ اسم. [پارچه]
guipure

گیتار[(ف)] /gi.tār/ اسم. [موسیقی]
the guitar

گیتارِ بَرقی
an electric guitar

گیتارِ مَعمولی
an acoustic guitar

گیتار زدن /gi.tār.za.dan/ مصدر لازم.
to play the guitar

گیتارزن /gi.tār.zan/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a guitarist, a guitar-player

گیتی /gi.ti/ اسم. (= جَهان)
the world, the universe

گیج /gi:j/ صفت.
1. giddy, dizzy
2. absent-minded, bewildered, confused

گیج خوردن /gij.xor.dan/ مصدر لازم.
to become giddy, to reel

گیج شدن /gij.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to become dizzy
2. to become confused

گیج کردن /gij.kar.dan/ مصدر متعدی.
to confuse sb

گیج‌کننده /gij.ko.nan.de/ صفت.
1. confusing 2. staggering, dizzying

گیجگاه /gij.gāh/ اسم. [کالبدشناسی] (= شَقیقه)
the temple

گیجی /gi.ji/ اسم. the state of being giddy, giddiness, dizziness

گیر /gi:r/ اسم. 1. hold, grasp 2. a catch, an entanglement 3. an obstacle, a blockage

گیر دادن به کسی [گفتار] to pester sb

گیر آمدن /gi.rā.ma.dan/ مصدر لازم. [گفتار] (of goods) to be easily obtainable

گیر آوردن /gi.rā.vor.dan/ مصدر متعدی. [گفتار] to find sb/ sth, to catch sb/ sth

گیرا /gi.rā/ صفت. fascinating, attractive

گیر افتادن /gi.rof.tā.dan/ مصدر لازم. (= دَستگیر شدن) to get caught

گیر انداختن /gi.ran.dāx.tan/ مصدر متعدی. to trap sb/ sth

گیراندن /gi.rān.dan/ مصدر متعدی. (= روشن کردن) to start a fire, to light a cigarette etc

گیربکس(ف) /gir.boks/ اسم. [خودرو] نیز گیربوکس (= جَعبه‌دنده) the gearbox

گیرکردن /gir.kar.dan/ مصدر لازم. to get caught, to get stuck

☐ گیر کرده است. *The thing is stuck!*

گیرنده /gi.ran.de/ اسم. صفت. [جمع: ـها، گیرندگان] 1. [*n*] the recipient of a letter etc 2. the payee 3. a (radio) receiver 4. [*adj*] attractive

گیر و دار /gi.ro.dār/ اسم. (= گرماگرم) 1. the height of an action, the heat of the battle 2. [*arch*] scuffle, skirmish

در این گیر و دار meanwhile

گیره /gi.re/ اسم. 1. vice[Br], vise[Us] 2. clamp 3. clip

گیرهٔ کاغذ paper clip(s)

گیرهٔ مو hair clip(s)

گیس /gi:s/ اسم. (a woman's) long hair

گیس بافتن /gis.bāf.tan/ مصدر لازم. to braid one's hair

گیس‌سفید /gis.se.fi:d/ اسم. [جمع: ـها، ـان] an elderly woman

گیسو /gi.su/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (a woman's) long hair, plait, braid, ponytail

گیشا /gi.šā/ اسم. geisha, geisha girl

گیشه(ف) /gi.še/ اسم. [سینما/ تئاتر] 1. the box-office 2. ticket sales generated at the box-office

گیلاس[1] /gi.lās/ اسم. [گیاه‌شناسی] cherry

گیلاس[2(ف)] /gi.lās/ اسم. glass, tumbler

گیلانشاه /gi.lān.šāh/ اسم. [پرنده‌شناسی] 1. curlew 2. godwit

گیلانی /gi.lā.ni/ صفت. اسم. 1. [*adj*] pertaining to the province of Gilan, Gilani, of Gilan 2. [*n*] a native of Gilan, a Gilak, a Gilani

گیلکی /gi.la.ki/ صفت. اسم. 1. [*adj*] pertaining to Gilan, Gilaki 2. [*n*] the Persian dialect spoken in Gilan, Gilaki

گویشِ گیلکی the Gilaki dialect

گیوتین(ف) /gi.yo.tin/ اسم. the guillotine

گیومه(ف) /gi.yo.me/ اسم. quotation mark(s), inverted comma(s)

توی گیومه in quotation marks

گیوه /gi.ve/ اسم. *giveh:* a type of cotton sandals worn esp in summer in rural central Iran

ل، ـلـ، ـل، لـ

ل /le; lām/ اسم.
27th letter of the Persian alphabet

لئیم /la.'i:m/ اسم. [جمع: ـان]
a miser

لا[1] /lā/ اسم. حرف اضافه.
1. [*n*] fold, ply
2. [*prep*] inside, within, in between

چند لا made of multiple layers

لای کتاب between the pages of the book

لای پرده among the folds of the curtain

لا[2] (ف) /lā/ اسم. [موسیقی]
(the note) A

در لا ماژور in A major

لا[3] /lā/ حرف.
1. no (in Arabic)
2. a negating particle, un-, in-

لاادری
1. I don't know (in Arabic)
2. by an unknown poet/ writer, anonymous, anonym

لائیک (ف) /lā.'ik/ صفت.
secular, lay

دولتِ لائیک a secular government

لاابالی /lā.'o.bā.li/ صفت. (= بی‌بند و بار)
1. irresponsible, careless, negligent
2. permissive

لااقل /la.'a.qal/ قید. (= اقلاً، دستِ‌کم)
at least

لااله‌الاالله /lā.e.lā.ha.el.lal.lāh/ عبارت.
1. the first article of creed [اسلام] in Islam, meaning "There is no God but *Allah*"
2. an exclamation used as an expression of suppressed anger

لابد /lā.bod/ قید.
1. perforce, inevitably
2. most probably

لابراتوار (ف) /lāb.rā.tu.vār/ اسم. (= آزمایشگاه)
laboratory

لابلا /lā.be.lā/ حرف اضافه. نیز **لابه‌لا**
between, in between, through

□ لابلایِ درختانِ بلوط پیش می‌رفت.
He was making his way through the oak trees.

لابه /lā.be/ اسم. [ادبی]
entreaty, supplication

لاپروسکوپی (ف) /lāp.ros.ko.pi/ اسم. [پزشکی]
keyhole surgery, laparoscopic surgery

لاپوشانی /lā.pu.šā.ni/ اسم.
the act of covering up a misdeed, a cover-up

لات /lāt/ اسم. صفت. [جمع: ـها]
1. [*n*] a rough type, a hooligan, a rowdy, a thug 2. [*adj*] destitute, poor, penniless

لاتِ آسمان‌جُل a penniless lout

لات و لوت‌ها the rabble, the riffraff

لاتاری (ف) /lā.tā.ri/ اسم. (= بَخت‌آزمایی)
lottery, raffle

لات‌بازی /lāt.bā.zi/ اسم.
rough and rowdy behaviour[Br], hooliganism

لاتی /lā.ti/ صفت.
pertaining to the riffraff, uncouth

زبانِ لاتی street slang

لاتین^(ف) /lā.tin/ صفت. نیز لاتینی Latin

به اَلفبایِ لاتین in Latin characters

لاجرعه /lā.jor.'e/ قید. in one gulp

◻ سقراط جامِ زهر را لاجرعه سرکشید.
Socrates drank the hemlock in one gulp.

لاجورد /lā.je.vard/ اسم. [زمین‌شناسی]
lapis lazuli, azure

لاجوردی /lā.je.var.di/ صفت. اسم. [رنگ]
1. [*adj*] deep blue, ultramarine, azure 2. [*n*] (the colour[Br]) azure

لاحق /lā.heq/ صفت. (= بَعدی) ← سابق
next, following, succeeding

لادن /lā.dan/ اسم. [گیاه‌شناسی] nasturtium

لارنژیت^(ف) /lā.ran.žit/ اسم. [پزشکی]
laryngitis

لارو^(ف) /lārv/ اسم. [حشره‌شناسی] larva

لاروبی /lā.ru.bi/ اسم. نیز لایروبی dredging

لاری /lā.ri/ صفت. اسم. 1. pertaining to the town of Lar in southern Iran, of Lar, Lari 2. [*n*] a native of Lar, a Lari

خُروسِ لاری a proverbially robust breed of cocks[Br]/ roosters[Us] that originally came from Lar

لازم /lā.zem/ صفت. 1. necessary, needed, requisite 2. [*gram*] (of verbs) intransitive

فِعلِ لازم an intransitive verb (*vi*)

لازم و مَلزوم یکدیگر بودن
(of two things) to be mutually interdependent, to be complementary, to be correlative

لازم‌الاجرا /lā.ze.mol.ej.rā/ صفت.
(of a law etc) enforceable, obligatory, binding

لازم بودن /lā.zem.bu.dan/ مصدر لازم.
1. to be needed, to be required
2. to be necessary

لازم داشتن /lā.zem.dāš.tan/ مصدر متعدی.
to need sth, to require sth

◻ چیزی لازم ندارید؟
Is there something you need?

لازمه /lā.ze.me/ اسم. requisite, precondition

◻ لازمهٔ این کار دانستن زبانِ انگلیسی در حدِّ عالی است.
This job requires a really first-class knowledge of English.

لاس /lās/ اسم. 1. flirtation, flirting
2. a female animal in heat, esp a bitch

لاستیک^(ف) /lās.tik/ اسم. (= کائوچو)
1. rubber 2. [*car*] tyre[Br]/ tire[Us]

لاستیکِ تویی the inner tube

لاستیکِ زاپاس the spare tyre[Br]/ tire[Us], the spare wheel

لاستیکِ یَخ‌شکن winter tyre(s)[Br], snow tyre(s)[Br], studded tire(s)[Us], traction tire(s)[Us]

لاستیکی /lās.ti.ki/ اسم. made of rubber, rubber [*bef. n*]

لاس زدن /lās.za.dan/ مصدر لازم. (= لاسیدن)
to flirt with sb

لاسیدن /lā.si.dan/ مصدر لازم. (= لاس زدن)
to flirt with sb

لاشخور /lāš.xor/ اسم. [پرنده‌شناسی] vulture

لاشه /lā.še/ اسم. carcass, corpse, wreckage

لاشهٔ بلیتِ هَواپیما a used airline ticket

لاشهٔ چک a cashed cheque[Br]/ check[Us]

لاعلاج /lā.'a.lāj/ صفت. قید. (= ۱. دَرمان‌ناپذیر)
1. [*adj*] incurable 2. [*adv*] perforce, of necessity

لاغر /lā.ğar/ اسم. thin, lean, slim, underweight

لاغر شدن /lā.ğar.šo.dan/ مصدر لازم.
to lose weight, to become thinner

لال /lāl/اسم. (= گُنگ) dumb, mute
کَر و لال deaf and dumb
لالا /lā.lā/ اسم. [کودک] sleep, bye-bye
□ عزیزم، وَقتِ لالا ست.
It's bedtime my darling.
لالاکردن /lā.lā.kar.dan/ مصدر لازم. [کودک]
to go to bed, to sleep
لالایی /lā.lā.'i/ اسم. lullaby
لالایی گفتن /lā.lā.'i.gof.tan/ مصدر لازم.
to sing (sb) a lullaby
لال‌بازی /lāl.bā.zi/ اسم. (= پانتومیم)
1. communicating by gestures instead of words as in a pantomime 2. pantomime, a dumb show
لال‌بازی درآوردن to pretend that one is dumb, to use gestures or sign language to express oneself
لال شدن /lāl.šo.dan/ مصدر لازم.
to be struck dumb, to be dumb founded, to become speechless
لاله /lā.le/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. tulip
2. a glass casing/ shade for candles etc (usu in the shape of a tulip)
لالهٔ واژگون [گیاه‌شناسی] fritillary, chequered[Br]/ checkered[Us] lily
لاله‌زار /lā.le.zār/ اسم. a field of tulips
لاله‌عبّاسی /lā.le.ab.bā.si/ اسم. [گیاه‌شناسی]
four-o'clock flower, four-o'clock, the marvel of Peru
لام(ف) /lām/ اسم. ← لامل a slide used to place specimens under the microscope
لاما(ف) /lā.mā/ اسم. [جانورشناسی] llama
لامپ(ف) /lāmp/ اسم. [برق] a light bulb
لامپِ تَصویر (در تلویزیون)
the cathode ray tube (CRT), the picture tube
لامپِ شَمعی candle bulb(s)
لامپِ صَد وات a 100-watt light bulb

لاغری /lā.ğa.ri/ اسم. the state of being underweight, thinness, slimness, leanness
رِژیمِ لاغری a losing diet
لاغیر /lā.ğeyr/ قید. 1. nothing else
2. nobody else
□ فرداشب، فقط ما چند نفر دوست هستیم و لاغیر.
Tomorrow evening, there will be just the few of us, all friends, and nobody else.
لاف /lāf/ اسم. the act of boasting, bragging
لاف زدن /lāf.za.dan/ مصدر لازم. to boast, to brag
لافزن /lāf.zan/ صفت. اسم. [ادبی]
1. [*adj*] boastful [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
2. [*n*] a boaster, a braggart
لاک[1] /lāk/ اسم. 1. the (upper) shell of a tortoise, the carapace 2. a wooden bowl
لاک[2](ف) /lāk/ اسم. 1. shellac
2. sealing-wax
پاکتِ لاک و مُهر شده
a sealed envelope
لاکِ ناخن nail varnish[Br], nail polish[Us]
پاک‌کنندهٔ لاکِ ناخن nail varnish[Br]/ polish[Us] remover
لاکِ غَلط‌گیری correction fluid
لاک و اَلکل lacquer
زدنِ لاک به ناخن to put varnish[Br]/ polish[Us] on one's nails
پاک کردن لاکِ ناخن to remove nail varnish[Br]/ polish[Us]
لاکپشت /lāk.pošt/ اسم. [جانورشناسی]
1. tortoise 2. turtle
لاکپشتِ آبی turtle
لاکپشتِ خاکی tortoise
لاکپشتِ دَریایی sea turtle
لاکی /lā.ki/ صفت. [رنگ] crimson

لامپِ کَم‌مصرف energy-saver lamp(s)
لامپِ مَهتابی a fluorescent lamp
لامپِ هالوژن a halogen lamp
لامپا(ف) /lām.pā/ اسم. [سابق] (= چراغ‌نَفتی)
a kerosene lamp, a paraffin lamp
لامذهب /lā.maz.hab/ صفت. godless, irreligious
لامسه /lā.me.se/ اسم. (= بَساوایی)
(the sense of) touch
لامل(ف) /lā.mel/ اسم. ← لام cover slip
(which is placed over specimens when they are placed under the microscope), cover-glass
لانه /lā.ne/ اسم. (= آشیانه) 1. nest
2. [*fig*] a den of vice etc
لانهٔ دُزدان a den of thieves
لانهٔ زَنبور a wasps' nest
لانهٔ مورچه an anthill
لانه‌زنبوری /lā.ne.zam.bu.ri/ صفت.
of hexagonal structure (similar to bee-cells), honeycombed
لانه‌کردن /lā.ne.kar.dan/ مصدر لازم.
to make a nest, to nest, to nestle
لاوصول /lā.vo.sul/ صفت. (= غیرقابلِ وُصول)
(of debts etc) impossible to recover, bad (as in "a bad debt")
□ انبوهی از مطالباتِ لاوصول باعثِ ورشکستگی شرکت شد.
A mass of bad debts caused the company to go bankrupt.
لاوک /lā.vak/ اسم.
a large wooden bowl
لاهوت /lā.hut/ اسم. ← ناسوت
the spiritual world
عِلمِ لاهوت theology
لاهوتی /lā.hu.ti/ صفت. pertaining to the spiritual world, divine
لای /lāy/ اسم. sediments, silt
گِل و لای slime

لایتچسبک /lā.ya.ta.čas.bak/ صفت. [گفتار]
disagreeable, incongruous
لایتغیّر /lā.ya.ta.ğay.yar/ صفت. (= تغییرناپذیر)
unalterable, permanent
لایتناهی /lā.ya.ta.nā.hi/ صفت. infinite
فَضای لایَتناهی the infinite space
لایحه /lā.ye.he/ اسم. (= ۱. لایحهٔ قانونی)
[جمع: لَوایح] 1. a parliamentary bill
2. [*law*] a brief prepared by an attorney to be presented to the court
لایروبی /lāy.ru.bi/ اسم. نیز لاروبی
dredging
کِشتیِ لایروبی a dredger
لایروبی‌کردن /lāy.ru.bi.kar.dan/
مصدر متعدی. to dredge a canal etc
لایزال /lā.ya.zāl/ صفت. (= زَوال‌ناپذیر)
immortal, unperishable
لایعقل /lā.ya'.qal/ صفت. when one has lost one's reason, when one cannot think or act rationally, irrational, out of one's mind
مَستِ لایَعقل blind drunk
لایق /lā.yeq/ صفت. (= شایسته) 1. capable, competent 2. worthy
لاینحل /lā.yan.hal/ صفت. unsolvable, insoluble
لاینفک /lā.yan.fak/ اسم. inseparable
لاینقطع /lā.yan.qa.te'/ صفت. ceaseless, incessant
لایه /lā.ye/ اسم. 1. layer, stratum
2. a coat of paint etc
لایه‌بندی /lā.ye.ban.di/ اسم.
the process of arranging sth in layers, stratification
لایی /lā.yi/ اسم. [پارچه] padding
لب /lab/ اسم. [کالبدشناسی] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. lip(s) 2. the edge of sth, the brink
لَبِ بالا the upper lip
لَبِ پایین the lower lip

لَب به لَب 1. full to the brim
2. edge to edge
لَبِ چاه the edge of the well
لَبِ دَریا (= کِنارِ دَریا) the seashore
یک پایش لبِ گور است. [ضرب‌المثل]
He/ she has one foot in the grave. [*prov*]

لباس /le.bās/ اسم. [جمع: ـِ ها، اَلبسه]
clothes, clothing, (= پوشاک، جامه)
dress, garment, costume, attire
با لِباسِ تَمام‌رَسمی in full dress
در لِباسِ مُبدّل in disguise
فروشگاهِ لِباس a shop/ store selling ready-to-wear garments, a fashion shop[Br], a clothing store[Us]
لِباسِ خواب night gown, pyjamas
لِباسِ دوخته ready-made clothes, ready-to-wear clothes
لِباسِ رَسمی formal/ official dress
لِباسِ زَنانه women's wear
لِباسِ زیر underwear, underclothes
لِباسِ شَبِ خانم‌ها evening dress
لِباسِ شَخصی civilian/ plain clothes, mufti
لِباسِ فُرم (= اونیفورم، * هَمسانه) uniform
لِباسِ کار overalls
لِباسِ کودکان children's wear
لِباسِ مَردانه men's wear
لِباسِ نِظامی military uniform
لباسش به تنش زار می‌زد.
His suit was two sizes too large for him.
پوشیدنِ لِباس to dress, to get dressed
کَندنِ لِباس to undress, to get undressed
عَوض کردنِ لِباس to change
خَریدنِ لِباس to shop for clothes
□ هیچی لباس ندارم.
I have nothing to wear.

لباس‌شخصی /le.bās.šax.si/ اسم. [جمع: ـِ ها]
1. sb (usu a police officer) wearing plain clothes, a plainclothesman, an undercover agent 2. a vigilante

لباسشویی /le.bās.šu.'i/ اسم. 1. the act of washing/ laundering clothes
2. a laundry
ماشینِ لِباسشویی a washing-machine

لب‌برگردان /lab.bar.gar.dān/ اسم. [کتاب]
the flap(s) of a book jacket

لب‌پریده /lab.pa.ri.de/ صفت.
(of plates etc) chipped

لب‌ترش /lab.torš/ صفت.
slightly sour/ acid

لبخند /lab.xand/ اسم. (= تَبَسّم) smile
لَبخندِ زورکی a forced smile
لَبخندِ شاد a happy smile

لبخند زدن /lab.xand.za.dan/ مصدر لازم.
to smile (at sb)

لبخندزنان /lab.xand.za.nān/ قید.
with a smile, smilingly

لبخوانی(ن) /lab.xā.ni/ اسم.
the act of lip-reading

لبریز /lab.ri:z/ صفت. overflowing, brimful

لب زدن /lab.za.dan/ مصدر لازم.
to move one's lips in synchronization with a sound recording, to lip-sync(h)

لب‌سوز /lab.suz/ صفت. [ادبی]
(of tea etc) very hot

لب‌شکری /lab.še.ka.ri/ صفت. hare-lipped

لب‌شور /lab.šur/ صفت. (of water)
slightly salty/ saline, brackish

لبنانی /lob.nā.ni/ صفت. اسم. [جمع: ـِ ها]
1. [*adj*] pertaining to Lebanon, Lebanese
2. [*n*] a Lebanese national, a Lebanese

لبنی /la.ba.ni/ صفت. made of milk, dairy
فَرآورده‌هایِ لَبَنی (= لَبَنیات)
dairy products

لبنیّات /la.ba.niy.yāt/ اسم. [جمعِ لَبَنیّه]
dairy products

لبنیّات‌فروشی /la.ba.niy.yāt.fo.ru.ši/ اسم.
a dairy shop نیز لبنیّاتی

لبو /la.bu/ اسم. [خوراکی]
cooked red beet (sold piping hot in winter on street corners in Iran)

لبه /la.be/ اسم.
1. the edge of sth, the brink 2. the hem of a garment
لَبهٔ تیز the cutting edge, blade
« لبهٔ تیغ » " The Razor's Edge "

لبّیک /lab.beyk/ اسم. [اسلام]
1. obeying a divine summons (and saying 'Here I come') 2. obeying a command

لبّیک گفتن /lab.beyk.gof.tan/ مصدر لازم.
to obey a summons, to say 'yes' to a divine call

لپ /lop/ اسم. [کالبدشناسی]
that part of the face under one's cheek that bulges out when one's mouth is full, the lower side of the face, the cheek

لپه /la.pe/ اسم.
split pea(s)

لتکا[ف] /lot.kā/ اسم. (= قایق)
boat

لت و پار /la.to.pār/ صفت. [گفتار]
1. torn to pieces 2. badly injured

لته /la.te/ اسم.
1. a single board (making up a door, a table etc) 2. rag(s)
دَرِ دو لَته a double door

لته کهنه /la.te.koh.ne/ اسم.
old rag(s)

لثه /la.se/ اسم. [کالبدشناسی]
gum(s)
□ برایِ معالجهٔ لثهٔ خود نـزدِ دنـدان‌پـزشک رفتم.
I had to go to a dentist to have my gums treated.

لج /laj/ اسم.
refusing stubbornly to agree, being difficult
لَج رفتنِ بچه (said of a child) to throw tantrums

لج کردن /laj.kar.dan/ مصدر لازم.
to disagree obstinately, to be difficult

لجّاره /laj.jā.re/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
1. (said of a woman) a filthy/ foul shrew
2. (said of a man) a vile ruffian

لجام /le.jām/ اسم. (= اَفسار، لِگام)
the bridle of a horse, rein(s)

لجام‌گسیخته /le.jām.go.six.te/ صفت.
unbridled, unchecked (= اَفسارگسیخته)

لجباز /laj.bāz/ صفت.
obstinate, difficult

لجستیک[ف] /lo.jis.tik/ اسم. [نظامی]
logistics

لجستیکی /lo.jis.ti.ki/ صفت.
pertaining to logistics, logistic

لجن /la.jan/ اسم.
black mud, slime

لجنزار /la.jan.zār/ اسم.
slimy ground, mud-land

لجن‌مالی /la.jan.mā.li/ اسم. [مجازی]
1. the act of covering sb with mud
2. mud-slinging, mud-throwing

لجن‌مالی کردن /la.jan.mā.li.kar.dan/ مصدر متعدی. [مجازی]
to throw dirt at sb

لجوج /la.juj/ صفت. (= لَجباز)
stubborn

لجوجانه /la.ju.jā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] obdurate, stubborn
2. [*adv*] stubbornly

لچر /la.čar/ صفت. [گفتار]
lacking moral fibre[Br]/ fiber[Us], vile, dirty
پیرمردِ لَچر a dirty old man

لچک /la.čak/ اسم. [پوشاک]
1. a scarf in the form of a triangle (usu worn by rural women) 2. (in rugs) spandrel 3. a triangle or triangular object

لحاظ /la.hāz, le-/ اسم. (= دیدگاه)
1. point of view, viewpoint
2. attention, notice
از لَحاظِ قانونی from a legal point of view, legally speaking

لحاف /la.hāf/اسم. quilt[Br], comforter[Us]
لَحافِ پَرقو a duvet
لَحافِ چِل‌تکّه a patchwork quilt
لحافدوز /la.hāf.duz/اسم. [جمع: ~ها]
a maker of quilts, a quilt-maker, a quilter
لحظه /lah.ze/اسم. [جمع: ~ها، لَحظات]
a point in time, moment, instant
در این لَحظه at this moment
در یک لَحظه in an instant, in a moment
لحظه‌ای /lah.ze.'i/قید. صفت.
1. [*adv*] from one moment to the next, in a moment 2. [*adj*] instantaneous
لحم /lahm/اسم. meat (in Arabic)
لحن /lahn/اسم. [جمع: ~ها، اَلحان]
1. the tone of sb's voice 2. intonation 3. tune, melody
با لَحنِ دوستانه in a friendly tone
لحیم /la.hi:m/اسم. the act of soldering
لحیمکاری /la.him.kā.ri/اسم. soldering
لحیم‌کردن /la.him.kar.dan/مصدر متعدی.
to solder sth to sth
لَخت[1] /laxt/صفت. inert, sluggish, lax
لَخت[2] /laxt/اسم. [ادبی] 1. a part of sth, a piece of sth 2. a while
□ در اینجا لختی بیاساییم.
Let us rest here for a while.
لُخت /loxt/صفت. bare, naked, nude
لُخت و پَتی [گفتار] stark naked
لُخت شدن /loxt.šo.dan/مصدر لازم.
to undress, to get undressed, to take off one's clothes, to strip
لُخت‌کردن /loxt.kar.dan/مصدر متعدی.
1. to undress sb 2. to rob sb (esp on a highway)
لَخته /lax.te/اسم. a blood clot
لَخته شدن /lax.te.šo.dan/مصدر لازم.
(of blood) to clot, to coagulate, to congeal

لَختی /lax.ti/اسم. [فیزیک] inertia, sluggishness
لُختی /lox.ti/اسم. nudity, nakedness
لخم /loxm/صفت. (of meat) lean, boneless
لذا /le.zā/قید. (= بنابراین) therefore, so
لذاید /la.zā.yez/اسم. [جمع لذّت] pleasures
لذّت /laz.zat/اسم. [جمع: ~ها، لَذاید]
enjoyment, pleasure
لذّتبخش /laz.zat.baxš/صفت. enjoyable, delightful, delectable
لذّت بردن /laz.zat.bor.dan/مصدر لازم.
to enjoy sth, to relish sth
لذیذ /la.zi:z/صفت. (= خوشمزه)
(of food) delicious, tasty
لر /lor/اسم. [جمع: ~ها] a native of Luristan, a Lur
لردی /lor.di/صفت. (= اَشرافی)
befitting a Lord, aristocratic
لرز /larz/اسم. shiver, chill(s)
لرزان /lar.zān/صفت. trembling, shivering, shaky, vibrating
لرزاندن /lar.zān.dan/مصدر متعدی.
to shake sth, to cause sth to tremble, to vibrate sth
لرزانک /lar.zā.nak/اسم. [خوراکی] (= ژله)
jelly, jello[Us]
لرزش /lar.zeš/اسم. the act of trembling, vibrating, tremor, vibration
لرزکردن /larz.kar.dan/مصدر لازم.
to have a chill (usu succeeded by a fever)
لرزه /lar.ze/اسم. (= ۲. زَمین‌لرزه) 1. tremor, shudder, 2. an earthquake, a quake
لَرزه بر اَندامِ کَسی افتادن [ادبی]
to begin to shudder with (fright, horror etc)
لرزه‌شناسی[(ن)] /lar.ze.še.nā.si/اسم. [زمین‌شناسی] seismology
لرزه‌نگار[(ن)] /lar.ze.ne.gār/اسم. [زمین‌شناسی]
seismograph

لرزه‌نگاری(ن) /lar.ze.ne.gā.ri/ اسم.
seismography [زمین‌شناسی]
لرزیدن /lar.zi.dan/ مصدر لازم. to tremble, to shake, to shiver, to shudder
از سَرما لرزیدن to shiver with cold
مِثلِ بید لرزیدن to tremble like a leaf
(*ex tr* = to tremble like a willow tree)
لری /lo.ri/ صفت. pertaining to Lurs or Luristan, Luri
به زبان لُری in plain language
گویشِ لُری Luri dialect
لزج /la.zej/ صفت. viscous, slimy, gooey[Us]
لزوم /lo.zum/ اسم. 1. necessity 2. need
در صورتِ لُزوم if necessary, in case of need, in case
موردِ لُزوم /mow-/ necessary
□ لُزومی ندارد این حرف‌ها را به من بزنی؛ من خودم می‌دانم.
There is no need to tell me all this; I already know.
لزوماً /lo.zu.man/ قید. necessarily
لژ(ف) /lož/ اسم. [سینما/ تئاتر] (= ❋ جایگاه)
box
لُژِ خانوادگی (در رستوران)
a partitioned section for families where single men are not seated, the family section
لژیون(ف) /le.ži.yon/ اسم. [نظامی] legion
لِژیونِ خارجی the Foreign Legion
لژیونر(ف) /lež.yo.ner/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
1. a legionnaire 2. a footballer/ soccer player[Us] who is hired to play in another country
لسان /le.sān/ اسم. [جمع: اَلسنه] (= زَبان)
language (in Arabic)
لشکر /laš.kar/ اسم. [نظامی] نیز لَشگر
1. the army 2. a division 3. a large number of people

لشکرکشی /laš.kar.ke.ši/ اسم.
a military campaign
لشکرکشیدن /laškar.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to conduct a military campaign against an enemy
لشکرکشی‌کردن /laš.kar.ke.ši.kar.dan/
مصدر لازم. (= لَشکر کشیدن) to conduct a military campaign
لشکری /laš.ka.ri/ صفت. اسم. ⟵ کِشوری
1. [*adj*] military [جمع: لَشکریان]
2. [*n*] a soldier, a trooper
لطافت /le.tā.fat/ اسم. softness, delicacy, tenderness
لطایف /la.tā.yef/ اسم. نیز لطائف [جمعِ لَطیفه]
1. witticisms 2. wiles
با لَطائفُ‌الحیَل using subtle tricks
لطف /lotf/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَلطاف]
favour[Br], kindness
لطفاً /lot.fan/ قید. please, kindly
لطف‌کردن /lotf.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to do sb a favour[Br] to oblige
2. to give sth to sb
□ کارت شناسایی‌تان را لطف کنید.
Please show me an ID.
لطمات /la.ta.māt/ اسم. [جمعِ لَطمه]
damages
لطمه /lat.me/ اسم. [جمع: ـ‌ها، لَطمات]
injury, damage, harm (= آسیب)
لطمه خوردن /lat.me.xor.dan/ مصدر لازم.
to be damaged, to be harmed, to suffer damage/ harm
لطمه‌زدن /lat.me.za.dan/ مصدر متعدی.
to cause loss or damage to sb/ sth
لطیف /la.ti:f/ صفت. delicate, soft, tender
جِنسِ لَطیف (= زَنان) the fair sex
لطیفه /la.ti.fe/ اسم. [جمع: ـ‌ها، لَطایف]
witticism, anecdote, joke, a funny story

□ لطیفه‌هایِ ملّا نصرالدّین در همهٔ کشورهایِ خاورمیانه و آسیایِ مرکزی طرفدار دارد.
The stories of Mulla Nasr-ed-Din are popular all over the Middle East and Central Asia.

لعاب /lo.'āb/اسم. 1. mucilage 2. enamel, glaze

لعابدار /lo.'āb.dār/صفت. glazed

لعابی /lo.'ā.bi/صفت. enamelled[Br]/ enameled[Us], glazed

ظُروفِ لُعابی enamelled[Br]/ enameled[Us] pots and pans, enamel ware

لعبت /lo'.bat/اسم. [ادبی] [جمع: ـ‌ان] 1. doll, puppet 2. a very beautiful woman, a doll

لعل /la'l/اسم. [زمین‌شناسی] spinel ruby

لَعلِ بَدخشان/ بَدخشی balas ruby

لعنت /la'.nat/اسم. 1. the act of cursing sb 2. a curse, damnation

به لَعنتِ خُدا نیرزیدن not to be worth a damn

لعنت‌کردن /la'.nat.kar.dan/مصدر متعدی. to curse sb, to damn sb

لعنتی /la'na.ti/صفت. cursed, accursed, damned, bloody

لغاز /lo.ğāz/اسم. [معماری] jamb, cheek

لغایت /le.ğā.yat/قید. (= تا، تا پایانِ) until the end of, through[Us]

از شَنبه لِغایت پَنجشنبه from Saturday to Thursday inclusive[Br], Saturday through Thursday[Us]

لغت /lo.ğat/اسم. [جمع: ـ‌ها، لُغات] (= واژه، کَلمه) 1. word 2. language

کِتابِ لُغت (= فَرهنگ) a dictionary

لغتنامه /lo.ğat.nā.me/اسم. [کتاب] (= فَرهنگ) dictionary, lexicon

«لُغتنامهٔ دِهخدا» "The Dehkhoda Dictionary of the Persian Language"

لغزان /lağ.zān/صفت. slippery

لغزش /lağ.zeš/اسم. 1. the act of slipping 2. a small mistake, a slip, an error

لغزندگی /lağ.zan.de.gi/اسم. the state of being slippery, slipperiness

به عِلّتِ لَغزندگیِ جاده because of the slippery condition of the road

لغزنده /lağ.zan.de/صفت. (= لَغزان) slippery

لغزیدن /lağ.zi.dan/مصدر لازم. to slip, to stumble

لَغو /lağv/اسم. 1. idle talk 2. a state of absurdity 3. nullification

لَغوکردن /lağv.kar.dan/مصدر متعدی. to cancel sth, to nullify sth, to rescind sth

لُغوی /lo.ğa.vi/صفت. اسم. [جمع: لُغویّون] 1. [*adj*] pertaining to words, verbal, lexical 2. [*n*] a wordsmith, a wordmonger, a lexicographer

لفاف /le.fāf/اسم. نیز لِفافه the wrapper of sth, wrapping, wrap, cover

در لِفافِ گونی wrapped in burlap

لفافِ بسته‌بندیِ حُبابی bubble wrap

در لِفافه سُخن گفتن to speak in riddles, to talk in veiled terms

لفظ /lafz/اسم. [جمع: اَلفاظ] (= کَلام) word(s), speech

لَفظ به لَفظ (= کَلمه به کَلمه) word for word, verbatim

لَفظِ قَلم (of speech) bookish, formal

لفظاً /laf.zan/قید. verbally

لفظی /laf.zi/صفت. verbal

لَق /laq(q)/اسم. loose

تُخمِ لَق an addle egg, a rotten egg

تُخمِ لَق (چیزی را) شکستن to instigate some mischief

دَندانِ لَق a loose tooth

لقاح /le.qāh/اسم. [زیست‌شناسی] (= باروَرسازی)
fertilization, fecundation

لِقاحِ خارج از رَحِم[ن] [پزشکی]
in vitro fertilization (IVF)

□ زوج همسایهٔ ما سرانجام به کمک لقاحِ خارج از رحِم بچه‌دار شدند.
The couple next door were finally able to have a baby thanks to IVF.

لقب /la.qab/اسم. [جمع: ـ‌ها، اَلقاب]
an honorific title, a title

لق شدن /laq.šo.dan/مصدر لازم.
to become loose

لقمه /loq.me/اسم.
morsel, mouthful, bite

لُقمهٔ قاضی
a king-size morsel (made of various ingredients rolled in a flat bread)

لُقمهٔ بُزرگ‌تر از دَهانِ خود برداشتن [ضرب‌المثل]
to bite off more than one can chew[Us] [*prov*]

لُقمه را دورِ سَرِ خود چرخاندن [ضرب‌المثل]
to beat about the bush [*prov*]

لقمه‌ای /loq.me.'i/صفت.
coming in morsels, making one mouthful

لقمه انداختن /loq.me.an.dāx.tan/مصدر لازم.
to eat in large mouthfuls, to gobble (up)

لقوه /laq.ve/اسم. [پزشکی]
facial paralysis, palsy

لقوه‌ای /laq.ve.'i/صفت.
suffering from palsy

لقّیدن /laq.qi.dan/مصدر لازم.
to be loose, to be unstable

لک /lak/اسم.
stain, spot, blot

بی‌لَک
spotless, unstained

لک شدن /lak.šo.dan/مصدر لازم.
to get stained, to stain [*vi*]

لک کردن /lak.kar.dan/مصدر متعدی.
to stain sth [*vt*]

لک‌لک /lak.lak/اسم. [پرنده‌شناسی]
stork

لکنت /lok.nat/اسم. (= گِرفتنِ زَبان)
stammering, stuttering

با لُکنت صُحبت کردن، لُکنتِ زَبان داشتن
to stammer, to stutter

لکنته /le.kan.te/صفت. [گفتار] (= قُراضه)
dilapidated, run-down

لک و پیس /la.ko.pis/اسم. صفت.
1. [*n*] blotch(es) 2. [*adj*] blotched

لکوموتیو[ف] /lo.ko.mo.tiv/اسم.
locomotive, loco, railway[Br]/ railroad[Us] engine

لُکوموتیوِ بَرقی
an electrical locomotive

لُکوموتیوِ دیزلی
a diesel locomotive

لکوموتیوران /lo.ko.mo.tiv.rān/اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
the engine driver[br], the engineer[Us]

لکّه /lak.ke/اسم. (= لَک)
spot, stain, blot

لَکهٔ نَنگ
stigma

لکّه‌دار /lak.ke.dār/صفت.
stained, blemished, tarnished

لکّه‌گیری /lak.ke.gi.ri/اسم.
1. the act of removing stains 2. minor repairs

لَکّه‌گیریِ آسفالت
patching up the bad spots in the surface of a road

لگاریتم[ف] /lo.gā.ritm/اسم. [ریاضی]
logarithm

لگام /le.gām/اسم. (= اَفسار، لِجام)
the bridle of a horse, rein(s)

لگد /la.gad/اسم.
kick

لَگدِ توپ (و تُفنگ)
the recoil action of a firearm

پایِ کسی را لَگد کردن
to step on sb's toes

لگد زدن /la.gad.za.dan/مصدر متعدی.
to kick sb/ sth

لگد کردن /la.gad.kar.dan/مصدر متعدی.
to step on sth

لگدمال /la.gad.māl/ صفت.
trampled (underfoot)

لگدمال کردن /la.gad.māl.kar.dan/
مصدر متعدی. to trample sth underfoot

لگن /la.gan/ اسم. 1. basin 2. pan 3. bedpan
لَگنِ خاصره [کالبدشناسی] the pelvis
لَگنِ زِبرین [کالبدشناسی] the false pelvis
لَگنِ زیرین [کالبدشناسی] the true pelvis
لَگنِ ظَرفشویی the sink

لگنی /la.ga.ni/ صفت. 1. resembling a pan, pan-shaped 2. pelvic
کُلاهِ لَگنی [گفتار] any European-style hat (for men), a trilby hat

لله /la.leh/ اسم. [سابق] [جمع: ~ها]
a tutor (in charge of a child's upbringing)

لَم /lam/ اسم. the act of lounging

لِم /lem(m)/ اسم. (= شِگرد) the knack of doing sth, the trick
□ فکر می‌کنم حالا دیگر لِمِّ کارِ با دستگاه به دستم آمده باشد.
I think I have already got the hang of it.

لمحه /lam.he/ اسم. 1. a short glance, a glimpse 2. an instant

لم دادن /lam.dā.dan/ مصدر لازم. (= لَمیدن)
to lounge, to recline, to relax

لمس[1] /lams/ اسم. 1. the act of touching sth, feeling sth 2. the sense of touch

لمس[2] /lams/ صفت. [گفتار] (= فَلَج)
paralysed[Br]/ paralyzed[Us]

لمس کردن /lams.kar.dan/ مصدر متعدی.
to touch sth, to feel sth

لمیدن /la.mi.dan/ مصدر لازم. (= لَم دادن)
to lounge, to recline, to relax

لمیده /la.mi.de/ صفت. reclining
پیکرِ لَمیده [هنر] a reclining figure

لم‌یزرع /lam.yaz.ra'/ صفت. (= بی‌آب و عَلَف)
(of land) barren, infertile, arid

لنت(ف) /lent/ اسم. [فنی] a strip of fabric
لِنتِ تُرمز [خودرو] brake lining

لنج(ف) /lenj/ اسم. motor-launch, motor-driven dhow

لندهور /lan.da.hur/ صفت. [گفتار]
(of a man) unusually tall and big, hulky

لندیدن /lon.didan/ مصدر لازم. [گفتار]
to grumble

لنز(ف) /lenz/ اسم. (= ۱. عَدسی)
1. a photographic lens
2. contact lens(es)

لِنزگذاشتن /lenz.go.zāš.tan/ مصدر لازم.
to wear contact lenses

لنف(ف) /lanf/ اسم. [کالبدشناسی] lymph

لنفاوی /lan.fā.vi/ صفت. نیز لَنفی
lymphatic
عُقده‌های لَنفاوی / لَنفی lymph nodes

لَنگ /lang/ صفت. اسم. [جمع: ~ها]
1. [*adj*] lame 2. (of work) stopped (because of some shortage), idle
3. [*n*] a lame person
تیمورِ لَنگ [تاریخ] Tamerlane
لَنگ ماندنِ کار (of a job) to be stopped for want of material or personnel

لِنگ /leng/ اسم. [گفتار] 1. the leg (excluding the foot) 2. the upper part of the leg, the thigh

لُنگ /long/ اسم. a length of usu red cloth tied around the waist by men in a public bath-house, loin-cloth, lungi

لنگان /lan.gān/ صفت. قید. 1. [*adj*] limping
2. [*adv*] limpingly

لُنگ انداختن /lon.gan.dāx.tan/ مصدر لازم.
to admit to the superiority of one's opponent, to throw in the towel

لنگ‌دراز /leng.de.rāz/ صفت.
(of a person) with long legs, long-legged

□ کتاب «بابا لِنگ‌دراز» را وقتی بچه بودم خواندم.
I read Daddy Long Legs *when I was very young.*

لنگر /lan.gar/ اسم. the anchor of a boat, ship etc
لَنگرِ ساعت the pendulum (of a grandfather clock)

لنگر انداختن /lan.gar.an.dāx.tan/ مصدر لازم. (of a ship) to cast anchor

لنگر برکشیدن /lan.gar.bar.ke.ši.dan/ مصدر لازم. (of a ship) to weigh anchor

لنگر خوردن /lan.gar.xor.dan/ مصدر لازم. (of a heavy object which is being moved) to swing back and forth by its own momentum

لنگرگاه /lan.gar.gāh/ اسم. anchorage, harbour[Br]

لَنگ زدن /lang.za.dan/ مصدر لازم. 1. to limp 2. (of a wheel) to to be out of alignment, to be out of balance, to be out of true

لَنگ شدن /lang.šo.dan/ مصدر لازم. (of a horse etc) to become lame

لِنگ کردن /leng.kar.dan/ مصدر متعدی. (in wrestling) to trip one's opponent by using the leg hook

لنگ لنگان /lang.lan.gān/ قید. نیز لَنگان لَنگان limpingly, with a limp

لنگه /len.ge/ اسم. 1. half a load 2. one of a pair
لِنگه به لِنگه (= تابه‌تا) ill-matched
یک لِنگه جوراب an odd sock/ stocking
یک لِنگه کَفش an odd shoe, a shoe

لنگیدن /lan.gi.dan/ مصدر لازم. to limp, to hobble, to walk with a limp
□ این کار یک جایی‌اش می‌لنگد.
There is something wrong with this.

لو /low/ اسم. this word is used only in compounds such as:
کسی را لو دادن to betray sb
لو رفتن to become known as a result of betrayal

لوا /la.vā/ اسم. [ادبی] (= پَرچم) banner, flag
زیرِ لَوایِ اِسلام under the banner of Islam

لوازم /la.vā.zem/ اسم. [جمعِ لازمه ↑] 1. equipment 2. requisites, parts
لَوازم آرایش cosmetics
لَوازِمُ‌التحریر (= نوشت‌افزار) stationery
لَوازم بَرقی electrical goods
لوازم بِهداشتی sanitary products
لَوازم جانبی accessories
لَوازم خانگی household appliances
لَوازم صوتی sound equipment
لَوازم کِشاورزی agricultural tools
لَوازم مَنزل furniture and household goods
لَوازم یَدکی spare parts

لواش /la.vāš/ اسم. نیز نانِ لَواش a type of thin flat bread, *lavash*

لواشک /la.vā.šak/ اسم. [خوراکی] (Iranian) fruit roll(s), *lavashak*
لَواشکِ آلو sour plum roll(s)

لواط /le.vāt, la-/ اسم. sodomy, buggery

لوایح /la.vā.yeh/ اسم. [جمعِ لایحه] bills

لوبیا /lu.bi.yā/ اسم. [گیاه‌شناسی] bean, haricot bean, kidney bean
لوبیا سَبز green bean(s), wax bean(s)
لوبیای چِشم‌بُلبلی black-eye pea(s)
لوبیای چیتی kidney bean(s)
لوبیای سویا soy bean(s)

لوبیاپلو /lu.bi.yā.po.low/ اسم. [خوراکی] *lubia-polow:* a popular Iranian dish made with rice, minced mutton, green beans and tomato paste

لوپ^(ف) /lup/ اسم.
a strong magnifying glass

لوث /lows/ اسم.
1. the act of polluting sth, defiling, soiling 2. pollution, stain

لوث شدن /lows.šo.dan/ مصدر لازم.
[*fig*] to become defiled and to lose veracity/ validity

لوچ /luč/ صفت. [پزشکی] (= چشم‌چپ)
suffering from strabismus, squinting, cross-eyed

لوچی /lu.či/ اسم. [پزشکی]
strabismus

لوح /lowh/ اسم. [جمع: ~ها، اَلواح]
1. tablet, plate, plaque 2. a slate

لوحِ پاک — tabula rasa, a clean slate

لوحِ فشرده [موسیقی] — compact disc (CD)

لوحِ فشردهٔ نوری [رایانه] — CD ROM

لوحه /low.he/ اسم. [جمع: ~ها]
tablet, plaque

لوحهٔ یادبود — a commemorative plaque

لودر^(ف) /lo.der/ اسم. [ساختمان]
an excavator-loader, a backhoe^Us

لوده /low.de/ صفت. اسم. [جمع: ~ها]
1. [*adj*] clownish, buffoonish
2. [*n*] a clown, a jester

آدمِ لوده — a clown, a buffoon

لور /lur/ اسم. [خوراکی]
cottage cheese, curd cheese

لوز /lowz/ اسم. [خوراکی] (= ۲. بادام)
1. a type of sweet (usu made with sugar and almonds and cut in the form of lozenges)
2. [*bot*] almond

لوزالمعده /low.zol.me'.de/ اسم. [کالبدشناسی]
pancreas

لوزالمعدی /low.zol.me'.di/ صفت.
pertaining to the pancreas, pancreatic

شیرهٔ لوزالمعدی — the pancreatic juice

لوزتین /low.za.teyn/ اسم. [کالبدشناسی]
[تثنیهٔ لوزه]
the (two) tonsils

لوزه /low.ze/ اسم. [کالبدشناسی]
[جمع: ~ها، لوزتین]
tonsil(s)

عَملِ لوزه — tonsillectomy

وَرمِ لوزه — tonsillitis

لوزی /low.zi/ اسم. صفت. [هندسه]
1. [*n*] lozenge, rhomb
2. [*adj*] lozenge-shaped, rhomboid

لوژ^(ف) /luž/ اسم. [ورزش]
sledge^Br, sled^Us, toboggan, luge

لوژسواری /luž.sa.vā.ri/ اسم.
the act of tobogganing^Br, sledding^Us

لوس /lus/ صفت.
1. (of a child) spoiled
2. silly, senseless, tasteless

لوس‌بازی /lus.bā.zi/ اسم.
the act of engaging in silly acts, silliness

لوستر^(ف) /lustr/ اسم. (= * نورافشان، چلچراغ)
(ornamented) chandelier or pendant

لوس‌کردن /lus.kar.dan/ مصدر متعدی.
to spoil a child etc

(خود را) لوس کردن
to act like a spoiled child

لوسیون^(ف) /los.yon/ اسم. [آرایش]
lotion

لوطی /lu.ti/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*n*] a street performer esp one working with a monkey 2. [*adj*] chivalrous

لوطیگری /lu.ti.ga.ri/ اسم.
an act of chivalry, an act of generosity

لوکس^(ف) /luks/ صفت. (= * تَجمّلی)
de luxe, luxury [*bef. n*]

کالاهای لوکس — luxury goods

□ چرا ستاره‌های سینما همیشه سوارِ اتومبیل‌های بزرگِ لوکس می‌شوند؟
Why is it that movie stars always ride in big limousines?

لولا /low.lā/ اسم.
hinge

لولو /lu.lu/ اسم.
an imaginary being (who is invoked by nannies to frighten small children), a bugbear, a bogy

لوله /lu.le/اسم. 1. pipe, tube 2. a roll of sth
خَطِّ لوله pipeline
لولهٔ آزمایشگاه a test tube
لولهٔ تُفنگ the barrel of a gun
لولهٔ خُرطومی a flexible pipe, a hose
لولهٔ فاضلاب the sewer

لوله‌بازکنی /lu.le.bāz.ko.ni/اسم. the act of opening a blocked pipe, unclogging a pipe

لوله‌خم‌کن /lu.le.xam.kon/اسم. a machine for bending pipes, a pipe-bender

لوله‌کردن /lu.le.kar.dan مصدر متعدی. to roll up sth

لوله‌کش /lu.le.keš/اسم. [جمع: ~ها] a plumber

لوله‌کشی /lu.le.ke.ši/اسم. 1. the act of laying (water/ gas[etc]) pipes 2. plumbing
اِتّصالاتِ لوله‌کشی plumbing fittings
لَوازِمِ لوله‌کشی plumbing supplies, plumbing-related products

لوله‌کشی‌کردن /lu.le.ke.ši.kar.dan/ مصدر لازم. to have pipes laid (for the conveyance of water, gas etc)

لولهنگ /lu.le.heng/اسم. [سابق] نیز لولئین an earthenware ewer (used formerly in public toilets and now replaced with plastic ones)

لولیدن /lu.li.dan/مصدر لازم. to twist and turn, to wriggle
درهم لولیدن (of a crowd; of a swarm of insects) to mill about, to swarm, to intermingle

لومپن^(ف) /lom.pan/اسم. [جامعه‌شناسی] [جمع: ~ها] a member of the lumpen-proletariat, a lumpen-proletarian, a (classless) loafer

لومن^(ف) /lu.men/اسم. [فیزیک] a unit for measuring light, lumen(s)

لون /lown/اسم. [جمع: اَلوان] (= رَنگ) colour[Br] (in Arabic)

لوند /la.vand/صفت. اسم. [جمع: ~ها]
1. [adj] coquettish (= عِشوه‌گر)
2. [n] a coquette

لووردراپه^(ف) /lovur.de.rā.pe/اسم. (= * پَردآویز) a type of blind with vertical louvres/ louvers

لویی /lu.'i/اسم. [گیاه‌شناسی] نیز لوئی cat's tail, reed mace

لَه /lah/حرف. ← عَلیه for, in favour[Br] of
□ دادگاه لَهِ موکِّلِ من رأی داده است.
The court has ruled in favour[Br] of my client.

لِه /leh/صفت. crushed, squashed

لهجه /lah.je/اسم. (= گویش) the way sb speaks, accent
با لَهجهٔ غَلیظِ اِصفهانی with a heavy Isfahani accent

لهستانی /la.hes.tā.ni/صفت. اسم. [جمع: ~ها]
1. [adj] pertaining to Poland, Polish
2. [n] a native of Poland, a Pole
3. the Polish language, Polish
□ این یارو لهستانی است ولی اهل ورشو نیست.
He is a Pole but he does not come from Warsaw.

له شدن /leh.šo.dan/ مصدر لازم. to be crushed, to be squashed

له‌کردن /leh.kar.dan/ مصدر متعدی. to crush sb/ sth, to squash sth, to beat sth into a pulp

لَه لَه /lah.lah/اسم. the act of panting

لَه لَه زدن /lah.lah.z.dan/ مصدر لازم. 1. to pant (like a dog) 2. to crave, to hunger/ long for, to lust after

لهو و لعب /lah.vo.la.'eb/ اسم.
indulgence in sensual pleasures, fun and games, debauchery

لهیب /la.hi:b/ اسم.
1. the searing heat of a big fire 2. tongues of flame

لهیده /le.hi.de/ صفت.
1. crushed, squashed 2. rotten

لیات^(ف) /li.yāt/ اسم. (= صَفحه‌آرایی)
layout

لیاقت /li.yā.qat/ اسم.
1. the ability to manage sth efficiently, capability
2. worthiness, competence, merit

نشانِ لیاقت
the Order of Merit

لیالی /la.yā.li/ اسم. [جمعِ لِیل]
nights

لیالیِ مُتبرّکه
blessed nights

لیبرال^(ف) /li.be.rāl/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها] [سیاست]
1. [*adj*] liberal
2. [*n*] a liberal

لیبرالیسم^(ف) /li.be.rā.lism/ اسم. [سیاست]
liberalism

لیبیایی /li.bi.yā.'i/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Libya, Libyan
2. [*n*] a native of Libya, a Libyan

لیتر^(ف) /litr/ اسم.
a unit for measuring volume, litre[Br], liter[Us]

لیتری /lit.ri/ صفت. قید.
1. [*adj*] sold by the litre[Br]/ liter[Us] 2. [*adv*] per litre[Br]

□ لطفاً یک شیشهٔ یک‌لیتری آبِ معدنی به من بدهید.
Could I have a one-litre[Br] bottle of mineral water?

لیتوگرافی^(ف) /li.to.ge.rā.fi/ اسم. [چاپ]
1. pre-press processes in offset printing
2. lithography

لیته /li.te/ اسم. [خوراکی]
a popular pickle made from cooked and crushed baby aubergines[Br]/ eggplants[Us]

لیتیم^(ف) /li.ti.yom/ اسم. [شیمی] نیز **لیتیوم**
lithium (*Li*)

باتریِ لیتیم
a lithium battery

لیچار /li.čār/ اسم. [گفتار]
foul language

لیچار بارِ کسی کردن [گفتار]
to subject sb to abusive language

لیر^(ف) /li:r/ اسم. [بانک]
the former monetary unit of Italy, Lira

لیره^(ف) /li.re/ اسم. [بانک]
the monetary unit of the United Kingdom, pound sterling, pound (£)

۱۰ لیرهٔ اِنگلیسی
10 Pounds Sterling

۲ میلیون لیرهٔ تُرک
2 million Turkish Lira

لیز /li:z/ صفت.
slippery

لیز خوردن /liz.xor.dan/ مصدر لازم.
to slip

□ زنِ بیچاره پایش روی یخ لیز خورد و به زمین افتاد.
The poor woman slipped on ice and fell.

لیزر^(ف) /ley.zer/ اسم. [فیزیک]
laser

لیزری /ley.ze.ri/ صفت.
laser [*bef. n*]

لیس /li:s/ اسم.
1. the act of licking
2. a lick

لیسانس^(ف) /li.sāns/ اسم.
(= ۱. کارشناسی ۲. کارشناس)
1. a bachelor's degree (BA or BSc[Br]/ BS[Us]) 2. holder of a university degree equal to a BA or BSc[Br]/ BS[Us]

لیست^(ف) /list/ اسم.
(= * فِهرست، * سیاهه، * صورت)
list, register, roster, rota[Br], inventory

لیس زدن /lis.za.dan/ مصدر متعدی. (= لیسیدن)
to lick sth, to lick at sth

لیسک /li.sak/ اسم. [جانورشناسی] (= حَلزون)
snail

لیسه /li.se/ اسم.
a paint scraper, a stripping knife

لیسیدن /li.si.dan/ مصدر متعدی.
to lick sth

لیف /li:f/ اسم. [جمع: اَلیاف]
1. fibre[Br]/ fiber[Us] 2. [*bot*] a vegetable sponge,

a loofah 3. a rough cloth bag used as a sponge in the bath

لیفتراک(ف) /lif.te.rāk/ اسم. a fork-lift truck, a fork lift

لیکن /li.ken/ قید. but, however

لیکور(ف) /li.kor/ اسم. liqueur

لیگ(ف) /li:g/ اسم. [ورزش] a (sporting) league

لیگِ بَرتر [فوتبال] the Football Super League, the Premiership[Br]

لیگِ فوتبال the football[Br]/ soccer[Us] league

لیگِ برترِ باشگاه‌های انگلستان [فوتبال] the English Premier League, the Premiership

لیل /leyl/ اسم. [جمع: لَیالی] (= شَب) night (in Arabic)

لی لی /ley.ley/ اسم. the act of hopping

لی لی کردن /ley.ley.kar.dan/ مصدر لازم. to hop, to hop and skip

لیمو /li.mu/ اسم. [گیاه‌شناسی] lemon, lime, citron

لیموتُرش (نوعِ جُنوبی) lime

لیموتُرش (نوعِ شُمالی) lemon, citron

لیمو شیرین sweet lemon

لیمو عُمّانی sun-dried lime (originally from Oman)

لیموناد(ف) /li.mu.nād/ اسم. [سابق] lemonade

لیمویی /li.mu.'i/ صفت. اسم. [رنگ] 1. [*adj*] pale yellow, lemon 2. lemon-flavoured[Br] 3. (the colour[Br]) lemon

لینت /li.nat/ اسم. ← یُبوست laxity of the bowels, looseness of the bowels

لینولئوم(ف) /li.no.le.'om/ اسم. a type of floor covering, linoleum, lino[Br]

لیوان /li.vān/ اسم. glass, tumbler

لیوانِ کاغذی a paper cup

یک لیوان آب a glass of water

لیوانی /li.vā.ni/ صفت. sold by the glass, served in a glass

بَستنیِ لیوانی ice cream served in paper cups

م، مـ، ـم، م

م /mim/ اسم.
1. 28th letter of the Persian alphabet 2. abbrev of **میلادی** = CE, AD (۱۹۳۰ م) 3. abbrev of **مترجم** = translator (esp in footnotes)

ما /mā/ ضمیر.
1. we 2. us 3. our
ما ایرانیان ... We Iranians ...
به ما چه رَبطی دارد؟
What has it got to do with us?
خانهٔ ما our home
مالِ ما ours

ماء /mā'/ اسم. (= آب)
water (in Arabic)

مائده /mā.'e.de/ اسم. [ادبی]
food
مائدهٔ آسمانی 1. manna from heaven 2. ambrosia
« مائده‌های زمینی » "Fruits of the Earth"

مائوئیسم(ف) /mā.'o.'ism/ اسم. [سیاست]
Maoism

ماءالشعیر /mā.'oš.ša.'ir/ اسم.
a non-alcoholic malt beverage, alcohol-free beer

مابعد /mā.ba'd/ اسم. صفت. ← ماقبل
1. [*n*] what follows 2. [*adj*] following
صَفحاتِ مابَعد the following pages

مابعدالطبیعه /mā.ba'.dot.ta.bi.'e/ اسم. [فلسفه] (= مِتافیزیک)
metaphysics

مابقی /mā.ba.qi/ اسم.
the remainder, the rest

مابه‌التفاوت /mā.be.hot.ta.fā.vot/ اسم.
the difference

مابین /mā.beyn/ اسم. حرف. (= ۲. بین، میان)
1. [*n*] what lies between two things
2. [*prep*] between

مات[1] /māt/ صفت. (در شطرنج)
in a state of checkmate, checkmated
کیش و مات! Checkmate!

مات[2] /māt/ صفت.
bewildered, dazed, baffled
ماتش بردن (of a person) to be struck dumb, to be lost in astonishment

مات[3](ف) /māt/ صفت.
1. matt[Br]/ mat[Us]
2. (of glass) frosted, ground
□ لطفاً این عکس را روی کاغذ براق و این یکی را رویِ کاغذِ مات چاپ کنید.
Please have this photo done on glossy paper, but I want this other one to have a matt[Br] / mat[Us] finish.

ماتحت /mā.taht/ اسم. (= مِقعد، نِشیمن)
one's bottom

ماترک /mā.ta.rak/ اسم. (= اِرثیه)
the estate of a deceased person, the inheritance

ماتریالیست(ف) /mā.te.ri.yā.list/ اسم.
an advocate of materialism, a materialist

ماتریالیستی /mā.te.ri.yā.lis.ti/ صفت.
materialistic, materialist [*bef. n*]

ماتریالیسم(ف) /mā.te.ri.yā.lism/ اسم.
materialism (= مادّیگری)

ماتریالیسمِ دیالکتیک
dialectical materialism

ماتریس(ف) /māt.ris/ اسم.
1. [*math*] matrix
2. (in typecasting) matrix

مات شدن /māt.šo.dan/ مصدر لازم.
(in chess) to be checkmated

مات کردن /māt.kar.dan/ مصدر متعدی.
(in chess) to checkmate one's opponent

ماتم /mā.tam/ اسم. (= سوگواری، عَزا)
mourning

ماتمزده /mā.tam.za.de/ صفت.
mournful, in mourning, grieving

ماتمکده /mā.tam.ka.de/ اسم.
a house of mourning

ماتم گرفتن /mā.tam.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to mourn the loss of sb/ sth,
to be in mourning

ماتیک(ف) /mā.tik/ اسم. [آرایش] (= روژِ لَب)
lipstick

ماتیک زدن /mā.tik.za.dan/ مصدر لازم.
to put on lipstick

ماتیکی /mā.ti.ki/ صفت.
smeared with lipstick, lipsticked

ماجرا /mā.ja.rā/ اسم.
1. adventure
2. episode 3. incident, event

ماجراجو /mā.ja.rā.ju/ اسم. صفت.
1. [*n*] an adventurer [جمع: ـها، ـیان]
2. [*adj*] adventurous, adventuresome

دو جَوانِ ماجراجو
two adventurous young men

ماجراجویانه /mā.ja.rā.ju.yā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] adventurous, risky
2. [*adv*] adventurously

ماجراجویی /mā.ja.rā.ju.'i/ اسم.
love of adventure, adventurousness,
adventurism

ماچ /māč/ اسم. [گفتار] (= بوسه)
kiss

ماچ کردن /māc.kar.dan/ مصدر متعدی.
to kiss sb/ sth

ماحصل /mā.ha.sal/ اسم.
what is obtained at the end, the end result, the sum (of one's life etc), the bottom line

ماحَصلِ کَلام
the gist of the matter

ماخ(ف) /māx/ اسم. [فیزیک]
Mach

عَددِ ماخ
the Mach('s) number

به سُرعتِ ماخ ۳
at Mach 3 speed

مآخذ /ma.ā.xez/ اسم. [جمعِ مَأخذ]
(literary) sources

مأخذ /ma'.xaz/ اسم. [جمع: ـها، مآخذ]
the origin of sth, the source

مأخوذ /ma'.xuz/ صفت. (= بَرگرفته)
derived from, taken

مَأخوذ به حَیا
overcome with embarrassment

□ واژهٔ «جُلاب» در عربی مأخوذ از «گلاب» فارسی است.
The word jolāb *in Arabic is derived from the Persian* golāb.

مادام[1] /mā.dām/ قید.
as/ so long as, while

مادامی که ...
as/ so long as

مادام[2](ف) /mā.dām/ اسم. ← موسیو
title used to address a European or an Armenian lady, Madam/ madam

مادام‌العمر /mā.dā.mol.'omr/ صفت. قید.
1. [*adj*] life-long 2. [*adv*] so long as one lives, for life

رئیس‌جمهورِ مادام‌العمر
President for life

مادر /mā.dar/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
mother, the female parent

مادرِ تَنی
one's real mother, one's biological mother, one's birth mother

مادرِ ناتنی (= زَن‌بابا، مادراندر)
one's stepmother
مادرِ رِضاعی a woman who has suckled a child at the breast, one's foster mother
مادرانه /mā.da.rā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] motherly, maternal
2. [*adv*] as a mother, maternally
نَصایحِ مادرانه motherly advice
مادربزرگ /mā.dar.bo.zorg/ اسم. [جمع: ~ها]
grandmother, grandma, (= جَدّه)
granny, gran
مادرخرج /mā.dar.xarj/ اسم.
a person who is in charge of the kitty and takes care of the expenses
مادرخوانده /mā.dar.xān.de/ اسم. [جمع: ~ها]
one's foster mother
مادرزاد /mā.dar.zād/ صفت. congenital
لُختِ مادرزاد [گفتار] stark naked
کورِ مادرزاد born blind, blind at birth
مادرزادی /mā.dar.zā.di/ اسم.
the state of being congenital
بیماریِ مادرزادی a congenital disease
□ همه می‌دانند که بیماریِ او مادرزادی است.
It is a well-known fact that he has had this disease from birth.
مادرزن /mā.dar.zan/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
the mother of one's wife, mother-in-law
مادرسالاری[(ن)] /mā.dar.sā.lā.ri/ اسم.
matriarchy [جامعه‌شناسی]
مادرشوهر /mā.dar.šow.har/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] the mother of one's husband, mother-in-law
مادرمرده /mā.dar.mor.de/ صفت.
1. orphaned, motherless 2. poor, pitiable, pitiful
مادری /mā.da.ri/ اسم. صفت.
1. [*n*] motherhood 2. [*adj*] maternal

جَدّهٔ مادری one's maternal grandmother
در حَقِّ کسی مادری کردن
to take care of sb like a mother, to mother sb
مادگی /mā.de.gi/ اسم. 1. the female sexual organ (in humans etc)
2. [*bot*] the pistil 3. buttonhole
مادمازل[(ف)] /mād.mā.zel/ اسم. [گفتار]
نیز مادموازل title used to address a young European lady, mademoiselle, mamsell, Miss
مادون /mā.dun/ صفت. ← مافوق
inferior, subordinate
کارمندِ مادون a subordinate
مادونِ قِرمز (= فُروسُرخ) infrared
ماده /mā.de/ صفت. اسم. 1. [*adj*] female
2. [*n*] a female
ماده‌سَگ bitch
ماده‌شیر lioness
ماده‌گاو cow
ماده‌گُرگ she-wolf
مادّه /mād.de/ اسم. [جمع: مَواد]
1. material, substance 2. matter
3. article (in a legal document)
طِبقِ مادّهٔ دومِ قرارداد
according to Article 2 of the contract
مادّهٔ اَوّلیّه primary material
مادّهٔ پاک‌کننده detergent
مادّهٔ تاریک/ سیاه [فیزیک] dark matter
مادّهٔ خام raw material
مادّهٔ مُخدّر narcotic
مادها /mād.hā/ اسم. [تاریخ] [جمعِ ماد]
the Medes
مادّه‌تاریخ /mād.de.tā.rix/ اسم. [ادبی]
an epigram in verse that incorporates an important date, a chronogram
مادی /mā.di/ صفت. [تاریخ]
pertaining to the Medes, Median

مادّی /mad.di/ صفت. اسم. ← **مَعنوی** [جمع: مادیّون]
1. [*adj*] material, physical 2. [*n*] a materialist

مادّیّات /mād.diy.yāt/ اسم. ← **مَعنویّات** [جمعِ مادّیه^تا]
material things, worldly concerns

مادیان /mā.di.yān/ اسم. [جانورشناسی] mare

مادّیگری /mād.di.ga.ri/ اسم. (= ماتریالیسم)
materialism

مادینه /mā.di.ne/ اسم. ← **نَرینه**
the female of a species

مار /mār/ اسم. [جانورشناسی] [جمع: ~ها، ~ان]
snake, serpent, asp

زهرِ مار snake venom (also used as an invective, similar to 'Go to hell!')

مارِ آبی the (common) grass snake

مارِ جَعفری the saw-scaled viper

مارِ خوش خَطّ و خال a snake in the grass

مارِ دَریایی sea snake

مارِ زَنگی rattle snake

مارِ کُبرا (= کَفچه‌مار، مارِ عِینکی) the Cobra

مارافسای /mā.raf.sāy/ اسم. ← **مارگیر**

مارپیچ /mār.pi:č/ اسم. صفت. 1. [*n*] spiral, helix 2. [*adj*] spiral, helical

مارچوبه /mār.ču.be/ اسم. [گیاه‌شناسی]
asparagus, sparrowgrass

مارس^(ف) /mārs/ اسم. March

مارش^(ف) /mārš/ اسم. [موسیقی] a march

مارشِ عَزا a funeral march

مارشال^(ف) /mār.šāl/ اسم. [نظامی] marshal

مارک^(۱ ف) /mārk/ اسم. a commercial brand, trademark

مارکِ تِجارتی trademark

مارک^(۲ ف) /mārk/ اسم. [بانک]
the former monetary unit of Germany, Deutsche Mark, D-Mark (DM)

مارکسیست^(ف) /mārk.sist/ اسم. [سیاست] [جمع: ~ها]
a Marxist

مارکسیستی /mārk.sis.ti/ صفت. [سیاست]
Marxist [*bef. n*]

مارکسیسم^(ف) /mārk.sism/ اسم. [سیاست]
Marxism

مارگارین^(ف) /mār.gā.rin/ اسم. (= * کَرهٔ نَباتی)
margarine

مارگزیدگی /mār.ge.zi.de.gi/ اسم. the state of having been bitten by a snake, snakebite

مارگزیده /mār.ge.zi.de/ اسم. [جمع: ~ها]
a snake-bitten person

مارگزیده از ریسمانِ سیاه و سفید می‌ترسد.
Once bitten, twice shy. [ضرب‌المثل]
[*prov*] (*ex tr* = A person who has been bitten by a snake shies away at the sight of a piece of black and white rope.)

مارگیر /mār.gi:r/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a snake charmer (= مارافسای)

مارمالاد^(ف) /mār.mā.lād/ اسم. [خوراکی]
marmalade

مارماهی /mār.mā.hi/ اسم. [آبزی] eel

□ مارماهی حلال است یا حرام؟
Are Muslims allowed to eat eels?

مارمولک /mār.mu.lak/ اسم. [جانورشناسی]
lizard

مارونی /mā.ru.ni/ صفت. [مسیحیت] [جمع: ~ها]
1. pertaining to the Maronites, Maronite 2. [*n*] a Maronite

ماری‌جوانا^(ف) /mā.ri.ju.vā.nā/ اسم.
marijuana (prepared from the dried leaves etc of hemp), cannabis, pot

سیگارِ ماری‌جوانا a marijuana cigarette, a joint

ماز /māz/ اسم. [ادبی] a maze

مازاد /mā.zād/ اسم. صفت. 1. [*n*] the amount that is in excess of one's needs, surplus
2. [*adj*] surplus, excess

کالاهایِ مازادِ بر مَصرف surplus goods

مازندرانی /mā.zan.da.rā.ni/ صفت. اسم. [جمع: ـها]
1. pertaining to the province of Mazandaran, Mazandarani
2. [*n*] a native of Mazandaran, a Mazandarani

مازو /mā.zu/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز مازوج
1. dyer's oak, gall oak 2. oak-gall(s)

جوهرِ مازو /jow-/ tannic acid

مازوت(ف) /mā.zut/ اسم. residual fuel oil, mazut

مازوخیست(ف) /mā.zu.xist/ اسم. [روان‌شناسی] [جمع: ـها] a masochist

مازوخیستی /mā.zu.xis.ti/ صفت. [روان‌شناسی] masochistic

مازوخیسم(ف) /mā.zu.xism/ اسم. [روان‌شناسی] (= آزارطلبی) ← سادیسم masochism

مازه /mā.ze/ اسم. [کالبدشناسی] (= سُتونِ فقرات) the backbone

ماژور(ف) /mā.žor/ اسم. [موسیقی] ← مینور major

در گامِ دو ماژور
in the scale of C major

ماژیک(ف) /mā.žik/ اسم.
a Magic Marker, a magic marker

ماساژ(ف) /mā.sāž/ اسم. massage

ماساژ دادن /ma.sāž.dā.dan/ مصدر متعدی.
to massage

ماسبق /mā.sa.baq/ اسم.
what has happened before, the precedent

ماست /māst/ اسم. [خوراکی] yogurt, yoghurt

ماستِ چکیده (= ماستِ آب‌گرفته)
dripped yogurt, strained yogurt

ماستِ ساده plain yogurt

ماستِ میوه‌ای fruit-flavoured[Br] yogurt

ماست و خیار
cold yogurt and cucumber soup

□ من ماستِ خانگی را به بهترین ماست‌هایِ بازاری ترجیح می‌دهم.
I prefer homemade yogurt to the best of commercially prepared ones.

ماست‌بندی /māst.ban.di/ اسم.
1. the process of making yogurt
2. a dairy shop where yogurt is made and sold

ماستمالی /māst.mā.li/ اسم. the act of covering up a mistake, sweeping sth under the rug

ماستمالی کردن /māst.mā.li.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cover up a mistake, to slur over sth, to blur the subject

ماستی /mās.ti/ صفت. made with yogurt, yogurt [*bef. n*]

کَبابِ ماستی
lamb kebab marinated in yogurt sauce

ماستیک(ف) /mās.tik/ اسم. a resinous gum obtained from the mastic tree, mastic

ماسک(ف) /māsk/ اسم. (= صورتک) mask

ماسکِ ضدِّ گاز gas mask

ماسک زدن /māsk.za.dan/ مصدر لازم.
to put on a mask

ماس‌ماسک /mās.mā.sak/ اسم. [گفتار]
gizmo/ gismo[Us], whatchamacallit[Us]

ماسوره /mā.su.re/ اسم. 1. bobbin, spool 2. pirn[Br], quill[Us]

مِثلِ ماسوره thin as a rake

ماسه /mā.se/ اسم. [زمین‌شناسی] fine sand

ماسه‌سنگ /mā.se.sang/ اسم. [زمین‌شناسی]
sandstone

ماسیدن /mā.si.dan/ مصدر لازم.
1. to congeal, to curdle, to solidify
2. [*col*] to yield a profit

به تو چیزی نمی‌ماسد.
There will be nothing in this for you.

ماش /māš/ اسم. [گیاه‌شناسی] mung bean

آشِ ماش a pottage made with mung beans, onion, herbs and mutton

ماشاءالله /mā.šā.'al.lāh/ دعا.
1. It will be as God wills/ willed it.
2. [*col*] /mâ.šāl.lāh/ Praise the Lord! Touch wood!
□ ماشالله، ماشالله! چه پسر خوشگلی شده!
Oh what a handsome young man he has become! May God protect him from the evil eye.

ماشه /mā.še/ اسم. 1. the trigger of a rifle etc 2. tongs
چکاندنِ ماشه to pull the trigger

ماشی /mā.ši/ صفت. [رنگ] dull green

ماشین^(ف) /mā.šin/ اسم. [جمع: ~ها، ماشین‌آلات]
1. machine 2. engine 3. car, automobile 4. (in a barber shop) clippers
ماشینِ پُلی‌کپی a duplicating machine
ماشینِ تایپ/ تَحریر a typewriter
ماشینِ تَراش lathe
ماشینِ حِساب calculator
ماشینِ خُشک‌کن (برای لباس) dryer
ماشینِ دوخت (لوازمِ اداری) stapler
ماشینِ ریش‌تَراشی an electric razor, a shaver
ماشینِ قُراضه [خودرو] a banger[Br], a beater[Us], a jalopy
ماشینِ ظَرفشویی dishwasher, a washing-up machine[Br]
ماشینِ لِباسشویی a washing machine
ماشین‌هایِ اداری business machines

ماشین‌آلات /mā.ši.nā.lāt/ اسم. [جمعِ ماشین]
various machines, machinery
ماشین‌آلاتِ کِشاورزی farm machinery

ماشین‌افزار /mā.ši.naf.zār/ اسم. نیز ماشین‌ابزار
machine tool(s)

ماشین‌چی /mā.šin.či/ اسم. [جمع: ~ها]
1. an operator 2. (in printing) a pressman

ماشین‌سازی /mā.šin.zā.zi/ اسم.
the process of manufacturing machines and similar equipment
کارخانهٔ ماشین‌سازی machine works, engineering works

ماشین‌کردن /mā.šin.kar.dan/ مصدر متعدی.
to type a letter etc
ماشین کردنِ سر to give sb a closely-cropped haircut

ماشین‌نویس /mā.šin.ne.vis/ اسم.
a typist [جمع: ~ها، ~ان]

ماشینی /mā.ši.ni/ صفت. [فرهنگستان]
1. mechanized, mechanical
2. machine-made
ترجمهٔ ماشینی 1. machine translation 2. mechanical translation
فَرشِ ماشینی a machine-made rug

ماضی /mā.zi/ صفت. past, gone by
در اَیّامِ ماضی [ادبی] in times past
فِعلِ ماضی [دستور] the past tense
ماضیِ مُطلَق (رفتم) simple past tense
ماضیِ اِستمراری (می‌رفتم) past continuous tense
ماضیِ بَعید (رفته بودم) past perfect tense
ماضیِ نَقلی (رفته‌ام) present perfect tense

ماغ /māğ/ اسم. نیز ماق the sound of a cow, mooing, lowing

ماغ‌کشیدن /māğ.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to moo, to low

مافات /mā.fāt/ اسم. what is past and bygone, past events
جُبرانِ مافات کردن to make amends (for some past action)

مافوق /mā.fowq/ صفت. اسم. ← مادون
1. [*adj*] higher than, superior
2. [*n*] what is superior, a superior authority

اَفسرِ مافوق — an officer of higher rank, a superior officer
مافوقِ تَصوّر — beyond imagination
مافوقِ سرعتِ صوت /sowt/ — [adj] supersonic

مافیا(ف) /mā.fi.yā/ اسم. — the Mafia

مافیایی /mā.fi.yā.'i/ اسم. — Mafia-style, Mafia [bef. n]
باندهای مافیایی — Mafia-style gangs

ماقبل /mā.qabl/ اسم. صفت. ← مابعد
1. [n] what precedes sth, precedent 2. [adj] preceding
صَفحاتِ ماقبل — the preceding pages
ماقبلِ آخر — penultimate

ماکارونی(ف) /mā.kā.ru.ni/ اسم. [خوراکی] (= رِشته‌فرنگی) — macaroni, pasta

ماکت(ف) /mā.ket/ اسم. — 1. a miniature model of sth 2. [libr] dummy

ماکت‌ساز /mā.ket.sāz/ اسم. [جمع: ~ها] — a model maker

ماکزیمم(ف) /māk.zi.mom/ اسم. نیز ماکزیموم (= بیشینه، حَدِّ اَکثر) — the maximum

ماکو /mā.ku/ اسم. — (in a loom) the shuttle

مأکول /ma'.kul/ صفت. اسم. [جمع: مأکولات]
1. [adj] edible, eatable (= خوردنی) 2. [n] a wholesome food

ماکیان /mā.ki.yān/ اسم. (= مُرغِ خانگی) — hens, fowls, poultry

ماگنولیا(ف) /māg.no.li.yā/ اسم. [گیاه‌شناسی] — magnolia

مال /māl/ اسم. [جمع: ~ها، اَموال]
1. property, asset 2. wealth 3. a beast of burden, a mount

مالِ (= از آنِ) کسی/ چیزی بودن — (of sth) to belong to sb/ sth
□ این زمین مالِ هیچ‌کس نیست؛ مالِ خداست.
This land is nobody's property; it is God's land.

مآلاً /ma'ā.lan/ قید. — eventually, ultimately

مالاریا(ف) /mā.lā.ri.yā/ اسم. [پزشکی] (= تَبِ نوبه) — malaria

مال‌الاجاره /mā.lol.e.jā.re/ اسم. (= اِجاره‌بَها) — the rent

مال‌التجاره /mā.lot.te.jā.re/ اسم. (= کالا) — merchandise, trade goods

مالامال /mā.lā.māl/ صفت. — full of, filled to the top, brimful, replete with

مال‌اندوزی /mā.lan.du.zi/ اسم. — the act of amassing/ accumulating wealth

مآل‌اندیش /ma'ā.lan.di:š/ صفت. (= آینده‌نگر) — far-sighted, far-seeing
آدمِ مآل‌اندیش — a far-sighted person

مآل‌اندیشی /ma'ā.lan.di.ši/ اسم. — far-sightedness

مالباخته(ن) /māl.bāx.te/ اسم. [جمع: ~ها، مالباختگان] — the victim of a robbery or fraud

مال‌بند /māl.band/ اسم. — (in a cart etc) the shaft or pole to which the horse etc is attached, the thill

مال‌خر /māl.xar/ اسم. [جمع: ~ها] — sb who buys stolen property, a fence, a receiver

مالدار /māl.dār/ صفت. — propertied, wealthy

مال‌رو /māl.row/ اسم. — (of a track) suitable for travel by caravan
جادهٔ مال‌رو — a caravan route

مالش /mā.leš/ اسم. — 1. the act of rubbing, friction 2. massage

مالش دادن /mā.leš.dā.dan/ مصدر متعدی.
1. to rub sb/ sth, to massage sb/ sth 2. [dated] to punish sb, to give sb a going over

مالک /mā.lek/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان، ~ین]
1. the proprietor, the owner (= صاحب)
2. the landlord

مالکینِ مِلکِ مُشاع co-proprietors

مالکانه /mā.le.kā.ne/ صفت. pertaining to the owner of a property, possessory

بَهرهٔ مالکانه [کشاورزی] the landlord's share (of the harvest etc)

مالک بودن /mā.lek.bu.dan/ مصدر متعدی. to own sth, to be the owner of sth

مالکی /mā.le.ki/ اسم. [اسلام] one of the main sects of Sunnite Islam, Malekite

مالکیّت /mā.le.kiy.yat/ اسم. ownership, possession

حَقِّ مالکیّت the right of ownership, the right to possession

مالکیّتِ خُصوصی private ownership

مالکیّتِ دولتی state ownership

مالکیّتِ عُمومی public ownership

مالکیّتِ مَعنوی intellectual property

مال مردم خور /mā.le.mar.dom.xor/ اسم. [گفتار] a dishonest operator (who grabs other people's property)

مألوف /ma'.luf/ صفت. [ادبی] familiar

مکان‌های مَألوف old familiar places

ماله /mā.le/ اسم. [ساختمان] trowel

مالی /mā.li/ اسم. financial, fiscal

اُمورِ مالی financial affairs

سالِ مالی the fiscal year

مالیّات /mā.liy.yāt/ اسم. [اقتصاد] tax, taxes, taxation

عَدمِ (گریز از) پَرداختِ مالیّات tax evasion

مالیّاتِ بر درآمد income tax

مالیّاتِ بر اِرث inheritance tax

مالیّاتِ بر فُروش sales tax

مالیّاتِ سَرانه poll tax

مالیّاتِ مُستقیم direct tax(es)

مالیّاتِ غِیرمستقیم indirect tax(es)

□ کتابفروشان امیدوارند که به زودی از پرداختِ مالیّات معاف شوند.
Book-sellers are hopeful that they will be given a tax relief in the near future.

مالیّات بستن /mā.liy.yāt.bas.tan/ مصدر لازم. to levy a tax on sth

مالیّات دادن /mā.liy.yāt.dā.dan/ مصدر لازم. to pay tax(es)

مالیّاتی /mā.liy.yā.ti/ صفت. pertaining to tax or taxation, tax [*bef. n*]

مَعافیّتِ مالیّاتی tax relief, tax exemption

مؤدیِ مالیّاتی a tax-payer

مالیخولیا /mā.li.xu.li.yā/ اسم. [روان‌شناسی] melancholy

مالیخولیایی /mā.li.xu.li.yā.'i/ صفت. melancholic

مالیدن /mā.li.dan/ مصدر متعدی. 1. to rub sth on/ to/ into sth 2. to anoint 3. [*col*] to be cancelled/ nullified

مالیده! [گفتار] (in games) No way! Null and void!

مالیدنی /mā.li.da.ni/ صفت. (of medication) for rubbing, for external use

مالیّه /mā.liy.ye/ اسم. [سابق] (the department of) finance

وِزارتِ مالیّه [سابق] (= وزارتِ دارایی) the Ministry of Finance

مام /mām/ اسم. [ادبی] (= مادر) mother

مامِ میهن an imaginary mother who is the personification of one's motherland, *e.g.* Mother England[Br]

ماما /mā.mā/ اسم. [پزشکی] [جمع: ~ها، ~یان] a midwife (= × قابله)

ماما که دوتا شد سَرِ بچّه کج درمی‌آید. [ضرب‌المثل] Too many cooks spoil the broth. [*prov*]
(*ex tr* = When two midwives are assisting with the birth, the baby's head will come out crooked.)

ماندگار /mān.de.gār/ صفت. 1. lasting, enduring 2. residing

ماندگار شدن to settle down

ماندگاه(ن) /mānd.gāh/ اسم. settlement

ماندن /mān.dan/ مصدر لازم. 1. to remain, to stay 2. to settle down 3. (of food etc) to keep

□ کالباس در یخچال زیاد نمی‌ماند.
Wet sausages do not keep well even under refrigeration.

ماندنی /mān.da.ni/ صفت. 1. enduring, staying 2. habitable

ماندولین(ف) /mān.do.lin/ اسم. [موسیقی] a mandolin

زدن/ نواختنِ ماندولین
to play the mandolin

مانده /mān.de/ صفت. اسم. 1. [*adj*] stale, leftover 2. exhausted 3. [*n*] what is left, the remainder 4. [*math*] the balance

غذای مانده stale food

ماندهٔ حِساب the outstanding balance

مانستن /mā.nes.tan/ مصدر لازم. [ادبی] (= مانند بودن) to resemble sb/ sth

مانع /mā.ne'/ اسم. [جمع: ~ها، مَوانع] obstacle, hindrance

مانع تراشیدن /mā.ne'.ta.rā.ši.dan/ مصدر لازم. to create excuse(s) for not doing sth

مانع شدن /mā.ne'.šo.dan/ مصدر متعدی. to prevent/ stop sb from doing sth

مانعةالجمع /mā.ne.'a.tol.jam'/ صفت. [فلسفه] نیز مانع‌الجمع mutually exclusive, incompatible

مانک(ن) /mā.nak/ اسم. [فرهنگستان] (= پارکِ بَچّه) playpen

مانکن(ف) /mān.kan/ اسم. 1. dummy, mannequin 2. model

مانند /mā.nand/ حرف. صفت. 1. [*prep*] like, as 2. [*adj*] similar, resembling

مامان(ف) /mā.mān/ اسم. [گفتار] 1. one's mum^Br, mom^Us, mummy^Br, mommy^Us, momma^Us 2. [*col*] lady-love, mistress

مامانی /mā.mā.ni/ صفت. [کودک] nice, lovely, good

مامایی /mā.mā.'i/ اسم. [پزشکی] (= × قابلگی) midwifery

مأمن /ma'.man/ اسم. (= پَناهگاه) 1. a safe haven, a sanctuary 2. a safe house, a hideaway

مَأمنِ راهزنان the robbers' hideout

ماموت(ف) /mā.mut/ اسم. [جانورشناسی/ قدیم] mammoth

مأمور /ma'.mur/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین] 1. a person charged with a duty 2. an agent, a functionary, an official

مَأمورِ پلیس a police officer

مَأمورِ حفاظت (در هواپیما)
a security guard, a sky marshal^Us

مَأمورِ راهنمایی و رانندگی
a traffic policeman

مَأمورِ کَلانتری a policeman attached to a police station

مَأمورِ وُصولِ مالیّات a tax collector

مأمورکردن /ma'.mur.kar.dan/ مصدر متعدی. to commission sb to do sth, to charge sb with a duty, to assign sb to a job

مأموریّت /ma'mu.riy.yat/ اسم. assignment, mission, duty

(کسی را) مَأموریّت دادن
to commission sb to do sth

(کسی را) به مَأموریّت فرستادن
to send sb on a mission to ...

مانتو /mān.to/ اسم. [پوشاک] (= روپوش) a loose outer garment for women, coat, manteau

مانداب(ن) /mān.dāb/ اسم. a pool of stagnant water, a marsh

مانندِ ... 1. like 2. such as

مانندِ آن است که ...
This would be like ...

مانندِ گُل like a flower

مانور(ف) /mā.novr/ اسم. [نظامی] (= رَزمایش)
military exercise(s), manoeuvre[Br], maneuver[Us]

مانور دادن /mā.novr.dā.dan/ مصدر لازم.
to manoeuvre[Br], to maneuver[Us]

مأنوس /ma'.nus/ اسم. familiar, accustomed to

مانومتر(ف) /ma.no.metr/ اسم. [فیزیک]
manometer

مانوی /mā.na.vi/ صفت. اسم.
[جمع: ~ها، ~ان، مانویّه]
1. [adj] Manich(a)ean
2. [n] a Manich(a)ean, a Manichee

مانویّت /mā.na.viy.yat/ اسم. [تاریخ]
a religious system founded by Mani/ Manes, Manich(a)eism

مانیفست(ف) /mā.ni.fest/ اسم. (= بیانیّه)
manifesto

مانیکور(ف) /mā.ni.kur/ اسم. [آرایش]
manicure

مانیکورکردن /mā.ni.kur.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to manicure sb
2. to have a manicure

مأوا /ma'.vā/ اسم. [ادبی] (= مَسکن)
a place of residence, abode, shelter

مأواگزیدن /ma'.vā.go.zi.dan/ مصدر لازم.
to seek shelter in a place [ادبی]

ماورا(ء) /mā.va.rā(')/ اسم. حرف. 1. [n] what lies beyond sth 2. [prep] beyond

حاجبِ ماوراء [سابق] (= کَدِر) opaque

هادیِ ماوراء [سابق] (= شَفّاف)
transparent

ماوراءِ بَحار overseas

ماوراءِ حَیات beyond life

ماوس(ف) /māus/ اسم. [رایانه] (= موشواره)
the mouse

ماوقع /mā.va.qa'/ اسم. (= رویداد)
that which happened, the incident(s)

□ بعد، شرحِ ماوَقع را برایش تعریف کردم.
Then I gave her a full account of what had happened.

ماه /māh/ اسم. نیز مَه (= قَمر) 1. the moon
2. month

طُلوعِ ماه the rise of the moon, moonrise

غُروبِ ماه the setting of the moon, moonset

ماهِ شبِ چارده (= بَدر) the full moon

ماهِ شَمسی (= بُرج) a solar month

ماهِ قَمری a lunar month

ماهِ عَسل the honeymoon

ماهِ نو the new moon

ماهانه /mā.hā.ne/ صفت. قید. نیز ماهیانه
1. [adj] monthly 2. [adv] on a monthly basis, per month

حُقوقِ ماهانه one's monthly pay, salary

ماهپاره /māh.pā.re/ اسم. [ادبی] نیز مَهپاره
[جمع: ~ها] a beautiful girl/ woman, a beauty

ماهر /mā.her/ صفت. skilful[Br], skillful[Us], skilled, dexterous

آدمِ ماهر a skilful[Br] person

ماهرانه /mā.he.rā.ne/ قید. صفت.
1. [adv] skilfully[Br], skillfully[Us], dexterously 2. [adj] skilful[Br], skillful[Us]

ماهرخ /māh.rox/ صفت. (of a woman) with a beautiful face, fair-faced

ماهرخ رفتن /māh.rox.raf.tan/ مصدر لازم.
(در شکار) to stalk and capture an animal

ماهرو /māh.ru/ صفت. (= ماهرخ)
with a beautiful face, fair-faced

ماهک /mā.hak/ اسم. [کالبدشناسی]
the lunula of the fingernails

ماه‌گرفت /māh.ge.reft/ اسم. [نجوم]
a lunar eclipse (= خُسوف)

ماه‌گرفتگی /māh.ge.ref.te.gi/ اسم. (= خُسوف)
an eclipse of the moon
جایِ ماه‌گرفتگی — a birthmark

ماه‌گرفتن /māh.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to have a lunar eclipse

ماهنامه[ن] /māh.nā.me/ اسم.
a monthly journal, a monthly

ماهواره[ن] /māh.vā.re/ اسم.
a(n artificial) satellite
ماهوارهٔ مُخابراتی
a communication satellite, a comsat

ماهوت /mā.hut/ اسم. [پارچه] broadcloth

ماهوت‌پاک‌کن /mā.hut.pāk.kon/ اسم. [سابق]
brush (= بُرس)

ماهور /mā.hur/ اسم. 1. rolling hills
2. [*mus*] *mahur:* one of the seven modes of classical Persian music

ماهوی /mā.ho.vi/ صفت. [فلسفه]
pertaining to the essential nature or substance of sth, substantial

ـ ماهه /-mā.he/ پسوند. suffix denoting the length of time in months, -month
بَچّهٔ سِه‌ماهه — a three-month old baby
یِک‌ماهه — in one month

ماهی[۱] /mā.hi/ اسم. [آبزی] [جمع: ـ‌ها ،ماهیان]
fish
اُردک ماهی — pike
بَچّه‌ماهی — the young fry (of salmon etc)
پَرورشِ ماهی — fish farming, fish breeding, pisciculture
ماهیِ آزاد — salmon
ماهیِ پرورشی — farmed fish
ماهیِ تُن — tuna
ماهیِ حَلوا — pomfret
ماهیِ خاویار (= اوزون‌برون) — sturgeon
ماهیِ ساردین — sardine(s)
ماهیِ سِفید — Southern Caspian roach, kutum
ماهیِ سوف — perch, pike-perch
ماهیِ قِرمز، ماهیِ حوض — goldfish
ماهیِ قِزل‌آلا — trout
ماهیِ کَپور — carp
ماهیِ کِفال — mullet
ماهیِ کولی — (Persian) bleak
ماهیِ کیلکا — a variety of herring found in the Caspian Sea, big-eye herring, kilka
مؤسسهٔ پَرورشِ ماهی — a fish farm
مؤسسهٔ پَرورشِ بَچّه‌ماهی
a fish hatchery

ماهی از سر گَنده گردد نی ز دُم [ضرب‌المثل]
The fish stinks from the head down. [*prov*]
◻ قصدِ شکارِ چه نوع ماهی را داری؟ قزل؟
What are you fishing for? Trout?

ماهی[۲] /mɛ.hi/ قید. per month
ماهی چند؟ — How much per month?

ماهیانه /mā.hi.yā.ne/ صفت. ← ماهانه

ماهیّت /mā.hiy.yat/ اسم. the nature of sth, the essence of sth

ماهیتابه /mā.hi.tā.be/ اسم. a frying pan, a pan

ماهیچه /mā.hi.če/ اسم. [کالبدشناسی] (= عَضله)
muscle
ماهیچهٔ دوسَر — the biceps (in the upper arm and the thigh)
ماهیچهٔ سِه‌سَر — a triceps muscle (in the thigh and the upper arm)
ماهیچهٔ چهارسَر — the quadriceps muscle (in the leg)

ماهیخور /mā.hi.xor/ اسم. [پرنده‌شناسی]
kingfisher

ماهی‌سرا[ن] /mā.hi.sa.rā/ اسم.
1. a fish farm 2. an aquarium

ماهی‌شناسی /mā.hi.še.nā.si/ اسم.
ichthyology

ماهی‌فروش /mā.hi.fo.ruš/ اسم.
a fishmonger [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a fishwife زَنِ ماهی‌فروش

ماهی‌گرفتن /mā.hi.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to fish, to go fishing
ماهی گرفتن از آبِ گِل‌آلود
to fish in troubled waters

ماهیگیر /mā.hi.gir/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a fisherman (= صَیّاد)

ماهیگیری /mā.hi.gi.ri/ اسم. the act of fishing, catching fish, angling
a fishing permit پَروانهٔ ماهیگیری
a fishing net تورِ ماهیگیری
a trawl-net تورِ ماهیگیریِ دام‌گُستر
a fishing rod, a fishing pole چوبِ ماهیگیری
a fishing boat قایقِ ماهیگیری
fish-hook(s) قُلّابِ ماهیگیری
trawler کِشتیِ ماهیگیری

مایحتاج /mā.yah.tāj/ اسم. provisions, supplies, necessaries

مایع /mā.ye'/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ات]
1. [*n*] a liquid, a fluid 2. [*adj*] liquid, fluid
liquid detergent مایعِ ظَرفشویی

مایعات /mā.ye.'āt/ اسم. [جمع مایعه ^ع^]
liquids, fluids

مایکروویو^(ف)^ /māyk.ro.veyv/ اسم. [فیزیک]
microwave (= کِهموج)

مایل /mā.yel/ صفت. 1. inclined, leaning to one side, pitching 2. willing, desirous
□ مایل به انجامِ این کار نیستم.
I do not feel like doing this job.

مایملک /mā.yam.lak/ اسم. (= دارایی)
all that one owns, one's possessions, one's property

مایو^(ف)^ /mā.yo/ اسم. [پوشاک/ زنانه]
swimsuit, swimming-costume^Br^, bathing-costume^Br^, bathing-suit^Us^
مایویِ مَردانه
a (pair of) swimming trunks

مأیوس /ma'.yus/ صفت. 1. despairing, without hope 2. disappointed

مأیوسانه /ma'.yu.sā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] desperate 2. [*adv*] desperately

مأیوس شدن /ma'.yus.šo.dan/ مصدر لازم.
to despair of sb/ sth, to give up (all) hope

مأیوس کردن /ma'.yus.kar.dan/ مصدر متعدی.
to disappoint sb

مایونز^(ف)^ /mā.yo.nez/ اسم. [خوراکی]
mayonnaise (sauce)

مایه /mā.ye/ اسم. 1. the essential mix of sth, the basic ingredients 2. (start-up) capital, funds, stock 3. profound knowledge 4. sth that starts fermentation, yeast, starter 5. [*med*] vaccine 6. [*music*] key
rennet مایهٔ پَنیر
the starter مایهٔ ماست
a cause for laughter مایهٔ خَنده
a source of pride مایهٔ اِفتخار

مایه آمدن /mā.ye.ā.ma.dan/ مصدر لازم.
to speak ill of sb to a superior behind his/ her back [گفتار]

مایه کاری /mā.ye.kā.ri/ اسم. the act of selling sth at cost price

مایه کوبی^(ن)^ /mā.ye.ku.bi/ اسم. [پزشکی]
vaccination

مایه کوبی کردن /mā.ye.ku.bi.kar.dan/
to vaccinate sb against a disease مصدر متعدی.

مایه گذاشتن /mā.ye.go.zāš.tan/ مصدر لازم.
to expend energy or funds [گفتار]

to do sth, to make a special effort to get sth done

مباح /mo.bāh/ صفت. [اسلام] allowed, permissible

مباح بودن /mo.bāh.bu.dan/ مصدر لازم.
(of an act) to be permissible

خونش مُباح است. His blood may be freely shed. (*i.e.* He may be killed without any religious or legal consequences.)

مباحثه /mo.bā.he.se/ اسم. [جمع: مُباحثات]
discussion, debate

مبادا /ma.bā.dā/ دعا.
1. May it never come! May it not happen! 2. lest

برایِ روزِ مَبادا for a time of need, for a rainy day

□ مبادا تنها به آنجا بروی!
I hope you are not going there all by yourself.

مبادرت /mo.bā.de.rat/ اسم. embarking (up)on a course of action, undertaking sth, committing sth

به کاری مُبادرت ورزیدن [ادبی]
to undertake a project etc

مبادله /mo.bā.de.le/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مُبادلات]
the act of exchanging one thing for another, exchange, interchange, barter

مُبادلهٔ کالا an exchange of goods

مبادله‌کردن /mo.bā.de.le.kar.dan/ مصدر متعدی.
to exchange A for B, to barter sth for another

مبادی آداب /mo.bā.di.ye.ā.dāb/ صفت.
(said of a person) well-mannered, courteous, punctilious

مبارز /mo.bā.rez/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، ـ‌ین]
a fighter, a combatant, a militant

مبارزات /mo.bā.re.zāt/ اسم. [جمع مُبارزه]
struggles, fight, campaign

مُبارزاتِ نلسون ماندلا برایِ آزادیِ سیاهانِ افریقای جُنوبی
Nelson Mandela's life-long struggle for the liberation of Bantus (= the black people of South Africa)

مبارزه /mo.bā.re.ze/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مُبارزات]
struggle, fight

مُبارزهٔ اِنتخاباتی an electoral campaign

مُبارزهٔ مُسلحانه armed struggle

مبارزه‌کردن /mo.bā.re.ze.kar.dan/ مصدر لازم.
to be engaged in a struggle against sb/sth, to fight for a cause, to battle, to campaign

مبارک /mo.bā.rak/ صفت. (= فَرخنده)
blessed, auspicious, happy

نوروز بر شما مُبارک! Happy Nowruz!

مبارکی /mo.bā.ra.ki/ اسم. the state of being auspicious, auspiciousness, happiness

به مُبارکی و مِیمنت (در اِعلام خبر یک ازدواج)
in all auspiciousness and happiness

مباشر /mo.bā.šer/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a supervisor, an overseer, a foreman, a steward, an agent

مباشرت /mo.bā.še.rat/ اسم. supervision, management, good care, stewardship

مبالات /mo.bā.lāt/ اسم. consideration, deliberation

آدم بی‌مُبالات an inconsiderate person

مبالغ /ma.bā.leğ/ اسم. [جمع مَبلغ]
amounts, sums of money

مبالغه /mo.bā.le.ğe/ اسم. the act of exaggerating sth, exaggeration, hyperbole

مبالغه‌آمیز /mo.bā.le.ğe.ā.mi:z/ صفت.
exaggerated

مبالغه‌کردن /mo.bā.le.ğe.kar.dan/ مصدر لازم.
to exaggerate

مبانی /ma.bā.ni/ اسم. [جمعِ مَبنا]
rudiments, basics, fundamentals

مباهات /mo.bā.hāt/ اسم.
pride, self-esteem, self-satisfaction

مباهات‌کردن /mo.bā.hāt.kar.dan/ مصدر لازم.
to pride oneself on sth, to be proud of sb

مبایعه /mo.bā.ye.'e/ اسم.
an act of sale or purchase

مبایعه‌نامه /mo.bā.ye.'e.nā.me/ اسم.
the contract of sale

مبتدا /mob.ta.dā/ اسم. [دستور] (= نَهاد)
the subject
⇐ خَبر

مبتدی /mob.ta.di/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، ~ان]
(= نوآموز، کارآموز)
1. [*n*] a beginner, a novice, a tyro 2. [*adj*] novice

مبتذل /mob.ta.zal/ صفت.
vulgar, trite, commonplace

مبتکر /mob.ta.ker/ صفت. اسم.
[جمع: ~ها، ~ان، ~ین] (= نوآور)
1. [*adj*] innovative 2. [*n*] an innovative person, an innovator

مبتلا /mob.ta.lā/ صفت. اسم. [جمع: ~یان]
(= دُچار)
1. [*adj*] afflicted with, suffering from 2. [*n*] a person suffering from a disease

همهٔ مُبتلایان به بیماریِ مالاریا
all those suffering from malaria, all malaria patients

◻ دوستِ مشترکِ ما به سرطانِ خون مبتلا شده است و من نگرانش هستم.
Our mutual friend is suffering from leukaemia[Br] */ leukemia*[Us] *and I am worried.*

مبتلاشدن /mob.ta.lā.šo.dan/ مصدر لازم.
to catch a disease, to become afflicted with a disease etc

مبتنی /mob.ta.ni/ صفت.
based upon

مُبتنی بر نَظریهٔ نِسبیّتِ اَینشتین
based upon Einstein's theory of relativity

مبحث /mab.has/ اسم. [جمع: ~ها، مَباحث]
the subject/ topic of a discourse

مبدأ /mab.da'/ اسم. ⇐ مَقصد [جمع: مَبادی]
1. the origin 2. the point of departure

کشورِ مَبدأ
the country of origin

مبدَّل /mo.bad.dal/ صفت.
changed, transformed

در لِباسِ مُبدّل
in disguise

مبدِّل /mo.bad.del/ اسم.
converter, transformer

مبذول /mab.zul/ صفت.
bestowed, given

مبذول داشتن /mab.zul.dāš.tan/ مصدر متعدی. [ادبی]
to give sth to sb, to bestow sth upon sb

مبرّا /mo.bar.rā/ صفت.
found innocent, exonerated, guiltless

مبرّد /mo.bar.red/ صفت. (= سَردکننده)
refrigerant, coolant

مبرّز /mo.bar.raz/ صفت.
distinguished, prominent, leading

از وُکلایِ مُبرّزِ دادگستری
a prominent lawyer

مبرم /mob.ram/ صفت.
pressing, urgent

نیازِ مُبرم
a pressing need

مبرهن /mo.bar.han/ صفت.
proven, crystal-clear

واضح و مُبرهن است که ...
It is evident that ..., It is clear as day that ...

مبسوط /mab.sut/ اسم.
extensive, detailed

شَرحِ مَبسوط
a detailed account

مبشّر /mo.baš.šer/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان، ~ین]
(= بِشارت‌دهنده)
a herald bringing good news, a harbinger

مبصر /mob.ser/ اسم. [جمع: ~ها]
(in school classes) the monitor

مبعث /mab.'as/ اسم. [اسلام]
the day the Holy Prophet received his divine mission (This day, 27 Rajab, is commemorated as a public holiday in Islamic countries: عیدِ مَبعث)

مبعوث /mab.'us/ صفت. 1. appointed 2. given a divine mission

مبل(ف) /mobl/ اسم. 1. furniture 2. armchair

یک دَست مُبل برای اُتاقِ نِشیمن
a furniture set for the living room

مبل‌ساز /mobl.sāz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a furniture maker, a maker of furniture

مَبلغ /mab.lağ/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مَبالغ]
amount, sum

مَبلغِ صد میلیون ریال
the sum of Rls. 100,000,000

مُبلّغ /mo.bal.leğ/ اسم. [جمع: ـ‌ان، ـ‌ین]
1. a propagandist 2. a missionary

Christian missionaries مُبلّغانِ مَسیحی

مبل‌فروشی /mobl.fo.ru.ši/ اسم.
a furniture store

مبلمان(ف) /mob.le.mān/ اسم. furniture, furnishings

wooden furniture مُبلمانِ چوبی

مبله(ف) /mob.le/ صفت. furnished

unfurnished غیرِمُبله

یک اُتاقِ تَمام مُبله
a fully furnished room

مبنا /mab.nā/ اسم. [جمع: مَبانی] (= اَساس)
basis, base, foundation

مبنی /mab.ni/ صفت. based, founded

to the effect that ... مَبنی بر این‌که ...

☐ نامه‌ای نوشته بود مبنی براین‌که می‌خواهد پسرش را زن بدهد ولی پول ندارد.
He had written a letter to the effect that he wanted to get his son married but that he was short of funds.

مبهم /mob.ham/ صفت. ambiguous, vague, unclear

مبهوت /mab.hut/ صفت. astonished, bewildered, dazed

مبیّن /mo.bay.yen/ صفت. explanatory

متاب(ن) /me.tāb/ اسم. [گفتار]
sth that looks like a book (but in fact is not a serious book), a non-book

متابعت /mo.tā.be.'at/ اسم. the act of following sb's orders, obedience, subservience

از کسی مُتابعت کردن
to follow sb's orders

متابولیسم(ف) /me.tā.bo.lism/ اسم.
[زیست‌شناسی] (= سوخت و ساز)
metabolism

متأثّر /mo.ta.'as.ser/ صفت. 1. grieved, saddened 2. affected by, touched

متأثّر شدن /mo.ta.'as.ser.šo.dan/ مصدر لازم.
to be saddened, to be touched, to be overcome with grief

متأخّر /mo.ta.'ax.xer/ صفت. ⟵ مُتقدّم
recent, late, latter-day, modern

☐ مورّخانِ متأخّر همگی به این رویداد اشاره کرده‌اند.
Latter-day historians have all touched upon this incident.

متارکه /mo.tā.re.ke/ اسم. 1. abandonment, discontinuance, cessation 2. separation

مُتارکهٔ جَنگ a cessation of hostilities, an armistice, a truce

متارکه‌کردن /mo.ta.re.ke.kar.dan/ مصدر لازم.
(of a husband and wife) to separate, to be separated

متاستاز(ف) /me.tās.tāz/ اسم. [پزشکی]
metastasis

متأسّف /mo.ta.'as.sef/ اسم. 1. sorry, regretful 2. grieved, saddened

متأسّفانه /mo.ta.'as.se.fā.ne/ قید.
unfortunately, regrettably, regretfully
متأسّفانه نمی‌دانم.
I am afraid I don't know.

متأسّف بودن /mo.ta.'as.sef.bu.dan/
مصدر لازم.
to regret an act,
to be sorry (for what one has done)

متاع /ma.tā'/ اسم. [جمع: ~ ها، اَمتعه] (= کالا)
goods, merchandise

متافیزیک(ف) /me.tā.fi.zik/ اسم. [فلسفه]
(= مابَعدالطبیعه)
metaphysics

متألّم /mo.ta.'al.lem/ صفت.
grieved, saddened

متالورژی(ف) /me.tā.lur.ži/ اسم. نیز **متالوژی**
metallurgy

متالیک(ف) /me.tā.lik/ صفت.
metallic
رَنگِ مِتالیک
metallic paint

متان(ف) /me.tān/ اسم. [شیمی]
methane, marsh gas

متانت /me.tā.nat/ اسم.
composure, calmness

متأهّل /mo.ta.'ah.hel/ صفت. اسم. ← مُجرّد
[جمع: ~ ان، ~ ین]
1. [*adj*] (said of a man) married 2. [*n*] a married man

متبادر /mo.ta.bā.der/ صفت.
arriving suddenly, occurring to one
مُتبادر شدن به ذِهن [ادبی]
to cross one's mind, to occur to one

متبحّر /mo.ta.bah.her/ صفت.
proficient, well-versed, skilled

متبرّک /mo.ta.bar.rek/ صفت.
sacred, holy, blessed
اَماکنِ مُتبرّکه
the holy (Shiite) sites and shrines

متبسّم /mo.ta.bas.sem/ صفت.
smiling

متبلور /mo.ta.bal.ver/ صفت.
crystallized

متبلور شدن /mo.ta.bal.ver.šo.dan/ مصدر لازم.
to become crystallized, to crystallize [*vi*]

متبلور کردن /mo.ta.bal.ver.kar.dan/
مصدر متعدی.
to cause sth to crystallize

متبوع /mat.bu'/ صفت.
obeyed, followed
دولتِ مَتبوع
a sovereign state (whose orders are obeyed)

متجاسر /mo.ta.jā.ser/ صفت. اسم.
[جمع: ~ ان، ~ ین]
1. [*adj*] rebellious, insurgent 2. [*n*] a rebel, an insurgent

متجانس /mo.ta.jā.nes/ صفت. (= سازگار)
compatible, homogeneous

متجاوز /mo.ta.jā.vez/ اسم. قید.
[جمع: ~ ان، ~ ین] (= ۱. تَجاوزگر ۲. افزون‌بر)
1. [*n*] an aggressor 2. [*adv*] exceeding, more than, over
مُتجاوز از یکهزار نفر
over a thousand people

متجدّد /mo.ta.jad.ded/ صفت. اسم.
[جمع: ~ ها، ~ ان، ~ ین]
1. [*adj*] advocating modernism, modernist
2. [*n*] an advocate of modernity or modernism, a modernist

متجلّی /mo.ta.jal.li/ صفت.
revealed, in full view, manifest

متحارب /mo.ta.hā.reb/ صفت.
belligerent, warring
دولِ مُتحارب
belligerent states

متحجّر /mo.ta.haj.jer/ صفت. (= سَنگ‌شده)
1. fossilized, ossified
2. [*fig*] ultraconservative
با آن ذِهنِ مُتحجّر
with that ossified brain

متّحد /mot.ta.hed/ صفت. اسم. [جمع: ~ ان، ~ ین]
1. [*adj*] allied, united 2. [*n*] an ally
ایالاتِ مُتحدهٔ اِمریکا
he United States of America (USA)
مُتّحد شدن
to unite [*vi*], to be united
مُتّحد کردن
to unite [*vt*]

متّحدالشکل /mot.ta.he.doš.šekl/ صفت.
uniform (= اونیفورم، هَمسان)
لِباسِ مُتّحدالشکل (= * هَم‌سانه، لِباسِ فُرم)
uniform

متّحدالمرکز /mot.ta.he.dol.mar.kaz/ صفت.
concentric [هندسه]
دایره‌های مُتّحدالمرکز concentric circles

متحرّک /mo.ta.har.rek/ صفت. mobile, movable, moving

متحصّن /mo.ta.has.sen/ صفت. اسم.
1. [adj] in sanctuary [جمع: ـان، ـ ین]
2. [n] sb who has sought refuge in a sanctuary

متحصّن شدن /mo.ta.has.sen.šo.dan/
مصدر لازم. (= بَست نشستن)
1. to seek sanctuary 2. to stage a sit-in

متحمّل /mo.ta.ham.mel/ صفت. bearing, suffering
مُتحمّل شدن to bear, to suffer
▫ در این ماجرا، پدرم متحمّلِ ضرر و زیانِ سنگینی شد.
In this venture, my father suffered a series of heavy losses.

متحوّل /mo.ta.hav.vel/ صفت. evolving, transforming, changing

متحوّل شدن /mo.ta.hav.vel.šo.dan/
مصدر لازم. to evolve, to be transformed, to undergo a transformation

متحیّر /mo.ta.hay.yer/ صفت. bewildered, astonished

متحیّر شدن /mo.ta.hay.yer.šo.dan/ مصدر لازم.
to be bewildered, to be astonished

متحیّر کردن /mo.ta.hay.yer.kar.dan/
مصدر متعدی. to amaze sb, to astound sb, to overwhelm sb

متخاصم /mo.ta.xā.sem/ صفت. hostile, belligerent, antagonistic

متّخذ /mot.ta.xez/ صفت. adopted, taken, accepted

تَصمیاتِ مُتّخذه decisions made

متخصّص /mo.ta.xas.ses/ اسم. صفت.
1. [n] a specialist, [جمع: ـان، ـ ین] an expert 2. [adj] specializing in
پزشکِ غیرمُتخصّص (= پزشکِ عُمومی)
a general practitioner (GP)^Br, a family doctor
پزشکِ مُتخصّصِ بیهوشی
an anaesthesist^Br/ anesthetist^Us
پزشکِ مُتخصّصِ بیماری‌های پوست
a dermatologist
پزشکِ مُتخصّصِ بیماری‌های خون
a haematologist^Br/ hematologist^Us
پزشکِ مُتخصّصِ بیماری‌های زَنان
a gynaecologist^Br/ gynecologist^Us
پزشکِ مُتخصّصِ بیماری‌های کودکان
a paediatrician^Br/ pediatrician^Us

متخلخل /mo.ta.xal.xel/ صفت. porous
سَنگ‌های مُتخلخل porous stones

متخلّص /mo.ta.xal.les/ صفت. (of a poet) with the pen-name/ pseudonym/ nom de plume
شمس‌الدین محمّد مُتخلّص به حافظ ...
Shams ed-Din Mohammad whose literary pseudonym was "Hāfez" ...

متخلّف /mo.ta.xal.lef/ صفت. اسم.
1. [adj] found breaking [جمع: ـان، ـ ین] the law 2. [n] an offender, a violator, a law-breaker

متد^(ف) /me.tod/ اسم. (= رَوش) method

متداول /mo.ta.dā.vel/ صفت. (= رایج)
in common use, widely used

متدرجاً /mo.ta.dar.re.jan/ قید.
gradually (= تَدریجاً، رَفته‌رَفته)

متدولژی^(ف) /me.to.do.lo.ži/ اسم.
methodology (= رَوش‌شناسی)

متدیّن /mo.ta.day.yen/ صفت. (= دیندار)
religious

مُتدیّن به دینِ اِسلام
professing to be a Muslim

متذکّر /mo.ta.zak.ker/ صفت. reminding, pointing out

مُتذکّر شدن /mo.ta.zak.ker.šo.dan/ مصدر متعدی. to point sth out

متر(ف) /metr/ اسم. 1. a unit of length, a metre[Br]/ meter[Us] (*m*) 2. a tape measure

اِستخری به طولِ ۵۰ و عَرضِ ۳۰ متر
a swimming pool measuring 30 x 50 metres[Br]

مِترِ مُربع square metre[Br] (m^2)

مِترِ مُکعّب cubic metre[Br] (m^3)

مترادف /mo.ta.rā.def/ صفت. اسم. ← مُتضاد
1. [*adj*] synonymous 2. [*n*] a synonym

متراژ(ف) /met.rāž/ اسم. the area of a piece of land etc measured in square metres[Br]/ meters[Us]

متراکم /mo.ta.rā.kem/ صفت. (= فِشرده) compressed, compact, dense

اَبرهای مُتراکم dense clouds

مترتّب /mo.ta.rat.teb/ صفت. 1. firmly established 2. resulting from

مترتّب شدن /mo.ta.rat.teb.šo.dan/ مصدر لازم. [ادبی] to result from

مترجم /mo.tar.jem/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان، ~ین] a translator, an interpreter, a dragoman

مُترجمِ شَفاهی an interpreter

مُترجمِ رَسمی an official translator, a sworn translator

مُترجمِ هَمزمان a simultaneous translator

مترجمی /mo.tar.je.mi/ اسم. the vocation of a translator

مترس(ف) /met.res/ اسم. (= رَفیقه) mistress, lover, lady-love

مترسک /ma.tar.sak/ اسم. scarecrow

مترصّد /mo.ta.ras.sed/ صفت. on the lookout for sth, watchful

مُترصّدِ فُرصت
waiting for an opportunity

مترقّب /mo.ta.raq.qeb/ اسم. expected, anticipated

مترقّی /mo.ta.raq.qi/ صفت. progressive, forward-looking

از اَحزابِ مُترقّی
a progressive political party

مترکردن /metr.kar.dan/ مصدر متعدی. to measure sth (using a tape measure)

مترنّم /mo.ta.ran.nem/ صفت. singing or playing music

□ دستهٔ ارکستر تا پاسی از شب مترنّم بود.
The band played on until late in the evening.

مترو(ف) /met.ro/ صفت. an urban underground railway system, the underground[Br], the tube[Br], the subway[Us], the Metro (in Paris and Washington DC etc)

ایستگاهِ مِترو an underground[Br] station, a tube[Br] station, a subway[Us] station

ایستگاهِ مُتروی میرداماد
the Mirdamad Metro station

با مُترو به جایی رفتن to travel by tube[Br]/ underground[Br], to ride the subway[Us]/ Metro[Us]

مترور(ف) /met.ror/ اسم. [ساختمان] [جمع: ~ها] a (quantity) surveyor

متروک /mat.ruk/ صفت. نیز مَتروکه[مؤنث] abandoned, derelict

کالاهای مَتروکه goods abandoned in the Customs or elsewhere

مترونم(ف) /met.ro.nom/ اسم. [موسیقی] metronome

متری[1] /met.ri/ صفت. pertaining to the metric system, metric

متری[2] /met.ri/ قید. (sold) by the metre[Br]/ meter[Us], per metre[Br]

□ این آپارتمان متری چند؟
What is the asking price of this flat[Br] / apartment[Us] per square metre[Br]?

ـ متری /-met.ri/ پسوند. suffix denoting the length or width of sth in metres[Br] / meters[Us]
خیابانِ سی متری 1. a 30-metre[Br]-wide avenue 2. Si-metri Avenue

متزلزل /mo.ta.zal.zel/ صفت. 1. shaky, unstable, 2. precarious

متساوی /mo.ta.sā.vi/ صفت. (= مُساوی، بَرابر) equal

متساوی‌الاضلاع /mo.ta.sā.vi.yol.az.lā'/ صفت. [هندسه] with equal sides, equilateral

متساوی‌الساقین /mo.ta.sā.vi.yos.sā.qeyn/ صفت. [هندسه] (of a triangle) with two of its sides equal, isosceles
مُثلّثِ مُتساوی‌الساقین an isosceles triangle

متشابه /mo.ta.šā.beh/ صفت. (= همانند) resembling one another, similar

متشتّت /mo.ta.šat.tet/ صفت. (= پَراکنده) divided, fragmented

متشخّص /mo.ta.šax.xes/ صفت. (of a person) dignified, distinguished, respectable

متشکّر /mo.ta.šak.ker/ صفت. (= سپاسگزار، مَمنون) thankful, grateful

متشکّل /mo.ta.šak.kel/ صفت. 1. formed by 2. consisting of
مُتشکّل از سه بَخش consisting of three parts

متشنّج /mo.ta.šan.nej/ صفت. 1. in a state of convulsion, convulsive, spasmodic 2. in a state of disorder
جَلسه مُتشنّج شد. The meeting was thrown into confusion.

متصاعد /mo.ta.sā.'ed/ صفت. (of gases etc) rising, ascending

متصاعد شدن /mo.ta.ā.'ed.šo.dan/ مصدر لازم. (of gases etc) to rise, to ascend

متصدّی /mo.ta.sad.di/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] person in charge of sth
□ آیا جنابِ‌عالی متصدّی این دفتر هستید؟
Are you in charge of this office, sir?

متصرّف /mo.ta.sar.ref/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین] person occupying a property, an illegal occupant of land, a squatter

متصرّف شدن /mo.ta.sar.ref.šo.dan/ مصدر متعدی. to occupy land etc, to seize a property etc

متصرّفات /mo.ta.sar.re.fāt/ اسم. [جمع متصرفه[مؤنث]] occupied lands, territorial possessions

متّصل /mot.ta.sel/ صفت. ⟵ مُنفصل connected, joined, adjoining

متّصل شدن /mot.ta.sel.šo.dan/ مصدر لازم. to join, to connect [*vi*]

متّصل کردن /mot.ta.sel.kar.dan/ مصدر متعدی. to connect sth to sth else, to join [*vt*]

متصوّر /mo.ta.sav.ver/ صفت. (= قابلِ تَصوّر) conceivable, imaginable

متصوّف /mo.ta.sav.vef/ صفت. belonging or pertaining to a Sufi order, Sufi, mystical
مُتصوّفه (= اَهلِ تَصوّف) the Sufis

متضاد /mo.ta.zād/ صفت. اسم. ⟵ مُترادف 1. [*adj*] conflicting, in contradiction with 2. [*n*] an antonym, the opposite of

متضرّر /mo.ta.zar.rer/ صفت. suffering or having suffered a loss

مُتضرّر شدن /mo.ta.zar.rer.šo.dan/ مصدر لازم. to suffer a loss

متضمّن /mo.ta.zam.men/ صفت. (= حاوی، دربرگیرنده) comprising, consisting

متظاهر /mo.ta.zā.her/ صفت. pretentious
آدمِ مُتظاهر (= خودنما) a show-off

مُتظاهر به عِلم pretending to be a man of learning

متظلّم /mo.ta.zal.lem/ اسم. [جمع: ـان، ـ ین] a person who is demanding (= دادخواه) justice for some grievance, a petitioner

متظلّم شدن /mo.ta.zal.lem.šo.dan/ مصدر لازم. to petition a high (= دادخواهی کردن) authority for a grievance

متعادل /mo.ta.'ā.del/ صفت. (= تَرازشده) 1. in equilibrium, balanced 2. moderate

متعارف /mo.ta.'ā.ref/ صفت. (= مَعمول، مَرسوم) common, customary

متعاقب /mo.ta.'ā.qeb/ صفت. (= پیرو) subsequent, following

متعاقباً /mo.ta.'ā.qe.ban/ قید. (= از پی) subsequently, consequently

متعال /mo.ta.'āl/ صفت. most high, exalted

خُداوندِ مُتعال God most High, God Almighty

متعالی /mo.ta.'ā.li/ صفت. rising high, exalted

متعامل /mo.ta.'ā.mel/ صفت. interactive

متعجّب /mo.ta.'aj.jeb/ صفت. (= شِگفت‌زده) surprised

مُتعجّب شدن /mo.ta.'aj.jeb.šo.dan/ مصدر لازم. to be surprised

□ وقتی او را زنده دیدم، نمی‌دانی چقدر متعجّب شدم.

When I saw her alive, you won't believe how surprised I was.

متعدّد /mo.ta.'ad.ded/ صفت. (= پُرشمار) numerous, many

متعدّی /mo.ta.'ad.di/ صفت. اسم. [جمع: ـان] 1. [*adj*] encroaching (= تَعدّی‌کُننده) (upon sb else's rights) 2. [*gram*] transitive 3. [*n*] an aggressor

فِعلِ مُتعدّی a transitive verb *(vt)*

متعرّض /mo.ta.'ar.rez/ صفت. 1. protesting 2. bothering

مُتعرّضِ کسی شدن to bother sb, to stop sb for questioning

متعصّب /mo.ta.'as.seb/ صفت. prejudiced, fanatical, bigoted

آدمِ مُتعصّب a fanatic, a bigot

متعفّن /mo.ta.'af.fen/ صفت. stinking, foul-smelling

متعلّق /mo.ta.'al.leq/ صفت. اسم. نیز **متعلّقه**مؤنث 1. [*adj*] belonging to 2. [*n*] a dependent, a family member

□ این نسخهٔ خطّی مُتعلّق بوده است به کتابخانهٔ شخصیِ مرحومِ دکتر معین، فرهنگ‌نویس فقید.

This manuscript was once a part of the private library of Dr. Mo'in, the late lexicographer.

متعلّق بودن /mo.ta.'al.leq.bu.dan/ مصدر لازم. (of sth) to belong to sb

متعلّقات /mo.ta.'al'le.qāt/ اسم. [جمعِ مُتعلّقه] (of a property) appurtenances, attachments

متعلّقه /mo.ta.'al.le.qe/ اسم. [سابق] one's wife

متعلّم /mo.ta.'al.lem/ اسم. [جمع: ـ ین] a student, a pupil, a learner

متعه /mot.'e/ اسم. [اسلام] 1. temporary (= ۱. ازدواجِ مُوقّت ۲. صیغه) marriage 2. the woman who consents to such a marriage

متعهّد /mo.ta.'ah.hed/ صفت. 1. obliged to do sth because of an undertaking 2. committed

نویسندگانِ مُتعهّد committed writers

خود را به کاری مُتعهّد کردن to commit oneself to sth

متعهّد شدن /mo.ta.'ah.hed.šo.dan/ مصدر لازم. to undertake sth, to give an undertaking

متغیّر /mo.ta.ğay.yer/ صفت.
1. changeable, variable 2. angry
هَوای مُتغیّر changeable weather
متفاوت /mo.ta.fā.vet/ صفت. different
متفاوت بودن /mo.ta.fa.vet.bu.dan/
مصدر لازم. to be different, to differ
متفرّق /mo.ta.far.req/ صفت. نیز **مُتفرّقه**مؤنث
(= پَراکنده) dispersed, scattered
متفرّق شدن /mo.ta.far.req.šo.dan/ مصدر لازم.
to disperse [*vi*], to be dispersed
متفرّق کردن /mo.ta.far.req.kar.dan/
مصدر متعدی. to disperse things/ people
متفرّقه /mo.ta.far.re.qe/ صفت. (= گوناگون)
miscellaneous
اَقلامِ مُتفرّقه miscellaneous items,
sundries
متفرعن /mo.ta.far.'en/ صفت. haughty,
snobbish
متّفق /mot.ta.feq/ صفت. اسم. [جمع: ~ ین]
1. [*adj*] allied, united 2. [*n*] an ally
مُتّفقین [تاریخ] (in World War II)
the Allies (Britain, France, U.S.A. etc)
متّفقاً /mot.ta.fe.qan/ قید. together,
in a united manner
متّفق‌القول /mot.ta.fe.qol.qowl/ صفت. قید.
(= یکصدا) unanimous, unanimously
متفکّر /mo.ta.fak.ker/ اسم. [جمع: ~ان، ~ ین]
1. [*n*] a thinker 2. [*adj*] thoughtful,
pensive
« مُتفکّرانِ روس » " Russian Thinkers "
متفنّن /moRta.fan.nen/ صفت. اسم.
1. [*adj*] amateurish, dilettantish
2. [*n*] an amateur, a dilettante
متقابل /mo.ta.qā.bel/ صفت. reciprocal
اِدّعایِ مُتقابل a counter-claim
حَملهٔ مُتقابل (= ضدِّ حَمله) a counter-attack
متقابلاً /mo.ta.qā.be.lan/ قید. reciprocally,
in return

متقارن /mo.ta.qā.ren/ صفت. symmetrical
نامتقارن asymmetrical
متقاضی /mo.ta.qā.zi/ اسم. [جمع: ~یان]
(= خواستار) an applicant
متقاطع /mo.ta.qā.te'/ صفت. intersecting,
criss-crossing
خُطوطِ مُتقاطع intersecting lines
متقاعد /mo.ta.qā.'ed/ صفت.
(= ۱. مُجاب‌شده ۲. بازنشسته)
1. convinced, satisfied 2. [*dated*] retired
متقاعد شدن /mo.ta.qā.'ed/ مصدر لازم.
to be convinced
متقاعدکردن /mo.ta.qā.'ed.kar.dan/
مصدر متعدی. to convince sb
متقال /met.qāl/ اسم. [پارچه]
a type of loosely-woven cotton fabric,
unbleached calico
متقبّل /mo.ta.qab.bel/ صفت.
having undertaken to do sth
متقبّل شدن /mo.ta.qab.bel.šo.dan/ مصدر لازم.
to agree to undertake sth
متقدّم /mo.ta.qad.dem/ صفت. اسم. ← مُتأخّر
[جمع: مُتقدّمین] 1. [*adj*] old, ancient
2. [*n*] a pioneer, a forerunner
اُستادانِ مُتقدّم old masters
متقلّب /mo.ta.qal.leb/ صفت. اسم. (= دَغلکار)
1. [*adj*] dishonest 2. [*n*] a dishonest
person, a cheat
متکّا /mo.tak.kā/ اسم. pillow, head-rest
متکبّر /mo.ta.kab.ber/ صفت. arrogant,
conceited, proud
متکفّل /mo.ta.kaf.fel/ صفت.
who supports one or more dependents
□ من رسماً متکفّلِ مادرم هستم و به همین
جهت از خدمتِ نظام معاف شده‌ام.
*Legally, I support my mother, and
therefore I have been exempted from
military service.*

متکلّم /mo.ta.kal.lem/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
1. a speaker 2. [*Islam*] a scholar in speculative theology
مُتکلّمِ وَحده sb who monopolizes the conversation, a monologist

متّکی /mot.ta.ki/ صفت. dependent on, reliant upon
به کسی یا چیزی مُتّکی بودن to depend on sb/ sth, to rely upon sb/ sth

مَتَل /ma.tal/ اسم. a folk tale, a nursery rhyme

مُتِل(ف) /mo.tel/ اسم. motel

متلاشی /mo.ta.lā.ši/ صفت.
1. disintegrated, broken up
2. decomposed

متلاشی شدن /mo.ta.lā.ši.šo.dan/ مصدر لازم. to disintegrate, to break up, to be broken up

متلاشی کردن /mo.ta.lā.ši.kar.dan/
مصدر متعدی. to break up sth, to burst sth, to bust[Us], to shatter

متلاطم /mo.ta.lā.tem/ صفت. rough, stormy
دَریایِ مُتلاطم a rough sea, a heavy sea

متلک /ma.ta.lak/ اسم.
a sarcastic remark, a wisecrack

متلک پراندن /ma.ta.lak.pa.rān.dan/
مصدر لازم. نیز **متلک گفتن** to make wisecracks, to wisecrack

متلوّن /mo.ta.lav.ven/ صفت. inconstant, chameleon-like, capricious

متمادی /mo.ta.mā.di/ صفت. long, extended, protracted
سالیانِ مُتمادی [ادبی] many long years

متمایز /mo.ta.mā.yez/ صفت. distinct

متمایل /mo.ta.mā.yel/ صفت.
inclined toward(s) sb/ sth

متمتّع /mo.ta.mat.te'/ صفت. (= بَهره‌مند)
enjoying (a pleasure), gratified

متمدّن /mo.ta.mad.den/ صفت.
civilized
مِلَلِ مُتمدّن civilized nations

متمرّد /mo.ta.mar.red/ صفت. اسم.
[جمع: ~ان، ~ین]
1. [*adj*] rebellious, disobedient, rogue 2. [*n*] a rebel, an insurgent, a rogue

متمرکز /mo.ta.mar.kez/ صفت.
(= تَمرکزیافته) concentrated, centralized

متمرکز شدن /mo.ta.mar.kez.šo.dan/
مصدر لازم. to be concentrated

متمرکز کردن /mo.ta.mar.kez.kar.dan/
مصدر متعدی. to concentrate things

متمکّن /mo.ta.mak.ken/ صفت. (= ثروتمند)
rich, well-to-do, affluent

متملّق /mo.ta.mal.leq/ صفت. اسم. [جمع: ~ین]
1. [*adj*] given to flattery (= چاپلوس)
2. [*n*] a flatterer
آدم‌هایِ مُتملّق flatterers, fawners

متمّم /mo.ta.mal.leq/ اسم. (= ضمیمه)
1. supplement, complement
2. [*law*] an amendment
مُتمّمِ قانونِ اَساسی
an amendment to the Constitution

متمنّی /mo.ta.man.ni/ صفت. (= خواهشمند)
requesting, asking
مُتمنّی است ... (در نامه‌نگاری)
(= خواهشمند است) It is requested that ...

متموّل /mo.ta.mav.vel/ صفت. (= پولدار)
wealthy, rich

متن /matn/ اسم. [جمع: ~ها، مُتون] 1. text
2. the middle of sth
متنِ کامل the full text
در متن بودن to be in the midst of things, to be in the thick of things

□ ما اینجا در متن هستیم، نه در حاشیه.
Here, we are right in the middle of things, and not on the fringes.

متناسب /mo.ta.nā.seb/ صفت. (= بَرازنده)
well-proportioned, elegant

متناقض /mo.ta.nā.qez/ صفت. (= ضدّ و نقیض)
contradictory

متناوب /mo.ta.nā.veb/ صفت.
alternating, recurring, periodic

متناهی /mo.ta.nā.hi/ صفت. [ادبی]
finite, bounded, limited

نامُتناهی — infinite, boundless

متنبّه /mo.ta.nab.beh/ صفت.
awakened, awake, alert

متنبّه شدن /mo.ta.nab.beh.šo.dan/ مصدر لازم.
to be awakened from folly,
to learn a lesson (from a past mistake)

متنعّم /mo.ta.na'.'em/ صفت.
enjoying the good life, affluent

متنفّذ /mo.ta.naf.fez/ صفت. اسم.
[جمع: ~ان، ~ین] (= بانُفوذ)
1. [*adj*] influential
2. [*n*] an influential person

متنفّر /mo.ta.naf.fer/ صفت. (= بیزار)
hating (the sight of) sth/ sb,
having an aversion for sb/ sth

از کسی مُتنفّر بودن — to hate/ detest sb

متنوّع /mo.ta.nav.ve'/ صفت. (= گوناگون)
varied, diversified

متواری /mo.ta.vā.ri/ صفت. (= فَراری)
on the run, at large, in hiding,
fugitive

متواری شدن /mo.ta.vā.ri.šo.dan/ مصدر لازم.
to run away (to avoid arrest),
to go into hiding

متوازن /mo.ta.vā.zen/ صفت.
balanced

متوازی /mo.ta.vā.zi/ صفت. (= مُوازی)
parallel

متوازی‌الاضلاع /mo.ta.vā.zi.yol.az.lā'/ اسم.
parallelogram [هندسه]

متواضع /mo.ta.vā.ze'/ صفت. (= فُروتن)
modest, humble

متوالی /mo.ta.vā.li/ صفت. (= پِی‌درپِی، پَیاپِی)
successive

هَفت روزِ مُتوالی — seven successive days

متوالیاً /mo.ta.vā.li.yan/ قید.
successively

متوجّه /mo.ta.vaj.jeh/ صفت.
conscious, aware, alert, attentive, heedful

متوجّه شدن /mo.ta.vaj.jeh.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to notice, to take notice of sb/ sth
2. to find out

متوجّه کردن /mo.ta.vaj.jeh.kar.dan/
مصدر متعدی. (= توجّه کسی را به چیزی جَلب کردن)
to draw sb's attention to sth

متوحّش /mo.ta.vah.heš/ صفت.
terrified, frightened, scared

متوحش شدن /mo.ta.vah.heš.šo.dan/
مصدر لازم.
to be frightened,
to have a scare

متوحش ساختن /mo.ta.vah.heš.sāx.tan/
مصدر متعدی.
to frighten sb, to give sb a scare

متورّم /mo.ta.var.rem/ صفت.
1. swollen
2. inflated

متوسّط /mo.ta.vas.set/ صفت. نیز مُتوسّطه[مؤنث]
1. medium 2. middle, middling
3. intermediate

به طورِ مُتوسّط — on the average

دارایِ اَندازهٔ مُتوسّط — of medium size, medium-sized

طَبقهٔ مُتوسّط [جامعه‌شناسی]
the middle class(es)

تَعلیماتِ مُتوسّطه — secondary education[Br], high school education[Us]

مَدرسهٔ مُتوسّطه [سابق] (= دَبیرستان)
secondary school[Br], high school[Us]

مُتوسّل /mo.ta.vas.sel/ صفت.
resorting to sb for help, seeking help
مُتوسّلین به حَضرتِ ابوالفضل
those who are seeking help from Hazrat Abolfazl (the youngest brother of Imam Hosein/ Hussein who was martyred with him at Karbala)

متوسّل شدن /mo.ta.vas.sel.šo.dan/ مصدر لازم.
to resort to sb for help

متوطّن /mo.ta.vat.ten/ صفت.
residing permanently (at a place other than one's own country), domiciled

متوفّا /mo.ta.vaf.fā/ صفت. اسم. [جمع: مُتوفّیات]
1. [*adj*] deceased, dead (= درگذشته)
2. [*n*] the deceased

متوفّیات /mo.ta.vaf.fiy.yāt/ اسم. [سابق]
the office of cemeteries

متوقّع /mo.ta.vaq.qe'/ صفت.
expecting sth, expectant

متوقّع بودن /mo.ta.vaq.qe'.bu.dan/ مصدر لازم.
to expect sth from sb

متوقّف /mo.ta.vaq.qef/ صفت. (= ایستاده)
1. stopped, halted 2. insolvent

متوقّف شدن /mo.ta.vaq.qef.šo.dan/ مصدر لازم.
to stop [*vi*], to come to a halt, to cease operation

متوقّف کردن /mo.ta.vaq.qef.kar.dan/ مصدر متعدی.
to stop sb/ sth, to cause sb/ sth to come to a halt
□ پلیس اتومبیلِ سارقانِ بانک را متوقّف کرد.
The police stopped the getaway car of the bank robbers.

متوکّل /mo.ta.vak.kel/ صفت.
trusting
به خُدا مُتوکّل شدن
to trust in God

متولّد /mo.ta.val.led/ صفت.
born
مُتولّدِ پَنجمِ اِسفند ۱۳۴۷
born on 5 Esfand 1347/ 24 February 1969
مُتولّدِ شیراز
born in Shiraz
هَمهٔ مُتولّدانِ ۱۳۶۰
all those born in (the Iranian year) 1360/ 1981

متولّد شدن /mo.ta.val.led.šo.dan/ مصدر لازم.
to be born (= به دُنیا آمدن)

متولّی /mo.ta.val.li/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. the custodian of a shrine etc
2. the person in charge, the administrator

متون /mo.tun/ اسم. [جمعِ مَتن]
texts
مُتونِ کُهن
classical texts

متّه /mat.te/ اسم.
drill, auger, gimlet
مَتّهٔ بَرقی
an electric drill, a power drill
مَتّهٔ دَستی
a hand drill, an auger, a gimlet
متّه به خَشخاش گذاشتن
to split hairs (*ex tr* = to try to bore a hole in a poppy seed)

متّهم /mot.ta.ham/ اسم. صفت. نیز **متّهمه**مؤنث
1. [*n*] sb who is accused [جمع: ~ان، ~ین] of having committed a crime, the accused, the defendant 2. [*adj*] accused
من مُتّهم می‌کنم ...
I accuse ...

متّهم شدن /mot.ta.ham.šo.dan/ مصدر لازم.
to be accused of a crime etc

متّهم کردن /mot.ta.ham.kar.dan/ مصدر متعدی.
to accuse sb of a crime etc

متّهمه /mot.ta.ha.me/ اسم.
a female defendant/ accused

متهوّر /mo.ta.hav.ver/ صفت. (= بی‌باک)
daring, bold

متهوّرانه /mo.ta.hav.ve.rā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] daring, bold 2. [*adv*] daringly

متین /ma.tin/ صفت.
1. composed, calm
2. well-founded, firm

مثابه /ma.sā.be/ اسم. [ادبی] (= مانند)
sth or sb similar
به مَثابهِ ...
as, in the guise of
« سینما به مَثابهِ هُنر »
" The Cinema as Art "

مثال /me.sāl/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَمثله]
1. an example, an instance of sth
2. likeness

برایِ مِثال (= مَثلاً) for example

مثال آوردن /me.sāl.'ā.var.dan/ مصدر متعدی.
to give an example نیز مِثال زدن

مثال‌زدنی /me.sāl.za.da.ni/ صفت.
exemplary

مثانه /ma.sā.ne/ اسم. [کالبدشناسی] (= آبدان)
(urinary) bladder

مثبت /mos.bat/ صفت. ← مَنفی positive, affirmative

پاسخِ مُثبت an affirmative answer

مثقال /mes.qāl/ اسم. 1. an obsolescent unit of weight roughly equal to 5 grams
2. a small amount

□ اگر دو مثقال انصاف داشتی این حرف‌ها را نمی‌زدی.
If you had the slightest amount of fairness, you wouldn't say these things.

مَثل /ma.sal/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَمثال]
1. proverb, saying 2. parable

مِثل /mesl/ اسم. [جمع: اَمثال] (= مانند)
the like of sth, peer, match

بی‌مِثل و مانند unequalled, unrivalled, unique

مِثلِ ... like, as

مِثلِ آدم like a human being

مِثلِ بَرق fast as lightning

مثلاً /ma.sa.lan/ قید. (= برای مِثال)
for example (*e.g.*), for instance

مثلّث /mo.sal.las/ اسم. صفت. [هندسه]
1. [*n*] triangle 2. [*adj*] triangular

مُثلّثِ بِرمودا the Bermuda triangle

مثلّثات /mo.sal.la.sāt/ اسم. [ریاضی]
[جمع مُثلّثه[2]] trigonometry

مثلّثی /mo.sal.la.si/ صفت. triangular

مثله /mos.le/ اسم. the act of cutting off sb's nose and/ or ears as a punishment, mutilation

مثله‌کردن /mos.le.kar.dan/ مصدر متعدی.
to mutilate sb/ sth

مثمر /mos.mar/ صفت. (= میوه‌دار، باردار)
fruit-bearing, fruit-laden

مُثمرِ ثَمر واقع نشدن to fail to bear fruit, to prove ineffective

مثنوی /mas.na.vi/ اسم. [ادبی] a verse form of rhyming couplets, used by several well-known poets, esp by (Jalal ed-Din Mohammad) Rumi

«مثنویِ مَعنوی»
"The Mathnavi" by Rumi

مجاب /mo.jāb/ صفت. 1. convinced
2. silenced in argument, confuted

مجاب شدن /mo.jāb.šo.dan/ مصدر لازم.
to be convinced

مجاب‌کردن /mo.jāb.kar.dan/ مصدر متعدی.
to convince sb of sth

مجادله /mo.jā.de.le/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مُجادلات]
dispute, argument

مجار[ف] /ma.jār/ اسم. صفت. [جغرافیا]
1. [*n*] a native of Hungry, a Magyar, a Hungarian 2. [*adj*] pertaining to Hungary, Hungarian, Magyar

قومِ مَجار /qow-/ the Hungarians, the Magyars

مجاری[1] /ma.jā.ri/ اسم. [جمع مَجرا]
conduits

مجاری[2] /ma.jā.ri/ صفت. Hungarian

زَبانِ مَجاری the Hungarian language, Hungarian

مَجاز /ma.jāz/ اسم. [ادبی] 1. a world of make-believe, an unreal world
2. [*lit*] a metaphor

مُجاز /mo.jāz/ صفت. permissible, authorized

غیرِمُجاز unauthorized, illegal
مُجاز نبودن not to be allowed, to be banned
مجازات /mo.jā.zāt/ اسم. the act of punishing sb for a misdeed, punishment, penalty
مجازات‌کردن /mo.jā.zāt.kar.dan/ مصدر متعدی. to punish sb for sth they have done
مجازی /ma.jā.zi/ صفت. virtual, metaphorical, figurative
مجال /me.jāl/ اسم. the time required for doing sth, opportunity
□ مجالم بده.
Give me time; don't rush me.
مجالس /ma.jā.les/ اسم. [جمعِ مَجلس] assemblies, meetings
مَجالسِ سُخنرانی public lectures
مجالست /mo.jā.les.sat/ اسم. (= مُعاشرت) the act of associating with others, socializing, seeking other people's company
مجامع /ma.jā.me'/ اسم. [جمعِ مَجمع] societies, assemblies
مَجامعِ بینِ‌المِللی international assemblies
مجّاناً /ma.jā.nan/ قید. (= به رایگان) for free,gratis, gratuitously
مجّانی /maj.jā.ni/ صفت. (= رایگان، مُفت) free (of charge), gratis, gratuitous
مجانین /ma.jā.nin/ اسم. [جمعِ مَجنون] lunatics (= دیوانگان)
مجاور /mo.jā.ver/ صفت. اسم. 1. [*adj*] adjacent, neighbouring[Br], next-door 2. [*n*] sb who seeks residence in or near a holy shrine
مجاورت /mo.jā.ve.rat/ اسم. proximity, vicinity
در مُجاورتِ ... in close proximity to ...
مجاهد /mo.jā.hed/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین] a freedom-fighter, a holy warrior, a *mujahid*
مجاهدت /mo.jā.he.dat/ اسم. endeavour[Br], strenuous effort, hard work
مجبور /maj.bur/ صفت. compelled, obliged, forced
مجبور بودن /maj.bur.bu.dan/ مصدر لازم. to be compelled, to be obliged, to have to
مجبورکردن /maj.bur.bu.dan/ مصدر متعدی. to force sb to do sth, to compel sb to do sth, to coerce sb
مجبوری /maj.bu.ri/ صفت. قید. [گفتار] compulsory, compulsorily (= اِجباری)
مجتمع /moj.ta.ma'/ اسم. 1. a complex 2. a conglomerate 3. an ensemble
مُجتمعِ تِجاری 1. a commercial complex 2. a commercial building
مُجتمعِ صَنعتی an industrial conglomerate
مُجتمعِ مَسکونی 1. a housing complex 2. a residential building
مجتهد /moj.ta.hed/ اسم. [اسلام] [جمع: ~ین] a high-ranking Shiite clergyman qualified to issue an independent opinion, a *mujtahid*, an *ayatollah*
مجد /majd/ اسم. (= بُزرگی) glory, greatness
مجدّانه /mo.jed.dā.ne/ صفت. قید. 1. [*adj*] diligent 2. [*adv*] diligently
کوشش‌های مُجدّانه diligent efforts
مجدّد /mo.jad.dad/ صفت. (= دوباره) renewed, second, further
اِخطارِ مُجدّد a second notice
مجدّداً /mo.jad.da.dan/ قید. (= دوباره) once again, again

مجذوب /maj.zub/ صفت. attracted, enchanted

مَجذوبِ کسی شدن to be attracted to sb

مجذور /maj.zur/ صفت. [ریاضی] raised to the power of two, square

مجرا /maj.rā/ اسم. [جمع: ـها، مَجاری] conduit, duct, canal, outlet

مَجرای آب a water-channel

مَجرای اِدرار (= میزراه) the urethra

مجرّب /mo.jar.rab/ صفت. (= باتَجربه) 1. experienced 2. tested

مجرّد /mo.jar.rad/ صفت. اسم. 1. [*adj*] single 2. abstract 3. naked 4. [*n*] a bachelor, a single man

اَفرادِ مُجرّد unmarried individuals

به مُجرّدِ این‌که as soon as

مجرّدی /mo.jar.ra.di/ صفت. قید. pertaining to single men, bachelor [*bef. n*]

آپارتمان‌هایِ مُجرّدی bachelor flats[Br]/ apartments[Us]

مجرم /moj.rem/ صفت. اسم. [جمع: ـان، ـین] 1. [*adj*] guilty of a crime, culpable 2. [*n*] a criminal, a felon

مجرم بودن /moj.rem.bu.dan/ مصدر لازم. to be guilty of a crime

مجرمیّت /moj.re.miy.yat/ اسم. the state of having been found guilty of a crime, culpability, guilt

قرار مُجرمیت صادر کردن [حقوقی] to convict sb

مجروح /maj.ruh/ صفت. اسم. [جمع: ـان، ـین] 1. [*adj*] injured, wounded (= زَخمی) 2. [*n*] an injured person

□ تمام مجروحان و کشته‌شدگان بـه عـقبِ جبهه انتقال داده شدند.

All the casualties were brought back from the front line.

مجروح شدن /maj.ruh.šo.dan/ مصدر لازم. to be wounded, to be injured, to be hurt

مجروح کردن /maj.ruh.kar.dan/ مصدر متعدی. to injure sb, to cause injury to sb

مجری /moj.ri/ صفت. اسم. نیز **مُجریّه**[مؤنث] [جمع: ـها، ـان] (= اِجراکُننده) 1. [*adj*] executive 2. [*n*] sb who executes or enforces a law etc, an executor

دستگاه مُجریِ قانون the law-enforcement system

مُجریِ بَرنامه [تلویزیون] a presenter[Br], an announcer[Us]

مجزّا /mo.jaz.zā/ صفت. separate, distinct

مجسّم /mo.jas.sam/ صفت. incarnate, personified

مُجسّم کردن to imagine sth, to visualize sth, to see sth in one's mind's eye

مجسّمه /mo.jas.sa.me/ اسم. [جمع: هنر] (= پیکره، تَندیس) statue, sculpture, a figure

مجسمهٔ آزادی (در امریکا) the Statue of Liberty

مُجسّمهٔ تَمام‌قد a full-length figure

مُجسّمهٔ کوچک figurine

مُجسّمهٔ نیم‌تَنه bust

مُجسّمهٔ فِردوسی the statue of (the poet) Ferdowsi

مجسّمه‌ساز /mo.jas.sa.me.sāz/ اسم. [جمع: ـها، ـان] (= پیکرتراش) a sculptor, a sculptress, a statuary

مجسّمه‌سازی /mo.jas.sa.me.sā.zi/ اسم. [هنر] (= پیکرتراشی) the sculptor's art, sculpture

مجعّد /mo.ja'.'ad/ صفت. (of hair) curly, frizzled

مویِ مُجعّد curly hair

مجعول /maj.'ul/ صفت. (= جَعلی) forged, counterfeit, false
□ با یک اسم مجعول در هتل اتاق گرفته بود.
He had rented a room in the hotel under a false name.

مجلّات /ma.jal.lāt/ اسم. [جمعِ مَجلّه] magazines, periodicals

مجلّد /mo.jal.lad/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـات]
1. [*adj*] bound (= جِلد)
2. [*n*] a (bound) volume

مجلس /maj.les/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مَجالس] assembly, meeting, gathering, session
مَجلسِ تَرحیم (= خَتم) a memorial service (for a deceased person usu held in a mosque)
مَجلسِ خِبرگان the Assembly of Experts
مَجلسِ سِنا [سابق] the Senate
مَجلسِ شورایِ اِسلامی the Islamic Consultative Assembly, the *Majlis*
مَجلسِ شورایِ مِلّی [سابق] the National Consultative Assembly, the *Majlis*

مجلس‌آرا /maj.le.sā.rā/ اسم. sb who animates a gathering, the life and soul of the party

مجلسی /maj.le.si/ صفت. fit for a banquet, presentable, choice
اُرکسترِ مَجلسی a chamber orchestra
موسیقیِ مَجلسی chamber music
میوه‌های مَجلسی extra large fruits

مجلسین /maj.le.seyn/ اسم. [تثنیهٔ مَجلس] the two Houses of Parliament

مجلّل /mo.jal.lal/ صفت. splendid, sumptuous, lavish, grand
عَروسیِ مُجلّل a splendid wedding

مجلّه /ma.jal.le/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مَجلّات]
1. magazine, review 2. journal

مجمع /maj.ma'/ اسم. [جمع: مَجامع] assembly, convention
مَجمعِ تَشخیصِ مَصلحتِ نِظام the Expediency Council (*ex tr* = the interest-discerning council of the regime)
مَجمعِ عُمومی (سازمانِ مِلَلِ مُتّحد، شرکت‌ها ...) the general assembly
مَجمعِ عُمومیِ فوق‌العادّه (شرکت‌ها) an extraordinary meeting of the shareholders

مجمع‌الجزایر /maj.ma.'ol.ja.zā.yer/ اسم. [جغرافیا] archipelago

مجمعه /maj.ma.'e/ اسم. a big round copper tray

مجمل /moj.mal/ صفت. (= کوتاه) ← مُفصّل brief, concise

مجموع /maj.mu'/ اسم. 1. the sum, the total 2. the whole

مجموعاً /maj.mu.'an/ قید. altogether, on the whole

مجموعه /maj.mu.'e/ اسم. 1. collection 2. set 3. series 4. system
مَجموعهٔ سِکّه a coin collection

مجنون /maj.nun/ اسم. [ادبی] [جمع: مَجانین] a lunatic, a madman

مجوّز /mo.jav.vez/ اسم. licence[Br]/ license[Us], permit, authorization
مُجوّزِ رَسمی an official permit
□ ما مجوّزِ این کار را گرفته‌ایم؛ حالا منتظرِ بودجهٔ آن هستیم.
We have obtained the necessary authorization for the job; we are now waiting for the funding to come through.

مجوس /ma.jus/ اسم. (= زَرتشتی، زَرتشتیان) a Zoroastrian, the Zoroastrians, a Magus/ Magian, the Magi/ Magians

مجوّف /mo.jav.vaf/ صفت. (= توخالی) hollow

مجهّز /mo.jah.haz/ صفت. well-equipped

مُجهّز به ... equipped with ...

مجهّزکردن /mo.jah.haz.kar.dan/ مصدر متعدی. to equip sth/ sb with sth

مجهول /maj.hul/ صفت. (= نامَعلوم) unknown

اَشعهٔ مَجهول x-ray

وجه مَجهول [دستور] the passive voice

مجهول‌المکان /maj.hu.lol.ma.kān/ صفت. whose whereabouts are unknown, of unknown address, address unknown

مجهول‌القوّه /maj.hu.lol.qov.ve/ صفت. [ریاضی] exponential

مجهول‌الهویّه /maj.hu.lol.ho.viy.ye/ صفت. (= ناشناس) (of a person) unknown, unidentified

مجید /ma.jid/ صفت. glorious, noble

« قرآنِ مَجید »
" The Glorious Koran/ Qur'an "

مجیز /ma.jiz/ اسم. (= تَملّق) flattery

مَجیزِ کسی را گفتن to butter sb up

مچ /moč/ اسم. [کالبدشناسی] 1. the wrist 2. the ankle

مُچِ پا the ankle

مُچِ دَست the wrist

مُچِ (کسی را) گرفتن to catch sb red-handed

مچاله /mo.čā.le/ صفت. crumpled

مچاله‌کردن /mo.čā.le.kar.dan/ مصدر متعدی. to crumple (up) sth

مچ‌اندازی /mo.čan.dā.zi/ اسم. arm wrestling, wrist wrestling

مچ‌بند /moč.band/ اسم. wristband

مچ‌پیچ /moč.pič/ اسم. puttee(s)

مچ‌گیری /moč.gi.ri/ اسم. the act of catching sb red-handed, catching sb's mistake

مچی /mo.či/ صفت. wrist [*bef. n*]

ساعتِ مُچی wristwatch

محابا /mo.hā.bā/ اسم. [ادبی] caution, concern, fear

بی‌مُحابا 1. [*adj*] reckless 2. [*adv*] recklessly

محاجه /mo.hā.je/ اسم. argument

محاجه‌کردن /mo.hā.je.kar.dan/ مصدر لازم. to argue with sb, to quarrel with sb

محاذات /mo.hā.zāt/ اسم. the state of being directly opposite sth

محاذی /mo.hā.zi/ قید. opposite, facing, vis-à-vis

محارب /mo.hā.reb/ اسم. [جمع: ~ین]
1. a combatant (= جَنگجو)
2. [*Islam*] sb who has taken up arms against an Islamic state, an enemy combatant

محاربه /mo.hā.re.be/ اسم. combat, fighting, war, belligerence

محارم /ma.hā.rem/ اسم. [جمعِ مَحرم] one's closest family members (esp the members one is forbidden to marry)

محاسب /mo.hā.seb/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین] (= حِسابدار) an accountant

محاسبات /mo.hā.se.bāt/ اسم. [جمعِ مُحاسبه] calculations, computations

محاسباتی /mo.hā.se.bā.ti/ صفت. pertaining to calculation, calculational, accounting

محاسبه /mo.hā.se.be/ اسم. [جمع: ~ها، مُحاسبات] calculation, reckoning, computation

□ محاسبه‌هایِ من نشان می‌دهد که این ارقام درست نیست.
My calculations show that these figures cannot be right.

محاسبه‌کردن /mo.hā.se.be.kar.dan/ مصدر لازم. to calculate, to compute, to reckon

محاسن /ma.hā.sen/ اسم. [جمع حُسن] (= ۲. ریش) ← مَعایب
1. good qualities, merits
2. one's beard

محاصره /mo.hā.se.re/ اسم. [نظامی] siege, blockade, encirclement
مُحاصرهٔ اِقتصادی an economic blockade
مُحاصرهٔ دَریایی a naval blockade
شکستنِ مُحاصره to break the siege, to force the attackers to raise the siege

محاصره کردن /mo.hā.se.re.kar.dan/ مصدر متعدی. to besiege a city etc, to lay siege to a fort etc, to encircle

محاضر /ma.hā.zer/ اسم. [جمع مَحضر] (= دَفاترِ اَسنادِ رَسمی) offices of notaries public

محاط /mo.hāt/ صفت. 1. surrounded by 2. [*geom*] inscribed

محاط کردن /mo.hāt.kar.dan/ مصدر متعدی. [هندسه] to inscribe sth within a figure

محاطی /mo.hā.ti/ صفت. [هندسه] inscribed
دایرهٔ مُحاطی an inscribed circle

محافظ /mo.hā.fez/ اسم. [جمع: ـان، ـین] (= نِگهبان) 1. a guard 2. a protection device
مُحافظِ شَخصی (= * جان‌پاس) a bodyguard

محافظت /mo.hā.fe.zat/ اسم. protection, conservation

محافظت کردن /mo.hā.fe.zat.kar.dan/ مصدر لازم. to protect sb/ sth against/ from sth, to guard sb/ sth

محافظه کار /mo.hā.fe.ze.kār/ صفت. اسم. [جمع: ـها، ـان] 1. [*adj*] conservative 2. [*n*] a conservative person 3. [*pol*] a member of the Conservative Party, a Tory[Br]

حِزبِ محافظه‌کار (در بریتانیا) the Conservative Party, the Tory[Br] Party

محافظه کاری /mo.hā.fe.ze.kā.ri/ اسم. conservative behaviour[Br], conservatism

محافل /ma.hā.fel/ اسم. [جمع مَحفل] circles, societies
در مَحافلِ سیاسیِ پایتخت in the capital's political circles

محاق /ma.hāq/ اسم. [نجوم] the last three nights of the lunar month when the moon is not visible from the earth, the wane of the moon
در مَحاق بودن to be out of the limelight, to be in obscurity

محاکم /ma.hā.kem/ اسم. [جمع مَحکمه] courts of law

محاکمات /mo.hā.ke.māt/ اسم. [جمع مُحاکمه] trials

محاکمه /mo.hā.ke.me/ اسم. [جمع: ـها، مُحاکمات] (= دادرَسی) trial, court proceeding
جَلسهٔ مُحاکمه a court session, a hearing
محاکمهٔ نِظامی a court-martial
مُحاکمهٔ نِمایشی/ فَرمایشی a show-trial

محاکمه کردن /mo.hā.ke.me.kar.dan/ مصدر متعدی. to try sb, to put sb on trial

مُحال /mo.hāl/ صفت. اسم. [جمع: مُحالات] 1. [*adj*] impossible 2. unthinkable 3. [*n*] an impossibility
آرزویِ مُحال an impossible wish
مُحال است. Impossible! Never!

محالات /mo.hā.lāt/ اسم. [جمع مُحال] the impossible

محاوره /mo.hā.ve.re/ اسم. (= گفت و گو) conversation, dialogue

محاوره‌ای /mo.hā.ve.re.'i/ صفت. conversational, colloquial

مُحِبّ /mo.heb(b)/ اسم. [ادبی] [جمع: ~ان، ~ین]
a lover, a devotee (= دوستدار)
a devotee of Hazrat Ali مُحبِّ عَلی
(the first Shiite Imam)

محبّت /mo.hab.bat/ اسم. (= مِهر)
affection, love, kindness

محبّت‌آمیز /mo.hab.ba.tā.mi:z/ صفت.
affectionate, kind
your kind letter نامهٔ مُحبّت‌آمیزِ شُما

محبّت کردن /mo.hab.bat.kar.dan/ مصدر لازم.
to show affection to sb, to be kind to sb

محبس /mah.bas/ اسم. (= زندان) prison, jail
" Days of Incarceration " «اَیّامِ مَحبس»

محبوب /mah.bub/ صفت. اسم. نیز مَحبوبه^مؤنث
1. [*adj*] loved, beloved 2. favourite^Br, popular 3. [*n*] the object of a woman's affection, friend, lover

□ باورت نمی‌شود ولی بعد از این همه سال، هنوز چلو و قورمه‌سبزی غذایِ محبوبِ پدر است.

You won't believe it, but after all these years, qormeh sabzi *with steamed rice is still Dad's favourite*^Br *dish.*

محبوبه /mah.bu.be/ اسم. a beloved, a sweetheart
مَحبوبهٔ شَب [گیاه‌شناسی] queen of the night, night-blooming jasmine/ jessamine

محبوبیّت /mah.bu.biy.yat/ اسم. popularity

محبوس /mah.bus/ صفت. اسم. [جمع: ~ین]
1. [*adj*] imprisoned (= زندانی)
2. [*n*] a prisoner

محتاج /moh.tāj/ صفت. (= نیازمند) needy, in need, destitute
a poor person آدمِ مُحتاج

محتاط /moh.tāt/ صفت. cautious, prudent, circumspect

محتاطانه /moh.tā.tā.ne/ قید. صفت.
1. [*adv*] cautiously (= بااِحتیاط)
2. [*adj*] cautious, circumspect

محترقه /moh.ta.re.qe/ صفت. (= آتشزا)
combustible, inflammable
combustible substances, combustibles مَوادِ مُحترقه

محترم /moh.ta.ram/ صفت. نیز مُحترمه^مؤنث
1. [*adj*] respectable, respectful, reverend, honourable^Br [جمع: ~ین]
2. [*n*] a respectable person, a dignitary
the city dignitaries مُحترمینِ شَهر
مَقامِ مُحترمِ شهردارِ ... (در نامه‌نگاری)
To the Honourable^Br Mayor of ...
a gentleman یک آقایِ مُحترم
a lady یک خانمِ مُحترم/ محترمه

محترماً /moh.ta.ra.man/ قید. respectfully
مُحترماً به عَرض می‌رسد/ رساند (در نامه‌نگاری)
I have the honour^Br to inform you that ...

● هرچند این فرمولِ شروع در نامه‌های اداریِ فارسی هنوز رایج است، امروزه در انگلیسی تنها در رسمی‌ترین مکاتبات کاربرد دارد، و استفاده از آن به زبان‌آموزان توصیه نمی‌شود.

محترمانه /moh.ta.ra.mā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] respectful (= بااِحترام)
2. [*adv*] in a respectful manner, respectfully

محترم شمردن /moh.ta.ram.še.mor.dan/ مصدر متعدی.
to respect sb/ sth, to regard sth/ sb with respect

محتسب /moh.ta.seb/ اسم. [قدیم] [جمع: ~ین]
one of the sheriff's men, a bailiff

محتشم /moh.ta.šam/ صفت. with many servants and retainers, rich, opulent

محتضر /moh.ta.zar/ صفت. on the verge of death, dying, moribund

مَردِ مُحتضر the dying man

محتکر /moh.ta.ker/ اسم. [جمع: ـان، ـین] a hoarder of essential goods

محتلم /moh.ta.lem/ صفت. (of a man) having had a wet dream

محتلم شدن /moh.ta.lem.šo.dan/ مصدر لازم. to have a wet dream

محتمل /moh.ta.mal, -mel/ صفت. probable, likely

محتملاً /moh.ta.me.lan/ قید. (= اِحتمالاً) probably, in all likelihood

محتوا /moh.ta.vā/ اسم. نیز مُحتویٰ [جمع: مُحتویات] the content of sth

قالب و مُحتوا form and content

محتوم /mah.tum/ صفت. inevitable, inescapable

□ همه می‌دانند که مرگ امرِ محتومی است. *Everybody knows that death is an inevitability.*

محتوی /moh.ta.vi/ صفت. (= حاوی) containing

مُحتویِ چَند قَلَم دارو containing several pharmaceutical items

محتویات /moh.ta.vi.yāt/ اسم. [جمعِ مُحتوا] contents

محجّبه /mo.haj.ja.be/ صفت. (= باحِجاب) (of a woman) observing proper Islamic dress code, veiled, in ***burka***, in ***purdah***

محجر /mah.jar/ اسم. [معماری] railing, parapet, palisade

محجوب /mah.jub/ صفت. 1. shy, bashful, coy 2. modest

محجور /mah.jur/ صفت. [حقوقی] declared legally incompetent, non compos mentis, interdicted

محدّب /mo.had.dab/ صفت. (= کوژ) ← مُقعّر (of a lens) convex

محدّب‌الطرفین /mo.had.da.bot.ta.ra.feyn/ صفت. (= دوکوژ) biconvex

عَدسیِ مُحدّب‌الطرفین a biconvex lens

محدود /mah.dud/ صفت. limited, restricted

شِرکتی با مَسئولیّتِ مَحدود a limited liability company

شرکتِ آسمان ریسمان با مسئولیّتِ محدود Aseman-Risman Co., Ltd

محدود بودن /mah.dud.bu.dan/ مصدر لازم. [جغرافیا] to be bounded

□ ایران محدود است از شمال به جمهوریِ ترکمنستان و دریایِ خزر و جمهوریِ آذربایجان. *Iran is bounded on the North by the Republic of Turkmenistan, the Caspian Sea and the Republic of Azerbaijan.*

محدودکردن /mah.dud.kar.dan/ مصدر متعدی. to limit sb/ sth, to restrict

محدوده /mah.du.de/ اسم. the (outer) limits of sth, the boundary line, bounds, the perimeter

خارج از مَحدوده 1. outside the city limits 2. out of bounds[Br], off limits[Us]

مَحدودهٔ تِرافیک the restricted traffic zone

مَحدودهٔ شَهری the city limits

محدودیّت /mah.du.diy.yat/ اسم. limitation, restriction

بدونِ مَحدودیّت unlimited, without restriction, unfettered

مَحدودیّتِ رَفت و آمد 1. a curfew 2. a restriction imposed on sb's movements (= حَصر)

محذور /mah.zur/ اسم. [جمع: مَحذورات] sth so perilous that it is best avoided, obstacle, impediment

مَحذورِ اَخلاقی the reluctance to do sth on moral grounds

محذوف /mah.zuf/ اسم. (= حَذف شده)
omitted, eliminated

محراب /meh.rāb/ اسم. [معماری]
1. the prayer niche of a mosque, the *mihrab* 2. the altar of a church

محرّر /mo.har.rer/ اسم. [جمع: ~ ین]
a scribe, a secretary, a copyist

محرز /moh.raz/ صفت.
established, definite

أمرِ مُحرز — an established fact

محرقه /moh.re.qe/ اسم. [پزشکی/ قدیم] (= تیفوس)
typhus

محرّک /mo.har.rek/ صفت. اسم. نیز مُحرّکه^مؤنث
1. [*adj*] causing sth to move, motor [*bef. n*]
2. [*n*] stimulus 3. the instigator of a riot etc

مَوادِ مُحرّک — stimulants

نیرویِ مُحرّکه — motor power

مَحرم /mah.ram/ اسم. [جمع: مَحارم]
1. a very close relative (one is forbidden to marry), a *mahram* 2. a confidant [*m*], a confidante [*f*]

مَحرمِ راز — a confidant(e), privy to sb's secret

مُحرّم /mo.har.ram/ اسم. نیز مُحرّم‌الحرام
Muharram: the first month of the Arabic/ Islamic lunar calendar

مُحرّمات /mo.har.ra.māt/ اسم. صفت. [پارچه]
1. [*n*] a kind of striped material, gingham 2. [*adj*] striped

محرمانه /mah.ra.mā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] secret, confidential
2. [*adv*] confidentially, secretly

نامهٔ مَحرمانه — a confidential letter

محرمیّت /mah.ra.miy.yat/ اسم.
1. the state of very close kinship
2. the state of being privy to sb's secrets

صیغهٔ مَحرمیّت — a perfunctory marriage contract (that would make a man and a woman free to associate)

محروم /mah.rum/ صفت. اسم. [جمع: ~ان، ~ ین]
1. [*adj*] deprived 2. banned from some activity, esp in sports 3. [*n*] a deprived person

محروم شدن /mah.rum.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to be deprived of sth
2. to be banned (from an activity)

محروم‌کردن /mah.rum.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to deprive sb of sth
2. to ban an athlete etc from competition

محرومیّت /mah.ru.miy.yat/ اسم.
1. the act of depriving sb of sth, deprivation, privation 2. ban

محرومیّت‌زدایی^(ن) /mah.ru.miy.yat.ze.dā.'i/ اسم.
improving the living conditions of deprived people, eliminating deprivation

محزون /mah.zun/ اسم. [ادبی] (= اندوهگین)
sad, sorrowful, mournful

محسّنات /mo.has.sa.nāt/ اسم. [جمعِ مُحسّنه^نا]
merits, virtues, good qualities, advantages

محسوب /mah.sub/ صفت.
taken into account, considered

محسوب شدن /mah.sub.šo.dan/ مصدر لازم. (= به‌شمار رفتن)
to be considered as

محسوب‌کردن /mah.sub.kar.dan/ مصدر متعدی.
to take sth into account

محسوس /mah.sus/ صفت.
perceptible, tangible, palpable, marked

تَفاوتِ مَحسوس — a marked difference

محسوسات /mah.su.sāt/ اسم. [جمعِ مَحسوسه^نا]
the tangible, the palpable, the perceptible

محسوس بودن /mah.sus.bu.dan/ مصدر لازم.
to be perceptible, to be tangible, to be evident

محشر /mah.šar/ اسم. صفت.
1. [*n*] the place of assembly on Resurrection Day 2. [*adj*] [*col*] fantastic
روزِ مَحشر (= روزِ قیامت)
Judgement Day
صَحرایِ مَحشر the field where all the people congregate after their resurrection
محشر بودن /mah.šar.bu.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to be fantastic
محشور /mah.šur/ صفت. associated, placed in the company of
محصّل /mo.has.sel/ اسم. [جمع: ـان، ـین]
(= دانش‌آموز) a student, a pupil, a schoolboy
محصّلات /mo.has.se.lāt/ اسم. [جمعِ مُحصله[نا]]
(= دانش‌آموزانِ دُختر) girl students, schoolgirls
محصنه /moh.se.ne/ اسم. (= زَنِ شوهردار)
a married woman, [*law*] a *feme covert*
محصور /mah.sur/ صفت. 1. walled, fenced 2. besieged
زَمینِ مَحصور a fenced plot of land
محصول /mah.sul/ اسم. [جمع: مَحصولات]
1. produce, product 2. crop
مَحصولِ جَنبی [صنعت] a by-product
مَحصولِ مُشترک
1. [*cine*] a co-production 2. a joint product
مَحصولِ ناخالصِ داخلی [اقتصاد]
gross domestic product (GDP)
مَحصولِ ناخالصِ مِلّی [اقتصاد]
gross national product (GNP)
□ این خانه محصولِ بیست سال کار و کوشش است.
This house is the result of twenty years of hard work.
محصولات /mah.su.lāt/ اسم. [جمعِ مَحصوله[نا]]
products, produce
مَحصولاتِ صَنعتی industrial products
مَحصولاتِ کِشاورزی
agricultural produce
محض /mahz/ صفت. حرف. 1. [*adj*] sheer, pure 2. [*prep*] for, for the sake of
به مَحضِ این‌که as soon as
مَحضِ اِطلاعِ ... for your (etc) information
مَحضِ خاطرِ ... for the sake of
مَحضِ رضایِ خُدا for God's sake
محضر /mah.zar/ اسم. [جمع: ـها، مَحاظر]
(= ۱. دَفترِ اَسنادِ رَسمی) 1. the office of a notary public 2. presence, audience, company
□ در محضرِ شما همیشه به من خوش می‌گذرد.
I always have a good time in your company.
محضردار /mah.zar.dār/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
(= سَردفتر) a notary public
محضری /mah.za.ri/ صفت. pertaining to the work of a notary public, notarized
رضایت‌نامهٔ مَحضری
a notarized letter of consent
محظور /mah.zur/ صفت. (= مَمنوع)
forbidden, proscribed
محظوظ /mah.zuz/ صفت. delighted, enchanted
محظوظ شدن /mah.zuz.šo.dan/ مصدر لازم.
to be delighted, to be enchanted
محظوظ کردن /mah.zuz.kar.dan/
مصدر متعدی. 1. to delight sb with a performance etc 2. to sing or perform on a musical instrument in front of other people
محفظه /mah.fa.ze/ اسم. case, receptacle, container
محفل /mah.fel/ اسم. [جمع: ـها، مَحافل]
a social gathering, a circle of friends etc, a congregation
محفلی[ن] /mah.fe.li/ صفت. pertaining to a social or political circle

محفوظ /mah.fuz/ صفت. protected, well-guarded, secure

هَمهٔ حُقوق مَحفوظ All Rights Reserved

محفوظات /mah.fu.zāt/ اسم. [جمعِ مَحفوظه] things one has committed to memory, things one has learnt by rote, the useless facts in one's memory

محفوظ بودن /mah.fuz.bu.dan/ مصدر لازم. to be protected, to be secure, to be safe

محق /mo.heq(q)/ صفت. (= حقدار، برحق) rightful, morally right

محقّر /mo.haq.qar/ صفت. humble, modest, small

محقِّق /mo.haq.qeq/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین] a researcher, a scholar (= پژوهشگر)

محقَّق /mo.haq.qaq/ صفت. ascertained, verified, definite

محقّقاً /mo.haq.qa.qan/ قید. certainly, definitely

محقّقانه /mo.haq.qe.qā.ne/ صفت. قید. 1. [*adj*] scholarly 2. [*adv*] in a scholarly fashion/ way

محک /ma.hak/ اسم. 1. a test to determine the amount of pure gold in an alloy with the aid of a touchstone 2. [*fig*] a crucial test, acid test

سَنگِ مَحک touchstone

محک زدن /ma.hak.za.dan/ مصدر متعدی. 1. to test a gold alloy with a touchstone, to assay 2. to subject sb/ sth to the acid test

محکم /moh.kam/ صفت. firm, steady, strong, secure, solid

محکم‌کاری /moh.kam.kā.ri/ اسم. making doubly sure that everything is okay, double-checking

برای مُحکم‌کاری to make doubly sure

محکم کردن /moh.kam.kar.dan/ مصدر متعدی. to fasten/ secure sth

محکم گرفتن /moh.kam.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. to grasp sth/ sb firmly

محکمه /mah.ka.me/ اسم. [جمع: مَحاکم] 1. a court of law, a tribunal (= دادگاه) 2. [*dated*] a doctor's surgery[Br]/ office

محکمه‌پسند /mah.ka.me.pa.sand/ صفت. (of evidence) acceptable in a court of law

مَدارکِ مَحکمه‌پسند admissible evidence, solid evidence

محکمی /moh.ka.mi/ اسم. the state of being firm, firmness, solidity

محکوم /mah.kum/ اسم. صفت. [جمع: ~ان، ~ین] 1. [*n*] a condemned person, a convicted criminal 2. [*adj*] condemned, sentenced

مَحکوم به اِعدام sentenced to death

مَحکوم به شِکست doomed to failure

محکوم شدن /mah.kum.šo.dan/ مصدر لازم. to be convicted, to be found guilty

محکوم کردن /mah.kum.kar.dan/ مصدر متعدی. to convict sb, to condemn sb, to rule against sb

محکومیّت /mah.ku.miy.yat/ اسم. 1. conviction 2. condemnation

دورانِ مَحکومیّت the term of imprisonment, a prison sentence

◻ حالا مردِ بیچاره دارد ایّامِ محکومیّتش را در زندان می‌گذراند.
Now the poor man is serving time in prison.

محل /ma.hal/ اسم. [جمع: ~ها] (= جا، مَکان) 1. place, location 2. locality 3. site

اَهالی مَحل people from the neighbourhood[Br], the local people

در مَحل (= در جا) on the spot

مَحلِّ اِقامت one's place of residence

مَحلِّ کار office, workplace

مَحلِّ کَسب place of business

مَحل نداشتنِ چک not to be cashable because of insufficient amount of money in the payer's bank account
مَحل نگذاشتن to pay no attention, to look the other way

محلّل /mo.hal.lel/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ین]
1. a resolver of difficulties, an intermediary 2. an 'in-between' husband (esp one who briefly marries and then divorces a 'thrice-divorced' woman, so that she can remarry her old husband)

محلول /mah.lul/ صفت. اسم. (= ۱. قابلِ حل)
1. [*adj*] soluble 2. [*n*] a solution
مَحلول در آب soluble in water
مَحلولِ میانگیر [شیمی] a buffer solution

محلّه /ma.hal.le/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مَحلّات]
quarter, neighbourhood[Br]

محلّی /ma.hal.li/ صفت. اسم. 1. [*adj*] local 2. [*n*] a local resident

محمّدی /mo.ham.ma.di/ صفت.
pertaining to Prophet Mohammad/ -ed, Mohammedan

محمل /mah.mel/ اسم. 1. pretext 2. camel-litter

محمولات /mah.mu.lāt/ اسم. [جمعِ مَحموله]
consignments, shipments

محموله /mah.mu.le/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مَحمولات]
consignment, shipment, parcel
مَحمولهٔ طَلا a gold shipment

محنت /meh.nat/ اسم. [ادبی] hardship, pain and suffering, agony

محنت‌بار /meh.nat.bār/ صفت. hard, painful, agonized

محو /mahv/ صفت. 1. obliterated 2. blurred, out of focus, faintly visible
عَکسِ مَحو a blurred photograph

محور /meh.var/ اسم. (= آسه) 1. axis, pivot 2. (in World War II) the Axis (= Germany, Italy, Japan)
مِحورِ چَرخ the axle
مِحورِ کُرهٔ زَمین the earth's axis

محوری /meh.va.ri/ صفت. pivotal, axial, central
نقشِ مِحوریِ سازمانِ مِلل
the central role of the United Nations

محو شدن /mahv.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to disappear 2. to fade away
◻ چند سال است از او خبر ندارم؛ انگار که از صفحهٔ روزگار محو شده است.
I have had no news of her for several years now; she seems to have vanished from the face of the earth.

محوّطه /mo.hav.va.te/ اسم. yard, enclosure, grounds, precincts
مُحوطّهٔ دانشگاه the campus
مُحوطهٔ وَرزشی a sports ground

محوکردن /mahv.kar.dan/ مصدر متعدی.
to efface sth, to obliterate sth

محوّل /mo.hav.val/ صفت. handed over, passed on

محوّل کردن /mo.hav.val.kar.dan/ مصدر متعدی.
to hand over a job etc to sb, to assign a duty to sb

محیّرالعقول /mo.hay.ye.rol.'o.qul/ صفت.
astonishing, stupendous, amazing, unbelievable

محیط /mo.hi:t/ صفت. اسم.
1. [*adj*] surrounding, enclosing 2. firmly in control, on top of things 3. [*n*] [*geom*] circumference 4. milieu, environment, atmosphere
مُحیطِ دایره the circumference of a circle
مُحیطِ زیست the environment
سازمانِ حِفظِ مُحیطِ زیست
The Environment Protection Organization

مُحیطِ کار the working environment

محیط‌بان(ن) /mo.hit.bān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
an environment warden, a game warden, a ranger

محیط بودن /mo.hit.bu.dan/ مصدر لازم.
to be on top of things, to be in control

محیطی /mo.hi.ti/ صفت. environmental, atmospherical

محیل /mo.hi:l/ صفت. (= حیله‌گر) cunning, deceitful

مخ /mox/ اسم. صفت. [کالبدشناسی]
1. [*n*] the front part of the brain, the cerebrum 2. [*adj*] [*col*] extremely intelligent

مخابرات /mo.xā.be.rāt/ اسم. [فرهنگستان] [جمعِ مُخابره]
telecommunication

مخابره /mo.xā.be.re/ اسم. [جمع: مُخابرات]
the act of sending off and receiving news

مخابره کردن /mo.xā.be.re.kar.dan/ مصدر متعدی.
to send off a message (by telegraph, telephone etc)

مخارج /ma.xā.rej/ اسم. [جمعِ خرج] (= هَزینه‌ها)
expenses, expenditure

مخازن /ma.xā.zen/ اسم. [جمعِ مَخزن]
reservoirs

مخاصمات /mo.xā.se.māt/ اسم. [جمعِ مُخاصمه]
hostilities

مخاصمه /mo.xā.se.me/ اسم. [جمع: مُخاصمات] (= دُشمنی)
hostility, enmity

تَرکِ مُخاصمه cessation of hostilities, armistice, truce

مخاط /mo.xāt/ اسم. [کالبدشناسی]
1. the mucous membrane 2. mucus

مخاطب /mo.xā.tab/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
one who is addressed, the listener, the viewer, the reader

مخاطبان /mo.xā.ta.bān/ اسم. [جمعِ مُخاطَب]
the people being addressed, the audience, the viewers

مُخاطبانِ کِتاب
the readers a book targets

مخاطرات /mo.xā.te.rāt/ اسم. [جمعِ مُخاطره]
perils, risks

مخاطره /mo.xā.te.re/ اسم. [جمع: مُخاطرات]
peril, risk, hazard

به مُخاطره انداختن to endanger sb/ sth, to jeopardize sb/ sth

مخاطره‌آمیز /mo.xā.te.re.ā.mi:z/ صفت.
perilous, risky, hazardous

مخاطی /mo.xā.ti/ صفت. pertaining to the mucous membrane, mucous

مخالف /mo.xā.lef/ صفت. اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
1. [*adj*] opposing, opposed, contrary, adverse 2. [*n*] an opponent, an adversary

مخالف بودن /mo.xā.lef.bu.dan/ مصدر لازم.
to be against sb/ sth, to be opposed to sb/ sth, to disagree with sb/ sth

مخالفت /mo.xā.le.fat/ اسم. opposition, disagreement

مخالفت کردن /mo.xā.le.fat.kar.dan/ مصدر لازم.
to oppose sb/ sth, to disagree with sb/ sth

مخبر /mox.ber/ اسم. [جمع: ~ین] (= ۲. خَبرنگار)
1. the rapporteur of a committee 2. [*dated*] a reporter, a correspondent

مخبّط /mo.xab.bat/ صفت. mentally unbalanced

مختار /mox.tār/ صفت. 1. free to act 2. authorized, empowered

وَزیر مُختار minister plenipotentiary

مخترع /mox.ta.re'/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
an inventor

◻ آیا می‌دانید مُخترِع هواپیما چه کسی است؟
Do you know who is credited with having invented the airplane?

مختصّ /mox.tas(s)/ صفت.
special, (= اِختصاص‌یافته، اِختصاصی)
reserved, appropriated

مختصّات /mox.tas.sāt/ اسم. [جمعِ مُختصّه]
1. [*math*] coordinates 2. characteristics

مختصر /mox.ta.sar/ صفت. (= کوتاه)
1. brief, short 2. slight

مختصراً /mox.ta.sa.ran/ قید.
briefly, in brief

مختلّ /mox.tal(l)/ صفت. (= آشفته)
confused, thrown into disarray, disrupted

مختلط /mox.ta.let/ صفت.
mixed

مَدرسهٔ مُختلط — a co-educational school

مختلف /mox.ta.lef/ صفت. (= گوناگون)
different, diversified, various

□ در آن انبار اشیاء مختلفی کنار هم چیده شده بود.
There was a variety of items stacked side by side in the storeroom.

مختومه /max.tu.me/ صفت.
closed, sealed

پَرونده مختومه است.
The case is closed.

مخچه(ن) /mox.če/ اسم. [کالبدشناسی]
the little brain, the cerebellum

مخدّر /mo.xad.der/ صفت. (= تَخدیرکننده)
narcotic

مَوادِ مُخدّر — narcotics, narcotic drugs

مخدّره /mo.xad.da.re/ اسم. [سابق]
[جمع: مخدّرات]
a lady

عُلیا مُخدّره — a lady of high rank

مخدوش /max.duš/ صفت.
showing signs of erasure, surreptitiously altered, blemished

مخدوم /max.dum/ اسم. [جمع: ~ ین] (= اَرباب)
the master
← خادم

مخدّه /mo.xad.de/ اسم. (= پُشتی)
a cushion esp for the back

مخرّب /mo.xar.reb/ صفت. (= ویرانگر)
destructive

مخرج /max.raj/ اسم. (= ۲. بَرخه‌نام)
1. outlet, exit 2. [*math*] the denominator 3. those parts of the mouth, teeth and tongue that combine to shape the pronunciation of a letter

مَخرجِ مُشترک [ریاضی]
the common denominator

مخروبه /max.ru.be/ اسم.
ruined, in ruins

خانهٔ مَخروبه — a half-ruined house

مخروط /max.rut/ اسم. [هندسه]
cone

مَخروطِ ناقص — a truncated cone

مخروطات /max.ru.tāt/ اسم. [جمعِ مَخروطه]
conics, conic sections

مخروطی /max.ru.ti/ صفت.
conical, conic

مخزن /max.zan/ اسم. [جمع: ~ها، مَخازن]
1. reservoir, tank 2. [*mili*] a magazine for storing provisions, gunpowder etc

مخصوص /max.sus/ صفت. (= ویژه)
1. special, particular 2. specific

وَزنِ مَخصوص [فیزیک]
the specific gravity of sth

مخصوصاً /max.su.san/ قید. (= به ویژه، بویژه)
especially, specially, particularly, in particular

مخطّط /mo.xat.tat/ صفت. (= خَط‌دار، خَط‌خَطّی)
1. striped 2. criss-crossed with lines

مخفّف /mo.xaf.faf/ صفت. (= کوتاه‌شده)
shortened, abbreviated

مخفی /max.fi/ صفت. (= پنهان)
1. hidden, concealed 2. clandestine, secret

با رأیِ مَخفی — with a secret ballot

مأمورِ مَخفی — a secret/ undercover agent

مخفی شدن /max.fi.šo.dan/ مصدر لازم.
to hide [*vi*], to conceal oneself, to go into hiding

مخفی کردن /max.fi.kar.dan/ مصدر متعدی.
to hide/ conceal sth/ sb

مخفیانه /max.fi.yā.ne/ قید. secretly, clandestinely

مخفیگاه /max.fi.gāh/ اسم. (= نَهانگاه)
hiding-place, hideaway

مخلّ /mo.xel(l)/ صفت. disturbing, disrupting

مخلص /mox.les/ صفت. اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
1. [*adj*] sincere, devoted
2. [*n*] a devotee 3. yours truly
خیلی مُخلصیم. I am a great fan of yours.

مخلصانه /mox.le.sā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] sincere 2. [*adv*] sincerely, devotedly

مخلّفات /mo.xal.la.fāt/ اسم. [جمعِ مُخلّفه^نا]
1. (of food) side-dishes 2. sundries, odds and ends

مخلوط /max.lut/ صفت. اسم.
1. [*adj*] mixed, blended
2. [*n*] a mixture, a blend

مخلوط شدن /max.lut.šo.dan/ مصدر لازم.
to mix [*vi*], to blend [*vi*]

مخلوط کردن /max.lut.kar.dan/ مصدر متعدی.
to mix two or more things, to blend [*vt*]

مخلوط کن(ن) /max.lut.kon/ اسم. [فرهنگستان]
blender
مَخلوط کنِ دَستی a hand blender

مخلوع /max.lu'/ صفت. (= خَلع شده)
deposed
پادشاهِ مَخلوع the deposed king

مخلوق /max.luq/ صفت. اسم. (= آفریده)
1. [*adj*] created 2. [*n*] a creature

مخلوقات /max.lu.qāt/ اسم. [جمعِ مَخلوقه^نا]
all created beings, creatures

مخمّر /mo.xam.mer/ اسم. (= تَخمیرکننده)
a fermenting agent, ferment, yeast
مُخمّرِ آبجو brewer's yeast, barm

مخمصه /max.ma.se/ اسم. (= دردِسر)
trouble, difficulty
توی مَخمصه افتادن to get into trouble

مخمل /max.mal/ اسم. [پارچه] velvet
مَخملِ کِبریتی corduroy

مخملک /max.ma.lak/ اسم. [پزشکی]
scarlet fever
◻ آقای دکتر، مخملک خطرناک‌تر است یا سرخک؟
Which is the more dangerous disease doctor, scarlet fever or measles?

مخملی /max.ma.li/ صفت. 1. velvety
2. soft, smooth

مخمور /max.mur/ صفت. [ادبی] sleepy and groggy (under the influence of alcohol)
چَشمانِ مَخمور half-closed eyes

مخنّث /mo.xan.nas/ اسم. [ادبی] [جمع: ~ین]
1. an effeminate man
2. a hermaphrodite

مخوف /ma.xuf/ صفت. (= تَرسناک)
terrifying, frightening

مخیّر /mo.xay.yar/ صفت. free to choose, with a full range of options

مخیّله /mo.xay.ya.le/ اسم.
1. the imagination 2. the mind

مَدّ /mad(d)/ اسم. 1. high tide
2. the diacritical sign which is placed on top of *alef* (in آ) 3. extension
جَزر و مَدّ high tide and low tide, tide
در مَدِّ نَظَر داشتن to bear in mind

مُد(ف) /mod/ اسم. صفت. 1. [*n*] fashion, vogue 2. [*adj*] in fashion, fashionable
آخرین مُد the latest fashion
لباس‌هایِ مُدِروز fashionable garments
از مُد افتادن to go out of fashion

مدّاح /mad.dāh/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
a reciter of eulogies (esp in praise of the Prophet and the Imams)

مَدّاحِ عَلی a dervish singing the praise of Hazrat Ali (the 1st Shiite Imam)

مدّاحی /mad.dā.hi/ اسم.
the job of a eulogist

مداخل /ma.dā.xel/ اسم. (= درآمد)
(miscellaneous) income

مداخله /mo.dā.xe.le/ اسم.
the act of intervening in sth, interfering in sth, intervention, interference
□ این کار مداخلهٔ آشکار در امورِ داخلیِ کشورِ است.
This is a blatant interference in the internal affairs of the country.

مداخله‌کردن /mo.dā.xe.le.kar.dan/ مصدر لازم.
to intervene (in sth), to interfere (in sth)

مداد /me.dād/ اسم.
a lead pencil
مِدادِ اَبرو an eyebrow pencil
مِدادِ رَنگی coloured[Br] pencil(s)
مِدادِ شَمعی wax crayon(s)
مِدادِ کُپیه a copying pencil
مِدادِ نوکی a mechanical pencil, a propelling pencil
نوکِ مِداد lead

مدادپاک‌کن /me.dād.pāk.kon/ اسم.
eraser, rubber نیز پاک‌کن

مدادتراش /me.dād.ta.rāš/ اسم. نیز تَراش
a pencil sharpener

مدادی /me.dā.di/ صفت.
written or done in pencil, pencil [*bef. n*]
یک طَرحِ مِدادی a pencil drawing

مدار /ma.dār/ اسم. [جمع: ـها، ـات]
1. the orbit of a heavenly body or satellite 2. [*elec*] circuit 3. [*geog*] parallel(s) of latitude 4. a predetermined course
مَدارِ چاپی (در الکترونیک) a printed circuit
مَدارِ رَأسُ‌الجَدی the tropic of Capricorn
«مَدارِ رَأسُ‌السَرطان» "Tropic of Cancer"
واردِ مَدار شدن to go/ enter into orbit
از مَدار خارج شدن to leave the orbit

مدارا /mo.dā.rā/ اسم.
tolerance, moderation

مداراکردن /mo.dā.rā.kar.dan/ مصدر لازم.
to show tolerance to sb

مدارج /ma.dā.rej/ اسم. [جمع مَدرَج]
degrees, steps
مَدارجِ تَرَقّی stages of advancement

مدارس /ma.dā.res/ اسم. [جمعِ مَدرسه]
schools

مدارک /ma.dā.rek/ اسم. [جمعِ مَدرک]
documents
مَدارکی در دست است دالّ براین‌که ...
There is evidence to suggest that ...

مدارگان(ن) /ma.dār.gān/ اسم. [جغرافیا]
the Tropics (= مَنطقهٔ حارّه)

مدافع /mo.dā.fe'/ اسم. ← مُهاجم
a defender [جمع: ـان، ـین]
مُدافع [فوتبال] a defender, a defenseman[Us], a back
مُدافعِ آخر [فوتبال] the fullback, the sweeper
مُدافعِ میانی [فوتبال] a midfield player, a halfback

مدافعه /mo.dā.fe.'e/ اسم. [جمع: مُدافعات]
defence[Br], defense[Us]

مداقّه /mo.dāq.qe/ اسم.
careful consideration, contemplation
بعد از مُداقّهٔ فراوان
after careful consideration

مدال(ف) /me.dāl/ اسم. (= نِشان)
medal
مِدالِ طَلا the gold medal
مِدالِ نُقره the silver medal
مِدالِ بُرنز the bronze medal

مدالیون(ف) /me.dā.li.yon/ اسم.
a large medal, a medallion

مدام /mo.dām/ صفت. قید. (= پیوسته)
1. [*adj*] never-ending, continuous, continual 2. [*adv*] endlessly, continuously, constantly

مداوا /mo.dā.vā/ اسم. (= مُعالجه)
medical treatment

مداواکردن /mo.dā.vā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to provide sb with medical treatment, to put sb on medication

مداوم /mo.dā.vem/ صفت. (= پیوسته)
continuous, unceasing

باران مُداوم — unceasing rain

مداومت /mo.dā.ve.mat/ اسم. (= پایداری)
perseverance, continuance

مداهنه /mo.dā.he.ne/ اسم. (= چاپلوسی)
insincere praise, flattery

مدایح /ma.dā.yeh/ اسم. [جمعِ مَدیحه]
eulogies, panegyrics

مدبّر /mo.dab.ber/ صفت. (= با تَدبیر)
endowed with sound judgement, resourceful, tactful, competent

مُدیرِ مُدبّر — a resourceful manager

مدبّرانه /mo.dab.be.rā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] wise, tactful (= با تَدبیر)
2. [*adv*] wisely, tactfully

مُد بودن /mod.bu.dan/ مصدر لازم.
to be in fashion

مدّت /mod.dat/ اسم.
1. a period of time, term, duration 2. a time, a while

مُدّتِ زَمان — a period of time

مُدّتِ مَدید (= مُدّت‌ها) — a long time

مُدّتی — for a time

□ سفرِ شما چه مدّت طول می‌کشد؟
How long will you be gone?

مدّت‌دار /mod.dat.dār/ صفت.
(of a draft etc) that will mature after a specified period of time

مدح /madh/ اسم.
1. the act of praising sb 2. eulogy, panegyric

مدخل /mad.xal/ اسم. ⟵ مَخرج
[جمع: ـ‌ها، مَداخل]
1. the entrance 2. the introduction to a book 3. an entry in a dictionary etc, a head-word

زیرمَدخل — a (lexical) subentry

مدد /ma.dad/ اسم. (= کُمک)
help, assistance, aid, rescue

یا علی مَددا! — Help us O Ali!
(This phrase, addressed to Hazrat Ali, the 1st Shiite Imam, is often used when people in Iran are about to embark on a major undertaking.)

مددجو(ن) /ma.dad.ju/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان]
1. a juvenile delinquent in a correction centre[Br]/ center[Us] 2. anyone requiring help

مددکار(ن) /ma.dad.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. an aid worker 2. a helper

مَددکارِ اِجتماعی(ن) — a social worker

مددکاری /ma.dad.kā.ri/ اسم.
1. relief work 2. counselling[Br], counseling[Us]

مددیار(ن) /ma.dad.yār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
an assistant social worker

مدرّ /mo.der(r)/ صفت. [پزشکی]
diuretic

مدرّج /mo.dar.raj/ صفت. (= دارایِ دَرجه‌بندی)
graduated

ظَرفِ مُدرّج — a graduated vessel, a graduate

مدرّس /mo.dar.res/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، ـ‌ین]
1. an instructor (at a college or university)
2. a teacher of theology

مدرسه /mad.re.se/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مَدارس]
1. school 2. seminary, (= آموزشگاه) a ***madrasah***

مَدرسهٔ اِبتدایی [دبستان]
primary school[Br], elementary school[Us]

مَدرسهٔ راهنمایی middle school, junior high school[Us]

مَدرسهٔ مُتوسّطه [دَبیرستان] secondary school[Br], high school[Us]

مَدرسهٔ شَبانه‌روزی boarding school

مَدرسهٔ صَنعتی [سابق] (= هُنرستان) a vocational school

مَدرسهٔ عالی college, school

□ دخترِ برادرم از مدرسهٔ عالیِ جولیارد پذیرش گرفته است.
My niece has succeeded in getting an admission from the Julliard School in New York.

مدرسه‌رو /mad.re.se.row/ صفت. school-age, attending school

مدرسی /mad.ra.si/ صفت. scholastic

مَدرک /mad.rak/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مَدارک] 1. document 2. evidence

مَدرکِ تَحصیلی a diploma, a degree, a certificate

مَدرکِ دُکتری نیز دُکترا a doctorate, Ph.D.

مَدرکِ کارشناسی (= لیسانس) B.A., B.Sc.[Br]/ B.S.[Us] etc

مَدرکِ کارشناسیِ اَرشد (= فوقِ لیسانس) M.A., M.Sc.[Br]/ M.S.[Us] etc

مُدرکات /mod.ra.kāt/ اسم. [جمع مُدرکه] perceptions

مَدرک‌گرایی(ن) /mad.rak.ge.rā.'i/ اسم. the tendency to attach too much importance to a university degree

مدرن(ف) /mo.dern/ صفت. (= جَدید) modern

مدرنیته(ف) /mo.der.ni.te/ اسم. (= تَجدّد) modernity

مدرنیزه(ف) /mo.der.ni.ze/ صفت. (= نوسازی‌شده) modernized

مدرنیسم(ف) /mo.der.nism/ اسم. (= تَجدّدخواهی) modernism

مُد شدن /mod.šo.dan/ مصدر لازم. to become fashionable, to come into fashion

مدّعا /mod.da.'ā/ اسم. [حقوقی] نیز مُدّعیٰ (= خواسته) the claim (in a law-suit)

مدعو /mad.'ow/ اسم. [جمع: مَدعوّین] an invited person, a guest, an invitee

مدّعی /mod.da.'i/ اسم. [حقوقی] [جمع: ـان] (= خواهان) 1. the claimant, the plaintiff 2. a challenger

مُدّعیِ تاج و تَختِ ... the pretender to the throne of ...

مدّعی‌العموم /mod.da.'i.yol.'o.mum/ اسم. [حقوقی] (= دادستان) the public prosecutor[Br], the district attorney[Us] (DA)

مدفن /mad.fan/ اسم. (= آرامگاه) the burial place of sb, grave, tomb

مدفوع /mad.fu'/ اسم. excrement, faeces[Br], feces[Us], stool

مدفون /mad.fun/ صفت. (= دَفن‌شده) buried, interred

مدل(ف) /mo.del/ اسم. 1. model, make, mark[Br] 2. pattern, design

اُتومبیل‌های مُدل بالا the latest models (of cars/ automobiles)

اُتومبیل‌های مُدل پایین the old models (of cars/ automobiles)

مُدلِ نَقّاشی the model for a painting

هَواپیمایِ مُدل a model airplane

مدل‌سازی /mo.del.sā.zi/ اسم. the craft of making (miniature) models

مدلّل /mo.dal.lal/ صفت. proved by reasoning, supported by evidence

مدلول /mad.lul/ اسم. purport, general meaning, sense

مدنی /ma.da.ni/ صفت. 1. civil, civic 2. [*geog*] pertaining to the city of Medina in Arabia, of Medina

حُقوقِ مَدَنی (= حقوقِ شَهروندی)
civil rights
the civil law, **قانونِ مَدَنی**
the civil code
مدنیّت /ma.da.niy.yat/ اسم. (= تَمدّن)
civilization
اَقوامِ عاری از مَدَنیّت
uncivilized peoples
مدوّر /mo.dav.var/ صفت. (= گِرد، دایره)
round, circular
مدول^(ف) /mo.dul/ اسم. module
مدولار^(ف) /mo.du.lar/ صفت. modular
مدوّن /mo.dav.van/ صفت. (= تَدوین‌شده)
collected, collated, compiled
مدهش /mod.heš/ صفت. (= دِهشتناک)
terrible, terrifying, frightening
مدهوش /mad.huš/ صفت. unconscious,
comatose
مدیترانه‌ای /me.di.te.rā.ne.'i/ صفت. [جغرافیا]
Mediterranean
مدیحه /ma.di.he/ اسم. [ادبی] [جمع: مَدایح]
(= سِتایش) eulogy, panegyric
مدیحه‌سرا /ma.di.he.sa.rā/ اسم. [جمع: ~یان]
a eulogist, a panegyrist
مدید /ma.di:d/ صفت. (= طولانی)
long-lasting, extended
مُدّت‌های مَدید a very long time,
an aeon[Br], eon[Us]
□ مدّتِ مدیدی است شما را زیارت نکرده‌ام.
I haven't seen you for ages.
مدیر /mo.di:r/ اسم. صفت. نیز **مُدیره**
[جمع: ~ها، ~ان] 1. [*n*] a manager,
a director 2. [*adj*] endowed with good
managerial skills
مُدیرِ داخلی assistant manager
مُدیرِ عامل the managing director,
the chief executive officer (CEO)
مُدیرِ کُل director general

مُدیرِ مَسئول (در نشریّات)
holder of the publishing licence[Br]/
license[Us] (responsible for the contents of
the publication), the publisher
مُدیرِ مَدرسه the headmaster[Br],
the principal[Us]
مدیریّت /mo.di.riy.yat/ اسم.
management
با مُدیریّتِ جدید
under new management
مُدیریّتِ صَنعتی
industrial management
سازمانِ مُدیریّت و بَرنامه‌ریزی
The Management and Planning
Organization
مدینهٔ فاضله /ma.di.ne.ye.fā.ze.le/ اسم. [ادبی]
(= آرمان‌شهر، ناکجاآباد) utopia
مدیون /mad.yun/ صفت. اسم. [جمع: ~ین]
(= بِدهکار، وامدار) ⟵ **داین**
1. [*adj*] indebted, in debt
2. [*n*] a debtor
مدیون بودن /mad.yun.bu.dan/ مصدر لازم.
to owe sb sth, to owe sth to sb,
to be indebted to sb
مذاب /mo.zāb/ صفت. (= ذوب‌شده، گُداخته)
melted, molten
طَلای مُذاب molten gold
مذاق /ma.zāq/ اسم. palate, taste
به مَذاقِ کَسی خوش آمدن
to suit sb's taste
مذاکرات /mo.zā.ke.rāt/ اسم. [جمعِ مُذاکره]
talks, discussions
مُذاکراتِ رَسمی negotiations
مذاکره /mo.zā.ke.re/ اسم. [جمع: مُذاکرات]
(= گفت‌وگو) the act of having
a discussion with sb about sth,
a discussion, negotiation(s)
قابلِ مُذاکره negotiable

□ چند هفته است که دو کشور بر سر این قرارداد سرگرمِ مذاکره هستند.
The two countries have been negotiating over this contract for several weeks now.

مذاکره کردن /mo.zā.ke.re.kar.dan/ مصدر لازم.
to discuss sth with sb, to negotiate with sb

مذاهب /ma.zā.heb/ اسم. [جمعِ مَذهب]
1. religions 2. religious sects
مَذاهبِ اِسلامی — Muslim sects

مذبح /maz.bah/ اسم. (= قُربانگاه)
the place where a sacrifice is offered, the altar

مذبوحانه /maz.bu.hā.ne/ صفت.
resembling the motions of a slaughtered animal, futile
تَلاشِ مَذبوحانه — a futile effort

مذکّر /mo.zak.kar/ صفت. (= نَر) ← مونّث
masculine, male

مذکور /maz.kur/ صفت. (= نامبرده)
mentioned, aforesaid
مَذکور در فوق /fowq/ — above-mentioned

مذلّت /ma.zal.lat/ اسم.
abjectness, misery, abject misery

مذمّت /ma.zam.mat/ اسم. (= بَدگویی، سَرزنش)
1. speaking ill of sb 2. reproaching sb, blaming sb

مذموم /maz.mum/ صفت.
reproachable, blameworthy

مَذهب /maz.hab/ اسم. [جمع: ـ ها، مَذاهب]
1. religion, faith (= دین)
2. a religious sect
مَذهبِ سُنّی — the Sunnite sect
مَذهبِ شیعه — the Shiite sect

مُذهَّب /mo.zah.hab/ صفت. [هنر]
1. illuminated (= تَذهیب‌شده)
2. gilt, gilded

مُذهِّب /mo.zah.heb/ اسم. [هنر] (= تَذهیب‌گر)
1. an illuminator 2. a gilder

مَذهبی /maz.ha.bi/ صفت. (= دینی)
religious

مرّ /mor(r)/ اسم. [گیاه‌شناسی]
myrrh, sweet cicely
مُرِّ مَکّی — myrrh (of Mecca)

مرئوس /mar.'us/ اسم. ← رَئیس [جمع: ـ ین]
a subordinate, an employee

مرئی /mar.'i/ صفت. (= پیدا) ← نامرئی
visible

مرآت /mer.āt/ اسم. [جمع: مَرایا]
mirror (in Arabic)

مرا /ma.rā/ ضمیر. (= من را)
me

مرابحه /mo.rā.be.he/ اسم.
1. giving or receiving a loan at an agreed rate of interest 2. [*math*] calculating the interest of loans

مراتب /ma.rā.teb/ اسم. [جمعِ مَرتبه]
1. degrees, steps 2. the facts of the matter, the particulars, the circumstances
مَراتب به عَرض می‌رسد. (در نامه‌نگاریِ اداری)
I beg to inform you of the circumstances.
به مَراتب (+ صفت تفصیلی)
by several degrees, noticeably, by far
□ امروز حالِ بیمار به مراتب بهتر از دیروز است.
Today the patient is feeling noticeably better than yesterday.

مراتع /ma.rā.te'/ اسم. [جمعِ مَرتع]
pastures

مراثی /ma.rā.si/ اسم. [جمعِ مَرثیه]
elegies

مَراجع /ma.rā.je'/ اسم. [جمعِ مَرجع]
references (to other books etc)

مُراجع /mo.rā.je'/ اسم. [جمع: ـ ان، ـ ین]
a caller/ visitor at an office (= مُراجعه کننده)

مراجعات /mo.rā.je.'āt/ اسم. [جمع مُراجعه]
visits (by callers)

مراجعت /mo.rā.je.'at/ اسم. (= بازگشت)
return, going back, coming back, homecoming

مراجعت‌کردن /mo.rā.je.'at.kar.dan/ مصدر لازم. (= بازگشتن)
to return, to go/ come back

مراجعه /mo.rā.je.'e/ اسم.
1. the act of referring or being referred to sb, reference 2. visiting an office or calling on a person 3. consulting a source of knowledge or information

مراجعه‌کردن /mo.rā.je.'e.kar.dan/ مصدر لازم.
to call on a person or visit an office

مراحل /ma.rā.hel/ اسم. [جمع مَرحله]
stages, phases

مراحم /ma.rā.hem/ اسم. [جمع مَرحمت]
favours[Br]

مراد /mo.rād/ اسم. ← مُرید
1. wish, desire 2. intention 3. a Sufi master, a mentor

مُراد طَلبیدن — to make a wish

مرارت /ma.rā.rat/ اسم. (= سَختی)
hardship, agony

مراسلات /mo.rā.se.lāt/ اسم. [جمع مُراسله]
letters, correspondence

مراسله /mo.rā.se.le/ اسم. [جمع: مُراسلات] (= نامه)
letter, missive

مراسم /ma.rā.sem/ اسم. [جمع مَرسوم]
ceremony, ceremonies, formalities

مَراسمِ اِفتتاح — the inauguration ceremony
مَراسمِ تَحلیف — the swearing-in ceremony
مَراسمِ تَشییع — the funeral

مراعات /mo.rā.'āt/ اسم.
the act of observing the rules of conduct, being considerate towards sb else, being mindful of others

مراعات‌کردن /mo.rā.'at.kar.dan/ مصدر لازم.
to be considerate towards others

مرافعه /mo.rā.fe.'e/ اسم. [جمع: مُرافعات] (= دَعوا)
quarrel, argument

مراقب /mo.rā.qeb/ صفت. اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
1. [*adj*] watchful, attentive
2. [*n*] a watcher, a minder

مراقب بودن /mo.rā.qeb.bu.dan/ مصدر لازم.
1. to keep an eye on sb/ sth
2. to be on guard

□ باید مُراقب بود که هیچ خبری از این اتاق به بیرون درز نکند.
We have to make sure that no information leaks out of this room.

مراقبت /mo.rā.qe.bat/ اسم.
the state of being watchful and attentive, care, attention, supervision

از کسی مُراقبت کردن — to look after sb, to watch over sb

مراقبه /mo.rā.qe.be/ اسم.
meditation

مراکز /ma.rā.kez/ اسم. [جمع مَرکز]
centres[Br], centers[Us]

مراکشی /ma.rā.ke.ši/ صفت. اسم. [جغرافیا]
1. [*adj*] pertaining to Morocco, Moroccan
2. [*n*] a native of Morocco, a Moroccan

مرال /ma.rāl/ اسم. [جانورشناسی]
red deer, Caspian deer, Persian deer

مرام /ma.rām/ اسم.
1. aims and objectives of a political party, ideology
2. one's political philosophy

مرام‌نامه /ma.rām.nā.me/ اسم.
a declaration expressing the aims and objectives of a political party, a manifesto

مرامی /ma.rā.mi/ صفت.
pertaining to one's political beliefs, ideological

مراودات /mo.rā.ve.dāt/ اسم. [جمع مُراوده]
exchange of social visits

مراوده /mo.rā.ve.de/ اسم. [جمع: مُراودات]
an exchange of visits, socializing

مرایا /ma.rā.yā/ اسم. [جمعِ مِرآت / مَرئی]
1. mirrors 2. vistas

(عِلم) مَناظر و مَرایا (= پِرسپکتیو)
perspective

مربّا /mo.rab.bā/ اسم. [خوراکی]
jam, marmalade, [جمع: ـها، ـجات]
preserve

مُربّایِ آلبالو
sour cherry jam

مُربّایِ به
quince marmalade

مُربّایِ توت‌فرنگی (لِه‌شده)
strawberry jam

مُربایِ توت‌فرنگی (دُرسته)
strawberry preserve

مربّایِ خَلالِ نارنج
(orange) marmalade

مربّاجات /mo.rab.bā.jāt/ اسم. [جمعِ مُربّا]
different types of jams, marmalades, preserves

مربّع /mo.rab.ba'/ اسم. صفت. (= چهارگوش)
1. [*n*] [*geom*] square 2. [*adj*] square

مُربّعِ مُستطیل
rectangle

مربوط /mar.but/ صفت. نیز مربوطه
connected, related, relevant, pertinent, pertaining to

به کَسی مَربوط بودن
to concern sb

به تو چه (مَربوط)؟
What has it got to do with you?

به شما مَربوط نیست.
It doesn't concern you. It is no concern of yours.

مربوطه /mar.bu.te/ صفت. [مؤنثِ مَربوط]
concerned, relevant, pertinent

اِدارهٔ مَربوطه
the relevant office, the office dealing with the case

مربّی /mo.rab.bi/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
1. an educator, an instructor
2. [*sport*] a coach, a trainer

مرتاض /mor.tāz/ اسم. [جمع: ـین]
an ascetic, a fakir, a Yogi

مرتّب /mo.rat.tab/ صفت.
1. tidy, well-arranged, orderly, ship-shape
2. sorted

مرتّباً /mo.rat.ta.ban/ قید.
regularly

مرتّب‌کردن /mo.rat.tab.kar.dan/
مصدر متعدی.
to arrange, to tidy (up)

مرتبط /mor.ta.bet/ صفت. نیز مُرتبطه
connected, interconnected

قانونِ ظُروفِ مُرتبطه [فیزیک]
the law of communicating vessels

مرتبه /mar.ta.be/ اسم. [جمع: ـها، مَراتب]
(= ۱. بار، دَفعه ۲. آشکوب، طَبَقه) 1. time
2. storey, floor 3. rank, degree

چند مرتبه؟
How many times?

ساختمانِ بُلند مَرتبه
a high-rise (building)

مرتجع /mor.ta.je'/ صفت. اسم. [جمع: ـان، ـین]
(= واپسگرا) 1. [*adj*] reactionary
2. [*n*] a reactionary person

مرتد /mor.tad/ صفت. اسم. [جمع: ـین]
1. [*adj*] apostate 2. [*n*] an apostate

مرتدشدن /mor.tad.šo.dan/ مصدر لازم.
to leave one's religion, to become an apostate

مرتشی /mor.ta.ši/ اسم.
(= رُشوه‌گیرنده) ← راشی
the receiver of a bribe, the bribed party, the bribee

مرتع /mar.ta'/ اسم. [جمع: ـها، مَراتع] (= چَراگاه)
pasture, pastureland, pasturage

مرتع‌داری /mar.ta'.dā.ri/ اسم.
management of pasturelands

مرتعش /mor.ta.'eš/ صفت. (= لَرزان)
trembling

مرتفع /mor.ta.fa'/ صفت. (= رِفع‌شده)
eliminated, removed

مرتفِع /mor.ta.fe'/ صفت. (= بُلند) high, elevated

مرتکب /mor.ta.keb/ اسم. [جمع: ـ ین]
the perpetrator of a crime etc

مرتکب شدن /mor.ta.keb.šo.dan/
مصدر متعدی. to commit a crime etc

مرتیکه /mar.ti.ke/ اسم. [گفتار / موهن!]
نیز مَردکه a (good-for-nothing) fellow, a (miserable) wimp, the wretch

□ مرتیکهٔ احمق به من میگه دهاتی!
The idiot has the cheek to call me a boor!

مرثیه /mar.si.ye/ اسم. [جمع: ـ ها، مَراثی]
elegy, lamentation

مرثیه‌خوانی /mar.si.ye.xā.ni/ اسم.
the act of reciting elegies for a dead person

مرجان /mar.jān/ اسم. [آبزی] coral

مرجانی /mar.jā.ni/ صفت. coral

جَزیرهٔ مَرجانی a coral island

مرجّح /mo.raj.jah/ صفت. preferred, preferable

مرجع /mar.ja'/ اسم. [جمع: مَراجع]
1. a point of reference 2. an authority in a given subject

مَرجعِ تَقلید [اسلام] a Muslim religious authority (whose edicts are widely followed), followed), a grand ayatollah

مرجعیّت /mar.ja.'iy.yat/ اسم.
the institution of religious authority

مرجوع /mar.ju'/ صفت. returned, sent back

مَرجوع کردنِ کالا to return unsold stock to its supplier

مرجوعی /mar.ju.'i/ صفت. sent back, returned

مرحبا /mar.ha.bā/ صوت. (= آفرین)
Well-done, bravo!

مرحله /mar.ha.le/ اسم. [جمع: ـ ها، مَراحل]
stage, phase, step

در این مَرحله از کار at this stage

مرحله‌ای /mar.ha.le.'i/ صفت.
performed in stages, step-by-step

آزمونِ دومَرحله‌ای a two-step test

مرحمت /mar.ha.mat/ اسم. [جمع: مَراحم]
1. favour[Br], kindness, munificence
2. compassion

از رویِ مَرحمت out of kindness

مَرحمتِ عالی زیاد [گفتار / محترمانه]
Goodbye sir. (*ex tr* = May your kindness be ever increasing.)

مرحمت‌کردن /mar.ha.mat.kar.dan/
مصدر متعدی. (= دادن) [*poli*] to give sth to sb, to bestow sth on sb

مرحمتی /mar.ha.ma.ti/ صفت.
bestowed as a favour[Br], given as a gift

□ صندوقِ پرتقالِ مرحمتی دیروز رسید.
The crate of oranges that you had kindly sent us arrived yesterday.

مرحوم /mar.hum/ صفت. نیز مَرحومه
deceased, late, of blessed memory

مَرحوم اَبوی my late father

مرحوم‌شدن /mar.hum.šo.dan/ مصدر لازم.
to die, to pass away

مرحومه /mar.hu.me/ صفت. اسم. [مؤنثِ مَرحوم]
1. [*adj*] deceased 2. [*n*] a deceased woman

مرخّص /mo.rax.xas/ صفت. excused, dismissed, relieved of duty, discharged, released

مُرخّص می‌فرمایید؟ May I leave?
Do I have your permission to leave?

مرخّص شدن /mo.rax.xas.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to take one's leave 2. to be discharged (from hospital, prison etc)

مرخّص‌کردن /mo.rax.xas.kar.dan/
مصدر متعدی. to discharge sb, to dismiss sb, to fire[Us] sb

مرخّصی /mo.rax.xa.si/ اسم.
1. the state of having been dismissed
2. leave of absence, leave, furlough
مُرخّصیِ اِستحقاقی one's earned leave
مُرخّصیِ اِستعلاجی sick leave
مُرخّصیِ بدونِ حُقـوق leave without pay
مُرخّصیِ سالانه annual leave
در مُرخّصی بودن to be on leave

مرخّصی گرفتن /mo.rax.xa.si.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to get leave (of absence)

مرد /mard/ اسم. ← زن [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a man 2. a fellow, a bloke, a guy[Us]
3. the husband, the man of the house
4. the man for the job
مَردِ خُدا a man of God, a devout man
مَردِ رِند a smart aleck
مَردِ زِندگی a good husband, a good breadwinner/ provider
مَردِ عَمَل a man of action
مَردِ قورباغه‌ای [نظامی] a frogman
مَردِ مِیدان a man fit for the job, a man worthy of the challenge
مَردش هست؟ Is he up to the mark? Is he man enough for it?

مرداب /mor.dāb/ اسم. lagoon, swamp, marsh
مُردابِ اَنزلی the Anzali Lagoon

مردابی /mor.dā.bi/ صفت. swampy, marshy

مرداد /mor.dāb/ اسم. نیز اَمُرداد *Mordad:* 5th month of the Iranian solar calendar (31 days), corresponding roughly to August

مردار /mor.dār/ اسم. carrion, dead meat

مردارخوار /mor.dār.xār/ صفت.
(of birds and animals) that feed on carrion, carrion-feeder

مردافکن /mar.daf.kan/ صفت. [ادبی] نیز مَردافگن
1. very strong, powerful
2. potent

مردانگی /mar.dā.ne.gi/ اسم. (= ۲. جَوانمردی ۳. شُجاعت)
1. manliness, masculinity 2. chivalry 3. valour[Br]

مردانه /mar.dā.ne/ صفت. 1. manly, masculine 2. for men, men's, gents'
کَفشِ مَردانه men's shoes, gents' shoes
مَرد و مَردانه like a real man

مردّد /mo.rad.dad/ صفت. (= دودِل)
hesitant, uncertain

مردّد بودن /mo.rad.dad.bu.dan/ مصدر لازم.
to be uncertain about sth, to hesitate, to be of two minds
□ مردّدم که امشب به این مهمانی بروم یا نه.
I am of two minds about going to this party tonight.

مردسالار[ن] /mard.sa.lār/ صفت. [جامعه‌شناسی]
dominated by men, male-dominated
جامعهٔ مَردسالار a male-dominated society

مردسالاری[ن] /mard.sā.lā.ri/ اسم.
[جامعه‌شناسی] ← زن‌سالاری
domination of men over women, male domination

مردک /mar.dak/ اسم. [موهن!] (= مَرتیکه، مَردکه)
little man

مردگان /mor.de.gān/ اسم. [جمعِ مُرده]
the dead

مردم /mar.dom/ اسم. [جمع: مَردمان]
1. people, the (general) public
2. the common people, the populace, the plebs
تودهٔ مَردم the masses
مَردمِ چَشم [ادبی] the pupil (of the eye)

مردم‌آزار /mar.do.mā.zār/ صفت. اسم.
1. [*adj*] (of sb) who enjoys tormenting others, sadistic 2. [*n*] a sadist

مردم‌آزاری /mar.do.mā.zā.ri/ اسم.
exercising cruelty to other human beings, sadism

مردمان /mar.do.mān/ اسم. [جمعِ مَردم]
people, peoples, human beings, mankind

مردم‌پسند /mar.dom.pa.sand/ صفت.
admired by the people, popular

مردمدار /mar.dom.dār/ صفت.
good at public relations, tactful in dealing with people

مردمداری /mar.dom.dā.ri/ اسم.
maintenance of good relations with other people, people's skills

مردمسالار(ن) /mar.dom.sa.lār/ صفت.
democratic (= دموکراتیک)
a democratic society جامعهٔ مَردمسالار

مردمسالاری(ن) /mar.dom.sā.lā.ri/ اسم.
democracy [سیاست] (= دِموکراسی)
theo-democracy مَردمسالاریِ دینی

مردم‌شناختی(ن) /mar.dom.še.nāx.ti/ صفت.
anthropological نیز مَردم‌شناسانه

مردم‌شناس(ن) /mar.dom.še.nās/ اسم.
an anthropologist [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]

مردم‌شناسی(ن) /mar.dom.še.nā.si/ اسم.
anthropology

مردمک /mar.do.mak/ اسم. [کالبدشناسی]
the pupil of the eye نیز مَردم

مردم‌گریز /mar.dom.go.ri:z/ صفت.
of a retiring nature, antisocial
"The Misanthrope" «مردم‌گریز»

مردمی /mar.do.mi/ صفت. [فرهنگستان]
1. folkloric (= فولکلوریک) 2. popular, of/ by the people, folksy

کُمک‌هایِ مَردمی
voluntary contributions

مردن /mor.dan/ مصدر لازم. (= دَرگذشتن)
to die, to expire, to pass away

از غُصّه مردن to die of grief
از گُرسنگی مردن to die of hunger, to starve to death
خود را به مردن زدن to feign death, to play dead

□ من از تو می‌مُردم/ ولی تو زندگانیِ من بودی (فرخزاد)
I was dying of you/ but you were my life.

مردنگی /mar.dan.gi/ اسم.
a glass lantern, a bell-jar

مردنی /mor.da.ni/ صفت.
dying, moribund

مردود /mar.dud/ صفت.
1. rejected
2. failed (in an exam)

مردود شدن /mar.dud.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to fail an exam 2. to be rejected

مرده /mor.de/ صفت.اسم. (= بی‌جان) ⟵ زنده [جمع: مُردگان]
1. [*adj*] dead, lifeless
2. [*n*] a dead person

مُرده باد ...! (= مَرگ بر ...) ⟵ زِنده باد ...
Down with ...!

مردهٔ مُتحرّک a walking corpse, a zombie

مَرَده /ma.ra.de/ اسم. [جمعِ مُرید] (= مُریدان)
devotees of a Sufic master etc, followers

مرده‌پرستی /mor.de.pa.ras.ti/ اسم.
1. the cult of worshipping the dead, necrolatry[R] 2. the practice of adulating a dead person (esp a a leader, a poet etc)

مرده‌خور /mor.de.xor/ اسم.
sb who profits from the death of others (like the undertaker, the gravedigger and other mortuary hangers-on)

مرده‌ریگ /mor.de.ri:g/ اسم. [ادبی]
heritage, inheritance, patrimony

مرده‌شو /mor.de.šu/ اسم. نیز مُرده‌شور
the corpse-washer

مُرده‌شورش ببرد! [گفتار]
Plague take him/ her! (*ex tr* = May the corpse-washer take him/ her!)

مرده‌شوخانه /mor.de.šu.xā.ne/ اسم.
نیز مُرده‌شورخانه
a building near the graveyard for washing and shrouding corpses

مرده‌کشی /mor.de.ke.ši/ اسم. [گفتار]
the job of funeral and burial

مردی /mar.di/ اسم.
1. manhood, manliness 2. virility

از مَردی افتادن
to become impotent

مرز /marz/ اسم.
frontier, border, boundary

مَرزِ ایران و تُرکیه
the frontier between Iran and Turkey, the Irano-Turkish frontier

مَرزِ طبیعی
a natural boundary

مرزبان /marz.bān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a frontier guard, a border guard

مرزبانی /marz.bā.ni/ اسم.
1. guarding the frontiers 2. the office charged with guarding the frontiers

مرزبندی /marz.ban.di/ اسم.
the act of determining and/ or demarcating borders

مرزنشین /marz.ne.šin/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a frontiersman

مرز و بوم /mar.zo.bum/ اسم.
one's native country, one's homeland

مرزه /mar.ze/ اسم. [گیاه‌شناسی]
summer savoury[Br]

مرزی /mar.zi/ صفت.
pertaining to the frontiers, border [*bef. n*]

اُمورِ مَرزی
frontier matters

زَد و خوردهایِ مَرزی
border skirmishes

مرس(ف) /mors/ اسم.
Morse

اَلفبایِ مُرس
the Morse Code

مرسولات /mar.su.lāt/ اسم. [جمعِ مَرسوله]
shipments, mail

مرسوله /mar.su.le/ اسم. [جمع: مَرسولات]
shipment, consignment

مرسوم /mar.sum/ صفت.
customary

تَشریفاتِ مَرسوم
the customary ceremonies

مرسی(ف) /mer.si/ اسم. [گفتار]
Thanks!

مرشد /mor.šed/ اسم. [جمع: ~ها، ~ین]
1. a spiritual guide, a guru
2. the leader of a Sufi order, the master

مرصّع /moras.sa'/ صفت. (= جَواهرنشان)
studded with jewels, bejewelled[Br], bejeweled[Us]

مرصّع‌پلو /mo.ras.sa'.po.low/ اسم. [خوراکی]
morassa'-polow: a rich Iranian dish of saffron rice and fried chicken (garnished with orange peel, slivered pistachios etc)

مرصّع‌کاری /mo.ras.sa'.kā.ri/ اسم.
the craft of studding objects with jewels

مرض /ma.raz/ اسم. [جمع: ~ها، اَمراض]
(= بیماری، ناخوشی)
disease, illness

مَرضِ قَند [پزشکی] (= دیابت)
diabetes

مرضا /mar.zā/ اسم. [جمعِ مَریض]
1. the ill, the sick 2. (in a hospital) patients

مرضی /ma.ra.zi/ صفت.
pertaining to a disease, morbid

مرضی‌الطرفین /mar.zi.yot.ta.ra.feyn/ صفت. [حقوقی]
agreeable to both parties, mutually agreed upon

□ برآن شده‌ایم که یک داورِ مرضی‌الطرفین به اختلافاتِ ما رسیدگی کند.
We have decided to allow a mutually agreed upon arbitrator sort out our differences.

مرضیّه /mar.ziy.ye/ صفت. [مؤنثِ مَرضی]
satisfactory, praiseworthy

به همان شیوهٔ مَرضیّه
in the same praiseworthy manner

مرطوب /mar.tub/ صفت. (= نَمدار) damp, humid, moist

مرعوب /mar.'ub/ صفت. intimidated, frightened, cowed, overawed

مرعوب شدن /mar.'ub.šo.dan/ مصدر لازم. to be intimidated

مرعوب کردن /mar.'ub.kar.dan/ مصدر متعدی. to intimidate sb

مرعی /mar.'i/ صفت. (= رُعایت‌شده) observed

مَرغ /marğ/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. couch grass, common wheat-grass 2. a meadow

مُرغ /morğ/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= پَرنده) 1. bird 2. fowl, hen

پایِ‌مُرغ، رانِ مُرغ drumstick
سینهٔ مُرغ white meat
رانِ مرغ dark meat
مُرغِ آتشی flamingo
مُرغِ بهشتی bird of paradise
مُرغِ توفان storm petrel
مُرغِ حَق scops owl
مُرغِ خانگی (= ماکیان) hen, poultry
مُرغِ دَریایی seagull
مُرغِ سَحر [ادبی] (= بُلبل) nightingale
مُرغِ عِشق lovebird
مُرغِ ماهیخوار heron
مُرغِ مُقلّد (= مینا) mina-bird
مُرغِ مُهاجر a bird of passage, a migratory bird

مُرغِ هَمسایه غاز است. [ضرب‌المثل] Grass is greener on the other side of the fence. [*prov*] (*ex tr* = The neighbour's[Br] hen is a goose.)

مرغابی /mor.ğā.bi/ اسم. [پرنده‌شناسی] duck

جوجه مُرغابی duckling
مُرغابیِ ماده duck
مُرغابیِ نَر drake
مُرغابیِ وَحشی wild duck, mallard, teal

مرغداری /morğ.dā.ri/ اسم. 1. poultry farming 2. a poultry farm

مرغدانی /morğ.dā.ni/ اسم. the chicken coop, the hen-coop

مرغزار /marğ.zār/ اسم. (= عَلفزار) meadow

مرغک /mor.ğak/ اسم. 1. a little bird, a birdie 2. (in sewing) gusset 3. [*tech*] chuck, mandrel

مرغوب /mar.ğub/ صفت. high-grade, of good quality

مرغوبیّت /mar.ğu.biy.yat/ اسم. the good quality of a product, quality

مرفّه /mo.raf.fah/ صفت. affluent, wealthy

جامعهٔ مُرفّه the affluent society
مُرَفّهانِ بی‌دَرد(ن) the "pain-free" rich

مرفین(ف) /mor.fin/ اسم. [شیمی] morphine

مرقد /mar.qad/ اسم. (= آرامگاه) mausoleum, shrine

مَرقدِ مُطهّرِ ... the sacred shrine of ...

مرقّع /mo.raq.qa'/ اسم. [جمع: ~ات] 1. an old patched-up garment 2. a calligraphic piece 3. an album of calligraphy and painting, an anthology

مُرقّعِ گُلشن the Golshan Album

مرقوم /mar.qum/ صفت. written

مرقوم داشتن /mar.qum.dāš.tan/ مصدر متعدی. (= نگاشتن) to write a letter etc, to pen

مرقومه /mar.qu.me/ اسم. [ادبی] (= نامه) letter, missive

مَرکب /mar.kab/ اسم. (= اَسب) a horse, a mount

مُرکّب /mo.rak.kab/ صفت. اسم. 1. [*adj*] composite, compound 2. [*n*] black ink

مُرکّبِ چاپ printer's ink

مُرکّبِ چین Indian ink[Br], India ink[Us], China ink
مَوادِ مُرکّب composite substances
مُرکّب بودن از to consist of
مرکّبات /mo.rak.ka.be/ اسم. [گیاه‌شناسی] citrus fruits
□ در شمال و جنوبِ ایران هردو مرکّبات به عمل می‌آید.
Citrus fruits are widely grown both in North and South Iran.
مرکّبی /mo.rak.ka.bi/ صفت. 1. inky 2. ink-stained
مرکز /mar.kaz/ اسم. [جمع: ـها، مَراکز] 1. the centre[Br], center[Us] of sth 2. the headquarters of a company etc 3. the capital (*i.e.* Tehran)
مَرکزِ ثِقل [فیزیک] (= گِرانیگاه) the centre[Br] of gravity
مَرکزِ خَرید a shopping centre[Br], a shopping mall
مَرکزِ شَهر the city centre[Br], downtown[Us], the town centre[Br]
نیرویِ گُریز از مَرکز [فیزیک] centrifugal force(s)
مرکزگرا[(ن)] /mar.kaz.ge.rā/ صفت. [فیزیک] centripetal
← مَرکزگریز
مرکزگرایی[(ن)] /mar.kaz.ge.rā.'i/ اسم. [سیاست] centralism
مرکزگریز[(ن)] /mar.kaz.go.ri:z/ اسم. [فیزیک] centrifugal
← مَرکزگرا
مرکزی /mar.ka.zi/ صفت. pertaining to the centre[Br]/ center[Us], central
تَعمیرگاهِ مَرکزی the main service centre[Br] (of a company)
دَفترِ مَرکزی the head office (of a company etc)
مرکزیّت /mar.ka.ziy.yat/ اسم. the central location or position of sth, centrality

مرکورکرم[(ف)] /mer.kur.ke.rom/ اسم. [داروشناسی] mercurochrome
مرگ /marg/ اسم. death, fatality
بعد/ پس از مَرگ 1. [*adj*] posthumous 2. [*adv*] posthumously
مَرگ بر ...! (= مُرده‌باد ...!) Death to ...!
مَرگِ طَبیعی death from natural causes, a natural death
مَرگِ مَغزی brain death
مَرگِ مُفاجات (= ناگهانی) sudden death
مَرگِ موش rat-poison, arsenic, rat's bane
مَرگِ من! [گفتار] For my sake!
به مرگِ طبیعی مردن
to die of natural causes
مرگبار /marg.bār/ اسم. deadly, deathly, mortal
سِلاحِ مَرگبار a deadly weapon
□ سکوتِ مرگباری بر اتاق حکمفرما شد.
A deathly silence fell over the room.
مرگ و میر /mar.go.mi:r/ اسم. mortality
مَرگ و میرِ نوزادان infant mortality
مرمّت /ma.ram.mat/ اسم. [معماری] expert repair, restoration
مرمّت‌کردن /ma.ram.mat.kar.dan/ مصدر متعدی. to restore an ancient building etc
مرمّت‌کاری /ma.ram.mat.kā.ri/ اسم. restoration work, repair work
مرمر[(ف)] /mar.mar/ اسم. [زمین‌شناسی] marble
مَرمَرِ سَبز malachite
مُجسمهٔ مَرمَرِ وِنوس
a marble statue of Venus
مرمری /mar.ma.ri/ صفت. نیز مَرمَرین resembling marble, made of marble, marble [*bef. n*], marbled
مرموز /mar.muz/ صفت. 1. mysterious 2. secretive

بیماریِ مَرموز a mysterious illness

مرنو /mer.now/ صوت. (of a cat) caterwaul

مرنوکشیدن /mer.now.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to caterwaul

مروارید /mor.vā.rid/ اسم. 1. pearl 2. [*bot*] snowberry

گردن‌بندِ مُروارید a pearl necklace

مُرواریدِ مَصنوعی cultured pearl(s)

مروّت /mo.rov.vat/ اسم. (= مَردانگی) compassion, chivalry

بامُروّت compassionate, chivalrous

مروّج /mo.rav.vej/ اسم. [جمع: ـان، ـ ین] (= تَرویج‌دهنده) a propagator, a promoter

مُروّجِ کِشاورزی a county agent[Us]

مرور /mo.rur/ اسم. 1. the act of leafing through a book etc, going over sth, reviewing a lesson etc 2. → عبور

به مُرور by degress, step by step

مُرورِ زَمان the passage of time

قانونِ مُرورِ زَمان the statute of limitations

مَشمولِ مُرورِ زَمان time-barred

مرورکردن /mo.rur.kar.dan/ مصدر متعدی. to review a subject etc

مرهم /mar.ham/ اسم. [داروشناسی] balm, ointment, unguent

مرهم‌گذاشتن /mar.ham.go.zāš.tan/ مصدر لازم. to apply an ointment to a part of the body etc

مرهون /mar.hun/ صفت. (= وامدار) owing a debt, indebted

مَرهونِ کسی بودن to be indebted to sb

مری /me.ri/ اسم. [کالبدشناسی] oesophagus[Br], esophagus[Us], gullet

سَرطانِ مِری [پزشکی] cancer of oesophagus

مرّیخ /mer.ri:x/ اسم. [نجوم] (= بَهرام) the planet Mars

مرّیخی /mer.ri.xi/ صفت. pertaining to the planet Mars, Martian

مِرّیخی‌ها the Martians

مرید /mo.ri:d/ اسم. ← مُراد [جمع: مُریدان، مَرَده]

1. (in Sufism) a devotee, a disciple
2. an admirer, a devotee

مریستم(ف) /me.ris.tem/ اسم. [گیاه‌شناسی] meristem

مریض /ma.ri:z/ صفت. اسم. [جمع: ـها، مَرضا]
1. [*adj*] ill[Br], sick[Us], ailing (= بیمار)
2. [*n*] an ill person, a patient

مریض‌احوال /ma.ri.zah.vāl/ صفت. sickly, indisposed

مریضخانه /ma.riz.xā.ne/ اسم. [سابق] (= بیمارستان) hospital

مریض‌داری /ma.riz.dā.ri/ اسم. (= بیمارداری) caring for a sick person, nursing

مریض شدن /ma.riz.šo.dan/ مصدر لازم. to become ill, to fall sick

مریضی /ma.ri.zi/ اسم. (= بیماری) illness, sickness, malady

مریم /mar.yam/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز گُلِ مَریم tuberose

مریم‌گلی /mar.yam.go.li/ اسم. [گیاه‌شناسی] salvia, clary

مرینوس(ف) /me.ri.nos/ اسم. [جانورشناسی] a breed of imported sheep valued for its wool, Merino sheep

مزاج /me.zāj/ اسم. 1. temperament, temper 2. state of health

«اَحوالِ شریف، مِزاجِ لَطیف؟» [گفتار/ سابق] And how is your state of health, sir?

مزاجی /me.zā.ji/ صفت. pertaining to one's health

وَضعِ مِزاجی the state of one's health

مزاح /me.zāh/ اسم. (= شوخی) pleasantry, joke, jest

مزاح کردن /me.zāh.kar.dan/ مصدر لازم.
(= شوخی کردن) to exchange pleasantries with sb, to joke

مزاحم /mo.zā.hem/ صفت. اسم.
[جمع: ~ان، ~ین] 1. [adj] bothering, bothersome, annoying
2. [n] a nuisance, an annoying person
مُزاحمِ تِلفنی a telephone pest

مزاحمت /mo.zā.he.mat/ اسم. bother, trouble, inconvenience
برای کسی مُزاحمت فراهم کردن
to inconvenience sb

مزاحم شدن /mo.zā.hem.šo.dan/ مصدر لازم.
to bother sb, to disturb sb, to pester sb
□ امیدوارم مزاحم نشده باشم.
I hope I am not disturbing your peace and quiet.

مزار /ma.zār/ اسم. [جمع: ~ات] (= زیارتگاه)
shrine, tomb

مزارع /ma.zā.re'/ اسم. [جمعِ مَزرعه] farms, cultivated fields

مزارعه /mo.zā.re.'e/ اسم. a contract of crop-sharing (under which sb cultivates sb else's land)

مزاوجت /mo.zā.ve.jat/ اسم. [ادبی]
(= زَناشویی) the act of marrying sb, marriage
با کسی مُزاوجت کردن to marry sb

مزایا /ma.zā.yā/ اسم. [جمعِ مَزیّت]
1. advantages 2. benefits, fringe benefits

مزایده /mo.zā.ye.de/ اسم. ← مُناقصه
a tender (selling to the highest bidder)
آگهی مُزایده a call for bids
به مُزایده گذاشتن to put up for sale (and call for bids)

مزبور /maz.bur/ صفت. (= نامبرده، مذکور)
above-mentioned, aforesaid
فَردِ مَزبور
the above-mentioned individual

مزخرف /mo.zax.raf/ صفت. اسم. [جمع: ~ات]
1. nonsensical, absurd
2. [n] nonsense, rubbish
آدمِ مُزخرف a no-good[Br] (person), a no-gooder[Us], a no-goodnik[Us]

مزد /mozd/ اسم. 1. wage(s), pay
2. reward
□ این همه زحمت کشیدم؛ حالا این هم مزدِ دستم!
So this is what I get for working my butt off!

مزدبگیر /mozd.be.gi:r/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a wage-earner

مزدکی /maz.da.ki/ صفت. اسم. [تاریخ]
[جمع: ~ها، ~ان] 1. [adj] pertaining to the doctrine of Mazdak, Mazdakian
2. [n] a follower of Mazdak, a Mazdakian

مزدوج /moz.da.vaj/ صفت. coupled, consorted, united

مزدور /moz.dur/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [n] a mercenary, a soldier of fortune, a hired gun 2. [adj] mercenary, hired
مُزدورانِ خارجی foreign mercenaries

مزدوری /moz.du.ri/ اسم. working as a hired hand, working for hire

مزرعه /maz.ra.'e/ اسم. [جمع: ~ها، مَزارع]
(= کِشتزار) farm, a cultivated field

مزروع /maz.ru'/ صفت. (= کِشت‌شده)
cultivated

مزروعی /maz.ru.'i/ صفت. (= ۱. قابلِ‌کِشت)
1. arable 2. cultivated
اَراضی مَزروعی arable lands, farmland

مزقان(ت) /mez.qān/ اسم. [قدیم/ موسیقی]
1. a musical instrument 2. music

مزقانچی /mez.qān.či/ اسم. [قدیم/ موسیقی]
a musician (esp one playing in a military band)

مزمزه /maz.ma.ze/ اسم. the act of tasting, sipping, savouring[Br] sth

مزمزه‌کردن /maz.ma.ze.kar.dan/ مصدر متعدی. to taste/ sip sth

مزمن /moz.men/ صفت. chronic

بیماریِ مُزمن a chronic disease

مزن‌هردم /ma.zan.har.dam/ اسم. [گفتار] gadget, whatchamacallit[Us]

مزوّر /mo.zav.ver/ صفت. hypocritical, deceitful

آدم مُزوّر a hypocrite

مزوّرانه /mo.zav.ve.rā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] hypocritical, deceitful
2. [*adv*] hypocritically, deceitfully

مزون[۱] /me.zon/ اسم. a ladies' fashion house, a *maison de couture*

مزون[۲] /me.zon/ اسم. [فیزیک] meson

مزه /ma.ze/ اسم. (= طَعم) 1. taste
2. an appetizer (served with drinks),
3. [*col*] wisecrack

به دهان کسی مَزه کردن to leave a pleasant taste in one's mouth

مزه انداختن /ma.ze.an.dāx.tan/ مصدر لازم. to make a wisecrack

مزه دادن /ma.ze.dā.dan/ مصدر لازم. نیز مزه داشتن to have a good taste, to taste well

مزیّت /ma.ziy.yat/ اسم. [جمع: ـ ها، مَزایا]
1. advantage, benefit (= بَرتری)
2. privilege

مزید /ma.zi:d/ صفت. (= اَفزون) added to, increased

مَزید بر عِلّت شدن to add insult to injury, to aggravate a situation

مزیدکردن /ma.zid.kar.dan/ مصدر متعدی. to increase sth, to add to sth

مزیّن /mo.zay.yan/ صفت. adorned, decorated

مُزیّن به adorned with

مژدگانی /mož.de.gā.ni/ اسم. a reward for bringing good news

مژده /mož.de/ اسم. good news, glad tidings

مژک[(ن)] /mo.žak/ اسم. [زیست‌شناسی] cilia (*sing* cilium)

مژک‌دار[(ن)] /mo.žak.dār/ صفت. ciliate

مژگان /mož.gān/ اسم. [جمعِ مُژه] eyelashes, lashes

مژه /mo.že/ اسم. [کالبدشناسی] [جمع: ـ ها، مُژگان] eyelash, lash

مُژهٔ مصنوعی false eyelashes

مُژه نزدن not to bat an eyelash

مَس /mas(s)/ اسم. (= سودن) the act of touching sth, feeling sth

مِس /mes/ اسم. [شیمی] copper (*Cu*)

مَعدنِ مِس a copper mine

مسئله /mas.'a.le/ اسم. [جمع: ـ ها، مَسائل]
1. problem, question, issue 2. affair

حَلِّ مَسئله solving the problem

پاک کردنِ صورتِ مَسئله erasing the problem from the board (instead of finding the solution)

با کسی یا چیزی مَسئله نداشتن to have no problem with sb or sth

مسئله‌دار /mas.'a.le.dār/ صفت.
1. problematic 2. other than accepted, dissident, heterodox

مسئول /mas.'ul/ صفت. اسم. [جمع: ـ ان، ـ ین]
1. [*adj*] responsible, accountable
2. [*n*] the person responsible for sth

مسئولیّت /msa.'u.liy.yat/ اسم. responsibility, liability

◻ اشتباه کرده است ولی حاضر نیست مسئولیّتِ اشتباهش را بپذیرد.
He has made a mistake, but he does not want to accept responsibility for his action.

مسائل /ma.sā.'el/ اسم. [جمعِ مَسئله]
problems, questions, issues

مسابقات /mo.sā.be.qāt/ اسم. [جمعِ مُسابقه]
contests, a tournament
مُسابقاتِ نَهایی — the finals

مسابقه /mo.sā.be.qe/ اسم. [جمع: ـها، ـات]
1. contest, competition 2. race 3. match
مُسابقهٔ بیست سؤالی — the game of twenty questions
مُسابقهٔ بوکس — a boxing match
مُسابقهٔ دو /dow/ — a race
مُسابقهٔ رَفت [فوتبال] — the first leg (of a two-game series)
مُسابقهٔ بَرگشت [فوتبال] — the second leg
مُسابقهٔ طَناب‌کشی — tug of war

مسابقه دادن /mo.sā.be.qe.dā.dan/ مصدر لازم.
1. to take part in a contest, to compete with/ against sb 2. to race sb

مساجد /ma.sā.jed/ اسم. [جمعِ مَسجِد]
mosques

مسّاح /mas.sāh/ اسم. [جمع: ـان، ـین]
a land-surveyor, a surveyor

مساحت /ma.sā.hat/ اسم. [هندسه]
the surface area of sth, the area, acreage
☐ مساحتِ ایران چند کیلومتر مربّع است؟
How large is Iran in square kilometres[Br] */ kilometers*[Us] *?*

مسّاحی /mas.sā.hi/ اسم.
measurement of land, surveying of land etc

مسّاحی‌کردن /mas.sā.hi.kar.dan/ مصدر لازم.
to survey land etc

مساعد /mo.sā.'ed/ صفت.
favourable[Br]
جوابِ مُساعد — favourable[Br] answer
هَوایِ مُساعد — favourable[Br] weather

مساعدت /mo.sā.'e.dat/ اسم.
assistance, help, aid

مساعده /mo.sā.'e.de/ اسم.
an advance on one's salary

مساعده‌گرفتن /mo.sā.'e.de.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to get an advance on one's salary

مساعی /ma.sā.'i/ اسم. [جمعِ سَعی]
efforts
مَساعیِ جَمیلهٔ دولتِ هندوستان /-dow/ — the good offices of the Indian government

مسافت /ma.sā.fat/ اسم. [جمع: ـها، مَسافات]
distance

مسافت‌سنج /ma.sā.fat.sanj/ اسم. [فیزیک]
1. [*photo*] rangefinder 2. [*car*] odometer 3. an instrument for recording the number of steps taken, pedometer

مسافت‌نما(ن) /ma.sā.fat.na.mā/ اسم.
a sign indicating one's distance from a location, a milestone

مسافر /mo.sā.fer/ اسم. [جمع: ـها، ـان، ـین]
1. a traveller[Br]/ traveler[Us], a wayfarer
2. a passenger (on a bus, in a plane etc)
☐ کتاب را پست نکن. ترجیح می‌دهم آن را همراهِ مسافری به تهران بفرستی.
Please don't mail the book. I would rather have you send it to me with somebody who is travelling[Br] *to Tehran.*

مسافربری /mo.sā.fer.ba.ri/ اسم.
the business of carrying passengers, passenger service

مسافرت /mo.sā.fe.rat/ اسم.
1. the act of travelling[Br]/ traveling[Us], journeying, going on a trip, travel 2. journey, trip
مُسافرتِ دَریا — a voyage, a cruise

مسافرت‌کردن /mo.sā.fe.rat.kar.dan/ مصدر لازم.
to travel, to go on a trip/ journey, to journey

مسافرتی /mo.sā.fe.ra.ti/ اسم.
pertaining to travel, travel [*bef. n*]
آژانسِ مُسافرتی — a travel agency

مسافرخانه /mo.sā.fer.xā.ne/ اسم.
a (second-class) hotel, an inn (= مِهمان‌پذیر)

مسافرکشی ⁽ᵘ⁾ /mo.sā.fer.ke.ši/ اسم.
cruising the streets in a private car to pick up fare

مسافری /mo.sā.fe.ri/ صفت.
fit for intercity travel
اُتوبوسِ مُسافری an intercity bus, a coach[Br]

مساکن /ma.sā.ken/ اسم. [جمعِ مَسکن]
houses, residences

مساکین /ma.sā.kin/ اسم. [جمعِ مِسکین]
the poor

مسالمت /mo.sā.le.mat/ اسم. (= آشتی‌جویی)
making peace, adopting a peaceful approach, conciliation, non-violence

مسالمت‌آمیز /mo.sā.le.ma.tā.mi:z/ صفت.
peaceful, conciliatory, non-violent
به طورِ مُسالمت‌آمیز (= صُلحجویانه) peacefully
مَقاصدِ مُسالمت‌آمیز peaceful purposes

مسامحه /mo.sā.me.he/ اسم. [جمع: مُسامحات]
1. negligence, carelessness (= ۲. تَسامح) 2. tolerance

مسامحه‌کاری /mo.sā.me.he.kā.ri/ اسم.
negligence (in discharging one's duties)

مساوات /mo.sā.vāt/ اسم. (= بَرابری)
equality

مساوی /mo.sā.vi/ صفت. اسم. (= بَرابر)
1. [*adj*] equal 2. even 3. [*n*] (in games) a draw[Br], a tie[Us]
مُساویِ بدونِ گُل [فوتبال] a goalless draw[Br]
مُساوی بودن با to be equal to, to equal
□ بازیِ ایران و قطر دو بر دو مساوی شد.
The Iran-Qatar match ended in a two-all draw[Br].

مساوی کردن /mo.sā.vi.kar.dan/ مصدر لازم.
(در یک مسابقه) to draw[Br] a match, to tie[Us] a game

مسبار /mes.bār/ اسم. [فلز] نیز مِسوار
a copper alloy, tombac

مسبّب /mo.sab.beb/ اسم.
what has brought about/ caused a situation, the cause of sth

مسبوق /mas.buq/ صفت.
aware of the precedents, informed
مَسبوق به سابقه (of sth) that has a past history or record

مست /mast/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*adj*] drunk, intoxicated, inebriated
2. [*n*] a drunkard, a drunk
مَستِ لایَعقل so drunk that one is no longer in control of one's senses, dead drunk, blind drunk
کسی را مَست کردن to make sb drunk

مستأجر /mos.ta'.jer/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، ـ‌ین]
(= اِجاره‌دار) ← موجر the tenant, the lessee, the leaseholder

مستأصل /mos.ta'.sal/ صفت.
desperate, in dire straits

مستأصل شدن /mos.ta'.sal.šo.dan/ مصدر لازم.
to become desperate, to reach the end of one's tether

مستانه /mas.tā.ne/ صفت. قید. [ادبی]
1. [*adj*] drunken 2. [*adv*] in a drunken way, drunkenly

مست‌بازی /mast.bā.zi/ اسم.
drunken behaviour[Br]
مَست‌بازی درآوردن to behave drunkenly

مستبد /mos.ta.bed/ صفت.
despotic, autocratic, tyrannical
آدمِ مُستبد a despot, a tyrant

مستبدانه /mos.ta.bed.dā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] despotic 2. [*adv*] despotically, autocratically

مستتر /mos.ta.ter/ صفت. (= پوشیده)
1. hidden, masked 2. understood

مستثنا /mos.tas.nā/ صفت. نیز مُستثنیٰ
excepted, excluded

مستثناکردن /mos.tas.nā.kar.dan/ مصدر متعدی.
to except sb/ sth, to exclude sb/ sth

مستثنیات /mos.tas.ni.yāt/ اسم. [جمع مُستثنا]
the exceptions, the excluded parts

مستجاب /mos.ta.jāb/ صفت. (= پذیرفته شده)
(of a prayer) heard, answered

دُعای کسی مُستجاب شدن
to have one's prayers answered,
to have one's wish granted

مستحبّ /mos.ta.hab(b)/ صفت. [اسلام]
recommended, (= پَسندیده) ← مَکروه
desirable

□ واجب نیست ولی مُستحبّ است.
It is not a religious duty, but it is recommended.

مستحضر /mos.tah.zar/ صفت. (= آگاه)
informed, aware

خاطر آن جناب را مُستحضر می‌دارد ...
(در نامه‌نگاری، سابق)
I beg to inform your Excellency that ...

مستحفظ /mos.tah.fez/ اسم.
a guard, [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، ـ‌ین] (= نِگهبان)
a warder, a warden

مستحقّ /mos.ta.haq(q)/ صفت. (= شایسته)
deserving, worthy

شایستهٔ چیزی بودن/ نبودن
to deserve/ not to deserve sth

مستحکم /mos.tah.kam/ صفت.
fortified, strengthened

مستحیل /mos.ta.hi:l/ صفت.
(= اَستحاله‌یافته، حالی‌به‌حالی‌شده)
transformed, metamorphosed, transmuted

مستخدم /mos.tax.dem/ اسم. نیز **مستخدمه**
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، ـ‌ین] (= خدمتکار)
1. an employee 2. a servant

مُستخدمینِ جُزء petty functionaries

مستخدمه /mos.tax.de.me/ اسم. (= کُلفت)
a woman servant, a maid

مستخرج /mos.tax.raj/ صفت. (= استخراج‌شده)
extracted, taken from

مستخلص /mos.tax.las/ صفت. (= آزادشده)
released, freed, free

مستدام /mos.ta.dām/ صفت. (= پایدار)
enduring, everlasting

عِزّت مُستدام!
May your days of grandeur never end!

مستدعی /mos.tad.'i/ صفت. (= خواهشمند)
requesting, petitioning

مُستدعی است ... (در نامه‌نگاری)
It is (humbly) requested that ...

مستدلّ /mos.ta.dal(l)/ صفت.
well-argued, well-reasoned

مستدیر /mos.ta.di:r/ صفت.
circular

مستراح /mos.ta.rāh/ اسم. (= توالت)
the toilet[Br], the bathroom[Us], the lavatory, the WC[Br]

مُستراح دارم.
I need to go to the toilet[Br]/ bathroom[Us].

مسترد /mos.ta.rad/ صفت. (= بازگردانده‌شده)
given back, returned

وجوه دَریافت‌شده مُسترد نمی‌شود.
No refunds!

مستردکردن /mos.ta.rad.kar.dan/
مصدر متعدی. نیز **مسترد داشتن**
to return sth, to give back sth

مستشار /mos.ta.šār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. an adviser, an advisor[Us] (= ۱. رایزن)
2. a supreme court judge, a justice

مُستشارانِ نِظامی military advisers

مست شدن /mast.šo.dan/ مصدر لازم.
to get drunk, to become intoxicated

مستشرق /mos.taš.req/ اسم. [جمع: ـ‌ین]
an orientalist (= خاورشناس)

اِدوارد براون، مُستشرقِ برجستهٔ اِنگلیسی
Edward Granville Brown,
the distinguished British orientalist

مستضعف /mos.taz.'af/ صفت. اسم. ← مُستکبر
1. [*adj*] underprivileged [جمع: ـان، ـین]
2. [*n*] a member of the underclass, an underprivileged person

مستضعفان /mos.taz.'a.fān/ اسم. نیز مُستضعفین [جمعِ مُستضعف]
the meek, the underprivileged

مستطاب /mos.ta.tāb/ صفت.
excellent, exalted
کِتابِ مُستطاب a finely produced book
«کِتابِ مُستطابِ آشپزی» "The Grand Book of Persian Cookery[Br]/ Cooking[Us]"

مستطیع /mos.ta.ti:'/ صفت.
financially capable (esp able to afford a pilgrimage to Mecca)

مستطیع شدن /mos.ta.ti:'.šo.dan/ مصدر لازم.
to become rich enough to afford a pilgrimage to Mecca

مستطیل /mos.ta.ti:l/ صفت. اسم. [هندسه]
1. [*adj*] rectangular 2. [*n*] a rectangle

مستعار /mos.ta.'ār/ صفت.
borrowed, assumed
اِسمِ مُستعار an assumed name, an alias, a pen-name, a pseudonym

مستعجل /mos.ta'.jal/ صفت.
transient, short-lived
دولتِ مُستعجل a short period of good fortune

مستعدّ /mos.ta.'ed/ صفت.
1. talented
2. prone to
□ هوا مستعدِّ بارندگی است.
It looks like rain.

مستعفی /mos.ta'.fi/ صفت.
(sb) who has submitted his resignation, outgoing
وَزیرِ مُستعفی the outgoing minister

مستعمرات /mos.ta'ma.rāt/ اسم. [جمعِ مُستعمره]
colonies
مُستعمراتِ آلمان در اِفریقا
Germany's African colonies

مستعمراتی /mos.ta'.ma.rā.ti/ صفت.
pertaining to the colonies, colonial

مستعمره /mos.ta'.ma.re/ اسم.
colony [جمع: ـها، مُستعمرات]
مُستعمرهٔ پیشینِ بریتانیایِ کبیر
Great Britain's former colony

مستعمل /mos.ta'mal/ اسم.
used, worn, second-hand

مستغلّ /mos.ta.ğal(l), -ğe-/ اسم. [جمع: ـات]
a (landed) property that yields an income, real estate[Us], realty[Us]

مستغلّات /mos.ta.ğal.lāt/ اسم. [جمعِ مُستغل]
(landed) properties, real estate[Us], realty[Us]

مستغنی /mos.tağ.ni/ صفت. (= بی‌نیاز)
free from want, capable of doing without sth

مستفیض /mos.ta.fi:z/ صفت.
in a state of enjoyment, delighted

مستفیض شدن /mos.ta.fiz.šo.dan/ مصدر لازم.
to enjoy sb's performance or words (account, adage, advice) [محترمانه]

مستفیض کردن /mos.ta.fiz.kar.dan/
مصدر متعدی. [محترمانه]
to give pleasure to others by reciting poetry, performing music etc

مستقبَل /mos.taq.bal/ صفت. (= آینده)
future

مستقبِل /mos.taq.bel/ اسم. [جمع: ـ ین، ـلان]
one who goes out (to the airport etc) to welcome sb, a welcomer
هیئتِ مُستقبلین the welcoming party

مستقرّ /mos.ta.qar(r)/ صفت.
established, firmly in place

مستقلّ /mos.ta.qel(l)/ صفت.
independent

مستقلاً /mos.ta.qel.lan/ قید.
independently, separately

مستقیم /mos.ta.qi:m/ صفت. (= راست)
direct, straight
1. a straight line — خَطِّ مُستقیم
2. a bee-line
◻ از تهران تا چالوس به خطِّ مستقیم ۱۶۰ کیلومتر هم نیست.
The distance between Tehran and Chalus is less than 100 miles as the crow flies.

مستقیماً /mos.ta.qi.man/ قید. (= یکراست)
directly, straight

مستکبر /mos.tak.bar/ صفت. قید. ← **مُستضعف**
[جمع: ~ان، ~ین]
1. [*adj*] arrogant, haughty 2. [*n*] an arrogant person 3. a member of the exploiting class

مست کردن /mast.kar.dan/ مصدر لازم.
to get drunk

مستلزم /mos.tal.zem/ صفت.
requiring, necessitating
It would require ... — مُستلزم آن است که ...

مستمرّ /mos.ta.mar(r)/ صفت.
continuous, enduring, perpetual

مستمرّی /mos.ta.mar.ri/ اسم. (= مقرّری)
a pension (esp one paid to the family of a deceased civil servant), a stipend

مستمرّی‌بگیر /mos.ta.mer.ribe.gi:r/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان]
sb receiving a pension or stipend, a pensioner

مستمسک /mos.tam.sak/ اسم. (= بَهانه)
pretext

مستمع /mos.ta.me'/ اسم. [جمع: ~ین، ~ان]
(= شِنونده)
a listener
sb auditing a course at a university, an auditor[Us] — مُستمعِ آزاد

مستمعین /mos.ta.me.'in/ اسم. [سابق]
[جمعِ مُستمع] (= شِنوندگان)
the listeners, the audience

مستملکات /mos.tam.la.kāt/ اسم.
[جمعِ مُستملکه]
possessions, colonies

مستملکه /mos.tam.la.ke/ اسم.
[جمع: مُستملکات]
a territorial possession, a colony

مستمند /mos.ta.mand/ صفت. اسم. [جمع: ~ان]
(= بینَوا)
1. [*adj*] needy, poor, destitute 2. [*n*] a destitute person

مستند /mos.ta.nad/ صفت.
documented
a documentary — فیلم مستند

مستندات /mos.ta.na.dāt/ اسم. [جمعِ مُستنده[نا]]
supporting documents, documentary evidence

مستندسازی /mos.ta.nad.sā.zi/ اسم.
1. the act of providing sth with supporting documents 2. making documentary films

مستنطق /mos.tan.teq/ اسم. [حقوق/ سابق]
[جمع: ~ها، ~ین] (= بازپُرس)
an examining magistrate

مستوجب /mos.tow.jeb/ صفت. (= سِزاوار)
deserving
مُستوجبِ عُقوبت
deserving punishment

مستور /mas.tur/ صفت. (= پوشیده)
(of a woman) covered, veiled

مستوری /mas.tu.ri/ اسم.
the state of being veiled

مستوفی /mos.tow.fi/ اسم. [جمع: ~ان] [قدیم]
a state accountant

مستولی /mos.tow.li/ صفت. (= چیره)
in possession, in full control, dominating

مستولی شدن /mos.tow.li.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to be seized with sth
2. to gain control of sth
◻ وحشت بر او مستولی شد.
He was seized with terror.

مستوی /mos.ta.vi/ صفت. [ادبی]
perfectly level, plane
سَطحِ مُستوی a plane surface
مستهجن /mos.tah.jan/ صفت. obscene
مستهلک /mos.tah.lak/ صفت. 1. fully amortized 2. worn out, beyond repair
مستی /mas.ti/ اسم. drunkenness, intoxication, inebriation
مستی‌آور /mas.ti.yā.var/ صفت. (= مَست‌کننده) intoxicating
مسجد /mas.jed/ اسم. [اسلام]
[جمع: ـ‌ها، مَساجد] mosque
مَسجدِ جامع نیز مَسجدِ جُمعه
(= مسجدِ آدینه) a mosque where Friday prayers are held, the congregational mosque, the Friday mosque, the Jami' mosque
مسجّل /mo.saj.jal/ صفت.
fully confirmed, known for a fact, definite
مسح /mas.h/ اسم. [اسلام] anointing, rubbing (esp passing a wet hand over one's body from head to toe)
مسحور /mas.hur/ صفت. charmed, fascinated
مسحور شدن /mas.hur.šo.dan/ مصدر لازم.
to be fascinated by sth, to fall under the spell of sb/ sth
مسخ /masx/ اسم. metamorphosis
مسخ شدن /masx.šo.dan/ مصدر لازم.
to be metamorphosed, to be disfigured, to be deformed
مسخّر /mo.sax.xar/ صفت. (= فَتح‌شده)
conquered, taken
مسخرگی /mas.xa.re.gi/ اسم. buffoonery, tomfoolery
مسخره /mas.xa.re/ صفت. اسم.
1. [adj] ridiculous, laughable
2. [n] ridiculous behaviour[Br]
3. a buffoon, a clown, a laughing stock
مسخره شدن /mas.xa.re.šo.dan/
مصدر لازم. to become the object of ridicule
مسخره کردن /mas.xa.re.kar.dan/
مصدر متعدی. to ridicule sb/ sth, to mock sb/ sth
مسدّس /mo.sad.das/ اسم.
(= شِش‌ضلعی، شِش‌گوش) 1. sth composed of six parts 2. [*geom*] hexagon
مسدود /mas.dud/ صفت. (= بَسته) shut, closed, clogged, obstructed
مسدودکردن /mas.dud.kar.dan/ مصدر متعدی.
to shut sth, to close sth
مسرّت /ma.sar.rat/ اسم. (= شادی)
pleasure, joy
با کَمالِ مَسرّت with utmost pleasure
مسرور /mas.rur/ صفت. (= شاد) pleased, happy
مسروقه /mas.ru.qe/ صفت.
(= دُزدیده‌شده، به‌سرقت‌رفته) stolen
اَموالِ مَسروقه stolen goods, stolen property
مسری /mos.ri/ صفت. (of a disease) contagious, infectious
مسطّح /mo.sat.tah/ صفت. نیز **مُسطّحه**[مؤنث]
(= هَموار) flat, level
هِندسهٔ مُسطّحه plane geometry
مسطوره /mas.tu.re/ اسم. (= نِمونهٔ تِجارتی)
sample, specimen
مسعود /mas.'ud/ صفت.
enjoying good fortune, happy
مسقط‌الراس /mas.qa.tor.ra's/ اسم. (= زادگاه)
birthplace, home town
مسقطی /mas.qa.ti/ اسم. [خوراکی]
masqati: an Iranian delicacy thicker than jelly, made of starch, sugar and flavouring[Br]

مسقّف /mo.saq.qaf/ صفت. (= سَقف‌دار)
roofed

مسکر /mos.ker/ صفت. اسم. [جمع: ـات]
1. [*adj*] intoxicating (= مَستی‌آور)
2. [*n*] an alcoholic drink

مسکرات /mos.ke.rāt/ اسم. [جمع مُسکِره]
alcoholic beverages

مَسکن /mas.kan/ اسم. [جمع: ـها، مَساکن]
dwelling, house, abode, accommodation

وِزارتِ مَسکن وَ شَهرسازی
Ministry of Housing and Urbanization

مُسکّن /mo.sak.ken/ صفت.
sedative, analgesic, palliative

قُرصِ مُسکّن
a sedative (tablet/ pill), a painkiller

مسکوت /mas.kut/ صفت.
shelved, in abeyance, left unsaid

مسکوت گذاشتن /mas.kut.go.zāš.tan/ مصدر متعدی.
to shelve sth, to put sth on the back burner

مسکوک /mas.kuk/ اسم. صفت. [جمع: ـات]
1. [*n*] coin 2. [*adj*] coined, coin-shaped

مسکوکات /mas.ku.kāt/ اسم. [جمع مَسکوکه]
coins, coinage

مسکون /mas.kun/ صفت.
inhabited

غِیرمَسکون
uninhabited

مسکونی /mas.ku.ni/ صفت.
1. residential
2. habitable

مُجتمعِ مَسکونی
a residential complex, a housing estate

واحدِ مَسکونی
a dwelling unit

مسکین /mes.kin/ صفت. اسم. [جمع: مَساکین]
1. [*adj*] poor, destitute 2. [*n*] a poor person

مسگر /mes.gar/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a coppersmith

بازارِ مِسگرها
the coppersmiths' bazaar

مسگری /mes.ga.ri/ اسم.
1. the coppersmith's craft
2. a coppersmith's workshop

مسلّح /mo.sal.lah/ صفت.
armed

اَفرادِ مُسلح
armed men

□ دشمن تا بُنِ دندان مسلّح است.
Our enemy is armed to the teeth.

مسلّحانه /mo.sal.la.hā.ne/ صفت.
armed

قیامِ مُسلحانه
an armed uprising

مسلّح شدن /mo.sal.lah.šo.dan/ مصدر لازم.
to take up arms

مسلّح کردن /mo.sal.lah.kar.dan/ مصدر متعدی.
to provide sb with firearms, to arm sb

مسلخ /mas.lax/ اسم. (= کُشتارگاه)
place of slaughter, slaughterhouse

مسلسل /mo.sal.sal/ صفت. اسم.
1. following one another, serial, consecutive (= ۱. پُشت‌سَرهم)
2. [*n*] a machine gun

شُمارهٔ مُسلسل
serial number

مُسلسلِ سَنگین
a heavy machine gun

مسلّط /mo.sal.lat/ صفت.
dominant, in full control, in a commanding position

مسلّط بودن /mo.sal.lat.bu.dan/ مصدر لازم.
to dominate sth, to be in control

مسلّط شدن /mo.sal.lat.šo.dan/ مصدر لازم.
to take control of sth

مسلک /mas.lak/ اسم. [جمع ـها، مَسالک]
course, way, way of life, ideology

مسلکی /mas.la.ki/ صفت.
ideological

اِختلافاتِ مَسلکی
ideological differences

مسلّم /mo.sal.lam/ صفت.
certain, definite, indisputable, undisputed

حَقِّ مُسلّمِ مَن است.
It is my undisputed right.

مُسلّم پنداشتن
to take sth for granted

مسلِم /mos.lem/اسم. ← **مُسلمه** [جمع: ~ ین]
a (male) Muslim/ Moslem (= مَردِ مُسلمان)

مسلّمات /mo.sal.la.māt/ اسم. [جمع مُسلّمه[ن]]
undisputed facts

مسلمان /mo.sal.mān/ اسم. [جمع: ~ ها، ~ ان]
a Muslim/ Moslem, a Mohammedan/ Muhammadan

مسلمانی /mo.sal.mā.ni/ اسم. (= اسلام)
Islam, the Muslim faith, Mohammedanism, Muhammadanism

مسلّماً /mo.sal.la.man/ قید. certainly, definitely, undoubtedly

مسلِمه /mos.le.me/اسم. (= زن مسلمان)
← مُسلم [جمع: ~ ات]
a (female) Muslim/ Moslem

مسلوب /mas.lub/ صفت. (= سَلب‌شده)
taken away, removed

without authority **مَسلوبُ‌الاختیار**

مسلول /mas.lul/ صفت. اسم. [پزشکی] [جمع: ~ ان، ~ ین]
1. [*adj*] suffering from tuberculosis (TB), tubercular, consumptive 2. [*n*] a tubercular patient, a consumptive

□ میانِ راهِ سفر از سرای مسلولین صدای سرفه می‌آمد. (سپهری)
Halfway through the journey, one could hear/ the sound of coughing from a sanatorium for the consumptives.

مسمّا[1] /mo.sam.mā/ صفت. نیز مُسمّیٰ
named, called (= نامیده‌شده)

مسمّا[2] /mo.sam.mā/ اسم. [خوراکی]
mosamma: a type of stew made with mutton and one vegetable such as aubergines[Br]/ eggplants[Us] or courgettes[Br]/ zucchini[Us]

مسموع /mas.mu'/ صفت. (= شنیده‌شده)
heard, rumoured[Br]

It is rumoured that ... **از قَرارِ مَسموع ...**

مسموعات /mas.mu.'āt/ اسم. [جمع مَسموعه[ن]]
rumours[Br], hearsay

مسموم /mas.mum/ صفت. poisoned, toxic

مسموم شدن /mas.mum.šo.dan/ مصدر لازم.
to be poisoned

مسموم کردن /mas.mum.kar.dan/ مصدر متعدی.
to poison sb/ sth

مسمومیّت /mas.mu.miy.yat/ اسم. poisoning

blood poisoning, septicaemia[Br], septicemia[Us] **مَسمومیّتِ خون** [پزشکی]

food poisoning **مَسمومیّت غَذایی**

مسنّ /mo.sen(n)/ صفت. (= سالمند)
elderly, aged, old

elderly people, senior citizens **اَفرادِ مُسنّ**

مَسند /mas.nad/ اسم. seat, throne

the seat of power **مَسندِ قُدرت**

مُسند /mos.nad/ اسم. [دستور] (= گُزاره، خَبر)
the predicate

مسندٌالیه /mos.na.don.'e.layh/ اسم. [دستور]
the subject (= نَهاد، مُبتدا)

مسوار /mes.vār/ اسم. نیز مِسبار
a copper alloy, tombaco

مسواک /mes.vāk/ اسم. toothbrush

to brush one's teeth **مِسواک زدنِ دَندان**

مسوّده /mos.vad.de/ اسم. (= چرکنویس)
a first draft, a rough copy

مسهل /mos.hel/ اسم. [پزشکی] purgative, laxative

مسی /me.si/ صفت. نیز مِسین
1. made of copper, copper [*bef. n*]
2. copper-coloured[Br]

a copper vessel **ظَرفِ مِسی**

مسیح /ma.si:h/ اسم. Messiah

Jesus Christ **عیسیٰ مسیح**

مسیحی /ma.si.hi/ صفت. اسم.
[جمع: ~ ان، مَسیحیّون] (= عیسَوی)
1. [*adj*] Christian 2. [*n*] a believer in Jesus Christ, a Christian

مسیحیّت /ma.si.hiy.yat/ اسم.
the Christian faith, Christianity
عالمِ مَسیحیّت the Christian world, Christendom
مسیر /ma.sir/ اسم. course, route, itinerary
از مَسیرِ ... via ...
در مَسیرِ دُرست on course
مَسیرِ ویژهٔ اُتوبوس bus lane
مسیل /ma.si:l/ اسم. a (usually) dry river bed, a flood-way
مسین /me.sin/ صفت. [ادبی] نیز مِسی
1. made of copper 2. copper-coloured[Br]
مسیو(ف) /mu.si.yo/ صفت. ← موسیو
مش(ف) /meš/ اسم. [آرایش] a streak of lightly dyed/ highlighted hair
مِش کردنِ مو to have one's hair streaked[Br], to have one's hair highlighted[Us], to have one's hair frosted[Us]
مشئوم /maš.'um/ صفت. (= شوم)
of ill omen, ominous, sinister
مشابه /mo.šā.beh/ صفت. (= هَمانند)
similar, alike, analogous
مشابهت /mo.šā.be.hat/ اسم. [جمع: مشابهات]
similarity, resemblance
مشاجره /mo.šā.je.re/ اسم. [جمع: مُشاجرات]
argument, quarrel, altercation, an angry exchange
مشاجره کردن /mo.šā.je.re.kar.dan/
مصدر لازم. to have an argument with sb, to quarrel with sb
مشارٌالیه /mo.šā.ron.'e.layh./ اسم. [حقوقی]
the aforesaid man, he
مشارٌالیها /mo.šā.ron.'e.lay.hā/ اسم. [حقوقی]
the aforesaid woman, she
مشارکت /mo.šā.re.kat/ اسم. 1. the act of taking part in sth, participation, partnership

مشارکت کردن /mo.šā.re.kar.kar.dan/
مصدر لازم. to participate in sth, to take part in sth
مشّاطه /maš.šā.te/ اسم. [ادبی] a beautician, a coiffeuse, a tire-woman
مشاع /mo.šā'/ صفت. (of property) jointly owned (without demarcation of each share-holder's portion)
مِلکِ مُشاع a joint property
مشاعر /ma.šā.'er/ اسم. [جمعِ مَشعر] senses
◻ خان عمو مشاعر خود را از دست داده است.
My oldest uncle has lost his senses.
مشاعره /mo.šā.'e.re/ اسم. a contest for reciting memorized lines of poetry
مشاغل /ma.šā.ğel/ اسم. [جمعِ مَشغله]
occupations, vocations
مالیاتِ مَشاغل taxes paid by shop owners and small businesses
مشام /ma.šām/ اسم. (= بینی)
the organ of smell(ing)
به مَشام رسیدن [ادبی]
(of a pleasant smell) to be in the air
مشاور /mo.šā.ver/ اسم. [جمع: ـان، ـ ین]
(= رایزن) a consultant, an adviser/ advisor, a counsellor
مُشاورِ اَملاک an estate agent[Br], a real estate agent[Us], realtor[Us]
مُشاورِ حُقوقی a legal adviser
مُهندسینِ مُشاور consulting engineers
مشاوره /mo.šā.ve.re/ اسم. (= رایزنی، مَشورت)
the act of consulting sb, consultation
مشاوره کردن /mo.šā.ve.re.kar.dan/
مصدر لازم. to consult with one or more people
مشاهدات /mo.šā.he.dāt/ اسم. [جمعِ مُشاهده]
observations
مشاهده /mo.šā.he.de/ اسم. observation

مشاهده‌کردن /mo.šā.he.de.kar.dan/
to observe sb/ sth, مصدر متعدی.
to see/ perceive sth
◻ خودتان مشاهده می‌فرمایید که این کار چقدر دشوار است.
You can see for yourself, sir, how difficult this job is.

مشاهیر /ma.šā.hi:r/ اسم. [جمع مَشهور]
famous people, celebrities
a biographical فَرهنگِ مَشاهیر [کتاب]
dictionary, the Dictionary of National Biography
Who's Who[Br] فَرهنگِ مَشاهیرِ زنده
فَرهنگِ مَشاهیرِ دَرگذشته
Who was Who[Br]

مشایع /mo.šā.ye'/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
sb who accompanies (= بَدرقه کننده)
a departing guest (to the airport etc)
to see him/ her off

مشایعت /mo.šā.ye.'at/ اسم. (= بَدرقه)
the act of accompanying guests
to the door/ gate etc to see them off,
a ceremonial sending off

مشّایی /maš.šā.'i/ صفت. [فلسفه] نیز مَشّائی
pertaining to the Aristotelian philosophy,
Peripatetic
Peripatetic philosophy حِکمتِ مَشّایی

مشبّک /mo.šab.bak/ صفت.
latticed,
meshed

مشبّک‌کاری /mo.šab.bak.kā.ri/ اسم.
lattice-work

مشت /mošt/ اسم.
1. fist 2. punch
3. handful 4. a few
a tight fist مُشتِ گِره‌کرده
" Fistful of Dollars " « یک مُشت دُلار »
to punch sth/ sb (با) مُشت زدن
مشت کردنِ توپ [فوتبال]
to punch the ball away

مُشتِ کسی را باز کردن
to reveal sb's deception
مُشت نِمونهٔ خَروار [ضرب‌المثل]
a typical or representative sample

مشتاق /moš.tāq/ صفت.
eager, desirous

مشتاقانه /moš.tā.qā.ne/ قید.
eagerly

مشتبه /moš.ta.bah/ صفت.
mistaken, false
to be led into اَمر به کسی مُشتبه شدن
a delusion by false impressions

مشترَک /moš.ta.rak/ صفت.
common,
joint, jointly-owned
« دوستِ مُشترکِ ما »
" Our Mutual Friend "
a joint operation عَملیّاتِ مُشترک
نُقطهٔ نَظرِ مُشترک
a common point of view

مشترِک /moš.ta.rek/ اسم. [فرهنگستان]
a subscriber [جمع: ~ان، ~ین] (= آبونه)

مشترکاً /moš.ta.ra.kan/ قید.
jointly,
in common with

مشترکات /moš.ta.ra.kāt/ اسم. [جمع مُشترکه[ا]]
what two or more parties hold in common,
common beliefs, common customs etc

مشترک‌المنافع /moš.ta.ra.kol.ma.nā.fe'/
with a common interest, صفت.
sharing a common wealth
کِشورهایِ مُشترک‌المَنافع [سیاست]
the Commonwealth

مشترک شدن /moš.ta.rek.šo.dan/
مصدر متعدی. (= آبونه شدن)
to subscribe to a magazine etc

مشتری[۱] /moš.ta.ri/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a (regular) customer, a client

مشتری[۲] /moš.ta.ri/ اسم. [نجوم] (= بِرجیس)
the planet Jupiter

مشت‌زن /mošt.zan/ اسم. [فرهنگستان/ ورزش]
a boxer, [جمع: ~ها، ~ان] (= بوکسور)
a pugilist

مشت‌زنی /mošt.za.ni/ اسم.
boxing [فرهنگستان/ ورزش] (= بوکس)
the Boxing Federation فدراسیونِ مُشت‌زنی
مشتعل /moš.ta.'el/ صفت. (= شعله‌ور)
aflame, ablaze, blazing, flaming, burning
مشتعل شدن /moš.ta.'el.šo.dan/ مصدر لازم.
to catch fire, to burst into flames
مشتق /moš.taq(q)/ صفت. اسم.
1. [*adj*] derived from 2. [*n*] a derivative 3. [*math*] the derivative of
مشتقات /moš.taq.qāt/ اسم. [جمع مُشتقه]
derivatives
petroleum derivatives مُشتقاتِ نَفت
مشتمال /moš.to.māl/ اسم. نیز مُشت و مال
the act of rubbing, rolling and kneading the muscles, massage, rub-down
مشتمال دادن /moš.to.māl.dā.dan/
to massage sb, مصدر متعدی.
to give sb a massage/ rub-down
مشتمل /moš.ta.mal/ صفت. consisting of, containing
مُشتمل بر سِه اُتاق
consisting of three rooms
It consists of ... مُشتمل است بر ...
مشتوک(ف) /moš.tuk/ اسم. the hollow stem of some Russian cigarettes used as a cigarette-holder
مشته /moš.te/ اسم. 1. a handheld metal tool for beating down leather or cardboard, a beater 2. a carder's mallet 3. a grip
مشجّر /mo.šaj.jar/ صفت. wooded, tree-lined
a tree-lined avenue خیابانِ مُشجّر
مشخص /mo.šax.xas/ صفت. definite, clear-cut, distinct
مشخصات /mo.šax.xa.sāt/ اسم. [جمع مُشخصه]
specifications, characteristics

مشخص کردن /mo.šax.xas.kar.dan/
to specify sth, مصدر متعدی.
to make clear, to distinguish
مشخصه /mo.šax.xa.se/ اسم. [جمع: مُشخصات]
a distinguishing feature, (= ویژگی) characteristic
a distinguishing mark عَلامتِ مُشخصه
مشدّد /mo.šad.dad/ صفت. 1. (of a letter) geminated, doubled 2. emphatic, intensified
مشرب /maš.rab/ اسم. disposition, inclination, persuasion
a pleasant person, pleasant company آدمِ خوش‌مَشرب
مشرّف /mo.šar.raf/ صفت. honoured[Br] (because of having visited a holy site or an important person)
مُشرّف فرمودید.
You have honoured[Br] us by your visit.
مشرف /moš.ref/ صفت. 1. overlooking 2. near, imminent
near death, moribund مُشرف به موت /mowt/
مشرف بودن /moš.ref.bu.dan/ مصدر لازم.
to overlook a place
مشرّف شدن /mo.šar.raf.šo.dan/ مصدر لازم.
to visit a holy site (به مکّه و غیره) (and thus be honoured[Br])
مشرق /maš.req/ اسم. (= خاور) ⟵ مَغرب
the east
◻ خورشید همیشه از مشرق طلوع می‌کند.
The sun always rises from the east.
مشرق‌زمین /maš.req.za.min/ اسم.
the East, the Orient ⟵ مَغرب‌زمین
مشرقی /maš.re.qi/ صفت. (= خاوری)
Oriental, oriental, Eastern, eastern
مشرک /moš.rek/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
a polytheist, an idolater

مشروب /maš.rub/ اسم. صفت. [جمع: ـِها ـات]
1. [n] drink, beverage (= نوشابه)
2. an alcoholic drink 3. [adj] irrigated
مَشروباتِ اَلکلی alcoholic drinks
مشروبخور /maš.rub.xor/ اسم. [جمع: ـِها]
a (habitual) drinker, a tippler, an alcoholic
مشروب شدن /maš.rub.šo.dan/ مصدر لازم.
to be irrigated
مشروب‌فروشی /maš.rub.fo.ru.ši/ اسم.
1. an off-licence[Br], a liquor store[Us]
2. a pub[Br], a saloon[Us], a bar, a tavern
مشروب کردن /maš.rub.kar.dan/ مصدر متعدی.
to irrigate agricultural lands etc
□ جلگهٔ اصفهان را زاینده‌رود مشروب می‌کند.
The plain of Isfahan is irrigated by Zayandeh Rud river.
مشروح /maš.ruh/ صفت. detailed, lengthy
پس از مُذاکراتِ مَشروح
after lengthy negotiations
مشروحاً /maš.ru.han/ قید. in detail
مشروط /maš.rut/ صفت. conditional, conditioned
مَشروط براین‌که provided that, on the condition that
مشروطه /maš.ru.te/ صفت. اسم. [سیاست]
1. [adj] pertaining to a constitutional government, constitutional
2. [n] a constitutional monarchy
حُکومتِ مَشروطه
a constitutional government
مَشروطهٔ سَلطنتی
a constitutional monarchy
مشروطه‌خواه /maš.ru.te.xāh/ اسم. [جمع: ـان]
a constitutionalist
مشروطه‌خواهی /maš.ru.te.xā.hi/ اسم.
constitutionalism

مشروطیّت /maš.ru.tiy.yat/ اسم.
constitutionality
جُنبش / اِنقلابِ مَشروطیّت [تاریخ]
the Constitutional Movement
مشروع /maš.ru'/ صفت. permissible, in accordance with the *shariah*, legitimate, lawful
نامَشروع illegitimate
مشروعیّت /maš.ru.'iy.yat/ اسم.
legitimacy, legality
مشعر /moš.'er/ صفت. indicating
مُشعر براین‌که ... to the effect that ...
مشعشع /mo.ša'.ša'/ صفت. [ادبی] (= دِرخشان)
brilliant
مشعشعانه /mo.ša'.ša.'ā.ne/ صفت. قید.
1. [adj] brilliant 2. [adv] brilliantly
عَقب‌نشینیِ مُشعشعانه [تمسخر]
a glorious retreat
مشعل /maš.'al/ اسم. [جمع: ـِها، مَشاعل]
torch
مَشعلِ شوفاژ an oil/ gas burner
مشعلدار /maš.'al.dār/ اسم. [جمع: ـِها ـان]
a torch-bearer
مشعوف /maš.'uf/ صفت. [ادبی] (= خوشحال)
delighted, glad
مشغله /maš.ğa.le/ اسم. [جمع: مشاغل]
occupation, vocation, job
مشغلهٔ ذهنی preoccupation, obsession
مشغول /maš.ğul/ صفت. busy, engaged, occupied
□ حالا مشغول به چه کاری هستید؟
What are you working on now?
مشغولیّات /maš.ğu.liy.yāt/ اسم.
[جمع مَشغولیّت] 1. pastime, amusement
2. little titbits[Br]/ tidbits[Us] one eats to pass the time (esp roasted nuts)
مشغولیّت /maš.ğu.liy.yat/ اسم.
[جمع: مَشغولیّات] amusement

مشفق /moš.feq/ صفت. (= مهربان)
compassionate, affectionate

مشق /mašq/ اسم. (= تمرین)
1. the act of drilling, training
2. exercise, drill, practice
مَشقِ خط calligraphic exercise(s)
مَشقِ شب homework (given to students)

مشقّات /ma.šaq.qāt/ اسم. [جمعِ مَشقّت]
hardships

مشقّت /ma.šaq.qat/ اسم. [جمع: مَشقّت‌ها]
hardship, trouble, difficulty
با مشقّت agonizingly

مشقّت‌بار /ma.šaq.qat.bār/ اسم. hard, difficult, painful
◻ زندگی مشقّت‌باری دارد.
She leads a very hard life.

مشق دادن /mašq.dā.dan/ مصدر متعدی.
1. to drill recruits etc 2. to train volunteers etc

مشق کردن /mašq.kar.dan/ مصدر لازم.
to practise[Br], to practice[Us]

مشق نوشتن /mašq.ne.veš.tan/ مصدر لازم.
to do one's homework

مشقی /maš.qi/ صفت. used for training, training [*bef. n*]
تُفنگِ مَشقی a rifle used for target practice, a target rifle

مَشک /mašk/ اسم. a large leather bottle, a goatskin

مُشک /mošk, mešk/ اسم. musk

مشکبار /mošk.bār, mešk-/ صفت.
fragrant with the odour[Br] of musk, musk-scented

مشکل /moš.kel/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـات]
1. [*adj*] difficult, hard (= ۱. دُشوار)
2. [*n*] a problem, a difficulty

مشکلات /moš.ke.lāt/ اسم. [جمعِ مُشکل]
problems, difficulties
مُشکلاتِ فَنّی technical difficulties
◻ بعضی از مردم عقیده دارند که پولِ حلّالِ مشکلات است.
Some people believe that money can solve all their problems.

مشکل‌پسند /moš.kel.pa.sand/ صفت.
hard to please, fussy, finicky

مشکل‌گشا /moš.kel.go.šā/ صفت.
(sth) with problem-solving powers

مشکوک /maš.kuk/ صفت. 1. doubtful, dubious 2. suspicious

مشکی /meš.ki/ اسم. صفت. [رنگ] (= سیاه)
1. [*n*] (the colour[Br]) black 2. [*adj*] black

مشکیجه /meš.ki.je/ اسم. [گیاه‌شناسی]
musk-rose

مشکین /meš.kin/ صفت. [ادبی]
1. musk-scented 2. jet-black

مشمئز /moš.ma.'ez/ صفت. (= بیزار)
disgusted, nauseated

مشمئزکننده /moš.ma.'ez.ko.nan.de/ صفت.
repugnant, disgusting, nauseating, odious

مشمشه /meš.me.še/ اسم. [پزشکی]
(the) glanders

مشمّع /mo.šam.ma'/ اسم. 1. oil cloth, linoleum 2. [*med*] plaster

مشمّعی /mo.šam.ma.'i/ صفت. نیز مُشماعی
made of oil cloth

مشمول /maš.mul/ صفت. 1. included 2. eligible
مَشمول (خدمت نظام وظیفه)
a young man who is eligible for military service
مَشمولِ فراری a draft-dodger

مشنگ /ma.šang/ صفت. [گفتار]
(of a person) whimsical in a pleasant way, eccentric

مشوب /ma.šub/ صفت. tainted

ذِهنِ کسی را مَشوب کردن
to poison sb's mind against sb/ sth

مشورت /maš.ve.rat/ اسم. the act of seeking advice, consultation

مشورت‌کردن /maš.ve.rat.kar.dan/ مصدر لازم. to seek sb's advice, to consult (with) sb

مشوّش /mo.šav.vaš/ صفت. disturbed, agitated

مشوّق /mo.šav.veq/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین] sb who encourages and supports an artist, a sports team etc, a supporter, a patron

مشهد /maš.had/ اسم. 1. place of martyrdom, shrine 2. a city in north-eastern Iran, where Imam Reza, the 8th Shiite Imam, is buried, Mashad, Mashhad

□ آخر هفته رفتیم مشهد، به زیارت.
Last weekend we went on a pilgrimage to Mashad.

مشهدی /maš.ha.di/ اسم. [گفتار] نیز مَشدی
Mashdi: honorific title given to sb who has been on a pilgrimage to the shrine of Imam Reza in Mashad

مشهود /maš.hud/ صفت. (= نمایان) evident, manifest

جُرمِ مَشهود — a manifest crime

مشهودات /maš.hu.dāt/ اسم. [جمعِ مَشهود[ثا]] observations

مشهور /maš.hur/ صفت. (= نامدار) famous, celebrated

مشهّی /mo.šah.hi/ صفت. appetizing

مشی /maš.y/ اسم. 1. gait, carriage 2. manner

مشیّت /ma.šiy.yat/ اسم. (= اِراده، خواست) will

مَشیّتِ اِلهی — God's will, divine providence

مشیمه /maši.me/ اسم. [کالبدشناسی] the outer membrane of the foetus[Br] / fetus[Us], the chorion

مشیمیّه /ma.ši.miy.ye/ اسم. [کالبدشناسی] a membrane lining the eye-ball, the choroid coat/ membrane

مصاحب /mo.sā.heb/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین] (= هَمنشین) a companion

مصاحبت /mo.sā.he.bat/ اسم. (= هَمنشینی) companionship, company

مصاحبه /mo.sā.he.be/ اسم. interview

مُصاحبهٔ تِلویزیونی — a TV interview
مُصاحبهٔ شُغلی — a job interview
مُصاحبهٔ مَطبوعاتی — a press conference

مصاحبه‌شونده /mo.sā.he.be.ša.van.de/ اسم. the person being interviewed, the interviewee

مصاحبه‌کردن /mo.sā.he.be.kar.dan/ مصدر لازم. to interview sb

مصاحبه‌گر /mo.sā.he.be.gar/ اسم. نیز مُصاحبه‌کُننده the interviewer

مصادره /mo.sā.de.re/ اسم. the act of confiscating property, confiscation, expropriation, seizure

مُصادره به مَطلوب (در منطق)
begging the question

مصادره‌ای[(ن)] /mo.sā.de.re.'i/ صفت. confiscated, expropriated

یک قِطعه زَمینِ مُصادره‌ای
a confiscated plot of land

مصادره‌کردن /mo.sā.de.re.kar.dan/ مصدر متعدی. to confiscate property, to seize land etc

مصادف /mo.sā.def/ صفت. 1. face to face 2. coincident

□ امسال چهارشنبهٔ ۱۵ آبان مصادف است با اول ماه مبارک رمضان.
This year the 15th of Aban, which is a Wednesday, coincides with the beginning of the holy month of Ramadan.

مصادف شدن /mo.sā.def.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to meet sb on the street, to come across sb, to run into sb 2. (of two events) to coincide

مصادیق /ma.sā.di:q/ اسم. [جمعِ مِصداق]
typical specimens

مصارف /ma.sā.ref/ اسم. [جمعِ مَصرف]
usages

مصاف /ma.sāf/ اسم.
1. battle, fighting, skirmish 2. a battlefield with troops arrayed on both sides, the scene of a confrontation

به مَصافِ دُشمن رفتن
to confront the enemy

مصالح /ma.sā.leh/ اسم. [جمعِ مَصلحت]
1. best interests 2. materials 3. [*cook*] spices, masala

مَصالحِ ساختمانی building materials
مَصالحِ مِلّی national interests

مصالحه /mo.sā.le.he/ اسم. (= سازش)
compromise

مصالحه کردن /mo.sā.le.he.kar.dan/ مصدر لازم.
to reach a compromise with one's opponent

مصایب /ma.sā.yeb/ اسم. نیز مَصائب [جمعِ مُصیبت]
misfortunes

مصبّ /ma.sab(b)/ اسم. [جغرافیا]
the mouth of a river

مَصبِّ رود دَجله
the mouth of the River Tigris

مصحّح /mo.sah.heh/ اسم. [جمع: ـان، ـ ین]
1. a corrector, (= ۱. نمونه‌خوان) a proof-reader 2. the editor of an old text

مصداق /mes.dāq/ اسم.
1. the true sense of the word 2. proof, evidence 3. a typical specimen

مصدر /mas.dar/ اسم. [جمع: ـها، مَصادر]
1. sb in a position of (= ۳. گُماشته) authority 2. [*gram*] infinitive 3. [*dated*] an orderly

اِسمِ مَصدر [دستور] a verbal noun
مَصادرِ اُمور the authorities
مَصدرِ مُرخَّم [دستور] shortened infinitive (e.g. تاخت which is the shortened form of تاختن)

مصدری /mas.da.ri/ صفت.
pertaining to the infinitive, infinitival

مصدّع /mo.sad.de'/ صفت. (= مُزاحم)
of a bothersome nature, causing inconvenience

□ «خواهش می‌کنم بفرمایید تو.»
«ممنون، مصدّع نمی‌شوم.»
"Please come in."
"No thanks, I won't bother you."

مصدّق /mo.sad.daq/ صفت.
certified

رونوشتِ مُصدَّق a certified copy

مصدوم /mas.dum/ صفت. اسم. [جمع: ـان، ـ ین]
1. [*adj*] injured, hurt 2. [*n*] an injured person

مصدوم شدن /mas.dum.šo.dan/ مصدر لازم.
to get injured

مصرّ /mo.ser(r)/ صفت.
insistent, persistent, importunate

مصرّاً /mo.ser.ran/ قید. (= بااِصرار)
insistently

مصرّانه /mo.ser.rā.ne/ قید. صفت. (= اِصرارکُنان)
1. [*adv*] insistently 2. [*adj*] insistent, persistent

مصرّح /mo.sar.rah/ صفت. (= تَصریح‌شده)
explicitly stated, clearly stipulated

مصرع /mes.rā'/ اسم. نیز مِصراع
one line of poetry, a hemistich, half a couplet

مصرف /mas.raf/ اسم. [جمع: مَصارف]
1. the act of using up sth, consumption 2. usage

مصرف کردن /mas.raf.kar.dan/ مصدر متعدی.
to consume sth, to use sth up

مصرف‌کننده[ن] /mas.raf.ko.nan.de/ اسم.
a consumer [جمع: ـِ ها، مَصرف‌کنندگان]

مصرف‌گرایی[ن] /mas.raf.ge.rā.'i/ اسم. [اقتصاد]
the doctrine of consumerism

مصرفی /mas.ra.fi/ صفت. pertaining to consumption, consumer [*bef. n*]
a consumer society — جامعهٔ مَصرفی
consumer goods — کالاهای مَصرفی
مَوادِ مَصرفی (برای دستگاه‌ها)
consumable goods/ items

مصروع /mas.ru'/ صفت. [پزشکی] (= غَشی)
1. [*adj*] epileptic 2. [*n*] an epileptic person

مصروف /mas.ruf/ صفت. spent, consumed

مصری /mes.ri/ صفت. اسم. [جغرافیا]
1. [*adj*] pertaining to Egypt, Egyptian
2. [*n*] a native of Egypt, an Egyptian

مصطلح /mos.ta.lah/ صفت.
commonly-used, idiomatic

مصغّر /mo.sağ.ğar/ صفت. diminutive
مثال: دُخترک مُصغّر دُختر است.

مصفّا /mo.saf.fā/ صفت. (= ۲. باصَفا)
1. purified, pure 2. (of a place) pleasant (with water and shady trees)
purified honey — عَسَلِ مُصفّا

مصقل /mas.qal/ اسم. a knife-sharpener

مصلّا /mo.sal.lā/ اسم. [اسلام] نیز مُصلّیٰ
an open-air space for congregational prayers (esp on Fridays), prayer grounds

مصلح /mos.leh/ اسم. [جمع: ـِ ان، ـِ ین]
a reformer, a reformist
a social reformer — مُصلحِ اِجتماعی

مصلحت /mas.la.hat/ اسم. sth which is in the best interest of sb, the best course of action, expediency
◻ هرقدر به او گفتم این‌کار به مصلحت نیست به خرجش نرفت.
I told him many times that what he had in mind was ill-advised, but he wouldn't listen.

مصلحت‌اندیشی /mas.la.ha.tan.di.ši/ اسم.
deciding the best course of action, consultation to find the best policy

مصلحتی /mas.la.ha.ti/ صفت. done for the sake of convenience, expedient
اِزدواجِ مَصلحتی
a marriage of convenience

مصلوب /mas.lub/ صفت. crucified
crucifix — پیکرهٔ مَسیحِ مَصلوب

مصلوب‌کردن /mas.lub.kar.dan/ مصدر متعدی.
to crucify sb

مصمّم /mo.sam.mam/ صفت. determined, resolved

مصنّف /mo.san.nef/ اسم. [جمع: ـِ ان، ـِ ین]
1. an author 2. a poet 3. a composer of original music

مصنّفات /mo.san.na.fāt/ اسم. [جمعِ مُصنفه[نا]]
1. literary works 2. musical compositions etc

مصنوع /mas.nu'/ صفت. manufactured, not in its natural state

مصنوعات /mas.nu.'āt/ اسم. [جمعِ مَصنوعه]
manufactured goods, industrial products
مَصنوعاتِ ساختِ فَرنگ
European manufactured goods

مصنوعی /mas.nu.'i/ صفت. artificial, false
forced laughter — خَندهٔ مَصنوعی
artificial leather — چَرمِ مَصنوعی
false teeth, dentures — دَندانِ مَصنوعی
a false moustache — سبیلِ مَصنوعی
artificial flower(s) — گُلِ مَصنوعی

مصوّب /mo.sav.vab/ صفت. نیز مُصوّبه[مؤنث]
ratified, approved (= تَصویب‌شده)

مصوّبات /mo.sav.va.bāt/ اسم. [جمعِ مُصوّبه]
ratified bills, decrees, approved regulations

مصوّبه /mo.sav.va.be/ صفت. اسم.
1. [*adj*] ratified [جمع: مُصوّبات]
2. [*n*] a ratified bill, a decree, legislation

مصوّت /mo.sav.vat/ اسم. [زبان‌شناسی]
vowel (= حَرفِ صِدادار) ← صامت

مصوَّر /mo.sav.var/ صفت. illustrated

مصوِّر /mo.sav.ver/ اسم. [جمع: ~ ین]
1. an illustrator (= تَصویرگر)
2. a portraitist

مصون /ma.sun/ صفت. (= ایمن) immune, protected, safe

مصونیّت /ma.su.niy.yat/ اسم. immunity, inviolability
مَصونیّتِ پارلمانی parliamentary immunity
سَلبِ مَصونیّت کردن
to take away sb's immunity

مصیبت /mo.si.bat/ اسم. tragedy, disaster, misfortune, calamity

مصیبت‌بار /mo.si.bat.bār/ صفت. disastrous, tragic, calamitous

مصیبت‌زده /mo.si.bat.za.de/ صفت.
stricken with disaster, afflicted with misfortune

مضارّ /ma.zar(r)/ اسم. [جمع مَضرّت] harms, injurious effects

مضاربه /mo.zā.re.be/ اسم. [اسلام]
a type of partnership under Islamic law (in which Partner A gives a sum of money to Partner B to manage on his or her behalf), silent partnership, limited partnership

مضاربه‌ای[ن] /mo.zā.re.be.'i/ صفت.
pertaining to مُضاربه as described above
شِرکت‌هایِ مُضاربه‌ای companies that engage in financial activities on the basis of the مُضاربه formula

مضارع /mo.zā.re'/ اسم. [دستور]
the future (and the present) tense

مضاعف /mo.zā.'af/ صفت. (= دوبرابر)
double, twofold

مضاعف‌شدن /mo.zā.'af.šo.dan/ مصدر لازم.
to double [*vi*], to be doubled, to increase twofold

مضاف /mo.zāf/ اسم. [دستور]
the noun governing a genitive case

مضافاً /mo.za.fan/ قید. additionally
مُضافاً این‌که moreover

مضاف‌الیه /mo.zā.fon.'e.layh/ اسم. [دستور]
the governed noun in a genitive phrase
مثال: اتومبیلِ رئیس‌جُمهور
(مُضاف + کَسرهٔ اضافه + مُضاف‌اِلیه)
the President's car

مضامین /ma.zā.min/ اسم. [جمعِ مَضمون]
contents

مضایقه /mo.zā.ye.qe/ اسم. the act of denying sth to sb, withholding sth from sb

مضایقه‌کردن /mo.zā.ye.qe.kar.dan/
مصدر متعدی. (= دِریغ کردن)
to withhold sth from sb
از هیچ کوششی مُضایقه نکردن
to spare no effort

مضبوط /maz.but/ صفت. (= ضَبط شده)
1. confiscated 2. properly recorded or registered 3. in good order

مضحک /moz.hek/ صفت. (= خَنده‌دار)
funny, laughable, comic, ridiculous

مضحک‌قلمی /moz.hek.qa.la.mi/ اسم.
cartoon [سابق/ سینما] (= کارتون)

مضحکه /maz.ha.ke/ اسم. a laughing stock

مضحکه شدن /maz.ha.ke.šo.dan/ مصدر لازم.
to become the laughing stock of a group of people

مضرّ /mo.zer(r)/ صفت. (= زیان‌آور)
harmful, injurious, noxious

مضراب /mez.rāb/ اسم. [موسیقی] plectrum

مضرّات /ma.zar.rāt/ اسم. [جمعِ مَضرّت]
harms

مضرب /maz.rab/ اسم. [ریاضی]
a multiple of

مضرّت /ma.zar.rat/ اسم. [جمع: مَضار، مَضرّات]
harm, injury, noxiousness

مضرّس /mo.zar.ras/ صفت. (= دَندانه‌دار)
jagged, serrated

مضروب /maz.rub/ صفت. اسم. (= ۳. بَس‌شُمرده)
1. [*adj*] beaten, battered, struck
2. [*n*] the victim of an assault, sb who has been beaten up 3. [*math*] the multiplicand

مضروب شدن /maz.rub.šo.dan/ مصدر لازم.
to get beaten up

مضروبٌ‌فیه /maz.ru.bon.fi:h/ اسم. [ریاضی]
the multiplier (= بَس‌شُمر)

مضطرّ /moz.tar(r)/ صفت. (= دَرمانده)
desperate, in dire straits

مضطرب /moz.ta.reb/ صفت.
suffering from anxiety, anxious, disturbed, agitated

مضمحل /moz.ma.hel/ صفت. (= نابود)
disintegrated, annihilated

مضمحل شدن /moz.ma.hel.šo.dan/ اسم.
to be annihilated

مضمون /maz.mun/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مَضامین]
1. content 2. theme, subject

مضیقه /ma.zi.qe/ اسم.
straitened circumstances, difficulty, shortage

در مَضیقه بودن
to be in difficulty, to feel the pinch

مطابق /mo.tā.beq/ صفت. (= بَرابر)
conforming to, corresponding to, according to

□ اول فروردین معمولاً مطابق است با ۲۱ مارس در تقویم مسیحی.
The first of Farvardin usually falls on the 21st of March in the Gregorian calendar.

مطابق بودن /mo.tā.beq.bu.dan/ مصدر لازم.
to conform to sth, to correspond to sth

مطابقت /mo.tā.be.qat/ اسم.
conformity, correspondence, agreement

مُطابقتِ فِعل و فاعل
the agreement of verb and subject

مطاع /mo.tā'/ صفت.
obeyed

فَرمانِ مُطاعِ ...
the universally obeyed command of ...

مطالب /ma.tā.leb/ اسم. [جمعِ مَطلب]
topics, stories

مَطالبِ اِمروزِ روزنامه‌ها
what the papers are saying today

مَطالبِ خواندنی /xān-/
interesting topics

مطالبات /mo.tā.le.bāt/ اسم. [جمعِ مُطالبه]
1. financial claims, monies due to sb
2. entitlements 3. demands

مطالبه /mo.tā.le.be/ اسم. [جمع: مُطالبات]
the act of demanding payment

مطالبه کردن /mo.tā.le.be.kar.dan/ مصدر متعدی.
to demand payment, to demand repayment of a debt

مطالعات /mo.tā.le.'e/ اسم. [جمعِ مُطالعه]
studies

مُطالعاتِ ایرانی (= ایران‌شناسی)
Iranian studies

مُطالعاتِ زَنان
women's studies

مطالعه /mo.tā.le.'e/ اسم. [جمع: مُطالعات]
1. the act of reading, studying
2. study, perusal 3. consideration

مطالعه کردن /mo.tā.le.'e.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to read sth
2. to study a proposal etc

مطایبه /mo.tā.ye.be/ اسم. [ادبی]
engaging in pleasantries

مطبّ /ma.tab(b)/ اسم.
a doctor's office, surgery[Br]

مطبخ /mat.bax/ اسم. [سابق] (= آشپزخانه)
the kitchen

مطبعه /mat.ba.'e/ اسم. [سابق] (= چاپخانه)
a printing house, a printing press

مطبوع /mat.bu'/ صفت. اسم.
1. [*adj*] agreeable, enjoyable
2. [*n*] printed matter

مطبوعات /mat.bu.'āt/ اسم. [جمعِ مَطبوعه[ئا]]
1. the press (including all the dailies, weeklies and other periodicals), the print media
2. printed matter

آزادیِ مَطبوعات — freedom of the press

مطبوعاتی /mat.bu.'ā.ti/ صفت. pertaining to the press or journalism, press [*bef. n*]

فَعالیت‌های مَطبوعاتی
journalistic activities

بُنگاهِ مَطبوعاتی (= دَکّهٔ روزنامه‌فروشی)
a newsagent's[Br], a paper shop[Br], a newsdealer[Us]

وابستهٔ مَطبوعاتی — press attaché

وابستهٔ مَطبوعاتیِ سِفارتِ ایتالیا
the press attaché of the Italian Embassy

مطرب /mot.reb/ اسم. [جمع: ~ها]
a musician or singer who is paid to entertain others, a hired musician

مطربی /mot.re.bi/ اسم.
an entertainer's profession

مطرح /mat.rah/ صفت. talked about, much discussed, in the limelight

نِویسندهٔ مَطرح — a writer whose works are widely read and discussed

مطرح کردن /mat.rah.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to propose sth for discussion, to bring sth up, to table a proposal
2. to put in the limelight

مطرود /mat.rud/ صفت. اسم. [جمع: ~ین]
1. [*adj*] rejected, thrown out, cast out
2. [*n*] an outcast

مطلّا /mo.tal.lā/ صفت. gold-plated, gilt, rolled gold [*bef. n*]

◻ روز تولّدم یک ساعتِ مچیِ مطلّا هدیه گرفتم.
I was given a rolled gold wrist watch on my birthday.

مطلب /mat.lab/ اسم. [جمع: ~ها، مَطالب]
1. what one wants 2. topic, subject
3. (in news media) story

رفتن سَرِ اَصلِ مَطلب
to come to the point

مَطلع /mat.la'/ اسم. 1. the place where the sun or a star rises 2. the opening line of a poem

مُطّلع /mot.ta.le'/ صفت. اسم. [جمع: ~ین]
1. [*adj*] well-informed 2. [*n*] [*law*] sb who can testify in court (because of his/ her knowledge the case), a witness, an informant

آدمِ مُطّلع — a knowledgeable person

مطّلع کردن /mot.ta.le'.kar.dan/ مصدر متعدی.
to inform sb of sth

مطلق /mot.laq/ صفت. نیز مُطلقه[مؤنث]
absolute, unquestioned

حُکومتِ مُطلقه — absolute rule

مطلقاً /mot.la.qan/ قید. absolutely

مطلّقه /mo.tal.la.qe/ صفت. (= طَلاق‌داده/ گرفته)
(of a woman) divorced

زَنِ مُطلّقه — a divorced woman, a divorcee

مطلوب /mat.lub/ صفت. desirable, desired

مطمئن /mot.ma.'en/ صفت. نیز مُطمئنّه[مؤنث]
confident, assured, sure

سُرعتِ مُطمئنّه [خودرو] — a safe speed

مطمئناً /mot.ma.'en.nan/ قید. surely, assuredly, certainly

مطمئن بودن /mot.ma.'en.bu.dan/ مصدر لازم.
1. to be sure 2. to be confident

مطمئن شدن /mot.ma.'en.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to make sure 2. to rest assured

مطمئن کردن /mot.ma.'en.kar.dan/
مصدر متعدی.
to assure sb of sth

مطنطن /mo.tan.tan/ صفت. [ادبی]
resonant, reverberating

مطهّر /mo.tah.har/ صفت.
1. pure, immaculate 2. holy, sacred

حَرم مُطهّر
the Holy Shrine

مطیع /mo.ti:'/ صفت. (= فَرمانبردار)
obedient, submissive

مظانّ /ma.zān(n)/ اسم. [جمعِ مَظنّه]
room for suspicion

در مَظانِ اِتّهام
liable to suspicion, open to suspicion

مظاهر /ma.zā.her/ اسم. [جمعِ مَظهر]
manifestations, symbols

مَظاهر تَمدّنِ غَرب
symbols of Western Civilization

مظروف /maz.ruf/ اسم.
the contents of a container

مظفّر /mo.zaf.far/ صفت. (= پیروز)
triumphant, victorious

مظلم /moz.lem/ صفت. [ادبی]
pitch-dark, murky

مظلمه /maz.la.me/ اسم.
an act of cruelty or oppression, misdeed

مظلوم /maz.lum/ صفت. اسم. ← ظالم
[جمع: ـان، ـ ین]
1. [*adj*] wronged, oppressed, victimized 2. [*n*] the victim of an injustice or cruelty

مظلومانه /maz.lu.mā.ne/ صفت. قید.
← ظالمانه
1. [*adj*] meek, suffering with dignity 2. [*adv*] meekly

شَهادتِ مَظلومانه
a cruel and unjust martyrdom

مظلوم‌نمایی /maz.lum.na.mā.'i/ اسم.
the act of falsely pretending to have been wronged, acting in a way designed to attract sympathy

مظلومیّت /maz.lu.miy.yat/ اسم.
the state of being the victim of an oppression

مظنون /maz.nun/ صفت. اسم. [جمع: ـ ین]
1. [*adj*] suspected 2. [*n*] a suspect

مظنّه /ma.zan.ne/ اسم. [جمع: مَظان]
1. [*econ*] the going rate, the market price, the current price 2. the place where sth is suspected of being

مظنّه کردن /ma.zan.ne.kar.dan/ مصدر متعدی.
to inquire about the current price of sth

مظهر /maz.har/ اسم. [جمع: مَظاهر]
manifestation, symbol

مَظهرِ قَنات
the place where a subterranean stream (a *qanat*) emerges at the ground level

معابد /ma.'ā.bed/ اسم. [جمعِ مَعبد]
temples

« دِرختِ اَنجیرِ مَعابد »
" The Banyan Tree "

معابر /ma.'ā.ber/ اسم. [جمعِ مَعبر]
thoroughfares

معاد /ma.'ād/ اسم. [اسلام] (= رَستاخیز)
resurrection of the dead in afterlife

روزِ مَعاد (= روزِ قیامت)
Resurrection Day, Judgement Day

معادل /mo.'ā.del/ صفت. اسم. (= بَرابر)
1. [*adj*] equivalent 2. [*n*] an equivalent

□ بهترین معادلِ این واژه در زبان انگلیسی چیست؟
What is the best equivalent of this word in English?

معادلات /mo.'ā.de.lāt/ اسم. [جمعِ مُعادله]
equations

معادله /mo.'ā.de.le/ اسم. [ریاضی]
[جمع: ـها، مُعادلات]
equation

مُعادلهٔ دَرجهٔ دُوّم
a quadratic equation

a cubic equation مُعادلهٔ دَرجهٔ سِوّم

معادل‌یابی^(ن) /mo.'ā.del.yā.bi/ اسم.
the act of finding Persian [زبان‌شناسی] equivalents for foreign terms

معادن /ma.'ā.den/ اسم. [جمعِ مَعدن] mines
وِزارتِ مَعادن وَ فِلِزّات
the Ministry of Mines and Metallurgy

معاذیر /ma.'ā.zi:r/ اسم. [جمعِ مِعذار^ نا]
excuses

معارض /mo.'ā.rez/ اسم. [جمع: ـان، ـ ین]
an opponent of the ruling system, a political dissident
Iraqi dissidents مُعارضانِ عَراقی

معارضه /mo.'ā.re.ze/ اسم. opposition, dissension, contention, conflict

معارف /ma.'ā.ref/ اسم. [جمعِ مَعرفت]
1. knowledge, learning 2. education
وِزارتِ مَعارف [سابق]
(= وزارتِ آموزش و پَرورش) /-o-/
Ministry of Education

معارفه /mo.'ā.re.fe/ اسم. the act of getting people acquainted, introducing people to one another
a meeting designed to get the participants acquainted جَلسهٔ مُعارفه

معاریف /ma.'ā.ri:f/ اسم. [جمعِ مَعروف]
famous people, celebrities (= مَشاهیر)

معاش /ma.'āš/ اسم. livelihood, subsistence
making a living اِمرارِ مَعاش
the struggle to make a living تَلاشِ مَعاش
to make a living امرارِ مَعاش کردن
not to be able to manage one's income, to have no sense of money عَقلِ مَعاش نداشتن

معاشر /mo.'ā.šer/ اسم. [جمع: ـان، ـ ین]
1. a companion (= هَمنشین)
2. a crony, a cohort

معاشرت /mo.'ā.še.rat/ اسم. 1. the act of associating with sb, mixing with people, keeping sb company, socializing
2. association, companionship
rules of etiquette آدابِ مُعاشرت
◻ برخلافِ من، شوهرم اصلاً اهلِ معاشرت نیست.
Unlike me, my husband is not the gregarious type.

معاشرت‌کردن /mo.'ā.še.rat.kar.dan/ مصدر لازم.
to associate with sb, to spend time with sb, to mix, to socialize

معاشرتی /mo.'ā.še.ra.ti/ صفت.
gregarious, sociable, outgoing

معاشقه /mo.'ā.še.qe/ اسم. (= عِشقبازی)
love-making

معاشقه‌کردن /mo.'ā.še.qe.kar.dan/ مصدر لازم.
to make love (to sb)

معاصر /mo.'ā.ser/ صفت. اسم. [جمع: ـان، ـ ین]
1. [*adj*] contemporary (= هَمعصر)
2. [*n*] sb living at the same time as sb else, a contemporary
contemporary writers نِویسندگانِ مُعاصر

معاصی /ma.'ā.si/ اسم. [جمعِ مَعصیت] sins

معاضدت /mo.'ā.ze.dat/ اسم. (= کُمک، هَمراهی)
assistance, aid, succour[Br]

معاف /mo.'āf/ صفت. (= بَخشوده) exempt, exempted, excused

معاف‌کردن /mo.'āf.kar.dan/ مصدر متعدی.
to exempt sb from sth

معافی /mo.'ā.fi/ اسم. (= بَرگِ مُعافی)
the exemption certificate (from military service etc)

معافیّت /mo.'ā.fiy.yat/ اسم. (= بَخشودگی)
exemption (from sth)
exemption from military service on medical grounds مُعافیتِ پِزشکی

معالج /mo.'ā.lej/ صفت. in charge of treatment, treating
پزشکِ مُعالج the attending physician
معالجات /mo.'ā.le.jāt/ اسم. [جمع مُعالجه] medical treatment (*sing*)
معالجه /mo.'ā.le.je/ اسم. (= دَرمان، مُداوا) 1. the act of treating sb for a disease, medical treatment 2. cure
تَحتِ مُعالجه بودن to be under treatment (for cancer etc)
معالجه شدن /mo.'ā.le.je.šo.dan/ مصدر لازم. to be cured, to be curable
معالجه کردن /mo.'ā.le.je.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to treat a disease with medication etc, to treat sb for a disease 2. to cure sb of a disease
معاملات /mo.'ā.me.lāt/ اسم. [جمع مُعامله] transactions
مُعاملاتِ امروز در بورسِ تهران today's transactions in the Tehran Stock Exchange
معامله /mo.'ā.me.le/ اسم. [جمع: ~ها، معاملات] a (business) transaction, a deal
مُعامله به مِثل reciprocal action, tit for tat, an eye for an eye
□ رفتارِ ما با ایشان باید بر مبنایِ معامله به مثل باشد.
We should treat them in the same way that they treat us, on the basis of reciprocity.
معامله کردن /mo.'ā.me.le.kar.dan/ مصدر لازم. to do business with sb, to deal with sb
معاند /mo.'ā.ned/ صفت. اسم. [جمع: ~ین] (= سِتیزه‌جو) 1. [*adj*] hostile, antagonistic 2. [*n*] an adversary, an enemy
معانی /ma.'ā.ni/ اسم. [جمع مَعنی] meanings, senses

مَعانی و بَیان /-va-/ [ادبی] rhetoric
معاود /mo.'ā.ved/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین] a repatriated person, a returnee
مُعاودانِ عَراقی Iraqis of Iranian origin who were sent back to Iran, Iraqi repatriates
معاوضه /mo.'ā.ve.ze/ اسم. [جمع: مُعاوضات] exchange, barter
معاوضه کردن /mo.'ā.ve.ze.kar.dan/ مصدر متعدی. to exchange sth for another, to barter
معاون /mo.'ā.ven/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین] (= ۲. دَستیار) 1. sb's deputy, the second in command 2. an assistant, an aid
مُعاونِ جُرم [حقوقی] accessory to a crime
مُعاونِ اوّلِ نَخست‌وزیر the First Deputy Prime Minister
مُعاونِ دانشکده vice dean[Us] (of a college)
مُعاونِ دانشگاه vice chancellor
مُعاونِ دَبیرِ کُل deputy secretary general
مُعاونِ رَئیس جُمهور vice-president
مُعاونِ مُدیرِ عامل deputy managing director
مُعاون مُدیرِ کُل deputy director general
مُعاون وَزیر undersecretary[Br], assistant secretary[Us], deputy minister
معاونت /mo.'ā.ve.nat/ اسم. the position or office of a deputy minister etc
حوزهٔ مُعاونت the departments that are under the direct supervision of a deputy minister etc, a directorate
معاهدات /mo.'ā.he.dāt/ اسم. [جمع مُعاهده] treaties
معاهده /mo.'ā.he.de/ اسم. [جمع: ~ها، مُعاهدات] treaty, pact, agreement

معایب /ma.'ā.yeb/ اسم. [جمعِ عیب] faults, defects, shortcomings

معاینه /mo.'ā.ye.ne/ اسم. [جمع: مُعاینات] examination, inspection, scrutiny

مُعایناتِ پزشکی medical examinations

مُعاینهٔ کاملِ پزشکی a complete check-up

معاینه‌کردن /mo.'ā.ye.ne.kar.dan/ مصدر متعدی. to examine sb, to inspect

معبد /ma'.bad/ اسم. [جمع: ~ها، مَعابد] a place of worship, a temple

مَعبدِ هِندوان a Hindu temple

مَعبر /ma'.bar/ اسم. [جمع: مَعابر] (= گُذرگاه) passage, passageway, thoroughfare

مُعبّر /mo.'ab.ber/ اسم. [جمع: ~ ین] (= خواب‌گُزار) an interpreter of dreams

معبود /ma'.bud/ اسم. the object of one's worship, deity, god

معتاد /mo'.tād/ صفت. اسم. [جمع: ~ان، ~ ین] 1. [*adj*] addicted 2. [*n*] an addict, [*col*] a junkie

مُعتادانِ مَوادِ مُخدّر drug addicts

مُعتاد به هِروئین addicted to heroin

مُعتاد به مَوادِ اَفیونی addicted to opiates

معتاد شدن /mo'.tād.šo.dan/ مصدر لازم. to become addicted to sth esp drugs

معتادکردن /mo'.tād.kar.dan/ مصدر متعدی. to addict sb to sth esp drugs

معتبر /mo'.ta.bar/ صفت. 1. reliable, credit-worthy 2. valid

در کِتابفروشی‌هایِ مُعتبر in better bookshops/ bookstores

گُذرنامهٔ مُعتبر a valid passport

معتدل /mo'.ta.del/ صفت. moderate, temperate, mild

آب و هَوایِ مُعتدل a mild climate

معترض /mo'.ta.rez/ اسم. نیز مُعترضه^مؤنث [جمع: ~ان، ~ ین] an objector, a protestor

جُملهٔ مُعترضه a parenthetical remark

معترض بودن /mo'.ta.rez.bu.dan/ مصدر لازم. to protest against sth, to object to sth, to have objections

معترف /mo'.ta.ref/ صفت. confessing, admitting to one's guilt etc, self-confessed

معتقد /mo'.ta.qed/ صفت. اسم. [جمع: ~ان، ~ ین]
1. [*adj*] believing in, devout
2. [*n*] a believer

یک مُسلمانِ مُعتقد a devout Muslim, a practicing^Br/ practising^Us Muslim

معتقدات /mo'.ta.qe.dāt/ اسم. [جمعِ مُعتقده^نا] beliefs

مُعتقداتِ دینی religious beliefs

معتقد بودن /mo'.ta.qed.bu.dan/ مصدر لازم. to believe in sb or sth

معتمد /mo'.ta.mad/ صفت. اسم. [جمع: ~ ین]
1. [*adj*] reliable, trustworthy, trusty
2. [*n*] a reliable person

پزشکِ مُعتمد a trusted physician

مُعتمدینِ مَحل trustworthy persons in the locality, elders of the village etc

معتنابه /mo'.ta.nā.beh/ صفت. (= بسیار زیاد) considerable, large

□ ناچار شد مبلغِ معتنابهی بپردازد.
He was forced to pay a very large sum of money.

معجزات /mo'.je.zāt/ اسم. [جمعِ مُعجزه] miracles

معجزه /mo'.je.ze/ اسم. [جمع: ~ها مُعجزات] a marvellous act that cannot be explained rationally, a miracle

معجزه‌آسا /mo'.je.ze.'ā.sā/ صفت. miraculous

معجزه‌کردن /mo'.je.ze.kar.dan/ مصدر لازم. to perform/ work a miracle

معجزه‌گر /mo'.je.ze.gar/ صفت.
wonder-working, miracle-making, wonder [*bef. n*]
داروی مُعجزه‌گر a wonder drug
«معجزه‌گر» "The Miracle Worker"

معجون /ma'.jun/ اسم.
1. a well-mixed potion, electuary, confection, concoction 2. a nourishing mixture made of milk and various nuts and syrups
مَعجونِ اَفلاطون a sort of sweetmeat

معدّل /mo.'ad.del/ اسم. [ریاضی] (= میانگین)
1. the arithmetic mean, average
2. (in schools) the average mark[Br], the average grade[Us]

معدن /ma'.dan/ اسم. [جمع: ~ها، مَعادن] (= کان)
a mine
مَعدنِ سَنگ quarry
مَعدنِ طَلا a gold mine

معدنچی /ma'.dan.či/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a miner, a mineworker

معدن‌شناسی /ma'dan.še.nā.si/ اسم.
(= کان‌شناسی) mineralogy

معدنکاری /ma'.dan.kā.ri/ اسم. mining

معدنی /ma'.da.ni/ صفت. mineral

معدود /ma'.dud/ صفت. [ادبی] few, limited (in number)
با مَعدودی از دوستانِ جانی
with only a few close friends

معدوم /ma'.dum/ صفت. 1. non-existent 2. destroyed, annihilated 3. executed, put to death

معدوم‌کردن /ma'.dum.kar.dan/ مصدر متعدی.
(= نابود کردن) to destroy sth

معده /me'.de/ اسم. [کالبدشناسی] the stomach
زخمِ مِعده a gastric ulcer

معدی /me'.di/ صفت. pertaining to the stomach, gastric
شیرهٔ مِعدی the gastric juice

مع‌ذالک /ma'.zā.lek/ قید. نیز مع‌ذلک
(= باوُجودِ این) nonetheless, nevertheless, and yet

معذّب /mo.'az.zab/ صفت. (= در عذاب)
tormented, uneasy, tense

معذرت /ma'.ze.rat/ اسم. (= پوزش)
apology, apologies

معذرت خواستن /ma'.ze.rat.xās.tan/
مصدر لازم. 1. to apologize to sb for sth, to offer one's apologies, to beg sb's pardon 2. to excuse oneself

معذرت‌خواهی /ma'.ze.rat.xā.hi/ اسم.
(= پوزش‌خواهی)
the act of apologizing to sb

معذور /ma'.zur/ صفت. excused

معذوریّت /ma'.zu.riy.yat/ اسم. the state of having an excuse or having been excused

معراج /me'.rāj/ اسم. ascension
مِعراجِ حَضرتِ مُحمّد
Prophet Mohammad's ascent to heaven

معرّب /mo.'ar.rab/ صفت. Arabicized
◻ نرجس شکلِ معرّبِ نرگس فارسی است.
Narjes *is the Arabicized form of the Persian* narges *(= narcissus).*

معرض /ma'.raz/ اسم. a place of exposure, an exhibition hall
در مَعرضِ خَطر بودن to be exposed to danger, to be in danger

معرّف /mo.'ar.ref/ اسم. (= ۲. شِناساگر)
1. sb who can provide information about sb else, a reference 2. [*chem*] a reagent

معرفت /ma'.re.fat/ اسم. [جمع: مَعارف]
(= دانش، شِناخت) 1. knowledge, cognition 2. learning, lore 3. gnosis, inner knowledge
بامَعرفت [گفتار] showing gratitude, loyal, chivalrous

معرفت‌شناسی /ma'.re.fat.še.nā.si/ اسم.
epistemology (= شناخت‌شناسی)

معرّفی /mo.'ar.re.fi/ اسم.
1. the act of introducing sb to sb else, introduction
2. presentation

معرّفی کردن /mo.'a.re.fi.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to introduce sb
2. to present sb/ sth (to the public etc)

معرّفی‌نامه /mo.'ar.re.fi.nā.me/ اسم.
a letter of introduction

معرّق[تا] /mo.'ar.raq/ صفت.
veined

معرّقکاری /mo.'ar.raq.kā.ri/ اسم.
covering a surface with mosaic tiles, mosaic tile-work

معرکه /ma'.re.ke/ اسم. صفت.
1. [*n*] the arena, the field of battle
2. a public display of physical prowess etc, a spectacle 3. [*adj*] spectacular, excellent to watch

واردِ مَعرکه شدن to enter the arena, to enter the fray

معرکه کردن /ma'.re.ke.kar.dan/ مصدر لازم.
to perform exceedingly well

معرکه گرفتن /ma'.re.ke.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
1. to stage a spectacle in a public square
2. also *fig*

معرکه‌گیری /ma'.re.ke.gi.ri/ اسم.
staging a public spectacle

معروض /ma'.ruz/ صفت.
said, stated, presented

معروض داشتن /ma'.ruz.dāš.tan/ مصدر متعدی.
to (humbly) state sth

معروف /ma'.ruf/ صفت.
well-known, renowned, famous

مَعروف به نیکوکاری well-known for his philanthropy, well-known as a philanthropist

معروفیّت /ma'.ru.fiy.yat/ اسم.
fame, renown, reputation

معزّز /mo.'az.zaz/ صفت.
held in honour[Br] and high esteem, cherished

معزول /ma'.zul/ صفت.
removed from office, dismissed, deposed

معزول شدن /ma'.zul.šo.dan/ مصدر لازم.
to be dismissed, to be deposed

معشوق /ma'.šuq/ اسم. نیز مَعشوقه[مؤنث]
the object of one's desire, the beloved (usu male)

معشوقه /ma'.šu.qe/ اسم.
the beloved (*fem*), sb's mistress, lady-love

□ این ناخدا در هر بندر معشوقه‌ای داشت.
The captain had a mistress in every port.

معصوم /ma'.sum/ صفت. نیز مَعصومه[مؤنث]
innocent, guiltless

چَهارده مَعصوم [اسلام] the Fourteen Immaculate Ones (Prophet Mohammad and his daughter plus the Twelve Imams)

معصومانه /ma'.su.mā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] innocent 2. [*adv*] innocently

معصیت /ma'.si.yat/ اسم. [جمع: مَعاصی]
sin (= گُناه)

معصیت کردن /ma'.si.yat.kar.dan/ مصدر لازم.
to sin, to do a sinful act

معضل /mo'.zal/ اسم.
difficulty, a complexity, an intricate problem

معضلات /mo'.za.lāt/ اسم. [جمع مُعضله[تا]]
complexities

معطّر /mo.'at.tar/ صفت. (= خوشبو)
perfumed, scented, fragrant, sweet-smelling

معطّل /mo.'at.tal/ صفت.
detained, delayed, held up, left idle

معطّل شدن /mo.'at.tal.šo.dan/ مصدر لازم.
to be kept waiting

معطّل کردن /mo.'at.tal.kar.dan/ مصدر متعدی.
to detain sb, to keep sb waiting

معطّل ماندن /mo.'at.tal.mān.dan/ مصدر لازم.
to be left idle in want of sth

معطّلی /mo.'at.ta.li/ اسم. delay,
long wait(s), a period of idleness

بدونِ مُعطّلی without delay, right away, promptly

معطوف /ma'.tuf/ صفت. turned towards sb/ sth, inclined to sth

خاطرِ عالی را مَعطوف می‌دارد
(در نامه‌نگاری، سابق)
I beg to draw your attention to ...

معظّم /mo.'az.zam/ صفت. eminent, exalted, sublime

معظّمٌ‌له /mo.'az.za.mon.lah/ اسم. [محترمانه]
His Highness, His Excellency

معقول /ma'.qul/ صفت. reasonable, sensible, rational

معقولات /ma'.qu.lāt/ اسم. [جمعِ مَعقوله ↑]
rational ideas, rationalities

معکوس /ma'.kus/ صفت. (= وارونه)
reversed, in reverse, inverted

تَرقیِ مَعکوس moving backwards, retrogression

تَصویرِ مَعکوس an inverted image

نَتیجهٔ مَعکوس دادن to backfire

معلّق /mo.'al.laq/ صفت. اسم.
1. [*adj*] suspended, hanging
2. [*n*] somersault

باغ‌های مُعلّقِ بابل
the Hanging Gardens of Babylon

از خِدمت مُعلّق شدن To be suspended

معلّق زدن /mo.'al.laq.za.dan/ مصدر لازم.
to do/ turn a somersault,
to somersault

معلّم /mo.'al.lem/ اسم. نیز مُعلّمه مؤنث
[جمع: ـان، ـین] (= آموزگار، دَبیر)
a teacher, an instructor, a tutor

مُعلّمِ خُصوصی a private tutor

مُعلّمِ سَرِخانه a private tutor who makes house-calls

معلّمه /mo.'al.le.me/ اسم. [جمع: ـها، معلّمات]
(= آموزگار/ دَبیرِ زن) a female teacher,
a woman/ lady teacher

معلّمی /mo.'al.le.mi/ اسم. a teacher's job,
teaching, the teaching profession

☐ از راهِ معلّمی کسی پولدار نشده است.
Nobody has become rich by teaching.

معلول /ma'.lul/ صفت. اسم. [جمع: ـین]
1. [*adj*] disabled, handicapped
2. [*n*] a disabled person 3. effect

مَعلولِ جَنگی (= جانباز) a war invalid,
a disabled war veteran

معلوم /ma'.lum/ صفت. ← مَجهول known,
evident, clearly-defined

از قرارِ مَعلوم evidently

مَعلوم نیست ... Nobody knows,
it is not clear ...

معلومات /ma'.lu.māt/ اسم. [جمعِ مَعلومه ↑]
all the things that one knows, knowledge

مَعلوماتِ عُمومی general knowledge

معلوم‌الحال /ma'.lu.mol.hāl/ صفت. (= بَدنام)
notorious

معلوم کردن /ma'.lum.kar.dan/ مصدر متعدی.
to determine sth

معمّا /mo.'am.mā/ اسم. 1. riddle, puzzle,
enigma 2. mystery

حَلِّ مُعمّا solving the riddle

معمار /me'.mār/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
1. an architect 2. a builder,
a contractor

مُهندسِ مِعمار
a university-educated architect

معمارساز (ن) /me'.mār.sāz/ صفت.
(of a house) built shoddily and cheaply

معماری /me'.mā.ri/ اسم. architecture

مِعماریِ داخلی interior decoration

مِعماريِ سُنّتيِ ایرانی
traditional Persian/ Iranian architecture
▫ برادرم دانشکدهٔ معماريِ دانشگاهِ شهید بهشتی را تمام کرده است.
My brother is a graduate of the Shahid Beheshti School of Architecture.

معمّم /mo.'am.mam/ صفت. ← مُکلّا
wearing a turban, turbanned, belonging to the Islamic clergy

معمور /ma'.mur/ صفت. (= آباد)
(of a village etc) populated and prosperous

معمول /ma'.mul/ صفت. usual, customary
طِبقِ مَعمول as usual

معمولاً /ma'.mu.lan/ قید. usually, ordinarily

معمولی /ma'.mu.li/ صفت. ordinary, common
« آدم‌های مَعمولی » "Ordinary People"

معنایی /ma'.nā.'i/ صفت. pertaining to meaning, semantic

معنوی /ma'.na.vi/ صفت. 1. spiritual 2. intellectual
مالکیّتِ مَعنوی (= دارایی فِکری) intellectual property

معنویّات /ma'.na.viy.yāt/ اسم. ← مادیّات [جمعِ مَعنویّه^تا] spiritual matters, spiritual values etc

معنویّت /ma'.na.viy.yat/ اسم. spirituality

معنی /ma'.ni/ اسم. نیز مَعنا [جمع: ~ها، مَعانی] meaning, sense
▫ معنیِ این کلمه چیست؟
What is the meaning of this word?

معنی دادن /ma'.ni.dā.dan/ مصدر لازم. to mean

معنی‌دار /ma'.ni.dār/ صفت. meaningful, significant
نِگاهِ مَعنی‌دار a knowing look

معنی‌شناسی /ma'.ni.še.nā.si/ اسم. [زبان‌شناسی] نیز مَعناشناسی semantics

معنی کردن /ma'.ni.kar.dan/ مصدر متعدی. to explain the meaning of a word etc

معوج /mo'.vaj/ صفت. crooked, distorted

معوّق /mo.'av.vaq/ صفت. (= عَقب‌افتاده) 1. postponed, delayed 2. outstanding
پَرداخت‌هایِ مُعوّق outstanding payments, arrears

معوّق ماندن /mo.'av.vaq.mān.dan/ مصدر لازم. to be left undone, to be delayed

معهذا /ma'.hā.zā/ قید. nonetheless, nevertheless

معهود /ma'.hud/ صفت. 1. agreed upon, determined 2. customary

معیار /me'.yār/ اسم. standard, criterion, yardstick
زَبانِ مِعیار standard language

معیارسازی^(ن) /me'.yār.sā.zi/ اسم. the act of standardization

معیّت /ma.'iy.yat/ اسم. (= هَمراهی) the act of accompanying sb, the state of being in the company of sb, company
در مَعیّتِ (= هَمراهِ) accompanied by, together with

معیشت /ma.'i.šat/ اسم. livelihood, living, subsistence, sustenance

معیشتی /ma.'i.ša.ti/ صفت. pertaining to livelihood, subsistence [*bef. n*]
کِشاورزیِ مَعیشتی subsistence farming

معیل /mo.'i:l/ صفت. (= عیالوار) burdened with a large family

معین /mo.'in/ اسم. a helper, an assistant
فعلِ معین an auxiliary verb

معیّن /mo.'ay.yan/ صفت. determined, fixed, set

معیّن کردن /mo.'ay.yan.kar.dan/ مصدر متعدی.
to determine sth, to fix sth

معیوب /ma'.yub/ صفت. (= خَراب)
defective, faulty, blemished

مغ /moğ/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مُغان]
a Zoroastrian priest, a Magus

پیرِ مُغان [ادبی] 1. a tavern-keeper
2. (an allusion to) a Sufi master

مغار /ma.ğār/ اسم. 1. chisel 2. gouge

مغازله /mo.ğā.ze.le/ اسم. (= عِشقبازی)
the act of flirting and lovemaking

مغازه /ma.ğā.ze/ اسم. (= فروشگاه، دُکّان)
shop[Br], store[Us]

مغازهٔ سرِ نَبش the corner shop

مغازه‌دار /ma.ğā.ze.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= دُکّاندار)
a shopkeeper[Br], a storekeeper[Us]

مغاک /ma.ğāk/ اسم. [ادبی] 1. pit 2. abyss

مغالطه /mo.ğā.le.te/ اسم. the act of resorting to fallacy

مغایر /mo.ğā.yer/ صفت. contrary, inconsistent with, unlike

مغایرت /mo.ğā.ye.rat/ اسم. ⟵ مُشابهت
1. the state of being contrary, being inconsistent with 2. discrepancy

مغایرت داشتن /mo.ğā.ye.rat.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be discrepant, to show discrepancy, to be inconsistent with

مغبون /mağ.bun/ صفت. (= فریب‌خورده)
cheated, deceived

□ برخلافِ نظرِ تو، در این معامله من مغبون نشده‌ام.
Contrary to what you think, I have not been cheated in this deal.

مغتنم /moğ.ta.nam/ صفت. worthwhile

مغذّی /mo.ğaz.zi/ صفت. nutritious

مغرب /mağ.reb/ اسم. (= باختر) ⟵ مَشرق
1. the west 2. shortly after sunset (when it is time for Muslims to break their fast and say their evening prayers)

مغرب‌زمین /mağ.reb.za.min/ اسم.
the West, the Occident ⟵ مَشرق‌زمین

مغربی /mağ.re.bi/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*adj*] western, occidental (= غَربی)
2. Moorish 3. [*n*] a westerner 4. a Moor

مغرض /moğ.rez/ صفت. biased against sb (because of a personal grudge), holding a grudge, begrudged

مغرضانه /moğ.re.zā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] biased, rancorous, spiteful
2. [*adv*] begrudgingly

مغرور /mağ.rur/ صفت. (= سربُلند)
haughty, proud

مغروق /mağ.ruq/ صفت. drowning, drowned

مغز /mağz/ اسم. [کالبدشناسی] 1. the brain
2. kernel 3. core

پزشکِ مُتخصصِ مَغز و اَعصاب
a neurologist

جَرّاحِ مَغز و اَعصاب a neurosurgeon

مَغزِ اُستخوان bone marrow

مَغزِ ران a cut from the centre[Br]/ center[Us] of a sheep's hind leg

مَغزِ گوسفند sheep's brain

مَغزِ مُتفکّر the mastermind (of a plot etc)

مَغزِ مِداد black lead, graphite, plumbago

مگر مغزِ خر خورده‌ای؟
Have you lost your senses?
Have you left your wits at home?

مغزپخت /mağz.poxt/ صفت.
cooked to the core, well-cooked

مغزپسته‌ای /mağz.pes.te.'i/ صفت. [رنگ]
pistachio-green, نیز سَبزِ مَغزپسته‌ای pistachio, yellowish green

مغزشویی(ن) /mağz.šu.'i/ اسم. [روان‌شناسی]
brainwashing

کسی را مَغزشویی کردن to brainwash sb

مغزی /mağ.zi/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to the brain, cerebral
2. [*n*] piping

مغشوش /mağ.šuš/ صفت. (= آشفته)
1. disorderly, chaotic 2. confused

ذِهنِ کِسی را مَغشوش کردن
to confuse sb's mind

مغضوب /mağ.zub/ صفت. (of a person)
out of favour[Br], blacklisted

مغفرت /mağ.fe.rat/ اسم. (= آمرزش)
forgiveness of sb's sins, absolution

طَلَبِ مَغفرت begging for
the absolution of one's sins

مغفور /mağ.fur/ صفت. (= آمرزیده)
absolved of his/ her sins, beatified

خاقانِ مَغفور [قدیم] the late Shah
(in reference to Fath-Ali Shah)

مغلطه /mağ.la.te/ اسم. fallacy, sophistry

مغلطه‌کردن /mağ.la.te.kar.dan/ مصدر لازم.
to resort to fallacy, to confuse the issue

مغلق /moğ.laq/ صفت. (= پیچیده) abstruse,
obscure

عِباراتِ مُغلق obscure phrases

مغلوب /mağ.lub/ صفت. نیز مَغلوبه[مؤنث]
defeated, beaten, (= شکست‌خورده)
vanquished

بعد جَنگ مَغلوبه شد.
Then the battle turned into a mêlée.

مغلوب شدن /mağ.lub.šo.dan/ مصدر لازم.
to be defeated, to be beaten

مغلوب‌کردن /mağ.lub.kar.dan/ مصدر متعدی.
to defeat sb

مغلوط /mağ.lut/ صفت. full of errors,
erroneous

□ جمله‌ای که تو نوشته‌ای سراپا مغلوط است.
The sentence you have written is full of mistakes.

مغموم /mağ.mum/ صفت. (= غَمگین) sad,
sorrowful

مغناطیس /meğ.nā.ti:s/ اسم. (= آهن‌رُبا)
1. magnet 2. magnetism

مغناطیسی /meğ.nā.ti.si/ صفت. (= آهنربایی)
magnetic

مغول /mo.ğol/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] Mongol 2. [*n*] a member of
the Mongol tribes, a Mongol

پادشاهان مُغولِ‌هند [تاریخ] (= گورکانیان)
the Mughal emperors of India

نژادِ مُغول the Mongol race

مغولی /mo.ğo.li/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Mongols or Mongolia,
Mongolian 2. [*n*] the Mongolian language,
Mongolian

مف /mof/ اسم. snot

مفاتیح /ma.fā.ti:h/ اسم. [جمعِ مِفتاح] 1. keys
2. the name of a popular book of
prayers (*i.e.* مَفاتیح الجِنان)

مفاخر /ma.fā.xer/ اسم. [جمعِ مَفخره[نا]]
sources of pride, famous people to
boast about

مَفاخرِ مِلّی sources of national pride,
i.e. the country's greatest poets, writers,
artists etc

مفاد /mo.fād, ma-/ اسم.
the overall meaning of a document etc,
substance, purport, tenor

مفاسد /ma.fā.sed/ اسم. [جمعِ مَفسده] evils

مَفاسدِ اِجتماعی social evils

مفاصاحساب /mo.fā.sā.he.sāb/ اسم.
نیز مُفاصا certificate of the settlement
of an account

مفاصل /ma.fā.sel/ اسم. [جمعِ مَفصل] joints

بادِ مَفاصل [گفتار] rheumatic pains

مفاهیم /ma.fā.hi:m/ اسم. [جمعِ مَفهوم]
concepts

مفت /moft/ صفت. (= رایگان، مَجّانی)
free (of charge), gratuitous, gratis
حَرفِ مُفت (= یاوه) nonsense, idle talk
مُفتِ چَنگش! (of sth sb has won)
Good for him/ her! It is well-earned!
مُفت و مَجّانی free of charge, without making any payment
جانِ مُفت کندن to work one's butt off for nothing

مفتاح /mef.tāh/ اسم. [جمع: مَفاتیح] (= کِلید)
1. key 2. the key for decoding an encrypted message

مفتخر /mof.ta.xar/ صفت. proud, honoured[Br]

مفتخراً /mof.ta.xa.ran/ قید. (= با اِفتخار)
proudly, honourably[Br]

مفت‌خور /moft.xor/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a sponger, a freeloader
◻ نمی‌دانی چقدر از آدم مفتخور بدم می‌آید.
You don't know how I detest somebody who does not work and lives off others.

مفتخوری /moft.xo.ri/ اسم. the act of freeloading, sponging

مفتری /mof.ta.ri/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
(= اِفترازننده) a slanderer, a calumniator

مفتّش /mo.fat.teš/ اسم. [سابق]
[جمع: ~ها، ~ان، ~ین] (= ۱. بازرس ۲. کارآگاه)
1. an inspector 2. a detective

مفتضح /mof.ta.zah/ صفت. (= رُسوا)
disgraced

مفتضح شدن /mof.ta.zah.šo.dan/ مصدر لازم.
to be disgraced

مفتضح کردن /mof.ta.zah.kar.dan/
مصدر متعدی. to disgrace sb

مفتوح /maf.tuh/ صفت. (= گُشوده، باز)
1. opened, inaugurated 2. open for business etc

مفتول /maf.tul/ اسم. (= سیم) wire

مفتون /maf.tun/ صفت. infatuated with sb or sth, fascinated

مفتی[۱] /mof.ti/ قید. [گفتار] gratis, for free

مفتی[۲] /mof.ti/ اسم. [اسلام] the Mufti
مُفتیِ فلسطین the Mufti of Palestine

مفرّ /ma.far(r)/ اسم. (= گریزگاه)
1. a place of refuge 2. hideaway

مفرّح /mo.far.rah/ صفت. (= فَرَح‌بخش)
cheery, cheering, exhilarating

مفرد /mof.rad/ صفت. نیز مُفرده[مؤنث]
1. single, individual 2. [*gram*] singular
اَدویهٔ مُفرده [داروشناسی]
simple medicinal substances
سِوّم شَخصِ مُفرد [دستور]
third person singular

مفردات /mof.ra.dāt/ اسم. [جمع مُفرده]
individual parts, basic elements

مفرش /maf.reš/ اسم. (= رختخواب‌پیچ)
1. a cloth used to wrap around a rolled-up bedding 2. a soft travelling[Br]/ traveling[Us] bag

مفرط /mof.ret/ صفت. excessive, inordinate, immoderate

مفرغ /mef.rağ/ اسم. [فلز] (= بُرنز) bronze

مفرغی /mef.ra.ği/ صفت. (= بُرنزی)
made of bronze, bronze [*bef. n*]

مفروز /maf.ruz/ صفت. (= اِفراز شده)
(of property) divided and demarcated

مفروش /maf.ruš/ صفت. (= فرش شده)
covered with carpet(s), carpeted

مفروض /maf.ruz/ صفت. (= فَرض شده)
supposed, given, granted, premised

مفروضات /maf.ru.zāt/ اسم. [جمع مَفروضه[تا]]
suppositions, premises

مفروق /maf.ruq/ اسم. [ریاضی] (= کاسته)
(in subtraction) the subtrahend

مفروق‌منه /maf.ru.qon.men.h/ اسم. [ریاضی] (= کاهش‌یاب)
(in subtraction) the minuend

مُفسد /mof.sed/ اسم. [جمع: ~ ین]
a perpetrator of evil deeds, a corruptor

مُفسد فی‌الاَرض [حقوقِ اِسلامی]
a corruptor of the earth (who is so evil that he should be exterminated)

مَفسده /maf.sa.de/ اسم. evil, mischief, trouble

مفسده‌جو /maf.sa.de.ju/ اسم. [جمع: ~ یان]
a troublemaker

مفسّر /mo.fas.ser/ اسم. [جمع: ~ ان، ~ ین]
a commentator, an interpreter

مُفسّرِ وَرزشی a sports commentator

مَفصل /maf.sal/ اسم. [جمع: ~ ها، مَفاصل] [کالبدشناسی]
joint, articulation

مُفصّل /mo.fas.sal/ صفت. ⟵ مُجمل
detailed, lengthy

شَرحِ مُفصّل a detailed account

مفصّلاً /mo.fas.sa.lan/ قید. in detail, at length

مَفصل‌دار /maf.sal.dār/ صفت. jointed, articulated

مَفصلی /maf.sa.li/ صفت.
pertaining to the joints, articular
□ برای تسکین دردهایِ مفصلی هر روز دو قرص می‌خورم.
I take two tablets a day to alleviate my articular pains.

مفعول /maf.'ul/ اسم ⟵ فاعل
1. [*gram*] the object of a verb [جمع: ~ ها، ~ ین] 2. the passive partner (in sodomy)

مَفعولِ به واسطه the indirect object

مَفعولِ بی‌واسطه the direct object

مَفعولِ حرفِ اضافه‌ای the indirect object

مَفعولِ صریح the direct object

مَفعولِ نِشانهٔ اضافه‌ای object with a genitive-case marker

مفقود /maf.qud/ صفت. نیز مَفقوده^مؤنث (= گُم)
lost, missing

حَلقهٔ مَفقوده [زیست‌شناسی]
the missing link

مفقودالاثر /maf.qu.dol.a.sar/ صفت.
1. lost without a trace (= ناپَدید)
2. [*mili*] missing in action

مفقود شدن /maf.qud.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to be/ get lost (= گُم شدن)
2. to go missing

مفلس /mof.les/ صفت. اسم. [جمع: ~ ها، ~ ین]
1. [*adj*] poor, destitute, indigent, penniless, down and out 2. insolvent 3. [*n*] a destitute person

مفلوج /maf.luj/ صفت. [پزشکی] (= فَلج، اِفلیج)
paralysed[Br], paralyzed[Us]

مفلوک /maf.luk/ صفت. (= فَلک‌زده)
stricken by misfortune, miserable, wretched

مفنگی /ma.fan.gi/ صفت. [گفتار] نیز **مافنگی**
(of a person) thin, emaciated, skinny, rickety

مفوّض /mo.fav.vaz/ صفت. (= تَفویض‌شده)
given, bestowed, granted

مفهوم /maf.hum/ صفت. اسم. [جمع: مَفاهیم]
1. [*adj*] understandable, (= قابلِ فَهم) easy to grasp 2. [*n*] meaning, sense, concept

مفهومی ^(ن) /maf.hu.mi/ صفت. pertaining to a concept, conceptual

هُنرِ مَفهومی conceptual art

مفید /mo.fi:d/ صفت. (= سودمند) 1. useful, helpful 2. beneficial

مفینه /mo.fi.ne/ صفت. [گفتار] with a runny nose, snotty, snotty-nosed

مقابر /ma.qā.ber/ اسم. [جمع مَقبره] tombs

مقابل /mo.qā.bel/ صفت. حرف. (= روبه‌رو)
1. [*adj*] opposite, facing
2. [*prep*] opposite, vis-à-vis 3. against
the house opposite **خانهٔ مُقابل**
the other side **طَرَفِ مُقابل**
against the enemy **مُقابلِ دُشمن**

مقابله /mo.qā.be.le/ اسم. 1. confrontation
2. comparison
confronting the enemy **مُقابله با دشمن**
a (usu word for word) **مُقابلهٔ تَرجمه**
checking of a translation against
the original text

مقابله‌کردن /mo.qā.be.le.kar.dan/
مصدر متعدی. 1. to confront sb
2. to check one text against another

مقادیر /ma.qā.di:r/ اسم. [جمعِ مِقدار]
quantities, amounts
◻ هر سال مقادیرِ زیادی گوشتِ گوسفندِ یخ‌زده وارد کشور می‌شود.
Every year, large quantities of frozen mutton are imported.

مقاربت /mo.qā.re.bat/ اسم. (= نَزدیکی)
sexual intercourse

مقاربتی /mo.qā.re.ba.ti/ صفت.
resulting from sexual intercourse, venereal
venereal diseases **بیماری‌های مُقاربتی**

مقارن /mo.qā.ren/ صفت. (= نزدیک)
1. near, close 2. about the same
time as, coinciding with
around noon **مُقارنِ ظُهر**

مقارنه /mo.qā.re.ne/ اسم. [نجوم]
conjunction of two heavenly bodies

مقاصد /ma.qā.sed/ اسم. [جمعِ مَقصد]
intentions

مقاطع /ma.qā.te'/ اسم. [جمعِ مَقطَع]
sections

مقاطعه /mo.qā.te.'e/ اسم. (= پیمانکاری)
1. the act of undertaking to do a job
for a fixed sum, signing a contract
to do a certain job 2. contract

مقاطعه دادن /mo.qā.te.'e.dā.dan/
مصدر متعدی. to give/ award a contract to
sb to do a job

مقاطعه‌کردن /mo.qā.te.'e.kar.dan/
مصدر متعدی. to contract to do a job

مقاطعه‌کار /mo.qā.te.'e.kār/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] (= پیمانکار) a contractor

مقاطعه‌کاری /mo.qā.te.'e.kā.ri/ اسم.
(= پیمانکاری) contract work,
contracting

مقال /ma.qāl/ اسم. [ادبی] discourse

مقالات /ma.qā.lāt/ اسم. [جمعِ مَقاله] essays

مقاله /ma.qā.le/ اسم. [جمع: ~ها، مَقالات]
essay, article, paper
a paper **مَقالهٔ تَحقیقی/ عِلمی**

مقاله‌نویس /ma.qā.le.ne.vi:s/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] a writer of essays,
an essayist

مقاله‌نویسی /ma.qā.le.ne.vi.si/ اسم.
the practice of writing essays

مقام /ma.qām/ اسم. [جمع: مَقامات] 1. rank,
station, place 2. a high-ranking
official 3. [*mus*] mode (= دَستگاه)

مقامات /ma.qā.māt/ اسم. [جمعِ مَقام/ مَقامه]
1. authorities 2. *maqameh:* medieval Arabic
and Persian narrative pieces written in rhymed
prose (e.g. *Maqamat* by Badi'oz-Zaman of
Hamadan)
high-ranking authorities **مَقاماتِ بُلندپایه**
مَقاماتِ صَلاحیّت‌دار
competent authorities

مقاوله‌نامه /mo.qā.ve.le.nā.me/ اسم.
a document recording the points agreed
upon, a protocol

مقاوم /mo.qā.vem/ صفت. resistant,
enduring, durable

ساخته‌شده از مَوادِ مُقاوم
made from resistant materials

مقاومت /mo.qā.ve.mat/ اسم. (= ایستادگی)
resistance, endurance

مُقاومتِ مُسلّحانه — armed resistance

مُقاومتِ مَصالح [فنی] — strength of materials

مُقاومتِ مَنفی — passive resistance

مقاومت کردن /mo.qā.ve.mat.kar.dan/ مصدر لازم.
to resist sb/ sth, to put up resistance against sb/ sth

مقایسه /mo.qā.ye.se/ اسم. comparison

مقایسه‌ای /mo.qā.ye.se.'i/ صفت. (= تَطبیقی)
comparative

مقایسه کردن /mo.qā.ye.se.kar.dan/ مصدر متعدی.
to compare sth with/ to another

□ این ترجمه چطور است؟ آن را با اصلش مقایسه کرده‌اید؟
How good is this translation?
Have you compared it with the original?

مقبره /maq.ba.re/ اسم. [جمع: ~ها، مَقابِر]
tomb, mausoleum (= آرامگاه)

مقبول /maq.bul/ صفت. 1. acceptable, accepted 2. [*col*] pretty

مقتدا /moq.ta.dā/ اسم. (= پیشوا) the leader

مقتدر /moq.ta.der/ صفت. (= نیرومند)
powerful, strong

مقتصد /moq.ta.sed/ صفت. thrifty, economical

مقتضا /moq.ta.zā/ اسم. نیز مُقتضیٰ
an urgent need, an exigency, a necessity

مقتضی /moq.ta.zi/ صفت. appropriate, suitable, expedient

اِقدامِ مُقتضی — appropriate action

مُقتضی است ... (در نامه‌نگاری) — It is advisable ...

مقتضیات /moq.ta.zi.yāt/ اسم. [جمع مُقتضا]
(the force of) circumstances

مقتول /maq.tul/ صفت. اسم. [جمع: ~ ین]
1. [*adj*] killed, murdered (= کُشته‌شده)
2. [*n*] the murder victim, the murdered person

مقتول شدن /maq.tul.šo.dan/ مصدر لازم.
to be killed, to be murdered (= به قَتل رسیدن)

مقدار /meq.dār/ اسم. [جمع: مَقادیر]
1. quantity 2. amount

چه مِقدار (= چقدر)؟ — How much?

مِقدارِ زیاد — a large amount, a great deal

مقدّر /mo.qad.dar/ صفت. destined, fated

که مُقدّر بود ... — who was destined to ...

مُقدّر نبود. — It was not to be.

مقدّس /mo.qad.das/ صفت. اسم. نیز مُقدّسه^مؤنث [جمع: ~ان، ~ ین]
1. [*adj*] sacred, holy 2. [*n*] a holy man, a saint

اَماکنِ مُقدّسه — holy shrines, holy sites

مقدّسات /mo.qad.da.sāt/ اسم. [جمع مُقدّسه]
sacred things, holy beings

ترا به همهٔ مُقدّساتِ عالم قَسم ...
I swear to you by everything that you hold sacred in the world ...

مَقدم /maq.dam/ اسم. 1. arrival
2. entrance (into a building etc)

خیرِ مَقدم! (= خوش‌آمدید) — Welcome!

مُقدّم /mo.qad.dam/ صفت.
having priority, enjoying precedence

در صَفِ مُقدّم — in the forefront

مُقدّم بودن بر — to have precedence over sb/ sth, to come prior to sb/ sth

مقدّمات /mo.qad.da.māt/ اسم. [جمع مُقدّمه]
1. preliminaries, preparations
2. basic elements, rudiments

□ فعلاً مقدماتِ کار را از هر لحاظ فراهم کرده‌ایم.
For the time being, we have taken all the preliminary steps.

مقدّماتی /mo.qad.da.mā.ti/ صفت.
preliminary, elementary, basic

مقدّم‌السفرا /mo.qad.da.mos.so.fa.rā/ اسم.
the longest serving foreign ambassador in the country, the doyen of the diplomatic corps

مقدّمتاً /mo.qad.da.ma.tan/ قید.
first of all, initially, to begin with

مقدّمه /mo.qad.da.me/ اسم.
1. [*book*] the introduction, the preface
2. the preamble, the prologue

مقدور /maq.dur/ صفت. (= شُدنی، مُمکن)
possible, feasible
not to be possible — مَقدور نبودن

مقدورات /maq.du.rāt/ اسم. [جمعِ مَقدوره [ن]]
possibilities

مقدونی [ف] /maq.du.ni/ صفت. [جغرافیا]
pertaining to Macedonia, Macedonian
اسکندرِ مَقدونی [تاریخ]
Alexander the Great

مقرّ /ma.qar(r)/ اسم.
seat, headquarters
مَقرِّ سازمانِ صَلیبِ سُرخ در ژنو
the Red Cross headquarters in Geneva

مُقرّ /mo.qer(r)/ صفت. [گفتار]
confessing, admitting

مقرآمدن /mo.qer.ā.ma.dan/ مصدر لازم.
to confess to a crime etc, to admit sth, to make a clean breast of it

مقراض /meq.rāz/ اسم. (= قیچی)
(a pair of) scissors

مقرّب /mo.qar.rab/ صفت.
admitted to the inner circle of a king etc, close to
an archangel — مَلَک مُقرّب

مقرّر /mo.qar.rar/ صفت.
arranged, agreed upon, appointed, ordained
at the appointed hour — در ساعتِ مُقرّر

مقرّرات /mo.qar.rāt/ اسم. [جمعِ مُقرّره]
regulations, rules, stipulations

مقرّراتی /mo.qar.rāt/ صفت.
(of a person) paying too much attention to regulations, punctilious

مقرّر داشتن /mo.qa.rar.dās.tan/ مصدر متعدی.
to lay down a rule, to ordain
نیز مُقرّر کردن

مقرّری /mo.qar.ra.ri/ اسم.
a payment made at regular intervals, stipend, salary, pension

مقرنس /mo.qar.nas/ اسم. [معماری]
(of an arch) decorated with stalactites, *muqarnas*

مقرنسکاری /mo.qar.nas.kā.ri/ اسم. [معماری]
stalactite work

مقروض /maq.ruz/ صفت. (= بِدهکار)
in debt, indebted

مقروض بودن /maq.ruz.bu.dan/ مصدر لازم.
to be (heavily) in debt, to owe sb sth

مقروض شدن /maq.ruz.šo.dan/ مصدر لازم.
to get/ run into debt

مقرون /maq.run/ صفت.
linked, joined, associated with
economical — مَقرون به صَرفه

مقرّه /ma.qar.re/ اسم. [برق]
an insulator

مقسّم /mo.qas.sem/ اسم. [جمع: ـان، ـین]
sb or sth that divides, a distributor

مقسوم /maq.sum/ اسم. [ریاضی] (= بَخشی)
the dividend

مقسومٌ‌علیه /maq.su.mon.'a.layh/ اسم. [ریاضی] (= بخش‌یاب)
the divisor

مقصد /maq.sad/ اسم. [جمع: ـها، مَقاصد]
one's destination
bound for Paris — به مَقصدِ پاریس

□ مقصدِ ما کرمان و مدت پرواز یک ساعت و ده دقیقه است.
Our destination is Kerman and our flight time will be one hour and ten minutes.

مقصّر /mo.qas.ser/ صفت. اسم. [جمع: ـ ان، ـ ین]
1. [*adj*] guilty 2. [*n*] sb who is guilty of a crime, the culprit

مقصود /maq.sud/ اسم. [جمع: مَقاصد]
purpose, intention, object, aim

مَقصودت چیست؟
What are you driving at?
What do you mean?

به مقصودِ خود رسیدن
to reach/ attain one's aim

مقطّر /mo.qat.tar/ صفت. dripped, distilled

مَقطع /maq.ta'/ اسم. [جمع: مَقاطع]
1. section, cross-section 2. point of time, juncture

در این مَقطع at this juncture

مَقطَعِ آموزشی/ تَحصیلی
the educational level

مُقطّع /mo.qat.ta'/ صفت. broken, interrupted, punctuated

مَقطعی(ن) /maq.ta.'i/ صفت. 1. sectional 2. decided on the spur of the moment, improvised

اِقداماتِ مَقطعی ad hoc measures

مقطوع /maq.tu'/ صفت. 1. cut off 2. set, fixed

قیمت مَقطوع! Our prices are fixed.

مقطوع‌النسل /maq.tu.'on.nasl/ صفت.
(of a man) sterile, impotent, castrated, with no offspring

مقعد /maq.'ad/ اسم. [کالبدشناسی] (= کون)
anus, bottom

مقعّر /mo.qa'.'ar/ صفت. (= کاو) concave, caved

مقعّرالطرفین /mo.qa'.'a.rot.ta.ra.feyn/ صفت.
(= دوکاو) (of a lens) biconcave

مقلّد /mo.qal.led/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان، ـ ین]
1. an imitator 2. a follower of a religious leader 3. a comic actor, a buffoon

مقلوب /maq.lub/ صفت. inverted, reversed

مقنعه /maq.na.'e/ اسم. [پوشاک]
maqna'eh: a type of head-dress for women (that thoroughly covers the head and the neck, leaving out the face)

مقنّن /mo.qan.nen/ اسم. نیز **مُقننه**مؤنث
[جمع: ـ ین] (= قانون‌گذار) a legislator, a lawmaker

مقننه /mo.qan.ne.ne/ صفت. legislative, lawmaking

مقنّی /mo.qan.ni/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ان]
a digger of subterranean waterways (*qanats*), a well-digger

مقوّا /mo.qav.vā/ اسم. cardboard, pasteboard, board

مُقوایِ پُشت طوسی
coated duplex board with grey back

مُقوّایِ کُلفت heavy/ thick cardboard

مُقوّایِ گِلاسه coated board(s)

مقوّایی /mo.qav.vā.'i/ صفت. 1. made of cardboard, cardboard [*bef. n*] 2. flimsy

خانهٔ مُقوّایی a cardboard house

قوطیِ مُقوّایی a cardboard box

مقولات /ma.qu.lāt/ اسم. [جمعِ مَقوله]
categories

مقوله /ma.qu.le/ اسم. [جمع: ـ ها، ـ ات]
1. category 2. the topic of discussion

مقوّم /mo.qav.vem/ اسم. [جمع: ـ ان، ـ ین]
(= ارزیاب) an assessor, an appraiser

مُقوّمِ دادگستری an official assessor (who can testify in court)

مقوّی /mo.qav.vi/ صفت. (= نیروبخش)
(of food) invigorating, nourishing
داروی مُقوّی tonic

مقهور /maq.hur/ صفت. overwhelmed, vanquished, subdued

مقهور شدن /maq.hur.šo.dan/ مصدر لازم.
to be vanquished, to be subdued

مقهورکردن /maq.hur.kar.dan/ مصدر متعدی.
to vanquish, to subdue

مقیاس /meq.yās/ اسم. (= اِشل) scale, measure
در مقیاسِ وَسیع on a large scale

مقیّد /mo.qay.yad/ صفت. 1. bound, duty-bound 2. morally obliged

مقیم /mo.qi:m/ صفت. resident, residing, domiciled
مُقیمِ اُسترالیا a (permanent) resident of Australia

مِک /mek/ اسم. the act of sucking

مُک /mok/ قید. [گفتار] (= دَقیقاً) exactly
□ صورتحسابِ شما شده است مُک ده‌هزار تومان.
Your bill has come exactly to 10,000 tomans.

مَکاتب /ma.kā.teb/ اسم. [جمعِ مَکتَب]
schools

مُکاتبات /mo.kā.te.bāt/ اسم. [جمعِ مُکاتبه]
correspondence(s), communications

مکاتبه /mo.kā.te.be/ اسم. (= نامه‌نگاری)
the act of letter-writing, correspondence, communication
□ با دوستانِ خود در خارج از کشور در حالِ مکاتبه هستم تا بلکه آن‌ها کمکی بکنند.
I am in correspondence with my friends abroad to see if they can be of any help.

مکاتبه‌کردن /mo.kā.te.be.kar.dan/ مصدر لازم.
to correspond with sb

مکاتبه‌ای /mo.kā.te.be.'i/ صفت.
by correspondence, correspondence [*bef. n*]
آموزشگاهِ مُکاتبه‌ای
a correspondence school

مکّار /mak.kār/ صفت. (= حیله‌گر)
cunning, wily

مکاشفات /mo.kā.še.fāt/ اسم. [جمعِ مُکاشفه]
revelations

مکاشفه /mo.kā.še.fe/ اسم. 1. spiritual contemplation 2. revelation
« مکاشفهٔ یوحنّای رسول »
" The Revelation of St. John the Divine "

مکافات /mo.kā.fāt/ اسم. (= کِیفر)
1. retribution, punishment
2. [*col*] trouble, difficulty

مکالمات /mo.kā.le.māt/ اسم. [جمعِ مُکالمه]
dialogues, conversations
« مُکالماتِ اَفلاطون »
" The Dialogues of Plato "

مکالمه /mo.kā.le.me/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مُکالمات]
(= گفتگو) dialogue, conversation
مُکالمهٔ تِلفنی a telephone call, a conversation over/ by the telephone

مکالمه‌کردن /mo.kā.le.me.kar.dan/
مصدر لازم. to converse with sb, to have a conversation with sb

مکان /ma.kān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَماکن، اَمکنه]
(= جا) place, locality, location
بی‌جا و مَکان /-o-/ homeless

مکان‌نما(ن) /ma.kān.na.mā/ اسم. [رایانه]
the cursor

مکانی /ma.kā.ni/ صفت. pertaining to a place or location, local

مکانیزاسیون(ف) /me.kā.ni.zā.si.yon/ اسم.
mechanization, automation

مکانیزه(ف) /me.kā.ni.ze/ صفت. (= ماشینی)
mechanized, automated

مکانیسم^(ف) /me.kā.nism/ اسم. (= ساز و کار)
a mechanism

مکانیسین^(ف) /me.kā.ni.si.yan/ اسم. [جمع: ~ها]
a mechanic
مِکانیسینِ هَواپیما an aviation mechanic

مکانیک^(ف) /me.kā.nik/ اسم.
(= ۲. تَعمیرکارِ اتومبیل)
1. [*phys*] mechanics 2. a mechanic
مِکانیکِ خاک soil mechanics
مِکانیکِ سَیّالات fluid mechanics
مُهندسِ مِکانیک a mechanical engineer

مکانیکی /me.kā.ni.ki/ صفت. اسم. (= ۱. ماشینی)
1. [*adj*] mechanical 2. [*n*] a repair shop
تَرجمهٔ مِکانیکی mechanical translation

مکتب /mak.tab/ اسم. [جمع: ~ها، مَکاتب]
1. a school 2. → مکتب‌خانه
مَکتبِ رُمانتیسم the Romantic School
□ رونقِ کارِ نقاشانِ مکتبِ کمال‌المُلک در دو سه دههٔ آغاز قرن بیستم بود.
Painters working in the style of Kamal ol-Molk had their heyday in the 1920's and 1930's.

مکتب‌خانه /mak.tab.xā.ne/ اسم. [قدیم]
نیز مَکتب an old-style school with just one teacher where all the pupils sat together

مکتبی /mak.ta.bi/ صفت. 1. scholastic
2. pertaining to an old-style school
طِفلِ مَکتبی a school-age child, a pupil

مکتوب /mak.tub/ صفت. اسم. (= نِوشته)
1. [*adj*] written 2. [*n*] letter, missive
کَلامِ مَکتوب the written word

مکتوبات /mak.tu.bāt/ اسم. [جمع: مَکتوبه^(تا)]
1. writings 2. letters

مکتوم /mak.tum/ صفت. (= پوشیده) veiled, hidden

مکتوم ماندن /mak.tum.mān.dan/ مصدر لازم.
to remain hidden

مکث /maks/ اسم. pause, break

مکث کردن /maks.kar.dan/ مصدر لازم.
to pause, to make a pause

مکدّر /mo.kad.dar/ صفت. (= رنجیده)
offended, feeling hurt

مکدّر شدن /mo.kad.dar.šo.dan/ مصدر لازم.
(= رَنجیدن) to get/ feel offended

مکر /makr/ اسم. (= حیله) wile, trick, ruse

مکرّر /mo.kar.rar/ صفت. repeated
شُمارهٔ ۷ مُکرّر 7 *bis*
مُکرّر در مُکرّر repetitiously

مکرراً /mo.kar.ra.ran/ قید. repeatedly

مُکرّم /mo.kar.ram/ صفت. نیز مُکرّمه^(مؤنث)
(= بزرگوار) honoured^(Br), respected

مَکرمه^(ف) /mak.ra.me/ اسم. a course lace made by knotting cords together, macramé

مکرمه‌بافی^(ن) /mak.ra.me.bā.fi/ اسم.
macramé work

مکروه /mak.ruh/ صفت. [اسلام] ← مُستحبّ
disapproved but not forbidden

مکروهات /mak.ru.hāt/ اسم. [اسلام]
[جمعِ مَکروهه] things or acts which are disapproved but not forbidden

مِک زدن /mek.za.dan/ مصدر متعدی.
(= مِکیدن) to suck sth

مکزیکی /mek.zi.ki/ صفت. اسم. [جغرافیا]
[جمع: ~ها، ~ان] 1. [*adj*] pertaining to Mexico, Mexican 2. [*n*] a native of Mexico, a Mexican

مِکش /ma.keš/ اسم. [فیزیک] suction
□ این جاروبرقی که هیچ مکش ندارد.
This vacuum cleaner has hardly any suction.

مَکش مرگ ما /ma.koš.mar.ge.mā/ صفت.
[گفتار] coquettish, come-hither
توالتِ مَکش‌مَرگِ‌ما a too-too make-up

مکشوف /mak.šuf/ صفت. نیز مَکشوفه^(مؤنث)
discovered, unearthed, revealed
اَموالِ مَکشوفه recovered stolen goods

مکعّب /mo.ka'.'ab/ اسم. صفت. [هندسه]
1. [*n*] a cube 2. [*adj*] cubic
مُکعّبِ مُستطیل an oblong cube

مکفی /mok.fi/ صفت. ample, sufficient, (more than) adequate
با حُقوقِ مُکفی with a good salary

مکلّا /mo.kal.lā/ صفت. ← مُعمّم
wearing a hat (and not a turban), hatted
آدمِ مُکلّا a layman

مکلّف /mo.kal.laf/ صفت. duty-bound, obliged

مکلّف‌کردن /mo.kal.laf.kar.dan/ مصدر متعدی. to charge sb with a duty

مکمّل /mo.kam.mel/ صفت.
complementary, supplementary

مکنت /mek.nat/ اسم. (= ثروت) riches

مکنده /me.kan.de/ صفت. (sth) with the power to create suction, suction [*bef. n*]
تُلمبهٔ مِکنده a suction pump

مکنونات /mak.nu.nāt/ اسم. [جمع: مَکنونه] hidden things, secrets
مَکنوناتِ قَلبی the secrets of one's heart

مکّی /mak.ki/ صفت. [جغرافیا]
pertaining to Mecca, Meccan

مکیدن /me.ki.dan/ مصدر متعدی.
to suck sth, to suck at/ on sth

مکیدنی /me.ki.da.ni/ صفت. suckable
قُرصِ مکیدنی [داروشناسی]
suckable tablet(s), lozenge(s)

مکیده /ma.ki.de/ صفت. sucked
لیموی مَکیده a lemon sucked dry

مکیّف /mo.kay.yef/ صفت. narcotic, opiate, inebriating

مگابایت(ف) /me.gā.bāyt/ اسم. [رایانه]
one million bytes, a megabyte (MB)

مگاوات(ف) /me.gā.vāt/ اسم. [برق]
one million watts, a megawatt (MW)

مگر /ma.gar/ قید. 1. except, other than
2. an interrogative word introducing a question to which a yes-answer is anticipated
چطور مَگر؟ Why do you ask?
مَگراین‌که unless
مَگر به تو نگفتم؟ Didn't I tell you?

مگس /ma.gas/ اسم. [حشره‌شناسی] fly, housefly

مگس‌پران /ma.gas.pa.rān/ اسم.
fly-whisk

مگس پراندن /ma.gas.pa.rān.dan/ مصدر لازم.
1. to drive away flies 2. to sit back and do nothing, to twiddle one's thumbs

مگس‌پرانی /ma.gas.pa.rā.ni/ اسم.
the act of passing the time idly
□ کارِ ما در مَغازه در این روزهایِ کساد مگس‌پرانی است.
In these slack times, we have nothing better to do in the store than to twiddle our thumbs.

مگسک /ma.ga.sak/ اسم. the front sight of a rifle/ gun

مگس‌کش /ma.gas.koš/ اسم. fly-swatter

مگس‌گیر /ma.gas.gi:r/ اسم. 1. fly-trap, fly-paper 2. [*bird*] flycatcher
3. [*bot*] Venus's fly-trap

مگس‌وزن /ma.gas.vazn/ اسم. [ورزش]
(in boxing) flyweight

مگو /ma.gu/ صفت. (= نگو)
1. unspeakable, unutterable
2. [*v*] (2nd pers. imp.) do not say
اَسرارِ مَگو secrets that should not be divulged
هیچ مَگو! Don't say a word!

ملأ /ma.la'/ اسم. ← خَلأ 1. fullness
2. assembly of people
در مَلأِ عام in public view
بر مَلا ساختن /ma.lā/ to reveal sth, to make public

ملّا /mol.lā/ اسم. [اسلام] [جمع: ـها، ـیان]
an Islamic scholar, a learned person, a *Mullah*

ملائک /ma.lā.'ek/ اسم. نیز **مَلایک** [جمع مَلک]
angels (= فرشتگان)

ملائکه /ma.lā.'e.ke/ اسم. نیز **ملایکه** [جمع مَلک]
1. an angel 2. angels

ملات /ma.lāt/ اسم. [ساختمان] نیز **مَلاط**
mortar, cement, binding material

پُرمَلات [گفتار] rich in ingredients, generously prepared

کَم‌مَلات [گفتار] with too few ingredients, sparsely prepared

ملاج /ma.lāj/ اسم. [کالبدشناسی]
the soft part on top of a baby's head, the fontanelle

ملّاح /mal.lāh/ اسم. [جمع: ـان] (= دَریانورد)
a sailor, a seaman, a mariner

ملاحت /ma.lā.hat/ اسم.
the state of being pretty in a charming way, charm, attractiveness

ملاحظات /mo.lā.he.zāt/ اسم. [جمع مُلاحظه]
observations, remarks

ملاحظه /mo.lā.he.ze/ اسم. [جمع: مُلاحظات]
1. the act of regarding/ observing sth, observation 2. consideration

قابلِ مُلاحظه considerable

به طوری که مُلاحظه می‌فرمایید ... [محترمانه]
As you can see for yourself ...

ملاحظه‌کاری /mo.lā.he.ze.kā.ri/ اسم.
showing consideration, acting considerately

ملاحظه‌کردن /mo.lā.he.ze.kar.dan/
مصدر متعدی. 1. to observe sth, to see sth
2. to act considerately

ملّاخور /mol.lā.xor/ صفت.
(of funds etc) having been squandered (esp by a member of the clergy)

ملاز /ma.lāz/ اسم. [کالبدشناسی] (= زَبانِ کوچک)
the uvula

ملازم /mol.lā.xor/ صفت. اسم. [جمع: ـان، ـین]
1. [*adj*] accompanying (= هَمراه)
2. [*n*] an attendant, a retainer

ملاس(ف) /ma.lās/ اسم.
treacle[Br], molasses[Us]

مِلاسِ چُغندرِ قَند sugar-beet molasses

ملاطفت /mo.lā.te.fat/ اسم. (= مِهربانی)
kindness

ملاطفت‌کردن /mo.lā.te.fat.kar.dan/
مصدر لازم. to show kindness to sb

ملافه /ma.lā.fe/ اسم. نیز **مَلحفه**[ن]
sheet(s), bed sheets

مَلافه و روتختی bed clothes

ملاقات /mo.lā.qāt/ اسم. (= دیدار)
1. the act of meeting (with) sb
2. meeting, visit

ملاقات‌کردن /mo.lā.qāt.kar.dan/
مصدر متعدی. to meet sb, to meet up with sb, to meet with[Us] sb

ملاقاتی /mo.lā.qā.ti/ اسم. [جمع: ـها]
(in a hospital, prison etc) a visitor

□ بلند شو، ملاقاتی داری.
Get up, you have a visitor.

ملاقه /ma.lā.qe/ اسم.
ladle

مَلّاک /mal.lāk/ اسم. [جمع: ـین]
a big landowner

مِلاک /me.lāk/ اسم. (= مِعیار)
yardstick, criterion

ملال /ma.lāl/ اسم. [ادبی]
boredom, ennui

ملال‌آور /ma.lā.lā.var/ صفت. (= خَسته‌کننده)
boring, dull, tedious

ملالت‌بار /ma.lā.lat.bār/ صفت. ← مَلال‌آور

ملامت /ma.lā.mat/ اسم. (= سَرزنش)
blame, reproach

ملامین(ف) /me.lā.min/ اسم. [صنعت]
melamine, Melamine

سرویس ظُروفِ مِلامین
a Melamine dish set

ملّانقطی /mol.lā.no.qa.ti/ صفت. pedantic

آدمِ مُلّانقطی a pedant

ملایم /mo.lā.yem/ صفت. gentle, mild

بادِ مُلایم a gentle breeze

شیبِ مُلایم a gentle slope

هَوایِ مُلایم mild weather

مُلایم شدنِ هَوا to cool down, to become mild

ملایمت /mo.lā.ye.mat/ اسم. gentleness, mildness

با مُلایمت gently

ملبّس /mo.lab.bas/ صفت. garbed, clothed, dressed

مُلبّس به لِباسِ کِشیشان
garbed as a priest

ملبوس /mal.bus/ اسم. (= لِباس، پوشاک)
clothes, clothing, garment

ملّت /mel.lat/ اسم. [جمع: ~ها، مِلل]
nation, people

ملتزم /mol.ta.zem/ صفت. اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
1. [*adj*] obliged, bound (because of an undertaking) 2. [*n*] sb who is in the service of a high personage, a retainer, an attendant

مُلتزمینِ رِکاب persons accompanying a king, the entourage

ملتفت /mol.ta.fet/ صفت. (= آگاه) aware

ملتفت شدن /mol.ta.fet.šo.dan/ مصدر متعدی.
to notice sth, to become aware of sth

ملتقا /mol.ta.qā/ اسم. the meeting point of two things, junction, the confluence of two rivers etc

مُلتقایِ دو رودِ دَجله و فُرات
the confluence of rivers Tigris and Euphrates

ملتهب /mol.ta.heb/ صفت. inflamed, burning, glowing

ملج /ma.laj/ اسم. [گیاه‌شناسی]
mountain elm, wych/ witch elm

ملح /melh/ اسم. [شیمی] [جمع: اَملاح] (= نَمک)
salt

ملحد /mol.hed/ اسم. [جمع: ~ین، مَلاحده]
a heretic, an apostate

ملحق /mol.haq/ صفت. joined, annexed

ملحق شدن /mol.haq.šo.dan/ مصدر لازم.
to join sb/ sth

ملحقّات /mol.haq.qāt/ اسم. [جمع مُلحقه]
appendages, attachments, additions, appurtenances

ملخ /ma.lax/ اسم. [حشره‌شناسی] 1. locust 2. grasshopper 3. propeller

مَلَخِ باغی grasshopper

مَلَخِ صَحرایی desert locust, locust

مَلَخِ هَواپیما the propeller

ملخّص /mo.lax.xas/ صفت. (= خُلاصه‌شده)
summarized, abridged

ملزم /mol.zam/ صفت. obliged, bound, compelled

ملزم بودن /mol.zam.bu.dan/ مصدر لازم.
to be obliged, to be duty-bound

ملزوم /mal.zum/ صفت. required, necessary

ملزومات /mal.zu.māt/ اسم. [جمع مَلزومه[تا]]
supplies, requirements

□ همسایهٔ طبقهٔ پایینِ ما ملزوماتِ دندانپزشکی وارد می‌کند.
Our downstairs neighbour[Br] *imports dentistry supplies.*

ملس /ma.las/ صفت. (= ۱. میخوش)
1. subacid, tart, sweet and sour
2. (of weather) pleasantly cool

ملعبه /mal.'a.be/ اسم. (= بازیچه، آلتِ دست)
1. plaything, toy 2. tool

مَلعبهٔ دَستِ کسی شدن
to become a tool in the hands of sb

ملعون /mal.'un/ صفت. (= لَعنتی) damned, accursed, cursed

ملغمه /mal.ğa.me/ اسم. [شیمی] نیز مَلقمه
1. amalgam 2. mixture, mix

ملغی /mol.ğā/ صفت. (= لَغو شده)
rescinded, annulled, cancelled

ملفوظ /mal.fuz/ صفت. pronounced
غِیرمَلفوظ unpronounced, mute
هاءِ غِیرمَلفوظ the mute *h*

ملقّب /mo.laq.qab/ صفت.
bearing an honorific title
مُلقّب به ... having the honorific title ..., bearing the title ..., entitled ...

مَلَک /ma.lak/ اسم. [جمع: مَلائک، مَلائکه]
(= فِرشته) an angel

مَلِک /ma.lek/ اسم. [جمع: مُلوک] the king, the monarch of an Arabian country
مَلک فَهد، پادشاهِ عَربستان
King Fahd of Saudi Arabia

مِلک /melk/ اسم. [جمع: اَملاک]
a landed property, a country estate
مِلکِ طِلق the undisputed property of a sole owner
مِلکِ مُشاع a jointly-owned property

مُلک /molk/ اسم. [ادبی] (= کِشور)
kingdom, realm

مَلک‌الشعرا(ء) /ma.lek.koš.šo.'a.rā(')/ اسم.
poet laureate
مَلک‌الشعرایِ بَهار M.T. Bahar, the Poet Laureate

مَلَک‌الموت /ma.la.kol.mowt/ اسم.
the angel of death

مِلکداری /melk.dā.ri/ اسم. the act of managing a country estate (with its agricultural lands)

مَلکزاده /ma.lek.zā.de/ اسم.
[جمع: ~ها، مَلکزادگان] (= شاهزاده)
a prince

ملکوت /ma.la.kut/ اسم.
the kingdom of heaven

ملکوتی /ma.la.ku.ti/ صفت. heavenly, divine

ملکول(ف) /mo.le.kul/ اسم. [شیمی] molecule

ملکولی /mo.le.ku.li/ صفت.
pertaining to molecules, molecular
ساختارِ مُلکولی the molecular structure

ملکه /ma.le.ke/ اسم. (= شَهبانو) the queen
مَلکهٔ اِنگلیس the Queen of England
مَلکهٔ زَنبورِ عَسل the queen bee
مَلکهٔ زیبایی a beauty queen

مِلکی /mel.ki/ صفت. pertaining to an estate or landed property
بنگاه معاملاتِ مِلکی
real estate agency
◻ پدربزرگم و برادرِ کوچکترش مدت‌ها با هم اختلافِ ملکی داشتند.
Grandfather and his younger brother had a long-lasting dispute over land ownership.

مِلکیّت /mel.kiy.yat/ اسم. ownership

ملل /me.lal/ اسم. [جمعِ مِلّت] nations
جامعهٔ مِلل [سابق]
the League of Nations
مِلَلِ راقیه [سابق] the advanced nations

ململ /mal.mal/ اسم. [پارچه] muslin

ملموس /mal.mus/ صفت. palpable, tangible

ملنگ /ma.lang/ صفت. [گفتار] tipsy

ملوان /ma.la.vān/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
(= دَریانورد، مَلّاح) a sailor, a seaman, a mariner

ملوانی /ma.la.vā.ni/ اسم. صفت.
1. [*n*] a sailor's job 2. [*adj*] pertaining to sailors, sailor [*bef. n*]
فُنونِ مَلوانی seamanship
کُلاهِ مَلوانی a sailor's cap/ hat

ملوّث /mo.lav.vas/ صفت. (= آلوده‌شده)
defiled, soiled, sullied

ملودرام^(ف) /me.lo.de.rām/ اسم. [تئاتر/ سینما]
melodrama

ملودی^(ف) /me.lo.di/ اسم. [موسیقی] (= نَغمه)
melody, tune

ملودیکا^(ف) /me.lo.di.kā/ اسم. [موسیقی]
a simple wind instrument with a keyboard, the Melodica

ملوس /ma.lus/ صفت. [گفتار]
lovely, dainty, cute (usually used when speaking of a child or small pet)

چه سگِ مَلوسی!
What a pretty little dog!

ملوک /mo.luk/ اسم. [جمعِ مَلِک]
kings

مُلوکِ عَجم — kings of ancient Persia

ملوک‌الطوایفی /mo.lu.kot.ta.vā.ye.fi/ صفت. (= فِئودالی)
feudal

ملوکانه /mo.lu.kā.ne/ صفت. (= شاهانه)
royal, regal, kingly

فَرمانِ مُلوکانه — a royal decree

ملول /ma.lul/ صفت. (= ۲. وِلرم)
1. bored, glum, weary 2. (of water) tepid

□ از دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست. (مولوی)
I am weary of all the demons and beasts around me./ Oh, how I long for the company of human beings.

ملوّن /mo.lav.van/ صفت. [ادبی] (= رَنگین)
coloured[Br], colourful[Br]

ملهم /mol.hem/ صفت. (= اِلهام‌یافته)
inspired

مُلهم از (= با اِلهام از) — inspired by

ملّی /mel.li/ صفت.
1. belonging to the whole nation, national
2. [*dated*] privately owned

باغِ مِلّی [سابق] — a public park
مَدرِسهٔ مِلّی [سابق] — a private school

ملّی‌پوش^(ن) /mel.li.puš/ اسم. صفت. [ورزش] [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*n*] a member of the national team/ squad[Us] in a given sport 2. [*adj*] wearing the national jersey

بازیکنِ مِلّی‌پوش — a member of the national team/ squad[Us]

ملّیت /mel.liy.yat/ اسم.
nationality, nationhood

ملیح /ma.li:h/ صفت. (= بانمک)
charming, cute

ملّی شدن /mel.li.šo.dan/ مصدر لازم.
to be nationalized

□ امروز سالروزِ ملّی شدنِ صنعتِ نفتِ ایران است.
Today marks the anniversary of the nationalization of the Iranian oil industry.

ملّی کردن /mel.li.kar.dan/ مصدر متعدی.
to nationalize a bank etc

ملّی‌گرا^(ن) /mel.li.ge.rā/ اسم. صفت. [سیاست] [جمع: ~یان] (= ناسیونالیست)
1. [*n*] a nationalist 2. [*adj*] nationalist

اَحزابِ مِلّی‌گرا — nationalist parties

ملّی‌گرایی /mel.li.ge.rā.'i/ اسم. [سیاست] (= ناسیونالیسم)
nationalism

ملیله /ma.li.le/ اسم.
filigree

ملیله‌دوزی /ma.li.le.du.zi/ اسم.
filigree work on textile

ملیله‌کاری /ma.li.le.kā.ri/ اسم.
filigree work on metal

ملیّن /mo.lay.yen/ صفت. اسم. [پزشکی]
1. [*adj*] laxative 2. [*n*] a laxative

داروی مُلَیّن — a laxative medicine

ملیون /mel.yun/ اسم. [عدد] نیز میلیون
a million (1,000,000)

ملّیون /mel.liy.yun/ اسم. [جمعِ مِلّی] (= مِلّی‌گرایان)
[*dated*] the nationalists

ملیونر(ف) /mel.yu.mer/ اسم. نیز میلیونر
a millionaire [جمع: ~ها]

ملیونی /mel.yu.ni/ صفت. نیز میلیونی
counted in millions

ممارست /mo.mā.re.sat/ اسم. (= تَمرین)
arduous practice, continual exercise

مماس /mo.mās/ صفت. [هندسه] tangential
خَطِّ مُماس a tangent

مماشات /mo.mā.šāt/ اسم. (= مُدارا)
tolerance, indulgence

مماشات‌کردن /mo.mā.šāt.kar.dan/
مصدر متعدی. to show tolerance

ممالک /ma.mā.lek/ اسم. [جمعِ مَملکت]
countries
مَمالکِ عَربِ خاورِ میانه
the Arab countries of the Middle East

ممانعت /mo.mā.ne.'at/ اسم. (= جلوگیری)
the act of preventing sb from doing sth, prevention

ممانعت‌کردن /mo.mā.ne.'at.kar.dan/
مصدر لازم. to prevent sb from doing sth

ممتاز /mom.tāz/ صفت.
of the highest quality, top-notch, top of the range, super
سَهامِ مُمتاز [اقتصاد] preference shares, preferred stock

ممتحن /mom.ta.hen/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
the examiner

ممتدّ /mom.tad(d)/ صفت. (= کِشیده)
drawn-out, elongated, extended

ممتنع /mom.ta.ne'/ صفت. abstaining, refraining
من رَأیِ مُمتنع می‌دهم. I am abstaining.

ممدّ /mo.med(d)/ صفت. [ادبی] (= یاری‌دهنده)
helping, assisting

ممرّ /ma.mar(r)/ اسم. (= گُذرگاه)
passageway, outlet
مَمرِّ مَعاش one's means of livelihood

ممرز /mam.raz/ اسم. [گیاه‌شناسی]
hornbeam, white beech

ممزوج /mam.zuj/ صفت. (= آمیخته)
mixed, blended

ممسک /mom.sek/ اسم. صفت. (= خَسیس)
1. [*n*] a miser, a penny-pincher
2. [*adj*] close-fisted, mean, parsimonious, niggardly, stingy

ممکن /mom.ken/ صفت. (= شُدنی)
possible, feasible
نامُمکن (= غیرمُمکن) impossible

ممکن بودن /mom.ken.bu.dan/ مصدر لازم.
to be possible/ feasible

مملکت /mam.le.kat/ اسم. [جمع: ~ها، مَمالک]
(= کِشور) country, state
ما مالِ این مملکت هستیم.
We belong to this country.

مملکتی /mam.le.ka.ti/ صفت. (= کِشوری)
pertaining to the country or state, state [*bef. n*]
اُمورِ مَملکتی affairs of the state

مملوّ /mam.lov(v)/ صفت. (= پُر)
full, brimful of, crammed with
□ وقتی بمب منفجر شد خیابان مملوِ از جمعیت بود.
The street was full of people when the bomb went off.

ممنوع /mam.nu'/ صفت. نیز ممنوعه^مؤنث
(= قدغن) forbidden, prohibited, banned

ممنوع‌الانتشار /mam.nu.'ol.'en.te.šār/ صفت.
(of publications) banned
کِتاب‌های مَمنوع‌الانتشار
banned books

ممنوع‌الچهره(ن) /mam.nu.'ol.čeh.re/ اسم.
[گفتار] (said of an actor/ actress)
barred from appearing on the stage or on screen

ممنوع‌الخروج /mam.nu.'ol.xo.ruj/ صفت.
(of a person) barred from leaving the country

ممنوع‌القلم /mam.nu.'ol.qa.lam/ صفت.
(of a writer) barred from publishing his/ her writings

ممنوع‌المعامله /mam.nu.'ol.mo.'ā.me.le/ صفت.
barred from buying or selling property

ممنوع‌الملاقات /mam.nu.'ol.mo.lā.qāt/ صفت.
1. (of a patient in hospital) barred from having visitors 2. (of sb in detention) held incommunicado

ممنوع‌الورود /mam.nu.'ol.vo.rud/ صفت.
barred from entering the country

کالاهایِ مَمنوع‌الورود
goods that cannot be legally imported

ممنوع‌کردن /mam.nu'.kar.dan/ مصدر متعدی.
to forbid sb from doing sth, to prohibit sth, to ban sth

ممنوعه /mam.nu.'e/ صفت. forbidden

کالاهایِ مَمنوعه — forbidden goods

میوهٔ مَمنوعه — the forbidden fruit

ممنوعیّت /mam.nu.'iy.yat/ اسم.
prohibition, ban, interdiction

رَفعِ مَمنوعیّت — lifting the ban on sth

ممنون /mam.nun/ صفت. (= سپاسگزار)
grateful, thankful

ممنون! — Thanks, much obliged!

ممه /ma.me/ اسم. [گفتار] (= پستان)
breast(s), boob(s), tit(s)

دیگر آن مَمه را لولو برد. [ضرب‌المثل]
Forget the old system of privileges and favours[Br]! (*ex tr* = [originally addressed to a young child] The bugbear came and took away your Mommy's breast!)

ممهور /mam.hur/ صفت. (= مُهرشده)
stamped, sealed

ممیز /mo.may.yez/ اسم. [جمع: مُمیّزین]
1. an auditor, a controller 2. a censor

مُمیّزِ مالیاتی — a tax assessor

ممیّزی /mo.may.ye.zi/ اسم.
1. an auditor's job, auditing, inspecting accounts 2. censorship

من[۱] /man/ ضمیر. 1. I 2. me 3. my

دَستِ مَن — my hand

مالِ مَن، ازآنِ مَن — mine

مَن یکی ... — as for me, ...

□ به من چه؟
What has it got to do with me?

من[۲] /man/ اسم. [روانشناسی] ego

من[۳] /man/ اسم. [سابق] an old unit of weight (equal to 3 *kg*), maund

مَنِ تَبریز — roughly equal to three kilos

مَنِ شاه — roughly equal to six kilos

منابر /ma.nā.ber/ اسم. [جمعِ مَنبر] pulpits

منابع /ma.nā.be'/ اسم. [جمعِ مَنبع]
resources

مَنابعِ اِنسانی — human resources

مَنابعِ طَبیعی — natural resources

مَنابعِ مالی — financial resources

مناجات /mo.nā.jāt/ اسم. [اسلام]
a form of prayer in which the supplicant addresses God in a fervent way

مناجات‌کردن /mo.nā.jāt.kar.dan/ مصدر لازم.
to pray to God (usu at night) in a fervent way

منادی /mo.nā.di/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a public crier, a herald (= جارچی)

مناره /me.nā.re/ اسم. [معماری] نیز مِنار
minaret

منازع /mo.nā.ze'/ اسم. [جمع: ـ ین]
one of the parties to a conflict, a litigant

منازعات /mo.nā.ze.'āt/ اسم. [جمعِ مُنازعه]
contentions, conflicts

منازعه /mo.nā.ze.'e/ اسم. [جمع: ـ‌ها، منازعات]
1. conflict, fight, quarrel 2. litigation

منازل /ma.nā.zel/ اسم. [جمعِ مَنزل]
1. way-stations 2. houses

مناسب /mo.nā.seb/ صفت. 1. suitable, appropriate, fit 2. convenient 3. reasonably priced

نامُناسب unsuitable, inappropriate

مناسبات /mo.nā.se.bāt/ اسم. [جمعِ مُناسبت] relations

مُناسباتِ ایران و روسیهٔ تِزاری در قَرنِ نوزدهم Iran's relations with Imperial Russia throughout the 19th century

مناسب بودن /mo.nā.seb.bu.dan/ مصدر لازم. to suit sb, to be suitable for sb/ sth

مناسبت /mo.nā.se.bat/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مُناسبات] 1. suitability 2. relevance to the occasion 3. relation

مناسبت داشتن /mo.nā.se.bat.dāš.tan/ مصدر لازم. to fit the occasion, to be relevant, to be pertinent

مناسک /ma.nā.sek/ اسم. [جمعِ مَنسَک] rituals, rites, ceremonies

مَناسکِ حَج the rituals of the pilgrimage to Mecca

مناصب /ma.nā.seb/ اسم. [جمعِ مَنصَب] positions of authority

مناصفه /mo.nā.se.fe/ اسم. the act of dividing sth in two halves, sharing sth equally

بِالمناصفه shared equally, divided in two equal portions, half and half, fifty-fifty

مناطق /ma.nā.teq/ اسم. [جمعِ مَنطقه] zones, regions

مَناطقِ آزاد [اقتصاد] free trade zones

□ از جملهٔ مَناطق آزاد در جنوبِ ایران جزایرِ کیش و قشم هستند.
The islands of Kish and Qeshm are two of the country's free trade zones in the south.

مناظر /ma.nā.zer/ اسم. [جمعِ مَنظره] views, vistas

مَناظرِ طَبیعی natural scenery

مَناظِر و مَرایا /-o-/ [فیزیک] (= پرسپکتیو) perspective

مناظره /mo.nā.ze.re/ اسم. a public debate

مناعت /ma.nā.'at/ اسم. (= بُلندنظری) magnanimity

منافات /mo.nā.fāt/ اسم. contradiction, incompatibility, inconsistency

مُنافات نداشتن not to be inconsistent with sth, to be consistent with sth

منافذ /ma.nā.fez/ اسم. [جمعِ مَنفذ] small holes, pores, orifices

منافع /ma.nā.fe'/ اسم. [جمعِ مَنفعت] 1. interests 2. profits

دَفترِ حِفظِ مَنافعِ ایران ... the Iranian-interest section ...

منافق /mo.nā.feq/ صفت. اسم. [جمع: ـ ین] 1. [*adj*] hypocritical, (= دورو) two-faced 2. [*n*] a hypocrite

منافی /mo.nā.fi/ صفت. contrary to, incompatible with

کَلامِ مُنافیِ عِفّت words offensive to one's sense of morality, obscene language

مناقب /ma.nā.qeb/ اسم. [جمعِ مَنقبت] praise-worthy qualities, virtues

مناقشات /mo.nā.qe.šāt/ اسم. [جمعِ مُناقشه] disputes

مناقشه /mo.nā.qe.še/ اسم. [جمع: مُناقشات] dispute, fight, quarrel

مناقصه /mo.nā.qe.se/ اسم. ⟸ مُزایده a tender (buying from the lowest bidder)

آگهیِ مُناقصه a call for tenders

به مُناقصه گذاشتن ... to put ... out to tender

من‌باب /men.bāb/ حرف. by way of

مِن بابِ مِثال as an example, by way of example

منبّت /mo.nab.bat/ صفت. (of wood) carved and decorated with floral patterns

منبّت‌کاری /mo.nab.bat.kā.ri/ اسم. woodcarving, fretwork, marquetry

دَرِ مُنبّت‌کاری‌شده a carved door

منبر /man.bar, men-/ اسم. [اسلام] a raised platform in a mosque for the preacher to sit on, the pulpit

اَهلِ مَنبر preachers

بالایِ مَنبر رفتن to preach from the pulpit, to deliver a sermon

منبسط /mon.ba.set, mom-/ صفت. expanded

گازهایِ مُنبسط‌شونده expanding gases

منبع /man.ba'/ اسم. [جمع: مَنابع] 1. source 2. resource(s)

مَنبعِ آب a water reservoir/ tank

مَنبعِ درآمد a source of income

مَنبعِ مُوثّق a reliable source

◻ یگانه مَنبعِ درآمدِ اهالیِ این آبادی قاچاق است.

Smuggling is the only source of income for the inhabitants of this hamlet.

منبعث /mon.ba.'es/ صفت. emanating, resulting from

منبعث شدن /mon.ba.'es.šo.dan/ مصدر لازم. to emanate, to result from

من‌بعد /men.ba'd, mem-/ قید. (= از این به بعد) from now on, henceforth

منّت /men.nat/ اسم. obligation, indebtedness, debt of gratitude

بی‌مُزد و مِنّت /-o-/ (expecting) no reward and no gratitude

رَهینِ مِنّتِ کسی بودن to be under sb's obligation

مِنّت سرِ کسی گذاشتن to remind sb of their indebtedness because of a favour[Br] done to them

مِنّتِ کسی را کشیدن to belittle oneself in order to win a favour[Br] from sb

منتج /mon.taj(j)/ صفت. نیز مُنتجه[مؤنث] resulting from

منتجّه /mon.taj.je/ اسم. [فیزیک] (= بَرآیند) the resultant

منتخب /mon.ta.xab/ صفت. elected, selected, chosen

وَکیلِ مُنتخب an elected deputy

منتخبات /mon.ta.xa.bāt/ اسم. [جمعِ مُنتخبه[تا]] selections, anthology

«مُنتخباتِ اَشعارِ باباطاهر»

"The Selected Poems of Baba Taher"

منتر /man.tar/ اسم. a charm, an incantation used to charm a wild animal

مَنترِ کسی شدن [گفتار] 1. to become subjected to sb's charm or whims 2. to be kept waiting for no good reason

منتسب /mon.ta.sab/ صفت. (= نسبت‌داده‌شده، مَنسوب) attributed to

طَرّاحیِ قَلم‌سیاه مُنتسب به رضا عباسی

a pen and ink drawing attributed to Reza Abbasi

منتشا /man.ta.šā/ اسم. a (usu gnarled) staff (carried by dervishes)

منتشر /mon.ta.šer/ صفت. published, circulated, disseminated

منتشر شدن /mon.ta.šer.šo.dan/ مصدر لازم. to be published, to be widely circulated

منتشر کردن /mon.ta.šer.kar.dan/ مصدر متعدی. to publish a book etc

منتظر /mon.ta.zer/ صفت. اسم. [جمع: ـان] 1. [adj] waiting (= ۲. مُتوقّع) 2. expectant 3. [n] sb who waits for some event, an expectant person

مُنتظرِ خدمت suspended from office

مُنتظرِ کسی بودن to be waiting for sb

منتظم /mon.ta.zam/ صفت. regular

چَندضلعیِ مُنتظم [هندسه] a regular polygon

منتفی /mon.ta.fi/ صفت. no longer probable, no longer under consideration

منتفی شدن /mon.ta.fi.šo.dan/ مصدر لازم. to be no longer an option, to be no longer contemplated

منتقد /mon.ta.qed/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین] (= مُنقِد) a critic

مُنتقدِ ادبی a literary critic

مُنتقدِ هُنری an art critic

منتقل /mon.ta.qel/ صفت. transferred

منتقل شدن /mon.ta.qel.šo.dan/ مصدر لازم. to be transferred to

□ دوستِ شما دیگر اینجا کار نمی‌کند. ماهِ پیش به قزوین منتقل شد.

Your friend does not work here any more; he was transferred to Qazvin last month.

منتقل کردن /mon.ta.qel.kar.dan/ مصدر متعدی. to transfer sb to

منّت‌کش /men.nat.keš/ اسم. sb who wants to be reconciled with sb else and is willing to belittle himself/ herself for it

منتها /mon.ta.hā/ اسم. صفت. حرف. نیز مُنتهیٰ
1. [*n*] extremity, extent
2. [*adj*] utmost, highest, farthest
3. [*conj*] but, however

با مُنتهایِ مِهربانی with utmost kindness

مُنتها دَرَجه the highest degree

منتهی /mon.ta.hi/ صفت. ending, culminating

به چیزی مُنتهی شدن to end/ culminate in sth

منتهی‌الیه /mon.ta.hā.'e.layh/ اسم. the extremity of sth, the farthest point of sth, the tip of sth

منثور /man.sur/ صفت. in prose, prose [*bef. n*]

اَدبیّاتِ مَنثور prose literature

منجر /mon.jar/ صفت. leading to, resulting in

منجر شدن /mon.jar.šo.dan/ مصدر لازم. to lead to, to result in sth

منجلاب /man.je.lāb/ اسم. 1. cesspool, cesspit 2. [*fig*] quagmire

منجّم /mo.naj.jem/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین] (= ۱. اَخترشناس)
1. an astronomer
2. an astrologer

منجمد /mon.ja.med/ صفت. (= یَخ‌زده) frozen, congealed

منجمد شدن /mon.ja.med.šo.dan/ مصدر لازم. (= یَخ بستن) to freeze [*vi*], to be frozen

منجمد کردن /mon.ja.med.kar.dan/ مصدر متعدی. (= فِریز کردن) to freeze sth

من‌جمله /men.jom.le/ حرف. (= از آن میان) among others, including

منجنیق /man.je.niq/ اسم. 1. [*lit*] a war engine for throwing stones, a mangonel 2. a movable raised platform

منجوق /mon.juq/ اسم. glass bead(s)

منجوق‌دوزی /mon.juq.du.zi/ اسم. beadwork

منجی /mon.ji/ اسم. (= ناجی) saviour[Br]

منحرف /mon.ha.ref/ صفت. 1. deviant, perverted 2. off-course, off-road

آدمِ مُنحرف [روان‌شناسی] a pervert

منحرف شدن /mon.ha.ref.šo.dan/ مصدر لازم. to deviate, to stray, to go off course

□ دوچرخه‌سوار از مسیرِ خود منحرف شد و توی گودالی افتاد.
The cyclist went off the track and ended up in a ditch.

منحرف کردن /mon.ha.ref.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to divert sth from its course 2. to lead sb astray

منحصر /mon.ha.ser/ اسم.
restricted, limited, exclusive

مُنحصر به فَرد (= یِگانه) unique

منحصراً /mon.ha.se.ran/ قید.
exclusively

منحصر کردن /mon.ha.ser.kar.dan/ مصدر متعدی.
to limit sth to sb/ sth

منحطّ /mon.hat(t)/ صفت.
decadent, degenerate, decaying, declining, in decline, in decay

منحلّ /mon.hal(l)/ صفت. نیز مُنحلّه^مؤنث
dissolved, disbanded, liquidated

حِزبِ مُنحلّه an outlawed political party

شِرکتِ مُنحلّه a liquidated company

منحل شدن /mon.hal.šo.dan/ مصدر لازم.
to be dissolved, to be disbanded, to be liquidated

منحل کردن /mon.hal.kar.dan/ مصدر متعدی.
to dissolve sth, to disband sth, to liquidate sth

منحنی /mon.ha.ni/ صفت. اسم.
1. [*adj*] curved 2. [*n*] a curve, a curved line 3. a graph

مُنحنیِ صُعودی an ascending curve

مُنحنیِ نُزولی a descending curve

منحوس /man.hus/ صفت. (= شوم)
sinister, ominous, of bad omen

من‌حیث‌المجموع /men.hey.sol.maj.mu'/ قید. (= رویِ‌هم‌رفته)
on the whole

منخرین /men.xa.reyn/ اسم. [تثنیهٔ مِنخر] (= سوراخ‌های بینی)
nostrils

منداب /man.dāb/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= کُلزا)
summer rape, coleseed, colza, French turnip

روغنِ مَنداب/ کُلزا /row-/ rapeseed oil

من‌درآوردی /man.da.rā.vor.di/ صفت. [گفتار]
contrived, made up, trumped up

کلماتِ مَن‌درآوردی (newly) coined phrases

مندرج /mon.da.rej/ صفت. نیز مُندرجه^مؤنث (= دَرج شده)
inserted, printed

مندرجات /mon.da.re.jāt/ اسم. [کتاب] [جمعِ مُندرجه]
contents

فِهرستِ مُندرجات/ مَطالب the table of contents

مُندرجاتِ روزنامه‌ها the contents of the daily press, what the newspapers are saying

مندرس /mon.da.res/ صفت. (= کُهنه)
(of clothes) worn out, shabby

مندیل /man.di:l/ اسم. (= دَستار، عَمّامه)
head-dress, turban

منزجر /mon.za.jer/ صفت. (= بیزار)
disgusted

منزل /man.zel/ اسم. [جمع: ـ ها، مَنازل] (= خانه)
1. dwelling, lodging, house 2. a way-station 3. a day's journey (for a caravan)

منزلت /man.ze.lat/ اسم. (= دَرجه، مَقام)
status, rank, esteem

منزله /man.ze.le/ اسم. (فقط در: به مَنزلهٔ)

به مَنزلهٔ just like, just as

□ شما به منزلهٔ مادرِ او هستید.
You are like a mother to him.

منزوی /mon.za.vi/ صفت. (= گوشه گیر)
retiring, reclusive

آدمِ مُنزوی a recluse, a hermit

منزّه /mo.naz.zah/ صفت. (= پاک)
guiltless, sinless, immaculate

منسجم /mon.sa.jem/ صفت. (= دارای اِنسجام)
cohesive, coherent, consistent

منسوب /man.sub/ صفت. اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
1. [*adj*] attributed 2. [*n*] a relative
مَنسوب به حافظ attributed to Hafez

منسوج /man.suj/ اسم. [جمع: ~ات]
textile, tissue (= بافته، پارچه)

منسوجات /man.su.jāt/ اسم. [جمع مَنسوجه]
textiles, fabrics

منسوخ /man.sux/ صفت.
abolished, outdated, obsolete

منش /ma.neš/ اسم. (= خوی)
1. natural disposition, mien, demeanour[Br], character 2. personality

منشآت /mon.ša.āt/ اسم. [ادبی]
epistolary compositions, letters

منشأ /man.ša'/ اسم. (= خاستگاه)
the origin of sth, the source of sth

منشعب /mon.ša.'eb/ صفت.
branched, forked

□ زبانِ فارسی شاخه‌ای است منشعب از خانوادهٔ زبان‌های هند و اروپایی.
Persian is an off-shoot of the Indo-European family of languages.

منشعب شدن /mon.ša.'eb.šo.dan/ مصدر لازم.
to branch off, to fork

منشور /man.šur/ اسم.
1. charter
2. [*geom*] prism
مَنشورِ سازمانِ مِلَلِ مُتّحد
the United Nations Charter

منشی /mon.ši/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. a secretary 2. an office clerk
مُنشیِ تِلفنی (= پیامگیر)
an answering machine
مُنشیِ صَحنه [سینما] the script girl

منشیگری /mon.ši.ga.ri/ اسم.
a secretary's job
کِلاسِ مُنشیگری a secretarial course

منصب /man.sab/ اسم. [جمع: ~ها، مَناصب]
a position of authority, a post, an appointment

منصرف /mon.sa.ref/ صفت.
dissuaded from an earlier decision, having had a change of heart, having changed one's mind

منصرف شدن /mon.sa.ref.šo.dan/ مصدر لازم.
to change one's mind

منصرف کردن /mon.sa.ref.šo.dan/ مصدر متعدی.
to dissuade sb from an earlier decision or intention

منصف /mon.sef/ اسم.
just, fair, fair-minded

منصّف‌الزاویه /mo.nas.se.foz.zā.vi.ye/ اسم.
[هندسه] (= نیمساز) a bisector

منصفانه /mon.se.fā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] just, fair, equitable
2. [*adv*] fairly, equitably

منصوب /man.sub/ صفت.
appointed

منصوب شدن /man.sub.šo.dan/ مصدر لازم.
to be appointed to a position of authority

منصوب کردن /man.sub.kar.dan/ مصدر متعدی.
to appoint sb to a position of authority

منضبط /mon.za.bet/ صفت.
disciplined

منضمّ /mon.zam(m)/ صفت. نیز مُنضمّه[مؤنث]
annexed, attached

منضمّات /mon.zam.māt/ اسم. [جمع مُنضمّه]
annexes, attachment, appurtenances

منطبق /mon.ta.beq/ صفت. (= مُطابق، بَرابر)
conforming to, in full agreement with, corresponding to

منطق /man.teq/ اسم.
logic
« مَنطقِ اَرسطو » "The Organon"
مَنطقِ ارسطویی Aristotelian logic
مَنطقِ صوری formal logic

منطقاً /man.te.qan/ قید.
logically, logically speaking

منطقدان /man.teq.dān/ اسم. [جمع: ـان]
a student of logic, a logician

منطقه /man.ta.qe/ اسم. [جمع: ـها، مَناطق]
zone, district, area, region
مَنطقهٔ نَفت‌خیز
an oil-producing region

منطقه‌ای(ن) /man.ta.qe.'i/ صفت. regional

منطقةالبروج /man.ta.qa.tol.bo.ruj/ اسم.
the Zodiac [نجوم]

منطقی /man.te.qi/ صفت. logical

منظر /man.zar/ اسم. [جمع: مَناظر] (= دیدگاه)
point of view, viewpoint

منظره /man.za.re/ اسم. [جمع: ـ، مَناظر]
view, vista, scenery, (= چشم‌انداز)
landscape, sight
□ چه مَنظرهٔ زیبایی!
Oh, what a gorgeous sight!
What a lovely view!

منظره‌یاب /man.za.re.yāb/ اسم. [عکاسی]
viewfinder

منظّم /mo.naz.zam/ صفت. regular,
orderly

منظّم کردن /mo.naz.zam.kar.dan/
to put sth in order, مصدر متعدی.
to arrange things
to tidy up[Br], مُنظّم و مُرتّب کردن
to put things in order, to make a place
shipshape

منظّماً /mo.naz.za.man/ قید. regularly

منظور /man.zur/ اسم. (= مَقصود)
intention, purpose, object, aim
for this purpose برای این مَنظور

منظور داشتن /man.zur.dāš.tan/ مصدر متعدی.
نیز منظور کردن (= درنَظر گرفتن)
to take into consideration

منظوم /man.zum/ صفت. نیز مَنظومه[مؤنث]
versified, in verse, verse [*bef. n*]
a translation in verse تَرجمهٔ مَنظوم

منظومه /man.zu.me/ اسم. [ادبی]
1. a long poem, a narrative in verse
2. [*astr*] a planetary system
the solar system مَنظومهٔ شَمسی [نجوم]

منع /man'/ اسم. the act of forbidding
sb from doing sth, prohibition,
prevention, ban
curfew /-o-/ (ساعاتِ) مَنعِ عُبور و مُرور

منعقد /mon.'a.qed/ صفت. 1. signed,
concluded 2. convened 3. coagulated,
congealed

منعقد شدن /mon.'a.qed.šo.dan/ مصدر لازم.
1. (of a gathering) to be convened,
to be held 2. [*vi*] to congeale (blood etc)

منع کردن /man'.kar.dan/ مصدر متعدی.
to forbid sb from doing sth
رُطب‌خورده مَنعِ رُطب چون کند [ضرب‌المثل]
When you break the law, how can
you expect others not to follow suit?
(*ex tr* = How can he who has eaten
fresh dates [from sb else's tree] forbid
others from doing the same?)

منعکس /mon.'a.kes/ صفت. (= اِنعکاس‌یافته)
1. reflected 2. (of a sound) echoed

منعکس شدن /mon.'a.kes.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to be reflected 2. to echo

منعکس کردن /mon.'a.kes.kar.dan/
to reflect, to throw back مصدر متعدی.

من‌غیرمستقیم /men.ğey.re.mos.ta.qi:m/ قید.
in an indirect manner, indirectly

منفجر /mon.fa.jer/ صفت. نیز مُنفجره[مؤنث]
exploded, burst
explosive materials, مَوادِ مُنفجره
explosives
اتومبیلِ حاوی مَوادِ مُنفجره
a car loaded with explosives, a car bomb

منفجر شدن /mon.fa.jer.šo.dan/ مصدر لازم.
to explode, to burst [*vi*], to go off

منفجر کردن /mon.fa.jer.kar.dan/
مصدر متعدی. (= ترکاندن) to explode sth,
to blow up sth

منفذ /man.faz/ اسم. [جمع: ~ها، مَنافذ]
(= سوراخ) a small hole, pore(s)

منفرجه /mon.fa.re.je/ صفت. [هندسه]
(of an angle) obtuse
زاویهٔ مُنفرجه ← زاویهٔ حادّه
an obtuse angle

منفرد /mon.fa.red/ صفت. 1. solitary,
single 2. [*pol*] unattached to any party,
independent

منفصل /mon.fa.sel/ صفت. نیز مُنفصله^مؤنث
← مُتصّل / مُتصّله 1. detached
2. dismissed (from service)
حُروفِ مُنفصله (ا، د، ذ، ر، ز، ژ، و)
[زبان‌شناسی] those letters of the Persian
alphabet that cannot be joined to
the letter following them

منفعت /man.fa.'at/ اسم. [جمع: مَنافع]
(= ۱. سود ۳. بَهره) 1. profit, gain
2. benefit 3. the interest paid on a loan

منفعت بردن /man.fa.'at.bor.dan/ مصدر لازم.
نیز منفعت کردن to profit, to gain,
to make a profit

منفعل /mon.fa.'el/ صفت. (= ۱. شرمنده)
1. ashamed 2. passive

منفعل شدن /mon.fa.'el.šo.dan/ مصدر لازم.
to feel ashamed, to feel guilty,
to be embarrassed

منفکّ /mon.fak(k)/ صفت. (= جُدا)
separated from

منفکّ شدن /mon.fak.šo.dan/ مصدر لازم.
to be separated from
◻ گربهٔ ما پیشولی یک آن از بچه‌هایش منفک نمی‌شود.
Pishuli our cat does not leave her kittens alone even for one second.

منفور /man.fur/ صفت. hated, detested
دُشمنِ مَنفور the hated enemy

منفی /man.fi/ صفت. ← مُثبت negative
بارِ مَنفی [فیزیک] a negative charge
جَوابِ مَنفی a negative answer
عَددِ مَنفی a negative number

منفی‌باف /man.fi.bāf/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a person with a negative attitude,
a habitual pessimist, a nay-sayer

منفی‌بافی /man.fi.bā.fi/ اسم. the act of
arguing against an idea by accentuating
the negative aspects of it, negativism

منقّا /mo.naq.qā/ صفت. نیز مُنقّیٰ 1. cleaned
2. (of almonds) shelled 3. (of raisins) with
their seeds removed
اَنگورِ (ریش‌بابایِ) مُنقّا a variety of
sweet grapes with large elongated fruit

منقار /men.qār/ اسم. [پرنده‌شناسی] (= نوک)
beak, bill

منقاش /man.qāš/ اسم. (= موچین)
(a pair of) tweezers

منقبت /man.qe.bat/ اسم. [جمع: مَناقب]
virtue, merit
در مَنقبتِ کسی سُخن گفتن
to extol sb's virtues

منقبض /mon.qa.bez/ صفت. ← مُنبسط
(of muscles etc) contracted

منقبض شدن /mon.qa.bez.šo.dan/ مصدر لازم.
to contract [*vi*]

منقّح /mo.naq.qah/ صفت. (= ۲. ویراسته)
1. cleaned 2. (of a text) edited

منقّد /mo.naq.qed/ اسم. [جمع: ~ان، ~ ین]
(= مُنتقد، ناقد) a critic

منقرض /mon.qa.rez/ صفت. 1. extinct
2. overthrown
مُنقرض شدنِ سِلسلهٔ پادشاهی
(of a dynasty) to be overthrown
مُنقرض شدنِ نَسل to become extinct

◻ شیر و ببر دو حیوانی هستند که نسل‌شان در ایران منقرض شده است.
Lions and tigers are two of the animals that have become extinct in Iran.

منقسم /mon.qa.sem/ صفت. (= تقسیم‌شده)
divided

منقسم شدن /mon.qa.sem.šo.dan/ مصدر لازم.
to be divided

منقّش /mo.naq.qaš/ صفت. (= دارای نَقش)
decorated with figures

منقضی /mon.qa.zi/ صفت. (= گُذشته)
expired

منقضی شدن /mon.qa.zi.šo.dan/ مصدر لازم.
to expire, to become expired, to reach the expiry date

منقطع /mon.qa.te'/ صفت. (= بُریده)
interrupted, cut off

منقل /man.qal/ اسم. a charcoal brazier
اَهلِ مَنقل opium smokers

منقلب /mon.qa.leb/ صفت. 1. stormy 2. agitated
مُنقلب شدنِ هَوا to become stormy
مُنقلب شدنِ شَخص to become agitated

منقوش /man.quš/ صفت. (= دارایِ نَقش و نِگار)
decorated with floral or figural motifs, patterned

منقول /man.qul/ صفت.
(= ۱. قابلِ‌حمل ۲. نَقل‌شده) 1. movable, portable 2. narrated, quoted
از بزرگمهرِ حَکیم منقول است که ...
Bozorgmehr the Wise (the Grand Vizier of Anushirvan, the Sassanid king) is reported to have said ...

منکَر /mon.kar/ صفت. اسم. [اسلام]
(= زشت، ناپسند) 1. [*adj*] detestable, abominable 2. [*n*] a forbidden act
نَکیر و مُنکر /-o-/ [اسلام] two angels who visit the dead in the grave to question them on their faith
نَهی از مُنکر warning sb against committing a forbidden act

منکِر /mon.ker/ صفت. (= اِنکارکننده)
denying, disavowing

منکر شدن /mon.ker.šo.dan/ مصدر لازم.
to refuse to admit sth, to deny sth, to disavow sth

منکرات /mon.ka.rāt/ اسم. [اسلام] [جمعِ مُنکَره^ن]
forbidden actions, sinful acts, vice
دایرهٔ مُبارزه با مُنکرات the vice squad

منکراتی^(ن) /mon.ka.rā.ti/ صفت.
pertaining to sinful acts
جَرایمِ مُنکراتی those offences^Br/offenses^Us that pertain to the non-observance of Islamic edicts

منکسر /mon.ka.ser/ صفت. (= شِکسته)
1. broken 2. refracted
خَطِّ مُنکسر a broken line

منکوب /man.kub/ صفت. vanquished

منگ /mang/ صفت. [گفتار] (= گیج) dazed, in a daze, benumbed

منگل /man.gol/ اسم. (= شُترگلو)
a subterranean u-shaped waterway, a siphon culvert

منگنز^(ف) /man.ga.nez/ اسم. [شیمی/ فلز]
manganese (*Mn*)

منگنه /man.ga.ne/ اسم. 1. punch, perforator 2. a small screw press 3. an eyelet and press-stud setter
مَنگنهٔ آبی a hydraulic press

منگنه‌کردن /man.ga.ne.kar.dan/ مصدر متعدی.
to press sth

مُنگول^(ف) /mon.gol/ صفت. [پزشکی]
suffering from mongolism

مَنگوله /man.gu.le/ اسم. tassel

مُنگولیسم(ف) /mon.go.lism/ اسم. [پزشکی] mongolism, (= کودنیِ مُغولی /-kow/) Mongolian idiocy

منگی /man.gi/ اسم. daze

مَنم مَنم /ma.nam.ma.nam/ اسم. boasting, boastfulness

منم منم کردن /ma.nam.kar.dan/ مصدر لازم. to boast, to brag, to speak boastfully

مِن مِن /men.men/ اسم. نیز مِنّ و مِن mumbling

مِن مِن کردن /men.men.kar.dan/ مصدر لازم. to mumble

مننژیت(ف) /me.nan.žit/ اسم. [پزشکی] meningitis

منو(ف) /me.nu/ اسم. (= ۱. صورتِ غذا ۲. غذاهایِ پیش‌گزیده) 1. the menu 2. a table d'hôte meal, an ordinary 3. [*comp*] the menu

منوال /men.vāl/ اسم. (= طَریق) manner

بر هَمین مِنوال in this same manner

منوّر /mo.nav.var/ صفت. اسم. نیز مُنوّره^مؤنث 1. [*adj*] illuminated, bright 2. [*n*] [*mili*] a white flare

گُلوله‌های مُنوّر tracer bullets

منوّرالفکر /mo.nav.va.rol.fekr/ صفت. [سابق] intellectual, (= روشنفکر) enlightened

منوط /ma.nut/ صفت. depending on, dependent

مَنوط به نَظرِ کسی بودن to depend on sb's decision

□ باقی منوط به رأیِ حضرت‌عالی است. (در نامه‌نگاری) *The rest depends on Your Excellency's decision.*

منوکسید(ف) /mo.nok.sid/ اسم. [شیمی] monoxide

مُنوکسیدِ کَربن carbon monoxide

منویّات /man.viy.yāt/ اسم. [جمعِ مَنویّه^ع] intentions, wishes

مَنویّاتِ مُلوکانه [سابق] His Majesty's wishes

منها /men.hā/ اسم. 1. the minus sign (-) 2. subtraction

همه مِنهایِ پَرویز everybody except Parviz

منها کردن /men.hā.kar.dan/ مصدر متعدی. [گفتار] to subtract A from B

منهدم /mon.ha.dem/ صفت. (= ویران) destroyed, demolished

منهدم شدن /mon.ha.dem.šo.dan/ مصدر لازم. to be destroyed/ demolished

منهدم کردن /mon.ha.dem.kar.dan/ مصدر متعدی. to destroy/ demolish sth

منی /ma.ni/ اسم. [کالبدشناسی] نیز آبِ مَنی semen, seminal fluid (= آبِ پُشت)

منیّت /ma.niy.yat/ اسم. (= خودستایی) egotism, boastfulness

منی‌دانه(ن) /ma.ni.dā.ne/ اسم. [زیست‌شناسی] sperm, spermatozoon (*pl* spermatozoa)

منیزی(ف) /man.ya.zi/ اسم. [شیمی] magnesia: magnesium oxide

شیرِ مَنیزی milk of magnesia: magnesium hydroxide

منیزیم(ف) /man.ya.zi.yom/ اسم. [شیمی] magnesium (*Mg*)

منیع /ma.ni:'/ صفت. [ادبی] 1. high, lofty 2. high-ranking

مو /mow/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= رَز، تاک) vine, grapevine[Us]

مو /mu/ اسم. [کالبدشناسی] (= ۲. تَرَکِ مویی) 1. hair 2. a hair(line) crack

ریزشِ مو hair loss

زنی با مویِ بور (و پوستِ روشن) a blonde

زنی با مویِ تیره (و پوست گندمی)
a brunette
کاشتِ مو hair transplant
موی بافته plait(s), braid(s)
مو به مو (= جُزء به جُزء)
down to the last detail
موی دُم اسبی ponytail
موی دَماغ (= مُزاحم)
an unwelcome presence, a nuisance
موی سِفید grey[Br]/ gray[Us] hair
موی سَفیدِ یکدست white hair
موی فِرفِری/ مُجعّد curly hair
موی فِلفِل‌نمکی grizzly/ grizzled hair, salt and pepper hair
یک تارِ مو a single hair
درآوردنِ مو to grow hair
ریختنِ مو to lose one's hair
سِفید شدنِ مو (of one's hair) to turn grey[Br]/ gray[Us]
مویِ کسی راست/ سیخ شدن
(of hair) to stand on end
مو را از ماست کشیدن [ضرب‌المثل]
to split hairs [*prov*] (*ex tr* = to pull out a hair from the bowl of yogurt)
□ چند سال است که موهایم می‌ریزد و هیچ درمانی هم فایده نکرده است.
I have been losing hair for several years now, and nothing has helped.

موآخذه /mo.ā.xe.ze/ اسم. the act of reprimanding sb for sth he/ she has done, taking sb to task

موآخذه‌کردن /mo.ā.xe.ze.kar.dan/ مصدر لازم. to reprimand sb, to take sb to task

موات /ma.vāt/ صفت. dead, lifeless
اَراضیِ مَوات lands that cannot be used for agriculture, wasteland, dead-land

موّاج /mav.vāj/ صفت. (of sea) full of waves, choppy, rough

مواجب /ma.vā.jeb/ اسم. [سابق] (= حُقوق)
salary

مواجه /mo.vā.jeh/ صفت. (= روبه‌رو)
facing, confronting
با کسی مُواجه شدن
to come face to face with sb

مواجهه /mo.vā.je.he/ اسم. 1. the act of facing up to sb/ sth, confronting sb/ sth 2. confrontation

مواد /ma.vād/ اسم. [جمعِ مادّه] materials
مُهندسیِ مَواد materials engineering
مَوادِ اَوّلیّه primary materials
مَوادِ پاک‌کُننده detergents
مَوادِ پُروتئینی high-protein materials (*i.e.* various meats)
مَوادِ خام raw materials
مَوادِ غَذایی foodstuffs

موارد /ma.vā.red/ اسم. [جمعِ مورد]
instances, cases
در مَواردِ اِستثنایی in exceptional cases, under exceptional circumstances

موازات /mo.vā.zāt/ اسم.
the state of being parallel
به مُوازاتِ یِکدیگر parallel to one another, in parallel

موازنه /mo.vā.ze.ne/ اسم. balance, equilibrium
مُوازنهٔ قُدرت balance of power

موازی /mo.vā.zi/ صفت. parallel
دو خَطِّ مُوازی two parallel lines

موازین /ma.vā.zin/ اسم. [جمعِ میزان]
standards

مواضع /ma.vā.ze'/ اسم. [جمعِ موضع]
positions, stances

مواظب /mo.vā.zeb/ صفت. 1. careful, attentive 2. on the lookout for

مواظب بودن /mo.vā.zeb.bu.dan/ مصدر لازم.
to watch out, to be careful
□ مواظبِ پلّه باش. Mind[Br] the step. Watch[Us] the step.

مواظبت /mo.vā.ze.bat/ اسم. 1. the act of looking after sb/ sth 2. care, attention

مواظبت کردن /mo.vā.ze.bat.kar.dan/ مصدر لازم.
to take care of sb, to look after sb/ sth

مواعید /ma.vā.'i:d/ اسم. [جمعِ وَعده]
promises

موافق /mo.vā.feq/ صفت. agreeable, in agreement with, conforming to, consistent with
جَوابِ مُوافق a favourable[Br] answer

موافق بودن /mo.vā.feq.bu.dan/ مصدر لازم.
to agree to a proposal etc, to be agreeable

موافقت /mo.vā.fe.qat/ اسم. 1. the act of agreeing to sb/ sth 2. agreement, consent

موافقت کردن /mo.vā.fe.qat.kar.dan/ مصدر لازم.
to agree to sb/ sth, to consent to sth, to give one's consent

موافقت‌نامه /mo.vā.fe.qat.nā.me/ اسم.
a written agreement, a memorandum of agreement

مواقع /ma.vā.qe'/ اسم. [جمعِ موقع] times, occasions
در این قَبیل مَواقع at such times

موالید /ma.vā.li:d/ اسم. [جمعِ مولود]
newborn babies, births

موانع /ma.vā.ne'/ اسم. [جمعِ مانع]
obstacles, impediments

مواهب /ma.vā.heb/ اسم. [جمعِ موهبت]
(God-given) gifts

موبایل[ف] /mo.bāyl/ اسم. (= تلفنِ هَمراه)
a mobile phone, a cell phone

موبد /mu.bad, -bed/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a Zoroastrian priest
موبدِ موبدان the highest Zoroastrian priest in the land

موبور /mu.bur/ صفت. blond(e)

موت /mowt/ اسم. (= مَرگ) death, decease, demise

مؤتلف /mo'.ta.lef/ صفت. نیز **مؤتلفه**[مؤنث]
allied, in coalition with
هِیئت‌های مؤتلفه allied groups, an alliance

مؤتمن /mo'.ta.men/ صفت.
worthy of trust, trustworthy

موتور[ف] /mo.tor/ اسم. [فنی] 1. engine, motor 2. a motorbike[Br], a motorcycle
موتورِ دَرون‌سوز (= اِحتراقِ داخلی)
an internal combustion engine
موتورِ چُهارزمانه a four-stroke engine
موتورِ دیزل a diesel engine
موتورِ شِش سیلندر
a six-cylinder engine
موتور(سیکلتِ) دَنده‌ای
a light motorcycle
موتور(سیکلتِ) گازی
a motor-assisted bicycle, a moped

موتورخانه /mo.tor.xā.ne/ اسم. [ساختمان]
the boiler room

موتورسوار /mo.tor.sa.vār/ اسم. نیز موتوری [جمع: ~ها، ~ان] a motorcyclist, a biker

موتورسیکلت[ف] /mo.tor.sik.let/ اسم.
نیز موتوسیکلت، موتور motorcycle, motorbike[Br], scooter[Br], a motor scooter[Us]

موتوری /mo.to.ri/ صفت. اسم. [جمع: ~ها]
1. [adj] motorized, motor [bef. n]
2. [n] a biker

موتوریزه[ف] /mo.to.ri.ze/ صفت.
motorized

مؤثّر /mo.'as.ser/ صفت. (= اثربخش)
effective, efficacious
an efficacious medicine داروي مؤثّر
موثّق /mo.vas.saq/ صفت. reliable, trustworthy
reliable sources مَنابع مُوثّق
موج /mowj/ اسم. [جمع: ~ها، اَمواج] 1. wave 2. [*psych*] vibrations, vibes
crest of the wave تارکِ موج
shock wave موجِ اِنفجار
a cold front موجِ سَرما
short wave (SW) موجِ کوتاه (رادیو)
medium wave (MW) موجِ مُتوسّط (رادیو)
the New Wave موجِ نو [سینما]
پارازیت انداختن (روی موج رادیو)
to jam a radio broadcast
to ride the wave of (public opinion etc) سوارِ موج شدن
موجب /mu.jeb/ اسم. cause, reason, motive
according to the law, by virtue of the law به موجبِ قانون
موجبات /mu.je.bāt/ اسم. [جمعِ موجبه^ن] causes, means
موجباتِ کاری را فراهم ساختن
to pave the way for sth, to prepare the ground for sth
موجب شدن /mu.jeb.šo.dan/ مصدر لازم.
to cause, to occasion, to bring about
موجد /mu.jed/ اسم. (= پدیدآورنده)
the creator, the author
موجدار /mowj.dār/ صفت. 1. wavy, undulating, 2. corrugated
وَرقه‌هاي آهنِ موجدار
corrugated iron sheets
موجر /mu.jer/ اسم. [حقوقی] ← مُستأجر [جمع: ~ین]
1. the lessor
2. the landlord or the landlady

موجز /mu.jez/ صفت. (= کوتاه، مُختصر)
concise, brief
in a few words, concisely با بیانِ موجز
موج‌سواری^(ن) /mowj.sa.vā.ri/ اسم. [ورزش]
surfing
موج‌شکن /mowj.še.kan/ اسم. breakwater
موجود /mow.jud/ صفت. اسم. نیز موجوده^مؤنث [جمع: ~ات]
1. [*adj*] existing, extant, present, available 2. [*n*] a being, a creature
موجود بودن /mow.jud.bu.dan/ مصدر لازم.
to be available, to be in stock, to be on hand
◻ متوجه شدی که دیروز در هیچ‌یک از مغازه‌های محلهٔ ما نانِ تازه موجود نبود؟
Did you notice that yesterday there was no fresh bread in any of the shops in our neighbourhood[Br] *?*
موجودات /mow.ju.dāt/ اسم. [جمعِ موجوده^ن]
beings, creatures, organisms
micro-organisms موجوداتِ ذرّه‌بینی
موجودی /mow.ju.di/ اسم.
(of goods) stock, inventory
stock-taking شُمارشِ موجودی
موجودیِ حِساب (در بانک)
the balance (of one's account)
موجودیّت /mow.ju.diy.yat/ اسم.
existence, entity, integrity
to declare one's presence (as a contender) اِعلامِ موجودیّت کردن
موجّه /mo.vaj.jah/ صفت. good, sound, acceptable, justified
a poor excuse عُذرِ غیرمُوجّه
موجی /mow.ji/ صفت. 1. wavy, wave-like 2. [*psych*] shell-shocked
◻ مرد بیچاره! می‌گویند در جنگ موجی شده.
The poor fellow! The story is that he has been shell-shocked in the war.

موج‌یاب /mowj.yāb/ اسم. [فیزیک]
a wave detector

موچ /muč/ صوت. a smacking sound made with the lips, poppism[R]

موچ کشیدن /muč.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to call a pet or an animal by making this sound

موچین /mu.čin/ اسم. (= مَنقاش)
(a pairs of) tweezers

موحّد /mo.vah.hed/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
a believer in one supreme deity, a monotheist

موحش /mu.heš/ صفت. (= تَرسناک)
terrifying, frightening, dreadful

مؤخّر /mo.'ax.xar/ صفت. ⟵ **مُقدّم**
coming last, coming before sb/ sth else

مؤخّره /mo.'ax.xa.re/ اسم. [کتاب] ⟵ **مُقدّمه**
the epilogue

موخوره /mu.xo.re/ اسم. [پزشکی]
the splitting of the hair, trichoschisis

مؤدّب /mo.'ad.dab/ صفت. (= باادب)
polite, courteous

مؤدّبانه /mo.'ad.da.bā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] polite, courteous
2. [*adv*] politely, courteously

مودّت /ma.vad.dat/ اسم. (= دوستی)
friendship, amity

مودم(ف) /mo.dem/ اسم. [رایانه] modem

مؤدّی /mo.'ad.di/ اسم. [جمع: ~ان]
sb who makes a payment, a payer (= پرداخت‌کننده)

مؤدّیِ مالیّات — a taxpayer

مؤذّن /mo.'az.zen/ اسم. [اسلام] [جمع: ~ها، ~ین]
a person who calls the faithful to prayer from the minaret of a mosque, a *muezzin*

موذی /mu.zi/ صفت. 1. harmful
2. sly, underhand 3. malicious

حَشراتِ موذی — harmful insects

موذیانه /mu.zi.yā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] sly, nefarious 2. [*adv*] slyly

موذیگری /mu.zi.ga.ri/ اسم.
underhand behaviour[Br], slyness, malice

مور /mur/ اسم. [ادبی] (= مورچه) ant

موَرّب /mo.var.rab/ صفت. (= اُریب)
diagonal, oblique

مورچگان /mur.če.gān/ اسم. [جمعِ مورچه]
ants

مورچه /mur.če/ اسم. [حشره‌شناسی] ant

لانهٔ مورچه — an ants' nest, an anthill

آزارش به مورچه هم نمی‌رسد. [ضرب‌المثل]
He cannot hurt a fly. [*prov*]

مورچه‌خوار /mur.če.xār/ اسم. [جانورشناسی]
anteater

موَرَّخ /mo.var.rax/ صفت. نیز **موَرّخه**مؤنث
bearing the date, dated (= به تاریخ)

نامهٔ مُوَرّخِ ۲۶ اوتِ شما
your letter of 26 August[Br]/ August 26[Us]

مورِّخ /mo.var.rex/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
a historian (= تاریخ‌نگار)

مورِد /mow.red/ اسم. [جمع: ~ها، مَوارد]
1. case, instance 2. sth that requires further investigation, a problem

موردِ ... — liable to ..., subjected to ...

موردِ اِجاره (اسم.)
the property being leased

موردِ اِشاره (صفت.) — referred to

موردِ بَحث — under discussion

مورد به مورد — case by case

موردِ عَلاقه — favoured[Br], preferred

● الگویِ ترکیبِ فعلی با مورد:

موردِ (اِستفاده یا اسمِ مُشابه) قرار دادن
to put to (use)

موردِ (اِستقبال یا اسمِ مُشابه) قرار گرفتن
to be (welcomed)

مورْد /murd/ اسم. [گیاه‌شناسی] myrtle

موردپژوهی^(ن) /mow.red.pa.žu.hi/ اسم.
case study

مورددار^(ن) /mow.red.dār/ صفت.
problematic, suspect, shady

موردی /mow.re.di/ صفت. case by case

به صورتِ موردی
on a case by case basis

مورفولژی^(ف) /mor.fo.lo.ži/ اسم.
[زیست‌شناسی] (= ریخت‌شناسی)
morphology

مورمور /mur.mur/ اسم.
a tingling sensation

مورمور شدن /mur.mur.šo.dan/ مصدر متعدی.
to tingle, to have a tingling sensation

موروثی /mow.ru.si/ صفت. (= اِرثی)
1. hereditary 2. inherited

مِلکِ موروثی — a hereditary estate

موریانه /mu.ri.yā.ne/ اسم. [حشره‌شناسی]
termite, white ant

□ در سکوتِ شب، صدایِ موریانه‌ها، که در کارِ جویدنِ چوب‌هایِ سقف اند، خـواب از چشمانم می‌گیرد.
In the stillness of the night, the sound of termites eating away the woodwork of the ceiling robs me of sleep.

موز /mowz/ اسم. [گیاه‌شناسی] banana

موزاییک^(ف) /mu.zā.'ik/ اسم. mosaic

کاشیِ موزاییک — terrazzo tile(s)

موزاییکی /mu.zā.'i.ki/ صفت. mosaic

موزِدا^(ن) /mu.ze.dā/ صفت. (= موبَر)
(of a preparation) that removes (unwanted) hair, depilatory

موزِدایی^(ن) /mu.ze.dā.'i/ اسم. the act of removing hair, depilation

موزّع /mo.vaz.ze'/ اسم. [جمع: ـان، ـین]
(= توزیع‌کننده) a distributor of goods

مُوزِّعِ روزنامـه
a newspaper delivery-boy

موزون /mow.zun/ صفت. 1. rhythmic, rhythmical 2. well-proportioned

اَندام موزون — a well-proportioned body

حَرکاتِ موزون — rhythmic movements (i.e. dancing)

موزه^(ف) /mu.ze/ اسم. [فرهنگستان]
(= * گَنجینه) museum

موزهٔ رِضا عَباسی
the Reza Abbasi Museum

موزهٔ فَرش — the Carpet Museum

موزهٔ مَردم‌شناسی
the Ethnographic Museum

موزهٔ مِلّیِ ایران (= × ایران باستان)
the National Archaeological^Br/ Archeological^Us Museum of Iran

موزهٔ هُنرهایِ مُعاصر — the Museum of Contemporary Art, the Modern Art Museum

موزه‌دار /mu.ze.dār/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a museum curator

موزه‌داری /mu.ze.dā.ri/ اسم.
the job or office of a museum curator, curatorship

موزی /mow.zi/ صفت. 1. pertaining to bananas, banana [*bef. n*]
2. banana-shaped

موزیک^(ف) /mu.zik/ اسم. (= موسیقی) music

دَستهٔ موزیک — a (usu military) band

موزیکال^(ف) /mu.zi.kāl/ صفت. musical, accompanied by music

نَمایشِ موزیکال — a musical play, a musical

موزیک زدن /mu.zik.za.dan/ مصدر لازم.
to play music

موس^(ف) /mus/ اسم. [خوراکی] mousse

موسِ شُکلات — a chocolate mousse

موستان /mo.ves.tān/ اسم. (= تاکستان)
vineyard

مؤسّس /mo.'as.ses/ اسم. [جمع: ـان، ـین]
the founder of a company etc (= بُنیانگذار)
اَعضایِ مؤسّس founding members
مَجلسِ موسّسان
the Constituent Assembly

مؤسّسات /mo.'as.se.sāt/ اسم. [جمعِ موسّسه]
establishments

مؤسّسه /mo.'as.se.se/ اسم. [جمع: ـها، ـات]
establishment, foundation, (= بُنگاه)
institute, institution

موسم /mow.sem/ اسم. season,
the time for sth
موسمِ گُل when the flowers are in bloom

موسمی /mow.se.mi/ صفت. seasonal
بارانهایِ موسمی monsoon rains

موسوم /mow.sum/ صفت. (= نامیده‌شده)
named, called
موسوم به ... (= به نام) called ...

موسوی /mu.sa.vi/ صفت.
1. [*Islam*] Musavi: descended from Imam Musa Kazem, the 7th Shiite Imam 2. pertaining to the prophet Moses, Mosaic, Jewish

موسیر /mu.si:r/ اسم. [گیاه‌شناسی] shallot
تُرشیِ موسیر pickled shallots

موسیقایی /mu.si.qā.'i/ صفت. pertaining to music, musical

موسیقی /mu.si.qi/ اسم. (= موزیک) music
موسیقیِ اَصیلِ ایرانی
classical/ traditional Persian music
موسیقیِ پاپ pop music, pop
موسیقیِ جاز jazz music, Jazz
موسیقیِ زنده live music
موسیقیِ ضبط شده canned music[Us]
موسیقیِ کِلاسیک (غربی)
classical music
موسیقیِ مَجلسی chamber music
◻ از چه نوع موسیقی بیشتر خوشت می‌آید؟
What type of music do you like best?

موسیقیدان /mu.si.qi.dān/ اسم.
[جمع: ـها، ـان]
1. a musician
2. a musicologist

موسیقی‌شناس /mu.si.qi.še.nās/ اسم.
[جمع: ـها، ـان] a musicologist

موسیو(ف) /mu.si.yo/ اسم. ← مادام
a title used to address a European or Armenian gentleman, Monsieur (M.)

موش /muš/ اسم. [جانورشناسی]
1. mouse
2. rat
تَله موش mousetrap
موشِ خانگی house mouse
موشِ سیاه black rat
موشِ صَحرایی field mouse
موشِ قَهوه‌ای brown rat
موش دواندن making mischief for sb behind his/ her back

موش‌خرما /muš.xor.mā/ اسم. [جانورشناسی]
1. marmot 2. mongoose

موشک /mu.šak/ اسم. [نظامی]
1. missile
2. (in fireworks) rocket
موشکِ بالیستیک a ballistic missile
موشکِ زَمین به زَمین
a surface-to-surface missile
موشکِ زَمین به هَوا
a surface-to-air missile (SAM)
موشکِ قارّه‌پیما an intercontinental ballistic missile (ICBM)
موشکِ هِدایت‌شونده
a guided missile
موشکِ هَوا به هَوا an air-to-air missile
پَرتاب کردنِ موشک
to launch a missile

موشکافی /mu.še.kā.fi/ اسم.
hair-splitting, careful assessment

موشکافی کردن /mu.še.kā.fi.kar.dan/
مصدر لازم. to split hairs,
to make fine distinctions

موشک‌انداز /mu.ša.kan.dāz/ صفت. اسم.
1. [*adj*] capable of launching missiles
2. [*n*] a rocket-launcher
ناوچهٔ موشک‌انداز a missile boat
موشک‌باران(ن) /mu.šak.bā.rān/ اسم.
a missile attack (involving a number of missiles)
□ در آن روزهایِ شومِ موشک‌باران هم ما از تهران نرفتیم.
We did not leave Tehran even in those terrible days when missiles rained down upon our heads.
موش‌کور /muš.kur/ اسم. [جانورشناسی]
mole
موشواره(ن) /muš.vā.re/ اسم. [رایانه] mouse
موصوف /mow.suf/ صفت. اسم.
1. [*adj*] qualified, characterized
2. [*n*] a noun qualified by an adjective
صفت و موصوف /-o-/ [دستور]
a noun and its qualifying adjective
موصول /mow.sul/ صفت. joined, attached
ضَمیرِ موصول [دستور] a relative pronoun
موضع /mow.ze'/ اسم. [جمع: مَواضع]
1. place, location 2. position, stance, standpoint
از موضعِ قُدرت
from a position of authority
موضع‌گیری /mow.ze'.gi.ri/ اسم.
adopting a position or stance
موضع‌گیریِ نَمایشی posturing
موضعی /mow.ze.'i/ صفت. limited to one locality, local, topical
موضوع /mow.zu'/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ات]
1. subject, topic 2. matter
موضوعِ بَحث the topic of discussion
موضوعِ سُخنرانیِ اِمشبِ ما ...
the subject of our lecture tonight ...

موضوع چیه؟ What's it all about? What's going on?
موضوعی /mow.zu.'i/ صفت.
arranged by subject, subject [*bef. n*]
فِهرستِ موضوعی a subject index
موضوعیّت /mow.zu.'iy.yat/ اسم. topicality
موطن /mu.ten, mow-/ اسم. (= زادگاه، وَطن)
1. homeland, home town, home
2. domicile
موظّف /mo.vaz.zaf/ صفت. duty-bound, charged with a task
کارِ مُوظّف a job with specified duties and regular hours, a regular job
موعد /mow.'ed/ اسم. [جمع: مَواعد]
(= ۲. سَررسید) 1. the appointed time or date, the appointed hour 2. the date of maturity of a bill
سَرِ موعد at the appointed time
موعدِ تَحویل the delivery date, the deadline
موعظه /mow.'e.ze/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مَواعظ]
sermon, preaching
موعظه کردن /mow.'e.ze.kar.dan/ مصدر لازم.
to preach, to deliver a sermon
موعود /mow.'ud/ صفت. 1. promised
2. invited
اَرضِ موعود the promised land
□ روزِ موعود فرارسید.
The day they all had been waiting for arrived.
موفّق /mo.vaf.faq/ صفت. (= کامروا، کامیاب)
successful
موفّق بودن /mo.vaf.faq.bu.dan/ مصدر لازم.
to be successful, to be a success
موفّق شدن /mo.vaf.faq.šo.dan/ مصدر لازم.
to succeed in doing sth
موفّقیّت /mo.vaf.fa.qiy.yat/ اسم. (= کامیابی)
success

موفّقیّت‌آمیز /mo.vaf.fa.qiy.ya.tā.mi:z/ صفت.
successful

موقّت /mo.vaq.qat/ صفت.
temporary, provisional, interim

دولتِ موقّت
the provisional government

موقّتاً /mo.vaq.qa.tan/ قید. (= به طورِ موقّت)
temporarily, provisionally

موقّتی /mo.vaq.qa.ti/ صفت. قید.
1. [*adj*] temporary, provisional, interim 2. [*adv*] temporarily

موقّر /mo.vaq.qar/ صفت.
dignified, distinguished

یک آقایِ مُوقّر
a dignified gentleman

موقع /mow.qe'/ اسم. [جمع: مَواقع]
1. occasion 2. time

در موقعِ خودش
at the proper time

موقعِ ...
the time for ...

□ دوستِ شما ترجمه را سرِ موقع تحویل داد.
Your friend handed in the translation right on time.

موقع‌شناس /mow.qe'.še.nās/ صفت.
endowed with a good sense of timing

موقع‌شناسی /mow.qe'.še.nā.si/ اسم.
good timing

موقعیّت /mow.qe.'iy.yat/ اسم.
1. situation 2. position 3. opportunity

موقعیّتِ شُغلی
job opportunity

موقوف /mow.quf/ صفت. نیز موقوفه[مؤنث]
1. stopped, cancelled 2. endowed

فُضولی موقوف!
Mind your own business! No meddling!

موقوفات /mow.qu.fāt/ اسم. [جمعِ موقوفه]
endowments

موقوفه /mow.qu.fe/ اسم. [جمع: موقوفات]
an endowed property, an endowment, a pious foundation

موکب /mow.keb/ اسم. [ادبی]
a mounted escort, a motorcade, a retinue, the party accompanying a high personage

موکبِ ریاستِ جُمهوری
the presidential party

موکت[ف] /mu.ket/ اسم.
a fitted carpet[Br], a wall-to-wall carpet, a moquette carpet

مؤکّد /mo.'ak.kad/ صفت.
emphatic

دَستورِ مؤکّد
a strict order

مؤکّداً /mo.'ak.ka.dan/ قید.
emphatically

موکّل /mo.vak.kel/ اسم. ← وَکیل [جمع: ~ان، ~ین]
1. a lawyer's client 2. a constituent (who has voted for a member of parliament)

موکول /mow.kul/ صفت.
depending on, subject to

موکول به بعد کردن
to postpone sth, to leave sth for later

□ تعیینِ تکلیفِ مالکیّت زمین‌هایِ ساحلی موکول به رأیِ مجلس است.
The fate of land ownership on the beaches will depend on how the Majlis votes.

موگه[ف] /mu.ge/ اسم. [گیاه‌شناسی]
lily of the valley

مول /mul/ اسم. [گفتار] (= ۱. زنا)
1. adultery, fornication 2. a lover, a paramour

تُخمِ مول [گفتار]
bastard

مولا /mow.lā/ اسم. نیز مولیٰ
1. the lord, the master 2. a title for Hazrat Ali, the 1st Shiite Imam

مولانا /mow.lā.nā/ اسم.
Maulana: a title used to designate the Sufi poet Rumi (*ex tr* = our lord and master)

مولّد /mo.val.led/ صفت.
productive, producing, generating

مُولّدِ بَرق (= ژنراتور)
a power/ electricity generator

مولد /mu.led/ اسم. (= زادگاه)
one's birthplace

مؤلّف /mo.'al.lef/ اسم. نیز مولّفه^مؤنث [جمع: ~ان، ~ین]
an author, a compiler

حَقِّ مؤلّف/ نَشر
copyright

مؤلّفه /mo.'al.le.fe/ اسم. [ریاضی] (= سازند)
component

مولم /mu.lem/ صفت. نیز مولمه^مؤنث
painful, grievous

واقعهٔ مولمه
a tragic event

مولود /mow.lud/ صفت. اسم. [جمع: مَوالید]
1. [adj] newborn 2. [n] a newly-born infant, a newborn baby

عیدِ مولود
the feast celebrating Prophet Mohammad's birthday

مولیبدن^(ف) /mo.lib.den/ اسم. [شیمی/ فلز]
molybdenum (*Mo*)

موم /mum/ اسم.
wax

مومِ حِیوانی
bees' wax

مومِ گوش
ear wax

مومِ مَعدنی
mineral wax, paraffin tallow, ozocerite

مثل موم در دست کسی بودن
to be like putty/ wax in sb's hands

موم‌اندود /mu.man.dud/ صفت.
coated with wax, cerated

مؤمن /mo'.men/ صفت. اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
1. [adj] devout, pious (= ۱. باایمان)
2. [n] a devout person, a believer

آدمِ مومن
a devout person, a good Muslim

مومنین
the faithful

مومی /mu.mi/ صفت.
made of wax, wax [bef. n]

مُجسمهٔ مومی
a wax figure/ statue

مُجسمه‌های مومیِ مَشاهیر در موزهٔ مادام توسو
statues of celebrities at Madame Thussaud's Wax Museum

مومیا /mu.mi.yā/ اسم. [شیمی]
bitumen of Judea, mineral asphalt

مومیایی /mu.mi.yā.'i/ اسم. (= ۲. مومیا)
1. a mummy 2. bitumen of Judea

مومیایی کردن /mu.mi.yā.'i.kar.dan/ مصدر متعدی.
to mummify a corpse

مونتاژ^(ف) /mon.tāž/ اسم. (= ۳. تَدوین)
1. [*indus*] assembly 2. [*print*] assembly, imposition 3. [*cine*] editing

□ این اتومبیل حقیقتاً ساختِ ایران است یا تنها در ایران مونتاژ شده؟
Has this car been actually manufactured in Iran or just assembled here?

مونتاژکار^(ف) /mon.tāž.kār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
an assembly line worker

مونتاژکردن /mon.tāž.kar.dan/ مصدر متعدی. [صنعت]
to assemble sth

مونتاژی /mon.tā.ži/ صفت.
assembled from parts usu imported from a developed country

مؤنّث /mo.'an.nas/ صفت. (= ماده) ← مُذکّر
feminine

مونس /mu.nes/ اسم. (= هَمدم)
a companion

مونسِ شَب‌وروز /-o-/
sb's day and night companion, a constant companion

مونیتور^(ف) /mo.ni.tor/ اسم. [رایانه]
the monitor (= صَفحهٔ نَمایش)

مووِمان^(ف) /muv.mān/ اسم. [موسیقی]
movement

موهبت /mu.he.bat/ اسم. [جمع: مَواهب]
natural talent, gift

موهبتِ اِلهی
a God-given gift

موهن /mu.hen/ صفت. offensive, insulting

موهوم /mow.hum/ صفت. illusory, fictitious, sham, unreal

موهومات /mow.māt/ اسم. [جمعِ موهومه] (= ۲. خُرافات) 1. figments of the imagination 2. superstition

موی /muy/ اسم. [ادبی] نیز مو hair

مؤیّد /mo'ay.yed/ صفت. (= تأییدکننده) (sb/ sth) that confirms, confirmatory

مویرگ /muy.rag/ اسم. [کالبدشناسی] (= × عَرَقِ شَعری) a capillary vessel

مویز /ma.vi:z/ اسم. large raisin(s) (from black grapes)

مویه /mu.ye/ اسم. a mournful lamentation

مویه‌کردن /mu.ye.kar.dan/ مصدر لازم. to weep for the loss of sb, to sing mournful songs

مویین /mu.'in/ صفت. made of hair, capillary

ریشهٔ مویین capillary rootlet(s)

مَه /mah/ اسم. [ادبی] (= ماه) moon

مِه [1] /meh/ اسم. fog

مِهِ رَقیق mist

مِهِ غَلیظ a thick fog

مِه [2 (ف)] /meh/ اسم. the month of May

روز اول ماه مِه May Day

مه‌آلود /me.hā.lud/ اسم. foggy, misty

مهاجر /mo.hā.jer/ اسم. صفت. [جمع: ـان، ـین] 1. an emigrant 2. an immigrant 3. a migrant 4. [*adj*] migratory 5. émigré

پَرندگانِ مُهاجر migratory birds

یک نِویسندهٔ مُهاجر an émigré writer

مُهاجرانِ آسیایی در کانادا Asian immigrants in Canada

مُهاجرانِ ایرانی Iranian emigrants

مهاجرت /mo.hā.je.rat/ اسم. 1. emigration 2. immigration

مُهاجرت کردن از to emigrate from a country

مُهاجرت کردن به to immigrate to a country

مهاجرنشین /mo.hā.jer.ne.šin/ اسم. settlement, colony

مهاجم /mo.hā.jem/ اسم. صفت. [جمع: ـان، ـین] 1. an invader, an attacker, an assailant 2. [*foot*] a striker 3. [*adj*] invading, attacking

مهاد [(ن)] /me.hād/ اسم. (in university education) major

مهار /ma.hār/ اسم. 1. rein(s), halter 2. control(s)

مهارکردن /ma.hār.kar.dan/ مصدر متعدی. to rein sth in, to control sth/ sb

مهاراجه /ma.hā.rā.je/ اسم. (in India) a maharaja, a maharajah

مَهاراجهٔ جِیپور [سابق] the Maharaja of Jaipur

مهارت /ma.hā.rat/ اسم. (= چیره‌دَستی) skill, dexterity

مهارگسیخته /ma.hār.go.six.te/ صفت. (= اَفسارگُسیخته) runaway, rampant, out of control

مهبانگ [(ن)] /mah.bāng/ اسم. [فیزیک] the big bang

مهبل /mah.bel/ اسم. [کالبدشناسی] (= دَهانهٔ زِهدان) the vagina

مهپاره /mah.pā.re/ اسم. ← ماهپاره

مه‌پیکر /mah.pey.kar/ صفت. [ادبی] with a lovely figure

مهتاب /mah.tāb/ اسم. moonlight

مهتابی /mah.tā.bi/ صفت. 1. moonlit, moonlight [*bef. n*] 2. [*n*] a rooftop terrace 3. a fluorescent lamp

شَبِ مَهتاب/ مَهتابی a moonlit night

لامپِ فلورسنت/ مَهتابی
a fluorescent lamp

مهتر /meh.tar/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها]
1. [*adj*] older, elder, bigger
2. [*n*] a groom (looking after horses)

مِهترِ شَریک the senior partner

مهجور /mah.jur/ صفت. [ادبی] (= دورافتاده)
1. abandoned 2. (of words) archaic, obsolescent, obsolete

واژه‌های مَهجور obsolete words

مهد /mahd/ اسم. (= گَهواره)
cradle (usu used figuratively)

مَهدِکودک a crèche[Br], a day nursery[Br], a day care (center)[Us]

◻ چین و هند و ایران سه کشورِ آسیایی هستند که خود را مهدِ تمدّن می‌دانند.
China, India and Iran are three Asian countries that regard themselves as cradles of civilization.

مه‌دود[(ن)] /meh.dud/ اسم. smog

مهدورالدم /mah.du.rod.dam/ صفت. [اسلام]
(of sb such as an apostate) whose blood may be shed (without fear of punishment)

مهدویّت /mah.da.viy.yat/ اسم. [اسلام]
the position of the Mahdi (the 12th Imam the Shiites are expecting to return and save the world), Mahdiship

مهذّب /mo.haz.zab/ صفت. [ادبی] (= پاکیزه)
refined, educated, cultured

مَهر /mahr/ اسم. (= کابین، مَهریّه)
a sum of money (or a number of gold coins etc) that the bridegroom undertakes to pay the bride, the bride's marriage portion

مِهر[1] /mehr/ اسم. [ادبی]
1. the sun
2. love, affection

مِهرِ تابان the shining sun

مِهر[2] /mehr/ اسم.
Mehr: 7th month of the Iranian solar calendar (30 days), corresponding roughly to October

مُهر /mohr/ اسم.
1. seal 2. stamp

با مُهر و اِمضا signed and sealed

مُهرِ لاستیکی a rubber stamp

مُهرِ سُکوت بر لب زدن
to seal one's lips

مِهرآمیز /meh.rā.mi:z/ صفت.
kind, affectionate

نامهٔ مِهرآمیزِ شما your kind letter

مهراز /meh.rāz/ اسم. [فرهنگستان] [جمع: ـ‌ها]
(= معمار) an architect

مهربان /meh.ra.bān/ صفت.
(of a person) kind, affectionate, gentle

مهربانانه /meh.ra.bā.nā.ne/ صفت. قید.
1. [*adj*] affectionate, kind
2. [*adv*] affectionately, kindly

مهربانی /meh.ra.bā.ni/ اسم.
kindness, affection

◻ مهربانیِ شما را به خودم و خواهرم هرگز فراموش نمی‌کنم.
I shall never forget your kindness to my sister and me.

مِهرپرستی /mehr.pa.ras.ti/ اسم. [تاریخ]
(= آیینِ مِهر، میترائیسم) Mithraism

مُهردار /mohr.dār/ اسم.
keeper of the (Royal) seal

مُهر زدن /mohr.za.dan/ مصدر متعدی.
نیز مُهر کردن to stamp sth, to put one's seal on sth

مُهر شدن /mohr.šo.dan/ مصدر لازم.
to be stamped with a seal, to be sealed

مهرگان /meh.ra.gān/ اسم.
Mehragan: an autumnal festival celebrated in ancient Persia on the 16th of Mehr

مهرگیاه /mehr.gi.yāh/ اسم. [گیاه‌شناسی]
mandrake

مهرورزی /mehr.var.zi/ اسم. the act of showing love and affection to sb, loving

مُهر و موم /moh.ro.mum/ اسم. [فرهنگستان] (= پُلمب) a leaden seal (placed by the authorities on a door, luggage etc)

مُهر و موم کردن /moh.ro.mum.kar.dan/ مصدر متعدی. to put a leaden seal on a door etc, to plumb sth

مُهره /moh.re/ اسم. 1. marble, bead 2. [*anat*] a segment of the backbone, a vertebra (*pl* vertebrae) 3. [*tech*] nut 4. (in games) a piece

پیچ و مُهره /-o-/ bolt and nut

مُهرهٔ دوازدهمِ پُشت the twelfth dorsal vertebra

مُهره‌های کَمر the lumbar vertebrae

مُهره‌های گَردن the cervical vertebrae

مُهرهٔ تختِ‌نرد stone

مُهرهٔ شَطرنج a chess piece

مهره‌دار /moh.re.dār/ صفت. vertebrate

مهره‌داران /moh.re.dā.rān/ اسم. [جانورشناسی] vertebrates, the Vertebrata

مهره‌ماسوره /moh.re.mā.su.re/ اسم. [فنی] a screw joint, a union

مهریّه /mah.riy.ye/ اسم. (= مَهر، کابین) a sum of money (or a number of gold coins etc) that the bridegroom undertakes to pay the bride, the bride's marriage portion

مهلت /moh.lat/ اسم. 1. a period of time allowed for doing sth 2. respite, a period of grace

مهلک /moh.lek/ صفت. (= کُشنده) deadly, mortal, fatal

بیماریِ مُهلک a deadly disease

مهلکه /mah.la.ke/ اسم. a perilous situation, a dangerous place

مهمّ /mo.hem(m)/ صفت. (= بااهمیّت) important, of importance, significant

مهمّات /mo.hem.māt/ اسم. [نظامی] [جمعِ مُهِمّه] ammunitions, munitions, ordnance

مهمّات‌سازی /mo.hem.māt.sā.zi/ اسم. manufacturing ammunitions

کارخانهٔ مُهمّات‌سازی a munitions factory

مهمان /meh.mān/ اسم. نیز میهمان ↔ میزبان [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. a guest, a visitor 2. company (= guests)

مِهمانِ ما باشید. Please be my guest.

مِهمانِ ناخوانده an uninvited guest

□ به مادرت بگو امشب شام مهمان داریم. *Please tell your Mom we are having company for dinner tonight.*

مهمان‌پذیر /meh.mān.pa.zi:r/ [ن] اسم. (= مُسافرخانه) a modest hotel

مهمانخانه /meh.mān.xā.ne/ اسم. (= ۱. هُتل ۲. اُتاقِ پَذیرایی/ سالن) 1. hotel 2. the drawing room

مهماندار /meh.mān.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. an official escort 2. (in airlines) an air hostess, a stewardess, a steward, a flight attendant[Us], a member of the cabin crew

مهمانسرا /meh.mān.sa.rā/ اسم. a guest house

مهمان کردن /meh.mān.kar.dan/ مصدر متعدی. to entertain sb/ people, to treat sb to a meal etc

مهمان‌نواز /meh.mān.na.vāz/ صفت. hospitable

مهمان‌نوازی /meh.mān.na.vā.zi/ اسم. hospitality

مهمانی /meh.mā.ni/ اسم. نیز میهمانی party, feast

مهیّا /mo.hay.yā/ صفت. (= آماده) ready, prepared

مهیّا شدن /mo.hay.yā.šo.dan/ مصدر لازم. to get ready

مهیّا کردن /mo.hay.yā.kar.dan/ مصدر متعدی. to prepare sth, to get sth ready

مهیب /ma.hi:b/ صفت. frightening, dreadful, terrible, horrendous

صِدای مَهیب a frightening roar

مهیّج /mo.hay.yej/ صفت. exciting, stirring, rousing

می /mey/ اسم. [ادبی] (= شَراب) wine

می^(ف) /mi/ اسم. [موسیقی] (the note) E, me, mi

می ـ /-mi/- پیشوند. (= هَمی) prefix: combines with verb forms to create continuous tenses

می‌رَوم I go, I will go

دارم می‌رَوم I am going

می‌رفتم I was going

میادین /ma.yā.din/ اسم. [جمعِ میدان] public squares, plazas

در مَیادینِ وَرزشی in sports grounds, in stadiums, in playing fields

میان /mi.yān/ اسم. حرف. 1. [*n*] the middle, the centre[Br]/ center[Us], the interior 2. [*prep*] among 2. between

در این میان in the meantime

در میانِ دوستان among friends, in the midst of friends

میانِ کَلامتان شِکر! [گفتار] Please excuse my interruption. (*ex tr* = I pour sugar in-between your words.)

یک در میان every other/ second one

یک جُمعه در میان every other Friday

دو روز در میان every third day

از میان برداشتن to eliminate sb/ sth

پا به میان گذاشتن to intervene

مِهمانیِ رَسمی a banquet

به مِهمانی رفتن to go to a party, to party

مهمانی دادن /meh.mā.ni.dā.dan/ مصدر لازم. to throw a party, to entertain people

مهمل /moh.mal/ صفت. اسم. نیز **مُهمله**^مؤنث 1. [*adj*] nonsensical, absurd 2. [*n*] a word with no meaning of its own esp a rhyming word, a nonce word

مهملات /moh.ma.lāt/ اسم. [جمعِ مُهمله] nonsense, rubbish, nonsensical words, platitudes

مهمل‌بافی /moh.mal.bā.fi/ اسم. the act of talking nonsense, blathering

مهمیز /meh.mi:z/ اسم. spur(s)

مهمیز زدن /meh.miz.za.dan/ مصدر لازم. to spur a horse

مهناوی /mah.nā.vi/ اسم. [نظامی] a petty officer in the navy

مهندس /mo.han.des/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان، ـ‌ین] 1. an engineer 2. an architect

آقایِ مُهندس فُلان Mr. So-and-so

مُهندسِ کشاورزی an agricultural engineer

مُهندسِ معمار (= آرشیتکت) an architect

مُهندسِ مِکانیک a mechanical engineer

مهندسی /mo.han.de.si/ اسم. engineering

مُهندسیِ بَرق electrical engineering

مُهندسیِ بیوشیمی biochemical engineering

مُهندسیِ ژِنتیک genetic engineering

مُهندسیِ راه و ساختمان [سابق] civil engineering

مُهندسیِ عُمران civil engineering

مُهندسیِ سازه structural engineering

مُهندسیِ شیمی chemical engineering

مهوّع /mo.hav.ve'/ صفت. nauseating

در میان گذاشتن 1. to share sth with a group of people 2. to discuss an idea etc with sb

میان‌بر /mi.yān.bor/ اسم. نیز راهِ میان‌بُر
a short cut

میان‌بر زدن /mi.yān.bor.za.dan/ مصدر لازم.
to take a short cut

میان‌بند(ن) /mi.yān.band/ اسم.
the central dividing stip in a highway, the central reservation[Br], the median strip[Us], the median[Us]

میان‌پرده /mi.yān.par.de/ اسم. [تئاتر]
1. an interlude 2. the interval between the acts

میان‌تهی /mi.yān.to.hi/ صفت. (= توخالی)
hollow, empty, without substance

طَبلِ میان تُهی [مجازی] all sound and no substance (*ex tr* = a howllow drum)

میانجی /mi.yān.ji/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a mediator, a go-between

میانجیگری /mi.yān.ji.ga.ri/ اسم. the act of mediating between two parties, mediation

میانجیگری کردن /mi.yān.ji.ga.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to mediate, to act as a go-between

◻ وزارت امورِ خارجهٔ ایران آماده است بینِ هند و پاکستان میانجیگری کند.
The Iranian Foreign Ministry is ready to mediate between India and Pakistan.

میاندار /mi.yān.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
the coordinator in a session of traditional Iranian athletic exercises

میان‌دوره‌ای(ن) /mi.yān.dow.re.'i/ صفت.
taking place in the middle of a specific period, midterm

اِنتخاباتِ میان‌دوره‌ای a by-election[Br], a midterm election[Us]

میان‌سال /mi.yān.sāl/ صفت. middle-aged

میان‌سالی /mi.yān.sā.li/ اسم.
middle age

میانکره(ن) /mi.yān.ko.re/ اسم. [زمین‌شناسی]
mesosphere

میانگین(ن) /mi.yān.gin/ صفت. اسم. (= ۲. مُعدّل)
1. [*adj*] average, mean
2. [*n*] the arithmetic mean

میان‌مایگی(ن) /mi.yān.mā.ye.gi/ اسم.
mediocrity

میان‌مایه(ن) /mi.yān.mā.ye/ صفت.
mediocre

میان‌مدّت(ن) /mi.yān.mod.dat/ صفت.
midterm ← درازمُدّت، کوتاه‌مُدّت

◻ اهدافِ میان‌مدّتِ شما از اجرایِ این طرح کدام است؟
What are your midterm objectives in implementing this project?

میان‌وزن(ن) /mi.yān.vazn/ صفت. [ورزش]
middle weight

میانوند(ن) /mi.yān.vand/ اسم.
infix ← پسوند، پیشوند

میانه /mi.yā.ne/ اسم. 1. the middle of sth, the half-way point 2. a relationship with sb

میانه‌بالا /mi.yā.ne.bā.lā/ صفت.
of medium height

میانه‌رو /mi.yā.ne,row/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها]
1. [*adj*] moderate 2. [*n*] a (political) moderate

میانه‌روی /mi.yā.ne.ra.vi/ اسم.
acting with moderation, expressing moderate views, moderation

میانی /mi.yā.ni/ صفت. (= وَسطی) middle, central

خواهرِ میانی the middle sister

میّت /mey.yet/ اسم. [جمع: اَموات] (= مُرده)
a dead person, the corpse

بَحرالمِیّت [جغرافیا] the Dead Sea

نَمازِ مِیّت [اسلام] a special prayer said for the deceased before burial

میترائیسم^(ف) /mit.rā.'ism/ اسم. ← **مِهرپرستی**

میتینگ^(ف) /mi.ting/ اسم. [سیاست]
a political meeting, a demonstration نیز تَظاهرات

میثاق /mi.sāq/ اسم. نیز پیمان [جمع: ~ها، مَواثیق]
1. promise 2. convention

میثاقِ جَهانیِ حَقِّ مؤلّف the Universal Copyright Convention (UCC)

میخ /mi:x/ اسم. nail

میخ پَرچ rivet

میخ پوتین hobnail(s)

میخِ چادر tent-peg(s)

میخِ چوبی peg

میخِ کفش stud(s)^Br, cleat(s)^Us

کوبیدنِ میخ to drive/ hammer in a nail

میخِ خود را کوبیدن
to firmly secure one's position

میخانه /mey.xā.ne/ اسم. [ادبی] tavern, a wine bar

میخچه /mix.če/ اسم. [پزشکی] corn

میخچین /mix.čin/ اسم. (a pair of) nippers

میخدار /mix.dār/ صفت. spiked, studded

کَفشِ میخدار spiked shoes

لاستیکِ میخدار [خودرو]
a studded tyre^Br/ tire^Us

میخسازی /mix.sā.zi/ اسم. 1. the act of manufacturing nails 2. nailery

کارخانهٔ میخسازی a nail factory

میخ شدن /mix.šo.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to be transfixed, to be riveted

میخک /mi.xak/ اسم. [گیاه‌شناسی]
1. carnation (= ۱. گُلِ میخک)
2. (of spices) clove

میخکش /mix.keš/ اسم. 1. carpenter's pincers 2. a wrecking bar

میخکوب /mix.kub/ صفت. 1. nailed
2. motionless, frozen (because of shock etc), paralysed^Br/ paralyzed^Us

میخکوب شدن /mix.kub.šo.dan/ مصدر لازم.
to freeze (because of fear etc), to be riveted

میخواره /mey.xā.re/ اسم. [ادبی] [جمع: ~ها]
a drunkard

میخوش /mey.xoš/ صفت. (= مَلس) tart, subacid, sweet and sour

میخی /mi.xi/ صفت. 1. studded with nails 2. spiked 3. in cuneiform

خَطِّ میخی cuneiform

میدان /mey.dān/ اسم. [جمع: ~ها، مَیادین]
1. a public square, a plaza
2. an open space, a field 3. scope

مِیدانِ اَسب‌دوانی (= اِسپریس)
a racecourse^Br, a racetrack^Us

مِیدانِ تَره‌بار the (wholesale) fruit and vegetable market

مِیدانِ جَنگ the battlefield

مِیدانِ طَیّاره [سابق] (= فُرودگاه) airfield

مِیدانِ مَشق [نظامی] drill-ground

مِیدانِ مِغناطیسی [فیزیک]
a magnetic field

مِیدانِ نَفتی [زمین‌شناسی] oilfield

از مِیدان به در کردن to drive off/ get rid of a competitor

به مِیدان آمدن to enter the arena, to enter a race

به کسی مِیدان دادن to give sb room to show off his/ her skills

◻ باید به جوان‌ها میدان داد تا خودشان را نشان بدهند.
We have to give our young men and women a chance to prove themselves.

میداندار /mey.dān.dār/ اسم. [جمع: ~ها]
1. a big wholesaler in the fruit and vegetable market, a fruit baron
2. the coordinator of a big spectacle

میدانگاه /mey.dān.gāh/ اسم. نیز **میدانگاهی**
a small square, a plaza

میدانی /mey.dā.ni/ صفت. field [bef. n]
کارِ میدانی fieldwork

میر /mi:r/ اسم. (= اَمیر) 1. an emir
2. an honorific title (that usu combines with the first name and becomes a part of it e.g. Mir-Ali)

میرآخور /mi.rā.xor/ اسم. نیز **میراخور**

میرا /mi.rā/ صفت. [ادبی] (= فانی) mortal, dying, moribund

میراب /mi.rāb/ اسم. sb who is in charge of the distribution of water, the water bailiff, the water master

میراث /mi.rās/ اسم. [جمع: مَواریث]
(= مُرده‌ریگ) what is inherited, inheritance, heritage, legacy
میراثِ بَشری the human heritage
میراثِ فَرهنگی cultural heritage
□ ساختمان‌های تاریخی بخشِ مهمّی از میراثِ فرهنگی هر کشور هستند.
Historical buildings are an important part of a country's cultural heritage.

میراثخوار /mi.rās.xār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
sb who inherits a fortune, an inheritor, an heir, an heiress

میراخور /mi.rā.xor/ اسم. نیز **میرآخور**
the head groom
میراخورِ دَربار Master of the Horse

میرایی /mi.rā.'i/ اسم. [ادبی] the mortal nature of things, mortality

میرزا /mir.zā/ اسم. [سابق] [جمع: ـ یان]
1. a scribe, a private secretary
2. *Mirza:* an honorific title added to names of princes in the Safavid and later periods
عَباس‌میرزا ولیعهد [تاریخ]
Abbas Mirza the Crown Prince

میرزابنویس /mir.zā.be.ne.vi:s/ اسم. [گفتار]
a simple clerk, a mere scribe

میرزاقاسمی /mir.zā.qā.se.mi/ اسم. [خوراکی]
mirza-qasemi: a side-dish originally from Gilan province (made with roasted aubergines[Br]/eggplants[Us], tomatoes, eggs and plenty of garlic)

میرزاقشمشم /mir.zā.qa.šam.šam/ اسم. [گفتار]
a dandy, a clothes horse

میرشکار /mir.še.kār/ اسم. [سابق] (= شِکاربان)
a game-warden
میرشکارِ دَربار Master of the Hunt

میرغضب /mir.ğa.zab/ اسم. [سابق] (= دِژخیم)
the executioner, the hangman

میز /mi:z/ اسم. table, desk, board
سَرِ میز at (the) table
میزِ آرایش/ توالت a dressing table, a vanity table[Us]
میزِ تاشو /-šow/ a folding table
میزِ تَحریر desk
میزِ خِطابه/ سُخنرانی the podium
میزِ کار a work bench
میزِ گِرد a round table
میزِ مونتاژ [سینما] the editing table, the cutting bench
میزِ ناهارخوری the dining table
میزِ نَقشه‌کشی a drawing table, the drawing board
□ اجازه می‌فرمایید سرِ میز شما بنشینم؟
May I sit at your table?

میزان /mi.zān/ اسم. صفت. [جمع: مَوازین]
1. [*n*] scales, balance 2. rate, amount, measure 3. [*astr*] the seventh sign of the Zodiac, Libra 4. [*adj*] adjusted, focused 5. (= ماهِ مِهر)

میزان‌الحراره /mi.za.nol.ha.rā.re/ اسم. [سابق] (= دَماسنج) thermometer

میزان‌الرطوبه /mi.zā.nor.ro.tu.be/ اسم. [سابق] (= رُطوبت‌سنج، نَم‌سنج) hygrometer

میزانپلی(ف) /mi.zān.pi.li/ اسم. [آرایش] نیز میزامپلی
the act of having one's hair set

میزانپلی‌کردن /mi.zān.pi.li.kar.dan/ مصدر متعدی.
to have one's hair set

میزانساز /mi.zān.sāz/ اسم. [نجوم]
a focusing mechanism (attached to telescopes)

میزانسن(ف) /mi.zān.sen/ اسم. [تئاتر]
stage direction

میزان‌کردن /mi.zān.kar.dan/ مصدر متعدی.
to adjust sth, to fine-tune sth

میزان کردنِ دوربین
to focus the camera

میزان کردنِ ساعت
to set one's watch/ clock

میزبان /miz.bān/ اسم. ← مهمان [جمع: ـ ها، ـ ان]
the host, the hostess

میزراه(ن) /miz.rāh/ اسم. [کالبدشناسی] (= مَجرای اِدرار)
the urethra

میزنای(ن) /miz.nāy/ اسم. [کالبدشناسی] نیز میزه‌نای (= حالب)
the ureter

میسّر /mo.yas.sar/ صفت. (= شُدنی، مُمکن)
possible, feasible

میسره /mey.sa.re/ اسم. [نظام/ قدیم] ← مِیمنه
the left wing of an army

میش /mi:š/ اسم. [جانورشناسی]
ewe

میش‌مرغ /miš.morğ/ اسم. [پرنده‌شناسی]
great bustard

میشن /mi.šan/ اسم.
1. sheep leather
2. (in bookbinding) roan, basil

میشی /mi.ši/ صفت. [رنگ]
hazel, light brown

میعاد /mi.'ād/ اسم.
appointment, rendezvous

میعادگاه /mi.'ād.gāh/ اسم.
meeting place, rendezvous

میقات /mi.qāt/ اسم. [ادبی]
the appointed time or place (for the gathering of Muslims esp during the Hajj pilgrimage)

میکا(ف) /mi.kā/ اسم. [زمین‌شناسی]
mica

میکرب(ف) /mik.rob/ اسم.
microbe, germ

میکرب‌شناسی /mik.rob.še.nā.si/ اسم.
microbiology, bacteriology

میکربی /mik.ro.bi/ صفت.
pertaining to microbes, tainted with microbes, germ-carrying

میکرن(ف) /mik.ron/ اسم. نیز میکرون
one millionth of a metre[Br]/ meter[Us], micrometre[Br], micrometer[Us], micron

میکروپروسسور(ف) /mik.ro.po.ro.se.sor/ اسم. [رایانه] (= ریزپردازنده)
a microprocessor

میکروسکوپ(ف) /mik.ros.kop/ اسم. (= ریزبین)
microscope

زیرِ میکروسکوپ
under the microscope

میکروسکوپِ اِلکترونیک
an electron microscope

میکروسکوپی /mik.ros.ko.pi/ صفت.
microscopic(al)

میکروفن(ف) /mik.ro.fon/ اسم. نیز میکرفن
microphone, mike

میکروفنِ زنده
a live microphone

میکروفنِ مَخفی
a concealed microphone

میکروفیش(ف) /mik.ro.fiš/ اسم. (= * ریزبرگه)
microfiche

میکروفیلم(ف) /mik.ro.film/ اسم.
microfilm

دَستگاهِ خواندنِ میکروفیلم
a microfilm reader

میکرومتر(ف) /mik.ro.metr/ اسم.
1. a micrometer 2. micrometre[Br]/ micrometer[Us], micron

میکسر(ف) /mik.ser/ اسم. (= هَم‌زن)
mixer

میگرن(ف) /mig.ren/ اسم. [پزشکی]
migraine

میگساری /mey.go.sā.ri/ اسم. [ادبی] drinking (wine), carousing

میگو /mey.gu/ اسم. [آبزی] prawn, shrimp

میل /meyl/ اسم. [جمع: اَمیال] 1. desire, wish 2. inclination

با کمالِ میل gladly, with pleasure

میل ¹ /mil/ اسم. rod, bar, shaft

میلِ بافتنی knitting needle(s)

میلِ پولوس [خودرو] axleshaft

میلِ زورخانه Indian club(s)

میلِ فَرمان [خودرو] the steering column

میلِ کاردان [خودرو] نیز میلِ گاردان the cardan shaft, the prop(eller) shaft

میل ² (ف) /mil/ اسم. mile

میلِ دَریایی a nautical mile

میلاد /mi.lād/ اسم. sb's time of birth

پیش از میلاد BC (= before Christ)

بعد از میلاد (= میلادی) AD (= CE)

● AD کوته‌نوشتِ *Anno Domini* است، به معنی «سالِ خدایگانِ ما عیسیٰ مسیح». امروزه انگلیسی‌زبانانِ غیرمسیحی ترجیح می‌دهند به جای استفاده از AD از CE استفاده کنند که کوته‌نوشتهٔ Christian era است به معنیِ «دورانِ مسیحی».

میلادی /mi.lā.di/ صفت. 1. pertaining to the birth of Jesus Christ 2. AD (= CE)

قَرنِ چهارمِ میلادی 4th century A.D.

□ کریستفَ کلمب در سال ۱۴۹۲ میلادی موفق به کشفِ امریکا گردید.

Christopher Columbus discovered America in (A.D.) 1492.

میل داشتن /meyl.dāš.tan/ مصدر لازم. to desire sth, to wish sth

چی مِیل دارید؟ (خوردنی یا نوشیدنی) What would you like to have?

چیزی میل ندارم. I am fine, thank you.

میل کردن /meyl.kar.dan/ مصدر متعدی. [محترمانه] (= خوردن، نوشیدن) to eat/ drink sth, to partake of food

میلگرد /mil.gerd/ اسم. [ساختمان] (iron or steel) round bar(s)

میلگردِ آجدار torsteel

میل‌لنگ /mil.lang/ اسم. [خودرو] crankshaft

میله /mi.le/ اسم. bar, rod, shaft

میلیارد (ف) /mi.li.yārd/ اسم. [عدد] one thousand million, billion (10^9)

میلیاردر (ف) /mi.li.yār.der/ اسم. [جمع: ~ها] a billionaire

میلیشیا (ف) /mi.li.ši.yā/ اسم. militia

میلی‌گرم (ف) /mi.li.ge.ram/ اسم. milligram, milligramme[Br] (*mg*)

میلی‌لیتر (ف) /mi.li.litr/ اسم. millilitre[Br], milliliter[Us] (*ml* = C.C.)

میلی‌متر (ف) /mi.li.metr/ اسم. millimetre[Br], millimeter[Us] (*mm*)

میلیون (ف) /mi.li.yon/ اسم. [عدد] نیز ملیون million (10^6)

میلیونر (ف) /mi.li.yo.ner/ اسم. نیز مِلیونر [جمع: ~ها] a millionaire

میلیونم /mi.li.yu.nom/ اسم. millionth

یک میلیونمِ ثانیه one millionth of a second

میمنت /mey.ma.nat/ اسم. the state of being auspicious, auspiciousness

میمنه /mey.ma.ne/ اسم. [نظام/ قدیم] ← مِیسره the right wing of an army

میمون ¹ /mey.mun/ اسم. [جانورشناسی] (= بوزینه) 1. monkey 2. ape

میمونِ آدم‌نما anthropoid ape

□ تو فکر می‌کنی اَجدادِ انسان میمون بوده‌اند؟ من که فکر نمی‌کنم.

Do you think that man is directly descended from apes? I don't think so.

میمون ² /mey.mun/ صفت. (= فَرخنده) bringing good luck, auspicious

مین(ف) /min/ اسم. [نظامی] mine, a land mine
میدانِ مین a minefield
مینِ ضِدّنفر anti-personnel mine(s)
مینا[1] /mi.nā/ اسم. 1. enamel 2. blue glass
مینای دَندان tooth enamel
مینا[2] /mi.nā/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز گُلِ مینا daisy, ox-eye daisy
مینا[3] /mi.nā/ اسم. [پرنده‌شناسی] (= مُرغِ مُقلّد) mina, mina-bird
میناکاری /mi.nā.kā.ri/ اسم. enamel-work
مینایی /mi.nā.'i/ صفت. [رنگ] deep blue, azure, ultramarine
مین‌روب /min.rub/ اسم. a ship used to find and destroy mines, a minesweeper
مین‌گذاری /min.go.zā.ri/ اسم. [نظامی] the act of laying mines, mine-laying
مینو /mi.nu/ اسم. [ادبی] (= بهشت) paradise, heaven
مینوت(ف) /mi.nut/ اسم. (= ۱. پیش‌نویس ۲. صورتِ جَلسه) 1. draft 2. minute(s)
مینوت‌کردن /mi.nut.kar.dan/ مصدر لازم. to draft a text
مینور /mi.nor/ اسم. [موسیقی] ← ماژور minor
در گامِ رِ مینور in D minor
مینوی /mi.na.vi/ صفت. [ادبی] heavenly, divine
مین‌یاب /min.yāb/ اسم. a mine-detector
مین‌یابی /min.yā.bi/ اسم. the act of detecting mines
مینیاتور(ف) /min.yā.tur/ اسم. [هنر] a miniature painting, a miniature
مینیاتوری /min.yā.tu.ri/ صفت. miniature
گُلِ سُرخِ مینیاتوری miniature rose

مینیاتوریست(ف) /min.yā.tu.rist/ اسم. [جمع: ~ها] a painter of miniatures, a miniaturist
مینی‌بوس(ف) /mi.ni.bus/ اسم. [خودرو] a small bus, a minibus
مینی‌ژوپ(ف) /mi.ni.žup/ اسم. [پوشاک] miniskirt
مینی‌سوپر(ف) /mi.ni.su.per/ اسم. a very small supermarket, minimart
میوپ(ف) /mi.yop/ صفت. [پزشکی] (= نَزدیک‌بین) short-sighted
میومیو /mi.yow.mi.yow/ اسم. the familiar sound made by cats, mew, miaow
میومیوکردن /mi.yow.mi.yow.kar.dan/ مصدر لازم. to mew, to miaow
میوه /mi.ve/ اسم. [جمع: ~ها، ~جات] fruit
اَنواعِ میوه different fruits, different types of fruit
باغِ میوه a fruit orchard, an orchard
پرورشِ میوه growing fruit, pomiculture
دِرختِ میوه a fruit tree
میوهٔ رسیده ripe fruit
میوهٔ کال unripe fruit, green fruit
میوه‌های گَرمسیری tropical fruits
میوه‌خوری /mi.ve.xo.ri/ اسم. a fruit bowl
میوه دادن /mi.ve.dā.dan/ مصدر لازم. to bear fruit
میوه‌فروشی /mi.ve.fo.ru.ši/ اسم. a fruit shop, a fruiterer's
میهمان /mih.mān/ اسم. نیز مِهمان [جمع: ~ها، ~ان] 1. a guest 2. company
میهمانی /mih.mā.ni/ اسم. نیز مهمانی party, feast, banquet
میهن /mi.han/ اسم. (= وَطن) one's country, one's homeland, the motherland, the fatherland, home country

میهن‌پرست /mi.han.pa.rast/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] (= میهن‌دوست، وَطن‌پرست)
a patriot

میهن‌پرستانه /mi.han.pa.ras.tā.ne/ صفت.
patriotic

میهن‌پرستی /mi.han.pa.ras.ti/ اسم.
(= وَطن‌پرستی) patriotism

میهنی /mi.ha.ni/ صفت. pertaining to one's country, patriotic
تَرانه‌هایِ میهنی patriotic songs

ذ، ن، ن

ن /ne; nun/ اسم. 1. 29th letter of the Persian alphabet 2. a negative particle added as a prefix to verbs and infinitives etc (*e.g.* نرو، نکن)

نَزدیکتر نَیا. Don't come any closer.

صدایت را نمی‌شنوم. I cannot hear you.

نگفته not said, unsaid

نئوپان(ف) /ne.'o.pān/ اسم. chipboard

نئون(ف) /ne.'on/ اسم. [شیمی] neon (*Ne*)

نئی[1] /ne'i/ صفت. نیز نِیی، نِیین made of reed, reed [*bef. n*]

نئی[2] /ne'i/ فعل امر. (= تو نیستی) thou art not, you are not

نا[1] /nā/ اسم. [گفتار] (= رَمق) energy, vitality, strength

نا ندارم. I have no energy left.

نا[2] /nā/ اسم. mustiness

بویِ نا a musty odour[Br]

نا ـ /nā-/ پیشوند. prefix placed before adjectives and nouns to create words of the opposite meaning. un-, in-, im-, ir-, un- etc. See instances below.

ناآرام /nā.ā.rām/ صفت. ← آرام restless

ناآرامی /nā.ā.rā.mi/ اسم. unrest

ناآزموده /nā.āz.mu.de/ صفت. ← آزموده 1. untested 2. inexperienced, green

ناآشنا /nā.āš.nā/ صفت. ← آشنا unfamiliar

ناآگاه /nā.ā.gāh/ صفت. ← آگاه ignorant, ill-informed

ناامن /nā.amn/ صفت. ← اَمن unsafe, dangerous

جاده‌های نااَمن unsafe roads

ناامنی /nā.am.ni/ اسم. the state of being unsafe, lack of security

ناامید /nā.o.mi:d/ صفت. (= نومید، مَأیوس) ← اُمیدوار without hope, hopeless, despairing

□ مِن یکی که نااُمیدِ نااُمیدم. *As for me, I have given up all hope.*

ناامید شدن /nā.o.mid.šo.dan/ مصدر لازم. to despair, to lose hope

ناامید کردن /nā.o.mid.kar.dan/ مصدر متعدی. to disappoint sb, to cause sb to lose hope/ despair

ناامیدی /nā.o.mi.di/ اسم. (= نومیدی، یَأس) ← امیدواری hopelessness, despair, desperation

نااهل /nā.ahl/ صفت. (= ناخَلَف) ← اَهل of a bad sort, wayward, perverse

پسرِ نااهلِ خانواده the black sheep of the family, a prodigal son

ناایمن /nā.i.man/ صفت. [روان‌شناسی] ← ایمن insecure

ناب /nāb/ صفت. [ادبی] (= خالص) pure, unadulterated

زَرِ ناب pure gold

ناباب /nā.bāb/ صفت. (= نامُناسب) unsuitable, unfit

رُفقای ناباب bad company

نابازیگر(ن) /nā.bā.zi.gar/ اسم. [سینما] ← بازیگر [جمع: ~ها، ~ان] a non-professional/ amateur actor or actress

نابالغ /nā.bā.leğ/ صفت. ← بالغ below the legal age, under age

ناباور /nā.bā.var/ صفت. incredulous

ناباوری /nā.bā.va.ri/ اسم. incredulity, disbelief

نابجا /nā.be.jā/ صفت. ← بجا inappropriate, ill-timed, out of place

نابخردانه /nā.nex.ra.dā.ne/ صفت. ← بِخردانه unwise, imprudent, ill-advised

نابرابر /nā.ba.rā.bar/ صفت. (= نامُساوی) ← بَرابر unequal, inequal

نابرابری /nā.ba.rā.ba.ri/ اسم. ← بَرابری inequality, want of equality

نابرادری /nā.ba.rā.dar/ اسم. (= برادرِ ناتَنی) one's half-brother

نابسامان /nā.be.sā.mān/ صفت. (= آشفته) ← بِسامان disorganized, disorderly, chaotic

نابسامانی /nā.be.sā.mā.ni/ اسم. the state of being disorderly, lack of organization, chaos

نابغه /nā.be.ğe/ اسم. [جمع: ~ها، نَوابغ] a genius

نابغهٔ خُردسال a prodigy

□ آفرین به این هوش! تو یقیناً نابغه هستی. *Wow! What a brain! You are definitely a genius.*

نابکار /nā.be.kār/ صفت. (= بَدکردار) treacherous, villainous, wicked

نابکاری /nā.be.kā.ri/ اسم. treachery, villainy, wickedness

نابلد /nā.ba.lad/ صفت. (= ناآشنا) ← بَلد unfamiliar with sth

نابود /nā.bud/ صفت. totally destroyed, annihilated

نابود شدن /nā.bud.šo.dan/ مصدر لازم. to be destroyed, to be annihilated

نابودکردن /nā.bud.kar.dan/ مصدر متعدی. to destroy sth, to annihilate sb/ sth

نابودی /nā.bu.di/ اسم. destruction, annihilation

نابهنجار /nā.be.han.jār/ صفت. [روان‌شناسی] abnormal

نیز ناهَنجار ← بهنجار

نابهنجاری /nā.be.han.jā.ri/ اسم. [روان‌شناسی] abnormality

نیز ناهَنجاری

نابهنگام /nā.be.han.gām/ صفت. ← بهنگام untimely, ill-timed, sudden

مَرگِ نابهنگامِ ... the untimely death of ...

نابینا /nā.bi.nā/ صفت. اسم. [جمع: ~یان] (=کور، روشندل) ← بینا 1. [*adj*] blind, sightless, eyeless 2. [*n*] a blind person

نابینایان /nā.bi.nā.yān/ اسم. [جمع نابینا] (= کوران، روشندلان) the blind

نابینایی /nā.bi.nā.'i/ اسم. (= کوری) blindness

ناپاک /nā.pāk/ صفت. ← پاک 1. unclean (both physically and religiously) 2. impure

زَنِ ناپاک [ادبی] a woman who is having her period, a menstruating woman

ناپایدار /nā.pāy.dār/ صفت. ← پایدار 1. transient, evanescent 2. changeable, unstable

هَوایِ ناپایدار changeable weather

ناپخته /nā.pox.te/ صفت. ← پُخته
1. uncooked, raw 2. immature
3. inexperienced

ناپدری /nā.pe.da.ri/ اسم.
one's step-father

ناپدید /nā.pa.did/ صفت. ← پَدیدار
disappeared, vanished, out of sight

ناپدید شدن /nā.pa.did.šo.dan/ مصدر لازم.
to disappear, to vanish (into thin air),
to go missing

ناپرهیزی /nā.par.hi.zi/ اسم. ← پَرهیز
1. ignoring one's diet 2. doing sth rash,
being imprudent

ناپرهیزی کردن /nā.par.hi.zi.kar.dan/ مصدر لازم.
1. to ignore one's diet and
take sth that has been forbidden by the doctor
2. to do sth forbidden or rash

□ ناپرهیزی کردم، با ناهار ترشیِ فلفل خوردم، حالا افتاده‌ام به سرفه.
I was imprudent and had hot pickles with my lunch, and now I have this coughing fit.

ناپز /nā.paz/ صفت. نیز ناپزا ← پَزا
(of meat etc) not easily cooked,
hard to cook, tough

ناپسری /nā.pe.sa.ri/ اسم.
one's step-son

ناپسند /nā.pa.sand/ صفت. (= ناشایست)
1. unpleasant, ← پَسندیده
disagreeable 2. indecent

ناپیدا /nā.pey.dā/ صفت. ← پیدا
not visible, hidden from sight/ view,
invisible

ناپیوسته /nā.pey.vas.te/ صفت. ← پیوسته
1. discontinuous, interrupted,
intermittent 2. separated

ناتمام /nā.ta.mām/ صفت. ← تَمام
unfinished, incomplete

سَمفونیِ ناتمامِ شوبرت
Schubert's Unfinished Symphony

ناتنی /nā.ta.ni/ صفت. ← تَنی
not of the same father or mother, sharing
only one parent, half-

بَرادرِ ناتنی (= نابَرادری)
one's half-brother

خواهرِ ناتنی (= ناخواهری)
one's half-sister

ناتو /nā.tow/ صفت. [گفتار]
morally unreliable, dishonest

آدمِ ناتو
a cheat, a scoundrel

ناتوان /nā.ta.vān/ صفت. ← تَوانا
1. weak, infirm, powerless 2. unable to do sth
3. impotent

ناتوانی /nā.ta.vā.ni/ اسم.
being weak, feebleness, inability, infirmity
2. impotence

ناتوانیِ جِنسی
impotence

ناتورالیست(ف) /nā.tu.rā.list/ اسم. [جمع: ~ها]
(= طَبیعت‌گرا)
an adherent of naturalism
in art, a naturalist

ناتورالیستی /nā.tu.rā.lis.ti/ صفت. [هنر]
(= طَبیعت‌گرایانه)
naturalistic

ناتورالیسم(ف) /nā.tu.rā.lism/ اسم. [هنر]
(= طَبیعت‌گرایی)
naturalism

ناجنس /nā.jens/ صفت. [گفتار] (= حُقّه‌باز)
unreliable, dishonest

ناجوانمردانه /nā.ja.vān.mar.dā.ne/ صفت.
← جَوانمردانه
unfair, unprincipled,
unscruplous

ناجور /nā.jur/ صفت. ← جور
1. ill-matched, odd 2. awkward
3. inappropriate

ناجی /nā.ji/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
(= نِجات‌دهنده)
a saviour[Br], a rescuer

ناچار /nā.čār/ صفت. قید.
1. [*adj*] compelled, forced
2. [*adv*] perforce, out of necessity,
inevitably

به ناچار perforce, of necessity

ناچار بودن /nā.čār.bu.dan/ مصدر لازم.
to have to do sth, to be compelled to do sth

ناچاری /nā.čā.ri/ اسم. having no other way, compulsion, constraint

از (روی) ناچاری out of necessity

ناچیز /nā.či:z/ صفت. very small, paltry, trifling, worthless

مَبلغِ ناچیز a paltry sum

ناحساب /nā.he.sāb/ صفت. [گفتار]
illogical (= غیرِ مَنطقی)

ناحقّ /nā.haq(q)/ صفت. ← برحق unjust, unjustified, undeserved

به ناحقّ unlawfully, unjustly

ناحیه /nā.hi.ye/ اسم. [جمع: نَواحی]
district, region, area

ناخدا /nā.xo.dā/ اسم. [جمع: ~ها، ~یان]
1. the captain (of a ship) 2. person with the rank of captain in the navy

□ خدا کشتی آنجا که خواهد بَرَد / وگر ناخدا جامه بر تن دِرَد. (سعدی)
God will take the ship where He will/ Even if the captain tears the shirt on his back.

ناخشنود /nā.xoš.nud/ صفت. ← خُشنود
unhappy, dissatisfied

ناخشنودی /nā.xoš.nu.di/ اسم. (= نارضایی)
dissatisfaction ← خُشنودی

ناخلف /nā.xa.laf/ صفت. (= نااَهل) ← خَلَف
(of a son) unworthy of his father, of a bad sort, prodigal

پِسرِ ناخَلَف a prodigal son

ناخن /nā.xon/ اسم. [کالبدشناسی]
fingernail, nail(s)

پیرایشِ ناخن (= مانیکور) manicure

پیرایشِ ناخنِ پا (= پِدیکور) pedicure

سوهانِ ناخن a nail file

ناخنِ پا toenail(s)

جَویدنِ ناخن to bite one's nails, nail-biting

گرفتنِ ناخن
to clip/ cut/ pare one's nails

ناخن‌خشک /nā.xon.xošk/ صفت. [گفتار]
tight-fisted, stingy (= خَسیس)

ناخنک /nā.xo.nak/ اسم. picking up small morsels of food before one is served, nibbling

ناخنک زدن /nā.xo.nak.za.dan/ مصدر لازم.
to nibble at food etc

ناخنگیر /nā.xon.gi:r/ اسم.
a nail clipper

قیچیِ ناخنگیر (a pair of) nail scissors

ناخواسته /nā.xās.te/ صفت. قید. ← خواسته
1. [*adj*] unwanted 2. [*adv*] unwittingly, unintentionally

ناخوانده /nā.xān.de/ صفت. نیز نَخوانده
1. unread 2. uninvited ← خوانده

ناخواهری /nā.xā.ha.ri/ اسم. (= خواهرِ ناتَنی)
one's half-sister

ناخودآگاه(ن) /nā.xo.dā.gāh/ صفت. قید.
[روان‌شناسی] ← خودآگاه
1. [*adj*] unconscious
2. [*adv*] unconsciously

ضَمیرِ ناخودآگاه (= × وُجدانِ مَغفول)
the unconscious mind

ناخوش /nā.xoš/ صفت. (= بیمار) 1. ill[Br], sick[Us] 2. unpleasant

ناخوشایند /nā.xo.šā.yand/ صفت.
bad, unpleasant, disagreeable ← خوشایند

ناخوش شدن /nā.xoš.šo.dan/ مصدر لازم.
to fall ill, to get sick, to become indisposed

ناخوشی /nā.xo.ši/ اسم. (= بیماری) ← خوشی
illness, sickness

نادار /nā.dār/ صفت. نیز نَدار ← دارا poor, destitute

نادان /nā.dān/ صفت. ← دانا 1. ignorant 2. foolish

نادانی /nā.dā.ni/ اسم. ← دانایی 1. ignorance 2. foolishness

نادختری /nā.dox.ta.ri/ اسم. one's step-daughter

نادر /nā.der/ صفت. نیز نادره[مؤنث] (= کَمیاب) seldom found, rare

نادرست /nā.do.rost/ صفت. (= غَلَط) 1. incorrect, untrue, false ← دُرست 2. dishonest

a dishonest person آدمِ نادرست

نادرستی /nā.do.ros.ti/ اسم. ← دُرستی 1. being incorrect or untrue, falsehood 2. dishonesty

نادرویش /nā.dar.vi:š/ اسم. (= دَرویش) a false dervish

نادره /nā.de.re/ اسم. نیز نادر[مذکر] [جمع: نَوادر] 1. rarity, curiosity 2. a witty anecdote

نادم /nā.dem/ صفت. (= پَشیمان) 1. remorseful, contrite, penitent 2. sorry, regretful

نادیده /nā.di.de/ صفت. نیز ندیده ← دیده unseen

نادیده گرفتن /nā.di.de.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. to turn a blind eye on (sb's mistake etc), to overlook sth

نار[1] /nār/ اسم. [ادبی] (= اَنار) pomegranate

نار[2] /nār/ اسم. fire (in Arabic)

ناراحت /nā.rā.hat/ صفت. ← راحت uncomfortable, uneasy, upset

ناراحت شدن /nā.rā.hat.šo.dan/ مصدر لازم. 1. to get upset 2. to be inconvenienced

ناراحت کردن /nā.rā.hat.kar.dan/ مصدر متعدی. to upset sb, to cause inconvenience, to annoy sb

ناراحتی /nā.rā.ha.ti/ اسم. ← راحتی
1. lack of comfort, discomfort
2. annoyance, inconvenience
3. a medical condition, a disorder

a mental disorder ناراحتیِ رَوانی

□ می‌بخشید اسبابِ ناراحتیِ شما را فراهم کردم.
Please forgive me for having inconvenienced you.

ناراضی /nā.rā.zi/ صفت. ← راضی dissatisfied, discontented, disgruntled

نارس /nā.ras/ صفت. (= کال) ← رَسیده 1. (of fruit) unripe 2. immature

an immature baby نوزادِ نارس

نارسا /nā.ra.sā/ صفت. ← رَسا 1. inadequate 2. inexpressive

نارسانا(ن) /nā.ra.sā.nā/ صفت. [فیزیک] (= غیرهادی) ← رَسانا non-conductor of heat or electricity

نارسایی /nā.ra.sā.'i/ اسم. 1. inadequacy 2. [*med*] failure

kidney failure نارَساییِ کُلیه

نارضایتی /nā.re.zā.ya.ti/ اسم. (= نارضایی) ← رِضایت dissatisfaction

نارضایی /nā.re.zā.'i/ اسم. ← رِضایت dissatisfaction, discontent, discontentment

نارفیق /nā.ra.fi:q/ اسم. ← رَفیق a false friend

نارگیل /nār.gi:l/ اسم. [گیاه‌شناسی] coconut

coconut palm دِرختِ نارگیل

coconut oil روغنِ نارگیل /row-/

نارگیلی /nār.gi.li/ صفت. pertaining to coconut, coconut [*bef. n*]

coconut biscuit(s)[Br]/ cookie(s)[Us] کُلوچهٔ نارگیلی

نارنج /nā.renj/ اسم. [گیاه‌شناسی] sour orange(s), Seville orange(s)

شَربتِ نارنج sour orange syrup
مُرّبای بَهارِ نارنج
orange blossom preserve
مُرّبای خَلالِ نارنج orange marmalade
نارنجستان /nā.ren.jes.tān/ اسم.
an orange grove, an orangery
نارنجک /nā.ren.jak/ اسم. [نظامی] grenade
نارنجکِ دَستی a hand grenade
نارنجک‌انداز /nā.ren.ja.kan.dāz/ اسم.
[نظامی] [جمع: ~ها] a grenadier
نارنجی /nā.ren.ji/ صفت. اسم. [رنگ]
1. [*adj*] orange 2. [*n*] (the colour[Br]) orange
نارنگی /nā.ren.gi/ اسم. [گیاه‌شناسی]
tangerine(s), clementine(s)
◻ نارنگی را بیشتر از پرتقال دوست دارم، چون پوست آن آسان‌تر کنده می‌شود.
I like tangerines better than oranges, because they are so much easier to peel.
نارو /nā.row/ اسم. [گفتار]
an act of betrayal
ناروا /nā.ra.vā/ صفت. ← رَوا unjust, false
اِتّهاماتِ ناروا unjust accusations
نارو زدن /nā.row.za.dan/ مصدر لازم.
to play false to a friend or close associate, to betray sb
نارون /nār.van/ اسم. [گیاه‌شناسی] elm
درختِ ناروَن an elm tree, an elm
ناز /nāz/ اسم. coyness, coquetry
گُلِ ناز [گیاه‌شناسی] stonecrop
نازِ شَست a reward (for an exceptional achievement etc)
ناز و نِعْمَت ease and comfort, a life of luxury
نازا /nā.zā/ صفت. (of a woman or female animal) barren, sterile, infertile
نازایی /nā.zā.'i/ اسم. [پزشکی] barrenness, sterility, infertility

نازبالش /nāz.bā.leš/ اسم.
a soft and small cushion
نازپرورده /nāz.par.var.de/ صفت.
(of a child) brought up in luxury, pampered
نازخاتون /nāz.xā.tun/ اسم. [خوراکی]
naz khatun: a meatless dish of the Caspian region (made with roasted aubergines[Br]/ eggplants[Us], eggplants[Us], tomatoes, garlic, seasoning etc)
ناز داشتن /nāz.dāš.tan/ مصدر لازم.
to act coquettishly
نازک /nā.zok/ صفت. ← کُلُفت thin, delicate, fine
یک وَرق کاغذِ نازک
a sheet of thin paper
نازکردن /nāz.kar.dan/ مصدر لازم. to play coy, to play hard to get, to act coquettishly
نازک‌کاری /nā.zok.kā.ri/ اسم. [ساختمان]
← سِفت‌کاری the final stages of construction work (such as plastering, carpentry, painting etc), finishing work
نازک‌نارنجی /nā.zok.nā.ran.ji/ صفت.
sensitive, delicate, easily hurt or offended, squeamish
نازک‌نی /nā.zok.ney/ اسم. [کالبدشناسی]
fibula, splint bone ← دُرشت‌نی
نازکی /nā.zo.ki/ اسم. ← کُلُفتی thinness, delicacy, fineness
نازل /nā.zel/ صفت. 1. low, humble
2. descending, sent down (esp from Heaven)
بَهای نازل a cheap price
نازل شدن /nā.zel.šo.dan/ مصدر لازم. [اسلام]
to be sent down from Heaven, to be revealed to the Holy Prophet
نازنازی /nāz.nā.zi/ صفت. [گفتار] (= مَلوس)
lovely, cute

نازنین /nā.za.nin/ صفت. اسم.
1. [*adj*] lovely, lovable, beloved
2. [*n*] a darling

نازی(ف) /nā.zi/ اسم. صفت. [تاریخ] [جمع: ~ها]
1. [*n*] a Nazi 2. [*adj*] Nazi
آلمانِ نازی [تاریخ] Nazi Germany

نازیبا /nā.zi.bā/ صفت. (= زشت) ← زیبا
far from beautiful, ugly

نازیدن /nā.zi.dan/ مصدر لازم. (= ۱. فَخر کردن)
1. to pride oneself, to show/ sound off, to grandstand 2. [*arch*] to play coy, to act coquettishly

ناس[1] /nās/ اسم. (= پان) a masticatory (made with the leaves of betel pepper, betel nut and lime) chewed for pleasure in India, Pakistan and the coastal areas of the Persian Gulf, pan

ناس[2] /nās/ اسم. people (in Arabic)

ناساز /nā.sāz/ صفت. [موسیقی/ ادبی]
1. out of tune, discordant, jarring
2. incompatible
نَغمهٔ ناساز a discordant melody

ناسازگار /nā.saz.gār/ صفت. ← سازگار
1. maladjusted, maladapted
2. incompatible 3. ill-tempered
4. (of a place's climate) insalubrious

ناسازگاری /nā.sāz.gā.ri/ اسم. ← سازگاری
maladjustment, incompatibility

ناسپاس /nā.se.pās/ صفت. [ادبی] (= ناشُکر)
ungrateful, unthankful, thankless ← سِپاسگزار

ناسپاسی /nā.se.pā.si/ اسم. [ادبی] (= ناشُکری)
ungratefulness, ingratitude

ناسخ /nā.sex/ صفت. اسم. (= نَسخ‌کننده)
1. [*adj*] abolishing, abrogating
2. [*n*] an abrogator, an abolisher
3. the copier of a manuscript

ناسره /nā.sa.re/ صفت. ← سَره (of coins) made of a base metal, bad, impure

ناسزا /nā.se.zā/ اسم. (= دُشنام)
swear-word, foul language, abusive language, invective

ناسلامتی /nā.sa.lā.ma.ti/ قید. [گفتار]
supposedly (usu used ironically)
□ تو ناسلامتی برادرِ بزرگترش هستی! یک کاری بکن.
You are supposedly his older brother. Do something!

ناسوت /nā.sut/ اسم. ← لاهوت
the material world, the earthly world

ناسوتی /nā.su.ti/ صفت. ← لاهوتی
pertaining to the material world, worldly, earthly

ناسور /nā.sur/ اسم. [پزشکی]
1. fistula
2. a festering wound 3. a sore

ناسور شدن /nā.sur.šo.dan/ مصدر لازم.
1. (of a wound) to fester, to ulcerate
2. to become sore

ناسیونالیست(ف) /nā.si.yo.nā.list/ اسم. [سیاست] نیز مِلّی‌گرا [جمع: ~ها]
a nationalist
ناسیونالیستِ دوآتشه an ultra-nationalist

ناسیونالیستی /nā.si.yo.nā.lis.ti/ صفت.
nationalistic
نیز مِلّی‌گرایانه

ناسیونالیسم(ف) /nā.si.yo.nā.lism/ اسم.
nationalism
[سیاست] نیز مِلّی‌گرایی

ناشایست /nā.šā.yest/ صفت. (= ناپَسند)
improper, indecent
عَملِ ناشایست an indecent act

ناشتا /nāš.tā/ صفت. having had no breakfast, fasting

ناشتا بودن /nāš.ta.bu.dan/ مصدر لازم.
to have had no breakfast, to be fasting

ناشتایی /nāš.tā.'i/ اسم. (= صُبحانه)
breakfast

ناشر /nā.šer/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین]
a publisher

اِتحادیّهٔ ناشران و کتابفروشان
the Publishers' and Booksellers' Association

ناشرِ کِتاب‌هایِ کودکان
a publisher of children's books

ناشکر /nā.šokr/ صفت. (= ناسپاس)
ungrateful, unthankful

ناشکری /nā.šok.ri/ اسم. (= ناسپاسی)
ingratitude, ungratefulness

ناشکیبا /nā.ša.ki.bā/ صفت. [ادبی] (= بی‌صبر)
impatient ← شَکیبا

ناشناخته /nā.še.nāx.te/ صفت. unknown, unidentified

ناشناس /nā.še.nās/ صفت. ← شِناسا
1. unidentified 2. in disguise

به طورِ ناشناس incognito

فَردِ ناشناس
an unknown person/ individual

ناشنوا /nā.še.na.vā/ صفت. اسم. ← شِنوا
[جمع: ـ یان] (= کَر) 1. [*adj*] with impaired hearing, deaf
2. [*n*] a deaf person

به کُلّی ناشِنوا، کَرِ کَر stone deaf

ناشنوایی /nā.še.na.vā.'i/ اسم. (= کَری)
deafness ← شِنوایی

ناشور /nā.šur/ صفت. اسم.
1. [*adj*] (of cloth) unwashed, unlaundered
2. [*n*] a type of coarse cotton fabric, unbleached calico

ناشی[1] /nā.ši/ صفت. inexpert, untrained, unskilled, novice

رانندهٔ ناشی a novice driver

ناشی[2] /nā.ši/ صفت. resulting, arising, originating

ناشی از resulting from, produced by

ویرانی‌هایِ ناشی از جَنگ
ravages of war

ناشی شدن از to result from

ناشیانه /nā.ši.yā.ne/ صفت. unskilfully[Br], unskillfully[Us], inexpertly

ناشیگری /nā.ši.ga.ri/ اسم. lack of skill, inexpertness, inexpertise

ناصح /nā.seh/ اسم. [جمع: ـان، ـ ین]
(= اَندرزگو) sb who provides advice (usu out of the kindness of his/ her heart)

ناصواب /nā.sa.vāb/ صفت. (= نادُرست)
wrong, improper ← صَواب

ناصیه /nā.si.ye/ اسم. (= پیشانی)
the forehead

در ناصیهٔ کسی چیزی را دیدن/ ندیدن
to see/ not to see in sb (the prospect of) sth

□ در ناصیهٔ او نمی‌بینم که روزی پولدار شود.
I don't see it in him to become rich one day.

ناطق /nā.teq/ صفت. اسم. نیز **ناطقه**[مؤنث]
(= ۲. سُخنران) 1. [*adj*] talking, speaking 2. [*n*] a speaker, a lecturer

انسان، حِیوانِ ناطق
man, the talking animal

فیلمِ ناطق [سینما] a talking movie, a talkie[Us]

قُوّهٔ ناطقه the faculty of speech

ناطور /nā.tur/ اسم. [جمع: ـ ها]
a watchman (in a farm)

«ناطورِ دَشت»
"The Catcher in the Rye"

ناظر /nā.zer/ اسم. [جمع: ـان، ـ ین، نُظّار]
1. an onlooker 2. an overseer, a monitor, an observer
3. a superintendent

ناظرانِ سازمانِ مِلل
UN monitors/ observers

ناظرِ خَرج/ هَزینه a fiscal agent, a steward

ناظم /nā.zem/ اسم. نیز **ناظمه**^مؤنث [جمع: ~ها، ~ین، نُظّام^نا]
1. [*dated*] the assistant master of a school, the assistant principal^Us
2. [*lit*] a versifier 3. [*tech*] the regulator of a machine, the governor

ناظمه /nā.ze.me/ اسم. (in a hospital etc) the matron

ناعلاج /nā.'a.lāj/ صفت. (= لاعَلاج، دَرمان ناپذیر) incurable

ناعلاجی /nā.'a.lā.ji/ اسم. (= لاعَلاجی)
1. the state of being incurable
2. inevitability

از رویِ ناعَلاجی out of necessity, as a last resort

ناغافل /nā.ğā.fel/ صفت. قید. (= ناگهانی)
1. [*adj*] sudden, unexpected
2. [*adv*] suddenly, unexpectedly

ناف /nāf/ اسم. [کالبدشناسی] 1. the navel
2. the centre^Br/ center^Us of sth

بریدنِ بندِ ناف to cut the umbilical cord

نافذ /nā.fez/ صفت. 1. penetrating, piercing 2. [*law*] valid

صِدایِ نافذ a penetrating voice

نِگاهِ نافذ piercing eyes

نافرجام /nā.far.jām/ صفت.
1. inconclusive 2. ending in failure, failed, unsuccessful

کودتایِ نافرجام در ساحلِ عاج
the failed coup d'état in the Ivory Coast

نافرمان /nā.far.mān/ صفت. (= سَرکش)
disobedient, rebellious, rogue

نافرمانی /nā.far.mā.ni/ اسم. (= سَرکشی)
disobedience ⟵ فَرمانبرداری

نافرمانیِ مَدَنی civil disobedience

نافرمانی کردن /nā.far.mā.ni.kar.dan/
مصدر لازم. to disobey sb, to be disobedient

نافع /nā.fe'/ صفت. (= سودمند) beneficial, profitable, good for you

نافلز /nā.fe.lez/ اسم. [شیمی] (= غِیرفلز) ⟵ فِلز
a non-metallic element, a non-metal

نافه /nā.fe/ اسم. 1. the musk sac of the male musk-deer 2. [*bot*] the collective name for the stamens of a flower, the androecium

نافی /nā.fi/ صفت. having a navel, resembling a navel, navel [*bef. n*]

پُرتقالِ نافی navel orange(s)

ناقابل /nā.qā.bel/ صفت. ⟵ قابل
1. unworthy 2. insignificant, small

□ توجه دارم که این مبلغِ ناقابل جبرانِ زحماتِ شما را نمی‌کند.
I am aware of the fact that this small sum does not compensate you in any way for all that you have done.

ناقص /nā.qes/ صفت. defective, deficient, imperfect

مَخروطِ ناقص [هندسه]
a truncated cone

ناقص‌الخلقه /nā.qe.sol.xel.qe/ صفت.
born with a deformity, deformed, malformed

ناقص‌العقل /nā.qe.sol.'aql/ صفت.
mentally deficient, foolish

ناقض /nā.qez/ صفت. (= نَقض‌کننده)
breaking a promise, violating a law, repealing a sentence

ناقل /nā.qel/ صفت. اسم. [جمع: ~ان]
1. [*adj*] carrying a disease, conducting heat etc 2. [*n*] the carrier of a disease
3. the narrator of a story (= راوی)

ناقلا /nā.qo.lā/ صفت. cunning, sly, naughty

ناقوس /nā.qus/ اسم. church bell(s)

صِدایِ (موزونِ چند) ناقوس chime(s)

زدن/ نواختنِ ناقوس to ring a (church) bell

ناک /nāk/ صفت. [گفتار] flat broke, penniless

ناکار /nā.kār/ صفت. [گفتار] severely injured, badly hurt, disabled

ناکام /nā.kām/ صفت. (= نامُراد) ← کامیاب with one's wishes unfulfilled, frustrated

جَوانِ ناکام a young man who died before he had a chance to enjoy life

ناکامی /nā.kā.mi/اسم. (= نامُرادی) ← کامیابی failure in tasting success, frustration

ناک‌اوت(ف) /nā.kāowt/ اسم. (in boxing) a knockout (KO)

ناک‌اوت شدن /nā.kāowt.šo.dan/ مصدر لازم. to be knocked out, to suffer a knockout

ناکجاآباد /nā.ko.jā.ā.bād/ اسم. (= آرمان‌شهر) utopia

ناکس /nā.kas, kes/ اسم. [جمع: ~ان] a scoundrel

ناگاه /nā.gāh/ قید. (= ناگهان) suddenly, all of a sudden

ناگزیر /nā.go.zi:r/ صفت. قید. 1. [*adj*] inevitable 2. [*adv*] inevitably, perforce

ناگفته /nā.gof.te/ صفت. نیز **نگفته** ← **گُفته** unsaid, unspoken, unstated

ناگفته نماند که ... It should be said

ناگوار /nā.go.vār/ صفت. 1. unpleasant 2. sad, grievous 3. indigestible

واقعهٔ ناگوار a tragic event

ناگه /nā.gah/ صفت. [ادبی] نیز **ناگاه** (= ناگهان) suddenly

ناگهان /nā.ga.hān/ قید. suddenly, abruptly

ناگهانی /nā.ga.hā.ni/ صفت. sudden, abrupt, unexpected

مَرگِ ناگهانی a sudden death

نالان /nā.lān/ صفت. moaning, groaning

نالایق /nā.lā.yeq/ صفت. ← لایق incompetent

ناله /nā.le/ اسم. moan, groan

ناله‌کردن /nā.le.kar.dan/ مصدر لازم. (= نالیدن) to moan, to groan

نالیدن /nā.li.dan/ مصدر لازم. ← ناله کردن

نام /nām/ اسم. (= اِسم) 1. name, forename 2. [*lit*] fame, renown

به نامِ خدا in the name of God

نامِ تِجارتی a trade name

نامِ خانوادگی surname[Br], last name[Us], family name

نامِ عِلمی scientific name

نامِ کوچک first name, forename, given name[Us], Christian name

نامِ کسی را بردن to mention sb by name

□ نامِ کاملِ پدر و مادرتان را در اینجا بنویسید.
Please write here both your parents' names in full.

نام‌آوا(ن) /nā.mā.vā/ اسم. [زبان‌شناسی] an onomatopoeic word

مِثالِ فارسی: فِشفِشه؛ مِثالِ انگلیسی: sizzle

نام‌آور /nā.mā.var/ صفت. [ادبی] (= نامدار) famous, renowned

نامادری /nā.mā.da.ri/ اسم. (= زَن‌بابا) one's step-mother

نامبرده /nām.bor.de/ صفت. اسم. [جمع: نامبردگان] (= مَذکور) 1. [*adj*] above-mentioned, aforesaid 2. [*n*] sb mentioned above

شَخصِ نامبرده the aforesaid person

نامتداول /nā.mo.ta.dā.vel/ صفت. ← مُتداول not in common use, uncommon

نامتقارن /nā.mo.ta.qā.ren/ صفت. (= غیرقرینه) ← مُتقارن asymmetric, asymmetrical

نامتناسب /nā.mo.ta.nā.seb/ صفت.
disproportionate

نامتناهی /nā.mo.ta.nā.hi/ صفت. (= بی‌انتها)
infinite ← مُتناهی
the infinite space فَضایِ نامُتناهی

نامحدود /nā.mah.dud/ صفت. ← مَحدود
unlimited, unrestricted

نامحرم /nā.mah.ram/ صفت. [اسلام] ← مَحرم
(esp of a man) outside the circle of close kinship (which would allow a woman to appear in front of him unveiled), non-*mahram*
a non-*mahram* man, a stranger مَردِ نامَحرم

نامحسوس /nā.mah.sus/ صفت. ← مَحسوس
intangible, imperceptible

نامدار /nām.dār/ صفت. [ادبی] (= مَشهور)
famous, celebrated

نامرئی /nā.mar.'i/ صفت. ← مَرئی
invisible, unseen
" The Invisible Man " « مردِ نامرئی »

نامرئی شدن /nā.mar.'i.šo.dan/ مصدر لازم.
to become invisible, to disappear

نامراد /nā.mo.rād/ صفت. (= ناکام)
frustrated, disappointed

نامربوط /nā.mar.but/ صفت. (= بی‌رَبط)
1. irrelevant, unrelated ← مَربوط
2. incoherent

نامرتّب /nā.mo.rat.tab/ صفت. ← مُرتّب
untidy, disorderly, mixed up, unsorted

نامرد /nā.mard/ صفت. اسم. [جمع: ~ها]
1. [*adj*] lacking qualities of manliness, cowardly, villainous 2. [*n*] a scoundrel, a villain

نامردی /nā.mar.di/ اسم.
an act of treachery, villainy

نامردی کردن /nā.mar.dai.kar.dan/ مصدر لازم.
to resort to treachery, to play foul

نامرغوب /nā.mar.ğub/ صفت. ← مَرغوب
of poor quality, low-quality, inferior

نامزد /nā..m.zad/ اسم. [جمع: ~ها]
1. the person one is betrothed to marry, one's financé (male), one's fiancée (female), one's betrothed 2. a candidate, a nominee
خود را نامزد کردن (برای شرکتِ در انتخابات)
to become a candidate, to announce one's candidacy/ candidature

نامزدبازی /nām.zad.bā.zi/ اسم.
spending time with one's fiancé(e)
□ «این روزها یاسمن چه می‌کند؟»
« مشغولِ نامزدبازی است. »
"What is Yasaman up to these days?"
"She is running around with her fiancé."

نامزد شدن /nām.zad.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to become engaged (to a man/ a woman)
2. to be nominated for a prize etc

نامزدی /nām.za.di/ اسم.
1. engagement, betrothal 2. candidacy, candidature
3. nomination

نامساعد /nā.mo.sā.'ed/ صفت. ← مُساعد
not favourable[Br], unfavourable[Br]
inclement weather, bad weather, poor weather هَوایِ نامُساعد

نامساوی /nā.mo.sā.vi/ صفت. (= نابَرابر)
unequal, inequal ← مُساوی

نامشروع /nā.maš.ru'/ صفت. ← مَشروع
unlawful, illicit
an illicit income دَرآمدِ نامَشروع
an illicit love affair رابطهٔ نامَشروع

نامطبوع /nā.mat,bu'/ صفت. ← مَطبوع
unpleasant

نامطلوب /nā.mat.lub/ صفت. ← مَطلوب
undesirable
عُنصرِ نامَطلوب [حقوقی]
persona non grata

نامعادله /nā.mo.'ā.de.le/ اسم. [ریاضی]
inequation, inequality ← مُعادله

نامعقول /nā.ma'.qul/ صفت. ← مَعقول
unreasonable, irrational

نامعلوم /nā.ma'.lum/ صفت. ← مَعلوم
unknown, uncertain
□ بسیاری از جوانان احساس می‌کنند آینده‌ای نامعلوم در پیش دارند.
Many young men and women feel that they are facing an uncertain future.

نامعیّن /nā.mo.'ay.yan/ صفت. ← مُعیّن
indefinite, uncertain

نامفهوم /nā.maf.hum/ صفت. ← مَفهوم
unintelligible

نامگان(ن) /nām.gān/ اسم. nomenclature

نامگذاری /nā.m.go.zā.ri/ اسم. the act of giving a name to sb/ sth, naming, christening

ناملایم /nā.mo.lā.yem/ صفت. ← مُلایم
harsh
نامُلایماتِ زِندگی vicissitudes of life

نامناسب /nā.mo.nā.seb/ صفت. ← مُناسب
unsuitable, inappropriate, unfit

نامنتظر /nā.mon.ta.zer/ صفت. (= غِیرمنتظره)
unexpected

نامنظّم /nā.mo.naz.zam/ صفت. ← مُنظّم
irregular

نامنویسی /nām.ne.vi.si/ اسم. (= ثَبتِ نام)
registration, enrolment[Br], enrollment[Us]

نامنویسی کردن /nām.ne.vi.si.kar.dan/ مصدر لازم. to register, to enrol[Br], to enroll[Us], to sign up

نامور /nām.var/ صفت. [ادبی] (= نامدار)
renowned, famous

ناموس /nā.mus/ اسم. [جمع: نَوامیس]
1. chastity 2. the honour[Br] of one's wife or daughter 3. principle, law, canon
Her honour is an essence that's not seen;
They have it very oft that have it not.
(Shakespeare)
□ ناموس جوهری است به دیده ناپیدا بسی دارای آن به شمار می‌آیند که آن را ندارند. (ناصرالملک)

ناموسی /nā.mu.si/ صفت. pertaining to the honour[Br] of one's closest family members
جِنایتِ ناموسی a crime committed to uphold the honour[Br] of the family, a crime of honour[Br]

ناموفّق /nā.mo.vaf.faq/ صفت. ← مُوفّق
unsuccessful

نامه /nā.me/ اسم. 1. a written message, letter, epistle, missive 2. [*lit*] book 3. a scholarly journal
نامهٔ بی‌امضا an anonymous letter
نامهٔ رَسمی a formal letter, an official letter
نامهٔ سَرگشاده an open letter
نامهٔ مَحرمانه a confidential letter
نوشتنِ نامه to write a letter, to compose a letter

نامهربان /nā.meh.ra.bān/ صفت. ← مِهربان
unkind

نامه‌رسان /nā.me.re.sān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
the postman, the mailman, a courier (= پِیک)

نامه‌نگاری /nā.me.ne.gā.ri/ اسم.
letter-writing, correspondence

نامه‌نگاری کردن /nā.me.ne.gā.ri.kar.dan/ مصدر لازم. to correspond with sb, to engage in correspondence with sb

نامه‌نما(ن) /nā.me.na.mā/ اسم. [فرهنگستان]
the master register of incoming and outgoing correspondence (= دَفترِ اَندیکاتور)

نامی /nā.mi/ صفت. [ادبی] (= نامدار)
famous, well-known

نامیدن /nā.mi.dan/ مصدر متعدی.
to name sb/ sth sth, to call sb/ sth sth, to give a name to sb/ sth

نامیزان /nā.mi.zān/ صفت. ← میزان
1. maladjusted 2. [*photo*] out of focus 3. [*col*] feeling not well

نامیزه[ن] /nā.mi.ze/ اسم. [شیمی] emulsion

نان /nān/ اسم. [خوراکی] 1. bread 2. livelihood

نانِ باگت a French loaf, baguette
نانِ بُخور و نَمیر an income barely enough to keep the body and soul together
نانِ بَربَری *barbari* bread: a type of thick flat bread, popular in northern Iran
نانِ بِرشته toasted bread
نانِ بِرشتی [فرهنگستان] toast
نانِ بُریده sliced bread
نانِ پیتا pita bread, Arab bread
نانِ تافتون *taftun/ taftoon* bread: a type of round flat bread popular in central Iran
نانِ جوِ دوسَر rye bread
نانِ داغ oven fresh bread, bread hot from the oven
نانِ سَبوس‌دار wholemeal bread
نانِ سِفید (European-style) white bread
نانِ سَنگک *sangak* bread: a type of flat Iranian bread baked on hot pebbles
نانِ سوخاری rusk, zweibak[Us]
نانِ سیاه (Russian-style) dark bread
نانِ شَب‌مانده stale bread
نانِ فانتزی (European-style) loaves, buns etc
نانِ لَواش *lavash* bread: a thin flat bread esp popular in northern Iran
نان و پَنیر [مجازی] a frugal meal
یک (قُرص/ گِرده) نان a loaf of bread

به هم نان قرض دادن [ضرب‌المثل]
You scratch my back, I scratch yours. [*prov*] (*ex tr* = lending bread to one another)

نان درآوردن to earn a living

نان را به نِرخِ روز خوردن [ضرب‌المثل]
to change one's views from day to day, to be an opportunist. (*ex tr* = to eat bread on the basis of the going price)

□ عزیزم، نان‌هایی را که همین حالا خریده‌ام می‌بُری؟
Will you be a darling and slice the loaves that I have just bought?

نان‌آور /nān.ā.var/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a breadwinner, a provider

نانای /nā.nāy/ اسم. [کودک] dancing

نانای‌کردن /nā.nāy.kar.dan/ مصدر لازم. [کودک]
to dance

نان‌برشته‌کن[ن] /nān.be.reš.te.kon/ اسم.
toaster

نان پختن /nān.pox.tan/ مصدر لازم.
to bake bread

نانخور /nān.xor/ اسم. [جمع: ~ها]
a member of the family (that has to be supported), a dependent, a mouth to feed

یک نانخورِ کَمتر [ضرب‌المثل]
One mouth less to feed. [*prov*]

ناندانی /nān.dā.ni/ اسم. [گفتار]
a source of income

نانوا /nān.vā/ اسم. [جمع: ~ها، ~یان] (= خَبّاز)
a baker

نانوایی /nān.vā.'i/ اسم.
1. the baker's job 2. a bakery

ناو /nāv/ اسم. [نظامی]
a naval vessel, a warship, a frigate, a man-of-war

ناوِ کَیهانی (= سَفینهٔ فَضایی) a spaceship
ناوِ هَواپیمابر an aircraft carrier

ناواستوار[ن] /nā.vos.to.vār/ اسم. [نظامی]
(in the navy) chief petty officer

ناوبان(ن) /nāv.bān/ اسم. [نظامی]
(in the navy) a lieutenant

ناوبر(ن) /nāv.bar/ اسم.
the navigator of a ship etc

ناوبری(ن) /nāv.ba.ri/ اسم. navigation

ناوچه(ن) /nāv.če/ اسم. [نظامی] gunboat

ناودان /nāv.dān/ اسم. drainpipe

ناودیس(ن) /nāv.dis/ اسم. [زمین‌شناسی]
syncline, downfold ← تاقدیس

ناوسروان(ن) /nāv.sar.vān/ اسم. [نظامی]
a (naval) captain

ناوشکن(ن) /nāv.še.kan/ اسم.
(in the navy) destroyer

ناوک /nā.vak/ اسم. [ادبی]
a type of small arrow

ناوگان(ن) /nāv.gān/ اسم.
a large group of ships, a fleet

ناوگانِ اُتوبوس‌هایِ شَهریِ تِهران
the fleet of buses operated by the Tehran Bus Company

ناوگانِ هَواپیماهای مُسافریِ هُما
the fleet of jetliners operated by Iranair

ناوگروه(ن) /nāv.go.ruh/ اسم. a small fleet, a flotilla

ناوه /nā.ve/ اسم. [ساختمان]
1. a builder's hod 2. the hopper that feeds grain into the mill

ناوی(ن) /nā.vi/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a seaman

ناویژه(ن) /nā.vi.že/ صفت. ← ویژه gross

سودِ ناویژه (= سودِ ناخالص)
gross profit

ناهار /nā.hār/ اسم. lunch, luncheon

وَقتِ ناهار the lunch hour

کشیدنِ ناهار to serve lunch

ناهاربازار /nā.hār.bā.zār/ اسم.
the brisk business restaurants and sandwich shops do at lunchtime, the lunch-time rush

ناهار خوردن /nā.hār.xor.dan/ مصدر لازم.
to have lunch, to lunch

□ من ناهار خورده‌ام. خواهش می‌کنم شما ناهارتان را میل بفرمایید.
I have had my lunch; please go ahead and have yours.

ناهارخوری /nā.hār.xo.ri/ اسم. [معماری]
the dining room نیز اُتاقِ ناهارخوری

ناهشیار /nā.hoš.yār/ صفت. [روان‌شناسی]
unconscious ← هُشیار

ناهماهنگ /nā.ha.mā.hang/ صفت.
unharmonious, out of harmony, out of step, discordant ← هَماهنگ

ناهمخوانی /nā.ham.xā.ni/ اسم. ← هَمخوانی
lack of harmony, discord

ناهمرنگ /nā.ham.rang/ صفت. (= هَمرنگ)
not of the same colour[Br], ill-matched

ناهمساز /nā.ham.sāz/ صفت. incompatible

ناهموار /nā.ham.vār/ صفت. ← هَموار
(of a surface) uneven, rough

ناهنجار(ن) /nā.han.jār/ صفت. نیز نابهنجار
1. unpleasant 2. abnormal ← بهنجار

ناهنجاری(ن) /nā.han.jā.ri/ اسم. نیز نابهنجاری
abnormality

ناهید /nā.hi:d/ اسم. [نجوم] (= زُهره)
(the planet) Venus

نای /nāy/ اسم. (= × ۲. قَصبةالریه)
1. a reed flute 2. [*anat*] the trachea, the windpipe

نایاب /nā.yāb/ صفت. unobtainable, rare, scarce

کِتاب‌هایِ نایاب out-of-print books

نایب /nā.yeb/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان، نُوّاب]
1. an assistant, a deputy
2. [*mil*] a lieutenant in the Qajar army

نایب‌التولیه /nā.ye.bot.tow.li.ye/ اسم.
the deputy custodian of a holy shrine and its endowments

نایب‌الزیاره /nā.ye.boz.zi.yā.re/ اسم.
sb who is charged to perform the rites of pilgrimage on behalf of another
□ مشهد که رفتید خواهش می‌کنم از طرفِ من نایب‌الزیاره بشوید.
When you go to Mashad, please pray for me at the holy shrine of Imam Reza.

نایب‌السلطنه /nā.ye.bos.sal.ta.ne/ اسم.
the regent, the viceroy

نایب رئیس /nā.yeb.ra.'is/ اسم.
the vice-chairman, the deputy chairman, the vice-president

نایب‌قهرمان /nā.yeb.qah.ra.mān/ اسم.
[ورزش] a person or team that finishes second in a competition, the runner-up

نایب‌قهرمانی /nā.yeb.qah.ra.mā.ni/ اسم.
[ورزش] the rank of the runner-up or second best team

نایژک /nāy.žak/ اسم. [کالبدشناسی]
bronchiole

نایژه /nāy.že/ اسم. [کالبدشناسی] نیز نایچه
bronchus (*pl* bronchi)

نایل /nā.yel/ صفت. نیز نائل
having reached (one's goal), attained
نایل شدن/ آمدن به مَقصود
to reach one's goal etc, to attain one's purpose

نایلکس(ف) /nāy.leks/ اسم.
a plastic bag

نایلون(ف) /nāy.lon/ اسم. [شیمی]
nylon

نایلونی /nāy.lo.ni/ صفت.
made of nylon, nylon [*bef. n*]

نبات /na.bāt/ اسم.
1. vegetable
2. sugar-candy

نبات‌داغ /na.bāt.dāğ/ اسم.
sugar-candy dissolved in boiling water (used as a medication for upset stomachs)

نباتی /na.bā.ti/ صفت.
1. pertaining to plants, vegetal, vegetable [*bef. n*]
2. of the colour[Br] of sugar-candy, light buff

نبرد /na.bard/ اسم. [ادبی] (= پیکار)
battle
نَبردِ تَن به تَن
a duel, a hand-to-hand fight

نبردناو(ن) /na.bard.nāv/ اسم.
a cruiser battleship

نبش /nabš/ اسم.
1. the act of exhuming sth, unearthing sth, exhumation 2. corner
نَبشِ قَبر
(opening a grave and) exhuming the body
مَغازهٔ سرِ نَبش
the shop on the corner

نبشی /nab.ši/ صفت.
pertaining to corner(s), corner [*bef. n*]
(آهنِ) نَبشی
angle iron

نبض /nabz/ اسم. [زیست‌شناسی]
pulse
نَبضِ ضَعیف
a weak pulse
نَبض کسی را گرفتن
to feel sb's pulse

نبوّت /no.bov.vat/ اسم. (= پیامبری)
a prophet's mission, prophethood

نبود /na.bud/ اسم. (= فِقدان)
1. non-existence, absence
2. lack of sth, want of sth

نبوغ /no.buğ/ اسم. [جمع: ـ‌ها، نَوابغ]
genius

نبوی /na.ba.vi/ صفت. [اسلام]
pertaining to Prophet Mohammad
حَدیثِ نَبوی
a tradition which is traced back to a saying of the Holy Prophet

نبی /na.bi/ اسم. [جمع: اَنبیاء] (= پیامبر، پیغمبر)
a prophet of God

نبیره /na.bi.re/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
the son or daughter of a great-grandchild, a great great-grandchild

نپتون(ف) /nep.tun/ اسم. [نجوم]
(the planet) Neptune

نپخته /na.pox.te/ صفت. نیز ناپُخته
1. uncooked, raw 2. immature
3. inexperienced

نت /not/ اسم. (= ۲. یادداشت)
1. [*mus*] a note 2. note(s)
نُتِ موسیقی a musical score
از رویِ نُت زدن to play an instrument using sheet music

نتایج /na.tā.yej/ اسم. [جمعِ نَتیجه] results
□ متأسفانه نتایجِ به‌دست آمده رضایت‌بخش نیست.
I am sorry to say that the results are not satisfactory.

نت‌خوانی /not.xā.ni/ اسم. [موسیقی]
the act of reading music

نترس /na.tars/ صفت. fearless, bold

نت‌نویسی /not.ne.vi.si/ اسم.
writing music, musical notation

نتیجتاً /na.ti.ja.tan/ قید. as a result, consequently

نتیجه /na.ti.je/ اسم. [جمع: ـ‌ها، نَتایج]
1. result 2. conclusion 3. one's great grand-child
بدونِ نَتیجه 1. inconclusive 2. inconclusively
در نَتیجهٔ ... as a result of ...
از این رو می‌توان چنین نَتیجه گرفت که ...
Therefore, it can be concluded that ...

نتیجه‌بخش /na.ti.je.baxš/ صفت.
yielding (good) results, fruitful

نتیجه دادن /na.ti.je.dā.dan/ مصدر لازم.
to yield results, to be fruitful
نَتیجه ندادن to yield no results, to be fruitless

نتیجه گرفتن /na.ti.je.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
1. to obtain (good) results 2. to conclude, to deduce

نتیجه‌گیری /na.ti.je.gi.ri/ اسم. drawing/ reaching a conclusion, deduction

نثار /ne.sār/ اسم. 1. the act of strewing/ scattering coins or sweets over a crowd (at weddings etc) 2. what is strewn on such occasions 3. an offering

نثار کردن /ne.sār.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to strew/ scatter sth 2. to make an offering, to give away sth freely (for a cause)

نثر /nasr/ اسم. [ادبی] ⟵ نَظم prose
به نَثر in prose
نَثرِ آهنگین rhythmic prose

نثرنویسی /nasr.ne.vi.si/ اسم.
1. writing a text in prose, prose-writing 2. prose literature

نجابت /ne.jā.bat/ اسم. nobility, gentleness

نجات /ne.jāt/ اسم. rescue, deliverance, escape
مَأمورانِ نِجات rescue workers
نِجاتِ غَریق a life-guard
□ راهِ نِجاتِ ما در این است که تنها به خودمان متّکی باشیم.
Our salvation lies in our being wholly self-reliant.

نجات دادن /ne.jāt.dā.dan/ مصدر متعدی.
to rescue/ save sb

نجات یافتن /ne.jāt.yāf.tan/ مصدر لازم.
to be rescued/ saved

نجّار /naj.jār/ اسم. [جمع: ـ‌ها] a carpenter, a joiner

نجّاری /naj.jā.ri/ اسم. carpentry, joinery, woodworking

نجاست /ne.jā.sat/ اسم. 1. the state of being unclean 2. filth, excrement

نجبا(ء) /no.ja.bā(')/ اسم. [جمعِ نَجیب]
the nobles, the noblemen, the nobility

نجد /najd/ اسم. [جغرافیا] (= فَلات)
plateau, *nejd*

نجس /na.jes/ اسم. [اسلام] unclean, impure, filthy

نجسی /na.je.si/ اسم. (= نِجاست)
1. the state of being unclean 2. filth, excrement
آب نَجسی [گفتار]
an alcoholic beverage, booze

نجوا /naj.vā/ اسم. whispering

نجواکردن /naj.vā.kar.dan/ مصدر لازم.
to whisper, to murmur

نجوش /na.juš/ صفت. [گفتار]
(of a person) not sociable, aloof

نجوم /no.jum/ اسم. (= اَخترشناسی)
astronomy

نجومی /no.ju.mi/ صفت.
pertaining to astronomy, astronomic(al)
اَرقامِ نُجومی astronomical numbers
دوربینِ نُجومی a telescope

نجیب /na.ji:b/ صفت. 1. noble 2. gentle

نجیب‌خانه /na.jib.xā.ne/ اسم. [گفتار]
(= فاحشه‌خانه) whorehouse, brothel

نجیب‌زاده /na.jib.zā.de/ صفت. اسم.
[جمع: ـ‌ها، نَجیب‌زادگان] 1. [*adj*] of noble birth 2. [*n*] a nobleman, a noblewoman

نچ /noč/ صوت. 1. a sound made by the mouth expressing negation, tut 2. a sound made to exhort an animal to move forward, tchick

نچسب /na.časb/ صفت. 1. non-stick, Teflon [*bef. n*] 2. (of a person) standoffish, aloof, unsociable
آدمِ نَچسب a standoffish person
ظروفِ نَچسب non-stick/ Teflon utensils

نحس /nahs/ صفت. ← سَعد unlucky, inauspicious, sinister, influenced by a malevolent star
در ساعتِ نَحس in an evil hour

نحسی /nah.si/ اسم. (= نُحوست)
the state of being inauspicious, inauspiciousness, bad luck

نحو /nahv/ اسم. [جمع: اَنحاء] 1. manner, way 2. [*gram*] syntax
به نَحوِ اَحسن in the best possible way
به نَحوی‌که ... in such a way that ...
به هیچ نَحوی از اَنحا in no possible way

نحوست /no.hu.sat/ اسم. (= نَحسی)
the state of being inauspicious, inauspiciousness, bad luck

نحوه /nah.ve/ اسم. (= رَوش)
the special way that sth is done, method

نحوی /nah.vi/ صفت. اسم. [جمع: نَحویّون]
1. [*adj*] pertaining to syntax
2. [*n*] a grammarian

نحیف /na.hi:f/ صفت. weak, frail

نخ /nax/ اسم. 1.thread, string, yarn
2. a unit for counting cigarettes
نَخِ دَندان dental floss
نَخِ کوک basting-thread
یک نَخ سیگار a (single) cigarette
توی نَخِ کسی رفتن [گفتار] to watch sb closely, to keep sb under observation
نَخ کردنِ سوزن to thread a needle

نخاع /no.xā'/ اسم. [کالبدشناسی] نیز نُخاعِ شوکی
(= مَغزِ تیره/ حَرام) the spinal cord

نخاعی /no.xā.'i/ صفت. pertaining to the spinal cord, spinal
قَطعِ نُخاعی paraplegic (because of a severed spinal cord)

نخاله /no.xā.le/ اسم. صفت. [ساختمان]
1. [*n*] rubble 2. [*adj*] (of a person) uncouth, rough, of a bad sort

نخ‌بازی /nax.bā.zi/ اسم.
the game of cat's-cradle

نخبگان /nox.be.gān/ اسم. [جمعِ نُخبه]
the elite

نخبه /nox.be/ صفت. اسم. 1. [*adj*] elite, choice 2. [*n*] elite

نخبه‌گرایی (ن) /nox.be.ga.rā.'i/ اسم. elitism

نخجیر /nax.ji:r/ اسم. [ادبی] (= شِکار)
1. hunting, hunt 2. game, prey

نخریسی /nax.ri.si/ اسم. (= نَختابی)
the craft of spinning thread

کارخانهٔ نَخریسی a spinning factory

نخست /no.xost/ صفت. قید. (= اَوّل)
1. [*adj*] first, foremost 2. [*adv*] firstly, first

نُخست آن‌که ... firstly, first of all

نخست‌وزیر /no.xot.va.zi:r/ اسم.
the prime minister, the premier [جمع: ~ها، ~ان]

نخستیان /no.xos.ti.yān/ اسم. [جانورشناسی]
Primates

نخستین /no.xos.tin/ اسم. (= اوّلین) first

□ نخستین انسانی که قدم بر خاکِ ماه نهاد نیل آرمسترانگ بود.
Neil Armstrong was the first man to step on the lunar soil.

نخل /naxl/ اسم. [گیاه‌شناسی] palm, palm tree

نَخلِ خُرما date palm

نَخلِ زینَتی fan palm, palmetto

نَخلِ مُرداب umbrella plant

نخلستان /nax.les.tān/ اسم. a palm grove

نَخلستان‌های بَم the palm groves of Bam

نخ‌نما /nax.ne.mā/ صفت. threadbare, worn out

نخوانده /na.xān.de/ صفت. unread

نخوت /nex.vat/ اسم. (= تَکبّر)
excessive pride, vanity, self-conceit

نخود /no.xod/ اسم. [گیاه‌شناسی]
chickpea[Br], garbanzo[Us] (bean)

نخود سَبز نیز **نخود فَرنگی**
garden pea(s), sweet pea(s)

کسی را دنبالِ نُخودِ سیاه فرستادن [ضرب‌المثل]
to send sb on a wild goose chase [*prov*]
(*ex tr* = to send sb to fetch black peas)

نخودِ هر آش بودن [ضرب‌المثل]
to have a finger in every pie [*prov*]
(*ex tr* = to be the chickpea in every broth)

نخودچی /no.xod.či/ اسم.
roasted chickpea(s)

نخودی /no.xo.di/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pea-shaped, pea-sized 2. light brownish yellow, buff 3. [*n*] a child who is taken along to an event for grownups

نُخودیِ مَجلس the youngest member of an assembly

نخی /na.xi/ صفت. made of cotton, cotton [*bef. n*]

پیراهنِ نَخی a cotton dress

نخیر /na.xeyr/ صوت. نیز **نه خیر** No, nope, negative

ندا /ne.dā/ اسم. (= دَعوت، فَراخوان) call, summons

حالتِ نِدا [دَستور] (مِثال: ای خدا! خُدایا)
the vocative case (*e.g.* O Lord! O God!)

نِدا (در) دادن to send out a call

ندار /na.dār/ صفت. نیز **نادار** (= فَقیر)
poor, destitute

نداری /na.dā.ri/ اسم. نیز **ناداری** (= فَقر)
poverty, destitution

ندامت /ne.dā.mat/ اسم. (= پَشیمانی)
remorse, contrition, penitence

ندامتگاه /ne.dā.mat.gāh/ اسم. (= زِندان)
a house of correction, a penitentiary[Us], prison, jail

ندامت‌نامه /ne.dā.mat.nā.me/ اسم.
a public recantation

ندانسته /na.dā.nes.te/ قید. unknowingly, unwittingly

ندانم‌کاری /na.dā.nam.kā.ri/ اسم.
doing sth in a clumsy and unskilful[Br]/ unskillful[Us] manner, bungling, inexpertise, lack of know-how

□ همهٔ مشکلاتی که ما داریم از ندانم‌کاری است.
All our problems have their root in lack of expertise and know-how.

ندبه /nod.be/ اسم. [ادبی] (= شیوَن)
lamentation, weeping, wailing
دیوارِ نُدبه the Wailing Wall

ندرت /nod.rat/ اسم. rareness
بِه نُدرت (= نُدرتاً) rarely, seldom

ندرتاً /nod.ra.tan/ قید. rarely, seldom

ندید /na.did/ قید. [گفتار]
without looking at sth, sight unseen
همین‌طور ندید چند؟
How much do you want for it, sight unseen?

ندید بدید /na.did.ba.did/ صفت. [گفتار]
nouveau riche (= تازه‌به‌دوران‌رسیده)

ندیده /na.di.de/ صفت. اسم. نیز نادیده
1. [*adj*] unseen 2. [*n*] a great great great-grandchild
ندیده گرفتن
to turn a blind eye on sb/ sth

ندیده‌گرفتن /na.di.de.ge.ref.tan/
مصدر متعدی. to turn a blind eye to sb/ sth, to overlook sb's mistake etc

ندیمه /na.di.me/ اسم. نیز نَدیم^مذکر^ [جمع: ـ‌ها]
a lady in waiting

نذر /nazr/ اسم. [جمع: نَذرها، نُذور]
a solemn promise to do an act of charity etc in exchange for a divine favour^Br^, a vow, an oblation

نذرکردن /nazr.kar.dan/ مصدر لازم.
to vow, to make a vow

نذری /naz.ri/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to a vow, given away as result of a vow, votive 2. [*n*] a votive offering
گوشتِ نَذری the meat of a slaughtered sheep offered to the needy because of a vow

نذورات /no.zu.rāt/ اسم. [جمع در جمعِ نَذر]
votive offerings, oblations

نر /nar/ صفت. (= مُذَکّر) ⟵ ماده male
شیرِ نَر a lion
نَر و ماده /-o-/ (of a matching pair of objects) with projecting and recessed parts that fit into one another, male/ female parts

نرّاد /nar.rād/ اسم. 1. a master backgammon player 2. softwood timber from coniferous trees (usu imported from Russia)

نرخ /nerx/ اسم. 1. rate
2. the going price
نِرخِ (بَرابریِ) اَرز the rate of exchange (for a foreign currency)
نِرخِ بَهره the rate of interest
نِرخِ بیکاری the rate of unemployment
نِرخِ تَوَرّم the rate of inflation
نَرخِ زاد و وَلد /-o-/ birth rate

نرخ‌گذاری /nerx.go.zā.ri/ اسم.
the act of fixing the rate(s) of sth

نرد /nard/ اسم. the game of backgammon
تَخته نَرد the backgammon board

نردبان /nar.de.bān/ اسم. نیز نَردبام
ladder
پِلّه‌های نَردبان rungs of the ladder
نَردبانِ آتش‌نشانی a scaling-ladder, a fireman's ladder
نَردبانِ تَرقّی the ladder of success
بالا رفتن از نَردبان to climb a ladder

نرده /nar.de/ اسم. railing, rail, handrail, balustrade, parapet
نَردهٔ حِفاظ نیز مُحافظ crash barrier^Br^, guard rail^Us^
□ دستت را محکم بگیر به نرده.
Hold on firmly to the rail.

نرگس /nar.ges/ اسم. [گیاه‌شناسی] narcissus
نَرگسِ زینَتی daffodil

نرگسی /nar.ge.si/ اسم. [خوراکی] *nargesi:* a kind of Iranian omelette with spinach (or another vegetable)

نَرم /narm/ صفت. soft, smooth, fine, gentle

نُرم(ف) /norm/ اسم. (= هَنجار) norm

نَرماده /nar.mā.de/ اسم. [زیست‌شناسی] 1. a hermaphrodite 2. a plant in which both the pistil and the stamens are present in the same flower

نَرم‌افزار(ن) /nar.maf.zār/ اسم. [رایانه] ← سَخت‌افزار software

نُرمال(ف) /nor.māl/ صفت. (= بهنجار) normal

نَرم‌تنان /narm.ta.nān/ اسم. [زیست‌شناسی] the Mollusca

نَرمش /nar.meš/ اسم. 1. suppleness, flexibility 2. callisthenics[Br]/ calisthenics[Us], body exercises

نَرم‌شامه /narm.šā.me/ اسم. [کالبدشناسی] ← سَخت‌شامه pia mater

نَرم شدن /narm.šo.dan/ مصدر لازم. to become soft, to soften [*vi*]

نَرم کردن /narm.kar.dan/ مصدر متعدی. to soften sb/ sth, to grind sth into a fine powder

نَرم‌نرمک /narm.nar.mak/ قید. [ادبی] 1. softly, gently 2. gradually

نَرمه /nar.me/ اسم. the soft part of sth

نَرمهٔ گوش the (ear) lobe

نَرمی /nar.mi/ اسم. 1. softness, smoothness, mildness 2. fineness (of a powder etc) 3. lenient behaviour[Br]

به نَرمی نیز بنرمی softly, gently

نَرمیِ اُستخوان [پزشکی] rickets, rachitis

نُروژی /nor.ve.ži/ صفت. اسم. [جغرافیا] [جمع: ~ها، ~ان] 1. pertaining to Norway, Norwegian 2. [*n*] a native of Norway, a Norwegian 3. the Norwegian language, Norwegian

□ تعدادِ ایرانیانی که زبان نروژی بلدند بسیار اندک است.
Very few Iranians speak Norwegian.

نَروک /na.ruk/ صفت. of a masculine character, masculine (but not male), masculinoid

نَرّه‌خر /nar.re.xar/ اسم. 1. a jackass 2. a big and uncouth man

نَری /na.ri/ اسم. ← مادگی being male, maleness, masculinity

نَرینه /na.ri.ne/ اسم. ← مادینه the male of a species

نزار /na.zār/ صفت. frail, feeble, sickly

با حالِ نَزار in a poor state of health

نزاع /ne.zā'/ اسم. quarrel, row

نزاع کردن /ne.zā'.kar.dan/ مصدر لازم. to quarrel with sb, to fight with sb

نزاکت /ne.zā.kat/ اسم. polite behaviour[Br], good manners, etiquette

رَفتارِ دور از نِزاکت impolite behaviour[Br]

نزد /nazd/ حرف اضافه. near, beside, with

نَزدِ من است. I have it.

نزدیک /naz.di:k/ صفت. قید. اسم. ← دور [جمع: نَزدیکان] 1. [*adj*] near, close, close at hand, in the proximity, in the vicinity 2. [*adv*] close, near 3. [*n*] a close relative

نَزدیک به (= قَریبِ) nearly

نَزدیک‌تر نیا. Don't come any closer.

نزدیکان /naz.di.kān/ اسم. [جمعِ نَزدیک] close relatives, family members, the next of kin

نزدیک‌بین /naz.dik.bin/ صفت. [پزشکی] myopic, short-sighted, near-sighted

نزدیک‌بینی /naz.dik.bi.ni/ اسم. [پزشکی]
myopia, short-sightedness, near-sightedness

نزدیک شدن /naz.dik.šo.dan/ مصدر لازم.
to go near sth/ sb, to approach sth/ sb

نزدیکی /naz.di.ki/ اسم. 1. nearness, closeness, proximity, vicinity 2. sexual intercourse
در آن نَزدیکی‌ها in that vicinity
در نزدیکیِ ... near, in the vicinity of

نزدیکی کردن /naz.di.ki.kar.dan/ مصدر لازم.
(= مُقاربت) to have sexual intercourse with sb, to sleep with sb

نزع /naz'/ اسم. (= جان کندن)
the agony of death, death-throe
در حالِ نَزع in the throes of death, at the point of death

نزله /naz.le/ اسم. [پزشکی] catarrh, rheum

نزول /no.zul/ اسم. (= ۲. رِبح) ⬅ صُعود
1. descent, fall, drop 2. the interest paid on a loan
نُزولاتِ جَوّی atmospheric precipitation
نُزولِ قیمت‌ها a decline/ fall in prices
پول نُزول دادن to lend money at a low/ high rate of interest
نُزولِ اِجلال فرمودن (said of a king etc) to arrive, to dismount, to disembark, to descend

نزولخور /no.zul.xor/ اسم. نیز نُزولخوار
[جمع: ~ها، ~ان] (= رِباخوار) a usurer

نزولی /no.zu.li/ صفت. descending, falling, downward
رَوندِ نُزولی a downward trend

نزهت /nez.hat, noz-/ اسم. [ادبی]
1. (the quality of) delighting the heart and the senses 2. amusement, recreation

نژاد /ne.žād/ اسم. 1. race 2. breed
نِژادِ زَرد the yellow race
نِژادِ سِفید the white race, Caucasian
نِژادِ سُرخ (= سُرخپوست) American Indian
نِژادِ سیاه the black race, African

نژادپرست /ne.žād.pa.rast/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] a racist

نژادپرستی /ne.žād.pa.ras.ti/ اسم. racism

نژاده /ne.žā.de/ صفت. [ادبی]
of noble birth, noble

نژادی /ne.žā.di/ صفت. pertaining to race, racial
□ آیا تو هم به اندازهٔ من با تبعیضِ نژادی مخالفی؟
Are you against racial discrimination as much as I am?

نژند /ne.žand/ صفت. [ادبی] gloomy, melancholy, sorrowful, wilted

نسّاج /nas.sāj/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= بافنده)
a weaver

نسّاجی /nas.sā.ji/ اسم. (= پارچه‌بافی)
the craft of weaving textile fabrics
کارخانهٔ نَسّاجی a textile factory

نسار /na.sār/ اسم. نیز نَسا the side of a house which is permanently in the shade, the shady side, the side facing north

نسب /na.sab/ اسم. [جمع: اَنساب] lineage, ancestry, pedigree
□ راست یا دروغ، می‌گوید نسبش به رستم می‌رسد.
He claims to be descended, true or not, from the mighty Rostam.

نسبت /nes.bat/ اسم. 1. relation, connection 2. relationship, kinship, consanguinity 3. the ratio of sth to sth else 4. proportion
به نِسبتِ ... in proportion to ...
نِسبتِ دانشجویان به اُستادان the ratio of students to faculty members

نسبتاً /nes.ba.tan/ قید. relatively, fairly, quite

نِسبتاً خوب quite good

نسبت دادن /nes.bat.dā.dan/ مصدر متعدی. to attribute sth to sb

نسبت داشتن /nes.bat.dāš.tan/ مصدر لازم. to be related to sb

نَسبی /na.sa.bi/ صفت. pertaining to one's lineage, genealogical

خویشاوندِ نَسبی ← خویشاوندِ سَببی
a blood relation

نِسبی /nes.bi/ صفت. 1. relative 2. proportional

به طورِ نِسبی /-tow-/ relatively speaking

نسبیّت /nes.biy.yat/ اسم. relativity

نَظریّهٔ نِسبیّتِ اَینشتین
Einstein's theory of relativity

نستالژی(ف) /nos.tal.ži/ اسم. (= دَرد/ غَمِ غُربت) nostalgia, homesickness

نسترن /nas.ta.ran/ اسم. [گیاه‌شناسی] dog-rose نیز گُلِ نَسترن

نستعلیق /nas.ta'.li:q/ اسم. [هنر] *nasta'liq:* an elegant calligraphic style widely used in Iran for copying poetry

به خَطِّ نَستعلیق in *nasta'liq* script

نستوه /nas.tuh/ صفت. [ادبی] (= خستگی‌ناپذیر) tireless, untiring, indefatigable

مُجاهدِ نَستوه a tireless freedom fighter

نسج /nasj/ اسم. [جمع: نُسوج] (= بافت) 1. [*bio*] tissue 2. a woven fabric

نَسخ /nasx/ اسم. 1. the act of abrogating a contract etc 2. *naskhi:* a calligraphic style widely used for copying Arabic religious texts and also in typesetting

قُرآنِ مَجید به خَطِّ نَسخِ عُثمان طهٰ
the Holy Koran/ Qur'an calligraphed in the *naskhi* script by Osman Taha

نُسَخ /no.sax/ اسم. [جمعِ نُسخه] copies

نُسخِ خَطّی manuscripts (MSS)

نسخه /nos.xe/ اسم. [جمع: ~ها، نُسَخ] 1. a unit for counting the number of copies a book etc has been printed, copy, exemplar 2. [*med*] prescription 3. [*cook*] recipe

در دو نسخه in duplicate

در سه نسخه in triplicate

نُسخهٔ اَصل the original copy

نُسخهٔ خَطّی a manuscript (MS)

نُسخه/ رونوشتِ مُطابقِ اَصل
a true copy

پیچیدنِ نُسخه [داروشناسی]
to fill a prescription

نسخه‌بدل /nos.xe.bar.dā.ri/ اسم. a variant reading or recording of a word

نسخه‌برداری /nos.xe.bar.dā.ri/ اسم. copying a document etc, making a duplicate copy, transcribing a manuscript

نسخه‌پرداز(ن) /nos.xe.par.dāz/ اسم. [کتاب] [جمع: ~ها، ~ان] a copy editor

نسخه‌پردازی(ن) /nos.xe.par.dā.zi/ اسم. copy editing

□ این کتاب بدون هیچ‌گونه نسخه‌پردازی به چاپ سپرده شده است.
This book has been sent straight to the printers without any copy editing.

نسرین /nas.rin/ اسم. [گیاه‌شناسی] jonquil

نسطوری /nas.tu.ri/ صفت. اسم. [مسیحیت] [جمع: ~ها، ~ان] 1. [*adj*] Nestorian 2. [*n*] a Nestorian

نسق /na.saq/ اسم. 1. an established order or arrangement 2. punishment (esp by mutilation) 3. the established way the lands of a village were worked

زارعِ صاحبِ نَسق a farmer who has a recognized right of working on a plot of land

نسق گرفتن /na.saq.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to intimidate people by harsh punishments

نسل /nasl/ اسم. 1. generation 2. race, stock

نویسندگانِ نَسلِ سِوّم
third generation writers

نَسلاً بعدِ نَسل
generation after generation

نسل‌کشی^(ن) /nasl.ko.ši/ اسم. genocide

نسناس /nas.nās/ اسم. [جانورشناسی] (= اورانگوتان)
1. orang-utan
2. [*col*] a hideous and wicked person

نسوان /nes.vān/ اسم. (= زَنان)
women (in Arabic)

طَبقهٔ نِسوان
women as a class, womanhood, womankind

نسوج /no.suj/ اسم. [جمعِ نَسج] tissues

نسوز /na.suz/ صفت. اسم. 1. fireproof
2. [*n*] [*Acad*] a Pyrex bowl or dish

نسیان /nes.yān/ اسم. (= فَراموشی)
forgetfulness, amnesia

نسیم /na.si:m/ اسم. breeze

نَسیمِ سَحر
the morning breeze

نسیه /nes.ye/ اسم. قید. 1. [*n*] the act of buying or selling on credit
2. [*adv*] on credit, on tick[Br]

نسیه خریدن /nes.ye.xa.ri.dan/ مصدر متعدی.
to buy sth on credit, to go on tick[Br]

نسیه‌کاری /nes.ye.kā.ri/ اسم.
the practice of buying or selling on credit

نشئه /naš.'e/ اسم. صفت.
1. [*n*] drug-induced pleasure, ecstasy, rapture 2. [*adj*] ecstatic, high

از چیزی نشئه بودن
to be high on sth

□ من از دیدنِ فیلمِ شما همچنان نشئه هستم.
After having seen your film, I am still in a state of ecstasy.

نشا /ne.šā/ اسم. [گیاه‌شناسی] seedling

نشأت /naš.'at/ اسم. (= پیدایش)
coming into existence, emerging, originating, getting born

نشأت‌گرفتن /naš.'at.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to originate, to have its origin in sth

نشادر /ne.šā.dor/ اسم. [شیمی]
sal-ammoniac, ammonium chloride

نشاسته /ne.šās.te/ اسم. starch

نشاسته‌ای /ne.šās.te.'i/ صفت. starchy

نشاط /ne.šāt/ اسم. (= سَرزندگی) joy, mirth, exuberance

با نشاط
vibrant, lively, joyful

نشاط‌آور /ne.šā.tā.var/ صفت. نیز نِشاط‌انگیز
exhilarating, stimulating

نشاکاری /ne.šā.kā.ri/ اسم. [کشاورزی]
the act of planting/ transplanting seedlings

نشاکردن /ne.šā.kar.dan/ مصدر لازم. [کشاورزی]
to plant/ transplant seedlings

نشان /ne.šān/ اسم. 1. sign, mark, indication 2. medal, decoration, insignia, badge

نِشانِ شُجاعت
Medal of Valour[Br]

یک تیر و دو نشان [ضرب‌المثل]
to kill two birds with one stone [*prov*]
(*ex tr* = the same arrow hitting two targets)

نشان دادن /ne.šan.dā.dan/ مصدر متعدی.
to show sth/ sb to sb, to point out, to indicate

نشاندار /ne.šān.dār/ صفت. bearing a mark, marked, spotted

نشاندن /ne.šān.dan/ مصدر متعدی.
1. to seat sb, to give sb a seat 2. to make sb sit down 3. [*col*] to keep sb (as one's mistress) 4. to extinguish a fire

نشان‌کردن /ne.šān.kar.dan/ مصدر متعدی.
to mark sth, to leave a mark on sth

نشانگان⁽ⁿ⁾ /ne.šā.ne.gān/ اسم. [پزشکی] [جمعِ نِشانه] syndrome

نشانگر⁽ⁿ⁾ /ne.šān.gar/ اسم. a marker

نشانه /ne.šā.ne/ اسم. (= ۴. آرم) 1. sign, token, indication 2. [*med*] symptom 3. target 4. [*Acad*] a (company) logo

نِشانه‌هایِ اِختصاری (a list of) abbreviations

نشانه رفتن /ne.šā.ne.raf.tan/ مصدر لازم. نیز نِشانه گرفتن to aim a weapon at sth/ sb, to take aim

نشانه‌شناسی⁽ⁿ⁾ /ne.šā.ne.še.nā.si/ اسم. semiology, semiotics

نشانه‌گیری /ne.šā.ne.gi.ri/ اسم. the act of taking aim, aiming, sighting

نشانی /ne.šā.ni/ اسم. (= آدرس) the address of sb/ sth

نِشانیِ پُستی postal address

نشت /našt/ اسم. leak, leakage

نَشتِ آب water leakage

نَشتِ گاز a gas leak

نشتر /neštar/ اسم. نیز **نیشتر** lancet

نشت کردن /našt.kar.dan/ مصدر لازم. to leak, to leak in, to leak out

نشت یاب⁽ⁿ⁾ /našt.yāb/ اسم. a leak detector, a leakage indicator

نشخوار /noš.xār/ اسم. chewing the cud, rumination, regurgitation

نشخوار کردن /noš.xār.kar.dan/ مصدر لازم. to chew the cud, to ruminate, to regurgitate

نشخوارکنندگان /noš.xār.ko.nan.de.gān/ اسم. [جانورشناسی] [جمعِ نُشخوارکننده] the Ruminantia

نشخوارکننده /noš.xār.ko.nan.de/ اسم. [جانورشناسی] [جمع: ـ‌ها، نشخوارکنندگان] a ruminant animal

نشدنی /na.šo.da.ni/ صفت. (= غیرممکن) impossible

نشر /našr/ اسم. the act of publishing (books etc), disseminating (ideas etc), dissemination

نَشرِ اَفکار dissemination of ideas

نشر کردن /našr.kar.dan/ مصدر متعدی. to publish sth

نشریّات /naš.riy.yāt/ اسم. [جمعِ نَشریّه] publications

نَشریاتِ اَدواری periodicals

نَشریّاتِ عِلمی ـ تَحقیقی academic journals

نشریّه /naš.riy.ye/ اسم. [جمع: ـ‌ها، نَشریّات] a publication, a journal

نشست /ne.šast/ اسم. 1. sitting 2. a meeting, a session 3. (of soil etc) subsiding

نِشست و بَرخاست داشتن (با کسی) to associate/ socialize with sb

نشست کردن /ne.šast.kar.dan/ مصدر لازم. (of soil etc) to subside, to settle

نشستن /ne.šas.tan/ مصدر لازم. 1. to sit, to sit down, to take a seat 2. (of snow) to accumulate/ pile up on the ground

□ خواهش می‌کنم بنشینید.
Please take a seat.

نشسته /ne.šas.te/ صفت. قید. 1. [*adj*] seated, sitting 2. [*adv*] in a seated position

تَحصنِ نِشسته a sit-in

نشکن /naš.kan/ صفت. unbreakable

شیشهٔ نَشکن unbreakable glass

نشمه /naš.me/ اسم. [گفتار] [جمع: ـ‌ها] 1. a whore, a broad[Us] 2. a kept mistress, a moll[Br]

نشو و نما /naš.vo.na.mā/ اسم. growth

نشو و نما کردن /naš.vo.na.mā.kar.dan/ مصدر لازم. to grow up, to thrive

نشیب /na.ši:b/ اسم. [ادبی] ⟵ فَراز a downhill slope, a descent

نشیمن /ne.ši.man/ اسم. 1. a place for sitting, a seat, the seat of a chair
2. a dwelling
در اُتاقِ نِشیمن in the living room, in the family room[Us]

نشیمنگاه /ne.ši.man.gāh/ اسم. one's bottom, one's posteriors

نص /nas(s)/ اسم. the exact text of a law etc
نصِ قانون the letter of the law

نصارا /na.sā.rā/ اسم. [مسیحیت] نیز نَصاریٰ Christians [جمعِ نَصرانی]

نصایح /na.sā.yeh/ اسم. [جمعِ نَصیحت] advice, words of wisdom

نصب /nasb/ اسم. the act of installing sth, putting in place, mounting, installation, erection
دَستورِ نَصب installation instructions

نصب‌کردن /nasb.kar.dan/ مصدر متعدی. to install sth, to set up sth

نصرانی /nas.rā.ni/ اسم. [مسیحیت] نیز نَصرانیّه[مؤنث] [جمع: نَصارا] a Christian man

نصرت /nos.rat/ اسم. (= پیروزی) victory

نصف /nesf/ اسم. (= نیمه) half, one half
نِصف به نِصف fifty-fifty
نِصفِ شَب (= نیمه‌شب) midnight
نِصفِ عُمر شدن to be half-dead (with fright etc)
□ برادرم نصفِ حقوقش را برای پرداخت اجارهٔ خانه می‌گذارد.
My brother spends half of his salary on rent.

نصف‌النهار /nes.fon.na.hār/ اسم. [جغرافیا] meridian

نصف‌کردن /nesf.kar.dan/ مصدر متعدی. to divide sth in half, to halve sth

نصفه /nes.fe/ صفت. 1. half-done
2. half-full

نصفه‌کاره /nes.fe.kā.re/ صفت. قید.
1. [*adj*] in a half-finished state
2. [*adv*] half-finished, incomplete

نصفه‌نیمه /nes.fe.ni.me/ صفت. [گفتار] half-finished, incomplete

نصیب /na.si:b/ اسم. what is given one (by God, destiny), one's share of life, one's lot
خُدا نَصیب کند.
May God grant you the opportunity.
موفقیتی نصیبِ ما نشد.
We had no (share of) success.
نَصیبِ کسی شدن to be given to sb as their share, to befall one, to have

نصیحت /na.si.hat/ اسم. (= پَند) (a piece of) advice, counsel, word(s) of wisdom

نصیحت‌کردن /na.si.hat.kar.dan/ مصدر متعدی. to offer sb advice, to give sb counsel, to advise sb

نطفه /not.fe/ اسم. [زیست‌شناسی]
1. a fertilized ovum, a zygote, a seed
2. a sperm
بسته شدن نُطفه to be conceived, to be formed in the womb
در نطفه خفه کردن to nip sth in the bud

نطق /notq/ اسم. speech, oration, discourse

نطق‌کردن /notq.kar.dan/ مصدر لازم. to give a talk, to deliver a speech

نظّار /noz.zār/ اسم. [جمعِ ناظر] observers

نظارت /ne.zā.rat/ اسم. 1. the act of supervising sth, overseeing sth
2. supervision, observation, control
نِظارتِ اِستصوابی supervision with the power of approval (*i.e.* with the power to approve/ reject candidates), approbatory supervision

هیئتِ نِظارت board of control

نظارت‌کردن /ne.zā.rat.kar.dan/ اسم.
to supervise sb/ sth

نظاره /ne.zā.re/ اسم. [ادبی] (= تَماشا)
looking at sth, observing the scene etc, observation, contemplation

نظاره‌کردن /ne.za.re.kar.dan/ مصدر متعدی.
to observe/ watch sth, to be a spectator

نظافت /ne.zā.fat/ اسم. (= پاکیزگی)
cleanliness, cleanness, tidiness

نظافت‌کردن /ne.zā.fat.kar.dan/ مصدر متعدی.
to clean up (a place)

نظافتچی /ne.zā.fat.či/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
(esp in an institution) a cleaning man/ woman, a cleaner

نظام /ne.zām/ اسم.
1. order, system
2. the political system, the regime
3. [*dated*] the military

خدمتِ نِظامِ وَظیفه (= خِدمتِ سَربازی)
the (compulsory) military service, conscription[Br], draft[Us]

نِظامِ آموزشی the educational system

نظام‌مَند(ن) /ne.zām.mand/ صفت.
systematic, orderly

نظامنامه /ne.zām.nā.me/ اسم. (= آیین‌نامه)
1. bylaws 2. regulations

نظامی /ne.zā.mi/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*adj*] military, martial
2. [*n*] a military person

حُکومتِ نِظامی martial law

اِعلامِ حُکومتِ نِظامی
to declare martial law

نظامیان /ne.zā.mi.yān/ اسم. [جمع نِظامی]
the military, the generals

دولتِ نظامیان /-ow-/ a military regime

نظامی‌دوزی /ne.zā.mi.du.zi/ اسم.
a tailor's shop specializing in military uniforms

نظامیگری(ن) /ne.zā.mi.ga.ri/ اسم.
militarism

نظایر /na.zā.yer/ اسم. نیز نَظائر [جمعِ نَظیر]
the likes of sb/ sth

نظر /na.zar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَنظار]
1. glance, look 2. sight, view
3. opinion

در نَظرِ اوّل at (the) first glance

موردِ نَظر desired

شیءِ موردِ نَظر the desired object

به نَظر آمدن to appear, to seem, to look

در نَظر گرفتن to bear in mind

☐ می‌خواست بداند نظرِ من در این مورد چیست؟
He wanted to know what I thought of it.

نظرآزمایی(ن) /na.za.rāz.mā.'i/ اسم.
1. sounding out a number of experts on a given subject 2. [*Acad*] forum

نظربازی /na.zar.bā.zi/ اسم.
exchanging amorous glances with sb

نظربلند /na.zar.bo.land/ صفت.
magnanimous

نظرتنگ /na.zar.tang/ صفت.
niggardly, close-fisted

نظرخواهی(ن) /na.zar.xā.hi/ اسم.
conducting a survey (to gather information on a given subject)

موسسهٔ نَظرخواهی a polling company

نظرخواهی‌کردن /na.zar.xā.hi.kar.dan/ مصدر لازم.
to conduct a survey on a given subject, to take a poll

نظر دادن /na.zar.dā.dan/ مصدر لازم.
to express an opinion, to make a suggestion

نظر زدن /na.zar.za.dan/ مصدر متعدی.
(= چَشم زدن) (of sb who has an 'evil eye') to cast a spell on sb/ sth by looking at him/ her/ it malignantly

□ دختر بیچاره! نظرش زده‌اند.
The poor girl! She has fallen prey to somebody's evil eye.

نظرسنجی(ن) /na.zar.san.ji/ اسم.
conducting an opinion poll (on a given subject)
مأمورِ نَظرسنجی a pollster
موسسهٔ نَظرسنجی a polling outfit/ company

نظرقربانی /na.zar.qor.bā.ni/ اسم.
a charm (to ward off the evil eye), an amulet

نظری /na.za.ri/ صفت. theoretical

نظریّات /na.za.riy.yāt/ اسم. [جمعِ نَظریّه]
1. theories 2. views

نظریّه /na.za.riy.ye/ اسم. (= تِئوری)
1. theory 2. view
نَظریّهٔ کوانتوم [فیزیک] the quantum theory

نظریّه‌پرداز(ن) /na.za.riy.ye.par.dāz/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـان] (= تئوریسین)
a theoretician

نظم /nazm/ اسم. ← نَثر 1. order
2. arrangement 3. verse
بی‌نَظم disorderly
نَظم و تَرتیب /-o-/ 1. good order, discipline 2. law and order

نظم دادن /nazm.dā.dan/ مصدر لازم.
نیز نظم بخشیدن to put sth in order, to arrange in an orderly fashion

نظمیّه /naz.miy.ye/ اسم. [سابق]
(= شَهربانی، نیروی اِنتظامی)
the police department, police headquarters

نظیر /na.zi:r/ اسم. [جمع: نَظایر] equal, peer, match
بی‌نَظیر matchless, peerless, unique, unsurpassed

□ خانم عزیز، از من بشنوید که این قالیچه در دنیا نظیر ندارد.
Dear lady, take it from me that this rug is unique in the world.

نظیف /na.zif/ صفت. (= پاکیزه) clean

نعره /na'.re/ اسم. a very loud cry, a roar
نَعرهٔ شیر the roar of a lion

نعره زدن /na'.re.za.dan/ مصدر لازم.
نیز نعره کشیدن to roar, to shout at the top of one's voice, to yell

نعش /na'š/ اسم. (= جِنازه) a dead body, a corpse
مگر این‌که از روی نعش من بگذری
over my dead body (*ex tr* = Unless you pass over my corpse.)

نعش‌کش /na'š.keš/ اسم. hearse

نعل /na'l/ اسم. horseshoe, shoe
نَعلِ وارونه زدن to try to confuse one's opponent (by leaving misleading clues)
یکی به نَعل و یکی به میخ زدن
to praise and criticize sb in the same breath

نعل‌اسبی /na'.le.'as.bi/ صفت. نیز نَعلی
horseshoe shaped, horseshoe [*bef. n*]

نعلبکی /nal.be.ki/ اسم. نیز نَلبکی saucer
اِستکان و نَعلبکی a tea-glass and its matching saucer

نعلبند /na'l.band/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a shoeing smith, a farrier

نعل کردن /na'l.kar.dan/ مصدر متعدی.
to shoe a horse etc

نعلین /na'.leyn/ اسم. [تثنیهٔ نَعل]
(a pair of) Arabic-style sandals

نَعَم /na.'am/ صوت. yes (in Arabic)

نِعَم /ne.'am/ اسم. [جمعِ نِعمت] gifts

نعمات /na.'a.māt/ اسم. نیز نِعَم [جمعِ نِعمت]
gifts, bounties

نعمت /ne'.mat/ اسم. [جمع: ـ‌ها، نِعم، نَعمات]
1. gift, blessing 2. a life of ease and comfort 3. affluence, wealth
نِعمتِ خُدا(داد) a gift from God, a blessing, a Godsend

نعنا /na'.nā/ اسم. [گیاه‌شناسی] نیز نَعناع mint, peppermint
روغنِ نَعنا oil of peppermint
عَرقِ نَعنا mint water

نعناداغ /na'.nā.dāğ/ اسم. [خوراکی]
dried mint stir-fried in hot oil (used as a garnish for certain broths)

نعوذبالله /na.'u.zo.bel.lāh/ دعا. (= پَناه بر خُدا)
May God protect us.

نعوظ /no.'uz/ اسم. erection (of the male genital organ)

نغز /nağz/ صفت. [ادبی] fine, elegant, exquisite

نغمات /na.ğa.māt/ اسم. [جمعِ نَغمه]
melodies

نغمه /nağ.me/ اسم. [موسیقی] melody, tune

نغمه‌سرا /nağ.me.sa.rā/ اسم. [جمع: ـ یان]
a singer, a songster

نفّاخ /naf.fāx/ صفت. generating gas in the stomach and intestines, flatulent

نفاست /ne.fā.sat/ اسم.
being of superior quality, fineness

نفاق /ne.fāq/ اسم. 1. discord 2. hypocrisy

نفاق افکندن /ne.fā.qaf.kan.dan/ مصدر لازم.
to sow seeds of discord, to cause division

نفاق‌افکنی /ne.fā.qaf.ka.ni/ اسم.
causing discord, creating dissension

نفایس /na.fā.yes/ اسم. نیز نَفائس [جمعِ نَفیس]
exquisite objects

نفت /naft/ اسم. [شیمی] petroleum, oil, naphtha
نفتِ خام crude oil
نَفتِ سِفید paraffin[Br], kerosene[Us], kerosine[Us]
نَفتِ کوره heavy fuel oil, mazut
نَفتِ گاز gas-oil, fuel oil
وزارتِ نَفت Ministry of Petroleum
□ اگر پولِ نَفت نبود، حالا معلوم نبود کشور چه وضعی داشت.
If we had no revenues from oil, God only knows what would be the state of the country now.

نفتالین(ف) /naf.tā.lin/ اسم. [شیمی]
1. naphthalene 2. mothball(s)

نفت‌خیز /naft.xi:z/ صفت. oil-rich, oil-producing
اُستانِ نَفت‌خیزِ خوزستان
the oil-rich province of Khuzistan

نفت‌سوز /naft.suz/ صفت. (of a machine etc) that is fuelled[Br]/ fueled[Us] by paraffin[Br]/ kerosene[Us], oil-fired

نفتکش /naft.keš/ اسم. [خودرو]
a road tanker
کِشتیِ نَفتکش an oil tanker

نفتگر(ن) /naft.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a worker in the oil industry, an oil worker
نَفتگرانِ باکو the oil workers of Baku

نفتی /naf.ti/ صفت. pertaining to petroleum, petroleum [*bef. n*], oil [*bef. n*]
فَرآورده‌های نَفتی petroleum products, oil products

نفخ /nafx/ اسم. stomach gas, flatulence

نفر /na.far/ اسم. [جمع: ـات] 1. a person, an individual 2. a unit for counting people (usu not translated into English)
پَنج نَفر مُسافر five passengers
چَهار نَفرِ اَوّل the first four people
نَفرِ بَعد the next person, the next one

نفرات /na.fa.rāt/ اسم. [جمعِ نفر] 1. persons 2. soldiers

نفربر /na.far.bar/ اسم. [خودرو]
a personnel carrier
نَفربرِ زِرهی an armoured[Br] personnel carrier

نفرت /nef.rat/ اسم. (= بیزاری) hatred, disgust
(از چیزی/ کسی) نِفرت داشتن
to hate sth/ sb

نفرت‌انگیز /nef.ra.tan.gi:z/ صفت.
disgusting, sickening, repulsive

ـ نفره /na.fa.re/ پسوند. suffix: appended to a number to indicate capacity, -man.
Some instances:
تَختِ دونَفره a double bed
هِیئتِ هَفت نَفرهٔ حَلِّ اِختلاف
the seven-man arbitration board

نفری /na.fa.ri/ قید. per person

نفریت[۱(ف)] /nef.rit/ اسم. [پزشکی]
nephritis (= اِلتهابِ کُلیه)

نفریت[۲(ف)] /nef.rit/ اسم. [زمین‌شناسی]
mineral jade, nephrite

نفرین /nef.rin/ اسم. curse, malediction

نفرین‌کردن /nef.rin.kar.dan/ مصدر متعدی.
to curse sb/ sth

نفرین‌شده /nef.rin.šo.de/ صفت. cursed

نَفَس /na.fas/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَنفاس]
1. a breath, a gasp 2. energy, stamina, breath
آخرین نَفَس one's last/ dying breath
از نَفَس اُفتاده out of breath, short-winded
«از نَفَس اُفتاده» " Breathless "
تا آخرین/ واپسین نَفَس
to the last breath
نَفَسِ راحت a sigh of relief
از نَفَس افتادن to become breathless
حَبس کردنِ نَفَس to hold one's breath
نَفَسِ انسان به شُماره افتادن
to begin to pant
نَفَس تازه کردن to catch one's breath
نَفَس زدن، نَفَس نَفَس زدن
to breathe hard, to pant
☐ متأسفانه من دیگر نفسِ کوهنوردی ندارم.
I am sorry to say that I no longer have the energy to climb mountains.

نَفْس /nafs/ اسم. [جمع: نُفوس، اَنفُس]
1. the self, the soul, the spirit
2. the essence of sth
اِتّکاءِ به نَفس self-reliance
کُشتنِ نَفس to mortify one's body/ flesh/ passions

نفسانی /naf.sā.ni/ صفت. ⟵ روحانی
sensual, carnal

نفس‌تنگی /fa.fas.tan.gi/ اسم. [پزشکی]
asthma

نفس‌کِش /na.fas.keš/ اسم.
1. a living being 2. a short break, a breather
آهای نَفَس‌کش! [گفتار] Ahoy men! Any challengers?

نفس‌کشیدن /na.fas.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to breathe
نَفَسِ راحت کشیدن
to breathe/ heave a sigh of relief
نفسِ آخر را کشیدن
to breathe one's last (breath)

نفسگیر /na.fas.gi:r/ صفت. 1. that causes shortness of breath, strenuous
2. breathtaking

نفس‌نفس‌زنان /na.fas.na.fas.za.nān/ قید.
breathing hard, panting

نفع /naf'/ اسم. (= سود) ⟵ ضَرر profit, benefit, interest
به نَفعِ شُماست. It is in your interest. It is to your advantage.

نفع بردن /naf'.bor.dan/ مصدر لازم.
to make a profit, (= سود کردن)
to profit, to gain

نفقات /na.fa.qāt/ اسم. [جمع: نَفَقه]
living expenses

نفقه /na.fa.qe/ اسم. [جمع: نَفَقات]
1. alimony 2. living expenditure

نفله /nef.le/ صفت. [گفتار]
dead beat, no good, useless

نفله شدن /nef.le.šo.dan/ مصدر لازم.
1. to die 2. (of money etc) (= تَلَف شدن)
to be wasted, to be lost

نفله کردن /nef.le.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to kill sb, (= تَلَف کردن)
to exterminate 2. (of money etc) to waste, to philander

نفوذ /no.fuz/ اسم.
1. penetration, infiltration 2. influence
آدم بانُفوذ an influential person
اِعمالِ نُفوذ کردن to exert/ exercise one's influence (to get sth done)

نفوذکردن /no.fuz.kar.dan/ مصدر لازم.
to infiltrate/ penetrate (an enemy organization)

نفوذناپذیر /no.fuz.nā.pa.zi:r/ صفت.
impenetrable, impregnable

نفوذی(ن) /no.fu.zi/ صفت. اسم.
1. [*adj*] that has infiltrated an organization 2. [*n*] an infiltrator
عُنصرِ نُفوذی an infiltrator

نفوس /no.fus/ اسم. [جمعِ نَفْس]
1. souls, lives, population 2. portending disaster
نُفوسِ بَد زدن to portend disaster
« نفوس مرده » " Dead Souls "

نفهم /na.fahm/ صفت.
incapable of understanding, stupid, thick-headed, slow-witted

نفهمی /na.fah.mi/ اسم.
stupidity, idiocy

نفی /naf.y/ اسم.
negation

نَفیِ بَلَد (= تَبعید)
banishing sb from his/ her home, sending sb into exile

نفیاً /naf.yan/ قید. ← اِثباتاً
in the negative, negatively

نفیر /na.fi:r/ اسم. [موسیقی]
1. a small horn 2. the sound of a wind instrument (such as a reed flute)
□ از نفیرم مرد و زن نالیده‌اند. (مولوی)
Men and women have cried to the tune of my reedy voice.

نفیس /na.fi:s/ صفت. اسم. نیز **نَفیسه**مؤنث
1. [*adj*] precious, [جمع: نَفایس]
valuable 2. [*n*] a precious object
کِتابِ نَفیس a finely-printed book
کِتابِ نَفیسِ مُصوَّر a coffee table book

نفی کردن /naf.y.kar.dan/ مصدر متعدی.
to negate sth, to deny sth

نق /neq/ اسم.
nagging

نقاب /ne.qāb/ اسم.
1. a mask
2. a veil covering a woman's face
نِقابِ کُلاه the visor

نقابدار /ne.qāb.dār/ صفت.
masked

نقاب زدن /ne.qāb.za.dan/ مصدر لازم.
to wear a mask

نقّادی /naq.qā.di/ اسم.
1. assaying the purity of a precious metal 2. criticism

نقاره /na.qā.re/ اسم. [موسیقی]
(a pair of) kettle-drums
با طَبل و نَقاره /-o-/
to the beat of big and small drums

نقّاش /naq.qāš/ اسم. [هنر] [جمع: ــ‌ها، ــ‌ان]
a painter, an artist
نَقّاشِ ساختمان a house painter

نقّاش‌باشی /naq.qāš.bā.ši/ اسم. [سابق]
(a title given to) the highest-ranking court painter

نقّاشی /naq.qā.ši/ اسم. 1. the act of painting 2. a painting, a hand-painted illustration, a canvas, a picture

نَقّاشیِ آبرنگ a watercolour[Br] (painting)

نَقّاشیِ آبستره (= اِنتزاعی) an abstract painting

نَقّاشیِ پُشتِ شیشه a picture painted on the back of glass, eglomisé

نَقّاشیِ دیواری mural, fresco

نَقّاشیِ رَنگِ روغن an oil painting/ canvas

نَقّاشیِ فیگوراتیو a figurative painting, a representational painting

نَقّاشیِ مُتحرّک [سینما] (= * پویانما، × مُضحک قَلمی) an animated cartoon, an animation

◻ این نقّاشی بیشتر از صد سال است که در خانوادهٔ ما بوده.

This canvas has been in our family for more than a hundred years.

نقّاشی کردن /naq.qā.ši.kar.dan/ مصدر لازم. to paint, to do a painting

نقاط /no.qāt/ اسم. [جمعِ نُقطه] spots

نقّال /naq.qāl/ اسم. نیز نَقّاله^مؤنث [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] a traditional story-teller, a narrator of old tales

نقّاله /naq.qā.le/ اسم.

1. [*geom*] a protractor

2. [*indus*] a conveyor, a transporter

تَسمهٔ نَقّاله a conveyor belt

نقّالی /naq.qā.li/ اسم. the practice of story-telling

نقاهت /ne.qā.hat/ اسم. convalescence

دورانِ نِقاهت a period of convalescence

نقایص /na.qā.yes/ اسم. نیز **نقائص** defects

نقب /naqb/ اسم. an underground tunnel, a subterranean passage, a burrow

نقب زدن /naqb.za.dan/ مصدر لازم. to dig a tunnel, to burrow

نقد /naqd/ اسم. [جمع: نُقود] 1. cash, ready money 2. criticism 3. a critique, a review

پولِ نَقدِ جرینگی cash down[Br], cash up front[Us], cash on the barrel head[Us]

سیلیِ نَقد به از حَلوایِ نَسیه [ضرب‌المثل] A bird in hand is worth two in the bush. [*prov*] (*ex tr* = A slap on the face delivered immediately is better than *halwa* promised to be delivered later)

نقداً /naq.dan/ قید. 1. in cash 2. for now, for the time being

نقدکردن /naqd.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to cash a cheque[Br]/ check[Us] etc 2. to criticize/ critique a work of art etc

نقده‌دوزی /naq.de.duzi/ اسم. the craft of decorating articles of clothing with floral patterns embroidered with threads of gold and silver

نقدی /naq.di/ صفت. cash [*bef. n*]

کُمک‌هایِ غِیرِنَقدی (= جِنسی) contributions in kind

مُعاملاتِ نِقدی cash transactions

نقدینگی /naq.di.ne.gi/ اسم. [اقتصاد] liquidity, cash flow

کَمبودِ نَقدینگی lack of liquidity, cash flow problems

نقدینه /naq.di.ne/ اسم. cash and valuables

نقرس /neq.res/ اسم. [پزشکی] gout

نقره /noq.re/ اسم. [شیمی] (= سیم) silver (*Ag*)

با آبِ نُقره silver-plated, electroplated with silver

نقره‌آلات /noq.re.'ā.lāt/ اسم. silverware

نقره‌ای /noq.re.'i/ صفت. (= سیمین) silvery, silver [*bef. n*]

نقره‌داغ /noq.re.dāğ/ اسم. (= جَریمهٔ نَقدی)
subjecting sb to a fine

نقره‌داغ کردن /noq.re.dāğ.kar.dan/ مصدر متعدی.
to penalize sb by subjecting him/ her to a (big) fine

نقره‌کار /noq.re.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a silversmith

نق زدن /neq.za.dan/ مصدر لازم.
to nag, to carp

نقش /naqš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، نُقوش]
1. pattern, motif 2. [*thea*] role, part

در نَقشِ ناپلـئون
in the role of Napoleon

نَقشِ اَوّل — the leading role, the lead, the title role

نَقشِ دُوّم — the supporting role

نَقشِ بَرجسته [هنر] — a relief

نَقش و نِگار [هنر] — a (stylized) floral motif

نَقشِ بر آب شدن — to become undone, to come to nought

نَقشِ (کسی را) بازی کردن
to play the part of sb

نقش‌آفرینی[ن] /naq.šā.fa.ri.ni/ اسم.
[تئاتر / سینما] playing a role, character portrayal

نقش‌مایه[ن] /naqš.mā.ye/ اسم. [هنر] motif

نقشه /naq.še/ اسم.
1. map, chart 2. plan 3. design 4. plot

نَقشهٔ بَرجسته [جغرافیا] — a relief map

نَقشهٔ خَلیجِ فارس
a map of the Persian Gulf

نَقشهٔ دُنیا — a map of the world

نَقشهٔ راه‌هایِ ایران — a road-map of Iran

نَقشهٔ بَر [معماری] — the vertical plan, elevation

نَقشهٔ کَف [معماری] — the ground plan

نَقشهٔ قالی — cartoon

کشیدنِ نَقشه — to draw a map of sth

□ این جدیدترین و به روزترین نـقشهٔ شـهر تهران است.
This is the latest and most up-to-date map of Tehran.

نقشه‌بردار /naq.še.bar.dār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a surveyor

نقشه‌برداری /naq.še.bar.dā.ri/ اسم.
1. surveying 2. cartography

نقشه‌خوانی /naq.še.xā.ni/ اسم.
map-reading

نقشه‌کش /naq.še.keš/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a draughtsman[Br], a draftsman[Us], a draughtswoman[Br], a draughtsperson[Br]

نقشه‌کشی /naq.še.ke.ši/ اسم.
1. drawing a plan, preparing a map
2. draughtsmanship[Br], draftsmanship[Us]

میزِ نَقشه‌کشی — the drawing board

نقشه‌کشیدن /naq.še.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
1. to draw a plan/ map/ chart
2. to plot/ scheme against sb

نقص /naqs/ اسم. [جمع: نواقص]
defect, deficiency, fault

نَقصِ عُضو — a physical handicap, a disability

نَقصِ فَنی — a mechanical failure

نقصان /noq.sān/ اسم.
deficiency, shortcoming, shortage, dearth

نقض /naqz/ اسم.
1. breaking, breech of a promise, contract etc
2. [*law*] reversing a verdict

نَقضِ غَرض — defeating the purpose

نقطه /noq.te/ اسم. [جمع: ـ‌ها، نُقاط]
1. dot 2. point 3. spot 4. (at the end of a sentence) a full stop[Br], a period[Us]

نُقطهٔ اِتّکا [فنی] — fulcrum

نُقطهٔ اَثر [فنی] — the point of application

نُقطه، سَرِ خَط.
Full stop, new paragraph.

نُقطهٔ سَر به سَر [اقتصاد]
the break-even point
نُقطهٔ ضَعف، نُقطه ضَعف a weakness,
a weak spot, a weak point
نقطهٔ عَطف a turning point
نقطهٔ قُوّت a strong point
نُقطهٔ کور (در چشم و غیره) a blind spot
نُقطهٔ نَظر (= دیدگاه) point of view
نُقطهٔ وَسط (در بازیِ فوتبال)
the centre[Br]/ center[Us] spot
نقطه‌چین /noq.te.čin/ صفت. dotted
◻ لطفاً روی خَطِّ نُقطه‌چین امضا کنید.
Please sign on the dotted line.
نقطه‌گذاری /noq.te.go.zā.ri/ اسم.
(= سَجاوندی) punctuation
نَقل /naql/ اسم. 1. the act of conveying sth, conveyance 2. narrating a story etc, narration
نَقلِ به مَضمون/ مَعنی quoting what sb has said in effect (but not his exact words), paraphrase
نَقلِ قول quotation
نَقلِ مَکان moving to a new location
نَقلِ مَکان کردن
to move (to a new location)
◻ این مطلب را شخصی برایم نقل کرد که اطلاعاتِ دستِ اوّل دارد.
I heard this from someone who has firsthand knowledge.
نُقل /noql/ اسم. [خوراکی] sugar-plum(s), comfit(s)
نُقل و نَبات (a mixture of) comfits and candies (usu scattered in a shower among guests at a wedding reception)
مِثلِ نُقل و نَبات [گفتار]
coming thick and fast, profusely
نُقلِ خَلالِ بادام
sugar-coated almond chips

«نُقلِ هر مَجلس»
"The Talk of the Town"
نَقل داشتن /naql.dāš.tan/ مصدر لازم. [گفتار]
(of a person) to have many anecdotes told about him/ her, to be a character
نَقل کردن /naql.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to move sth to a new location
2. to narrate a story etc
نَقلی /naq.li/ صفت. نیز نَقلیّه[مؤنث] quoted, narrated
ماضیِ نَقلی [دستور] present perfect tense (in Persian *e.g.* دیده‌ام)
نُقلی /noq.li/ صفت. small and cute, diminutive, mignon, bijou
نقوش /no.quš/ اسم. [جمعِ نَقش] patterns, motifs
نقیصه /na.qi.se/ اسم. [جمع: نَقایص] defect, deficiency
نقیضه /na.qi.ze/ اسم. [ادبی] parody
نکات /no.kāt/ اسم. [جمعِ نُکته] points
نکاح /ne.kāh/ اسم. (= اِزدواج) marriage
عَقدِ نِکاح the marriage contract
نکبت /nek.bat/ اسم. (= بَدبختی)
wretchedness, misery
نکبت‌بار /nel.bat.bār/ صفت. wretched, miserable
زندگیِ نِکبت‌بار a wretched life
نکته /nok.te/ اسم. [جمع: ـ‌ها، نُکات]
1. a point (worth considerng)
2. sth interesting, sth remarkable
3. witticism
نکته‌سنج /nok.te.sanj/ صفت. (of a person) who is capable of discerning fine points, perceptive, discerning
نکته‌سنجی /nok.te.san.ji/ اسم. the act of perceiving fine points, discernment
نکره /na.ka.re/ صفت. [دستور]
1. indefinite 2. [*col*] rough and uncouth

حَرفِ تَعریفِ نَکره (ی، مَردی = a man)
the indefinite article

نکو /ne.ku/ صفت. نیز نیکو
good

نکوداشت(ن) /ne.ku.dāšt/ اسم.
(= تَجلیل، بُزرگداشت)
a ceremony held to honour[Br] sb, celebration

نکول /no.kul/ اسم.
refusing to pay a bill (of exchange), dishonouring[Br] a bill

بَرات‌هایِ نُکول‌شده
dishonoured[Br] bills

نکوهش /ne.ku.heš/ اسم.
the act of chiding sb, scolding sb

نکوهش‌کردن /ne.ku.heš.kar.dan/ مصدر متعدی.
to chide sb, to scold sb

نکوهیده /ne.ku.hi.de/ صفت.
deserving rebuke, blameworthy

نکهت /nek.hat/ اسم. [ادبی]
aroma, fragrance, scent

نگاتیو(ف) /ne.gā.tiv/ اسم. [عکاسی] نیز نِگاتیف
a (photographic) negative

نگار /ne.gār/ اسم. [ادبی]
1. picture, painting, image 2. the beloved

نگارخانه /ne.gār.xā.ne/ اسم. [هنر]
an art gallery

نگارستان /ne.gā.res.tān/ اسم. [ادبی]
1. a picture gallery, a building housing paintings 2. an artist's atelier

نگارش /ne.gā.reš/ اسم.
the act of writing, authorship

شیوهٔ نگارش
1. orthography
2. writing style

نگارگر /ne.gār.gar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a painter (esp of miniatures etc)

نگارگری /ne.gār.ga.ri/ اسم.
the art of painting esp miniatures etc

نِگارگرانِ سَدهٔ دَهمِ هِجری
16th century (C.E./ A.D.) Persian painters

نگارنده /ne.gā.ran.de/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، نِگارندگان]
1. a writer
2. this writer

□ نگارنده بر این باور است که بهترین نقّاشانِ معاصرِ ما کارشان در عرصهٔ جهانی قابلِ ارائه است.
This writer is of the opinion that our best contemporary painters can exhibit their works in international venues.

نگاره(ن) /ne.gā.re/ اسم. (= شِکل)
figure, diagram

نگاری /ne.gā.ri/ اسم.
1. (in ruminants) the second stomach, the reticulum
2. a pipe used for smoking *shireh* (= opium residue)

نگاشتن /ne.gāš.tan/ مصدر متعدی. [ادبی]
(= نوشتن)
to write sth, to compose a letter etc

نگاه /ne.gāh/ اسم.
1. look 2. glance
3. gaze 4. outlook

نِگاهِ خَریداری — an appraising look
نِگاهِ طولانی — a gaze
نِگاهِ کوتاه — a glimpse
نِگاهِ گُذرا — a passing glance
نِگاهِ مَعنی‌دار — a knowing look
نِگاهِ عاقل اندر سَفیه — a superior look
(*ex tr* = the way a sane person looks at a madman)

نِگاه خود را به کسی/ چیزی دوختن
to fix one's eyes on sb/ sth, to gaze at sb/ sth

نگاه داشتن /ne.gāh.dāš.tan/ مصدر متعدی.
نیز نِگه داشتن
1. to hold sth, to keep sth
2. [*vi*] to stop, halt

نگاه‌کردن /ne.gāh.kar.dan/ مصدر لازم.
to look at sth/ sb, to glance at sb/ sth, to view sth

نگران /ne.ga.rān/ صفت. 1. anxious, worried 2. looking expectantly

نگران بودن /ne.ga.rān.bu.dan/ مصدر لازم. to worry about sth/ sb, to be worried about sth/ sb

نگرانی /ne.ga.rā.ni/ اسم. anxiety, worry

نگرش /ne.ga.reš/ اسم. 1. the act of viewing sth 2. view, outlook 3. attitude

نگره[ن] /ne.ga.re/ اسم. (= نَظریّه) theory

نگون‌بخت /ne.gun.baxt/ صفت. [ادبی] unlucky, unfortunate, ill-starred

نگونسار /ne.gun.sār/ صفت. [ادبی] (= سَرنگون) upside down

گُلِ نِگونسار (= سیکلمه) cyclamen

نگه /ne.gah/ اسم. [ادبی] (= نِگاه) look

نگهبان /ne.gah.bān/ اسم. نیز نِگاهبان [جمع: ~ها، ~ان] a guard, a watchman, a sentinel

اَفسرِ نِگهبان the officer on duty

نگهبانی /ne.gah.bā.ni/ اسم. the act of keeping watch, guarding sth, safeguarding sth

نگهبانی دادن /ne.gah.bā.ni.dā.dan/ مصدر لازم. to do guard duty, to stand watch

نگهدار /ne.gah.dār/ اسم. [جمع: ~ها] 1. a keeper, a protector 2. a custodian

خُدا نِگهدار! (= خُداحافظ) Goodbye! (*ex tr* = May God protect you!)

نگهدارنده /ne.gah.dā.ran.de/ صفت. protecting, preserving

مادّهٔ نِگهدارنده a preservative

نگهداری /ne.gah.dā.ri/ اسم. نیز نِگاهداری 1. preservation, conservation, safekeeping, safeguarding 2. maintenance

نِگهداریِ جا (making a) reservation

نگهداری کردن /ne.gah.dā.ri.kar.dan/ مصدر متعدی. to keep sth, to hold sth, to maintain sth

نگهداشتن /ne.gah.dāš.tan/ مصدر متعدی. (= نِگاه داشتن) 1. to keep sth, to hold sb/ sth 2. to stop

دَست نِگهداشتن to stop, to discontinue, to put on hold

□ آقای راننده، لطفاً همینجا نگه دارید.
Driver, please stop right here.

نگین /ne.gin/ اسم. a precious stone, a gem

نِگینِ اَنگشتر a precious stone set in a ring

نم /nam/ صفت. اسم. (= مَرطوب) 1. [*adj*] damp 2. [*n*] dampness, humidity, moisture 3. a brief spell of light rain

نما /na.mā/ اسم. 1. the façade of a building, the face, the front 2. [*cine*] shot 3. [*math*] exponent

نَمایِ دُرشت [سینما] a big close-up

نَمایِ دور [سینما] a long shot

نَمایِ مُتوسّط [سینما] a medium shot

نَمایِ نَزدیک [سینما] a close-up

نمابر[ن] /na.mā.bar/ اسم. (= * دورنگار) 1. a fax (facsimile) machine 2. a message sent by fax, a fax

نماد[ن] /na.mād/ اسم. [فرهنگستان] symbol

نمادگان[ن] /na.mād.gān/ اسم. [فرهنگستان] 1. a collection of symbols 2. symbolism

نمادگرایی[ن] /na.mād.ge.rā.'i/ اسم. (= سَمبولیسم) symbolism

نمادین[ن] /na.mā.din/ اسم. [فرهنگستان] symbolic, symbolical

نماز /na.māz/ اسم. [اسلام] prayer(s)

نَمازِ جَماعت congregational prayers

نَمازِ جُمعه Friday prayers held in the city's main mosque

نمازخانه /na.māz.xā.ne/ اسم. 1. a place of worship in a public building, a prayer room 2. [*Chris*] a chapel

نماز خواندن /na.māz.xān.dan/ مصدر لازم. to say one's prayers, to pray, to worship

نمازگزار /na.māz.go.zār/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a worshipper

نماسازی(ن) /na.mā.sā.zi/ اسم. [ساختمان] the process of constructing the façade of a building

نماشویی(ن) /na.mā.šu.'i/ اسم. [ساختمان] the process of cleaning the façade of buildings (by washing or sandblasting)

نمّام /nam.mām/ اسم. [جمع: ـین] (= سُخن‌چین) a backbiter, a talebearer

نمانویس(ن) /na.mā.ne.vi:s/ اسم. [فرهنگستان] (= اَندیکاتورنویس) a clerk who is in charge of the master register of incoming and outgoing correspondence

نماهنگ(ن) /na.mā.hang/ اسم. a video clip

نمایان /ne.ma.yān/ صفت. visible, apparent, in full view

نمایاندن /ne.mā.yan.dan/ مصدر متعدی. (= نَمایان کردن) to show sth, to reveal sth

نمایان شدن /ne.mā.yān.šo.dan/ مصدر لازم. to appear, to come into view, to emerge

نمایش /ne.mā.yeš/ اسم. 1. the act of exhibiting sth, putting sth on 2. a display, an exhibition, a show 3. a play

نمایشِ عَروسکی a puppet play/ show

نَمایشِ فیلم showing/ screening a film

نمایش دادن /ne.mā.yeš.dā.dan/ مصدر متعدی. (= به نَمایش گذاشتن) 1. to exhibit sth, to show sth, to put sth on display 2. to stage a play

نمایش‌سرا(ن) /na.mā.yeš.sa.rā/ اسم. [فرهنگستان] (= سالنِ تِئاتر) a theatre[Br]/ theater[Us], a playhouse

نمایشگاه /na.mā.yeš.gāh/ اسم. 1. an exhibition, a show 2. a fair

نَمایشگاهِ اُتومبیل a car showroom/ salesroom, an auto showroom/ salesroom

نَمایشگاهِ بین‌المللیِ کالا an international trade fair

نَمایشگاهِ دوسالانه (= بینال) a biennial exhibition

نَمایشگاهِ نَقّاشی an exhibition of paintings

□ دیروز رفتیم به تماشایِ نمایشگاهِ مرور بر مجموعهٔ آثارِ تناولی در موزهٔ هنرهای معاصر.

Yesterday, we went to see Tanavoli's retrospective exhibition at the Museum of Contemporary Art.

نمایشگر(ن) /na.mā.yeš.gar/ اسم. [جمع: ـها، ـان] 1. an exhibitor 2. a showman

نمایشنامه(ن) /na.mā.yeš.nā.me/ اسم. (= × پیس) a play

نمایشنامه‌نویس /na.mā.yeš.nā.me/ اسم. [جمع: ـها، ـان] a playwright, a dramatist

نمایشنامه‌نویسی /na.mā.yeš.nā.me.ne.vi.si/ اسم. writing plays, the profession of a playwright

نمایشی /na.mā.ye.ši/ صفت. pertaining to theatre[Br]/ theater[Us], theatrical, dramatic, showy

نمایندگی /na.mā.yan.de.gi/ اسم. 1. the act of representing sb/ sth, representation 2. an agency, a representative's office

به نَمایندگی از on behalf of

هیئتِ نَمایندگی a delegation

نماینده /na.mā.yan.de/ اسم.
an agent, [جمع: ـ‌ها، نَمایندگان]
a representative, a deputy
an authorized dealer, an authorized sales agent نَمایندهٔ فُروشِ مُجاز
a member of parliament, a Majlis deputy نَمایندهٔ مَجلِس
□ به عنوانِ نمایندهٔ رسمیِ شرکتِ لارستان، این قرارداد را امضا می‌کنم.
As the official representative of the Larestan Company, I am authorized to sign this contract.

نمایه⁽ⁿ⁾ /na.mā.ye, ne-/ اسم. [فرهنگستان]
the index of a book (= فِهرستِ راهنما)

نمایه‌سازی⁽ⁿ⁾ /na.mā.ye.sā.zi/ اسم.
the process of preparing an index

نمد /na.mad/ اسم.
1. felt 2. a felt rug

نمدار /nam.dār/ صفت. ن.
1. [*adj*] damp, moist 2. [*n*] [*bot*] linden tree, lime tree

نمدمالی /na.mad.mā.li/ اسم.
the process of making felt

نمدی /na.ma.di/ صفت.
made of felt, felt [*bef. n*]
a felt cap کِلاهِ نَمدی

نمرات /no.ma.rāt/ اسم. [جمعِ نُمره]
1. numbers 2. marks[Br]/ grades[Us]
ریزِ نُمراتِ دورهٔ دَبیرستان
one's secondary school records[Br], high school transcripts[Us]

نمره⁽ᶠ⁾ /nom.re/ اسم. [جمع: ـ‌ها، نُمرات]
1. a number 2. a mark[Br], a grade[Us] (= شُماره)
top of his/ her class نُمره اوّلِ کِلاس
the optometric specifications of one's prescription glasses نُمرهٔ عِینک
a passing mark[Br]/ grade[Us] نُمرهٔ قَبولی

نمره دادن /nom.re.dā.dan/ مصدر لازم.
to mark[Br]/ grade[Us] a student's performance

نمساوی /nam.sā.vi/ صفت. [قدیم] (= اُتریشی)
Austrian

نمسنج⁽ⁿ⁾ /nam.sanj/ اسم. (= رُطوبت‌سنج)
hygrometer

نمک /na.mak/ اسم. (= مِلح)
1. salt 2. charm, wit 3. a symbol of the hospitality which has been extended to a person by sb (and is expected to create a sense of gratitude in him/ her)
1. salted 2. charming, cute, witty بانَمک
1. unsalted 2. bland, tasteless بی‌نَمک
hydrochloric acid جوهرِ نَمک [شیمی]
a salt mine مَعدنِ نَمک
rock salt نَمکِ سَنگ
the common salt نَمکِ طَعام
fruit salts نَمک میوه
iodized salt نَمکِ یُددار
با کسی نان و نَمک خوردن
to eat salt with sb[Br], to enjoy sb's hospitality
بر زَخمِ کسی نَمک پاشیدن
1. to rub salt into sb's wound
2. to add insult to injury
نمک خوردن و نمکدان شکستن [ضرب‌المثل]
to bite the hand that feeds you [*prov*]
(*ex tr* = to eat salt with sb and then to break the salt-shaker)

نمک به حرام /na.mak.be.ha.rām/ صفت.
ungrateful, disloyal نیز نَمک‌نشناس

نمک‌پرورده /na.mak.par.var.de/ اسم.
sb who has grown up under the patronage of a benefactor (and considers himself/ herself beholden to him)

نمکدان /na.mak.dān/ اسم. (= نَمک‌پاش)
a salt-cellar, a salt-shaker
□ نمکدان را بی‌زحمت بدهید به من.
Please pass the salt.

نمکرده /nam.kar.de/ اسم. [گفتار]
a woman that a man secretly visits (and has an affair with)

نمکزار /na.mak.zār/ اسم. (= شوره‌زار)
salt-marsh(es)

نمک زدن /na.mak.za.dan/ مصدر لازم.
to sprinkle salt on sth

نمک‌سود /na.mak.sud/ صفت.
heavily salted, preserved in brine
ماهیِ نَمک‌سود salted fish, cured fish

نمک‌گیر /na.mak.gi:r/ صفت. beholden (because of having eaten salt with sb)

نمک‌گیر شدن /na.mak.gir.šo.dan/ مصدر لازم.
to be beholden to sb (for having partaken of their hospitality)

نمک‌نشناس /na.mak.naš.nās/ صفت.
ungrateful, disloyal
آدمِ نَمک‌نشناس an ungrateful fellow, an ingrate

نمکی /na.ma.ki/ صفت. اسم. 1. [*adj*] salted 2. [*n*] an itinerant vendor of salt

نمکین /na.ma.kin/ صفت. [ادبی] (= بانَمک)
full of charm

نمگیر /nam.gi:r/ صفت. capable of absorbing moisture, siccative
مادهٔ نَمگیر a drying agent, a desiccant

نمناک /nam.nāk/ صفت. (= مَرطوب)
damp, humid, moist

نم‌نم /nam.nam/ قید. نیز نَم نَمک
1. (of rain) in very fine drops
2. [*fig*] (of an act) very leisurely
نَم نمِ باران a drizzle

نمو /ne.mov/ اسم. (= رُشد) growth

نمود /ne.mud/ اسم. (= جِلوه)
outward aspect, appearance, conspicuousness

نمودار⁽ⁿ⁾ /ne.mu.dār/ اسم. a diagram, a graph

نمودن /ne.mu.dan/ مصدر متعدی/لازم.
1. [*vt*] to show, to point out, to indicate
2. [*vi*] to appear, to seem 3. to do

نمور /na.mur/ صفت. damp, mouldy

نمونک⁽ⁿ⁾ /ne.mu.nak/ اسم. [فرهنگستان]
(= مُدل) a scale model, a model

نمونه /ne.mu.ne/ اسم. sample, specimen
نِمونهٔ چاپی [کتاب] proof
نِمونهٔ سِتونی [کتاب] galley proof
نِمونهٔ صفحه‌بندی شده [کتاب] page proof

نمونه‌برداری /ne.mu.ne.bar.dā.ri/ اسم.
[پزشکی] the process of removing a tiny part of tissue from a patient for medical examination, biopsy

نمونه‌خوان /ne.mu.ne.xān/ اسم. [جمع: ~ها]
(= مُصحح) a proof-reader

نمونه‌خوانی /ne.mu.ne.xā.ni/ اسم.
(= تصحیحِ نِمونه‌های چاپی)
a proof-reader's job, proof-reading

نمونه‌گرفتن /ne.mu.ne.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
1. to sample sth 2. [*print*] to pull a proof

نمونه‌گیری /ne.mu.ne.gi.ri/ اسم.
1. [*print*] pulling proof(s) 2. sampling

ننر /no.nor/ صفت. (= لوس) spoiled
بچهٔ نُنر a spoiled brat

ننگ /nang/ اسم. shame, disgrace

ننگ داشتن /nang.dāš.tan/ مصدر لازم.
to be/ feel ashamed

ننگین /nan.gin/ صفت. shameful, disgraceful

ننو /nan.nu/ اسم.
hammock (esp one used for babies)

ننوشته /na.ne.veš.te/ صفت. نیز نانوشته
unwritten
قانونِ نَنوشته an unwritten law

ننه /na.ne/ اسم. (= مادر) mamma, ma
نَنه حَوّا Mother Eve

نَنه قَمر any common woman, everywoman

نَنه‌من‌غریبم /na.ne.man.ğa.ri.bam/ اسم.
[گفتار] an act intended to attract attention and sympathy (*ex tr* = 'Ma, I'm all alone in a strange land.')

نَنه‌من‌غریبم درآوردن (of a person) to put on a show of being desperately in need of help

نو /now/ صفت. (= کُهنه) 1. new, fresh 2. modern

از نو once again, once more

لاله‌زارِ نو the Upper Lalehzar street

لِباسِ نو new clothes

نو ـ /now-/ پیشوند. prefix denoting new, new-, neo-. See instances below.

نوئل[ف] /no.'el/ اسم. (= عیدِ نوئل) Christmas

نوآموز /now.ā.muz/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. a first-form pupil[Br], a first-grade student[Us] 2. any neophyte, a novice

نوآور /now.ā.var/ صفت. full of fresh ideas, innovative

آدمِ نوآور an innovator

نوآوری /now.ā.va.ri/ اسم. innovation, innovativeness

نوآوری کردن /now.ā.va.ri.kar.dan/ مصدر لازم. to innovate, to be innovative

نوا /na.vā/ اسم. 1. melody, tune 2. [*mus*] one of the seven modes of classical Persian music 3. means of living, sustenance

در دَستگاهِ نَوا in the mode of Nava

به نَوایی رسیدن to become well-to-do

□ این آقا حالا که به نوایی رسیده وانمود می‌کند که مرا نمی‌شناسد.

Now that he has become a man of means, he pretends not to know me.

نَوّاب /nav.vāb/ اسم. [سابق] 1. an honorific title bestowed on princes in Qajar and earlier times 2. a title similar to Maharaja given in India to Muslim rulers, *Nabob*

نُوّاب /nov.vāb/ اسم. [جمعِ نایب] deputies

نوابغ /na.vā.beğ/ اسم. [جمعِ نابغه] geniuses

نواحی /na.vā.hi/ اسم. [جمعِ ناحیه] regions

نواخت /na.vāxt/ اسم. 1. the act of caressing, striking, rewarding 2. [*ling*] intonation

نواختر[ن] /no.wax.tar/ اسم. [نجوم] nova

نواختن /na.vāx.tan/ مصدر متعدی. 1. to play a musical instrument 2. [*lit*] to caress sb 3. to strike a blow 4. to sound a bell 5. [*lit*] to reward sb

[ادبی] بنوازا (= بزن) Go on, play!

نوادر /na.vā.der/ اسم. [جمعِ نادره] rare or unique things or persons

از نَوادرِ روزگار بود.

He was one of the marvels of the age.

نواده /na.vā.de/ اسم. [جمع: ـ‌ها، نَوادگان] (= ۱. نَوه ۲. نَبیره) 1. a grandchild 2. a great grandchild

نوار /na.vār/ اسم. ribbon, band, strip, tape

نَوارِ بهداشتی tampon

نوارِ دَرزگیر draught excluder[Br], weather strip[Us]

نَوارِ زَخم‌بندی bandage

نَوارِ صوتی audio tape, audio cassette

نَوارِ قَلب [پزشکی] electrocardiogram (ECG[Br]/ EKG[Us])

نَوارِ مَغز [پزشکی] electroencephalogram (EEG)

نَوارِ ویدئو video tape, video casette

نَوار پُر کردن to make an audio recording

نَوار گذاشتن to play a tape

(پشت سر کسی) نَوار گذاشتن
to backbite

نوارپیچی /na.vār.pi.či/ اسم. [فرهنگستان]
bandaging (= بانداژ، باندپیچی)

نوارپیچی کردن /na.vār.pi.či.kar.dan/
مصدر لازم. 1. to bandage a wound etc
2. to tie a tape around an object

نوارچسب /na.vār.časb/ اسم.
adhesive tape, Sellotape[Br], Scotch tape[US]

نواری /na.vā.ri/ صفت. in the form of a tape, tape [*bef. n*]

نوازش /na.vā.zeš/ اسم. 1. the act of caressing sb, fondling, patting
2. showing kindness to sb

نوازش کردن /na.vā.zeš.kar.dan/
مصدر متعدی. to caress sb, to pat sb, to fondle sb

نوازشگر /na.vā.zeš.gar/ صفت. [ادبی]
caressing, kind

□ در خاطراتِ کودکیِ من دست‌های نوازشگرِ مادرم جای مهمی دارند.

My mother's caressing hands have an important place in my childhood memories.

نوازندگی /na.vā.zan.de.gi/ اسم. the act of playing music, a musician's job

نوازنده /na.vā.zan.de/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، نَوازندگان]
a musical performer, a musician

نَوازندهٔ دوره گرد /dow-/
an itinerant musician, a busker

نوافلاطونی /no.'af.lā.tu.ni/ صفت. [فلسفه]
Neoplatonic

نواقص /na.vā.qes/ اسم. [جمع ناقصه[نا]]
defects, deficiencies

نواله /na.vā.le/ اسم. 1. a ball of dough (made from coarse meal to feed camels)
2. a portion of food, a big morsel

نوامبر[ف] /no.vām(b)r/ اسم.
(the month of) November

نوامیس /na.vā.mi:s/ اسم. [جمع ناموس]
1. [*fig*] the womenfolk 2. laws

نوان‌خانه /na.vān.xā.ne/ اسم. (= گداخانه)
a poorhouse, a workhouse

نواندیش[ن] /no.wan.diš/ اسم. [جمع: ـان]
a proponent of new ideas, a forward-looking thinker

نواندیشی[ن] /now.'an.di.ši/ اسم.
new/ modern thinking

نواندیشیِ دینی neo-religious thinking

نوباوه /now.bā.ve/ اسم. [ادبی] [جمع: نوباوگان]
1. a young child 2. offspring, progeny

نوبت /now.bat/ اسم. 1. one's turn 2. time
3. (in a work place) shift

به نوبت in turn

خارج از نوبت out of turn

سه نوبت در روز three times a day

نوبتِ چه کسی است؟
Whose turn is it?

آسیا به نوبت. [ضرب‌المثل] First come, first served. [*prov*] (*ex tr* = Sacks of grain are milled in the order of their delivery.)

نوبت‌کار[ن] /now.bat.kār/ اسم. [فرهنگستان]
[جمع: ـ‌ها، ـان] (= کارگرِ شیفتی)
a shift worker

نوبت‌کاری[ن] /now.bat.kā.ri/ اسم.
[فرهنگستان] (= کارِ شیفتی) shift work, working in shifts

نوبتی /nowba.ti/ صفت. قید. 1. [*adj*] shift [*bef. n*], rotating 2. [*adv*] taking turns, in shifts

نوبر /now.bar/ صفت. نیز نوبَرانه
(of fruits) early, out of season

میوهٔ نوبر first-fruit(s)

نوبنیاد /now.bon.yād/ صفت.
newly established, newly built

نوبه /now.be/ اسم. (= ۱. لرز ۲. نوبت)
1. an attack of shivering, the shivers
2. turn

تَبِ نوبه [پزشکی] malarial fever

□ اینجانب به نوبهٔ خود به شما تبریک می‌گویم.
For my part, I take the opportunity to congratulate you.

نوبهار /now.ba.hār/ اسم. early spring

نوپا /now.pā/ صفت. 1. (of a child) that has just learned to walk 2. newly-established, lacking a firm footing

کودکِ نوپا a toddler

نوپرداز(ن) /now.par.dāz/ صفت. (= نوگرا)
modernist

نقّاشِ نوپرداز a modernist painter

نوترون(ف) /nut.ron/ اسم. [فیزیک]
neutron

نوجوان /now.ja.vān/ صفت. اسم. [جمع: ـها، ـان]
1. [*adj*] adolescent, teenage, teen[Us] 2. [*n*] an adolescent, a teenager, a young boy/ girl

نوجوانی /now.ja.vā.ni/ اسم.
adolescence, teens, early youth

نوچ /nuč/ صفت. (= چَسبناک) sticky

نوچه /now.če/ اسم. [جمع: ـها] (= ۳. شَفیره)
1. a novice athlete (who is adopted by a master athlete as his disciple) 2. a novice, a neophyte, a tiro/ tyro, a disciple
3. [*biol*] pupa

نوحه /now.he/ اسم.
a song of lamentation, a dirge

نوحه‌خوانی /now.he.xā.ni/ اسم.
the act of singing a dirge (in a mourning ceremony)

نوخاسته /now.xās.te/ صفت. [ادبی]
newly grown up, newly emerged, youthful

کِشورهای نوخاسته
newly independent countries

نود /na.vad/ اسم. [عدد] ninety (90)

نودم /na.va.dom/ صفت. نیز نودمین
ninetieth (90th)

نودمیده /now.da.mi.de/ صفت. [ادبی]
1. (of sun etc) newly risen 2. (of vegetation) newly sprung, newly sprouted

نور /nur/ اسم. [جمع: ـها، اَنوار] 1. light
2. brightness, illumination

به سُرعتِ نور with the speed of light

نورِ اِلهی divine light

نورِ بالا [خودرو] high beam

نورِ پایین [خودرو] low beam

نورِ چَشم 1. the apple of one's eye
2. eyesight

نورِ روز daylight

نور علیٰ نور so much the better
(*ex tr* = light on top of light)

نورِ مَصنوعی artificial light

نورِ مَعرفت [مجازی] inner light

نورِ موجود /mow-/ [عکاسی] existing light

نورافشان /nu.raf.šān/ صفت. اسم. [ادبی]
1. [*adj*] giving out light, (= ۲. لوستر) luminous, luminescent, shining
2. [*n*] [*Acad*] a chandelier

نورافشان کردن /nu.raf.šān.kar.dan/
مصدر متعدی. [ادبی] to light up sth, to illuminate sth

نورافشانی /nu.raf.šā.ni/ اسم. the act of giving out light, shining

نورافکن /nu.raf.kan/ اسم. projector, searchlight

نورانی /nu.rā.ni/ صفت. illuminated, luminous, well-lit, bright

□ مادرم گفت دیشب یک سیدِ نورانی را در خواب دیده است.
Mother said she had a dream last night and in this dream she saw a holy man shining with divine light.

نورپردازی /nur.par.dā.zi/ اسم. [تئاتر و غیره] lighting

نورتاب(ن) /nur.tāb/ اسم. [فرهنگستان] lamp-shade (= آباژور)

نورچشمی /nur.čaš.mi/ اسم. [جمع: ~ها] 1. a beloved child 2. sb's favourite[Br], a minion

نورخان(ن) /nur.xān/ اسم. [فرهنگستان/ معماری] an indoor courtyard, a patio (= پاسیو)

نورد /na.vard/ اسم. [فنی] 1. roller, cylinder 2. a rolling pin

نور دادن /nur.dā.dan/ مصدر لازم. 1. to emit/ give out light, to shine 2. [*photo*] to expose a negative etc

کَم نور دادن [عکاسی] to underexpose a negative etc

نوردهی(ن) /nur.de.hi/ اسم. [عکاسی] exposure

نَوَردیدن /na.var.di.dan/ مصدر لازم. [ادبی] to pass through, to journey across, to traverse

نورسنج(ن) /nur.sanj/ اسم. [عکاسی و غیره] a light meter, an exposure meter

نورسنجی(ن) /nur.san.ji/ اسم. the act of measuring the intensity of light

نورسیده /now.re.side/ صفت. اسم. 1. [*adj*] newly arrived, newly come 2. [*n*] a newly born baby

نورشناخت(ن) /nur.še.nāxt/ اسم. [فیزیک] optics نیز نورشناسی

نورگرایی(ن) /nur.ge.rā.'i/ اسم. [گیاه‌شناسی] heliotropism, phototropism

نورگیر /nur.gi:r/ اسم. صفت. 1. [*n*] skylight 2. [*adj*] exposed to sunlight, sunny

نوروز /now.ruz/ اسم. *Nowruz:* Iranian new year celebrated on the first of Farvardin (21 March)

تَعطیلاتِ نوروز Nowruz holidays

جَشنِ نوروز Nowruz celebrations/ festivities

نوروزی /now.ru.zi/ صفت. pertaining to Nowruz, Nowruz [*bef. n*]

نوره /nu.re/ اسم. (= واجبی) a depilatory preparation (used to remove pubic hair), rusma

نورهراسی /nur.ha.rā.si/ اسم. [پزشکی] photophobia

نوری[1] /nu.ri/ صفت. pertaining to light, light [*bef. n*]

سالِ نوری [نجوم] a light year

نوری[2] /nu.ri/ صفت. pertaining to the town (ship) of Nur in Mazandaran province, originally from Nur

نوزاد /now.zād/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] a newborn baby, a neonate, an infant

نوزایی(ن) /now.zā.'i/ اسم. [تاریخ] نیز دورانِ نوزایی (= رُنسانس) the Renaissance

نوزده /nuz.dah/ اسم. nineteen (19)

نوزدهم /nuz.da.hom/ صفت. نیز نوزدهمین nineteenth (19th)

نوساز /now.sāz/ صفت. newly built

بیمارستانِ نوساز a newly built hospital

نوسازی /now.sā.zi/ اسم. 1. the act of renovating a house etc, rebuilding, restructuring 2. renovation

عَوارضِ نوسازی a municipal property tax (levied to help renovate the city)

نوسان /na.va.sān/ اسم. 1. fluctuation 2. [*phys*] oscillation

نَوسانِ قیمت‌ها price fluctuations

نوسان داشتن /na.va.sān.dāš.tan/ مصدر لازم.
نیز نَوسان کردن
1. to fluctuate
2. to oscillate

نوسانگر(ن) /na.va.sān.gar/ اسم. [فیزیک]
oscillator

نوسان‌نما(ن) /na.va.sān.ne.mā/ اسم. [فیزیک]
oscilloscope

نوسانی(ن) /na.va.sā.ni/ صفت.
pertaining to oscillation, oscillatory, oscillating
حَرکتِ نَوسانی an oscillatory motion

نوسنگی /now.san.gi/ صفت. [زمین‌شناسی]
neolithic
← پارینه‌سنگی
دورانِ نوسنگی the Neolithic period

نوسواد /now.sa.vād/ صفت. اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـان]
1. [*adj*] newly literate
2. [*n*] sb who has just finished a literacy course, a new literate
□ چند سال کارِ من تهیهٔ موادِ خواندنی برای نوسوادان بود.
For several years I helped prepare reading materials for the new literates.

نوش /nuš/ اسم. (= ۲. شَهد) ← نیش
1. anything that is pleasant or that gives pleasure 2. [*bot*] nectar
نوشِ جان! Bon appetit! Cheers!
(*ex tr* = May this food/ drink make you hale and hearty!)
نوشِ جان کردن [محترمانه/ طنز]
to eat or drink sth heartily

نوشابه /nu.šā.be/ اسم.
drink, beverage
نوشابهٔ اَلکلی an alcoholic drink/ beverage
نوشابهٔ غیرالکلی a non-alcoholic drink/ beverage, a soft drink
نوشابهٔ گازدار a carbonated drink, a fizzy drink

نوشتار /ne.veš.tār/ اسم. [ادبی]
1. a piece of writing, an essay 2. writing *(= écriture)*

نوشتاری(ن) /ne.veš.tā.ri/ صفت.
pertaining to writing, written
زَبانِ نِوشتاری written language

نوشت‌افزار(ن) /ne.veš.taf.zār/ اسم.
(= لَوازم‌التحریر)
stationery

نوشت‌افزارفروشی /ne.veš.taf.zār.fo.ru.ši/ اسم.
a stationery shop/ store, the stationer's

نوشتن /ne.veš.tan/ مصدر متعدی.
to write (down) sth, to commit sth to paper
با خطِ خوانا بنویسید.
Please write legibly.

نوشتنی /ne.veš.ta.ni/ اسم. صفت.
1. [*n*] what needs to be written
2. [*adj*] pertaining to writing, in written form, in writing
□ نمی‌دانی چقدر سرم شلوغ است. یک خروار کارِ نوشتنی دارم.
You don't know how busy I am.
I have tons and tons of writing to do.

نوشته /ne.veš.te/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، ـ‌جات]
1. [*n*] writing(s) 2. [*adj*] written
نِوشته‌هایِ پَراکنده miscellaneous writings

نوشته‌جات /ne.veš.te.jāt/ اسم. نیز نوشتجات
[جمعِ نِوشته]
writings, papers

نوشدارو /nuš.dā.ru/ اسم.
1. a (legendary) miracle drug, a wonder drug 2. antidote
نوشدارو بعد از مرگِ سُهراب [ضرب‌المثل]
to arrive too late to do any good
(*ex tr* = the arrival of the miracle drug after the death of Sohrab)

نوشکفته /now.še.kof.te/ صفت. [ادبی]
(of flowers) newly opened, new-blown

نوشگاه(ن) /nuš.gāh/ اسم. (= بار)
bar, pub[Br], cocktail lounge[Us]

نوشیدن /nu.ši.dan/ مصدر متعدی. (= آشامیدن)
to drink sth

قابلِ نوشیدن (= آشامیدنی)
safe to drink, drinkable, potable

نوشیدنی /nu.ši.da.ni/ اسم. صفت.
1. [*n*] a (refreshing) beverage, a soft drink 2. [*adj*] drinkable, potable

نوشین /nu.šin/ صفت. [ادبی] sweet, delicious

خوابِ نوشین /-xā/
sweet sleep/ slumber

نوظهور /now.zo.hur/ صفت. novel, newfangled

چیزِ نوظُهور a novelty

نوع /now'/ اسم. [جمع: اَنواع] 1. kind, sort, type 2. [*biol*] species 3. [*lit*] genre

نوعِ بَشر mankind, humankind

نوعاً /now.'an/ قید. considered as a type or class, generally, categorically

نوعدوستانه /now'.dus.tā.ne/ صفت.
philanthropic, benevolent, humane

نوعدوستی /now'.dus.ti/ اسم. نیز نوعپرستی (= انساندوستی)
philanthropy, altruism, benevolence, humaneness

نوعروس /now.'a.rus/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a newly-married woman, a newly-wed, a (recent) bride

نوعی /now.'i/ صفت. pertaining to a type or kind, typical

نوغان /now.ğān/ اسم. (= کِرمِ اَبریشم)
1. silkworm 2. the cocoon of the silkworm

نوک /nowk/ اسم. نیز نُک (= ۲. مِنقار)
1. the point of sth, the tip of sth
2. bill, peck

نوکِ پا the tip of one's toes

نوکِ پنج دَهم (برای مداد)
0.5mm lead(s)

نوکِ زَبان the tip of the tongue

نوکِ قَلَم a pen nib

نوکِ مِداد 1. the sharpened tip of a pencil 2. pencil lead(s)

یک نوکِ پا for a quick visit

نوکِ زبانی حَرف زدن to talk with a lisp

نوک‌تیز /nowk.ti:z/ صفت. with a sharp tip, pointed

کَفشِ نوک‌تیز pointed shoe(s)

نوکر /now.kar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a man-servant, a (male) servant

نوکردن /now.kar.dan/ مصدر متعدی.
to renovate sth, to remodel sth

نوکری /now.ka.ri/ اسم. the job of a servant, household service

نوکریِ دولت [سابق]
serving the government, the job of a civil servant

نوکری‌کردن /now.ka.ri.kar.dan/ مصدر لازم.
to be employed as a servant, to be in service

نوک‌زدن /nowk.za.dan/ مصدر لازم.
1. to peck at sth, to nibble at sth
2. (of fish) to bite

نوک‌مدادی(ن) /nowk.me.dā.di/ اسم. صفت.
1. [*n*] (the colour[Br] of) black lead [رنگ] 2. [*adj*] graphite grey[Br]/ gray[Us]

نوکیسه /now.ki.se/ صفت. اسم.
1. [*adj*] nouveau riche [جمع: ـ‌ها، نوکیسگان] 2. [*n*] a nouveau riche person

نوگرا(ن) /now.ge.rā/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*adj*] modernist (= مُتجدّد)
2. [*n*] a modernist person

نوگرایی(ن) /now.ge.rā.'i/ اسم. (= تَجدّد)
modernism

نوگل /now.gol/ اسم. [ادبی]
a freshly-opened flower, a new-sprung flower

نومید /now.mi:d/ صفت. (= نااُمید)
despairing, without hope, hopeless

نومیدانه /now.mi.dā.ne/ قید. صفت.
1. [*adv*] in despair, despairingly, without hope, hopelessly
2. [*adj*] hopeless, despairing

نون /nun/ اسم. 1. the name of the letter « ن » in Persian 2. the colloquial form of نان

نونِ غُنّه [زبان‌شناسی] the nasal n. sound

نونوار /now.na.vār/ صفت. [گفتار]
1. wearing new clothes
2. (of clothes) new

نونهال /now.na.hāl/ اسم. [جمع: ـ‌ان]
1. a young sapling 2. a young boy or girl

نوه /na.ve/ اسم. [جمع: ـ‌ها] a grandchild, a grandson, a granddaughter

□ خانم‌جان، نوه نداری بهت کمک بکند؟
Lady, don't you have any grandchildren to help you?

نوی /no.vi/ اسم. the state of being new, newness

نوید /na.vi:d/ اسم. [ادبی] (= مُژده)
1. good news, glad tidings 2. promise

نَویدِ روزهایِ بهتر the promise of better days to come

نویدبخش /na.vid.baxš/ صفت.
full of hope, promising

ـ نویس /ne.vi:s/ پسوند. suffix denoting sb/ sth that writes.

خودنویس a fountain pen

داستان‌نویس a fiction writer

روزنامه‌نویس a journalist

نویسندگی /ne.vi.san.de.gi/ اسم.
to be a writer, a writer's job, writing, authorship

نویسنده /ne.vi.san.de/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، نِویسندگان] a writer, an author

نویسه^(ن) /ne.vi.se/ اسم. a letter of the alphabet, a character

نوین /no.vin/ صفت. new, modern

نَه /nah/ قید. ⟵ آری 1. a negating particle, no, not 2. [*interj*] no, nope

نَه این نَه آن neither this nor that

نَه بابا! You don't say?

نَه تَنها not only

نَه هَنوز not yet

نُه /noh/ اسم. [عدد] nine (9)

نُه نَفر nine persons

نهائی /na.hā.'i/ صفت. نیز نهایی final

نهاد /na.hād/ اسم. 1. one's nature, one's innate character 2. an institution 3. [*gram*] the subject

نَهادِ ریاستِ جُمهوری
the Office of the President

نَهادهایِ اِجتماعی social institutions

نهادن /na.hā.dan/ مصدر متعدی. 1. to put, to place 2. to lay down

نهادینه^(ن) /na.hā.di.ne/ صفت.
institutionalized

نهادینه شدن /na.hā.di.ne.šo.dan/ مصدر لازم.
to become institutionalized

نهادینه‌کردن /na.hā.di.ne.kar.dan/
مصدر متعدی. to institutionalize sth

نهال /na.hāl/ اسم. [گیاه‌شناسی] sapling

نهان /na.hān/ صفت. [ادبی] (= پنهان)
concealed, hidden, secret

در نَهان in secret, clandestinely

نهاندانه^(ن) /na.hān.dā.ne/ صفت. [گیاه‌شناسی]
angiospermous

نهان‌زا^(ن) /na.hān.zā/ صفت. [گیاه‌شناسی]
cryptogamous

نهانی /na.hā.ni/ صفت. (= پنهانی) secret, clandestine, on the sly

نهایت /na.hā.yat/ اسم. extremity, end

در نَهایت 1. at the most 2. eventually

نهایتاً /na.hā.ya.tan/ قید. eventually

نهایی /na.hā.'i/ اسم. نیز نهائی final

اِمتحاناتِ نَهایی final exams, finals

مُسابقهٔ نَهایی [ورزش] the final

(مُسابقات) نیمه‌نهایی the semi-finals

(مُسابقات) یک چهارمِ نَهایی the quarterfinals

□ در مسابقهٔ نهایی دو تیمِ سپاهان و استقلال به مصافِ هم رفتند.

In the final, Sepahan and Esteqlal teams battled it out.

نهر /nahr/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَنهار] stream, canal

نهشت(ن) /ne.hešt/ اسم. [زمین‌شناسی] deposit(s)

نُهصد /noh.sad/ اسم. [عدد] nine hundred (900)

نُهصد و نَود و نُه دُلارِ امریکا US$ 999.00

نُهصدم /noh.sa.dom/ صفت. نیز نُهصدمین nine hundredth (900th)

نهضت /neh.zat/ اسم. (= جُنبش) a (political) movement

نِهضتِ مِلّی کردنِ صَنعتِ نَفت the movement for the nationalization of the (Iranian) oil industry

نهفتن /na.hof.tan/ مصدر متعدی. [ادبی] (= پنهان کردن) to hide sth, to conceal sth

نهفته /na.hof.te/ صفت. hidden, concealed

رازهای نَهفته hidden secrets

نُهم /no.hom/ صفت. نیز نُهمین ninth (9th)

نهنج /na.hanj/ اسم. [گیاه‌شناسی] (floral) receptacle

نهنگ /na.hang/ اسم. [جانورشناسی] 1. crocodile 2. whale

نَهنگِ اِمریکایی alligator

نَهنگِ رودخانه crocodile

نهی /nah.y/ اسم. warning sb against doing sth, forbidding sb from doing sth

نَهی از مُنکر [اسلام] ← اَمر به مَعروف warning sb against committing a sinful act, forbidding the evil

نهیب /na.hi:b/ اسم. a loud shout (to frighten sb or to stop sb from doing sth)

نهیب زدن /na.hib.za.dan/ مصدر لازم. to shout at sb (to frighten them or stop them from doing sth)

نی[1] /ney/ اسم. 1. [*bot*] reed, cane, rush 2. [*mus*] a reed flute, a pipe 3. a straw (for drinking from a bottle)

نیِ خِیزران bamboo

نیِ قَلیان (in a hookah) a wooden tube through which smoke is inhaled

نیِ هَفت‌بند [موسیقی] a full-length reed flute (with seven joints)

نی[2] /ney/ قید. [ادبی] no, nay

نیا /ni.yā/ اسم. [جمع: نیاکان] 1. one's grandfather 2. one's ancestor

نیابت /ni.yā.bat/ اسم. the state of being sb's deputy, deputyship

به نیابت از in place of, on behalf of

نیابتِ تولیت /tow-/ (the position of) the deputy custodian of a shrine

نیابتِ سَلطنت (the position of) the regent or viceroy, regency

نیابتاً /ni.yā.ba.tan/ قید. acting as sb's deputy, on behalf of

نیّات /niy.yāt/ اسم. [جمعِ نیّت] intentions

نیاز /ni.yāz/ اسم. (= ۱. اِحتیاج) 1. need, necessity 2. a votive offering

نیاز داشتن /ni.yāz.dāš.tan/ مصدر لازم. to need/ want sth

□ به چیزی نیاز ندارید؟

Is there something you need?

نیازمند /ni.yāz.mand/ صفت. needy, in need

خانواده‌های نیازمند needy families

نیازمند بودن /ni.yāz.mand.bu.dan/ مصدر لازم.
to be in need of sth

نیاکان /ni.yā.kān/ اسم. [جمعِ نیا]
ancestors, forefathers, forebears

نیام /ni.yām/ اسم. (= غَلاف) 1. [*bot*] ocrea
2. a sheath 3. the scabbard of a sword etc

نی‌انبان /ney.an.bān/ اسم. [موسیقی]
bagpipe(s), pipe(s)

نیایش /ni.yā.yeš/ اسم. the act of
praying to God, worshipping God

نیایش کردن /ni.yā.yeš.kar.dan/ مصدر لازم.
to pray to God

نیّت /niy.yat/ اسم. [جمع: ~ها، نیّات]
intention, intent, purpose

به نیّتِ with the intention of

نیّتِ خیر a good intention

نیترات(ف) /nit.rāt/ اسم. [شیمی] nitrate

نیتراتِ نُقره (= نیترات دارژان)
silver nitrate

نیتروژن(ف) /nit.ro.žen/ اسم. [شیمی] (= اَزُت)
nitrogen (*N*)

نیتروگلیسیرین(ف) /nit.ro.ge.li.si.rin/ اسم.
[شیمی] nitroglycerine, -in

نیّت کردن /niy.yat.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to express one's intention to do sth
2. to make a wish

نیچه /ney.če/ اسم. 1. a small tube
2. a pipette 3. (the glassblower's) blowpipe

نیرنگ /ney.rang/ اسم. (= حُقّه) 1. deceit
2. trick 3. magic

نیرنگ‌باز /ney.rang.bāz/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
(= شَیّاد) a trickster, a shyster

نیرنگ زدن /ney.rang.za.dan/ مصدر لازم.
to play a trick on sb, to trick sb,
to resort to deceit

نیرو /ni.ru/ اسم. (= قُوّه) force, power,
energy, vigour[Br]

نیرویِ اِمدادی/ تَقویتی reinforcement(s)

نیرویِ اِنتظامی the police

نیرویِ اِنسانی manpower

نیرویِ دَریایی naval forces, navy

نیرویِ زَمینی ground forces, army

نیرویِ کار workforce

نیرویِ هَوایی air force

وِزارتِ نیرو Ministry of Water and
Power, Ministry of Energy

نیروبخش /ni.ru.baxš/ صفت. (= مُقَوّی)
invigorating

نیروبر(ن) /ni.ru.bar/ صفت. used for
the transportation of troops

کشتیِ نیروبر a troop carrier

نیروزا(ن) /ni.ru.zā/ صفت. [ورزش]
(of drugs) performance enhancing

داروهای نیروزا
performance enhancing drugs

نیروسنج(ن) /ni.ru.sanj/ اسم. dynamometer

نیروگاه(ن) /ni.ru.gāh/ اسم. [برق]
a power station

نیروگاهِ آبی a hydroelectric power station

نیروگاهِ بُخاری a steam power station

نیروگاهِ حَرارتی a thermal power station

نیروگاهِ سیکلِ تَرکیبی
a combined cycle power station

نیروگاهِ گازی a gas-fired power station

نیروگاهِ هَسته‌ای a nuclear power station

نیرومند /ni.ru.mand/ صفت. (= قَوی)
powerful, strong, vigorous

نیز /ni:z/ قید. (= هَم) also, too

◻ من نیز می‌آیم. *I will come along too.*

نیزار /ney.zār/ اسم. نیز نِیستان
a stretch of reedy land, a reed-bed

نی زدن /ney.za.dan/ مصدر لازم.
to play the pipe/ flute

نی‌زن /ney.zan/ اسم. [موسیقی] [جمع: ~ها]
a piper

نیزه /ney.ze/ اسم. 1. spear, lance
2. [*sport*] the javelin
پَرش با نیزه [ورزش] the pole vault
پَرتابِ نیزه [ورزش] the javelin

نیزه‌فنگ /ney.ze.fang/ اسم. [نظامی]
Fix Bayonets!

نیزه‌ماهی /ney.ze.mā.hi/ اسم. [آبزی]
swordfish

نیستان /ne.yes.tān/ اسم. نیز نِیزار
a reed-bed

نیست و نابود /nis.to.nā.bud/ صفت. [گفتار]
totally destroyed, annihilated

نیستی /nis.ti/ اسم. (= عَدم) ⬅ هَستی
non-existence, death

نیش /ni:š/ اسم. 1. the sting of an insect etc
2. the tip of any sharp instrument
3. a barbed remark, a barb 4. [*col*] mouth
5. [*fig*] anything that is unpleasant and/ or painful
نیشِ تُرمز [خودرو] a gentle push of the brake pedal (to slow the vehicle down)
نیش و نوش the sweet and the bitter, the good and the bad
به نیش کشیدن [گفتار] to eat sth, to munch sth
نیشِ کسی باز شدن [گفتار] to grin

نیشتر /niš.tar/ اسم. نیز نِشتر lancet

نیشخند /niš.xand/ اسم. grin

نیشدار /niš.dār/ صفت. stinged, barbed

نیش زدن /niš.za.dan/ مصدر متعدی/ لازم.
1. [*vt*] to sting sb 2. [*vt*] to make a barbed/ biting remark 3. [*vi*] (of seeds) to germinate

نیشکر /ney.še.kar/ اسم. [گیاه‌شناسی]
sugar cane
مَزارعِ نیشکرِ خوزستان
the sugar cane plantations of Khuzistan

نیشگون /niš.gun/ اسم. نیز ویشگون a pinch

نیشگون گرفتن /niš.gun.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
to pinch sb

نیک /ni:k/ صفت. اسم. [جمع: ـان] (= خوب)
1. [*adj*] good 2. propitious
3. [*n*] a good person
نیک است رفتن به سَفر.
It is propitious to start on a journey.

نیک‌اختر /ni.kax.tar/ صفت.
born under a lucky star, fortunate

نیکبخت /nik.baxt/ صفت. (= خوشبخت)
lucky, fortunate, happy

نیکل(ف) /ni.kel/ اسم. [شیمی] nickel (*Ni*)
آبِ نیکل nickel-plating
آبِ نیکل داده‌شده nickel-plated

نیکلی /ni.ke.li/ صفت. made of nickel, nickel [*bef. n*]

نیکنام /nik.nām/ صفت. (= خوشنام)
enjoying a good reputation, reputable

نیکنامی /nik.nā.mi/ اسم. (= حُسنِ شُهرت)
having a good name or reputation

نیکو /ni.ku/ صفت. good, fair
کارِ نیکو کردن از پُر کردن است. [ضرب‌المثل]
Practice makes perfect. [*prov*] (*ex tr* = Doing well comes from doing often.)

نیکوکار /ni.ku.kār/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، ـان]
1. [*n*] a philanthropist, a benefactor
2. [*adj*] charity-minded, charitable
□ من بعضی از افرادِ این خانواده را می‌شناسم. آدم‌هایِ نیکوکاری هستند.
I know some members of this family. They are charitable people.

نیکوکاری /ni.ku.kā.ri/ اسم. philanthropy, charity, charitable work

نیکی /ni.ki/ اسم. 1. goodness
2. a good deed, an act of charity

نیکی کردن /ni.ki.kar.dan/ مصدر لازم.
(= اِحسان کردن) to do a good deed, to do charity

نیل /neyl/ اسم.
reaching one's destination, attaining one's aim, attainment

نِیل به مَقصود
attaining one's goal

نیل /ni:l/ اسم. [گیاه‌شناسی]
1. indigo-plant 2. indigo

نی‌لبک /ney.la.bak/ اسم. [موسیقی]
a short wooden pipe, a shepherd's pipe

نیلگون /nil.gun/ صفت. [ادبی/ رنگ]
blue, azure

نیلوفر /ni.lu.far/ اسم. [گیاه‌شناسی]
morning glory

نیلوفرِ آبی
water-lily

نیلوفرِ مِصری
lotus

نیلی /ni.li/ صفت. اسم. [رنگ]
1. [adj] indigo, blue violet
2. [n] (the colour[Br]) indigo

نیم /ni:m/ اسم. (= نِصف)
half, one-half

دو نیم کردن (= نِصف کردن)
to divide sth into two halves, to cut into two pieces

نیم ـ /nim-/ پیشوند.
prefix denoting half, half-, semi, demi-, hemi-. See instances below.

نیمبند /nim.band/ صفت.
1. half-boiled, not firm, half-baked 2. [fig] not fully developed, half-baked

اَفکارِ نیم‌بند
half-baked ideas

تُخم‌مرغِ نیم‌بند
soft-boiled egg(s)

نیم‌بها /nim.ba.hā/ صفت. قید.
1. [adj] half-price 2. [adv] at half-price

نیم‌بهار(ن) /nim.ba.hār/ اسم.
a gold coin minted in post-Revolution Iran valued at half the full *Bahar Azadi* coin

نیم‌پرده /nim.par.de/ اسم. [موسیقی]
semitone[Br], half-tone[Us]

نیم‌پز /nim.paz/ صفت.
half-cooked, parboiled

نیم‌پهلوی /nim.pah.la.vi/ اسم.
a gold coin minted in pre-Revolution Iran valued at half the full *Pahlavi* coin

نیم‌تاج /nim.tāj/ اسم.
diadem, tiara

نیم‌تخت /nim.taxt/ اسم.
a half-sole (used to repair an old shoe)

نیم‌تنه /nim.ta.ne/ اسم. صفت.
1. [n] [garm] tunic 2. bust
3. [adj] showing only the upper part of the body

عَکسِ نیم‌تنه
a head and shoulder portrait

مُجسمهٔ نیم‌تنهٔ ناپلئون
a bust of Napoleon

نیمچه /nim.če/ صفت. [گفتار]
not yet fully mature, budding, a sort of

نیمچه مَرد
half-man half-boy

□ حالا برای خودش نیمچه نقّاشی شده است.
He is a budding artist in his own right now.

نیم‌خورده /nim.xor.de/ صفت.
half-eaten

نیم‌خیز /nim.xi:z/ صفت.
in a halfway state between lying down and sitting or between sitting and standing, half-crouching, half-risen

نیم‌خیز شدن /nim.xiz.šo.dan/ مصدر لازم.
(as one is lying down) to rise on one's elbows

نیمدار /nim.dār/ صفت.
second-hand, used

لباسِ نیمدار
second-hand clothes

نیم‌دایره /nim.dā.ye.re/ اسم. [هندسه]
a semicircle

نیم‌دوجین /nim.du.jin/ اسم.
half a dozen, six

نیم جین [گفتار]
three

نیم‌رخ /nim.rox/ اسم. ← تَمام‌رُخ
one's profile

به صورتِ نیم‌رخ — in profile

نیم‌رسانا /nim.ra.sā.nā/ اسم. [فیزیک] (= نیمه‌هادی) semiconductor

نیمرو /nim.ru/ اسم. [خوراکی] fried egg(s)

نیمروز /nim.ruz/ اسم. (= ظُهر) midday, noon

نیمساز /nim.sāz/ اسم. [هندسه] (= × مُنصّف‌الزاویه) a bisector

نیم‌ساعت /nim.sā.'at/ اسم. a half-hour, half an hour

سَرِ نیم‌ساعت — on the half-hour

نیمسال /nim.sāl/ اسم. 1. half a year 2. semester[Us]

نیمسوز /nim.suz/ اسم. a charred piece of wood

نیمکاسه /nim.kā.se/ اسم. a small bowl

زیرِکاسه نیم‌کاسه‌ای است. [ضرب‌المثل]
Something fishy is going on. (*ex tr* = There is a small bowl under the big bowl.)

نیمکت /nim.kat/ اسم. bench, sofa

نیمکره /nim.ko.re/ اسم. hemisphere

نیمکرهٔ شمالی [جغرافیا] — the Northern Hemisphere

نیمکوب /nim.kub/ صفت. partially crushed

جوِ نیمکوب — crushed barley, groats

نیم‌گرد /nim.gerd/ اسم. صفت. 1. [*n*] [*mus*] a minim[Br], a half note[Us] 2. [*adj*] semicircular, rounded

نیم‌گرم /nim.garm/ صفت. (= وِلرم) tepid

آبِ نیم‌گرم — tepid water

نیم‌وجبی /nim.va.ja.bi/ صفت. اسم. [گفتار] 1. [*adj*] short and small, dwarfish, pint-sized 2. [*n*] a small and diminutive person, Tom Thumb

نیمه /ni.me/ اسم. 1. one half of sth 2. (in football[Br]/ soccer[Us] etc) one half of the game 3. the halfway point 4. a half brick

نیمهٔ دوّمِ بازی — the second half of the game

نیمه ـ /ni.me-/ پیشوند. prefix denoting half, half-, semi-, demi-, hemi-. See instances below.

نیمه‌افراشته /ni.me.af.rāš.te/ صفت. (of flags) flying at half mast[Br]/ half staff[Us]

نیمه‌باز /ni.me.bāz/ صفت. half open, (of a door or window) ajar

نیمه‌پُر /ni.me.por/ صفت. half full

نیمه‌تاریک /ni.me.tā.rik/ صفت. somewhat dark, dim, gloomy, twilit

نیمه‌تعطیل /ni.me.ta'.ti:l/ صفت. nearly closed down

□ بازار نیمه‌تعطیل بود. بیشتر مغازه‌ها بسته بودند.
The bazaar was not its old bustling self. Most of the shops were closed.

نیمه‌جان /ni.me.jān/ صفت. half dead, half alive

نیمه‌خالی /ni.me.xā.li/ صفت. half empty

نیمه‌راه /ni.me.rāh/ اسم. the halfway point, halfway, midway

امان از این رفقای نیمه‌راه!
May God protect us from such fair-weather friends.

نیمه‌رسمی /ni.me.ras.mi/ صفت. semi-official

نیمه‌روشن /ni.me.row.šan/ صفت. in subdued light, in dim light, in poor light, in a half-light

نیمه‌شب /ni.me.šab/ اسم. قید. (= نِصف شب) 1. [*n*] midnight 2. [*adv*] at midnight, in the middle of the night

نیمه‌کاره /ni.me.kā.re/ صفت. unfinished, half-finished, incomplete

نیمه‌نهایی /ni.me.na.hā.'i/ صفت. semi-final

نیمه‌وقت /ni.me.vaqt/ صفت. half-time

نیمه‌هادی /ni.me.hā.di/ اسم. ← نیم‌رسانا

نیمه‌هشیار [ن] /ni.me.hoš.yār/ صفت. [روان‌شناسی] subconscious

نی‌نی [۱] /ni.ni/ اسم. [کودک] a baby

نی‌نی [۲] /ni.ni/ اسم. [گفتار] (= مَردمک) the pupil of the eye

نیوشیدن /ni.yu.ši.dan/ مصدر متعدی. [ادبی] to listen to sb, to hearken

نیهیلیست [ف] /ni.hi.list/ اسم. [فلسفه] [جمع: ~ها] (= هیچ‌انگار) a nihilist

نیهیلیستی /ni.hi.lis.ti/ صفت. (= هیچ‌انگارانه) hihilistic

نیهیلیسم [ف] /ni.hi.lism/ اسم. [فلسفه] (= هیچ‌انگاری) nihilism

نیی /ne.yi/ صفت. made of reeds, reedy, reed [*bef. n*]

نیین /ne.yin/ صفت. [ادبی] made of reeds, reedy, reed [*bef. n*]

و، و

و¹ /ve. vāv/ اسم. 30th letter of the Persian alphabet functioning both as a consonant (/v/) and as a vowel (/u, o/)

و² /va, -o/ حرف. and

In combinations and compounds «و» is usually pronounced /o/.

بیست و یِک /bis.to.yek/ twenty-one

مَرد و زَن /mar.do.zan/ man and woman

وا /vā/ صوت. نیز وای 1. alas! woe! 2. Oh no! Really? You don't say!

وا اِسلاما! Woe for Islam!

وا! چه حَرف‌ها! Really? What rubbish!

وابستگی /vā.bas.te.gi/ اسم. (= اِرتباط) 1. connection, attachment, affiliation 2. dependence

وابستگیِ سیاسی political affiliation

وابسته /vā.bas.te/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، وابستگان] (= ۲. آتاشه) 1. dependent on, attached to, affiliated to/ with 2. [*n*] attaché

وابستهٔ مَطبوعاتیِ سِفارتِ آلمان the press attaché of the German Embassy

وابستهٔ فَرهنگی the cultural attaché of ...

وابستهٔ نِظامی the military attaché of ...

□ مستأجرِ او وابستهٔ بازرگانیِ سفارتِ فرانسه در تهران است.

His tenant is the commercial attaché of the French Embassy in Tehran.

وابسته بودن /vā.bas.te.bu.dan/ مصدر لازم. to be dependent on sb/ sth, to be attached to sb/ sth

واپس /vā.pas/ قید. back, backward

واپس رفتن /vā.pas.raf.tan/ مصدر لازم. to go back, to fall behind, to retrograde

واپسگرا(ن) /vā.pas.ge.rā/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌یان] (= مُرتجع) 1. [*adj*] reactionary 2. [*n*] a reactionary person

واپسگرایی(ن) /vā.pas.ge.rā.'i/ اسم. (= اِرتجاع) a reactionary attitude or behaviour[Br], reaction

واپس‌ماندگی(ن) /vā.pas.mān.de.gi/ اسم. the state of being left behind, backwardness

واپس‌مانده(ن) /vā.pas.mān.de/ صفت. (= عَقب‌افتاده) backward, left behind, behindhand

واپسین /vā.pa.sin/ صفت. [ادبی] last, ultimate, final

وات(ف) /vāt/ اسم. [برق] watt (W)

واحه /vā.he/ اسم. oasis

واخ /vāx/ صوت. 1. Alas! 2. Ah! 3. Ouch!

واخواست /vā.xāst/ اسم. [حقوقی] the act of lodging a protest for the non-payment of a draft, a protest

واخواستن /vā.xās.tan/ مصدر لازم. [حقوقی] to file a formal protest for the non-payment of a draft, to protest

واخواه /va.xāh/ اسم. [حقوقی] [جمع: ~ان] the protestor

واخواهی /vā.xā.hi/ اسم. [حقوقی] the act of filing a protest

عرضِ‌حالِ واخواهی [حقوقی] a petition of protest

واخوردن /vā.xor.dan/ مصدر لازم. 1. to be disappointed 2. to be frustrated 3. to be startled

واخورده /vā.xor.de/ صفت. frustrated, failed, defeated

شاعرِ واخورده a frustrated poet

وادادن /vā.dā.dan/ مصدر لازم. 1. to give up, to let go, to relax 2. [*cook*] to fail to gel/ coalesce

وادار /vā.dār/ صفت. persuaded/ forced to do sth

وادارکردن /vā.dār.kar.dan/ مصدر متعدی. to persuade/ get sb to do sth, to force sb to do sth

واداشتن /vā.dāš.tan/ مصدر متعدی. (= وادار کردن) to persuade sb to do sth, to force sb to do sth

وادی /vā.di/ اسم. [ادبی] 1. valley 2. desert 3. domain

وادیِ خاموشان (= گورستان) the valley of the dead

وارث /vā.res/ اسم. [جمع: ~ان، وَرثه، وُرّاث] an inheritor, an heir

لامپِ ۶۰ وات a 60-watt light bulb

واترپلو(ف) /vā.ter.po.lo/ اسم. [ورزش] water polo

واثق /vā.seq/ صفت. [ادبی] sure, confident

رَجاءِ واثق داشتن to hope confidently

واج(ن) /vāj/ اسم. [زبان‌شناسی] phoneme

واجب /vā.jeb/ صفت. اسم. نیز **واجبه**مؤنث [جمع: ~ات] 1. [*adj*] necessary, indispensable, required 2. [*n*] necessity, obligation, must[Us], a religious duty

کارِ واجب an urgent business

واجبِ کَفایی [اسلام] a religious duty which may be performed voluntarily

واجبِ عِینی [اسلام] a religious duty for everyone

واجب‌القتل /vā.je.bol.qatl/ صفت. (of some heretic etc) whose blood must be shed (as a religious duty)

واجبی /vā.je.bi/ اسم. (= نوره) a depilatory preparation (used to remove pubic hair), rusma

واجد /vā.jed/ صفت. possessing, in possession of

واجدِ شَرایط meeting all the conditions, eligible, qualified

واجی /vā.ji/ صفت. [زبان‌شناسی] pertaining to phonemes, phonemic

واحد /vā.hed/ صفت. اسم. 1. [*adj*] single 2. [*n*] a unit

واحدِ اَندازه‌گیری a unit of measurement

واحدِ پولی a monetary unit

واحدِ مَسکونی a residential/ housing unit, a dwelling unit

□ به خدایِ احد و واحد سوگند که من این کار را نکرده‌ام.
I swear to the one and only God that I did not do it.

وارد /vā.red/ صفت. نیز وارده^مؤنث 1. arrived, arriving 2. entered, recorded in a register etc 3. legally correct, valid 4. (of a person) knowledgeable, savvy^Us

وارد آمدن /vā.red.ā.ma.dan/ مصدر لازم. (of blows, damage etc) to sustain, to receive, to be sustained

وارد آوردن /vā.re.dā.var.dan/ مصدر متعدی. (of blows, damage etc) to deliver, to inflict

واردات /vā.re.dāt/ اسم. [جمعِ وارده] goods imported into the country, imports

□ وارداتِ ما همیشه بیش از صادراتمان بوده است.

Our imports have always exceeded our exports.

وارداتی /vā.re.dā.ti/ صفت. imported

شِکرِ وارداتی imported sugar

وارد بودن /vā.red.bu.dan/ مصدر لازم. 1. (of an objection etc) to be valid 2. (of a Person) to be knowledgeable, to be well-versed

وارد شدن /vā.red.šo.dan/ مصدر لازم. to reach a destination, to arrive, to enter

واردکردن /vā.red.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to import (goods etc) 2. to record an item (in a register etc) 3. to bring in, to admit

وارده /vā.re.de/ صفت. (of business letters etc) received

نامه‌هایِ وارده letters received, incoming mail/ correspondence

وارستگی /vā.ras.te.gi/ اسم. [ادبی] the state of being free/ detached (from worldly care and attachments)

وارسته /vā.ras.te/ صفت. [ادبی] (= آزاده) free (from worldly attachments), free-spirited

وارسی /vā.re.si/ اسم. the act of inspecting sth, looking into sth, inspection, investigation

وارسی‌کردن /vā.ra.si.kar.dan/ مصدر متعدی. to inspect sth, to search sth

وارفتن /vā.raf.tan/ مصدر لازم. 1. to break up, to crumble 2. to be dismayed, to be disappointed

وارو /vā.ru/ اسم. قید. 1. [*n*] a back flip 2. a counter manoeuvre^Br/ maneuver^Us 3. [*adv*] upside down

وارونگی /vā.ru.ne.gi/ اسم. the state of being inverted, inversion

وارونگیِ هَوا^(ن) inversion

وارونه /vā.ru.ne/ صفت. inverted, upside down

وارونه‌کردن /vā.ru.ne.kar.dan/ مصدر متعدی. to turn sth upside down, to invert

واریته^(ف) /vā.ri.ye.te/ اسم. [تئاتر] a variety show

واریز /vā.ri:z/ اسم. [بانک] 1. the act of depositing money in a bank account 2. the act of making a payment

واریزکردن /vā.riz.kar.dan/ مصدر متعدی. to deposit cash into an account

واریس^(ف) /vā.ri:s/ اسم. [پزشکی] the condition of having varicose veins (esp in one's legs)

جورابِ واریس elastic socks/ stockings, support socks/ stockings

واز /vāz/ صفت. (= باز) [*col*] open

وازده /vā.za.de/ صفت. rejected, blemished (goods)

وازلین^(ف) /vā.ze.lin/ اسم. petroleum jelly, petrolatum^Us, Vaseline

واژگان^(ن) /važ.gān/ اسم. [زبان‌شناسی] [جمعِ واژه] vocabulary

واژگون /vāž.gun/ صفت. 1. upside down
2. toppled, overturned, upset

واژگون کردن /vāž.gun.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to turn sth upside down
2. to topple sth, to overturn sth

واژگونی /vāž.gu.ni/ اسم. the state of being overturned or toppled

◻ زیاده‌روی‌های نخست‌وزیر باعثِ واژگونیِ او گردید.

The excesses of the Prime Minister caused him to be toppled.

واژه /vā.že/ اسم. [جمع: ~ها، واژگان] (= کَلمه)
word

واژهٔ کِلیدی keyword

واژهٔ هَم‌آوا homonym

واژه‌پرداز^(ن) /vā.že.par.dāz/ اسم. [رایانه]
a word-processor

واژه‌پردازی^(ن) /vā.že.par.dā.zi/ اسم. [رایانه]
word-processing

واژه‌سازی /vā.že.sā.zi/ اسم. [زبان‌شناسی]
the act of coining (new) words, neologizing

واژه‌گزینی^(ن) /vā.že.go.zi.ni/ اسم.
1. the act of selecting [زبان‌شناسی] an apt equivalent for a foreign term
2. Persianizing foreign terms

واژه‌نامه^(ن) /vā.že.nā.me/ اسم. [کتاب]
a (bilingual) glossary

واسطه /vā.se.te/ اسم. [جمع: ~ها]
1. a mediator, a go-between
2. a middleman, a broker, a dealer

واسطه‌گری^(ن) /vā.se.te.ga.ri/ اسم. (= دلّالی)
the job of a middleman, acting as a middleman

واسکازین^(ف) /vās.kā.zin/ اسم. [خودرو]
gear oil

واسه /vā.se/ حرف اضافه. [گفتگو] (= برای)
for

واسه تو [*col*] for you

واشر^(ف) /vā.šer/ اسم. [فنی]
1. washer 2. gasket 3. O-ring

واشرِ سَرسیلندر [خودرو] the cylinder head gasket

واشنگتن /vā.šang.ton/ اسم.
1. [*geog*] Washington DC
2. [*bot*] Washington navel orange(s)

واصل /vā.sel/ صفت. نیز **واصله**^مؤنث
1. arrived (at a destination) 2. connected, united with

طِبقِ اَخبارِ واصله
according to the information received

واصل شدن /vā.sel.šo.dan/ مصدر لازم.
(of a letter etc) to be received

به دَرک واصل شدن (of a villain) to be despatched/ sent off to hell

واضح /vā.zeh/ صفت. اسم. [جمع: ~ات]
1. [*adj*] clear, (= روشن، آشکار) obvious, evident, manifest
2. [*n*] sth which is self-evident

توضیحِ واضحات /tow-/
explaining the obvious

واضع /vā.ze'/ اسم. [جمع: ~ین، ~ان]
a creator, a founder

واضِعِ قانون (= قانونگزار) a legislator, a lawmaker, a lawgiver

واعظ /vā.'ez/ اسم. [جمع: ~ان، ~ین، وُعّاظ]
a preacher

وافر /vā.fer/ صفت. (= فَراوان) plentiful, ample, a great deal

حَظِّ وافر a great deal of enjoyment

وافور /vā.fur/ اسم. an opium pipe, a gonger, a yen hop

وافوری /vā.fu.ri/ صفت. اسم. [جمع: ~ها]
1. [*adj*] addicted to smoking opium
2. [*n*] an opium addict, an opium fiend

وافی /vā.fi/ صفت. ample, sufficient

واقع /vā.qe'/ صفت. نیز **واقعه**^مؤنث 1. located, situated 2. happening, occurring, happened, occurred

اَمرِ واقع (= عَمَلِ اَنجام‌شده)
an accomplished fact, a fait accompli

در واقع in fact

دور از واقع unrealistic, far-fetched

واقعاً /vā.qe.'an/ قید. 1. really 2. indeed

واقع بودن /vā.qe'.bu.dan/ مصدر لازم. (= قَرار داشتن) to be located, to be situated

واقع‌بین /vā.qe'.bin/ صفت. اسم. [جمع: ~ان] 1. [*adj*] realistic 2. [*n*] a realist

آدمِ واقع‌بین a realistic person, a realist

واقع‌بینانه /vā.qe'.bi.nā.ne/ صفت. قید. 1. [*adj*] realistic 2. [*adv*] realistically

با این اندیشه‌هایِ غیرِ واقع‌بینانه
with such unrealistic ideas

واقع شدن /vā.qe'.šo.dan/ مصدر لازم. [*dated*] to happen, to occur

واقع‌گرا^(ن) /vā.qe'.ge.rā/ صفت. [فلسفه/ هنر] (= رئالیست) realist

واقع‌گرایی^(ن) /vā.qe'.ge.rā.'i/ اسم. [فلسفه/ هنر] (= رئالیسم) realism

واقعه /vā.qe.'e/ اسم. [جمع: واقعات، وَقایع] (= رویداد) a major event, a happening, an incident

روزِ واقعه 1. the day of a major event 2. [*fig*] the day one dies

واقعی /vā.qe.'i/ صفت. real, actual, true

واقعیّات /vā.qe.'iy.yāt/ اسم. [جمعِ واقعیّت] 1. realities, facts 2. [*fig*] facts of life

واقعیّت /vā.qe.'iy.yat/ اسم. reality, a fact

واقعیّت این است که ... the fact of the matter is that ..., the fact is ...

واقف /vā.qef/ صفت. اسم. [جمع: ~ین] (= ۱. آگاه ۲. وَقف‌کننده) 1. [*adj*] aware, informed 2. [*n*] sb who makes an endowment

واق واق /vāq.vāq/ صوت. (= عوعو) (the sound of) a dog barking, bow-wow, wuff

واک^(ن) /vāk/ اسم. [زبان‌شناسی] (= واج) phoneme

واکر^(ف) /vā.ker/ اسم. [پزشکی] a Zimmer frame^Br, a Zimmer^Br, a walker^Us

واکس^(ف) /vāks/ اسم. polish

واکسِ پارکت floor polish

واکسِ کَفش shoe polish

واکس زدن /vāks.za.dan/ مصدر متعدی. 1. to polish shoes etc 2. to have one's shoes polished^Br/ shined^Us

واکسن^(ف) /vāk.san/ اسم. [پزشکی] (= مایه) vaccine

واکسنِ یادآوری booster shot

□ بیماریِ ایدز هنوز واکسن ندارد.
So far, no vaccine has been developed against AIDS.

واکسی /vāk.si/ اسم. [جمع: ~ها] a shoeblack^Br, a shoeshine boy^Us

واکسیل^(ف) /vāk.sil/ اسم. [نظامی] نیز **واکسیل‌بند** aiguillette

واکسیناسیون^(ف) /vāk.si.nā.si.yon/ اسم. (= مایه‌کوبی) vaccination

واکسینه^(ف) /vāk.si.ne/ صفت. (= مایه‌کوبی‌شده) vaccinated

واکسینه کردن /vāk.si.ne.kar.dan/ مصدر متعدی. (= مایه‌کوبی) to vaccinate sb against

واکمن^(ف) /vāk.man/ اسم. (= ٭ پَخشِ هَمراه) Walkman

واکنش^(ن) /vāk.ko.neš/ اسم. (= عَکس‌العمل) 1. reaction 2. response

واکنشِ زَنجیره‌ای [شیمی] a chain reaction

واکنش نشان دادن 1. to react to sth 2. to respond to sb/ sth

واکه(ن) /vā.ke/ اسم. [زبان‌شناسی] (= مُصوّت) vowel, a vowel sound

واگذار /vā.go.zār/ صفت. (= واگذاشته) handed over, made over, transferred

واگذار شدن /vā.go.zār.šo.dan/ مصدر لازم. to be handed over to sb, to be transferred to sb

واگذارکردن /vā.go.zār.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to hand over a property etc to sb, to give/ leave sth to sb 2. to transfer sth to sb

واگذاری /vā.go.zā.ri/ اسم. the act of transferring the ownership of a property to another, cession, settlement

واگذاشتن /vā.go.zāš.tan/ مصدر متعدی. 1. to leave a job etc to sb 2. to transfer one's property or rights to sb else 3. to abandon sb/ sth

واگرا(ن) /vā.ge.rā/ صفت. (= مُتنافر) ← **همگرا** divergent

پَرتوهایِ واگرا [فیزیک] divergent rays of light

واگن(ف) /vā.gon/ اسم. نیز واگون 1. a wagon, a waggon[Br] 2. a railway[Br]/ railroad[Us] carriage, a railroad car[Us]

واگنْ اَسبی [سابق] a horse-drawn omnibus (moving on rails)

واگیر /vā.gi:r/ اسم. (of a disease) being contagious

واگیردار /vā.gi:r.dār/ صفت. (= مُسری) (of a disease) contagious, infectious, catching

واگیر داشتن /vā.gir.dāš.tan/ مصدر لازم. (of a disease) to be contagious

وال۱(ف) /vāl/ اسم. [آبزی] نیز بال whale

وال۲(ف) /vāl/ اسم. [پارچه] a thin semi-transparent cotton fabric, voile

والا /vā.lā/ صفت. 1. eminent, high-ranking 2. of noble birth 3. exalted, lofty, high

اَندیشه‌هایِ والا lofty ideas

حَضرتِ والا Your/ His Excellency

و الّا /vā.'el.lā/ قید. (= وَگرنه) if not, otherwise

والاتبار /vā.lā.ta.bār/ صفت. of noble birth, noble

والاحضرت /vā.lā.haz.rat/ اسم. [جمع: ~ها] 1. His/ Her Highness 2. a prince, a princess

والاحضرتِ هُمایونی His/ Her Royal Highness

والاگهر /vā.lā.go.har/ صفت. (= والاتَبار) of noble birth, noble

والد /vā.led/ اسم. نیز والده^مؤنث (= پدر) one's male parent, father

والده /vā.le.de/ اسم. نیز والد^مذکر one's female parent, mother

□ خانم والده سلامت هستند؟ *Is your esteemed mother in good health?*

والدین /vā.le.deyn/ اسم. [تثنیهٔ والد] (= پدر و مادر) parents

والس(ف) /vāls/ اسم. waltz

والسلام /vas.sa.lām/ عبارت. There is no more to say. That is all. Finis. (*ex tr* = And peace be upon you.)

والک /vā.lak/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= سیرِ وَحشی) broad-leaved garlic, ramson, bear's garlic

والله /val.lāh/ عبارت. نیز والّا by God

وَاللهُ اَعلم And God knows best.

واله /vā.le/ صفت. [ادبی] passionately in love with sb, enamoured

والی /vā.li/ اسم. [سابق] (= اُستاندار)
governor-general, governor
والیِ بَغداد the governor of Baghdad
والیبال(ف) /vā.li.bāl/ اسم. [ورزش]
the game of volleyball
توپِ والیبال a volleyball
والیبالِ ساحلی(ن) beach volleyball
والیبالِ مَردان men's volleyball
والیبالیست(ف) /vā.li.bā.list/ اسم. [جمع: ~ها]
a volleyball player
وام /vām/ اسم. (= قَرض) loan
وامِ شِرافتی a loan obtained against a solemn promise to repay the money without posting security
واماندن /vā.mān.dan/ مصدر لازم.
to lag behind, to stop in mid-course (because of exhaustion), to fail to finish a course
وامانده /vā.mān.de/ صفت.
lagging behind, exhausted (and unable to continue)
وامخواه /vām.xāh/ اسم. [جمع: ~ان]
sb who seeks to obtain a loan, a loan applicant
وام دادن /vām.dā.dan/ مصدر لازم.
to lend sth to sb, to lend sb sth, to loan sth to sb, to loan sb sth, to extend a loan to sb
وامدهنده /vām.da.han.de/ اسم. [بانک] [جمع: ~ها، وامدهندگان]
the lender
وامگرفتن /vām.ge.ref.tan/ مصدر متعدی.
to borrow sth from sb
وامگیرنده /vām.gi.ran.de/ اسم. [جمع: وامگیرندگان]
the recipient of a loan, the borrower
وان(ف) /vān/ اسم. bathtub, bath, the tub[Us]
وانِ حَمّام the bathtub, the tub[Us]
وانت(ف) /vā.net/ اسم. [خودرو]
a pickup truck, a pickup
وانتِ دوکابین a pickup truck with an extended cab
وانفسا /vā.naf.sā/ صفت. (of a period) precarious and chaotic
در این روزگارِ وانَفسا in these dangerous times
وانگرفتن /vān.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to take a tub, to take a hot/ bubble bath
وانگهی /vān.ga.hi/ قید. 1. besides, in addition to 2. and then
وانمود /vā.ne.mud/ اسم. (= تَظاهر)
the act of pretending, pretence
وانمودکردن /vā.ne.mud.kar.dan/ مصدر لازم.
to pretend, to feign, to affect
وانیل(ف) /vā.nil/ اسم. vanilla
وانیلی /vā.ni.li/ صفت. pertaining to vanilla, vanilla [*bef. n*]
بَستنیِ وانیلی vanilla ice cream
□ لطفاً از نوعِ وانیلیِ آن بدهید.
Please give me the vanilla-flavoured[Br] *type.*
واو /vāv/ اسم. the 30th letter of the Persian alphabet
واوِ مَعدوله 1. the unpronounced "و", as in خواهر 2. [*fig*] a nonentity
واویلا /vā.vey.lā/ عبارت. 1. Such grief! Woe unto us! 2.[*col*] a catastrophe
واهمه /vā.he.me/ اسم. (= ترس، بیم)
(usu unfounded) fear, fright, dread, apprehension
واهمه‌کردن /va.he.me.kar.dan/ مصدر لازم.
to have a fright
واهی /vā.hi/ صفت. 1. unfounded, baseless 2. imaginary, imagined
اِتّهاماتِ واهی baseless allegations
وای /vāy/ صوت. 1. ah, oh 2. alas
وای بر من! Woe is me!
وبا /va.bā/ اسم. [پزشکی] cholera

وَبایِ اِلتور (= شِبه وَبا) eltor cholera

وبال /va.vāl/ اسم. a source of trouble or discomfort

دَستِ شِکسته وَبالِ گَردن است [ضرب‌المثل]
One has to bear the trouble caused by one's family members or close friends (*ex tr* = One's fractured arm will have to be strapped to one's neck in spite of the inconvenience)

وبایی /va.bā.'i/ صفت. نیز وَبائی (= وبازده)
suffering from cholera

وتر /va.tar/ اسم. [هندسه] hypotenuse

وتو[(ف)] /ve.to/ اسم. veto

حَقِّ وِتو the right of veto

وتوکردن /ve.to.kar.dan/ مصدر متعدی.
to veto a decision etc

وثوق /vo.suq/ اسم. (= اِعتماد) trust, confidence

وثیقه /va.si.qe/ اسم. [بانک] security, collateral[Us]

وجاهت /ve.jā.hat/ اسم. (= زیبایی)
beauty

وِجاهتِ قانونی legal justification

وجب /va.jab/ اسم. span (used as a unit of length)

یک وَجب زَمین
a very small parcel of land

وجب کردن /va.jab.kar.dan/ مصدر متعدی.
to measure the length of sth by using one's span, to span sth

وجبی /va.ja.bi/ قید. 1. by the span
2. [*col*] not exact, approximate

وجد /vajd/ اسم. (= شادی) 1. joy
2. ecstasy, rapture

به وَجد آمدن 1. to feel joy, to rejoice
2. to go into ecstasy

وجدان /voj.dān/ اسم. consciousness of right and wrong, conscience

به نِدای وُجدانِ خود گوش دهید.
Listen to your conscience.

عذابِ وُجدان pangs of conscience

وُجدانِ کار work ethic

وجداناً /voj.dā.nan/ قید.
in all conscience, in all fairness

وجدانی /voj.dā.ni/ صفت. pertaining to one's conscience, conscientious

وجنات /va.ja.nāt/ اسم. [جمعِ وَجنه[نا]]
(facial) features, countenance

از وَجناتِ او پیدا بود که ...
It was evident from his expression that ...

وجود /vo.jud/ اسم. (= هَستی) existence, being

با وُجود این‌که نیز باوُجودی که
even though, although, in spite of the fact that

وُجودِ خارجی outward existence, external reality

وُجودِ خارجی نداشتن
not to exist in reality, to be a figment of the imagination

اِبرازِ وُجود کردن to assert oneself

به وُجود آمدن to come into being/existence

به وُجود آوردن to create sth, to make sth

وجود داشتن /vo.jud.dāš.tan/ مصدر لازم.
to exist, to be

◻ محال است. در جهان چنین چیزی وجود ندارد.
Utterly impossible! There is no such thing in the world.

وجودی /vo.ju.di/ صفت. pertaining to existence, existential

فَلسفهٔ وُجود(ی) raison d'être

وجوه /vo.juh/ اسم. [جمعِ وَجه] aspects

وجوهات /vo.ju.hāt/ اسم. [جمع در جمعِ وَجه]
funds, monies

وجه /vaj.h/ اسم. [جمع: وجوه] 1. manner 2. money 3. reason 4. aspect 5. [*geom*] face, facet 6. [*gram*] mood
به وَجهِ اَحسن in the best (possible) manner/ way
به هیچ وَجه by no means
در وَجهِ (روی حواله یا چک) to the order of
وَجهِ اَخباری [دستور] the indicative mood
وَجهِ اِشتراک نیز وَجه مُشترک the common factor, common denominator
وَجهِ تَسمیه the reason why sth has been named such and such
وجهِ نَقد cash

وجه‌الضمان /vaj.hoz.ze.mān/ اسم. [حقوقی] money deposited as security, the guarantee fund

وجه‌المصالحه /vaj.hol.mo.sā.le.he/ اسم. bargaining chip

وجهه /vej.he/ اسم. prestige, reputation

وجین /ve.jin/ اسم. the act of weeding

وجین‌کردن /ve.jin.kar.dan/ مصدر متعدی. to weed (out)

وجیه /va.jih/ صفت. (= زیبا) beautiful, handsome, pretty

وجیه‌المله /va.ji.hol.mel.le/ اسم. [سابق] a popular public figure

وحدانیّت /vah.dā.niy.at/ اسم. oneness, uniqueness (esp of God)

وحدت /vah.dat/ اسم. unity, solidarity

وحش /vahš/ اسم. [جمع: وُحوش] (= دَد) a wild beast

وحشت /vah.šat/ اسم. fright, horror, terror
به وَحشت انداختن to terrify sb

وحشت‌انگیز /vah.ša.tan.gi:z/ صفت. نیز وحشتناک frightful, terrible, horrible, scary

وحشت‌زده /vah.šat.za.de/ صفت. (= مُتوحّش) frightened, terrified, in a state of panic, panicky, scared
□ مسافرانِ وحشت‌زده خودشان را از پنجره‌های واگن‌ها بیرون انداختند.
Terrified passengers threw themselves out of the carriage windows.

وحشت‌کردن /vah.šat.kar.dan/ مصدر لازم. 1. to be frightened, to have a fright 2. to panic

وحشتناک /vah.šat.nāk/ صفت. نیز وَحشت‌انگیز frightful, terrible, horrible, scary

وحشی /vah.ši/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [*adj*] wild, savage, barbarian 2. [*n*] a savage, a barbarian

وحشیانه /vah.ši.yā.ne/ صفت. 1. savage 2. savagely, wildly, barbarously

وحشیگری /vah.ši.ga.ri/ اسم. savagery, barbarity

وحوش /vo.huš/ اسم. [جمعِ وَحش] beasts, wild animals, wildlife

وحی /vah.y/ اسم. [اسلام] word of God as revealed to one of the prophets, a divine revelation
وَحیِ مُنزَل 1. word of God (sent down from Heaven) 2. [*fig*] sth that has to be accepted unquestioningly

وحی شدن /vah.y.šo.dan/ مصدر لازم. to be revealed to one of the prophets

وخامت /ve.xā.mat/ اسم. the state of being grave, gravity, seriousness

وخیم /va.xi:m/ صفت. 1. grave, serious 2. critical
□ حالش وخیم است.
He is in a critical condition.

وداع /ve.dā'/ اسم. [ادبی] farewell
اَلوِداع Farewell! Adieu!

وداع‌کردن /ve.dā'.kar.dan/ مصدر لازم.
to bid/ say farewell to sb

ودکا(ف) /vod.kā/ اسم.
vodka

ودیعه /va.di.'e/ اسم. [جمع: ـ‌ها، وَدایع] (= سپرده)
deposit

به وَدیعه نهادن
to leave sth in trust

ودیعه‌گذاشتن /va.di.'e.go.zāš.tan/ مصدر متعدی.
to make a deposit

وَر /var/ اسم. [گفتار] (= سو، طَرف)
1. side
2. direction

آن وَرِ آب
1. the other bank/ shore
2. [/fig] overseas

از این وَر
this way

وِر /ver/ اسم. [گفتار] (= پُرگویی)
continuous small talk, chatter

ورآمدن /va.rā.ma.dan/ مصدر لازم.
1. to detach itself, to flake off
2. (of dough) to leaven, to rise

ورآمده /va.rā.ma.de/ صفت.
1. detached, flaked off 2. (of dough) leavened

نانِ وَرنیامده (= فَطیر)
unleavened bread

وُرّاث /vor.rās/ اسم. [جمعِ وارث] (= وارثان)
the inheritors

وراثت /ve.rā.sat/ اسم.
heredity, hereditary succession, inheritance

طِبقِ قانونِ وِراثت
according to the law of inheritance

ورّاج /ver.rāj/ صفت.
chatty, talkative, garrulous

آدمِ وِرّاج
a chatterbox

ورّاجی /ver.rā.ji/ اسم. (= پُرگویی)
talkativeness, garrulousness

ورّاجی‌کردن /ver.rā.ji.kar.dan/ مصدر لازم.
to chatter (away)

ورافتادن /va.rof.tā.dan/ مصدر لازم. (= برافتادن)
1. to be overthrown, to be toppled from power, to become extinct 2. to go out of fashion

وَرپریدن /var.pa.ri.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to die a sudden death

◻ بیچاره دوست‌مان! طوری وَرپرید که هنوز باورمان نمی‌شود مرده است.
Our poor friend! He died so suddenly that we can hardly believe he is no longer with us.

وَرپریده /var.pa.ri.de/ صفت. اسم. [گفتار]
1. [*adj*] (usu speaking of a child) darned
2. [*n*] the darned brat

ورجه ورجه /var.je.vur.je/ اسم. [گفتار] (= جَست و خیز)
frolic, gambol

وَرجه وُرجه کردن
to frolic, to gambol, to caper

ورچیدن /var.či.dan/ مصدر متعدی. (= بَرچیدن) [گفتار]
1. to pack up and leave
2. to wind up a ceremony, to bring a ceremony to a close

وَرد /vard/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= گُلِ مُحمّدی)
damask rose (in Arabic)

وِرد /verd/ اسم.
incantation, chant

وِردِ زَبان
an oft-repeated phrase

خـوانـدنِ وِرد
to intone an incantation

وردست /var.dast/ اسم. [گفتار] (= دَستیار)
an assistant

وردنه /var.da.ne/ اسم. [خوراکی]
a rolling-pin

وررفتن /var.raf.tan/ مصدر متعدی.
1. to touch sth repeatedly, to toy with sth 2. to fondle sth, to flirt with sb, to fool around with sb

ورز /varz/ اسم.
the act of kneading

ورزا /var.zā/ اسم. [جانورشناسی]
نیز وَرزاو، وَرزو
an ox (usu castrated and used for ploughing[Br]/ and used

ورز دادن /varz.dā.dan/ مصدر متعدی.
to knead dough etc

ور زدن /ver.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to chatter (away)

ورزش /var.zeš/ اسم. sport^Br, sports^Us, athletics, physical exercise, work-out
تستِ ورزش [پزشکی] stress test
سالنِ وَرزش the gymnasium, the gym
مُرَبیِ وَرزش a trainer
ورزشِ باستانی Iran's traditional athletic exercises usu performed indoors in a *zurkhaneh* (house of strength)
وَرزش‌هایِ رَزمی martial arts
وَرزش‌هایِ زِمستانی winter sports

ورزشکار /var.zeš.kār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان]
a sportsman, a sportswoman, an athlete

ورزش کردن /var.zesh.kar.dan/ مصدر لازم.
to exercise, to work out

ورزشگاه^(ن) /var.zeš.gāh/ اسم. (= اِستادیوم)
a stadium
وَرزشگاهِ یکصدهزار نَفریِ آزادی
the 100,000-seat Azadi Stadium

ورزشی /var.ze.ši/ اسم. sporting, athletic, sports [*bef. n*]
فُروشگاهِ لَوازمِ وَرزشی
a sporting goods store
فَعالیّت‌هایِ وَرزشی sporting activities
کالاهایِ وَرزشی sporting goods

ورزیدگی /var.zi.de.gi/ اسم. 1. the state of being physically strong 2. the state of being experienced, 3. long experience

ورزیده /var.zi.de/ صفت. 1. strong (as a result of rigorous training), robust, muscular 2. experienced
دارایِ اَندامِ وَرزیده
with a well-developed physique

ورشکست /var.še.kast/ اسم.
the act of going bankrupt

ورشکست شدن /var.še.kast.šo.dan/
مصدر لازم. to go bankrupt

ورشکستگی /var.še.kas.te.gi/ اسم.
the state of being bankrupt, bankruptcy
□ امروز در اخبار شنیدم که یک شرکتِ هواپیماییِ بزرگِ دیگر در آستانهٔ ورشکستگی است.
I heard it in the news today that another major airline is about to go bankrupt.

ورشکسته /var.še.kas.te/ صفت. [اقتصاد]
bankrupt

ورشو^(ف) /var.šow/ اسم. German silver, nickel silver, argentan^R
سَماورِ وَرشو a nickel silver samovar

ورطه /var.te/ اسم. 1. abyss, chasm
2. [*fig*] deep trouble, plight
وَرطهٔ هَلاک the chasm of death

ورق /va.raq/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اوراق] (= بَرگ)
1. a sheet of paper, metal etc, a leaf/ leaves of paper in a book, magazine etc 2. document
آهنِ وَرَق sheet iron
دو وَرق کاغذِ اِمتحانی
two sheets of ruled paper
فالِ وَرق patience^Br, solitaire^Us
ورقِ بازی (a pack of) playing-card(s)
وَرقِ زَر / طَلا gold leaf
وَرق برگشت. The tables were turned.
بُر زدن ورق to shuffle the cards

ورق‌بازی /va.raq.bā.zi/ اسم. the act of playing cards, a game of cards
وَرق‌بازی کردن to play cards

ورق‌پاره /va.raq.pā.re/ اسم. 1. a scrap of paper 2. a worthless document
« وَرق‌پاره‌های زِندان » بُزرگِ عَلوی
Bozorg Alavi's "Prison Memoirs"

ورق زدن /va.raq.za.dan/ مصدر متعدی.
to turn over a leaf, to leaf through a book/ magazine

ورقه /va.ra.qe/ اسم. (= وَرق، بَرگ)
1. a sheet of paper 2. an official form
3. a thin slice of sth, a layer

وَرقهٔ هُویّت [سابق] (= شِناسنامه)
one's identity card

ورقه کردن /va.ra.qe.kar.dan/ مصدر متعدی.
to cut sth in/ into thin layers

ورقه ورقه /va.ra.qe.va.ra.qe/ صفت.
in layers, layered, sliced

ورم /va.ram/ اسم. [پزشکی] (= آماس)
1. swelling, distension
2. inflammation

enteritis	وَرمِ روده [پزشکی]
gastritis	وَرمِ مِعده [پزشکی]
arthritis	وَرمِ مَفاصل [پزشکی]

ورم کَردن /va.ram.kar.dan/ مصدر لازم.
(of a bodily organ) to swell, to puff (up)

□ چی شده؟ چرا صورتت ورم کرده؟
What's wrong? Why is your face all puffed up?

ورم کرده /va.ram.kar.de/ صفت. (= آماسیده)
swollen, bloated

ورمیشل(ف) /ver.mi.šel/ اسم. [خوراکی]
a kind of pasta, vermicelli

ورنی(ف) /ver.ni/ اسم.
varnish

ورنی زدن /ver.ni.za.dan/ مصدر متعدی.
to apply varnish to sth

ورنیه(ف) /ver.ni.ye/ اسم. [فنی]
vernier

وروجک /vo..ru.jak/ اسم. [گفتار]
an ill-behaved and troublesome child, a brat

ورود /vo.rud/ اسم. ← خُروج
1. the act of arriving at a place, the act of entering a building etc 2. arrival, entrance

admission	اِجازهٔ وُرود
Admission Free!	وُرود آزاد
1. No Entry! 2. No Admittance!	وُرود ممنوع

ورودی /vo.ru.di/ صفت. اسم. ← خُروجی
1. [*adj*] pertaining to entry, ingoing
2. [*n*] entrance 3. [*comp*] input

an entrance exam	اِمتحانِ وُرودی
the entrance	دَرِ وُرودی

ورودیّه /vo.ru.diy.ye/ اسم.
entrance fee, admission fee

ور ور /ver.ver/ اسم.
the act of jabbering, jabber, gabble

ور ور کردن /ver.ver.kar.dan/ مصدر لازم.
to jabber, to gabble, to prattle

ورید /va.ri:d/ اسم. [کالبدشناسی] (= سیاهرگ)
vein

وَریدِ اَجوفِ تَحتانی
the inferior vena cava

وَریدِ اَجوفِ فوقانی
the superior vena cava

وریدی /va.ri.di/ صفت. (= سیاهرگی)
pertaining to the veins, venous

venous blood	خونِ وَریدی

وز /vez/ صوت. نیز وزوز
a buzzing sound, a buzz

وزارت /ve.zā.rat/ اسم.
1. the position of a cabinet minister 2. a ministry

وِزارتِ فَرهنگ و اِرشادِ اِسلامی
Ministry of Culture and Islamic Guidance

وِزارتِ کِشور
Ministry of the Interior, the Home Office[Br]

به وِزارت مَنصوب شدن
to be named a cabinet minister

وزارتخانه /ve.zā.rat.xā.ne/ اسم.
the main ministry building, the Ministry

وزارتی /ve.zā.ra.ti/ صفت.
pertaining to a minister, ministerial

وزان /va.zān/ صفت. [ادبی]
(of wind) blowing

وزان بودن /va.zān.bu.dan/ مصدر لازم. [ادبی]
to blow (= وزیدن)

وزرا(ء) /vo.za.rā(')/ اسم. [جمعِ وزیر]
cabinet ministers
هیئتِ وُزرا the Council of Ministers, the Cabinet

وزش /va.zeš/ اسم. the act of blowing
از وَزشِ باد by the action of the wind

وزغ /va.zağ/ اسم. [جانورشناسی] toad

وزکرده /vez.kar.de/ اسم. [گفتگو]
(of hair) puffed up and unkempt, fuzzy

وزن /vazn/اسم. [جمع: ~ها، اوزان]
1. weight 2. (in poetry) rhythm, metrical form 3. importance
«خواب» بر وَزنِ «آب» ...
khāb rhyming with ā*b* ...
وَزنِ شِعر rhythm, metre[Br]/ meter[Us]
وَزنِ مَخصوص [فیزیک] specific weight, specific gravity
□ وزنِ شما به کیلو چقدر است؟
How much do you weigh in kilograms?

وزن داشتن /vazn.dāš.tan/ مصدر لازم.
to weigh

وزن کردن /vazn.kar.dan/ مصدر متعدی.
to weigh sth

وزن‌کشی /vazn.ke.ši/ اسم. [ورزش]
weigh-in

وزنه /vaz.ne/ اسم. [جمع: وزنه‌ها]
a standard weight (used in weighing)
پَرتابِ وَزنه [ورزش] shot-putting, the shot-put, putting the shot
وَزنهٔ نیم‌کیلویی the half-a-kilogram weight

وزنه‌بردار(ن) /vaz.ne.bar.dār/ اسم. [ورزش]
[جمع: ~ها، ~ان] (= × هالتریست)
a weightlifter

وزنه‌برداری(ن) /vaz.ne.bar.dā.ri/اسم. [ورزش]
weightlifting (= × هالتر)
رضازاده، قَهرمانِ وَزنه‌برداریِ جَهان
Rezazadeh, the world champion weightlifter

وز وز /vez.vez/ صوت. a persistent buzzing sound, a buzz

وز وزکردن /vez.vez.kar.dan/ مصدر لازم.
to buzz

وزیدن /va.zi.dan/ مصدر لازم.
(of wind) to blow

وزیر /va.zi:r/ اسم. [جمع: ~ان، وُزرا]
1. a (cabinet) minister, Secretary[Br/ Us]
2. (formerly in Eastern countries) vizier
3. (in chess) the queen
وَزیرِ اَعظم [قدیم] the Chief Minister
وزیرِ اُمورِ خارجه the Minister of/ for Foreign Affairs, the Foreign Minister, the Foreign Secretary[Br], Secretary of the State[Us]
وَزیرِ کِشور Minister of the Interior, the Home Secretary[Br]
وَزیرِ مُختار Minister Plenipotentiary
وَزیرِ مُشاور Minister without Portfolio, Minister of State for ...

وزیری /va.zi.ri/ صفت. اسم. 1. [*adj*] fit for a minister 2. [*n*] the position of a minister, ministership
قَطعِ وَزیری [کتاب] (approx) royal octavo, trim size: 23 × 16 *cm*

وسائط /va.sā.'et/ اسم. نیز وَسایط [جمعِ واسطه]
intermediaries
وسائطِ نَقلیّه [سابق] means of transport, vehicles

وسائل /va.sā.'el/ اسم. نیز وَسایل [جمعِ وَسیله]
means

وساطت /ve.sā.tat/ اسم. (= میانجیگری)
mediation, intercession

وساطت کردن /ve.sā.tat.kar.dan/ مصدر لازم.
to mediate, to intercede on sb's behalf

وسایط /va.sā.yet/ اسم. [جمعِ واسطه]
1. intermediaries 2. means

وسایل /va.sā.yel/ اسم. نیز وَسائل [جمعِ وَسیله]
means, equipment, facilities
means of transport, vehicles — وَسایلِ نَقلیّه

وسط /va.sat/ اسم. صفت. [جمع: اَواسط] (= میان)
1. [*n*] the middle of sth 2. the centre[Br]/ center[Us] of sth 3. [*adj*] mediocre, second grade
in midair — وَسطِ زَمین و آسمان
the middle of the week — وَسطِ هَفته

وسطی /va.sa.ti/ صفت. اسم.
1. [*adj*] middle
2. [*n*] the one in the middle
the middle sister — خواهرِ وَسطی

وسطیٰ /vos.tā/ صفت. (= میانه)
middle
the Middle Ages — قُرونِ وُسطیٰ

وسع /vos'/ اسم. (= تَوانایی)
1. ability
2. having the financial means to do sth
وُسعِ کسی رسیدن/ نرسیدن
to be able/ not to be able to afford sth

وسعت /vos.'at/ اسم. (= گُستردگی)
1. largeness 2. extent

وسمه /vas.me/ اسم. [گیاه‌شناسی]
1. dyer's woad 2. the blue dye-stuff obtained from dyer's woad, woad

وسمه‌کشیدن /vas.me.ke.ši.dan/ مصدر لازم. [سابق]
to apply woad to one's eyebrows (to accentuate their thickness)

وسواس /vas.vās/ اسم.
1. [*psy*] obsession
2. fussiness, scrupulousness

وسواسی /vas.vā.si/ صفت.
1. [*psy*] obsessive 2. fussy

وسوسه /vas.va.se/ اسم. [جمع: وَساوس]
temptation
اَمان از وَسوسهٔ شِیطان
May God protect us from Satan's temptation

وسوسه‌انگیز /vas.va.se.'an.gi:z/ صفت.
tempting

وسوسه‌کردن /vas.va.se.kar.dan/ مصدر متعدی.
to tempt sb to do sth

وسیع /va.si:'/ صفت. (= پَهناور، فَراخ)
large, extensive, vast

وسیله /va.si.le/ اسم. [جمع: وَسایل، وسائل]
1. means 2. (the right) equipment, instrument 3. means of transport
بدین وَسیله نیز به این وَسیله
1. in this manner 2. hereby
1. by, by means of 2. (while writing sb's address) care of — به وَسیلهٔ نیز بوسیلهٔ
the right equipment (for tackling a job) — وَسیلهٔ کار
motor vehicle — وسیلهٔ نقلیهٔ موتوری
□ وسیله خدمت‌تان هست؟
Do you have transport?

وسیله شدن /va.si.le.šo.dan/ مصدر لازم.
to be instrumental (in getting sth done), to provide the means of

وش /vaš/ اسم.
unginned cotton

وشگون /veš.gun/ اسم. [گفتار] نیز نیشگون
the act of pinching, a pinch

وشگون‌گرفتن /veš.gun.ge.ref.tan/ مصدر متعدی. [گفتار]
to pinch sb

وصال /ve.sāl/ اسم.
union (with the beloved)
شَب‌هایِ خوشِ وِصال
the happy nights of union
به وِصالِ کِسی/ چیزی رسیدن
1. to succeed in obtaining the object of one's desire (after overcoming initial difficulties) 2. to attain one's goal
وِصال دادن/ ندادن [گفتگو]
(of money etc) to become obtainable/ not to become obtainable
□ فکر نمی‌کنم این پروژه به عمرِ من وصال بدهد.
I have no hope for this project to be realized in my lifetime.

وصایا /va.sā.yā/ اسم. [جمعِ وَصیّت]
1. instructions to one's heirs (as expressed in one's will) 2. advice (given as the sum of one's experiences in life)

وصایت /ve.sā.yat/ اسم.
the job of an executor in carrying out the instructions of a deceased person, executorship

وصف /vasf/ اسم. [جمع: اوصاف]
the act of describing sb/ sth, description

شِعری در وَصفِ بَهار
a poem in praise of spring

وَصفِ حال نیز وَصفُ‌الحال
(giving) an account of one's state of being

وصف‌کردن /vasf.kar.dan/ مصدر متعدی.
to describe sb/ sth (usu in an admiring manner)

وصف‌ناشدنی /vasf.nā.šo.dani/ صفت.
(= توصیف‌ناپذیر)
indescribable

وصفی /vas.fi/ صفت. [دستور]
(of adjectives) qualificative

وصل /vasl/ اسم. ⟸ قَطع
1. union
2. the act of joining/ linking/ connecting two things together

وصلت /vas.lat/ اسم. (= اِزدواج)
marriage

وصل شدن /vasl.šo.dan/ صفت. لا
to connect [*vi*], to get connected

وصل کردن /vasl.kar.dan/ مصدر متعدی.
to join/ connect/ link two things together

وصله /vas.le/ اسم.
patch

وَصلهٔ تَن
(speaking of one's child)
a part of one's flesh and blood

وَصلهٔ ناجور
1. an incongruous patch
2. [*fig*] an incongruous element, odd man out

وصله‌پینه‌کردن /vas.le.pi.ne.kar.dan/ مصدر متعدی.
to mend sth (by using whatever means available)

وصله‌پینه‌ای /vas.le.pi.ne.'i/ صفت.
patched up in a makeshift manner, fixed in a shoddy way

وصله‌دار /vas.le.dār/ صفت.
patched, mended

«شَلوارهایِ وَصله‌دار»
" Patched-up Pants "

وصله‌کردن /vas.le.kar.dan/ مصدر متعدی.
to patch sth, to mend sth (by sewing on a patch)

وصول /vo.sul/ اسم.
the act of collecting money etc, collection, receipt

اِعلامِ وُصول کردن
to acknowledge receipt of a letter etc

وصول شدن /vo.sul.šo.dan/ مصدر لازم.
to be received, to be collected

وصول‌کردن /vo.sul.kar.dan/ مصدر متعدی.
to receive payment etc, to collect a debt etc

وصولی /vo.su.li/ صفت.
1. (of payments etc) collected, received 2. (of drafts etc) collectable, due for payment

وصی /va.si/ اسم.
the executor of a will

وصیّت /va.siy.yat/ اسم. [جمع: ـها، وَصایا]
1. one's will 2. commandment(s) to one's heirs 3. advice, recommendation

وصیّت‌کردن /va.siy.yat.kar.dan/ مصدر لازم.
to make a/ one's will

وصیّت‌نامه /va.siy.yat.nā.me/ اسم.
one's will, one's testament, one's last will and testament

وضع /vaz'/ اسم. [جمع: اوضاع]
1. situation, condition, state (of affairs), position
2. the act of laying down, putting forth, levying

وَضعِ اِضطراری
an emergency

وَضعِ حَمل (= زایمان)
the act of giving birth to a child

وَضعِ حَمل کردن to give birth to a child, to be delivered of a child

وَضعِ فوق‌العاده /fow-/ a state of siege

وَضعِ قانون (= قانونگذاری) law-making, legislation

وَضعِ مالیات levying tax(es)

وَضعِ مِزاجی one's state of health

وضعِ موجود /mow-/ the status quo

وضع کَردن /vaz'.kar.dan/ مصدر متعدی. to lay down, to put forth, to levy taxes etc

وضعی /vaz.'i/ صفت. positional

حَرکتِ وَضعیِ زَمین
the Earth's rotation on its axis

وضعیّت /vaz.'iy.yat/ اسم. (= وَضع) situation, condition, state, position

وَضعیتِ زَرد (the state of) amber alert

وَضعیت سِفید the all-clear

وضعیتِ قِرمز (the state of) red alert

وضو /vo.zu/ اسم. [اسلام] (= دَست‌نَماز) ablutions, *wudhu*

وضوح /vo.zuh/ اسم. clarity, clearness

به وُضوح clearly

در کَمالِ وُضوح with utmost clarity

وضوگرفتن /vo.zu.ge.ref.tan/ مصدر لازم. to perform one's ablutions before praying

وطن /va.tan/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اوطان] (= میهن) one's homeland, motherland, fatherland, country, home

حُبِّ وَطن (= وَطن‌پرستی)
love of (one's) country, patriotism

◻ از زندگی در دیارِ غربت خسته شده‌ام؛ می‌خواهم به وطنم برگردم.
I have had enough of living in exile; I want to go home to my own country.

وطن‌پرست /va.tan.pa.rast/ اسم. [جمع: ـ‌ها، تان] (= میهن‌پرست) 1. a patriot 2. a nationalist

وطن‌پرستانه /va.tan.pa.ras.tā.ne/ صفت. (= میهن‌پرستانه) patriotic

وطن‌پرستی /va.tan.pa.ras.ti/ اسم. (= میهن‌پرستی) love of (one's) country, patriotism

وطنی /va.ta.ni/ صفت. 1. pertaining to one's country 2. home-made 3. Iranian

کالاهایِ وَطنی home-made goods

وظایف /va.zā.yef/ اسم. نیز وَظائف [جمعِ وَظیفه] duties

وظیفه /va.zi.fe/ اسم. [جمع: ـ‌ها، وَظایف] 1. duty 2. obligation 3. function 4. [*lit*] stipend, pension

خِدمتِ وَظیفه (= × نِظامِ وَظیفه)
military service

وظیفه‌بگیر /va.zi.fe.be.gi:r/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= مُستمرّی‌بگیر) sb who receives a pension or a stipend, a pensioner, a stipendiary

وظیفه‌شناس /va.zi.fe.še.nās/ صفت. 1. dutiful 2. conscientious

وظیفه‌شناسی /va.zi.fe.še.nā.si/ اسم. dutifulness, conscientiousness

از رویِ وَظیفه‌شناسی dutifully

وعاظ /vo'.'āz/ اسم. [جمعِ واعظ] preachers

وعده /va'de/ اسم. [جمع: ـ‌ها، مَواعید] 1. a promise to do something in future 2. time(s) 3. [*col*] invitation

وَعدهٔ سَرِ خَرمن a promise (esp in making payments) that one does not intend to honour[Br], an empty promise

سه وَعده غَذا در روز three meals a day

با وَعد(ه) و وَعید mixing promises with threats, a carrot-and-stick approach

◻ همه سه وعده غذا در روز می‌خورند ولی من با دو وعده هم قانعم.
Everyone eats three meals a day, but I am quite happy with two.

وعده دادن /va'.de.dā.dan/ مصدر لازم.
to promise sth

وعده‌دار /va'de.dār/ صفت. (= مُدّت‌دار)
(of a draft etc) that will mature after a specified period of time

وعظ /va'z/ اسم. 1. the act of preaching 2. sermon

وعظ کردن /va'z.kar.dan/ مصدر لازم.
to preach a sermon

وعید /va'i:d/ اسم. (= تَهدید) a threat

وفا /va.fā/ اسم. loyalty, fidelity, faithfulness

وفات /va.fāt/ اسم. (= دَرگذشت) death, demise, decease

تاریخِ وَفات the date of sb's death

وفات کَردن /va.fāt.kar.dan/ مصدر لازم.
to die, to pass away نیز وفات یافتن

وفادار /va.fā.dār/ صفت. loyal, faithful

دوستانِ وَفادار faithful friends

نیروهای وَفادار به دولت
forces loyal to the government

وفاداری /va.fā.dā.ri/ اسم. loyalty, fidelity, faithfulness

وفاق /ve.fāq/ اسم. concord, harmony, unity

وِفاقِ مِلّی national unity

وفق /vefq/ اسم. the act of conforming to sth, conformity, accordance

بر وِفقِ مُراد in accordance with one's wishes

وِفق دادن / ندادن to conform/ not to conform to sth

وفور /vo.fur/ اسم. (= فَراوانی) plenty, abundance

وُفورِ نِعمت an abundance of God-blessed goods

وقاحت /ve.qā.hat/ اسم. impudence, insolence

با وِقاحتِ هرچه تمام‌تر
with utter impudence

وقار /ve.qār/ اسم. dignity, solemnity

با وِقار in a dignified manner

وقایع /va.qā.ye'/ اسم. [جمعِ واقعه] events, incidents

وقایع‌نگار /va.qā.ye'.ne.gār/ اسم. [جمع: ~ان]
a recorder of events, a chronicler

وقایع‌نگاری /va.qā.ye'.ne.gār/ اسم.
the act of keeping a record of events, writing a chronicle

وقت /vaqt/ اسم. (= ها، اوقات) (= زَمان)
1. time 2. occasion

آن وَقت (= آن‌گاه) then

چند وقت؟ How long?

سَرِ وَقت on time

نُخست‌وزیرِ وَقت who was prime minister at the time, the then premier

وَقتِ آزاد free time, leisure

وَقتِ اِضافه / اِضافی [ورزش]
extra time[Br], overtime[Us]

وَقتِ تَلف‌شده [فوتبال] added time[Br], stoppage time, injury time[Br]

وَقتِ شُما به خِیر. (به جایِ صُبح/ عَصر/ شَبِ شُما به خِیر) [رادیو]
I wish you a good day or night, wherever you may be.

وَقتِ قانونی [ورزش] regulation time

وَقتِ مَحلّی local time

وَقتِ مُرده dead time

وَقتِ مُلاقات an appointment

وَقت و بیوقت every so often

وَقتی که ... when

هَر چند وَقت یک‌بار once in a while

هَر وَقت whenever

هَمه وَقت (= همیشه) at all times, always

وَقت تَلف کردن to waste time

وقت‌شناس /vaqt.še.nās/ صفت. punctual

□ متأسفانه دوست ما آدمِ وقت‌شناسی نیست. به‌هیچ‌وجه.
I am sorry to say that our friend is not a punctual person. Far from it.

وقت‌شناسی /vaqt.še.nā.si/ اسم.
punctuality

وقت‌کشی /vaqt.ko.ši/ اسم.
the act of killing time

وقت‌گذرانی /vaqt.go.za.rā.ni/ اسم.
the act of passing time, whiling away the hours

وقت گرفتن /vaqt.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
1. to get an appointment 2. to take time

وقت‌گیر /vaqt.gi:r/ صفت.
time-consuming

وقت‌نگهدار /vaqt.ne.gah.dār/ اسم. [ورزش] [جمع: ـ‌ها]
the time-keeper

و قس علیهذا /va.qes.'a.lā.hā.zā/ عبا.
and so on and so forth

وقع /vaq'/ اسم.
worth, value, respect

وَقع نگذاشتن
not to show respect to sb, not to take sb seriously

وقف /vaqf/ اسم. صفت. [جمع: اوقاف]
1. [*n*] a religious endowment, a pious foundation 2. [*adj*] endowed, bequeathed

وَقفِ خاص
a private endowment

وَقفِ عام
a public endowment

خود را وَقفِ کسی / کاری کردن
to dedicate/ devote oneself to sb/ sth

وقف کردن /vaqf.kar.dan/ مصدر متعدی.
to endow property (for charitable purposes)

وقفنامه /vaqf.nā.me/ اسم.
a deed attesting to the fact that a certain property has been endowed (and the nature of the endowment)

وقفه /vaq.fe/ اسم.
pause, break, halt, interruption

بدونِ وَقفه
without interruption, continuously, ceaselessly

در کاری وَقفه افتادن
(of work) to be disrupted, to be brought to a standstill

وقفی /vaq.fi/ صفت.
endowed, bequeathed

زَمینِ وَقفی
endowed land

وقوع /vo.qu'/ اسم.
1. incidence
2. occurrence

وقوف /vo.quf/ اسم. (= آگاهی)
knowledge, cognizance

وقیح /va.qi:h/ صفت.
impudent, insolent, shameless

وقیحانه /va.qi.hā.ne/ صفت. قید. (= بی‌شرمانه)
1. [*adj*] impudent, shameless
2. [*adv*] impudently, shamelessly

وکالت /ve.kā.lat/ اسم.
1. the state of empowering sb to act on one's behalf or having been empowered to act on sb's behalf, agency, proxy, procuration
2. the profession of a lawyer
3. power of attorney

وکالتاً /ve.kā.la.tan/ قید. [حقوقی]
in the capacity of sb's attorney, by attorney, by proxy

وکالت دادن /ve.kā.lat.dā.da/ مصدر متعدی.
to give sb power of attorney, to empower sb to act on one's behalf

وکالتنامه /ve.kā.lat.nā.me/ اسم. [حقوقی]
a formal document giving sb the power of attorney

وکالتنامهٔ بِلاعَزل
an irrevocable power of attorney

وکیل /va.ki:l/ اسم. [جمع: ـ‌ها، وُکلا]
an attorney, an agent, a legal representative

وَکیلِ دادگستری/ دَعاوی
a barrister[Br], a lawyer, an attorney (at law), an advocate, counsel

وَکیلِ تَسخیری
a court-appointed attorney

وَکیلِ مَجلس (= نِمایندهٔ مَجلس)
a Majlis deputy, a member of the parliament

وَکیلِ مُدافع counsel for the defence[Br]/ defense[Us]

وکیل گرفتن to engage a lawyer

وکیل‌باشی /va.kil.bā.ši/ اسم. [نظامی] (= × سَرگروهبان) master sergeant

وگرنه /va.gar.ne/ قید. otherwise

ول /vel/ صفت. [گفتگو] 1. loose 2. free

ول کردن /vel.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to free sb/ sth, to set sb free
2. to let go of sth 3. to give up, to quit
□ ول کن بابا!
That's enough man! Just leave it!

ول گشتن /vel.gaš.tan/ مصدر لازم.
to wander about, to loaf, to do nothing

ولادت /ve.lā.dat/ اسم. (= تَوَلّد) birth

ولایات /ve.lā.yāt/ اسم. [جمعِ ولایت]
provinces

ولایت /ve.lā.yat/ اسم. [جمع: وِلایات]
(= ۲. شهرستان) 1. guardianship
2. [*dated*] province(s)

وِلایتِ عَهد (= وَلیعهدی) the status of the Crown Prince, Crown-princeship

وِلایتِ فَقیه [اسلام] the rule of the jurisprudent, the vice-regency of the jurisconsult

ولایتاً /ve.lā.ya.tan/ قید. [حقوقی]
in the capacity of the petitioner's guardian, as so-and-so's guardian

ولایتی /ve.lā.ya.ti/ صفت. (= شَهرستانی)
provincial

ولت(ف) /volt/ اسم. [برق] volt(s)

ولتاژ(ف) /vol.tāž/ اسم. [برق] voltage

اُفتِ وُلتاژ voltage drop

ولت‌متر(ف) /volt.metr/ اسم. [برق] نیز وُلت‌سنج
voltmeter

ولخرج /vel.xarj/ صفت. prodigal, extravagant, profligate

ولخرجی /vel.xar.ji/ اسم. prodigality, extravagance, profligacy

ولد /va.lad/ اسم. [جمع: اولاد]
son (in Arabic), child

ولدالزنا /va.la.doz.ze.nā/ صفت. (= حَرامزاده)
bastard

ولرم /ve.larm/ صفت. (= نیم‌گرم) tepid

آبِ وِلرم tepid water

ولع /va.la'/ اسم. 1. voracity, greediness
2. eagerness

با وَلع voraciously

ول‌کن /vel.kon/ صفت. [گفتار]
(of sb) who is ready to give up or let go

وِل‌کُن نبودن not to give up easily, to persist, to hang on

ولگرد /vel.gard/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، ـان]
1. [*n*] a vagabond, a vagrant, a hobo[Us], a tramp 2. [*adj*] vagrant, errant
□ آیا «سگِ ولگرد» هدایت را خوانده‌ای؟
Have you read "The Stray Dog" by Sadeq Hedayat?

ولگردی /vel.gar.di/ اسم. vagrancy, vagabondage

ولنگار /ve.len.gār/ صفت. (= لاابالی)
irresponsible, careless

ولنگاری /ve.len.gā.ri/ اسم. the state of being irresponsible, irresponsibility, carelessness

وَلو /va.low/ قید. even though

ولو این‌که / آن‌که even if, even though

وِلو /ve.low/ صفت. [گفتار] scattered, spread out (on the ground), fallen down (in a heap)

ووشو(ن) /vu.šu/ اسم. [ورزش]
the Chinese martial arts, wushu

وول /vul/ اسم. a wriggling motion

وول زدن /vul.za.dan/ مصدر لازم.
to wriggle, to fidget

وهّابی /vah.hā.bi/ اسم. صفت. [اسلام]
1. [*n*] an adherent of Wahabism, a Wahabi
2. [*adj*] Wahabite

وهّابیّت /vah.hā.biy.yat/ اسم. [اسلام] (= وَهابی‌گری)
Wahabism

وهابی‌گری /va.hā.bi.ga.ri/ اسم. (= وهابیّت)
Wahabism

وهله /vah.le/ اسم. instance, time
در وَهلهٔ اوّل in the first instance

وهم /vahm/ اسم. [جمع: اوهام] an illusory appearance, an illusion, a phantasm, a phantom

ویار /vi.yar/ اسم. (of a pregnant woman) crave(s)

ویارانه /vi.yā.rā.ne/ اسم. [خوراکی]
1. a dish esp prepared to satisfy the crave(s) of a pregnant woman
2. used also figuratively

ویتامین(ف) /vi.tā.min/ اسم. vitamin
کَمبودِ ویتامین vitamin deficiency
ویتامینِ آ vitamin A
ویتامینِ ث vitamin C

ویتامینه(ف) /vi.tā.mi.ne/ صفت.
with vitamins added, vitaminized

ویترای(ف) /vit.rāy/ اسم. [هنر] stained glass

ویترین(ف) /vit.rin/ اسم. the shop[Br]/ store[Us] window, showcase
چیدنِ ویترین to dress a (shop[Br]/ store[Us]) window

ویتنامی /vi.yet.nā.mi/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها]
1. [*adj*] pertaining to Vietnam, Vietnamese
2. [*n*] a native of Vietnam, a Vietnamese
3. the Vietnamese language, Vietnamese

ولو شدن /ve.low.šo.dan/ مصدر لازم.
to fall down in a heap, to lie down (unconscious), to spread out on the sofa etc, to lie scattered about on the ground

ولوله /vel.ve.le/ اسم. tumult, commotion

ولیّ /va.li(y)/ اسم. [جمع: اولیاء] 1. lord, master 2. a child's guardian, a parent (in charge of the family) 3. a holy man, a saint 4. a friend, a helper
وَلیِّ اَمر [اسلام] (= وَلیِّ فَقیه)
the ruling jurisconsult/ jurisprudent
وَلیِّ دَم the person who is the next of kin to a murdered person (and can forgive the murderer or ask for his death)
وَلیِّ عَصر a title given to the 12th Shiite Imam (*ex tr* = Lord of the Age)
وَلیِّ فَقیه the ruling jurisconsult/ jurisprudent

ولی /vali/ حرف. 1. but 2. yet

ولیعهد /va.li.'ahd/ اسم.
the Crown Prince

ولیعهدی /va.li.'ah.di/ اسم. (= وِلایتِ عَهد)
Crown-princeship

ولیکن /va.li.ken/ حرف. (= امّا) but

ولیمه /va.li.me/ اسم. (= مهمانیِ بُزرگ)
banquet, feast (usu given on a religious occasion)

ولیمه دادن /va.li.me.dā.dan/ مصدر لازم.
to give a banquet (usu on a religious occasion), to throw a party

ولینعمت /va.li.ne'mat/ اسم.
one's benefactor, one's patron

وند(ن) /vand/ اسم. [دستور] the category of prefixes, suffixes and infixes

ونگ /vang/ صوت.
the sound of a baby crying

ونگ زدن /vang.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
(of a baby) to cry

ویدئو (ف) /vi.de.'o/ اسم. video

ویدئویی /vi.de.'o.'i/ صفت. pertaining to video, video [*bef. n*]

ویر /vi:r/ اسم. crave, urge

ویرِ (کسی) گرفتن — to get an urge to do sth

ویراژ (ف) /vi.rāž/ اسم. [خودرو] a sudden change of direction

ویراژ دادن /vi.rāž.dā.dan/ مصدر لازم. to suddenly change one's direction, to cut in front of another vehicle

ویراست (ن) /vi.rāst/ اسم. [کتاب] edition

ویراستار (ن) /vi.rās.tār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= اِدیتور) a book editor

□ من مدتی ویراستارِ کتاب‌هایِ نفیسِ مصوّر بودم.
For a while, I worked as an editor of coffee-table books.

ویراستاری (ن) /vi.rās.tā.ri/ اسم. editing

ویراستن (ن) /vi.rās.tan/ مصدر متعدی. to edit a text etc

ویراسته (ن) /vi.rās.te/ صفت. edited

ناویراسته — unedited

ویران /vi.rān/ صفت. (= خراب) ruined, in ruins, devastated, desolate

ویران شدن /vi.rān.šo.dan/ مصدر لازم. to fall into ruin, to succumb to the ravages of time

ویران‌کردن /vi.rān.kar.dan/ مصدر متعدی. to ruin sth, to demolish a building etc, to lay waste, to devastate, to desolate

ویرانگر /vi.rān.gar/ صفت. destructive

ویرانه /vi.rā.ne/ اسم. (= خرابه) a ruin, ruins

ویرانه‌هایِ شَهرِری — the ruins of the old city of Rey (Rayy/ Rhages)

ویرانی /vi.rā.ni/ اسم. (= خَرابی) destruction, ruin

ویرایش (ن) /vi.rā.yeš/ اسم. (= ویراستاری) editing

ویرگول (ف) /vir.gul/ اسم. [دستور] comma

ویروس (ف) /vi.rus/ اسم. virus

ویروسِ سَرماخوردگی — the common cold virus

ویروسِ کامپیوتری — a computer virus

ویروس‌شناس (ن) /vi.rus.še.nās/ اسم. [جمع: ~ان] a virologist

ویروس‌شناسی (ن) /vi.rus.še.nā.si/ اسم. virology

ویروسی /vi.ru.si/ صفت. pertaining to viruses, viral, virus [*bef. n*]

حَملهٔ ویروسی — a virus attack

ویزا (ف) /vi.zā/ اسم. (= رَوادید) visa

ویزایِ تَحصیلی — a student visa

ویزایِ ترانزیت — a transit visa

ویزایِ توریستی — a tourist visa

ویزایِ سِه‌ماهه با یک بار اِجازهٔ وُرود — a single-entry three-month visa

ویزایِ یک‌ساله با چَند بار اِجازهٔ وُرود — a multiple-entry one-year visa

گرفتنِ ویزا — to get a visa

□ ایرانیان برای سفر به ترکیه نیازی به ویزا ندارند.
To go to Turkey, Iranian nationals are not required to have a visa.

ویزور /vi.zor/ اسم. [عکاسی] viewfinder

ویزیت (ف) /vi.zit/ اسم. 1. bedside examination of a patient in a hospital or at home, a house-call 2. a visit 3. a doctor's honorarium (for a house-call) 4. fee charged by a repairman (for on the spot repair work)

ویزیت‌کردن /vi.zit.kar.dan/ مصدر لازم. 1. [*med*] to make a house-call 2. to pay a (sales/ promotion) visit

ویزیتور(ف) /vi.zi.tor/ اسم. [جمع: ~ها]
a sales representative, (= بازاریاب)
a sales rep, a rep, a visiting salesman/ saleswoman/ salesperson

ویژگی /vi.že.gi/ اسم. a characteristic feature, a characteristic, a distinctive quality, specification

ویژه /vi.že/ صفت. (= مَخصوص) special, characteristic
به ویژه especially

ویژه‌نامه(ن) /vi.že.nā.me/ اسم.
(of a periodical) a special issue

ویسکی(ف) /vis.ki/ اسم. whisky
ویسکیِ امریکایی bourbon whiskey

ویلا(ف) /vi.lā/ اسم. [معماری] 1. a villa
2. a cottage

ویلان /vey.lān/ صفت. [گفتار] (= سَرگردان)
wandering, homeless

ویلایی /vi.lā.'i/ صفت. [معماری]
villa-style
خانهٔ ویلایی a free-standing house (in the middle of a garden), a villa

ویلچر(ف) /vil.čer/ اسم.
(= * چَرخک، صندلیِ چرخدار) wheelchair

ویلچررانی(ن) /vil.čer.rā.ni/ اسم.
(= * چَرخک‌رانی) 1. wheelchair riding
2. chair racing
مُسابقهٔ ویلچررانی a wheelchair race

ویلن(ف) /vi.yo.lon/ اسم. [موسیقی] نیز ویولن
the violin, the fiddle

ویلن‌زن /vi.yo.lon.zan/ اسم. [موسیقی]
[جمع: ~ها] (= ویولنیست) a violinist, a fiddler

ویلن‌سل(ف) /vi.yo.lon.sel/ اسم. [موسیقی]
the cello

وین /vin/ اسم. [ادبی] (= و این) and this

وینی /vi.ya.ni/ صفت. pertaining to Vienna, Viennese
والس‌های وینیِ اشتراوس
Strauss's Viennese waltzes

ویولن(ف) /vi.yo.lon/ اسم. [موسیقی] نیز ویلن
the violin

ویولنیست(ف) /vi.yo.lo.nist/ اسم. [جمع: ~ها]
(= ویولن‌زن) a violinist, a fiddler

ه، هـ، ـهـ، ـه

هـ /he/ اسم. 1. 31st letter of the Persian alphabet 2. abbrev of **هجری** (= After Hegira, A.H.)

ها[1] /hā/ اسم. the formal name of هـ

های دوچشم the familiar name of هـ (as distinct from حای حُطّی - ح)

های غیرِمَلفوظ (= های بیانِ حَرکت) the unpronounced (ـه) which comes at the end of a word and indicates an /e/ vowel sound: e.g. **خانه**

های هَوَز (= هایِ دوچشم) another name for هـ

ها[2] /hā/ صوت. (= بَله) yes, ye

ها[3] /hā/ اسم. the warm air which is blown out of the mouth

هاکردن /hā.kar.dan/ مصدر لازم. to blow warm air from one's mouth (onto one's ungloved hands etc)

ـ ها /-hā/ پسوند. suffix appended to countable nouns to denote the plural form. Some instances:

آدم‌ها human beings

کتاب‌ها books

هاپو /hā.pu/ اسم. [کودک] doggie

هاتف /hā.tef/ اسم. (= سُروش) a voice coming from an unknown source, a mysterious voice

هاج و واج /hā.jo.vāj/ صفت. (= حِیران) confused, baffled, bewildered

□ زنِ بیچاره هاج و واج مانده بود که چه کار کند.

The poor woman stood there bewildered, not knowing what to do.

هادی /hā.di/ اسم. صفت. [جمع: ~ان] (= ۳. رَسانا) 1. [*n*] a guide, a leader 2. [*math*] directrix 3. [*phys*] conductor, conductive

هار /hār/ صفت. [پزشکی] rabid, mad

سَگِ هار a mad dog, a rabid dog

هارت و پورت /hār.to.purt/ اسم. [گفتار] (making) angry noises and empty threats, barking at people

هارت و پورت کردن to make angry noises, to bark at people

هارمونی(ف) /hār.mo.ni/ اسم. (= * هَماهنگی) harmony

هارمونیک(ف) /hār.mo.nik/ صفت. (= * هَماهنگ) harmonious, in harmony

هارمونیکا(ف) /hār.mo.ni.kā/ اسم. [موسیقی] (= سازدهنی) harmonica, the mouth-organ

هاری /hā.ri/ اسم. [پزشکی] rabies, hydrophobia

هاشور^(ف) /hā.šur/ اسم. hatching, hachure

مِدادِ هاشور drawing pencil(s), graphite pencil(s)

هاشور زدن /ha.šur.za.dan/ مصدر لازم. to hatch

هاضم /hā.zem/ صفت. نیز **هاضمه**^مؤنث pertaining to digestion, digestive

هاضمه /hā.ze.me/ صفت. نیز **هاضم**^مذکر digestive

جَهازِ هاضمه [سابق] (= دستگاهِ گوارش) the digestive system

هافبک^(ف) /hāf.bak/ اسم. [جمع: ~ ها] (football^Br/ soccer^Us) a midfield player, a halfback

هاکی^(ف) /hā.ki/ اسم. [ورزش] hockey^Br, field hockey^Us

هاکی رویِ یَخ ice hockey

هاگ /hāg/ اسم. [گیاه‌شناسی] spore

هال^(ف) /hāl/ اسم. [معماری] the entrance hall in a building, the hall, the entry, the vestibule, the hallway^Us, the lobby, the foyer

هالتر^(ف) /hāl.ter/ اسم. [ورزش] a barbell

هالتر زدن /hāl.ter.za.dan/ مصدر لازم. to do weightlifting

هالو /hā.lu/ اسم. صفت.
1. [*n*] a simpleton, a dupe
2. [*adj*] easily duped, naive

هالوژن^(ف) /hā.lu.žen/ اسم. [شیمی] a halogen

هاله /hā.le/ اسم. halo

هاله‌ای از نورِ سِفید a halo of white light

هاله‌ای از اِبهام a halo of mystery

هامون /hā.mun/ اسم. (= دَشت) plain

هاون /hā.van/ اسم. نیز **هاونگ** mortar

دَستهٔ هاون pestle

آب در هاون کوبیدن [ضرب‌المثل] to carry water in a sieve [*prov*] (= to undertake sth utterly futile)

هایل /hā.yel/ صفت. [ادبی] نیز **هائل** (= هولناک) terrifying

های و هوی /hā.yo.huy/ اسم. (= هَیاهو) tumult, uproar

از آن نترس که های و هو دارد/ از آن بترس که سر به تو دارد. [ضرب‌المثل] The dog that means to bite does not bark. (*ex tr* = Do not fear he who makes a lot of noise; fear he who is morosely silent.)

های های /hāy.hāy/ صوت. the sound of loud crying/ weeping/ sobbing

های های گِریه کردن to cry/ weep loudly

هبوط /ho.but/ اسم. [ادبی] descent, fall

هُبوطِ آدم ابوالبَشر the Fall of Adam

هبه /he.be/ اسم. 1. the act of giving, donating 2. an outright gift

هبه کردن /he.be.kar.dan/ مصدر متعدی. to give away, to make a gift, to donate sth

هپاتیت^(ف) /he.pā.tit/ اسم. [پزشکی] hepatitis

هپروت /ha.pa.rut/ اسم. drug-induced fantasies

عالَمِ هَپروت an unreal world of fantasies

☐ همه‌اش در عالمِ هپروت سِیر می‌کند.
He has his head in the clouds all the time.

هتّاک /hat.tāk/ صفت. (= بَدزبان) foul-mouthed

هتّاکی /hat.tā.ki/ اسم. (= بَدزبانی) the state of being foul-mouthed, foul-mouthedness

هتک /hatk/ اسم. the act of tearing away, exposing, violating (sb's respect, honour^Br, virginity etc)

هَتکِ حُرمت کردن
to violate the sanctity of a shrine etc, to commit an act of sacrilege

هتل (ف) /ho.tel/ اسم. (= مِهمانخانه) hotel
هُتلِ پَنج‌ستاره a five-star hotel

هتلداری /ho.tel.dā.ri/ اسم. the job of hotel management

هجا /he.jā/ اسم. [زبان‌شناسی] (= ۲. هَجو) 1. syllable 2. satire

هجایی /he.jā.'i/ صفت. 1. syllabic 2. satirical
شِعرِ هِجایی syllabic poetry
واژهٔ سه هِجایی a three-syllable word

هجده /hej.dah/ اسم. [عدد] نیز هِژده eighteen (18)
طَلای هِجده عَیار 18-carat gold
محوطهٔ هِجده قَدم (= محوطهٔ جَریمه) [فوتبال] the penalty area (60 × 18 feet in front of the goal)

هجدهم /hej.da.hom/ صفت. eighteenth (18th)

هجران /hej.rān/ اسم. [ادبی] (= دوری) separation (from the beloved)

هجرت /hej.rat/ اسم. 1. departure from one's homeland, emigration 2. [*Islam*] the flight of Prophet Mohammad from Mecca to Medina in 622 C.E., Hejira, Hegira, Hijra(h)

هجری /hej.ri/ صفت. [اسلام] 1. pertaining to the departure of the Holy Prophet from Mecca to Medina 2. (of calendar years) reckoned from the Hegira
سالِ هِجری Anno Hegirae (A.H.)
۱۴۲۶ هِجریِ قَمری 1426 A.H.
۱۳۸۴ هِجریِ شَمسی/ خورشیدی 1384 A.H.S. (= A.H. solar)

هجمه /haj.me/ اسم. [سابق] a concerted attack, a campaign

هجو /hajv/ اسم. صفت. 1. the act of satirizing sb, lampooning sb 2. [*adj*] inferior, nonsensical, pointless

هجوکردن /hajv.kar.dan/ مصدر متعدی. to satirize/ lampoon sb

هجوم /ho.jum/ اسم. (= حَمله) attack, assault, onslaught, charge, raid

هجوم آوردن /ho.jum.ā.vor.dan/ مصدر لازم. نیز هجوم بردن to attack/ charge the enemy etc, to assault the enemy's position etc

هجومی /ho.ju.mi/ صفت. ← دِفاعی attacking
☐ شیوهٔ بازیِ من در شطرنج هجومی است.
In chess, I like to play an attacking game.

هجویه /haj.viy.ye/ اسم. [ادبی] [جمع: هَجویّات] satire, lampoon, spoof

هجّی /hej.ji/ اسم. the act of spelling a word syllable by syllable

هجّی کردن /hej.ji.kar.dan/ مصدر متعدی. to spell a word

هچل /ha.čal/ اسم. [گفتار] trouble
افتادن توی هَچل to get into trouble

هخامنشی /ha.xā.ma.ne.ši/ صفت. اسم. [تاریخ] [جمع: ~ان] 1. [*adj*] Achaemenian, Achaemenid 2. [*n*] sb from the Achaemenian period
سِلسِلهٔ هَخامنشی the Achaemenian dynasty
هَخامنشیان the Achaemenids

هدایا /ha.dā.yā/ اسم. [جمعِ هِدیه] gifts

هدایت /he.dā.yat/ اسم. the act of guiding sb (to the right path), conducting sb/ sth, guidance
هِدایتِ اِلکتریکی electrical conductivity
هِدایتِ خودرو driving/ conducting a vehicle

هدایت‌شونده /he.dā.yat.ša.van.de/ صفت.
guided, steerable
a guided missile موشکِ هِدایت‌شونده

هدایت‌کردن /he.dā.yat.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to guide sb to (usu the right path) 2. to drive/ steer a vehicle

هدر /ha.dar/ صفت. (= بیهوده) futile, useless, wasted
to waste, to squander (به) هَدر دادن
to go to waste, to be wasted, to be squandered (به) هَدر رفتن

هدف /ha.daf/ اسم. [جمع: ـ‌ها، اَهداف]
1. one's goal, objective, aim, purpose 2. the target (= ۲. آماج)
the bull's eye قَلبِ هَدف
to score a bull's eye, to hit the bull's eye زدن به قَلبِ هَدف
☐ هدفش در زندگی این است که هرچه زودتر پولدار شود.
His goal in life is to become rich as soon as possible.

هدف‌گیری /ha.daf.gi.ri/ اسم. (= نِشانه‌رَوی)
the act of aiming one's gun at sb/ sth, taking aim, sighting, targeting

هدفمند /ha.daf.mand/ صفت. purposeful, targeted (at a specific group etc)
targeted subsidy یارانهٔ هَدفمند

هدهد /hod.hod/ اسم. [پرنده‌شناسی]
hoopoe (= شانه‌به‌سر)

هدیه /hed.ye/ اسم. [جمع: ـ‌ها، هَدایا]
gift, present, offering (= پیشکش)

هدیه‌کردن /hed.ye.kar.dan/ مصدر متعدی.
to give/ present sth to sb, to make an offering, to dedicate sth to sb

هٰذا /hā.zā/ صفت. this (in Arabic)
the current year هٰذا السّنه
today هٰذالیوم، الیوم

هذلولی /hoz.lu.li/ اسم. صفت. [هندسه]
1. [*n*] hyperbola 2. [*adj*] hyperbolic

هذیان /haz.yān/ اسم. delirium
delirious دُچارِ هَذیان

هذیان‌آمیز /haz.yān.ā.mi:z/ صفت.
delirious

هذیان‌گفتن /haz.yān.gof.tan/ مصدر لازم.
to talk incoherently, to rave

هَر /har/ صفت. 1. each 2. every 3. any
every day and night هَر روز و هَر شَب
each person هَر نَفر
whoever هَرکسی که
whomever به هَرکسی که

هِر /her/ اسم. [گفتار] (= هِروئین)
(short for) heroin, H

هرآینه /ha.rā.ye.ne/ قید. [ادبی] indeed, verily, most certainly

هر از چندی /ha.raz.čan.di/ قید.
once in a while, every so often (= هرچندگاه‌یک‌بار)

هر ازگاهی /ha.raz.gā.hi/ قید.
once in a while (= بعضی‌اوقات)

هراس /ha.rās/ اسم. (= تَرس) fear, phobia

هراسان /ha.rā.sān/ صفت. قید.
1. [*adj*] alarmed, frightened
2. [*adv*] in alarm

هراس‌انگیز /ha.rā.san.gi:z/ صفت. (= تَرسناک)
frightening

هراسناک /ha.rās.nāk/ صفت. frightening

هراسیدن /ha.rā.si.dan/ مصدر لازم. [ادبی]
to have a fright, to be frightened (= ترسیدن)

هرپیس(ف) /her.pi:s/ اسم. (= کُلاه‌گیس)
hairpiece, toupee

هرت /hort/ صوت. ← هورت

هرجا /har.jā/ قید. anywhere, anyplace[Us], everywhere, wherever

کُجا؟ هرجا که تو بخواهی.
Where? Anywhere you like.

هرجایی /har.jā.'i/ صفت.
1. with no permanent home, vagrant
2. [*lit*] ubiquitous

زَنِ هَرجایی a streetwalker, a whore

هرج و مرج /har.jo.marj/ اسم. (= آنارشی)
1. chaos, a chaotic situation, mayhem
2. anarchy

هرج و مرج‌طلب /har.jo.marj.ta.lab/ اسم. [جمع: ~ان] (= آنارشیست)
an anarchist

هرچند /har.čand/ حرف.
however, although, even though

□ عروس خانم بله را گفت، هرچند که ته دلش راضی نبود.
The bride said 'I do' even though she was not, in her heart of hearts, really sure.

هرچه /har.če/ قید.
whatever, everything, all

هرچه بادا باد. Come what may.
هرچه بیشتر as much as possible
هرچه پول داشت ... all the money that he/ she had ...
هرچه زودتر as soon as possible (ASAP)
هرچه زودتر بهتر the sooner the better

هردمبیل /har.dam.bil/ صفت. [گفتار]
disorderly, haphazard

هردو /har.do/ صفت.
both

هَردوتایتان both of you

هر روزه /har.ru.ze/ صفت. قید.
1. [*adj*] everyday, daily
2. [*adv*] every day

کارِ هَرروزه a daily routine

هرز /harz/ صفت.
1. useless, waste
2. (of screws etc) thread worn

پیچِ هَرز a thread-worn screw
عَلَفِ هَرز / هَرزه weed(s)

هرزدن /her.za.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
to give oneself a shot of heroin

هرزرفتن /harz.raf.tan/ مصدر لازم.
(of irrigation water) to go to waste

هرزگرد /harz.gard/ صفت. [فنی] نیز هَرزه‌گرد
free-wheeling

هرزگی /har.ze.gi/ اسم.
loose living, profligacy, debauchery

هرزگی کردن /har.ze.gi.kar.dan/ مصدر لازم.
to engage in debauchery

هرزه /har.ze/ صفت.
debauched, dissolute, profligate

هرزه‌نگاری[ن] /har.ze.ne.gā.ri/ اسم.
pornography

هرس /ha.ras/ اسم. [کشاورزی]
the act of pruning trees, cutting back branches

هرساله /har.sā.le/ قید. صفت. (= هَمه‌ساله)
1. [*adv*] every year, annually
2. [*adj*] annual, perennial

هرس کردن /ha.ras.kar.dan/ مصدر متعدی.
to prune/ cut back a tree or shrub

هرطور /har.towr/ قید. (= هَرجور)
in whatever way

هَرطور بخواهی as you wish
هَرطور شده by any means possible, by hook or crook, no matter how

هرکجا /har.ko.jā/ قید.
1. wherever
2. anywhere

به هَرکُجا که رَوی ... Wherever you go ...

هرکدام /har.ko.dām/ ضمیر. (= هَریک)
1. each, each one 2. either, either one

به هَرکدام یک سکّه داد.
He gave them a coin each.

هرکس /har.kas/ ضمیر. (= هَرکه، هَر شَخصی که)
anybody, anyone, any person

هَرکس پیدا کرد مالِ خودش.
Finders keepers. [*prov*] (*ex tr* = Anyone who finds it can keep it.)

هرکه /har.ke/ ضمیر. (= هرکس) anybody, anyone, any person

هرگاه /har.gāh/ قید. 1. any time, whenever 2. in case, in the event that

هرگز /har.gez/ قید. (= هیچ‌وقت) never, ever

□ می‌روم و هرگز برنمی‌گردم.
I am leaving and I will never return.
I am going and I won't ever come back.

هِرم /he.ram/ اسم. [هندسه] [جمع: ~ها، اَهرام] pyramid

در رأسِ هِرم at the top of the pyramid
هِرمِ ناقص a truncated pyramid

هُرم /horm/ اسم. heat waves (emanating from a fire etc), heat

هرمنوتیک(ف) /her.me.no.tik/ اسم. the science of interpretation, hermeneutics

هرمی /he.ra.mi/ صفت. pyramidal

هروئین(ف) /he.ro.'in/ اسم. نیز هِر heroin

مُعتاد به هِروئین addicted to heroin

هروئینی /he.ro.'i.ni/ صفت. addicted to heroin

هروقت /har.vaqt/ قید. whenever

هَروقت می‌دیدمش ... Whenever I saw her ...

هرّه /her.re/ اسم. [معماری] brickwork on top of a wall, ledge

هرهری /hor.ho.ri/ صفت.
نیز هُرهری‌مَذهب / لامَذهب not believing in any religion, irreligious, libertine

هریسه /ha.ri.se/ اسم. [خوراکی] (= حَلیم) a popular dish somewhat like mush, cooked slowly on low heat with wheat and mutton

هریک /har.yek/ ضمیر. (= هَرکُدام) 1. each, each one 2. either, either one

هزار /he.zār/ اسم. [عدد] one thousand (1000)

دَه هِزار ten thousand, one myriad
هِزاران هِزار millions
هِزارها، هِزاران thousands, myriads
«هِزار و یک شب» "Arabian Nights"

هزارپا /he.zār.pā/ اسم. [حشره‌شناسی] 1. millipede 2. centipede

هزارتو /he.zār.tu/ اسم. labyrinth, maze

هزاردستان /he.zār.das.tān/ اسم. [ادبی] (= بُلبُل) nightingale

هزارلا /he.zār.lā/ اسم. the third stomach of a sheep etc, manyplies, omasum

هزارم /he.zā.rom/ صفت. thousandth

هِزارم one thousandth
یک‌هزارم ثانیه a millisecond

هزاره /he.zā.re/ اسم. 1. a period of one thousand years, a millennium 2. a thousandth anniversary of some event, millenary, millennial

هزاری /he.zā.ri/ اسم. قید. [بانک] 1. [*n*] a thousand toman (= Rls 10,000) (bank-)note[Br]/ bill[Us] 2. [*adv*] per thousand

هزل /hazl/ اسم. [ادبی] [جمع: هَزلیّات] humorous writing of a lewd nature

هزل‌آمیز /haz.lā.mi:z/ صفت. [ادبی] lewd

هزل‌گو /hazl.gu/ اسم. [ادبی] [جمع: ~یان] a poet who writes lewd poems and songs

هزوارش /hoz.vā.reš/ اسم. [زبان‌شناسی] *hozvâresh:* a practice of Sassanian scribes in which Persian words were recorded in the form of their Aramaic equivalents, writing in one tongue and reading in another

هزیمت /ha.zi.mat/ اسم. (= شِکست) defeat, rout

هزینه /ha.zi.ne/ اسم. (= خَرج) 1. expense(s), expenditure 2. cost(s) 3. charge(s)

هَزینهٔ سَرانهٔ خَدمات [فرهنگستان] (= شارژ) maintenance charge, maintenance

□ هزینهٔ این کار چقدر است؟
How much will this job cost?

هزینه کردن /ha.zi.neh.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to spend money, to make expenditure 2. to expend one's capital

هست /hast/ اسم. فعل ← نیست
1. [*n*] existence, being 2. [*v*] (3rd per. sing.) exists, is, there is
هَست و نیست all of one's belongings, the whole of one's possessions

هسته /has.te/ اسم.
1. (in fruits) the stone, pit[Us], pip(s) 2. the seed 3. the nucleus
هَستهٔ اَنگور grape seeds
روغنِ هَستهٔ اَنگور grape seed oil
هَستهٔ پُرتقال orange pip(s)
هَستهٔ گیلاس cherry stone(s)

هسته‌ای(ن) /has.te.'i/ صفت.
nuclear
سِلاحِ هَسته‌ای a nuclear weapon
شِکافتِ هَسته‌ای [فیزیک] nuclear fission
نیروگاهِ هَسته‌ای a nuclear power plant
هَمجوشیِ هَسته‌ای [فیزیک] nuclear fusion

هسته کشیده /has.te.ke.ši.de/ صفت.
(of fruits) stoned[Br], pitted[Us]
زیتونِ سَبزِ هَسته‌کشیده stoned[Br]/ pitted[Us] green olives

هستی /has.ti/ اسم. ← نیستی
1. existence, being 2. all one's possessions
□ همهٔ هستیِ من آیهٔ تاریکی‌ست ... (فرخزاد)
All my being is a dark verse ...

هستی‌شناسی(ن) /has.ti.še.nā.si/ اسم.
ontology

هش /hoš/ صفت. (= چُش)
a command to a horse or donkey to stop, whoa!

هشت /hašt/ اسم. [عدد]
eight (8)

هَشتِ کسی گِروِ نُه بودن [گفتگو]
to be constantly in debt, to be unable to make both ends meet

هشت ـ /hašt-/ پیشوند.
prefix denoting eight, octa (oct-), eight-. See instances below.

هشتاد /haš.tād/ اسم. [عدد]
eighty (80)

هشتادم /haš.tā.dom/ صفت. نیز هَشتادمین
eightieth (80th)

هشت‌پا /hašt.pā/ اسم. [آبزی] (= اُختاپوس)
octopus

هشتصد /hašt.sad/ اسم. [عدد]
eight hundred (800)

هشتصدم /hašt.sa.dom/ صفت.
eight hundredth (800th)

هشت‌گوش /hašt.guš/ اسم. صفت. [هندسه]
1. [*n*] octagon نیز هَشت‌ضلعی
2. [*adj*] octagonal

هشتم /haš.tom/ صفت. نیز هَشتمین
eighth
دو هَشتم = یک چهارم = رُبع
two eighths = one fourth = one quarter

هشتی /haš.ti/ اسم. [معماری]
an (originally octagonal) entrance-hall between the front gate and the courtyard of a traditional Iranian house, vestibule

هشدار /hoš.dār/ اسم.
warning, a wake-up call

هشدار دادن /hoš.dār.dā.dan/ مصدر لازم.
to warn sb of sth

هشلهف /ha.šal.haf/ صفت. [گفتار] (= مُزخرف)
nonsensical, absurd

هشیار /hoš.yār/ صفت. (= هوشیار)
1. conscious, sober 2. watchful

هشیاری /hoš.yā.ri/ اسم. (= هوشیاری)
1. the state of being conscious, sobriety 2. watchfulness

هضم /hazm/ اسم.
the act of digesting food, digestion

از هَضمِ رابع هم گذشت. [ضرب‌المثل]
(usu said of money) It is already spent and no trace of it left. (*ex tr* = It has passed through the fourth and final phase of digestion.)

هضم‌کردن /hazm.kar.dan/ مصدر لازم.
to digest food

هفت /haft/ اسم. [عدد]
1. seven (7)
2. a group of seven (which must have a special significance in the Iranian popular culture, as it appears in so many idiomatic sayings)

شَبِ هَفت
mourning ceremony held on the eve of the seventh day of sb's death

از هَفت دولت آزاد بودن
to have no obligations to anybody, to be free as a bird

خود را هَفت قَلم آرایش کردن
(said of women) to apply make up in the fullest sense of the word

هَفت پادشاه را در خواب دیدن
to be sound asleep (and dreaming)

هَفت جان داشتن
to be very resilient, to have nine lives

هَفت‌ماهه به دُنیا آمده بودن
to be constantly in a hurry

هفت ـ /haft-/ پیشوند.
prefix denoting seven, hepta-,(hept-) seven-.
See instances below.

هفتاد /haf.tād/ اسم. [عدد]
seventy (70)

هفتادم /haf.tā.dom/ صفت. نیز **هفتادمین**
seventieth (70th)

هفت‌اقلیم /haft.eq.li:m/ اسم.
all the seven climes of the Old World

هفت‌برادران /haft.ba.rā.da.rān/ اسم. [نجوم]
the constellation Ursa Major, the Plough[Br], the Big Dipper[Us]

هفت‌بند /haft.band/ اسم.
1. [*bot*] knotweed 2. all the seven joints of one's body

☐ هَفت‌بندم درد می‌کند. *I ache all over.*

هفت‌تیر /haf.ti:r/ اسم. [نظامی]
revolver, pistol, a hand gun, a seven-shooter

هَفت‌تیر کشیدن
to draw a gun on sb

هفت‌تیربند /haf.tir.band/ اسم.
a gun-slinger[Us], a gunman

هفت‌تیرکشی /haf.tir.ke.ši/ اسم.
an incident involving gunmen, a gun fight, a scene of shooting, bang bang[Us]

هفت‌جوش /haft.juš/ اسم. [فلز]
an alloy of seven metals (gold, silver, copper, zinc, iron, lead and tin)

هفت‌خان /haft.xān/ اسم.
an obstacle course (comprising proverbially of seven Herculean tasks)

هفت‌خط /haft.xat/ صفت.
shrewd and deceitful

آدمِ هَفت‌خَط
a knave, a crafty rogue

هفت‌سین /haft.sin/ اسم.
Haft Sin: a collection of seven items (beginning with the s-sound in Persian) that forms a part of the Nowruz ritual at the beginning of the new Iranian year

سُفرهٔ هَفت‌سین
the *haft sin* spread

هفت‌صد /haft.sad/ اسم. [عدد]
seven hundred (700)

هفت‌صدم /haft.sa.dom/ صفت. نیز **هفتصدمین**
seven hundredth (700th)

هفتگی /haf.te.gi/ صفت. قید.
1. [*adj*] weekly
2. [*adv*] on a weekly basis

هفتم /haf.tom/ صفت. نیز **هَفتمین**
seventh (7th)

آسمانِ هَفتم
the seventh heaven

هُنرِ هَفتم (= سینما)
the seventh art

هفته /haf.te/ اسم. the week
آخرِ هَفته the weekend
روزِ وَسطِ هَفته a weekday
هَفت روزِ هَفته all the seven days of the weeks, the whole week
هفته‌ای /haf.te.'i/ قید. per week
هفته‌نامه /haf.te.nā.me/ اسم.
a weekly publication, a weekly
هفده /hef.dah/ اسم. [عدد]
seventeen (17)
هفدهم /hef.da.hom/ صفت. نیز هِفدهمین
seventeenth (17th)
هق هق /heq.heq/ صوت.
the sound of loud sobbing
هِق هِق گِریه کردن to sob loudly
هق هق‌کنان /heq.heq.ko.nān/ قید.
sobbingly, with sobs
هکتار(ف) /hek.tār/ اسم. a unit of land measuring 10,000 m^2/ equal to 2.471 acres, a hectare
هکذا /hā.ka.zā/ قید. (in Arabic) 1. thus 2. likewise
هِل /hel/ اسم. [ادویه] cardamom
حَتّیٰ یک هِلِ پوک not even a black penny (= an object of the smallest value)
هُل /hol/ اسم. 1. the act of pushing 2. push, shove
هُل نده. Don't push.
هلاک /ha.lāk/ اسم. صفت. (= مَرگ)
1. [*n*] death 2. [*adj*] [*col*] in love with, craving for 3. exhausted, half-dead
هَلاکِ چیزی بودن [گفتار] to crave sth, to die for sth
هلاکت /ha.lā.kat/ اسم. perdition, ruin
هلاک شدن /ha.lāk.šo.dan/ مصدر لازم.
to die, to perish
هلال /he.lāl/ اسم. [نجوم]
the crescent moon, the new moon
هِلالِ اَحمر the Red Crescent (Society of Iran)
هِلالِیْن (= پَرانتز) parentheses
بینِ‌الهِلالین in parentheses
هلالی /he.lā.li/ صفت. resembling the crescent moon, curved, arched
اَبروهایِ هِلالی arched eyebrows
هل دادن /hol.dā.dan/ مصدر متعدی.
to push sb/ sth, to shove
هلفدانی /ho.lof.dā.ni/ اسم. [گفتار]
نیز هُلفدونی jail, prison, the slammer, the cooler
تویِ هُلفدانی انداختن to throw sb in jail, to put sb in the slammer
هلندی /ho.lan.di/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] pertaining to Netherland/ Holland, Dutch 2. [*n*] a national of Netherland/ Holland, a Dutchman, a Dutchwoman 3. the Dutch language, Dutch
«هُلندیِ سَرگَردان»
"The Flying Dutchman"
هلو /ho.lu/ اسم. [گیاه‌شناسی] 1. peach
2. [*col*] a beautiful woman
عَجَب هُلویی! What a peach!
هُلویِ هَسته جُدا freestone peach(es)
هُلویِ چَسبیده به هَسته
clingstone peach(es)
هلهله /hel.he.le/ صوت. the sound and act of cheering
هلهله‌کردن /hel.he.le.kar.dan/ مصدر لازم.
(of a crowd) to cheer loudly
هلیکوپتر(ف) /he.li.kop.ter/ اسم. (= * بالگرد)
helicopter, chopper
هلیم /ha.li:m/ اسم. [خوراکی] نیز حَلیم
halim: a popular dish cooked over slow heat with wheat and mutton
● فرهنگ‌ها املاء درست این خوراک را **هلیم** می‌دانند. پزندگانِ آن، برعکس، آن را **حلیم** می‌خوانند که با صبر

و حوصله و **حِلمی** که برای پختن غذا لازم است وفق بیشتری دارد.

هلیوم /he.li.yom/ اسم. [شیمی] نیز هِلیُم
helium (*He*)

هم[1] /ham/ قید. (= نیز)
1. also, too
2. (in negative sentences) either
فِکر می‌کنم او هم مرا ندید.
I think she did not see me either.

هم[2] /ham/ ضمیر. (= هَمدیگر)
each other, one another
باهَم with one another, together
هَم ... هَم both ... and
هَم انگلیسی می‌داند، هَم فرانسه.
She speaks both English and French.
به هَم آمدن (of two things/ persons) to go well together

هم ـ /ham-/ پیشوند.
prefix denoting sharing of sth by more than one person, fellow-, -mate, co-, con-. See instances below.

هم آمدن /ham.ā.ma.dan/ مصدر لازم.
(of a wound) to close

هم‌آواز /ha.mā.vāz/ صفت.
singing together, concordant, harmonious

هم‌آوازی /ha.mā.vā.zi/ اسم.
harmony, agreement, accord, concordance

هما /ho.mā/ اسم. [ادبی] نیز هُمای
1. a mythical bird (believed to have brought good fortune to anyone who chanced to sit in its shadow) 2. bearded vulture
□ همای سعادت، به قول معروف، بر سرش نشست و یکشبه پولدار شد.
The bird of good fortune, as the saying goes, perched on his head and he struck it rich overnight.

هم‌اتاق /ham.o.tāq/ صفت.
sharing the same room, lodging together

هم‌اتاقی /ham.o.tā.qi/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a room-mate, a flat-mate[Br], a fellow-lodger

هماتوری(ف) /he.mā.tu.ri/ اسم. [پزشکی]
(= خون‌ادراری)
haematuria[Br], hematuria[Us]

هماتولوژی(ف) /he.mā.to.lo.ži/ اسم.
(= خون‌شناسی)
haematology[Br], hematology[Us]

هماتولوژیست(ف) /he.mā.to.lo.žist/ اسم.
(= پزشکِ مُتخصّصِ خون)
a haematologist[Br], a hematologist[Us]

هم‌ارز /ham.arz/ صفت. اسم.
1. [*adj*] sharing the same value, equivalent 2. [*n*] the equivalent of sth

هم‌ارزی /ham.arzi/ اسم.
equivalence

هماره /ha.mā.re/ قید. [ادبی] (= هَمواره)
always, forever

هم‌اسم /ham.esm/ صفت. اسم. (= هَمنام)
1. [*adj*] bearing the same name
2. [*n*] a person bearing the same name as another, a namesake, a homonym

هماغوشی /ha.mā.ğu.ši/ اسم. نیز هَم‌آغوشی
lovemaking, copulation

هماغوشی کردن /ha.mā.ğu.ši.kar.dan/ مصدر لازم.
to make love to sb

همافر(ن) /ho.ma.far/ اسم. [سابق] [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
an Air Force technician

هم‌اکنون /ha.mak.nun/ قید.
just now, even now, at this moment/ second

همان /ha.mān/ صفت. ضمیر.
1. [*adj*] same, the very, that 2. [*pro*] the same person, the same thing
این هَمان شَخصی است که ...
He is the very person that ...
در هَمان روز on that same day

هَمان آش است و هَمان کاسه [ضرب‌المثل]
It is the same story all over again.
(*ex tr* = It is the same broth and the same bowl.)

هَمانقدر the same amount, as much

هَمان‌وقت که ... as soon as, the moment that ...

◻ خوردن همان بود و مردن همان.
No sooner had he finished his meal than he gave up the ghost.

همانا /ha.mā.nā/ قید. [ادبی] indeed, truly, verily

هم‌اندازه /ha.man.dā.ze/ صفت. of equal size, of the same size

هم‌اندیشی(ن) /ha.man.di.ši/ اسم. [فرهنگستان] (= سِمینار) seminar

همانند /ha.mā.nand/ صفت. اسم.
1. [*adj*] similar, resembling one another, matching 2. [*n*] an equal, a match 3. a clone

همانندسازی(ن) /ha.mā.nand.sā.zi/ اسم. (= شَبیه‌سازی) cloning

همانندی /ha.mā.nan.di/ اسم. (= مُشابهت) similarity, resemblance

هماورد /ha.mā.vard/ اسم. [ادبی] نیز هَم‌آورد [جمع: ـها] (= حَریف) an opponent, an adversary (in battle)

هماهنگ /ha.mā.hang/ صفت. [فرهنگستان] نیز هَم‌آهنگ (= هارمونیک)
1. in harmony with, harmonious, concordant 2. coordinated

اِقداماتِ هَماهنگِ ما
our coordinated action

هماهنگ کردن /ha.mā.hang.kar.dan/ مصدر متعدی.
1. to harmonize two instruments etc 2. to coordinate the various parts of an activity

هماهنگی /ha.mā.han.gi/ اسم. [فرهنگستان] نیز هَم‌آهنگی (= هارمونی)
1. harmony 2. coordination

با کسی هماهنگ کردن
to coordinate sth with sb

همایش(ن) /ha.mā.yeš/ اسم. [فرهنگستان] (= کُنگره) congress

همایون /ho.mā.yun/ اسم. [موسیقی]
1. [*n*] *homâyun:* one of the seven modes of classical Persian music 2. [*adj*] auspicious

همایونی /ho.mā.yu.ni/ صفت. royal

اَعلیحضرتِ هُمایونی His Royal Majesty

همبازی /ham.bā.zi/ اسم. [جمع: ـها، ـان]
a playmate, a playfellow

هم‌بر(ن) /ham.bar/ اسم. [فرهنگستان] (= ساید بای ساید) a twin fridge/ freezer

همبرگر(ف) /ham.ber.ger/ اسم. [خوراکی] hamburger(s)

همبستر /ham.bes.tar/ صفت. اسم. [جمع: ـها، ـان]
1. [*adj*] sharing the same bed 2. [*n*] the person one shares a bed with, a spouse, a bedfellow

همبستگی /ham.bas.te.gi/ اسم.
1. solidarity 2. [*math*] correlation

همبسته /ham.bas.te/ صفت.
1. in solidarity with 2. interdependent 3. [*math*] correlated

همبند /ham.band/ صفت. اسم. [جمع: ـها]
1. [*adj*] incarcerated in the same prison 2. [*n*] a fellow prisoner, a fellow inmate

همپالکی /ham.pā.la.ki/ اسم. [گفتار] [جمع: ـها]
a crony, a companion

هم‌پوشی(ن) /ham.pu.ši/ اسم. overlap

هم‌پوشی داشتن /ham.pu.ši.dāš.tan/ مصدر لازم. (of two things) to overlap

هم‌پیاله /ham.pi.yā.le/ اسم. [جمع: ـها]
a drinking companion, a crony

هم‌پیمان /ham.pey.mān/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] joined by a pact, allied, confederate 2. [*n*] an ally, a confederate
کِشورهایِ هَم‌پیمان allied countries

همّت /hem.mat/ اسم. 1. the will to do sth, ambition, aspiration
2. high-mindedness, magnanimity
هِمّتِ بُلند loftiness of purpose
هِمّتِ عالی (esp of tickets to charity performances) which may be purchased for any sum, depending on the person's generosity, "sky is the limit".
هِمّت خواستن [ادبی]
to ask for a saint's blessing
□ همّت بلند دار که مردانِ روزگار / از همّتِ بلند به جایی رسیده‌اند (سعدی)
Aim high, for the world's great men Made it by virtue of their lofty aim.

همتا /ham.tā/ اسم. [جمع: ~یان] (= نَظیر)
peer, match, equal
بی‌هَمتا (= بی‌نظیر) peerless, matchless, unique

همتراز /ham.ta.rāz/ صفت. نیز هَمطراز
of the same class or social standing, of equal grade

همّت کردن /hem.mat.kar.dan/ مصدر لازم.
نیز همّت به خرج دادن to make an effort, to exert oneself

همجنس /ham.jens/ صفت. اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] (= هَمنوع)
1. of the same genus/ kind/ class, congeneric 2. of the same sex
3. [*n*] a fellow human being, one's fellow man
کَبوتر با کَبوتر، باز با باز/ کُند هَمجنس با هَمجنس پرواز [ضرب‌المثل]
Birds of a feather flock together. [*prov*]

همجنس‌باز(ن) /ham.jens.bāz/ اسم. صفت.
نیز هَمجنس‌گرا [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*n*] a homosexual, a gay person
2. [*adj*] homosexual, gay

همجنس‌بازی(ن) /ham.jens.bā.zi/ اسم.
نیز هَمجنس‌گرایی homosexuality

همجوار /ham.ja.vār/ صفت. (= هَمسایه)
neighbouring[Br], adjacent

همجواری /ham.ja.vā.ri/ اسم. (= هَمسایگی)
the state of being neighbours[Br]
رَوابطِ حُسنِ هَمجواری
good neighbourly[Br] relations

همجوشی /ham.ju.ši/ اسم. (= ۲. گُداخت)
1. blending together in a melting pot
2. [*phys*] fusion

همچشمی /ham.češ.mi/ اسم.
(= چشم‌همچشمی) rivalry, emulation

همچنان /ham.če.nān/ قید. 1. as, thus
2. in the same manner, just as before
اِمروز دَریا هَمچنان توفانی است.
Today the sea is still very rough.
هَمچنان‌که می‌دانی ...
As you already know ...

همچنین /ham.če.nin/ قید. 1. so, thus
2. also, as well as
□ همچنین گفت که فردا نمی‌تواند سرِ کار بیاید.
She also said that she will not be able to come to work tomorrow.

همچون /ham.čun/ حرف اضافه. نیز هَمچو
(= چون) 1. like, as 2. such
هَمچون یک دستهٔ گُل
like a bunch of flowers

همخانواده /ham.xā.ne.vā.de/ صفت.
belonging to the same family, closely related

همخانه /ham.xā.ne/ صفت. اسم. [جمع: ~ها]
1. [*adj*] sharing the same house,

dwelling together 2. [n] a flat-mate[Br], a room-mate[Us] 3. a co-tenant

همخوابگی /ham.xā.be.gi/ اسم. (= هَمبستری) going to bed with sb, lovemaking, copulation

همخوابه /ham.xā.be/ اسم. [جمع: ـ‌ها] (= هَمبستر) the person who goes to bed with sb, a sex partner

همخوان[(ن)] /ham.xān/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] (= ۱. همسرا) 1. a member of the choir, a chorister 2. [ling] consonant

همخوانی /ham.xā.ni/ اسم. 1. singing together, singing in unison 2. harmony, accord

با هم هَمخوانی داشتن to be in harmony with, to go well together

همخوراک /ham.xo.rāk/ صفت. اسم. (= همسُفره) 1. [adj] sharing a meal, eating at the same table 2. [n] the person sharing a meal with another

همخون /ham.xun/ صفت. sharing the same blood, consanguine

همخونی /ham.xu.ni/ اسم. the state of being a blood-relation, blood-relationship, consanguinity

همداستان /ham.dās.tān/ صفت. [مجازی] in agreement with, colluding with

همداستان شدن /ham.dās.tān.šo.dan/ مصدر لازم. to join forces with sb, to ally oneself with sb

همدانی /ha.me.dā.ni/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها] 1. [adj] pertaining to the city of Hamedan (in West Iran), Hamedani 2. [n] a native of Hamedan, a Hamedani

همدرد /ham.dard/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها] 1. [adj] suffering the same ailment 2. [n] a person who feels another's pain or grief

با کسی هَمدرد بودن to share sb else's grief, to sympathize with sb

□ در این ساعاتِ دشوار، با شما همدرد هستم.

In this trying time, my heart goes out to you.

همدردی /ham.dar.di/ اسم. sympathy, commiseration

همدردی کردن /ham.dar.di.kar.dan/ مصدر لازم. to sympathize with sb

همدرس /ham.dars/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] (= هَمکلاس) a fellow-student, a classmate

همدست /ham.dast/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـان] an accomplice, a collaborator, a partner in crime, a cohort[Us]

همدستی /ham.das.ti/ اسم. partnership (in crime), complicity

با هَمدستیِ یکدیگر in collaboration with one another

همدلی /ham.de.li/ اسم. empathy, sympathy

همدم /ham.dam/ اسم. (= مونس) a companion

همدندان /ham.dan.dān/ صفت. more or less of the same age

همدوره /ham.dow.re/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها] (= هَمعصر) 1. [adj] contemporary 2. having been in a training course together 3. [n] a contemporary

همدیگر /ham.di.gar/ ضمیر. each other, one another

با هَمدیگر with one another, together

همراز /ham.rāz/ اسم. a secret sharer, a confidant

همراه /ham.rāh/ صفت. قید. [جمع: ـان] 1. [adj] travelling[Br] together 2. carried along 3. helpful, accommodating,

agreeable 4. [n] a companion, a fellow wayfarer, an attendant, an escort 5. [adv] together with

هَمراهان [جمعِ هَمراه]
persons accompanying sb important, sb's entourage, sb's attendants

هَمراهِ ما بیا. Come along with us.

هیئتِ هَمراه وَزیر
the Minister's entourage

(به) هَمراه داشتن (of an object) to carry along, to have with one

همراهی /ham.rā.hi/ اسم. 1. the act of accompanying/ escorting sb 2. being helpful, helpfulness 3. [mus] accompaniment

همراهی‌کردن /ham.rā.hi.kar.dan/ مصدر متعدی. 1. to accompany sb 2. to be helpful 3. [mus] to accompany a singer etc on an instrument

همردیف /ham.ra.di:f/ اسم. a civilian employed by the armed forces and given the privileges of the rank of an officer with the same years of service

همرزم /ham.razm/ اسم. [جمع: ـ‌ان] one's fellow warrior

همرنگ /ham.rang/ صفت. of the same colour[Br], looking similar

هَمرنگِ جَماعت شدن to conform (to the way the majority of the people behave)

خواهی نشوی رُسوا هَمرنگِ جَماعت شو. [ضرب‌المثل] When in Rome, do as the Romans do. [prov] (ex tr = If you do not want to stand out, blend in with the crowd.)

همرو[ن] /ham.row/ اسم. [فرهنگستان] [جمع: ـ‌ان] (= اِسکورت) a member of the escort accompanying a high personage

همروی[ن] /ham.ro.vi/ اسم. [فرهنگستان] the act of escorting a high personage

همروی‌کردن /ham.ra.vi.kar.dan/ مصدر متعدی. (= اِسکورت کردن) to escort a high personage

همریش /ham.ri:š/ اسم. (= باجِناغ) the husband of the sister of one's wife, a brother-in-law

همزاد /ham.zād/ اسم. 1. a twin 2. an invisible being that is supposed to be born with the baby and will accompany him/ her all through life 3. a double, an alter ego

همزبان /ham.za.bān/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] 1. [adj] speaking the same tongue 2. [n] a person speaking the same language as another

□ روزی که خود را تنها و بی همزبان در دیارِ غربت یافت فصلِ جدیدی در زندگی‌اش گشوده شد.
The day she found herself alone, thousands of miles away from home and with nobody to talk to in her own tongue, marked the beginning of a new chapter in her life.

هم زدن /ham.za.dan/ مصدر متعدی. to mix the contents of a pot etc, to stir, to beat

مُرتّباً هَم بَزن. Please stir constantly.

همزمان /ham.za.mān/ صفت. 1. (of two things) happening at the same time, simultaneous 2. living in the same age, contemporary

به طورِ هَمزمان simultaneously

همزمانی /ham.za.mā.ni/ اسم. simultaneity, simultaneousness

همزن /ham.zan/ اسم. (= میکسر) an electric mixer

همزنجیر /ham.zan.ji:r/ اسم. [جمع: ـ‌ها] a fellow prisoner

همزه /ham.ze/ اسم. [زبان‌شناسی]
the name of the sound produced by a glottal stop, as in the middle of the word رأی /ra'y/

هم‌زیستی(ن) /ham.zis.ti/ اسم.
coexistence, symbiosis

هَم‌زیستیِ مُسالمت‌آمیز
peaceful coexistence

همساز /ham.sāz/ صفت. (= هَماهنگ)
in tune with, in harmony with, harmonic, harmonious

همسال /ham.sāl/ صفت. اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*adj*] of the same age 2. [*n*] a person of the same age as another

همسان /ham.sān/ صفت.
similar

هم‌سانه(ن) /ham.sā.ne/ اسم. [فرهنگستان]
(= اونیفورم)
a uniform

همسایگی /ham.sā.ye.gi/ اسم.
the state of being neighbours[Br], neighbourhood[Br]

در هَمسایگیِ ما
in our vicinity

همسایه /ham.sā.ye/ اسم. صفت.
[جمع: ـ‌ها، همسایگان] (= ۲. مُجاور)
1. [*n*] a neighbour[Br]
2. [*adj*] neighbouring[Br]

هَمسایهٔ دیوار به دیوار
one's next-door neighbour[Br]

همسر /ham.sar/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
a spouse (husband/ wife)

نامِ هَمسر
the spouse's name

هَمسرِ قانونی
one's lawful spouse, one's lawful husband/ wife

هَمسرِ جَدید اِختیار کردن
(usu of a man) to get married for a second time

همسرا(ن) /ham.so.rā/ اسم. [موسیقی]
[جمع: ـ‌ها، ـ‌یان] (= هَمخوان)
a member of the choir/ chorus, a chorister

گروهِ هَمسرایان
a choir, a chorus

همسری /ham.sa.ri/ اسم.
the state of being sb's spouse, marriage, matrimony

وَظایفِ هَمسری
duties of the wife/ husband, marital duties

همسطح /ham.sat.h/ صفت.
of the same height, at the same level, on a level with

همسفر /ham.sa.far/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a travelling[Br]/ traveling[Us] companion, a fellow traveller[Br]/ traveler[Us], a fellow wayfarer, a fellow passenger
2. [*adj*] travelling[Br] together

● fellow traveller[Br] در یک دوره به معنیِ «هـوادارِ حزبِ کمونیست» آنچنان کاربردِ وسیعی یافت که معنیِ اولیهٔ آن به معنی «همسفر» تحت‌الشعاع قرار گرفت. از این رو در استفاده از آن باید مراقب بود سوء تفاهم ایجاد نشود.

همسفره /hom.sof.re/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها]
(= هَمخوراک)
1. [*adj*] sharing a meal, sitting at the same table 2. [*n*] person(s) sharing a meal

همسنگ /ham.sang/ صفت.
of the same weight, of equal weight

همسنگر /ham.san.gar/ صفت. اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= هَمرزم)
1. [*adj*] fighting in the same trench
2. [*n*] a fellow warrior, a comrade in arms

همسو(ن) /ham.su/ صفت.
moving/ flying/ flowing in the same direction, of the same tendency, in line with

همسو شدن /ham.su.šo.dan/ مصدر لازم.
to fall in line with others

همسویی /ham.su.'i/ اسم.
the state of having the same tendency, affinity

همشاگردی /ham.šā.ger.di/ اسم.
[جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= هَمکلاسی)
a classmate, a fellow student

□ دیروز به طورِ اتفاقی یکی از همشاگردی‌های دبستانم را دیدم.
Yesterday I ran into one of my primary[Br]/ elementary[Us] school classmates.

همشکل /ham.šekl/ صفت. similar, similar-looking

همشهری /ham.šah.ri/ اسم. صفت. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*n*] one's fellow-citizen
2. [*adj*] coming from the same town
هَمشهریانِ عَزیز!
My dear fellow citizens!

همشیر /ham.ši:r/ صفت. (= رضاعی)
having been suckled by the same wet nurse/ mother, foster

همشیره /ham.ši.re/ اسم. (= خواهر)
1. one's sister 2. (= همشیر)

همشیره‌زاده /ham.ši.re.zā.de/ اسم. [جمع: ـ‌ها] (= خواهرزاده)
a niece or a nephew

هم‌صحبت /ham.soh.bat/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان] (= مُصاحب)
a person one can engage in a conversation, a companion, an interlocutor

هم‌صحبتی /ham.soh.ba.ti/ اسم. (= مُصاحبت)
companionship, company, society

همصدا /ham.se.dā/ صفت.
1. having the same sound, sounding alike, homophonous 2. voicing the same opinion or view
با کسی هَمصدا شدن
to voice one's support for sb's views

هم‌طبقه /ham.ta.ba.qe/ صفت.
belonging to the same social class, of the same class

هم‌طراز /ham.ta.rāz/ صفت. نیز همتراز
of the same class or social standing, of equal grade

همعصر /ham.'asr/ صفت. (= مُعاصر)
contemporary

هم‌عقیده /ham.'a.qide/ صفت.
sharing the same belief/ opinion/ view
□ متأسّفانه من در این مورد با شما هم‌عقیده نیستم.
I am afraid I do not share your views in this matter.

همفشار(ن) /ham.fe.šār/ صفت. [هوا]
of equal atmospheric pressure, isobaric
خُطوطِ هَمفشار (روی نقشه‌هایِ هواشناسی)
isobars

همفکر /ham.fekr/ صفت. اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. [*adj*] sharing the same views, like-minded 2. [*n*] person(s) sharing the same views

همفکری /ham.fek.ri/ اسم.
1. (of several persons) sharing the same views 2. exchanging ideas
در هَمفکری با یکدیگر
in consultation with one another

هم‌قد /ham.qad/ صفت.
of the same stature or height
بُرو با هَمقدت دَعوا کن.
Go and pick a fight with someone your own size.

همقدم /ham.qa.dam/ صفت. (= هَمگام)
in step with, marching together
با کسی هَمقدم شدن
to join sb in an outing/ march etc

همقسم /ham.qa.sam/ صفت.
(of several people) having all sworn solemnly to do sth
هَمقسم شدن to pledge jointly to do sth, to join in a pact

همقطار /ham.qa.tār/ اسم. [جمع: ـ‌ها، ـ‌ان]
1. a comrade in arms, a brother

in arms, a fellow soldier or officer
2. sb of the same social rank

همقلم /ham.qa.lam/ اسم. صفت.
1. [*n*] a fellow writer/ [جمع: ~ها، ~ان]
journalist 2. [*adj*] writing for
the same publication

همکار /ham.kār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
a co-worker, a colleague,
a collaborator

همکاری /ham.kā.ri/ اسم.
cooperation,
collaboration, working together

همکاری کردن /ham.kā.ri.kar.dan/
مصدر لازم.
to cooperate with sb,
to collaborate with sb

همکاسه /ham.kā.se/ صفت. (= هَمخوراک)
sharing a meal with sb, sitting at
the same table with sb

همکف /ham.kaf/ صفت. [ساختمان]
on a level with the ground outside
the ground floor^Br, طَبقهٔ هَمکف
the first floor^Us

همکلاس /ham.ke.lās/ اسم. صفت. نیز هَمکلاسی
1. [*n*] one's classmate, [جمع: ~ها، ~ان]
a fellow student 2. [*adj*] attending
the same class

همکیش /ham.ki:š/ صفت. (= هَمدین، هَممذهب)
1. having the same religion
2. [*n*] a co-religionist
fellow Christians هَمکیشانِ مَسیحی
fellow Jews هَمکیشانِ یَهودی

همگام /ham.gām/ صفت. (= همقدم)
in step with, marching together
هَمگام با وَرزشکاران
in step with the sporting community

همگان /ha.me.gān/ ضمیر. [جمعِ هَمه]
everybody, all people
Everybody knows ..., هَمگان می‌دانند ...
All the people know ...

همگانی /ha.me.gā.ni/ صفت. (= عُمومی)
public, general
public transport وَسیلهٔ نَقلیّهٔ هَمگانی

همگرا[(ن)] /ham.ge.rā/ صفت. [فیزیک] ↔ واگرا
convergent

همگن[(ن)] /ham.gen/ صفت. (= هموژن)
homogeneous

همگی /ha.me.gi/ ضمیر.
all of (us/ you/ them)
همگی‌شان باهم رفتند.
They all left together.

هم‌محلّه /ham.ma.hal.le/ صفت.
living in the same neighbourhood^Br

هم‌مرز /ham.marz/ صفت.
having a common border with

هم‌مسلک /ham.mas.lak/ صفت.
having the same ideology

هم‌منزل /ham.man.zel/ صفت. اسم. [جمع: ~ها]
1. [*adj*] sharing the same (= هَم‌خانه)
house, dwelling together
2. [*n*] a flat-mate^Br, a room-mate^Us

هم‌میهن /ham.mi.han/ اسم. [جمع: ~ان]
a compatriot, a fellow (= هَموطن)
countryman, a fellow Iranian
My fellow countrymen! هم‌میهنان!

همنام /ham.nām/ صفت. اسم. (= هَم‌اِسم)
1. [*adj*] bearing the same name
2. [*n*] a person bearing the same name
as another, a namesake, a homonym

هم‌نشست[(ن)] /ham.ne.šast/ اسم. [فرهنگستان]
symposium (= سَمپوزیوم)

همنشین /ham.ne.šin/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
sb one associates with, (= هَمدم)
a companion

همنشینی /ham.ne.ši.ni/ اسم.
keeping
company, companionship, society

همنفس /ham.na.fas/ اسم. [جمع: ~ها]
a soulmate, a soul mate

همنوع /ham.now'/ صفت. اسم. [جمع: ~ان]
1. [*adj*] of the same kind 2. [*n*] a fellow human being, fellow man

همنهاد(ن) /ham.na.hād/ اسم. (= سَنتز)
synthesis

همو /ha.mu/ ضمیر. [ادبی] (= هم او) 1. he, him 2 she, her

هَمو بود که ... He was the one who

هموار /ham.vār/ صفت. flat, even, smooth

زَمینِ هَموار flat land

هموارکردن /ham.vār.kar.dan/ مصدر متعدی. (= تَسطیح) to level sth

همواره /ham.vā.re/ قید. [ادبی] (= هَماره)
always, constantly

هموَزن /ham.vazn/ صفت. of the same weight, equal in weight

هموژن(ف) /ho.mo.žen/ صفت. (= هَمگن)
homogeneous

هموژنیزه(ف) /ho.mo.že.ni.ze/ صفت.
rendered homogeneous, homogenized

هموطن /ham.va.tan/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
(= هَممیهن) a compatriot, a fellow countryman, a fellow Iranian

□ هموطنان! امروز روزِ دلاوری است!
My fellow Iranians! Today is the day of valour[Br].

هموفیلی(ف) /he.mo.fi.li/ اسم. [پزشکی]
haemophilia[Br], hemophilia[Us]

بیمارِ مُبتلا به هِموفیلی
a haemophiliac[Br], a hemophiliac[Us]

هموگلوبین(ف) /he.mo.ge.lo.bin/ اسم.
haemoglobin[Br], hemoglobin[Us]

همولایتی /ham.ve.lā.ya.ti/ صفت.
coming from the same provincial town

همه /ha.me/ ضمیر. 1. all, entire 2. everybody

از هَمهٔ اینها گذشته apart from all that

با این هَمه (= با وجودِ این)
in spite of all this/ that

هَمهاش 1. [*adv*] constantly, all the time 2. all of it

هَمهٔ ... all of, every bit of

هَمه حاضرند. All are here. Everybody is here.

همه ـ /ha.me-/ پیشوند. prefix denoting all of sth, all-, omni-, pan-. See instances below.

همهپرسی /ha.me.por.si/ اسم. (= رِفراندوم)
referendum, plebiscite

همهجا /ha.me.jā/ قید. everywhere, all over

همهجانبه /ha.me.jā.ne.be/ صفت. all-out, all-embracing, comprehensive

حِمایتِ هَمهجانبه all-out support

همهچیزخوار /ha.me.čiz.xār/ صفت.
[جانورشناسی] omnivore

همهروزه /ha.me.ru.ze/ قید. everyday

همهفنحریف /ha.me.fan.ha.rif/ صفت.
capable of undertaking different tasks, versatile

همهکاره /ha.me.kā.re/ صفت. (= همهفنحریف)
1. versatile 2. in charge of everything

هَمهکاره و هیچکاره [ضربالمثل]
jack of all trades and master of none [*prov*]

همهگیر /ha.me.gi:r/ صفت.
1. [*med*] epidemic 2. all pervasive

همهگیری /ha.me.gi.ri/ اسم.
1. [*med*] an epidemic 2. pervasiveness

همهمه /ham.ha.me/ اسم. the din of many voices, hubbub, tumult

همی /ha.mi/ پیشوند. [ادبی] (= می ـ)
prefix added to verbs denoting continuity.

مثال: هَمیرفتی (= میرفت)

همیاری(ن) /ham.yā.ri/ اسم.
mutual assistance, mutualism

همیشگی /ha.mi.še.gi/ صفت. (= دائمی)
1. perpetual, permanent 2. usual

همیشه /ha.mi.še/ قید. always, constantly

برای همیشه — for good, forever

هَمیشهٔ خُدا [گفتار] — day in day out, all the time

همیشه‌بهار /ha.mi.še.ba.hār/ صفت.
[گیاه‌شناسی] evergreen

گُلِ هَمیشه‌بهار — marigold

همین /ha.min/ صفت. (this) same, this very

هَمین؟ — Is that all?

هَمین حالا — just now, at this very moment

هَمین طور است. /towr/ — It is so.

هَمین‌طوری — just like that

هَمین‌که — as soon as, just as

هنجار[ن] /han.jār/ اسم. (= مِعیار، نُرم)
norm, standard

به هَنجار — following accepted norms, normal

نابه هنجار — abnormal

هَنجارهای اِجتماعی — social norms

هندبوک[ف] /hand.buk/ اسم. (= * دَستینه)
handbook, manual

هندسه /hen.de.se/ اسم. geometry

هِندسهٔ اُقلیدسی — Euclidian geometry

هِندسهٔ تَرسیمی — descriptive geometry

هِندسهٔ فَضایی — solid geometry

هِندسهٔ مُسطّحه — plane geometry

هندسی /hen.de.si/ صفت. geometric, geometrical

فُرم‌هایِ هِندسی — geometric forms

هندو /hen.du/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*n*] an adherent of Hinduism, a Hindu 2. [*lit*] an Indian
3. [*adj*] [*lit*] Indian, Hindu

خالِ هِندو — a beauty sport painted on the forehead of Hindu women, the *bindi*

هندواروپایی /hen.do.o.ru.pā.'i/ صفت.
[زبان‌شناسی] Indo-European

◻ فارسی یکی از زبان‌هایِ هندواروپایی به شمار می‌رود.
Persian is considered an Indo-European language.

هندوانه /hen.da.vā.ne/ اسم. [گیاه‌شناسی]
watermelon

تُخمِ هِندوانه — watermelon seed(s)

تُخمـهٔ هِندوانه — roasted watermelon seed(s)

زیرِ بَغلِ کسی هِندوانه گذاشتن [گفتار] — to unduly praise and flatter sb

هندوستانی /hen.dus.tā.ni/ صفت. (= هِندی)
pertaining to India, Indian, Hindustani

هندی /hen.di/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] pertaining to India, Indian
2. [*n*] an Indian (esp a Muslim Indian)
3. the Hindi language, Hindi

غَذاهایِ هِندی — Indian cuisine

هنر /ho.nar/ اسم. (= × صَنعت) art

دانشجویِ هُنر — a university student majoring in art, an art student

هُنر برای هُنر — art for art's sake

هُنرهای تَجسّمی — the visual arts

هُنرهای تَزیینی — the decorative arts

هُنرهای زیبا (= × صَنایعِ مُستظرفه) — fine arts

هُنرهای نَمایشی — the performing arts

هنرآموز[ن] /ho.na.rā.muz/ اسم. [جمع: ~ان]
a student in a vocational school, a trainee

هنرپرور /ho.nar.par.var/ صفت.
conducive to the development of good artists

شَهرِ هُنرپرورِ اِصفهان — Isfahan, a city well-known for its patronage of the fine arts and handicrafts

هنرپیشگی /ho.nar.pi.še.gi/ اسم. [تئاتر] (= بازیگری)
the vocation of an actor/actress, acting

هنرپیشه /ho.nar.pi.še/ اسم. [تئاتر] [جمع: ~ها، هنرپیشگان] (= بازیگر)
an actor, an actress

هُنرپیشهٔ زَن (= بازیگرِ زَن) an actress

هُنرپیشهٔ مَرد (= بازیگرِ مَرد) an actor

هنرجو /ho.nar.ju/ اسم. [جمع: ~یان]
a (college-level) art student

هنردوست /ho.nar.dust/ اسم. صفت. [جمع: ~ان]
1. [n] an art lover, a lover of the arts
2. [adj] art-loving

هنرستان^(ن) /ho.na.res.tān/ اسم.
a vocational school

هُنرستانِ صَنعتی a technical school

هنرستانی^(ن) /ho.na.res.tā.ni/ صفت.
pertaining to vocational schools, attending a vocational school

هنرشناس^(ن) /ho.nar.še.nās/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
an art connoisseur

هنرکده /ho.nar.ka.de/ اسم.
an arts and crafts college

هنرکردن /honar.karr.dan/ مصدر لازم.
to succeed in doing sth difficult, to pull sth off

هنرمند /ho.nar.mand/ اسم. صفت. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [n] an artist
2. (singer etc) an artiste/ artist
3. [adj] endowed with artistry

نَوازندهٔ هُنرمند a virtuoso

هنرمندانه /ho.nar.man.dā.ne/ صفت. قید.
1. [adj] artistic 2. [adv] artistically

هنرمندی /ho.nar.man.di/ اسم.
artistry, virtuosity

□ استاد ویولن را زیر چانه نهاد و با هنرمندیِ هرچه‌تمام‌تر شروع به نواختن کرد.
The maestro tucked the violin under his chin and began to play with great virtuosity.

هنرنمایی /ho.nar.na.mā.'i/ اسم.
a display of one's artistic skills, a show of virtuosity, an artistic tour de force

هنرنمایی‌کردن /ho.nar.na.mā.'i.kar.dan/ مصدر لازم.
to display one's virtuosity

هنری /ho.na.ri/ صفت.
1. pertaining to the arts, art [bef. n] 2. artistic 3. arty

اَثرِ هُنری a work of art

هنگ /hang/ اسم. [نظامی]
regiment

هنگام /hen.gām, han-/ اسم. (= وَقت)
1. time 2. [tech] stroke

به هِنگام [ادبی] timely

نابه هِنگام [ادبی] untimely

موتورِ چَهارهِنگام a four-stroke engine

هِنگامِ دِرو بود. /-row/
It was harvest time.

هِنگامی‌که when

هنگامه /hen.gā.me, han-/ اسم.
1. a crowd of rowdy people, a riotous situation, tumult 2. [adj] [col] terrific, wonderful

هنگفت /hen.goft, han-/ صفت.
very large, excessive, exorbitant

مَبلغِ هِنگفت a very large sum

هنوز /ha.nuz/ قید.
still, yet, as yet

هَنوز اینجایی؟ Are you still here?

هَنوز نرسیده. It is not ripe yet.

هنّ و هون /hen.no.hun/ صوت. نیز هِن هِن
the sound of heavy breathing, a panting sound, grunting

هنّ و هون‌کنان /hen.no.hun.ko.nān/ قید.
panting hard

هو /how/ اسم.
the act of booing, hooting, jeering

هو و جَنجال hue and cry

هو /hu/ ضمیر. 1. he (in Arabic)
2. He (i.e. God Almighty)
هُوَالباقی /-ho.val/ He is immortal.
هُوَالعَلیم /-ho.val/ He knows everything. He is omniscient.
یا هو! O God!

هوا /ha.vā/ اسم. (= ۴. هَویٰ) 1. air
2. atmospheric conditions, weather
3. a very small amount, a tad
4. a desire for sb/ sth
در هَوای آفتابی in sunny weather
دِلم هَوای تو دارد. I yearn for you.
دیشب هَوا سَرد شد. It got cold last night.
هَوای آلوده polluted air
هَوای بَد bad weather, poor weather, inclement weather
هوای تازه fresh air
هوای پاک clean air
هَوا پَس بودن [گفتار] (of a situation) to look bad, not to look good
هَوا(یی) خوردن to go out for a whiff of fresh air
هَوا دادنِ (لباس و غیره) to air clothes etc, to ventilate
هَوایِ کسی را داشتن (= مُواظب کسی بودن) to watch over sb, to look out for sb

هوابَر ^(ن) /ha.vā.bar/ اسم. [فرهنگستان] (= هود) an extractor hood (usu installed in a kitchen to remove bad smells)

هوابُرد ^(ن) /ha.vā.bord/ صفت. [نظامی] airborne
نیروهایِ هَوابُرد airborne troops

هوابند ^(ن) /ha.vā.band/ اسم. airlock

هواپیما ^(ن) /ha.vā.pey.mā/ اسم. [جمع: ~ها] (= × طَیّاره) aeroplane^Br, airplane^Us, plane^Br/Us, aircraft
سوختِ هَواپیما aviation fuel
هواپیمای آب‌نشین sea plane, hydroplane
هَواپیمای آموزشی a trainer aircraft
هَواپیمای بدونِ خَلبان a drone
هَواپیمای بدونِ موتور a glider
هَواپیمای بُمب‌افکن a bomber
هَواپیمای جَنگی a war plane
هَواپیمای چهارموتوره four-engined aircraft
هَواپیمای دوموتوره twin-engined aircraft
هَواپیمای سَبک light aircraft
هَواپیمای شِناسایی a reconnaissance plane
هَواپیمای کاغذی a paper aeroplane^Br
هَواپیمای مُدل a model aeroplane^Br
هَواپیمای مُسافری an airliner, a passenger jet
هَواپیمای یِک‌باله a monoplane
هَواپیمای یِک‌موتوره single-engined aircraft

هواپیماربا ^(ن) /ha.vā.pey.mā.ro.bā/ اسم. [جمع: ~ها، ~یان] a hijacker, a skyjacker

هواپیماربایی ^(ن) /ha.vā.pey.mā.ro.bā.'i/ اسم. the act of hijacking an aircraft

هواپیمازدگی ^(ن) /ha.vā.pey.mā.za.de.gi/ اسم. airsickness
نیز هَوازدگی

هواپیمایی /ha.vā.pey.mā.'i/ اسم. 1. aviation 2. airline
سازمانِ هَواپیماییِ کِشوری the Civil Aviation Organization (*CAO*)
شِرکتِ هَواپیمایی airline

هواخواه /ha.vā.xāh/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] (= هوادار) an adherent, a partisan, a supporter, a fan, an aficionado

هواخوری /ha.vā.xo.ri/ اسم. going outdoors to take in fresh air, outing, excursion

هوادار /ha.vā.dār/ اسم. [جمع: ــها، ــان]
an adherent, a partisan, (= هواخواه)
a supporter, a fan, an aficionado

هواداری /ha.vā.dā.ri/ اسم. adherence,
partisanship, support
(از کسی) هَواداری کردن
to take sb's side, to back sb,
to support sb

هوار[1] /ha.vār/ اسم. [آواز] falling debris
سَرِ کسی هَوار شدن to barge in on sb

هوار[2] /ha.vār/ اسم. [گفتار] a cry for help,
help!
□ آی هوار! پلیس را خبر کنید! دزد آمده!
Help! Somebody, call the police.
I have been robbed.

هوازی(ن) /ha.vā.zi/ صفت. [زیست‌شناسی]
(of organisms) requiring oxygen for the
sustenance of their life, aerobic

هواساز(ن) /ha.vā.sāz/ اسم.
a central air conditioning unit

هواسنج(ن) /ha.vā.sanj/ اسم. aerometer

هواشناس(ن) /ha.vā.še.nās/ اسم.
a meteorologist [جمع: ــها، ــان]

هواشناسی(ن) /ha.vā.še.nā.si/ اسم.
meteorology

هواکش(ن) /ha.vā.keš/ اسم. ventilator

هواگیری(ن) /ha.vā.gi.ri/ اسم.
the act of forcing out air from a hydraulic
system

هواناو(ن) /ha.vā.nāv/ اسم. hovercraft

هوانورد(ن) /ha.vā.na.vard/ اسم.
an aviator, a pilot [جمع: ــها، ــان]

هوانوردی(ن) /ha.vā.na.var.di/ اسم.
aviation

هوانیروز(ن) /ha.vā.ni.ruz/ اسم. [نظامی]
the Army Air Corps (including a fleet
of attack helicopters)

هوایی /ha.vā.'i/ صفت. 1. aerial
2. (of cables) overhead 3. air [*bef. n*]
5. [*col*] itching with desire
توپِ هَوایی [فوتبال] a high ball
تیراندازیِ هَوایی shooting into the air
عَکسبرداریِ هَوایی aerial photography
مَنظرهٔ هَوایی an aerial view of `sth,
a bird's eye view

هوبره /hu.ba.re/ اسم. [پرنده]
Houbara bustard

هوچی /how.či/ اسم. [جمع: ــها، ــان]
a rumour[Br] monger

هوچیگری /how.či.ga.ri/ اسم.
the job of a rumour[Br] monger

هود(ف) /hud/ اسم. (= ❋ هَوابَر)
the extractor hood (usu installed in
the kitchen above the cooking range)

هودج /hu.daj/ اسم. [قدیم] (= کَجاوه)
a litter carried by a camel or an elephant,
a ***howdah***

هورا(ف) /hu.rā/ اسم. hurrah, hurray
هیپیپ هورا! Hip, hip, hurray!

هوراکشیدن /hu.rā.ke.ši.dan/ مصدر لازم.
to cheer loudly

هورت /hort/ صوت. نیز هُرت
a slurping sound (made when eating liquid
food), slurp
هورت کشیدن to eat or drink
with a slurping sound, to slurp
□ چند بار بگویم سوپ که می‌خوری هورت
نکش؟
How many times should I tell you not
to slurp your soup?

هورمون(ف) /hor.mon/ اسم. [زیست‌شناسی]
hormone نیز هورمُن
هورمونِ اِستروژن
the hormone estrogen

هوس /ha.vas/ اسم. whim, caprice,
fancy, desire, crave

هَوسِ چیزی کردن to have a sudden desire for sth, to crave/ fancy sth

هوس‌انگیز /ha.va.san.gi:z/ صفت. (of sth/ sb) that excites the senses, sensual, desirable, voluptuous

هوسانه /ha.va.sā.ne/ اسم. قید. [خوراکی] 1. [*n*] a food that one eats on a whim, junk food[Us] 2. [*adv*] on a whim

هوسباز /ha.vas.bāz/ صفت. capricious, whimsical

زَنِ هَوسباز a capricious woman

هوس‌ران /ha.vas.rān/ صفت. (usu of a man) who indulges in sensual pleasures

آدمِ هَوس‌ران a debauched person

هوس راندن /ha.vas.rān.dan/ مصدر لازم. [ادبی] to indulge in satisfying one's carnal desires

هوس‌رانی /ha.vas.rā.ni/ اسم. debauchery

هوش /huš/ اسم. 1. intelligence, brain 2. consciousness

باهوش clever, intelligent, sharp

بیهوش 1. unintelligent, stupid, dumb 2. unconscious

هوشِ مَصنوعی artificial intelligence (AI)

از هوش رفتن to lose consciousness, to become unconscious, to faint

به هوش آمدن to regain consciousness, to come to

هوشبری[ن] /huš.ba.ri/ اسم. [پزشکی] anaesthesia[Br], anesthesia[Us] (= بیهوشی)

پزشکِ مُتخصّصِ هوشبری an anaesthetist[Br], anesthetist[Us]

هوشمند /huš.mand/ صفت. clever, intelligent, smart

بُمبِ هوشمند a smart bomb

کارتِ هوشمند a smart card

هوشمندانه /huš.man.dā.ne/ صفت. قید. 1. [*adj*] clever, smart 2. [*adv*] cleverly

هوشی[ن] /hu.ši/ صفت. pertaining to intelligence, intelligence [*bef. n*]

بَهرهٔ هوشی intelligence quotient (IQ)

هوشیار /huš.yār/ صفت. (= هُشیار) 1. alert, vigilant 2. sober

هوشیاری /huš.yā.ri/ اسم. (= هُشیاری) 1. alertness, vigilance 2. sobriety

هول /howl/ اسم. 1. sudden fear, fright, panic 2. [*adj*] [*col*] in a hurry

هول و وَلا [گفتار] extreme anxiety

از هولِ حَلیم توی دیگ افتادن [ضرب‌المثل] to suffer a fall in one's haste to win the prize, to act with excessive haste

هول کردن /howl.kar.dan/ مصدر لازم. to have a fright, to panic

هولناک /howl.nāk/ صفت. frightening, shocking

هول‌هولکی /howl.how.la.ki/ قید. [گفتار] hurriedly, hastily

هوکردن /how.kar.dan/ مصدر متعدی. to boo sb, to hoot, to jeer

هوکشیدن /hu.ke.ši.dan/ مصدر لازم. to call on God in a loud voice (as done by itinerant dervishes)

هومئوپاتی[ف] /ho.me.'o.pā.ti/ اسم. [پزشکی] homeopathy نیز **هومیوپاتی**

هوو /ha.vu/ اسم. any one of the two or more wives of a polygamous husband, a co-wife, a joint wife

هویٰ /ha.vā/ اسم. نیز **هَوا** desire, passion

هَویٰ و هَوس a whim

هویّت /ho.viy.yat/ اسم. identity

هُویّتِ فَرهنگی cultural identity

اِحراز هویّت کردن to establish sb's identity

هویج /ha.vij/ اسم. [گیاه‌شناسی] carrot

هَویج فَرنگی garden carrot(s)

هیتی /hi.ti/ صفت. اسم. [تاریخ] [جمع: ـ‌ها]
1. [*adj*] pertaining to Hittites, Hittite
2. [*n*] a Hittite

هیجان /ha.ya.jān/ اسم. [جمع: ـ‌ات]
1. excitement 2. emotion
به هَیجان آمدن — to get excited

هیجان‌انگیز /ha.ya.jā.nan.gi:z/ صفت.
exciting
چه داستانِ هَیجان‌انگیزی!
What an exciting story!

هیجانی /ha.ya.jā.ni/ صفت. [روان‌شناسی]
emotional

هیجده /hij.dah/ اسم. [عدد] ← هِجده
eighteen (18)

هیچ /hi:č/ صفت. اسم. قید.
1. [*adj*] no
2. [*n*] nothing, nil, zilch[Us], (in a negative context) anything 3. [*adv*] never, (in a negative context) ever, not at all, at all
به هیچ وَجه — by no means
هیچ فَردی از افرادِ بَشر
no human being
هیچ مگو! — Say nothing. Do not say anything. Don't say a word.
هیچ مَدان — a know-nothing
هیچ و پوچ — nothing, nothing at all
سَرِ هیچ و پوچ — over nothing
« هیچ شغلی مثل نمایش نیست »
" There's No Business Like Show Bussiness "

هیچ‌چیز /hič.či:z/ اسم.
nothing, (in a negative context) anything

هیچستان /hi.čes.tān/ اسم.
a place where there is nothing, the Land of Nothingness
□ به سراغِ من اگر می‌آیید / پشتِ هیچستانم. (سپهری)
If you are coming to see me,
I am beyond the Land of Nothingness.

هویدا /ho.vey.dā/ صفت. (= نِمایان)
manifest, in full view

هویه /ho.vi.ye/ اسم.
soldering iron

هی /hey/ صوت.
hey, ahoy

هیئت /hey.'at/ اسم. نیز هیأت (= ۲. نجوم)
1. a group of persons who form a decision-making body, a board
2. [*dated*] astronomy
هِیئتِ اِعزامی — a mission, a delegation
هِیئتِ اُمنا(ء) — the board of trustees
هیئتِ تِئاترال [سابق]
a theatre[Br]/ theater[Us] group, a troupe
هِیئتِ تَحریریّه — the editorial board
هِیئتِ دولت — the Council of Ministers, the Cabinet
هِیئتِ عِلمی — the faculty (of a university)
عُضوِ هِیئت عِلمی — a faculty member
هِیئتِ حاکمه — the ruling body, the governing body
هِیئتِ مُدیره — the board of directors
هِیئتِ مُنصفه — the jury

هیاکل /ha.yā.kel/ اسم. [جمعِ هیکل]
figures

هیاهو /ha.yā.hu/ اسم.
outcry, tumult, uproar, hue and cry

هیاهوکردن /ha.yā.hu.kar.dan/ مصدر لازم.
to make a tumult, to clamour[Br]

هیبت /hey.bat/ اسم.
a feeling of fear mixed with respect, awe

هیپنوتیسم[ف] /hip.no.tism/ اسم. نیز هیپنوتیزم
hypnotism

هیپوتالاموس[ف] /hi.po.tā.lā.mus/ اسم.
the hypothalamus [کالبدشناسی]

هیپوفیز[ف] /hi.po.fiz/ اسم. [کالبدشناسی]
the hypophysis or pituitary gland

هیپی[ف] /hi.pi/ اسم. [جمع: ـ‌ها]
a hippie

هیتر[ف] /hi.ter/ اسم. (= * اُجاقک)
(a usu small) electric heater

هیچکاره /hič.kā.re/ صفت. ← همه‌کاره
with no authority, with no responsibility, good-for-nothing
آدمِ هیچکاره a very unimportant person, a nobody
هیچ‌کدام /hič.ko.dām/ ضمیر. (= هیچ‌یک)
none (of them), neither (one of the two)
هیچ‌کس /hič.kas/ ضمیر. nobody, no one
هیچگاه /hič.gāh/ قید. (= هیچ‌وَقت)
at no time, never, (in a negative context) ever
هیچگرا(ن) /hič.ge.rā/ اسم. [فلسفه] نیز هیچ‌اِنگار
[جمع: ~یان] (= نیهیلیست) a nihilist
هیچگرایانه(ن) /hič.ge.rā.yā.ne/ صفت.
(= نیهیلیستی) nihilistic
هیچگرایی(ن) /hič.ge.rā.'i/ اسم. [فلسفه]
(= نیهیلیسم) nihilism
هیچ‌وقت /hič.vaqt/ قید. (= هیچگاه)
at no time, never, (in a negative context) ever
هیچّی /hič.či/ اسم. [گفتار] (= هیچ‌چیز)
not a thing, nothing
هیچ‌یک /hič.yek/ ضمیر. (= هیچ‌کدام)
none (of them), neither (one of the two)
هیدرات(ف) /hid.rāt/ اسم. [شیمی] hydrate
هیدراتِ پُتاسیم
hydrate of potassium (potash)
هیدروژن(ف) /hid.ro.žen/ اسم. [شیمی]
نیز ئیدروژن hydrogen (*H*)
گازِ هیدروژن hydrogen gas
هیدروژنه(ف) /hid.ro.že.ne/ صفت. نیز ئیدروژنه
hydrogenated
هیدرولیک(ف) /hid.ro.lik/ اسم. صفت.
1. [*n*] hydraulics نیز ئیدرولیک
2. [*adj*] hydraulic
تُرمزِ هیدرولیک [خودرو]
hydraulic brakes, power brakes

فَرمانِ هیدرولیک [خودرو] hydraulic-assisted steering, power steering
هیر و ویر /hi.ro.vi:r/ اسم. [گفتار]
(= حیص و بیص) the meanwhile
در این هیر و ویر in the midst of all this, in the meanwhile
هیز /hi:z/ صفت. [گفتار] (= چشم‌چران)
1. (of a man) who looks covetously at women, who ogles 2. lecherous
پیرمردِ هیز an old lecher, a dirty old man
هیزم /hi.zom/ اسم. (= هیمه) firewood
هیزم‌شکن /hi.zom.še.kan/ اسم.
[جمع: ~ها، ~ان] a woodcutter
هیزمی /hi.zo.mi/ صفت. wood-burning
بُخاریِ هیزمی a wood-burning stove, a fireplace
هیزی /hi.zi/ اسم. [گفتار] the act of ogling
هیستری(ف) /his.te.ri/ اسم. [پزشکی] hysteria
دُچارِ هیستری hysteric
هیکل /hey.kal/ اسم. [جمع: ~ها، هَیاکل]
1. figure 2. the frame of the body, stature
هیکل‌مند /hey.kal.mand/ صفت. نیز هِیکل‌دار
(= تَنومند) with a well-developed body, corpulent, stout
هیمنه /hey.ma.ne/ اسم. majesty, grandeur
پُرهِیمنه majestic
هیمه /hi.me/ اسم. (= هیزم) firewood
هیمه‌سوز /hi.me.suz/ اسم. [فرهنگستان]
(= شومینه) a wood-burning fireplace
هین /hin/ صوت. نیز چُش، هُش
a sound made to command a beast of burden to move forward, gee-up!
هین کردن /hin.kar.dan/ مصدر متعدی.
to command a donkey or horse to move forward
هیولا /ha.yu.lā/ اسم. monster
هیهات /hey.hāt/ اسم. (= اَفسوس) alas, wellaway

ي، يـ، ى، ی

ی /ye, yā/اسم. 32nd and last letter of the Persian alphabet

ـی ۱ /-i/ پسوند. 1. suffix appended to nouns; it functions as the indefinite article a/ an (مَردی) 2. suffix appended to adjectives; it forms an abstract noun (سَبز: سَبزی) 3. suffix appended to nouns; it forms an adjective (شیراز: شیرازی)

ـی ۲ /-i/ضمیر. the marker for the 2nd person singular, appended to the root of verbs in various tenses (رفتن: رَفتی، می‌رَوی، خواهی‌رَفت)

یا ۱ /yā/ حرف. 1. or 2. either ... or

شب یا روز day or night

نمی‌دانم می‌آید یا نه. I have no idea if/ whether he will come.

یا من یا تو either you or I

یا ۲ /yā/اسم. the formal name of the letter ی

یا ۳ /yā/ حرف. (= ای) (the evocative) O

یا خُدا! O God! O Lord!

یائسگی /yā.'e.se.gi/اسم. [زیست‌شناسی] the menopause, the change of life

یائسه /yā.'e.se/ صفت. in a state of menopause, menopausal

زَنانِ یائسه postmenopausal women

یاالله /yā.al.lāh/ دعا. O God! O Allah!

یابنده /yā.ban.de/اسم. [جمع: ـ‌ها، یابندگان] the finder

جوینده یابنده است [ضرب‌المثل] seek, and ye shall find [*prov*]

□ از یابنده تقاضا می‌شود با تلفنِ ... تماس حاصل فرمایند.
If you have found it, please contact the following number: 000 (*ex tr* = The finder is requested to kindly call this telephone number: 000)

یابو /yā.bu/اسم. a work horse, a pack horse

یاتاقان /yā.tā.qān/اسم. [مکانیک] نیز یاطاقان bearing

یاتاقانِ ساچمه‌ای (= بُلبرینگ) ball bearing

یاخته (ن) /yāx.te/اسم. [زیست‌شناسی] (= سِلّول) a cell

یاخته‌ای (ن) /yāx.te.'i/ صفت. pertaining to cells, cellular

یاد /yād/اسم. (= ۱. حافظه ۲. خاطره) 1. memory 2. a memory, a remembrance, a souvenir

به یادِ ... in memory of, in memoriam

به یادِ پِدرم in memory of my father

در یادماندنی نیز به یادماندنی memorable

یادم نیست. I don't remember.
از یاد بردن to forget sth
به یاد آوردن to remember sth
به یادِ کسی آوردن to remind sb of sth
به یاد داشتن/ نداشتن
to remember/ not to remember sth
یادِ کسی را کردن to speak of an absent person, to remember sb
□ یاد آر ز شمعِ مرده یاد آر (دهخدا)
Remember the candle that burnt so bright/ And was so cruelly snuffed out.

یادآور /yā.dā.var/ صفت. اسم.
1. [*adj*] that reminds one of sb/ sth
2. [*n*] a reminder

یادآوری /yā.dā.va.ri/ اسم. 1. the act of reminding sb of sth 2. a reminder

یادآوری کردن /yā.dā.va.ri.kar.dan/ مصدر لازم. to remind sb of sth

یادبود /yād.bud/ اسم. remembrance, commemoration, memorial
بِنایِ یادبود (= یادمان)
a memorial building, a monument
مَجلسِ یادبود a memorial service, a commemoration

یاد دادن /yād.dā.dan/ مصدر متعدی.
to teach sb sth, to instruct sb in sth

یادداشت /yād.dāšt/ اسم. note, memo, a diary entry
یادداشتِ رَسمی memorandum
یادداشتِ تَفاهم
a memorandum of understanding
دَفترِ یادداشت‌هایِ روزانه journal, diary

یادداشت برداشتن /yād.dāšt.bar.dāš.tan/ مصدر لازم. to take notes

یادداشت کردن /yād.dāšt.kar.dan/ مصدر متعدی. to note sth down, to make a note of sth

یادگار /yā.de.gār/ اسم. a memento, a souvenir, an heirloom

یادگاری /yā.de.gā.ri/ اسم. صفت.
1. [*n*] souvenir, keepsake
2. [*adj*] souvenir [*bef.n*]
به عُنوانِ یادگاری as a souvenir
عَکسِ یادگاری a souvenir photo

یادگرفتن /yād.ge.ref.tan/ مصدر لازم.
to learn sth

یادگیری /yād.gi.ri/ اسم. (= آموزش)
the process of learning sth

یادمان(ن) /yād.mān/ اسم. sth done to honour[Br] sb's memory, a monument, a memorial

یادنامه(ن) /yād.nā.me/ اسم. نیز جَشن‌نامه
a collection of scholarly essays published in sb's memory

یادواره(ن) /yād.vā.re/ اسم.
a memorial gathering/ event

یار /yār/ اسم. [جمع: ~ها، ~ان] 1. a friend, a companion, a supporter 2. a beloved, a sweetheart, a mate 3. [*sport*] a player in one's own team
یارِ غار a boon companion
یار و یاوَر a friend and supporter

یارا /yā.rā/ اسم. [ادبی] (= یارایی، تَوانایی)
ability
یارایِ کاری را داشتن
to have the ability/ courage to do sth

یارانه(ن) /yā.rā.ne/ اسم. [فرهنگستان]
(= سوبسید) subsidy

یارانه‌ای(ن) /yā.rā.ne.'i/ صفت. subsidized
شیرِ یارانه‌ای subsidized milk

یاردانقلی /yār.dān.qo.li/ اسم.
a rough and uncouth man, a ruffian

یارگیری(ن) /yār.gi.ri/ اسم. [ورزش]
(= ۱. یارکشی) 1. the act of choosing sb to be on one's team 2. man-to-man defence[Br]/ defense[Us]

یارو /yā.ru/اسم. [گفتار] that/ the fellow
□ یارو را باش! *Look at the fellow!*
یاری /yā.ri/اسم. 1. help, assistance, aid, succour[Br] 2. friendship, fellowship
یاری دادن /yā.ri.dā.dan/ مصدر متعدی. نیز یاری رساندن/ کردن to help sb, to support sb, to assist sb
یازده /yāz.dah/اسم. [عدد] eleven (11)
یازدهم /yāz.da.hom/صفت. نیز **یازدهمین** the eleventh (11th)
یازیدن /yā.zi.dan/مصدر متعدی. [ادبی] (= ۲. آختن) 1. to extend one's body, to move forward, to reach out 2. to brandish a weapon
دَست یازیدن (= دَست‌درازی کردن) to reach into sb else's pocket/ property
یاس /yās/اسم. [گیاه‌شناسی] white jasmine
یاسِ بَنفش/ کَبود lilac
یاسِ چَمپا poet's jasmine, Spanish jasmine
یاسِ رازقی Arabian jasmine
یأس /ya's/اسم. (= ناامیدی، نومیدی) the state of having lost all hope, despair, hopelessness
یأس‌آور /ya'.sā.var/صفت. (= نومیدکننده) hopeless, despairing, desperate
یاسمن /yā.sa.man/اسم. [گیاه‌شناسی] jasmine
یاغی /yā.ği/اسم. [جمع: ـها ـان] a rebel, an outlaw, an insurgent
یاغیگری /yā.ği.ga.ri/اسم. rebellion, revolt, insurgency, lawlessness
یافتن /yāf.tan/مصدر متعدی. (= پیدا کردن) 1. to find sb/ sth 2. to obtain/ gain sth 3. [*fig*] to find, to attain
یافته /yāf.te/صفت. اسم. 1. [*adj*] found, obtained 2. [*n*] finding
□ یافته‌هایِ ما حاکی از آن است که متهم از ایران گریخته است. *Our findings indicate that the accused has clandestinely left the country.*
یاقوت /yā.qut/اسم. [زمین‌شناسی] ruby
یاقوتِ کَبود sapphire
یاقوتی /yā.qu.ti/صفت. resembling the colour[Br] of ruby, ruby [*bef. n*]
اَنگورِ یاقوتی champagne grape(s)
یاکریم /yā.ka.rim/اسم. [پرنده‌شناسی] collared dove
یال /yāl/اسم. 1. the mane of a horse etc 2. the ridge of a mountain
یال و کوپال [مجاز] a warlike mien (*ex tr* = mane and mace)
یالقوز /yāl.quz/صفت. [گفتار] نیز **یالغوز** (of a man) unmarried, single, bachelor
یامفت /yā.moft/اسم. [گفتار] gratis, unpaid for, unearned
پولِ یامفت (loads of) unearned money
یاور /yā.var/اسم. (= ۲. سَرگرد) 1. a supporter, a helper 2. [*obs*] a major
یاوه /yā.ve/اسم. idle talk, nonsense
یاوه‌گویی /yā.ve.gu.'i/اسم. the act of talking nonsense
یبس /yobs/صفت. اسم. 1. [*adj*] constipated 2. [*fig*] unsmiling, stern 3. [*n*] dryness 4. constipation
یبوست /yo.bu.sat/اسم. constipation
یتیم /ya.ti:m/اسم. [جمع: ـها، ـان، ایتام] a fatherless or motherless child, an orphan
« یتیمانِ توفان » "Orphans of the Storm"
یتیمچه /ya.tim.če/اسم. [خوراکی] *yatimcheh:* a meatless dish made with fried aubergines[Br]/ eggplants[Us] (or courgettes[Br]/ zucchini[Us]) and onions
یتیم‌خانه /ya.tim.xā.ne/اسم. (= پَرورشگاه، دارالایتام) orphanage

□ دختره در یتیم‌خانه بزرگ شده بود.
She had been brought up in an orphanage.

یتیم شدن /ya.tim.šo.dan/ مصدر لازم.
to be orphaned, to lose one or both parents

یتیمی /ya.ti.mi/ اسم.
the state of being an orphan, orphanhood

یحتمل /yah.ta.mel/ قید. (= اِحتمالاً)
probably, perhaps, maybe

یخ /yax/ اسم. صفت.
1. [*n*] ice
2. [*adj*] ice-cold

تودهٔ یَخ شِناور — an ice floe, a floe
قالبِ یَخ — an ice block
قِشرِ یَخ — a layer of ice
قَندیلِ یَخ — icicle
کوهِ یَخ — iceberg
کیسهٔ یخ — ice-bag
گُلِ یَخ [گیاه‌شناسی] — winter sweet, Japan allspice
یَخ خُشک [شیمی] — dry ice
یَخ خُردشده/ کوبیده — crushed ice
شِکَستنِ یَخِ مَجلس [مجاز] — to break the ice

یخبازی /yax.bā.zi/ اسم. [ورزش] ice-skating

یخ بستن /yax.bas.tan/ مصدر لازم. نیز یَخ زدن
to freeze, to congeal

یخبندان /yax.ban.dān/ اسم. [هوا]
freezing weather, frost, sub-zero temperatures

عَصرِ یَخبندان — the Ice Age

یخچال /yax.čāl/ اسم.
1. [*geol*] glacier
2. ice-house 3. a refrigerator[Us], fridge[Br], icebox[Us]

یَخچالِ — a refrigerator[Us], a fridge[Br], an icebox[Us]
یَخچالِ بدون بَرفک — a frost-free refrigerator, a no-frost fridge
یَخچالِ طَبیعی — a glacier
یَخچالِ ویترینی — a refrigerated showcase

یخچالدار /yax.čāl.dār/ صفت.
equipped with refrigeration facilities, refrigerated

کامیونِ یَخچالدار — a refrigerated lorry[Br]/ truck[Us]

یخچالی /yax.čā.li/ صفت.
1. glacial
2. (of food items) requiring refrigeration

یخدان /yax.dān/ اسم.
1. an ice chest
2. [*dated*] a wooden chest

یخ‌دربهشت /yax.dar.be.hešt/ اسم. [خوراکی]
yakh dar behesht: a traditional dessert made with rice flour, milk, sugar and rosewater

یخ‌زده /yax.za.de/ صفت. (= مُنجمد)
frozen

یخ‌زن[ن] /yax.zan/ اسم. [فرهنگستان] (= فریزر)
freezer

یخ‌ساز[ن] /yax.sāz/ اسم.
the ice maker in a fridge

یخ‌سازی[ن] /yax.sā.zi/ اسم.
the act of making ice (usu in large amounts)

کارخانهٔ یَخ‌سازی — an ice plant

یخ‌شکن[ن] /yax.še.kan/ صفت.
capable of breaking up the ice

کِشتیِ یَخ‌شکن — an ice-breaker
لاستیکِ یَخ‌شکن — winter tyres[Br]/ tires[Us], studded tyres[Br]

یخ کردن /yax.kar.dan/ مصدر لازم.
(of food etc) to get cold

یخ‌گیر /yax.gi:r/ اسم.
(a pair of) ice tongs

یخنی /yax.ni/ اسم. [خوراکی]
yakhni: a traditional Iranian dish made with mutton, lentils, kohlrabi etc

یخه /ya.xe/ اسم. ← یَقه

یخی /ya.xi/ صفت. اسم.
1. [*adj*] made of ice, iced, ice [*bef. n*], frozen
2. [*n*] an ice vendor, an iceman

یرقان /ya.ra.qān/اسم. [پزشکی] (= زَردی)
jaundice
hepatitis یرقانِ ویروسی
یرقانی /ya.ra.qā.ni/صفت.
suffering from jaundice, jaundiced
یزدان /yaz.dān/اسم. (= خُداوند، ایزد)
God, deity
یزدانی /yaz.dā.ni/صفت. (= خُدایی)
Godly, divine
یزدی /yaz.di/صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] pertaining to the city of Yazd, Yazdi
2. a native of Yazd, a Yazdi
یسار /ya.sār/اسم. ← یَمین the left flank
یسوعی /ya.su.'i/صفت. اسم. [مسیحیت] [جمع: ~ان، ~ون] (= ژِزوِیت)
1. [*adj*] Jesuit 2. [*n*] an adherent of Jesuitism, a Jesuit
یشم /yašm/اسم. [زمین‌شناسی] 1. jade
2. nephrite
یشمی /yaš.mi/صفت. the colour[Br] of jade, jade, jade-green
یعنی /ya'.ni/قید. (= به مَعنی) 1. meaning
2. namely (i.e., viz)
◻ یعنی چه؟ این کارها چه معنی دارد؟
What is this? What is the meaning of these acts?
یغلاوی /yağ.lā.vi/اسم. [نظامی] نیز یَقلاوی
a mess tin
یغما /yağ.mā/اسم. [ادبی] (= غارت، تاراج)
1. the act of plundering, pillaging
2. spoil, booty, loot
to plunder sth, to loot به یَغما بردن
to be plundered, to be looted به یَغما رفتن
یغماگر /yağ.mā.gar/اسم. [جمع: ~ان] (= غارتگر)
a plunderer
یغور /yoğor/صفت. [گفتار] نیز یُقور big, large, outsize, ungainly

frozen meat گوشتِ یَخی
یَد /yad/اسم. [جمع: اَیادی] (= دَست)
hand (in Arabic)
یَدِ بیضا the miracle of the "white shining hand" attributed to Moses
یَدِ طولا expertise (*ex tr* = a long hand)
یَدِ بیضا کردن [ادبی]
to produce a miracle
◻ این کار حالا در یدِ باکفایتِ شماست.
The job is now in your capable hands.
یُد(ف) /yod/اسم. [شیمی] iodine (*I*)
iodine tincture تَنتور / طَنطورِ یُد
یدک /ya.dak/صفت. نیز یَدَکی 1. spare
2. [*dated*] a led horse or mule
a led horse اَسبِ یَدک
یدک‌کش /ya.dak.keš/اسم.
1. a breakdown truck[Br], a tow truck[Us]
2. a tug-boat
یدک‌کشیدن /ya.dak.ke.ši.dan/ مصدر متعدی.
to tow another vehicle
یدکی /ya.da.ki/صفت. اسم. نیز یَدک
1. [*adj*] spare, extra 2. [*n*] a spare part
spare parts لَوازمِ یَدَکی
یدی /ya.di/صفت. (= دَستی) done by hand, manual
manual labour[Br] کارِ یَدی
handicrafts صَنایعِ یَدی / دَستی
یراق /ya.rāq/اسم. 1. galloon
2. trappings of a horse, horse-gear, harness 3. fittings
یراق‌آلات /ya.rā.qā.lāt/اسم. the various metal fittings of a house
یراق‌دوزی /ya.rāq.du.zi/اسم. the act of trimming a garment with galloons etc
یرالماسی /ye.ral.mā.si/اسم. [گیاه‌شناسی]
Jerusalem artichoke (= سیب‌زمینیِ تُرشی)
یر به یر /yer.be.yer/صفت. (= بی‌حساب)
quits

یقه /ya.qe/ اسم. نیز یَخه — collar
یَقه اِسکی — polo neck, turtle neck
یَقه باز — open neck(ed)
یَقهٔ بَرگردان، یَقه برگردان — turndown collar
یَقه بَسته — button down collar
یَقهٔ گِرد، یَقه گِرد — round neck
یَقهٔ هَفت، یَقه هَفت — V-neck
دَست به یَقه شدن — to come to grips with sb
یَقهٔ کسی را چسبیدن / گرفتن — to seize sb by the collar, to collar sb, to corner sb
یقه‌چرکین /ya.qe.čer.kin/ صفت. اسم. 1. [*adj*] working class [*bef. n*], proletarian, blue-collar 2. [*n*] a working man
یقه‌سفید(ن) /ya.qe.se.fid/ صفت. اسم. 1. [*adj*] white-collar 2. [*n*] a white-collar worker
یقین /ya.qin/ اسم. ← شَک — certain knowledge, certitude, certainty
یقیناً /ya.qi.nan/ قید. — certainly, surely
یقین داشتن /ya.qin.dāš.tan/ مصدر لازم. — to be certain of sth, to be sure
□ یقین داری؟ — *Are you sure?*
یک /yek/ اسم. [عدد] 1. one (1) 2. a, an, any one of a number
سه یِک (= یک سوّم) — one third
صَد یِک (= یک صَدم) — one hundredth, one per cent[Br] / percent[Us]
یِک بار برای هَمیشه — once and for all
یِک به یِک (= یکایک) — one by one
یِک به دو کردن [گفتار] — to argue with sb
یِک کَلاغ چهل کَلاغ کردن — to exaggerate grossly (in giving an account of sth)

یِک و بام و دو هَوا [ضرب‌المثل] — exercising a double standard (*ex tr* = one roof and two types of weather)
یک - /yek-/ پیشوند. (= تک -) — prefix indicating one, one-, mono-, single-, uni-. Some instances:
یِک‌اَسبه — one-horse
یِک‌ساعته — 60-minute, in an hour
یِک‌نَفره — for one person, single, single-handed
یکان /ye.kān/ اسم. [ریاضی] (= آحاد) — the units
یکایک /ye.kā.yek/ قید. — one by one
یک‌بار /yek.bār/ قید. — one time, once
هر دو سال یک‌بار — (once) every two years
« یک‌بار دیگر، با احساس » — "Once More, With Feeling"
یکبار مصرف(ن) /yek.bār.mas.raf/ صفت. — disposable (*ex tr* = used only once), single-use
ظَرفِ یکبار مَصرف — a disposable container
یکباره /yek.bā.re/ قید. — all at once
یک‌بُعدی /yek.bo'.di/ صفت. — one-dimensional, unidimensional
یکبند /yek.band/ قید. — ceaselessly
یک‌پا /yek.pā/ صفت. — one-legged
یکپارچگی /yek.pār.če.gi/ اسم. — the state of being undivided, integrity, unity
یکپارچه /yek.pār.če/ صفت. — whole, integrated, undivided, united, monolithic, in one piece
سَنگِ یکپارچه — a monolith
یکپایه /yek.pā.ye/ صفت. [گیاه‌شناسی] ← دوپایه — with male and female organs on the same plant, monoecious

یکتا /yek.tā/ صفت. (= یگانه)
one and only, unique, sole, single
خُداوندِ یکتا the one and only God

یکتاپرستی /yek.tā.pa.ras.ti/ اسم. (= توحید)
the act of worshipping one god, monotheism

یکتنه /yek.ta.ne/ قید. all by oneself, single-handedly

یکجا /yek.jā/ قید. all of it together, as one lot, en bloc
یِکجا یا جُدا جُدا together or separately
□ مالکِ این برج ترجیح می‌دهد همهٔ آن را یکجا بفروشد.
The owner of this high-rise would rather sell it en bloc.

یکجانبه /yek.jā.ne.be/ صفت. اسم.
1. [*adj*] unilateral, one-sided
2. [*adv*] unilaterally

یک‌چشم /yek.čašm/ صفت. 1. one-eyed
2. (of optical instruments) monocular

یکچند /yek.čand/ صفت. for a while

یک‌چهارم /yek.ča.hā.rom/ اسم. (= چهار یک)
one fourth, a quarter, a fourth[Us]
مُسابقاتِ یِکچهارم نَهایی [ورزش] the quarter-finals

یک‌خوابه (ن) /yek.xā.be/ صفت. [معماری]
one-bedroom
آپارتمانِ یک‌خوابه
a one-bedroom flat[Br]/ apartment[Us]

یک در میان /yek.dar.mi.yān/ قید.
every other one, alternately

یکدست /yek.dast/ صفت. 1. one-armed
2. homogeneous, uniform, consistent

یکدستی /yek.das.ti/ اسم. the state of being homogeneous, homogeneity, uniformity, consistensy

یکدفعه /yek.daf.'e/ قید. suddenly, all of a sudden, abruptly

یکدل /yek.del/ صفت. 1. sincere
2. in agreement, of one mind
یِکدل و یِکزبان (of a group of people) speaking with one voice, unanimously

یکدنده /yek.dan.de/ صفت. stubborn, adamant

یکدیگر /yek.di.gar/ ضمیر. one another, each other

یکراست /yek.rāst/ قید. directly, straight away

یکرنگ /yek.rang/ صفت. 1. of the same colour[Br] 2. sincere, true
دوستانِ یِکرنگ true friends

یکرنگی /yek.ran.gi/ اسم. sincerity

یکرو /yek.ru/ صفت. ⬅ دورو
(of cloth) not reversible, one-sided

یکروزه /yek.ru.ze/ صفت. 1. one day old
2. lasting one day, one-day
جوجهٔ یِکروزه
day old baby chicken(s)/ chick(s)
سَفرِ یِکروزه a one-day trip

یکریز /yek.ri:z/ قید. continuously

یکزبانه /yek.za.bā.ne/ صفت. نیز **تکزبانه**
monolingual
فَرهنگ‌های یِکزبانه
monolingual dictionaries

یکساله /yek.sā.le/ صفت. 1. one year old
2. lasting one year, good for one year, one-year
طِفلِ یِکساله a one year old child
قَراردادِ یِکساله a one-year contract

یکسان /yek.sān/ صفت. similar, exactly the same
با خاک یِکسان کردن
to raze to the ground

یکسان بودن /yek.sān.bu.dan/ مصدر لازم.
to be equal/ similar

یکسان‌سازی(ن) /yek.sān.sā.zi/ اسم.
the act of making two or more things equal, equalizing

یکسان‌سازیِ نرخِ اَرز equalizing the (various) foreign exchange rates

یکسره /yek.sa.re/ صفت. قید.
1. [*adj*] (of tickets) single[Br], one-way[Us]
2. [*adv*] continuously, entirely

یکسره باز بودن (of shops, schools etc) to be open continuously (without a midday break)

یکسوساز(ن) /yek.su.sāz/ اسم. [برق]
rectifier

یکسویه /yek.su.ye/ صفت. one-sided, unilateral

یکسویی /yek.su.'i/ اسم. the state of being one-sided, one-sidedness

یکشنبه /yek.šam.be/ اسم. Sunday

شَبِ یکشنبه Saturday evening, the eve of Sunday

یکشنبه شَب Sunday evening

یکصد /yek.sad/ اسم. [عدد]
one hundred (100)

یکصدم /yek.sa.dom/ اسم.
one hundredth (1/ 100th)

یکضرب /yek.zarb/ صفت. in one move, all at once, directly

یکضرب در اِمتحان قَبول شدن
to pass the exams in one's first attempt (without having to sit for a make-up exam)

□ یکضرب زد توی گُل.
He shot the ball straight into the net.

یکطرفه /yek.ta.ra.fe/ صفت. one-way

خیابان یک‌طرفه a one-way street

یک‌قلم /yek.qa.lam/ قید. entirely, categorically, at all

یک‌کاسه /yek.kā.se/ صفت.
added/ lumped together

یک‌کاسه کردن /yek.kā.se.kar.dan/
مصدر متعدی. to lump together several items

یک‌لا /yek.lā/ صفت. ← دولّا one ply, onefold

یک‌لاقبا /yek.lā.qa.bā/ اسم. [گفتار]
inadequately clothed, shabby-genteel, poor

آدم‌هایِ یک‌لاقَبا
people of modest means

یکم /ye.kom/ صفت. نیز یِکمین (= اَوّل، نَخست)
the first

یِکمِ فروردین برابرِ بیست و یِکمِ مارس
the first of Farvardin corresponding to 21st of March

یک‌ماهه /yek.mā.he/ صفت. قید.
1. [*adj*] one month old 2. lasting one month, good for one month
3. [*adv*] in a month's time

یک‌مرتبه /yek.mar.ta.be/ قید. [گفتار]
suddenly, abruptly

یک‌نفره /yek.na.fa.re/ صفت. for one person, single, one-man, one-woman

اُرکسترِ یک‌نفره a one-man band

تَختِ یک‌نفره a single bed

یکنواخت /yek.na.vāxt/ صفت.
monotonous

یکنواختی /yek.na.vāx.ti/ اسم. monotony

یکنواختیِ زندگیِ روزمرّه
the monotony of everyday life

یک‌وجبی /yek.va.ja.bi/ اسم. [گفتار]
small, tiny, Lilliputian

یک‌وری /yek.va.ri/ قید. (= کَج)
leaning to one side, aslant, slanting

یک‌وری رویِ اسب نشستن
to ride side-saddle

یکّه /yek.ke/ صفت. اسم. 1. [*adj*] sole, unique 2. [*n*] shock (caused by surprise)

یکّه‌بزن /yek.ke.be.zan/ اسم. [گفتار]
the 'top dog' among the toughs of a neighbourhood [Br], a top fighter/ boxer

یکّه‌تاز /yek.ke.tāz/ اسم. 1. a champion horseman 2. [*fig*] the top man in the field, an unrivalled contender (who cannot be stopped)

یکّه خوردن /yek.ke.xor.dan/ مصدر لازم.
to be shocked, to be startled, to be taken aback

یکهزار /yek.he.zār/ اسم. [عدد]
one thousand (1000)

یکهزارم /yek.he.zā.rom/ اسم.
one thousandth (1/ 1000th)

یکّه‌سوار /yek.ke.sa.vār/ اسم. a top rider, a champion horseman

«بازگشتِ یکّه‌سَوار»
"Return of the Lone Ranger"

یکهو /yek.how/ قید. [گفتار] suddenly

یکی /ye.ki/ اسم. ضمیر. 1. [*n*] one of a kind 2. [*prn*] someone, somebody

یکی دیگر another one

یکی یکی one by one

یکی بود یکی نبود.
Once upon a time ...

یکی‌یکدانه /ye.ki.yek.dā.ne/ صفت. [گفتار]
the one and only

دُختر یکی‌یکدانه‌شان
their one and only daughter

یگان /ye.gān/ اسم. [نظامی] a military unit, a detachment

یگانگی /ye.gā.ne.gi/ اسم. 1. unity 2. uniqueness

یگانه /ye.gā.ne/ صفت. one and only, sole, unique

یگانه وارث the sole heir/ heiress

یل /yal/ اسم. (= پَهلوان) a famous warrior, a paladin

☐ که رستم یلی بود در سیستان
منش کرده‌ام رستم داستان (فردوسی)
For Rustam was a warrior in Sistan;
I made him the hero of this saga.

یلدا /yal.dā/ اسم. نیز شبِ یَلدا *Yalda:* the longest night of the year marking the winter solstice (Azar 30th/ December 1st)

یلوه /yal.ve/ اسم. [پرنده‌شناسی] 1. crake 2. coot

یله /ya.le/ صفت. free, unrestrained

یله دادن /ya.le.dā.dan/ مصدر لازم. (= لم دادن)
to recline, to relax

یله شدن /ya.le.šo.dan/ مصدر لازم. [گفتار]
1. to bend forward 2. to be set free

یله‌کردن /ya.le.kar.dan/ مصدر متعدی. [گفتار]
1. to bend sth forward, to tilt sth 2. to set sb free

یمانی /ya.mā.ni/ صفت. [ادبی]
pertaining to Yemen, from/ of Yemen

بُردِ یَمانی [قدیم] a striped cloth imported from Yemen

یُمن /yomn/ اسم. (= شُگون) good omen, auspiciousness

به یُمنِ ... thanks to

یَمنی /ya.ma.ni/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Yemen, of Yemen, Yemeni 2. [*n*] a native of Yemen, a Yemenite

یمین /ya.min/ اسم ← یَسار
the right flank

ین /yen/ اسم. [اقتصاد]
the monetary unit of Japan, yen (Y)

هِزار ین 1000 yen (not yens)

ینگه /yen.ge/ اسم. an older woman who accompanies the bride to the groom's house and offers her practical advice

ینگه‌دنیا /yan.ge.don.yā/ اسم. [سابق]
America (*ex tr* = the New World)

ینگه‌دنیایی /yan.ge.don.yā.'i/ صفت. [سابق]
American, Yankee

یواش /ya.vāš/ قید. (= آهسته)
slowly, gently

یواشکی /ya.vā.ša.ki/ قید.
secretly, furtively, on the sly

یواش‌یواش /ya.vāš.ya.vāš/ قید.
by and by, little by little, gradually

یورت /yort/ اسم.
a circular tent used by Turkomans as their dwelling, yurt

یورتمه /yort.me/ اسم. نیز یُرتمه
(of a horse etc) a gait between walking and running, a trot

یورتمه رفتن /yort.me.raf.tan/ مصدر لازم.
(of a horse) to trot

یورش /yo.reš/ اسم. (= حَمله)
attack, raid

یورش بردن /yo.reš.bor.dan/ مصدر لازم.
to launch an attack, to attack, to raid

یورقه /yor.qe/ اسم. نیز یورغه
(of a horse etc) an easy and smooth pace, ambling

یورقه رفتن /yor.qe.raf.tan/ مصدر لازم.
to move at an easy pace, to amble

یورو(ف) /yo.ro/ اسم. [بانک]
the common monetary unit of the European Union, Euro (E)

پَنج یورو — 5 Euro (not Euros)

یوز /yuz/ اسم. [جانورشناسی] ← یوزپلنگ

یوزانس(ف) /yu.zāns/ اسم. [اقتصاد]
usance: 1. the length of time allowed for the payment of a foreign bill of exchange 2. a method of delayed payment for foreign purchases

یوزپلنگ /yuz.pa.lang/ اسم. [جانورشناسی]
cheetah

نیز یوز

یوزپلنگِ آسیایی — the Asian cheetah

یوغ /yuğ/ اسم.
yoke

زیرِ یوغِ اِستعمار — under the yoke of colonialism

یوکا(ف) /yu.kā/ اسم. [گیاه‌شناسی]
yucca

یوگا /yo.gā/ اسم. [ورزش]
yoga

یولاف /yu.lāf/ اسم. [گیاه‌شناسی] (= جوِدوسَر)
oat(s)

یوم /yowm/ اسم. [جمع: اَیّام] (= روز)
day (in Arabic)

یوم‌الدین — Judgement Day

یومیّه /yow.miy.ye/ صفت. (= روزانه)
daily

جَریدهٔ یومیّه [سابق] (= روزنامه) — a daily newspaper

یون(ف) /yon/ اسم. [شیمی]
ion(s)

یون‌های مُثبت — positive ions

یون‌های مَنفی — negative ions

یونانی /yu.nā.ni/ صفت. اسم.
1. [*adj*] pertaining to Greece, Greek
2. [*n*] a native of Greece, a Greek
3. the Greek language, Greek

یونجه /yon.je/ اسم. [گیاه‌شناسی]
alfalfa, lucerne

یونسکو(ف) /yu.nes.ko/ اسم.
United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization, UNESCO, Unesco

یونش(ن) /yo.neš/ اسم.
the process of converting into ions, ionizing, ionization

یونکره(ن) /yon.ko.re/ اسم. [زمین‌شناسی]
the ionosphere

یونیدن(ن) /yo.ni.dan/ مصدر متعدی.
to convert into ions, to ionize sth

یونیسف(ف) /yu.ni.sef/ اسم.
United Nations Children's Fund, UNICEF, Unicef

یویو(ف) /yo.yo/ اسم. [بازی]
Yo Yo, yo-yo

یهود /ya.hud/ اسم. (= یَهودیان، کَلیمیان)
the Jews

قومِ یَهود — the Jewish Nation

یهودی /ya.hu.di/ صفت. اسم. [جمع: ~ها، ~ان]
1. [*adj*] pertaining to Jews, (= کَلیمی)
Jewish, Judaic 2. [*n*] an adherent of Judaism, a Jew

یهودیّت /ya.hu.diy.yat/ اسم. Judaism

ییلاق /yey.lāq/ اسم. ← قِشلاق
region with a cool climate, the summer quarters of a nomadic tribe, a summer resort

ییلاقی /yey.lā.qi/ صفت. located in a cool region, used for summer residence

خانهٔ ییلاقی a country house, a summer cottage[Us]

FARHANG MOASER

KIMIA

PERSIAN-ENGLISH DICTIONARY

Karim Emami

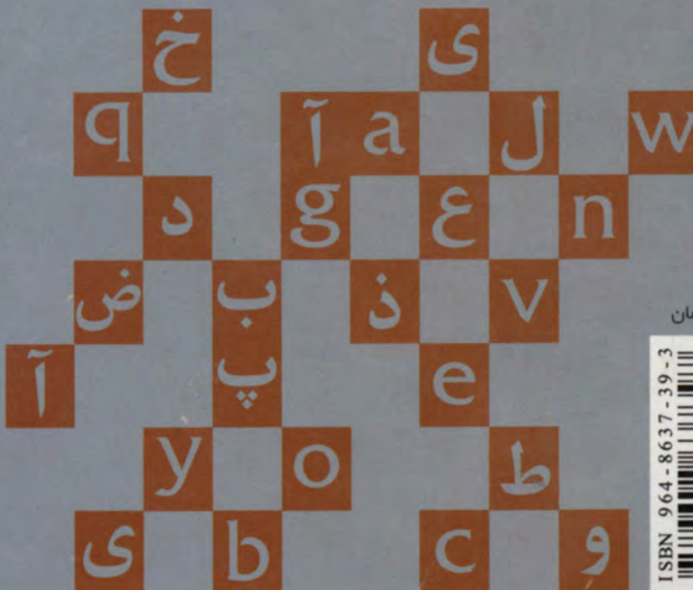
Farhang Moaser Publishers
Tehran 2006

FARHANG MOASER
KIMIA

PERSIAN-ENGLISH DICTIONARY

KARIM EMAMI

۹۶۰۰ تومان

